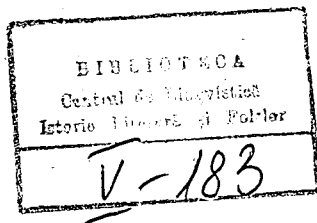

UNIVERSITATEA „AL. I. CUZA” IAȘI

ALBERT-LUDWIGS-UNIVERSITÄT FREIBURG

**MONUMENTA
LINGVAE
DACOROMANORUM**

BIBLIA 1688

PARS XI

LIBER PSALMORUM

EDITURA UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA”
IAȘI – 2003

Autorii ediției mulțumesc pe această cale
EDITURII UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA“ IAȘI
pentru investiția financiară excepțională care a făcut posibilă tipărirea lucrării de față.

Acest volum apare cu sprijinul
CONSILIULUI NAȚIONAL AL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR

BIBLIA

DUMNEZEIASCA SCRIPTURĂ
VÊCHE ȘI NOAUĂ

PSALTIREA

COORDONATORI:

Prof. dr. AL. ANDRIESCU
Universitatea „Al. I. Cuza” Iași

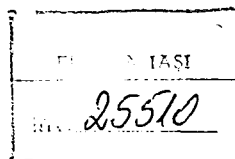
Prof. dr. PAUL MIRON
Albert-Ludwigs Universität Freiburg

AUTORII VOLUMULUI:

ALEXANDRU ANDRIESCU
EUGENIA DIMA
MIHAI ALIN GHERMAN
GUSTAVO-ADOLFO LORIA-RIVEL
ELSA LÜDER
PAUL MIRON
N.A. URSU

CONSULTANT ȘTIINȚIFIC:

Cerc. șt. pr. I dr. N.A. URSU

PSALMII ÎN LITERATURA ROMÂNĂ

de

AL. ANDRIESCU

PARTEA I

PSALMII ÎN LITERATURA ROMÂNĂ VECHIE

I. PRELIMINARII

Pentru o mai bună situație a cărților religioase vechi în literatura română

Printre cele mai citite și citate cărți din *Vechiul Testament* este, fără îndoială, *Psaltirea*. Am putea spune nu numai că este citită, dar este și ascultată, pentru că psalmii se cântă în timpul diferitelor slujbe religioase¹. Aceasta justifică, pe de o parte, frecvența ei tipărire în afara corpusului biblic și, pe de altă parte, influența pe care a exercitat-o asupra evoluției liricii universale în general. Nu-i de mirare atunci că zorii literaturii române se ivesc odată cu traducerea psalmilor, în prima jumătate a secolului al XVI-lea, după opinia cea mai răspândită, iar după unii istorici și filologi români chiar în secolul al XV-lea. Se știe astăzi, cu destulă exactitate, doar că textele religioase în limba română s-au păstrat în copii după manuscrise mai vechi, pierdute, a căror dată de elaborare nu poate fi stabilită cu certitudine. N-au lipsit afirmațiile unor învățați români de mare renume, după care aceste texte ar fi adevăratul certificat de naștere al limbii române scrise, chiar al celei literare. În aceste stângace manuscrise din nordul țării, ar trebui căutate originile culturii și literaturii române. A susținut această teorie, la vremea lui, Iorga², urmat și de unii filologi, cum ar fi G. Ibrăileanu³. Ea a fost reluată de G. Ivănescu, în vremea noastră, întărită cu alte argumente și completată cu noi concluzii, în 1980, în lucrarea sa fundamentală, *Istoria limbii române*: „Dacă luteranismul ar fi cauza traducerii acestor texte, atunci ele ar fi trebuit să apară în Ardeal sau Moldova, nu în Maramureș. Cum însă aceste

texte prezintă un caracter maramureșean, trebuie să admitem că ele se explică printr-un eveniment anterior luteranismului, deci în secolul al XV-lea. Această explicare a textelor rotacizante este singura care ține seama de împrejurările istorice”⁴. Ivănescu nu anțează și completează teoria husită a lui Iorga, cu argumente de ordin cultural deloc neglijabile: „Așadar traducerea textelor religioase în românește s-a făcut în Maramureș nu datorită trecerii unor români de acolo la husitism, ci datorită faptului că Mănăstirea Peri era un centru de cultură ortodoxă, cu rosturi de școală teologică, foarte receptiv la ideile noi, printre care chiar unele husite” (IVĂNESCU, ILR, p. 509). Această școală teologică ortodoxă de la Mănăstirea Peri din Maramureș a avut perioada ei de înflorire la sfârșitul secolului al XIV-lea și în secolul al XV-lea și a decăzut în secolul al XVI-lea. La solicitările didactice, care impuneau edițiile bilingve slavo-române, s-au asociat, cu timpul, cerințe care depășeau nevoile stricte ale cultului și ale școlii⁵. Deși se întemeiază pe o remarcabilă documentare istorică, teoretizările profesorului G. Ivănescu cu privire la vechimea primelor texte religioase românești, a căror traducere s-ar fi făcut în secolul al XV-lea, n-au convins. Simpla deducție, oricât de logică, nu putea compensa marele neajuns în susținerea acestei ipoteze: absența textelor și a oricăror dovezi scrise care să le ateste existența. Credem însă că, din eforturile acestui mare, inventiv și original investigator al limbii române vechi, se poate reține o sugestie extrem de importantă: plasarea într-un context cultural mai larg, cu efecte îndelungate, a primelor texte românești, care își au atestarea documentară în secolul al XVI-lea.

¹ Vezi, I. Bianu, *Introducere* la ediția Dosoftei, *Psaltirea în versuri*, publicată de pe manuscrisul original și de pe edițiunea de la 1673, Tipografia Academiei Române, București, p. XXV.

² N. Iorga, *Istoria literaturii românești*, I, ediția a II-a, Pavel Suru, București, 1925, p. 103. Vezi și pp. 112-114.

³ G. Ibrăileanu, *Opere*, 7, ediție critică de Rodica Rotaru și Al. Piru, Editura Minerva, București, 1979, pp. 106-107.

⁴ G. Ivănescu, *Istoria limbii române*, Editura Junimea, Iași, 1980, p. 506 (IVĂNESCU, ILR).

⁵ G. Ivănescu insistă, după Ștefan Ciobanu, dar și cu multe elemente personale, asupra importanței textelor bilingve, „în pregătirea preoților în limba slavă”, extinzând cercetarea în Boemia și Polonia, unde existau „cărți de același fel, latino-cehe și latino-polone” (IVĂNESCU, ILR, p. 507). Vezi și pp. 508-509.

Cu timpul, psalmii traduși în limba română încep să satisfacă și alte funcții decât cele de ordin practic. Aceste noi funcții sînt asemănătoare, dacă nu chiar echivalente, cu cele ale literaturii. Pentru prima dată traducătorii români, confrunțați cu rigorile și neajunsurile unor traduceri literale, sînt siliți să găsească în limba lor maternă, arhaică, rustică, nerafinată artistic, echivalențe lingvistice necesare pentru transpunerea unui text poetic, cum este acela al *Psaltirii*, plin de metafore și simboluri greu de înțeles. Efortul acestor traducători, oricîte stîngăcii le-ar întuneca scrisul, este unul comparabil cu actul de creație literară. Psalmii din manuscrisele românești nordice sînt reluați, revizuiți și tipăriți, fără prea mari schimbări, de Coresi și colaboratorii săi, după care urmează alte traduceri, în secolul următor. Textul este raportat la surse (slavonă, greacă, latină, ebraică), sînt îndepărtate, pe cît era posibil atunci, erorile de traducere, iar limba se limpezește cu fiecare retipărire, pînă la *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei din 1673, operă cu finalitate literară explicit exprimată.

De la apariția *Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent*, în 1941⁶, opera capitală și de mare autoritate a lui G. Călinescu, se pun în discuție, tot mai mult și mai insistent, atît locul cît și rolul literaturii române religioase vechi. Criticul declară nulă valoarea estetică a cărților tipărite de Coresi la Brașov, în baza unor argumente teoretice: „Nu intră în cadrul literaturii decât scrierile exprimînd complexe intelectuale și emotive, avînd ca scop (ori cel puțin ca rezultat) sentimentul artistic. Însă tipăriturile lui Coresi nu au nici cea mai mică atingere cu acest grup de fenomene” (CĂLINESCU, IST., p. 5). În acest caz, precum și în cele similare, scoaterea textelor religioase în afara literaturii devine, pentru mulți, o necesitate. Ele au fost incluse, după G. Călinescu, fără nici o justificare în sfera producțiilor artistice, datorită unei selecții estetice deficitare: „S-a făcut deci o pioasă confuzie între cultură și literatură” (CĂLINESCU, IST., p. 5). Această extindere a oprobiului critic asupra întregii literaturii religioase (evangeliiare, psaltiri, praxii etc.) este inacceptabilă. Dacă privim scrierile religioase ca scop, evident că ele nu-și propun să dezvolte „sentimentul artistic”, argument pe care se apasă, ci pe cel religios. Dacă literatura religioasă nu urmărește scopuri artistice, aceasta nu înseamnă că este străină de astfel de rezultate. Nici cronicarii, exceptați de la această regulă, nu urmăreau scopuri literare, pe deplin încredințați că fac istorie. Din acest punct de vedere, nu observăm diferența dintre cei care, în evul mediu, își propuneau să scrie literatură religioasă sau literatură istorică. Cine

⁶ G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, Editura Fundației Regale pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1941 (CĂLINESCU, IST.).

vrea poate să pună între ghilimele termenul „literatură” în ambele cazuri, atît atunci cînd este vorba de cronicari, cît și atunci cînd este vorba de alcătuitoarii vechilor texte religioase, pentru că nici unii, nici alții nu și-au propus acest scop (să facă literatură), dar au ajuns la acest rezultat, de care criticul nu ține seama decât în cazul cronicarilor. Puțin retoric, dar pe deplin convingător, G. Călinescu clamează: „Ureche, Miron Costin, Neculce, Radu Popescu, D. Cantemir lăsați afară? Se poate închipui istoria literaturii italiene fără Dino Campagni, Villani, cea franceză fără Villehardouin, Joinville, Froissart și Commines? O astfel de sciziune absurdă n-o profesează nici o literatură și ar fi o eroare dacă noi am menține-o” (CĂLINESCU, IST., p. 5). Părerea noastră este că eroarea ar fi la fel de mare dacă, fără argumente temeinice, am menține „sciziunea” prin eliminarea aproape în întregime a literaturii religioase din istoria literară.

Cerița legitimă de a izola culturalul de artistic, formulată de Călinescu, nu trebuie transformată în dogmă, pentru că procedînd astfel se poate ajunge, cum s-a și întîmplat, la eliminări regretabile. Cea mai bătătoare la ochi este absența *Bibliei* lui Șerban Cantacuzino din istoria lui Călinescu. Folosind aceeași retorică, ne-am putea întreba: Dar își poate imagina cineva o istorie a literaturii germane fără o discuție amplă a *Bibliei* lui Luther? Despre *Biblia de la 1688*, această operă monumentală, care domină întreaga noastră literatură veche, de la apariția ei, aflăm doar că este „un document de consolidare a limbii literare” (CĂLINESCU, IST., p. 14). Prin urmare aparține culturii, nu literaturii, și nu merită efortul unui studiu aprofundat, care ne-ar îndepărta de estetic. E semnificativ că se dă numai un singur citat, primele șase versete din *Geneză*, pentru a se afirma: „Textul este viu și azi”. În rest, un strălucitor excurs despre graiul muntenesc. Întregul pasaj este scris în acel fantastic, captivant și inimitabil limbaj călinescian, dezinhbat de orice convenție, susținut la aceeași tensiune de la începutul pînă la sfîrșitul cărții. Teoria „culturalului”, care trebuie separat de „artistic”, începe să pălească. Această istorie literară este curată literatură, opera cea mai importantă a lui Călinescu, și poate cea mai singulară și mai șocantă proză literară din toată perioada interbelică. Valahul, moldoveanul și ardeleanul, cărora li se caută, cu desulă maliție, resorturile psihice, se confruntă pentru a se demonstra că: „Graiul coagulant al limbii literare române este acela muntenesc, care este dialectul nostru toscanic” (CĂLINESCU, IST., p. 14). Astfel de delicioase fantezii nu au nimic de-a face cu rigoarea istorică sau filologică pe care o pretinde expunerea științifică. Această excelentă pagină de proză artistică înlocuiește analiza literară a textului *Bibliei de la București*, în care sînt atîtea frumuseți lingvistice. Pe urmele lui Călinescu, se ignoră faptul că textele

religioase ne-au dat nu numai limba literară, care treptat, treptat, grație lor, se limpezește și se luminează, dar și pe cea artistică, la nivelul cărților din secolul al XVII-lea și al XVIII-lea, înainte de începutul modernizării ei către sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea.

Se poate obiecta, în favoarea textelor cronicărești și în defavoarea celor religioase, că acestea din urmă sînt traduceri și nu elaborări originale. Lucrurile nu pot fi simplificate astfel. Enormul efort pe care îl fac acești traducători de a găsi corespondențe lingvistice românești potrivite pentru a transpune din slavonă sau greacă simbolistica și metaforele biblice, într-o limbă artistică ce abia se naște, merită să fie menționat ca înfăptuire estetică mai mult decît remarcabilă, conștientă sau nu, pînă la Dosoftei. Prin aceasta, traducerile religioase românești își găsesc un loc binemeritat în istoriile literare. Altfel, ar trebui să trecem cu prea mare ușurință peste un factor esențial în înțelegerea traducerilor ca artă a stabilirii unor echivalențe lingvistice sugestive, operație dificilă care a generat și generează destule sfîngăcii și chiar erori. Vom afirma de aceea, restrîngînd discuția numai la evoluția limbajului poetic în literatura română veche, așa cum am mai făcut-o⁷, că, fără o bună înțelegere și cunoaștere a psaltirilor din secolul al XVI-lea, chiar și a celor scrise într-o limbă arhaică, cu o sintaxă adeseori întunecată de modelul oferit de limba textului tradus, cazul textelor rotacizante, dar și al altora, de mai tîrziu, nu vom înțelege pe deplin cum a fost pregătită limba în care Dosoftei și-a scris *Psaltirea în versuri* și Miron Costin *Viața lumii*.

Nicolae Manolescu observă, în *Istoria critică a literaturii române*, cu o remarcabilă înțelegere a complexității fenomenului, această evoluție, citîndu-l ca începător chiar pe întreprinzătorul diacon țirgoviștean, fixat la Brașov, în inima țării, pentru a tipări carte românească: „De la Coresi la Dosoftei și de acolo, mai departe, la Budai-Deleanu și, în cele din urmă, la Eminescu, istoria poeziei noastre se confundă cu însuși drumul pe care-l străbate limba română, cu transformările, eșcurile și biruințele ei”⁸. Deși va merge cu mare prudență în direcția aceasta (către o analiză mai amănunțită), Nicolae Manolescu remarcă aici un lucru esențial, cu referiri mai exacte doar la poezie: psaltirile trebuie cercetate în evoluția lor către o limbă care promovează valori estetice. La capătul acestor „biruințe” este chiar poezia română modernă. De aceea, nu putem să nu regretăm, încă o dată, că această idee, în care numele lui Coresi, ca începător, și al lui Eminescu, ca înfăptuitor deplin, sînt alăturate, nu a rodit, pe cît s-ar fi convenit, nici

măcar în *Istoria* celui care o formulează. Mai mult, deși premisele unei analize estetice a textelor religioase sînt puse, nu se poate vorbi de o dreaptă prețuire a literaturii vechi, pe care o așteptăm și pentru care ne străduim publicînd *Monumenta Linguae Dacoromanorum. Biblia 1688*, cea mai importantă colecție de texte biblice românești comentate din ultimul timp, ajunsă astăzi la al VI-lea volum.

Readucerea în discuție a lui Coresi este bine venită. Multă vreme i s-a atribuit acestui modest diacon rolul de întemeietor al limbii române literare, pe baza textelor pe care le tipărește la Brașov, în secolul al XVI-lea. În mod paradoxal, tocmai acum, cînd reputația sa a ajuns la cel mai scăzut nivel, i se acordă neașteptate merite artistice. În *Introducere în istoria versului românesc*, Ladislau Gáldi identifică anumite elemente prozodice în cărțile tipărite de Coresi la Brașov, punîndu-le, pe unele dintre ele, pe seama influenței „versului românesc popular”⁹, punct de vedere contestat de Nicolae Manolescu, care găsește cărților coresiene, traduse sau numai îngrijite de el, alte calități literare: „Limba încă foarte crudă a lui Coresi are, e drept, o plastică uimitoare și ea se observă mai ales în absența elementului prozodic”¹⁰. Nefiind vorba de scrieri originale, ci de traduceri, încheierea criticului e pe deplin pozitivă: „Dar nu poate fi trecută cu vederea strădania lui Coresi de a găsi echivalențe românești capabile să impresioneze”¹¹, prin urmare să antreneze valori artistice, neadmise altădată de G. Călinescu pentru acest gen de texte. În *Studiul introductiv* la ediția lui N.A. Ursu, Dosoftei, *Opere I*, Minerva, 1978, am făcut numeroase trimiteri la psaltirile anterioare (*Psaltirea Șcheiană*, *Coresi*) de la care pornește mitropolitul moldovean, oferind o versiune superioară, sub aspect artistic, a psalmilor în limba română.

Istoria critică a literaturii române vechi, întinsă pe vreo trei secole, nu-și poate limita obiectivele numai la o facilă eliminare a textelor care nu satisfac și ca „intenție” necesitățile literare (Călinescu). Îndatorirea unei istorii critice a literaturii este să descopere și în aceste texte ceea ce este rezistent în planul creației estetice. O adevărată tradiție literară capabilă să transmită emoții artistice nu se poate întemeia, într-o cultură ca a noastră, lipsită de alte forme de manifestare în scris, decît în limbajul specializat în procesul tălmăcirii imaginilor biblice din literatura religioasă. Acest principiu este limpede exprimat de N. Manolescu, dar nu este pus în practică decît în cele cîteva constatări fugare asupra lui Coresi¹² și în referințe

⁹ Ladislau Gáldi, *Introducere în istoria versului românesc*, Editura Minerva, București, 1971, p. 69.

¹⁰ Nicolae Manolescu, *op.cit.*, p. 9.

¹¹ *Idem*.

¹² Coresi se folosește în „traducerile” sale de manuscrise deja existente, care circulau în copii în nordul țării. Textul care

⁷ Al. Andriescu, *Studii de filologie și istorie literară*, În loc de prefață, Editura Universității „Al.I.Cuza”, Iași, 1997, p. XII.

⁸ Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, I, Editura Minerva, București, 1990, p. 8.

ceva mai ample la Dosoftei (ca poet, dar mitropolitul merită toată atenția și ca prozator). Întemeietori ai „oratoriei religioase”, Varlaam și Antim Ivireanul apar ca autori importanți, creatori de limbaj artistic, fără delimitările impuse de caracterul compilativ al predicilor pe care le scriu aceștia. Dintre toate textele religioase vechi cel mai vitregit apare, în istoriile literare critice (Călinescu, Manolescu), tocmai cel mai valoros: *Biblia de la București*. Dar nici o istorie literară, oricât ar fi ea de selectivă, nu poate face abstracție de rolul imens pe care l-a jucat *Biblia lui Șerban Cantacuzino*, cum a mai fost numită, în fundamentarea unui stil artistic în limba română, reprodus sau apropiat de acela al originalului din care se traduce (*Septuaginta*). Acest stil se reflectă în toate celelalte cărți religioase românești, dar și în literatura filozofico-morală, oratorică și chiar cronicărească. Mai mult decât atât, un astfel de studiu al stilului biblic în literatura română nu vine pe un loc gol. Prin eforturile noastre de ani de zile – îi avem în vedere pe toți colaboratorii de la *Monumenta Linguae Dacoromanorum* –, am reușit să punem la dispoziția istoricilor literari și a lingviștilor manuscrisele traducerilor românești ale *Vechiului Testament* din secolul al XVII-lea: Ms. 45 de la Biblioteca Universității din Cluj și Ms. 4389 de la Biblioteca Academiei Române. Se pot elabora astăzi studii comparative pe un corpus de texte biblice mult mai întins ca în trecut, pentru a se putea vedea cu limpezime imensele eforturi care se făceau de către cărturarii din epocă pentru stabilirea celei mai potrivite versiuni românești a *Bibliei*. Raportarea Ms. 45 (versiunea Milescu) la textul tipărit în 1688, rezultat din revizuirea celui dintâi, scoate în relief nu numai o simplă operație tehnică de îmbunătățire a traducerii prin îndepărtarea greșelilor, ci și un proces creator de șlefuire artistică, de luminare a textului și de stabilire în limba română a unor echivalențe potrivite și sugestive pentru imaginile și simbolurile biblice. Pentru aștea părți din *Biblie*, netraduse pînă în 1688, munca aceasta era fără precedent. Afară de aceasta, cine vrea să studieze astăzi sau să facă observații și comentarii cu privire la valoarea estetică pe care o atinseseră traducerile biblice românești, în special cînd e vorba de unele cărți, cum ar fi *Psaltirea*, nu poate trece cu vederea Ms. 4389. Propunîndu-și să realizeze o versiune independentă, pentru că folosește un text slavon și nu

ne interesează. *Psaltirea*, este reprodus, cu unele modificări, din *Psaltirea Șcheiană*. Prin urmare adevărații traducători sînt călugării din prima jumătate a secolului al XVI-lea, poate chiar din secolul al XV-lea, care au transpus psalmii în limba română. Acestor începători ar trebui să le atribuim, măcar în parte, elogiile mari care se aduc lui Coresi atunci cînd se vorbește de stabilirea unor echivalențe lingvistice românești cu calități artistice înainte de Dosoftei.

pe cel grecesc, cum procedase Milescu, autorul noii traduceri nu este străin de realizarea înaintașului, pe care încearcă să-l depășească și o face cu talent. N.A. Ursu atribuie această valoroasă traducere lui Daniil Andrean Panoneanul¹³. Rămas în manuscris¹⁴, acest text n-a putut concura *Biblia de la București*, carte răspîdită în toate regiunile românești, nici influența destinul limbii artistice. Ms. 4389 rămîne înșă un prețios reper, imposibil de neglijat, în evaluarea limbii artistice românești din secolul al XVII-lea, de care se leagă prin atîtea rădăcini bine împlîntate în textele religioase precedente și în cele contemporane. Toate aceste relații, complicate, din care limba textelor biblice iese mereu prefăcută și îmbogățită, împrăștiată cu noi valori expresive, nu pot fi cercetate decît diacronic și comparativ.

II. PRIMA TRADUCERE ARTISTICĂ A PSALMILOR ÎN LIMBA ROMÂNĂ

1. Dosoftei în viziune prospectivă

Din partea opusă punctului nostru de vedere istoric, pe care îl reprezentăm în studiul de față, vin înnoiri necooperante, mai curînd disjuncte, trimiterea făcîndu-se la un receptor contemporan imaginar, în care îl găsim travestit chiar pe autorul comentariului critic, cu subiectivitatea răscolită de experiențe și de lecturi proprii. Trebuie să recunoaștem că teoretizările, nu prea noi, pe care le face Eugen Negrici asupra expresivității involuntare, sînt extrem de captivante: „opera re trăiește într-o perspectivă originală”, adică se înfățișează altfel de la o generație la alta, și de la un receptor la altul, noile imagini despre *obiect* realizîndu-se ca „varietăți individuale”, în timp ce „lectura” devine „complementară creației”¹⁵. Sînt reluate postulatele criticii de gust (G. Călinescu), de o mobilitate necontrolabilă, variabilă de la individ la individ. Această primă dispoziție, o treaptă necesară în procesul receptării, trebuie riguros controlată cu cercetarea atentă a surselor, în cazul traducerilor mai ales. Bianu vedea în Dosoftei, scăzîndu-i mult meritele de poet, un rob al versificației, cu modelul psaltirii lui Kochanowski¹⁶ în față; Eugen Negrici, cu alte moti-

¹³ N.A. Ursu, *Un cărturar puțin cunoscut de la mijlocul secolului al XVII-lea, Daniil Andrean Panoneanul*, în „Cronica”, XVI, nr. 43 (821), 1981, pp. 5, 8.

¹⁴ Textul vede lumina tiparului în *Monumenta Linguae Dacoromanorum*, 1988-1999, vol. I-VI, și va continua să apară în volumele următoare.

¹⁵ Eugen Negrici, *Expresivitatea involuntară*, Editura Cartea Românească, București, 1977, p. 13.

¹⁶ I. Bianu, *Introducere* la ediția Dosoftei, *Psaltirea în versuri – Modelul Psaltirii în versuri*, pp. XXVIII-XXIX: „Cu un cuvînt, întregă factura versurilor lui Dosoftei o aflăm la Kochanowski” (p. XXIX).

vări, vede în Dosoftei un poet preocupat de perfecțiunea prozodică, și nu un versificator nedibaci, cum apărea în viziunea lui Bianu: „De preț și surprinzător pentru noi la Dosoftei este rodul acestui efort formalizant, dreptul pe care și-l ia de a scorni aproape orice la nivelul versului numai spre a se ști apoi pe deplin mulțumit și în deplină conformitate cu regulile prozodice”¹⁷.

Eugen Negrici împinge atât de departe această speculație, încât ajunge, când trece la analiza psalmilor, să formuleze judecăți apodictice, de felul acesteia: „*Dosoftei nu se conforma vocabularului psalmilor biblici, ci regulilor prozodice*”¹⁸. Dosoftei avea o acută motivare estetică atunci când versifica, dar în rest nu depășea „expresivitatea involuntară”, un rezultat neașteptat al constrângerilor prozodice. Cele câteva exemple date de critic, fără raportare la textul slavon după care a tradus Dosoftei psalmii, în proză și în versuri, și fără o cât de sumară comparație cu traducerile românești mai vechi și cele contemporane, *Biblia de la București* îndeosebi, cunoscută de mitropolitul moldovean în manuscris, pentru că a colaborat la revizia traducerii, după cum afirmă, cu bune argumente, N.A. Ursu, ne determină să ne îndoim că autorul *Expresivității involuntare* a făcut, așa cum declară, o cercetare temeinică a lexicului folosit de Dosoftei în psalmii versificați: „cercetînd statistic, prin sondaje, textul tradus, în paralel cu cel original, am ajuns la concluzia (evident provizorie) că mitropolitul se folosește de un număr copleșitor de unități lexicale”¹⁹. În paginile de frumoasă eseistică scrise de Eugen Negrici despre Dosoftei nu se vede nicăieri acest efort. Să admitem că lucrurile s-ar prezenta chiar așa cum le înfățișează criticul, cu fantezie și talent, că Palestina nu-i pentru mitropolitul patriot, impresionat, ca și vechiul psalmist, „de șirul de nenorociri ale unei istorii nefaste”²⁰, decît o Moldovă sălbatică și arsă de geruri; dar e greu să acceptăm că acest tablou este rezultatul pasiunii prozodice și că toată strădania lui Dosoftei de a scrie „pre cît a putut mai frumos” nu-i decît o nesfîrșită înșirare de greșeli de limbă „cu consecințe spectaculoase”, pentru că de aici răsar „remarcabile îndrăzneli metaforice”²¹. Mirările criticului nu mai conțin în fața rezultatelor, mult mai variate, obținute de Dosoftei, preocupat peste măsură doar de versificație: „Ne mirăm de cît de vie trebuie să fi fost năzuința de a desăvîrși vers după vers și cît de exaltantă această euforie a noviciatului de vreme ce mitropolitul aduce în spațiul biblic ierni și ghețuri și-l umple de rîuri cu bulboane și

smîrcuri, de munți cu otavă și «buori», de păduri presărate cu tauri, fără a se lăsa intimidat de sacralitatea textului original”²². Elementele de localizare sînt puține și întîmplătoare în psalmii lui Dosoftei, „doar acele câteva cuvinte cu un halou conotativ inconfundabil”, cum recunoaște chiar autorul studiului, efect neconfirmat, în cele mai multe exemple pe care le citează.

„Expresivitatea involuntară” se produce la receptor. Criticul, în cele mai multe cazuri, compară nepotrivit textul lui Dosoftei cu textul modern, în loc să folosească reperele vechi, mai aproape de originalul biblic, la care mitropolitul era foarte atent, nicidecum nepăsător, cum ne lasă să înțelegem formularea: „fără a se lăsa intimidat de sacralitatea textului original”. Procedînd astfel, Eugen Negrici observă diferențe mari între traducerea „recomandată” de „un institut specializat în asemenea texte”²³ (nemenționat, dar, probabil, protestant sau catolic, cu un vocabular mai modern decît textul scos de Institutul Biblic și de Misiune ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, mult mai conservator) și textul lui Dosoftei. Consultarea vechilor psaltiri românești, cum era firesc, i-ar fi permis însă autorului să observe imediat că frumoasa comparație a *Ierusalimului* cu *crama* se găsește întocmai în *Biblia de la București*: „Puseră Ierusalimul ca o cramă”, cu o mică diferență față de *Psaltirea Șcheiană* și de versiunea lui Coresi: „Puseră Ierusalimul ca a poamelor celariu”. În *celar*, ca și în *cramă*, se adăpostește, printre altele, vinul. Evident că raționamentul, rostit cu atîta siguranță în *Expresivitatea involuntară*, cade în gol: „Ce s-a petrecut cu versificatorul? Căutînd rima la cuvîntul *Ierusalimul*, el a trezit o imagine realistă, de un umor involuntar, prin sunetul laic pe care îl conține: «Și feacără Ierusalimul / Ca o cramă cînd i să ia vinul»”. Nu rima îl interesa aici pe Dosoftei, ci găsirea unui sens care să facă explicită vechea comparație a *Ierusalimului* cu un *celar* (PSALT. SCH., COR. PS.) sau cu o *cramă* (BB). Este adevărat că adaosul lui Dosoftei: „cînd i să ia vinul” este remarcabil. *Ierusalimul* devastat (o ruină, o grămadă de pietre, o paragină, în alte traduceri) este ca o *cramă* pentru vechii traducători români, la care mitropolitul adaugă, în mod deliberat, sensul lămuritor: „fără vin”, pentru a sugera „ruina” din textul original, pe care mitropolitul îl restabilește din respect pentru sacralitatea lui. *Crama* este un simbol al avuției, în timp ce vechiul psalmist deplîngea, în *Psalmul 78*, distrugerea *Ierusalimului*, simbolul credinței, și masacrarea locuitorilor lui, implorîndu-l pe Dumnezeu să pedepsească aspru aceas-

¹⁷ Eugen Negrici, *op. cit.*, p. 47.

¹⁸ *Idem*, p. 13.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*, p. 49.

²¹ *Ibidem*, p. 47.

²² *Ibidem*, p. 48.

²³ *Ibidem*, p. 50.

tă nelegiuire: „Mută-ț, Doamne, pre păgâni mînia / Și preste dîns ȋt varsă urgia...”²⁴.

„Viziunile grele, patriarhal primitive”, din același *Psalm 78*, au de asemenea temeinice legături cu traduceri românești mai vechi, de la *Psaltirea Scheiană*²⁵ și Coresi²⁶, pînă la *Biblia de la București*, din care extragem exemple semnificative, talmăcite încă în secolul al XVI-lea, puse în vers de Dosoftei: „trupurile” (PS. SCH., COR. PS.) „mortăciunile” (BB) „serbilor” (PS. SCH., COR. PS.), „robilor tăi” (BB) sînt „mîncare pasărilor ceriului” și „fierilor pămîntului” (PS. SCH., COR. PS.; în BB, „fiarălor”), sîngele lor „se varsă ca apa” (PS. SCH., COR. PS., BB) „și nu era îngrupătoriu” (PS. SCH., COR. PS.) „nu era cine să-i îngroape” (BB). Mai concret, Dosoftei scrie: „Și nu-i nime să margă cu sapa”, dar urmărește cu mare rigoare sensul. Prin urmare nu prozodia determină imaginile, ci acestea își caută o rezolvare prozodică fericită sau mai puțin fericită, chiar stîngace. După raționamentul răsturnat al domnului Eugen Negrici, dificultățile prozodice și chiar greșelile de versificație produc cele mai interesante imagini în psalmii traduși de Dosoftei: „Se dovedește, încă o dată – sîntem încredințați în finalul demonstrației sale – că valul stufos al cuvintelor, spărgîndu-se de formele prozodiei convenționale, produce figuri neprevăzute, suplimentează conotativ textul”²⁷. Așa se nasc „cele mai spectaculos «moderne» îndrăznele ale textului” și cel mai valoros poet din evul de mijloc românesc își afirmă „nestînjănit, pe parcurs, extravaganța imagistică”²⁸.

În ce constă această „extravaganță imagistică” a „modernului” Dosoftei? Doar aparent un termen ca *trăsură*²⁹ apare nepotrivit, „extravagant” în versurile: „Straje și ferință mi-am pus-mi pre *gură* / Cînd stă păcătosul de-m face *trăsură*” (DOSOFTEI, O. 1, p. 87). Fapt semnificativ, cuvîntul acesta apare încă în vreo cinci psalmi (31, 37, 54, 107 și în 108 de două ori). Frecvența aceasta dovedește că *trăsură* intra în obișnuințele acustice ale lui Dosoftei, în rimă de obi-

cei cu *ură*, conducînd chiar la o repetiție supărătoare în *Psalmul 108*: „Cu graiul lor cel de *ură* / Împregiur de-m fac *trăsură*” (DOSOFTEI, O. 1, p. 252), „Pentru-acest lucru de *ură* / Ce-m fac la Domnul *trăsură*” (DOSOFTEI, O. 1, p. 253), la fel în psalmii 37 (DOSOFTEI, O. 1, p. 86), 54 (DOSOFTEI, O. 1, p. 122) și în două rime care aduc puțină variație eufonică: *măsură* / *trăsură* (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 107, p. 250), *căutătură* / *trăsură* (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 31, p. 72). Extravaganța imagistică nu o dă rima în nici unul din aceste exemple. Pentru justificarea afirmației că ar fi vorba în această rimă *gură* / *trăsură* de o „extravaganță imagistică”, de o „figură neprevăzută” de o „metaforă îndrăzneată”, trebuie să acceptăm explicația – oricît ne-ar veni de greu – că din grabă, din neatenție, din pasiunea de a descoperi peste tot efecte ale „expresivității involuntare”, s-a acordat cuvîntului *trăsură* un sens greșit, acela de ‘vehicul cu arcuri pe patru roți’, cînd în limba veche el însemna ‘nedreptate’, ‘greutate’, ‘necaz’, ‘suferință’, ‘supărare’ și apăsarea, întocmai ca la Dosoftei, mai ales în combinații cu verbul *a face*.

Nici în alte exemple, din cele atît de puține cîte găsim în volum, „plasticitatea involuntară a unor cupluri de cuvinte”, cum le numește autorul, nu este deloc convingătoare, din motivul arătat mai sus. Sensurile cuvintelor nu pot fi anulate, „scurtcircuitate”, după bunul plac al receptorului. Din ‘necaz’ nu poți face ‘trăsură’, evident, ne referim la sens, fără să falsifici întregul înțeles al psalmilor în care apare cuvîntul *trăsură*, cu sensul lui vechi. Psalmistul din *Vechiul Testament* și, după el, Dosoftei înalță rugăciuni fierbinți către Dumnezeu să-i apere de necazurile pricinuite de păcătoși. Nu doresc ca aceștia să le facă plocon o *trăsură* pe roate. Este de neconceput o astfel de „scurtcircuitare” semantică. Restabilim și celorlalte cuvinte citate de Eugen Negrici, la pagina 53, sensul lor vechi. „Știința arsă de cuvinte” este „arsura păcatului” (știința, cunoștința despre rău și bine), „pomul cunoștinței binelui și răului” din străvechea legendă biblică. Pomul care „dă știință” (B 1968). Cf. Coresi: „văm amu pune *științele* noastre înaintea lu Dumnezeu”, iar acestea sînt „ranele sufletelor noastre” (v. DLR, *Știință*, p. 211). Oare și pe Coresi să-l citim în cheie suprarealistă, pentru aceste atît de frumoase „rane ale sufletelor noastre”, după ce am suprapus sensul modern al termenului *știință* cu vechea sintagmă biblică? Nu mai e mult pînă ce vom putea vorbi, urmînd această logică, de postmodernul Dosoftei³⁰.

²⁴ Dosoftei, *Opere 1, Versuri*, ediție critică de N.A. Ursu, Studiu introductiv de Al. Andriescu, Editura Minerva, București, 1978, p. 181 (DOSOFTEI, O. 1).

²⁵ *Psaltirea Scheiană*, prefață, text, facsimile și transcriere de I. Bianu, cu variante din Coresi (1577), Editura Academiei Române, București, 1889 (PSALT. SCH.).

²⁶ Coresi, *Psaltirea slavo-română (1577)* în comparație cu Psaltirile coresiene din 1570 și din 1589. Text stabilit, introducere și indice de Stela Toma, Editura Academiei, București, 1976 (COR. PS.).

²⁷ Eugen Negrici, *op. cit.*, p. 53.

²⁸ *Idem.*

²⁹ Atît în ediția Dosoftei, *Psaltirea în versuri*, Mitropolia Moldovei și Sucevei, Iași, 1974, cît și în Dosoftei, *Opere 1*, Editura Minerva, București, 1978, termenul *trăsură* este glosat cu precizarea exactă a sensurilor: „suferință, pătîmire, necaz, supărare”.

³⁰ Astfel de situații ne amintesc de sfatul subiacent pe care îl dădea Paul Zumthor într-o replică din cartea deja celebră, *Essai de poétique médiévale*, Éditions du Seuil, 1972, tradusă în românește de Maria Carpov, *Încercare de poezie medievală*.

Rebarbativul *cugetătură* nu poate dezvolta valori poetice și nu depășește semantismul biblic: „mîhniu-mă întru voroava mea” (BB, Ps. 54, 2); „sînt cu spaimă-n cugetătură” (DOSOFTEI, O. 1, p. 122). Din motive concrete, sărăcia vocabularului, Dosoftei urmarea deliberat să îmbogățească limba română literară cu astfel de derivate. În același scop, folosește în *Viețile svinților*, în proză, deci nu din necesități impuse de versificație, și termenul, probabil o creație personală, *cugetățitură* (DA, C, p. 956). Tot *Psalmul 54* este o lungă lamentație pe care i-o provoacă psalmistului pizmașii ce „cu urgie să întărită, / Cît mi-i de dînșii inema-n smîntă” (DOSOFTEI, O. 1, p. 122). Prin fel de fel de imagini repetitive (ale modelului biblic, căruia îi este fidel poetul), spaima din inima și *cugetul* psalmistului este întoarsă pe toate fețele, pînă la totala risipire a oricărui sens enigmatic, asemănător celor din poezia modernă, înainte și de la suprarealism încoace. Exemplele sînt numeroase. Versul: „Nici a ședea-n scaun de pierdzare”, de la începutul *Psalmului 1*, este precedat de altele trei, care-i lămuresc perfect înțelesul: „Ferice de omul ce n-a merge / În sfatul celór fără de lege / Și cu răii nu va sta-n cărare. / Nici a ședea-n scaun de pierdzare” (DOSOFTEI, O. 1, p. 11). Nu-ți trebuie prea multe cunoștințe teologice pentru a înțelege că este vorba de ‘judecata de apoi’, la care cel drept nu va sta în „scaun de pierdzare”, precum cel păcătos. Coresi folosește termenul *județ* pentru „scaunul judecării” (ȘĂINEANU, DU³¹). În BB apare „scaunul ucigașilor”, tot în *Psalmul 1*. Nu sîntem îndemnați de nicăieri, prin urmare, să vedem în aceste exemple, culese în grabă, „imagini șocante de tip suprarealist”³², chiar dacă ele „curg greu”, mai ales pentru cei nefamiliarizați cu vocabularul textelor vechi.

Pus sub semnul derizoriului cu ajutorul așa numitei „expresivități involuntare”, trimis mereu acolo unde nu-și are locul, Dosoftei își pierde orice farmec. În locul călugărului ars de credință apare un poet contrafăcut, alcătuire neautentică de contraste țipătoare. Travestit în haine moderne, bizarul personaj meșteșugeste cu sîrg la o mașinărie pe care n-o stăpânește bine și de fiecare dată îi iese altceva decît ceea ce a gîndit. Din impas reușește să-l salveze doar împlinirea: „Dar adesea, străduindu-se să echilibreze mașinăria prozodică, tot răsucind cuvintele pentru a le încadra exact, Dosoftei atinge din împlinire

pedala norocoasă a limbajului”³³. Din tot efortul acesta năucitor, poetul se alege cu un „miraculos distih: «Preste luci de genuine / Trec corăbii cu minune»”³⁴. Melodioasele versuri din *Psalmul 103* suportă cu mare greutate să fie agățate în panoplia cu trofee a simbolisticii matematice către care îl conduce criticul. Întregul psalm este o inegalabilă laudă a creației divine. Creatorul este preamărit în mijlocul „minunilor” sale, cum spune inspirat Dosoftei, talmăcind imaginile biblice într-o limbă poetică de extracție folclorică, ce era capabilă, mlădiată de el, să le conserve și să le restituie nealterată, dacă nu îmbogățită, întreaga frumusețe. În această pictură năivă, norii sînt „scară” la cer, creatorul își mîină caii „iuț ca vîntul”, „îngerii cei călare” ca „gîndul mîrg de tare”, „Prăpatea de-mbrăcăminte” își pornește apa „detunată” de porunca lui Dumnezeu, „din deal la luncă”, izvoarele umplu „tăuri” și „răuri” din care își potolesc setea păsările și fiarele pădurilor, binecuvîntarea lui Dumnezeu îi răsplătește pe oameni cu bogățiile unui paradis pămîntesc, stăpînit de colosale forțe germinative: „Tu dai finului să crească, / Dobitoacelor să pască, / Și crești pajiștea cea moale, / De scoate grîul din foale” (DOSOFTEI, O. 1, p. 236). În acest eden rotitor, viețuitoarele descopăr jocul. Jubilația îndestulării și păcii, prin grație divină, capătă accente extrem de personale în versurile pioase ale lui Dosoftei, care supralicitează modelul biblic unori, dar nu-l denaturează niciodată. Toate nucleele metaforice biblice sînt păstrate, dar se colorează altfel în traducerea sa:

*Pămîntul îi plin de fapte
Ce-ai făcut cu bunătate.
Și marea, citu-i de lată,
Și largă, și desfătată,
Într-însa să țin heri multe,
Jigăni mari și mînunte.
Preste luci de genuine
Trec corabii cu minune.
Acoló le vine toană
De fac chiții joc și goană.
(DOSOFTEI, O. 1, p. 237)*

Pentru a se vedea diferențele, toate în favoarea lui Dosoftei (cursivitate, plasticitate), cităm și versiunile *Biblia 1688* și Panoneanul: „să împlu pămîntul de zidirea ta! Marea aceasta – cea mare și largă; acolo jigani cărora nu iaste număr. Dobitoace mici și mari. Acolo vase, merg; Bălaurul acesta carele ai zidit a să batjocuri (la origine fără sens peiorativ, v. și PSALT. SCH., COR. PS., n. n.) cu el” (BB); „Umplutuse-au pămîntul făpturii tale. Această mare, mare și lată; acolo gadini care n-au număr, dihanii mici cu

lă, Editura Univers, București, 1983: „Villon rămîne un poet fundamental medieval, iar încercarea de a-l situa printre moderni este un joc amăgitor” (p. 523, versiunea română).

³¹ Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbii române*, I-V, ediție revăzută și adăugită de Alexandru Dobrescu, Ioan Oprea, Carmen-Gabriela Pamfil, Rodica Rădu și Victoria Zăstroiu, Editura Mydo Center, Iași, 1995-1996 (ȘĂINEANU, DU).

³² Eugen Negrici, *op. cit.*, p. 54.

³³ *Idem.*

³⁴ Ațit în ediția Bianu (p. 357), cit și în ediția Ursu (p. 237): *corabii*. În lecțiunea Negrici: *corăbii* (p. 54).

mari. Acolo vor înota corăbii; bălaurul acesta care l-ai zidit să-ș bată joc de dînsul” (Panoneanul, Ms. 4389). Dintre toate, versiunea lui Dosoftei, mai liberă, echivalează sugestiv ideile și lexicul biblic. Versificarea introduce o notă dinamică, schimbînd ușor viziunea statică a tabloului biblic. Fojgăiala animalelor, atrase de apele abundente, este mai bine marcată în versiunea lui Dosoftei decît în *Biblia de la București*: „Și colunii cînd li-i sete / Tu-i adăpi fără scumpete. / Tu strîngi pasările-n hoarbă (cîrduri) / La părău ce vin să soarbă, / De prin pietri, de prin gauri / Slobod cîntece și glasuri” (DOSOFTEI, O. 1, p. 236). Textul din 1688 este mai concentrat: „...priimi-vor colunii (măgarii sălbatici) la sêtea lor. Preste êle pasările ceriului vor sălășlui; den mijlocul pietrilor davor glas”. Brevilocvența se reflectă în absența verbelor în BB și în Ms. 4389: „Munții cei nalți cerbilor – piatra scăpare iepurilor”. Dosoftei obține un efect contrar prin înmulțirea verbelor: „Cerbilor le-ai dat să salte / Pre munții cu dealuri nalte, / Și iepurilor scăpare / Le-ai dat s-aibă supt stînci tare” (DOSOFTEI, O. 1, p. 237). În sfîrșit, „Puii de lei răcnind...” (BB) „Puii leului răcnind” (Ms. 4389) sînt înlocuiți de lupii autohtoni: „Lupii urlă și scîncează, / Cînd spre vînat să gătează” (DOSOFTEI, O. 1, p. 237). Uneori redundanța devine la Dosoftei procedeu stilistic. În *Psalmul 101*, poetul moldovean se întrece pe sine în această privință, atingînd, în manieră populară, pragul de sus al ascezei mistice din original, experiență greu de comunicat într-un limbaj nepregătît să exprime astfel de trăiri: trupul devine evanescent, iar reprimarea cîrnii, sursă de supremă fericire anahoretică. Această stare extatică înlătură, în pustie, materialitatea sordidă a sărăciei și a mizeriei unei existențe mohorîte, printr-o profundă credință în viața de dincolo de vremelnicie. Mulți ani mai tîrziu, Ion Barbu se apropie, pe alt drum, cu mijloace insolite, de sorginte balcanică, de acest gen de fericire fără razim în afară, într-o miraculoasă confuzie cu alt tîrîm, dincolo de contingent, spre care se îndreaptă, în caicul său „ciudat”, *Nastratin Hoge la Isarlık*: „Sfînt trup și hrană sieși, hagi rupea din el”.

Dosoftei se străduiește, pe cît îi stă în putință, să nu se îndepărteze prea mult de textul vechiului psalmist, încît ești nevoit, pe bună dreptate, să te întrebi de unde vine și în ce constă farmecul acestei traduceri. *Psalmul 101*, din care cităm în continuare, e doar un caz între multe altele. Atît cadrul natural de aici: zoologia (*pelicanul, corbul, vrabia*), vegetația arsă (*iarba*), cît și detritusurile rezultate (*fumul, praful*) fac parte din imaginarul biblic al perisabilității omului în comparație cu veșnicia și atotputernicia lui Dumnezeu. În mod vădit, fără să fie constrîns de ritm sau de rimă, cum s-a spus, mitropolitul evită decalcul parazitărilor, introducînd, cu o intuiție artistică sigură, detalii care îngroașă atmosfera populară, de

rugă naivă, reconstituind un univers paralel cu cel imaginat de vechiul cîntăreț biblic, rege și poet. Această atmosferizare populară, ca s-o numim astfel, îl îndepărtează pe poetul român de teroarea abstractă a „Legii” și-l apropie de o înțelegere umanizată a suferinții și a mîntuirii, într-o viziune folclorică impusă de transferarea imaginii într-un orizont de așteptare dominat de altfel de fantasmă, mai apropiate de basm și, ca mijloc afectiv de comunicare, de limba vorbită³⁵: „Că-m trec dzîlele ca fumul, / Oasele mi-s săci ca scrumul. / Ca nește iarbă tăiată / M-este inima săcată, / Că stă uitată de mine, / Ce-am gătat să mînc pîine. / De suspinuri și de jele / Mi-am lipitu-mi os de piele. / De-atocma cu pelecănu, / Prin pustii petrec tot anul. / Și ca corbul cel de noapte / În petrec dzîlele toate, / Ca o vrabie rămasă / În supt streșină de casă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 101, 13–26, p. 229). În versiunea biblică, de la cea din 1688 și pînă la cele moderne, segmentele subliniate sînt mult mai depersonalizate față de versiunea lui Dosoftei: „ca o uscăciune să uscară” (BB), „ca uscăciunea s-au făcut” (versiunile moderne), (Dosoftei: „Oasele mi-s săci ca scrumul”); „inima mea s-a uscat ca iarba” (BB, versiunile moderne) (Dosoftei: „Că nește iarbă tăiată / M-este inima săcată”); „am uitat a mînc pîinea” (BB, versiunile moderne) (Dosoftei: „am gătat să mînc pîine”); „asemănatu-m-am cu pelecănu pustinic / pelicanul din pustie” (BB, versiunile moderne) (Dosoftei: „De-atocma cu pelecănu, / Prin pustii petrec tot anul”); „făcuiu-mă ca corbul de noapte în jăriște” (BB), „ajuns-am ca bufnița din dărmături” (versiunile moderne) (Dosoftei: „Și ca corbul cel de noapte / În petrec dzîlele toate”); „ca o vrabie ce e singură pre casă” (BB), „ca o pasăre singuratică pe acoperiș” (versiunile moderne) (Dosoftei: „Ca o vrabie rămasă / În supt streșină de casă”). Cel sărac mîncă, în versiunea mitropolitului, „pîine de zgură” (DOSOFTEI, O. 1, p. 230). Zilele efemerei treceri a omului prin lume sînt măsurate cu elemente de astronomie populară. „Mi-s dzîlele trecătoare /

³⁵ Cercetătorii români sînt atrași astăzi mai mult de izvoarele externe decît de cele interne în exegezele lor asupra operei lui Dosoftei. A devenit o preocupare centrală situarea poetului și traducătorului român în context european și sud-est european, cu un interes sporit în depistarea elementelor baroce. Vezi, în acest sens, cartea temeinică a lui Dan Horia Mazilu, *Barocul în literatura română din secolul al XVII-lea*, Editura Minerva, București, 1976, în care se găsește și bibliografia aferentă. De fapt întreaga problematică a barocului la Dosoftei începe și sfîrșește cu tălmăcirea prologului dramei baroce *Erofilii*, la rîndul ei o transpunere din italiană în neogreacă a cretanului Gheorghios Chortatzis, după piesa *Orbecche* de Giraldu. (Vezi George Ivașcu, *Istoria literaturii române*, I, Editura Științifică, București, 1969, p. 206). Punînd întrebarea: „A existat un baroc românesc?”, N. Manolescu se îndoieste (*Istoria critică...*, ed.cit., p. 10 și urm.) de tăria argumentelor care ar putea justifica un răspuns pozitiv, iar Dosoftei ar trebui, cu excepția interesului pentru drama amintită, scos din cauză (p. 12).

De fug ca umbra de soare" (DOSOFTEI, O. 1, p. 230), iar *virtutea* [= puterea] e aceea a ierbii tăiate: „Și ca iarba cea tăiată / Mi-este virtutea săcată" (DOSOFTEI, O. 1, p. 230). Palpitul inimii, ca să reluăm metafora poetului („inima săcată", adică îndurerată, ca în vorbirea populară), se aude mult mai bine în versurile lui Dosoftei, care trăiește miracolul, fără să-l explice.

Dosoftei este, înainte de orice, un creator conștient de poezie religioasă. Nimeni nu poate nega că își dădea seama că aceasta dorea să facă atunci când și-a alăturat vocea la aceea a psalmistului. Această conștiință de călugăr cucernic, temător și apărător al celor sfinte, și de poet care-și cunoștea posibilitățile de a potrivi cuvintele în vers, pentru a comunica ceea ce simțea în fața miracolelor divine, îl determină pe mitropolitul Moldovei să traducă *Psaltirea*, cartea cea mai pătrunsă de tensiune lirică din *Vechiul Testament*. Acest act temerar nu putea fi rezultatul întâmplării. Dosoftei n-a făcut poezie numai atunci când s-a desprins de textul biblic, „îndrăzneală" pe care nu și-a luat-o niciodată, și nici nu și-o putea lua. Și totuși, afirmații de felul acesta s-au făcut și se fac, cu prea multă ușurință, în contrast izbitor cu cele mărturisite chiar de mitropolit. E bine poate să ne amintim de ele. Într-un scurt *Cuvînt către cititor la Psaltirea în versuri*, 1673, Dosoftei își dezvăluie cu grijă intenția de a nu trăda „cuvîntul cela ce nu te lasă să-l zici într-alt chip de cum este scris"³⁶. Citează și tălmăcește din slavonă (limba *Scripturii* pentru mulți ortodocși) în română, cuvinte și sintagme pe care le crede esențiale în înțelegerea textului sfânt, și-și pune propriile lui interpretări la adăpostul autorității patriarhului Constantinopolului, consultat în prealabil. Conștiința lui de artist, care se străduiește să scrie „frumos", cum de asemenea a ținut să declare, nu s-a frînt în fața aceleia de călugăr supus tradiției, pentru că a știut să împace rigoarea dogmatică și morală, cu alegoria și metafora, cele patru „întălesuri" în care l-a inițiat Dositei al Ierusalimului³⁷. Îl îndeamnă de aceea pe „cetitorul iubit" să se ostenească „a cerca să-nțaleagă într-adîncul aceștii svinte cărți", să se afunde în spiritul ei. Ca reprezentant al clerului a respectat adevărul bisericii și ca poet l-a comunicat alegoric și metaforic în versuri memorabile, cu cuvinte al căror sens „mutat" (o primă definiție a metaforei) n-a surpat dogma, pentru că rădăcina acestor „mutări" o deslușea în textul biblic. Atunci când întâlnea dificultăți, poetul le-a rezolvat în deplin acord cu călugărul, fără vreo dramă de conștiință că în cazul sufletelor scindate.

³⁶ Dosoftei, *Psaltirea în versuri*, 1673, ediție critică de N.A. Ursu, cu un Cuvînt înainte de Înalț Prea Sfințitul Iustin Moisescu, Mitropolia Moldovei și Sucevei, Iași, 1974, p. 17.

³⁷ *Idem*, pp. 21-23.

2. Dosoftei: dimensiunea universului liric. Privire retrospectivă

Propunerile criticilor care încearcă astăzi să valideze o nouă lectură a psalmilor lui Dosoftei, punînd în față *numai* textele poezilor moderni, cu ajutorul cărora încearcă să stabilească, prin deducție, particularitățile stilistice ale unor texte scrise cu cîteva sute de ani înainte, își găsesc o singură justificare și, implicit, un merit: să-l facă „expresiv și mai în gustul epocii noastre" pe scriitorul medieval³⁸. Altfel spus, în cazul care ne preocupă, să-i provoace pe cititorii de poezie de azi (cîți au mai rămas) să citească *Psaltirea în versuri* tipărită în a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Instrumentul de captare a atenției pentru textele vechi ar fi un fel de gramatică poetică contrastivă, pe care n-o respingem, orice lectură fiind posibilă și profitabilă. O istorie literară a formelor nu poate stabili structura obiectului cercetat, așa cum se înfățișează într-un moment dat, decît după ce se cunoaște bine ce a fost înainte de apariția acestuia. Altfel se întâmplă ca, în multe cazuri, „inovația" presupusă să se dovedească a fi doar o iluzie.

N. Iorga îi învâța pe studenți că Dosoftei, „introducînd adeseori peste cuprinsul autentic al originalului o mulțime de elemente de observație, o mulțime de alte împrumuturi, care vin din însăși viața poporului românesc, a ajuns astfel de foarte multe ori la lucruri de toată frumusețea, care foarte adeseori nici nu au nevoie de îndreptare pentru a plăcea și astăzi"³⁹. Aceste cuvinte ale lui Iorga au făcut o lungă carieră, pînă în vremea noastră, cînd se vorbește chiar de o „românizare", prin Dosoftei, a lexicului biblic. Compararea cu *Psaltirea Șcheiană* și cu aceea a lui Coresî nu prea îndreptățește o astfel de afirmație. Cu mai multă dreptate, se poate vorbi de „conotația naivă a metaforelor", cum face Nicolae Manolescu, referindu-se la aceste versuri din *Psalmul 21*:

³⁸ Cu mare acuitate observa Paul Zumthor necesitatea combinării cercetărilor sincronice cu cele diacronice în studiul literaturilor vechi, sesizînd dificultățile: „De vreme ce sîntem siliți să proiectăm asupra textului istoria și cultura noastră, cu scopul de a ni-l apropia într-un fel oarecare, cel puțin această proiectare să evite primejdia analogiilor simplificatoare și a justificărilor mitice. Cum pot fi percepute legăturile reale între aceste vechi poeme, care subzistă, și o cultură dispărută în negura vremurilor, cînd aceleași legături dintre noi și textele din vremea noastră, în cadrul universului căruia îi aparținem, ni se par atît de complexe și obscure? Printre atîtea riscuri, rămîne totuși o certitudine înțeleaptă: să ne aplecăm asupra acestor mesaje greu de descifrat în care mai vibrează totuși, pentru cititorul atent, intensitatea a ceea ce a fost cîndva o voință, o emoție fără doar și poate și perceperea unei frumuseți" (Paul Zumthor, *Încercare de poezie medievală*, ed. cit., p. 42).

³⁹ N. Iorga, *Istoria literaturii românești. Introducere sintetică* (după note stenografice ale unui curs), ediție îngrijită, note și indici de Rodica Rotaru, prefață de Ion Rotaru, Editura Minerva, București, 1985, p. 72.

Giuncii și cu tauri mă-mpresoară,
 Cu căscate guri, să mă omoară,
 Ca leii ce apucă și zbiară,
 Cu gurile rînjite, pre hiară.
 Și ca apa fui vărsat afară,
 Și oasele mi să rășchirară,
 Inima-n zgău mi se veștedzește,
 Ca o ceară cînd să răstopește.
 Mi-i virtutea ca hîrbul de sacă,
 Limba-n gingini lipită să neacă...
 (DOSOFTEI, O. I, Ps. 21, p. 50)

E riscant, însă, să afirmi că metaforele din aceste versuri, atîtea cîte sînt, au o „concretețe naivă care nu există în cartea sfîntă”⁴⁰. Mai întîi, această concretețe este mai pronunțată în *Psaltirea Șcheiană*, am putea spune (*giunci, ricăiaște, sparse toate oasele, mijlocul mașelor*), de unde o preia întocmai și Coresi, care nu face altceva decît să înlătore fonetismele regionale nordice, unele cuvinte, regionale și arhaice, înlocuindu-le cu cele sudice. Datorită acestui fapt, textul lui Coresi pare mai „modern” decît cel din *Psaltirea Șcheiană*, dar lexicul e identic. Diferențele nu dau altă valoare imaginilor și, în consecință, nu-l pot îndepărta pe traducător, oricare ar fi el, de textul biblic:

Încungiura-mă vișei mulți,
 junci grași finură-mă;
 deschiseră spre mine rostul său,
 ca leul răpește și ricăiaște.
 Ca apa vărsaiu-mă
 și se sparseră toate oasele mele.
 Fu inema mea ca ceara topindu-se
 pre mijloc de mașele mele.
 Și uscă-se ca un urcior virtutea mea,
 și limba mea lepi-se de grumazul meu...
 (COR. PS. p. 104-105)

În al doilea rînd, acest vocabular aparține unor societăți patriarhal-păstorești și nu putea să difere de la o traducere la alta. De aceea îl găsim întocmai, în ceea ce are esențial, și în *Biblia de la București*, așa cum îl stabilise Milescu, nemodificat de revizori, pentru că nu aveau ce schimba, el fiind al textului original, și nici de Panoneanul (Ms. 4389), chiar dacă acesta, ca și Dosoftei, pornea de la un text slavonesc și nu de la cel grecesc. În toate, vocabularul biblic rămîne neschimbat, cum nici nu se putea altfel, cum neschimbate rămîn și „metaforele”, la fel de „concrete” și de „naive”, în traduceri *Bibliei* din toate timpurile și de pretutindeni. Textul *Bibliei de la București*, la care, se pare, a colaborat și Dosoftei, într-o primă revizie⁴¹, confirmă, prin solidaritatea lui cu textele anterioare, această tenace unitate lexicală

⁴⁰ N. Manolescu, *op. cit.*, p. 15.

⁴¹ Vezi Al. Andriescu, *Locul Bibliei de la București în istoria culturii, literaturii și limbii române literare*, în *Monumenta Linguae Dacoromanorum, Biblia 1688, I, Geneva, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1988, p. 24.*

a textelor biblice românești chiar în *Psaltire*, operă poetică mai expusă schimbărilor. *Biblia de la București* este purtătoarea tuturor valorilor expresive din traduceri anterioare și devine piatra de temelie a acelora care se vor mai face. Lexicul figurat și nefigurat al psalmilor confirmă această unitate mai mult decît fonetismele care fac obiectul preferat al lingviștilor români, de tîrzie orientare neogramatică, în studierea textelor vechi. Modul de a percepe figurile de stil biblice este același în toate traduceri citate, de la *Psaltirea Șcheiană* și cele coresiene, care preiau vechea traducere maramureșeană, și pînă la *Biblia de la București*, opera care încununează literatura religioasă veche românească. Transcriem sub formă de versuri psalmii în proză din *Biblia 1688* pentru a se putea face mai ușor comparația, dar și pentru a pune în relief uimitoarea grupare pe unități sintactice a fragmentului, pînă la realizarea aceluiași număr, de zece „versuri”, cu simetrii ritmice și frastice, atît la Coresi, cît și la Dosoftei și în *Biblia de la București*:

Împrejurară-mă vișei mulți,
 Tauri graș mă încungiurară.
 Deschiseră asupra mea gura lor
 ca un leu hrăpînd și răcnînd.
 Ca o apă mă vărsaiu
 și să risipiră toate oasele mele.
 Să făcu inema mea ca o ceară,
 topindu-se în mijlocul pîntecelui meu.
 Uscă-se ca un hîrb virtutea mea,
 și limba mea s-au lipit de gîtlejul meu.
 (BB, Ps. 21, 12-16)

Tot de la Nicolae Iorga pornește o altă judecată, gata făcută și necontrolată, asupra textului *Psaltirii* versificate de Dosoftei, reactualizîndu-se, de la un comentator la altul, ideea unei Moldove fabuloase pe care mitropolitul o suprapune peste textul biblic, sporindu-l cu elemente din geografia, istoria și din viața poporului român. O sinteză a acestei imagini a Palestinei (numire administrativă pentru „țara lui Israel” sau „pămîntul făgăduinței” din *Biblie*) face Eugen Negrici în *Expresivitatea involuntară*, reținînd „elemente de peisaj și zoologie imposibile în aria Palestinei, inexistente în textul biblic, dar lesne de văzut cînd te afli undeva în preajma familiară a Moldovei”⁴². Sînt precizate, ceva mai jos, și „elementele” cele mai șocante din acest peisaj „imposibil” în torida Palestină: „ierni și ghețuri”, „rîuri cu bulboane și smîrcuri”, „munți cu otavă și «buori””, „păduri presărate cu tăuri”⁴³. Ne surprinde că nu găsim citate și textele edificatoare. Bănuim că sînt avuți în vedere în special psalmii 147 și 148, în care într-adevăr fenomenele unor ierni aspre sînt detaliate foarte exact

⁴² Eugen Negrici, *op. cit.*, p. 48.

⁴³ *Idem.*

de Dosoftei, în imagini memorabile, în care reia, însă, în limba română, una după alta, pe cele biblice. *Psalmul 147* preamărește puterea lui Dumnezeu:

*Cela ce-ș dă omătul ca lina
Și negură spulbără cu mîna,
Ca cenușea cu sîta cînd cerne,
Preste tot pămîntul de s-ăsterne.
Cela ce aruncă sloi de gheață,
De dă groază preste toț cu greață.
Cine poate să-i sufere gerul
Ce-mpietrește apele ca herul?
Cu cuvîntul său Domnul învață
De să răsîpăsc și să dejgheață,
Și duhul său Dumnedzâu trimite
De să-ntorc într-apă ca mainte.*
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 147, p. 329)

În *Psaltirea Șcheiană* găsim, transpus cu fidelitate, același frumos peisaj hibernal. Merită să fie citat în întregime acest text frust, în care poate fi recunoscut modelul stilistic urmat și de Dosoftei, cu originea în cel biblic:

*Cela ce dède néoa sa ca lâna,
negura ca cenușe pospăe.
Lepadă grindiré sa ca pănile,
înprotiva fêfei gerului cine va sta?
Tremete-va cuvîntul său și topi-le-va;
sufla-va duhul lui și cure-vor ape.*
(Ediția Bianu, 1889, Ps. 147, 6-8, p. 476)

Imaginaea aceasta, „néoa ca lina” nu ne îndreaptă către păstorii din Carpați, oricîtă mirare ar produce, ci la cei din „țara lui Israel”, neferită de zăpezi în munții din nord. Călugărul anonim, traducătorul *Psaltirii Șcheiene*, folosește și un derivat de la *nea* în *Psalmul 67*: „înnéo-se în Selmonu” (p. 201). La Dosoftei: „Ca-n Selmon cînd cade omătul de-albește” (DOSOFTEI, O. 1, p. 148). La Coresi înfilnim cuvîntul *zăpadă* („zăpada sa ca lina”, COR. PS., Ps. 147, p. 597) și *zăpădeaste* („zăpădeaste-se în Selmon”, COR. PS., p. 276). În *Biblia de la București* apar ambele regionalisme: *omăt* și *a omeți*: „Dînd omătul lui ca lina, negura ca cenușa celui ce presară; puind gheața lui ca pînile; în fața gerului lui cine va suferi? Trimite-va cuvîntul lui și le va topi pre êle, sufla-va vîntul lui și vor cură apele” (BB, Ps. 147, 5-8). Folosirea moldovenismelor: *omăt* și *a omeți* în *Biblia de la 1688* întărește ipoteza că Dosoftei a participat la revizuirea manuscrisului lui Milescu.

În *Psalmul 148*, în laudele aduse de vechiul psalmist lui Dumnezeu, prin vocea întregii creații, se repetă motivul forțelor răscolite ale naturii din *Psalmul 147*, trezite și potolite la „cuvîntul Domnului”. „Înghețul” și „dezghețul” din *Psalmul 147* afirmă metaforic puterea și bunătatea Creatorului, care pe toate le face și le desface. Textul biblic cuprinde toate elementele iernii geroase pe care le înfilnim și la Dosoftei: „omătul lui ca lina, negura ca cenușa”, „gheața

lui ca pînile”, „gerului lui cine va suferi?” (BB, Ps. 147, 5-7). E drept că, pe sugestia biblică, se infiltrează unele comparații personale din universul casnic: „Cu sîta cînd cerne”, „împietrește apele ca herul” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 147, p. 329). În ardoarea lui mistică, mitropolitul poet înlocuiește viețuitoarele mării, în acest imn al Creațiunii, cu personaje de basm: „Lăudaț pre Domnul, toț bălauri / De pre pămînt și zmei de prin gauri” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 148, p. 331). În acest amestec, e greu să mai recunoaștem „ambianța concretă” a Moldovei din vremea lui Dosoftei. Imaginarul biblic este adus la nivelul celui folcloric, de unde rezultă și abundența termenilor populari:

*Lăudaț pre Domnul, toț bălauri
De pre pămînt și zmei de prin gauri.
Lăudați-l, fulgere și focuri,
Și smida ce cade-n toate locuri,
Omeții și ghețile, și vîntul,
De turbură și-i face cuvîntul,
Măguri, dealuri și lemne cu roadă,
Și chedrii toț, pănă-n cei de coadă,
Gadinile și cu toată hiara,
Și dobitoc de prin toată țara.*
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 148, p. 331)

Această natură plină de viață, păsări și animale de tot felul, cu vegetație bogată, cu ape revărsate, cu vifore, zăpezi și grindini, dar și cu pomi roditori și cîmpii fertile, figurează, în laudele psalmistului, creația divină, răsplata și pedeapsa oamenilor după faptele lor. Toate aceste imagini naturiste își găsesc justificarea în revelarea puterii divine. Nu e lumea (natura și oamenii) românească aici, cum se afirmă de multe ori și prea apăsător, cu referire la Dosoftei, ci lumea și atîta tot. Cantonată, după Iorga, într-o interpretare autohtonizantă, judecata critică, neluînd în seamă sursa biblică a unor termeni anexați realității românești cu prea multă ușurință, face din Dosoftei un poet mai puțin important decît este în realitate. Cutremurat, ca și vechiul psalmist, de puțința sau neputința omului de a se mîntui, acest poet, prea puțin preocupat de culoarea locală, introducea cîte un animal cum ar fi zimbrul din stema Moldovei, exemplu adeseori invocat, în pădurile, de stejari totuși, pe vremea aceea, din țara sfîntă (v. DB, p. 258). Stejarul apare în numele unor localități dar e pomenit adeseori în *Biblie* nu numai ca nume de loc. Dosoftei e un poet religios patetic, excedat uneori de această ardoare, care-l conduce la un consum prea mare de cuvinte, într-o limbă care avea prea puține. Și le-a creat atunci singur, cînd i-au lipsit cele care îi trebuiau, sau le-a pus pe cele vechi nu numai să sune cum doare el în vers, dar să și comunice, forțînd sensurile, ceea ce metafora biblică îi cerea.

Putem vorbi, cu destul temei credem, de un sistem de echivalențe ale metaforelor biblice destul de

bine încheiat în limba traducerilor românești din secolul al XVII-lea, cu punctul de plecare în textele religioase, manuscrise și tipărituri, din secolul anterior. Nivelul superior al acestei evoluții, cu efecte artistice pe termen lung, îl formează *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei și *Biblia de la București*. Aceste două traduceri fiind contemporane, compararea lor ne apare obligatorie. Raportarea unui text versificat la unul în proză creează condițiile unei abordări contrastive, care poate aduce clarificări utile în aprecierea alcătuirii și funcționării combinațiilor metaforice. Există în psalmii versificați de Dosoftei un subtext aluziv, cu ușoare actualizări la realitățile românești, la care se fac, de la Iorga încôace, numeroase referiri⁴⁴. Importanța lexicului care îl susține a fost mult exagerată. Nu pot fi depistate cazurile, cu o relevanță poetică mai mică sau mai mare, care duc la o cât de neînsemnată alterare a conținutului vechilor psalmi. Dimpotrivă, tot ce clădește poetul român vine, de fiecare dată, să întărească ideea biblică, să-i dea, într-o traducere creatoare, artistică, dar fidelă ca sens textului original, un contur care s-o facă mai convingătoare. Elementele cele mai semnificative și mai încărcate de vibrație lirică, cele care formează baza rezistentă din sistemul figurativ al lui Dosoftei, nu trebuie căutate, cu nemotivată sîrguință, numai în afara *Bibliei*. Astfel de exemple sînt, de

⁴⁴ Cele mai exagerate opinii în această privință, încercarea de autohtonizare a naturii, oamenilor, împrejurărilor istorice, în psalmii traduși de Dosoftei, le formulează Dan Zamfirescu, în volumul *Contribuții la istoria literaturii române vechi*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, articolul, cu titlul semnificativ, *Dosoftei, poet național*: „Fără a pune la îndoială un moment profunzimea religiozității sale, lectura integrală a *Psaltirii* ne confruntă cu un fenomen straniu: cea mai formală, mai mecanică, mai rutinieră, mai «neinspirată» parte dintr-însa o reprezintă cea strict religioasă, circumscriind dialogul dramatic om – Dumnezeu. Din acest punct de vedere, iconoclastul Argezi a infuzat în psalmii săi moderni o încărcătură «mistică» înfinit superioară celei din psalmii lui Dosoftei, dintre care nici unul n-ar putea fi selectat pentru o antologie a misticismului poetic! Imediat însă ce Dosoftei are în față un text încărcat cu imagini de natură, cu echivalențe ebraice ale peisajului moldav, sau originalul îi oferea posibilitatea de a sugera asemenea apropieri, talmăcitorul devine extraordinar, poezia se încarcă cu imagini proaspete, neașteptate, de «localizări» ce-i dau un farmec nespus. Natura biblică, de țară caldă, se colorează românește, cu ierni, geruri, ghețuri; marea se transformă în rîuri cu bulboane și smîrcuri, sau în tauri de pădure; deșertul, în munți cu otavă” (pp. 123-124). Descrierea de aici e identică cu aceea a lui Eugen Negrici din *Expresivitatea involuntară*, ed. cit., p. 48. Am arătat, în altă parte, că toate aceste elemente ale naturii sînt în originalul biblic, chiar și iernile cu ghețuri și zăpadă. Cît despre afirmațiile cu privire la psalmii lui Dosoftei, „dintre care nici unul n-ar putea fi selectat pentru o antologie a misticismului poetic!”, acestea par a fi scoase direct din panoplia propagandei care condamna „misticismul” în literatură pentru a pune în loc „autenticitatea românească a peisajului și a formei”, de parcă acestea n-ar fi creațiile Domnului, care provocau atît extazul vechiului cît și al noului psalmist.

multe ori, întîmplătoare și nu rezultatul unei viziuni organice, care rămîne biblică prin excelență și nu admite suprapuneri. Poate că ar trebui să vorbim, în unele cazuri, de coincidențe rustice și nu de „localizări”. La rîndul nostru, am semnalat, în studiul introductiv la ediția critică a lui N.A. Ursu, un număr de termeni din universul popular românesc folosiți ca accesorii stilistice de Dosoftei: *lup în loc de leu* (Ps. 103), *omeți* (Ps. 125), *strungă* (Ps. 99), *pepeni și slănină* (Ps. 77), *pominoace, colivă dulce* (Ps. 21) etc. Chiar dacă astfel de exemple nu pot fi trecute cu vederea, *Psaltirea* tradusă de Dosoftei este departe de a fi o adaptare sau o localizare românească a vechilor psalmi. Dimpotrivă, cu astfel de cuvinte colorate local, poetul reface, în limba română, imaginea biblică globală, așa-zisele distanțări de original oprindu-se la un nivel lexical superficial, destinat înțelegerii limitate a unei categorii largi de cititori sau de ascultători. De aceea sîntem tentați să vorbim nu de o viziune românească (de altfel exemplele sînt, în comparație cu întregul vocabular al psalmilor, extrem de puține), ci de momente de trăire și de reprezentare particularizată a universului biblic. Aici vin să se așeze și unele aluzii istorice strecurate de Dosoftei în cîțiva psalmi dintre care cel mai cunoscut, adeseori citat, în împrejurările cele mai diferite ale vieții, este *Psalmul 136*:

*La apa Vavilonului,
Jelind de țara Domnului,
Acoló ședzum și plînsăm
La voroavă ce ne strînsăm,
Și cu inemă amară,
Prin Sion și pentru țară,
Aducîndu-ne aminte,
Plîngeam cu lacrimi herbinte.
Și buține ferecate
Lăsăm prin sălci aninate,
Că acoló ne-ntrebară
Acea ce ne prădară
Să le dzîcem viers de carte
Într-acea streinătate,
Că-n svînt muntele Sionul
Cîntări ce cîntam la Domnul.
Ce nu ni să da-ndemînă
A cînta-n țară streină.*

(DOSOFTEI, O. 1, p. 307)

Putem bănuși, în astfel de versuri, o coparticipare afectivă a mitropolitului Dosoftei la o dramă care-l frămîntase și pe vechiul psalmist⁴⁵. Nota elegiacă a acestui psalm este profund individualizată într-o traducere care nu trădează textul biblic.

Surprinzătoare au apărut unora cuvintele lui Dosoftei care nu aparțin regimului climatic torid al țării sfinte, dar caracterizează iernile aspre din țara sa na-

⁴⁵ Calificarea de „excepțional poet politic”, acordată de Dan Zamfirescu (*op. cit.*, p. 124) lui Dosoftei, cu referire la *Psalmul 136*, nu poate fi admisă.

tală. Aceasta a condus la ideea că „Palestina lui Dosoftei este bîntuită de ierni scitice”⁴⁶, atît de greu suportate de Ovidiu la Pontul Euxin. Am observat că în psalmii 147 și 148, astfel de termeni: *omăt, gheață, sloi de gheață, ger, dejgheață* sînt justificați de prezeța lor în textul biblic⁴⁷. Există însă și situații, puține, cînd această motivare lipsește, ca în *Psalmul 125*, care devine în final un adevărat pastel rustic cu înțeleșuri alegorice:

*Și ne-ntoarce, Doamne, cu tot pleanul
Ca omeții cînd să rump la anul
De austrul ce suflă cu călduri,
De cură părauă-n toate laturi.
Ceia ce ș-au sămănat cu plînsuri,
S-or bucura secerînd cu risuri;
Ceia ce mărg sămănînd cu jele,
Ș-vor culege veseli mănunchele.*
(DOSOFTEI, O. I, p. 290)

Mîhnirile și bucuriile cultivatorului de pămînt de pretutindeni, dependent de capriciile timpului, trec cu fidelitate și naturalețe din textul biblic în acela al poetului român: „Întoarce, Doamne, robimea noastră, ca pîraiele în austru! Cei ce samăna cu lacrimi, cu bucurie vor seceră. Mergînd mergea și plîngea puind semințele lor. Și venind vor veni cu bucurie ridicînd znopii lor” (BB, Ps. 125, 5-8). Atragem atenția că, doar cu o singură excepție – „omeții cînd să rump la anul”, adaptarea condiției meteorologice de trecere la sezonul ploilor, care umflă apele în sudul secetos al Palestinei, la „omeții” care se topec brusc la noi primăvara – Dosoftei traduce foarte fidel acest psalm. Nu uită nici măcar „snopii” din final, numiți și „mănunchele”, în Moldova (v. DLR, t. VI, fasc. a 4-a, p. 250). Comparația dezvoltată din textul biblic are un profund înțeles alegoric, pus cu grijă în evidență chiar de Dosoftei: „Așia va fi și la învierea morților, de toate părțile îi va aduna Dumedzău pre toți, cine-ș la ce ș-au agonisit”⁴⁸. *Omeții* („Ca omeții cînd să rump la anul / De austrul ce suflă cu călduri”, în care este reprodusă sintagma biblică atît de lapidară: „ca pîraiele în austru”) sînt instrumentul stilistic cu care Dosoftei nu urmărește atît o localizare, efect secundar și întîmplător, cît întărirea imagini biblice. Poetul mitropolit, interesat să ilustreze intensitatea fenomenului, forțează imaginea apelor dezlănțuite la topirea zăpezilor, vizînd un înțeles moral simbolic: răsplătirea semănătorului (dreptcredinciosului) cu roadele bune sale purtări. Dosoftei

⁴⁶ Nicolae Manolescu, *Istoria critică*, p. 17, după Eugen Negrici, *Expresivitatea involuntară*.

⁴⁷ Vasile Radu și Gala Galaction, care traduc *Biblia* din ebraică și greacă, utilizează aceiași termeni, afirmînd astfel o tradiție stabilită în secolul al XVI-lea, pe care Dosoftei doar o continuă fericit în secolul al XVII-lea. „Iernile scitice” din psalmii lui Dosoftei sînt doar o frumoasă iluzie critică.

⁴⁸ Ediția Bianu, 1887, p. 441.

traduce psalmii urmînd o certă vocație de poet, stăpîn deplin pe mijloacele sale artistice. Localizările sînt un instrument și nu un scop: Ele nu se fac în afara sau împotriva textului biblic, ci pentru a-l susține.

Foarte concludente, din punctul acesta de vedere, sînt imaginile sîngeroase, de neînchipuită violență, macabre, escatologice, de care este plină *Biblia*, pentru înspăimîntarea celor păcătoși. Ele își regăsesc aceleași dimensiuni augmentative, hiperbolice, în interpretările lui Dosoftei din psalmi. Prin excelență poet religios, Dosoftei va păstra intact îndemnul biblic, de la începutul *Psalmului 77*, dar va aduce un spor de cuvinte, rostite parcă din amvon, cu intenții moralizatoare explicite:

*Oamenii miei [= norodul meu, BB], să-m luaț aminte
Legea ce v-am dat, și la cuvinte.
Să vă plecaț, ce-am dzis să-nfelegeț,
Cuvinte din rostu-mi să culegeț.
Că din rostu meu voi scoate pilde
Și ciumilituri, ce voi deșchide,
Din bătrîni luînd începătură,
Precum aț înțales din scriptură.*
(DOSOFTEI, O. I, Ps. 77, p. 175)

Dosoftei dezvoltă, în această mărturie de credință, ce-a „întăles din scriptură”, apăsînd pe cuvîntul *pilde* pe care îl găsim în toate traducerile anterioare, pînă la *Biblia de la București*, din care extragem primele două versete: „Luați aminte, norodul meu, la lîgea mea, plecați urîchea voastră la graiurile gurii mîle! Deșchide-voiu în pilde rostu meu, răspunde-voiu întrebări[i] de-nceput” (BB, Ps. 77, 1-2). De la început ne atrage atenția, în textul lui Dosoftei, cuvîntul *ciumilituri*, prezent și în prefața *Psaltirii*⁴⁹. Definiția pe care o dă Dosoftei „ciumiliturii”, lămurind termenul slavon *ННОСКАЗАЕМЫЙ*, ne pune pe drumul unei bune înțelegeri a modului în care a tradus mitropolitul fondul metaforic al psalmilor, în general, nu numai alegoriile la care se face referirea direct: „*ННОСКАЗАЕМЫЙ* este ca și ciumiliturile, cînd altă grăiești și altă să-nțalege”⁵⁰. Dosoftei are tendința, în psalmii pe care îi traduce, să „cimilească” (v. DA: *cimili*), adică „să explice”, „să lămurească” înțeleșurile mai enigmatice. Figurile lui de stil devin mai explicite și nu mai îndepărtate de textul biblic originar. De aceea a întărit termenul *pildă*, din *Psalmul 77*, cu *ciumilitură*.

Exemplele care ilustrează această tendință sînt numeroase. Semnificative sînt, printre altele, scenele sîngeroase, atît de frecvente în *Vechiul Testament*, în care cei care apără „legea” se confruntă violent cu cei care n-o recunosc, au uitat-o sau sînt de altă credință. Aceasta este, de fapt, istoria Israelului după *Biblie*, așa cum este ea parcursă și în psalmi: „Și au

⁴⁹ Dosoftei, *Psaltirea în versuri*, ed. Ursu, 1974, p. 19.

⁵⁰ *Idem*.

pus lui Iacov mărturie, / Să-i stea legea-n Zrâil cu tărie” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 77, p. 175). Dosoftei citește însă *Psaltirea* cu conștiința lui de creștin ardent și de slujitor al bisericii. Imaginile lui se întăresc și se dezvoltă, de aceea, cu sugestii care vin, în traducerea sa poetică, și din alte părți ale *Bibliei* decât din *Psaltirea*, unele chiar și din *Noul Testament*. Ceea ce pare anacronism: „Păgînii să peie din svînta lui țară, / Să nu mai rădăce în creștini ocară” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 9, p. 28), este doar o lectură profetică, chiar în psalmii foarte strîns fixați pe istoria veche a Israelului, cum sînt psalmii lui Asaf (v. traducerea augmentată de Dosoftei a *Psalmului* 77). O influență a *Apocalipsei* străbate cînd scrie aceste versuri cutremurate de gîndul pedepsei divine care-i așteaptă pe cei ce „hulesc” sau încalcă „legea”:

*Apele sta cu sînge-nchegate,
Și fîntinele toate-ncruntate.
Le-au prăvălit izvoarele-n sînge,
Să n-aib-a bea-n sete ce-i va strînge.*
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 77, p. 178)

Traducerea lui Dosoftei este apropiată de versiunea șcheiană și de aceea a lui Coresi: „Și întoarse în sînge rîurile lor și fă[ntă]rile lor să nu bea” (PS. SCH., p. 251); „Și întoarse în sînge rîurile lor și fîntinile lor, să nu bea” (COR. PS., p. 333). *Biblia de la București* confirmă traducerea din secolul al XVI-lea: „Și întoarse în sînge rîurile lor și șipotele lor, pentru ca să nu bea” (BB, Ps. 77, 49). În psalmul lui Dosoftei este reluată ideea și îngroșată: „Le-au prăvălit izvoarele-n sînge, / Să n-aib-a bea-n sete ce-i va strînge”. Se realizează, în felul acesta, o adevărată obsesie a singelui, pusă în relief de aglomerarea a nu mai puțin de trei sintagme în care, direct sau sugerate de o determinare neechivocă, apele devin sînge: *cu sînge-nchegate, fîntini încruntate* [= însîngerate], *izvoarele prăvălite în sînge*. Nucleul figurativ, *sîngele* din vechiul psalm, se dezvoltă în forme monstruoase, invadează întreaga lume căzută în păcat, instalează o viziune escatologică prin însetare. Recurențe din textul Sfîntului Ioan Teologul⁵¹ ajung în psalmii versificați de Dosoftei, care se distanțează, prin îngroșare, de cei vechi. În *Apocalipsă* sîngele ia proporții cosmice, cînd „izvoarele”, „rîurile” și „marea” se prefac în „sînge ca de mort” (*Apoc.* 16, 3-4), iar *Desfrînata cea mare, numită Babilonul, umblă beată de sînge, pe o fiară cu șapte capete și cu zece coarne*: „Și am văzut o femeie beată de sîngele sfinților și de sîngele mucenicilor” (*Apoc.* 17, 6). Elemente escatologice se găsesc în mai mulți psalmi ai lui Dosoftei, în care baza psalmică este întregită de cea apocaliptică. Și în *Psalmul* 76, care trebuia citit împreună cu *Psalmul*

77, apare obsedant imaginea terifiantă a apelor „închegate cu sînge”:

*Cînd te-ai pogorît la dîmș într-acea țară,
Toate apele cu sînge să-nchegară.
Și cu urlete ploii mare vărsa tare,
De herbea undele-n bezne ca-n căldare.*
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 76, p. 174)

Se dovedește din nou că poetul român, cînd face „completări”, considerate, în general, ca invenții care îi aparțin, se folosește, de fapt, de versete din alte cărți ale *Bibliei* decât *Psaltirea*. Traducătorii *Bibliei de la București* se conformează mai riguros textului vechiului psalmist: „Văzură-te apele, Doamne, văzură-te apele și să spămîntară, turburară-se beznele, mulțimea sunetului apelor” (BB, Ps. 76, 15-16). Toate apele „închegate cu sînge” sînt scoase de Dosoftei din *Ieșirea* (BB, 7, 19): „pre apele Eghiptului și pre rîurile lor și pre iazurile lor și pre mociorîțile lor, și pre toată apa lor adunată și va fi sînge în tot pămîntul Eghiptului, întru lîmne și în pietri” (MLD, BIBLIA 1688, II, 1991, p. 98). Sintagma în care apare sîngele va fi reluată și în versetele următoare: „și premeni toată apa den rîu în sînge” (v. 20); „și era sîngele în tot pămîntul Eghiptului” (v. 21). Imaginile acestea însăpămîntătoare îl vor persecuta, mai tîrziu, și pe Sfîntul Ioan Teologul în *Apocalipsă*, BB, 16, 3-4: „Și al doilea înger turnă năstrapa [= cupa] lui în mare și să făcu sînge ca unui mort, și tot sufletul viu au murit în mare. Și al treilea înger au turnat năstrapa lui în rîuri și în izvoarele apelor, și să făcu sînge”. Dosoftei combină sursele, imaginîndu-și fierberea apocaliptică a apelor: „De herbea undele-n bezne ca-n căldare”. *Biblia de la București*: „Și să pîrjoliră oamenii cu pîrjol mare, și huliră numele lui Dumnezeu” (*Apoc.* 16, 9).

Degradarea cosmosului, în „viziunile oribile și terifiante”⁵² ale lui Dosoftei din *Psalmul* 77, pornește tot din izvoarele biblice arătate. Reținem o corespondență în literatura română pe tema descompunerii, a degradării naturii, care captează atenția poezilor români mult mai tîrziu, abia în perioada modernă, în versurile lui Bacovia, fără tangențe biblice, și în poezia lui Arghezi, mai aproape de literatura sacră. Fugiții din Egipt (v. *Blestemele* lui Arghezi) se îndoiesc de Domnul și sînt pedepsiți cu asprime, cad pradă zoologiei inferioare, după ce li s-a luat mai întîi apa:

*Muște cînești le-au trimis să-i pișce,
Și-ntr-așternut broaște să le mișce.
Cu gîndacii i-au sterpit de poame,
Cu lăcusta i-au băgat în foame,
Și cu smida le-au făcut scumpete,
Și viile le-au întors în sete.*

⁵¹ Într-o însemnare la *Psalmul* 86, Dosoftei scrie: „am lungit cuvîntul luînd din *Apocalipsis*” (Ediția Bianu, p. 295).

⁵² N. Manolescu, *Istoria critică*, p. 17.

*Murii le-au bătutu-le cu brumă,
Și de dobitoc n-au rămas urmă,
Că le-au ucis grindina și focul,
De le-au perit averea cu totul.*

(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 77, p. 178)

Traducerea lui Dosoftei este asemănătoare cu toate textele consultate de noi (PSALT. SCH., COR. PS., BB, Ms. 4389). Vom trimite, de aceea, numai la textul corespunzător din *Biblia de la București*: „Trimise la ei muscă cîinească și-i mîncă pre ei, și broască, și strică pre dînșii. Și dăde păliciumii roadele lor și ostenelele lor lăcusteii. Ucise cu grindină via lor, și duduile lor cu bruma. Și dăde la grindină dobitoacele lor, și avêrea lor focului” (BB, Ps. 77, 50-53). Tot *Psalmul 77* amintește de ordonarea binecuvîntărilor, pentru cei drepți și de blestemele sub care intră cei care încalcă „poruncile Domnului” așa cum sînt ele statuate în *Deuteronom*: „Să nu ieși den toate cuvintele care eu poruncescu ție astăzi” (BB, *Deut.*, 28, 14). „Musca cîinească” și „broaștele în așternut” reprezintă natura degradată de boală și de anomalii ale firii, celelalte pedepse reprezintă ceea ce astăzi numim calamitate naturală, teroarea comunităților agrare: „Sămînța multă vei scoate la cîmpu și puțină vei aduce, pentru căci mîncă pre êle lăcustele. Vie vei răsădi și o vei lucra, și vin nu vei bea, nice te vei veseli dentru ea, pentru căci va mîncă de tot pre ea viêrmele” (BB, *Deut.*, 28, 38-39). O viziune fărănească a naturii unește toate aceste texte, în care nenorocirea se măsoară la fel, dominante fiind apa, focul și dușmanii recoltelor în general.

Un foarte concludent exemplu în acest sens ni-l oferă și *Psalmul 104*, în care se fac din nou trimiteri la *Exod*: robia și ieșirea din Egipt sub protecția minunilor dumnezeiești („voiu înmulți sîmnele melle și ciudêsele în pămîntul Eghiptului”, BB, *Exod.* 7, 3), pentru a-i determina pe egipteni să-i lase pe fiii lui Israel să plece către țara promisă, „ce ține Hanaanul din dzile bătrîne” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 104, p. 240). Apele din rîuri sînt transformate în sînge, cu efecte îngrozitoare, care îi dau lui Dosoftei, de fiecare dată pregătit să îngroașe moștenirea din vechii psalmi, posibilitatea să creeze contraste inedite, din care nu lipsesc accentele ludice. În mantia imperială joacă broaștele:

*Toate apele le fece crunte,
De-au murit tot peștele de frunte.
Izvorît-au broaște-n toată țara,
De să va-ntr-îns pomeni ocara,
Că și la-mpăratul giuca-n haine,
Pren sicrie și prin toate taine.*

(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 104, p. 241)

Pasajul corespunzător din *Biblia de la 1688* este succint: „Întoarse apele lor spre sînge și omorî peștii lor; scoase pămîntul lor broaște în cămările împără-

țiilor lor” (v. 28-29). Nu sînt schimbări esențiale în Ms. 4389: „Întoarse apele lor în sînge și omorî peștii lor. Fiêrse țara lor cu broaște pren cămările împărățiilor lor”. Micile deosebiri se datorează textului original: grecesc (BB), slavon (Ms. 4389). Acest fapt explică apropierea dintre Ms. 4389 și traducerea anterioare (PSALT. SCH., COR. PS.), făcute din slavonește: „Întoarse apele lor în sînge, și omorî peștii lor. Fiiarse (*fierbu*, COR. PS.) țeara lor de broaște în visticările împărățiilor”. *Vistiari* are aici înțelesul de „duplap” pe lîngă cel de „cămără”, „ascunzătoare de obiecte prețioase”, ca și *sicriu*, cu același înțeles în limba română veche și populară. Cînd Dosoftei, care traduce tot din slavonă, scrie că broaștele „giuca-n haine, / Pren sicrie și prin toate taine” nu vrea să spună altceva decît că broaștele se înmulțiseră așa de mult, datorită minunii dumnezeiești, încît pătrunseseră pînă și în locurile tainuite în care împăratul ținea odoarele. Poetul are însă umorul, deloc involuntar, de a pune broaștele să joace în „garderoba” imperială, realizînd un contrast de efect. Traducerea continuă cu alte două imagini ale dezagregării, produse de Dosoftei cu destulă exactitate din textul biblic: „Muște cînești le-au trimis cu ace, / Și de mușini n-avea-ncătro face”. În BB, Ps. 104, 30-31: „Zise și veni muscă cîinească și mușite în toate hotarale lor”. Sugestii ale decrepitudinii larvare, cei doi termeni: *muște cînești* și *mușite* (PS. SCH., COR. PS.) se regăsesc în diverse variante, în toate traducerile, pînă la cele moderne: „veniră tăuni și fîntari în toate hotarele lor” (R-G, Ps. 105, 31).

Dintre toate versiunile, vechi și moderne, numai aceea a lui Dosoftei implică o semnificație în plus, cea de „ocară”: „De să va-ntr-îns pomeni ocara”, care-i permite traducătorului o mai profundă subliniere a umilinței și rușinării împăratului.

Configurația rurală a imaginilor biblice din *Psalmul 104* îi convenea cel mai bine traducătorului român din secolul al XVII-lea, care le talmăcește, detaliind cu mare aplicație, fără să denatureze textul sfînt:

*Ploaia, smida le-au împlut și focul,
De-au țara ars ș-au bătut cu totul.
N-au scăpat de vii rodită viță,
C-au și scoarța ros de pre mlădiță.
Smochinii toț ce făcea roadă
Smida strică, și tot pom de coadă.
Trimisă lăcustă și omidă
De mîncară ce-au rămas de smidă,
Cît n-au rămas nemică verdeață
De otavă, de buriană creață,
Și le bātu toată pîrga-n țară,
Și de-averea lor să scuturară.*

(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 104, p. 241)

Față de textul *Bibliei de la București* („Puse ploile lor grindină; foc arzînd în pămîntul lor. Și lovi

viile lor și smochinii lor și zdrobi tot lemnul hotarului lor. Zise, și veni lăcustă și omidă căroră nu era număr. Și mîncă toată iarba în pămîntul lor, și mîncă toată roada pămîntului lor”, BB, Ps. 104, 31-33), amănuntele lui Dosoftei precizează proporțiile dezastrului: „au bătut cu totul”, „au și scoarța ros de pre mlădiță”, „mîncară ce-au rămas de smidă”, „n-au rămas nemică verdeață / De otavă, de burfiană creață”. Toate acestea dovedesc o bună observare a naturii și o reală însușire de a reține catastroficul, spre care îl împingea pe Dosoftei viziunea vechiului psalmist ce se întemeia pe aceea din *Ieșirea* (cap. 8-9), plină de detalii terifiante. Pînă la poetul român ajung și ecouri din *Apocalipsă*, cartea din *Noul Testament* scrisă pentru a aprinde spaimă de judecata de apoi în inimile aceluia care nu urmau cuvîntul Domnului. Ne rezumăm doar la un singur exemplu.

Dosoftei supralicitează efectele grindinii din textul *Psalmului 104*, folosind pînă la epuizare amănunte din *Ieșirea*: „Și zise Domnul cătră Moisi: «Întinde mîna ta în ceriu și va fi piatră pre tot pămîntul Eghiptului: pre oameni, și pre dobitoace și pre toată iarba ce iaste pre pămînt» (BB, 9, 22)”. În dialogul Dumnezeu – Moise din *Ieșirea*, motivul grindinei pedepsitoare, blestemul dintotdeauna și spaima cultivatorilor de pămînt, este reluat obsesiv în versetele 23-25: „23: Și întinse Moisi mîna în ceriu și Domnul dăde glasuri și piatră și cură foc pe pămînt: și ploó Domnu piatră preste tot pămîntul Eghiptului. 24: Și era piatra și focul văpăind întru piatră și piatra era multă foarte-foarte, carea ca aceasta nu s-au făcut la Eghipt de cînd s-au făcut pre el limbă. 25: Și lovi piatra în tot pămîntul Eghiptului den om pînă în dobitoc și toată iarba cea den cîmpu au lovit piatra și toate lămnurile de pren cîmpi le-au sfărîmat” (MLD, BIBLIA 1688, II, p. 106). Traducînd psalmii, călugărul Dosoftei are viziuni apocaliptice cînd e vorba de pedeapsa păcătoșilor, urmărit, atunci cînd textul vechiului psalmist îi permite, nu atît de natura aspră „de acasă, cu furtuni teribile și ape învolburate”, cum se afirmă cu prea multă insistență, cît de imaginea cerului care revarsă mînia lui Dumnezeu, cu ape însîngerate și grindini. *Biblia 1688, Apoc.*, cap. 8, v. 7, 8 și 10: „7: Și cel dentîiu înger au trîmbișat, și să făcu grindină și foc amestecat cu sînge și să aruncă pre pămînt; și a treia parte de copaci au ars, și toată iarba verde au ars. 8: Și al doilea înger au trîmbișat, și ca un munte mare cu foc arzîndu-se să aruncă în mare și să făcu a treia parte den mare sînge [...]. 10: Și al treilea înger au trîmbișat, și căzu den ceriu stea mare, arzînd ca o făclie, și căzu preste a treia parte a rîurilor și preste izvoarele apelor”. În traducerea psalmilor, textul lui Dosoftei se resimte adesea de ecourile unor astfel de repetiții, de catastrofe îndeosebi, frecvente în mai multe locuri din *Biblie*.

Procedeele se regăsește exemplar și în *Psalmul 82*, în care întîlnim sugestii din *Cîntecul Deborei*. Acest psalm, din ciclul celor atribuiți lui Asaf, este unul dintre cei mai încărcăți de istorie din întreaga *Psaltire*, cu referiri exacte la bătălii celebre, consemnate în mai multe cărți ale *Vechiului Testament*. Atrage atenția mai ales bătălia de pe rîul Chișon – „părăul lui Chis”, în versiunea lui Dosoftei – care face obiectul unei descrieri detaliate în *Judecătorii*. Din aceste precizări, cap. 4, aflăm ce s-a petrecut la Chișon. Carele greoaie („900 de cară de fier”, BB, 4, 3) ale generalului Sisera, în luptă cu Barac, se împotmolesc în apele revărsate și nămolose ale rîului: „Și voi aduce cătră tine la pîrîul Chison pre Sisara, boiarenul puterii lui Iavin, și carăle lui și mulțimea lui și-l voi da pre el întru mîna ta” (BB, *Jud.*, 4, 7). Pasajul capătă o formă poetizată în *Cîntarea Deborei* (BB, *Jud.*, 5, 20-21): „Den ceriu s-au rînduit stălele, den rînduiala lor s-au rînduit cu Sisara. Pîraiele Chison i-au scos pre ei, pîraiele Cadimin, pîraiele Chison. Călca-va de tot pre el sufletul mieu cel tare!”.

În BB, *Psalmul 82*, dușmanii lui Israel „făcură-se ca balega pămîntului”, pedepsiți pentru că batjocorisera „jîrtăvnicul lui Dumnezău”. Psalmistul cere, pentru ispășirea acestei nelegiuiri, o moarte degradantă, și dispariția totală prin foc, prevestire apocaliptică: „Dumnezeul mieu, pune-i pre ei ca pre o roată, ca trestia despre fața vîntului, ca focul carele va arde dumbrava, ca para care va arde munții” (BB, Ps. 82, 12-13). Dosoftei sporește degradarea fizică a dușmanilor pieriți în luptă: „pologi să dzacă, / Muștile mușini într-însă să facă” și mărește dimensiunile prăpădului prin foc:

*Răpedzi-i, Doamne, din deal ca roata
Și-i prăvălește să-i calce gloata.
Ca măciulia fulgi să le cadză
Și ca pădurea focul să-i ardză.
Din față vicol să-i prăvuiască,
Din dos pojarul să-i ocolească,
Și de deasupra să-i baț cu smidă,
Cînd vor da fuga, să dea-n osîndă.
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 82, p. 190).*

Folosind cu imaginație creatoare metafora biblică, Dosoftei scrie versuri memorabile, punînd în mișcare tabloul static din versiunea originală. Calitatea imaginilor este dată de adaosurile sale. În exemplul de mai sus, poetul român mută centrul de greutate către un amănunt revelator, transformîndu-l pe Dumnezeu într-un fel de titan, care-i „răpede” (în această verbalizare trebuie căutat dinamismul întregului tablou) pe dușmani „din deal ca roata”, „prăvălindu-i” sub picioarele „gloatei”. Metonimia „măciulia” pentru trestia care dă în fulgi sporește sugestia flăcărilor în care își sfîrșesc zilele jefuitoarii „carii grăiră să-ț prade-n țară”.

Versurile lui Dosoftei urmăresc îndeaproape, după cum am văzut, pe cele ale vechiului psalmist, fără să se producă o suprapunere totală cu sursa, ceea ce ar fi fost de altfel imposibil și nici măcar de dorit într-o traducere artistică fidelă a înțelesurilor profunde din textul original. Pentru a depăși limitele unui limbaj sufocat de un tenace conservatorism lingvistic, mitropolitul moldovean se folosește, în scopuri evanghelizatoare, de întărire a credinței, de mijloacele de persuasiune, mai subtile, ale poeziei. Pune poezia în slujba credinței și credința în slujba poeziei românești, pe care o îmbogățește în latura ei mistică. Două sînt, în *Psaltirea în versuri*, cauzele importante ale „abaterilor”, ca să le numim așa, cu un cuvînt poate nu dintre cele mai potrivite, de la traducerile tradiționale. Pe de o parte, fapt de multă vreme observat, începînd cu I. Bianu, este vorba de efectul constrîngerilor prozodice și, pe de altă parte, de schimbări în viziunea poetică, rezultate prin atragerea, în construcția imaginii, a unui număr mare de detalii în plus față de textul original. Acestea întăresc atmosfera populară și fac mai accesibile abstracțiunile biblice⁵³.

Înălțarea și coborîrea omului, temă biblică centrală, pe scara ascultării poruncite de Dumnezeu creaturii sale preferate, în și la porțile paradisiului, ca și existența postparadisiacă au loc într-un relief familiar, în traducerea lui Dosoftei a *Psalmului 101*, efect vizibil în modul de a recepta nu numai darurile Domnului, dar și musturarea divină: „De fața mîinii tale, / Ce mi-ai dat de sus la vale” (DOSOFTEI, O. 1, p. 230). Compararea cu textul din *Biblia de la București*: „căci rădicîndu-mă, m-ai surpat” (BB, Ps. 101, 11-12) face evidentă o tendință melioristă la Dosoftei, parcă mai încrezător în posibilitățile de recuperare morală a omului care, așteptînd mîntuirea, nu se „surpă”. Acceptarea pasivă a destinului, dedusă din porunca biblică a ascultării neșovăielnice, combinată cu *ethosul* românesc, dobîndit în anumite condiții istorice, reduce dimensiunea dramatică a existenței umane, în imaginarul lui Dosoftei, și domolește teroarea pedepsei printr-o infuzie de speranță în viața veșnică, de după moarte, într-o reconciliere universală, patronată de Dumnezeu: „Iară tu, Dumnedzău svinte, / Tot ești Domn, ca și mainte, / Și trăiești pre aședzare / Ca cela ce ești Domn tare” (DOSOFTEI, O. 1, p. 231), egal cu sine, neabătut de valul schimbărilor, ca omul și ca universul. Cuvîntul *aședzare* de aici dă un anume sens duratei, la nivelul lexicului popular, opunîndu-se *neașezării*, care face mereu ne-

cesară intervenția lui Dumnezeu pentru a asigura, omului și tuturor urmașilor lui, o veche făgăduială: „Să s-aședze cu vecie / Și să-ș rădice sămîntă să-ș slujască cu credință” (DOSOFTEI, O. 1, p. 231). Într-un orizont de așteptare întemeiat pe un mod de viață țărănească străveche, conceptele istorice și filozofico-religioase își caută lexicul potrivit cu mentalitatea rurală și păstorească a comunităților vechi. Pentru credinciosul lipsit de orice apriorism dogmatic religios, reprezentarea cea mai cunoscută a lui Dumnezeu este aceea a „bunului păstor”, călăuzitor al „neamurilor”, precum cel dinții, al turmelor sale. În viziunea lui Dosoftei, oamenii, împreună cu toate cîte sînt „lucrate de mîna” lui Dumnezeu, pe pămînt și în înaltul cerului, se schimbă. Evenimentele istorice, distrugerea, robia locuitorilor și rezidirea, la întoarcerea din exil, a Sionului, în mod simbolic Israelul, în *Psalmul 101*, cad în al doilea plan, formează un fel de fundal pînă la care ochiul neexperimentat nu mai poate pătrunde⁵⁴.

În schimb, orice credincios va înțelege repede, din textul lui Dosoftei, că viața lui pe pămînt e trecătoare, iar Dumnezeu este veșnic. Folosindu-se de un material apercetiv extrem de limitat (*haina veche, veșmîntul* din traducerile anterioare), Dosoftei va scrie, pe ideea biblică, împăcat cu acest destin, un adevărat poem al perisabilității lumii pentru a scoate mai bine în relief veșnicia, puterea și nemărginirea lui Dumnezeu, folosind admirabil universul țărănesc concret⁵⁵:

Și tu, Doamne, cu cuvîntul
Dintăi ai urzit pămîntul,
Și ceriurile ce-s nalte
Sînt de mîna ta lucrate.
Acelea toate s-or trece
Iar tu tot vei petrece.
Și ca haina ponosită,
Cînd le-a hi vremea sosită,
Li s-a destrăma făptura
Din hire [= firele toarse], ca vechitura.
Și li-i depăna ca tortul,
De să vor schimba cu totul.
Iară tu, Dumnedzău svinte,
Tot ești Domn, ca și mainte,
Și trăiești pre aședzare
Ca cela ce ești Domn tare.

(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 101, p. 231)

⁵³ G. Călinescu definea astfel, în *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, cu cuvinte fericite, scrisul lui Dosoftei: „Dar mai ales Dosoftei are acea curgere microasă a limbii, densitatea de lichid greu a frazei, materialitatea vorbei (s.n.) care dau mireasmă mîhnirilor abstracte” (CĂLINESCU, IST., p. 55).

⁵⁴ Paul Zumthor observă că „poezia medievală ține de un univers care ne-a devenit străin” (*op. cit.*, p. 41). Cu atît mai mult „universul” veterotestamentar „a devenit străin” omului modern.

⁵⁵ Reproducem aici pasajul corespunzător din *Biblia de la București*: „De-nceput tu, Doamne, pămîntul ai întemeiat și faptele mînilor tale sînt ceriurile. Acelea vor peri, iară tu vei rămînea, și toți ca haina să vor vechi. Și ca o învăltoare învâltoare vei pre ei și se vor premeni. Iară tu acelaș ești, și anii tăi nu vor lipsi” (BB, Ps. 101, 26-28).

Din lexicul semnificativ pentru imaginarul lui Dosoftei reținem, mai întâi, din versurile citate, opoziția *trece-petrece* și cuvântul *tort* 'fir tors de in sau de cînepă', prins în comparația „li-i depăna ca *tortul*” [= zilele dinaintea unui sfârșit ineluctabil]. Cu un vocabular sărac, poetul scoate efecte poetice remarcabile, nemaiîntîlnite pînă la el. Mitropolitul folosește în rimă împerecherea *trece-petrece* nu numai din necesități prozodice, cum s-ar putea crede, ci mai ales pentru a realiza o imagine cît mai pătrunzătoare, capabilă să convingă, prin capacitatea ei plastică și sonoră, într-o dispută dogmatică, așa cum este aceea a raporturilor între omul trecător și slab, supus ispitelor, și Dumnezeu cel Veșnic, Atotputernic protegitor și desăvîrșit Călăuzitor. Dosoftei vorbește în *Psaltirea în versuri* nu numai ca predicator, dar și ca poet înzestrat cu o dezvoltată conștiință artistică, pusă în serviciul misiunii sale religioase. Acest dăruit om al bisericii gîndește ca preot, dar se adresează credincioșilor, în *Psaltirea în versuri*, ca poet. Din multiplele sensuri ale verbului *a trece*, Dosoftei îl alege pe cel mai potrivit cu propriul său discurs despre existența finită a omului, cu tot ceea ce îl înconjoară, „toate *s-or trece*”, în opoziție cu Dumnezeu, singurul care „*va petrece*”. Interferența cîmpurilor semantice ale celor două cuvinte (*trece, petrece*⁵⁶) creează o anumită ambiguitate de esență poetică, factor important în atenuarea tenei didactice a psalmului. Acest joc de cuvinte captează atenția receptorului și-l determină să mediteze, cu propria sa fantezie și sensibilitate, la raporturile dintre creator, definit prin durată veșnică, și întreaga sa creațiune, supusă, mai devreme sau mai tîrziu, prefacerilor și pieirii. Mai mult decît în textul original, Dosoftei are în preajma sa coparticiparea activă a cititorului. Dacă din *Biblia de la București* aflăm că „svatul Domnului în veac rămîne” (BB, Ps. 32, 11), Dosoftei îl atrage pe cititorul aceluiași pasaj din *Psaltire*, folosindu-se de semantismul bogat al cuvîntului *petrece*, într-o legătură directă, afectuoasă și de durată, cu Dumnezeu: „Iară sfatul ce gîndește Domnul / *Va petrece-n veci preste tot omul*” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 32, p. 74). Accentele introduse de nuanțele de înțeles ale aceluiași cuvînt pot deveni chiar mai lumeste: „Din gunoi rădici în slavă / Pre mișel [= sărac] fără zăbavă, / De-l pui să șadză cu craii / *Să-ș petreacă dulce aii, / Cu boierii și cu gloată / Să-ș petreacă viața toată*” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 112, p. 260). Astfel de exem-

⁵⁶ Transcriem din *Dicționarul Academiei* sensurile care ne interesează: „*Trece* [...] 2. I n t r a n z. A dispărea, a pieri (4), a se stinge (după o bucată de vreme); a înceta să mai existe, a lua sfârșit; a se sfîrși, a se isprăvi” (DLR, T XI, Partea a 3-a, T, p. 567); „*Petrece* [...] 2. I n t r a n z. (Învechit) A se menține (1), a dăinui. [...] 6. R e f l. (Învechit și popular) A se sfîrși, a se termina; a se epuiza; a dispărea” (DLR, T VIII, Partea a 2-a, P, p. 510).

ple, mult mai numeroase, lasă o impresie puternică de inedit, pe care unii cercetători ai poetului, derutați de polisemantismul unor termeni cum sunt cei citați, au crezut că textul *Psaltirii în versuri* este de o reală bogăție lexicală. Dacă vrem să vorbim de luxurianță în vocabularul lui Dosoftei, aceasta e de altă natură.

Dosoftei reactivează, din bogata sevă semantică a unor termeni populari, sensuri poetice latente, cărora le sporește, cu ajutorul imaginilor casnice, forța emotivă. Referindu-se la viața trecătoare a oamenilor, cu tot ceea ce-i înconjoară, vechiul psalmist spune: „toți ca *haina* să vor vechi” (BB, Ps. 101, 27). Urmărind ideea biblică, Dosoftei dezvoltă enorm comparația din textul sacru („et omnes sicut vestimentum veterascent”⁵⁷), transformînd-o într-o adevărată alegorie a „destrămării” întregii creații „urzite”, cu „*mîna*” sa, de Dumnezeu în zilele *Facerii*. Această viziune, mai mult meșteșugărească decît apocaliptică, despre sfârșitul lumii se întemeiază, în imaginarul său, pe terminologia țesătorului: *a urzi, haină, fir, a depăna, tort, destrăma, vechitură* 'haină uzată'. Cuvintele înșirate, fiecare în parte și toate la un loc, alcătuiesc o uriașă sinecdocă a fragilității și destrămării. „Trăiește pre *aședzare*”, neschimbător în hotărîrile sale, doar Dumnezeu. Credinciosului nu-i rămîne decît să-i „slujască cu credință” pentru a putea, la rîndul său: „Să s-aședze cu vecie”, sub pavăza celui Atotputernic, „Domn tare”, cum îl numește Dosoftei. Această forță a cuvîntului, grupat în arii onomasiologice întinse, la fel de surprinzătoare și astăzi, după atîta exercițiu poetic, n-o mai întîlnim și la urmașii lui Dosoftei, autori de *Psaltiri* versificate, dintre care doar doi au oprit atenția criticii recente, Teodor Corbea și Ioan Prale⁵⁸.

⁵⁷ *Vulgata*, Ps. 102, 26.

⁵⁸ Poate pentru a justifica o absență, Mircea Scarlat face următoarea mențiune asupra celor doi traducători, în antologia sa de *Poezie veche românească*, Editura Minerva, București, 1985, p. 217: „O prelucrare integrală în versuri românești a *Psaltirii* a realizat și Teodor Corbea, în 1720. Deși fluentă, prelucrarea aceasta – lipsită de privilegiul tipăririi – n-a avut ecou. Ultima versificare notorie a *Psaltirii* a tipărit-o Ioan Prale, în 1827”. Mult mai bogate sînt informațiile oferite de Al. Alexianu, în *Istoria poeziei române de la 1570 la 1830. Antologie*, vol. II, 1710-1768, Editura Porto-Franco, Galați, 1993, pp. 25-31. Numărul de *Psalmi* traduși și versificați de Teodor Corbea este mult mai mare în *Antologia* lui Alexianu decît în altele, iar comentariile sale, necutite de exaltări sentimentale, sînt adecvate. Eugen Negrici reproduce în *Poezia medievală în limba română*, Craiova, 1996, printre numeroasele *Texte-reper* din volum, în mare măsură o antologie, trei din *Psalmii* traduși de Corbea (după Bianu, *Introducere, Psaltirea în versuri*, 1887) și doi din Ioan Prale (*Psaltirea*, Brașov, 1827). Laurențiu Ulici reține în ampla sa antologie (10 volume), *O mie și una de poezii românești*, I, Editura Du Syle, București, 1997, doar cele opt versuri ale mitropolitului Dosoftei, inspirate de *Psalmul 132*, fără nici un regret că a trecut cu vederea *Psalmul 136*, mult mai important pentru dezvoltarea artistică a poeziei românești.

3. Urmașii

Psalmii versificați de Dosoftei nu i-au adus acestuia, cum ne-am fi așteptat, urmași direcți. Poezia cultă românească a beneficiat prea puțin, vreme îndelungată, de o prezență care putea fi mult mai fertilă în condițiile unei vieți culturale cu o capacitate de receptare sporită a fenomenului literar în general și a liricii religioase în speță. În locul unui reviriment al psalmului ca poezie de gen, care să ducă mai departe ceea ce începuse cu atîta strălucire Dosoftei, au intrat în circulație orală imitațiile și adaptările unor anonimi bine intenționați, îndeobște psalți bisericești. Dintre aceștia, unul singur este foarte cunoscut în prima jumătate a secolului al XIX-lea, Anton Pann⁵⁹. Aceasta este zona populară și folclorică a receptării. Din nefericire însă, atît Corbea cît și Pralle, autorii unor traduceri versificate ale *Psaltirii*⁶⁰, se află departe, sub raportul realizării artistice, de ilustrul lor înaintaș. Versificator destul de îndemînat, mai ales atunci cînd folosește metrul popular, traducătorul transilvănean nu poate depăși handicapul unei imaginații prea puțin creatoare, încît locul comun proliferază în versurile sale, fără alt rezultat decît îndepărtarea de sursă. Putem aduna, numai dintr-un singur psalm – și l-am ales pe cel mai cunoscut, *Psalmul 136*, – o seamă de banalități în care curgerea bună a versului se sufocă în detaliul nesemnificativ, întocmai ca o apă limpede în mîlul aluvionar de la revărsare. Acest psalm evocă, în formă alegorică, pedeapsa meritată a celor vinovați de o nedreptate istorică (înrobirea Israelului de către babilonieni). Justiția se îndeplinește „După faptă și răsplată”, ca în cunoscutul proverb, pe care îl găsim la Dosoftei într-o surprinzătoare formulare ironică: „Că ți să va-ntoarce darul,/ Cum ne-nchini tu cu păharul”.

„Fata Vavilonului cea ticăloasă” (BB, Ps. 136, 11), prin care vechiul psalmist înțelege Babilonul („Filia Babylonis misera”⁶¹), va pieri cu toată stirpea, fără să fie cruțați nici măcar copiii, după legile crunte ale războiului din *Vechiul Testament*. Se pare că sfîrșitul *Psalmului 136* i-a cam stingherit pe tra-

ducătorii români, care oferă mai multe versiuni, cele mai distanțate una de alta fiind ale lui Dosoftei și Corbea:

Dosoftei	Corbea
<i>Tu, fată vavilonească, Răul va să te tilnească! Va fi ș-acela-n ferice Ce-ț-va veni să te strice, Că ți să va-ntoarce darul, Cum ne-nchini tu cu păharul,</i>	<i>A Vavilonului zeu fată Iaste mult ticăloasă iată! Fericit e carele ție Va răsplăti în curăție Acia a ta, oh, răsplătire, Caria tu noao cu mărire Ai răsplătit, Doamne svinte, Și dulcele nostru părinte. Fericit e care pruncii tăi Îi va apuca și cu bătăi Vor zdrobi-i ca nește hîrburi.</i>
(DOSOFTEI, O. 1, p. 308)	(I. Bianu, <i>Introducere, Psaltirea în versuri, 1887, p. LV</i>)

Să se fi gîndit Teodor Corbea, om destul de învățat și de umblat prin lume⁶², la Iștar (Ishtar), cînd scria, în finalul *Psalmului 136*: „A Vavilonului zeu fată”? Zeitate emblematică la mai multe popoare din Orientul Mijlociu, „stăpîna a cerului și protectoare a maternității”⁶³ și a războiului mai tîrziu, „fata zeu” din traducerea lui Corbea, simbolizînd întregul Babilon, devine ținta „răsplătirii” cu aceeași măsură a crimelor comise împotriva Israelului de către babilonieni. Anularea „fertilității”, prin dispariția zeiței și lapidarea pruncilor ei, face din Babilon o cetate pe vecie moartă⁶⁴. Reține atenția, în traducerea lui Cor-

⁵⁹ Vezi N. Cartoian: „Teodor Corbea a fost un cărturar de seamă” (*Istoria literaturii române vechi*, București, 1980, p. 416). De reținut în special bunele sale cunoștințe de latină, dovedite și în realizarea unui dicționar latin-român (*Dictiones latinae cum valachica interpretatione*). Cea mai de seamă înfăptuire a sa este traducerea în versuri a *Psalmilor*: „Mai importantă însă pentru literatura românească – constată Cartoian – este *Psaltirea* versificată și dăruită de el însuși bisericii românești din Brașovul unde oficiase serviciul divin tatăl său, după cum aflăm din nota finală: «S-a dăruit sfintei biserici a Brașovului de dumnealui pan Theodor Corbea vel pisariu i canțilar al prea puterniciei imperatorii moschicești, în anu 1725, luna mai zece dni (zile)»” (*Ibidem*, p. 417).

⁶⁰ *Dicționar enciclopedic*, III, H-K, Editura Enciclopedică, București, 1999, p. 271.

⁵⁹ *Versuri muzicești ce să cîntă la nașterea mîntuitorului nostru Is. Hs. și în alte sărbători ale anului*, București, Tip. Mitropoliei, 1830, în cinci ediții, cu titlul schimbat, pînă la cea din urmă: *Versuri sau cîntece de stea ce să cîntă la nașterea Domnului nostru Is. Hs.*, București, Tip. Pann, 1852. Pentru răspîndirea și receptarea psalmilor lui Dosoftei, în sec. al XVIII-lea și al XIX-lea, pînă la „folclorizarea” unora dintre ei, vezi bogata *Notă asupra ediției* semnată de N.A. Ursu, Dosoftei, *Psaltirea în versuri*, Iași, 1974, pp. XXIV-XLIII.

⁶⁰ *Psaltirea* versificată de Teodor Corbea a rămas în manuscris. Cu mai multe șanse, traducerea lui Ioan Pralle vede lumina tiparului: *Psaltirea prorocului și împărat David*, prefață de Vasile Popp, tip. Șobeln, Brașov, 1827.

⁶¹ *Vulgata*, Ps. 137, 9.

⁶² Asupra răspîndirii mitului puterii și extraordinarelor însușiri ale zeiței Iștar, vezi Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, p. 66 și urm., din care extragem acest fragment: „Cît despre Inanna, omologată cu Iștar, akkadiana, și mai tîrziu cu Aștarte, ea se va bucura de o «actualitate» culturală și mitologică niciodată atinsă de vreo altă zeiță a Orientului Mijlociu. La deplînul ei apogeu, Inanna – Iștar era atît zeița dragostei cît și a războiului, adică stăpînea viața și moartea; pentru a indica plenitudinea puterilor sale se zicea că e hermafrodită (*Ishtar barbata*). Personalitatea sa era perfect conturată încă din epoca sumeriană, și mitul său central constituie una din cele mai semnificative creații ale lumii vechi”. Din povestea captivantă a

bea, sporirea supliciuului tinerilor sacrificai, prin adaosuri care contrazic laconismul textului sacru: „Beatus, qui tenebit, et allidet parvulos tuos ad petram” (*Vulgata*, Ps. 137, 9). În sursele românești consultate de noi (PSALT. SCH., COR. PS., BB), se folosește, pentru această acțiune represivă, verbul *a prinde*. Corbea recurge la verbul *a apuca* [= a prinde și a ține cu violență și rapiditate, a înhăța, a înșfăca], adăugând însă nefericite compliniri: „cu bătaie degrabă de piatră îi va lovi și îndată îi va istovi”. Cu astfel de mijloace, un omor virtual, simbolic, este coborât la nivelul unei triste realități. Mai aplicat la text, în traducerea aceluiași psalm, se dovedește a fi, până la un punct, Ioan Prale, oricâte ciudățenii, ridiculizate de G. Călinescu⁶⁵, se află în versurile sale. Finalul alegoriei justițiară din *Psalmul 136* se află, și în versiunea lui Prale, într-o prea sonoră și pămîntească „bătaie”: „Fericit acela încă, ce lua-va la pâlît, pîc: feciorii tăi de stîncă”. Respectînd rigoarea textului biblic („Cînd cuconii tăi de ziduri / Vor zdrobi-i ca nește hîrburi”), Dosoftei se dovedește neîntrecut, și în această împrejurare, în folosirea fabulosului popular în construcția imaginilor.

Citînd, mai mult amuzat decît critic, din versurile originale ale lui Prale, G. Călinescu se arată mai degrabă bine dispus decît indignat atunci cînd exclamă: „Stîluirea lui Prale e îngrozitoare”. În 1824, poetul tocmai îi oferise mitropolitului Veniamin Costache noul său „metod” de scriere a limbii române, recomandîndu-i în versuri năstrușnica sa izvodire: „Vă rog s-o voiți, / Cînd urînd priimiți. / Grădină florue, / Aneobicinue...” (CĂLINESCU, IST., p. 96). Reproducînd în *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent* cîteva versuri din *Viața și vitejia lui David (Psalmul 151, necanonic)*⁶⁶, criticul își schimbă opinia despre versificator, notînd laconic: „Totuși versurile sunt aici mai luminate” (*Ibidem*). De fapt, se recunoaște cu ușurință imensa strădanie a lui Prale, care traducea probabil din grecește, să nu iasă prea mult, cum avea tendința, în afara stilului biblic tradi-

zeiței, M. Eliade mai reține un amănunt, pe cale îl racordăm, stimulați de Corbea, la „zeul fată” din *Psalmul 136*: „odată cu dispariția zeiței, reproducerea umană și animală sînt total întrerupte”, puțînd lua „proporții cosmice” (*Ibidem*, p. 68).

⁶⁵ Autorului *Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent* îi stîrnește interes mai mult „pitorescul omului” decît opera sa și de aceea preferă să-i facă un remarcabil portret lui Prale, pentru a ajunge la concluzia: „Sucit ca și opera fu omul” (CĂLINESCU, IST., p. 96), reproducînd de fapt caracterizarea lui Eminescu din *Epigonii*: „Prale firea cea întoarsă”.

⁶⁶ *Psalmul 151* (necanonic), tradus în PSALT. SCH. și COR. PS., orînduit fiind la sfîrșitul *Psaltirii*, nu se află în BB printre cei cuprinși în cartea cu acest titlu, ci la începutul textelor necanonice („*Ascunsele cèle ce-s la jidovi*”) cu precizarea: „Acest Psalm de însuș David iaste scris și afară den numărul celor 150 de psalmi, cînd sîngur s-au bătut cu Goliath”.

țional fixat în limba română prin *Biblia de la București*, preluat și dezvoltat în *Biblia de la Blaj* a lui Samuil Micu (1795)⁶⁷. *Psalmul 129*, pe care îl cităm în întregime, este doar una dintre dovezile care pot fi aduse în acest sens:

Prale

*Din adîncuri, Doamne, strigaiu cătră tine,
Auzi, Doamne, versul, care-l scot din mine.
Urechile ste-ți a-mi lua aminte
La versuitura cea cu rugăminte.
Spre nelegiuite de vei privi, Doamne,
Cine suferi-va, că ai mila, Doamne,
Pentru nume rabdu-ț, sufletul meu, Doamne,
Așteaptă pe vorbă-ț: nădejdea lui, Doamne!
Din zori Israilul, din zori pân-în noapte,
Să nădăjduiască, spre Domnul, că poate;
Că-i la Domnul milă, multă mîntuire,
Pre Israil scapă-l de nelegiuire.*

(Prale, *Psaltirea*, Ps. 129, f. 72°)

BB

*Den adîncuri strigaiu ție, Doamne,
Doamne, ascultă glasul mieu!
Facă-se urechile tale pîzînd la glasul rugii mèle.
De vei lua aminte fărădelegile, Doamne,
Doamne, cine va suferi?
Căci lîngă tine iertarea iaste, pentru numele tău îngăduiu-te,
Doamne.
Îngădui sufletul mieu la cuvîntul tău, nedejdui sufletul mieu pre Domnul,
De la straja de dimineață pînă în noapte; de la straja de dimineață nedejduiască Israil pre Domnul.
Căci lîngă Domnul e mila și multă mîntuire lîngă el.
Și el va mîntui pre Israil den toate fărădelegile lui.*

(Ps. 129, 1-8)

Simpla alăturare a textelor scoate repede în evidență superioritatea (fidelitate, cursivitate, plasticitate) *Psaltirii* versificate de mitropolitul moldovean în secolul al XVII-lea:

Dosoftei

*Dintr-adînc ț-am strigat, Doamne svinte,
Și să mi-audz glas de rugăminte.
Și-ntr-audzul tău, Doamne, s-agiungă
Glasul mieu cel ovilit de rugă.
Că de ne vei pune, Doamne, -n fașă
Răul, nu vom putea sta de greață
Denaintea ta, de grea muștrare,
Nice vom scăpa de la certare.
Ce cu mila ta să-m radz din carte
Greșelele ce-m fac răutate.
Că eu, Doamne, prin svîntul tău nume
Răbd sudălmi de la pîgîni pre lume.*

⁶⁷ Prale cunoștea bine *Biblia* lui Micu, așa cum rezultă din această însemnare a lui Aron Pumnul, *Leptwariu rumânesc*, tom IV, partea I, Viena, 1864, p. 104: „la 1819 călători la Petruburg cu episcopul Varlaam, cînd s-a tipărit acolo *Biblia rumânească* a lui Clain seu Micul”.

Și sufletul meu cu drag te-asteaptă,
 Până vei veni-n vremea de plată
 Și-n cuvântul tău mi să topește,
 Doamne, sufletul de te dorește.
 Din strajea din zori și până-n noapte
 Să-ți priveghe creștinul cât poate,
 Din strajea demineții cu somnul
 Să radzâme Isráil la Domnul,
 Că Domnul cu mila sa ne-asteaptă,
 Ca să dea pentru noi de-agiuns plată.
 Și va răscumpăra Israilul
 Din fărâdelegi preste tot șirul.
 (O. 1, p. 294)

Ioan Prale s-a bucurat, în epoca sa, de o anumită celebritate, s-ar putea spune. Pentru traducerea *Psaltirii* îl laudă, mai întîi, V. Popp, în „prefața” volumului, scrisă sub forma unei lungi epistole către poetul ieșean, fapt deloc lipsit de importanță: *Cătră cinstit dumnealui Ioan Prale, autorul Psaltirii în versuri*. Aflăm din această scrisoare că existau relații mai vechi între moldoveanul Prale, poet și traducător, cu preocupări lingvistice, mai mult sau mai puțin fanteziste, și Vasile Popp⁶⁸, cum își semnează acesta prefața din 1827, recomandîndu-se ca reprezentant „al frumoaselor măestrii a Filosofiei și Medișinei Doctor”. Prale îi încredințase doctorului transilvănean, cu cîtva timp înainte, două manuscrise. Cel dintîi cuprindea, după cum afirma chiar autorul în această pseudoprefață⁶⁹: „Metodul acela al scrierii cu mai puținele litere, și cu mai sigură pronunție” și al doilea, *Psaltirea în versuri*. La drept vorbind, în această așa-zisă „prefață”, autorul face doar cîteva referiri la cartea de care se ocupă. Prale, ni se spune, merită mulțumiri pentru opera sa (elogiul este indirect, prin receptor), ocupînd locul al treilea după Dosoftei și Corbea în traducerea versificată a *Psalmilor* și lasă calea deschisă poezilor care vor urma. Din nou o diminuare a meritelor, prin împingerea realizării actua-

⁶⁸ T. Maiorescu menționează ironic în *Observări polemice* (1869): „Pe lîngă acest faimos literat (Prale, n.n.) aflăm pe dr. Vasile, sau cum zice d. Pumnul: *Văsiliu, Pop*” (Titu Maiorescu, *Opere* I, Ediție, note, variante, indice de Georgeta Rădulescu-Dulgheru și Domnica Filimon, Studiu introductiv de Eugen Todoran, Scriitori români, Editura Minerva, București, 1978, p. 122. În continuare: MAIORESCU I, 1978). Aron Pumnul transcrie numele doctorului transilvănean: *Văsiliu*, iar autorul semna Vasilie Popp.

⁶⁹ Din cauza unor amănunte intime, care nu-și aveau loc într-o prefață (doctorul își cere scuze petru că n-a răspuns la timp autorului, care aștepta părerea sa despre „ambele manuscrise”), precum și a stilului epistolar, am folosit și termenul de „pseudoprefață” pentru acest text, publicat de Aron Pumnul în *Lepturariu*, IV, p. 107, sub titlul: *Înălțimea ideilor cuprinse în Psaltire. Însămnătatea poeziei în cărțile sînte spre deșteptăciunea simțemintelor religioase-morale*. Se vede din acest titlu și dintr-o precizare alăturată cu privire la importanța limbii latine că *Psaltirea* versificată de Prale nu formează obiectul cercetării lui Vasile Popp decît în al doilea rînd, preocupările lui fiind mult mai largi.

lului traducător către generațiile viitoare, cărora le-a rămas un „cîmp destul de larg, în care să-și deprindă duhul și în care să-și arate istețimea, până vor ajunge la înălțimea ideilor [...] *Psaltirii*”⁷⁰. Autorul nu spune un lucru esențial: dacă Prale a ajuns la această „înălțime”. În schimb, are cele mai bune cuvinte despre Dosoftei, în care găsește întruchipat „spiritul poetic” al moldovenilor: „totuș începătura poeziei într-adevăr singur moldovenilor să cuvine”. Motivația este următoarea: „Dositeiu, mitropolitul Moldaviei, mișcat fiind dinlăuntru, luînd toată greutatea asupra sa, au intrat într-o cale pe care nimenea dintre români încă nu călătorisă, și prefăcu toată *Psaltirea* în versuri după chipul și stilul care grăia atuncea moldovenii”⁷¹. Lista alcătuită de Popp a personalităților literare din Moldova⁷² începe cu Dosoftei, continuă cu Alexandru Beldiman, Constantin Conache, Nicolae Dimache și Gheorghe Asachi, pentru a se încheia cu Prale⁷³.

Lîngă acest „literat”, ne amintește ironic T. Maiorescu, în *Observări polemice*, îl „aflăm pe dr. Vasile” [Popp], în vecinătate semnificativă cu poetul, în paginile *Lepturariului*⁷⁴, ca unul care i-a acordat tot creditul la apariția *Psaltirii în versuri*. De fapt, atunci cînd Popp trece la exegeza textului tradus de Prale, în singurul pasaj la obiect din „prefața” volumului din 1827, nu face altceva decît să semnaleze, în cinci puncte, fără să demonstreze nimic, remarcabilele contribuții ale traducătorului la îmbogățirea

⁷⁰ Urmează digresiuni lungi și savante de istorie, poetică, filologie, literatură universală și română în care scopul inițial, recenzarea cărții lui Prale, se pierde. Citatele noastre sînt din „Prefața” lui Popp la volumul publicat în 1827, și nu din *Lepturariul* lui Pumnul, în care acesta intervine prea mult în textul original, în sensul unor necesare clarificări, dar și pentru a-și impune propriul său punct de vedere în îmbogățirea limbii române cu cuvintele necesare și în ortografie. Popp: *pronunție, alcătuirea Psaltirii, ambe manuscrisele, condiție, slobod, praxis, ceasuri* etc. (*Psaltirea*, 1827, f. 1⁵) / Pumnul: *pronunță, cumpunerea psăltirii, îmbele acele mînăscrise, cundăciune, liber, praxă, oare* etc. (Pumnul, *Lepturariu*, IV, 1864, p. 107 și urm.). Concepția lui Pumnul despre scrierea și îmbogățirea limbii române e mai radicală decît a lui Popp.

⁷¹ *Psaltirea în versuri*, 1827, f. 2¹.

⁷² *Idem*, f. 3¹.

⁷³ În *Observări polemice*, „Convorbiri literare”, august 1889, T. Maiorescu își va începe diatriba împotriva lui Aron Pumnul, care umplea paginile *Lepturariului* cu prea multă îngăduință, cu o execuție sumară, în baza unor citate selectate tendențios, a „literatului Ioan Prale” (MAIORESCU I, 1978, p. 121). Criticul se folosește de o armă redutabilă pentru a-l discreditat pe adversar, căruia îi ignoră numele, dar îi reproduce laudele dilatate pe care i le aduce lui Prale, transformat în victimă fără voce: „O notiță biografică ne spune că acest Prale a fost «cu un spiret plin de artele frumoase: poet, muzic, architect, croitor, ciobotar și aflător de lucruri nouă. Spiretul lui țîntea la universalitate»” (*Ibidem*). Țînta nu este neapărat Prale, ci, mai ales, Aron Pumnul, care îl calificase pe poet „bărbat genial”.

⁷⁴ Prale, pp. 104-106, V. Popp, pp. 107-121.

limbii române. Traducerea de către Prale a *Psaltirii în versuri* este cel mai de seamă eveniment din întreaga epocă, se grăbește Popp să mîngîie orgoliul poetului, neezitînd să scrie aceste rînduri complezente, total nepotrivite și derutante, prin ridicarea la scară istorică a unor prea modeste merite literare: „I. Titula cărții va sluji istoricilor viitori spre însemnarea acei nefericite epohă, care s-au întîmplat în vremea în care ai scris cartea”. În celelalte puncte sînt reluate idei comune din programele lingvistice reformiste de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea, ale ardelenilor în special, cu privire la îmbogățirea vocabularului, încă sărac, al limbii române. Merite mari are, în această privință, afirmă V. Popp, Ioan Prale: „II. Ai îmbogățit limba românească cu multime de cuvinte, care sînt adevărate românești [...]; III. Ai dovedit că limba românească rabdă și compoziții și decompoziții [...]; IV. Ai arătat cum că în limba noastră să poate scrie ori. despre ce lucru înalt. Și V. ai arătat că spre îmbogățirea limbii românești nimica nu-i așa trebuincios decît a cunoaște toate dialecturile limbii, întrebuițind toate acele vorbe care lipsesc [...]; și unde nu ajung nici aceste, să ne împrumutăm de la maica limbii noastre: Limba Latinească”⁷⁵. Din această învălmășeală de principii reformiste s-a ales, pînă la urmă, unul singur: apărarea purității latine a limbii române, care avea, la începutul modernizării ei, atîta nevoie de cuvinte noi. Acestea se puteau crea prin mijloacele interne de îmbogățire a limbii române (derivarea și compunerea), prin folosirea unor cuvinte vechi și populare considerate neaoșe și, „unde nu ajung nici acestea”, se recomanda împrumutul din latină. Se acumulează astfel un fond mare de cuvinte noi, realizat fără o bază științifică temeinică, nerespectîndu-se nici măcar principiile fixate, iar această proliferare rapidă se transformă într-o adevărată primejdie, pe care Popp nu întîrzie s-o dezvăluie comentînd *Psaltirea* lui Prale. Învățatul doctor ardelean va vorbi atunci de un număr prea mare de cuvinte „de nou făcute”, în *Psaltirea* din 1827. Sfatul pe care îl dă autorului, cu toată delicatetea, de a folosi mai puține inovații lexicale este, din păcate, tardiv: „de ai fi fost ceva mai scump [= zgîrcit], poate nu era spre stricăciune”⁷⁶. *Psaltirea*, consultată de Popp în manuscris, va apărea cu un număr mare de cuvinte aberante, pe care nici *Lexiconul după înțelesul din această carte*, publicat la sfîrșit, nu le poate „lumina” prea mult. Citi-torul este, în consecință, excedat de inovațiile autorului⁷⁷.

⁷⁵ *Psaltirea în versuri*, 1827, f. 3.

⁷⁶ *Idem*, punctul III din prefață, f. 3^r.

⁷⁷ Vezi și *Însemnarea tipografului*, care își declină orice răspundere, la sfîrșitul cărții: „Această formă și chip a zățuirii s-au făcut după însuși pofta autorului”.

Prale putea oferi în *Psaltirea* sa versificată o fidelă traducere în stilul biblic tradițional. Se vede clar însă că era bîntuit de gînduri mult mai înalte. Și, în afară de aceasta, nu temperanța era cel mai bun sfetnic al poetului. Unele scăderi ale traducerii sale au fost sancționate, cu destulă exactitate, fapt peste care unii critici au trecut cu prea mare ușurință, de binevoitorii lui contemporani, cum ar fi Pumnul și Popp. Cel dintîi afirmă în notița biobibliografică din *Lepturariu rumânesc*, IV, cu trimitere la „prefața” lui Popp: „a compus toată *Psaltirea* în versuri nu prea nimerite după măsura poetică și după curăția limbei (vezi despre acestea § 22)”⁷⁸. Marea lui greșală, neobservată nici de Pumnul, nici de Popp, pentru că împărțeau, de cele mai multe ori, cel puțin teoretic, același punct de vedere cu poetul, mai lipsit de moderație, este că *Psaltirea în versuri* din 1827 apare, din cauza înnoirilor introduse în limbă de autor, ca un hibrid inacceptabil. Aceasta afectează profund valoarea estetică a traducerii lui Prale, chiar și atunci cînd putem vorbi de versuri „mai luminate”, cum le califică G. Călinescu pe cele din *Psalmul 151*. Un exemplu edificator ni-l oferă, printre altele, *Psalmul 136*: „La pîrăul Vavilon, acolă șezum și plînsăm, / Cînd gîndeam cătră Sion. În desișul de sălci pusăm, / Pre organe spînzuriș. Că-ntrebatu-ni-au aice, / Cari ni-au luat șarbiș de cîntări vorbe: prin scripce”.

Uneori, Prale face lucruri cu totul surprinzătoare. Dar cu ce sacrificii? Forțează limba, fără să-l putem vedea, nici măcar întrezări, în versurile pe care le scrie, pe poetul modern, care nu mai vrea să se supună limbii, ci s-o stăpînească în mod absolut, în virtutea forței sale creatoare, care-i acordă drepturi discreționare asupra mijloacelor poetice de comunicare. Ioan Prale nu pare însă deloc preocupat să realizeze un program estetic, ci mai curînd să desfășoare deliberat unul filologic. Rezultatele încapăținării sale de a reforma limba, activitate care a tulburat multe minți ale cărturarilor români din epocă, se văd și în traducerea *Psaltirii*, din păcate tocmai acolo unde își aveau cel mai puțin locul. Aproape că nu există psalm, de la cel dintîi („Psalm 1. Versul întîiu”), cum precizează autorul, și pînă la *Psalmul 151* (necanonic), în care greutăți de tot felul (sintactice, morfologice și lexicale) să nu se opună gratuit înțelegerii lesnicioase a textului: „Fericit ne dat bărbatul, în necredincioșăsc sfatul. / Și în strîmbul drum nu stară, și perzosul jilț nu-l vrară” (Ps. 1, 1). Limba în care traduce Prale *Psalmii* nu lasă nici o impresie

⁷⁸ Vezi *Lepturariu*, IV, p. 104. T. Maiorescu, care citează această „notiță biografică”, reține numai elogiile exagerate aduse poetului de Pumnul și Popp, nu și observațiile pe care aceștia le fac asupra *Psaltirii* versificate de Prale (cf. MAIORESCU I, 1978, p. 121).

artistică și pare mult mai veche decât a mitropolitului-poet din secolul al XVII-lea: „Ferice de omul ce n-a merge / În sfatul celor fără de lege / Și cu răii nu va sta-n cărare, / Nici a șede-n scaun de pierzare” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 1, p. 11).

Atenția unor critici importanți, ca Titu Maiorescu și G. Călinescu, s-a oprit, cu un interes diferit, citind *Psaltirea în versuri* a lui Prale, la *Psalmul 151*, intitulat de Aron Pumnul în *Lepturariu IV: Vieața și vitejia lui David*⁷⁹. După mulți ani, G. Călinescu se arată interesat mai ales de latura pozitivă a realizării artistice din acest *Psalm* și reține doar prima lui parte, idilică și păstorească, scrisă „în versuri mai luminate”. În alte condiții, Titu Maiorescu fusese atras numai de partea negativă, umbrită de excesele lingvistice din traducerea lui Prale, citind câteva versuri din *Psalmul 84*, cam neconcludente, și finalul *Psalmului 151*, mai potrivit cu intențiile polemice ale criticului junimist:

*Eșii spre întâmpinare, la cél de alt neam om mare.
Și întru a sa ciungime, sudu-e-mă cu asprime.
Iar zmulgîndu-i lung-lat-taiul, pre Criș ceva mai scurtaiu-l.
Și am rădicat ocară, din israilească țara.*
(Prale, Ps. 151, versiunea originală, 1827)

În 1864, republicînd acest psalm în *Lepturariu*, Aron Pumnul, nemulțumit de versiunea lui Prale, nu ezită s-o supună unor „îndreptări” substanțiale, dînd la tipar, am spune, o versiune personală, mai clară și mai fluentă decât cea din volumul autorului, afit din punct de vedere grafic, cît și prozodic și sintactic, restabilind ceva din „măsura poetică” încălcată de autor în versurile „nu prea nimerite” ale traducerii. Subliniem intervențiile lui Pumnul în textul lui Prale:

*Eșii spre întâmpinare
La filisteanul cel mare
Și pentru a lui ciungime
Sudui-mă cu asprime
Ear smulgîndu-i lung-lat-taiul,
Pre Criș ceva mai scurtaiu-l.
Și am ridicat ocară
Și așa am scăpat țara.*
(Prale, versiunea Pumnul, *Lepturar IV*)

⁷⁹ În volumul lui Prale, titlul este mai puțin narativ decât cel din *Lepturariu* și răspunde, în formularea autorului, mult mai exact intenției de a explica prezența acestui psalm necanonic la sfîrșit, după numărul cunoscut de psalmi canonici: *Psalm, afară de cei 150. Asupra lui Goliat*, o prescurtare a titlului mai lung, de fapt o precizare marginală din vechile psaltiri (PSALT. SCH. și COR. PS.): „*Aceasta cîntare în lature scrisă e lu David și afară de seama 150 de cîntece. Cîntare cînd singur luptă-se cu Goliadu*” (Ps. 151, COR. PS., pp. 604-605). Textul din BB este asemănător. Pumnul scoate din detaliile cuprinse în sursele biblice folosite un titlu laic: *Vieața și vitejia lui David*, fără să-l numereze, întocmai cum procedează și traducătorii *Bibliei de la București*, pentru a sublinia, și în acest mod, caracterul necanonic al acestui psalm.

De fapt ce-i reproșază Maiorescu lui Prale? Comportarea „ciudată”, acreditată de o anecdotă (reluată și de G. Călinescu) răspîndită la Junimea de Alexandri⁸⁰. În concluzie, scriitorul nu e „un bărbat genial”, cum afirmase Pumnul, ci doar un om „ciudat în felul său”, așa cum îi stabilise reputația anecdota cunoscută, confirmată de cele două citate fragmentate de critic (Ps. 87 și Ps. 151) din faimoasa antologie a profesorului cernăuțean, vizat direct, cu o necruțătoare ironie, în acest articol polemic: „Pentru asemenea anecdote era bun Ioan Pralea. Cine ar fi crezut că va ajunge și model de literatură într-un «lepturariu» gimnazial!”⁸¹. Criticul lasă textele lui Prale, bine periate de Pumnul, să vorbească de la sine, după ce, prin largi tăieturi, le dă configurația pe care o dorește, prin alăturarea cît mai compromițătoare a fragmentelor. În cazul citatelor din *Psalmul 87*, Prale este într-o concordanță izbitoare cu textul tradițional al *Bibliei românești*, așa cum îl fixase în secolul al XVII-lea Milescu, pentru *Vechiul Testament*, și ceilalți colaboratori ai *Bibliei de la București*, pentru întregul text, revăzut în secolul al XVIII-lea de Micu, versiune reluată în secolul al XIX-lea, în 1819, în tipăritura de la Petersburg, cunoscută de traducătorul *Psaltirii* din 1827.

Nu e cazul să punem pe seama lui Prale și „ciudățeniile” altora, cum ar fi acest fragment din *Psalmul 87*, citat de Maiorescu: „Doamne, Dumnezeu al mîntuirii mele, ziua am strigat și noaptea înaintea ta. Intre înaintea ta ruga mea; pleacă urechea ta la rugăciunea mea” (BB, Ps. 87, 1-2); „Doamne Dumnezeu al mîntuirii mele, / Ziua cum și noaptea ț-am strigat la gréle. / Intre-ț înainte a mè rugă, bunul: / Urechea ț-o pleacă rugii mele, unul” (Prale, Ps. 87, r. 1-4). Doar „bunul” și „unul” suplimentează vechiul text.

Stingeritoare apar o serie de rarități lexicale cum sînt: *ciungime*, *lung-lat-taiul*, *Criș*⁸² din finalul *Psalmului 151*, neeliminate din text de Aron Pumnul, semn că le aproba. Versurile lui Prale din *Vieața și vitejia lui David* ne duc cu gîndul mai degrabă la hazul mai elaborat, dar avînd o bază populară, din *Țiganiada* lui Ion Budai-Deleanu și la acela mai spontan al lui Victor Vlad Delamarina. O receptare poetică modernă a lui Dosoftei, scriitor fără urmași, uitat printre creațiile unor poeți care nu puteau depăși tiparele populare, se va face abia în poezia lui Eminescu.

Toate argumentele pe care ne-am întemeiat studiul nostru conduc la o singură concluzie: Dosoftei este cel mai important poet religios român. Foarte atent la sensurile adînci ale textului biblic, plin de

⁸⁰ MAIORESCU I, 1978, pp. 121-122.

⁸¹ MAIORESCU I, 1978, p. 122.

⁸² *Tai* < tc. *tay* ‘balot’, de obicei de blănuri sau de lînă; *criș* ‘voinic, vlăjgan’.

adoratie mistică în fața minunilor dumnezeiești, el își asumă psalmii în limba română ca poet original, capabil să recreeze metaforele vechiului psalmist în versuri de o netrucată muzicalitate arhaică. O anumită concretețe a imaginilor lui Dosoftei, nu neapărat datorată suprasolicității decorului autohton, i-a determinat pe unii dintre comentatorii *Psaltirii în versuri* să vorbească de incapacitatea acestui scriitor de a reproduce, în limba română, intensitatea trăirilor religioase din vechii psalmi, această parte din traducerea mitropolitului moldovean fiind cea mai „formală”. Prin comparații nepotrivite, s-a insinuat chiar o absență totală a „încercăturii «mistice»” din versurile poetului mitropolit⁸³. Comuniunea omului cu Dumnezeu poate îmbrăca, însă, multiple fețe și, din fericiere pentru literatura română, Dosoftei are un mod personal de a o comunica – exemplele se găsesc peste tot în psalmii traduși de el – în imagini nu o dată memorabile, care nu le anulează pe cele din *Vechiul Testament*, de la care pornește, ci doar le convertește, refăcându-le vigoarea stilistică în limba de adopțiune. Intuiția și imaginația sa plastică îl ajută pe Dosoftei să depășească neajunsurile unei limbi literare sărace, creînd, în primă fază, limbajul poetic românesc, plin de savoare și prospețime populară în perceperea universului biblic, cu ecouri care s-au transmis pînă tîrziu în poezia modernă de inspirație religioasă de la noi.

III. PSALTIREA ÎN CRONICILE ROMÂNEȘTI

Doă sînt cauzele care puteau determina orientarea și atenția cronicarilor români spre psalmi. Istoria universală, de genul cronografelor, s-au scris la noi pînă tîrziu. Printre cele mai interesante scrieri care încep să depene istoria lumii de la Adam, urmînd fidel *Biblia*, este *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii pînă la 1601*, alcătuit de Nicolae Costin, fiul lui Miron Costin, în jurul anului 1700⁸⁴. Într-un astfel de letopiseț, în care *Biblia* era unul dintre cele mai importante izvoare pentru începuturile umanității, receptivitatea la citatul din textele sacre ale creștinătății nu putea fi decît foarte mare. A doua cauză ce înlesnea difuzarea citatelor biblice în scrierile istorice trebuie căutată în caracterul lor moralizator, cu implicații în legislație și chiar în administrație, considerate o consecință a legii divine. Pe această cale crește interesul pentru formulările paremiologice din toate cărțile biblice.

⁸³ Dan Zamfirescu, *op. cit.*, pp. 123-124.

⁸⁴ În studiul introductiv, *Viața și opera lui Nicolae Costin*, ediția Nicolae Costin, *Opere I*, de Const. A. Stoide și I. Lăzărescu, cu o prefață de G. Ivănescu, Editura Junimea, Iași, 1976, începutul elaborării acestui letopiseț este fixat între anii 1696-1700, p. LXXXVIII.

1. Formulări tipizate și citate biblice de esență paremiologică: Grigore Ureche și Ion Neculce

Grigore Ureche, cel dintîi cronicar important care scrie în limba română⁸⁵, se dovedește a fi un bun cunoscător al *Bibliei*, pe care o folosește, atunci cînd crede că e necesar, ca izvor istoric. Scriind *Letopisețul Țării Moldovei* de la descălecat pînă la Aron Vodă, cronicarul mărturisește un interes legitim pentru țările din jur și, în primul rînd, așa cum era de așteptat, pentru Polonia, țara în care își făcuse studiile și în care avea bune relații. E semnificativ faptul că acest expozeu istoric începe cu Polonia, după cum se vede chiar din titlu: *Povéstea și tocmala altor țări, ce sîntu pinprejur, cum nu să cade să nu poménim, fiindu-ne vecini de aproape. Întăi, cumu-i Țara Leșască*. Explicația numelui țării vecine este scoasă din *Cosmografia* lui Gerard Mercator⁸⁶, pe care cronicarul a putut s-o cunoască încă din vremea școlărității sale în Polonia, pentru că, așa cum observa P.P. Panaitescu, „dintre toate cosmografiile, aceasta a avut cea mai largă răspîndire ca manual școlar și îndreptar pentru negustori”⁸⁷. La data cînd își scrie *Letopisețul...*, spre sfîrșitul vieții⁸⁸, cronicarul își va fi împrosătat vechile lecturi cu cele din *Biblie*. Puțin înainte de mijlocul secolului al XVII-lea, credibilitatea unor date de istorie și geografie se putea întemeia încă pe autoritatea cărții sfinte, acceptîndu-se cu ușurință, cum este și cazul lui Grigore Ureche, apropieri neîntemeiate între spații geografice, etnice și istorice fără legătură între ele: „Pentru acéia îi zicu Țara Leșască, pentru că mai de demultu o au fostu chiemîndu-o așa dipre numele lui Leh, fiului lui Elisei, nepotul lui Iavan, carile întăi acela au lăcuit pre acéle locuri”⁸⁹. Contactele cu textele biblice intermediare de surse străine în cronică lui Grigore Ureche ne interesează mai puțin. Mai relevante sînt pasajele în care gîndirea moralistului se întemeiază direct pe textele scripturale.

Grigore Ureche își întrerupe din loc în loc firul povestirii pentru a oferi cititorului lecții de morală în

⁸⁵ N.A. Ursu suține, cu numeroase argumente, că adevăratul autor al acestei cronici este Simion Dascălul. Vezi studiul, scris cu mare acribie filologică, *Letopisețul Țării Moldovei pînă la Aron vodă, opera lui Simion Dascălul*, din volumul *Contribuții la istoria literaturii române*, Editura „Cronica”, Iași, 1997, pp. 22-29.

⁸⁶ G. Mercator, *Atlas sive cosmographicae meditationes de fabrica mundi*, Duisburg, 1595.

⁸⁷ Vezi detalii în *Introducere* la Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediție îngrijită, studiu introductiv, indice și glossar de P.P. Panaitescu, ediția a II-a revăzută, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1958, pp. 41-43. P.P. Panaitescu citează și edițiile: Amsterdam, 1628 și 1630, și traducerea franceză, Amsterdam, 1607.

⁸⁸ N. Iorga, *Istoria literaturii românești*, 1925, p. 285.

⁸⁹ Grigore Ureche, *op. cit.*, p. 121.

spirit biblic. Primul care primește mustrare severă este regele polon, înfrînt de Ștefan cel Mare în codrii Cosminului (1497), învinuit de călcarea jurămîntului și de nedreptatea făcută domnului țării vecine. Această primă „Certare” are titlul în slavonă (ceea ce ar indica un model de la care se pleacă) și în română: *Nacazanie silnim, adecă certarea celor putérnici*, și prelucrează un verset din *Psalmul 1*, combinat cu al-tul din *Psalmul 2*: „Că știe Domnul calea dreptilor, iar calea necredincioșilor va pieri” (B 1968, Ps. 1, 6). Consecința acestei afirmații generale poate fi urmărită în finalul psalmului următor: „Luați învățatură, ca nu cumva să se mînie Domnul, și să pieriți din calea cea dreaptă, cînd se va aprinde degrab mînia lui” (Ps. 2, 12). Este exact ceea ce i se întîmplă mîndrului rege polon, Ioan Albert: „Dumnezeu cel dreptu, cela ce ceartă nedreptatea, și înalță dreptatea, cu cîta certare pedepséște pre ceia ce calcă jurămîntul. Că acesta Olbrihtu nu spre păgîni, ci spre creștini vrea să facă războiul [...]”. Culpă regelui este aceea a necredincioșilor din psalmii citați: abaterea de la „calea dreptilor” și alăturarea la aceea a „necredincioșilor”, echivalați de cronicar cu turcii. Regele trezește prin această de neiertat faptă mînia lui Dumnezeu și-și atrage pedeapsa cuvenită: „Ci Dumnezeu la atîta lipsă și nevoie îl adusese pre cela ce mergea cu atîta hvală să stropască țara”, în loc să-l sprijine „pre cela ce să lupta cu vrăjmașii creștinilor, pre carile trebuia cu toții să-l ajutorească”. Hulit pînă și de ai săi („nici ai săi nu-l băga în samă, ci era în zavistiia celor de acasă și de batjocura tuturor”), necugetatul rege ajuns în dizgrația cerului, „de inimă rea, puțin de n-au murit”⁹⁰. Această mică narațiune moralizatoare are un incontestabil suport biblic, pe sugestii care vin din *Psaltire* în primul rînd.

Pedepsirea celor răi este tema centrală în aceste fragmente interpolate în narațiunea istorică, „învățătura” din izvor biblic condemnînd, prin „certarea” celor puternici, faptele care-i descalifică și-i duc la „pieire”: „Iani socotește cum plătește Dumnezeu celor ce fac rău” (*Învățatură și certare*)⁹¹. Toți cei care l-au trădat pe Petru Rareș, întors în țară în a doua domnie, primesc „plată cu sabia”: „după fapta lor cea rea, curîndă vrême le trimisă Dumnezeu osîndă asupra”⁹². În astfel de sentințe ajung ecouri din vechii Psalmi ai lui David, fără ca sursa să fie – și nici nu era nevoie – mărturisită, astfel de îndemnuri la pedeapsa faptelor rele ale celor care uneltesc fiind o temă preferată în psalmii regelui poet, care vedea stăpînirea divină, slujită de el cu credință, în felul următor: „Paște-vei pe ele [popoarele cu care se lupta] cu toiag de fier, ca pe vasul olarului le vei zdrobi!” (B 1968, Ps. 2, 9) sau: „Doamne, mîntuiește-mă,

Dumnezeu meu, că tu ai bătut pe toți cei ce mă vreamănesc în deșert; dinții păcătoșilor ai zdrobit” (Ps. 3, 7); „Judecă-i pe ei, Dumnezeule, să cadă din sfaturile lor; după mulțimea nelegiuirilor lor, alungă-i pe ei” (Ps. 5, 10) etc. Vărsătorii de sînge nevinovat vor avea aceeași soartă (Alexandru Lăpușeanul), prilej pentru cronicar pentru a recomanda „celor mari” să judece cu „blîndețe” și cu „dragoste”: „Mai bine ar fi pentru blîndețe să-l asculte și să-l iubască și cu dragoste să-i slujască, decît de frică și de groază să i se plece.” (*Nacazanie, adecă învățatură și certare celor mari și putérnici*)⁹³. Învîngînd mentalitatea medievală, elemente de morală creștină vin să încheie și să estompeze, cu o notă pozitivă, tabloul sîngeros făcut de Grigore Ureche pînă aici.

Cînd autorul cronicii dorește să întărească autoritatea discursului său moralizator, recurge la citatul direct din *Biblie*, cum procedează în capitolul *Cînd au prădat leșii Țara Moldovii, 7017 (1509), iulie 15*: „După izbîndă cu noroc ce făcuse Bogdan vodă în Țara Leșască, iată-i veni de la Dumnezeu osînda asupra, cum grăiește și prorocul David, psalm 7: «Lac săpă și-l scurmă și căzu în groapa care au făcut...»”⁹⁴. Este remarcabilă solidaritatea textului lui Grigore Ureche din secolul al XVII-lea cu versiunea din *Psaltirea Șcheiană și Psaltirea slavo-română* a lui Coresi (1577): „Pîrau rîmă și săpă și cădzu în groapă ce face” (PSALT. SCH.); „pîrau rim și săpă, și căzu în groapă ce feace” (COR. PS.). BB limpezește textul și-l apropie de structura gramaticală modernă: „Groapă săpă și o adîncă pre ea și va cădea în groapa carea au făcut”. Versiunea din Ms. 4389 este foarte apropiată de aceea din BB: „Sapă groapă și o adîncă și au căzut în groapa care au făcut”. E interesant că într-un timp atît de îndelungat putem întîlni în traduceri românești ale *Psaltirii* formulări atît de asemănătoare. Caracterul paremiologic al acestora influența atît răspîndirea, pentru că devin un bun al unei întregi colectivități de vorbitori, cît și forma în care circulau. Traducerile moderne nu aveau nimic de modificat în cazul acestor formulări aforistice din *Biblie* pentru că ele se regăseau fixate de-a lungul timpului în limba vorbită. Pentru amestecul propriilor lui sentințe moralizatoare cu acelea ale psalmistului, merită să fie amintită și moartea crîncenă a lui Ștefan vodă, feciorul lui Pătru Vodă, ucis de boieri la Țuțora, consemnată de cronicar cu cuvintele inspirate de *Psalmul 33*: „Că cei buni vedem să s-au săvîrșitu bine și lăudat, iară cei răi rău s-au săvîrșitu. (După cuvîntul prorocului la *Psalom 33*, zicîndu: «Moartea păcătoșilor ieste cumplită»”). (*Certare și învățatură*)⁹⁵.

⁹⁰ *Idem*, p. 114.

⁹¹ *Ibidem*, p. 163.

⁹² *Ibidem*.

⁹³ *Ibidem*, p. 191.

⁹⁴ *Ibidem*, pp. 139-140.

⁹⁵ *Ibidem*, p. 169.

Dincolo de rezultatele în plan stilistic, versetele acestea din psalmi au și o funcție narativă importantă în textul cronicii lui Grigore Ureche. Un exemplu în acest sens ne oferă capitolul *De domnia lui Bogdan vodă cel Orbu și Grozav, feciorul lui Ștefan vodă celui Bun, vă leato 7012 iulie*. Reținem un amănunt semnificativ chiar din prima frază. Acest domn, feciorul lui Ștefan cel Mare, urcat pe tronul Moldovei după stingerea din viață a tatălui său, la 2 iulie 1504, era „puțin dispărțitu [deosebit] de firea tăfîne-său” și cu toate că „n-au ajuns anii, iară lucruri mari apuase”⁹⁶. Pe un fundal popular (prințesa cea gingașă și prințul cel urît), Grigore Ureche brodează povestea medievală a unei căsătorii incompatibile, „că au fostu Bogdan vodă grozav la față și orbu de un ochiu”⁹⁷. Gîndind să-și răscumpere rușinea de a fi respins de două ori de prințesa Elisaftea, sora craiului polonez, voievodul moldovean provoacă un șir de războaie nefericite, cu incursiuni de pradă din ambele părți. Bătăliile se poartă atît în Pocuția cît și în Moldova de Sus. Aceste războaie sîngeroase („despre amîndoa părțile, multă moarte s-au făcut”⁹⁸), declanșate de vanitatea lui Bogdan, sînt puse de cronicar sub incidența sentinței psalmistului, devenită populară: „Cine sapă groapa altuia cade el într-însa”. Sau, cum spune Dosoftei, în prelucrarea poetică a aceluiasi verset din *Psaltirea în versuri*: „Cine va săpa groapa altuia să-l surpe / Singur ș-va cădea-n rîpă și viața ș-a rumpe”. Versetul 15 din *Psalmul 7* este preluat și de Ion Neculce, într-o formă desăvîrșită, de fapt cea în circulație și astăzi, limpede și succintă: „După cum dzice Scriptura: «Cine sapă groapa altuia dă într-însa».

Ion Neculce, autorul acelor faimoase „O samă de cuvinte ce sîntu audzite din om în om”, se dovedește a fi cel mai înzestrat pentru a scrie o istorie „romanescă” a țării sale, cu un talent literar ieșit din comun. Altminteri boier credincios și cu frica lui Dumnezeu, Neculce nu și-a prea petrecut vremea – are de altfel și o viață aventuroasă – cu cititul *Scripturii*. Arareori invocă, și numai interesat, în *Letopisețul Țării Moldovei de la Dabija-Vodă pînă la a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat*⁹⁹, Sfînta Carte. Este convins că „Dumnădzău este tuturor judecător dreptu”¹⁰⁰ și nu are nevoie de multe argumente scoase din cărți, religioase și nu numai, pentru a judeca faptele contemporanilor. Va interveni, în cel

mai curat stil popular, cu citate biblice perfect adaptate propriului său discurs, prea puțin deosebit de al oamenilor de pe moșiile sale. Sincer sau nu, Mihai-vodă Racoviță este compătimit, într-o gîlceavă care-l va costa multe pungi la Țarigrad, cu cuvinte insidi-oase pe tema gloriei deșarte: „Iar mai înainte era el putincios să amăgească pi alții, iar nu alții pi dînsul. Numai poate Dumnedzău s-au mînietu di i-au luat darul. Dară Dumnedzău, cum s-a-ndura cu mila sa, va faci. Dzice Hs. la *Evanghelii* că, dacă s-ar împuți sarea, bucatile cu ce s-or săra”¹⁰¹. Calificarea „sărăcul”, pe care i-o dă cronicarul domnului mazilit, nu exprimă atît compasiunea sa cît ironia disimulată într-o flecăreală răutăcioasă, pe care invocarea *Evangheliei* n-o poate ascunde. Aceste cuvinte, bine potrivite, cu toată aparenta lor spontaneitate, sporesc literaritatea textului, în care se adună, de peste tot, liniile portretelor sale acide. O săgeată trimisă către Dimitrie Cantemir, voievodul de care și-a legat un timp destinul, nu face decît să-i pună în relief abilitatea lui de priceput sftenic pe lîngă vodă, și să-și justifice propriile-i greșeli, punîndu-se din nou sub o autoritate morală necontestabilă: „Care mult i-am dzis eu lui Dumitrașco-vodă, în taină, să lasă pizma Brîncovanului și să nu-ș rășchire oastea. Că pre urmă mult să va căi și nemic nu va putē folosi, precum dzice filosoful: «Căințile cele de apoi întru nemica sînt»”¹⁰². Pentru a sublinia ineficiența „pușcilor”, în bătălia de la Stănelești, de o parte și de alta, într-o povestire în care își asumă iarăși rolul preferat, de judecător deasupra greșelilor altora, îl citează pe Miron Costin: „După cum dzice un cuvînt Miron logofătul: «Mare este omul, iar la războiu prē mică-i este ținta»”¹⁰³. Într-un război în care nimic nu merge bine, împăratul „de multă vărsare de sînge ce vedē atunce, au amețit de milă și s-au dus la cortu, de l-au udat împărăteasa cu niște apă și s-au trezvit”¹⁰⁴. Armata „Moscalului” este în derută și cea turcească la fel, țarul „sta în cumpene” și ar fi continuat poate războiul, cum doreau moldovenii, dar intervine împărăteasa (altă ironie) și totul se lămurește, cum n-ar fi vrut cronicarul. Om slab, împăratul cedează: „Numai nu au putut, că sta împărăteasa vîrtoș să facă pace”¹⁰⁵; Cantemir fuge „ascunsu într-o botcă a lui [a împăratului], de cele cu 2 roate, de nu-l știē nici unū moldovan, fără numai Ioan Niculce, hatman”¹⁰⁶, cum nici nu se putea altfel. În prezentarea caricaturală a bătăliei, și tocmai prin aceasta mai captivantă literar, un singur om își păstrează cumpătul, povestitorul, care se folosește de citat pentru a-și susține

⁹⁶ *Ibidem*, p. 135.

⁹⁷ *Ibidem*, p. 136.

⁹⁸ *Ibidem*, p. 140.

⁹⁹ Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei și o samă de cuvinte*, text stabilit, glosar, indice și studiu introductiv de Iorgu Iordan, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1959.

¹⁰⁰ *Idem*, p. 380.

¹⁰¹ *Ibidem*, p. 340.

¹⁰² *Ibidem*, p. 231.

¹⁰³ *Ibidem*, p. 243.

¹⁰⁴ *Ibidem*, p. 246.

¹⁰⁵ *Ibidem*, p. 247.

¹⁰⁶ *Ibidem*, p. 248.

imaginea de observator obiectiv, însușire necesară istoricului și mai puțin prozatorului amator de amănunte mai degrabă picante, dispus să vadă fața ascunsă, ambiguă, contradictorie, schimbătoare a personalităților istorice. Neculce își privește cu o subiectivitate mereu în clocot personajele, cărora le observă cu mai multă plăcere defectele decât calitățile.

Făcînd portretele altora, scriitorul își creionează de fapt autoportretul. Reacțiile sale umorale îl fac nepăsător la dramele altora. Pe Brîncoveanu, dușman al Cantemireștilor, îl pune, chiar în clipa fatală a execuției, sub derizoratul averii sale: „averea ce ave, sosindu-i atunce ceasul, nemică nu i-au folosit”¹⁰⁷. Ca și în alte împrejurări, își întărește acest gînd cu cuvintele *Scripturii*: „Precum dzice *Scriptura*: «Nu va folosi averea în dzioa urgiii»”¹⁰⁸. Sînt prea bine cunoscute și au făcut destulă vîlvă acele „vaiete bătrînești”, cum le numește G. Călinescu, ale lui Neculce, „ce dau cronicii acel aer de vechime și de inocență” (CĂLINESCU, IST., p. 29). Nepăsător la contradicție, criticul va converti îndată această „inocență”, într-o „comedie înaltă” și pe autor într-un „încondeietor bufon”, pe fondul unei degradări biologice, provocate de vîrstă. Cronicarul e „bîrfitor” și „răutăcios ca bătrîni”. Portretul e fals și nu rezultă din text. Neculce e un boier care face politică anti-grecească și chiar xenofobă, înstrăinarea fiind, după el, cauza răului. Convoacă, în acest sens, mijloacele de persuasiune de care dispunea: „jălania” populară, ca să folosim termenul criticului, și *Cartea Sfîntă*. Din această combinație rezultă astfel de fraze: „Oh, oh, oh! Vai, vai, vai di țară! Ce vremi cumpbite au agiunsu și la ce cumpănă au cădzut! Doar Dumnedzău di a faci milă, precum au făcut cu izrailitenii, cu Moisei prorocū, de-au dispicat Marea Roșie. Așe să facă și cu tini, săracă țară!”¹⁰⁹.

În cazuri la fel de semnificative, citatul biblic devine un fel de suport autobiografic. Unul dintre cele mai importante evenimente din viața sa este plecarea în Rusia, împreună cu Dimitrie Cantemir, de unde se întoarce, după un surghiun de nouă ani, dintre care doar doi în imperiul lui Petru I și restul în Polonia, timp în care a trecut prin întîmplări neplăcute, dificultăți de adaptare în Rusia mai ales și, apoi, de readaptare în Moldova, unde este nevoit să facă față intrigilor acelor care îl spoliaseră în lipsă. Chiar de pe la începutul capitolului XIX, *Domnia lui Dumitrașco Cantemirū-voevoda, în anul 7219/1711*, cronicarul își pregătește cu grijă apărarea, întărind-o cu citate biblice bine alese, pentru a demonstra, mai înțîi, fidelitatea față de Cantemir. În al doilea rînd, ca o consecință a îndatoririlor lui de slujitor credincios,

încearcă să motiveze rămînerea lui alături de domn și după înfrîngerea de la Stăniliești. Înfruntă multe „strîmbătăți” în surghiunul impus, și pe toate le rabdă în numele „dreptății”, care nu era de partea lui, cum îi place să declare, privind cu smerenie creștină la *Sfînta Scriptură*, dar fără să uite a-și încondeia dușmanii clevetitori: „Numai pizmașii zavistnici scornie asupra mē ocară, și oamenii cei proști și neprieteni și cei nepricepuți credē așa. Dar eu taina stăpînului, căruia i-amū mîncat pita, n-am putut-o descoperi, uitîndu-mă la *Sfînta Scriptură*, ce au dzis îngerul cătră Tovie dzicînd: «Taina împăratului să o acoperi, iar faptele lui Dumnedzeu la arătare să le mărturisești». Ce și eu n-am vrut să mă facū al doile Iudă sau să-l viclenescu, să fugū de la dînsul. Că de-aș fi făcut așa, ce laud-aș fi dobîndit? Ce numai osîndă de la Dumnedzeu și ocară de la oameni. Iar eu aceste răbdîndu-le cu dreptate, den toate nevoile am scăpat, care le-am tras pre strîmbătate în 9 ani. Ce întru aceste ce mi s-au întîmplat m-am lăsat tot în nădejdea lui Dumnedzeu, păn' m-au scos, precum mărturisește David prorocul, *Psalom 39*: «Răbdîndu am așteptat pre Domnul, și mi-au luat aminte, și au ascultat ruga mē, și m-au scos din groapa patimilor și din tina cea adîncă, și au pus pre piatră picioarele mele», i proci”¹¹⁰.

Chiar și atunci cînd își caută adăpost sub pavăza citatului biblic (*Cartea lui Tobit, Psaltirea*) și se declară în slujba adevărului și a justiției, scriitorul îl înfrînge din nou pe observatorul detașat și imparțial al realității din jur. *Cartea lui Tobit* îi servea cel mai bine inteșiile unei pledoarii *pro domo*, în cel mai bun înțeles al cuvîntului, pe care o desfășoară cu mare astuție, în pagini captivante de literatură autobiografică. Întors acasă, întocmai ca personajul biblic ce stă de vorbă cu îngerul Rafael, își pune toată nădejdea în Dumnezeu: „Ce întru aceste ce mi s-au întîmplat m-am lăsat tot în nădejdea lui Dumnedzeu”¹¹¹.

A doua dovadă a abilității cu care Neculce manevrează citatul biblic în interes personal o oferă faptul că îl atrage ca martor în cauza sa (procesul de recuperare a unor bunuri, printre care și locul de casă din Iași) pe însuși marele rege David: „precum mărturisește David prorocul, *Psalom 39*”¹¹². Alegerea acestui psalm nu-i deloc întîmplătoare. La ruga de mulțumire adusă de regele evreu lui Dumnezeu, pentru că l-a „scos” din mari suferințe și păcate, se asociază, din convingere religioasă, dar și din calcul, și vocea cronicarului român, care preia, în lectură proprie, întregul *Psalom 39*, într-un moment crucial din existența sa. Fără implicarea în eveniment a cronicarului, boier de țară moldovean plin de calitățile cunoscute, dar și de defectele curteanului care-și urmărește cu

¹⁰⁷ *Ibidem*, p. 278.

¹⁰⁸ *Ibidem*, p. 278.

¹⁰⁹ *Ibidem*, p. 325.

¹¹⁰ *Ibidem*, pp. 218-219.

¹¹¹ *Ibidem*, p. 219.

¹¹² *Ibidem*.

tenacitate interesele, cronica sa ar fi rămas un document stors de viață. Neculce mizează totul pe amănuntul scos din ascunzișurile cele mai întunecate ale sufletului omenesc pentru a marca faptele de laudă sau de hulă, mai ales pe acestea din urmă, ale personajelor istorice, care îi colorează atât de violent și de atrăgător o operă ce dispune și de un farmec lingvistic ieșit din comun. Palidă, umbra lui Tartuffe se pleacă peste accentele de „sfințenie” ale cronicarului când acesta rostește în gând versetul 23 din *Psalmul* 39: „Iar eu sărac sînt și sărman; Domnul se va îngriji de mine”. Cronicarul nu și-a lăsat destinul numai în mâinile Domnului, ci a apelat, când a crezut că împrejurările i-o cer, la forțele malefice ascunse în cuvintele vitriolante pe care le rostește cu limba despicată, acoperit perfect de citatul biblic sau de simpla aluzie la pedeapsa divină care urmează păcatului, atunci când „a vrè Dumnedzeu”.

2. Citatul biblic în stilul savant cronicăresc: Miron și Nicolae Costin

Miron Costin recurge adeseori, în toate scrierile sale, la citatul biblic, procedeu preluat, mai tîrziu, și de fiul său, Nicolae Costin, chiar cu mai multă insistență, dar cu mai puțin farmec. Ceea ce în opera lui Miron Costin ia forma unei concentrări maxime, la Nicolae Costin se diluează în discurs savant și plicticos. Citatul biblic este încorporat și face parte, astfel sudat, din stilul sentențios al lui Miron Costin: „Neștiutoare firea omenească și de primejdiile sale, că apoi peste nu îndelungată vrème așea au pățit și Mihai vodă de Baștè Giurgiu, cum au făcut el lui Bator Andreieș. Bine dzice sfînta Evangheliè: «Cu ce măsură măsuri, măsura-ți-să-va»¹¹³. Exemplele de acest fel sînt numeroase, extrase de cronicar atît din *Vechiul cît și din Noul Testament*. La înscăunarea lui Constantin vodă, feciorul lui Ieremia vodă, bucuria țării era mare, notează Miron Costin, dar vremelnică, cum erau și domniile sub stăpînirea turcească. Voievodul Constantin era prea tînăr și nu prea călca pe urmele tatălui său cel cu domnie fericită pentru țară: „Ce departe au fostu Costantin vodă de acéie fericie. Ce precum dzice Isus Sirah: „«Vai de acéie cetate, unde este domnul tînăr»” (COSTIN, O., p. 58). Și cronicarul revine la solilocul lui preferat despre nestatornicia vremurilor în împrejurări istorice necontrolabile de om: „că turcul cu vrème dă, cu vrème ia, precum este vrème, așea lasă, blîndu cîndu ieste vrème de blîndețe, sâmețu și agerù, cînd este vrème de sâmeție [...] toate precum ieste vrème face” (COSTIN, O., p. 58). Un fel de „vrème trece,

vrème vine”, precum în *Glossa eminesciană*. Toate aceste sentințe, din *Pilde*, *Eclesiast*, *Ezdra*, *Înțelepciunea lui Solomon*, *Evanghelii* ar putea fi înmulțite. Cu sursa precizată exact, neprecizată sau aproximativ precizată („Precum dzice Sfînta Scriptură”, COSTIN, O., p. 72; „cum scrie Sfînta Scriptură”, COSTIN, O., p. 193; „din Scripturi știm și din Scripturi avem și sfînta credință a noastră”, „Scriptura ne deschide mintea”, „Scriptura departe lucruri de ochii noștri ne face de le putem vedea cu cugetul nostru”, COSTIN, O., p. 242; „Cercați scripturile”, COSTIN, O., p. 244; „Sfînta Scriptură ne învață”, COSTIN, O., p. 323 etc.), Miron Costin face apel mereu la citatul biblic, în slavonă, tradus din slavonă, pe care apoi îl interpretează. Gîndirea moralistului Miron Costin se întemeiază pe erudiția sa biblică în primul rînd. Toate „învățăturile” pe care le extrage și le dezvoltă cronicarul din textele sacre converg într-una centrală, care străbate și *Psaltirea*: nimicnicia omului și puterea veșnică a lui Dumnezeu. Miron Costin, contemporanul lui Dosoftei, este cel mai aproape de gîndirea și, mai ales, de trăirile psalmistului. Cel mai bine se vede aceasta în *Viața lumii*, una dintre realizările poetice cele mai importante din literatura română veche. Poetul cronicar indică fără echivoc *Psaltirea* ca unul dintre cele mai puternice izvoare din poema sa în precizările din *Înțelesul pildelor ce sîntu în stihuri*: „Din toate stihurile să înțeleg deșărtările și nestătătoare lucrurile lumii și viața omenească scurtă, cu mărturie din David prorocul mai ales” (COSTIN, O., p. 323). De aici Miron Costin se ridică, invocînd întreaga *Scriptură*, la opoziția de dimensiuni cosmice pe care Dumnezeu o formează în raport cu toate cele trecătoare ale lumii: „Apoi, unde să pomenéște de ceri și de soare, de lună, de stéle, acéstea toate că vor avea sfîrșit și să vor primeni. *Sfînta Scriptură* ne învață: numai Dumnezeu ieste fără sfîrșit și vécinic” (COSTIN, O., p. 323).

Miron Costin, poate și după pilda lui Dosoftei, a încercat să scrie și psalmi personali, depărtîndu-se de sursa inițială mai mult decît mitropolitul Moldovei, care nu putea să-și permită, chiar dacă și-a luat unele libertăți poetice, cum am văzut, o îndepărtare prea mare de textul biblic, în slujba căruia s-a pus cu toată ardoarea, suprasolicîndu-l cu explicații și imagini proprii. Un scop pe care l-a urmărit cu consecvență mitropolitul, în traducerea sa, a fost să facă, preluînd imaginile originalului, textul sacru „pe înțeles”. Spre deosebire de Dosoftei, Miron Costin identifică în psalmi un înțeles moral pe care îl dezvoltă retoric. Fragmente semnificative din *Viața lumii*, în afara celor cu sursa mărturisită, vădesc în opera lui Miron Costin preferința pentru un gen de meditație morală psalmică, cel puțin ca sursă. Din aceleași imbolduri serie și acele interesante *Stihuri împotriva zavistiei*. Pe o idee din *Psalmul* 5, versetele 9-10,

¹¹³ Miron Costin, *Opere*, ediție critică, studiu introductiv, note, comentarii, variante, indice și glosar de P.P. Panaitescu, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1958, p. 49 (COSTIN, O.).

cronicarul face procesul zavistiei, ca să spunem așa, încercînd un portret acid al aceluia ce cade în acest păcat cu care „viița-și pedepsește”, cauzînd altora atîta rău cu intrigile sale. Compunerea poetică a cronicarului ia forma unui comentariu la cele două versete menționate din *Psalmul 5*:

*Bine au scris în Psaltire de tine prorocul:
„Zavistnicului ieste acesta norocul,
Gîtlanul lor, mormîntul destupat cum cască,
Limbile lorî gata tot să ocărăscă,
Să le fii giudeț, Doamne, din gînduri să cază
Ocări care facû ei, pre sine să vază”.*

(COSTIN, O., p. 324)

Aceste versuri ale lui Miron Costin sînt adaptate în așa fel de autor încît să corespundă scopului moralizator asumat: dezvăluirea pe larg a defectelor invidiosului intrigant și cîrtitor. Cele trei versete din *Psalmul 5*, 10-12, traduse probabil din slavonește, așa cum o demonstrează citatele bilingve din alte părți ale *Bibliei*, la care apelează cronicarul, se plasează foarte aproape de versiunile importante cunoscute: *Biblia de la București* și Ms. 4389. BB: „Căci nu iaste în rostul lor adevăr, inima lor e deșartă; groapă deșchisă, grumazul lor, cu limbile lor vicleniia. Judecă-i pre ei, Dumnezăule; cază den sfaturile lor, după mulțimea necredințelor lor scoate-i pre dînșii, căci te-au amărit, Doamne” (Ps. 5, 10-12). Ms. 4389: „Că nu iaste în gurile lor adeverință, inima lor în dășart, mormînt dășchis grumazul lor, cu limbile lor înșală. Judecă pre dînșii, Doamne, să cază den cugetele lor, după mulțimea necredinței lor leapădă-i, că au mîniat pre tine, Doamne” (Ps. 5, 9-10). Pasajul tradus de Miron Costin din *Psalmul 5* nu trebuie redus, cum crede P.P. Panaitescu, la patru sau cinci versuri (COSTIN, O., p. 436). E necesar să ne raportăm, cînd analizăm legătura dintre *Psalmul 5* și încercarea poetică a lui Miron Costin din *Stihuri împotriva zavistiei*, și la finalul acestui text versificat, nu tradus fidel, pentru a reține și versetele 11-12, din care cităm fragmentele oarecum similare cu sursele consultate de noi. BB: „Și să [se] veselească toți ceia ce nedejduiesc pre tine; în veac se vor bucura și vei sălășlui întru ei. Și se vor fălui întru tine toți cei ce iubesc numele tău, căci tu vei blagoslovi pre cel drept” (Ps. 5, 13-15); Ms. 4389: „Și se vor veseli toți carii se nădăjduiesc pre tine; în veci se vor bucura și te vei sălășlui într-înșii și se vor lăuda de tine ceia ce iubesc numele tău. Că tu bine vei cuvînta, Doamne, pe cel drept” (Ps. 5, 11-12). În traducerea (adaptarea) lui Miron Costin, cele două versete sînt concentrate astfel: „De la Dumnezeu nime fără darî nu ies-te [...] / Tuturor de Dumnezeu daruri sînt însemnate. / Care truda noastră cu gîndul bun priiméște, / Dumnezeu gîndului bun bine-i dăruiește” (COSTIN, O., p. 325). Accentul final cade, în versiunea lui Miron

Costin, tot pe răsplata celui drept, numai că el iese din generalitatea judecării și răsplătirii divine din *Psalmul 5*, implicîndu-l și aici pe zavistnic: „Ce nu mulțamești cîtî ai, ci tot rîvnești / Inima ta spre altul? Cine toate poate? / Nu toate are unul, ci cu toți toate: / Unul una și altul alta bunătate”. Inserția moralizatoare a cronicarului rupe legătura dintre versetele 14 și 15 din original.

Dosoftei este în așa măsură cîștigat de acest psalm încît traduce cele patru versuri citate după *Psaltire* de Miron Costin, cinci după P.P. Panaitescu, în cinsprezece. Cu un material atît de redus, P.P. Panaitescu va ajunge la o concluzie exagerată: „Ca traducător în versuri al *Psalmilor*, Miron Costin este mai concis decît Dosoftei” (COSTIN, O., p. 436). *Stihuri împotriva zavistiei*, ca exercițiu de versificare pe un motiv extras din *Psaltire*, *Psalmul 5*, nu lasă impresia nici de concentrare, și nici de prea mare îndemînare prozodică față de versurile lui Dosoftei, care sînt, cum constată P.P. Panaitescu în comentariile ediției, „mai scurte”, fapt deloc neglijabil în această comparație. În calcul ar trebui introduse, după noi, și versurile rezultate, în versiunea lui Miron Costin, din traducerea liberă, în final, a versetelor 13-15 din *Psalmul 5*. Orice comparație cu Dosoftei, poet adevărat, este în dezavantajul lui Miron Costin, care compune sîrguincios, după alții, în timp ce mitropolitul moldovean creează, pentru că are simțul cuvîntului sugestiv:

*Ca să nu-m strice pizmașii.
Că li-i gura nedireaptă
Și li-i inema deșartă.
Cu giltejele căscate,
De izbucnesc răutate,
Cu graiuri necuvioase,
Ca un mormînt plin de oase.
Și cu limba lor înșală,
Să facă-n lume smînteală.
Ce le dă, Doamne, osîndă,
Să nu-ș laude-n dobîndă.
Sfaturile să le piardză
Și din mila ta să cadză.
Cu a lor păgîmătate,
Să-i urnești la răutate...*

(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 5, p. 19)

Dosoftei descoperă, în aceste versuri, ca în atîtea altele, un lucru extrem de important pentru limbajul poetic: plăcerea imaginilor plastice. Redundanța este aparentă. Dacă le privim cu atenție, observăm că imaginile vechiului psalmist îi sugerează poetului român altele noi, aproape în fiecare pereche de versuri din psalmul citat. Versiunile contemporane cele mai importante, în proză, Ms. 4389 și BB, rețin imaginea originară, în timp ce Dosoftei nu se mulțumește numai cu atît și o dublează, în cazuri semnificative, cu altele pe care le imaginează. Prima pereche

de versuri pe care o supunem discuției este asemănătoare în toate sursele cercetate de noi (DOSOFTEI, O. 1, BB, Ms. 4389): „gura nedireaptă, inima deșartă” (Dosofoței); „nu iaste în rostul lor adevăr, inima lor e deșartă” (BB); „nu iaste în gurile lor adevărință, inima lor în deșart” (Ms. 4389). Traducerea lui Dosofoței reproduce cu fidelitate același conținut, într-o formulare mai sugestivă. Poetul recurge la epitetetele metaforice: „gura nedireaptă”, „inima deșartă”, în timp ce traducătorii în proză se folosesc de propoziții bine articulate, dar mai puțin expresive. Fidelitatea față de textul biblic nu este anulată, ci își găsește, în textul lui Dosofoței, mijloace proprii de comunicare, iar acestea sînt ale poeziei. Pentru același conținut se fixează, pentru prima dată cu rezultate artistice notabile, două tipuri de discurs: stilul prozei și stilul poeziei. Fidelitatea într-o traducere poetică trebuie altfel apreciată decît într-o traducere în proză, pentru că se realizează cu mijloace lingvistice și stilistice deosebite, care pot crea impresia de îndepărtare (trădare) a textului tradus.

Reluînd exemplul nostru, *Psalmul 5*, observăm că următoarele două unități sintactice: „Groapă deșchisă, grumazul lor, cu limbile lor vicleniia” (BB) – „mormînt dăschis grumazul lor, cu limbile lor înșăla” (Ms. 4389) sînt dezvoltate în șase versuri în traducerea augmentativă a lui Dosofoței: „Cu gîtlejele căscate, / De izbucnesc răutate, / Cu graiuri necuvi-oase, / Ca un mormînt plin de oase. / Și cu limba lor înșală, / Să facă-n lume sminteală” (DOSOFTEI, O. 1, p. 19). Pe urmele psalmistului, cum procedează și Miron Costin, Dosofoței își îndreaptă, stimulată de imaginile biblice, întreg sarcasmul spre pizmaș, identificat cu necredinciosul („cu a lor păgînatate”), într-o zdrobitoare filipică înșesată de surprinzătoare metafore ale vindictei. Elementul figurativ de bază este cel din *Biblie*: *gîtlejul* (*gîtlej* la Dosofoței). În textele mai vechi, *Psaltirea Șcheiană*, *Psaltirea* lui Coresi, și chiar în *Biblia de la București*, este folosit termenul *grumaz* în locul lui *gîtlej*, avînd același sens. Prin urmare, de-a lungul timpului, metafora *gîtlej* / *grumaz* „mormînt” rămîne neschimbată. *Gîtlejul* este asemuit în textul biblic cu groapa, în vederea caracterizării pizmașului, „groapă de răutăți”. Acest joc metaforic excită imaginația lui Dosofoței. Metafora vechiului psalmist – și în acest sens considerăm că poetul român realizează o traducere *poetică* fidelă, pentru că nu lezează sensurile biblice, ci le întărește – este desfăcută în părțile pe care le degajă și care gravitează în cîmpul semantic al nucleului. Aceste conotații devin la rîndul lor nuclee metaforice, într-o constelație hipertrofică în traducerea lui Dosofoței. În versiunea sa, mormîntul (gura căscată a „pizmașului” care „face-n lume sminteală” cu „limba” lui înșelătoare) este „plin de oase”. Acest sistem asociativ de sensuri este de altfel simplu, impus de

scopul propedeutic urmărit de mitropolit. Sensul obscur din traducerile anterioare (cf. PSALT. SCH., COR. PS.: „mormînt deșchis grumazul”) se clarifică deplin în traducerea lui Dosofoței, care introduce, în acest scop, noi imagini, complementare metaforei biblice. *Gîtlejul* (*grumazul* în celelalte texte) capătă un epitet și singularul devine plural: „gîtlejele căscate”, prin care răutatea izbucnește cu „graiuri *necuvioase*” (alt epitet suplimentar neașteptat), pentru ca întregul șir figurativ, dezvoltat din nucleul biblic, pe baza metaforei *gîtlej* „mormînt”, să se încheie cu o comparație, forma explicită a celei biblice: „ca un mormînt plin de oase”. Metafora se transformă la Dosofoței în alegorie, diminuînd sugestia în favoarea unei narativități explicite, de factură populară și didactic-moralizatoare: „Și cu limba lor înșală, / Să facă-n lume sminteală” („Cu limbile lor vicleniia”, BB; „cu limbile lor înșăla”, Ms. 4389). În versurile lui Dosofoței, pizmașul (zavistnicul, la Miron Costin) merge, pe măsura sufletului său contorsionat, chinuit de invidie și ură, spre osîndă: „Ce le dă, Doamne, osîndă, / Să nu-ș laude-n dobîndă, / Sfaturile să le piardă / Și din mila ta să cadză. / Cu a lor păgînatate, / Să-i urnești la răutate”. Celelalte două surse cu care am comparat versurile lui Dosofoței din *Psalmul 5*, consemnează lapidar pedeapsa: „Judecă-i pre ei, Dumnezăule; cază den sfaturile lor; după mulțimea necredințelor lor scoate-i pre dînșii” (BB, 11–12); „Judecă pre dînșii, Doamne, să cază den cugetele lor; după mulțimea necredinței lor leapădă-i” (Ms. 4389). Diferența între textul lui Dosofoței și celelalte două traduceri trebuie căutată în calitatea, frecvența și funcția imaginilor folosite de poet, puse întotdeauna în scopul transmiterii ideii biblice în forme plastice. Această finalitate, rezultatul unui act creator deliberat, îl scoate pe Dosofoței din aria așa-zisei „expresivității involuntare”.

Nu putem da ca sigură, pe baza comparațiilor făcute de noi, necunoașterea de către Miron Costin a *Psaltirii în versuri*, atunci cînd scrie *Stihuri împotri-va zavistiei*, cum afirmă P.P. Panaitescu, care invocă numai argumente exterioare textului, și acestea destul de nesigure. Alăturarea celor două versiuni din *Psalmul 5* (Miron Costin – Dosofoței), pe care o face P.P. Panaitescu în *Comentariile* ediției, demonstrează un singur lucru: „Ca traducător în versuri al *Psalmilor*, Miron Costin este mai concis decît Dosofoței; el folosește numai cinci versuri, pentru a exprima ceea ce mitropolitul redă în cincisprezece versuri, ce e drept mai scurte” (COSTIN, O., p. 436). Despre concizie am vorbit în altă parte. Ea e mult relativizată chiar în finalul comentariului pe care îl face P.P. Panaitescu. De altfel numărul de versuri nu poate fi considerat un argument hotărîtor în stabilirea unor influențe între cele două versiuni. Lectura atentă face evidentă, în traducerea lui Miron Costin, influența

lui Dosoftei în preluarea de către cronicar a versetelor în discuție din *Psalmul 5*. Versul cronicarului: „*Gîtlanul lor, mormîntul destupat cum cască*”, din *Stihuri împotriva zavistiei*, trimite, credem, cu destulă exactitate la *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei: „Cu gîtlejele căscate [...] ca un mormînt”. În psaltilirile românești din secolele XVI și XVII este folosit, în sursele consultate de noi, numai cuvîntul *grumaz* cu sensul ‘gîtlej’: „Mormînt deșchis grumadzul lor” (PSALT. SCH., COR. PS.), „mormînt dășchis grumazul lor” (Ms. 4389), „groapa deșchisă grumazul lor” (BB). Numai la Dosoftei și Miron Costin întîlnim „*gîtlej/gîtlan căscat*” (la Miron Costin: *gîtlan*¹¹⁴, variantă a lui *gîtlej*), în loc de *grumaz deșchis*, cu reduplicarea „*mormîntul destupat*” (M. Costin), „*mormînt plin de oase*” (Dosoftei), prin urmare tot dezgropat, desfumat, comparație implicată a *gîtlejului* căscat pentru a revărsa în lume răul zavistiei: „De izbucnesc răutate, / Cu graiuri necuvioase” (Dosoftei); „Limbile lor ū gata tot să ocărască” (M. Costin). Ceea ce la Dosoftei e *grai necuvios*, la Miron Costin se preface în „gata tot să ocărască”, ceea ce este același lucru. Celelalte traduceri vorbesc de „înșelăciune” (PSALT. SCH., COR. PS., Ms. 4389) și „viclenie” (BB). Și aici versiunile Miron Costin-Dosoftei sînt apropiate. Realizarea poetică a lui Dosoftei este superioară, din toate punctele de vedere, versificație și imagine, aceleia a lui Miron Costin.

Viața lumii cuprinde multe sugestii din psalmi. Cum era și firesc, forma sintetică a acestora poate fi ușor urmărită în *Epilog*. Cronicarul indică tema lirică a poemei chiar la început, citînd din *Ecclesiast*, 1, 2 (*Eclisiastis*, glava 1): „Deșertarea deșărtărilor și toate sînt deșarte”. Nestatornicia oamenilor și a vremurilor trebuie căutată în al doilea plan în *Ecclesiast*, în timp ce în *Psalmi*, în care este laudată durata lui Dumnezeu, devine temă centrală. În interiorul poemului, medînd la trecere: „Fug vremile ca umbra”, „Fum și umbre sînt toate, visuri și părere”, poetul combină două izvoare: *Psalmul 89*, indicat pe margine, la care adaugă un scurt pasaj din *Psalmul 21*, fără nici o indicare pe margine. Este interesant că Miron Costin și Nicolae Costin comunică și prin psalmii citați. Opoziția tranșantă între omul pieritor, cu toate ale lui, și Dumnezeu veșnic, îl determină pe cel slab să caute o protecție mîntuitoare, într-o desăvîrșită ascultare și respectare a legilor morale, imperativ clar exprimat de Miron Costin în finalul poemei: „Ia aminte dară, o, oame, cine ești pe lume, / Ca o spumă plutitoare rămîi fără nume. / Una, fapta, ce-ți rămîne, bună, te lățește, / În ceri ū cu fericie în vécî te mărește” (COSTIN, O., *Viața lumii, Epilog*, p. 323).

¹¹⁴ În DA, t II, Partea 1, F-J, 1934, *gîtlan* nu are un articol aparte, beneficiind doar de o trimitere la *gîtlej*: „*gîtlan* v. *gîtlej*” (p. 237).

Partea vie a poemei – sentimentul cutremurător al trecerii ineluctabile – vine din *Psaltire*, sursă mărturisită de altfel, ca și cea a *Ecclesiastului*: „Zice David prorocul: «Viața este floare, / Nu trăiește, ce în-dată ieste trecătoare».” (cronicarul prelucrează versetul 6 „Dimineața va înflori și va trece, seara va cădea, se va întări și se va usca” Ps. 89); „Vierme sînt eu și nu om” (Ps. 21). Miron Costin manifestă și în această scurtă traducere a versetelor 5-6 din *Psalmul 89* și 6 din *Psalmul 21* o capacitate notabilă de concentrare: „viața este floare”, iar omul „vierme”. Inspirația biblică, după cîteva imagini reușite: „fug vremile ca umbra”, „fum și umbră sîntu toate”, eșuează într-o dezvoltare retorică personală, din păcate, pe cît de abstractă, tot pe afit de încîlcită: „... tot aceia strigă, / O, hicleană, în toate vremi cum să nu să plîngă / Toate căte-s, pre tine. Ce hălăduiește / Neprăvălit, strămutat? Ce nu stăruiește / Spre cădere de tine? Tu cu vrême toate / Primenești și nimica să stea în vécî nu poate” (COSTIN, O., p. 320). Miron Costin adună cu dificultate argumentele, plutind în abstracțiuni, pentru a formula încheierea pe care i-o oferea, în atîtea locuri, dar mai ales în *Psalmi*, textul biblic. Cînd ajunge la ideea că totul se primenește („Supt ū vrême stăm, cu vrêmea ne mutăm viața”), numai Dumnezeu este veșnic, stilul poetului se înviorază și se limpezește, devine convingător. În imagine circulă seve proaspete, care vin din sentimentul de adorație pentru Dumnezeu:

*Toate-s nestătătoare, toate-s niște spume.
Tu, părinte al tuturor, Doamne și împărate,
Singur numai covîrșești vremi nemăsurate.*
(COSTIN, O., p. 320)

Dosoftei este constant, în interpretarea poetică a acelorași versete, de la început pînă la sfîrșit. Dezvoltarea motivului trecerii din tema psalmistului – *viața-i ca o floare trecătoare* – nu scade în tensiune lirică și, mai ales, nu se pierde în dizertații teoretice. Dosoftei, așa cum procedează peste tot în traducerea sa, sporește mult fondul imagistic inițial din sursa biblică. Spre deosebire de Miron Costin, poetul mitropolit convertește demonstrația teoretică în dramă omenească reală, asumată la nivelul înțelegerii și înțelepciunii populare. În altă ordine de idei, frapează, de la început, apropierea, pe cît o permite versificația, între versiunea *Bibliei de la București* și aceea a lui Dosoftei. BB: „Căci o mie de ani înaintea ochilor tăi, Doamnē, ca zioa de ieri, carea au trecut. Și straja în noapte. Ponoșlurile lor ani vor fi, dimineața ca pajiștea va trēce. Dimineața înflori-va și va trēce, de cu sara să cază, învîrtoșaze-se și să usuce. Căci ne-am sfîrșit întru urgiia ta, și întru mîniia ta ne-am turburat” (BB, Ps. 89, 4-7). Ipoteza că Dosoftei a făcut prima revizie a traducerii lui Milescu, că unul dintre acești revizori a fost învățatul și talentatul mi-

tropolit moldovean, capătă un credit în plus dacă ținem seama de aceste similitudini:

*De i-ar fi viața de lungă
Ntr-o mie de ai s-agiungă,
Naintea ta este scurtă
Ca cea d'zi de ieri trecută.
Și ca straja cea de noapte
Îi sînt dzilele lui toate
Ca nește șegi, fără treabă,
I să trec aii cu greabă,
Ca otava ce să trece
De soare și de vînt rece,
De demineață-i cu floare,
Sara-i veștedă de soare,
A doua d'zi să usucă,
Ca-n cuptori cînd o aruncă.*
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 89, p. 206)

Miron Costin se întreabă retoric, în *Viața lumii*, înainte de a cita din psalmist: „Ce nu petrețe lumea și-n ce nu-i cădere? / Spuma mării și nor suptu cer trecătoriu. / Ce e în lume să nu aibă nume muritoriu?” (COSTIN, O., p. 320). Răspunsul este negativ, argumentat pe toate fețele, în întregul poem, cu reveniri din cînd în cînd la psalmist. Scurgerea zilelor capătă soluții lexicale foarte apropiate la toți traducătorii: „ca straja nopții” (PSALT. SCH., COR. PS.), „straja în noapte” (BB), „paza nopții” (Ms. 4389), „ca straja cea de noapte” (Dosoftei). În schimb, înțîlnim o varietate derutantă de termeni, cînd e vorba de scurgerea anilor: „ocărirea lor” (PSALT. SCH., COR. PS.), „urgisirile lor vor fi anii” (Ms. 4389), „ponoslurile [= muștrările] lor ani vor fi” (BB). Dosoftei, dintre toți, are cea mai senină și mai originală viziune: „Ca nește șegi, fără treabă, / I să trec anii cu grabă”. Miron Costin are nevoie pentru a demonstra această fugă a timpului de un întins excurs istoric: „Vrîmea încépe țările, vrîmea le sfîrșăste, / Îndelungate împărății vrîmea primenește, / Vrîmea petrețe toate; nici o împărăție / Să stea în veci nu o lasă, nici o avuție, / A trăi mult nu poate”, ca în final să ajungă la aceeași concluzie cu Dosoftei și cu vechiul psalmist, pentru că, în maniere deosebite, amîndoi poezii români își alimentează gîndirea din același izvor sacru: *Biblia*.

În fraza lui Miron Costin: „Așa jocurește împărățiile lumii, așa prăvălește” (COSTIN, O., p. 321), ideea de „joc” din locuțiunea verbală *a-și bate joc* (*a joci* în versul cronicarului) este limpede subliniată în dezvoltarea temei „lumea ca teatru” (joc pe scena istoriei în text, cu referiri exacte la personaje istorice celebre). Pînă la urmă, de pe întinsa istorie a lumii totul este tras spre situația din țară, în veacul său nestatornic, care l-a provocat pe Miron Costin de atîtea ori la meditația sceptică: „Vacul nostru cu-mprumut dat în datorie; / Ceriul de gîndurile noastre bate jocurie” (COSTIN, O., p. 322). Întocmai ca „prorocul David”, citat în *Viața lumii* în mai multe locuri, cu

sau fără nume, va scrie: „Painjini sînt anii și zilele noastre”. Dosoftei meditase la fel în *Psalmul 89*, pe urmele vechiului psalmist („Anii noștri ca painjinul socotiam” – BB, Ps. 89, 10): „Aii ni să trec cu grabă, / Ca o painjină slabă” (DOSOFTEI, O. 1, p. 207), ca „pînza unui păianjen” în traduceri moderne. Legătura dintre Miron Costin și Dosoftei, pe variațiile din tema *Psalmului 89*, cu privire la trecerea anilor, apare evidentă în astfel de subtilități semantice, comune ambilor poeți, în modul de adaptare a metaforelor biblice, în care a excelat, impunînd un model poetic, autorul traducerii în versuri a psalmilor în limba română din secolul al XVII-lea.

Prin îndepărtarea de drama individuală către aceea a lumii, Miron Costin se desparte, ca poet liric, de Dosoftei. Mitropolitul îl receptează pe psalmist transpunîndu-se, așa cum a făcut marele cîntăreț din *Vechiul Testament*, într-un om supus bucuriilor și „scîrbelor” existenței de toate zilele, în forme de viață concrete, atinse de păcat, cădere din care este salvat de mizericordia divină:

*Împlému-ne demineață
De milă și de dulceață
Și ne bucurăm cu bine
N toate dzile de la tine,
Pentru dzilele scîrbite
Cu trai rău ce-am dus mainte,
C-acmu-ț cauș pre toată sluga
De-i ascuț cu bine ruga.*
(DOSOFTEI, O. 1, p. 207)

Miron Costin ridică această opoziție a lui Dosoftei: ani cu „dulceață” – ani cu „scîrbe”, din *Psalmul 89*, la dimensiune istorică, dînd meditației alt curs. Lumea se deschide, cu toate împărățiile ei, oricît de mari și de puternice ar fi, batjocorii morții și risipirii:

*Fîrșitul ori laudă, ori face ocară,
Multe începuturi dulci, fîrșituri amară.
Fîrșitul cine caută vine la mîrire,
Fapta nesocotită aduce perire.
Moartea, vrăjmașă, într-un chip calcă toate casă,
Domnești și-mpărătești, pre nime nu lasă,
Pre bogați și săraci, cei frumoși și tare,
O, vrăjmașă, priietin ea pre nimeni n-are.*
(COSTIN, O., p. 322)

Pe scena istoriei, glorioase sau nenorocite, rămîne un singur personaj: moartea, spre care omul se îndreaptă cu întregul univers, ascultînd îngrozit „bate jocuria” îngerilor apocaliptici:

*Voi, stéle iscusite, ceriului podoba,
Vă așteaptă groaznică trîmbița și doba.*
(COSTIN, O., p. 320)

Lumea e înțeleasă de cronicar ca un spectacol dezolant, în timp ce, poet religios, mitropolitul întrezărește peste tot, depășind hățișurile vieții și apropiere

rea morții, mîntuirea. De pe drumuri diferite, în *Epi-log*, Miron Costin se întîlnește cu Dosoftei, în concluzia comună subliniată mai apăsător de cronicar decît de mitropolit, răpit de naive reverii mistice („Și preste noi să lucească / Lucoare dumnedzâiască. / Și cu svînta ta direaptă / În tot lucrul ne-ndireaptă”, DOSOFTEI, O. 1, p. 207), în timp ce cronicarul emite sentințe: „Ia aminte dară, o, oame, cine ești pe lume, / Ca o spumă plutitoare râmii fără nume. / Una, fapta, ce-ți rămîne, buna, te lățește, / În ceriū cu fericie în véci te mărește” (COSTIN, O., p. 323). Direcției raționante, vădită în versurile sentențioase ale lui Miron Costin, Dosoftei îi opune un lirism genuin, captivant prin îmbinarea spontană a cuvintelor în imagine, întocmai ca în poezia populară.

Opera lui Nicolae Costin, fiul lui Miron Costin, este profund influențată de textele biblice, continuîndu-l sub acest aspect pe tatăl său. Nicolae Costin scrie, pe la sfîrșitul primei domnii a lui Constantin Duca (1695) și în primul deceniu al secolului al XVIII-lea, *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii pînă la 1601*, operă ambițioasă, pentru că încearcă să plaseze Moldova în context istoric larg, în legătură cu evenimente din alte părți ale lumii: „că și la istorii, a le scrie deplin și pre largu trebuie și învățătura și știința altor țări”¹¹⁵. „Zidirea lumii” este reconstituită după *Biblie*, cu enumerarea celor mai de seamă cărți în care cronicarul crede că sînt consemnate momentele importante din istoria omenirii: „Așea de zidirea lumii și a omului celui dentîi, a strămoșului nostru Adam, și de Dumnedzău și de poroncile lui, și de învățătura mîntuirii noastre, nice o știință nu am avea, de nu ni-ar fi descoperit și arătat noaă Moisi den Duhul Sfînt, Istoriia sfîntă, *Bibliia*. Și pre urmă Ezdra și alți proroci de nu ar fi lăsat vecilor următori, și mai pre urmă de aciia, de minunată și de mirată întrupare a Domnului și Dumnădzăului nostru Is[us] H[risto]s și de patima și lăudata Înviere den morți, și alte prea slăvite lucruri mîntuitoare, cine dentru noi ar avea știință de nu ni-ar fi scris istoriia de acestea cei patru evangheliști?”¹¹⁶. Din această înșirare a părților importante ale *Bibliei*, sau la care se face indirect trimitere aici: *Pentateuhul* (cele cinci cărți ale lui Moise), *Ezdra*, prorocii în general, cei patru evangheliști, lipsește tocmai cartea cu cea mai mare răspîndire, *Psaltirea*. Dacă ne-am orienta după modul în care este folosit *Psalmul 21*, în a doua scriere istorică a sa, în care cuprinde evenimente trăite, *Letopisețul Țării Moldovei*, de la 1709 la

1711, am putea considera că acest cronicar fixează psalmii numai printre reperele sale importante de conduită morală creștină. Dumitrașcu vodă Cantemir este muștrat de cronicar, pentru visurile sale de mărire, cu cuvintele psalmistului, pe care le-a uitat, cînd și-a luat titlul de „domnu vecinic Țărilor Moldovei”: „Și nu-ș aduce aminte cum a fi sfîrșitul și cum grăește prorocul David la psalomul 21: «Eu, dară sîntu vierme, iară nu om. Ocara oamenilor și defăimarea norodului»”¹¹⁷. Comentînd un fapt al actualității, în care este implicat direct, prin relațiile tragice dintre cele două familii (Costineștii și Cantemireștii), Nicolae Costin, din sufletul căruia nu se ștersese imaginea însîngerată a tatălui său, răpus în 1693 din porunca lui Constantin Cantemir, meditează, pe marginea psalmului, asupra nimicniciei omenești: „Că numai sfinția sa Dumnedzău este vecinic; iară tu, ome, astadzi ești, iară mîne nu ești și râmii defăimat”¹¹⁸. Ideea se reflectă foarte sugestiv și în *Psalmul 89*, care ocupă un loc atît de important în opera tatălui său.

O ilustrare a vremelniciei omului și a atotputerniciei și veșniciei lui Dumnezeu i-o oferă lui Nicolae Costin domnia lui Dimitrie Cantemir. Înălțat în grabă pe tronul Moldovei în decembrie 1710, sub amenințarea presiunii rușilor asupra turcilor, în prag de război, după ce mai stătuse în scaunul de la Iași din martie pînă în aprilie 1693, Dimitrie Cantemir își începe noua domnie sub auspicii nu prea bune, consideră Nicolae Costin, atent la cîteva amănunte fatidice, care dau multă culoare cronicii sale. Semnele se arată încă de la Constantinopol. Sprijinit de agii turci cu care era prieten de petreceri și de muzică orientală, „știindu bine în tambur”, tînărul „isteț”, priceput și în „carte turcească”, precedat de reputația tatălui său, Constantin Cantemir, ca fidel al Porții, le apărea diriguitorilor de la Istanbul ca omul cel mai potrivit pentru a ocupa domnia la Iași, punct strategic extrem de important în eventualitatea unui război ruso-turc. Se organizează, în consecință, în mare repezeală, ceremonia de investitură, în capitala imperiului, scenă care capătă aspecte carnavalești. De fapt aici începe partea insidioasă, neculciană, a cronicii. În grabă, se încalcă grav protocolul: „Deci, după ce au luat Dumitrașco vodă domnie, nemică zăbavă n-au făcut, ce de sirgu au purces din Țarigrad spre Moldova în cai de menzil [= de poștă], împreună cu Schimni aga, fără tuiuri, fără sangeac [= steag de investitură], fără tabulhanaoa [= fanfară] împărătească; și pre urmă tîrdzîu i s-au trimis de la împărăție tuiurile” [= însemnele puterii și ale rangului la turci]. În cortegiul acesta sărăcăcios, improvizat, din care lipseau tocmai „semnele” înscăunării, își face Cantemir intrarea în țară, în goana cailor de poștă,

¹¹⁵ N. Costin, *Predoslovie Letopiseșului, Letopiseșul Țării Moldovei de la zidirea lumii, Opere I*, Ediție cu un studiu introductiv, note, comentarii, indice și glosar, de Const. A. Stoide și I. Lăzărescu, cu o prefață de G. Ivănescu, Editura Junimea, Iași, 1976, p. 7.

¹¹⁶ *Ibidem*, p. 5.

¹¹⁷ *Ibidem*, p. 328.

¹¹⁸ *Ibidem*.

fără fala care-i confirma autoritatea domnească. Ma-liția cronicarului pare că se stinge datorită inventivității boierilor moldoveni, care încearcă să refacă demnitatea ceremonialului, dar comit o gafă poate mai mare. Nicolae Costin speculează mai departe, cu un ochi extrem de ager, noile contraste: „Însă dacă s-au apropiat de oraș, i-au eșit boerii țării și cu slujitori și cu tabulhanaoa țării de i-au făcut alai după obicei; ce în loc de oarecare semnu, venie înainte lui un turcu cu o ghigă [= ghioagă] lungă de lemn, fiind a mână; și așa întrindu în oraș au mersu la besereca lui sfetii Nicolae, unde i-au cetit molitfa de domnie chir Ghedeon, mitropolitul țării, și, de acolo, mergînd la curțile domnești, s-au citit fermanul împărătescu și, după obicei, i-au sărutat boerii mîna și poala, ca unui domnu tînăr în divanul cel mare”¹¹⁹. Noul domn rostește un cuvînt despre „folosul unirii boerești”, apreciat de cronicar, bun cunoscător al dezbinărilor din divanul țării, mulțumit că poate să remarce abilitatea și calitățile vorbitorului: „că era slovednic la acestea”. În mulțimea acestor contraste, pe care cronicarul le descrie cu o evidentă plăcere, insistînd asupra lor, pe un ton neutru, apare de-a dreptul tulburătoare imaginea turcului cu „ghiga lungă de lemn ținută a mână” în loc de „sangeac” împărătesc. Nu-l putem bănuși pe Nicolae Costin că nu cunoștea proverbul, care circula atunci (l-a folosit chiar Dimitrie Cantemir în *Istoria ieroglifică*): „Sara ghi-gariu („păzitor de porci”), dimineața spătariu” (DA, F-I). Os de domn, legitimitatea lui Dimitrie Cantemir la tronul Moldovei nu putea fi contestată. Ceea ce nu i-au putut ierta boierii moldoveni, mereu implicați în intrigile pentru tron, lui Dimitrie Cantemir a fost altceva: pretenția sa la domnia ereditară, care le stingherea atît de mult ambițiile politice. Nicolae Costin s-a opus, cu o deosebită fermitate, cu argumente scoase din *Psaltire*, cum rezultă din cronică, acestui proiect, în contradicție cu obiceiurile țării și cu legea divină, care condamnă mîndria nemăsurată și măririle pămîntești.

De îndată ce s-a instalat Cantemir în scaun, încep să se abată asupra țării tot felul de necazuri și nenorociri: leșii, tătarii, cazacii ierneckă în țară, chiar și în Iași, făcînd „multe răutăți oamenilor”. La plecarea din Iași, leșii lui Halițchii, „pe unde le-au fost cale, din Prut pînă la Soroca, cîte sate au fost tot au mîncat de au rămas pașiște”¹²⁰. La fel fac și tătarii. Toate aceste jafuri și nelegiuiri se făceau în perioada în care, încă nedecis, noul domn ducea o politică duplicitară: „ce de o parte trimite veștile la Poartă, de altă parte trimite cu giurămînturi la moscali despre sine, ca să vie mai tare și ce să lucrîdă la turci”¹²¹.

Situația domnului era dintre cele mai critice. Pe de o parte primea ordine „de la Mehmet pașea, sarascheriul de Tighinea, prin poronca vezirului, să porceagă mai de sirgu la oaste”, pe de altă parte se temea de mazilire: „ce, el avea mai mare frică să nu vie niscai spahii să-l ia să-l ducă fără de voce lui”¹²². În Iași domnea o totală confuzie: lumea fugea în toate părțile să se ascundă, fără să știe de cine. Măsurile pe care domnul le ia de unul singur, „cu mîntea sa cea crudă”, insinuează cronicarul, provoacă risipirea țării: „Iară țara, cum au audzit, au și purcesu toată în răsipă la codrii, în bejenii, cine încătăro au socotit, mai vîrtos boerimea la munte”¹²³. Visurile de mărire ale casei lui Dimitrie Cantemir, pecetluite în actele curții imperiale de țarul Petru I, încep să capete forme concrete: „Iară Dumitrașco vodă au și început a scrie cărțile sale pe la toate ținuturile, dîndu știre tuturor lăcuiitorilor, cum să scriia și la titiuluș, cum este domnu vecinic Țărilor Moldovei”¹²⁴. Această nesăbuiță este aspru sancționată de cronicar cu argumentele scoase din *Psalmul 21*, care recomandă umilință din partea aceluia care cere binecuvîntarea lui Dumnezeu. Această pildă a umilinței n-a înțeles-o tînărul domn pînă la sfîrșit, deși cercetase cu atîta stăruință *Psaltirea* în *Divanul sau gîlceava înțeleptului cu lumea*, și a căzut în păcatul mîndriei, iubind mai mult un „titiuluș” al deșertăciunilor omenești, decît dreapta așezare a țării și răsplata pe care o așteaptă cei fără apărare de la cei învestiți de Dumnezeu să-i apere: „Căci a Domnului e împărăția și el obîlăduște limbile” (BB, Ps. 21, 31). Fără să chibzuiască mai mult asupra primejdiei și fără a-și „aduce aminte cum a fi sfîrșitul și cum grăește proorocul David la *Psalomul 21*”, Cantemir intră într-o aventură fatală pentru dinastia pe care o pregătea, cauzînd mari pagube țării și mari nenorociri oamenilor ei.

După un *intermezzo* festiv, în care domnul Moldovei oferă o masă împăratului și împăratul una domnului, ospete descrise în pagini care se citesc cu același interes precum cele similare ale lui Ion Neculce, Nicolae Costin contabilizează sîrguincios toate relele aduse de atîta amar de oști străine într-o țară sărăcită, înfometată, jefuită și prigonită, pe deasupra, de o natură dezlănțuită, cu ierni grele, secete și lăcuste. Nicolae Costin începe această amănunțită descriere cu laudele pe care le aduce țarului Petru I, în care vede cu mirare un altfel de conducător decît cei din propria lui țară sau de la Constantinopol: „n-au vrut să șadză în capul mesii”, pleacă „fără veste pe poarta despre grajduri, singur, pe gios, și au mîrsu pînă la Trei-Sfetiteli de s-au închinat în mănăstire”, nu vrea să stea, la invitația mitropolitului Ghedeon,

¹¹⁹ *Ibidem*, p. 313.

¹²⁰ *Ibidem*, p. 314.

¹²¹ *Ibidem*, p. 316.

¹²² *Ibidem*, p. 325.

¹²³ *Ibidem*, p. 326.

¹²⁴ *Ibidem*, p. 328.

„în scaonul cel domnescu”, mănâncă „dulceți” împreună cu Dumitrașco vodă la „trapezare”, se înfruptă, împreună cu ceilalți, boieri moldoveni și generali ruși, cu carne în postul sfintului apostol Petru, patronul țarului. Din astfel de amănunte¹²⁵ adună, înaintea lui Ion Neculce, pasta unui portret al simplității umane, întruchipată în persoana „împăratului”. Toată sărbătoarea organizată de țar se face în cinstea învestirii lui Dimitrie Cantemir ca domn ereditar: „Iară iunie, în 28 de dzile, miercuri, au făcut masă mare și Petru împăratul, de au cinstitu pe Dumitrașco vodă și pre toți boerii fărăi; și acolo s-au iscălit boerii de au priimit domnu vecinic pe Dumitrașco vodă și pe sementje lui”¹²⁶. În final, cronicarul risipește, în câteva cuvinte, toată această înțelegere, surprinzător de frățească și neverosimil de dezinteresată, printr-un amănunt revelator, capabil să arate cealaltă față a lucrurilor și a firii adevărate a oamenilor: „și mare benchetu au fostu toată dzua aceia; și acolo au mas; iară peste noaptea aceea n-au scăpat fără pagubă mai nice un boeriu și nefurat de moscali: cui pistoale, cui rafturi [= harnașament], cui epîngele [= manta, cerghă], nice boeriu, nice slugă”¹²⁷. Nicolae Costin îl anticipează din nou, în această cronică, pe Ion Neculce. Uită tot ce a învățat din retorica de școală, cu efecte mai mult negative, în *Letopisețul de la zidirea lumii*, și scrie remarcabile pagini de roman memorialistic.

Oștile rusești se deplasează greu, „cîte o milă de loc, pentru iarbă, că era săcătă și lăcuste multe, peste samă de multe, de acoperisă tot locul”, ca în blestemele biblice, iar turcii și tătarii le pricinuiesc mari pierderi, profitînd de „nechiverniseala” armatelor imperiale, risipite peste tot, cu soldații flămînzi și bolnavi. Din această înaintare dezordonată, aproape haotică, se profilează sfîrșitul neglorios al războiului, după ce, cu mare greutate, oștile creștine aliate – rușii, moldovenii, poate și cîțiva din oamenii lui Toma Cantacuzino din Țara Românească, mai activi la Brăila – reușesc să se regroupeze la Stănilești: „s-au tras mai la loc largu, la sat la Stănilești, într-un cot despre Prut, și acolo au legat tabăra cu părcane împregiur și s-au mai îndreptat oastea moschicească”¹²⁸. Luptele care s-au dat aici n-au putut decide soarta războiului, care ia sfîrșit, după Nicolae Costin, din cauza fricii ambelor părți de a nu putea rezista mult timp în acest loc: rușii care nu puteau ieși din întăriturile pe care și le făcuseră, sufereau de sete și de foame, caii nu puteau paște „și de s-ar mai hi bătut vro 3, 4 dzile, acolo pe loc ar hi rămas toți, pedestri și la mare cumpănă”¹²⁹, iar turcii erau alarmați

de pierderea Brăilei, care le periclita legăturile peste Dunăre. Cronicarul nu mai are de făcut altceva decît să noteze sfîrșitul războiului, pe care îl prevăzuse citindu-l pe psalmist, convins, ca și tatăl său, în baza acelorasi lecturi biblice, de vremelnicia faptelor omenești neplăcute lui Dumnezeu, cînd nu au altă acoperire decît dorința de mărire necugetată și trecătoare. În cîteva cuvinte doar, se vorbește de o victorie a nimănu, poate numai a întîmplării și a norocului trecător, cum teoretiza Miron Costin în *Viața lumii*: „Miercuri, iulie 11, pre amiadzădu au și strigat pace de îmbe părțile”¹³⁰. Strălucită formulă pentru zădărnicia războiului pe cîmpul de bătaie. Nu cîștigă nimeni din războiul de la Prut. Pierde toată lumea, și cel mai mult moldovenii, pedepsiți pentru păcatele lor, ale domnului și ale răilor lui sfătuitori. Ecouri din psalmii 7, 9, 20, 21, 33, 73, 82, 89 etc. vin să învăluie, mai deschis sau mai ascuns, pe eroii acestor întîmplări, surprinse de cronicar în secvențe narative bine strunite și ingenios colorate cu amănunte pitorești specifice cronicilor de epocă.

După Țara de Sus, prădată la începutul campaniei, vine rîndul Țării de Gios, cum scrie cronicarul, să sufere încă și mai mult, după Stănilești. Începutul îl face capitala, chiar a doua zi după încetarea ostilităților: „Aice în Eși, întîi au lovit tătarii cu pradă, gioi pe amiadzădu, iulie 12 dzile, și mulți oameni au robit di pin casă pin Tătarași, fiindu fără grije în nedejde moscalilor; și dobitoc cît au găsit pe șesul Bahluiului, tot l-au cules [...] Și așa luni, iulie 16 dzile, au și purces tătarii în pradă în Țara de Gios peste tot locul. [...] Țara de Gios au cădzut toată la robie; care povestescu bătrînii, că mai au covîrșitu prada care au fost la dzilile lui Vasilie vodă, ce ci oamenii înțălesese de pace și fără de grije eșisă la secire și i-au lovit tătarii fără veste de au robit și au dat foc de au arsu peste tot locul. (Să plătiască Dumnedzău sfetnicilor carii au cîrmuit pe Dumitrașco vodă) că de la ținutul Vasluiului începîndu în gios și până la munți au istovit tot și încă și la ținutul Hîrlăului au robit”¹³¹.

În aceste descrieri, Nicolae Costin are în minte violența cu care, în psalmi, mînia lui Dumnezeu îi pedepsește pe neascultătorii fii ai lui Izrael, ajunși în robie. După „eșitul lui Dumitrașco vodă din Eși”, scrie cronicarul, cu imaginația aprinsă de lectura textelor sfinte, că „diavolul neubitoriu spre neamul creștinescu și spre sfintele lui Dumnedzău besereci, îndemnat-au pre frații săi, pre o samă de lazi turci și s-au învitat cu niște tătari și, fără poronca vezirului, au lovit până în dzuă tîrgul Gălații și au robit toți oamenii cîți era la mănăstire la sfetii Gheorghie bejeniți; și au spartu și mănăstirea de au jecuit tot ce-au găsit; și cu

¹²⁵ *Ibidem*, pp. 329–330.

¹²⁶ *Ibidem*, p. 330.

¹²⁷ *Ibidem*.

¹²⁸ *Ibidem*, p. 335.

¹²⁹ *Ibidem*, p. 336.

¹³⁰ *Ibidem*.

¹³¹ *Ibidem*, pp. 338–339.

multă dobândă au eșit cu robi cu tot din Galați¹³². Abia pleacă tătarii cu prada, că vin turcii, pe care același „diavol neubitor” i-a înfrățit cu alți vrăjmași împotriva creștinilor. Pagina e antologică și amintește de devastarea templului de pe muntele Sion din *Psalmul 73*, „beserica ta, Doamne, cea scumpă”, cum o numește mitropolitul Dosoftei în traducerea sa versificată. Un echivalent în proză, comparabil ca valoare literară, cu dezastrul „casei Domnului”, scrie Nicolae Costin în cea de a doua cronică a sa, în secvența prăpădului abătut asupra Galaților de către turci în iulie 1711: „De cie înainte să vedzi stricăciunea Galaților, de turci! Care, de cându-i Țara Moldovei și cîte răscoale au fost pe țară, n-au pățit Galații așa, de au rămas mănăstirile numai piatra; iară icoanele și toate podoabele și odoarile sfințelor mănăstiri, pe unde au fost tănuite și suptuse, toate le-au găsit; că au săpat turcii peste tot locul și pre toți morții i-au dezgropat, cercîndu pentru avere. Dezgropat-au și pe Mazepa hatmanul, fiind de curundu îngropatu la sfeții Gheorghe, spun, pe cum i-au agiunsu oasele în țermurile Dunării aruncate. Și, mai în scurtă voroavă să grăim, că n-au rămas la sfințele mănăstiri nice clopote, nice uși, nice un hier, și până în jilțuri, și sfințele icoane le-au fărîmat și le-au arsu de istov cu foc. Iară tîrgul Bîrladul și mai rău au pățit că au rămas numai pajiște; iară oamenii n-au cădzut la robie, că mai de timpuriu au fugit, de ș-au scutit viața la codrii și spre Focșeani; că într-acolo n-au lovit tătarii cu pradă, fiindu apele mari, și a doa, poate fi că s-au ferit și pentru trecerea moscalilor pe Siret, carii venia despre Brăila¹³³. Pasajul, destul de lung și amănunțit, în care cronicarul povestește, cu sufletul răvășit, evenimente trăite, insistînd asupra batjocorii de către turci a bisericilor la Galați, în special, seamănă în mod surprinzător cu un fragment, aproape identic, din traducerea lui Dosoftei a *Psalmului 73*. Pizmașii, scrie mitropolitul: „vin de fac smîntă” în „sfînta casă” a Domnului: „Ce să-ț rădici mîna ta cea svîntă / Pre pizmașii ce vin de fac smîntă / Cu vicleșug în svînta ta casă, / Să-i despoaie veșmînt de mătasă”.

Nicolae Costin nu citează acest psalm, dar nenocirile abătute de „păgîni” asupra bisericilor sînt aidoma cu cele din *Psaltirea* lui Dosoftei, pînă la identitate lexicală: „Cu săcuri unșorii să-i oboară, / Să-i dezbrace aur cu ozoară, / Și ușile cele aurate, / De ciocane, dzac pre gios călcate. / Beserica ta, Doamne, cea scumpă, / Aprinsără cu foc să o rumpă, / Și sălașul svîntului tău nume / Îl huliră păgîinii în lume, / Și cu rudele lor să-nvitară / Să-ț oprească jărtvele din țară”. Nu vrem să împingem prea departe acest paralelism, dar pînă și „rudele” cu care „păgîinii să-nvita-

ră”, amintesc de turcii care se asociază (în cronică, *s-au învitat*) cu tătarii, în jefuirea bisericilor din Moldova, în războiul din 1711. Dacă nu avem suficiente dovezi ca să vorbim de o influență vizibilă a psalmilor versificați de Dosoftei în textul lui Nicolae Costin, credem că e necesar să medităm, mai mult decît am făcut-o pînă acum, asupra legăturilor intelectuale și culturale dintre cărturarii români, întărite de apariția unor cărți atît de importante cum sînt *Psaltirea în versuri* și *Biblia de la București*. Prea ne-am obișnuit să credem, cînd e vorba de mari personalități, cum sînt Miron Costin, Dosoftei, Nicolae Costin, Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir că aceștia se citeau prea puțin între ei, că alergau de fiecare dată la textul slavon sau grecesc atunci cînd simțeau nevoia să consulte sau să citeze din *Sfințele Scripturi*, în cvasi sau totală indiferență față de textele în limba română. Dacă admitem că a existat o literatură religioasă veche – ceea ce este o evidență necontestabilă – trebuie să acceptăm că aceasta avea cititorii ei în afara clerului, iar cronicarii n-aveau nici un motiv s-o ocolească.

În finalul *Letopisetului Țării Moldovei de la 1709 la 1711*, Nicolae Costin, care s-a ocupat pe larg, folosind pilda religioasă, de nesocotința domnului țării, rău sfătuit de sfetnicii săi, are cuvinte de laudă pentru abilitatea diplomatică a lui Constantin Brîncoveanu. Prudent, domnul muntean nu ia nici o hotărîre riscantă înainte de a vedea pînă la capăt desfășurarea evenimentelor și a-l cunoaște pe biruitor, în timp ce Cantemir, situat la polul opus, se pripește, dezvăluindu-și de la început, prin acțiuni nesăbuite și periculoase, intențiile de viitor: „Iară nu ca Dumitrașco vodă Cantemir, dintăiaș dată a să numi domn vecinic cu feciorii săi și a număra conacele cu moscalii cîte sintu pînă la Dunărea la pod; și de Bugiacul cu tătarîi nu-ș aduce aminte (ce, cum dzice pro-rocul David la psalomul 20: «Cugetară sfaturi, carile nu le putură scoate la cap»¹³⁴. Cu mulți ani înainte, pornind de la același verset, pe care-l amplifică, Dosoftei sancționa grav, fără vreo referință anume, în cuvinte extrem de aspre, cugetarea omenească cu urmări rele, condus, poate, și de propria sa experiență de viață, dinainte de primul său exil: „Că-ș porniră răul asupră să-ț strice, / Sfăt ce cugetară nu pot să rădăce. / Și-i vei pune-n proașcă, de-i vei bate-n față, / Ce-au agonisitu-ș pre vină să-ș pață” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 20, p. 48). Răul provocat țării din proastă cugetare, consideră Nicolae Costin, „nu se va îndrepta în veci”, dar judecata lui e mai potolită, lipsită de vehemență. Descoperim în Nicolae Costin, față de compilatorul greoi din *Letopisetul Țării Moldovei de la zidirea lumii pînă la 1601*, un prozator demn de atenție în paginile memorialistice ale celui de al doilea

¹³² *Ibidem*, pp. 339-340.

¹³³ *Ibidem*, p. 340.

¹³⁴ *Ibidem*, p. 344.

Letopiseț al său (1709-1711). Dacă în primul letopiseț citatul biblic este obositor¹³⁵, în cel de al doilea este topit în textul cronicarului și, de obicei, susține morala care se desprinde din faptele relatate. Vornicul Iordache Ruset este sancționat, pentru măturie vicleană împotriva altor doi boieri, cu cuvintele psalmistului: „după cum dzice *Sfînta Scriptură*: «groapă au săpat și au cădzut într-însa»” (Ps. 7, p. 294). Citatul doct face loc paremiologiei sugestive din izvor biblic. Paginile memorialistice ale lui Nicolae Costin despre evenimentele din 1711 ne oferă suficiente motive să considerăm că, într-o mai mare măsură decît se crede, vechiul canon al cronicilor moldovenești trebuie revăzut, așa fel încît acest înaintaș al lui Ion Neculce să fie reasezat pe un loc mai potrivit cu însușirile sale literare reale. Cantemir nu poate fi înțeleș, în toată complexitatea personalității sale contradictorii, decît după lectura paralelă a celor doi

¹³⁵ Cităm aici două exemple de astfel de aglomerări fastidioase de citate biblice, adunate de cronicar cu o adevărată pasiune de colecționar: „Văzîndu-l neînfrînt în lăcomie și în curvii, săracii lăcuiitorii și boerii țării nu l-au putut răbda [pe Ștefan vodă, feciorul lui Petru vodă Rareș]. Dzice *Svînta Scriptură*, *Levit. 20*: «Cela ce va preacurvi cu muerea altuia și va face curvie cu muerea vecinului său, cu moarte să moară curvariul și prea curvariul». Și la a doa lege [*Deut.*] dzice *Svînta Scriptură*: «Blăstămat, carele doarme cu muerea vecinului său și să dzică nărodul. Amin. Așa să fie!» La *Ezdra*, cap. 3 dzice: «Depărtați-vă de muerile pămîntului și de muerile streine!» Pavel Apostol, *Corinthieni I*, dzice: «Ferțiți-vă de curvie, că pe curvari și pe preacurvari giudeca-i-va Dumnădzăul!» Citatele acestea (din care lipsesc *Psalmii*) sînt adevărate articole de lege, în baza cărora boierii din țară, împreună cu cei pribegi, fugiți „den țară de spurcatele fapte ale lui Ștefan vodă în Țara leșască”, se înțeleg „să să mîntuiască” de voievod „pentru nesuferite faptele lui” (N. Costin, *op. cit.*, p. 192). Boierii din anturajul domnului nu au răbdare să-i aștepte pe pribegi, „ce s-au ridicat ei noaptea la pod la Țușora, și au tăiat ațale cortului asupra lui Ștefan vodă și cu multe rane l-au pătrunsu și l-au omorît” (*Ibidem* p. 193). Într-un al doilea exemplu, cronicarul condamnă, într-o adresare directă către cititor, tirania lui Alexandru Lăpușneanul, amestecînd vorbele *Scripturii* cu acelea ale lui Cicero, pentru a caracteriza acea faptă „tirănească” a uciderii celor 47 de boieri: „Ce, ia caută, vedzi, ce mărturisește *Svînta Scriptură* la *Iov*, cap. XV [20-24], «dn toate zilele sale cel nedirept să trufește și numărul ailor neștiut este tirăniei lui. Sunetul de spaimă pururea întru urechile lui, și cînd este liniște; el pururea își prepune viclesug; nu crede că s-ari putea întoarce den întunerec în lumină, prăvind împregiur pen tot locul. Săbiile cînd s-ari clăti să cerce pîine, vede că i s-au gătat lui. În mîna lui, dzua întunerecului; înspăima-l-va pre dînsul lipsa și strîmtorile încungiura-l-vor». Și iarăș la *Pilde* dzice în cap. XXVIII [15]: «Leu răcnind și ursu flămînd, domnul rău asupra nărodului». Ia aminte ce liac scrie Țițero de tirani. Dzice: «Nico tovrășie să nu fie noaă cu tiranii; și nu este împotriva firii, a-l dezbrăca, de poți; și încă cu cinste este pre tiran să-l omori, că acestu feliu veninos și rău trebuie stîrpit den obștea oamenilor; că, precum să taie une încheieturi a trupului, care, neavînd sînge, sacă și săcate vatămă și celora părți sănătoasă a trupului, așa și într-acel feliu de oameni, vrăjmășie și neimblîndzire de fiară, de la obște, ca de la omeniia trupului, despărțit și depărtat trebuie»” (*Ibidem*, pp. 217-218).

cronicari. Scăpat de sub frîna moralei creștine, domnul se transformă, literaturizîndu-se, din actant istoric real, într-o jucărie a istoriei, în viziunea lui Nicolae Costin. Din motive mai puțin cărturărești și mai curînd personale, „jocul” acesta în roata istoriei îl acceptă și Ion Neculce în *Letopiseț*, îterestat să pară o victimă a domnului care nu-i ascultă sfaturile sale de sftenic apropiat și credincios; greșește, din această cauză, și-l tîrăște în vîltoarea unor evenimente nenorocite și într-o pribegie îndelungată. Și, în afară de aceasta, cum spune și *Sfînta Scriptură*, pe care cronicarul nu uită s-o amintească în cele mai dramatice momente, totul e „vremelnicie” în lumea aceasta și mai cu seamă în „săraca țară a Moldovei”.

IV. PROZA LUI CANTEMIR ÎNTRE CITATUL SAVANT DIN *PSALTIRE* (*DIVANUL*) ȘI ASIMILAREA LUI CREATOARE (*ISTORIA IEROGLIFICĂ*)

Opera celui mai important învățat din perioada veche a culturii române este variată și întinsă, scrisă în limba română și în limba latină, mijloc de comunicare prin care se face repede cunoscut în Europa intelectuală a vremii¹³⁶. Cele trei cărți în limba română: *Divanul sau gilceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul*, Iași, 1698, *Istoria ieroglifică*, 1705, *Hronicul romano-moldo-vlahilor*, 1716, dintre care doar *Divanul* vede lumina tiparului în epocă, afirmă întreaga și complexa personalitate a autorului: scriitor, filozof și moralist, istoric. Interesul său pentru psalmi variază în funcție de domeniile, extrem de diferite, pe care le abordează. Recurge la citatul direct, într-o operă de morală cu substrat teologic, cum este *Divanul*. Face trimiteri la textele biblice, fără a se deosebi prea mult de Nicolae Costin, îndeosebi cînd vorbește de începuturile istoriei românilor în context universal, în *Hronic*. Atît de legat de textul *Bibliei* în *Divan*, cu un accent deosebit pus pe psalmi, doar la șase ani de la tipărirea primei sale cărți, Dimitrie Cantemir își schimbă radical atitudinea față de această sursă. *Istoria ieroglifică*, încheiată în 1705, este practic lipsită de citate bi-

¹³⁶ Aprecieri foarte elogioase asupra latinei scrise de Dimitrie Cantemir face marchizul Férriol, ambasadorul Franței la Poartă. Vezi N. Stoicescu, nota 823, p. 370, în volumul Dimitrie Cantemir, *Opere complete*, IV, *Istoria ieroglifică*, text stabilit și glosar de Stela Toma, prefață de Virgil Cîndea, studiu introductiv, comentarii, note, bibliografie și indice de Nicolae Stoicescu, Editura Academiei, București, 1973 (CANTEMIR, I. I.). Aceeași impresie o lasă și limba latină („foarte distinsă”) vorbită de Dimitrie Cantemir (CANTEMIR, I. I., p. 370). Latina era, de fapt, a doua sa limbă scrisă, pe care o proiecta, înainte de ardeleni, ca model de limbă cultivată, copiindu-i sintaxa și transformînd-o, alături de greacă, în sursă principală de îmbogățire a vocabularului științific.

blice. Editorii textului, în excelenta ediție academică, Dimitrie Cantemir, *Opere complete*, IV, îngrijită de Virgil Cândea, identifică, într-un remarcabil efort pe care îl face Nicolae Stoicescu, autorul unor note minuțioase, surse mai numeroase din *Noul Testament*, și doar câteva din *Vechiul Testament*, cum ar fi de exemplu *Pildele lui Solomon*. *Psaltirea* este menționată indirect doar cu formularea devenită populară: „Cine sapă groapa altuia cade singur în ea”, cu trimitere la *Pilde*, 26, 27, la care se adaugă, în nota 947, o observație de reținut în legătură cu circulația acestui proverb în literatura română, de la *Învățăturile lui Neagoie Basarab*, pînă la cronicari: N. Costin, pseudo-Muste, I. Neculce, Radu Greceanu, Zilot Românul și Dosoftei¹³⁷. Din cele spuse, rezultă că discutarea influenței psalmilor în *Istoria ieroglifică* se impune cu necesitate. Prezența lor masivă în *Divan*, carte în care sînt citați cu exactitate, ne face să bănuim, de la început, că sursa psalmică este profund asimilată în formulările personale din proza artistică a autorului, devenind astfel greu de identificat. Această decriptare a citatelor, făcută cu atîta minuție în cazul altor surse, în special laice, din *Istoria ieroglifică*, trebuie extinsă și asupra psalmilor, ascunși îndeosebi în frazele parantetice ale acestui plin de surprize „roman”. Atît de livresc în fundamentul său istoric (luptele dintre Cantemirești și Brîncovenesți timp de aproape două decenii – 1688-1705) și în gîndirea sa filozofică și morală, de care se încarcă, filă după filă, textul *Istoriei ieroglifice* e tot pe atît de neașteptat, de cuceritor și de nou ca realizare artistică.

¹³⁷ Vezi CANTEMIR, I. I., p. 382, nota 947. Dintr-o singură sursă, Dosoftei este citat cu un mic text din *Psalmul 7* (ediția Bianu, p. 26, DOSOFTEI, O. 1, p. 22) reluat, sub altă formă (*laș în loc de groapă*), în *Psalmul 9* (DOSOFTEI, O. 1, p. 26). Cf. BB: „În lațul acesta care au ascuns prinse-se piciorul lor” (Ps. 9, 16). Considerăm că sînt necesare cîteva precizări. Proverbul „cine sapă groapa altuia cade singur în ea”, din *Pildele lui Solomon*, apare în *Psaltire* în doi psalmi: 7, și nu 6 (cum se afirmă în notă), și 9, reprezentînd două variante distincte, întocmai ca în BB: „Groapă săpă și o adîncă pre ea și va cădea în groapa carea au făcut” (Ps. 7, 16-17) și: „Înfipseră-se limbile [= neamurile] întru stricăciunea carea au făcut. În lațul acesta care au ascuns prinse-se piciorul lor” (Ps. 9, 15-17). Abia în varianta modernă a *Bibliei* în limba română înțelînim formularea citată în notă. O reproducem împreună cu cuvintele editorului: „Sub forma «căzut-au neamurile în groapa care au făcut-o, în cursa aceasta pe care au ascuns-o» se află în *Psalmul 9*”. Dosoftei urmează tradiția *Psaltirea Șcheiană* – Coresi – *Biblia de la București* cînd scrie, cu modificările impuse de versificație: „Cine va săpa groapa altuia să-l surpe, / Sîngur ș-va cădea-n ripă și viața ș-a rumpe” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 7, p. 22) și: „Să vedem pizmașii afundați în silă (cursă, capcană). / Că-n lațul acela care ei gătără / Li s-au prins piciorul de să încurcară” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 9, p. 26). Această apropiere între *Psaltirea în versuri* și *Biblia de la 1688* întărește ipoteza lui N.A. Ursu conform căreia Dosoftei este unul dintre revizorii textului Milescu.

O simbioză de contraste uluitoare apare la nivelul unei limbi arhaice, colcăitoare de acumulările scoase dintr-o veche tradiție paremiologică, pe care se altoiește, îmbogățind-o, înțelepciunea severă a unor cărți cu conținut variat, consultate pentru prima dată în literatura română, nu în puține cazuri, chiar de Dimitrie Cantemir.

Un punct de plecare în această direcție profund inovatoare, care culminează în *Istoria ieroglifică*, îl oferă *Divanul*. Sursele acestei cărți, multe indicate chiar de către autor, au făcut obiectul unor studii amănunțite, care comunică de pe acum cîteva concluzii definitive. Dintre cercetările recente, necesită să fie reținute, mai întîi acelea ale lui Virgil Cândea, care este și autorul ediției critice a *Divanului*, cu care se inaugura un remarcabil act cultural, tipărirea *Operei complete* ale lui Dimitrie Cantemir¹³⁸.

La capătul unor cercetări mai vechi¹³⁹, Virgil Cândea ajunge, în *Studiul introductiv* la ediția *Divanului*, la o concluzie surprinzătoare cu privire la sursele pe care le folosește Dimitrie Cantemir în traducerea numeroaselor citate biblice din cartea pe care o publică la Iași în 1698. Fiu de domn ortodox, încredințat spre a fi educat în spiritul bisericii creștine a Răsăritului unui călugăr grec, Ieremia Cacavela, dascăl cu limba ascuțită, îndreptată împotriva catolicilor¹⁴⁰, progenitura domnească se formează, după ce scapă de tutela culturală a primului său învățător, la Academia grecească a Patriarhiei din Constantinopol, în cetatea veche a ortodoxismului, unde rămîne, cu întreruperi, un timp îndelungat. E de mirare totuși că Dimitrie Cantemir, oricîtă influență ar fi exercitat asupra sa lumea ambasadelor și a cărților occidentale, dar și a tergimanilor din cancelariile grecești ale Porții, a putut ajunge atît de repede și de radical la concluzia, contrazisă chiar și de faptul că *Divanul* are și o versiune grecească (în care citatele biblice nu puteau fi traduse din latină) că trebuie să-și orien-

¹³⁸ Dimitrie Cantemir, *Divanul*, ediție îngrijită, studiu introductiv și comentarii de Virgil Cândea, text grecesc de Maria Marinescu-Himu, Editura Academiei, București, 1974 (CANTEMIR, D.).

¹³⁹ Virgil Cândea, *Dialogul Orient-Occident, tradiție și inovație în „Divanul” lui Cantemir*, în „Buletinul Comisiei naționale a R.P.R. pentru UNESCO”, VI, 1-2, 1964.

¹⁴⁰ Dragoș Moldovanu, *Stilizarea citatului biblic în Divanul lui Dimitrie Cantemir*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, tomul XX, 1969, pp. 49-68. Lingvistul ieșean remarcă idiosincrasia lui Ieremia Cacavela față de catolicism, făcînd o legătură necesară între poziția dascălului grec și aceea a intelectualilor români ai epocii în problema „diferențelor religioase” dintre ortodocși și catolici, „devenite acute în secolul al XVII-lea”, fapt care se observă și în limbaj: „În traducerea pe care profesorul lui Cantemir, Ieremia Cacavela, o face *Istoriei papilor* a lui Platina, se află numeroase comentarii ale traducătorului, în care acesta își exprimă neîncrederea față de catolici într-o manieră care ajunge adeseori pînă la invectivă” (pp. 50-51).

teze atenția de la *Septuaginta* la *Vulgata* în stabilirea versiunii românești a textelor care-i rețineau atenția în exercițiile de morală din cartea sa de tinerețe. Acest paradox este înfățișat în termenii cei mai limpezi de Virgil Cândea în *Studiul introductiv* la ediția critică a *Divanului*: „Este, într-adevăr, neașteptat ca la zece ani după publicarea *Bibliei* de la București, Cantemir să n-o folosească, ci să-și caute citatele din *Scripturi* numai în *Vulgata* sau în altă versiune latină după textul ebraic al *Vechiului Testament*”¹⁴¹.

În sprijinul acestei concluzii, editorul lui Cantemir invocă o serie de concordanțe și neconcordanțe care apropie sau îndepărtează textul românesc de sursă: *Vulgata*. Neconcordanțele sînt explicate prin „neînțelegerea textului *Vulgatei*” (nota 102, p. 423), prin „traducerea greșită a textului latin” (nota 103) sau prin contaminarea textelor: *Vulgata* + *Septuaginta* (nota 112, p. 424). Precaritatea exemplilor care conduc direct la *Vulgata* și dificultățile de identificare a versetelor, în opera lui Cantemir, fac necesar apelul la alt tip de argumente, mai convingătoare decît cele dintîi: „Nu este exclus însă ca prezența citatelor din *Vulgata* să se explice numai prin folosirea unui *Thesaurus biblicus*, dicționar de citate în care textele biblice sînt grupate pe teme morale și teologice, ordonate alfabetic – operă extrem de răspîndită în cultura latină medievală. Citatele din Cartea a II-a a *Divanului* provin neîndoiește dintr-un asemenea izvor, din care se iau nu numai textele, ci și titlurile”¹⁴². Ipoteza că tînărul Cantemir, grăbit să-și publice prima carte, s-a folosit de surse latinești în care găsea sistematizat sentenții morale de extracție biblică este cît se poate de plauzibilă. Două surse (Bersuire, *Reductorium morale*, și Wissowatius, *Stimuli uirtutum, fraena peccatorum*), umplu copios capitolele cărților a II-a și a III-a din *Divan*¹⁴³. Meritele pe care și le putea asuma autorul erau doar acelea care țineau de organizarea literară a unui material inform, pentru ca acesta să funcționeze în cadrul unui dialog care să nu eșueze în simplu exercițiu retoric. Din toate acestea nu rezultă însă, cu necesitate, că autorul a ignorat sau a ocolit sursa românească cea mai la îndemînă: *Biblia* lui Șerban Cantacuzino. Cercetările de pînă acum, este adevărat, nu prea au mers în acest sens, iar ipotezele care s-au făcut nu au fost confirmate. După Virgil Cândea, „numai versiunea greacă a *Divanului* folosește textul oficial ortodox, *Septuaginta*”¹⁴⁴. O mențiune imediată vine să domolească tonul peremptoriu al afirmației: „Ceea ce, evi-

dent, nu demonstrează că autorul nostru ignora textele biblice (am înțelege că e vorba în primul rînd de textul *Bibliei de la București*, n.n.), din care pasaje, figuri de stil, exemple revin adesea în fraza lui, din obișnuința oricărui cărturar al vremii – cleric sau laic – cu asemenea lecturi”¹⁴⁵.

Se folosește adesea ca probă că Dimitrie Cantemir a recurs frecvent la surse latine și modul în care și-a organizat citarea secvențelor selectate sub raport strict tehnic: capitole, versete etc. Acestea vin să întregască și să sporească dovezile oferite de particularitățile lingvistice transmise de textul latin în limba română: lexic, sintagme, structuri sintactice. Am observat că, deși știau latinește, cronicarii obișnuiau să citeze textele *Scripturii* în limba română și în slavonește, sursă din care preluau și diviziunile biblice și număratoarea lor. Revenind la *Divan*, se spune că „numerotarea diviziunilor *Bibliei* [...] trimite, în majoritatea cazurilor, la *Vulgata*”¹⁴⁶. Lucrurile nu stau întocmai așa, și ne este greu să vedem în ce parte înclină balanța. Cum în studiul nostru ne ocupăm numai de psalmi, am observat o concordanță, care se realizează cu destulă consecvență, între număratoarea lor în textul tradus de Cantemir și cel din *Biblia de la București*. Un psalm important este numerotat în *Vulgata* 51 și în *Divan* la fel, prilej pentru speculații cu privire la o traducere după un model latin. Ne întrebăm însă dacă acesta nu este un caz nereprezentativ. Cantemir se referă, fără să dea un citat propriu-zis, la păcatul lui David cu Virsovia (Batșeba) „muiarea lui Urie”, pe care îl vede în preia, poate din memorie, mai întîi din *Împărăția a doa*, gl. 12 (CANTEMIR, D. p. 221), după numirea din *Biblia de la 1688*: „A împărățiilor a doua”, cap. 12. Dacă autorul s-ar fi orientat după *Vulgata* trebuia să respecte numirea latină: II Regum, cap. XII¹⁴⁷ (Cartea a II-a a Regilor). Fără o corespondență exactă cu textul „tradus”, care își pierde calitatea de citat, episodul acesta pilduitor putea fi luat la fel de bine și din *Vulgata* și din *Septuaginta*, versiunea românească din 1688. În finalul paragrafului se face o trimitere la *Pilde*: gl. 24, sh. 16. Terminologia tradițională din aceste exemple și din altele sprijină mai curînd concluzia unor surse diverse, care nu exclud reminiscențe din *Biblia de la București*, cunoscută și consultată, cum nici nu se putea altfel, de Dimitrie Cantemir¹⁴⁸ în elaborarea propriilor lui texte.

Divanul este, într-o anumită măsură, o scriere care prezintă un incontestabil interes literar. E greu să aplicăm unor traduceri literare / artistice criteriile

¹⁴¹ CANTEMIR, D., p. 33.

¹⁴² CANTEMIR, D., pp. 33-34.

¹⁴³ Virgil Cândea, în *Studiul introductiv*, (CANTEMIR, D., p. 37), atrage atenția că „a treia carte a *Divanului* este scrierea lui Wissowatius”, preluată de Cantemir într-o traducere liberă, cu adaptările de rigoare, impuse de „concepția sa”.

¹⁴⁴ CANTEMIR, D., p. 35.

¹⁴⁵ *Ibidem*.

¹⁴⁶ CANTEMIR, D., p. 425, nota 117.

¹⁴⁷ *Biblia Sacra Latina ex Biblia Sacra Vulgatae Editionis Sixti V et Clementis VIII*, Londra, fără dată.

¹⁴⁸ Virgil Cândea dă ca „sigur faptul că Dimitrie Cantemir „cunoscuse și citise Biblia lui Șerban” (CANTEMIR, D., p. 33, nota 65).

după care apreciem o traducere neliterară. Ni se pare, de aceea, riscantă, dacă nu chiar arbitrară, exagerarea importanței unei surse a citatelor biblice (*Vulgata*) în defavoarea altora tradiționale. Oricum aceste surse sînt mai multe, unele declarate, altele nedeclarete, unele cunoscute, altele urmînd să fie de acum înainte identificate. Dragoș Moldovanu are dreptate atunci cînd își intitulează unul dintre studiile sale cantemiriene *Stilizarea citatului biblic în Divanul lui Dimitrie Cantemir*¹⁴⁹. Astfel de „stilizări” pot fi uneori atît de profunde încît fac de nerecunoscut sursa biblică. Ele apar frecvent în *Istoria ieroglifică*, după cum vom vedea, dar sînt cazuri similare și în *Divanul*. Traducerile artistice, asupra cărora ne concentrăm atenția în acest studiu, își au propriile lor „norme”, încît atunci cînd vorbim de fidelitate, în astfel de cazuri, ne gîndim nu numai la idee, cît la figurarea ei, care poate fi mai apropiată sau mai îndepărtată de sugestiile originalului, indiferent în ce limbă ar fi fost citit acesta și apoi tradus în românește. Se stabilește, în cadrul oricărei traduceri literare, care își merită acest nume, un cod artistic nou, suprapus și doar în parte determinat de cel vechi. Numai așa devine lizibilă, în limba receptoare, metafora originală. Traducerea literară nu este reproducere, ci substituție creatoare de imagini care asigură artisticitatea textului transpus în limba țintă, fără să-i trădeze înțelesurile fundamentale, îmbogățite și nuanțate. Acest act nu este unul de infidelitate față de textul original, ci unul impus și produs de acesta în procesul traducerii artistice, realizată în imagini comparabile, recognoscibile, niciodată identice, fiind vorba de două limbi cu propria lor identitate, între care se face un schimb de valori estetice compensatoare. În literatura română, începuturile traducerilor artistice le-au făcut Dosoftei, în poezie, și Dimitrie Cantemir, în proză.

Nu vom intra într-o discuție de detaliu. Considerăm că, în stadiul actual al cercetărilor, sursele latine, foarte importante, ale unor citate biblice din *Divanul* lui Cantemir, sînt bine lămurite¹⁵⁰. Se observă chiar o tendință de supraevaluare a izvoarelor apuse-ne în dauna celor tradiționale (traducerile din slavonă și greacă), singurele luate în seamă în vremea cînd G. Sion publica, într-o primă ediție modernă, *Divanul* lui Dimitrie Cantemir¹⁵¹. Progresele în modul de a privi sursele cărții lui Cantemir sînt enorme. Complexul unui decalaj cultural pe care reprezentanții laici ai ortodoxismului îl resimțeau cu tot mai

multă putere, „în urma infiltrării ideilor umaniste în mentalitatea tradiționalist-creștină”¹⁵², la sfîrșitul secolului al XVII-lea, grăbește orientarea culturii române, de tradiție răsăriteană, spre Apus. Poate că pașii pe această cale n-au fost, întotdeauna, nici atît de repezi și nici atît de puternici, cum s-a afirmat. Aceiași complex cultural avea să conducă, prin anii '70, din secolul XX, la un efect pozitiv: stabilirea elementelor sincrone din literatura română veche, într-un plan european larg, cercetat cu cea mai mare minuțiozitate. Acest sincronism cu efecte pozitive, justificat de puține scrieri din secolul al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea la noi, printre care se află și acelea ale lui Cantemir, a degenerat într-un fel de protocronism, cum a fost numit, chemat să mîngîie, uneori cu iluzii, orgoliile naționale nesatisfăcute de cultura tradițională răsăriteană. În goană după sursele apusene, au început să fie neglijate cele autohtone, în special textul *Bibliei de la București*. E oarecum surprinzător să aflăm că Dimitrie Cantemir își însușește „stilul ecleziastic” din „literatura românească a vremii” (subl. V. Cîndea): „Urmele lecturilor sale din Hrisostom sau Varlaam, din hagiografie, din *textele biblice* (subl. n.) sau liturgice se întîlnesc în toată cartea”¹⁵³, după ce metodic, în mai multe locuri, de-a lungul întregii demonstrații, și s-a atras atenția că sursa citatelor biblice din *Divan* trebuie căutată în *Vulgata*, izvor preferat de principele ortodox, altfel cititor zelos al textelor religioase românești. Adevărul trebuie căutat undeva la mijloc. Cantemir, chiar cînd folosea surse latinești, fapt demonstrat convingător, recurgea și la acumulările din mai vechile lui lecturi din traduceri românești religioase, dintre care *Biblia lui Șerban Cantacuzino* nu putea să lipsească.

Dragoș Moldovanu reține afirmațiile lui Virgil Cîndea că Dimitrie Cantemir s-a folosit, în redactarea *Divanului*, carte înșesată de citate biblice, de versiunea latină a *Bibliei (Vulgata)*: „Constatările noastre confirmă aserțiunea făcută de Virgil Cîndea și, întrucît el nu o exemplifică, o vom ilustra”¹⁵⁴. Astfel de ilustrări avea să facă Virgil Cîndea în *Studiul introductiv* la ediția *Divanului* și în *Comentarii*. Din comparațiile pe care le face Dragoș Moldovanu, reține sursele latine folosite de Cantemir¹⁵⁵ în realizarea traducerii citatelor din *Divan*, rezultă două concluzii: 1. „Cantemir ezită să generalizeze stilizarea, așa încît, în ansamblu, citatele biblice contrastă violent cu stilul său personal, excesiv de or-

¹⁴⁹ Vezi nota 140.

¹⁵⁰ Se remarcă în special studiile lui Virgil Cîndea și Dragoș Moldovanu.

¹⁵¹ *Operele principelui Demetriu Cantemiru*, tipărite de Societatea Academică Română, t. V. Partea I, *Evenimentele Cantacuzinilor și Brâncovenilor*, Partea II, *Divanul*, publicate și însoțite cu o prefață și un glosar de G. Sion, București, 1878.

¹⁵² Dragoș Moldovanu, *op. cit.*, p. 66.

¹⁵³ CANTEMIR, D., p. 60.

¹⁵⁴ În *op. cit.*, p. 51.

¹⁵⁵ „Semnificația stilizării citatului biblic în *Divan* este vizibilă numai în acest context european”, afirmă autorul (Dragoș Moldovanu, *op. cit.*, p. 65).

nat¹⁵⁶; 2. „Cantemir nu face decât să adapteze *Biblia* propriei sale (s.a.) concepții estetice”, înlocuind supremația eticului: „eticul nu este frumos în sine, ci numai într-o formă estetică”¹⁵⁷. Disociind esteticul de etic, Cantemir ajunge să scrie într-un stil biblic extrem de personal. Virgil Cândea vede în inovațiile lui Dimitrie Cantemir, contestate atât de vehement uneori, dorința de a se opune, în felul acesta, vechiului „stil ecleziastic” al traducerilor religioase românești, pe care îl cunoștea atât de bine. Credem că dovada deplină a acestei noi orientări, care își avea limitele ei, deloc neglijabile¹⁵⁸, nu se poate face fără compararea noului stil, mai puțin evident în citatele din *Divan*, după constatarea celui care se ocupă de „stilizarea” lor, cu secvențele corespunzătoare din *Biblia de la București*, text „oficial” în bisericile românești din toate provinciile. Faptul acesta rezultă cu destulă claritate încă din prefața lui Samuil Micu la *Biblia* din 1795. Tipăritura cantacuzinească aproape că nu se mai găsea, din cauza cerințelor tot mai mari, fapt care îl determină pe cărturarul ardelean să aducă vechiul text al *Bibliei* românești, prefăcînd și îndreptînd, la nivelul exigențelor lingvistice din epoca sa, clădind pe temelii puse în 1688. Fără a se ține seama de acest text fundamental nu se poate vorbi, în nici un fel, de existența unui stil ecleziastic românesc, vizibil pînă astăzi în traducerea *Scripturii*. Interesul nostru se îndreaptă, în exclusivitate, spre fragmentele traduse de Dimitrie Cantemir din psalmi. Chiar dacă sursa este latină, în textele preluate din Wissowatius, sau din dicționare de citate biblice, sau din alte surse (*Vulgata* este mai mult invocată decât dovedită de fiecare dată ca sursă directă, operație care ar fi trebuit să fie extinsă la toate citatele), elementele vechiului stil conviețuiesc cu inovațiile lui Cantemir. Citarea surselor românești posibile devine obligatorie în acest tip de analiză.

Compararea citatelor din psalmi, în versiunea lui Cantemir, cu psalmii corespunzători din *Biblia de la București*, este înlesnită de faptul că, de cele mai multe ori, numărul psalmilor și versetelor corespund cum am văzut, în ambele texte. E posibil ca voievodul moldovean să fi avut în biblioteca sa, printre cărțile de căpătîi, un exemplar din *Biblia de la 1688*¹⁵⁹.

¹⁵⁶ *Idem*, p. 61.

¹⁵⁷ *Ibidem*, p. 67.

¹⁵⁸ Sînt cît se poate de elocvente, în studiul lui Dragoș Moldovanu, afirmații ca acestea: „Este vorba de o atitudine stilistică perfect conștientă, dublată de convingerea că acțiunea sa nu este contrară dogmelor bisericii” (p. 62); „sub aspect semantic, traducerea lui Cantemir este fidelă” (p. 63); inițiativele traducătorilor se loveau de un redutabil obstacol: „libertatea era totuși limitată de natura textului” (*Ibidem*).

¹⁵⁹ Într-o notă semnată D. L. (Ludovic Demény), apărută în „Magazin istoric”, VII, 9 (78), 1973, pp. 41-42, este semnalat un presupus exemplar din *Biblia de la București*, care ar fi aparținut familiei Cantemir. O însemnare marginală de pe acest

În față cu rezultatele, uneori de-a dreptul spectaculoase, care s-au obținut în identificarea surselor latine¹⁶⁰, avînd ca efect o mai exactă plasare a lui Cantemir în cultura europeană, ne întrebăm dacă nu cumva, această orientare conduce și la un efect contrar: marginalizarea surselor biblice tradiționale (slavonă și greacă) în traducerea *Scripturii* în limba română. Merită o atenție mai mare în special *Biblia de la București*, prin care ne anexăm tradiției scripturale grecești, bine cunoscută și asimilată de Cantemir. Prin aceasta, nu vedem cum marele cărturar ar deveni mai puțin reprezentativ sau mai puțin interesant pentru cultura europeană. Cele două surse, cea latină și cea tradițională, fixată într-un lung exercițiu în traducerea din slavonă și greacă în română, se întregesc și se completează în opera lui Dimitrie Cantemir și trebuie cercetate printr-o permanentă și corectă raportare una la cealaltă, ele fiind strîns împletite în stilul operei în limba română a marelui cărturar.

În tinerețe, Dimitrie Cantemir manifestă o evidentă preferință pentru psalmi, la care face apel în toate cele trei cărți ale *Divanului*. Mai mult, nu lipsesc citatele din psalmi, alături de cele din alte cărți ale *Bibliei*, nici în cuvintele dedicatorii, pe care le

exemplar, din 11 martie 1693, îi furnizează lui D. L. o serie de informații în baza cărora își formulează ipoteza sa cu privire la biblioteca familiei Cantemir. La sfîrșitul celei de a doua domnii a lui Dimitrie Cantemir (1710-1711), după înfrîngerea de la Stănilești, printre cărțile și obiectele prețioase cu care acesta se refugiază în Rusia, se află și *Biblia de la București* din biblioteca părintească. Ea ar fi aparținut lui Constantin Cantemir. Adnotările pe marginea cărții, atribuite de D. L. lui Dimitrie Cantemir, sînt de două feluri, cum ne lasă să deducem scurta prezentare pe care i-o face Demény Ludovic în „Magazin istoric”: însemnări cu caracter autobiografic raportate la pasaje din *Biblie* care reflectau stări asemănătoare cu cele provocate de drama istorică pe care o trăise voievodul și însemnări cu caracter lingvistic asupra traducerii. Variantele pe care le propune autorul adnotărilor pe marginea unor pasaje obscure din vechiul text cantacuzinesc sînt judicioase. Ele semnalează lipsuri sesizate mai înainte de contemporanii traducătorilor din 1688 (v. prefețele la Ms. 45 și Ms. 4389), dar și de cei care, mai tîrziu, vor argumenta, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, necesitatea unei noi traduceri, așa cum face Samuil Micu în prefața *Bibliei* de la Blaj, 1795. Însemnările acestea indică un contact și o preocupare mai veche, pe care o avea și Dimitrie Cantemir în legătură cu textul *Bibliei de la București*, de care s-a folosit și în scrierile sale, începînd cu *Divanul*. N.A. Ursu răstoarnă această teorie, demonstrînd în „Cronica”, XXXII, 1997, serie nouă, nr. 5, p. 10, *Note la bibliografia lui Dimitrie Cantemir*, netemeinicia ei. Autorul însemnărilor în discuție nu este Cantemir, dar oricine ar fi acesta, descoperirea lui D. L. este prețioasă. Ea dovedește că *Biblia din 1688* era citită critic de cărturarii români din epocă.

¹⁶⁰ Sînt de reținut, în mod special, cercetările lui Virgil Cândea și Dragoș Moldovanu care citează întreaga bibliografie, de la cele mai vechi semnalări pînă astăzi (v. D. Moldovanu, *Dimitrie Cantemir între Orient și Occident*, Editura Fundației Române, București, 1997), precum și efortul editorilor *Operele complete*, ale lui D. Cantemir, Editura Academiei, volumele I și IV, 1973-1974.

adrează fratelui său mai mare, Antioh Constantin-voievod, *Carte de închinăciune*, înaintea intrării la tipar a *Divanului*, precum și cititorilor, *Carte către cetitoriu*. Ne atrage atenția mai întâi, pentru capacitatea ei de generalizare, referirea pe care o face Cantemir, adresându-se cititorilor săi, la „vechile și noaile *Svinte Scripturi*”, din care-și va alege cele mai multe din răspunsurile Înțeleptului la provocările Lumii. Nu poate fi vorba aici de vreo trimitere la surse străine de biserica ortodoxă, chiar dacă, în practică, va folosi, în *Divan*, cum s-a dovedit, și surse latine. În acest sens pledează și folosirea unor arhaisme slavonești cu o circulație foarte limitată în limba română, în afara cărților religioase, cum ar fi de pildă *bogooteț* ‘sfint părinte’, care îndepărtează stilul lui Cantemir de sursele apusene, cu punctul de plecare în *Vulgata*. Sînt numeroase textele care atestă baza tradițională pe care încerca s-o înnoiască Dimitrie Cantemir, de altfel cu destulă cumpătare. În traducerea sa din psalmi, el se plasează aproape atît de traducătorii *Bibliei de la București* („Păhar de mîntuire voi lua și numele Domnului voi chema”, Ps. 115, 4), cît și de Dosoftei. Deși scrie și *pahar*, Cantemir va folosi în formula de introducere și în citat, întocmai ca Dosoftei, varianta învechită *păghar*, consemnată ca atare în DLR, din același *Psalm 115*: „Cu *păghar* de biruință / Ț-voi închina cu credință”¹⁶¹. *Păghar* apare și în alt psalm al lui Dosoftei, citat de asemenea de Cantemir în același context tematic: *păghar de pierzare* (adică, *păharul morții* în teoretizările din *Carte către cetitoriu* asupra frumuseții amăgitoare, care-i ia păcătoșului dreptul la nemurire): „Le-a trimite [Dumnezeu] lațuri, *păghar de pierzare*” (Ps. 10, 24, Bianu, p. 36)¹⁶². Cantemir vorbește, în comentariul său, de „*păgharul* al urgiei lui Dumnădzău”, referindu-se, în același loc, la un citat din Ieremia (CANTEMIR, D., p. 115).

Meditația aceasta asupra *Păharului vieții și Păharului morții* este susținută de Cantemir cu încă trei citate din psalmi, care se înlănțuie semnificativ cu altele, extrase din diferite cărți ale *Bibliei*. Pentru a pune în relief abilitatea pe care o dovedește Cantemir în realizarea acestor „montaje” de citate, reproducem întregul fragment: „Prorocul așe dzice: «Beau și să turbură și să nebunesc» [Jer. 25, 16]¹⁶³. Pentru băutorii lui, iarăși alt Proroc dzice: «Turburatu-s-au și clătitu-s-au ca batul și toată înțelepciunea lor ș-au vărsat» (Psalm 106, sh. 27), și iarăși acela fericitul dzice: «Foc, iarbă pucioasă și duh vivornic – partea păharului lor» (Psalm 10, sh. 6). Acesta-i păgharul acela pentru carile iarăși acela blagoslovit grăiaște:

¹⁶¹ Dosoftei, *Psaltirea în versuri*, ed. Bianu, p. 400. În ediția Ursu: *păhar*, p. 264.

¹⁶² N.A. Ursu transcrie peste tot *păhar*, procedînd la eliminarea pronunțiilor și grafiilor sporadice.

¹⁶³ Sursă precizată de editor, CANTEMIR, D., p. 115.

«A căriia drojdii nu vor scădea și vor bea toți păcătoșii pămîntului» (Psalm 74, sh. 8). Acesta-i păgharul al urgiei lui Dumnădzău, pentru carele singur dzice: «Ia păgharul a vinului urgiei mele și vii drêge dintr-însul tuturor niamurilor pămîntului și vor bea și să vor turbura și vor nebuni» (*Ieremiia* gl. 25, sh. 15-16; caută și *Apocal.* gl. 16, sh. 19 și gl. 14, sh. 10)” (CANTEMIR, D., p. 115). Preponderența elementelor care țin de vechiul stil biblic, cu care ne obișnuiseră traducerea din slavonă și din greacă, este evidentă în acest pasaj, ca și în altele. Comparația citatelor biblice din cele două „cărți” cu caracter introductiv din *Divan*, pe care noi o limităm, conform obiectului acestui studiu, numai la psalmi, cu versetele corespunzătoare din *Biblia de la București* constituie cea mai bună dovadă că Dimitrie Cantemir n-a preluat, ci doar a consultat, într-o traducere originală, această sursă, aflată la îndemîna sa, e ușor de presupus, încă din adolescență, cînd se instruia în țară. Pentru că este vorba de o traducere literară, vom adăuga, după textul din BB, și versiunea lui Dosoftei din *Psaltirea în versuri*, carte pe care de asemenea o cunoștea Cantemir și ale cărei sugestii putea să le folosească. Cantemir: „Turburatu-s-au și clătitu-s-au ca batul și toată înțelepciunea lor ș-au vărsat” (CANTEMIR, D., Psalm 106, sh. 27, p. 115); BB: „Turburată-să, clătiră-să, ca cel ce să îmbată, și toată învățătura lor să cufundă” (Ps. 106, 27); Dosoftei: „Să topiia beț de răutate, / Că-ș ieșiră și din țălepciune” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 106, 64-65, p. 248); Cantemir: „Foc, iarbă pucioasă și duh vivornic – partea păharului lor” (CANTEMIR D., Psalm 10, sh. 6, p. 115); BB: „foc și iarbă pucioasă, și duh de vivor – partea păharului lor” (Ps. 10, 7); Dosoftei: „Foc și sterevie [= funingine] cu năvală mare, / Le-a trimite lațuri, păhar de pierzare” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 10, 23-24, p. 29); Cantemir: „A căriia drojdii nu vor scădea și vor bea toți păcătoșii pămîntului” (CANTEMIR D., Psalm 74, sh. 8, p. 115); BB: „însă drojdiile lui nu s-au deșartat, bea-vor toți păcătoșii pămîntului” (Ps. 74, 8); Dosoftei: „Și dintr-însul într-alt va derege, / Să bea drojdii cei fără de lege” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 74, 33, p. 170). Versiunea lui Dosoftei, realizată după un original slavon în proză, apoi versificată, este mai liberă, îndepărtarea de sursă fiind motivată de efectul poetic urmărit. Prin această augmentare, de cele mai multe ori, sau, alteori, în cazuri mult mai puține, concentrare a textului original, nu se produc abateri esențiale de la sensurile biblice. Textul lui Cantemir, atunci cînd nu intervin motivări artistice sau schimbări evidente de sursă, stă foarte aproape de *Biblia de la București*.

Prima „carte”, epistolă dedicatorie, din *Divan* are un caracter mai intim, prin apelul la sentimentele frățești pe care îl face Dimitrie, adresându-se fratelui mai mare, Antioh, protocolar pe de o parte, dar și interesat de cîștigarea bunăvoinței domnului față de

„a tineréțelor întâia născută roadă” a sa. Sentimentului de frățietate, pe care îl afișează în „Cartea de închinăciune” față de domn, îi găsește o primă întărire în *Psaltire*: „«Acum dară ce-i bine sau ce-i frumos, decît a petrece frații împreună», dzice *Psalmul 132*”. În primul verset al acestui psalm, versiunea 1688, iubirea frățească este mărturisită cu aproape aceleași cuvinte: „Iată dară ce e bun sau ce e înfrumusețat, fără numai a lăcui frații dempreună” (BB, Ps. 132, 1). „A petrece frații împreună” este egal aici cu „a lăcui frații dempreună” (v. DLR, tom VIII, P, partea a 2-a, *Petrece*, II. 1. „A-și duce viața sau a-și ocupa timpul (într-un anumit fel, într-un anumit loc, o anumită perioadă); a trăi.”). Cu un sfert de secol înainte, Dosoftei medita la înfrățirea de neam, dezvoltînd într-o creație proprie o sugestie din primul verset al *Psalmului 132*, după ce îl traduce cu cuvintele: „Cît este petrecerea de bună / Cînd lăcuiesc frații împreună”. Cele trei surse, *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei, *Biblia de la București* și *Divanul* lui Dimitrie Cantemir se întîlnesc în aceeași albă a vechiului text biblic, preamărînd unitatea în jurul Sionului: „Că-ntr-aceasta a pus giuruită / Dumnezău de viață fericită” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 132, p. 299). Tema vechiului psalmist este adaptată diferit, la împrejurările de viață ale celor doi scriitori și dregători români: Dosoftei și Cantemir, afectați de aceeași frustrare a dezbinării pe care încearcă s-o contrabalanseze prin mutarea meditației de la amănuntul biografic la împăcarea și pacea dintre frați.

Dosoftei se mărturisește astfel în versurile originale pe care i le inspiră *Psalmul 132*¹⁶⁴: „Cine face zidi de pace, / Turnuri de frăție, / Duce viață fără greață / 'Ntr-a sa bogăție. / Că-i mai bună, depreună, / Viața cea frățască, / Decît armă ce destramă / Oaste vitejască” (DOSOFTEI, O. 1, p. 298). Într-un moment de răscruce pentru țară, dar și pentru mitropolit, Dosoftei se refugiază în Polonia, cu Ștefan vodă Petriceicu. Versurile lui reflectă disensiunile din țară sub acest voievod (1672-1674), înainte de bătălia de la Hotin, 11 noiembrie 1673. Mitropolitul susținea politica antiturcească a domnitorului, neîmpărtășită de mulți boieri foarte influenți. La Hotin avea să părăsească tabăra lui Petriceicu pînă și Miron Costin. Versurile lui Dosoftei: „Că-i mai bună, depreună, / Viața cea frățască, / Decît armă ce destramă / Oaste vitejască” sînt premonitorii. Mitropolitul intuia, cu multă exactitate, după înscăunarea sa, în 1671, în fruntea ierarhiei bisericești a Moldovei, marea primejdie care amenința politica creștină pe care o susținea și de reușita căreia își legase așteptările.

Cantemir pare mai preocupat, în *Carte de închinăciune*, de evenimente personale, adresarea făcînd

du-se direct fratelui său, cu cuvinte mari, din care nu lipsesc enorme imagini astronomice, folosite pentru a sugera puterea de neînfrînt a legăturii fraterne. Aceasta învinge pînă și vecisitudinile istoriei, care l-au ținut pe Cantemir ani mulți departe de țară și de familie¹⁶⁵. Același sentiment al dezbinării, care-l trimisese pe Dosoftei la *Psalmul 132*, oprește și atenția lui Dimitrie Cantemir pentru a întări o viziune ideală de înțelegere și concurență, „lanțul de aur al dragostei frățești” (CANTEMIR, D., p. 109). Din considerațiile filozofice pe care le face în continuare, sprijinit și pe citate biblice, se vede clar că pășește dincolo de referirea biografică: „Adevereste împăratul Solomon dzicînd: «Fratele carile să agiutorêste de frate, ca o cetate vîrtoasă»” (*Pildele*, gl. 18, sh. 19). În *Pildele lui Solomon*, ca și în *Psalmul 132*, ținta este mult mai mare. Restabilim integralitatea versetului după *Biblia de la București*: „Frate de cătră frate ajutorîndu-se, ca o cetate tare și înaltă, și poate ca o întemeiată împărăție” (BB, *Pilde*, 18, 19). Bănuim aici, în această aglomerare de citate biblice, un gînd ascuns, asemănător cu acela al lui Dosoftei, pe care mai tîrziu voievodul îl va scoate la suprafață și va încerca să-l pună în practică, dar va rămîne la fel de singur și va lua calea exilului ca și Dosoftei. De altfel această meditație psalmică, cu obiect conturat clar: păstrarea identității unei întregi comunități, prin credință și unire fraternală, necepută numai în sensul acestuia larg, este personalizată în final. Cantemir își asumă un rol de coautor, anexînd *Psalmul 26*, 16, pe care nici nu-l citează (identificarea lui aparține editorului) propriei sale biografii: „Au cu prorocul împreună nu voi cînta: «Părintele meu și maica mea m-au lăsat pre mine, iar domnul meu și fratele meu m-au luat pre mine?»” (CANTEMIR, D., p. 111). Restabilim psalmul după *Biblia de la București*, aproape identic, în prima lui parte, în preluarea lui Cantemir, pentru a se vedea mai bine natura prefacerilor din *Carte de închinăciune*: „Căci tată-mieu și maica mea m-au părăsit, și Domnul m-au luat pre mine”. Întregul Psalm 26 este o invocare plină de smerenie a lui Dumnezeu de la care cel credincios primește protecție și adăpost: „Domnul e lumina mea și mîntuitorul meu” (BB, Ps. 26, 1); „aceasta voiu cînta: a lăcui eu în casa Domnului, toate zilele vieții mele” (BB, Ps. 26, 7).

Toată *Carte de închinăciune* către domn are un pronunțat ton de umilință față de fratele său Antioh,

¹⁶⁴ „Aceste patru părechi de stihuri le-am scormit eu, prăvind acest psalom a lui”, notează Dosoftei (DOSOFTEI, O. 1, p. 298).

¹⁶⁵ Virgil Cândea enumeră, în ediția sa, scurtele răgazuri din timpul primei domnii a fratelui său, cînd se poate întoarce în țară: „Dimitrie Cantemir se afla, în prima domnie a fratelui său, la Constantinopol (din 1693), de unde se va întoarce la Iași într-o scurtă misiune în 1697, cînd participă la campania turco-austriacă (I. Neculce, ed. cit., p. 209), apoi spre sfîrșitul anului 1698 pentru a se căsători cu Casandra, fiica lui Șerban Cantacuzino, fostul domn al Țării Românești” (CANTEMIR, D., p. 412, nota 16).

în fraze alambicate, înflorite și destul de obscure. În convenționalismul lor impus de împrejurări, aceste fraze ale lui Dimitrie Cantemir tind să-l facă pe fratele mai mare un binefăcător providențial. Pentru a le spori credibilitatea, laudele sînt întărite cu citate biblice prelucrate pentru a corespunde acestui scop. Stilul devine excesiv de ceremonios, împins pînă în punctul din care meritele personale ale autorului nu se mai văd deloc. Opera pe care o oferă în dar lui Antioh este prezentată de Dimitrie ca rezultat al „proastii și nevrédnicii méle minți” (CANTEMIR, D., p. 111), un „mănuncheaș” în care a adunat, ca „un prost și neînvațat grădinariu”, roadele unor „ostenéle”, sub nivelul înfăptuirilor marelui său protector. Cu o modestie care se pierde în abilități retorice, cînd e vorba de flatarea fratelui său, Dimitrie Cantemir își recunoaște un singur merit, acela de a fi adunat, îmbinat și prelucrat extrase biblice: „cu oarece și osîrdie și ostenință, din a multora, nu de pemintești, ce cerești ogoară, nevestedzitoare floricele, cu nestricătoriu miros adunate și-ntrulocate li-am prefăcut” (CANTEMIR, D., p. 111). Din această precizare foarte exactă e de reținut, cum s-a observat¹⁶⁶, caracterul antologic al *Divanului* și maniera liberă în care sînt receptate și „prefăcute” (poate că termenul cel mai potrivit ar fi, adaptate) citatele selectate. Ele capătă, datorită acestor intervenții, alt sens, cum vom vedea, și satisfac o nouă funcție stilistică în cadrul unui dialog literar. Cuvîntul de închinare către domnitor cuprinde suficiente probe de adaptări de-a dreptul surprinzătoare. Cel mai incitant, din acest punct de vedere, este un mic extras din *Is.*: „«Nevrednicia mea, acéia mi-au agiutat» (dzice *Isaia*, gl. 63, sh. 5)”. S-a constatat¹⁶⁷, față de sursa prezumată (*Vulgata*), o eroare de traducere în citatul: „*indignatio mea ipsa auxiliata est mihi*”. În mod surprinzător, Cantemir traduce cuvîntul *indignatio* din textul latin prin *nevrednicie*. E greu însă de admis că Dimitrie Cantemir, care cunoștea bine limba latină, o vorbea și o scria, a confundat pe *indignatio* „indignare”, „mînie”, „cu *indignitas* „nedemnită”, „nevrednicie”. (În *Biblia de la București*, 1688, tradusă din greacă, este folosit termenul *mînie*, ca și în traducerea următoare, iar în *Biblia R-G*, e preferat cuvîntul *urgie*). Necunoscînd cu exactitate sursa din care traduce Cantemir, *Vulgata* sau un izvor de mîna a doua care folosește citate biblice, nu știm în ce măsură „greșeala” de care se vorbește aparține cu certitudine învățatului român.

În ceea ce ne privește, credem, fără a avea pretenția unei soluții definitive, că sîntem mai aproape de adevăr dacă acceptăm altă explicație, mai potrivită cu întregul complex de umilință în care se complace

tînărul autor în toată „închinarea” către domnul și fratele său. Acestuia nu-i aduce un dar important, ci un „dărișor [...] nevrédnic și netrébnic”, în raport cu înfăptuirile strălucite ale domnului său. Antiteza diminuează peste măsură realitatea istorică: Dimitrie e „luminuța lumînărelii” și „muviliță”, Antioh, „soare” și „Olimp”. Discursul se înecă într-o pastă encomiastică atît de densă încît ceremonialul modestiei trece neobservat. Jocul retoric al acestei dedicații te poate ușor înșela asupra sensului pe care îl dă Cantemir, forșînd citatul biblic, cuvîntului *nevrednicie*. Nu numai citatul din *Is.*, dar întregul text care îl precede devine de neînțeles, dacă nu pătrundem intențiile adevărate ale lui Cantemir care, umilindu-se, își supralicitează fratele-domn: „Și macar că toate blăstămățiile și nevredniciile în mine să află, însă măriiitale plăcute și învoite fiind, de triabă și vrédnice sînt” (CANTEMIR, D., p. 111). Sub o anumită presiune psihologică, și nu din insuficienta cunoaștere a limbii latine, termenul *nevrednicie*, care totalizează, împreună cu *nevrednic*, cinci apariții în text, *scapă* și în citatul din *Is.*, unde nu-și avea locul. Cuvîntul este folosit cu un sens vechi, astăzi pierdut, înregistrat în *Dicționarul limbii române* (DLR), din care lipsește, în chip inexplicabil, substantivul *nevrednicie*. În schimb, la adjectivul *nevrednic*, întîlnim un sens vechi, care ne trimite la *netrebnic* (2), iar aici citim: 2. „vrednic de milă, mizerabil, umil, modest, smerit; prin *ext.* (sens curent) incapabil, nevrednic”, sens rețut și la *netrebnicie* [2. (învechit) „umilință, smerenie”, confirmat de un citat din Antim Ivireanul]. Ipoteza unei greșeli trebuie exclusă. Dimitrie Cantemir folosește cuvîntul *nevrednicie* cu sensul vechi: „umilință, smerenie”. *Nevrednicia* din textul citat e un pur răsfaț retoric, o aparență de umilință, pentru că tînărul cărturar era conștient de valoarea sa și a cărții pe care o scrisese.

Divanul lui Dimitrie Cantemir abundă în citate biblice, între acestea distingîndu-se, și prin număr, cele din *Psaltire*. Numărul acestora este mai mic doar în *Cartea întîia*, cum o numește autorul. Traducerea psalmilor, bine asimilați în textul lui Cantemir, este mai liberă decît în celelalte două părți, în exemple semnificative. Din această cauză, tînărul cărturar nici n-a simțit nevoia să indice cu exactitate sursa biblică (carte, capitol, verset), cu două neînsemnate excepții. Evanghelistul Ioan este citat o singură dată cu precizarea capitolului: „și într-acesta chip evanghelistul Ioan mărturiséște (glav. 1, [5])¹⁶⁸: «Și lumina în întunérec luminiadză și întunérecul pre dînsă nu o cuprinsă»” (p. 131). Diferențele față de *Biblia de la București* sînt lipsite de importanță: „Și lumina

¹⁶⁶ CANTEMIR, D., p. 412, nota 19.

¹⁶⁷ CANTEMIR, D., p. 412, nota 21.

¹⁶⁸ Versetul este pus în croșete de editorul ediției academice: Virgil Cîndea. Toate identificările citatelor biblice din prima carte a *Divanului* aparțin editorului.

întru întunec luminează și întunecul pre ea nu o apucă” (BB, *Ioan* 1, 5). Trimiterea de la p. 145 la evanghelistul Matei (*Math*, glav. 2) este inexactă. În cap. 2 din *Evanghelia după Matei* este vorba despre cu totul altceva: *Magii de la Răsărit. Fuga în Egipt. Irod ucide pruncii. Întoarcerea din Egipt și așezarea în Nazaret*. În pseudocitatul lui Cantemir este vorba de povestea femeii sărace și darnice, din *Sfânta Evanghelie cea după Luca*, 21, 1-3, răstălmăcită de Lumea, care încearcă să-l abată pe Înțelept de la calea cea dreaptă (CANTEMIR, D., pp. 143-144). În BB, *Lc.*, 21, 1-3, fapta văduvei sărace și darnice este povestită astfel: „Căutînd, văzu pe cei bogăți aruncînd darurile lor în gazofilachiin¹⁶⁹ [= visterie, cutia darurilor]. Văzu și pre o văduo oarecarea și săracă aruncînd acolo doi fileari. Și zise: «Adevărat zic voao că văduoa cea săracă aceasta mai mult decît toț au aruncat»”. Dimitrie Cantemir, care pune această pildă în gura celui de al doilea personaj al *Divanului*, Lumea, încarcă textul de ironie, prefăcîndu-l profund: „Și mai vîrtos n-ai citit (au poate fi că ești neînvățat) *Svinta Scriptură*, că împărăția ceriului iaste foarte ieftină? Căci o făméie doi bani numai în gazofilachie¹⁷⁰ aruncînd, împărăția ceriului ș-au cumpărat” (*Ibidem*). Vorbele blasfematorii ale personajului, prin care acesta se opune austerității Înțeleptului, nu impuneau o citare exactă, în forma literară pe care le-o dă Cantemir, interesat să obțină contraste cît mai violente. Exemplul citat dovedește cu prisosință atitudinea creatoare a lui Dimitrie Cantemir, care tratează, nu peste tot, ci mai ales în prima parte a *Divanului* și în *Istoria ieroglifică*, cu mare libertate secvențele biblice pe care le montează, acomodîndu-le propriului său text. Cele mai interesante cazuri le oferă pasajele în care se recunosc termeni, sintagme, frînturi de frază din textele biblice, precedate cu intenție de trimeri vagi: „*Svintele Scripturi am cercat*”, „*într-acea svintă și adevărată Scriptură aflai*”, „*precum au cîntat David*” etc.

În centrul dialogului imaginat de Cantemir se plasează, chiar de la început, o temă generală: „lumea falnică, amăgitoare și trecătoare”, în formularea autorului (CANTEMIR, D., p. 123). Aceasta este și tema implicită a *Psalmului 1*, foarte mult citit și citat, care stabilește o opoziție fundamentală între credincios și păcătos. Pe cel dintîi îl așteaptă răsplata veșniciei și pe cel de al doilea moartea. În felul acesta se stabilește metafora nimicniciei omului cu tot ceea

ce îl înconjoară: *praful*. Titlul paragrafului 5 are darul să pună în valoare această metaforă a nimicniciei, *praful*, parte dintr-o comparație explicită în *Psalmul 1*, 4-5: „Lucrurile lumii ca praful înaintea vîntului”¹⁷¹ (CANTEMIR, D., p. 125), text comparabil cu cel din BB: „necredincioșii [...] ca praful carele aruncă vîntul de pre fața pămîntului” (Ps. 1, 4). Nu putem trece cu vederea asemănarea cu traducerea augmentativă a aceluiași verset în *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei. Cantemir: „pulbere și fum, carele cu mare grosime în aer să înalță și, îndată rășchirîndu-să, ca cînd n-ar hi fost să fac” (CANTEMIR, D., p. 125). Dosoftei: „Iară voi, necurații, ca pleava, / De sîrg veț cunoaște-vă isprava. / Cînd s-a vîntura dintr-are [= arie] vravul, / Vă veț duce cum să duce praful, / Și cu grîul n-iț [= nu veți] cădea-n fățare [= fața ariei], / Ce veț fi suflaț cu spulbărare. / Și la giudeț nu vă s-afla locul / Să vă sculaț, ce-ț peri cu totul” (DOSOFTEI, O. 1, p. 11). Ideea dispariției totale a celor păcătoși, cuprinsă în psalm, este dezvoltată, amănunțită, în contururi concrete, de Dosoftei mai întîi și apoi de Dimitrie Cantemir. Mitropolitul dă imaginilor o frăgezime rustică, ceea ce sporește farmecul poetic al traducerii sale, imaginînd judecata de apoi ca o uriașă arie în care se alege grîul de impurități, „spulberate” ca *pleava* și ca *praful*. Dimitrie Cantemir își întărește dezbaterea asupra destinului celor buni și celor păcătoși, apelînd la un citat din evanghelistul Matei, una dintre sursele sale preferate: «Vădz frumusețele și podoaba ta, ca iarba și ca floarea ierbii; bunurile tale în mînule tâlharilor și în dintele moliilor; desfătările tale; pulbere și fum» (CANTEMIR, D., p. 125). Cantemir topește aici sugestii din Matei: „iarba cîmpului, astăz fiind și mîine în cuptoriu aruncîndu-se” (BB, *Mt.*, 6, 30); „Nu aduna-reți voao comori pre pămînt, unde moliile și rugina o strică și unde furii o sapă și o fură” (BB, *Mt.*, 6, 19). Comparația vieții cu *iarba* și *floarea* este frecventă în psalmi, și constituie tot aștea izvoare și pentru Cantemir, bun cunoscător și al poeziei populare și al lui Dosoftei. Cantemir și Dosoftei se întîlnesc și aici în același filon popular, la nivelul expresiei poetice, cum o dovedesc aceste versete din psalmii 36, 89 și 102, în traducerea versificată de mitropolit: „Nu rîvni-n bișugul a om fără lege, / Că fără zăbavă din lume s-a șterge. / Și va săca lesne, ca otava verde, / Sufletul ș-a pune ș-averea ș-a pierde” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 36, 1-2, p. 82); „Ca nește șegi, fără treabă, / I să trec aii cu grabă, / Ca otava ce să trece / De soare și de vînt rece, / De dimineată-i cu floare, / Sara-i veștedă de soare, / A doua dzî să usucă, / Ca-n cup-

¹⁶⁹ Cuvîntul *gazofilachie* apare și în *Evanghelia de la Ioan*, BB, 8, 20, la Marcu, *vistiariu*, BB, 12, 41.

¹⁷⁰ E de presupus că termenul *gazofilachie*, care apare în versiunea grecească a *Divanului*, ca și în BB, a trecut de aici la Cantemir și nu din *Vulgata* unde de asemenea apare (*gazo-phylacium*).

¹⁷¹ Virgil Cândea vorbește, în notele 36 și 37, de o posibilă influență a lui Wissowatius asupra lui Miron Costin și Dimitrie Cantemir în preluarea metaforelor labilității (CANTEMIR, D., p. 414). Sursa comună directă e în *Psaltire*.

tori cînd o aruncă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 89, 19-26, p. 206); „De ne-ar hi dzilele multe / Ca iarba, tot ar hi scurte, / Și ca floarea ce să trece / De soare și de vînt rece, / De să deștrămă cu totul / Și nu-ș mai cunoaște locul” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 102, 55-60, p. 233). Adăsurile lui Dosoftei, care, în tendința lui de a da concretețe populară versurilor, lărgind referirea la universul (apropiat) ne îndeamnă să credem, observînd astfel de similitudini în textul *Divanului*, că tînărul Cantemir a citit *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Moldovei și s-a lăsat influențat de imaginile de aici. Altfel ar fi greu să ne explicăm prezența unor formulări atît de pregnante și de apropiate în ambele texte, care urmăresc un singur scop: lărgirea la scară enormă a dezagregării nimicitoare care-i așteaptă pe păcătoși. Dezastrul este măsurat cu elemente care țin de zona efemerului: iarba, floarea, fumul. Cantemir: „ca iarba și ca floarea ierbii”. Dosoftei: „ca otava ce să trece”. Imaginile acestor doi scriitori se îngemănează, în mod neașteptat, în prelucrări personale, cu reminiscențe figurative escatologice din psalmi și din *Evanghelia după Matei*, atît în textul lui Cantemir, cît și în acela al lui Dosoftei. Vedem aici rezultatul unui stil biblic bine constituit în traduceri românești religioase pe care ambii scriitori își puteau întemeia propriul lor sistem figurativ. La prima vedere poate să surprindă la Dosoftei prezența unui cuvînt cum este *cuptor*, referitor la *iarbă (otavă în Psaltirea în versuri)*: [Otava] „A doua dzî să usucă, / Ca-n cuptori cînd o aruncă”, fără ca acest cuvînt să existe în *Psalmul 89*, versiunea originală¹⁷². Comparația nu se află în versiunile românești vechi, *Psaltirea șcheiană*, Coresi, nici în *Biblia de la București*. De sorginte biblică, această comparație se găsește în *Noul Testament*, Mt., 6, 30: „iarba cîmpului, astăzi fiind și mâine în cuptoriu aruncîndu-se” (BB). Dosoftei o preia din *Matei*, unind două surse îndepărtate, într-o combinație proprie, de un mare rafinament, în care substanța biblică ia o formă superior folclorică, în toți cei trei psalmi citați.

În *Cartea a doua a Divanului*, după cum precizează chiar Cantemir în titlul ei, se face, adăugăm noi, cu citatele biblice în primul rînd, „dovadă pen-

¹⁷² În versiunile din ebraică în limba română consultate de noi (*Cartea psalmilor*. Traducere și explicare făcută după textul masoretic de Isidor cav. de Onciul, Cernăuți, 1898; *Biblia* tradusă după textele originale ebraice și grecești de Vasile Radu și Gala Galaction, București, 1938 și Mihail Sadoveanu, *Psalmii*, traduși, se pare, cu concursul „talmudistului” Moses Duff, ediție îngrijită și prefață de I. Opreșan, Editura Saeculum, București, 1992), cuvîntul *cuptor* nu se află în comparația citată: „ca-n cuptor cînd o aruncă”. Explicația a fost dată încă de Isidor Onciul, la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Fragilitatea ierbii într-o țară toridă, asemănată cu viața omului, era suficientă: „Asemănarea aceasta [viață – iarbă] se putea face mai ales în Palestina, unde adesea fierbințeala numai de o zi usucă toată verdeța cîmpului” (p. 338).

tru célea ce-au grăit minciuni [Lumea] și spre a sa mărturie pentru célea ce-au grăit adevărate” [Înțeleptul]. Paragraf după paragraf¹⁷³, ca într-un fel de aparat critic savant, Cantemir oferă în *Cartea a doua a Divanului* (CANTEMIR, D., pp. 195-295) un fel de montaj de citate, cu scopul de a întări cele afirmate în dialogul Înțelept – Lume din prima carte. Pînă pe la numărul 43, folosește citate din *Vechiul și Noul Testament*, și chiar cîteva vagi trimiteri istorice. De aici înainte apar în *Divan* și numele unor filozofi și gînditori din antichitate și pînă în evul mediu. Scara finală a volumului scoate în relief, încă o dată, grija autorului pentru o lectură care să poată lesne oferi cititorului raportarea primei cărți la cea de a doua. Numărul „capitolelor” (1-85) corespunde în ambele cărți, încît comparația se face cu ușurință. Ea este de altfel obligatorie pentru cel care vrea să cerceteze modul de a lucra al lui Cantemir, care își întărește partea de creație originală cu o sumă de „note și comentarii”, am spune astăzi. În *glava 5*, de pildă, cu titlul *Lucrurile lumii ca pravul înaintea vîntului*, *Cartea a doua*, sursele sînt mai bine precizate, cu indicarea, în acest paragraf (CANTEMIR, D., p. 199), însă, în mod surprinzător, numai a *Psalmului 1*: „Așjidirea toate ale lumii lucruri (osăbit de céle bune) «ca pravul înaintea vîntului»” (Psalm 1, sh. 4); și iarăși: „Ca avuția de tîlhari prădată și ca haina de molii fărîmată”. Autorul nu indică, așa cum a procedat cu *Psalmul 1*, sursa din *Matei*, 6, 19-26, stabilită de noi: „Nu adunareți voao comori pre pămînt, unde moliile și rugina o strică și unde furii o sapă și o fură. Ce adunați comoară voao în ceriu, unde nici moliile, nici rugina o strică, și unde furii nu o sapă, nici o fură” (BB). Elementul catalizator, în versiunea inițială, stilistic vorbind, e *fumul*, „desfătările tale: *pulbere și fum*”, *Cartea întăia*, din care se desfac elementele unei combustii devastatoare, „carele cu mare grosime în aer se înalță și, îndată rășchirîndu-să, ca cînd n-ar hi fost să fac” (CANTEMIR, D., p. 125). Citatul din *Matei*, *Cartea a doua*, întărește, amănunțeste și concretizează și mai mult imaginile pe care i le trezește spulberarea („ca pravul înaintea vîntului”), din *Psalmul 1*, *Cartea întăia*.

În explicarea acestei metafore trebuie să reținem un fapt esențial. Fumul, ca sugestie pentru dezagregare, este frecvent în psalmi, constituindu-se într-o imagine escatologică globală, după modele ca acestea: „Sui-se fum întru urgia lui și foc de cătră fața lui să va aprinde, cărbuni s-au așfîțat de cătră dînsul” (BB, Ps. 17, 10). Păcătoșii, cei necredincioși, în primul rînd, sînt pedepsiți fără cruțare: „Iară vrăjmașii Domnului, îndată ce să mărîră ei și să înălțară, lip-

¹⁷³ Cantemir numește (v. *Scara*, p. 393) subdiviziunile primelor două cărți ale *Divanului* „capitole” (*Glava 1*), numerotîndu-le cu grijă pînă la 85. *Cartea a treia*, concepută ca un fel de pace, numără 77 de ponturi.

sind ca fumul lipsiră” (BB, Ps. 36, 21). Fumul este metafora fundamentală a trecerii zilelor: „Căci săvîrșiră ca fumul zilele mîle și oasele mîle ca o uscăciune să uscară. Bătut fuiu ca iarba și să uscă inima mea, căci am uitat a mînca pîinea mea. De glasul suspinului meu să lipi osul meu de carnea mea. Asămănaiu-mă cu pelecănu pustinic, făcuiu-mă ca corbul de noapte în jăriște” (BB, Ps. 101, 4-7). Pentru că urmărim constituirea unui stil artistic în limba română, în proză și poezie, pe baza celui tradițional, biblic, nu-i lipsit de interes să reproducem și versiunea lui Dosoftei din *Psaltirea în versuri*. În primul nostru exemplu, Ps. 17, imaginea escatologică din *Biblia de la București* apare mult mai limpede în traducerea versificată a lui Dosoftei, bine sfătuit și de data aceasta de creatorul popular: „De tine pămîntul tremură de frică, / Dealurile, munții pier ca o nemică. / Ție toată lumea cu frică Ț-slujeste, / Și de-a ta mînie fumul să lătește. / Fața ta cea svîntă cu foc pistreleadză¹⁷⁴, / Cărbuni de la tine s-aprind de dau radză” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 17, 10, p. 39). La fel de bine articulate și de o mare siguranță prozodică sînt multe dintre versurile lui Dosoftei, în care imaginea biblică pe care o urmărim este lăsată să opereze în voce, într-o limbă degajată de constrîngerile vechilor traduceri și încă nerăvășită de o concepție sintactică preconcepțată, ca în *Divanul* lui Cantemir, peste un sfert de secol: „Îndată ce-or crește ș-or dobîndi slavă, / Vor peri ca fumul, nefăcînd zăbavă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 36, 21, p. 83).

Am făcut această incursiune în traducerea versificată de Dosoftei a psalmilor pentru a demonstra că limba română poetică depășise, în vremea lui Cantemir, dificultățile poeziei începătoare din adeseori stîngacele și convenționalele versuri ocazionale care se tipăreau din cînd în cînd la noi în cărți cu un conținut divers. Dimitrie Cantemir găsea, în momentul cînd elabora *Divanul*, un stil literar format, care nu putea să nu-i influențeze, prin Dosoftei, propriul său scris. Meditația tînarului cărturar asupra scurgerii timpului și a labilității și perisabilității omului și a înfăptuirilor și desfătărilor omenesti vine din psalmi, în primul rînd, direct, cum o dovedește citarea lor masivă în *Divan*, în raport cu alte surse biblice, și indirect, prin Miron Costin, *Viața lumii*¹⁷⁵, de care se apropie prin atracție tematică și nu prin stil, care vine dinspre Dosoftei, *Psaltirea în versuri*, și dinspre *Biblia de la București*. Nu putem discuta apariția în scrisul lui Cantemir a unor formulări cum ar fi: „ca

iarba și ca floarea”, „pulbere și fum”, „înălțarea” și „rășchirarea” vanităților și „dezmiardărilor omenesti”, de parcă nici „n-ar fi fost”, din partea a doua a *Divanului*, ignorînd *Psaltirea*, în care își au rădăcina, în exemple atît de numeroase. Și mai ales nu putem trece cu vederea contribuția lui Dosoftei, care le-a dat cea mai bună expresie românească¹⁷⁶. Putem cita numeroși alți psalmi din *Psaltirea în versuri* la care Dimitrie Cantemir și-a făcut „ucenicia de scriitor capabil să prefacă”, să „adune” și să combine („întrulocate”, cum spune el, într-o limbă plină de cuvinte populare și arhaice) citatele biblice. E de observat că în aceste citate scriitorul nu folosește neologisme. Acestea apar, într-un număr impresionant, numai în unele din comentariile sale.

Foarte concludente, pentru alinierea traducerilor lui Cantemir din psalmi la stilul traducerilor religioase românești vechi, sînt unele cuvinte și expresii specifice. Menționăm mai întîi termenii care țin de precizările tehnice ale autorului, *Ishod* ‘ieșirea’, *glavă*, *stih*, *meseșă*. Aici intră și o formulare ca *i proci*, slavonism ieșit din uz, altădată destul de frecvent, ca astăzi *etcetera*, neologism care i-a luat locul, tîrziu, pe la începutul secolului al XIX-lea. *I proci* este folosit cu sensul ‘și așa mai departe’: „Pusu-l-ai spre lucrurile mînurilor tale, toate i-ai suppus supț picioarele lui *i proci* (Psalm 8, sh. 7, 8)” (CANTEMIR, D., p. 233). Mai importante, cu altă greutate în conturarea unui stil, sînt formulările în circulație și astăzi, care au pătruns în ritualul bisericesc: „Miluiaște-mă, Dumnădzău, după mare mila ta, căce fără légea mea eu o știu, și păcatul meu înaintea mea iaste pururea” [Ps. 50, 1-2, 4], (p. 143). Textul este, din punct de vedere stilistic, asemănător cu acela din *Biblia de la București*, deși Cantemir a intervenit profund în ordinea primelor versete din *Psalmul 50*, alăturînd versetul 4 la versetul 1, într-o versiune mai concentrată prin eliminarea versetelor 2 și 3, în care David își mărturisea „fărădelegea”, adulterul cu Virsavia, „muiarea lui Uria Hetteus”, pe care îl trimite la moarte într-o bătălie fără șanse. Cantemir, care de altfel nici nu indicase psalmul¹⁷⁷, extrage din pri-

¹⁷⁴ *A pistreala* (de la *pistreală* „distanța pînă la care poate ajunge o săgeată”), „a împoșca foc în toate părțile” (DLR).

¹⁷⁵ Virgil Cîndea, împreună cu alți cercetători, P.P. Panaitescu, de pildă, care s-au ocupat de *Divan*, pun accentul pe influența lui Miron Costin în primul rînd, cu referire numai la conținut, nu și la stil, care este cel religios tradițional în traducerea citatelor din psalmi.

¹⁷⁶ Virgil Cîndea observă în nota 121, p. 425, legătura lui Cantemir cu „cercul său de cultură”, care era ortodox: „Deși utiliza izvoare din literaturile latine medievale, Cantemir căuta să se mențină în atmosfera cercului său de cultură”. În acest cerc spiritual intra și Dosoftei. La p. 231 este menționat un izvor prețios pentru cunoașterea lecturilor lui Cantemir din *Proloagele* lui Dosoftei: *Viața și petreacerea svinților*, I, Iași, 1682, f. 78v-84r. Vezi și amplul comentariu al lui Virgil Cîndea de la p. 425, nota 120. Noi credem că o influență și mai mare a exercitat Dosoftei asupra lui Cantemir printr-o receptare asemănătoare a psalmilor.

¹⁷⁷ Precizările din croșete aparțin editorului. În reluarea episodului, p. 219, întîlnim altă transcriere a numelui personajului: „muiarea lui *Urie Hetteul*”, așa cum apare în BB, *A împărăției* II, „muiarea *Uriei Hetteului*”, sub forma adaptată a numelui,

mele versete numai ceea ce este esențial în replica pe care Înteleptul o dă personajului cu care se confruntă, Lumea. Pentru a demonstra asemănările dintre cele două versiuni (CANTEMIR – BB), reținem din *Biblia de la București* numai fragmentele selectate în *Divan*: „Miluiaște-mă, Doamne, după mare mila ta [...] căci fărădelêgea mea eu conosc și păcatul meu înaintea mea iaste pururea (BB, Ps. 50, 1, 4)¹⁷⁸. În versiunea lui Dosoftei, *păcatul* din *Divan* și din BB, este înlocuit cu termenul generic *răul* (spre ușurarea crimei lui David?): „Că eu îmi știu a mea fărălege / Și răul meu nainte-mi ce merge” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 50, p. 114).

Este evidentă tendința conservatoare, suport redutabil în sprijinirea cultivării arhaismului și a regionalismului în citatele biblice din *Divan*, uneori în contrast cu neologismul crud din textul autorului, care recurge la explicarea lui chiar în text: „Eni prăvește toate *încercările*, adecă împregiurstarile mele” (CANTEMIR, D., p. 151). Regionalismele apar, în număr mai mare, îndeosebi în discursul Lumii, care include mai frecvent elemente ale oralității: „Mult mă mier de ce *ruledzi*¹⁷⁹ și de ce *blojorâști* grăind în deșert?” (CANTEMIR, D., p. 149). În *Dicționarul Academiei*, T. I, VIII, 1912, p. 582, verbul *a blojori* „a cleveti, a defăima, a bîrfi”, derivat din *bloj*, este atestat cu o mențiune care ne reține atenția: „Numai la Cantemir”. În schimb arhaismul *rula* „a cleveti” este atestat doar la Dosoftei, în *Viețile svinților* (DLR, tomul IX, R, 1975, p. 611), și la Cantemir, în *Divan*,

preluată și de Cantemir, care o abandonează pe cea folosită anterior: *Uria Hetteus* (CANTEMIR, D., p. 143). Menționăm că Dimitrie Cantemir nu folosește, pentru soția lui Urie Heteul, decât numele *Virsavii*, ca în BB: „La săvîrșit, psalmul lui David, cînd au intrat cătră dînsul Nathan prorocul, cînd intră cătră *Virsavie*, muiarea lui Urie” (Ps. 50) și nu *Betsabe* sau *Batseba*, ca în *Vulgata* și celelalte traduceri din ebraică: „In finem, Psalmus David, cum venit ad eum Nathan Propheta, quando intravit ad *Bethsabee*” (Ps. 51). *Vezi și Cartea psalmilor*, după textul masoretic, de Isidor cav. de Onciul, Cernăuți, 1898, p. 201: „Cînd au venit la dînsul Natan profetul după ce intrase la *Batseba*” (Ps. 51, 2) și Gala Galaction: „Cînd a fost la el prorocul Natan, după păcatul cu *Batseba*” (Ps. 51, 2). Cantemir a respectat tradiția ortodoxă a *Septuagintei*.

¹⁷⁸ De remarcat că, într-o a doua referire la episodul păcatului lui David, Cantemir folosește numerotarea din *Vulgata*: *Psalm 51*: „trimisă Dumnădzău pre Nathan prorocul cătră David; și nemică cevași păcatul și vina lui tăgădui; ce îndată mărturisindu-să, dzisă *Psalm 51*, pentru mărturisirea păcatului și apoi după aceasta nu au mai greșit” (CANTEMIR, D., p. 221). Majoritatea referirilor din *Divan* sînt, însă, ca în *Septuaginta*, cu o cifră în urmă, semn de apartenență la tradiția ortodoxă, slavo-grecescă. Aceasta nu înseamnă că Dimitrie Cantemir n-a consultat surse literare latine, dar acest fapt nu se reflectă copleșitor și în *stilul citatelor* din *Divan*. Aceste secvențe urmează mai curînd tradiția textelor românești religioase vechi, cu excepții semnificative mai ales în sintaxă.

¹⁷⁹ *Rula* (scr. *ruļjati* „a striga”) „a vorbi fără rost”, „a flecări” (DLR).

după cum am constatat. Corespondențele acestea între lexicul lui Cantemir și acela al lui Dosoftei afirmă, cu cît se înmulțesc aceste dovezi, și afinități stilistice.

Este foarte interesant, din acest punct de vedere, cuvîntul *aleșui*, *leșui*, care apare la ambii scriitori. După cunoscutul său procedeu, mult mai pronunțat în *Cartea a doua a Divanului*, în raport cu prima, Cantemir alcătuiește, întocmai ca în celelalte „capitole”, sub numărul 57, *Lumea, maica răuțăților și gazda tălharilor iaste* (CANTEMIR, D., pp. 235-237), o mică dar substanțială culegere de citate biblice pe această temă, selectînd o scurtă secvență și din *Psalmul 9*, care urmează după două citate din *Ieremia*. Pentru că formează, așa cum a gîndit Cantemir succesiunea lor, o microstructură, sudează ultimul citat din *Ieremia* și cel din *Psaltire*: „De care lucru iarăși Ieremiia dzice: «Pace cu priiatinul să vorovește și pre ascuns îi întinde cursă» (gl. 9, sh. 8). «Și încă-l păzind, pre sărac să-l apuce *aleșuiaște*» (*Psalm 9*, sh. 20, 21 [= 9]¹⁸⁰)” (p. 237). *Aleșui*, pe care Scriban îl înregistrează în dicționarul¹⁸¹ său la *leșui*, are sensul „a pîndi”. Pentru a înțelege mai bine modul cum își selecta Cantemir secvențele din *Biblie*, pe care le nuanța apoi în dialogul dintre Întelept și Lume, vom reproduce integral, din *Biblia de la București*, textul celor două versete citate în *Divan*, din care autorul nu menține decît finalul: „Ochii lui la cel sărac să uită. Pîndêște întru ascuns, ca leul la stîna lui, pîndêște ca să apuce pre sărac, să apuce pre sărac dea-ca-l va trage pre el” (Ps. 9, 28-29). Pentru că introducerea o făcuse cu citatul din *Ieremia*, nu mai reproduce din textele versetelor menționate, pentru a evita repetiția, tot ceea ce privește modul în care e privit săracul de către prietenul viclean, renunțînd astfel și la comparația cu leul ascuns „la stîna lui” (BB), „ca leu în ogradă” (Dosoftei), „*quasi leo in spelunca sua*” (*Vulgata*). Pentru că vorbește Înteleptul, Cantemir consideră superfluă digresiunea plastică și preferă un răspuns direct dat Lumii, cu ispitirile ei, pe care o condamnă ca „maica răuțăților și gazda tălharilor” (în titlul paragrafului 57, p. 235), printr-un raționament sec, dedus din citatele acomodată unui unic și precis scop, sub forma unei concluzii pe care

¹⁸⁰ Dimitrie Cantemir amintește de două versete: 20 și 21, adică 31 și 32, după BB, Ps. 9, pe care o respectă cu regularitate. 9 pus în croșete de Virgil Cîndea trimite la *Vulgata*, „*Psalm X secundum Hebr. v. 9*”. Pentru mai buna înțelegere a modificărilor produse de Cantemir, atît în raport cu *Vulgata*, cît și cu BB, reproducem și textul latin: „*Oculi ejus in pauperem respiciunt: insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca sua. Insidiatur ut rapiat pauperem: rapere pauperem dum attrahit eum!*”, Ps. 10, 9. (*Biblia sacra latina ex Biblia sacra Vulgatae editionis*, Sixti V, et Clementis VIII, Londra, Samuel Bagster, fără dată).

¹⁸¹ August Scriban, *Dicționarul limbii românești*, Institutul de Arte Grafice, „Presa Bună”, Iași, 1939 (SCRIBAN, DICT.).

o transcrie din *Psalmul 9*: „Și încă-l păzind, pre sărac să-l apuce *aleșuiaște*” (CANTEMIR, D., p. 237).

În completarea trimiterilor pe care le-am făcut la Dosoftei, considerăm că este necesar să subliniem faptul că Dimitrie Cantemir se întâlnește, nu numai în idei cu mitropolitul Moldovei, dar și în folosirea unui lexic comun. Lumea își întinde peste tot cursele în calea oamenilor, ispitindu-i pe cei săraci cu bogățiile și desfătările celor avuți, cu cuvintele lui Cantemir: „pre sărac să-l apuce *aleșuiaște*”. Această „pîndă” a Lumii, de jucată de Înțelept, formează miezul acestui dialog care se întemeiază pe morala creștină și conduce la o concluzie prestabilită, înfrînarea dorinței, respingerea ispitei. Folosind același cuvînt, *leșuiește* pentru „pîndește”, Dosoftei, traducînd în versuri *Psalmul 9*, oferea un posibil model și pentru Cantemir: „Ascuns să supune-n *leșnici* [locurile de pîndă ale vînătorilor] cu bogații, / Ca să viclenească, să nu-l prindă alții. / Cearcă să găsească vreme pre-n-demîna / Întru să ucigă pre cel fără vină. / Și cu ochii lacomi pre mișel prăvește, / Ca leu în ogradă ascuns leșuiește, / Túpilă s-apuce și să căpuiască, / Pre mișel să tragă-n laț și să-l smerească” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 9, p. 27, r. 85-92). Dosoftei folosește pentru „loc de pîndă” termenul vechi și regional *leșnic* și verbul *a leșui* pentru „a pîndi”¹⁸². Dicționarele noastre nu-l înregistrează și cu sensul „a urmări”¹⁸³, cum s-a afirmat. Aceasta ne îndreptățește să credem că traducerea lui Cantemir și Dosoftei nu se îndepărtează de *Biblia de la București*, care folosește termenul *pîndă*, chiar dacă cei doi scriitori recurg la un regionalism. Cu sau fără voință, voievodul își aproprie același mod de expresie ca mitropolitul.

Un cuvînt popular, *șinc* (ung. *cenk* „cățel, băietan, recrut”, SCRIBAN, DICT. 1939, p. 1368) este destul de răspîndit și cunoscut pînă astăzi, mai ales cu sensul „copil”; „3. fam. copil, băiețaș, puști”; prin *extensivne*, „fiu”; *depreciativ*, „tînăr lipsit de experiență” (ȘĂINEANU, DU, V, 1996, p. 410). Singurul sens înregistrat în DEX, care are în vedere înțelesurile de astăzi ale cuvîntului, este „copilaș, băiețaș”; *șincă* (fam., rar) „fetiță, copilică”. DLR, tom XII, 1, T, 1994, p. 177, cu informațiile recente cele mai ample, îmbogățește foarte mult exemplele, citîndu-l, în ordine cronologică, pe Dosoftei, apoi pe Cantemir: „Pui de animal sălbatic sau de cîine”. Cantemir folosește termenul într-un scurt fragment din *Psalmul 103*: „*Șincii* leului răcnind, a apuca și a cêre de la Dumnădzău hrană șie” (*Psalm 103*, sh. 21, p. 253). În *Dicționarul* citat al lui Lazăr Șăineanu, primul sens

¹⁸² *leșui* „a pîndi, a sta la pîndă” (leș + ui), (ȘĂINEANU, DU, III, p. 315).

¹⁸³ SCRIBAN, DICT.: *leș*, *alês* (ung. *les* „pîndă”), p. 740, *leșnic* (leș + nic) „pîndă”, p. 741 și *leșuiesc*, *aleșnuiesc* (ung. *lesni*) „pîndesc”. În glosarul ediției, Virgil Cîndea menționează la *aleșui* sensul „a urmări”, p. 445.

înregistrat este acela din vremea lui Dosoftei-Cantemir: „1. (*înv.* și *reg.*) pui de animal sălbatic: «veni [...] o heară cuimplită, cu șincul ei, ce era orb»”. Citatul este din *Viața și petrecerea svinților*, Iași, 1682. Amănuntul acesta, după cum vom vedea, are o anumită importanță. În *Biblia de la București*, *Psalmul 103*, traducătorii folosesc termenul *pui*, într-un context foarte apropiat de acela al lui Cantemir: „Puii de lei – răcnind ca să apuce și să ceară de la Dumnezeu mîncare lor” (BB, Ps. 103, 22). Nu folosește cuvîntul *șinci* („șincii leului”) nici Dosoftei, în *Psaltirea în versuri*, 1673, care se oprește la o soluție de-a dreptul surprinzătoare, înlocuind exoticele feline cu *lupii*, din pădurile de acasă: „Lupii urlă și scîncează, / Cînd spre vînat să gătează, / Să-ș ceie și să-ș răpască / De la Domnul să-i hrănească” (DOSOFTEI, O. 1, p. 237). Să vedem cum se pot explica aceste diferențe lexicale, la prima vedere destul de mari, între traducători experimentați, cum sînt autorii unor scrieri importante, nu numai pentru dezvoltarea limbii și a literaturii române vechi.

În tradiția traducerilor religioase românești se fixase, ca să spunem așa, judecînd după exemplele noastre, norma: *leul*, încă din secolul al XVI-lea: „Latră întru ascunși ca *leul* întru ograda sa” (COR. PS., Ps. 9, p. 62), confirmată în secolul al XVII-lea de *Biblia* din 1688 și de Dimitrie Cantemir în *Divanul*, 1698. Din această perspectivă, apare o ruptură cu *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei, care-i înlocuiește pe *lei* cu *lupi*. A doua abatere o produce Cantemir, cînd traduce în loc de *puii de leu* (BB), *șincii leului* (CANTEMIR, D., p. 253). Din dicționarele consultate, rezultă că se poate vorbi de „cățelul pămîntului”, prozaicul rozător din galeriile complicate pe care și le face sub pămînt, dar nu și de „cățelul leului”, neexistînd astfel de atestări în limba română, cu excepția animalelor care seamănă cu cîinele: *cățel de lup*, *de vulpe* etc. Deși traducea din *Vulgata*, Cantemir nesatisfăcut de compusul *cățel de leu* abandonează modelul latin (*catuli leonum*): „Catuli leonum rugientes, ut rapiant et quaerant a Deo escam sibi” (ed. cit., Ps. 104, 21), folosind termenul popular *șinc*.

Din citatul latin pe care l-am reprodus, din această cauză, integral, deducem și o altă dificultate a traducătorilor români, cînd erau puși să comunice, pe înțeles și corect, realități pentru ei exotice. În *Psaltirea Șcheiană*, Ps. 9, p. 27 și în *Psaltirea* lui Coresi (1577) „leul *latră*” (Ps. 9, p. 62)¹⁸⁴, în *Biblia de la*

¹⁸⁴ Atît în *Psaltirea Șcheiană*, cît și în *Psaltirea slavo-română* (1577) a lui Coresi pe lingă *leu*, apare slavonismul *schimen* „pui de leu sau de animal sălbatic”: „ca *schimenul* ce iaste de sălășuiaște în comoara sa” (COR. PS., Ps. 16, 12, p. 80); „izbăvit-au sufletul meu de mijloc de *schimeni*” (COR. PS., Ps. 56, p. 241). În PSALT. SCH., *schimenul* (Ps. 16, p. 42) și *schimeni* (Ps. 56, p. 174). În BB și în DOSOFTEI, O. 1, termenul

București, „puii de lei răcnesc”, întocmai ca „șincii” lui Dimitrie Cantemir (CANTEMIR, D., Ps. 103, sh. 21, p. 253), în timp ce „lupii” lui Dosoftei „urlă” și „scîncează”, ținînd locul puilor de lei flămînzi (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 103, p. 237). Habitatul leului este înfățișat la fel de variat de traducătorii români, de-a lungul timpului: „ca leul întru *ogradă* sa” (COR. PS., Ps. 9, p. 62), „Ca leul la *stîna* lui” (BB, Ps. 9, 32), „Ca leu în *ogradă*” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 9, 29), „ca leul în *culcușul* său” (B 1914, Ps. 9, 29), „ca un leu din *hățiș*” (R-G, 1938, Ps. 10, 9). Varietatea terminologică este, și în acest caz, la fel de mare.

Pot fi invocate, pentru explicarea fenomenului, mai multe cauze, variabile de la traducător la traducător, dintre care reținem două mai generale: 1. lipsa unor cunoștințe precise, pentru perioada veche, atât lingvistice, cît și din domeniul științelor naturii; 2. tendința conștientă de adaptare a mediului natural exotic la cel autohton, pentru a înlesni înțelegerea textelor sacre și de către cei mai puțin sau deloc instruiți, adică majoritatea populației în evul mediu. Deoarece diferențele lexicale de care am vorbit se prelungesc pînă astăzi, cînd nivelul cultural al celor care citesc *Biblia* este altul decît în evul mediu, explicațiile amintite nu acoperă întreaga complexitate a procesului de traducere a textului. Psalmii aparțin uneia dintre cele mai încărcate de poezie cărți din întreaga *Biblie*, încît, dincolo de orice alte criterii în aprecierea calității traducerii, trebuie luat în seamă și cel artistic. Cu excepția unor stîngăcii și greșeli din textele secolului al XVI-lea, rezultate din proasta cunoaștere a sistemelor lingvistice din care și în care se face traducerea, nu putem vorbi, în exemplele citate, de un hiat cultural¹⁸⁵ generator de inadvertențe lexicale decît în slabă măsură. Înclinăm să credem, mai curînd, că echivalențele din traduceri românești din secolul al XVII-lea, între care am reține-o în primul rînd pe aceea a lui Dosoftei, din *Psaltirea în versuri*, dar și numeroasele versete traduse de Cantemir din diferiți psalmi, în *Divan*, reușesc să realizeze o reprezentare în imagini personale a unei lumi fascinante și misterioase, însușindu-și corect, de cele mai multe ori, un mesaj greu de descifrat și de comunicat. *Ținc* pentru *pui* de animal sălbatic (de leu), *lup* în loc de *leu*, *ogradă* și *stîna* în loc de *grotă*, *peșteră* nu sînt greșeli de traducere, cum apar la prima vedere, ci conotații subiective, care intră

slavon nu mai apare în psalmii citați, fiind înlocuit de „pui de leu”: „Luară-mă ca un leu gata la vînat și ca un *pui de leu* lăcuind întru ascunsuri” (BB, Ps. 16, 13); „și mîntui sufletul meu den mijlocul *puilor de lei*” (BB, Ps. 56, 5).

¹⁸⁵ Astfel de „hiatusuri între două culturi” sînt considerate de Georges Mounin ca factori ce se „adaugă dificultăților pe care limbile înseși le opun traducerii totale”. (*Les problèmes théoriques de la traduction*, Gallimard, 1963, text reproduș în 1990, la aceeași editură, p. 68).

într-o zonă de artă naivă. „Hindusul și rusul au altfel de conotații pentru elefant”, spune Georges Mounin¹⁸⁶, cu foarte multă dreptate și cu umor. *Lupul, ograda și stîna* aduc conotații rustice în comunicare, ca și *șinc* la Cantemir, dîndu-i o coloratură subiectivă. „Schimbarea” față de textul vechiului psalmist nu este numai rezultatul unei acomodări între două universuri deosebite, cum cred unii cercetători care vor să facă, pe baza unor astfel de lexeme, din Dosoftei un poet național¹⁸⁷, preocupat de autohtonism lingvistic, ci răspund unor cerințe subiective mult mai subtile de alegere a cuvîntului capabil să preia măcar o parte din funcțiile unei adevărate imagini artistice.

Unele cuvinte vechi, adevărate arhaisme chiar în timpul lui Dosoftei și Cantemir, sau pe cale de a deveni arhaisme, pentru că erau puternic concurate și chiar eliminate din circulație, sînt păstrate în *Divan*, și e cazul să ne întrebăm de ce. Printre cele mai relevante este verbul *a meseri* ‘a sărăci’ (CANTEMIR, D., Ps. 33, 10, p. 239). Cantemir, adaptînd aceste citate propriului său discurs, transferat celor două personaje ale dialogului, produce și în cazul acesta unele schimbări. Versetul 10 din *Psalmul 33* este divizat în două, prin intercalarea, între părțile rezultate, a unor alte citate (din *Naum*, *A doua lege*, *Matei* și *Luca*), care susțin tema abordată în capitolul (glava) 61: *Vai aceleia carele ceva decît Dumnădzău mai bun a afla ciarcă* (CANTEMIR, D., p. 239). Reconstituim unitatea versetului 10 (nu o combinație între 10 și 11, cum rezultă din împărțirea pe care o face¹⁸⁸, din necesitățile arătate, Cantemir): „Bogații *meseriră* și flămînziră. [...] Căci acela, cercînd și ascultînd cuvîntul Domnului – prelucrarea autorului foarte aproape de original n.n. – nu va fi lipsit (dizice) de tot binele”. Pentru a se vedea apropierea dintre aceste texte, reproducem și versiunea din *Biblia de la București*: „Bogații au *sărăcit* și au flămînzit, iară cei ce cearcă pre Domnul nu să vor împușina de tot binele” (Ps. 33, 10). O versiune aproape identică oferă Ms. 4389, tradus din slavonă de Andrean Pانونeanul: „Cei bogați au sărăcit și au flămînzit, iar ceia ce au cercat pre Domnul nu se vor lipsi nici de un bine” (Ps. 33, 10). Dosoftei adaugă detalii complementare, dar rămîne în același cadru lexical esențial în traducerea sa versificată: „Bogătașii, ce-au nedejde pre strînsură și avere, / Flămîndzăsc în toată vremea și vin la mare scădere. / Iar carii ceărcă Domnul, de bine n-or avea lipsă, / Ce vor avea de tot bine și masa le va fi tinsă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 33, p. 76). În nici una din versiunile citate nu este folosit

¹⁸⁶ În *op. cit.*, p. 167.

¹⁸⁷ Dan Zamfirescu, *Dosoftei, poet național, op. cit.*, pp. 119-141.

¹⁸⁸ Citatul se află, atît în versiunea latină, cît și în cea din *Biblia de la București*, în versetul 10.

termenul vechi *a meseri*, înlocuit de *a sărăci*. Excepție face Dosoftei, care preferă, din motive asupra cărorora revenim, parafraza „vin la mare scădere”, *sărăcesc*. Dacă nu folosește verbul *meseri*, Dosoftei recurge la *meser*, de mai multe ori în *Psaltirea în versuri*: „Vede pre cel *meser* și pre tot *lipsitul*” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 10, p. 29), „A lipsiș și *meseri* vedz de durori grele” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 11, p. 30), „Că ei, bogătașii, pre *meser* defaimă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 13, p. 32), „Ferice de cine socotește / *Meser* și lipsit de miluiește” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 40, p. 92), „Iară eu, ce sînt mișel și *meser*, / Să ies, Doamne, de la tine versel” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 69, p. 156).

Opoziția *bogat – sărac* este fundamentală în morală creștină și străbate întreaga gândire biblică. Este și tema *Psalmului 33*, la care meditează Dosoftei și deopotrivă Cantemir. În interpretarea mitropolitului, aria semantică a termenilor de bază, *bogatul*, cu întreaga lui condiție materială și morală și „cel ce *cearcă* pre Domnul” (credinciosul), model opus celui dintîi, capătă conotații amănunțite, menite să pună în relief o conduită spirituală fără echivoc. Cantemir folosește verbul *meseri* în prelungirea unei tradiții instituite încă din secolul al XVI-lea în *Psaltirea Șcheiană*: „Bogații *meseriră* și flămîndziră, e cine cerși Domnul nu se lasă de toate burele” (Ps. 33, ed. Bianu, p. 100), continuată de Coresi (care reproduce exact traducerea versetului, într-o limbă evoluată spre o normă literară comună, epurată de regionalismul fonetic strident): „Bogații *meseriră* și flămînziră, e cine cerșu Domnul nu se lasă de toate bunele” (COR. PS., Ps. 33, 10, pp. 148-149). Prezența cuvîntului *meseri* în traducerea lui Cantemir introduce o posibilă „conotație arhaizantă” subiectivă după clasificarea lui L. Bloomfield¹⁸⁹.

Ar fi fost cu totul surprinzător ca Dimitrie Cantemir, care s-a folosit atît de stăruitor de psalmi ca material ilustrativ preponderent în *Divanul* său, să nu recurgă la această sursă și în cartea sa cea mai importantă pentru literatură, *Istoria ieroglifică*. Spirit luminat, bun cunoscător al gândirii antice și medievale, dar, mai ales, om al unei epoci în care cultura europeană se înnoia profund, un vizionar, în sensul

gîndirii filozofice, etice și sociale, impulsivat de iluminism, Cantemir rămîne un spirit profund religios. Meditația etică și filozofică din *Divan* se prelungește, aplicată la realitățile sociale și politice din țările românești, la „gîlceava” dintre Cantemirești și Brîncovenești, pentru stăpînirea scaunelor domnești de la Iași și București. Discursurile rostite, cu meșteșug ritoricesc, de personajele *Istoriei*, reiau temele morale din *Divan*: credință-necredință, adevăr-minciună, zavistie-împăcare, pace-vrajbă, iubire-ură, pizmă-dăruire, rău-bine, bogat-sărac, cinste-violenție, veșnicie-nimicnicie etc. Astfel de îmbinări antitetice, care fac obiect de meditație în psalmi, înlesnind imediat și pregnant o morală fermă, se regăsesc, după modelul din *Divan*, și în *Istoria ieroglifică*, alături de alte surse, biblice sau laice. De data aceasta nu mai este vorba de citate, nici măcar sub forma unor prelucrări. Izvoarele biblice sînt însușite și asimilate ca elemente ale gândirii și expresivității operei. Identificarea cu precizie a izvorului devine, din această cauză, dificilă, dar nu imposibilă. Operația este anevoioasă mai cu seamă pentru că sursele filozofice, de la greci și pînă la cele din epoca autorului, foarte numeroase, cum se observă din identificările deja făcute¹⁹⁰, curg în același șuvoi, făcînd rezultatele investigației nesigure, cînd este vorba de psalmi în primul rînd. Oricît am fi de sceptici în această privință, nu înseamnă că efortul nu trebuie făcut. El s-ar justifica chiar dacă am rămîne numai cu cîteva identificări certe ale unor surse psalmice și a cîtorva paralelisme cu același izvor, în *Istoria ieroglifică*, în încercarea de a găsi noi căi de acces spre înțelegerea celei mai de seamă opere literare scrise de Cantemir.

Țările noastre erau zguduite, în perioada de care se ocupă Cantemir în *Istoria ieroglifică*, de mari seisme politice, de intrigi inimaginabile, cu un cuvînt de epocă, de *zavistii* devastatoare, temă literară pe care o înfîlmim la cei mai importanți scriitori români de la sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului următor: în poema lui Miron Costin *Viața lumii*, în conotațiile istorice din *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei și în ciudata construcție romanescă a lui Cantemir, care e, cum o spune chiar titlul, o istorie încifrată a țărilor românești între anii 1688-1705¹⁹¹. Legăturile dintre cele trei mari perso-

¹⁸⁹ Vezi comentariul lui Georges Mounin, care se întrebă, pe bună dreptate, de ce acei cercetători care vorbesc, într-un fel sau altul, de „valorile obiective – sau subiective – ale limbajului”, ignoră punctul de plecare al unor astfel de teorii, care este în faimosul *Traité de Stylistique française* al lui Ch. Bally. Lingviștii americani, Bloomfield și bloomfieldienii în primul rînd, merg mult mai departe decît Bally, cînd vorbesc de „emoție ca «informație adițională» și de expresivitate «ca proprietate adițională a semnelor»”. Bally rămîne străin de orice demers semiologic și-și pierde urmele, chiar dacă este părintele stilisticii afective, din cercetările moderne care se preocupă de „co-existența, în semn, a aspectelor intelectuale și afective” (Mounin, *op. cit.*, p. 146 și 147).

¹⁹⁰ Atît Virgil Cândea, în comentariile ediției critice a *Divanului*, Editura Academiei, 1974, cît și Nicolae Stoicescu, în comentariile la volumul al IV-lea, din *Operele* lui D. Cantemir, *Istoria ieroglifică*, 1973, adună, comentează și completează minuțios un număr impresionant de informații cu privire la izvoarele celor două cărți.

¹⁹¹ Vezi CANTEMIR, I. I., nota 14, p. 294: „autorul [Dimitrie Cantemir, n. n.] precizează aici durata în timp a povestirii sale (1688-1705); partea cea mai întinsă a lucrării [a *Istoriei ieroglifice*, n. n.] este dedicată evenimentelor petrecute între anii 1703 și 1705, dar opera cuprinde și o serie de date și fapte despre epoca anterioară (partea a VI-a și a X-a)”.

nalități nu sînt pe deplin lămurite. Știm astăzi, datorită unor cercetări cu totul remarcabile, pline de erudiție, ce datorează Cantemir culturii europene¹⁹², dar mult mai puțin cunoaștem, în ciuda a ceea ce se afirmă și se crede în mod obișnuit, care sînt raporturile reale ale operei sale, privită din punctul de vedere al evoluției limbii artistice, cu cultura română, reprezentată de cel puțin trei scrieri fundamentale pentru dezvoltarea acesteia: *Biblia de la București*, *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei și *Viața lumii*, cunoscutul poem al lui Miron Costin. S-a bucurat de o atenție mai mare doar influența exercitată de Miron Costin asupra concepției etice, filozofice și chiar sociale, cu aplicare la istoria țării, din *Divanul*¹⁹³ și chiar din *Istoria ieroglifică*¹⁹⁴, fără să se facă o legătură mai aprofundată cu sursa comună, *Psaltirea*, în scrierile amintite și, direct, cu *Psaltirea* versificată și augmentată, în cel mai deplin spirit biblic, de mitropolitul Moldovei. Dosoftei este nevoit să părăsească definitiv țara cînd tînărul principe era un adolescent, iar la moartea mitropolitului exilat în Polonia avea douăzeci de ani. Să nu fi avut oare fiul voievodului Constantin Cantemir și ucenicul lui Ieremia Cacavela în mîină traducerea psalmilor lui Dosoftei, încă de pe cînd învăța în țară, încît, mai tîrziu, să n-o mai folosească în versetele traduse sau prelucrate în *Divan*, mulțumindu-se doar cu versiunea latină, deși se admite că, în *Istoria ieroglifică*, se lasă influențat de versificația lui Dosoftei? Ar fi de altfel de mare mirare ca acest strălucit cărturar să fi citit *Viața și petrecerea svinților* – și sînt dovezi în acest sens – să fi citit, de asemenea, *Biblia de la București*, dar să fi ignorat *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei, operă literară fascinantă, care îi putea marca gîndirea și scrisul chiar și în *Istoria*

¹⁹² Dragoș Moldovanu face, în volumul *Dimitrie Cantemir între Orient și Occident. Studiu de stilistică comparată*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1997, o vastă incursiune comparativă în opera scriitorului, avînd ca repere mai ales modelele apusene, care vin spre cultura română sub „influența conjugată a Renașterii și Barocului” (p. 220). Necesare și generoase considerații asupra barocului în opera lui Dimitrie Cantemir fac: Dan Horia Mazilu, *Barocul în literatura română din secolul al XVII-lea*, Editura Minerva, București, 1976 și Ion Istrati, *Barocul literar românesc*, Editura Minerva, București, 1982.

¹⁹³ Virgil Cîndea consideră că *Viața lumii* a avut o influență hotărîtoare asupra *Divanului*: „Cartea lui Cantemir este o reluare cu alte mijloace a poemului lui Costin” (CANTEMIR, D., p. 56).

¹⁹⁴ Vezi informațiile minuțioase ale lui Nicolae Stoicescu, *Opere complete*, IV, *Istoria ieroglifică*, în bogatele note și comentarii ale volumului. Pentru Miron Costin, v. nota 374, cu trimitere la Virgil Cîndea, CANTEMIR, D., pp. 417-418, nota 67. Numele lui Dosoftei nu apare menționat în aceste note la motivul *fortuna labilis*, prezent în *Eccleziast* și în *Psalmi*, obiect de reflecție și pentru mitropolit ca și pentru Miron Costin și Dimitrie Cantemir.

ieroglifică, neinvestigată pînă acum din acest punct de vedere? În ceea ce ne privește, considerăm că se cuvine să medităm cu mai multă atenție la o astfel de întrebare, pentru a găsi un răspuns mai aproape de adevăr.

În semantismul cuvîntului *zavistie* (sl. *zavistije*), de la care înțelegem să pornim demersul nostru critic, regăsim întreaga istorie agitată a Moldovei și a Țării Românești de la sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea. În *Dicționarul*, „substanțial îmbogățit”, al lui Lazăr Șăineanu, cum îl recomandă editorii actuali (ȘĂINEANU, DU), sensurile acestui termen de epocă sînt minuțios înregistrate și ordonate: „1. invidie, pizmă, gelozie; ură, dușmănie; zavistnicie: «și-ș încred domnia lor asupra unui om ... și nu iaste zavistie, nici rîvnire [invidie]”¹⁹⁵ întru ei.» BIBLIA [1688]; 2. intrigă, uneltire, pîră: «boierii de toate părțile umblau cu zavistii care de care s-apuce domnia» OD”. Cuvîntul care ne interesează este prolific. El vine în limba română cu o întregă familie (*zavistie*, *zavistnic*, *zavistui*¹⁹⁶) și își formează îndată, în circulația intensă impusă de limba receptoare, noi derivate: *zavistnicie*, *zavistios*, *zavistui-tor*. Mai mult decît atît, *zavistie* nu intră în concurență cu sinonimul său parțial *pizmă* ci, împreună, sprijinindu-se și identificîndu-se, satisfac aceleași necesități în comunicare, adînd o încărcătură afectivă și expresivă sporită și o varietate lexicală ieșită din comun. În raport cu *zavistie*, *pizmă* deține un număr mult mai ridicat de titluri în *Dicționarul Academiei* (DLR, tom VIII, P, 2, pp. 681-684): *pizmaș*, *pizmă-lui*, *pizmăluire*, *pizmăreț*, *pizmășesc*, *pizmășie*, *pizmătar*, *pizmătareț*, *pizmătarnic*, *pizmătărea*, *pizmătăresc*, *pizmătăreț*, *pizmător*, *pizmi*, *pizmitor*, *pizmos*, *pizmui*, *pizmuire*, *pizmuitor*. O adevărată amețea te cuprinde cînd parcurgi această monstruoasă enumerare de cuvinte concentrate în jurul unei singure noțiuni: a dușmăni, din diverse motive. Majoritatea acestor cuvinte sînt învechite, rare sau ieșite din circulație în limba română. Să fi fost *zavistnicii* și *pizmașii* mai numeroși în vremea lui Dosoftei și Dimitrie Cantemir? Numărul aceluia cu un comportament deviat („că *zavistnicii* pentru răul altora decît cu binele său mai mult se bucură”, CANTEMIR, I. I., p. 214) e greu de presupus că se schimbă prea lesne. Acest gust pentru răul gratuit ține de patologic. Cantemir țintuiește însă, în primul rînd, un rău social: zavistia manevrată de pungile cu aur trimise, pe toată ierarhia, la Poartă, în așteptarea unui beneficiu personal. Cert este că acum trei sute de ani o degringoladă morală tot mai accentuată, sub presiunea

¹⁹⁵ *Rîvnire* (învechit) „invidie, pizmă” (DLR). Adaosurile dintre parantezele drepte ne aparțin. Față de Șăineanu, vezi exemple mult mai numeroase în DLR, Z, 2000, pp. 36-37.

¹⁹⁶ ȘĂINEANU, DU, V, p. 530. Așezarea lui *zavistui* aici (sl. *zavistovati*) este discutabilă. În DLR: *Zavistie* + suf. -ui.

factorilor istorici cunoscuți, întărea circulația acestor cuvinte în operele literare ale celor mai de seamă scriitori din epocă: Dosoftei, Miron Costin, Dimitrie Cantemir.

Nici o altă carte din *Vechiul Testament* nu înfățișează, în culori mai convingătoare, structura morală a zavistnicului și pizmașului ca *Psaltirea*. Mitropolitul Dosoftei subliniază această racilă morală, în traducerea sa versificată a psalmilor, așa cum procedează și Miron Costin și Cantemir. Versetul 4 din *Psalmul 2*, limpede și în puține cuvinte tradus în *Biblia de la București* („Cel ce lăcuiește în ceriuri va batjocori pre dînșii, și Domnul va defăima pre ei”) capătă conotații violente, cu adresare precisă la „pizmașii” și „pîrîșii” din epocă, în versiunea lui Dosoftei: „Că Dumnedzău toate vede / Din scaunul său ce șede / În ceri, unde odihnește, / De-acolô pre toț prăvește. / Pre pizmașii și pîrîșii / Domnul va rîde de înșii / Și-i va muștra de ocară / Pentru carea-l supărara” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 2, p. 12). Este de reținut faptul că *pîrîș* are în limba veche și sensul de „om potrivnic, dușman, vrăjmaș” (DLR, tom VIII, P, 3, p. 726), întocmai ca la Dosoftei. Cuvîntul *pizmaș* are tendința, în limba veche, de a și-l asocia și pe *viclean* și, pînă la urmă, pe *vrăjmaș*, implicit pe *necredincios*, cel mai mare dușman al celui drept. Exemplele în care se produce această alunecare semantică spre cei fără de lege în general, numiți cu termenul *pizmași*, sînt numeroase în traducerea lui Dosoftei, ca în această incriminare a necredincioșilor, a păgînilor spune mitropolitul, actualizînd păcatul în sens creștin: „Ce stă-ntr-a sa *pizma*-n tot ceas păcătusul / De toț dumnedzării mai presus să urcă / Și căile sale pre tot ceasul spurcă. / Vor lipsi din față-i a tale giudețe, / Că-n svînta ta lege n-a vrea să să-nvețe. / Și căce ș-va-nvînce preste toț *pizmașii*, / Inema i-va dzîce să nu-ș mute pașii / Din rudă de rudă pînă nu va face / Peste toată lumea vrăjbă și nepace” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 9, pp. 26-27). Acesta este locul *pizmașilor* și *zavistnicilor* în lume, așa cum l-a stabilit Dosoftei în traducerea sa versificată a *Psalmilor*, scenariu pe care îl regăsim întocmai și la Cantemir, atît în *Divanul* cît și în *Istoria ieroglifică*.

Remarcăm că în *Psalmul 9* din *Biblia* lui Șerban Cantacuzino, 1688, nu apare niciodată cuvîntul *pizmaș*, aprecierea verbală asupra celui nelegiuit făcîndu-se mai ales cu cuvintele: *vrăjmaș*, *păcătus* (de cele mai multe ori), *necredincios*. În traducerea explicativă și, implicit, redundantă a lui Dosoftei, în comparație cu textul biblic, mai laconic, termenii *vrăjmaș*, *păcătus*, *necredincios*, *viclean*, *cel ce face strîmbătate* (BB) nu sînt concurați de *pizmaș*. În textul lui Dosoftei, *pizmaș* însoțește cuvintele citate, preluîndu-le încărcătura semantică și nuanțînd astfel înțelesurile textului după modelul: păcătusul „șade întru vicleșug” (BB, Ps. 9, 30); „Ce stă-ntr-a sa *piz-*

mă-n tot ceas păcătusul” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 9, p. 26). Din urzeală în urzeală, păcătusul, numit în continuare *pizmaș*, va unelti, într-un mod foarte concret, în versiunea Dosoftei, care preia și dezvoltă sugestia biblică a *răului* provocat de *vrăjmaș*: „Pentru că zise întru inema lui «Nu mă voi clăti den rudă în rudă, fără de rău»” (BB, Ps. 9, 28), pentru a o restitui la altă scară, mult mai amplă: „Inema i-va dzîce să nu-ș mute pașii / Din rudă de rudă pînă nu va face / Peste toată lumea vrăjbă și nepace” (DOSOFTEI, O. 1, p. 27). „Vrăjbă și nepace” este adaosul lui Dosoftei, prin care acesta argumentează acțiunea nocivă a *pizmașului* prezent peste tot. Autorul tuturor faptelor nelegiuite împotriva celor săraci și drepti, *pizmașul* (cuvîntul își sporește enorm sensurile) intră sub incidența pedepsei divine, cu atîta stăruință invocată de vechiul psalmist. Cuvîntul *pizmaș* se repetă de șase ori în *Psalmul 9*, versiunea Dosoftei, alături de *pizma*, cu o singură apariție, în definirea păcătusului, „ce stă-ntr-a sa *pizma*”. Atît în *Biblia de la București*, cît și în Ms. 4389, tradus din slavonă, aceste cuvinte nu apar.

Alături de cuvîntul *zavistie*, cu derivatele lui, *pizma* apare în *Istoria ieroglifică* a lui Cantemir la fel de frecvent ca în psalmii lui Dosoftei, însoțit de o familie și mai numeroasă, cu sensuri diverse, cuprinzînd o arie surprinzător de mare și cu o capacitate rară de a defini răul și pe făptuitorul lui, de la *vrăjmașul* înrăit, capabil de orice crimă, pînă la stupidul rîvnitor la bunul altuia, care, așa cum se afirmă într-o zicală populară, folosită de Cantemir, vede în găina vecinului o curcă. Unghiul de incidență sub care se plasează cele două cuvinte este de-a dreptul surprinzător la Dimitrie Cantemir, ca și la Dosoftei: „că *zavistnicul* mîhnirea îndoită poartă, una cînd lui ceva rău, alta cînd altuia ceva bine să nu cumva vie să tème” (CANTEMIR, I. I., p. 204). În mentalitatea populară „*zavistia* este mama tuturor răutăților”, iar Dosoftei spune „Ce stă-ntr-a sa *pizma*-n tot ceas păcătusul” (Ps. 9, p. 26). Pilduitoare e și lecția de morală din *Stihurile împotriva zavistiei* scrise de Miron Costin. Versurile acestea ale cronicarului au fost puse, pe bună dreptate, în legătură cu meditațiile pe această temă ale lui Dimitrie Cantemir: „Doao boale – scrie cronicarul – întru sine *zavistnicul* are: / Una cîndu petreće rău, a doao, mai mare, / Cîndu privêște pre altul că petreće bine” (COSTIN, O., p. 324). Similitudinea de idei între Miron Costin și Cantemir în definirea contrastivă a *zavistnicului*, identificat cu *pizmașul*, nemulțumit de ce are el în comparație cu ce are celălalt, este evidentă, dar izvorul e același la amîndoi: *Psaltirea prorocului David*, sursă pe care cronicarul o mărturisește, cu referire la *Viața lumii*: „Din toate stihurile să înțeleg deșărtările și nestătătoare lucrurile lumii și viața omenească scurtă, cu mărturie din David prorocul mai ales” (COSTIN, O., p. 323). Între cele care țin de „roata norocului” intră și

lucrarea zavistnicului / pizmașului, clădită pe „vorbe veninoase” și pe „ocară”: „Bine au scris în *Psaltire* de tine prorocul: «Zavistnicului iese acesta norocul, / Gîtlanul lor, mormîntul destupat cum cască. / Limbile lor, gata tot să ocărăscă.»” (COSTIN, O., p. 324). Nici în *Biblia de la București* și nici în Ms. 4389 nu apar cuvintele *zavistie* și *pizmaș*. În *Psalmul 5*, sursa lui Miron Costin, păcătoșii sînt numiți „ceia ce fac fărădelêgea”, „ceia ce grăiesc minciuna”, „bărbatul sîngiurilor și viclean”, „vrăjmașii miei” (BB, Ps. 5, 5-9). Numai la Dosoftei, „vicleanul”, „strîmbii”, „făloșii”, „mincinoșii”, „om ce varsă sînge”, termeni păstrați și în versiunea sa, în enumerarea din *Psalmul 5*, sînt numiți în plus și *pizmași*, în judecățile generalizatoare, în care se cere ajutorul lui Dumnezeu, apărătorul de cei răi și pedepsitorul lor: „Că de svînta-ț căutătură / S-or face *pizmașii* zgură”; „Că tu, Doamne, m-ești povață / Și spre tine-m deregi pașii / Ca să nu-m strice *pizmașii*” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 5, p. 18 și 19). Cuvîntul *pizmaș*, folosit cu sensul de „zavistnic”, circula în mod semnificativ în operele scriitorilor menționați și nu putem să nu observăm preponderența lui la Dosoftei, care îi dă, în psalmii în versuri – factor important de difuzare – o încărcătură semantică sporită.

Dimitrie Cantemir, folosindu-se de cuvintele Ciacalului, se apropie de o temă importantă din *Istoria ieroglifică, cuvîntul*, în încercarea de a-l caracteriza pe Constantin Duca (Vidra). *Cuvîntul*, reductabila armă a zavistnicilor și pizmătarilor, este nu o dată obiect de meditație în cartea lui Cantemir, pentru că el dezvăluie, dar și ascunde adevărul, de el profitîndu-se în două feluri: „Vidra, niam cu prepus [= bănuială], cuvînt fără prepus au grăit și sfat adevărat prietenesc au sfătuit (ce unde urechile adevărului sint astupate, acolo toate hrizmurile [= profețiile] să par basne)” (CANTEMIR, I. I., p. 81). Din această cauză, Duca își atrage ura concertată a pizmașilor („că mare scîrșnetul roatelor astupă voroava cărașurilor”, notează autorul, apelînd din nou la înțelepciunea proverbelor) și răul devine inevitabil: „și în loc ce mulțemită pentru dezvălirea adevărului i s-ar fi cădzut, nu numai din țară-și s-au izgonit, ce încă și din izvodul neamului său s-au lipsit, și aceasta nu dintr-altă pricină, precum mi să pare, au purces, fără numai din véchea și rînceda *pizmăluire*” (CANTEMIR, I. I., p. 81). Aluzie la amestecul lui Constantin Brîncoveanu la Poartă în vederea mazilirii lui C. Duca, fostul său ginere. Totul se petrece ca în proverbul bine cunoscut: „Teme-te mai mult de pizma rudei decît de a străinului”. Proverbul este deplin concordant cu înțelepciunea psalmistului, de care și în acest caz, ca în atîtea altele, a beneficiat Cantemir, nu numai în *Divan*, dar și în *Istoria ieroglifică*. Dosoftei mai întîi, oferind astfel un model, actualizează patetic, întocmai cum va proceda și Cantemir, sugestia biblică

aplicată unei experiențe personale: „Că de *pizmașul* nu mi-ar hi jele / Ce-ar ocări-mă cu ocări grele, / Că m-aș ascunde de la trăsură [= urmări neplăcute] / A om năprasnic ce mi-i cu ură. / Ce mi-i mai jele și mai grea trudă, / Cînd în *pizmește* om ce mi-i rudă, / Carele-m știe voia și gîndul, / La masă șede cu mine-n rîndul, / Și-n sărbătoare merge-mpreună / La casa svîntă-n soție [= însoțitor] bună” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 54, pp. 122-123). Circulația unor idei și cuvinte esențiale de la psalmii traduși de Dosoftei (v. pentru *pizmaș* și *Psalmul 9*) la *Istoria ieroglifică* ne îndreptățește să credem că legătura prin scris între cei doi scriitori este mult mai puternică decît s-ar fi putut bănui.

Unda subiectivă a psalmilor, în special a acelor care dirijează valul de lirism către evenimentele istorice, în care poporul ales oscilează între „credință și tăgadă”, cum avea să rezume mai târziu Arghezi o atitudine personală, dar și general umană, l-a atras puternic și pe Dimitrie Cantemir. Romanul său, după cum se știe, este autobiografic. Autorul vorbește întotdeauna în nume personal, ca și psalmistul, atunci cînd dezvăluie istoria propriului său popor, după cum spunea Etham Israilteanul (BB), (Ezrahitul¹⁹⁷), în *Psalmul 88*, cu referire la David, „unsul Domnului”: „Unde sînt milele tale cêle de-nceput, Doamne, carele ai jurat lui David întru adevărul tău? Adu-ți aminte, Doamne, de ocara robilor tăi, carea am spre-jenit în sînul meu, a multe limbi. Carea ocăriră *pizmașii* tăi, Doamne, cu carea au ocărit schimbarea unsului tău” (BB, Ps. 88, 48-50). Implicarea personală față de „*pizmașii*” care contestă legitimitatea „unsului Domnului” transpare și mai evident în versiunea lui Dosoftei: „Unde este, Doamne svinte, / Mila ta cea de mainte, / Ce ți-ai datu-ț giurămîntul / Cu David să-ț stea cuvîntul / Și svînta ta adevară, / Cînd l-ai pusul crai în țară? / Caută, Doamne, de ocără / A toț șerbii tăi din țară / Care-am spre-jenit în poală, / A păgîni mulț ce să scoală, / Și *pizmașii* ce muștrară / Craiul ce l-ai pus în țară, / Și-ș arată urîciunea, / Împuțîndu-i schimbăciunea” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 88, pp. 204-205).

Cantemir (Inorogul) este contestat de *pizmașii* lui, intriganți la tronul Moldovei, puși la cale de Brîncoveanu (Corbul), prin unelte ca Scarlat Ruset (Hameleonul): „iară în reaua inimă spurcat gînd purta (că răutatea inimii din fire réle, din răutate, răutate învață și din cercetare *pizma* și izbîndă gătește), adevă de *pizma* véche binele Inorogului și a Filului [Antioh Cantemir, n. n.] nicium nu-l poftiia. Iară din *pizma* noaă pre Vidră [C. Duca, n. n.] dintr-îmbe monarhiile [Moldova și Țara Românească, n.n.] să izgoniască (precum au și făcut)” (CANTEMIR,

¹⁹⁷ Onciul, *Cartea psalmilor*, p. 329: *Ezrahitul*.

I. I., p. 190), la alegerea lui Mihai Vodă Racoviță (Struțocămila). În câteva rînduri, întreg viesparul de intrigi pentru tron capătă conturul concret, din perspectiva teoretică expusă în altă parte, sub forma unui aforism dubitativ: „între muritori de să dă vreo fericire, pare-mi-să că alta mai mare a fi nu poate decît din rea *pizma* nepriiatinului bun sfîrșitul lucrului a să tîmpla. Așijderea, mai mare nenorocire cineva a păți nu poate decît din pricina *pizmei* sale, fericire nepriiatinului a vini cînd vede” (CANTEMIR, I. I., p. 160). Nimeni nu cîștigă, pînă la urmă, pentru că norocul este schimbător: „cînd pre cel norocit a batgiocuri va, întăi cu a sa putere îl mărește, apoi cu a altuia slăbiciune îl domolește” (CANTEMIR, I. I., p. 160). Sub astfel de auspicii, mai degrabă ale hazardului, totul se desfășoară imprevizibil și anarhic, pe un fond de instabilitate generată de zavistia tradițională de la vîrfurile piramidei sociale. Marile probleme care privesc conducerea țării eșuează, în *Istoria ieroglifică*, din cadrul lor teoretic (autocrația și domnia ereditară), în aranjamente personale. Mare gînditor, dar inabil politician, față de adversarul său, Brîncoveanu, Inorogul din carte, în ciuda prestigiului mitic al numelui, sau poate din această cauză, va aduna împotriva sa doar „viforele zavistiei” și „veninul *pizmelor*” pretendenților la tron, care-și vedeau amenințate interesele, lipsiți de aventura lor cea mai rîvnită și mai primejdioasă, tronul. Și care dintre cei mari de atunci, chiar din jurul său, și chiar dintre rude, nu nutrea o astfel de speranță?

Nu vrem să facem, în încheiere, un paradox de dragul paradoxului. Nu putem, însă, să nu observăm că, în mod tragic, destinele omenești ale acestor mari personalități, copleșite de istorie, s-au apropiat extrem de mult tocmai din cauza discordiei din țară, care i-a răpus cu cruzime. „Zavistia” și „*pizma*” despre care au scris le destramă existența: Miron Costin este dus la eșafod din porunca lui Constantin Cantemir, crimă pe care încearcă s-o scuze, fără să reușească, fiul său; Dosoftei ia calea surghiunului la Strij, în Polonia, unde își sfîrșește zilele într-o cîmplită singurătate și mîhnire; Dimitrie Cantemir, după ce-și riscă viața la Stănilești, fuge la ruși cu oștile țarului, într-un exil fără întoarcere; Brîncoveanu este torturat și decapitat la Istanbul, în fața sultanului, împreună cu fiii și ginerii lui, într-o Europă îngrozită de această tragedie dar, dincolo de agitația cancelariilor, nepăsătoare și mută, neputincioasă și, la rîndul ei, dezbinată.

Aproape că nu există psalm în care să nu fie invocată, în rugă arzătoare și cuvinte de umilință, mila divină. Înainte ca aceasta să se manifeste, ea trece pe dreapta „cumpănă cerească”, cum afirmă chiar Cantemir în *Istoria ieroglifică*: „... însă ochiul ceresc toate vede și cumpăna nevădzută toate în dreptate și

fără *filoprosopie*¹⁹⁸ cumpăneste” (CANTEMIR, I. I., p. 152). Un fir călăuzitor unește această afirmație a lui Cantemir, atît ca idee, cît și ca formulare, cu vechii psalmi în traducere românească, de la *Psaltirea Șcheiană* și pînă la Dosoftei și *Biblia de la București*: „Gotovi în giudețu scaunul său. Și elu giudecă a toată lumea în dreptate; giudecă oameriloru dreptu” (PSALT. SCH., Ps. 9, p. 22); „Găti în județ scaunul său, și el judecă a toată lumea în dreptate; judecă oameniloru drept” (COR. PS., Ps. 9, p. 57); „Ș-au gătat-ș scaun Domnul pre giudețe, / Să giudece lumea ne-alegînd în fețe. / Și cu dreptariul va socoti Domnul, / De-a certa cu lege vina a tot omul” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 9, p. 25); „Gătit-ai cu judecată scaunul lui; și el va judeca lumea cu dreptate, judeca-va norodul cu dreptate” (BB, Ps. 9, 8-9); „Gătit-au scaunul său spre judecată și el va judeca lumea; pre dreptate judeca-va pre năroade în drept” (Ms. 4389). Frapează, în versiunea lui Dosoftei, un element în plus față de toate traducerile citate, fie că sursa este slavonă (PSALT. SCH., COR. PS., Ms. 4389), fie că este grecească (BB): „Și cu *dereptariul* va socoti Domnul”. „*Dereptariul*” din versul lui Dosoftei nu este altceva decît *cumpăna* din romanul lui Cantemir (v. și SCRIBAN, DICȚ., *dereptar*, în finalul articolului *îndreptar și dreptar*, vechi *dereptar*, sensul figurat „normă, canon, regulă de viață. Cod, pravilă...”, la Cantemir „cumpănă în dreptate”). Cantemir folosește, în fragmentul atît de relevant pe care îl comentăm, întărind ideea de justiție divină din *Istoria ieroglifică* și verbul *a cumpăni*. Cea mai veche atestare a verbului, cum aflăm din DA, este din 1581: „Cît *cumpănesc* sau cît de grei sînt banii cei de argint” (*Palia de la Orăștie*). E frapantă apropierea textului lui Cantemir de acela al lui Dosoftei, deosebirile lexicale fiind aparente: *dereptariul* are sensul de *cumpănă*, cîntar, cum am văzut, iar *ne-alegînd în fețe*, echivalează sintagma „fără *filoprosopie*” [= fără părtinire] din *Istoria ieroglifică*.

Din cele spuse pînă aici, putem trage două concluzii. Cantemir nu s-a folosit numai de *Vulgata*, atunci cînd a tradus numeroasele fragmente din psalmi în *Divanul*, cu excepția surselor declarate, cum ar fi Wissowatius, și nici în parafrazele unor versete din psalmi în *Istoria ieroglifică*. În astfel de traduceri sau de prelucrări, el se dovedește tributar stilului religios pe care îl preia din literatura veche românească, reprezentat de cartea tipărită, rod al bisericii în cele mai multe cazuri. Dosoftei ne apare ca o sursă puternică în opera literară a lui Dimitrie Cantemir. Această concluzie o atrage și pe cea de a doua. Marele învățat, legat de cultura europeană a

¹⁹⁸ Explicat de Cantemir în *Scara a numerelor și cuvintelor streine tilcuitoare*: „fățarnicie, căutarea voii pe strîmbătate” (CANTEMIR, I. I., p. 65).

epocii, prin atâtea elemente pe care le receptează, rămîne, în opera lui literară, privită din perspectiva motivelor biblice, a psalmilor mai ales, un scriitor mai apropiat de literatura română veche decît s-a crezut prin anii '70, din secolul trecut, cînd exegeza critică s-a grăbit să-i fixeze cu precădere un loc de

emancipat prinț european și mai puțin de voievod răsăritean, care privește doar cu un interes sporit spre Apus, dar din cu totul alte motive, în ordinea priorităților, decît cele stilistice¹⁹⁹, reflectate mai ales în latinizarea forțată a sintaxei, care-l conduce la un fel de manierism greoi și inestetic.

¹⁹⁹ Pe acestea le-am numi, preluînd o expresie a lui Paul Zumthor, „fremătări superficiale ce nu răscolesc straturile profunde” ale unui „tradiționalism fundamental” (P. Zumthor, *op. cit.*, p. 108). În acest „tradiționalism fundamental”, pe care încearcă să-l deschidă spre Occident, Cantemir se înfîlnește, în receptarea psalmilor și a textelor biblice în general, cu marii scriitori români din a doua jumătate a secolului al XVII-lea, de care se simte profund legat.

PARTEA A II-A

PSALMII ÎN LITERATURA ROMÂNĂ MODERNĂ

I. ION HELIADE RĂDULESCU. PENTRU O POETICĂ A PSALMILOR

Cartea publicată la Paris în limba română de Ion Heliade Rădulescu: *Biblicele sau notiții istorice, filosofice, religioase și politice asupra Bibliei*²⁰⁰ anunța, prin erudiția investită în paginile ei, un autor bine familiarizat și cu textele biblice. Chiar din primele rînduri ale prefeței, pe care o intitulează *Prolegomene*, cel care tocmai urma să părăsească exilul de zece ani pentru participarea, printre conducători, la revoluția de la 1848, în Țara Românească, își exprimă un mod particular de a privi *Biblia*, considerată cea mai importantă operă de edificare socială: „*Biblia* fu unica carte din toate operele minții umane ce din concepția sa fu destinată a străbate locurile și secolii, a se purta peste apele multe și din chaosul elementelor diverse și în luptă a crea o lume socială”²⁰¹. Va face, în consecință, fără o grijă prea mare pentru adevăr, o istorie a Țărilor Românești fundamentată teoretic pe *Biblie*, pe scurt și cu cuvintele autorului, „pentru că instituțiile lor fură atît de biblice”²⁰². „*Biblia* apărău în toată claritatea – afirmă Heliade – pentru că apărău în limba populară” și prin aceasta „mîntui naționalitatea”²⁰³. Tendința de a aduce argumente biblice în discuțiile la ordinea zilei în epocă: societate, națiune, limbă, este evidentă și deloc întîmplătoare. „Ne prezentăm cu *Biblia* în preziua pericolului”²⁰⁴, precizează Heliade cu gîndul la evenimentele sociale și politice din epocă, în care se implicase în țară și le ur-

mărea cu aceeași pasiune și din exil. Vorbește, în acest sens, de „*Biblia celor Șaptezeci*, tradusă d'a dreptul din helenește astfel cum s-a conservat de Biserica Răsăritului”²⁰⁵, pe care o consideră superioară versiunii ebraice și singura potrivită pentru români: „nu *Biblia* judaistă, ci a celor Șaptezeci este baza și originea Religiei noastre”²⁰⁶. Heliade are în vedere, formulîndu-și observațiile cu privire la originea *Bibliei* românești în *Septuaginta*, tipărirea unei noi versiuni, după modelul celei de la Petersburg, din 1819, dar în litere latine: „În contra Panslavismului rus punem ca o linie de demarcație numai douăzeci și patru de litere romane”²⁰⁷.

Din *Prolegomene* la *Biblicele* lui Heliade rețin mai puțin atenția observațiile sale istorice și religioase, fanteziste și de multe ori inexacte. În schimb, merită să fie luate în seamă informațiile sale cu privire la limba *Bibliei* tipărite în secolul al XVII-lea, pe care face greșeala s-o situeze în epoca lui Matei Basarab, cum afirmă în mai multe locuri, și nu a lui Șerban Cantacuzino²⁰⁸. Exprîmîndu-și recunoștința față de vechii traducători, fără nici o încercare de a risipi anonimatul care-i ținea în uitare, Heliade atrage atenția, în imagini pe cît de naive tot pe atît de entuziaste, că se va folosi, în propria sa traducere, proiect care-l preocupa atunci, de vechiul text din secolul al XVII-lea, arătînd și motivele care l-au determinat să procedeze astfel: „Sarcina cea mare și dureroasă au dus-o ei, căci deschiseră un drum nebătut: ei laborară cîmpul cel mare, ei plantară și crescură arburii intelectuali și naționali, și noă nu ne lăsară decît condiția de a curățî, unde și unde, ramurile us-

²⁰⁰ Ion Heliade Rădulescu, *Biblicele sau notiții istorice, filosofice, religioase și politice asupra Bibliei*, Tipografia lui Prave și comp., Paris, 1858.

²⁰¹ *Idem*, p. I. Pentru a ușura înțelegerea textului, am îndepărtat din ortografia autorului tot ce constituia o piedică, din acest punct de vedere, păstrînd doar unele particularități semnificative și de mai mare durată (*chaos*, de exemplu, folosit și de Eminescu).

²⁰² *Ibidem*, p. II.

²⁰³ *Ibidem*, p. III.

²⁰⁴ *Ibidem*, p. V.

²⁰⁵ *Ibidem*.

²⁰⁶ *Ibidem*, p. IX.

²⁰⁷ *Ibidem*.

²⁰⁸ Heliade exagerează, probabil voit, în scopuri propagandistice naționale, meritele culturale ale lui Matei Basarab: „Prin urmare, în mai puțin de douăzeci de ani, toată biblioteca Bisericii fu tradusă în limba română astfel cum se vorbea pe atunci” (p. III). Această muncă de creație este comparată cu „începutul *Bibliei*” (p. IV), în aceleași scopuri.

cate, plantele părăsite și omidele ce poate veștezi și acoperi de doliu grădina ce ne lăsară în moștenire²⁰⁹. Din fraza de încheiere a acestui raționament, înțelegem și mai deslușit scopul urmărit de noul traducător: „Ei creară; noi n-avem decît a conserva și a mai mări moștenirea noastră”. Minuțios, indică și sursa grecească de care se va folosi pentru îmbunătățirea textului: „*Biblia* ce înfățișăm astăzi românilor este adevărata versiune a celor Șaptezeci, după ediția tipărită la anul 1843 în Atena sub preveghierea celor mai competenți bărbați ai epocii noastre²¹⁰”, neuitînd să atragă atenția că „adevărurile sau culorile locale sînt conservate cu scumpătate în traducția²¹¹ noastră”. Înțelegem de aici că Heliade avea de gînd să păstreze, în traducerea sa, tot ce era bun, în sensul vederilor expuse în prefață, în vechea *Biblie* cantacuzinească, cu îmbunătățirile aduse pînă în edițiile din epocă. La modul superlativ va aprecia în special psalmii din versiunea românească la care se referă, fără să o numească cu exactitate, pe care o consideră o reușită exemplară împotriva faptului că limba literară a epocii era departe încă de a satisface exigențele unei limbi de cultură, între care și pe cele artistice: „Cu toate neajunsurile unei limbe neculte, reușiră în multe locuri, mai vîrtos în psalmi, a da un model de stil ce nu-l are nici limba helenică²¹²”. Separarea pe care o face Heliade între psalmi și restul cântecilor *Bibliei* ne apare deosebit de semnificativă. E clar că intervine aici o percepție estetică și aceasta nu mai e a filologului, preocupat de transpunerea unui text dintr-o limbă în alta, ci a poetului.

Acest tratament privilegiat acordat psalmilor, față de alte cărți ale *Bibliei* se observă foarte bine și în considerațiile teoretice de stilistică ale lui Heliade, chiar dacă acestea nu sînt pe de-a-ntregul originale, cum a demonstrat, cu atîta acribie, D. Popovici²¹³.

²⁰⁹ Ion Heliade Rădulescu, *op.cit.*, p. XI.

²¹⁰ *Ibidem*.

²¹¹ În 1858, după cum rezultă din *Prolegomene*, Heliade avea traduse două cărți din *Biblie*. Notele din volumul *Biblice* indică exact: „cartea întîia a Genezii și a doua a Exodului.” Se precizează, de asemenea, importanța acestor „note”: „Cît pentru înțelegerea istorică, archeologică, literară, politică și religioasă vin în ajutor notele ce le dăm în opera numită *Biblicele*” (p. XI).

²¹² *Ibidem*.

²¹³ În *Note și comentarii* la tomul al doilea al ediției I. Heliade Rădulescu, *Opere*, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1943 (în continuare HELIADE, O. II), D. Popovici observă că *Pentru stil* „face parte din lecțiile de literatură ținute de Heliade la Școala Filarmonică, pe care le făcea publice în «Curierul românesc», 1834, nr. 71: «Lecțiile sale vor fi despre elocvență și felurile ei, despre stil și felurile lui [...] despre poezia sfîntă sau cea evreească, ai căreia autori sau prooroci sînt traduși în limba noastră»” (p. 444). Am reținut din citatul dat de D. Popovici numai atît cît era necesar demonstrației noastre, care urmărește să pună în relief interesul lui Heliade pentru textele biblice. Sursele teoretice ale expunerii lui He-

De altfel, marele deschizător de orizonturi culturale pentru românii trăitori la începutul secolului al XIX-lea, cum s-a manifestat în atîtea împrejurări acest cărturar, nu și-a ascuns sursele, pe care nu le-a citat însă cu rigoare. Rămînînd pe terenul care l-a preocupat pe D. Popovici, definierea și ilustrarea stilului sublim, reamintim că Heliade pomeneste nume ca: La Harpe, Boileau, dintre cei vechi pe Longin²¹⁴ și alții²¹⁵. Citatele din psalmi sînt bine reprezentate în această expunere compilativă a lui Heliade, o dovadă certă asupra locului pe care îl acorda autorul acestor creații lirice religioase în literatură, în încercarea de a defini stilul sublim sau înalt, în spiritul retoricii clasice. Vom semnala buna limbă românească a fragmentelor citate din *Psalmii 7, 9, 18*, apropierea lor de sursa mereu laudată: *Biblia* românească veche, din secolul al XVII-lea, ale cărei rădăcini le căuta în *Septuaginta*, așa cum se oglindesc ele în edițiile mereu îmbunătățite, pînă la aceea pe care o va fi consultat în momentul cînd scria atît de interesanta sa încercare *Pentru stil*. Traducerea, abia modernizată, a fragmentelor din Ps. 7 și Ps. 8, calcă pe modelul *Bibliei* din 1688, pe care n-o citează, pentru că folosește, cum am văzut, textul Bisericii Ortodoxe române din epoca sa: „Scoală-te, Doamne, întru mînia ta; înalță-te întru hotărîrile vrăjmașilor tăi, și te scoală, Doamne Dumnezeuul meu, cu porunca care ai poruncit, și adunare de noroade te va încungiura” (*Pentru stil*, Ps. 7, 6-8, p. 32); „Scoală-te, Doamne, cu urgia ta, înalță-te cu mînie asupra vrăjmașilor tăi. Și te scoală, Doamne, Dumnezeul meu, cu porunca care ai poruncit, și adunarea năroadelor te va încungiura” (BB, Ps. 7, 6-7). Sînt păstrate de Heliade cuvinte vechi, pe care, mai tîrziu, le va prizoni (*noroade*), sau fonetisme ca încungiura. Punem în paralel și citatul din *Psalmul 9*: „Că ai făcut judecata mea și dreptatea mea; șazut-ai pre scaun cela ce judici dreptatea; cercetat-ai neamurile și a pierit necredinciosul, numele lui s-a stins în veac și în veacul veacului. Vrăjmașului i-au lipsit săbiile întru sfîrșit și cetățile i-au sfărîmat. Pierit-au pomenirea lui

liade sînt, precizează editorul, Marmontel și La Harpe, în primul rînd, dar și „Hugh Blair, scriitorul englez a cărui operă este bine cunoscută lui Heliade atît prin adaptarea profesorului său Vardalah, cît și prin traduceri franceze” (pp. 444-445). Important e că, în primele decenii ale secolului al XIX-lea, Heliade îl obișnuiește pe cititorul român să se apropie de psalmi și cu interes estetic, inviîndu-l să recunoască în versetele lor o sursă de adevărată poezie.

²¹⁴ Acestui retor grec i s-a atribuit tratatul *Despre sublim*, paternitate contestată și apoi respinsă ca nefondată. Heliade cunoștea, din sursele franceze consultate, puse în evidență de D. Popovici, înfrîurirea acestui tratat asupra lui Boileau: „Boalo, în chibzuirile sale asupra lui Longin, zice: «Sublimul este oarecare putere de cuvînt cuviincioasă a înălța și a hrăpi sufletul...»” (HELIADE, O. II, p. 29).

²¹⁵ D. Popovici, HELIADE, O. II, pp. 29-37.

cu sunet" (*Pentru stil*, Ps. 9, 4-7, p. 32). Fragmentul din Ps. 9 mărturisește aceeași filiație: „Căci ai făcut judecata mea și legiuirea mea, săzut-ai pre scaun, cel ce judeci dreptatea. Cercetaș limbile, și peri necredinciosul; numele lor l-ai stins în veac și în veacul veacului" (BB, Ps. 9, 4-6). În încheiere, fără să mai citeze, Heliade constată: „Pre lângă acestea (Ps. 7, 9, 18, n.n.) după ce toți psalmii sînt plini de înălțime de cuvînt, apoi psalmii 102 și 103 întregi sînt un model de stil sublim" (p. 32).

Acela ce cu atîta grijă se străduia să demonstreze calitățile stilistice ale textelor biblice, și cu deosebire ale *Psaltirii*, avea să folosească sursa aceasta în propria sa creație. Neluată în seamă astăzi, activitatea sa literară din perioada italianizantă, blamată pentru cunoscutele exagerări lingvistice, ar trebui repusă în discuție, dacă nu chiar modificată optica prin care trebuie privită această parte a creației sale poetice, în care intră și *Anatolida*, „poema noastră originală”, cum i-o prezenta Heliade lui Bariț, într-o scrisoare din 1869²¹⁶. Reținem, din această scrisoare, câteva observații pe care le face filologul asupra limbii în care și-a scris poema, distingînd două etape: „Începem cu poema noastră originală intitulată *Anatolida*, a căria programă era trasă încă din anul 1836, și din care ca o încercare am publicat cîntul I, așa cum era limba în acea epocă. Restul, al căruia copriș se suie pînă la cincisprezece cînturi, s-a elaborat în anul acesta. N-am prea atins limba din cîntul I înadins, pentru că descriind o rebeliune oarecare din starea chaotică, parcă și limba ar simbolisa epoca aceea din starea ei rudimentară de pe atunci” (HELIADE, O. I, pp. 585-586).

Rezultă din cele afirmate de Heliade în scrisoarea către Bariț că el considera, cu trei ani înainte de moarte, că limba literară evoluase, prin contribuția sa filologică, teoretică și practică, la un stadiu superior față de „starea ei rudimentară” dinainte de 1836-1838, cînd primul cînt din *Anatolida* fusese elaborat și tipărit. D. Popovici va publica de altfel separat, în corpul ediției sale, *Căderea dracilor*, și în *Anexe, Anatolida, Imnul creațiunii*, care începe cu cîntul II, autorul neducîndu-și mai departe opera. În legătură

²¹⁶ D. Popovici, în *Note și comentarii la I. Heliade Rădulescu, Opere*, tomul I, ediție critică cu introducere, note și variante de D. Popovici, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1939 (în continuare HELIADE, O. I) reproduce, după scrisoarea adresată de poet lui Bariț, în 1869, sumarul *Anatolidei*, în care cîntul I poartă titlul *Tohu-Bohu* (p. 585), care-l înlocuiește pe cel vechi, *Căderea dracilor*, „prea banal, pentru un om care voia ca scrierile sale să poarte întipărită știința lui pînă în colțurile cele mai ascunse ale lor” (pp. 587-588). După citarea surselor consultate de Heliade („traducerea franceză a *Bibliei*, făcută și bogat comentată de S. Cahen”, Paris, 1845-1856, în primul rînd, dar și contribuțiile lui Pierre Leroux), editorul precizează: „Tohu-Bohu desemnează amestecul haotic, care, în evoluția cosmică, a precedat crearea lumii” (p. 588).

cu modificările propuse de Heliade în poema sa, la un interval atît de mare, este de reținut faptul, observat bine de D. Popovici, că ele sînt mult mai adînci decît par dacă ne limităm numai la înlocuirea unor titluri (*Căderea dracilor* prin *Tohu-Bohu* și *Anatolida* prin *Omul și forțele*), acestea avînd un rol „ilustrativ” important și „privesc în primul rînd expresia”²¹⁷. Fără să insiste, autorul ediției trece prea repede, alunecînd pe panta explicării titlurilor, peste cea mai importantă constatare a sa: schimbarea modului de interpretare și înțelegere a *Bibliei*: „Heliade arată, după revoluție, o înțelegere cu totul alta pentru ea decît mai înainte. El ajunsese să înțeleagă simbolurile ei, și întreaga lui operă se va resimiți de dubla poziție a scriitorului față de *Scrierea Sfîntă*: uneori acceptată în expresia ei directă, alteori înțeleasă în sensul ei intern. Dacă vorbește de Adam, Adam însemnează, pentru scriitorul român, *omul în general, umanitatea*; dacă vorbește de Dumnezeu, acest Dumnezeu este *Eloim*, ceea ce însemnează întradevăr *Dumnezeu* pentru că însemnează *Puterile*”²¹⁸.

În *Imnul creațiunii*, poetul perindă de fapt zilele *Facerii* după *Biblie*, în ample dezvoltări menite să pună în relief grandoarea creației divine, și, prin aceasta, măreția Atotputernicului Creator. Pot fi recunoscute, din loc în loc, „expresiile” biblice, cum le numește D. Popovici, ușor adaptate și, mai ales, șocante prin lexicul nou introdus de poet: „Ai zis: fie lumină! și iată sunt, Eterne; / Împlut-am universul ca peplu împrejuru-ți, / Și Spiritul vieții se poartă peste ape...” (HELIADE, O. I, p. 357); „Se face iară seară, se face dimineață” (HELIADE, O. I, p. 358); „Cît e de bine, Doamne, cînd tu zici că e bine” (HELIADE, O. I, p. 359); „Și iar se face seară, și iarăși dimineață, / În deltele eterne se-nscrie ziua-a treia...” (HELIADE, O. I, p. 360); „Spre luminarea zile, spre luminarea nopții” (*Ibidem*); „A Domnului iar voce răsună peste ape, / Și aerul și marea se împle de viață” (*Ibidem*); „Iar Creatoru-și vede în om asemănarea / Și se dilectă-ntrînsul...” (HELIADE, O. I, p. 362). În cuprinsul poemei, poetul lărgeste mult sfera inspirației mitologice, în același limbaj neologizant mai mult decît italianizant, neevitînd nici creațiile lexicale proprii, pline uneori de ingenuități sonore: „E om, și n-are oamă, ca leul o lionă” (*Viața sau Androginul*, HELIADE, O. I, p. 366) și de umor, poate că nu tocmai involuntar. Remarcabile ne par pasajele în care vin ecouri din *Psalmi*, accentele imnice, în preamărirea lui Dumnezeu, fiind specifice acestui gen de poezie religioasă:

*Cît ești de mare, Doamne! și cît de admirabili
Sunt operele tale!
Glorificați pe Domnul, Puteri, Eloimi, Angeli,
În harpele serafici cîntați, prea-înălțați-l:
În cer și pretutindeni răsune: osană!*

²¹⁷ *Note*, HELIADE, O. I, p. 587.

²¹⁸ *Ibidem*.

Lumină, întunec, puteri și elemente,
Sori, astre și luceferi, răsune firmamentul
De laudele voastre.

Pământ, trage danțul în cercul horei tale;
Și tot ce este-asupra-ți ardice a sa voce
Și rugă către ceruri. – Ai munților nalți cedri,
Plecați al vostru creștet, vă înclinați, o arbori,
Și plante câte sunteți, verdeață, pom și floare,
Nălțați profumul vostru.

(Anatolida, Imnul creațiunii, HELIADE, O. I, pp. 362-363)

Rădăcina psalmică a unor versuri ca acestea este neîndoielnică și ea nu poate fi acoperită de retorica gongorică a poetului român, mare consumator de cuvinte exotice: *Eloimi, Angheli, harpele serafici, firmament, profum, idiome, panhymnul, omnipotent Eternul*. Patosul reținut („Cîntați numele lui! Că bun este Domnul; în veac este mila lui și din neam în neam adevărul lui”, Ps. 99, 4)²¹⁹ devine paroxistic la Heliade (v. versurile 205-209, HELIADE, O. I, pp. 362-363). Oricare ar fi *Psalmul* originar, răspunsul poetului e o supralicitare lexicală. Versetul „Binecuvîntați pe Domnul toți îngerii lui, cei puternici la virtute, care faceți cuvîntul lui și auziți glasul cuvintelor lui” (Ps. 102, 20) se dilată și se colorează altfel, cu toate că poetul respectă forța angelologică a originalului: „Glorificați pe Domnul, Puteri, Eloimi, Angheli, / În harpele serafici cîntați, prea-înălțați-l: / În cer și pretutindeni răsune: *osană!*” (HELIADE, O. I, p. 362). Heliade are o preferință deosebită, ca și psalmistul vechi, să-l slăvească pe Dumnezeu, creatorul vieții pe pământ, dar o face cu acea involburare stilistică ce-i este specifică, obținînd efecte noi, contrastante față de textul de la care pornește (versetele 18-29): „Sătura-se-vor copacii cîmpului, cedrii Libanului pe care i-ai sădit” (Ps. 103, 18) pînă la „...toate se vor umple de bunătați” (Ps. 103, 29). Pentru a se putea vedea mai bine impactul *Imnului creațiunii* cu *Psalmul 103*, combinat cu *Facerea*, trebuie lărgită comparația cu părțile anterioare finalului poemei: V. *Peștii și paserile*, VI. *Animalele pămîntului*. Ne limităm observațiile asupra acestei confluente de motive și imagini doar la trei versete (25-27), care i-au reținut atenția și i-au stimulat imaginația și lui Dosoftei: „Cît s-au mărit lucrurile tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut! Umplutu-s-a pămîntul de zidirea ta. Marea aceasta este mare și largă; acolo se găsesc tîrîtoare, cărora nu este număr, vietăți mici și mari. Acolo corăbiile umblă; balaurul acesta pe care l-ai zidit, ca să se joace în ea” (B 1914). Heliade vede, cum este și firească, întocmai ca și psalmistul, peste tot, în acest peisaj marin, opera „Ziditorului”, *omni-*

²¹⁹ În astfel de situații, pentru a nu mări fără rost contrastele, am apelat, tacit, la textul modern al *Bibliei* românești, lăsîndu-l pe cititor să folosească ediția pe care o are la îndemînă. Cînd cităm textul vechi, indicăm întotdeauna edițiile BB, B 1914.

potenta voce, folosindu-se de un limbaj care-l îndepărtează de sursă, amănunțind, într-o ordine, i-am spune, aproape darwinistă, popularea mărilor cu viețuitoare: „A Domnului iar voce răsună peste ape, / Și aerul și marea se împle de viață. / Dau ramuri zoophite, polipii iau simțire; / Se împle tot abisul, coprinsele marine...” (HELIADE, O. I, p. 360). Nu lipsește nici „jocul în ape” din psalmi și nici precizarea zilelor *Facerii*: „Voi, notători, asemeni jucăți-vă în ape, / Împleți coprinșul mării, cîmpiele-eterii; / Sunt binecuvîntate a voastre tinerețe / Și candido flori. / L-aspectul vostru Domnul exclamă că *e bine* (subl. a.). / Și vine iară seara, se face dimineață / Se-ncheie ziua-a cincea” (HELIADE, O. I, p. 361). În general, atunci cînd se vorbește de *Imnul creațiunii* din *Anatolida* lui I. Heliade Rădulescu se face trimitere la o singură sursă biblică, *Geneza*, așa cum procedează Al. Piru în studiul introductiv la ediția critică a lui Vladimir Drimba: „Al doilea cînt al poemului, *Imnul creațiunii*, se ține mai aproape de *Geneza*”²²⁰. Credem că, la acest evident izvor, trebuie adăugată și *Psaltirea*. Organizarea poemului este, cum s-a afirmat, după cartea *Facerii*, pe zile și fapte, dezvoltate amănunțit, pînă la nerecunoaștere, combinate cu mituri exterioare *Bibliei*. Acestea alcătuiesc structura epică a poemului, supusă unei tensiuni lirice exaltate, de imn închinat lui Dumnezeu. Poetul se avîntă într-o adevărată competiție cu psalmistul, în laudele aduse Creatorului²²¹, cu vădita intenție de a surclasa textul biblic, și ajunge la o mare risipă de cuvinte, în contrast izbitor cu economia verbală a modelului scriptural.

Pentru a putea aprecia cît de mult prețuia Heliade valoarea poetică a psalmilor putem cita și *Harpa lui David*, poezie pe care o traduce din Byron²²², care exprimă și un orgolios gînd personal al traducătorului român în situația poetului mai presus de măreția regală: „Harpa lui David era mult mai forte / Și decît tronu-i. Poetul trecuse / Sus, mai presus decît rege...”

²²⁰ I. Heliade Rădulescu, *Opere I, Poezii*, ediție critică de Vladimir Drimba, cu un studiu introductiv de Al. Piru, Scriitori români, București, Editura pentru Literatură, 1967, p. XLVIII (în continuare, HELIADE). Deși folosim excelenta ediție Popovici, nedepășită pînă astăzi ca informație, dar incompletă, am îndepărtat din text, după ediția Drimba, unele lecțiuni îndoielnice ale editorului anterior.

²²¹ G. Călinescu crede că: „Poetul a intuit jubilația sacră”, ceea ce este adevărat, și că „e înfiul autor de laude” (CĂLINESCU, IST., p. 142; ILR, II, p. 284). Afirmția ultimă ne apare exagerată, chiar dacă l-am avea în vedere numai pe Dosoftei.

²²² După cum precizează D. Popovici, HELIADE, O. I, p. 599, „poezia este tradusă tot din Byron: face parte din poema *Heaven and earth*, partea I, scena III, tradusă de Heliade în românește (*Cerul și pămîntul. Mister*, în *Din operele lui Lord Byron*. Traduse de I. Eliad. Tomul I, București, 1837”. În ediția Drimba, I. Heliade Rădulescu, *Opere IV, Traduceri. Teatru*, Editura Minerva, 1985, nu se află, la locul citat, partea I, scena III, *Harpa lui David*.

(HELIADÉ, O. I, p. 600). Elogiul adus lui David, socotit părintele psalmilor și poet de cea mai înaltă expresie literară, „sublim”, cum s-a afirmat, se regăsește și la Grigore Alexandrescu, într-una din cele mai cunoscute satire ale sale: *Epistola către Voltaire*. Nu numai adăpostit de Heliade un timp, dar și sub tutela literară a acestuia, poetul, țirgoviștean, ca și protectorul său, ajuns la București, după ce rămâne orfan de amândoi părinții, „prin 1827”²²³, publică poezii în „Curierul românesc” și un volum, de versuri, *Eliezer și Nefali*, bucurându-se de același sprijin generos al confratelui mai în vârstă. Cei doi poeți aveau să se despartă în condiții insuficient de bine lămurite; între ei va izbucni o polemică violentă, cu acuze reciproce, iar, după opinia lui G. Călinescu, Heliade îi păstră protejatăului său de altădată „o ură nestinsă”²²⁴. Am deschis această paranteză – pe care o închidem aici – pentru a putea aprecia dacă, la data când elabora Grigore Alexandrescu *Epistola către Voltaire* (1838-1841), apărută în volum în 1842²²⁵, relațiile dintre cei doi puteau afecta, în vreun fel oarecare, opera lor literară, în speță scrierea care ne interesează. Reținem mai întâi faptul că între anii 1837-1838, relațiile dintre Heliade și Alexandrescu erau extrem de încordate: „Prin 1837-1838 intervine între cei doi scriitori o ruptură (s.n.), care a dus la o polemică de câteva decenii” (ILR, II, p. 312). Două pasaje din *Epistola către Voltaire*, care nu depășesc însă decența, s-ar părea că îl privesc pe Heliade. Amîndouă vizează poziția, atât de influentă a lui Heliade în prima perioadă de activitate filologică, în problemele limbii române literare: „Altul, strigînd furios că sîntem de neam latinesc, / Ar vrea să nu mai avem nici un cuvînt creștinesc, / Și lumii să arătăm că nu am degenerat” (*Epistola...*, ed. Fischer, p. 171). Călinescu îl va ironiza mai tîrziu cu cuvinte mult mai aspre: „lui Eliade îi intră în cap multe nebunii”; „[...] își creează un jargon italo-român de înfățișare grotescă”. „Aberația lui Eliade” a avut, „ca orice lucru rău”, după cum s-a și întîmplat, „și o urmare pozitivă”, concede criticul, pentru că a deschis, prin scrișul său, calea multor neologisme în limba română (CĂLINESCU, IST., p. 138). Dacă cei doi scriitori nu s-au înțeles, din motive personale, la care trebuie adăugate, neapărat, cele culturale și politice, în problema importanței vechilor psalmi, considerați ca literatură, s-au aflat pe același teren, prioritatea revenindu-i lui

Heliade. Spre deosebire de alți istorici literari, n-am vedea aici numai influențe din afară²²⁶, ci, mai curînd, gînduri comune, iar unele pornesc de la Heliade către urmași, în problema importanței psalmilor ca poezie. Aceste preocupări pentru textele biblice, pentru psalmi îndeosebi, erau mai vechi la Heliade, de prin anii '30, cîțiva ani înainte de „ruptura” dintre cei doi scriitori. Constatarea lui Grigore Alexandrescu cu privire la regele-poet, David, este profund heliadescă, așa cum este și caracterizarea „cîntărilor” sale din *Psaltire*: „Acele nalte cîntări, acele gîndiri cerești, / Care-al naturei stăpîn el însuși le-a însuflat, / Spre slava numelui său, poetului împărat” (p. 168). Este o concordanță perfectă între aceste versuri ale lui Alexandrescu și cele ale lui Heliade din *Harfa lui David*, rezultate din aprecierile mult mai vechi, cum am văzut, ale aceluia care deschide drumul gîndirii religioase în literatura română modernă. Poetul, descoperit și laudat în personalitatea regelui David, trece mai „sus”, aparține altor sfere, mai „nalte”, pentru că „Spiritul Domnului sta peste dînsul”, iar harfa sa, „celebra a Domnului mărire, / Spunea ale lui Israel mari fapte, / Ea răspîndea peste văi bucuria: / Tresărea munții, se pleca cedrii” (HELIADÉ, O. I, p. 600).

Cine vrea să cunoască mai exact atitudinea lui Heliade Rădulescu față de psalmi trebuie să citească cu multă atenție poezia sa din 1847, *În așteptarea lui 1848*, titlu politic, urmat de două subtitluri generatoare, la prima vedere, de mari nedumeriri: *Preziua, Psalm*. Inițial, în varianta din „Curierul de ambe sexe”, poezia se intitula *Imitație din Psalmul C1*²²⁷, mărturisind o prelucrare și, mai ales, o adaptare a Psalmului 101 la realitățile românești din preajma (*Preziua*) revoluției. Procedul nu trebuie să ne mire la un scriitor care mai tîrziu avea să scrie *Biblicele sau notiții istorice, filosofice, religioase și politice*. În prima parte, a acestei „imitații”, luîndu-și libertatea, permisă și chiar necesară într-o versiune poetică, poate prea mare pe alocuri, poetul urmărește verset după verset vechiul *Psalm 101 (Rugăciune la sârca, BB)*. Acestor distanțări nu le lipsește poeticitatea: „Auzi-mi chemarea-n ziua durerii / Și-al înfrîntei inimi astupat gemăt” (Heliade), față de textul original „ori întru carea zi mă necăjesc, pleacă către mine urêchea ta!” (BB, Ps. 101, 2); „Ca umbra trecură zilele mele, / Și eu ca iarba mă uscai, ca paiul” (Heliade) – „Zilele melle ca umbra să plecară și eu ca

²²³ Nesiguranța din acest „prin 1827” trece de la Călinescu, *Istoria literaturii*, 1941, p. 147, la Silviu Iosifescu, în introducerea la Gr. Alexandrescu, *Opere I, Poezii*, ediție critică, note, variante și bibliografie de I. Fischer, studiu introductiv de Silviu Iosifescu, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1957, p. 5, și în tratatul academic de *Istoria literaturii române*, 1968, p. 311.

²²⁴ CĂLINESCU, IST., p. 130. Criticul înlătură ipoteza unui adulter, înclinînd spre o altă explicație.

²²⁵ Gr. Alexandrescu, *Opere I*, 1957, p. 473.

²²⁶ După cum remarcă I. Fischer, într-o notă de la pp. 168-169, „v. 34-38 sînt parafrazări ale psalmilor (cf. Ch. Drouhet, p. 283): «Cerurile povestesc slava lui Dumnezeu și firmamentul destăinuiește lucrul mîinilor sale» (Ps. 19, versetul 2, traducere Gala Galaction); în epoca lui Alexandrescu circula o versiune mai apropiată de aceea a versului 34; o găsim la I.C. Fundescu, *Flori de cîmp*, p. 91 [...]. Este evident că Alexandrescu nu s-a adresat unor traduceri franceze a psalmilor, cum afirmă Drouhet, p. 183”.

²²⁷ Vezi HELIADÉ, p. 455.

iarba mă uscaiu" (BB, Ps. 101, 12). O oarecare redundanță, care nu falsifică ideea, trece prin versurile lui Heliade. Situația se schimbă în momentul în care poetul abandonează localizarea simbolică din *Biblie*, propunând resurecția la scară universală a Sionului: „Tu sculîndu-te, vei milui Sionul, căce vrîmea e a te milostivi spre el, că au venit vrîmea" (BB, Ps. 101, 14-15). În locul Sionului, poetul așază România, anticipîndu-i un viitor glorios, ca altădată acela al cetății sfînte a Ierusalimului, cu strălucitorul lui templu („Să-ți înalț templu"): „Tu-n pietate vei ardica brațul / Și-n pietate pe români salva-vei; / Căci ora salutei, ora venit-a". Odată stabilită cheia, e ușor să urmărești arta combinatorie a scriitorului în adaptarea vechiului psalm la situația principatelor dinaintea de 1848 și viitorul care li se profilează. Textul biblic de care se folosește a fost bine ales de Heliade, care se dovedește din nou un foarte bun cunoscător al psalmilor. Ierusalimul e devastat, locuitorii lui împrăștiați se întorc acasă, îl reconstruiesc și-i pregătesc o existență glorioasă și durabilă, spre admirația neamurilor din jur: „Căce bine au vrut robii tăi pietrile lui, și fărîna lui vor cruța. Și se vor teme limbile de numele Domnului și toți împărații pămîntului de mărirea ta. Căce va zidi Domnul Sionul și se va ivi întru mărirea lui" (BB, Ps. 101, 15-18). Reconstruirea Ierusalimului devine la Heliade, care preia simbolul biblic al Sionului, reconstruirea țării, după anii de plîngeri și ruină: „E d-ajuns; plîng servii tăi, plîng lumina, / Gem altarele, plîng d-a lor ruină. / Sunat-a ora, și acum se vor teme / Gințile toate de naltul tău nume, / Și d-a ta glorie trema-vor regii. / Din cenușa-i sălta-va România / Înnoi-se-vor ale ei junețe / Ca ale acvilei". Întocmai ca vechiul psalmist, Heliade își încheie profetic psalmul: „Auzi tu, generație fiitoare? / Pentru tine se scriu acestea!" (*În așteptarea lui 1848*, HELIADE, pp. 162-163). Gloria de origine divină a „Sionului reîntregit" se va regăsi, în viziunea lui Heliade, în „reîntregita Românie", așa cum spune psalmistul: „Fiii robilor tăi vor locui pămîntul lor și semînția lor în veac va propăși" (Ps. 101, 29, versiunea modernă).

Spiritul născocitor al lui I. Heliade Rădulescu, vizionar adeseori fantast, dar și cu intuiții geniale, ale căror bune urmări nu trebuie ignorate, pot fi observate și în interpretările sale din psalmi. Cu capacitatea sa neobosită, și nu de puține ori exaltată, de a inova, Heliade impune un nou mod de a privi întreaga lirică religioasă, căreia îi mărește enorm suprafața socială și-i preface, în sens modern, limbajul.

II. MODELUL PSALMIC AL DOINEI LUI EMINESCU

Despre *Doina* lui Mihai Eminescu s-ar părea că s-a spus totul, fără ca poezia să devină, din această cauză, literă moartă, dovadă controversale pe care

le-a trezit altădată și le trezește și astăzi. Exact din aceleași motive pentru care a fost interzisă din 1944 pînă în 1989, poezia aceasta este trimisă încă o dată la periferia literaturii române, retrasă, în alt mod decît cel folosit de vechea cenzură, din circulația publică. Ea își păstrează admiratorii, dar nu toți sînt de bună calitate, pentru că mulți dintre aceștia nu văd în ea ceea ce este într-adevăr rezistent, ci doar un manifest politic naționalist, mereu reactualizat, în serviciul unor cauze care nu mai seamănă deloc cu acelea de acum o sută douăzeci de ani, cînd Eminescu a scris-o. Este bine să scoatem poezia din jocurile politice și s-o așezăm din nou acolo unde îi este locul, în terenul artei, începînd cu sursele ei îndepărtate. Cele apropiate au fost bine lămurite de Perpessicius, în atît de minuțioasă sa ediție, volumul al III-lea, M. Eminescu, *Opere*²²⁸.

Perpessicius se arată preocupat de modelele posibile ale *Doinei*, mergînd, conform cu principiile criticii biografice, în direcția unor evenimente trăite de poet: „Ca pentru mai toate poeziile lui Eminescu, și *Doinei* i s-au căutat modele, mai directe sau mai depărtate, din literatura noastră sau din cea străină. Influențe imediate sau simple coincidențe tematice – mai toate apropierea privesc motivul drumului de fier, sinonim la Eminescu cu invaziunea străinilor, și care s-ar afla, aproape aidoma, în poezia lui Hasdeu *Drumul de fier*, tipărită în revista sa umoristică „Aghiuță", la 1864. Ritmul popular, ca și unele stihuri înrudite (*Să tot curgă în șiroiu / Cîrduri de străini la noi*) nu pot fi trecute cu vederea" (p. 1).

Nu e cazul să intrăm în amănunte²²⁹. Perpessicius își încheie atenta urmărire a motivului „drumului de fier" în literatura română și în alte literaturi cu următoarea concluzie: „Istoria acestui motiv în literatura și publicistica noastră e însăși istoria, întîi a concesiunii Strousberg și, după aceea, a celorlalte concesiuni sau răscumpărări de cale ferată, din secolul al XIX-lea, în care Eminescu își are unul din cele mai bogate capitole cu articolele sale – adevărată campa-

²²⁸ M. Eminescu, *Opere* III, ediție critică îngrijită de Perpessicius, București, Fundația „Regele Mihai I", 1944 (în continuare EMINESCU, O. III)

²²⁹ Foarte interesantă este „poziția ironică", cum o numește Perpessicius, adoptată, cu mai mulți ani înainte, în 1869, de Iacob Negruzzi: „Se vorbește de drumuri de fier. Drumuri de fier la noi în țară! Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare s-au opus cu energie la facerea unor asemenea drumuri perfide, prin cari ar fi putut năvăli toți străinii în mulțime de trăsuri legate unele de altele. Și noi trebuie să urmărim esemul acestor eroi: fără vagoane și locomotive, Ștefan și Mihai băteau pe toți vecinii, prin urmare și noi trebuie să-i batem, dar nu să facem drumuri de fier ca nemții și franțuzii și toți inamicii naționalității noastre. Ideea acestui drum perfid, trebuie să fi fost iscodită de judani, pentru ca să poată năvăli în țară mai cu ușurință" (EMINESCU, O. III, p. 2). Numai necesitatea unei replici să-l fi determinat pe Eminescu să scrie *Doina*? E greu de crezut că poetul pleca prea mult urechea la toate cancanurile de prin redacții.

nie – din Timpul” (p. 2). Meticulosul editor al operei lui Eminescu va aduce o necesară completare acestei opinii observând că, „în *Doina*, motivul drumului de fier este secundar și că e subordonat temei, și vastă și vibrantă, a invocației geniului tutelar al lui Ștefan cel Mare”, după care adaugă probele necesare, care împing cu câțiva ani înainte de campania din „Timpul” data elaborării poeziei: „Ca și *La arme*, marșul său postum, *Doina* e strigătul de alarmă al poetului, a doua zi după pierderea Basarabiei” (*Ibidem*). Data elaborării poeziei e fixată, în baza acestor argumente, între anii 1878-1879, cu posibile prelungiri, la Iași producându-se, în 1883, doar cel mai important act de popularizare a ei cu prilejul dezvelirii statuii lui Ștefan cel Mare din fața Palatului Administrativ²³⁰.

După înșirarea acestor date și concluzii la care ajunge Perpessicius, vom formula propria noastră părere cu privire la tema și motivele *Doinei* lui Eminescu. Critica biografică n-a putut face altceva decât să precizeze sursele imediate, reduse la două evenimente din viața poetului: campania din „Timpul”, referitoare la „afacerea Strousberg” și adorația pentru Ștefan cel Mare, „geniul tutelar al Moldovei” istorice, devenit o emblemă a apărării românimii în general („dela Nistru pîn’ la Tisa”), stare de spirit veche, reactivată de două evenimente la care poetul ia parte cu sufletul mișnat: pierderea Basarabiei, în 1878, și pregătirea în vederea participării la festivitățile de la Iași din 1883. Pentru Perpessicius, motivele literare din *Doina* sînt „însăși istoria”, adăugăm, din momentul elaborării controversatei poezii. Ne opunem acestei păreri și acestui mod de a aborda poezia. Adevăratul model al *Doinei* trebuie căutat în altă parte, și numai în subsidiar în evenimentele amintite, cu care are legături imediate. Tema *Doinei* este „înstrămarea” și are un model foarte vechi: poezia populară²³¹, de care nu avem a ne ocupa aici, și vechii

²³⁰ În legătură cu drumul lui Eminescu la Iași, în vara anului 1883, și lectura publică a *Doinei*, cu acest prilej, este de reținut concluzia lui Perpessicius: „Dacă a și avut de gînd să cetească la inaugurarea statuei – iată ceea ce rămîne o simplă prezumție. Ce e sigur, este că și-a cetit poemul într-o ședință sărbătorească a Junimii, despre care a scris, în necrologul de peste șase ani, Iacob Negruzzi” (*Op. cit.*, p. 3). Din aceeași sursă, citată de Perpessicius (Iacob Negruzzi, *Eminescu*, în „Convorbiri literare”, XXIII, 4, 1 iulie 1889, aflăm că „un mare număr de membri vechi ai societății literare, printre care și Eminescu, se găsea cu acea ocaziune la Iași”. Versurile lui Eminescu produc jumiștilor un entuziasm „adînc, indescrisibil”, își amintește Iacob Negruzzi: „În contra obiceiului «Junimii» căreia nu-i plăcea să-și manifeste entuziasmul, pentru înția dată de 20 de ani de cînd exista societatea, un tunet de aplausuri isbucni la sfîrșitul cetirii și mulți dintre numeroșii membri prezenți îmbrățișară pe poet” (*Ibidem*).

²³¹ Folclorul din Basarabia consemnează mereu hotarul tragic de pe Prut: „Frunză verde măr uscat / Fi-i-ar neamul blăstămat, / Fi-i-ar casa tot pustie / Și copii-n pușcărie / Cine pe rus

psalmi ai lui David, care-l entuziasmaseră și pe I. Heliade Rădulescu, în generația anterioară. Eminescu nu receptează această temă dintr-o psaltire oarecare, ci din cea mai plină de poezie și de patos versiune din întreaga literatură veche românească: *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei.

Se știe că Eminescu, pasionat de textele vechi românești, pe care le pune la dispoziție, din colecția sa particulară, pînă și specialiștilor, achiziționează, pe cînd era bibliotecar al Universității din Iași, *Psaltirea în versuri* a mitropolitului moldovean, tipărită în primul lui exil polonez²³². Eminescu nu se achita de o simplă și banală obligație profesională cînd cumpăra această carte veche pentru biblioteca la care lucra. Pentru poet aceasta reprezenta și altceva: o carte de căpătîi, în care găsea germele celei mai active ai poeziei românești pentru multă vreme. Rime rare, ritmuri și imagini din *Psaltirea* lui Dosoftei aveau să treacă în propriile sale versuri. *Doina* este una dintre mărturiile cele mai mișcătoare a comuniunii sufletești dintre cei doi poeți, uniți peste veacuri în aceeași credință, exprimată într-o limbă artistică grea de vechime, așa cum a păstrat-o literatura orală. În psalmii traduși de Dosoftei, ea se află în stare genuină, la Eminescu, fără să-și piardă aromele, limba se rafinează, dînd naștere unei muzicalități cu suport arhaic, ceea ce o face intraductibilă.

l-o făcut / Stăpîn dincoace de Prut” (Ion Buzdugan, *Cîntece basarabene*, Chișinău, 1921, p. 68).

²³² Contactele lui Eminescu cu *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei sînt, însă, mai vechi și se fixează în anii studiilor sale cernăuțene, sub îndrumarea lui Aron Pumnul, profesor de care s-a simțit atît de apropiat. În clasa a 2-a gimnazială, învățăcelul putea citi, în 1862, în *Lepturariu rumânesc*, tomul III, o scurtă prezentare bio-bibliografică a mitropolitului și câțiva psalmi, bine aleși, din traducerea acestuia. Considerăm util să-i amintim măcar și în trecere. Respectăm enumerarea antologatorului și adăugăm, pentru o mai ușoară recunoaștere, primul vers, produs integral sau parțial, al fiecărui psalm în parte, în vederea unei eventuale comparații cu originalul, pe care Pumnul nu se sfiște să-l modifice (*sînte* în loc de *svinte*, *îndurare* în loc de *milostivire* etc.): „*Limbele să salte*” (46), „*Doamne! mă spășește*” (53), „*Ascultați acestea toate*” (48), „*La apa Vavilonului*” (136), „*Ascultă-mi ruga*” (54), „*Doamne, Domnul nostru*” (8), „*Dentrata milostivire*” (55) și „*Întruducerea la Psalmul 132*” (versurile originale ale lui Dosoftei, „prăvind acest psalom”). Influențele din *Psaltirea în versuri* asupra lui Eminescu au făcut obiectul mai multor contribuții în filologia și critica românească, fără să avem încă un studiu monografic. O conștiințioasă trecere în revistă a acestor cercetări face Dan Buciumeanu în *Dosoftei poetul. O hermeneutică a „Psaltirii în versuri*”, Editura Viitorul Românesc, 2001, pp. 395-415. Cum Eminescu a cunoscut, în preajma lui Aron Pumnul, traducerea lui Dosoftei, nu putea să nu se oprească și asupra fascinantului *Psalm 101*, din care întrezărim ecouri într-o poezie ca *Ondina*. În versurile adolescentului Eminescu motivele populare se întîlnesc adesea cu cele mitologice: „Crucea-mi pare gînditoare / Parca arde-a veți-mi tort / Și prin neguri mormîntare / Privesc fața mea de mort” (EMINESCU, O. IV, p. 33). Dintre toți traducătorii români ai *Psaltirii*, numai Dosoftei va folosi cuvîntul *tort* în această meditație despre moarte, amintind de Parcele din mitologia antică.

Înainte de a ne ocupa de textul *Doinei* eminesciene, simțim nevoia cîtorva delimitări teoretice. Demersul nostru analitic nu are ca scop punerea în evidență a unui proces de cauzalitate de tipul: influență (*psalmii*) – rezultat (*Doina*). Un astfel de determinism mecanic este absurd. Între culturile îndepărtate în timp, care satisfac cerințe ale unor epoci istorice dispărute, și cultura noastră modernă, constata Paul Zumthor în teoretizările sale despre „istorie și istoricitate”, se instalează un fel de vacuum: „poezia medievală ține de un univers care ne-a devenit străin. De el ne desparte ceva în care este mai bine să vedem o prăpastie de netrecut decît să ne prefacem că nu știm că există”²³³. Cu cît distanța dintre culturile avute în vedere este mai mare și filierele prin care acestea ajung la noi mai numeroase, cu atît lucrurile devin mai complicate, ca în cazul care ne preocupă: receptarea de către Eminescu a vechilor psalmi indirect, prin Dosoftei. Îndepărtarea de sursa originală se face în trepte. Istoria concretă se stinge în ceea ce Paul Zumthor numește „istoricitate”²³⁴. Vechiul cîntăreț era preocupat de adorarea Dumnezeului unic și combătea idolatria. Dosoftei traducea *Psaltirea* cu suflet și gîndire de călugăr român ortodox din secolul al XVII-lea. Eminescu transformă un trecut idealizat (sacralizarea lui Ștefan cel Mare) într-un fel de balsam pe care și-l pune pe rănile deschise de evenimente ce-i ultragiău profund sentimentul național atunci, în condițiile epocii, iar pe noi astăzi ne lasă indiferenți. Deși se pot formula unele rezerve, sîntem ispitiți de sfidătoarea provocare a criticului canadian: „«adevărul» este un criteriu formal nu de conținut”²³⁵. Pînă la Eminescu, ecurile din psalmi se estompează tot mai mult, elementele de conținut se pierd, încît ceea ce ne impresionează azi este doar violența stilului imprecis, ca reacție literară la o mare invazie de „vrăjmași”, oricare ar fi aceștia, în căutarea unui loc de așezare mai atrăgător chiar decît vechiul Canaan. În cele ce urmează, vom încerca să fixăm, fără excese comparatiste, doar unele paralelisme textuale, compoziție, teme, motive²³⁶, unități expresive etc., în *Doina* lui Eminescu și în *Psalmii* lui David, intermediată de Dosoftei în opera poetului. Astfel de elemente întăresc și sporesc arhaicitatea muzicală și folclorică a versurilor lui Eminescu din această poezie și ne înlesnesc o mai exactă situație stilistică a operei sale.

²³³ P. Zumthor, *op. cit.*, p. 41.

²³⁴ Vezi definiția autorului în *Index*, pp. 623-624: „istoricitate: «mod de existență, într-un text, al duratei istorice, înscris ca fapt de cultură; ca atare istoricitatea este independentă de orice element de informație referențială»”.

²³⁵ *Ibidem*, p. 135.

²³⁶ Cf. P. Zumthor, *op. cit.*, p. 332 și urm.

Psalmii prorocului David, marele rege și cîntăreț, deși nu el este singurul lor autor, dar așa îl numeau cei vechi (*Psăltire a svîntului proroc David*, la Dosoftei), au o structură foarte simplă, care se repetă, în frecvente cazuri. Un dialog înnoit, de la un psalm la altul, cu Dumnezeu, invocat ca stăpîn absolut și protector, se desfășoară, într-un număr semnificativ de exemple, în trei momente dispuse aleatoriu: 1. invocarea lui Dumnezeu, 2. prezentarea vrăjmașului, din afara țării, din țară, personal, 3. pedepsirea acestuia cu ajutorul divinității, ca dușman al țării, al credinței sau al credinciosului, care luptă în apărarea „împărăției” lui Dumnezeu. *Doina* lui Eminescu respectă, în mare, această triadă, în ordinea următoare: 1. prezentarea dușmanilor din afară și efectele înstrăinării în interior, 2. invocarea spiritului protector în persoana unui voievod emblematic, sacralizat, Ștefan cel Mare, „geniul protector”, după expresia lui Peressicius, 3. pedepsirea dușmanilor.

1. Dușmanii din *Doina* sînt străinii de pe aproape, situație similară cu cea a Israelului din psalmi, iar aceștia caută, în ambele cazuri, drumurile unei țări rîvnite:

De la Nistru pîn' la Tisa
Tot românul plînsu-mi-s-a
Că nu mai poate străbate
De-afta străinătate.
Din Hotin și pîn' la Mare
Vin muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște;
Sus la munte, jos pe vale,
Și-au făcut dușmanii cale,
Din Sătmăr pîn' în Săcele
Numai vaduri ca acele.

Efectele acestei presiuni din afară se văd îndată în interior, în înstrăinarea care se produce și în degradarea vieții populației invadate:

Vai de biet român săracul,
Îndărăt tot dă ca racul,

Nici e vară vara lui
Și-i străin în țara lui.

„Toate cîntecele pier”, „Își dezbracă țara sînul”, codrul „De săcure se tot pleacă / Și izvoarele îi seacă”, românul ajunge „sărac în țară săracă”, într-o țară de nerecunoscut, străină:

Numai umbra spinului
La ușa creștinului.

2. Urmează invocarea salvatorului miraculos, resuscitat:

Ștefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta

.....
Tu te-nalță din mormînt
Să te-aud din corn sunînd
Și Moldova adunînd.

3. După care se produce deznodămîntul compensator, pieirea dușmanilor. Să reținem amănuntul că este vorba de o compensație:

Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară –
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spînzurătorile!

Dacă suprapunem *Doina* lui Eminescu pe structura *Psalmului 82*, în versiunea lui Dosoftei (DOSOFTEI, O. 1, pp. 189-190), descoperim o triadă similară cu cea prezentată mai sus. Dumnezeu, actantul pedepsitor, cînd e vorba de dușmani, și ocrotitor, cînd e vorba de oropsiți, este invocat la început, în interiorul psalmului, și va reveni apoteotic la sfîrșit, după victorie:

Nu tăcea mîlcom, Dumnezău svinte,
Nice hii moale-n grai și-n cuvinte.
Iacă dau chiot de să răsună
Cine-ț vor răul toț depreună.

.....
Ce le dă, Doamne, spaimă să fugă,
Să obosască de goană lungă.

Prezentarea dușmanilor este mai minuțioasă la Dosoftei decît în versiunea *Bibliei de la 1688*, cu o notabilă încercare de figurare a primejdiei, într-o descriere cu un vocabular suplimentar și colorat. (În textul lui Dosoftei, adausurile apar subliniate.)

Biblia de la 1688

„... cei ce urăsc pre tine rădicară cap. Preste nărodul tău meșterșuguiră gînd și sfătuiră asupra sfinților tăi. Ziseră: «Venii și să-i piêrdem de tot pre dînșii den limbă și să nu se pomenească numele lui Israil încâl!» Că să sfătuiră întru unire dempreună” (BB, Ps. 82, 2-5).

Dosoftei

Și toț pizmașii ș-au datu-ș coaste,
De-au rădicatu-ș cap preste oaste.
Să voroviră să dea năvală
’N svînta ta țară, cu rea tocmală.
«Blămaț să-i pierdem, dzisără-n scîrbă,
Să nu rămîie de dînșii limbă [= neam].
Și de Izraîl de-acum nainte
’Să nu să știe, nice aminte.
Cu a lor ceată cu cea zlobivă
Toț să giurară să-ț stea-mpotrivă.

lul, „dau năvală” și-i vor pieirea. Pasajul acesta din versiunea lui Dosoftei a făcut obiectul unor discuții interesante. Nicolae Manolescu afirmă, în *Istoria critică a literaturii române* (p. 17), referindu-se la *Psalmul 82*, că acesta este „probabil cel mai uimitor din toate”, motivîndu-și alegerea cu un argument cel puțin discutabil, mai ales că mai înainte se vorbise elogios despre originalitatea stilului în traducerea versificată a poetului român: „cascadele de nume proprii și de catastrofe n-au egal în poezia noastră înainte de *Țiganiada*”. Afirmatia e valabilă doar în parte. Numele proprii de persoane și de locuri trebuie separate de „catastrofele” cu care Dumnezeu îi pedepsește pe dușmanii lui Israel, pe bunul motiv că cele dintîi apar, nici nu se putea altfel, încă în *Psaltirea Șcheiană*, care le reproduce aidoma pe cele biblice, preluate obligatoriu de toți traducătorii pînă astăzi. Ar fi o eroare să vedem în fastidioasa înșirare de nume proprii din *Psalmul 82* o premieră literară sau vreo dovadă de originalitate stilistică deosebită. „Catastrofele” sînt cele cunoscute din *Biblie*, dar prezentarea lor, amplificată, împănată cu figuri originale, de esență populară, îi aparține lui Dosoftei, receptat sub acest aspect și de Eminescu în *Doina*.

Mai surprinzătoare este afirmația lui Dan Zamfirescu, din capitolul *Dosoftei, poet național*²³⁷, care are în vedere actualizările lui Dosoftei la realitățile românești din secolul al XVII-lea. Autorul merge ațit de departe încît afirmă foarte categoric că „identificarea *păgîni – turci și evrei – români* (subl. lui D. Z.) se făcea automat” (p. 130) în versiunea lui Dosoftei a psalmilor. Nota de la p. 125, în care sînt comentate versurile: „Edomul din șatră abia așteaptă / Să vie Zmail cu oaste lată” este scrisă în acest spirit de exaltare națională. Dan Zamfirescu vede în versurile citate: „O aluzie la tătarii care stăteau în corturi și năvăleau, de regulă, ca auxiliari ai trupelor otomane (turcii fiind numiți ismailiteni)”. Afirmatia aceasta ne apare prăpită din cel puțin două motive: 1. se ignoră sensul „tabără militară” pe care îl avea în limba română veche cuvîntul *șatră* (atestat în *Biblia de la 1688*, în *Psaltirea* lui Dosoftei și în *Hronicul* lui Cantemir – v. DLR, Ș, T XI, I, p. 37) și 2. sînt prea ușor echivalați ismailiții din *Biblie* (*Psaltirea Șcheiană* și Coresi, *ismailiții*, Dosoftei, *Zmail*, *Biblia de la 1688*, *ismailtênii*) cu turcii. Populația de care se vorbește în *Psalmul 82* este compusă din urmașii lui Ismael, un cunoscut personaj biblic, fiu al lui Avraam și al servei Agar, întemeietorul acestui neam²³⁸ (BB,

²³⁷ Dan Zamfirescu, *Contribuții la istoria literaturii române vechi*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, pp. 119-141.

²³⁸ După unele surse, acesta ar fi poporul arab. Vezi Fernand Comte, *Marile figuri biblice*, Editura Humanitas, București, 1995, p. 132: *Obîrșia poporului arab*. Ipoteza nu e confirmată în *Dicționarul biblic* (DB), Editura „Cartea creștină”,

Urmează, posibil model și pentru Eminescu în *Doina*, lungul șir al neamurilor care amenință Israe-

Fac., 16, 10-12). Ceea ce trebuie să respingem aici, ar fi, după noi, mai ales un anumit tip de raționament. După o astfel de „logică” (pornești de la *șatră* și ajungi la *tătari*) nu mai urmează decât să faci din amaleciți, alt neam cu care se lupta Israelul, un fel de nemți de la tunuri, pentru că tot Dosoftei scrie despre aceștia, nepăsător la anacronisme, că se îndelniceau „să ferece pușce” [= tunuri].

Privind lista lungă a aceloră care se îndreptau, nu prea prietenoși, către români în *Doina*, ca altădată neamurile care-i asupreau pe locuitorii Israelului, vom consemna asemănarea de situație între încercuirea dușmănoasă din *Psalmul* 82 și aceea din *Doina* doar ca procedeu stilistic de sugerare a „înstrăinării” pe care o deplîng, în ritmuri populare, atît Dosoftei cît și Eminescu. Pe acest model psalmic compensator (adversarii veniseră să distrugă Israelul, cu tot cu locuitorii lui, dar sînt pedepsiți de Dumnezeu) se clădește și finalul din *Doina*, în care poetul proclamă pieirea dușmanilor, cu aceeași patimă și violență ca psalmistul:

*Pață rușine și grea ocară,
Și să le pieie vestea din țară.
(DOSOFTEI, O. 1, p. 190)*

*Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară.
(EMINESCU, O. I, p. 183)*

În *Doina* lui Eminescu vin ecouri din mai mulți psalmi versificați de Dosoftei. Contactele poetului cu literatura psalmică sînt vechi, mai vechi chiar decît începutul elaborării poeziei. După cronologia stabilită de Perpessicius, primele variante ale *Doinei* sînt din 1878-1879. Cîteva versuri din *Psalmul* 108, versiunea Dosoftei, ne rețin atenția prin perfecta concordanță care se stabilește între acestea și adeseori menționata poezie eminesciană:

*Și cuconii să-i rămîie
Cu muierea-n sărăcie.
Și să-i strămutedz ficiorii
Să ceie cu cerșetorii,
Să fie goniț din casă
Și din odihnă să-și iasă.
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 108, pp. 252-253)*

Oradea, 1995, pp. 623-624. N.A. Ursu ne semnaleză folosirea numelui *ismailteni* pentru turci în *Cronograful „tip Danovici”*, copie din ms. 3517 de la BAR, f. 11^v: „Că den Ismail să trag *ismailtenii*, adecă *turcii*. Încă mai întăi se chema *agarieni*, adecă den Agar. Ce nu vor să se spuie *turcii*, unde au fost Agar slujnică, adecă roabă. Ce numai ce să pomenesc *ismailteni*”. Pot fi invocate și alte surse. Dosoftei, însă, nu face nimic altceva decît să reproducă din *Biblie* evenimente, personaje și localități din timpul Judecătorilor, după Iosua. *Ismailiții* de atunci nu au nici o legătură cu turcii și tătarii din vremea lui Dosoftei.

*Mînca-i-ar casa pustia
Și nevasta văduvia
Și copiii sărăcia.*

(EMINESCU, O. III, varianta C, p. 10)

Mai laconică, versiunea lui Eminescu cuprinde toate elementele din *Psalmul* 108, în traducerea lui Dosoftei, pasajul citat: *pustia, văduvia, sărăcia*. E de reținut faptul că Eminescu a frămîntat foarte mult, ca și în cazul altor poezii, aceste versuri, pînă ce s-a decis să le rețină pe cele citate, fără să fi ajuns la forma finală. Perpessicius notează la varianta E, III, p. 14), încercările la care poetul renunță: „Mînca-le-ar casa pustia, Mînca-le-ar țara pustia, Mînca-le-ar neamul pustia, Mînca-le-ar țara pustia Și nevasta [văduvia] Și pe fete văduvia Și copiii sărăcia, Și copiii calicia, Și copiii sărăcia” (p. 14, nota finală). Șterge, reface, revine, iarăși șterge, mereu în căutarea formei definitive pe care încă nu o are. Toate aceste încercări dovedesc, însă, și mai bine apropierea de versurile lui Dosoftei: „Și să-i strămutedz ficiorii / Să ceie cu cerșetorii, / Să fie goniț din casă”. Versurile șterse de poet pun în discuție și blestemul pieirii ca neam, de esență biblică, formulat mai exact, mai aproape de varianta psalmică a lui Dosoftei: „Ce să pieie cu ocară. / Cu tot rodul său din țară” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 108, p. 253). „Mînca-le-ar neamul pustia” (varianta E), „Mînca-le-ar țara pustia / Și neamul nemernicia” (varianta E, forma reținută).

Psalmul 82, la care ne-am mai referit, cuprinde cele mai violente imprecății cu care sînt covîrșiți dușmanii Israelului. Din această confruntare rezultă, ca un fel de obsesie, clamarea dispariției ca neam, de o parte și de alta, în egală măsură, a celor două tabere aflate în luptă: cei care atacă, neamurile vecine Israelului, și cei care apără țara dăruită de Dumnezeu lor. Atacatorii, reuniți într-un fel de alianță războinică, își mărturisesc țelul cu cuvintele vechiului psalmist, potrivite de Dosoftei:

*Blămaț să-i pierdem, dzisără-n scîrbă,
Să nu rămîie de dînșii limbă [= neam].
Și de Izraîl de-acmu nainte
Să nu să știe, nice aminte.
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 82, p. 189)*

În replică, blestemul rostit de psalmist este la fel de violent și de amănunțit, pînă la detaliul scabros folosit de Dosoftei în pasta unui tablou macabru: „pologi să dzacă, / Muștile mușini într-înș să facă [...], să dzacă toț stîrv”. Dușmanii sînt „prăvăliți” în „roate” de foc, în cîteva dintre cele mai frumoase versuri din literatura română, de o prospețime imagistică rar înțîlnită. Calitatea imaginilor este dată de adaosurile lui Dosoftei la textul biblic („Dumnezeul meu, pune-i pre ei ca pre o roată, ca trestia despre fața vîntului, ca focul carele va arde dumbrava, ca para carea va arde munții”, BB, Ps. 82, 12-14). Dosoftei

mută centrul de greutate al asocierilor concrete din originalul biblic către amănuntul revelator, care-l transformă pe Dumnezeu într-un fel de titan ce „repede” (în această verbalizare trebuie căutat dinamismul în-tregii descrieri) pe dușmani „din deal ca roata”, prăvălindu-i sub picioarele „gloatei”. Metonimia „măciulia” pentru trestia cu fulgi sporește sugestia flăcărilor în care își sfârșesc zilele „prădătorii de țară”, în imensa și devastatoarea combustie a pădurilor incendiate:

*Carii grăiră să-ț prade-n țară
Și-n svînta casă ce ți-i de sfară [= jertfă],
Răpedzi-i, Doamne, din deal ca roata
Și-i prăvălește să-i calce gloata.
Ca măciulia fulgi să le cadză
Și ca pădurea focul să-i ardză.
(DOSOFTEI, O. 1, p. 190)*

În fruntea celor blestemați, Eminescu îi pune pe xenofili. Vehemența cu care este cerută pieirea lor amintește de aceea din psalmi, blestemul lovind în toți cei care „pradă țara”:

*Cine ne-au adus străinii,
Mînca-le-ar inima câinii
Mînca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia
Că sînt răi și sînt mișei
Seca-le-ar inima-n ei
Cum te pradă și te seacă,
Săracă țară, săracă!
(EMINESCU, O. III, varianta F, pp. 15-16)*

Nu lipsește, din varianta lui Eminescu, nici prăpădul focului, asupra căruia se insistă în *Psalmul 82*, și de asemenea pieirea ca neam a invadatorilor. Asupra acestui motiv psalmic în *Doina*, ne atrage atenția un text bruionar:

*Prăpădi-l-ar focul jalei
Să-l arză să-l dogorească
Neamul să i-l prăpădească.
(EMINESCU, O. III, varianta G, p. 18)*

Dușmanii vin din toate părțile spre țara lui Israel. E o încercuire care l-a obsedat și pe Eminescu în *Doina* și i-a scos același strigăt de salvare din „lațurile pizmașilor”, întocmai ca în *Psalmul 141*:

*Precum vedz că pre cărare
Mi-au tins lațuri de pierdzare,
Și pre căi în sînt supuse
De la pizmașii mei curse.
Din direapta căut și-n stînga,
Și nu-i să-m potoale tînga.²³⁹
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 141, p. 317)*

²³⁹ Imagine sonoră obsedantă și în poezia lui Eminescu: *tînguios*, „cînturi tînguioase”, în *La mormîntul lui Aron Pumnul*, 1866, „Tînguiosul bucium sună”, în *Lasă-ți lumea...*, publicată de Maiorescu în ediția din 1883, elaborată începînd cu 1879. Vezi și *tînguire*, *tînguitar*. Cf. *Dicționarul limbii poetice a lui Eminescu*, 1968, p. 543.

Tînga psalmistului e plînsul din *Doina*: „Tot românul plînsu-mi-sa”. Cauza e încercuirea *pizmașilor* (Ps. 141), a *dușmanilor* (*Doina*): „De la Mare la Hotin / Mereu calea ne-o ațin”. Încercuirea *dușmanilor* este, în poezia lui Eminescu, de proporțiile celei din psalm:

*Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște;
Sus la munte, jos pe vale,
Și-au făcut dușmanii cale.*

La Eminescu, întocmai ca la Dosoftei, dușmanii, prin mulțimea lor, amenință identitatea celor spre care se îndreaptă cu gîndul de a-i nimici. Spunem Dosoftei și nu vechiul psalmist, pentru că numai în versiunea mitropolitului moldovean numărul este într-adevăr copleșitor, iar insistența asupra acestui fapt este vădită și semnificativă. În *Biblia* de la 1688, care reproduce cu fidelitate textul grecesc al *Septuagintei*, mulțimea dușmănoasă este cuprinsă în comparația: „Înmulțiră-se mai mult decît perii capului meu cei ce mă urăsc” (BB, Ps. 68, 5). Dosoftei preia comparația biblică și o amplifică cu detalii concrete:

*Și pizmașii mei stau împotriva,
Fără număr, cu ceată zlobivă:
Perii capului meu covîrșiră,
Asupra mea cînd stau de să-nșiră.
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 68, p. 152)*

„Fără număr”, pizmașii îi apar mitropolitului și poetului moldovean din secolul al XVII-lea „înșirați” într-o ceată de necuprins, *zlobivă*, plină de răutate și nebună, buimacă, dezlănțuită asupra victimei covîrșite de lovitură bezmetică. *Zlobiv*, pînă a avea sensul și forma de astăzi („*zglobiu*”) le totaliza numai pe cele negative, menționate mai sus, ce caracterizau sugestiv, la Dosoftei, ceata celor ce rîvneau pămîntul făgăduit Israelului. Eminescu folosește astfel de imagini, comunicante cu fondul folcloric, sursă importantă și în psalmii lui Dosoftei, în vederea realizării unui scop asemănător: apărarea individualității de neam amenințată de numărul copleșitor al dușmanilor.

Teama de străini, de invazii, de valul lor neantizator străbate în multe din versurile *Psalmului 73*, caz deloc singular, după cum ne-am putut convinge și pînă aici. Imaginile lui Dosoftei, în care sînt absorbite și prefăcute cele biblice, se învoldurează, capătă culoare și vibrații lirice personale. Evocarea de către vechiul psalmist (Asaf) a somptuosului sanctuar devastat de adversarii Israelului îl preocupă și pe Dosoftei, care amplifică dezastrul, adaptînd și concretizînd, întocmai ca în exemplele precedente. Dușmanul pătrunde, cu vicleșug, în „casa svîntă”, distrugînd totul:

*Să-i despoaie veșmînt de mătasă.
Că să lăudară-n sărbătoare
Să-i puie veșmînt de strecătoare...*

Batjocorirea templului („svînta ta casă” și chiar „biserica”, în actualizarea lui Dosoftei) se face în termenii unei opoziții sugestive: veșmîntul de sac din *Psalmul 73* îl înlocuiește pe cel de „mătasă”. Descrierea templului devastat se pierde în amănunte la Dosoftei, peste cele ale lui Asaf, cu accentul pe ornamentele interioare, la care mitropolitul român pare foarte atent: ușorii împodobiți cu broderii (ozoară) și „ușile cele aurate” cad sub securile invadatorilor, ca „lemnele [= copacii] în dumbravă” (comparație comună cu BB, Ps. 73, 7: „Ca într-o dumbravă de lămne, cu topoară au tăiat ușile lui deodată, cu săcuri și cu bardă surpară pre el”):

*Să dărîme ca-n dumbravă lemne,
Cu săcuri ușorii să-i oboară,
Să-i dezbrace aur cu ozoară,
Și ușile cele aurate,
De ciocane, dzac pre gîos călcate.*
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 73, p. 166)

Eminescu deplasează, în *Doina*, centrul de greutate de la „sălașul sfînt” batjocorit, din *Psalmul lui Asaf, 73*, care trebuie citit în înțelesul lui simbolic (țara sfîntă, promisă poporului ales), la *neam*, într-un mod mai explicit, *neam* pe cale de a fi nimicit, ca în *Psalmul 82*. Dușmanii vin în număr coplesitor în psalmi: „De ș-au făcut limbile-ntr-îns nadă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 77, p. 179), „Să voroviră să dea navală” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 82, p. 189), și, de asemenea, în *Doina*: „Numai vaduri ca acele”; „Curg dușmanii în puhoi / Și s-așează pe la noi”, cu consecințele deplînse de Eminescu în imagini naturiste, cu inflexiuni folclorice.

*Zboară pasările toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Își dezbracă țara sînul,
Codrul – frate cu românul –
De săcure se tot pleacă
Și izvoarele îi seacă –
Sărac în țară săracă!*

Versurile din *Doina*: „Numai umbra spinului / La ușa creștinului”, adică a românului în limbaj popular, acoperă perfect clișeul folcloric: „Că mila de la străin / E ca umbra de la spin”. De altfel Eminescu cunoștea bine aceste versuri populare, pe care le-a și consemnat în caietele sale într-un *Cîntec al străinătății*, altfel spus, o *doină de jale* pe această temă: „Căci mila străinului / Ca și umbra spinului, / Cînd vrei să te răcorești / Mai tare te dogorești” (EMINES-

CU, O. VI, 1963, p. 173)²⁴⁰. Motivul înstrăinării se găsește frecvent și în psalmi, consecință istorică a unor strămutări repetate.

Sentimentul înstrăinării în propria ta țară este străvechi, limpede formulat în *Psalmul 68*: „Ce-s cu mine născuț dintr-o maică / Vor de sine strein să mă facă” (DOSOFTEI, O. 1, p. 152); „Înstreinat fui fraților miei și strein fiilor maicii mele” (BB, Ps. 68, 11). Românul din *Doina* se află într-o situație asemănătoare:

*Vai de biet român săracul!
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-ndeamă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui
Și-i străin în țara lui.*

Distrugerea țării de către „vrăjmași”, în psalmi și în *Doina*, are dimensiuni comparabile. Sînt lovite temelile credinței, simbolizate în *Psalmul 73*, dar nu numai aici, de altarul de jertfă, dărîmat de ciocanele și securile vrăjmașilor, „cu topoară au tăiat ușile lui deodată, cu săcuri și cu bardă surpară pre el” (BB, Ps. 73, 7). În *Doina*, *codrul*, simbol existențial, cade sub securea vrăjmașului, ca altarul din psalm, „izvoarele îi seacă”, pustiul se întinde, locuitorii ajung săraci în țara lor altădată bogată. Au parte, vorba psalmistului, interpretat de Dosoftei, (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 68, p. 154), de „oțat pentru mursă” (băutură dulce din miere). Într-o variantă de început a *Doinei*, Eminescu formula îndemnul: „Nu mai pune grîu de vară / Să-ți hrănești dușmanii iară”, oferindu-le acestora o hrană mai pe măsură, *cînepioară* (EMINESCU, O. III, p. 6). În variantele ulterioare, Eminescu dezvoltă pe larg și mai exact această opoziție (generozitatea răsplătită aberant) formulată metaforic de Dosoftei (*mursă – fiere / oțet*), pe o idee biblică din *Psalmul 68*: „Și dederă la mîncarea mea fiere și la sêtea mea adăpară-mă cu oțet” (BB, Ps. 68, 26):

*Și mă hrîniră-n foame cu here
Ceia ce i-am hrînitu-i cu miere.
Și-n sete cu oțat m-adăpară.
Să le fie masa de ocară.*
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 68, pp. 153-154)

Efectele înstrăinării, în care „casa” se suprapune cu „țara”, în psalmi ca și în folclor și în *Doina*, se regăsesc în acest mic text, în care urarea: „Să vă fie

²⁴⁰ Aceste versuri apar, în diverse variante, și în alte specii ale liricii folclorice, dovadă a răspîndirii lor: „Cî nila di la streini / Ca și umbra di la spini”; „Cî strainu-i ca și spinu: / Cî nî stă sî ti umbrești, / Mai tari ti ponosăști”. Cîntece de nuntă pe melodie de doină, în volumul „Bătrîneasca”. *Doine, bocete, cîntece și jocuri din ținutul Rădăușilor*, „Caietele Arhivei de Folclor”, I, Iași, 1979, cercetare monografică de Florin Buceșcu, Silvia Ciubotaru și Viorel Birleanu, p. 140 și 138.

casa casă / Să vă fie masa masă” apare răsturnată, sensul pozitiv fiind înlocuit de unul negativ:

*Vai de-un biet român, saracul,
Că-ndărăt tot dă ca racul
Nu e casă casa lui
Nici e masă masa lui²⁴¹
Nici e vară vara lui
Că-i străin în țara lui.*
(EMINESCU, O. III, p. 12, în notă)

Contactele Dosofoței – folclor – Eminescu, pe tema înstrăinării, nu pot fi neglijate:

*Să nu să uite lacrimile mele
Și streinătatea carea duc cu jele.
Ca și toț părinții miei am fost nemernic [= pribeag]
Într-această lume, toată viața jelnic.*
(DOSOFTEI, O. I, Ps. 38, p. 88)

*Jalnică străinătate,
Mult ești fără dreptate:
Ocolii țările toate
Și de bine n-avui parte,
Că de mic am pribegit
Tot în străini am trăit
Și odihnă n-am avut...*
(Cîntecul străinătății, EMINESCU,
O. VI, p. 173)

Formal, „neagra străinătate” eminesciană de aici pornește: din psalmii lui Dosofoței și din poezia populară, începînd chiar cu prima doină de înstrăinare consemnată de poet în caietele sale: „- Și m-aș duce, zău, m-aș duce / Da mi-i calea-n cruce / Și nici c-o să pot răzbate / De străinătate...” (EMINESCU, O. VI, p. 167). În imprecizia: „Mînca-i-ar casa pustia / Și neamul *nemernicia!*”, cuvîntul acesta are înțelesul vechi de „pribegie”. Un îndemn posibil în selectarea termenului vine de la Dosofoței: „Ca și toț părinții miei am fost *nemernic*”. În *Psalmul 38* e vorba de un întreg „neam” de pribegi, într-o lume de păcate, în drum spre judecata supremă. Eminescu transformă alegoria vieții, a morții și a judecării din psalm: „căci *nemernic* sînt eu la tine și *prislét* ca și toți părinții miei!” (BB, Ps. 38, 17-18) în blestem împotriva străinilor. (*Nemernic* și *prislét* sînt cuvinte sinonime: „străin, pribeg, rătăcitor, venetic”.) În conștiința poetului *pribegia* apărea, potrivit unei mentalități ancestrale, pe model biblic și țărănesc, ca o pedeapsă firească pentru cel care te amenință sau te scoate din casă / țară / credință sau sprijină astfel de nelegiuiri. Aceasta este justificarea sentinței aspre din *Doina*: „Mînca-i-ar casa pustia / Și neamul *nemernicia*”. Confirmările din psalmi sînt numeroase: „Și sama să iei a limbi păgîne, / Ce n-au, Doamne, stideală [= ruse, teamă] de tine. / Și să nu-i laș să-mble fără

²⁴¹ Într-o variantă anterioară: „Fără ticnă masa lui” (EMINESCU, O. III, varianta C, p. 8).

lege, / Ce să-i întorci spre sară s-alerge / Împregiur de țîrg, să flămîndzască, / Ca cîinii cercînd să să hrănească” (DOSOFTEI, O. I, Ps. 58, p. 131); „Să le fie curțile pustie, / Și casele de dîș să rămîie, / Nime-n-tr-înse să n-aibă să șadză, / Să șuiere cine-a-ntra să vadză” (DOSOFTEI, O. I, Ps. 68, p. 154); „Și ș-vor pustii casa de pripă. / Vor peri cu totul și s-or stînge” (DOSOFTEI, O. I, Ps. 72, p. 164) etc.

Tema fundamentală din *Doina* eminesciană, care este aceea a înstrăinării, are corespondențe în *Psalmul 136*, *La apa Vavilonului*, cum a mai fost numit, una dintre cele mai ferice imagini artistice a exilului babilonian, în interpretarea dăruită a lui Dosofoței, atît ca muzicalitate, de sorginte populară, cît și ca prelucrare a nucleelor metaforice din versiunea primară, restituită fidel în *Biblia de la 1688*. Pentru a se vedea diferențele dintre cele două texte (BB și *Psaltirea în versuri*), am subliniat adaosurile lui Dosofoței:

La apa Vavilonului,
Jelind de țara Domnului,
Acoló ședzum și plînsăm
La voroavă ce ne strînsăm
Și cu inemă amară,
Prin Sion și pentru țară,
Aducîndu-ne aminte,
Plîngeam cu lacrimi herbinte.
Și buține ferecate
Lăsăm prin sălci aninate
Că acoló ne-ntrebară
Aceia ce ne prădară
Să le dzicem viers de carte
Într-acea streinătate,
Ca-n svînt muntele Sionul
Cîntări ce cîntam la Domnul.
Ce nu ni să da-ndemînă
A cînta-n țară streină.
De te-aș uita, țară svîntă,
Atuncea să-mi vie smîntă,
Și direapta mea să uite
A schimba viers în lăute!
(DOSOFTEI, O. I, Ps. 136, p. 307)

Din cele 22 de versuri citate din *La apa Vavilonului*, 11 sînt adaose integral de Dosofoței. Aceste adaosuri reprezintă mecanismul cu care poetul român întoarce psalmul, din punct de vedere formal, într-o doină de înstrăinare, model urmat și de Eminescu: plînsul pentru țara amenințată²⁴² de „neagra străină-

²⁴² Motivul „Jelind de țara Domnului”, comunicant, prin consecință imediată, cu interzicerea autoimpusă a „cîntărilor” („Și buține ferecate / Lăsăm prin sălci aninate”) trece, încă din perioada serbărilor de la Putna (1871), din *Psalmul 136* în *Poemul Putnei* [*Închinare lui Ștefan vodă*]: „Și strunile plesnite și harpa desfăcută / În salcia pletoasă, de care atîrna / L’a Isterului ripe, acuma este mută, / Și cîntul ei de aur nu pot a-l deștepta” (EMINESCU, O. I, p. 499). În condițiile „înstrăinării”, instrumentele muzicale „atîrnă în sălcii” (Dosofoței, Eminescu), „La sălcii [...] am spîzurat uneltele noastre” (BB, Ps. 136, 2); „spîzurăm organele noastre” (PSALT. SCH., COR. PS.). Poetul

tate" (formulare populară) ia locul cîntecelor: „Toate cîntecele pier, / Sboară pasările toate / De neagra străinătate”. Versul cules de prin gazete, „Și cum vin cu drum de fier”, nu are nici o relevanță artistică. Este inestetic și parazită, într-o structură lirică de mare adîncime, în care se zbate un sentiment de frustrare cu rădăcini foarte îndepărtate. În fața unei catastrofe, iminente sau imaginate, „cîntecele pier”, cum spune psalmistul, „lăutele” nu se mai aud: „Și dreapta mea să uite / A schimba vîers în lăute”. Eternă, poezia nu poate fi pătată de eveniment. Ea își caută timpul potrivit și uneori îl găsește. *Doi-na* lui Eminescu nu poate fi citită și înțeleasă ca produs estetic decît în momentele nezguduite de patimi politice.

Finalul *Doinei* cade în pură utopie. Un personaj istoric carismatic, Ștefan cel Mare, este convocat de poet pentru a salva țara:

*Ștefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților
În sama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezeu
Ca să-ți mîntui neamul tău!*

(EMINESCU, O. I, p. 183)

Mîntuirea neamului cu ajutorul lui Dumnezeu, implorat de cel în primejdie, este un laitmotiv în psalmi, rezultatul unui vechi legat cu omul care-și așteaptă salvarea și dreapta judecată:

*Ce te scoală, Doamne, -n slavă
Și să vie fără zăbavă,
De ț-vei giudeca pămîntul
Precum ț-ai datu-ț cuvîntul,
Că ț-i-ție de moșie
Dată lumea cu vecie.*

(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 81, p. 188)

Intervenția lui Dumnezeu este percepută de Dosoftei la nivel popular, prin raportare la natura în care se manifestă miracolele divine:

*Și din ferecate surle
Viersul de psalomi să urle,
Cu bucin de corn de buor
Să răsune pînă-n nûor [...]*

.....
*Lăcuiitorii din lume
Să-i audză sfîntul nume.*

cunoștea sensul vechi al cuvîntului, folosit la plural *organe*, 'instrumente muzicale', pe care îl folosește, mai tîrziu, și în *Scrisoarea IV*: „Dar organele-s sfărmate, și-n strigări iregulare / Vechiul cîntec mai străbate, cum în nopți izvorul sare” (EMINESCU, O. I, p. 157).

*Părauăle-n toate locuri
Să facă hoarbă și giocuri,
Și măgurile să salte
'Npreună cu dealuri nalte,
Și să-și facă voaie bună
Cu cîmpia depreună...*

(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 97, pp. 222-223)

Solidaritatea aceasta cu natura se regăsește și în *Doi-na* lui Eminescu, anunțată de sunetul de corn al voievodului, ca altădată acela de psalomi al vechiului psalmist, care folosește și un „bucin de corn de buor” (v. mai sus) ca în versiunea lui Dosoftei („trîmbiță de corn”, în BB, Ps. 97, 8). Domnitorul se comportă ca un emisar al lui Dumnezeu, înzestrat cu puteri supranaturale, puse în serviciul celor pe care trebuia să-i apere, din investitură divină. Toată scena se petrece în acompaniament muzical, mai puternic susținut la Dosoftei („Să răsune pînă-n nûor”), modelul lui Eminescu:

*Tu te-nalță din mormînt
Să te-aud din corn sunînd
Și Moldova adunînd.
De-i suna din corn o dată,
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori
Îți vin codri-n ajutor...*

Pedepsirea dușmanilor, a necredincioșilor, a celor fără de lege în general, este necruțătoare, în majoritatea psalmilor, reproducînd, poetizate, legile lui Moise. Exemplele sînt numeroase. Extragem doar cîteva în care e posibilă identificarea unor sugestii care vin, prin Dosoftei, pînă la Eminescu. Ne oprește atenția, mai întîi, apelul, îndemnul și musturarea pe care o face psalmistul lui Dumnezeu, prea îngăduitor cu „pizmașii” cei plini de ură: „Nu-ț uita mișeii [= săracii] de la a ta milă, / Nu lăsa pizmașii să le facă silă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 9, p. 27); „Vedz pizmașii că mi să-nmulțiră / Și cu ură strîmbă mă urîră” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 24, p. 57); „Nu ne-ascuț în greutate mișea rugă, / Ce ne lași cătră pedeapsă-n vreme lungă. / Ne-ai hrănit-ne cu pîne de plînsură / Și ne-ai adăpat în lacrimi cu măsură. / Laș de sîntem megieșilor de pradă / Și pizmașilor de price și de svadă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 79, p. 183). „Plînsul” românului din *Doi-na* are o explicație asemănătoare, iar jeluirea lui se adresează, prin domnitor, lui Dumnezeu: „Doar s-a-ndura Dumnezeu / Ca să-ți mîntui neamul tău!” Adeseori, în îndurarea sa față de credincioși, Dumnezeu va face, în compensație, din dușmani piramide de stîrvuri: „Iară pre pizmașii vei lovi din frunte, / Di-or sta că pologii capete cădute. / Vîrv de păr din vină nu li s-a ierta-să, / Ce cu vîrv măsura le vor da cea rasă. / N-or putea să scape nice-n vîrv de munte, / Că din Bazan Domnul i-a prăvăli iute / Și-i va băgan mare de-i vor vedea fundul, / Să le dzacă-n mestec

oasele cu prundul. / Vei brodi prin sânge ca și de mainte, / Ce limpiia cîinii, de vei ținea minte” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 67, p. 149). Frapează în special comparația neobișnuită, pe o sugestie biblică (cf. BB: „Pentru ca doară s-ară văpsi piciorul tău cu sânge, limba cîinilor tăi, den vrăjmaș de la dînsul”, Ps. 67, 25). Interpretarea lui Dosoftei, încărcată cu imagini noi, personale, este mai plastică decît aceea a vechiului psalmist²⁴³.

Dezastrul abătut asupra dușmanilor capătă proporții enorme în descrierea mitropolitului. Mînia lui Dumnezeu îi „prăvălește iute”, în fundul mării, pe dușmani „să le dzacă-n mestec oasele cu prundul”, urmăriți prin vaduri de sînge (*brod* ‘vad’ în slavonă, *a brodi* – vsl. *broditi* ‘a merge prin vad’): „Vei brodi prin sânge ca și de mainte”. Iar cîinii se vor hrăni sorbind zgomotos (*a limpiia*, ‘a bea cu limba’ ca pisicile și cîinii) sângele dușmanilor. De aici rezultă, din acest vers al lui Dosoftei, înțeles în toată forța lui distrugătoare, straniul blestem al lui Eminescu din *Doina*: „Mîncea-i-ar inima cîinii”. Lansăm o ipoteză pe care, credem noi, textul psalmistului ne îndreptățește s-o formulăm.

Distrugerea dușmanului se asociază în psalmi cu rușinea și ocară: „Și vor peri cu ocară / Toț pizmașii tăi din țară” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 91, p. 211). În BB lipsește cuvîntul batjocoritor *ocară* („vrăjmașii tăi pier”, Ps. 91, 9). Dosoftei reia mereu aceeași construcție: „Ca să pieie cu ocară / Toț pizmașii tăi din țară” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 103, p. 238), clarificînd și întărind sensul dispariției totale a păcătoșilor din versiunea biblică: „Sfîrșască-se păcătoșii de la pămînt” (BB, Ps. 103, 36), „Să piēie păcătoșii de pre pămînt” (Ms. 4389). Stereotipia din versiunea mitropolitului: „pizmașii din țară pier cu ocară” este sfărmată de formulări mult mai variate. Păcătoșii, „streinaț din mătrice”, sînt „certaț” (pedepsiți) cu asprime: „Și-i ucide preste falcă, / Să-le frîngi dinții, să tacă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 57, p. 129). Blestemul crește în violență odată cu imaginile fruste adăugate de poet în completarea, nu în nesocotirea, celor biblice: „Să pieie ticățește [= în suferință], / Ca ceara ce să topește, / Și ca cubelcii să ardă / De soare, și să nu-l vadă, / Să nu poată să să tragă / Preste spini, fără de vlagă. / Ca păduceii să sece / De pojar și de vînt rece” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 57, p. 130); „Și să pieie cu ocară, / Să le margă vestea-n țară. / Aceia ce mă vineadză, / Și mă pîrască să mă piardă, / Cu rușine să să-mbrace / Și să n-aibă-ncătro face” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 70, p. 158); „Că-i va pierde de pre lume, să nu

să mai pomenească” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 33, p. 77); „Să să schimosască-n grea rușine / Cari pornesc răul lor spre mine” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 34, p. 78). „Răii” de tot felul, între care un loc important îl ocupă dușmanii țării, implicat ai credinței („Ceia ce iubăsc nepace / Și dzîc rău de ce le place, / Gloata ta o iau în sfadă, / Țării tale fac dosadă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 93, p. 213), sînt supuși la cele mai grele și de necrezut cazne: „Să fugă departe de svînta lui față / Cine nu-l iubește și-i caută cu greață. / Fum cu sterevie față să le ardă, / Și ca de foc ceară, răstopiț să cadză, / Și toț pizmătarii de-a lui față svîntă / Așe să despice și să cadză-n smîntă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 67, p. 147). Dușmanii, oricare ar fi aceștia (nu neapărat străinii), trebuie scoși din casă / țară: „Să le fie curțile pustie, / Și casele de dînș să rămîie” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 68, p. 154) și din lege: „Și ceia ce-s fără lege / De pre pămînt să vor șterge, / Să nu scape nice urmă, / Ce să-i ștergi dintr-a ta turmă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 103, p. 238). Ocară și pieirea cuprind întregul neam al celor răi și păcătoși: „Ce să pieje cu ocară, / Cu tot rodul său din țară” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 108, p. 253).

Imprecațiile lui Eminescu din *Doina*, de la versurile: „Mîncea-i-ar inima cîinii, / Mîncea-i-ar casa pustia” și pînă la „Îndrăgi-i-ar ciorile și spînzurătorile!”, rămîn în cadrul unei astfel de justiții patriarhale, cu imagini de rezonanță biblică. Pentru a ajunge la ele trebuie șters praful evenimentelor imediate, care mai agită și astăzi unele spirite incapabile să discearnă și să guste valoarea estetică.

O temă lirică veche de cînd lumea, înstrăinarea, îl apropie pe Eminescu de Dosoftei, din care își extrage, citind psalmii versificați de mitropolit, fervoarea biblică a unor imagini imprecative. Ardența pe care o pune vechiul cîntăreț al „mîntuirii” Sionului, în ațfia psalmi, se regăsește și în *Doina* lui Eminescu, întocmai ca și motivarea: „Doar s-a-ndura Dumnezeu ca să-ți mîntui neamul tău!”. Ațit ideea cît și formularea din această frază, ilustrativă pentru întreaga poezie, sînt pe de-a-ntregul biblice.

III. PSALMII MACEDONSKIENI

După cum am văzut, mai bine plasat decît Al. Macedonski pentru a scrie psalmi în limba română fusese, pe la mijlocul secolului al XIX-lea, Ion Heliade Rădulescu. Pe acesta îl ispitise, în exil, traducerea *Bibliei*, din care publică la Paris, în 1858, *Biblicele sau notiții istorice, filosofice, religioase și politice asupra Bibliei*, într-o ortografie etimologică imposibilă, care nu putea face, în nici un caz, o recomandare prea bună proiectului său de „a da Biblia celor șeptezeci [...] în limba Patriei”. Tînărul Eminescu observase cu mare pătrundere, în *Epigonii*, semn că citise cu multă atenție cartea lui Heliade, eșecul acestui proiect: „*Eliad* zidea din visuri și din

²⁴³ Reproducem integral textul corespunzător din BB: „Însă Dumnezeu va sfărîma capetele vrăjmașilor lui, creștetul părului celor ce umblă întru greșalele lor. Zise Domnul: «Den Vasan întoarce-mă-voiu, întoarce-mă-voiu în fundurile mării. Pentru ca doară s-ară văpsi piciorul tău cu sânge, limba cîinilor tăi, den vrăjmaș de la dînsul»” (Ps. 67, 23-25).

basmes seculare / *Delta biblicelor sante*, profețiile amare” (EMINESCU, O. I, p. 31). Mostrele de erudiție poetică și „profețiile amare”²⁴⁴ cu privire la soarta propriului său popor, raportate la istoria vechilor evrei, aveau să rețină și atenția lui Eminescu, în propria sa creație. Heliade va constata că „Alta este partea istorică și filosofică a *Bibliei* și alta cea poetică”²⁴⁵ și va încerca să le slujească pe amândouă, în *Biblice* dar și în *Anatolida*, în care nu mai face arheologie poetică, ci versifică, după Cartea Sfântă, zilele genezei în *Imnul creațiunii*, îndepărtându-se apoi de sursă. Lui Heliade Rădulescu i-a plăcut mai mult să comenteze psalmii decât să-i traducă (o excepție, *Harpa lui David*) sau să creeze el însuși psalmi (o îmbinare de traducere și creație originală a încercat, cum am văzut, pe textul *Psalmului 101*).

Cum în poeziile lui Eminescu pot fi găsite formulări poetice asemănătoare cu cele din psalmi, cele mai multe reminiscențe din lecturile *Psaltirii în versuri* a mitropolitului Dosoftei, iar în *Doina* preia un model psalmic²⁴⁶, pe care se infiltrează influențe din doinele de înstrăinare, și chiar unele imagini folclorice și psalmice comune, fără ca marele poet să fi scris psalmi propriu-ziși, rolul de a da primii „psalmi moderni” literaturii române îi revine lui Al. Macedonski. Ce l-a putut stimula pe poetul *Noptilor*, care programatic se gândea, în plin epigonism eminescian, la *Poezia viitorului*, pe care o vedea, în articolul cu acest titlu din „*Literatorul*” (1892), în symbolism, după ce făcuse, cu zece ani mai înainte exerciții de „armonie imitativă”, să reinvie un gen liric mai curînd desuet, pentru că psalmii erau asociați la noi cu poezia veche religioasă, strălucit reprezentată de Dosoftei în secolul al XVII-lea? Charles Drouhet crede că primul imbold în traducerea psalmilor i-a venit lui Macedonski din poezia lui Malherbe, „mișcat numai de maestratea plină de vigoare” a versurilor clasicele franceze²⁴⁷. Mai rezervat în această privință se dovedește Adrian Marino: „Ideea de a compune psalmi a venit cu certitudine poetului prin lectura *Psalmilor* lui David, poate și ai lui Malherbe, poet cunoscut de Macedonski”²⁴⁸. *Din psalmul CXLV*,

²⁴⁴ Comentînd *Cîntarea lui Moise*, dar exemplele sînt mult mai numeroase, Heliade, un fel de Moise al românilor, ajunge să se refere la *Proclamația de la Islaz* și la rolul lui în revoluție: „Astfel cu doi ani înainte de evenimentele grandioase de la '48, sufletul meu dorea și prevedea căderea idolilor pămîntești” (*Biblicele*, p. 99).

²⁴⁵ *Ibidem*.

²⁴⁶ Vezi capitolul anterior și Al. Andriescu, *Modelul psalmic al Doinei lui Eminescu*, „Adevărul literar și artistic”, 11 și 18 ianuarie, 2000.

²⁴⁷ Charles Drouhet, *Influența franceză în poezia lui Macedonski*, în *Studii de literatură română și comparată*, Editura Eminescu, București, 1983, p.327.

²⁴⁸ Al. Macedonski, *Opere II, Poezii*, studiu introductiv, ediție îngrijită, note și variante, cronologie și bibliografie de Adrian Marino, Editura pentru Literatură, București, 1966, p. 249.

va observa autorul ediției în volumul următor, confirmîndu-l pe Charles Drouhet, „este o traducere din Malherbe: *Paraphrase du psaume CXLV*”²⁴⁹. Pe acest motiv, Adrian Marino va publica psalmul lui Macedonski la *Traduceri și adaptări*²⁵⁰, chiar dacă poetul român nu-l menționează pe Malherbe ca autor. Compararea celor două versiuni, Malherbe / Macedonski, nu lasă nici un dubiu că ne aflăm în fața unei adaptări destul de libere. O influență mai cuprinzătoare a poetului francez asupra psalmilor lui Macedonski, dincolo de exemplul citat, este mai greu de susținut. Rămîne astfel în picioare afirmația lui Marino că Macedonski s-a gândit să scrie *Psalmii moderni* determinat de lectura directă a *Psalmilor* lui David.

În *Psalmul 145*, care e, în mare măsură, o creație originală, ideea centrală a psalmistului, cum observă în comentariile sale minuțioase devotatul exeget al lui Macedonski, este adînc implantată în întreaga operă a poetului: „Aplecarea lui Macedonski asupra acestei teme nu trădează impulsuri religioase, ci numai faptul că poetul medita, alături de Malherbe, asupra efemerității gloriei terestre, problemă care-l obsedează din prima tinerețe”²⁵¹. Bănuim la Macedonski și o reacție resentimentară în egalizarea celor puternici cu cei umili după moarte, fapt care-i personalizează versul, chiar dacă e vorba de o temă atît de veche: „Împărați cît de puternici, sau războinici plini de fală, / Au cu toți aceeași soartă neschimbată și fatală: / De cum moartea le ia scepul, nu mai au lingușitori, / Și cu dînșii dimpreună cad și oamenii ce-n lume / Se-nchină-n al lor nume / Și le fură servitori” (*Din Psalmul CXLV*, III, p. 140). Predispoziția poetului român de a se substitui vechiului psalmist, în versurile căruia își proiectează propria sa existență, este și mai puternică în ciclul *Psalmi moderni* din volumul *Excelsior*, 1895. Egotria poetului contaminează pînă și versurile de umilință în fața „sfîrșitului fatal” de care vorbise în adaptarea *Psalmului 145*. În *Psalmii moderni*²⁵² ieșirea din lume e o retragere orgolioasă în sine, comparabilă cu aceea a *Luceafărului* eminescian: „Oh! Doamne, rău m-ai urgisit, / În soarta mea m-am împietrit: / Rămîn ca marmura de rece... / Să plîng, să sufăr, am uitat. / Am fost un cîntec care trece, / Și sunt un cîntec încetat: / Rămîn ca marmura de rece...” (II, p. 25, *I Oh! Doamne*).

Tema cu izvorul presupus în parafrazele lui Malherbe se află în vechii psalmi ai lui David și se regăsește firesc și în *Psalmii moderni* ai lui Macedonski, fără nici o legătură de această dată cu opera scriito-

²⁴⁹ Al. Macedonski, *Opere III*, ed. cit., 1967, p. 276.

²⁵⁰ *Idem*, pp. 140-141.

²⁵¹ *Ibidem*, p. 276.

²⁵² Al. Macedonski, *Opere II*, pp. 25-29.

rului francez, fiind vorba de un leitmotiv în meditația morală creștină: „Țărână – suntem toți țărână, / E de prisos orice trufie... / Ce-a fost, în veci are să fie... / Din noi nimic n-o să rămână. / Zadarnic falnice palate / Sunt în pământ rădăcinate: / Nici o piele nu s-amână. / Despoți, cu frunți încoronate, / Poeți, cu harpe coronate, / Filozofi, oameni de știință, / Păgini, vestiți prin necredință, / Nici o piele nu s-amână ... // Țărână, suntem toți țărână” (II *Țărână*). Motivul este reluat: „Fii frumos, fii sănătos, / Ești de-aceiași vierme ros” (XI *M-am uitat*). Un *Dicționar de aforisme* din secolul al XVIII-lea selecta, la aproape un veac și jumătate de la moartea lui Malherbe, acest gând al poetului francez despre eroziunea timpului: „Il n'est rien ici-bas d'éternelle durée”²⁵³, iar amîndoi poeții, atît cel francez, cît și cel român, meditau, la o distanță atît de mare în timp, pe aceeași temă biblică, pe care o preferăm în versiunea lui Dosoftei din *Psaltirea în versuri*, pentru frăgezimea limbajului: „Că lumea aceasta-i ca o miză²⁵⁴ mică, / Omul, cît de-a hirea, este o nemică” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 38, p. 87).

Macedonski își cere iertare, cu umilință creștinească, de la Dumnezeu: „Sunt om ca orice om – iertare” (III *Iertare*), își înșiră păcatele: îndoiala, sfidarea „sfintelor mistere”, credința că este prigonit „de toți”, pentru ca în psalmul imediat următor să-și retracteze penitența, cu o instabilitate umorală dezarmantă: „Dușmanii mei se înmulțesc / Și nedreptatea mă-nfășoară... / Abia mai pot să mai trăiesc / De cine n-am lăsat să moară, / Aleargă toți și mă-nnegresc, // Ah! Viața nu este ușoară” (IV *Dușmanii*). Trebuie să recunoaștem, în favoarea poetului, că chiar în această nestabilitate, aproape frivolă, Macedonski izbucnește violent împotriva dușmanilor săi, folosindu-se de rugile psalmistului care invocă divinitatea să-l apere de dușmanii personali și, dacă e rege, ca David, de numeroșii vrăjmași ai lui Israel, aduși de poet și pe scenă, în tragedia „originală”, ține să precizeze autorul, *Saul*, scrisă și jucată în același timp cu elaborarea *Psalmilor moderni*. Vinovăția pe care și-o recunoaște poetul în psalmi este destul de vagă, mai mult un pretext pentru a obține o iluzorie redempțiune: „Sunt eu de vină, sau nu sunt, / Oh! Dumnezeule prea sfînt, / Auzi-mi glasul pocăinței, / Redă-mi puterea biruinței, / Refă-mă omul care-am fost / Sau dă-mi obștescul adăpost...” (V *Zburam*).

În dialogul cu divinitatea, pe tema obsesivă a dușmanilor care-l împresoară din toate părțile („Cu mici, cu mări mă răstigniră; / Din inimă nu mi-au

lăsat / Un singur colț nesfîșiat”), Macedonski se arată mai curînd vindicativ decît iertător, asumîndu-și un rol privilegiat, aproape de judecătorul divin: „O țară-ntreagă s-a-ntrecut / Să-mi dea venin – și l-am băt. / Dar, Doamne, nu te biruiră” (VI *Și-au zis ...*). Declară ritos că nu are „în ceruri nici o stea” (IX *N-am în ceruri*), vorbește la trecut despre gloria lui literară („Prin sufletească poezie, / Domneam de soartă nencercat. // Eram puternic împărat” (VIII *Eram*), își deplînge soarta de geniu laborios necunoscut, damnat și nerăsplătit de contemporani. Sfidînd justiția divină, care-l protejează pe cel credincios, împinge imprecăția împotriva persecutorilor pînă la blasfemie: „În lume nu este răsplată ... / Dreptatea este blestemată, / Și omul bun nesocotit. / Pe fruntea mea n-am nici o pată – / Zadarnic! – sunt un osîndit, / În lume nu este răsplată. // Cît am trudit, cît am muncit” (VII *Cît am trudit...*), dar își afirmă, cu seninătate, reintrînd în tradiția psalmică, încrederea neștirbită în justiția divină: „Ești puterea înțeleaptă / Și justiția cea dreaptă; / Fă oricînd ce vrei din mine. // Doamne, toate sunt prin tine...” (X *Doamne, toate...*).

Macedonski aduce la cunoștința lui Dumnezeu, în *Psalmii moderni*, un ghem de contradicții egolatre. Prin aceasta el revoluționează receptarea psalmilor în literatura română, prevestindu-l pe Argezi. Nu însă și în ceea ce privește stilul, pentru că psalmilor macedonskieni le lipsește cu desăvîrșire mireasma liturgică a vechilor texte religioase. Din acest punct de vedere, Macedonski e mai aproape de Heliade decît de Tudor Arghezi.

IV. TUDOR ARGHEZI : APOSTATUL MÎNTUIT

Unul dintre cei mai importanți poeți români, comparat cu Eminescu chiar la începutul consacrării lui literare, în jurul anului 1927, cînd își publică primul volum, *Cuvinte potrivite*, Tudor Arghezi a format obiectul unor contestări violente, de-a lungul mai multor decenii, atît ca persoană publică, sub regimuri politice diferite, chiar opuse, cît și ca poet, în cadrul unor dispute literare acerbe. S-a vorbit mereu de „răzvrătitul” Arghezi, și într-un caz și în altul, dar și despre capitulările lui, la fel de spectaculoase.

Nu o dată criteriile de apreciere a operei sale literare au stat la cumpăna dintre politic și estetic, chiar cînd se declara de către cei în cauză că astfel de puncte de vedere nu trebuie confundate. O linie sinuoasă îi marchează existența publică. Abandonează chilia călugărească, aruncîndu-și rasa pentru a scrie pamflete anticlericale și a profesa idei socialiste, optează, în timpul marelui război de întregire, pentru puterile centrale și face închisoare pentru aceasta, nu se împacă, în timpul celui de al doilea război mondial, cu fascizarea țării și este din nou închis, nu

²⁵³ *Dictionnaire de pensées ingénieuses, tant en vers qu'en prose des meilleurs écrivains français*, t. II, Reval, 1777, p. 522.

²⁵⁴ *Miză*, înv. „apariție de o clipă, clipeală, mijă”, ȘĂINEANU, DU.

acceptă îngrădirea libertății cuvîntului, la începutul ocupației rusești, este ostracizat și devine, în 1948, ținta unui ignobil pamflet în „Scînteia”, *Poezia putrefacției sau putrefacția poeziei*, un adevărat rechizitoriu politic, pentru ca în 1955 să fie ales membru al Academiei. În același an semnează și cartea abdicării sale, *1907. Peizaje*, probabil cea mai proastă pe care a scris-o, urmată de *Cîntare omului*, 1956, în care se întoarce la prometeismul, nu atât eroic, cît mai ales activ, din tinerețe. Dacă lăsăm deoparte volumele citate, observăm că o linie estetică mult mai fermă decît conduita politică unește lirica argheziană, de la debutul editorial al poetului și pînă la versurile scrise sau publicate la sfîrșitul lungii sale cariere literare. Acest liant îl găsea G. Călinescu, după Pompiliu Constantinescu²⁵⁵, în „explorația metafizică a viziunilor” cu care poetul umple „universul său substanțial”²⁵⁶. Particularizînd și mai mult, am spune că „sentimentul religios”, atît de discutat în cazul lui Arghezi²⁵⁷, intră în partea cea mai rezistentă a operei sale.

Pentru a putea demonstra mai convingător continuitatea de concepție și de expresie în scrisul lui Tudor Arghezi, ne vom folosi, în loc să construim ipoteze pe nisip, de un text aparent anecdotic și, tot la prima vedere, insignifiant. E vorba de o derutantă *Serenadă*, datată 1941, dar publicată și acceptată, fapt surprinzător²⁵⁸, în 1956, la sfîrșitul volumului

²⁵⁵ Pompiliu Constantinescu, *Între atăgadă și abdicare*, în monografia *Tudor Arghezi*, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1940, pp. 38-72.

²⁵⁶ CĂLINESCU, IST., p. 725.

²⁵⁷ Printre ultimele intervenții în disputa pe această temă merită să fie citată aceea a lui Marin Mincu din revista „Paradigma”, 1, 2000, pe de-a-ntregul negativă: „Refuzat de posibilitatea transcendenței (I. Barbu îl considera pe autorul *Cuvintelor potrivite* „respins de idee”, n.n.), Arghezi vrea să instaureze atitudinea negatoare ca unică instanță discursivă izbăvitoare”.

²⁵⁸ De o astfel de favoare și încredere din partea cenzurii nu se bucurase nici măcar Mihai Beniuc, care scrie un fel de prefață la volumul (*În loc de prefață*), penibil ideologizat (*Cîntare Omului*. Stihuri de Tudor Arghezi, Editura pentru Literatură și Artă, 1956, *În loc de prefață*, de Mihai Beniuc, pp. 5-11). Cu toate acestea, cînd cartea este gata, poetul *Cîntecelor de pierzanie* e nevoit să facă unele schimbări în textul pe care îl scrisese cu acest prilej despre opera lui Tudor Arghezi. Dovezile intervenției cenzorilor, și după ce volumul fusese tipărit, sînt clare. Este scoasă din „prefață” fila 5-6, retipărită pe altfel de hîrtie, tăiată la dimensiuni vizibil reduse, și lipită grosolan de fila următoare. Rezultatele acestei „conlucrări” se observă cu ușurință. Opera lui Tudor Arghezi este recuperabilă, afirmă Mihai Beniuc, pentru că dispune de un „miez sănătos”, deși, ni se explică cu grijă în același loc, ea „a trebuit să sufere apăsarea ideologiei burgheze și încercările de captare și de aservire a tot ceea ce era talent și forță de către politicianismul caracteristic României de după anul 1900 pînă la eliberarea țării”. Așa se explică, adaugă poetul prefațator, „filtrele mincinoase ale modernismului” din opera sa, de care îl salvează pe Arghezi plasa în „sînul masei populare cu mesajul ei milenar”. Astfel „întărită”, opera poetului străbate „prin coclaurile politicianis-

Cîntare omului, secțiunea *Alte stihuri*. Pe sub ochiul vigilent al cenzurii, Arghezi strecoară, în plin și violent ateism, un poem de-a dreptul subversiv în acea epocă. Întreaga poezie, dacă e citită bine, în cheia potrivită, este o parafrază la *Predica de pe munte*, *Fericirile*, *Matei*, 5, începînd cu versetul 3: „Feriți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor. Feriți cei ce plîng, că aceia se vor mîngîia. Feriți cei blînzi, că aceia vor moșteni pămîntul. Feriți cei ce flămînzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura. Feriți cei milostivi, că aceia se vor milui. Feriți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (*Mt.*, 5, 3-8). Identitatea ființei din pom („om sau arătare”) este concordantă cu cea din *Evanghelia după Matei*, trădată de cîteva cuvinte semnificative (*blînd*, *nevinovat*, *blajin*, *senin*, *dus*, *sfînt*):

„E blîndul din sat ...
Lăsați-l să fure că-i nevinovat.
Blajin și netot,
Înghite cu sîmburi cu tot.

Prin ghimpii de fier și zaplaz
El trece-n extaz,
Senin, dus și sfînt,
El nu este de pe pămînt”.
(*Serenadă*, p. 215)

„Feriții” din *Evanghelia* sînt recomandați pe rînd: „cei blînzi”, „cei săraci cu duhul”, „cei flămînzi”, „cei curați cu inima”, „cei prigoaniți”. „Blîndul din sat” e recunoscut de pomi și de ființele umile, care-i „simt” starea suprapămînteană: „Și pomul se scoală, se-apeacă”, „Grivei a simțit / Că e fericit / Și nu îl mai latră”. Mitologia populară se amestecă cu cea biblică, în imagini străvechi în care „harul” circulă între pomi, animale și om, în timp ce „blajinul” „fluieră-n dinți liturghia”. Nu credem că se poate vorbi aici de o „messă neagră”, de „satanism” sau de altele de acest gen. Astfel de imputări i s-au adus totuși poetului, grele, aruncate ca niște lespezi pe conștiința sa din mai multe părți deodată. Arghezi nu e bunul creștin recomandat de dogmele bisericii, obedient și umil, ci unul superior ca gîndire, mai sceptic și mai dubitativ, în sensul cartezianului *Dubito ergo cogito*. De altfel întrebările pe care și le pune nu sînt cu nimic mai grave decît acelea ale

mului partidelor zise «istorice». Mai presus de orice, opera poetului, pusă sub autoritatea președintelui Uniunii Scriitorilor, trebuia apărată de zelul „exegeților burghezi, mistificatori ai ideilor și lacomi de tîlcuri metafizice, căutate chiar în gestul aducerii la gură a lingurii pline de borș” (pp. 5-6). „Dumnezeul lui Arghezi este”, spus „mai simplu”, ne avertizează proaspătul ideolog leninist, „dragostea de popor, chiar dacă el, poetul, n-a văzut limpede totdeauna drumul și destinul poporului său”. Este curios să vezi că astăzi, cu alte motivări și în alt limbaj, se mai lucrează încă la „salvarea” poeziei argheziene de misticism.

încercatului Iov din *Scripturi* sau chiar ca ale lui David, în unii *Psalmi*, și ale altor alți cîntăreți și căutători ai divinității dintr-un trecut mai îndepărtat sau mai apropiat. Lucrurile par a se complica și mai mult la nivelul opțiunilor stilistice. Aici se produce o adevărată falie între poet și receptor, prăpastie în care cade întregul înțeles al versului. Culorile agresive, așternute de o mîină barbară, care risipește o pastă extrem de groasă, fosforescentă ca pucioasa din gura iadului în virulentele lui portrete, instrumentul de lucru cel mai reductibil al acestui poet chiar și în creația lirică pe teme sacre, îl îndepărtează pe cititorul speriat ca și pe criticul dogmatic. Tentația de a prezenta, cu extraordinare mijloace lingvistice, caricatural și bufon, pe „fericiții” *Sfintelor Scripturi*, pe sfinți și chiar pe Cel Atotputernic creează o violentă reacție negativă. În exemplul citat de noi, greu se lasă convinși cei fără lecturi biblice repetate și nedepriși cu stilul arghezian, cu care începe altă treaptă în evoluția limbajului artistic românesc, că în „prostul satului”, „blajinul” din *Serenadă*, se ascunde un om deasupra celorlalți prin nevinovăția sa pilduitoare. În fața acestui „fericit” se deschid căi nepămîntene: „*Senin, dus și sfînt / El nu este de pe pămînt*”.

O explicație a acestei atitudini neînțelegătoare față de propria sa poezie și față de arta cu substrat biblic în general, o vedea Tudor Arghezi, în 1928, în indiferența românilor, a „cărturarilor” îndeosebi, față de *Sfintele Scripturi*²⁵⁹: „Am putea face o statistică și am găsi la o mie de cărturari laici unul singur, în cel mai bun caz, care să fi citit din scoarță în scoarță *Sfintele Scripturi*. Desigur fiecare va răspunde vexat și totuși nimeni nu le citește și îndeosebi acei surtucari bombastici și pedanți care dau cititorilor naivi spectacolul că se plimbă prin hambarele cerului ca în magazia lor cu lemne, și care tratează pe Dumnezeu cu colegialitate” (p. 2). Speța se pare că s-a înmulțit enorm în ultimele decenii și manifestă astăzi o tendință de proliferare tot mai accentuată, în ciuda faptului că nu s-ar mai putea spune, ca în vremea cînd scria Arghezi aceste rînduri în „Bilete de papagal”, în primul an de apariție a ciudatei reviste, că *Scripturile Sfinte* „lipsește din toate rafturile cu cărți”. Această literatură proliferază odată cu falșii profeți. În această „tabletă” argheziană *Biblia* apare, fapt extrem de semnificativ pentru concepția religioasă a poetului, ca o carte care îndeamnă la rugăciune și la cugetare, în același timp: „Și totuși *Biblia* rămîne încă, afară de Homer, lectura principală, nu a omului care vrea să se roage, dar a omului care vrea să gîndească, ceea ce-i totuna, cea mai vie rugăciune fiind cugetarea”. În literatura biblică găsește concentrate

„toate formele literare”, pînă la aceea „fundamentală, a simplității aparente”. De aceea nu întîrzie să lanseze literaților tineri mai curînd o provocare decît un îndemn: „Nu putem insista îndeajuns pe lîngă tineretul literar ca să citească *Sfintele Scripturi*, să le recitească și să continue să le citească, de preferință oricărei alte cărți. *Biblia* poate constitui singură o educație integrală pentru un artist și în același timp un izvor permanent de inspirație delicată și tare” (*Ibidem*). De această „inspirație delicată și tare” a beneficiat în primul rînd poetul. Să reținem chiar această opoziție: *delicat – tare*, care revine, de fiecare dată în altă combinație de cuvinte, în multe formulări argheziene. Cine vrea să înțeleagă imaginarul arghezian trebuie să-i citească poemele cu *Biblia* alături²⁶⁰. Cînd spunem aceasta avem în vedere o lectură paralelă cu versetele biblice din care își scoate versurile pe care le situează, prin arta îmbinărilor șocante, la mare distanță de textul original. Afirmăm de aceea că fără această lectură atentă și repetată a *Bibliei*, lectură recomandată chiar de poet, Arghezi nu poate fi înțeles, într-o mare parte a operei sale.

Pentru ilustrare vom folosi ca reper poezia *Testament*, aparent îndepărtată de sursa care ne preocupă. Întoarsă pe toate fețele de exegeza critică mai veche și mai nouă, de lingviștii, de stilisticienii și de poeticienii români moderni, cu mijloacele lor mai sofisticate, stoarsă pînă la epuizare, și în pericol de a-și pierde orice mister și orice interes, cu concursul analizelor de manual, care transformă rezultatele savante ale celor dintîi în simple „clișee” pentru uzul comun, poezia aceasta, care se vrea o prefață la întreaga lirică argheziană, nu poate fi pe deplin înțeleasă pînă ce nu se ajunge la izvorul ei biblic, atît de adînc ascuns în carnea unor metafore derutante, care dispersează atenția către o multitudine de sensuri, încît unul dintre acestea, cel biblic, foarte important, riscă să se piardă. Încă din 1941, G. Călinescu observa îngrijorat că „prin prestigiul poetului și prin mijlocirea mediului academic, poezia argheziană este citită și răspîdită și chiar studiată după clișee de pe acum constituite (religiozitate, plasticitate, limbă)” (CĂLINESCU, IST., p. 725). După război și instalarea unui regim care-și sprijinea ideologia, în mare măsură, pe o propagandă extrem de tenace, de intolerantă și de agresivă, împotriva oricăror forme de gîndire spirituală, religia fiind incriminată ca „opium al popoarelor”, ateismul materialist devine „religie” de stat, cu ore speciale în programele de învățămînt. La acestea se adaugă diverse activități de îndoctrinare antireligioasă în afara școlii. Efectele se văd imediat

²⁵⁹ „Bilete de papagal”, nr. 66, vineri 20 aprilie 1928, *tableta Sfintele Scripturi*.

²⁶⁰ O încercare plină de merite face Nicolae Balotă, în *Opera lui Tudor Arghezi*, Editura Eminescu, București, 1979, *Scholia la Psalmi*, pp. 149-214, preocupat nu atît de compararea textelor, cît de fidelitatea dogmatică, în cadrul unei discuții teologice comparate.

și în atitudinea față de literatură. Ortodoxismul este condamnat în bloc, iar opera lui Arghezi începe să fie în așa fel interpretată de critica marxistă încât „credința” să se vadă cât mai puțin, iar „tăgăda” să iasă, conform clișeului scos dintr-un citat arghezian trunchiat și răstălmăcit, cât mai bine. Clișeul „religiozității”, de care vorbea G. Călinescu, înțelegând prin aceasta doar repetarea aceluiași formule, care nu mai spuneau nimic, în analiza *Psalmilor* arghezieni, în primul rând, este înlocuit în perioada post-belică cu un clișeu și mai primejdios. Din răsucirea pe dos a cuvântului cu ajutorul unui element negativ de compunere, poetul devine, în astfel de comentarii, din *religios*, *antireligios*, din *metafizic* și *mistic* tot *anti-*, adică: „Arghezi ajunge să supună criticii pînă și idealismul etic, propovăduit de evanghelie în forma lui cea mai pură”²⁶¹; „Arghezi trăiește alternativa credinței sau necredinței”²⁶²; „Actul liric nu e, așadar, în poezia religioasă a lui Arghezi consecința unei convertirii la credință”²⁶³; „Poetul nu cunoaște starea de revelație”²⁶⁴; „Arghezi e poetul deopotrivă al *credinței* și al *tăgădei*. La el lirica religioasă nu e rugăciune”²⁶⁵; „Și ultimul sunet de coardă din harfa psalmistului asvirle în fața tronului ceresc concluzia definitivă a negației”²⁶⁶. Criticul face greșeala de a nega în final, după ce perindase psalmii anteriori și în special pe cei din *Cuvinte potrivite*, în care constatase doar „credința și necredința”, apăsînd pe cea din urmă, orice fărîmă de credință, o negare totală a lui Dumnezeu, un desăvîrșit spirit antireligios, venind în contradicție cu propriile lui afirmații. Mihail Petroveanu repetă cele spuse de Crohmălniceanu: „... în 1959, *Psalmul* de adio de la Dumnezeu pecetluiește convertirea laică și materialistă a psalmistului din *Cuvinte potrivite*”²⁶⁷; „în Arghezi au existat doi Arghezi, răzvrătitul mîndru și violator al tainelor divine și adoratorul lor umil”²⁶⁸; „Chiar acolo unde ar fi trebuit să-și serbeze triumful, în *Psalmi*, comuniunea mistică este mai mult o aspirație decît o împlinire, o îndoială mai degrabă decît o certitudine”²⁶⁹. Lumea înconjurătoare apare „într-o viziune «păgînă» sau «naturistă», a unui eden terestru în care, prin chiar esența concepției promovate, problema divinității nici nu se pune, prezența sa fiind exclusă”²⁷⁰. Dumitru Micu folosește un limbaj asemănător: „Dum-

nezeul bisericesc este negat și batjocorit cu consecvență în întreaga creație a scriitorului. Este tăgăduit, pentru că el întruchipează tocmai negația idealului, a cărui căutare constituie rațiunea de a fi a omului”²⁷¹; „Totdeauna, scriitorul a crezut în Dumnezeu. Într-un Dumnezeu al său. A fost însă un schismatic, ba mai mult decît atît, un păgîn”²⁷². Și cînd găsește un drum mai potrivit pentru a pătrunde acolo unde Arghezi găsește, în sfîrșit, „loc de-nchinăciune”, criticul renunță să meargă pînă la capăt și preferă să facă, în mod neașteptat, calea întoarsă, declarîndu-l pe poet *păgîn*, „schismaticul” fiind totuși un om gata să înfrunte, pentru credința lui, chiar rugul. Păgînul este un „necreștin” sau chiar un om fără nici un fel de religie, oricare din aceste calificări fiind la fel de nepotrivite pentru poet. Nu am fi insistat atît de mult asupra acestei chestiuni dacă nu ne-ar fi surprins, în noua orientare critică de după 1970, reluarea sau chiar îngroșarea unor idei formulate de critica marxistă a anilor '60.

Nicolae Manolescu își intitulează nepotrivit, în 1971, un temeinic eseu asupra liricii argheziene, *Tudor Arghezi, poet nereligios*²⁷³. Titlul e șocant și răspunde probabil la mai vechea afirmație a lui G. Călinescu din *Istoria literaturii române* cu privire la șablonizarea, de pe atunci, a exegezei argheziene, care începe cu *religiozitatea*. Răspunsul criticului la această provocare călinesciană e unul negativ: „Transcendența argheziană este o transcendență goală”²⁷⁴. Formularea radicală zădărnicește orice căutare a divinității. Dumnezeu, o știe orice cititor al *Bibliei*, nu se arată nimănui. Cînd Arghezi scrie: „Toate îl știu pe Domnul, niciuna nu îl spune”, gîndul lui izvorăște din cuvintele *Scripturii*. Astfel de versuri enigmatice, și de aceea atît de sugestive și de frumoase: „Sătul de ce se vede, flămînd de nu se vede” au multiple înțelesuri și e păcat să le interzicem pe unele în favoarea altora, de dragul unei prejudecăți noi, „nereligiozitatea” lui Arghezi, în locul unei prejudecăți vechi: „religiozitatea” lui Arghezi, „înțelegă să ca un dat, în afară de discuție”²⁷⁵. Cum putem scoate de aici, chiar dacă referirea se face la „încuietoarea” de care vorbește poetul („Ai încercat fîfîna și lacătul, aede”), concluzia atît de categorică: „Ce poate simboliza această abundență și varietate de încuietori dacă nu că divinitatea ce se zăvorește astfel este inexistentă, mister absurd și mincinos”²⁷⁶. Nimic altceva decît ceea ce simboliza în vechii *Psalmi*:

²⁶¹ Ov.S. Crohmălniceanu, *Tudor Arghezi*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1960, p. 45.

²⁶² *Idem*, p. 120.

²⁶³ *Ibidem*, p. 124.

²⁶⁴ *Ibidem*, p. 125.

²⁶⁵ *Ibidem*.

²⁶⁶ *Ibidem*, p. 148.

²⁶⁷ Mihail Petroveanu, *Tudor Arghezi, poetul*, Editura pentru Literatură, București, 1961, p. 5.

²⁶⁸ *Idem*, p. 15.

²⁶⁹ *Ibidem*, p. 26.

²⁷⁰ *Ibidem*, p. 80.

²⁷¹ Dumitru Micu, *Opera lui Tudor Arghezi*, Editura pentru Literatură, București, 1965, pp. 124-125.

²⁷² *Idem*, p. 122.

²⁷³ Nicolae Manolescu, *Teme*, Editura Cartea Românească, București, 1971, pp. 145-179. *Tudor Arghezi, poet nereligios* a apărut mai întîi ca Postfață la *Poezii* (col. *Arcade*, 1971).

²⁷⁴ *Idem*, p. 148.

²⁷⁵ *Ibidem*, pp. 145-146.

²⁷⁶ *Ibidem*, p. 152.

„Căci au întărit zăvoarele porții tale” (BB, Ps. 147, 2). Totul demonstrează în aceste versuri, ca în altele versete din *Biblie*, puterea divinității, de necuprins, și nimicnicia omului. Sufletul psalmistului, și noul cântăreț al puterii divine nu se deosebește de cel vechi, este flămînd „de nu se vede”, „sătul de ce se vede”, dacă încercăm să clarificăm versul. Altfel spus, sufletul poetului este „flămînd” de dumnezeire, înțelesul cel mai adînc al tuturor psalmilor davidici, un înțeles fundamental, care le justifică scrierea. Zăvoarele nu pot simboliza, cum s-a afirmat mai demult, „inexistența divinității”. Ele vorbesc despre limitarea omului și închiderea cu „săbie”, ca să folosim o metaforă biblică, a tuturor acelorora asupra cărora își exercită puterea și stăpînirea: „Și închise cu săbie pre norodul lui și moștenirea lui trecu cu vederea” (BB, Ps. 77, 68). Dacă cineva vrea cu tot dinadinsul să restabilească sensuri și legături logice, operație cu totul nepotrivită, nu „inexistența” se pune sub lacăte, ci „existența”, lucrurile finite și măsurabile, ca valori stabilite după zădărnicia lor controlată de simțuri. Necuprinsul nu poate fi încercuit, închis și măsurat. „Vecia e mare, deasă”, spune poetul, și formulează îndemnul: „Nu-ntîrzia pe lucruri, frate, / Și lasă-le necercetate”. Tot „jocul” se desfășoară între acești doi poli: al nemărginirii, transcendența, și al mărginirii pămîntești. Deșablonizarea exegezei argheziene trebuie să înceapă cu respingerea opoziției dilatate a formulării „credință și tăgadă”, devenită sursa cea mai importantă de poncife în exegeza argheziană. Acest poet este îmbibat de lecturi biblice, repetate, ca nimeni altul în întreaga lirică românească. Orice demers asupra *Psalmilor* săi de aici ar trebui să pornească.

Discuția, așa cum s-a purtat pînă acum, aproape fără trimiteri exacte la psalmii vechi, apare mai curînd o dezbatere în gol, cînd nu este o pură înfruntare ideologică. Referindu-se la bătălia aceasta de cuvinte: *religios – nereligios*, Nicolae Balotă²⁷⁷ constată cu deplină dreptate lipsa de substanță a confruntării: „Credem, însă, că expresii precum «poet religios» sau «poet nereligios» sînt perfect necritice, futele, mai ales cînd facem din ele axa unei interpretări, criteriul suprem al unei exegeze”²⁷⁸. Punctul de vedere exprimat de Nicolae Manolescu face obiectul unei mențiuni aparte: „Ca atare, considerăm arbitrar, deci fără nici o valoare exegezele *Psalmilor* și în general a poeziei lui Arghezi, întemeiate pe identificarea acesteia cu o natură decretată «funciamente religioasă» sau cu «un spirit fundamental nereligios». Această ultimă teză, în răspăr cu un consens

cvasigeneral al interpreților care s-au referit la «poezia religioasă» a lui Arghezi, susținută de N. Manolescu, are tot atît de puține temeuri ca și prima”²⁷⁹. Cu toate acestea, inutila discuție pe această temă se reactivează recent, în paginile revistei „Paradigma”²⁸⁰, în termeni care îngroașă polemic o atitudine antiargheziană. Se vorbește astfel de „inautenticitatea subiectului poetic”, „absența trăirii autentice”, „statutul de «răspopit» al actantului poetic”, „refuzat de posibilitatea transcenderii” etc. (Marin Mincu); „Împliniri de țaran ager, de «oltean»”, „spirit eminalemente laic”, „simbolurile creștine sînt adaptate, răsucite, răstălmăcite”, „Mîinile sale sînt pline de sîngele ființelor și lucrurilor masacrate demonstrativ, cu voluptate, spre a denunța corupția Creației divine...” (Gheorghe Grigurcu). Intervenția din urmă este a unui critic, poet și el, deci cu o înțelegere particulară, nescutită de subiectivism, a poeziei. Acesta scrie un studiu, de altfel solid, la volumul *Cuvinte potrivite*, reeditat în 1977, în colecția „Arcade” a Editurii Minerva. Deosebirea între ce scria altădată Gheorghe Grigurcu despre autorul *Cuvintelor potrivite* și ceea ce scrie astăzi e mai ales de dozare și ține de intemperanța limbajului cauzată de o schimbare de atitudine umorală față de poet, expus în polemica actuală unei nemeritate deriziuni. Arghezi continuă să fie și astăzi, cum constatase cu mult timp în urmă G. Călinescu, „un caz iritant pentru mulți”. Toate aceste instabilități în aprecierea lirismului arghezian pot fi corectate, mai ales atunci cînd e vorba de *Psalmi*, numai printr-o cercetare mai atentă a surselelor biblice pe care acest poet, plin de surprize, le folosește peste tot, chiar acolo unde te-ai aștepta mai puțin. Dezvăluiri interesante face, din acest punct de vedere, în comparații erudite revelatoare, Nicolae Balotă, în studiul citat, căruia i-am reproșat doar o anume inaderență la cărțile scripturale românești, vechi și noi”²⁸¹.

Surprize neașteptate, din punctul acesta de vedere, ne oferă chiar mult discutatul *Testament* al poetului. G. Călinescu observa, în întreaga lirică argheziană, referindu-se la *Testament*, o sursă pe care o va neglija atît el cît și exegeza viitoare: „Atmosfera biblică, ideea duratei (veac), a morții, a reîntoarcerii în

²⁷⁹ *Ibidem*.

²⁸⁰ Nr. 1, 2000.

²⁸¹ De vreme ce criticul constată (pp. 152-153) „că sînt extrem de puține paralele atît pe planul corespondențelor tematice, cît și pe acela al structurilor lirice între poezia lui Arghezi și aceea a unor mari poeți-mistici (Angelus Silesius, Tereza de Avila, Juan de la Cruz, sau răsăritenii: un Pseudodionisie Areopagitul, un Maxim Mărturisitorul etc.)”, credem că se cuvine, cu atît mai mult, studierea – oricum necesară – a textului lui Arghezi paralel cu acele al vechilor *Psalmi*, în primul rînd, în versiunile românești cunoscute, vechi și noi, începînd cu *Psaltirea* lui Dosoftei și *Biblia de la București*, cărți cunoscute de poet.

²⁷⁷ Nicolae Balotă, *Opera lui Tudor Arghezi*, Editura Eminescu, București, 1979, retipărită de aceeași editură în 1997. Trimiterile noastre se fac la prima ediție, cap. *Scholia la Psalmi*, pp. 149-214.

²⁷⁸ *Idem*, p. 152.

lut, străbat ca un fum de smirnă toate poeziile argheziene oricât de aparent pitorești” (CĂLINESCU, IST., p. 726). Extrem de importantă e tocmai această separare a pojghiței de înșelător „pitoresc”, care l-a derutat, pînă și pe un poet sagace ca Ion Barbu, de înțelesurile adînci, ascunse, ale poeziei argheziene. Acestea sînt, cel mai adesea, rezultate din prelucrarea, pînă la nerecunoaștere, a unor vechi motive biblice, greu de identificat și din cauza marii lor răspîndiri, la nivelul unui limbaj care își ignoră rădăcina, redescoperită de poet în atîtea versuri enigmatice de sorginte biblică. Într-o perfectă ambiguitate, poetul împarte taina creației cu Dumnezeu:

*Am luat cenușa morților din vatră,
Și am făcut-o Dumnezeu de piatră,
Hotar înalt, cu două lumi pe poale,
Păzind în piscul datoriei tale.
(Scrieri 1, p. 10)*

Cele două lumi, una văzută și alta nevăzută, de esență spirituală, se află la o margine nedecisă, un „hotar înalt, cu două lumi pe poale”, în care atribuirea „piscului datoriei” nu se poate face cu exactitate gramaticală, posesivul *tale* devenind, în acest context poetic, ambiguu. „Piscul datoriei”, așa cum ne obligă înțelesul global al poeziei, privește trei persoane. 1. Dumnezeu care-și amîină sau își uită, din rațiuni numai de el cunoscute, nepătrunse de înțelegerea umană, îndatoririle față de oameni: „Robul a scris-o, Domnul o citește, / Făr-a cunoaște că-n adîncul ei / Zace mînia bunilor mei”. E necesar să reținem că acordarea sau retragerea sprijinului divinității este un motiv conflictual frecvent în *Vechiul Testament*, adeseori consemnat și în *Psalmi*: „Dirept ce, Dumnezeule, ne lepădaș desăvîrșit? Urgisi-se mînia ta preste oile pășunii tale?” (BB, *Ps.* 73, 1); „A ce, Doamne, ne-ai urnit departe? / Ne-ai părăsît și nu ne fii parte? / Tîrmei tale te-ai întors cu scîrbă, / De o ai lăsat cu rău în gîrbă” (DOSOFTEI, O. 1, p. 166); „Pentru ce, Dumnezeule, ne-ai aruncat de istov? Pentru ce mînia ta fumegă împotriva turmei al cărei păstor ești?” (R-G, 1938, *Ps.* 74, 1); „Pentru ce m-ai lepădat, Dumnezeule, pînă în sfîrșit? Aprinsu-s-a inima ta peste oile pășunii tale” (B 1968, *Ps.* 73, 1). Acest „abandon” este oglindit întocmai și în poezia populară ca în aceste versuri din antologia lui Lucian Blaga²⁸²: „Doamne, Doamne, mult zic Doamne. / Dum-

²⁸² Lucian Blaga, *Antologie de poezie populară*, Ediție îngrijită de George Ivașcu, Editura pentru Literatură, București, 1966, p. 3. Poetul citase aceste versuri în *Spațiul mioritic*, 1936, *Trilogia culturii*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1944, p. 228. „Absentismul divin” din poezia lui Tudor Arghezi, de care fac mare caz unii critici contemporani, uitînd să-l citeze pe filozof, de aici pornește, numai că Blaga a fost interpretat cam anapoda de urmași: „Absentismul divin e atribuit mai curînd altor împrejurări decît unei distanțări

nezeu pare că doarme / Cu capul pe-o mănăstire / Și de nimeni n-are știre”. 2. Poetul, creator de frumos, instituie o nouă religie: „Am luat cenușa morților din vatră / Și am făcut-o Dumnezeu de piatră”. Prin acest idol (Dumnezeul cioplit din *Biblie*), care e arta, poetul se delimitează de Dumnezeu, fără să-l conteste. Tudor Arghezi se plasează, cu poezia *Testament*, într-o zonă străveche de spiritualitate arhaică, pe care Mircea Eliade avea s-o numească a „strămoșilor mitici”²⁸³. În *Testament*, poetul inițiază un adevărat cult al acestora. „Estetica plină de probleme” de care vorbește G. Călinescu (CĂLINESCU, IST., pp. 725-726), cu trimitere la „viziunea de sus a germinației antropologice”, trebuie adusă pînă la izvorul ei biblic, ignorat în analizele de pînă acum. Antisămănătorismul poetului se manifestă în deplasarea interesului de la vindicta socială, îndelung speculată altădată, la una mai subtilă, odată cu polarizarea interesului pe o „istorie mitică”, din care își trage seva o nouă orientare estetică a liricii românești, care capătă, după Arghezi, o cu totul altă înfățișare, rezultată din construcția imaginilor „vechiei”, care-l plasează pe om, smuls brutal, din colțul lui extrem de limitat, pentru a fi așezat într-un tulburător univers fără margini. 3. Urmașul primește o moștenire îndepărtată și complexă, rezultată dintr-un efort îndelungat de creștere și rafinare susținut de-a lungul generațiilor, din miticile zile ale începutului și pînă azi: *Legat sacru*, cartea aceasta este o binecuvîntare și o îndatorire față de strămoși:

*Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte,
Decît un nume adunat pe-o carte.
În seara²⁸⁴ răzvrătită care vine*

față de lume”, observa Blaga (*Ibidem*). În ortodoxism, „omul e un vas al transcendentului care coboară” (p. 230). Poetul nu este „refuzat de posibilitatea transcenderii” (cine poate institui o astfel de opreliște?), ci doar o înțelege altfel, în „duh ortodox”, cum argumenta Blaga în *Perspectiva softianică*, fără referire la Arghezi, ci la poezia și ritualurile populare (*Trilogia culturii*, pp. 215-240), de care modernul poet, care își deschidea volumul din 1927 cu poezia *Testament*, este atît de aproape.

²⁸³ Pe 16 iulie 1966, Mircea Eliade nota în *Jurnal* planul unei conferințe la Congresul de filozofie de la Geneva: „Va trebui să spun ceva *nou* despre mit. Voi încerca să precizez distincțiile făcute de «primitivi» între cele două feluri de *primordialitate*: *primordium*-ul dominat de Ființa Supremă (care se transformă adesea în *deus otiosus*) și primordialul în care se manifestă și creează Strămoșii mitici și alte divinități inferioare. Omul arhaic (nu numai el) se interesează mai ales de acest al doilea *primordium*: ceea ce s-a petrecut *atunci*, l-a «marcat» profund; el este rezultatul evenimentelor din această perioadă mitică. Este semnificativ că încă în culturile arhaice omul se simte solidar cu o *istorie mitică* și tinde să uite sau să neglijeze *ontofamilie*, manifestările creatoare ale Zeilor supremi care revelează *ființa*” (*Jurnal* I, Editura Humanitas, București, 1993, p. 563).

²⁸⁴ Se propune – și unii s-au grăbit să accepte propunerea – restabilirea acestui vers prin înlocuirea cuvîntului *seara*, rezul-

*De la străbunii mei pînă la tine,
Prin rîpi și gropi adînci,
Suite de bătrîni mei pe brînci,
Și care, tînăr, să le urci te-așteaptă,
Cartea mea-i, fiule, o treaptă.*

*Așez-o cu credință căpătîi,
Ea e hrisovul vostru cel dintîi,
Al robilor cu saricile pline
de osemintele vărsate-n mine.*

(*Scrieri* 1, p. 9)

Sînt în *Testament* o serie de versuri enigmatice, care vorbesc de crimă și ispășire. Dezlegarea lor mărginită poate conduce la o înțelegere superficial-compensatoare: „Biciul răbdat se-ntoarce în cuvinte / Și izbăvește-ncet pedepsitor / Odrasla vie-a crimei tuturor”. Amezițoarea imagine argheziană are ca punct de plecare un izvor biblic: păcatul și mîntuirea de păcat, tema fundamentală a *Cărții Sfinte*. Arghezi s-a împăcat greu cu un apriorism al culpabilizării colective; cea după *Biblie*. De la păcatul primilor oameni, neascultători față de Dumnezeu, toți descendenții lui Adam au devenit la fel de păcătoși, crima a devenit „a tuturor”. Nu încapă nici o îndoială că formula argheziană: „odrasla vie-a crimei tuturor” este cea din *Biblie*, *Facerea*, preluată și explicată de Pavel în *Epistola către romani*, aproape cu aceleași cuvinte: „De aceea, precum moarte-un om a intrat în păcatul în lume și prin păcat printra, așa au intrat a trecut la toți oamenii, prin acela în care toți au păcătuit” (*Rom.*, 5, 12); „prin greșeala unuia a venit osînda pentru toți oamenii” (*Rom.*, 5, 18). De la „crimă” (păcatul de neascultare al primilor oameni, care au călcat porunca lui Dumnezeu: „prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoși cei mulți”, *Rom.* 5, 19) să trecem la ispășire.

Căderea strămoșilor în păcat este sancționată cu asprime de Dumnezeu, pierderea nemuririi, în pri-

tat al unei greșeli de tipar („În seara răzvrătită care vine”) cu *scara* („În *scara* (?) răzvrătită care vine”). Această modificare nu poate fi acceptată din două motive: 1. Tudor Arghezi n-a eliminat, de-a lungul atîtor ediții, deși ar fi avut numeroase prilejuri s-o facă, presupusa „greșeală de tipar”. Mai mult, în *Prefața* la ediția de referință, *Scrieri* 1, 1962, deși vorbește de „ate-lier”, „reeditare”, „recopiere”, „stereotip”, preocupat de forma ultimă pe care o dorea pentru „Scrierile” sale, poetul nu modifică versul în discuție, care rămîne, pentru toate edițiile pe care își va pune semnătura, așa cum l-a publicat, pentru că așa l-a scris, în 1927: „În seara răzvrătită care vine”. 2. „Restabilirea” propusă, nedorită de poet, pentru că n-o acceptă, ca să-i reluăm cuvintele din *Prefața*, „nici la bătaia de clopot a ceasului din urmă”, ar aduce grave prejudicii de ordin estetic întregii poezii, coborînd-o la un nivel foarte scăzut al sugestiei. „Seara răzvrătită” este o metaforă temporală de mari proporții, un amurg istoric repetat, inclus unei viziuni cosmice și existențiale. E imposibil să coborîm imaginația poetului, de pe aceste culmi, la gîndirea meșteșugărească a unei banale „scări” genealogice, de stearpă înfumurare cărturărească, pe care poetul o detesta, rezolvată explicit în versul: „Cartea mea-i, fiule, o treaptă”.

mul rînd, și „blestemul pămîntului”: „Iar lui Adam i-a zis: «Pentru că ai ascultat vorba femeii tale și ai mîncat din pomul din care ți-am poruncit: „Să nu mîncînci”, blestemat va fi pămîntul pentru tine! Cu osteneală să te hrănești din el în toate zilele vieții tale! Spini și pălămidă îți va rodi el și te vei hrăni cu iarba cîmpului! În sudoarea feții tale îți vei mîncă pîinea ta, pînă te vei întoarce în pămîntul din care ești luat: căci pămînt ești și în pămînt te vei întoarce»” (*Fac.*, 3, 17-19). Motive din aceste versete ajung pînă în poezia lui Arghezi. E „atmosfera biblică” de care vorbea G. Călinescu. Poetul vorbește, în termenii „blestemului pămîntului” rostit de Dumnezeu în rai, de „rîpi și gropi adînci”, de moartea „robilor cu saricile pline / De osemintele vărsate-n mine”, de „sudoarea muncii sutelor de ani” pentru hrana „adunată” cu eforturi istovitoare, de „Rodul durerii de vecii întregi”. Aceste „vecii” de suferințe sînt urmarea blestemului din Eden: „pîinea” smulsă prin chinuri pămîntului de strămoșii cărora poetul le dă un „hrisov” al salvării, punct în care se desparte de motivul biblic. Mîntuirea de condiția inferioară vine printr-un produs spiritual nou, cartea, simbolul artei în general, cu care omul își recîștigă nemurirea și mîntuirea, altă decît cea promisă de *Biblie*. Această mitizare a muncii celor blestemați să lucreze pămîntul poate fi observată și în alte poeme argheziene. În *Plugule*, acest act în care este implicat omul începuturilor civilizațiilor, „copilul cel pitic”, capătă semnificații mistice: „*dumicatul socotitu-și-l-a sfînt*”; șesul e „brăzdat”: „Cu blăsteme, nădejdi și rugăciuni”, „osînda” se transformă în „bucurie”: „Clădindu-și slăvi și veacuri cu nimic” (*Scrieri*, 1, p. 15). Religiozitatea lui Arghezi se manifestă altfel, adeseori neortodox, dar ea există și, mai ales în cazul *Psalmlor*, ea trebuie căutată paralel cu lectura atentă a textului *Scripturii*.

Cîntece de laudă și de slăvire nețărmurită și pioasă a gloriei lui Dumnezeu cel Atotputernic și Bun, sau rugăciuni ardente asociate cu simple lamentații, în care cîntărețul își spune oful cauzat de vecin, de pizmaș sau de dușmanii lui sau ai neamului ales din care face parte, *Psalmlor* adună, pînă la urmă, întreaga gamă de sentimente omenești, de la beatitudinea credinței nestrămutate, pînă la disperarea cauzată de neputința de a răspunde pe măsura încrederii acordate în Paradis. Tot acest zbucium omenesc îl găsim în *Psalmlor* lui Tudor Arghezi, căruia nu-i lipsește credința, ci capacitatea de a bea din ea ca dintr-o apă liniștitoare și binecuvîntată. De aici și profundul dramatism al liricii sale religioase. În aprecierea aspectului aparent negator față de divinitate al acestei foarte importante părți din creația sa poetică s-a trecut prea ușor peste caracterul pozitiv al îndoielii. Aceasta s-a lovit mereu de gîndirea dogmatică (fie

religioasă, fie atee). În planul particularităților artistice cu care își comunică îndoielile, s-a subestimat capacitatea disimulatoare a stilului său, unică și de neegalat. Un exemplu tipic în acest sens îl oferă *Psalmul II, Sînt vinovat că am rîvni*²⁸⁵, din *Cuvinte potrivite*. Poetul își înșiră toate „păcatele”, în cea mai întinsă parte a *Psalmului* citat, bombardîndu-l pe cititor cu o uluitoare și densă rostogolire de metafore căutate intenționat pentru brutalitatea sugestiei carnale, în vederea sporirii șocului emotiv: „Sînt vinovat că am rîvni / Mereu numai la bun oprit”; „Iar cînd plecam călare, cu trofee, / furasem și cite-o femeie / Cu părul de tutun, / Cu dudușă și cîte-o femeie / Cu ochii de lăstun”. Înșirînd toate acestea – și ar fi trebuit să cităm întregul psalm –, Arghezi scoate un autopotret cu care își mîngîie orgoliul dilatat, de om neînduplecat, însetat de absolut:

*Ispitele ușoare și blajine
N-au fost și nu sînt pentru mine.
În blițul meu, ca și în cugetare,
Deprins-am gustul otrăvit și tare.
Mă scald în gheață și mă culc pe stei,
Unde dă beznă, eu frămînt scînteii,
Unde-i tăcere, scutur cătușa,
Dobor cu lanțurile ușa.
Cînd mă găsesc în pisc
Primejdia o caut și o isc,
Mi-aleg poteca strîmță ca să trec,
Ducînd în cîrcă muntele întreg.
(Scrieri 1, p. 24)*

Actele de „răzvrătire” din aceste versuri, petrecute într-o noapte ambiguă, anistorică („M-am strecurat cu noaptea în cetate / Și am prădat-o-n somn și-n vis”), sfîrșesc în chipul cel mai neașteptat, într-un joc răsturnat, care restabilește dogma, în înțelesul ei cel mai strict, urgîsind mîndria nemăsurată a celui ce „dorește bunurile toate”, pofta împinsă pînă la păcatul suprem, luciferic, „răsturnarea” lui Dumnezeu și „jefuirea” cerurilor:

*Păcatul meu adevărat
E mult mai greu și neiertat.
Cercasem eu, cu arcul meu,
Să te răstorn pe tine, Dumnezeu!
Tilhar de ceruri, îmi făcui solia
Să-ți jefuiesc cu vulturii Tăria.*

*Dar eu, rîvnind în taină la bunurile toate,
Ți-am auzit cuvîntul zicînd că nu se poate.
(Scrieri 1, p. 25)*

Buna cunoaștere a psalmilor vechi de către poet, sub aspect dogmatic, este confirmată pe deplin de acest final care cade ca o poartă grea, închisă cu zgo-

mot mare peste întreaga „dezbateră”, de la afirmația: „Eu am dorit de *bunurile toate*”, înșirate cu minuție de inventar, și pînă la reluarea ei, la sfîrșit: „Dar eu, rîvnind în taină la *bunurile toate*”. Dialogul dintre omul supus ispitelor și Dumnezeu nu se sfîrșește cu o „ușă trîntită, care separă”, cum ni se sugerează în amintirile *Scholii la Psalmii* arghezieni, ci cu *Cuvîntul* izbăvitor pe care cel păcătos îl aude și, în sfîrșit, îl înțelege. „Visul” de la început se prefăce în „taină”, locul ascuns, lăuntric, în care se plămădește crima, împiedicată, în cele din urmă, de sentința divină: „Ți-am auzit cuvîntul zicînd că nu se poate”. Disputa teologică asupra păcatului, figurat de poet cu imaginile luxuriei, este întregită de o neașteptată folosire a unei frecvente metafore a pedepsei divine în *Psalmii*: *arcu* / *săgeata*: „Trimise *săgeți* și răsipi pre ei” (BB, Ps. 17, 16); „Fața ta cea svîntă cu foc *pistrolează* [= săgetează]” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 17, p. 39); „Trimis-a *săgeți* și i-a risipit pe ei”²⁸⁶ (B 1968, Ps. 17, 16); „și ai pus *arc* de aramă brațele mele” (BB, Ps. 17, 37); „*brațe de aramă* la săgetătură” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 17, p. 41)²⁸⁷; „Dumnezeu judecătoriu drept e [...], *arcu* lui au încordat și l-au gătit pre el” (BB, 7, 12-13); „Domnul giudeț dreptu-i [...] *Arcu* întins încordă” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 7, p. 22); „Dumnezeu este judecător drept [...], *arcu* său l-a încordat și l-a pregătit” (B 1968, Ps. 7, 11-12); „Dumnezeu zdrobi-va dinții lor [...], întinde-va *arcu* lui pînă unde vor slăbi” (BB, Ps. 57, 6-7); Dosoftei întoarce pedeapsa slăbindu-l pe arcașul vrăjmaș: „Și *arcu* să-ș tragă moale, / Să să slăbască din foale, / Să pieie ticăițește” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 57, p. 130); „Dumnezeu va zdrobi dinții lor [...], întinde-va *arcu* lui pînă ce vor slăbi” (B 1968, Ps. 57, 6-7); „Dat-ai celor ce să tem de tine semn ca să fugă de cătră fața *arcului*” (BB, Ps. 59, 4); „Și de teamă cine-ț au, le-ai datu-le sămn, / De *arc* să să apere” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 59, p. 133); „Dat-ai celor ce se tem de tine semn ca să fugă de la fața *arcului*” (B 1968, Ps. 59, 4). Dușmanii încearcă fără folos, în îndîrjirea lor rătăcită, *tăria arcurilor*, dar sînt înfrinți de Dumnezeu: „Acolo zdrobi *tăriile arcelor*, arma și sabia și războiul” (BB, 75, 3); „Din Sion lăcașul lui sloboade radză, / De-ngrozește pre pîgîni să nu să mișce, / *Arc* și *suliță*, și scutul să-ș rădăce” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 75, p. 171); „Acolo a zdrobit *tăria arcurilor*, arma și sabia și războiul” (B 1968, Ps. 75, 3). Cu puterea sa sau întărind brațul credincioșilor, Dumnezeu izbîndește asupra „celor fără-delege” și a tuturor acelor care îl înfruntă, neinstruiește *Psaltirea*.

Acest păcat al mîndriei nesăbuite este mărturisit deschis și de noul psalmist. Arghezi recunoaște, cit

²⁸⁵ Folosim, pentru o mai ușoară recunoaștere a psalmilor, atît numerotarea lor, inexistentă la autor, cît și primul vers, sub care sînt indicați în *Tabla alfabetică a poeziilor după primul vers* din *Scrieri* 4, pp. 277-302.

²⁸⁶ Toate citatele biblice care apar fără vreo specificare în paranteză trimit la *Biblia* editată de Patriarhie, în 1968.

²⁸⁷ Cf. EMINESCU, O. I, p. 148: „Și ca nouri de aramă [...] vin *săgeți* de pretutindeni”.

se poate de limpede și de direct, zădărnicia revoltei care l-a îndemnat să se ridice cu *arcul* său împotriva lui Dumnezeu: „Păcatul meu adevărat / E mult mai greu și neiertat. / Cercasem eu, cu *arcul* meu, / Să te răstorn pe tine, Dumnezeu”, revenind astfel la cuvintele vechiului psalmist: „Pentru că nu pre *arcul* meu voi nedejdi și sabia mea nu mă va mîntui” (BB, Ps. 43, 8); „Și ei, moșii noștri, nu să-ncredea-ntr-*arce*, / Nice căuta s-aibă izbîndă din lance” (DOSOFTEI, O. 1, p. 97); „Pentru că nu în *arcul* meu voi nădăjdi și sabia mea nu mă va mîntui” (B 1968, Ps. 43, 8). Atitudinea, adeseori contradictorie, a lui Arghezi față de divinitate aici trebuie căutată, în această renunțare, cu metafora biblică pe buze, la nebuneasca încercare de „a jefui Tăria”. Aici se află suprema culpă pe care și-o asumă poetul în versurile: „Sînt vinovat că am rîvnit / Mereu numai la bun oprit”. Un poet imprezvizibil, cum este Tudor Arghezi, nu poate fi judecat după un cod reduționist și chiar rigorist, moral sau estetic, cum s-a procedat, din păcate, forțindu-se interpretarea poeziei sale lirice, a celei religioase îndeosebi, fie într-un sens fie în celălalt, pînă la transformarea unei formulări nefericite, în principiu comod de evaluare: „credință și tăgadă”. Urmele unui astfel de maniheism vetust trebuie căutate mai ales în gîndirea unor critici ai operei argheziene de prin anii '60, nu în opera poetului.

Este oarecum surprinzător că Nicolae Balotă, singurul critic care, în analiza *Psalmilor* arghezieni, folosește citatul biblic cu o necesară și laudabilă sînguință și competență, pune sub semnul întrebării, dacă nu al negării, incipitul arghezian „Sînt vinovat”, raportat la *Psalmul* 50, 4: „Acest «Sînt vinovat» nu respiră cîtuși de puțin căința davidică, a celui ce se mărturisește Domului său”²⁸⁸. Ne vedem obligați să facem o mică digresiune. *Psalmul* 50 ocupă, între cei davidici, un loc aparte. Dosoftei și-a dat seama de aceasta și comentează astfel psalmul în manuscrisul *Psaltirii în versuri*: „La pevețul cel mare *Psalmul* lui David, 50: „Acesta psalom s-au fapt cînd greșisă David cu Uriasă [Batșeba, soția lui Urie, n.n.] de o îngrecă [= lăasă însărcinată] și fece samă lui Urie de i-o și luă șie, și-l dojeni prorocul Natan cu cuvîntul lui Dumnedzău, și căindu-să să rugă așe lui Dumnedzău”²⁸⁹. *Lumea*, personaj mult mai interesant, ca realizare literară, decît *Înțeleptul*, un ghem de precepte lipsite de viață, din *Divanul* lui Canteemir, îl folosește pe David ca argument în favoarea celui păcătos, care capătă mîntuirea și după ce făptuiește o abominabilă crimă:uciderea soțului amantei, atrăgîndu-l pe acesta într-o cursă, ceea ce în limbaj juridic se numește crimă cu premeditare. Marele rege

scrie cu mîna sa scrisoarea către Ioab, executorul ordinului său, și i-o trimite, culmea sfidării justiției omenești și divine, chiar prin viitoarea victimă: „Dimineața David a scris scrisoare lui Ioab și a trimis-o pe Urie. În scrisoarea aceea el scria așa: «Puneți pe Urie unde va fi luptă mai crîncenă și retrageți-vă de la el, ca să fie lovit și ucis»” (B 1968, *II Reg.*, 11, 14-15). Din mustrarea prorocului Natan rezultă și alte păcate ale lui David (*Natan muștră pe David*, cap. 12). Gloria cuceririi cetății Raba s-ar fi convenit mai mult lui Ioab decît regelui, care o primește ca ofrandă de la cel dintîi, dînd în pradă (B 1968, *II Reg.*, 12, 30) cetatea și măcelărindu-i, cu o cruzime ieșită din comun, pe locuitorii ei: „Iar poporul care se afla în ea l-a scos și l-a pus sub fierăstrău, și sub grapă de fier și sub securi de fier, și i-a aruncat în cuptoarele de ars cărămidă. Așa a făcut el cu toate cetățile Amoniților” (B 1968, *II Regi.*, 12, 31). De aceea psalmistul vechi va striga din tot sufletul: „Izbăvește-mă de vîrsarea de sînge, Dumnezeule, Dumnezeul mîntuirii mele” (Ps. 50, 15). Situațiile în care se află cei doi „psalmiști” sînt cu totul deosebite și comparația rămîne pur teoretică. De aceea David își recunoaște păcatele, împovărat de remușcări, și imploră cu umilință pe Dumnezeu, de la care așteaptă „bucuria mîntuirii”, răscumpărată nu prin „arderile de tot” („arderile de tot nu le vei binevoi”, Ps. 50, 17), ci prin „Jertfa lui Dumnezeu” (predicție mesianică: Mîntuitorul care vine din stirpea lui David): „duhul umilit, inima înfrîntă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi” (Ps. 50, 18). Psalmii davidici și psalmii lui Arghezi nu au, e limpede, aceeași motivare biografică. Arghezi jefuiește și comite crimele în visul lui de poet („M-am strecurat cu noaptea în cetate / Și am prădat-o-n somn și-n vis, / Cu brațu-nțins, cu pumnu-nchis.”), pe cînd David (v. *II Reg.*) o face în realitate, distrugînd cu cruzime cetatea Raba și altele. Dincolo de aceasta, în plan pur dogmatic, psalmistul român, cum îl înfățișează unii exegeți, este lipsit de religiozitate (punct de vedere respins, cum am văzut, pe bună dreptate, de autorul *Scholiilor la Psalmi*)²⁹⁰. Nu se poate vorbi însă de autoeliminarea sa de la „mîntuire”, pe care n-o cere, și nici de slăvirea păcatelor, după modelul păcătosului din *Psalmul* 9, citat de Nicolae Balotă²⁹¹: „Că se laudă păcătosul cu poftele sufletului lui, iar cel ce face strîmbătate pe sine se binecuvîntează” (Ps. 9, 23). Nici trimiterea la *Psalmul* 9 nu ne apare destul de motivată de adevăratele intenții ale poetului, așa cum se desprind din text. *Psalmul* lui Arghezi e mai curînd o replică, nu o negare a celui davidic și nu excludem o contaminare cu portretul lui David din *Regi*.

Oricît ne-am strădui, nu putem să vedem despre ce fel de semețire argheziană ar fi vorba într-o

²⁸⁸ Nicolae Balotă, *op. cit.*, p. 160.

²⁸⁹ Dosoftei, *Psaltirea în versuri*, ediție critică de N.A. Ursu, cu un *Cuvînt înainte* de Iustin Moisesescu, Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Sucevei, Iași, 1974, p. 349.

²⁹⁰ Nicolae Balotă, *op. cit.*, p. 159.

²⁹¹ *Ibidem*, pp. 160-161.

spovedanie ca aceea din psalmul *Sînt vinovat că am rîvnit*. Este vorba mai cușînd, în această „rîvnire în taină”, de dorințe reprimite, între care cea mai gravă, de „neiertat”, este „tîlhărirea cerurilor”, o metaforă benignă și chiar reconfortantă a înălțării spre absolut, sugerată în modul cel mai insolit cu putință de un poet excepțional înzestrat pentru a smulge cuvintelor „frumuseți și prețuri noi”, într-o adevărată revoluție semasiologică. Poetul nu este, cum s-a spus, „potrivnicul divinității”, nu „face pasul decisiv al rupturii cu divinitatea”²⁹². În lupta aceasta, în care omul nu renunță, prin chiar natura lui, la dorința de a cunoaște, dobîndită cu prețul grelelor urmări ale neascultării din Paradis – „Și a zis Domnul Dumnezeu: «Iată Adam s-a făcut ca unul dintre noi, cunoscînd binele și răul»” (*Fac.*, 3, 22) – se stabilesc raporturile de putere între Dumnezeu și om, figurate de metafora biblică a *arcului*, în care nu se manifestă superbia poetului, nici vreo înclinație „deicidă”, ci doar o subtilă autoironie: „Cercasem eu, cu arcul meu, / Să te răstorn pe tine Dumnezeu!”. Apăsarea pe *eu* (actantul) și *arcul meu* (instrumentul) e un semn al slăbiciunii și nu unul al orgoliului nemăsurat. Versurile citate nu exprimă un gînd victorios, ci mai curînd sentimentul apăsător al unei înfrîngerii prezumate. „Cercasem eu” nu înseamnă „căutare izbîndită”, ci una nereușită care avea să intre sub o severă interdicție divină. De altfel, totul se petrece „în taină” și nimic explicit și „la vedere” în acest psalm plin de melancolia neputinței umane în fața puterii lui Dumnezeu.

Cum declarase de la început în *Aș putea vecia cu tovarășie*, Arghezi nu-și alege ca tip de psalm preferat, dintre cei scriși sau numai atribuiți lui David, cîntecul de laudă pentru Părintele ceresc:

*Pentru ce, Părinte, -aș da și pentru cine
Sunetul de-ospețe-al bronzului lovit?
Pîinea nu mi-o caut să te cînt pe tine
Și nu-mi vreau cu stele blidu-nvăluit.*
(*Scrieri* 1, p. 18)

În locul laudelor din psalmii davidici, poetul preferă lamentația, mai frecventă în Psalmii lui Asaf. Lamentația asafică poate atinge pragul revoltei la Arghezi, fără sorți de izbîndă, elan rețezat, cum am văzut, de cuvîntul Domnului, care rostește interdicția: *nu se poate*. Psalmul arghezian, *Aș putea vecia cu tovarășie*, trasează o netă linie de demarcație între psalmii davidici și cei pe care poetul român vrea să-i scrie. A face din acești psalmi ceea ce ei nu pretind a fi este mai mult decît o zădărnice. Arghezi nu vrea să scrie copii după *Psaltire*, ci cîntece cu adevărat noi. A-i cîntări lucrarea în unități de măsură inadec-

vate înseamnă să treci prea ușor peste adevăratele intenții ale poetului psalmist. Tema primului său psalm este laică, un fel de artă poetică a unui nou gen de poezie lirică, în care imboldul creator vine de dincolo de realitate, dintr-o „neliniștită patimă cerească”, dar scapă oricărui control dogmatic religios: „brațul mi-l zvîcnește, sufletul mi-l arde”. *Vecia* din primul vers nu este cea biblică, ordonată de Dumnezeu, care hotărăște viața și moartea la porțile Paradisului, ci aceea pe care o conferă creația artistică: „Noi viori să farmec, nouă melodie / Să găsec – și stihuri sprintene și grele”. Totul este pus sub semnul îndoielii, a unei posibilități, în începutul: „Aș putea vecia cu tovarășie / Să o iau părtașa gîndurilor mele”. Sub acest semn al relativității celor omenești se așază și acel „leac mare-al morții tuturor”, durată prin artă, chează cerească a creației, mai puțin a artistului creator. Acest dialog al poetului cu Părintele divin, pe o temă în care motivele laice se amestecă cu cele biblice, sfîrșește într-un deplin scepticism al duratei:

*Vreau să pier în beznă și în putregai,
Nencercat de slavă, crîncen și scîrbit.
Și să nu se știe că mă dezmiardai
Și că-n mine însuși tu vei fi trăit.*
(*Scrieri* 1, p. 19)

În final, surprinde mulțimea simbolurilor biblice: *beznă, putregai*²⁹³, *slavă*. Poetul trăiește cu maximă intensitate sentimentul morții, ca și vechiul cîntăreț. Rădăcina acestor versuri argheziene este în *Psalmul* 37 al lui David, din care poetul român nu reține decît partea negativă, referitoare la descompunere: „Împușiră-să și *putreziră* ranele mele de cătră fața nebuniei mele” (BB, Ps. 37, 5-6); „De rane sînt *putred*, firea nu mă sîmte, / De nesocotînță mi-am pierdut din minte” (DOSOFTEI, O. 1, p. 85); „Împușitu-s-au și *au putrezit* rănile mele, de la fața nebuniei mele” (B 1968, 37, 5). Descrierea decrepitudinii trupesti, după astfel de modele, se regăsește nu numai în acest psalm și în alții, dar și în multe scrieri, în proză și versuri, din întreaga operă argheziană.

Bezna este adeseori asociată cu întunericul puternic și, prin extindere, cu infernul. Primul sens înregistrat în *Dicționarul Academiei* este acela de „abis”, „adîncime fără fund” ca în slavonă. E discutabilă așadar apropierea de „locul de întuneric, în care vor fi lacrimi și scrîșniri din dinți”, cu sugestii care trimite la infern, într-un spațiu al pedepsei²⁹⁴. Vechiul

²⁹³ Nicolae Balotă observă cu pătrundere importanța pe care o acordă poetul cuvintelor *beznă și putregai*: „două elemente care joacă, cum știm, un rol esențial în sfera imaginarului arghezian” (*op. cit.* p. 157), precizînd și sursa lor „în textele scripturale” (p. 158).

²⁹⁴ Nicolae Balotă se întrebă dacă psalmistul Arghezi „reclamă oare pentru sine pierzania, condamnarea”, fără să dea un

²⁹² *Ibidem*, p. 159 și 161.

cântăreț vorbește, în *Psalmul 70*, de „beznele pământului” din care a fost scos, „înviat” și „mîngîiat”: „m-ai înviat și den *beznile* pământului scoseși-mă. Înmulțit-ai asupra mea mărirea ta și, întorcîndu-te, m-ai mîngîiat și den *fărăfundurile pământului* iarăș mă scoseș” (BB, Ps. 70, 23-24). Această „bezna”, pe care traducătorul o echivalează cu „prăpastia” trezește și verva poetică a lui Dosoftei, care clarifică sensul figurat din *Psalmul 70*: „Ce iarăș mi-ai datu-mi viață, / Cînd te-ai întors cu dulceață. / Și m-ai scos de la *prăpaste*, / Ce-m vinisă cu năpaste, / Ivindu-te cu mărire, / De m-ai scos de la perire. / Că te-ai întors cu priință, / De mi-ai trimis mîngîiță. / Și din *prăpaste adîncă* / M-ai scos și m-ai pus pre stîncă” (DOSOFTEI, O. 1, p. 159). *Mîngîița* din versurile lui Dosoftei, *mîngîierea* din BB devin la Argezi *dezmiardare*. Din sensurile cuvîntului *bezna*, pe care le-am amănunțit aici, îl reținem, ca fiind cel mai aproape de acela din psalmul arghezian, pe „abis”, „adînc fără fund” în limba veche, care figurează moartea fără nici o *conotație demoniacă*. Nu găsim că poate fi vorba aici de ceea ce numește Nicolae Balotă „limita exasperării anti-divine a poetului”. Dimpotrivă, scoatem, cercetînd sensurile vechi ale cuvintelor de care se folosește Argezi, o încheiere diferită.

Lamentația poetului român se sprijină pe cuvinte care-i exprimă cel mai bine starea sufletească: „în-crîncenare” și „mîhnire”, pînă la „suferință”, „*scîrba*” în limbaj popular, ca în *Psaltirea Șcheiană* și Coresi: „Derep[t] ce scîrbit ești, sufletul meu” (PSALT. SCH., COR. PS., 41, 6); și ca în *Biblia de la București*: „voi mulți scîrbele tale și suspinul tău” (BB, *Fac.*, 3, 16). Cităm în continuare, pentru a putea urmări mai bine sensul cuvîntului *scîrbit*, esențial în decriptarea textului poetic arghezian, și cîteva exemple din *Dicționarul limbii române*²⁹⁵: „Îndată se schimbă bucuria în *scîrbă*” (Ion Neculce); „Să uit această viață de *scîrbă* și urî” (Al. Macedonski); „Cîteodată mă îmbăt de *scîrbă*” (Sadoveanu); „Stă sufletul sub vremi și se îndoie, / Și-n *scîrba* lui se-ntreabă de-o să vii” (Ion Pillat); „Frunză verde de-alunică, / Multă *scîrbă* mă mîncă”; „Cînta cucul pe zaplaz, / Tot a *scîrbă* ș-a nacaz” (din poezia populară).

Am fi putut să ne oprim numai la psalmi, în special la *Psalmul 41*, pentru a ne edifica pe deplin asupra sensului cuvîntului *scîrbit* în literatura eclesiastică românească, dar și în cea veche în general, cultă și populară, cu ecouri în cea modernă, de la cronicari și Sadoveanu, pînă astăzi. *Psalmul 41* i-a mișcat mai întîi pe traducători, care s-au întrecut în găsirea unor

echivalențe în limba română, cît le permiteau condițiile culturale precare și talentul, pe măsura celor din textul de origine, începînd, am îndrăzni să afirmăm, chiar cu *Psaltirea Șcheiană*. Cele mai violente versuri, în care negarea lui Dumnezeu de către dușmanii credinței capătă o replică poetică pe măsura *scîrbei* acumulate („pizmașii stau de mi să strîmbă, și-m fac multă *scîrbă*”), le scrie Dosoftei:

*Voia rea nu-ți face, suflete mișele,
Nice-ți face scîrbă suspinînd cu jele,
Ce să aibi nedejde spre Domnul curată
Că-ți va tinde mila de mîna-ndurată.*

(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 41, p. 94)

Suspînul acesta după dumnezeire din *Psalmul 41* nu comunică direct cu *Psalmul* lui Argezi, care pare mai curînd un răspuns la pietatea vechiului psalmist, cum au și fost interpretate versurile: „Vreau să pier în *bezna* și în *putregai*, / Ne-ncercat de slavă, *crîncen* și *scîrbit*. / Și să nu se știe că mă *dezmiardai* / Și că-n mine însuși tu vei fi trăit”. Recomandăm o nouă lectură a întregului psalm arghezian după ce am restabilit sensul vechi al cuvintelor *bezna*, *slavă*, *crîncen* și *scîrbit*. *Bezna* este „adîncul fără fund al morții”, sfîrșitul gloriei nedobîndite sau nemeritate („ne-ncercat de *slavă*”) cu efect profund în starea sufletească a poetului, înverșunat în durere (tristețe) și mîhnire („*crîncen* și *scîrbit*”). Versurile lui Argezi au un grad foarte mare de ambiguitate, dar toate respiră, în acest psalm, nemîngîierea rezultată din îndepărtarea de divinitate, păcat înfricoșător, doar în pragul unei absoluții care devine ipotetică, provocînd întreaga „tulburare” de care vorbește poetul: „Numai suferința cerului, păcat / Nu-i cu ea să turburi apa din Iordan”. Speranța în mîntuire se stinge în privirea rătăcită și înfricoșată a păcătoșului. Această speranță este acordată tuturor, prin partea divină a omului, dar la ea nu ajung toți, prăbușiți de ispitele cu față diavolească. Nu există versuri mai mîhnite de această pierdere ireparabilă, de adîncă trăire mistică, în limbaj dificil, decît cele cu care poetul își încheie *Psalmul* acesta al semeției umilite:

*Și să nu se știe că mă dezmiardai
Și că-n mine însuși tu vei fi trăit.*

Prezumtivul *Tu vei fi trăit*, din acest vers capital, nu poate fi echivalat cu *tu vei fi murit*, decît forțînd înțelesul frazei, și neglijînd total forma gramaticală, cu atîta grijă plasată în această încheiere, care cuprinde întreaga meditație religioasă a psalmului: *vecia*, în sens biblic, mîntuirea care aduce viața veșnică, concurată de iluzia artistului încrezător în durata operei sale, netangentă cu durata divină, decît în momentul creației ei, act de comuniune „neștiută” cu divinitatea. Retragerea scriitorului dintr-o confrun-

răspuns precis (p. 158) și procedează bine, pentru că textul poetului nu-l impune.

²⁹⁵ *Dicționarul limbii române* (DLR). Serie nouă, tomul X, partea I, litera S, Editura Academiei București, 1986, p. 375.

tare imposibilă se face cu o excesivă abilitate prin folosirea formelor verbale de negație, care trimit divinitatea în anonim (*să nu se știe*) și de nesiguranță: *tu vei fi trăit*. Poetul nu dorește „pierea lui Dumnezeu în el”, cum s-a spus²⁹⁶, ci constată, plin de mîhnire, lipsa unui contact mai adînc cu divinitatea, mai strîns și de durată, cum „și l-ar fi dorit”, dacă avem dreptul să-l parafrazăm, stimulați de *mîngîierea* cu care a fost binecuvîntat altădată, într-un trecut neprecizat.

Necesitatea lecturii noi, pornind de la textele vechi, a psalmilor arghezieni, pe care o propunem în studiul de față, este confirmată de numeroase exemple. Ne vedem nevoiți să le reducem la minimum. *Psalmul III, Tare sînt singur, Doamne, și pieziș!* se deschide cu această autocaracterizare lapidară. Auto-definirea *pieziș* ca pandant, dar și ca explicație a singularității, apare, în mod paradoxal, într-un psalm de liniștită reculegere mistică, nerăvășit de gînduri eretice sau de viziuni escatologice. Cuvîntul *pieziș*, pe care mizează poetul, este scos din ordinea lui geometrică („înclinat, oblic, diagonal”) și așezat într-o ordine morală, „opus celorlalți”, „în răspăr”, „anapoda”. Drumul poetului către dumnezeire se așterne *pieziș*. Contrar declarației zgomotoase de la început, poezia e plină de gingășii naturiste, în care se insinuează gîndul melancolic al dispariției:

*Tare sînt singur, Doamne, și pieziș!
Copac pribeag uitat în cîmpie,
Cu fruct amar și cu frunziș
Țepos și aspru-n îndîrjire vie.*

*Tînjesc ca pasărea ciripitoare
Să se oprească-n drum,
Să cînte-n mine și să zboare
Prin umbra mea de fum.
(Scrieri, 1, p. 36)*

„Grelele porunci și-nvățăminte” din cărțile lui Moise îi tulbură contemplația liniștită asupra traiectoriei propriului său destin, „prins adînc între vicii și ceață”, între datorie („Nalt candelabru, strajă de hotare, / Stelele vin și se aprind pe rînd / În ramurile-ntinse pe altare”; „înflorit numai cu focuri sfinte”) și renunțare („Și te slujesc; dar, Doamne, pînă cînd? [...] Poate că, Doamne, mi-este de ajuns”). Nu am citi în această sfișiere în singurătate a poetului o desprindere de Dumnezeu, ci doar un drum *pieziș* către o țintă foarte înaltă spre care se îndreaptă sîngerînd „din rădăcini”. Sentiment general uman în momentele de răscruce, cînd omul se simte abandonat pînă și de Dumnezeu, plîngerea provocată de uitare, cum s-a constatat, este frecventă în *Psaltire*, comparabilă cu aceea a lui Iov. Nicolae Balotă consemnează în

²⁹⁶ Nicolae Balotă, *op. cit.*, p. 158.

monografia sa²⁹⁷ două exemple foarte concludente: „Pînă cînd, Doamne, mă vei uita pînă în sfîrșit? Pînă cînd vei întoarce fața ta de la mine?» (Ps. 12, 1). Sau: «Pentru ce, Doamne, stai departe?» (Ps. 9, 21). Pe marginea textului arghegian cu rădăcina în psalmii citați, criticul constată cu justețe: „În acest *Psalm* al lui Arghezi, tonul de lamento îl înlocuiește pe acela al revoltei din *Psalm* I și II. Nu încrîncenarea disperată, exaltare a orgoliului, nu blasfemie, ci tînguire²⁹⁸. Am făcut nuanțările de rigoare ceva mai înainte asupra „revoltei” argheziene împotriva dumnezeirii. Avem aceeași rezervă și asupra „absenței divinității” din al III-lea *Psalm* arghegian. Cuvîntul „absență” este cel puțin nepotrivit aici, putînd duce la o confuzie în contradicție chiar și cu gîndirea comentatorului, pentru că nu e vorba, în fronda poetului, de vreo atitudine atee. „Absența divinității” nu poate fi dedusă din „uitare”. Uți o prezență, nu o absență, care capătă, în formularea citată, fără să aibă motivarea textului, un caracter absolut. Comparativul din final lămurește situația: poetul așteaptă ca printr-un emisar dumnezeiesc, îngerul, să primească „din nou” o „povață mai bună”, superioară față de cele anterioare, deja primite. E vorba de reactualizarea unei *prezențe*, într-o formă pe măsura insistenței din solicitare, comunicată de comparativul de superioritate (*mai bună*) așezat, nu fără intenție, în finalul psalmului, foarte apropiat, ca gîndire, de poezia religioasă a lui Vasile Voiculescu:

*În rostul meu tu m-ai lăsat uitării
Și mă muncesc din rădăcini și sînger.
Trimite, Doamne, semnul depărtării,
Din cînd în cînd, cîte un pui de înger,*

*Să bată alb, din aripă la lună,
Să-mi dea din nou povața ta mai bună.
(Scrieri 1, p. 37.)*

Ceea ce cere și așteaptă mai ardent psalmistul, vechi sau nou, este sprijinul divinității, de cele mai multe ori o „povață” călăuzitoare. Răzvrătitul nu așteaptă niciodată „povețe” și le respinge pe cele primite. Nu se supune decît propriilor lui îndemnuri, pe cînd Arghezi tînjește, ca și vechiul psalmist, după sprijinul „Povățuitorului”. Cuvîntul apare, într-un context laic, și la Eminescu, în proză²⁹⁹. David îl roagă și așteaptă de la Dumnezeu „duh povățuitoriu” (BB, Ps. 50, 13), cum va face și Arghezi. Exemplele din *Vechiul Testament* sînt foarte numeroase. Selecțăm cîteva: „Povățuitoriu-m-ai, căci te-ai făcut nedêjdea mea” (BB, Ps. 60, 3), spune David; „și în sfatul

²⁹⁷ Nicolae Balotă, *op. cit.* p. 162.

²⁹⁸ *Ibidem.*

²⁹⁹ Vezi *Dicționarul limbii poetice a lui Eminescu*, sub redacția lui Tudor Vianu, Editura Academiei Române, București, 1968, p. 426.

tău *m-ai povățuit*", îl urmează Asaf (BB, 72, 23), „Pre sfatul tău, de-m ești și *povață*", versifică Dosoftei (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 72, p. 165), implorîndu-l și în altă parte: „Și-n cărări drepte mi-i *povață* / Cu svîntul său nume de mă-nvață" (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 22, p. 53); „*Povețuitu-m-au* pre cărările dreptății" (BB, Ps. 22, 3); „Trimite lumina ta și adevărul tău; acêstea *m-au povățit*" (BB, Ps. 42, 3); „să-mi trimiți lumină, / A ta dreptate să o vădz senină, / Să mă iei de mînă și *să-mi fii povață*" (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 42, p. 96). De remarcat e faptul că în traduceri moderne nu mai întîlnim întotdeauna termenii: *povață*, *povățui*, *povățuitor*, în exemplele citate, ci înlocuitori de felul acesta: „*duh stăpînitor*" (B 1968, Ps. 50, 13), „*Duhul tău cel sfînt*" (R-G, Ps. 51, 13); „*loc de scăpare ești pentru mine*" (R-G, Ps. 61, 4); „*călăuzește-mă*" (R-G, Ps. 73, 24). E interesantă concurența între cuvintele *povață* și *povățui* și înlocuitorii acestora din traduceri artistice, de-a lungul timpului. Dosoftei dublează și triplează termenii citați, în versiunea lui redundanță, cu alte formulări. Galaction, care asigură redactarea artistică a psalmilor din ediția „tradusă după textele originale ebraice și grecești” împreună cu Vasile Radu, în 1938, folosește, de preferință, alte echivalențe lingvistice impuse de sursa ebraică. Se încalcă astfel tradiția stabilită de *Biblia de la 1688*, text de referință și astăzi: „O, trimite lumina și adevărul tău! Ele *să mă călăuzească și să mă îndrepteze*" (R-G, Ps. 43, 3); „Lumina ta și adevărul tău; acêstea *m-au povățuit*" (B 1968, Ps. 42, 3); „*Povățuiși* ca pre niște oi nărodul tău, cu mîna lui Moisi, și a lui Aaron" (BB, Ps. 76, 20.); „treci prin fundul mării svînta turmă, / cu Moisei și cu Aaron *ce-ai pus povață*, / Să o poarte pre pășiune cu dulceață" (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 76, p. 174); „Și *povață* pre ei la cale dreaptă" (BB, Ps. 106, 7); „Și *povățui* pre dînșii cu nor zioa, și toată noaptea cu lumină de foc" (BB, Ps. 77, 17); „Și-i *povățui* pre dînșii pre nădêjde" (BB, 77, 58); „și cu pricêperile mînilor lui *povățui*" (BB, 77, 78); „Și dzua le-au pus nûor *povață* / Prin pustie de-au mîrs fără greață, / Iară noaptea le-au ținut lumină / Cu stîlp de foc, ca de dzî senină ..." (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 77, p. 176); „Și le-au fost *povață* cu nedejde ..." (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 77, p. 179).

E semnificativă și merită să fie semnalată folosirea viitorului ca rezultat al unei aprecieri prospective a *poveței* solicitate de om lui Dumnezeu, chezășia îndeplinirii unei cerințe de ordin moral în primul rînd: „Căci întărirea mea și scăparea mea ești tu și pentru numele tău *mă vei povățui* și *mă vei hrăni*" (BB, Ps. 30, 4); „Tu-m ești, Doamne, tărie și vîntă [= întărire], / Cu a ta putere cu cea svîntă. / Și-n numele tău *să-m fii povață*, / Cătră hrana ceea ce-i de viață" (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 30, p. 69); „Că puterea mea și scăparea mea ești tu și pentru numele tău *mă vei povățui* și *mă vei hrăni*" (B 1968, Ps. 30, 3). De la

Dumnezeu așteaptă credinciosul și răsplata pentru faptele sale: „Și eu pre Domnul am nedejduit, bucura-mă-voiu și mă voi veseli pre mila ta" (BB, Ps. 30, 8); „Și eû, Doamne,-ntr-a ta milă svîntă / Mă voi bucura fără de smîntă" (DOSOFTEI, O. 1, p. 69); „Bucura-mă-voiu și mă voi veseli de mila ta" (B 1968, Ps. 30, 7); „*Povățui-va* pre cei blînzi la judecată, învăța-va pre cei blînzi căile lui" (BB, Ps. 24, 10); „Să ne ducă pre cale-n giudețe, / Pre cei brûdivi [= tineri] și cei cu blîndețe, / În căile lui cele de viață / Sîngur Domnul *le este povață*" (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 24, p. 57); „Duhul tău cel bun *povățui-mă-va* în pămînt drept" (BB, Ps. 142, 12); „duhul tău cel bun *mă va duce* / la pămîntul cel drept și dulce" (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 142, p. 320); „Duhul tău cel bun *să mă povățuiască* la pămîntul dreptății" (B 1968, Ps. 142, 10); „Și *te va povățui* minunată dreptatea ta" (BB, Ps. 44, 6-7); „*Purta-te-va* bine mîna ta cea svîntă" (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 44, p. 99); „și *te va povățui* minunat dreapta ta" (B 1968, Ps. 44, 6).

Psalmul al III-lea al lui Arghezi, *Tare sînt singur, Doamne, și pieziș*, este o lungă introspecție, asemănătoare cu aceea a lui David din *Psalmul 138*, care pune în evidență omnisciența și omniprezența lui Dumnezeu în raport cu limitele omului. Vechiul psalmist acceptă cu seninătate acest „rost”, iar noul cîntăreț se tulbură, ca în final să se resemneze. Dosoftei vibrează în *Psaltirea în versuri* întocmai ca traducătorii *Bibliei de la București*: „Minună-se știința ta, de cătră mine; [...] Unde voiu mîrge de cătră duhul tău, și de cătră fața ta unde voiu fugi? De mă voiu sui la ceriu, tu acolo ești; de mă voiu pogorî la iad, ești de față. De-m voiu lua arepile mèle la mîncate și voiu lăcui la marginile mării, pentru că și acolo mîna ta *mă va povățui* și mă va ținea dreapta ta" (BB, Ps. 138, 5-10). Ca în atîtea alte exemple, Dosoftei pare că se îndepărtează de enunțul biblic, fără să-i trădeze înțelesul: „Nice de svînta ta față / N-am într-alte părț *povață*. / Cătră ceri de m-aș sui-mă, / Ești acolô, de m-ei [= mă vei] ști-mă, / De-aș pogorî unde-i iadul, / Și de-acolo m-dêșchidz vadul, / De-aș zbura spre demineață / Preste mări fără *povață*, / Cu mîna ta cu cea stîngă / M-ai purta fără de tîngă, / Și cu dreapta ta svîntă / M-ai ținea fără de smîntă" (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 138, pp. 310-311).

Pe lîngă diferențele rezultate în urma folosirii unor surse deosebite în traducere (ebraica, greaca, slavona) sau chiar a mai multora în același text, apare, în secolul al XVII-lea, un nou și important impuls diversificator: necesitatea cultivării unei limbi literare expresive. *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei și *Biblia de la București* se află printre cele mai importante cărți în care se creează și se consolidează pe termen lung un limbaj poetic tradițional, cu efecte spectaculoase pînă astăzi. Stilul biblic, cum

le place unora să-l numească, a fertilizat opera unui poet modern ca Eminescu, în secolul al XIX-lea, dar și pe aceea a modernistului Arghezi, pe la mijlocul secolului trecut, și nu lipsesc astfel de exemple nici astăzi. Dinspre *Biblia de la București* vin spre Eminescu vagi ecouri din *Psalmul 138*, pe tema eternității, nemărginirii, singurătății și a morții. Versetul biblic: „De-m voi lua arepile mele la mînecate [= în zori] și voi lăcui la marginile mării” (BB) primește replica eminesciană, cu înclinarea balanței de la diurn (*la mînecate*) către nocturn (*sara*): „În liniștea sării / Să mă-ngropați, pe cînd / Trec stoluri zburînd, / La marginea mării” (*Nu voiu mormînt bogat*, EMINESCU, O. I, p. 221). Versul lui Dosoftei din același psalm: „Preste mări fără povață” ne poartă cu gîndul mai puțin la „mișcătoarele cărări” marine din care se întruchipează Luceafărul³⁰⁰, și mai mult către „noianul de ape” dinaintea de zidirea lumii din *Scrisoarea I*, adică, în limbajul mitropolitului, înainte de „povața” dumnezeiască. Omniprezent, atoateștiutor și atoateziditor, Dumnezeu „E stăpînul fără margini peste marginile lumii”, cum îl înfățișa laconic Eminescu. Arghezi produce o schimbare profundă a imaginarii psalmic. În dialogul cu Dumnezeu, poetul abandonează imaginea grandioasă, macrocosmică, frecventă la Eminescu, și se retrage în mijlocul unui sugestiv microunivers familiar, cu care încearcă să-și mîngîie, în metafore naturiste și casnice, frustrările abstracte mai înalte: „cîrmepe mici de gingășie”, „cîntece mici de vrăbii și lăstun”, „pomi de rod cu gustul bun”, „nectare roze de dulceată”, „aroma primei agurizi”. Nu sînt uitate nici măcar „moile omizi” de pe scoarța pomilor, iar mesagerul lui Dumnezeu, „semnul depărtării”, nu este un arhanghel „flăcăritor”, ca în poezia lui Voiculescu, ci doar „un pui de înger”. Lexicul, ales cu artă de miniaturist, surdinițează plîngerea poetului. „Îndrjirea vie” anunțată în primul catren dispăre cu totul, risipită într-un joc retoric subtil. Întrebarea: „Și te slujesc; dar, Doamne, pînă cînd?” nu mai e funcțională, iar îndoiala este rostită fără putere: „Poate că, Doamne, mi-este de ajuns”. Abandonat „în rostul” său, nu profită de libertatea de „a-și întocmi viața”³⁰¹ singur și cere cu umilință ajutor. Desprins de legile aspre primite de Moise pe Muntele Sinai, poetul așteaptă o „povață mai bună”, radical înnoită, departe de „grelele porunci și-nvățăminte” veterotestamentare. Degeaba căutam în psalmul lui Arghezi portretul omului „pieziș”, insurgentului ispitit să se pună mereu de-a curmezișul în fața tuturor și în toate, pînă și a lui

Dumnezeu. Dacă depășim „potrivirea”, de multe ori poznașă, a cuvintelor, ajungem, abia atunci, la înțelesul dătător de speranță: mîntuirea printr-o „povață mai bună”, pe care poetul o așteaptă („Trimite, Doamne, semnul depărtării [...] Să-mi dea din nou povața ta mai bună”). Credința în această povață îl ține departe pe poet, oricîte întrebări și-ar pune, de o apostazie împlinită.

Lexeme cum sînt cele citate, arhaisme sau cuvinte cu circulație limitată, au capacitatea, după aprecierea noastră, de a organiza în jurul lor un sistem coerent de sensuri în poezia lui Arghezi, care se referă la *legea divină* așa cum rezultă ea din *Biblie*. Cu numeroasele noastre exemple, poate excesive, din motive metodologice, am încercat să delimităm, cu ajutorul unui termen biblic esențial: *a povățui*, prins în familia lexicală în care apare în textele scripturale românești vechi, viu și astăzi, care este lucrarea lui Dumnezeu cea mai importantă în raporturile sale atît de complexe cu omul, creat „după chipul său” și stăpîn „peste toate vietățile ce se mișcă pe pămînt, și peste tot pămîntul” (*Fac.* 1, 26, 28). Născut din „sufierea” lui Dumnezeu peste „țărîna” (*Fac.* 2, 7), alcătuire superioară, privilegiată față de toate celelalte viețuitoare și, mai presus de orice, prin asemănarea cu Dumnezeu, omul primește porunca: „Din toți pomii din rai poți să mînci. Iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mînci, căci, în ziua în care vei mîncă din el, vei muri negreșit” (*Fac.*, 2, 16-17). Așa se naște metafora prerogativei divine a inalienabilității absolute a „cunoștinței” hotărului dintre bine și rău și justificarea legilor de recunoaștere și a învățaturii despre ele. Întreaga *Biblie* este ceea ce se deduce foarte ușor din titlul ei vechi: *Dumnezeiasca Scriptură ale cei vechi și ale cei noao lege* (BB). Obligația morală cea dintîi, care străbate de la un capăt la altul *Bibliei*, este respectarea legii divine, care fixează îndatoririle omului față de bunul și atotputernicul său Creator. Acesta *povățuiește* și cere respectarea *povețelor* sale. În limba română veche, *povață* are sensul de ‘îndrumător’/‘călăuzitor’ și chiar pe acela de ‘lege’, normă cu caracter obligatoriu” (DLR, t. VIII, 4, P). *Povața* dumnezeiască trebuie urmată fără abatere, cum citim în *Biblia de la București*: „*Povățuiește-mă în calea poruncilor tale*” (Ps. 118, 35), în traducerea versificată de Dosoftei: „Într-a tale *porunci* pre cărare *mă-ndereaptă*” (Ps. 118, p. 272). Atît din folosirea directă a cuvîntului *povață*, adeseori în compuneri verbale ca: *a pune povață*; *a fi povață*, cît și din substituirile la care recurge traducătorii rezultă caracterul obligatoriu al *sfaturilor* / *povețelor* pe care le dă Dumnezeu omului.

Odată stabilită legea, *povățuirea* către ea urmează cu necesitate, iar neascultarea poate fi pedepsită, și viața dusă după *povața* divină răsplătită. Faptele bune, după „lege”, aduc reconcilierea și mîntuirea de

³⁰⁰ Cf. *Luceafărul*: „Privea în zare cum pe mări / Răsare și străluce, / Pe mișcătoarele cărări / Corăbii negre duce” (EMINESCU, O. I, p. 167).

³⁰¹ *Rost*, „ordine, rînduială” (III. 1); „mod de a-și întocmi viața” (III. 2.); „scop, țel, menire” (III. 3.) (DLR, t. IX, R, pp. 546-547).

păcat, chiar dacă acesta este dintre cele mai grele. *Psaltirea*, urmărind aplicarea legii, în diverse momente concrete de viață, care devin de fiecare dată un prilej de rugăciune și de glorificare a lui Dumnezeu, nu este altceva decât un compendiu versificat al *Vechiului Testament*, așa cum a fost receptat de sensibilitatea vechilor cîntăreți, chiar cu evidente elemente autobiografice, fie că e vorba de David sau de alții, pe canavaua unei istorii care se făcea sub ochii psalmistului (cucerirea și păstrarea „țării sfinte”, ca obiectiv central real cu înțeles simbolic, întărirea și răspîndirea credinței adevărate). Cînd Arghezi caută și cere povăța cerească, chinuit de interogații fără dezlegare, într-un stil plin de capcane pentru cel neprevenit, dovedește o perfectă cunoaștere și înțelegere a textului psalmic. Comentatorul mai puțin familiarizat cu textele scripturale românești, și neatent, din această cauză, la extraordinara lor putere de a păstra, prin arhaism, savoarea și capacitatea de sugestie a limbii vechi, riscă să treacă indiferent peste înțelesurile originare preluate de poet din astfel de surse, sau – și mai grav – formulează judecăți greșite asupra religiozității sale.

Dacă privim psalmii lui Tudor Arghezi din perspectiva îndatoririlor omului către divinitate, așa cum rezultă din textele biblice, ne îndreptăm către miezul lirismului care impregnează această parte aflată de valoroasă a poeziei sale. Acest mare poet a fost fie adulat, fie respins, de reprezentanți ai unor direcții critice diametral opuse. În mod paradoxal, și dintr-o parte și din alta, cei care se ocupau și încercau să demonstreze antidogmatismul religios al poeziei sale, a *Psalmilor* în primul rînd, foloseau aceleași argumente. Nu ne ocupăm acum de excepțiile foarte bine cunoscute, începînd cu Pompiliu Constantinescu. Poetul a fost considerat un răzvrătit. Nu scrisese Arghezi faimoasele versuri din *Testament*: „În seara răzvrătită care vine / De la străbunii mei pînă la tine”, cu care fixează un timp și un spațiu al unui univers liric propriu, scos de sub oblăduire divină? Critica marxistă a jubilat anexîndu-l repede ideologiei sale atee, iar cei care se opuneau concepției materialiste, în replică la materialismul celor dintîi și în numele unui spiritualism creștin dogmatic, au demonstrat, cu aceleași argumente, insensibilitatea lui Arghezi la tot ce este transcendență, incapacitatea funciară a poetului de a trăi și a recepta comuniunea mistică cu Dumnezeu. Există printre psalmii lui Arghezi unul de la care am vrea să pornim, de o extraordinară puritate mistică, dar care, din păcate, n-a fost întotdeauna bine citit. În cele ce urmează nu vrem să formulăm imputări, ci să propunem doar o altă lectură, sprijiniți pe textele vechilor psalmi. Afirmăția liminară a lui Arghezi din cel de al IV-lea *Psalm*: „Ruga mea e fără cuvinte” respinge orice

încercare de lectură literală. Numai un astfel de mod impropriu de a citi poezia poate îndreptați o concluzie aflată de categorică cum este aceasta: „Cearta lui Arghezi cu Dumnezeu este, mai presus de toate, confruntarea sa cu Logosul, cu Dumnezeu-Cuvîntul”³⁰². E greu să acceptăm cuvîntul „ceartă” în dialogul poetului cu Dumnezeu. El ar avea o rațiune doar dacă am avea în vedere șensul vechi al cuvîntului *certare*: „a lua învățătură”, ca în *Cazania* lui Varlaam („Din chipul ce-ți pune înaintea ochilor *Sfînta Scriptură*, te ceartă [=învăță]”) (DA, C, 305). Nu despre o astfel de *certare* e vorba în imputările aduse astăzi poetului, ci de vulgara „sfadă”, „gîlceavă” a cîrtitorilor. Ne pare rău că folosim această comparație, dar cam așa apare, în unele intervenții recente, dialogul poetului cu Dumnezeu. Nu e cazul cu studiul la care ne referim, scris cît se poate de decent, plin de trimeri erudite și de observații pătrunzătoare, dar, cum vom vedea, din cînd în cînd puțin cam în afara textului comentat. Cînd și-a așternut pe hîrtie *Psalmul IV*, Arghezi a avut în față acest verset din *Evangelhia după Matei* (6, 6), care precede cea mai cunoscută rugăciune creștină, *Tatăl nostru*: „Tu însă, cînd te rogi, intră în cămara ta și, închizînd ușa, roagă-te tatălui tău care este în ascuns, și tatăl tău, care vede în ascuns, îți va răsplăti ție”. Aceasta e „ruga fără cuvinte a lui Arghezi”. Nici vorbă, în aceste versuri de adîncă și sinceră pietate, trasă din *Evangelhia după Matei*, de vreo „confruntare” a poetului cu „Dumnezeu-Cuvîntul”:

*Ruga mea e fără cuvinte,
Și cîntul, Doamne, mi-e fără glas.
Nu-ți cer nimic. Nimic ți-aduc aminte.
Din veșnicia ta nu sînt măcar un ceas.
(Ruga mea e fără cuvinte, Scrieri 1, 48)*

„Ruga fără cuvinte” e cea „în ascuns”, din îndemnul lui Matei, și nu aceea de „prin colțurile ulițelor”, rostită cu glas tare de cei care sînt ispitiți „să se roage, ca să se arate oamenilor” (*Mt.*, 6, 5). „Nu-ți cer nimic”, din afirmația poetului, nu-l definește obligatoriu pe „revoltatul care nu mai vrea să ceară nimic”³⁰³, și nu izvorăște din „neputința de a cere”³⁰⁴, ci reproduce pînă la capăt îndemnul lui Matei: „Cînd vă rugați, nu spuneți multe ca păgînii, că ei cred că în poliloghia lor vor fi ascultați. Deci nu vă asemănați lor, că știe tatăl vostru de ce aveți trebuință mai înainte ca să cereți voi de la el” (*Mt.* 6, 7-8). Arghezi recomandă, în acest *Psalm*, urmîndu-l pe evanghelist, un mod de a te ruga, „în tăcere”, „fără glas”, fără a cere ceea ce știi că se află în stăpînire absolută a unei puteri care te depășește („Din veș-

³⁰² Nicolae Balotă, *Opera lui Tudor Arghezi*, 1979, p. 167.

³⁰³ *Ibidem*, p. 169.

³⁰⁴ *Ibidem*

nicia ta nu sînt măcar un ceas"). Următoarele două strofe trebuie citite cu toată înțelegerea pe care o impune această diferență care rezumă legatul dintre om și Dumnezeu despre care vorbește întreaga *Biblie*.

*Nici rugăciunea, poate, nu mi-e rugăciune,
Nici omul meu nu-i poate omenesc.
Ard către tine-ncet, ca un tăciune,
Te caut mut, te-nchipui, te gîndesc.*

*Ochiul mi-e viu, puterea mi-e întreagă
Și te scrutez prin albul tău veșmînt
Pentru ca mîntea mea să poată să-nțeleagă
Nengenunchiată firii pe pămînt.*

Cîntărețul puterii divine își pierde personalitatea omenească, rugăciunea devine comuniune, facultățile omenești se estompează, se tulbură, se concentrează într-un singur centru de gravitație, devin obsesive, dominate de o unică și chinuitoare dorință, apropierea de Dumnezeu. Despre această stare de „veghe” inconștientă („Nici rugăciunea, poate, nu mi-e rugăciune, / Nici omul meu nu-i poate omenesc”), scrie cuvinte pătrunzătoare Nicolae Balotă: „Psalmistul este cel care veghează. Ochiul viu, gîndirea, închipuirea, ca și rîvnirea unei viziuni imediate, toate acestea aparțin aceluiași cerc al veghei. Psalmistul e o vigilie care scrutează în noapte, așteptînd o epifanie, o apariție a sacralului”³⁰⁵. Contrazicîndu-se, exegetul vede în această mărturie a căutării divinității doar „expresia unei pure intelectualități exploratoare” (p. 170). Astfel de afirmații merg, în mod evident, împotriva textului arghezian. Remarcabilele, după părerea noastră, imagini ale căutării dumnezeirii („Ard către tine-ncet, ca un tăciune, / Te caut mut, te-nchipui, te gîndesc”) comunică tensiunea sufletească a apropierii, pe cale extatică, de sacru. Fenomenul nu mai aparține vieții concrete. Rațiunea este abolită, ca și simțurile. Totul *iese din* „fire”. Cuvîntul *fire*, altfel spus „natură” în general, mai restrîns, „natura omenească” (v. DA, F-I, 1934, pp. 127-128), oferă cheia pătrunderii în universul imaginar pe care îl sugerează aceste versuri argheziene aparent enigmatice. Arghezi folosește frecvent acest procedeu al unor dezvoltări neechivoce, după ce face jocuri extrem de libere cu cuvintele, de-a lungul unor strofe, părți sau poeme (aici, la sfîrșitul primei părți a psalmului). Poetul își dorește o înțelegere eliberată de „fire”, de pămîntesc, și o spune textual: „Pentru ca mîntea mea să poată să-nțeleagă / Nengenunchiată firii (s.n.) pe pămînt”. Psalmistul încearcă o înțelegere eliberată de „fire”, de pămîntesc, „nengenunchiată”, nesupusă naturii omenești, dincolo de ea. Aici nu mai poate fi vorba, cum s-a spus, sau ni se lasă a înțelege, de „viziunea” pămîntească a poetului: „transcendențele fiind abolite, neantizate”, așa fel

încît, în final, totul să se reducă la „viața umilă dar rodnică, a pămînteanului unit cu pămîntul său”³⁰⁶. Aducerea poetului de fiecare dată, într-un spațiu de jos, îndepărtat de cer la distanțe enorme, este o pură prejudecată critică, înlesnită de limbajul frust, adeseori în răspăr, al noului psalmist. Toată suferința sa este provocată de dificultățile desprinderii de blestemul pămîntului din *Facerea* biblică, pe care nu a încetat, cu toate mijloacele și pe toate căile, să-l depășească.

Sensurile mistice din finalul acestui psalm arghezian sînt greu de sesizat din cauza dificultății de a pătrunde înțelesul unor metafore biblice esențiale, cum sînt, de pildă, cele ascunse în strofa:

*Săgeata nopții zilnic vîrfu-și rupe
Și zilnic se-ntregește cu metal.
Sufletul meu, deschis ca șapte cupe,
Așteaptă o ivire din cristal,
Pe un ștergar cu brîie de lumină.*

Element figurativ frapant la prima vedere, cele „șapte cupe” din aceste versuri dezvăluie o sursă biblică neașteptată: *Apocalipsa sfîntului Ioan Teologul*, din care reținem mai întîi porunca pe care o dă Dumnezeu îngerilor: „Duceți-vă și vărsați pe pămînt cele șapte cupe ale mîniei lui Dumnezeu” (*Apoc.*, 16, 1). Versurile lui Arghezi vorbesc, în metafore biblice voalate, despre păcat și despre pedeapsă și mîntuire. Accentul cade, în cea mai mare parte a *Apocalipsei*, pe pedepsirea groaznică a celor păcătoși la „judecata de apoi”. Arghezi preia, în *noaptea* din text, întreaga *Apocalipsă*, într-o metaforă dezvoltată a „întunericului”, criptică pentru cel nefamiliarizat cu textele biblice: „Săgeata nopții zilnic vîrfu-și rupe / Și zilnic se-ntregește cu metal”. Psalmii îi oferă poetului numeroase variante, pe lîngă cele din *Apocalipsă*, ale acestei extraordinare metafore a răspîndirii și pedepsirii păcatului, *săgeata*: „Nu te vei teme de frica de noapte, de *săgeata* ce zboară ziua, de lucrul ce umbă în întuneric”, spune David în *Psalmul* 90, 5-6, încrezător în „ajutorul Celui prea înalt”. Pentru cei păcătoși, Dumnezeu „are *săgeț* amînă”, întărește Dosofoței imaginea psalmistului (Ps. 7, p. 22). Pentru fărâdelegile săvîrșite, cîntărețul cel vechi simte cum în carnea sa „s-au înfîpt” *săgețile* muștrării divine (Ps. 37, 2), iar pe păcătoși îi vede risipiți tot de *săgeată*: „Trimite *săgețile* tale și tulbură-i” (Ps. 143, 6). Păcătoșii se pregătesc „ca să *săgeteze* în întuneric pe cei drepti la inimă” (Ps. 10, 2) sau, din locuri întunecate, „să *săgeteze* din ascunzișuri pe cel nevinovat” (Ps. 63, 3). Exemplele sînt numeroase și numai din economie de spațiu ne oprim aici. Observăm că

³⁰⁶ De altfel criticul face trimiteri, pentru a-și întări această afirmație, la alte poezii decît *Psalmii* arghezieni, cum ar fi: *Descîntec*, *Har*, mai ales, dar și *Testament*, în căutarea aceluia „receptacol al logosului spermatic”, după care tinjește Arghezi.

³⁰⁵ *Ibidem*, p. 171.

metaforele săgeții se grupează în două categorii: pe de o parte cele care reprezintă săgeata divină îndreptată către păcătos, cele mai multe, pe de altă parte, săgeata (săgeata / arcu) păcătosului îl amenință pe cel drept. Sporindu-și șirul nelegiuirilor, păcătosul își atrage asupra-i săgeata pedepsitoare. E vorba în aceste versuri ale lui Arghezi și de o sugestie a duratei, rezultată din repetarea acțiunii: „zilnic vîrfu-și rupe și zilnic se-ntregește cu metal”.

Un sfîrșit apoteotic este anunțat la începutul cap. 15, 2, din *Apocalipsă*. Arghezi reține de aici imaginea *cleștarului*: „Am văzut ca o mare de cleștar, amestecată cu foc, și pe biruitorii din ispită cu fiara și cu chipul fiarei și cu numărul numelui ei, sînd lîngă marea de cleștar și avînd alăutele lui Dumnezeu”. „Ivirea din cristal” argheziană completează concludent seria sugestiilor figurative cu rădăcină biblică și populară. Semn al curățeniei și purității, *cristalul* are numeroase atestări în opera celor mai mari scriitori români: „Scînteie marea lină și placele ei sure / Se mișc’ una pe alta ca pături de cristal / Prin lume prăvălite...” (EMINESCU, O. I, p. 63); „Ozana cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul” (Creangă). Această epifanie, „ivire din cristal”, în formularea lui Arghezi din *Ruga mea e fără cuvinte*, remarcată de Nicolae Balotă, trebuie pusă în legătură cu vechea comparație biblică „și văzui ca o mare de sticlă amestecată cu foc” (BB, *Apoc.*, 15, 2, B 1914), „ca o mare de cleștar amestecat cu foc” (R-G, 1938, B 1968), în care se oglindește puterea divină pedepsitoare a păcatului (*Apoc.*, 15, 2). O invazie de lumină înconjoară, în versurile poetului, „ivirea” miraculoasă a judecătorului divin: „Pe un ștergar cu brîie de lumină”. Totul devine de un hieratism bizantin, transparent și enigmatic, în care se strecoară elementele lumii purificate („Și în cetate nu va intra nimic pîngărit”, *Apoc.*, 21, 27), amintind de versetele consacrate bucuriei de la nunta neîntinată a Mielului (*Apoc.*, 19, 7-9). Poetul ia parte la o „cină” paradiziacă, împreună cu fericiții Scripturilor („Fericiți cei chemați la cina nunții Mielului”, *Apoc.*, 19, 9), în care duhul lui Dumnezeu plutește peste tot, în plante și în ființele nevinovate:

Spune tu, Noapte, martor de smarald,
În care-anume floare și tulpină
Dospete sucul fructului Său cald?

Gătita masa pentru cină,
Rămîne pusă de la prînz.
Sînt, Doamne, prejmuît ca o grădină,
În care paște-un mînz.

(*Ruga mea e fără cuvinte*, *Scrieri* 1, p. 49)

Nimeni în lirica românească nu l-a lăudat mai mișcat decît Arghezi, în imagini de o inegalabilă puritate, pe Dumnezeu *cel ascuns* în creația sa, confirmîndu-l

pe vechiul psalmist: „Umplutu-s-a pămîntul de zidirea ta” (Ps. 103, 25).

E destul ca poetul să schimbe registrul acestor imagini și să apese pe o notă mai lumească, așa cum face în *Psalm V*, *Nu-ți cer un lucru prea cu neputință*, – chestiune de stil – ca reacția cititorului și a criticii față de opera de inspirație religioasă argheziană să devină violentă. Modul familiar în care se adresează Arghezi lui Dumnezeu, cu vechi rădăcini populare, în bună tradiție psalmică românească (v. traducerea lui Dosoftei), nu poate părea nepotrivit și, cu atît mai mult, blasfemator. Poetul psalmist n-a intenționat niciodată să inițieze în *Psalmi* dezbateri teologice. Hîtru țărănește, Arghezi este departe de apostazie, oricîte libertăți de limbaj și-ar permite, deși i s-a agățat repede această etichetă, dintr-o proastă înțelegere a intențiilor sale artistice. Întreaga poezie populară îi stă martor că n-a greșit față de textul vechiului psalmist atunci cînd și-a dorit în Dumnezeu un sfătuitor apropiat și nu o călăuză abstractă și ursuză. De altfel în această consemnare cu cuvintele unui țaran necăjit a dorinței de apropiere mai strînsă de divinitate nu este nici urmă de impietate. „Dacă-ncepui de-aproape să-ți dau ghies, / Vreau să vorbești cu robul tău mai des”. Nu aceasta este și dorința psalmistului? „Ispitește-mă, Doamne, și mă cearcă; lămurêște rănichii miei și inima mea” (BB, Ps. 25, 2); „Cercetează-mă, Doamne, și mă cearcă; aprinde rărunchii și inima mea” (B 1968, Ps. 25, 2). Amîndoi psalmiștii, atît cel vechi, care oferă modelul de adresare, cît și cel nou, poetul modern care îl preia, se găsesc în același flux stilistic: „Aceasta e ruda celor ce cearcă pre Domnul, și celor ce cearcă fața Dumnezăului lui Iacov”³⁰⁷ (BB, Ps. 23, 6). Și Dosoftei, în adaptările pe care le face, va coborî pe Domnul într-un fel de familie, cu dorința mărturisită și în psalmul davidic, „să-l vadză-n față”, „cercînd cu dulceață” (DOSOFTEI, O. I, Ps. 23, p. 54). Această „dulceață”, o apropiere figurată de cel nevăzut, nu una reală, o caută, dezamăgit, și nu numai în acest psalm, și Arghezi:

Cînd magii au purces după o stea
Tu le vorbeai – și se putea.
Cînd fu să plece și Iosif,
Scriș l-ai găsit în catastif
Și i-ai trimis un înger de povață –
Și îngerul stătu cu el de față.

³⁰⁷ Vezi explicația lui Onciul, *op.cit.*, p. 90: „Cei ce caută fața ta, Doamne, cei ce se înfățișează la locul tău cel sînt și așteaptă de la tine îndurare, aceia sunt Iacob, adecă adevărații lui urmași, poporul tău ales”. În sensul cel mai cuprinzător, „fața lui Dumnezeu” indică o descendență foarte largă, care merge pînă la „psalmii mesianici”. Cf. *La Sainte Bible avec les commentaires* de C.I. Scofield, Geneva, 1975, p. 612, 622.

*Îngerii tăi grijeau pe vremea ceea
Și pruncul și bărbatul și femeea.
(Nu-ți cer un lucru prea cu neputință,
Scrieri 1, p. 54)*

Adeseori, cu cuvinte foarte aspre, vechiul psalmist, cu toate laudele pe care i le aduce lui Dumnezeu, îi reproșează protectorului slăvit, arătând mai întâi că nu s-a abătut din calea sa, uitarea în care a fost lăsat la greu, atît el cît și poporul din care face parte: „Datu-ne-ai pe noi ca oi de mîncare și întru neamuri ne-ai risipit; Vîndut-ai pe poporul tău fără de preț și nu l-ai prețuit cînd l-ai vîndut. Pusu-ne-ai pe noi ocară vecinilor noștri, batjocură și rîs celor dimprejurul nostru” (B 1968, Ps. 43, 13-15). Și mai încolo, pînă la sfîrșitul psalmului: „Că pentru tine sîntem uciși toată ziua, socotiți am fost ca niște oi de înjunghiere. Deșteaptă-te, pentru ce dormi, Doamne? Scoală-te și nu ne lepăda pînă la sfîrșit. Pentru ce întorci fața ta? Uii de sărăcia noastră și de necazul nostru? Că s-a plecat în țărînă sufletul nostru, lipitu-s-a de pămînt pîntecele nostru. Scoală-te, Doamne, ajută-ne nouă și ne izbăvește pe noi, pentru numele tău” (Ps. 43, 24-28). Îndoiala se strecoară în rugăciunea cea mai ardentă: „Rugăciunea Dumnezeului vieții mele, spune-voi lui Dumnezeu: «Sprijinitorul meu ești tu, pentru ce m-ai uitat?»” (B 1968, Ps. 41, 12). Îndoiala cea mai neagră îi străbate chinuitor gîndurile: „Noaptea în inima mea gîndeam și se frămînta duhul meu zicînd: «Oare, în veci mă va lepăda Domnul și nu va mai binevoi în mine? Oare, pînă la sfîrșit mă va lipsi de mila lui, din neam în neam? Oare, va uita să se milostivească Dumnezeu? Sau va închide în mîinile lui îndurările sale?»” (B 1968, Ps. 76, 6-9). Răspunsul liniștitor vine, în Psalmul 76 al lui Asaf, din trecutul plin de minuni al puterii divine, evocate în partea a doua a psalmului, fără să poată risipi, decît în sufletele tari în credință, angoasa răspîndită de sfîșietoarele întrebări din prezent, mai sus citate. Urmele lui Dumnezeu, cel ce toate le împlinește, nu se recunosc cu ușurință și trebuie reamintite, îl învață vechiul psalmist pe credincios (Ps. 77). Noul psalmist se trezește, ca și cel vechi, în fața acelorași nedumeriri și întrebări. Deosebirea e numai de stil. Gluma argheziană cu „îngerul de povață” absent, din *Psalm V* nu trebuie transformată într-o dramă a cunoașterii, manifestată în incapacitatea funciară a poetului, zguduit mereu de demonul deșertăciunii, de a depăși profanul, cum există tendința³⁰⁸: „Doar mie, Domnul, veșnicul și bunul, / Nu mi-a trimis, de cînd mă rog, nici unul ...”.

Imaginea laică a lui Dumnezeu nu-i deloc o raritate în *Psaltire*. Descoperim, în *Psalmul 77*, mai înainte citat, un portret al lui Dumnezeu în haină de

războinic, surprins la nivelul înțelegerii populare, pe dimensiuni foarte concrete, în postura de apărător viteaz al lui Israel: „Și se sculă ca cel adormit Domnul, ca un tare și amețit de vin, și lovi pe vrăjmașii lui dendărăt. Ocară vécinică dède lor” (BB, Ps. 77, 71-72). Dosoftei îl împinge pe Dumnezeu într-o iconografie populară de extremă, plină de prospețime și de culoare țărănească ingenuă: „Și ca din somn sări Domnul rumăn, / Ca de vin ce-i aburit și șumăn³⁰⁹, / Și dede-n pizmaș cu război iute, / De le cădea buci de pre ședzute. / Și să pomenește de ocară / Ce le-au trimis Domnul preste țară” (DOSOFTEI, O. 1, p. 180); „Atunci Domnul se deșteaptă ca unul care dormise, ca un viteaz biruit de vin, și lovi în spate pe protivnicii săi și-i făcu de rușine în veac de veac” (R-G, Ps. 78, 65-66); „Și s-a deșteptat Domnul ca cel ce doarme, ca un viteaz amețit de vin. Și a lovit din spate pe vrăjmașii săi, ocară veșnică le-a dat lor” (B 1968, Ps. 77, 71-72). La o astfel de viziune, cu un Dumnezeu adus la înțelegerea omenească, cu reacții, atitudini și manifestări umanizate, își acomodează și Arghezi psalmii. Absența acestui Dumnezeu, născut dintr-o mentalitate arhaică și populară, o regretă poetul, de parte de a deveni, din această cauză, un apostat rătăcit într-o anostă arguție teoretică, desfășurată cu îndârjire și ajunsă pînă în pragul blasfemiei și chiar al negării.

Imaginea populară a lui Dumnezeu, purtător prin lume de „toiag și barbă-ntreagă” din *Psalmul VII* arghezian („Pentru că n-a putut să te-nțeleagă / Deșertăciunea lor de vis și lut, / Sfinții-au lăsat cuvînt că te-au văzut / Și că purtai toiag și barbă-ntreagă”) trebuie pusă în legătură obligatorie cu strofele care urmează. Acestea rezumă ironic scene din *Biblie*, care conduc la un portret al divinității neacceptat de poet, prea subtil ca să-și amestece propria-i înțelegere cu aceea, joasă, a unor vizionari cărora le reproșează „Deșertăciunea lor de vis și lut”. *Cartea Sfîntă* este plină de imputările pe care le face Dumnezeu păcătoșilor și Arghezi, în perfect acord cu îndatoririle lui de poet, și-a permis să le numească altfel decît în textele sacre, deși pornește de la acestea. Reducem la minimum ilustrarea: „Și se vor tîme limbile de numele Domnului, și toți împărații pămîntului de mărirea ta” (BB, B 1914, B 1968; Ps. 101, 16). Limbile [= neamurile] și întregul univers sînt sub această ascultare „înfricoșată”: „De certare ta vor fugi, de glasul tunetului tău se vor înfricoșa” (B 1968, Ps.: 103, 8). „Certarea” dumnezeiască, făcută cu „glas de tunet”, care produce „înfricoșare”, este numită de Arghezi cu un termen care scandalizează: *înjurătură*. Îndurarea lui Dumnezeu se va întoarce numai către

³⁰⁹ „Beat, amețit de băutură” (DLR, Ș, 1978, pp. 252-253). Acest model popular trebuie căutat mai adînc, în *Psaltirea Șcheiană*: „Și sculă-se ca adormit Domnul, ca tare și îmbătut de viru” (Ed. Bianu, Ps. 77, 65, p. 255).

³⁰⁸ Nicolae Balotă, *op. cit.*, p. 175.

cei care se țin, sub amenințare, departe de păcat: „Că după înălțimea cerului de la pământ, a întărit Domnul mila lui, spre cei ce se tem de el” (B 1968, Ps. 102, 11). Toată Biblia instruieste despre păcat și izbăvire, începând cu ceea ce poetul numește „Paradisul Evei”, o frumoasă și cutremurătoare alegorie a ispitei și slăbiciunii omenești, rămasă fără egal pînă astăzi, la care se face de atîtea ori referire, în scris și oral. Blasfematoare să fie oare aceste versuri ale poetului?

*În Paradisul Evei, prin pădure,
Ca și în vécii triști de mai tîrziu,
Gura ta sfîntă, toți Părinții știu,
Nu s-a deschis decît ca să ne-njure.
(Pentru că n-a putut să te-nțeleagă,
Scrieri, 1, p. 68)*

Impresionează, întocmai ca în atîtea alte versuri din poezia lui Arghezi, exactitatea cu care este produsă aici, în cîteva cuvinte, scena biblică de după săvîrșirea păcatului din Paradis de către primii oameni: „s-au ascuns Adam și femeia lui de fața Domnului Dumnezeu printre pomii raiului” (*Fac.*, 3, 8). „Prin pădure”, scrie Arghezi. Pedepsa neascultătorilor, rostită de Dumnezeu, este prelungită, scrie poetul, „în vécii triști de mai tîrziu”: „nașterea în dureri”, „blestemul pămîntului”, „moartea”. Acest „blestem”, cu efecte „în veci” (pluralul arhaic și popular *véci*: *veci de veci*, în *vecii vecilor*) este produs de poet cu mijloacele și la nivelul unei mentalități populare simulate pentru efectul ei contrastant, transpunînd în practică un principiu estetic din *Testament*: „Am luat ocară, și torcînd ușure / Am pus-o cînd să-mbie, cînd să-njure”. Finalul *Psalmlui VII* arghezian ne aduce fără echivocuri stilistice la același nivel cu „cîntecele” vechiului psalmist, pătrunse de o adorație nemărginită pentru cel ce-i inspiră și-i călăuzește creația:

*Doamne, izvorul meu și cîntecele mele!
Nădejdea mea și truda mea!
Din ale cărui miezuri vii de stele
Cerc să-mi îngheț o boabă de mărgea.*

*Tu ești și-ai fost mai mult decît în fire
Era să fii, să stai, să viețuiești.
Ești ca un gînd, și ești și nici nu ești,
Între puțință și-ntre amintire.
(Scrieri, 1, p. 68)*

Cum e și firesc, printre cuvintele cu frecvența cea mai ridicată în *Psaltire* se află verbul *a cînta* și substantivul *cîntare*: „Bucura-se-vor buzele mele cînd voi *cînta* ție și sufletul meu pe care l-ai mîntuit” (B 1968, Ps. 70, 26); „Cîntați Domnului cîntare nouă” (Ps. 149, 1); „Ajutorul meu ești, ție-ți voi *cînta*, că tu, Dumnezeule, sprijinitorul meu ești...” (Ps. 58, 21). Animat de credință și de recunoștință, cîntecul este o laudă și, implicit, un răspuns la sprijinul dum-

nezeiesc, de care afirmă întreaga *speranță* a credinciosului: „*nădejdea* lui, în Domnul Dumnezeu lui” (Ps. 145, 5); „eu în el *nădăjduesc*” (Ps. 26, 6); „Fericit bărbatul, a cărui *nădejde* este numele Domnului” (Ps. 39, 6); „Dumnezeu este ajutorul meu și *nădejdea* mea este în Dumnezeu” (Ps. 61, 7); „Domnul mi-a fost mie scăpare și Dumnezeu meu ajutorul *nădejdi* mele” (Ps. 93, 22). Exemplele citate, extrase dintr-un număr mult mai mare, probează convingător că Arghezi avea sub ochi, atunci cînd scria versuri ca acestea: „Doamne, izvorul meu și *cîntecele* mele! / *Nădejdea* mea și truda mea!”, textul *Psaltirii*, din care curg spre *Psalmii* săi nu numai cuvinte, ci și sintagme și chiar fraze specifice stilului biblic. Acestea constituie punctul din care pornește o întregă construcție figurativă a divinității ca izvor creator viu, după modelul: „Căci lîngă tine e *izvor de viață*; întru lumina ta vom vedea lumină” (BB, Ps. 35, 10); „Că la tine este *de viață fîntînă*”³¹⁰ / Și-ntr-a ta lăcoare vom vedea lumină” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 35, p. 81). Întregul psalm arghezian se transformă, pînă la urmă, într-o laudă adusă celui „*mai mult decît în fire*”. Există în psalmii arghezieni, întocmai ca în cel de care ne-am ocupat aici, o tendință evidentă de transcendere a realității, adeseori printr-o schimbare spectaculoasă a cîmpului asociativ al imaginilor („*vis și lut*”, „*ești și nici nu ești*”). Această voită ambiguitate a sensurilor este pusă de poet pe seama acelora care vor să măsoare cu mijloacele limitate ale „firii” ceea ce e „*peste fire*” (BB)³¹¹. O astfel de operație – și nu excludem din dezarticularea ei o bună doză de ironie și autoironie – devine absurdă. Lipsa de atenție în observarea acestei fine balanțe semantice, de o prodigioasă mobilitate, poate conduce la rezultate nedorite, mai ales atunci cînd privirea critică este întunecată de vechi prejudecăți în evaluarea poeziei argheziene de inspirație religioasă.

Procedeele stilistice al „cuvintelor potrivite” în opoziții semantice șocante – un adevărat slalom printre capcane – nu este folosit numai în psalmii arghezieni. Îl regăsim utilizat, cu o rară dibăcie, în întreaga sa operă. Într-un *Epitaf*, săpînțian i-am spus, care se pierde ușor în mulțimea pieselor din erotica argheziană, apare ca din întîmplare, în final, numele unui personaj biblic feminin foarte cunoscut, Rașela, Rahila, Rahil în literatura religioasă veche (BB) și în graiuri, Rașel, în transcrierea modernă a poetului. Această femeie, soția lui Iacov, invocată de Arghezi într-o inscripție funerară, era, după descrierea din *Biblie*, „chipeșă la statură și tare frumoasă la față”

³¹⁰ Aici cu sensul vechi de „izvor”: „Blagosloviți marea și riurele, *fântănilor* și chiții și toate ce se clătescu întru ape” (*Psaltirea Șcheiană*, Bianu, pp. 520-521. Cf. DA, F-I, 1934, p. 46).

³¹¹ Vezi DA, F-I, 1934, p. 127: *Peste fire* = supranatural. (Învechit): *Ciale peste fire lucruri*, *Biblia* (1688).

(*Fac.*, 29, 17)³¹². Arghezi preface cu subtilitate, încît orice caracter livresc dispăre, marea dragoste a bibli-cului Iacov pentru Rașela într-un episod autobiogra-fic. Din iubire pentru fata mai mică a lui Laban, Iacov i-a slujit acestuia, de două ori cîte șapte ani, vi-clenit de socrul său, dar acești lungi ani de așteptare „i s-au părut numai cîteva zile, pentru că o iubea” (*Fac.*, 29, 20). Frumusețea Rașelei ia forme la fel de inedite în interpretarea lui Arghezi, de o lascivitate brutală și totodată și de o gingășie ieșită din comun. Detaliul fizic se învecinează cu cel care nu mai aparține realității: „Să te uși în carne și să ghicești în vis” (*Epitaf, Scrieri* 1, p. 100). Sufletul poetului, după propria sa mărturisire, e înrobît modelului Rașel, ca să-l numim astfel: „Acesta e sufletul meu, Rașel. / Rugați-vă pentru el”. Rașel purtătoare și dăruitoare de frumusețe („Pentru ca pruncul tău, sugînd la țîță, / Să-nvețe-n frumusețea ta”) e tot un simbol biblic. Iosif, primul născut, după o așteptare îndelungată, din însoțirea Rahilei cu Iacov, este binecuvîntat de Dumnezeu cu toate calitățile: frumusețea și înțelepciunea, și va mîntui lumea prin descendenții săi. Frumusețea devine spirit. Biografia sa, plină de în-tîmplări imprevizibile, care-i pun în evidență însușirile, a reținut atenția literaților, cea mai importantă scriere care i se consacră fiind romanul lui Thomas Mann, *Iosif și frații săi*³¹³. Arghezi este atras puternic, în *Cuvinte potrivite*, de frumusețea Rahilei, mama unui „prunc” binecuvîntat de Dumnezeu, „Iosif, iubitul de Domnul”, cum îl numește Dosoftei (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 104, p. 240). Iacov, cel pentru totdeauna îndrăgostit de Rahila, îi ridică, după moartea sa la a doua naștere, un stîlp funerar: „Iacov a ridicat un stîlp de piatră pe mormîntul ei și acest stîlp, de pe mormîntul Rahilei, este pînă în ziua de astăzi” (*Biblia* 1968, *Fac.*, 35, 20). Galaction vorbește, în versiunea sa, de „un stîlp de pisanie”. Arghezi scrie, în memoria acestei frumuseți biblice, simbol al dragostei unice, un *Epitaf*. Credem că toate acestea nu sînt coincidențe, în scrisul lui Arghezi, ci fructul unor lecturi biblice extrem de atente, repetate și aprofundate.

Dacă peste tot pot fi găsite astfel de surse, în opera poetului, e și mai de mirare că ele nu au fost urmărite și cercetate, așa cum impunea compararea textelor, în psalmii pe care îi scrie, raportați la cei vechi. Incriminarea bogaților, în numele unei morale austere, e o temă biblică frecventă, după cum se știe. Ea e preluată și de Argezi, care se lasă pătruns de sentențiile cu care vechiul cîntăreț biblic se leapădă de ispitele avuției: „Să nu te temi cînd se îmbogățește omul, și cînd se înmulțește slava casei lui. Că la

moarte el nu va lua nimic, nici nu se va pogori cu el slava lui” (B 1968, Ps. 48, 17-18); „Mai bun este puținul celui drept, decît bogăția multă a păcătoșilor” (Ps. 36, 16). Replica lui Arghezi amănunțește, ca să ne referim doar la primul exemplu, patima „vecinului” bogat: „Vecinul meu a strîns cu nendurare / Grădini, livezi, cirezi, hambare. / Și stăpînirea lui se-ntinde-acum / Pîn’ la hotarele de fum” (*Psalm, Scrieri* I, p. 131). „Hotarele de fum” fixează, tot pe o imagine biblică, întreaga zădărnice a acestei nesăbuițe.

În *Vecinul meu a strîns cu nendurare*, al nouălea *Psalm* arghezian³¹⁴, pînă și „văzduhu-i face parte din avut”, ține să sublinieze Arghezi, condamnînd mîndria fără de margini a celui plin de avuții, care se crede: „Vecin de-o vreme, Doamne, și cu tine”. Această faptă necugetată este pedepsită cu asprime de Dumnezeu, atît în vechii psalmi, cît și în cei arghezieni. Pe sugestiile biblice, Arghezi va înmulți cu voluptate chinurile descompunerii celui care comite această fărădelege. Poetul „țîlcuiește” și adună, în acest *Psalm* al nimicniciei omului și bunurilor pămîntești, versete din mai mulți psalmi vechi: „Pleca-voi spre pildă ureche mea, țîlcui-voi în sunet de psaltire gîndul meu. Pentru ce să mă tem în ziua cea rea? Cînd mă va înconjura fărădelegea vrăjmașilor mei, care se încred în puterea lor și cu mulțimea bogăției lor se laudă” (Ps. 48, 4-6). Același sffrșit îi aștepta pe toți: „Mormîntul lor va fi casa lor în veac, locașurile lor din neam în neam, deși numit-au cu numele lor pămînturile lor” (Ps. 48, 11). Pămînturile simbolizează „avuția” întinsă peste cuviință. În mai mulți psalmi, vecinul îl face de ocară pe cel în nenorocire. Poate că cel mai bine se conturează aceste raporturi de adversitate între vecini în *Psalmul* 88: „Stricat-ai legămîntul robului tău, batjocorit-ai pe pămînt sfințenia lui. Doborît-ai toate gardurile lui, făcut-ai întăriturile lui în ruină. Jefuitu-l-au pe el toți cei ce treceau pe cale, ajuns-a ocară vecinilor săi” (Ps. 88, 38-40). Psalmii 30, 11-13; 43, 15; 78, 4; 79, 7 confirmă prezența acestui vecin, observator deloc binevoitor, pus pe batjocura și ocară celor din jur, nevinovați sau în nevoie.

³¹² Reproducem și pasajul, plin de arome arhaice, din BB: „Rahil era frumoasă la chip și ghizdăvă la față foarte” (*Fac.*, 29, 17-18).

³¹³ *Joseph und seine Brüder*, 1933-1942.

³¹⁴ În numărătoarea psalmilor lui Tudor Arghezi din *Cuvinte potrivite* se produce un salt peste *Psalmul de taină*, care ar fi al IX-lea, dacă ne-am lua după titlu. Șerban Cioculescu îl încadrează, în *Introducere în poezia lui Tudor Arghezi* (1946, 1971), în capitolul *Erotica*, acolo unde îi este și locul. O așteptare nelămurită ivadează versurile poeziei. Dorințe aprige se confruntă cu gingășii coplesite de angoase, într-un crîmpei de natură în care străbat ecourile eminesciene, marcate stilistic, ale unei iubiri trecute: „Și frumusețea ta făcută / pare-a fi fost ca să mă mintă”. Singura legătură dintre acest *psalm* laic și cei tradiționali este limbajul, cum observa Șerban Cioculescu, referindu-se, poate exagerînd, la întreaga operă argheziană: „cîntarea conține întîia oară acea terminologie sacră care mai firziu va îmbiba lexicul arghezian, pînă la saturație” (*op. cit.*, 1971, p. 127).

Hrăpărețul, nesătulul de averi pămîntești cît mai întinse, este pedepsit de Dumnezeu după un scenariu biblic frecvent, care trece și în poezia lui Arghezi, descompunerea lentă:

*Urechea lui, închisă pentru graiuri,
Cu scamă s-a umplut, de mucegaiuri.
Gingia moale, înfărcată, suge,
Ochiul pornește blind să se usuce,
În pîntec spini, urzici și aguride
Dau știri de beteșugul ce-l ucide.
Creștetul gol poți să-l încerci
Puhav subt pipăit, ca pe ciuperci.
Și-i șubred ca o funie-nnodată,
Cu căpățîiu-n barca înecată
(*Scrieri* 1, p. 131).*

Cînd Arghezi scrie, în continuare: „Doamne, așa obișnuit ești, biet, / Să risipești făptura ta încet. / Prefaci în pulbere măruntă / Puterea dîrză și voința cruntă”, nu face decît să condamne, într-o limbă răsucită ingenios pe cele mai neașteptate înlănțuiri semantice, „neîndurarea” de la izvorul avuțiilor pieritoare, și deșertăciunea celor ce cred în durată și forța pe care acestea o aduc.

Sursele sînt ușor de recunoscut, pentru că poetul nu czită să folosească peste tot un limbaj asemănător cu cel biblic: „Puterea dîrză și voința cruntă” a „împăratului” sînt reduse la o singură dimensiune: „stăpînirea” este trecătoare și nu justifică semețirea, ci mai curînd contrariul ei. Metaforele descompunerii, într-o uluitoare aglomerare de detalii fizice ale unei avansate decrepitudini a posesorului de avuții, vin să anuleze orice urmă pozitivă a bogăției. Întregul eșafodaj astfel construit sare în țandări și sugerează necesitatea unei alte morale, cea a *Scripturii*. Privilegiul de a stăpîni totul nu aparține decît celui care a creat totul. Orice încercare de uzurpare a acestui drept divin se dovedește a fi o iluzie deșartă. Lexicul efemerității, de neîndoielnică extracție biblică (*fum, praf, pulbere, ceață*) vine să spulbere orice iluzie a duratei orgolioase, netolerată de Dumnezeu, care-și „risipește încet” propria-i *făptură*, cum spune Arghezi, cunoscînd bine sensul vechi al cuvîntului: „Ceea ce este făcut sau creat de Dumnezeu” (DA, F-1, 1934, pp. 51-52). Această „defăptuire”, prin amănuntul distrugător, conduce la cunoscutul portret caricatural al „împăratului”: „Faci dintr-un împărat / Nici praf cît într-un presărat. / Cocoloșești o-mpărăție mare / Ca o foiță de țigare. / Dintr-o stăpînire semeață / Ai făcut puțină ceață”. Întocmai ca în unii psalmi, în care se rezumă întîmplări din *Vechiul Testament*, Arghezi va folosi, în versurile care urmează, detalii din zidirea turnului Babel, în care înfruntarea orgolioasă a cerului („Haidem să ne facem un oraș și un turn al cărui vîrf să ajungă la cer, și să ne facem faimă ...”, *Fac.*, 11, 4) este pedepsită de Dumnezeu prin „amestecul limbilor” și oprirea con-

strucției („«Haidem dar să ne pogorîm și să amestecăm limbile lor, ca să nu se mai înțeleagă unul cu altul». Și i-a împrăștiat Domnul de acolo în tot pămîntul și au încetat de a mai zidi cetatea și turnul”, *Fac.*, 11, 7-8). Cetatea neterminată din voința divină apare, în viziunea lui Arghezi³¹⁵, datorită limbajului insolit, risipită în detalii care sugerează dimensiunile infinitezimale și durata de-o „clipă” a înfăptuirilor omenești, în comparație cu puterea și măreția ziditorului etern din subtextul imprecăției împotriva hulatorilor lui Dumnezeu prin faptele lor nesocotite și mîndria lor fără de margini („Vecin de-o vreme, Doamne și cu tine”; „Doamne, așa obișnuit ești, biet, / Să risipești făptura ta încet”). Toate imaginile care urmează sînt argumentele restabilirii echilibrului tulburat, o clipă doar, al raportului dintre om și Dumnezeu:

*Zidind, schele-nalte și repezi ridici,
Încaleci pe lespezi cît munții melci mici.
Păretele-i veacul pătrat,
Și treapta e veacul în lat,
Și scara e toată vecia.
Și cînd le dărîmi, trimiți clipa
Să-și bată aripa
Dedesupt.
Musca mută a timpului rupt.
(*Scrieri* 1, p. 132)*

Două metafore alegorice din acest *Psalm* arghezian par să tulbure înțelesurile contextuale, mult mai clare: „Și-i șubred ca o funie-nnodată” și „Musca mută a timpului mut”. Ești tentat, la prima lectură, să gîndești că „vecinul” hrăpăreț, pentru că despre el este vorba, e „șubred ca o funie-nnodată”, sugestic care vine și din contextul „Cu căpățîiu-n barca înecată”. Ce poate fi mai „șubred”, mai inutil în consecință, decît un obiect dezafectat și abandonat? Nu mai că, în contextul dat, „funie-nnodată” înseamnă „funie înfășurată” și preia o formulare biblică, la care, înclinăm să credem, face aluzie poetul: „Funi[i]le păcătoșilor să încîlciră la mine” (BB, Ps. 118, 61). „Funiile încîlcite” de aici ar putea fi „funiile înnodate” din poezia lui Arghezi. Dosoftei vorbea, în traducerea aceluiași psalm, de „*funii de păcate*” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 118, p. 274), întocmai ca în versiunea modernă a *Bibliei*: „Funiile păcătoșilor s-au înfășurat

³¹⁵ Grigore Alexandrescu scrie în *Epistolă către Voltaire* despre amestecul limbilor cîteva cuvinte remarcabile: „Cînd s-a zidit acel turn, în vremile păgînești, / N-a fost atît de pestriț, n-a putut fi mai ciudat, / Decît acel ce aici urmează neîncetat”. (Ed. Fischer. 1957, p. 171.) Poetul muntean vizează polemicile purtate în epocă în jurul unificării limbii române literare. „Amestecul pestriț”, cum caracteriza Grigore Alexandrescu legendarul Turn Babel, devine un joc de imagini disperate despre timp, adunate din resturile construcției abandonate.

împrejurul meu" (B 1968, Ps. 118, 61). În astfel de „funii” (*păcate*) zace legat „vecinul” din psalmul lui Arghezi. Poetul stăpânește deplin o artă pe care am numi-o a decompoziției figurative. Amănunte dispartate se unesc în ansambluri eterogene extrem de sugestive, asigurându-i autorului *Cuvintelor potrivite* un loc foarte bine marcat în poezia modernă. *Zid, schele, lespezi, trepte, scară*, elemente concrete, se unesc în combinații oximoronice în lanț, anulând hotarele logice între concret și abstract: „Păretele-i veacul pătrat, / Și treapta e veacul în lat, / Și scara e toată vecia”. Încheierea e, din toate, cea mai surprinzătoare, lovind și mai neașteptat, pe o sugestie biblică totuși, ordinea temporală stabilită de om: „Musca mută a timpului rupt”. Metafora din acest vers are punctul de plecare, dacă ținem seama de cultura biblică a scriitorului, în flagelurile abătute de Dumnezeu asupra Egiptului. „Musca” și „mușița” (cu sens colectiv, insecte sau ouă și larve de insecte, DLR, t VI, M, 1968), alături de alte dezastre, transformă destinul oamenilor: „Trimise la ei *muscă cîinească* și-i mîncă pre ei” (BB, Ps. 77, 50); „Zise și veni *muscă cîinească* și *mușițe* în toate hotarale lor” (BB, Ps. 104, 30); „*Muște cîinești* le-au trimis cu ace, / Și de *múșini* n-avea-ncătro face” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 104, p. 241). Toate aceste și altele asemănătoare se petreceau între hotarele „împărăției Eghiptului” și chiar în „cămările” împăratului. Tot ce i se întîmplă împăratului din versurile lui Arghezi este un pur extras biblic: „Prefaci în pulbere măruntă / Puterea dîrză și voința cruntă. / Faci dintr-un împărat / Nici praf cît într-un presărat”. Întocmai cum a fost prezis sfîrșitul păcătoșului, căruia i se va șterge urma, de către psalmist: „ca praful carele aruncă vîntul de pre fața pămîntului” (BB, Ps. 1, 4). Dosoftei sporește dimensiunile dezastrului recurgînd la expresii sinonimice: „Iară voi, necurații, ca pleava, / De sîrg veț cunoaște-vă isprava. / Cînd s-a vîntura dintr-are vravul, / Vă veț ducé cum să duce pravul, / Și cu grîul n-iț cădea-n fățare, / Ce veț fi suflaț cu spulbărare” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 1, p. 11). Redundanța din versurile lui Dosoftei este adunată și restituită de Arghezi într-un surprinzător *cvasipleonasm*: „pulbere măruntă”. Ambii scriitori au aceeași pasiune a îngroșării caricaturale. Și într-un caz și în celălalt, narațiunea biblică beneficiază, pe lîngă lexicul moștenit din sursa psalmică originară, de un limbaj aparte, puternic individualizat, de sorginte populară. Dumnezeu, pentru că nu se arată niciodată, creează în sufletul omului un puternic sentiment de frustrare. Așa se naște dorința ancestrală a reprezentării lui concrete, în cele mai neconvenționale detalii. Regăsim această tendință, susținută de imaginile și lexicul popular din vechile traduceri românești de literatură religioasă, cu deosebire, dacă ne-am referi numai la cărțile importante, în *Psaltirea* versificată de Dosoftei și, pentru peri-

oada modernă, în atît de originalii psalmi ai lui Arghezi.

Cea mai bună dovadă, în sensul celor arătate mai sus, o oferă al VI-lea *Psalm* din *Cuvinte potrivite* (*Te drămuiesc în zgomot și-n tăcere*) care a produs multe și discutabile argumente în acreditarea apostaziei argheziene, într-o polemică fără obiect, de vreme ce, în ciuda aparențelor, nu Dumnezeu este pus în discuție, ci doar imaginea, fatalmente diferită, pe care ne-o facem despre el. Limbajul lui Arghezi, din care rezultă farmecul lui fundamental ca poet, i-a șocat, nu numai în acest psalm, ci în toată opera sa, pe mulți coterporani și chiar pe cititorii de azi ai poetului, la fel de surprinși, chiar și în plină revoluție postmodernă a poeziei, de inovațiile sale. Trebuie să recunoaștem că nu e la îndemîna oricui să-l „vîneze” pe Dumnezeu, coborîndu-l pe treapta de jos a unei materialități palpabile, printr-un exercițiu ingenios de imagini cinegetice sîngeroase și crude, fără nici o teamă că acest joc („potrivire” a cuvintelor) va conduce la o reacție negativă a receptorului deprins cu un stil reverențios, înalt, cum spuneau cei vechi, cînd e vorba de cele sfinte. Această neînțelegere a revoluției stilistice produse de poet îl expune acuzației de blasfemie:

*Te drămuiesc în zgomot și-n tăcere
Și te pîndesc în timp, ca pe vînat,
Să văd: ești șoimul meu cel căutat?
Să te ucid? Sau să-ngenunchii a cere.*
(*Scrieri* 1, p. 62)

Versurile acestea, dacă le privim dincolo de implicațiile formale, nu ne pun în contact cu o dilemă adevărată. Întrebările poetului nu cer nici un răspuns și, oricum, acesta ar fi unul previzibil. „Vînătoarea” din acest psalm exprimă doar tensiunea exasperată a unei căutări fără de sfîrșit („Și te pîndesc în timp (s.n.), ca pe vînat”), acțiune reîterată, care capătă de-a lungul desfășurării ei, ca și în psalmii vechi, forme contradictorii. Oricît de acute ar fi aceste contradicții, ele nu pot anula imboldul inițial, care e unul de adorație: „Ești visul meu, din toate, cel frumos”, spune poetul. Din *vînat* al vrăjmașilor săi, cum apare credinciosul în vechii psalmi (BB, 58, 3; 93, 21; 123, 6; 34, 9), noul cîntăreț se situează, prin răsturnarea metaforei biblice, în ipostaza incomodă de *vînător* fără șansă, condiție pe care și-o asumă, cu mîndria îngenunchiată, în cel puțin două mărturii fără nici un echivoc, pentru că depășesc cadrul mai mult decorativ al antitezei formale (credință-tăgadă) din acest psalm: „Și nu-ndrăznesc să te dobor din cer grămadă”; „Fără să vreau să ies biruitor”. Prea multe măsuri de prudență („Te caut dîrz și fără de folos, s.n.”) descoperim în aceste versuri ca să nu devenim bănuitori față de formula cu care poetul indică scopul

insistenței sale căutări: „Pentru credință sau pentru tăgadă” – o falsă opoziție, pentru că unul dintre cei doi termeni (*tăgadă*) își pierde total sensul negativ, anulat de context. De altfel acest cuvânt este destul de ambiguu și în psalmii lui Dosoftei: „Și greșelele m-știi de grămadă, / Că de tine nu-mi este tăgadă” (Ps. 68, p. 152). În versurile mitropolitului *tăgadă* semnifică mai curînd o nehotărîre: „șovăire, îndoială, tănuire” (DLR, T, 1982, p. 87). Compararea versurilor lui Dosoftei cu textul corespunzător din *Biblia de la București* nu ne ajută prea mult la precizarea sensului: „Tu ai cunoscut necunoștința mea și greșalele mele de la tine nu s-au ascuns” (Ps. 68, 7). Termenul *tăgadă* nu apare în acest psalm (versiunea 1688), nici în psaltrile mai vechi (PSALT. SCH., COR. PS.), nici în cele moderne (B 1914, R-G, 1938, B 1968). Dosoftei l-a folosit mai mult, cu două forme (*tagă*, *tăgadă*), întotdeauna în rimă. În psalmul lui Arghezi cuvîntul se găsește într-o rimă identică cu aceea a lui Dosoftei: *grămadă-tăgadă*. E de remarcat și faptul că ambii poeți respectă un uz popular în folosirea celui de al doilea termen al rimei (*grămadă*): „Și greșelele m-știi de grămadă”³¹⁶ (s.n.), se mărturisește pios Dosoftei, în timp ce Arghezi își declară (a cîta oară?) incapacitatea de a-l izgoni pe Dumnezeu din tronul ceresc: „Și nu-ndrăznesc să te dobor din cer grămadă”³¹⁷, folosindu-se de o expresie idiomatice extrem de dură, ușor modificată de poet pentru a-i spori puterea de șoc (*te dobor* ‘te răpun’). Expresia aceasta populară se înscrie între numeroasele astuții verbale ale autorului, nevoit să-și apere universul său intim („Ești visul meu, din toate, cel frumos”) de invadatorii indiscreți de la marginile lui. Cert e că *tăgadă* nu exprimă, în textele citate, o negație în absolut. Oscilația „între afirmație și negare”, de care vorbea încă Pompiliu Constantinescu³¹⁸, în admirabila sa monografie, cu referire la acest psalm, în care poetul își comunica „o neistovită sete de absolut”³¹⁹, a fost radicalizată de comentarii de mai tîrziu, într-un mod pe care textul lui Arghezi, cum vedem, nu-l confirmă.

Exclamația cu voce apăsată a poetului: „Vreau să te pipăi și să urlu: «Este!»” exprimă doar o emoție omenească paroxistică în fața necunoscutului. Prezența lui Dumnezeu, după care poetul a tînjit cu atîta intensitate, nu numai în *Psalmi* ci și în numeroase alte poezii, este semnalată în versurile lui Tudor Arghezi de întreaga creație divină. Această „aproximare argheziană”, cum o numește Pompiliu Constanti-

nescu³²⁰, nu poate fi redusă numai la jocul compensator al unor credințe panteiste, cum s-a afirmat. Poetul își vindecă în versurile acestui psalm o veche frustrare omenească, exprimată în termeni categorici, și chiar cu o neobișnuită vehemență plebeiană, impusă de o nepotolită foame de reprezentări concrete cu care vrea să-l încercuiască pe cel prea iubit dar niciodată văzut. Acest tip de revelație a divinității l-a deprins Arghezi citind și recitind *Biblia*, care se deschide cu versetul: „La început a făcut Dumnezeu cerul și pămîntul”. Pe acest Atotputernic făcător și oblăduitor îl caută, îl iubește și îl ceartă omenește Arghezi, recunoscîndu-l în înfăptuirile sale, întocmai ca vechiul psalmist: „Căci voi vedea ceriurile, lucrul dîgetelor tale, luna și stelele carele tu ai întemeiat” (BB, Ps. 8, 4-5). Tălmăcind *Psalmul 8*, Dosoftei are aceeași revelație, supralicitînd metaforic textul biblic:

Vădz că-i făcut ceriul de mînule tale,
Cu toată podoaba, și-i pornit cu cale.
Ai tocmît și luna să crească, să scadă,
Să-ș ia de la soare lucoare din radză.
Stele luminate ce lucesc pre noapte,
De dau cuvîință, tu le-ai urdzît toate.

(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 8, p. 23)

Arghezi este la fel de impresionat ca și vechiul psalmist de Dumnezeu creatorul (*omnium factor*) și adeseori face trimiteri la *Geneză*, sursă consemnată în exegeza operei sale, fără să se facă însă o necesară legătură și cu psalmii în care se regăsește această temă. Gîndul atît de nebunesc, în aparență, al omului arghezian, căruia nu i-a mai rămas „să se măsoare” decît cu Dumnezeu își are un izvor îndepărtat într-un verset din *Psalmul 8*: „Înmicșoratu-l-ai pre dînsul puțin oarece decît îngerii, cu mărire și cu cinste la-i cununat pre el și l-ai pus pre dînsul preste faptele mîinilor tale” (BB, Ps. 8, 6). Această posesiune nelimitată a înfăptuirilor divine este consemnată mai întîi în *Facerea*: „Și au zis Dumnezeu: să facem om după chipul nostru și după asemănare; și să stăpînească peștii mării și pasările cerului și dobitoacele și tot pămîntul și toate vietățile cele ce se tîrasc pre pămînt” (B 1914, *Fac.*, 1, 26)³²¹. Omul, cel „făcut după

³²⁰ *Ibidem*, p. 67.

³²¹ Există o strînsă legătură între *Biblia* de la 1688 și cea din 1914. Credem că poetul cunoștea *Biblia de la București* și o folosea, fără îndoială, pe cea a Sfîntului Sinod din 1914, atît de aproape de vechiul text cantacuzinesc din secolul al XVII-lea. În aceste texte, și în cele intermediare, găsim o tradiție veche a traducerii *Bibliei* românești, care se continuă și azi, avînd la bază textul *Septuagintei*. În această tradiție își are una din rădăcinile cele mai adînci limba din *Psalmii* arghezieni. Dislocările sintactice din textele lui Arghezi își au, fără îndoială, una dintre surse, poate cea mai importantă, aici. Din această cauză trimiterile noastre se fac, de multe ori, chiar cînd discutăm poezia religioasă modernă, pornind de la *Biblia de la București*,

³¹⁶ Cf. loc. adv. cu *grămada*: „adună cu firul, să ai cu grămada!” Zanne, DA, F-I, 1934, p. 296.

³¹⁷ *A face pe cineva grămadă* = a-l omorî, DA, F-I, 1934, p. 295.

³¹⁸ Vezi și subtilele comentarii ale lui Nicolae Balotă, *op. cit.*, pp. 175-179.

³¹⁹ Pompiliu Constantinescu, *op. cit.*, p. 66.

chipul și asemănarea lui Dumnezeu”, acumulează, prin stăpînirea creației divine, cum citim în *Facerea* și în *Psaltire*, o putere imensă, încă din singurătatea lui paradiziacă: „Toate le-ai supus supt picioarele lui: oile și boii, toate, încă și dobitoacele cîmpului. Pasările cerului și păsările mării, cele ce străbat cărările mării” (B 1914, Ps. 8, 7-8). Această posesiune nelimitată îl tulbură și pe Dosoftei, cînd scrie:

*L-ai pusu-l mai mare, toate să-l asculte,
Cîte sînt pre lume cuvînt să nu-i mute.
Și i-ai supus toate supt a lui picioare,
Oile și boii, și tot de supt soare,
Dobitoc sălbatec de cîmp și de luncă,
Jigăni sîrepe, ce strică ș-apucă,
Pasările toate, ce sînt zburătoare,
De vînt și de apă ce-s înotătoare,
Pre chiții cei mare, pre tot felii de pește,
Și-n tot ce-i în mare el oblăduiește.*
(DOSOFTEI, O. 1, Ps. 8, pp. 23-24)

O anumită ambiguitate strecurată de mitropolit, conștient sau nu, în traducerea sa augmentativă a textului biblic, pare să nu pună un hotar lămurit puterii „oblăduitoare” peste toate „cîte sînt pre lume”, aceasta împărțindu-se între om și Dumnezeu, cel ce a dăruit creația sa omului spre stăpînire. Situația este asemănătoare cu aceea din psalmul lui Arghezi, care folosește sugestii biblice din *Facerea* și *Psaltire*, înfățișînd puterea lui Dumnezeu, cum scrie vechiul psalmist, în „faptele” și „lucrurile mîinilor” sale:

*Ca-n oglindirea unui drum de apă,
Pari cînd a fi, pari cînd că nu mai ești;
Te-ntrezării în stele, printre pești,
Ca taurul sălbatec cînd se-adapă.*

*Singuri, acum, în marea ta poveste,
Rămîn cu tine să mă mai măsor,
Fără să vreau să ies biruitor.*
(Scrieri 1, p. 62)

Găsim în aceste versuri corespondențe incontestabile cu textul *Psalmului* 8, așa cum îl păstrează versiunea din 1688, din care cităm pentru a preciza vechimea unei tradiții literare, în care se înscrie și poetul: „stelele carele tu ai întemeiat” (BB); „te-ntrezării în stele” (Arghezi); „peștii mării” (BB); „printre pești” (Arghezi); „dobitoacele cîmpului” (BB); „taurul sălbatec” (Arghezi); „cărările mării” (BB); „drum de apă” (Arghezi). Psalmul acesta arghezian începe derutant, cu versul: „Te drămuiesc în zgomot și-n tăcere”, numai pentru acela care scapă din vedere sensul figurat al verbului *a drămu*: „a cumpăni”

(a judeca chibzuit, cu cumpătare, cu dreaptă măsură). Acest echilibru, sugerat de două neașteptate imagini sonore în opoziție, se păstrează în toate circumstanțele: „în zgomot și-n tăcere” (disputa gălăgioasă sau meditația pioasă, nemărturisită). Cum poetul face, după psalmist, o reconstituire a mării „povești” biblice, care începe cu „zilele facerii”, gîndul îl duce la singurătatea paradiziacă: „Singuri, acum, în marea ta poveste”. Înconjurat de toate darurile peste care Dumnezeu îl face stăpîn, cugetul noului psalmist se împovărează de o mîndrie imediat reprimată: „Rămîn cu tine să mă mai măsor, / Fără să vreau să ies biruitor”. Acest refuz îl așază pe poetul psalmist în afara acelor „ce nedejduiescu pre puterea lor, și pre mulțimea avuției lor să fălesc” (BB, Ps. 48, 6). Din nou constatăm marea asemănare a textului *Bibliei* din 1688, din care ne face plăcere să cităm, și versiunea oficială a Bisericii Ortodoxe Române din 1914 („Cei ce nădăjduesc spre puterea sa, și întru mulțimea bogăției lor se fălesc”), folosită de generația lui Arghezi.

Între om și Dumnezeu nu pot exista relații concurențiale, cum greșit au fost citați unii din psalmii poetului. Arghezi știe aceasta atunci cînd renunță, ca în finalul psalmului de care ne-am ocupat – și pot fi adăugate atîtea alte exemple, – la orice confruntare cu o putere care îl depășește. Această retragere repetată este bruscă și derutantă, în majoritatea cazurilor. Manifestare tipic argheziană, ea apare cu atît mai surprinzătoare cu cît a fost mai agresivă declarația de împotrivire zgomotoasă: „Gura ta sfîntă, toți Părinții știu, / Nu s-a deschis decît ca să ne-njure” (*Psalm*, p. 68); „Am alergat și-n drum m-am răzvrătit” (*Psalm*, p. 80) etc. Pretutindeni, în psalmii săi, astfel de atitudini, mai mult provocatoare decît de reală revoltă, cad sub o teribilă interdicție, împlîntată adînc în textul biblic: „Ți-am auzit cuvîntul zicînd că nu se poate” (*Psalm*, p. 25), cu consecința limpede formulată în altă parte: „Și nu-ndrăznesc să te dobor din cer grămadă” (*Psalm*, p. 62). Poetul regăsește drumul tradiției biblice și așteaptă „din nou povața mai bună” a lui Dumnezeu, adusă de „bătaia albă a aripei de inger” (*Psalm*, p. 37), se împărtășește de har divin în mijlocul naturii: „Sînt, Doamne, prejmuț ca o grădină, / În care paște-un mînz” (*Psalm*, p. 49), își leagă speranțele de rugăciune, în formulări vechi, asemănătoare cu cele davidiene: „Doamne, izvorul meu și cîntecele mele! / Nădejdea mea și truda mea!” (*Psalm*, p. 68), imploră proniciei îndurare: „Nu lua în seamă cîntecele grele / Cu care turbur liniștea de-apoi” (*Psalm*, p. 80), se umilește și rostește cuvinte de căință pentru nesăbuița de-a fi încercat pragurile mîndriei necugetate de înălțare („Ca să te ating tîrîș pe rădăcină”, *Psalm*, p. 163) către privilegiul divin al desăvîrșirii, învăluit pe drum de „ceața”

baza stilului biblic românesc, întemeiat în secolul al XVII-lea. Dosoftei cunoscuse în manuscris textul *Vechiului Testament* din *Biblia* de la 1688, în traducerea lui Milesco, efectuată la Constantinopol între anii 1661-1664. Pentru modul cum folosește mitropolitul acest text, vezi studiul lui N.A. Ursu din prezentul volum, pp. 145-156.

morții, căutându-și, în abjurarea gândurilor rătăcite, mîntuirea pecetluită de semnul crucii:

„Hrănit cu piatră și-adăpat cu vînt,
De-a fi-n vecii o streajă mă-nspăimînt.
Mi-e foame de nisip și lut,
Și dor de apele din care n-am băut.

M-aș umili acum și m-aș ruga:
Întoarce-mă, de sus, din calea mea.
Mută-mi din ceață mîna ce-au strivit-o munții
Și, adunată, du-mi-o-n dreptul frunții”
(*Psalm, Scrieri 1*, p. 163)

Arghezi este cel mai de seamă și mai original poet român, autor de psalmi. Ceea ce a făcut Eminescu în secolul al XIX-lea pentru limba literară artistică, pe care o modernizează, paradoxal, cultivînd elemente vechi din care scoate moderne efecte de muzicalitate, realizează Arghezi, pe la mijlocul veacului următor, folosind textele biblice în structurarea imaginilor și viziunii sale poetice. Cercetarea psalmilor arghezieni în comparație atentă cu textul biblic, izvor fundamental pentru acest poet, și dincolo de trecătorul lui popas monastic, dezvăluie un lucru esențial pentru înțelegerea operei sale. Multe „invenții” poetice care i se atribuie, pentru a fi lăudate de unii exegeți și critici de alții, se găsesc sau își au un punct de pornire și o justificare în *Cartea Sfîntă*. Această abordare a textului arghezian, făcută fără prejudecăți, cu textele biblice în față, este singura cale ce poate conduce la stingerea stepei controversate în jurul credinței și tăgădei argheziene, formulare devenită anacronică după ce s-a prelungit, nemotivat de mult, pînă în zilele noastre.

V. MITOGRAFIE BIBLICĂ ÎN IMAGINARUL SADOVENIAN

1. „Atunci le-a deschis mintea ca să priceapă *Scripturile*”, Luca, 24, 45

Mihail Sadoveanu era plasat de E. Lovinescu, către sfîrșitul deceniului al IV-lea din veacul trecut³²², printre sămănătoriști, ca un fel de cap de serie nu numai pentru că reprezenta „sămănătorismul și poporanismul moldovean”, ci însuși esența tradiției noastre literare „rurale”, de care încercam să ne desprindem pentru a face un pas decisiv spre „urban”³²³. Această tradiție ieșea, în cazul prozei lui Sadoveanu,

³²² E. Lovinescu, *Istoria literaturii române contemporane, 1900-1937*, București, Editura Librăriei Socec, 1937.

³²³ Este vorba de ceea ce, în alți termeni, E. Lovinescu numea, în această carte, „reacțiunea împotriva țărănismului sămănătorist” (p. 42), în fruntea căreia se situa „modernismul”, cu diferitele lui aspecte, toate curgînd în albia „sincronismului” unificator, definit ca „armonizare teoretică cu spiritul timpului și al atitudinii înțelegătoare față de curentele noi de artă” (p. 61).

nu numai din epica populară și din cronici, ci și din scrierile religioase vechi, aspect asupra căruia s-a insistat prea puțin, iar într-o vreme a fost ignorat cu bună știință. O statornică și timpurie deprindere de a citi o astfel de literatură îl îndreaptă pe Sadoveanu către trecutul cel mai îndepărtat. Prima oprire pe acest drum o va face în punctul în care hagiografia se intersectează cu eposul popular. Aceasta se vede mai întîi în orientarea teoretică a scriitorului, apoi în stil, modelat, cu mare rafinament, după textele vechi românești, în care intră și cele religioase, *Biblia* îndeosebi. Scriitorul manifestă și un alt interes pentru textele religioase. Către astfel de lecturi încerca el să-l călăuzească și pe cititorul țaran. Într-un articol din 1910³²⁴, recomanda în acest scop cărțile populare: *Alexandria, Esopia, Arghir și Elena, Înțeleptul Archir, Bertold*, la care adăuga și *Viețile sfinților*, încredințat că așa „vor învăța a ceti sătenii noștri” (SADOVEANU, O. 19, p. 51). Acest „poporanism” cultural e îmbrăcat de Sadoveanu într-o haină boierească puțin cam demodată, dar pe gustul său: „Săteanul nostru cărturar e încă un copil; are gustul literaturii clasice încă; are gustul unui boier bătrîn din veacul al XVIII-lea; să fugim din calea lui cu manuale raționale; o vorbă simplă și înțeleaptă, un vis, o legendă sînt singurele daruri plăcute sufletului său” (SADOVEANU, O. 19, p. 52). Sadoveanu avea să-i ofere acestui cititor cu gustul întîrziat și altfel de cărti.

Pe la douăzeci de ani, cum mărturisește în *Anii de ucenicie*, Mihail Sadoveanu își descoperă rădăcinile neamului țărănesc din care se trage. Fapt semnificativ pentru evoluția sa spirituală, această rădăcină întretine în sufletul său, cum declară în deplină maturitate și ascensiune a gloriei sale literare, credința strămoșilor din vechime, formulă care astăzi stîrnește destulă neplăcere: „Țărănimea, adică seminția mea, care vine și stăruiește în acest peisagiu din negura veacurilor, am considerat-o c-o dragoste amăsurată tragice ei soarte. Ceteam la vremea aceea și *Biblia*. Și am găsit în Isaia versete care-i convin și pe care mi le-am notat” (SADOVEANU, O. 16, *Anii de ucenicie*, pp. 536-537). Versetele la care se raportează Sadoveanu merită să fie reținute din două motive: 1) atestă preocuparea scriitorului de a „lucra” pe textul biblic încă în perioada începuturilor sale literare și 2) observarea tragediei țării, asemănătoare cu aceea a „pămîntului făgăduinței”, încercuit și rîvnit de dușmani, din cauza binecuvîntării (aici curge „lapte și miere”) și protecției pe care i-o arată Dumnezeu. Acesta este modelul pe care l-a folosit și Eminescu

³²⁴ Mihail Sadoveanu, *Cărți pentru popor*, „Cumpăna”, nr. 14, 26 februarie 1910, articol reprodus în *Opere 19, Publicistică* (1904-1935), București, Editura pentru Literatură, 1964, pp. 47-53. În continuare, vom face trimitere la citatele din opera autorului prin sigla SADOVEANU, O.

în *Doina*, pe lângă *Psalmi*. În montajul lui Sadoveanu, versetele din *Isaia*³²⁵ capătă o ritmicitate psalmică:

Ascultați, voi ceruri, și auzi, tu pământ, căci Domnul grăiește: Copiii au crescut și lepădatu-s-au de mine.

Spălați-vă, curățiți-vă; înlăturați dinaintea ochilor mei faptele voastre rele. Conțineți răutățile.

Învățați facerea de bine, râvniți dreptatea, întăriți pe cel apăsător, faceți dreptate orfanului, țineți partea văduvei.

Mai-marii tăi desfrânați și tovarăși cu hoții sînt; toți iubesc mita și aleargă după plocoane; orfanului dreptate nu fac și de pricina văduvei nu le pasă.

Fost-a acest popor lămurit în cuptorul urgiei. Domnul a îmbrăcat cerurile sale cu negură de jale.

În tine fost-au foamea și sabia. Vechile suferinți fi-vor uitate. Va vedea rodul muncii sufletului său și se va înviora.

Cei răi nu vor avea pace. Viermele lor nu va pieri și focul mistuirii lor nu se va stingea.

Și între popoare judeca-va Domnul și multor neamuri va hotări. Săbiile lor în brăzdare să le făurească și lăncile în cosoare. Neam împotriva altui neam să nu se mai ridice, și meșteșug de război să nu mai învețe.

(SADOVEANU, O. 16, p. 537)

Între *Doina* lui Eminescu și „montajul” versetelor din *Isaia* pe care îl face Sadoveanu există o deosebire esențială. Sînt selectate de prozator din cartea proorocului *Isaia* mai întîi cîteva îndemnuri generale de comportare morală exemplară: „Spălați-vă, curățiți-vă; înlăturați dinaintea ochilor mei faptele voastre rele” (*Is.*, 1, 16), apoi sînt detaliate îndatoririle morale: facerea de bine, dreptatea, apărarea celui apăsător, a orfanului și a văduvei (*Is.*, 1, 17), după care sînt indicați făptașii nelegiuirilor împotriva celor fără de apărare: „mai marii tăi desfrânați și tovarăși cu hoții”, cei ce iubesc „mita” și „ploconul” (*Is.*, 1, 23). Abia din acest punct, în care disputa morală cu tentă socială rămîne în urmă, apropierea de *Doina* eminesciană, eminentamente națională, pe un model retoric polemic, devine mai evidentă: „Fost-a acest popor lămurit³²⁶ în cuptorul urgiei”; „în tine fost-au foamea și sabia”. Sadoveanu găsește o uluitoare coincidență între două popoare, atît de îndepărtate și cu o istorie atît de diferită, colectivității, „seminții” le spune scriitorul (SADOVEANU, O. 17, p. 536), născute dintr-o suferință asemănătoare prin tragism, forțate de-a lungul istoriei să se opună, să sîngereze și să reziste răului în condiții vitrege, pentru a birui abia după ce numeroșii dușmani (compară cu cei din *Doina*) ai „seminției” asuprite, torturate și batojocorite vor pieri „și focul mistuirii lor nu se va stingea” (*Is.*, 66, 24). Încheierea este triumfalistă, fixînd locul învingătorului, într-o lume a binelui desăvîrșit și a păcii, în spirit biblic universalist venit prin *Isaia*, poate

³²⁵ *Is.*, 1, 2; 1, 15-16; 1, 17; 1, 23; 2, 4; 66, 24.

³²⁶ *Lămurit*, „curățat, purificat”: „argintul cel cu foc lămurit” *Biblia*, ȘAINEANU, DU, III, p. 306.

și prin masoni la Sadoveanu³²⁷, între toate popoarele. De remarcat că Sadoveanu își plimbă cititorul, în acest poem liric, realizat cu fragmente din cel mai important profet din *Vechiul Testament*³²⁸, folosindu-i întreaga carte, de la primul la ultimul capitol al ei (1-66), într-un magistral montaj, scris într-o limbă pe care n-a atins-o nici unul dintre traducătorii români ai *Bibliei* pînă astăzi: „Și între popoare judeca-va Domnul și multor neamuri va hotări. Săbiile lor în brăzdare să le făurească și lăncile în cosoare. Neam împotriva altui neam să nu se mai ridice, și meșteșug de război să nu mai învețe” (SADOVEANU, O. 16, p. 537)³²⁹. Virtutea acestei versiuni este simplitatea de lespede tăiată și impecabil șlefuită, chiar și în raport cu versiunea Galaction, din care cităm: „Atunci el va judeca neamuri și la multe popoare va da legile sale. Preface-vor săbiile lor în brăzdare și pluguri și lăncile lor în cosoare. Nici un neam nu va mai ridica sabia împotriva altuia și pravila războiului nu o vor mai deprinde” (R-G, *Is.*, 2, 4). Concursul de conciziune îl cîștigă Sadoveanu, care folosește, comprimînd chibzuit textul, versiunea oficială a *Bibliei* din 1914, sau una descendentă mai apropiată de momentul redactării.

Aceste însușiri le vom întîlni valorificate și în alte traduceri biblice sadoveniene, cum ar fi *Geneza*, cap. I³³⁰, și *Psalmi*. Să se fi gîndit, de pe acum, Sadoveanu la traducerea integrală a *Bibliei*, într-o ediție potrivită cu cititorii cei mai mulți, pentru care făcea proiecte culturale în „Cumpăna”? Pentru a putea evidenția o continuitate de preocupări stilistice, avînd la bază textele biblice, reproducem unul dintre cele mai des citate versete din *Geneza*, în versiunea lui Sadoveanu, care se desprinde și aici de alți traducători: „Pămîntul era vîlmășag și pustietate; întuneric era deasupra adîncului și suflarea lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor” (*Geneza* 1, 2) în loc de: „Și pămîntul era nevăzut și netocmit și întuneric era

³²⁷ În *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, ediția a treia, București, Editura Vitruviu, 1997, Al. Paleologu face o precizare care merită să fie reținută: „A face abstracție de grila masonică în interpretarea lui Sadoveanu înseamnă, în ultimă instanță, a rămîne la o înțelegere exterioară, propriu-zis «profană», chiar dacă excelentă sub raportul «comentariului critic»” (p. 5).

³²⁸ Vezi comentariile lui C.I. Scofield, *Bible*, 1975, p. 735. Se vorbește și de un al doilea *Isaia* (Deutero-*Isaia*), în baza unei mai atente cercetări a textului, care ar proveni de la mai mulți autori, poate de la discipolii săi. Vezi DB, p. 619. Interesul nostru se dirijează într-un singur sens: valoarea literară a textului.

³²⁹ „Și va judeca între neamuri, și va mustra popor mult, și-și vor face săbiile sale fiare de plug, și sulțile seceri, și nu va ridica neam împotriva altui neam sabie, și nu se vor mai învăța a se bate” (B 1914, *Is.*, 2, 4).

³³⁰ Textul a fost publicat de I. Opreșan în *Addenda la Psalmii în traducerea lui M. Sadoveanu*, Editura Saeculum, București, 1992, pp. 123-125.

deasupra adîncului; și Duhul lui Dumnezeu se purta pre deasupra apei” (B 1914) sau „Și pămîntul era fără chip și pustiu și întuneric era deasupra adîncului, iar Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor” (R-G, *Fac.*, 1, 2). De obicei formulele celebre rămîn neschimbate, din cauza caracterului lor sacru, în primul rînd, care le prezervează de amestecul prea evident sau nedorit al traducătorului. Sadoveanu își ia totuși libertatea artistică de a vedea într-un mod personal pămîntul „netocmit și gol” (B 1968), dinainte de geneză („nevăzut și netocmit” BB, B 1914), „fără chip și pustiu” (R-G), „inanis et vacua” (*Vulgata*), „informe et vide” (Société Biblique de Genève, 1975). Numai la Sadoveanu înfîlîm, față de toate celelalte surse, limpede exprimată, ideea eminesciană de haos primordial, *vălmășag*, în limbajul mai concret al țaranului, „neorînduială”. Prin Sadoveanu, graiul popular este adus aproape de gîndirea mai abstractă a poetului, care nu-i străin, cel puțin în *Luceafărul*, și de sursa biblică: „Și din a chaosului văi, / Jur împrejur de sine, / Vedea ca-n ziua cea dentii, / Cum izvorau lumine” (EMINESCU, O. I, p. 176). Precizarea poetului: „*Ca-n ziua cea dentii*” depășește sfera unei chemări de iubire pămîntești, măsurate în zile, și trimite direct, cel puțin formal, la ultimul verset din cele cinci consacrate zilei dintîi a *Facerii*: „Dumnezeu a numit lumina «zi» și întunericul «noapte». S-a făcut sară; s-a făcut dimineață: *ziua întîia*” (Sadoveanu, *Geneza*, 1, 5). De altfel obsesiile lingvistice eminesciene nu se opresc aici. Sadoveanu, care cunoștea bine cuvîntul *tărie* ‘cer’, folosește în traducerea sa din *Facerea*, 1, 6-8, de cîteva ori termenul *întindere* cu acest sens: „*Întinderea* a numit-o Dumnezeu «cer»”, dar și cu sensul ‘pămînt’: „A zis Dumnezeu: «Să fie *întindere* între ape»” (1, 6). Eminescu spune în *Scrisoarea I*: „Căci nimic nu se întîmplă în *întinderea* pustie” (EMINESCU, O. I, p. 133), un fel de încheiere la tabloul escatologic, cu accentul pe cer (cosmos), în care soarele apare „trist și roș”, „planeții toți îngheață și s-asvîrl rebel în spaț”, scăpați „din frînele luminii”, iar „catapeteasma lumii în adînc s-au înnegrît”. Cerul, cu astrele lui înghețate, devine o pecete a „timpului mort”. Prin contrast, începutul și sfîrșitul lumii în acest caz, se produce un fenomen de atragere. Haosul primordial, „*vălmășagul și pustietatea*” se regăsesc în *Apocalipsă*. De altfel chiar meditația eminesciană începe cu o succesiune de întrebări în care elementele își caută începutul confirmînd „*vălmășagul*”, „*pustietatea*” și „*întunericul*” învinse de lumina dumnezeirii, de care vorbește *Biblia*: „Fu prăpastie? Genune? Fu noian întins de apă?” (EMINESCU, O. I, p. 132). Credem că în limbajul biblic sadovenian se strecoară subtile cuvinte și înțelesuri din poezia lui Eminescu, cum ar fi *vălmășag* cu sensul de „haos” sau acest *noian întins*

de apă, care dau o notă aparte traducerilor sale din *Biblie*, o temă de urmărit și în *Psalmi*.

Prin anii '20, Mihail Sadoveanu publica, în colaborare cu D.D. Pătrășcanu, vechi comiliton de la „Viața românească”, volumele *Spre Emaus și Sfințele amintiri*, la care se adaugă *Lacrimile ieromonahului Veniamin*³³¹ și chiar un roman cum este *Demonul tinereții*, care merită mai multă atenție decît i s-a acordat pînă acum, ceea ce ne determină să ne oprim în special asupra lui. Pînă la un punct, tema din *Demonul tinereții* este apropiată de aceea a lui Argezi din *Ochii Maicii Domnului*, fiind vorba, și într-un caz și în celălalt, de doi tineri care își caută, dacă nu chiar mîntuirea prin asceză, măcar liniștea interioară între zidurile unei chilii călugărești. Argezi, văzut de unii numai ca un fel de feroce mîncător de clerici, din cauza polemicelor aprige cu cîțiva reprezentanți ai vîrfurilor bisericii de la noi – se uită adesea acest lucru – a fost călugăr, a viețuit un timp printre monahi, și a rămas apropiat de ei. Cum bine observa Pompiliu Constantinescu, scriitorul păstrează „amintirea călugăriei, luptă pentru ea, și-i face omagiul public”³³². Întocmai că Argezi, în tinerețe, eroii acestor cărți, doctorul în matematică, Vintilă Voinea, din *Ochii Maicii Domnului*, și medicinistul Naum, din *Demonul tinereții*, își găsesc adăpost și pavază împotriva ispitelor pămîntești între zidurile mănăstirii. Predestinării inițiale de factori ca: avere, stare socială, studii, cei doi tineri îi răspund cu multă ardoare, urmînd calea unei vocații mistice de la care nimic nu îi poate abate. Demonul tinereții, întruchipat de femeia din era adamică, este învins. Ana din poemul în proză arghezian și Olimpia din romanul lui Sadoveanu nu pot înfrînge tenacitatea ascetică a partenerilor, și cele două femei se retrag cu o totală neînțelegere laică a situației, nu atît mîhnite, cît mai degrabă stupefiate și rănite de atîta rezistență la ispititoarea lor ofertă. „Romanul iubirii mistice” a Sabinei pentru tatăl lui Vintilă, consumat sub binecuvîntarea aprinsă de senzualitate a *Cîntării cîntărilor*, este iluzoriu. El devine „real” doar cînd imaginea maternității e înlocuită de aceea a „fecioarei nenuntite” din imaginația aprinsă a lui Vintilă, care se crede Isus, fiul Maicii Domnului: „Puiul meu, răspunse Maica Domnului”. Vocea fecioarei divine se suprapune cu aceea a mamei (Scrieri 9, p. 228).

³³¹ Pentru unele detalii, vezi I. Opreșan, *Biblicul în opera lui M. Sadoveanu*, în *Psalmii în traducerea lui Mihail Sadoveanu*, ed. cit., pp. 4-5.

³³² Reproducem aici un citat edificator din „Bilet de papagal”, II, 5 iulie 1929, folosit de critic în monografia din 1939: „Ne-am permis adeseori – scrie Argezi – să notăm că biserica noastră este călugărească, înainte de-a fi ortodoxă; că aportul românilor la biserică a fost mînăstirea, singura treaptă și organizație spirituală, unde s-au găsit locuri pentru săraci, adică pentru români” (p. 44).

Hotărîrea de a rămîne în mănăstire este luată abia la această margine a lumii văzute. Cu vorbe asemănătoare se separă de lume și Naum din *Demonul tinereții*: „După cum vezi, m-am despărțit de toate ale veacului ș-ale vieții” (SADOVEANU, O. 9, p. 182). Astfel de pagini de profundă tulburare mistică sînt rare și cu atît mai valoroase în literatura română.

Să revenim însă la textele biblice care se constituie în puncte de plecare sau de sprijin în aceste elaborări literare. Cum de *Cîntarea cîntărilor*, cu un loc atît de important în romanul de dragoste Sabina-Will din *Ochii Maicii Domnului*, nu avem a ne ocupa, rămîne să ne oprim asupra psalmilor din *Demonul tinereții*, piese grele în meditația despre moarte a călugărului Natanail. Într-o dispoziție de lîncezeală și ațîțare, la sfîrșitul unei zile obositoare, medicinistului de altădată îi apar în conștiință amintiri vechi, care-l împing să ia în „mîna-i palidă” de ascet o *Psaltire* în alfabet chirilic. Amănuntul este important pentru că el dezvăluie ceva din contactul autorului cu cartea religioasă veche. „Chirilicele totdeauna îl surprindeau. Avea impresia că niciodată n-are să ajungă să le cetească ușor – să le îmbrățișeze dintr-o privire, s-absoarbă și să încorporeze pasajii, cum era deprins din tinereță cu literele primei lui educații” (SADOVEANU, O. 9, p. 51). De-o vîrstă cu autorul, călugărul își făcuse la Iași, ca elev, educația religioasă în alfabet latin. În claustrarea mănăstirii, pe cărțile vechi de aici, este nevoit să desprindă înțelesurile *Scripturii* din „păinjenii slovelor” chirilice, într-un act de comunicare aproape magic, de semne ezoterice. Dacă altădată, în tinerețea laică, „ar fi împins la o parte disprețuitor poeziile acelea de un lirism înfricoșat”, astăzi, constată mulțumit, „intră în mine fără nici o rezistență stihurile jidovului”. Chiar și simplul contact cu „Cartea” îi produce o mare emoție: „Ceti pe pagina deschisă, cu ochii înfierbîntați”, aceste versete din *Psalmul 89*:

Mai înainte de a se naște munții și de a se zidi pămîntul și lumea, din veșnicia veșnicilor tu ești Dumnezeu.

Tu întorci pe muritori în fărîină și zici: Întoarceți-vă, fii ai oamenilor, în nimicul din care ați ieșit.

Căci înaintea ochilor tăi mia de ani e ca ziua de ieri și ca o strajă de noapte.

Ca un șuvoi îi iai și viața lor e ca un vis; ca iarba ce răsare dimineața;

Ce răsare dimineața și înflorește, iar sara se cosește și se usucă.

(SADOVEANU, O. 9, p. 51)

Romanul *Demonul tinereții* este scris în vara anului 1927, în cerdacul părintelui Ambrozie de lîngă Mănăstirea Neamțului, așezarea monastică cea mai lipită de sufletul scriitorului. Ceva din atmosfera vacanțelor petrecute aici de familia Sadoveanu intră, în

mod evident, în paginile cărții³³³. Treptat, odată cu scrierea lor, foile sînt încredințate spre tipărire „Vieții românești”, unde apar în 1927, nr. 8-12, și nr. 1, anul următor. În volum, romanul se tipărește la Cartea Românească, în 1928. Versiunea traducerii *Psalmului 89* din *Demonul tinereții* este superioară, ca limbă și expresie artistică, aceleia din *Psalmii* publicați mult mai tîrziu, după manuscrisele de la Biblioteca Academiei Române, de I. Oprișan, în volumul din 1992. Deducem că Sadoveanu a reluat, în 1927-1928, o versiune a sa mai veche a psalmului³³⁴, pe care a îmbunătățit-o substanțial în momentul redactării volumului, folosindu-se de textul oficial al Bisericii Ortodoxe Române. Între textul din roman, de tradiție greacă (*Septuaginta*), și cel aflat în manuscrisele autorului, tradus special pentru Sadoveanu din ebraică, într-o versiune mai mult sau mai puțin literală³³⁵, sînt deosebiri semnificative. Psalmul 89 este numerotat 90 în manuscris, ca în textul ebraic. Pentru a înlesni comparația și a stabili diferențele față de textul din roman, reproducem mai întîi versiunea autorului după textul ebraic, începînd cu versetul 2:

2. *Înainte ca munții să se fi născut,
Pămîntul și zidirea să se fi zămislit,
Din veșnicie în veșnicie, tu, Dumnezeu ești,*

3. *Duci pe ins pînă la zdrobire și zici:
Pocăiți-vă, voi, fiii omului,*

4. *Căci în ochii tăi mia de ani
Ca ziua de ieri cînd a trecut
Și ca o strajă de noapte:*

5. *Șuvoi îi slobozi, somnie ajung.
Ca iarba dimineții răsărită,*

6. *Dimineața înflorită și crescută,
Spre sară cosită și uscată.*

(Ediția Oprișan, p. 111)

Versiunea din roman are, față de aceasta, avantajul unei desăvîrșite cursivități, ritmicitate și limpezii-

³³³ Profira Sadoveanu, *Note la Demonul tinereții*, SADOVEANU, O. 9, pp. 615-618.

³³⁴ Un fragment mai mic din acest psalm este tipărit, ulterior, în 1933, în *Viața lui Ștefan cel Mare* (SADOVEANU, O. 12, p. 307).

³³⁵ Din *Notă asupra ediției* realizate de I. Oprișan, aflăm că manuscrisul cu psalmii traduși de Sadoveanu a fost „elaborat de-a lungul a mai multor ani – timp în care autorul a revenit mereu asupra expresiei și a dispunerii versetelor” (*ed. cit.*, p. 9). Înțelegem că ar putea fi vorba de un text bruionar, inferior celui tipărit în fragmentul din *Demonul tinereții*. Calitatea acestei versiuni, din 1927-1928, ne face să credem că, prin anii 1934-1940, cînd Sadoveanu lucra la cei 91 de psalmi traduși cu concursul „talmudistului Moses Duff” avea deja realizată o parte din transpunerea lor în românește cu mulți ani înainte. Reținem supozițiile lui I. Oprișan, fără se ne putem face o părere definitivă, în deplină cunoștință de cauză, asupra acestei chestiuni.

me. Fraza curge fără sincope: „Căci înaintea ochilor tăi mia de ani e ca ziua de ieri și ca o strajă de noapte” (textul tipărit); „Căci în ochii tăi mia de ani / Ca ziua de ieri când a trecut / Și ca o strajă de noapte” (manuscris). Din punctul acesta de vedere, traducerea lui Sadoveanu din 1928 este comparabilă cu aceea a lui Galaction³³⁶ din 1938, care are un ușor accent mai retoric decât prima, realizată cu zece ani mai înainte.

Meditația părintelui Natanail pe tema morții și a deșertăciunilor omenești continuă cu același stăruitor apel la *Psaltire*. Călugărul mărturisește astfel încetarea zbuciumului său interior și dobândirea, în liniștea mănăstirească, a unei noi înțelegeri a existenței, citind textele sacre creștine („monahii... se îndeletnicesc cu rugăciunile și cu cărțile”). Îi place chiar să se asemuiască, în tăria rugăciunii, cu vechiul cântăreț biblic:

„În locul tratatelor și teoriilor pe care așa de ușor le eliminase, acum avea însușite, cu oarecare rezerve, părerile despre cele două vieți ale filosofilor primitivi ai Asiei. Și murmură, cu înțelegere mai deplină, versetele sfințelor Evanghelii. Căci fiind cutremurat și ars de-o furtună, împuns și mușcat de desnădejdi, ieșise la alt liman și la altă viață, după ce trecuse prin umbra morții.

Cum zice același psalmist:

Înmulțitu-s-au supărările inimii mele...

Sara vine cu lacrimi...

Cătră tine, Doamne, am strigat: Dumnezeuule, nu mă lăsa fără răspuns...

(SADOVEANU, O. 9, *Demonul tinereții*, p. 52)

În textul autorului, sînt mereu introduse citate din *Psalmi*, cu precizarea relativă a sursei: „Cum zice psalmistul”, „Cum spune psalmul”: „Omul! Ca iarba-s zilele lui. Ca floarea cîmpului înflorește. Un vînt îl suflă și nu mai este. Și nu i se mai știe nici locul” (SADOVEANU, O. 9, p. 82). Din perspectiva psalmilor, numeroși, în care este implorat Dumnezeu să lumineze calea credinciosului (Ps. 26, 13-14; 37, 21-22; 79, 3-5 etc.), călugărul își sprijină întreaga speranță pe ajutorul divin, urmînd acest model davidic: „Să nu mă părăsești, Doamne! Dumnezeu al meu, să nu te depărtezi de la mine!” (BB, Ps. 37, 22). Autorul pune împrejurările nenorocite prin care trece personajul său în tinerețe, pierderea unei iubiri care abia „înflorise”, asociată cu boala și revenirea lui la viață, sub un titlu care e o frîntură de psalm: „Ca

³³⁶ „Mai înainte ca să se fi născut munții și mai înainte ca pămîntul și lumea să fi luat făptură, din veac și pînă în veac, tu ești, o, Dumnezeu! Tu întorci pe om în pulbere și zici: «Întoarceți-vă, voi, fii ai oamenilor!» O mie de ani înaintea ochilor tăi sunt ca ziua de ieri care a trecut și ca o strajă de noapte. Tu îi faci să curgă neîncetat; ei sunt ca un somn de dimineață, ei sunt la fel cu iarba care trece: Dimineața crește și înflorește, iar seara se veștejește și se usucă” (R-G, Ps. 90, 2-6).

floarea cîmpului înflorește...” (SADOVEANU, O. 9, p. 137). Această rememorare, destul de lungă și încâlciată, se încheie tot cu cîteva cuvinte scoase din *Scriptură*, frecvente în *Psaltire*, asimilate în dialog: „— Adică, oftă bolnavul, suspinînd ușor și zîmbind, *sîntem pulbere sub suflarea marelui ziditor* (s.n.), cum ar spune același părinte al nostru, Atanasie” (SADOVEANU, O. 9, p. 156). Nu atît constatarea, pînă la urmă banală, oricîtă culoare specifică introduce, că monahii „cîntau la strană psalmi, legănîndu-și camilafcele” (SADOVEANU, O. 9, p. 124), are vreo relevanță artistică deosebită — și exemplele de acest fel pot fi înmulțite — cît frecvența cu care aceștia fac apel în roman la citatul biblic, perfect adaptat de scriitor împrejurării și vorbitorului, așa fel încît acesta capătă o funcție caracterologică.

Există în acest roman un personaj care, la fiecare pas, rostește vorbe înțelepte din *Sfînta Scriptură*, „cartea”, cum o numește pe scurt, de multe ori, precizînd acest lucru: „«Împlini-vei poruncile și-ți vei pleca fruntea», cum zice la carte” (SADOVEANU, O. 9, p. 76); „Scrie și cartea: «Cele fără de cale nu voiește a le vedea Domnul»”; „stau treaz, căutînd în carte deslegare. Domnul Dumnezeu nu asuprește pe ai săi, ci-i curăță și-i scoate dintre necredincioși” (SADOVEANU, O. 9, p. 77). Averchie, personajul care rostește aceste fraze, este ucenicul părintelui Tihon, care-i preluștește „înțelepciunea de cărturăria” și știe să i le folosească. Sursa preferată de Averchie este *Psaltirea* din care citează cu exactitate, absorbînd cuvintele vechiului psalmist în propriul său discurs. Pentru a pune în relief procedeul, vom restabili, cu ajutorul ghilimelelor, versetul: „— «Uscatu-mi-s-a vlagă», mormăi el, amintindu-și de vorbe vechi și sfinte; «uscatu-mi-s-a vlagă ș-am rămas ca un hîrb de lut. Și limba mi s-a lipit de cerul gurii»” (SADOVEANU, O. 9, p. 88). Aceste „vorbe vechi și sfinte”, cum le numește autorul, sînt scoase din *Psalmul 21*: „Uscă-se ca un hîrb vîrtutea mea, și limba mea s-au lipit de gîtlejul meu...” (BB, Ps. 21, 16). Promptitudinea cu care se fac aceste citate, firescul și exactitatea lor ne îndreptătesc să credem că Sadoveanu traducea din *Psalmi* și înainte de data propusă de editor (1934-1940)³³⁷. Reproducem, pentru comparație, și versiu-

³³⁷ I. Opreșan, *Biblicul în opera lui M. Sadoveanu*, ed.cit., p. 8. Generația lui Arghezi (1880), din care fac parte și Sadoveanu (1880), și Voiculescu (1884), și Galaction (1879) au ajuns la *Biblia lui Șerban Cantacuzino* prin frumoasa ediție, mult îmbunătățită, care circula în țară la începutul secolului al XIX-lea, scoasă în excelente condiții grafice, la Tipografia Cărților Bisericești, București, 1914. Exemplarul consultat de noi la Biblioteca Centrală Universitară din Iași a aparținut lui O. Târlă (1876), alt mare intelectual al acestei generații. Toate acestea ne îndreptătesc să credem că o întreagă galerie de figuri proeminente din cultura română și-a început lectura cărții sacre pe această ediție, continuatoare a tradiției din secolul al XVII-lea, cu punctul de plecare în *Biblia din 1688*.

nea autorului din ebraică, care ar fi fost realizată în perioada amintită: „Uscat sînt de vlagă ca un hîrb de lut, limba lipitu-mi-s-a de gîtlej” (Ps. 22, 16)³³⁸.

Se întîmplă uneori ca autorul să combine fragmente din mai mulți psalmi, într-o nouă unitate, rezultată din adecvarea la circumstanțele procesului narativ. Înfruntarea dintre pașnicii excursioniști și jefuitorii lor din văgăunile munților capătă, în *Demonul tinereții* (SADOVEANU, O. 9, p. 90), dimensiunea aceeaia dintre cei drepți și cei fără de lege prin combinarea imaginată de personajul lui Sadoveanu a *Psalmilor 91 și 1*: „Dreptul ca finicul va înflori și ca chedul Livanului se va înălța” (*Demonul tinereții*³³⁹, p. 90, Ps. 91, 12) și: „Doamne, fă-i ca pulberea în vînt și ca pleava în vișor” (*Ibidem*, Ps. 1, 4). Cum în volumul *Psalmii în traducerea lui Sadoveanu*, alcătuit după manuscrise, *Psalmul 92* nu figurează, am crezut necesar să reproducem versetele citate mai sus din versiunea R-G, stabilită după originalul ebraic, de unde este luată și numerotarea psalmului, comparat cu cel grecesc. Păstrăm ordinea din „colajul” lui Sadoveanu (Ps. 92 + Ps. 1), pentru a putea stabili efectele stilistice: „Drepții vor odrăsli ca finicul și se vor înălța asemenea cedrilor din Liban” (R-G, Ps. 92, 13) + „Că ei [„cei fără de lege” (v. 1), „nelegiuții” (v. 4)] sunt asemenea cu pleava pe care o spulberă orcanul” (R-G, Ps. 1, 4). Pentru o deplină edificare, cităm aceste secvențe și din *Biblia de la 1688*, baza celei oficiale a Bisericii Ortodoxe Române: „Direptul ca finicul va înflori, ca chedul cel den Livan se va înmulți” (BB, Ps. 91, 12) + „necredincioșii, nu așa, ce ca praful carele aruncă vîntul de pre fața pămîntului” (BB, Ps. 1, 4). Tabelul de situații este identic în toate versiunile: drepții se vor înălța și nelegiuții vor fi pedepsiți. Nuanțările opoziției dintre cei drepți și cei nedrepți, credincioși și necredincioși, sînt mai pregnante în textele cu o identitate artistică declarată sau implicată și rezultă, în primul rînd, din numărul, așezarea, valoarea poetică și raritatea unor cuvinte, sinonime sau cu sens figurat: *înflori, înălța, pulbere în vînt, pleavă în vișor* (Sadoveanu); *odrăsli, înălța, pleava pe care o spulberă orcanul* (R-G). Să nu-l uităm pe Dosoftei, care se plimbă familiar prin cîmpul semantic al cuvintelor, cînd versifică *Psalmul 1*: *roadă, sporește, crește, vîntura, vraf, praf, suflaș, spulbărare*. Se impune observației remarcabila consecvență a traducerilor românești oficiale, pe parcursul a trei sute de ani, din 1688 pînă în 1968: *înflori, înmulți, praf, vînt* (1688, 1914, 1968). Faptul că atît Sadoveanu, cît și R-G, traducători din ebraică, folosesc cuvîntul *înălța* (Ps. 91, 12) în loc de *înmulți* (BB), ne determină să ne întrebăm

dacă Sadoveanu consulta, încă de pe cînd scria *Demonul tinereții*, specialiști în ebraică pentru a-și elabora propria sa traducere. Traducerea lui Sadoveanu a *Psalmului 1* nu întărește prea mult o astfel de ipoteză. Cert e că scriitorul folosea frecvent – și nu numai în acest roman – citatul biblic magistral asimilat în propriul său text. Este nevoie de o lectură atentă și repetată, cum procedează autorul, ca să se facă, sărînd peste un număr mare de psalmi, legătura potrivită cu alții, pentru a formula exact, în stil biblic și cu vorbe din *Biblie*, gîndurile personajelor. Într-o sentință, cum este cea rostită cu cuvintele psalmistului de părintele Atanasie, reluată de Naum, în preajma hotărîrii de a se călugări: „sîntem pulbere sub suflarea marelui ziditor” (SADOVEANU, O. 9, p. 156), se află concentrată întreaga înțelepciune monahală, stăpînită de un misticism liniștitor. În această stare sufletească vin să-l „înțepe” pe tînărul călugăr, tot mai rar, vechi și mai noi amintiri. Sacrul coboară pe pămînt, vestindu-l pe Dumnezeu acelora care n-au pierdut „legătura cu natura și misterul ei primordial”. Părintele Natanail, deși privește cu ochii psalmistului spectacolul cositului, se dovedește preocupat mai mult de îndeplinirea unui ritual al muncii decît de înțelesul adînc al trecerii timpului din comparația biblică a vieții cu fragilitatea florii și a ierbii retezate de necruțătorul și teribilul ascuțit al morții, ridicat la rang de simbol pentru tot ce ține de vremealnicie. Călugărul se comportă ca un țaran: „Primi de la Paramon coasa, ș-o ținu în stînga cu toporiștea în pămînt, ca să-și facă semnul crucii cu dreapta; apoi scuipă în palme – cum cerea același ritual mecanic – și începu să tragă prin iarbă cu lama curbă și scînteietoare. La fiecare fișit ritmic, florile felurite și spicele fine se cumpăneau și se plecau în stînga. Înfloriseră dimineața și mureau în soarele amiezii” (SADOVEANU, O. 9, p. 171). Abia în final răsună aluziv, adînc prefăcut, cunoscutul refren psalmic: „ca iarba curînd se vor usca” (Ps. 36, 2); „zilele lui ca floarea cîmpului; așa va înflori” (Ps. 102, 15); „zilele mele ca umbra s-au plecat și eu ca iarba m-am uscat” (Ps. 101, 12); „Nimicnicie vor fi anii lor; dimineața ca iarba va trece; Dimineața va înflori și va trece, seara va cădea, se va întări și se va usca” (B 1968, Ps. 89, 5-6). *Demonul tinereții* e un roman inițiativ ce atinge rădăcinile unei creștinătăți ingenuie, care i se dezvăluie lui Naum la mănăstire, sub privegherea părintelui Atanasie și după modelul vechilor monahi din pustie: „Astfel s-a produs începutul uceniciei lui, după care s-a absorbit și s-a adîncit definitiv într-un ezoterism propriu și în renașterea-i minunată. Căci era o adevărată minune pe care Dumnezeu o pregătise cu grijă, cum spunea Atanasie; așa cum în alte zile și veacuri făcuse și pregătise alte minuni, fără ca oamenii cei mulți să le vadă, ori, dacă le-au văzut, să le înțeleagă” (SADOVEANU, O. 9, p. 166).

³³⁸ *Psalmii*, Ediția Oprișan, p. 31.

³³⁹ Notăm astfel, convențional, trimiterile la fragmentele din *Demonul tinereții*, SADOVEANU, O. 9.

Totul e livresc în această proză sadoveniană, în afară de peisajul nemțean, cu păduri, munți domoli, mănăstiri, schituri și stîne. Mai presus de orice, scriitorul se afirmă în *Demonul tinereții* ca un mare cititor de carte religioasă, cu lecturi pe care puțini scriitori români le aveau în epocă.

În 1944, după ce Sadoveanu își încheiase seria marilor lui construcții epice, privind în trecut, la anii începuturilor sale, scrie o pătrunzătoare meditație asupra mîndriei, iertării și iubirii în *Anii de ucenicie*. Pe un ton de înțeleaptă ironie și autoironie, cu un desăvîrșit rafinament stilistic, pe de-a-ntregul scos din *Cartea Sfîntă*, scriitorul ocolește uscăciunea propedeutică, cu o gîndire vie, scoasă din observarea naturii, în concordanță cu tot ce are mai bun propria sa operă, pe dominantă unității dintre Dumnezeu și creația sa. Dacă citatul va fi mai lung, se va înțelege lesne de ce:

„Domnul Dumnezeu meu n-a pus număr timpului său, ca oamenii; toate faptele, toate evurile, toate roirile de încercări nenumărate cît năsipurile oceanelor îi sînt prezente și juxtapuse. Domnul Dumnezeu meu n-are nici una din înfățișările revelate; e cuvînt, după versetul evanghelistului. Spiritul său e în inteligența florilor, a cristalelor și a fraților mei vertebrale și nevertebrale; în moneră și în bobul de grîu, în energia vînturilor și valurilor, în codri și în ierburile pustiilor: în viață și în moarte, care sînt același lucru. La județul său ne aflăm toți din toate veacurile noastre. Clipa sa neclintită și toate viscoalele veacurilor noastre sînt una.

— Doamne Dumnezeule, zic eu:

*De la duhul tău încotro să plec?
Și de la fața ta unde să fug?
Să mă sui în cer? Acolo ești!
Să-mi aștern sub pămînt? Iată-te!
Să mă ridic pe aripile luceafărului?
Să sălășluiesc în prăpastia mării?
Ș-acolo dreapta ta m-ajunge și m-apucă.
Zis-am: întuneric să mă-nvăluie
Și noaptea lumea mea să fie!
Dar pentru tine bezna nu se-ntunecă
Și noaptea ca ziua luminează,
Întunericul tău e ca și lumina!
De mînia ta, Doamne,
Numai întru tine mă voi adăposti!*

(SADOVEANU, O. 16, *Anii de ucenicie*, pp. 596-597)

Scriitorul se recunoaște în vorbele psalmistului dintîi: „Doamne, certatu-m-ai și mai cunoscut” (Ps. 138, 1); „Doamne, strigat-am către tine, auzi-mă” (Ps. 140, 1)³⁴⁰. Vechiul cîntăreț biblic este reluat, la fel de pătruns, de cel nou, într-o perfectă identificare, de la formula introductivă: „— Doamne Dumnezeule, zic eu” (SADOVEANU, O. 16, p. 597), pînă la ultimul cuvînt din extraordinara adaptare sadovenia-

nă a celor mai frumoase versete din această rugăciune, pe care le reproducem după versiunea *Bibliei* din 1914, foarte apropiată de cea a *Bibliei de la 1688*: „Unde mă voi duce de la Duhul tău? Și de la fața ta unde voi fugi? De mă voi sui în cer, tu acolo ești; de mă voi pogori în iad, de față ești. De voi lua aripile mele de dimineață, și mă voi sălășlui la marginile mării, și acolo mîna ta mă va povățui și mă va ținea dreapta ta. Și am zis: au doar întunerecul mă va acoperi? Și noaptea este lumina întru desfătarea mea. Că întunerecul nu se va întuneca de la tine, și noaptea ca ziua se va lumina; precum este întunerecul ei, așa și lumina ei” (B 1914, Ps. 138, 6-11). Remarcabil este și faptul că Sadoveanu introduce, în versiunea sa, și o undă eminesciană din poezia mării, pe motive recognoscibile din *Luceafărul* și *Scrisoarea I*: „Să mă ridic pe aripile luceafărului? Să sălășluiesc în prăpastia mării?” (Sadoveanu); „Porni luceafărul. Creșteau / În cer a lui aripe...” (*Luceafărul*, EMINESCU, O. 1, p. 176); „— Hyperion, ce din genuni / Răsai c-o-ntreagă lume...” (EMINESCU, O. 1, p. 177). Cu toate că Sadoveanu cunoștea bine cuvîntul *genune*, pe care îl folosește în scrierile sale, nu-l reia în traducerea *Psalmului 138*. Definirea mării mitologice dinaintea genezei biblice îi prilejuiește lui Eminescu cunoscutul vers interogativ: „Fu prăpastie? genune? Fu noian întins de apă?” (EMINESCU, O. 1, p. 132). Acest abis acvatic (prăpastie, abis, hău, vârtej, mare) este cuprins într-un singur cuvînt: *genune* (DA, F-I, 1934, p. 248), cu un extraordinar potențial semantic. Sadoveanu, sub vădită influență eminesciană cînd își construiește această imagine, recurge la o substituție și scrie „prăpastia mării”, acoperind astfel toate sensurile cuvîntului *genune*, de la „prăpastie” la „noian întins de apă”. Dosoftei vorbește de „mări fără povață” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 138, p. 310). În *Biblia de la București* și în versiunile care o urmează, întîlnim „marginile mării” (BB, B 1914, B 1968). În PSALT. SCH. și COR. PS.: „fundul mării”. Eminescu își alege sălășul veșnic „la marginea mării” (*Mai am un singur dor*, EMINESCU, O. 1, p. 216). Nu ne rămîne decît să conchidem că această „abatere” a lui Sadoveanu de la *Psalmul 138* („prăpastia mării” în loc de „marginile mării”, cum este în BB) se produce sub influența lui Eminescu. Marele prozator se lasă subjugat, în traducerea versetului 8, de imaginea mării din *Scrisoarea I* și *Luceafărul*.

Pasajul tradus de Sadoveanu din *Psalmul 138* îi reprezintă cel mai bine crezul teologico-estetic, dacă îl putem numi astfel. Alegerea lui n-a făcut-o deloc la întîmplare, ci după o îndelungată și repetată lectură a *Psaltirii*. În traducerea R-G, după textul ebraic, acest psalm poartă titlul: *Atotștiința lui Dumnezeu și aflarea lui în tot locul*. În tradiția *Bibliei de la 1688*, atrage atenția o sugestivă apropiere: „întru răsipire”, concordantă cu „aflarea lui Dumnezeu în tot locul”.

³⁴⁰ Astfel de invocații de la începutul psalmilor sînt frecvente, încît devine de prisos o exemplificare mai bogată.

Întreaga meditație sadoveniană asupra lui Dumnezeu găsește bune argumente în fragmentul tradus. Pentru caracterul lui rezumativ și concludiv, sîntem tentați să mai adăugăm un verset, pe lângă cele citate: „Mărturisi-mă-voiu ție, că cu înfricoșare te-ai minunat; minunate sînt lucrurile tale, și sufletul meu le cunoaște foarte” (B 1914, Ps. 138, 13). În finalul traducerii sale, Sadoveanu scrie, pe sugestiile psalmistului, formulate în numeroase versete din diferiți psalmi, ca și în cel care ne preocupă, două versuri în care se așează, cu faptele lui bune și rele, sub pavăză divină: „De mînia ta, Doamne, / Numai întru tine mă voi adăpostii!” (SADOVEANU, O. 16, p. 597). Dumnezeu se află „în risipire”, ca să folosim sintagma din vechea *Biblie* cantacuzinească, în întregul univers, de el creat, în flori, în cristale, în viețuitoarele de tot felul, în bobul de grîu și în protozoare, în vînturi, în valurile mării, în codri și în ierburile pustiei, cum amănunțește Sadoveanu, după *Scriptură*, toate minunile Domnului, prezente în lucrarea sa. Creatură „minunată”, cum îl înfățișează psalmistul, și, după el, scriitorul, omul, purificat prin mărturisirea „fără-delegii” („Și vezi, de este calea fărădelegii întru mine, și mă îndreptează în calea cea veșnică”, B 1914, 23), se recomandă la scaunul „județului”. „Însă eu nu sînt decît un trup nou, în care te afli tu, cum se află marea într-un burete” (SADOVEANU, O. 16, p. 597), meditează Sadoveanu. Și, din nou, se apasă pe solidaritatea universală a creației, de esență divină, într-un perfect stil biblic: „slujind cu dreptate, pre tine te slăvesc, la fel cu viețuitoarele adîncurilor de sus și de jos”.

Conceput ca un fel de „spovedanie”, tot după modelul *Psalmului 138*, acest fragment din *Anii de ucenicie* pornește de la un fapt real: polemica provocată de H. Sanielevici, pe marginea prozei de tinerete a lui Sadoveanu, în paginile revistei „Cuvîntul nou” de la Galați. În plină maturitate, autorul regretă cu umor dar și cu amărăciune, violența răspunsului său la atacul lui Sanielevici: „Era răspunsul unui om mînios, pe care l-am regretat numaidecît. Cred că mi l-a iertat și chelarul cu «catastiful»; e posibil să-l fi iertat și domnul H. Sanielevici. Eu îi port încă povara” (SADOVEANU, O. 16, p. 596). Pentru a scăpa de această „povară”, ce se insinuează cu subtilitate, scriitorul se prezintă în fața judecătorului suprem: „M-am înfățișat la spovedanie înaintea Dumnezeului meu. Condica se umpluse de răutățile mele” (*Ibidem*). Chiar și amănuntul acesta, înscrierea păcatelor într-o condică („catastiful chelarului”), este scos tot din *Psalmul 138*: „și în cartea ta toate se vor scrie” (Ps. 138, 16). Rememorînd un moment dificil din cariera sa de scriitor, Sadoveanu stă departe de orice încrîncenare polemică și oferă un model de stil în care bunăvoința își are rădăcinile cele mai vechi tot în textele biblice. De fapt, într-o pagină memorabilă

din acest punct de vedere, el își explică opera, lăsînd impresia că glumește, fără a avea, în ciuda tonului hîtru, această intenție. Rezultatul e o excelentă interpretare, într-o limbă înviată, a psalmului citat și o prezentare, în viziunea autorului, a dumnezeirii din natură, preocupare constantă nu numai în proza sa naturistă, ci și în viziunea asupra lumii în general.

Cele spuse mai sus explică foarte bine și apelul constant la *Psalmul 103* atunci cînd scriitorul abordează omniprezența lui Dumnezeu în natură. Psalmul este preluat și tradus, într-o formă concentrată, în cartea sa *Istorsiri de vînătoare*³⁴¹. Performanța traducătorului este de-a dreptul uluitoare. Din 36 de versete, cîte are psalmul acesta în traduceri tradiționale românești din grecește (35 în ebraică, versiunea R-G), Sadoveanu reușește să scoată un întreg foarte omogen, fără să ignore nici una din ideile de bază ale originalului, în doar 9 versete! Impresia de „fidelitate” și „autenticitate” rezultă din păstrarea formulelor esențiale și sugestive, care devin, din această cauză, de largă circulație, tipizate în locuțiuni și expresii populare, ușor de identificat. Eliminarea repetițiilor și a pasajelor prea încărcate din textul original, sporește mult, datorită unei selecții chibzuite, impresia de unitate și de originalitate a compunerii sadoveniene, care se centrează, cu mai puține cuvinte, pe un singur motiv: natura ca înfăptuire divină. Ne vedem obligați, din motivele arătate, dar mai ales de frumusețea textului, să cităm în întregime versiunea lui Sadoveanu din *Istorsiri de vînătoare*³⁴²:

³⁴¹ *Istorsiri de vînătoare*, Opere 14, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958, pp. 389-472.

³⁴² Ținem să precizăm că în ediția I. Opreșan, *Psalmul 103*, după numerotarea oficială a Bisericii Ortodoxe, este trecut la 104, ca în ebraică, așa cum sînt numerotați și psalmii din manuscrisele lui Sadoveanu. Locul lui este, în ediția menționată, după *Psalmul 91*, în aceeași numerotare. Acest fapt generează unele inconveniente, pentru că, într-o paranteză finală, autorul ediției nu dă ca sursă manuscrisele, ci volumul *Istorsiri de vînătoare*, 1937. În prefața volumului, editorul vorbește numai de cei „91 de psalmi cîți s-au păstrat în versiunea românească a lui Mihail Sadoveanu” (p. 8), nemenționînd și *Psalmul 104 (103)* din cartea tipărită în 1937, care oferea doar cîteva versete din acesta, cum am văzut. Am preferat, în această situație, să reproducem fără nici o modificare, *Psalmul 104 (103)* după ediția din 1958, Opere 13, revăzută de autor. Am preluat, însă, numerotarea versetelor din ediția Opreșan, pentru că ușurează comparația cu textul integral. Fiind vorba de un text adaptat cerințelor unei „prefețe” (*Despre această țară și despre vînat și pescuit*), menționăm și faptul că scriitorul modifică puțin versetul 1, adăugînd cîteva cuvinte de legătură cu albumul de fotografii Bădăuță folosit ca pretext pentru o dizertație literară despre frumusețile țării: „zic chipurile și priveliștile aceste, ca și David, regele-poet”. Psalmul este folosit ca argument, iar albumul ca pretext, pentru că Sadoveanu ține să adeverească, încă o dată, și în aceste noi *Istorsiri*, gîndurile și frazele psalmistului, cu propriile lui cuvinte și îndemnuri: „Răsfoiți aceste planșe, ca să vedeți cîte frumuseți cuprinde pămîntul românesc. Să nu

1. „Doamne, Dumnezeuul meu, zic chipurile și priveliștile aceste, ca și David, regele-poet³⁴³; mare și minunat ești tu: cu slavă și cu strălucire împodobit!
2. Te îmbraci în lumină ca-ntr-o haină; întinzi cerul ca un cort.
3. Tu din ape îți faci lăcașurile cele de sus; nourii sînt căruța ta și te porți pe aripile vînturilor.
4. Tu faci vînturile trimeșii tăi și flacărele focului sînt slugile tale.
5. Cît de minunate-s lucrurile tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut și e plin pămîntul de făptura ta!
6. Toate de la tine așteaptă să le dai hrană la vreme:
7. De le-o dai, ele-o primesc; de le tei duhul, mor și în fărîmă se prefac.
8. De privești pămîntul, el tremură; de te-atingi de munți, ei fumegă.
9. Cînd trimești tu, însă, duhul tău, toate iarăși se zidesc și se înnoiește fața pămîntului!”

(SADOVEANU, O. 14, *Istorisiri de vînătoare*, p. 390)

2. Inițierea războinicului

În *Ucenicia lui Ionuț*, primul volum din trilogia *Frații Jderi* (1935), Mihail Sadoveanu face o interesantă referire la *Psalmul 103*. E demn de remarcat, deși în aparență pare lipsit de importanță, faptul că romancierul nu folosește, în 1935, numerotarea ebraică (104), din psalmii rămași în manuscris³⁴⁴, ci pe cea din versiunea grecească (103). Fără îndoială că atunci cînd scriitorul vorbește de preferința lui Ștefan cel Mare pentru acest psalm își declară o opțiune proprie. Scena se petrece într-un moment festiv, hramul Mănăstirii Neamț, la care ia parte, în 1469, își imaginează scriitorul, însuși voievodul. La masa din stăreție, care se desfășoară cu tot ceremonialul de rigoare, după ce vlădica Iosif binecuvintează bucatele, în încăpere se aud glasurile preoților:

„Cîntăreții clerici își dreseră glasurile tușind în chip felurit și împuseră în bagdadie și în ferești melodia *Psalmului 103*, care plăcea îndeosebi mării sale:

Binecuvintează, suflete al meu, pre Domnul!
Doamne, Dumnezeuul meu, mare și minunat ești Tu:
Cu slavă și strălucire împodobit.”

(SADOVEANU, O. 13, p. 38)

Între versiunea aceasta și cea din *Istorisiri de vînătoare* există cîteva mici deosebiri, care ar proba că Sadoveanu a consultat, în 1935, o *Biblie* ortodoxă oficială. Pe lângă numărătoare (103 și nu 104), ver-

aveți, însă, nici o clipă de mîndrie, căci toate sînt ale Celui ce clădește, preface și înnoiește. Omul zgîrie îndeobște fața pămîntului și o pătează. Cele etern-frumoase sînt numai ale lui Dumnezeu” (p. 390).

³⁴³ Secvența subliniată este adaoasă de Sadoveanu.

³⁴⁴ Vezi *Psalmii în traducerea lui Mihail Sadoveanu*, ed. cit., Ps. 104, pp. 113-114. În *Istorisiri de vînătoare*, scriitorul nici nu simte nevoia vreunei numerotări.

setul 1 are în *Frații Jderi* un șir în plus, întocmai ca în traducerile tradiționale: „Binecuvintează, suflete al meu, pre Domnul” (BB, B 1914, B 1968).

Sursa grecească este de altfel agreată de scriitor, care-și mărturisește această preferință, în altă parte, substituindu-se pesonajului. Părintele Amfilohie din *Frații Jderi* îi șoptește voievodului în fața iconostasului mai întîi „vorbe dulci în limba elină, care se tîlmăcesc nu mai puțin dulce în graiul părinților noștri”³⁴⁵ (SADOVEANU, O. 13, p. 250), precizează minuțios romancierul. În același moment al narațiunii, ajunul unei bătălii cu tătarii, cea de la Lipnic, ni se lasă a înțelege, „Domnul pofti de la sfințitul Amfilohie să asculte *Psalmul al nouălea*:

Domnul este împărat în vecii vecilor!

Să piară păgîinii din pămîntul lui!

Ascultă, Doamne, dorința smeriților și întărește inima lor,

Pleacă urechea ta și fă dreptate orfanului și năcăjitului,

Ca omul cel de lut să nu mai imprăstie groază pe pămînt!”

(SADOVEANU, O. 13, p. 251)

Romancierul notează, cu grijă, prelungind scena, extazul mistic al voievodului, care „murmură și cîntă încet” versetele psalmului, într-o „adîncire în sine cu totul în afară de clipa vieții” (SADOVEANU, O. 13, p. 251). Personajul actualizează cuvintele psalmistului la situația țării și a locuitorilor ei, identificîndu-se cu regele David cînd rostește: „Domnul este împărat în vecii vecilor! / Să piară păgîinii din pămîntul lui!”. Așa se explică de ce versiunea din *Frații Jderi* se deosebește de aceea, neactualizată, din manuscris, în care scriitorul se străduiește să transpună cît mai exact textul tradus de altcineva³⁴⁶ din ebraică. Deosebirile

³⁴⁵ Afit de potrivite cu împrejurarea, cuvintele acestea, pe care le reproducem aici: „Au bătut asupra mea valuri și nu m-au clătinat; / Au detunat trăsnete și am rămas ca de stîncă; / Deoarece în mine stă puterea credinții / Întru Hristos, Dumnezeuul meu!”, din rugăciunea pe care i-o traduce din elină în română Amfilohie voievodului gata să-i înfrunte pe necredincioși, apare numele lui Hristos, scoțînd textul din aria davidică. Tema e însă frecventă și în psalmi. Despre puterea credinței vorbește și Dosoftei, de pildă, cu cuvinte asemănătoare, în traducerea versificată a *Psalmului 9*: „Mișelului este Domnul de scăpare, / Agiutori la treabă, la greu stîncă tare” (s.n.) (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 9, p. 25). Nu excludem în traducerile lui Sadoveanu din psalmi unele influențe din *Psaltirea în versuri* a mitropolitului Dosoftei. Mai greu cîntăresc, însă, în astfel de apropieri, mai ales psalmii cîntați în biserică la diferite slujbe religioase.

³⁴⁶ Nu cunoaștem nimic despre această traducere, în afară de cele cîteva date oferite de I. Oprișan: „Mihail Sadoveanu apela, în 1934, – din cîte rezultă din notația făcută de o persoană străină pe manuscrisul tîlmăcirii de la Biblioteca Academiei Române – la talmudistul Moses Duff, rugîndu-l să-i transpună textele în forma brută direct din ebraică, urmînd ca el să le dea straiul sărbătorește” (ed. cit., p. 8). Se pare că în epocă exista o intensă preocupare de a se stabili, cum constată și editorul, „O versiune cît mai apropiată de original a celebrelor imnuri închinat Dumnezeui de regii David, Asaf, Solomon” (*Ibidem*).

dintre cele două versiuni nu sînt deloc ne semnificative. Ceea ce le separă este gradul mai ridicat al literarității în *Frații Jderi* față de cel din manuscrisul publicat de I. Opișan: „Stăpîni-va în veci Dumnezeu; / pieri-vor de pe pămîntul său popoarele. // Dorința smeriților ai înțeles-o, Doamne, / în inimile lor ai pus nădejde, cătră ei pleci urechea Ta. // Ca să judeci pe orfan și pe năpăstuit; / pe pămînt omul să nu mai fie asuprit” (Ediția Opișan, p. 19, Ps. 10, 16–18). Trei sînt elementele separatoare esențiale: *păgîni* (FJ) / *popoarele* (ms.); *întărește inima* (FJ) / *ai pus nădejde* (ms.); *omul cel de lut* (FJ) / *pe pămînt omul* (ms.). Fapt extrem de important, adresarea către Dumnezeu se face direct și imperativ, actualizată în roman: „Ascultă, Doamne, dorința smeriților” (FJ) și, la trecut, consemnativ, fără elan participativ, în manuscris: „Dorința smeriților ai înțeles-o, Doamne”. În primul caz, Sadoveanu se manifestă în postura artistului care știe să creeze iluzia faptului trăit, în al doilea caz, își asumă doar rolul de traducător obiectiv. Naratorul dinamic este înlocuit de naratorul pasiv. Romancierul cedează locul traducătorului, preocupat de fidelitatea față de textul original.

Faptul acesta se împlinște deplin atunci cînd citatul este asimilat în discursul personajului. Ajuns la curtea lui Ștefan cel Mare, comisarul Manole se întîlnește mai întîi cu arhimandritul Amfilohie, în „cămara de taină” a voievodului, în așteptarea acestuia. Bătrînul comis îi apare îngîndurat arhimandritului, care îl întreabă în stil Ion Neculce: „– La ce te gîndești, cinstite comise?” Nemulțumit cu răspunsul primit, arhimandritul îl determină să-i mărturisească adevărul, după care îl răsplătește, aflînd că este îngrijorat de „necazurile mării sale”, cu binecuvîntarea meritată, care începe cu primele cuvinte din *Psalmul 1*: „Fericit barbat în gura căruia nu este viclenie, cum se spune în *Psalmi*” (SADOVEANU, O. 13, p. 471). De fapt Sadoveanu concentrează aici întregul verset 1 din acest psalm: „Ferice bărbatul care sfatul necredincioșilor nu urmează / Și pe calea păcătoșilor n-a umblat, / Și în adunarea hulitorilor n-a șezut” (versetul din manuscris, Ediția Opișan, p. 11). Viclenia, în toate ipostazele ei, este sugerată cu o maximă economie verbală, justificînd pe deplin incipitul psalmic: „Fericit bărbatul” care stă departe de viclenie. Practic, în talmăcirea călugărului, viclenia, necredința și cîrtirea zac în inimile aceluia „care-și ascut limbile în taină împotriva mării sale” și n-au înțeles că Dumnezeu „l-a ales ostaș al său” împotriva necredincioșilor (SADOVEANU, O. 13, p. 473).

A se vedea, în acest sens, și eforturile lui Vasile Radu și Gala Galaction, concretizate în *Biblia* pe care o tipăresc în 1938. Atragem atenția că Asaf nu era rege, ci doar cîntăreț, șeful corului, pe vremea lui David. Acestui muzician i se atribuie și o sumă de psalmi. Vezi DB., p. 99.

Pe acești vicleni îi țintuiește Amfilohie, duhovnicul voievodului, cu vorbele psalmistului.

Autorul desfășoară, în continuare, o adevărată erudiție biblică. Rețin atenția, mai cu seamă, pildele oferite de arhimandrit, scoase din *Apocalipsa Sfintului Ioan Teologul* și din *Evanghelia după Ioan*. Călugărul pomenește un înțelept de la Solunt care „a dovedit că în numele lui Mehmet se cuprinde numele lui Antihrist”. O întregă simbolică a numerelor conduce la identificarea răului suprem în Mehmet-Sultan³⁴⁷: „Acel înțelept de la Solunt a dovedit că în numele lui Mehmet se cuprinde numărul lui Antihrist. Și anii cînd a ieșit el la lume, și cînd a bătut el războaiele sale, și cînd a detunat Țarigradul, toți acei ani răspund la numărul lui Antihrist. Numărul lui este 666; deci e fără credință, fără lege și fără hodi-nă” (SADOVEANU, O. 13, p. 473)³⁴⁸. Personajul lui Sadoveanu talmăcește pilduitor, pentru „oamenii mării sale”, avînd în față o primejdie reală, „vorbele din *Apocalipsis*”: „Aici este înțelepciunea. Cine are pricepere să socotească numărul fiarei; căci este număr de om. Și numărul ei este șase sute șazeci și șase” (*Apoc.*, 13, 18). Triada malefică, de care fuge cel drept din cîntarea psalmistului, e întruchipată în viziunea călugărului din *Frații Jderi* de „fiara” instalată ca o batjocură supremă a creștinătății în „Cetatea Împărăției” – ce „stă sub sabia păgînului”. Predica ținută în fața Jderilor de arhimandritul Amfilohie sfîrșește cu numirea crimei, la care se asociază „hulitorii” voievodului din țară. Acești călători de jurămînt „n-au înțeles că Ștefan-Vodă are de la Dumnezeu o rînduială” și s-au aliat, spre ocara lor, cu diavolul: „Demonul se desfătează spurcînd cuvîntul, despre care a spus sfîntul Ioan Evanghelistul că este

³⁴⁷ În *Viața lui Ștefan cel Mare* se face remarcă: „La 1453, care cuprinde tot numărul nefast 13”, Mahomet II cucerea „cetatea Constantinopolului” (SADOVEANU, O. 12, p. 214).

³⁴⁸ Spre deosebire de roman, asocierea *Judecării de apoi* din *Apocalipsă* cu invazia turcească, împotriva căreia lupta un domnitor „ales” este mai larg ilustrată, cu un apel mai susținut la textul Sfîntului Ioan Teologul, în *Viața lui Ștefan cel Mare*:

„Vremurile erau într-adevăr așa cum le arătau de mai demult scrisorile sfînte:

«Cine-i hiara aceasta? cuvîntează Arătarea Teologului, și cine poate să se bată cu dînsa? I s-a dat o gură care grăia cu trufie și cu hulire; și i s-a dat putere să lucreze patruzeci și două de luni. Și i s-a mai dat să facă război cu sfinții și să-i biruiască; și i s-a mai dat putere peste toată seminția și poporul și limba și neamul.

Cine are minte, să socotească numărul hiarei, căci acest număr e nume de om, și numărul este șase sute șazeci și șase.»”

(SADOVEANU, O. 12, p. 217). Cf. B 1914, *Apoc.* 13, 4-7, 18.

Preferința scriitorului merge în *Viața lui Ștefan cel Mare* către *Apocalipsă* și mai puțin către *Psalmi*, cum va proceda în *Frații Jderi*. Ca peste tot, scriitorul folosește ca izvor un text apropiat de acela al *Bibliei de la București*. Noi am luat, și de această dată, ca punct de plecare, în comparațiile noastre, ediția din 1914, la care trimitem fără să mai reproducem toate secvențele citate.

Dumnezeu³⁴⁹. După ce scrie *Viața lui Ștefan cel Mare*, prozatorul oferă un roman care are în centru, aproape nevăzut de cei din jur, în afara citorva apariții festive sau întâmplătoare, figura carismatică a voievodului. Citatele biblice, cele din *Psalmi* îndeosebi, sînt selectate în vederea acestui scop: înfățișarea domnului ca reprezentant al lui Dumnezeu pe pămînt, sfințit de mulțime imediat după moarte³⁵⁰. Emoția celor din jur e atît de puternică încît, nu o dată, personajele romanului izbucnesc în lacrimi sau își stăpînesc cu greu plînsul în apropierea lui.

Printre psalmii preferați de Mihail Sadoveanu se numără, fără îndoială, cum am mai observat, cel de al nouălea. Prea sfințitul Amfilohie din *Frații Jderi* are o plăcere îndoită, pentru că e și plăcerea voievodului, să-i spuie acestuia stihurile psalmului în elină și în română. În *Ucenicia lui Ionuț* se face o primă mărturisire în acest sens, după cum am văzut. Ea este întărită în *Oamenii mării sale*, ultima parte a trilogiei, într-un mod și mai deschis, cu un spor de amănunte, care-l implică și pe voievod în pasiunea călugărului pentru limba greacă, o fantezie de scriitor, dar cu atît mai interesantă: „Spunea, pentru măriia sa, unul din psalmii plăcuți mării sale, pe care se ostenise altădată la Vatopedi a-i tîlmăci de pe scripturile eline în limba moldovenească” (SADOVEANU, O. 13, p. 751). Se decalază astfel de către Sadoveanu încercări de traducere a *Bibliei* din grecește în română cu peste două secole. În plin slavonism bisericesc și de cancelarie, călugărul Amfilohie, care se îndeletnicea și cu traducerea psalmilor, „învăța carte la sfînta mănăstire Vatopedi, unde s-a aflat ucenic și măriia sa Ștefan-Vodă, pe cînd era fecior tînăr și părintele său Bogdan încă n-ajunsese a apuca moștenirea Moldovei” (SADOVEANU, O. 13, p. 747). Dincolo de aceste explicații sentimental-culturale ale romancierului, pe tema traducerii psalmilor în limba română, se află și una istoricește confirmată: influența bizantină, indirectă, prin intermediar slavon, în numeroase traduceri³⁵¹, sau directă, prin legăturile cu Athosul, la care scriitorul face multe referințe. Lui Sadoveanu îi face plăcere să-i amintească și pe așa numiții „călugări călători”, care ajungeau din orientul creștin la noi: „este o rînduială în mănăstirile noastre răsăritene, că umblă monahii din loc în loc, pentru canon ori slujbe poruncite” (SADOVEANU,

O. 13, pp. 747-748). Astfel de personaje își au locul într-un roman, din care aventura nu lipsește, implicată în ceea ce Sadoveanu numește eufemistic „slujbe poruncite”, generatoare de peripeții neprevăzute, altfel spus, culegerea, cu riscuri și vitejie, a unor informații folositoare „domniei”. Domnul este, în felul acesta, ferit de bănuiala unor interese personale și a unor inerente micimi omenești, toate acestea fiind preluate de sfătuitorul și confesorul său³⁵², cu care se află mereu în cele mai tainice consfătuiri și complicități. În astfel de pasaje adevărurile biblice se confruntă cu rațiunea de stat, iar justificările sînt scoase, de cele mai multe ori, din *Psalmii* lui David. Arhimandritul Amfilohie redevine, în împrejurările arătate, Amfilohie Șendrea, din neamul vechi al Șendrenilor, înrudit cu familia voievodului. Portretul lui David, rege întemeietor, mereu victorios împotriva dușmanilor lui Israel, se suprapune, în viziunea exaltată a lui Amfilohie, cu acela al lui Ștefan cel Mare, cu argumente pe care le extrage din *Psaltire* în primul rînd, cu precădere din psalmul al nouălea. Tăria credinței, care îl smulge pe rege de sub amenințarea păcatului pămîntesc, o vede triumfînd pe pămîntul Moldovei, prin iscusința militară a voievodului, în numeroasele sale bătălii în folosul creștinătății și al țării, misiune încredințată acestui domn de însuși Dumnezeu, ca altădată regelui David.

3. Sacralizarea domnitorului

Mihail Sadoveanu folosește, în *Frații Jderi*, împrejurări istorice bine cunoscute din domnia lui Ștefan cel Mare, în care introduce o tendință vizibilă de sacralizare a eroului principal. Arhimandritul Amfilohie își pune în slujba Domnului nu numai priceperea diplomatică, de care dă dovadă în atîtea împrejurări, dar și adîncă lui cultură religioasă. În traducerea pe care o atribuie personajului său, romancierul se îndreaptă, cum o mai făcuse și înainte, către tradiția grecească, lăudată prin Amfilohie, strecurînd în textul biblic interpretări personale, impuse de adecvarea psalmilor la necesitățile narațiunii. De aceea el preferă în roman versiunea greacă a *Psalmului 9*, deși în momentul redactării ultimei părți a trilogiei (*Oamenii mării sale*³⁵³), tradusesese, într-o versiune mai fidelă, același psalm din ebraică³⁵⁴. Romancierul alege

³⁴⁹ Cf. *Ioan*, 1, 1. „La început era Cuvîntul și Cuvîntul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvîntul”.

³⁵⁰ „Ce după moartea lui, pînă astăzi îi zicu sveti Ștefan vodă, nu pentru sufletu, ce ieste în mîna lui Dumnezeu, că el încă au fostu om cu păcate, ci pentru lucrurile lui cele vitejești, carile niminea din domni, nici mai nainte, nici după acéia l-au ajunsu”. Grigore Ureche, *Letopiseșul Țării Moldovei*, ed. cit., pp. 120-121.

³⁵¹ N. Cartoian amintește astfel de surse grecești îndepărtate, ajunse la noi „prin intermediar slavon”, în tipăriturile de la Brașov (*Istoria literaturii române vechi*, Editura Minerva, București, 1980, pp. 104-105).

³⁵² Pentru natura relațiilor lui Ștefan cel Mare cu Amfilohie este foarte semnificativ cap. IV, *Mărturisirea mării sale Ștefan voievod* (SADOVEANU, O. 13, pp. 403-416).

³⁵³ Profira Sadoveanu notează că între volumul al doilea din *Frații Jderi*, *Izvorul alb*, și *Oamenii mării sale*, se scurg șase ani pînă ce romancierul se decide să redacteze încheierea trilogiei: „abia atunci își întoarce zîmbetul spre prietenii lui de odinioară [personajele romanului], cu care nu mai grăise vreme de șase ani de zile” (SADOVEANU, O. 13, p. 1039).

³⁵⁴ Efectuarea traducerii se face, după toate probabilitățile, între anii 1934-1940 (cf. I. Opreșan, ed. cit., p. 8).

cu grijă, din acest al nouălea psalm davidic, pasajele care îi pot oferi sugestii pentru portretul pe care îl face indirect, pe parcursul întregii dezvoltări narative din *Frații Jderi*, marelui domnitor. Aceste sugestii le găsește adunate, într-un singur psalm, în versiunea grecească, declarată și folosită mai întâi, după cum am precizat la locul cuvenit, în *Ucenicia lui Ionuț* (SADOVEANU, O. 13, p. 251). Cele două momente din roman, când scriitorul recurge la citate din *Psalmul 9*, sînt asemănătoare: ajunul bătăliei de la Lipnic, împotriva tătarilor, din 1469 sau 1470 și ajunul bătăliei împotriva turcilor, la Vaslui, Podul Înalt, 1475. După cîțiva ani, Ștefan cel Mare se întilnește cu sfătuitorul lui de taină, din nou în prezența Jderilor. Transformat într-un fel de icoană, voievodul este receptat imediat în această ipostază supraumană de cei din jur, care i se închină, cum face întreaga țară. Elemente de mitologie populară sînt infuzate cu dibăcie de autor în cartea sa, prevestind victoria domnului la Lipnic asupra necredincioșilor, „citită” de ostașii săi în semnele trimise din văzduh, după ce vodă „murmurase și el stihurile” *Psalmului 9*, însoțindu-și vocea cu aceea a arhimandritului, „cîntîndu-le încet” (SADOVEANU, O. 13, p. 251). Totul se petrece în asfințit: „Din acel roș de aur, fărîmat în jaratic de țesăturile dumbrăvii, ieși asupra cîmpiei un șoim sprinten care rămase plutind în văzduh cu aripile neclintite, ca o cruce neagră. Măria sa încă nu se deșteptase din întristarea-i amară, că să-l vadă, însă oștenii înțelegeau că a pogrîț din cer harul biruinții” (SADOVEANU, O. 13, p. 251). E un fel de parafrază naturistă la cunoscutele cuvinte: *In hoc signo vinces* care apar pe cer lîngă cruce înaintea bătăliei împăratului Constantin împotriva lui Maxențiu, în anul 312, vestind victoria creștinismului.

Mitizarea lui Ștefan cel Mare se face de către Sadoveanu prin mijloace variate. Dintre toate, referințele biblice ocupă locul cel mai important în conștiința personajelor din *Frații Jderi*, la nivele diferite de receptare. Ostașii au semnele lor, culese din natura îndumnezeită, în timp ce Vodă și sfetnicul său se adîncesc în lectura *Psaltirii*, mai ales înaintea de bătălia decisivă de la Podul Înalt, o adevărată placă turantă a romanului, în cheie creștină, fără de care nu poate fi înțeleasă esența spirituală a unor personaje simbol ca Ștefan cel Mare și arhimandritul Amfilohie. În *Psalmul 9*, autorul găsește toate elementele portretistice ale luptătorului pentru o cauză binecuvîntată de Dumnezeu care-i îndrumă pașii spre biruința „vrăjmașilor” și „nelegiuiților”, în apărarea credinței, a „smeriților” și a „necăjiților”:

*Din toată inima mulțămescu-ți, Doamne;
Povesti-voi toate minunile tale.
Bucura-mă-voi și veseli întru tine,
Cînta-voi numele tău, Prea Înalte!*

*Cînd vrăjmașii mei îndărăpțează,
Fă să se poticnească și din fața ta să piară.*

*Căci în jîlful tău ai stat, dreptule județ,
Făcîndu-mi judecată și dreptate.
Dojenit-ai popoarele, zdrobit-ai pe nelegiuiți
Și numele lor în veci l-ai stîrpit.*

*Căzut-a vrăjmașul, ruină de-a pururi;
Cetățile i le-ai smuls;
Și amintirea lor a pierit.
Ci Dumnezeu stăpîni-va în veac,
Pentru județ, scaunul său statornicind.*
(SADOVEANU, O. 13, Ps. 9, pp. 751-752)

Vorbele psalmistului, așa cum le receptează călugărul lui Sadoveanu, vestesc ivirea unui mare oștean al Domnului în aceste locuri ale Răsăritului. El este asemănător marelui rege David, idee adînc înrădăcinată în conștiința devotatului slujitor al lui Vodă, „prea sfințitul” Amfilohie: „În măria sa Ștefan-Vodă a pus Dumnezeu puterea sa, ca să înceapă iar a se lumina întunericul răsăritean. Nu-i alt gînd la măria sa, nu-i alt gînd la mine decît răscumpărarea Cetății Împărătești” (SADOVEANU, O. 13, p. 750). Între domn și duhovnicul său este o perfectă identitate de scop: eliberarea cetății sfinte pîngărite de păgîni. Sufletele lor apăsate de nelegiuirea din 1453, cînd la Constantinopol au fost date jos „toate crucile bisericilor”, sînt mîngîiate de versetele *Psalmului 9*, care cuprind înălțătoarele laude ale victoriilor obținute de David cu ajutorul lui Dumnezeu. Rugăciunea Domnului moldovean, ingenuncheat în fața icoanei Sfintei Marii din paraclisul taberei de la Vaslui, pe care nimeni n-o aude, este înlocuită de versetele psalmului citat, preamărînd o victorie dumnezească pentru care se pregătea și voievodul, cu gîndul la cele din rugăciunea lui David. Toată politica voievodului și a arhimandritului se află condensată în aceste rînduri: „Cînta-voi numele tău, Prea Înalte! / Cînd vrăjmașii mei îndărăpțează, / Fă să se poticnească și din fața ta să piară”. Sacralizarea lui Ștefan cel Mare în *Frații Jderi* se desfășoară, în viziunea lui Sadoveanu, în sens creștin, pe fundalul unei epoei populare, avînd în centru un erou providențial, apărător al credinței, singura speranță a mulțimii amenințate de invazia turcească, văzută ca o întruchipare absolută a forțelor răului, de sub „puterea lui Antihrist”: „Demonul se desfătează spurcînd cuvîntul” (SADOVEANU, O. 13, p. 473), după aprecierea lui Amfilohie Șendrea, „lăgea lui Moamet cea spurcată”, cum notează în cronică Grigore Ureche³⁵⁵.

Dacă apropiem cuvintele cronicarului de acelea ale psalmistului, observăm o semnificativă asemănare a modului de a măsura proporțiile victoriilor obținute de cei doi apărători ai credinței, aleșii lui Dum-

³⁵⁵ Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*, ed.cit., p. 109.

nezeu pentru realizarea „minunilor” sale, așa cum le „povestește” („Povesti-voi toate minunile tale”) regele David în psalm: „Dojenit-ai popoarele, zdrobit-ai pe nelegiuți / Și numele lor în veci l-ai stîrpit” (Ps. 9, FJ, 751); „ca înaintea unui împăratu și biruitoriu de limbi păgîne”, îl califică Ureche pe Ștefan cel Mare după bătălia de la Podul Înalt³⁵⁶. Informațiile din cronica lui Grigore Ureche, de care se folosește romancierul, în portretul lui Ștefan cel Mare, sînt filtrate prin *Psalmul 9*. Unele amănunte stilistice sînt comparabile și cu cele din cronică. Războaiele care-i consolidează reputația sînt „minunate” ca și acelea ale lui David: „de multe războaie minunate ce au făcut”³⁵⁷; „Ștefan vodă, ce-i zic cel Bun”³⁵⁸; „sveti Ștefan vodă”³⁵⁹. Sub influența *Psalmului 9* și în concordantă cu tradiția populară care îl glorifică, din acest portret sadovenian lipsesc unele trăsături ale războinicului, consemnate de Grigore Ureche: „fiindu Ștefan vodă om războinic și de-a pururea trăgîndu-l inima spre vărsare de sînge”³⁶⁰; „mînios și degrabu vărsătoriu de sînge nevinovat”, „omorfeea fără județu”³⁶¹. Toate victoriile lui Ștefan cel Mare se fac, întocmai ca în psalmul lui David, în numele unei justiții divine: „Căci în jîțul tău ai stat, dreptule județ, / Făcîndu-mi judecată și dreptate”: vrăjmașii „îndărăpțează”, „se poticnesc” și „pier”, sînt „stîrpiți”, devin „ruină de-a pururi”, „Ci Dumnezeu stăpîni-va în veac, / Pentru județ, scaunul său statornicind” (SADOVEANU, O. 13, Ps. 9, pp. 751-752). În roman, artizanul acestei imagini sacre a voievodului victorios în lupta cu păgîinii este Amfilohie.

Măcar și în treacăt, trebuie să amintim că, pe lângă această tendință de sacralizare, esențialmente cultă, cu proveniența în cărțile religioase, în opera lui Sadoveanu există și un corespondent popular de care scriitorul s-a folosit. În multe povestiri populare Ștefan cel Mare este înzestrat cu însușiri supraomenești. Imaginația povestitorului anonim îl plasează pe acest nou Sfînt Gheorghe în preajma *Scripturii*³⁶². În fina-

³⁵⁶ *Idem*, p. 102.

³⁵⁷ *Ibidem*, p. 90.

³⁵⁸ *Ibidem*.

³⁵⁹ *Ibidem*, p. 120.

³⁶⁰ *Ibidem*, p. 91.

³⁶¹ *Ibidem*, p. 120.

³⁶² Mostre care pot demonstra o astfel de mentalitate populară, în sanctificarea lui Ștefan cel Mare, concordantă cu cea din *Frații Jderi*, pot fi întîlnite în culegerea lui Simion T. Kirileanu, *Ștefan cel Mare și Sfînt. Istorisiri și cîntece populare*, Tipografia Monastirei Neamțu, ediția a III-a, sporită, 1924. Printre aceste „istorisiri”, una ne atrage cu deosebire atenția. Ștefan cel Mare îl preface pe Diavol, lovindu-l cu o săgeată, din „nălucă” ascunsă într-un stejar, către care țintise voievodul, într-o „movilă mică de păcură”. Această „nălucă” nu-i altcineva decît „sarpele cel vechi, care este diavolul și satana”, din *Apocalipsă*, „pecetluit” în adîncuri pe „o mie de ani” (*Apoc.*, 20, 3). La împlinirea celor o mie de ani, liber, diavolul „va ieși să amăgească neamurile” (*Apoc.*, 20, 8). Amăgitorul sfirșește în

lul romanului, ostașii lui Ștefan cel Mare trăiesc în plină hagiografie populară, comportîndu-se față de domnitor întocmai ca față de sfinți: „La focurile de popas din acele seri, umblau poveștile și prorocirile, împletindu-se prin flacări și fum spre stele. Acele povești și prorociri erau ca un suflet al pămîntului Moldovei” (SADOVEANU, O. 13, p. 1006). Împotriva fiarei apocaliptice, „de la Moldova iese luptător cu sabie ageră” (SADOVEANU, O. 13, p. 1006), gîndește cuviosul Nicodim întocmai ca părintele său, Manole Păr-Negru, care preia ideea ca oștean: „Noi n-avem alta de făcut decît să murim pentru legea noastră: a fi să fie domnia de o mie de ani a fiarei, ori doborîm fiara și măria sa Ștefan îi ia capul. Noi ne-om înfățișa la scaunul Împărăției celei ce stă deasupra veacurilor și lumilor și ne-om da samă cu sufletul” (SADOVEANU, O. 13, p. 1007). Această neclintită încredere în justiția divină are rădăcini adînci în *Psaltire*: „Că ai făcut judecata mea și dreptatea mea; / Șezut-ai pe scaun, cel ce judeci cu dreptate” (B 1968, Ps. 9, 4). Sursa biblică se întîlnește la Sadoveanu direct, în psalmii traduși, sau indirect, prin folosirea tradiției populare, în care fantezia joacă un rol foarte mare, atît în interpretarea faptelor istorice, cît și a textelor sfinte. În mentalitatea slujitorilor săi, Ștefan cel Mare intră, încă din viață, în oastea sfinților.

Nu putem vorbi, dacă ne referim la munca traducătorului, de deosebiri prea mari între versinea lui Sadoveanu din manuscris și cea din roman. Cîteva observații se impun. Există, în versetul al patrulea din *Psalmul 9*, în ambele versiuni sadoveniene, un cuvînt pe care nu-l mai întîlnim în nici o altă traducere a *Psaltirii* în limba română, din cele pe care ne întemeiem observațiile noastre, de la Coresi și pînă astăzi. E vorba de arhaismul *îndărăpțează* ‘a da îndărăt’, ‘a se retrage’, ‘a ceda’, în circulație și astăzi în Moldova și nordul Ardealului³⁶³: „Cînd vrăjmașii mei îndărăpțează” (Sadoveanu, FJ și ms.), față de: „Cînd toarnă-se dracul meu înapoi” (Coresi); „Cînd să va întoarce vrăjmașul meu înapoi” (BB); „Că tu mi-ai înfrîntu-mi pizmașii să fugă” (Dosofoței); „Cînd se vor întoarce vrăjmașii mei înapoi” (B 1914); „că vrăjmașii mei dau înapoi” (R-G); „Cînd se vor întoarce vrăjmașii mei înapoi” (B 1968). Sadoveanu cunoștea cuvîntul din graiul țaranilor moldoveni, dar imboldul de a-l folosi în traducerea *Psalmului 9* îi vine din cronica lui Grigore Ureche, capitolul final: *De moartea lui Ștefan vodă cel Bun*, în celebrul portret pe care i-l face voievodului, cu accentul pe calitățile

„iezerul de foc și de pucioasă” (*Apoc.*, 20, 10). Această minune este atribuită de imaginația populară tînărului voievod Ștefan, pe care, pentru fapta sa, îl binecuvîntează chiar Dumnezeu și-i dăruiește stăpînirea Moldovei, adresîndu-i-se: „Ca mulțămire pentru fapta asta, să moștenești toată țara asta mănoasă și nici o putere lumească să nu te poată învinge cîndva!” (p. 23).

³⁶³ DA, F-I, București, 1934, p. 619.

sale militare: „La lucruri de războaie meșter, unde era nevoie însuși să vîrîia, ca văzîndu-l ai săi, să nu să îndărăpțeaze și pentru acéia raru războiu de nu biruia”³⁶⁴.

Dacă opoziția dintre textul scris și cel tipărit în roman este irelevantă, în schimb pot fi semnalate câteva particularități stilistice care poartă o mai pronunțată amprentă sadoveniană, cum era și de așteptat, în textul din roman. Chiar de la început, romanierul preia formularea din versiunile consacrate de tradiția *Bibliei de la București* (1688-1914: „Mărturisii-mă-voiu ție, Doamne, cu toată inema mea”) modificînd-o astfel: „Din toată inima mulțămescu-ți, Doamne”). *Psalmul 9* capătă în versiunea lui Sadoveanu o notă mai personală datorită, printre altele, acestei modificări, transformîndu-se într-o mărturisire asumată ca rugăciune de mulțumire. Aceasta ne aduce în minte și formularea lui Dosoftei: „Mă rog ție, Doamne, cu inema toată” (DOSOFTEI, O. 1, p. 25). Adaptarea lui Sadoveanu trebuie pusă în legătură cu împrejurările și stările sufletești ale personajelor, contopite într-o adorație comună. Acest psalm are, după cum am văzut, o semnificație deosebită atît pentru arhimandritul Amfilohie, traducătorul lui imaginar, cît și pentru voievod, care-l ascultă cu religiozitate, recitat de călugăr. Versetele lui le trezesc amintiri comune din tinerețea petrecută la Vatopedi, dar și înțelegerea mai adîncă a misiunii lor sacre de apărători ai credinței. În preajma bătăliei de la Podul Înalt, ei anticipează și gustă victoria împotriva păgînilor cu versetele *Psalmului 9* pe buze. Obsesia războinică („Dojenit-ai popoarele, zdrobit-ai pe nelegiuîți / Și numele lor în veci l-ai stîrpit; / [...] Și amintirea lor a pierit.”) ia sfîrșit, în bună tradiție biblică, într-un sublim act reparator: instaurarea pe veci a justiției divine, în locul cruntelor nelegiuiri săvîrșite de temutul invadator înfrînt.

Sadoveanu, care își alegea cu atîta grijă cuvintele, face o mișcare și o așezare a lor în așa fel încît înțelesul acestora să iasă firesc și cu ușurință la suprafață chiar și din cele mai adînci și diverse straturi ale limbii. În versiunea din manuscris a *Psalmului 9*, Sadoveanu folosește, în două împrejurări diferite, același termen, *scaun*, pentru a desemna simbolic îndeplinirea actului de justiție de către Dumnezeu: „Căci ai șezut pe *scaunul* tău, dreptule Judecător, / Făcîndu-mi judecată și dreptate.” [...] „Iar Dumnezeu stăpîni-va în vecie; / statornicit-a pentru judecată *scaunul* său” (Ediția Oprișan, p. 17). Dacă vrem să simplificăm lucrurile, putem să spunem că scriitorul preia întocmai situația din *Biblia de la București*, nemodificată esențial în textele moderne (B 1914, B 1968): „Căci ai făcut judecata mea și legiuirea mea, șazut-ai pe *scaun*, Cel ce judeci dreptatea.” [...] „Domnul în

veac rămîne. Gătii-ai cu judecată *scaunul* lui” (BB, Ps. 9, 4, 8). În versiunea R-G, în ambele situații apare numai cuvîntul *jilț*. Se produce doar o înlocuire de termeni: cel consacrat în traduceri anterioare, *scaun*, prin *jilț*³⁶⁵, cuvînt mai nou, fără o semnificație stilistică deosebită în textul care ne interesează. Abia Sadoveanu, care cunoștea, cînd scria al III-lea volum din *Frații Jderi* (1942), versiunea R-G, foarte apreciată, în epocă și după aceea, pentru calitățile ei literare, va folosi ambii termeni: *scaun* și *jilț*, obținînd remarcabile efecte de stil. Pentru aceasta parcurge ariile semantice, foarte diferite ca întindere, ale celor două cuvinte și reține sensuri extrem de fine, cu o mare capacitate sugestivă. *Jilț* are un sens limitat: „scaun înalt cu spetează și brațe; fotoliu” (DEX), în timp ce aria semantică a lui *scaun*, cuvînt vechi, din moștenirea latină, este extrem de întinsă în limba română³⁶⁶. Cu greu *jilț* poate avea înțelesul de „tron” și de aceea Eminescu simte nevoia unei determinări: *jilț cu spată*: „Iată craiul, socru mare, rezemat în *jilț cu spată*” [= spetează înaltă] în *Călin (file din povești)*, EMINESCU, O. I, p. 85. Bun cunoscător al valorilor semantice și al sonorității cuvintelor, Sadoveanu folosește cuvîntul *jilț* în pronunție regională, *jilț*, într-un context în care acest cuvînt își poate reliefa expresivitatea obiectuală. Un dialog presupus, de o patriarhală intimitate, între om și Dumnezeu umanizat, amintește de receptarea la nivel de povestire populară a divinității: „Căci în *jilțul* tău ai stat, dreptule județ, / Făcîndu-mi judecată și dreptate” (SADOVEANU, O. 13, p. 751). *Județ*, ‘judecător’, este introdus de Sadoveanu mai puțin pentru a obține o facilă culoare de epocă, printr-un arhaism în plus, cît pentru a întări o stare de spirit. Eroii din *Frații Jderi* își încredințează întreaga lor speranță „Dreptului Județ”, de la care așteaptă mîntuirea de „vrăjmași”, și instalarea unei lumi a dreptății veșnice, după modelul oferit de vechiul psalmist: „Ci Dumnezeu stăpîni-va în veac, / Pentru județ, *scaunul* său statornicînd” (SADOVEANU, O. 13, p. 752). Cuvîntul *scaun* își redobîndește, în versiunea Sadoveanu, sensul arhaic, muțind acțiunea din planul concret, unde era plasată de *jilț*³⁶⁷, într-unul transcendent: „*scaunul* veșnicei ju-

³⁶⁵ Apare la Eminescu, în *Strigoi*, sub forma *jeț* („Pe jeț tăcut se lasă”) și *jilț* („cade pe-a jilțului său spată”), cu valoare poetică. Vezi *Dicționarul limbii poetice a lui Eminescu*, București, Editura Academiei, 1968, p. 295, ȘAINEANU, DU, III, p. 286 și SCRIBAN, DICȚ., p. 713 (*jeț*).

³⁶⁶ Foarte interesante pentru discuția noastră sînt în special sensurile vechi ale cuvîntului *scaun* (DLR, S, t 10, partea 1, pp. 274-278).

³⁶⁷ În versiunea lui Gala Galaction, Dumnezeu își pregătește ca un bun gospodar „jilțul său” judecînd „pe drepte pravili”: „Domnul rămîne pururea și întocmește spre judecată jilțul său” (Ps. 9, 8-9). Imaginea traducătorului, deși *jilț* are sens metonimic („judecată”), nu depășește în acest exemplu un cadru concret.

³⁶⁴ Grigore Ureche, *op.cit.*, p. 120.

decăți dumnezeiești”, ca în vechile psăltiri, de la cele din secolul al XVI-lea („șezut-ai în *scaun*, giudeci dreptate”, PSALT. SCH.), pînă la Dosoftei („Ș-au gătat-ș *scaun* Domnul pre giudețe”). Sadoveanu este foarte atent la acest sens nepămîntesc al judecării pentru a justifica, la treapta cea mai înaltă, lupta lui Ștefan cel Mare pentru creștinătate. Toate schimbările pe care le produce Sadoveanu, de la versiunea din manuscris la cea din roman, sînt subordonate acestui scop. La efectul final contribuie fără îndoială unele inversiuni, precum și fluența versetelor din roman, superioare și sub aspect prozodic acelora din manuscris.

Sadoveanu a tradus un număr mare de psalmi (92³⁶⁸), preocupat să realizeze o versiune cît mai fidelă, nu lipsită de calități artistice. Cele mai mari merite le găsim în modul în care scriitorul asimilează textul biblic condițiilor noi din roman. Acest izvor nu se transformă, așa cum se întîmplă în romanul contemporan al lui Thomas Mann, *Iosif și frații săi*³⁶⁹, într-un șuvoi epic, gîlgîitor de viața unei lumi și a unor civilizații dispărute și reînviolate de scriitorul german, cu atîta forță și culoare, din paginile *Bibliei*. La Sadoveanu lipsește de fapt chiar și preocuparea de reconstituire istorică, documentară, a societății românești din vremea lui Ștefan cel Mare. Vitejia voievodului și a ostașilor, calitățile sale strategice, mereu evocate, nu umplu un spațiu epic mai complex decît acela dintr-o baladă și mai documentat decît al cronicarului. În schimb, în *Frații Jderi* pornește, din aceeași sursă, o undă puternică de lirism care învăluie icoana unui conducător sanctificat de adorația populară, dirijată abil, cu argumente scoase din textele sfinte, de slujitorul său cel mai apropiat, care se întîmplă să fie călugăr, dar și prieten și rudă cu domnitorul.

Dimensiunea lui Ștefan cel Mare ca erou de roman este dedusă, în mod curent, din două surse: cronică lui Grigore Ureche, expurgată de detaliile negative, reținute de cronicar, și tradiția populară. La acestea trebuie adăugată, după cum am văzut, și sursa biblică³⁷⁰, folosită de scriitor în vederea alcătuirii

portretului spiritualizat al voievodului, experiență nemaîncercată, la această dimensiune, pînă la Sadoveanu în literatura română de inspirație istorică. Aceasta se dovedise preocupată mai ales de realizarea unui erou național solicitat ca factor de echilibru, într-o comunitate care își găsește cu mare greutate drumul în istorie, în condițiile vitrege create de presiunea din afară și de interminabilele lupte interne pentru tron, între numeroșii pretendenți la domnie, pe de o parte, și între aceștia și domn, pe de altă parte. Sadoveanu sparge aceste limite, axîndu-și romanul pe o dimensiune universală: apărarea creștinătății de către un domnitor excepțional și de slujitorii lui devotați, căutați și pregătiți în acest scop (cazul lui Ionuț Jder) de arhimandritul Amfilohie, traducător și recitator de psalmi. Din personaj istoric, cu existență reală, voievodul devine erou de epopee creștină, preluînd rolul marilor profeți și vizionari biblici. Către o astfel de dezlegare îl conduc pe Sadoveanu temeinicele sale lecturi de texte religioase vechi. În acest aspect neglijat din activitatea lui Sadoveanu regăsim suficiente argumente, pe lîngă altele, mai vechi, care se opun afirmației lui G. Călinescu din *Istoria literaturii române*: „Dacă Sadoveanu n-a creat oameni, a creat însă un popor de o barbarie absolută”. O concluzie ca aceasta este profund afectată de interesul arătat de Sadoveanu vechilor scripturi. Mai adăugăm un exemplu extrem de concludent, dintr-o carte cu un loc aparte în opera scriitorului, *Viața lui Ștefan cel Mare*³⁷¹.

Meditațiile Domnului Moldovei, tulburat la masă de cutremurul cel mare din „zua de 29 august a anului 71, sărbătoarea Tăierii cinstitului cap al sfîntului proroc Ioan”, cum scrie autorul în *Viața lui Ștefan cel Mare*, nu ni se par deloc „de o barbarie absolută”. Ele sînt puse de Sadoveanu pe seama unui exponent al unui popor cu o cultură de o factură deosebită, e drept, în care fondul tradițional este mereu împrăștiat de cel religios, cele două surse amestecîndu-se pînă la identitate, așa cum și cuvintele scriitorului se amestecă în profunzime cu ale psalmistului vechi, într-o desăvîrșită unitate de gîndire și expresie:

„Iar cutremurul și turnul mai aveau și alte tîlcuri ascunse, pe care muritorii nu le pot pătrunde; căci numai Domnul

³⁶⁸ La aceștia I. Opreșan, ed. cit., adaugă șase *Creații lirice în maniera psalmilor*, precum și traducerea primului capitol din *Geneză*, pp. 115-125.

³⁶⁹ *Joseph und seine Brüder*, 1933-1943; *Frații Jderi*, 1935-1942.

³⁷⁰ Împletirea sursei populare cu cea biblică, în întreaga operă a lui Sadoveanu, este mărturisită, nu atît teoretic, cît mai ales în practica scrisului, cum procedează povestitorul în cîteva fraze, deschizătoare de multiple sensuri, din romanul *Zodia Cancerului sau vremea Ducăi-Vodă*: „Măcar mîngîierea aceasta a vinului nu uitase Cel-a-toate-cumpănitor s-o agonisească Moldovei. După cum și norodul cel prost zice: vinul e bun și la bucurie, și la scîrbă. Și cum, deasemeni, psalmistul cel vechi adaogă: vinul veseleşte inima omului și folosește mădularelor lui” (SADOVEANU,

O. 10, p. 7). În același sens – pentru că despre precaritatea vieții în Moldova lui Duca-vodă, alinată de vin, vorbește scriitorul – sînt semnificative și alte dezvoltări, în cuprinsul romanului, ale aceluiași verset: „Căci vinul ales, domnule abate de Marenne, îmblînzește mădularele, mintea și sufletul. Îmblînzindu-le, face pe om mai bun. Îmbunătățind pe om, Dumnezeu îl va primi bine la județul său” (SADOVEANU, O. 10, p. 54). Abatele francez nu înțelege pînă la capăt pilda beizadelei Alecu și va reacționa în sensul unei concepții hedoniste pe care o practică de altfel cu multă discreție și rafinament.

³⁷¹ Mihail Sadoveanu, *Opere* 12, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958.

Dumnezeu stă, iar oamenii trec în nimicul de unde au ieșit; căci înaintea ochilor Celui etern mia de ani e ca ziua de ieri și ca o strajă de noapte. Și viața muritorilor e ca un vis, ca iarba ce răsare dimineța, ce răsare dimineța și înflorește, iar sara se taie și se usucă.

Așa ne mistuim noi de mînia Ta și pierim în fața urgiei Tale.

Cînd pui fărădelegile noastre înaintea Ta și cele tainute ale noastre sub lumina feței Tale. (subl. lui M. S.)

Îmbrăcîndu-se în strai de mire, Domnul murmura stihurile Psalmistului, pătrunzîndu-se de veninul mîhnirii lor și căuțînd totuși în ele sprijin pentru înfricoșatele încercări ce-l așteptau.”

(SADOVEANU, O. 12, p. 307)

Acest fragment trimite la *Psalmul 89*, versetele 4-8, ușor adaptate de autor din necesități stilistice, dar și cu intenția de a fixa mai bine liniile portretului lui Ștefan cel Mare ca apărător al creștinătății. În acest context lărgit trebuie căutat înțelesul din finalul capitolului VI (SADOVEANU, O. 12, p. 307) în care voievodul, rememorînd cuvinte din *Cartea Sfîntă*, cere „sprijin pentru înfricoșatele încercări ce-l așteptau”. Bătălia din 1475 de la Podul Înalt a fost cîștigată, dar ajutorul sperat de voievod de la prinții creștini n-a venit. Găsindu-se „singur în dureri și încercări”, voievodul își pregătește cu grijă apărarea: „Silințele sale, timp de cincisprezece ani, țintiseră orînduirea Țării, întărirea hotarului, întocmirea oștilor” (SADOVEANU, O. 12, p. 313): Scriitorul corectează portretul din cronica lui Grigore Ureche care apasă pe însușirile de războinic ale voievodului chiar de la începutul domniei: „Dăci Ștefan vodă gătindu-să de mai mari lucruri să facă, nu cerca să așaze țara, ci de războiu să gătiia, că au împărțitu oștii sale steaguri și au pus hotnogi și căpitani, carile toate cu noroc i-au venit”³⁷². Pretutindeni, atît în *Viața lui Ștefan cel Mare*, cît și în *Frații Jderi*, mai ales în roman, prozatorul lasă să încline balanța în favoarea explicației religioase, la nivelul tradiției populare, și abia în al doilea rînd a celei istorice: „Dumnezeu însă adaugă împrejurărilor de tot felul valori misterioase; profanilor li se arată atunci minuni” (SADOVEANU, O. 12, p. 313). Portretul lui Ștefan cel Mare capătă, în proza lui Sadoveanu, sub influența textelor religioase, o dimensiune spirituală nouă și mult mai complexă decît a războinicului necercetat de melancolia psalmistului: „Nimicnicie vor fi anii lor” (Ps. 89, 5).

Considerăm, în încheiere, nu numai că trebuie respinsă ca nefondată concluzia lui G. Călinescu cu privire la „barbaria absolută” a personajului colectiv în opera lui Sadoveanu, scriitor incapabil să creeze „oameni”, ci trebuie revizuită și întreaga poziție a criticii românești față de inspirația religioasă în ope-

ra sa. De aceea, cînd se vorbește, după Nicolae Manolescu și Al. Paleologu, de „utopia cărții”³⁷³ sau de „treptele lumii”³⁷⁴, studii cu care s-au deschis căi noi și importante de abordare a operei sadoveniene, a venit timpul să se facă un loc mai larg, între sursele invocate pînă acum, și textelor religioase, celor vechi în special, care-i îmbogățesc deopotrivă gîndirea și limba.

VI. V. VOICULESCU: PE CALEA „RUGULUI APRINS” DE IUBIRE

1. Între psalm și rugăciune

Considerat unul dintre cei mai de seamă poeți mistici români, V. Voiculescu își manifestă încă din primele volume această înclinație, care se dezvoltă și va deveni, cu timpul, o sursă puternică de lirism în numeroase din poeziile sale. Pentru perioada începuturilor, G. Călinescu remarcă frecvența ridicată a „temelor religioase”, din primele trei volume ale poetului, *Poezii* (1916), *Din Țara zimbrului* (1918) și *Pîrgă* (1921), evoluție pe care o vede „culminînd în elanul mistic din *Pasărea lui Dumnezeu*”, poem de inspirație biblică, mai puțin adîncit într-o experiență personală, de adorație nemijlocită. Emoția e copleșită, ca în multe poezii din această perioadă, de un alegorism dezvoltat rațional, care diminuează, prin mijloace retorice, ceva din „elanul mistic” apreciat de critic.

Poetul, un foarte bun cunoscător al *Vechiului Testament*, pornește în *Pasărea lui Dumnezeu* de la *Psalmul 102*, un celebru imn de laudă adus Domnului de regele David în numele celor care cred în puterea lui ocrotitoare și merită binefacerile cerurilor: „Bindecuvîntează, suflete al meu, pe Domnul și toate cele dinlăuntrul meu, numele cel sfînt al lui. Bindecuvîntează, suflete al meu, pe Domnul și nu uita toate răsplătirile lui” (Ps. 102, 1-2). Aceste două versete iau forma unei alegorii naive a „vulturului”, „pasărea lui Dumnezeu”, care își face „cuibul” în sufletul său:

*Un vultur are cuib în mine,
Îl simt cum filfie mereu
Și vulturul, precum știți bine,
E pasărea lui Dumnezeu...*

*Deprins în cer cu alte zboruri,
Acum el ține ochiul-nchis:*

³⁷³ Nicolae Manolescu, *Sadoveanu sau utopia cărții*, București, Editura Eminescu, 1976.

³⁷⁴ Al. Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, București, Editura Cartea Românească, 1978.

³⁷² Grigore Ureche, *op. cit.*, p. 91.

*Îi arde sufletul de doruri
Și amintiri din Paradis.
(Pasărea lui Dumnezeu, Integrala,
p. 160³⁷⁵)*

Semn al sfințeniei, „deprins în cer cu alte zboruri”, vulturul, în psalm ca și în poezia lui Voiculescu³⁷⁶, este simbolul duratei prin credință dătătoare de tinerețe reînnoitoare. „Înnoi-se-vor ca ale vulturului tinerețile tale” (Ps. 102, 5), spune vechiul psalmist. Voiculescu, în replică, adaugă la dialectica despre perenitatea de esență divină și efemeritatea pămînteană, din *Psalmul 102* („Omul ca iarba; zilele lui ca floarea cîmpului”), versurile din *Pasărea lui Dumnezeu*, care comunică, în altă formă parabolică, aceeași idee a înălțării: „rîvnind al slăvilor hotar”. Imaginea „urcușului” devine un leitmotiv fundamental în lirica acestui poet setos de absolut:

*Îl cheamă slăvile senine
Și-nchis, se zbugiumă mereu...
Căci vulturul, precum știți bine,
E pasărea lui Dumnezeu.
(Integrala, p. 161)*

La capătul *urcușului*, oricîte primejdii s-ar ivi pe cale, îl găsește întotdeauna pe Dumnezeu, ca în volumul *Urcuș* (1937³⁷⁷), în poezia cu același titlu:

*Și-ncep să sui urcușul Tău-nainte
Ghețar dumnezeiesc fără de vad...
De-alunec în prăpăștiile sfinte
Nu-mi pasă, Doamne, tot în Tine cad.
(Urcușul, Integrala, p. 380)*

Această consecvență tematică a poetului este impresionantă și în continuă dezvoltare, culminînd în poeziile din ciclul apărut postum, sub un titlu, cum sînt afitate în opera lui V. Voiculescu, ce acoperă explicit o mărturisire pioasă: *Călătorie spre locul inimii*³⁷⁸. Printre cele mai semnificative piese ale ciclului, se află cele de inspirație veterotestamentară, cum este poezia dedicată „Fratelui Andrei Scrima”, *Taborul*, datată de autor 18 martie 1954, pe care o cităm în întregime, pentru a se putea observa mai bine saltul artistic de la volumul de afirmare, *Urcuș*, la poeziile din perioada cînd scria extraordinarele *Sonete* cu care își încheie cariera literară:

³⁷⁵ V. Voiculescu, *Integrala operei poetice*, ediție îngrijită și prefațată de Roxana Sorescu, București, Editura Anastasia, 1999. În continuare, *Integrala*.

³⁷⁶ Motivul apare frecvent în poezia interbelică: „Cu plugul lunii te brăzdează marea, / Te au în clonțuri vulturii de sus”, G. Lesnea, *Psalm*, în volumul *Argint*, 1939, reluat în antologia din 1964, București, Editura pentru Literatură, pp. 162-163.

³⁷⁷ V. Voiculescu, *Urcuș*, poeme, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, „Regele Carol II”, 1937.

³⁷⁸ Titlu dat ciclului de editor după poezia păstrată în manuscris, *Călătorie spre locul inimii*, datată de poet: Noaptea de 24 decembrie 1955, București.

*Suflete, fii gata să urcăm Taborul:
Soarele și luna au orbit în piscuri
Cînd, Atunci, splendoarea și-a vărsat zăporul
Peste spăimîntate, negrele lor discuri.*

*Ci pe noi, schimbații mai presus de îngeri,
Vipiile sacre slobozi azi ne lasă...
Doar atît să spunem, tari, fără de-nfrîngeri:
«Noi, copiii Slavei, ne-nturnăm acasă».
(Taborul, Integrala, p. 524)*

Ecouri din psalmi, semnificative atît pentru cultura biblică a poetului, cît și pentru modul de a absorbi astfel de sugestii îndepărtate în sistemul său imagistic, sprijinit cu consecvență pe un fond lingvistic popular, inedit, în mare parte, provenit din zona sudică a vocabularului românesc („splendoarea și-a vărsat zăporul”, „vipiile sacre slobozi azi ne lasă”) se regăsesc în poezia *Taborul*, titlu sonor, evocator de peisaje și scene din *Vechiul Testament*. Fără a avea înălțimea Hermonului, cu care a fost comparat³⁷⁹, Taborul se bucură de o reputație asemănătoare, mai ales ca loc de jertfe, identificat în *Deuteronom*³⁸⁰: „Chema-vor aceștia poporul pe munte și acolo vor junghia jertfele cele legiuite” (B 1968, *Deut.*, 33, 19). Urcușul pe muntele Tabor apare mai explicit într-un verset din *Judecătorii*, în porunca pe care Barac o primește, prin Debora, de la Dumnezeu: „Domnul Dumnezeu lui Israel îți poruncește: «Du-te și te suie pe muntele Tabor»” (B 1968, *Jud.*, 4, 6). Barac se afla în așteptarea îngerului Domnului, care urma să-l călăuzească în bătălia împotriva lui Sisera, căpetenia armatei lui Iabin, asupritorii Israelului în acea vreme. În *Psalmul 82*, bătălia de la Tabor, pe albia Chișonului, devine un reper al victoriilor împotriva vrăjmașilor lui Israel, și un triumf al acelora care cred în Dumnezeu unic: „Tu singur ești Cel preainalt peste tot pămîntul”, se încheia psalmul. Toate aceste „asalturi” ale Taborului din *Vechiul Testament* sînt pentru poetul român doar semne pregătitoare smulse dintr-un zăcămint subconștient, alimentat de lecturi biblice. Un urcuș concret, desprins dintr-un cadru istorico-legendar, care înconjoară o înălțime celebră, se transformă în simbolul unei înălțări mistice.

În *Taborul* lui Voiculescu, lumea concretă este complet abandonată, pentru viziuni paradisiace: „Suflete, fii gata să urcăm Taborul...”. Întoarcerea „acasă”, în Paradisul regăsit, la trecerea celui mai înalt prag, „mai presus de îngeri”, reprezintă suprema comuniune cu Dumnezeu. „Noi, copii Slavei, ne-nturnăm acasă”, spune poetul, ars de „vipiile sacre”, chemat, ca în vechea poezia a începtorilor, de „doruri și amintiri din Paradis” (*Pasărea lui Dumnezeu*). Senina meditație a poetului despre moarte din poezia

³⁷⁹ DB, 1995, p. 1251.

³⁸⁰ *Ibidem*.

Taborul se întemeiază pe versetele *Psalmului* 89, din care cel de al treilea: „Tu întorci pe om în pulbere și zici: «Întoarceți-vă, voi, fii ai oamenilor!»” (R-G³⁸¹, Ps. 90, 3) se aseamănă și ca formulare cu textul lui Voiculescu: „Noi, copii Slavei, ne-nturnăm acasă”. Aceasta e „suprema întregire” pe care o mărturisește mereu acest poet: „Plinirea mea, Tu, Doamne, supremă întregire, / Fă din risipa vieții în tine să m-adun” (*Întregire, Integrala*, p. 525). Versurile finale din poezia *Întregire*, datată de autor 21 martie 1954, sînt perfect concordante cu cele din *Urcușul*, scrise cu aproape două decenii mai înainte: „De-alunec în prăpăstiile sfinte / Nu-mi pasă, Doamne, tot în Tine cad” (*Integrala*, p. 380). Astfel de invocații, în care contopirea dintre om și Dumnezeu este totală, sînt frecvente în *Psalmi* și trec în poezia cultă pînă astăzi, în receptări individuale foarte diferite, din ce în ce mai îndepărtate de textul original, pînă la un stadiu atît de avansat încît recunoașterea sursei devine dificilă. Vasile Voiculescu nu-și ascunde izvoarele religioase, dimpotrivă, le dezvăluie și le etalează într-un stil extrem de personal, cu gust pentru metafora modernă, în care introduce însă vocabular și expresii din textele religioase vechi și din graiuri, captivat de alegorii și pilde în manieră și cu material biblic, în care adorația lui Dumnezeu este cuprinsă în mici narațiuni, cu două personaje în dialog, după modelul vechilor psalmi. După acest model, Voiculescu creează ceea ce va numi *Limba cerească*, într-o poezie care poartă chiar acest titlu³⁸². „Vorbirea” aceasta extrem de sensibilă, de subtilă și de interiorizată, este aceea a rugăciunii, un metalimbaj universal, afirmă poetul, al dialogului cu Dumnezeu: „Doamne, îngăduie în genunchi să-Ți mulțumesc, / Că pe mine, mișelul, rob spurcăciunii, / M-ai învățat acum, ca pe îngeri, să vorbesc / Limba cerească, universală, a Rugăciunii”. În această limbă, care este a vechilor psalmi, filtrați prin conștiința creștină a poetului, este scrisă poezia *Călătorie spre locul inimii*, o capodoperă a genului:

...Locul inimii noastre? Cine-l știe? Cîți îl cer?
Vîrtejul cugetelor nu-i chip să ne poarte...
Locul inimii noastre sălășluiește-n Cer
Și-n el lumina lină a Celui fără-de-moarte.

Aspre prăpăstii se sparg în orice ins,
Pe munții sufletului ninși de blesteme
Arde floarea minunilor – Rugul Aprins –
Ce-n scrum preface spațiu și vreme.

Doamne, spre locul: inimii noastre? Inimii Tale? 'ndreptează
Pașii rugăciunii obosită de cale,

³⁸¹ Folosim aici versiunea Radu – Galaction, consultată probabil și de poet.

³⁸² *Limba cerească, Integrala*, p. 560.

Acolo unde deodată mintea se deșteaptă trează,
În amiaza Eternității Tale.

(*Integrala*, p. 562)

Întreaga poezie stă în lumina „Rugului Aprins” care călăuzește calea spre Cel Nevăzut („Vîrtejul cugetelor nu-i chip să ne poarte”) și etern („lumina lină a Celui fără de moarte”). Axa lumii e cerul, „locul inimii”, în care omul se contopește, încredințându-se lui Dumnezeu, în palpitul universal, „În amiaza Eternității Tale”. Drumul acestor imagini are punctul de plecare în *Ieșirea*: „Iar acolo i s-a arătat îngerul Domnului într-o pară de foc, ce ieșea dintr-un rug; și a văzut că rugul ardea, dar nu se mistuia. Atunci Moise și-a zis: «Mă duc să văd această arătare minunată: că rugul nu se mistuiește»” (*Ieș.*, 3, 2-4). Coborît în „para de foc”, Domnul îl previne pe Moise: „Iar dacă a văzut Domnul că se apropie să privească, a strigat la el Domnul din rug și a zis: «Moise! Moise!»». Și el a răspuns: «Dată-mă, Doamne!» Și Domnul a zis: «Nu te apropia aici! Ci scoate-ți încălțăminte din picioarele tale, că locul pe care calci este pămînt sfînt»”! (*Ieș.*, 3, 4-5). „Călătoria spre locul inimii” începe pentru Voiculescu aici, în „chemarea lui Moise” de către Dumnezeu din „Rugul Aprins”: „Arde floarea minunilor – Rugul Aprins – / Ce-n scrum preface spațiu și vreme”. Cu imagini culese din textele sfinte, V. Voiculescu, întocmai ca psalmistul cel vechi, realizează o sugestivă alegorie a purificării de păcat, pentru a putea depăși „munții sufletului ninși de blesteme” (aluzie la păcatul primilor oameni) și a înlesni intrarea în „lumină”, acolo unde e „locul inimii”, prin care poetul figurează, după același model, comunicarea cu Dumnezeu.

Prin versurile lui V. Voiculescu nu curge, în perioada debutului, seva tulburătoare a *Scripturii*. Într-o poezie dintre cele mai cunoscute, *Ca pe un diamant*, din primul său volum, motivele biblice se risipesc în faldurile somptuoase ale unor imagini pe cît de ceremonioase tot pe atît de inconsistente. Rețîn atenția, în prima parte a poemului, construit antitetic, cîteva frumoase stilizări din *Facerea*, crearea omului: „Strivit zăceam sub scoarța humii în bezna pururi blestemată, / Și plin de lut duceam robia în miezul stîncilor bătrîne, / Cînd mîna Ta m-a scos de-acolo și m-a spălat de orice pată / În apele eternității ca pe un diamant, Stăpîne!...” (*Ca pe un diamant, Integrala*, p. 50) În final, conceput ca un fel de replică, se fac simțite ecouri din *Legea nouă*, aceea a iubirii cruce: „Ca pe un diamant, Stăpîne, m-ai pus în crucea stemei Tale / Și-n aurul iubirii sfinte m-ai ferecat – deasupra urii – / Să licăresc în noaptea vremii, cînd stele n-or mai fi pe cale, / Ca un surguci al slavei Tale pe larga frunte a făpturii!” (*Integrala*, p. 50). Și aici, atît de aproape de o temă dominantă a liricii

sale, emoția pare sacrificată în favoarea decorului strălucitor. Poetul instruieste, în versurile sale, într-o bogată figurație, că legea supremă a creștinismului este iubirea instaurată de Isus, prin jertfă. Pe patul de suferință, Paul Valéry nota printre „ultimele fraze” pe care le-a scris³⁸³, înainte de moarte, în 1945: „Toate șansele de eroare – mai rău, toate șansele de a cădea în prost gust, în frivolitate vulgară, aparțin celui ce urăște. Cuvîntul Iubire nu a fost asociat cu numele Domnului decît prin Crist”. De-a lungul întregii sale existențe, această credință în forța iubirii a fost mărturisită, în versurile sale, și de V. Voiculescu. Procesul acesta s-a adîncit, de-a lungul timpului, sub forma unei trăiri lirice religioase tot mai intense, am putea spune, de la un volum la altul.

Preocupat de teme inspirate din *Noul Testament*, poetul nu se arată la început interesat în mod deosebit de *Psalmi*, pe care nu-i ignoră. Menționarea lor apare însă marginală, ca în poezia *Casa noastră*, o imagine a țării coplesite de nostalgii de viață rustică și de folclor: „Curgea viața dulce, firească și-nțeleaptă, / Cum curg din guri sfințite lungi stihuri de psaltire...” (*Integrala*, p. 49). *Psaltirea* apare aici doar ca un cuvînt din recuzita tradiționalistă, fără rădăcini mai adînci în sensibilitatea mișcată de adorația lui Dumnezeu. Epitetele au un rol decorativ, întărit de vocabularul biblic, ca în această definiție a poeziei: „Cerească floare, albă, strălucită, / Cu blînd miros de rai, e Poezia: / Sămînța ei de îngeri e zvîrlită / Și brazdă caldă-i e copilăria” (*Poezia, Integrala*, p. 55). Nici în *Glas de clopot*, prevestirea pedepsei ce urmează păcatelor, temă biblică importantă, cu un loc bine hotărît de legile aspre ale *Vechiului Testament*, nu are, în poezia lui Voiculescu din epoca debutului, puterea profetică a modelului de la care pornește: „Proorociri grozave și psalmi de-ngropăciune, / Mîinii întunecate ce greu se-năbușeau... / Căci duhul răzvrătirii părea că însuși spune / Frînturi de psalmi amarnici ce-n zbor se deslușeau” (*Integrala*, p. 57). Poezia nu depășește nivelul unor îndemnuri și declarații abstracte: „Copii orbiți și rătăciți ai firii, / Treziți-vă din somnul de păcate...” (*Integrala*, p. 58). Acest poem amplu capătă, spre sfîrșit, un pronunțat caracter de pamflet politic și nu mai prezintă interes pentru discuția noastră. Abia cînd atinge feroarea condamnării păcatului, poetul, ici și colo, găsește din nou drumul către *Psaltire*.

În unele poeme din același volum, în loc să-l înfîlnești pe David, dai cîteodată mai curînd peste Argezi. „Părinte, unde să Te cauți și pentru ce te-ascunzi mereu?” – se întreabă poetul întocmai ca auto-

rul *Cuvîntelor potrivite*, mult mai încrezător decît acesta că se va putea bucura de „rodul nemuririi” (*Părinte, unde să te cauți?*, *Integrala*, p. 79). Meditația religioasă a lui Voiculescu, așa cum apare în primul său volum, este lipsită de dramatism, guvernată de un echilibru perfect între „bine” și „rău”, care formează „legea ce s-a pus de la-nceput”: „Nestrămutată, veșnica-ntregire / A unuia de-a pururi prin cellalt, / Nevoia lor de sprijin, de-nfrățire / E telul sfînt al celui Prea Înalt” (*Binele și răul, Integrala*, p. 80). Nimic nu tulbură acest echilibru, ca în pastelul *Vara*, care îl amintește atît de bine pe Alecsandri: „Crunt dogoarea se revarsă, tot mai aprigă, de sus, / Norii albi, ca niște visuri au mințit și-apoi s-au dus. // Și sub arșița cumplită piere-n țărini rodul sfînt... / E atît senin în Ceruri cîtă jale-i pe pămînt!” (*Integrala*, p. 91).

Volumul *Din Țara zimbrului* poartă subtitlul *Poezii de război* (1918) și răspunde, în mare măsură, intenției de evocare a celor dispăruți în timpul campaniei din Moldova (1916-1918), țărani îndeosebi. Dincolo de astfel de poezii panegirice, putem observa, limitîndu-ne doar la subiectul care ne interesează, un interes crescut al poetului pentru imaginile veterotestamentare, în cîteva cazuri mai semnificative. Într-o poezie care se intitulează *Rugăciune* înfîlnim multe elemente psalmice, cum ar fi, printre cele mai importante, abandonarea totală, după desprinderea omului de rătăcirile anterioare, în pavăza lui Dumnezeu: „Povățuiește-mă pe cale și prin amara rătăcire/ Doar voia Ta să-mi fie ținta și Duhul Tău să-l am drept scut” (*Integrala*, p. 158). Răsună aici cuvintele vechiului psalmist, dintre care le reținem pe cele din cunoscuta și concisa formulare: „Sprijinitorul meu ești, scăparea mea, Dumnezeu meu, și voi nădăjdui spre dînsul” (B 1914³⁸⁴, Ps. 90, 2). Adăugăm și acest verset din *Psalmul pocăinței lui David*: „Dă-mie bucuria mîntuirii tale și cu duh povățuitoriu întărește-mă” (BB, Ps. 50, 13). V. Voiculescu își întărește mărturisirea de credință și implicit lauda adusă lui Dumnezeu cu exemple din *Pentateuh* și din profeți, cum va proceda în frecvente cazuri:

Și pune-n dreapta-mi slă[bă]noagă puterea facerei de bine,
Să fie lucrul minei mele un semn al naltului Tău Tron...
Trimite Harul să-nvieze din nou credința moartă-n mine,
Cum a-nflorit odinioară toiagul blîndului Aron”.
(*Integrala*, p. 158)

Dosoftei recepta astfel, în traducerea sa augmentativă, revărsarea protecției divine: „Tu-m ești stîncă

³⁸³ Paul Valéry, *Poezii. Dialoguri. Poetică și estetică*, ediție îngrijită și prefațată de Ștefan Aug. Doinaș, traduceri de Ștefan Aug. Doinaș, Alina Ledeanu și Marius Ghica. „Cronologie” de Alina Ledeanu, București, Editura Univers, 1989, p. 37.

³⁸⁴ Presupunem că, în 1918, anul cînd apare volumul *Din Țara Zimbrului – Poezii de război*, V. Voiculescu a folosit, în acel moment de efervescentă patriotică, *Biblia* editată de Sfîntul Sinod în 1914, sub patronajul regelui Carol I, „în al 49[-lea] an de domnie”, versiune care continuă tradiția *Bibliei de la București*.

și ferice / Și tu-m trimiț agiutoriul / Cu bine, cu de tot sporiul. / Și pre tine mi-i nedejde, / Doamne, hie-n ce primejde” (DOSOFTEI, O. 1, Ps. 90, p. 208). Poet modern, V. Voiculescu își ia alte libertăți față de textele sacre consultate, nefiind constrâns, ca mitropolitul moldovean din secolul al XVII-lea, să rămână, chiar în cadrul unei versiuni dezvoltate, fidel textului original. În schimb, adaosurile mitropolitului sînt făcute cu scopul de a întări ideea biblică și, prin aceasta, traducerea sa este fidelă și explicită. El rămîne un ideal de traducător în versuri al unui text religios de valoare literară a *Psaltirii*, prin grija de a împăca, pe cît e posibil, principiul obligatoriu al fidelității dogmatice cu exigențele poeziei. V. Voiculescu nu este traducător, nici măcar pe secvențe mici. El va recurge de aceea, în *Rugăciune*, la un adevărat mixaj de texte biblice, însușite creator, în care sugestii din *Psaltire* vin să se întîlnească, fără discrepante, cu cele din *Pentateuh*. Ne vom ocupa mai pe larg de această poezie ceva mai încolo, cînd vom discuta, grupate, și celelalte *Rugăciuni* ale poetului.

Cel de al doilea volum al lui Vasile Voiculescu, *Pîrgă*, vrea să fie, după cum mărturisește poetul în poezia titulară, o chintesență a experiențelor sale poetice anterioare, în care se implică din ce în ce mai mult cu versuri de inspirația religioasă. „Pîrgă” e alegoria roadelor sale literare „date în copt”: „Azi visul rădăcinii pe ramuri strălucește, / Voios stă rodul ciucur și-ncet se pîrguiește... // Și-ncovoiat sub pîrgă, aștept culegători” (*Pîrgă, Integrala*, p. 181). Într-o poezie de coloratură stilistică religioasă, poetul se închipuie a fi *Noul mag*, în drum „Spre Staulul rîvnitului Mister”. În stilul alegoric pe care îl cultiva cu insistență pe atunci, și încă multă vreme după aceea, poetul își pune descoperirile sub semnul unui individualism exaltat, de sorginte romantică, la acest început de drum, îngroșînd mesajul din *Pîrgă*:

Nu mai aștept lumina din afară:
O alta-n mine tainic s-a aprins
Și arde-n fund pojarnica ei pară,
Văpaie noaptea, ziua stîlp de fum –
Cu ochii-ntorși spre ca pornesc la drum.
(*Noul mag, Integrala*, p. 184)

Acest „stîlp de fum/foc”, care vine din adîncimile *Vechiului Testament* (Ieș., 13, 21), transformat de poet în flacără interioară călăuzitoare, stabilește o apropiere voită de destinul lui Moise, acela ce-l avea drept călăuză, în „rugul aprins”, chiar pe Dumnezeu. Astfel de imagini biblice îl frămîntau pe poet încă de pe acum, dar le folosește mai ales ca material alegoric, atunci cînd își precizează țelurile artistice, căutările și speranțele, câteodată dezamăgit. *Îngerul nădejzii* este înlocuit de „Arhanghelul Durerii” (*Integrala*, p. 188). Altădată imaginile biblice devin su-

port în observarea unor reacții la solicitările existenței: „În urma mea iubirea, blestemată, / Ca o Sodomă arde-nflăcărâtă, / Și toată patima și-ntreaga nebunic / Vor fi cenușă pînă-n temelie” (*Sodoma..., Integrala*, p. 189). O iubire defunctă e „raiul de-altădată”, plopul de la poartă, îngălbenit de toamnă, „stîlp pîlpîitor de pară”, dar și „sabia de foc neîndurată / Pe care Heruvimul nevăzut / O flutură spre lumea blestemată / La Poarta Paradisului pierdut” (*La Poarta Paradisului pierdut, Integrala*, p. 193). Apar, tot acum, și semne de pietate psalmică, în forme foarte voalate: rătăcirii omenești și chiar răzvrătiri, care de asemenea nu lipsesc în *Psalmi*. Lamentația poetului, după modelul aceleia a vechiului psalmist („striga-voi ziua și nu vei auzi, și noaptea și nu te vei gîndi la mine”, Ps. 21, 2) sfîrșește în rugăciune: „Ți-e teamă că la treptele-ți slăvite / M-aș înălța pe aripi răzvrătite? // Dar aș veni ca să îngenunchez!” (*Dezlegare, Integrala*, p. 207). Cu volumul *Pîrgă*, V. Voiculescu face pași decisivi în însușirea stilului biblic, cu care își îmbogățește, în asimilări personale remarcabile, propriul său univers de imagini. Referirile directe la *Psaltire*, întocmai ca și în culegerile anterioare, sînt exterioare: „Răsfoia psaltirea veche plină de-nsemnări” (*Patru brazi, Integrala*, p. 223), simple amănunte în reconstituirea narativă a unor biografii.

Poeme cu îngeri (1927), volum monocord în aparență, este o culegere cu o arie tematică mult mai întinsă. Îngerul e mai mult un pretext poetic decît un personaj mitic sacru. Creatură superioară omului, îngerul apare în psalmi îndeplinind diferite funcții din porunca lui Dumnezeu: mesager, între om și Dumnezeu, purtătorul poruncilor sale, dar și executor, ia parte la bătălii, participă la pedepsirea celor păcătoși, îi ajută pe oameni și este cunoscut mai ales ca „înger păzitor”. În descrierea lui V. Voiculescu, îngerul apare învăluit în mister, o ființă din alt tărîm:

L-am cunoscut de cum l-am zărit:
Trimis înadins de soartă,
Mi-a trecut pe la poartă
Și nu s-a oprit.
Era cu părul ca aurora,
Aripele, cu pene de lumină,
Lînced le tira la picioarele tuturora,
Prin pulbere și tină.
Suia din prăpăstii? Cobora din sfînci?
Acoperit de mister,
Cădeau peste el umbre mari și-adînci,
Ca peste toți cei ce vin din cer.
(*L-am lăsat de-a trecut, Integrala*, pp. 246-247)

Universul de sus și universul de jos își ating hotarele dar nu se contopesc. Îngerul își tirăște aripile prin tină și cei doi protagoniști – înger și om – trec unul pe lîngă altul, cufundați în propria lor melanco-

lie. Este o poezie care inițiază despre singurătate și despre timpul care trece, irosit de multe ori cu nechibzuință, despre moarte și viața de dincolo: „...Te amii ... și singur crezi în vraja Vreii!... / Vreerea ta acuma-i numai oase goale, / N-are-o-ncheietură bună, să se scoale, / Și-i aține Moartea calea învierii”. *Înger amînat*, din poezia cu acest titlu (*Integrala*, p. 248), este echivalent cu îngerul morții. „Fata cea bălaie” din *Îngerul din odaie* (*Integrala*, p. 247), în care se reia vechea tradiție romantică a „fetei pe patul morții”, într-o estetică total diferită de aceea retorică a lui Dimitrie Bolintineanu³⁸⁵, se prefacă în înger, iar cel care o deplînge și vrea să pătrundă la ea înfruntă trei „porți” păzite de: „îngerul de la Poartă”, „îngerul de la trepte”, „îngerul de la ușă”, străjeri ai misterului morții („Doamne, ce cătușă ne mai desparte?”)³⁸⁶. Există și în acest volum poezii cu trimiteri directe la marile mituri biblice, cum este acela al heruvimilor puși de Dumnezeu de pază la porțile raiului, după izgonirea din „Grădina sfîntă” a primilor oameni: „Și izgonind pe Adam, l-a așezat în preajma raiului celui din Eden și a pus heruvimi și sabie de flacăra vîlvîitoare, să păzească drumul către pomul vieții” (*Fac.*, 3, 24). Poezie de meditație asupra morții, *Spuneți-i că m-am înturnat* trădează asupra biblică din chiar prima strofă, în care statura „heruvimului flăcărător” stă destul de aproape de aceea din versetul citat: „Tot mai cu greu, prin somn, mi-aduc aminte / De Îngerul la porți străjuitor... / Și dau, în vis, ocol grădinii sfînte, / M-ating de ziduri, bat cutezător... / Dar nu-mi arată poarta, ca-nainte, / Focul heruvim flăcărător” (*Integrala*, p. 249). La porunca lui Dumnezeu din *Psalmul 89*, „Întoarceți-vă, fii ai oamenilor!”, V. Voiculescu dă un răspuns pozitiv în finalul poemului, adresîndu-se heruvimului de la poarta Paradisului cu rugămînta: „Tot aș putea să-l rog, de jos, din tină: / «Te du și spune-I că m-am înturnat!»” (*Integrala*, p. 249) Tema morții, a trecerii pragului suprem și a redobîndirii Paradisului pierdut, ștergerea sancțiunii divine a păcatului originar transmis de la o generație la alta și înălțarea în lumea îngerilor nuanțează această meditație lirică în poezia lui V. Voiculescu.

În angelologia poetului intră și „îngerul durerii” din poezia *Durere*: „Oprită să urce în Ceruri vreod-

dată, / Durerea n-are aripi, să-și facă vînt, / Ci calcă, peste lespezi încovoiate, / Înger pururi încătușat de pămînt” (*Integrala*, p. 251). Aceeași obsesie a blestemului („blestemat va fi pămîntul pentru tine”, *Fac.*, 3, 17), care urmărește pînă departe consecințele păcatului originar, străbate și în versurile: „Brațele-i vîntură cenușă și lut, / Presărîndu-le peste rîni grele./ Dar Domnul a ales-o de la început”. Încredințat, ca vechiul psalmist, că va primi sprijinul pe care îl cere („Tu privești la neazuri și la durere, ca să le iei în mîinile tale”, Ps. 9, 34; „Domnul să-l ajute pe el pe patul durerii lui”, Ps. 40, 3; „voi care mîncăți pîinea durerii” – aluzie la blestemul din Paradis – Ps. 126, 2), poetul întărește ideea de izbăvire, pe care o desprinde din textul biblic, punîndu-l pe om sub protecția îngerilor, emisarii lui Dumnezeu, în memorabile imagini ale salvării prin grație divină, cu o subtilă aluzie la jertfa cristică:

*În ochii ei lucește, încă neînțelească,
Lumina, semnul Lui izbăvitor,
Și a pus-o mai presus, crăiasă
Și pildă, Îngerilor tuturor.*

*Ea nu știe... Dar cînd somnul³⁸⁷ o doboară,
În miezul nopții și-al tăcerii,
Marii Îngeri pe pămînt coboară
Și se pleacă de sărută picioarele Durerii.*
(*Durere, Integrala*, p. 251)

Sînt variate ipostazele din poezia lui V. Voiculescu în care apare și îl ajută îngerul Domnului pe om: „îngerul luminător” (clasificarea dogmatică din *Luminătorul, Integrala*, p. 252), „înainte-mergător” (*Botezul, Integrala* p. 255). Poate că cea mai șocantă și, în același timp, mai proprie acestui poet, este prezența îngerilor în superbe sale pasteluri care i-au stabilit o reputație de nezdruccinat printre reprezentanții genului în literatura română. Trăsătura stilistică esențială, în astfel de pasaje descriptive și meditative din poezia sa, rămîne, peste tot, imaginea rurală, cu tentă folclorică, mai mult sau mai puțin pronunțată, care unește cu ușurință, după un model psalmic („cel ce te îmbraci cu lumina ca și cu o haină”, Ps. 103, 2), spațiul cosmic, populat de viziuni religioase, cu universul concret, țărănesc-arhaic, în cazul de față:

*Îngerul luminător a zburat aiurea,
Lăsîndu-și înșfîptă securea;
Cocioaba sufletului de-atuncea însă-i plină
De soare, de slavă și de lumină.*
(*Luminătorul*³⁸⁸, *Integrala*, p. 253)

³⁸⁵ Poezia lui Bolintineanu, *O fată tinăra pe patul morții*, cunoscută și prin referirea din *Epigonii*, a fost mult gustată în epocă și are numeroși descendenți pînă la Eminescu în *Mortua est*, după G. Ibrăileanu. Vezi Dimitrie Bolintineanu, *Opere*, I, ediție îngrijită, tabel cronologic, note și comentarii de Teodor Virgolic, studiu introductiv de Paul Cornea, București, Editura Minerva, Colecția „Scriitori români”, pp. 924-927.

³⁸⁶ Despărțirea sufletului de trup ocupă un loc extrem de important în credințele populare. Vezi, în acest sens, S.Fl. Marian, *Înmormîntarea la români*, ediție critică de Teofil Teaha, Ioan Șerb, Ioan Ilișiu, București, Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, 1995, pp. 270-285.

³⁸⁷ Sugestia din *Psalmul 126, 2*: „În zadar vă sculați dimineată, în zadar vă culcați tîrziu, voi care mîncăți pîinea durerii, dacă nu v-ar da Domnul somn, iubiți ai săi!”.

³⁸⁸ „Luminătorii picioarelor mele e lînga ta, și lumină cărărilor mele” (BB, Ps. 118, 104).

Obsesia luminii divine („Domnul este lumina mea și mîntuitorul meu” (Ps. 26, 1), revelată de natură, revine mereu în poezia lui V. Voiculescu. Poetul trăiește într-o lume de miracole perpetue, cu profunde rădăcini biblice și folclorice. Ilustrativă ne apare, în acest sens, dar pot fi citate atîtea alte exemple, poezia *Știubeiul din codri*:

*Deschide-n oibul³⁸⁹ văii un ochi curat de apă
Ce-n bulbul lui culege și sugespre lumină
Izvoarele pierdute adînc în sfînci și tină.
O salcie sucită se-ndoaie ca o iasmă
Pe apa visătoare cu miros de aiasmă
În care-un cerb de aur, în orice dimineață
Se-apleacă s-o descînte c-un fir de izmă creață,
Cînd zorile se scutur' cu florile răsirii
Și umplu de lumină altarele pădurii...*

(*Integrala*, p. 267).

Un fior sacru pătrunde în toate aceste văgăuni sălbatică, transformînd pădurea într-un imens altar, străbătut, ca Edenul, de ape misterioase, în preajma cărora își întretaie calea animale „Ce-și tipăresc copita, ori laba sau piciorul, / Ca-ntr-un calîp, în clisa ce-mprejmue izvorul”, cu cerbi de aur, zîne și zmei. Ca în timpul primilor oameni, se profilează în această nouă „grădină a desfătărilor”, ispita unor locuri interzise, cum este cel numit „la știubeie”. Misterul și interdicția de a-l pătrunde amintesc de basm, mai ales că beneficiază și de susținerea unor cuvinte rare, din vocabularul țărănesc, sudic mai ales, a căror asprime este gustată cu voluptate de surprinzătorul poet, care se dovedește atît de vechi și atît de nou în îmbinările lexicale pe care le face. Cerul coboară, în versurile din *Ploaie mare*, blînd sau încărcat de mînia Celui Nevăzut, întocmai ca în *Psalmul 143*, 5-6: „Doamne, pleacă cerurile și te pogoară, atinge-te de munți și fă-i să fumege. Cu fulger fulgeră-i și-i risipește! Trimite săgețile tale și tulbură-i!” – se roagă psalmistul cel vechi. Psalmistul modern, care este V. Voiculescu, preia din versetul citat imaginea lui Dumnezeu, creatorul și stăpînitorul atotputernic al elementelor naturii, încă neinteresat pe deplin de problematica mai complexă din psalmul acesta sau din alții. Un pastel ca *Ploaie mare* va rămîne, de aceea, în cadrul descriptiv al genului, deși „cuvîntul greu” sună amenințător, ca în versetele citate, fără inducerea vreunei consecințe precise:

*O ploaie și un haos s-au așternut pe lume!
Bat îngerii în tobe de nori și Dumnezeu
Cu fulgere își scrie pe ceruri al său nume,
Iar trăsnetul ro[s]tește, citînd, cuvîntul greu.
(*Ploaie mare*, *Integrala*, p. 274)*

³⁸⁹ *Uib* < lat. *obvium* „întîndere, cuprins”, ȘĂINEANU, DU, V, p. 416.

Totul se reduce, în ultimă instanță, în această poezie, la un tablou rustic, în care luna, ca o țărăncă gospodină, după ce amețitoarea scaldătoare a cerului cu pămîntul ia sfîrșit, „își leapadă nestoarsă cămașa ei de nori”. Seria de ingenuități rurale continuă și în alte poeme. Cuvîntul *înger* își are un loc preferat, dezvăluindu-și o nouă capacitate sugestivă, sub presiunea agresiunii semantice a contextului, în care vorbele se îmbină într-un mod cu totul neobișnuit: „Și-aurit întreg de jarul / Care arde-n asfințit, / Lin coboară-n sat văcarul / Ca un înger strălucit!” (*De la pășune*, *Integrala*, p. 265). Deși efectul e pur decorativ, fără acest final, versurile s-ar fi pierdut într-o pasișă cu marca Topârceanu. Un anumit simț al vechimii din aceste poezii descriptive, pline de cuvinte cu rezonanțe stranii și imagini colosale, fac înconfundabile versurile poetului care strecoară, între *îngerul* Domnului și omul de rînd, o tainică intimitate protectoare față de cei „fericiți”, în sens biblic, credincioșii săraci, loviți, nedreptățiți. Aceste poeme ale lui Voiculescu ar putea fi definite cu vorbele psalmistului: „Mărturisi-mă-voiu ție, Doamne, cu toată inema mea, și înaintea îngerilor cînta-voiu ție, căci ai auzit toate graiurile rostului meu” (BB, Ps. 137, 1). Am preferat versiunea din *Biblia de la București*, reluată în *Biblia* din 1914 cu puține schimbări, pentru că e de presupus că pe aceasta a consultat-o V. Voiculescu, cîștigat de stilul ei arhaic, dar și de o anumită exprimare frustă, populară, asociată cu calcul obscur și atît de captivant pentru poezii moderni amatori de deliciale lingvistice ale textelor vechi.

Volumele *Destin* (1933) și *Urcuș* (1937) îl plasează pe autorul lor, ca intenție măcar, *Deasupra sihlei de imagini*, cum își intitulează una din poezii. E îndoielnic însă că reușește să rămînă și „deasupra” imaginarului „silhii” (p. 308) pe care l-a cultivat toată viața, evitînd cu tenacitate cuvintele domesticite, obosite de uz. Sintagma din titlul mai înainte citat mărturisește o opțiune estetică păstrată cu consecvență. *Urcușul*, către un *Destin* care s-a definit, sub forma unui ideal religios mai bine conturat, se face, de aceea, cu aceleași mijloace, declarate de poet deschis și chiar cu superbie, într-o poezie programatică³⁹⁰ închinată, sub acest titlu, *Gîndului*:

*Scoală și gătește-te, că de-acum înainte
Am să te port prin vorbele cele mai colțuroase,
Să te înglodească și să te doară.*

³⁹⁰ Ars poetică din *Poezie* (*Integrala*, p. 304), cu care poate fi pusă în legătură cea intitulată *Gîndului*, exprimă un crez poetic mai curînd calofil, pe direcție folclorică, transformînd versul într-un receptacol de teme, motive și personaje din basme: „Ca să nu zboare la cer ca puricii din basme, pripite, / Mă plec la fiecare, migălos faur, / Și-ncațat agerile versuri la copite / Cu potcoavele rimelor de aur” (*Integrala*, p. 304).

*Razna, din albia limbii de rînd afară,
Pe cărări de piatră abia slomnite
În graiul cu urcușuri bolovănoase,
Peste praguri de expresii încremenite,
Sus pe coclauri de munte,
Un munte de calm și tăcere,
De unde apele au cărat toate vorbele mărunte
Și unde văzduhul miroase a cimbru și-a miere.
(Integrala, p. 297)*

Poeme cu îngeri este, în sensul strict al cuvîntului, doar un ciclu din volumul cu acest titlu. În următoarele două se indică evoluția unei creații poetice extrem de unitare, aproape pe aceleași teme și cam cu aceleași mijloace. În primul rînd poetul își dezvoltă și nuanțează, într-un original amestec de profan și sacru, angelologia începută în volumul din 1927 în multe poeme din *Destin* și *Urcuș*. Reținem doar cîteva exemple: un înger al iubirii, ivit pe „coline dunărene” provoacă o adevărată răscoală („zideau alți îngeri raiul”) în Paradisul sfidat de Eva: „Încremenise raiul cu paznici la intrare, / Corabie-adormită pe cosmicul abis, / Tu stai cu mîna-ntinsă spre albul rod prin care / Îți deschidea păcatul dinamic paradis” (Eva, *Integrala*, p. 301). Vechiul mit este transformat într-un poem de dragoste, în care se infiltrează cu discreție făgăduința izbăvirii de păcat: „Dar pururi și-n pofida arhanghelului mare, / Ea poartă-n sine mărul cereștilor arvuni” (Eva, *Integrala*, p. 301). Îngerii căzuți fac de strajă la poduri (vămile văzduhului)³⁹¹: „Încovoiați pe săbii ard îngerii la poduri. / Sub ochii lor sălbateci pe-alătura, supus, / Trec sprijinit în suflet ca-ntr-un toiaș cu noduri, / Tăiat din mărăcinii pustiilor de sus” (*Vis rău, Integrala*, p. 300). Asemenea *îngerii răi*, „cu ochi sălbatici”, spune poetul, întîlnim și în vechii psalmi: „Trimise la ei îngiia mîniei lui, mînie și urgie și necaz, trimitere preîn îngerii răi” (BB, Ps. 77, 54-55; B 1914, Ps. 77, 54).

Dumnezeu apare adeseori înconjurat de „îngerii lui” în ceruri, ca în Ps. 96, 8: „Închinați-vă lui, toți îngerii lui”. V. Voiculescu îi receptează și ca însoțitori pe pămînt ai lui Dumnezeu, situîndu-se într-un punct în care folclorul interferează cu literatura religioasă apocrifă: „Tu nu prea pogori pe țărîna pustie, / Cu îngerii Tăi să mănînci pîinea mea, sub cort, / Ca-n dumnezeiasca de-odinioară Xenofilie” (*Așteptare sub cortul pustiei, Integrala*, p. 311). În această „Xenofilie” sînt evidente ecurile din *Pentateuh* (*Exod*, *Deuteronom* și *Levitic*, mai ales), dar și din *Psaltire*³⁹². În Ps. 95, 7, David exclamă: „Aduceți Domnului, neamurile limbilor” (BB), „semințiiile popoarelor” (B 1968) și mai departe în BB: „Judeca-va noroadele cu direptate” (v. 10); „Judeca-va lumea cu direptate și noroadele cu adevărul lui” (v. 13). Nedrep-

tățirea străinilor este sancționată de Dumnezeu: „Și pre cel nemernic [= străin] să nu-l chinuiți, nice să nu-l întristați, pentru că ați fost nemernici în pămîntul Eghiptului” (BB, *Ieșirea*, 22, 21). Concordanța versetelor din Ps. 95 cu cele din Ps. 147: *Al lui Agheu și al lui Zaharia*: „N-au făcut așa la toată limba, și judecățile lui nu le-au arătat” (BB, Ps. 147, 9), cu cele din *Pentateuh* și apoi cu poemul *Așteptarea sub cortul pustiei*, ne ajută să înțelegem mai ușor titlul versurilor lui V. Voiculescu referitoare la această „dumnezeiască de-odinioară Xenofilie”, în care poetul i-ar dori din nou implicați pe Dumnezeu și îngerii lui. Într-o *Plîngere către Heruvim*, autorul localizează o astfel de întîlnire cu îngerul de lîngă tronul lui Dumnezeu în Carpați: „Nu știi, a stat pe Ceahlău, Penteleu, ori Negoii, - / Era în somn și n-am cunoscut creasta” (*Integrala*, p. 312). Poezia alunecă în folclorul cu povești despre Dumnezeu și Isus, pentru a scoate în relief o nemulțumire omenească: „Bătrînul Dumnezeu nu ne-a mai călcat Bărăganul, / Și pe apele noastre nu mai umblă Isus” (*Integrala*, p. 312). Față de Arghezi, care nu localizează această frustrare, Voiculescu apelează, în momentele de restricte personală sau colectivă, la ajutorul îngerilor, după un model biblic cunoscut foarte bine. Heruvimul, căpetenie îngerească, este chemat să participe, împreună cu „toată îngerimea”, la „răscumpărarea sufletelor”³⁹³:

*Pune îngerimea toată să-L roage.
Spune-i ce zăcămintă ne dorm sub dezastre,
Și că pentru răscumpărare, biete suflete miloage,
Îi dăm haraci tot venitul vieților noastre
Și-i punem în mîini inimile noastre, zăloage.
(Integrala, p. 312)*

Întrepătrunderea motivelor biblice cu cele folclorice rămîne o trăsătură fundamentală a liricii lui Voiculescu. Omul trăiește între hotarele „minunii”, cum se afirmă în *Balada sfîntului din cîmp*: „De-a lungul stepei cu zeghe murgă / Mierea minunii n-a încetat să curgă. // Sufletele nu mai zac oloage / Lutul slut a-nceput pentru suflet să se roage” (*Integrala*, p. 368). Centrul de greutate, după cum vom constata, se mută cu ușurință dintr-o parte în alta, cu o pondere variabilă între folclorul de esență profană și cel sacru, dar ambele caracteristici menționate se regăsesc mereu. În poezia de inspirație folclorico-etnografică, sentimentul religios se infuzează, ca în *Balada* citată, în tradițiile de viață rustică și pastorală, pe un fundal de hagiografie populară³⁹⁴:

³⁹³ Vezi nota 391, referitoare la *Vămile văzduhului*.

³⁹⁴ Poate fi vorba aici și de un fapt real: viziunile ciobanului de la Maglavit, personaj asemănător „fericiților” din *Scripturi*, care a făcut multă vîlvă în presa vremii, fiind socotit sfînt de pelerinii care îl vizitau în număr mare, țărani îndeosebi.

³⁹¹ S.FI. Marian, *Vămile văzduhului, op.cit.*, pp. 286-290.

³⁹² Vezi lista, mult mai bogată, a surselor referitoare la statutul străinilor în *Vechiul Testament* consemnată în DB, p. 1233.

*Singur și neaoș, el a purces
Printre oile limpezi din șes.*

*Și-a luat doar, sfios ca o slugă,
Merinde: un fluier cu doine-n glugă.*

*Prins de foame îngerească în cimp, cu dinții
A mușcat din rădăcina credinții*

*Și-a deznodat atunci, ca niște nojițe de peri
Din fundul de somn gîngavele-i puteri.
(Integrala, p. 367)*

De cealaltă parte se situează, fără a se rupe de cea dintîi, creația lirică în care prevalează motivele biblice. Una din poeziile semnificative, în acest sens, este *Noul vînător*. Motivul a fost folosit și de Arghezi: „Și te pîndesc în timp ca pe vînat” (*Scrieri I*, 1962, p. 62). Poemul lui V. Voiculescu ne pune în fața unei vînători mistice la care se face referire și în *Psalmi*. Este vînat, de cele mai multe ori, credinciosul, de către cel fără de credință, viclean, rău, nelegiuit. Victima cere protecția lui Dumnezeu împotriva acestor forțe ale răului, cărora trebuie să le reziste. Poetul preia sensul metaforic al vînătorii din *Psaltere*, îl trece prin filtrul livresc al mitului „îngerilor căzuți” (Lucifer/Satana, despre care s-a scris, de la romantici încoace, o întregă literatură) pentru a oferi chipul unui nou răzvîrătit: „Pe piscuri reci de cifre-și trece anii / Și munți de slove-ncălecînd mereu, / El umblă pe-nălțimile Satanei / Cu gîndul de-a vîna pe Dumnezeu”, deoarece „Trufii de înger îl împing spre creste” (*Integrala*, pp. 363-364). Versurile acestea pot fi puse în legătură cu BB, Ps. 58, 3-4: „Căci iată, au vînat sufletul meu; puseră-se asupra mea cei tari”; BB, Ps. 90, 3: „Căci el te va izbăvi den lațul vînătorilor și den cuvîntul gîlcevitoriu”; BB, Ps. 93, 21: „Vîna-vor preste sufletul dreptului și sînge nevinovat vor osîndi”; BB, Ps. 123, 6-7: „Sufletul nostru ca o pasăre să izbăvi den lațul vînătorului”; BB, Ps. 139, 12: „pre bărbatul strîmb rēlele-l vor vîna spre stricăciuni”.

Cu intenție am citat mai multe exemple, pentru a cuprinde diferite situații în care apar cuvintele *a vîna* și *vînător* și a înlesni astfel calea unei mai judicioase apropieri a versurilor din poemul *Noul vînător* al lui V. Voiculescu de sursa psalmică. Poetul este preocupat de păcatul trufiei omului superior care se crede asemenea lui Dumnezeu: „Cu geniul închis în întristare / El chinuie azurul cu-ntrebări”. Pedepsa, prezibilă, este chiar rodul victoriei în această miză absurdă, și noul Lucifer cade înfrînt de povara vînatului rîvnit, prins, ca în metafora biblică, în propria lui capcană:

*Nou vînător de spaimă sacre pune
În pînda nopții stelelor capcană,
Jupoaiă tainele de sumbra blană
Și cu săgeata trage în minime.*

*Ochește tot mai sus... Pîn'ce-ntr-o seară
Rănește duhul și-l încarcă pradă
Pe umeri triști de suflet, ca să cadă
Sub diafana leșului povară.
(Integrala, p. 364)*

V. Voiculescu lasă impresia că nu și-a propus să scrie *Psalmi*, poate și pentru a evita comparația cu Arghezi, ci doar poezii lirice, pe diverse teme, în care folosește versetul biblic, profund asimilat, făcînd apel, cum era de așteptat, și la *Psaltere*. În ultima ediție din lirica poetului, cea mai amplă de pînă acum, îngrijită de Roxana Sorescu, nu întîlnim nici o poezie cu titlul *Psalme*, frecvent folosit, în schimb, de Tudor Arghezi în *Cuvinte potrivite*. E un motiv în plus să ne întrebăm atunci, unde se înscriu, din acest punct de vedere, și unde încetează legăturile dintre cei doi poeți: Arghezi, autor declarat de *Psalmi* și Voiculescu, poet cu vocație de psalmist. Una dintre poeziile cu rezonanțe argheziene, din volumul *Urcuș*, poartă titlul *Fructul oprit* și reprezintă o fază pe care poetul o va depăși curînd, după 1937, cînd „Rugăciunile” sale își vor pune pecetea tot mai mult pe o parte întinsă, poate cea mai originală, din creația sa lirică. Deocamdată, vecinătățile dintre Arghezi și Voiculescu sînt evidente: „Pe-o ramură ce-azurul lîn străpunge / De ce nu ești un măr înrumenit?... / Cum Te-aș mușca de Te-aș putea ajunge, / Tu, Doamne, n lume singur fruct oprit” (*Integrala*, p. 381). Amîndoi poeții, în ardoarea lor de a fi cît mai aproape de Dumnezeu, vor imposibilul: confirmarea prin simțuri a extazului mistic: „Vreau să te pipăi și să urlu: «Este!»” (Arghezi). Întrebarea lui Voiculescu din *Fructul oprit*: „Mi-ești ploaie caldă, știu, mi-ești vînt de vară / Dar Tu întreg, Tu pur cînd vei sosi?” rămîne fără răspuns, și dorința lui Arghezi fără mîngîiere, pentru că amîndoi știu prea bine „că nu se poate” (ARGHEZI, *Scrieri I*, 25). De o influență a lui Arghezi asupra poeziei religioase a lui V. Voiculescu e mai greu să se vorbească dincolo de sursa lor comună, *Biblia*. În rest, ceea ce pare asemănare este rezultatul unei înzestrări neobișnuite în folosirea reprezentărilor concrete. Vorbim de un anumit tip de imaginație, deci de o însușire nativă, iar rezultatele sînt de ordin stilistic în primul rînd.

Aceasta ne obligă să observăm și linia de demarcație dintre cei doi scriitori. La nivelul lexicului, Arghezi parcurge o arie mult mai întinsă decît Voiculescu și împărăția lui de îngeri, rămîinîndu-le familiar ambilor poeți doar vocabularul din universul rustic și gospodăresc în general. Puse în contexte particulare, cuvintele astfel selectate pot conduce la efecte șocante în dialogul cu Dumnezeu, ceea ce lasă loc pentru calificări incriminante, formulate împotriva lui Arghezi în primul rînd, deși astfel de mijloace sînt folosite și de Voiculescu. În angelologia lui V. Voiculescu, pentru a relua un motiv preferat de poet,

apare și un înger profan, „păgîn”, cum îl numește într-un poem mitologic (*Scutul Minervei*), simbolizînd gîndirea care se înalță: „Minerva luminată te-nalță azi pe scut” (*Integrala*, p. 385). Îngerul de pază, spre deosebire de sobrul înger al gîndirii, se cam pierde, ca pajul Cupidon al lui Eminescu, între mătăsurile iubitei: „Cîți îngeri de mătase ai de pază? / Cînd zboară-n lături fragedul lor stol, / Ies sîni și brațe, rază după rază, / Din visteria trupului, domol” (*Cîntec pentru dezbrăcare*, *Integrala*, p. 373). Pentru a avea trupul iubitei, poetul este gata să renege cerul: „Calc nori și îngeri, goală li te rump, / Lung să-ți sărut și să cuprind deodată / Tot adevărul trupului tău scump” (*Integrala*, p. 374). A-ți întemeia judecățile critice, scoțînd din metaforele poetului intenții blasfematorii, este o erezie care violează însăși esența poeziei. Alături de Argezi, V. Voiculescu respinge, în versurile sale pătrunse de adîncă religiozitate, orice urmă de fariseism estetizant. În *Cupa*, poezie cu accente polemice, va clama cu superbă luciferică eliberarea creației poetice din chingile oricărei constrîngerii, chiar și divine:

*Cuget revărsat peste țărmi de poezie,
Mîl de iad cu cerești aluviuni,
Sîmburii de azur au rodit erezie,
Singură bezna-mi izvorî minuni.*

*Albastre rîpi de raiuri n-oi mai privi vreodată,
Căci văd mereu și-aievea cu pumnii răzvrățiți
Din cer pînă-n adîncu-mi vîrsîndu-se surpată
O neagră cataractă de îngeri prăvăliți.
(Integrala, p. 355)*

2. O apocatastază voiculesciană: iubirea ca „liturghie cosmică”

Dacă, așa cum am văzut, poetul nu scrie *Psalmi* propriu-ziși, are în schimb cîteva *Rugăciuni* pline de profundă pietate psalmică. Prima poezie cu acest titlu a apărut în volumul *Din Țara zimbrului*, 1918, și e pătrunsă de întreaga ardoare pusă de vechiul psalmist în dobîndirea împărăției cerești: „Dă aripi rugăciunii mele și-nlătură-i din drum străjerii, / Ca, slobodă, pînă la Tine să urce vămile la cer” (*Integrala*, p. 158). Voința lui Dumnezeu e legea și scopul fundamental al propriei sale existențe: „Dă-mi numai dragostea Ta sfîntă și dreptul meu de-ntîi născut, / Povățuiește-mă pe cale și prin amara rătăcire / Doar voia Ta să-mi fie ținta și Duhul Tău să-l am drept scut”. Regăsim în poezia lui V. Voiculescu întreaga gamă a sentimentului de adorație pentru Dumnezeu din psalmi, în mărturisiri directe și în fapte, în toată complexitatea trăirilor omenești, din care nu lipsesc momentele de rătăcire și derută, depășite sub pavăza divină, pe care o cere și de care se bucură. În ruga poetului apar toate imperativele morale din vechii

psalmi davidici: mila și iertarea, facerea de bine, blîndețea, bunătatea, dreptatea, credința nestrămutată: „Sădește-n sufletu-mi sălbatic izvorul milei și-al iertărei”; „Pune-n dreapta-mi slă[bă]noagă puterea facerei de bine”; revarsă bunătatea vindecătoare „pe aspra-mi inimă zguroasă, topită-n focul bunătății”; „Apasă, fără șovăire, adînc pecetia dreptății / Cu stema Ta nebiruită să fiu de-a pururi întărit” (*Integrala*, p. 158). Pasajele imprecative la adresa răului și cele imnice din finalul *Rugăciunii* lui V. Voiculescu urmează același model psalmic, întărit și de numele unor cunoscute personaje biblice: Aron („Trimit Harul să-nvieze din nou credința moartă-n mine, / Cum a-nflorit odinioară toiagul blîndului Aron”), Iacob, Isaia:

*Nu cer, cum ai făcut lui Iacob, ca îngerii să mă slujească
Dar vreau ca marele Protivnic în fața mea să dea-napoi,³⁹⁵
Întreaga răului urzire ca praful să se risipească:
Și-ntreg Păcatul vechi să-și piarză împărăția-i peste noi.*

*Iar dacă vrei ca pe vecie să nu mai uit ce-i bucuria
Răsfrînge-n ochii mei de tină o rază din lumina Ta,
Și pune-mi jar aprins pe buze, cum ai făcut lui Isaia,
Cu foc sărută-mă pe gură, ca să Te pot apoi cînta.
(Integrala, pp. 158-159)*

Intertextualitatea evidentă din *Rugăciunea* lui V. Voiculescu, ca și din atîtea alte poezii religioase ale sale, se extinde mult peste limitele *Psaltirii*. Întîlnirea lui Iacob cu îngerii este consemnată în *Fac.*, 32, 1: „Și căutînd, el a văzut oștirea lui Dumnezeu tăbărită, căci l-au întîmpinat îngerii lui Dumnezeu”. În prima strofă, poetul se adresează lui Dumnezeu, după un cunoscut model psalmic, cu rugămîntea de a-i primi rugăciunea. Luăm ca punct de referință *Psalmul 5 al lui David*: „Graiurile mele ascultă-le, Doamne! Înțelege strigarea mea! Ia aminte la glasul rugăciunii mele, Împăratul meu și Dumnezeuul meu. Căci către tine mă voi ruga, Doamne” (B 1968, Ps. 5, 1-2). Remarcăm că în toate versiunile de care ne-am folosit (BB, B 1914, B 1968), oricît de îndepărtate în timp, aceste versete sînt aproape identice, din cauza caracterului lor ritualic. Versurile lui Voiculescu, profund individualizate, fac aluzie la păcatul originar, la răscumpărarea, prin durere, a stării de grație primordiale și la refacerea comuniunii cu Dumnezeu:

*Părinte, eu, fiu bun al slavei, copil de suflet dat durerii,
Ajuns la vîrsta bărbăției mă-ntorc și moștenirea-mi cer
Dă aripi rugăciunii mele și-nlătură-i din drum străjerii,
Ca, slobodă, pînă la Tine să urce vămile la cer.*

*Nu vreau din curțile-ți bogate nici avuții, nici strălucire,
Dă-mi numai dragostea Ta sfîntă și dreptul meu de-ntîi născut,*

³⁹⁵ Doza de ambiguitate din acest vers poate fi pusă în legătură cu imprecizia textului biblic din *Rugăciunea lui Iacob*, *Fac.*, 32, 24: „Rămînînd Iacob singur, s-a luptat cineva cu dînsul pînă la revărsatul zorilor” (s.n.).

*Povățuiește-mă pe cale și prin amara rățăcire
Doar voia Ta să-mi fie țința și Duhul Tău să-l am drept scut.
(Integrala, p. 158)*

„Întreaga răului urzire” din *Rugăciunea* lui Voiculescu este spulberată cu cuvintele psalmistului: „ca praful, ce-l spulberă vîntul de pe fața pămîntului” (Ps. 1,4). În puritatea reinstalată după înlăturarea răului („Că știe Domnul calea dreptilor, iar calea necredincioșilor va pieri”, Ps. 1, 6), glasurile împreunate ale vechiului și noului psalmist înalță „cîntarea” (psalmul) de laudă: „Și limba mea va grăi dreptatea Ta, în toată ziua, lauda Ta” (Ps. 34, 27) / „Și pune-mi jar aprins pe buze [...] ca să Te pot apoi cînta!” (Voiculescu, *Rugăciune*, *Integrala*, p. 159). *Rugăciunile* lui V. Voiculescu ne invită la un periplu pe o bună parte a *Bibliei*, de la *Geneză* și *Exod*, pînă la *Isaia*. Astfel de referiri sînt specifice *Psaltirii*, numită, din această cauză, „o *Biblie* în miniatură” (Luther) sau „*Biblia* în *Biblie*”³⁹⁶. Prezența unor astfel de repere în poezia religioasă a poetului român, privită din acest punct de vedere, întărește în mod indirect caracterul ei psalmic, în sens davidic.

Poeziile pe teme religioase din lirica lui V. Voiculescu ar putea fi împărțite în două categorii, dacă plecăm de la sursa biblică: cele care se mențin în sfera psalmilor davidici și a *Vechiului Testament* în general, și cele care depășesc această limitare, deschizîndu-se spre *Noul Testament*. Clasificarea aceasta, ca multe altele, are o bună doză de arbitrar, pentru că punțile dintre cele două mari părți ale *Bibliei* nu pot și nici nu trebuie să fie rupte, ele constituind un întreg, chiar dacă doctrinar se separă în „vechea” și „noua lege”. Cum nu intenționăm să intrăm în chestiuni de teologie, vom observa doar că poeziile religioase ale lui Voiculescu, fie că se numesc sau nu astfel, devin meditații despre puterea *Rugăciunii*, în care, implicit, poetul își mărturisește dragostea nemărginită pentru Dumnezeu: „Nu tai piatră să-ți ridic minune, / Îți cioplesc un templu din plăpînd: / Sus pe limpezi stîlpi de rugăciune / Bolți de dor sub turle mari de gînd” (*Rugăciune*, *Integrala*, p. 424). Limbajul pare secătuit de sevă, lipsit de spontaneitatea asociativă și de savurosul vocabular popular din volumele anterioare. Deși se vorbește de „neștire”, extazul este prea gîndit: „Și pornesc prin vasta mea neștire / Să Te caut cu antene de extaz”. Poetul își deschide cu o oarecare dificultate poetică acele „pîrtii către rai” spre care pornește dominat de ideea stabilirii, într-o formă superioară de existență, în eternitatea redobîndită în preajma lui Dumnezeu: „Curg încremenit. De ce m-aș teme? / Către Tine trece-un singur vad / Doar un pas afară din tărîm și vreme / Și-n prăpăstiile liniștilor cad” (*Integrala*, p. 424).

³⁹⁶ DB, p. 1091.

Reia și în alte poeme aceeași temă obsesivă a drumului salvării și recuceririi dreptului de a fi mereu în preajma lui Dumnezeu, pentru care se roagă „noapte – zi” (cf. „grăind de ele cînd ședeți acasă și cînd mergeți pe cale, cînd vă culcați și cînd vă sculați”, *Deut.*, 11, 19):

*Ca pe-o cetate-n piscuri de minuni,
Aseđindu-L noapte – zi, mereu
Cu armele nenvinsei rugăciuni,
Suim să cucerim pe Dumnezeu...*

*Stau miliardele turnuri fără-nfrîngeri
Și miliardele de porți la fel...
Și fiecare poartă e un inger
Prin care să străbatem pîn' la El.*

(*Străbateri*, *Integrala*, p. 429)

Întrezăriri, volumul din 1939, nu depășește intenția din titlu. Abia în poeziile publicate postum, tema fundamentală, comuniunea cu Dumnezeu, își găsește conturul deplin și adîncimea necesară. Cel mai bine se observă această metamorfoză, doar anunțată în ciclurile anterioare, în poezia care deschide ampla culegere de postume din *Călătorie spre locul inimii*³⁹⁷. Titlul acesta, ca și întreaga poezie își au un punct de plecare în *Psalmul 39*, 11: „Ca să fac voia Ta, Dumnezeu meu, am voit și legea ta înăuntru inimii mele”. Acest drum îl reface și îl declară explicit poetul în *Călătorie spre locul inimii*: „...Locul inimii noastre? Cine-l știe? Cîți îl cer? / Vîrtejul cugetelor nu-i chip să ne poarte... / Locul inimii noastre sălășluiește-n Cer / Și-n el lumina lină a Celui fără-de-moarte. // [...] Doamne, spre locul: inimii noastre? Inimii Tale? 'ndreptează / Pașii rugăciunii obosită de cale, / Acolo unde deodată mintea se deșteaptă trează, / În amiaza Eternității Tale” (*Integrala*, p. 562). Ca și vechiul psalmist („Legea Dumnezeului său [celui drept] în inima lui, și nu se vor poticni pașii lui”, B 1968, Ps. 36, 31), poetul fixează locul legii lui Dumnezeu în pieptul credincioșilor („strîngeri dulci la piept”) punîndu-se sub scutul „Slavei mari” („Împăratul Slavei”, Ps. 23, 7-8), departe de deșertăciunile lumii, de neascultare („pumni întorși spre boltă”) și de păcat:

*În psalmii lumii plîngere și sfadă
Ori vrăji de șarpe molcom descîntînd.
Vreau rugăciunea mea ca o baladă
În drum spre Minăstirea dintr-un gînd.*

.....
*Și, iată, El deschide slava mare,
Întinde brațele: «de cînd te-astept».
Ah, rugăciunea, pura-ntîmpinare
Umire-naltă, strîngeri dulci la piept.*

(În orice rugăciune, *Integrala*, p. 507)

³⁹⁷ Urmăm, cum am procedat peste tot, subdiviziunile stabilite de editor, în *Integrala operei poetice a lui Voiculescu*, [*Călătorie spre locul inimii*], pp. 505-600.

Imnuri de slavă și de recunoștință, *Psalmii* oferă cel mai cuprinzător cod de morală în formă poetică. Dumnezeu este întruchiparea perfectă a legii morale pe care o primește Moise, „omul său”. V. Voiculescu enumeră virtuțile puse sub această pavăză într-o poezie explicit dogmatică, *Așa zice Domnul*: adevărul („Doamne, Dumnezeul adevărului”, B 1968, Ps. 30, 5), dreptatea („Dreptatea și judecata sînt temelia scaunului tău”, B 1968, Ps. 88, 14), mila („Fericit cel care caută la sărac și la sărman”, B 1968, Ps. 40, 1), bunătatea („Nădăjduiește în Domnul și fă bunătate”, B 1968, Ps. 36, 3). Toate aceste trăsături morale din vechii psalmi sînt încununat de iubirea creștină în poezia lui V. Voiculescu, adînc împlîntată în „Legea nouă”, care dă o altă dimensiune raporturilor dintre om și Dumnezeu, păcat și mîntuire: „Precum și David vorbește despre fericirea omului căruia Dumnezeu îi socotește dreptatea fără fapte: Fericiți aceia căroră li s-au iertat fărădelegile și ale căror păcate li s-au acoperit!” (Pavel, *Rom.*, 4, 6-7); „Deci fiind îndreptați din credință, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Isus Hristos” (*Rom.*, 5, 1). *Vechiul și Noul Testament* stau alături pe masa de lucru a lui V. Voiculescu atunci cînd își scrie poemele religioase, ca în versurile de meditație teologică din *Așa zice Domnul*:

*Pînă nu vă veți înțelege cu Dreptatea
Și cu Adevărul nu veți face Pace
Nu se vor întemeia sufletele voastre
Ci mereu cu ele mă voi război.*

*Ca pe niște culburi de jivini spurcate,
Pînă nu vă veți înfrăți cu Mila
Și cu Dragostea nu veți face legămînt
Pururea pre voi vă stîrpesc:*

*Că nu spre fărădelegi Eu însumi v-am zămislit,
Nici pentru minciună v-am dat sufletul meu,
Vărsătorilor de sînge, zice Domnul,*

*Ci ca lumea s-o împărtășesc cu Frumusețea,
Cu Bunătatea să o mîngîi
Și pre voi în lumina mea sădindu-vă,*

*Cu Iubirea să o încununez.
(Integrala, p. 509)*

S-ar putea ca lectorul neatent sau mai puțin pregătit să citească textele religioase ale lui Voiculescu, să fie frapat de accentele „argheziene” din unele poezii ale sale, fără să observe sursa psalmică, biblică în general, care se manifestă în versurile ambilor poeți, în îndoiala și căderea omenească ce le invadează pe alocuri: „Cum ții și Tu la amănunte, / Te legi de forme și alegi? / De ce Te-arăți numai pe munte / Și-nveșmîntat numai în legi?” (*Integrala*, p. 509). Inepuizabila nevoie omenească de reprezentare concretă a divinității nu trebuie confundată cu refuzul de a crede. Față de Arghezi, Voiculescu do-

vedește o mai profundă consecvență în afirmarea comuniunii cu Dumnezeu: „Nu dragoste, nu milă, nu iertare, / Vreau dumnezeiasca mea stare / Dă-mi-o, dă-mi înapoi ceea ce am avut. / Întregește-mă și întregește-Te, Doamne, iar cu mine” (*De profundis, Integrala*, p. 511). În acest punct crucial, poetul întrevede mîntuirea prin jertfa lui Hristos:

*Inimă a lui Dumnezeu, Doamne Iisuse Christoase,
Cel ce-Ți gîlgiu singele pînă jos, în adîncimi,
Deschide-Te rugăciunilor noastre sfoase,
Dulce miez al misterioasei Treimi.*

*Floare a Cosmosului, Frumusețe a Dragostei nencetate,
Spic suprem al nestinsei Lumini Dumnezeiești,
Unic Cuvînt, Eternitate în Eternitate,
Dulce Fulger care pe nimeni nu orbești,*

*Nu ne lăsa pe noi în bezmetica ceață,
În somnul lumii cu buimace visări:
Trece-ne cu Tine din existență la Viață,
Sus, în minunea mării Deșteptări.*

(*Inimă a lui Dumnezeu, Integrala*, p. 522)

Desprinderea de pămînt, într-o deplină contopire cu Dumnezeu, se transformă, în poezia religioasă din *Călătorie spre locul inimii*, într-un laitmotiv liric. Nota specifică a acestor poeme de sfîrșit este dată de suspinul omenesc ce-i scapă poetului chiar și atunci cînd aspirația spre transcendență pare gata să-l absoarbă. O emoție nedisimulată se ridică deasupra aridității dogmatice. Dacă David spune: „Binecuvînta-voi pe Domnul, cel ce m-a înțeleptit; la aceasta și noaptea mă îndeamnă inima mea” (Ps. 15, 7), replica lui Voiculescu îmbină ecouri din *Psalmul 93* („Înțelegeți, dar, cei neînțelepți din popor, și cei nebuni, înțelepțiți-vă odată. Cel ce a sădit urechea, oare, nu aude?, sau cel ce a zidit ochiul, oare, nu privește?” (Ps. 93, 8-9), cu ecouri din *Epistola către romani a sfîntului apostol Pavel*, cap. 3: „Toți oamenii, fără osebire, sînt păcătoși” și se vor „răscumpăra” (*Rom.*, 3, 24) prin Isus Hristos, „care s-a dat pentru păcatele noastre și a înviat pentru îndreptarea noastră” (*Rom.*, 4, 25). Paranteza apostolului Pavel (*Rom.*, 3, 5): „Ca om vorbesc” pare să-l fi marcat pe Voiculescu, atunci cînd scrie:

*Eu, un nebun, un netot,
Pumn de fum, strop de nisip,
Eu Te vreau, Doamne, să-mi fii Tot!
Nu știu să-mpart, nu citez să aleg,
Ici inima, dincolo mintea să Te vrea,
Eu Te rîvnesc, omenește, pe Tine întreg
Pentru toată păcătoșenia mea.
Să nu-mi fii numai îndemnul și călăuză,
Numai cugetul, ori sfatul,
Tu neatînsul, Tu negrăitul
Tu să-mi fii văzul, Tu auzul
Tu gustul, Tu pipăitul,
Tu răsufierea.
Mie, slabul, spre patimi plecatul.*

Nu numai limanul și răscumpărarea,
 Tu să-mi fii zbciumul, chinul, furtuna, pierzarea!
 Nu numai lumina,
 Ci Tu primejdia, Tu bezna, Tu cazna, Tu vina,
 Tu ispita, Tu răutatea, Tu tot păcatul!
 (Nebumul, *Integrala*, p. 516)

Versurile acestea par, la prima vedere, șocante, în special cele din ultima parte a poemului. Identificarea cu Dumnezeu de aici izvorăște, dintr-o puternică dorință de totalizare ajunsă la limitele ei extreme: „Doamne, să-mi fii Tot!”. Altfel spus, „întregirea” miraculoasă, de care poetul vorbește în altă parte („Tu, Doamne, supremă întregire”, *Întregire, Integrala*, p. 525), devine sinonimă cu „mîntuirea”. Din punct de vedere retoric, antifraza din finalul poeziei adîncește sentimentul de cucernicie. Nebunul nu-i altcineva decît devotul într-o formă paroxistică. În psalmi, pe urmele celui credincios se așine cu gînduri rele, întinzîndu-i curse, un vrăjmaș viclean, pentru înfrîngerea căruia psalmistul cere ajutorul „Celui prea înalt”: „Că El te va izbăvi din cursa vînătorilor și de cuvîntul tulburător” (Ps. 90, 3); „Sufletul nostru a scăpat ca o pasăre din cursa vînătorilor; cursa s-a sfîrșit și noi ne-am izbăvit. Ajutorul nostru este în numele Domnului, celui ce a făcut cerul și pămîntul” (Ps. 123, 7-8). Mai mult decît poezia lui Arghezi (vezi *Psalmul VI, Scrieri*, 1, p. 62: „Te drămuiesc în zgomot și tăcere / Și te pîndesc în timp, ca pe vînat”), poezia lui Voiculescu instruieste, în replică, am spune, o adevărată vînătoare mistică:

Ispita nerăbdării mă arde ca o lavă:
 O, dac-aș fi un vajnic, 'nalt vînător în duh,
 Cît șoimul rugăciunii să mi-l reped în slavă
 Să Te vîneze, Doamne, din larguri de văzduh.
 (Vînător, *Integrala*, p. 526)

Rezultă din aceste versuri aceeași obsesie fundamentală a „întregirii” mistice. Deși poetul pare, formal, îndatorat lui Arghezi: „Ești șoimul meu cel căutat” (Arghezi), „Șoimul rugăciunii să mi-l reped” (Voiculescu), trebuie reținută, în această poezie ca și în altele, autenticitatea sentimentului de adorare mistică, prin care poezia religioasă românească dobîndește, cu opera sa, cea mai de seamă și mai originală realizare. Poet creștin, V. Voiculescu depășește psalmul davidic, călăuzindu-și inspirația lirică spre *Evangheliile* (vezi poezia cu acest titlu) *Noului Testament* care-i deschid un orizont moral distinct, acela al iubirii („Și acum și pururea [...] pune-mă la toate muncile iubirii” (*Și acum și pururea, Integrala*, p. 559) și înțelegerii afective din *Evangheliile*:

Lăsată nouă spre biruirea răstribții
 Eternă diată a Domnului sublim
 În teascul inimii lor Te-au diortosit evangheliștii
 Pentru ca noi, nu cu ochii, ci cu inima să te citim.
 (*Integrala*, p. 536)

„Împărtășit” cu Dumnezeu („Dănuind în cosmos, Doamne, n drum spre Tine, / Simt că sînt un soare ce nu se mai stinge”, *Împărtășirea, Integrala*, p. 523) și, implicit, prin această comuniune, cu întregul univers, poetul ia parte la ceea ce singur numește, în poezia cu acest titlu, *Liturghia cosmică*:

Doamne, lucrarea pe care ai început-o cu mine
 Simt că nu se va sfîrși aici și cu moarte:
 Slujesc în alaiul unei uriașe liturghii străine,
 Și nu mă poate opri în el și pentru sine
 Acest pămînt îndatorat doar să mă poarte.

Îl calc numai – tindă cu lespezi puține –
 Lapăd în el straiete de rînd, îmbrac pe cele divine
 Și trec cu alaiul Tău spre altar mai departe
 La spăimîntător de dulcea-mpărtășire a-ntreg Cosmosului
 cu Tine.
 (*Integrala*, pp. 597-598)

Această nouă orientare, profund creștină, dar cu rădăcini ce merg pînă la originea religiilor, îi aduce în memorie vocabularul poeziei sale mai vechi, precum și imagini din iconografia populară și din basm: „O, țara mea mîncată de jivine, / Pe drumurile-ți albe-n triste sate, / Cu traista de cerșetor în spate, / Azi iar colindă Dumnezeu prin tine” (*Cerșetorul, Integrala*, p. 568). Același mister al comuniunii cu Dumnezeu prezidează și un *Colind* în metru popular: „În mijloc Tron luminos / Și, pe el, Domnul Hristos, / Care mult se bucura / Duhul Sfînt s-alătura / Și acolo rămînea / Și acum și pururea. / Și noi, Doamne, ne-am sculat / Colibele-am curățat / Uși, ferestre, toate-s noi, / Doamne, intră în la noi. // Trup, tu dormi? Somnul te paște? / Suflete, scoal' și cunoaște / Din Palatul Treimii / În peștera inimii”³⁹⁸ (*Integrala*, p. 576). Într-un discurs radicalizat, în care lamele gîndirii se încrucișează la vedere cu „vaierele cruntei, eternei despărțiri”, poetul își încheie, în *Apocatastază* (I) și *Apocatastază* (II), lecția sa despre iubire, jertfă și mîntuire, din ciclul *Călătorie spre locul inimii*, rugîndu-se fără umilință Domnului pentru reînțoarcerea întregii omeniri, „după Judecata de Apoi”, la fericirea paradiziacă a începuturilor. Dimensiunea cosmică a meditației religioase a lui V. Voiculescu devine tot mai pregnantă și culminează în scrierile sale postume.

3. Lirismul mistic și profan în sonetele lui V. Voiculescu

Comuniunea cu Dumnezeu o înțîlnim, adînc disimulată într-o poveste de iubire, pînă și în mult discutatele și apreciatele sale sonete, scrise între

³⁹⁸ Cf. M. Eliade, *Istoria credințelor religioase*, I, 1981, p. 63: „...templul – «palatul» zeului – reprezintă prin excelență o *imago mundi*. Ideea este arhaică și abundent răspîndită”.

1954-1958, apărute postum în 1964³⁹⁹. Înainte de a semnala aceste contacte cu sacrul în surprinzătoarele *Sonete* ale lui Voiculescu, este necesar să vedem cum au fost primite acestea la apariție și ce ecouri au astăzi. Pentru noi este evident că nu putem vorbi numai de *Sonetele unei iubiri*, cum își intitula Perpessicius prefața la volum, avînd în vedere o iubire pasională, nici numai de o iubire „sacră”, punct de vedere susținut de Roxana Sorescu, în prefața sa la volumul *Integrala operei poetice* a lui V. Voiculescu, din 1999. Studiul autoarei, scris cu inteligență iscoditoare, cuprinde multe idei noi, dintre care pe unele le împărtășim, iar pe altele le-am fi dorit mai nuanțate.

Cu entuziasmul cunoscut, în momentul apariției, Perpessicius observa că, scriind aceste sonete, „poetul *Destinului și Urcușului* irumpe în cercul de foc al liricii noastre erotice”⁴⁰⁰. Nota primordială a acestor sonete este dată de „înalta tensiune pasională” care le întreține „incandescența”, comparabilă doar cu aceea din erotica eminesciană. Dacă Perpessicius „întrezărea” și în sonete mai curînd imaginea aceluși „faun lacom” din *Cîntec pentru dezbrăcare*⁴⁰¹ și

³⁹⁹ *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de V. Voiculescu*, Editura pentru Literatură, București, 1964. Cele 90 de sonete sînt date de grijă de poet, începînd cu primul (CLV), Duminică, 5 decembrie 1954, și sfîrșind cu ultimele două (CCXLIII și CCXLIV), Duminică și luni, 20-21 iulie 1958. Vezi detalii care modifică datarea unor sonete, la Liviu Grăsoiu, *Poezia lui Vasile Voiculescu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1977, pp. 94-95. La apariția lor, după moartea scriitorului (26 aprilie 1963), la sfîrșitul lui 1964, cu o prefață intitulată *Sonetele unei iubiri*, de Perpessicius, sonetele lui Vasile Voiculescu provoacă cea mai mare emoție atît în rîndul criticilor, cît și în acela al cititorilor. Am avut șansă să mă aflu printre aceștia din urmă, pentru a mărturisi.

⁴⁰⁰ Margareta Sterian traduce în engleză unele din aceste sonete, în ediția bilingvă, V. Voiculescu, *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de V. Voiculescu*. Selecție, transpunere în engleză și imagini: Margareta Sterian, București, Editura Eminescu, 1982. Reținem și titlul de pe pagina de gardă, *Sonetele unei iubiri, A Love's Sonnets*. Frapează asemănarea acestui titlu cu acela din prefața lui Perpessicius din 1964: *Sonetele unei iubiri*, care ar sugera un criteriu de selecție (tema erotică), în înțelesul pe care îl dă criticul acestui termen: „Căci sînt, în aceste nouăzeci de ostroave, tot atîtea peisagii fastuoase ale unei pasiuni toride, carnală și spiritualizată în același timp, toate însă dominate de omniprezența inepuizabilei Eve, cel mai vrăjit dintre ostroave și cel mai perfect dintre sonete” (p. XIV). După Perpessicius, acesta este *Sonetul CCXVIII*, atins de o „notă oarecum lubrică, aici discretă” care „e una din constantele poemului pasional al lui V. Voiculescu, și ea se insinuează fie în amintire, deci mai atenuată, tulburînd totuși apele ațipite ale renunțării, fie mai violentă, într-o scenă de interior, ce duce, prin contrast, la castele scene de interior din poezia de iubire a lui Eminescu, și ale cărei splendide versuri prevestesc un paradis de-a pururi pierdut” (pp. XV-XVI). Orice ar face și oricum și-ar formula judecățile, pînă la urmă, primul critic al sonetelor lui V. Voiculescu rămîne la o singură concluzie: caracterul pasional al acestora.

⁴⁰¹ G. Călinescu va ironiza manierismul acestor versuri cu cuvintele: „Prin acest metaforism fals, prin vocabularul chinuit

Fata din dafin, se răspîndește, în ultimul timp, o părere diametral opusă, formulată fără echivoc de Roxana Sorescu în ediția recentă a operei poetului, de departe cea mai bună din cîte avem pînă astăzi. Adevăratul titlu al acestui subtil studiu despre metafizica eroticii lui V. Voiculescu este un mic citat: „Cum te zbătuși, o, suflete-ngrădit / Cu veșnicii de ceruri și de stele”, care-l așază pe V. Voiculescu, de la început, sub o cupolă eminentemente cerească. Situațiile în cîmpul lirismului poetului merg, de aici încolo, în această singură direcție. Poetul e supus propriei sale judecăți din *Confesiunea unui scriitor și medic*, 1935: „Adevărata inspirație religioasă, care mai poate împreuna arta și credința, a rămas numai rugăciunea...” (cf. *Integrala*, p. 15). Pînă și biografia îndepărtată a scriitorului este chemată să dovedească această apartenență transcendentală: „Evenimentele matriciale ale devenirii personalității sale sînt întîi de ordin mistic, apoi intelectual” (*Integrala*, p. 16).

Cît privește *Sonetele închipuite*, atitudinea autoarei față de aceste poeme de dragoste este și mai radicală, expunerea și mai răspicată. Totul se va pune acum pe seama misticismului creștin în care pătrund și elemente păgîne: „Inițierea lui Voiculescu are ca punct de contact cu creștinismul identitatea cunoașterii prin iubire cu cunoașterea revelată, ambele sprijinite psihologic pe starea de transă” (p. 31). Concluzia aceasta este consecința unei exagerări: „Transa erotică se confundă cu transa mistică, amîndouă fiind căile de revelare a unei realități suprasenzoriale și atemporale” (*Ibidem*). Ţe e greu să ne explicăm cum am putea, prin ceea ce numim „organele de simț” (datorită cărora obținem „extazul de sorginte senzorială”, în formula autoarei) să putem pătrunde, vulgar vorbind, într-o lume „suprasenzorială și atemporală”. Contradicția în termeni macină o astfel de iluzie metafizică. Iubirea „fățișă” de care vorbește poetul „se-nveșmîntă în lumea de sub moarte” pentru că slujește marea taină („iubirea-i tot o taină”) a vieții mereu victorioase. E la fel de riscantă și afirmația că: „Momentul realizării unității androgine este echivalentul cuminecării”. V. Voiculescu face referiri la condiția omului în starea adamică, paradiziacă, aspirînd la redobîndirea privilegiului pierdut după tradiția veterotestamentară, datorită neascultării. În secolul al XIX-lea, I. Heliade Rădulescu vorbește, în *Anatolida*, partea a III-a, *Viața sau androginul*, de Adam ca despre un om cu vădite predispoziții androgine și narcisiace: „E om și n-are oamă, ca leul o lionă, / Ca turturelul soață”. În singurătate, privegheat de Dumnezeu, primul om simte că „straniu,

și chiar straniu, V. Voiculescu cade într-un petrarchism strident care sfărîmă aproape orice bună intenție din culegerea *Urcuș*. Astfel rochiile femeii dezbrăcîndu-se sunt înger, iar trupul o visterie de sîni și brațe care la rîndul lor sunt raze” (CĂLINESCU, IST., p. 800).

dorințe-l înfioară / Se-mbrățișează singur, și amă cu ardoare / Și nu știe ce amă... Se înamără-n sine [...] / Suspină și se simte ferice-n suferire"⁴⁰². În sonetul lui Voiculescu citat de Roxana Sorescu, se simte o „suferire” asemănătoare și mai puțin starea de extaz a „cuminecăturii”. Totul se face, însă, în acest studiu în vederea unei singure concluzii: „În ultimă analiză, *Sonetele* sînt astfel concepute încît să reprezinte dramatic o aventură consumată exclusiv în spirit” (p. 32). Deși sînt schițate cu exactitate „trei nivele” (p. 24) în sonetele lui V. Voiculescu („nivelul uman”, „nivelul simbolic” și „nivelul cunoașterii metafizice”), doar ultimul este cercetat cu mai mult interes. Celelalte „două nivele”, în care este recunoscută „complexitatea și adîncimea pasiunii” și „frumusețea de bronzuri grele a versului”, sînt doar treptele de pe care poate fi observată mai bine o diferență care impune o radicală schimbare de optică asupra întregii poezii voiculesciene: „*Sonetele* reprezintă însă pentru Voiculescu mai mult: în lumina lor trebuie repusă în discuție toată inspirația mistică a poetului” (p. 29).

De altfel argumentarea diferențelor (nu pentru că acestea ar lipsi) între originalul shakespearian și traducerea imaginată a poetului român este foarte fragilă, întemeiată pe supoziții dezmințite de text. Pe de o parte se afirmă: „Personajele dramei pasionale a lui V. Voiculescu sînt aceleași cu personajele sonetelor shakespeariene”, iar, pe de altă parte, se respinge afirmația: „Lipsește însă la Voiculescu legătura de dragoste dintre bărbatul blond și doamna brună, legătura care, atît pentru sentimentalitatea, cît și pentru simbolistica shakespeariană, era esențială” (p. 28). Cu alte cuvinte, ni se explică în continuare, lipsește „iubirea care unește masculinul real cu femininul real”. O mare neînțelegere se ivește chiar de aici. Mai întîi, nu era deloc necesară o reluare, în aprecierea critică, a personajelor, simple virtualități în poezie, în comparație cu proza. Confuzia dintre masculin și feminin e un simplu motiv literar din sfera iubirii. În al doilea rînd, lipsa semnalată nu este reală. Pot fi citate destule sonete de înflăcărată patimă erotică printre cele imaginate de Voiculescu, asemănătoare cu sublimul model shakespearian pe care și l-a ales, numindu-l pe creatorul lui, din mare admirație, „oceanule de geniu” (*Sonetul CCXLIV*). Senzualismul pronunțat al eroticii voiculesciene caracteri-

zează de altfel multe din poeziile dinaintea *Sonetelor*, și trece neerodată și în acestea. Cum am putea interpreta altfel, decît ca rezultat al unei iubiri trădate, *Sonetul CLXIII*: „Din spulberul iubirii atît doar mai pot strînge, / Să-mi fac un ștreang, eu singur, cu fragedele-ți rochii...”. Lipsește gelozia, ni se spune, din astfel de relații între îndrăgostiții lui V. Voiculescu: „cei doi însă nu ajung niciodată să alcătuiască prin ei înșiși o unitate, în afara reflectării lor în spiritul poetului. Pentru nivelul uman al lecturii *Sonetelor*, aceasta înseamnă lipsa motivului poetic al geloziei, disperarea putînd fi atribuită altor cauze: răcelii partenerului, lipsei lui de demnitate, oboselii, dar niciodată trădării în favoarea celui alt obiect al adorației poetice” (p. 28). Toate acestea sînt adevărate, dar trebuie admisă și cea mai importantă cauză. *Sonetul CLXIII* vorbește explicit de trădare: „Să stea podoba lumii hidoasa ei trădare”⁴⁰³. Altădată „esență a minunii”, trădătorea devine în prezent „prăpastia minciunii” și atunci, înțepat de gelozie, îndrăgostitul încheie: „Căci orb eram atuncea cînd te aveam în față...”. Autoacuzăția de aici este tot un semn de gelozie. Să nu mai vorbim de izbucnirile monomaniacale ale celui trădat de tînărul său prieten: „Căci te iubesc cu ură, întreg, și numai eu; / Nu te împart cu nimeni, nici chiar cu Dumnezeu” (*Sonetul CLIX*, p. 605). Poetul vorbește și de o gelozie înnobilită de iubire (*Sonetul CC*, p. 625). Adăugăm și acest mișcător sonet al geloziei, trădării și credinței (fidelității) înșelate:

*Dintre atîtea chinuri, venite-asupră-mi hoarde,
Păstrez dureri de care nu pot să mă despart;
Tot sufletul mi-e-n ele, ca sunetul în coarde
Ce încă vii vibrează vioara cînd s-a spat.
Ca viermele mătasei țesusem nencetat
În jurul tău un magic cocon de poezie;
Tu, strălucitul flutur, l-ai rupt și ai zburat
Din gingașa-nchisoare păzit cu gelozie
Și astăzi, mari otrăvuri cu care m-am deprins
Disprețul tău, trădarea (s. n.) îmi sînt trebuitoare;
Intrate-adînc în carne-mi, țin viața de învins,
Cît lipsa lor mi-ar fi și mai ucigătoare,
Căci ele, printr-o vrajă, sînt înșeși răsturnate,
Iubirea și credința, pe dos și blestamate!
(*Sonetul CLXI*, p. 606)*

Aglomerarea referințelor mitologice alterează uneori imaginea iubitei, care se conceptualizează, fără ca obsesia centrală, atracția exercitată asupra bărbatului de misteriosul și eternul feminin să poată fi anulată, doar că femeia își pierde tandra moliciune de ființă aievea. Sub teroarea Minotaurului din acest labirintic suflet femeiesc, iubitul se lasă stăpînit de credința că aici își va găsi alinarea: „Cobor, dar fără teamă, -n vârtejul de capcane, / Căci tu mi-ești Ariadna

⁴⁰² HELIADE, O., I, pp. 366-367. Cu dreptate consemna I. Ne-goiescu, în *Istoria literaturii române*, București, Editura Minerva, 1991, p. 304, asemănarea de viziune, în astfel de versuri, între Heliade și Voiculescu: „Oricum, odată dezlănțuită, iubirea e cosmic vitală și, prin expresivitatea ei magnifică, ne readuce iar în minte viziunile lui Heliade: «Perechea este țelul, porunca sacra-a firii; / Stîrniți de ea, vulturii se caută prin spații, / Delfinele iau marea în piept, să-și afle mirii / Chiar stelele din ceruri se-njugă-n constelații...»”.

⁴⁰³ *Integrala*, p. 607. În continuare, vom cita numai din această ediție.

și-mi dăruiești un fir / Din pletele-ți de beznă⁴⁰⁴, o călăuză vie; / Și nu să scap din cursă îl țin și îl deșir, / Ci mai afund să intru în neagra-mpărăție; / Dedalicul tău suflet locaș mi l-am ales / Și jur că niciodată din el n-am să mai ies” (*Sonetul CLXV*, p. 608). În trupul iubitei vede latențele perpetuării în univers: „Bob roșu de măceasă mi-ntinde gura-ți mică, / Trunchi zvelt de măr cu roadă e trupul tău mlădiu... / Și înțeleg prin tine acum întreaga fire...” (*Sonetul CLXVIII*, p. 609). Iubirea e mistuitoare („Te mistuie iubirea”), devine „jind” („Te ispitește jindul să-mbraci și fericirea / Cum pui, pentru petreceri, o rochie de brocate?”) și, finalmente, „Preface în genune lăuntru tău, anume / Ca să încapă-acolo, cu ea, întreaga lume” (*Sonetul CLXXIII*, p. 612). Să reținem importanța deosebită acordată de poet căutării perechii ideale, alegerea putând fi bună sau nefericită, pentru că femeia nu-i o abstracțiune metafizică. Nu-i numai o iubire sfântă, în aceste versuri, ci și una omenească, decăzută chiar, așa cum o descrie poetul, aparent fără obiect, în *Sonetul CLXXVII*: „Iubirea ta purtată-n saloane și la curte, / Smulsă-n alcov de pofte cu colții lor nebuni, / Îmi stă-ntr-un peș⁴⁰⁵, îngustă, cu poalele prea scurte, / Reci drojdii de dantele pe-amare goliciuni...” (*Integrala*, p. 614). Poetul o transformă și o înalță: „E mantia-mi de visuri în care te-nvelesc” (*Ibidem*). Iubirea-i „patimă senină”, sîntem încredințați într-un oximoron de factură eminesciană (*Sonetul CLXXXIX*, p. 620). Cu toate acestea, nimeni n-a descris mai convingător, în imagini mai mîhnite, chinurile iubirii decăzute. În *Sonetul CCI*, poetul exprimă un explicit sentiment al damnării, însoțindu-l de o îndepărtată aspirație, mereu declarată, de înălțare, prin iubire, pe culmile veșniciei. Pînă la atingerea acestui prag, înfruntă însă cu greu ispitele cărnii, căzut într-o adevărată demonie a simțurilor provocate:

*Iubirea-i neclintită? Își schimbi numai iubiiții?
Arunci alte noi vrăscuri pe-același foc mereu?
Ghehena ta nu arde decît pe osîndiții
La dragostea eternă? Atunci acela-s eu.
În alba-ți demonie căzut fără scăpare,
Presimt ce-i veșnicia cu fiecare chin.
Și simțurile-mi, șase năpîrci spăimîntătoare,
De tine asmuțite, mă-mbată cu venin.
De gerul voluptății durerile-mi scînteie,
Și vițiu, deodată năpraznic diamant,
Plăcerea îmi resfiră în mii de curcubeie,
Cu-n capăt în edenuri, scrișnirea-n celălant...*

*Și plîng, Adam nemernic, la sacre porți de rai,
Din iadurile-ți nalte afară cînd mă dai...
(*Sonetul CCI*, p. 626)*

Parafrază poetului la izgonirea primilor oameni din Paradis se îmbină și se completează, într-un mod

⁴⁰⁴ Pot fi citate mai multe aluzii la Doamna neagră din *Sonetele* lui Shakespeare.

⁴⁰⁵ „Într-o rîină, înclinată” (ȘĂINEANU, DU).

foarte personal, cu elemente care vin din folclor: Adam și Eva sînt, după credințele populare, roadele unei stranii „zidiri” în ziua a șasea a *Facerii*: „De atunci [de la zidirea lumii] a rămas omul așa: cu trupul de diavol și cu suflet dumnezeesc” (PAMFILE 1913, p. 55). Această natură duală a omului îl obsedează și pe poet, care aduce mereu în preajma iubirii cuvinte ca *Ghehenă, iad, rai* (*Sonetul CCI*, p. 626; *Sonetul CCXV*, p. 633: „Iubirea-n veci nu este primită de Infern. / În loc de Iadul pașnic, ferit de-a ei dezastre, / Ea arde în Ghehena din inimile noastre”). La acestea pot fi adăugate sintagmele infernale: „liturghie slujită-mpătimirii” (*Sonetul CCVI*, p. 628), „negre piezi” (*Sonetul CCVII*, p. 629), „iadul de flăcări al iubirii” (*Sonetul CCXXX*, p. 640), „Spre cer te-mpinge sexul, nu marea azur” (*Sonetul CCXXXII*, p. 641), „Și, ideală floare a iadului suprem, / Cumplita-ți frumusețe o porți ca pe-un blestem” (*Ibidem*).

Sînt numeroase, în aceste *Sonete*, versurile în care patima se revarsă fără a putea fi zăgăzuită de stăvilarele conștiinței reprimatoare. E regretabil că astfel de versuri erotice, pline de o mare frumusețe, au fost deturnate uneori de la adevăratele lor înțelesuri, ascunse în relațiile mult mai complexe și mai adînci dintre cei doi parteneri. Lirica lui V. Voiculescu, și *Sonetele* o reflectă în tot ce are ea mai valoros, nu e monocordă. Coabitarea unor sentimente contrarii e legea ei supremă și drumul între „rai” și „iad”, „duh” și „carne”, cuvinte care revin des, e mereu străbătut de amanți impenitenți, care nu se supun unui loc și unor condiții dinainte hotărîte pe harta complicată de căile firești sau rătăcite ale uluitoarei lor povești de dragoste. În același sonet sau în sonete diferite, această confruntare bipolară, „iad-cer”, „ură-iubire”, „nimicnicie-veșnicie”⁴⁰⁶, își păstrează întreaga tensiune. *Sonetul CCXXXV* este doar unul din exemplele care confirmă această disponibilitate a poetului, pe care o încercase altădată, ispitit de *Lume*, cu vreo două veacuri și jumătate mai înainte, doar Cantemir, în *Divanul sau gîlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul*. Și parcă și în acest nou „giudeț al sufletului cu trupul” e greu să rostim vreo sentință atîta timp cît, așa cum spune poetul, „Iubirea e sămînța eternității-n carne”:

*Mă lupt să scap iubirea de pătimașul trup.
Să n-o mai sorb cu ochii, să n-o mai mușc cu gura,*

⁴⁰⁶ Roxana Sorescu observă cu acuitate „structura duală” a *Sonetelor* lui V. Voiculescu, atît în „organizarea internă a fiecărui sonet”, cît și a „imaginii artistice”: „Bărbatul și femeia, soarele și noaptea, spiritul și simțurile, cerul și iadul, iubirea și ura, eternul și temporalul, toți factorii de opoziție de la nivelul ansamblului se regăsesc în construcția metaforei” (p. 28). În constituirea „ansamblului” se acordă însă o importanță prea mare unei disjunctii nefuncționale greu de acceptat: capacitatea bărbatului „de a cuceri veșnicia prin artă” și incapacitatea femeii de a realiza aceeași performanță spirituală, „ei fiindu-i hărăzită doar imperfecta comunicare prin simțuri” (*Ibidem*).

Din lanțu-mpreunării sălbatice s-o rup,
S-o curățesc de carne, ca de pe aur zgura;
Să te ador în suflet; doar duhul să-ți aleg –
O veșnică-mpbinare a două raze line...
Dar cum te-arăți, mă-ntunec... și sufletul întreg
Se face ochi, piept, brațe... zbuclite către tine,
Pilpuitor de poftie, iar dinainte-ți cad;
Din nou vremelnicia își cască-n mine-abisul.
Rostogolit pe dire de flăcări, ca-ntr-un iad,
Mă-ntorc, cîntînd, în carne... Mă doare numai visul
Că mai presus de fire, puțînd să o răstoarne,
Iubirea e sămînța eternității-n carne.
(Integrala, p. 643)

Ca să-l putem venera așa cum se cuvinte pe poetul
atras de sacru, am crezut necesar să-l ascultăm
mai întîi pe acela al voluptății și al iubirii neatîrnate
de nici o constrîngere, ori de unde ar veni, din partea
oamenilor sau a cerurilor:

Mai legăna tristețea doar pieptul, ca o boare
Cu fluxuri și refluxuri aproape ațipite...
Amurgul voluptății vărsase sumbra-i mare,
Suave mădulare dormeau în el, topite...
Și alb și magic, palid se afunda obrazul
Din castaniul moale cu țarmuri ondulate...
Plutea pe apa tîmplei un nor de vis... În iazul
de somn ieșeau profuluri de ceruri înecate...
Și nu știai de-i suflet, ori luna, sau un pește
Ce se juca sub unda cu pielețe senine...
... Cînd un oftat, din gura scrișnită ca un clește,
Spărgea cleștarul vrăjii urzită peste tine!
Din carnea somnoroasă, din liniștea fierbinte,
Tu izbucneai, amaniță mai dirză ca-nainte.
(Sonetul CCXXXI, p. 641)

Sonetele de iubire ale lui V. Voiculescu nu pot fi
apreciate cu o totală desprindere de acelea ale lui
Shakespeare⁴⁰⁷, dacă ne-am gândi chiar și la numărul
mare al acelora în care apare ca inspirator un bărbat
tînăr căruia îi sînt dedicate: „Îmi cînt astfel norocul,
înalț epitalamuri / Și, pentru închinarea la care mă
supun, / Culeg azur și raze și roze de pe ramuri, /
Stăpînul meu, alesul, cu slavă să-ncunun: / Poporul
meu de gînduri, simțire, vis, trup, dor / Te pun azi
peste ele de-a pururi domnitor” (Sonetul CLV, p.
603). „Dincolo de plăcere”, de care nu e ruptă, se
pare că e vorba, în primul rînd, de o legătură spiri-
tuală între două personalități puternice, dintre care
cea omagiată nu e la nivelul celei care omagiază:
„Dincolo de plăcere, pîndesc altă dobîndă, / Slăvi-

⁴⁰⁷ O succintă clasificare, discutabilă ca oricare alta, a *Sonetelor* shakespeariene face Leon Levițchi, în *Istoria literaturii engleze și americane*, Cluj, Editura Dacia, 1985, p. 174: „cele 154 de sonete ale lui Shakespeare se împart în două grupări: a) Sonetele 1-126, adresate în special unui tînăr «frumos», «cu chip de femeie» [...] b) Sonetele 127-152 sunt adresate iubitei, femeie măritată («doamna brună/neagră» – *the Dark Lady*)”, „cu părul tors din noapte”, spune Voiculescu, *Sonetul CXCIX*). Acel „în special”, din primul „grup” al partenerilor (a), lasă loc pentru diverse interpretări, în mod necesar mai nuanțate.

ta-mpreunare de genii, fără-nvins... / Rîvnesc nenfăptuitul vis al desăvîșirii...” (Sonetul CLVI, p. 603). Același model shakespearian este urmat și în menționarea trădării: „Cu oacheșă aceea fătarnică și rece” (Sonetul CLIX). Cuplul culpabil este urmărit de suspinele și blestemele poetului gelos (Sonetul CLXI, p. 606, Sonetul CLXIII, p. 607 etc.).

După ce am demonstrat, pe texte, și exemplele ar fi putut fi înmulțite, care este partea pămîntească, deloc neglijabilă, a eroticii voiculesciene, urmează să cercetăm măsura în care poetul depășește „brutal-coronare a singelui aprins” (Sonetul CLVI), pentru a se situa în latura ideală, sacră, a iubirii: „Voi sparge-n tîrziatul decret de lut al firii” (*Ibidem*). Acest pas se realizează prin creația artistică, întocmai ca în acest sonet adresat iubitei, în formulare directă: „în cale-mi ieșiși tu, scumpa mea!”: „Căci stihurilor mele le dau alte destine, / Cu nobilul lor sînge de-a te hrăni pe tine” (Sonetul CLVII, p. 604): Altădată versurile de iubire capătă o și mai evidentă coloratură mistică: „Mă-nfățișez cu duhul, nu te sărut pe gură, / Plecat ca peste-o floare, te rup și te respir... / Și nu mai ești de-acuma trupească o făptură, / Ci un potir de unde sug viață și strîng mir” (Sonetul CLVIII, p. 604). De remarcat că în ultimul vers citat apar două slavonisme religioase: *potir* și *mir*, care implică sfințele taine ale Bisericii. *Potirul* este vasul cu picior în care se face și se păstrează împărtașania, vinul și pîinea care simbolizează sîngele și trupul lui Hristos, iar *mirul* este untdelemnul sfințit întrebuițat în diferite rituale creștine. Cele două metafore, *potir* și *mir*, conotează înțelesuri fundamentale de esență creștină: „viața veșnică” și „revărsarea harului divin”. Iubirea își pierde materialitatea, dar imaginile transcendenței au, mai întotdeauna, în poezia lui Voiculescu, și un suport concret, care le conferă un caracter aparte. Pînă și transubstanțierea se realizează, în sistemul său imagistic, la un nivel apropiat de senzorial: *Potirul* este reprezentarea concretă a vieții și *mirul*, harul dumnezeiesc. A se vedea, în acest sens, și mulțimea paradoxală a imaginilor carnale ale „netrupescului” din *Sonetele* lui V. Voiculescu.

În universul imaginar al poetului, abstracțiunile sînt cufundate în apele întinse, răscolite de alegorii conceptualizante despre artă, eternitate și iubire. Astfel de imagini refac însă cu greu ceva din masa vie a versurilor, care rămîn, în general, discursive:

Sămînța nemuririi, iubite, e cuvîntul,
Eternul se ascunde sub coaja unei clipe,
Ca-n oul ce păstrează un zbor înalt de-aripe,
Pîn' ce-i sosește timpul în slăvi să-și ia avîntul;
A fost de-ajuns un nume, al tău, sol dezrobirii,
S-au spart și veac, și lume; ținut prizonier
A izbucnit din șandări, viu, vulturul iubirii.
Cu ghearele-i de aur să ne răpească-n cer.

Cine ne puse-n suflet aceste magici chei?
 Egali în frumusețe și-n genii de o seamă,
 Am descuiat tărîmul eternelor idei;
 Supremelor matrițe redați, care ne cheamă
 Din formele căderii, la pura-ntîietate,
 Să ne topim în alba, zeiasca voluptate...
 (Sonetul CLXX, p. 610)

Greu pot fi recunoscute aici ecourile din fericirea paradiziacă pierdută și redobîndită printr-o mare iubire compensatorie („zeiasca voluptate”), regeneratoarea „supremelor matrițe” de care ne vorbește prima carte a *Scripturii*, cap. 3. Drumul care se întinde de la „formele căderii, la pura-ntîietate”, de la păcat la mîntuirea recuperatoare, prin Mesia, a stării paradiziace, este un motiv frecvent în lirica religioasă a lui Voiculescu, și, după cum se vede, ajunge pînă la ultimele sale manifestări poetice din *Sonete*.

Motivele *Vechiului* și *Noului Testament* se întretaie, și în această etapă din creația poetului, dar nu cu aceeași dezinvoltură ca în cele precedente. Centrul de greutate se deplasează, în mod evident, de la *Vechiul* la *Noul Testament*, temelia doctrinei creștine despre iubire. Ecourile din psalmi se împuținează și se estompează, dar nu dispar cu totul în *Sonetele* lui Voiculescu⁴⁰⁸. Meditația despre durata vieții este asemănătoare cu cea din *Psalmul 89*: „Mereu cerșim vieții ani mulți, așa,-n neștire, / Ne răzvrătim, ne plîngem de periciunea noastră, / Și încă nu-nțelegem că fără de iubire / Se veștejește Timpul în noi ca floarea-n glastră...” (Sonetul CLXXXIII, p. 617). Spre deosebire de vechiul psalmist, Voiculescu aduce, în dezlegarea mereu înnoitei plîngerii omenești: „Nimicnicie vor fi anii lor; dimineța ca iarba va trece” (Ps. 89, 5), o soluție nouă, scoasă din iubirea cristică („Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul”, *Ioan*, 13, 34) dătătoare de viață, cu care omul își răscumpără păcatul, redobîndindu-și nemurirea inițială: „Rupt din eternitate, el vrea tărîm asemeni / Din care-altoiul șubred să-și tragă sevă nouă; / Noi îl primim cu gheață și-l răsădim în cremeni / Cînd Dragostea-i unica vecie dată nouă” (Sonetul CLXXXIII, p. 617). Din iubire, Isus îl învie pe Lazăr: „Și a lăcrimat Iisus. Deci ziceau Iudeii: iată cît de mult îl iubea” (*Ioan*, 11, 35-36). Scena biblică este astfel talmăcită de poetul român, care o folosește în *Sonetul CLXXXIII* pentru a argumenta, în sens cristic, relația dintre iubire și veșnicie: „Minunile iubirii n-au stavile pe lume; / Ca Lazăr la auzul duioaselor porunci, / Oricînd și ori de unde mă vei striga pe nume, / Chiar de-aș zăcea în groapă cu lespedea pe mine, / Tot m-aș scula din moarte ca să alerg la tine”. Acel: „nu mă voi strămuta” (*Psalmul 61*, 6), din cre-

⁴⁰⁸ Tema ne obligă să nu depășim „parabolica” scripturală creștină. Îl trimitem, de aceea, pe cititorul curios să cunoască, în extenso, mistica lui Voiculescu, la studiul Roxanei Sorescu, preocupată și de mitologiile păgîne.

dița tare în Dumnezeu, apare figurat în diferite feluri în sonetele lui Voiculescu, poet supus pe veci iubirii: „iubirea-mi, cătușă grea de aur” (Sonetul CLXXXVII, p. 619), „lanțul meu rămîne [...] înverigat de tine, cît lumea s-ar lungi” (Sonetul CXC, p. 620) etc. Iubirea ia proporții cosmice: „Iubirea fu o nouă lumină pentru lume [...] Vast cosmos, ce-n orbita-ți m-ai prins, biet satelit; / Și-n juru-ți cu alaiul de aștri mă avînt, / Pe muzica din sfere de-a pururi să te cînt” (Sonetul CXCI, p. 621). E un sfîrșit tipic în psalmii de laudă și de mulțumire pentru binefacerile lui Dumnezeu: „Așa voi cînta numele tău în veacul veacului” (Ps. 60, 8). Fără să întîrziem asupra altor detalii, vom reține doar atributele iubirii, așa cum le înfățișează versurile *Sonetului CXCIV*, care ne situează, după moarte, „cînd pleoapele s-aștern”, într-o lume nemărginită și eternă, de esență divină:

Nu-ți cer deloc credință, mi-e de ajuns iubirea,
 Ca sfîntul trup, în orice fărîmă ea e-nțreagă;
 Cu tine-odată-n brațe am strîns nemărginirea;
 Ce-mi pasă că și alții rîvnesc s-o mai culeagă!
 Urzînd din haos lumea, în vasta-i rătăcire
 Stăpînul a-ncărcat-o de nebunia sa;
 Dar i-a adaos, unic leac de tîmăduire,
 Iubirea, cheia bolții cu harul de-a visa...
 Eram în aurora de aur a iubirii,
 Privirile aprinse creară ceruri noi;
 De cum veni amiază, canicula iubirii,
 Tu tot mai groase umbre de-nghet pui între noi;
 Dar te strămut în mine cînd pleoapele s-aștern,
 Alcătuită-aievea din tot ce ai etern.
 (Integrala, p. 624)

V. Voiculescu observa în *Lirica populară*⁴⁰⁹, generalizînd, că „poezia noastră e o poezie de simțuri, de instinct, nereflectată, o poezie cărnosă, totuși măsurată și echilibrată, uneori gravă, niciodată greoaie, cu filiație mai degrabă clasică, aș zice traco-grecescă”⁴¹⁰. În mare măsură, această frază cuprinde o autocaracterizare. Cel mai mare poet religios român, cum s-a spus, este, în același timp, și un mare poet al iubirii senzuale. Imaginarul voiculescian, plin de originalitate și de neprevăzut, nu o dată șocant, confirmă acest lucru. Blîndul propovăduitor al iubirii își așează capul îngîndurat în poalele unei păcătoase: „Genunchi de Magdalenă, odihnitori de Christ”. *Sonetul CCXXX*, din care am extras acest vers, este un elogiu adus femeii purificate de iubire, după cuvîntul evanghelistului, urmat de poet: „Mă mir că sînt de-atuncea tot pur, ca o oglindă / În care nu rămîne nimic din ce-a trecut, / C-am șters chip, umeri, brațe întinse să mă prindă, / Și negrii ei luceferi de dincolo de lut...” (Integrala, p. 640). De fapt Voiculescu nu scrie psalmi ci cîntece de iubire:

⁴⁰⁹ Textul acesta a fost, cum ni se atrage atenția într-o notă din volumul *Studii de folclor și literatură*, București, Editura pentru Literatură și Artă, 1967, p. 683, „o conferință”.

⁴¹⁰ *Op. cit.*, p. 722.

„Aceste versuri scrise să te desfeți cu ele / Din inima mea arsă le-am scos să ți le-nșir. / Sînt psalmii mei de taină, o rugă necurmată, / În ei am pus Iubirea lîngă Eternitate, / Să lupte cu vrăjmașul Destin îngemănate: / M-au părăsit și ele, trădînd cu tine-odată” (*Sonetul CLXXVI*, p. 613). Cînd poetul declară, adresîndu-se ființei iubite: „Atingerea-ți acuma mi-e har, acum prihană” (*Sonetul CC*, *Integrala*, p. 625) nu se mărturisește atît cerului, cît răspunde zbuciumului interior, despre care vorbește pretutindeni în *Sonete*, provocat de „iadul de flăcări al iubirii” (*CCXXX*). Pacea rîvnită i-o aduce numai regăsirea perechii primordiale, tema *Sonetului CCV*: „Am supt nemuritorul sîn al iubirii sfînte, / În rînd cu Archetipii fără de veac, nici nume... / Dă-mi mîna, nu-i nevoie de-âripi... O-mbrățișare: / Misterioasa carne se face duh în noi...” (*Integrala*, p. 628). Simbolic, e o îmbrățișare a cerului cu pămîntul, în această împlinire desăvîrșită a perechii: „Mă-mbii doar cu o cupă de dragoste? Eu cer / Să urc iubirea toată, cum urci o înălțime: / Sub orice pas să-i crească o nouă adîncime / Și-ntinderea-i cît lumea s-o-ncercuim cu cer” (*Sonetul CCX*, p. 630). Și iarăși, obsesiv, descoperim întoarcerea la același motiv biblic – crearea omului din „țărîna” peste care Dumnezeu suflă viața eternă (*Fac.*, 2, 7), echivalată de poet cu iubirea: „Noi cu o-mbrățișare rodim eternitate... / Înălță-ți suflul, duhul... și dă-mi acel sărut / Care-a-nceput pe gura celui făr’de-nceput” (*Ibidem*) Sacralitatea și carnalitatea nu se exclud în poezia lui V. Voiculescu, crez artistic, adeseori confirmat în *Sonete*, teoretizat mai înainte în conferința *Poezia lirică*. „Rugul bucuriei”, iubirea, intersectează calea „Rugului aprins” în creația artistică. „Scrisul e o nuntă”, spune poetul într-un sonet (*CCXII*). Imaginile htoniene se mărginesc cu cele ale slavei cerești, impact care nu se mai produse cu atîta forță în lirica românească, nedeprișă cu o mistică a iubirii care să ofere un altfel de sprijin „înălțării” concurate de forțe contrarii pe linia nedecisă care aparține lumii de aici și celei de dincolo, păcatului și izbăvirii, ciocnire care face și obiectul *Psalmilor*:

*Îți scriu sonete... rîvnă pitică și deșartă,
Cînd tu ești întruparea celui mai pur sonet!
Nu te-a făcut natura; ci, în suprema-i artă,
Chiar Cel Etern te scrise cu mîna de poet.
Ce-adînc rimează-ți ochii cu cerul vast de vară,
Și buzele sînt rima suavei aurori,
Iar duhul, panoplie de foc, fără povară,
Stă-n carnea cu lumina așijderea surori...
Cum se mlădie versul grumazului, răsare
Un istm de frumusețe, să lege-n armonii
Nemuritoarea strofă a pieptului, din care
Les brațe-ngemănate ca două melodii:*

*Și-un orizont de slavă în tine-nchizi și iei
Cu glorioase coapse sonetul cînd închei.*

(*Sonetul CCXVIII*, *Integrala*, p. 634)

La sfîrșitul acestui periplu prin întortocheatele meandre ale contrariilor⁴¹¹ din poezia erotică a lui V. Voiculescu, ne stăpînește irepresibil imaginea captivantă a unui „personaj” simbol: Maria Magdalena. Dintre toate *Marile figuri ale Bibliei*, ca să reluăm titlul cărții lui Fernand Comte⁴¹², cea mai plină de căldură omenească este aceea a Mariei Magdalena. Devotată fără margini lui Isus, femeia păcătoasă, spune evanghelistul, „stînd la spate, lîngă picioarele lui, plîngînd, a început să ude cu lacrimi picioarele lui, și cu părul capului ei le ștergea. Și săruta picioarele lui și le ungea cu mir” (*Lc.*, 7, 38). Căindu-se, păcătoasa curtezană de altădată este mîntuită de țaria credinței sale în Isus. În zilele tragice și pline de slavă ale morții și Învierii Mîntuitorului, cînd chiar unii dintre apropiați se făceau a nu-l mai cunoaște și băteau laturile, ea este prezentă peste tot, la picioarele crucii și la mormînt, dobîndindu-și un loc printre „Sfintele femei”, alături de Maica Domnului: „Și stăteau, lîngă crucea lui Isus, mama lui și sora mamei lui, Maria lui Cleopa, și Maria Magdalena” (*Ioan*, 19, 25). Pentru poetul V. Voiculescu, iubirea e mai presus de orice. Surprinzător, ea anulează pînă și fidelitatea. De aceea cuvîntul „credință” din primul vers al *Sonetului CXCVII* trebuie citit cu toată atenția și prudența: „Nu-ți cer deloc credință, mi-e de ajuns iubirea” (p. 624). Iubirea nu este parte din întreg, ci întregul însuși: „Ca sfîntul trup, în orice fărîmă ea e-ntreagă; / Cu tine-odată-n brațe am strîns nemărginirea / Ce-mi pasă că și alții rîvnesc s-o mai culeagă!” (*Ibidem*). Termenul „credință” de aici trebuie citit în înțelesul lui vechi. Nu este vorba de „credință” în Dumnezeu, nepusă niciodată în discuție de autor, ci de fidelitatea cuplului, între parteneri puțin interveni sincope și chiar „trădări” grave, nu o dată consemnate de poet, cu amară îngăduință, mai ales în *Sonete*. „Iubirea” este unic leac de „tămăduire” și „cheia bolții cu harul de-a visa...” înălțimi încă neatînse, „ceruri noi”. Sfîntenia și păcatul sînt cei doi poli ai lirismului voiculescian. Între aceștia circulă, în deplină libertate, pațima, cu tot cortegiul ei de însoțitori, în frunte cu chinurile iubirii. De aceea dacă, în final, ar fi să alegem din imaginarul scriptural, un „personaj” definitoriu pentru *Sonetele* lui V. Voiculescu, am trece pe lîngă Iacob cel puternic „în lupta cu Dumnezeu și cu oamenii” (*Fac.*, 32, 28), și ne-am opri la blînda Maria Magdalena, „care biruie prin iubire.

⁴¹¹ Roxana Sorescu vede bine „principiul dual” al luptei între „contrarii” în *Sonetele* lui V. Voiculescu, dar îl limitează numai la „nivelul formal al aparențelor” (p. 24), diminuîndu-i importanța.

⁴¹² Fernand Comte, *Marile figuri ale Bibliei*, Editura Humanitas, București, 1995.

VII. ÎN CĂUTAREA UNUI NOU STIL
PSALMIC: LUCIAN BLAGA

Spre deosebire de V. Voiculescu, autor de adevărați psalmi, fără să recurgă niciodată la acest titlu, preferînd termenul *rugăciune*, Lucian Blaga își intitulează astfel cîteva poezii. Amănuntul, în aparență nesemnificativ, are darul să ne rețină atenția. În antume⁴¹³, poetul folosește o singură dată titlul *Psalm*, scriind unul dintre cei mai reprezentativi din întreaga literatură română, și tot o singură dată recurge, în același scop, la termenul *Psalmistul*. Postumele poetului sporesc această enumerare doar cu încă trei titluri: *Psalm*, *Psalm dragostei*, *Psalmul 151*⁴¹⁴. Cum se explică această parcimonie? Experiența religioasă a lui Blaga este diferită și de aceea a lui Arghezi și de aceea a lui Voiculescu. Se vede la acești doi poeți o mult mai strînsă legătură cu textele religioase decît la Blaga. Atît adorarea lui Dumnezeu, cît și îndoiala sau chiar contestarea răspund, în cazul poezilor menționați, unei singure provocări: textul biblic. Concluzia se impune de la sine. Contactul cu cartea sfîntă este esențial în opera poetică a lui Arghezi și a lui Voiculescu, derizoriu în aceea a lui Blaga. Dacă ne-am referi doar la un singur volum al poetului, cum este acela care ne invită la o meditație religioasă, *În marea trecere*, am observa lesne că poetul filozof nu-și asumă dezlegarea escatologică, în sens biblic, a destrămării ființei umane și a întregului pămînt, preferînd un sondaj mult mai adînc în istoria religiilor. Sfîrșitul lumii după *Biblie* este guvernat de o sancțiune morală superioară, ordonată și desfășurată după legi imuabile. La Blaga, „marea trecere” se încheie în taină și tăcere, semne ale duratei exprimate în mituri străvechi, la care cele creștine vin doar să se alătore. În afară de aceasta, îi lipsește lui Blaga o în-sușire esențială a literaturii tradiționale după *Scriptură*: limbajul specific, uneori obscur, încărcat de vechime și de valori poetice, din textele religioase românești, stăpînit atît de bine de ceilalți doi poeți cu care formează treimea incontestabilă (Arghezi, Voiculescu, Blaga) a liricii noastre religioase.

Dacă trecem peste versurile dedicatorii *Către cititori* („Amare foarte sunt toate cuvintele, / de-aceea – lăsați-mă / să umblu mut printre voi, / să vă ies în cale cu ochii închiși –” BLAGA, O. 1, p. 89), putem spune că volumul *În marea trecere* se deschide cu un *Psalm* (pp. 90-91), în care se regăsesc urme mai clare din tradiția celor vechi. În versurile: „În spinii de-aici, arată-te, Doamne, / Să știu ce-aștepți de la

mine. / Să prind din văzduh sulița veninoasă / din adînc azvîrlită de altul să te rănească subt aripi?”, recunoaștem chemările ardente ale vechiului cîntăreț adresate lui Dumnezeu: „Doamne, nu zăbovi” (Ps. 69, 7)⁴¹⁵; „Dumnezeule, nu te depărta de la mine; Dumnezeul meu, spre ajutorul meu ia aminte” (Ps. 70, 13); „Dumnezeule, să nu mă părăsești” (Ps. 70, 20); „Pentru ce m-ai lepădat, Dumnezeule?” (Ps. 73, 1). Toate aceste invocări sînt reformulate de Blaga în *Psalm*, cu maximă concentrare, în acel sfîșietor: „În spinii de-aici” (aluzie la „rugul aprins” din care Moise aude vocea lui Dumnezeu, pe care nu-l vede, *Ies.*, 3, 3-6) „arată-te, Doamne / să știu ce-aștepți de la mine” (BLAGA, O. 1, p. 90). Regăsim această dorință omenească și la Arghezi și la Voiculescu, dar nu e potrivit să considerăm că punctul de plecare al acestui motiv trebuie căutat în volumul *Cuvinte potrivite* (1927), cînd știm că *În marea trecere* apăruse în 1924. La ambii poeți sursa este biblică, iar asemănările întîmplătoare.

Vedem în acest *Psalm* al lui Blaga un punct important în evoluția stilistică a genului. Viziunea poetului nu mai este sărbătorească, de slavă, ci de-a dreptul terifiantă, apocaliptică. Dumnezeul vieții este înlocuit de Dumnezeul morții, iar omul, alcătuit din „tină și rană”, nu primește de la cel spre care își îndreaptă „rugăciunea” nici un răspuns. În final, pe o formulare din *Psalmul 103, 2* („Întru strălucire și în mare podoabă te-ai îmbrăcat, cel ce te îmbrăci cu lumina ca și cu o haină”), poetul se lasă absorbit de miracolul dumnezeirii, într-o gestică ritualică răsturnată. Raționamentul rece, interogativ din *Psalmul* lui Blaga, din care cităm în continuare, îl vom regăsi în poeziile unor urmași⁴¹⁶. Preocupat de „marea trecere”, poetul nu se desparte, cum ne îndeamnă aparențele să credem, de „Dumnezeul creator”, cel care-i apărea lui David, în *Psalmul 103, 2*, „îmbrăcat în lumină ca și cu o haină”, ci se leapădă de propriul său trup (de „tină”) în mijlocul creației universale, („În mijlocul tău mă dezbrac. Mă dezbrac de trup / ca de-o haină pe care-o lași în drum”). Trebuie separate elementele de exasperare expresionistă (Dumnezeu este „închis ca-ntr-un coșciug” și „înrudit cu moartea”) de cele vitaliste. Ceea ce, la început, părea protest arghezian, bine împlîntat în materie degradată, se transformă într-o aventură a spiritului dezlegat de „haina” pămîntească:

Între răsăritul de soare și-apusul de soare
sunt numai tină și rană.
În cer te-ai închis ca-ntr-un coșciug.
O, de n-ai fi mai înrudit cu moartea
decît cu viața.

⁴¹³ Lucian Blaga, *Opere 1*, Poezii antume, ediție critică și studiu introductiv de George Gană, Editura Minerva, București, 1982 (BLAGA, O. 1).

⁴¹⁴ Lucian Blaga, *Opere 2*, Poezii postume, ediție critică și studiu introductiv de George Gană, Editura Minerva, București, 1984 (BLAGA, O. 2).

⁴¹⁵ Toate trimerterile se fac la BIBLIA 1968.

⁴¹⁶ Ștefan Aug. Doinaș, *Psalmi*, București, Editura Albatros, 1997.

*mi-ai vorbi. De-acolo unde ești,
din pământ ori din poveste mi-ai vorbi.*

.....
*Ori nu dorești nimic?
Ești muta, neclintita identitate
(rotunjit în sine a este a),
nu ceri nimic. Nici măcar rugăciunea mea.*

*Iată, stelele intră în lume
deodată cu întrebătoarele mele tristeți.
Iată, e noapte fără ferestre-n afară.
Dumnezeule, de-acum ce mă faci?
În mijlocul tău mă dezbrac. Mă dezbrac de trup
ca de-o haină pe care o lași în drum.*

(*Psalm*, BLAGA, O. 1, pp. 90-91)

Cu începutul în acest *Psalm*, mai pronunțat în celelalte poezii, „marea trecere” e mai ales o absorbire în natură, o identificare cu durata ei, dominată de „muta, neclintita identitate” a lui Dumnezeu („a este a”), îndepărtat de zbuciumul omenesc „risipit” în pământ și de aici în necuprindere: „Tată, te iert că-n adânc / m-ai semănat între brazdele lumii” (*Înviere de toate zilele*, BLAGA, O. 1, p. 98); „Sîngele meu vreau să curgă pe scocurile lumii / să-nvîrtă roțile / în mori cerești” (*Am înțeles păcatul ce apasă peste casa mea*”, BLAGA, O. 1, p. 109). Ici și colo cîte o imagine amintește de *Vechiul Testament*: „Înconjurat de lucruri bătrîne / acoperite cu mușchi din zilele facerii, / În seara cu cei șapte sori negri / cari aduc în-tunericul bun, / ar trebui să fiu mulțumit” (*Liniste între lucruri bătrîne*, BLAGA, O. 1, p. 96). Vechile mituri (potopul, printre cele foarte cunoscute), reinterpretate, se pierd în profeții misterioase: „Pentru un fagure sterp / mi-am ucis stupii flămînzi. / Cel din urmă dobitoc / cu-nțelegciune s-a prăpădit. / Ochiul său profetic deschis / e singura veste prin neguri. / În mare rămîne muntele Ararat, / de-a pururi fund de ape, / tot mai adînc, / tot mai pierdut / fund de ape” (*Pe ape*, BLAGA, O. 1, p. 111). Pregnante sînt imaginile cristice, aduse în mijlocul nostru prin mijlocirea folclorului și a unor diafane scene pastorale: „În noua noapte fără sfirșit / ciobanii păzesc nașterea unor semne cerești. / Mă duc între ei să vestesc: / Tăiați-vă mieii pe cruce / În amintirea jertfei ce se va face”. „Fiul omului” este adus și adoptat de oamenii locului pentru a-și face minunile: „În curînd fiul omului va căuta un loc / unde să-și culce capul, / răzimîndu-și-l ca și voi / de pietre ori de cîni adormiți. / În curînd rănile purtate prin văile noastre / s-or vindeca / închizîndu-se ca florile la întuneric. / În curînd picioarele albe / vor umbla peste ape” (*Bunavestire*, BLAGA, O. 1, pp. 113-114). Imaginea este reluată și în *Tristețe metafizică*: „Cu picioare ca ale noastre / Isus a umblat peste ape” (BLAGA, O. 1, p. 142). Treptat, poetul se îndepărtează tot mai mult de sursa biblică și rămîne să citească numai „semnele” unei mitologii proprii, în care cuprinde „marea, marea poveste” a lumii nevăzute, după ce „vinul nebun

al vieții s-a scurs în scrum” (*Semne*, BLAGA, O. 1, p. 117). Adorarea lui Dumnezeu ia formele cele mai diferite în poezia lui Blaga. Limbajul e cu totul altul decît al *Psalmilor*, încorporînd ritualuri barbare, ale unor îndepărtați strămoși, poate din vremea migrațiilor, ca în straniul poem *Cuvîntul din urmă*:

*Arendaș al stelelor,
străvechile zodii
mi le-am pierdut.
Viața cu sînge și cu povești
din mîni mi-a scăpat.
Cine mă-ndrumă pe apă?
Cine mă trece prin foc?
De paseri cine mă apără?*

*Drumuri m-au alungat.
De nicăieri pămîntul
nu m-a chemat.
Sunt blestemat!*

*Cu cînele și cu săgețile ce mi-au rămas
mă-ngrop,
la rădăcinile tale mă-ngrop.
Dumnezeule, pom blestemat.*

(BLAGA, O. 1, p. 115)

Retragerea poetului din fața textelor scripturale, vechi sau noi, îl îndreaptă către un altfel de misticism, cu rădăcini foarte vechi, într-o epocă de început a religiilor. De fapt, ce înțelege poetul prin „psalmist”? Ne-o spune într-o formă deloc explicită în poezia de cîteva versuri doar, cu titlul *Psalmistul*, din ciclul *Versuri scrise pe frunze uscate de vie*: „Cînd treci fără sandale pe sub tei, / porumbii adormiți pe streșini ciuruite / se trezesc, crezînd / că pașii tăi, mărunții, sunt semințe azvîrlite / de-o mîină bună pentru ei” (BLAGA, O. 1, p. 73). Poeziile din acest ciclu au făcut obiectul unei note dezvoltate în primul volum din excelenta ediție a lui George Gană, Lucian Blaga, *Opere* I, cu care sîntem de acord în general. Părerile noastre diferă doar atunci cînd e vorba de înțelesul pe care îl dă Blaga „psalmistului” în poezia cu acest titlu. „Cît despre «psalmistul» – ni se spune – care dă titlul celui de al doilea poem, el nu trimite de fapt la David, ci înseamnă cîntăreț de psalmi, cleric, monah – altfel spus, om închinat vieții spirituale” (BLAGA, O. 1, p. 377). Nimic din acest mic text nu îndreptățește afirmația că n-ar exista o cît de slabă legătură cu vechiul psalmist, David sau alții din cei menționați în *Biblie*. Există în psalmii davidici, chiar dacă ar fi să cităm doar *Psalmul* 103, unul dintre cei mai frumoși de altfel, un adevărat bestiar biblic, în care grija lui Dumnezeu pentru viețuitoarele pămîntului îi provoacă psalmistului un adevărat extaz: „Umplutu-s-a pămîntul de zidirea ta”. Viețuitoarele pămîntului ocupă un loc extrem de important în acest psalm. Și, oare, nu se strecoară ceva, cît de puțin, din această milă dumnezeiască

pentru tot ce viază pe pământ, de la păsări, la lei și la chiții care-l bucurau atîta pe Dosoftei cu jocurile lor, și în versurile lui Blaga din *Psalmistul*? Există și o anumită coincidență de termeni și de situație între versetele psalmistului: „Toate către tine așteaptă ca să le dai lor hrană la bună vreme. Dîndu-le tu lor, vor aduna; deschizînd tu mîna ta, toate se vor umple de bunătați” (Ps. 103, 28-29) și versurile citate din poemul lui Blaga: „crezînd / că pașii tăi, mărunții, sunt semințe azvîrlite / de-o mînă bună pentru ei”. Psalmistul din poezia lui Blaga, credem noi, este chiar poetul, care-și întreține, în atîtea locuri, nu numai aici, extazul mistic, contemplînd „minunile” din jur, care au, la Blaga, rădăcini în marile mituri ale lumii mult mai îndepărtate în spațiu și în timp.

Psalmistul, cîntărețul, poetul se contopesc într-o singură persoană: creatorul de armonii, în poezia citată din *Pașii profetului*, respingînd o identitate precisă: „cîntăreț de psalmi, cleric, monah – altfel, om închinat vieții spirituale” (BLAGA, O. 1, p. 377). Un franciscanism sui-generis se întîlnește, în versurile citate, cu motivul psalmic. În afară de aceasta, nu putem să nu luăm în seamă o sursă directă, sigură, mărturisită de poet, care așază la începutul ciclului poezii *Hafis* (lecțiunea poetului, păstrată de editor), un elogiu adus marelui poet persan, a cărui tematică și manieră de a scrie încearcă să și le aproprieze. Toate cele patru piese ale ciclului (*Hafis*, *Psalmistul*, *Anacreon*, *Misticul*) respiră aerul de lejeritate ironică, inteligentă și fină, dar și harul aceluia care a cîntat în gazeturile sale iubirea, vinul, natura și prefera mai degrabă să greșească gustînd plăcerile vieții decît să se supună „temnicerilor spiritului”. S-a vorbit de misticismul poetului persan, într-o perioadă mai veche, dar aplecarea lui spre ludic, pusă în evidență de critica modernă⁴¹⁷, reduce mult din inflexibilitatea unor astfel de afirmații. Ambiguități de genul acesta: „De cîte ori îți întîlnesc din împlinire trupul, nu-l / bănuiesc, nedumerit mă-ncurc și cred că-i – sufletul”, din poezia lui Blaga, *Misticul*, își au un izvor posibil în versurile poetului persan, ca și portretul madrigalesc din finalul poemului *Hafis*, în care luna, contrar celor știute din zilele *Facerii*, își arcuiește „drumul ei pe boltă – peste mare” după sprîncenele iubitei:

*La început – se știe – stelele aveau pe cer
cărările cu stîngăcie trase la-ntimplare;
din arcuirea zveltă a sprîncenei tale*

⁴¹⁷ Această așezare pe extreme a *Operei* lui Hafiz este înfățișată în termenii următori în Laffont-Bompiani, *Dictionnaire universel des lettres*, Société D'Édition de Dictionnaires et Encyclopédies, Paris, 1961, p. 374: „Une tradition qui remonté au XVIe s. présentait H. comme un poète essentiellement mystique, tandis que la critique moderne voit en lui plutôt un courtisan épris de la vie.”

*a-nvățat odată Luna
să-și arcuiască drumul ei pe boltă
– peste mare.*

(Hafis, BLAGA, O. 1, p. 72)

E interesant că dintre cei trei *Psalmi* postumi ai lui Blaga, doi sînt de iubire, unul intitulîndu-se chiar *Psalm dragostei*. Această iubire este pusă, cu ajutorul numelui ebraic al lui Dumnezeu, *Elohim*, într-un context foarte vechi, în *Psalm* (BLAGA, O. 2, p. 105). Identitatea „iubire-existență” pare a fi mai curînd de proveniență neotestamentară, încît ne întrebăm dacă termenul ebraic nu a fost selecționat pentru valoarea lui eufonică, mai ales că se repetă în prima și ultima strofă ca un fel de pseudorefren. George Gană face o apropiere între *Lumina*, poezie explicit veterotestamentară, din *Poemele luminii*, volumul de debut al poetului din 1919, și poezia cu titlul *Psalm*, de mai tîrziu, remarcînd: „Iubirea ca recuperare a stării paradisiace și a timpului originar («marea săptămîină») definește încă de la cel dintîi dintre *Poemele luminii* (*Lumina*) poezia de dragoste a lui Blaga” (BLAGA, O. 2, p. 339). Numai că, ce se potrivea foarte bine poeziei *Lumina* nu se mai potrivește tot atît de bine și acestui *Psalm* mult mai bogat în sugestii poetice. Viziunea paradiziacă naivă se schimbă, nu mai conotează o simplă declarație de dragoste ca în *Lumina*. Centrul de greutate din *Psalm* nu trebuie căutat numai în „marea săptămîină” din ușurelul distih, mai curînd ironic: „Umblăm prin marea săptămîină / gînd cu gînd și mînă-n mînă”. Incomunicarea, tăcerea obsesională a lui Blaga, motive care revin și în alte poezii, sînt prezente și în acest *Psalm*, deschizător de înțelesuri mult mai profunde, într-un cîmp semantic lărgit. Discursul despre iubire, din ambele poezii, se deplasează de la anecdotic (*Lumina*) către o dezbatere de idei pe tema raporturilor dintre om și Dumnezeu. Prin analogie, ne putem gîndi atunci și la alte „tăceri” semnificative: „Dar numai rană a tăcerii / e cuvîntul ce-l rostim” poate fi și plîngerea de pe cruce a lui Isus într-un dialog care nu se încheagă și sfîrșește în tăcere: „Iar în ceasul al nouălea a strigat Isus cu glas mare, zicînd: Eli, Eli, lama sabahtani! adică: Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (*Matei*, 27, 46). Cerul rămîne mut. Elohim tace: „Iar Isus, strigînd iarăși cu glas mare, și-a dat duhul” (*Matei*, 27, 50)⁴¹⁸. Revelația lui Dumnezeu prin iubire este de esență critică și neagă ceva din prerogativele Atotputernicului stăpîn din *Vechiul Testament*, care doar „îngăduie” iubirea, dar o transformă în obediență, instituind ceea ce poetul numește „rană a tăcerii”:

⁴¹⁸ În *Marcu*, 15, 34, numele *Eli* este transcris *Eloi*. În ebraică, *Elohim* însemna „Dumnezeu unicul”, în *Vechiul Testament*. Cf. DB, p. 359 și 392. Gala Galaetion: *Eli* (Ps. 22).

*Iubind – ne-ncredințăm că suntem. Când iubim,
oricât de-adîncă noapte-ar fi,
suntem în zi,
suntem în tine, Elohim.*

*Sub lumile de aur ale serii
tu vezi-ne – cutreierînd livezile.
Umblăm prin marea săptămînă
gînd cu gînd și mînă-n mînă.*

*Și cum am vrea să te slăvim
pentru iubirea ce ne-o-ngădui, Elohim!
Dar numai rană a tăcerii
e cuvîntul ce-l rostim.*

(*Psalm*, BLAGA, O. 2, p. 105)

Iubirea, spune poetul în *Psalm dragostei* (BLAGA, O. 2, p. 228), este „eliberarea” de teluric, de întunericul („întuneric era deasupra adîncului”, *Fac.* 1, 2) dinaintea Genezei: „E încă în mine greul pietrelor dintre cari / m-am ridicat cînd zi s-a făcut. / Dragoste, împrumută-mi tu ușurința / cu care norii albi umblă-n azur peste abisuri / și grația fără ființă a verdeiui, frunzelor”. Imagini grele, lutoase, apasă amintirea acestui trecut îndepărtat și cărările primilor pași, încă nesiguri, ai omenirii: „Sunt încă în mine greul pămîntului și deznădejdea / lutoasă. În mine tînguitorarele nopți. / Neguri mai stăruie-n gînd / și tălpile fără de voie mai prind rădăcini / pe drumuri neprietenoașe”. Cu inspirația sa din *Psalm dragostei* (psalmii canonici îl preamăreau numai pe Dumnezeu), Blaga se așază la hotarul dintre *Vechiul și Noul Testament*, deplasînd centrul de greutate de la „legea veche” la „legea nouă”, întemeiată pe iubire. Acesta e sensul mistic al „bucuriei eliberării” de sub „cumplita povară a văzduhului negru”:

*În ceasurile desprimăvărării, dragoste,
în ceasurile-acestea, ce singură tu le numeri,
căci numai tu nu ai amintirea
marilor întunecimi,
fă să uit cumplita povară
a văzduhului negru ce-l port pe umeri
și dă-mi tărîa de-a suporta
bucuria eliberării.*

(*Psalm dragostei*, BLAGA, O. 2, p. 228)

Orice psalm „modern” nu poate fi altfel decît necanonic, în raport cu cei biblici. Heliade, Macedonski, Arghezi, Voiculescu și Blaga au scris astfel de psalmi. Blaga își mărturisește acest gînd aturci cînd folosește titlul: *Psalmul 151*⁴¹⁹. Dezicerea lui este, după propria-i mărturisire, în primul rînd față de psalmii davidici, care aparțin unui trecut îndepărtat, supraviețuind totuși ca o „aducere-aminte puternică

⁴¹⁹ George Gană remarcă în *Notele* ediției, vol. 2, p. 328: „Dîndu-i acest titlu, poetul marchează de la început îndepărtarea sa de spiritul adevăratului psalmist”. *Psalmul 151* din *Biblie* este considerat necanonic, așa cum îl indică titlul, devenit model și pentru Blaga: *Psalmul necanonic 151*, BIBLIA 1968.

și mare”: „Ai fost cîndva, prin primăveri, prin ierni, prin toamne. / Al semințiilor și-al regelui David erai. / Ai fost cîndva, dar unde ești acum? / Te-ntreb, căci s-ar putea să fii trecutul, Doamne” (*Psalmul 151*, BLAGA, O. 2, p. 75). O mare și dureroasă frustrare, resimțită altădată și de Arghezi, se desprinde din aceste versuri, care continuă meditația începută, pe aceeași temă, în *Psalmi*, din volumul *În marea trecere*: „O durere totdeauna mi-a fost singurătatea ta ascunsă, / Dumnezeuule, / dar ce era să fac? [...] / te-am pierdut pentru totdeauna / în țărînă, în foc, în văzduh și pe ape. // Între răsăritul de soare și-apusul de soare / sunt numai tină și rană” (BLAGA, O. 1, p. 90). Același gol imens îl simte și în *Psalmul 151*: „Nu te mai văd, dar te mai simt în noapte. / Te simt dumineca și toată săptămîna / Cum ciungul simte o durere-n mîna / pe care n-o mai are” (*Psalmul 151*, BLAGA, O. 2, p. 75). Fără Dumnezeu, omul se simte estropiat.

În psalmii moderni – și cu deosebire în poezia lui Blaga – Dumnezeu, cel dintotdeauna nevăzut, este, ca în timpurile arhaice, prezent mereu și peste tot, cu cuvintele poetului, „e tot ce vezi” (*Umbra lui Dumnezeu*, BLAGA, O. 2, p. 76): „Și poți s-o strîngi sub chip de holdă și grădină. / Și poți s-o bei în chip de apă”. Această omniprezență revelată capătă altă dimensiune în creștinism, așa cum citește Blaga *Evangheliile*, cu atenția încordată pe germeii unei noi morale, cea instaurată de Isus pe blîndețe și pe iubire: „Isus grăbea spre sat și gîndul îi zbura aiurea: / «În ochii ei era numai păcat / Și numai crimă / Era în mîna ei și-n strîngerea-i fierbinte – / Și totuși, nu-nțelege, o rază ce-i juca-n privire / Striga și orbitoare mă chema: / Și-n mine-i Dumnezeu!...»” (*Isus și Magdalena*, BLAGA, O. 1, p. 251). Cum spunea Blaga în *Cîntec pentru anul 2000* – și cît de departe îi va fi părut în 1943, cînd publica *Nebănuitele trepte* acest hotar? – autocaracterizîndu-se în comuniunea universală: „Pe-aiçi umbla și el și se-ntorcea mereu, / contimporan cu fluturii, cu Dumnezeu” (BLAGA, O. 1, p. 241). După Blaga, șansele reînvierii psalmului tradițional devin minime. Poezia religioasă iese, din opera sa, adînc prefăcută. Elogiul lui Dumnezeu – și psalmul nu are altă rațiune de existență ca manifestare lirică – se lărgește enorm, cum am văzut, dar, în același timp, se interiorizează cu o putere la fel de mare, așa fel încît este absorbit în ființa sa ca supremă binecuvîntare, „Să nu se simtă Dumnezeu / în mine / un rob în temniță – încătușat” (*Vreau să joc!*, *Poemele luminii*, BLAGA, O. 1, p. 11). Poezia religioasă românească dobîndește, prin Blaga, deplina ei libertate („ca să răsufle liber Dumnezeu în mine”) și expresia cea mai elevată a limbajului, în care, nu o dată, strălucesc nestemate din *Evangheliile*. Blaga se arată un suflet plin de credință, pe care o mărturisește încă în primul său volum, meditînd la cuvintele lui Isus: „Căci adevărat grăiesc vouă: Dacă veți avea

credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici dincolo, și se va muta; și nimic nu va fi vouă cu neputință” (Mt., 17, 20). Lito-ta „grăunte de muștar” este transformată de poet într-o sugestivă hiperbolă, speculând raportul dintre „credința puternică” din sufletul poetului „sorbită din soare”, și inexistența munților cu care să-și poată măsura elanul puternic de a-i „muta din cale”: „Ascult și sufletul se-ntreabă: // Dar munții – unde-s? Munții / pe cari să-i mut din cale cu credința mea? // Nu-i văd, / îi vreau, îi strig și – nu-s!” (*Dar munții – unde-s?*, BLAGA, O. 1, p. 22)⁴²⁰. Forța imaginii crește prin credința întorsătură neașteptată, în esență tot litotică: nu există stavilă, munți atât de înalți, în calea credinței adevărate, de nestrămutat. Numai „puțina credință” (Mt., 17, 20) conduce la eșec, îndepărtează de miracol. Soarta poetului stă sub altă zodie: „hrănit de taina lumii”, el se simte descătușat, partea sa este „nemărginirea”, altfel spus „minunea” despre care scrisese în *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*. Prin toate acestea Blaga este în spiritul *Evangheliei*, dar se și îndepărtează de aceasta, iar „distanța” e doar o chestiune de stil.

Lectura operei lui Blaga este dificilă, ca și sfintele pilde: „Traduc întotdeauna. Traduc / în limba românească / un cântec pe care inima mea / mi-l spune, îngînat suav, în limba ei” (*Stihuitorul*, BLAGA, O. 2, p. 175). Vorbește de taine vechi, pe care nu le mai fălcuște, conformîndu-se unui principiu de la care nu se abate: „nu ucid cu mîntea tainele ce le-ntîlnesc”. Clarificarea sensurilor multiple ale poeziei îi apare ca o erezie dăunătoare: „e o crimă să analizezi poeziile: fiindcă le omori” (BLAGA, O. 1, p. 334⁴²¹). Creația lirică a lui Blaga este foarte unitară și se supune, în general, principiilor formulate în poezia *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, care prefațează primul volum, *Poemele luminii*, 1919, dar și întreaga sa operă:

... eu cu lumina mea sporesc a lumii taină –
și-ntocmai cum cu razele ei albe luna
nu micșorează, ci tremurătoare
mărește și mai tare taina nopții,
așa îmbogățesc și eu întunecata zare
cu largi flori de sfînt mister
și tot ce-i nențeles
se schimbă-n nențesuri și mai mari
sub ochii mei –
căci eu iubesc
și flori și ochi și buze și morminte.

(BLAGA, O. 1, p. 9)

⁴²⁰ Vezi interpretarea pe care o dă poetul acestor versuri, într-o scrisoare către Cornelia, din 29 august 1918, reproduși de George Gană în BLAGA, O. 1, p. 334. Blaga își tălmăcește astfel titlul *Dar munții – unde-s?*: „o exagerare prin care spun cât e de tare [subl. a.] credința mea: așa de mare, încît nu găsec munții vrednici de ea!”.

⁴²¹ *Ibidem*.

Iubirea, nesecată în veci, șterge hotarul dintre viață și moarte. Poetul pare că preia vorbele lui Isus, în consemnarea evanghelistului. Modul de comunicare e pilda, ca în *Sfintele evanghelii*: „Toate acestea le-a vorbit Iisus mulțimilor în pilde, și fără pildă nu le grăia nimic, ca să se îndeplinească ce s-a spus prin proorocul care zice: Deschide-voi în pilde gura Mea, spune-voi cele ascunse de la întemeierea lumii” (Mt., 13, 34-35). Blaga face numeroase trimiteri la „întemeierea lumii”, și toate sînt în pilde și profeții⁴²², nu neapărat în spirit biblic și cu atât mai puțin în limbaj biblic. Pilduitoare ni se pare, în acest sens, o poezie cum este aceea cu un titlu atât de explicit scriptural, *Ziua a șaptea*, publicată în „Revista Fundațiilor Regale”, 1947, februarie. Lăuntrică, biserica lui Blaga e altarul lumii întregi, cu toate cele văzute și nevăzute. Poetul ne îndeamnă, cu voce profetică, să citim altfel *Tablele legii*, după ce le vom fi uitat pe ale lui Moise: „Sunt fapte, vreo cîteva fapte pe care le facem / fără izvoade și fără sfat, de la nimeni luînd îndrumare / vreodată, fapte de care aproape că nici nu ne credem în stare. / Ele vin peste noi, copleșindu-ne pentru-mpîlnire, / toate la fel de firești” (*Tablele legii*, BLAGA, O. 2, p. 51). E vorba aici de o „împîlnire” mistică, în care „faptele” „vin peste noi”, dintr-o lume necunoscută, pentru a se uni în ființa noastră reînscută, în așteptarea miracolului: „Astfel dintotdeauna-ai știut / mîna s-o-ntinzi către rodul ce cheamă din crengi, / în fața duhului care te neagă și-a focului / să te oprești, apărat de mirare...”. Din păcate, pildele poetului au fost citite, cu sau fără intenție, într-un nepotrivit sens materialist, omul apărînd doar ca o „ființă biologică”⁴²³, în dauna alcătuirii lui spirituale, unire („împîlnire” în text) despre care instruieste poetul în *Tablele legii*, în pilde derutante, în care realitatea tangibilă e mereu și pe loc concurată

⁴²² MLD, BIBLIA 1688, I, *Comentarii: Lumina*, p. 328, *Liniste între lucruri bătrîne*, *Ibidem*, *Ziua a șaptea*, p. 329, *Mult mă miră stea și trup*, p. 330, *Eva*, *Pax magna*, p. 332, *Lacrimile*, p. 333, *Pe ape*, p. 338. George Gană enumeră, comentînd poezia *Lacrimile*, titlurile: *Lumina*, *Dar munții – unde-s*, *Lumina raiului*, *Eva*, *Inima*, *Legendă*, *Isus și Magdalena*, *Pax magna* din *Poemele luminii* constatînd că în toate aceste poeme „Blaga recurge la motive biblice, interpretate cu toată libertatea și cu o finalitate străină de edificarea religioasă” (BLAGA, O. 1, p. 332). Cu scopuri și rezultate diferite, și alți poeți moderni, de la Heliae și pînă la Arghezi și chiar Voiculescu, s-au îndepărtat de textul biblic în interpretările lor, Blaga cel mai mult, dar e mai greu să refuzăm poeziilor pe astfel de teme scrise de aceștia orice fel de „edificare religioasă”. Acești poeți nu fac prozelitism confesional și, în consecință, nu manifestă obediență dogmatică, dar instituie, pe calea poeziei, cu mijloacele ei specifice de persuasiune, un profund sentiment religios, care, pentru a se manifesta, n-are nevoie de un cadru instituționalizat, ci de unul lăuntric, cum afirmă Blaga în multe poezii – și în *Tablele legii* (BLAGA, O. 2, pp. 51-52).

⁴²³ George Gană, *Note și comentarii*, Lucian Blaga, *Opere* 2, p. 318.

de cea nevăzută. Enunțul banal: „Astfel vei ști într-o zi a supune / legilor tale făptura și gura iubitei” nu favorizează interpretarea literală, de act concret, pentru că imediat este anulată de „replica”: „Astfel cu inima ta, ca o limbă de clopot, / ști-vei să-nfrunți orice nor / ce-n căutare de ținte pe sus rătăcind – își împlintă / acul de foc în biserici” Totul sfârșește cu câteva elemente de mistică creștină, scoase din aceleași contraste, pe sugestii din *Vechiul și Noul Testament*, într-o apoteoză a drumului mântuirii prin jertfa cristică, pe care sîntem chemați să ne-o asumăm fiecare în parte:

*Cresc faptele-n noi, de la sine,
cum apa la gură o duci ca să bei.
Astfel odată, în timp ce fruntea asudă
sînge, și cerul – în stele dînd –
asudă lumină, vei ști-n întineric
singur pe cruce să urci și brațele-n cuie
să și le-afirmi amîndouă.
Căci iată – din veac în veac – pînă în fața lui Dumnezeu
duc drumurile toate, vechi și nouă,
și nicăiri nimeni nu rătăcește.*

(*Tablele legii*, BLAGA, O. 2, pp. 51-52)

După Blaga nu s-a mai putut scrie în vechiul stil psalmic. Și atunci s-a făcut, ca să folosim sintagma călinesciană, o pioasă confuzie. Nostalgicii vechiului stil au formulat pe dată, împotriva celor care încercau să-l reformeze radical, acuza că sînt „necredincioși”, neobservînd că problema era de ordin estetic în primul rînd și nu dogmatic. Credința, la fel de puternică, strălucește altfel în versurile poetului modern. Dar, vor spune neîncredătorii, mai scrie acesta *Psalmi*? Răspunsul nu poate fi altul decît acela pe care îl deducem din cea mai simplă definiție a acestei specii lirice religioase: tot ceea ce se preface în cîntec de laudă adus lui Dumnezeu e *Psalm*. Credința e cîntărită însă cu altă măsură în poezia modernă. Vechea „tablă a legilor” primită pe munte de Moise de la Atotputernicul legiuitor este „rescrisă”, prin ucenicii săi, de Isus Hristos, înțelegem din versurile lui Blaga, ca să rămînem la exemplul citat. Astfel călăuzit, credinciosul merge pe „drumurile toate, vechi și nouă” (aluzie la legea veche și la legea nouă), „din veac în veac – pînă în fața lui Dumnezeu” [...] / și nicăiri nimeni nu rătăcește”. Lucian Blaga, atît de departe de stilul vechiului psalmist, este destul de aproape de gîndirea care prezidează întregul *Psalm 1 al lui David* despre tăria credinței celui drept: „Ci în legea Domnului e voia lui, și la legea lui va cugeta ziua și noaptea” (Ps. 1, 2). Poate că și influențe din *Psalmul 2* vin să se adauge aici în vederea unei noi sinteze doctrinare, în spiritul *Noului Testament*. Avem în vedere profeția despre Isus, „unsul” lui Dumnezeu (Ps. 2, 2); „fiul”: „Fiul meu ești tu” (Ps. 2, 7). *Tablele legii* de care vorbește Blaga în poezia cu acest titlu se constituie într-o impre-

sionantă metonimie *pars pro toto* pentru a sugera o nouă credință, aceea a lui Hristos, care anulează inflexibilitatea dogmatică a vechilor porunci înscrise pe lespezile de piatră, „tablele legii” primite de Moise pe muntele Sinai⁴²⁴. Noii „psalmiști”, cazul lui Blaga și al altor poeți români, începînd cu Heliade și pînă la Arghezi și Voiculescu, sparg, în forme și rezultate diferite, vechile canoane ale poeziei psalmice și instaurează o viziune și un stil nou în preamărirea puterii divine în literatura română.

VIII. PSALMII ÎN ZORII POSTMODERNISMULUI

Un urmaș al lui Blaga în inovarea limbajului psalmic descoperim citînd *Psalmii* lui Ștefan Aug. Doinaș. Obsesia „tainei” și a „luminii”, a „tăcerii” și a „misterului” se încheagă în *Psalmii* lui Ștefan Aug. Doinaș din elemente asemănătoare cu cele frămîntate altădată de Blaga, începînd cu faimoasa provocare din *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*: „Eu cu lumina mea sporesc a lumii taină”. În prelungirea de motive, preluate de urmaș de la magistrul, se înșiră, printre atîtea altele, exemple ca acestea: „Oare nu port și eu blestemul graiului? / Limba vie-a luminilor Tale cu aripi / nu-mi nălucește și mie-nțelesuri / dîncolo de-orice-nțelegere? Zvonuri, / șoapte în flăcări, și tunete clare, / grele tăceri care picură tîlcuri / zilnic mă spală pe umeri, iar noaptea / cade asupra-mi...” (*Psalmul XII*⁴²⁵, p. 16); „De ce să Te mai caut? Ești în mine” (DOINAȘ, Ps. XVIII, p.22); „Și-abia atunci, dorind să-Ți spun pe nume, / să mă topesc în Tine, ca o lume / care – cu aștri noi la căpătîi – / se-ntoarce în muțenia dintâi” (DOINAȘ, Ps. LXXII, p. 84); „Poetul e purtătorul unui înțeles defunct / care păstrează totdeauna viu secretul” (DOINAȘ, Ps. LXXIX, p. 91); „Un leneș timp de taină și de mir / se-ascunde, Doamne,-n lucrurile toate” (DOINAȘ, Ps. LXXXI, p. 93); „Cînd voi pieri, Tu însuși o să-Ți spulberi / corola și miresmele de-aici” (DOINAȘ, Ps. LXXXIV, p. 109). De reținut că poetul notează LXXXX în loc de XC.

Și-a propus autorul, care grupează în volumul său un număr impresionant de psalmi, să parcurgă întreaga *Psaltire*, pentru a-și elabora propria sa versiune?⁴²⁶ *Psalmul 1*, în interpretarea foarte liberă a lui

⁴²⁴ „Și a zis Domnul către Moise: «Suie la mine în munte și fii acolo, că am să-ți dau table de piatră, legea și poruncile, pe care le-am scris eu pentru învățătura lor!»” (*Ieș.*, 24, 12). Pentru vechimea cuvîntului *tablă* (< lat. *tab(u)la*), vezi DLR, t. XI, 1982, p. 7.

⁴²⁵ Toate citatele sînt din volumul *Psalmi*, București, Editura Albatros, 1997. În continuare vom nota *Psalmii* lui Ștefan Aug. Doinaș prescurtat: DOINAȘ, Ps.

⁴²⁶ A existat un astfel de proiect de colaborare cu *Monumenta Linguae Dacoromanorum* și rezultatul este, în planul creației poetice a autorului, acest volum de meditații lirice pe marginea psalmilor.

Ștefan Aug. Doinaș, ne lasă să întrezărim doar o vagă intenție de a urmări, din filă în filă, psalmii biblici, sau un număr cât mai mare dintre ei. Intenția nu se realizează, și nu numai numeric, cum vom vedea. Poetul dezvoltă, în această primă tentativă, tema davidică: „știe Domnul calea dreptilor, iar calea necredincioșilor va pieri” (Ps. 1, 6). Dar tocmai această prerogativă divină i se pare neacceptabilă noului interpret pentru condiția sa de om: „Nu, Doamne! Sunt prea mîndru ca s-accept / destinul Tău: să cîntăresc ce-i drept / și ce e strîmb – nimica nu mă-mbie” (DOINAȘ, Ps. 1, p. 5). Poetul produce atunci o răsturnare spectaculoasă de situații, sugerată de alegoria pomului cu frunza necăzătoare, de la marginea apelor dătătoare de roade și de viață, care-l reprezintă, în vechiul psalm (1, 3), pe credinciosul „fericit”, „care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și în calea păcătoșilor nu a stat, și pe scaunul hulitorilor n-a șezut” (Ps. 1, 1). În acest „pom”, poetul, care nu vrea, în ciuda aparențelor, să devină uzurpator („Eu, cel bolnav de bine și de rău / vrei să mă-nalț aici în locul Tău.”), îl vede pe Dumnezeu „recreat” de propria-i creatură: „Ursita creaturii-i să-L învie / Pe Creator”. Întreaga construcție figurativă a „poemului” cu care poetul înlocuiește vechiul *Psalm 1* se sprijină pe forța regenerativă – un har dumnezeiesc – a „pomului” care rodește. Contaminarea cu *Psalmul 2*, care-l vestește pe „fiul lui Dumnezeu”, devine evidentă și își are izvorul în *Psaltire*⁴²⁷: „Domnul a zis către mine: «Fiul Meu ești Tu, eu astăzi te-am născut!»” (Ps. 2, 7). În versiunea poetului, surprinzătoare ca stil, versetul acesta ia o formă în care se păstrează metafora regenerării vegetale din *Psalmul* davidic: „Cum să Te-ntîmpin, Doamne, – cu ce rugă? / Ai fost copac: acum ești buturugă. / Vrei să mă scol eu însumi din genunchi / Să-Ți fiu coroană verde, să-Ți fiu trunchi?” În final, în aceeași șocantă dezvoltare metaforică, Dumnezeu „buturugă”, acum „buștean”, așteaptă, „vegheat” de poet, „lăstari”: „Ca un ocnaș în zeghe / ce-așteaptă grațierea, stau de veghe / lîngă bușteanul Tău cu cioturi tari / Până-Ți vor crește, Doamne, noi lăstari” (DOINAȘ, Ps. 1, p. 5). Predicțiile despre Hristos și mîntuire sînt preluate de Ștefan Aug. Doinaș într-un limbaj neobișnuit, anunțînd pătrunderea unor influențe postmoderne în cea mai conservatoare zonă a literaturii, cum este cea religioasă.

Un punct de plecare pentru *Psalmul* al II-lea al poetului se află în ideea finală din *Psalmul 2* al lui David, v. 12: „Luați învățătură, ca nu cumva să se mînie Domnul, și să pieriți din calea cea dreaptă,

cînd se va aprinde degrab mînia lui! Fericiți toți cei ce nădăjdiesc în el”. Din versetele anterioare ale aceluiasi psalm, îl reținem pe cel mai lapidar: „Slujiți Domnului cu frică și vă bucurați de el: cu cutremur” (Ps. 2, 11). Replica poetului, distonantă ca stil, pentru cel care citește literal textul biblic, comunică același îndemn necondiționat la o „fericire” unidirecționată, aceea a renunțării la ispitele „lumii”, normă de viață cucernică impusă de opțiunea pentru „calea dreptilor”:

Doamne,
dar oare nu spre Tine-alerg întruna?
Și nu Te cheltuiesc mereu pe Tine?
Și nu de focul Tău îmi ard vederea?

*Deposedează-mă, Gelosule, de lume!
Dorința Ta sălbatică de-a mă avea*⁴²⁸
în felu-acesta – schiop, sărac și orb –
să mă-nsofească peste tot, asemeni
unei iubiri ce pîrjolește totul...

(DOINAȘ, Ps. II, p. 6)

Pline de motive psalmice, poemele lui Ștefan Aug. Doinaș se transformă într-un lung și zădarnic dialog cu Dumnezeu: „Eu sunt acesta. Fii Tu – Celălalt: / cel care-mi ia din gură întrebarea, / dar nu-mi așează-n locul ei răspunsul...” (DOINAȘ, Ps. III, p. 7). Întrebărilor insidioase, puse unui Dumnezeu indiferent, care se găsesc și în psalmii vechi, li se adaugă acum visuri concurențiale, dacă nu chiar uzurpatoare, priviri condescendente și imputări care, aparent, îl scot pe noul psalmist de sub „legea Domnului” și-l atrag, conform opoziției din *Psalmul 1*, în „calea păcătoșilor”, aproape de „scaunul hulitorilor”. Prezumțios, poetul are un acces de independență absolută, mai mult verbală, și o neostoită mîndrie de neofit, cînd scrie *Psalmul VIII*, pe care îl cităm în întregime, pentru a ilustra radicalizarea limbajului:

*Simt, simt că ești grozav de obosit:
Creațiunea Ți-a stors toată vlaga.
Așează-Te, și odihnește-te un pic...*

*Îngăduie acumă creaturilor
să-și depene, în parte, fiecare după
priceperea sa simplă, ghemul vieții.*

*Tu, oricum, nu mai poți să intervii.
Tu-ai aruncat din mână zarurile,
și n-ai mai fost interesat pe urmă
să vezi cum cad.*

*Ei bine, află, Doamne,
că astrele se mișcă pe elipse
prescrise, piersicii rodesc la termen.*

⁴²⁷ Această legătură a *Psalmului 1* cu *Psalmul 2* i-a preocupat de mult pe teologii români. Vezi considerațiile lui Isidor cav. de Onciul, *op. cit.*, 1898, p. 9: „Psalmul acesta [2] tratează despre Mesia [...] Acest psalm vorbește despre Mesia, carele este Iisus Christos.”

⁴²⁸ Vers conex cu versetele: „Cere de la mine și-ți voi da neamurile moștenirea ta. Și stăpînirea ta, marginile pămîntului. Paște-vei pe ele cu toiag de fier, ca pe vasul olarului le vei zdrobi!” (Ps. 2, 8-9), care vorbesc de voința inflexibilă de stăpînire, „sălbatică”, spune poetul.

*Dar cei ce joacă astăzi suntem noi,
și numai noi...
Așează-Ți bine capul
în poala mea, și trage-i un pui de somn.*

*Te voi trezi la ceasul judecării.
(DOINAȘ, Ps. VIII, p. 12)*

Că totul a fost mai mult o cursă întinsă cititorului, un simplu joc de cuvinte, ironic și autoironic, ne-o dovedește psalmul următor, pe care, din aceleași motive ca mai înainte, îl reproducem de asemenea în întregime. Cei doi psalmi (VIII și IX) trebuie citiți de altfel împreună. Mândriei din primul îi ia locul, în cel de al doilea, umilința și autopersiflarea. Poetul se mișcă fără ezitări, dezinvolt, prin *Vechiul și Noul Testament*, extrăgându-și cu abilitate, din diferite cărți biblice, efectele de contrast pe care le obține din apropierea lor. Realizează astfel, prin răsturnări neașteptate de roluri, cum este așezarea creației în locul creatorului, combinații parodice de efect. Crearea omului după „chipul și asemănarea lui Dumnezeu” este ratată de gesturile derizorii pe care le face acesta, transformat în „maimuță a Domnului”, o întru chipare nereușită a Creatorului, incapabilă să se ridice la înălțimea acestuia. Motivul revine, cu aceeași doză de autoironie, și în altă parte: „Doamne, maimuțărindu-Te mereu / Te voi iubi: – acesta-i rolul meu” (DOINAȘ, Ps. LXXX, p. 104). Marile mituri biblice, din zilele facerii și pînă la jertfa de pe „locul ce se cheamă al Căpățînii” (Lc. 23, 33) se risipesc în imitații nevolnice. „Chipul și asemănarea” imitatorului cu creatorul divin „cad în pulberi”. Calpuzanul nu poate să aibă parte de mîntuire și este nevoit să aștepte „o nouă față – aidoma crescînd ca-n ziua-a șasea”, cînd Dumnezeu i-a creat pe primii oameni:

*Vai! Chipul Tău și-asemănarea Ta, –
cum mi s-au scurs de pe obraz...*

*Cu cine
mai semăn eu acum? Sunt o maimuță
a Domnului: fac gesturi creatoare,
invoc lumina și lumina vine,
alung din paradisul meu pe-aceia
ce nu mi se supune, îmi duc fiii
pe Culmea Căpățînilor, și-acolo
îi bat în cuie, și-i împung în coastă.
Dar nu mă simt în stare să iau partea
nici unuia dintre tîlhari, iar chipul
și-asemănarea Ta îmi cad în pulberi...*

*Pleca-mă-voi cu fruntea în țărînă,
și-așa voi sta, pînă ce-o nouă față
– aidoma crescînd ca-n ziua-a șasea –
mă va învrednici să mă ridic...*

(DOINAȘ, Ps. IX, p. 13)

Limbajul derutant al poetului invită la o lectură atent dirijată, de la negația violent jucăușă către o contrapondere pozitivă. Întimpinat cu epitete necon-

venționale, uneori deosebit de dure, „Neisprăvit în toate”, abandonat într-un „cer cu stîlpii putreziiți”, cerescul „Stăpîn” este mîngîiat în final cu o declarație de fidelitate: „chiar dacă-n patru vînturi n-ai măcar / un crin care, de strajă la hotar, / să te proclame-nvingător cu izu-i, – / pe mine, Părăsitul, poți să Te bizui” (DOINAȘ, Ps. XI, p. 15). Poetul se supune acestei autodefiniții pe care o formulează în *Psalmul XVI*: „Aici, la răspîntie, unde se alege / un drum de alt drum, bifurcat sunt eu însumi”. Cîntărețul, pe modelul stabilit de regele poet din *Biblie*, dorește să cunoască bine ambele „drumuri”, și solicită ajutorul lui Dumnezeu pentru a nu se rătăci: „Aceleași enorme / lumești bălării năpădesc deopotrivă / un drum, ca și altul, cu flori și miresme. / Dar oare pe care din ele mă află? // Stropește-le, Doamne, să știu, pe-amîndouă: / pe unul cu sînge, pe altul cu rouă” (DOINAȘ, Ps. XVI, p. 20). În consecință, receptează cu ardoare insinuările ingenuității: „Numai izvorul e pur. // Înzestreează-mă, Doamne, / cu botul naiv al vițelului care-l / descoperă proaspăt sub frunze de brustur!” (DOINAȘ, Ps. XVII, p. 21). Limbajul ludic, neconformist, al poetului nu înlătură sentimentele pioase. Poate fi recunoscut aici și un mai vechi model arghezian: „Poți, Doamne, Tu să umbli-ntr-un rădvan / atît de fără nume și de van? / Te poartă oare-n cîrca lor furnica / și lemnul sec? Iar Tu nu zici nimica?... // Ori poate că Tu, viul între vii, / ce ești cu-adevărat, nici Tu nu știi” (DOINAȘ, Ps. XXVIII, p. 33). Altădată imaginea este livrescă: „Sunt palimpsestul / ființei Tale răzuită aprig / de pe bătrînul pergament al lumii. / Cum să Te fac încă citit și astăzi / de ochii celor fără de vedere? // Penița mea muiață-adînc în Vega / Te scrie doar ca alfa și omega” (DOINAȘ, Ps. XXX, p. 35).

Prea multele întrebări pe care poetul i le pune, în postura de *homo ludens*, lui Dumnezeu pot deveni, prin repetiție, iritante: „Dar, Dumnezeule, mai are rost / să-Ți fim ascultători în lepădarea / de lumea Ta, cînd Tu ne-mbii trădarea? / Să nu poftim ce-avem la îndemîna, / deși întins de propria Ta mîna? / Să ne împotrivim, cînt Tu ne-arunci / în brațele aceleiași porunci?” (DOINAȘ, Ps. XXXI, pp. 36–37). Nevăzut, însușire esențială a Atoatevăzătorului, devenită punct central în această veche discordie, Dumnezeu se ascunde, în viziunea poetului, în spatele ispitelor pe care le-a trimis în lume. Raționamentul autorului respinge miracolul. Poezia sa se desprinde aici de Blaga și devine vehementă, cu accente argheziene: „Ceea ce-mi dă dreptul să Te-nfrunt / cu-n-treagă hula mea, și cu blesteme, / e suferința – crunta sfișiere / a trupului: e viermele ce mușcă / din măruntaie, ochiul orb ce curge, / urechea spartă, bubele-nflo-rite / și carnea care cade de pe oase...” (DOINAȘ, Ps. LXXXVI, pp. 98–99). Se întrevăd, în aceste versuri, suferințele năpăstuitului Iov. Dincolo de această

adîncă și mișcătoare suferință, se infiltrează, în astfel de psalmi, o supralicitare verbală pe care autorul o recunoaște cu o autoironie dezarmată: „Vai! de năvala prea multor cuvinte / n-apuc să le rostesc pe cele sfinte” (DOINAȘ, Ps. XXVII, p. 32). În limbajul său ludic, poetul ne apropie de îndemnul înțelept al evanghelistului Matei (6, 7) de a nu ne pierde în „poliloghie” cînd ne adresăm lui Dumnezeu. Sufletul poetului tînjește după adîncime: „Doamne, sub vorbăria mea stă o grădină cu bulbi tăcuți” (DOINAȘ, Ps. LXXXII, p. 94) pe care, însă, nu întotdeauna reușește s-o exploreze, deși își propune aceasta, în visul dintotdeauna al omului de a sta de vorbă cu Dumnezeu, de la care moștenește „vocația” creatoare.

Sînt numeroase, cum am văzut și pînă aici, încercările lui Ștefan Aug. Doinaș de a introduce în *Psalmii* săi ironia și autoironia, folosind ca element inedit limbajul cotidian, în vederea obținerii unui fel de haz jucăuș, în asociere cu neologismele tipizate în sintagme de mare circulație sau în stare liberă („Ești oare Tu imensa *paranteză*” (DOINAȘ, Ps. XXXIII, p. 39); „mai poate avea libertatea vreo *miză*?” (DOINAȘ, Ps. XLI, p. 47); „Mai dă-le, Doamne, *șansa de pe urmă*” (DOINAȘ, Ps. XLII, p. 48); „Da, Doamne: suntem amândoi *perfecti*” (DOINAȘ, Ps. L, p. 57); „Doamne, îți înțeleg *eșecul*” (DOINAȘ, Ps. LXIV, p. 74); „aș vrea să fiu în Tine – *simultan*: și mort și viu...” (DOINAȘ, Ps. LXXVI, p. 88); „*se pun mereu la punct* aceste sfinte întîmplări de rînd” (DOINAȘ, Ps. LXXIX, 91); „*păstrează totdeauna viu secretul*” (*Ibidem*) etc. La acestea vin să se adauge prozaisme de tot felul și chiar pastişe și parodieri ciudate de stil publicistic-gazetăresc și chiar savant în imbinare cu stilul biblic: „Doamne, *de ce-ți rezervi iertarea* pentru ziua mîniei?” (DOINAȘ, Ps. IV, p. 8); „Doamne, *cumplit de grotescă-i logodna-ntră spirit și lut!*” (DOINAȘ, Ps. XV, p. 19); „Dar cineva-mi șoptește zilnic: / – *Perfect! Este un text fără cusur.* / Dar spune-mi totuși: cine *scălește* / acolo dedesupt – *indescifrabil!*...” (DOINAȘ, Ps. XXV, p. 30); „Doamne, spre ce moarte cobor: / *spre slavă sau spre mizerie?* / Amîndouă mă vor, / ca pe un *spirit-materie*” (DOINAȘ, Ps. XLIX, p. 56); „dramă a spiritului care plămăduiește / dintr-o *materie rebarbativă*” (DOINAȘ, Ps. LXIV, p. 74); „Te laud, Doamne. *Limba mea de lemn* / a înflorit ca *ramura de salcâ*” (DOINAȘ, Ps. LXIII, p. 73); „*Vocea era suverană*” (DOINAȘ, Ps. LXXXVIII, p. 102) etc.

Acest stil, coborît într-o zonă lingvistică nefrecventată pînă acum de poezia religioasă în limba română, tinde să încorporeze, în structura de bază, pînă și cuvîntul vulgar, fără excese în versurile lui Ștefan Aug. Doinaș. Tema „giudețului sufletului cu trupul”, care-l preocupase și pe Cantemir în *Divan*, folosind pe larg *Psaltirea*, apare și în psalmii moderni de care ne ocupăm, într-o formulare voit stri-

dentă: „Nici înger, nici bestie? / *Doamne, scuipat sunt de gura Ta zilnic* [...] zvîrlit dintr-un prag înspre altul al firii” (DOINAȘ, Ps. XV, p. 19). Arghezi scrisese altădată, incendiindu-și criticii, numai: „Gura ta sfîntă, toți Părinții știu, / Nu s-a deschis decît ca să-ne-njure” (*Scrieri* 1, p. 68). „Lumina din suflet” va birui, în psalmul lui Doinaș ca și în meditația lui Cantemir, „obstacolul cărnii” (*Ibidem*). „Monstruoasa gâlceavă”, cum o numește poetul, după modelul cantemirian, se încheie aici. Autoflagelîndu-se, noul psalmist încearcă să se apere și declară că nu vrea să intre în rîndul hulitorilor lui Dumnezeu („Oprește, Doamne, acest balans incert! / Străin de orice bârfe și palavre / numai pe mine însumi să mă cert. / Ca nu cumva sub bolta vreunei Lavre / să-Ți iau, Stăpîne, numele-n deșert” (DOINAȘ, Ps. LXIII, p. 73). Va recidiva, însă, ca în *Psalmul LXXXVII* („Atunci de unde vine, vai! gâlceava / ce tulbură în mine însumi slava?”) și, mai ales în *Psalmul LXXXV*, în care îi reproșează „Stăpînului” celest că a dat „Dușmanului”, „cornul abundenței” și „grădina de voluptăți”, păstrîndu-și pentru judecata supremă a omului atît de puțin: „deșertul arid, în care cactusul virtuții / arar își scoate floarea dintre țepi” (DOINAȘ, Ps. LXXXV, p. 110). Disputa sfîrșește în spiritul parodic al *Țiganiadei* lui Ion Budai-Deleanu: „Tu și Dușmanul Tău – ce bășcălie / să mă luați drept cîmp de bătălie!” Prin toate aceste demersuri novatoare în poezia psalmică, Ștefan Aug. Doinaș se mișcă, în mod evident și oarecum surprinzător, pe o direcție postmodernă. E remarcabil că, astfel solicitat, poetul își regăsește, în final, drumul spre vechile rădăcini și scrie un psalm în „dulcele stil” al mitropolitului Dosoftei, traducător fidel și plin de inventivitate verbală, al vechii *Psaltiri*:

*Lăudați pe Domnu-n toate ale Sale
de-a lungu-nregii voastre vieți,
în cele mici și-n cele colosale.*

*Lăudați-L în luceferi și scaieți,
în forfota celor văzute
și-n bezna celor puse sub peceți!*

*Lăudați-L în chimvale și-alăute,
în limba celor vorbitori
și-n graiul sfînt al lucrurilor mute!*

.....
Lăudați pe Domnul nostru! Aleluia!

(DOINAȘ, Ps. C, pp. 115-116)

E cu totul reconfortant să constăți astăzi că, la 330 de ani de la tipărirea *Psaltirii în versuri* a lui Dosoftei, poeții moderni pot găsi în textele religioase vechi românești „metafore fertile”, cum le numește Ștefan Aug. Doinaș, care se revarsă binefăcător în propria lor operă. Cazul acesta nu este izolat. Un poet din generația mai tînără își declara re-

cent admirația pentru limba din *Psaltirea* lui Coresi. Psalmul lui Doinaș, din care am citat mai sus, are strânse legături cu *Psalmul 150*, în versiunea lui Dosoftei: „Lăudați-l cu tot omul / Întru svinții săi pre Domnul, / Lăudați-l în virtute / Ce-are Domnul de oști multe. / Lăudați fără tăcere / De-a lui silă și putere, / Lăudați-l în mărire / De-a lui multă biruire. / Lăudați cu glasuri nalte / De bucine ferecate, / Lăudați-l în lăute, / În psăltiri pre viersuri multe. / Lăudați pre toate locuri / Cu timpene și cu jocuri, / Lăudați-l să răsunе / În organe tinse-n strune. / Lăudați cu bune viersuri / De chimvale într-alesuri, / Lăudați și-l strigați tare / În țimbele de cîntare. / Cîte-s vie și tot omul / Lăudați-l toț pre Domnul” (DOSOFTEI, O. 1, p. 335). Traducerea lui Dosoftei, de o calitate artistică incontestabilă, bine strunită în chingile

versului, este fidelă, în limitele unei versiuni poetice, textului biblic, așa cum îl conservă și *Biblia de la București*. Găsim, în contactele dintre textele moderne și cele vechi, mereu invocate de noi, suficiente dovezi ale vitalității literaturii religioase românești și necesitatea studierii operelor ei reprezentative, cum ar fi *Biblia* lui Șerban Cantacuzino și, în mod special, *Psaltirea* lui Dosoftei. Stilul psalmic, scos de Dosoftei din zăcămintele vechi și populare ale limbii, se dezvoltă într-un sol mereu frământat de-a lungul anilor, pînă ce este fixat, în formele lui moderne, prin contribuția excepțională a unor scriitori ca Sadoveanu, Arghezi, Blaga și Voiculescu. Și poate că una din marile lui aventuri abia acum începe, sub ochii noștri, în poezia postmodernă, cu uimitorii *Psalmi* ai lui Ștefan Aug. Doinaș.

CONCORDANȚE LINGVISTICE ÎNTRE PSALTIREA ÎN VERSURI A LUI DOSOFTEI ȘI UNELE PSALTIRI ROMÂNEȘTI DIN SECOLELE AL XVI-LEA ȘI AL XVII-LEA

de

N.A. URSU

Considerată, pe drept cuvânt, un text mai mult sau mai puțin îndepărtat, prin versificare, de textul canonic al *Psaltirii*, monumentală *Psaltire în versuri* a lui Dosoftei a fost prea puțin comparată cu psaltirile românești contemporane sau mai vechi¹. În anul 1916, I.-A. Candrea a stabilit faptul că psaltirea în proză a lui Dosoftei (*Psaltirea de-nțăles*, Iași, 1680) reproduce în mare măsură textul unei psaltiri moldovenești de pe la mijlocul secolului al XVII-lea, păstrată în manuscrisele 170 și 540 de la BAR (în continuare, *Psaltirea Moldovenească*), pe care el îl socotea o versiune alcătuită prin grija lui Dosoftei, în procesul pregătirii ediției sale din 1680². Candrea nu a inclus însă și această versiune manuscrisă, alături de cea tipărită în 1680, în aparatul critic al ediției din 1916 a *Psaltirii Scheiene*, nici nu a raportat-o și la *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei, elaborată în deceniul 1661-1670 și publicată în 1673, care, în mod firesc, prezintă numeroase concordante lingvistice cu *Psaltirea de-nțăles* editată de el și, după cum vom vedea, cu *Psaltirea Moldovenească*.

Comparând *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei și pe cea în proză editată de el în 1680 cu *Psaltirea* din textul revizuit (în Moldova) al *Vechiului Testament* tradus de Nicolae Spătarul (Milescu), aflat în copia din ms. 45 de la Biblioteca Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, care, din nou revizuit (în Muntenia) a fost editat în *Biblia* de la 1688, am constatat că între aceste trei texte există numeroase concordante lingvistice. Pentru a găsi adevărata lor explicație, am extins comparația și la alte psaltiri românești contemporane sau mai vechi (cum sînt *Psaltirea Moldovenească*, *Psaltirea* de la Bălgrad, *Psaltirea Scheiană*, *Psaltirea Hurmuzachi* și altele). Rezultatele obținute, uneori surprinzătoare, contribuie în mare măsură la elucidarea problemei mult dezbătute

a raporturilor dintre psaltirile românești din secolele al XVI-lea și al XVII-lea.

Prezentăm mai jos, în ordinea numerică a psalmilor și a versetelor, câteva serii de concordante mai semnificative (cuvinte, forme și sintagme) între textele comparate, iar în lumina lor vom examina unele opinii exprimate de noi și de alți cercetători cu privire la relațiile dintre versiunile respective ale *Psaltirii*. Concordanțele semnalate au fost determinate de noi prin sondaje. Bineînțeles, numărul lor ar putea fi, în cadrul fiecărei serii, sensibil mărit, dacă textele ar fi comparate în întregime. Pentru a aduna cuvintele și sintagmele comune mai multor texte în seriile de concordante (și neconcordante) respective, am neglijat uneori aspectele lor fonetice, mai puțin importante în demonstrația noastră. Lista siglelor folosite pentru textele comparate se află la sfîrșitul studiului³.

I. Concordanțe între Psaltirea din Vechiul Testament aflat în ms. 45 și Psaltirea în versuri a lui Dosoftei

Am arătat în repetate rînduri că între *Psaltirea* din textul revizuit al *Vechiului Testament* tradus de Nicolae Spătarul și *Psaltirea de-nțăles* a lui Dosoftei există numeroase concordante lingvistice, explicabile, după părerea noastră, prin faptul că Dosoftei și colaboratorii lui au făcut prima revizie a *Vechiului Testament* tradus de Nicolae Spătarul⁴. În sprijinul acestei afirmații am invocat și unele concordante lexicale între *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei și *Vechiul Testament* din ms. 45. Unele dintre cuvintele respective apar atunci, după cîte știm, numai în

³ Adresăm și aici calde mulțumiri colegului Al. Mareș, care, cu deosebită amabilitate, ne-a comunicat unele informații din trei texte aflate la BAR, pentru care nu am avut la Iași microfilme sau fotocopii.

⁴ Vezi N.A. Ursu, *Dosoftei necunoscut*, în „Cronica”, XI, 1976, nr. 6, p. 4-6, Dosoftei, *Opere*, I. *Versuri*, București, 1978, p. 504-513, și *Din nou despre paternitatea primei traduceri românești a Istorilor lui Herodot și despre revizia Vechiului Testament tradus de Nicolae Milescu*, în „Limba română”, XXXIV, 1985, nr. 1, p. 30-45.

¹ Unele raportări ale *Psaltirii în versuri* a lui Dosoftei la *Psaltirea Scheiană* și la *Psaltirea* lui Corei a făcut Al. Andriescu, în studiul introductiv la ediția Dosoftei, *Opere*, I. *Versuri*, București, 1978, p. XXIX-XLI.

² Vezi I.-A. Candrea, *Psaltirea Scheiană comparată cu celelalte psaltiri din sec. XVI și XVII traduse din slavonește*. Partea I. *Introducerea*, București, 1916, p. LXIV-LXIX.

aceste texte. Numărul concordanțelor (lexicale sau de sintagme) între *Psaltirea* versificată de Dosoftei și *Psaltirea* din *Vechiul Testament* aflat în ms. 45 este însă mult mai mare. Evident, asemenea concordante nu pot fi întâmplătoare, nu se pot explica prin invocarea existenței ori a răspîndirii în limba română de atunci a cuvintelor respective. Dimpotrivă, prezența aceluiași cuvinte și în unele psaltiri legate direct sau indirect de *Psaltirea* din ms. 45 ori de *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei (cum sînt *Psaltirea* din traducerea *Vechiului Testament* aflată în ms. 4389 de la BAR, atribuită de noi lui Daniil Panoneanul⁵, *Psaltirea de-năles* a lui Dosoftei și *Psaltirea* din *Biblia* de la 1688), în discordanță cu cuvintele corespunzătoare din alte psaltiri românești contemporane sau mai vechi, indică legături incontestabile între aceste texte. De exemplu:

1. Ps. 2, 5: „și cu mînia lui **va turbura** pre înșii”, VT, B (*dînșii*, B); „Și-i **va turbura**-n urgie”, DV; „și cu urgia sa îi **va turbura**”, VTP; cf. *smen-tește*, S; *smînti*, H; *spă[mîn]ta-va*, C; *spămînta-i-va*, PB; *îi va spămînta*, M, DP; *va spămînta*, M1, M3.

2. Ps. 3, 1: „mulți să scoală **asupra-mi**”, VT, VTP, B; „**Asupra-mi** mulț să sculară”, DV; cf. *spre mene*, S, M, M1; *pre mere*, H; *spre mine*, PB, DP, M3.

3. Ps. 6, 8: „au ascultat Domnul glasul **plînsorii mele**”, VT, B; „mi-au audzît Domnul glasul de **plînsoare**”, DV; cf. *plîngeriei*, S; *plîngerii*, PB, M, VTP, DP; *plînsului*, M1. S.f. *plînsoare* apare des în scrierile lui Dosoftei (vezi DLR, s.v.), ca și în textul revizuit al *Vechiului Testament* aflat în ms. 45.

4. Ps. 9, 33: „**pentru care lucru** au întăritat necredinciosul pre Dumnedzău?”, VT, B; „**Pentru care lucru** tine, Doamne svinte, / Mînie pizmașul...?”, DV; **pentru care** [!], VTP; cf. *derep'ce*, S, C, C2; *pren ce*, H; *pentru ce*, PB, M, M3, M5, DP.

5. Ps. 10, 7: „ploa-va [...] foc și **iarbă pucioasă**”, VT, B; „Cînd va ploua Domnul cu **iarbă pucioasă**”, DV; cf. *văpaie*, S, C, C2; *piatră pucioasă*, H, PB, VTP, M3; *spudză*, M, DP.

6. Ps. 18, 5: „întru soare au pus **sălașul lui**”, VT, DP (în *său*, DP); „C-au întinsu-ș **sălașul** în soare”, DV; cf. *mutarea*, S, H, C, C2; *cortu(l)*, PB, VTP; *descălecarea*, M; *lăcașul*, B.

7. Ps. 22, 2: „la locul **otăvii**, acolo m-au sălășluit, pre ape de răpaos hrăni pre mine”, VT, B (*pre apă de răpaos mă hrăni* pre mine, B); „La loc de **otavă** ce-mi întinsă. / **Sălașul** pre ape de răpaos, / Și cu *hrană* suflet mi-au adaos”, DV; cf. „în locu de *pășiore*, acie me *băgă*, în *aapă răposată sătură-me*”,

S; „în loc de *hrană*, acie mă *mută*, la *apa de răpaos hrăni-mă*”, H; „în loc de *pășune*, acia mă *bagă*, la *apă rapaus sătură-mă*”, C; „în loc de *pășune*, acolo mă *lăcui*, la *apă de răpaos hrăni-mă*”, C2; „în loc de *pășune* mă *sălășuiește* și la *ape de răpaos mă ducă*”, PB; „la loc de *socotînță*, acolo mă *sălășlui*, și la *apă de răpaos mă hrăni*”, M; „la loc *ierbos* [marg.: *păiștos*], acolo m-au *sălășluit*, pre *apa răpaosului* m-au *hrănit*”, VTP; „la loc de *pășune*, acolo mă *sălășlui*, la *apa de odihnă* m-au *hrănit*-mă”, DP; „spre loc de *pășune*, acolo mă *sălășlui*, spre *apă de odihnă* mă *crescu* (*hrăni*)”, M3.

8. Ps. 63, 4: „**fără de veste** îl va săgeta”, VT; „**Fără de veste**, cu lancea plină, / Vor să săgete cei fără vină”, DV; **fără de veste** [marg.: *îndată*], VTP; **fără veste**, B; cf. *de năprasnă*, S, H, C, C2, M, M2, M3; *îndegrabă*, PB; *în pripă*, DP.

9. Ps. 64, 11: „brazdele lui **îmbată**”, VT; „Brazdele pămîntului **le-îmbată**”, DV; „**îmbată** brazdele lui”, VTP; „brazdele lui **îmbată-le**”, DP, B; cf. *adăpași*, S, C, C2; *adăpă*, H; *le adăpi*, PB, M, M2; *ai adăpat* (*adapă-le*), M3.

10. Ps. 64, 12: „cîmpii tăi **împlea-se-vor** de grăsimi”, VT; „Cîmpii de grăsimi **să să împle**”, DV; **se vor umplea**, VTP; **împlea-s-or**, DP; **împlea-se-vor**, B; cf. *satură-se*, S, C, C2; *sătura-se-vor*, H; *se vor sătura*, M, M2, M3; „cărările tale *pică* grăsimi”, PB.

11. Ps. 65, 14: „arderile de tot **înmăduhate**”, VT; „Jărtve de ars **cu măduvă grasă**”, DV; **înmăduhate** [marg.: *grase*], VTP; **cu măduvă grase**, DP; **cu măduvă**, B; cf. *mojdane*, S, C; *grase*, C2; *grasă*, PB; „toate arderile și măruntaiele (și crierii)”, M, M2; *grase* [marg.: *cu măduvă*], M3.

12. Ps. 74, 1: „**mărturisi-ne-vom** ție”, VT, VTP, M3, DP, B; „**Mărturisi-ne-vom**, Doamne svinte, / Denaintea ta”, DV; cf. *ispovedimu-ne*, S, H, C, C2; *lăudăm*, PB; *rugămu-ne*, M, M2.

13. Ps. 78, 2: „puseră Ierusalimul ca o **cramă**”, VT, B; „Și feceră Ierusalimul / Ca o **cramă** cînd i să ia vinul”, DV; cf. „ca a *poamelor celariu*”, S, C, C2; „ca a *poamelor hrănire*”, V; „ca *poamelor veghetoare*”, H; „ca o *colibă într-un pomăt cules*”, M, M2 (în M2 și: „ca o *feritoare de poame*”); „ca o *apărătoare de poame*”, M3, DP; *grămadă de pietri*, PB; „ca o *pază de pomi*”, VTP. S.f. *cramă* apare des în VT (cf. f. 266^v, Is. 1, 8, f. 273^v, Is. 24, 20, f. 299^v, Ier. 26, 18, f. 354^t, Mih. 1, 6, f. 354^v, Mih. 3, 12, unde în patru locuri a rămas și în B), precum și în alte scrieri ale lui Dosoftei (cf. *Dumnedzâiasca liturghie*, ediția a doua, Iași, 1683, f. 48^v, și *Parimiile preste an*, Iași, 1683, f. 13^t, prima paginație). În cronograful tradus de Dosoftei în Polonia, după anul 1686, aflat în copia din ms. 3456 de la BAR, el face următorul comentariu pe marginea cuvîntului *colibă* folosit în traducerea aceluiași verset din Ps. 78: „ca boita, ca spărietoare, ca pătulu pîndarului, sau ca coliba

⁵ Vezi N.A. Ursu, *Un cărturar puțin cunoscut, de la mijlocul secolului al XVII-lea: Daniil Andrean Panoneanul*, în „Cronica”, XVI, 1981, nr. 43, p. 5, 8.

culesului sau *crama* după cules rămîne sacă deaca-ia vinul" (f. 324).

14. Ps. 79, 6: „și ne vei adăpa pre noi cu lacrimi cu măsură”, VT, B; „și ne-ai adăpat în lacrimi cu măsură”, DV; cu măsură, VTP; cf. în măsură, S, C, C2, PB, DP; întru măsură, M, M2, M3; de rugină, H.

15. Ps. 79, 10-11: „acoperi munții umbra ei, și jancurile ei chedrii lui Dumnedzău”, VT; „I-ai lăfțu-i [vici] rădăcinele cu jancuri / [...] Și cu vițele ei chedrii să-nfrîmșadză”, DV; „ș-ai jencuit rădăcinile ei [...] Coperit-au munț umbra ei, și copăceii ei chedrii lui Dumnedzău”, DP; cf. vinile, S, C; vițele, H, C2, M, M2, VTP; stîlpările, PB; lasturile, M3; mlădițile, B.

16. Ps. 80, 7: „nu va fi întru tine dumnedzău proaspăt”, VT; „Să ferești să nu te ia cu-nșălăciune / Vrun domn proaspăt”, DV; proaspăt, DP; nou, S, H, C, C2, M, M2, M3, VTP, B; striin, PB.

17. Ps. 93, 4: „răspunde-vor și vor grăi strîmbătate”, VT, B; „Și grăiesc fără sîială, / De-ș scot strîmbătatea-n fală”, DV; cf. nedi(e)reptate, S, H, C, C2, PB, M, M2, M3, VTP, DP.

18. Ps. 95, 8: „rădicaț jirtve și mergeți în lontru întru ogrăzile lui”, VT; „Aduceț colaci grămadă / În cinstita lui ogradă”, DV; cf. curțile, S, V, H, C, C2, VTP, DP, M3, B; curtea, M, M2; pritvoarale, PB. Vezi și ps. 115, 8.

19. Ps. 103, 19: „a erodiului lăcașul povățuiește lor”, VT, B (lăcașul erodiului, B); „Că le este rodionul / Povață”, DV; cf. vlăduiește, S, C, C2; oblăduiește, V; biruiește, H, M; va birui, M3; stăpînește, VTP, DP.

20. Ps. 104, 18: „smeriră cu obezi picioarele lui”, VT, B; „De-l zgîrciră-n obedz cu-nchisoare”, DV; „umiliră în obedz picioarele lui”, VTP; cf. fărecați, S; făreecat, H; fereecat, C; ferecături, C2, M, M2, DP; „întru ferecături (în obedz)”, M3; „pedepsiră cu legătură picioarele lui”, PB. Vezi și ps. 145, 6.

21. Ps. 115, 10: „întru ogrăzile casei Domnului”, VT; „În cinstita ta ogradă” DV; cf. curțile, S, C, M, M2, M3, VTP, DP, B; curtea, H; casa, V; pritfoarale, PB. Vezi și ps. 95, 8.

22. Ps. 118, 127: „am iubit porîncile tale mai mult decît aurul și topázion”, VT; „Decît aur ț-am iubit-ț dzisa, / Topázion n-am căutat de dînsa”, DV; topázion, M3, DP; topaziôn, VTP, B; cf. pazia, S, C, C2, M, M2; draghicamea, H; topázia, PB.

23. Ps. 121, 6-7: „și bivșugul celor ce te iubesc pre tine. Facă-se dară pace întru puterea ta și bivșug întru băștile țurnului tău”, VT; „De bivșug de pace cum petrece; / Cine-l iubăsc, bivșug nu-i va trece. / Dea-ț Dumnedzău în sîla ta pace / Și-n turnuri bivșug, precum îți place”, DV; cf. „și înmulțire ce iubesc-te [...], și înmulțire în stîlpu păreților tăi”, S, C („și mulțire ce iubesc-te”, C); „mulțiri [...], și înde-

biu în stîlpu”, V; „destul e [...], destul în stîlpu”, H; „de destulul [...], și de destul în stîlpu”, C2; „și nărociț fie iubitorii tăi [...], și destulie în polățile tale”, PB; „și din destulul celor ce te iubăsc (de mulțimea) [...], și din destulul ce e în stîlpu zidurilor tale (păreților tăi)”, M; „și din destulul celora ce te iubesc (și de mulțimea) [...], și de destulul ce-i în stîlpu păreților tăi (și de mulțimea ce-i în tornul zidurilor tale)”, M2; „și destulul celora ce te iubăsc pre tine [...], și destulul în turnurile păreților (caselor) tale”, M3; „și iefînătate cărora te iubesc [...], și iefînătate în turnurile caselor tale”, DP; „și iefînătate celor ce te iubesc pre tine [...], și iefînătate întru băștile turnului tău”, B; „și spor celor ce te iubesc [...], și spor în culele zidurilor tale”, VTP.

24. Ps. 140, 3: „pune, Doamne, straje gurii mele”, VT, DP, B (rostului meu, DP); „Pune-mi straje să-m ferească / Pregiur rost”, DV; cf. ferire, S, M2, M3; ferire (stavilă), M; hrana, V; hrănire, C; ținere, H; păzire, C2; pază, PB, VTP.

25. Ps. 145, 7: „Domnul dăzleagă cei obeziți” VT; „pre cei înobădați”, VTP; „pre cei ce-s în obedz”, B; „Domnul ce sloboade din obedz”, DV; cf. fărecații, S; ferecații, V, C, C2, M, M2, M3, DP; prinsii, PB. Vezi și ps. 104, 18.

Cităm și două exemple de concordante între *Psaltirea* aflată în copia din ms. 45 și *Psaltirea de-nțales* a lui Dosoftei, care, alături de unele concordante similare aflate în comparațiile făcute mai sus, precum și în alte serii de concordante citate în prezentul studiu, întăresc afirmația noastră privitoare la legătura dintre aceste texte.

1. Ps. 21, 21: „izbăvește de la sabie sufletul meu”, VT, DP, B (de sabie, DP); cf. de armă, S, H, C, C2, PB, M, VTP; de la armă, DV, M3.

2. Ps. 68, 2: „înfișu-mă întru glodul [marg.: noroiul] adîncului”, VT; „înfișu-mă în pîclă de adîncime”, DP; „înfișu-mă în noroiul adîncului”, B; cf. întinaiu-mă, S, C; adîncai-mă, C2; afundaiu-mă, H, PB, M3; mă afundai, M, M2; cufundaiu-mă, VTP.

Concordanțele dintre *Psaltirea* din *Vechiul Testament* aflat în copia din ms. 45 și *Psaltirea* „pre versuri tocmită în cinci ai foarte cu osîrdie mare” de Dosoftei, pînă în anul 1671, pe cînd era episcop la Roman, cum atestă semnătura lui de pe copia *Psaltirii în versuri* din ms. 446 de la BAR, arată că Dosoftei a cunoscut, în timp ce versifica *Psaltirea*, și versiunea din *Vechiul Testament* tradus de Nicolae Spătarul. Constatarea aceasta are o deosebită importanță pentru istoria traducerii *Vechiului Testament* făcută de Nicolae Spătarul. Așadar, în a doua parte a deceniului 1661-1670, cînd Nicolae Spătarul pribegeste

cîțiva ani prin Europa, apoi, după ce petrece aproape întregul an 1668 în Moldova, pleacă la Constantinopol, *Vechiul Testament* tradus de el prin anii 1661-1664 se afla la dispoziția lui Dosoftei, fie în manuscrisul autograf al lui Nicolae Spătarul (pe care l-a folosit și traducătorul *Vechiului Testament* din ms. 4389 de la BAR), fie într-o copie. În eventualitatea că Dosoftei a avut atunci (sau mai târziu) o copie a traducerii lui Nicolae Spătarul (pe care a folosit-o și în *Psaltirea de-nțăles*, în *Viața și petrecerea svinților* și în *Parimiile preste an*), aceasta nu putea fi decât cea revizuită de el și colaboratorii săi, după care a fost făcută, în anul 1686, copia din ms. 45 și care, trecută printr-o nouă revizie, în București, în cursul anilor 1686-1687, va fi folosită la tipărirea *Bibliei* din 1688. Căci un text ca traducerea *Vechiului Testament*, de peste 900 de pagini de manuscris *in-folio* și greu de înțeles corect în numeroase locuri, nu a putut avea prea multe copii. Probabil că, în afara textului revizuit după care a fost făcută copia din ms. 45, alte copii ale traducerii lui Nicolae Spătarul nu au mai existat. După cât se pare, ultimele modificări aduse acestei traduceri au fost făcute chiar pe textul după care s-a copiat în prealabil actualul ms. 45. Pregătit astfel pentru tipar, textul respectiv a fost folosit în procesul tipării *Vechiului Testament* în ediția *Bibliei* de la 1688, cu care prilej acel manuscris s-a distrus, fiind de fapt anulat prin tipărirea lui.

Apocope jumătate dintre concordanțele semnalate mai sus sînt comune și *Psaltirii* din traducerea *Vechiului Testament* aflată în ms. 4389 de la BAR. Traducătorul acestui text afirmă în prefață că a avut la dispoziție manuscrisul autograf al traducerii lui Nicolae Spătarul. Prin urmare, atît în *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei cît și în *Psaltirea* din ms. 4389, cuvintele și sintagmele concordante provin, în mod sigur, din traducerea lui Nicolae Spătarul. Cuvinte și sintagme din traducerea lui Nicolae Spătarul se înfillesc, în număr destul de mare, și în alte cărți ale traducerii *Vechiului Testament* din ms. 4389. Uneori sînt menționate marginal, în diferite note sau sub formă de glosări.

Restul cuvintelor și sintagmelor comune *Psaltirii* din ms. 45 și *Psaltirii în versuri* a lui Dosoftei, semnalate mai sus, sînt fie preluate de Dosoftei din traducerea lui Nicolae Spătarul, ca și cele comune și *Psaltirii* din ms. 4389, fie introduse de Dosoftei în textul *Vechiului Testament* tradus de Nicolae Spătarul, cu prilejul primei revizii a acestei traduceri.

Unul dintre cuvintele introduse, foarte probabil, de Dosoftei în textul *Vechiului Testament* aflat în copia din ms. 45 este s.n. *janc* „butaș de viță de vie” (vezi mai sus citatele din ps. 79, 10-11). Acest cuvînt (considerat în DLR de proveniență polonă, dar care ar putea fi, mai curînd, de proveniență săsească) apare, după cît se știe pînă acum, numai în *Psaltirea*

în *versuri* a lui Dosoftei, în *Psaltirea de-nțăles* publicată de el, unde se află vb. *jencui* „a butăși”, precum și în mai multe locuri din ms. 45⁶. Este deci un cuvînt rar, pe care, probabil, nu-l aveau în graiul lor atît Nicolae Spătarul, cît și Dosoftei. Putea Dosoftei să preia din textul lui Nicolae Spătarul, în *Psaltirea în versuri*, un cuvînt rar, pe care nu l-ar fi cunoscut pînă atunci, iar în *Psaltirea de-nțăles* să formeze de la el verbul corespunzător *jencui* „a butăși”? Noi explicăm prezența cuvîntului *janc* în *Vechiul Testament* aflat în copia ms. 45 prin intervenția lui Dosoftei în acest text.

II. Concordanțe între *Psaltirea Moldovenească*, *Psaltirea din Vechiul Testament aflat în ms. 45* și *Psaltirea în versuri a lui Dosoftei*

Din *psaltirea* tradusă în Moldova pe la mijlocul secolului al XVII-lea se cunosc pînă acum mai multe copii, cu diferențe mai mici sau mai mari între ele, păstrate integral sau fragmentar. Inițial a fost un text slavon, cu traducere românească alternativă. În forma aceasta este fragmentul (numai psalmii 1-8) aflat în f. 1-18 ale ms. 4818 de la BAR, pe care Al. Maresș îl consideră (după filigrane, grafie, limbă și anumite elemente de conținut) copiat în Transilvania, între anii 1637 și 1647⁷. Faptul că textul românesc al psalmilor 1-8 copiați la începutul acestui manuscris este foarte apropiat de textul altor copii ale *Psaltirii Moldoveneștii* a fost stabilit de Gh. Chivu⁸.

Tot cu text slavon și traducere românească alternativă este și fragmentul (patru foi, care conțin psalmul 47, de la versetul 10, psalmul 48, în întregime, și psalmul 49, pînă la versetul 17) descoperit la Mehadia. Foile respective s-au rătăcit între timp, dar se păstrează fotocopiile lor, publicate de N. Iorga⁹.

⁶ Vezi N.A. Ursu, *Din nou despre paternitatea...*, citat la nota 4, p.39-40. Îi semnalăm aici prezența în VT și la f. 320^v, lez. 17, 6: „și să făcu întru vie [mare], și au făcut săpături și au întins *jancul ei*” (B: *vița*). În *Studiul lingvistic* la prima parte a prezentei ediții, *Genesis*, Iași, 1988, p. 90-92, Vasile Arvinte argumentează posibila origine săsească a acestui cuvînt și, avînd în vedere faptul că s.n. *janc* apare numai în scrierile lui Dosoftei și în textul revizuit al *Vechiului Testament* tradus de Nicolae Spătarul, aflat în ms. 45, face următorul comentariu: „Atîta timp cît descoperiri viitoare nu vor modifica aceste date, sîntem îndreptățiți să admitem că un cuvînt atît de specializat nu a putut fi folosit în textele menționate decît numai de unul și același autor, care nu poate fi altul decît mitropolitul Dosoftei. În limba acestuia mai există și alte elemente de proveniență ardelenască indiscutabilă” (p. 91).

⁷ Vezi *Un text polemic românesc din prima jumătate a secolului al XVII-lea*, în „Limba română”, XX, 1971, nr. 6, p. 589-604.

⁸ Vezi *Vechi psalmi românești din secolul al XVII-lea*, în „Limba română”, XXI, 1972, nr. 2, p. 145-154.

⁹ Vezi *Observații și probleme bătăne*, București, 1940, planșele X-XVII.

Mariana Combiescu a stabilit faptul că textul românesc al fragmenului descoperit la Mehadia este aproape identic cu textul corespunzător din alte copii ale *Psaltirii Moldovenești*¹⁰.

Copiile din ms. 170 și 540 de la BAR ale acestei psaltiri, care conțin numai textul românesc, sînt de multă vreme cunoscute, fiind descrise de I.-A. Candrea în studiul introductiv al ediției *Psaltirii Scheiene*¹¹.

O altă copie, cunoscută și sub numele de *Psaltirea* de la Bereasa, care s-a dovedit a fi aproape identică cu cea aflată în ms. 170 și 540 de la BAR, a fost descrisă de Gh. Ghibănescu, în anul 1910¹². Manuscrisul respectiv se găsește acum la Arhivele Statului din Iași, cota ms. 1709. G. Pascu a atribuit traducerea acestei psaltiri lui Nicolae Spătarul¹³.

Psaltirea din ms. III-34 de la Biblioteca Universității din Iași, descrisă cu multe erori de M. Bordeianu și considerată de el a fi „scrisă în deceniul al treilea al secolului al 17-lea”¹⁴, este o copie mult modificată a *Psaltirii Moldovenești*, cu evidente apropieri de *Psaltirea de-nțăles* a lui Dosoftei și de *Psaltirea* din *Vechiul Testament* aflat în ms. 4389 de la BAR.

Deși a fost semnalată de M. Gaster, în primul volum al crestomației sale, unde îi sînt reproduse *prefața* și psalmii 9 (de la versetul 21), 31, 54, 71, și 111, nu s-a observat pînă acum că *Psaltirea* copiată de Ioan din Vaslui, în anul 1710¹⁵, este tot o copie a *Psaltirii Moldovenești*, textul ei fiind aproape identic cu cel aflat în ms. 170 și 540 de la BAR și în ms. 1709 de la Arhivele Statului din Iași. Copia lui Ioan din Vaslui, semnalată de Gaster, se afla atunci la Biblioteca Centrală din București, ms. 324. Acum este la BAR, ms. 2382.

După cum am arătat mai sus, I.-A. Candrea, care avea în vedere numai copiile din ms. 170 și 540 de la BAR, a considerat *Psaltirea Moldovenească* o versiune alcătuită prin grija lui Dosoftei. Opinia lui Candrea a fost împărtășită de mulți cercetători. Descoperirea de către Al. Mareș a fragmentului din ms. 4818, considerat de d-sa copiat între anii 1637 și 1647 (putea fi însă copiat și cîțiva ani mai tîrziu!) a creat opinia că elaborarea *Psaltirii Moldovenești* s-a produs în prima jumătate a secolului al XVII-lea. Ca atare, fiind atunci prea tînăr, Dosoftei nu ar mai putea fi implicat în procesul elaborării ei. După anul

1971, Mariana Costinescu¹⁶ și alți cercetători au considerat această psaltire o traducere moldovenească mai veche, pe care Dosoftei doar a prelucrat-o. Împotriva acestui punct de vedere, noi am afirmat, în anul 1978¹⁷, că rolul lui Dosoftei la elaborarea *Psaltirii Moldovenești* este chiar mai mare decît l-a apreciat Candrea, că această psaltire este versiunea în proză „cu lungă osteneală, în mulț ai socotită și cercetată prin svintele cărți”, la care se referă el în foaia de titlu a *Psaltirii în versuri*. Cu privire la perioada în care a putut fi elaborată *Psaltirea Moldovenească* vom reveni în capitolul următor, după ce vom prezenta concordanțele dintre acest text și *Psaltirea* de la Bălgrad.

A. Concordanțe între *Psaltirea Moldovenească* și *Psaltirea* din *Vechiul Testament* aflat în ms. 45

1. Ps. 7, 9: „giudecă-mi, Doamne, [...] după **nerăutatea mea**”, M, M1 (**nerăutatea**, M1); **nerău(o)tatea**, VT, VTP, DP, B; cf. *fără răul*, S, H, C; *nevinovăția*, PB.

2. Ps. 27, 12: „**mîntuiește** oamenii tăi”, M, M3; „**mîntuiește** pre **nărodul tău**”, VT, VTP, B; **mîntuiește**, DV; cf. *spășește*, S, C, C2, PB, DP; *scoate*, H.

3. Ps. 30, 16: „**mă mîntuiește** pentru mila ta”, M; „**mîntuiește-mă** cu mila ta”, VT, VTP, M3, DP, B; cf. *spășește-mă*, S, C, C2; *scoate-mă*, H; *izbăvește-mă*, PB.

4. Ps. 74, 2: „**cînd voi lua vremea**, eu drept voi **giudeca** (**cînd va veni vremea**)”, M, M2; **cînd voi lua vreme**, VT, VTP, DP, B; „**Cînd voi lua de la tine vreme**”, DV; cf. *cînd preîmi-voi vreme(a)*, S, C, C2; *cînd voi primi vreme*, M3; *cînd voi lua deregătorii ce-i rînduită mie*, PB.

5. Ps. 77, 52: „**ucise** cu piatră viile lor”, M, M2; „**ucise** cu smidă **via lor**”, VT, DP (*ucisă*, *viile*, DP); „**ucise** cu grindină **via lor**”, B; cf. *bătu*, S, H, C, C2, PB, VTP, M3.

6. Ps. 95, 7: „**aduceți lui D. mărire și cinste**”, M, M2, VT, M3, B (*Domnului*, VT, M3, B); cf. *slavă*, S, V, C, C2, PB, DV, VTP, DP.

7. Ps. 101, 4: „**oasele mele ca o uscăciune se uscară** (**oasele mele ca o prajilă se uscară**)”, M, M2; „**ca o uscăciune se uscară** [marg.: un *ojoc* se *ojejiră*]”, VT; cf. „**se uscară ca șușala** [marg. *uscăciunea*]”, VTP; „**ca uscăciunea**”, M3, DP; „**ca o uscăciune**”, B; „**ca uscarea**”, S, V, C, C2; *smintiră-să*, H; *arseră ca focul*, PB; „**Oasele mi-s săci ca scrumul**”, DV.

¹⁶ Vezi *Versiuni din secolul al XVII-lea ale „Acatistului” și „Paraclisului Precistei”*, în *Studii de limbă literară și filologie*, III, 1974, p. 231, 238.

¹⁷ Vezi comentariul la ediția Dosoftei, *Opere. I. Versuri*, București, 1978, p. 399-402.

¹⁰ Vezi *Psaltirea de la Mehadia*, în „Limba română”, XVII, 1968, nr. 3, p. 259-268.

¹¹ Vezi *op.cit.*

¹² Vezi *Un manuscript vechi românesc. Secolul al XVII-lea*, în „Arhiva”, XXI, 1910, nr. 4, p. 185-190, nr. 5-6, p. 211-219.

¹³ Vezi *O psaltire de Milescu?*, în „Arhiva”, XXVIII, 1921, nr. 1, p. 85.

¹⁴ Vezi *Psaltirea românească de la Iași (ms. III-34)*, „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, XLIX, 1973, nr. 11-12, p. 764-781.

¹⁵ Vezi M. Gaster, *Chrestomatia română*, vol. I, Leipzig-București, 1891, p. XXII-XXIV, 363-368.

8. Ps. 142, 7: „de sîrg ascultă-mă”, M, M2, VT, M3, B (*mă ascultă*, M2, M3; *m-ascultă*, VT); „de sîrg să mi-audz”, DV, DP (*audzi-mă*, DP); cf. *curundu*, S, V; *currundu*, H; *curînd*, C, C2; *îndegrabă*, PB; *degrab*, VTP.

9. Ps. 144, 5: „mare cuviință mărireii svinției tale o vor grăi”, M; *mare cuviință*, VT, M3, DP, B; „Vor grăi cu mare cuviință / De slava ta”, DV; cf. *mărireii cuviinții*, M2; *mare frumsețe*, S, V, H, C, C2; *frumsețea slavei și mărireii*, PB; *marea ghizdăvie*, VTP.

10. Ps. 147, 5: „negura ca cenușea o preseară”, M, M2 (*presărar[ă?]*, M2); *presară*, VT, M3, VTP; cf. *pospăie*, S, C, C2; *vărsă-o*, V; *o varsă*, H; *răsfîr-o*, PB; *spulbără*, DV, DP.

După cum vedem, cuvintele și sintagmele comune *Psaltirii Moldovenești* și *Psaltirii* din ms. 45 au fost transmise și *Psaltirii* din *Biblia* de la 1688. Constatînd asemenea concordanțe între *Psaltirea Moldovenească* (copia din ms. 540) și *Psaltirea* din *Biblia* de la 1688 (în care a fost reproduș, cu unele modificări, *Vechiul Testament* tradus de Nicolae Spătarul), Alexandra Roman a emis ipoteza că Nicolae Spătarul „trebuie să fi cunoscut versiunea moldovenească manuscrisă și o va fi încorporat, prelucrînd-o, în traducerea *Vechiului Testament*”¹⁸. Concordanțe ca cele semnalate mai sus arată că, într-adevăr, Nicolae Spătarul a folosit la traducerea *Psaltirii* și o copie a *Psaltirii Moldovenești*.

B. Concordanțe între *Psaltirea Moldovenească* și *Psaltirea* în versuri a lui Dosoftei

Dat fiind faptul cunoscut că Dosoftei a folosit în *Psaltirea de-nțăles* textul *Psaltirii Moldovenești*, era de așteptat ca legături similare să poată fi stabilite și între această psaltire și *Psaltirea* în versuri a lui Dosoftei. De exemplu:

1. Ps. 9, 28: „șede în leșnici cu cei bogății”, M, M5; „Ascunsă să supune-n leșnici cu bogății”, DV; cf. *leșuire*, PB; *alej*, VT; *leșuituri*, DP; *vînături* (*leșuituri*), M3; *vînători*, VTP; *lătrături*, S; *lăuntruri*, C; *lătrători*, C2; *părrisii*, H; *vicleșug*, B.

2. Ps. 50, 8: „ocropește-mă cu isop (*spală-mă* cu săpun, *stropoște-mă* cu bosiioc)”, M, M2; „Cu izopol tu mă ocropește”, DV; cf. *stropiși-mă* cu săpun”, S, H, C (*sopun*, H); „*spală-mă* cu isop”, PB; „*stropi-mă-ve(r)i* cu isop”, C2, VT, VTP, M3, DP, B (*izop*, DP).

3. Ps. 77, 16: „dezvece marea și-i trecu priinșii”, M, M2; „De-au desfăcut marea să-i petreacă”,

DV; „desfăcu marea și-i trecu”, M3, VTP; cf. *deschise*, S, C, C2; *despărți*, H; *împărți*, PB; *rumpse*, VT, B (*rupse*, B); *spartu-au*, DP.

4. Ps. 103, 12: „însetează colunii întru setea sa (așteaptă colunii întru setea sa)”, M, M2; „Și colunii, cînd li-i sete...”, DV; *colunii*, DP, B; *colunii* (*măgarii sălbateci*), M3; cf. *măgarii sălbateci*, VT, VTP; *asinul sălbatec*, PB; *onagrii*, S, V, C, C2; *onagrite*, H.

5. Ps. 118, 13: „spui toate tocmelele rostului tău”, M, M2; „Am dat veste [...] / De-a rostului tău, Doamne, tocmele”, DV; cf. *giudețele*, S, M3, DP; *județele*, C, C2, VT; *giudecările*, H, PB; *judecățile*, VTP, B. S.f. *tocmeală*, cu acest sens, apare frecvent în *Psaltirea Moldovenească* și în *Psaltirea* în versuri a lui Dosoftei.

III. Concordanțe între *Psaltirea de la Bălgrad*, *Psaltirea Moldovenească*, *Psaltirea* din *Vechiul Testament* aflat în ms. 45 și *Psaltirea* în versuri a lui Dosoftei

O altă psaltire care nu a fost suficient comparată cu celelalte psaltiri românești din secolele al XVI-lea și al XVII-lea este cea apărută la Bălgrad, în anul 1651. „Uitarea” acestei psaltiri se explică, probabil, prin faptul că editorii ei au declarat-o tradusă „den izvod jidovesc”¹⁹. Ca atare, atît Candrea cît și alți cercetători nu au considerat potrivit să o raporteze la psaltirile românești traduse din slavonește. După cum vom vedea însă între *Psaltirea* de la Bălgrad și alte psaltiri românești, posterioare sau mai vechi, există numeroase concordanțe lingvistice, care arată că ea nu a fost ignorată de către cărturarii preocupați, în doua jumătate a secolului al XVII-lea, de îmbunătățirea traducerii românești a *Psaltirii*, după cum traducătorii ei nu au ignorat versiunile românești mai vechi.

Prima comparație a textului *Psaltirii* de la Bălgrad cu cel al *Psaltirii* din traducerea *Vechiului Testament* aflat în ms. 45, al *Psaltirii Moldovenești* din copia aflată în ms. 1709 de la Arhivele Statului din Iași, al *Psaltirii* în versuri a lui Dosoftei, al psaltirii în proză a lui Dosoftei (*Psaltirea de-nțăles*) și al altor psaltiri mai vechi a fost făcută de Dragoș Moldovanu, pentru a demonstra, cu numeroase exemple, că Dosoftei nu a consultat direct versiunea ebraică a *Psaltirii* din ediția trilingvă a *Bibliei* întocmită de Ieronim, ci prin intermediul *Psaltirii* de la Bălgrad²⁰.

¹⁹ Vezi foaia de titlu, prima prefață și postfața acestei cărți reproduce de Ioan Bianu și Nerva Hodoș, în *Bibliografia românească veche*, tomul I, București, 1903, p. 184-190.

²⁰ Vezi *Miscellanea philologica*. 3. *O sursă a traducerilor lui Dosoftei: „izvodul” trilingv al lui Ieronim*, în „Limba română”, XXXIII, 1984, nr. 5, p. 421-425.

¹⁸ Vezi *Psaltirile românești din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea. Probleme de filiație*, în „Limba română”, XXIII, 1974, nr. 3, p. 241.

Printr-o regretabilă întâmplare, această importanță constatare a d-sale ne-a scăpat din vedere în prima versiune a prezentului studiu, apărută în anul 1987²¹. Unele exemple citate de D. Moldovanu se găsesc și în listele de concordanțe stabilite de noi mai jos.

Totodată, d-sa a susținut în articolul citat, cu mai multe exemple, demonstrația cercetătorului italian Aldo Cuneo că în *Psaltirea în versuri* și în cea slavo-română Dosoftei a folosit și textul *Vulgatei*, prin intermediul ediției trilingve a *Bibliei* întocmită de Ieronim, sursă pe care el o menționează astfel în postfața la *Psaltirea de-nțales*: „s-au tălmăcit de pre izvodul lui s-tii Ieronim, carile-i elinește și latinește și evreiește”.

A. Concordanțe între Psaltirea de la Bălgrad și Psaltirea Moldovenească

1. Ps. 1, 4: „ca prahul ce-l ia vîntul”, PB, M1 (*pravul*, M1); cf. *mătoră*, S; *mătură*, H; *rădică*, M; *aruncă*, VT, VTP, M3, DP, B.
2. Ps. 3, 4: „mă auzi din mägura sfinții sale”, PB; „mă auzi din mägura svînții sale”, M; cf. „mă auzi în mägura sfință a sa”, M1; *pădure sfință*, S; *codrul svînt*, H; *mägura sfință*, C, M3, DP; *mägura svîntă*, DV; *muntele cel sfinț*, VT, VTP, B. Textul din M apare întocmai și în copia acestui psalm din foile adăugate (în locul celor originale, pierdute) la începutul exemplarului aflat la BAR (cota CRV 19 A) din *Psaltirea* slavo-română tipărită la Brașov, c. 1588 (C2). I.-A. Candrea a crezut că în acest exemplar „psalmii care lipseau la început au fost recopiați, pînă a nu se lega cartea, din vreun alt exemplar”²². Din foile adăugate se mai păstrează astăzi numai șase (dar nu la rînd), care conțin, cu unele lipsuri, porțiunea dintre ps. 2, 9 și ps. 9, 10. Psalmii copiați nu au însă particularitățile fonetice muntenești, ca cei din textul tipărit al cărții respective. Comparația atentă a acestor psalmi cu textul corespunzător din *Psaltirea Moldovenească* dovedește că ei au fost transcriși după o copie a acestei psaltiri. Neobservînd lucrul acesta, Gh. Chivu²³ și Stela Toma²⁴ i-au considerat drept text autentic al *Psaltirii* slavo-române de la Brașov, c. 1588.
3. Ps. 7, 16: „groapa o scurmă și o săpă, și căzu în groapa ce o făcu”, PB, M (*cădzu*, *ceea ce fece*, M); „groapa ce scurumă și săpă, și cădzu în groapa ceea ce fece”, M1; *groapă scurmă și o săpă*, DP; cf. *pîrău rîmă și săpă*, S, C (*rîmă*, C); *groapă săpă*

și o adîncă, VT, VTP, B (*săpă groapă*, VTP). În PB și M, fragmentul subliniat este identic și sub aspect grafic (simplă coincidență?): **ГРОПА О СКУРМА И О САПА**. În foile adăugate în C2, textul este aproape identic cu cel din M: „groapa scurmă și o săpă, și cădzu în groapa ceea ce fece”, fapt care întărește observația de mai sus.

4. Ps. 8, 1: „cîtu-i de minunat numele tău preste tot pămîntul”, PB, M, M1, DP (*cîtu-i minunat*, M, DP; *cîtu e minunat*, M1; *prespre*, M1, DP); cf. *că ciudatu e*, S, C; *foarte-i minunat*, VT, B (*foarte e*, B); *cît este de minunat*, VTP.

5. Ps. 9, 31-32: „leșuiește întru ascuns, ca leul în sălașul său [marg. *bîrlogul* său]; leșuiește să răpască surumanul”, PB; „leșuiește într-ascuns, ca un leu întru ograda sa; leșuiește să apuce pre cel meser”, M, M5; „Ca leu în ograda ascuns leșuiește”, DV; „leșuiește într-ascunderi, ca leul în *bîrlogul* său; leșuiește a apuca pre meserul”, DP; „aleșuiește întru ascuns, ca leul la *stîna* lui; aleșuiește ca să apuce pre sărac”, VT; cf. „vineadză întru cele ascunsă, ca un leu întru ograda sa; (leșuiește) vineadză să apuce pre cel meser (pre cel mișel)”, M3; „*latră* întru ascunși, ca leul întru ograda sa; *latră să rapă mișelul*”, S, C, C2 (*să răpească*, C, C2); „*latră* ca leul în ograda sa; *venreadză să rrapă mișelul*”, H; „*vîna-va* într-ascuns, ca un leu în ograda sa; *vîna-va* să răpească pre cel sărac”, VTP; „*pîndește* întru ascuns, ca leul la *stîna* lui; *pîndește* ca să apuce pre sărac”, B.

6. Ps. 18, 2: „dzua dzileei izbucnește cuvînt”, PB; *izbucnește*, M, DV, DP; *izbîcnește*, VT; *va izbucni*, B; cf. *rigăiește*, S; *rîgîiește*, C, C2; *rumpe*, H; *va rîgîi*, VTP.

7. Ps. 27, 1: „cătră tine strig, Doamne”, PB, M, DV (*Doamne*, *strig*, DV); cf. *striga-voi*, VT, DP, B; *voi striga*, M3, VTP; *chîem*, S, H, C, C2.

8. Ps. 30, 16: „izbăvește-mă pre mine pentru mila ta”, PB; „mă mîntuiește pentru mila ta”, M; cf. *cu mesererea ta*, S; *dereptu mila ta*, H; *cu mila ta*, C, C2, VT, VTP, DP, M3, B.

9. Ps. 39, 2: „mă scoase den groapa scîrbei și den tina lutului”, PB, VT (*groapa ticăloșiei*, VT); „mă rădică din groapa chinurilor și din tina lutului (*tina cea-ntinată*)”, M, M2; cf. *lut de tină*, S, C; *tina adîncă*, C2; *țerina tinoasă*, H; *tină de chin*, DV; *tină de pîclă*, DP; *tinătura adîncă (de pîclă)*, M3; *tina adîncului*, VTP; *tina noroiului*, B.

10. Ps. 41, 1: „în ce chip dorește cerbul de izvoarele apelor, așe dorește sufletul meu”, PB, M, M2, M3, DP (*la*, M, M3; *spre*, M3, DP); *dorește*, *dorește*, DV; cf. *deșiră*, *jeluiește*, S; *jeluiește*, *jeluiește*, C, C2; *pohtește*, *pohtește*, H, B; *pohtește*, *pohtește*, VT.

11. Ps. 64, 2: „cătră tine vine tot trupul”, PB; „cătră tine va veni tot trupul (tot omul)”, M; tot trupul, M2, VT, M3, B; cf. *toate trupurile*, C2;

²¹ În „Limba română”, XXXIV, 1987, nr. 5, p. 427-442.

²² Vezi *op.cit.*, p. LX.

²³ Vezi *art.cit.*, p. 151-152.

²⁴ Vezi Coresi, *Psaltirea slavo-română (1577)*, în *comparație cu psaltirile coresiene din 1570 și din 1589*, text stabilit, introducere și indice de Stela Toma, București, 1976, p. 14-15, 37-57.

toată pelița, S, H, C; toată carnea, VTP, DP; tot omul, DV.

12. Ps. 64, 11: „brazdele lui le adăpi”, PB, M, M2; cf. *adăpași*, S, C, C2; *adăpă*, H; *ai adăpat (adăpă-le)*, M3; *îmbată*, VT, VTP; *le-mbată*, DV; *îmbată-le*, DP, B.

13. Ps. 68, 13: „puș veșmîntul meu sac”, PB; „puș veșmentele mele dărștine”, M, M2; cf. *înceștirea*, S, C, C2; *îmbrăcăciurea*, H; *îmbrăcămîntea*, VT, VTP, B; *îmbrăcămîntul*, M3, DP.

14. Ps. 77, 71: „să deșteptă ca den somn, ca un puternic”, PB; **ca un puternic**, M, M2, M3, VTP; cf. *ca tare*, S, C; *ca silnic*, V; *ca un tare*, C2, VT, B; *ca un virtucios*, DP.

15. Ps. 79, 2: „carele șazi spre heruvimi, arată-te”, PB; **te arătași**, M, M2; **arată-te**, VTP; **te arată**, M3; cf. *ivi-se*, S, C, C2; *iviși-te*, H; *ivește-te*, VT, DP, B; *te ivește*, DV.

16. Ps. 88, 15: „fericiți oamenii care știu cîntare”, PB; „ferice de oamenii ceia ce știu cîntare (*carte*)”, M, M2; cf. *strigare*, S, C; *întru strigare*, C2; *clîcul*, VT, B; *chiuire*, VTP; *a cînta cîntec cu glas mare (răsunare)*, M3; *de haslă*, DV; *ruga cea priimită*, DP. Ps. 105, 25: „răpștiră în corturile lor”, PB; „răpștiră întru satele sale”, M, M2; **răpștiră**, VT, B; **răbștiră**, M3; **răpștiia**, VTP; cf. *împutară*, S; *rînjiră*, C2; *viciuiră*, H; *morcotiră*, DV, DP.

17. Ps. 106, 34: „pămîntul roditori în sărătură”, PB; **sărătură**, M, M2, M3, VT, DV, VTP, DP, B; cf. *slatină*, S, V, H, C, C2.

18. Ps. 118, 102: „cîtu-s de dulci grumazilor miei *cuvintele tale*”, PB, M, M2 (**grumadzilor**, M, M2; *cuvintele*, M); cf. *grumadzului*, S, H, M3; *grumazul*, C; *grumazului*, C2, VTP; *gîltanului*, VT; *gîtlejului*, DP, B.

19. Ps. 120, 4: „că acolo suiră sementiile, sementiile Domnului”, PB; **sementiiile**, **sementia**, M; **sementiiile**, **sementiiile**, M2; **sementii**, **sementiiile**, VTP; **sementiiile**, **neamurile**, M3; cf. *genuchile*, *genuchile*, S; *rodurile*, *gerunchele*, V; *genruchele*, *genruchele*, H; *genuchele*, *genuchele*, C; *rudele*, *rudele*, C2; *neamurile*, *feliurile*, VT, B; *neamuri*, *neamurile*, DP; *răgulele*, DV.

20. Ps. 126, 4: „ca săgețile în mîna puternicului”, PB; „*cumu-s* săgețile întru mînule **puternicului**”, M, M2, M3 (*cum sînt*, M3); „săgeț cu lănci călite, / De mîna **puternic** slobodzîte”, DV; „ca săgețile în mîna de **puternic**”, DP; cf. *tarelui*, S, H, C, C2, VT; *silnicului*, V; *celui tare*, VTP, B.

21. Ps. 144, 7: „pomana mulțimei bunătăților tale **vor izbucni**”, PB; **vor izbucni**, M, M2, M3, VT, DV, B; **izbucni-vor**, DP; cf. *rigăiesc*, S; *rîgîiesc*, C; *rîgîi-vor*, C2; *vor rîgîi*, VTP.

22. Ps. 147, 4: „îndegrabă **cură** [marg.: *aleargă*] *cuvîntul lui*”, PB; „*de sîrg cură* *cuvîntul lui* (de sîrg *aleargă* *cuvîntul lui*)”, M, M2 (*curînd cursă* [*alear-*

gă], M2); „*până în de sîrg cură* *cuvîntul lui*”, DP, M3 (*până de curund*, M3); cf. *aleargă*, S, H, C, C2; *alergă*, V; *va alerga*, VT, VTP, B; *cutrieră*, DV.

Concordanțele semnalate, numeroase și semnificative, indică neîndoielnice legături între *Psaltirea* de la Bălgrad și *Psaltirea Moldovenească*. Al. Mareș a demonstrat că în textul polemic intitulat *Spunerea legiei creștinești cu răspuns*, aflat în ms. 4818 de la BAR, pe care d-sa îl consideră redactat și copiat în Transilvania, între anii 1637 și 1647 (poate chiar între 1640 și 1644), sînt folosite pasaje din versiunile românești ale *Apostotului* și *Tetraevangelului* elaborate în Moldova, în prima jumătate a secolului al XVII-lea²⁵. Au pus la contribuție traducătorii *Psaltirii* de la Bălgrad, în măsură atât de mare, o copie a *Psaltirii Moldovenești*? Deși nu este exclus, acest lucru pare puțin probabil. Mai curînd este posibil ca traducătorii *Psaltirii Moldovenești* să fi folosit textul *Psaltirii* de la Bălgrad, care, fiind tipărit și declarat tradus din ebraică, deci după original, putea fi luat cu mai multă încredere drept text de referință. În această eventualitate, perioada elaborării *Psaltirii Moldovenești* ar putea fi urcată în deceniul 1651-1660, între data apariției *Psaltirii* de la Bălgrad și data traducerii de către Nicolae Spătarul a *Vechiului Testament*, care, după cum am văzut, a folosit și textul *Psaltirii Moldovenești*. Spre această concluzie conduce și prefața *Psaltirii Moldovenești*, aflată numai în copia din anul 1710 a lui Ioan din Vaslui și publicată de Gaster²⁶, care este, în întregime, o compilație de fraze spicuite din paginile 1, 4, 12-16, 18-19, 21 și 23 ale prefeței a doua a *Psaltirii* de la Bălgrad, intitulată *Predoslóvie la Psaltire, și cătră cetitori. Despre lauda și de folosul Psaltirii*²⁷. Vom cita, spre exemplu, doar cîteva fraze de la începutul prefeței *Psaltirii Moldovenești* (în coloana întîi), paralel cu frazele corespunzătoare din prefața menționată a *Psaltirii* de la Bălgrad (coloana a doua):

„Cuvînt din preduslovía Psaltirii, care este cheie tuturor cărților, carea este carte sfîntă și lăudată, și foarte-i de folos sufletului. Dintru aceasta toate să știe hieicine că Hs. și apostolii lui au ținut Psaltirea scriptură sfîntă. Așe, cu știrea lui Dumnedzău, arătăm și nui cumu-s de folos sfinții psalomi de folos lomi. Dintr-aceste poate fiecine opri viața ce rea și să s(ă) îndemne spre viața ce bună”.

„Întăi arătăm că Psaltirea este carte sfîntă, și-i lăudată, și foarte-i de folos sufletului o-mului [p. 1; ...] Dintr-acestea den toate poate vedea săvâi cine că Hs. și apostolii lui au ținut Psaltirea scriptură sfîntă [p. 4; ...] Așe, cu știrea lui Dumnedzău, arătăm și cumu-s sfinții psalomi de folos [...] Dintr-acestea poate fiecine conteni viața cea rea și să îndemne spre viața cea bună” [p. 12].

²⁵ Vezi art. cit., p. 592-595 și 601.

²⁶ Vezi op. cit., p. 363-364.

²⁷ Foile acestei prefețe nu sînt numerotate. Paginația indicată a fost făcută de noi.

Firește, este posibil ca prefața respectivă a *Psaltirii Moldovenești* să fi fost alcătuită mai târziu, nu o dată cu elaborarea, inițial sub formă slavo-română, a acestei psaltiri. Date fiind însă numeroasele concordanțe între textul *Psaltirii* de la Bălgrad și cel al *Psaltirii Moldovenești*, care par să demonstreze dependența acesteia de cea de la Bălgrad, noi credem că *Psaltirea Moldovenească* a fost elaborată după anul 1651 și, probabil, a avut de la început prefața păstrată numai în copia din anul 1710 a lui Ioan din Vaslui. Răspundem astfel și lui Liviu Onu, care, nefiind bine informat asupra acestor lucruri, se străduiește să demonstreze că *noi* nu am cunoaște în suficiență măsură problemele discutate (în speță, ale dăării și paternității *Psaltirii Moldovenești*) și, negînd posibilitatea ca Dosoftei să fi lucrat, în tinerețe, la traducerea acestei psaltiri, se întreabă: „este în stare N.A. Ursu să susțină că Dosoftei, confruntînd și un număr de versiuni românești anterioare, a tradus *Psaltirea* în românește pe la vârsta de 13-23 ani?”²⁸. În anul 1651, cînd apare *Psaltirea* de la Bălgrad, Dosoftei era în vîrstă de 27 de ani și, de bună seamă, avea preocupări literare; ca și mai târziu.

B. Concordanțe între Psaltirea de la Bălgrad și Psaltirea din Vechiul Testament aflat în ms. 45

1. Ps. 2, 9: „ca vasul olariului sfărîma-le-vei”, PB; „ca niște vase a olariului”, VT, M3 [repetat: *ca vasul*, M3]; „ca vasul olariului”, DP; „ca vasele a olariului”, B; cf. *vas de lut*, S, C, C2, M, M1; *vas de oală*, H; *vase de lut*, VTP; *hîrburi*, DV.

2. Ps. 18, 5: „ca un mire ieșind din cămara sa”, PB, VT (*dentru, lui*, VT); *cămara*, DV, DP, VTP, B; cf. *celariul*, S, C; *așternutul*, H; *sălașul*, C2; *vis-terul*, M.

3. Ps. 27, 11: „Domnulu-i tăria acestora și tăria spăsenii unsului său”, PB; *unsului*, DV, VT, VTP, B; cf. *hristosului*, S, H, C, C2, DP; *pomaznicului*, M, M3.

4. Ps. 67, 1: „scoale-să Dumnezău”, PB, VT, B (*Dumnezău*, VT; *-se*, B); *să să scoale*, DV, DP; *să se scoale* [marg.: *să învieze*], VTP; cf. *se(ă) învie*, S, H, C, C2; *ca să-nvie*, M, M2, M3.

5. Ps. 68, 18: „nice să mă înghiță pre mine adîncul, nice să-ș închiză pre mine fîntîna gura sa”, PB; „nice să mă înghiță pre mine adîncul, nice să cuprindă pre mine fîntîna gura sa”, VT; „nici să mă înghiță adîncul, nici să cuprindă asupra mea fîntîna gura ei”, B; cf. *adîncatul*, *puțul*, S, C; *genrunrea*, *puț*, H; *adîncul*, *puț(ul)*, C2, M, M2, M3, DP; *bulboaca* [marg.: *adîncul*], *puțul*, VTP; *genunea*, *smîrcul*, DV.

6. Ps. 77, 51: „dede gîndacilor rodul lor”, PB, VT (*roadele*, VT); „Cu gîndacii i-au sterpit de poame”, DV; cf. *rugiriei*, S; *rugi* [!], V; *rugiriei*, H; *ruginieii*, C, C2; *ruginei*, M3, DP; *răginei*, VTP (cuvîntul este scris cu roșu, în mod neobișnuit, probabil la o revenire, pe locul lăsat inițial gol); *searăi*, M, M2; *păliciumii*, B.

7. Ps. 101, 7: „asămănaiu-mă pelicanului pustiei”, PB, VTP; „cu pelican pustiniic”, VT, B (*pelecanul*, B); „De-atocma cu pelecanul / Prin pustii petrec”, DV; *pelecanului*, DP; *pelicanului*, M3; cf. *nesăturatului*, S, C; *neiasiteei*, H; *neiasitei*, C2; „unui sitar”, M, M2.

8. Ps. 104, 36: „și nu era în neamul lor cineva bolnav”, PB; „întru neamurile lor”, VT, DP, M3, B (*în*, DP); cf. *genuchiele*, S; *genuchele*, C; *geruchiul*, H; *ruda*, C2; *seme(i)ntia*, M, M2, VTP; *răgula*, DV.

9. Ps. 105, 34: „și slujiră idolilor lor”, PB; „și slujiră cioplitelor lor”, VT; „Și pregiur cioplitiilor lor slujiră”, DV; *slujiră*, DP, B; cf. *lucrară*, S, H, C, C2; *lucrară* [marg.: *slujiră*], VTP; *șerbiră*, M, M2; *slujiră* (*șerbiră*), M3.

Fiind tradusă cu deosebită grijă și scrisă într-o limbă literară mult evoluată față de limba versiunilor românești ale *Psaltirii* din secolul al XVI-lea, *Psaltirea* de la Bălgrad a avut, după cît se pare, un mare prestigiu. Concordanțele semnalate mai sus arată că, fără îndoială, a folosit-o și Nicolae Spătarul, în traducerea *Vechiului Testament*.

C. Concordanțe între Psaltirea de la Bălgrad și Psaltirea în versuri a lui Dosoftei

1. Ps. 7, 7: „înaltă-te pentru mînia pizmașilor miei”, PB; „răsipește pizmașii”, DV; cf. *dracilor*, S, C; *vărămașilor*, M, DP, VTP, B; *neprietenilor*, VT. Vezi și ps. 17, 41, 26, 4, 67, 1, 82, 2, 105, 40.

2. Ps. 17, 41: „gonit-am pizmașii”, PB; „să mi-agiung pizmașii”, DV; cf. *vărămașii*, S, H, C, C2, M, M3, DP, VTP, B; *neprietenii*, VT. Vezi și ps. 7, 7, 26, 4, 67, 1, 82, 2, 105, 40.

3. Ps. 21, 16: „limba mea să lipi de gingiile mele”, PB; „Limba-n gingini lipită să neacă”, DV; cf. *grumadzul*, S, M3; *grumazul*, C, C2, VTP; *grumadzii*, M; *gura*, H; *gușterul*, VT; *părătușul*, DP; *gîtlejul*, B.

4. Ps. 21, 21: „scoate de armă sufletul meu”, PB, M3 (*de la*, M3); „Și sufletul să-m scoț de la armă”, DV; cf. *izbăvește*, S, C, C2, M, VT, DP, B; *mîntuiește*, H, VTP.

5. Ps. 26, 4: *pizmașii*, PB, DV, DP; cf. *vărămașii*, H, C2, M, M3, VTP, B; *dracii*, S, C; *neprietenii*, VT. Vezi și ps. 7, 7, 17, 41, 67, 1, 82, 2, 105, 40.

6. Ps. 29, 11: „întors-ai plînsul meu mie întru bucurie”, PB, M3; „Domnul spre bucurie mi-au în-

²⁸ Vezi și totuși spătarul Nicolae Mîlescu... O problemă controversată de paternitate literară (I), în „Revista de istorie și teorie literară”, XXXIII, 1985, nr. 4, p. 111.

torsu-mi plînsul", DV; plînsul, DP; cf. *plîngerea*, S, H, C, C2, VTP, B; *plîngerea (mîhniciumile)*, M; *vaietul*, VT.

7. Ps. 30, 16: „luminează fața ta spre sluga ta”, PB; „Și fața ta cea svîntă ț-ivește / Spre sluga ta”, DV; cf. *șerbul*, S, H, C, M, M3, DP; *robul*, C2, VT, VTP, B.

8. Ps. 63, 1: „de frica pizmașului păzește viața mea”, PB; „Și de pizmașii în derădică / Mișelul suflet”, DV; cf. *dracului*, S, C; *neprietenului*, VT. Vezi și ps. 7, 7, 17, 41, 26, 4, 67, 1, 82, 2, 105, 40.

9. Ps. 67, 1: „răsipească-să pizmașii lui”, PB; „să-i fugă de știre / Toț pizmașii noștri”, DV; cf. *dracii*, S, C, C2; *vărămașii*, H, M, M2, M3, DP, B; *neprietenii*, VT. Vezi și ps. 7, 7, 17, 41, 26, 4, 63, 1, 82, 2, 105, 40.

10. Ps. 77, 71: „iară Domnul să deșteptă ca den somn”, PB; „Și ca din somn sări Domnul”, DV; „și să sculă Domnul ca din somn”, M3; „și să stîrni ca din somn Domnul”, DP; cf. *ca adurmit*, S, C2; *ca durmit*, V, C; *cum ară fi adormit*, M, M2; *ca cel adormit*, VT, B; *ca cînd ară fi dormind*, VTP.

11. Ps. 82, 2: „că iată pizmașii tăi gîlcevesc”, PB; „Și toț pizmașii ș-au datu-ș coaste”, DV; „că iată pizmașii tăi răsunară”, DP; cf. *dracii*, S, V, C; *vărămașii*, H, C2, M, M2, M3, VTP, B; *neprietenii*, VT. Vezi și ps. 7, 7, 17, 41, 26, 4, 63, 1, 67, 1, 105, 40.

12. Ps. 83, 1: „cîtu-s de iubite sălașele tale”, PB, DP, M3 (omite *de*, M3); „Cîtu-s de iubite și de drăgălașe / Șirurile tale cele de sălașe”, DV; cf. „cîtu-s de îndrăgite sălașele tale”, VT, B; „cîtu-s de dragi sălașele tale”, VTP; „cît de iubite fsatele tale”, S, C, C2 (*satele*, C, C2); „cît de iubit satul tău”, H; „cîtu-i iubit locul tău”, M, M2.

13. Ps. 103, 15: „cela ce crește fînul dobitoacelor”, PB; „Tu dai fînului să crească, / Dobitoacelor să pască”, DV; „cela ce răsari fîn dobitoacelor”, DP; cf. *hrană (fîn)*, M3; *pajiște*, S, V, H, C, C2; *paștere (iarbă)*, M, M2; *iarbă*, VT, VTP, B.

14. Ps. 105, 42: „Și împresurară pre ei pizmașii lor”, PB; „Și pizmașii lor îi asupriră”, DV; *pizmașii*, DP; cf. *vărămașii*, S, H, C2, M, M2, M3, VT, VTP, B; *dracii*, C. Vezi și ps. 7, 7, 17, 41, 26, 4, 63, 1, 67, 1, 82, 2.

Am constatat și în alte serii de concordante semnalate mai sus că în *Psaltirea* de la Bălgrad și în *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei apar uneori aceleași cuvinte și sintagme. Bineînțeles, faptul acesta nu este întîmplător. Seria de concordante citate în acest paragraf arată că, în mod sigur, Dosoftei a consultat, cînd a versificat *Psaltirea*, și prestigioasa *Psaltire* de la Bălgrad.

IV. Concordanțe între *Psaltirea Hurmuzachi*, *Psaltirea* de la Bălgrad, *Psaltirea Moldovenească* și alte psaltiri românești din secolul al XVII-lea

Faptul că versiunea românească a *Psaltirii* cunoscută sub numele de *Psaltirea Hurmuzachi*, datînd din secolul al XVI-lea, a fost pusă la contribuție de traducătorii *Psaltirii* slavo-române tipărită la Brașov, probabil de Șerban Coresi, în anul 1588 (sau 1589), și mai ales de către Dosoftei, în *Psaltirea de-ntăles* (Iași, 1680), este demonstrat de Ion Gheție. Cu acest prilej, d-sa face și următoarea presupunere: „Nu am întreprins o cercetare în acest sens, dar nu e exclus ca și în *Psaltirea* tipărită la Bălgrad în 1651 să se întîlnească ecouri ale acestei traduceri”²⁹. Ipoteza se confirmă.

A. Concordanțe între *Psaltirea Hurmuzachi* și *Psaltirea* de la Bălgrad

1. Ps. 10, 7: „ploa-va [...] foc și piatră pucioasă”, H; *piatră pucioasă*, PB, M3, VTP; cf. *văpaie*, S, C, C2; *spudză*, M, DP; *iarbă pucioasă*, VT, DV, B.

2. Ps. 21, 16: „și să uscă ca oala tăria mea”, H; *tăria*, PB, M, M3, VTP; cf. *vîrtutea*, S, C, C2, VT, DV, DP, B.

3. Ps. 24, 1: „cătră tine, Doamne, rădic sufletul meu”, H, PB, M (rrădic, H); „bietu-mi suflet îl rădic”, DV; cf. *ră(i)dikai*, S, C, C2, VT, VTP, M3, B; *am rădicat*, DP.

4. Ps. 27, 11: „Domnul e tărie oamerilor”, H; „Domnulu-i tăria acestora”, PB; *tăria*, C2; *tărie*, M, DV; cf. *învîrtoșare*, S; *vîrtute*, C; *întăritura*, VT; *întăritură*, DP; *întărirea*, VTP, M3, B.

5. Ps. 68, 2: *afundaiu-mă*, H, PB, M3; *mă afundai*, M, M2; cf. *întinaiu-mă*, S, C; *adîncai-mă*, C2; *înfîpșu-mă*, VT, DP, B; *cufundaiu-mă*, VTP.

6. Ps. 77, 51: „și agonisita lor lăcustelor”, H, PB; cf. *muncile*, S, C, C2; *truda*, V; *ustenința*, M, M2; *ostenelele*, VT, DP, B; *ostenințele*, VTP.

7. Ps. 101, 7: „asămănrăiu-mă neiasiteei”, H; *asămănrăiu-mă*, PB, M, M2, M3, VT, VTP, B; *m-am asămănat*, DP; cf. *podobiiu-mă*, S, V, C; *cuveniuiu-mă*, C2.

8. Ps. 118, 13: „toate giudecarile rostului tău”, H; *giudecările*, PB; cf. *giudețele*, S, M3, DP; *județele*, C, VT; *judecățile*, VTP, B; *tocmele(le)*, M, M2, DV.

9. Ps. 131, 6: „aflămu-o în cîmpii dumbraviilor”, H; *cîmpii dumbrăvilor*, PB, M, M2; cf. *cîm-*

²⁹ Vezi *Psaltirea Hurmuzachi și filiația psaltirilor românești din secolele al XVI-lea și al XVII-lea*, în „Limba română”, XXVII, 1978, nr. 1, p. 56.

pul dumberaviei, S, V, C; cîmpii dumberăvii, VT, VTP, M3, DP, B; cîmpii de dumberavă, DV.

10. Ps. 146, 6: „smerește greșnicii”, H; smerește, PB, DV, VTP; cf. plecă, S, V, C; smeri, M; va smeri, M2; smerind, VT, DP, M3, B.

După cum vedem, unele dintre concordanțele semnalate sînt comune și Psaltirii Moldovenești (cf. și III.A.).

B. Concordanțe între Psaltirea Hurmuzachi și Psaltirea Moldovenească

Înainte de a fi folosită de Dosoftei în Psaltirea de-nșăles, Psaltirea Hurmuzachi fusese pusă la contribuție, alături de alte versiuni românești ale Psaltirii din secolul al XVI-lea, de către traducătorii Psaltirii Moldovenești. În unele cazuri, cuvinte și forme care, după aparatul critic întocmit de Candrea la ediția din 1916 a Psaltirii Scheiene, par a fi luate de Dosoftei direct din Psaltirea Hurmuzachi, i-au fost de fapt transmise prin Psaltirea Moldovenească.

1. Ps. 16, 6: „și audzi graiurile mele”, H; graiurile, M, M3, DP, VTP; cf. graiul, PB, DV; cuvintele, S, C, C2, VT, B.

2. Ps. 22, 1: „Domnul socutește-mă”, H; mă socoti, M; mă va socoti, M3; cf. paște-mă, S, C, C2, VT, B; mă paște, PB, DV, DP.

3. Ps. 34, 9: „în deșert ponoslui ră sufletului meu”, H, M, M2, M3 (și-ntru, M, M2, întru, M3); au ponosluit, VT, B; cf. înputară, S, C, C2; au înputat, VT; muștrară, DV; pobrăzuiră, DP.

4. Ps. 64, 12: „cîmpii tăi sătura-se-vor de gras”, H; se vor sătura, M, M2, M3; cf. satură-se, S, C, C2; împlea-se-vor, VT, B; împlea-s-or, DP; se vor umplea, VTP; să să împle, DV; „cărările tale pică grăsime”, PB.

5. Ps. 68, 15: „de mere șuguiia cei ce ședea în porți”, H; șiguiia, M; șuguiia, M2; cf. glumiia-se, S, C, C2; grăiia împotriva, PB; rula [marg.: să glumiia], VT; glumiia, VTP; să glumiia, DP; să batjocuriia (să glumiia), M3; limbuția, B.

6. Ps. 103, 14: „de rroda lucrului tău sătura-se pămîntul”, H; roada, M, M2, VT, VTP, M3, B; cf. rodul, V, PB; ploadul, S; plodul, C, C2; poama, DP.

7. Ps. 103, 19: „a erodiei viață biruiește lor”, H; biruiește, M; va birui, M3; cf. vlăduiește, S, C, C2; oblăduiește, V; povățuiește, VT, B; stăpînește, VTP, DP.

8. Ps. 118, 13: „cu ustnele mele spușu”, H; ustnele, M, M2; cf. rostul, S, C, PB, M3; budzele, VT, DV, DP; buzele, VTP, B.

9. Ps. 118, 119: „găvozdește de frica ta pelița mea”, H; găvozdește, M, M2, VT, DP; cf. lepește, S; lipește, C; cutremură-se, PB; lipește cu tărie

(găvozdește), M3; zdrumică, DV; împironează, VTP; țintuiește, B.

10. Ps. 138, 15: „în cărțile tale toți se vor scrie”, H, M, M2 (și întru, M, M2); cf. carte(a) ta, S, V, C, PB, VT, VTP, DV, DP, M3, B.

11. Ps. 147, 4: „de sîrg cuvîntul lui”, H; de sîrg, M; cf. cît de sîrg, VT, B; în sîrg, DV; până în de sîrg, DP; până la curundu, S, C (curînd, C); i de curundu, V; curînd, M2; până de curund, M3; și în-degrabă, PB; foarte degrabă, VTP.

C. Concordanțe între Psaltirea Hurmuzachi și Psaltirea din Vechiul Testament alfat în ms. 45

1. Ps. 17, 3: „sprejenitoriul meu”, H, DP; sprăjinitiul, VT; sprejenitoriul, VTP; sprijenitoriul, B; cf. de sprejineală, DV; agiutoriu, S, C; ajutoriu, C2; înălțarea, PB; folositoriul, M, M3.

2. Ps. 21, 1: „dereptu carea mă părășiș?”, H; „pentru căce părășiș pre mine?”, VT; „a ce mă părășiș?”, DP; „pentru căci mă părășiș?”, B; cf. mă lăsași, S, C, PB, M; m-ai lăsat, VTP, M3.

3. Ps. 41, 1: „Cu ce obraz pohtește cerbul la izvorul apelor, așa pohtește sufletul meu cătră tine”, H; poftește, VT; pohtește, B; cf. deșiră, jeluiește, S; jeluiește (x 2), C; dorește (x 2), PB, M, M2, M3, DV, DP; dorește [marg.: poftește] (x 2), VTP.

D. Concordanțe între Psaltirea Hurmuzachi și Psaltirea în versuri a lui Dosoftei

1. Ps. 68, 19: „nece înghiți-va mere genrunrea”, H; „Să [nu] mă-nghiță genunea cea largă”, DV; cf. adîncatul, S, C; adîncul, C2, PB, M, M2, M3, VT, DP, B; bulboaca [marg.: adîncul], VTP.

2. Ps. 106, 3: „severul și marea”, H; „din séver și din mări”, DV; cf. miadzănoapte, S, M, M2, M3, DP; miadzănoapte, C, C2, VTP; crivăț, VT, B.

3. Ps. 121, 2: „stînd era picioarele noastre în curtea ta”, H; curtea, DV; cf. curțile, S, V, C, M, M2, M3, VT, VTP, DP, B; porțile, PB.

4. Ps. 142, 7: „currundu audzi-mă”, H; „de sîrg să mi-audz”, DV; audzi-mă, DP; cf. mă ascultă, S, M, M2, M3, VTP; ascultă-mă, V, PB, VT, B.

V. Concordanțe între Psaltirea în versuri a lui Dosoftei, Psaltirea Scheiană și Psaltirea lui Coresi

1. Ps. 18, 11: „Că sînt și decît stredea mai dulce”, DV; „mai dulci de mierea și stredea”, S, C (stredie, C); „mai dulci decît mierea și decît stredea fagurului”, PB; cf. fagurul, M, VT, VTP, DP, B.

2. Ps. 44, 5: „Cu cît ești de ghizdav tinde și stejește”, DV; „Cu frumșețea ta, cu burătatea ta, și

întinde și stejaște”, S, C, C2 (*bunătatea, stăjaște, C, C2*); cf. *dospește, H; sporește (sîrguiește, te nevoiește)*, M, M2; *sporește, DP, M3; bine călătorește-te, VT; sporește (a călători), VTP; bine călătorește, B.*

3. Ps. 81, 1: „Dumnezău stătu-n zbori mare / De dumnezăi”, DV; „Dumnezeu stătu în zboru de dumnezei”, S; „în zbor de zei”, C; cf. *într-adumratul dumnezeilor*, H; „întru (în) adunare(a)”, PB, VT, VTP, B; „în săbor”, M, M2, M3.

4. Ps. 106, 25: „dzîsă de să fece vînt cu bură”, DV; „dzise, și stă duhul buriei”, S; „zise, și stătu duhul bureei”, C; cf. *duhul vivorîtu, V; duhul vihorit*, H; *vîntul cu vihor, PB; duh cu vivor, M, M2; duh de vihor, VT (vivor, M3, vihor, B); duhul cel cu vihor, VTP; duh de volbură, DP.*

*

Din cele arătate rezultă că, în deceniul 1651-1660, prin publicarea *Psaltirii* de la Bălgrad și elaborarea *Psaltirii Moldovenești*, s-a produs un mare salt în procesul îmbunătățirii traducerii *Psaltirii* în limba română. Al doilea salt important în acest proces se va produce în deceniul următor, prin traducerea de către Nicolae Spătarul a *Vechiului Testament* și prin revizia acestei traduceri, făcută probabil în același deceniu, de către Dosoftei și colaboratorii săi. Atît Nicolae Spătarul cît și revizorii traducerii

sau au folosit și unele versiuni românești anterioare ale *Psaltirii*, îndeosebi *Psaltirea Moldovenească* și *Psaltirea* de la Bălgrad. În *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei au un larg ecou atît *Psaltirea* din *Vechiul Testament* tradus de Nicolae Spătarul, *Psaltirea Moldovenească* și *Psaltirea* de la Bălgrad, cît și unele psaltiri românești din secolul al XVI-lea. În *Psaltirea de-nțăles* Dosoftei a folosit nu numai textul *Psaltirii Moldovenești*, cum a dovedit I.-A. Candrea, și al *Psaltirii Hurmuzachi*, cum a demonstrat Ion Gheție, ci și *Psaltirea* din textul revizuit al *Vechiului Testament* tradus de Nicolae Spătarul. Traducerea aceasta a lui Nicolae Spătarul, din nou revăzută, a fost editată în *Biblia* de la 1688, iar de aici *Psaltirea* a fost reprodușă, fără modificări, de Antim Ivireanul, în ediția din anul 1694, apărută la București. Începînd cu ediția de la Tîrgoviște, din anul 1710, textul acesta al *Psaltirii*, considerat definitiv, a fost retipărit în secolul al XVIII-lea de numeroase ori, cu mici diferențe între ediții, la Rîmnic, București, Buzău, Iași, Blaj și Sibiu. Dosoftei a contribuit la continua îmbunătățire a lui, îndeosebi prin elaborarea *Psaltirii Moldovenești* și prin revizia *Vechiului Testament* tradus de Nicolae Spătarul. Din concordanțele semnlate mai sus rezultă că editorii *Bibliei* de la 1688 au pus la contribuție și textul *Psaltirii de-nțăles* a lui Dosoftei.

SIGLELE TEXTELOR COMPARATE

- B *Psaltirea* din *Biblia* de la București, 1688.
 C *Psaltirea* lui Coresi, 1577 (după ediția publicată de Stela Toma, București, 1976).
 C2 *Psaltirea* lui Șerban Coresi, Brașov, c. 1588 (după aparatul critic întocmit de Stela Toma la ediția *Psaltirii* lui Coresi (1577), București, 1976).
 DP *Psaltirea de-nțăles* publicată de Dosoftei, Iași, 1680.
 DV *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei, Uniev, 1673.
 H *Psaltirea Hurmuzachi*, ms. 3077 de la BAR (după aparatul critic întocmit de I.-A. Candrea la ediția *Psaltirii Scheiene*, București, 1916).
 M *Psaltirea Moldovenească*, copia din ms. 540 de la BAR.
 M1 Fragmentul din *Psaltirea Moldovenească* aflat în copia din ms. 4818 (f. 1-18) de la BAR.
 M2 *Psaltirea Moldovenească*, copia din ms. 1709 de la Arhivele Statului din Iași.
 M3 *Psaltirea Moldovenească*, copia din ms. III-34 de la Biblioteca Centrală Universitară din Iași.
 M4 Fragment dintr-o copie a *Psaltirii Moldovenești* descoperit la Mehadia (după fotocopiile publicate de N. Iorga, în *Observații și probleme bănățene*, București, 1940, planșele X-XVII).
 M5 Fragmentul din copia *Psaltirii Moldovenești* făcută de Ioan din Vaslui, în anul 1710, publicat de M. Gaster, în *Chrestomatie română*, vol. I, Leipzig-București, 1891, p. 363-368.
 PB *Psaltirea* de la Bălgrad, 1651.
 S *Psaltirea Scheiană*, ms. 449 de la BAR (după ediția lui Ioan Bianu, București, 1889).
 V *Psaltirea Voronețeană*, ms. 693 de la BAR (după aparatul critic întocmit de I.-A. Candrea la ediția *Psaltirii Scheiene*, București, 1916).
 VT *Psaltirea* din textul revizuit al *Vechiului Testament* tradus de Nicolae Spătarul, aflat în copia din ms. 45 de la Biblioteca Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române.
 VTP *Psaltirea* din traducerea *Vechiului Testament* aflată în ms. 4389 de la BAR.

ORDINEA CĂRȚILOR BIBLICE

Pars	Cartea	Abrevieri
	VECHIUL TESTAMENT	VT
0	Prefață	Prof.
1	Facerea	Fac.
2	Ieșirea	Ieș.
3	Preoția	Lv.
4	Numerile	Nm.
5	A doua lege	Dt.
6	Iisus Navi	Ios.
7	Judecătorii	Jud.
8	Ruth	Rt.
9	A împărăției I	1 Reg.
10	A împărăției II	2 Reg.
11	A împărăției III	3 Reg.
12	A împărăției IV	4 Reg.
13	Paralipomenon I	1 Cr.
14	Paralipomenon II	2 Cr.
15	Esdra	Ezd.
16	Neemia	Neem.
17	Esthir	Est.
18	Iov	Iov.
19	Psaltirea	Ps.
20	Parimiile lui Solomon	Pild.
21	Cartea Eclisiastului	Eccl.
23	Cântarea Cântărilor	Ct.
23	Isaia	Is.
24	Ieremia	Ier.
25	Plîsurile Ieremieii	Plg.
26	Iezechiil	Iez.
27	Daniil	Dan.
28	Iosia	Os.
29	Ioel	Ioil.
30	Amos	Am.
31	Avdiu	Avd.
32	Iona	Iona
33	Mihea	Mih.
34	Naum	Naum
35	Avvacum	Avac.
36	Sofonia	Sof.
37	Aggheu	Ag.
38	Zaharia	Zah.
39	Malahiia	Mal.
40	Tovit	Tob.
41	Iudith	Idt.
42	Varuh	Bar.
43	Cartea timisă a Ieremieii	Ep. Ier.
44	Cântarea a 3 sf. cuconi	Ct. tin.
45	Catastih al Esdrilor	2 Ezd.

Pars	Cartea	Abrevieri
46	Esdra III	3 Ezd.
47	Înțelepciunea lui Solomon	Sol.
48	Iisus fiul lui Sirah	Sir.
49	A Sosanei istorie	Sus.
50	A bălaurului Vil	Bel.
51	Al Macaveilor cuvînt I	1 Mac.
52	Al Macaveilor cuvînt II	2 Mac.
53	Al Macaveilor cuvînt III	3 Mac.
54	A lui Iosip carte	Iosip
	NOUL TESTAMENT	NT
55	De la Matei S. Evanghelie	Mt.
56	Evanghelia de la Marco	Mc.
57	Evanghelia de la Luca	Lc.
58	Evanghelia de la Ioan	Ioan
59	Faptele Apostolilor	Fpt.
60	Pavel către Rîmleni	Rom.
61	Cătră Corinteni I	1 Cor.
62	Cătră Corinteni II	2 Cor.
63	Cătră Galateeni	Gal.
64	Cătră Efeseni	Ef.
65	Cătră Filipeni	Filip.
66	Către Coloseeni	Col.
67	Către Soloneni I	1 Tes.
68	Către Soloneni II	2 Tes.
69	Cătră Timoteni I	1 Tim.
70	Cătră Timoteni II	2 Tim.
71	Cătră Tit	Tit
72	Cătră Filimon	Filim.
73	Cătră Evrei	Evr.
74	A lui Iacov carte	Iac.
75	A lui Petru carte I	1 Petr.
76	A lui Petru carte II	2 Petr.
77	A lui Ioan I	1 Ioan
78	A lui Ioan II	2 Ioan
79	A lui Ioan III	3 Ioan
80	A Iudei carte	Iuda
81	Apocalips a lui Ioan B.	Apoc.
01	Postfață	Postf.

BIBLIOGRAFIE

- AB *The Anchor Bible-Genesis*, Introduction, Translation and Notes by E.A. Speiser, New York, 1964.
- ALR I *Atlasul lingvistic român*. Partea I. Material netipărit.
- ALR I/I, I/II *Atlasul lingvistic român*, publicat de Muzeul limbii române din Cluj, Muzeul limbii române, Cluj, 1938 (I), Muzeul limbii române, Sibiu, Otto Harrassowitz, Leipzig, 1942 (II).
- ALR II *Atlasul limbii român*. Partea a II-a. Material netipărit.
- ALR III *Atlasul lingvistic român*, publicat de Muzeul limbii române. Partea a II-a, Muzeul limbii române, Sibiu, Otto Harrassowitz, Leipzig, 1940 (I).
- ALR, SN *Atlasul lingvistic român*, serie nouă, Editura Academiei Române, 1956 (I-II), 1961 (III), 1965 (IV) ș. u.
- ARGHEZI, SCRIERI Tudor Argezi, *Scrieri*, I-IV, Editura pentru Literatură, București, 1962.
- ARVINTE, DT. ENTLEHN. *Die deutschen Entlehnungen in den rumänischen Mundarten (nach den Angaben des Rumänischen Sprachatlases)*, Akademie Verlag, Berlin, 1971.
- ARVINTE, ROMÂN Vasile Arvinte, *Român, românesc, România. Studiu filologic*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- AUGSTEIN, IESUS Rudolf Augstein, *Jesus Menschensohn*, C. Bertelsmann Verlag, München-Gütersloch-Wien, 1972.
- AUI „Analele științifice ale Universității din Iași”
- AVRAM, NASAL. Andrei Avram, *Nazalitatea și rotacismul în limba română*, Editura Academiei Române, București, 1990.
- BACH Inka Bach, Helmut Galle, *Deutsche Psalmendichtung vom 16. zu Jahrhundert*, De Gruyter, Berlin-New York, 1989.
- BAILLY A. Bailly, *Dictionnaire grec-français*, Paris, 1950.
- BARBU Ion Barbu, *Poezii*, ediție îngrijită de Romulus Vulpescu, Editura Albatros, București, 1970.
- BB; BB 1688-1988 *Biblia adecă Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament. Tipărită întâia oară la 1688 în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino, Domnul Țării Românești. Retipărită după 300 de ani, în facsimil și transcriere, cu aprobarea Sfintului Sinod și cu binecuvîntarea Prea fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
- BERNEKER, SEW E. Berneker, *Slavisches etymologisches Wörterbuch*, I-II, Heidelberg, 1908-1913.
- BHH *Biblisch-historisches Handwörterbuch*, ediție de B. Reicke / L. Rost, Göttingen, 1962-1979.
- BIBLIA 1795 *Biblia, adecă Dumnezeiasca Scriptură a legii vechi și a ceii noao*, Blaj, 1795.
- BIBLIA 1904 *Библия*, Синодальная Типография, Москва, 1904.
- BIBLIA 1914; B 1914 *Biblia*, editată de Sf. Sinod, București, 1914.
- BIBLIA 1968/1975; B 1968/1975 *Biblia sau Sfînta Scriptură*, editată de Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1968/1975.
- BIBBIA 1985 *Collana Sacra Scrittura Nuovissima versione della Bibbia dai testi originali*, Edizioni San Paulo, 1985.
- BJ *La Bible de Jérusalem*, traduit en français sous la direction de l'École Biblique de Jérusalem. Nouvelle édition entièrement revue et augmentée, Les Editions du Cerf, Paris, 1988.
- BLAGA, O. Lucian Blaga, *Opere*, I-III, ediție critică și studiu introductiv de George Gană, Editura Minerva, București, 1982-1986.
- BLASS / DEBRUNNER Fr. Blass / A. Debrunner, *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch*, ediție de R. Rehkopf, Göttingen, 1975.
- BOTTA Dan Botta, *Scrieri*, ediție îngrijită de Dolores Botta, prefață de Ion Biberi, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- BRAULIK, Dt. G. Braulik, *Deuteronomium I*, 1-16, 17; *Deuteronomium II*, 16, 18-34, 12. Die neue Echter Bibel, Kommentar zum alten Testament mit Einheitsübersetzung, Echter Verlag, Würzburg, I 1985; II 1992.

- CADE I.-A. Candrea, Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”*, București, 1931.
- CANTEMIR, DIV. și D. Dimitrie Cantemir, *Divanul sau gilceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul*, Iași, 1698. Dimitrie Cantemir, *Divanul*, ediție îngrijită, studiu introductiv și comentarii de Virgil Cândea, text grecesc de Maria Marinescu-Himu, Editura Academiei Române, București, 1974.
- CANTEMIR, I. I. Dimitrie Cantemir, *Opere complete*, IV, *Istoria ieroglifică*, text stabilit și glosar de Stela Toma, prefață de Virgil Cândea, studiu introductiv, comentarii, note, bibliografie și indice de Nicolae Stoicescu, Editura Academiei Române, București, 1973.
- CARAION Ion Caraion, *Frunzele în Galaad*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1973.
- CARTOJAN 1974 N. Cartoian, *Cărțile populare în literatura românească*, Editura Enciclopedică Română, București, 1974.
- CARTOJAN 1980 N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*, postfață și bibliografii finale de Dan Simonescu, prefață de Dan Zamfirescu, Editura Minerva, București, 1980.
- CĂLINESCU, IST. G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1941.
- CDDE I.-A. Candrea – Ov. Densusianu, *Dicționarul etimologic al limbii române. Elementele latine (A-Putea)*, Editura Socec, București, 1907-1914.
- CHASSANG A. Chassang, *Dictionnaire grec-français*, Paris, sine anno.
- CIOBANU Ștefan Ciobanu, *Istoria literaturii române vechi*, I, Academia Română, Monitorul oficial, București, 1947.
- CHEVALIER / GHEERBRANT J. Chevalier / A. Gheerbrant, *Dictionnaire des symboles*, ediție de Marian Berlewi, Paris⁸, 1973.
- CILL *Contribuții la istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea*, I-III, București, 1956, 1958, 1962.
- CIORANESCU, DER Alejandro Cioranescu, *Diccionario Etimológico Rumano*, Universidad de La Laguna, Tenerife-Madrid, 1958.
- CODRESCU Teodor Codrescu, *Uricariul*, partea I, Tipografia Buciumului Român, Iași, 1852.
- COR. PS. Coresi, *Psaltirea slavo-română (1577) în comparație cu psaltirile coresiene din 1570 și din 1589*. Text stabilit, *Introducere și Indice* de Stela Toma, Editura Academiei, București, 1976.
- COSTIN, O. Miron Costin, *Opere*, ediție critică, cu un studiu introductiv, note, comentarii, variante, indice și glosar de P. P. Panaitescu, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1958.
- COSTIN, LET Nicolae Costin, *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii până la 1601 și de la 1709 la 1711*, *Opere*, I, Iași, Editura Junimea, 1976.
- CUV. *Cuvîntu înainte cătră ci<ti>tori*, Ms. 45.
- DA *Dicționarul limbii române*. Tomul I, partea I: A-B, Librăriile Socec, București, 1913; Tomul II, partea II: C, Tipografia ziarului „Universul”, 1940; Tomul III, partea III, fascicula I: D-de, „Universul”, București, 1949; Tomul II, partea II, fascicula I: J-lacustru, „Universul”, București, 1937; Tomul III [partea III]: *Ladă-lojniță* sine loco, sine anno, (Academia Română).
- DB *Dicționar biblic*, ediție revizuită și îmbogățită, Societatea Misionară Română, Editura „Cartea Creștină”, Oradea, 1995.
- DENSUSIANU ILR II Ovid Densusianu, *Istoria limbii române*, II, *Secolul al XVI-lea*, ediție îngrijită de J. Byck, Editura Științifică, București, 1961.
- DENSUSIANU 1936 Ovid Densusianu, *Opere*, III. *Limba română în secolul al XVI-lea*, ediție critică și comentarii de Valeriu Rusu, Editura pentru Literatură, București, 1971.
- DICT. BIBLIC *Dicționar biblic*, I-II, Editura „Cartea Creștină”, Oradea, 1955.
- DIVINA SCRIPTURA Ἡ Θεία γραφή δελαδιη παλαια-η και νεαα διαθηακη α/πατα. *Divina Scriptura nempe veteris ac novi testamenti omnia*, παραη Νκολααω- Γλυκει τω- εζς Ἰωανναων, ἘΝΕΤΙΗΙ, 1687.
- DEX *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei Române, București, 1975, 1996.
- DLR *Dicționarul limbii române*, serie nouă, tomurile VI-XIII, Editura Academiei Române, București.
- DLRLV Mariana Costinescu, Magdalena Georgescu, Florentina Zgraon, *Dicționarul limbii române literare vechi (1640-1780). Termeni regionali*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987.
- DOINAȘ Ștefan Aug. Doinaș, *Versuri*, Editura Eminescu, București, 1972.
- DOINAȘ, Ps. Ștefan Aug. Doinaș, *Psalmi*, Editura Albatros, București, 1997.

- DOS. PAR Dosoftei, *Paremiile de peste an*, Iași, 1683.
- DOSOFTI, O. I. Dosoftei, *Opere*, I, *Versuri*, ediție critică de N.A. Ursu, studiu introductiv de Al. Andriescu, Editura Minerva, București, 1978.
- DVN *Neue Jerusalem Bibel*, Ed. Alfons Deissler, Anton Vögtle, Johann Nützel, Freiburg, Herder Verlag, 1985.
- ELIADE 1942 Mircea Eliade, *La mandragore et les mythes de la „naissance miraculeuse”* în „Zalmoxis”, III, 1942, p. 1-48.
- ELIADE 1943 Mircea Eliade, *Insula lui Euthanasius*, Fundația Regală pentru Cultură și Artă, București, 1943.
- ELIADE 1964 Mircea Eliade, *Traité d'histoire des religions*, Paris, 1964.
- ELIADE 1976/8 Mircea Eliade, *Histoire des croyances et des idées religieuses*, Paris, 1976 (I), 1978 (II).
- ELIADE 1980 Mircea Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis-Han, studii comparative despre religiile și folclorul Daciei și Europei Orientale*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.
- ELIADE 1981 Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, I-III, traducere de Cezar Baltag, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981-1988.
- EMINESCU, O. *Opere*, I. *Poezii tipărite în timpul vieții*. Introducere, note și variante. Anexe, ediție critică îngrijită de Perpessicius, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1939; II. *Poezii tipărite în timpul vieții*. Note și variante: de la *Povestea codrului la Luceafărul*, ediție critică îngrijită de Perpessicius, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1943; III. *Poezii tipărite în timpul vieții*. Note și variante: de la *Doina la Kamadeva*, ediție critică îngrijită de Perpessicius, Fundația Regelui Mihai I, București, 1944; IV. *Poezii postume*, Anexe. Introducere. Tabloul edițiilor, ediție critică îngrijită de Perpessicius, Editura Academiei Române, București, 1952; V. *Poezii postume*, Anexe. Note și variante. Exerciții și moloz. Addenda și Corrigenda. Apocrife. Mărturii. Indice, ediție critică îngrijită de Perpessicius, Editura Academiei Române, București, 1958; VI. *Literatura populară*, ediție critică îngrijită de Perpessicius, Editura Academiei Române, București, 1963; VII. *Proza literară. Sărmanul Dionis, La aniversară, Ceza-ra, Geniu pustiu*. Celelalte proze postume. Texte inedite, Studiu introductiv de Perpessicius, Editura Academiei Române, București, 1977; VIII. *Teatrul original și tradus. Traducerile de proză literară. Dicționarul de rime*, Studiu introductiv de Petru Creția, Editura Academiei Române, București, 1988; IX. *Publicistică 1870-1877*, Studiu introductiv de Al. Oprea, Editura Academiei Române, București, 1980; X. *Publicistică 17 februarie – 31 decembrie 1880*, „Timpul”, ediție îngrijită de D. Vatamaniuc, Editura Academiei Române, București, 1980; XI. *Publicistică 1 ianuarie – 31 decembrie 1881*, „Timpul”, ediție îngrijită de D. Vatamaniuc, Editura Academiei Române, București, 1985; XII. *Publicistică 1882-1883, 1888-1889*, „Timpul”, „România liberă”, „Fintina Blanduziei”, ediție îngrijită de D. Vatamaniuc, Editura Academiei Române, București, 1985; XIII. *Traduceri filozofice, istorice și științifice*, Studiu introductiv de Al. Oprea, Editura Academiei Române, București, 1983; XIV. *Fragmentarium. Addenda ediției*, Editura Academiei Române, București, 1993; XVI. *Corespondență. Documentar*, Editura Academiei Române, 1989.
- ERNOUT – MEILLET A. Ernout et A. Meillet, *Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire des mots*, Quatrième édition, Paris, 1959.
- ESRIM *Esrime ve 'arba sifrei-ha-qodesh*, The Society for distributing the Hebrew Scriptures, sine loco, sine anno.
- EU *Die Bibel-Altes und Neues Testament*, Einheitsübersetzung, Freiburg-Basel-Wien, 1980.
- EWUR Lajos Tamás, *Etymologisch-historisches Wörterbuch der ungarischen Elemente im Rumänischen. (Unter Berücksichtigung der Mundartwörter)*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1966.
- FRANKF. *Divinae Scripturae*, Francofurti, MDXCVII.
- FRISK, GEW Hjalmar Frisk, *Griechisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1960 (I), 1970 (II).
- GASTER M. Gaster, *Literatura populară română*, ediție, prefată și note de Mircea Angheliescu, Editura Minerva, București, 1983.
- GESENIUS W. Gesenius, *Hebräisches und Grossaramäisches Handwörterbuch über das AT*, ediția F. Buhl, Berlin-Göttingen-Heidelberg, 1962.
- GHEȚIE, BDRL Ion Gheție, *Baza dialectală a românei literare*, Editura Academiei Române, București, 1975.
- GHEȚIE 1972 Ion Gheție, *Biblia de la București și procesul de unificare a limbii române literare*, în *Studii de limbă literară și filologie*, II, Editura Academiei Române, București, 1972.
- GHEȚIE – MAREȘ, GR. DR. Ion Gheție, Al. Mareș, *Graururile daco-române în secolul al XVI-lea*, Editura Academiei Române, București, 1974.
- GN *Die Bibel im heutigen Deutsche. Die Gute Nachricht des Alten und Neuen Testaments*, Stuttgart, 1982.

- GRECEANU Radu Greceanu, *Începătura istoriei vieții luminatului și preacrestinului domnului Țării Românești, Io Costandin Brîncoveanu Basarab-Voievod, dă cînd Dumnezeu cu domnia l-au încoronat, pentru vremile și întîmplările ce în pămîntul acesta în zilele mării sale s-au întîmplat*, în *Cronicari munteni*, II, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, studiu introductiv de Eugen Stănescu, Editura pentru Literatură, București, 1961.
- G. VON RAD, Dt. Gerhard von Rad, *Das fünfte Buch Mose. Deuteronomium*, Übersetzt und erclärt von..., 3, unveränderte Auflage, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1979.
- HATCH / REDPATH E. Hetch / H.A. Redpath, *A Concordance to the Septuagint and the Other Greek Versions of the Testament* (Including the Apocryphal Books), Graz, 1954.
- HELIADE I. Heliade Rădulescu, *Opere*, I, ediție critică de Vladimir Drimba, cu un studiu introductiv de Al. Piru, Scriitori români, Editura pentru Literatură, București, 1967.
- HELIADE, O. I. Heliade Rădulescu, *Opere*, ediție îngrijită de D. Popovici, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1939 (I), 1943 (II).
- HELIADE 1858 *Biblia Sacra que coprinde vechiul și noul Testament, tradusă din hellenesce după a quellor septedeci* de I. Heliade Rădulescu, Paris, 1858.
- HEM B. Petriceicu Hasdeu, *Etymologicum magnum Romaniae. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Grigore Brâncuș, editura Minerva, București, 1972-1976.
- HERODOT Herodot, *Istorie*, ediție îngrijită de Liviu Onu și Lucia Șapcaliu, prefață, studiu filologic, note și glosar de Liviu Onu, indice de Lucia Șapcaliu, Editura Minerva, București, 1984.
- HS *Die Heilige Schrift*, I, *Numeri*, Ed. Heinrich Schimcider, Würzburg, Echter Verlag, 1955.
- ILR G. Călinescu, M. Beniuc, Al. Rosetti, T. Vianu, Al. Dima, G. Ivașcu, M. Novicov, I. Pervain (comitet general de coordonare), *Istoria literaturii române*, Editura Academiei Române, București, 1964 (I), 1968 (II).
- INTEGRALA VOICULESCU V. Voiculescu, *Integrala operei poetice*, ediție îngrijită și prefață de Roxana Sorescu, București, Editura Anastasia, 1999.
- IORGA, 1915-1916 N. Iorga, *În legătură cu Biblia de la 1688 și Biblia de la 1667 a lui Nicolae Milescu*, în *Analele Academiei Române, Istorie*, I, II, t. XXXVIII, 1015-1916.
- IORGA, 1925 N. Iorga, *Istoria literaturii românești*, I, ediția a doua, Editura Librăriei Pavel Suru, București, 1925.
- IORGA, 1985 N. Iorga, *Istoria literaturii românești. Introducere sintetică* (după note stenografice ale unui curs), ediție îngrijită, note și indici de Rodica Rotaru, prefață de Ion Rotaru, Editura Minerva, București, 1985.
- IVĂNESCU, ILR G. Ivănescu, *Istoria limbii române*, Editura Junimea, Iași, 1980.
- IVĂNESCU, PROBL. G. Ivănescu, *Problemele capitale ale vechii române literare*, Extras din Buletinul Institutului de Filologie Română, XI-XII (1944-1945), Iași, 1948.
- IVIREANUL Antim Ivireanul, *Predici*, ediție critică, studiu introductiv și glosar de G. Ștrempele, Editura Academiei Române, București, 1962.
- JOHANNESHOHN M. Johanneshohn, *Das biblische κατη εφεαυτο und seine Geschichte*, Göttingen, 1926.
- JN Jacob Neuser, *Christian Faith and the Bible of Judaism*, Ed. William B. Fermans, Michigan, 1987.
- JP James Philip, *Numbers*, Word Boocks, Texas (Publisher Waco), sine anno.
- JV J. de Vault, *Les Nobres*, Paris, 1972.
- KJV *The Holy Bible*, Autorized King James Version, Miami, 1986.
- KRAUSS, TREPP, WB. Fr. Krauss, *Treppener Wörterbuch. Ein Beitrag zum nordsiebenbürgischen Wörterbuch*, Marburg, 1970.
- KRAUSS, HWSR. Fr. Krauss, *Wörterbuch der nordsienbürgischen Handwerkssprachen*, Siegburg, 1957.
- KLUGE, EWDS¹⁹ Friedrich Kluge, *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*, 19. Auflage bearbeitet von Walther Mitzka, Berlin, 1963.
- KLUGE, EWDS²² Friedrich Kluge, *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*, 22. Auflage, unter Mithilfe von Max Bürgisser und Bernd Gregor, völlig neu bearbeitet von Elmar Seebold, Walter de Gruyter, Berlin. New York, 1989.
- LAURENȚIU Dan Laurențiu, *Călătorie de seară*, Editura pentru Literatură, București, 1969.
- L 1679 Dosoftei, *Dumnezăiască liturghie*, 1697, ediție critică de N.A. Ursu, cu un studiu introductiv de Înalt Prea Sfințitul Teoctist, arhiepiscop al Iașilor și mitropolit al Moldovei și Sucevei, Iași, 1980.

- L-S H.G. Liddell / R. Scott, *Greek-English Lexicon*, Oxford, 1958.
- LThK *Lexikon für Theologie und Kirche*, ediția J. Höfer / K. Rahner, Freiburg, 1986.
- LURKER Manfred Lurker, *Wörterbuch der Symbolik*, Stuttgart, 1983.
- LUTHER *Die Bibel*, nach der Übersetzung Martin Luthers, Stuttgart, 1985.
- LXX *Septuaginta*, ediție de A. Rahlfs, Stuttgart, 1971.
- LXX 1653 *Vetus Testamentum graecum ex versione Septuaginta Interpretum Juxta Exemplas Vaticanum Romae editum*, Londini, MDCLIII.
- LvB *Leviticul de la Bălgrad*, tipărit de B.P. Hasdeu în *Cuvenete den bătrîni*, I, ediție îngrijită, studiu introductiv și note de G. Mihăilă, București, 1983, p. 74-81.
- MACEDONSKI Al. Macedonski, *Opere*, II, *Poezii*, studiu introductiv, ediție îngrijită, note și variante, cronologie și bibliografie de Adrian Marino, Scriitori români, Editura pentru Literatură, București, 1966.
- MAIORESCU I, 1978 Titu Maiorescu, *Opere I*, Ediție, note, variante, indice de Georgeta Rădulescu-Dulgheru și Domnica Filimon, Studiu introductiv de Eugen Todoran, Scriitori români, Editura Minerva, București, 1978.
- MILESCU Nicolae Milescu, *Enchiridion sive Stela Orientalis Occidentali splendens*, în *La perpétuité de la foy de l'Eglise catholique touchant l'Eucharistie, défendue contre le livre du sieur Claude*, Paris, 1669.
- MLD, BIBLIA 1688, I-V *Monumenta linguae Dacoromanorum. Biblia 1688*, Pars I, *Genesis*, volum întocmit de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Elsa Lüder, Paul Miron, Mircea Roșian, Marietta Ujică, Iași, 1988; Pars II, *Exodus*, de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Corneliu Dimitriu, Elsa Lüder, Paul Miron, Mircea Roșian, Marietta Ujică, Iași, 1991; Pars III, *Leviticus*, de Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Elsa Lüder, Paul Miron, Eugen Munteanu, Iași, 1993; Pars IV, *Numeri*, de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Ion A. Florea, Elsa Lüder, Paul Miron, Iași, 1994; Pars V, *Deuteronomium*, de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Eugenia Dima, Elsa Lüder, Paul Miron, Mircea Roșian, Petru Zugun, Iași, 1997.
- Ms. 45 *Manuscrisul românesc 45*, Biblioteca Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, cuprinzând copia revizuită a traducerii lui Nicolae Milescu din *Vechiul Testament*.
- Ms. 4 389 *Manuscrisul românesc 4389*, Biblioteca Academiei Române, cuprinzând a doua traducere din secolul al XVII-lea a *Vechiului Testament* în limba română.
- MTL René Péter-Contesse, *Manuel du traducteur pour le livre du Lévitique*, publié par L'alliance Biblique Universelle, Stuttgart, 1985.
- MUNTEANU - ȚĂRA Ștefan Munteanu, Vasile D. Țăra, *Istoria limbii române literare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983.
- NECULCE O. Ion Neculce, *Letopiseșul Țării Moldovei și o samă de cuvinte*, text stabilit, glosar, indice și studiu introductiv de Iorgu Iordan, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1959; Ion Neculce, *Opere. Letopiseșul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, Editura Minerva, București, 1982.
- NEGRUZZI Constantin Negruzzi, *Opere*, I-III, ediție critică, studiu introductiv, comentarii și variante de Liviu Leonte, Editura Minerva, București, 1974-1986.
- NTB *Noul Testament*, Bălgrad / Alba Iulia, 1648.
- NTB 1988 *Noul Testament de la Bălgrad, 1648*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Alba Iulia, 1988.
- NOUVEAU DICT. BIBL. *Nouveau dictionnaire biblique*, Éditions Emmaüs, 1806, Saint-Légier sur Vevey (Suisse), 1988.
- NT 1703 *Noul Testament*, tipărit în Tipografia domnească, în orașul Bucureștilor, la anul mîntuirii 1703, de smeritul întru ieromonahî Antim Ivireanul.
- NYSSSEN 1978 V. Nyssen, *Pămînt cîntînd în imagini*, București, 1978.
- P Papus, *Die Kaballa*, trad. de I. Nestler, Wiebsbaden, 1988.
- PAMFILE 1913 T. Pamfile, *Povestea lumii de demult. După credințele poporului român*, București-Leipzig-Viena, 1913.
- PANAITESCU P.P. Panaitescu, *Nicolae Milescu Spătarul (1636-1708)*, versiune românească de Silvia P. Panaitescu, ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Ștefan S. Gorovei, Editura Junimea, Iași, 1987.
- PASCU, SUF. ROM. G. Pascu, *Sufixe românești*, București, 1916.

- PASCU Giorgi Pascu, *Istoria literaturii române din secolul al XVII-lea*, Institutul de Arte Grafice „Viața Românească”, Iași, 1922.
- PDS *Parola del Signore. La Biblia*, traduczione interconfessionale în lingua corrente, Roma, 1985.
- PHILIPPIDE, O. R. Alexandru I. Philippide, *Originea românilor*, I, Iași, 1925, II, Iași, 1927.
- PHILIPPIDE, PRINCIPII Alexandru I. Philippide, *Opere alese. Teoria limbii*, editate de G. Ivănescu și Carmen Gabriela Pamfil. Cu un studiu introductiv și comentarii de G. Ivănescu, [*Principii de istoria limbii*, p. 1-225], Editura Academiei Române, București, 1984.
- PHILIPPIDE Al. Philippide, *Monolog în Babilon*, Editura pentru Literatură, București, 1967.
- PILLAT Ion Pillat, *Opere*, I-III, Editura Eminescu, București, 1983-1986.
- PO *Palia de la Orăștie, 1581-1582*, text, facsimile, indice, ediție îngrijită de Viorica Pamfil, Editura Academiei Române, București, 1968.
- POPESCU, 1961 Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Rumânești*, în *Cronicari munteni*, I, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, studiu introductiv de Eugen Stănescu, Editura pentru Literatură, București, 1961.
- POPESCU, 1963 Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Rumânești*, în *Cronicle medievale ale României*, IV, introducere și ediție critică întocmită de Const. Grecescu, Editura Academiei Române, București, 1963.
- PRALE Ioan Prale, *Psaltirea prorocului și împărat David în versuri alcătuită*, Brașov, 1872.
- PRED. II *Predoslovia* din BB.
- PREFAȚĂ M. *Cuvîntu înaintea cărții aceștiia cătră preasfințitul mitropolit*, în Ms. 45.
- PSHITTA *Qitve Qadishe (Pshitta)*, United Bible Societies, sine loco, 1979.
- PS. SCH. *Psaltirea Șcheiană*, ediție de I.A. Candrea, București, 1916.
- PSALT. SCH. *Psaltirea Șcheiană*, publicată de I. Bianu, tomul I, faximile și transcriere cu variantele din Coresi (1577), Edițiunea Academiei Române, București, 1889.
- PUȘCARIU Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române. Epoca veche*, ediție îngrijită de Magdalena Vulpe, postfață de Dan C. Mihăilescu, Editura Eminescu, București, 1987.
- RAC *Realexikon für Antike und Christentum*, Stuttgart, 1950-1986.
- RANKE - GRAVES R. Ranke-Graves / R. von Patai, *Hebräische Mythologie. Über die Schöpfungsgeschichte und andere Mythen aus dem Alten Testament*, Reinbek bei Hamburg, 1986.
- REW W. Meyer-Lübke, *Romanisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1935.
- R-G *Biblia adică Dumnezeiască Scriptură a Vechiului și a Noului Testament*, traducere de Vasile Radu și Gala Galaction, București, 1938.
- RGG *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*, Handbuch für Theologie und Religionswissenschaft, ediția K. Gallig, Tübingen, 1957-1965.
- ROSETTI, ILR Al. Rosetti, *Istoria limbii române I. De la origini pînă la începutul secolului al XVII-lea*, ediție definitivă, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
- ROSETTI - CAZACU - ONU Al. Rosetti, B. Cazacu, Liviu Onu, *Istoria limbii române literare I, De la origini pînă la începutul secolului al XIX-lea*, ediția a doua, revăzută și adăugită, Editura Minerva, București, 1971.
- SADOVEANU, O. Mihail Sadoveanu, *Opere*, I-XVIII, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1954-1959; XIX-XX, Editura pentru Literatură, București, 1964-1967; XXI-XXII, Editura Minerva, București, 1970-1973.
- SCRIBAN, DICT. August Scriban, *Dicționarul limbii românești*, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, Iași, 1939.
- SCHARBERT J. Scharbert, *Genesis, in Die Neue Echter Bibel: Kommentar zu Alten Testament mit der Einheitsübersetzung*, Echter Verlag, Würzburg, 1986.
- SDE 1682 *Sfînta și Dumnezăiasca Evanghelie*, București, 1682.
- SDE 1693 *Sfînta și Dumnezăiasca Evanghelie, elinească și rumânească*, diortosită de Atansie Moldoveanu și tipărită de Antim Ivireanul, Mitropolia Ungrovlahiei, București, 1693.
- SDE 1697 *Sfînta și Dumnezăiasca Evanghelie*, cu voia prea luminatului și înălțatului Domn și oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Io Constantin B. Voievod, și cu porunca purtătorului pravoslaviei, prea sfințitul Kir Theodosie, Mitropolitul a toatei Țări Rumânești și exarhu plaiurilor, acum a doa oară tipărită și diorthosită mai cu multănevoință, în Sfînta Mănăstire în Sneagov, la anul de la spăsenia lumii. 1697, de smeritul întru ieromonahi Antim Ivireanul.
- SECG. Louis Séchar, Pierre Lévêque, *Les grandes de la Grèce*, Paris, 1966.
- SERV. Jean Servier, *Les portes de l'année*, Paris, 1962.

- Sh. H. Z'er ben Shimon Halevi, *Lebendige Kabbala*, tradusă din engleză, München, 1989.
- SSW *Siebenbürgisch-sächsisches Wörterbuch*, 1, Bd. 1924; 2, Bd., 1926; 5, Bd., 1931, Berlin-Leipzig; 3. Bd., București-Berlin, 1971; 4. Bd., București-Berlin, 1972; 5, Bd., București-Berlin, 1975.
- ST.L. FAC. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra primei cărți (Facerea) din Biblia de la București (1688), în comparație cu ms. 45 și ms. 4389*, în MLD, BIBLIA 1688, I, Iași, 1988, p. 47-128.
- ST.L.EX. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra cărții a doua (Ieșirea) din Biblia de la București (1688), în comparație cu ms. 45 și ms. 4389*, în MLD, BIBLIA 1688, II, Iași, 1991, p. 1-75.
- ST.L.LV. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra cărții a treia (Preoția) din Biblia de la București (1688), în comparație cu ms. 45 și ms. 4389*, în MLD, BIBLIA 1688, III, Iași, 1993, p. 1-54.
- ST.L.NM. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra cărții a patra (Numeri) din Biblia de la București (1688), în comparație cu ms. 45 și ms. 4389*, în MLD, BIBLIA 1688, IV, Iași, 1994, p. 1-57.
- ST.L.DT. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra cărții a cincea (A doua lege) din Biblia de la București (1688), în comparație cu ms. 45 și ms. 4389*, în MLD, BIBLIA 1688, V, Iași, 1997, p. 1-88.
- ȘĂINEANU, DU Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbii române*, I-V, ediție revăzută și adăugită de Alexandru Dobrescu, Ioan Oprea, Carmen-Gabriela Pamfil, Rodica Radu și Victoria Zăstroiu, Editura Mydo Center, Iași, 1995-1996.
- THEOL. WB. *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, ediție de G. Kittel / G. Friedrich, Stuttgart, 1933-1979.
- Th. GL² *Thesaurus Graecae Linguae*, Paris, 1829 și urm.
- Th. LL. *Thesaurus Linguae Latinae*, Leipzig, 1931-1982.
- TIKTIN H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, I-III, București, 1903-1921; Tiktin² I-III, Wiesbaden, 1986-1989.
- TORA *Khamisha khumshei Tora*, ediție de Kh. Vagshal, Ierusalaim, sine ano.
- URSU, CONCORDANȚE¹ N.A. Ursu, *Concordanțe lingvistice între „Psaltirea în versuri” a lui Dosoftei și unele psaltiri românești din secolul al XVII-lea*, în LR, XXXVI, nr. 5, p. 427-442.
- URSU, CONCORDANȚE² N.A. Ursu, *Concordanțe lingvistice și stilistice între prefețele mitropolitului Teodosie, „Istoria Tării Românești” atribuită stolnicului Constantin Cantacuzino și „Foletul novel”*, în SCL, XLII, 1991, nr. 5-6, p. 233-251.
- URSU, NICOLAE SPĂATARUL N.A. Ursu, *Nicolae Spătarul (Milescu), traducător al „Mintuirii păcătoșilor”, a lui Agapie Landos*, în SCL, XLIV, 1993, nr. 5, p. 417-432 (I), nr. 6, p. 489-502 (II) și XLV, 1994, nr. 3-4, p. 173-186 (III).
- URSU, NOI INFORM. N.A. Ursu, *Noi informații privitoare la manuscrisul autograf și la textul revizuit al Vechiului Testament tradus de Nicolae Milescu* (I), în „Limba română”, XXXVII, 1988, nr. 5, p. 455-468; (II) XXXVII, 1988, nr. 6, p. 521-534; (III) XXXVIII, 1989, nr. 1, p. 31-46; (IV) XXXVIII, 1989, nr. 2, p. 107-121; (V) XXXVIII, 1989, nr. 5, p. 463-470.
- TOB *La Bible*, traduction oecuménique, Edition intégrale, Société biblique française, Les Éditions du Cerf, Paris, 1988.
- VASMER, REW Max Vasmer, *Russisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, I-III, 1953-1958.
- VL *Vetus Latina, die Reste der altlateinischen Bibel nach Petrus Sabaatier. 2. Genesis*, ediția B. Fischer, Freiburg, 1951-1954.
- VINEA Ion Vinea, *Opere I*, ediție îngrijită de Mircea Vaida și Gh. Sprințeroiu, studiu introductiv de Mircea Vaida, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1971.
- VOICULESCU V. Voiculescu, *Poezii*, I-III, antologie și prefață de Aurel Rău, text stabilit de I. Voiculescu și V. Iova, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- VORONCA Elena Niculiță-Voronca, *Datinile și credințele poporului român*, sine loco, 1903.
- DE VRIES Josef de Vries, *Jüdische Riten und Symbole*, Wiesbaden, 1981.
- VULGATA *Biblia Sacra juxta Vulgatum versionem...*, Tomus I *Genesis-Psalmi*, Tomus II *Proverbia-Apocalypsis*, Württembergische Bibelanstalt, Stuttgart, 1975.
- WEIGAND - HIRT. Dt. Wb. Fr.L.K. Weigand, *Deutsches Wörterbuch*, Fünfte Auflage, Geissen, 1909-1910.
- WW William Wevers, *Text history of the Greek Numbers*, Göttingen, 1982.
- ZLATOUST *Mărgăritare, adecă cuvinte de multe feliiuri a celui întru sfinți părintelui nostru Ioan, Arhiepiscopul Tarigradului, a lui Zlatoust, și ale altor Sfinți Părinți*, traducere de Șerban și Radu Greceanu, Tipografia Mitropoliei, București, 1691.

ALTE REFERINȚE

A(cta)	<i>Acta Petri et Pauli.</i>
AMBROSIUS	Ambrosius, <i>De Noe et Arca.</i>
AQ	Aquila, Traducere din greacă a <i>Bibliei</i> de Aquila din Sinope.
ARISTIDES	Aristides, <i>Apologia.</i>
AUGUSTIN CIV.	Aurelius Augustinus, <i>De Civitate Dei.</i>
AUGUSTIN SERMO	Aurelius Augustinus, <i>Sermones.</i>
HD	Herodot, <i>Historiae.</i>
HOM. OD	Homer, <i>Odiseea.</i>
J. HUIZINGA	J. Huizinga, <i>Homo ludens. Încercare de determinare a elementului ludic al culturii</i> , București, 1977.
IER	Ieronim, trad. <i>Vulgata</i> (347-419/20).
IOSEPHUS	Iosephus Flavius, <i>Antiquitates Iudaicae.</i>
ISIDOR	Isidor din Sevilla, <i>Etimologiae.</i>
J.I.	<i>Targum Pseudoionatan.</i>
PHILO AB. et CAIN.	Philon din Alexandria, <i>De sacrificiis Abelis et Caini.</i>
PHILO DEC.	Philon din Alexandria, <i>De decalogo.</i>
PHILO VER. DIV. HER.	Philon din Alexandria, <i>Quis verum divinarum heres sit.</i>
ST. VICTOR	Saint-Victor, H. de, <i>De Arca Noe et de arca mystica.</i>
THEODOTION	<i>Theodotion din Efes</i> , traducere în greacă a <i>Bibliei.</i>
SYM.	<i>Symmachus</i> , traducere în greacă a <i>Bibliei.</i>

ABREVIERI

- ac. = acuzativ
adj. = adjectiv
adv. = adverb
ags. = anglosaxon
ahd. = vechi german literar
alb. = albanez
arab. = arăbesc
aram. = aramaic
arom. = aromân
art. = articol
asir. = asirian
aux. = auxiliar
av. = avestic
babylon. = babilonean
băn. = bănațean
bg. = bulgăresc
ceh. = cehesc
cond. = condițional
conj. = conjuncție
criș. = crișean
dat. = dativ
dial. = dialect, dialectal
dr. = dacoromân
ebr. = ebraic
engl. = englezesc
egipt. = egiptean
f. = feminin
ğagat. = dial. tc. al uzbekilor
gen. = genitiv
germ. = german
germ. com. = germanic comun
germ. elveț. = germana elvețiană
got. = gotic
gr. = grec(esc)
gr. biz. = grecesc bizantin
i.-e. = indoeuropean
istrorom. = istroromân
invar. = invariabil
în expr. = în expresia
kaikav. = dial. kaiakavian
karaim. = dial. tăt.
kazan. = dial. tc. de la Kazan
lat. = latin, latinesc
lat. med. = latina medievală
lat. sav. = latina savantă
loc. adv. = locuțiune adverbială
m. = masculin
magh. = maghiar
maram. = maramureșean
mhd. = medio-german literar
mgl. = meglenoromân
mgr. = mediogrecesc
mold. = moldovenesc
ms. = manuscris
munt. = muntenesc
n. = neutru
năsăud. = năsăudean
ngr. = neogrecesc
nhd. = nou german literar
nslov. = neosloven
part. = participiu
pers. = persan
pl. = plural
plur. tant. = plurale tantum
polon. = polonez
pref. = prefix
prep. = prepoziție
prin ext. = prin extensie
priv. = privativ
pron. = pronume
rom. com. = românesc comun
rus. = rusesc
sam. = samarinean
săs. = săsesc
s.-cr. = sîrbo-croat
sg. = singular
sir. = sirian
sîrb. = sîrbesc
sl. = slav
sl. bis. = slavonesc, slav bisericesc
sl. c. = slav comun
slov. = slovac
sloven. = slovenesc
sorb. j. = soraba de jos
subst. = substantiv
suf. = sufix
tăt. = tătărăsc
tc. = turcesc
tc. osman. = turcesc osmanliu
tc. tăt. = turco-tătar
toh. = toharic
trepp. = din Târpiu (săs. Treppen), în Transilvania
ucr. = ucrainean
vb. = verb
vbavar. = vechi bavarez
vbg. = vechi bulgăresc
vfr. = vechi francez
vgr. = vechi grecesc
viit. = viitor
vind. = vechi indian
vnord. = vechi nordic
vrom. = vechi românesc
vrus. = vechi rusesc
vsîrb. = vechi sîrbesc
vsl. = vechi sl

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Prezenta ediție a *Bibliei de la 1688* a fost concepută în 20 de volume (părți) aproximativ egale, fiecare volum cuprinzând, în funcție de mărimea textelor respective, fie o singură carte, fie două sau mai multe cărți biblice mai mici, în următoarea structură editorială:

- Pars I: Genesis
 Pars II: Exodus
 Pars III: Leviticus
 Pars IV: Numeri
 Pars V: Deuteronomium
 Pars VI: Iosue, Iudicum, Ruth
 Pars VII: Regum I, Regum II
 Pars VIII: Regum III, Regum IV
 Pars IX: Paralipomenon I, Paralipomenon II
 Pars X: Esdræ I, Nehemiæ (Esdræ II), Esther, Iob
 Pars XI: Liber Psalmorum
 Pars XII: Proverbia, Ecclesiastes, Canticum Canticorum
 Pars XIII: Isaias, Ieremias, Lamentationes Ieremiæ
 Pars XIV: Ezechiel, Daniel
 Pars XV: Osee, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Michæas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias
 Pars XVI: Tobias, Iudith, Baruch, Epistola Ieremiæ, Laudes Trium Iuvenum, Esdræ III, Sapientia, Ecclesiasticus, Susanna, De Belo sive Dracone Babylonico
 Pars XVII: Machabæorum I, Machabæorum II, Machabæorum III, Iosephus ad Machabæos
 Pars XVIII: Matthæus, Marcus, Lucas, Ioannes
 Pars XIX: Actus Apostolorum
 Pars XX: PAULI EPISTOLAE: Ad Romanos, Ad Corinthios I, Ad Corinthios II, Ad Galatas, Ad Ephesios, Ad Philippenses, Ad Colossenses, Ad Thessalonicenses I, Ad Thessalonicenses II, Ad Timotheum I, Ad Timotheum II, Ad Titum, Ad Philemonem, Ad Hebræos;
 CATHOLICAE EPISTOLAE: Iacobi, Petri I, Petri II, Ioannis I, Ioannis II, Ioannis III, Iudæ
 Apocalypsis Ioannis

După apariția, la rând, a volumelor (părților) I-V, între anii 1988-1997, publicăm acum volumul al XI-lea, iar în continuare vom proceda la fel, editând volumele menționate în structura anunțată nu neapărat în ordinea lor numerică, ci pe măsură ce colaboratorii angajați la elaborarea lor le vor avea pregătite pentru tipar.

În ceea ce privește interpretarea grafiei chirilice a celor trei versiuni editate paralel (BB, ms. 45, ms. 4389), au fost revăzute în acest volum unele norme de transcriere aplicate în volumele anterioare, în lumina unei analize amănunțite a sistemelor ortografice ale acestor texte. Avîndu-se în vedere faptul că ele provin din regiuni diferite și că asupra lor s-a

exercitat influența unor copişti sau tipografi din mai multe zone lingvistice, același grafem a fost uneori interpretat diferit de la un text la altul. Ca atare, menționăm mai jos cunoscutele slove chirilice care, în textele românești din secolul al XVII-lea, pot avea valori fonetice diferite, arătînd modul în care le-am transcris noi, iar în raport cu aceste grafeme comune celor trei texte editate, prezentăm unele particularități ortografice ale fiecărui text și felul în care le-am interpretat.

1. Slova **ѣ**, în grafii ca: **АЧѢА, АЧѢСТА, ВИСѢРКА, ЧѢРЕ, КРѢЩЕТЪА, ЕГИПТѢНИ, ПИЩЕЛѢЦЕ, ЧѢЩЕ, АМІДРѢЩЕ, ЛѢЦЕ, ОСТЕНѢЛЕ, ПЪЗѢЩЕ, ПОМЕНѢЩЕ, ПЪТѢРА, РѢЛЕ, ТѢМЕ, БЕДѢРЕ, ВРѢМЕ**, unde reprezintă un *e* deschis, a fost transcrisă *ê*: acêea, acêstea, bisêrica, cêre, crêștetul, eghiptênii, înțelêge, învêțe, lămurêște, lêge, ostenêle, păzêște, pomenêște, putêre, rêle, tême, vedêre, vrême.

În grafii ca: **АЧѢСТА, АЧѢЩЕ, КАРѢ, ЧѢРКѢ, ЧЕРЧЕТЪЗЪ, АНМЕНѢЦА, АНРѢПА, СЪ ГОНЕАСКЪ, ПИЩЕНѢ, АМІННѢЗЪ, МѢ, МЪНКАРѢ, МЪІАРѢ, НѢМ, СѢЪ, СѢМЪ, СТРИГАРѢ, ШЛАѢ, ТѢСКЪРН, ВѢК, ВЪРТЪТѢ**, unde reprezintă un diftong, a fost transcrisă *ea*: *aceasta, aceștea, carea, cearcă, cercetează, dimeneața, direapta, să gonească, înaintea, luminează, mea, mîncarea, muiêrea, neam, se-au, seamă, strigarea, șădea, teascuri, veac, virtutea*.

În grafii ca: **ДЕСПѢТ, ТѢѢТ**, aflate în BB, unde reprezintă de asemenea un diftong, a fost transcrisă *ia*: *despuiat, tăiat*.

2. Slova **ѡ**, în grafii ca: **ВИСАРЕКА, БОАРН, АВАУС-ПРЪЗАЧЕ, АЛЕ, ПИЩАДЕКЪ, ЛЪКЪЩЕ, МАЛЕ, МІАРЕ, МІЕНТЪЩЕ, МЪАРЕ, НЕПРІАТЕНН, ПИАРАЕ, ПРИАТНИ, САМНЕЛЕ, ВНАРМЕ**, unde reprezintă un *e* deschis, a fost transcrisă *ê*: *bisêreca, boiêrii, doaosprăzêce, êle, împiêdecă, lăcuiêște, mêle, miêre, mîntuiêște, muiêre, nepriêteni, piêrde, priêtini, sêmnele, viêrme*.

În grafii ca: **АЧѢА, АШИЖДЕРА, АТЪНЧА КАЛА, ЧЕА, МАРА, МА, МОАРТА, ШРѢКА**, unde reprezintă un diftong, a fost transcrisă *ea*: *acêea, așijderea, atunci, calea, ceea, maarea, mea, moartea, wrêchea*.

În grafii ca: **ЧЕА, ПИЗДѢВІА, АСТЕ, ПТЕМЕАТ, МЪНІА, ПІАТРА, ПЪТЕРНИЦІА, САБНА, СФИНЦЕНІА, ТОАГ, ШРІА, БОА**, unde reprezintă de asemenea un diftong, a fost transcrisă *ia*: *ceia, ghizdăviia, iaste, întemeiat, mîniia, piiatra, puterniciia, sabiia, sfințeniia, toiag, urgiia, voia*.

În formele de imperfect indicativ, pers. III, ale unor verbe de conjugarea a IV-a, care prezintă feno-

menul de diereză, specific limbii române literare vechi, în grafii ca: *апропіа, фѣіа, гоніа, мѣніа, нѣкѣжіа, снліа* a fost transcrisă *ia*: *apropiia, fugiia, goniia, mîniia, năcăjiia, siliia*.

În cazul formei *†ТЕМЕА*, aflată în fraze în care restul verbelor sînt la perfectul simplu, din motive de concordanță a timpurilor slova *А* a fost interpretată *e* și, potrivit normelor ortografice actuale, a fost transcrisă *ie*: *întemeie*.

3. Slova *и* în grafii ca: *бѣнтѣиалѣ, иа, иле, ирѣ, итѣ, иѣ, †ТЕМЕАТ, мѣнгѣат, сѣниаскѣ, сѣргѣалѣ, тоиѣ*, unde reprezintă un diftong, a fost transcrisă *ia*: *bîntuiială, iad, ia-le, iară, iată, i-au, întemeiat, mîngîiat, sfiiască, sîrguială, toiaĝ*.

În grafii ca: *кѣниаскѣ, дѣлѣрнле, дрѣптѣ*, aflate în ms. 45, unde reprezintă de asemenea un diftong, a fost transcrisă *ea*, conform normelor ortografice actuale: *cîinească, dealurile, dreaptă*.

4. Slova *ю*, în formele de perfect simplu, pers. I sg.: *фѣю, фѣсею, †нѣлцѣю, †нчепѣю, недеждѣню, стрѣгѣю*, în forma de indicativ prezent a verbului *a vrea*: *вѣю*, în derivatele cu sufixul *-tor*: *ертѣторю, гѣчнторю, †гѣдѣиторю, жѣдекѣторю* și în finalul unor substantive ca: *черю, фѣлю, фѣю, оларю, пѣстѣю* a fost transcrisă *-iu*: *fuii, fuseiu, înălțaii, începuii, nedejduii, strigaii, voiui, iertătoriu, gîcitoriu, îngăduitoriu, judecătoriu, ceriu, feliu, fiui, olariu, pustiiu*.

5. Slovele *о* și *w* accentuate, în grafii ca: *дѣбитѣчеле, фнчѣуреле, †нторче, пѣѣуреле, тоте*, aflate în BB și în ms. 45, au fost transcrise *oa*: *dobitoacele, ficioarele, întoarce, picioarele, toate*.

6. Slova *ѣ* finală, în grafii ca: *аскѣнсѣ, мѣлтѣ, роѣѣ, рѣшинезѣ, внкленескѣ*, aflate în BB, a fost transcrisă *-u*: *ascunsu, multu, rogu, rușinezu, viclenescu*.

7. Slova *ѣ*, în grafii ca: *адѣпа, кѣпѣтѣи, кѣдѣ, дѣрѣ, дѣпартѣ, дѣпѣртѣ, дѣзминѣртѣ, юѣѣск, †нѣлца, †нсѣ лѣкѣеск, лѣса, мѣсѣрѣ, нѣказ, нѣрод, пѣкѣтѣс, пѣзн, рѣанка, рѣсѣант, сѣмѣ, стѣтѣт, шѣдѣ, трѣашѣ* a fost transcrisă *ă*: *adăpa, căpățîi, cădea, dară, dăparte, dăpărta, dăzmiardă, iubăsc, înălța, însă, lăcuiesc, lăsa, măsură, năcaz, nărod, păcătos, păzi, rădica, răsădit, seamă, stătut, șădea, trăiēște*.

În grafiile: *кѣна, фрѣѣ, †тѣрѣтѣ, мѣнгѣат, мѣхннт, мѣнна, мѣнтѣре, окѣрѣт, рѣмѣнеа, рѣгѣн, рѣснпн, рѣена, рѣеннре*, a fost transcrisă *î*: *cînd, frîu, întărită, mîngîiat, mîhînit, mîniia, mîntuire, ocărit, rămînea, rîgîi, rîsipi, rîvna, rîvnire*.

După consoane finale, în grafii ca: *дѣмнѣлѣ, †нѣлцѣтѣ, дѣ порѣнчнтѣ, сѣнтѣ, бѣкѣ*, nu are valoare fonetică.

8. Slova *ѣ*, în BB și în ms. 45, după consoane finale, în grafii ca: *кѣноскѣ, фѣлескѣ, юѣѣскѣ, †налѣтѣ, †нчннсѣ, †фнѣрѣѣнтѣтѣ, †нсѣ, †тѣнѣрѣкѣ, лѣкѣескѣ, мѣрѣтѣ, стрѣлѣѣ, ѣнѣ*, nu are valoare fonetică.

În ms. 45, în grafii ca: *дѣнтѣн, нелинкѣ, пѣлѣнт, пѣнѣ*, a fost transcrisă *ă*: *dentăi, nemică, pămînt*,

pănă, iar în grafiile: *кѣнташн, мѣна, мѣнкарѣ, порѣнчн, сѣѣршнт, бѣѣна, бѣнт*, a fost transcrisă *î*: *cîntași, mîna, mîncară, porînci, săvîrșit, văzînd, vînt*.

În BB, în grafii ca: *окѣрѣ, ирѣ*, a fost transcrisă *î*: *ocări, țări*.

9. Slova *ѣ*, în grafii ca: *дѣѣѣрѣдѣ, дрѣмѣ, кѣ, кѣрѣрнле, кѣтрѣ, жѣртѣеннк, лѣѣ, мѣ, мѣстрѣрн, ѣѣрѣѣсѣкѣ, пѣгѣѣѣ, пѣоѣ, пѣгоѣрѣ, тоѣтѣ, вѣрѣѣѣ, аѣ* a fost transcrisă *ă*: *adevărul, armă, că, cărările, cătră, jărtăvnic, luă, mă, mustărîi, obrăzească, pagubă, plouă, pogoară, toată, vrajbă*.

În BB, în grafii ca: *кѣна, дѣкѣт, дѣнсѣл, нѣѣнннторн, лѣнѣѣ*, a fost transcrisă *î*: *cînd, decît, dînsul, izbînditori, lîngă*.

10. În ms. 4389, grafemul *ы*, în grafii ca: *†ѣѣтрѣнн, рѣснпн, сѣѣрѣмѣ* a fost transcris *î*: *îmbătrîni, rîsipi, sfârîma*, iar în grafia *шы* (conjuncția *și*) a fost transcris *i*.

11. Slova *†*, la începutul cuvintelor, în BB și în ms. 4389, în grafii ca: *†ѣѣтрѣннт, †ѣлѣ, †пѣрат, †пѣтеск, †пѣщнна, †кѣ, †дѣрѣре, †рѣѣат, †нѣнсѣ, †торс, †трѣ, †цѣлѣѣѣ, †ѣѣѣѣ*, a fost transcrisă *î-*, respectiv *î-*, (înaintea labialelor *b* și *p*): *îmbătrînit, îmblă, împărat, împletesc, îmпуѣна, încă, îndurare, îngreuiat, înoise, întors, îtru, întelēge, învēĝe*.

În ms. 45 și ms. 4389, în grafii ca: *†мѣлѣтѣ, †нѣѣташн, †наннтѣ, †нѣлца, †нкѣ, †нкѣлѣкат, †нчѣпѣтѣрѣ, †нкѣрѣѣт, †надѣрѣтор, †нѣрѣлѣсѣѣѣ, †нсѣ, †нѣмеѣат, †нтрѣ* a fost transcris *î*: *îmbată, îmbătași, înaintea, înălța, încă, încălcat, începătura, încrezut, îndurător, înfîrîsăța, însă, întemeiat, îtru*.

12. Slova *ѣ* a fost transcrisă în toate cazurile *i*, de exemplu: *eghiptēni, Moisi, Tir*.

13. Slova *ѣ*, prezentă în cuvinte de proveniență greacă sau transmise în ortografie grecească, îndeosebi nume proprii, a fost transcrisă *th*: *cathisma, ethiopi, Goliath, Idithum, Maeleth, Nathan, Tharsis, Thavor*.

14. Consoanele și unele vocale duble au fost transcrise întocmai: *alliluiă, assiriani, ellini, Aaron, Avraam, Canaan, Chisson, Galaad, Iesse, Isaac, Raav*.

15. În BB, alternanța consoane dure/consoane moi, la sfîrșitul unor cuvinte, în grafii ca: *чѣртѣш / чѣртѣшн, скѣсѣш / скѣсѣшн, сѣрѣшш / сѣрѣшшн, ѣрѣшш / ѣрѣшшн* a fost reprodușă întocmai: *certaș / certași, scoseș / scoseși, surpaș / surpași, urîș / urîși*.

De asemenea, a fost menținută în transcrierea acestui text alternanța formelor *căce / căci, Dumnezău / Dumnezău, mîini / mîni, încunjura / încunĝiura*, și altele.

16. Obișnuitele cuvinte prescurtate aflate în cele trei texte, marcate cu tildă, au fost întregite în mod tacit. De exemplu, grafii ca: *бѣгѣсѣлѣнт, кѣлѣнат, дѣл, дѣлѣдѣ, дѣлѣзѣѣ, Іѣрсѣлѣ, †прѣѣ, †прѣл, мѣл, мѣлѣѣѣѣ, сѣнт*, au fost transcrise: *blagoslovit, clătînat, David*,

Domnul, duh, Dumnezeu, Ierusalim, împărăție, îngerul, mila, miluieste, sfânt.

17. În ms. 45 și în ms. 4389 este utilizată suprascrierea simplă a unor slove care reprezintă o vocală, o consoană sau o silabă, precum și suprascrierea slovelor pe două niveluri (slove suprascrise notate deasupra altor slove suprascrise). Toate slovele suprascrise au fost coborâte în rînd. Acolo unde, prin suprascriere, s-au produs prescurtări sau omisiuni de litere ori de silabe, acestea au fost întregite tacit. Consoanele finale suprascrise au fost coborâte în rînd, iar în cazurile în care acestea, scrise în rînd, sînt urmate de un *i* nesilabic au fost transcrise la fel și cînd sînt suprascrise.

*

În transcrierea celor trei texte au fost aplicate regulile ortografice actuale. De exemplu, grafii ca: **ЕРТѢТОРЮ, ЕШН, ПЛОДЕ, РЪМЬЕ, ТЕМЪЕЛЕ, ТРЕБЪЕ, ВОЕ**, au fost transcrise: *iertătoriu, ieși, ploaie, rămîie, temiele, trebuie, voie*; **БННЕКЪВЪХНТАВОЮ, СЪС** au fost transcrise: *binecuvînta-voiu, se-au*. Normele ortografice actuale au fost aplicate și în transcrierea unor cuvinte compuse, ca **ЪНТЪ АЕ ЛЕМНЪА**, transcris *untdelemnul*, cu excepția situațiilor în care termenii componenți își păstrează autonomia și, în consecință, au flexiune proprie: **ЪНТЪА АЕ ЛЕМН**, transcris: *untul de lemn*.

Au fost puse accente ascuțite pe vocalele finale ale unor forme de perfect indicativ, pers. III sg., identice cu formele de prezent indicativ (de exemplu, *ascultă^o, chinuⁱ, turbură^o*), mai ales acolo unde exista posibilitatea unei confuzii a timpului verbal utilizat în text. De asemenea au fost puse accentele unor cuvinte care prezintă abateri de la normă (ex. *pelețele*), ale unor cuvinte mai rare (de exemplu, *chitosul, erodului, topaziôn*) sau pentru a evita confuzia cu alte cuvinte (ex. *limbúții*).

Cele două coloane care conțin textul din ms. 45 și ms. 4389 corespund celui din BB, au câte un colontitlu în care sînt indicate cota manuscrisului și fila pe care se găsește fragmentul respectiv. Atunci cînd textul dintr-o coloană se află în original pe două file, ambele sînt menționate în colontitlu. Sfirșitul unei file de manuscris a fost marcat, în coloana respectivă, prin două bare oblice.

Sfirșitul textului de pe fiecare coloană facsimilată a ediției de la 1688 este marcat printr-o bară oblică, în coloana alăturată, în care este transcris textul.

Versetele psalmilor sînt reproduse în paragrafe distincte potrivit *Bibliei* tipărite la București, în anul 1968, de Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, iar neconcordanțele de segmentare și de numerotare au fost marcate prin paranteze drepte ([]).

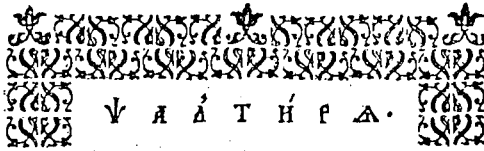
În secția *Note* a ediției, care conține aparatul critic, sînt consemnate greșelile de tipar sau de copiere, repetițiile, corecturile făcute de către copiiști, inclusiv ștersăturile, adaosurile (marginale sau interliniare), comentariile copiiștilor pe marginea textului (cu excepția concordanțelor biblice care nu interesează prezenta ediție), emendările unor grafii sau forme corupte, și altele. Tot în *Note* sînt menționate sensurile unor cuvinte mai rare, cu informații privitoare la etimologia și circulația lor.

Trimiterile la *Note* sînt făcute prin cifre arabe mici, plasate la umărul drept al cuvîntului avut în vedere.

În cazul ms. 45, au fost semnalate în *Note* textele aflate în paranteze unghiulare negre, care conțin cuvinte sau fraze traduse de Nicolae Spătarul din ediția Frankfurt, 1597, a *Bibliei*, unde acestea se află în paranteze rotunde, și care au fost menționate în BB, de obicei fără paranteze, precum și în textele aflate în paranteze unghiulare roșii, care conțin cuvinte sau fraze traduse de primul revizor al traducerii lui Nicolae Spătarul, după ediția R. Daniel, Londra, 1653, sau Cambridge, 1665. De asemenea, au fost semnalate modificările de topică propuse de revizor, marcate prin vrahe roșii plasate interliniar, deasupra segmentelor avute în vedere, care reprezintă restabilirea textului după originalul grecesc, ediția Frankfurt, 1597. Vezi și precizările făcute de revizor în prefața sa, reprodusă în prezenta ediție, Pars I, *Genesis*, Iași, 1988, p. 159.

În cazul ms. 4389, tradus din slavonă și latină, în care traducătorul, identificat de N.A. Ursu în persoana lui Daniil Panoneanul (vezi „Cronica”, XVI, 1981, nr. 3, p. 5, 8), a folosit ca text de referință pentru versiunea grecească a *Bibliei* manuscrisul autograf al traducerii lui Nicolae Spătarul (vezi prefața manuscrisului, reprodusă de asemenea în Pars I, *Genesis*, p. 163), au fost semnalate în *Note* unele cuvinte și sintagme, preluate de el din traducerea lui Nicolae Spătarul, ori citate marginal drept mărturie, a neconcordanței lor cu cele din versiunile slavonă sau latină.

T E X T E

Валмъль ахъ дѣдъ, нецернѣ дѣсѣпра
ахъ дѣдъ прѣкълхъ шнъ фпрѣатъхъ
кѣерѣхъ . А .

Верннѣ сѣмъхъ кареае нѣмѣрѣхъ, фѣфа
тхъ нехърацнауръ, шнъ фкала пѣкѣтѣ
шнлоръ нѣхътнпѣтѣ, шнъ прѣ сѣхънхъ
оучнѣашнлоръ нѣхъшѣхътѣ . Уѣ фѣфѣ
уѣ дѣмъхънъ еѣмъ ахъ, шнъ фѣфѣ ахъ
еакхърѣтѣ зѣсѣа шнъ нѣапѣтѣ . Шнъ вафнъ ка ле
нхъ чѣа рѣсѣднѣтѣ лжнѣтѣ прѣкѣтѣорнѣае . Апѣауръ,
карѣае рѣада ахъ бада фѣрѣмѣ ахъ, шнъ фрѣнѣа
ахъ нѣва кѣрѣтѣ, шнъ толатѣ сѣрнъ кѣтѣ ва фѣае се
есѣрѣ фѣрѣтѣ . Нѣ ашѣ некреднѣнѣшнѣ нѣ
ашѣ, чѣе кѣрѣфъ лъ карѣае аурѣнѣтѣ вжнѣтѣае дѣ прѣ
фѣаца пѣмъжнѣтѣахъ . Пѣнтѣхъ ачѣа нѣхѣорѣ
фѣтѣа некреднѣнѣшнѣа лѣ жѣдѣкѣатѣ нѣтѣ пѣкѣтѣ
шнѣ фѣфѣатѣае днѣрѣцнѣаурѣ . Кѣчѣе нѣхѣоашѣ
дѣмъхъа кѣатѣ днѣрѣцнѣаурѣ, шнъ кѣатѣ некреднѣнѣ
чѣсшнѣаурѣ ва прѣрнъ .

Валмъль ахъ дѣдъ, нецернѣ дѣсѣпра
ахъ дѣдъ прѣкълхъ шнъ фпрѣатъхъ
кѣерѣхъ . А .
Вѣтѣхъ чѣе сѣхъ фѣфѣрѣнѣтѣае анѣмѣнае,
шнъ норѣаеае ахъ кѣхърѣтѣае дѣ шѣрѣтѣ .
Стѣпѣтѣахъ аурѣае фѣрѣрѣцнѣ пѣмъжнѣ
тѣахъ, шнъ еѣаурѣ сѣхъ аурѣмѣае фѣрѣрѣ
лѣкѣ асѣпра дѣмъхъахъ, шнъ асѣпра оучнѣхъ
ахъ ахъ . Стѣрѣаѣтѣае лѣгѣтѣаурѣае асѣрѣ шнъ
стѣлѣрѣдѣае дѣ прѣсѣтѣ мѣнѣжѣтѣае асѣрѣ
рѣа чѣа нѣхъаѣчѣе фѣрѣрѣнѣ ка еѣпѣжѣрнѣ пѣрѣ дѣшнѣ,
шнъ дѣмъхъа ва дѣрѣнѣа прѣ сѣнъ . Дѣтѣхъ чѣе
сѣрнѣ пѣрѣрѣ дѣшнѣ нѣ оурѣрѣа ахъ, шнъ кѣ мѣ
нѣа ахъ ка тѣхърѣрѣ прѣ дѣшнѣ . Шнъ сѣхъ
тѣпѣхънѣ фѣрѣрѣатѣ дѣ дѣнѣсѣае прѣсѣтѣ сѣсѣнъ мѣхъ
тѣае чѣа сѣнѣтѣ алаахъ, покѣстнѣае пѣрѣнѣка дѣмъхъ
ахъ . Дѣмъхъа знѣе кѣтѣрѣ мнѣе, фѣнѣа мѣхъ
сѣнѣтѣ, сѣхъ асѣрѣрѣнѣ пѣрѣмъ нѣкѣхътѣ . Фѣрѣ
рѣаа мнѣе шнъ чѣеаурѣае чѣе анѣмѣнъ мошѣнѣрѣтѣае
шнъ чннѣрѣтѣае мѣрѣннѣае пѣмъжнѣтѣахъ .
Пѣшѣкѣнъ прѣ дѣшнѣнѣ кѣтѣоашѣ дѣ фѣрѣрѣ ка вѣсѣае
а сѣлааурѣахъ аурѣрѣнѣвѣ прѣ дѣшнѣнѣ . Шнъ ахъ мѣ
фѣрѣрѣаурѣ прнѣчѣеаурѣ, чѣрѣтѣаурѣнѣтѣае чѣа чѣе
жѣрѣае пѣмъжнѣтѣае . Сѣлѣжнѣцнъ дѣмъхъахъ
кѣфрнѣкѣтѣ, шнъ еѣтѣ сѣхърѣрѣцнъ ахъ кѣхърѣрѣмѣурѣ .
Дѣпѣкѣаурѣ фѣрѣрѣрѣаурѣае канѣ кѣаурѣае еѣа мѣнѣа
дѣмъа, шнъ еѣчнъ пѣрнъ дѣнъ кѣатѣ чѣе днѣрѣнѣтѣ
кѣжнѣе сѣкѣа ачѣа чѣе дѣрѣае мѣнѣа ахъ фѣрѣнѣтѣ
тѣа чѣа чѣе нѣдѣжѣаурѣ прѣ дѣшнѣае .

Валмъль ахъ дѣдъ, нецернѣ дѣсѣпра
ахъ дѣдъ прѣкълхъ шнъ фпрѣатъхъ
кѣерѣхъ . А .
Тѣе фѣаца ахъ асѣаае сѣмъ фѣнѣа ахъ, Г .
мнѣе пѣтѣ фѣмъаурѣнѣтѣ чѣа чѣамѣ нѣкѣ
жѣсѣкѣе мѣхъаурѣ еѣкѣаеае асѣрѣрѣамнъ .
Мѣхъаурѣ знѣе сѣфлѣтѣахъ мѣхъ нѣ асѣтѣ
мѣжнѣтѣнѣе ахъ фѣрѣрѣ дѣмъхъъае ахъ .
(стрѣгарѣ) Шнѣтѣае дѣмъе ажѣтѣорнѣа
мѣе

Biblia 1688, pag. 382, col. II

PSALTIREA

Psalmul lui David, nescris de asupra la iidovi.
A lui David prorocului și împăratului. Viersu 1

- 1. Fericit omul carele n-au mersu în sfatul necuraților, și în calea păcătoșilor n-au stătut, și pre scaunul ucigașilor n-au șezut.
- 2. Ce în lēga Domnului voia lui, și în lēga lui va cugeta zioa și noaptea.
- 3. Și va fi ca lemnul cel răsădit līngă trecătorile apelor, carele roada lui va da în vrēma lui, și frunza lui nu va cădea, și toate oricēte va face se vor îndirepta.
- 4. Nu așa necredincioșii, nu așa, ce ca praful carele aruncă vīntul de pre fața pământului.
- 5. Pentru acēea nu vor învia necredincioșii la judecată, nice păcătoșii în sfatul direpților.
- 6. Căce cunoaște Domnul calea direpților, și calea necredincioșilor va peri.

Psalmul lui David. 2

- 1. Pentru ce s-au înfierbîntat limbile, și noroadele au cugetat deșarte?
- 2. Stătut-au aproape împărații pământului, și boiērii s-au adunat într-un loc asupra Domnului și asupra unsului lui:
- 3. «Să rumpem legăturile lor și să lepădăm de preste noi jugul lor».
- 4. Cel ce lăcuiēște în ceriuri va batjocori! pre dînșii, și Domnul va defăima pre ei.
- 5. Atuncea va grăi cătră dînșii cu urgia lui, și cu mînia lui va turbura pre dînșii.
- 6. Și eu mă puș împărat de dînsul preste Sion, muntele cel sfînt al lui, povestind porunca Domnului.
- 7. Domnul zise cătră mine: «Fiul meu ești tu, eu astăzi te-am născut.
- 8. Cēre de la mine, și-ț voi da ție limbi moștenirea ta, și ținērea ta marginile pământului.
- 9. Paște-vei pre dînșii cu toiaș de fier, ca vasele olariului zdrobi-vei pre dînșii».
- 10. Și acum, împăraților, pricēpeți, certați-vă toți ceia ce judecă pământul!
- 11. Slujiți Domnului cu frică, și vă bucurați lui cu cutremur.
- 12. Apucați învățătura, ca nu cîndai se va mînia Domnul și veți peri den calea cea direaptă. [13] Cînd să va așța degrabă mînia lui, fericiti toți ceia ce nedejudiți pre dînsul.

Psalmu al lui David, cîndu fugiia de cătră fața lui
Avesalom, fiiul lui. 3

- 1. Doamne, ce să înmulțiră ceia ce mă necăjesc! Mulți să scoală asupra-mi.
- 2. Mulți zic sufletului meu: «Nu iaste mîntuire lui întru Dumnezăul lui!».
- 3. (Strigare) Și tu, Doamne, ajutoriul/ meu ești, slava mea, și înălțînd capul meu.

Ms. 45, f. 224^rPSALTIREA A LUI DAVID PROROCUL
ȘI ÎMPĂRATUL CÎNTAREPsalmul lui David nescris de asupra
la ovrăi. 1

1. Fericit omul carele n-au mers în sfatul necuraților¹, și întru calea păcătoșilor n-au stătut, și pre șederea² ucigașilor³ n-au șezut.
2. Ce întru lēgea Domnului voia lui, și întru lēgea lui va cugeta dzua și noaptea.
3. Și va fi ca lemnul cel răsădit lângă trecătorile apelor, care roada lui va da întru vrēmea lui, și frunza lui nu să va scūră, și toate oricite va face să vor îndrepta.
4. Nu așa necredincioșii, nu așa, ci ca niște prah carele aruncă vîntul de pre fața pămîntului.
5. Pentru acēea nu vor învie necredincioșii la județ, nice păcătoșii întru sfatul dreptilor.
6. Căce cunoaște Domnul calea dreptilor, și calea necredincioșilor va peri.

Psalmul a lui David. 2

1. Pentru ce s-au înhîerbînzat limbile, și năroadele s-au învățat¹ deșarte?
2. Stătut-au aproape împărații pămîntului, și boiērii s-au adunat într-un loc asupra Domnului și asupra unsului lui:
3. «Să rumpem legăturile lor și să lepădăm de la noi jugul lor».
4. Cēla ce lăcuiēște în cer va batjocuri pre înși, și Domnul va huli pre ei.
5. Atuncea va grăi cătră înși cu urgiia lui, și cu mîniia lui va turbura pre înși.
6. Și eu mă puș împărat de însul preste Sion, muntele cel sfînt al lui, povestind porîncea Domnului.
7. Domnul dzise cătră mine: «Fiul meu ești tu, eu astăzi te-am născut.
8. Cēre de la mine, și-ți voi da limbile moștenirea ta, și țînērea ta marginile pămîntului.
9. Paște-vei pre înși cu toig de fier, ca niște vase a olariului zdrobi-i-vei pre înși.
10. Și acum, împăraților, pricēpeți, certați-vă toți ceia ce judecă pămîntul!
11. Slujiți Domnului cu frică, și vă bucurați lui cu cutremur.
12. Apucați învățătura, ca nu cîndai să va urgi-si Domnul, și veți peri dentru calea cea dreaptă. [13] Cînd să va așta de sîrg mîniia lui, fericii toți ceia ce nădăjduiesc întru îns.

Psalmul a lui David, cînd fugia de cătră
fața¹ lui Avesalom, fiul lui. 3

1. Doamne, ce să înmulțiră ceia ce năcăjesc pre mine! Mulți să scoală asupra-mi.
2. Mulți dzic sufletului meu: «Nu iaste mîntuire lui întru Dumnezăul lui!».
3. (Strigare) Și tu, Doamne, ajutorul meu ești, slava mea, și înălțînd capul meu.

Ms. 4389, f. 269^r-269^v

[CARTEA CÎNTECELOR]

Cîntecul prorocului și împăratului David,
care n-are la ovrăi titlul

Șăderea dentii. Cîntecul dentii

1. Fericit bărbatul care n-au mers în sfatul celor necredincioși, și pre calea celor păcătoși n-au stătut, și pre scaunul pierzătorilor n-au șăzut.
2. Ce în lēgea Domnului voia lui, și în lēgea lui se va învăța zioa și noaptea.
3. Și va fi ca un copaci sădit lângă ieșirile apelor, carele va da roada sa în vrē/mea sa, și frunza lui nu va cădea, și toate oricite va face vor spori.
4. Nu așa necredincioșilor,¹ nu așa, ce ca pulberea carea o aruncă vîntul în sus de pre fața pămîntului.
5. Pentru-acēea nu vor învia cei necredincioși la judecată, nici cei păcătoși în sfatul celor direpți.
6. Că știe² Domnul calea celor direpți, și calea celor necredincioși va peri.

Cîntecul lui David. 2

1. Pentru ce scîrșniră¹ limbile, și năroadele se-au învățat celor dășarte?
2. Stătut-au înainte împărații pămîntești, și boiērii se-au adunat dempreună asupra Domnului și asupra unsului lui:
3. «Să rumpem legăturile lor și să lepădăm de la noi jugul lor».
4. Cēla ce lăcuiēște în ceriure își va rîde de dînșii, și Domnul își va bate joc de ei.
5. Atunci va grăi cătră dînșii cu mîniia sa, și cu urgiia sa îi va turbura.
6. Iară eu sînt pus împărat de la dînsul preste Sionul, muntele lui cel sfînt, spuind porunca Domnului.
7. Domnul au zis cătră mine: «Tu ești fiul meu, astăzi te-am născut eu.
8. Cēre de la mine, și-ți voi da limbile moștenirea ta, și țînērea ta marginile pămîntului.
9. Paște-le-vei cu toig de fier, și ca niște vase de lut le vei sfărîma».
10. Și acum pricēpeți, împăraților, certați-vă toți ceia ce judecați pămîntul!
11. Lucrați Domnului cu frică, și vă bucurați lui cu cutremur.
12. Apucați învățătura, ca să nu se mînie Domnul cîndvași și să periți den calea cea dreaptă. [13] Cînd se va aprinde degrabă urgiia lui, fericii toți ceia ce se nădăjduiesc întru-însul.

Cîntecul lui David, cînd fugia de la fața
lui Avesalom, feciorul său. 3

1. Doamne, ce se-au înmulțit ceia ce mă supără! [2] Mulți se scoală asupra-mi.
2. [3] Mulți zic sufletului meu: «Nu iaste mîntuirea lui în Dumnezul lui!».
3. [4] Iară tu, Doamne, ești sprenjinatoriul meu, slava mea, și cēla ce înalți capul meu.

Versiunea modernă

PSALMII

Psalmul 1

Psalmul lui David prorocul și împăratul

1. Ferice de omul care nu ascultă de sfatul păgînilor, care se ferește de cîrdășia necuraților, și nu se ridică pe scaunul celor ce hulesc;
2. Ci în legea Domnului trăiește, la care cugetă ziua și noaptea.
3. El este pomul răsădit lângă curgerea apelor, și rod va da la vreme și nu va pierde frunzișul; tot ce va face va fi cu spor.
4. Necredincioșii nu sînt așa, nu. Ei sînt ca praful ce-l spulberă vîntul de pe fața pămîntului.
5. De aceea la judecată nu vor izbuti nici păgînii și nici rătăciții în sfatul dreptilor.
6. Calea dreptilor o știe Domnul și calea necredincioșilor se va pierde.

Psalmul 2. Al lui David

1. Pentru ce s-au înfierbîntat neamurile și popoarele au cugetat lucruri deșarte?
2. Împărații pămîntului și căpeteniile s-au adunat uneltînd împotriva Domnului și a unsului său, zicînd:
3. «Să rupem lanțurile cu care ne-au legat, să scăpăm de jugul lor».
4. Vai, cum va rîde de ei cel ce locuiește în ceruri și cum îi va batjocori!
5. Cu urgie va grăi către ei, mînia lui îi va turbura.
6. El m-a pus împărat peste Sion, muntele Său sfînt. Poruncile lui le voi mijloci.
7. Și mi-a mai zis: «Tu ești fiul meu, te-am născut astăzi.
8. Cere și îți voi da neamurile ca moștenire, să stăpînești marginile pămîntului.
9. Paște-le cu toig de fier! Zdrobește-le ca pe vasul olarului!»
10. Împăraților, înțelegeți și învățați ca și voi cei ce judecați pămîntul!

11. Slujiți Domnului cu frică, și, cutremurați, bucurați-vă de el.

12. Luați aminte ca nu cumva să se aprindă mînia lui și să vă piardă pe drum! Ferice de toți cei ce caută adăpost în el!

Psalmul 3

Al lui David cînd fugea de fiul său Absalom

1. Uite-te, Doamne, cum s-au înmulțit vrăjmașii mei! O sumedenie se ridică împotriva mea.
2. Și zic: «Nu este mîntuire prin el».
3. Dar tu, Doamne, sprijinul meu, ai înălțat capetele lor spre mîntuire.

мѣхъ ѿщипа слѣзѣ мѣхъ, шнъ жнѣцѣ жнѣдѣ капѣло
 мѣхъ. Кѣтѣ гласѣхъ мѣхъ кѣтѣрѣ дмнѣхъ амъ
 стрнгарѣ, шнъ мѣтѣ скѣхътѣ дѣнъ мѣхътѣе тѣе
 сѣнѣтѣ лѣлѣнъ. (Стнгарѣ). Шнъ ѣхъ мѣхътѣлѣнъ
 шнъ дѣрѣмнъ, скѣлѣнмѣ кѣтѣ дмнѣхъ жмъ
 ба лѣхътѣ мѣе. Нѣмѣкѣнъ тѣме дѣ
 зѣчнъ дѣ мѣнъ, дѣ нѣсѣрѣдѣ, ѣлѣ тѣлѣсѣ
 тѣ прѣ жпрѣжѣ мѣтѣ прѣсѣрѣтѣ, скѣлѣтѣ дмнѣ, мѣ
 тѣхъщѣмѣ дмнѣхъ мѣхъ. Кѣтѣ тѣхъ лѣнъ
 бнѣтѣ прѣ тѣцнъ тѣе тѣе вѣрѣжѣтѣшѣсѣкѣ ждѣ
 шѣрѣтѣ, днѣцнѣтѣ пѣкѣтѣшнѣлѣрѣ лѣнъ зрѣвнѣтѣ
 дѣ дмнѣхъ лѣнъ жмнѣтѣхърѣтѣ, шнъ прѣтѣ нѣрѣдѣтѣтѣ
 блѣкѣнѣтѣ тѣа тѣа
 лѣтѣ жрѣшнѣтѣ жлѣлѣ дѣ жлѣлѣ лѣнъ дѣдѣ, дѣ

Жнѣдѣ амъ стрнгарѣ ѣхъ, лѣкѣлѣтѣтѣлѣмъ
 дмнѣхътѣ днѣрѣтѣтѣцнѣ мѣлѣ, жпрѣ прн
 мѣжѣтѣ лѣрѣшнѣ прѣ мнѣ. Мѣтѣнъ
 вѣщѣтѣе спрѣ мнѣ, шнъ лѣкѣлѣтѣ рѣгѣ
 мѣтѣ. Фнѣтѣнъ олѣмнѣнѣлѣрѣ пѣнѣ жнѣдѣ
 грѣнъ лѣнъ ннѣмѣтѣ жпѣтѣрѣ кѣтѣнъ нѣцнѣ дѣшѣтѣлѣрѣ
 шнъ тѣрѣкѣцнѣ мнѣнѣнѣ. (Стнгарѣ) Шнъ конѣ
 щѣцнѣ кѣтѣ лѣ мнѣхънѣтѣ дмнѣхъ прѣ тѣлѣ кѣрѣтѣ дѣ
 лѣнъ, дмнѣхъ ба лѣкѣлѣтѣ прѣ мнѣ, жнѣдѣ конѣ
 стнгарѣ кѣтѣрѣ еѣ. Мѣнѣлѣцнѣкѣтѣ шнѣхъ грѣ
 шнѣцнѣ, тѣлѣ тѣ жнѣцнѣ жпрѣ ннѣмнѣе вѣлѣстѣрѣ
 прѣ дѣщѣрѣнѣтѣрнѣе вѣлѣстѣрѣ кѣтѣ оѣмнѣнѣцнѣ
 (Стнгарѣ) Жжрѣтѣхъцнѣ жжрѣтѣкѣ днѣрѣтѣтѣцнѣ,
 шнъ нѣдѣжѣдѣцнѣ прѣ дмнѣхъ, мѣлѣцнѣ жнѣ, жнѣ
 вѣлѣстѣтѣ нѣлѣсѣ вѣнѣтѣтѣцнѣе жтѣлѣмѣтѣе
 прѣтѣ нѣнъ лѣмнѣнѣ фѣцѣнъ тѣлѣ дмнѣ, дѣтѣнъ вѣ
 сѣлѣтѣ лѣнъ ннѣмѣтѣ. Дѣ рѣдѣдѣ гѣжѣлѣхъ, жнѣ
 нѣлѣхъ, шнъ оѣнѣтѣ дѣ лѣмнѣхъ, лѣрѣ сѣлѣ жмѣхъ
 цнѣтѣ. Кѣтѣ пѣчѣ дѣ олѣтѣтѣ, мѣвѣою кѣлѣлѣ
 шнъ вѣою дѣрѣмнъ. Кѣтѣнъ тѣхъ дмнѣ, дѣ оѣсѣбѣнъ
 прѣ нѣдѣжѣдѣ мѣнъ лѣкѣлѣтѣ.
 лѣтѣ жрѣшнѣтѣ пѣнѣтѣрѣ тѣе мѣцнѣнѣлѣрѣ, жлѣлѣхъ
 лѣнъ дѣдѣ ж.

Грѣорнѣ мѣлѣ сѣгѣлѣ ж оѣрѣкнѣ дмнѣ, ж
 цѣвѣтѣе стрнгарѣ мѣтѣ. Дѣ лѣмнѣтѣ
 гласѣлѣхъ рѣцнѣ мѣлѣ, жпрѣрѣтѣхъ мѣхъ
 шнъ дмнѣхътѣ мѣхъ. Кѣтѣнъ кѣтѣрѣ
 пнѣнѣ мѣвѣою рѣгѣ дмнѣ, днѣмѣнѣцѣа дѣборнъ
 вѣою цѣе, шнъ мѣвѣнъ вѣдѣтѣ, кѣтѣ нѣ дмнѣхътѣ вѣжнѣ
 фѣрѣтѣ дѣ лѣцнѣтѣ ѣщнѣтѣ. Нѣкѣ нѣмѣрѣннѣнъ лѣ
 гѣтѣ тнѣнѣ тѣлѣ тѣ внѣкѣнѣщѣе, ннѣнъ вѣрѣ рѣмѣнѣтѣ
 фѣрѣтѣ дѣ лѣцнѣ жпрѣжѣмѣ олѣнѣлѣрѣ тѣнъ. Оѣрѣ
 прѣ тѣцнѣ тѣе тѣе фѣлѣкѣ фѣрѣтѣ дѣ лѣцнѣтѣ, пѣлѣрѣдѣвѣнъ
 прѣ тѣцнѣ тѣе тѣе гѣрѣсѣкѣ мнѣнѣнѣ. Прѣ вѣтѣ
 нѣтѣлѣ сѣжнѣнѣлѣрѣ шнъ внѣкѣнѣ оѣрѣщѣе дмнѣхъ.
 Шнъ ѣхъ жпрѣ мѣлѣцнѣтѣ мнѣнѣнъ тѣлѣ жпрѣкѣою ж
 кѣсѣ тѣа, жннѣнѣмѣвѣою кѣтѣрѣ вѣсѣтѣрѣкѣ тѣе сѣж
 тѣе тѣа, кѣтѣ фнѣкѣ тѣа. Дѣмнѣ пѣкѣтѣщѣемѣ
 жпрѣ днѣрѣтѣтѣтѣтѣ, пѣнѣтѣрѣ вѣрѣжѣмѣшнѣ мѣнѣ,
 жднѣрѣтѣтѣтѣтѣ жнѣнѣтѣтѣ тѣа кѣлѣтѣ мѣтѣ. Кѣтѣнъ
 нѣ лѣстѣ жрѣстѣлѣ лѣрѣ дѣкѣтѣрѣ, ннѣнѣ лѣрѣ дѣшнѣ
 тѣе. Грѣолѣтѣ дѣшнѣсѣтѣ гѣжѣмѣхъ лѣрѣ, кѣтѣ лѣнъ
 внѣлѣ лѣрѣ внѣкѣнѣтѣ, ждѣкѣтѣнъ прѣ жнѣ дмнѣхътѣе.

Biblia 1688, pag. 383, col. I

4. Că glasul meu către Domnul am strigat, și mă ascultă den muntele cel sfint al lui.
5. (Strigare) Și eu mă culcaiu și adormiiu, sculau-mă, căce Domnul im va ajuta mie.
6. Nu mă voiu tême de zeci de mii de noroade, ale celor ce pre împrejur mă împresoară.
7. Scoală, Doamne, mîntuiește-mă, Dumnezăul meu. [7] Că tu ai lovit pre toți ceia ce-m vrăjmașuiesc în deșert; dinții păcătoșilor ai zdrobit.
8. A Domnului e mîntuirea, și preste norodul tău blagoslovenia ta. Slava.

La săvîrșit, în laude. Psalmul lui David. 4

1. Cînd am strigat eu, ascultatu-m-ai, Dumnezăul dreptății mele! Întru primejdie lărgit-ai pre mine! [2] Milostivеște-te spre mine, și ascultă ruga mea.
2. [3] Fiii oamenilor, pînă cînd grei la inimă? Pentru căci iubiți deșertarea și cercați minciuna?
3. [4] (Strigare) Și conoașteți că au minuat Domnul pre cel curat al lui. Domnul va asculta pre mine, cînd voiu striga către el.
4. [5] Mîniiați-vă, și nu greșiți; cêle ce ziceți întru inimile voastre, pre așternuturile voastre vă umiliți.
5. [6] (Strigare) Jîrtvuiți jîrtva dreptății, și nedejduiți pre Domnul.
6. Mulți zic: «Cine va arăta noao bunătățile?». [7] Însămnă-se preste noi lumina fêței tale, Doamne!
7. Dat-ai veselie la inima mea. [8] De roada grîului, vinului și undelemnului lor s-au înmulțit.
8. [9] Cu pace deodată mă voiu culca și voiu adormi. [10] Căci tu, Doamne, deusebi pre nedějde m-ai lăcuit.

La săvîrșit, pentru cea moștenitoare. Psalmul lui David. 5

1. Graiurile mele bagă-le în urechi, Doamne, înțelêge strigarea mea!
2. Ia aminte glasului rugii mele, Împăratul meu și Dumnezăul meu! [3] Căci cătră tine mă voiu ruga, Doamne!
3. Dimeneața asculta-vei glasul meu. [4] Dimeneața dvori-voiu ție, și mă vei vedea.
4. Că nu Dumnezău vrînd fărădelêgea ești tu. [5] Nu va nemer-nici lîngă tine cel ce violenêște,
5. Nici vor rămînea cei fără de lêge în preajma ochilor tăi. [6] Uriș pre toți ceia ce fac fărădelêgea.
6. Piêrde-vei pre toți ceia ce grăiesc minciuna. [7] Pre bărbatul singiurilor și viclean uraște Domnul.
7. [8] Și eu, întru mulțimea mîlei tale, întra-voiu în casa ta, închina-mă-voiu cătră besêreca cea sfîntă a ta, cu frica ta.
8. [9] Doamne, povățêște-mă întru dreptatea ta, pentru vrăjmașii miei! Îndireptează înaintea ta calea mea.
9. [10] Căci nu iaste în rostul lor adevăr, inima lor e deșartă. [11] Groapă deșchisă grumazul lor, cu limbile lor violenția.
10. Judecă-i pre ei, Dumnezăule./ [12] Cază den sfaturile lor, după

Ms. 45, f. 224^r-224^v

4. Cu glasul meu câtră Domnul am strigat, și mă ascultă den muntele cel sfânt al lui.
5. (Strigare) Și eu mă culcai și adormii, sculaiu-mă, căce Domnul îmi va ajuta.
6. Nu mă voi teme de zeci de mii de nărod, celora ce împregiur mă împresură.
7. Scoală, Doamne, mîntuiește-mă, Dumnezeul meu. [7] Căce tu ai lovit pre toți ceia ce mi neprietenesc mie întru dășert; dinții păcătoșilor ai zdrobit.
8. A Domnului mîntuirea, și preste nărodul tău blagoslovenia ta. Slava.

La săvîrșit, întru laude. Psalmul a lui David. 4

1. Cînd aș striga eu, ascultat-m-ai, Dumnezeul dreptății mele! Întru primejdie lărgit-ai pre mine! [2] Îndură-te pre mine și ascultă ruga mea.
2. [3] Fiii a oamenilor, pînă cînd grei la inimă? Pentru căce iubiți întru dășertul și cereați minciuna?
3. (Strigare) [4] Și cunoașteți că au minunat Domnul pre curatul lui. Domnul va asculta pre mine, cînd voi striga câtră el.
4. [5] Mîniați-vă, și nu greșiți; carele dziceți întru inimile voastre, preste așternuturile voastre vă umiliți.
- 5 (Strigare) [6] Jirtvuiți jirtvă a dreptății, și nădăjduiți pre Domnul.
6. Mulți zic: «Cine ne va arăta noao bună-tă-fiele?». [7] Însemnă-să preste noi lumina fêții tale, Doamne!
7. Dat-ai veselie la inima mea. [8] De roada grîului, vinului și untdelemnului lor s-au înmulțit.
8. [9] Cu pace deodată mă voi culca și voi adormi. [10] Căce tu, Doamne, dăusebi pre nădêjde m-ai lăcuit.

La săvîrșit, pentru moștenitoare.
Psalmul lui David. 5

1. Graiurile mele bagă-le în urechi, Doamne, pricêpe strigării mele!
2. Ia aminte glasului rugii mele, împăratul meu și Dumnezeul meu! [3] Căce câtră tine mă voi ruga, Doamne!
3. Dimineața asculta-vei glasului meu. [4] Dimineața dvori-voi țic, // și mă vei vedea.
4. Căce nu Dumnezău vrînd fărădălêgea tu ești. [5] Nu va nemerneci lingă tine cela ce viclenêște,
5. Nice vor rămînea cei fără de lege în preajma ochilor tăi. [6] Urși pre toți ceia ce fac fărădălêgea.
6. Piêrde-vei pre toți ceia ce grăiesc minciuna. [7] Bărbatul sîngerilor și viclean uraște Domnul.
7. [8] Și eu, întru mulțimea milei tale, întra-voi în casa ta, închina-mă-voi câtră bisêreca cea sfîntă a ta, cu frica ta.
8. [9] Doamne, povățêște-mă întru dreptatea ta, pentru neprietenii miei! Îndreptează înaintea ta calea mea.
9. [10] Căce nu iaste întru rostul lor adevăr, inima lor întru dășarte. [11] Gropniță dășchisă gușterul lor, cu limbile lor viclenia.
10. Judecă-i pre ei, Dumnezăule. [12] Să cază

Ms. 4389, f. 269^r-269^v

4. [5] Strigaiu câtră Domnul cu glasul meu, și m-au auzit den muntele său cel sfînt.
5. [6] Eu am așipit și am dormit, sculatu-m-am, că m-au sprejninit Domnul.
6. Nu mă voi teme de mii¹ de năroade, care vor împresura împrejur.
7. Învii,² Doamne, mîntuiește-mă, Dumnezeul meu. [8] Că tu ai rănit pre toți cei ce mă vrăjmășăse în zadar; dinții păcătoșilor i-ai fărîmat.
8. [9] A Domnului iaste mîntuirea, și pre năroadele tale bună cuvîntarea ta. Slava.

În sfîrșit în cîntări. Cîntecul lui David. 4

1. Cînd am strigat, m-ai ascultat, Dumnezeul dreptății mele! Lărgitu-m-ai în scîrbe. [2] Îndură-mă¹ și ascultă rugăciunea mea.
2. [3] Feciorii oamenilor, pînă cînd cu inimi grêle? Pentru ce iubiți dășărtăciunea și cereați minciuna?
3. [4] Și să știți că au minunat Domnul pre prea cuviosul lui. Auzi-mă-va Domnul, cînd voi striga câtră dînsul.
4. [5] Mîniați-vă și nu greșiți; cêle ce veți grăi în inimile voastre, pre paturile² voastre vă umiliți.
5. [6] Faceți jărtvă jărtva dreptății, și vă nădăjduiți pre Domnul.
6. Mulți zic: «Cine va arăta noaoă cêle bune?». [7] Semnatu-se-au pre noi lumina fêții tale, Doamne!
7. Dat-ai veselie în inima mea. [8] Den roada grîului, a vinului și a undelemnului său se-au înmulțit.
8. [9] În pace dempreună mă voi culca și voi adormi³. [10] Că tu, Doamne, de eluși m-ai sălășluit pre nădêjde.

La sfîrșit, de cêle moștînoare.
Cîntecul lui David. 5

1. [2] Graiurile mele ia-le aminte, Doamne, înțelêge strigarea mea!
2. [3] Bagă în seamă glasul rugăciunii mele, împăratul meu și Dumnezeul meu! [4] Că câtră tine mă voi ruga, Doamne!
3. Dimineața să auzi glasul meu. [5] Dimineața voi sta înaintea ta, și mă vei vedea.
4. Că tu ești Dumnezeul, cela ce nu vei fărădelegiurea. [6] Nu se va sălășlui¹ la tine cela ce hilenêște,
5. Nici vor rămînea² fărădelegiutori înaintea ochilor tăi. [7] Urît-ai pre toți carii fac fărădelegiure.
6. Piêrde-vei pre toți ceia ce grăiesc minciună. De bărbatul sîngerurilor și înșălătoriu se scîrbêste Domnul.
7. [8] Iară eu, cu mulțimea milei tale, voi intra în casa ta, închina-mă-voi spre bisêrica ta cea sfîntă, în frica ta.
8. [9] Doamne, povățêște-mă cu dreptatea ta, pentru vrăjmașii miei! Îndreptează înaintea ta calea mea.
9. [10] Că nu iaste întru gurile lor adevărînță, inima lor în dășărt. [11] Mormînt dășchis grumazul lor, cu limbili lor înșăla.
10. Judecă pre dînșii, Doamne. Să cază den

Versiunea modernă

4. Glasul meu a strigat către Domnul și din muntele cel sfânt al lui s-a auzit răspuns.
5. M-am culcat și am adormit fără griji. Domnul mă va sprijini.
6. Nu mă tem de popoarele care mă împresoară.
7. Scoală, Doamne, mîntuiește-mă, Dumnezeul meu! Tu ai lovit pe toți vrăjmașii mei din deșert. Tu ai zdrobit dinții necredincioșilor.
8. Mîntuirea vine de la Domnul și binecuvîntarea peste poporul tău este judecata ta.

Psalmul 4. Psalmul lui David în laude

1. De strig către tine, Doamne, Dumnezeul dreptății mele, tu mă auzi. La strîmtoare m-ai păzit de primejdie. Milostivește-te, Doamne, spre mine, și ascultă ruga mea.
2. Iar voi, fiii oamenilor, pînă cînd veți fi greoi la inimă? Pentru ce iubiți deșertăciunea și alegeți minciuna?
3. Aflați că Domnul a făcut minuni pentru cuvioșii săi. El mă ascultă cînd îl strig.
4. Aprindeți-vă, dar să nu greșiți cu cele ce ziceți în inimile voastre, în așternut. Căiți-vă!
5. Jertfiți jertfa dreptății și nădăjduiți întru Domnul.
6. Mulți zic: «Cine ne va arăta nouă ce e bine?». Lumina feței tale, Doamne, s-a însemnat peste noi.

7. Dat-ai veselie în inima mea pentru rodul grîului, al vinului și al untului de lemn ce s-au înmulțit.

8. Cu pace ne vom culca și vom adormi, căci tu, Doamne, îndeosebi întru nădejde m-ai așezat.

Psalmul 5. Al lui David. Protosul cîntăreților.
Rugăciunea de dimineață

1. Ascultă, Doamne, cuvintele mele. Înțelege suspinul meu.
2. Ia aminte la glasul rugăciunii mele, împărate și Dumnezeul meu! Căci fie mă rog, Doamne.
3. Tu auzi glasul meu dimineața; dimineața vin înaintea ta ca să mă vezi.
4. Tu ești Dumnezeu cel care nu voiește fărădelegea, vicleanul lingă tine nu are loc.
5. Călcătorii de lege nu vor sta în fața ochilor Tăi. Tu urăști pe cei ce fac fărădelege.
6. Pe mincinoși vei pierde. Domnul urăște pe ucigași și pe cei vicleni.
7. Prin dragostea ta, voi intra în casa ta și, cu frică, mă voi închina spre sfîntul locaș al tău.
8. Învață-mă, Doamne, dreptatea ta, să vadă dușmanii ajutorul tău. Și calea ta o îndreaptă înaintea mea!
9. În gura lor adevăr nu este. Inima lor e deșărtă. Grumazul lor este o groapă deschisă. Viclenie poartă pe limbile lor.
10. Judecă-i, Dumnezeule, să se încurce în in-

Казъ днѣ сѣлѣхъ на лоръ, азъ пъ мѣлацѣмъ не кре: бѣ.
 днѣцелоръ лоръ, еколатен прѣ джншн кѣчн тѣхъ
 а мѣржтѣ дмне. Шн стъ бееелѣскѣ, тоѣчн гѣ
 те а чѣ не дѣжѣлѣскѣ прѣ тнне, фѣлѣнъ севоѣ вѣхъ
 ра, шн кен стѣлѣшлѣхн фѣрѣ ен. Шн секоѣ гѣ
 фѣлѣхн фѣрѣ тнне тоѣчн чѣн чѣ вѣеелѣскѣ нѣме
 ле пѣхъ, кѣчн тѣхъ бѣн вѣлѣн прѣ чѣлѣ днѣрѣтѣ.
 Дмне, какъ ѣ армѣ дѣ вѣхнѣ конѣре, нѣнн кѣхнѣ
 нѣтѣ прѣ кон.

Лѣ стѣжѣшнѣтѣ фѣрѣ лѣхѣ пѣнѣрѣ а Опта, ѣа
 мѣлѣхн дѣдѣ 5.

Дмне нѣкѣ мѣнѣлѣ тѣ стѣмѣ мѣстѣрннн
 кѣ оуѣрѣтѣ тѣ стѣмѣ чѣрѣчн. Мнѣлѣ
 шемѣ дмне кѣчн слѣбъ сѣжнѣтѣ, вѣнѣрѣнѣ
 мѣ дмне, кѣчн стѣлѣрѣрѣрѣ Оасеелѣ мѣ
 ле. Шн сѣфлѣтѣлѣ мѣлѣ стѣмѣрѣ
 рѣ фѣлѣрѣтѣ, шн тѣхъ дмне пѣнѣтѣ кѣжнѣдѣ фѣлѣрѣ
 чѣтѣ дмне, шн пѣрѣвѣтѣще сѣфлѣтѣлѣ мѣлѣ.
 Мѣнѣлѣшѣемѣ пѣнѣрѣ мнѣлѣ тѣ
 кѣчн нѣ дѣтѣ фѣлѣрѣтѣ поменнѣрѣ тѣлѣ, шн фѣ
 тѣдѣ чнне сева мѣрѣтѣрѣчнѣ чѣтѣ? Остеннѣтѣ
 фѣрѣ сѣспнѣлѣ мѣлѣ, екѣлѣдѣвоѣ фѣлѣрѣтѣ
 нѣпѣчнѣ пѣтѣлѣ мѣлѣ, кѣ лѣкѣрѣмнѣлѣ мѣлѣ,
 ащѣрнѣтѣлѣ мѣлѣ вѣоѣ оуѣрѣ
 Тѣрѣрѣрѣ дѣ мѣнѣе сѣкнѣлѣ мѣлѣ, вѣкнѣмѣтѣ фѣрѣ
 тоѣчн вѣрѣжѣмѣшнѣ мѣнѣ. Дѣпѣрѣтѣчнѣрѣ дѣла
 мнѣне тоѣчн чѣлѣ чѣфѣлѣцѣ фѣрѣрѣдѣлѣтѣще, кѣчн азъ
 лѣкѣлѣтѣлѣ дмнѣлѣ глѣлѣлѣ пѣжнѣсѣрнѣ мѣлѣ.
 дѣдѣнѣлѣ дмнѣлѣ рѣга мѣлѣ, дмнѣлѣ рѣгѣчнѣлѣ мѣ
 азъ прнѣмнѣтѣ. Рѣшннѣтѣсѣе шн стѣлѣрѣрѣрѣ фѣлѣ
 тѣ тоѣчн вѣрѣжѣмѣшнѣ мѣнѣ, фѣлѣрѣкѣтѣе шн стѣрѣ
 шннѣтѣсѣе фѣлѣрѣтѣ прѣнѣ сѣрѣлѣмѣлѣ Оаѣ.
 Вѣлѣмѣ лѣ лѣхн дѣдѣ, кѣрѣелѣ лѣлѣ кѣжнѣтѣлѣ дмнѣлѣ
 лѣхн, пѣнѣрѣлѣ кѣвѣннѣтѣелѣ лѣхѣсн фѣлѣрѣлѣлѣлѣ
 гѣмѣннѣ 5.

Дмне дмнѣрѣтѣлѣ мѣлѣ прѣ тнне нѣдѣтѣ
 дѣтн, мѣнѣлѣшѣемѣ дѣ тоѣчн чѣн чѣмѣ
 гонѣелѣсѣ, шн мѣмѣжнѣтѣлѣше. Ка нѣ
 кѣжнѣдѣнѣ вѣ хѣрѣтнѣ кѣ оуѣнѣ лѣлѣ сѣфлѣтѣлѣ
 мѣлѣ, нефѣтнѣдѣ чѣлѣ чѣ мѣнѣлѣшѣе, нн
 чѣлѣ чѣ хѣлѣтѣрѣлѣше. Дмне дмнѣрѣтѣлѣ мѣлѣ,
 дѣ амѣфѣлѣлѣтѣ лѣтѣстѣ, дѣ дѣтѣ стѣрѣжѣвѣтѣлѣтѣ
 фѣрѣлѣ мѣжнѣлѣ мѣлѣ. Дѣ амѣ рѣвѣспѣлѣтнѣтѣ чѣлѣо
 чѣлѣ дѣлѣ мѣе рѣлѣе, стѣкѣлѣзъ дѣрѣтѣ дѣлѣлѣвѣрѣжѣмѣшнѣ
 мѣнѣ дѣшѣрѣтѣ. Стѣгонѣелѣсѣе дѣрѣтѣ вѣрѣжѣмѣ
 шѣлѣ сѣфлѣтѣлѣ мѣлѣ, шн стѣлѣчѣе, шн стѣкѣлѣчѣе
 лѣ пѣмѣжнѣтѣ вѣлѣцѣ мѣлѣ, шн мѣрѣрѣрѣ мѣлѣ фѣцѣрѣж
 нѣ стѣсѣ стѣлѣтѣшлѣтѣелѣ. (стѣрнѣгѣрѣ) Околатѣ
 лѣтѣ дмне кѣ оуѣрѣнѣлѣ тѣлѣ, фнѣлѣлѣчѣтѣе кѣ мѣнѣе
 лѣсѣлѣрѣ вѣрѣжѣмѣшнѣлѣрѣ пѣнѣ. Шн тѣ еколатѣ
 дмне дмнѣрѣтѣлѣ мѣлѣ, кѣ порѣнѣкѣ кѣрѣтѣ днѣ порѣ
 чнѣтѣ, шн дѣдѣнѣрѣтѣ нѣрѣоаѣелѣорѣ тѣкѣ фѣкѣнѣчѣрѣ.
 Шн пѣнѣрѣлѣ ачѣлѣстѣ фѣрѣлѣ фнѣлѣцнѣмѣ фѣлѣрѣчѣтѣе,
 дмнѣлѣ вѣ жѣдѣкѣ нѣрѣоаѣелѣе. Жѣдѣкѣтѣ мѣе
 дмне азъпѣ днѣрѣтѣлѣтѣ мѣлѣ, шн азъпѣ нѣрѣлѣтѣ
 тѣлѣ тѣлѣ чѣе лѣсѣлѣрѣ мѣлѣ. Стѣжѣшлѣелѣсѣе дѣрѣтѣ
 вѣкѣлѣшѣлѣгѣлѣ чѣлѣорѣ пѣкѣтѣошнѣ, шн бѣнѣ фнѣрѣтѣлѣ
 прѣ чѣлѣ днѣрѣтѣлѣ, чѣрѣчѣтѣжнѣдѣ нннннѣлѣ шн мѣкнѣн
 дмнѣрѣтѣлѣ. Днѣрѣтѣлѣ е азълѣтѣорѣлѣ мѣлѣ дѣла
 азъ

Biblia 1688, pag. 383, col. II

mulțimea necredințelor lor scoate-i pre dinșii, căci te-au amărit, Doamne.

11. [13] Și să veselească toți ceia ce nedejduiesc pre tine, în veac se vor bucura, și vei sălășlui întru ei. [14] Și se vor fălui întru tine toți cei ce iubesc numele tău.

12. Căci tu vei blagoslovi pre cel drept, [15] Doamne, ca cu o armă de bună voire ne-ai cununat pre noi.

La săvârșit, întru laude, pentru a opta. Psalmu lui David. 6

1. Doamne, nu cu mîniia ta să mă mustri, nici cu urgiia ta să mă cerși.
2. Miluiște-mă, Doamne, căci slab sînt, vindecă-mă, Doamne, căci să turburără oasele melle.
3. Și sufletul meu să turbură foarte, și tu, Doamne, pînă cînd?
4. Întoarce-te, Doamne, și izbăvește sufletul meu. [4] Mîntuiește-mă pentru mila ta.
5. Căci nu iaste în moarte pomenirea ta, și în iad cine se va măr-turisi ție?
6. Ostenit-am întru suspinul meu, scâlda-voiu în toate noptile patul meu, cu lacrămile melle așternutul meu voiu uda.
7. Turbură-se de mînie ochiul meu, vechiui-mă întru toți vrăjmașii miei.
8. Depărtați-vă de la mine toți ceia ce faceți fărădelęge, căci au ascultat Domnul glasul plînsorii melle.
9. Auzit-au Domnul ruga mea, Domnul rugăciunea mea au priimit.
10. Rușineze-se și să turbure foarte toți vrăjmașii miei, întoarcă-se și să rușineze foarte pren sirguială. Slava.

Psalm al lui David, carele l-au cîntat Domnului pentru cuvintele lui Husi, feciorul lui Iemeni. 7

1. Doamne Dumnezăul meu, pre tine nădejduiu. Mîntuiește-mă de toți cei ce mă goneșc, și mă mîntuiește.
2. Ca nu cîndai va hrăpi ca un leu sufletul meu, nefiind cel ce mîntuiește, nici cel ce hălăduiește.
3. Doamne Dumnezăul meu, de am făcut aceasta, de iaste strîmbătate întru mîinile melle,
4. De am răsplătit celor ce-m dau mie rēle, să caz dară de la vrăjmașii miei deșărt.
5. Să gonească dară vrăjmașul sufletul meu și să apuce, și să calce la pămînt viața mea, și mărirea mea în țărînă să o sălășluiască.
6. (Strigare) Scoală-te, Doamne, cu urgiia ta, înalță-te cu mînie asupra vrăjmașilor tăi. [7] Și te scoală, Doamne Dumnezăul meu, cu porunca carea ai poruncit,
7. Și adunarea năroadelor te va încungiura. [8] Și pentru aceasta întru înălțime întoarcē-te.
8. Domnul va judeca năroadele. [9] Judecă mie, Doamne, după dreptatea mea și după nerăutatea cea ce e asupra mea.
9. [10] Săvîrșască-se dară viclēșugul celor păcătoși, și vei îndirepta pre cel drept, cercetînd inimile și mușchii, Dumnezău.
10. [11] Drept e ajutorul meu de la Dumnezău, cel ce mîntuiește pre cei drepți la inimă.

Ms. 45, f. 224^v

dentru sfaturile lor, după mulțimea necredințelor lor scoate-i pre înși, căce te-au amărît, Doamne.

11. [13]. Și să să veselească toți ceia ce nădăduiesc pre tine, în vac să vor bucura, și vei sălaş-lui întru ei. [14] Și să vor făli întru tine toți¹ ceia ce iubesc numele tău.

12. Căce tu vei blagoslovi pre cel drept, [15] Doamne, ca cu o armă de bună voie ne-ai încununat pre noi.

**La săvârșit, întru laude, pentru a opta.
Psalmul lui David. 6**

1. Doamne, nu cu mîniia ta să mustrî pre mine, nice cu urgia ta să mă cerți pre mine.

2. Miluiește-mă, Doamne, căce slab sînt, vindecă-mă, Doamne, căce să turburără oasele mele.

3. Și sufletul meu să turburără foarte, și tu, Doamne, pînă cînd?

4. Întoarce-te, Doamne¹, și² mîntuiește sufletul meu. [4] Mîntuiește-mă pentru mila ta.

5. Căce nu iaste întru moarte cela ce pome-nêște pre tine, și întru iad cine să va mărturisî ție?

6. Ostenit-am întru suspinul meu, scâlda-voi preste fieștecare noapte patul meu, cu lacrimile mele așternutul meu voi uda.

7. Turburără-să de mînie ochiul meu, învechiiu-mă întru toți neprietenii miei.

8. Dăpărtați-vă de la mine toți ceia ce faceți fărâdelgea, căce au ascultat Domnul glasului plînsorî mele.

9. Auzit-au Domnul rugii mele, Domnul ruga mea au priimit.

10. Rușîndeze-se și turbure-se foarte toți neprietenii miei, întoarcă-să și rușîndeze-se foarte pren sirguală. Slava.

**Psalmul a lui David, carele l-au cîntat
Domnului pentru cuvintele lui Husî,
ficiorul Yemenî. 7**

1. Doamne Dumnedzăul meu, pre tine nădădui. Mîntuiește-mă dentru toți ceia ci mă gonesc, și mă mîntuiește¹.

2. Ca nu cîndai va apuca ca leul sufletul meu, nefiind cela ce mîntuiește, nice cela ce scapă.

3. Doamne Dumnedzăul meu, dă am făcut aceasta, dă iaste strîmbătate întru mîinele mele,

4. Dă am răsplătît celorlora ce-mi dau mie rēle, să cadz dară² de la neprietenii miei dășert.

5. Să gonească dară neprietenul sufletul meu și să apuce, și să calce la pămînt viața mea, și mărirea mea la fărîmă să o sălășluiască.

6. (Strigare) Scoală-te, Doamne, cu urgia ta, înalță-te întru marginile neprietenilor tăi. [7] Și scoală-te, Doamne Dumnedzăul meu, cu porîncea carea ai porîncit,

7. Și adunarea năroadelor te va încungiura. [8] Și pentru aceasta întru înălțime întoarce-te.

8. Domnul va judeca năroadele. [9] Judecă mie, Doamne, după dreptatea mea și după nerăutatea mea preste mine.

9. [10] Săvîrșască-să dară viclesugul celor păcătoși, și vei îndrepta pre cel drept, cercetînd inimile și mușchii, Dumnedzău.

10. [11] Dreptu-i ajutorul meu de la Dumnedzău, cela ce mîntuiește pre cei drepti la inimă.

Ms. 4389, f. 269^v-270^r

cugetele³ lor, după mulțimea necredinței lor leapădă-i, că au mîniat⁴ pre tine, Doamne.

11. [12] Și se vor veseli toți carii se nădăduiesc pre tine, în venci se vor bucura, și te vei sălășlui într-înșii. Și se vor lăuda de⁵ tine ceia ce iubesc nume<le> tău.

12. [13] Că tu bine vei cuvînta, Doamne, pre cel drept. Că cu arma voirii cei bune ne-ai încununat.//

**[1] La sfîrșit, întru laude, de a opta.
Cîntecul lui David. 6**

1. [2] Doamne, să nu mă vădești¹ cu urgia ta, nici să mă cerți cu mîniia ta.

2. [3] Miluiește-mă, Doamne, că sînt slab, vindecă-mă, Doamne, că se-au turburat oasele mele.

3. [4] Și sufletul meu se turburără foarte, și tu, Doamne, pînă cînd?

4. [5] Întoarce-te, Doamne, și mîntuiește sufletul meu, mîntuiește-mă pentru mila ta.

5. [6] Că nu iaste în moarte cine să te pome-nească, și în iad cine se va mărturisî ție?

6. [7] Ostenit-am în suspinarea mea, spălavoiu în toate nopțile așternutul meu, cu lacrimile mele voi uda patul meu.

7. [8] Turburatu-se-au de urgie ochiul meu, învechit-am întru toți vrăjmașii miei.

8. [9] Dăpărtați-vă de la mine toți carii faceți fărâdeleguire, că au auzit Domnul glasul plîngerii mele.

9. [10] Auzit-au Domnul rugăciunea mea, priimit-au Domnul rugăciunea mea.

10. [11] Să se rușîneze și să se turbure toți vrăjmașii miei, să se întoarcă și să se rușîneze foarte degrabă. Slava.

**[1] Cîntecul lui David care l-au cîntat
Domnului de cuvintele lui Husî,
feciurul Eminei. 7**

1. [2] Doamne Dumnezeul meu, pre tine mam nădădui. Mîntuiește-mă de toți ceia ce mă gonesc, și mă izbăvește.

2. [3] Ca să nu zmicească cîndvași ca leul sufletul meu, nefiind¹ cine să-l izbăvească, nici să-l mîntuiască.

3. [4] Doamne Dumnezeul meu, de am făcut aceasta, de iaste nedreptate în mîinile mele,

4. [5] De am plătit² celorlora ce au făcut mie răotăți, să caz dară de la vrăjmașii miei dășert.

5. [6] Să gonească dară vrăjmașul sufletul meu și să-l ajungă, și să calce în pămînt viața mea, și slava mea să o sălășluiască în țărînă.

6. [7] Înviu, Doamne, cu mîniia ta, înalță-te în marginile vrăjmașilor tăi. [8] Și te scoală, Doamne Dumnezeul meu, cu porunca carea ai porîncit,

7. Și strînsura năroadelor te va ocoli. Și de aceasta te întoarce la înălțime.

8. [9] Domnul va judeca năroadele. Judecă-mă, Doamne, după dreptatea mea și după nerăutatea mea asupra mea.

9. [10] Să se sfîrșască răutatea celor păcătoși, și să îndrepteți pe cel drept, cela ce ispitești inimile și droburile, Dumnezeule, pre drept.

10. [11] Ajutorul meu de la Dumnezeul cela ce mîntuiește pre cei drepti cu inima.

Versiunea modernă

trigile lor! Alungă-i pentru mulțimea nelegiurii, că te-au amărît, Doamne.

11. Să se veselească toți cei ce nădăduiesc întru tine. În veac se vor bucura și se vor lăuda cu tine toți cei ce iubesc numele tău, tu vei fi lor adăpost.

12. Tu vei binecuvînta pe cel drept. Căci tu ne-ai încununat cu bunăvoijnă.

Psalmul 6

1. Nu mă mustra cu mînia ta, Doamne, și cu urgia ta să nu mă cerți.

2. Miluiește-mă, Doamne, că slab sînt; vindecă-mă, Doamne, că s-au tulburat mădularele mele;

3. Și sufletul meu s-a tulburat, pînă cînd, Doamne?

4. Întoarce-te, Doamne; izbăvește sufletul meu, mîntuiește-mă, pentru dragostea ta.

5. Căci în moarte nimeni nu te mai pome-nește. În iad cine te va lăuda?

6. În durerea mea am ostenit, în fiecare noapte îmi voi spăla suspînînd patul cu lacrimile mele peste așternutul meu ud.

7. Ochiul meu s-a tulburat de supărare, am îmbătrînit între vrăjmașii mei.

8. Depărtați-vă de la mine cei ce urziți fărâdelegea, Domnul a auzit glasul plîngerii mele.

9. Și cererea mea Domnul a auzit-o și a primit rugăciunea mea.

10. Toți vrăjmașii mei să se tulbure foarte; să se rușineze, să se întoarcă înapoi.

Psalmul 7. Al lui David

1. Doamne, Dumnezeul meu, tu ești acoperămîntul meu. Izbăvește-mă de toți prigonitorii mei, că tu îmi dăruiești nădejdea mîntuirii.

2. Să nu răpească sufletul meu precum un leu, părăsit de izbăvitorul și mîntuitorul meu.

3. Doamne, dacă eu am greșit, dacă am fost nedrept cu mîinile mele,

4. Dacă am răsplătît cu rău răutățile ce mi s-au făcut, dacă am jefuit pe vrăjmașii mei fără temei,

5. Să prindă vrăjmașul sufletul meu, să calce în picioare viața mea, mărirea mea să o îngroape în țărînă.

6. Înalță-te, Doamne, cu mînic, pînă la hotarele vrăjmașilor mei; scoală-te, Doamne, Dumnezeul meu, să împlinești porunca dată nouă.

7. Și popoarele adunîndu-se te vor înconjura, iar tu te vei întoarce în înălțimea ta.

8. Popoarele vor intra la judecată; judecă-mă, Doamne, dacă am fost drept, judecă-mă după nevinovăția mea.

9. Să se sfîrșească odată răutatea păcătoșilor, cel drept să fie întărit de tine, Doamne, cel ce cunoște inimile și rărunchii, Dumnezeul dreptății.

10. De la Dumnezeu vine ajutorul meu, cel ce mîntuiește pe cei cu inima dreaptă.

Biblia 1688, pag. 384, col. 1

дмнзѣ чѣа те мжнѣлаще пречен днрѣтци ла н
 ѣи нмнѣ. дмнзѣ жѣ дѣкѣторю днрѣтѣ ѣ, шн
 тѣре, шн лѣлѣтѣ фѣ дѣхнѣторн, шн не дѣхнѣ
 ѣе оурѣте фѣолатѣ зналеѣ. дѣ нѣ вѣкѣцѣ фѣолат
 че слѣтѣ лѣн оѣа лѣтѣ, аркѣа лѣн аѣ фѣорѣдѣтѣ
 дѣ шн лѣлѣ гѣтнѣтѣ прѣ ѣлѣ. Шн фѣтрѣ ѣл аѣ гѣ
 тнѣтѣ арѣме дѣ моарѣте, стѣцѣнаѣ лѣн чѣлоѣр че дѣ
 ѣтѣ лѣлѣ фѣвѣхнѣтѣ. фѣтѣ кнѣнѣн, стѣржѣмѣтѣ лѣтѣ
 зѣмнѣсан дѣрѣрн, шн нѣскѣ фѣрѣдѣлѣтѣ
 сѣтѣ Грѣолатѣ стѣпѣтѣ, шн ѣ дѣжнѣтѣ прѣ лѣ, шн ба кѣдѣтѣ
 зѣтѣ фѣрѣтѣ лѣн лѣ кѣпѣлѣ лѣн, шн прѣ нрѣщѣе тѣлѣ лѣн
 нѣ стѣржѣмѣтѣ лѣн тека погорѣ. Мѣрѣтѣрн
 смнѣтѣвон дѣмнѣлѣн дѣтѣ днрѣтѣ лѣтѣ лѣн, шн бою
 кнѣтѣ нѣмѣлѣн дѣмнѣлѣн чѣлѣн фѣнѣлѣтѣ.
 дѣ стѣжѣрнѣтѣ пѣнтѣрѣ тѣскѣрн, фѣлѣмѣ

лѣлѣн дѣдѣ. Нѣ
 мнѣ дѣмнѣлѣ нѣстѣрѣ фѣолатѣ ѣ мнѣнѣлѣтѣ
 нѣмѣлѣ тѣлѣ фѣтрѣ тѣтѣ пѣмжнѣлѣтѣ
 кѣчн сал рѣднѣкѣтѣ мѣре кѣвѣтнѣца тѣ
 маѣ сѣлѣ дѣ тѣрѣрн. дѣн рѣстѣлѣ прѣ
 тѣлоѣр шн сѣгѣтѣорнѣолатѣ фѣтѣрнѣтѣ лѣлѣ
 тѣ, пѣнтѣрѣ вѣрѣтѣмѣлѣшнѣ тѣлѣн, кѣсѣ сѣрѣте прѣ
 вѣрѣтѣмѣлѣшнѣ, шн нѣрѣжнѣднѣторн. Кѣчн бою вѣ
 дѣтѣ тѣрѣрнѣ лѣнѣрнѣлѣ дѣтѣстѣлоѣр тѣлаѣ, лѣнѣ,
 шн стѣдѣлѣе кѣрѣлѣе тѣ лѣн фѣтѣмѣлѣтѣ. ѣе лѣ
 стѣе оѣмѣлѣ кѣчнѣ поменѣшнѣ прѣ ѣлѣ, салѣ фѣтѣнѣ ѣ
 сѣ лѣлѣнѣ кѣчнѣ сѣнѣтѣшнѣ прѣ ѣлѣтѣ. фѣмнѣшѣорѣ тѣлѣ
 лѣн прѣ дѣжнѣлѣ пѣчнѣнѣ оарѣче дѣкѣтѣ фѣтѣрнѣ, кѣ
 мѣрнѣрѣ шн тнѣстѣ лѣн кѣнѣнѣлѣтѣ прѣ ѣлѣ, шн лѣн
 пѣлѣсѣ прѣдѣлѣсѣлѣ прѣстѣе фѣтѣтѣлѣ мжнѣлѣолатѣ
 тѣолатѣ лѣн сѣпѣлѣ сѣлѣтѣ пнѣоарѣлѣ лѣн, оѣлѣ,
 шн бѣчнѣлѣ тѣолатѣ, шн фѣкѣ шн дѣвнѣтѣолатѣ лѣн
 пѣлѣнѣ. Пѣсѣрнѣлѣ тѣрѣолатѣ, шн пѣщнѣ мѣрнѣн
 чѣлѣтѣ че мѣрѣтѣ прѣ кѣтѣрнѣлѣ мѣрнѣолатѣ. дѣмнѣ
 дѣмнѣлѣ нѣстѣрѣ фѣолатѣ лѣтѣ мнѣнѣлѣтѣ нѣмѣлѣ
 тѣлѣ фѣтѣтѣ пѣмжнѣлѣтѣ. Сѣлѣкѣ
 Кѣтѣ ѣ. дѣ стѣжѣрнѣтѣ пнѣнтѣрѣ чѣлѣ
 лѣкѣнѣсѣ лѣсѣ фѣтѣнѣлѣ лѣ, фѣлѣоѣмѣлѣ лѣн дѣдѣ, дѣ

фѣтѣрнѣнѣмѣтѣвон чѣе дѣмнѣ кѣтѣолатѣ нѣнѣмѣ
 мѣтѣ, покѣстнѣвон тѣолатѣ мнѣнѣлѣ тѣлаѣ.
 вѣсѣлѣнѣмѣтѣвон шн мѣтѣвон вѣкѣрѣ фѣтрѣ
 тнѣнѣ, кѣжнѣтѣкѣою нѣмѣлѣнѣ тѣлѣ фѣнѣлѣ
 тѣе. Кѣжнѣдѣ стѣба фѣолатѣче вѣрѣтѣмѣ
 шѣлѣ мѣлѣ фѣнѣтѣнѣ, салѣтнѣкѣрѣ шн корѣ пернѣ дѣкѣ
 тѣрѣ фѣлѣ тѣлѣ. Кѣчн лѣн фѣвѣхнѣтѣ жѣ дѣкѣтѣ
 мѣтѣ, шн лѣцнѣнѣрѣ мѣтѣ, шѣтѣлѣтѣ прѣ сѣлѣнѣ чѣлѣ
 че жѣдѣчн днрѣтѣ лѣтѣ. фѣрѣтѣлѣшнѣ лнѣмѣнѣе шн
 пернѣ некѣрѣднѣолатѣ, нѣмѣлѣе лѣрѣ лѣн стѣнѣсѣ фѣ
 вѣкѣ, шн фѣвѣкѣлѣ вѣкѣлѣнѣ. вѣрѣтѣмѣлѣшнѣ
 лѣн лнѣфнѣрѣ салѣтнѣлѣ дѣ стѣжѣрнѣтѣ, шн чѣтѣпѣчѣ
 сѣрѣлѣшнѣ. Пернѣ поменнѣрѣ лѣн кѣлѣнѣтѣ, шн
 дѣмнѣлѣ фѣвѣкѣ рѣмѣжнѣе. Гѣтнѣтѣлѣнѣ кѣ жѣ
 дѣкѣтѣтѣ сѣлѣнѣлѣ лѣн, шн ѣлѣ кѣ жѣдѣкѣ лѣлѣтѣ
 кѣ днрѣтѣтѣтѣ, жѣдѣкѣлѣкѣ нѣрѣдѣжнѣ кѣ днрѣтѣтѣтѣ.
 Шн стѣ фѣкѣ дѣмнѣлѣ сѣтѣпѣрѣ стѣрѣлѣлѣнѣ, лѣжѣ
 тѣорнѣ лѣ вѣнѣ вѣрѣмнѣ, фѣтрѣ нѣкѣлѣлѣрнѣ. Шн
 нѣдѣжѣдѣлѣкѣсѣ прѣтнѣнѣ чѣн че кѣнѣолатѣ нѣмѣлѣ

11. [12] Dumnezău judecătoriu drept e și tare, și mult îngăduitoriu, și neaducînd urgie în toate zilele.
12. [13] De nu vă veți întoarce, sabiia lui o va luci, arcul lui au încordat și l-au gătit pre el.
13. [14] Și întru el au gătit arme de moarte, săgețile lui celor ce ard le-au făcut.
14. [15] Iată chinuie^a strîmbătatea, zemisli dureri și născu fărădelege.
15. [16] Groapă săpă, și o adîncă pre ea, și va cădea în groapa carea au făcut.
16. [17] Întoarce-se-va durerea lui la capul lui, și pre creștetul lui strîmbătatea lui se va pogori.
17. [18] Mărturisi-mă-voiu Domnului după dreptatea lui, și voiu cînta numelui Domnului celui¹ înalt.

La săvîrșit, pentru teascuri.
 Psalm al lui David. 8

1. Doamne Domnul nostru, foarte e minunat numele tău întru tot pămîntul! [2] Căci s-au rădicat mare cuviința ta mai sus de ceriuri.
2. [3] Den rostul pruncilor și sugătorilor ai întărit laudă pentru vrăjmașii tăi ca să surpe pre vrăjmași și izbînditori.
3. [4] Căci voiu vedea ceriurile, lucrurile dēgetelor tale, luna și stēlele, carele tu ai întemeiat.
4. [5] Ce iaste omul, căci pomenești pre el? Sau fiul omului, căci socotești pre el?
5. [6] Înmicșoratu-l-ai pre dînsul puțin oarece decît îngerii, cu mărire și cinste l-ai cununat pre el.
6. Și l-ai pus pre dînsul preste faptele mîinilor tale. [7] Toate le-ai supus supt picioarele lui.
7. Oile, și vacile, toate, și încă și dobitoacele cîmpului.
8. Pasările ceriului, și peștii mării, cēlea ce merg pre cărările mărilor.
9. Doamne Domnul nostru, foarte iaste minunat numele tău în tot pămîntul! Slava.

CATHISMA 2. La săvîrșit, pentru cēle ascunse ale fiului lui.
 Psalomul lui David. 9

1. Mărturisi-mă-voiu ție, Doamne, cu toată inema mea, povestivoiu toate minunele tale.
2. Veseli-mă-voiu și mă voiu bucura întru tine, cînta-voiu numelui tău, înalte.
3. Cînd să va întoarce vrăjmașul mieu înapoi, slăbi-vor și vor peri de cătră fața ta.
4. Căci ai făcut judecata mea și legiuire mea, săzut-ai pre scaun, cel ce judeci dreptatea.
5. Certăș limbile, și peri necredinciosul; numele lor l-ai stins în veac și în veacul veacului.
6. Vrăjmașului lipsiră sabiile desăvîrșit, și cetăț surpaș. [7] Peri pomenirea lui cu sunet.
7. Și Domnul în veac rămîne. [8] Gătit-ai cu judecată scaunul lui.
8. Și el va judeca lumea cu dreptate, judeca-va norodul cu dreptate.
9. Și să făcu Domnul scāpare sārăcului, ajutoriu la bune vremi, întru năcazuri.
10. Și nădejduiască pre tine cei ce cunosc numele/ tău, căci n-ai părăsit pre cei ce te cercetează¹, Doamne!

Ms. 45, f. 224^v-225^r

11. [12] Dumnedzău, judecător drept și virtos, și mult îngăduitor, și nu urgie aducînd pren fieștecere dzi.

12. [13] Dă nu veți întoarce, sabiia lui o va luci, arcul lui l-au încordat și l-au gătit pre el.

13. [14] Și întru el au gătit cinii de moarte, săgețile lui celora ce ard le-au făcut.

14. [15] Iată chinii strîmbătate, zemisli durere și născu fărădelge.

15. [16] Groapă săpă, și o adîncă pre ea, și va cădea întru borta carea au făcut.

16. [17] Întoarce-va durerea lui la capul lui, și pre creștetul lui strîmbătatea lui să va pogorî.

17. [18] Mărturisi-mă-voi Domnului după dreptatea lui, și voi cînta numele Domnului celui înalt.

La săvîrșit, pentru teascuri.

Psalmu a lui David. 8

1. Doamne Domnul nostru, foarte-i minunat numele tău întru tot pămîntul! [2] Căce s-au rădicat mare cuviința ta mai sus de ceruri.

2. [3] Den rostul pruncilor și sugătorilor ai întărit laudă pentru neprietenii tăi ca să surpi pre neprieten și izbînditor.

3. [4] Căce voi vedea ceriurile, lucrurile dăgetilor tale, luna și stêlele, carele tu ai întemeiat.

4. [5] Ce iaste omul, căce pomenești pre el? Sau fiul omului, căce socotești pre el?

5. [6] Împușinat-l-ai pre el pușin oarece de înger, cu mărîre și cu cinste l-ai încununat pre îns.

6. Și l-ai pus pre îns preste faptele mîinilor tale. [7] Toate le-ai pus dedesuptul picioarelor lui.//

7. Oi, și vacile, toate, și încă și dobitoacele cîmpului.

8. Pasările ceriului, și peștii mării, cêlea ce merg cărările mării.

9. Doamne Domnul nostru, foarte iaste minunat numele tău întru tot pămîntul! Slava.

CATHISMA 1. La săvîrșit, pentru cêle ascunse ale fiului. Psalmu lui David. 9

1. Mărturisi-mă-voi ție, Doamne, cu toată inima mea, povesti-voi toate minunile tale.

2. Veseli-mă-voi și mă voi bucura întru tine, cînta-voi numelui tău, înalte.

3. Cînd să întoarnă neprietenul meu înapoi, slăbi-vor și vor peri de cătră fața ta.

4. Căce ai făcut județul meu și legiuirea mea, șezut-ai pre scaun, cela ce judeci pre dreptate.

5. Împărțîși limbilor, și peri necredinciosul; numele lor l-ai stinsu întru vac¹.

6. A neprietenului lipsiră sabii desăvîrșit, și cetățî surpași. [7] Peri pomenirea lui cu sunet.

7. Și Domnul în vac rămîne. [8] Gătit-ai cu județ scaunul lui.

8. Și el va judecă lumea cu dreptate, judeca-va năroadele cu dreptate.

9. Și să făcu Domnul scăpare mēserului, ajutor întru bune vremi, întru năcazuri.

10. Și nădăjduiască pre tine ceia ce cunosc numele tău, căce n-ai părăsit pre ceia ci te cercetează pre tine, Doamne!

Ms. 4389, f. 270^r-270^v

11. [12] Dumnezeu, judecătorul cel drept și tare, și îndălung răbdătorul, și carele nu aduce minie în toate zilele.

12. [13] Deaca nu vă veți întoarce, sabiia sa va luci,³ arcul lui l-au încordat și l-au gătit.

13. [14] Și au gătit într-însul vase de moarte, săgețile lui le-au făcut celor ce ard.

14. [15] Iată boli cu nedreptate, zămislit-au durere și au născut fărădelegiure.

15. [16] Săpă groapă, și o adîncă, și au căzut în groapa carea au făcut.

16. [17] Întorsu-se-au durerea lui pre capul lui, și pre creștetul lui se va pogorî nedreptatea lui.

17. [18] Mărturisi-mă-voi Domnului după dreptatea lui, și voi cînta numelui Domnului celui înalt⁴.

[1] La sfîrșit, pentru teascure.

Cîntecul lui David. 8

1. [2] Doamne Domnul nostru, cît iaste de minunat numele tău preste tot pămîntul! Că se-au rădicat marea ta cuviință mai sus decît cerurile.

2. [3] Den gurile coconășilor și ale celor ce sug ai săvîrșit lauda pentru vrăjmașii tăi ca să fărîmi pre vrăjmaș și pre izbînditorul.

3. [4] Că voi vedea ceriurile, lucrurile dăgetelor tale, luna și stêlele, care le -ai întemeiat tu.

4. [5] Ce iaste omul, de-ți aduci aminte de dînsul? Sau feciorul omului, de-l cercetezi?

5. [6] Că pușinel oarece l-ai mai micșorat decît îngerii, încununatu-l-ai cu slavă și cu cinste.

6. [7] Și l-ai pus preste faptele mîinilor tale. [8] Toate ai supus¹ supt picioarele lui.

7. Oile, și boii, toate, și încă și dobitoacele cîmpului;

8. [9] Pasările ceriului, și peștii mării, carii trec cărările mării.

9. [10] Doamne Domnul nostru, cît iaste de minunat numele tău preste tot pămîntul! Slava.

[1] Șăderea 2. La sfîrșit, pentru cêle ascunse ale feciorului. Cîntecul lui David. 9

1. [2] Mărturisi-mă-voi ție, Doamne, cu toată inima mea, spune-voi toate minunile tale.

2. [3] Veseli-mă-voi și mă voi bucura de tine, cînt numelui tău, înaltule.

3. [4] Cînd se va întoarce vrăjmașul meu îndărăt, slăbi-vor și vor peri de fața ta.

4. [5] Că ai făcut judecata mea și pîra mea, șăzut-ai pre scaun, cela ce judeci pre dreptate.

5. [6] Certat-ai limbile, și au perit cel necredincios; numele lui l-ai pierdut// în veac și în veacul lui.

6. [7] Lipsit-au săbiile vrăjmașului desăvîrșit, și ai sfărîmat cetățîle. Perit-au pomenirea lui cu sunet.

7. [8] Și Domnul trăiește¹ în vîci. Gătit-au scaunul său spre judecată.

8. [9] Și el va judeca lumea, pre dreptate, judeca-va pre năroade în drept.

9. [10] Și fu Domnul scăpare săracului, ajutor în scîrbe, în vremile cêle bune².

10. [11] Și să se nădăjduiască pre tine ceia ce știu numele tău, că n-ai lăsat pre ceia ce te cercetează, Doamne!

Versiunea modernă

11. Dumnezeu este un judecător drept, îndelung răbdător în minie.

12. Dacă nu vă veți întoarce, el va ascuși sabia sa și va încorda arcul său.

13. El a pregătit uneltele morții și va arde cu săgețile sale.

14. Cel ce poștește nedreptatea zămislește silnicia și naște nelegiuirea.

15. Cel ce sapă o groapă adîncă, va cădea însuși în groapa pe care a făcut-o.

16. Nedreptatea se întoarce peste capul lui, silnicia se va pogorî peste creștetul său.

17. Pe Dumnezeu, Domnul cel drept, îl voi lauda și voi cînta numele lui, celui preînalt.

Psalmul 8. Al lui David

1. Doamne, Dumnezeul nostru, ce mare este numele tău în tot pămîntul! Slava ta se înalță mai presus de ceruri.

2. Din lauda pruncilor și a celor mai mici ai zidit cetate ca să tacă păgînul și vrăjmașul tău.

3. Privesc cerurile, lucrul mîinilor tale, luna și stelele pe care tu le-ai făcut și îmi zic:

4. Ce mic este omul și tu, totuși, îți amintești de el, sau fiul omului, pe care îl cercetezi!

5. L-ai așezat pe el pe o dreaptă sub îngerii, dar l-ai încununat cu slavă și cu cinste.

6. L-ai pus stăpîn peste lucrul mîinilor tale, toate le-ai pus sub picioarele lui.

7. Oile și boii și dobitoacele cîmpului;

8. Pasările cerului și peștii și cele ce străbat cărările mării.

9. Ce minunat este numele tău, Doamne Dumnezeul nostru în tot pămîntul!

Psalmul 9. Al lui David

1. Doamne, te voi lauda din toată inima mea și voi povesti toate minunile tale.

2. Pentru tine mă voi bucura și voi cînta numele tău, Preînaltule.

3. De se vor întoarce vrăjmașii mei, în fața ta vor slăbi și vor fi dați pierzaniei.

4. Vei sta pe tronul tău și mă vei judeca după dreptate.

5. Ai certat neamurile, nelegiuții pier; stins e numele lor în veacul veacului.

6. Tu le-ai surpat cetățîle și ei n-au mai avut săbii. Amintirea lor s-a șters.

7. Iar Domnul rămîne în veac, scaunul lui de judecată e pregătit.

8. El va judeca lumea drept, va judeca popoarele.

9. Domnul este scăparea săracului, ajutor în necazuri la vreme potrivită.

10. Cei ce cunosc numele tău au nădejde, fiindcă tu n-ai părăsit, Doamne, pe cei ce te caută.

Ms. 45, f. 225 r

11. Cîntați Domnului celuia ce lăcuiește în Sion, povestiți în limbi tocmélele lui.
12. Căce cela ce cercetează sîngiurile lor și-au adus aminte, nu au uitat strigarea mésierilor.
13. Miluiește-mă, Doamne, vezi smereniia mea, dentru neprietenii miei. [14] Cela ci mă înalți pre mine dentru porțile morții,
14. Pentru ca să povestesc toate laudele tale întru porțile fetei Sion. [15] Veseli-ne-vom pre mîntuirea ta.
15. Înfișeră-să limbile întru stricarea carea au făcut. [16] Întru lațul acesta carele au ascuns prinse-să piciorul lor.
16. [17] Cunoaște-să Domnul județul făcînd, întru faptele mîinilor lor să prinse păcătoul.
17. [18] (Cîntare a strigării) Întoarcă-să păcătoșii la iad, toate limbile cēlea ce uită pre Dumnedzău.
18. [19] Căce nu pănă la săvîrșit să va uita săracul, răbdarea mésierilor nu va peri desăvîrșit.
19. [20] Scoală-te, Doamne, nu să întărească omul; judeci-să limbile înaintea ta.
20. [21] Pune, Doamne, tocmitoriu de lēge preste ei, cunoască limbile că oameni sînt.

21. [22] (Strigare) Pentru căce, Doamne, stai de departe, treci cu vederea întru bune vremi întru năcazuri?
22. [23] Cînd să simefăște necredinciosul, așă-șă săracul, prindu-să întru sfaturile carele socotesc.
23. [24] Căce să laudă păcătoul întru poftele sufletului lui, și cela ce face strîmbătate să binecuvinteadză.
24. [25] Întărită pre Domnul păcătoul, după mulțimea urgiei lui nu va cerceta. [26] Nu iaste Dumnedzău înaintea lui.
25. Spurcă-să căile lui întru toată vrēma. [27] Strică-să județele tale de cătră fața lui, a tuturor neprietenilor lui va stăpîni de tot.
26. [28] Pentru căce dzise întru inima lui: «Nu mă voi elăti dentru rudă întru rudă fără de rău».
27. [29] Căruia de blăstăm rostul lui iaste plin, și de amărăciune, și de viclesug, supt limba lui osteneală și durere.
28. [30] Șade întru alej² cu cei avuți întru ascunsuri, ca să ucigă pre cel nevinovat. [31] Ochii lui la cel mēser caută.
29. [32] Aleșuiește³ întru ascuns, ca leul la stîna lui; aleșuiește ca să apuce pre sărac, să apuce pre sărac, dacă-l va trage pre el.
30. [33] Întru lațul lui va smeri pre el, pleca-să-va și va cădea, dacă va stăpîni el pre mēseri.
31. [34] Pentru că au dzis întru inima lui: «Uitat-au Dumnedzău, întors-au fața lui, ca să nu vază desăvîrșit!».
32. [35] Scoală-te, Doamne Dumnezeul meu⁴, înalțe-se mîna ta, nu uita pre cei mēseri ai tăi desăvîrșit!⁵
33. [36] Pentru care lucru au întăritat necredinciosul pre Dumnedzău? Pentru că au dzis întru inima lui: Nu va cerceta!
34. [37] Vezi că tu durere și osteneală socotești, ca să-l dai pre el la mîinile tale. [38] Ție s-au lăsat săracul, săracul tu ai fost ajutor.
35. [39] Zdrobește brațul celui păcătos și rău, cerca-să-va păcatul lui și nu să va afla.

Ms. 4389, f. 270 v

11. [12] Cîntați Domnului celui ce lăcuiește în Sion, spuneți în limbi tocmélele lui.
12. [13] Că și-au adus aminte cela ce cercetează sîngele lor, n-au uitat strigarea celor săraci.
13. [14] Miluiește-mă, Doamne, vezi umilînța mea, de la vrăjmașii miei. [15] Cela ce mă înalți den porțile morții,
14. Ca să spuui toate laudele tale în porțile fētii Sionului. [16] Bucura-ne-vom de mîntuirea ta.
15. Cufundat-au limbile în periciunea carea au făcut. În cursa aceasta carea au ascuns se-au legat³ piciorul lor.
16. [17] Știut iaste Domnul, cela ce face judecările, în faptele mîinilor sale au prins păcătoul.
17. [18] Să se întoarcă păcătoșii în iad, toate limbile care uită pre Dumnezeu.
18. [19] Că cel sărac nu va fi uitat pînă în sfîrșit, răbdarea celor săraci nu va peri pînă în sfîrșit.
19. [20] Scoală-te⁴, Doamne, ca să nu se întărească omul, ca să se judece limbile înaintea ta.
20. [21] Pune, Doamne, tocmitoriu de lēge preste dînșii, să priceapă limbile că sînt oameni.

Cîntecul 10, ca la ovrēi

21. [1] Pentru căci stai dăparte, Doamne, nu bași seamă în scribe în vremile cînd ară fi de treabă?
22. [2] Cînd se trufăște⁵ cel necredincios, cel sărac se așă, prindu-se în sfaturile care gîndesc.
23. [3] Că iaste lăudat cel păcătos în poftele sufletului său, și cela ce năcăjăște bine iaste cuvîntat.
24. [4] Întăritat-au pre Domnul cel păcătos, nu va cerca după mulțimea mînici sale. [5] Nu iaste Dumnezeu înaintea lui.
25. Pîngărescu-se căile lui în toată vrēma, iau-se judecările tale de la fața lui, stăpîni-va pre toți vrăjmașii săi.
26. [6] Că au zis în inima sa: «Nu mă voi muta din neam în neam fără de răutate».
27. [7] A căruia gură iaste plină de blesteme, și de amărăciune și de înșălăciune, supt limba lui osteneală și durere.
28. [8] Șade întru cei vînători cu cei bogăți în ascunzători, ca să ucigă pre cel nevinovat. [9] Ochii lui caută pre cel sărac.
29. Vîna-va întru-ascuns ca un leu în ograda sa; vîna-va să răpească pre cel sărac, să răpească pre cel sărac, deaca-l va trage.
30. [10] În cursa sa-l va umili, pleca-se-va și va cădea, deaca va stăpîni el pre săraci.
31. [11] Că zise în inima sa: «Uitat-au Dumnezeu, întors-au fața sa, să nu vază pînă în sfîrșit!».
32. [12] Scoală⁶, Doamne Dumnezeul meu, să se înalțe mîna ta, nu uita pre cei săraci (ai tăi pînă în sfîrșit!)
33. [13] Pentru care au mîniat cel necredincios pre Dumnezeu? Că au zis în inima lui: Nu va cerceta!
34. [14] Vezi, că tu cauți⁷ durerea și urgiia, ca să fie dat în mîinile tale. Ție iaste lăsat cel sărac, celui sărac de părinți tu-i fii ajutor.
35. [15] Sfărimă brațul celui păcătos și celui hiclean, cerca-se-va păcatul lui și nu se va afla.

Versiunea modernă

11. Cîntați Domnului, celui ce locuiește în Sion, povestiți neamurilor faptele lui minunate.
12. Că el, cel ce răzbună sîngele lor, și-a adus aminte; strigătul nenorociților nu l-a uitat.
13. Miluiește-mă, Doamne, vezi cum vrăjmașii mei mă umilesc, tu cel ce mă înalți din porțile morții
14. La porțile fiicei Sionului; voi vesti mîntuirea ta și mă voi bucura.
15. Au căzut păgînii în groapa pe care au făcut-o. Iar capcana tînuită le-a prins piciorul.
16. Judecata Domnului se cunoaște. Păcătoul e dovedit după faptele mîinilor lui.
17. Să se întoarcă păcătoșii în iad; toți acești care l-au uitat pe Dumnezeu.
18. Săracul nu va fi uitat pînă la sfîrșit, speranța nenorociților va dăinui.
19. Scoale-te, Doamne, că omul s-a întăritat. În fața ta să fie judecați păgînii!
20. Pune, Doamne, legiuitor peste ei ca să cunoască păgînii că oameni sînt.

21. Pentru ce, Doamne, ești atît de departe? De ce te-ai ascuns în vremuri de răstăriște?
22. Cînd se mîndrește necredinciosul, cel sărac suferă, se încurcă în cele ce le-a gîndit.
23. Se laude păcătoul cu poftele sufletului lui, răufăcătorul se binecuvintează pe sine.
24. Păcătoul a supărat pe Domnul și mînia Domnului a crescut. El nu-l caută pe Dumnezeu; Pentru el nu este Dumnezeu.
25. Căile lui sînt spurcate în toată vrēma; În fața lui, judecările tale sînt prea înalte. Peste toți vrăjmașii el se vede stăpîn.
26. Și spune în inima lui: nu mă voi clinti din neam în neam. Rău nu-mi va fi.
27. Gura lui e plină de blesteme, de amărăciune și de viclesug; sub limba lui, pierzanie și nenoroc.
28. Stă la pîndă ca să ucidă pe cel nevinovat. Ochii lui caută pe cel sărac.
29. Stă la pîndă ca leul din culcușul său; vrea să-l prindă pe sărac, îl urmărește să-l atragă.
30. Prins în laț, îl va umili. Cînd va stăpîni pe cei săraci, se va pleca și va cădea.
31. Și zice în inima lui: «Dumnezeu a uitat, și-a întors fața ca să nu vadă pînă la sfîrșit!».
32. Scoală-te, Doamne Dumnezeul meu! Mîna ta înalță-o! Nu uita pe cei nenorociți!
33. Necredinciosul a mîniat pe Dumnezeu, cînd a zis în inima lui: Domnul nu vrea să știe.
34. Dar tu, privești la necazuri și la durere, ca să le iei în mîinile tale; în tine se încrede săracul, orfanului i-ai fost totdeauna ajutor.
35. Zdrobește brațul păcătosului și al răufăcătorului.

Мъ нѣсева афаа. Дмнхл ꙗпрѣатъ ѣвѣкѣ, шн
 ꙗвѣхлѣ вѣкхлѣхн, пернцн анмѣн днн пѣмжпѣ
 ма лхн. Пѣхта спрѣчнлѣр аскхлѣтѣпѣн дмнѣ ла
 гѣпнрѣ нннмѣлѣр лѣ, лхсѣ амннѣте оуѣвѣла пѣ
 мѣ жхлѣнѣ спрѣкхлѣн шн смѣрнѣхлѣн, пѣнѣрѣ ка
 стѣнхлѣн аѣасѣгѣ ꙗкѣ аѣстѣмѣрн Ѡмхл ꙗре
 пѣмжнѣтѣ.

Да стѣжршнпѣ ꙗлмѣ лхн аѣдѣ ꙗ
 ре дмнхл нѣдѣжхлѣскѣ нхлѣмѣ грѣн сѣфлѣв
 пѣхлѣн мѣхл, мхлѣтѣ прѣн мхлнцн ка
 сѣврѣсѣеꙗ. Кѣчѣ ꙗпѣтѣ пѣкѣтѣшн
 лх ꙗпннѣсѣ аркхлѣ, гѣпнрѣ стѣрѣцн ꙗпѣ
 стѣ, кѣстѣпѣтѣ ꙗпѣрѣ чѣцѣ прѣ чѣн дн
 репнцн ла нннмѣтѣ. Кѣчн карѣе пѣ ан ꙗпѣрн
 ѣн лѣх сѣрпѣтѣ, шн днрѣпѣтѣхл чѣхл фѣкхлѣ ꙗ
 дмнхл ꙗвѣсѣрѣсѣа чѣф сѣпнѣтѣ лѣхн, дмхл ꙗѣрѣн
 сѣлѣхлѣ лхн. Ѡкнн лхн ла чѣл стѣрѣнцн прн
 вѣскѣ ꙗвѣнѣлѣ лхн чѣрѣтѣтѣꙗ прѣ фннѣ сѣамѣнн
 сѣлѣ. Дмнхл чѣрѣтѣтѣꙗ прѣ чѣл днрѣпѣтѣ, шн
 прѣ чѣл некѣрѣдннѣсѣ, ꙗрѣ чѣл чѣ нѣтѣщѣ стѣрѣжн
 стѣпѣлѣтѣ оуѣрѣщѣ сѣфлѣтѣхл лхн. Пѣлѣва прѣ
 стѣ чѣн пѣкѣтѣшн лѣцхлн, фѣкѣ шн ꙗрѣтѣ пхѣтѣ
 стѣ, шн лхл дѣ кнѣсѣрѣ пѣрѣтѣ пѣхлѣрѣ лѣрѣ.
 Кѣчн днрѣпѣтѣ ѣ дмнхлѣ, шн днрѣпѣтѣцн лх нѣсѣ
 ꙗднрѣпѣтѣрн лѣсѣтѣꙗтѣ фѣацѣ лхн. Слаа.
 Да стѣжршнпѣ пѣнѣрѣ а сѣпнѣтѣ, ꙗлмхлѣ
 лхн аѣдѣ.

Дмнхл ꙗвѣсѣрѣсѣа чѣф сѣпнѣтѣ лѣхн, дмхл ꙗѣрѣн
 сѣлѣхлѣ лхн. Ѡкнн лхн ла чѣл стѣрѣнцн прн
 вѣскѣ ꙗвѣнѣлѣ лхн чѣрѣтѣтѣꙗ прѣ фннѣ сѣамѣнн
 сѣлѣ. Дмнхл чѣрѣтѣтѣꙗ прѣ чѣл днрѣпѣтѣ, шн
 прѣ чѣл некѣрѣдннѣсѣ, ꙗрѣ чѣл чѣ нѣтѣщѣ стѣрѣжн
 стѣпѣлѣтѣ оуѣрѣщѣ сѣфлѣтѣхл лхн. Пѣлѣва прѣ
 стѣ чѣн пѣкѣтѣшн лѣцхлн, фѣкѣ шн ꙗрѣтѣ пхѣтѣ
 стѣ, шн лхл дѣ кнѣсѣрѣ пѣрѣтѣ пѣхлѣрѣ лѣрѣ.
 Кѣчн днрѣпѣтѣ ѣ дмнхлѣ, шн днрѣпѣтѣцн лх нѣсѣ
 ꙗднрѣпѣтѣрн лѣсѣтѣꙗтѣ фѣацѣ лхн. Слаа.
 Да стѣжршнпѣ пѣнѣрѣ а сѣпнѣтѣ, ꙗлмхлѣ
 лхн аѣдѣ.

Дмнхл ꙗвѣсѣрѣсѣа чѣф сѣпнѣтѣ лѣхн, дмхл ꙗѣрѣн
 сѣлѣхлѣ лхн. Ѡкнн лхн ла чѣл стѣрѣнцн прн
 вѣскѣ ꙗвѣнѣлѣ лхн чѣрѣтѣтѣꙗ прѣ фннѣ сѣамѣнн
 сѣлѣ. Дмнхл чѣрѣтѣтѣꙗ прѣ чѣл днрѣпѣтѣ, шн
 прѣ чѣл некѣрѣдннѣсѣ, ꙗрѣ чѣл чѣ нѣтѣщѣ стѣрѣжн
 стѣпѣлѣтѣ оуѣрѣщѣ сѣфлѣтѣхл лхн. Пѣлѣва прѣ
 стѣ чѣн пѣкѣтѣшн лѣцхлн, фѣкѣ шн ꙗрѣтѣ пхѣтѣ
 стѣ, шн лхл дѣ кнѣсѣрѣ пѣрѣтѣ пѣхлѣрѣ лѣрѣ.
 Кѣчн днрѣпѣтѣ ѣ дмнхлѣ, шн днрѣпѣтѣцн лх нѣсѣ
 ꙗднрѣпѣтѣрн лѣсѣтѣꙗтѣ фѣацѣ лхн. Слаа.
 Да стѣжршнпѣ пѣнѣрѣ а сѣпнѣтѣ, ꙗлмхлѣ
 лхн аѣдѣ.

Biblia 1688, pag. 385, col. 1

- 36. [40] Domnul împărat e în veac, și în veacul veacului, perîți limbi den pămîntul lui.
- 37. [41] Pohta săracilor ascultat-ai, Doamne, la găirea inimilor lor luo aminte urêchea ta.
- 38. [42] Judecă săracului și smeritului, pentru ca să nu mai adaogă încă a să mări omul pre pămînt.

La săvîrșit, psalmul lui David. 10

- 1. Pre Domnul nădejduesc, cum va grăi sufletului meu: «Mută-te pren munți ca o vrabie?»
- 2. Căce iată păcătoșii au întins arcu, gătiră săgeți în tulbă, ca să săgețe întru ceață pre cei direpți la inimă.
- 3. Căci carele tu ai întărit, ei le-au surpat; și direptul ce-au făcut?
- 4. Domnul în besêreca cea sfîntă a lui, Domnul în ceru scaunul lui. [5] Ochiu lui la cel sărac privesc, gênele lui cercetează pre fiii oamenilor.
- 5. [6] Domnul cercetează pre cel dirept, și pre cel necredincios, iară cel ce iubêște strîmbătatea urăște sufletul lui.
- 6. [7] Ploa-va preste cei păcătoși lafuri, foc și iarbă pucioasă, și duh de vivor partea pâharului lor.
- 7. [8] Căci dirept e Domnul și direptăți au iubit, îndireptări au văzut fața lui. Slava.

La săvîrșit, pentru a opta. Psalmul lui David. 11

- 1. Mîntuiește-mă, Doamne, căci au lipsit cel curat, căci s-au îmпуinat adevărurile de cătră fiii oamenilor.
- 2. În deșărt au grăit fieștecărele cătră aproapele său, buze viclêne la inimă, și în inimă au grăit rêle.
- 3. Piarză de tot Domnul toate buzele cêle viclêne și limbă grăitoare mare.
- 4. Pre cei ce au zis: «Limba noastră vom mări, buzele noastre lîngă noi sînt; cine iaste noao Domnul?».
- 5. Pentru necazul săracilor și suspinul mēserilor, acum mă voiu scula, zice Domnul. [6] Pune-voiu întru mîntuire, mă voiu îndrăzni întru el.
- 6. [7] Cuvintele Domnului cuvinte curate, argint cu foc lămurit, ispitit pămîntului, curățit de 7 ori.
- 7. [8] Tu, Doamne, să ne păzești pre noi și să ne cruți pre noi de cătră neamul acesta și în veac.
- 8. Împrejur necredincioșii îmbă; după înălțimea ta ai înmulțit fiii oamenilor.

La săvîrșit, psalmul lui David. 12

- 1. Pînă cînd, Doamne, mă vei uita desăvîrșit? Pînă cînd întorci fața ta de cătră mine?
- 2. Pînă cînd voiu pune sfaturi întru sufletul meu, durori în inima mea, zioa și noaptea?
- 3. Pînă cînd se va înălța vrăjmașul meu asupra mea?
- 4. Caută, ascultă-mă, Doamne Dumnezăul meu. [4] Luminează ochii miei, ca nu cîndai să adorm de moarte,
- 5. Ca nu cîndai să zică vrăjmașul meu: «Întăriiu-mă cătră dînșul». [5] Cei ce mă necăjesc bucura-se-vor de mă voiu clăti.
- 6. Și eu pre mila ta nădejduii. [6] Bucura-se-va inima/ mea pre

Ms. 45, f. 225^r-225^v

36. [40] Domnul împărat întru vac și întru vacul vacului, periți limbi dentru pământul lui.

37. [41] Pofta mēserilor ascultat-ai, Doamne, la gățirea inemei lor luă aminte urēchea ta.

38. [42] Judecă săracului și smērenului, pentru ca să nu mai adaogă încă a să mări omul pre pământ.

La săvîrșit, psalmu a lui David. 10//

1. Pre Domnul nădăjduiesc, cum va grăi sufletului meu: «Mută-te pre munți ca o vrăbie?»

2. Căce iață păcătoșii au întins arcul, gățiră săgeți la turbă, ca să săgēte întru ceață pre cei drepti la inimă.

3. Căce carele tu ai întărit, ei le-au surpat; și dreptul ce-au făcut?

4. Domnul întru bisēreca cea sfintă a lui, Domnul în cer scaunul lui. [5] Ochii lui la cel nēser privesc, gēnele lui cercetează pre fiii oamenilor.

5. [6] Domnul cercetează pre cel drept, și pre cel necredincios, iară cela ce iubēște strîmbătatea urăște sufletul lui.

6. [7] Ploa-va preste cei păcătoși lațuri, foc și iarbă pucioasă, și duh cu vihor¹ partea păharului lor.

7. [8] Căce dreptu-i Domnul și dreptăți au iubit, îndreptări au văzut fața lui. Slava.

**La săvîrșit, pentru a opta.
Psalmu lui David. 11**

1. Mîntuiește-mă, Doamne, căce au lipsit curatul, împușinatu-s-au adevērele de cătră fiii oamenilor.

2. Întru dășert au grăit fieștecarele cătră aproapele său, budze viclene întru inimă, și întru inimă au grăit rēle.

3. Piarză de tot Domnul toate budzele cēle viclene și limbă grăitoare mare.

4. Pre ceia ce au dzis: «Limba noastră vom mări, buzele noastre lîngă noi sînt; cine noao Domnul iaste?»

5. Pentru năcazul săracilor și suspinul mēserilor, acum mă voi scula, dzice Domnul. [6] Pune-voi întru mîntuire, mă voi îndrăznici întru el.

6. [7] Cuvintele Domnului cuvinte curate, argint cu foc lămurit, ispitit pământului, curățit de 7 ori.

7. [8] Tu, Doamne, să ne cruți pre noi și să ne păzești pre noi de cătră neamul acesta și întru vac.

8. [9] Împregiur necredincioșii îmblă; după înălțimea ta ai înmulțit fiii oamenilor.

La săvîrșit, psalmu lui David. 12

1. Până cînd, Doamne, mă vei uita până în săvîrșit? Până cînd voi pune sfaturi întru sufletul meu. Până cînd întorci fața ta de cătră mine?

2. Durori întru inima mea, dzua și noaptea?

3. Până cînd să va înălța neprietenul meu pre mine?

4. Caută și ascultă-mă, Domnul Dumnedzăul meu. [4] Luminează ochii miei, ca nu cîndai să adorm de moarte,

5. Ca nu cîndai să dzică neprietenul meu: «Întăriu-mă cătră îns». [5] Ceia ci mă năcăjesc bucura-să-vor, de mă voi clăti.

6. Și eu pre mila ta nădăjdii. [6] Bucura-să-va inima mea pre mîntuirea ta; cînta-voi Dom-

Ms. 4389, f. 270^v-271^r

36. [16] Domnul împărat în veac și în veacul veacului, periți limbilor den pământul⁸ lui.

37. [17] Pofta celor săraci o ai ascultat, Doamne, urēchiia ta au luat aminte spre gățirea inimii lor.

38. [18] Judică pre cel sărac de părinți și pre cel smerit, ca să nu mai adaogă de-acii a se mai mări omul pre pământ.

[1] În sfișrit, cîntecul lui David. 10

1. [2] Pre Domnul m-am nădăjduit, cum veți zice sufletului meu: «Mută-te de lăcuiește în munți ca vrăbia?»

2. [3] Că iață că cei păcătoși au întins arcul, gătit-a-u săgeți în turbă, ca să săgēte în negură pre cei drepti cu inima.

3. [4] Că cēla ce le-ai săvîrșit tu, iară ei le-au surpat; dară cel drept ce au făcut?

4. [5] Domnul în casa sa cea sfintă, Domnul în cer scaunul lui. Ochii lui caută spre cel sărac, gēnele lui ispitesc pre feciorii oamenilor.

5. [6] Domnul ispitēște² pre cel drept, și pre cel necredincios, iară cela ce iubēște nedireptatea urăște sufletul său.

6. [7] Ploaia-va pre cei păcătoși, cursă foc, și piatră pucioasă, și duh cu vihor partea păharului lor.

7. [8] Că drept (iaste) Domnul și dreptatea au iubit, îndreptări au văzut fața lui. Slava.

**[1] La sfișrit, pentru a opta.
Cîntecul lui David. 11**

1. [2] Mîntuiește-mă, Doamne, că au lipsit cel cuvios, că se-au împușinat adevērișile de la feciorii omenești.

2. [3] Fieștecare au grăit cătră vecinul său cēle dășarte, buze înșălătoare în inimă, și în inimă au grăit cēle rēle.

3. [4] Piēde-va Domnul toate buzele cēle iclene și limba cea ce gră// iēște mare.

4. [5] Ceia ce au zis: «Mări-vom limba noastră, buzele noastre sînt la noi; cine iaste noaoă Domn?»

5. [6] Pentru patima săracilor și pentru suspinarea streinilor¹, acuma mă voi scula, grăiește Domnul. Pune-mă-voiu întru mîntuire, neindoindu-mă de dînsul.

6. [7] Cuvintele Domnului cuvinte curate, argint ars, ispitit pământului, curățit de șapte ori.

7. [8] Tu, Doamne, să ne păzești și să ne ferēști de acest neam și în veac.

8. [9] Cei necredincioși umblă împrejur; înmulțit-ai fiii omenești după înălțimea ta.

În sfișrit, cîntecu lui David. 12

1. Pînă cînd, Doamne, mă vei uita pînă în sfișrit? Pînă cînd întorci fața ta de la mine?

2. Pînă cînd voi pune sfaturi în sufletul meu, durere în inima mea, zioa și noaptea?

3. Pînă cînd se va înălța vrăjmașul meu asupra mea?

4. Caută (și) mă ascultă, Doamne Dumnezeul meu. Luminează ochii miei, ca să nu adorm cîndvași în moarte,

5. Să nu zică cîndvași vrăjmașul meu: «Întăritu-m-ai asupra lui». Ceia ce mă năcăjesc se vor bucura de mă voi clăti.

6. Iară eu m-am nădăjduit pre mila ta; bucura-se-va inima mea de mîntuirea ta; cînta-voi

Versiunea modernă

36. Împărăți-va Domnul în veac și în veac! Pieriți neamuri din pământul lui.

37. Dorința săracilor ai ascultat-o, Doamne, urechea ta a luat aminte la nevoile lor.

38. Pe orfani și pe cei prigoniți judecă-i cu dreptate, ca să nu crească mărirea omului pe pământ.

Psalmul 10. Al lui David

1. Domnul este nădejdea mea, cum de-mi veți spune: «Mută-ți cuibul în munți, păsărică?»

2. Iață necredincioșii au încordat arcul, au pregătit săgeți în tolbă, ca să sfiștece în întuneric inimile drepte.

3. Și au surpat ceea ce ai așezat, dar ce mai puteau face credincioșii?

4. Scaunul Domnului este în biserica sfințeniei sale. El privește spre cei săraci, sub gene cercetează pe fiii lui Adam.

5. Domnul caută pe cel drept și pe cel necredincios. Pe cel ce iubēște silnicia, îl urăște.

6. Va ploaia peste păcătoși foc, lațuri și pucioasă; un vînt de flăcări le va turbura paharul.

7. Domnul e drept și iubēște dreptatea; cei drepti vor putea privi fața sa.

Psalmul 11. Al lui David

1. Mîntuiește-mă, Doamne, că lipsesc cei cuvios și numărul celor ce cunosc adevărul s-a împușinat.

2. Toți spun minciuni, unul pe altul, cu buze viclene vorbesc îndoite.

3. Să piardă Domnul toate aceste buze viclene, limba cea plină de mîndrie să tacă.

4. Că au zis ei: «Tăria noastră este limba, cu ea ne vom mîndri, căci avem buzele noastre. Cine ne mai poate fi stăpîn?»

5. Zice Domnul: mă voi scula pentru necazul săracilor și suspinarea celor nenorociți. Le voi aduce mîntuirea celor ce o doresc.

6. Cuvintele Domnului sînt cuvinte curate, argint lămurit în foc, curățat de pământ, de șapte ori curățat.

7. Tu, Doamne, ne vei păzi și ne vei feri de neamul acesta mincinos.

8. Necredincioșii umblă împrejur, dar tu, din înălțimea ta, ocrotești pe fiii oamenilor.

Psalmul 12. Al lui David

1. Pînă cînd, Doamne, mă vei uita? Pînă la sfișrit? Pînă cînd vei întoarce fața ta de la mine?

2. Pînă cînd voi pune răzmeriță în sufletul meu, în inima mea durere, zioa și noaptea?

3. Pînă cînd mă va stăpîni vrăjmașul?

4. Caută, Doamne Dumnezeul meu, ascultă-mă, luminează ochii mei ca să nu adorm în somnul morții.

5. Să nu spună vrăjmașul: «Pe acesta l-am terminat». Asupritorii mei se vor bucura de căderea mea.

6. Din dragoste pentru tine mărturisesc și inima mea va cînta bucuria mîntuirii mele. Voi cînta

мѣ пре мжнѣхъ тѣа, кжнѣакоу дмнхлхн чѣ
лхн те ах фѣкхѣтѣ ене мѣе, шн бон кжнѣахѣме
лхн дмнхлхн чѣлхн хнааѣтѣ.

Ластѣвѣршн ѡлѣмхлхл лхн дѣаѣ. ГІ.
не чѣл фѣрѣмнѣтѣ хѣтрѣ иннма лхн
нх лѣте дмнхѣхъ. Стрнкарѣе шн
стѣурѣрѣ хѣтрѣ мѣшѣхѣннхн нх лѣте
фѣкхѣрѣ вхнѣтѣте нх лѣте пѣнѣ х
трѣ оуѣхлхъ. Дмнхлхл ден чѣрѣ стѣ
плекѣтѣ прѣсте фнѣн сѣамѣннаѣрѣ кастѣаѣрѣ де л
сте прнчѣпѣнѣаѣ сѣх чѣрѣтѣжнѣаѣ прѣ дмнхѣхъ.
Тоѣн сѣх аѣтѣхѣтѣ сѣаѣтѣ сѣх неѣрѣвѣннѣ нх
лѣте фѣкхѣрѣ вхнѣтѣте, нх лѣте пѣнѣ а
оуѣе. Нхкорѣ кхноаѣе тоѣн чѣн те фѣлѣ фѣ
рѣ де лѣѣтѣ, чѣн те мѣнжнѣ прѣ норѣдхлхл мѣѣхъ,
кхмжнѣаѣ де пѣнне. Прѣ дмнхлхл нхлѣаѣ не
мѣтѣ, аѣкѣс сѣх хѣфрнкошѣтѣ нх фрнѣтѣ, оуѣде
нх ѣра фрнѣтѣ. Кѣѣте дмнхлхл хѣрѣхѣтѣ днрѣѣ
тѣ, сѣаѣтѣ сѣрѣаѣкхлхл лѣаѣн рхшннѣтѣ нѣѣѣ
дмнхлхл неѣрѣѣѣ лхн лѣте. Чѣне каѣа де
ѣсѣнѣ мжнѣхѣрѣ лхн ѣеранѣаѣ х кжнѣаѣ ка хѣаѣрѣ
те дмнхлхл роѣнѣтѣ норѣдхлхл стѣхъ, вхнхѣрѣсѣа
ѣаѣкоѣ, шн стѣка ѣссѣн ѣеранѣаѣ. Сѣаѣ.

Ластѣвѣршнѣ ѡлѣмхлхл лхн дѣаѣ. ГІ.
мне чине ва немнрнчн хѣтрѣ стѣаѣшлхл
тѣхъ, сѣх чине ва стѣаѣшлхл хмхнѣтѣаѣ
чѣл сѣнѣтѣаѣ тѣхъ х Мѣрѣжнѣаѣ фѣ
рѣ прнхѣнѣтѣ шн фѣкхѣрѣаѣ днрѣѣтѣте.
Грнѣнѣаѣ дѣѣѣтѣ х иннма лхн, кѣрѣаѣ
наѣ енѣаѣннѣтѣ ханнѣаѣ лхн. Шн наѣ фѣкхѣ
вѣчннхлхлхн лхн рѣхъ, шн сѣкарѣ наѣ аѣаѣтѣ прѣ
чѣн деаѣрѣаѣе ан лхн. Дефѣннѣѣсе хнаннѣтѣ
лхн чѣл те енѣаѣнѣѣѣ, нѣрѣ прѣ чѣн чѣстѣ тѣмѣ де
дмнхлхл ѣаѣлѣѣн. Чѣла те жѣрѣ аѣрѣаѣѣаѣн
лхн, шн нх дефѣаннѣтѣ, аѣрѣннѣтѣхлхл наѣ хѣтѣ
прѣ кѣмѣтѣтѣ, шн дѣрѣхѣн пѣнѣтрѣ чѣн неѣннѣаѣн
наѣ аѣаѣтѣ. Чѣла те фѣаѣе аѣѣѣтѣ нхѣѣѣа
кѣлѣтн хѣѣѣѣ.

Стрнѣаѣре прѣ стѣаѣпхлхл лхн дѣаѣ. ГІ.
пѣѣѣѣѣѣѣѣ дмнѣ кѣѣѣе прѣтѣнне амѣ не
деѣжѣхнѣтѣ, хнѣсам дмнхлхлхн, дмнхлхл
мѣѣхъ ѣѣн тѣхъ, кѣѣѣе вхнѣтѣтѣѣнѣаѣ мѣѣе
нхѣн прѣѣѣѣѣѣѣ. Сѣрнѣнаѣрѣ чѣлѣѣрѣ
ден пѣаѣжнѣтѣхлхл лхн сѣх мннхлхлѣаѣ до
нхлхл, пѣаѣѣе ѣонаѣ лхн хѣтрѣ джнѣшн
хмхлхнѣтѣхлхл сѣѣѣнѣннѣаѣ аѣѣѣрѣ, хѣѣтѣ аѣѣѣ
стѣѣ аѣ сѣрѣхнѣтѣ. Нхѣон аѣхлхл аѣхнѣѣрнѣаѣ
аѣѣѣрѣ ден сѣнѣѣннѣ, ннѣѣѣе ѣоѣ пѣмѣннѣ нхѣаѣе аѣѣѣ
прѣн ѣѣѣѣе мѣѣаѣ. Дмнхлхл пѣрѣтѣ мнѣѣѣ
ннѣнѣ мѣѣаѣ, шн пѣхѣрѣхлхл мѣѣхъ, тѣ ѣѣн чѣла
те аѣѣѣѣн моѣеннѣрѣ мѣѣ мѣе. Фѣѣннѣ аѣ ка
хѣтѣ прѣѣѣѣѣѣѣ мннѣ хѣтрѣ чѣн мѣан тѣрн, пѣн
трѣ кѣмоѣеннѣрѣ мѣѣ мѣан тѣрѣ лѣѣте мѣе
ѣнне кѣѣѣнѣтѣѣѣон прѣ дмнхлхл чѣла чѣмѣаѣ хѣѣѣѣѣ
ѣнѣтѣ прѣ мннѣ, шн хѣкѣ шн пѣнѣ хнѣѣаѣѣѣ мѣ
чѣрѣтѣтѣ, мѣѣѣѣн мѣѣн. Вѣрѣѣѣ прѣ дмнхлхл
хнаннѣтѣ мѣѣ пѣхѣрѣ кѣ ден днрѣѣѣтѣ мѣѣ лѣѣте,
пѣнѣтрѣ ка стѣхлхлѣтѣ каннѣѣѣѣѣ. Пѣнѣтрѣ а
чѣѣа ѣссѣнѣѣѣ иннма мѣѣ, шн стѣ вхнхѣрѣ аѣнѣѣа
мѣѣ

Biblia 1688, pag. 385, col. II

mintuirea ta; cînta-voiu Domnului, celui ce au făcut bine mie, și
voiu cînta numelui Domnului celui înalt.

La săvîrșit, psalmul a lui David. 13

- 1. Zise cel fără minte întru inima lui: Nu iaste Dumnezău. [2] Stricară-se și să urîră întru meșteșugiri. Nu iaste făcînd bunătate, nu iaste pînă întru unul.
- 2. [3] Domnul den ceriu să plecă preste fiii oamenilor, ca să vază de iaste pricepînd sau cercetînd pre Dumnezeu.
- 3. [4] Toți s-au abătut, odată s-au netrebuit; nu iaste făcînd bunătate, nu iaste pînă la un.
- 4. [5] Nu vor cunoaște toți cei ce fac fărădelegea, cei ce mîncă pre norodul meu cu mîncare de pîine. [6] Pre Domnul nu l-au chemat.
- 5. Acolo s-au înfricoșat cu frică, unde nu era frică, [7] Căce Domnul în rudă direaptă.
- 6. Sfatul săracului l-ați rușinat, căce Domnul nedějdea lui iaste. [8] Cine va da den Sion mîntuirea lui Israil?
- 7. [8] Cînd va întoarce Domnul robimea norodului său, bucura-se-va Iacov și să va veseli Israil. Slava.

La săvîrșit, psalmul lui David. 14

- 1. Doamne, cine va nemernici întru sălașul tău, sau cine va sălășlui în muntele cel svînt al tău?
- 2. Mergînd fără prihană și făcînd dreptate. [3] Grăind adevăr în inima lui,
- 3. Carele n-au violenit în limba lui, [4] Și n-au făcut vecinului lui rău, și ocară n-au luat pre cei de aproape al lui.
- 4. [5] Defăimă-se înaintea lui cel ce violențește, iară pre cei ce să tem de Domnul va slăvi. [6] Cela ce jură aproapei lui, și nu defăimă,
- 5. Argintul lui n-au dat pre camătă, și daruri pentru cei nevino-vași n-au luat. [7] Cela ce face acéstea nu să va clăti în veac.

Scrisoare pre stîlpu, a lui David. 15

- 1. Păzêște-mă, Doamne, căce pre tine am nedejduit.
- 2. Zis-am Domnului: «Domnul meu ești tu, căce bunătățile mele nu-ți trebuiescu».
- 3. [2] Sfinților celor den pămîntul lui s-au minunat Domnul, toate voile lui întru dînșii.
- 4. [3] Înmulțitu-s-au slăbăciunile lor, după acéstea au sîrguit. [4] Nu voiu aduna adunările lor den sîngiuri, nice voiu pomeni numele lor pren buzele mele.
- 5. Domnul partea moștenirii mele și păharului meu. Tu ești cela ce așezi moștenirea mea mie.
- 6. Funi au căzut preste mine întru cei mai tari, pentru că moștenirea mea mai tare iaste mie.
- 7. Binecuvînta-voiu pre Domnul, cela ce m-au înțelepțit pre mine, și încă și pînă în noapte m-au certat mușchii miei.
- 8. Vedeam pre Domnul înaintea mea pururea, căce den direapta mea iaste, pentru ca să nu mă clintesc.
- 9. Pentru acéa veseli-să inima mea, și să bucură limba mea, și încă și trupul meu să va sălășlui pre nedějde.

Ms. 45, f. 225 v-226 r

nului, celuia ce au făcut bine mie, și voi cînta numelui Domnului celui înalt.

La săvîrșit, psalmu a lui David. 13

1. Zise cel fără minte întru inima lui: Nu iaste Dumnezău. [2] Stricară-să și să urîră întru tocmêle. Nu iaste făcînd bunătate, nu iaste pînă într-unul.

2. [3] Domnul dentru cer să plecă preste fiii oamenilor, ca să vază dă iaste pricepînd sau cercetînd pre Dumnezău.

3. [4] Toți s-au abătut, odată s-au ticăit; nu iaste făcînd bunătate, nu iaste pînă într-unul.

4. [5] Nu vor cunoaște toți ceia ce făcea fără-delege, ceia ce mîncă pre nărodul meu cu mîncare de pîine. [6] Pre Domnul nu l-au chemat.

5. Acolo s-au amețit cu frică, căria nu era frică, [7] Căce Domnul întru ruda dreaptă.

6. [7] Sfatul săracului l-ași rușinat, căce Domnul nădejdea lui iaste. [8] Cine va da dentru Sion mîntuirea lui Israil?

7. [8] Cînd au întors Domnul robimea nărodului lui, bucura-să-va Iacov și să va veseli Israil. Slava.

La săvîrșit, psalmu a lui David. 14

1. Doamne, cine va nemernici întru sălașul tău, sau cine va sălășlui întru muntele cel sfînt al tău?

2. Mergînd fără prihană și făcînd dreptate. [3] Grăind adevăr întru inima lui,

3. Carele n-au viclenit întru limba lui, [4] Și n-au făcut vecinului lui rău, și ocară n-au luat pre cei aproape lui.

4. [5] Dăfăimă¹-să înaintea lui cela ce viclenește, iară pre ceia ci să tem de Domnul va slăvi. [6] Cela ce jură aproapei lui, și nu dăfăimă,

5. Argintul lui n-au dat pre camătă, și daruri pentru cei nevinovați n-au luat. [7] Cela ce face aceștea nu să va clăti întru vac.

Scrisoare pre stîlpu, lui David. 15

1. Cruță-mă, Doamne, căce pre tine am nădăjduit.

2. Dzis-am Domnului: «Domnul meu ești tu, căce de bunătățile mele n-ai treabă».

3. [2] Sfinților celora den pămîntul lui au minunat Domnul¹, toate voile lui întru înșii.

4. [3] Înmulți-să-vor slăbiciunile lor, după aceasta au sîrguit. [4] Nu voi aduna adunările lor dentru sîngiuri, nice voi pomeni numelor lor pren buzele mele.

5. Domnul parte moștenirei mele și păharului meu. Tu ești cela ce așezi moștenirea mea mie.

6. Funi au căzut preste mine întru cei mai tari, pentru că moștenirea mea mai tare iaste mie.

7. Binecuvînta-voi pre Domnul// cela ce m-au înțelepțit pre mine, și încă pînă în noapte m-au certat mușchii mici.

8. Vedeam pre Domnul înaintea mea pururea², căce den dreapta mea iaste, pentru ca să nu mă clintesc.

9. Pentru aceia veseli-să inima mea, și să bucură³ limba mea, și încă și trupul meu să va sălășlui pre nădejde.

Ms. 4389, f. 271 r

Domnului, celui ce au făcut mie bine, și cînt numele lui, Domnului celui înalt.

În sfîrșit, cîntecul lui David. 13

1. Zise cela fără de minte în inima sa: Nu iaste Dumnezeu. Stricatu-se-au și se-au urît întru tocmêle. Nu iaste cine să facă bunătate, nu iaste pînă la unul.

2. Plecatu-se-au Domnul den ceriu spre fiii omenești, să vază de va fi cine să priceapă sau să cerceteze pre Dumnezeu.

3. Toți dempreună se-au dat în laturi de n-au fost nici de o treabă; nu iaste cine să facă bine, nu iaste pînă într-unul.

4. Dară au nu vor cunoaște toți ceia ce fac fără-deleguire, ceia ce mîncă pre oamenii miei în loc de pîine. [5] Pre Domnul nu l-au chemat.

5. Acolo se temură de frică, unde nu era frică, [6] Că Domnul (iaste) în neamul celor direpți.

6. Sfatul săracului l-ași rușinat, că iaste Domnul nădejdea lui. [7] Cine va da den Sion mîntuirea lui Israil?

7. Cînd va întoarce Domnul robii oamenilor săi, se va bucura Iacov și se va veseli Israil. Slava.

În sfîrșit, cîntecul lui David. 14

1. Doamne, cine lăcuiește în sălașul tău, sau cine va sălășlui în muntele tău cel sfînt?

2. Cela ce umblă fără de vină și cela ce face dreptate¹. [3] Cela ce grăiește adevărînță în inima sa,

3. Carele n-au înșălat cu limba, și n-au făcut rău vecinului său, și n-au luat împruțaciuni asupra vecinilor săi.

4. Urgisit iaste înaintea lui cela ce hicleneste, iară pre ceia ce se tem de Domnul îi slăvește. [5] Cela ce se-au jurat vecinului său, și nu se-au lepădat,

5. Argintul său nu l-au dat în camătă, și plată² spre cei nevinovați n-au luat. Cela ce face acēștea nu se va clăti în veac.

Scrisoarea pre stîlpu, a lui David. 15

1. Fereste-mă, Doamne, că pre tine m-am nădăjduit.

2. Ziș Domnului: «Tu ești Domnul meu, că bunătățile mele nu-ți sînt nici de o treabă».

3. Sfinților carii sînt pre pămîntul lui, minunat-au Domnul, toate vrerile sale într-înșii.

4. Înmulțitu-se-au slăbiciunile lor, după acēștea au grăit. Nu voi aduna adunările lor den sînge, nici voi pomeni numele lor cu buzēle mele.

5. Domnul partea moștenirii mele și a păharului meu. Tu ești cela ce tocmești mie moșia mea.

6. Căzut-au mie funile întru cei mai tari ai miei, că moșia mea iaste biruința mea.

7. Bine voi cuvînta pre Domnul, cela ce m-au înțelepțit, și încă și pînă în noapte m-au învățat droburile mele.

8. Văzut-am pe Domnul înaintea mea pururea, că iaste de-a dreapta mea, ca să nu mă clătească.

9. Drept acēia se-au veselit inima mea, și se-au bucurat limba mea, și încă și carnea mea se va sălășlui spre nădejde.

Versiunea modernă

Domnului binele ce a făcut, voi cînta numele Domnului celui preainalt.

Psalmul 13. Al lui David

1. Nătîngul și-a zis în sinea lui: Nu este Dumnezeu. S-au urîțit și s-au stricat în toate ce fac. Nu mai e nimeni binefăcător.

2. Domnul din cer a privit peste fiii oamenilor să vadă dacă mai este vreunul ce înțelege și caută pe Dumnezeu.

3. Toți s-au abătut și împreună netrebnici s-au făcut. Nici unul nu face bine.

4. Nu vor cunoaște toți cei ce lucrează fără-delegea? Cei ce mîncă poporul meu ca pîinea. Pe Domnul nu l-au chemat niciodată.

5. Unde nu era frică s-au înfricoșat, fiindcă Dumnezeu ține cu dreptii.

6. Ași rușinat sfatul săracului, dar Domnul este nădejdea lui. Cine va da din Sion mîntuirea lui Israil?

7. Cînd va lăsa Domnul norodul său din robie, Iacov se va bucura și Israil se va veseli.

Psalmul 14. Al lui David

1. Doamne, cine va locui în cortul tău, cine va sălășlui în muntele tău cel sfînt?

2. Cel ce umblă fără prihană și face dreptate, cel ce poartă adevărul în inima sa,

3. Cel ce n-a uneltit împotriva fratelui său și n-a făcut rău vecinului și n-a rostit ocară împotriva aproapei lui.

4. Cel ce uneltește să fie defăimat. Cei ce se tem de Domnul îi cinstește. El ține legămîntul față de aproapele său și nu se leapădă de el.

5. N-a dat argintul său cu camătă și pe cei nevinovați nu i-a înșelat. Cine face acestea nu se va clinti în veac.

Psalmul 15. Al lui David

1. Speranța mea ești tu, Doamne, apără-mă!

2. Îți spun: «Tu ești Domnul și stăpînul meu. Lîngă tine cunosoc fericirea».

3. Sfinților din pămîntul lui, Domnul le-a făcut toată voia.

4. Slăbiciunile celor ce alcargă după alți dumnezei s-au înmulțit; dar eu nu mă voi duce la adunările lor cu jertfe de sînge, buzele mele nu vor pomeni numele lor.

5. Domnul este cheazășia moștenirii mele, tu hotărăști moștenirea și paharul ce mi-l dai.

6. Mi-au căzut sorții între cei foarte tari, fiindcă moștenirea mea este puternică.

7. Voi binecuvînta pe Domnul care m-a înțelepțit. Așa mă învață, și noaptea, inima mea.

8. Domnul este pururea înaintea mea. Mă ține de dreapta ca să nu mă clatin.

9. Pentru aceasta s-a veselit inima mea și limba mi s-a bucurat. În mine va locui nădejdea.

Biblia 1688, pag. 386, col. 1

мѣ, шн ꙗко шн трыпчал мѣхъ съба слашашн
 ꙗ пре недрѣде . Кѣче нѣкен пѣрвѣн сѣфалѣхъ
 мѣхъ ла ѡбѣ, ннѣе вѣн дѣ пре чѣл кѣрѣтъ лѣтѣ
 лѣ събѣзѣ спрнскѣтнне . Арѣтѣтѣтан мѣе кѣнѣв
 кѣтѣтн, ꙗплаѣмѣбен дѣ вѣсѣлѣе кѣ фѣца тѣ ꙗфрѣ
 съчѣтн ꙗдрѣтѣтѣ тѣ дѣ събѣрѣштѣ .

Слѣтѣтн ѡбѣ, шн трыпчал мѣхъ съба слашашн
 ꙗ пре недрѣде . Кѣче нѣкен пѣрвѣн сѣфалѣхъ
 мѣхъ ла ѡбѣ, ннѣе вѣн дѣ пре чѣл кѣрѣтъ лѣтѣ
 лѣ събѣзѣ спрнскѣтнне . Арѣтѣтѣтан мѣе кѣнѣв
 кѣтѣтн, ꙗплаѣмѣбен дѣ вѣсѣлѣе кѣ фѣца тѣ ꙗфрѣ
 съчѣтн ꙗдрѣтѣтѣ тѣ дѣ събѣрѣштѣ .

Слѣтѣтн ѡбѣ, шн трыпчал мѣхъ съба слашашн
 ꙗ пре недрѣде . Кѣче нѣкен пѣрвѣн сѣфалѣхъ
 мѣхъ ла ѡбѣ, ннѣе вѣн дѣ пре чѣл кѣрѣтъ лѣтѣ
 лѣ събѣзѣ спрнскѣтнне . Арѣтѣтѣтан мѣе кѣнѣв
 кѣтѣтн, ꙗплаѣмѣбен дѣ вѣсѣлѣе кѣ фѣца тѣ ꙗфрѣ
 съчѣтн ꙗдрѣтѣтѣ тѣ дѣ събѣрѣштѣ .

Слѣтѣтн ѡбѣ, шн трыпчал мѣхъ съба слашашн
 ꙗ пре недрѣде . Кѣче нѣкен пѣрвѣн сѣфалѣхъ
 мѣхъ ла ѡбѣ, ннѣе вѣн дѣ пре чѣл кѣрѣтъ лѣтѣ
 лѣ събѣзѣ спрнскѣтнне . Арѣтѣтѣтан мѣе кѣнѣв
 кѣтѣтн, ꙗплаѣмѣбен дѣ вѣсѣлѣе кѣ фѣца тѣ ꙗфрѣ
 съчѣтн ꙗдрѣтѣтѣ тѣ дѣ събѣрѣштѣ .

Слѣтѣтн ѡбѣ, шн трыпчал мѣхъ съба слашашн
 ꙗ пре недрѣде . Кѣче нѣкен пѣрвѣн сѣфалѣхъ
 мѣхъ ла ѡбѣ, ннѣе вѣн дѣ пре чѣл кѣрѣтъ лѣтѣ
 лѣ събѣзѣ спрнскѣтнне . Арѣтѣтѣтан мѣе кѣнѣв
 кѣтѣтн, ꙗплаѣмѣбен дѣ вѣсѣлѣе кѣ фѣца тѣ ꙗфрѣ
 съчѣтн ꙗдрѣтѣтѣ тѣ дѣ събѣрѣштѣ .

- 10. Căce nu vei părăsi sufletul meu la iad, nice vei da pre cel curat al tău să vază stricăciune.
- 11. Arătat-ai mie căile vieții, împllea-mă-vei de veselie cu fața ta, înfrumusețări în direapta ta desăvîrșit.

Rugăciunea lui David. 16

- 1. Ascultă, Doamne, dreptățile mele, ia aminte rugăciunea mea, [2] Bagă în urechi ruga mea, nu cu buze viclêne.
- 2. [3] De la fața ta judecata mea să iasă, ochii miei vază dreptăți.
- 3. [4] Ispitit-ai inima mea, socotit-ai noaptea, ispititu-m-ai, și nu s-au aflat întru mine strîmbătate.
- 4. [5] Ca să nu grăiască rostul meu lucrurile oamenilor, pentru cuvintele buzelor tale eu am păzit căi năsilnice.
- 5. [6] Întărește umbletele mele întru cărările tale, pentru ca să nu se clintească pașii miei.
- 6. [7] Eu am strigat căce m-ai ascultat, Dumnezeu, pleacă urechea ta mie și ascultă cuvintele mele.
- 7. [8] Minunează milele tale, cela ce mîntuiești pre cei ce nedejduiesc pre tine. [9] Den cei ce stau împotriva dirêptei tale.
- 8. Păzește-mă, Doamne, ca lumina ochiului. [10] Întru acoperirea arepilor tale mă vei acoperi
- 9. De cătră fața necredincioșilor, celor ce m-au necăjit pre mine. [11] Vrăjmașii miei sufletul meu au cuprins.
- 10. Seul lor au închis, gura lor au grăit mîndrie.
- 11. [12] Scofîndu-mă acum m-au încunjurat, ochii lor puseră ca să abată la pămînt.
- 12. [13] Luară-mă ca un leu gata la vînat, și ca un puiv de leu lăcuind întru ascunsuri.
- 13. [14] Scoală-te, Doamne, apucă-i pre ei și-i împiêdecă pre dinșii, izbăvește sufletul meu de cătră cel necurat, sabiia ta de la vrăjmașii minii tale.
- 14. [15] Doamne, den puțini de la pămînt împarți pre ei în viața lor, și de cèle ascunse ale tale să împlu pîntecele lor; [16] Săturatu-s-au de fii, și au lăsat rămășițele pruncilor lor.
- 15. [17] Iară eu întru direptate ivi-mă-voiu fêții tale, sătura-mă-voiu arăfîndu-mi-se mărirea ta. Slava.

CATHISMA 3. La săvîrșit, copilului Domnului, lui David, carele au grăit Domnului cuvintele cîntării aceștia, în zioa care l-au izbăvit pre el Domnul, den mîna tuturor vrăjmașilor lui, și den mîna lui Saul, și zise. 17

- 1. Îndrăgi-te-voiu, Doamne, vîrtutea mea. Domnul întărirea mea, și scăparea mea, și izbăvitoriul meu.
- 2. Dumnezeual meu, ajutoriul meu, și voiu nedejdui pre dînsul.
- 3. Scutitoriul meu, și cornul mîntuirii mele, și sprijenitoriul meu.
- 4. Lăudînd voiu chema pre Domnul, și de vrăjmașii miei mă voiu mîntui.
- 5. Cuprinsu-m-au durori de moarte, și piraile fărădelegii m-au turburat.
- 6. Chinurile ia/dului m-au încunjurat, apucatu-m-au lațurile morții.

Ms. 45, f. 226^r

10. Căce nu vei părăsi sufletul meu la iad, nice vei da pre curatul tău să vază stricăciune.

11. Cunoscute-ai mic căile vieții, împlena-mă-vei de veselie cu fața ta, înfrînșări întră dreapta ta desăvîrșit.

Ruga lui David. 16

1. Ascultă, Doamne, dreptății mele, ia aminte la ruga mea, [2] Bagă în urechi ruga mea, nu cu budze viclene.

2. [3] Dentre fața ta județul¹ meu să iasă, ochii miei vază dreptăți.

3. [4] Ispitit-ai inima mea, socotit-ai noaptea, ispititu-m-ai, și nu s-au aflat întru mine nedreptate.

4. [5] Ca să nu grăiască rostul meu lucrurile oamenilor, pentru cuvintele budzelor tale eu am păzit căi năsilnice.

5. [6]. Întărește pașii miei întru cărările tale, pentru ca să nu să clintească pașii miei.

6. [7] Eu am strigat căce ai ascultat mie, Dumnezău, pleacă urêchea ta mie și ascultă cuvintele mele.

7. [8] Minunează milele tale, ceta ce mîntuiești pre ceia ci nădăjduiesc pre tine. [9] Dentre ceia ce stau împotriva dreptății tale.

8. Păzește-mă, Doamne, ca lumina ochiului.

[10] Întru acoperirea aripilor tale mă vei acoperi

9. De cătră fața necredincioșilor celora ce m-au năcăjit pre mine. [11] Neprietenii miei sufletul meu au cuprins.

10. Seul lor au închis, gura lor au grăit mîndrie.

11. [12] Scofîndu-mă acum m-au încungiurat, ochii lor puseră ca să abată la pămînt.

12. [13] Luară-mă ca un leu gata la vînat, și ca un puiu de leu lăcuind întru ascunderi.

13. [14] Scoală-te, Doamne, apucă-i pre ei și-i împiedecă pre ei întru viața lor, și de cete ascunse ale tale să împlu pîntecile lor; [16] Săturatu-s-au de fii, și au lăsat rămășițele pruncilor lor.

14. [15] Doamne, de la pușin de la pămînt împărți-i pre ei întru viața lor, și de cete ascunse ale tale să împlu pîntecile lor; [16] Săturatu-s-au de fii, și au lăsat rămășițele pruncilor lor.

15. [17] Și eu întru dreptate ivi-mă-voi fêții tale, sătura-mă-voi arătîndu-mi-să mărirea ta. Slava².

CATHISMA 3. La săvîrșit, copilului Domnului David, carele au grăit Domnului cuvintele cîntării acestuia, întru dzua carea l-au mîntuit pre el Domnul, dentru mîna a tuturor neprietenilor lui, și dentru mîna lui Saul, și dzise. 17

1. Îndrăgi-te-voi, Doamne, virtutea mea. Domnul întăritura mea, și scăparea mea, și mîntuitorul meu¹.

2. Dumnezăul meu, ajutorul meu, și voi nădăjdi pre îns.

3. Scutitorul meu, și cornul mîntuirii mele, și sprijînitorul meu.

4. Lăudînd voi chema pre Domnul, și dentru neprietenii miei mă voi mîntui.

5. Cuprinsu-m-au chinuri de moarte, și piraie a fărălegii m-au scuturat.

6. Chinuri a iadului m-au încungiurat, apuca-tu-m-au lațurile morții.

Ms. 4389, f. 271^r-271^v

10. Că nu vei lăsa sufletul meu în iad, nici vei da celui cuvios al tău să vază putreziciunile.

11. Arătatu-mi-ai căile vieții, umplea-mă-vei de veselie de la fața ta, frumusețea în dreapta ta în sfîrșit.

Rugăciunea lui David. 16

1. Ascultă, Doamne, dreptatea mea, ia aminte rugăciunea mea, bagă în urêche ruga mea, nu în buze hiclêne¹.

2. De la fața ta să iasă judecata mea, ochii² miei³ să vază dreptățile.

3. Ispitit-ai inima mea, cercetat-ai noaptea și m-ai ispitit⁴, și nu se-au aflat în mine nedreptate.

4. Ca să nu grăiască gura mea faptele ome-nești, pentru cuvintele buzelor tale eu am păzit căile cete năsilnice.

5. Săvîrșaste pășirile mele în cărările tale, să nu se clătească urmele mele.

6. Eu am strigat că m-ai auzit, Dumnezeule, // pleacă urêchiia ta mie și ascultă graiurile mele.

7. Minunează milele tale, ceta ce mîntuiești pre ceia ce se nădăjduiesc pre tine. [8] De ceia ce se împotrivesc dirêptei tale.

8. Ferêște-mă, Doamne, ca lumina ochiului.

[9] În acoperemîntul aripilor tale să mă acoperi

9. De fața celor necredincioși, carii m-au înfricoșat⁵. Vrajmașii miei au cuprins sufletul meu.

10. Grăsimea sa au închis, gura lor au grăit trufie.

11. Ceia ce mă gonii acuma m-au ocolit, pus-au ochii lor să abată pre pămînt.

12. Rădicară-mă ca un leu gata spre vînat, și ca un puiu de leu care lăcuiește în ascunderi.

13. Scoală⁶, Doamne, pasă mai nainte de dînșii și-i împiedecă, ia sufletul meu de la cei necredincioși, arma ta, Doamne.

14. De de la vrăjmașii mîinii tale, Doamne, de la cei mici de pre pămînt împărți pre dînșii în viața lor, de cete ascunse ale tale se-au umplut pîntecile⁷ lor; săturatu-se-au de feciori, și au lăsat rămășițe coconașilor⁸ lor.

15. Iară eu mă voi arăta fêței tale cu dreptate, sătura-mă-voi cînd mi se va arăta slava ta. Slava.

Săderea 3. În sfîrșit, slugii Domnului, lui David, [1] cuvintele cîntecului acestuia, carele au grăit Domnului în zioa ceta ce l-au mîntuit Domnul den mîinile tuturor vrăjmașii săi, și den mîinile lui Saul, [2] și zise. 17

1. Îndrăgi-te-voi, Doamne, tăriiia mea. [3] Domnul învirtoșarea mea, și scăparea mea, și mîntuitorul meu.

2. Dumnezeul meu, ajutătorul meu, și pre dînsul mă voi nădăjdi.

3. Sprenjînitorul meu, și cornul mîntuirii mele, și apărătorul meu.

4. Lăudînd voi chema pre Domnul, și mă voi mîntui de vrăjmașii miei.

5. Cuprinsă-mă durerile morții, și piraiele fărădelegiurii mă turburară.

6. Durerile iadului mă încunjurară, mērseră înaintea mea cursele morții.

Versiunea modernă

10. Tu nu vei lăsa să cadă sufletul meu în iad. Pe cuviosul tău nu-l vei lăsa să vadă stricăciunea.

11. Tu mi-ai deschis căile vieții. Aproape de tine mă voi veseli de-a dreapta ta și tu îmi vei însemna frumusețea.

Psalmul 16. O rugăciune a lui David

1. Ascultă, Doamne, dreptatea mea, ia aminte cererea mea, rugăciunea mea rostită din buze fără de viclenie.

2. Tu mă vei libera la judecată ca să cunoască ochii mei dreptatea.

3. Noaptea ai ispitit inima mea, dar nimic nedrept nu s-a aflat în mine.

4. Gura mea a grăit numai cuvintele tale, totdeauna s-a ferit de vorbele răufăcătorilor.

5. Îndreaptă picioarele mele în cărările tale, ca să nu se clintească pașii mei.

6. Eu am strigat ca să mă auzi, Doamne Dumnezeule, pleacă urechea ta către mine, ascultă cuvintele mele.

7. Îmbracă-mă cu minunată mila ta, tu cel care mîntuiești pe cei ce alegă la tine, urmărește de cei ce stau împotriva ta.

8. Păzește-mă, Doamne, ca pe lumina ochilor, cu acoperămîntul aripilor tale acoperă-mă.

9. Scapă-mă de necredincioșii care mă necăjesc. Iată vrăjmașii miei sufletul mi l-au cuprins.

10. Ei și-au încuiat inima; smerenia a grăit gura lor.

11. Acum m-au înconjurat ca să mă izgonească, și-au ațintit ochii ca să mă plece la pămînt.

12. Precum un leu gata de pradă, ca un pui de leu din ascunziș m-au înconjurat.

13. Scoală-te, Doamne, înfîmpină-i și-i oprește! Scapă sufletul meu de cei necredincioși cu sabia ta! Scoate-mă cu puterea mîinilor tale.

14. Doamne, desparte-mă de oamenii acestei lumi. Cele ascunse ale tale le-au umplut pîntecile lor. S-au săturat fiii lor și au lăsat rămășițele pruncilor lor.

15. Iar eu mă arăt fêții tale doritor de dreptate. Cînd va veni slava ta, mă voi sătura.

Psalmul 17. O cîntare a lui David

1. Iubi-te-voi, Doamne, virtutea mea. Domnul este întăritura mea și scăparea mea și izbăvitorul meu.

2. Dumnezeul meu, ajutorul meu, spre dînsul voi nădăjdi.

3. Apărătorul meu, puterea mîntuirii mele și sprijînitorul meu.

4. În laude voi chema pe Domnul și de vrăjmașii mei mă voi libera.

5. Durerile morții m-au cuprins și rîurile fărădelegii m-au tulburat.

6. Chinurile iadului m-au înconjurat; lațurile morții m-au înfîmpinat.

Ms. 45, f. 226^r-226^v

7. Și năcâjindu-mă am strigat² pre Domnul, și către Dumnezăul meu am strigat.
8. Audzit-au dentru bisăreca cea sfântă a lui glasul meu, și strigare mea, înaintea lui va intra la urechile lui.
9. Și să clătină, și plin de cutremur³ să făcu pământul, și temeliile munților s-au turburat și s-au clintit⁴, căce s-au urgisit lor Dumnezău.
10. Sui-să fum întru urgiia lui, și foc de către fața lui să va aprinde, cărbuni s-au așțat de către însul.
11. Și plecă ceriurile și pogori, și nor⁵ supt picioarele lui.
12. Și să sui preste heruvimi și zbură, zbură pre aripile vînturilor.
13. Și puse întunerec ascunderea lui, împrejurul lui cortul lui, întunecoasă apă întru norii văzduhurilor.
14. De lucire înaintea lui norii au trecut, smidă și cărbuni de foc.
15. Și tună⁶ den cer Domnul, și Cel Înalt au dat glasul lui.
16. Trimise săgeți, și rășchiră pre ei, și fulgere au înmulțit și-i turbură⁷ pre ei.
17. Și să iviră izvoarele apelor, și să dăscoperi temeliile lumii.
18. De dojenitura ta, Doamne, de suflarea duhului urgiei tale.
19. Trimise dentru înălțime și mă luă pre mine, apucă⁸-mă dentru ape multe.
20. Mîntui-mă-va dentru neprietenii miei tari, și dentru cea ci urăsc pre mine, căce să mai întăriră decit mine.
21. Apucatu-m-au întru dzua răutății mele, și să făcu Domnul întăritura mea.
22. Și mă scoase întru lărgime; mîntui-mă-va, căce m-au vrut.
23. Și-mi va da Domnul după dreptatea mea, și după curățe// niia mîinilor mele îmi va da,
24. Căce am păzitz căile Domnului și n-am necezut de la Dumnezăul meu.
25. Căce toate județele lui înaintea mea, și dreptățile lui nu s-au depărtat de la mine.
26. Și voi fi fără prihană cu însul, și mă voi păzi de cătră fărălegea mea.
27. Și-mi va da Domnul după dreptatea mea și după curățenia mîinilor mele, înaintea ochilor lui.
28. Cu cel sfînt, sfînt vei fi, și cu omul nevinovat, nevinovat vei fi.
29. Și cu cel ales, ales vei fi, și cu cel strîmb vei strîmba.
30. Căce tu nărodul smăren⁶ vei mîntui, și ochii mîndrilor vei smeri.
31. Căce tu vei lumina luminătorul meu, Doamne Dumnezăul meu, lumina-vei întunerecul meu.
32. Căce întru tine mă voi mîntui de cătră doăiele, și cu Dumnezăul meu voi sări zidul.
33. Dumnezău meu, fără prihană calea lui, cuvintele Domnului lămurite; scutul iaste tuturor celor ce nădăjduiesc pre însul.
34. Căce cine-i Dumnezău afară dentru Domnul? Sau carele-i Dumnezău afară den Dumnezăul nostru?
35. Dumnezăul cela ci mă încinge putere și au pus fără prihană calea mea.
36. Întăriră picioarele mele ca unui cerbu, și pre cèle înalte stîndu-mă.

Ms. 4389, f. 271^v-272^r

7. Și cînd mă năcâjii, am chemat pre Domnul, și am strigat cătră Dumnezăul meu.
8. Auzit-au glasul meu den bisăreca sa cea sfîntă, și jîpătul meu va intra înaintea lui în urechile lui.
9. [8] Și se-au clătîit, și pământul se-au cutremurat, și temeliile munților se-au turburat și se-au clătîinat, că se-au mîniat Dumnezău pre dinșii¹.
10. [9] Suitu-se-au fum cu mîniia lui, și de la fața lui se va aprinde foc, cărbuni se-au așțat de la dînsul.
11. [10] Și plecă ceriurile și se pogori, și supt picioarele lui negură.
12. [11] Și se sui pre heruvimi și zbură, zbură pre aripile vînturilor.
13. [12] Și puse întunerecul acoperemîntul său, împrejurul lui cortul lui, apă întunecată în norii văzduhurilor.
14. [13] De străluciri² înaintea lui trecură norii, grindina și cărbunii de foc.
15. [14] Și tună³ Domnul den ceru, și Cel Înalt dăde glasul său.
16. [15] Trimise săgeți și-i rîsipi, și înmulți fulgerile și-i turbură.
17. [16] Și se-au arătat izvoarele apelor, și se-au dăscoperit temeliile lumii,
18. De grozta ta, Doamne, de suflarea duhului mîniei tale.
19. [17] Trimise den nălțime și m-au luat, apucatu-m-au den ape multe.
20. [18] Mîntui-mă-va de vrăjmașii miei cei putermici, și de cei ce mă urăsc, că se-au întărit mai vîrtos decit mine.
21. [19] Trecut-au înaintea mea în zioa răutății mele, și Domnul au fost întărirea mea.
22. [20] Și m-au scos la lărgime; mîntuindu-m-au, că m-au voit.
23. [21] Și va da mie Domnul după dreptatea mea, și după curăția mîinilor mele-mi va da.
24. [22] Că am ferit căile Domnului și n-am³ păgînit de la Dumnezăul meu.
25. [23] Că toate judecățile lui înaintea mea, și îndireptările lui nu se-au dat în laturi de la mine.
26. [24] Și voi fi nevinovat înaintea lui, și mă voi feri de fărădelegiurea mea.
27. [25] Și va da mie Domnul după dreptatea mea și după curățirea mîinilor mele, înaintea ochilor lui.
28. [26] Cu cel cuvios, cuvios vei fi, și cu bărbatul nevinovat, nevinovat vei fi.
29. [27] Și cu cel ales, ales vei fi, și cu cel strîmb te vei întorta⁴.
30. [28] Că tu vei mîntui pre oamenii cei smeriți, și ochii celor trufași îi vei smeri.
31. [29] Că tu vei lumina svêșnicul meu, Doamne Dumnezăul meu, lumina-vei întunerecul meu.
32. [30] Că cu tine mă voi mîntui den ispitire, și cu Dumnezăul meu voi trece zidul.
33. [31] Dumnezăul meu, calea lui nevinovată, cuvintele Domnului aprinse⁵; sprenjînitor iaste tuturor celor ce se nădăjduiesc pre dînsul.
34. [32] Că cine iaste Dumnezău fără de Domnul? Sau care iaste Dumnezău fără de Dumnezăul nostru?
35. [33] Dumnezău, cela ce m-au încins cu putere și au pus ca// lea mea nevinovată.
36. [34] Săvirînd⁶ picioarele mele ca ale cerbului, și puindu-mă pre cèle nalte.

Versiunea modernă

7. Și cînd mă necăjeam am chemat pe Domnul și către Dumnezeul meu am strigat.
8. Din locașul lui cel sfînt a auzit glasul meu și strigare mea a intrat în urechile lui.
9. Și s-a clătîinat și s-a cutremurat pământul și temeliile munților s-au mutat și s-au prăbușit că Dumnezeu s-a mîniat pe ele.
10. Mînia lui a ridicat fum și pară de foc cu cărbuni aprinși de el.
11. S-au aplecat cerurile și negură s-a pogorît sub picioarele lui.
12. El s-a suit pe heruvimi și a zburat pe aripile vîntului.
13. Și și-a pus întunericul acoperămînt, împrejurul cortului, apă întunecoasă din norii văzduhului.
14. De strălucirea feței lui norii au fugit, a răsunat glasul lui prin grindină și cărbuni de foc.
15. Și a tunat din cer. Iar Domnul, Cel Preaînalt, a grăit.
16. A trimis săgeți și i-a risipit pe ei, cu alte fulgere i-a tulburat.
17. Și s-au arătat izvoarele apelor și s-au descoperit temeliile lumii,
18. De certarea ta, Doamne, de suflarea duhului mîniei tale.
19. A trimis din înălțime și m-a ridicat din multe ape.
20. Izbăvește-mă de vrăjmașii mei cei tari și de cei ce mă urăsc, că ei sînt mai tari decit mine.
21. În ziua nenorocirii mele m-au întîmpinat, dar Domnul, întărirea mea,
22. M-a scos la loc larg, m-a izbăvit, că m-a ales.
23. Domnul îmi va răsplăti după dreptatea mea și după curăția mîinilor mele.
24. Că am păzitz căile Domnului Dumnezeului nostru, cu credință.
25. Înaintea mea stau toate judecățile lui și nici îndreptările lui nu s-au depărtat de la mine.
26. Și voi fi fără prihană cu dînsul și mă voi păzi de fărădelegi.
27. Domnul îmi va răsplăti după dreptate și după curăția mîinilor mele.
28. Cu cel cuvios, cuvios vei fi; și cu omul nevinovat, nevinovat vei fi.
29. Vei fi ales cu cel ales; cu cel îndărătnic, te vei îndărătnici.
30. Tu vei mîntui pe poporul ce s-a smerit, ochii celor ce se fălesc îi vei smeri.
31. Tu vei aprinde făclia mea, Doamne; Dumnezeul meu, vei lumina întunericul.
32. Cu tine mă voi izbăvi de ispită, cu Dumnezeul meu voi trece zidul.
33. Calea Dumnezeului meu este fără prihană, cuvintele sale-s lămurite în foc; el este scutul tuturor celor ce nădăjduiesc în el.
34. Că cine este Dumnezeu afară de Domnul? Și cine este Dumnezeu afară de Dumnezeul nostru?
35. Dumnezeu mă încinge cu putere și îmi alege calea cea fără prihană.
36. El face picioarele mele ca ale cerbului și mă pune să merg peste înălțimi.

аз те пѣнѣхъ мѣ . Лѣтецѣхъ мѣхнае мѣле
 ларѣхъ вѣн , шн ѣн пѣхъ арѣе дѣ арѣмѣ брацеае
 ѣн мѣле . Шн ѣн дѣте мѣе свѣтѣае дѣ мѣнѣ
 пѣнѣ , шн днрѣтѣа Та махъ спреженитѣ
 ѣн Шн лѣтецѣхъ Та махъ днрѣтѣа дѣ свѣжѣ
 шнѣтѣ , шн чѣрѣа рѣтѣа аласта мѣва лѣвѣа
 мѣ Лѣтецѣхъ пѣхн мѣнѣ дѣ дѣсѣпѣхъ мѣхъ , шн
 ма нахъ слѣвѣнѣ оуѣрмеа мѣле . Гонѣкомъ пре
 крѣжмѣшн мѣнѣ , шн комъ прѣнѣ пре дѣжнѣшн ,
 шн нѣмѣкомъ лѣпѣрѣе , пѣнѣ оуѣе ворѣ анѣшн .
 мѣ Нѣжнѣкомъ пре дѣжнѣшн шн нѣко пѣтѣе сѣ стѣе ,
 мѣтѣ нѣжнѣкомъ свѣтѣе пѣлѣеа мѣле . Шн мѣ лѣ
 чнѣсѣхъ нѣ пѣтѣе ларѣхъ вѣн , лѣтецѣхъ пре
 пѣнѣ пре чѣнѣ те стѣе свѣла дѣхъ прѣ мѣ дѣсѣпѣ
 мѣ Тѣла мѣхъ . Шн пре крѣжмѣшн мѣнѣ дѣтѣ
 мѣнѣ дѣсѣ , шн пре чѣнѣ те оуѣрѣе пре мѣнѣ ѣн пѣ
 мѣ дѣтѣ дѣтѣ . Оспрѣа рѣ шн нѣ ѣра чѣла те
 мѣнѣ пѣхъ , кѣтѣрѣ дѣмѣхъ , шн нахъ лѣхъ лѣтѣ
 мѣсѣ пре дѣжнѣшн . Шн комъ мѣрѣнѣ пре ѣнѣ , на
 чѣрѣжнѣ лѣфаца ѣжнѣхъ лѣхъ , ка тѣнна оуѣнѣлѣ
 мѣсѣ комъ мѣрѣнѣ пре дѣжнѣшн . Нѣжнѣкомъ дѣ
 прѣнѣ нѣрѣдѣхъ , пѣнѣмѣвѣнѣ лѣтѣ каѣ дѣ анѣ
 мѣнѣ ѣнѣ . Норѣдѣ карѣе налѣ нѣнѣсѣхъ мѣхъ слѣ
 жнѣ мѣе , лѣ дѣжнѣ оуѣрѣнѣ махъ лѣхъ лѣтѣ .
 мѣ Фѣнѣ стѣнѣнѣ лѣ мнѣнѣ мѣе , фѣнѣ стѣнѣнѣ слѣ
 кѣнѣтѣ , шн слѣ шнѣсѣпѣ дѣ кѣтѣрѣ кѣнѣ лѣ .
 ѣнѣ Вѣхъ дѣмѣхъ , шн вѣа лѣвѣнѣ дѣмѣхъ мѣхъ , шн
 стѣе дѣнаѣе дѣмѣхъ мѣжнѣшн мѣле .
 ѣнѣ Дѣмѣхъ чѣла те дѣнѣ нѣжнѣнѣнѣ мѣе , шн ѣнѣ слѣ
 пѣхъ нѣрѣдѣе свѣтѣе мѣнѣ , нѣжнѣнѣнѣ мѣхъ
 ѣнѣ дѣ крѣжмѣшн мѣнѣ , чѣнѣ кѣ оуѣрѣе . Дѣнѣ
 пѣрѣ чѣнѣ те свѣкѣа преѣе мѣнѣ лѣтѣ лѣмѣвѣнѣ ,
 дѣ кѣтѣрѣ свѣхъ не днрѣтѣ нѣжнѣнѣнѣ .
 ѣнѣ Пѣнѣрѣ лѣтѣа мѣрѣнѣнѣ мѣкомъ чѣе , лѣтѣ лѣнѣ
 ѣнѣ дѣмѣе , шн нѣмѣлѣнѣ пѣхъ кѣтѣа кою . Мѣ
 рнѣ дѣжнѣшн мѣ лѣтѣрѣа хъ , шн фѣнѣнѣ
 мнѣа , оуѣнѣхъ лѣнѣ дѣдѣ , шн семенѣнѣ лѣнѣ
 пѣнѣ лѣтѣе слѣ .

Ла стѣжнѣшнѣ пѣлѣмѣ лѣ лѣнѣ дѣдѣ , Нѣ
 ѣрнѣа повѣстѣе мѣрнѣрѣ лѣнѣ дѣнѣнѣ ,
 шн фѣчѣрѣ мѣнѣнѣ лѣнѣ повѣстѣе лѣ
 пѣрнѣрѣ . Знѣсѣа знѣанѣ ва нѣжнѣнѣнѣ
 кѣвѣжнѣтѣ , шн нѣлѣтѣ нѣпѣнѣ повѣстѣ
 ѣе мнѣнѣ . Нѣхъ гѣлѣнѣ ннѣнѣ кѣ
 внѣнѣтѣ , кѣтѣрѣа нѣ стѣе лѣдѣ гѣлѣсѣрнѣа лѣрѣ .
 Ла тѣнѣ пѣмѣжнѣхъ ѣшнѣ рѣспѣнѣхъ лѣрѣ , шн
 ла мѣрѣнѣнѣ лѣмѣнѣ кѣвнѣнѣлѣлѣрѣ . Лѣсѣа рѣ лѣ
 пѣхъ лѣкѣшъ лѣнѣ , шн ѣла ка оуѣнѣ чнѣнѣ ѣшнѣ .
 дѣнѣ кѣтѣа лѣнѣ . Бѣнѣрѣсѣва ка оуѣнѣ оуѣрѣ
 лѣшъ стѣе лѣтѣе кѣлае , дѣнѣ мѣрѣнѣнѣ чѣрнѣхъ ѣшнѣ
 рѣ лѣнѣ . Шн нѣстѣа лѣнѣ пѣнѣ лѣмѣрѣнѣнѣ
 чѣрнѣхъ , шн нѣ лѣтѣе чѣла те ѣла лѣсѣнѣ дѣ кѣлѣ
 ѣнѣ лѣрѣ лѣнѣ . Лѣтѣрѣ дѣмѣхъ лѣрѣ прѣхъ нѣ
 лѣтѣрѣжнѣ свѣлѣте , мѣрѣнѣрѣа дѣмѣхъ крѣ
 днѣнѣа стѣе , лѣчѣлѣнѣнѣ прѣхънѣнѣ . Днрѣтѣ
 пѣнѣае дѣмѣхъ днрѣтѣе , вѣсѣлнѣнѣ ѣнѣма ,
 порѣнѣка дѣмѣхъ лѣчѣе лѣе лѣмнѣнѣ свѣнѣ .
 Фрнѣка дѣмѣхъ кѣрѣтѣе рѣмѣжнѣ , лѣтѣкѣла
 вѣкѣхъ , жѣдѣкѣнѣае дѣмѣхъ лѣдѣвѣрѣа стѣе .

а
 в
 г
 д
 е
 ж
 з
 и
 к
 л
 м
 н
 о
 п
 р
 с
 т
 у
 ф
 х
 ц
 ч
 ш
 щ
 ъ
 ы
 ь

Biblia 1688, pag. 387, col. 1

37. Învăşînd minile melle la războiu, şi ai pus arc de aramă braţele melle.
38. Şi ai dat mie scuteala de mîntuire, şi direapta ta m-au spre-jenit.
39. Şi învăţătura ta m-au îndireptat desăvîrşit, şi certarea ta aceas-ta mă va învăţa.
40. Lărgit-ai paşii miei de desuptul meu, şi n-au slăbit urmele melle.
41. Goni-voiu pre vrăjmaşii miei şi voiu prinde pre dînşii, şi nu mă voiu întoarce pînă unde vor lipsi.
42. Năcăji-voiu pre dînşii, şi nu vor putea să stea, cădea-vor supt talpele melle.
43. Şi mă încineseş¹ cu putere la războiu, împiedecaş pre toţi pre cei ce să scula asupra mea de desuptul meu.
44. Şi pre vrăjmaşii miei datu-mi-ai dos, şi pre cei ce urăsc pre mine i-ai pierdut de tot.
45. Strigară, şi nu era cel ce mîntuieşte, cătră Domnul, şi n-au as-cultat pre dînşii.
46. Şi voiu mărunţi pre ei ca fărina în faţa vîntului, ca tina uliţelor voiu mărunţi pre dînşii.
47. Izbăvi-mă-vei de pricea norodului, pune-mă-vei întru cap de limbi.
48. Norod carele n-am cunoscut mi-au slujit mie, la auzirea ure-chii m-au ascultat.
49. Fii striini au minţit mie, fii striini s-au vechit şi s-au schiopat de cătră căile lor.
50. Viu Domnul, şi blagoslovit Dumnezeul meu, şi să înalţe Dumnezeul mîntuirii melle.
51. Dumnezeu, cel ce dai izbîndiri mie şi ai supus noroade supt mine, izbăvitorul meu de vrăjmaşii miei cei cu urgie.
52. De cătră cei ce să scoală preste mine înălţa-mă-vei, de cătră omul nedirept izbăvi-mă-vei.
53. Pentru acêea mărturis-i-mă-voiu ţie, întru limbi, Doamne, şi numelui tău cînta-voiu.
54. Mărînd mîntuirile împăratului, şi făcînd milă unsului, lui Da-vid, şi semenţiei lui pînă în veac. Slava.

La săvîrşit, psalm al lui David. 18

1. Ceriurile povestesc mărirea lui Dumnezeu, şi facerea mînilor lui povestêste întărirea.
2. Zioa zilei va izbîcni cuvînt, şi noaptea nopţii povestêste minte.
3. Nu-s graiuri, nici cuvinte, cărora nu să aud glasurile lor.
4. La tot pămîntul ieşi răspunsul lor, şi la marginile lumii cuvîn-tele lor.
5. În soare au pus lăcaşul lui; şi el ca un ginere ieşînd den cămara lui.
6. Bucura-se-va ca un uriaş să alerge cale.
7. Den marginea ceriului ieşirea lui, [7] Şi istovul lui pînă în marginea ceriului, şi nu iaste cel ce să va ascunde de căldura lui.
8. Lêgea Domnului fără prihană e, întorcînd suflete; mărturiia Domnului credincioasă e, înţeleptînd pruncii.
9. Direptăţile Domnului dirêpte-s, veselînd inema; porunca Domnului lucie iaste, luminînd ochii.
10. Frica Domnului curată e, rămîînd în veacul veacului; judecăţi-le Domnului adevărate-s, / îndireptate deodată.

Ms. 45, f. 226^v

37. Învăţînd mîinile mîele la război, şi ai pus arc de aramă braţele mîele.
38. Şi ai dat mie scuteală de mîntuire, şi dreapta ta m-au sprîjînit.
39. Şi învăţătura ta m-au îndreptat desăvîrşit, şi învăţătura ta aceasta mă va învăţa⁷.
40. Lărgişi paşii miei dedesuptul meu, şi n-au slăbit urmele mîele.
41. Goni-voi pre neprîtenii miei şi voi apuca pre înşii, şi nu mă voi întoarce pînă unde vor lipsi.
42. Năcăji-i-voi pre înşi, şi nu vor putea să stea, cădea-vor supt talpele mîele.
43. Şi mă încinseşi putere la război, împiedeaşi pre toţi⁸ pre ceia ci să scula asupra mea dedesuptul meu.
44. Şi pre neprîtenii miei datu-mi-ai umăr, şi pre ceia ce urăsc pre mine i-ai pierdut de tot.
45. Strigară, şi nu era cea ce mîntuieşte, cătră Domnul, şi n-au ascultat pre înşi.
46. Şi-i voi dimica pre ei ca ţărna în faţa vîntului, ca tina uliţilor voi mănunţi pre înşi.
47. Mîntui-mă-vei dentru pricea nărodului, pune-mă-vei întru cap de limbi.
48. Nărod pre carele n-am cunoscut mi-au slujit mie, la audzirea urechii mi-au ascultat mie.
49. Fiii striini au minţit mie, fiii striini s-au vechit şi s-au schiopat de cătră căile lor.
50. Viu Domnul, şi blagoslovit Dumnezăul meu, şi să să înalţe Dumnezăul mîntuirii mîele.
51. Dumnezăul, cea ce dai izbîndire mie şi ai supus năroade supt mine, mîntuitorul meu dentru neprîtenii miei, scîrbelnic.
52. Dentru ceia ci să scoală preste mine înălţamă-vei, de cătră omul strîmbu mîntuieşte-mă.
53. Pentru aceăa mărturisi-mă-voi ţie întru limbi, Doamne, şi numelui tău cînta-voi.
54. Măring mîntuirele împăratului şi făcînd milă unsului lui, lui David, şi semînţiei lui pînă în vac. Slava⁹.

La săvîrşit, psalmu lui David. 18

1. Ceriurile povestesc mărirea lui Dumnezău, şi facerea mîinilor lui povesteşte întăritura.
2. Zi a dzi izbîcnêşte cuvînt, şi noapte a noapte arată¹ minte.
3. Nu-s graiuri, nice cuvinte cărora nu să aud glasurile lor.
4. La tot pămîntul ieşi răspunsul lor, şi la marginile lumii cuvintele lor.
5. Întru soare au pus sălaşul lui; şi el ca un mire ieşînd dentru cămara lui,
6. Bucura-să-va ca un uriaş să alerge cale.
7. Dentru marginea ceriului ieşirea lui, [7] Şi istovul lui pînă în marginea ceriului, şi nu iaste carele să va ascunde de căldura lui.
8. Légea Domnului fără prihană, întorcînd suflete; mărturia Domnului credincioasă, înţelepţînd pruncii.
9. Dreptăţile Domnului drêpte, veselînd inima; porîncea Domnului lucia, luminînd ochii.
10. Frica Domnului curată, rămîind întru vacul vacului; judeţele Domnului drêpte², îndreptate deodată.

Ms. 4389, f. 272^r

37. [35] Cea ce învăţă mîinile mîele la războiu, şi ai pus (ea) arcul cea de aramă braţele mîele.
38. [36] Şi mi-ai dat sprenjineala mîntuirii, şi dreapta ta m-au apucat.
39. Şi învăţătura⁷ ta mă va îndrepta în săvîrşit, şi învăţătura ta aceăa mă va învăţa.
40. [37] Lărgit-ai pişirile mîele supt mine, şi talpele⁸ mîele n-au slăbit.
41. [38] Goni-voi pre vrăjmaşii miei şi-i voi ajunge, şi nu mă voi întoarce pînă nu se vor sîrşi.
42. [39] Năcăji-i-voi, şi nu vor putea sta, cădea-vor supt picioarele mîele.
43. [40] Şi m-ai încins cu putere spre războiu, împiedecat-ai (pre toţi) carii se scula asupra mea dedesuptul meu.
44. [41] Şi mi-ai dat spinarea vrăjmaşilor miei, şi ai pierdut pre ceia ce mă urăsc.
45. [42] Strigat-au, şi n-au fost cine să-i mîntuiască, cătră Domnul, şi nu i-au ascultat.
46. [43] Şi-i voi spulbera ca pulberea înaintea fîţei vîntului, netezi-i-voi ca tina de pre căi.
47. [44] Mîntui-mă-vei de gilcevil⁹ năroadelor, pune-mă-vei în capul limbilor.
48. [45] Năroadele care nu le-am cunoscut mi-au lucrat, în azul urechii m-au ascultat.
49. [46] Feciorii cei streini m-au minţit, feciorii cei streini au învechit şi au schiopat den cărările lor.
50. [47] Viu Domnul, şi binecuvîntat Dumnezul meu, şi să se înalţe Dumnezul mîntuirii mîele.
51. [48] Dumnezeu, cea ce dai mie izbîndă şi cea ce ai supus năroadele supt mine, mîntuitorul meu de vrăjmaşii miei cei minioşi.
52. [49] Înălţamă-vei de la ceia ce se scoală asupra mea, şi de bărbatul cel nedrept mă vei mîntui.
53. [50] Drept aceăa mă voi mărturisi ţie, Doamne, în limbi, şi cînt numelui tău.
54. [51] Cea ce măreşti mîntuirile împăratului şi cea ce faci milă unsului tău, lui David, şi semînţiei lui pînă în veac. Slava.

[1] În sîrşit, cîntecul lui David. 18

1. [2] Ceriurile mărturisesc slava lui Dumnezeu, şi făptura mîinilor lui va spune întăritura.
2. [3] Zioa zilei va rîgîi¹ cuvîntul, şi noaptea nopţii va spune² pricepere.
3. [4] Nu sînt graiuri, nici cuvinte cărora să nu li se auză glasul.
4. [5] În tot pămîntul ieşi răspunsul lor, şi în marginile lumii graiurile lor.
5. [6] Pus-au cortul lui în soare; şi acela ca un ginere carele ieşe den cămara sa,
6. Bucura-se-va ca un uriaş să alerge la cale.
7. De la începutul³ ceriurilor ieşirea lui, şi întîlnirea⁴ lui pînă sîrşitul ceriurilor, şi nu iaste cine să se ascundă de căldura lui.
8. Légea Domnului nevinovată, carea întoarce sufletele; mărturisirea Domnului credincioasă, carea înţelepţeşte pre coconăşi.
9. Îndreptările Domnului dirêpte, care veselesc inima; porunca Domnului luminată, carea luminează ochii.
10. Frica Domnului curată, carea trăieşte în veacul veacului; judecăţile Domnului adevărate, dempreună îndreptate.

Versiunea modernă

37. El întăreşte mîinile mele la luptă; arc de aramă mi-a pus în braţe.
38. Tu mi-ai dăruit scutul mîntuirii, dreapta ta m-a sprîjînit.
39. Povaţa ta m-a îndreptat pînă la sîrşit şi chiar certarea ta mi-a fost învăţătură.
40. Sub mine ai lărgit paşii mei şi picioarele nu mi-au slăbit.
41. Voi urmări pe vrăjmaşii mei şi pînă nu se vor sîrşi nu mă voi întoarce.
42. Îi voi zdrobi ca să nu mai poată şede; vor cădea cu toţii sub picioarele mele.
43. Tu mi-ai dăruit putere de luptă şi ai oprit pre toţi cei ce s-au răscolat împotriva mea.
44. Pe vrăjmaşii mei i-ai făcut să fugă, ai nimicit pre cei ce mă urăsc.
45. Ei au strigat către Domnul, iar cel ce mîntuieşte nu era şi nu i-au auzit.
46. Ca pulberea în vînt îi voi sfărîma şi-i voi fărâmiţa ca praful uliţelor.
47. Izbăveşte-mă de răzvrătirile poporului; tu m-ai pus căpetenie neamurilor.
48. Am stăpînit peste un popor necunoscut. Mă ascultau doar cu urechile.
49. Tinerii străini m-au minţit. Cei bătrîni au schiopătat în cărările lor.
50. Viu este Domnul şi Dumnezeul mîntuirii mele este binecuvîntat cînd se înalţă.
51. Dumnezeule, care mi-ai dat biruinţa şi mi-ai supus neamuri; tu m-ai scăpat de vrăjmaşii mei furioşi.
52. Înălţamă şi pe mine, ca să lupt cu cei ce se ridică împotriva mea. Izbăveşte-mă de omul nedreptăţii.
53. Lăudat să fii tu, Doamne, lăudat între neamuri! Iar noi numele tău îl vom cînta.
54. Cel ce aduci împăratului mîntuire şi milă lui David, unsul tău, şi semînţiei lui pînă în veac.

Psalmul 18. Al lui David

1. Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi lucrul mîinilor lui îl vesteşte tîria.
2. Zioa zilei spune cuvîntul şi noaptea nopţii anunţă ştiinţa.
3. Nu se aud toate graiurile nici cuvintele, dar sunetul lor răsună.
4. În tot pămîntul a ieşit vestirea lor şi pînă la marginea lumii cuvintele lor.
5. I-a făcut soarelui cort, el este ca un mire ce iese din iatac.
6. Se fîleşte şi-i iese în cale ca o fiară.
7. De la o margine a cerului pînă la cealaltă de unde a răsărit şi a apus, nimeni nu se poate feri de căldura lui.
8. Legea Domnului este desăvîrşită. Ea înviorază sufletele; poruncile Domnului sînt bune, ele dau pruncilor înţelepţie.
9. Judecăţile Domnului sînt drepte, ele veselesc inima; porunca Domnului este limpede, este lumina ochilor.
10. Frica de Dumnezeu este curată, ea rămîne în veci. Drepte sînt judecăţile Domnului, toate îndreptăţite.

ѣдрепіаіте де оуаіте . Похтнпесе мнѣ
 мѣлате де кѣ аѣрѣль, шн пїаіте чннїтїа мѣ
 тѣ, шн ма аѣлате де кѣ мїаіте шн фїаѣрѣль .
 Пентрѣ кѣ шн рѣлає тѣлѣ пѣзѣще аѣтѣстѣ ,
 шн пѣзѣжїа аѣтѣстѣ рѣсплатїре мѣлатѣ .
 Грешалає чнне лева прнчїтїе дентрѣ чѣле лїкѣ
 се алаемїале кѣрѣтїемѣтѣ, шн де кѣтїре чїенїрен
 нн крѣцїе пре рѣла тѣлѣ . Денѣ мѣбор стїе
 пїанн , аѣтѣнїѣ фѣтїе прнчїанѣ кон фїнѣ, шн мѣ
 еїм кѣрѣцїи де пѣкаітї мїре . Шн ворфн ла
 еѣнїе ворѣре кѣвїнїтеле рѣстѣлає мїеѣ, шн чїре
 пїаіте нннїтїн мїале рнннїтїе тїа пѣрѣрѣ, дїане
 аѣжїаітїрїа мїеѣ шн мїанїтїнпѣрї мїеѣ .

Ла стѣжїшїтї ѡла мѣла аѣн дѣла .
 сїаѣлатїе дїанїлѣ фїзїса некаѣлаєнї, сїаѣ
 тѣтѣкѣтїе нѣмїеає дїанїтїєлаєн аѣн гїако .
 Трннїцїе чїе аѣжїаітїрї дентрѣ чѣле
 іфїтїе, шн ден сїснѣ спреженѣкѣ пре
 тїнне . Поменѣкѣ тѣлатѣ жїртѣа
 тїа, шн аѣдрїе тїа іѣтї дїтѣтї стѣ сїаітї .
 (стрїгаре) Дѣ чїе дїанїлає дїтїе нннїа тїа
 шн тѣтї сїаітїлѣ тѣлѣ стїа пїаннѣкѣтїе . Бѣкѣ
 рїаневоі пре мїанїтїнїтї тїа, шн фїрѣ нѣмїеає
 дїанїлаєн дїанїтїєлаєн нѣстїрѣ невоі мїрїн
 Пїаннѣкѣтїе дїанїлѣ тѣлатѣ чѣрїрїає тїає, аѣжїа
 конаскїєн кѣ аѣ мїанїтїнїтї дїанїлає пре оуїсѣлає
 аѣн . Дѣкѣлїтїає пре дїанїлѣ ден чїрїа чѣлѣ
 сїнїтїе аѣ аѣн рїане мїанїтїнїтї дїрѣтїен аѣн .
 Дѣчїе кѣ кїаітї , шн аѣчїе кѣ кїан , шн нѣн фї
 нѣмїеає дїанїлаєн дїанїтїєлаєн нѣстїрѣ невоі кема .
 Бїн сїаѣ фїтїекаітї шн аѣ кѣрѣцїтї , шн нѣн нѣмї
 сїаѣлатї, шн нѣмї фїдрепїаітї . Дїане мїанї
 тїаѣще пре фїтїрїаітїлѣ, шн дѣкѣлатї пре нѣн сї
 рн фїе гїн тѣвоі кема .

Вїаїає аѣн дѣла .
 мїне фїрѣ пѣтїтїрѣ тїа вєсїанїска фїтї
 рїаітїлѣ , шн пре мїанїтїнїтї тїа сева еѣ
 лїа фїаїтїе . Похїта нннїтїн аѣн
 аїн дїаітї аѣн , шн де вѣла еѣзєлѣр аѣн нї
 аѣнїтї пре дїанїлѣ . (стрїгаре) Кѣ
 аїн аѣжїаітї пре еїл кѣ вїгвїнїнає еѣнїтїєцїн ,
 пѣсїаї пре кїаітїлѣ аѣн кѣнїтїе дїепїаітїре чннїтї
 тїе вїаїтїе аѣ чѣрїшїтї чїе , шн аїндїаітї аѣн
 фїдєлїнїгаре де гїнає , фївѣкїлѣ кѣкѣлаєн . Мїа
 ре е сїаєа аѣн фїрѣ мїанїтїнїтї тїа, мїрїре шн
 мїре кѣвїнїцїе вїн пѣне прєстє еїл . Кѣчїн дїа
 вєн аѣн вїгвїнїтїе фївѣкїлѣ кѣкѣлаєн , вєсїанївїн пре
 дїанїлѣ кѣ еѣкѣрїе кѣ фїаїа тїа . Кѣчїн фїтї
 рїаітїлѣ нєдєжїаѣще пре дїанїлає, шн кѣ гїнає
 тїаєлїн рннїаітї нѣсїеа кїаїтїн . Аѣфлєсє мїна
 тїа ла тѣцїн крѣжїаїшїн тїнї, дїрїтїтїа тїа сї
 аѣфлє пре тѣцїн чїен чєтє оуїрѣєкѣ пре тїнне .
 Кѣчїн пѣнєвїн пре дїанїшїнї ка оуїн кѣнїтїрїн
 дѣ фїкѣ ла вѣрїтїе фїцїтїн тїає . Дїанїлѣ кѣ
 оуїрїєл аѣн ка тїрїєлѣ пре дїанїшїн , шн вї
 мїанїа дїтѣтї пре еїн фїкїлѣ . Рѣрѣлає лѣр дѣ
 пре пѣмїанїтїе пїаітїєлаєн , шн стїмїанїа лѣр дѣ
 ла фїтїн сїмєнїаітї . Кѣчїн пїаєкїаітї спрє тїн
 нє рѣлає , кѣчїєтїрїе фїаітїрїн кѣ кїаітї нѣкѣрї пѣ
 кѣ

Biblia 1688, pag. 387, col. II

- 11. Pohtite-s mai mult decît aurul și piatră cinstită multă, și mai dulce decît mierea și fagurul.
- 12. Pentru că și robul tău păzește acêstea, și păzînd acêstea răs-plătire multă.
- 13. Greșalele cine le va pricêpe? Dentre cêle ascunse ale mêle cu-rățêste-mă.
- 14. Și de cãtră cei streini crușă pre robul tău; [14] De nu mă vor stăpîni, atuncea fară prihană voiu fi, și mă voiu curățî de păcat mare.
- 15. Și vor fi la bună vrêrea cuvintele rostului meu, și cercetarea inimii mêle înaintea ta pururea; Doamne, ajutoriul meu și mîntui-toriul meu.

La săvîrșit, psalmul lui David. 19

- 1. Asculte-te Domnul în zioa necazului, scutească-te numele Dumnezăului lui Iacov.
- 2. Trimîță ție ajutoriu dentru Cel Sfînt, și den Sion sprejenească pre tine.
- 3. Pomenească toată jîrtva ta, și arderea ta cea de tot să o îngraș.
- 4. (Strigare) Dea ție Domnul după inima ta și tot sfatul tău să-l plinească.
- 5. Bucura-ne-vom pre mîntuirea ta, și întru numele Domnului Dumnezeului nostru ne vom mări. [6] Plinească Domnul toate cêre-rike tale.
- 6. Acum conosciu că au mîntuit Domnul pre unsul lui.
- 7. Asculta-l-va pre dînsul den cerul cel sfînt al lui, în sile mîntui-rea dirêptei lui.
- 8. Aceștea cu cară, și aceștea cu cai, și noi în numele Domnului Dumnezăului nostru ne vom chema.
- 9. Ei s-au împiedecat și au căzut, și noi ne-am sculat și ne-am îndirepat.
- 10. Doamne, mîntuiește pre împăratul și ascultă pre noi, ori în ce zi te vom chema.

Psalm a lui David. 20

- 1. Doamne, întru putêrea ta veseli-se-va împăratul, și pre mîntui-rea ta se va bucura foarte.
- 2. Pohta inimii lui ai dat lui, și de voia buzelor lui n-ai lipsit pre dînsul.
- 3. (Strigare) Căci l-ai apucat pre el cu blagosloveniile bunătății, pus-ai pre capul lui cunună de piatră cinstită.
- 4. Viață au cerșut ție, și ai dat lui îndelungare de zile în veacul veacului.
- 5. Mare e slava lui întru mîntuirea ta, mărire și mare cuvîință vei pune preste el.
- 6. Căci da-vei lui blagoslovenie în veacul veacului, veseli-vei pre dînsul cu bucurie cu fața ta.
- 7. Căci împăratul nedejduiește pre Domnul, și cu mila Celui Înalt nu se va clăti.
- 8. Afle-se mîna ta la toți vrăjmașii tăi, dreapta ta să afle pre toți cei ce te urășe pre tine.
- 9. Căci pune-vei pre dînșii ca un cuptoriu de foc la vrêma fêții tale.
- 10. Domnul cu urgiia lui va turbura pre dînșii, și va mînca de tot pre ei focul.
- 11. Rodul lor de pre pămînt piêrde-l-vei, și sămînța lor de la fiii oamenilor.
- 12. Căci plecară spre tine rêle, cugetară sfaturi cu care nu vor pu-tea să stea.

Ms. 45, f. 226 v–227 r

11. Pofuite mai mult decît aurul și piatră scumpă multă, și mai dulce decît mierea și fagurul.

12. Pentru că și robul tău pazește pre aceste, și păzind pre ele răsplătime multă.

13. Greșalele cine le va pricêpe? Dentre cèle ascunse ale mèle curățește-mă.

14. Și dentre cei striini scumpêste-te de robul tău; [14] De nu mă vor stăpîni, atunci fără prihană voi fi, și mă voi curăți de cătră păcat mare.

15. Și vor fi la bună vrere cuvintele³ rostului meu; și cercetarea inimii mèle înaintea ta pururea; Doamne, ajutorul meu și mîntuitorul meu.

La săvîrșit, psalmu lui David. 19

1. Asculte pre tine Domnul întru dzua năcuzului, // scutească pre tine numele Dumnedzului Iacov.

2. Trimiță ție ajutor dentre Sfintu, și den Sion sprăjinească pre tine.

3. Pomenească pre toată jirtva ta, și arderea ta cea de tot să o îngrășe.

4. (Strigare) Dea ție Domnul¹ după inima ta și tot sfatul tău să-l plinească.

5. Bucura-ne vom de mîntuirea ta, și întru numele Domnului² Dumnedzului nostru ne vom mări. [6] Plinească Domnul toate cerșeturile tale.

6. Acum cunoscuu că au mîntuit Domnul pre unsul lui.

7. Asculta-va pre însu dentre ceriul cel sfînt a lui, întru sile a drêptei lui mîntuire.

8. Aceștea cu care, și aceste cu cai, și noi întru numele Domnului² Dumnedzului nostru ne vom mări.³

9. Ei s-au împiedecat și au căzut, și noi ne-am sculat și ne-am îndreptat.

10. Doamne, mîntuiește pre împăratul și ascultă pre noi, ori întru care dzi te vom chema.

Psalmu lui David. 20

1. Doamne, întru puterea ta veseli-să-va împăratul, și pre mîntuirea ta să va bucura foarte.

2. Pofa inimii lui ai dat lui, și voia buzdelor lui nu l-ai lipsit pre îns.

3. (Strigare) Căce l-ai apucat pre el cu blagosloveniile binelui, pus-ai pre capul lui cununa de piatră cinstită.

4. Viață au cerșut ție, și ai dat lui îndalungare de dzile întru vacul vacului.

5. Mare-i slava lui întru mîntuirea ta, mărire și mare cuvîință vei pune preste însul.

6. Căce da-vei pre însu blagoslovenie întru vac de vac, veseli-l-vei pre îns cu bucurie cu fața ta.

7. Căce împăratul nădăduiește pre Domnul, și cu mila Celui Înalt nu să va clinti¹.

8. Afle-se mîna ta la toți nepriêtenii tăi, dreapta ta afle pre toți ceia ci te urăse pre tine.

9. Căce² pune-vei pre înși ca un cuptor a focului la vrêma fêșii tale.

10. Domnul cu urgia lui va³ turbura pre înși, și va mînca⁴ de tot pre ei focul.

11. Rodul lor du pre pămînt piêrde-l-vei, și să-mînța lor de la fii oamenii.

12. Căce plecară spre tine rèle, cugetară sfaturi cu carele nu vor putea să stea.

Ms. 4389, f. 272 r–272 v

11. Mai pofuite decît aurul și și decît piatra scumpă⁵ mult, și mai dulci decît mierea și decît fagurul.

12. Că robul tău le pazește, cînd le va păzi plătă multă.

13. Cine va pricêpe cădêrea păcatelor? Și de cèle ascunse ale mèle mă curățește.

14. Și de ale celor streini cruță pre robul tău; deaca nu mă vor stăpîni, atunci voi fi nevinovat, și mă voi curăți ot⁶ păcatul cel mare.

15. Și vor fi în voirea cea bună cuvintele buzdelor mèle, învățatura inimii mèle pururea înaintea ta; Doamne, ajutătorul meu și mîntuitorul meu.

[1] În sfîrșit, cîntecul lui David. 19

1. [2] Asculta-te-va Domnul în zioa grijii, sprejini-te-va¹ numele Dumnezeului lui Iacov.

2. [3] Trimete-ți-va ajutor de la Cel Sfînt, și den Sion te va apăra.

3. [4] Aduce-și-va aminte² de toată jărtva ta, și arderea ta cea de tot va fi³ grasă.

4. [5] Da-va ție Domnul după inima ta și tot sfatul tău va umplea.

5. [6] Bucura-ne vom de mîntuirea ta, și ne vom mări în numele Domnului Dumnezeului nostru. [7] Umplea-va Domnul toate cêrerile tale.

6. Acuma cunoscuu că au mîntuit Domnul pre Hristosul⁴ său.

7. Auzi-l-va den ceriul său cel sfînt, întru puteri mîntuirea drêptei lui.

8. Ceștea pre căruțe, și ceștea pre cai, iară noi vom striga⁵ în numele Domnului Dumnezeului nostru.

9. Aceia au fost împiedecați și au căzut, iară noi ne-am sculat și ne-am îndreptat.

10. Doamne, mîntuiește pre împăratul și ascultă⁶ pre noi, ori în ce zi te vom chiama.

[1] Cîntecul lui David. 20

1. [2] Doamne, cu puterea ta se va veseli împăratul, // și de mîntuirea ta foarte se va bucura.

2. [3] Pofirea inimii sale ai dat lui, și de voirea buzdelor lui nu l-ai lipsit.

3. [4] Că ai trecut înaintea lui cu buna cuvîntare a bunătăților, pus-ai în capul lui cununa de piatră scumpă¹.

4. [5] Cerșut-au la tine viață și i-ai dat înlungire zilelor în veacul veacului.

5. [6] Mare (iaste) slava lui întru mîntuirea ta, pune-vei pre dînsul slavă și ghîzdăvie².

6. [7] Că vei da lui bună cuvîntare în veacul veacului, veseli-l-vei cu bucurie cu fața ta.

7. [8] Că împăratul se nădăduiește pre Domnul, și cu mila Celui de Sus³ nu se va clăti.

8. [9] Să se afle mîna ta la toți vrăjmașii tăi, dreapta ta să afle pre toți carii te urăse.

9. [10] Că vei pune pre dînșii ca pre un cuptor de foc în vrêma fêșii tale.

10. Domnul va turbura pre dînșii cu mînă sa, și-i va mînca focul.

11. Rodul lor vei piêrde de pre pămînt, și să-mînța lor den feciorii omenești.

12. Că au plecat⁴ spre tine cèle rèle, cugetat-au sfaturi care n-au putut să le așaze⁵.

Versiunea modernă

11. Ele sînt de mare preț, mai mult decît aurul și decît pietrele scumpe. Ele sînt mai dulci decît mierea și fagurele de miere.

12. Și robul tău le păzește, avînd răsplătire mare.

13. Cine își cunoaște greșelile? Curățește-mă, Doamne, de cele neștiute,

14. Ferește pe robul tău de cei ce îl ispitesc; atunci voi rămîne curat, nevinovat de păcate grele.

15. Primește cugetul inimii și cuvintele mele cu bunăvoință, Doamne, ajutorul meu și mîntuitorul.

Psalmul 19. Al lui David

1. Să te audă Domnul, cînd, în necaz, vei striga numele Dumnezeului lui Iacov.

2. El îți trimite ajutor din sfîntul său locaş, din Sion sprîjin.

3. El își amintește de toate jertfele tale și arderea de tot o să-i placă.

4. Să-ți dea Domnul după inima ta și să-ți îplinească toate doririle.

5. Noi ne vom bucura de mîntuirea ta și vom sărbători numele Domnului nostru. Plinească Domnul toate cererile tale!

6. Acum știi că Domnul mîntuiește pe împăratul său; din cerurile sfînteniei îi răspunde,

7. Cu puterea dreptei sale ajută și-l izbăvește.

8. Unii cu carele, alții călare pe cai; dar noi pomenim numele Domnului Dumnezeului nostru.

9. S-au împiedicat și au căzut; noi însă ne-am sculat și ne-am îndreptat.

10. Doamne mîntuiește pe împăratul și ascultă chemarea noastră în orice zi.

Psalmul 20. Al lui David

1. Întru puterea ta, Doamne, se va veseli împăratul, și mîntuirea ta o va primi foarte bucuros.

2. I-ai dăruit după dorințele inimii tot ce au cerut buzele lui.

3. L-ai întîmpinat cu binecuvîntările buntății tale; pe capul lui ai pus o coroană de aur.

4. A cerut de la tine viață lungă și i-ai dat-o la nesfîrșit.

5. Datorită ție el este renumit, slava și cuviința ta va primi.

6. Îi vei da binecuvîntarea ta în veac. El e fericit că șade în fața ta.

7. Împăratul nădăduiește în Domnul și din mila Celui Preaînalt nu se va clinti.

8. Tu descoperi vrăjmașii tăi cu mîna tare, pe cei ce te urăse.

9. Va veni vremea arătării tale, atunci îi vei arde ca într-un cuptor.

10. Mînă Domnului îi va răvăși iar focul îi va mistui.

11. Vei piêrde rodul lor de pe pămînt ca și să-mînța lor dintre oameni.

12. Au unelit și au chibzuit împotriva ta, dar nu vor izbui.

гѣ пѣ съветлѣ. Къѣтнѣен пѣне пре дѣншнѣн ѡумѣ
 фѣн рѣмашѣ ан пѣнѣ гѣтнѣен фѣца лор
 ѣ фрмѣцѣте дѣне дѣрѣ пѣтерѣ пѣ кжнтѣам
 шн вои пѣвѣн пѣтернѣинае пѣале. Глѣ
 Ла съвѣрѣннѣ пѣнтрѣ спрѣженѣла чѣ дѣла
 зорнѣ фѣлѣмѣлѣ лѣн дѣлѣ.

А мнѣзѣ дмнѣзѣла мѣлѣ дѣл мннѣе ла
 мннѣе пѣнтрѣ къѣн мѣпѣрѣнѣнѣн дѣла
 пѣ рѣла мжнтѣнрѣ мѣлѣ, къѣннѣе гре
 шѣлѣкѣрѣ мѣлѣ. дмнѣзѣла мѣлѣ спрѣ
 гѣком зѣсолѣ, шн нѣвен дѣсѣлѣта, шн нѣл
 пѣлѣ, шн нѣ ла нѣкънѣшнѣца мѣлѣ. Шн пѣлѣ ф
 чѣлае сѣнѣте аѣкънѣшнѣца мѣлѣ. Шн пѣлѣ ф
 Пре пѣне лѣ нѣдѣжѣдѣннѣ пѣрнѣцнѣн кѣшнѣн нѣдѣ
 ѣ дѣнрѣ шн лѣ нѣзѣвѣннѣ пре дѣншнѣн. Кѣпѣрѣ
 пѣне спрѣгѣрѣ, шн съмжнѣнрѣ, пре пѣне не
 дѣжѣдѣнрѣ шн нѣдѣ рѣшннѣрѣ. Глѣ рѣ еѣ сѣпѣ
 бѣлѣрѣме шн нѣ сѣм, сѣкара сѣлѣннѣлорѣ шн дѣфѣ
 марѣ нѣрѣдѣлѣннѣ. Тѣцн чѣла чѣмѣвѣтѣлѣ бап
 пѣкѣрнѣшѣмаѣлѣ, гѣнрѣрѣ фѣзѣлѣ, кѣпѣнрѣ нѣпѣ
 нѣдѣжѣдѣннѣтаѣ пре дѣншнѣлѣ, нѣзѣвѣтѣкѣ пре еѣлѣ
 епѣрѣкѣ пре еѣлѣ кѣлѣлѣ пре еѣлѣ. Кѣпѣн пѣ
 еѣшн чѣла чѣмѣлѣ зѣмѣлѣ дѣн пѣжѣтѣчѣ, нѣдѣжѣрѣлѣ
 дѣла цѣцѣлае мѣлѣ, спрѣ пѣне мѣ рѣкѣннѣ дѣ зѣлѣ
 Дѣн пѣннѣпѣчѣлае мѣнѣтѣн мѣлѣ, дмнѣзѣла мѣлѣ
 еѣшн пѣ, съ нѣпѣ дѣпѣрнѣпѣзнѣ дѣла мннѣ
 лѣ Кѣпѣн пѣкѣлѣлѣ еѣпѣрѣлае, кѣпѣн нѣ дѣте чѣлѣ чѣ
 ѣ съмннѣ аѣжѣте мѣе. Аѣпѣрѣжѣрѣрѣлѣмѣ кнѣннѣ мѣ
 гѣ цнѣ, пѣлѣрнѣ гѣрашѣ мѣлѣ фѣкънѣнрѣрѣ. Дѣшннѣ
 сѣрѣ лѣ дѣпѣ мѣлѣ гѣра лорѣ, ка оѣннѣ лѣлѣ хѣрѣпнѣдѣ
 шн рѣнннѣдѣ. Ка сѣлѣпѣ мѣ бѣрѣлѣн, шн сѣлѣ
 ѣ рѣннѣнрѣе пѣлапѣе сѣлѣе мѣлѣ. Оѣ фѣкѣ
 ннѣма мѣлѣ ка сѣ чѣрѣ топннѣлѣе, фѣннѣлоѣлѣ
 5 ѣ пѣжнѣтѣчѣлѣннѣ мѣлѣ. Зѣкѣе ка оѣннѣ хѣрѣ
 бѣрѣпѣпѣлѣ мѣлѣ, шн лѣмѣ мѣлѣ сѣлѣ лнпннѣ дѣ гѣ
 лѣжѣла мѣлѣ, шн ла пѣрѣжнѣ мѣрѣцнѣ мѣн пѣго
 5 ѣ рѣлѣ. Кѣпѣн мѣлѣ фѣкънѣжѣрѣлѣпѣ кжнннѣ мѣцнѣ,
 дѣлѣнѣрѣ чѣлорѣ чѣ мѣлѣ кнѣлѣнѣскѣ мѣлѣ кѣпѣрнѣсѣрѣ.
 нѣ Сѣпѣрѣкѣ мѣннѣе мѣлѣ, шн пѣчѣлѣрѣе мѣлѣ, нѣ
 ѣ мѣрѣрѣлѣ пѣлапѣе сѣлѣе мѣлѣ. Шн еѣн сѣкѣнрѣ
 шн мѣлѣ вѣзѣрѣ, фѣпѣрѣнрѣ хѣннѣе мѣлѣ лорѣ,
 шн пре фѣрѣкѣлѣннѣпѣлѣ мѣлѣ рѣннѣкѣрѣ сѣрѣ
 ѣ Глѣ рѣ лѣмѣ сѣ нѣ дѣпѣрнѣпѣзнѣ аѣжѣторнѣлѣ пѣлѣ
 дѣла мннѣ, спрѣ прѣжнѣлѣ мѣлѣ лѣ лѣмннѣе
 ѣ лѣ нѣзѣвѣтѣще дѣла сѣлѣтѣ сѣфѣлѣлѣ мѣлѣ, шн дѣн
 мжнѣ кжннѣлѣн, пре чѣлѣ сѣжнѣрѣ нѣскѣлѣ лѣ
 ѣ мѣлѣ. Мѣннѣлѣщѣмѣтѣ дѣн гѣрѣ лѣлѣлѣн, шн
 дѣла кѣрнѣе ннорѣцнѣлорѣ, сѣмѣрнѣ мѣлѣ
 5 ѣ Повѣстнѣвон нѣлѣе пѣлѣ фѣрацнѣлорѣ мѣннѣ фѣлнѣ
 ѣ лѣкѣлѣ дѣлннѣрнѣн, лѣлѣ дѣтѣкѣн. Дѣн чѣ вѣ
 пѣлѣтѣцнѣ дѣ дмнѣлѣ лѣлѣлѣцнѣ прѣдѣжнѣлѣ, пѣлѣтѣ
 сѣмжнѣца лѣн гѣковѣ, мѣрнѣцнѣ прѣдѣжнѣлѣ
 ѣ Тѣмѣе дѣлѣ дѣ дѣжнѣлѣлѣ пѣлѣтѣ сѣмжнѣца лѣн
 гѣраннѣ, кѣпѣн нѣлѣ сѣкѣрѣлѣпѣ нѣчн лѣ дѣфѣлѣмѣлѣпѣ
 ѣ рѣлѣ еѣрнѣлѣлѣн. Ннчн лѣлѣ фѣпѣрѣтѣ фѣлѣ лѣ
 дѣла мннѣ, шн кжннѣ лѣмѣ спрѣгѣлѣпѣ кѣпѣрѣ еѣлѣ
 5 ѣ лѣсѣлѣлѣпѣлѣлѣлѣ. Дѣла пѣне лѣлѣлѣ мѣлѣ, фѣ
 пѣрѣ дѣлннѣрѣ мѣрѣ мѣлѣ рѣннѣннѣлѣтѣкѣннѣ цѣе рѣ
 цнѣе мѣлѣ бѣннѣлѣ, фѣнннѣлѣ чѣлорѣ чѣ сѣтѣмѣ

Biblia 1688, pag. 388, col. 1

- 13. Căci vei pune pre dînşii umăr, în cei rămaşi ai tăi găti-vei faşa lor.
- 14. Înălţă-te, Doamne, întru puterea ta, cînta-vom şi vom peveşi puterniciile tale. Slava.

La săvîrşit, pentru sprejeneala cea de la zori.

Psalmul lui David. 21

- 1. Dumnezeu Dumnezeul meu, ia aminte la mine, pentru căci mă părăsise? Departe de la mîntuirea mea cuvintele greşalelor mële.
- 2. Dumnezeul meu, striga-voiu zioa, şi nu vei asculta, şi noaptea, şi nu la necunoştinţa mea.
- 3. Şi tu în cële sfinte lăcuieşti, lauda lui Israil.
- 4. Pre tine au nedejduit părinţii noştri, nedejduiră şi ai izbăvit pre dînşii.
- 5. Cătră tine strigară, şi să mîntuiră, pre tine nedejduiră şi nu se ruşinară.
- 6. Iară eu sînt vîerme, şi nu om, ocară oamenilor şi defăimarea nărodului.
- 7. Toţi ceia ce mă vād batjocurit-m-au, grăiră în buze, clătiră capul:
- 8. «Nedejduit-au pre Domnul, izbăvească pre el, spăsească pre el că-l va pre el».
- 9. Căci tu eşti cela ce m-ai zmult den pîntece, nedējadea mea de la fiţele maică-mea.
- 10. Spre tine mă aruncaiu den zgău, [10] Den pîntecele maicei mële, Dumnezeul meu eşti tu.
- 11. Să nu te depărtezi de la mine. [11] Căci năcazul e aproape, căci nu iaste cel ce să-mi ajute mie.
- 12. Împrejurară-mă vîfei mulţi, tauri graş mă încungiurară.
- 13. Deşchiseră asupra mea gura lor, ca un leu hrăpind şi răcnind.
- 14. Ca o apă mă vărsaiu, şi să rîsipiră toate oasele mële.
- 15. Să făcu inema mea ca o ceară topindu-se în mijlocul pîntece-lui meu.
- 16. Uscă-se ca un hîrb vîrtea mea, şi limba mea s-au lipit de gîtlejul meu, şi la ţărîna morţii m-ai pogorit.
- 17. Căci m-au încunjurat cîini mulţi, adunarea celor ce mă viclenesc mă cuprinsēră.
- 18. Săpară mînile mële şi picioarele mële.
- 19. Numărără toate oasele mële, [19] Şi ei socotiră şi mă văzură.
- 20. Împărţiră hainele mële lor, şi pre îmbrăcămîntea mea aruncară sorţ.
- 21. [20] Iară tu, Doamne, să nu depărtezi ajutorii tău de la mine, spre sprejeneala mea ia aminte.
- 22. [21] Izbăvêşte de la sabia sufletul meu, şi den mîna cîinelui pre cel singur născut al meu.
- 23. [22] Mîntuieşte-mă den gura leului, şi de la coarnele inorogilor smerirea mea.
- 24. [23] Povesti-voiu numele tău fraşilor miei, în mijlocul adunării, lăuda-te-voiu.
- 25. [24] Cei ce vā têmeţi de Domnul lăudaţi pre dînsul, toată sămînţa lui Iacov măriţi pre dînsul.
- 26. Teamă-se dară de dînsul toată sămînţa lui Israil.
- 27. Căci n-au ocărit, nici au defăimat ruga săracului,
- 28. [26] Nici au întors faţa lui de la mine; şi cînd am strigat cătră el, ascultat-m-au.
- 29. [27] De la tine lauda mea întru adunare mare, mărturisimă-voiu ţie, rugile mële voi da înaintea celor ce să tem/de dînsul.

де ржнхъль . Мжнхъль сърхъти шн съ борь кн
 сътхъра, шн борь лхъла пре дмнхъль чен че чхъти
 тхъзъ пре ржнхъль, стрпнхъль инемлае лорь фхъ
 кхъл вхъкхъли . Поминхъль шн съ борь фхъла кхъ
 че кхътръ дмнхъль, тоапе мхърннлае пбмжнхъ
 лхъи . Шн съ борь фхъла фхънхътхъ лхъи, тоа
 те нхъмхърлае лхъмхънхъль . Кхъти дхътхълхъне ф
 пхърхъцхъла, шн ель събатхълхъце лхъмхънлае
 Мжнхъль шн съ фхънхърхъ тоци грашн пбмжн
 тхълхъи, фхънхътхъ лхъи корь кхъхътхъ тоци хъла че съ
 погъарь ла пбмжнхъ . Шн съфлетхъл мхъл лхъ
 лхъи стрпнхъ, шн семехъцхъла мхъ еа слхъжн лхъи .
 Стхънсеба дмнхълхъ рхъла хъла че вхъне, шн борь
 вестхъи дхърхъптхътхъ лхъи, ла норьдхъл хъла че съба
 нхъце, пре кхъреле хъ фхъкхътхъ дмнхъль .

Удѣль дѣль дѣль КВ .
 мнхъль пхъемъ шн немнхъ нхъмъ анхъи,
 ла лорьлае сътхъкхъи акхъсъ махъ сълатхъ
 лхъитхъ . Пре лхъте де рхъпхъсехъ мхъ
 хъжннхъ премнне, съфлетхъль мхъл фхъто
 лхъе . Пхъкхъхътхъмхъл пре кхърхънлае
 дхърхъптхътхъи, пенхътрхъ нхъмеле лхъи . Кхъ хъ
 кон шн мхърхъ фхънхълонхъл оумхърен морхъти, нхъ
 мхъ кон тхъме дхърхъле, кхъти тхъ кхъмнне ехъи .
 Томхълхъ тхъл шн багта тла, хъчхъста махъ мхън
 гхънхътхъ . Гхътхънхътхъи фхънхътхъ мхъ мхъстхъ, де
 прхътхъма хъларь че мхъ нхъкхътхъе . Мхълхъи
 кхъ оумхъ де лхъмнне кхъхъ мхъл, шн пхъхърхъль тхъл
 фхътхъпхъндъ ка оумхъ прхъ тхъре . Шн мнла тла
 мхъ еа гонн тоапе знлаге вхъчхъи мхълае .
 Шн дхътхълхъ ехъ фхъкхъса дмнхълхъи, ла фхъла хъгъре
 хъе знлае .
Удѣль дѣль дѣль, дхънхъи ден сжмхътхъе КГ .

Ль дмнхъль хъте пбмжнхътхъл, шн фхъпхъ
 рхъ лхъи, лхъмхъ шн тоци чен че лхъкхъсехъ
 фхърхънхъль . Хъчхъста пре мхърн хъ фхъ
 тхъмелемхъ пре ель, шн пре рхъхъи лхъ гхъ
 тхънхъ пре ель . Хънне съба схъи ла мхъ
 тхъла дмнхълхъи хъ хънне еа ела фхълхъль хъла сехънхъ
 лхъи . Немнхълатхъ ла мжнн, шн кхърхътхъ ла
 инемхъ, кхъреле нахъ лхъатхъ пре дхъшхътхъ съфхълхъл
 лхъи, шн нахъ тхърхъптхъ пре вхънхъешхътхъ, лхърхъапхълхъи
 съл . Хъчхъста еа хъла багхъкхънхъе дхъла дмнхъ
 шн мнхъстхънхъе дхъла дмнхъе хъ, мхънхънхътхърхънхъ
 лхъи . Хъчхъста е рхъла хъларь че чхърхътхъ
 пре дмнхъль, шн хъларь че чхърхътхъ фхъца
 дмнхъгхълхъи лхъи гхъкхъсехъ . (Стрхънхъгъре) рхъдн
 кхъци порхънлае болхъи лхъевохътхъре, шн вхърхъднхълхъи порхъ
 вхъчхънхъе, шн еа фхътра фхъпхърхътхъль мхънхърен
 Хънне е хъчхъста фхъпхърхътхъль мхънхърен хъ дмнхъль тхъ
 ре, шн пхътхърхънхъе, дмнхъль тхъре е фхърхъзхън .
 Рхъднхълхъи порхънлае болхъи лхъевохътхъре, шн вхърхъднхълхъи
 порхън вхъчхънхъе, шн еа фхътра фхъпхърхътхъль мхънхъре .
 Хънне хъте хъчхъста фхъпхърхътхъль мхънхърен дмнхъл
 пхътхърхъи хъчхъста е фхъпхърхътхъль славен . Сла .

Biblia 1688, pag. 388, col. II

- 30. [28] Mînce-vor sâracii și să vor sătura și vor lăuda pre Domnul, cei ce cercetează pre dînsul trăi-vor inemile lor în veacul veacului.
- 31. [29] Pomeni-vor și să vor întoarce cătră Domnul toate margi-nile pămîntului,
- 32. [30] Și să vor închina înaintea lui toate neamurile limbilor.
- 33. [31] Căci a Domnului e împărăția, și el oblăduiește limbile.
- 34. [32] Mîncară și să închinară toți grașii pămîntului, înaintea lui vor cădea toți ceia ce să pogoară la pămînt.
- 35. [33] Și sufletul meu lui trăiește, și semenția mea va sluji lui.

36. [34] Spune-se-va Domnului ruda cêea ce vine. Și vor vestui dreptatea lui la norodul cel ce să va naște, pre carele au făcut Domnul.

Psalm a lui David. 22

- 1. Domnul paște-mă, și nemica nu-m va lipsi.
- 2. La locul otăvii, acolo m-au sălășluit, pre apă de răpaos mă hrăni pre mine.
- 3. Sufletul meu întoarce. [3] Povețuitu-m-au pre cărările dreptății, pentru numele lui.
- 4. Că de voi și merge în mijlocul umbrei morții, nu mă voiu teme de rēle, căci tu cu mine ești.
- 5. Toiagul tău și varga ta, aceasta m-au mîngîiat.
- 6. Gătît-ai înaintea mea masă, den preajma celor ce mă năcăjesc. [7] Muiăși cu untdelemn capul meu, și păharul tău îmbătînd ca un prea tare.
- 7. [8] Și mila ta mă va goni toate zilele vieții mēle. [9] Și a lăcu eu în casa Domnului, la îndelungare de zile.

Psalmul lui David, a unui den sîmbete. 23

- 1. Al Domnului iaste pămîntul și împlērea lui, lumea și toți cei ce lăcuiesc într-însul.
- 2. Acesta pre mări au întemeiat pre el, și pre riuri l-au gătît pre el.
- 3. Cine să va sui la muntele Domnului¹, au cine va sta în locul cel svînt al lui?
- 4. Nevinovat la mîni și curat la inemă, carele n-au luat pre deșert sufletul lui, și n-au jurat pre vicleşug aproapei său.
- 5. Acesta va lua blagoslovenie de la Domnul și milostenie de la Dumnezeu, mîntuitorul lui.
- 6. Aceasta e ruda celor ce cearcă pre Domnul, și celor ce cearcă fața Dumnezăului lui Iacov.
- 7. (Strigare) Rădicați porțile, boiēri, ale voastre, și vă rădicați porți vēcînice, și va întra Împăratul mării.
- 8. Cine e acesta Împăratul mării? Domnul tare, și putērnîc, Domnul tare e în războiu.
- 9. Rădicați porțile, boiēri, ale voastre, și vă rădicați porți vēcînice, și va întra Împăratul mării.
- 10. Cine iaste acesta, Împăratul mării? Domnul puterii, acesta e Împăratul slavei. Slava./

Ms. 45, f. 227^v

30. [28] Mînca-vor mîserii și să vor sătura și vor lăuda pre Domnul, ceia ce cercetează pre însul trăi-vor inimile lor la vacul vacului.

31. [29] Pomeni-vor și să vor întoarce cătră Domnul toate marginile pămîntului,

32. [30] Și să vor închina înaintea lui toate neamurile⁶ limbilor.

33. [31] Căce a Domnului împărăția, și el despuiește limbilor.

34. [32] Mîncară, și să închină toți grașii pămîntului, înaintea lui vor cădea toți ceia ci să pogoară la pămînt.

35. [33] Și sufletul meu lui trăiește, și seminția mea va sluji lui.

36. [34] Spune-să-va Domnului ruda căce ce vine. Și vor vesti dreptatea lui la nărodul cela ce să va naște, pre carele au făcut Domnul.

Psalmu a lui David. 22

1. Domnul paște-mă, și nimică nu mă va scădea.

2. La locul otāvii, acolo m-au sălășluit, [2] Pre ape de răpaos hrăni pre mine.

3. Sufletul meu întoarce. [3] Povățui-mă pre cărările dreptății, pentru numele lui.

4. Că dă voi mîrge întru mijlocul umbrei morții, nu mă voi teme de rele, căce tu cu mine ești.

5. Toiagul tău și varga ta, și acētea m-au mîngîiat.

6. Gătīt-ai înaintea mea masă, den preajma celora ce năcăjesc pre mine. [7] Muiāși cu unt-dălemn capul meu, și pāharul tău îmbăfînd ca un prea tare.

7. [8] Și mila ta mă va goni toate dzilele vieții mele. [9] Și a lăcui eu întru casa Domnului, la îndălungare¹ de dzile.

Psalmu lui David, a unii den sîmbete. 23

1. Al Domnului pămîntu, și împlērea lui, lumea și toți ceia ce lăcuiesc întru însă.

2. Acesta pre mări au întemeiat pre el, și pre riuri l-au gătīt pre el.

3. Cine să va sui la muntele Domnului, au cine va sta întru locul cel sfînt al lui?

4. Nevinovat la mîini și curat la inimă, carele n-au luat pre dășert sufletul lui, și n-au jurat pre vicleșug aproapelui tău.

5. Acesta va lua blagoslovenie de la Domnul și milostenie de la Dumnedzău, mîntuitorul lui.

6. Aceasta-i ruda celora ce cearcă pre Domnul, celora ce cearcă fața Dumnedzăului Iacov.

7. (Strigare) Rădicați porțile, boiērii voștri, și să vor rădica porți vēcīnice, și va întra Împăratul mării.

8. Cine iaste acesta Împăratul mării? Domnul vîrtucios¹ și tare, Domnul tare în războiu.

9. Rădicați porțile, boiērii voștri, și vă rădicați porți vēcīnice, și va întra Împăratul mării.

10. Cine-i acesta Împăratul mării? Domnul puterilor, acesta iaste Împăratul mării. Slava.

Ms. 4389, f. 272^v-273^r.

30. [27] Mînca-vor cei săraci și se vor sătura și vor lăuda pre Domnul, ceia ce-l cercetează inimile lor vor fi vii în veacul veacului.

31. [28] Aduce-și-vor aminte și se vor întoarce cătră Domnul toate marginile pămîntului,

32. Și se vor închina înaintea lui toate neamurile limbilor.

33. [29] Că a Domnului iaste împărăția, și el biruiește limbile.

34. [30] Mîncat-au și se-au închinat toți grașii pămîntului, cădea-vor înaintea lui toți carii se pogoară în pămînt.

35. [31] Și sufletul meu lui trăiește, și sāmînța mea va sluji lui.

36. [32] Spune-va Domnului neamul cela ce vine. Și vor povesti dreptatea lui nărodului carii se vor naște, pre carii i-au făcut Domnul.

Cîntecul lui David. 22

1. Domnul mă paște, și nimică nu-mi va lipsi.

2. La loc ierbos¹, acolo m-au sălășluit, pre apa răpaosului m-au hrănit.

3. Întors-au sufletul meu; povățui-mă pre cărările dreptății, pentru numele său.

4. Că de voi și umbla pren mijlocul cursei morții, nu mă voi teme de răutate, că tu ești cu mine.

5. Toiagul// tău și bățul tău, acēlea m-au mîngîiat.

6. [5] Gătīt-ai înaintea mea masă împotriva celor ce mă supără; uns-ai cu undelemn capul meu, și pāharul tău adăpîndu-mă ca un puternic.

7. [6] Și mila ta mă va goni în toate zilele vieții mele, ca să mă sălășluiesc în casa Domnului, în lungimea zilelor.

Cîntecul lui David, al unii den sîmbete. 23

1. Al Domnului iaste pămîntul și umplērea lui, lumea și tot ce viețuiește pre dînsa.

2. Acela l-au întemeiat pre mări, și l-au gătīt pre riure.

3. Cine se va sui în muntele Domnului, sau cine va sta pre locul lui cel sfînt?

4. Cel nevinovat cu mîinile și curat cu inima, carele n-au luat sufletul său în dășert, și vecinului său nu se-au jurat cu înșălăciune.

5. Acesta va lua blagoslovenie de la Domnul și milă de la Dumnezeu, mîntuitorul său.

6. Acesta (iaste) neamul celor ce cearcă pre Domnul, a celor ce cearcă fața Dumnezeului lui Iacov.

7. Boiērilor, rădicați porțile voastre, și vă rădicați porțile cēle vēcīnice, și va întra Împăratul slavei.

8. Cine iaste acesta Împăratul slavei? Domnul puterilor, acesta iaste Împăratul slavei. Slava.

Versiunea modernă

30. Mînca-vor săracii și se vor sătura, și vor lăuda pe Domnul iar cei ce-l caută pe dînsul vii vor fi inimile lor în veacul veacului.

31. Toate neamurile pînă la marginea pămîntului se ia aminte și să plece înaintea Domnului.

32. Toate semințiile neamurilor se vor închina înaintea lui.

33. Că a Domnului este împărăția și el stăpînește peste neamuri.

34. Mîncat-au și s-au închinat toți grașii pămîntului, înaintea lui vor cădea toți cei ce se coboară în pămînt.

35. Și sufletul meu în el viază, și seminția mea va sluji lui.

36. Se va vesti Domnului neamul ce va să vină. Și vor vesti dreptatea lui poporului ce se va naște și ce a făcut Domnul.

Psalmul 22. Al lui David

1. Domnul este păstorul meu, de nimic nu duc lipsă.

2. Către dumbravele tihnei, la loc prielnic de pășune m-a mînat.

3. El mi-a întors sufletul spre bine și pe căile dreptății mă călăuzește pentru numele lui.

4. De voi umbla prin văile morții, nu mă voi teme de rele, pentru că tu ești lingă mine.

5. Aproape de mine toiagul și varga ta m-au alinat.

6. Tu ai pregătīt un ospăț pentru mine în fața celora ce mă supără; capul meu l-ai uns cu undelemn și plin mi-ai umplut paharul.

7. Mila și bunătatea ta mă însoțesc în toate zilele vieții mele. Cît voi trăi vreau să locuiesc în casa Domnului.

Psalmul 23. Al lui David

1. A Domnului este pămîntul și plînirea lui, lumea și cei ce locuiesc în ea.

2. L-a întemeiat și l-a așezat pe mări și pe riuri.

3. Cine va urca pe muntele Domnului și cine va sta în locul cel sfînt?

4. Cel nevinovat cu mîinile curate și nevinovat cu inima care n-a luat în deșert sufletul său și nu și-a călcat cu vicleșug jurămîntul.

5. Acesta va fi binecuvîntat de Domnul și de la mîntuitorul său va afla milostenie.

6. El este din neamul celor ce caută pe Domnul, acelor ce caută fața Dumnezeului lui Iacob.

7. Ridicați, boieri, porțile voastre, ridicați porțile cele veșnice ca să intre Împăratul mării!

8. Cine este acest Împărat al mării? Domnul cel tare și puternic, Domnul cel tare în război.

9. Ridicați, boieri, porțile voastre, ridicați porțile cele veșnice ca să intre Împăratul mării!

10. Cine este acest Împărat al mării? Domnul puterilor, acesta este Împăratul mării.

КѢ. Д. Удѣлю ахъ дѣла, КД.

Къ тѣмъ тѣмъ дѣла рѣдкамъ съфлетѣло
мѣхъ дмнѣхъ дѣла мѣхъ, прѣ тѣмъ нежедѣхъ
спнхъмъ рѣшнѣхъ фѣхъ. Нѣче
самъ епѣжкорѣскѣ ерѣжмашѣ мѣхъ,
пѣнѣхъ кѣ тѣмъ тѣмъ чѣмъ фѣхъ дѣхъ
прѣ тѣмъ нѣекоѣ рѣшнѣ. Рѣшнѣхъ чѣмъ
чѣмъ епѣжкорѣскѣ фѣхъ. Кѣнае тѣмъ дѣмъ
дѣрѣхъ мѣхъ, шн кѣрѣхъ тѣмъ фѣхъ
Повѣхъ фѣхъ прѣ дѣхъ тѣмъ, шн мѣхъ фѣхъ
цѣхъ кѣчѣ тѣхъ дмнѣхъ мѣхъ тѣмъ мѣхъ
шн прѣ тѣмъ тѣмъ фѣхъ тѣмъ тѣмъ тѣмъ
дѣхъ дѣхъ мѣхъ дѣхъ фѣхъ тѣмъ тѣмъ, шн
мѣхъ тѣмъ тѣмъ кѣчѣ дѣхъ ерѣхъ. Нѣкѣ
тѣмъ тѣмъ тѣмъ мѣхъ, шн дѣхъ нѣхъ
мѣхъ, спнхъ дѣхъ мѣхъ. Дѣхъ мѣхъ
тѣмъ дѣхъ мѣхъ тѣмъ пѣхъ тѣмъ тѣмъ
дѣмъ. Бѣхъ шн дѣхъ тѣмъ дѣхъ, пѣхъ
тѣмъ дѣхъ ерѣхъ тѣмъ тѣмъ гѣхъ фѣхъ
Повѣхъ тѣмъ прѣ тѣмъ ерѣхъ лѣхъ
цѣхъ прѣ тѣмъ ерѣхъ кѣнае дѣхъ. Тѣмъ тѣмъ
дѣхъ мѣхъ мѣхъ шн дѣхъ тѣмъ тѣмъ фѣхъ
нѣхъ дѣхъ, шн мѣхъ тѣмъ дѣхъ. Пѣхъ тѣмъ
мѣхъ тѣмъ дѣмъ, шн мѣхъ тѣмъ мѣхъ, пѣхъ
тѣмъ кѣ мѣхъ тѣмъ. Чѣмъ тѣмъ тѣмъ
тѣмъ тѣмъ тѣмъ дѣхъ дѣхъ лѣхъ дѣхъ
дѣхъ кѣ кѣ дѣхъ. Оѣхъ тѣмъ дѣхъ тѣмъ
тѣмъ тѣмъ, шн спнхъ тѣмъ мѣхъ
дѣхъ тѣмъ тѣмъ. Фѣхъ тѣмъ тѣмъ
тѣмъ дѣхъ, шн фѣхъ тѣмъ дѣхъ ба дѣхъ
тѣмъ тѣмъ. Оѣхъ тѣмъ пѣхъ тѣмъ дѣхъ
кѣчѣ тѣмъ тѣмъ дѣхъ лѣхъ пѣхъ тѣмъ
Прѣхъ тѣмъ прѣхъ мѣхъ, шн мѣхъ тѣмъ
кѣчѣ ерѣхъ тѣмъ, шн тѣмъ тѣмъ
нѣхъ нѣхъ тѣмъ нѣхъ тѣмъ дѣхъ
дѣхъ нѣхъ тѣмъ тѣмъ. Бѣхъ тѣмъ
шн тѣмъ тѣмъ, шн лѣхъ тѣмъ тѣмъ
нѣхъ. Бѣхъ прѣ ерѣхъ тѣмъ мѣхъ
мѣхъ тѣмъ, шн оѣхъ тѣмъ мѣхъ оѣхъ
Пѣхъ тѣмъ съфлетѣло мѣхъ шн мѣхъ
спнхъмъ рѣшнѣхъ кѣчѣ дѣхъ нежедѣхъ
кѣ тѣмъ. Чѣмъ фѣхъ тѣмъ, шн чѣмъ
спнхъмъ дѣмъ, кѣчѣ тѣмъ фѣхъ тѣмъ
нѣхъ дѣмъ. Мѣхъ тѣмъ дѣхъ прѣ тѣмъ
дѣхъ тѣмъ тѣмъ тѣмъ.

Удѣлю ахъ дѣла, КЕ.
Удѣлю ахъ дѣла рѣдкамъ съфлетѣло
мѣхъ дѣмъ мѣхъ, шн прѣ дѣхъ не
жедѣхъ нѣхъ кон сѣхъ. Нѣспнхъ
фѣхъ дѣмъ, шн мѣхъ дѣхъ тѣмъ
нѣхъ тѣмъ шн нѣхъ тѣмъ. Кѣ мѣхъ
ла тѣмъ фѣхъ тѣмъ Оѣхъ тѣмъ, шн ерѣхъ
дѣхъ тѣмъ фѣхъ дѣхъ тѣмъ. Нѣмъ
шѣхъ тѣмъ кѣ дѣхъ тѣмъ дѣхъ тѣмъ, шн кѣчѣ
тѣмъ нѣхъ тѣмъ фѣхъ тѣмъ
Оѣхъ тѣмъ дѣхъ тѣмъ тѣмъ тѣмъ, шн
кѣчѣ тѣмъ нѣхъ тѣмъ шѣхъ. Оѣхъ
кон фѣхъ тѣмъ нѣхъ тѣмъ мѣхъ, шн ерѣхъ

Biblia 1688, pag. 389, col. 1

CATISMA 4. Psalmul a lui David. 24

1. Cătră tine, Doamne, rădicaui sufletul meu, Dumnezeu! meu.
2. Pre tine nedejdiiu, să nu mă rușinezu în veac. [2] Nice să mă batjocorească vrăjmașii miei.
3. Pentru că toți ceia ce te îngăduiesc pre tine nu se vor rușina. [3] Rușineze-se cei ce nelegiuiesc în zadar.
4. Căile tale, Doamne, arată-mi mie, și cărările tale învăță-mă.
5. Povățește-mă pre adevărul tău și mă învăță, căce tu ești Dumnezeu, mîntuitorul meu, și pre tine te-am îngăduit toată zioa.
6. Adu-ți aminte de îndurările tale, Doamne, și milele tale, căce den veac sînt.
7. Păcatele¹ tineretelor mēle și ale necunoștinții mēle să nu-ți aduci aminte².
8. După mila ta adu-ți aminte tu, pentru bunătatea ta, Doamne.
9. Bun și drept iaste Domnul, pentru acēea va pune lēge celor greșiți în cale.
10. Povățui-va pre cei blînzi la judecată, învăța-va pre cei blînzi căile lui.
11. Toate căile Domnului milă și adevăr celor ce cearcă făgăduința lui și mărturiile lui.
12. Pentru numele tău, Doamne, și iartă păcatul meu, pentru că multu iaste.
13. Cine iaste omul cel ce să tēme de Domnul? Pune-va lēge lui în calea care au ales.
14. Sufletul lui întru bunătăți va mînea, și sāmînța lui va moșteni pămîntul.
15. Întărirea Domnului celor ce să tem de dînsul, și făgăduința lui va arăta lor.
16. Ochii miei pureura cătră Domnul, căce el va scoate den laț picioarele mēle.
17. Privēște preste mine și mă miluiește, căce sîngur născut și sărac sînt eu.
18. Necazurile inimii mēle s-au înmulțit; den nevoile mēle scoate-mă.
19. Vezi smerirea mea și ostineala mea, și lasă toate păcatele mēle.
20. Vezi pre vrăjmașii miei, că s-au înmulțit, și urciune strîmbă m-au urit.
21. Păzește sufletul meu și mă izbăvește, să nu mă rușinezu, căce am nedejduit pre tine.
22. Cei fără răutate și cei direpți să lipia de mine, căce te-am îngăduit pre tine, Doamne.
23. Mîntuiește, Dumnezeu! pre Israil den toate năcazurile lui.

Psalmul a lui David. 25

1. Judecă-mă, Doamne, căce eu întru nerăutatea mea am mers, și pre Domnul nedejduind, nu voiu slăbi.
2. Ispitește-mă, Doamne, și mă cearcă; lămurește rānichii miei și inima mea.
3. Că mila ta înaintea ochilor miei iaste, și bine am plăcut întru adevărul tău.
4. N-am săzut cu adunarea deșertării, și cu cei ce nelegiuiesc nu voiu intra în lăuntru.
5. Urit-am adunarea celor ce să viclenescu, și cu cei necredincioși nu voiu șădea.
6. Spăla-voiu întru cei nevinovați mînile mēle și voiu/ încungiura jîrtăvnicul tău, Doamne.

Ms. 45, f. 227^v-228^r

CATHISMA 3. Psalmu a lui David. 24

1. Cătră tine, Doamne, rădicai sufletul meu, Dumnezăul meu.
2. Pre tine nădăjdii, să nu mă rușinez în vac.
- [2] Nice să mă batjocurească neprietenii miei.
3. Pentru că toți ceia ci mă îngăduiesc pre mine nu să vor rușina. [3] Rușinându-se ceia ce fărălegiuiesc în zadar.
4. Căile tale, Doamne, cunoaște-mi mie, și cărările tale învață-mă.
5. Povățește-mă pre adevărul tău și mă învață, căce tu ești Dumnezău, mîntuitorul meu, și pre tine te-am îngăduit preste toată dzua.
6. Adu-ți aminte de îndurările tale, Doamne, și milele tale, căce den vac sînt.
7. Păcatele tineretelor mele și necunoștinței mele să nu-ți aduci aminte.
8. După mila ta adu-ți aminte¹ tu, pentru bunătaatea ta, Doamne.
9. Bun și drept Domnul, pentru acēea va pune lege celor greșiți întru cale.
10. Povățui-va pre cei blîndi întru județ, învăța-va pre cei blîndi căile lui.
11. Toate căile Domnului milă și adevăr celora ce cearcă făgăduința lui și măturile lui.
12. Pentru numele tău, Doamne, și iartă păcatul meu, pentru că mult iaste.
13. Cine iaste omul cela ci să tēme de Domnul? Pune-va legea lui întru calea carea au ales.
14. Sufletul lui întru bunătați va de mînea, și să-mînța lui va moșteni pămîntul.
15. Întăritura Domnului celora ci să tem de îns, și făgăduința lui va arăta lor.
16. Ochii miei pururea cătră Domnul, și el va scoate dentru laț picioarele mele.
17. Privēște preste mine și mă miluiește, căce sîngur născut și sărac sînt eu.
18. Năcazurile inemei mele s-au înmulțit; dentru nevoile mele scoate-mă.
19. Vezi smereniia mea și osteneala mea, și lasă toate păcatele mele.
20. Vezi pre nepri// etenii miei, căce s-au înmulțit, și ură strîmbă m-au urît.
21. Păzește sufletul meu, și mă mîntuiește, să nu mă rușinedzu, căce am nădăjdut pre tine.
22. Cei fără răutate și cei drepti să lipiia de mine, căce te-am îngăduit pre tine, Doamne.
23. Mîntuiește, Dumnezău, pre Israil dentru toate năcazurile lui.

Psalmu lui David. 25

1. Judecă mie, Doamne, căce eu întru fără-răutatea mea am mersu, și pre Domnul nădăjdind, nu voi slăbi.
2. Ispitește-mă, Doamne, și mă cearcă; lămurēște rărunchii miei și inima mea.
3. Căce mila ta înaintea ochilor miei iaste, și am bine plăcut întru adevărul tău.
4. N-am șezut cu adunarea a dășertării, și cu ceia ce fărălegiuiesc nu voi întra în lontru.
5. Urît-am sfatul¹ celora ci să viclensesc, și cu cei necredincioși nu voi ședea.
6. Spăla-voi întru cei nevinovați mîinile mele și voi încungiura jirtăvnicul tău, Doamne.

Ms. 4389, f. 273^r

Șăderea 4. Cîntecul lui David. 24

1. Cătră tine, Doamne, rădicai sufletul meu. [2] Dumnezul meu,
2. Pre tine mă nădăjdii; să nu mă rușinez în veac. [3] Nici să-și rîză de mine vrăjmașii miei.
3. Că toți ceia ce te rabdă nu se vor rușina. [4] Șă se rușinēze ceia ce fac fărădelegiure în zadar.
4. Arată-mi, Doamne, căile tale, și mă învață cărărilor tale.
5. Povățește-mă spre adevărînța ta și mă învață, că tu ești Dumnezul, mîntuitorul meu, și pre tine te-am răbdat toată zioa.
6. Ado-ți aminte de îndurările tale și de milele tale, că sînt den veac.
7. Păcatele tineretelor mele și ale neștiinții mele nu aduce aminte.
8. Tu-ți ado aminte de mine după mila ta, pentru bunătaatea ta, Doamne.
9. [8] Bun și drept Domnul, drept acēea va pune lege celor greșiți în cale.
10. [9] Povățui-va pre cei blîndi în judecate, învăța-va pre cei blîndi căilor sale.
11. [10] Toate căile Domnului milă și adevărînță celora ce cearcă poruncile lui și măturisurile lui.
12. [11] Pentru numele tău, Doamne, curățēște păcatul meu, că iaste mult.
13. [12] Ce om iaste cela ce se tēme de Domnul? Să puie lui lege pre care cale au vrut.
14. [13] Sufletul lui întru cēle bune se va încurta¹, și seminția lui va moștina pămîntul.
15. [14] Domnul (iaste) ținērea² celor ce se tem de dînsul, și porunca lui va arăta lor.
16. [15] Ochii miei pururea cătră Domnul, că el va zmulge den laț picioarele mele.
17. [16] Caută spre mine și mă miluiește, că eu sînt unul născut și sărac.
18. [17] Scîrbele inimii mele se-au înmulțit; scoate-mă den nevoile mele.
19. [18] Vezi umilința mea și ostenița mea, și lasă³ toate păcatele mele.
20. [19] Vezi pre vrăjmașii miei, că se-au înmulțit, și m-au urît cu uriciune nedireaptă.
21. [20] Păzește sufletul meu și mă mîntuiește, să nu mă rușinez că m-am nădăjdut pre tine.
22. [21] Cei fără de răutate și cei drepti se apropiia⁴ de mine, că am răbdat pre tine, Doamne.
23. [22] Mîntuiește, Doamne, pre Israil de toate scîrbele lui.

Cîntecul lui David. 25

1. Judecă-mă, Doamne, că eu am umblat cu nerăotătea mea, și nădăjdindu-mă pre Domnul, nu voi slăbi.
2. Ispitește-mă, Doamne, și mă întrebă; lămurēște denlăuntruile¹ mele și inima mea.
3. Că mila ta iaste înaintea ochilor miei, și am plăcut² bine în adevărînța ta.
4. N-am șazut cu adunarea celor îndășărți, și cu călcătorii de lege nu voi întra.
5. Urît-am bisērica celor hiclēni, și cu cei necredincioși nu voi ședea.
6. Spăla-voi întru cei nevinovați mîinile mele și voi ocoli altariul tău, Doamne.

Versiunea modernă

Psalmul 24. Al lui David

1. Către tine, Doamne, am ridicat sufletul meu, Dumnezeul meu.
2. Spre tine am nădăjdut să nu fiu rușinat în veac, să nu rîdă de mine vrăjmașii mei.
3. Pentru că toți cei ce te așteaptă pe tine nu vor fi înșelați; toți cei ce fac fărădelegi se vor rușina.
4. Arată-mi, Doamne, calea și învață-mă să merg pe cărările tale.
5. Îndreaptă-mă spre adevărul tău și mă învață, că tu ești Dumnezeu, mîntuitorul meu, în toate zilele.
6. Adu-ți aminte, Doamne, că din veac ai fost îndurător și milostiv.
7. Și nu pomeni păcatele tineretelor mele și greșelile mele din neștiință.
8. Pomeneste-mă după dragostea ta, bunătaatea ta îmi este sprijin.
9. Drept și bun este Domnul, le arată celor ce greșesc calea cea bună.
10. Celor nedreptățiți le ajută să capete dreptul lor și-i învață să cunoască voia sa.
11. Toate căile Domnului sînt dragoste și adevăr pentru aceia ce observă legămîntul și măturile lui.
12. Pentru numele tău, Doamne, curățēște-mă de păcatul meu cel mare.
13. Cine este omul care se teme de Domnul? Domnul îi arată calea pe care a ales-o.
14. El va trăi în bunătațe și seminția lui va moșteni pămîntul.
15. Taina Domnului e pentru cei ce se tem de el, făgăduința lui pentru cei ce-l cunosc.
16. Ochii mei sînt pururea spre Domnul, el va scoate din capcană picioarele mele.
17. Caută spre mine și mă miluiește că eu sînt nenorocit și sărac.
18. S-au înmulțit necazurile mele; din nevoile mele scoate-mă!
19. Vezi smereniia și osteneala mea. Iartă-mi toate greșelile!
20. Uite cum vrăjmașii mei s-au înmulțit și cu ce ură mă urăsc.
21. Păzește viața mea și mîntuiește-mă ca să nu mă rușinez că am nădăjdut în tine.
22. Că te am așteptat, Doamne, s-au strîns lîngă mine cei drepti și cei fără răutate.
23. Doamne, Dumnezeule, izbăvește pe Israel de tot necazul!

Psalmul 25. Al lui David

1. Judecă-mă, Doamne, că eu întru cuvioșia mea am umblat. Nădejdea mea în Domnul n-a slăbit.
2. Cercetează-mă, Doamne, și mă cearcă, treci prin foc rărunchii și inima mea!
3. Că dragostea ta este înaintea ochilor mei și eu în adevărul tău pășesc.
4. În adunarea deșertăciunii n-am șezut și cu călcătorii de lege n-am intrat.
5. Adunarea viclenilor și a necredincioșilor am urît.
6. Fără prihană îmi voi spăla mîinile și jertfelnicul tău, Doamne, îl voi înconjura.

Живуча жрѣтвеннахъ тѣхъ дмне. Къ сѣ
 азъ ехъ гласъ лѣхъ денъ тѣле, шн апозестн
 тѣлате мнхъ ннале тѣле. Доамне бенипам,
 бхнъ кхвѣтнца каснъ тѣле, шн локхъ лѣкшхъ
 лхн мперрѣн тѣле. Овнхъ пѣррн кхчѣн некрѣ
 дннчѣшн сѣфлетхъ мѣхъ, шн кх сѣлментн сжн
 цнрнаорѣ вѣаца мѣх. Кѣрора сжнпѣ жмжнн
 фѣрѣ делецнае, днрѣптѣ асѣрѣ сѣхъ жпхътн де
 вѣрѣн. Дѣрѣ ехъ жпхъ нерѣхътѣ мѣхъ амъ
 мерѣхъ, жжнпхъ шцемѣ доамне шн мѣ мнхъ шце.
 Пнчѣрѣхъ мѣхъ лѣстѣптѣ жднрѣптѣ жпхъ
 лѣхъ шрн внне кхвжнпѣтѣком доамне. ж
 Валмхъ лѣхъ дѣрѣ маннахътѣ де кжѣтѣ
 лѣтѣ оуѣце, К С.

мнхъ е лумнна мѣхъ, шн жжнпхъ шрн
 мѣхъ, дечнне мѣком тѣме. Доам
 нхъ скхѣтнпѣрнл внѣцн мѣле, дечнне
 мѣком спѣжнпѣ. Кжнхъ сѣрѣ
 прѣпѣл лѣхъ прѣ мѣ чѣн чѣ кнхъ сѣскѣ, кжѣтѣ
 мѣжннчѣ кѣрнѣрнл мѣле. Чѣн чѣ мѣ некрѣ
 жѣскѣ, шн вѣрѣжмѣшн мѣн ен лѣ сѣтѣнпѣ шн
 лѣ кѣрѣшн. Шн дѣсѣкѣ жжнхъ лѣхъ прѣ мѣхъ,
 тѣлатѣрѣ, нхъ сѣкѣ жфрнкошѣ нннма мѣхъ. Де
 сѣкѣ жжнхъ лѣхъ прѣ мѣхъ рѣсѣвѣн, жпхъ лѣлатѣ
 не дѣжѣхъ сѣскѣ. Оуѣна амъ чѣрѣшн дѣла дмнхъ
 лѣлатѣ комъ чѣрѣ, лѣхъ кхнъ ехъ жкѣса дмнхъ лхн,
 пѣлатѣ жнлѣле внѣцн мѣле. Дѣсѣкѣ жфрѣмъ
 сѣцѣрѣ дмнхъ лхн, шн лѣкѣптн вѣсѣрѣка чѣ сѣж
 тѣ лѣхн. Кѣчн махъ лѣхъ нѣсѣ жкѣрѣтѣ лхн
 жжѣса рѣхътѣвнцнорѣ мѣле, лѣкѣптн лѣхъ жпхъ
 лѣхъ нѣсѣлѣ кѣрѣтѣ лхн лхн. жпѣлатѣрѣ махъ ж
 нѣлѣцѣтн, шн лѣхъмъ жпѣтѣ лѣхъ жнѣлѣцѣтн кѣхъ
 мѣхъ, прѣстѣ вѣрѣжмѣшн мѣн. Жжнхъ
 тѣмъ шн амъ жжѣтѣхъ жкѣрѣтѣ лхн, жжѣтѣ
 дѣ жжнпхъ рѣ, шн дѣ канкѣ, кжнпѣкомъ шн комъ
 пѣкѣцн дмнхъ лхн. Дѣкѣлѣтѣ дмне гласъ
 мѣхъ, кѣрѣе амъ спрнгатѣ, мнхъ шцемѣ шн мѣ
 лѣкѣлѣтѣ. Чѣе лѣ жнѣсѣ нннма мѣхъ прѣ доамъ
 нхъ комъ чѣрѣкѣ, чѣрѣкѣтѣ фѣца мѣхъ, фѣца тѣ доамъ
 не комъ чѣрѣкѣ. Овнхъ цн жпѣрн фѣца тѣ дѣ
 кѣтѣрѣ мнне, шн сѣнхътѣ лѣлѣцн кхъ оуѣрѣтѣ дѣла
 рѣхъ лѣтѣхъ. Дѣжѣтѣрн мѣе фн сѣнхъ мѣхъ дѣ
 пѣрѣтѣжн, шн сѣ нѣмъ лѣшн дмнхъ жжнпхъ
 тѣрн лѣхъ. Кѣчн лѣтѣ мѣхъ шн мѣнѣлѣ мѣхъ
 махъ пѣрѣсѣтн, шн дмнхъ махъ лѣлѣтн прѣ мнне.
 Дѣнрѣптѣ жжѣтѣ дмне жкѣлѣтѣ тѣ, шн мѣ покѣ
 цѣхъ шце жкѣрѣрѣ днрѣптѣ, пѣнтрѣ вѣрѣжмѣшн
 мѣн. Овнхъ мѣ дѣн лѣ сѣфлетѣле чѣлѣрѣ чѣ
 мѣ некрѣжѣскѣ прѣ мнне, кѣчн сѣхъ скхъ лѣтѣ
 прѣ мѣхъ мѣрѣтѣхъ шн спрѣжмѣ, шн мннцн спрѣжмъ
 сѣтѣлатѣ ешн. Кѣрѣе кѣ сѣтѣтѣ жжнпѣтѣ цн
 лѣ дмнхъ лхн, жпѣтѣ жжнпѣтѣ чѣлѣрѣ вѣн. Дѣрѣ
 дѣхъ шце прѣ дмнхъ лхн, жжѣтѣ жжѣтѣ жжѣтѣ шн сѣ жпѣ
 рѣскѣ нннма тѣ, шн жпѣтѣ дѣхъ шце прѣ дмнхъ лхн. Сѣлѣ
 Валмхъ лѣхъ дѣрѣ. К С.
 жпѣтѣ тнне дмне, спрнгатѣ комъ, дмнхъ жжѣтѣ
 мѣхъ сѣнхъ тѣлѣн дѣ кѣтѣрѣ мнне, шн
 мѣкомъ лѣсѣмннлѣ, чѣлѣрѣ чѣ сѣ пѣгѣарѣтѣ лѣ
 рѣлатѣ. Дѣкѣлѣтѣ дмне гласъ лѣ рѣ

Biblia 1688, pag. 389, col. II

- 7. Ca să auz eu glasul laudei tale și a povesti toate minunile tale.
- 8. Doamne, iubit-am bună cuviința casii tale și locul lăcașului măriei tale.
- 9. Să nu pierzi cu cei necredincioși sufletul meu, și cu oamenii singiurilor viața mea.
- 10. Căroră sînt în mîini fărădelegile, dreapta lor s-au împlut de daruri.
- 11. Iară eu întru nerăutatea mea am mers; mîntuiește-mă, Doamne, și mă miluiește.
- 12. Piciorul meu au stătut în dreptate; întru adunări binecuvînta-te-voiu, Doamne.

Psalmu a lui David, mai nainte decît a să unge. 26

- 1. Domnul e lumina mea și mîntuitoriul meu, de cine mă voiu tîme?
- 2. Domnul scutitoriul vieții mele; de cine mă voiu spămînta?
- 3. Cînd s-ar apropia asupra mea cei ce chinuiesc, ca să mănînce cîrmuire mîle.
- 4. Cei ce mă necăjesc, și vrăjmașii miei, ei au slăbit și au căzut.
- 5. Și de se va rîndui asupra mea tabără, nu se va înfricoșa inima mea.
- 6. De se va rădica asupra mea războiul, întru aceasta eu nedejduiesc.
- 7. Una am cerșut de la Domnul, aceasta voiu cîere: a lăcui eu în casa Domnului toate zilele vieții mele,
- 8. A vedea înfrumșetarea Domnului și a socoti besereca cea sfîntă a lui.
- 9. Căci m-au ascuns în cortul lui în zioa răutăților mele, acoperit-m-au întru ascunsul cortului lui.
- 10. În piatră m-au înălțat; și acum iată eu înălțat capul meu preste vrăjmașii miei.
- 11. Încungiurat-am¹ și am jîrtvuit în cortul lui jîrtvă de mîntuire și de clic, cînta-voiu și voiu peveți Domnului.
- 12. Ascultă, Doamne, glasul meu, carele am strigat; miluiește-mă și mă ascultă.
- 13. Ție au zis inima mea: Pre Domnul voiu cerca. Cercă²-te fața mea; fața ta, Doamne, voiu cerca.
- 14. Să nu-ți întorci fața ta de cătră mine și să nu te abați cu urgie de la robul tău.
- 15. Ajutoriu mie fii, să nu mă depărtezi și să nu mă lași, Dumnezău, mîntuitoriul meu.
- 16. Căci tată-mieu și maica mea m-au părăsit, și Domnul m-au luat pre mine.
- 17. Îndireptează-mă, Doamne, în calea ta, și mă povățuiește în cărare dreaptă, pentru vrăjmașii miei.
- 18. Să nu mă dai la sufletele celor ce mă necăjesc pre mine, căci s-au sculat asupra mea mărturii strîmbe și minți³ strîmbătatea eiș.
- 19. Crez ca să văz bunățile Domnului în pămîntul celor vii.
- 20. Îngăduiește pre Domnul, îmbărbătează-te și să întărească inima ta, și îngăduiește pre Domnul. Slava.

Psalmul lui David. 27

- 1. Cătră tine, Doamne, striga-voiu, Dumnezăul meu, să nu taci de cătră mine, și mă voiu asămăna celor ce să pogoară la groapă.
- 2. Ascultă, Doamne, glasul ru/gării mele, cînd mă rogu cătră tine, cînd rădic mîinile mele cătră besereca cea sfîntă a ta.

Ms. 45, f. 228^r

7. Ca să audzu cu glasul laudei tale² și a povesti toate minunile tale.
8. Doamne, iubit-am bună cuviința casei tale și locul lăcașului măririi tale.
9. Nu piêrde cu cei necredincioși sufletul meu, și cu oamenii singiurilor viața mea,
10. Cărora le-s întru mîinile fărădelegile, dreapta lor s-au împlut de daruri.
11. Și cu întru nerăutatea mea am mers; mîntuiește-mă, Doamne³, și mă miluiește.
12. Piciorul meu au stătut întru dreptate; întru adunări binecuvînta-te-voi, Doamne.

Psalmul lui David, mai nainte decît a să unge. 26

1. Domnul lumina mea și mîntuitorul meu, dă cinc mă voi tîme?
2. Domnul scutitorul vieții mele; de cătră cinc mă voi spăimînta?
3. Cînd s-ar apropiia asupra mea ceia ce chinuiesc, ca să mînce¹ pelițele² mele.
4. Ceia ce năcăjesc pre mine, și neprietenii miei, ei au slăbit și au căzut.
5. Și măcară de să va rîndui asupra mea tabără, nu să va înfricoșa inima mea.
6. Măcară de să va rădica asupra mea război, întru aceasta eu nădăjduiesc.
7. Una am cerut de la Domnul, aceasta voi cere: a lăcuț eu³ în casa Domnului toate dzilele vieții mele,
8. A vedea frîmsșeța Domnului și a socoti bisăreca cea sfîntă lui.
9. Căce m-au ascuns întru cortul lui întru dzua răutăților mele⁴, acoperit-m-au întru ascunsul cortului lui.
10. Întru piatră m-au înălțat; și acum iată au înălțat capul meu preste neprietenii miei.
11. Încungiurat-am și am jirtvuit întru cortul lui jirtva de mîntuire⁵ și de clic, cînta-voi și voi peveți Domnului.
12. Ascultă, Doamne, glasului meu, carele am strigat; miluiește-mă și ascultă-mă.
13. Ție au dzis inima mea: Pre Domnul voi cerca. Cearcă-te fața mea; fața ta, Doamne, cerca-voi.
14. Să nu-ți întorci fața ta de cătră mine și să nu te abați cu uigie de la robul tău.
15. Ajutor mie te fă, și să nu mă dăpărtezi și să nu mă lași, Dumnezău, mîntuitorul meu.
16. Căce tată-mieu și maică- mea m-au părăsit, și Domnul m-au luat pre mine.
17. Legiutor pune-mă, Doamne, întru calea ta, și mă poveștește întru cărare dreaptă, pentru neprietenii miei.
18. Să nu mă dai pre mine la sufletele celor ca mă năcăjesc pre mine⁶, căce s-au sculat asupra mea mărturii strîmbe și mișți strîmbăteța și.
19. Crez ca să văz bunătățile Domnului întru pămîntul vilor.
20. Îngăduiește pre Domnul, îmbărbătează-te și să întărească inima ta, și îngădui pre Domnul. Slava.

Psalmul lui David. 27

1. Cătră tine, Doamne, striga-voi, Dumnezăul meu, să nu taci de mine, și mă voi asemăna celor ca pogoară la groapă.
2. Ascultă, Doamne¹, glasul rugii mele, cînd mă rog cătră tine, cînd rădic mîinile mele cătră bisăreca cea sfîntă a ta.

Ms. 4389, f. 273^r-273^v

7. Ca să auz glasul laudei tale și să spuiu toate minunile tale.
8. Doamne, îndrăgit-am frumuseța casei tale și locul lăcașului slavei tale.
9. Să nu pierzi cu cei necredincioși sufletul meu, și viața mea cu bărbații singelui.
10. Într-a cărora mîini (sînt) fărădelegiurile, dreapta lor se-au umplut de plată³.
11. Iară eu am umblat cu nerăutatea mea; izbăvește-mă, Doamne, și mă miluiește.
12. Piciorul meu stătu pre dreptate; în bisăreca bine te voi cuvînta, Doamne.

Cîntecul lui David, mai nainte de ungere. 26

1. Domnul lumina mea și mîntuitorul meu, de cine mă voi tîme?
2. Domnul, sprejnitiorul// vieții mele; de cine-mi va fi frică?
3. [2] Cînd se vor apropiia de mine ceia ce fac rău, să mînce carnea mea,
4. Ceia ce mă năcăjesc, și vrăjmașii miei, aceia au slăbit și au căzut.
5. [3] De se va¹ rîndui asupra mea tabără, nu se va tîme inima mea.
6. De se va scula asupra mea război, eu pre dînsul mă voi nădăjdui.
7. [4] Una am cerșut de la Domnul, acăea voiu cerca: ca să viețuiesc în casa Domnului tuturor zilelor vieții mele,
8. Să văz frumusețele Domnului și să cercetez bisăreca lui cea sfîntă.
9. [5] Că m-au ascuns în cortul lui în zioa răutăților mele, m-au acoperit în ascunderea cortului său.
10. [6] Înălțat-m-au pre piatră; și acum iată au înălțat capul meu asupra vrăjmașilor miei.
11. Ocoliu și junghiiu în cortul lui jirtva laudei și a chiurii. Cînt și voiu cînta Domnului.
12. [7] Să auzi, Doamne, glasul meu, cu care am strigat; miluiește-mă și mă ascultă.
13. [8] Ție zise inima mea: Cerca-voi pre Domnul. Pre tine cerca fața mea; cerca-voi, Doamne, fața ta.
14. [9] Nu întoarce fața ta de la mine și nu te da în laturi cu minie de la robul tău;
15. Fii-mi ajutor, nu mă împinge în laturi și nu mă năpusti, Dumnezeul mîntuirii mele.
16. [10] Că tată-mieu și mamă-mea m-au năpustit, iară Domnul m-au luat.
17. [11] Pune, Doamne, mie lîge în calea ta, și mă povăștește pre cărarea cea dreaptă, pentru vrăjmașii miei.
18. [12] Nu mă da în sufletele celor ce mă năcăjesc, că se-au sculat asupra mea mărturii nedirepte și au miștit nedireptate lui.
19. [13] Crez că voiu vedea bunătățile Domnului în pămîntul celor vii².
20. [14] Rabdă pre Domnul, îmbărbătează-te și să se întărească inima ta, și să rabzi pre Domnul. Slava.

Cîntecul lui David. 27

1. Cătră tine, Doamne, voi striga, Dumnezeul meu, să nu taci de cătră mine. Ca să nu taci cîndvași de cătră mine și să mă aseminez celor ce se pogoară în groapă.
2. Să auzi, Doamne, glasul rugăciunii mele, cînd mă voi ruga¹ cătră tine, cînd rădic mîinile mele cătră bisăreca ta cea sfîntă.

Versiunea modernă

7. Ca să cînt lauda ta, toate mîinile tale să le povestesc.
8. Doamne, frumuseța casei tale am iubit și locul slavei tale.
9. Sufletul meu să nu-l pierzi cu cei necredincioși, nu-mi lua viața cu vîrsătorii de sînge.
10. În mîinilor lor este fărădelegea, dreapta lor e plină de daruri înșelătoare.
11. Eu în cuvioșia mea am umblat, scapă-mă, Doamne, și mă miluiește.
12. Picioarele mele merg pe drumul cel drept; în toate adunările te voi binecuvînta, Doamne!

Psalmul 26. Al lui David

1. Domnul este lumina mea și mîntuitorul meu; de cine mă voi teme?
2. Domnul este apărătorul vieții mele; de cine mă voi înfricoșa?
3. Cînd se apropie de mine fiii răului ca să mă mînce, cînd se apropie de mine fiii răului ca să mă mînce,
4. Cunosoc că sînt aceiași vrăjmași care mă necăjesc, dar slăbesc și cad.
5. De se va rîndui împotriva mea oștiri, inima mea nu se va spăimînta.
6. Și chiar de ar porni împotriva mea războaie, eu nădăjduiesc în el.
7. O singură rugămînte am avut, am cerut de la Domnul voie să locuiesc în casa lui toate zilele vieții mele.
8. Ca să văd frumuseța Domnului și să învâț calea cea bună.
9. În zioa necazurilor mele, Domnul m-a ascuns în cortul lui, m-a acoperit în colțul cel mai tainic al cortului lui.
10. Pe piatră m-a ridicat. Și acum, iată, capul meu s-a înălțat peste vrăjmașii mei.
11. Jertfa de laudă am jertfit-o în cortul lui. Îl voi lăuda și voi cînta Domnului.
12. Ascultă, Doamne, glasul meu cu care am strigat. Miluiește-mă și mă ascultă.
13. Către tine a vorbit inima mea: voi căuta pe Domnul. Fața ta, Doamne, voi căuta.
14. Să nu-ți întorci față ta de la mine și să nu te mîinii pe robul tău.
15. Fii ajutorul meu, să nu mă lași, Dumnezeule, să nu mă lepezi, mîntuitorul meu!
16. Tatăl meu și mama m-au părăsit, dar Domnul m-a găsit.
17. Pune, Doamne, lege pentru calea ta. Îndreptează-mă pe dreapta cărare ca să amuțescă vrăjmașii mei.
18. Nu mă da pe mîna celor ce mă chinuiesc, că, uite, s-au ridicat împotriva mea martori mincinoși și dreptatea s-a amăgit pe sine.
19. Cred că o să văd bunătățile Domnului în pămîntul celor vii.
20. Nădăjduiește în Domnul, îmbărbătează-te și ia curaj, nădăjduiește în Domnul!

Psalmul 27. Al lui David

1. Doamne, către tine am strigat, Dumnezeul meu ia amînte! Că de nu mă vei auzi, mă voi asemăna cu cei care se coboară în groapă.
2. Ascultă glasul rugăciunii mele cînd mă rog către tine, cînd ridic mîinile mele către locașul tău cel sfînt.

губѣи мѣле, кжндѣ мѣроу кѣтрь тѣне,
 кжндѣ рѣднѣ мжннае мѣле, кѣтрь вестрѣка чѣ
 сѣнтѣ апл. Сѣнхмѣ трѣцѣн прѣхнѣ кѣ
 чѣн пѣкѣтѣшн, шн кѣчѣн чѣ флѣк сѣржмѣтѣпѣте
 сѣнхмѣ пѣрѣзн. Чѣлор тѣ гѣрѣскѣ пѣче, кѣ
 чѣн дѣ аѣрѣопѣ аѣлор, шн рѣлѣ сѣннмнѣ лорѣ.
 Дѣлѣ лор дѣмнѣ дѣхпѣ флѣптѣлѣ лорѣ, шн дѣхпѣ вѣ
 клѣшѣгѣлѣ тѣомѣлѣлорѣ лорѣ. Дѣхпѣ флѣптѣ
 лѣ мжннлорѣ лорѣ дѣлѣ лорѣ, дѣлѣ лорѣ рѣспѣлѣшнрѣ
 лорѣ. Кѣчѣн маѣ причѣспѣтѣ лѣ флѣптѣлѣ дѣом
 нѣхлѣн, шн лѣ флѣптѣлѣ мжннлорѣ лѣн, сѣрпѣлѣвѣн
 прѣ джншнн, шн нѣхѣн зндѣн прѣ джншнн.
 Блѣвнѣтѣ дѣмнѣлѣ кѣчѣн аѣлѣкѣлѣтѣпѣтѣ глѣсѣлѣ рѣчѣн
 мѣлѣ. Дѣмнѣлѣ аѣжѣтѣрнѣлѣ мѣлѣ, шн сѣхпѣн
 тѣрнѣлѣ мѣлѣ, прѣ лѣ аѣ нѣдѣжѣдѣхнѣтѣ нннмѣ мѣлѣ,
 шн мѣлѣ аѣжѣтѣрнѣлѣ. Шн Одрѣсѣн прѣхпѣлѣ
 мѣлѣ, шн дѣн бѣом мѣлѣ мѣлѣвн мѣрѣспѣрнѣн лѣн.
 Дѣмнѣлѣ сѣрпѣрнѣлѣ нѣрѣдѣлѣхн лѣн, шн сѣхпѣнѣ
 рн мжнпѣхнрнлорѣ, оѣнѣсѣлѣхн лѣн жѣтѣ. Мж
 тѣлѣшѣ прѣ нѣрѣдѣлѣ тѣлѣ, шн сѣлѣшѣшѣ мѣшннрѣ
 тѣлѣ ш пѣшѣ прѣ еѣ, шн нѣлѣцѣ прѣ еѣ пѣрѣрѣкѣ.
 Улѣлѣмѣлѣ лѣн дѣдѣ спрѣ сѣкѣсѣлѣ

кѣртѣлѣхн, К Н
 Дѣхпѣн дѣмнѣлѣхн фѣтн лѣн дѣмнѣтѣлѣ, а
 дѣхпѣн дѣмнѣлѣхн, фѣн дѣ сѣрѣтн.
 Дѣхпѣн дѣмнѣлѣхн мѣрнѣ шн чннѣтѣ, а
 дѣхпѣн дѣмнѣлѣхн мѣрнѣ нѣмѣлѣхн лѣн,
 рнннѣнѣтѣ дѣмнѣлѣхн дѣхпѣтѣ сѣнтѣ
 лѣхн. Глѣсѣлѣ дѣмнѣлѣ спрѣ аѣпѣ, дѣмнѣтѣлѣ мѣрнѣ
 рѣн аѣ тѣхнѣтѣ, дѣмнѣлѣ прѣсѣлѣ аѣпѣ мѣлѣтѣ. Глѣсѣ
 дѣмнѣлѣхн кѣ пѣхпѣрѣ, глѣсѣлѣ дѣмнѣлѣхн кѣ мѣрѣ
 пѣхпѣнѣцѣ. Глѣсѣлѣ дѣмнѣлѣхн здрѣвнѣдѣ кѣ
 дрѣн, шн бѣ здрѣвнѣ дѣмнѣлѣ нѣдрѣн лѣвѣнѣлѣхн.
 Шн бѣ мѣрѣлѣцн прѣ джншнн кѣ вѣцѣлѣлѣ лѣвѣнѣ
 лѣхн, шн чѣлѣ нѣнѣтѣ кѣ фѣнѣлѣ ннѣрѣцнлорѣ. Глѣ
 сѣлѣ дѣомнѣлѣхн тѣннѣдѣ пѣрѣ фѣкѣлѣхн, глѣсѣлѣ
 дѣомнѣлѣхн кѣспѣнѣдѣ пѣхпѣнѣлѣ, шн бѣ кѣспѣнѣ дѣ
 нѣлѣ пѣхпѣнѣлѣ лѣн кѣдрнѣсѣ. Глѣсѣлѣ дѣомнѣлѣ
 дѣспѣрнѣдѣ чѣрѣтнѣ, шн бѣ дѣсѣкѣпѣрн дѣлѣмѣрѣбнѣлѣ
 шн дѣсѣсѣрѣкѣ лѣн тѣнѣ кѣрѣлѣ знѣчѣ мѣрнѣрѣ.
 Дѣмнѣлѣ потѣпѣлѣ бѣлѣкѣхн, шн бѣ шпѣдѣ дѣмнѣлѣ
 дѣспѣрѣтѣ рѣсѣтѣкѣ. Дѣмнѣлѣ вѣхпѣлѣтѣ нѣрѣдѣлѣ
 лѣ бѣлѣлѣ, дѣмнѣлѣ бѣлѣлѣ вѣнѣрѣнѣрѣдѣлѣ лѣн кѣ пѣ.
 Улѣлѣмѣлѣ кѣжнѣтѣрнѣн дѣнѣрѣн кѣсѣн лѣн

дѣдѣ. К О
 нѣлѣцѣтѣкѣвн дѣомнѣнѣ кѣчѣн маѣлѣлѣ прѣ
 мннѣ, шн нѣн бѣсѣлѣнѣтѣ прѣ вѣрѣжѣмѣшнн
 мѣнѣн лѣспѣрѣ мѣлѣ. Дѣомнѣнѣ дѣмнѣтѣлѣ
 мѣлѣ, сѣрпѣгѣлѣтѣ кѣтѣрѣ тѣннѣ, шн маѣ
 вннѣдѣкѣтѣ. Дѣмнѣнѣ сѣкѣсѣн дѣнѣнѣ сѣ
 флѣпѣлѣ мѣлѣ, мжнпѣхнпѣлѣ маѣ дѣнѣтѣрѣ чѣн чѣ пѣ
 гѣарѣ дѣгѣрѣопѣ. Кѣжнѣтѣлѣцн дѣомнѣлѣхн чѣн кѣлѣ
 лн лѣн, шн вѣтѣ мѣрѣспѣрнѣнѣцн кѣ поменнѣрѣ сѣнѣцн
 рѣн лѣн. Кѣчѣн оѣрѣрѣ мѣнѣлѣ лѣн, шн вѣлѣ
 цѣ рѣбѣом лѣн. Сѣрѣ бѣмжнѣлѣ пѣжнѣрѣ, шн
 дѣмнѣнѣцѣлѣ сѣхпѣрѣсѣ. Шн сѣлѣ аѣмжнѣсѣ дѣспѣрѣ
 нѣ кѣом мѣлѣ нѣлѣмѣкѣвн кѣспѣнѣ рѣсѣтѣкѣ. Дѣомнѣнѣ
 рѣбѣом тѣлѣ дѣлѣ фѣрѣмѣсѣцѣн мѣлѣ пѣхпѣрѣ.
 Шнцѣ дѣспѣрѣсѣшн фѣлѣцѣ тѣлѣ, шн мѣфѣсѣлѣю тѣлѣ

Biblia 1688, pag. 390, col. I

3. Să nu mă tragi împreună cu cei păcătoși, și cu cei ce fac strîmbătate să nu mă pierzi.
4. Celor ce grăiesc pace cu cei de aproape ai lor, și rēle în inimile lor.
5. Dă-le lor, Doamne, după faptele lor și după viclesugul tocmelilor lor,
6. După faptele mînilor lor dă-le lor; dă-le lor răsplătirea lor.
7. Căci n-au priceput la faptele Domnului, și la faptele mînilor lui; surpa-vei pre dînșii, și nu vei zidi pre dînșii.
8. Blagoslovit Domnul, căci au ascultat glasul rugii mēle.
9. Domnul ajutoriul meu și scutitoriul meu, pre el au nedejduit inima mea, și mă ajutorai.
10. Și odrăslî trupul meu, și den voia mea mă voiu mărturisî lui.
11. Domnul e întărire norodului lui, și scutitoriu mîntuirilor un-sului lui iaste.
12. Mîntuiește pre norodul tău, și blagoslovēște moștenirea ta, și paște pre ei, și-i nalță pre ei pînă în veac.

Psalmul lui David, spre scosul cortului. 28

1. Aduceți Domnului, fiii lui Dumnezeu, aduceți Domnului fii de berbeci. [2] Aduceți Domnului mărire și cinste,
2. Aduceți Domnului mărire numelui lui, închinați-vă Domnului în curtea sfîntă a lui.
3. Glasul Domnului spre ape; Dumnezeu al mării au tunat, Domnul preste ape multe.
4. Glasul Domnului cu putere, glasul Domnului cu mare cuviință.
5. Glasul Domnului zdrobind chedrii, și va zdrobi Domnul chedrii Livanului.
6. Și va mărunți pre dînșii ca vițelul Livanului, și cel iubit ca fiul inorogilor.
7. Glasul Domnului tăind para focului.
8. Glasul Domnului clătind pustiul, și va clăti Domnul pustiul lui Cadis.
9. [8] Glasul Domnului întărind cerbii, și va descoperi dumbrăvile; și în besereca lui tot carele zice mărire.
10. [9] Domnul potopul va lăcui, și va șădea Domnul împărat în veac.
11. [10] Domnul vîrtute norodului lui va da, Domnul va blagoslovi pre nărodul lui cu pace.

Psalmul cîntării înnoirei casei lui David. 29

1. Înălța-te-voiu, Doamne, căci m-ai luat pre mine și n-ai veselit pre vrăjmașii miei asupra mea.
2. Doamne Dumnezeu al meu, strigat-am cătră tine, și m-ai vindecat.
3. Doamne, scos-ai den iad sufletul meu, mîntuitu-m-ai dentru cei ce pogoaă în groapă.
4. Cîntați Domnului, cei curați ai lui, și vă mărturisiți cu pomenirea sfîntirei lui.
5. Căci urgie mîniia lui, și viață în voia lui. [6] Sara va mînea plîngere, și dimeneată bucurie.
6. [7] Și eu am zis întru bună voia mea: «Nu mă voiu clăti în veac».
7. [8] Doamne, în voia ta, dă frumuseței mēle putere. [9] Și-ț întorșeși fața ta, și mă făcuî tur/ burat.

Ms. 45, f. 228 r-228 v

3. Să nu mă tragi împreună cu cei păcătoși, și cu ceia ce fac strîmbătatea să nu mă pierdzi pre mine.
4. Celora ce grăiesc pace cu cei aproape lor, și rēle întru inimile lor.
5. Dă-le lor, Doamne², după faptele lor și după viclesugul a tocmēlelor lor,
6. După faptele mîinilor lor dă-le lor; dă-le lor răsplătirea lor.
7. Căce n-au priceput la faptele Domnului, și la faptele mîinilor lui; surpa-i-vei pre înși, și nu-i vei clădi pre înși.
8. Blagoslovit Domnul, căce au ascultat glasul rugii mele.
9. Domnul ajutorul meu și scutitorul meu, pre el a nădăjduit inima mea, și mă ajutai.

10. Și odresli trupul meu, și dentru voia mea mă voi mărturisii lui.
11. Domnul întăritura nărodului lui, și scutitor a mîntuirilor unsului lui iaste.
12. Mîntuiește pre nărodul tău, și blagoslovēște moștenirea ta, și paște-i pre ei, și-i înalță pre ei pînă în vac.

Psalmul lui David, spre scosul cortului. 28

1. Aduceți Domnului, fiii lui Dumnezău, aduceți Domnului fii de berbeci. [2] Aduceți Domnului mărire și cinste,
2. Aduceți Domnului mărire numelui lui, închinați-vă Domnului întru ograda sfîntă a lui.
3. Glasul Domnului spre ape; Dumnezăul mării au tunat, Domnul preste ape multe.
4. Glasul Domnului cu putere, glasul Domnului cu mare cuviință.
5. Glasul Domnului zdrobind chedrii, și va zdrobi Domnul chedrii Livanului.
6. Și-i va mărungi pre înșii ca vișălul Livanului, și cel iubit ca fiul inorogilor.
7. Glasul Domnului tăind vâpaia focului.
8. Glasul Domnului clătînd pustiul, și va clăti Domnul pustiul Caddis.
9. [8] Glasul Domnului întărind cerbiu, și va dăscoperi dumbrăvile; și întru bisēra lui tot fieștecarele dzice mărire.
10. [9] Domnul potopul va lăcui, și va ședea Domnul împărat în vac.
- 11 [10] Domnul virtute nărodului lui va da, Domnul va¹ blagoslovi pre nărodul lui cu pace.

Psalmul a cîntării înnoirei casei lui David. 29

1. Înălța-te-voi, Doamne, căce m-ai luat pre mine și n-ai veselit pre neprietenii miei prestă mine.
2. Doamne Dumnezăul meu, strigat-am cătră tine, și m-ai vindecat.
3. Doamne, scos-ai den iad sufletul meu, mîntuitu-m-ai dentru ceia ce pogoară în groapă.
4. Cîntați Domnului, curații lui, și vă mărturisiți cu pomana sfînteniei lui.
5. Căce urgie întru mînia lui, și viața lui întru voia lui; [6] Sara va minea plîngere, și la dimineață bucurie.
6. [7] Și eu am dzis întru bună voia mea: «Nu mă voi clăti în vac».
7. Doamne, întru voia ta dă frîmșetii mele putere. [8] Și-ți întorseși fața ta, și mă făcui turburat.

Ms. 4389, f. 273 v

3. Nu mă trage cu cei păcătoși, și cu cei ce lucrează nedreptate nu mă pierde.
4. Cu ceia ce grăiesc cu vecinii lor pace, iară în inimile lor cēle rēle.
5. [4] Dă lor, Doamne, după lucrurile lor și după tocmeala hiclesugului lor,
6. Dă lor după faptele mîinilor lor; plătește-le plata lor.
7. [5] Că n-au priceput lucrurile Domnului și în lucrurile mîinilor lui; să-i strici și să nu-i zidești.
8. [6] Bine iaste cuvîntat Domnul, că au auzit glasul rugăciunii mele.
9. [7] Domnul ajutorul meu și sprejnitorul meu, pre dînsul se-au nădăjduit inima mea, și mi-au ajutat.

10. Și carnea mea au înflorit, și cu voia mea mă voi mărturisii lui.
11. [8] Domnul întărirea nărodului său iaste și sprejnitorul mîntuirilor unsului său.
12. [9] Mîntuiește pre nărodul tău, și moșia ta bine o cuvintează, și o paște, și o ia² pînă în veac.

Cîntecul lui David, la ieșirea cortului. 28

1. Aduceți Domnului, fiii lui Dumnezeu, aduceți Domnului fii berbecilor. [2] Aduceți Domnului slavă și cinste,
2. Aduceți Domnului slavă numelui lui, închinați-vă Domnului în curtea lui cea sfîntă.
3. Glasul Domnului asupra apelor; Dumnezeul slavei au tunat, Domnul spre apele cēle multe.
4. Glasul Domnului în tărce, glasul Domnului în mare ghizdăvie.
5. Glasul Domnului celui ce fărîmă chedrii, și va frînge Domnul chedrii Livanului.
6. Și-i va spulbera ca pre vișelul Livanului, și cel drag ca fiul inorogilor.
7. Glasul Domnului, celuia ce taie vâpaia focului.
8. Glasul Domnului, celui ce clătēște pustiile, și va clăti Domnul pustiia Caddisului.
9. Glasul Domnului cela ce săvîrșaste pre cerb și dăscoperi dumbrăvile; și în bisēra lui tot (cine) va grăi slavă.
10. Domnul sălășluește potopul, și va ședea Domnul împărat în veac.
11. Domnul va da tărce năroadelor sale, Domnul cu pace bine va cuvînta pre oamenii săi.

Cîntecul cîntării înnoirii casei lui David. 29

1. [2] Înălța-te-voi, Doamne, că m-ai rădicat și n-ai veselit pre vrăjmașii miei de¹ mine.
2. [3] Doamne Dumnezeul meu, strigaiu cătră tine, și mă vindecași.
3. [4] Doamne, scos-ai den iad sufletul meu, mîntuitu-m-ai de ceia ce se pogoară² în groapă.
4. [5] Cîntați Domnului, prea cuvioșii lui, și mărturisiți pomenirea sfîntirii lui.
5. [6] Că mînie în urgia lui, și viață în voia lui; seara se va încurta³ plîngerea, iară dimineața bucurie.
6. [7] Iară eu zis în spurul meu: «Nu mă voi clăti în veac».
7. [8] Doamne, dă cu voia ta putere bunătății mele; întors-ai fața ta, și fuiu turburat.

Versiunea modernă

3. Să nu tragi cu cei păcătoși sufletul meu, și cu cei ce lucrează nedreptate să nu mă pierzi,
4. Cu cei ce grăiesc pace către aproapele lor, dar cele rele sînt în inimile lor.
5. Dă-le lor după faptele lor și după viclesugul gîndurilor lor.
6. Dă-le după lucrul mîinilor lor; răsplătește-i după faptele lor,
7. Că n-au înțeles lucrurile Domnului și faptele mîinilor lui; îi vei răsturna și nu se vor mai ridica.
8. Binecuvîntat este Domnul că a auzit glasul rugăciunii mele.
9. Domnul este ajutorul și apărătorul meu, în el a nădăjduit inima mea și mi-a ajutat.

10. A vindecat trupul meu și de bunăvoie îl laud.
11. Domnul este întărirea poporului său, apărătorul mîntuirii împăratului.
12. Mîntuiește poporul tău și binecuvintează moștenirea ta; păstorește-i pe ei și-i ridică pînă în veac.

Psalmul 28. Al lui David

1. Aduceți, fii ai lui Dumnezeu, aduceți Domnului mielucei, slavă și cinste.
2. Slavă numelui său; închinați-vă Domnului în sfîntă curtea lui.
3. Glasul Domnului peste ape; Dumnezeul mării a tunat. Domnul domnește peste mări.
4. Glasul Domnului întru tărce, glasul Domnului întru mare cuvință.
5. Glasul Domnului răsună și zdrobește cedrii Libanului.
6. Iar Libanul saltă ca un vițel și Ermonul ca un pui de gazelă.
7. Glasul Domnului, cel ce arde ca para focului.
8. Glasul Domnului, cel ce cutremură pustiul, Domnul va cutremura pustiul Cadeșului.
9. Glasul Domnului cel ce deschide pîncecele căprioarelor și despoaie dumbrăvile. Să spună cei din sfîntul său locaș: mărire!
10. Domnul va locui în împărăția apelor, va fi Domnul împărat în veac.
11. Domnul dă tărce poporului său și binecuvintează poporul său cu pace.

Psalmul 29. Al lui David

1. Mări-te-voi, Doamne, că m-ai luat și vrăjmașii mei n-au mai rîs de mine.
2. Doamne, Dumnezeul meu, către tine am strigat și m-ai vindecat.
3. Doamne, ai scos din iad sufletul meu, din casa morților m-ai mîntuit.
4. Cîntați Domnului, voi cuvioșii lui! Lăudați pomenirea sfînteniei lui.
5. Că mînia lui este iute, întru voia lui e viața; vom plînge seara și dimineața ne vom bucura.
6. Iar eu am zis de bunăvoie: «Nu mă voi clinti în veac».
7. Întru voia ta mi-ai dat putere, dar cînd ți-ai întors fața, foarte m-am tulburat.

вѣраго. Къто въ тѣнѣ дѣлае бои стѣнѣ, шн
 къто въ дѣлѣхъ мѣхъ мѣбоу рѣга. Чѣи
 фолое фѣжнѣе мѣхъ, кѣждѣ мѣпогоръ ехъ фѣрѣ
 стѣрнѣчюне? Ахъ мѣрѣрѣнѣеа чѣе цѣрѣна?
 Ахъ вѣстѣеа дѣвѣрѣхъ тѣхъ? Ахъ рѣи ромнѣхъ
 шн мѣ мнѣхъ, ромнѣхъ еахъ фѣкѣхъ лѣхъ тѣрѣ
 мѣе. Ахъ рѣрѣнѣ пѣжнѣрѣ мѣтѣ спрѣ вѣхъ рѣе
 мѣе, рѣлѣешн сѣхъ мѣхъ, шн мѣ рѣннѣешн кѣ
 вѣхъ рѣе. Пенѣрѣхъ кѣстоу кѣжнѣе мѣрѣрѣ мѣтѣ
 шн нѣмѣвоу оумнѣн, дѣмнѣ дѣмѣхъ мѣхъ, фѣкѣхъ
 мѣрѣрѣнѣ мѣбоу чѣе. СЛА

Ла стѣжрѣшнѣ фѣлѣхъ лѣн дѣдѣ ешнрѣн
 ден фнрѣ

Вѣ тѣнѣ дѣлае не дѣждѣхъ, стѣхъ мѣ рѣ
 шннѣхъ фѣкѣхъ, фѣрѣ днрѣпѣлѣтѣтѣлѣ нѣ
 вѣкѣщѣемѣ, шн мѣ евоате. Пѣкѣхъ
 къто въ мѣне оуфѣкѣа тѣа, грѣвѣщн амѣ
 евоате пре мѣне. Фѣи мѣ фѣрѣхъ рѣ
 нехъхъ евоатнѣрѣн, шн спрѣ кѣеа евоатнѣрѣн амѣ
 мѣжнѣхъ. Кѣчн фѣрѣрѣ мѣтѣ, шн евоатнѣрѣ
 мѣтѣ ешн тѣхъ, шн пенѣрѣхъ нѣмеае тѣхъ мѣбоу
 повѣщѣн, шн мѣбоу хрѣннѣ. Сѣвоатемѣбоу
 ден лѣцѣлѣ чѣестѣа, кареае ахъ лѣкѣхъ мѣе, вѣчн
 тѣхъ ешн евоатнѣрѣн мѣхъ дѣмнѣ. Фѣжнѣеа
 тѣлае пѣнебоу дѣхъхъ мѣхъ, мѣжнѣхъ нѣхъ мѣа
 не дѣмѣхъхъ дѣвѣрѣхъхъ. Оуфѣкѣа пре чѣе
 чѣе пѣжнѣеа дѣшрѣтѣчюне фѣжнѣеа. Шн ехъ
 пре дѣмѣхъ амѣ не дѣждѣхъхъ, вѣкѣхъ мѣбоу шн мѣ
 боу вѣсѣан пре мѣла тѣа. Кѣчн лѣкѣхъ тѣа
 спрѣ смѣрѣнѣа мѣтѣ, мѣжнѣхъ нѣхъ ден не боу ехъ фѣ
 мѣхъ мѣхъ. Шн нѣ мѣа фѣнѣе фѣжнѣеа вѣрѣтѣ
 мѣшнѣрѣ, пѣсѣан фѣкѣхъ лѣрѣ пнѣбоаре мѣле
 мнѣхъ ащѣемѣ дѣмнѣ кѣчн мѣнекѣжнѣеа, пѣрѣхъ
 рѣсе кѣ мѣнѣе сѣкѣлѣ мѣхъ, ехъ фѣлѣтѣхъ мѣхъ, шн
 пѣжнѣеа мѣхъ. Кѣчн ахъ лѣнѣнѣ кѣ рѣрѣ
 ре вѣцѣа мѣтѣ, шн лѣнѣ мѣен фѣхъ ешннѣрѣн
 Сѣвѣн кѣ стѣрѣчѣе ежрѣтѣтѣ мѣтѣ, шн сѣлѣеа мѣтѣ
 ле еахъ тѣрѣхъ рѣтѣ. Ажнѣтѣ тѣоцн вѣрѣтѣ мѣшн
 мѣен, мѣфѣкѣхъ сѣкѣрѣтѣ, шн кѣчннѣлѣр мѣен фѣлѣ
 тѣе, шн фѣрѣнѣ кѣхъ нѣкѣхъ цѣлѣр мѣен. Чѣе чѣемѣ
 вѣрѣтѣ фѣлѣрѣ фѣхъ нѣрѣ дѣла мѣне, мѣ оунѣтѣн кѣ
 оунѣ мѣрѣтѣ дѣла нннѣтѣ. Фѣкѣхъ мѣтѣ кѣ оунѣ
 вѣсѣ пѣрѣрѣхъхъ, кѣчн амѣ лѣхъ нѣтѣ оуфѣа лѣмѣлѣтѣрѣ
 ден чѣе чѣе нѣмѣрнѣчюне фѣрѣжнѣеа. Кѣждѣ стѣ
 лѣхъ нѣрѣ ешн фѣрѣхъ лѣкѣхъ лѣхъ мѣтѣ, кѣсто мѣ ехъ
 фѣлѣтѣхъ мѣхъ лѣ фѣрѣхъ нѣтѣ. Шн ехъ пре тѣнѣ
 дѣмнѣ не дѣждѣхъхъ, зн тѣхъ ешн дѣмнѣхъхъ мѣхъ
 фѣжнѣеа тѣлае сѣрѣчн мѣен. Нѣзѣвѣщѣемѣ
 ден мѣжнѣа вѣрѣтѣ мѣшнѣрѣ мѣен, шн дѣ чѣе чѣемѣ
 гонѣсѣкѣ пре мѣне. Ахъ рѣтѣ фѣцѣа тѣа прѣрѣчн
 рѣвѣхъ тѣхъ, мѣжнѣхъ ащѣемѣ кѣ мѣла тѣа
 дѣоамнѣ стѣхъ мѣтѣ рѣшннѣхъ, кѣчѣе тѣмѣа кѣмѣлѣтѣ
 пре тѣнѣ. Рѣшннѣхъ есе нѣкѣрѣчнѣн, шн стѣстѣ
 пѣрѣбоаре фѣмѣдѣ, мѣхъ мѣтѣ вѣстѣ фѣкѣхъ вѣхъ еае чѣле
 ешнѣтѣе. Чѣлѣтѣ чѣе грѣвѣсѣкѣ лѣхъ рѣа днрѣпѣхъ
 лѣн фѣрѣтѣ дѣлѣщѣе, кѣ мѣжнѣрѣе, шн дѣфѣннѣлѣре
 фѣоарѣе е мѣхъ мѣтѣ мѣлѣчнѣ мѣхъ нѣтѣчнѣ тѣлае дѣлѣ
 не, кѣрѣ лѣн лѣкѣхъхъ чѣлѣоара чѣстѣ тѣмѣ дѣ тѣнѣе
 лѣн фѣкѣхъ чѣлѣоара чѣе не дѣждѣхъхъ пре тѣнѣе фѣжнѣеа
 н

Biblia 1688, pag. 390, col. II

- 8. [10] Cătră tine, Doamne, voiu striga, și cătră Dumnezeu mă voiu ruga.
- 9. [11] Ce-i folos în singele meu, cînd mă pogor eu întru stricăciune? [12] Au mărturisî-vă ție țărîna, au vesti-vă adevărul tău?
- 10. [13] Auzi Domnul și mă milui; Domnul s-au făcut ajutoriu mie.
- 11. [14] Întors-ai plîngerea mea spre bucurie mie, rupseși sacul meu și mă încinseși cu bucurie.
- 12. [15] Pentru ca să-ț cînte mărirea mea, și nu mă voiu umili; Doamne Dumnezeu mă voiu, în veac mărturisî-mă-voiu ție! Slava.

La săvîrșit, psalmul lui David, ieșirei den fire. 30

- 1. Pre tine, Doamne, nedejduiiu, să nu mă rușinezi în veac. Întru dreptatea ta izbăvește-mă și mă scoate.
- 2. Pleacă cătră mine urêchea ta, grăbêște a mă scoate pre mine. [3] Fii mie întru Dumnezeu scutitoriu, și spre casa scăpării a mă mîntui.
- 3. [4] Căci întărirea mea și scăparea mea ești tu, și pentru numele tău mă vei povățui și mă vei hrăni.
- 4. [5] Scoate-mă-vei den lațul acesta carele au ascuns mie, căci tu ești scutitoriu meu, Doamne.
- 5. [6] În mîinile tale pune-voiu duhul meu; mîntui-tu-m-ai, Doamne Dumnezeu adevărului.
- 6. [7] Urît-ai pre cei ce păzesc deșertăciune în zadar, [8] Și eu pre Domnul am nedejduit.
- 7. Bucura-mă-voiu și mă voiu veseli pre mila ta. [9] Căci ai căutat spre smereniia mea, mîntuit-ai den nevoi sufletul meu.
- 8. [10] Și nu m-ai închis în mîinile vrăjmașilor; pus-ai în loc larg picioarele mele.
- 9. [11] Miluiește-mă, Doamne, căci mă necăjăsc; turbură^{se} se cu mînie ochiul meu, sufletul meu și pîntecele meu.
- 10. [12] Căci au lipsit cu durere viața mea, și anii miei în suspinări. [13] Slăbi cu sărăcie vîrtutea mea și oasele mele s-au turburat.
- 11. [14] Lîngă toți vrăjmașii miei mă făciuu ocară, și vecinilor miei foarte, și frică cunoscuților miei. [15] Cei ce mă vedea afară fugiră de la mine.
- 12. Mă uitaiu ca un mort de la inimă, [16] Făciuu-mă ca un vas pierdut.
- 13. Căci am auzit ura a multora den cei ce nemernicesc împrejur. [17] Cînd să adunară ei într-un loc asupra mea, ca să ia sufletul meu au sfătuit.
- 14. [18] Și eu pre tine, Doamne, nedejduiiu; ziș: Tu ești Dumnezeu mă voiu!
- 15. În mîinile tale sorții miei, [19] Izbăvește-mă den mîna vrăjmașilor miei, și de cei ce mă gonesc pre mine.
- 16. [20] Arată fața ta preste robul tău, mîntuiește-mă cu mila ta.
- 17. [21] Doamne, să nu mă rușinezi, căce te-am chemat pre tine. [22] Rușinêze-se necurații și să să pugoare în iad.
- 18. Mute să să facă buzele cêle viclêne, [23] Cêlea ce grăiescu asupra dreptului fărădelêge, cu mîndrie și defăimare.
- 19. [24] Foarte e multă mulțimea bunătății tale, Doamne, carea ai ascunsu celora ce să tem de tine. [25] Ai făcut celora ce nedejduiesc pre tine, înă/intea fiilor oamenilor.

Ms. 45, f. 228 v-229 r

8. Cătră tine, Doamne, voi striga, și cătră Dumnedzăul meu mă voi umili¹.

9. Ce-i folos întru sîngele meu, cînd mă pogor eu întru stricăciune?² Au mărturisî-să-va fie fărmă, au vestui-va adevărul tău?

10. Audzi Domnul și mă milui; Domnul s-au făcut ajutor mie.

11. Întors-ai vaietul meu spre bucurie mie, rumpeși sacul meu și mă încinseși cu bucurie.

12. Pentru ca să-ți cînte mărirea mea, și nu mă voi umili; Doamne Dumnedzăul meu, întru vac mărturisî-mă-voi ție! Slava.

La săvîrșit, psalmu lui David,
a ieșirei dîn fire. 30

1. Pre tine, Doamne, nădăjdui, să nu mă rușinezi în vac. Întru dreptatea mea mîntuiește-mă și mă izbăvește.

2. Pleacă cătră mine urêchea ta, sîrguêște a mă scoate pre mine. [3] Fă-te mie întru Dumnedzău scutitor și spre casă a scăpării, ca să mă mîntuiești pre mine.

3. [4] Căce întăritura mea și scăparea mea ești tu, și pentru numele tău mă vei povățui și mă vei hrăni.

4. [5] Scoate-mă-vei dentru lațul acesta carele au ascuns mie, căce tu ești scutitorul meu, Doamne!

5. [6] Întru mîinile tale pune-voi duhul meu; mîntuiește-mă, Doamne Dumnedzăul adevărului.

6. [7] Urît-ai pre ceia ci păzesc deșertăciuni în zădar, [8] Și eu pre Domnul am nădăjduit.

7. Bucura-mă-voi și mă voi veseli pre mila ta. [9] Căce ai căutat pre smereniia mea, mîntuit-ai dentru nevoi sufletul meu.

8. [10] Și nu m-ai încuiat întru mîinile neprietenilor; pus-ai întru loc largu picioarele mele.

9. [11] Miluiește-mă, Doamne, căce mă năcăjesc; turbură³-să cu minie ochiul meu, sufletul meu și pîntecele meu.

10. [12] Căce au lipsit cu durere viața mea, și anii miei întru suspini. [13] Slăbi cu sărăcie virtutea mea și oasele mele s-au turburat.

11. [14] Lîngă toți neprietenii mă făcui ocară, și vecinilor miei foarte, și frică cunoscuților miei. [15] Ceia ci mă vedea afară fugiră de la mine.

12. Mă uitai ca un mort de la inimă, [16] Făcui-mă ca un vas pierdut.

13. Căce am audzit ura a mulți ce nemernicesc în-pregiur. [17] Cînd să adunără ei într-un loc asu-pra mea, ca să ia sufletul meu au sfătuit.

14. [18] Și eu pre tine, Doamne, nădăjduii; dzîș: Tu ești Dumnedzăul meu!

15. Întru mîinile tale sorți miei, [19] Mîntuiește-mă dentru mîna neprietenilor miei, și dentru ceia ce gonesc pre mine.

16. [20] Lucêște⁴ fața ta preste robul tău, mîntuiește-mă cu mila ta.

17. [21] Doamne, să nu mă rușinedzi, căce te-am chemat pre tine. [22] Rușinedze-se păcătoșii, și să să pogoare în iad.

18. Mute să să făcă buzdele minciunoase, [23] Cêlea ce grăiescu asupra dreptului fărădelege, cu mîndrie și dăfăimare.

19. [24] Foarte-i multă mulțimea bunătății tale, Doamne, carea ai ascuns celora ci să tem de tine. [25] Ai făcut celora ce nădăjduiesc pre tine, înaintea fiilor oaminiilor.

Ms. 4389, f. 273 v-274 r

8. [9] Striga-voiu cătră tine, Doamne, și mă voiu ruga cătră Dumnezeul meu.

9. [10] Ce folos în sîngele meu, cînd mă voiu pogori întru putrejune? Au doară se va mărturisi ție fărmă, sau va spune adevărîța ta?

10. [11] Auzit-au Domnul și m-au miluit; Domnul au fost ajutorul meu.

11. [12] Întors-ai plîngerea mea întru bucurie mie și m-ai încins cu veselie.

12. [13] Ca să cînte ție slava mea, și nu mă voiu umili; Doamne Dumnezeul meu, mărturisî-mă-voi ție în veac! Slava.

În sfîrșit, cîntecul lui David, al cebăluirei. 30

1. [2] Pre tine, Doamne, m-am nădăjduit, să nu mă rușinezi în veac. Mîntuiește-mă cu dreptatea ta și mă ia.

2. [3] Pleacă cătră mine urêchiia ta, grăbêște a mă scoate. Fii-mi în Dumnezeul cel sprejinitor și în casa scăpării să mă mîntuiești.

3. [4] Că tu ești țăriia mea și scăparea mea, și pentru numele tău să mă povățuiești și să mă hrănești.

4. [5] Să mă scoți dentr-această cursă carea m-au acoperit, că tu ești sprejinitorul meu, Doamne.

5. [6] În mîna ta voiu da sufletul meu; izbăvit-m-ai, Doamne Dumnezeul adevărîței.

6. [7] Urît-ai pre ceia ce păzesc dășertăciuniile în zadar, iară eu m-am nădăjduit pre Domnul.

7. [8] Bucura-mă-voiu și mă voiu veseli de mila ta, că ai căutat spre smereniia mea, mîntuit-ai den nevoi sufletul meu.

8. [9] Și nu m-ai încuiat în mîinile vrăjmașilor; pus-ai spre lărgime picioarele mele.

9. [10] Miluiește-mă, Doamne, că mă scîrbesc; turburatu-se-au de urgie ochiul meu, sufletul meu și pîntecele meu.

10. [11] Că au perit în durere viața mea, și anii miei întru suspini; slăbit-au cu sărăcie țăriia mea și oasele mele se-au turburat.

11. [12] Fost-am¹ imputăciune de cătră toți vrăjmașii miei, și vecinilor miei foarte, și teamăt știuților miei. [13] Ceia ce m-au văzut fugit-au afară de la mine.

12. Fost-am uitat ca un mort de la inimă, fost-am ca un vas pierdut.

13. [14] Că am auzit ura a mulți carii lăcuiia în-pregiur. Cînd se aduna ei dempreună asupra mea, sfătuiă să-mi scoață sufletul.

14. [15] Iară eu mă nădăjduii pre tine, Doamne; zîș: Tu ești Dumnezeul meu!

15. [16] În mîinile tale, soarta mea, izbăvește-mă den mîna vrăjmașilor miei, și dentr-a celor ce mă gonesc.

16. [17] Luminează fața ta spre robul tău, mîntuiește-mă cu mila ta.

17. [18] Doamne, să nu mă rușinezi, că pre tine am chiemat; să se rușineze cei necredincioși și să se pogoră în iad.

18. [19] Mute să fie buzdele celor înșălători, care grăiescu asupra celui drept fărădelegiure, cu trufie și cu ocară.

19. [20] Cit iaste de multă mulțimea bunătății tale, Doamne, carea o ai acoperit celor ce se tem de tine, făcut-ai celor ce se nădăjduiesc pre tine, înaintea feciorilor omenești.

Versiunea modernă

8. Către tine, Doamne, voi striga, și Dumnezeului meu mă voi ruga.

9. Și dacă mă cobor în stricăciune, ce folos mai ai de sîngele meu? Te va lăuda fărmă, oare, va vesti adevărul tău?

10. Auzit-a Domnul și m-a miluit; Domnul este ajutorul meu.

11. Tu ai prefăcut plîngerea mea în bucurie, ai scuturat haina mea, cu veselie m-ai încins.

12. Și slava mea să-ți cînte ție iar eu nu mă voi mîhni. Doamne, Dumnezeul meu, în veac te voi lăuda!

Psalmul 30. Al lui David

1. Spre tine, Doamne, am nădăjduit, ca să nu fiu rușinat în veac. Sub îndreptarea ta liberează-mă și mă scoate.

2. Pleacă spre mine urechea ta, degrabă mă scoate. Fii mie Dumnezeul cel apărător ca să mă mîntuiești din casa morților

3. Că tu ești puterea și scăparea mea, pentru numele tău mă vei povățui și mă vei hrăni.

4. Scoate-mă din capcana care mi-au pregătît-o, tu ești apărătorul meu.

5. În mîinile tale îmi voi da duhul; Doamne, Dumnezeul adevărului, izbăvește-mă.

6. Pe cei ce păzesc deșertăciunea i-ai urît, eu însă am nădăjduit spre Domnul.

7. Mă voi bucura și mă voi veseli de mila ta; că ai căutat spre micimea mea, sufletul meu din nevoi ai mîntuit.

8. Tu nu mă leși în mîinile vrăjmașului; în loc de desfătare m-ai așezat.

9. Miluiește-mă, Doamne, că ochiul meu s-a tulburat de minie, sufletul și inima mea s-au tulburat.

10. Căci, iată, viața mea și toți anii mei în suspine și în durere s-au stins; Sărăcia mi-a slăbit puterile, mădularele mele s-au frînt.

11. La toți vrăjmașii mei m-am făcut de ocară, asemenea vecinilor mei și cunoscuților mei frică. Cine mă vedea afară fugea de mine.

12. Am fost uitat ca un mort, în inima lor, eram ca un vas spart.

13. Căci auzeam ocară locuitorilor dimprejur; La adunările lor se sfătuiu să-mi ia sufletul.

14. Către tine am nădăjduit, Doamne, și am spus: Tu ești Dumnezeul meu!

15. În mîinile tale am pus soarta mea, scăpă-mă din mîna vrăjmașilor și de toți prigonitorii mei.

16. Arată fața ta peste robul tău, mîntuiește-mă cu mila ta!

17. Să nu fiu rușinat, Doamne, că te-am chemat pe tine; necredincioșii să se rușineze și să se coboare în iad!

18. Să amuțescă buzdele viclenilor fărădelege, care cu fală și cu defăimare grăiesc împotriva dreptului.

19. Mare este mulțimea bunătăților tale, Doamne, pe care o dăruiești celor ce se tem de tine, celor ce nădăjduiesc întru tine, înaintea fiilor lui Adam!

КС ипѣ фѣнаорѣ сѣменнаорѣ . Аскѣндекѣи пре
 джншнѣи фѣтрѣ лѣкѣндрѣ сѣбразѣлѣи тѣлѣ, де
 КС тѣрѣрѣрѣ сѣменнаорѣ . Апопернѣи пре джн
 КН шнѣи фѣкорѣтѣ, де прнѣтѣ лнмѣнаорѣ . Блѣнѣтѣ
 доминѣлѣ кѣтѣ аѣ мннѣнѣтѣ мнѣла лѣи фѣтѣпѣтѣ
 КФ фѣтрѣнѣрнѣи . Шнѣи фѣншѣ фѣтрѣ деѣзметѣчн
 рѣ мѣтѣ, лѣпѣдѣтѣлѣмѣмѣ де кѣтѣрѣ фѣаца ѣкнѣаорѣ
 а тѣнѣ . Пѣнѣтрѣ лѣтѣлѣ аѣнѣ лѣкѣлѣтѣ гѣлѣлѣ
 рѣчнѣи мѣлѣе кѣжнѣдѣ стѣрнѣгѣ кѣтѣрѣ тннѣ .
 лѣ Юѣнѣи пре доминѣлѣ тѣоцн кѣрѣчнѣи лѣи, кѣтѣ аѣ
 деѣтѣрѣнѣи чѣрѣкѣ доминѣлѣ, шнѣи рѣспѣлѣтѣтѣще чѣ
 лѣ лѣрѣ чѣ депрнѣоснѣтѣ фѣкѣлѣ мѣнѣрѣе . Фѣтѣрѣтѣ
 тѣлѣнѣтѣ шнѣи фѣтѣрѣтѣтѣтѣе нннѣмѣа вѣлѣстѣрѣ, тѣоцн
 чѣлѣ чѣ неѣдеѣтѣлѣнѣи пре доминѣлѣ .

Вѣлѣмѣлѣ лѣи дѣдѣ аѣлѣ прнѣтѣпернѣи, аѣлѣ .
 А ернѣнѣи кѣтѣрѣа стѣ ерѣтѣрѣ фѣтѣрѣлѣцнѣлѣе .
 шнѣи кѣтѣрѣа стѣ апопернѣрѣ тѣкѣлѣтѣлѣ .
 Б Фѣрнѣнѣтѣ вѣрѣтѣлѣлѣ кѣтѣрѣлѣ нѣлѣа вѣоко
 тннѣ доминѣлѣ тѣкѣлѣтѣлѣ, ннѣтѣ лѣстѣ фѣрѣ
 стѣлѣлѣ лѣи внѣкѣлѣшѣтѣ . Кѣтѣ аѣлѣтѣ
 кѣтѣтѣ, вѣкнѣрѣтѣтѣ сѣлѣлѣ мѣлѣе стѣрнѣгѣнѣдѣ еѣтѣоѣ
 тѣтѣ зѣсѣа . Кѣтѣ зѣсѣа шнѣи нѣоѣтѣтѣ стѣ фѣтрѣ
 сѣлѣ прѣстѣе мннѣе мѣнѣа тѣа, фѣтѣрѣшѣлѣтѣ стѣрѣ кн
 нѣнѣрѣ фѣнѣгѣжнѣдѣсѣе мѣе гнѣмѣлѣ . (Стѣрнѣгѣрѣе)
 Фѣтѣрѣ дѣлѣтѣтѣ мѣтѣ аѣмѣ кѣнѣоснѣтѣ, шнѣи тѣкѣлѣтѣлѣ
 мѣлѣлѣ нѣмѣлѣ апопернѣтѣ . Зѣсѣамѣ мѣтѣрѣтѣрнѣнѣ
 вѣоѣ лѣѣтѣрѣа мѣтѣ фѣтѣрѣтѣ лѣтѣтѣ мѣтѣ доминѣлѣнѣ, шнѣи
 тѣлѣ аѣнѣ лѣсѣлѣтѣ тѣкѣжнѣтѣлѣтѣ нннѣмѣнѣ мѣлѣе .
 С (Стѣрнѣгѣрѣе) Пѣнѣтрѣ лѣчѣстѣа рѣгѣлѣсѣа кѣтѣрѣ
 шннѣе тѣоцн кѣрѣчнѣлѣлѣ фѣрѣтѣмѣтѣ вннѣе тѣоцмннѣтѣ .
 нѣ фѣтѣтѣ фѣтѣоцѣоѣ де аѣлѣ мѣлѣтѣ, кѣтѣрѣ еѣлѣ нѣѣтѣ
 вѣрѣ аѣрѣоцнѣлѣ . Тѣлѣмѣ еѣцнѣ кѣтѣрѣлѣ де нѣкѣлѣзѣлѣ
 чѣлѣа чѣмѣтѣ кѣлѣпрнѣдѣе вѣкѣлѣрѣлѣ мѣтѣ мѣжнѣтѣлѣцѣмѣтѣ
 де кѣтѣрѣтѣ чѣнѣ чѣмѣлѣ фѣкѣнѣцѣрѣлѣтѣ . (Стѣрнѣгѣрѣе)
 Фѣлѣцѣлѣтѣкѣоѣ шнѣи сѣкѣрѣмѣнѣтѣкѣнѣ фѣкѣлѣлѣ аѣлѣ
 стѣа кѣлѣрѣ вѣнѣ мѣтѣрѣе фѣтѣрѣнѣвѣоѣ лѣѣтѣрѣа тѣа ѣкнѣнѣ
 аѣлѣ мѣтѣнѣ . Нѣлѣтѣ фѣчѣцнѣ кѣкѣлѣлѣлѣ, шнѣи мѣлѣшѣкѣоѣлѣ
 вѣлѣ лѣкѣрѣнѣ нѣлѣ стѣе прнѣтѣперѣ . Кѣлѣзѣтѣлѣлѣ шнѣи
 кѣлѣфѣрѣлѣ фѣлѣчнѣлѣ лѣсѣрѣ стѣлѣсѣлѣгѣрѣлѣнѣ, чѣлѣорѣ чѣнѣлѣ
 тѣ стѣ аѣрѣоцнѣ кѣтѣрѣтѣ тннѣ . Мѣлѣтѣтѣтѣ вѣтѣтѣнѣ
 лѣ тѣкѣтѣтѣсѣлѣлѣнѣ тѣрѣ пре чѣлѣ чѣ неѣдеѣтѣлѣцѣ
 пре доминѣлѣ мнѣлѣтѣ фѣлѣ фѣкѣнѣцѣрѣлѣ . Бѣлѣкѣлѣ
 рѣцнѣтѣ пре доминѣлѣ шнѣи вѣлѣсѣлѣнѣцнѣ днѣрѣтѣцнѣлѣорѣ,
 шнѣи вѣлѣтѣлѣлѣцнѣ тѣоцнѣ чѣ днѣрѣтѣцнѣ лѣ нннѣмѣтѣ . Слѣлѣ .
 Кѣлѣ е . Вѣлѣмѣлѣ лѣлѣлѣ дѣдѣ нескѣрнѣсѣ
 дѣтѣсѣрѣа лѣ жнѣдокнѣ , аѣлѣ .

А кѣлѣрѣцнѣлѣ днѣрѣтѣцнѣи фѣтрѣ дмнѣлѣ чѣлѣорѣ
 днѣрѣтѣцнѣ кѣлѣннѣсѣе лѣлѣлѣ . Мѣтѣрѣтѣлѣнѣ
 снѣцнѣтѣ доминѣлѣнѣ кѣлѣоцѣлѣзѣе кѣлѣкѣнѣнѣ
 кѣлѣ, тѣ, стѣрѣлѣнѣ . Кѣлѣнѣтѣлѣцнѣ лѣнѣ кѣжнѣ
 тѣлѣрѣ нѣоѣсѣ, вннѣе кѣжнѣтѣлѣцнѣ лѣнѣ кѣлѣкѣннѣ .
 Кѣтѣ днѣрѣтѣтѣ еѣ кѣлѣ жнѣтѣлѣ доминѣлѣнѣ, шнѣи тѣоцнѣ
 тѣе фѣлѣпѣлѣе лѣнѣ кѣлѣ крѣдннѣцѣтѣ . Юѣтѣтѣ мнѣ
 лѣстѣнѣтѣ, шнѣи жѣлѣкѣлѣтѣ доминѣлѣ де мнѣла до
 нѣлѣлѣнѣ пѣннѣ еѣтѣмѣжнѣтѣлѣлѣ . Кѣлѣкѣлѣжнѣтѣлѣлѣ
 доминѣлѣнѣ чѣрѣрнѣлѣе сѣлѣ фѣтѣрнѣтѣ , шнѣи кѣлѣ
 нѣлѣлѣлѣ рѣстѣлѣнѣ лѣнѣ тѣоцнѣлѣ пѣлѣтѣрѣлѣ лѣрѣ .
 С аѣлѣнѣжнѣлѣ кѣа оѣнѣ - фѣлѣлѣ аѣлѣлѣ мѣтѣрнѣнѣ

Biblia 1688, pag. 391, col. 1

- 20. [26] Ascunde-vei pre dînşii întru ascunderea obrazului tău de turburarea oamenilor.
- 21. [27] Acoperi-vei pre dînşii în cort de pricea limbilor.
- 22. [28] Blagoslovit Domnul, căce au minunat mila lui în cetatea îngădirii.
- 23. [29] Şi eu zişu întru dezmetecirea mea: Lepădatu-m-am de cătră faţa ochilor tăi.
- 24. [30] Pentru acēea ai ascultat glasul rugii mēle, cînd strigu cătră tine.
- 25. [31] Iubiţi pre Domnul, toţi curaţii lui, căce adevăruri cercă Domnul şi răsplăteşte celor ce de prisosit facu mîndrie.
- 26. [32] Îmbărbătaţi-vă şi întărească-se inima voastră, toţi ceia ce nedejduiţi pre Domnul.

Psalmul lui David, al pricēperii. 31

- 1. Fericiţi cărora să iertară fărălegile, şi cărora să acoperiră păcatele.
- 2. Fericit bărbatul căruia nu va socoti Domnul păcatul, nice iaste în rostul lui viclesug.
- 3. Căce am tăcut, vechiră-să oasele mēle strigînd eu toată zioa.
- 4. Căce zioa şi noaptea să îngreoiē preste mine mîna ta, întorşumă spre chinuire, înfigîndu-se mie ghimpu.
- 5. (Strigare) Fărădelēgea mea am cunoscut, şi păcatul meu n-am acoperit.
- 6. Zis-am: «Mărturisii-voiu asupra mea fărădelēgea mea Domnului», şi tu ai lăsat păgînăteata inimii mēle.
- 7. (Strigare) Pentru aceasta ruga-se-va cătră tine tot curatul în vrēmea bine tocmită,[8] Însă în potop de ape multe, cătră el nu să vor apropiia.
- 8. [9] Tu-m eşti scăparea de necazul cela ce mă cuprinde, bucuria mea, mîntuieşte-mă de cătră cei ce m-au încungiurat.
- 9. [10] (Strigare) Învăta-te-voiu şi ocîrmui-te-voi în calca aceasta carea vei mēрге, întări-voiu asupra ta ochii miei.
- 10. [11] Nu vă faceţi ca calul şi muşcoiul, la carii nu iaste pricēpere. [12] Cu zăbală şi cu frîu fâlcile lor să le sugrumi, celor ce nu să apropie cătră tine.
- 11. [13] Multe-s bătăile păcătosului, iară pre cel ce nedejduieşte pre Domnul, milă îl va încungiura.
- 12. [14] Bucuraţi-vă pre Domnul şi vă veseliţi, dreptilor, şi vă lăudaţi toţi cei drepti la inimă. Slava.

CATHISMA 5. Psalmu al lui David, nescris de asupra la jidovi. 32

- 1. Bucuraţi-vă, drepti, întru Domnul; celor drepti cuvine-se lauda.
- 2. Mărturisiţi-vă Domnului cu copuze, cu canon cu 10 strune.
- 3. Cîntaţi lui cîntare noao, bine cîntaţi lui cu clic.
- 4. Căce drepti e cuvîntul Domnului, şi toate faptele lui cu credinţă.
- 5. Iubēşte milostenie, şi judecată Domnul; de mila Domnului plin e pămîntul.
- 6. Cu cuvîntul Domnului ceriurile s-au întărit, şi cu duhul rostului lui toată putērea lor.
- 7. Adunînd ca un foale apele mării,/ puind în visterii beznele.

Ms. 45, f. 229^r

20. [26] Ascunde-vei pre înși întru ascunderea obrazului tău de gilceava oamenilor.
21. [27] Acoperi-vei pre înși întru cort de pricea limbilor.
22. [28] Blagoslovit Domnul, căce au minunat mi-la lui în cetatea îngrădirei.
23. [29] Și eu dziș întru dezmetecirea mea: Lăpădatu-m-am de cătră fața ochilor tăi.
24. [30] Pentru acēea ai ascultat glasul rugii mē-le, cînd strig cătră tine.
25. [31] Iubiți pre Domnul, toți curații lui, căce adevăruri cearcă Domnul și răsplătēște celora ce dă prisosit fac mîndrie.
26. [32] Îmbărbătați-vă și întărească inima voastră, toți ceia ce nădăjduiți pre Domnul.

Psalmul lui David, a pricēperii. 31

1. Fericiti cărora s-a iertară fărălegile, și cărora să acoperiră păcatele.
2. Fericit bărbatul căruia nu va socoti Domnul păcat, nice iaste întru rostul lui vicleșug.
3. Căce am tăcut, vechiră-să oasele mēle, strigînd cu toată dzua.
4. Căce dzua și noaptea să îngreuiē preste mine mîna ta, întorșu-mă întru chin, înfigîndu-să mic ghimpu.
5. (Strigare) Fărădelēgea mea am cunoscut, și păcatul micu n-am acoperit.
6. Zis-am: «Mărturisi-voi asupra mea fărădelēgea mea Domnului», și tu ai lăsat păgînătatea inimii mēle.
7. (Strigare) Pentru aceasta ruga-să-va cătră tine tot curatul, întru vrēma bine tocmită, [8] Însă întru acoperemîntul a ape multe, cătră el nu să vor apropiia.
8. [9] Tu îmi ești scăpare dentru îngustarea cēea ce mă cuprinde, bucuriia mea, mîntuiește-mă de cătră ceia ce m-au încungiurat.
9. [10] (Strigare): Înțelepți-te-voi și îndreptate-voi pre tine întru calea aceasta carea vei mērge, întări-voi asupra ta ochii miei.
10. [11] Nu vă faceți ca calul și catirul, la carii nu iaste pricēpere. [12] Cu zăbală și cu friu fălcele lor să le sugrumi, celora ce nu să apropie cătră tine.
11. [13] Multe-s bătăile păcătoșului, iară pre cela ce nădăjduiește pre Domnul, milă îl va încungiura.
12. [14] Bucurați-vă pre Domnul și vă veseliți, dreptilor, și vă faliți toți cei drepti la inimă. Slava!

CATHISMA 4. Psalmul a lui David, nescris de asupra la jidovi. 32

1. Bucurați-vă, dreptilor, întru Domnul; celor drepti cuvine-să lauda.
2. Mărturisiți-vă Domnului cu copuzu, cu canon cu 10 strune cîntați lui.
3. Cîntați lui cîntare noao, bine cîntați lui cu clic.
4. Căce dreptu-i cuvîntul Domnului, și toate faptele lui cu credință.
5. Iubēște milosteniia și județul Domnului; de mila Domnului plin îi pămîntul.
6. Cu cuvîntul Domnului cerurile s-au întărit, și cu duhul gurii lui toată putērea lor.
7. Adunînd ca un foale apele mării, puind întru vistiēre beznele.

Ms. 4389, f. 274^r-274^v

20. [21] Ascunde-vei pre dinșii în ascunderea feței tale de gilceava oamenilor.
21. Acoperi-i-vei în cort de pricea limbilor.
22. Bine-i cuvîntat Domnul, că au minunat mila sa în cetatea ocolirei.
23. Iară eu ziș în cebăluirea mea: Lepădat sînt de la fața ochilor tăi.
24. Pentr-aceea ai auzit glasul rugăciunii mēle, cînd am strigat cătră tine.
25. [24] Îndrăgiți pre Domnul, toți preacuvioșii lui, că Domnul va cerca adeverița și va plăti mai cu asupră celor ce fac trufie.
26. [25] Îmbărbătați-vă și să se întărească inima voastră, toți ceia ce vă nădăjduiți pre Domnul.

Cîntecul lui David, al înțelegerii. 31

1. Fericiti ceia ce li se-au iertat fărădelegile, și ceia ce li se-au acoperit păcatele.
2. Fericit bărbatul căruia nu-i va socoti Domnul păcatul, nici iaste în buzele lui înșălăciune.
3. Că am tăcut, învechit-au oasele mēle strigînd¹ toată zioa.
4. Că zioa și noaptea se-au îngreuiat asupra mea mîna ta, întorsu-m-am spre patimă cînd mi se-au înfipt mărăcinele².
5. Cunoscute-am fărădelēgea mea și n-am acoperit păcatul micu.
6. Ziș: «Mărturisi-voi asupra mea fărădelēgea mea Domnului», și tu ai iertat necurăția inimii mēle.
7. [6] Pentr-aceasta se va ruga cătră tine tot prea cuviosul în vrēma cea de bună trebuință, însă în potopul apelor celor multe nu se vor apropiia cătră dînsul.
8. [7] Tu ești scăparea mea den scîrba cēea ce m-au cuprins, bucuriia mea, izbăvēște-mă de cătră ceia ce m-au încunjurat.
9. [8] Da³-ți-voia înțelēgere și te voui povăți pre această cale pre carea vei mērge, întări-voi asupra ta ochii miei.
10. [9] Să nu fiți ca calul și ca catirul carii n-au⁴ înțelēgere; cu zăbalele și cu friul tragi fălcile lor, care nu se apropie cătră tine.
11. [10] Multe rane celui păcătoș, iară pre cela ce se nădăjduiește pre Domnul, îl va încunjura mila.
12. [11] Veseliți-vă de Domnul și vă bucurați, cei drepti, și vă lăudați toți ceia cu inima drepti. Slava.

Șăderea 5. Cîntecul lui David, care n-are titlul la ovrēi. 32//

1. Bucurați-vă, dreptilor, de Domnul; celor drepti se cade lauda.
2. Mărturisiți-vă Domnului în vioare, cîntați lui în canon cu 10 coarde.
3. Să cîntați lui cîntec nou, bine cîntați lui cu chiuire.
4. Că drept (iaste) cuvîntul Domnului, și toate lucrurile lui în credință.
5. Domnul iubēște mila și judecata; plin iaste pămîntul de milele Domnului.
6. Cu cuvîntul Domnului se-au întărit cerurile, și cu duhul buzelor lui toate puterile lor.
7. Cela ce adună ca foalele apele mării, cela ce pune în cāmări fărădefundurile.

Versiunea modernă

20. Tu îi ascunzi sub acoperămîntul feței tale, departe de unelțirile oamenilor.
21. Tu îi păzești de dușmănia neamurilor și-i acoperi în cortul tău.
22. Binecuvîntat este Domnul care, din dragoste, a făcut minuni în cetatea întărită.
23. Iar eu m-am mirat și am zis: M-ai lepădat din fața ochilor tăi.
24. Pentru aceasta ai auzit glasul rugăciunii mele cînd am strigat către tine.
25. Voi, toți cuvioșii lui, iubiți-l pe Domnul; el caută adevărul și răsplătește pe cei ce duc prisos de mîndrie.
26. Cei ce nădăjduiți întru Domnul, îmbărbătați-vă, ca să se întărească inima voastră.

Psalmul 31. Al lui David

1. Fericiti cei cărora s-au iertat fărădelegile și cărora li s-au acoperit păcatele.
2. Fericit bărbatul căruia Domnul nu-i va socoti păcatul, cel ce nu face vicleșug.
3. Am ascuns la început greșeala mea, dar mi-au îmbătrînit oasele, toată ziua se măcinau, iar eu strigam de durere.
4. Cînd ziua și noaptea mîna ta peste mine s-a făcut grea și inima era fierbinte ca în captor.
5. Am recunoscut păcatul meu și n-am ascuns fărădelegea.
6. Și am zis: Voi mărturisi fărădelegea mea Domnului, și tu ai iertat păgînătatea inimii mele.
7. De aceea se vor ruga către tine cuvioșii la vreme potrivită, iar potopul de apă nu-i va stingheri.
8. Tu ești scăparea mea din necazul ce mă cuprinde, tu ești bucuriia mea. Scapă-mă de cei ce m-au încunjurat!
9. Iar el mi-a spus: Te voi învăța să-ți îndrepti pașii pe calea cea bună; vei mērge și ochii mei te vor urmări.
10. Să nu fii precum un cal sau un catir fără pri-cepere; îi strîngi cu zăbala și cu friul ca să nu se apropie de tine.
11. Multe sînt bătăile păcătoșului, dar cei ce nădăjduiesc în Domnul, vor fi înconjurați de mila lui.
12. Dreptilor, veseliți-vă și vă bucurați. Toți cei drepti la inimă, lăudați-l pe el.

Psalmul 32. Al lui David, la evrei fără titlu

1. Să se bucure dreptii, lor se cuvine laudă.
2. Lăudați pe Domnul în alăută, în liră cu zece strune;
3. Cîntați-i lui un cîntec nou, cîntați-i armonios cu strigăte de bucurie.
4. Că drept este cuvîntul Domnului și lucrurile sale au temeii.
5. El iubēște milostenia și judecata dreaptă; de mila Domnului este plin tot pămîntul.
6. Cerurile s-au întărit prin cuvîntul Domnului; suflarea lui a zidit podoabele cerului.
7. Ca într-un burduf s-au adunat apele mării, el a închis în vistiērii adincurile.

пхннхъ дженстврн везнеле . Огъеъ пѣмъ де н
 дмнхълъ гостъ пѣмжнхълъ , шн де джнхълъ свѣзъ
 кхтрѣмхъре , тоци чѣа че лѣкхъескъ пѣмжнхълъ
 Къчи еъ джнхъсъ , шн сазъ фѣкхълпъ , ело дхъ порхн
 чипъ шн сазъ зндхпъ . Дмнхълъ ртѣнпѣще селъ
 пѣрнеле анмѣнхъоръ , шн де фанмъе еокѣлѣеле норѣ
 дхрнхъоръ , шн де фанмъе сватѣрнеле волрнхъоръ .
 Дѣрѣ сватхълъ дмнхълхн дѣтѣкъ рѣмѣне , гжндъ
 рнеле ннеманъ лхн ден нѣмхърн шн днѣмхърн .
 Фернхпѣ норѣдхълъ кѣрхъла жѣсте дмнхълъ дмнхълъ
 лхн , норѣдъ пре кѣреле дхъ алѣесъ спре моцѣнхъре лдъ
 ден чѣрѣу прнхн дмнхълъ , вѣзъ пре тоци фннн Ол
 менхъоръ . Днн чѣла гатла лѣкхъашхълъ лхн ,
 прнхпѣ прѣсте Тоци чѣа че лѣкхъескъ пѣмжнхълъ .
 Чѣлъ че дхъ зндхпѣ де свѣтѣнн ннеманъ лоръ , чѣла че
 прнчѣпе толате лѣкхърнеле лоръ Нхъеъ мпн
 пхълѣе дѣператпъ пѣнхърхъ мхълѣпъ пхълѣре , шн
 оуриашъ нхъ свѣла мѣнхълхн кхъ мхълѣнмѣе вжрѣхъ
 тѣн лхн . Минчюносъ е калхълъ спре мѣнхълхнре ,
 шн кхъ мхълѣнмѣе пѣрѣен лхн нхъеъва мѣнхълхн .
 Дѣтѣ Оскн дмнхълхн спре чѣа че стъ тѣмъ де джн
 схълъ , чѣа че нѣдѣжъдѣескъ спре мѣла лхн .
 Ка стъ нхъеъвѣсѣкъ ден мѣлѣрѣе сѣфлѣтеле лоръ ,
 шн стѣн хрѣтѣескъ прѣдхъншн дѣбоамѣте .
 Шн сѣфлѣтелъ нѣстѣлъ ва дѣтѣдхън дмнхълхн ,
 къчи ажѣтѣорѣу шн свѣлѣтѣорѣу нѣлесъ жѣсте .
 Къчи дѣтрѣ джнхълъ свѣла вѣселн ннема нѣлѣрѣе ,
 шн дѣтрѣ нхъмеле чѣла сѣнхъе дхъ лхн , амъ нѣдѣ
 дхнхпъ . Флѣкѣе дмне , мнла тѣ прѣсте нѣдъ
 дѣкѣпѣ амъ нѣдѣжъдѣхпъ прѣтнне .
 Валѣмъ лхн дѣдъ , кжндъ прѣменнѣ фѣла лхн дѣ
 наннхълѣ лхн лѣнмелехъ , шн слѣвожн прѣдхънхъ
 шн стъ дѣе .

Пине вою кхъелнпѣ прѣ дмнхълъ дѣлатѣ
 брѣмѣ , пѣрѣрѣ лѣдѣла лхн дѣрѣла мѣе .
 Дѣтрѣ дмнхълъ свѣла лѣдѣла сѣфлѣтелъ
 мѣе , лѣзъ чѣн сѣлхънн , шн стъ стъ вѣ
 селѣсѣкъ . Мѣрнѣ прѣ дмнхълъ дѣпрѣ
 хнхъ кхъ мнне , шн стъ дѣлѣлѣмъ нхъмеле лхн , днн
 прѣхнхъ . Чѣрѣкѣтамъ прѣ дмнхълъ шн мѣе лѣкхъ
 пѣ , шн ден толате нѣкѣлѣрнеле мѣе , мѣ мѣн
 пхн прѣ мнне . Дѣпрѣлѣнхъ къчѣрѣ джнхълъ
 шн вѣе лѣмннѣцъ , шн фѣлѣеле вѣлѣстѣре нхъеъворѣ
 рѣшннѣ . Стѣрѣкхълъ лѣеъста дхъ стѣрѣгѣтпъ , шн
 дмнхълъ дхъ лѣкхълѣтѣ прѣ джнхълъ , шн ден тола
 тѣе сѣлѣрѣеле лхн мѣнхълхн прѣ сѣлѣ . Тѣеъстѣрѣ
 ва дѣлѣрѣлѣ дмнхълхн , дѣпрѣжѣрѣлѣ чѣлоръ че стъ
 тѣмъ де джнхълъ , шн ва нхъеъвн прѣ сѣн .
 Гхъстѣлѣ шн вѣдѣчъ къ сѣлѣ е дмнхълъ , фернхпѣ
 еѣрѣватѣлѣ кѣреле нѣдѣжъдѣлѣще прѣ сѣлѣ .
 Тѣмѣцѣкѣе де дмнхълъ Тоци сѣнхън лхн , къчи нхъ
 жѣсте лнхъпъ чѣлоръ че стъ тѣмъ де джнхълъ
 Богѣлѣчн дхъ стѣрѣчнпѣ шн дхъ фѣлѣмѣнхънхъпъ , прѣ
 чѣн че чѣрѣкѣ прѣ дмнхълъ нхъеъворѣ дѣлѣчннѣ де
 топъ внеле . Веннѣ фѣнлоръ лѣкхълѣтѣнмѣе ,
 фннѣка дмнхълхн вѣн дѣтѣца прѣ вѣн . Чнне е
 омѣлѣ чѣла че вѣла вѣлѣцъ , нѣннѣдъ лѣкхълѣтѣ
 вѣне : Дѣлѣтѣ лнмѣла тѣ дѣрѣлѣ , шн сѣлѣеле
 тѣлае ка стъ нхъ рѣлѣкѣе кннѣлѣшхълъ : Ферѣ
 це

Biblia 1688, pag. 391, col. II

- 8. Să să teamă de Domnul tot pământul, și de dînsul să să cutremure toți ceia ce lăcuiesc în lume.
- 9. Căci el au zis, și s-au făcut, el au poruncit, și s-au zidit.
- 10. Domnul risipêște svaturile limbilor, și defaimă socotêtele norurilor, și defaimă svaturile boiêrilor.
- 11. Iară svatul Domnului în veac rămîne, gîndurile inemii lui, den neamuri și în neamuri.
- 12. Fericit norodul căruia iaste Domnul Dumnezeul lui, norod pre carele au ales spre moștenire lui.
- 13. Den ceriu privi Domnul, văzu pre toți fiii oamenilor.
- 14. Den cel gata lăcașul lui, privi preste toți ceia ce lăcuiesc pământul.
- 15. Cel ce au zidit deosăbi inemile lor, ceta ce pricêpe toate lucrurile lor.
- 16. Nu să mîntuiește împărat pentru multă putere, și uriaș nu să va mîntui cu mulțimea vîrutei lui.
- 17. Minciunos e calul spre mîntuire, și cu mulțimea tăriei lui nu să va mîntui.
- 18. Iată ochii Domnului spre ceia ce să tem de dînsul, ceia ce nădejduiesc spre mila lui. [19] Ca să izbăvească den moarte sufletele lor și să-i hrănească pre dînșii în foamete.
- 19. [20] Și sufletul nostru va îngădui Domnului, căci ajutoriu și scutitoriu noao iaste.
- 20. [21] Căci întru dînsul să va veseli inema noastră, și întru ne-mele cel svînt al lui am nădejduit.
- 21. [22] Facă-se, Doamne, mila ta preste noi, în ce chip am nădejduit pre tine.

Psalm lui David, cînd premeni fața lui înaintea lui Avimeleh, și-l slobozi pre dînsul și să duse. 33

- 1. Bine voiu cuvînta pre Domnul în toată vrîmea; pureura lauda lui în gura mea.
- 2. Întru Domnul să va lăuda sufletul mieu, auză cei blînzi, și să să veselească.
- 3. Măriș pre Domnul împreună cu mine, și să înălțăm numele lui, dempreună.
- 4. Cercat-am pre Domnul și mă ascultă, și den toate necazurile mêle mă mîntui pre mine.
- 5. Apropiăț-vă cătră dînsul și vă luminaț, și fêțele voastre nu să vor rușina.
- 6. Săracul acesta au strigat, și Domnul au ascultat pre dînsul, și den toate scîrbele lui mîntui pre el.
- 7. Tăbărî-va îngerul Domnului, împrejurul celor ce să tem de dînsul, și va izbăvi pre ei.
- 8. Gustați și vedeți că bun e Domnul; fericit bărbatul carele nădejduiește pre el.
- 9. Temeți-vă de Domnul, toți svînții lui, căci nu iaste lipsă celor ce să tem de dînsul.
- 10. Bogații au sărăcit și au flămînzit, iară cei ce cearcă pre Domnul nu să vor împuțina de tot binele.
- 11. Veniți, fiilor, ascultați-mă, frica Domnului voiu învăța pre voi.
- 12. Cine e omul ceta ce va viață, iubind a vedea zile bune? [13] Înceată limba ta de rău și buzele tale ca să nu grăiască vicleşug?
- 13. [14] Ferêște-te de rău și fă bine, cearcă pacea și o gonêște pre ea.

Ms. 45, f. 229^r-229^v

8. Teamă-să de Domnul tot pământul, și de înscutremure-se toți ceia ce lăcuiesc lumea.

9. Căce el au dzis, și s-au făcut, el au porîncit, și s-au zidit.

10. Domnul răsîpște sfaturile limbilor, și dă-faimă socotelele nărodurilor, și dăfaimă sfaturile boiêrilor.

11. Iară sfatul Domnului în vac rămîne, gîndurile inemii lui, întru rudă și rudă.

12. Fericit nărodul² căruia iaste Domnul Dumnezăul lui, nărod pre carele au ales spre moștenire șic.

13. Pentru cer căută³ Domnul, văzu pre toți fiii oamenilor.

14. Dentru gata lăcașul lui, privi preste toți ceia ce lăcuiesc pământul.

15. Cea ce au zidit deusebi inimile lor, cea ce precêpe toate lucrurile lor.

16. Nu să mîntuiește împărat pentru multă putere, și uriaș nu să va mîntui cu mulțimea virtuței lui.

17. Mincinos ii calul spre mîntuire, și cu mulțimea țării lui nu să va mîntui.

18. Iată ochii Domnului spre ceia ci să tem de însul, ceia ce nădăjduiesc spre mila lui. [19] Ca să mîntuiască dentru moarte sufletele lor și să-i hrănească pre înși întru foamete.

19. [20] Și sufletul nostru va îngădui Domnului, căce ajutor și scutitori noao iaste.

20 [21] Căce întru îns să va veseli inima noastră, și întru numele cel sfînt al lui am nădăjduit.

21 [22] Facă-să, Doamne, mila ta preste noi, în ce chip am nădăjduit pre tine.

Psalmul lui David, cînd premeni fața lui înaintea lui Avimeleh, și-l slobodzi pre îns și să duse. 33

1. Bine cuvînta-voi pre Domnul întru toată vrîmea; pururea lauda lui întru gura mea//

2. Întru Domnul să va lăuda sufletul meu, audză blîndzii, și să veselească.

3. Măriți pre Domnul împreună cu mine, și să înălțăm numele lui depreună.

4. Cercai pre Domnul, și mă ascultă⁴, și dentru toate necazurile mēle mîntui pre mine.

5. Apropiati-vă cătră îns și vă luminați, și fêțele voastre nu să vor rușina.

6. Acesta sâracul au strigat, și Domnul au ascultat pre însul și dentru toate îngustările lui mîntui-l pre el.

7. Tăbări-va îngerul Domnului, împregiurul celora ci să tem de îns, și va izbăvi pre ei.

8. Gustați și vedeți că-i bun Domnul; fericit bărbatul carele nădăjduiește pre el.

9. Têmeți-vă de Domnul, toți sfinții lui, căce nu iaste lipsă celora ci să tem de însul.

10. Bogații au sârăcit și au flămînzit, iară ceia ci cearcă pre Domnul nu să vor împușina de tot binele.

11. Veniți, fii, ascultați-mă, frica Domnului voi învăța pre voi.

12. Cine-i omul cea ce va viață, iubind dzile să vadză bune? [13] Potoli limba ta de rău și bu-dzele-ți ca să nu grăiască viclesug.

13. [14] Abate-te de rău și fă bine, cearcă paca și o gonêște pre ea.

Ms. 4389, f. 274^v

8. Să se teamă de Domnul tot pământul, și să se clătească de dînsul toți ceia ce viețuiesc în lume.

9. Că acela au zis, și au fost, acela au porîncit, și se-au zidit.

10. Domnul rîsipște sfaturile limbilor, și leapăda cugetele oamenilor, și va lepăda sfaturile boiêrilor.

11. Iară sfatul Domnului trăiește în veci, cugele inimii lui, în neam și în neam.

12. Fericită limba căriia iaste Domnul Dumnezul ei, nărodul care l-au ales lui întru moștinare.

13. Căută Domnul den cer, văzu pre toți fiii omenești.

14. De<n> lăcașul său cea gătit, căută pre toți cei ce lăcuiesc pre pământ.

15. Cea ce au zidit de eluși inimile lor, cea ce precêpe spre toate lucrurile lor.

16. Nu se va mîntui împăratul cu puterea cea multă, și uriașul nu se va mîntui cu mulțimea virtuții sale.

17. Mincinos calul întru mîntuire, și nu se va mîntui întru mulțimea puterii sale.

18. Iată ochii Domnului spre ceia ce se tem de dînsul, carii se nădăjduiesc spre mila lui. [19] Ca să mîntuiască den moarte sufletele lor și să-i hrănească în foamete.

19. [20] Iară sufletul nostru așteaptă pre Domnul, că iaste ajutorul și sprenjîntoriul nostru.

20. [21] Că de dînsul se va veseli inima noastră, și în numele lui cel sfînt ne-am nădăjduit.

21. [22] Să fie pre noi, Doamne, mila ta, cum ne-am nădăjduit pre tine.

Cîntecul lui David, cînd schimbă fața sa înaintea lui Avimeleh, și-l slobodzi și se duse. 33

1. [2] Bine voi cuvînta pre Domnul în toată vrîmea; în toată vrîmea lauda lui în gura mea.

2. [3] De Domnul se va lăuda sufletul meu, să audză cei blînzi, și se vor veseli.

3. [4] Să măriți pre Domnul cu mine, și să înălțăm depreună numele lui.

4. [5] Cercat-am pre Domnul și m-au ascultat, și m-au izbăvit de toate scîrbele mēle.

5. [6] Apropiiati-vă cătră dînsul și vă luminați, și fêțele voastre nu se vor rușina.

6. [7] Strigat-au sâracul acesta, și l-au auzit Domnul și l-au mîntuit den toate scîrbele lui.

7. [8] Tăbări-se va îngerul Domnului, împregiurul celor ce se tem de dînsul, și-i va mîntui.

8. [9] Gustați și vedeți că bun (iaste) Domnul; fericit bărbatul cea ce se nădăjduiește pre dînsul.

9. [10] Têmeți-vă de Domnul, toți sfinții lui, că nu iaste lipsă celor ce se tem de dînsul.

10. [11] Cei bogați au sârăcit și au flămînzit, iară ceia ce au cercat pre Domnul nu se vor lipsi nici de un bine.

11. [12] Veniți, fiilor¹, de mă ascultați, învăța-vă-voiu fricii Domnului.

12. [13] Cine iaste omul cea ce voiêște viața, cea ce iubêște zilele să vază bunătățile? [14] Oprêște-ți limba de rău și buzele tale să nu grăiască înșălăciune.

13. [15] Ferêște-te de rău și fă bine, cearcă pacea și o gonêște.

Versiunea modernă

8. Tot pământul să se teamă de Domnul și să se cutremure toți locuitorii lumii.

9. El a zis să facă-se și s-a făcut; a poruncit să fie și a fost.

10. El descoperă unelirile din adunarea oamenilor și risipește hotărîrile mai-marilor lor.

11. Dar poruncile Domnului rămîn în veac. Hotărîrile inimii lui din an în an.

12. Fericit poporul căruia Domnul este Dumnezul lui, poporul pe care l-a ales de moștenire.

13. Domnul a privit din cer și a văzut pe toți fiii lui Adam.

14. De acolo, din locașul său, sus încheiat, a privit spre toți locuitorii de pe pământ.

15. Cel ce a făcut inimile, cunoaște toate faptele lor.

16. În războaie nu biruiește împăratul prin mulțimea oștilor sale și nici oșteanul prin țaria mușchilor săi.

17. Cine se încrede în cal și călăreț, se înșeală; înșăși mulțimea lor nu te va ajuta.

18. Iată ochiul Domnului spre cei ce se tem de el, spre cei ce nădăjduiesc în mila lui. Ca să scape de moarte sufletele lor și în timpul foametei să-i hrănească.

19. Sufletul nostru așteaptă pe Domnul, că el este ajutorul și apărătorul nostru.

20. Inima noastră se va veseli în el, credința noastră este numele cel sfînt al lui.

21. Fie, Doamne, mila ta spre noi, precum am nădăjduit.

Psalmul 33. Al lui David

1. În toate zilele voi binecuvînta și voi lăuda pe Domnul.

2. Sufletul meu se va lăuda în Domnul. Cei blînzi să audză și să se veselească.

3. Să înălțăm numele lui împreună, slăviți-l pe Domnul!

4. L-am căutat pe Domnul și el mi-a răspuns; el m-a scos din necazul meu.

5. Apropiati-vă de el și vă veți lumina, nu vă sfiți.

6. Un sârac a strigat și auzindu-l, Domnul l-a izbăvit din toate nevoile lui.

7. Pe cei ce se tem de el, îngerul Domnului îi va priveghea și-i va duce la scăpare.

8. Gustați și vedeți ce bun este Domnul. Fericiți cei ce sălășluiesc în el.

9. Plecați-vă înaintea Domnului toți sfinții; cei ce se tem de el nu cunosc lipsă.

10. Și fiarele sălbătice flămînzesc, dar cei ce-l caută pe Domnul, vor avea de toate.

11. Veniți, tineri, ascultați cuvîntul meu! Și eu vă voi învăța adevărata ascultare a Domnului.

12. Cine dintre voi dorește să vadă zile bune, cine iubêște viața? Acela să-și oprească limba de la rău iar buzele lui să nu grăiască viclesug.

13. Caută pacea și urmează cărările ei.

щете де рѣхъ, шн фѣ бѣне, тѣрѣте пачѣ шн ѿ
 ет гонѣще пре а . Октн дмнхлхн спрѣ чѣн дн
 ст рѣпци, шн оуѣрѣмае лхн лл рѣга лорѣ . Шн
 фаца дмнхлхн пресѣте чѣн че фѣакѣ рѣхъ, ка ѿ
 пѣарѣхъ де потѣе ден пѣмжнѣте поменѣрѣ лорѣ .
 ст Стрѣгарѣ днрѣпци, шн дмнхлхл аѣхн прѣ ен, шн
 ден толате неволае лорѣ нѣзѣтѣн прѣ джнштн .
 нѣ дпрѣлате ѣ дмнхлхл де чѣн здротѣнчн лл ѣнемаѣ, шн
 прѣ чѣн смерѣнчн кѣ рѣхъ лл ва мжнѣхн .
 дѣ Мѣлѣтѣсе ескжѣтеле днрѣпцихорѣ, шн денѣтрѣтѣ
 кѣ те ллх лорѣ ка нѣзѣтѣн прѣ ен дмнхлхл . Пѣзѣ
 ще дмнхлхл толате оласеле лорѣ, шн оуѣнхл ден
 ка трѣ ллх нѣзѣтѣа здротѣн . Мѣарѣтѣ пѣкѣлошнло
 ѣ рѣтѣ, шн чѣн че оуѣрѣтѣсе прѣ чѣл днрѣтѣ ѿ грѣшн .
 кѣ Мжнѣтѣнѣа дмнхлхл сѣфлѣтѣтеле робнлоѣ лхн, шн
 нѣзѣтѣн грѣшн тоѣчн чѣл те недеждѣтѣсе прѣ ель .
 Ола Валѣмѣ лл лхн дѣрѣ . Ал
 дѣрѣкѣ дмне прѣ чѣн чѣм фѣак стрѣжмѣте
 платѣ, дѣ рѣзѣвоу чѣлора те дѣл рѣзѣвоу
 мѣте . дпрѣкѣтѣе де армѣ шн де пѣ
 ѣзѣтѣ шн те сѣволатѣ стрѣжѣтѣорнѣ мѣте .
 Варѣте сѣбѣте шн фѣкѣ дѣ дн прѣ жма те
 лорѣ че мѣ гонѣсе прѣ мнне, зѣш сѣфлѣтѣлхн
 мѣтѣл, мжнѣтѣнѣрѣтѣ пѣ ел сжнѣте . Рѣшннѣ
 зѣсе шн стѣ сѣфлѣтѣсе, чѣн че чѣрѣкѣ сѣфлѣтѣлхл
 мѣтѣл . дпрѣарѣкѣтѣе дѣрѣтѣтѣ шн стѣтѣ рѣшн .
 нѣзѣте чѣн че гжнѣтѣсе мѣ рѣхъ . Фѣакѣтѣсе ка
 прѣхлхл спрѣ фаца вжнѣтѣлхн, шн фѣрѣхл дола
 нхлхн нескжнѣтѣ прѣ ен . Фѣакѣтѣсе калѣ лорѣ
 стѣлѣнѣрѣн, шн лхнкарѣ, шн фѣрѣхл дмнхлхн го
 ннѣдѣ прѣ джнштн . Кѣчн фѣлѣрѣ лѣ лѣнхнѣсѣ
 мѣте, стѣрѣкѣтѣнѣ ллцѣлхн лорѣ, дѣдѣшѣтѣтѣ лѣ
 понослхнѣтѣ сѣфлѣтѣлхл мѣтѣл . Кѣе лхн ллцѣ,
 карѣле нѣл шѣте, шн вжнѣтѣлхл карѣле лѣ лѣкѣнѣсѣ
 стѣл прннѣзѣтѣ прѣ ель, шн фѣлѣцѣ ва кѣтѣтѣ стѣрѣ
 ель . дѣрѣ сѣфлѣтѣлхл мѣтѣл сева сѣхлѣрѣ стѣрѣ
 дмнхлхл, дѣрѣжмѣтѣсѣсева спрѣ мжнѣтѣнѣрѣ лхн .
 ст Толате оласеле мѣтѣле ворѣ зѣче, дмне дмне чѣне ѣ
 ѣсѣмѣнѣтѣ чѣе . Нѣзѣтѣнѣдѣ прѣ стѣрѣлѣ, ден
 мжнѣ чѣлорѣ май тѣрѣн дѣкжѣтѣ ель, шн прѣ стѣрѣлѣ
 шн мѣсѣрѣ дѣла чѣн че жѣхлѣсѣсе прѣ джнхлхл .
 ст Сѣвлжнѣдѣтѣ мѣте мѣрѣтѣрѣн стѣрѣмѣе, чѣлѣтѣ че
 нѣ шѣл мѣтѣ стѣрѣва . дпрѣрѣтѣспѣтѣтѣлхл рѣлѣ
 пѣнѣтрѣлхл бѣхнѣ, шн стѣрѣрѣпнѣтѣнѣ сѣфлѣтѣлхн мѣтѣл .
 ст Шн елхнжнѣтѣ ен мѣтѣ вжнѣтѣлхл мѣтѣ стѣрѣкѣамѣ кѣ
 стѣ сѣкѣ . Шн смерѣлѣмѣ кѣ постѣ сѣфлѣтѣлхл мѣтѣл,
 шн рѣгѣ мѣтѣ рѣжнѣлхл мѣтѣл сева стѣрѣарѣче
 стѣ Калѣ оуѣнхл дѣ дпрѣлате, ка лл оуѣнѣ фрѣатѣ ллнѣ
 стѣрѣл, аша бѣннѣн пѣлѣчѣтѣм, ка кжнѣтѣ ашѣ жѣанѣ .
 нѣ шн маш мѣтѣхннѣ, аша мѣтѣ смерѣлѣмѣ . Шн
 аѣспрѣ амѣ сѣлхл ескжнѣтѣ, шн сѣлхл дѣрѣнѣтѣ, дѣрѣнѣ
 тѣсѣлхл прѣсѣте мнне кжнѣтѣтѣн шн нам шѣлѣтѣ .
 ст дѣсѣфлѣтѣрѣтѣсе шн нѣзѣтѣ оуѣмнѣнѣрѣтѣ, нѣспннѣтѣрѣтѣ
 батѣжѣкорѣнѣрѣтѣтѣ, кѣ батѣжѣкорѣнѣрѣтѣ, ескжнѣнѣрѣтѣ дн
 кѣ чѣн лорѣ аѣспрѣ мѣтѣ . Дмне кжнѣтѣ кѣн кѣрѣтѣ
 дѣспѣрѣтѣтѣзѣтѣ сѣфлѣтѣлхл мѣтѣл дѣ фѣпѣтѣлхл лорѣ чѣл
 рѣхъ, дѣла лѣн, прѣ чѣл сжнѣгѣрѣ нѣсѣкѣтѣ лл мѣте .
 ка Мѣрѣтѣрѣнѣнѣмѣтѣвоу чѣе, стѣрѣлхл лѣхнкарѣ мѣлѣтѣтѣ,
 кѣ стѣрѣлхл нѣрѣдѣ грѣх ллхл дѣтѣвоу . Стѣнхлѣе вѣ

Biblia 1688, pag. 392, col. I

- 14. [15] Ochii Domnului spre cei direpți, și urechile lui la ruga lor.
- 15. [16] Și fața Domnului preste cei ce fac rău, ca să piarză de tot den pămînt pomenirea lor.
- 16. [17] Strigară direpții, și Domnul auzi pre ei, și den toate nevoile lor izbăvi pre dînșii.
- 17. [18] Aproape e Domnul de cei zdrobiți la inemă, și pre cei smeriți cu duhul va mîntui.
- 18. [19] Multe-s scîrbele direpților, și dentru toate ale lor va izbăvi pre ei Domnul.
- 19. [20] Păzêște Domnul toate oasele lor, și unul dentru êle nu să va zdrobi.
- 20. [21] Moartea păcătoșilor e rea, și cei ce urăsc pre cel direpț vor greși.
- 21. [22] Mîntui-va Domnul sufletele robilor lui, și nu vor greși toți ceia ce nedejduiesc pre el. Slava.

Psalm al lui David. 34

- 1. Judecă, Doamne, pre cei ce-m fac strîmbătate, dă războiu celora ce dau războiu mie.
- 2. Apucă-te de armă și de pavăță, și te scoală într-ajutoriu meu.
- 3. Varsă sabie și închide den preajma celor ce mă gonesc pre mine; ziș sufletului meu: «Mîntuirea ta eu sînt».
- 4. Rușineze-se și să sfiiască cei ce cearcă sufletul meu; [5] Întoarcă-se îndărăt și să să rușineze cei ce gîndesc mie rău.
- 5. [6] Facă-se ca prahul spre fața vîntului, și îngerul Domnului necăjînd pre ei. [7] Facă-se calea lor întunêrec, și lunecare, și îngerul Domnului gonînd pre dînșii.
- 6. [8] Căci în dar au ascuns mie, stricăciunea lațului lor, în deșărt au ponosluț sufletul meu.
- 7. [9] Vie lui laț carele nu-l știe, și vînatul carele au ascuns să-l prinză pre el, și în laț va cădea întru el.
- 8. [10] Iară sufletul meu se va bucura întru Domnul, înfrîmsăta-se-va spre mîntuirea lui.
- 9. [11] Toate oasele mêle vor zice: Doamne, Doamne, cine e asemenea ție? [12] Izbăvind pre sărac den mîna celor mai tari decît el, și pre sărac și mēser de la cei ce jehuiesc pre dînsul.
- 10. [13] Sculîndu-se mie mărturia strîmbe, cēlea ce nu știa mă întreba.
- 11. [14] Îm răsplătiia rēle pentru bune, și stîrpicione sufletului meu.
- 12. [15] Și eu, cînd ei mă bîntuia, mă îmbrăcam cu sac. [16] Și smeriam cu post sufletul meu, și ruga mea în sînul meu se va întoarce.
- 13. [17] Ca la unul de aproape, ca la un frate al nostru, așa bine-i plăceam; ca cînd aș jeli și m-aș mîhni, așa mă smeriam.
- 14. [18] Și asupra mea s-au veselit, și s-au adunat, adunatu-s-au preste mine vînatăi, și n-am știut. [19] Desfăcură-se, și nu să umiliră.
- 15. Ispitiră-mă, batjocoriră-mă cu batjocură, scrișniră dinții lor asupra mea.
- 16. [20] Doamne, cînd vei vedea? Depărtează sufletul meu de faptul lor cel rău, de la lei, pre cel sîngur născut al meu.
- 17. [21] Mărturisimă-voi ție întru adunare multă, întru norod greu lăuda-te-voi.
- 18. [22] Să nu se bucure pre mine cei ce învrăjbesc mie pre strîmbătate, cei ce mă urăsc în dar, și clipind cu ochii.

Ms. 45, f. 229 v

14. [15] Ochii Domnului preste dreptii, și urechile lui la gura lor.

15. [16] Fața Domnului preste ceia ce fac rău, ca să piardă de tot den pământ pamintea³ lor.

16 [17] Strigară dreptii, și Domnul ascultă⁴ pre ei, și dentru toate nevoile lor mîntui pre înși.

17 [18] Aproape-i Domnul de cei înfrînti la inimă, și pre cei smérini la duh va mîntui.

18. [19] Multe-s scîrbele dreptilor, și dentru toate ele va mîntui pre ei Domnul.

19. [20] Păzește Domnul toate oasele lor, unul dentru ele nu să va zdrobi.

20. [21] Moartea păcătoșilor rea-i, și ceia ce urâsc pre dreptul vor greși.

21. [22] Mîntui-va Domnul sufletele robilor lui, și nu vor greși toți ceia ci nădăduiesc pre el. Slava⁴.

Psalmul lui David. 34

1. Judecă, Doamne, pre ceia ce-mi fac strîmbătate mie, dă război celora ce dau război mie.

2. Apucă-te de armă și de pavăță, și te scoală la ajutorul meu.

3. Toamnă sabie și închide den preajma celor ci mă gonesc pre mine; dziș sufletului meu: «Mîntuirea ta eu sînt».

4. Rușinêde-se și să sfiască ceia ce cearcă sufletul meu; [5] Întoarcă-să îndărăt și să stidească¹ ceia ce gîndesc mie rău².

5. [6] Facă-să ca făra spre fața vîntului, și îngerul Domnului năcâjind pre ei. [7] Facă-să calea lor întunêrec și lunecare, și îngerul Domnului gonind pre înși.

6. [8] Căce în dar au ascuns mie stricarea lațului lor, întru dășert au ponosluit sufletul meu.

7. [9] Vie lui laț carele nu-l știe, și vînatul carele ascunse să-l prindză pre el, și întru laț va cădea întru el.

8. [10] Iară sufletul meu să va bucura pre Domnul, înfrîmsăța-să-va spre mîntuirea lui.

9. [11] Toate oasele mèle vor dzice: Doamne, Doamne³, cine asemenea ție? [12] Mîntuind pre sărac dentru mîna mai tarilor lui, și sărac, și mēser dentru ceia ce jecuiesc pre îns.

10. [13] Sculîndu-mi-să mie mărturii strîmbe, cē-lea ce nu știa mă întreba.

11. [14] Răsplătia-mi rēle pentru bune, și stîrpicuie sufletului meu.

12. [15] Și eu, cînd ei mă bîntuia, mă îmbrăcam cu sac. [16] Și smeriiam cu post sufletul meu, și ruga mea la sînul meu să va întoarce.

13. [17] Ca un de aproape, ca la un frate al nostru, așa bine-i plăceam; ca cînd aș jeli și aș mîhni, așa mă smeriiam.

14. [18] Și asupra mea s-au veselit, și s-au adunat, adunatu-s-au pre mine venătăi, și n-am știut. [19] Dăspicără-să, și nu să umiliră.

15. Ispitiră-mă, batjocuriră-mă cu batjocurie, scrișcară asupra mea dinții lor.

16. [20] Doamne, cînd vei vedea? Dăpărtează sufletul meu de cătră faptul lor cel rău, de la lei, pre cea sîngură născută a mie⁴.

17. [21] Mărturisi-mă-voi ție întru adunare multă, întru nărod greu lăuda-te-voi.

18. [22] Să nu să bucare pre mine ceia ce-mi vrăjmășuiesc mie pre strîmbul, ceia ci mă urâsc în dar, și clipind cu ochii.

Ms. 4389, f. 274 v-275 r

14. [16] Ochii Domnului spre cei dreptii și urechile lui în rugăciunea lor.

15. [17] Iară fața Domnului spre ceia ce fac cēle rēle, ca să piarză de pre pământ pomenirea lor.

16. [18] Strigară dreptii și-i auzi Domnul, și-i mîntui de toate scîrbele lor.

17. [19] Aproape (iaste) Domnul de ceia cu inima sfărîmați, și pre cei smeriți cu duhul va mîntui.

18. [20] Multe scîrbe celor dreptii, și de toate de acēlea-i va mîntui Domnul.

19. [21] Păzește Domnul toate oasele lor și nici unul dentr-însele nu se va sfărîma.

20. [22] Moartea păcătoșilor cumplită, și ceia ce urâsc pre cel drept vor greși.

21. [23] Izbăvi-va Domnul sufletele robilor săi, și nu vor greși toți ceia ce se nădăduiesc pre dîn-sul. Slava.

Cîntecul lui David. 34

1. Judecă, Doamne, pre ceia ce mă năcâjăsc, apără spre ceia ce oștesc asupra mea.

2. Apucă arma și pavăza, și scoală într-ajutorul meu.

3. Scoate sabia și închide¹ împotriva celor ce mă gonesc; zi sufletului meu: «Eu sînt mîntuirea ta».

4. Să se rușinêze și să se stidească ceia ce cearcă sufletul meu; să se întoarcă îndărăt și să se rușinêze ceia ce cugetă mie cēle rēle.

5. Să fie ca pulberea înaintea fēței vîntului, și îngerul Domnului să-i năcâjăscă. [6] Să fie calea lor întunêrec și alunecare, și îngerul Domnului să-i gonească.

6. [7] Că în zadar au ascuns mie pericluiea cursei sale, în zadar au împutat sufletului meu.

7. [8] Să vie lui cursa carea nu o știe, și vîntoria carea o au ascuns să-l cuprinză, și în cursă să căză într-însa.

8. [9] Iară sufletul meu se va bucura de Domnul, veselise-va de// mîntuirea lui.

9. [10] Toate oasele mèle vor zice: Doamne, Doamne, cine-i potrivnic ție? Cela ce izbăvești pre cel sărac den mîinile celor mai tari decît dîn-sul, și pre cel sărac și calic de la ceia ce-l jăhuiesc.

10. [11] Sculîndu-se asupra mea mărturii nedirēpte, mă întreba cēle ce nu le știam.

11. [12] Datu-mi-au cēle hiclene pentru cēle bune, și stîrpicie sufletului meu.

12. [13] Iară cînd mă supăra ei, cu mă îmbrăcau în sac și smeriiu sufletul meu cu post, și rugăciunea mea se va întoarce în sînul meu.

13. [14] Așa am făcut pre plăcēre, ca vecinului, ca fratelui nostru; ca cela ce plînge și ca cela ce tînguiește, așa m-am smerit.

14. [15] Și se-au veselit asupra mea, adunatu-se-au, adunatu-se-au asupra mea rane, și n-am simțit. [16] Împărțitu-se-au, și nu se-au umilit,

15. Ispititu-m-au, întăritatu-m-au cu întăritare, scîrșniră asupra mea cu dinții lor.

16. [17] Doamne, cînd vei lua aminte? Dăpărtează sufletul meu de facerea cea de rău a lor, de lei, pre unul al meu născut.

17. [18] Mărturisi-mă-voi ție în biserică mare², în nărod greu te voi lăuda.

18. [19] Să nu se bucare de mine ceia ce-mi vrăjmășăsc fără de dreptate, ceia ce mă urâsc în zadar și ceia ce clipesc cu ochii.

Versiunea modernă

14. Ochii Domnului privesc spre cei dreptii și urechile sale le ascultă rugăciunea.

15. Fața Domnului împotriva răufăcătorilor se îndreaptă ca să piară de pe pământ pomenirea lor.

16. Au strigat dreptii și Domnul i-a auzit și i-a izbăvit din toate necazurile lor.

17. Domnul e aproape de cei cu inima umilită și pe cei cu duh smerit îi va mîntui.

18. Pentru Domnul pătimesc dreptii necaz peste necaz, dar Domnul îi va izbăvi.

19. Domnul le păzește toate oasele ca să nu li se zdrobească nici unul din ele.

20. Pe cei ce greșesc, greșeala îi va pierde. Celor ce urâsc pe cei dreptii, cumplită le va fi moartea.

21. Domnul va mîntui sufletele robilor săi, cei ce nădăduiesc în el.

Psalmul 34. Al lui David

1. Judecă, Doamne, pe cei ce îmi fac mie nedreptate; luptă împotriva celor ce se încaieră cu mine.

2. Vino-mi în ajutor, apără-mă cu arma și scutul tău.

3. Închide calea celor ce mă prigonesc. Spune-i sufletului meu: eu sînt scăparea ta.

4. Ocară și rușine să le fie, să se întoarcă înapoi.

5. Să fie ca praful în fața vîntului, ca îngerul Domnului să-i urmărească. Să fie calea lor întuneric și lunecuș iar îngerul Domnului să-i gonească.

6. Lațul pregătît pentru mine, în groapă, în zadar l-au ascuns. În deșert m-au înjosit.

7. Să cadă ei în lațul nevăzut, să-i prindă în capcana care mi-au întins.

8. Sufletul meu să se bucure de Domnul că mîntuire a căpătat.

9. Și vor zice toate mădularele mele: Doamne, cine e ca tine? Tu scoți pe cel slab din mîinile celor mai tari decît el și ocrotești pe cel sărac de cei ce vor să-l jefuiască.

10. S-au sculat martori nedrepți și m-au întrebat de cele ce nu știam.

11. Binele l-au răsplătit cu rău și au chinuit sufletul meu.

12. Iar eu, cînd ei mă prigoneau, m-am îmbrăcat cu sac și am ținut post și rugăciunea mea se întorcea în sufletul meu.

13. Ca și cu un vecin, ca și cu un frate, așa de bine m-am purtat. Și m-am smerit și m-am întristat ca și cum aș fi jelit-o pe mama mea.

14. S-au adunat să mă piardă, veselindu-se de căderea mea; în neștiri m-au și lovit. Au fost risipiți, dar nu s-au căit.

15. M-au ispitit și și-au bătut joc de mine, rînjind cu dinții lor.

16. Doamne, cînd vei lua acestea în seamă? Cînd vei ocroti viața mea?

17. Îți mulțumesc, Doamne, în adunarea mare, în fața poporului numeros te voi lăuda.

18. Să nu se bucare de nenorocirea mea cei ce mă dușmănesc, cei ce fără temei mă urâsc și fac semne cu ochiul.

къде прѣ мнѣ тѣмъ же ꙗкоже ꙗкоже мѣ прѣ спрѣжамъ
 стѣпате чѣмъ те мѣ оубрѣсѣ ꙗкоже шн канѣнѣ
 къ окнѣ . Къчн мѣ депаче грѣтъ шн прѣ
 оубрѣте бнглешѣ гурѣ тжнѣтъ . Шн аѣрѣнрѣ
 аѣпра мѣ гурѣ лоръ зисерѣте, бнне е, бнне е, въ
 зѣрѣ окнѣ ношрѣ . Възѣшъ дмнѣ стѣнѣ пачѣ
 дмнѣ стѣнѣте депрѣтѣши дѣла мнѣ . Окнѣ
 аѣрѣте дмнѣ, шн аѣ минѣте ла ꙗкоже ꙗкоже мѣ,
 дмнѣ зѣла мѣтѣ, шн дмнѣла мѣтѣ ла леѣнѣрѣ мѣ.
 ꙗкоже ꙗкоже дмнѣ дѣлѣ днрѣпѣтѣтѣ пѣ, дмнѣ
 дмнѣ зѣла мѣтѣ, шн стѣнѣсе въ зѣрѣ спрѣ мнѣ .
 Стѣнѣ зѣнѣтѣ ꙗкоже ꙗкоже ꙗкоже лоръ, бнне е бнне е
 еѣфлѣтѣлашъ нѣспрѣ, нѣнѣ стѣ зѣнѣтѣ ꙗкоже ꙗкоже
 прѣ джнѣла . Рѣшнѣтѣсе, шн стѣ еѣтѣсѣ
 дѣ Оѣлѣтѣ чѣмъ те стѣ въ зѣрѣ спрѣ рѣлѣе мѣтѣ .
 ꙗкоже ꙗкоже къ рѣшнѣте, шн ꙗкоже ꙗкоже рѣ
 сѣкѣ мѣрѣ аѣпра мѣтѣ, бѣхѣрѣсе шн стѣ бѣсѣлѣ
 сѣтѣ, чѣмъ те въ днрѣпѣтѣтѣ мѣтѣ, шн зѣнѣтѣ пѣрѣ
 рѣ мѣрѣсѣтѣ дмнѣла, чѣмъ те въ пѣчѣ рѣхѣлашъ аѣ.
 Шн лнѣтѣ мѣтѣ ка чѣрѣтѣла днрѣпѣтѣтѣ пѣ тоѣ
 пѣтѣ зѣсѣла аѣла пѣ .

Ла стѣ ꙗкоже шн ꙗкоже лѣкопѣла дмнѣлашъ ла дѣдѣ .
Дѣ нѣтѣ чѣла фѣрѣ дѣ аѣчѣе кѣсѣ грѣшасѣтѣ ꙗ
 прѣ снѣе, нѣ аѣтѣе фнѣка аѣн дмнѣ зѣла
 ꙗкоже ꙗкоже окнѣла рѣ аѣн . Къчн аѣ
 бнглѣнѣнѣ ꙗкоже ꙗкоже ꙗкоже аѣла фѣ
 рѣ дѣлѣчѣтѣ аѣн, шн стѣ оубрѣсѣтѣ .
 Грамѣла гурѣн аѣн, фѣрѣ дѣ аѣчѣе шн бнглѣ
 шѣтѣ, нѣ въ стѣ прнчѣтѣтѣ кѣсѣ ꙗкоже ꙗкоже
 фѣрѣ дѣлѣчѣе гжнѣ прѣ аѣчѣрѣнѣтѣла аѣн, аѣрѣла
 не стѣтѣ аѣнѣтѣ тоѣтѣ кѣлѣнѣхъ бѣнѣ, шн рѣхъ
 пѣтѣтѣ нѣ дѣрѣпѣтѣтѣ . Дмнѣ ꙗкоже рѣ е мнѣла
 пѣ, аѣрѣвѣрѣла пѣхъ пѣнѣтѣ ла нѣрѣ . Днрѣпѣ
 тѣтѣ пѣ ка мѣнѣнѣ аѣн дмнѣ зѣла, ꙗкоже ꙗкоже
 пѣлае бѣзѣнѣ мѣлѣтѣ . Оѣменнѣ, шн доѣнѣтѣла
 чѣ мѣнѣнѣнѣ дмнѣ ꙗкоже ꙗкоже ꙗкоже ꙗкоже мнѣла
 пѣ дѣмнѣ зѣлае . Шн ꙗкоже ꙗкоже оѣменнѣла ꙗкоже ꙗкоже
 вра днрѣнѣла ꙗкоже ꙗкоже въ нѣдѣжѣлашъ . ꙗкоже ꙗкоже
 сеѣорѣнѣ грѣшѣрѣ кѣсѣ пѣлае, шн ꙗкоже ꙗкоже дѣсѣ
 пѣчѣнѣнѣ пѣлае кѣн аѣчѣтѣла прѣ джнѣшнѣ . Къ
 аѣнѣтѣ пѣнѣ е нѣвъ дѣ еѣлѣчѣ ꙗкоже ꙗкоже аѣмнѣла
 пѣ бѣрѣ аѣмнѣнѣ . ꙗкоже ꙗкоже мнѣла пѣ чѣлѣрѣ
 чѣтѣ кѣнѣсѣ прѣ пѣнѣ, шн днрѣпѣтѣтѣ пѣ чѣлѣ
 днрѣпѣнѣ ла нѣнѣтѣ стѣнѣмъ кѣе мѣе пѣчѣрѣла мѣнѣ
 днрѣнѣ . Шн мѣнѣла пѣкѣтѣтѣсѣлашъ стѣнѣмъ кѣлѣ
 тѣсѣтѣ . Дѣсѣла пѣ зѣрѣтѣ тоѣнѣ чѣла чѣ фѣнѣ фѣ
 рѣ дѣлѣчѣе, ꙗкоже ꙗкоже ꙗкоже аѣрѣ, шн мѣлѣрѣ
 стѣсѣтѣ .
 Сла

Вѣла мѣлашъ дѣдѣ .
Дѣ нѣтѣ аѣрѣпѣла къ рѣбнѣнѣ ꙗкоже ꙗкоже чѣмъ те
 бнглѣнѣсѣ, нѣнѣ рѣбнѣнѣ чѣлѣрѣ чѣ фѣкѣ фѣ
 рѣ дѣлѣчѣтѣ . Къ ка сѣ ꙗкоже ꙗкоже ꙗкоже
 сеѣорѣ оубрѣсѣ, шн ка лѣгѣмнѣла пѣнѣнѣнѣ,
 ꙗкоже ꙗкоже въ нѣдѣжѣ . Нѣдѣтѣ ꙗкоже ꙗкоже
 прѣ дмнѣла, шн фѣ стѣнѣтѣтѣтѣ, шн аѣчѣлѣ
 пѣ мѣнѣнѣла, шн тѣеѣнѣ пѣчѣ прѣ аѣчѣлѣ аѣн .
 Дѣсѣтѣтѣ зѣтѣ ꙗкоже ꙗкоже ꙗкоже ꙗкоже ꙗкоже
 ла нѣнѣнѣ пѣлае . Дѣсѣкопѣре кѣтѣрѣ дмнѣла
 кѣлѣтѣ пѣ, шн нѣдѣжѣ ꙗкоже ꙗкоже прѣ еѣла, шн еѣла
 ка
 фѣ

Biblia 1688, pag. 392, col. II

- 19. [23] Căci mie de pace grăia, și pre urgie vicleşuguri gândia.
- 20. [24] Și largiră asupra mea gura lor; ziseră: «Bine e, bine e, văzură ochii noștri».
- 21. [25] Văzuș, Doamne, să nu taci; Doamne, să nu te depărtezi de la mine.
- 22. [26] Scoală-te, Doamne, și ia aminte la judecata mea, Dumnezeu-zăul meu și Domnul meu, la legiuirea mea.
- 23. [27] Judecă-mă, Doamne, după dreptatea ta, Doamne Dumnezeu-zăul meu, și să nu se bucure spre mine.
- 24. [28] Să nu zică întru inimile lor: «Bine e, bine e sufletului nostru», nici să zică: «Înghițitu-l-am pre dînsul».
- 25. [29] Rușineze-se și să sfiască deodată cei ce să bucură spre rețele mele. [30] Îmbrace-se cu rușine și înfruntare, cei ce grăiesc mari asupra mea.
- 26. [31] Bucure-se și să veselească cei ce vor dreptatea mea, și zică pururea: «Mărească-se Domnul», cei ce vor pacea robului lui.
- 27. [32] Și limba mea va cerceta dreptatea ta, toată zioa lauda ta.

La săvîrșit, la copil Domnului, la David. 35

- 1. Zice cel fără de lege, ca să greșască întru sine: «Nu iaste frica lui Dumnezeu în preajma ochilor lui».
- 2. Căci au viclenit înaintea lui, ca să afle fărădelêgea lui și să urască.
- 3. Graiurile gurii lui, fărădelêge și vicleşug; nu vru să priceapă ca să îmbunêze.
- 4. Fărădelêge gândi pre așternutul lui; aproape stătu lângă toată calea nu bună, și răutatea n-au depărtat.
- 5. Doamne, în ceriu e mila ta, adevărul tău pînă la nori.
- 6. Dreptatea ta ca munții lui Dumnezeu, judecățile tale beznă multă. [7] Oameni și dobitoace mîntui-vei, Doamne.
- 7. Foarte înmulțiși mila ta, Dumnezeuale. [8] Și fiii oamenilor în umbra ariilor tale vor nedejdii.
- 8. [9] Îmbăta-se-vor de-ngrășarea casei tale, și pîriul desfătaciunii tale vei adăpa pre dînșii.
- 9. [10] Căci lângă tine e izvor de viață, întru lumina ta vom vedea lumină.
- 10. [11] Întinde mila ta celor ce te cunosc pre tine, și dreptatea ta celor drepti la inimă.
- 11. Să nu-m ymie mie piciorul mîndriei, [12] Și mîna păcătosului să nu mă clătească.
- 12. [13] Acolo căzură toți ceia ce fac fărădelêge; împinseră-se afară, și nu vor putea să stea. Slava.

Psalm a lui David. 36

- 1. Nu te apropia cu rîvnire întru cei ce viclenesc, nici rîvni celor ca fac fărădelêgea.
- 2. Că ca o iarbă curînd se vor usca, și ca legumile pajiștei curînd vor cădea.
- 3. Nedejdiieste pre Domnul, și fă bunătațe, și lăcuiește pămîntul, și te vei paște pre avuția lui.
- 4. Desfătează-te în Domnul, și da-ți-va ție căerile inimii tale.
- 5. Descopere cătră Domnul calea ta și nedejdiieste pre el, și el va face.

Ms. 45, f. 229^v-230^r

19. [23] Căce mie de pace grăia, și pre urgie viclesuguri gândia.

20. [24] Și lărgiră asupra mea gura lor; dziseră: «Bine-i, bine-i, văzură ochii noștri».

21. [25] Văzuși, Doamne, să nu taci; Doamne, să nu te dăpărtezi de la mine.

22. [26] Scoală-te, Doamne, și ia aminte la județul meu, Dumnedzăul meu și Domnul meu, la legiuirea mea.

23. [27] Judecă-mi, Doamne, după dreptatea ta, Doamne Dumnedzăul meu, și să nu să bucură pre mine.

24. [28] Să nu dzică în inimile lor: «Bine-i, bine-i sufletului nostru», nice să dzică: «Băutul-am pre îns».

25. [29] Rușinédze-să și să sfiască deodată ceia ci să bucură spre rēlele mēle. [30] Îmbrace-să rușine și înfruntare ceia ci grăiesc mare asupra mea.

26. [31] Bucure-să și să veselească ceia ce vor dreptatea mea, și zică pururea: «Mărească-să Domnul», ceia ce vor// pacea robului lui.

27. [32] Și limba mea cerceta dreptatea ta, toată dzua lauda ta.

La săvîrșit, la copilul Domnului, la David. 35

1. Dzice cel fără dă lēge, ca să greșască întru sine: «Nu iaste frica lui Dumnedzău în preajma ochilor lui».

2. Căce au viclenit înaintea lui, ca să afle fărădălegea lui și să urască.

3. Graiurile gurii lui, fărădelegi și viclesug; nu vru să priceapă ca să îmbunédze.

4. Fărădălege gândi pre așternutul lui; aproape stătu lingă toată calea nu bună, și rău lui n-au împutat.

5. Doamne, în cer mila ta, adevărul tău până la nori.

6. Dreptatea ta ca munții lui Dumnedzău, judecele tale beznă multă. [7] Oameni și dobitoace mîntui-vei, Doamne.

7. Foarte înmulțiși mila ta, Dumnedzăule. [8] Și fiii oamenilor întru umbra¹ aripilor vor nădăjdui.

8. [9] Îmbăta-să-vor de îngrășarea casei tale, și pîrăul dăsfătăciunei tale vei adăpa pre înșii.

9. [10] Căce lingă tine izvor de viață, întru lumina ta vom vedea lumină.

10. [11] Întinde mila ta celora ci te cunosc pre tine, și dreptatea ta celora drepti la inimă.

11. [12] Să nu vie mie picior a mîndrici, și mîna păcătoșului să nu mă clintască.

12. [13] Acolo căzură toți ceia ce fac fărădelēgea; împinseră-să² afară, și nu vor putea să stea. Slava.

Psalmu lui David. 36

1. Nu te apropiia cu rivnirea întru ceia ce viclenesc, nice rivni pre ceia ce fac fărădelēge.

2. Căce ca iarba curînd să vor usca, și ca legumile pajeștii de sirg vor cădea.

3. Nădăjduiește pre Domnul, și fă bunătațe, și lăcuiește pămîntul, și te vei paște pre avuștia ei¹.

4. Răsfăță-te în Domnul, și da-ți-va ție cererile inemei tale.

5. Dăscopere cătră Domnul calea ta și nădăjduiește pre el, și el va face.

Ms. 4389, f. 275^r

19. [20] Că mie-mi grăia cēle de pace, și în minie cugeta înșălăciuni.

20. [21] Lărgiră asupra mea gura lor și ziseră: «Bine, bine, văzură ochii noștri».

21. [22] Văzut-ai, Doamne, să nu taci; Doamne, nu te dăpărta de la mine.

22. [23] Scoală, Doamne, și ia aminte judecata mea, Dumnezeul meu și Domnul meu, la pira mea.

23. [24] Judecă-mă, Doamne, după dreptatea ta, Doamne Dumnezeul meu, și să nu se bucură de mine.

24. [25] Să nu zică în inimile lor: «Bine, bine sufletului nostru», nici să zică: «Înghițu-l-am».

25. [26] Să se rușineze dempreună și să se sfiiască ceia ce se bucură de răotățile mēle. Să se îmbrace în rușine și înfruntare ceia ce grăiesc mare asupra mea.

26. [27] Să se bucură și să se veselească ceia ce voiesc dreptatea mea, și în toată vrēmea să zică: «Să se mărească Domnul», ceia ce voiesc pacea robului său.

27. [28] Și limba mea se va învăța dreptății tale, toată zioa laudei tale.

[1] În sfișritul slugii Domnului David. 35

1. [2] Zise călcătoriul de lēge, ca să greșască întru sine: «Nu iaste frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui».

2. [3] Că au înșălat înaintea lui, ca să afle fărădelegiurea sa și să urască.

3. [4] Graiurile gurii lui, fărădelegiure și înșălăciune; n-au vrut să priceapă, să grăiască bine.

4. [5] Fărădelegiure au gîndit în așternutul său; stătu înaintea a toată calea nu bună, și de răotate n-au împutat.

5. [6] Doamne, în ceriu mila ta, și adevărînța ta pînă la nori.

6. [7] Dreptatea ta, ca munții lui Dumnezeu, judecățile tale fără fund mult. Pre oameni și pre dobitoace vei mîntui, Doamne.

7. [8] Că ai mulțit mila ta, Dumnezeule, și fiii omenești se vor nădăjdui în acoperemîntul aripilor tale.

8. [9] Îmbăta-se-vor den sporul¹ casei tale, și cu pîrăul dulceții tale îi vei adăpa.

9. [10] Că la tine iaste izvorul vieții, în lumina ta vom vedea lumină.

10. [11] Întinde mila ta celor ce te știu, și dreptatea ta celor drepti cu inima.

11. Să nu vie mie piciorul trușiei și mîna păcătoșului să nu mă clătească.

12. Acolo au căzut toți carii fac fărădelegiure; fură împinși² afară, și nu vor putea sta. Slava.

Cîntecul lui David. 36

1. Nu rivni celor ce fac hiclesug, nici pizmi celor ce fac fărădelegiure.

2. Că ca și iarba se vor usca de curînd, și ca otava ierbii vor cădea de curînd.

3. Nădăjduiește-te pre Domnul și fă bunătațe, și moștinează pămîntul, și te vei paște întru bogăția lui.

4. Dăzmiiardă-te în Domnul¹, și va da ție cērerea inimii tale.

5. Dăscopere cătră Domnul calea ta și te nădăjduiește într-insul, și el va face.

Versiunea modernă

19. Ei îmi vorbeau de pace și în sinea lor gîndeau cu viclenie.

20. Și-au lărgit gura lor ca să-și bată joc de mine și au zis: «L-ați văzut? Avem acum dovada».

21. Acum, dacă ai văzut, Doamne, să nu taci; nu te depărta de la mine, Doamne.

22. Scoală-te și ia aminte la pricina mea.

23. Judecă-mă după dreptate, Dumnezeul meu; să nu ridă ei de mine,

24. Să nu zică în inima lor: «Uite, pe asta l-am înghițit».

25. Să fie rușinați și dezamăgiți cei ce se bucură de necazul meu. Cu rușine și ocară să se îmbrace cei ce rid de mine.

26. Iar cei ce voiesc dreptatea pentru mine, să se bucură și să salte și pururea să spună: «Mărit să fie Domnul cel ce se îngrijește de pacea robului său!»

27. Iar limba mea va grăi dreptatea ta, în toată ziua, lauda ta.

Psalmul 35. Al lui David

1. Răufăcătorul a zis că nu-i este teamă că l-ar vedea Dumnezeu atunci cînd păcătuiește.

2. El este prea mîndru ca să-și descopere fărădelegea și să urască.

3. În gura lui e numai fărădelege. El nu este în stare să priceapă ce e bine și ce e rău.

4. El se gîndește în așternutul său numai la fărădelegi. Calea cea bună n-a ales-o și n-a urit răutatea.

5. Doamne, dragostea ta este în cer și adevărul tău atinge norii.

6. Dreptatea ta se înalță ca munții lui Dumnezeu și judecățile tale pînă în adîncul mărilor. Tu ocrotești oameni și dobitoace.

7. Dragostea ta este neasemuită. În umbra aripilor tale fiii oamenilor nădăjduiesc.

8. Din avuștile casei tale, din izvorul desfătării se vor adăpa.

9. Tu ești izvorul vieții, întru lumina ta vom vedea lumină.

10. Tinde mila ta celor ce te cunosc și dreptatea ta celor drepti la inimă.

11. Să nu mă calce piciorul păcătoșilor celor faloși; mîna răufăcătorilor să nu mă alunge.

12. Uite, cum cad răufăcătorii, nu vor putea să se mai ridice.

Psalmul 36. Al lui David

1. Nu te înfierbînta împotriva celor răi, nu rivni la cei ce viclenesc!

2. Căci ca iarba în curînd se vor usca, repede vor trece.

3. Fă binele și încrede-te în Domnul! Din bogăția lui vei avea indestul, el te va păzi pe pămîntul unde te-ai așezat.

4. Desfătează-te în Domnul, el îți va împlini toate dorințele inimii tale.

5. În mîinile Domnului să fie soarta ta, încrede-te în el, el știe ce să facă.

5 ФАЧЕ. ШИ КА СКОБТЕ КА ЛУМИНА ДИРЕПТАПЪ
 6 ТА, ШИ ПЪХДЕКАПА ТА КА АМІАЗЪХИ. ОУ
 ПЪХНЕТЕ ДМНУАХИ, ШИ РОАГЪ ПРЕ ДЖИЕЛА, НУПЕ
 АПРОПІА КЪ РЪБНИРЪ АА ЧЕЛА ЧЕСЪ БИНЕКЛАТОРЪ
 7 ШЕ ФКААЛЪ АХИ, АА СЪМЪА ЧЕ ФАЧЕ ФЪРЪДЕАЛЪУ.
 8 ПОТОЛЪЩЕТЕ ДЕ ОУРЪІЕ, ШИ ПЪРЪСЪЩЕ МЪНИА,
 9 НУПЕ АПРОПІА КЪ РЪБНИРЪ КАСТЪ БИКАЕНЕШИ.
 10 КЪЧН ЧЕА ЧЕ БИКАЕНЕСЪ ДЕТЪПЪ БОР ПЕРИ, ІАРЪ
 ЧЕН ЧЕ АГЪДЪЕСЪ ПРЕ ДМНУА ЕН БОР МОЩЕНІ ПЪ
 11 МЖИТЪА. ШИ ІАКЪ ПЪЦНІЕ, ШИ НЪ ВАФІ ПЪ
 КЪПЪСЪА, ШИ БЕН ЧЕРКА АХИ, ШИ НУАБЕН
 12 АЕ АФАА. ІАРЪ ЧЕН ВАЖЪН БОР МОЩЕНІ ПЪМЖИТЪ,
 ШИ СЕБОР АЕСФЪТА ПРЕ МХАЦНІМЪ ПЪЧІН.
 13 ПЪЗНІКА ПЪКЪПЪСЪА ПРЕ ЧЕА ДИРЕПЪ, ШИ КА
 14 СЪРЪШІН АСЪРА АХИ ДИЦІН АХИ. ІАРЪ ДОМ
 НУА КА ВАТЪЖОУХИ ПРЕ ЕА, КЪ МАИ МАИТЕ БЪДЪ
 15 КЪ КА БЕНІ ЗІСА АХИ. СЪАІЕ АУ ЗМЪАТЬ ПЪ
 16 КЪПЪШІН АПІНІСЕРЪ АРКАА ЛОР. КА СЪ СЪВА
 РЪПРЕ СЪРАКЪ, ШИ ПРЕ МЪСЕР, КАСТЪ ЖЪІГЕ ПРЕ ЧЕН
 17 ДИРЕПІН АА ІННІМЪ. СЪАІА ЛОР АПРЕ АІННІМЪ
 18 ЗІ ЛОР, ШИ АРЧЕА ЛОР СЪСЪ ЗДРОТЪСІЕ. МАИ
 БИНЕ ПЪЦНІА ЧЕЛАХИ ДИРЕПЪ, АЕКЖІ АСЪЦІА
 19 МХАПЪ АПЪКЪПЪШІАЛО. КЪЧН БРАЦЕА ПЪКЪ
 20 ПЪШІАЛО СЕБОР ЗДРОН, ШИ АПЪРЪЩЕ ПРЕ ЧЕН ДИ
 21 РЕПІН ДМНУА. КЪНОАЩЕ ДМНУА КЪНАА ЧЕЛОРЪ
 22 ФЪРЪ ПРИХАНЪ, ШИ МОЩЕНІРЪ ЛОР АСЪКЪ ВАФІ.
 23 НУСЕБОР РЪШІНА АСЪРЪМЕ РЪ, ШИ АЗІНАА ФЪАМЕ
 ЦІН СЕБОР СЪТЪА, КЪЧН ПЪКЪПЪШІН БОР ПЕРИ.
 24 ІАРЪ ВЪРЪМАШІН ДМНУАХИ АДАПЪ ЧЕСЪ МЪРІРЪ
 ЕН, ШИ СЪ АПЪАЦАРЪ, АПЪІНІА КА ФЪМЪА ЛІ
 25 УІРЪ. АПЪАМЪТЪ СЕ ПЪКЪПЪСЪА ШИ НУА
 26 КЪ ПАВЪНЪ ІАРЪ ДИРЕПЪА АСЪРЪСЕ ШИ АРЪ КЪ
 ЧЕН ЧЕ ВАГЕСІЕ ПРЕ ЕА БОР МОЩЕНІ ПЪМЖИТЪА,
 ІАРЪ ЧЕН ЧЕ ВАГЕСІЕ ПРЕ ЕА ДЕТЪПЪ БОР ПЕРИ.
 27 ДЕАА ДОМНУА ПЪШІН СЪМЪАХИ СЪ АДИРЕПЪЩЪ,
 ШИ КААТЪ АХИ КА БРЪ ФЪАРТЕ. КЪНДЪ КА КЪ
 28 ДЪ НУСЕА СПЪХІНАА, КЪЧН ДОМНУА СПЪЖЕНЪ
 29 ШЕ МЖНА АХИ. ТЖИПЪ ФЪН ЧЕШН АСЪТЪРЖ
 НІЕ, ШИ НЪ БЪЗЪН ПРЕ ДИРЕПЪА ПЪРЪСЕНІ, НИЧН
 30 СЪМЖІЦА АХИ ЧЕРЖІА ПЪЖІЕ. ТОАТЪ ЗІСА
 31 МИАХАЩЕ ШИ АПЪАМЪТЪ СЪ ДИРЕПЪА, ШИ СЪ
 ПІН МЖІЦА АХИ АА ВАГЕСІЕ ВАФІ. ФЕРЪЩЕТЕ ДЕ
 32 РЪА, ШИ ФЪ БИНЕ, ШИ АПЪАЩЕ АСЪКЪА ВЪКЪ
 33 АХИ. КЪ ДОМНУА ІОЩЕ ЖЪДЕКАПЪ, ШИ НУ
 КА ПЪРЪСЕНІ ПРЕ ЧЕН КЪРАЦІ АН АХИ, АСЪКЪ СЕБОР
 34 ПЪЗН. ШИ ЧЕН ФЪРЪДЕАЛЪ СЕБОР ГОНІ, ШИ
 СЪМЖІЦА ЧЕЛОР НЕКРЕДИНОШН СЕАПІАДЕ ДЕТЪПЪ.
 35 ІАРЪ ДИРЕПІН БОР МОЩЕНІ ПЪМЖИТЪА, ШИ
 БОР СЪАТЪАХИ АСЪКЪА ВЪКЪАХИ ПРЕ СЪА.
 36 ГЪРА ДИРЕПЪАХИ КА ДЕРІАДЕ АСЪЦЪТЪРЪ,
 37 ШИ АНАБА АХИ КАГІНІ ЖЪДЕКАПЪ. АСЪЦЪ
 38 ДМІЗЪАХИ АХИ АІННІМА АХИ, ШИ НУСЕБОР ПОПІ
 39 КНІ ПЪШІН АХИ. СОКОТЪЩЕ ПЪКЪПЪСЪА
 40 ПРЕ ЧЕЛА ДИРЕПЪ, ШИ ЧАКЪ АА СЪМЪРЖ ПРЕ ЕА.
 41 ІАРЪ ДОМНУА НУАКА ПЪРЪСЕНІ ПРЕ ЕА АМЖІНАА
 АХИ НІТЕ КА СЪЖАДІ ДЕТЪ ПРЕ ЕА КЪНДЪ СЪА ЖЪ
 42 АКА КЪ ЕА. АПЪАЩЕ ПРЕ ДОМНУА ШИ ПЪ
 43 ЗЪЩЕ КААТЪ АХИ, ШИ ТЕКА АПЪАЦА, КА СЪМОЩЕ
 НЕЦІН ДЕТЪПЪ ПЪМЖИТЪА, КЪНДЪ ПЪРЪ ДЕТЪ

Biblia 1688, pag. 393, col. 1

6. Și va scoate ca lumina dreptatea ta, și judecata ta ca amiazăzi.
7. Supune-te Domnului și roagă pre dînsul; nu te apropia cu rîv-nirea la cela ce să bine călătorêste în calea lui, la omul ce face fără-delêga.
8. Potolêște-te de urgie, și părăsêște mîniia; nu te apropia cu rîv-nirea ca să viclenești.
9. Căci ceia ce viclenesc de tot vor peri; iară cei ce îngăduiesc pre Domnul, ei vor moșteni pămîntul.
10. Și încă puțin, și nu va fi păcătosul, și vei cerca locul lui, și nu-l vei afla.
11. Iară cei blînzi vor moșteni pămîntul, și se vor desfăta pre mul-țimea păcii.
12. Păzi-va păcătosul pre cel drept, și va scrîși asupra lui dinții lui.
13. Iară Domnul va batjocuri pre el, că mai nainte vêde că va veni zioa lui.
14. Sabie au zmult păcătoșii, întinseră arcul lor. [15] Ca să oboară pre sărac și pre mêser, ca să junghe pre cei direpți la inimă.
15. [16] Sabiia lor între în inimile lor, și arcele lor să să zdro-bească.
16. [17] Mai bine puținel celui drept, decît avuția multă a păcă-toșilor.
17. [18] Căci brațele păcătoșilor se vor zdrobi, și întărește pre cei direpți Domnul.
18. [19] Cunoaște Domnul căile celor fără prihană, și moștenirea lor în veac va fi.
19. [20] Nu se vor rușina în vrême rea, și în zilele foameții se vor sătura.
20. Căci păcătoșii vor peri. [21] Iară vrăjmașii Domnului, îndată ce să mărira ei și să înălțară, lipsind ca fumul lipsiră.
21. [22] Împrumuteze-se păcătosul și nu va plăti, iară dreptul în-dură-se și dă.
22. [23] Căci cei ce blagoslovesc pre el vor moșteni pămîntul, iară cei ce blastemă pre el de tot vor peri.
23. [24] De la Domnul pașii omului să îndireptează, și calea lui va vrea foarte.
24. [25] Cînd va cădea, nu se va struncina, căci Domnul spreje-nêște mîna lui.
25. [26] Tînăr fuii, ce și îmbătrîniui, și nu văzuiu pre dreptul părăsît, nici sămînța lui cerînd pîne.
26. [27] Toată zioa miluiește și împrumutează dreptul, și sămînța lui la blagoslovenie va fi.
27. [28] Ferêște-te de rău și fă bine, și lăcuiește în veacul veacu-lui.
28. [29] Că Domnul iubêște judecată și nu va părăsi pre cei curați ai lui; în veac se vor păzi. [30] Și cei fără de lêge se vor goni, și să-mînța celor necredincioși se va piêrde de tot.
29. [31] Iară direpții vor moșteni pămîntul și vor sălășlui în vea-cul veacului preste el.
30. [32] Gura dreptului va deprinde învățatură și limba lui va grăi judecată.
31. [33] Lêgea Dumnezăului lui în inima lui, și nu se vor poticni pașii lui.
32. [34] Socotêște păcătosul pre cel drept și cearcă a-l omorî pre el.
33. [35] Iară Domnul nu-l va părăsi pre el în mîinle lui, nice va osîndi de tot pre el cînd să va judeca cu el.
34. [36] Îngăduiește pre Domnul și păzêște calea lui, și te va înăl-ța, ca să moștenești de tot pămîntul; cînd pieru de tot/ păcătoșii, ve-dea-vei.

Ms. 45, f. 230^r-230^v

6. Și va scoate ca lumina dreptatea ta, și județul tău ca amiazăzăzi.
7. Supune-te Domnului și roagă pre îns; nu te apropiia cu rîvnirea la cela ci să bine călătorēște întru calea lui, la omul ce face fărādālēgea.
8. Potoli-te de urgie, și părășește mîniia; nu te apropia cu rîvnirea ca să viclenești.
9. Căce ceia ce viclenesc de tot vor peri; și ceia ce îngăduiesc pre Domnul, ei vor moșteni pămîntul.
10. Și încă pușin, și nu va fi păcătosul, și vei cerca locul lui, și nu-l vei afla.
11. Iară cei blindzi vor moșteni pămîntul, și să vor dăsfăta pre mulțimea păcii.
12. Pîndi-va păcătosul pre cel drept, și va șcîrșea² pre el dinții lui.
13. Iară Domnul va batjocuri pre el, căce înaintea vede, căce va veni dzua lui.
14. Sabie au zmulț păcătoșii, întinsără arcul lor. [15] Ca să oboare pre sărac și pre mēser, ca să junghe pre cei drepti la inimă.
15. [16] Sabiia lor între în inimele lor, și arcele lor să să zdobască.
16. [17] Mai bine-i pușin celui drept, decit avușia celor păcătoși multă.
17. [18] Căce brațele păcătoșilor să vor zdrobi, și întărăște pre cei drepti Domnul.
18. [19] Cunoaște Domnul căile celora fără prihană, și moștenirea lor în vac va fi.
19. [20] Nu să vor rușina întru vrēme rea, și întru dzilele foameșii să vor sătura.
20. Căce păcătoșii vor peri, [21] Iară nepriētenii Domnului, îndată ce să mărira ei și să înălțără, lipsind, ca fumul lipsiră.
21. [22] Împrumuteadză-să păcătosul și nu va plăti, iară dreptul îndură-să și dă.
22. [23] Căce ceia ce blagoslovăsc pre el va moșteni pămîntul, iară ceia ce blastămă pre el de tot vor peri.
23. [24] De la Domnul pașii omului să îndreptează, și calea lui vrea-va foarte.
24. [25] Cînd va cădea, nu să va struncina, căce Domnul sprăjinēște mîna lui.
25. [26] Tînăr fui, și-ncă îmbătrîniui, și nu văzuiu dreptu părăsit, nice sămînța lui cercînd³ piini.
26. [27] Toată dzua miluiēște și împrumuteadză dreptul⁴, și sămînța lui la blagoslovenie va fi.
27. [28] Abate-te de la rău și fă binele, și lăcuiește în vacul vacului.
28. [29] Căce Domnul iubēște judeș și nu va părăsi pre cei curași ai lui; întru vac să vor păzi. [30] Și cei fără de lēge să vor goni⁵, și sămînța celora necredincioși să va piēde de tot.
29. [31] Iară drepti vor moșteni pămîntul și vor sălășlui în vacul vacului preste el.
30. [32] Gura dreptului va dăprinde învățatură și limba lui va grăi judeș.
31. [33] Lēgea Dumnezăului lui întru inima lui, și nu să vor poticni pașii lui.
32. [34] Socotește păcătosul pre cel drept și cearcă a-l-omori pre însul.
33. [35] Și Domnul nu-l va părăsi pre el în mîinile lui, nice va osîndi de tot pre el cînd să va judeca cu el.
34. [36] Îngăduiește// pre Domnul și păzēște calea lui, și te va înălța ca să moștenești de tot⁶ pămîntul; cînd pier de tot păcătoșii, vei vedea⁷.

Ms. 4389, f. 275^r-275^v

6. Și va scoate dreptatea ta ca o lumină, și judecata ta ca amiazazi.
7. Pleacă-te Domnului și-l roagă; nu rîvni celui ce sporēște în calea sa, omului celui ce face călcare de lēge.
8. Contenēște de mînie și lasă urgiia; nu rîvni a hcleni.
9. Că ceia ce hclenesc vor peri; iară ceia ce rabdă pre Domnul, aceia vor moștina pămîntul.
10. Și încă pușinel, și nu va fi păcătosul, și vei cerca locul lui și nu-l vei afla.
11. Iară cei blindzi vor moștina pămîntul și se vor dăsfăta² de mulțimea păcii.
12. Căuta-va cel păcătos pre cel drept, și va scîrșni spre dînsul cu dinții săi.
13. Iară Domnul își va rîde de dînsul, că va vedea mai nainte că va veni zioa lui.
14. Scos-au// păcătoșii sabiia și au încordat arcul său, să puie foc pre săracul și pre mișălul, să junghe pre cei drepti cu inima.
15. Sabiia lor să între în inima lor, și arcele lor să se frîngă.
16. Mai bun iaste cela pușin al celui drept, decit bogășia cea multă a celor păcătoși.
17. Că brațele celor păcătoși se vor sfărîma, iară pre cei drepti îi va întări Domnul.
18. Știe Domnul căile celor nevinovați, și moștenirea lor va fi în vēcî.
19. Nu se vor rușina în vrēmea cea cumplită, și în zilele foameșii se vor sătura.
20. Că vor peri păcătoșii, iară vrăjmașii Domnului, ca să se înalțe dempreună și să se proslăvească, perind ca fumul au perit.
21. Împrumuta-se-va cel păcătos și nu va plăti, iară cel drept se îndură și dă.
22. Că ceia ce-l binecuvintază vor moștina pămîntul, iară ceia ce-l blēstemă vor peri.
23. De la Domnul se vor îndirepta urmele omului, și căile lui le va vrea foarte.
24. Cînd va cădea, nu se va struncina, că Domnul întărăște mîna lui.
25. Fost-am mai tînăr și am și îmbătrînit, și n-am văzut pre cel drept năpusit, nici seminșia lui cerșind piine.
26. Toată zioa miluiēște și dă împrumut cel drept, și seminșia lui va fi întru bună cuvintare.
27. Ferēște-te de rău și fă bine, și te sălășluiēște în veacul veacului.
28. Că Domnul iubēște judecata și nu va lăsa pre prea cuvioșii săi; păzi-se-vor în veac. Iară fărādelegiuitorii se vor goni, și seminșia celor necredincioși va peri.
29. Iară cei drepti vor moștina pămîntul și se vor sălășlui pre dînsul în veacul veacului.
30. Gura celui drept se va învăța înțelepciune și limba lui va grăi judecată.
31. Legea Dumnezeului lui în inima lui, și urmele lui nu se vor împiedeca.
32. Căuta-va cel păcătos pre cel drept și va cerca să-l omoară.
33. Iară Domnul nu-l va lăsa în mîinile lui, nice-l va judeca³ cînd va judeca el.
34. Rabdă pre Domnul și păzēște calea lui, și te va înălța să moștenezi pămîntul; cînd vor peri cei păcătoși, vei vedea.

Versiunea modernă

6. Credința ta va fi ca zorile, iar judecata ca lumina de amiază.
7. Fii pașnic în fața Domnului, așteaptă faptele lui. Nu rîvni după omul care face nelegiuiri; Supune-te Domnului și roagă-te lui.
8. Potolește-ți urgia și părăsește mînia. Nu încerca să înșeli.
9. Pe cei ce viclenesc îi va pierde Domnul, cei ce îl așteaptă pe Domnul, vor moșteni pămîntul.
10. Peste pușină vreme răufăcătorul nu va mai fi, vei căuta locul unde a fost, dar nu-l vei afla.
11. Cei săraci vor moșteni pămîntul și se vor desfăta în pace deplină.
12. Păcătosul va pîndi pe cel drept, îl va amenința scrișnind din dinți cu ură;
13. Dar Domnul va rîde de el, fiindcă vede înainte ziua socotelilor ce va veni.
14. Păcătoșii au scos sabia și au pregătit arcul lor, ca să doboare pe cei săraci și umiliți, să junghe pe cei drepti.
15. Se va întoarce sabia și le va străpunge inima, arcurile lor se vor frînge.
16. E mai bine să ai pușin, dar să trăiești în Dumnezeu, decît să ai bogățiile păcătoșilor.
17. Mădularele păcătoșilor se vor zdrobi, Domnul întărăște pe cei drepti.
18. Căile celor fără prihană le cunoaște Domnul, moștenirea lor în veac va fi.
19. În zile rele nu-i va părăsi și de va fi foame-te, îi va hrăni.
20. Că păcătoșii vor pieri; după ce s-au înălțat, s-au stins ca fumul. Vor fi nimiciiți.
21. Răufăcătorul se împrumută și nu dă înapoi. Dreptul se îndură și dă.
22. Că cei ce-l binecuvintază vor moșteni pămîntul, iar cei ce-l blestemă vor fi nimiciiți.
23. Domnul călăuzește pașii omului, calea care îi place.
24. De va cădea vreunul, nu se va zdruncina, că Domnul i-a întărit mîna.
25. Am fost tînăr și acum la bătrînețe n-am văzut încă pe vreun drept părăsit, nici rudele lui cerșind piine.
26. Toată ziua dreptul milos împrumută, copiii lui vor fi binecuvîntați.
27. Ferēște-te de rău și fă binele ca să ai acoperămînt în veacul veacului.
28. Domnul iubēște judecata dreaptă și nu va lepăda pe cei cuvioși care în veac vor fi păziți. Pe cînd cei fărādelege vor fi izgoniți și seminșia necredincioșilor va fi stîrpită.
29. Dreptii vor moșteni pămîntul unde vor sălășlui în veci.
30. Cei ce-l ascultă pe Domnul vor deprinde înțelepciune și limba lor va grăi adevărul.
31. Pașii lor nu se vor poticni. Vor purta în inimă legea Dumnezeului lor.
32. Păcătosul pîndește pe cel drept și caută să-l omoare.
33. Dar Domnul nu-l va lăsa în mîinile acestuia, nici nu-l va osîndi la judecată.
34. Așteaptă pe Domnul și veghează calea lui! El te va învăța cum să moștenești pămîntul; și vei vedea, cum păcătoșii sînt dați pierzaniei.

пѣтъпѣшнѣ бѣдѣлен. Вспѣху прѣ чѣль нехъ аз
 рѣп прѣтѣ жнѣжнѣхъ шн жѣхъ рѣднѣжнѣхъ
 какѣдрнѣ анѣанѣхъ. Шн трѣхъ, шн жѣтѣ ан
 нѣфѣ, шн трѣкан прѣ дѣнѣхъ, шн нѣхъ афѣлѣ
 локѣлѣ хъ. Пѣзѣще нѣрѣхътѣ шн бѣсн
 днрѣпѣтѣтѣ, кѣче жѣте рѣмѣшнѣце лѣсѣмѣлѣ дѣ
 пѣче. Іарѣ чѣн фѣрѣ дѣлѣце кѣрѣ пернѣ дѣтѣ
 дѣ сѣдѣтѣ, рѣмѣшнѣце чѣлѣрѣ нехърѣцн кѣрѣ пе
 рн дѣтѣтѣ. Шн мѣпѣтѣнрѣ днрѣпѣцнлѣрѣ дѣла мѣ
 лѣмѣхъ, шн скѣпнѣтѣрѣ лѣсѣрѣ жѣте жѣрѣмѣтѣ
 нехълѣхъ. Шн лѣвѣ аѣжѣтѣ лѣсѣрѣ лѣмѣлѣ мѣ
 шн кѣнѣрѣтѣ прѣ дѣжнѣтѣ, шнѣкѣ скѣлатѣ прѣ
 ен дѣла чѣн пѣкѣтѣшнѣ, шн кѣ мѣпѣтѣнрѣ прѣ дѣжнѣ
 шннѣ кѣче лѣхънедѣжнѣтѣ прѣ дѣжнѣхъ. Слѣ.

Кѣ, С. Вѣлѣмѣлѣ лѣн лѣкнѣ жѣтрѣ
 помѣнѣрѣ пѣтѣрѣ сѣмѣтѣла, аз.

Вѣлѣмѣлѣ лѣн лѣкнѣ жѣтрѣ, аз.
 бѣлѣмѣлѣ нѣхъ нѣхъ мѣнѣлѣ тѣлѣ сѣмѣтѣлѣтрѣ,
 ннѣче нѣхъ оуѣлѣ тѣлѣ сѣмѣтѣ чѣрѣцн.
 Кѣче сѣуѣлѣ тѣлѣ сѣхъ жѣнѣтѣ жѣмнѣ,
 шн ан жѣтѣрѣтѣ прѣстѣ мнѣ мѣнѣлѣ
 нѣхъ жѣте внѣдѣкѣрѣ жѣтрѣлѣ мѣлѣ, дѣ
 кѣтѣрѣ фѣца оуѣрѣцѣ тѣлѣ. Нѣхъ жѣте пѣче
 жѣтрѣ сѣлѣлѣ мѣлѣ, дѣкѣтѣрѣ фѣца пѣкѣтѣлѣрѣ
 мѣлѣ. Кѣче фѣрѣ дѣлѣцнлѣ мѣлѣ кѣтѣрѣшн
 рѣ кѣпѣлѣ мѣлѣ, кѣ сѣарѣннѣ гѣрѣ сѣ жѣрѣсѣтѣрѣ
 прѣстѣ мнѣ. Жѣлѣцнѣрѣтѣ шн нѣтѣрѣжнѣрѣ рѣ
 нелѣ мѣлѣ дѣкѣтѣрѣ фѣца нехънѣсн мѣлѣ.
 Тѣжнѣтѣлѣмѣ шн мѣмѣ гѣрѣвѣнѣтѣ пѣнѣтѣ жѣсѣ
 вѣрѣшнѣтѣ тѣлатѣ жѣсѣлѣ мѣхннѣтѣ мѣрѣтѣмѣ.
 Кѣ внѣтѣрѣлѣ мѣлѣ сѣхъ жѣпѣлѣтѣ дѣ сѣкѣрѣ, шн
 нѣхъ жѣте лѣкѣ жѣтрѣлѣ мѣлѣ. Кнѣжнѣтѣ
 шн мѣсѣмѣрѣнѣ фѣлѣрѣ рѣкнѣлѣмѣ дѣла сѣлѣпннѣрѣ
 нннѣтн мѣлѣ. Дѣлѣмѣ жѣнннѣтѣ тѣлѣ тѣлатѣ
 пѣхътѣ мѣ, шн сѣлѣпннѣлѣ мѣлѣ дѣла тннѣ нѣхъ
 сѣхъ лѣкнѣсѣ. Нннѣмѣ мѣ сѣхъ пѣлѣхърѣтѣ,
 пѣтѣрѣнѣтѣлѣмѣ кѣтѣрѣтѣ мѣ, шн лѣмннѣ Ожн
 лѣрѣ мѣнѣ, шн чѣсѣтѣ нѣхъ жѣте нѣхъ мнѣ
 Прѣлѣтѣннѣ мѣнѣ. Шн чѣн дѣ аѣрѣлатѣ ан мѣ
 днѣ прѣжѣмѣ мѣ сѣ аѣрѣпѣлѣрѣ, шн сѣтѣтѣрѣ,
 шнчѣннѣлѣн дѣ аѣрѣлатѣ дѣ мнѣ дѣдѣпѣрѣтѣ сѣтѣтѣрѣ
 шн мѣ снѣлѣ чѣн чѣтѣрѣкѣ сѣфѣлѣтѣлѣ мѣлѣ.
 Шн чѣн чѣтѣрѣкѣ рѣлѣтѣцнлѣ мѣлѣ гѣрѣнѣрѣ дѣшѣрѣ
 тѣчннѣ, шн внѣлѣшѣгѣрнѣ тѣлатѣ жѣсѣлѣ кѣчѣ
 тѣрѣ. Шн лѣхъ кѣжнѣлѣрѣ нѣхъ лѣжнѣлѣмѣ, шн кѣ
 чѣлѣ фѣрѣ гѣрѣнѣ нѣхъ дѣшнѣдѣ гѣрѣ лѣн.
 Шн мѣфѣкѣлѣн кѣоуѣнѣ сѣмѣ тѣнѣ лѣуѣлѣ, шн нѣрѣ
 жѣрѣ лѣн мѣтѣрѣнѣ. Кѣче прѣ тннѣ дѣнѣ
 недѣжнѣлѣн, тѣ бѣн лѣкѣлѣтѣ дѣлѣмѣ рѣмѣлѣтѣлѣ
 мѣлѣ. Кѣче амѣжнѣсѣ канѣ кѣжнѣлѣн сѣкѣрѣ бѣ
 кѣрѣ кѣтѣлѣмѣшнѣ мѣнѣ мѣ, шн кѣлѣпннѣдѣсѣ пн
 тѣлѣлѣ мѣлѣ, лѣхъпѣрѣ мѣ гѣрѣнѣрѣ мѣрнѣ
 Кѣче лѣхъ сѣрѣкѣжнѣтѣнѣ гѣлатѣ сѣжнѣтѣ, шн лѣрѣ
 рѣ мѣ жѣнннѣтѣ мѣ жѣте пѣлѣлѣ. Кѣче фѣ
 рѣ дѣлѣчѣтѣ мѣ лѣхъ бѣмѣ повѣстнѣ, шн бѣмѣ гѣнѣжнѣ
 пѣнѣтѣрѣ пѣкѣлѣлѣ мѣлѣ. Іарѣ вѣрѣжнѣлѣмѣшнѣ
 мѣнѣ тѣрѣсѣкѣ шн сѣ мѣнѣ жѣтѣрѣнѣ дѣкѣпѣ мнѣ
 шн сѣ жѣмѣлѣцнѣрѣ чѣн чѣмѣ оуѣрѣсѣкѣ прѣ мнѣ прѣ
 сѣрѣжнѣтѣлѣтѣ. Чѣн чѣмѣрѣпѣлѣчѣтѣсѣкѣ мѣ
 рѣлѣ пѣнѣтѣрѣ бѣнѣ, мѣпѣжнѣлѣ дѣ вѣрѣтѣмѣ чѣ гѣнѣ

Biblia 1688, pag. 393, col. II

- 35. [37] Văzuiu pre cel necurat preaînălțându-se și în sus rădicîndu-se ca chedrii Livanului.
- 36. [38] Și trecuiu, și iată nu fu, și cercaiu pre dînsul, și nu să află locul lui.
- 37. [39] Păzêște nerăutatea și vezi direptatea, căce iaste rămășiță la omul de pace.
- 38. [40] Iară cei fără de lęge vor peri de tot deodată, rămășițile celor necurați vor peri de tot.
- 39. [41] Și mîntuirea direpților de la Domnul, și scutitoriu lor iaste în vrîmea necazului.
- 40. [42] Și le va ajuta lor Domnul, și va izbăvi pre dînșii și-i va scoate pre ei de la cei păcătoși, și va mîntui pre dînșii, căce au ne-dejduit pre dînsul. Slava.

CATHISMA 6. Psalmul lui David, întru pomenire pentru sîmbăta. 37

- 1. Doamne, nu cu mîniia ta să mă mustri, nice cu urgiia ta să mă cerți.
- 2. Căce săgețile tale s-au înfipt în mine, și ai întărit preste mine mîna ta.
- 3. Nu iaste vindecare în trupul meu de cătră fața urgiei tale. [3] Nu iaste pace întru oasele mēle, de cătră fața păcatelor mēle.
- 4. Căce fărădelęgile mēle covîrsîră capul meu, ca o sarcină grea să îngreioară preste mine.
- 5. Împuțiră-să și putreziră ranele mēle de cătră fața nebuliei mēle.
- 6. Tînguitu-m-am și m-am gîrbovit pînă în săvîrșit, toată zioa mîlnhit mergeam.
- 7. Că vintrele mēle s-au împlut de ocări, și nu iaste leac în trupul meu.
- 8. Chinuiu-mă și mă smeriu foarte, răcniiam de la suspinarea inimii mēle.
- 9. Doamne, înaintea ta toată pohta mea, și suspinul meu de la tine nu s-au ascunsu.
- 10. Inima mea s-au turburat, părăsitu-m-au vîrtutea mea, și lumina ochilor miei, și aceasta nu iaste cu mine.
- 11. Prietenii miei, [12] Și cei de aproape ai miei den preajma mea să apropiară și stătură; și cei mai de aproape de mine de departe stătură.
- 12. Și mă siliia cei ce cerca sufletul meu, [13] Și cei ce cerca răutățile mēle grăiră deșertăciune, și viclesuguri toată zioa cuetară.
- 13. [14] Și eu ca un surd nu auziiam, și ca cel fără graiu ce nu dechide gura lui.
- 14. [15] Și mă făcuiu ca un om ce nu aude, și n-are în gura lui mustri.
- 15. [16] Căce pre tine, Doamne, nedejduiu; tu vei asculta, Doamne Dumnezăul meu.
- 16. [17] Căce am zis ca nu cîndai să vor bucura vrăjmașii miei mie, și clătîndu-se picioarele mēle, asupra mea grăiră mari.
- 17. [18] Căce eu spre vînătăi gata sînt, și durerea mea înaintea mea iaste pururea.
- 18. [19] Căce fărădelęgea mea eu voiu povesti, și voiu griji pentru păcatul meu;
- 19. [20] Iară vrăjmașii miei trăiescu și să mai întăriră decît mine, și să îmulțiră cei ce mă urăscu pre mine pre strîmbătate.
- 20. [21] Cei ce-m răsplătescu mie rēle pentru bune mă pîrîia, de vrēme ce goni/am bunătatea.

Ms. 45, f. 230 v

35. [37] Văzuiu pre cel necurat preainălfn-du-să și în sus rădicindu-să ca chedrii Livanului.

36. [38] Și trecui, și iată nu fu, și-l cercai pre îns, și nu să află locul lui.

37. [39] Păzește nerăutatea și vezi dreptatea, căce iaste rămășiță la omul împăcăcios.

38. [40] Iară cei fără dă lege vor peri de tot deodată, rămășițele celora necurați vor peri de tot.

39. [41] Și mîntuire drepților de la Domnul, și sculitor lor iaste întru vrîmea năcazului.

40. [42] Și le va ajuta lor Domnul, și va mîntui pre înși și-i va scoate pre ei dentru cei păcătoși, și va mîntui pre înși, căce au nădăjduit pre îns. Slava.

CATHISMA 5¹. Psalmul lui David, întru pomenire pentru sîmbăta. 37

1. Doamne, nu cu mîniia ta să mă mustri pre mine, nice cu urgiia ta să mă cerți pre mine.

2. Căce săgețile tale s-au înfipt întru mine, și ai întărit preste mine mîna ta.

3. Nu iaste vindecare întru trupul meu de cătră fața urgiei tale; nu iaste pace întru oasele mele de cătră fața păcatelor mele.

4. Căce fărădălegile mele covîrșiră capul meu, ca o sarcină grea să îngreuiară preste mine.

5. Împuțiră-să și putreziră ranele mele de cătră fața nebuniei mele.

6. Tînguitu-m-am și m-am gîrbovit pînă în săvîrșit, toată dzua mîhnit mergeam.

7. Că vintrele mele s-au împlat de ocări, și nu iaste leac întru trupul meu.

8. Chinuiu-mă și mă smeriu pînă foarte, răcniiam de la suspinarea inemei mele.

9. Doamne, înaintea ta toată pofta mea, și suspinul meu de la tine nu s-au ascunsu.

10. Inima mea s-au turburat, părăsi-mă virtutea mea, și lumina ochilor miei, și aceasta nu iaste cu mine.

11. Prietenii miei și cei de aproape mie den preajma mea să apropiară și stătură². [12] Și cei alaturea mie de departe stătură.

12. Și mă siliia ceia ce cearcă sufletul meu, [13] Și ceia ce cearcă răutățile mie grăiră dășertăciuni, și vicleșuguri toată dzua să învâjară.

13. [14] Și eu ca un surd nu audziiam, și ca un fără-graiu nu dășchizînd gura lui.

14. [15] Și mă făcu ca un om ce nu aude³, și nu avînd întru gura lui certări.

15. [16] Căce pre tine, Doamne, nădăjduii; tu vei asculta, Doamne Dumnezăul meu.

16. [17] Căce am dzis ca nu cîndai să vor bucura neprietenii miei mie, și clătîndu-să picioarele mele, pre mine mare grăiră.

17. [18] Căce eu spre vîntăi gata-s, și durerea mea înaintea mea iaste pururea.

18. [19] Căce fărădelgea mea eu voi vestui, și voi griji pentru păcatul meu;

19. [20] Și neprietenii miei trăiesc și să mai întăresc decît mine, și să înmulțiră ceia ci mă urăsc pre mine pre strîmbul.

20. [21] Ceia ce-mi răsplătesc mie⁴ rîle pentru bune mă pîrîia, în vrîme ce goniam bunătatea.

Ms. 4389, f. 275 v-276 r

35. Văzuiu pre cel necredincios văznisindu-se și înălfnindu-se ca chedrii Livanului.

36. Și trecui și, iată nu era, și cercaiu, și nu se află locul lui.

37. Păzește nerăutatea și vezi dreptatea, că iaste rămășiță omului împăcătoriu.

38. Iară cei fărădelegiutori vor peri depreună.

39. Și mîntuirea celor drepți de la Domnul, și sprenjitoriu lor iaste în vrîme de scîrbă.

40. Și ajutoriu lor Domnul, și-i va izbăvi și-i va scoate den⁴ cei păcătoși, că se-au nădăjduit pre dînsul. Slava.

[1] Șăderea 6. Cîntecul lui David, întru pomenire pentru sîmbăta. 37

1. [2] Doamne, să nu mă înfrunzezi cu urgiia ta, nici să mă cerți¹ cu mîniia ta.

2. [3] Că săgețile tale se-au înfipt în mine, și mîna ta se-au întărit asupra mea.

3. [4] Nu iaste vindecare în carnea mea de la fața mîniei tale; nu iaste pace în oasele mele de la fața păcatelor mele.

4. [5] Că fărădelegile mele au covîrșit capul meu, că au îngreuiat pre mine ca o sarcină grea.

5. [6] Împuțitu-se-au și au putrezit ranele mele de fața nebuniei mele.

6. [7] Pătimit-am și m-am gîrbovit pînă în sfîrșit, toată zioa am umblat fînguind.

7. [8] Că șalele mele se-au umplat de badjocuri, și nu iaste vindecare în carnea mea.

8. [9] Fui² căznit și mă umiliiu foarte, răcniiu den suspinarea inimii mele.

9. [10] Doamne, toată poftirea mea înaintea ta, și suspinarea mea nu se va ascunde de la tine.

10. [11] Inima mea se-au turburat, puterea mea m-au lăsat, și lumina ochilor miei, și acăea nu iaste cu mine.

11. [12] Prietenii miei și vecinii miei se apropiară împotriva mea și stătură; și cei de lîngă mine stătură dăparte de mine.

12. [13] Și se siliia ceia ce cerca sufletul meu, și ceia ce cerca mie cèle rîle grăia cèle dășarte, și celor înșălătoare se învâța toată zioa.

13. [14] Iară eu n-am auzit ca un surd, și ca un mut carele nu dășchide gura sa.

14. [15] Și fui ca omul ceia ce n-aude, și ceia ce n-are în gura lui muștrare.

15. [16] Că m-am nădăjduit pre tine, Doamne; tu vei auzi, Doamne Dumnezeul meu.

16. [17] Că am zis: «Să nu mi se bucare cîndva vrăjmașii miei, și cînd mi se vor clăti picioarele, au grăit asupra mea mare».

17. [18] Că eu (sînt) gata spre rane, și durerea mea în toată vrîmea iaste înaintea mea.

18. [19] Că eu voi spune fărădelgea mea, și mă voi griji³ de păcatul meu;

19. [20] Iară vrăjmașii miei trăiesc și se-au întărit mai virtos decît mine, și se-au înmulțit ceia ce mă urăsc fără de dreptate.

20. [21] Ceia ce-mi dau// rîle pentru bine m-au mozavirit, pentru căci am gonit bunătatea.

Versiunea modernă

35. Am văzut pe acel necredincios ce, înălfn-du-se precum cedrii Libanului, se fălea.

36. Cînd m-am întors, nu mai era. L-am căutat și nu l-am găsit.

37. Ia seama la cei cuviincioși, cei ce caută dreptatea, căci făcătorii de pace veșnici vor fi.

38. Cei fără de lege vor pieri și urmașii necredincioșilor vor fi stîrpiți.

39. Domnul sprijină drepții și-i apără în vreme de necaz.

40. Domnul îi va ajuta și-i va izbăvi. El îi va scoate din mîna necredincioșilor și pentru nădejdea lor îi va mîntui.

Psalmul 37. Al lui David

1. Doamne, nu mă muștra cu mîniia ta și nu mă chinu cu pedapsa ta.

2. Că săgețile tale s-au înfipt în mine, mîna ta s-a ridicat asupra mea.

3. În fața mîniei tale trupul meu nu se mai vindecă. Oasele mele n-au pace la mulțimea păcatelor mele.

4. Greșelile mele mă apasă. Ca o sarcină grea au căzut peste mine.

5. Din cauza nebuniei mele rănile mi-au putrezit și miroasă urît.

6. Toată zioa mă chinui, umblu gîrbav, mîhnindu-mă.

7. Plină de ocără sînt șalele mele. Trupul meu nu se mai vindecă.

8. M-am necăjit și m-am smerit foarte. Și suspinele inimii mele am strigat.

9. Toate doririle mele le cunoști, Doamne. Suspînul meu l-ai auzit.

10. Inima s-a tulburat, tăria mea m-a părăsit, pînă și lumina ochilor mi-a scăzut.

11. Prietenii și vecinii mei nu mai sînt în preajma mea; și cei de aproape ai mei s-au depărtat.

12. Și mi-au întins capcane; cei ce căutau sufletul meu grăiau dășertăciuni, și toată zioa închipuiau alte vicleșuguri.

13. Iar eu mă arătăm ca un om surd, ca un om mut.

14. M-am prefăcut în nevolnicia mea că nu pot vorbi și că nu aud, că nu-i pot muștra.

15. Că spre tine, Doamne, am nădăjduit; tu mă vei auzi, Doamne Dumnezeul meu.

16. Că am zis, nu cumva să se bucare vrăjmașii mei, că m-am împiedicat cînd ei s-au semețit.

17. Că eu sînt gata să primesc și alte rani, durerea mea va fi pururi înaintea mea.

18. Mărturisesc fărădelegea mea, pentru păcatul meu mă voi îngriji.

19. Că vrăjmașii mei viețuiesc și s-au întărit mai mult decît mine. Cei ce mă urăsc pe nedrept s-au înmulțit.

20. Îmi răsplătesc binele cu rău, mă prigonesc fiindcă am urmat bunătatea.

Ms. 45, f. 230^v-231^r

21. [22] Să nu mă părăsești, Doamne Dumnezăul meu, să nu te depărtezi de la mine.

22. [23] Ia aminte la ajutorul meu, Doamne al mîntuirii mele.

La săvîrșit, lui Idithum.
Cîntare lui David. 38

1. Ziș: Păzi-voi căile mele, ca să nu greșesc cu limba.

2. Puși gurii mele pază, cînd să așeză păcătosul înaintea mea.

3. Asurdziiu-mă¹ și mă smeriiu, și tăcu den bunătați, și durerea² să înnoi.

4. Încăldzi-se inima mea în lăuntrul meu, și întru dăprinderea mea așfă³-să foc.

5. Grăii cu limba mea: Cunoaște-mi, Doamne, săvîrșitul meu,

6. Și numărul zilelor mele carele iaste, pentru ca să cunosc ce lipsesc eu.

7. Iată pumni ai pus dzilele mele, și statul meu ca o nimică înaintea ta.

8. Însă toate-s deșarte, tot omul viu.

9. (Strigare) Pentru acēea într-un chip mērgu omul, însă în zădar să turbură.

10. Vistiēre strînge, și nu știe cui va aduna pre ēle.

11. Și acum, carea-i îngăduința mea, nu-i Domnul? Și statul meu de la tine iaste.

12. (Strigare) De cătră toate fărădelegile mele mîntuiește-mă; ocară celui fără minte didesi pre mine.

13. Asurdziiu și n-am dăschis gura mea, căce tu ai făcut. Dăpărtează de la mine bicele tale.

14. Pentru³ că de la virtutea mîinii tale eu m-am sfîrșit, întru muștrări pentru fărădălege certași omul.

15. Și topiși ca o păianjine sufletul lui; însă întru dășertu tot omul.

16. (Strigare) Ascultă rugii mele, Doamne, și omilînței mele; bagă în urechi lacrămile mele. [17] Să nu taci,

17. Căce nemērmic sînt eu la⁴ tine și vinetic, ca și toți părinții miei.

18. Slobodzi mie, pentru ca să răsufu mai înainte de a mă duce, și nu încă⁵ nu voi fi.

La svîrșit, psalmu lui David. 39

1. Suferind suferiiu pre Domnul, și luă aminte mie.

2. Și ascultă rugii mele, și mă scoase den groapa ticăloșiei și dentru tina lutului.

3. Și puse preste piatră picioarele mele și îndreptă pașii miei,

4. Și puse întru gura mea cîntare noao, laudă Dumnezăului nostru.

5. Vedeo-vor mulți și să vor spăria, și vor nădăjdui pre Domnul.

6. Fericit bărbatul caruia iaste numele Domnului nădejdea lui, și n-au privit la dășertăciuni și mîinii cei minciuoase.

7. Multe ai făcut tu, Doamne Dumnezăul meu, minunile tale, și gîndurilor tale nu iaste cine să să asemene dze ție.

8. Vestuii și grăii: înmulțiră-să preste număr.

9. Jirtvă și aducere nu vruseși, și trupul mi-ai încheat.

10. Ardere de tot și pentru păcat n-ai cercat. Atunca am dzis: «dată viu».

11. Întru căpetinioară de carte scrisu-s-au pentru mine. Ca să fac voia ta, Dumnezăul meu, vrut-am, și lēgea ta în mijlocul pîntecului meu.

Ms. 4389, f. 276^r

21. [22] Nu mă lăsa, Doamne Dumnezeul meu, nu te da în laturi de la mine.

22. [23] Ia aminte într-ajutorul meu, Domnul mîntuirii mele.

[1] În sfîrșitul lui Idithum.
Cîntecul lui David. 38

1. [2] Ziș: Păzi-voiu căile mele, să nu greșesc cu limba mea.

2. Puș gurii mele pază, cînd se va scula păcătosul asupra mea.

3. Amușiiu și mă umiliu, și tăcu den bunătați, și durerea mea se-au înnoit.

4. Încălzitu-se-au inima mea în mine, și întru învătătura mea se va așfăta foc.

5. Grăiiu cu limba mea: Spune-mi, Doamne, sfîrșitul meu,

6. Și numărul zilelor mele carele iaste, ca să pricep de ce mă lipsesc eu.

7. [6] Iată, ai pus palmă întinsă zilele mele, și statul meu ca o nimică înaintea ta.

8. Însă toată dășertăciunea, tot omul cela ce trăiește.

9. [7] Și numai cu chipul umblă omul, însă în zadar se turbură.

10. Strînge avuție, și nu știe cui strînge.

11. [8] Și acum cine-i răbdarea mea? Au doară nu e Domnul? Și statul meu iaste de la tine.

12. [9] Izbăvește-mă de toate fărădelegiurile mele; datu-m-ai muștrare celui nebun.

13. [10] Amușit-am și n-am dăschis gura mea, că tu ai făcut. [11] Dălungă de la mine ranele tale.

14. [12] Că eu am perit de virtutea mîinii tale, certat-ai pre om de fărădălege întru muștrări.

15. Și ai topit ca un păianjin sufletul lui; însă tot omul în dășert.

16. [13] Doamne, ascultă rugăciunea mea și rugăminta mea; ia aminte lacrămele mele, nu tăcea,

17. Că eu vinetic sînt la tine și venit¹, ca și toți părinții miei.

18. [14] Slobodzi-mă să mă odihnesc mai înainte pînă nu mă voiu duce, și de-acii nu voiu fi.

[1] În sfîrșit, cîntecul lui David. 39

1. [2] Răbdînd răbdaiu pre Domnul, și mă luoă aminte.

2. [3] Și ascultă rugăciunea mea, și mă scoase den groapa patimelor și den tina adîncului.

3. Și puse pre piatră picioarele mele și îndreptă urmele mele.

4. Și băgă în gura mare cîntare noao, cîntec Dumnezeului nostru.

5. Vedeo-vor mulți și se vor teme, și se vor nădăjdui pre Domnul.

6. [5] Fericit bărbatul cărui iaste numele Domnului nădejdea lui, și n-au căutat întru dășertăciuni și în turbările cele minciuoase.

7. [6] Multe minuni ale tale ai făcut tu, Doamne Dumnezeul meu, și cugetelor tale nu iaste cine se potrivească ție.

8. Spus-am și am grăit: mai mult decît numărul.

9. [7] Jărtva și aducerea n-ai vrut, iară trupul mi l-ai obîrșit.

10. Arderea cea de tot pentru păcat n-ai cercat. [8] Atunci zis: «dată viu».

11. În căpătiiul cărții iaste scris de mine. [9] Vrut-am să fac voia ta, Dumnezeul meu, și lēgea ta pren mijlocul pîntecului meu.

Versiunea modernă

21. Nu mă lăsa, Doamne Dumnezeul meu, nu te depărta de la mine.

22. Ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mîntuirii mele!

Psalmul 38. Al lui David

1. Zis-am: Voi păzi căile mele ca să nu păcătuiesc cu limba;

2. Am pus pază gurii mele cînd a stat dușmanul împotriva mea.

3. Am fost mut și m-am umilit, n-am vorbit de bine și durerea mea s-a înnoit.

4. Limba mea s-a înfierbîntat, în cugetul meu s-a aprins foc mare.

5. Și cu limba mea te-am rugat: Fă-mi cunoscut, Doamne sfîrșitul meu;

6. Cîte zile mai sînt, ca să știu ce-mi lipsește.

7. Iată cu palma ai măsurat zilele mele, nimic n-a rămas înaintea ta.

8. Dar toate sînt deșertăciuni. Traiul omului.

9. Ca o umbră trece omul și se turbură în zadar.

10. Caută comori și nu știe pentru cine le-a strîns.

11. Cine este răbdarea mea? Oare nu Domnul? Nădejdea mea e în tine.

12. Șterge păcatele mele, să nu mă ocărească năvingul.

13. Am fost mut și n-am deschis gura mea; totul este facerea ta. Loviturile tale mă dor. Iamile.

14. De virtutea mîinilor tale eu m-am lipsit. Cu muștrări pentru fărădelege ai pedepsit pe om.

15. Sufletul tău s-a subțiat ca pînza de păianjen. În deșert se turbură tot pămînteanul.

16. Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, dar să nu treci lacrimile mele.

17. Că străin sînt eu în casa ta, un călător ca toți strămoșii mei.

18. Întoarce-te. Lasă-mă să mă odihnesc mai înainte de a mă duce și de a nu mai fi.

Psalmul 39. Al lui David

1. Am așteptat pe Domnul și el a venit și s-a plecat spre mine.

2. A auzit rugăciunea mea. Din groapa ticăloșiei și tina noroiului m-a scos.

3. Și m-a așezat pe piatră tare și apoi a îndreptat pașii mei.

4. Și a pus în gura mea un cîntec nou, cîntec Dumnezeului nostru.

5. Mulți vor privi și se vor teme și vor nădăjdui în Domnul.

6. Fericit bărbatul a cărui nădejde este numele Domnului. El n-a privit la deșertăciuni, nici la nebunii minciuoase.

7. Multe sînt minunile tale, Doamne Dumnezeul meu! Nimeni nu se va asemăna ție în gînd.

8. De aș socoti numărul minunilor tale, tot n-aș sfîrși.

9. Jertfă și prinos n-ai voit. Dar tu mi-ai întocmit trupul.

10. N-ai cerut ardere de tot și jertfă pentru păcat. Atunci am zis: Iată vin!

11. După cum scrie în cartea judecății, voi face voia ta, Dumnezeul meu, legea ta va rămîne în inima mea.

пейтрузь минне, ка съфакъ бола та дмнезеула мие,
 врттамъ ши афцѣ та жмнжлоула пжнпечелай
 миеу. Бине вестин днретамте, ф дхнаре
 маре, мптъ вхзеле мѣле нхвом лппи дмне, пх
 кхноскхшъ. Днретамтѣ та нам аскхнсь ф
 ннема мѣ, ддѣвѣрхл птѣх ши мѣнтхнрѣ та ам
 знѣс. Намъ аскхнсь мнла та, ши ддѣвѣрхл
 птѣх, декотрѣ дхнаре мхлптъ. Ши пѣ
 дмне стъ нх дѣвѣрѣзн ф дхррнла тале дѣ кѣ
 прѣ минне, мнла та ши ддѣвѣрхл птѣх, пхрѣрѣ
 стъ мѣ спреженѣскѣ. Кѣчи мѣ кхпрннсерѣ
 рѣле, кѣрора нх асте нхмѣрѣ, апхкарѣ мѣ фѣ
 рѣ дѣ лѣцнае мѣле, ши нх пхпхн аскхнѣ
 Мян фмхлцнрѣсе дѣ кжпѣ перн капхлхн миеу,
 ши ннема мѣ мѣ пѣрѣн. Бине болаще дѣ
 не ка стѣмѣ нхзѣвѣщн пре минне, дмне аажѣта
 мие, те апропѣ. Рхшннѣзе се ши сѣ ффрхн
 птѣзе дѣ о дѣпѣ, чѣн че чѣрѣкѣ съфлѣпхл миеу,
 ка стѣл рѣднче пре джнѣла. Апѣарѣскѣ ф
 дѣрѣтѣ ши стъ рхшннѣзе чѣн че кор мие рѣле.
 Поартеш ф дѣпѣ рхшннѣ лорѣ, чѣн че знкѣ мие,
 вине вине. Бхкхресе ши стъ вѣселѣскѣ спре
 пнне, тоцн чѣла че те чѣрѣкѣ дѣамне, ши
 знкѣ пхрѣрѣ, мѣрѣскѣсе дѣмнхл, чѣн че
 нѣскѣ мѣнтхнрѣ та. Ши сѣ стѣрѣкѣ
 жнпѣ, ши мѣсерѣ, дѣмнхл пхрѣтамѣ
 грнжамѣ. Джхторнл миеу ши сѣхпнлорнл
 миеу ещн пѣ, дмнзеула миеу, стнхпте зѣво
 вѣщн. Ола

Ла стѣжршнп ф дѣмхл лхн дѣрѣ, М
 ерннпѣ чѣл че фчелѣче пре стѣрѣкѣ, ши
 мѣсерѣ фхзѣа рѣ, нхзѣвѣнка пре джн
 сѣл дмнхл. Дмнхл стѣл пѣзаскѣ
 пре ель, ши стѣл пѣрѣскѣ пре ель, ши
 стѣл фнрѣскѣ пре ель, пре пѣмжнпѣ,
 ши сѣ нхл дѣ пре ель фмжнлае крѣжмашнлор лхн.
 Дмнхл аажѣтанка лхн, пре пѣпхл дхрѣрн лхн
 пѣпѣ ашѣрнхпхл лхн ан фпѣрѣсе ла вѣлаа лхн.
 Сѣ знкѣ, дмне мнлащѣемѣ, вннѣскѣ съфлѣх
 миеу кѣчи ах грешнпѣ чѣе. Крѣжмашн
 мѣн знсерѣ, рѣле мие, кжнѣ ва мѣрн, ши ка
 перн нхмеле лхн. Ши дѣврѣ фпѣрѣ лѣкѣрѣ,
 фдѣшѣрѣ грѣа ннма лхн, фш дхнѣ фѣрѣ
 дѣ аѣце лхн. Сшѣа афѣрѣ, ши грѣа фпѣрѣ
 нѣ. Дѣхпра мѣ шоптѣл тоцн вѣрѣжма
 шн мѣн, дѣхпра мѣ гжнѣта рѣле мие
 Кхвжнпѣ фѣрѣ дѣ аѣце пхсерѣ дѣхпра мѣ, ах
 чѣла че дѣарме нхка аѣаѣце аѣе сѣлаа
 Пейтрузь кѣ омхл пѣчн мѣле, пре кѣреле ам не
 дѣжрхнпѣ, чѣл че мѣнжнѣ пжннлае мѣле,
 мѣрн прѣле минне, фшѣлѣчнне. Ши пѣ дѣ
 не мнлащѣемѣ ши мѣ сѣлаа ши вон рѣсплѣтн
 лорѣ. Фпѣрѣ аѣаста конскхн кѣчи ан крѣпѣ
 пре минне, кѣчи нхсека вхкхрѣ непѣлѣмѣхл мѣ
 пре минне. Ши мѣ пейтрузь не рѣхпѣтѣ мѣ
 аажѣторнпѣ, ши мѣ дѣкѣрнш фнннпѣтѣ та фѣрѣ.
 Бине кхвжнпѣ дмнхл дмнзеула лхн гѣрнлае,
 дѣн вѣкѣ ши пѣнѣ фѣрѣ фѣкѣсѣ
 фѣкѣсѣ.

Biblia 1688, pag. 394, col. II

12. Bine vestiiu direptate în adunare mare; iată buzele mele nu voiu lipi, Doamne, tu cunoscuș.
 13. Direptatea ta n-am ascuns în inema mea, adevărul tău și mîntuirea ta am zis.
 14. N-am ascuns mila ta și adevărul tău de cătră adunare multă.
 15. Și tu, Doamne, să nu depărtezi îndurările tale de cătră mine, mila ta și adevărul tău pururea să mă sprejenească.
 16. Căci mă cuprinsēră rēle cărora nu iaste număr; apucară-mă fărădelegile mele, și nu putuiu a vedea;
 17. Mai înmulțiră-se decît perii capului meu, și inema mea mă părăsi.
 18. Binevoiește, Doamne, ca să mă izbăvești pre mine; Doamne, a ajuta mie te apropie.
 19. Rușinēze-se și să înfrunțeze deodată cei ce cearcă sufletul meu ca să-l rădice pre dînsul.
 20. Întoarcă-se îndărăt și să rușinēze cei ce vor mie rēle.
 21. Poarte-ș îndată rușinea lor cei ce zic mie: «Bine, bine».
 22. Bucure-se și să veselească spre tine toți ceia ce te cearcă, Doamne, și zic pururea: «Mărească-se Domnul», cei ce iubesc mîntuirea ta.
 23. Și eu sărac sînt și mēser, Domnul purta-m-va grija mea.
 24. Ajutoriu meu și scutitoriu meu ești tu; Dumnezăul meu, să nu te zăbovești. Slava.
- La săvîrșit, psalmul lui David. 40**
1. Fericit cel ce înțelēge pre sărac și mēser; în zioa rea izbăvi-va pre dînsul Domnul.
 2. Domnul să-l păzască pre el, și să-l trăiască pre el, și să-l fericească pre el pre pămînt, și să nu-l dea pre el în mînile vrăjmașilor lui.
 3. Domnul ajuta-i-va lui pre patul durerii lui; tot așternutul lui ai întors la boala lui.
 4. Eu zis: «Doamne, miluiește-mă; vindcă sufletul meu, căci au greșit ție».
 5. Vrajmașii miei ziseră rēle mie: «Cînd va muri, și va peri numele lui».
 6. Și de vrea întra a vedea, în deșărt grăia; inima lui îș adună fărădelege lui. [7] Ieșiaa afară și grăiaa împreună.
 7. [8] Asupra mea șoptiaa toți vrăjmașii miei; asupra mea gîndiaa rēle mie.
 8. [9] Cuvînt fără de lēge puseră asupra mea: «Au cela ce doarne nu va adaoge a să scula».
 9. [10] Pentru că omul păcii mele, pre carele am nedejduit, cel ce mănîncă pîinile mele, mări preste mine înșelăciune.
 10. [11] Și tu, Doamne, miluiește-mă și mă scoală, și voiu răsplăti lor.
 11. [12] Întru aceasta conoscuia căci ai vrut pre mine, căci nu se va bucura nepriētenul meu pre mine.
 12. [13] Și mie pentru nerăutatea mi-ai ajutorit și mă adeveriș înaintea ta în veac.
 13. [14] Binecuvîntat Domnul Dumnezăul lui Israil, den veac și pînă în veac. Facă-se, facă-se./

Ms. 45, f. 231^r

12. Bine vestuii dreptate întru adunare mare; iată buzzele mele nu voi lipi, Doamne, tu cunoscusi.

13. Dreptatea ta n-am ascunsu întru inima mea, adevărul tău și mîntuitorul tău dzis-am.

14. N-am ascuns mila ta și adevărul tău de cătră adunare multă¹.

15. Și tu, Doamne, să nu dăpărtazi îndurările tale de cătră mine, mila ta și adevărul tău pururea să-mi sprîjinească mie.

16. Căce mă cuprinsēră rēle cărora nu iaste număr; apucāră-mă fărădelegile mele, și nu putui a vedea;

17. Mai înmulțiră-să decît perii capului meu, și inima mea părăsi pre mine.

18. Bine vei, Doamne, ca să mă mîntuiești pre mine; Doamne, a ajuta mie apropie-te.

19. Rușinēde-se și să înfruntēde deodată ceia ce cearcă sufletul meu ca să-l rădice pre îns.

20. Întoarcă-să îndărăt și să rușinēde ceia ce vor mie rēle.

21. Poarte-și îndată rușinea lor ceia ce dzic mie: «Bine-i, bine-i».

22. Bucure-să și să veselească pre tine toți ceia ci te cearcă, Doamne, și dzic pururea: «Mărească-să Domnul», ceia ce iubesc mîntuitorul tău

23. Și eu sărac sînt și mēser; Domnul purta-mi-va grija mea.

24. Ajutorul meu și scutitorul meu ești tu; Dumnezăul meu, să nu te zăbavești. Slava.

La săvîrșit, psalmu lui David. 40

1. Fericit de cela ce înțelēge pre sărac și mēser¹; întru dzua rea mîntui-l-va pre însul Domnul.

2. Domnul să-l păzască pre el, și să-l trăiască pre el, și să-l fericească pre el în pămînt, și să nu-l dea pre el la mîinile nepriētenilor lui.

3. Domnul ajuta-i-va lui pre patul durerii lui; tot așternutul lui ai întorsu întru boala lui.

4. Eu dzis: «Doamne, miluiește-mă; vindecă sufletul meu, căce am greșit ție».

5. Vrajmașii miei dziseră rēle mie: «Cînd va muri, și va peri numele lui».

6. Și dă va întra a vedea, întru dășert grăia; inima lui adună fărădălege șie. [7] Ieșia afară, și grăia împreună.

7. [8] Asupra mea șoptia toți nepriētenii miei; asupra mea gîndia rēle mie.

8. [9] Cuvînt fără de lēge puseră asupra mea: «Au cea ce doarme nu va adaoge a să deștepta».

9. [10] Pentru că omul păcii mele, pre carele am nădăjduit, cela ce mănîncă pîinile mele, mări preste mine înșălăciune.

10. [11] Și tu, Doamne, miluiește-mă și mă scoală, și voi răsplăti lor.

11. [12] Întru aceasta cunoscuu căce ai vrut pre mine, căce nu să, va bucura nepriētenul meu pre mine.

12. [13] Și mie pentru nerăutatea² mi-ai ajutorit și mă adevērși înaintea ta în vac.

13. [14] Blagoslovit³ Domnul Dumnezăul lui Israil, dentru vac și în vac. Facă-să, facă-să.

Ms. 4389, f. 276^r-276^v

12. [10] Bine am vestit dreptatea în bisērica cea marc; iată nu voi apăra buzelor mele. Doamne, tu ai priceput.

13. [11] Dreptatea ta nu o am ascuns în inima mea, adevērînța ta și mîntuirea ta am zis.

14. N-am ascuns mila ta și adevērînța ta de la adunarea cea multă.

15. [12] Iară tu, Doamne, nu dăpărta îndurările tale de la mine, mila ta și adevērînța ta în toată vrēmea să mă sprejninească.

16. [13] Că mă cuprinsēră răotățile care n-au număr; ajunsu-m-au fărădelegile mele, și n-am putut să caut;

17. Înmulțitu-se-au mai mult decît părul capului meu, și inima mea m-au lăsat.

18. [14] Fie-ți voia, Doamne, să mă izbăvești; Doamne, ia aminte să-mi ajuți.

19. [15] Să se rușinēze și să se obrăzească depreună ceia ce cearcă sufletul meu să-l scoată.

20. Să se întoarcă îndărăt și să se rușinēze ceia ce-mi vor cēle rēle.

21. [16] Să ia îndată rușinea sa ceia ce-mi zic: «Bine, bine».

22. [17] Să se bucure și să se veselească de tine toți ceia ce cearcă pre tine, Doamne, și să zică pururea ceia ce iubesc mîntuirea ta: «Să se mărească Domnul».

23. [18] Iară eu sînt sărac și mēser; Domnul va purta grija mea.

24. Ajutorul meu și sprejnitorul meu ești tu; Dumnezeul meu, nu zăbovi. Slava.

[1] În sfîrșit, cîntecul lui David. 40

1. [2] Fericit cela ce înțelēge spre cel sărac și mēser; în zioa cea cumplită mîntui-va pre dînsul¹ Domnul.

2. [3] Păzi-va Domnul și-l va vii², și să-l fericească pre pămînt, și să nu-l dea în mîinile vrăjmașilor lui.

3. [4] Domnul să-i ajute pre patul durerii lui; tot așternutul lui l-ai întors în durērea lui.

4. [5] Eu zis: «Doamne, miluiește-mă; vindecă sufletul meu, că am greșit ție».

5. [6] Vrajmașii miei ziseră mie cēle rēle: «Cînd va muri, și să piēte numele lui».

6. [7] Și de întră să vază, în dășert au grăit; inima lui au adunat// lui fărădelegiure. Ieșia afară și grăia dempreună.

7. [8] Asupra mea șoptia toți vrăjmașii miei; asupra mea gîndia mie cēle rēle.

8. [9] Cuvînt călcătoriu de lēge puseră pre mine: «Au doară cela ce doarme nu va mai adaoge să se scoale».

9. [10] Că și omul păcii mele, pre care m-am nădăjduit, cela ce mănîncă pîinile mele, au mărit asupra mea înșălăciune.

10. [11] Iară tu, Doamne, mă miluiește și mă rădică, și le voi plătii.

11. [12] Într-aceasta am cunoscut că m-ai voit, căci nu se va bucura vrăjmașul meu de mine.

12. [13] Iară pre mine m-ai luat pentru nerăutatea și m-ai întărit înaintea ta în veac.

13. [14] Bine iaste cuvîntat Domnul Dumnezeul lui Israil, den veac și pînă în veac. Să fie, să fie.

Versiunea modernă

12. În adunare mare am binevestit dreptatea ta; iată buzzele mele nu le voi închide.

13. Doamne, tu ai cunoscut că dreptatea ta n-am ascuns-o în inima mea. Am spus numai adevărul tău și mîntuirea.

14. N-am ascuns mila ta și nici adevărul tău în adunarea mare.

15. Nu îndepărta, Doamne, îndurările tale de la mine. Mila ta și adevărul tău să mă sprîjinească pururea.

16. Relele fără număr m-au împresurat. Fărădelegile mele m-au ajuns și n-am putut să le văd;

17. Ele s-au înmulțit mai mult decît perii capului meu. Și n-am mai îndrăznit.

18. Binevoiește, Doamne, să fiu izbăvit. Ia aminte, Doamne, spre ajutorul meu.

19. Să fie de ocară și rușinați cei ce vor să-mi ia sufletul.

20. Să se întoarcă și să se rușineze cei ce-mi voiesc rele.

21. Să fie rușinați cei ce-mi zic mie în batjocură: «Haide, haide!».

22. Toți cei ce te caută pe tine, Doamne, să se bucure și să strige: «Slăvit să fie Domnul».

23. Iar eu, sărman și umilit, voi striga la Domnul ca să se îngrijească de mine.

24. Dumnezeu este ajutorul și apărătorul meu. Vino, Doamne, nu zăbovi!

Psalmul 40. Al lui David

1. Fericit cel ce poartă grijă de săraci și neajutorați! În ziua nenorocirii Domnul îl va izbăvi.

2. Domnul îl va priveghea și-i va da viață și îl va face fericit pe pămînt, în mîinile vrăjmașilor nu-l va lăsa.

3. Domnul îl va sprijini pe patul durerii lui, în așternut îl va întări.

4. De aceea am zis: «Doamne, miluiește-mă, vindecă sufletul meu, că am greșit ție».

5. Vrajmașii m-au vorbit de rău și au zis: «Cînd va dispărea numele lui, cînd va muri?».

6. De venea cineva să mă vadă, el vorbea aiurea; în inima lui domnea fărădelegea. Cum ieșea afară, mă grăia de rău.

7. Toți vrăjmașii mei șopteau împotriva mea; gîndeau numai rău despre mine.

8. Spuneau despre mine cuvinte nelegiuite: «Asta nu scapă de iad. Din pat nu se mai scoală».

9. Chiar prietenul meu cel mai bun în care aveam încredere, cel cu care am frînt pîinea împreună, s-a întors și el împotriva mea.

10. Iar tu, Doamne, miluiește-mă și mă scoală ca să le cer socoteală.

11. Astfel voi cunoaște că ești sprijinitorul meu, cînd vrăjmașii mei nu mai vor striga bucurîndu-se.

12. Pe mine, pentru lipsa mea de răutate, mă sprijini și în veac voi fi lingă tine.

13. Bîncucîntat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, în veac și pînă în veac! Amin. Amin!

Ms. 45, f. 231^r-231^v

La săvârșit, spre pricêpere fiilor Core. 41

1. În ce chip poftêște cerbul spre izvoarele apelor, așa poftêște sufletul meu cãtrã tine, Dumnedzãu.
2. Însãtã sufletul meu cãtrã Dumnedzãu cel virtos, cel viu, cînd voi veni și mã voi ivi fêței lui Dumnedzãu?
3. Fãcurã-sã lacrãmile melle mie pîine dzua și noaptea, cînd mi sã dzicea mie preste toatã dzua: «Unde iaste Dumnedzãul tãu?».
4. Acêstea mi-am adus aminte, și am rãvãrsat preste mine duhul¹ meu, cãce voi trêce în mijlocul a cort minunat, pînã la casa lui Dumnedzãu.
5. Cu glas de bucurie, și dã mãrturisire a glasului ce prãznuiește.
6. Pentru cãce mîhnit ești, sufletul meu, și pentru cãce mã turburezi?
7. Nãdãjduiește pre Dumnedzãu, cãce mã voi mãrturisi lui, mîntuitorul fêții melle și² Dumnedzãul meu.
8. Cãtrã mine sufletul meu sã turburã; pentru acêcea pomeni-te-voi dentru pãmîntul Iordanului și// Ermoniim, de la munte mic.
9. Cela fãrãdãfund pre cea fãrãdãfund cheamã, la glasul jghiaburilor tale.
10. Toate rãdicãrile tale și valurile tale preste mine venirã.
11. Zua porînci-va Domnul mila lui, și noaptea cîntare lui³ îngã mine.
12. Rugã Dumnedzãului vieții melle. Zice-voi lui Dumnedzãu: «Sprãjînitor îmi ești, pentru cãce m-ai uitat?»
13. Și pentru cãce mîhnind merg, cînd mã nãcãjaște nepriêtenul?».
14. Cînd sã frîngea de tot oasele melle, ocãria-mã nepriêtenii miei.
15. Cînd dzicea ei mie preste toatã zua: «Unde iaste Dumnedzãul tãu?».
16. Pentru ce mîhnit ești, sufletul meu, și pentru cãce mã turburi?
17. [16] Nãdãjduiește pre Dumnedzãu, cãce mã voi mãrturisi lui, mîntuitorul fêții melle și Dumnedzãul meu.

Psalmul lui David, nescris de asupra la jidovi. 42

1. Judecã mie, Dumnedzãu, și legiuiește județul meu, dentru limbã nu curatã, de cãtrã om strîmbu și viclean izbãvește-mã.
2. Cãce tu ești, Dumnedzãu, întãritura mea, pentru cãce ai împînsu pre mine? Și pentru cãce mîhnind merg, cînd mã nãcãjaște nepriêtenul?
3. Trimite lumina ta și adevãrul tãu; acêstea m-au poveșit, și m-au adus la muntele sfîntul tãu, și la lãcașurile tale.
4. Și voi întra cãtrã jirtãvnicul lui Dumnedzãu, cãtrã Dumnedzãu cela ce veselêște tinerêțele melle.
5. Mãrturisi-mã-voi ție întru alãutã, Dumnedzãu Dumnedzãul meu.
6. Pentru ce mîhnit ești, sufletul meu, și pentru ce mã turburi?
7. [6] Nãdãjduiește pre Dumnedzãu, cãce mã voi mãrturisi lui, mîntuitorul fêții melle și Dumnedzãul meu. Slava.

Ms. 4389, f. 276^v

În sfîrșit, întru înțelêgerea feciorilor lui Corei. Cîntecul lui, care n-are titlu la ovrêi. 41

1. [2] În ce chip dorêște¹ cerbul la izvoarele apelor, așa dorêște¹ sufletul meu cãtrã tine, Dumnezeule.
2. [3] Însetoșã sufletul meu cãtrã Dumnezeul cel viu, cel tare, cînd voi veni și mã voi arãta fêții lui Dumnezeu?
3. [4] Lacrãmele melle au fost mie pîine zioa și noaptea, cînd se dzicea mie în toate zilele: «Unde iaste Dumnezeul tãu?».
4. [5] Acêstea-mi adus aminte, și vãrsaiu sufletul meu asupra mea, cã voi trêce în locul cortului cel minunat, pînã la casa lui Dumnezeu.
5. În glasul bucuriei și al mãrturisirii care prãznuiește, al sunetului.
6. Pentru ce ești trist, sufletul meu, și pentru ce mã turburi?
7. Nãdãjduiește-te pre Dumnezeu, cã lui mã voi mãrturisi, mîntuirea fêței melle și Dumnezeul meu.
8. [7] Cãtrã mine (însumi) se-au turburat sufletul meu; drept acêcea te-am pomenit de la pãmîntul Iordanului și al Ermonului, de la muntele cel mic.
9. [8] Fãrãdefundul pre fãrãdefund chiiamã, în glasul vlogurilor² tale.
10. Toate înãlțimile tale și valurile tale trecurã preste mine.
11. [9] În zi au porîncit Domnul mila sa, și cu noapte cîntarea lui de la mine.
12. Rugãciunea Dumnezeului vieții melle. [10] Zice-voi lui Dumnezeu: «Sprenjînitorul meu ești, pentru cãci m-ai uitat?»
13. Și pentru ce umblu tînguind, cînd mã nãcãjaște vrãjmașul?».
14. [11] Cînd se vor frînge oasele melle, îmi împuta vrãjmașii miei.
15. Cîndu-mi dzicea ei în toate zilele: «Unde iaste Dumnezeul tãu?».
16. [12] Pentru ce ești trist, sufletul meu, și pentru ce mã turburi?
17. Nãdãjduiește-te pre Dumnezeu, cã mã voi mãrturisi lui, mîntuirea fêței melle și Dumnezeul meu.

Cîntecul lui David, care n-are titlu la ovrêi. 42

1. Judecã-mã, Dumnezeule, și sãmuiește¹ pîra mea, de limba cea necuvioasã, de omul cel nedirept și înșãlãtor izbãvește-mã.
2. Cã tu, Dumnezeule, ești tãria mea; pentru cãci m-ai împînsu? Pentru ce umblu tînguind, cînd mã nãcãjaște vrãjmașul?
3. Trimite lumina ta și adevãrînta ta; acêlea m-au povãșit și m-au adus în muntele tãu cel sfînt, și în lãcașurile tale.
4. Și voi întra la altariul lui Dumnezeu, la Dumnezeul cela ce veselêște tinerêțele melle.
5. Mãrturisi-mã-voi ție în alãute, Dumnezeule Dumnezeul meu.
6. [5] Pentru ce ești trist, sufletul meu, și pentru ce mã turburi?
7. Nãdãjduiește-te pre Dumnezeu, cã lui mã voi mãrturisi, mîntuirea fêței melle și Dumnezeul meu. Slava.

Versiunea modernã

Psalmul 41. Al fiilor lui Core

1. Așa cum dorește cerbul izvorul apelor reci, așa și sufletului mei i-e dor de tine, Dumnezeule.
2. Mi-e sete de Dumnezeul cel viu, cînd mi se va îngãdui sã mã arãt feței lui?
3. Lacrimile mele îmi erau pîine, ziua și noaptea, cînd mã întrebau: «Unde este Dumnezeul tãu?».
4. Îmi saltã inima cînd îmi aduc aminte cum mergeam cu mulțime mare spre casa lui Dumnezeu,
5. Cu glasuri de bucurie și de laudã în cîntãri de sãrbãtoare.
6. De ce te-ai mîhnit, suflete al meu? De ce suspini și te tulburi?
7. Nãdãjduiește în Domnul! Eu îl voi lãuda, el este mîntuirea feței mele.
8. În mine sufletul meu s-a tulburat; pentru aceasta te voi pomeni, acolo, la izvoarele Iordanului, în munții Ermonului.
9. Adînc cheamã adînc, glasul cãderilor de apã.
10. Talazuri, valurile tale au trecut peste mine.
11. Ziua îmi aratã Domnul mila sa, noaptea cîntare îi aduc.
12. Dumnezeului aduc rugãciunea mea, cã el îmi dã viațã. Și eu voi grãi: «Sprîjînitorul meu, de ce m-ai uitat?»
13. Pentru ce umblu mîhnit cînd vrãjmașul meu mã necãjește?»
14. Rãnit de moarte, mã ocãrau asupritorii mei.
15. Și în fiecare zi mã întrebau: «Unde este Dumnezeul tãu?» Iar eu grãiam:
16. De ce te-ai mîhnit, suflete al meu? De ce suspini și mã tulburi?
17. Nãdãjduiește în Domnul! Eu îl voi lãuda, el este mîntuirea feței mele.

Psalmul 42. Al fiilor lui Core

1. Judecã-mã, Dumnezeule, și apãrã-mã de neamul necuvios, scapã-mã de omul nedrept și viclean.
2. Cã tu ești Dumnezeul tãriei mele. Pentru ce m-ai lepãdat? Pentru ce umblu mîhnit, pentru ce vrãjmașii mei mã chinuiesc?
3. Trimite lumina ta și adevãrul tãu! Și mã vor cãlãuzi spre muntele cel sfînt pînã la locașurile tale.
4. Acolo mã voi duce la jertfelnicul lui Dumnezeu, bucuria tineretelilor mele.
5. Acolo te voi lãuda în alãutã, Dumnezeule, Dumnezeul meu.
6. De ce te-ai mîhnit, suflete al meu? De ce suspini și mã tulburi?
7. Nãdãjduiește în Domnul! Eu îl voi lãuda, el este mîntuirea feței mele.

Ms. 45, f. 231 v

La săvârșit, fiilor Corei, spre pricêpere. 43

1. Dumnezău, cu urechile noastre am audzit, părinții noștri vestit-au noao
2. Lucrul carele ai făcut întru dzilele lor, în dzile de-nceput.
3. Mîna ta limbi pierdu de tot, și-i sădiși de tot pre înși; chinuși năroade și-i scoseși pre înși.
4. Pentru că nu cu sabiia lor au moștenit pămîntul, și brațul lor n-au mîntuit pre înșii,
5. Ce dreapta ta și brațul tău, și lumina fêșii tale, căce bine ai vrut întru înși.
6. Tu ești acela, Împăratul meu și Dumnezăul meu, cea ce porîncește mîntuirile lui Iacov.
7. Cu tine pre neprietenii noștri vom împunge, și cu numele tău vom dăfăima pre ceia ci să scoală asupra noastră.
8. Pentru că nu pre arcul meu voi nădăjdui, și sabiia mea nu mă va mîntui.
9. Pentru că ne-ai mîntuit pre noi dentru ceia ce năcăjesc pre noi, și pre ceia ce urăsc pre noi ai rușinat.
10. Întru Dumnezău ne vom lăuda toată dzua, și întru numele tău ne vom mărturisi în vac.
11. (Strigare) Și acum ne-ai împins și ne-ai rușinat pre noi, și nu va ieși Dumnezău întru puterile noastre.
12. Întors-ai pre noi mai îndărăt decît pre neprietenii noștri, și ceia ce uria pre noi jefuia și.
13. Dat-ai pre noi ca oile mîncării, și întru limbi ne-ai sâmănat pre noi.
14. Vîndut-ai pre noi² fără de preț, și nu era mulțime întru clicotile noastre³.
15. Pus-ai pre noi ocară vecinilor noștri, batjocură și ocară celora pre-mprejurul nostru.
16. Pus-ai pre noi întru pildă întru limbi, clătire de cap întru năroade.
17. Toată dzua rușinea mea den preajma mea iaste, și stidînța obrazului meu mă acoperi.
18. De glasul celuia ce ocărăște și clevetêște, de cătră fața vrăjmașului și celuia ce gonêște.
19. Acestea toate venit-au preste noi, și nu am uitat pre tine, și n-am strîmbat întru fâgăduința ta.
20. Și nu să mută înapoi inima noastră, și abătuși cărările noastre de cătră calea ta.
21. Căce ne-ai smerit pre noi în loc de chinuire, și ne acoperi pre noi umbră de moarte.
22. De am uitat numelui Dumnezăului nostru și de am întins mîinile noastre cătră dumnezău striin,
23. Nu Dumnezău va cerca acêstea? Pentru că el știe ascunsele inimii.
24. Căce pentru tine ne omorîm toată dzua; socotitu-ne-am ca niște oi a jungherii.
25. Scoală-te, pentru căce dormi, Doamne? Rădică-te, și să nu împinge desăvîrșit.
26. Pentru ce fața ta întorci? Uii sărăciei noastre și năcazul nostru?
27. Căce să smeri⁴ sufletul nostru la țărănă, lipi-să la pămînt pîntecile nostru.
28. Învie, Doamne, ajută noao, și mîntuiește pre noi pentru numele tău.

Ms. 4389, f. 276 v-277 r

[1] În sfîrșitul feciorilor lui Corei, spre pricêpere. 43

1. [2] Dumnezeule, auzit-am cu urechile noastre, și au spus noao părinții noștri
2. Lucrul care ai făcut în zilele lor, în zilele cêle mai de demult.
3. Mîna ta au pierdut limbile, și le-au sădit; făcut-ai rău năroadelor și le-ai gonit.
4. Că n-au moștinat pămîntul cu sabiia lor, și brațul lor n-au mîntuit pre ei,
5. Ce dreapta ta și brațul tău, și lumina fêșii tale, că ai vrut bine într-înșii.
6. [5] Tu însuși ești, Împăratul meu și Dumnezeul meu, cea ce porîncești mîntuirea lui Iacov.
7. [6] Pentru tine vom împunge pre vrăjmașii noștri, cu coarnele și pentru numele tău vom urgisi pre ceia ce se scoală asupra noastră.
8. [7] Că nu mă voi nădăjdui pre arcul meu, și sabiia mea nu mă va mîntui.
9. [8] Că ai mîntuit pre noi de ceia ce ne făcea nevoie, și ai rușinat pre ceia ce ne urăsc.
10. [9] Lăuda-ne-vom de Dumnezeu toată zioa, și de numele tău ne vom mărturisi în vîci.
11. [10] Iară acum ne-ai împins și ne-ai rușinat, și nu vei ieși, Dumnezeule, în puterile noastre.
12. [11] Întorsu-ne-ai îndărăt după vrăjmașii noștri, și ceia ce ne urăsc jăfuiia lor.
13. [12] Dat-ai// pre noi mîncării ca pre niște oi, și ne-ai risipit preni limbi.
14. [13] Vîndut-ai pre nărodul tău fără de preț, și n-au fost mulțime în chiuirile noastre.
15. [14] Pus-ai pre noi îputăciune vecinilor noștri, întăritare și ocară celor ce sînt împrejurul nostru;
16. [15] Pusu-ne-ai în pildă în limbi, clătire capetelor în năroade.
17. [16] Toată zioa iaste rușinea mea înaintea mea, și rușinea fêșii melle m-au acoperit.
18. [17] De glasul celui ce înfruntează și mo-zavirêște, de fața vrăjmașului și a celui ce gonêște.
19. [18] Toate acestea au venit asupra noastră, și pre tine n-am uitat, și n-am făcut nedireptate în mărturisirea ta.
20. [19] Și nu se-au dăpărtat îndărăt inima noastră, și ai abătut cărările noastre den calea ta.
21. [20] Că ai smerit pre noi în locul cela de răotote, și ne-au acoperit umbra morții.
22. [21] De vom fi uitat numele Dumnezăului nostru și de vom fi rădicat mîinile noastre cătră dumnezeu strein,
23. [22] Au doară nu va cerca Dumnezeu acêstea? Că el știe cêle ascunse ale inimii.
24. Că pentru tine ne omorîm toată zioa; socotitu-ne-am ca niște oi ale jungherii.
25. [23] Scoală, pentru căci dormi, Doamne? Scoală, și nu împinge pînă în sfîrșit.
26. [24] Pentru ce întorci fața ta, de uii sărăciia noastră și grija noastră?
27. [25] Că se-au umilit în țărînă sufletul nostru, lipitu-se-au pămîntului den lăuntru nostru.
28. [26] Scoală, Doamne, de ne ajută, și ne mîntuiește pentru numele tău.

Versiunea modernă

Psalmul 43. Al fiilor lui Corei

1. Dumnezeule, cu urechile noastre am auzit ce ne-au povestit părinții noștri,
2. De tot ce ai făcut în zilele acelea de demult.
3. Cu mîna ta ai izgonit popoare ca să se așeze acolo părinții noștri și să se înmulțească.
4. Că nu prin meritul lor, cu sabiia, au moștenit ei pămîntul,
5. Ci mîna ta, brațul tău, și lumina feței tale, că tu i-ai iubit.
6. Tu ești Împăratul meu și Dumnezeul meu, cel ce ai poruncit mîntuirea lui Iacob;
7. Împreună cu tine vom lovi pe vrăjmașii noștri, în numele tău fi vom nimici.
8. Pentru că nu în arcul nostru vom nădăjdui și sabiia noastră nu ne va libera.
9. Tu ne-ai mîntuit pe noi de cei ce ne necăjesc, pe cei ce ne urăsc i-ai rușinat.
10. În toată ziua vom lăuda numele tău în veac.
11. Acum ne-ai lepădat și ne-ai rușinat pe noi și nu vei ieși cu ostirile noastre;
12. Ne-ai lăsat la dușmanii noștri și cei ce ne urăsc ne-au jefuit.
13. Ca pe oi de pripas ne-ai dat și ne-ai risipit între neamuri.
14. Pe poporul tău l-ai vîndut fără preț, nimic n-ai cîștigat.
15. În fața vecinilor noștri ne-ai făcut de ocară, cei din prejurul nostru și-au bătut joc și au ris de noi.
16. Am ajuns să fim pilde neamurilor, toți clatină din cap și se miră.
17. Toată ziua sîntem umiliți, ni s-a acoperit cu rușine obrazul
18. La glasul celor ce ne ocărăsc și ne blestemă.
19. Acestea toate ne-au copleșit, dar noi nu te-am uitat și n-am călcat legămîntul.
20. N-am întors fața de către tine, pașii noștri nu s-au abătut de la cărarea ta.
21. Ne-ai umilit lăsîndu-ne să ne chinuim în deșert unde umbra morții ne-a acoperit.
22. Dacă am fi uitat numele Dumnezăului nostru și ne-am fi rugat la un dumnezeu străin,
23. Dumnezeu însuși n-ar fi știut acesta? El care cunoaște ascunsurile inimii.
24. Că pentru tine sîntem prigonii toată ziua și uciși ca niște oi de junghiere.
25. Scoală-te, Doamne, pentru ce dormi? Scoală-te, nu ne lepăda pînă la sfîrșit.
26. Pentru ce îți ascunzi fața ta? Cum de ai putut uita sărăcia și necazul nostru?
27. Sîntem aruncați în țărînă, fără putere, pîntecile nostru s-a lipit de pămînt.
28. Scoală-te, Doamne, ajută-ne și liberează-ne pe noi, întru numele tău.

Ла съвжршнѣ пѣнтрѣ чѣн те съворъ синмѣа
Філоаръ лѣ корѣ спре причѣпере, кжнѣаре пѣн
трѣ чѣль нѣнѣ . Мѣ

Мѣнѣа мѣтѣ трѣстѣа скрѣнбормалѣн кѣржлѣ
скрѣнѣаре . Фрѣмѣосѣ кѣ фрѣмѣсѣцѣ
де кжѣтѣ фнѣн Олѣминнаорѣ , рѣкѣрѣсѣ
дѣрѣ фрѣзѣле тѣле , пѣнтрѣ лѣчѣа лѣ баглѣовнѣ
пре тнне дѣмнезѣлѣ фрѣкѣ . Фрѣнѣ сѣбѣа тѣ
пре кѣаѣа тѣ , пѣтѣрѣнѣ . Кѣ фрѣмѣсѣцѣ
тѣ шн кѣ гнѣзѣлѣ тѣ , шн фрѣнѣ шн бнне
кѣлѣторѣще шн фрѣрѣцѣще . Пѣнтрѣ лѣ
вѣрѣ , шн бѣлѣдѣще шн днрѣпѣтѣтѣ . Шн тѣвѣ поѣ
цѣн мннѣнѣтѣ днрѣпѣтѣтѣ . Ожрѣцѣнаѣ
тѣле лѣсѣцѣнѣсѣ пѣтѣрѣнѣ , норѣа дѣле сѣпѣ
тнне ворѣ кѣрѣтѣ , фрѣнѣма вѣрѣжмѣшнорѣ фрѣрѣ
нѣ тѣлѣн . Оскѣлѣ тѣлѣ дѣмнезѣлѣ фрѣкѣхлѣ
вѣкѣхлѣн , томѣгѣлѣ днрѣпѣцѣн томѣгѣлѣ фрѣ
пѣцѣн тѣле . Фнѣнѣнѣ днрѣпѣтѣтѣ , шн
лѣ оуѣрѣтѣ фрѣрѣ дѣ лѣцѣтѣ , пѣнтрѣ лѣчѣа вѣсѣтѣ
пре тнне дѣмнезѣлѣ , дѣмнезѣлѣ тѣлѣ , кѣ оуѣнѣ
дѣ лѣмнѣлѣ вѣкѣрѣнѣ , манѣ вѣрѣтѣосѣ дѣтѣрѣлѣшн
тѣн . Змнѣрѣнѣ шн тѣлѣтѣ , шн кѣсѣе , дѣла
жѣннеле тѣле , дѣн тѣрѣнѣрѣ дѣ тѣлѣ , дѣнтрѣ кѣ
рѣле тѣлѣ вѣкѣрѣтѣ , фрѣтѣле фрѣрѣцнорѣ фрѣрѣ
лѣчнѣтѣ тѣ . Фрѣнѣнѣтѣ сѣтѣтѣ фрѣрѣтѣсѣ
дѣн днрѣпѣтѣ тѣ , кѣ фрѣрѣкѣмнѣнѣ кѣ лѣрѣ фрѣ
вѣрѣнѣтѣ фрѣнѣрѣнѣтѣ . Фрѣкѣлѣтѣ фрѣнѣкѣ шн
бѣзѣн , шн лѣтѣкѣ оуѣрѣкѣ тѣ , шн оуѣнѣтѣ норѣа
тѣлѣ шн кѣсѣа тѣтѣжнѣтѣлѣ . Шн бѣ пофѣтн
фрѣрѣтѣлѣ фрѣмѣсѣцѣа тѣ , кѣчн лѣсѣтѣ лѣсѣ
дѣмнѣлѣ тѣлѣ , шн тѣ вѣн фрѣннѣ лѣн . Шн
фѣтѣа тнѣрѣлѣн кѣ дѣрѣрѣн , фѣаца тѣ сѣкорѣ рѣгѣ ,
вѣгѣцнѣн норѣа лѣн . Тѣлѣтѣ мѣрѣнѣрѣ фрѣтѣн
фрѣрѣтѣлѣн пре дѣн лѣчнѣрѣ , кѣ лѣнѣцѣрѣ дѣ
лѣрѣ фрѣшѣрѣтѣ фрѣрѣовнѣтѣ . Фрѣчѣсѣворѣ
фрѣрѣтѣлѣн фрѣчѣаре дѣн нѣоѣлѣ ен , чѣле фрѣ
лѣрѣопѣле ен фрѣчѣсѣворѣ цѣе , фрѣчѣсѣворѣ кѣ вѣсѣ
лѣе шн кѣ вѣкѣрѣе . Фрѣчѣсѣворѣ лѣ вѣнѣрѣн
нѣ кѣ фрѣрѣтѣлѣн . Пѣнтрѣ пѣрѣнѣцнѣ тѣн сѣ
нѣкѣлѣтѣ фрѣнѣ тѣн , пѣнѣвнѣ пре дѣннѣшн вѣлѣрн
лѣ прѣстѣтѣтѣ пѣмѣжнѣтѣлѣ . Помѣннѣворѣ нѣмѣ
кѣ лѣ тѣлѣ , фрѣтѣлѣтѣ рѣдѣ шн рѣдѣ . Пѣнтрѣ
лѣчѣа норѣа дѣле сѣворѣ мѣрѣтѣрѣнѣнѣ цѣе , фрѣкѣ
шн фрѣкѣлѣ вѣкѣхлѣн .

Ла съвжршнѣ пѣнтрѣ фнѣн лѣн корѣ , пѣн
трѣ чѣле лѣсѣнѣсѣ , фрѣлѣмѣ мѣ .

Мѣнѣзѣлѣ нѣстрѣ сѣтѣаре шн пѣтѣрѣ ,
лѣжѣтѣорн фрѣрѣ прнмѣжѣтѣнаѣ , чѣнѣлѣ
сѣлѣтѣ пре нѣн фрѣлѣртѣ . Пѣнтрѣ
лѣчѣа нѣнѣкѣмѣ тѣме , кжнѣдѣ сѣбѣа кѣлѣ
тнѣ пѣмѣжнѣтѣлѣ , шн сѣворѣ прѣмѣннѣ
лѣнѣцнѣн фрѣнѣннѣле мѣрѣнорѣ . Ожнѣрѣ шн сѣтѣ
вѣрѣрѣрѣ лѣле лѣ , фрѣчѣрѣрѣсѣ лѣцнѣн кѣ тѣрѣа лѣ .
(Отрнѣгарѣ) Порннѣрѣаѣ рѣлѣнѣн , вѣсѣлѣсѣкѣ чѣтѣ
тѣ лѣн дѣмнезѣлѣ , сѣнѣнѣ лѣкѣлѣшлѣ лѣн , тѣле фрѣ
нѣлѣтѣ . Дѣмнезѣлѣ фрѣмѣжлѣкѣлѣ ен , шн нѣ
сѣбѣа кѣлѣтнѣ , лѣжѣтѣнѣа ен дѣмнезѣлѣ , дѣкѣтѣрѣ

Biblia 1688, pag. 396, col. I

La săvîrșit, pentru cei ce să vor schimba, fiilor lui Core spre pricêpere. Cîntare pentru cel iubit. 44

- 1. Izbucni inema mea cuvînt bun; zic eu faptele mîle împăratului.
- 2. Limba mea trestia scriitorului curînd scriitoare.
- 3. Frumos cu frumuseța decît fiii oamenilor; rāvārsă-se dară în buzele tale, pentru acêea au blagoslovit pre tine Dumnezeu în veac.
- 4. Încinge sabia ta pre coapsa ta, putêrnice,
- 5. Cu frumuseța ta și cu ghizdăvia ta, și întinde și bine călătorește, și împărățește.
- 6. Pentru adevăr, și blindêțe, și direptate; și te va povățui minunată direptatea ta.
- 7. Săgețile tale ascuțite-s, putêrnice; noroadele supt tine vor cădea, în inema vrăjmașilor împăratului.
- 8. Scaunul tău, Dumnezeule, în veacul veacului, toiagul direptății toiagul împărăției¹ tale.
- 9. Ai iubit direptatea și ai urît fărădelêgea; pentru acêea unse-te pre tine Dumnezeu, Dumnezeul tău, cu untdelemnul bucuriei, mai virtos de pârtașii tăi.
- 10. Zmirmă, și stăcti, și casie de la hainele tale, den turnuri de pil, dentru carele te-au bucurat; fêtele împărăților întru cinstea ta.

- 11. Înainte stătu împărăteasa den direapta ta, cu îmbrăcăminte cu aur îmbrăcată împistrită.
- 12. Ascultă, fiică, și vezi, și pleacă urêchea ta, și uită norodul tău și casa tăfine-tău.
- 13. Și va pofti împăratul frumuseța ta, căci acesta iaste domnul tău.
- 14. Și te vei închina lui. [14] Și fata Tirului cu daruri; fața ta o vor ruga bogății norodului.
- 15. Toată mărirea fêtei împăratului pre den lăuntru, cu lanțuri de aur înfășurată, împodobită.
- 16. Aduce-să-vor împăratului fecioare den napoia ei, cêle de aproape ei aduce-să-vor ție.
- 17. Aduce-să-vor cu veselie și cu bucurie.
- 18. [17] Aduce-să-vor la bisêrica împăratului.
- 19. [18] Pentru pârînții tăi s-au născut fiii tăi; pune-vei pre dînșii boiêri preste tot pămîntul.
- 20. [19] Pomeni-vor numele tău în toată ruda și ruda;
- 21. [20] Pentru acêea noroadele să vor mărturisi ție în veac, și în veacul veacului.

La săvîrșit, pentru fiii lui Core, pentru cêle ascunse. Psalm 45

- 1. Dumnezeuul nostru scăpare și putere, ajutoriu întru primejdiile ce ne-au aflat pre noi foarte.
- 2. Pentru acêea nu ne vom tême, cînd să va clăti pămîntul, și să vor premeni munții în nemile mărilor.
- 3. Sunară și să turburără apele lor, turburără-se munții cu tăriia lui.
- 4. (Strigare) Pornirile riului veselesc cetatea lui Dumnezeu; svinți lăcașul lui cel înalt.
- 5. Dumnezeu e în mijlocul ei, și nu să va clăti; ajuta-i-va ei Dumnezeu, de cătră/ dimeneață, dimeneață.

Ms. 45, f. 232^r

La săvârșit, pentru ceia ci să vor premeni, fiilor Core spre pricêpere. Cîntare pentru cel iubit. 44 //

1. Izbucni inima mea cuvînt bun; dzic eu faptele mèle împăratului,
2. Limba mea trestie a scriitorului de sîrg scriitor.
3. Frumos cu frîmsêțe decît fiii oamenilor; rāvārsă-să har întru budzele tale, pentru acêea au blagoslovit pre tine Dumnedzāu întru vac.
4. Încinge sabiia ta pre stinghea¹ ta, putêrnice,
5. Cu frîmsêța ta și cu ghizdăviia ta, și întinde-te, și bine călătorește-te, și împărățêște.
6. Pentru adevăr, și linește, și dreptate; și te va povățui minunat dreapta ta.
7. Săgețile tale ascuțite, vîrtucioase²; năroadele supt tine vor cădea, întru inima neprietenilor împăratului.
8. Scaunul tău, Dumnedzāu, întru vacul vacului, toiagul dreptății, toiagul împărăției tale.
9. Iubiși dreptatea și urîși fărādălegea; pentru acêea unse pre tine Dumnedzāu, Dumnedzāul tău, untđalemnu a bucuriei, afară³ den părtașii tăi.
10. Zmirnă, și stacti⁴, și casie de la hainele tale, dentru lăzi de pil, dentru carele te-au bucurat; fetele împărăților înaintea ta, întru cinstea ta.
11. Dvori împărăteasa den dreapta ta, cu îmbrăcăminte cu aur îmbrăcată împistrită.
12. Ascultă, fiică, și vezi, și pleacă urêchea ta, și uită nărodului tău și casei tăfine-tău.
13. Și va pofti împăratul frîmsêții tale, căce acesta iaste domnul tău.
14. Și te vei închina lui. [14] Și fata Tirului cu daruri; fața ta o vor ruga bogații nărodului.
15. Toată mărirea fetei împăratului pre den lontru, cu lanțuri de aur înfășurată, împodobită⁵.
16. Aduce-să-vor împăratului ficioare den naipoa ei, cêde de aproapele ei aduce-să-vor ție.
17. Aduce-să-vor cu veselie și bucurie.
18. Aduce-să-vor la bisêrica împăratului.
19. [18] Pentru părinții tăi s-au născut fiii tăi; pune-i-vei pre înșii boiêri preste tot pămîntul.
20. [19] Pomeni-voi numelui tău întru toată ruda și ruda;
21. [20] Pentru acêea năroadele să vor mărturisii ție în vac, și în vacul vacului.

La săvârșit, pentru fiii lui Core, pentru cêde ascunse. Psalmu 45

1. Dumnedzāul nostru scăpare și putêre, ajutor întru năcazuri ce ne-au aflat pre noi foarte.
2. Pentru acêea nu ne vom tême, cînd să va clăti pămîntul, și a să premeni munții întru inime de mări.
3. Sunară și să turburără apele lor, turburără-să munții cu tăriiia lui.
4. (Strigare) A rîului pomiri veselesc cetatea lui Dumnedzāu; sfinți lăcașul lui cel înalt.
5. Dumnedzāu întru mijlocul ei, și nu să va clăti; ajuta-i-va ei Dumnedzāu de cătră dimineață, dimineață.

Ms. 4389, f. 277^r

[1] În sffrșit, pentru cêde schimbate ale feciorilor lui Corei întru pricêpere. Cîntecul pentru cel drag. 44

1. [2] Rîgii inima mea cuvînt bun; zic eu faptele mèle împăratului,
2. Limba mea trestia scriitorului, celui ce scrie tare.
3. Mai frumos cu ghizdăviia decît feciorii oamenilor; turnatu-se-au mila în buzele tale, pentru-acêea bine te va cuvînta Dumnezeu în veac.
4. Încinge-ți sabiia, putêrnice, la coapsa ta,
5. Cu frumuseța ta și cu ghizdăviia ta, întinde și sporêște (a călători), și împărățêște.
6. Pentru adevăr, și pentru blîndêțe, și pentru dreptate; și te va povățui minunat dirăpta ta.
7. [6] Săgețile tale putêrnice, ascuțite; năroadele vor cădea supt tine, în inimile vrăjmașilor împăratului.
8. [7] Scaunul tău, Dumnezeule, în veacul veacului, toiagul dreptății, toiagul împărăției tale.
9. [8] Îndrăgit-ai dreptatea și ai urît fărădelegiurea; pentru-acêea te-au uns, Dumnezeule, Dumnezeul tău, cu undelemnul bucuriei, mai vîrtos de părtașii tăi.
10. [9] Smirnă, și stacti, și casia den hainele tale, den greimi¹ de pil, den care te-au veselit. [10] Fetele împărăților în cinstea ta.
11. Stătu împărăteasa de-a dreapta ta, îmbrăcată în haine cu aur² împistrite.
12. [11] Ascultă, fecioară, și vezi, și pleacă urêchiia ta, și uită oamenii tăi și casa tăfine-tău.
13. [12] Și va pofti împăratul ghizdăviia ta, că acela iaste Domnul (Dumnezeu) tău.
14. Și te vei închina lui. [13] Și fata Tirului cu daruri; fêții tale se vor ruga bogații nărodului.
15. [14] Toată slava fetei împăratului den lăuntru, îmbrăcată cu scule³ de aur și împodobită.
16. [15] Aduce-se-vor împăratului fete pre urma ei, vecinele ei se vor aduce ție.
17. [16] Aduce-se-vor în veselie și în bucurie.
18. Duce-se-vor în bisêrica împăratului.
19. [17] În locul părinților tăi se-au născut ție feciori; pune-i vei boiêri preste tot pămîntul.
20. [18] Pomeni-voiu numele tău întru tot neamul și neamul;
21. Pentru-acêea se vor mărturisii ție năroadele în veac și în veacul veacului.

[1] În sffrșit, de feciorii lui Corei, pentru cêde ascunse. 45

1. [2] Dumnezeu noaoă scăpare și putêre, ajutătoriu în năcazurile care ne-au aflat foarte.
2. [3] Pentru-acêea nu ne vom tême, cînd se va turbura pămîntul, și se vor muta munții în inimile mărilor.
3. [4] Sunat-au și se-au turburat apele lor; turburatu-se-au munții cu tăriiia lui.
4. [5] Și pomirile rîurilor vor veseli cetatea lui Dumnezeu; sfințit-au cel nalt lăcașul său.
5. [6] Dumnezeu în mijlocul lui, și nu se va clăti; ajuta-va lui Dumnezeu mîne de dimineață.

Versiunea modernă

Psalmul 44. Al fiilor lui Core

1. Inima mea freamătă de bună vestire de la Domnul; de aceea duc cîntarea mea împăratului.
2. Să fie limba mea precum condeiul scriitorului iscusit.
3. Dintre toți oamenii ești tu cel mai frumos, pe buzele tale s-a revărsat har. Se vede că Dumnezeu te-a binecuvîntat.
4. Puternice, încinge sabia peste coapsa ta.
5. Îmbracă-te cu strălucire împărătească, urcă-te în car, încordează-ți arcul și luptă.
6. Pentru adevăr și dreptatea celor smeriți. Dreapta ta va spăimînta pe dușmani.
7. Săgețile tale sînt ascuțite. Ele intră puternic în inima dușmanilor împăratului. Popoarele vor fi biruite.
8. Scaunul tău este în veci tronul lui Dumnezeu, sceptrul tău înseamnă dreptate.
9. Tu iubești dreptatea și urăști fărădelegea; de aceea Dumnezeu te-a înălțat și te-a uns cu untdelemnul bucuriei mai mult decît pe părtașii tăi.
10. Veșmintele tale sînt îmbălsămate cu smirnă și aloea. Din palate de fildeș te desfată cîntări de alăută. Fiice de împărăți au venit la curtea ta.
11. De-a dreapta ta stă împărăteasa îmbrăcată în haine aurite și preafrumoase.
12. Ascultă, fiica împăratului, pleacă-ți urechea ta și uită poporul tău și casa părintească.
13. Că a poftit împăratul frumusețea ta; pleacă-te, fiindcă el este acum stăpînul tău.
14. Fiicele Tirului se vor închina lui cu daruri, cei bogați caută bunăvoința ta.
15. Ce frumoasă e fiica împăratului, îmbrăcată cu țesături de aur!
16. În urma ei vin fecioarele, prietenele ei aduse ție.
17. Ele intră cu strigăte de bucurie
18. În palatul împăratului.
19. În locul părinților tăi vor veni acum fiii; ei vor fi căpetenii peste tot pămîntul.
20. Cîntecul meu va pomeni numele tău din neam în neam;
21. Pentru ca popoarele să te laude în veci.

Psalmul 45. Al fiilor lui Core

1. Dumnezeu este scăparea și puterea noastră, ajutor întru necazuri.
2. De aceea, de se va cutremura pămîntul și munții se vor muta în inima mărilor, nu ne vom teme.
3. Apele lor s-au tulburat, de tăriiia lui s-au clătinat munții.
4. Apele rîurilor curg vesele prin cetatea lui Dumnezeu unde Cel Preainalt și-ales locașul.
5. Dumnezeu e neclintit în mijlocul cetății. De dimineață o va ajuta.

днмѣнѣцѣ, днмѣнѣцѣ . Тѣрѣрѣрѣсе анмѣ
 бнае, плекарѣ спѣрѣцѣн , дѣпѣхъ глагѣхъ ан
 чѣль анмѣнѣ, катѣпннѣсе пѣмжнѣхъ .
 Дмнѣхъ пѣтѣрѣнорѣ кѣ нон , спрнженнѣорѣ ноасо,
 дмнѣгѣхъ ан гѣковѣ . (Стрнгарѣ) Веннѣ
 шн кѣрѣцѣ фѣпелѣ ан дмнѣгѣхъ , кѣрѣле ан пѣхъ
 сѣмне пре пѣмжнѣтѣ , рѣднжнѣдѣ рѣзѣоле пѣнѣ
 ла марѣнннѣ пѣмжнѣхъ ан . Анкѣ ба сѣрѣж
 ма шн ба фрнѣце арма , шн сѣхпѣрнѣе ба арѣ
 кѣ фокѣ . Ансѣцѣ анрѣхъ шн кѣнѣлѣцѣ кѣ
 ехъ гѣпѣ дмнѣгѣхъ , анпѣлѣцѣмѣвоу антрѣ анмѣнѣ,
 анпѣлѣцѣмѣвоу пре пѣмжнѣтѣ . Дмнѣхъ пѣ
 тѣрѣнорѣ , кѣ нон анжѣторѣ ноасо, дмнѣгѣхъ ан
 гѣковѣ . Сла ,
 Ка ѡ , Да сѣвѣршнѣтѣ пѣнтрѣ фнѣн
 ан корѣ . Удѣамѣ , МЗ :

Дѣле анмѣнѣе фѣпѣцѣ кѣ мжннѣ каннѣнѣ
 ан дмнѣгѣхъ , кѣ глагѣ дѣ рѣкѣрѣе .
 Кѣчн дмнѣхъ е прѣ анмѣнѣтѣ фрнкошѣ,
 анпѣрѣтѣ марѣ прѣстѣ тотѣ пѣмжнѣтѣ,
 анпѣхъсѣ норѣдѣ ноасо, шн анмѣнѣ сѣхпѣ
 пнѣорѣле ноасѣрѣ . Ансѣсѣхъ ноасѣ мошѣннѣрѣ
 ан , фрѣмѣсѣцѣ ан гѣковѣ , кѣрѣ ан нѣнѣтѣ .
 (Стрнгарѣ) Стѣ сѣн дмнѣгѣхъ кѣ каннѣ , дмнѣ
 кѣ глагѣ дѣ трѣмѣннѣтѣ . Кжнѣпѣцѣ дмнѣгѣ
 хъ ан нѣстрѣ кжнѣпѣцѣ , кжнѣпѣцѣ анпѣрѣтѣхъ ан
 нѣстрѣ кжнѣпѣцѣ . Кѣчн е анпѣрѣтѣ анпѣтѣ
 пѣмжнѣхъ анмѣнѣгѣхъ , кжнѣпѣцѣ анчѣрѣпѣцѣше,
 анпѣрѣцнѣпѣ анмѣнѣгѣхъ прѣстѣ анмѣнѣ , анмѣнѣгѣхъ
 шлѣ пре сѣлѣнѣхъ тѣле сѣнѣтѣ ан ан
 Боарѣнѣ норѣадѣлѣорѣ сѣхъ андѣнѣтѣ кѣ дмнѣгѣхъ ан
 лѣрамѣ , кѣчѣ ан ан дмнѣгѣхъ тѣн пѣрн ан пѣ
 мжнѣхъ ан фѣартѣ сѣрѣднѣкарѣ .
 Удѣамѣ ан кжнѣпѣрѣнѣ фнѣнорѣ ан корѣ
 андѣасѣ анжѣмѣстѣнѣ , МЗ .

Дѣрѣ е анмѣнѣ, шн андѣнѣтѣ фѣартѣ , анчѣла
 пѣ дмнѣгѣхъ ан нѣстрѣ анмѣнѣтѣле тѣле
 сѣнѣтѣ ан ан . Кѣчнѣнѣ рѣдѣчннѣтѣ
 рѣкѣрѣе анпѣтѣ пѣмжнѣхъ , ангѣрнѣе
 сѣсѣнѣхъ ан колѣстѣле крнѣтѣцѣхъ ан . чѣпѣ
 пѣ анпѣрѣтѣхъ ан чѣлѣнѣ марѣ . Дмнѣгѣхъ ан
 кѣрѣчнѣе ан сѣкѣнѣошѣе , кжнѣдѣ спрѣжнѣцѣе пре ан
 Кѣчѣ анпѣтѣ анпѣрѣцнѣ пѣмжнѣхъ ан сѣ андѣнѣрѣ
 трѣкѣрѣе анпрѣчнѣтѣ . Анчѣпѣтѣ анжѣнѣдѣ аншѣ ,
 сѣмнѣрѣрѣ , сѣпѣрѣрѣрѣрѣ , сѣкѣлѣпннѣтѣ , кѣчѣрѣ
 мѣрѣ анпѣкѣтѣ пре ан . Анколѣсѣ кннѣрнѣ ка чѣтн
 чѣнѣше , кѣдѣхъ анлнннѣ фѣрѣмѣкѣе ансѣле дѣрѣ
 снѣлѣхъ ан . Анчѣннѣ ан анжнѣтѣ , аншѣ анмѣнѣ
 анжнѣтѣ анчѣпѣпѣтѣ дмнѣхъ ан пѣтѣрѣнорѣ анчѣпѣ
 тѣ анмѣнѣгѣхъ ан нѣстрѣ . Дмнѣгѣхъ ан анчѣмѣнѣпѣ
 пре ан рѣкѣсѣ (Стрнгарѣ) анпѣкѣпѣтѣ анмѣнѣгѣхъ ан
 мнѣла пѣ анжнѣлѣкѣхъ ан нѣстрѣ анпѣхъ .
 Анпѣнѣмѣле пѣхъ анмѣнѣгѣхъ аншѣ шн андѣла пѣ
 прѣстѣ марѣнннѣ пѣмжнѣхъ ан , андрѣпѣпѣтѣ
 пѣннѣтѣ андрѣпѣпѣтѣ ан . Ансѣлѣсѣкѣсѣе анчѣпѣ
 ле сѣсѣнѣхъ ан , шн сѣ рѣкѣрѣе фѣле андѣрѣнѣ пѣн
 трѣ андрѣкѣцнѣле тѣле анмѣнѣ . Анжнѣнѣрѣннѣ
 сѣсѣнѣхъ ан , шн анжнѣннѣдѣннѣ пре ан , анкѣрѣннѣннѣ ан
 пѣхъ

Biblia 1688, pag. 396, col. II

- 6. Turburară-se limbile, plecară împărății; dat-au glasul lui Cel Înalt, clătină-se pământul.
- 7. Domnul puterilor cu noi, sprijenitoriu noao, Dumnezeuul lui Iacov.
- 8. (Strigare) Veniți și vedeți faptele lui Dumnezeu, carele au pus sêmene pre pământ.
- 9. Rădicind războaie pînă la marginile pământului, [9] Arc va sfărîma, și va frînge arma, și scuturile va arde cu foc.
- 10. Lăsaț lucrul și cunoașteți că eu sînt Dumnezeu; înălța-mă-voiu întru limbi, înălța-mă-voiu pre pământ.
- 11. Domnul puterilor cu noi, ajutoriu noao Dumnezeuul lui Iacov. Slava.

CATHISMA 7. La săvîrșit, pentru fiii lui Core. Psalm 46

- 1. Toate limbile bateț cu mînilе, clicuți lui Dumnezeu cu glas de bucurie.
- 2. Căci Domnul е prea înalt, înfricoșat, împărat mare preste tot pământul.
- 3. Supuse noroade noao, și limbi supt picioarele noastre.
- 4. Ales-au noao moștenirea lui, frumusețea lui Iacov, carea au iubit.
- 5. (Strigare) Să sui Dumnezeu cu clic, Domnul cu glas de trîmbiță.
- 6. Cîntați Dumnezeului nostru, cîntați; cîntați împăratului nostru, cîntați.
- 7. Căci е împărat а tot pământul Dumnezeu; cîntați înțelepțește.
- 8. Împărățit-au Dumnezău preste limbi, Dumnezău șade pre scaunul cel sfînt al lui.
- 9. [8] Boiêrii noroadelor s-au adunat cu Dumnezăul lui Avraam, căce ai lui Dumnezău cei tari ai pământului foarte să rădicară.

Psalmu al cîntării fiilor lui Core, а doao а sîmbetei. 47

- 1. Mare е Domnul, și laudat foarte în cetatea Dumnezăului nostru, în muntele cel sfînt al lui.
- 2. Cu bună rădăcină, bucurie а tot pământul, măgurile Sionului, coastele crivățului, cetatea împăratului celui mare.
- 3. Dumnezău în curțile ei să cunoaște, cînd sprejenêște pre ea.
- 4. Căce iată împărății pământului să adunară, trecură împreună.
- 5. Aceștea, văzînd așa, să mirară, să turburară, să clătiră.
- 6. Cutremur apucă pe ei, [6] Acolo chinuri ca ceii ce naște. Cu duh silnic fărîma-vei vasele Tharsisului.
- 7. În ce chip am auzit, așa am și văzut în cetatea Domnului puterilor, în cetatea Dumnezăului nostru.
- 8. Dumnezău au întemeiat pre ea în veac. (Strigare) Apucat-am, Dumnezăule, mila ta în mijlocul norodului tău.
- 9. După numele tău, Dumnezău, așa și lauda ta preste marginile pământului; de dreptate plină е dreptata ta.
- 10. Veselească-se muntele Sionului și să bucure fetele¹ Iudei pentru judecățile tale, Doamne.
- 11. Încungiurați Sionul și cuprindeți pre el, povestiți în/ turnurile lui.

Ms. 45, f. 232 r-232 v

6. Turburară-să limbile, plecară împărății; dat-au glasul lui Cel Înalț¹, clătina-să pământul.

7. Domnul puterilor cu noi, sprăjinitor noao Dumnedzăul Iacov.

8. (Strigare) Veniți și vedeți faptele lui Dumnedzău, carele au pus sême pe pământ.

9. Rădicind, rădicind războaie, până la marginele pământului, [9] Arcul va sfârma, și va frînge arma, și scuturile le va arde cu foc.

10. Lăsați lucrul, și cunoașteți că eu sînt Dumnedzău; înălța-mă-voi întru limbi, înălța-mă-voi pre pământ.

11. Domnul puterilor cu noi, ajutor noao Dumnedzăul Iacov. Slava².

CATHISMA 6¹. La săvîrșit, pentru fiii lui Core. Psalmu 46

1. Toate limbile bateți mîinile, clicuiți lui Dumnedzău cu glas de bucurie.

2. Căce Domnul prea înalt, strașnic, împărat mare preste tot pământul.

3. Supuse năroade noao, și limbi supt picioarele noastre.

4. Alése noao moștenirea șie, frîmsșeja lui Iacov, carea au iubit.

5. (Strigare) Suie-să Dumnedzău cu clic, Domnul cu glas de trîmbiță.

6. Cîntați Dumnedzăului nostru, cîntați; cîntați împăratului nostru, cîntați.

7. Căce împărat a tot pământul Dumnedzău; cîntați înțelepșește.

8. Împărăți Dumnedzău preste limbi, Dumnedzău șade pre scaunul cel sfînt al lui.

9. [8] Boiêrii năroadelor s-au adunat cu Dumnedzăul lui Avraam, căce a lui Dumnedzău cei tari ai pământului foarte să rădicară.

Psalmu a cîntării fiilor Core, a doao sîmbetei. 47

1. Mare-i Domnul, și lăudat foarte întru cetatea Dumnedzăului nostru, întru muntele sfînt al lui,

2. Cu bună rădăcină, bucurie a tot pământul, măgurile Sion, coastele crivățului, cetatea împăratului celui mare.

3. Dumnedzău// întru curțele ei să cunoaște, cînd sprăjinêște ei.

4. Căce iată împărății pământului¹ să adunară, trecură împreună.

5. Aceștea, văzînd așa, să mirară, să turburără, să scuturară.

6. Cutremur să apucă² de ei, [6] Acolo chinuri ca la cêca ce naște. Cu vînt silnic sfârma-vei vasele Tharsis.

7. În ce chip am auzit, așa am și văzut întru cetatea Domnului puterilor, întru cetatea Dumnedzăului nostru.

8. Dumnedzău întemeie pre ea întru vac. (Strigare) Apucă³-mă, Dumnedzău, mila ta în mijlocul nărodului tău.

9. După numele tău, Dumnedzău, așa și lauda ta preste marginele pământului; de dreptate plină-i dreapta ta.

10. Veselească-să muntele Sion și² să bucure fetele iudovimei pentru județele tale, Doamne.

11. Încungiurați Sionul și împregiurați pre el, povestii întru turnurile lui.

Ms. 4389, f. 277 r-277 v

6. [7] Turburatu-se-au limbile și se-au abătut¹ împărățiile; dat-au Cel Înalț glasul său, clătitu-se-au pământul.

7. [8] Domnul puterilor cu noi, sprăjinitorul nostru Dumnezeul lui Iacov.

8. [9] Veniți și vedeți lucrurile lui Dumnezeu, minunile cêle ce le-au pus pre pământ.

9. [10] Cêla ce rădică războaiele pînă la marginele pământului, arcul va fărma, și arma o va frînge, și pavezele le va arde cu foc.

10. [11] Lăsați lucrul și înțelegeți că eu sînt Dumnezeu; înălța-mă-voi întru limbi, înălța-mă-voi pre pământ.

11. [12] Domnul puterilor cu noi, sprăjinitorul nostru Dumnezeul lui Iacov. Slava//

[1] Șăderea 7. În sfîrșit, de feciorii lui Corei. Cîntecul 46

1. [2] Toate limbile plesniți în palme¹, chiuți lui Dumnezeu cu glas de bucurie.

2. [3] Că Domnul cel prea înalt, împărat înfricoșat, mare² preste tot pământul.

3. [4] Plecat-au năroadele noao³, și limbile supt picioarele noastre.

4. [5] Ales-au noao⁴ moșia sa, ghizdăvîia lui Iacov, carea o au îndrăgit.

5. [6] Suitu-se-au Dumnezeu în chiuire, Domnul în glasul trîmbiței.

6. [7] Cîntați Dumnezeului nostru, cîntați; cîntați împăratului nostru, cîntați.

7. [8] Că împăratul a tot pământul Dumnezeu; cîntați înțelepșește.

8. [9] Împărătit-au Dumnezeu preste limbi, Dumnezeu șade pre scaunul său cel sfînt.

9. [10] Boiêrii năroadelor se-au adunat cu Dumnezeul lui Avraam, că puternicii dumnezeilor pământului foarte se-au înălțat.

[1] Cîntecul cîntării feciorilor lui Corei, al sîmbetei cei a doaoa. 47

1. [2] Mare-i Domnul și foarte lăudat în cetatea Dumnezeului nostru, în muntele său cel sfînt.

2. [3] Cu rădăcina cea bună, cu bucuria a tot pământul. Munții Sionului, coastele despre miazănoapte, cetatea împăratului celui mare.

3. [4] Dumnezeu iaste știut în casele lui, cînd îl sprăjinêște.

4. [5] Că iată că se-au adunat împărății pământului, pogorîtu-se-au dempreună.

5. [6] Aceia, văzînd așa, se-au mirat, turburatu-se-au, clătinau-se-au.

6. [7] Apucatu-i-au cutremur acolo, dureri ca ceea ce naște. [8] Cu duh cu vîfor vei sfârma corăbiile Tharsisului.

7. [9] Cum am auzit, așa am și văzut în cetatea Domnului puterilor, în cetatea Dumnezeului nostru.

8. Dumnezeu o au întemeiat în veac. [10] Luat-am, Dumnezeule, mila ta în mijlocul nărodului tău.

9. [11] După numele tău, Dumnezeule, așa și lauda ta în marginele pământului; dreapta ta plină de dreptate.

10. [12] Să se veselească muntele Sionului și să se bucure fetele ovreiești pentru judecățile tale, Doamne.

11. [13] Ocoliți Sionul și-l cuprindeți, spuneți în turnurile lui.

Versiunea modernă

6. Tremură neamurile cînd vocea lui răsună. Și tot pământul se îngrozește la glasul său.

7. Domnul puterilor, sprăjinitorul nostru, Dumnezeul lui Iacob, e cu noi!

8. Veniți și vedeți cît de puternic este Domnul; minunile pe care le-a făcut el pe pământ.

9. Războaielor pînă la marginele pământului le-a pus capăt; arcul îl frînge, lancea o sfărîmă, scutul îl arde.

10. Linișțiți-vă, spune, că eu sînt Dumnezeu, slăvit de toate popoarele pe pământ.

11. Domnul puterilor, sprăjinitorul nostru, Dumnezeul lui Iacob, e cu noi!

Psalmul 46. Al fiilor lui Core

1. Bateți din palme, popoare, chemați-l pe Dumnezeu cu glas de bucurie!

2. Domnul cel preînalt este împărat mare, înfricoșător peste tot pământul.

3. El ne-a dat nouă neamuri să stăpînim;

4. El ne-a ales nouă moștenirea sa, pentru că el iubește fala urmașilor lui Iacob.

5. Domnul se urcă pe tronul său, în sunete de trîmbiță și strigări.

6. Cîntați Domnului nostru, cîntați; cîntați împăratului nostru, cîntați!

7. El este împăratul întregului pământ. Cîntați Domnului cele mai frumoase cîntări!

8. Dumnezeu domnește peste neamuri, Dumnezeu șade pe tronul cel sfînt al său.

9. Căpeteniile popoarelor s-au adunat cu poporul Dumnezeului lui Avraam. Lui i se pleacă puternicii pământului pentru că el s-a înălțat peste ei.

Psalmul 47. Al fiilor lui Core

1. Mare este Domnul și lăudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru, în muntele lui cel sfînt!

2. Bine zidită, spre bucuria întregului pământ, este cetatea de pe coasta de miazănoapte a muntelui Sion, cetatea împărătească.

3. Apărata de Dumnezeu, în curțile ei l-am cunoscut pe Domnul Dumnezeu.

4. Iată împărății pământului s-au strîns și au stat împreună.

5. Cînd au văzut-o, ei s-au minunat, s-au cutremurat și au luat-o la fugă.

6. Spaima aceasta i-a cuprins deodată, ca durerile unei femei ce naște, ca vîntul ce sfărîmă corăbiile Tarsisului.

7. Cum ni s-a spus am și văzut cetatea Dumnezeului nostru, cetatea puterilor.

8. El a tocmit-o, chesăgie în veac. În mijlocul locașului tău, am primit noi, Dumnezeule, mila ta.

9. Numele tău, Dumnezeule, este lăudat peste marginele pământului. Dreapta ta este plină de dreptate.

10. Să se veselească în muntele Sionului și să se bucure de judecata ta fiicele lui Iuda.

11. Urcați și înconjurați Sionul, numărați turnurile cetății.

бѣ тѣхъ рече ахъ . Пунечи инимнае воласте ла
пхтѣрѣ ахъ , шн хпирцици кхрцилае енъ пентрѣ
гѣ ка естпокеѣнци лалатѣ рѣрѣ . Къче ачѣлае
дмнзѣвалъ нострѣ хѣтѣсѣ шн хѣтѣкхѣ вѣкхѣлахн,
ачѣста небатѣце прѣ нои хѣтѣчи .
Ластѣхѣршнтѣ фѣнаоръ ахн корѣ,
Улаамъ , МН .

А хъцици ачѣтѣтѣ тѣватѣ анмѣнае , вѣрѣацѣ
рѣоурѣки тоци чѣла . чѣлѣхѣскѣхъ ахмѣ .
Шн чѣн нѣскѣци дѣн пѣмжѣтѣ , шн фѣнн
сѣаменнаоръ днпрѣхнѣ богатѣ , шн стѣла .
Гѣра мѣтѣ грѣнѣа хѣчѣлѣпчнне , шн кхѣчѣ
пѣла инимнѣ мѣла прнчѣперѣ . Палеакомъ ла
пнлатѣ оурѣка мѣтѣ , дѣшкндѣвои хѣулапнрѣ гѣ
чнтѣорѣ мѣтѣ . Пентрѣ чѣ мѣтѣамъ хѣтѣсѣ рѣтѣ
фѣртѣ дѣ лѣтѣтѣ кѣлѣкжнмѣ мѣтѣлъ , мѣтѣа хѣкхнцѣра .
Чѣн чѣ недѣж дѣлѣснхъ прѣ пхтѣрѣ лѣрѣ , шн прѣ
мѣлѣннмѣтѣ ахѣциѣн лѣрѣ сѣ фѣлѣскѣ . Фѣлатѣ
лѣ нѣ мжнпѣлѣцѣ , мжнпѣлѣнѣ сѣмѣлѣ ѣ нѣкадѣ
нѣ ахн дмнзѣтѣ рѣкхѣлѣмѣрѣрѣ ахн . Шн прѣцѣлѣ
мжнпѣлѣрѣтѣ сѣфлѣтѣлахн ахн , шн сѣтѣенн хѣтѣтѣ
шн ба тѣрѣн дѣ сѣбѣжшнтѣ . Нѣка вѣдѣтѣ
стрнктѣчнне дѣ тѣтѣ кжнѣдѣ бабѣдѣтѣ прѣ чѣн кхѣ
лѣпчн мѣрнѣдѣ , дѣ сѣдѣатѣ чѣла нѣуѣнн шн чѣла
гѣ фѣртѣ мннѣтѣ пернѣворъ . Шн бѣорѣ пѣртѣсн стрѣ
иннаорѣ ахѣциѣа лѣрѣ , шн мѣрмжнпѣлѣ лѣрѣ ,
аѣ кѣсѣлѣ лѣрѣ хѣтѣтѣ . Лѣкѣшѣрнлѣ лѣрѣ хѣрѣрѣ
шн рѣдѣтѣ , нѣмнѣрѣ нѣмѣлѣ лѣрѣ , прѣстѣ пѣмжн
бѣтѣрнлѣ лѣрѣ . Шн сѣмѣлѣ хѣтнѣстѣ фѣннѣдѣ
нѣ прнчѣпѣ стѣ лѣтѣтѣрѣ кѣ добнтѣватѣчѣлѣ чѣлѣ фѣ
гѣ рѣ мннѣтѣ , шн лѣтѣмѣнѣтѣ лѣрѣ . Ачѣстѣ кѣ
лѣ лѣрѣ пѣдѣкѣтѣ ѣ лѣрѣ , шн дѣхпѣ ачѣстѣа хѣтѣ
дѣ рѣ лѣрѣ вѣрѣннѣ вѣн . (Стрнгарѣ) Каннѣсѣ он
ѣтѣдѣ ахпѣсѣ , мѣлѣртѣнѣ ба пѣше прѣ джншнн .
ѣтѣ Шнѣбѣорѣ сѣтѣлжнн дѣ тѣтѣ прѣ енъ , чѣн днрѣпчн
днмннѣца , шн лѣхпѣорнлѣ лѣрѣ сѣва бѣкн хѣ
сѣтѣ дѣн чннѣстѣ лѣрѣ сѣлѣ кѣсѣсѣ . Хѣстѣ дмнѣ
зѣлѣ ба мжнпѣлѣ сѣфлѣтѣлахн мѣтѣлѣ , дѣн мжнн пѣ
зѣтѣ дѣлахн кѣчѣ мѣ прннѣдѣ . (Стрнгарѣ) Нѣтѣ
тѣмѣ кжнѣдѣ сѣва хѣбогѣчн сѣмѣлѣ , сѣлѣ кжнѣдѣ
нѣ сѣва хѣмѣлѣцн мѣрнѣрѣ кѣснн ахн . Къчѣ нѣ
кжнѣдѣ ба мѣрнѣрѣ сѣла лѣлѣ тѣватѣ ннчѣ сѣкѣа погѣ
аѣ рѣ кѣсѣлѣ мѣрнѣрѣ ахн . Къчѣ сѣфлѣтѣлахн лѣ
хѣтѣлѣца ахн вѣлнѣсѣба мѣртѣхнѣнѣка цѣе кжнѣдѣ
кѣ вѣн фѣчѣ вннѣ ахн . Хѣтрака тѣнѣтѣ ла рѣдѣа
пѣртннцнлѣорѣ ахн , пѣнтѣ хѣтѣтѣ нѣка вѣдѣтѣ ахнн .
ка Шн сѣмѣлѣ хѣтѣрѣ чннѣстѣ фѣннѣдѣ нѣ прнчѣпѣ стѣ
лѣтѣтѣрѣ добнтѣватѣчѣлѣ чѣлѣ лѣрѣ фѣртѣ мннѣтѣ ,
шн стѣ лѣтѣмѣнѣтѣ лѣрѣ . Сѣлѣ .

Улаамъ ахн лѣсѣфѣ , Мѣ .
А инзѣлѣ дмнзѣнаоръ дмнѣлѣ ахъ грѣнтѣ ,
шн ахъ кѣматѣ пѣмжнпѣлѣ . Дѣ лѣрѣ
сѣртнпѣрнлѣ сѣарѣлахн пѣнтѣ ла апѣхѣрн ,
дѣн сѣсѣн ѣ вѣнѣтѣ кѣкннѣца фѣрѣмѣтѣчн
ахн . Дмнзѣлѣ хѣтрѣ лѣртѣарѣ ба кѣ
нн дмнзѣлѣ нѣострѣ , шн нѣка тѣтѣтѣ . Фѣ
хѣннннѣтѣ ахн сѣка хѣрѣсѣ , шн хѣпрѣжѣрѣлѣ ахн вѣн
фѣрѣ фѣартѣ . Кѣмѣка чѣрнѣлѣ сѣсѣ , шн пѣ
мжнпѣлѣ , кѣсѣтѣ оѣсѣтѣкѣ прѣ норѣдѣлѣ ахн .

Biblia 1688, pag. 397, col. I

12. Puneți inimile voastre la puterea lui și împărțiți curțile ei, pentru ca să povestiți la altă rudă.
13. Căce acesta e Dumnezeuul nostru în veac și în veacul veacului, acesta ne va paște pre noi în veki.

La săvîrșit, fiilor lui Core. Psalmu 48

1. Auziți acêstea toate limbile, băgați în urechi toți ceia ce lăcuiescu lumea.
2. Și cei născuți den pămînt, și fiii oamenilor, dempreună bogat și sărac.
3. Gura mea grăi-va înțelepciune, și cugetul inimii mêle pricepere.
4. Pleca-voiu la pildă urêchea mea, deschide-voiu în psaltire gîcitoarea mea.
5. Pentru ce mă tem în zioa rea? Fărădelêgea călcîiului meu mă va încungiura.
6. Cei ce nedejduiescu pre putêrea lor, și pre mulțimea avuției lor să fălesc.
7. Fratele nu mîntuiește, mîntui-va omul? Nu va da lui Dumnezeu răscompărarea lui.
8. Și prețul mîntuirii sufletului lui, și osteni în veac.
9. Și va trăi desăvîrșit. [9]Nu va vedea stricăciune de tot.
10. Cînd va vedea pre cei înțelepți murind, deodată cel nebun și cel fără minte peri-vor. [10] Și vor părăsi streinilor avuția lor.
11. Și mormînturile lor, casele lor în veac. [11] Lăcașurile lor în rudă și rudă numiră numele lor preste pămînturile lor.

12. Și omul, în cinste fiind, nu pricepu; să alătură cu dobitoacele cêle fără minte și să asămănă lor.
13. Această cale a lor piêdecă e lor, și după aceasta în gura lor vor binevoi.
14. (Strigare) Ca niște oi în iad au pus, moartea-i va paște pre dinșii.
15. Și-i vor stăpîni de tot pre ei cei direpți dimineața, și ajutoriul lor să va vechi în iad, den cinstea lor s-au scos.
16. Însă Dumnezeu va mîntui sufletul meu den mîna iadului, căce mă prinde.
17. (Strigare) Nu te tême, cînd se va îmbogăți omul, sau cînd să va înmulți mărirea casii lui.
18. Căce nu, cînd va muri el, va lua toate, nice să va pogorî cu el mărirea lui.
19. Căce sufletul lui în viața lui blagoslovi-se-va, mărturisiva-șie, cînd vei face bine lui.
20. Întra-va pînă la ruda părinților lui, pînă în veac nu va vedea lumină.
21. Și omul, întru cinste fiind, nu pricepu; să alătură dobitoacelor celor fără minte și să asămănă lor. Slava.

Psalmul lui Asaf. 49

1. Dumnezeuul dumnezăilor Domnul au grăit și au chemat pămîntul.
2. De la răsăriturile soarelui pînă la apusuri. Den Sion e bună cuviința frumsêții lui.
3. Dumnezeu întru arătare va veni, Dumnezeuul nostru, și nu va tăcea.
4. Foc înaintea lui se va arde, și împrejurul lui vifor foarte.
5. Chema-va ceriul sus și pămîntul, ca să osebească pre norodul lui./

Ms. 45, f. 232^v

12. Puneți inimile voastre la puterea ei și împărțiți curțele ei, pentru ca să povestiți la rudă alta.

13. Căce acesta-i Dumnedzăul nostru în vac și în vacul vacului, acesta ne va paște pre noi întru veci.

La săvirșit, fiilor Corii. Psalmu 48

1. Auziți aceste toate limbile, băgați în urechi toți ceia ce lăcuiescu lumea.

2. Și cei de pământ¹ născuți, și fiii oamenilor, deprună bogatul și mēserul.

3. Gura mea grăi-va învățatură, și deprinderea inimii mele pricepere.

4. Pleca-voi la pildă urēchea mea, dășchide-voi în psaltire gicitoriul meu.

5. Pentru ce mă tem întru dzua rea? Fărădăle-gea călcăului² meu mă va încungiuira³.

6. Ceia ce nădăjduiesc pre puterea lor, și pre mulțimea avuției lor să fālesc.

7. Fratele nu mîntuiește, mîntui-va omul? Nu va da lui Dumnedzău răscumpărarea iertării lui.

8. Și prețul mîntuirii sufletului lui, și osteni în vac,

9. Și va costa la săvirșit. [9] Nu va vedea stricăciune de tot.

10. Cînd va vedea pre cei înțelepți murind, deodată cel fără crieri și cel fără minte peri-vor. [10] Și vor lāsa de tot la striini avuția lor.

11. Și mormînturile lor, casele lor în vac. [11] Lăcașurile lor în rudă și rudă numiră⁴ numele⁵ lor preste pāmînturile lor.

12. Și omul, întru cinste fiind, nu pricepusă⁶; cu dobitoacele cēle fără minte aproape împreună⁷ puse și să asemănă lor.

13. Aceasta-i calea lor viēdecă lor, și după aceasta întru gura lor vor binevea.

14. (Strigare) Ca niște oi în iad s-au pus, moartea paște-i va pre înși.

15. Și-i vor stăpîni de tot pre ei cei drepți dimineață, și ajutoriul lor să va vechi întru iad, dentru cinstea⁸ lor afară s-au scos.

16. Însă Dumnedzău va mîntui sufletul meu den mîna iadului, căce mă prinde.

17. (Strigare) Nu te tēme, cînd va îmbogăți omul, sau cînd să va înmulți mărirea casei lui.

18. Căce nu, cînd va muri el, va lua toate, nice să va pogori cu el mărirea lui.

19. Căce sufletul lui întru viața lui blagoslovīsă-va, mărturisī-va ție, cînd vei face bine lui.

20. Întra-va până la ruda părinților lui, până la vac nu va vedea lumină.

21. Și omul, întru cinste fiind, nu pricepu; să alătură⁹ dobitoacelor celora fără minte și să asemănă lor. Slava¹⁰.

Psalmu lui Asaf. 49

1. Dumnedzăul dumnezăilor Domnul grăi și chemă pāmîntul.

2. De la răsăritul soarelui până la apusuri. Den Sion bună cuvînța frîmsēții lui.

3. Dumnedzău la arătări va veni, Dumnedzăul nostru, și nu va tăcea.

4. Foc înaintea lui să va arde, și împregiurul lui vihor foarte.

5. Chema-va ceriul sus și pāmîntul, ca să usăbască pre nārodul lui.

Ms. 4389, f. 277^v-278^r

12. [14] Puneți inimile voastre în puterea lui și împărțiți casele lui, ca să povestiți într-alt neam.

13. [15] Că acela iaste Dumnezeul nostru în veac și în veacul veacului; acela va paște pre noi în veci.

[1] În sfîrșit, feciorilor lui Corei. Cîntecul 48

1. [2] Auziți aceste toate limbile, luați amin-te toți ceia ce lăcuți în lume.

2. [3] Cei născuți ai pāmîntului, și feciorii omenești, dempreună cel bogat și cel mēser.

3. [4] Gura mea va grăi înțelepciune, și învățatura inimii mele înțelegere.

4. [5] Pleca-voi în pildă urēchiia mea, dășchide-voi în cîntări gicitura mea.

5. [6] Pentru ce mă voi tēme în zioa cea rea? Fărădelegiuirea călcăului meu mă va ocoli.

6. [7] Ceia ce se nădăjduiesc pre puterea lor, și ceia ce se laudă de mulțimea bogăției lor.

7. [8] Fratele nu va izbăvi, au doară va izbăvi omul? Nu va da lui Dumnezeu schimb pentru sine.

8. [9] Și preț izbăvirea sufletului său; și se va osteni în veac.

9. [10] Și va fi viu pînă în sfîrșit. [11] Nu va vedea pagubă.

10. Cînd va vedea pre cei înțelepți murind, dempreună vor peri cel nebun, și cela fără chibzuială. [12] Și bogăția lor o vor lāsa streinilor.

11. Și mormînturile lor, lăcașurile lor în veac. Lăcașurile lor în neam și în neam numenit-au numele lor pre pāmînturile lor.

12. [13] Și omul, fiind în cinste, n-au priceput; adaosu-se-au dobitoacelor celor nechibzuitoare și se-au asemănat lor.

13. [14] Această cale a lor zmintea lor, și după aceste bine vor voi în gurile lor.

14. [15] Ca niște oi sînt puși în iad, moartea va paște pre ei.

15. Și vor stăpîni pre dînșii cei direpți dimineață, și ajutoriul lor învechi în iad, den slava lor au fost scoși¹ afară.

16. Însă Dumnezeu va mîntui sufletul meu den mîinile iadului, cînd mă va lua.

17. Nu te tēme, cînd se va îmbogăți omul, sau cînd se va înmulți slava casei lui.

18. Că nu va lua toate, cînd va muri, nici se va pogori cu dînsul slava lui.

19. Că sufletul lui în viața lui se va cuvînta bine, ție se va mărturisī, cîndu-i vei face bine.

20. Întra-va pînă la neamul părinților săi, și nu va vedea lumină pînă în veac.

21. Și omul, fiind în cinste, n-au priceput; adaosu-se-au dobitoacelor celor nechibzuitoare și se-au asemănat lor. Slava.

Cîntecul lui Asaf. 49

1. Grăit-au Domnul Dumnezeul dumnezeilor și au chemat pāmîntul.

2. De la răsăritul soarelui// pînă la apus. [2] Den Sion frumusețea ghizdăviei lui.

3. Dumnezeu va veni în arătare, Dumnezeul nostru, și nu va tăcea.

4. Foc va arde înaintea lui, și împregiurul lui vihor foarte.

5. [4] Chiema-va ceriul de sus și pāmîntul, să sāmuiască nārodul său.

Versiunea modernă

12. Lăsați inimile voastre în puterea lui, străbateți casele lui, ca să povestiți urmașilor voștri.

13. Că acesta este Dumnezeu, Dumnezeul nostru în veac. El ne va călăuzi în veci.

Psalmul 48. Al fiilor lui Core

1. Auziți aceste toate neamurile, ascultați toți locuitorii pāmîntului;

2. Împreună bogatul și săracul, căpetenii și oameni de rînd, pe toți vă chem.

3. Gura mea grăiește înțelepciune, cugetul inimii mele pricepere.

4. Spre pilde se va pleca urechea mea și voi filcui în sunet de psaltire gîndul meu.

5. De ce să mă tem în ziua cea neagră? Fărădelegea vrăjmașilor mei m-a înconjurat.

6. Se încred în puterea lor și se laudă cu avuția lor.

7. Omul singur nu ajunge să plătească răzbu-narea sa, nici să dea lui Dumnezeu jertfă de is-pășire,

8. Nici preț de răscumpărare.

9. Se va trudi el mereu, va trăi fără sfîrșit?

10. Nu va vedea el, oare, moartea, privind cum moare și nebunul, și înțeleptul, și nepriceputul? Și toți lasă străinilor avutul lor?

11. Mormîntul va fi casa lor în veac; Se vor strămuta locașurile lor din neam în neam, cu toate că au numit cu numele lor pāmînturile.

12. Și omul care trăiește în cinste și bogăție n-a priceput nimic; s-a alăturat dobitoacelor celor fără glas și s-a asemănat lor.

13. Această cale este sminteală lor și celor ce găsesc de bune spusele lor.

14. Ca niște oi tropotesc spre iad, moartea îi va paște.

15. Cei drepți îi vor stăpîni și ajutorul ce-l aşteaptă din slava lor se va învechi în iad.

16. Dar Dumnezeu mă va scoate din ghiarele iadului.

17. Să nu te temi cînd se îmbogățește omul sau cînd se înmulțește slava casei lui.

18. Că la moarte n-o să ia nimic cu el, nici va pogori cu el slava lui.

19. Chiar dacă sufletul lui care te va binecuvînta în viață, te va lăuda cînd îi faci binele,

20. Totuși va intra pînă la neamul părinților săi și nu va vedea lumină în veci.

21. Și omul care trăiește în cinste și bogăție n-a priceput nimic; s-a alăturat dobitoacelor celor fără glas și s-a asemănat lor.

Psalmul 49. Al lui Asaf

1. Dumnezeul dumnezeilor, Domnul a grăit și chemarea lui a răsunat în tot pāmîntul.

2. Din Sion, din cel mai frumos munte, răsare strălucirea lui.

3. Dumnezeu va veni; Dumnezeul nostru nu va tăcea.

4. Înaintea lui va arde un foc. Împrejur va sufla vihor mare.

5. El va chema cerul de sus și pāmîntul ca să mărturisească de judecata lui.

ДѢЛАЦИ АХИ ПРѢ КЪ РАЦІИ АХИ, ПРѢ ЧѢН ЧѢ ПЪН ФЪ
 ГЪ ДЪНІЦА АХИ, ПРѢ ЖІРІТВЕ . ШИ БОР БЕІТН
 ЧЕРНИАЕ ДИРЕНТІАТѢ АХИ, КЪ ЧН ДМІЗЪЛЪ КЪ ДЪ
 КЪ ПОРОН ЛІТЕ . (СТРИГАРЕ) ДІСКЪЛІТЪ НО
 РО ДЪЛ МІЕЛЪ ЧѢЛЪ ЧЕ БОМЪ ГРѢН ЦІЕ ІЕРАИАЕ, ШИ БО
 МІРЪ ПЪРШІН ЦІЕ ДМІЗЪЛЪ, ДМІЗЪЛЪ ПЪЛЪ СЖІНТ
 ЕЛЪ . НЪ ПРѢ ІЕ ЖІРІТВЕАЕ ТІАЕ МЪ СТРАПЕ БОМЪ,
 ШИ ДРДРИАЕ ТААЕ ЧѢЛЪ ДЕ ТРОПЪ, ДНАННІТѢ МЪ
 СЖІТЪ ПЪРЪРЪ . НЪ БОМЪ ПРІНМІ ДЕН КІСА ТА БИ
 ЦЕНЪ, НІЧН ДЕН ПЪРМЕАЕ ТААЕ ЦА ПН . КЪ ЧН А
 ЛЕМЪЛЪ СЖІТЪ ПЪА ПЕ ХІА РЪАЕ ДЪ МЪ РЪВЪ ГІН, ДОВН
 ПЪА ЧЕ ДМІЗІЦИ ШИ БОН . КОНОСКЪ ТАМЪ ПЪА
 ПАСЪРІАЕ ЧЕРНАШІ, ШИ ФЪ МЪ СЪ ЦѢ ЦА РЕНІН, КЪ
 МІНЕ ЛІТЕ . ДЕ БОМЪ ФА МЪ МЖІЗІ НЪ БОМЪ ЗІЧЕ
 ЦІЕ, ПЕН ПЪРЪ КЪ АМЪ ЛІТЕ АХИ, ШИ Д ПЪЛЪ РЪ
 ЕН . ДЪ МЖІСА БОМЪ КАРНЕ ДЕ ТААЕ СЪ СЖІ
 ЦЕ ДЕ ЦА ПН БОМЪ СЪ ? ДЖРЪ ПЪ АЩЕ ЛА ДМІЗЪ
 ПЪРЪ ПЪ ДЕ АА ДЪ, ШИ ДЪ ЧЕ АХИ ПРѢ ДНАА ПЪ
 РЪ ПЪАЕ ТААЕ . ШИ МЪ КІА МЪ ПРѢ МІНЕ ДЪ СЪ
 НЕКА ЗЪ АХИ ПЪЛЪ, ШИ ПЕ БОМЪ СІА ПЕ ШИ МЪ БЕН
 ПРОСА ПЪН . ШИ ПЪ КЪ ПЪ СЪ АХИ ЗІСЕ ДМІЗЪ
 ПЕН ПЪРЪ КЪ ЧН ПЪ ПОКЕ СЪ ПІЩІ ДІРЕ ПЪ ПЪ ЧНАЕ МІАЕ
 ШИ АН ФЪ ГЪ ДЪНІЦА МЪ ПРѢ ГЪ РА ПЪА ? ШИ
 ПЪ ОУРЪШІ ДЪ ПЪ ЧЪ ПЪ РЪ, ШИ СІА СЪШІ КЪ БНІ ПЕАЕ
 МІАЕ ДЪ РЪ ПЪ . ДЕ БЕ ДІТН ФЪ РЪ АЛІРЪ ГАН ДЪ
 ПРѢ ДНЪ КЪ ЕАЪ, ШИ КЪ ЧЕА ПРѢ КЪ РЪ СЪ РЪ ПЪ РЪ
 ТА ПЪ ЧН . ГЪ РА ПЪ ДЪ МЪ АХИ РЪ ПЪ ТА ПЕ,
 ШИ АМЪ А ПЪА ДЪ ПЪ А ПЪ А БН КЕ АШІ ГЪ РЪ . ШЕ
 СЖІ ДЪ А СЪ ПЪ РЪ ФЪ РЪ ПЕ АХИ ПЪЛЪ КЕ А СЪ ПЪ АН, ШИ
 А СЪ ПЪ РЪ ФІВА АХИ МАНІТН ТААЕ ПЪ ЧН ПО ПН КІА ПЕ,
 А ЧѢ СЪ ПЪ АН ФЪ КЪ ПЪ ШИ АМЪ ПЪ КЪ ПЪ . ГЪ АН
 ДНШІ ФЪ РЪ ДЕ А ПЪ СЪ, КЪ БОМЪ ФН КЪ ПННЕ А СЪ МЕ
 НІТЪ, МЪ СТРА ПЕ БОМЪ, ШИ БОМЪ ПЪ ЧНЕ ДНАННІТѢ ФЪ
 ЦІН ТААЕ ПЪ КЪ А ПЕАЕ ТААЕ . ПРІ ЧЪ ПЕ ЦН ДАРЪ
 А ЧѢ СЪ ПЪ, ЧЕН ЧЕ ОУН ПЪ АХИ ПРѢ ДМІЗЪЛЪ, КА НЪ КЪ
 ДАН БАР ПЕНЪ, ШИ НЪ БА ФН ЧЕА ЧЕ НЪ СЪ ПЪ СЪ ПЕ .
 ДЖРЪ ПЕА АА ДІН, МЪ БА МІРЪ, ШИ АІ КОЛЪ Е КА
 А ПЪ КЪ КАРЪ БОМЪ АРЪ ПЪ АХИ, МЖІ ПЪ ДН РЪ АМЪ .

Н
 А СЪ ПЪ РЪ ШІ ПІ ПЪ АА МЪ АХИ ДЪ БЪ КЪ
 АХІ ПЪ РЪ ПЪ КЪ ПЪ РЪ ДЖІ СЪ А, НА ДА
 ПР О Р О КЪ А, КЖІ ДЪ ДЪ РЪ КЪ ПЪ
 БНІ СЪ А ПЕ, МЪ АРЪ АХИ ОУРІЕ .
Н АХІ АЩЕ МЪ ДМІНЕ ДЪ ПЪ МЪ АРЕ АНІА ПЪА .
 ШИ ДЪ ПЪ МЪ АХИ МЪ ДЪ РЪ РЪ ПЪ АРЪ ТІАЕ,
 С ПІ НІ ЧЕ ФЪ РЪ ДЕ А ПЪ СЪ МЪ . МАН
 МЪ А ПЪ МЪ С ПЪ А ПЪ ДЕ ФЪ РЪ ДЕ А СЪ ЧНАЕ МЪ
 АЕ, ШИ ДЕ ПЪ КЪ А ПЪ А МІЕЛЪ КЪ РЪ ЧЪ ПЕ МЪ .
 КЪ ЧН ФЪ РЪ ДЕ А ПЪ СЪ МЪ ЕЛЪ КОНО СЪ БЪ, ШИ ПЪ КЪ А
 ПЪ А МІЕЛЪ ДНАННІТѢ МЪ ЛІТЕ ПЪ РЪ РЪ
 ЧІЕ ОУН А ГРЕШІМЪ, ШИ РЪ ПЪ А ДНАННІТѢ ПЪ А МЪ
 ФЪ КЪ ПЪ, ПЕН ПЪРЪ КЕ СЪ ПЪ ДІРЕ ПЪ ПЪ СІ ЗІ КЪ
 БНІ ПЕАЕ ТААЕ, ШИ КА СЪ БНІ РЪ ПІЩІ КЖІ ДЪ БЕН ПЪ
 ДЕКА ПЪ . ПЕН ПЪРЪ КЪ А ПЪ ПЪ РЪ ФЪ РЪ ДЕ
 А СЪ ЧН, МЪ СЪ ПЪ МІА ПЪ, ШИ ДЪ РЪ ПЪ КЪ А ПЕ МЪ НІ
 СЪ А МАНКА МЪ . ПЕН ПЪРЪ КЪ СЪ ПЪ А ДЕ КЪ РЪ А
 НЪ ШІ ЧѢЛЪ НЕ НІ КЪ ПЕ ШИ ЧѢЛЪ А СЪ ДН СЪ ААЕ ДЪ ПЪ
 А ПЪ ЧНІНІ ТААЕ АН АРЪ ПЪ А ПЪ МІЕ . СТРО ПІ МЪ
 БЕН КЪ ВЪ СЪ ПЪ, ШИ МЪ БОМЪ КЪ РЪ ЧН, С ПЪ А А МЪ БЕН
 ШИ

Biblia 1688, pag. 397, col. II

6. Adunați lui pre curății lui, pre cei ce pun făgăduința lui pre jirtve.
 7. Și vor vesti ceriurile dreptatea lui, căci Dumnezău judecătoriu iaste.
 8. (Strigare) «Ascultă, norodul meu, cèle ce voui grăi ție, Israile, și voui mărturisii ție: Dumnezău Dumnezăul tău sînt eu.
 9. Nu preste jirtvele tale muștra-te-vouiu, și arderile tale cèle de tot înaintea mea sînt pûreua.
 10. Nu voui priimi den casa ta viței, nici den turmele tale țapi.
 11. Căci ale mêle sînt toate hiarăle dumbărvii, dobitoace în munți, și boi.
 12. Conoscut-am toate pasărilor ceriului, și frumsêța țarenii cu mine iaste.
 13. De voui flămînzi, nu voui zice ție, pentru că a mea iaste lumea și împlêrea ei.
 14. Au mînca-vouiu carne de taur, sau sînge de țapi vouiu bea?
 15. Jîrvuiêște la Dumnezău jîrtvă de laudă, și dă Celui Preaînalt rugile tale.
 16. Și mă cheamă pre mine în zioa necazului tău, și te voui scoate, și mă vei proslăvi».
 17. Și păcătosului zise Dumnezău: «Pentru căci tu povestești dreptățile mêle, și îei făgăduința mea pren gura ta?
 18. Și tu urîș învățătura, și scoseș cuvintele mêle îndărăt.
 19. De vedeai fur, alergai împreună cu el, și cu cel preacurvariu partea ta puneai.
 20. Gura ta înmulți răutate, și limba ta împletia vicleșuguri.
 21. Șezînd, asupra fratelui tău clevetiaii, și asupra fiului maicii tale puneai poticnêle.
 22. Acêstea ai făcut, și am tăcut. [22] Gîndiș fărădelêge, că voui fi cu tine asêmena; muștra-te-vouiu și voui pune înaintea fêții tale păcatele tale.
 23. Pricêpești dară acêstea, cei ce uitai pre Dumnezău, ca nu cîndai va răpi, și nu va fi cel ce izbăvêște.
 24. Jîrtva laudei mă va mări, și acolea e calea cu carea voui arăta lui mîntuirea mea».
50. La săvîrșit, psalmul lui David. Cînd au întrat cătră dînsul Nathan prorocul, cînd întră^o cătră Virsavie, muierea lui Urie
1. Miluiêște-mă, Doamne, după mare mila ta,
 2. Și după mulțimea îndurărilor tale, stinge fărădelêgea mea.
 3. Mai mult mă spală de fărădelegile mêle, și de păcatul meu curățêște-mă.
 4. Căci fărădelêgea mea eu conosc, și păcatul meu înaintea mea iaste puruea.
 5. Ție unuia greșiiu, și răul înaintea ta am făcut, pentru ca să te îndireptezi întru cuvintele tale, și ca să biruiesti cînd vei judeca tu.
 6. Pentru că iată întru fărădelegi mă zămisluiu și întru păcate mă născu maica mea.
 7. Pentru că iată adevărul iubiș; cèle neivite și cèle ascunse ale înțelepciunii tale ai arătat mie.
 8. Stropi-mă-vei cu isop, și mă voui curăți; spăla-mă-vei, și mai vîrtos decît zăpada mă voui albi.

Ms. 45, f. 232^v-233^r

6. Strîngeți lui pre curății lui, pre ceia ce pun făgăduința lui pre jirtve.
7. Și vor vestui ceriurile dreptatea lui, căce Dumnedzău judecător iaste.
8. (Strigare) «Ascultă, nărodul meu, carele voi grăi ție, Israil, și voi mărturisii ție: Dumnedzău Dumnedzăul tău sînt eu.
9. Nu preste jirtvele tale muștra-te-voi, și arderile tale cêle de tot înaintea mea sînt pururea.
10. Nu voi priimi dentru casa ta vițai, nice dentru turmele tale țapi.
11. Căce ale mèle sînt toate hiarăle țarenii, dobitoace întru munți, și boii.
12. Cunoscute-am toate pasările ceriului, și frîmșețea țarenii cu mine iaste.

13. Dă voi flămîndzi, nu ție voi dzice, pentru că a mea iaste lumea și împlêrea ei.
14. Au mînca-voi carnea taurilor, au sîngele țapilor voi bea?
15. Jirvuiște Dumnedzăului jirtvă de laudă, și dă Celui Prea Înalt rușeale tale.
16. Și mă cheamă pre mine în dzua năcazului tău, și voi ieși?, și mări-mă-vei».
17. Și păcătosului// dzise-i Dumnedzău: «Pentru căce tu povestești dreptățile mèle, și iei făgăduința mea pren gura ta?
18. Și tu urși învătătura, și scoseși cuvintele mèle den napoi.
19. De vedeai fur, alergai împreună cu el, și cu cel preacurvari partea ta puneai.
20. Gura ta înmulți răutate, și limba ta împletiia vicleșuguri.
21. Șezînd, asupra fratelui tău clevetiiai, și asupra fiului maicii tale puneai poticeală.

22. Acêstea ai făcut, și am tăcut. [22] Gîndiși fărădelêge³, că voi fi cu tine asemenea; muștra-te-voi și voi pune aproape înaintea fêții tale păcatele tale.
23. Pricêpeși dară acêstea, ceia ce uitați pre Dumnedzău, ca nu cîndai va răpi, și nu va fi cela ce mîntuiește.
24. Jirtva laudei mă va mări, și acolo-i calea cu carea voi arăta lui mîntuitorul meu».

La săvîrșit, psalmu lui David. Cînd au intrat cătră îns Nathan prorocul, cînd intră cătră Virsavia, muiêrea lui Urie¹. 50

1. Miluiește-mă, Dumnedzău, după mare mila ta,
2. Și după mulțimea îndurărilor tale, stinge fărădelêgea mea.
3. Mai mult spală-mă dă fărădelêgea mea, și de păcatul meu curățește-mă.
4. Căce fărădelêgea mea eu cunosc, și păcatul meu înaintea mea iaste pururea.
5. Ție unuia greșiiu, și răul înaintea ta am făcut, pentru ca să te îndreptedzi întru cuvintele tale și ca să biruiești cînd vei judeca tu.
6. Pentru că iață întru fărădelêgi mă zemisliu, și întru păcate născu-mă maică-mea.
7. Pentru că iață adevărul iubiși; cêle neivite și cêle ascunse a înțelepciunii tale arătași mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop, și mă voi curății; spăla-mă-vei, și decît omătul mă voi mai înalbi.

Ms. 4389, f. 278^r

6. [5] Adunați lui pre preacuvioșii lui, ceia ce rînduiesc făgăduința lui spre jirtve.
7. [6] Și ceriurile vor spune dreptatea lui, că Dumnezeu iaste judecătoriu.
8. [7] «Ascultați, oamenii miei¹, și voi grăi voaoă, Israil! Și-ți voi mărturisii: Eu sînt Dumnezeu Dumnezeul tău.
9. [8] Nu te voi înfrunta întru jirtvele tale, și arderile tale cêle de tot pururea sînt înaintea mea.
10. [9] Nu voi lua viței den casa ta, nice țapi den turmele tale.
11. [10] Că toate fierile dumbrăvilor sînt ale mèle, și dobitoacele munților, și boii.
12. [11] Cunoscute-am toate pasările ceriului, și frumusețea cîmpului cu mine iaste.

13. [12] De voi flămîndzi, nu voi zice ție, că a mea iaste lumea și împlêrea ei.
14. [13] Au doară voi mînca carnea taurilor² sau voi bea sîngele țapilor?
15. [14] Junghele lui Dumnezeu junghelea laudei, și dă Celui Înalt rușaciunile tale.
16. [15] Și mă chiamă în zioa grijii tale, și te voi lua³, și mă vei proslăvi».
17. [16] Iară celui păcătos au zis Dumnezeu: «Dară tu, pentru ce spui dreptățile mèle, și vei să iei mărturisirea mea cu gura ta?
18. [17] Și tu ai urit certarea, și cuvintele mèle le-ai aruncat îndărăt.
19. [18] De ai văzut pre fur, alergat-ai cu dînsul, și cu cel preacurvar ai pus partea ta.
20. [19] Gura ta au înmulțit răutatea, și limba ta au împletit înșălăciuni.
21. [20] Șezînd, ai mozavirit asupra fratelui tău, și asupra feciorului maicii tale ai pus zmin-teală.

22. [21] Acêstea ai făcut, și am tăcut. Socotit-ai fărădelêgiure că voi fi asemenea ție; muștra-te-voi⁴ și voi pune înaintea fêții⁵ tale păcatele tale.
23. [22] Înțelegeți dară acêstea, ceia ce uitați pre Dumnezeu, ca să nu zmicească cîndvași, și nu va fi cine să izbăvească.
24. [23] Jirtva laudei mă va lăuda, și acolo calea cu carea voi arăta lui mîntuirea mea».

[1] În sfîrșitul, cîntecul lui David. [2] Cînd intră la dînsul Nathan prorocul, cînd au intrat la Virsaviia, muiêrea lui Urie. 50

1. [3] Miluiește-mă, Dumnezeule, după mila ta cea mare,
2. Și după mulțimea îndurărilor tale, curățește fărădelêgea mea.
3. [4] Mai virtos mă spală de fărădelêgea mea, și mă curățește de păcatul meu.
4. [5] Că eu cunosc¹ fărădelêgiurea mea, și păcatul meu înaintea mea iaste pururea.
5. [6] Ție însuși am greșit și am făcut hicleșug înaintea ta, ca să te îndreptezi în cuvintele tale și să biruiești cînd vei judeca.
6. [7] Că iață că sînt zămislit întru fărădelêgi, și mumă-mea m-au născut în păcate.
7. [8] Iață că ai iubit adevărîța; cêle neștiute și cêle ascunse ale înțelepciunii tale mi-ai arătat.
8. [9] Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curății; spăla-mă-vei, și mă voi albi mai virtos decît zăpada.

Versiunea modernă

6. Să se adune toți credincioșii lui, cei ce au făcut legămînt cu el pentru jertfă.
7. Cerurile vor vesti dreptatea lui, că Dumnezeu este judecător.
8. «Ascultă, poporul meu, Israele, ție îți grăiesc, iată îți spun: Dumnezeu, Dumnezeul tău sînt eu.
9. Nu te voi muștra pentru jertfele tale, arderile de tot ale tale rămîn înaintea mea pururea.
10. Nu voi primi din casa ta tauri, nici din turmele tale țapi.
11. Ale mele sînt toate fiarele pădurii, dobitoacele din munți și boii.
12. Am cunoscut toate pasările cerului și toate vietățile cîmpului. Și frumusețea țarinei cu mine este.
13. De voi flămîndzi, nu-ți voi spune ție, fiindcă a mea este lumea și toate ale ei.
14. Oare voi mînca eu carnea taurului sau voi bea sîngele țapilor?
15. Jertfește lui Dumnezeu jertfa laudei și împlinește făgăduințele tale Celui Preaînalt.
16. De ești în necaz, cheamă-mă pe mine! Eu te voi ajuta și tu mă vei preamări».
17. Păcătosului a spus Dumnezeu: «Tu istorisești peste tot poruncile mele. Pentru ce iei legămîntul meu în gura ta?
18. Ai urit învătătura mea și muștrările mele nu le-ai ascultat!
19. Te-ai înhăitit cu hoții, cu desfrînatul ai făcut casă bună,
20. Gura ta a înmulțit răul și limba ta a împletit vicleșugul.
21. Ai smîntit pe mulți și chiar împotriva fratelui tău ai clevetit.

22. La toate acestea cu am tăcut. Crezi tu că eu asemenea ție am ales păcatul? De aceea te muștrez și-ți arăt greșelile tale.

23. Voi, cei ce ați uitat pe Dumnezeu, păziți-vă! Că vă voi lovi, scăpare nu este.

24. Jertfa laudelor mă va mări, eu voi mîntui pe cel drept».

Psalmul 50. Al lui David

1. Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila ta,
2. Și după mulțimea îndurărilor tale șterge fărădelêgea mea.
3. Mai virtos mă spală de fărădelêgea mea și de păcatul meu mă curățește.
4. Că fărădelêgea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ție unuia am greșit și rău înaintea ta am făcut, ca să fii îndreptățit întru cuvintele tale și să biruiești cînd vei judeca tu.
6. Că iață întru fărădelêgi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iață adevărul ai iubit; cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii tale, mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curății; spăla-mă-vei și mai virtos decît zăpada mă voi albi.

ШН МАИ БЖРПТОС ДЕКЖП ЗИПЛА МТВОИ АЛБН .
 ШМБЕН ДА АХУЛАХН ВУКЪРТЕ ШН ВЕСЕЛТЕ, ВУКЪРАСЕ
 БОР ОАСЕ СМЕРНТЕ . ШПОАРТЕ ФАЦА ПЛА ДЕКТЕ
 ПРЪ ПЪКАТМЕЛЕ МЪЛЕ ШН ПОАТЕ ФПРЪ ДЕ ЛЕУНАИ
 АЕ МЪЛЕ СПИИЦЕ . ИНИМЪ КЪРАПЪ ЗНАУЩЕ Ш
 ПРЪ МННЕ ДМНЕ, ШН ДХЪ ДИРЕПЪ ШНОЛЩЕ, Ш
 БИ ПРЪ ЧЪЛЕ ДЕН АУХИПРЪ АЛЕ МЪЛЕ . НУМАП ЛЕ
 ПЪДА ДЕ КЪРЪ ФАЦАЛА, ШН ДХЪ ПЪЛ ЧЕЛ СФНТО
 ГЕ СЪНЪЛ АН ДЕЛА МННЕ . ДЪМ МЪЕ ВУКЪРТА
 МЖНПЪИРЕН ПЛАЕ, ШН КЪ АХЪ ПОВЪЦУИТОРЮ ШПЪ
 Ш РЕЩЕМЪ . ШЪЦАВОЮ ПРЕ ЧЕН ФПРЪ ДЕ ЛЕУМЕ
 КЪНАЕ ПЛАЕ, ШН ЧЕН НЕКРЕДНИЧОШ СПРЕ ПННЕ СЕ
 БЕ БОР ШПОАРТЕ . ИЗЪВЕЩЕМЪ ДЕН СЖИЦИРИ
 ДМНЗЪЛАЕ, ДМНЗЪЛА МЖНПЪИРЕН МЪЛЕ, ВУКЪ
 БЕ РАСЕВА АНМБА МЪЕ ДЕ ДИРЕПТАПЪ ПЛА . ДА
 НЕ ВЪДЕЛЕ МЪЛЕ ДЕШКИДЕВНЪ, ШН ГЪРА МЪЕ ВЕ
 ЗИ СПИКА ЛАУДА ПЛА . КЪ ДЕ АНФН БРЪПЪ,
 ПЪХРЪПЪ АШФН ДАП, АРДЕРН ДЕТОП НЪБЕН БН
 НЕ ВОИ . ПЪХРЪПЪ АШ ДМНЗЪЛА, ДЪХЪ ЗЪРЪВН,
 ИНИМЪ ШФРЖНПЪ ШН СМЕРНПЪ ДМНЗЪЛ НЪ СЪ
 АИ ВА ДЕФНМА . ШЪХНЪЗЪ ДМНЕ КЪ ВЪНЪ БОН
 РЪ ПЛА СЪСЪЛА, ШН ЗНАУЩЕ СЪ ДЪИРАЕ ГЕ
 РЕКАМЪЛАХН . ШПЪИЧЪ БЕН БИНЕ ВОИ ЖРЪПКА
 ДИРЕПЪЦЪИ ДЪУЧЕРЕ ШЪСЪ, ШН АРДЕРН ДЕТОП, Ш
 ПЪИЧЪ БОР ДЪУЧЕ КЪПРЪ ЖРЪПЪВНИКЪЛА ПЪЛ
 БИЦЕН . ОАА

ДА СЪБЖРШП ПРЧЪПЕРИИ АУН ДЪАЕ, КЪАЕ
 ВЕНИСЕ ДОНКО ГЛАМЕЛА, ШН ВЕСПИСЕ АЪ
 САЛА ШН ЗИСЕ АУН, КЕНН ДЪАЕ ЛА
 КАСА АУН АВМЕЛЕХЪ . НА

ВСТЕ ФЪЛЪИШН ШПРЪ РЪЗТАТЕ ЧЕЛ ПЪРЕ,
 ФПРЪ ДЕ ЛЕУМЕ ПОАТЕ ЗИСАЕ . СПИЖ
 ЕПТАПЪ АЪ ГЖНДНП АНМБА ПЛА, КА ОУН
 БРИЧЮ ЛЕКЪЦНП АН ФЪКЪПЪ ВЕКЛЕШЪТ
 ЮБИТАИ РЪЗТАПЪ МАИ МЪЛАТЪ ДЕКЖП
 ВЪНЪТАПЪ, СПРЖМЪПТАПЪ МАИМЪЛАТЪ ДЕКЖП
 АРГЪН ДИРЕПТАПЪ . (СТРИГАРЕ) ЮБИТАИ ПО
 ТЕ КЪВАНПМЕЛЕ ПРПЪДЪИИ АНМЪП ВЕКЛЕВНЪ
 ПЕНПРЪ АЧЪА ДМНЗЪЛ ТЕБА СЪРПА ДЕ СЪБЖРШП
 СЪПТЕ ЗМЪЛЪГЪ ШН СЪПТЕ РЖНЧЕ ДЕЛА АУКАШУЛА
 ПЪЛЪ, ШН ШРЪПЪИНИАРЪ ПЛА ДЕЛА ПЪМЖНЪЛА
 ЧЕЛОР БИ . (СТРИГАРЕ) ВЕДЕА БОР ДИРЕПЪЦЪИ
 ШН СЪКОР СПЪМЖНПА, ШН СПРЕ ЕЛА БОР РЖДЕ ШН
 БОР ЗИЧЕ, ИМЪ СЪМ КАРЕЛЕ НАУПЪ ПЪ ДМНЗЪЛ
 АЖЪПЪОУЛА АУН . ЧЕ НЕДЕЖДЪИ ПЪЕ МЪЛЦИМЪ
 АУЦЪИЕН АУН, ШН СЪ ШПРЪН СПРЕ ДЕШЪРЪПЪИМЪ
 АУН . ШН ЕУ КА ОУН МАСАИ ПЪРЪ РОДНП ШКАСА
 АУН ДМНЗЪЛ, НЪДЕЖДЪИ ПЪЕ МИЛА АУН ДМНЗЪ
 ШЪБЪКЪ ШН ШЪБЪКЪЛА ВЪКЪЛАХН . МЪРЪШУРИМЪ
 БОЮ ЧЪЕ ШЪБЪКЪ КЪЧН АН ФЪКЪПЪ, ШН БОИ ШГЪДЪН
 НЪМЕЛЕ ПЪЛЪ КЪЧН А СЪПЕ ВЪН ШНАИПЪ ЧЕЛОРЪ
 КЪРАЦН АН ПЪИ .

ДА СЪБЖРШП ПЕНПРЪ МАЕЛЕДЪ ПРЧЪПЕ
 РИИ АУН ДЪАЕ . НР

ВНЕС ЧЕЛ ФПРЪ МИНПЕ ШПРЪ ИНИМА АУН
 НЪ А СЪПЕ ДМНЗЪЛ . СПРИКАРЪСЕ ШН
 СЪ ОУЖЪРЪ ШПРЪ ФПРЪ ДЪЛЕУН, НЪ А СЪПЕ
 ФЪКЪЖНДЪ БИМЕЛЕ . ДМНЗЪЛ ДЕН ЧЕРЮ
 ПАЕКЪ СПРЕ ФНН СЪАМЕННОРЪ, КА СЪВЪЗЪ

Biblia 1688, pag. 398, col. I

9. În vei da auzului bucurie și veselie, bucura-se-vor oase smerite.
10. Întoarce fața ta de către păcatele mele și toate fărădelegile mele stinge.
11. Inimă curată zidește întru mine, Doamne, și duh drept înnoiește întru cele den lăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de către fața ta, și duhul tău cel sfânt să nu-l iei de la mine.
13. Dă-m mie bucuria mîntuirii tale, și cu duh povățuitoriu întărește-mă.
14. Învăța-voiu pre cei fără de lege căile tale, și cei necredincioși spre tine se vor întoarce.
15. Izbăvește-mă den singiuri, Dumnezăule, Dumnezăul mîntuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea ta.
16. Doamne, buzele mele deschide-vei, și gura mea vesti-va lauda ta.
17. Că de ai fi vrut jîrtvă, aș fi dat; arderi de tot nu vei binevoi.
18. Jîrtvă lui Dumnezău, duh zdrobit; inimă înfrîntă și smerită Dumnezău nu o va defăima.
19. Îmbunează, Doamne, cu bunăvoirea ta Sionul, și zidească-se zidurile Ierusalimului.
20. Atuncea vei binevoi jîrtva dreptății, aducere în sus și arderi de tot; atuncea vor aduce către jîrtăvnicul tău viței. Slava.

La săvîrșit, pricêperii lui David. Cînd venise Doic Idumeul și vestise lui Saul, și zise lui: Veni David la casa lui Avimeleh. 51

1. Ce te făluiești întru răutate, cel tare? Fărădelege toată ziua, [2] Strîmbătate au gîndit limba ta, ca un briciu ascuțit ai făcut vicleşug.
2. [3] Iubit-ai răutatea mai mult decît bunătatea, strîmbătate mai mult decît a grai dreptate.
3. [4] (Strigare) Iubit-ai toate cuvintele prăpădirii, limbă vicleană.
4. [5] Pentru acêea Dumnezău te va surpa desăvîrșit, să te zmulgă și să te rădice de la lăcașul tău, și înrădăcinarea ta de la pămîntul celor vii.
5. [6] (Strigare) Vedea-vor direpții și să vor spămînta, și spre el vor rîde și vor zice: «Dată om carele n-au pus pre Dumnezău ajutoriul lui.
6. [7] Ce nedejdui pre mulțimea avuției lui și să întări spre desărtăciunea lui».
7. [8] Și eu, ca un maslin prea rodit în casa lui Dumnezău, nădejduii pre mila lui Dumnezău în veac și în veacul veacului.
8. [9] Mărturisi-mă-voiu ție în veac, căci ai făcut, și voiu îngădui numele tău, căci iaste bun înaintea celor curați ai tăi.

La săvîrșit, pentru Maeleth, pricêperii lui David. 52

1. Zise cel fără mînte întru inima lui: «Nu iaste Dumnezău».
2. Stricară-se și să urîră întru fărădelegi, nu iaste făcînd binele.
3. Dumnezău den ceriu plecă spre fiii oamenilor, ca să vază/ de iaste pricepătoriu, sau cercetînd pre Dumnezău.

Ms. 45, f. 233 r

9. Auzi-vei mie bucurie și veselie, bucura-se-vor oase smerite.
10. Întoarce fața ta de către păcatele mele și toate fărădelegile mele stinge.
11. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeu, și duh drept înnoiește întru măruntaile mele.
12. Nu mă lepăda de către fața ta, și duhul tău cel sfânt ca să nu-l îei de la mine.
13. Dă-mi bucuria mîntuirii tale, și cu duh povățuitor întărește-mă.
14. Învăța-voi pre cei fără de lege căile tale, și cei necredincioși către tine să vor întoarce.

15. Mîntuiește-mă den sîngiuri, Dumnedzău, Dumnedzăul mîntuirii mele; bucura-să-va limba mea dreptatea ta.

16. Doamne, buzele mele dășchide-vei, și gura mea vestui-va lauda ta.

17. Căce dă ai fi vrut jirtvă, dat-u-aș; arderi de tot nu vei binevrea.

18. Jirtvă lui Dumnedzău, duh înfrînt; inimă înfrîntă și smerită Dumnedzău nu va dăfăima-o.

19. Îmbuncadză, Doamne, cu bine vrerea ta Sionul, și zidească-să zidurile Ierusalimului.

20. Atuncea vei binevrea jirtva dreptății, aducere în sus și arderi de tot; atuncea vor căra către jirtăvnicul tău vișai. Slava².

La săvîrșit, priceperii lui David. Cînd venise Doic Idumeul și vestui lui Saul, și-i dzise lui: Veni David la casa lui Avimeleh. 51

1. Ce te fălești întru răutate, cel tare? Fărădălege toată dzua, [2] Strîmbătate au gîndit limba ta, ca un brici ascuțit ai făcut vicleşug.

2. [3] Iubit-ai răutatea mai mult decît bună-tate, strîmbătatea mai mult decît a grăi dreptate.

3. [4] (Strigare) Iubit-ai toate cuvintele prăpădîrii, limbă vicleană.

4. [5] Pentru acăea Dumnedzău să te surpe desăvîrșit, zmulgă-te și te rădice de la lăcașul tău, și înrădăcinarea ta de la pămîntul viilor.

5. [6] (Strigare) Vedea-vor dreptii, și să vor spămînta, și pre el vor rîde și vor dzice: «Iată om carele n-au pus pre Dumnedzău ajutorul lui.

6. [7] Ce nădăjdui pre mulțimea avuției lui, și să întări spre dășertăciunea lui».

7. [8] Și eu, ca un măslin prea rodit întru casa lui Dumnedzău, nădăjduii pre mila lui Dumnedzău în vac și în vacul vacului.

8. [9] Mărturisi-mă-voi ție întru vac, căce ai făcut, și voi îngădui numele tău, căce iaste bun înaintea curașilor tăi.

La săvîrșit, pentru Maeleth, priceperii lui David. 52

1. Zise cela fără minte întru inima lui: «Nu iaste Dumnedzău».

2. Stricară-să și să urîră întru fărădelegi, nu iaste făcînd binele.

3. Dumnedzău dentru cer plecă spre fiii oamenilor, ca să vază dă iaste pricepător, sau cerctînd pre Dumnedzău.

Ms. 4389, f. 278 r-278 v

9. [10] Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucura-se-vor oasele cele smerite.

10. [11] Întoarce fața ta de către păcatele mele și curățește toate fărădelegile mele.

11. [12] Inimă curată zidește, Dumnezeu, și înnoiește în droburile mele duh drept.

12. [13] Nu mă lepăda de la fața ta, și duhul tău cel sfânt să nu-l îei de la mine.

13. [14] Dă mie bucuria mîntuirii tale și cu duhul cel stăpînesc mă întărește.

14. [15] Învăța-voi pre cei fără de lege căilor tale, și cei necredincioși se vor întoarce către tine.

15. [16] Mîntuiește-mă de sînge, Dumnezeule, Dumnezeul mîntuirii mele; bucura-se-va limba mea dreptății tale.

16. [17] Doamne, dășchide-vei buzele mele, și gura mea va spune lauda ta.

17. [18] Că de ai fi vrut jirtvă, fire-aș dat dară; arderea cea de tot nu o poștești.

18. [19] Jirtva lui Dumnezeu, duhul cel sfărîmat; inima cea sfărîmată și cea smerită nu o va urgisi Dumnezeu.

19. [20] Îmbunățățește, Doamne, cu vrerea ta cea bună pre Sion, și să se zidească zidurile Ierusalimului.

20. [21] Atunci bine vei voi jirtva dreptății, aducerea în sus și arderile cele de tot; atunci vor pune pre altarul tău vișei. Slava.

[1] În sfîrșitul înțelgerii lui David. [2] Cînd au venit Doic Idumeeanul de au spus lui Saul, și i-au zis: David au venit în casa lui Avimeleh. 51

1. [3] Ce te lauzi în răutate, putérnice, fărădelegiure, [4] Toată zioa au cugetat nedreptate limba ta, făcut-ai înșălăciunea ca un brici ascuțit.

2. [5] Îndrăgit-ai răutatea mai virtos decît bună-tatea, nedreptatea decît a grăi drept.

3. [6] Îndrăgit-ai toate graiurile cele prăpăditoare, limba cea înșălătoare.

4. [7] Pentr-acăea te va surpa// Dumnezeu pînă în sfîrșit, zmulgă-te și te mute den lăcașul tău, și rădăcina ta den pămîntul celor vii.

5. [8] Veșea-vor cei direpți și se vor tême, și-și vor rîde de dînsul și vor zice: [9] «Iată omul carele n-au pus pre Dumnezeu ajutor lui,

6. Ce se-au nădăjduit pre mulțimea bogăției sale și se-au întărit întru dășertăciunea sa».

7. [10] Iară eu, ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu, nădăjduii-mă pre mila lui Dumnezeu în veac și în veacul veacului.

8. [11] Mărturisi-mă-voi ție în veac, că ai făcut, și voi răbda numele tău, că (iaste) bun înaintea preacuvioșilor tăi.

[1] În sfîrșit, pentru Maeleth, înțelgerii lui David. 52

1. Zise cela fără de minte¹ în inima sa: «Nu iaste Dumnezeu».

2. Stricatu-se-au și se-au uritu întru fărădelegiuri; nu iaste cine să facă binele.

3. Dumnezeu se plecă den cer spre feciorii omenești să vază au doară iaste cela ce înțelge, sau cela ce cearcă pre Dumnezeu.

Versiunea modernă

9. Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.

10. Întoarce fața ta de la păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le.

11. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele.

12. Nu mă lepăda de la fața ta și duhul tău cel sfânt nu-l lua de la mine.

13. Dă-mi mie bucuria mîntuirii tale și cu duh stăpînitor mă întărește.

14. Învăța-voi pe cei fără de lege căile tale și cei necredincioși la tine se vor întoarce.

15. Izbăvește-mă de vărsarea de sînge, Dumnezeule, Dumnezeul mîntuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea ta.

16. Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda ta.

17. Că de ai fi voit jertfă, ți-aș fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.

18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrîntă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea ta, Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului.

20. Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot; atunci vor pune pe altarul tău vișei.

Psalmul 51. Al lui David

1. Tirane, de ce te fălești cu răutatea? Și toată ziua cu fărădelegi? Limba ta ca un brici ascuțit viclenește și vorbește nedreptate.

2. Ai iubit relele mai mult decît binele.

3. Toate cuvintele pierzaniei, limbă vicleană, ai iubit.

4. De aceea, Dumnezeu te va doborî pînă în sfîrșit, te va smulge și te va muta din vița ta și din locașul tău, din pămîntul celor vii.

5. Se vor teme dreptii și vor rîde de el; cînd îl vor vedea, vor zice: «Iată omul care nu și-a pus pe Dumnezeu ca ajutor,

6. Ci a nădăjduit în mulțimea bogăției sale și cu deșertăciunea s-a întărit».

7. Dar eu, ca un măslin plin de roade în casa lui Dumnezeu, am nădăjduit în mila lui Dumnezeu, în veci.

8. Te voi mări în veac că ai făcut aceasta și voi striga numele tău cel bun înaintea celor ce te iubesc.

Psalmul 52. Al lui David

1. Năfingul și-a zis în sinea lui: «Nu este Dumnezeu».

2. S-au urîțit și s-au stricat în toate ce fac. Nu mai e nimeni binefăcător.

3. Domnul din cer a privit peste fiii oamenilor să vadă dacă mai este vreunul ce înțelege și caută pe Dumnezeu.

Ms. 45, f. 233 r-233 v

4. Toți s-au abătut, împreună se ticăițiră, nu iaste făcînd binele, nu iaste pînă într-unul.

5. Au nu vor cunoaște toți ceia ce fac fărădă-// lēgea, ceia ce mîncîcă pre nărodul meu întru mîncare de pîinea?

6. Pre Domnul n-au chemat. Acolo s-au temut tēmere, unde nu era tēmere,

7. Căce Dumnedzău rășchiră⁶ oasele plecătōrilor de oameni; rușinară-să, căce Dumnedzău dăfăimă pre înșii.

8. Cine va da den Sion mîntuitorul lui Israil? Cînd va întoarce Dumnedzău¹ robimea nărodului său, bucura-să-va Iacov, și să va veseli Israil.

La săvîrșit, întru laudele pricēperii lui David. Cînd veniră Zifeii și ziseră lui Saul: «Nu iată David s-au ascuns la noi». 53

1. Dumnedzău, întru numele tău mîntuiește-mă, și cu putērea ta judecă-mă.

2. Dumnedzău, ascultă rugii mēle, bagă în urechi graiurile gurii mēle.

3. Căce striinii s-au rădicat asupra mea, și tarii au cerut sufletul meu, și¹ nu puseră pre Dumnedzău înaintea lor.

4. (Strigare) Pentru că iată Dumnedzău ajută mie, și Domnul sprănjitor sufletului meu.

5. Înturna-va rēlele nepriētenilor miei; cu adevărul tău piēde-i pre înșii.

6. De bunăvoie jirtvui-voi ție; mărturisi-mă-voi numelui tău, Doamne, căci ii bun.

7. Căce dentru tot năcazul mîntuitu-m-ai, și întru nepriētenii miei privi ochiul meu.

La săvîrșit, întru laude, pricēperii lui Asaf. 54

1. În urechi bagă, Dumnedzău, ruga mea și nu trēce cu vedērea rugăciunea mea.

2. Ia aminte mie și ascultă-mă. [2] Mîhniu-mă întru rulara¹ mea, și mă turburau de cătră glasul nepriētenului și de năcazul păcătōsului.

3. Căce abătură preste mine fărădelege, și cu urgie vrăjbiia mie.

4. Inima mea să turbură² întru mine, și spaimă de moarte căzu preste mine.

5. Frică și cutremur veni asupra mea, și mă acoperi în tunērec.

6. Și dziș: Cine-mi va da mie aripi ca porumbului, și voi zbura, și voi odihni?

7. Iată îndălungaiu pribegind și mași întru pustiiu.

8. (Strigare) Nădăjduiam² pre Dumnedzău³, pre ceta ci mă mîntuiește de împușinarea sufletului, și den vivor.

9. Prăpădește, Doamne, și împarți limbile lor, căce văzuiu fărădelege și price în cetate.

10. Dzia și noaptea încungiura-va pre ea preste zidurile ei, și fărădălege și osteneală întru mijlocul ei, și strîmbătate.

11. Și nu lipsi dentru ulițele ei camătă și vicleșug.

12. Că de m-ar fi ocărit nepriētenul, aș fi răbdad.

13. Și dă au grăit mare asupra mea ceta ci mă uraște, m-aș fi ascuns de el.

Ms. 4389, f. 278 v

4. Toți se-au abătut, dempreună n-au fost nici de o treabă; nu iaste ceta ce face bunățate, nu iaste pînă la unul.

5. Au doară nu vor cunoaște toți ceia ce fac fărădelegiure, ceia ce mîncîcă pre nărodul meu în mîncarea² pîinii?

6. Pre Domnul n-au chiebat. Acolo se-au înfricoșat de frică, unde nu era frică.

7. Că Dumnezeu au rîsipit oasele plăcătōrilor de oameni; rușinatu-se-au că Dumnezeu i-au urgisit.

8. [7] Cine va da den Sion mîntuire lui Israil, cînd va întoarce Dumnezeu robia nărodului său? Bucura-se-va Iacov și se va veseli Israil.

[1] În sîrșit, în cîntările înțelēgerii lui David.

[2] Cînd veni Zefei și zise cătră Saul: «Dară au nu iaste David ascuns la noi?». 53

1. [3] Dumnezeule, mîntuiește-mă în numele tău, și în putērea ta mă judecă.

2. [4] Ascultă, Dumnezeule, rugăciunea mea, ia aminte graiurile gurii mēle.

3. [5] Că cei streini se-au sculat asupra mea, și cei tari au cercat sufletul meu, și n-au pus pre Dumnezeu înaintea lor.

4. [6] Că iată cum ajută Dumnezeu, și Domnul (iaste) sprănjitor sufletului meu.

5. [7] Întoarce-va cēle rēle vrăjmașilor miei; piēde-i cu adeverița ta.

6. [8] Face-voi ție jărtvā de voia mea; mărturisi-mă-voi numelui tău, Doamne, că (iaste) bun.

7. [9] Că m-ai izbăvit de toată grija, și căută ochiul meu asupra vrăjmașilor miei.

[1] În sîrșit, în cîntările înțelēgerii lui Asaf. 54

1. [2] Ia aminte, Dumnezeule, rugăciunea mea și nu trēce rugămintea mea.

2. [3] Socotește-mă și mă ascultă; întristatu-m-am în grija mea și m-am turburat [4] De glasul vrăjmașului și de supărarea păcătōsului.

3. Că abătură asupra mea fărădelegiure, și în minie puseră pre mine vrăjbă.

4. [5] Inima mea se-au turburat în mine, și frica morții au căzut asupra mea.

5. [6] Veni asupra mea frică și cutremur, și mă acoperi în tunērecul.

6. [7] Și ziș: Cine-mi va da mie aripi ca porumbului¹, și să zbor, și să mă odihnesc?

7. [8] Iată mă dăpărtaiu fugînd și mă prinș de lăcaș în pustie.

8. [9] Așteptaiu pre Dumnezeu, ceta ce mă mîntuiește den pușinarea² sufletului și den vifor.

9. [10] Prăpădește, Doamne, și împarți limbile lor, că văzuiu fărădelegiure și pricire în cetate.

10. [11] Zioa și noaptea o va ocoli pre zidurile ei, și fărădelegiurea și osteneala în mijlocul ei, [12] Și nedreptatea.

11. Și nu se-au împușinat den ulițele ei camătă și înșălăciunea.

12. [13] Că de mi-ară fi imputat vrăjmașul, fire-aș răbdad dară.

13. Și de ară fi grăit mare asupra mea ceta ce mă uraște, m-aș fi ascuns de dînsul.

Versiunea modernă

4. Toți s-au abătut și împreună netrebniici s-au făcut. Nici unul nu face bine.

5. Nu vor cunoaște toți cei ce lucrează fărădelegea? Cei ce mîncîcă poporul meu ca pîinea.

6. Pe Domnul nu l-au chemat niciodată. Unde nu era frică s-au înfricoșat, fiindcă Dumnezeu ține cu dreptii.

7. Ați rușinat sfatul sārăcului, dar Domnul este nădejdea lui.

8. Cine va da din Sion mîntuirea lui Israel? Cînd va lăsa Domnul norodul său din robie, Iacov se va bucura și Israel se va veseli.

Psalmul 53. Al lui David

1. Mîntuiește-mă, Dumnezeule, întru numele tău. Și întru puterea ta judecă-mă.

2. Ascultă rugăciunea mea, Dumnezeule. Ia aminte de cuvintele gurii mele.

3. Că s-au ridicat împotriva mea cei tari și fi-roși. Și nu l-au făcut pe Dumnezeu stăpîn ci au vînat sufletul meu.

4. Că Dumnezeu îmi ajută mie, el este sprîjnul sufletului meu.

5. Întoarce rāul vrăjmașilor asupra lor. Fă-i să tacă, adevărul tău îi va pierde.

6. Ție îți aduc jertfă de bună voie, căci tu ești bun.

7. M-ai scos din tot necazul, ochiul meu privește pe cei învinși.

Psalmul 54. Al lui David

1. Ascultă, Dumnezeule, rugăciunea mea, și nu trece cu vederea cererea mea.

2. Ia aminte spre mine și răspunde-mi. Că m-am mîhnit în necazul meu și în neliniștea mea m-am tulburat. Freamăt sub strigătele vrăjmașului.

3. El a abătut asupra mea fărădelegea și cu minie m-a judecat.

4. Inima mea s-a spăimîntat, frica morții a căzut peste mine.

5. Teamă și cutremur m-au cuprins, întunericul m-a acoperit.

6. Și am zis: Cine va da mie aripi de porumbel să zbor și să aflu odihnă?

7. Aș pribegi îndelung și mi-aș găsi sălașul în pustie.

8. Nădăjduiesc în Dumnezeu, cel ce mă mîntuiește de împușinarea sufletului și de vifor.

9. Încurcă-le, Doamne, limba! Că în cetate am văzut numai dezfrîu și dezbinare.

10. Ziua și noaptea o înconjură pe zidurile ei și în mijlocul ei nedreptate și mișelie.

11. Tilhăria se revarsă peste ulițele ei, nu lipsește nici camătă nici vicleșug.

12. Că de m-ar fi ocărit vrăjmașul, aș fi răbdad.

13. Și dacă cel ce mă uraște ar fi grăit rău despre mine, m-aș fi ascuns de el.

14 Iarъ тѣ соаме ꙗкоѡма ласѡфлетъ, поваѡца мѣ
 еи ши кѡноскѡпѡль мѣѡ. Каре ꙗпрехнѣ ꙗдѡ
 чншнми мжнѡвѡри ꙗкоаса лѡи дмнѡтѡх мѡрсеми
 се кѡ оубо гжндѡ. Вѣе дѡрѡ модрѡте прѣстѣ еи,
 зѣ ши сѡбѡ погѡаре ла кѡды бѣи. Кѡче вѡкѡе
 шѡгѡ е ꙗпрѡ немѡрнѡчѡнае лѡрѡ, ꙗмѡжѡвѡль
 ѡе лѡрѡ. Еѡ кѡтѡрѡ дмнѡтѡх стрѡганѡ, ши
 дмнѡлае лѡскѡлѡтѡ пре мѡне. Оѡра ши дмнѡ
 нѡцѡ, ши лѡмѡзѡтѡзи, покѡстѡвѡи ши бѡи бѣтѡ,
 ши ба лѡскѡлѡтѡ гѡлѡсѡль мѣѡ. Мжнѡтѡвѡе
 кѡпѡче сѡфлетѡль мѣѡ, дѡла тѣн чѡстѡ апропѡе
 дѡ мѡне, кѡче ꙗпрѡ мѡлѡци еѡ кѡ мѡне.
 ка дѡвѡвѡ дмнѡлае ши ба смерѡ пре джнѡшѡнѡ, чѡль
 че лѡсте маннѡнѡте дѡ бѡчѡи. (Стрѡгарѡ)
 ке Пѡнѡрѡ кѡчѡ лѡсте лѡрѡ скнѡмѡаре, кѡче нѡсѡлѡ
 пѡмѡлѡ дѡ дмнѡтѡх, ꙗтѡнѡсе мжнѡ лѡи кжндѡ
 кг рѡспѡлѡтѡлѡ. Спѡлѡкарѡ фѡтѡгѡдѡхнѡца лѡи,
 ꙗпѡрѡчѡрѡстѡ дѡ оуѡрѡцѡ фѡцѡи лѡи, ши сѡлѡпро
 кѡ пѡлѡрѡ ннѡмѡнае лѡрѡ. Мѡлѡрѡстѡ кѡвѡнѡпѡлае
 лѡрѡ маннѡлѡтѡ дѡ кѡчѡ оуѡпѡлѡ дѡ лѡмнѡлае,
 ке ши лѡе сжнѡтѡ ꙗпрошѡкѡтѡрѡнѡ. Дѡрѡнѡкѡ спѡе
 дѡмнѡлае грѡжѡтѡлѡ, ши еѡлѡ тѡбѡ хрѡтѡнѡ, нѡ ба
 кѡ дѡ дѡбѡкѡ кѡтѡнѡре дѡрѡпѡтѡлѡхнѡ. Ши тѡх
 дмнѡтѡлае погѡрѡжѡвѡи пре джнѡшѡнѡ, ла пѡцѡлае
 кѡ стрѡнѡкѡчѡнѡнѡ. Кѡрѡбѡцѡи сжнѡнѡрѡлѡрѡ, ши бѡи
 кѡсѡлѡгѡлѡхнѡ нѡвѡрѡ ꙗкѡлѡтѡтѡцѡлѡ зѡлае лѡ, ꙗпрѡ
 еѡ дѡлѡмѡне недѡждѡнѡвѡи пре тѡнѡне. Оѡла.

Кѡлѡ Нѡ. Лѡ стѡвѡрѡшнѡтѡ пѡнѡрѡ норѡ
 дѡлае чѡлѡрѡ дѡла сѡнѡте дѡпѡрѡтѡлѡтѡ
 лѡи дѡдѡ, ла сѡрѡсѡларѡ дѡ сѡлѡпѡ
 кжндѡлае сѡпрѡнѡтѡ пре сѡлѡчѡнѡ
 стѡрѡнѡнѡ дѡ фѡцѡлѡ
 ꙗгѡдѡ Нѡ.

15 **Н**аѡлѡще дмнѡтѡлае кѡче мѡлѡ кѡлѡкѡтѡ сѡ
 мѡлае, тѡлатѡ зѡсѡла джндѡ рѡзѡбѡн мѡ
 некѡтѡжѡи. Кѡлѡкарѡмѡ дѡ тѡтѡ не
 прѡлѡпѡнѡнѡ мѡенѡ тѡлатѡ зѡсѡла, кѡче мѡ
 цѡнѡе чѡла чѡмѡлѡлѡ рѡзѡбѡн дѡла ꙗнѡлѡци
 ме. Зѡсѡла нѡмѡвѡи тѡѡме, ши еѡлѡвѡи не
 дѡждѡнѡ пре тѡнѡне. ꙗпрѡ дмнѡтѡх лѡлѡдѡ
 вѡи кѡвѡнѡпѡлае мѡлае, пре дмнѡтѡх недѡждѡнѡ нѡ
 мѡвѡи тѡѡме чѡмѡла фѡче мѡе кѡрѡнѡ. Тѡтѡ
 зѡсѡла кѡвѡнѡпѡлае мѡлае оуѡрѡжѡлѡ, лѡсѡпра мѡѡ тѡла
 те гжндѡлѡнае лѡрѡ спѡрѡтѡлѡ. Немѡрнѡчѡвѡрѡ
 ши вѡрѡ лѡкѡдѡдѡе еи, кѡлѡкжнѡла мѣѡлѡ вѡрѡ пѡзѡнѡ.
 16 ꙗчѡкѡнѡпѡ лѡ рѡбѡлѡтѡ сѡфлетѡль мѣѡлѡ, пѡнѡрѡ
 немѡнѡкѡ бѡн ꙗпѡнѡче пре джнѡшѡнѡ, кѡ оуѡрѡцѡе но
 рѡлѡде бѡн погѡрѡжѡ. Дмнѡтѡлае бѡлѡца мѡѡ покѡе
 спѡнѡпѡлѡмѡ цѡе пѡсѡн лѡкѡрѡмѡнае мѡлае ꙗнѡнѡтѡѡ
 тѡла. Ка ши ꙗфѡтѡгѡдѡхнѡца тѡла ꙗпѡлѡрѡчѡе
 кѡрѡ вѡрѡжѡмѡлѡшнѡ мѡенѡ ꙗдѡрѡтѡлѡ. ꙗпрѡлѡ кѡ
 рѡшѡ зѡи бѡи кѡмѡлѡ пре тѡнѡне, ꙗтѡтѡ кѡноскѡнѡ кѡ
 17 дмнѡтѡлѡ мѣѡлѡ еѡши тѡх. Спѡре дмнѡтѡх лѡ
 дѡвѡи кѡлѡкжнѡтѡ, спѡре дѡмнѡлае лѡлѡдѡвѡи кѡ
 бжнѡпѡлѡ, пре дмнѡтѡх недѡждѡнѡ нѡмѡвѡи тѡѡ
 18 еѡ ме чѡмѡла фѡче мѡе сѡмѡлае. ꙗпрѡлѡ мѡнѡе
 сжнѡтѡ дмнѡтѡлае фѡтѡгѡдѡлѡлае кѡрѡе бѡн рѡспѡлѡтѡнѡ
 19 ꙗлѡлѡден тѡлае. Кѡче лѡн нѡзѡтѡбѡнѡтѡ сѡфлетѡль

Biblia 1688, pag. 399, col. 1

- 14. Iară tu, oame, întocma la suflet, povața mea și cunoscutul meu.
- 15. Care împreună îndulciși-mi mâncări, în casa lui Dumnezeu mîrsem cu un gînd.
- 16. Vie dară moarte preste ei, și să să pogoare la iad vii.
- 17. Căce viclesug e întru nemerniciile lor, în mijlocul lor.
- 18. Eu cătră Dumnezeu strigaiu, și Domnul ascultă pre mine.
- 19. Sara și dimineața, și amiazăzi povesti-voiu și voiu vesti, și va asculta glasul meu.
- 20. Mîntui-va cu pace sufletul meu, de la cei ce să apropie de mine, căce întru mulți era cu mine.
- 21. Auzi-va Domnul și va smeri pre dîșii, cel ce iaste mai nainte de vîci.
- 22. (Strigare) Pentru că nu iaste lor schimbare, căce nu s-au temut de Dumnezeu. Întinse mîna lui cînd răsplătia.
- 23. Spurcară făgăduința lui. Împărțiră-să de urgia fêții lui, și să apropiară inimile lor.
- 24. Muiră-să cuvintele lor mai mult decît untul-de-lemnul, și êle sînt improscături.
- 25. Aruncă spre Domnul grija ta, și el te va hrăni; nu va da în veac clătire dreptului.
- 26. Și tu, Dumnezăule, pogori-i-vei pre dîșii la puțul stricăciunii.
- 27. Bărbații singiurilor, și viclesugului nu vor înjumătăța zilele lor; iară eu, Doamne, nedejdui-voiu pre tine. Slava.

CATHISMA 8. La săvirșit, pentru norodul celor de la sfinte depărtat. Lui David la scrisoare de stilpu, cîndu-l opriră pre el cei striini de feliu în Gheh. 55

- 1. Miluiește, Dumnezăule, căce m-au călcat omul; toată zioa dînd războiu, mă necăji.
- 2. Călcară-mă de tot neprietenii miei toată zioa, căce mulți-s ceia ce-m dau războiu de la înălțime.
- 3. Zioa nu mă voiu tîme, și eu voiu nedejdui pre tine.
- 4. Întru Dumnezeu lăuda-voiu cuvintele mêle, pre Dumnezeu nedejduiu¹, nu mă voiu tîme ce-m va face mie carnea.
- 5. Toată zioa cuvintele mêle urfia, asupra mea toate gîndurile lor spre rău.
- 6. Nemernici-vor și vor ascunde ei, călcîiul meu vor păzi. [7] În ce chip au răbdat sufletul meu.
- 7. Pentru nemică vei împinge pre dîșii, cu urgie noroade vei pogori, [8] Dumnezăule,
- 8. Viața mea povestit-am ție; pus-ai lacrimile mêle înaintea ta, [9] Ca și în făgăduința ta.
- 9. Întoarce-se-vor vrăjmașii miei îndărătu, [10] Întru careș zi voiu chema pre tine. Iată cunoscuui că Dumnezeuai meu ești tu.
- 10. [11] Spre Dumnezeuai lăuda-voiu cuvînt, spre Domnul lăuda-voiu cuvîntul;
- 11. Pre Dumnezău nedejduiu, nu mă voiu tîme ce-m va face mie omul.
- 12. Întru mine sînt, Dumnezeule, făgăduielele carele voiu răspleti laudei tale.
- 13. Căce ai izbăvit sufletul/ meu den moarte, ochii miei de

Ms. 45, f. 233 v-234 r

14. Și tu, oame, atocma la suflet, povața mea și cunoscutul meu,

15. Care împreună îndulciși-mi mîncări, întru casa lui Dumnezeu merser cu un gînd.

16. Vie dară⁴ moarte preste ei, și să pogoare la iad viii.

17. Căce vicleșug întru nemerniciile lor, în mijlocul lor.

18. Eu cătră Dumnezeu strigai, și Domnul ascultă pre mine.

19. Sara și dimineața, și amiazăzdi povesti-voi și voi vestui, și va asculta glasului meu.

20. Mîntui-va cu pace sufletul meu dela ceia ci să apropie mie, căce întru mulți era cu mine.

21. Audzi-va Dumnezeu și va smeri pre înși, cela ce iaste maite de vîci.

22. (Strigare) Pentru că nu iaste lor primenire, căce nu s-au temut de Dumnezeu. Întinse mîna lui cînd răsplătia.

23. Spurcară făgăduința lui. Împărțiră-să de urgia fetei lui, și să apropiară inimile lor.

24. Muiară-să cuvintele lor mai mult decît undelemnul, și ăle sînt improșcături.

25. Aruncă pre Domnul grija ta, și el te va hrăni; nu va da în vac clătire dreptului.

26. Și tu, Dumnezeu, pogorî-i-vei pre înși la puțul stricăciunii.

27. Bărbaii sîngiurilor și vicleșugului nu vor înjumătăța dzilele lor; iară eu, Doamne, nădăjdui-voi pre tine. Slava².

CATHISMA 7¹. La săvîrșit, pentru nărodul cela de la sfinte depărtat. Lui David la scrisoare de stîlpu, cîndu îl opriră pre el cei striini de fîl în Gheth. 55

1. Miluiește-mă, Dumnezeu, căce m-au călcat omul; toată dzua dînd război, năcăjii-mă.

2. Călcară-mă² de tot neprietenii miei toată dzua, căce mulți ceia ce-mi dă război de la înălțime.

3. Dzua nu mă voi tîme, și eu voi nădăjdui pre tine.

4. Întru Dumnezeu lăuda-voi cuvintele mîle, pre Dumnezeu nădăjdui, nu mă voi tîme ce-mi va face mie trup.

5. Toată dzua cuvintele mîle urîia, asupra mea toate gîndurile lor spre rău.

6. Nemernici-vor și vor ascunde ei, călcîiul//mieu vor păzi. [7] În ce chip au răbdat sufletul meu.

7. Pentru nimică împinge-i-vei pre înși, cu urgie năroade vei pogorî. [8] Dumnezeu,

8. Viața mea vestuit-am ție; pus-ai lacrimile mîle înaintea ta; [9] Ca și întru făgăduința ta.

9. Întoarce-să-vor neprietenii miei îndărăt, [10] întru careși dzi voi chema pre tine. Iată cunoscuu că Dumnezeu mîeu ești tu.

10. [11] Preste Dumnezeu lăuda-voi cuvinte, pre Domnul lăuda-voi cuvîntul;

11. Pre Dumnezeu nădăjdui, nu mă voi tîme ce-mi va face mie omul.

12. Întru mine, Dumnezeu, rugi carele voi răsplăti laudei tale,

13. Căce ai mîntuit sufletul meu dentru moar-

Ms. 4389, f. 278 v-279 r

14. Iară tu, omule, suflet întocma, povața mea și cunoscutul meu.

15. Cela ce te-ai îndulcit de bucate dempreună cu mine, în casa lui Dumnezeu am intrat cu un gînd.

16. Să vie moartea asupra lor și să se pogoară vii în iad;

17. Că hicleșug în lăcașurile lor, pren mijlocul lor.

18. [17] Eu strigaiu cătră Dumnezeu, și mă auzi Domnul.

19. [18] Seara, și dimineața, și amiazăzdi voi spune și voi povesti, și va auzi glasul meu.

20. [19] Izbăvi-va cu pace sufletul meu de ceia ce se apropie de mine, că întru mulți au fost cu mine.

21. [20] Auzi-va Dumnezeu și-i va smeri, cela ce iaste mai înainte de vîci.

22. Că nu iaste lor schimbare, că nu se-au temut de Dumnezeu. [21] Tins-au mîna sa spre plată.

23. Spurcat-au făgăduința lui. [22] Împărțituse-au de mîniia fetei lui, și se-au apropiat inimile lor.

24. Mai muiat-au cuvintele lor decît undelemnul, și ăle sînt săgeți.

25. [23] Aruncă pre Domnul grija ta, // și el te va hrăni; nu va da în veac gilcevi celui drept.

26. [24] Iară tu, Dumnezeule, vei pogorî pre dinșii în puțul stricăciunii.

27. Bărbaii singelui și ai hicleșugului nu vor înjumătăța zilele lor; iară eu, Doamne, mă nădăjduiesc pre tine. Slava.

[1] Șăderea 8. În sîrșitul pentru năroadele căle dăpărtate de căle sfinte. În scrierea stîlpului lui David, cîndu-l ținea cei de alt neam în Gheth. 55

1. [2] Miluiește-mă, Dumnezeule, că mă călca omul; toată zioa luptînd, mă supără.

2. [3] Călcară-mă vrăjmașii miei toată zioa, că mulți dau războiu asupra mea den nălțime.

3. [4] Zioa nu mă voi tîme; iară eu mă voi nădăjdui pre tine.

4. [5] De Dumnezeu voi lăuda cuvintele mîle; nădăjduiu-m-am pre Dumnezeu, nu mă voi tîme de ce-mi va face carnea.

5. [6] Toată zioa se scîrbiia de cuvintele mîle, toate cugetele lor asupra mea spre rău.

6. [7] Sălășlui-se-vor și vor ascunde; aceia vor păzi călcîiul meu, precum au răbdat pre sufletul meu.

7. [8] De nimică nu-i vei împinge, cu mînie vei pogorî năroadele. [9] Dumnezeule,

8. Viața mea o am spus ție; pus-ai lacrimile mîle înaintea ta, ca și întru făgăduința ta.

9. [10] Să se întoarce vrăjmașii miei îndărăt, ori în ce zi de te vor chema. Iată am cunoscut că tu ești Dumnezeul meu.

10. [11] De Dumnezeu voi lăuda graiul, de Domnul voi lăuda cuvîntul;

11. Nădăjduiu-m-am pre Dumnezeu, nu mă voi tîme ce va să-mi facă omul.

12. În mine (sînt) rugăciunile, Dumnezeule, care voi da laude tale.

13. Că ai izbăvit sufletul meu den moarte

Versiunea modernă

14. Iar tu, om de seama mea, prietenul meu, cunoscutul meu,

15. Care împreună cu mine ai stat de vorbă în casa lui Dumnezeu, cînd noi umblam în același gînd.

16. Să vie moartea peste ei și să-i pogoare în iad de vii,

17. Că răul domnește în mijlocul și în lăcașurile lor.

18. Eu am strigat către Dumnezeu și Domnul m-a auzit.

19. Seara și dimineața și la amiază va auzi plîngerea mea.

20. Cu pace va izbăvi sufletul meu de cei mulți care se luptă cu mine.

21. Dumnezeu ce este mai înainte de veci mă va auzi și va umili pe ei.

22. Ei nu se schimbă și nu se tem de Dumnezeu, dar mîna lor s-a întins spre răsplată.

23. Trădătorul frînge legămîntul, păcătuiind față de prietenii lui.

24. Cuvintele lor alunecă ca undelemnul, dar ele sînt săgeți.

25. Aruncă grija ta spre Domnul și el te va ocroti. Pe credincioșii lui nu-i părăsește niciodată.

26. Tu, Doamne, îi vei arunca în groapa stricăciunii.

27. Vărsătorii de sînge și viclenii vor pieri la jumătatea zilelor lor. Eu însă nădăjduiesc spre tine.

Psalmul 55. Al lui David

1. Miluiește-mă, Doamne, că m-au supărat necredincioșii și m-au hărțuit, zile întregi m-au amărit.

2. M-au călcat în fiecare zi în picioare, vrăjmașii cei trufași, cei ce se luptă cu mine, sînt fără număr.

3. Cînd va veni zioa cea înfricoșată, voi nădăjdui în tine.

4. Toate cuvintele mele vor lăuda pe Dumnezeu în toată zioa. Nu mă voi tîme, în tine am încredere. Ce-mi va face mie omul?

5. Cuvintele mele le-au disprețuit, gîndesc despre mine numai rău.

6. Aproape de mine se vor ascunde la pîndă. Mă iscodesc ca și cum ar căuta sufletul meu.

7. La atîta nedreptate pot să fie ei liberați? Dumnezeule, nimicește-i în mînia ta.

8. Tu cunoști rătăcirile mele. Pune lacrimile mele în ulciorul tău și numără-le.

9. Vrăjmașii mei se vor întoarce în zioa cînd te voi chema.

10. Toate cuvintele mele vor lăuda pe Dumnezeu în toată zioa.

11. Nu mă voi tîme, în tine am încredere. Ce-mi va face mie omul?

12. Iată, îți aduc, Dumnezeule, făgăduințele mele drept mulțumire.

13. Tu ai scăpat sufletul meu de la moarte, de

мѣхъ денъ мѡарте, оуиѣ мѣи де ла крѣпѣи, шѣ
 пѣчареле мѣле дѣла лѣнѣкарѣ, бѣне боѡ пѣчѣ
 жнаниѡтѣ до мнѣхъ лѣнѣ лѣмнѣа чѣлоѡ бѣи .
 Ла стѣвѣршѣиѡтѣ, нѣсѣрѣнѣа лѣнѣ дѣбо стѣе сѣрѣ
 соаре де стѣлѣхъ, кѣждѣ ело фѣцѣмъ
 де кѣтѣрѣо фѣца лѣнѣ сѣлѣ
 ла пѣщѣрѣ, ѲС .

Ина хѣщѣмѣ дѣмнѣхъ лѣ мнѣхъ хѣщѣмѣ, кѣ
 прѣ пѣне нѣдѣжѣ хѣщѣ еѡфѣстѣхъ мѣе .
 Шѣи жѣ оуѣмѣрѣа арѣпѣлѡрѣ пѣлѣ боѡ нѣдѣ
 жѣхъ, пѣнѣ оуѣдѣ ба стѣрѣче фѣрѣ де
 лѣцѣ . Оуѣрѣгѣа боѡ кѣтѣрѣ дѣмнѣхъ
 чѣлѣ прѣ жнѣлѣтѣ, дѣмнѣхъ чѣла че мѣхъ фѣ
 кѣтѣ бѣне . Трѣмнѣсе дѣнѣ чѣрѣ шѣ мѣ
 пѣхъ дѣдѣ жѣ сѡвѣрѣ прѣ чѣнѣ чѣмѣ кѣлѣкѣ де пѣо .
 Трѣмнѣсе дѣмнѣхъ мѣла лѣнѣ, шѣ дѣвѣтѣрѣхъ лѣнѣ,
 шѣ мѣнѣпѣхъ еѡфѣстѣхъ мѣхъ дѣнѣ мѣнѣло
 кѣлѣ пѣнѣсѡрѣ де лѣнѣ, кѣлѣнѣмѣ пѣрѣсѣрѣтѣ .
 Фѣиѣ сѡмѣнѣлѡрѣ дѣнѣцѣи лѣсѡрѣ арѣме, шѣ сѣрѣцѣ
 шѣ лѣмѣла лѡрѣ сѡвѣе лѣкѣчѣнѣтѣ . Лѣнѣлѣцѣе
 прѣстѣе чѣрѣрѣнѣ дѣмнѣхъ еѡлѣ, шѣ прѣстѣе тѡтѣ пѣмѣжѣ
 пѣлѣ мѣрѣрѣтѣ пѣа . Кѣрѣтѣ гѣтѣрѣтѣ пѣчѡарѣлѡ
 мѣлѣ, шѣ мѣлѣ жпѣлѣтѣ еѡфѣстѣхъ мѣхъ .
 Оуѣпѣрѣтѣ жнѣлѣтѣ фѣцѣи мѣлѣ гѣлѣтѣ, шѣ кѣ
 жѣрѣ жѣтрѣжѣнѣа . (Оуѣрѣгѣрѣ) Гѣлѣтѣ пѣнема
 мѣ дѣмнѣхъ еѡлѣ, гѣлѣтѣ пѣнема мѣ, кѣжнѣтѣ боѡ шѣ
 боѡ пѣвѣцѣи жѣтрѣ мѣрѣрѣтѣ мѣ . Дѣщѣпѣтѣ
 те мѣрѣрѣтѣ мѣ, дѣщѣпѣтѣте канѡнѣхъ шѣ лѣцѣ
 та, дѣщѣпѣтѣмѣ боѡ дѣмнѣтѣца . Мѣрѣтѣрѣнѣ
 сѣмѣтѣ боѡ чѣе жѣтрѣ нѡрѡде дѣмнѣ, кѣжнѣтѣ боѡ чѣе
 жѣтрѣ лѣмѣнѣ . Кѣчѣнѣ стѣ мѣрѣнѣ пѣнѣ ла чѣрѣрѣ
 мнѣла пѣа, шѣ пѣнѣ ла нѣсѡрѣ дѣвѣтѣрѣхъ пѣхъ .
 Лѣнѣлѣцѣе прѣстѣе чѣрѣрѣнѣ дѣмнѣхъ еѡлѣ, шѣ прѣстѣе
 тѡтѣ пѣмѣжнѣтѣ мѣрѣрѣтѣ пѣа .
 Ла стѣвѣршѣиѡтѣ еѡнѣ стѣрѣчѣнѣ, лѣнѣ дѣбо ла
 сѣрѣсѡарѣ стѣлѣлѣхъ . ѲС .

И дѣвѣтѣрѣтѣ сѡрѣ дѣрѣпѣтѣте гѣрѣнѣцѣ,
 чѣлѣ дѣрѣпѣтѣте жѣдѣкѣлѣнѣ фѣи сѡмѣнѣнѡ .
 Пѣнѣтрѣхъ кѣ жпѣнема фѣрѣ дѣлѣцѣе лѣ
 кѣрѣчѣнѣ прѣ пѣмѣжнѣтѣ, стѣрѣмѣлѣтѣте мѣ
 нѣле боѡ стѣрѣ жпѣлѣтѣсѣкѣ . Жѣстѣрѣнѣнѣ
 рѣсе пѣкѣтѣбѡшѣи дѣнѣ жѣтѣхъ, рѣтѣчѣнѣтѣсѣлѣ дѣнѣ
 пѣжнѣтѣе, гѣрѣнѣтѣхъ мнѣчѣнѣи . Мѣгнѣла лѡрѣ
 е дѣлѣтѣ лѣстѣмѣнѣрѣтѣ шѣрѣпѣлѣхъ, кѣ оуѣнѣи лѣстѣнѣрѣ
 сѣрѣде, шѣнѣ лѣстѣпѣтѣ оуѣрѣкнѣле еѣнѣ . Кѣрѣтѣ нѣ
 ба лѣжнѣ гѣлѣсѣлѣ, чѣлоѡрѣ че кѣжнѣтѣ, сѡтѣрѣвѣщѣесе
 сѡтѣрѣнѣнѣдѣсе де жѣцѣлѣпѣтѣ . Дѣмнѣхъ еѡлѣ
 шѣнѣ дѣнѣцѣи лѡрѣ жѣгѣрѣ лѡрѣ, мѣсѣлѣле лѣнѣлѡрѣ
 сѣдѣрѣмѣтѣ дѣмнѣхъ . Дѣфѣтѣмѣлѣсѣкѣрѣ кѣ нѣнѣцѣе
 лѣпѣ кѣрѣтѣпѣлѣрѣе, жпѣнѣдѣеба жѣкѣлѣ лѣнѣ, пѣнѣ
 оуѣнѣе боѡ сѣлѣнѣ . Кѣ сѡлѣрѣтѣ тѡпнѣрѣдѣсе,
 стѣ боѡ рѣднѣкѣ, кѣжѣ фѣкѣ прѣстѣе дѣжнѣшѣнѣ, шѣ
 нѣ кѣжѣрѣтѣ сѡлѣрѣе . Мѣнѣ нѣнѣтѣе дѣ че арѣ
 пѣнѣцѣе, стѣнѣнѣи вѡшѣрѣнѣ, пѣдѣлѣлѣдѣ кѣ прѣ нѣнѣцѣе вѣ
 кѣ жпѣтѣ оуѣрѣцѣе ба жѣнѣцѣи дѣлѣтѣ прѣ дѣжнѣшѣнѣ .
 Вѣсѣлѣнѣсѣлѣ дѣрѣпѣтѣхъ кѣжнѣдѣ ба вѣдѣтѣ нѣжѣжнѣдѣ,
 мѣжнѣле лѣнѣ ба стѣлѣа жѣсѣжнѣе пѣкѣтѣбѡшѣхъ .
 Шѣи ба жнѣе сѡмѣлѣ, дѣ жпѣте сѡрѣ рѡадѣ дѣрѣпѣ
 пѣлѣхъ, сѡрѣ жпѣте дѣмнѣхъ еѡлѣ жѣдѣкѣжнѣдѣ, прѣ
 жѣ

Biblia 1688, pag. 399, col. II

lacrămi și picioarele melle de la lunecare; bine voui plăcea înaintea Domnului, în lumina celor vii.

La săvîrșit, nu strica, lui David, spre scrisoare de stîlp, cînd el fugia de cătră fața lui Saul la peșteră. 56

1. Miluiеște-mă, Dumnezeu, miluiеște-mă, căci pre tine nedejduiеște sufletul meu.
2. Și în umbra aripilor tale voui nedejdui, pînă unde va trеce fărădelеgea.
3. Striga-voui cătră Dumnezeu cel prea înalt, Dumnezeu cel ce mi-au făcut bine.
4. Trimise den ceriu, și mă mîntui; dеde în ocară pre cei ce mă calcă de tot.
5. Trimise Dumnezeu mila lui și adevărul lui, și mîntui sufletul meu den mijlocul puilor de lei. Culcaiu-mă turburat.
6. Fiii oamenilor, dinții lor arme și săgeți, și limba lor sabie ascuțită.
7. Înaltă-te preste ceriuri, Dumnezeule, și preste tot pămîntul mărirea ta.
8. Cursă gătiră picioarelor melle, și mi-au împilat sufletul meu;
9. Săpară înaintea fетii melle groapă, și căzură într-însa.
10. (Strigare) Gata e inema mea, Dumnezeule, gata e inema mea. Cînta-vou și voui peveți întru mărirea mea.
11. Deșteaptă-te, mărirea mea; deșteaptă-te, canonul și lăuta; deștepta-mă-vou dimeneața.
12. Mărturisimă-vou ție întru noroade, Doamne, cînta-vou ție întru limbi.
13. Căci să mări pînă la ceriuri mila ta, și pînă la nori adevărul tău.
14. Înaltă-te preste ceriuri, Dumnezeule, și preste tot pămîntul mărirea ta.

La săvîrșit, să nu strici, lui David, la scrisoarea stîlpului. 57

1. De adevărat oare direptate grăiți, cеle dirępte judecați, fiii oamenilor.
2. Pentru că în inemă fărădelеge lucrăți pre pămînt, strîmbătate minile voastre împletesc.
3. Înstreinară-se păcătoșii den zgău, rătăcitu-s-au den pîntece, grăit-au minciuni.
4. Mîniia lor e după asămănarea șarpelui, ca unii aspide surde, și-ș astupă urechile ei.
5. Carea nu va auzi glasul celor ce cîntă, otrăvеște-se otrăvindu-se de înțelept.
6. Dumnezeu zdrobi-va dinții lor în gura lor, măsелеle leilor sfărîmă Domnul.
7. Defăima-se-vor ca niște apă curătoare; întinde-va arcul lui, pînă unde vor slăbi.
8. Ca o ceară topindu-se să vor rădica; căzu foc preste dînșii, și nu văzură soarele.
9. Mai nainte de ce ar pricеpe spinii voștri păducelul, ca pre niște vie, ca într-o urgie va înghiți de tot pre dînșii.
10. Veseli-se-va direptul, cînd va vedea izbîndă; minile lui va spăla în singele păcătoșului.
11. Și va zice omul: «De iaste oare roadă direptului, oare iaste Dumnezeu judecînd pre/ dînșii pre pămînt». Slava.

Ms. 45, f. 234^r

te, ochii miei de la lacrimi³ și picioarele mele de la lunecare; bine plăcea-voi înaintea Domnului, întru lumina viilor.

La săvârșit, nu strica, lui David,
spre scrisoare de stilpu, când el fugi
de câtră fața lui Saul la peșteră. 56

1. Miluiește-mă, Dumnezău, miluiește-mă, căce câtră tine nădăjduiește sufletul meu.
2. Și întru umbra aripilor tale voi nădăjdui, până unde va trece fărădălegea.
3. Striga-voi câtră Dumnezăul cel prea înalt, Dumnezăul cela ce mi-au făcut bine.
4. Trimis den cer, și mă mîntui; dède la ocară pre ceia ci mă calcă de tot pre mine.
5. Trimise Dumnezău mila lui și adevărul lui, și mîntui sufletul meu dentru mijlocul fîncilor de lei. Culcaiu-mă turburat.
6. Fiii oamenilor, dinții lor arme și săgeți, și limba lor sabie ascuțită.
7. Înălță-te preste ceriuri, Dumnezău, și preste tot pămîntul mărirea ta.
8. Laț gătiră picioarelor mele, și gubăviră¹ sufletul meu;
9. Săpară înaintea fêții mele groapă, și căzură într-însă.
10. (Strigare) Gata-i inima mea, Dumnezău, gata-i inima mea. Cînta-voi și voi peveți întru mărirea mea².
11. Dășteaptă-te, mărirea mea; dășteaptă-te, canonul și alăuta; dăștepta-mă-voi la mînceat.
12. Mărturisi-mă-voi ție întru năroade, Doamne, cînta-voi ție întru limbi.
13. Căce să mări până la ceriuri mila ta, și până la nori adevărul tău.
14. Înălță-te pre ceriuri, Dumnezău, și preste³ tot pămîntul mărirea ta.

La săvârșit, să nu strici, lui David,
la scrisoarea stilpului. 57

1. Oare dă grații adevărat dreptate, drêptele judecați, fiii oamenilor?
2. Pentru că și întru inimă fărădălege lucrăți în pămînt, strîmbătate mîinile voastre împletec.
3. Înstreinară-șă păcătoșii den zgău, rătăcit-au den pîntece, grăit-au minciunoasă.
4. Mîniia lor după asămănarea șarpelui, ca unii aspide surde, și-și astupă urechile ei.
5. Carea nu va audzi glasul celora ce cîntă, otrăvêște-să otrăvind-u-să de măiestru.
6. Dumnezău zdrobi-vă dinții lor întru gura lor, măsêțele leilor sfărîmă² Domnul.
7. Dăfăima-să-³ vor ca niște apă curătoare; întinde-va arcul lui, până unde vor slăbi.
8. Ca o ceară topindu-să să vor rădica; căzu foc preste înșii, și nu văzură soarele.
9. Mai nainte de a pricêpe mărăcinii voștri păducelul, ca pre niște vii, ca întru urgie va înghiți de tot pre înșii.
10. Veseli-să-va dreptul, când va vedea izbîndă; mîinile lui va spăla întru sîngele păcătoșului.
11. Și va dzice omul: «Dă iaste oare roadă la drept! Oare iaste Dumnezău judecînd pre înși pre pămînt». Slava¹.

Ms. 4389, f. 279^r

(ochii miei den lacrăme) și picioarele mele den alunecare; face-voi pre plăcere înaintea Domnului, în lumina celor vii.

[1] În sfîrșit, să nu strici, lui David,
în scrierea stilpului, când fugi în
peșteră de fața lui Saul. 56

1. [2] Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă, că pre tine se-au nădăjduit sufletul meu.
2. Și în umbra aripilor tale mă voi nădăjdui, pînă va trece fărădelegiurea.
3. Striga-voi câtră Dumnezeul cel nalt, Dumnezeul cela ce face mie bine.
4. Trimes-au den cer, și m-au mîntuit; dat-au întru imputăciune pre ceia ce mă calcă.
5. Trimes-au Dumnezeu mila sa și adeverița sa. [5] Și au izbăvit sufletul meu den mijlocul puilor de lei. Adormii turburat.
6. Feciorii oamenilor, dinții lor arme și săgeți, și limba lor sabie ascuțită.
7. [6] Înălță-te în ceriure, Dumnezeule, și slava ta preste tot pămîntul.
8. [7] Gătiră laț picioarelor mele, și cujbiră sufletul meu;
9. Săpară groapă înaintea fêței mele și căzură într-însa.
10. [8] Gata inima mea, Dumnezeule, gata inima mea. Cînta-voi și cînt slavei mele.
11. [9] Scoală, slava mea; scoală cîntecului și lăutei. Scula-mă-voi de dimineață.
12. [10] Mărturisi-mă-voi ție, Doamne, întru năroade, cînta-voi ție în limbi.
13. [11] Că se-au mărît mila ta pînă la ceriure, și adeverița ta pînă la nori.
14. [12] Înălță-te¹ dă supra ceriurilor, Dumnezeule, și slava ta preste tot pămîntul.

[1] În sfîrșit, să nu strici, lui David,
în scrierea stilpului. 57

1. [2] Că deaca grații adevărat dreptate, judecați cêle dirêpte, feciorii omenești.
2. [3] Că în inimă lucrăți fărădelegiure pre pămînt, împletec mîinile voastre nedreptate.
3. [4] Streinatu-se-au cei păcătoși den matiță¹, rătăcit-au den pîntece, grăit-au minciună.
4. [5] Mîniia lor după asămănarea șarpelui; ca aspida cea surdă și carea-și astupă urechile.
5. [6] Carea să nu auză glasul celor ce dăscîntă, și otrăvind se otrăvêște de cel înțelept.
6. [7] Dumnezeu va fărîma dinții lor în gurile lor; măsêțele leilor le-au zdrobit Domnul.
7. [8] Urgisi-se-³ vor ca niște apă ce cură; întinde-va arcul său pînă ce vor slăbi.
8. [9] Ca ceara carea se topește se vor lua; cădea-va foc pre dinșii, și nu vor vedea soarele.
9. [10] Mai nainte pînă nu va înțelêge mărăcinele vostru ramna², ca pre niște vii, ca într-o minie îi va înghiți.
10. [11] Veseli-se-va cel drept, când va vedea izbînda; mîinile sale le va spăla în sîngele celui păcătos.
11. [12] Și va zice omul că, deaca iaste roadă dreptului, iaste dară Dumnezeu cela ce judecă pre dinșii pre pămînt. Slava.

Versiunea modernă

căderea în prăpastie m-ai păzit. Voi rămîne aproape de tine, Doamne, în lumina celor vii.

Psalmul 56. Al lui David

1. Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă. La tine caut adăpost.
2. Vreau să mă ascund în umbra aripilor tale, pînă va trece urgia.
3. Către Dumnezeu cel preainalt strig, spre cel ce mă apără.
4. Din cer îmi va trimite ajutor, spre ocară celor ce mă necăjesc.
5. Dumnezeu va trimite mila sa și adevărul său. Ca în somn mă va scoate din mijlocul puilor de lei, care poftesc carne de om.
6. Dinții lor sînt sulite și săgeți și limba lor sabie ascuțită.
7. Înălță-te peste ceruri, Dumnezeule, slava ta peste tot pămîntul!
8. În drumul meu au întins capcane ca să-mi ia zilele.
9. O groapă mi-au săpat în care ei înșii au căzut.
10. Pregătită este inima mea, Dumnezeule, pentru slava ta cînta-voi o cîntare de laudă.
11. Deșteaptă-te, slava mea! Treziți-vă, psaltire și alăută. Eu mă voi scula dis-de-dimineață,
12. Ca să te laud fața neamurilor, Doamne, și să-ți cînt.
13. A crescut pînă la cer mila ta și pînă la nori adevărul tău.
14. Înălță-te peste ceruri, Dumnezeule, slava ta peste tot pămîntul!

Psalmul 57. Al lui David

1. Puternicilor, voi împărțiți fiilor lui Adam într-adevăr dreptatea?
2. Cu rîvnă și cu bună știre săvârșiți fărădelegea; pe cîntarul nedreptății măsurați ce e drept în țară.
3. De la naștere, răufăcătorii aleg drum greșit și spun numai minciuni.
4. Asemenea șarpelui, ei împrăscă veninul ca vipere surde care își astupă urechile,
5. Care nu vor auzi glasul descîntătorului care vrăjește cu iscusință.
6. Zdrobește, Dumnezeule, dinții lor, sfărîmă-le leilor măsêțele!
7. Cum se scurge apa, așa să se piardă; și ei nu-i lăsa să-și întindă arcul.
8. Ca ceara ce se topește vor fi nimiciți, lasă-i să aluneca ca melcii în vale, ca prunci lepădați ce n-au văzut soarele.
9. Să pătească ca mlădițe cu spini, pe care viorul minios le rupe din pămînt înainte de a se usca.
10. Dreptul se va veseli cînd va vedea răzbu-narea Domnului împotriva necredincioșilor. Își va spăla picioarele în sîngele păcătoșilor.
11. Și va zice el: «Este o răsplată pentru cel drept. Este un Dumnezeu care a orînduit dreptatea pe pămînt».

Джншн пре пѣмжнѣ . Олѣ
Ла стѣжршннѣ ет нѣ стрнчн лхн дѣдѣ , ла
скрнсаарѣ сллпхлхл кжндѣ трнмнсе салл .
шн пѣзн каса лхн , ка етл Омбарѣ пре ель .

НН

Кошлемѣ дннтрѣ вртжмашн мтен дхм
незеулае , шн дентрѣ чѣн че етл еколатѣ
лсѣпра мѣѣ , мѣнтѣлѣше мѣ . Нзеу
вѣше мѣѣ , де чѣн че фѣкс фѣрт де лѣ
рѣѣ , шн де Оламентн ежннрнлорѣ мѣнтѣ
лѣше мѣѣ . Кѣчн лѣтѣ лѣ вжннѣ елфлетѣл
мѣѣ , пѣсертсе лсѣпра мѣѣ чѣн тѣрн . Нчн
фѣрт де лѣрѣ мѣѣ нчн пѣкѣтѣл мѣѣ дмне,
фѣрт де нелеуцнрѣ амѣ алертат шн амѣ фднрѣ
плат . Сколатѣте етѣр пнлпннѣрт мѣѣ , шн
бѣзн , шн пѣ дмне , дмнезеулае пѣтѣрнлорѣ ,
дмнезеулае лхн геранал . Амннѣте лсѣкѣн
толате лнмѣнае , ет нѣте мнлсѣнвѣшн етѣр
тѣл че фѣкс фѣрт де лѣрѣ . (Стргаре)
лпѣлрѣтѣсѣворѣ кѣлрѣ сѣрт шн вор мѣрн де фѣ
ме , ка оуѣн кжнне , шн вор фѣлннрѣл тѣтѣтѣ
н лѣтѣ ен ворѣ рѣспѣнѣе кѣ гѣра лорѣ , шн сѣлѣ
л фѣлзеае лорѣ , кѣчн чнне лѣ лѣзнѣ . Шн лѣ
дмне тѣпѣжѣрѣбен пре джншн , де фѣнмѣкѣн
толате лнмѣнае . Тѣрѣл мѣѣ кѣлрѣ пнне
вор пѣзн , кѣчн пѣ дмнезеулае спрѣжннѣртнл
мѣѣ ешн дмнезеулае мѣѣ , мнла лѣ мѣѣ ва лпѣкѣ .
л дмнезеулае мѣѣ , лрѣтѣмѣва мѣѣ , лтрѣ нертѣ
тентн мѣѣн , ет нѣн сѣмѣрн пре джншн , ка нѣ
бѣ кжндлн ет оуѣтѣ лѣрѣтѣ . Рѣспѣтѣше пре
джншн кѣ пѣтѣрѣтѣл , шн пѣгѣртѣн пре джншн
скѣпнѣртнл мѣѣ дмне . Пѣкѣтѣл гѣртн
лорѣ , кѣвжнѣлѣ елзеулае лорѣ , шн етѣл прннѣл
лтрѣ мѣнтѣртнл лорѣ . Шн ден осѣндѣтѣ , шн
мннѣнѣ ет вор бѣлн кѣ стѣжршнрѣ , кѣ оуѣтѣ
еѣ де контѣнрѣ , шн нѣ вор фн . Шн ворѣ кѣнѣл
ше кѣ дмнезеулае етѣпѣтѣше лхн сѣкѣкѣ , шн мѣр
сѣннеулае пѣмжнѣлѣхн . (Стргаре) лпѣлрѣ
етѣворѣ кѣлрѣ сѣрт , шн вор мѣрн де фѣлме ка
лжннеулае , шн вор фѣлннрѣл тѣтѣтѣ . Ен еѣ
ворѣ рѣспнн лнмѣнѣлѣ , шѣрт де нѣлѣворѣ етѣлрѣ
шн вор рѣпшн . Шн еѣ вор кжнѣл пѣтѣртн
тѣлѣ , шн мѣѣ вор елѣлрѣ днментѣца де мнла тѣл .
л кѣчн тѣн фѣкѣтѣ спрѣжннѣртнл мѣѣ , шн еѣл
пѣре мѣѣ , лжн сѣл некѣлѣлѣхн мѣѣ . лжѣ
торнл мѣѣ ешн , чѣе вор кжнѣл , кѣ тѣ дхм
незеулае спрѣжннѣртнл мѣѣ ешн , дмнезеулае мѣѣ
мнла мѣѣ .

Дл стѣжршннѣ тѣлор че сѣвор скнмѣл етѣ скрн
сарѣ стѣлпѣлѣхн лхн дѣдѣ , етѣр лѣрт
чѣтѣрѣ , кжндѣ лѣ лрѣ мнжлѣкѣл рѣ
рнлор снртѣн , шн снртѣл сѣка , шн етл ф
тѣларсе тѣсѣлѣ , шн лѣвн пре еѣдѣм ,
лсѣлѣтѣ етѣрнлорѣ еѣ . Нѣ .

Мнѣтѣлѣ , лпннѣлнѣнѣ пре нѣн , шн не еѣр
паш пре нѣн , оуѣртншншнтѣ шн тѣ мнла
етпнѣшн етѣр нѣн . Кѣлѣтнш пѣмж
тѣлѣ шнл скѣтѣлрѣшн пре джншнѣлѣ , кнн
дектѣ етѣрѣжнѣртнл лхн кѣчн сал кѣлѣнн .

Biblia 1688, pag. 400, col. 1

La săvîrșit, să nu strici, lui David, la scrisoarea sfîlputului, cînd trimise Saul, și păzi casa lui, ca să-l omoară pre el. 58

1. Scoate-mă dentru vrăjmașii miei, Dumnezeuule, și dentru cei ce să scoală asupra mea mîntuiește-mă.

2. Izbăvește-mă de cei ce fac fărădelêgea, și de oamenii singiurilor mîntuiește-mă.

3. Căci iață au vînat sufletul meu, puseră-se asupra mea cei tari.

4. Nici fărădelêgea mea, nici păcatul meu, Doamne. Fără de nelegiure am alergat și am îndireptat.

5. Scoală-te spre timpinarea mea și vezi! Și tu, Doamne Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israel,

6. Ia aminte a socoti toate limbile; să nu te milostivești spre toți ceia ce fac fărădelêgea.

7. (Strigare) Întoarce-să-vor cătră sară și vor muri de foame ca un cîine, și vor încungiura cetatea.

8. Iață ei vor răspunde cu gura lor, și sabie în buzele lor, căci cine au auzit?

9. Și tu, Doamne, batjocuri-vei pre dînșii, defăima-vei toate limbile.

10. Tăria mea cătră tine voui păzi, căci tu, Dumnezeule, sprejenitoriul meu ești. Dumnezeule meu, mila lui mă va apuca.

11. Dumnezeule meu arăta-m-va mie întru neprietenii miei.

12. Să nu-i omori pre dînșii, ca nu cîndai să uite lêgea ta.

13. [12] Rîsipêște pre dînșii cu putêrea ta și pogoară-i pre dînșii, scutitoriul meu, Doamne.

14. [13] Păcatul gurii lor, cuvîntul buzelor lor, și să să prinză întru mîndria lor. [14] Și den osîndă și minciună să vor vesti cu săvîrșire.

15. Cu urgie de concenire, și nu vor fi.

16. [15] Și vor cunoaște că Dumnezeule stăpînêște lui Iacov și marginelor pămîntului.

17. [16] (Strigare) Întoarce-să-vor cătră sară și vor muri de foame ca cîinele, și vor încungiura cetatea.

18. [17] Ei să vor rîsipi a mînca, iară de nu să vor sătura, și vor răpști.

19. [18] Și eu voui cînta putêrii tale și mă voui bucura dimeneata de mila ta.

20. [19] Căci te-ai făcut sprejenitoriul mie și scăpare mie în zioa necazului meu.

21. Ajutorul meu ești, ție voui cînta, că tu, Dumnezeule, sprejenitoriul meu ești, Dumnezeule meu, mila mea.

La săvîrșit, celor ce se vor schimba spre scrisoarea sfîlputului lui David, spre învățatură. Cînd au ars mijlocul rîurilor Siriei, și Sîria Sova, și să întoarse Ioav și Iovi pre Edom în Valea Sărilor, 12000. 59

1. Dumnezău, împinsu-ne-ai pre noi și ne surpaș prē noi; urgiși-te și te milostiviș spre noi.

2. Clățiș pămîntul și-l scuturaș pre dînsul; vindecă sfărîmările lui, căci s-au clătîit./

Ms. 45, f. 234^r-234^v

La săvârșit, să nu strici, lui David, la scrisoarea stîlpului, cînd trimise Saul și păzi casa lui, ca să-l omoară pre el. 58

1. Scoate-mă dentru vrăjmașii miei, Dumne-dzău, și dentru ceia ci să scoală asupra mea mîntuiește-mă.
2. Izbăvește-mă dentru ceia ce fac fărădăle-gea, și dentru oamenii singiurilor mîntuiește-mă.
3. Căce iată au vînat sufletul meu, puseră-să preste mine tarii.
4. Nice fărădălegea mea, nice păcatul meu, Doamne. Fără de fărădălege am alergat, și am îndreptat.
5. Dășteaptă-te spre tîmpinarea mea, și vezi. Și tu, Doamne Dumnedzăul puterilor, Dumne-dzăul lui Israel,
6. Ia aminte a socoti toate limbile; să nu înduri pre toți ceia ce fac fărădălegea.
7. (Strigare) Întoarce-să-vor la sară, și vor muri de foame¹ ca un cîine, și vor încungiura ce-lătea.
8. Iată ei vor răspunde cu gura lor, și sabie întru buzzele lor; căce cine au auzit?
9. Și tu, Doamne, batjocuri-i-vei pre înși, dă-făima-vei toate limbile.
10. Tăriia mea cătră tine voi păzi, căce tu, Dumnedzău, sprăjenitoriul meu ești. Dumne-dzăul meu, mila lui mă va apuca.
11. Dumnedzăul meu arăta-mi// -va mie întru neprietenii miei.
12. Să nu-i omori pre înși, ca nu cîndai vor uita lēgea ta.
13. [12] Răschiră-i pre înși cu putērea ta, și pogoară-i pre înși, scutitoriul meu, Doamne.
14. [13] Păcatul gurii lor, cuvîntul buzdelor lor, și să să prindă întru mîndria lor. [14] Și dentru osîndă și minciună să vor vestui cu săvîrșire.
15. Cu urgie a concenirei, și nu vor fi.
16. [15] Și vor cunoaște că Dumnedzău stăpî-nēște lui Iacov și marginilor pămîntului.
17. [16] (Strigare) Întoarce-să-vor la sară și vor muri¹ de foame ca cîinele, și vor ocoli cetate.
18. [17] Ei să vor răschira a mîncă; iară de nu să vor sătura, și vor răpști.
19. [18] Și eu voi cînta putērii tale și mă voi bucura dimineața mila ta.
20. [19] Căce te-ai făcut sprăjenitor mie, și scăpare mie întru dzua năcazului meu.
21. [20] Ajutoriul meu ești, ție voi cînta, căce tu, Dumnedzău, sprăjenitoriul meu ești, Dumnedzăul meu, mila mea.

La săvârșit, celora ci să vor primeni, spre scrisoarea stîlpului a lui David, spre învățătură. Cînd au ars pre Mijlocul Rîurilor a Siriei, și Siria Sova, și să întoarse Ioav și lovi pre Edom întru Valea Sărilor, doaosprădzēce mii. 59

1. Dumnedzău, împinsu-ne-ai pre noi și ne surpași pre noi; urgisiși-te, și ne îndurași pre noi.
2. Clățiși pămîntul și-l turburași pre îns; vindecă sfărîmările lui, căce s-au clătît.

Ms. 4389, f. 279^r-279^v

[1] În sfîrșit, să nu strici, lui David, în scrierea stîlpului, cînd trimese Saul de-i păzi casa, ca să-l omoară. 58

1. [2] Scoate-mă de la vrăjmașii miei, Dumnezeule, și mă izbăvește de ceia ce se scoală asupra mea.
2. [3] Izbăvește-mă de la ceia ce fac fărădeleguire, și de bărbații singelui mă mîntuiește.
3. [4] Că iată că au vînat sufletul meu, năpădiră-mă cei tari.
4. [5] Nici fărădelegea mea, nici păcatul meu, Doamne. Alergat-am fărădeneleguirea¹ și am îndreptat.
5. [6] Scoală întru tîmpinarea mea și vezi. Și tu, Doamne Dumnezeul// puterilor, Dumnezeul lui Israel,
6. Ia aminte să cercetezi toate limbile; să nu înduri² pre toți carii fac fărădeleguire.
7. Întoarce-se-vor în deseară și vor flămînzi ca cîinii, și vor ocoli cetatea.
8. Iată ei vor răspunde cu gurile lor, și sabie în buzzele lor; că cine au auzit?
9. Și tu, Doamne, -ți vei rîde de ei, urgisi-vei toate limbile.
10. Tăriia mea o voi păzi cătră tine, că tu, Dumnezeule, ești sprenjinatoriul meu. [11] Dumnezeul meu, mila lui va mēge înaintea mea.
11. [12] Dumnezeul meu va arăta mie asupra vrăjmașilor miei;
12. Nu-i ucide, ca să nu uite cîndvași lēgea ta.
13. Rîsipēște-i cu putērea ta și-i pogoară, Doamne, sprenjinatoriul meu.
14. [13] Păcatul gurii lor, cuvîntul buzdelor lor, și să fie prinși în trufia lor, și den jurămînt și den minciună să se spuie.
15. [14] În sfîrșit, în mînia sfîrșitului, și nu vor fi.
16. Și vor ști că Dumnezeu stăpînește pre Iacov și marginile pămîntului.
17. [15] Întoarce-se-vor cătră sară și vor flămînzi ca cîinele, și vor ocoli cetatea.
18. [16] Aceia se vor rîsi să mînce; iară de nu se vor sătura, și vor răpști³.
19. [17] Iară eu voi cînta putērea ta și mă voi bucura dimineața pentru mila ta.
20. Că ai fost sprenjinatoriul meu și scăparea mea în zioa întristăciunii mēle.
21. [18] Ajutoriul meu ești, ție cînt, că ești Dumnezeu, sprenjinatoriul meu, Dumnezeul meu, mila mea.

[1] În sfîrșit, de cēle ce se vor schimba în scrierea stîlpului lui David întru învățătură. [2] Cînd au ars între riurile, Siria și Sovalul, și se-au întoars Ioav și au ucis pre Edom în Valea Sărilor, 12000. 59

1. [3] Dumnezeule, împinsu-ne-ai și ne-ai surpat; mîniatu-te-ai și ne-ai îndurat¹.
2. [4] Cutremurat-ai pămîntul și l-ai turburat; vindecă sfărîmarea lui, că se-au clătît.

Versiunea modernă

Psalmul 58. Al lui David

1. Scapă-mă, Doamne, Dumnezeule, și de cei ce se ridică asupra mea ferește-mă.
2. Păzește-mă de cei răzvrățiți, de ucigașii care vor să-mi ia singele.
3. Că iată au vînat sufletul meu, puternicii mi-au stat împotriva.
4. Nici greșala și nici păcatul meu nu au fost pricină. Cu inimă curată am alergat la tine.
5. Vino să vezi cum mă amenință dușmanii. Tu, Doamne, Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israel,
6. Cercetează toate neamurile, să nu ai milă de cei ce uneltesc.
7. Seara se întorc ca o haită de cîini flămînzi și înconjură cetatea.
8. Cu păcatul pe buze, gura lor strigă, dar cine-i aude?
9. Tu, Doamne, vei rîde de ei, în vei nimici în neam și în neam.
10. În tine puterea mea o voi păzi, că tu, Dumnezeule, ești sprijinul meu. Dumnezeul meu, mila ta mă va mîngîia.
11. Dumnezeu îmi va arăta înfrîngerea dușmanilor mei.
12. Nu-i omori ca nu cumva să se uite legea ta.
13. Risipește-i cu puterea ta, doboară-i la pămînt, Doamne, apărătorul meu.
14. Prin fala lor, păcatul gurii și cuvîntul de pe buzele lor vor duce vestea despre blestemul și minciuna lor.
15. Zdrobește-i în furia ta, nimicește-i, ca să nu mai fie.
16. Așa vor cunoaște și ei că Dumnezeu stăpînește pe Iacov pînă la marginile pămîntului.
17. Seara se întorc ca o haită de cîini flămînzi și înconjură cetatea.

Psalmul 59. Al lui David

1. Dumnezeule, tu ne-ai alungat și ai rupt rîndurile noastre, arătîndu-ne urgia ta; întoarce-țafa ta către noi.
2. Pămîntul l-ai trecut prin cutremur și l-ai tulburat. Vindecă sfărîmăturile lui, ca să rămînă întreg.

Дръпѣтии норѣдѣхъ тѣхъ нѣжѣлннѣ, шн не
 дръпѣш прѣ нонъ, кѣ кнхѣ оумнѣннѣнн
 Дѣтанъ чѣлоръ те съ тѣмъ дѣ тннѣ, сѣмнѣ кѣсѣ
 фѣтѣ дѣ кѣтѣрѣ фѣца дрѣхѣхъ. (стригѣре)
 Пейтрѣ ка доарѣ сѣрѣ нѣзѣвн чѣн нѣвннѣ лнпѣ,
 мжнѣхѣ кѣ дрѣтѣтѣ тѣ, шн дрѣхѣлѣтѣмѣ .
 Дмнѣхѣ лѣ грѣннѣ фѣфнѣхѣ лѣн, вѣхѣрѣмѣ
 вонъ шн вонъ фѣтѣрѣннѣ снннѣма, шн вѣлѣтѣ кѣрѣтѣрн
 лоръ вонъ мѣхѣрѣ . Дѣлѣтѣхѣ кѣсѣ гѣлѣдѣ,
 шн дѣлѣтѣхѣ кѣсѣ манѣснѣ, шн ефрѣннѣ, фѣтѣрн
 рѣ кѣхѣхѣ мѣхѣ . Иудѣ фѣтѣрѣхѣ мѣхѣ,
 моѣ кѣлѣдрѣ нѣдѣжѣннѣ мѣлѣ . Прѣсѣ гѣхѣ
 мѣа вонъ фѣтннѣ, фѣлѣцѣмннѣтѣ мѣтѣ, мѣе чѣн
 стрѣнннѣ дѣ фѣлѣо мнѣтѣ сѣпѣсѣрѣ . Чѣннѣ мѣ
 вѣ дѣхѣчѣ, лѣ чѣпѣтѣтѣ фѣгрѣднѣннѣ сѣлѣ чннѣ мѣ
 вѣ повѣчнѣ, пѣннѣ лѣ гѣхѣмѣ . Дѣхѣ нѣ тѣ
 дмнѣхѣ, тѣлѣ чѣ нѣннѣ фѣпннѣ прѣ нонъ . Шн нѣхѣ
 ешн дмнѣхѣ фѣтрѣ пѣтѣрѣннѣ нѣлѣстрѣ . Дѣ
 нѣ нѣасѣ лѣжѣтѣрѣ дѣннѣ нѣкѣсѣ кѣ дѣшѣрѣтѣ е
 мжнѣхѣннѣ омѣхѣхъ . Фѣтрѣ дмнѣхѣ, фѣ
 тѣвомъ пѣтѣрѣ, шн ѣлѣ вѣ дѣфѣннѣма, прѣ чѣннѣ
 нѣкѣжѣсѣ прѣ нонъ .

Дѣ сѣжѣрѣшннѣтѣ, фѣтрѣ лѣхѣ дѣ, лѣн дѣхѣ
 фѣлѣмѣ .

Издѣлѣтѣ дмнѣхѣ, рѣгѣчнѣтѣ мѣтѣ, лѣ
 лмннѣтѣ лѣ рѣгѣ мѣтѣ . Дѣлѣ мѣрѣ
 ннѣ пѣлѣмжнѣхѣхъ, кѣтѣрѣ тннѣ лѣтѣрн
 гѣтѣ, кѣннѣ сѣ мѣхѣннѣ нннѣма мѣтѣ, фѣ
 пѣтѣрѣ фѣннѣцѣшннѣтѣ . Повѣчнѣ
 Тѣманъ кѣчн тѣннѣ фѣлѣцѣтѣ нѣдѣжѣтѣ мѣтѣ, тѣхѣннѣ
 дѣ вѣжѣтѣтѣ, дѣ кѣтѣрѣ фѣца вѣрѣжѣмѣшѣхѣхъ .
 Немѣрннѣннѣ вонъ фѣтрѣ лѣкѣлѣхѣ тѣхѣ, фѣвѣчнѣ лѣкѣ
 пѣрннѣтѣвонъ, фѣ лѣкѣпѣрѣмѣжнѣтѣхѣ лѣрннѣлоръ тѣлѣ .
 (стригѣре) Кѣчн тѣхѣ дмнѣхѣ, лѣкѣлѣпѣлѣтѣн
 рѣннѣ мѣлѣ, дѣлѣтанъ мѣчннѣрѣ чѣлоръ чѣ съ тѣмъ
 дѣ нѣмѣлѣ тѣхѣ . Знѣлѣ прѣсѣ знѣлѣ, фѣтѣрѣ
 тѣхѣхѣ бѣннѣ дѣлѣсѣ, аннѣ лѣннѣ пѣннѣ лѣ гннѣ дѣ рѣхѣ
 фѣтѣ, шн дѣ рѣхѣтѣ . Рѣлѣмжнѣтѣлѣ фѣвѣчнѣ фѣннѣ
 тѣлѣ лѣннѣ дмнѣхѣ, мнѣлѣ шн дѣкѣвѣрѣхѣ лѣннѣ чннѣ
 вѣ чѣрѣтѣтѣ . Дѣшѣ вонъ кѣжнѣтѣ нѣмѣлѣхѣ тѣхѣ,
 фѣвѣчнѣ, кѣсѣ дѣлѣ хѣ, рѣчннѣ мѣлѣ дѣннѣ гннѣ
 фѣжн . Олѣ

Дѣ сѣжѣрѣшннѣтѣ пѣннѣрѣ гѣннѣ дѣмъ фѣлѣмѣ лѣннѣ
 дѣрѣ .

Ихѣ лѣннѣ дмнѣхѣ сѣвѣ сѣпѣчнѣ сѣфлѣтѣхѣ
 мѣхѣ . Пѣннѣрѣ кѣ лѣ ѣлѣ е мжнѣхѣннѣ
 мѣтѣ . Пѣннѣрѣ кѣ ѣлѣ е дмнѣхѣ мѣхѣ
 шн мжнѣхѣннѣтѣрѣ мѣхѣ, спрѣжннѣтѣрѣ мѣхѣ,
 нѣмѣтѣвонъ кѣтннѣ манъ мѣлѣтѣ .
 Пѣннѣ кѣннѣ вѣ пѣчнѣннѣ прѣсѣтѣ омъ е оучнѣннѣ
 тѣчнѣ вѣннѣ кѣлѣ оучнѣ пѣрѣтѣтѣ повѣжннѣтѣ, шн кѣ
 лѣ оучнѣ гѣрѣ фѣпннѣ . Фѣсѣ чннѣтѣ мѣтѣ лѣ
 сѣфѣтѣхѣннѣтѣ сѣснѣгѣннѣтѣ, лѣрѣгѣрѣ кѣ сѣтѣтѣ,
 кѣ гѣрѣ лоръ бннѣ кѣжнѣтѣ, шн кѣ чнннѣ лоръ вѣ
 стѣмѣ . (стригѣре) Чѣ нѣманъ лѣннѣ дѣхѣ
 нѣхѣхѣ сѣпѣчнѣ сѣфлѣтѣхѣ мѣхѣ, кѣчнѣ лѣ ѣлѣ
 е фѣгѣхѣннѣца мѣтѣ . Кѣчнѣ ѣлѣ е дмнѣхѣ мѣхѣ
 шн мжнѣхѣннѣтѣрѣ мѣхѣ, спрѣжннѣтѣрѣ мѣхѣ,
 нѣмѣтѣвонъ манъ мѣлѣтѣ кѣ сѣлѣрѣтѣ . Спрѣ дѣхѣ
 нѣ

Biblia 1688, pag. 400, col. II

3. Arătat-ai norodului tău năsilnice, și ne adăpaș pre noi cu vinul umilinții.
4. Dat-ai celor ce să tem de tine semn ca să fugă de cătră fața arcului.
5. (Strigare) Pentru ca doară s-ar izbăvi cei iubiți ai tăi. Mîntuiește cu direapta ta, și ascultă-mă.
6. Dumnezeu au grăit în sfîntul lui: «Bucura-mă-voiu și voiu împărți Sichima, și Valea Corturilor voiu măsura.
7. Al meu iaste Galaad, și al meu iaste Manasis, și Efraim întărirea capului meu.
8. Iuda împăratul meu, Moav căldarea nedejdii mêle.
9. Preste Idumea voiu întinde¹ încălțăminte mea; mie cei streini de feliu mi să supuseră.
10. Cine mă va aduce la cetatea îngrădirei? Sau cine mă va povăți pînă la Idumea?
11. Au nu tu, Dumnezeu, cel ce ne-ai împins pre noi, și nu vei ieși, Dumnezeu, întru puterile noastre!
12. Dă-ne noao ajutoriu den năcaz, că deșartă e mîntuirea omului.
13. Întru Dumnezeu face-vom putere, și el va defăima pre cei ce necăjesc pre noi.

La săvîrșit, întru laude, lui David. Psalm 60

1. Ascultă, Dumnezeule, rugăciunea mea, ia aminte la ruga mea.
2. De la marginile pămîntului cătră tine am strigat; cînd să mîhni inima mea, în piatră înălțași-mă.
3. Povăzuitu-m-ai, căci te-ai făcut nedějdea mea, turn de virtute, de cătră fața vrăjmașului.
4. Nemernici-voiu întru lăcașul tău în vécî, acoperi-mă-voiu în acoperemîntul aripilor tale.
5. (Strigare) Căci tu, Dumnezeu, ascultat-ai rugile mêle; dat-ai moștenire celor ce să tem de numele tău.
6. Zile preste zile împăratului vei adaoge, anii lui pînă la zi, de rudă și de rudă.
7. Rămînea-va în veac înaintea lui Dumnezeu; mila și adevărul lui cine va cerceta?
8. Așa voiu cînta numelui tău în vécî, ca să dau eu rugile mêle den zi în zi. Slava.

La săvîrșit, pentru Idithum. Psalmul lui David. 61

1. Au nu lui Dumnezeu se va supune sufletul meu? Pentru că¹ la el e mîntuirea mea.
2. Pentru că el e Dumnezeu al meu și mîntuitoriu al meu, sprijenitoriu al meu, nu mă voiu clăti mai mult.
3. Pînă cînd vă puneți preste om? Ucideți toți voi ca la un pârête povîrnit, și ca la un gard împins.
4. Însă cinstea mea au sfătuit să o izgonească, alergară cu sête; cu gura lor binecuvînta, și cu inima lor blestema.
5. (Strigare) Ce numai lui Dumnezeu supune-te, sufletul meu, căci la el e îngăduința mea.
6. Căci el e Dumnezeu al meu și mîntuitoriu al meu, sprijenitoriu al meu, nu mă voiu mai muta cu scularea.
7. Spre Dumnezeu, mîntuitoriu al meu și mărirea mea; Dumnezeu al ajutoriului meu, și nedějdea mea pre Dumnezeu.

Ms. 45, f. 234 v

3. Arătat-ai nărodului tău năsilnice, și ne adăpași pre noi vin a umilinței.
4. Dat-ai celorla ci să tem de tine semnu ca să fugă de cătră fața arcului.
5. (Strigare) Pentru ca doară s-ară mîntui cei iubiți ai tăi. Mîntuiește cu dreapta ta, și ascultă-mă.
6. Dumnedzău au grăit în sfîntul lui: «Bucura-mă-voi și voi împărți Sîchima, și Zăpodia Corturilor voi măsura.
7. Al meu iaste Galaad, și al meu iaste Manasia, și Efraim întăritură capului meu,
8. Iuda împăratul meu, Moav căldarea nădejdi mîle.
9. Preste Idumea întinde-voi încălțămîntea mea; mic cei striini de neam¹ mi să supuseră».
10. Cine mă va aduce la cetatea îngădîreii? Sau cine mă va poveți până la Idumea?
11. Au nu tu, Dumnedzău, cela² ce ne-ai împins pre noi, și nu vei ieși, Dumnedzău, în puterile noastre!
12. Dă-ne noao ajutor dentru năcaz, și întru dășert mîntuirea omului.
13. Întru Dumnedzău face-vom putere, și el va dăfăima pre ceia ci năcăjesc pre noi.

La săvîrșit, întru laude lui David.
Psalmu 60

1. Ascultă, Dumnedzău, rugăciunea mea, ia aminte la ruga mea.
2. De la marginile pămîntului cătră tine am strigat; cînd să mîhni inima mea, întru piatră înălțași-mă.
3. Povățuitu-m-ai, căce te-ai făcut nădejdea mea, turnu a virtutei de cătră fața neprietenului.
4. Nemernici-voi întru lăcașul tău întru veci, acoperi-mă-voi întru acoperemîntul aripilor tale.
5. (Strigare) Căce tu, Dumnedzău, ascultat-ai rugilor mîle; dat-ai moștenire celorla ci să tem de numele tău.
6. Zile preste dzile a împăratului adaoge-vei, anii lui pînă la dzi, la rudă și rudă.
7. Rămînea-va în vac înaintea lui Dumnedzău; mila și adevărul lui cine va cerceta?
8. Așa voi cînta numelui tău întru veci, ca să dau eu rugile mîle den dzi în dzi. Slava¹.

La săvîrșit, pentru Idithum.
Psalmu lui David. 61

1. Au nu lui Dumnedzău să va supune sufletul meu? Pentru că lîngă el mîntuitorul meu.
2. Pentru că el Dumnedzăul meu, și mîntuitorul meu, sprăjenitor mic, nu mă voi clăti cît de mult.
3. Pînă cînd vă puneți preste om? Ucideți toți voi ca la un pârête plecat, și ca la un gard împins.
4. Fără numai cîntea mea au sfătuit să o izgonească, alergară cu sête; cu gura lor binecuvînta, și cu inima lor blăstăma.
5. (Strigare) Fără numai lui Dumnedzău supune-te, sufletul meu, căce lîngă el îngăduința mea.
6. Căce el Dumnedzăul meu și mîntuitorul meu, sprăjenitor mic; și nu mă voi mai muta cu scularea.
7. Pre Dumnedzău, mîntuitorul meu și mărirea mea; Dumnedzăul ajutorului meu, și nădejdea mea pre Dumnedzău.

Ms. 4389, f. 279 v

3. [5] Arătat-ai nărodului tău cèle năsilnice, adăpatu-ne-ai cu vinul umilinței.
4. [6] Dat-ai semn celor ce se tem de tine ca să fugă de fața arcului;
5. Ca să se izbăvească cei dragi ai tăi. [7] Mîntuiește cu dreapta ta, și mă ascultă.
6. [8] Dumnezeu au grăit în sfîntul său: «Bucura-mă-voi și voi împărți Sîhemul, și Zăpodia Corturilor voi măsura.
7. [9] Al meu iaste Galaadul, și al meu iaste Manasia, și Efraim tării capului meu,
8. Iuda, împăratul meu; [10] Moav căldarea nădejdi mîle.
9. Întinde-voi asupra Idumei încălțămîntea mea; mic mi se-au plecat cei de alt neam».
10. [11] Cine mă va duce în cetatea îngădîreii? Sau cine mă va povăți pînă în Idumea?
11. [12] Au doară nu tu, Dumnezeule, cela ne-ai împins, și nu vei ieși, Dumnezeule, în puterile noastre!
12. [13] Dă noao ajutor den scîrbă, că dășertă-i mîntuirea omenească.
13. [14] Întru Dumnezeu vom face puterea, și el va urgiși pre ceia ce ne supără.

[1] În sîrșit, în cîntările lui David.
Cîntecul 60

1. [2] Ascultă, Dumnezeule, ruga mea, ia aminte rugăciunea mea.
2. [3] De la marginile pămîntului am strigat cătră tine; cînd se mîhni inima mea, m-ai înălțat pre piatră.
3. Povățuitu-m-ai. [4] Că ai fost nădejdea mea, turnul tării despre fața vrăjmașului.
4. [5] Lăcui-voi în sălașul tău în veci; acoperi-mă-voi în acoperemîntul aripilor tale.
5. [6] Că tu, Dumnezeule, ai auzit¹ glasul rugăciunii mîle; dat-ai moștenire celor ce se tem de numele tău.
6. [7] Adaoge-vei împăratului zile preste zile, anii lui pînă în zioa neamului și a neamului.
7. [8] Lăcui-va în veac înaintea lui Dumnezeu; mila și adevărul lui cine va cerca?
8. [9] Așa voi cînta numelui tău în veci, să dau rugăciunile mîle den zi în zi. Slava.

[1] În sîrșit, pentru Idithum.
Cîntecul lui David. 61

1. [2] Dară sufletul meu au nu se va pleca lui Dumnezeu? Că de la el (iaste) mîntuirea mea.
2. [3] Că acela-i Dumnezeul meu și mîntuitorul meu; sprejnitul meu, mai mult nu mă voi clăti.
3. [4] Pînă cînd vă veți pune¹ pre om? Ucideți voi toți ca unui pârête plecat și ca unui gard împins.
4. [5] Însă prețul meu se-au sfătuit să-l izgonească², alergară în sête; cu gura lor binecuvînta, iară cu inima lor blestema.
5. [6] Pentr-acăea, sufletul meu, pleacă-te lui Dumnezeu, că de la el răbdarea mea.
6. [7] Că acela (iaste) Dumnezeul meu și mîntuitorul meu, nu mă voi muta.
7. [8] În Dumnezeu mîntuirea mea și slava mea; Dumnezeul ajutorului meu, și nădejdea mea pre Dumnezeu.

Versiunea modernă

3. Ai arătat poporului tău asprime, cu vinul umilinței ne-ai adăpat.
4. Ai dat semn celor ce sîntem de tine, cum să fugă din bătaia arcului.
5. Ca să scape cei iubiți ai tăi, mîntuiește-mă cu dreapta ta și mă ascultă.
6. Din locul cel sfînt al său, Dumnezeu a cuvîntat: «Cu bucurie voi împărți Sîchemul și voi măsura valea Sucot.
7. Al meu este Galaadul, al meu este Manase; Efraim este coiful meu,
8. Iuda scepstrul meu, Moab e vasul în care mă spăl.
9. Spre Idumea voi întinde încălțămîntea mea, bateți din palme, filistenii.
10. Cine mă va duce în cetatea întărită? Cine mă va călăuzi pînă în Idumea.
11. Oare nu tu, Dumnezeule, cel ce ne-ai lepădat pe noi? Oare nu tu, Dumnezeule, cel ce nu mai ieși cu oștrile noastre la luptă?
12. Ajută-ne în necaz, că izbăvirea de la om e deșartă.
13. Cu Dumnezeu ne vom birui, el va nimici pe asupritorii noștri.

Psalmul 60. Al lui David

1. Auzi, Dumnezeule, cererea mea; ia aminte la rugăciunea mea.
2. De departe, de la marginile pămîntului, am strigat către tine; cînd slăbește inima mea, du-mă, înălță-mă spre stîncă.
3. Tu m-ai povățuit, în tine am nădăjduit, turn tare în fața vrăjmașului.
4. În templul tău aveau să rămîn în veci, aripile tale să-mi fie acoperămint.
5. Căci tu, Dumnezeule, ascultă dorirea mea, celor ce se tem de numele tău le dai moștenire.
6. Zile la zilele împăratului adaugă, anii lui din neam în neam.
7. El va rămîne mereu aproape de Dumnezeu și va păzi dragostea și credințioșia.
8. Așa voi cînta mereu pentru numele tău, ca să se împlinescă făgăduința mea zi de zi.

Psalmul 61. Al lui David

1. Tihna sufletului meu e singur Dumnezeu, mîntuirea mea.
2. Dumnezeu este mîntuitorul și sprijinitorul meu, cetatea mea unde nu mă clatin.
3. Pînă cînd vă veți ridica asupra unui singur om? Vreți să-l doborîți ca pe un zid povîrmit și ca un gard surpat.
4. Vă sfătuiți să mă prăvăliți de la locul meu de cinste răspîndind minciuni; mă binecuvîntați cu gura, dar cu inima mă blestemați.
5. Suflete al meu, supune-te lui Dumnezeu, că de la el vine răbdarea mea.
6. Dumnezeu este mîntuitorul și sprijinitorul meu, cetatea mea unde nu mă clatin.
7. Dumnezeu este mîntuirea și slava mea. Dumnezeu este ajutorul meu, nădejdea mea este Dumnezeu.

Biblia 1688, pag. 401, col. 1

нѣзбѣ мжнѣхнпѣрнѣ мѣхъ, шн мѣрнѣ мѣ,
 дмнзѣхъ ажхторнѣхн мѣхъ, шн нѣдѣждѣ мѣ
 и прѣ дмнзѣхъ. Нѣдѣждѣхнцн спрѣ ель тѣлѣ
 ѡдѣхнрѣ норѣделѣрѣ, вѣрѣлцн фннннѣхн лхн ннн
 мнлѣ вѣлстрѣ, кѣчн дмнзѣхъ ажхторнѣ нѣрѣхъ.
 ф (стрнгарѣ) фѣтѣ дѣшѣрцн сжнть фннн Олмнн
 лѣрѣ, мннчннѣш фннн Олмнннлѣрѣ, фнхмнпѣнѣ ѡфѣ
 те стржмѣтѣлѣ ен дѣн дѣшѣрѣтѣчнѣнѣ, фпрѣхнѣ.
 г Нѣ нѣдѣждѣхнцн прѣ стржмѣтѣлѣ, шн спрѣ жѣ
 нѣ похнпнцн дѣхцнѣлѣ, дѣкѣ кѣчн нѣкѣ пѣнѣнн
 ѡѣ ѡпрѣлѣпѣ нннмѣ. Олѣтѣ хъ грѣхнѣ дмнзѣхъ,
 фѣлѣс ѡчѣтѣтѣ ѡм ѡхннѣ, кѣчн пѣрѣлѣ ѡлхн
 дмнзѣхъ, шн ѡпѣлѣ дѣмнѣ мнлѣ, кѣчн тѣхъ енѣ
 рѣспѣлѣтнѣ, фнѣше кѣрѣхъ дѣхпѣ
 фѣпѣлѣ лхн.

Вѣлмѣлѣ лхн дѣхѣ, кѣнѣ ерѣ ель фпѣ
 стнѣлѣ гѣдѣнѣ.

Вѣлмѣлѣ лхн дѣхѣ, кѣнѣ ерѣ ель фпѣ
 стнѣлѣ гѣдѣнѣ. Нѣдѣждѣхнцн спрѣ ель тѣлѣ
 ѡдѣхнрѣ норѣделѣрѣ, вѣрѣлцн фннннѣхн лхн ннн
 мнлѣ вѣлстрѣ, кѣчн дмнзѣхъ ажхторнѣ нѣрѣхъ.
 ф (стрнгарѣ) фѣтѣ дѣшѣрцн сжнть фннн Олмнн
 лѣрѣ, мннчннѣш фннн Олмнннлѣрѣ, фнхмнпѣнѣ ѡфѣ
 те стржмѣтѣлѣ ен дѣн дѣшѣрѣтѣчнѣнѣ, фпрѣхнѣ.
 г Нѣ нѣдѣждѣхнцн прѣ стржмѣтѣлѣ, шн спрѣ жѣ
 нѣ похнпнцн дѣхцнѣлѣ, дѣкѣ кѣчн нѣкѣ пѣнѣнн
 ѡѣ ѡпрѣлѣпѣ нннмѣ. Олѣтѣ хъ грѣхнѣ дмнзѣхъ,
 фѣлѣс ѡчѣтѣтѣ ѡм ѡхннѣ, кѣчн пѣрѣлѣ ѡлхн
 дмнзѣхъ, шн ѡпѣлѣ дѣмнѣ мнлѣ, кѣчн тѣхъ енѣ
 рѣспѣлѣтнѣ, фнѣше кѣрѣхъ дѣхпѣ
 фѣпѣлѣ лхн.

Вѣлмѣлѣ лхн дѣхѣ, кѣнѣ ерѣ ель фпѣ
 стнѣлѣ гѣдѣнѣ. Нѣдѣждѣхнцн спрѣ ель тѣлѣ
 ѡдѣхнрѣ норѣделѣрѣ, вѣрѣлцн фннннѣхн лхн ннн
 мнлѣ вѣлстрѣ, кѣчн дмнзѣхъ ажхторнѣ нѣрѣхъ.
 ф (стрнгарѣ) фѣтѣ дѣшѣрцн сжнть фннн Олмнн
 лѣрѣ, мннчннѣш фннн Олмнннлѣрѣ, фнхмнпѣнѣ ѡфѣ
 те стржмѣтѣлѣ ен дѣн дѣшѣрѣтѣчнѣнѣ, фпрѣхнѣ.
 г Нѣ нѣдѣждѣхнцн прѣ стржмѣтѣлѣ, шн спрѣ жѣ
 нѣ похнпнцн дѣхцнѣлѣ, дѣкѣ кѣчн нѣкѣ пѣнѣнн
 ѡѣ ѡпрѣлѣпѣ нннмѣ. Олѣтѣ хъ грѣхнѣ дмнзѣхъ,
 фѣлѣс ѡчѣтѣтѣ ѡм ѡхннѣ, кѣчн пѣрѣлѣ ѡлхн
 дмнзѣхъ, шн ѡпѣлѣ дѣмнѣ мнлѣ, кѣчн тѣхъ енѣ
 рѣспѣлѣтнѣ, фнѣше кѣрѣхъ дѣхпѣ
 фѣпѣлѣ лхн.

- 8. Nădejduți spre el toată adunarea noroadelor; vărsați înaintea lui inimile voastre, căci Dumnezeu ajutorul nostru.
- 9. (Strigare) Însă deșerti sînt fiii oamenilor, minciнос fiii oamenilor în cumpene, a face strîmbătate ei den deșertăciune împreună.
- 10. Nu nădejduți pre strîmbătate, și spre jah nu pohtiți; avuția de va cură, nu vă puneți aproape inima.
- 11. O dată au grăit Dumnezeu, doao acēstea am auzit, căci tăriia e a lui Dumnezeu, și a ta e, Doamne, mila, căci tu vei răsplăti fieștecăruia după faptele lui.

Psalmul lui David, cînd era el în pustiul Iudeii. 62

- 1. Dumnezeu Dumnezeul meu, cătră tine mîniec.
- 2. Înseta-te sufletul meu, de cîte ori trupul meu ție,
- 3. În pămînt pustiiu și necălcat, și fără apă. Așa întru cel sfînt arătaiu-mă ție, ca să văz puterea ta și mărirea ta.
- 4. Căci mai bună e mila ta decît viețile; buzele mēle lăuda-te-vor.
- 5. Așa te voiu binecuvînta în viața mea, în numele tău rădica-voiu mîinile mēle.
- 6. Ca den seu și grăsimе să să sature sufletul meu, și cu buze de bucurie lăuda-va gura mea.
- 7. De-m aduceam aminte de tine preste așternutul meu, deminețile cugetam cătră tine, căci te făcuși ajutorul meu.
- 8. Și întru acoperemîntul aripilor tale bucura-mă-voiu. Să lipi sufletul meu dupe tine, și pre mine m-au sprejenit dreapta ta.
- 9. Și ei în deșart cercetară sufletul meu; întra-vor în cēle mai de jos ale pămîntului; da-se-vor în mîinile sabiei, părți vulpilor vor fi.

10. Și împăratul se va veseli spre Dumnezeu; lăuda-se-va tot cela ce să jură întru el, căci să astupă gura celor ce grăiesc strîmbătați.

La săvîrșit, psalmul lui David. 63

- 1. Ascultă, Dumnezeu, glasul meu, cînd mă voiu ruga cătră tine; de cătră frica vrăjmașului scoate sufletul meu.
- 2. Acopere-mă de cătră învăluirea celor ce viclenesc, de mulțimea celor ce fac strîmbătatea.
- 3. Carii au ascuțit ca sabiia limbile lor, întinseră arcul lor lucru amar, ca să săgēte de tot întru cēle ascunse pre cel curat.
- 4. Fără veste îl vor săgeta pre el și nu se vor spămînta. Întăriraș lor cuvînt hiclean.
- 5. Povestiră a ascunde lațu; ziseră: «Cine va vedea pre dînșii?».
- 6. Cercetară fărădelēgea; părăsiră cercetînd cercetări.
- 7. [6] Apropiia-se-va omul, și inima adîncă.
- 8. Și se va înălța Dumnezeu. [7] Săgeta pruncilor să făcură ranele lor, și slăbiră preste dînșii limbile lor.
- 9. [8] Turburară-să toți carii văd pre dînșii, și să temū tot omul.
- 10. [9] Și pove/stiră lucrurile lui Dumnezeu, și faptele lui au pri-ceput.

Ms. 45, f. 234^v-235^r

8. Nădăjduiți pre el toată adunarea năroadelor; vărsați înaintea lui inimile voastre, căce Dumnezău ajutorul nostru.

9. (Strigare) Însă dă nimică fiii oamenilor, minciunoși fiii oamenilor întru cumpene, a face strîmbătate ei dentru deșertăciune împreună.

10. Nu nădăjduiți pre strîmbătate, și pre jac nu poftiți; avuție dă va cură, nu va puneți aproape // inima.

11. O dată au grăit Dumnezău, doao acēstea am audzit, căce tăriia-i a lui Dumnezău, și a ta-i, Doamne, mila; căce tu vei răsplăti fieștecăruia după faptele lui.

Psalmul lui David, cînd era el întru pustiul Iudeii. 62

1. Dumnezău Dumnezăul meu, cătră tine mînecc.

2. Însătă sufletul meu, cu cîte ori trupul meu,

3. Întru pămînt pustiu și năcălcat, și fără apă. Așa întru sfîntu arătaiu-mă ție, ca să văz putērea ta și mărirea ta.

4. Căce mai bună-i mila ta decît vieți; buzzele mēle lăuda-te-vor pre tine.

5. Așa te voi binecuvînta întru viața mea, întru numele tău rădica-voi mîinile mēle.

6. Ca dentru seu și grāsime să să sature sufletul meu, și cu buzze de bucurie lăuda-va gura mea.

7. Dă-mi aduceam aminte de tine¹ pre stratul meu, întru mîneccături cugetam cătră tine, căce te făcuși ajutorul meu

8. Și întru acoperemîntul aripilor tale bucuramă-voi. Lipi-să sufletul meu den napoia ta, și² mie sprăjini-mi dreapta ta.

9. Și ei întru dășert cercetară sufletul meu; întra-vor în cēle pre de gios a pămîntului. Dă-să-vor în mîinile sabiei, părți a vulpilor vor fi.

10. Și împăratul să va veseli pre Dumnezău; lăuda-să-va tot cela ce jură întru el, căce să astupă gura celora ce grăiesc pre strîmbul.

La săvîrșit, psalmul lui David. 63

1. Ascultă, Dumnezău, glasului meu, cînd mă voi ruga cătră tine; de cătră frica nepriētenu-lui scoate sufletul meu.

2. Acoperi-mă de cătră înturnarea celora ce viclenesc, de mulțimea celora ce fac strîmbăta-rea.

3. Carii au ascuțit ca sabiia limbile lor, întinsără arcul lor lucrul amar, ca să săgēte de tot¹ întru cēle ascunse pre cel curat.

4. Fără de veste² îl va săgeta de tot pre el, și nu să vor spămînta². Întăriră șie cuvînt viclean.

5. Povestiră a ascunde laș; dziseră: «Cine-i va vedea pre înși?»

6. Cercetară fărădălegea; părăsiră cercetînd cercetări.

7. [6] Apropia-să-va omul, și inima adîncă.

8. Și să va înălța Dumnezău. [7] Săgeată a pruncilor să făcură ranele lor, și slăbiră preste înși limbile lor.

9. [8] Întristară-să toți carii vădu pre înși, și să temu tot omul.

10. [9] Și vestuiră faptele lui Dumnezău, și lucrurile lui au priceput.

Ms. 4389, f. 279^v-280^r

8. [9] Nădăjduiți pre dînsul toată strînsura nărodului; vărsați inimile voastre înaintea lui, că Dumnezău (faste) ajutorul nostru.

9. [10] Însă de nimică³ feciorii oamenilor, minciinoși feciorii oamenilor în cumpene, ca să facă nedireptate ei den dășertăciune// dempreună.

10. [11] Nu vă nădăjduiți pre nedireptate și nu poftiți spre jăfuire; de va cură bogăția, nu va adaogeți inimile.

11. [12] O dată au grăit Dumnezău, a doao aceasta am auzit, că tăriia a lui Dumnezău (faste). [13] Și mila a ta, Doamne. Că tu vei plăti fieștecăruia după faptele lui.

[1] Cîntecul lui David, cînd au fost el în pustiia Iudeei. 62

1. [2] Dumnezeule Dumnezăul meu, cătră tine mînecc.

2. Înetoșă cătră tine sufletul meu, cît de multe ori ție carnea mea,

3. În pămînt pustiu și neumblat, și fără de apă. Așa întru cel sfînt m-am arătat ție, ca să văz putērea ta și slava ta.

4. Că mai bună iaste mila ta decît viața; buzzele mēle te lăudară.

5. Așa bine te voi cuvînta în viața mea, de numele tău voi rădica mîinile mēle.

6. Să se umple sufletul meu ca de untură și de unsoare, și să te laude gura mea cu buzze de bucurie.

7. De mi-am adus aminte de tine în așternutul meu, întru mîneccări m-am învățat în tine, că ai fost ajutorul meu.

8. Și mă voi bucura în acoperemîntul aripilor tale. [9] Lipitu-se-au sufletul meu după tine, și pre mine m-au luat dreapta ta.

9. [10] Iară ei în dășert au cercat sufletul meu; să între în cēle de dăsuptul pămîntului. [11] Da-se-vor în mîinile sabiei, fi-vor partea¹ vulpilor.

10. [12] Iară împăratul se va veseli de Dumnezău; lăuda-se-va tot cela ce jură într-însul, că se-au astupat gurile celor ce grăiesc nedireptate.

[1] În sfîrșit, cîntecul lui David. 63

1. [2] Ascultă, Dumnezeule, glasul meu, cînd mă voi ruga cătră tine; ia¹ sufletul meu den frica vrăjmașului.

2. [3] Acopere-mă de adunătura celor ce fac hicleșuguri, de mulțimea celor ce fac nedireptate.

3. [4] Că au ascuțit limbile lor ca o sabie, întins-au arcul său lucru amar. [5] Să săgēte pre cel nevinovat în cēle ascunse.

4. [6] Săgeta-l vor fără de veste², și nu se vor teme; întărit-au lor cuvînt hiclean.

5. Povestit-au să ascunză laș; zis-au: «Cine-i va vedea?»

6. [7] Cercară fărădelegiurea; periră ceia ce ispităia ispitiri.

7. Apropia-se-vor omul, și inima adîncă.

8. Și se va înălța Dumnezău. Săgețile copiilor au fost vătămările lor. [9] Și slăbiră limbile lor asupra lor,

9. Și se turburără toți ceia ce i-au văzut, [10] Și se-au temut tot omul.

10. Și au spus lucrurile lui Dumnezău, și au înțeles faptele lui.

Versiunea modernă

8. Voi care sînteți adunarea poporului său, nădăjduiți în el, lăsați inimile voastre să se reverse înaintea lui. El este ajutorul nostru.

9. Deșertăciune sînt fiii oamenilor, mici sau mari. În balanță se înalță, toți împreună sînt mai ușori ca o adiere, sînt deșertăciune.

10. Nu vă încredeți în strîmbătate, nu jefuiți. Bogăția de crește, nu lipiți înimă de ea.

11. Am auzit pe Domnul vorbind descori: puterea este a lui Dumnezău. Da, Doamne, dar și credință. Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele sale.

Psalmul 62. Al lui David

1. Dumnezeule, Dumnezăul meu,

2. După tine sufletul meu e însetat. Suspînă după tine trupul meu,

3. Ca un pămînt fără de apă, pustiu și neumblat. La locul sfînșit, mă arăt ție ca să cunosc puterea și slava ta.

4. Dragostea ta e mai bună decît viața. Buzzele mele te vor lăuda.

5. Așa te voi binecuvînta în viața mea, în numele tău voi ridica mîinile să mă rog.

6. Tu mă fericești ca la un ospăț, să mă satur, cu buzze de bucurie să te laud.

7. Mi-aduc aminte de tine noaptea în așternutul meu, dimineața mă gîndesc la tine, ajutorul meu.

8. Sub acoperamîntul aripilor tale cînt și mă veselesc. Dreapta ta mă sprîjină, sufletul meu s-a lipit de tine.

9. Cei ce au căutat sufletul meu și m-au prigunit, vor cădea în împărăția morții! Vor trece prin sabie, ca să rămînă hrana vulpilor.

10. Bucuria împăratului este la Dumnezău. Fericiți cei ce iau pe Dumnezău drept martor la juramînt. Gura celor ce grăiesc nedreptăți li se va astupa.

Psalmul 63. Al lui David

1. Ascultă, Dumnezeule, glasul rugăciunii mele cînd strig după tine. Scoate sufletul meu din frica vrăjmașului.

2. Scapă-mă de mulțimea celor ce uneltesc și lucrează fărădelegea.

3. Limbile lor sînt săbii ascuțite, arcul lor otrăvit e întins spre cel nevinovat.

4. Ca să-l săgeteze din ascunzișuri, cutezători îl vor ochi pe el fără de veste; gîndul lor e viclean și amar.

5. S-au sfătuit să ne pună capcane și au spus: «Cine o să ne vadă?»

6. Dar fărădelegile iscodite au pierit cînd le iscodeau.

7. Dumnezău se înalță ca să pătrunde înăuntru omului și în adîncimea inimii lui.

8. Săgețile lui Dumnezău le-au făcut răni grele. Limbile lor au slăbit.

9. Cei ce au văzut aceasta se miră și se înfricoșează.

10. Dar ei au înțeles faptele lui Dumnezău și îl vor vesti peste tot.

спирь лѣворучи лѣн дѣнзѣхъ, шн флптеле лѣ
 аѣ причепѣт. Веселисева чѣл днрѣтѣ фтрѣ аѣ
 дѣнзѣл, шн ба нѣрѣжѣхн спре ѣл, шн секов лѣхѣа
 поци чѣн днрѣтѣн лѣннмѣ. Сла

Ка Ѡ Ла стѣжршнѣ ѡлѣмѣ кжнѣтѣ
 рѣн лѣн дѣлѣ (кжнѣтѣ аѣтеремѣн, шн
 алашн гѣжнѣтѣл анемѣрнѣтѣн нѣрѣжѣх
 лѣ кжѣ бѣтѣ ѣлѣ). Ѡл

Вѣ цнстѣкѣвнѣ лѣлѣ дѣнзѣхѣлѣ фѣсѣ, л
 шн цѣ цнсека рѣсплѣтнѣ рѣгѣтѣнѣ фѣ
 рѣлѣлѣм. Дѣкѣлѣтѣ рѣга лѣтѣ, кѣ
 трѣтѣ тнне тѣтѣ трѣхѣлѣ ба вѣнн. Кѣ
 внѣтеле чѣлѣрѣ фѣтѣрѣдѣлѣѣѣ фѣтѣрнѣрѣ пре
 сте нѣсѣн, шн некѣрѣтѣнѣлѣ нѣлѣстрѣ тѣх вѣнѣтѣлѣ.
 Фѣрнѣтѣ пре кѣрѣе лѣн аѣлѣсѣ шн лѣн лѣлѣтѣ, лѣкѣн
 ба фѣкѣрѣнѣлѣ тѣлѣ. Стѣтѣрѣнѣвѣомѣ фтрѣ вѣх
 нѣтѣтѣнѣлѣ кѣлѣн тѣлѣ, сѣнѣтѣ ѣ вѣсѣрѣка тѣлѣ мн
 нѣтѣтѣ кѣ днрѣтѣтѣтѣ. Дѣкѣлѣтѣ пре нѣсѣн
 дѣнзѣхѣлѣ мжнѣтѣнѣтѣрѣомѣ нѣстрѣлѣ, нѣрѣжѣтѣ тѣх
 тѣхѣрѣрѣ мѣрѣннѣлѣрѣрѣ пѣтѣмжнѣтѣлѣхн, шн аѣчѣлѣрѣ дѣн
 мѣре дѣпѣлѣтѣ. Гѣтѣнѣдѣ мѣнѣцнѣ кѣ вѣжтѣх
 тѣлѣ лѣн, фѣчнѣсѣ кѣ пѣтѣрѣ чѣлѣ чѣ тѣхѣрѣрѣ
 кѣтѣлѣ мѣрѣнѣ, сѣнѣтеле кѣлѣрѣнѣлѣрѣнѣ чнне лѣва
 сѣфѣрнѣ. Тѣхѣрѣрѣсѣкѣрѣ лѣнѣнѣлѣ, шн секов сѣлѣ
 мжнѣтѣ чѣлѣ чѣ лѣкѣлѣсѣкѣ мѣрѣннѣлѣ дѣ кѣтѣрѣ
 сѣлѣнѣлѣ тѣлѣ, ѣшнрѣлѣ дѣ днмннѣѣтѣ шн дѣ сѣ
 рѣ вѣнѣ фѣрѣлѣсѣцѣлѣ. Сокопнѣш пѣтѣмжнѣтѣлѣхн
 шн лѣтѣтѣлѣш пре дѣжнѣлѣ, фѣмѣлѣцнѣш лѣ фѣвѣгѣ
 цн пре ѣл. Рѣжѣлѣ лѣн дѣнзѣхѣлѣ вѣ фѣпѣлѣ дѣ а
 пе, гѣтѣнѣш хѣрѣна лѣрѣ кѣчн лѣшѣ ѣ гѣтѣнѣрѣ
 брѣзѣлѣ лѣн фѣтѣтѣлѣ, фѣмѣлѣцѣшѣ наѣцѣрѣнѣлѣ,
 кѣ пнѣкѣтѣрѣнѣлѣ лѣн вѣсѣлѣсѣка рѣтѣрннѣлѣ
 бѣгѣнѣнѣ кѣнѣнѣ лѣн лѣхн вѣхнѣтѣтѣцнѣ тѣлѣ, шн
 кѣлѣпѣнѣ тѣнѣ фѣпѣлѣсѣвѣрѣ дѣ гѣтѣнѣмѣ. Фтрѣ
 шасѣвѣрѣ чѣлѣ фѣрѣмѣлѣсѣ лѣлѣ пѣлѣтѣнѣлѣхн, шн кѣ
 сѣкѣрѣ ѣ фѣлѣрѣнѣлѣ секов фѣчнѣѣ. Фѣрѣкѣрѣтѣсѣ
 вѣрѣбѣтнѣнѣнѣлѣрѣ шн вѣнѣлѣ вѣрѣ фѣмѣлѣцнѣ рѣжѣлѣ,
 стѣрнѣлѣвѣрѣ пѣнѣтрѣ кѣвѣрѣ лѣхѣлѣ.
 Дѣсѣтѣрѣнѣшнѣтѣ, кжнѣтѣрѣлѣ ѡлѣмѣлѣхн

фѣтѣрѣнѣсѣрѣ, Ѡлѣ.

Ванѣкѣнѣцн дѣмнѣлѣхн тѣтѣ пѣтѣмжнѣтѣлѣ
 кжнѣтѣцн дѣрѣ нѣмѣлѣхн лѣн, дѣлѣцн мѣ
 рнѣ лѣлѣдѣн лѣн. Знѣцн лѣн дѣмнѣ
 зѣхѣ фѣлѣтѣсѣ фѣрнѣкѣшѣтѣ лѣкѣрѣнѣлѣ
 тѣлѣ, кѣлѣмѣлѣцнѣмѣ тѣрѣсѣнѣ тѣлѣ, мнн
 цнѣтѣвѣрѣ кѣрѣжѣлѣшнѣнѣ тѣнѣ. Тѣтѣ пѣтѣмжнѣ
 тѣлѣ фѣкннѣсѣ цѣе, шн кжнѣтѣ цѣе, кжнѣтѣ дѣрѣ
 нѣмѣлѣхн тѣхѣ прѣфѣ фѣнѣлѣтѣ. (Стѣрнѣгѣрѣ) Бѣнн
 шн вѣдѣцн лѣкѣрѣнѣлѣ лѣн дѣнзѣхѣлѣ, кжнѣтѣ ѣ дѣ
 фѣрнѣкѣшѣтѣ фѣсѣфѣлѣтѣрнѣ, мѣнѣлѣтѣ дѣ кжнѣтѣ
 фнѣнѣнѣнѣлѣрѣ. Чѣлѣ чѣ фѣтѣлѣрѣчѣ мѣрѣ спре
 оѣсѣкѣтѣ, фѣжѣлѣ вѣрѣ прѣчѣ кѣпнѣчѣрѣлѣ, лѣкѣлѣсѣ
 нѣвѣомѣ вѣсѣлѣнѣ спре ѣлѣ. Чѣлѣхн чѣ внрѣлѣшѣ кѣ
 пѣтѣтѣрѣ лѣн вѣкѣлѣлѣ, Ѡкнѣнѣ лѣн прѣстѣ лѣнѣн
 прнѣсѣкѣлѣ, чѣн чѣ лѣмѣрѣвѣсѣкѣ нѣсѣ фѣнѣлѣѣѣ фтрѣ
 сннѣ. (Стѣрнѣгѣрѣ) Бннѣ кѣлѣжнѣтѣцнѣ лѣнѣн
 лѣрѣ пре дѣнзѣхѣлѣ нѣстрѣлѣ, шн аѣкѣлѣтѣцнѣ гѣлѣ
 сѣлѣ лѣлѣдѣн лѣн. Чѣлѣхн чѣ лѣпѣлѣсѣ сѣфѣлѣтѣх

Ѡлѣ мѣтѣх

Biblia 1688, pag. 401, col. II

11. [10] Veseli-se-va cel drept întru Domnul, și va nădejdui spre el, și se vor lăuda toți cei drepte la inimă. Slava.

CATHISMA 9. La săvîrșit, psalm cîntării lui David (cîntare a Ieremieii și a lui Iezichiil, a nemerniciei nărodului, cînd vrea să iasă). 64

1. Ție ți să cuvine laudă, Dumnezeu!ule, în Sion, și ție ți se va răsplăti rugăciune în Ierusalim.
2. Ascultă ruga mea, cătră tine tot trupul va veni.
3. Cuvintele celor fără de lege întăriră preste noi, și necurățiile noastre tu vei ierta.
4. Fericit pre carele ai ales și l-ai luat; lăcui-va în curțile tale.
5. Sătura-ne-vom întru bunătățile casii tale; sfîntă e besêreca ta minunată¹ cu dreptate.
6. Ascultă pre noi, Dumnezeu!u, mîntuitorul nostru, nădêjdea tuturor marginilor pămîntului și a celor den mare departe.
7. Gătind munții cu virtutea lui, încins cu putere; cea ce turbură chitul mării; sunetele valurilor ei cine le va suferi!
8. Turbura-se-vor limbile, și se vor spămînta ceia ce lăcuiesc marginea de cătră sêmnele tale; ieșirile de dimineață și de sară vei înfrumuseța.
9. Socotiș pămîntul și-l îmbătaș pre dînsul, înmulțiș a-l îmbogați pre el.
10. Rîul lui Dumnezeu!u să împlu de ape; gătiș hrana lor, căci așa e gătirea.
11. Brazdele lui îmbătă-le, înmulțește nașterile lui, cu picăturile lui veseli-se-va răsărind.
12. Blagoslovi-vei cununa anului bunătății tale, și cîmpii tăi împlea-se-vor de grăsimе.
13. Îngrășa-se-vor cêle frumoase ale pustiului, și cu bucurie dealurile se vor încinge.
14. Îmbrăcară-se berbecii oilor, și văile vor înmulți grîul; striga-vor, pentru că vor lăuda.

La săvîrșit, cîntarea palmului învierilor. 65

1. Clicuiți Domnului tot pămîntul. Cîntați dară numelui lui, dați mărie laudei lui.
2. Ziceți lui Dumnezeu!u: Foarte-s înfricoșate lucrurile tale! Cu mulțimea tăriei tale, minți-te-vor vrăjmașii tăi.
3. Tot pămîntul închine-se ție, și cînte ție, cînte dară numelui tău, Prea Înalte.
4. (Strigare) Veniți și vedeți lucrurile lui Dumnezeu!u, cît e de înfricoșat în sfaturi mai mult decît fiii oamenilor.
5. Cel ce întoarce marea spre uscat, în rîu vor trêce cu piciorul; acolo ne vom veseli spre el.
6. Celui ce biruiește cu puterea lui veacul, ochii lui preste limbi privescu, cei ce amărăscu nu se înalte întru sine.
7. (Strigare) Binecuvîntați, limbilor, pre Dumnezeu!u nostru, și ascultați glasul laudei lui.
8. Celui ce au pus sufletul/ mieu în viață, și n-au dat spre clătire picioarele mêle.

Ms. 45, f. 235^r-235^v

11. [10] Veseli-să-va dreptul întru Domnul, și va nădăjdui pre el, și să vor lăuda toți cei drepti la inimă. Slava³.

CATHISMA 8¹. La săvârșit, psalmu cântării lui David, cântare a Ieremie și a lui Iezichiil, a nărodului nemernicirei, când vrea să iasă². 64

1. Ție ți să cuvine laudă, Dumnedzău, în Sion, și ție și să va răsplăti rugăciune în Ierusalim³.

2. Ascultă ruga mea, cătră tine tot trupul va veni.

3. Cuvintele acelora fără de lege învînciră⁴ preste noi, și necurății noastre tu vei ierta.

4. Fericit pre carele ai ales și l-ai luat; lăcu-i va întru ogrăzile tale.

5. Sătura-ne-vom întru bunățiile casii tale; sfîntă-i bisereca ta minunată cu dreptate.

6. Ascultă pre noi, Dumnedzău, mîntuitorul nostru, nădejdea a tuturor marginilor pămîntului și a celora den mare departe.

7. Gătind munții cu virtutea lui, încins cu silă; cela ce turburi chîtosul⁵ mării; sunetile valurilor ei cine le va suferi⁶.

8. Turbura-să-vor limbile, și să vor spămînta ceia ce lăcuiesc marginile⁷ de cătră sêmelele tale; ieșirile de dimineață și de sară vei înfrîmșăta.

9. Socotiși pămîntul și-l îmbătași pre îns, înmulțiși a îmbogăți pre el;

10. Riul lui Dumnedzău să împlu de ape; gătiși hrana lor, căce așa-i gătitrea.

11. Brazdele lui îmbată, înmulțeste nașterile lui, cu picăturile lui veseli-să-va răsărind.

12. Blagoslovi-vei cununa anului bunății tale, și cîmpii tăi împlea-se-vor de grăsimi.

13. Îngrășa-să-vor frumoasele pustiuului, și bucurie dealurile să vor încinge.

14. Îmbrăcară-să berbecii oilor, și văile vor înmulți grîul; striga-vor, pentru că vor laudă.

La săvârșit, cântarea psalmului învierilor. 65

1. Clicuți Domnului tot pămîntul. Cîntați dară numelui lui, dați mărire laudei lui.

2. Ziceți lui Dumnedzău: Cît sînt înfricoșate faptele tale! Cu mulțimea tăriei tale minți-vor vrăjmașii tăi.

3. Tot pămîntul închine-se ție, și cînte ție, cînte dară¹ numelui tău, Prea Înalte.

4. (Strigare) Veniți și să vedeți faptele lui// Dumnedzău, cîtu-i² înfricoșat întru sfaturi mai mult decît fiii oamenilor.

5. Cela ce întoarce marea³ spre uscat, întru rîu vor trêce cu piciorul⁴. Acolo ne vom veseli preste el.

6. Celuia ce biruște cu puterea lui vacu lui, ochii lui preste limbi privăsc, ceia ce amărăsc nu să înalțe întru sine.

7. (Strigare) Bindecuvîntați, limbilor, pre Dumnedzăul nostru, și ascultați glasul laudei lui.

8. Celuia ce au pus sufletul meu la viață, și ce n-au dat spre clătire picioarele mele.

Ms. 4389, f. 280^r-280^v

11. Veseli-se-va cel drept de Domnul și se va nădăjdui într-însul, și se vor lăuda toți cei drepti cu inima. Slava.

[1] Șăderea 9. În sfîrșit, cîntecul cântării lui David, cîntecul Ieremie și al lui Iezichiil, al mutării nărodului, cînd vrea să iasă. 64

1. [2] Ție, Dumnezeule, ți se cade cîntare în Sion, și ție se vor da rugăciuni în Ierusalim.

2. [3] Ascultă rugăciunea mea, cătră tine va veni toată carnea.

3. [4] Cuvintele celor fărădelegiuitori ne-au biruit, și necurățiile noastre tu le vei curăți.

4. [5] Fericit cela ce l-ai ales și l-ai luat să sălășuiască în curțile tale.

5. Umplea-ne-vom în bunățiile casii tale; sfîntă (iaste) biserică ta. [6] Minunată¹ cu dreptul.

6. Ascultă-ne, Dumnezeule, mîntuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pămîntului și a celor ce sînt pre mare departe.

7. Cela ce gătești munții cu tăria ta, încins cu putere. [8] Cela ce turburi adîncul mării; sunetul valurilor ei cine le va răbda!

8. Turbura-se-vor limbile. [9] Și se vor tîmea ceia ce lăcuiesc pre margini de sêmelele tale; ieșirile dimineții și ale serii le vei înfrumuseța.

9. [10] Cercetai-ai pămîntul și l-ai îmbătat, înmulțit-ai a-l îmbogăți.

10. Riul lui Dumnezeu se-au umplut de ape; gătit-ai hrana lor, că așa iaste gătitrea.

11. Îmbată brazdele lui, roadele² lui înmulțeste, în picăturile lui se va veseli răsărind.

12. Blagoslovi-vei cununa anului bunății tale, și cîmpii tăi se vor umplea de grăsimi.

13. Îngrășa-se-vor cîte frumoase ale pustiei, și dealurile se vor încinge cu bucurie.

14. Îmbrăcatu-se-au berbecii oilor, și văile³ vor înmulți grîul; striga-vor, pentru că vor cînta.

[1] În sfîrșit, cîntare, cîntecul învierii. 65

1. [2] Chiuiți Domnului tot pămîntul și cîntați numelui lui; dați slavă laudei lui.

2. [3] Ziceți lui Dumnezeu: Cît (sînt) de înfricoșate lucrurile tale! În mulțimea puterii tale vor minți ție vrăjmașii tăi.

3. [4] Tot pămîntul să se închine ție, și să cînte ție, și să cînte numelui tău, Înaltule.

4. [5] Veniți și vedeți lucrurile lui Dumnezeu, cît (iaste) mai înfricoșat în sfaturi decît feciorii omenești.

5. [6] Cela ce întoarce marea în uscăciune, prin rîu vor trêce cu picioarele; acolo ne vom veseli de dînsul.

6. [7] Cela ce stăpînește cu puterea sa veacurile. Ochii lui caută spre limbi, ceia ce amărăsc// să nu se înalțe întru sine.

7. [8] Bindecuvîntați, limbilor, pre Dumnezeul nostru, și face să fie auzit glasul laudei lui.

8. [9] Cela ce au pus sufletul meu în viață, și picioarele mele nu le-au dat în clătire.

Versiunea modernă

11. Se va bucura cel drept de Domnul și va nădăjdui în el. Cei drepti la inimă vor fi lăudați.

Psalmul 64. Al lui David

1. Ție ți se cuvine cîntare, Dumnezeule în Sion, și se va împlini făgăduința în Ierusalim.

2. Ascultă rugăciunea mea, către tine tot omul va merge.

3. Cuvintele celor fără de lege ne-au covîrșit, ne vei șterge greșelile noastre.

4. Fericiți sînt aceia pe care tu i-ai ales ca oaspeți în curțile tale.

5. Noi vrem să gustăm toate bunățiile din casa ta, din templul tău minunat.

6. Auzi-ne pe noi, Dumnezeule, mîntuitorul nostru, nădejdea tuturor pînă la marginile pămîntului și mai departe, pe mare.

7. Cela ce, încins fiind cu putere, așezi munții și adîncul mării și potolești vuietul valurilor.

8. Neamurile se frămîntă și cei de la margine se înspăimîntă, dar tu veselești ieșirile dimineții și ale serii.

9. Tu te îngrijești de pămînt, roadele sale vor spori răsărind.

10. Albia pîrăului din Sion se va umple cu apă și-i vei hrăni după obiceiul tău.

11. Ei îți vor mulțumi cu primele picături de ploaie.

12. Tu vei binecuvînta cununa anului în bună-tatea ta, cîmpiile tale se vor bucura de roade bogate.

13. Pustiul se va preface în pășuni grase, dealurile vor răsuna de cîntări.

14. Pe tăpșan vor paște oi și pe văi se va înmulți grîul. Și toți se vor bucura.

Psalmul 65. Al lui David

1. Strigați lui Dumnezeu tot pămîntul! Cîntați numele lui; dați slavă laudei lui!

2. Ziceți lui Dumnezeu: ce înfricoșătoare sînt lucrurile tale! Pentru măsura puterii tale te vor linguși vrăjmașii tăi.

3. Tot pămîntul să se închine ție și să cînte numele tău.

4. Veniți și vedeți facerile lui Dumnezeu cel înfricoșător în sfaturi mai mult decît fiii lui Adam.

5. El a prefăcut marea în uscat, iar noi am trecut, veselindu-ne, dincolo.

6. Cu puterea sa el stăpînește timpul. El privește spre neamuri, să nu se răzvrătească și să nu se înalțe întru sine.

7. Bindecuvîntați, neamuri, pe Dumnezeul nostru, să se audă glasul laudei peste tot.

8. El a dat sufletului meu viață și a păzit să nu mă clatin.

мѣхъ ꙗкоуцѣ, шн нахъ дати спре нахъ пнре пичола
 реде мѣле. Кѣче нѣн испититъ пре нон дхъ
 нехъ хале, ливмхрнпхнѣн пре нон кхмъ сѣлѣмхрѣ
 ще аруннпхъ. Бѣгашнне пре нон ꙗлауъ
 пхсан неказхрн пре оумѣхълъ нострѣ, ꙗкѣхъ
 капан сѣаменн прѣсте капетеле ноастрѣ
 ле Трехъмъ прѣны фѣоко, шн лптъ, шн нѣн екоѣ пре
 бѣ нон ларѣпѣсе. ꙗтрѣкомъ ꙗкѣа тѣа, кхъ аѣ
 дерн де топъ, дѣцѣомъ рѣцѣа мѣле кареле ахъ сѣе
 ге внтѣ бѣхъеа мѣле. Шн ахъ грѣхнъ гѣра мѣ
 ге ꙗнеказхъ мѣхъ. Аѣрн де топъ кхмѣахъ
 хѣ ахътецѣомъ цѣе, кхъпѣмѣе, шн кхъ ерѣенъ
 бѣ ахътецѣомъ бѣн, кхъцѣпн. (Стрнгарѣ) Веннѣ
 де лѣкхълѣцн шн вѣн покестн коасѣ, топѣн теа
 чѣстѣ темѣ де дмнхъхъ, кхъте ахъ фѣкхъхъ сѣфѣ
 стѣ тѣлѣн мѣхъ. Кхътѣрѣ дхънехълѣ кхъ гѣра мѣ
 аме стрнгарѣ, шн амъ ꙗнѣлѣцѣомъ сѣпѣтѣ амъ
 ге ба мѣ. Стрѣжѣтѣмѣ дѣкѣрѣмъ ꙗннма
 нѣ мѣ, сѣнхъмѣ лѣкхълѣте дмнхълѣ. Пентрѣ а
 чѣа лѣкхълѣтѣмѣ дмнхъхъ, ахъсѣ амннпте гла
 ге сѣлѣн рѣгѣчнпн мѣле. Блѣнпте дмнхълѣ ка
 реа нахъ дѣпѣрѣтѣомъ рѣгѣчнпн мѣ, шн мѣла
 ахън де кѣтѣрѣ мнне.

Ла стѣврѣшнпте ꙗтрѣ лѣхъде ꙗлаамъхъ
 кхънпѣрѣн лѣн дѣа, **Ѳ 5.**

Лмнхъхъ стѣнекрѣце пре нон, шн стѣнебѣа
 гослоуѣскѣ пре нон, стѣлхмннѣге фѣаца
 лѣн спренѣн, шн сѣне мнхъмѣскѣ пре нон.
 Ка стѣ кхъноащѣемъ пре пѣмѣнпте калѣ тѣа
 ꙗтѣлатѣ амѣнае мжнхънрѣ тѣа.
 Мѣртѣхрнскѣхъ цѣе, норѣадеа дмнхъхълѣ, мѣртѣ
 пѣхрнскѣхъ цѣе норѣадеа тѣаате. Веселѣ
 ескѣе, шн сѣ бѣхъхъре амѣнае, кѣче вѣн жѣдека
 норѣадеа кхъ днрѣпѣтѣе, шн амѣн пѣмѣнпте
 вѣн повѣцѣн. (Стрнгарѣ) Мѣртѣхрнскѣхъ
 цѣе норѣадеа дмнне, мѣртѣхрнскѣхъ цѣе норѣадеа
 тѣаате, пѣмѣнпхълѣ ахълѣтѣ рѣаа лѣн, влѣтѣ
 ескѣ пре нон дмнхъхъ, дмнхъхълѣ нострѣ
 блѣнпте пре нон дмнхъхъ, шн стѣспѣмѣнптѣге
 дѣеа тѣаате мѣрѣннпте пѣмѣнпхълѣн. Гла
 ла стѣврѣшнпхълѣ кхънпѣрѣн ꙗлаамъхъ
 лѣн дѣа, **Ѳ 3.**

Коаасѣ дмнхъхъ, шн рѣспнѣскѣе вѣрѣтѣ
 мѣшн лѣн, шн фѣгѣге де кѣтѣрѣ фѣаца
 лѣн чѣн чѣлѣ вѣрѣскѣ пре дхънехълѣ
 кхъмъ лѣпѣщѣе фѣамъхълѣ стѣ лѣкѣхъ, кхъмъ
 стѣтопѣщѣе чѣра де кѣтѣрѣ фѣаца фѣоку
 лѣн, ашъ бѣре перн пѣкѣтѣшн де кѣтѣрѣ фѣаца
 лѣн дмнхъхъ. Шн днрѣпѣцн веселѣскѣе вѣхъ
 кхърѣе ꙗнанпѣтѣ лѣн дмнхъхъ, ꙗфѣрѣмѣстѣцѣге
 кхъ веселѣе. Кжнпѣацн лѣн дмнхъхъ, пѣкѣцѣ
 нпцн нѣмѣлѣн лѣн, фѣацѣн кѣле чѣлѣн чѣе ꙗкѣ
 лѣкѣтѣ пре лѣпѣхърн дѣмнхълѣ нѣмѣле лѣн.
 Шн вѣрѣкхърѣацн ꙗнанпѣтѣ лѣн, тѣрѣвѣхърѣе де кѣ
 тѣрѣ фѣаца лѣн, пѣрннпте лѣн чѣлѣрѣ стѣрѣчѣ, шн
 жѣдектѣвѣрнѣлѣ вѣрѣвѣлѣсѣрѣ. Дмнхъхъ ꙗло
 кхълѣ чѣлѣ сѣрпѣтѣ лѣлѣн, дмнхъхъ лѣкхълѣщѣе пре
 чѣн чѣе жнпѣ ꙗтрѣннпте ꙗкѣстѣ. Скоцѣжнѣ
 пре чѣн дѣн сѣгежн кѣвнпѣжѣе, ашнжѣднѣ пре

Biblia 1688, pag. 402, col. I

9. Căce ne-ai ispitit pre noi, Dumnezeu, lămuritu-ne-ai pre noi cum să lămurêste argintul.
10. Băgași-ne pre noi în lațu, pus-ai necazuri pre umărul nostru,
11. Încălecat-ai oameni preste capetele noastre. [11] Trecum pre foc, și apă, și ne-ai scos pre noi la răpaos.
12. Întra-voiu în casa ta cu arderi de tot, da-ți-voiu rugile mèle,
13. Carele au osebit buzele mèle. [13] Și au grăit gura mea în necazul meu.
14. Arderi de tot cu măduhă aduce-ți-voiu ție, cu tămîie și cu berbeci, aduce-ți-voiu boi cu țapi.
15. (Strigare) Veniți de ascultați, și voiu povesti voao, toți ceia ce să tem de Dumnezeu, cite au făcut sufletului meu.
16. Cătră dînsul cu gura mea am strigat și am înălțat supt limba mea.
17. Strîmbătate de vedeam în inima mea, să nu mă asculte Domnul.
18. Pentru acêea ascultă-mă Dumnezeu, luo aminte glasului rugăciunii mèle.
19. Blagoslovit Domnul, carele n-au depărtat rugăciunea mea și mila lui de cătră mine.

La săvîrșit, întru laude. Psalmul cîntării lui David. 66

1. Dumnezeu să ne cruțe pre noi, și să ne blagoslovească pre noi să luminêze fața lui spre noi, și să ne miluiască pre noi.
2. Ca să cunoaștem pre pămînt calea ta, în toate limbile mîntuirea ta.
3. Mărturisască-se ție noroadele, Dumnezeu, mărturisască-se ție noroadele toate.
4. Veselească-se și să bucure limbile, căce vei judeca noroadele cu direptate, și limbi în pămînt vei povățui.
5. (Strigare) Mărturisască-se ție noroadele, Doamne, mărturisască-se ție noroadele toate. Pămîntul au dat roada lui.
6. Blagoslovească pre noi Dumnezeu, Dumnezeul nostru. [6] Blagoslovească pre noi Dumnezeu, și să să spămîntêze de el toate marginile pămîntului. Slava.

La săvîrșitul cîntării, psalmul lui David. 67

1. Scoale-se Dumnezeu și rîsipească-se vrăjmașii lui, și fugă de cătră fața lui cei ce-l urăscu pre dînsul.
2. Cum lipsêste fumul să lipsască; cum să topêste ceara de cătră fața focului, așa vor peri păcătoșii de cătră fața lui Dumnezeu.
3. Și direptii veselească-se, bucure-se înaintea lui Dumnezeu, înfrumsățêze-se cu veselie.
4. Cîntați lui Dumnezeu, pevetuiți numelui lui, faceți cale celui ce e încălecat pre apusuri, Domnul numele lui.
5. Și vă bucurați înaintea lui. Turbure-se de cătră fața lui, părintelului celor săraci și judecăturiul văduvelor.
6. Dumnezeu în locul cel sfînt al lui; Dumnezeu lăcuiește pre cei ce sînt într-un chip în casă.
7. Scoțînd pre cei den obezi cu vitejie, așjidirea pre/ cei ce amărăscu, pre cei ce lăcuiesc în mormînturi.

Ms. 45, f. 235 v

9. Căce ne-ai ispitit pre noi, Dumnedzău, lămuritu-ne-ai pre noi cum să lămurêște argintul.
10. Băgași-ne pre noi la laț, pus-ai năcazuri pre umărul nostru.
11. Încălecat-ai oameni preste capetele noastre. [11] Trecum pren foc și apă, și ne-ai scos pre noi la răpaos.
12. Întra-voi în casa ta cu arderi de tot, da-ți voi rugile mèle,
13. Carele au usăbit budzele mèle. [13] Și au grăit gura mea întru năcazul meu.
14. Arderi de tot înmăduhate⁵ aduce-ți-voi ție; cu tămîie și berbeci, aduce-ți-voi boi cu țapi.
15. (Strigare) Veniți de ascultați, și voi povesti voao⁶, toți ceia ci să tem de Dumnedzău, cite au făcut sufletul meu.
16. Cătră îns cu gura mea am strigat și am înălțat supt limba mea.
17. Strîmbătate dă vedeam întru inima mea, să nu asculte mie⁷ Domnul.
18. Pentru acêea ascultă⁸ mă Dumnedzău, lui aminte glasului rugăciunii mèle.
19. Blagoslovit Dumnedzău, carele n-au dăpărtat rugăciunea mea și mila lui de cătră mine.

La săvîrșit, întru laude.
Psalmul cîntării lui David¹. 66

1. Dumnedzău să să îndure spre noi și să ne blagoslovască pre noi, luminêdze fața lui spre noi, și ne miluiscă pre noi.
2. Ca să să cunoască pre pămînt calea ta, întru toate limbile mîntuitorul tău.
- 3.² Mărturisască-să ție năroadele, Dumnedzău, mărturisască-să ție năroadele toate!
4. Veselească-să și să bucure limbile, căce vei judeca năroadele cu dreptate, și limbi întru pămînt vei povățui.
5. (Strigare) Mărturisască-să ție năroadele, Dumnedzău, mărturisască-să ție năroadele toate. Pămîntul au dat roada lui.
6. Blagoslovască pre noi Dumnedzău, Dumnedzăul nostru. Blagoslovască pre noi Dumnedzău, și să să spămîntêdze de el toate marginile pămîntului. Slava³.

La săvîrșitul cîntării. Psalmul lui David. 67

1. Scoale-să Dumnedzău și să rășchire neprietenii lui, și fugă de cătră fața lui ceia ce-l urăsc pre însul.
2. Cum lipsêște fumul să lipsască; cum să topêște ceara de cătră fața focului, așa vor peri păcătoșii de cătră fața lui Dumnedzău.
3. Și dreptii să să veselească, bucure-se înaintea lui Dumnedzău, înfrîmsățășadze-se cu veselie.
4. Cîntați lui Dumnedzău, pevețuiți numelui lui, faceți cale celui ce-i încălecat pre apusuri, Domnul numele lui.
5. Și vă bucurați înaintea lui. Turbure-se de cătră fața lui pămîntului sărăimanilor¹ și judecătorului văduilor.¹
6. Dumnedzău în locul cel sfînt al lui; Dumnedzău lăcuiește pre ceia ce-s de un nărav în casă,
7. Scoafînd pre cei den obezi cu vitejie, așjiderea pre² ceia ce amărăsc, pre ceia ce lăcuiesc în mormînturi.

Ms. 4389, f. 280 v

9. [10] Că ne-ai ispitit, Dumnezeule, lămuritu-ne-ai cum se lămurêște argintul.
10. [11] Băgatu-ne-ai în cursă; pus-ai scîrbe în spinarea¹ noastră.
11. [12] Pus-ai oameni preste capetele noastre; trecut-am pren foc și pren apă, și ne-ai scos în odihnă.
12. [13] Întra-voi în casa ta cu ardere de tot, ție voui da rugăciunile mèle.
13. [14] Cêle ce au zis buzele mèle și au grăit gura mea în scîrba mea.
14. [15] Arderile de tot cêle înmăduhate² voui rădica ție, cu cădire³ și berbeci, aduce-voi ție boi cu țapi.
15. [16] Veniți de ascultați, și voui spune voao, toți ceia ce vă têmeji de Dumnezeu, cite au făcut sufletul meu.
16. [17] Strigaiu cătră dînsul cu gura mea și înălțaiu supt limba mea.
17. [18] De am văzut nedreptate în inima mea, să nu mă auză Domnul.
18. [19] Pentr-acêea m-au ascultat Dumnezeu și au băgat în seamă glasul rugăciunii mèle.
19. Bine iaste cuvîntat Dumnezeu, cela ce n-au dăpărtat rugăciunea mea și mila sa de la mine.

[1] În sfîrșit, în cîntării.
Cîntecul cîntării lui David. 66

1. [2] Dumnezeule, îndură-ne și bine ne cuvintează, luminează fața ta asupra noastră și ne miluiește.
2. [3] Ca să cunoaștem pre pămînt calea ta, în toate limbile mîntuirea ta.
3. [4] Să se mărturisească nărodul ție, Dumnezeule, să se mărturisească ție tot nărodul.
4. [5] Să se bucure și să se veselească limbile, că judeci nărodul pre dreptate, și limbile le vei povățui pre pămînt.
5. [6] Să se mărturisească nărodul ție, Dumnezeule, să se mărturisească ție tot nărodul. Pămîntul au dat roada să.
6. [7] Binecuvintează pre noi, Dumnezeule, Dumnezeul nostru. [8] Binecuvintează pre noi, Dumnezeule, și să se teamă de dînsul toate marginile pămîntului. Slava.

[1] În sfîrșit, cîntecul cîntării lui David. 67

1. [2] Să se scoale¹ Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii lui, și să fugă de fața lui ceia ce-l urăsc.
2. [3] Să piêie cum piêie fumul; cum se topêște ceara de fața focului, așa să piêie cei păcătoșii de la fața lui Dumnezeu.
3. [4] Iară cei direpți să se bucure și să se veselească înaintea lui Dumnezeu, să se îndulcească în veselie.
4. [5] Să cîntați lui Dumnezeu, cîntați numelui lui, să faceți cale celui ce se-au suit pre apusuri, Domn numele lui.
5. Și vă bucurați înaintea lui. Să se turbure de fața lui, [6] Tatălui sărăcilor și judecătorului văduvelor.
6. Dumnezeu în locul său cel sfînt. [7] Dumnezeu sălășluiește pre ceia ce sînt într-un gînd în casă.
7. Cela ce scoate pre ceia den obeze cu bărbăție, așjiderea pre ceia ce amărăsc pre carii lăcuiesc în mormînturi.

Versiunea modernă

9. Dumnezeule, ne-ai pus la încercare, cu foc și ne-ai curățat precum se lămurêște argintul.
10. Tu ne-ai întins capcane și ai vrut să pui tot necazul pe umerii noștri.
11. Ai trimis oameni să ne calce în tină; după ce am trecut prin foc și prin apă, ne-ai scos la odihnă.
12. Cu arderile de tot voi intra în casa ta ca să împlinesc făgăduințele mele,
13. Pe care, în necaz, le-au rostit buzele mele și gura mea le-a cuvîntat.
14. Îți voi aduce arderi de tot, grase, berbeci pentru jertfă, boi și țapi. Fumul lor se va ridica spre cer.
15. Veniți de auziți toți cei ce vă têmeji de Dumnezeu că vă voi povesti cite a făcut el pentru sufletul meu.
16. Gura mea a strigat către el, laude cînta limba mea.
17. Dacă aș fi avut răutate în inimă, Domnul nu m-ar fi auzit.
18. Dumnezeu m-a ascultat și la glasul rugăciunii mele a luat aminte.
19. Binecuvîntat este Dumnezeu care n-a disprețuit rugăciunea mea, ci mi-a dăruit dragostea sa.

Psalmul 66. Al lui David

1. Dumnezeule, milostivește-te, întoarce lumina feței tale spre noi.
2. Toate neamurile să cunoască pe pămînt calea ta, slobozirea și mîntuirea noastră.
3. Pe tine te vor mări toate neamurile și te vor lauda.
4. Neamurile se vor bucura de judecata ta dreaptă ascultînd poveștile tale.
5. Toate popoarele te vor lauda. Iată pămîntul a dat rodul său.
6. Binecuvintează-ne pe noi, Dumnezeule, Dumnezeul nostru. Teama de tine să stăpînească toate marginile pămîntului.

Psalmul 67. Al lui David

1. Să se scoale Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii lui, să fugă de la fața lui cei ce-l urăsc pe el.
2. Să se stingă precum se stinge fumul, cum se topește ceara de fața focului, așa să piară necredincioșii de la fața lui Dumnezeu.
3. Iar dreptii să salte și să se bucure, înaintea lui Dumnezeu să se dezfatzeze în veselie.
4. Cîntați lui Dumnezeu, măriți numele lui și pregătiți calea celui ce străbate pustii. Domnul este numele lui.
5. Bucurați-vă înaintea lui! La locul său sfînt, Domnul este pămîntul orfanilor și ocrotitorul văduvelor.
6. Pe cei singuratici Dumnezeu îi așează în casa lui.
7. El liberează pe cei robiți ca și pe cei amărîți, cei ce locuiesc în morminte.

чѣн чѣ амѣрѣеу, прѣ чѣн чѣ аѣкѣеікѣ фмѣрѣмѣн
тѣрн. Амѣрѣеу кѣнѣ ешѣлѣн тѣ фнѣннѣтѣ н
норѣдѣлѣн тѣу, кѣнѣ прѣчѣн фѣлѣпнѣ
(Стрѣгаре) Пѣмѣнѣлѣ еѣкѣрѣмѣрѣ, пѣн ф
тѣу кѣ шн тернѣе пѣкѣрѣ дѣкѣрѣ фѣаѣ дѣмѣрѣеу
лѣн гнѣнѣн, дѣкѣрѣ фѣаѣ дѣмѣрѣеу лѣн гѣрѣн.
Пѣлѣ дѣ еѣлѣтѣ кѣе, кѣн еѣсѣн дѣмѣрѣеу, моѣе
нѣрѣн тѣлѣ, шн лѣ сѣлѣнѣтѣ, шн тѣ кѣн фѣтѣрѣ
прѣ дѣрѣ. Дѣмѣрѣеу тѣлѣ лѣкѣеікѣ ф
тѣу ф, гѣтѣнѣ кѣ еѣлѣтѣтѣ тѣ еѣрѣлѣлѣн,
дѣмѣрѣеу. Дѣмѣлѣ кѣ дѣ кѣлѣнѣтѣ, чѣлѣтѣ
чѣ еѣнѣ кѣсѣеікѣ, кѣ пѣтѣрѣ мѣлѣтѣ
фѣрѣлѣлѣ пѣтѣрѣлѣ лѣ чѣлѣн фѣрѣтѣ, кѣ фѣрѣ
гѣ мѣсѣнѣрѣ кѣсѣн еѣ фѣрѣчѣ прѣрѣн. Дѣ еѣ
дѣрѣн фѣнѣлѣкѣлѣ сѣрѣнѣрѣ аѣрѣн дѣ порѣлѣеу
фѣрѣкѣтѣ кѣ аѣрѣнѣтѣ, шн сѣлѣтѣ лѣ кѣ еѣрѣчѣ
чѣ дѣ лѣрѣ. Кѣнѣ О еѣсѣтѣ чѣлѣ чѣрѣеікѣ,
фѣрѣрѣчѣ прѣсѣ еѣ, сѣмѣнѣсѣкѣ фѣсѣлѣмѣн мѣн
тѣлѣ лѣн дѣмѣрѣеу, мѣлѣтѣ гѣрѣсѣ. Мѣлѣтѣ ф
кѣгѣтѣ, мѣлѣтѣ гѣрѣсѣ, пѣнѣрѣ чѣ сѣкѣлѣнѣ мѣнѣн
фѣгѣлѣн. Мѣлѣтѣ кѣрѣ лѣ еѣнѣ еѣнѣтѣ,
дѣмѣрѣеу еѣ аѣкѣлѣтѣ фѣрѣжѣлѣ, пѣнѣрѣ кѣ
шн дѣмѣлѣ кѣ аѣкѣлѣ дѣ еѣкѣрѣшнѣтѣ. Кѣрѣлѣ
лѣн дѣмѣрѣеу, кѣ гѣчѣ мѣн дѣ пѣрѣчѣ, мѣн дѣчѣ
чѣ фѣрѣрѣтѣрѣ, дѣмѣлѣ фѣрѣчѣн, фѣнѣннѣ ф
чѣлѣ еѣнѣтѣ. Оѣлѣнѣтѣ фѣрѣ нѣлѣчнѣ, рѣ
еѣнѣ рѣбнѣ, лѣлѣшѣ дѣрѣн фѣрѣ Олѣмѣннѣ.
Пѣнѣрѣ кѣ шн прѣчѣн нѣ лѣкѣлѣтѣтѣрѣн еѣ аѣкѣ
еѣнѣ, дѣмѣлѣ дѣмѣрѣеу еѣгѣлѣкѣнѣтѣ. Кѣгѣлѣкѣнѣ
еѣ дѣмѣлѣ фѣрѣ прѣсѣ гѣн, еѣ спорѣкѣлѣ нѣлѣсѣ дѣ
дѣмѣрѣеу, мѣнѣлѣрѣлѣрѣ нѣлѣсѣрѣ, (Стрѣгаре)
дѣмѣрѣеу, нѣлѣлѣрѣлѣрѣ дѣмѣрѣеу, аѣмѣнѣлѣн, шн лѣ
дѣмѣлѣлѣн дѣмѣлѣлѣн, еѣшнѣрѣеу мѣрѣчнѣ. Фѣрѣ
дѣмѣрѣеу кѣ фѣрѣрѣмѣлѣ кѣпѣтѣлѣ еѣрѣжѣмѣшнѣлѣ
лѣн, кѣрѣшнѣлѣ пѣрѣлѣлѣн чѣлѣрѣ чѣ оѣмѣлѣ фѣрѣ
гѣрѣлѣлѣеу лѣрѣ. Знѣе дѣмѣлѣ дѣн еѣлѣсѣн ф
Тѣлѣрѣмѣкѣн фѣрѣрѣмѣтѣкѣн фѣрѣнѣрѣлѣ мѣрѣн.
Пѣнѣрѣ кѣ дѣрѣрѣ сѣрѣ кѣлѣн пнѣчѣрѣлѣ тѣу кѣ
еѣнѣ, лѣмѣлѣ кѣннѣлѣрѣ тѣу, дѣн еѣрѣжѣмѣшѣ
дѣ дѣнѣлѣ. Еѣрѣрѣрѣеу фѣлѣтѣлѣ тѣлѣ дѣлѣ
нѣрѣлѣ, фѣлѣтѣлѣ дѣмѣрѣеу лѣ мѣлѣ фѣрѣрѣлѣлѣ,
чѣлѣлѣ дѣн чѣлѣ еѣнѣтѣ. Фѣрѣкѣрѣ еѣлѣрѣн чнѣ
дѣсѣ дѣ чѣн чѣ кѣнѣлѣ фѣнѣлѣкѣлѣ фѣннѣлѣрѣлѣ,
тѣлѣпнѣрѣчѣ. Фѣрѣлѣлѣн еѣнѣ кѣ еѣнѣлѣн
прѣ дѣмѣрѣеу, прѣ дѣмѣлѣ дѣн нѣкѣлѣрѣлѣ лѣн гѣрѣ
нѣлѣ. Дѣлѣ еѣнѣлѣмѣннѣ мѣн тѣжнѣрѣ, фѣрѣ
сѣлѣмѣнѣтѣ. Кѣлѣрѣн гѣрѣн пѣвѣчнѣлѣрѣн лѣ
еѣлѣрѣн гѣкѣлѣнѣлѣн, еѣлѣрѣн нѣдѣлѣнѣлѣлѣн.
Пѣрѣнѣчѣшнѣ дѣмѣрѣеу лѣ пѣтѣрѣн тѣлѣ, фѣрѣрѣ
шн дѣмѣрѣеу лѣ аѣсѣтѣ, кѣрѣ лѣн фѣкѣлѣтѣ фѣрѣ
нѣн. Дѣлѣ еѣнѣлѣсѣнѣлѣ, прѣсѣ гѣрѣсѣлѣннѣ,
чѣ еѣлѣ фѣрѣчѣ фѣрѣрѣчнѣ дѣрѣн. Чѣрѣтѣ хнѣ
рѣлѣ прѣсѣтѣн, дѣрѣнѣрѣ тѣлѣрѣлѣрѣ фѣрѣлѣ
нѣрѣлѣрѣлѣ, кѣ еѣлѣ фѣнѣсѣтѣ чѣн нѣпннѣчнѣ, кѣ
лѣчннѣлѣ. Рѣсѣнѣчѣшнѣ лѣмѣнѣлѣ чѣлѣ чѣ еѣ
рѣсѣлѣ, еѣннѣлѣ еѣлѣ дѣлѣ еѣрѣпѣтѣ, еѣднѣлѣ
кѣ лѣкѣлѣ фѣннѣнѣтѣ мѣнѣ еѣнѣ лѣн дѣмѣрѣеу.
Фѣрѣрѣчнѣлѣ пѣмѣнѣлѣлѣн кѣнѣлѣчѣ лѣн дѣмѣрѣеу,
пѣкѣлѣчнѣнѣ дѣмѣлѣлѣн. (Стрѣгаре) Чѣлѣлѣ чѣ

Biblia 1688, pag. 402, col. II

8. Dumnezău, când ieșii ai tu înaintea norodului tău, când treceai în pustiiu,

9. (Strigare) Pămîntul să cutremură^{ca}, pentru că și ceriurile picară de cătră fața Dumnezăului Sinaii, de cătră fața Dumnezăului lui Israil.

10. Ploaie de bunăvoie vei osebi, Dumnezăule, moștenirii tale, și au slăbit, și tu vei întări pre dînsa.

11. Dobitoacele tale lăcuiescu întru ea, găiș cu bunătatea ta săracului, Dumnezăule.

12. Domnul va da cuvînt celor ce binevestesc, cu putere multă.

13. Împăratul puterilor al celui iubit, cu înfrumusețarea casii să împartă prăzi.

14. De veți dormi în mijlocul sorșilor, aripi de porumb, ferecate cu argint, și spatele lui cu verdeață de aur.

15. Cînd osebêște Cel Ceresc împărați preste el, omeți-se-vor în Selmon.

16. Muntele lui Dumnezeu, munte gras. [16] Munte închegat, munte gras.

17. Pentru ce socoți, munți închegați? [17] Muntele care au binevoit Dumnezeu să lăcuiască într-însul, pentru că și Domnul va lăcuî desăvîrșit.

18. Carul lui Dumnezeu, cu zêce mii de părți, mii de cei ce îndireptează, Domnul întru ei, în Sinaii, în cel svînt.

19. Suiși-te întru nălțime, robiș robime, luaș dări întru oameni. [20] Pentru ca și pre cei neascultători să lăcuiești.

20. Domnul Dumnezeu blagoslovit. [21] Blagoslovit e Domnul în zi preste zi; să sporească noau Dumnezeu mîntuirilor noastre.

21. [22] (Strigare) Dumnezeul nostru, Dumnezeu a mîntui, și ale Domnului Domnului ieșirile morții.

22. [23] Însă Dumnezeu va sfărîma capetele vrăjmașilor lui, crêștetul părului celor ce umblă întru greșalele lor.

23. [24] Zise Domnul: «Den Vasan întoarce-mă-voiu, întoarce-mă-voiu în fundurile mării.

24. [25] Pentru ca doară s-ară văpsi piciorul tău cu sînge, limba cîinilor tăi den vrăjmaș de la dînsul».

25. [26] Văzură-se îmbletele tale, Dumnezeu, îmbletele Dumnezeului meu, Împăratului celui den cel svînt.

26. [27] Apucară boiêrii țîindu-se de cei ce cînta în mijlocul fetișoarelor sîmpănârête.

27. [28] În adunări binecuvîntați¹ pre Dumnezeu, pre Domnul den izvoarale lui Israil.

28. [29] Acolo Veniamin mai tînăr întru spămîntare. [30] Boiêrii Iudii povățuitorii lor, boiêrii Zavulonului, boiêrii Nethalimului.

29. [31] Poruncêște, Dumnezăule, puterii tale; întărêște, Dumnezule, aceasta carea ai făcut întru noi.

30. [32] De la bisêrica ta preste Ierusalim, ție vor aduce împărații daruri.

31. [33] Ceartă hiarale trestiei, adunarea taurilor în juncele năroadelor, ca să să închiză cei ispițiți cu argintul.

32. [34] Risipêște limbile cêlea ce vor războaiele. Veni-vor soli de la Eghipet; Ethiopia va apuca înainte mîna ei lui Dumnezeu.

33. [35] Împărațiile pămîntului, cîntații lui Dumnezeu, pevețuți Domnului.

34. [36] (Strigare) Celuia ce/ s-au suit preste ceriul ceriului, despre răsărituri. [37] Iată va da glasul lui glas de putere.

Ms. 45, f. 235^v-236^r

8. Dumnezău, cînd ieși ai tu înaintea nărodului tău, cînd treceai în pustiiu,
9. (Strigare) Pămîntul să cutremur^α, pentru că și ceriurile pîcară de cătră fața lui Dumnezău al Sinaei, de cătră fața lui Dumnezău Israil.
10. Ploaie de bună voie vei ușăbi, Dumnezău, moștenirii tale, și ai slăbit, și tu vei întări pre înșă.
11. Dobitoacele tale lăcuiesc întru ea, gățiși cu bunătaea ta săracului, Dumnezău.
12. Domnul va da cuvîntu celora ce bine vestuesc, cu putere multă.
13. Împăratul puterilor a celui iubit, cu înfrîm-săarea casei să împărță prăzi.
14. Dă veți dormi întru mijlocul sorților, aripi de porîmb ferecate cu argint, și cēle den napoia crierilor³ lui cu gălbănare de aur.
15. Cînd usăbēște Cel Ceresc împărați preste el, zăpăzi-să-vor în Selmon.
16. Măgura lui Dumnezău, măgură grasă. [16] Măgură îmbrîndzită, măgură grasă.
17. Pentru ce socotiți măguri îmbrîndzite? [17] Măgura carea au binevrut Dumnezău să lăcuiască întru înșă, și Domnul va lăcu desăvîrșit.
18. Carul lui Dumnezău cu 10.000 de părți, mii de ceia ce îndreptădză Domnul întru ei, în Sinain, întru cel sfînt.
19. Suiși-te întru înălțime, robiși robime, luași daruri întru oameni, [20] Pentru că și pre cei ne-ascultători să lăcuiești.
20. Domnul Dumnezău blagoslovit. [21] Blagoslovit Domnul dentru dzi în toată dzua; bine să-l sporească noao Dumnezău mîntuirilor noastre.
21. [22] (Strigare) Dumnezăul nostru, Dumnezău a mîntui, și a Domnului Domnului ieșirile morții.
22. [23] Înșă// Dumnezău va frînge capetele vrăjmașilor lui, crēștetul părului celora ce merg întru greșalele lor.
23. [24] Dzise Domnul: «Den Vasan întoarce-mă-voi, întoarce-mă-voi întru fundurile⁴ mării.
24. [25] Pentru-ca doară s-ară văpsi piciorul tău cu sînge, limba cîinilor tăi dentru vrăjmași de la înșă».
25. [26] Văzură-să îmbletile tale, Dumnezău, îmbletile Dumnezăului meu, Împăratului celui dentru cel sfînt.
26. [27] Apucară boiērii fiindu-să de ceia ce cîntă întru mijlocul fetișoarelor⁵ timpănărițe.
27. [28] În adunări binecuvîntați pre Dumnezău, pre Domnul dentru izvoarale lui Israil.
28. [29] Acolo Veniamin mai tînăr întru ieșire den sine. [30] Boiērii Iudei povățuitorii lor, boiērii Zavolon, boiērii Nefthalim.
29. [31] Porîncēște, Dumnezău, puterii tale; întărăște, Dumnezău, aceasta carea ai făcut întru noi.
30. [32] De la bisērica ta preste Ierusalim, ție vor aduce împărații daruri.
31. [33] Ceartă hiarălor trestiei, adunarea taurilor întru juncele năroadelor, ca să să închiză cei ispitii cu argintul.
32. [34] Răsipēște limbile cēle ce vor războaiele. Veni-vor soli¹ de la Eghiptu; Etiopia va apuca înainte mîna ei lui Dumnezău.
33. [35] Împărățiile pămîntului, cîntați lui Dumnezău, pevețuși Domnului.
34. [36] (Strigare) Celuia ce s-au suit preste cerul cerului, despre răsărituri. [37] Iată va da glasului lui glas de putere.

Ms. 4389, f. 280^v-281^r

8. Dumnezeule, cînd vei ieși înaintea nărodului tău, cînd vei trēce în pustie.
9. Cutremuratu-se-au pămîntul, că au picat ceriurile de fața Dumnezeului Sinaei, de fața Dumnezeului lui Israil.
10. Ploaie de bună voie vei usebi, Dumnezeule, moșiei tale, și ai slăbit², iară tu o ai săvîrșit³.
11. Dobitoacele tale vor vieluși într-înșă, găti-t-ai celui sărac, Dumnezeule, cu bunătaea ta.
12. Da-va Domnul grațu celor ce vestesc bine cu putere multă.
13. Împăratul puterilor al celui drag să împărță jăcmăniirile⁴ cu frumuseța casei.
14. De veți dormi în mijlocul hotarălor⁵, aripi de porumb fericite cu argint, și între umerile ei în lucire de aur.
15. Cînd va împărți Cel Ceresc împărații pre dinsele, omeți-se-vor în Selmon.
16. Muntele lui Dumnezeu, munte gras, munte închiegat⁶, munte gras.
17. Pentru ce gîndiți munți închiegați, muntele în care bine au voi Dumnezeu să lăcuiască într-înșul, că Domnul va lăcu pînă în sfîrșit.
18. Carul lui Dumnezeu cu întunērece de întunērece⁷; o mie de ceia ce se crăvesc⁸. Domnul într-înși, în Sinaia, întru cel sfînt.
19. Suitu-te-ai pre înălțime, robit-ai robie, lua-t-ai dări în oameni, și să se sălășluiască.
20. Domnul Dumnezeu cēla binecuvîntat pre ceia ce nu se pleacă. [20] Binecuvîntat Domnul den zi în zi; sporească noao Dumnezeul mîntuirilor noastre.
21. Dumnezeul nostru, Dumnezeu a mîntui, și ieșirile morții ale Domnului Domnului.
22. Înșă Dumnezeu va fărîma capetele vrăjmașilor săi, crēștetul perilor în greșalele lor.
23. Zise Domnul: «Den Vasan voi întoarce, întoarce-voi în adîncurile mării.
24. Ca să se ude piciorul tău în sînge, limba cîinilor tăi den vrăjmaș de la el».
25. Fură văzute umbletele tale, Dumnezeule, umbletele Dumnezeului mjeu, ale Împăratului celui den cel sfînt.
26. Mēseră înainte boiērii, aproape de ceia ce cîntă pren mijlocul fetelor cenghirēse.
27. În bisērici⁹// binecuvîntați pre Dumnezeu Domnul, de la izvoarale lui Israil.
28. Acolo Veniamin mai tînăr în spaimă, boiērii Iudei căpeteniile lor, boiērii lui Zavolon, boiērii lui Nethalim.
29. Porîncēște, Dumnezeule, cu puterea ta; întărăște, Dumnezeule, aceasta ce ai lucrat întru noi.
30. Den bisērica ta în Ierusalim, ție vor aduce împărații pocloane¹⁰.
31. Ceartă fierile trestilor, strînsură de tauri în juncele nărodului, ca să închiză pre cei ispitii cu argint.
32. Răsipēște limbile cēle ce voiesc războaiele. [32] Veni-vor soli¹¹ de la Eghipt; Etiopia va trēce înainte mîna sa cătră Dumnezeu.
33. Împărățiile pămîntēști, cîntați lui Dumnezeu, să cîntați Domnului.
34. Celui ce se-au suit pre cerul cerului, spre răsărituri; iată va da glasului său glasul puterii.

Versiunea modernă

8. Dumnezeule, cînd mergeai înaintea poporului tău, cînd treceai prin pustie
9. Pămîntul s-a cutremurat și cerurile s-au topit, Sinaia s-a clătînat în fața Dumnezeului lui Israel.
10. Moștenirii tale slăbite, Dumnezeule, ai rînduit ploaie întăritoare.
11. Poporul tău s-a simțit acasă prin bunătaea ta, cel care ai grijă de săraci.
12. Poruncile Domnului vor fi vestite cu putere multă.
13. Împăratul puterilor va împărți prada sa poporului iubit.
14. Dacă veți dormi în mijlocul moștenirii voastre, aripile voastre argintate vor fi ca ale porumbeșii, iar spatele vostru va străluci ca aurul.
15. Cînd Împăratul Cel Ceresc va risipi pe regi în țara sa, munții Selmonului vor fi albi de zăpadă.
16. Iar muntele Vasan, cu multe piscuri, este muntele lui Dumnezeu.
17. Pentru ce, munte cu piscuri, pizmuești muntele în care a binevoit Dumnezeu să locuiască pînă la sfîrșit?
18. Carele lui Dumnezeu sînt mii de mii, în mijlocul lor stă Domnul pe Sinai, în locașul său sfînt.
19. Cu mulțime de robi te sui la înălțime. Ai luat daruri de la oameni, chiar și de la cei răsvrățiți. Și ai îngăduit să locuiască acolo.
20. Binecuvîntat este Domnul Dumnezeu, zi de zi. El ne ocrotește și ne mîntuie.
21. Dumnezeul nostru este Dumnezeul mîntuirii și ale lui sînt ieșirile morții.
22. Dumnezeu va sfărîma capetele pleșuve ale vrăjmașilor săi care se lăfăiesc în greșală.
23. Zis-a Domnul: «Din Vasan fi voi întoarce pe vrăjmașii tăi din adîncurile mării.
24. Să se afunde piciorul tău în sîngele vrăjmașilor tăi din care cîinii vor linge».
25. Am văzut, Dumnezeule, înțrarea ta, intrarea Dumnezeului și împăratului meu, în locașul cel sfînt.
26. Înainte mergeau căpeteniile, după ei cei ce cîntau din strune, la mijloc, fecioarele ce băteau din tîmpane și ziceau:
27. Binecuvîntați pe Dumnezeu în toate adunările, pe Domnul din izvoarele lui Israel!
28. În frunte mergea Veniamin cel mai tînăr dintre căpetenii, urmau cele ale lui Iuda cu învățătorii lor, apoi căpeteniile Zabulonului și căpeteniile Nefthalimului și ziceau:
29. «Poruncește, Dumnezeule, să crească puterea ta; întărăște, Dumnezeule, lucrarea pe care ne-ai făcut-o nouă».
30. Împărații vor aduce daruri pentru locașul tău din Ierusalim.
31. Muștră fiarele din trestii, ceartă taurii adunați împotriva junincilor, ca să nu fie departe de cei care au fost necercați ca argintul.
32. Risipește neamurile cele ce voiesc războaie. Vor veni soli din Egipt. Etiopia va întinde mîna ei și va zice:
33. «Împărățiile pămîntului, cîntați lui Dumnezeu, cîntați Domnului.
34. Cîntați Dumnezeului celui ce s-au suit spre răsărit, peste cerul cerurilor. Iată glasul său va fi glas de putere.

сау сѣпѣ, прѣсте чѣрлѣ чѣрлѣхѣ, дѣспре рѣсте
 ѣс рѣпѣри. Іаѣтѣ ка дѣ глѣлѣхѣ лѣхѣ глѣсе дѣ
 пѣтѣре, дѣлѣ мѣрѣре лѣхѣ дѣмнѣзѣхѣ, прѣ гѣрлѣлѣ
 мѣре къ кѣтѣнѣ лѣхѣ, шѣ пѣтѣрѣ лѣхѣ дѣнѣсѣри.
 ѣнѣ мнѣнѣмѣтѣ е дѣмнѣзѣхѣ дѣтѣрѣлѣ сѣнѣчѣнѣ лѣхѣ, дѣмнѣзѣ
 лѣхѣ гѣрлѣлѣ, а чѣста ба дѣ пѣтѣрѣ шѣ дѣтѣрѣ
 нѣро дѣлѣхѣ лѣхѣ, ба гѣлѣкѣтѣ дѣмнѣзѣхѣ. Слѣ,
 ѣа сѣвѣжѣрѣшѣтѣ пѣнѣтрѣ чѣнѣ чѣ сѣвѣрѣ сѣнѣлѣ,

Вѣлѣмѣ лѣхѣ дѣдѣ. ѣнѣ
 пѣнѣтѣрѣлѣ мѣ дѣмнѣ, къ чѣнѣ дѣтѣрѣрѣ дѣтѣ
 ле пѣнѣтѣ лѣ сѣфѣрѣтѣлѣ мѣлѣ. ѣфѣнѣ
 шѣ хѣмѣ дѣнѣрѣнѣ лѣ дѣжѣнѣлѣхѣ, шѣ нѣ
 ѣсте сѣтѣре. Кѣнѣнѣ лѣ дѣжѣнѣлѣхѣ
 мѣрѣнѣ, шѣ вѣхѣрѣ мѣ прѣпѣдѣнѣ.
 ѣстенѣнѣ стрѣгѣнѣ дѣ, ѣмѣрѣнѣтѣ гѣжѣлѣжѣлѣ
 мѣлѣ, сѣвѣнѣрѣ сѣкѣтѣнѣ мѣтѣнѣ, дѣ ѣнѣ дѣтѣрѣхѣнѣ сѣ
 ѣ прѣ дѣмнѣзѣхѣ мѣлѣ. ѣмѣлѣчѣрѣтѣе мѣнѣ мѣ
 тѣ дѣкѣжѣтѣ пѣрѣнѣ кѣпѣлѣхѣ мѣлѣ, чѣнѣ чѣ мѣ оу
 рѣсѣкѣ дѣдѣрѣ. ѣтѣрѣрѣтѣе вѣрѣжѣмѣлѣшѣнѣ мѣтѣ,
 чѣнѣ чѣ мѣ гѣнѣлѣ прѣ мнѣне къ сѣрѣжѣмѣтѣмѣтѣ,
 чѣлѣтѣ чѣ нѣ жѣоуѣлѣмѣ, ѣтѣлѣчѣтѣ пѣлѣтѣлѣмѣ
 ѣ дѣмнѣзѣхѣлѣ тѣ ѣнѣ кѣхѣнѣсѣлѣтѣ нѣкѣнѣоуѣнѣчѣнѣцѣ мѣтѣ, шѣнѣ
 грѣшѣлѣе мѣлѣ дѣла тѣнѣ нѣсѣлѣ ѣкѣхѣнѣсѣ
 ѣ сѣнѣлѣсѣ рѣшѣнѣтѣе сѣрѣ мнѣне чѣнѣ чѣтѣ дѣтѣрѣхѣнѣ
 ѣ дѣмнѣ, дѣоѣмнѣ ѣлѣ пѣтѣрѣнѣоуѣ. Нѣчѣнѣ сѣтѣрѣшѣнѣ
 нѣтѣе прѣ мнѣне чѣнѣ чѣтѣ чѣрѣчѣтѣе прѣ тѣнѣ дѣ
 нѣзѣлѣ лѣхѣ гѣрлѣлѣ. Кѣчѣнѣ пѣнѣтрѣ тѣнѣ ѣлѣ
 сѣфѣрѣнѣтѣ сѣкѣрѣтѣ, ѣкѣпѣрѣнѣтѣлѣ рѣшѣнѣтѣ сѣвѣрѣхѣлѣ
 ѣ мѣлѣ. ѣтѣрѣнѣнѣлѣ фѣхѣ фѣрѣцѣнѣоуѣ мѣтѣнѣ, шѣнѣ рѣнѣ
 ѣ гѣнѣоуѣ мѣнѣтѣлѣ. Кѣчѣнѣ рѣвѣнѣрѣтѣ кѣсѣтѣнѣ тѣ
 ле мѣлѣ мѣнѣсѣлѣтѣ прѣ мнѣне, шѣнѣ сѣкѣрѣжае чѣоуѣ чѣ
 тѣ сѣкѣрѣсѣ прѣ тѣнѣне къ чѣвѣрѣ прѣстѣ мнѣне.
 ѣ шѣнѣ ѣкѣпѣрѣнѣ къ пѣстѣ сѣфѣрѣтѣлѣ мѣлѣ, шѣнѣ фѣ
 ѣтѣрѣлѣ сѣкѣрѣ мѣе. Шѣнѣ пѣшѣ дѣрѣжѣмѣнѣнѣтѣ
 ѣ мѣтѣ сѣкѣ, шѣнѣ фѣхѣнѣ оуѣрѣ пѣлѣрѣ. ѣсѣлѣ прѣ мѣтѣ
 ѣнѣмѣсѣлѣтѣ чѣнѣ чѣ шѣрѣтѣ дѣпѣрѣчѣнѣ, шѣнѣ лѣ мнѣне къ
 ѣ тѣ чѣлѣ чѣ вѣтѣ сѣнѣ. Шѣнѣ ѣлѣ къ рѣгѣ мѣтѣ къ
 тѣрѣ тѣнѣне, дѣоѣмнѣ вѣрѣтѣмѣтѣ е, дѣтѣлѣнѣ вѣсѣнѣчѣтѣ.
 ѣ дѣмнѣзѣхѣлѣ къ мѣлѣчѣнѣ мнѣлѣтѣ тѣлѣ ѣсѣлѣтѣ
 ѣ мѣтѣ, къ ѣдѣвѣрѣлѣ мѣжѣтѣлѣрѣнѣ тѣлѣ. Мѣжѣтѣлѣ
 ѣ шѣмѣтѣ дѣнѣ тѣнѣтѣ, пѣнѣтрѣ кѣсѣнѣ хѣмѣтѣ дѣфѣнѣ, мѣ
 тѣлѣнѣмѣшѣ дѣ чѣнѣ чѣмѣтѣ оуѣрѣсѣкѣ, шѣнѣ дѣ дѣжѣнѣлѣ
 ѣ рнѣлѣ ѣпѣоуѣ. Сѣнѣ хѣмѣ прѣпѣдѣтѣкѣ вѣфѣрѣлѣ
 ѣпѣнѣ, нѣчѣнѣ сѣмѣтѣ дѣгнѣтѣ дѣжѣнѣлѣ, нѣчѣнѣ сѣкѣлѣпнѣ
 ѣ зѣ ѣсѣлѣ прѣ мѣтѣ фѣжѣнѣжѣнѣ гѣрѣ сѣлѣ. ѣсѣлѣтѣ
 ѣ мѣ дѣоѣмнѣ къ сѣлѣнѣ е мнѣлѣ тѣ дѣлѣтѣ мѣлѣчѣнѣмѣ
 ѣа мнѣоуѣнѣрѣнѣлѣоуѣ тѣлѣ прѣвѣтѣе сѣрѣ мнѣне. Сѣ
 ѣ нѣ дѣтѣрѣчѣнѣ фѣцѣ тѣ дѣла сѣлѣгѣ тѣ, къ чѣнѣ мѣ
 ѣс ѣнѣкѣжѣтѣ, дѣ гѣлѣтѣ ѣсѣлѣтѣмѣтѣ. ѣ ѣлѣнѣ
 ѣтѣ сѣфѣрѣтѣлѣхѣнѣ мѣлѣ, шѣнѣ мѣжѣтѣлѣчѣ прѣ ѣлѣ,
 пѣнѣтрѣ вѣрѣжѣмѣлѣшѣнѣ мѣнѣ мѣжѣтѣлѣчѣмѣтѣ
 ѣг пѣнѣтрѣлѣ къ тѣ кѣхѣнѣоуѣнѣ понѣоуѣлѣ мѣлѣ, шѣнѣ рѣ
 ѣ шѣнѣтѣ мѣтѣ, шѣнѣ дѣфѣрѣлѣрѣтѣ мѣтѣ. ѣнѣнѣнѣтѣ
 ѣ тѣ пѣуѣчѣ тѣлѣ чѣмѣтѣ нѣкѣжѣтѣкѣ прѣ мнѣне, сѣкѣрѣтѣ
 ѣ шѣпѣтѣ сѣфѣрѣтѣлѣ мѣлѣ, шѣнѣ тѣнѣсѣлѣоуѣнѣ
 ѣе шѣнѣ дѣтѣрѣхѣнѣ прѣ чѣлѣ чѣ сѣлѣмѣ хѣнѣлѣ, дѣпрѣ хѣнѣ, шѣ
 ѣ нѣ фѣ, шѣнѣ прѣ чѣнѣ чѣ мѣнѣжѣлѣ шѣнѣ нѣ ѣфѣлѣ
 ѣе шѣнѣ дѣтѣрѣ лѣ мѣнѣкѣрѣтѣ мѣлѣ фѣлѣрѣ, шѣнѣ лѣ сѣ
 ѣе тѣ мѣтѣ дѣпѣлѣрѣмѣтѣ къ сѣчѣтѣ. Фѣлѣкѣтѣ мѣ

Biblia 1688, pag. 403, col. I
 35. Daḡ mărire lui Dumnezeu, pre Israel mare cuviința lui, și putêrea lui în nori.
 36. [38] Mînutat e Dumnezeu întru svinții lui, Dumnezeul lui Israel; acesta va da putêre și întărîre norodului lui. Blagoslovit Dumnezeu. Slava.

La săvîrșit, pentru cei ce să vor schimba. Psalm lui David. 68

1. Mîntuiește-mă, Doamne, căci întrară apele pînă la sufletul meu.
2. Înfîpșu-mă în noroiul adîncului, și nu iaste stare;
3. Veniiu la adîncurile mării, și vihor mă prăpădi.
4. Osteniiu strigînd, amorțit-au gîtlejul meu, slăbiră ochii miei de a nădejdui eu pre Dumnezeul meu.
5. Înmulțiră-se mai mult decît perii capului meu cei ce mă urăsc în dar.
6. Întărîră-se vrăjmașii miei, cei ce mă goniiu pre mine cu strîmbătate; cîtelea ce nu jăfuiam, atunce plătiam.
7. Dumnezeăule, tu ai cunoscut necunoștința mea, și greșalele mele de la tine nu s-au ascuns.
8. Să nu să rușineze spre mine cei ce te îngăduiesc, Doamne, Doamne al puterilor. [9] Nici să să rușineze pre mine cei ce te cetează pre tine, Dumnezeul lui Israel.
9. [10] Căci pentru tine am suferit ocară, acoperit-au rușinea obrazul meu.
10. [11] Înstreinat fui fraților miei și strein fiilor maicii mele.
11. [12] Căci rîvnirea casii tale m-au mîncat pre mine, și ocările celor ce te ocărase pre tine căzură preste mine.
12. [13] Și acoperiiu cu post sufletul meu, și fu întru ocări mie.
13. [14] Și puș îmbrăcămîntea mea sac, și fuiu lor în pildă.
14. [15] Asupra mea limbuțîia cei ce șădea în porți, și la mine cînta ceia ce bea vin.
15. [16] Și eu cu ruga mea cătră tine, Doamne, vrîmea e de bunăvoință.
16. [17] Dumnezeăule, cu mulțimea milii tale ascultă-mă, cu adevărul mîntuirii tale.
17. [18] Mîntuiește-mă den tină, pentru ca să nu mă înfîg; mîntuim-aș de cei ce mă urăsc și de adîncurile apelor.
18. [19] Să nu mă prăpădească viforul apei, nici să mă înghiță adîncul, nici să cuprinză asupra mea fintîna gura sa.
19. [20] Ascultă-mă, Doamne, că bună e mila ta; după mulțimea milosirdiilor tale privêște spre mine.
20. [21] Să nu întorci fața ta de la sluga ta, căci mă necăjăsc. Degrabă ascultă-mă.
21. [22] Ia amînte sufletului meu și mîntuiește pre el; pentru vrăjmașii miei mîntuiește-mă.
22. [23] Pentru că tu cunoști ponosul meu și rușinea mea, și înfruntarea mea.
23. [24] Înaintea ta toți ceia ce mă necăjăsc pre mine. Ocară așteptă sufletul meu și ticăloșire.
24. [25] Și îngăduiiu pre cel ce să mîhniia împreună, și nu fu, și pre cei ce mîngîia, și n-am aflat.
25. [26] Și dederă la mîncarea mea fiere, și la sêtea mea adăpară-mă cu oțet.
26. [27] Facă-să mă/sa lor înaintea lor întru laț, și întru răsplătire, și întru poticinire.

Ms. 45, f. 236^r

35. Dați mărire lui Dumnedzäu, preste Israil mare cuvînța lui, și puterea lui întru nori.

36. [38] Minunat Dumnedzäu întru sfinții lui, Dumnedzäu Israil; acesta va da putere și întăritură nărodului lui. Blagoslovit Dumnedzäu. Slava.

La săvîrșit, pentru ceia ci să vor primeni.
Psalmul lui David. 68

1. Mîntuiește-mă, Doamne¹, căce întrară apele până la sufletul meu.

2. Înfîpsu-mă întru glodul² adîncului, și nu iaste stare;

3. Veniu la adîncările mării, și vihor mă prăpădi.

4. Osteniiu strigînd, amorțit-au gîltanul³ meu, slăbiră-să ochii miei nădăjduind pre Dumnedzäu meu.

5. Înmulțiră-să mai mult decît perii capului meu ceia ci mă urăsc în dar.

6. Întăriră-să vrăjmașii miei, ceia ci mă gonii pre mine cu strîmbul; carele nu jăfuia, atunce plătia.

7. Dumnedzäu, tu ai cunoscut fărămîntea mea, și greșalele mele de la tine nu s-au ascuns.

8. Să nu să rușinèdeze pre mine ceia ci îngăduiesc, Doamne, Doamne a puterilor. [9] Nice să să rușinèdeze preste mine ceia ce cercetează pre tine, Dumnedzäu lui Israil.

9. [10] Căce pentru tine am suferit ocară, acoperit-au rușine obrazul meu.

10. [11] Înstreinat fui fraților miei și striin fililor maicii mele.

11. [12] Căce rîvnirea casei tale m-au mîncat pre mine, și ocară celora ce ocărăsc pre tine căzură preste mine.

12. [13] Și acoperii cu post sufletul meu, și fu întru ocară mie.

13. [14] Și puși îmbrăcămîntea mea sac, și fui lor întru pildă.

14. [15] Asupra mea rula⁴ ceia ci ședea în porți, și la mine cînta ceia ce bea vin.

15. [16] Și eu cu ruga mea cătră tine, Doamne, vreme-i de bunăvoință.

16. [17] Dumnedzäu, cu mulțimea milei tale ascultă-mă, cu adevărul mîntuirii tale.

17. [18] Mîntuiește-mă de la tină, pentru ca să nu mă înfig; mîntui-m-aș dentru ceia ci urăsc pre mine și dentru adîncările apelor.

18. [19] Să nu mă prăpădească vîvorul apei, nice să mă înghiță pre mine adîncul, nice să cuprîndză pre mine fîntina gura sa.

19. [20] Ascultă-mă, Doamne, că bună-i mila ta, după mulțimea îndurărilor tale privește spre mine.

20. [21] Să nu întorci fața ta de la sluga ta, căce mă supăr. De sîrg ascultă-mă.

21. [22] Ia aminte sufletului meu și mîntuiește pre el; pentru neprietenii miei mîntuiește-mă.

22. [23] Pentru că tu cunoști ocară mea și rușinea mea, și înfruntarea mea.

23. [24] Înaintea ta toți ceia ce năcăjesc pre mine. Ocară așteptă sufletul meu, și ticăloșime.

24. [25] Și îngăduii pre cela ci să mîhnia împreună, și nu fu, și pre ceia ci ruga, și n-am aflat.

25. [26] Și dederă la mîncarea mea fiere, și la sêtea mea adăpară-mă oțet.

26. [27] Facă-să masa lor înaintea lor întru laț, și întru răsplătire, și întru poticnire.

Ms. 4389, f. 281^v

35. Dați slavă lui Dumnezeu, spre Israil marea frumusețea lui, și puterea lui în nori.

36. Minunat Dumnezeu întru sfinții săi, Dumnezeul lui Israil; el va da putere și tărie nărodului său. Binecuvîntat Dumnezeu. Slava.

[1] În sfîrșit, de ceia ce se vor schimba.
Cîntecul lui David. 68

1. [2] Mîntuiește-mă, Dumnezeule, că au întrat apele pînă la sufletul meu.

2. [3] Cufundaiu-mă în propastia cea tinoasă a adîncului, și nu iaste de-a sta;

3. Veniu în adîncurile mării, și mă prăpădi viforul.

4. Osteniiu strigînd, răgul¹ grumazul meu, slăbiră² ochii miei de-a mă nădăjdui pre Dumnezeul meu.

5. Înmulțiră-se ceia ce mă urăsc în zadar mai mult decît perii capului meu.

6. Întăritu-se-au vrăjmașii miei ceia ce mă gonesc fără de dreptate; cêle ce n-am jăfuit, am întors atunci.

7. [6] Dumnezeule, tu ai știut nebunia mea, și greșalele mele nu se-au ascuns de tine.

8. [7] Să nu se rușinèdeze de mine ceia ce rabdă pre tine, Doamne, Domnul puterilor, nici să le fie rușine de mine celor ce cearcă pre tine, Dumnezeul lui Israil.

9. [8] Că pentru tine am suferit înfruntare, rușinea au acoperit fața mea.

10. [9] Strein fui fraților miei și streinat feciorilor mîine-mea.

11. [10] Că m-au mîncat rîvna casei tale, și muștrările celor ce te muștra mă năpădiră.

12. [11] Și acoperiiu cu post sufletul meu, și fu mie întru îputăciune³.

13. [12] Și îmbrăcămîntea mea puș zăblău⁴, și fui lor în pildă.

14. [13] Și de mine glumiia ceia ce șădea în porți, și de mine cînta ceia ce bea vin.

15. [14] Iară eu cu rugăciunea mea cătră tine, Dumnezeule, vremea vourei cei bune.

16. Dumnezeule, ascultă-mă în mulțimea milei tale, în adevărînța mîntuirii tale.

17. [15] Mîntuiește-mă den tină, să nu mă cufund; să mă izbăvesc de cei ce mă urăsc și den adîncăturile apelor.

18. [16] Să nu mă prăpădească viforul apei, nici să mă înghiță bulboaca⁵, nici să aducă asupra mea puțul gurii lor.

19. [17] Ascultă-mă, Doamne, că (iaste) bună mila ta; caută la mine după mulțimea îndurărilor tale.

20. [18] Nu întoarce fața ta de cătră sluga ta, că mă întristeze. Ascultă-mă degrabă.

21. [19] Ia aminte sufletului meu și-l mîntuiește; izbăvește-mă pentru vrăjmașii miei.

22. [20] Că tu știi înfruntarea mea și rușinea mea, și ocară mea.

23. [21] Înaintea ta (sînt) toți ceia ce mă năcăjesc. Muștrare aștepta sufletul meu și patimă.

24. Și am îngăduit pre cela care să se scîrbească dempreună cu mine, și n-au fost, și pre ceia ce mîngîie, și n-am aflat.

25. [22] Și dederă în mîncarea mea fiere, și în sêtea mea mă adăpară cu oțet.

26. [23] Să fie masa lor înaintea lor în cursă, și în plată, și în zmintea.

Versiunea modernă

35. Slăviți pe Dumnezeu! Să fie măreția și puterea lui în nori peste Israel.

36. Minunat este Dumnezeu întru sfinții lui; Dumnezeul lui Israel v-a dat putere și tărie popoului său. Binecuvîntat este Dumnezeu.

Psalmul 68. Al lui David

1. Mîntuiește-mă, Dumnezeule, că am intrat în apă pînă la gît.

2. În noroiul adîncului fără fund m-am afundat.

3. În adîncurile mării, furtuna m-a potopit.

4. Strigătele mele m-au ostenit. Gîtlejul meu a amorțit de strigări. Ochii mei (în)jind spre Dumnezeul meu au slăbit.

5. Mulți mă urăsc fără motiv. Ei întrec numărul perilor în capul meu.

6. Vrăjmașii mei, cei ce mă prigonesc pe nedrept, s-au întărit. Cum să le dau înapoi ceea ce n-am luat?

7. Dumnezeule, tu cunoști nepriciperea mea și greșelile mele nu îți le-am ascuns.

8. Cei ce te așteaptă pe tine, Dumnezeul lui Israel, Doamne al puterilor, nu se vor rușina din pricina mea, iar cei ce te caută, nu vor fi înfrunțați.

9. Că pentru tine am suferit ocară, batjocura a acoperit obrazul meu.

10. Am fost străin de frații mei, fiii maicii mele.

11. M-a ros rîvna casei tale. Ocările celor ce te ocăresc, au căzut asupra mea.

12. Cu post mi-am smerit sufletul, dar tot de ocară am rămas.

13. M-am îmbrăcat cu sac și am ajuns pentru ei de batjocură.

14. Împotriva mea vorbeau cei ce ședea la poartă, pe mine mă pomeneau băutorii de vin.

15. Dar eu m-am rugat la tine, Doamne, și am strigat în mîngîierea mea:

16. Dumnezeule, auzi-mă, întru mulțimea milei tale.

17. Mîntuiește-mă din noroi ca să nu mă afund. Ferește-mă de cei ce mă urăsc din adîncul apelor.

18. Ca să nu mă înecă vîltoarea apei, să nu mă înghiță adîncul, nici gura lui să se închidă peste mine.

19. Auzi-mă, Doamne, că mila ta e plăcută, caută spre mine, după mulțimea îndurărilor tale.

20. Să nu-ți întorci fața ta de la credinciosul tău în necaz. Auzi-mă degrabă, Doamne.

21. Ia aminte la sufletul meu, izbăvește-l. Scapă-mă, Doamne, din mîinile vrăjmașilor.

22. Tu cunoști ocară și rușinea mea. Pătimirea mea ai văzut-o.

23. Înaintea ta sînt toți cei ce mă supără. De ocări și de necaz sufletul meu a fost zdrobit.

24. Am așteptat pe cel ce m-ar fi mîngîiat, pe cei ce m-ar fi alintat, nu i-am aflat.

25. Ca hrană mi-au dat venin și de sete m-au adăpat cu oțet.

26. Să le fie masa lor capcană, răsplată și sminteală.

са лор ꙗнаниѣ лор ꙗтрь лаць, шн ꙗтрь рѣсплꙗ
 тнре, шн ꙗтрь потникнре. ꙗтрь нечестѣ онїи кн
 лор кастанъ вагъ, шн оумпръла лор пхрърѣ ꙗ
 гжѣговѣще. Карѣть спре ен оуꙗца та, шн къ
 мѣннла оуꙗцїен тале стн кхпрннзгъ пре ен
 Факоше кхрътѣ лор пхстъе, шн ꙗлънла шхрнае лор
 нѣ фїе тѣ че лѣкхлъще. Къчн пре кареае тѣ
 анстѣтїи ен лад гонїи, шн пре рхрърѣ ранае мѣ
 ле ла пх. Дѣлаце фѣделѣче преїе фѣделѣчѣ ло
 шн стнх ꙗтрь ꙗтрь днрептатѣ та. Шѣргѣ
 стѣ ден карѣтѣ челоꙗ бїи, шн кх тей днрептн ст
 нѣ стѣ крїе. Стрѣкъ шн дѣлѣе стнх стѣ ѡл
 мажнѣхрѣ та дмнзѣале стѣмъ спрѣжѣствѣ.
 Лѣх дѣком нѣмеае дмнзѣлахї мїеѣ, кх кжнѣ
 ре мѣрнлком пре ел кх ладѣтѣ. Шн ка пап
 чѣ лѣх дмнзѣ, манмалѣтѣ дєкжтїи кнцѣл пж
 нѣр чеш рѣларе коарне шн оуꙗнїи. Карѣть спрѣ
 чїи шн стѣтѣ кеселѣствѣ, чѣрѣтаѣн пре дмнзѣ
 шн катрїн сѣфлѣтѣл вѣстѣл. Къчн лѣ аскѣ
 тапї пре чен стѣрати дмнхл, шн пре чен лѣгаѣн
 ан лѣх нѣмѣ дѣфнїамтїи. Лѣх дѣао пре джн
 ел чѣрїрнае шн пѣмжнѣхл, маїл шн кжтѣ
 стѣ пжрѣскѣ ꙗтрь джнѣа. Кѣ дмнзѣл ка мж
 пхї еїснѣл, шн севор зндїи чѣтпѣнлѣ ꙗꙗен.
 Шн бор лѣкхїн лѣкхсѣ, шн бор моцїенїи пре джѣа.
 Шн семїїцїа рѣбнлор тѣїи бор цннѣ пре ѡ, шн мѣ
 чѣн че ѡбѣскѣ нѣмеае пѣѣ бор лѣкхїн ꙗтрьѣа.
 Ла стѣкжшнѣтѣ, лѣх дѣао спре поменїе ка
 стѣмжнѣтѣствѣ дмнхл.

Ж ꙗтрь ла ꙗхѣторѣл мїеѣ ꙗ лмнїтѣ
 дмнїе ка стѣм ꙗхѣторѣшн мїе сжгхлъще.
 Рѣшннѣзѣе шн стѣ ꙗфрѣхнѣтѣзѣ чѣн че чл
 кѣтѣ сѣфлѣтѣл мїеѣ. ꙗтрь орѣскѣе ꙗ
 дрїрїтїи, шн стѣтѣ рѣшннѣзѣе чѣн чѣмѣвор
 мїе рѣле. ꙗтрь орѣскѣе ꙗꙗтѣ рѣшннѣдѣхе,
 чѣн чѣм зндїи мїе бїнне е бнне е. Бѣхѣрѣсе
 шн стѣвѣсѣлѣствѣ спре тнне, пѣсѣнїи чѣн чѣтѣ
 кхлѣтѣ пре тнне дѣлмнзѣале, шн зндїи пхрърѣ
 мѣрѣствѣе дмнхл, чѣн че ѡбѣскѣ мажнѣхрѣ та.
 Шн ел стрѣкѣ сжнѣтѣ, шн мѣсѣ дмнзѣале ꙗхѣ
 тѣмн. ꙗхѣторѣл мїеѣ, шн нзѣтѣвнїтѣрї
 мїеѣ ешн тѣ, дмнне нхзѣтѣвнї. Слѣ

Кꙗ I
 Лѣх дѣао ꙗлѣмо, фїналор лѣх еїснлѣао, шн лѣ
 челоꙗ дєкжтїи че сал рѣбнїи фѣртѣ дє кнрсѣла
 ре дє лѣхпра ла ꙗнѣдоєн. О

О пре тене дмнне нѣдѣждѣїн, стнхлѣтѣ рѣ
 шннѣзѣ ꙗѣѣкѣ, ꙗтрь днрептатѣ та
 нзѣтѣвнїтѣстѣмъ шн мѣ сѣолатѣ. Пѣ
 кѣтѣ кѣтѣрѣ мїнне оуꙗцѣл та, шн мѣ мж
 тѣлѣче. Фїн мїе ꙗтрь дмнзѣл
 сѣлѣтїорїи, шн рѣлоꙗ тѣре ка стѣмъ мжтѣхѣшн.
 Къчн ꙗтрь орѣкѣ мѣтѣ ешн тѣ.
 Дмнзѣл мїеѣ нзѣтѣвнїтѣстѣмъ, дїи мжнл пѣкѣ
 тѣсѣлѣхї дїи мжнл чѣлѣхї чѣ фѣче фѣртѣ дє лѣѣѣ
 шн фѣче стрѣкѣстѣтѣтѣ. Кѣ тѣ ешн ꙗгѣ
 дѣхнїца мѣтѣ, дмнне дмнне, нѣдѣждѣ мѣтѣ дїи тнне
 рѣѣчае мѣтѣе. Пре тнне мам рѣзндїамтїи ден
 зѣтѣл, ден пжнпѣчѣае манїн мѣтѣе тѣлѣ ешн а
 R 1c 10

Biblia 1688, pag. 403, col. II

- 27. [28] Întunece-să ochii lor ca să nu vadă, și umărul lor pururea îl gîrbovește.
- 28. [29] Varsă spre ei urgiia ta, și mîniia urgiei tale să-i cuprinză pre ei.
- 29. [30] Facă-se curtea lor pustie, și în lăcașurile lor nu fie cel ce lăcuiește.
- 30. [31] Căci pre carele tu ai bătut, ei l-au gonit, și pre durerea ranelor mēle l-au pus.
- 31. [32] Adaoge fărădelēge preste fărădelēgea lor, și să nu întreu dreptatea ta.
- 32. [33] Șteargă-să den cartea celor vii, și cu cei direpți să nu să scrie.
- 33. [34] Sărac și duios sînt eu; mîntuirea ta, Dumnezăule, să mă sprejenească.
- 34. [35] Lăuda-voiu numele Dumnezăului meu cu cîntare, mări-l-voiu pre el cu laudă.
- 35. [36] Și va plăcea lui Dumnezău mai mult decît vițel tînăr, ce-ș răsare coarne și unghi.
- 36. [37] Vază săracii, și să să veselească; cercetați pre Dumnezău, și va trăi sufletul vostru.
- 37. [38] Căci au ascultat pre cei săraci Domnul, și pre cei legați ai lui nu i-au defăimat.
- 38. [39] Laude-l pre dînsul ceriurile și pămîntul, marea și cîte să tîrască întru dînsa.
- 39. [40] Că Dumnezău va mîntui Sionul, și se vor zidi cetățїle Iudei. [41] Și vor lăcui acolo, și vor moșteni pre dînsa.
- 40. [42] Și sementїia robilor tăi vor țїnea pre ea, și cei ce iubesc numele tău vor lăcui într-însa.

La săvîrșit, lui David spre pomenire, ca să mîntuiască Domnul. 69

- 1. Dumnezău, la ajutorul meu ia aminte, Doamne, ca să-mi ajutorești mie sîrguiește.
- 2. Rușineze-se și să înfrunțeaze cei ce cearcă sufletul meu.
- 3. Întoarce-se îndărăt și să să rușineze cei ce-m vor mie rēle.
- 4. Întoarne-se îndată rușinîndu-se cei ce-m zicea mie: «Bine e, bine e».
- 5. Bucure-se și să veselească spre tine toți cei ce te caută pre tine, Dumnezăule, și zică pururea: «Mărească-se Domnul», cei ce iubesc mîntuirea ta.
- 6. Și eu sărac sînt și mēser, Dumnezăule, ajută-mi.
- 7. Ajutoriuл meu, și izbăvitoriuл meu ești tu, Doamne, nu zăbovi. Slava.

CATHISMA 10. Lui David, psalm, fiilor lui Ionadav, și ai celor dențїiu ce s-au robit, fără de scrisoare de asupra la jidovi. 70

- 1. Spre tine, Doamne, nedejduii, să nu mă rușinezu în veac,
- 2. Întru dreptatea ta izbăvēște-mă și mă scoate, [2] Pleacă cătră mine urēchea ta, și mă mîntuiește.
- 3. Fii mie întru Dumnezău scutitoriu, și în loc tare ca să mă mîntuiești,
- 4. Căci întărirea mea și scăparea mea ești tu.
- 5. Dumnezăul meu, izbăvēște-mă den mīna păcătосului, den mīna celui ce face fărădelēge și face strîmbătatē.
- 6. Că tu ești îngăduința mea, Doamne; Doamne, nădējdeа mea den tinerētele mēle.
- 7. Pre tine m-am răzimat den zgău, den pîntecelē maicii mēle tu-m ești a/coperitoriu. [8] Întru tine e lauda mea pururea.

Ms. 45, f. 236^r-236^v

27. [28] Întuneci-să ochii lor ca să nu vadă, și umărul lor pururea-l gubăvește.
28. [29] Varsă spre ei urgia ta, și mînia urgiei tale să-i cuprindă pre ei.
29. [30] Facă-să curtea lor pustie, și întru lăcașurile lor să nu fie cea ce lăcuiește.
30. [31] Căce pre carele tu ai bătut, ei l-au gonit, și pre durerea ranelor mele l-au pus.
31. [32] Adaoge fărădelege preste fărădelegea lor, și să nu între întru dreptatea ta.
32. [33] Șteargă-să den cartea viilor, și cu dreptii să nu să scrie.
33. [34] Sărac și duiuos sînt eu; mîntuirea ta, Dumnedzău, să mă sprîjinească.
34. [35] Lăuda-voi numele Dumnedzăului meu cu cîntare, mări-l-voi// pre el cu laudă.
35. [36] Și va plăcea lui Dumnedzău mai mult decît vițal tînăr, coarne scofînd și unghi.
36. [37] Vadză săracii, și să veselească; cercețați pre Dumnedzău, și va trăi sufletul vostru.
37. [38] Căce au ascultat săracilor Dumnedzău, și pre cei legați ai lui nu-i dăfăimă.
38. [39] Laude-l pre îns ceriurile și pămîntul, marea și toate cîte să sfîrîesc întru însă.
39. [40] Căce Dumnedzău va mîntui Sionul, și să vor zidi cetățile Iudei. [41] Și vor lăcu acolo, și vor moșteni pre însă.
40. [42] Și semînția robilor tăi vor ținea pre ea, și cea ce i iubăsc numele tău vor lăcu întru însă.

La săvirșit, lui David spre pomenire,
ca să mă mîntuiască Domnul. 69

1. Dumnedzău, la ajutorul meu ia aminte; Doamne, ca să-mi ajutorești mie sîrguiește.
2. Rușinînde-se și să să înfruntîde cea ce cearcă sufletul meu.
3. Întorcă-să îndărăt și să să rușinînde cea ce vor mie riele.
4. Întoarne-să îndată rușinîndu-să cea ce dzicea mie: «Bine-i, bine-i».
5. Bucure-să și să veselească spre tine toți cea ce te cearcă, Dumnedzău, și dzică pururea: «Mărească-să Domnul», cea ce iubăsc mîntuitorul tău.
6. Și eu sărac sînt și mîser; Dumnedzău, ajută-mi.
7. Ajutorul meu și mîntuitorul meu ești tu, Doamne, nu zăbovi. Slava!

CATHISMA 9¹. Lui David, psalmu a fiilor Ionadav și a celora dentăi ce s-au robît, fără de scrisoare de asupra la iudovi. 70

1. Spre tine, Doamne, nădăjdii, să nu mă rușinez în vac.
2. Întru dreptatea ta mîntuiește-mă, și mă scoate, [2] Pleacă cătră mine urîchea ta, și mă mîntuiește.
3. Fă-te mie întru Dumnedzău scutitor, și întru loc tare ca să mă mîntuiești,
4. Căce întăritura mea și scăparea mea ești tu.
5. Dumnedzăul meu, mîntuiește-mă dentru mîna păcătosului, den mîna celui ce fărăleguiește și strîmbadză.
6. Căce tu ești îngăduința mea, Doamne; Doamne, nădejdea mea den tineretele mele.
7. Pre tine m-am răzămât den zgău; den pîntecile maicii mele tu îmi ești acoperitoriu. [8] Întru tine lauda mea pururea.

Ms. 4389, f. 281^r-281^v

27. [24] Să se întunece ochii-lor să nu vadă, și spinarea lor în toată vrîmea o girbovește.
28. [25] Varsă asupra lor mînia ta, și să-i ajungă urgia mîniei tale.
29. [26] Să fie curtea lor pustie, și să n-aibă cine lăcu în lăcașurile lor.
30. [27] Că pre cea ce l-ai rănit tu, ei l-au gonit, și au adaos spre durerea vătămăturilor mele.
31. [28] Adaoge fărădeleguire cătră fărădeleguirea lor, și să nu între în dreptatea ta.
32. [29] Să se șteargă den cărțile vicții, și să nu se scrie cu cei drepti.
33. [30] Eu sînt cel sărac și cu durere; să mă primească, Dumnezeule, mîntuirea ta.
34. [31] Lăuda-voi numele Dumnezeului meu cu cîntare, mări-l-voi în laudă.
35. [32] Și va mai plăcea lui Dumnezeu decît vițelul cel tînăr, care crește coarne și unghi dăspicate.
36. [33] Să vadă săracii și se vor veseli; cercețați pre Dumnezeu, și va fi sufletul vostru viu.
37. [34] Că au ascultat Domnul pre cei săraci, și pre cei den obede ai săi nu i-au urgisit.
38. [35] Să laude pre dînsul ceriurile și pămîntul, marea și tot ce lăcuiește întru-însă.
39. [36] Că Dumnezeu// va mîntui Sionul, și se vor zidi cetățile Iudei, și se vor sălășlui acolo și-l vor moștina.
40. [37] Și semînția robilor tăi îl vor ținea, și cea ce le iaste numele tău drag se vor sălășlui întru-însul.

[1] În sfîrșit, lui David în aducere aminte,
ca să mă mîntuiască Domnul. 69

1. [2] Dumnezeule, ia aminte în ajutorul meu, Doamne, grăbește să-mi ajuți.
2. [3] Să se rușineze și să se stidească cea ce cearcă sufletul meu.
3. [4] Să se întorcă îndărăt și să se rușineze cea ce-mi voiesc cîte riele.
4. Să se întorcă¹ îndată rușinîndu-se cea ce-mi zic: «Bine, bine».
5. Să se bucure și să se veselească de tine toți cea ce cearcă pre tine, Dumnezeule, și să dzică în toată vrîmea cea ce iubesc mîntuirea ta: «Să se mărească Domnul».
6. Iară eu sînt sărac și calic, ajută-mi, Dumnezeule.
7. Tu ești ajutătorul meu și izbăvitorul meu, nu zăbovi, Doamne. Slava.

[1] Șăderea 10. Cîntecul lui David, al feciorilor lui Ionadav și al celor ce se-au robît dentii, care n-are titlul la ovreți. 70

1. Pre tine, Doamne, m-am nădăjdii, ca să nu mă rușinez în veac.
2. Izbăvește-mă cu dreptatea ta și mă scoate, pleacă cătră mine urîchea ta și mă mîntuiește.
3. Fii-mi în Dumnezeu cel sprenjinitor, și să mă mîntuiești în locul cel tare.
4. Că tu ești întăritura mea și scăparea mea.
5. [4] Dumnezeul meu, izbăvește-mă den mîna celui păcătos, den mîna călcătorului de lege și a năcăjitorului.
6. [5] Că tu, Doamne, ești răbdarea mea; Doamne, nădejdea mea den tineretele mele.
7. [6] În tine m-am întărit den droburi; den pîntecile mîne-mea tu ești acoperitoriu; de tine-i cîntarea mea pururea.

Versiunea modernă

27. Ochii lor să se întunece ca să nu ma vadă și spinarea lor girbovă va rămîne.
28. Toamnă peste ei urgia ta, mînia urgiei tale să-i cuprindă.
29. Să se pustiască locașurile lor, în curtea lor să nu mai rămînă nimeni!
30. Ei au prigonit pe cel ce tu l-ai bătut și au sporit durerea rănilor sale.
31. Aadao și fărădelegea lor ca să nu între în mila ta.
32. Să fie șterși din cartea celor vii, numele celor drepti să nu se scrie.
33. Sărac și întristat sînt eu, mîntuirea ta, Dumnezeule, mă va sprîjini.
34. Cu cîntări voi preamări și lauda numele Domnului.
35. Și îi va plăcea lui Dumnezeu mai mult decît vițelul tînăr căruia îi cresc coarne și unghi.
36. Să se bucure săracii și să se veselească; cîntați lui Dumnezeu și sufletul vostru va fi viu!
37. Că a auzit Domnul pe cei săraci și pe cei puși în fiare nu i-a urgisit.
38. Cerurile și pămîntul să-l laude pe el, marea și toate cîte se sfîrîsc în ea.
39. Dumnezeu va mîntui Sionul și cetățile lui Iuda se vor zidi. Neamul lui va locui acolo și-l va moșteni.
40. Semînția credincioșilor săi îl va moșteni; cei ce iubesc numele lui, vor sălășlui acolo.

Psalmul 69. Al lui David

1. Vino în ajutor, Dumnezeule, ia aminte și grăbește-te!
2. Să fie umiliți și rușinați cei ce-mi caută sufletul;
3. Să fugă înapoi ocăriții cei ce îmi pregătesc răul.
4. Să fie rușinați cei ce-mi zic mie în batjocură: «Haide, haide».
5. Toți cei ce te caută pe tine, Doamne, să se bucure și să strige: «Mărit este Domnul».
6. Iar eu, sărman și nenorocit sînt, strig: Dumnezeule, ajută-mă!
7. Dumnezeu este ajutorul și apărătorul meu. Vino, Doamne, nu zăbovi.

Psalmul 70. Al lui David

1. La tine, Doamne, am găsit adăpost. Să nu fiu rușinat în veac.
2. Judecata ta dreaptă, mă va scoate, pleacă urechea ta spre mine și mă mîntuiește.
3. Fii mie apărător, Dumnezeule, ca să mă mîntuiești.
4. Tu ești tăria și scăparea mea.
5. Dumnezeul meu, scoată-mă din mîna păcătosului, cel ce-mi face nedreptate.
6. Tu ești așteptarea mea, Doamne, din tinerețe tu ești nădejdea mea.
7. Din pîntecile maicii mele tu ai fost acoperămîntul meu; în tine m-am întărit. Ție se cuvîna lauda mea pururea.

и коперитори. Аспре тине е ладла мѣ пхрѣ
 рѣ, ва омниѣне фѣи челоѣ мѣлѣн, шипѣ ажѣ
 + ториѣ мѣлѣ тѣре. Аспре гѣра мѣ де лад
 + рѣ, пенѣрѣ каѣт ладѣ мѣрѣрѣ та, тоатѣ зѣсѣ
 + мѣре кѣвѣнѣца тѣ. Стѣнѣмѣ лѣ пѣрѣ лѣ вѣрѣ
 ми де стѣрѣжѣнѣце, кѣнѣдѣ ба лѣнѣ кѣрѣтѣ мѣ
 + аи стѣнѣмѣ пѣрѣсѣши. Кѣ зѣсѣрѣ вѣрѣжѣмѣшѣ
 мѣен мѣе, шипѣн чѣ пѣрѣсѣи еѣфлѣтѣлѣ мѣлѣ,
 + еѣфлѣтѣрѣ пѣрѣнѣтѣ. Зѣнѣжѣнѣдѣ дѣмѣзѣлѣ,
 лад пѣрѣсѣнѣтѣ пѣрѣ дѣнѣлѣ, гонѣнѣца шпѣл пѣрѣнѣдѣ
 + пѣрѣ дѣнѣлѣ, кѣнѣн нѣ дѣсте чѣлѣ чѣлѣ нѣзѣсѣвѣше.
 + дѣмѣзѣлѣ мѣлѣ стѣнѣмѣ дѣпѣрѣтѣрѣ дѣла мѣнѣ,
 + дѣмѣзѣлѣ мѣлѣ лад ажѣтѣориѣ мѣлѣ дѣ амѣнѣтѣ.
 + рѣшнѣнѣзѣсе шипѣнѣфлѣсѣтѣ чѣн чѣ пѣрѣсѣсѣе еѣлѣ
 + тѣлѣ мѣлѣ, рѣрѣтѣсе кѣ рѣшнѣне шипѣлѣ рѣфрѣнѣтѣ
 + еѣрѣ, чѣн чѣ чѣрѣкѣ рѣлѣе мѣлѣ. Шипѣлѣ пѣрѣ
 + рѣ вон недеждѣнѣ пѣрѣ тѣнѣе, шипѣ вон ладѣсѣе пѣрѣ
 + еѣтѣ пѣлатѣ ладѣ тѣ. Гѣра мѣ вѣ вѣстѣнѣ
 + дѣрѣпѣтѣтѣ тѣ, тѣлатѣ зѣсѣла мѣнѣтѣрѣ тѣ.
 + зѣ Кѣнѣн намѣ ковоѣсѣлѣтѣ поѣмѣлѣе, рѣтѣрѣвоѣ кѣ пѣ
 + тѣрѣнѣтѣ дѣмѣлѣнѣ, дѣмѣне ладѣчѣмѣкѣнѣ амѣнѣтѣ,
 + нѣ дѣ дѣрѣпѣтѣтѣ тѣ нѣмай. дѣмѣзѣлѣ мѣлѣ
 + чѣлѣ чѣ май рѣсѣчѣтѣ дѣнѣ пѣнѣрѣчѣлѣ мѣлѣ, шипѣ
 + лѣ пѣнѣтѣ лѣ вон вѣстѣнѣ мѣнѣнѣе тѣлѣ. Ша
 + и пѣнѣтѣ лѣ вѣтѣрѣжѣнѣце, шипѣ пѣрѣнѣтѣце. дѣ
 + ка нѣзѣлѣ мѣлѣ стѣнѣмѣ пѣрѣсѣши. Пѣнѣтѣ вѣ
 + вѣстѣнѣ вѣрѣчѣлѣ пѣрѣ, лад нѣмѣлѣ пѣрѣтѣ кѣрѣлѣ дѣсте
 + вѣтѣнѣтѣ. Сѣла тѣ шипѣ дѣрѣпѣтѣтѣ тѣ, дѣмѣзѣ
 + пѣнѣтѣ лад чѣлѣ рѣнѣлѣтѣ, кѣрѣлѣ анѣ фѣкѣтѣ мѣ мѣ
 + иѣ рѣнѣ, дѣмѣзѣлѣ чѣнѣ е лѣсѣмѣнѣтѣ чѣе. Кѣ
 + тѣ анѣ рѣпѣтѣтѣ мѣ нѣкѣзѣрѣ, мѣлѣтѣ шипѣрѣлѣ
 + шипѣ рѣтѣрѣжѣнѣтѣ мѣнѣ рѣлѣтѣ, шипѣ дѣнѣ вѣзѣтѣ
 + кѣ пѣмѣжѣнѣтѣлѣнѣ сѣсѣсѣшнѣтѣ. Рѣмѣлѣнѣтѣнѣ а
 + сѣпѣрѣ мѣ мѣрѣрѣ тѣ, шипѣ рѣтѣрѣжѣнѣтѣ мѣнѣ
 + мѣнѣжѣнѣтѣ, шипѣ дѣнѣ фѣрѣгѣ фѣнѣдѣрѣлѣ пѣмѣжѣнѣтѣ
 + лѣнѣ рѣрѣшѣ мѣ сѣсѣсѣшнѣ. Пѣнѣтѣрѣ кѣ шипѣ еѣ
 + мѣвѣнѣ мѣрѣтѣрѣнѣнѣ чѣе, рѣтѣрѣлѣ нѣрѣлѣ дѣмѣнѣ, кѣ
 + мѣсѣсѣшѣгѣрѣнѣ дѣ кѣжѣтѣрѣ, дѣвѣтѣрѣлѣ тѣлѣ дѣмѣ
 + нѣзѣлѣе, кѣжѣтѣлѣвонѣ кѣ лѣлѣтѣ, чѣлѣ еѣнѣтѣ
 + лѣ лѣнѣ гѣрѣнѣлѣ. Кѣнѣрѣсѣсѣвѣрѣ еѣлѣе мѣлѣ,
 + кѣнѣдѣ кѣрѣнѣлѣ чѣе, шипѣ еѣфлѣтѣлѣ мѣлѣ кѣрѣлѣ
 + кѣжѣнѣтѣнѣтѣ. Шипѣ рѣкѣ шипѣ амѣсѣ мѣ тѣлатѣ
 + зѣсѣла, вѣ кѣчѣтѣ дѣрѣпѣтѣтѣ тѣ, кѣнѣдѣ сѣсѣрѣ
 + рѣшнѣлѣ, шипѣ сѣсѣрѣ рѣфрѣнѣтѣ, чѣн чѣ чѣрѣкѣ рѣлѣ
 + лѣ мѣлѣ.

Лѣ солѣмонѣ, ѣлѣмѣлѣ лѣнѣ дѣдѣ. Оѣ
 + мѣнѣзѣлѣ пѣрѣкѣтѣ тѣ рѣпѣрѣтѣлѣнѣ дѣтѣ,
 + шипѣ дѣрѣпѣтѣтѣ тѣ фѣнѣлѣнѣ рѣпѣрѣтѣлѣ.
 + Оѣ пѣрѣрѣче пѣрѣ нѣрѣдѣлѣ тѣлѣ кѣ дѣрѣпѣ
 + тѣтѣ, шипѣ пѣрѣ сѣрѣчѣтѣнѣ тѣнѣ кѣ пѣрѣ
 + кѣтѣ. Оѣ дѣ мѣнѣнѣнѣ пѣчѣ нѣрѣдѣ
 + лѣнѣ, шипѣ рѣлѣнѣлѣ дѣрѣпѣтѣтѣ. Пѣрѣкѣтѣ
 + пѣрѣ сѣрѣчѣтѣнѣ нѣрѣдѣлѣнѣ, шипѣ вѣлѣ мѣжѣнѣнѣ пѣрѣ фѣнѣнѣ
 + сѣрѣчѣнѣлѣрѣ, шипѣ вѣлѣ сѣмѣрѣ пѣрѣ чѣлѣ нѣпѣрѣлѣнѣтѣнѣтѣ.
 + Шипѣ вѣлѣ рѣмѣжѣнѣтѣ рѣрѣнѣтѣ кѣ сѣрѣлѣе, шипѣ май
 + нѣнѣтѣ дѣ лѣнѣтѣ, рѣнѣмѣлѣнѣ дѣ нѣмѣлѣнѣ.
 + Пѣгѣрѣжѣсѣвѣ кѣ пѣрѣлѣ пѣрѣ лѣнѣ, шипѣ кѣ сѣпѣнѣтѣлѣ
 + рѣ чѣпѣнѣтѣ пѣрѣ пѣмѣжѣнѣтѣ. Рѣсѣтѣрѣкѣ рѣжѣнѣлѣ
 + лѣ лѣнѣ дѣрѣпѣтѣтѣ, шипѣ мѣлѣнѣмѣ дѣ пѣчѣ пѣнѣтѣ

Biblia 1688, pag. 404, col. 1

8. Ca o minune fuii celor multi, și tu ajutoriul meu tare.
9. Împle-să gura mea de laudă, pentru ca să laud mărirea ta, toată zioa mare cuviința ta.
10. Să nu mă lêpezi la vremi de bătrînêțe, cînd va lipsi vîrtutea mea, să nu mă părăsești.
11. Că ziseră vrăjmașii miei mie, și cei ce păzesc sufletul meu sîtuiră împreună,
12. Zicînd: «Dumnezău l-au părăsit pre dînsul, goniți-l și-l prin-deți pre dînsul, căci nu iaste cel ce-l izbăvește».
13. Dumnezăul meu, să nu te depărtezi de la mine; Dumnezăul meu, la ajutoriul meu ia aminte.
14. Rușineze-se și lipsască cei ce părăsesc sufletul meu, îmbrace-se cu rușine și cu înfruntare cei ce cearcă rēlele mēle.
15. Și eu pururea voiu nedejdui pre tine, și voiu adaoge preste toată lauda ta.
16. Gura mea va vesti direptatea ta, toată zioa mîntuirea ta. [17] Căci n-am conoscut tocmēle.
17. Întra-voiu cu puternicia Domnului; Doamne, aduce-m-voiu aminte de direptatea ta numai.
18. Dumnezăul meu, cēle ce m-ai învățat den tinerēțele mēle, și pînă acum voiu vesti minunele tale.
19. Și pînă la bătrînêțe și cărunțete,
20. Dumnezăul meu, să nu mă părăsești.
21. Pînă voiu vesti brațul tău la neamul tot carele iaste viitoriu.
22. Sila ta și direptatea ta, Dumnezău, pînă la cēle înalte, carele ai făcut mie māriri. Dumnezăule, cine e asēmenea ție?
23. Cîte ai arătat mie năcazuri multe și rēle, și întorcîndu-te m-ai înviat, și den beznile pămîntului sosesi-mă.
24. Înmulțit-ai asupra mea mărirea ta, și întorcîndu-te m-ai mîngîiat, și den fărăfundurile pămîntului iarăș mă soses.
25. Pentru că și eu mă voiu mărturisii ție întru noroade, Doamne, cu meșesuguri de cîntare adevărul tău; Dumnezăule, cînta-ț-voiu cu alăută, cel sînt al lui Israil.
26. Bucura-se-vor buzele mēle, cînd cînt ție, și sufletul meu carele ai mîntuit.
27. Și încă și limba mea toată zioa va cugeta direptatea ta, cînd se vor rușina și se vor înfrunta cei ce cearcă rēlele mēle.

La Solomon. Psalmul lui David. 71

1. Dumnezău, judecata ta împăratului dă, și direptatea ta fiului împăratului.
2. Să judece pre norodul tău cu direptate, și pre săracii tăi cu judecată.
3. Să ia munții pace norodului, și dealurile direptate.
4. Judeca-va pre săracii norodului, și va mîntui pre fiii săracilor, și va smeri pre cel năpăstuitoriu.
5. Și va rămînea împreună cu soarele, și mai nainte de lună, în neamuri de neamuri.
6. Pogori-se-va ca ploaia pre lînă, și ca o picătură ce pică pre pămînt.
7. Răsări-va în zilele lui direptate și mulțime de pace, pînă/ unde să va rădica luna.

Ms. 45, f. 236^v-237^r

8. Ca o minune fuii la cei mulți, și tu ajutorul meu tare.

9. Împle-să gura mea de laudă, pentru ca să laud mărirea ta, toată dzua mare cuviința ta.

10. Să nu mă lăpezi la vreme de bătrânețe; când va lipsi virtutea mea, să nu mă părăsești.

11. Căce dziseră neprietenii miei mie, și ceia ce păzesc sufletul meu sfătuiră împreună,

12. Dzcînd: «Dumnezău l-au părăsit pre îns, goniți pre îns² și-l prindeți pre îns, căce nu iaste cela ce mîntuiește».

13. Dumnezăul meu³, să nu te dăpărtezi de la mine; Dumnezăul meu, la ajutorul meu ia aminte.

14. Rușinēdze-să și lipsască ceia ce prăsc sufletul meu, îmbrace-să stideală și rușine ceia ce cearcă rēlele mēle.

15. Și eu pururea voi nădăjdui pre tine⁴ și voi adaoge preste toată lauda ta.

16. Gura mea va vestui dreptatea ta, toată dzua mîntuirea ta. [17] Căce n-am cunoscut tocmēle.

17. Întra-voi cu puternicia Domnului; Doamne, aduce-mi-voi aminte dreptății tale ție⁵ sîngur.

18. Dumnezăul meu, carele m-ai învățat den tinerēțele mēle, și pînă acum voi vesti minunile tale.

19. Și pînă la bătrînețe și cărunțēte.

20. Dumnezăul meu, să nu mă lipsești⁶.

21. Pînă voi vesti brațul tău la tot neamul carele iaste viitor.

22. [21] Sila ta și dreptatea ta, Dumnezău, pînă la cēle înalte, carele ai făcut mie măriri. Dumnezău, cine-i asemenea ție?

23. [22] Cite ai arătat mie năcazuri multe și rēle, și întorcîndu-te m-ai înviat, și dentru beznele pămîntului scoșeși-mă.

24. [23] Înmulțit-ai asupra mea⁷ mărirea ta, și întorcîndu-te m-ai mîngîiat, și dentru fărăfundurile pămîntului iarăși scoșeși-mă.

25. [24] Pentru că și eu mă voi mărturisi ție întru năroade, Doamne⁸, cu cîinii de cîntare adevărul tău, Dumnezău, cînta-voi ție cu alăută, cel sfînt a lu Israil.

26. [25] Bucura-să-vor budzele mēle, cînd cînt ție, și sufletul meu carele ai mîntuit.

27. [26] Și încă și limba mea toată dzua va cugeta dreptatea ta, cînd să vor rușina și să vor înfrunta ceia ci cearcă sufletul meu.

La săvîrșit, psalmu lui David. 71

1. Dumnezău, județul tău împăratului dă, și dreptatea ta fiului împăratului,

2. Să judece pre nărodul tău cu dreptate, și pre săracii tăi cu județ.

3. Să ia munții pace nărodului, și dealurile dreptate.

4. Judeca-va pre săracii nărodului, și va mîntui pre fiii mēserilor, și va smeri pre cel supărător.//

5. Și va rămînea împreună cu soarele, și mai nainte de lună, roduri de roduri.

6. Și pogori-să-va ca ploaia pre lînă, și ca o picătură ce pică pre pămînt.

7. Răsări-va întru dzilele lui dreptate și mulțimea păcii, pînă unde să va rădica luna.

Ms. 4389, f. 281^v

8. [7] A mulți am fost ca o minune, și tu ajutorul meu cel tare.

9. [8] Să se umple gura mea de laudă, ca să cînt slava ta, toată zioa ghizdăviia ta cea mare.

10. [9] Nu mă lepăda în vremea bătrînețelor; cînd se va împușina țaria mea, să nu mă lași.

11. [10] Că-mi ziseră vrăjmașii mici, și ceia ce păziia sufletul meu se sfătuiră dempreună,

12. [11] Zicînd: «Dumnezeu l-au părăsit, goniți-l și-l prindeți, că nu iaste cine să-l izbăvească».

13. [12] Dumnezeuul meu, nu te dăpărta de mine; Dumnezeuul meu, ia aminte în ajutorul meu.

14. [13] Să se rușinēze și să piēie ceia ce mozaviresc sufletul meu, să se îmbrace în rușine și în stidînță ceia ce cearcă mie cēle rēle.

15. [14] Iară eu în toată vremea mă voi nădăjdui pre tine și voi adaoge spre toată lauda ta.

16. [15] Gura mea va spune dreptatea ta, toată zioa mîntuirea ta, că n-am cunoscut cēle cărturărești.

17. [16] Întra-voi în putērea Domnului; Doamne, pomeni-voiu pre tine însuși dreptate.

18. [17] Dumnezeuul meu, celor ce m-ai învățat den tinerēțele mēle, voi spune și pînă acum minunile tale.

19. [18] Și pînă în bătrînețe și în mătorie¹,

20. Dumnezeuul meu, nu mă lăsa.

21. Pînă ce voi spune brațul tău a tot neamul carele vine.

22. Putērea ta [19] și dreptatea ta, Dumnezeuule, pînă la cēle înalte, mărirea cēle ce le-ai făcut. Cine iaste asemenea ție, Dumnezeule?

23. [20] Cite scirbe de multe și de rēle mi-ai arătat, și întorcîndu-te m-ai înviat și m-ai scos den fărăfundurile pămîntului.

24. [21] Înmulțit-ai asupra mea mărirea ta, și întorcîndu-te m-ai mîngîiat și iarăși m-ai scos den fărăfundurile pămîntului.

25. [22] Că eu, Doamne, mă voi mărturisi ție în nărod, în vase de cîntece adevărîța ta; Dumnezeuule, ție voi cînta în lăute, sfîntul lui Israil.

26. [23] Bucura-se-vor buzele mēle, cînd voi cînta ție, și sufletul meu care l-ai izbăvit.

27. [24] Și încă și limba mea toată zioa se va învăța dreptății tale, cînd se vor rușina și se vor stidi ceia ce cearcă mie cēle rēle.

[1] De Solomon. Cîntecul lui David. 71

1. [2] Dumnezeuule, judecata ta dă-o împăratului, și dreptatea ta feciorului împăratului,

2. Să judece nărodului tău în dreptate, și săracilor tăi în judecată.

3. Să ia munții pacea nărodului, și dealurile dreptate.

4. Judeca-va săracilor nărodului, și va mîntui feciorii calcilor, și va smeri pre cel clevețitor.

5. Și va rămînea cu soarele, și mai naintea lunei, în neamul neamurilor.

6. Pogori-se-va ca ploaia pre lînă, și ca picătura carea pică pre pămînt.

7. Răsări-va în zilele lui dreptatea și mulțimea păcii, pînă se va lua luna.

Versiunea modernă

8. Mulți se minunau că tu ești ajutorul meu cel puternic.

9. Gura mea s-a umplut de lauda ta, toată zioa cînt slava ta.

10. Nu mă lepăda în vremea bătrîneților cînd mi-am pierdut țaria, nu mă lăsa.

11. Că s-au sfătuit vrăjmașii și paznicii sufletului meu, împreună.

12. Și au zis: «Dumnezeu l-a părăsit, urmăriți-l ca să-l prindem că nu el ne va izbăvi».

13. Nu te depărta de la mine, Dumnezeuule, ia aminte și ajută-mă.

14. Să se rușineze și să piară cei ce mă umi-leso, rușine și ocară să fie celor ce caută să-mi facă rău.

15. Iar eu voi nădăjdui spre tine și lauda ta o voi spori.

16. Gura mea va vesti dreptatea ta și în toate zilele voi vorbi de ajutorul tău; faptele tale bune nu pot fi numărate.

17. Voi sta sub puterea Domnului; Doamne, îmi voi aminti de dreptatea ta.

18. Dumnezeuule, din tinerēțile mele ai fost învățătorul meu și am vestit minunile tale.

19. Și pînă la bătrînețe și cărunțēte,

20. Să nu mă părăsești.

21. Voi vorbi dspre brațul tău neamurilor ce vor veni.

22. Puterea și dreptatea ta, Dumnezeuule, pînă la cele înalte, mărețiile pe care le-ai făcut. Dumnezeuule, cine e asemenea ție?

23. Tu m-ai iertat de multe necazuri și rele, te-ai întors și mi-ai dat viață și din adîncurile pămîntului m-ai scos.

24. Mărirea ta a crescut spre mine, te-ai întors și m-ai mîngîiat și iarăși din adîncurile pămîntului m-ai scos.

25. Eu voi cînta ție, Dumnezeuule, din alăută și voi lăuda adevărul tău, sfînt Dumnezeuule al lui Israil.

26. Buzele mele se vor bucura cînd îți voi cînta și sufletul meu pe care l-ai mîntuit.

27. În toate zilele limba mea va rosti dreptatea ta, cînd vor fi rușinați și pedepsiti cei ce caută să-mi facă rău.

Psalmul 71. Al lui Solomon

1. Dumnezeuule, dă-i împăratului înțelepciune, fiului său dreptate,

2. Ca să judece fără părtinire pe cei nedreptățiți din poporul tău.

3. Să aducă munții pace pentru poporul tău, iar dealurile dreptate.

4. Cei nedreptățiți vor fi judecați, iar fiii lor vor fi miluiți, pe cînd clevețitorii se vor umili.

5. Se vor teme de tine din neam în neam, cît va fi soare și lună.

6. Se va pogori ca ploaia pe verdeață, picăturile ce cad vor adăpa pămîntul uscat.

7. În zilele lui va răsări dreptatea și pacea în-treagă pînă la sfîrșitul lunilor.

оунде еьба рьдника лхна . Шн ка дмнн де н
 пошь дела мае пьнб ла мае; шн дела ржхрн
 пьнб ла маьунинае лхмн . Янлнмтб лхн
 борь кьдъ арапн; шн ержкмашн лхн цьрзнь
 вьсрь аннц . Апровачн дарсналхн, шн сь
 тпровеле дярхн борь адуче, шппровачн арапн
 лорь, шн сака дярхн вьр адуче . Шн сь вьр
 фкина лхн тоате шпровачнае пьмжнтвалхн,
 тоате анмнеае сахкнбор лхн . Къче лх нз
 вьбнтъ пре стравъ дела чель силннкъ, шн пре
 чель мѣсери кьрла науфестъ ажхторн
 Нхъева ядръа делье стравъ шн мѣсери, шн сь
 фастеле мѣсернаорь лека мжнтлн . Ден ка
 мьптъ шн ден стржмьтлате мжнтлнеа сьфле
 теле асрь, шн чнстннтъ нхмеле лхн янлнмтб
 лсрь . Шн ка тьрн шн ствада лхн ден лхрх
 аракетъ, шн сть вьр рьга пенпръ джнхал пхрх
 рь, тоатъ зиса енне вьр кьвжнта пре джсала
 Фнха ражнм шпровмжнтъ престе ежрфхнае мхн
 цнаор еьба рьдника манхьс джжхтъ аканхли
 рьдла лхн, шн вьр шфлорн ден чеплате ка таръа
 пьмжнтвалхн . Фнха нхмеле лхн енне кь
 жнтлатъ шпръ вѣчи, маннантъ де сьаре рь
 мжне нхмеле лхн . Шн сть вьр елбн шпръ
 ел тоате нѣмхрнае пьмжнтвалхн, тоате анм
 бнае борь ферчн пре ел . Блбнтъ дмнхал
 дмнзъбал лхн геранал, чель че фале мнхлн ежн
 гхьр . Шн елбнтъ нхмеле мьрнрей лхн ш
 вѣкь, шн шѣкьхал вѣкьхлн . Шн еьба ш
 плаф де мьрнрб лхн пошь пьмжнтвал факъсе
 факъсе . Сла .

Сфршнртьс ладделе лхн лбнбъ фгналн
 лхн иссеен, шлмхал лхн лсафо, ОР .
Кжпъ е дьбул дмнзъбал лхн геранал чельр
 дррѣпчн ланнмтб . Шн мие пьчнн
 мисъалнекаръ пнчареле, пьчннь, сьрз
 вьрсаръ пашн мѣн . Къчн ам рѣ
 ннтъ стьрчн фьрб дельче, пачь пькз
 тошнлорь вьжндръ . Къчн нх мѣте, лпе
 стьлате ла моарьтб лоръ, шн штнрнре шпръ вь
 тала лоръ . Шпръ сьстенчелеае сьламеннасрь
 нх ежнтл, шн кь сьламеннн нхсворъ рьнн
 Пенпръ ачѣа мх принхл пре ен, мжндръа лоръ
 де стьршнтъ, шпръкаръсе кь стржмьтлатъ
 шн кь нехьрчьа лсрь . Ешнха ка дѣно
 рьстл стржмьтлатъ лор . Трехьрт ла пьчъ
 рь ннмн . Гжндрьсе шн грънрб кь вн
 каешьго, стржмьтлате, ла шнтлчнме грънрб
 Пхьтрь ла черн гхъа лс, шн анмьа лсрь Трехъ
 прѣте пьмжнтъ . Пенпръ ачѣа шпръаръсе
 ба нордъхал мѣл аньч, шн знале плане сьворъ а
 фла шпръ джншн . Шн знетьрѣ кьм лх ко
 носкхтъ дмнзъбал шн де лѣте коншннчъ шпръ
 чель фналтъ ; яптъ ачѣшъ пькьтвшнъ,
 шн карн шдрптъзъ гъбчн, кьпрннстъръ лс
 чѣе . Шн знцъ сьаре шдршертъ амь шдрен
 тлатъ ннмамь ; шн амь стьлатъ шпръ чен
 некнвоаци мжннае мѣле . Шн фхъ вьтпъ
 тоатъ зиса, шн мхстяръ мѣ дмннечнае .
 ОЗ

Biblia 1688, pag. 404, col. II

8. Și va domni de tot de la mare pînă la mare și de la râuri pînă la marginile lumii.
9. Înaintea lui vor cădea arapii, și vrăjmașii lui țărînă vor linge.
10. Împărații Tharsisului și ostroavele daruri vor aduce, împărații arapilor și Sava daruri vor aduce.
11. Și să vor închina lui toate împărățiile pămîntului, toate limbile sluji-vor lui.
12. Căce au izbăvit pre sărac de la cel silnic, și pre cel mēser cărui a n-au fost ajutoriu.
13. Nu să va îndura de cel sărac și mēser, și sufletele mēserilor le va mîntui.
14. Den camătă și den strîmbătate mîntui-va sufletele lor, și cinstit numele lui înaintea lor.
15. Și va trăi și să va da lui den aurul Araviei, și să vor ruga pentru dînsul pururea; toată zioa bine vor cuvînta pre dînsul.
16. Fi-va razim în pămînt preste vîrfurile munților; să va rădica mai sus decît Livanul roada lui, și vor înflori den cetate ca iarba pămîntului.
17. Fi-va numele lui binecuvîntat întru vĕci; mai nainte de soare rămîne numele lui.
18. Și să vor blagoslovi întru el toate neamurile pămîntului, toate limbile vor ferici pre el.
19. Blagoslovit Domnul Dumnezăul lui Israil, cel ce face minuni singur.
20. Și blagoslovit numele mărirei lui în veac, și în veacul veacului.
21. Și să va împlea de măirea lui tot pămîntul. Facă-se, facă-se. Slava.

Sfirșiră-să laudele lui David, fiului lui Iessei.
 Psalmul lui Asaf. 72

1. Cît e de bun Dumnezăul lui Israil celor drepti la inimă.
2. Și mie puțin mi să lunecară picioarele, puțin să răvărsară pașii miei.
3. Căci am rîvnit spre cei fără de lege, pacea păcătoșilor văzînd.
4. Căci nu iaste apesteală la moartea lor și întărire¹ întru bătaia lor.
5. Întru ostenêlele oamenilor nu sîntu, și cu oamenii nu se vor răni.
6. Pentru acĕea i-au prinsu pre ei mîndria lor desăvîrșit, îmbrăcară-se cu strîmbătatea și cu necurăția lor.
7. Ieși-va ca den rostu strîmbătatea lor; trecură la plăcĕrea inimii.
8. Gîndiră-se și grăiră cu viclesug, strîmbătate la înălțime grăiră.
9. Pusără la ceriu gura lor, și limba lor trecu preste pămînt.
10. Pentru acĕea întoarce-se-va norodul meu aicea, și zile pline se vor afla întru dînșii.
11. Și zisără cum au conoșcut Dumnezăui și de iaste conoștință întru Cel Înalt?
12. Iată aceștea păcătoșii, și carii îndireptează în vĕci, cuprinsără aușje.
13. Și ziș oare în deșert am îndireptat inima mea, și am spălat întru cei nevinovați mînile mêle.
14. Și fuu bătut toată zioa, și mustarea mea diminețile./

Ms. 45, f. 237^r

8. Și va domni de tot de la marea până la marea și de la riuri până la¹ marginile lumii.

9. Înaintea lui vor cădea arapi², și vrăjmașii lui țărână vor linge.

10. Împărații a Tharsisului și ostroave daruri vor aduce, împărații a arapilor³ și Sava daruri vor aduce.

11. Și să vor închina lui toate împărățiile pământului⁴, toate limbile slujii-vor lui.

12. Căce au mintuit pre sărac dentru silnic, și pre cel mēser căruia n-au fost ajutor.

13. Nu să va îndura de cel sărac și mēser, și sufletile mēserilor le va mintui.

14. Den camătă și den strămbătate mintui-va sufletile lor, și cinstit numele lui înaintea lor.

15. Și va trăi și i să va da lui dentru aurul Araviei, și să vor ruga pentru însul pururea; toată dzua îl vor binecuvînta pre îns.

16. Fi-va razăm în pământ preste vîrfurile munților; să va rădica mai sus decît Livanul roada lui, și vor înflori den cetate ca iarba pământului.

17. Fi-va numele lui binecuvîntat⁵ întru vĕci; mai nainte de soare rămîne numele lui.

18. Și să vor blagoslovi întru el toate fĕliurile pământului, toate limbile vor ferici pre el.

19. Blagoslovit Domnul Dumnedzăul lui Israil, cĕla ce face minuni sîngur.

20. Și blagoslovit numele mării lui în vac, și în vacul vacului.

21. Și să va împlea de mărirea lui tot pământul. Slava⁶.

Sfîrșiră-să leudele lui David, fiului lui Iese.
Psalmul lui Asaf. 72

1. Cîtu-i de bun Dumnedzău lui Israil celor drepti la inimă.

2. Și mie pușin mi să lunecară¹ picioarele, pușin să răvârsară pașii miei.

3. Căce am rîvnit spre cei fărădălege, pacea păcătoșilor văzînd.

4. Căce nu iaste pesteală² întru moartea lor și întăritură întru bătaia lor.

5. Întru ostenelele oamenilor nu sînt, și cu oamenii nu să vor rani.

6. Pentru acĕea prinse pre ei mîndria lor desăvîrșit, îmbrăcără-să strămbătatea și necurăția lor.

7. Ieși-va ca den rost strămbătatea lor; trecură la plăcĕrea inemei.

8. Gîndiră-să și grăiră cu vicleșug, strămbătatea la înălțime grăiră.

9. Puseră la cer gura lor, și limba lor trecu preste pământ.

10. Pentru acĕea întoarce-să-va nărodul meu aicea, și dzile pline să vor afla întru înșii.

11. Și dzisără cum au cunoscut Dumnedzău, și dă iaste cunoștință întru Cel Înalt.

12. Iată acĕstea păcătoșii, și îndreptînd în vĕci, cuprinsără avușie.

13. Și dziș oare în dășert am îndreptat inima mea, și am spălat întru cei nevinovați mîinile mele.

14. Și fuiu cu vinătăi toată dzua, și mustrarea mea la dimineți.

Ms. 4389, f. 282^r

8. Și va stăpîni den mare pînă în mare și den riu// pînă la marginile lumici.

9. Înaintea lui vor mēge harapii, și vrăjmașii lui vor linge țărînă.

10. Împărații Tharsisului și ostrovele vor aduce lui pocloane, împărații harapești și Sava vor aduce darure.

11. Și i se vor închina toți împărații pămîntești, toate limbile vor lucra lui.

12. Că au izbăvit pre cel sărac de la cel puternic, și pre cel mēser care n-au avut ajutor.

13. Cruța-va pre cel sărac și mișal și va mintui sufletele celor mēseri.

14. Sufletele lor le va izbăvi den camătă și den nedireptate, și numele lui cinstit înaintea lor.

15. Și va trăi și i se va da den aurul Hărăpiei, și se vor ruga de dînsul pururea; toată zioa-l vor binecuvînta.

16. Și va fi întărire pre pământ, pren vîrfurile munților; înălța-se-va roada lui mai mult decît Livanul, și vor înflori den cetate ca iarba pământului.

17. Să fie numele lui binecuvîntat în vĕci; numele lui trăiește mai de nainte decît soarele.

18. Și bine se vor cuvînta într-însul toate semînțiile pămîntești, toate limbile-l vor ferici.

19. [18] Bine iaste cuvîntat Domnul Dumnezeul lui Israil, cĕla ce face minuni însuși.

20. [19] Și bine-i cuvîntat numele slavei lui în veac, și în veacul veacului.

21. Și se va umplea tot pământul de slava lui. Să fie, să fie¹. Slava.

[20] Sfîrșiră-se cîntările lui David, feciorul lui Iesei. Cîntecul lui Asaf. 72

1. Cît iaste de bun Dumnezeul lui Israil celor drepti cu inima.

2. Și picioarele mele pușinel de nu se clătiră¹, pușinel de nu se vărsară urmele mele.

3. Că am rîmnit celor fărădălege, văzînd pacea păcătoșilor.

4. Că nu iaste rădicare în moartea lor și întărire în rana lor.

5. În ostenițele oamenilor nu sînt, și nu vor lua rane cu oamenii.

6. Pentr-acĕea i-au apucat trufia lor pînă în sfîrșit; îmbrăcatu-se-au cu nedireptatea și cu necurăția lor.

7. Ieși-va ca dintr-o grăsimă nedireptatea lor; trecut-au în dragostea inimii.

8. Gîndiră și grăiră în hicleșug, nedireptatea o grăiră întru înălțime.

9. Puseră gura lor în ceriu, și limba lor trecu preste pământ.

10. Pentr-acĕea se va întoarce nărodul meu încoace, și se vor afla într-însul² zile pline.

11. Și ziseră cum au știut Dumnezeu și să iaste înțelĕgere întru Cel Înalt?

12. Iată acĕstea păcătoșii, și se crăvesc³ în veac, au cuprins bogăția.

13. Și ziș au doară în zadar am îndreptat inima mea, și am spălat mîinile mele în cĕle nevinovate.

14. Și fuiu rânit⁴ toată zioa, și mustrarea mea diminețile.

Versiunea modernă

8. El va stăpîni pînă la marginile pământului, de la mare la mare și de la riu la riu.

9. Vrăjmașii lui din pustii vor îngenunchia înaintea lui și vor linge țărîna.

10. Împărații Tarsisului și a ostroavelor îi vor aduce daruri, iar împărații arabilor și ai Sabei vor veni cu prinoase.

11. Lui se vor închina toți împărații pământului, sub stăpînirea lui vor sta toate neamurile.

12. A scos pe cel nedreptățit din mîna puternicului și pe săracul care n-avea ajutor.

13. Sufletele săracilor și nedreptățiților se vor mintui prin mila lui.

14. Și ei vor fi scutiți de camătă și de corvoade, pentru că numele lor e prețuit.

15. Și împăratul va fi viu și va primi în dar aurul Arabiei. Pentru el ne vom ruga pururea și toată ziua îl vom binecuvînta.

16. Pe pământ va fi belșug de pîne, pînă în vîrfurile munților; rodul său se va înălța mai presus decît Libanul. Cetățile vor înflori și vor înverzii ca iarba pământului.

17. Numele împăratului va dăinui cît va fi soare.

18. În el se va binecuvînta toate semînțiile pământului. Toate neamurile îl vor ferici.

19. Binecuvîntat să fie Domnul Dumnezeu, Dumnezeul lui Israel, cel care a făcut minunile.

20. Binecuvîntat să fie numele slavei lui în veac!

21. Și tot pământul se va umple de slava lui.

Psalmul 72. Al lui Asaf

1. Cît de bun este Dumnezeu cu Israel, cu cei cu inima curată!

2. Încă pușin ar fi fost de nu mi-ar fi alunecat picioarele, încă pușin de nu s-au poticnit pașii mei.

3. Am invidiat pe răufăcători, cînd vedeam ce bine le merge.

4. Ei n-au griji pînă la moarte și sînt voinici și tari.

5. Ei nu trudesce niciodată, nu sînt chinuți ca ceilalți oameni.

6. Fala lor o poartă ca pe un giuvaer, silnicia ca pe un veșmînt de preț.

7. Din răutate iese nedreptatea că au trecut la plăcĕrile inimii.

8. Ei gîndesc cu vicleșug și vorbesc de sus.

9. Își ridică gura pînă la cer și împung toate celea pe pământ cu limba lor aseușită.

10. Poporul meu se ia după ei, le ascultă și vorbele și cred că sînt plini de zile bune.

11. Și zice: Oare știe Dumnezeu acĕstea? Le cunoaște în înălțimea sa?

12. Acĕștia sînt păcătoșii cei îndestulați și bogăția lor e fără sfîrșit.

13. Iar eu întreb: «În deșert am fost eu drept la inimă? Că mi-am spălat mîinile întru cele nevinovate.

14. Am fost lovit toată ziua și în fiecare dimineață muștrab».

15. СѢЗЕРѢМЪ ЗНАЧЕ ПОВЕСТИКОНЪ АШЛА, КЪ ТЪ РЪДЕНЪ ФІНАОРЪ
 СѢ ТОНЪ ФЪГЪЗЪДЪІЕНЪ. ШНЪ ГЖНДІЕНЪ АЩНЪ, АТАСТА
 ЗІ ПЪРЪДЪТЪ АСТЕ АНАНІИТЪ МѢ. ПЪНЪ ОУНЪ ДЪ
 КОМЪ АПЪРЪ АЛЕФНІИТЪ АШНЪ ДМЪЗЪТЪ, ШНЪ КОМЪ А
 НЕ ЦЕАЛЪЩЕ АА ЧЪЛЪ АЩПОНЪ АЛЕАОРЪ. АСТЕ ПЕНЪРЪ
 БИКАЛЪШЪ АЩРНАЕ АСОРЪ, ПЪСІШЪ АОРЪ РЪЛАЕ, СЪВЪРЖШІЕНЪ
 АСТЕ ПРЪ ЕНЪ КЪНДЪ СЪСЕМЕЦІИРЪ. КЪМЪ СЪФЪКЪРЪ
 АПЪРЪ ПЪСІІНІРЪ АДАТЪ І СЪФЪРЪШІРЪ ПЕРІРЪ, І
 ПЕНЪРЪ ФЪРЪ ДЪ АЩУТЪ АСОРЪ. КАШНЪ БИШЪ ЧЕ
 АШНЪ ЧЕСЪ АСОАЛЪ ДМЪНЪ АЧЕТАТЪ ПЪ А КИПЪЛЪ АОРЪ
 КА БЪНЪ ДЕФЪСНІА. КЪЧЕ СЪ АЩЦЪТЪ ІНІМА МѢ, ШНЪ
 РЪНІКІИ МІЕНЪ СЪ ПРЕМЕНІРЪ, ШНЪ ІЪ СЪКЪРЪТЪ
 КЪ ШНЪ НАМЦІУТЪ. ДЪВІТЪ ОУ МЪФЪКЪШІЕНЪ АЖНІЗЪ
 КЪ ТІНЕ, ШНЪ ІЪ ПЪРЪРЪ КЪ ТІНЕ. ЧИНЪШЪ ДЪ
 МЪНА ШНЪ РЪПЪПЪШІЕНЪ МЪЛАЕ, ШНЪ АЩАТЪШЪ ТЪШЪ МЪ
 КЪ ПОВЪКЪШІЕНЪ ШНЪ КЪМЪТЪРЪ МАНЪ АШАТЪ. ПЕНЪРЪ
 КЪЧЕ АСТЕ МІЕ АЩЕ РЪ І ШНЪ ДЪЛА ТІНЕ ЧЕ АМЪ ВРЪ
 НЕ ПРЪ ПЪМЖІТЪ. ОФЪРЪШІЕНЪ ІНІМА МѢ, ШНЪ
 ТЪПЪЛЪ МІЕЛЪ, ДМЪЗЪТЪ ІНІЕМІЕНЪ МЪЛАЕ, ШНЪ ПЪРЪ
 ІСЪ ТЪ МѢ, ДМЪЗЪТЪ ІНІЕМІЕНЪ МІЕЛЪ АЩЕ І. КЪЧНЪ КЪТЪ
 ЧЕНЪ ЧЕ СЪ ДЪ ПЪРЪТЪЗЪТЪ ПРЪ СІНЕ ДЪЛА ТІНЕ ПІЕРО,
 ПІЕРОШЪ ДЪЛА ТІНЕ ДЪТОТЪ ПРЪ ЧЕЛЪ ЧЕ КЪРЪЩЕ.
 ШНЪ МІЕ АМЪТЪ АПІНЪ ДЪ ДМЪЗЪТЪ БИНЕ АЩЕ, АПЪШЕ
 АПЪРЪ ДМЪЛЪ ІНЪ ДЪЖЪДЪ МѢ, КА СЪ ПОВЕСТИКОНЪ ІЪ,
 ТОАЛЕ ААЩ ДЪЛАЕ ІАЛЕ, АЩПОРЪЦІАЕ ФЪТЪШЕНЪ СІОНЪ АШНЪ.

16. **А**ЩЕЛЪЩЕРІЕНЪ АШНЪ АСАФЪ. ОГЪ,
 ПРЪПЪТЪ ЧЕ ДМЪЗЪТЪ АЛЕ НЕ АСПЪДЪШЪ ДЪ СЪ
 БЖЪШІИТЪ І ОУРЪПІЕНІЕ МЪНІА ТЪ, ПРЪ
 СТЕ ОНАЕ ПЪШЪНЕНЪ ТЪАЛЕ І АЩУЧНЪ
 ІМІНІТЕ ДЪ АЩНАРЪ ТЪ, ІАРЪТЪ АНЪ ІЩУШІ
 ГЛАПЪ ДЕНЪ ЧЕПЪТЪ. МЪНЪШЪНІТАНЪ
 ПОІАГЪШЪ МОЩЕНІРЕНЪ ТЪАЛЕ, МЪНЪШЕАЕ СЪСОНЪ АЧЕ
 СТА, ІАРЕАЕ АНЪ АЩУЧНІТЪ АПЪРЪ ЕЛЪ. РЪДНІТЪ
 МЪНІАЕ ТЪАЛЕ, ПРЪСТЕ МЪНЪДІЕНЪ АОРЪ, АА СЪ БЖЪ
 ШІИТЪ, ІЩЪТЪ АШЪ БИКАЛЕНІИТЪ БЪТЪ МЪШЪЛЪ, АПЪРЪ
 ЧЕЛЪ СЪНІТЪ АА ТЪШЪ. ШНЪ СЪЛЪ ФЪАШІИТЪ, ЧЕНЪ
 ЧЕТЕ ОУРЪСЪ ПРЪ ТІНЕ, АМЪНЪАКЪ А ПРЪАЩЕНІКЪ
 АШНЪ ТЪШЪ. ПЪСЕРЪ СЪМЪНЕАЕ АОРЪ СЪМЪНЕ, ШНЪ
 НАШЪ ЦІУТЪ НА АА ЕШІРЪ, МАНЪ ПРЪ СЪСО. КА АПЪ
 РЪ ОУШЪМЪРАКЪ ДЪ АЩМЪНЕ, ІЩЪ СЪКЪРЪ ШНЪ КЪ СЪАЩЪ,
 СЪРЪПЪРЪ ПРЪ ЕЛЪ. АЩЕ СЪ ФЪОНЪ, СЪНЦЕНІА
 ТЪ, АА ПЪМЖІТЪ СЪЩРІКАРЪ, АЩКАШЪ АШЪМЕАШНЪ
 ТЪШЪ. ЗІСЕРЪ АПЪРЪ ІНІЕМІАЕ АОРЪ, РЪДЕНІЕНЪ
 АЕ АОРЪ ДЕНЪ ПРЪІЕНЪ, БЕНІЦЪ ШНЪ СЪ ПОТОЛІМЪ, ТОА
 ТЕ ПРЪАЩЕНІАЕ АШНЪ ДМЪЗЪТЪ ДЪЛА ПЪМЖІТЪ.
 ОЩМЪНЕАЕ АОРЪ НАМЪ БЪЗЪТЪ, ІЩЪ АЩЕ АЩ ПРЪ ІЕ,
 ШНЪ ПРЪ НОНЪ ІЩЪА КЪНОАЩЕ АЩЕ. ПЪНЪ КЪАЩ
 ДМЪЗЪТЪ АЕ КА ОЩЕРЪ БЪТЪ МЪШЪЛЪ, АЩПЪРЪТЪ АЕ
 ПЪЗЪМЪШЪЛЪ ІЩМЕАЕ ТЪШЪ АА СЪБЖЪШІИТЪ І
 ПЕНЪРЪ ІЩУЧНЪ АЩОУЧНЪ МЪНА ТЪ, ШНЪ АЩРЪПЪТА
 ТЪ, ДЕНЪ МЪНЪАКЪ АЩЪ АШНЪ ТЪШЪ, АА СЪБЖЪШІИТЪ І
 ШНЪ ДМЪЗЪТЪ АЩПЪРЪТЪ АНОСТЪ, МАНЪ НАНІИТЕ ДЪ
 БЪТЪ, ФЪКЪШЪ МЪНЪПЪІРЪ АМЪНЪАКЪ А ПЪМЖІТЪ
 АШНЪ. ТЪ АНЪ АЩПЪРЪТЪ КЪ ПЪТЪ БЪТЪ ТЪ А МАРЪ,
 ТЪ АЩРЪСІШЪ ІАЩЕТЕАЕ СЪАЩЪРНАОРЪ АЩПЪ
 ТЪ АЩРЪСІШЪ ІАЩЪЛЪ АЩМЕАШНЪ, АЩПЪАШНЪ ПРЪ ЕЛЪ
 МЪНЪАКЪ АЩ НОРЪАЩЕАОРЪ АЩАЩАЩОУ. ТЪ АНЪ РЪПЪТЪ
 ІЩЪСОАРЪ ШНЪ ПЪРАЕ, ТЪ ОУСКЪШЪ АЩРНАЕ ЧЪЛЪ ДЪ

Biblia 1688, pag. 405, col. 1

- 15. Să vream zice: «Povesti-voiu așa», iată rudei fiilor tăi făgăduiu.
- 16. Și gândiu a ști; aceasta trudă iaste înaintea mea.
- 17. Pînă unde voiui întra la sfințirea lui Dumnezeu, și voiui înțelêge la cêle de apoi ale lor.
- 18. Însă pentru vicleșugurile lor puseș lor rêle, oborîși-i pre ei cînd să semeșiră.
- 19. Cum să făcură întru pustiire, îndată să sfîrșiră, periră pentru fărădelêgea lor.
- 20. Ca un vis celui ce să scoală, Doamne, în cetatea ta chipul lor vei defăima.
- 21. Căce să așîțâ inima mea, și rănicii miei să premeniră.
- 22. Și eu ocărît, și n-am știut. [22] Dobitoc mă făcuiu lîngă tine, și eu pururea cu tine.
- 23. Ținuș de mîna dirêptei mêle, și în sfatul tău m-ai povățuit, și cu mîrire m-ai luat.
- 24. Pentru căce iaste mie în ceriu? Și de la tine ce am vrut pre pămînt?
- 25. Sfirși-se inema mea și trupul meu, Dumnezeual inemiei mêle, și partea mea, Dumnezeul meu în veac.
- 26. Căci iată cei ce să depărtează pre sine de la tine pier, pierduș de la tine de tot pre cel ce curvêște.
- 27. Și mie a mă lipi de Dumnezeu bine iaste, a pune întru Domnul nădêjdea mea, ca să povestesc eu toate laudele tale în porțile fêței Sionului.

Întelêgerii lui Asaf. 73

- 1. Dirept ce, Dumnezeuale, ne lepădaș desăvîrșit? Urgisi-se mîniia ta preste oile pășunei tale.
- 2. Adu-ți aminte de adunarea ta, carea ai cîștigat de-nceput.
- 3. Mîntuit-ai toiagul moștenirii tale, muntele Sion, acesta carele ai lăcut întru el.
- 4. Rădică mîmile tale preste mîndriile lor la săvîrșit, cîte au viclenit vrăjmașul întru cel svînt al tău.
- 5. Și s-au fâluit cei ce te urăsc pre tine în mijlocul praznecului tău. [6] Puseră sêmnele lor sêmne.
- 6. Și n-au știut, ca la ieșiri mai pre sus.
- 7. Ca întru o dumbravă de lîmne, cu topoară au tăiat ușile lui deodată, cu săcuri și cu bardă surprară pre el.
- 8. Arseră cu foc svințeniia ta la pămînt, spurcară lăcașul numelui tău.
- 9. Ziseră întru inemile lor rudeniile lor dempreună: «Veniți și să potolim toate praznecele lui Dumnezeu de la pămînt».
- 10. Sêmnele lor n-am văzut, nu iaste încă proroc, și pre noi nu va cunoaște încă:
- 11. Pînă cînd, Dumnezeule, va ocărî vrăjmașul, întărîta-va pizmașul numele tău la săvîrșit?
- 12. Pentru căci întorci mîna ta și direapta ta den mijlocul sînului tău la săvîrșit?
- 13. Și Dumnezeu, împăratul nostru, mai nainte de veac, făcu mîntuire în mijlocul pămîntului.
- 14. Tu ai întărit cu putêrea ta marea, tu zdrobiș capetele bălaurilor în apă.
- 15. Tu zdrobiș capul zmeului, datu-l-ai pre el mîncare noroadelor arapilor.
- 16. Tu ai rupt izvoară și pîraie, tu uscaș rîurile cêle de-nceput.

Ms. 45, f. 237^r-237^v

15. Dă vrea dzice: «Povesti-voi așa», iată ruci fiilor tăi stricași.
16. Și gândii a ști; aceasta trudă iaste înaintea mea.
17. Până unde voi intra la sfințenia lui Dumnezeu, și³ voi fi împreună la cele mai de napoi a lor.
18. Însă pentru viclesugurile lor⁴ puseși lor rēle⁵, oboři-i pre ei cînd să simețiră.
19. Cum să făcură întru pustiire, îndată sfîrșiră-să, periră pentru fărădăleșea lor.
20. Ca un vis a celuia ce să scoală, Doamne, întru cetatea ta chipul lor vei dăfăima.
21. Căce să așfîț⁶ inima mea, și rărunchii miei să primeniră.
22. Și eu ocărît, și n-am știut. [22] Dobitocoz mă făcuu lîngă tine, și eu pururea cu tine.
23. Ținuși mîinii drēpții mēle, și⁶ întru sfatul tău povăzuitu-m-ai, și cu mărire m-ai luat.
24. Pentru căce iaste mie în ceriu? Și de la tine ce am vrut pre pămînt?
25. Sfîrși-să inima mea și trupul meu, Dumnezeuază a inemei mēle, și partea mea, Dumnezeuzăul meu⁷, întru vac.
26. Căce iată ceia ce îndălungază pre sine⁸ de la tine pier; pierduși de tot pre cela ce curvêște de la tine.
27. Și mie a mă lipi de Dumnezeuază bine-mi iaste, a pune întru Domnul nădējdea mea, ca să povestesc eu toate laudele tale întru porțile fetei Sion.

A pricēperii lui Asaf. 73

1. Pentru ce, Dumnezeuază, ne lăpădași desăvirșit? Urgisi-să mîniia ta preste oile pășunii tale.
2. Adu-ți aminte de adunarea ta, carea au agonisit de-nceput.
3. Mîntuit-ai toiagul moștenirei tale, muntele Sion, acesta carele ai lăcut întru el.
4. Rădică mîinile tale preste mîndriile lor la săvirșit, cîte au viclenit nepriētenul întru sfîntul tău.
5. Și s-au fălit ceia ci te urăsc // pre tine în mijlocul praznicului tău. [6] Puseră sēmele lor sēmne;
6. Și n-au știut, ca la ieșire mai pre sus.
7. Ca într-o dumbravă de lēmne, cu topoară au tăiat ușile ei deodată, cu săcure și cu bardă surpară pre ea.
8. Arsără cu foc sfințeniia ta la pămînt, spurcară lăcașul numelui tău.
9. Dziseră întru inima lor rudeniile lor depreună: «Venîți și să potolim toate praznicile lui Dumnezeuază de la pămînt».
10. Sēmele lor n-am văzut, nu iaste încă proroc, și pre noi nu va cunoaște încă.
11. Până cînd, Dumnezeuază, va ocărî nepriētenul, întărita-va pizmașul numele tău la săvirșit?
12. Pentru căce întorci mîna ta și dreapta ta den mijlocul sînului tău la săvirșit?
13. Și Dumnezeuază, împăratul nostru, mai nainte de vac făcu mîntuire în mijlocul pămîntului.
14. Tu ai întărit cu putērea ta marea, tu zdrobiși capetile bălaurilor într-apă.
15. Tu sfărîmași capul bălaurului, datu-l-ai pre el mîncare năoadelor arapilor¹.
16. Tu ai rupt izvoară și părăie, tu uscași rîurile Itham.

Ms. 4389, f. 282^r-282^v

15. De aș fi zis: «Spune-voi așa», iată neamul² feciorilor tăi căruia m-am făgăduit.
16. Și socotiu a înțelēge aceasta; osteneala iaste înaintea mea.
17. Pînă voi intra în sfințirea lui Dumnezeu, și voi înțelēge în cele mai de apoi ale lor.
18. Însă pentru înșălăciunea lor le-ai pus cēle rēle, pusu-i-ai jos cînd se truția.
19. Cum fură în pustiire, fără de vête periră și se potopiră⁶ pentru fărădelegiuirea sa.
20. Ca visul celui ce se scoală, Doamne, urgis-vei în cetatea ta chipul lor.
21. Că inima mea se-au așfîț, și droburile mēle se-au schimbat.
22. Și eu ocărît, și nu înțeș. [23] Dobitocoz la tine, și eu de pururea cu tine.
23. [24] Ținut-ai mîna mea cea direcptă, și m-ai povăzuit cu sfatul tău, și m-ai luat cu slavă.
24. [25] Dară în cer ce-mi iaste mie? Și pre pămînt ce am voit de la tine?
25. [26] Sfîrșise inima mea și carnea mea, Dumnezeuzăul inimii mēle, și partea mea, Dumnezezeule, în veac.
26. [27] Că iată că ceia ce se dăpărtează de tine vor peri; pierdut-ai de la tine pre tot curvariul.
27. [28] Iară mie bine-mi iaste să mă lipesc de Dumnezeu, a pune pre Domnul nădējdea mea. Să spuiu toate laudele tale în porțile fetei Sionului.

A înțelēgerii lui Asaf. 73

1. Dumnezezeule, pentru ce a împineși pînă în sfîrșit? Mîniatu-se-au urgiia ta pre oile pășunii tale.
2. Ado-ți aminte de strînsura ta, carea o ai cișfigat dentfi.
3. Izbăvit-ai cu toiagul moșia ta, muntele Sionului, acesta în care te-ai sălășluit.
4. [3] Rădică mîinile tale spre truțiile lor în sfîrșit, cîte au hiclenit vrăjmașul în sfîntul tău.
5. [4] Și se lăudară ceia ce te urăsc pren mijlocul praznicului tău; pus-au sēmele lor sēmne.
6. [5] Și nu cunoscură, ca într-o ieșire de mai pre de supra.
7. Ca într-o dumbravă de lēmne, au tăiat cu topoările [6] Ușile lui dempreună, cu săcurea și cu barda le-au sfărîmat.
8. [7] Sfințirea ta o arseră cu foc pre pămînt, // lăcașul numelui tău îl spurcară.
9. [8] Ziseră rudele lor în inimile lor dempreună: «Venîți și să lepădăm¹ toate praznicile lui Dumnezeu de pre pămînt».
10. [9] Sēmele lor n-am văzut, că nu mai iaste proroc, și de acuma pre noi nu va mai cunoaște.
11. [10] Pînă cînd, Dumnezezeule, va împuta vrăjmașul, întărita-va pizmașul numele tău pînă în sfîrșit?
12. [11] Pentru ce întorci mîna ta și dreapta ta den mijlocul sînului tău în sfîrșit?
13. [12] Că Dumnezeu, împăratul nostru, mai nainte de veac au făcut mîntuire pren mijlocul pămîntului.
14. [13] Tu ai întărit marea cu putērea ta, tu ai fărîmat capul bălaurului în apă.
15. [14] Tu ai zdrobit capul bălaurului, dat-ai pre dînsul mîncare oamenilor harapi.
16. [15] Tu ai rupt izvoarele și părăiele, tu ai uscat rîurile Eathamului.

Versiunea modernă

15. Dacă aș fi grăit în felul acesta, aș fi trădat pe fiii lui Adam cu neamul lor.
16. Și mă frămîntam să înțeleg aceasta, dar mi se păru un lucru fără putință.
17. Pînă ce am intrat în sfîntul locaș al lui Dumnezeu și mi s-a deslușit sfîrșitul celor răi.
18. Tu i-ai pus pe drumuri viclene și i-ai doborât cînd se înălțau.
19. Cît de iute i-ai pustiit! Din pricina nelegiuirilor lor, s-au stins, au pierit.
20. Chipul lor i-ai șters ca părerea unui vis la deșteptare.
21. Așa am căzut în amărăciune, rărunchii s-au neliniștit.
22. Îmi pierdusem mințile și nu mai știam nimic; eram ca un dobitoc înaintea ta.
23. Dar eu nu mă despart de tine. Tu m-ai apucat de mîna dreaptă, m-ai povăzuit și m-ai primit cu slavă.
24. Pe cine am eu în cer în afară de tine, care e dorul meu pe pămînt?
25. Chiar cînd mi se stînge inima și trupul meu se risipește, Dumnezezeule, tu rămii partea mea în veac.
26. Că iată, cei ce se depărtează de tine vor pieri, tu vei nimici pe toți cei ce se leapădă de tine.
27. Ce bine îmi este să mă alătur de Dumnezeu, în cer mi-am pus nădejdea, ca să vestesc laudele tale la porțile fiicei Sionului.

Psalmul 73. Al lui Asaf

1. Pentru ce m-ai lepădat, Dumnezezeule, pentru totdeauna? Tu ești păstor, noi sîntem oile în pășunea ta.
2. Adu-ți aminte de locașul tău cel sfînt, pe care l-ai avut de la început.
3. Cu toiagul moștenirii tale ai izbăvit muntele Sionului în care locuiești.
4. Rădică mîinile tale în sfîrșit împotriva celor ce se fălesc, uite ce-a făcut vrăjmașul în locul sfînt al tău.
5. În mijlocul locului de prăznuire și-au pus sēmele lor cei ce te urăsc pe tine.
6. Au dărîmat intrarea de deasupra.
7. Cu topoarele au tăiat ușile locașului tău cele înflorate și le-au sfărîmat.
8. Au dat foc locașului celui sfînt al tău, de a ars pînă la pămînt; locul numelui tău l-au spurcat.
9. S-au vorbit între ei: «Venîți să dăm foc la toate locurile unde Dumnezeu e prăznuit».
10. Nu mai avem sēme că ești între noi, nu mai avem profeți, nimeni nu ne mai cunoaște.
11. Pînă cînd, Doamne, te va ocărî vrăjmașul, pînă cînd va huli dușmanul numele tău?
12. Întoarce mîna ta dreaptă și gonește-i pentru totdeauna.
13. Dumnezeu, împăratul nostru înainte de veac, a adus mîntuire în mijlocul pămîntului.
14. Tu ai despărțit cu puterea ta marea, tu ai zdrobit capetele balaurului din apă.
15. Ai sfărîmat capul balaurului și l-ai dat de mîncare popoarelor din pustiu.
16. Tu ai deschis izvoare și rîuri și apele Itanului le-ai secat.

чепѣтъ . . . **Д**ѣла дѣла зѣсѣла, шн дѣла жѣте нѣла зѣ
 тѣ, тѣ стѣжршнш лѣмнѣна шн соареле
 Тѣ лн фтѣкѣтъ тоате хопарѣле пѣмжнпѣлѣхн, нѣ
 бѣрѣ шн прнмѣварѣ, тѣ лн знднпѣ пре дѣле .
 Дѣлѣцѣ лѣмнѣте дѣ аѣста, вѣрѣжмѣшлѣ сокарѣле
 пре дѣмнѣлѣ, шн нѣрѣдѣ фѣрѣ мннѣте дѣ фѣнѣте
 нѣмеле тѣлѣ . Оѣ нѣ дѣлн фѣрѣлѣорѣ сѣфлѣ
 тѣлѣ те сѣ мѣрѣтѣрѣнѣце цѣе, сѣфлѣтѣле мѣее
 рѣлѣорѣ тѣнѣ, сѣ нѣ оѣнѣнѣ фѣтѣжршнпѣ
 Кѣлѣтѣ лѣ фѣтѣрѣдѣннѣца тѣлѣ, кѣчн гѣлѣ пѣннѣпѣ, кѣ
 чѣн фѣтѣнѣкѣцѣ лн пѣмжнпѣлѣхн, дѣ кѣрѣле фѣрѣ
 дѣ лѣунаорѣ . Оѣ нѣ сѣ хпѣорѣнѣтѣ смѣрнпѣ шн нѣ
 фѣрѣнпѣлѣпѣ, сѣрѣкѣлѣ шн мѣсѣрѣлѣ кѣрѣ лѣлѣлѣ нѣ
 меле тѣлѣ . Оѣкѣлѣтѣ рѣмнѣ жѣлѣкѣтѣ жѣлѣкѣ
 кѣрѣ тѣлѣ, дѣлѣцѣ лѣмнѣте дѣ оѣкѣрѣ тѣлѣ, чѣ дѣ кѣтѣрѣ
 чѣлѣ фѣрѣ мннѣте тѣлѣтѣ зѣсѣла . Нѣ оѣнѣ кѣ
 тѣ глѣсѣлѣ послѣшннѣлѣорѣ тѣнѣ, мѣнѣрѣлѣ чѣлѣ
 те те оѣрѣкѣтѣ пре тннѣ сѣ рѣн пѣрѣрѣтѣ . Оѣлѣ
 Дѣ стѣжршнпѣ сѣ нѣ стѣрѣнѣ фѣлѣмѣлѣ кѣнѣ
 тѣрѣнѣ лѣ лѣсѣфѣ . Оѣ дѣ

Вѣрѣтѣрѣннѣкомѣ цѣе дѣмнѣзѣлѣ, мѣрѣтѣ
 рѣннѣкомѣ цѣе, шн комѣ кѣмѣ нѣмеле тѣлѣ.
 Повѣстнѣкомѣ тоате мннѣнѣле тѣлѣ,
 кѣнѣдѣ комѣ лѣлѣ вѣрѣмѣе, сѣ днѣрѣтѣлѣтѣ
 комѣ жѣлѣкѣлѣ . Оѣ тѣпн пѣмжнпѣлѣхн,
 шн тѣцѣ чѣлѣ те лѣкѣсѣсѣ фѣрѣлѣ дѣнѣлѣ, (Стрн
 гѣрѣ) сѣ лѣмѣ фѣрѣнпѣтѣ пѣлѣпнѣ лѣнѣ . Знш
 чѣлѣорѣ те фѣлѣкѣ фѣрѣ дѣлѣчѣе, нѣ фѣлѣцѣ фѣрѣ дѣ
 лѣчѣе, шн чѣлѣорѣ те гѣрѣсѣкѣ, нѣ фѣнѣлѣцѣ кѣрѣнѣ .
 Нѣ рѣднѣлѣ лѣ фѣнѣлѣнѣмѣ кѣрѣнѣлѣ кѣстѣрѣ, шн
 нѣ гѣрѣнѣцѣ лѣлѣрѣ лѣнѣ дѣмнѣзѣлѣ стѣрѣжмѣтѣтѣте .
 Кѣчн ннѣнѣ дѣлѣ ешнпѣлѣрнѣ, ннѣнѣ дѣлѣ лѣпѣлѣрнѣ,
 ннѣнѣ дѣлѣ пѣсѣпнѣ мѣнѣнѣ, кѣчн дѣмнѣзѣлѣ жѣдѣ
 кѣтѣорѣ лѣстѣ . Пре чѣстѣ смѣрѣтѣе, шн
 пре чѣстѣ фѣнѣлѣцѣ, кѣчн пѣхѣрѣ лѣстѣ фѣмжнѣ
 дѣнѣлѣлѣ дѣ вннѣ кѣрѣлѣпѣ, пѣннѣ дѣ лѣмѣлѣкѣлѣлѣрѣтѣ .
 Шн пѣкѣтѣ дѣнѣчѣстѣлѣ, фѣчѣстѣлѣ, фѣтѣ дѣрѣжѣднѣлѣ
 лѣнѣ нѣсѣлѣ дѣшнпѣлѣпѣ, сѣвѣорѣ тѣцн пѣкѣтѣпѣшнѣ
 пѣмжнпѣлѣхн . Шн сѣлѣ мѣкѣнѣ вѣлѣкѣрѣлѣ фѣтѣсѣ
 кѣнѣпѣлѣкомѣ дѣмнѣзѣлѣлѣ лѣнѣ глѣкѣсѣлѣ . Шн тѣсѣ
 те кѣсѣлѣнѣлѣ пѣкѣтѣпѣшнѣлѣорѣ вѣнѣ зѣрѣнѣ, шн сѣкѣ
 фѣнѣлѣцѣ кѣрѣнѣлѣ днѣрѣпѣтѣлѣхн .

Дѣ стѣжршнпѣ фѣрѣ лѣлѣ дѣ фѣлѣмѣлѣ лѣсѣфѣ
 кѣнѣпѣлѣрѣ кѣтѣрѣ лѣнѣрѣлѣннѣ . Оѣ

Дѣмнѣзѣлѣ е фѣлѣ дѣ дѣмнѣзѣлѣ, фѣ гѣрѣлѣ
 мѣрѣ е нѣмеле лѣнѣ . Шн сѣ фѣкѣ фѣ
 пѣчѣ лѣкѣлѣ лѣнѣ, шн лѣкѣлѣшлѣ лѣнѣ фѣсѣсѣ
 фѣкѣсѣ зѣрѣнѣ тѣрѣнѣлѣ лѣрѣчѣлѣорѣ, лѣрѣмѣ шн
 сѣлѣтѣ шн рѣзѣнѣлѣ . (Стрн гѣрѣ)
 Дѣмнѣзѣнѣ тѣ мннѣлѣпѣтѣ дѣлѣ мѣнѣнѣнѣ вѣчннѣнѣ,
 тѣрѣлѣрѣрѣсѣ тѣцн чѣнѣ нѣрпѣчѣпѣлѣнѣ лѣ нннѣмѣтѣ .
 Дѣоѣрѣмнѣрѣтѣ сѣмнѣлѣ лѣорѣ, шн нѣ лѣфлѣрѣтѣ нѣмнѣкѣтѣ,
 тѣцн сѣлѣмѣннѣй лѣлѣчѣтѣнѣ кѣ мжннѣлѣ лѣорѣ . Дѣ
 чѣрѣтѣлѣрѣтѣ дѣмнѣзѣлѣ лѣнѣ глѣкѣсѣлѣ, лѣоѣрѣмнѣтѣлѣ
 чѣнѣ кѣлѣлѣрнѣ пре кѣнѣ . Тѣ фѣрѣнѣкѣшнпѣтѣ ешнѣ,
 шн чннѣ кѣ сѣлѣ фѣпѣтѣрѣнѣлѣ тѣлѣ, дѣ лѣпѣнѣчѣ е оѣ
 цѣлѣ тѣлѣ . Дѣнѣ чѣрѣнѣ лн лѣкѣлѣпѣтѣ жѣлѣкѣлѣтѣ
 пѣмжнпѣлѣхн сѣлѣ тѣмѣлѣпѣтѣ, шн лѣ сѣднѣхннпѣ .
 Кѣнѣдѣ сѣкѣ сѣлѣлѣ лѣ жѣлѣкѣлѣтѣ дѣмнѣзѣлѣ, кѣсѣтѣ
 мж

Biblia 1688, pag. 405, col. II

17. A ta iaste zioa, și a ta iaste noaptea. Tu săvîrșiș lumina și soarele.
18. Tu ai făcut toate hotarâle pămîntului, vară și primăvară tu ai zidit pre êle.
19. Adu-ți aminte de aceasta; vrăjmașul ocăria pre Domnul, și nă-rod fără minte defăimă numele tău.
20. Să nu dai fiarălor sufletul ce să mărturisêște ție; sufletele mêserilor tăi să nu uîți în săvîrșit.
21. Caută la făgăduința ta, căci s-au plinit cei întunecați ai pămîntului de casele fărâdelegilor.
22. Să nu să întoarcă smerit și infruntat; săracul și mēserul vor lăuda numele tău.
23. Scoală-te, Doamne, judecă judecata ta, adu-ț aminte de ocara ta cea de cătră cel fără minte toată zioa.
24. Nu uita glasul poslușnicilor tăi; mîndria celor ce te urăsc pre tine să suî pururea. Slava.

La săvîrșit, să nu strici. Psalmul cîntării lui Asaf. 74

1. Mărturisî-ne-vom ție, Dumnezeu, mărturisî-ne-vom ție și vom chema numele tău.
2. Povesti-voiu toate minunile tale. «Cînd voiu lua vrîme, eu direptatea voiu judeca.
3. Să topi pămîntul, și toți ceia ce lăcuiesc întru dînsul. (Strigare) Eu am întărit stîlpîi lui».
4. Ziș celor ce fac fărâdelêge: «Nu faceți fărâdelêge», și celor ce greșesc: «Nu înălțaț corn.
5. Nu rădicăți la înălțime cornul vostru, și nu graiț asupra lui Dumnezeu strîmbăteș.
6. Căci nici de la ieșituri, nici de la apusuri, nici de la pustii munți.
7. Căci Dumnezeu judecătoriu iaste. [7] Pre cеста smerêște, și pre cеста înălță.
8. Căci păhar iaste în mîna Domnului de vin curat, plin de amestecătură. [8] Și plecă den cеста în cеста, însă drojdiile lui nu s-au deșărtat, bea-vor toți păcătoșii pămîntului.
9. Și eu mă voiu bucura în veac, cînta-voiu Dumnezăului lui Iacov.
10. Și toate coarnele păcătoșilor voiu zdrobi, și se va înălța cornul dreptului.

La săvîrșit, întru laude. Psalmu lui Asaf, cîntare cătră asiriiani. 75

1. Cunoscute e în Iudea Dumnezău, în Israil mare e numele lui.
2. Și să făcu în pace locul lui, și lăcașul lui în Sion.
3. Acolo zdrobi tăriile arcelor, arma, și sabiia, și războiul.
4. (Strigare) Luminezi tu minunat de la munți vécinici.
5. Turburară-se toți cei nepricepuți la inimă. [5] Adormiră somnul lor, și nu aflară nemică toți oamenii avuției cu mîinile lor.
6. De certarea ta, Dumnezăul lui Iacov, adormit-au cei călări pre cai.
7. Tu înfricoșat ești, și cine va sta împotriva ta? De atuncia e urgiia ta?
8. Den ceriu ai ascultat judecata; pămîntul s-au temut și au odihnî.
9. Cînd se va scula la judecată Dumnezău, că să/ mîntuiască pre toți blînzi pămîntului.

Ms. 45, f. 237 v

17. Aceasta iaste dzua, și aceasta iaste noaptea. Tu săvârșiși lumina și soarele.
18. Tu ai făcut toate înfrîmsecările pământului, vară și primăvară tu ai zidit pre êle.
19. Adu-ți aminte de aceasta; vrăjmașul ocări pre Domnul, și nărod fără de minte dăfăimă numele tău.
20. Să nu dai la fiară sufletul ce să ispoveduiește ție; sufletilor măsurerilor tăi să nu uiți la săvârșit.
21. Caută la fagăduința ta, căce s-au plinit cei întunecați ai pământului de casele fărădălegilor.
22. Să nu să întoarcă smerit înfruntat; săracul și măsurerul vor lauda numele tău.
23. Scoală-te, Dumnedzău, judecă județul tău, pomeniște ocării tale cea de cătră cel fără minte toată dzua.
24. Nu uita glasul poslușnicilor tăi; mîndria celor ca te urăsc pre tine să sui pururea. Slava².

La săvârșit, să nu strici. Psalmul cîntării lui Asaf. 74

1. Mărturisi-ne-vom ție, Dumnedzău, mărturisi-ne-vom ție¹ și vom chema numele tău.
2. Povesti-voi toate minunile tale. «Cînd voi lua vrîme, eu dreptate voi judeca.
3. Topi-să pământul și toți ceia ce lăcuiesc întru îns. (Strigare) Eu am întărit stîlpii lui».
4. Dziș celor ca fărălegiuiesc: «Nu fărălegiuieți», și celor ca greșesc: «Nu înălțați cornul.
5. Nu rădicați la înălțime cornul vostru, și² nu grăiți asupra lui Dumnedzău strîmbătate».
6. Căce nice de la ieșturi, nice de la apusuri, nice de la pustii munți.
7. Căce Dumnedzău judecător iaste. [7] Pre acesta smeriște, și pre acesta înalță.
8. Căce păharu-i în mîna Domnului de vin chiar plin de amestecături. [8] Și plecă den cesta în cesta, însă drojdiile lui nu s-au dășertat, beavor toți păcătoșii pământului.
9. Și eu mă voi bucura în vac, cînta-voi lui Dumnedzău Iacov.
10. Și toate coarnele păcătoșilor voi zdrobi³, și să va înălța cornul dreptului.

La săvârșit, întru laude. Psalmul lui Asaf, cîntare cătră asiriani¹. 75

1. Cunosc întru Iudea Dumnedzău, întru Israîl mare-i numele lui.
2. Și să făcu întru pace locul lui, și lăcașul lui în Sion.
3. Acolo zdrobi tăriile arcelor, arma, și sabiia, și războiul.
4. (Strigare) Luminedzi tu minunat de la munții vecinici.
5. Turburară-să toți cei nepricepuți la inimă. [5] Adormiră somnul lor, și nu aflară nimică toți oamenii avuției ce mîinile lor.
6. De certarea ta, Dumnedzău lui Iacov, adormit-au cci călări, prede cai.
7. Tu groaznic ești, și cine va sta împotriva ta? De atunca urgiia ta.
8. Dentre cer ai ascultat județ; pământul s-au temut și au odîhnit.
9. Cînd să sculă² Dumnedzău la județ, ca să mîntuiesc pre toți blîndzii pământului.

Ms. 4389, f. 282 v

17. [16] A ta iaste zioa, și a ta iaste noaptea. Tu ai obîrșit zorile și soarele.
18. [17] Tu ai făcut toate hotarile pământului, secerișul² și primăvara tu ai zidit.
19. [18] Ado-ți aminte de acestea; vrăjmașul au împutat Domnului, nărodul cela fără de minte au întărîtat numele tău.
20. [19] Nu da fierilor sufletul cela ce se mărturiseste ție; sufletele măsurerilor³ tăi nu le uita pînă în sîrșit.
21. [20] Caută spre fagăduința ta, ca se-au umplut cei întunecați ai pământului de casele fărădelegilor.
22. [21] Să nu se întoarcă cel smerit rușinat; cel sărac și cel măsurer au laudat numele tău.
23. [22] Scoală, Dumnezeule, judecă pîra ta, ado-ți aminte de mustrarea ta cea de la cela fără de minte toată zioa.
24. [23] Nu uita glasul rugătorilor tăi; trufia celor ce te urăsc se sui pururea. Slava.

[1] În sîrșit, să nu strici. Cîntecul cîntării lui Asaf. 74

1. [2] Mărturisi-ne-vom ție, Dumnezeule, mărturisi-ne-vom ție și vom chîema numele tău.
2. Povesti-voi toate minunile tale. [3] «Cînd voi lua vrîme, eu voi judeca dreptatea.
3. [4] Topitu-se-au pământul, și toți ceia ce viețuiesc pre dînsul; stîlpii lui eu i-am întărit».
4. [5] Ziș celor făcători de fărădelege: «Nu faceți fărădelege», și celor ce făcea păcate: «Nu înălțați cornul.
5. [6] Nu rădicați spre înălțime cornul vostru, și nu grăiți asupra lui Dumnezeu nedreptate».
6. [7] Că nici de la răsărituri, nici de la apusuri, nici de la pustiiile munților.
7. [8] Că Dumnezeu iaste judecătoriu; pre cesta smeriște, și pre cesta înalță.
8. [9] Că în mîna Domnului păhar de vin neamestecat, plin de amestecătură; și plecă¹ den cesta în cesta, însă drojdiile lui nu se dășertară, beavor toți păcătoșii pământului.
9. [10] Iară eu mă voi bucura în vîci, cînta-voi Dumnezeului lui Iacov.
10. [11] Și voi frînge toate coarnele celor păcătoși, și se va înălța cornul celui drept.

[1] În sîrșit, în cîntări. Cîntecul lui Asaf, cîntarea cătră asiriani. 75

1. [2] Cunosc în Iudea Dumnezeu, în Israîl mare (iaste) numele lui.
2. [3] Și fu locul lui în pace, și lăcașul lui în Sion.
3. [4] Acolo au fărîmat tăriile arcelor, arma, și sabiia, și războiul.
4. [5] Luminezi tu minunat den munții cei vecinici.
5. [6] Turburară-se toți cei neînțelegători cu inima, adormiră cu somnul lor, și nu aflară nimică bogăție în mîinile lor oamenii toți.
6. [7] De groaza ta, Dumnezeul lui Iacov, ațipiră ceia ce încălecase pre cai.
7. [8] Tu ești înfricoșat, și cine va sta împotriva ta? De atunci urgiia ta.
8. [9] Făcut-ai de se-au auzit judecata den ceriu; pământul se temu și tăcu.
9. [10] Cînd se va scula Dumnezeu la judecată, să mîntuiesc pre toți blînzii pământului.

Versiunea modernă

17. A ta este zioa și a ta este noaptea. Tu ai făcut lumina și soarele.
18. Tu ai tocmiț toate marginile pământului; vara și primăvara tu le-ai zidit.
19. Nu uita că vrăjmașul a ocărit pe Domnul, iar poporul cel fără de minte a huliț numele tău.
20. Să nu dai fiarelor pe cei ce te laudă pe tine. Sufletele săracilor tăi să nu le uiți.
21. Adu-ți aminte de legămîntul tău, ca să-ai umplut toate ascunzișurile pământului, în toate sălășluitele cei fără de lege.
22. Cel umiliț să nu se întoarcă rușinat. Săracul și nenorocitul se laudă în numele tău.
23. Scoală-te, Doamne, ca să aperi pricina ta. Amintește-ți ocara de fiecare zi cu care te necinestește cel fără de minte.
24. Uite, cum s-au răzvrătiț vrăjmașii tăi! Urletele celor ce te urăsc urcă pururea spre tine.

Psalmul 74. Al lui Asaf

1. Dumnezeule, ție îți aducem laudă, numele tău numind.
2. Voi povesti toate minunile tale, cînd tu vei hotărî că a venit vremea. Vei ține judecata dreaptă.
3. De se va prăbuși pământul cu toți locuitorii lui, stîlpii ce i-am întărit, vor rămîne.
4. Și am zis trufașilor: «Feriți-vă de fărădelegi». Iar păcătoșilor: «Nu ridicați cornul vostru prea sus.
5. Nu vă îngîmfați, nu grăiți cu nedreptate împotriva lui Dumnezeu».
6. Că nici de la răsărit, nici de la apus, nici din munții pustii nu vă va veni ajutor.
7. Dumnezeu judecă pe cel smeriț ca și pe cel ce se înalță.
8. În mîna lui este un pahar cu vin tare și curat. Și-l va da păcătoșilor să-l bea pînă la ultima picătură.
9. Eu însă nu voi înceta să cînt Dumnezeului lui Iacov.
10. Voi zdrobi cornul păcătoșilor ca să se ridice fruntea celui drept.

Psalmul 75. Al lui Asaf

1. Cunosc este Dumnezeu în Iudeca; în Israîl mare este numele lui.
2. Că și-a ales în Ierusalim locul locașului său în Sion.
3. Acolo a sfărîmat tăria armelor, arcul, săgețile, sabia și pavăza.
4. Din munții străvechi coboară strălucirea ta, Doamne.
5. Au adormiț toți vitejii și n-au aflat că au fost prădați.
6. La mustrarea ta, Dumnezeule al lui Iacov, au incremeniț și cai și călăreți.
7. Tu ești înfricoșător, se va ridica vreodată cineva miniei tale?
8. Din cer faci să se audă judecata ta, pământul freamătă și tace de frică.
9. Se ridică cu putere la judecată Dumnezeu ca să mîntuiesc pe toți blăjizii pământului.

мжнѣхъкъ пре тоѣнъ глжнѣтѣ пѣмжнѣхълхн
 ꙗ (стрнгаре) Кѣчн гжнѣрѣв сѣмѣхълхн ка мѣрѣтѣ
 ренѣ цѣе, шн рѣмѣшнѣца гжнѣрѣн ба прѣзѣнѣн
 аѣ цѣе. Рѣглжнѣтѣ шн рѣсплѣтнѣнн дмнѣхълхн дѣ
 нехъѣхълхн нѣстрѣл, тоѣнъ чѣн прѣн прѣжѣхълхн лхн
 бѣ аѣхъѣворѣ дѣрѣн. Чѣлхн ꙗфрнѣшѣтѣ шн лѣж
 пѣрѣнѣхълхн дѣхъхърнѣлѣрѣ болѣрнѣлѣрѣ гѣрѣлжнѣн лжнѣтѣ ꙗ
 пѣрѣлжнѣн пѣмжнѣхълхн.

Ла стѣжѣшнѣтѣ пѣнѣтрѣ гѣдѣхъмѣ ꙗаамѣхъл
 лхн лѣлѣф. 05

Гла глѣхъл мѣхъл кѣтрѣ дмнѣхъл ꙗ стрн
 гарт, кѣ глѣхъл мѣхъл кѣтрѣ дмнѣхъл
 шнмъ лѣсѣ лмнѣтѣ. Аѣсѣа нехъѣхъл
 лхн мѣхъл пре дмнѣхъл амъ чѣрѣчѣтѣлѣтѣ, кѣ
 мжннѣлѣ мѣлѣ ꙗнѣннѣтѣ лхн нѣапѣтѣ
 ꙗ шн нѣмѣ лмѣцѣтн. Оѣпѣрѣтѣн лѣтѣ мжнѣжл
 сѣфлѣтѣхъл мѣхъл аѣхълшлмн лмнѣтѣ дѣ дмнѣхъл,
 шн мѣвѣсѣлѣн, мѣоуѣнѣмѣ ꙗтрѣ мнѣн, шн лѣшн
 нѣ дѣхъл мѣхъл. (стрнгаре) дѣхълрѣ ꙗнѣн
 тѣ стѣрѣжн сѣкѣтн мѣн, тѣрѣхълрѣамѣтѣ шн нѣл
 грѣшнѣ. Сокопѣтн гжнѣлѣ бѣкнѣ, шн лѣтн вѣч
 нн ꙗмъ аѣлѣш лмнѣтѣ. Шн кѣцѣтѣлѣ нѣапѣтѣ
 кѣл ннѣма мѣтѣ, кнѣтѣлѣмъ шн чѣрѣка сѣфлѣтѣ мѣ.
 аѣ дѣлѣрѣ ꙗвѣтн ба лѣпѣтѣлѣ дмнѣхъл, шн нѣлѣ а
 ꙗсѣлѣ лѣннѣ кѣсн ꙗкѣтѣ. аѣ дѣ стѣжѣшнѣтѣ
 мнѣла лхн сѣла стѣлѣтѣ кѣнѣчѣнн кѣлѣжнѣтѣ дѣнѣрѣлѣ
 ꙗрѣлѣтѣ. аѣ оуѣнтѣлѣ лѣтѣ мнѣошнѣн дмнѣ
 зѣхъл: аѣ сѣпрѣлѣ ꙗтрѣ оуѣрѣлѣ лхн ꙗхърѣтѣрнѣлѣ
 ꙗлхн: (стрнгаре) Шн гжнѣ лѣлѣмъ ꙗчѣпѣлѣ а
 чѣстѣлѣ прѣмѣннѣрѣ дѣрѣтѣтѣн чѣлхн дѣсѣлѣ.
 Помѣннѣн лѣхърѣрнѣлѣ дмнѣхълхн, кѣчн ꙗбѣмъ аѣхъѣ
 лѣ лмнѣтѣ дѣнѣчѣпѣтѣлѣрѣ мнѣхънѣлѣрѣ тѣлѣ. Шн
 бѣоу кѣцѣтѣлѣ ꙗтрѣ тѣлатѣ лѣхърѣрнѣлѣ тѣлѣ, шн ꙗ
 ꙗтрѣ тѣлѣмѣлѣлѣ тѣлѣ бѣоу глѣмнѣ. дмнѣхълѣ
 ꙗтрѣ чѣл сѣнѣтѣ е кѣлѣтѣ тѣлѣ чннѣ е дмнѣхъл мѣ
 рѣ ка дмнѣхъл нѣстрѣл: тѣ ꙗшн дмнѣхъл чѣл чѣ
 ꙗлхн мнѣлхн. аѣн аѣрѣтѣлѣ ꙗтрѣнѣрѣлѣдѣтѣ
 тѣрѣтѣ тѣлѣ, мжнѣтѣлѣннѣ кѣл ꙗрѣцѣлѣ тѣлѣ прѣ нѣтрѣ
 ꙗлѣ тѣлѣ, прѣ фнѣн лхн ꙗлѣкѣсѣ, шн ꙗсѣнѣф.
 (стрнгаре) вѣзѣрѣтѣ лѣпѣлѣ дѣмнѣ, вѣзѣрѣтѣ
 лѣпѣлѣ шн стѣ стѣмжнѣтѣрѣ, тѣлѣрѣрѣрѣтѣсѣ вѣзѣнѣлѣ.
 Мѣлѣчнѣмѣ сѣнѣлѣлѣлѣн лѣпѣлѣрѣ, глѣсѣ дѣдѣрѣтѣ нѣрѣн.
 Пѣнѣтрѣ кѣлѣшн стѣцѣчнѣлѣ тѣлѣ трѣкѣ, глѣсѣлѣ тѣлѣ
 нѣтѣлѣлѣн тѣлѣ ꙗрѣлѣтѣ. Оѣтрѣлѣчнѣрѣтѣ фѣлѣчѣ
 рѣлѣ тѣлѣ лѣмѣн, кѣлѣтннѣтѣсѣ шн стѣ ꙗгрѣошн тѣлѣ
 мжнѣтѣлѣ. аѣмѣрѣ кѣнѣлѣ тѣлѣ, шн кѣтѣрѣнѣлѣ
 тѣлѣ ꙗ лѣпѣ мѣлѣтѣ, шн оуѣрѣмѣлѣ тѣлѣ нѣлѣсѣворѣ кѣл
 нѣлѣсѣ. Пѣвѣцѣлѣшн ка прѣ ннѣцѣ ошн нѣтрѣлѣлѣ
 тѣлѣ кѣл мжнѣ лхн мѣвѣн, шн аѣлѣн лѣрѣсѣнѣ.
 Слѣлѣлѣ Кѣлѣ аѣ
 Стнѣхърн, дѣ дмнѣхълѣкѣлѣ, дѣлѣлѣ.

Тѣчн Орфѣлѣ, лѣпѣтѣтѣ ꙗрмн лѣлѣтѣ.
 Чѣлѣ кѣл трѣн пнѣчѣлѣ дѣн дѣлѣфнѣ, ꙗкѣтѣ лѣлѣнѣлѣ
 спрѣ оуѣнтѣлѣ.
 Кѣл дѣлѣ нѣлѣсѣ, аѣхълѣлѣн лѣвннѣлѣ лѣлѣтѣтѣ.
 Нѣлѣчѣ лѣкѣлѣсѣлѣ тѣлннѣлѣрѣ лхн дмнѣхъл
 Мѣлѣчнѣмѣ дѣкѣкнѣ, нѣстрѣлѣчѣ мнѣлхн.
 Пѣрнѣчѣ спрѣ лѣлѣтѣ, чѣлѣчнѣ чѣлѣ гжнѣтѣ лѣлѣмѣ.

Biblia 1688, pag. 406, col. 1

- 10. (Strigare) Căci gîndirea omului va mărturisi ție, și rămășița gîndirei va prăznui ție.
- 11. Rugați-vă și răsplătiți Domnului Dumnezăului nostru. Toți cei pre-mprejurul lui aduce-vor daruri
- 12. Celui înfricoșat și luătorului duhurilor boiștilor, groaznic lîngă împărații pămîntului.

La săvîrșit, pentru Idethum. Psalmul lui Asaf. 76

- 1. Cu glasul meu cătră Domnul am strigat, cu glasul meu cătră Dumnezău, și-m luo aminte.
- 2. În zioa necazului meu pre Dumnezău am cercetat cu mîinile mele înaintea lui noaptea, și nu mă amăgiu. [3] Să părăsi a să mîngia sufletul meu.
- 3. Adușu-mi aminte de Dumnezău, și mă veseliiu; mă uimiiu întru mine, și leșină sufletul meu.
- 4. (Strigare) Apucară înainte străji ochii miei, turburaiu-mă, și n-am grăit.
- 5. Socotiiu zilele vechi, și anii vîcînici îm aduș aminte [6] Și cugetaiu.
- 6. Noaptea cu inima mea chitiam, și cerca sufletul meu.
- 7. Au doară în vîci va lepăda Domnul, și nu va adaoga a binevoi încă?
- 8. Au desăvîrșit mila lui o va tăia, conceni cuvînt den rudă în rudă.
- 9. Au uita-va a să milostivi Dumnezău? Au opri-va întru urgia lui îndurările lui.
- 10. (Strigare) Și ziș: Acum începui; aceasta e premenirea dirêp-tei Celui de Sus.
- 11. Pomeniiu lucrurile Domnului, căci îmi voi aduce aminte de-ncepătura minunilor tale.
- 12. Și voi cugeta întru toate lucrurile tale, și întru tocmêtele tale voi glumi.
- 13. Dumnezeule, întru cel sînt e calea ta. Cine e Dumnezău mare ca Dumnezăul nostru? Tu ești Dumnezău, cel ce faci minuni.
- 14. Ai arătat întru năroade putêrea ta. Mîntuiș cu brațul tău pre nărodul tău, pre fiii lui Iacov și Iosif.

- 15. (Strigare) Văzură-te apele, Doamne, văzură-te apele și să spă-mîntară, turburără-se beznele.
- 16. Mulțimea sunetului apelor, glas dēderă norii. [17] Pentru că și săgețile tale trec.
- 17. Glasul tunetului tău în roată. [18] Străluciră fulgerele tale lumii, clătînă-se și să îngrozii pămîntul.
- 18. [19] În mare căile tale, și cărările tale în ape multe, și urmele tale nu se vor cunoaște.
- 19. Povățuiși ca pre niște oi nărodul tău, cu mîna lui Moisi; și a lui Aaron. Slava.

CATHISMA 11. Stihuri la dumnezăiescul David

Taci Orfef, leapădă, Ermî, lăuta.
 Cel cu trei picioare den Delfis, încă apune-te spre uitare.
 Că David noao, a duhului lovind lăută,
 Ivêște ascunsele tainilor lui Dumnezău.
 Mulțime dé vechi, istorêște minuni,
 Pornêște spre laudă celui ce au zidit lumea./

Ms. 45, f. 237^v-238^r

10. (Strigare) Căce gândirea omului va mărturisi ție, și rămășița gândirei va prăznuți ție.

11. Rugați-vă și răsplătiți Domnului Dumnezeului nostru, toți cei de-mpregiurul lui aducevor daruri

12. Celui groaznic și luător duhurilor boișerilor, groaznic lângă împărății pământului.

La săvârșit, pentru Idithum.

Psalmul lui Asaf. 76

1. Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Dumnezeu, și luă aminte mie.

2. Întru dzua năcazului meu pre Dumnezeu am cercetat cu minile mele noaptea înaintea lui, și nu mă înșelaiu. [3] Tintăvi¹ a să mîngîia sufletul meu.

3. Adușu-mi aminte de Dumnezeu, și mă veseliu; rulaui, și să leșină duhul² meu.

4. (Strigare) Apucară înainte străji ochii miei, turburaiu-mă, și n-am grăit.

5. Luai sama dzilelor vechi, și anii vîcincii pomeniiu. [6] Și cugetai.

6. No/aptea cu inima mea rulam, și cerca sufletul meu³:

7. Au doară în vîci va lepăda Domnul, și nu va mai adaoge a binevrea încă?

8. Au la săvârșit mila lui o va tăia, conceni⁴ cuvînt de la rudă la rudă.

9. Au uita-va a să⁵ îndura Dumnezeu? Au opri-va întru urgia lui îndurările lui.

10. (Strigare) Și dzis: Acum începuii, această-i prîmenirea drêptei Înaltului.

11. Pomenii lucrurilor Domnului, căce îmi voi aduce aminte de începătura minunilor tale.

12. Și voi cugeta întru toate lucrurile tale⁶, și întru toate tocmețele tale voi glumi.

13. Dumnezeu, întru cel sfînt calea ta. Cine-i Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu ești Dumnezeu, cea ce face minuni.

14. Cunosuși întru năroade puterea ta. Mîntuiși cu brațul tău pre nărodul tău, pre fiii lui Iacov și Iosif.

15. (Strigare) Văzură-te apele, Dumnezeu, văzură-te apele, și să spămîntară, turburără-să bezele. [16] Mulțimea sunetului apelor,

16. Glas dederă norii. [17] Pentru că și săgețile tale trec,

17. Glasul tunetului tău întru roată. [18] Străluciră fulgerile tale lumci, clătina⁹-să și să îngroză⁷ pământul.

18. [19] Întru mare căile tale, și cărările tale întru ape multe, și urmele tale nu să vor cunoaște.

19. [20] Povățuși ca pre niște oi nărodul tău, cu mîna lui Moisi și Aaron. Slava⁸.

CATHISMA 10⁹. Stihuri la dumnezăiescul David

Taci Orsev, lapădă¹, Ermî, alăuta.
Cu trei picioare de la Delfi apune¹⁰ la uitare încă.

Că David noao, a duhului lovînd alăuta,
Ivêște ascunsele de a lui Dumnezeu taine.
Mulțime a vechi istorêște minuni,
Pomêște spre laudă celuia ce au zidit lumea¹¹.

Ms. 4389, f. 282^v-283^r

10. [11] Că se va mărturisi ție cugetul omesc, și rămășița gândirei va sârba ție.

11. [12] Rugați-vă și plătiți Domnului Dumnezeului nostru, toți cei de-mprejurul lui îi vor aduce pocloane

12. Celui înfricoșat. [13] Celuia ce ia duhurile boișerilor, celuia ce iaste mai înfricoșat decît împărății pămîntești.

[1] În sfîrșit, pentru Idithum.

Cîntecul lui Asaf. 76

1. [2] Strigaiu cu glasul meu către Domnul, către Dumnezeu cu glasul meu, și mă luoa aminte.

2. [3] Cercaiu pre Dumnezeu cu minile mele noaptea înaintea lui, și nu mă înșalaiu; dășchisesă să se mîngîie sufletul meu.

3. [4] Adușu-mi aminte de Dumnezeu, și mă veseliu; întristaiu-mă, și slăbia sufletul meu.

4. [5] Trecură înaintea pazăi ochii miei, turburaiu-mă, și nu grăiiu.

5. [6] Cugetaiu zilele cêle dentii, și-mi aduș aminte de anii cei vîcincii.

6. [7] Și mă învățaiu noaptea, mă spămîntaiu cu inima mea, și duhul meu țingua.

7. [8] Au doară va împinge¹ Domnul în vîci, și nu va mai adaoge iarăși să mai voiască bine?

8. [9] Sau va tăia mila sa pînă în sfîrșit, sfîrșit graiul den neam în neam.

9. [10] Au doară uita-va Dumnezeu de-a îndura? Sau va opri îndurările sale în mînia sa.

10. [11] Și zis: Acuma începuii; acesta schimbul dirêptei Celui Înalt.

11. [12] Adușu-mi aminte de lucrurile Domnului, că-mi voi aduce aminte minunile tale de-nceput.

12. [13] Și mă voi învăța în toate// faptele tale, și în tocmețele tale voi glumi.

13. [14] Dumnezeule, întru cel sfînt calea ta. Ce Dumnezeu (iaste) mare ca Dumnezeul nostru? [15] Tu ești Dumnezeu, cea ce faci minuni.

14. Făcut-ai cunoscută în nărod puterea ta. [16] Izbăvit-ai nărodul tău cu brațul tău, pre feciorii lui Iacov și ai lui Iosif.

15. [17] Văzură-te apele, Dumnezeule, văzură-te apele și se temură, turburără-se fărăfundurile.

16. [18] Mulțimea sunetelor apelor, norii dederă glas, că și săgețile tale trec.

17. [19] Glasul tunetului tău în roată, fulgerile² tale luminară toată lumea, clătise și se cutremură⁹ pământul.

18. [20] În mare căile tale, și cărările tale în apele cêle multe, și urmele tale nu se vor cunoaște.

19. [21] Povățit-ai nărodul tău ca pre niște oi, cu mîna lui Moisi și a lui Aaron. Slava³.

Versiunea modernă

10. Făgăduiți-vă Domnului și împliniți făgăduința voastră;

11. Cei dimprejurul lui să aducă laudă

12. Celui ce pe făloși îi umilește și căpeteniilor povățuitor este.

Psalmul 76. Al lui Asaf

1. Am strigat cu glas tare spre Dumnezeu și el m-a auzit.

2. Pe Dumnezeu l-am căutat în necaz, cînd am întins noaptea minile spre el neconținut. Mîngiere nu vreau de la alții.

3. Mi-am amintit de Dumnezeu și m-am cutremurat, iar gândirea mi-a slăbit duhul.

4. Ochii mei au fost treji; m-am tulburat, dar am tăcut.

5. Am cugetat la zilele cele de demult, la anii veșniciei.

6. Noaptea mă frămîntam și gîndeam:

7. Oare ne va mai privi Domnul cu bunăvoință?

8. Oare ne va lipsi de dragostea lui din neam în neam?

9. Oare Dumnezeu ne-a uitat? A închis visteria îndurărilor sale?

10. Și am zis: Acum am început să înțeleg. Aceasta este schimbarea dreptei Celui Preaînalt.

11. Mi-am adus aminte de lucrurile Domnului și de minunile sale dintru început.

12. În pace voi cugeta la toate lucrurile tale și la faptele tale mă voi gîndi.

13. Dumnezeule, calea ta este în sfințenie. Cine este Dumnezeu, mare ca Dumnezeul nostru? Tu ești Dumnezeu care faci minuni.

14. Poporului ai făcut cunoscută puterea ta. Cu brațul tău i-ai izbăvit pe fiii lui Iacov și ai lui Iosif.

15. Te-au văzut apele și spăimîntîndu-se au prins a vui de s-au tulburat adîncurile.

16. Norii au vestit că săgețile tale au trecut.

17. Glasul tunetului tău se rostogolește în vârtej. Fulgerile tale revarsă strălucire peste lume. Pământul s-a clătinat și s-a cutremurat.

18. Calea ta și cărările tale sînt în mare, în ape multe urmele tale nu se vor cunoaște.

19. Ai povățuit pe poporul tău ca pe niște oi, prin Moise și prin Aaron.

Мѣхѣи ѿидѣ прѣ тѣбѣ тѣмнѣи ѿце шѣ скрѣте
 Прѣ чѣи те грѣшецькѣ спрѣи тѣбѣ артерей а рѣче
 кѣ мѣхѣи шѣ а тѣ шѣ а тѣ дѣкѣ тѣбѣ рѣи а рѣтѣ жѣ
 а тѣче
 а нѣ рѣчѣи жѣ а тѣче сѣ фѣ а тѣче шѣ нае грѣ шѣ а ле
 а хѣи рѣ мѣ хѣи гѣ а ле .

А а рмоніен сѣ фѣи тѣе, ка мѣ а рѣ те дѣ рѣ а тѣе кѣ
 тѣ бѣ нае а хѣи рѣ дѣ .

Жѣ целѣ бѣ е рѣи а хѣи а сѣ а фѣ . ѲЗ

Мѣхѣи а мнѣи тѣе, норѣ рѣ дѣ мѣ хѣи, а лѣ а тѣ че а
 мѣ хѣи пѣ а кѣ а цѣи оу рѣ чѣи кѣ а еѣ а тѣ рѣ а лѣ гѣ рѣ и
 рѣ нае рѣ рѣ и мѣ хѣе . Дѣ шѣ кѣ дѣ еком жѣ
 пѣ и дѣ рѣ сѣ хѣи мѣ хѣи, рѣ сѣ пѣ и дѣ еком жѣ прѣ
 еѣ рѣи, дѣ еи чѣ пѣ тѣ . Кѣ жѣ тѣ а мѣ а хѣи
 шѣ а мѣ коноскѣ хѣи прѣ а лѣе, шѣи пѣ рѣ и нѣ цѣи ноу рѣи а
 повѣ сѣ тѣ и тѣ но а сѣ . Нѣ хѣ а хѣ а нѣ хѣи дѣ е лѣ фѣ и тѣи
 лѣ рѣ а лѣ а тѣ рѣ рѣ . Вѣ сѣ тѣ и нѣ дѣ а лѣ хѣ е лѣ рѣ мѣ
 нѣ хѣи, шѣи сѣ лѣ а лѣ хѣи, шѣи мнѣ и нѣ е лѣ а хѣи кѣ рѣ а хѣ
 фѣ и хѣ тѣ . Шѣи рѣ жѣ и кѣ мѣ рѣ пѣ рѣ и тѣе жѣ тѣ рѣ хѣи гѣ
 ко вѣ шѣи а тѣ че пѣ хѣе жѣ гѣ рѣ а нѣ а . Кѣ жѣ тѣ а хѣ по
 рѣ и нѣ цѣи пѣ рѣ и нѣ цѣа оу рѣ и, кѣ сѣ а рѣ а тѣе прѣ а лѣ
 фѣ и лѣ оу рѣи, пѣ нѣ тѣ рѣ хѣи кѣ сѣ коноскѣ а тѣ рѣ рѣ хѣи .
 Фѣ и тѣи чѣ еи тѣе сѣ воу рѣ и а тѣе шѣи сѣ воу рѣи сѣ хѣ а лѣ шѣи ко рѣ
 вѣ сѣ тѣи прѣ а лѣе фѣ и лѣ оу рѣи . Пѣ нѣ тѣ рѣ хѣи кѣ сѣ
 пѣ хѣе прѣ дѣ мѣ хѣи гѣ хѣи нѣ дѣ жѣ хѣи лѣ оу рѣи, шѣи сѣ вѣ хѣи оу рѣ и тѣе
 а хѣи рѣ рѣ нае а хѣи дѣ мѣ хѣи гѣ хѣи шѣи по рѣ и нѣ нае а хѣи вои чѣ
 чѣ тѣ а . Пѣ нѣ тѣ рѣ хѣи кѣ сѣ вѣ хѣе фѣ и кѣе кѣ пѣ рѣ и нѣ цѣи
 лѣ оу рѣи, рѣ хѣи жѣ тѣ оу рѣ и тѣе шѣи а мѣ рѣ жѣ тѣ оу рѣи . Рѣ хѣи
 кѣ рѣ нае жѣ дѣ рѣ и тѣ пѣ а тѣ и нѣ нѣ мѣ еи, шѣи нѣ хѣе жѣ сѣ рѣ и
 чѣе кѣ дѣ мѣ хѣи гѣ хѣи а хѣи . Фѣ и тѣи а хѣи сѣ фѣ и мѣ
 жѣ ко рѣ жѣ и дѣе, шѣи лѣ оу рѣ и dѣе кѣ а рѣ а лѣе, жѣ тѣ оу рѣ и сѣ рѣ e
 жѣ сѣ а рѣ xѣи оу рѣ и . Нѣ а хѣ пѣ xѣи тѣи фѣ и гѣ пѣ xѣи
 цѣ а хѣи дѣ мѣ хѣи гѣ хѣи, шѣи жѣ лѣ бѣи а хѣи нѣ а хѣи вѣ рѣ и тѣе
 мѣ хѣи гѣ хѣи . Шѣи а хѣ оу рѣ и тѣи фѣ а чѣ е рѣ нае чѣ е лѣ дѣ
 вѣ и нѣ а лѣ а хѣи, шѣи мнѣ и нѣ нае а хѣи, кѣ rѣ а лѣе а хѣи а рѣ
 пѣ а тѣ лѣ oу рѣи . Жѣ нѣ и нѣ цѣи пѣ рѣ и нѣ цѣа оу рѣи, кѣ rѣ
 а лѣ а хѣи фѣ и кѣ xѣи мнѣ и нѣ жѣи жѣ пѣ мѣ жѣ и хѣи а е rѣ v пѣ тѣ xѣи
 а хѣи, жѣ жѣ мѣ xѣи a хѣи тѣ а нѣ e sѣ . Рѣ xѣи мѣ a рѣ a
 шѣи тѣ rѣ xѣи прѣ eи, оу рѣ и a пѣ a лѣ e kѣ oу рѣи фѣ o лѣ e .
 Шѣи по вѣ xѣи прѣ dѣ жѣ и шѣи кѣ хѣи нѣ оу рѣи жѣ sѣ a, шѣи
 тѣ o a tѣ xѣи нѣ o a tѣ xѣи кѣ a хѣи мнѣ и нѣ dѣ e фѣ o kѣ . Рѣ xѣи
 пѣ a tѣ rѣ a жѣ пѣ xѣи sѣ i o u, шѣи a dѣ xѣи прѣ eи, кѣ a жѣ tѣ rѣ o
 e sѣ жѣи мѣ xѣи tѣ xѣи . Шѣи сѣ o a lѣ e a пѣ dѣ eи пѣ a tѣ rѣ dѣ e
 шѣи по гѣ o rѣ kѣ a rѣ жѣ rѣ нае a пѣ e lѣ . Шѣи a dѣ a cѣ e rѣ tѣ
 жѣ kѣ a rѣ шѣи a хѣи, a мѣ rѣ жѣ rѣ прѣ чѣ e lѣ nѣ a tѣ xѣи, a lѣ
 лѣ o kѣ фѣ i tѣ xѣи dѣ e a tѣ xѣи . Шѣи нѣ sѣ i nѣ tѣ i rѣ tѣ прѣ a хѣи
 мѣ xѣи gѣ xѣи жѣ tѣ rѣ и nѣ nѣ a lѣ e лѣ o rѣ, a чѣ tѣ rѣ e mѣ жѣ i tѣ xѣи sѣ
 фѣ e tѣ e lѣ o rѣ lѣ o rѣ . Шѣи кѣ lѣ e tѣ i rѣ tѣ a xѣи pѣ a a хѣи kѣ
 dѣ mѣ xѣи gѣ xѣи, шѣи жѣ sѣ e rѣ tѣ, a хѣи пѣ xѣи tѣ xѣи dѣ mѣ xѣи gѣ xѣи
 gѣ tѣ tѣ sѣ i tѣ e mѣ o tѣ жѣ xѣи tѣ i tѣ e . Дѣ e rѣ tѣ mѣ e a хѣи
 лѣ o kѣ i tѣ pѣ a, шѣи kѣ xѣи sѣ e rѣ tѣ a пѣ e, шѣи пѣ rѣ a lѣ e e tѣ жѣ
 нѣ kѣ a rѣ tѣ . Дѣ xѣи шѣи жѣ i nѣ nѣ e пѣ o a tѣ xѣи dѣ e sѣ a xѣи e tѣ gѣ
 tѣ sѣ i tѣ e mѣ o tѣ e nѣ o rѣ dѣ xѣи a хѣи . Пѣ nѣ tѣ rѣ xѣи a чѣ tѣ a
 a хѣи dѣ mѣ xѣи gѣ xѣи, шѣи e tѣ mѣ i tѣ e шѣи фѣ o kѣ e tѣ a чѣ xѣи жѣ
 tѣ rѣ i a kѣ sѣ i tѣ, шѣи oу rѣ i tѣ e e tѣ sѣ i nѣ pѣ e tѣ e tѣ e rѣ a nѣ a .
 Кѣ чѣи nѣ a хѣи kѣ rѣ e xѣи tѣ rѣ xѣи dѣ mѣ xѣи gѣ xѣи, nѣ i чѣи a хѣи nѣ dѣ e
 dѣ xѣи tѣ rѣ mѣ жѣ i tѣ xѣи tѣ rѣ o lѣ a хѣи . Шѣи по rѣ i nѣ cѣ
 нѣ o rѣ lѣ dѣ e xѣи pѣ a, шѣи oу rѣ tѣ e tѣ rѣ nѣ a хѣи dѣ i sѣ i nѣ e .
 Шѣи пѣ o sѣ lѣ o rѣ mѣ a nѣ e tѣ mѣ i nѣ cѣ i tѣ, шѣи pѣ i nѣ nѣ e tѣ rѣ i
 a хѣи

Biblia 1688, pag. 406, col. II

Mintuind pre toti; tainuiește și scrie.
 Pre cei ce greșesc spre-ntoarcere-i aduce.
 Cu multe ș-alte și a judecătorului arătînd lîege,
 A curăți învață sufleteștile greșale.
 Lui Dumnezeu slavă.

A armoniei sfinte, ca mierea de dulce, cîntările lui David.
 Înțelgerii lui Asaf. 77

1. Luați aminte, norodul meu, la lîega mea, plecați urîchea voastră la graiurile gurii mîele.
2. Deșchide-voiu în pilde rostul meu, rîspunde-voiu întrebări de-nceput.
3. Cîte am auzit și am conoșcut pre êle, și pîrinții noștri au povestit noao.
4. Nu s-au ascuns de la fiii lor la altă rudă,
5. Vestind laudele Domnului și silele lui, și minunile lui care au făcut.
6. Și rădică mărturie întru Iacov, și lîege puse în Israil.
7. Cîte au poruncit pîrinților noștri, ca să arate pre êle fiilor lor, pentru ca să conoască altă rudă.
8. Fiii cei ce se vor naște, și se vor scula, și vor vesti pre êle fiilor lor,
9. Pentru ca să puie pre Dumnezeu nedîjdea lor, și să nu uite lucrurile lui Dumnezeu, și poruncile lui vor cerceta.
10. Pentru ca să nu se facă ca pîrinții lor, rudă întoartă și amîrtoare,
11. Rudă carea n-au îndireptat inima ei, și nu se încredință cu Dumnezeu duhul ei.
12. Fiii lui Efrem, încordînd și lovind cu arcele, întoarseră-se în zioa războiului.
13. N-au păzit fîgăduința lui Dumnezeu, și în lîega lui n-au vrut să meargă.
14. Și au uitat facerile cîele de bine ale lui, și minunile lui carele au arătat lor,
15. Înaintea pîrinților lor, carele au făcut minuni în pîmîntul Eghiptului, în cîmpul lui Taneos.
16. Rupse marea, și trecu pre ei, opri apele ca un foale.
17. Și povățui pre dînșii cu nor zioa, și toată noaptea cu lumină de foc.
18. Rupse piatra în pustiiu, și-i adăpă pre ei, ca într-o beznă multă.
19. Și scoase apă den piatră, și pogorî ca riurile apele.
20. Și adaoseră încă a greși lui, amîrîră pre Cel Nalt la loc fîră de apă.
21. Și ispitiră pre Dumnăzău întru inimile lor, a cîere mîncări sufletelor lor.
22. Și clevetiră asupra lui Dumnezeu, și ziseră: «Au putea-va Dumnezeu să gătească masă în pustie?»
23. De vrîme ce au lovit piatra și curseră ape, și pîraiele să încară.
24. «Au și pîine poate da, sau să gătească masă norodului lui?»
25. Pentru acîea auzi Domnul și să mînie, și foc să așîță întru Iacov, și urgie să sui preste Israil.
26. Căci n-au crezut întru Dumnezeu, nici au nedejduit pre mîntuitorul lui.
27. Și porunci norilor de asupra, și ușăle ceriului deșchise.
28. Și ploo lor mana să mînînce, și pîinea ceriu/lui dîde lor.

Ms. 45, f. 238^r

Mintuind pre toși; tăinuiești și scrie.
Pre păcătoși cătră-ntoarcere aduce.
Cu multe ș-alte și a județ zicînd lîge,
A curăți învață ce-s sufletești greșale.
Lui Dumnedzău mîrire.

**A armoniei sfinte, ca mierea de dulce,
cîntării lui David. Prîcîperii lui Asaf. 77**

1. Luați aminte, nărodul meu, la lîgea mea, plecați urîchea voastră în graiurile gurei mele.
2. Dășchide-voi în pilde rostul meu, răspunde-voi întrebări de-nceput.
3. Cîte am auzit și am cunoscut pre ele, și pîrinții noștri au povestit noao.
4. Nu s-au ascuns de la fiii lor la rudă alta,
5. Vestind laudele Domnului, și silele lui¹ care le au făcut, și minunile lui.
6. Și rădică mărturie întru Iacov, și lîge puse în Israil.
7. Cîte au porîncit pîrinților noștri, ca să le cunoască pre ele fiilor lor, pentru ca să cunoască rudă alta,
8. Fiii ceia ci să vor naște, și să vor scula, și vor vesti pre ele fiilor lor,
9. Pentru ca să puie pre Dumnedzău nădîjdea lor, și să nu uite lucrurilor lui Dumnedzău, și porîncele lui vor cerceta.
10. Pentru ca să nu să facă ca pîrinții lor, rudă strîmbă și amărîtoare,
11. Rudă carea n-au îndreptat inima ei, și nu să încredințat cu Dumnedzău² duhul ei.
12. Fiii Efram, încordînd și lovind cu arcele, întoarseră-să în dzua războiului.
13. N-au păzit fîgăduința lui Dumnedzău, și întru lîgea lui n-au vrut să margă.
14. Și au uitat facerile cîle de bine a lui, și a minunilor lui carele au arătat,
15. Înaintea pîrinților lor³, carele au făcut minuni întru pămîntul Eghiptului, în cîmpul Taneos.
16. Rumpse marea, și trecu pre ei, opri apele ca un foale.
17. Și-i povățui pre înși cu nor dzua, și toată noaptea cu luminătură de foc.
18. Rumpse piatra în pustiiu, și-i adăpă pre ei ca într-o beznă multă.
19. Și scoase apă den piatră, și pogorî ca rîurile apele.
20. Și adaoseră încă a greși lui, amărîră pre Cel Prea Înalt întru fără de apă⁴.
21. Și ispitiră pre Dumnedzău întru inimile lor, a cîere mîncări sufletilor lor.
22. Și ponosluiră asupra lui Dumnedzău, și dziseră: «Au putea-va Dumnedzău să gătească masă în pustiiu?».
23. În vrîme ce au lovit piatra și curseră ape, și pîraiele să înecară.
24. «Au și pîine poate da, au să gătească masă nărodului lui?».
25. Pentru acînea auzi Domnul și să învâscu, și foc să ațîță întru Iacov, și urgie să sui preste Israil.
26. Căce n-au crezut întru Dumnedzău, nice au nădăjduit pre mîntuitorul lui.
27. Și porînci norilor de asupra, și ușa cerului dășchise.
28. Și plouă lor manna să mînințe⁵, și pîinea cerului dăde lor.

Ms. 4389, f. 283^r

Șăderăa 11. A înțelîgerii lui Asaf. 77

1. Luați aminte, oamenii miei, lîgea mea, plecați urîchea voastră în graiurile gurei mele.
2. Dășchide-voiu în pilde gura mea, răspunde-voiu gîciturii de-nceput.
3. Cîte am auzit și le-am povestit, și au spus noaoa pîrinții noștri.
4. Nu se-au ascuns de la feciorii lor într-alt neam,
5. Vestind laudele Domnului și puterile lui, și minunile lui care au făcut.
6. [5] Și rădică⁶ mărturisire în Iacov, și puse lîge în Israil.
7. Cîte au porîncit pîrinților noștri să le spuie feciorilor lor. [6] Ca să cunoască alt neam.
8. Feciorii ceia ce se vor naște, și să se scoale, și să le spuie feciorilor lor.
9. [7] Ca să puie pre Dumnezeu nădîjdea lor, și să nu uite lucrurile lui Dumnezeu, și se cîere porîncele lui.
10. [8] Să nu fie ca pîrinții lor, neam strîmb și amărîtor.
11. Neam care n-au îndreptat inima sa și n-au încredințat cu Dumnezeu duhul său.
12. [9] Feciorii lui Efram, ceia ce au întinsu și au săgetat cu arcele, se-au înduina în zioa războiului.
13. [10] N-au păzit fîgăduința lui Dumnezeu și n-au vrut să umble în lîgea lui.
14. [11] Și au uitat facerile lui cîle de bine și minunile lui care au arătat lor.
15. [12] Minunile care le-au făcut înaintea pîrinților lor, în țara Eghiptului, în cîmpul Taneosului.
16. [13] Dăsfăcu marea și-i trecu, puse apele înaintea ca un¹ foale.
17. [14] Și-i povățui zioa cu nor, și noaptea toată cu lumină de foc.
18. [15] Dășpică piatra în pustie, și-i adăpă ca într-un fîrăfund mult.
19. [16] Și scoase apă den piatră, și pogorî ape ca cîere rîuri.
20. [17] Și încă mai adaoseră a greși lui, amărîră pre Cel de Sus întru fără de apă.
21. [18] Și ispitiră pe Dumnezeu în inimile lor să cîere bucate sufletelor lor.
22. [19] Și ponosluiră asupra lui Dumnezeu, și ziseră: «Au doară va putea Dumnezeu să gătească masă în pustie?».
23. [20] Căci au lovit piatra și au curs ape, și se-au înecat² pîraiele.
24. «Au doară poate da și pîine, sau să gătească nărodului său?».
25. [21] Pentru-acînea auzi Domnul și se mînică³, și ațîță foc în Iacov, și se sui mîniia pre Israil.
26. [22] Căci n-au crezut lui Dumnezeu, nici se-au nădăjduit pre mîntuirea lui.
27. [23] Și porînci norilor de supra, și dășchise porțile cerului.
28. [24] Și plooa lor mană să mînințe, și le dăde pîinea cerului.

Versiunea modernă

Psalmul 77. Al lui Asaf

1. Luați aminte la legea mea, plecați urechile voastre spre ceea ce va spune gura mea.
2. Voi cuvînta în pilde și voi spune cele ce au fost dintru început,
3. Cîte am auzit și am cunoscut de care pîrinții noștri ne-au povestit.
4. Nimic nu s-a ascuns urmașilor din neam în neam,
5. Ca să fie lăudate minunile ce cu puterea lui le-a făcut.
6. El a încheiat un legămînt cu Iacob, iar lui Iosif i-a dăruit poveștile legii.
7. Ca să le arate fiilor lor, ca să le cunoască neamurile ce vor veni;
8. Iar fiii ce se vor naște, le vor povesti fiilor lor.
9. Ca ei să-și pună nădejdea în Dumnezeu, să nu uite binefacerile lui și poruncile Domnului să le fiină.
10. Să nu ajungă ca pîrinții lor îndărătnic și răzvrătit.
11. Un neam care nu și-a îndreptat către Dumnezeu inima sa, necredincios în duh răzvrătit.
12. În zioa înții de război, fiii lui Efram, arcași inarmați, au luat-o la fugă.
13. N-au ținut legămîntul lui Dumnezeu și n-au vrut să umble în legea lui.
14. Au uitat facerile lui de bine și minunile pe care el le-a arătat lor.
15. Minunile pe care le-a făcut în fața pîrinților voștri, în pămîntul Egiptului, la Taneos.
16. A despicat marea și a trecut cu ei; apele au stat ca un zid.
17. Și i-a călăuzit zioa un nor, iar noaptea lumină de foc.
18. În pustie a despicat piatră și i-a adăpat pe ei cu bogăție de apă.
19. Și apele ca pe un stăvilar le-au zidit și au curs rîurile din stîncă;
20. Dar ei cu îndărătnire au amărit pe Cel Prea Înalt în loc fără apă.
21. Și au ispitit pe Dumnezeu, cerînd mîncare după placul lor.
22. Și-au cîrît împotriva lui Dumnezeu și au zis: Va putea oare Dumnezeu să ne gătească masa în pustie?
23. Pentru că a lovit piatra și au curs ape în rîurile care s-au umplut.
24. Oare, va putea da și pîine și carne poporului său?
25. Auzind Domnul acesta, s-a mîniat și foc a coborît peste Iacov și inima s-a revărsat peste Israil.
26. Căci ei n-au crezut în Dumnezeu și nici în izbăvire n-au nădăjduit.
27. Și a porîncit norilor de deasupra și a deschis ușile cerului.
28. Și a plouat peste ei mană de mîncare și pîinea cerului le-a dat.

КД АХИ ДѢДЕ ЛОРЬ. ПЖННѢ ФУРНАЛОРЪ, МЖНКѢ ОМЪ
 А ХІАНѢ ТРИМНІЕ АСОРЬ ДЕ САЦІХЪ. РѢДНКѢ АХ
 СТЪХЪ ДІН ЧІРНЪ, ШН АХЪСЕ КУПЪТѢРѢ АХИ ЕЖН
 ЛА ПЪХЪ АНЕН. ШН ПЛОСО ПРЕСТЕ ДЖНШІНЪ, КА
 ПЪЛІСІРѢ КЪРНЪРН, ШН КА НІСІПЪХЪ МЪРІН ПЪІЗР
 ЛО ЗЪХЪРЪТЪЛРЕ. ШН КЪХЪХЪРѢ ФМНЖЛОХЪХЪ ПЪ
 СІРІН АСОРЬ, ФПРЕЖЪХЪХЪ АТЪКІАШЪЛОРЬ АСОРЬ
 ЛГ ШН МЖНКАРѢ ШН СЪ ТЪХЪРЪРѢ ФОАРЪТЕ, ШН ПОХЪТА
 АСОРЬ АХЪСЕ АСОРЬ, НЪХЪ АНЪНРЕ ДЕ КЪПЪРѢ ПОХЪТА
 ЛД АСОРЬ. ФІСЪ МЖНКАРѢ ФІННДО ФЪХЪРА ЛОРЬ, ШН
 ОУРЪІА АХИ ДМНЪХЪХЪ СЪХЪН ПРЕСТЕ ДЖНШІНЪ.
 ЛЕ ШН ОУНІСЕ ФЪРЪХЪ ЧІН МАН МЪХЪЦН АН АСОРЬ, ШН
 ПРІ ЧІН ААІШЪ АН АХИ ГЕРАНАХЪ ФН ФПТЕДЕКЪСЪ
 ЛЗ КЪХЪТЪТЕ АЧЪСІПЪ МАН ГРІШНТАХЪ ФІКЪ, ШН НА
 ЛЪ КЪХЪХЪТЪ ФЪРЪХЪ МННЪНАЕ АХИ. ШН СЪ СЪПЪР
 ШНРЕ КЪ ДЪШРЪПЪЧЮНЕ ЗНАЕАЕ АСОРЬ, ШН АНІН ЛОР
 АН КЪ СЪРЪХЪНАЕ. КЖНДХИ СЪМОЖА ПРІ ДЖНШІНЪ
 АПЪХЪНЪ ЧІРКА ПРІ ЕАЪ, ШН СЪ ФПЪРЪХЪ, ШН МЪ
 ЛД НЕКА КЪПЪРѢ ДМНЪХЪХЪ. ШНШЪ АХЪСІРѢ АМНН
 ПЕ КЪ ДМНЪХЪХЪ АЖЪТОРЮ АСОРЬ АІСЪТЕ, ШН ДМНН
 ЗЪХЪ ЧЕА НААІТЪ МЖНПЪХНТОРН АСОРЬ АІСЪТЕ.
 ЛА ШНЪХЪ НЕНРЕ ПРІ ДЖНЪХЪХЪ КЪХЪХЪ АСОРЬ, ШН КЪ
 МА АНМЪА АСОРЬ АХЪ МННЦІНЪ АХИ. ШН ННМА
 АСОРЬ НЪ ЕРА ДНРЕПЪТЪ КЪ ДЖНЪХЪХЪ ННЪ СЪХЪ Ф
 МЪ КЪХЪХЪХЪ ФЪРЪХЪ ФЪХЪРЪХЪНЦА АХИ. ШН ЕАЪ
 АІСЪТЕ МАШНЪХЪ, ШН АІРЪТЪ ПЪКІАТЕАЕ АСОРЬ ШН
 МГ НЪХЪА СТРИКА. ШН КА ФМЪХЪЦН А ФПЪОАРЪХЪ
 МЪНІА АХИ, ШН НЪХЪА АЦЪЦА ПЪОАТЪ МЪНІА АХЪ.
 МР ШНШЪ АХЪСЕ АМННТЕ КЪ ТЪХЪН СЪХЪНЪ, ФЪХЪ МЕР
 МЪ ГЖНДЪ, ШННЪ ФТОРІКЖНДЪСЕ. ДЕ НЖЪТЕ СЪРН
 АМЪРЪХЪ ПРІ ДЖНЪХЪХЪ ФПЪХЪТІЕ ЗЪ МЪНІАРѢ ПРІ
 МЪ ДЖНЪХЪХЪ АА ПЪМЖННЪ ФЪХЪРѢ АПЪ ЗЪ. ШН СЪ
 ФПЪОАСІРѢ ШН НІСІПНІРѢ ПРІ ДМНЪХЪХЪ, ШН ПРІ
 МЪ ЧЕА СФНТЪ АААХИ ГЕРАНАХЪ ФПЪРЪТЪЛРѢ НЪШЪ
 АХЪСІРѢ АМННТЕ ДЕ МЖНА АХИ ДЕ ЗІСЪА КЪРЕ АХЪ
 МЖНПЪХНЪ ПРІ ЕН, ДІН МЖНА ЧЕАХИ ЧЕН СЪПЪРА.
 АН КЪМЪ АХЪХЪСЕ ФЪГЪПЪТЕ СЪМНІАЕ АХИ, ШН МННД
 МД ННАЕ АХИ ФІКЖМЪХЪХЪ АХИ ТАНЕОСО. ШН Ф
 ПЪОАРЕ ФЪХЪНЪ РЪХЪРНАЕ АСОРЬ, ШН ШНПЪТЕАЕ ЛОР
 Н ПІНТЪХЪ КА СЪХЪ СЪТЪ. ТРИМНІСЕ АА ЕН МЪХЪКЪ
 КЖННЪСЪКЪ, ШН МЖНКЪ ПРІ ЕН, ШН СЪОАКЪСЪ, ШН
 НА СТРИКА ПРІ ДЖНШІНЪ. ШН ДѢДЕ ПЪАНЦНІНЪ
 РОАДЕАЕ АСОРЬ, ШН СЪТЕМНЪАЕАЕ АСОРЬ АТЪХЪСІНЪ.
 НБ ОУНІСЕ КЪ ГРННДННЪ СІА АСОРЬ, ШН АХЪДЕАЕ ЛОР
 НГ КЪХЪХЪМА. ШН ДѢДЕ АА ГРННДННЪ ДЪВНПЪОАЧЕ
 НД АЕ АСОРЬ, ШН АСЪРѢ АСОРЬ ФЪКЪХЪХИ. ТРИМНІСЕ
 АА ЕН ОУРЪІА МЪНІЕН АХИ, МЪНІЕ ШН ОУРЪІЕ ШН
 НБ НЕКАЗЪ, ТРИМНІТЕРЕ ПРІНЪ ФУРН РЪН. ФЪКЪХЪ
 КААЕ КЪРЪРН ОУРЪІЕН АХИ, ШН НЪ КЪХЪЦЪ ДЕМЪР
 ПЕ СЪФЪТЕАЕ АСОРЬ, ШН ДЪВНПЪОАЧЕ ЛОР АА МОАІСЪТЕ
 НС АЕ ФІКЪСЪ. ШН ЛОВН ПРІ ТЪОТЪ ЧЕА ДЕНТЪЕН
 НЪСІХЪТЪ ФПЪМЪХНТЪХЪ ЕГЪПЪТЪХЪХИ ФЪПЪПЪХЪРА
 ДЕ ПЪОАТЪ ТЪХЪА АСОРЬ, ФЪЛЪКІАШЪХЪНАЕ АХИ ХА.
 НЗ ШН РѢДНКѢ КА ОНАЕ ПРІ НОРЪХЪХЪ АХИ, ШН СЪН
 НН ПРІ ЕН НАСО ТЪХЪМЪ ФПЪХЪТЕАЕ. ШН ПЪКЪХЪЦН
 ПРІ ДЖНШІНЪ ПРІ НЪДѢТЪДЕ, ШН НЪСАХЪ ФФІНКОШАПЪ
 ШН ПРІ СЪПЪКЪМЪШІНЪ АСОРЬ АІСЪПЪНТЪХЪХЪ МЪСА.
 НД ШН СЪРЪ ПРІ ДЖНШІНЪ АА МЪНІТЕАЕ СФНЦЕНТЕН
 АХИ, МЪНІТЕАЕ ЗІСЪА КЪРЕА АХЪ КЪШНГАТЪ РН

Biblia 1688, pag. 407, col. 1

29. Piinea îngerilor mîncă omul; hrană trimise lor de sațiu.
30. Rădică^α austrul den ceriu, și aduse cu puterea puterea lui vîntul livei.
31. Și ploa preste dîșii ca pulberea cărnuri, și ca nășipul mării pasări zburătoare.
32. Și căzură în mijlocul taberii lor, împrejurul lăcașilor lor.
33. Și mîncară și să săturară foarte, și pohta lor aduse lor.
34. Nu să lipsiră de cătră pohta lor. [34] Încă mîncarea fiind în gura lor,
35. Și urgia lui Dumnezeu să sui preste dîșii. [35] Și ucise întru cei mai mulți ai lor, și pre cei aleș ai lui Israel îi împiedecă.
36. Cu toate acêstea mai greșit-au încă, și n-au crezut întru minunile lui.
37. Și să sfîrșiră cu deșertăciune zilele lor, și anii lor cu sîrguală.
38. Cîndu-i omorîia pre dîșii, atunceia cerca pre el, și să întorcea, și mîncea cătră Dumnezeu.
39. Și-s aduseră aminte că Dumnezeu' ajutoriu lor iaste, și Dumnezeu cel nalt mîntuitoriu lor iaste.
40. Și-l iubiră pre dînsul cu gura lor, și cu limba lor au mințit lui.
41. Și inima lor nu era direaptă cu dînsul, nice s-au încrezut întru făgăduința lui.
42. Și el iaste milostiv, și iartă păcatele lor și nu va strica.
43. Și va înmulți a întoarce mîniia lui, și nu va așța toată mîniia lui.
44. Și-s aduse aminte că trup sînt, duh mergînd și nu întorcîndu-se.
45. De cîte ori amăfîră pre dînsul în pustie, mîniară pre dînsul la pămînt fără apă?
46. Și să întoarseră și ispitiră pre Dumnezeu, și pre cel sînt al lui Israel întăritară.
47. Nu-s aduseră aminte de mîna lui, de zioa care au mîntuit pre ei den mina celui ce-i supăra.
48. Cum au pus în Eghiptet sîmnele lui, și minunile lui în cîmpul lui Taneos.
49. Și întoarse în sînge rîurile lor, și șipotele lor, pentru ca să nu bea.
50. Trimise la ei muscă cînească, și-i mîncă pre ei, și broască, și strică pre dîșii.
51. Și dède păliciuu roadele lor, și ostenêtele lor lăcuste.
52. Ucise cu grindină via lor, și dудele lor cu bruma.
53. Și dède la grindină dobitoacele lor, și avêrea lor focului.
54. Trimise la ei urgia mîniei lui, mînie și urgie, și necaz, trimiteren îngerii răi.
55. Făcu cale cărării urgiei lui, și nu cruță de moarte sufletele lor, și dobitoacele² lor la moarte le închise.
56. Și lovi pre tot cel dentii născut în pămîntul Eghiptetului, începătura de toată truda lor, în lăcașurile lui Ham.
57. Și rădică ca oile pre norodul lui, și sui pre ei ca o turmă în pustie.
58. Și-i povățui pre dîșii pre nădêjde, și nu s-au înfricoșat, și pre vrăjmașii lor acoperitu-i-au marea.
59. Și-i băgă pre dîșii la muntele sfințeniei lui, muntele acesta carele au cîștigat di/reapta lui.

Ms. 45, f. 238^r-238^v

29. Piinea îngerilor mîncă⁵ omul; hrană trimise lor// de saju.
30. Rădică⁵ austrul den cer, și aduse cu puterea lui liva.
31. Și plouă⁵ preste înși ca jârna trupuri, și ca arina mării pasări zburătoare.
32. Și căzură în mijlocul taberii lor, împregiurul lăcașurilor lor.
33. Și mîncară și să săturară foarte, și pofta lor aduse lor.
34. Nu să lipsiră de cătră pofta lor. [34] Încă mîncarea fiind întru gura lor,
35. Și urgia lui Dumnedzău să sui preste înși. [35] Și ucise întru cei mai mulți ai lor, și pre cei aleși ai lui Israil împiedecă.
36. Cu toate acestea mai greșit-au încă, și n-au crezut întru minunile lui.
37. Și să sfirșiră cu dășertăciune dzilele lor, și anii lor cu sîrguială.
38. Cînd îi omorîia pre înși, atunca cerca pre el, și să întorcea, și mîncea cătră Dumnedzău.
39. Și-și aduseră aminte că Dumnedzău ajutor lor iaste, și Dumnedzău cel prea înalt mîntuitor lor iaste.
40. Și-l iubiră pre îns cu gura lor, și cu limba lor au mințit lui.
41. Și inima lor nu-i dreaptă cu însul, nice s-au încrezut întru făgăduința lui.
42. Și el iaste îndurător, și iartă păcatele lor și nu va strica.
43. Și va înmulți a înturna mîniia lui, și nu va așța toată mîniia lui.
44. Și-și aduse aminte că trup sînt, duh mergînd și nu întorcîndu-să.
45. De cite ori amăriră pre însul în pustiiu, urgisiră pre îns în pămînt fără de apă.
46. Și să întoarseră și ispitiră pre Dumnedzău, și pre cel sînt a lui Israil întăritară.
47. Și <nu> pomeniră mîinii lui, dzilele caria au mîntuit pre ei den mîna celuia ce-i supăra.

48. Cum au pus în Eghiptu sîmnele lui, și minunile lui întru cîmpul Taneos.
49. Și primeni în sînge rîurile lor, și șipotile lor, pentru ca să nu bea.
50. Trimise la ei muscă cîinească, și-i mîncă pre ei, și broască, și pierdu pre înșii.
51. Și dîde gîndacilor roadele lor, și ostenelele lor lăcuste.
52. Ucise cu smidă⁶ via lor, și dulele⁷ lor cu bruma.
53. Și dîde la smidă dobitoacele lor, și avêrea lor focului.
54. Trimise la ei urgia mînicii lui, mînie și urgie, și năcaz, trimitere pren îngerii răi.
55. Cale făcu drumul⁸ urgiei lui, și⁹ nu să îndură de moartea sufletelor lor, și dobitoacele lor la moarte le închise.
56. Și lovi tot denții născutul în pămîntul Eghiptului, începătura a toată truda lor, întru lăcașurile Ham.
57. Și rădică ca ôile pre nărodul lui, și-i sui pre ei ca o turmă în pustiiu.
58. Și-i povățui pre înși pre nădejde, și nu s-au sfiit, și pre vrăjmașii lor acoperit-i-au marea.
59. Și-i băgă pre înși la muntele sfințeniei lui, muntele acesta carcle au cîștigat dreapta lui.

Ms. 4389, f. 283^r-283^v

29. [25] Piine îngerească mîncă omul; bucate trimese lor de saju.
30. [26] Rădică vînt despre amiazăzi, den cer, și aduse cu puterea sa liva.
31. [27] Și ploaie pre dinșii carne ca pulberea, și pasări înaripate ca năsipul mării.
32. [28] Și căzură în mijlocul taberii lor și împregiurul sălașălor lor.
33. [29] Și mîncară și se săturară foarte, și aduse lor pofta lor.
34. [30] Nu se lipsiră de pofta lor, și încă fiind mîncarea în gura lor,
35. [31] Și se sui pre ei mîniia lui Dumnezeu, și ucise cîte mai multe⁴ ale lor, și pre cei aleși ai lui Israil i-au împiedecat.
36. [32] Și încă mai greșiră într-acestea în toate, și nu crezură minunile lui.
37. [33] Și se sfirșiră în dășertăciune zilele lor și anii lor cu grăbire.
38. [34] Cîndu-i ucidea, atunci-l cerca, și se întorcea, și mîncea cătră Dumnezeu.
39. [35] Și-și aduseră aminte că Dumnezeu iaste ajutătorul lor, și Dumnezeu cel de sus iaste izbăvitorul lor.
40. [36] Și-l îndrăgiră cu gura lor, și cu limba lor îl mințiră.
41. [37] Și inima lor nu era dreaptă cu dînsul, nici se-au încredințat în făgăduința lui.
42. [38] Iară el iaste îndurător, și va curăți păcatele lor și nu-i va strica⁵.
43. Și va înmulți a întoarce urgia sa, și nu va așța mîniia sa de tot.
44. [39] Și s-au adus aminte că sînt carne, duh carele umblă și nu se întoarce.
45. [40] De cite ori l-au amărit în pustie, mîniatu-l-au în pămînt fără de apă.
46. [41] Și se-au întors și au ispitit pre Dumnezeu, și au întărit pre cel sînt al lui Israil.
47. [42] Și nu-și aduseră aminte de mîinile lui, în zioa cîcea ce i-au izbăvit den mîinile celui ce-i năcă// jiia.
48. [43] Cum au pus sîmnele sale în Eghipt și minunile sale în cîmpul Taneosului.
49. [44] Și au întors rîurile lor în sînge, și șipotile lor, ca să nu bea.
50. [45] Trimese pre ei muscă cîinească, și-i mîncă, și broaște, și-i pierdu.
51. [46] Și dîde roadele lor răginei⁶, și ostenelele lor lăcustelor.
52. [47] Și bătu viile lor cu grindină, și duzii lor cu brumă.
53. [48] Și dobitoacele lor le dîde măzăricei, și avușia lor focului.
54. [49] Trimese pre ei mîniia și urgia sa, și scîrbă, trimetere cu îngerii cumpliți.
55. [50] Făcut-au cale cărării mîniei sale, și n-au cruțat den moarte sufletele lor, și dobitoacele lor le-au încuiat în moarte.
56. [51] Și rani tot cel denții născut în țara Eghiptului, începătura a toată osteneala lor, în sălașurile lui Ham.
57. [52] Și rădică nărodul său ca pre niște oi, și-i scoase în pustie ca pre o turmă.
58. [53] Și-i povățui spre nădăjduire, și nu se temură, și pre vrăjmașii lor îi acoperi marea.
59. [54] Și-i duse în muntele sfințirei sale, muntele acesta care l-au cîștigat dreapta lui.

Versiunea modernă

29. Omul a mîncat piine îngerească, bucate au primit din destul.
30. El a poruncit din ceruri vînt dinspre răsărit și a adus cu puterea lui vînt dinspre miazăzi.
31. Și a plouat peste ei, ca nisipul mării, pasări zburătoare
32. Și au căzut în mijlocul taberei lor, pe lingă corturi.
33. Și au mîncat și s-au săturat, și pofta și-au împlinit-o.
34. Din cele ce poșteau nimic nu le lipsea. Și mîncarea le era încă în gură,
35. Cînd s-a ridicat peste ei urgia lui Dumnezeu și a ucis pe cei sături și pe aleșii lui Israil i-a doborît.
36. Dar ei au mai păcătuit, n-au crezut în minunile Domnului.
37. Așa zilele lor și anii lor degrabă s-au stins în deșertăciune.
38. Cînd îi urmăreau ca să-i ucidă, se întorceau la Dumnezeu.
39. Și-au adus aminte că Dumnezeu este ajutor lor și că izbăvitorul lor este Dumnezeu cel preînalt.
40. Dar l-au înșelat pe el cu gura lor, l-au mințit cu limba lor.
41. În inima lor n-a fost dreptate, nici n-au crezut în legămîntul cu el.
42. Domnul este îndurător, le va curăți păcatele, nu-i va nimici.
43. De multe ori mîniia lui o va întoarce ca să nu se aprindă toată urgia lui.
44. Și-au adus aminte că trup sînt și ei, suflare ce trece fără întors.
45. De cite ori l-au amărit în pustie, de cite ori l-au mîniat în pămîntul fără de apă?
46. Și s-au înturnat și au ispitit pe Dumnezeu și pe sîntul lui Israil l-au întăritat.
47. Ei nu-și mai aduceau aminte de brațul lui care i-a izbăvit din mîna asupritorului.
48. Că a săvîrșit în Egipt sîmnele lui și în cîmpia Taneos minunile lui.
49. A prefăcut în sînge rîurile și toate apele ca să nu bea.
50. Împotriva lor a trimis tăuni ca să-i mănînce și broaște ca să-i prăpădească.
51. Rodul lor a fost dat stricăciunii și lăcustelor toată truda lor.
52. Via lor a fost bătută cu grindină, duzii lor cu piatră.
53. Au dat grindinii dobitoacele lor și toată averea focului.
54. Asupra lor au trimis urgia mîniei lui și necazuri, prin îngerii nimicitori.
55. În calea mîniei lui n-a cruțat de moarte sufletele lor și a dat morții toate dobitoacele lor.
56. În locașul lui Ham, a lovit pe toți cei înții născuți din Egipt și pîrga ostenelelor lor.
57. Pe poporul său l-a ridicat ca pe niște oi, ca pe o turmă i-a dus în pustie.
58. Le-a dăruit nădejde să nu se înfricoșeze, i-a povățuit, pe cînd vrăjmașii lor s-au pierdut în mare.
59. Și i-a dus la hotarul sfințeniei sale, la muntele pe care îl cucerise el însuși.

рѣпта лѣн . Шн и згонѣ де кѣтрѣ флѣца ло
 амѣн , шн ле дѣ де кѣ сорѣи асорѣ , кѣ фѣне де дѣ
 ре дѣсорѣи . Шн стѣльшлѣн фѣтрѣ стѣлшлѣ
 риле асорѣ нѣмѣрнѣе лѣн сѣранѣ . Шн нѣспн
 тнрѣ шн амѣрѣрѣ прѣ дмнѣтѣ чѣло прѣ фнѣтѣ ,
 шн мѣрѣтѣрнѣе лѣн нѣлѣтѣ пѣзнѣтѣ .
 Шн етѣ фѣдѣрѣрѣ шн вѣклѣннѣрѣ кашн пѣрнѣ
 цѣи асорѣ фѣдѣрѣрѣе лѣ дѣрѣ стѣрѣмѣтѣ .
 Шн лѣ оурунѣнѣрѣ прѣ джнѣлѣ фѣдѣлѣрнѣе асорѣ ,
 шн кѣ чѣле чѣпанѣе лѣелѣрѣ мѣнѣрѣ прѣ елѣ .
 дѣлѣн дмнѣтѣ шн трѣкѣ кѣвѣдѣрѣ , шн дѣфѣн
 мѣ фѣартѣ прѣ сѣранѣ . Шн лѣпѣдѣ кѣртѣ
 лѣн снлѣсѣ , лѣкѣшлѣлѣ кѣрѣе лѣ лѣкѣннѣтѣ фѣтрѣ
 сѣлѣмѣнѣ . Шн дѣдѣ лѣ рѣбнѣе кѣрѣтѣтѣ лѣрѣ ,
 шн фѣрѣмѣтѣ асорѣ лѣ мѣннѣе сѣрѣмѣлѣшнлѣрѣ .
 Шн фѣнѣе кѣсѣтѣ прѣ норѣдѣлѣ лѣн , шн мошнѣ
 ннрѣ лѣн трѣкѣ кѣвѣдѣрѣ . Прѣ кѣлѣннѣ лѣрѣ
 нѣлѣ мѣннѣкѣтѣ фѣкѣлѣ , шн фѣчѣварѣе асорѣ нѣтѣ жѣ
 лѣрѣ . Прѣ сѣцѣи асорѣ кѣсѣтѣ кѣтѣлѣрѣ , шн
 вѣрѣдѣе асорѣ нѣсѣтѣрѣ пѣжнѣе . Шн етѣ кѣлѣ
 лѣ кѣчѣлѣ дѣрѣннѣтѣ дмнѣлѣ кѣлѣнѣ тѣрѣ , шн
 дѣмѣчнѣтѣ дѣкнѣнѣ . Шн лѣкн прѣ кѣрѣмѣлѣшн
 лѣн дѣн дѣрѣтѣтѣ , сѣкарѣ вѣчннѣкѣ дѣдѣ асорѣ .
 Шн лѣпѣдѣ лѣкѣшлѣ лѣн сѣснѣфѣ , шн прѣ фѣлѣн
 лѣн ефѣрѣннѣ нѣлѣ лѣсѣ . Чѣ лѣтѣсѣ прѣ фѣлѣн
 бѣуѣннѣ , мѣннѣлѣ сѣснѣлѣ кѣрѣ лѣлѣ ю
 внѣтѣ . Шн знѣн кѣлѣннорѣдѣлѣн
 сѣнѣнѣнѣлѣ лѣн , лѣ пѣмѣжнѣтѣ фѣтѣмѣлѣ прѣ джнѣ
 елѣ дѣвѣкѣ . Шн лѣтѣсѣ прѣ дѣдѣ рѣвѣлѣ лѣн , шн лѣ
 лѣсѣ прѣ елѣ , дѣн лѣрѣмѣе снлѣсѣ , дѣ дѣлѣтѣ чѣ
 лѣ фѣтѣтѣрѣ лѣлѣ лѣлѣтѣ прѣ джнѣлѣ .
 Сѣ пѣсѣкѣ прѣ сѣлѣкѣ рѣвѣлѣ лѣн , шн прѣ сѣранѣ
 мошнѣннѣрѣ лѣн . Шн пѣвѣкѣ прѣ джнѣшннѣ , кѣ
 нѣ рѣчѣтѣлѣтѣ внѣмѣннѣ сѣлѣ , шн кѣ прнѣтѣпѣрнѣе мѣ
 ннлѣрѣ лѣн повѣчѣлѣ прѣ елѣ . Слѣ ,
 чѣлѣмѣ лѣн лѣсѣфѣ . ОН ,

Внѣзѣлѣ вѣннѣрѣ амѣннѣ лѣ мошнѣннѣрѣ
 тѣлѣ , сѣвѣрѣкѣрѣ внѣсѣрѣкѣ чѣ сѣнѣтѣ лѣтѣ .
 Пѣсѣрѣ сѣрѣсѣлѣмѣлѣ кѣ сѣкарѣмѣтѣ , пѣ
 сѣрѣ мошнѣчнннѣе рѣбнлѣрѣ тѣннѣ , мѣннѣ
 кѣрннѣ пѣсѣрнлѣрѣ чѣрнѣлѣннѣ , кѣрннѣрнѣе чѣлѣ
 кѣрѣлѣннѣ шн тѣннѣ , фѣлѣрѣлѣрѣ пѣмѣжнѣтѣлѣннѣ .
 Вѣрѣсѣрѣ сѣннѣе лѣрѣ кѣ лѣтѣ , фѣ прѣ жѣрѣлѣ сѣрѣсѣ
 лнмѣлѣннѣ шн нѣ ерѣ чннѣ сѣннѣ фѣрѣлѣпѣ . Фѣ
 кѣтѣлѣннѣмѣ сѣкарѣтѣ , вѣчнннѣлѣрѣ ношннѣ , сѣтѣ жѣкѣннѣ
 рѣ шн рѣсѣ , чѣлѣорѣ дѣннѣ прѣ жѣрѣлѣ нѣсѣтрѣлѣ .
 Пѣннѣ кѣжнѣдѣ дмнѣтѣ бѣннѣ оурунѣннѣ дѣ сѣвѣжѣшннѣтѣ
 лѣчѣлѣсѣтѣлѣ кѣ фѣкѣлѣ рѣсѣннѣрѣ тѣлѣ . Кѣрѣсѣ
 оурунѣлѣ тѣлѣ прѣстѣ лнмѣннѣе кѣрѣе лѣтѣ чѣлѣ ,
 шн прѣстѣ фѣтѣрѣсѣннѣе , кѣрѣе лѣмѣе тѣлѣ нѣ
 лѣлѣ кѣмѣтѣ . Кѣчннѣ лѣ мѣннѣкѣтѣ прѣ сѣлѣкѣ ,
 шн лѣкѣлѣ лѣн лѣпѣлѣннѣтѣ . Сѣ нѣлѣ дѣлѣчннѣ лѣ
 мнннѣтѣ , дѣтѣлѣ вѣкннѣ фѣтѣрѣ дѣлѣчннѣ лѣ нѣсѣннѣрѣ ,
 дѣ гѣрѣтѣ сѣннѣ лѣчѣсѣ прѣ нѣннѣ , мѣрѣдннѣе лѣе дмнѣ
 кѣчннѣ лѣ сѣрѣчннѣтѣ фѣартѣ . дѣжѣшннѣ нѣсѣ
 дмнѣзѣлѣ мѣннѣчнннѣрнѣ нѣсѣтрѣлѣ , пѣннѣрѣлѣ мѣрннѣ
 рѣ нѣмѣлѣннѣ тѣлѣ дмнѣ , нѣсѣтѣкѣтѣсѣ прѣ нѣннѣ , шн
 тѣрѣтѣ пѣкѣтѣе лѣсѣтѣрѣ , пѣннѣрѣлѣ нѣмѣе тѣлѣ .
 Кѣннѣ кѣжнѣдѣннѣ бѣрѣ зннѣ лнмѣннѣе оурунѣ дѣтѣ дѣлѣ

Biblia 1688, pag. 407, col. II

- 60. Și izgoni de cătră fața lor limbi, și le dède cu sorți lor, cu fune de dare de sorți.
- 61. Și sălășlui întru sălaşurile lor neamurile lui Israil.
- 62. Și ispitiră și amărîră pre Dumnezeu cel prea înalt, și mărturiile lui nu le-au păzit.
- 63. Și să întoarseră și vicleniră, ca și părinții lor, întoarseră-se la arcu strîmbu.
- 64. Și-l urgisiră pre dînsul în dealurile lor, și cu cèle cioplite ale lor mîniară pre el.
- 65. Auzi Dumnezeu și trecu cu vederea, și defăimă foarte pre Israil.
- 66. Și lepădă cortul lui Silom, lăcașul carele au lăcuit întru oameni.
- 67. Și dède la robime vîrtejma lor, și frumsêtea lor la mînile vrăjmașilor.
- 68. Și închise cu sabie pre norodul lui, și moșnenirea lui trecu cu vederea.
- 69. Pre junii lor i-au mîncat focul, și fecioarele lor nu să jeliră.
- 70. Preoții lor cu sabie căzură, și văduvele lor nu să vor plînge.
- 71. Și să sculă ca cel adormit Domnul ca un tare, și amețit de vin
- 72. Și lovi pre vrăjmașii lui de-ndărăt; ocară vécinică dède lor.
- 73. Și lepădă lăcașul lui Iosif, și pre fêliul lui Efraim n-au ales.
- 74. Ce alése pre fêliul Iudii, muntele Sionul, care l-au iubit.
- 75. Și zidi ca a inorodului svinșeniia lui, la pămînt întemeie pre dînsul, în veac.
- 76. Și alése pre David robul lui, și-l luo pre el den turmele oilor.
- 77. De după cèle fătătoare l-au luat pre dînsul, [77] Să pască pre Iacov, robul lui, și pre Israil, moșnenirea lui.
- 78. Și păscu pre dînșii cu nerăutatea inemii sale, și cu pricêperile mînilor lui povățui pre ei. Slava.

Psalms lui Asaf. 78

- 1. Dumnezeule, veniră limbi la moșnenirea ta, spurcară bisereca cea svîntă a ta. [2] Puseră Ierusalimul ca o cramă.
- 2. Puseră mortăciunile robilor tăi mîncări pasărilor ceriului, căr-nurile celor curați ai tăi fiarălor pămîntului.
- 3. Vărsară sîngele lor ca apa împrejurul Ierusalimului, și nu era cine să-i îngroape.
- 4. Făcutu-ne-am ocară vecinilor noștri, batjocură și rîs celor de-mprejurul nostru.
- 5. Pină cînd, Doamne, te vei urgisi desăvîrșit, așța-să-va ca focul rîvnirea ta?
- 6. Varsă urgia ta preste limbile carele nu te știi, și preste împărâșiile carele numele tău nu l-au chemat.
- 7. Căci au mîncat pre Iacov, și locul lui l-au pustiit.
- 8. Să nu-ți aduci aminte de cèle vechi fărădelegi ale noastre; degrabă să ne apuce pre noi miłosîrdiile tale, Doamne, căci am sărăcit foarte.
- 9. Ajută noao, Dumnezeule, mîntuitorul nostru; pentru mărirea numelui tău, Doamne, izbăvește pre noi și iartă păcatele noastre, pentru numele tău.
- 10. Ca nu cîndai vor zice limbile: «Unde iaste Dumnezeu cel lor?». Și să să cunoască întru limbi, înaintea ochilor noștri,

Ms. 45, f. 238 v-239 r

60. Și izgoni de cătră fața lor limbi, și le dăde cu sorți lor, cu funție a dării sorților.
61. Și sălășlui întru sălașele lor feliurile lui Israel.
62. Și ispitiră și amăriră pre Dumnezău cel prea înalt, și mărturiile lui nu le-au păzit.
63. Și să întoarseră și vicleniră, ca și părinții lor, înturnară-să la arc strîmb.
64. Și-l urgisiră pre îns întru dealurile lor, și cu cioplitele lor rîvniră pre el.
65. Audzi Dumnezău și trecu cu vederea, și dăfaimă foarte pre Israel.
66. Și lepădă cortul Silom, lăcaș carele au lăcuit întru oameni.
67. Și dăde la robime virtutea lor, și frîmsșetele lor la mîinile vrăjmașilor.
68. Și închise cu sabie pre nărodul lui, și moștenirea lui trecu cu vederea.
69. Pre tinerii lor mîncatu-i-au focul¹⁰, și ficioarele lor nu să jeliră.
70. Preuții lor cu sabie căzură, și văduilor nu să vor plînge.
71. Și să sculă ca cel adormit Domnul, ca un tare și¹¹ amețit de vin.
72. Și lovi pre neprietenii lui de-ndărăt; ocară vécinică dăde lor.
73. Și lepădă lăcașul lui Iosif, și feliul Efraim n-au ales.
74. Și alse feliul Iudei, mägura Sion, carea¹² au iubit-o.
75. Și zidi ca a inorogului sfințenia lui, în pămînt întemeie pre însă în vac.
76. Și alse pre David robul lui, și-l luă pre el dentru turmele oilor.
77. Den napoia celora ci să mîrlesc luă pre îns, [77] Să pască pre Iacov, robul lui, și pre Israel, moștenirea lui.
78. Și păscu pre înșii cu întregăciunea¹³ inemei sale, și cu priceperile mîinilor lui povățui pre ei. Slava¹⁴.

Psalmu lui Asaf. 78

- Dumnezău, veniră limbi la moștenirea ta, spurcară bisereca cea sfințită a ta. [2] Puseră Ierusalimul ca o cramă¹.
- Puseră trupurile² robilor tăi mîncări la pașările ceriului, pelțele sfinților tăi fiarălor pămîntului.
- Vărsară sîngele lor ca apa împregiurul Ierusalim, și nu era cine să-i îngroape.
- Făcutu-ne-am ocară veci // nilor noștri, batjocură și rîs celora de-mpregiurul nostru.
- Până cînd, Doamne, te vei urgisi desăvîrșit, așța-să-va ca focul rîvnirea ta?
- Varsă urgiia ta preste limbile carele nu te știu, și preste împărății carele numele tău nu l-au chemat.
- Căce au mîncat pre Iacov, și locul lui l-au pustiit.
- Să nu-ți aduci aminte ale noastre fărădelegi vechi; de sîrg să ne apuce pre noi îndurările tale, Doamne, căce am săracit foarte.
- Ajută noao, Dumnezău, mîntuitorul nostru; pentru mărirea numelui tău, Doamne, mîntuiește-ne pre noi și iartă păcatele noastre, pentru numele tău.
- Pentru ca nu cîndai vor dzice limbile: «Unde iaste Dumnezăul lor?». Și să să cunoască întru limbi, înaintea ochilor noștri,

Ms. 4389, f. 283 v

60. Și au gonit limbile de la fața lor, și au dat lor pămîntul cu sorți, cu funția dării sorților;
61. [55] Și să sălășlui în sălașurile lor seminiția lui Israel.
62. [56] Și ispitiră și amăriră pre Dumnezeul cel de sus, și nu păziră mărturisirile lui.
63. [57] Și se întoarseră și se lepădară, ca și părinții lor, întoarseră-se în arc întort.
64. [58] Și-l mîniară în dealurile lor, și-l întăritară în cei ciopliți ai lor.
65. [59] Auzi Dumnezeu și trecu cu vederea, și urgisi pre Israel foarte.
66. [60] Și lepădă cortul lui Silom, sălașul lui care se-au sălășluit în oameni.
67. [61] Și tăria lor o dăde în robie, și ghizdăviia lor în mîinile vrăjmașilor.
68. [62] Și încuié în sabie nărodul său, și moșia sa o trecu⁷.
69. [63] Pre cei tineri ai lor îi mîncă focul, și fetele lor nu se jălcură.
70. [64] Preoții lor căzură de sabie, și văduvele lor nu vor fi plîns⁸.
71. [65] Și se sculă ca cînd ară fi dormind Domnul, ca un putêmic, și amețit⁹ de vin.
72. [66] Și lovi pre vrăjmașii săi de-ndărăt; dăde lor îputăciune vécinică.
73. [67] Și lepădă sălașul lui Iosif, și nu alse seminiția lui Efraim.
74. [68] Și alse seminiția Iudei, muntele Sionului, care l-au îndrăgit.
75. [69] Și zidi ca pre un inorog sfințirea sa, pre pămînt întemeiatu-o-au în veac.
76. [70] Și au ales pre David robul său, și l-au luat de la turmele oilor.
77. De după cèle ce au fâtat¹⁰ l-au luat, [71] Să pască pre Iacov, robul său, și pre Israel, moșia sa.
78. [72] Și i-au păscut în nerătoatea inimii sale, și i-au povățit întru înțelgerile mîinilor sale. Slava.

Cîntecul lui Asaf. 78

- Dumnezeule, venit-au limbile în moșia ta, spurcat-au biserică ta cea sfințită, pus-au Ierusalimul ca o pază de pomi.
- Pus-au trupurile robilor tăi mîncare pașărilor ceriului, cărnurile preacuvioșilor tăi fierilor pămîntului
- Vărsat-au sîngele lor ca niște apă împrejurul Ierusalimului, și n-au fost cine să-i îngroape.
- Fost-am mustrare vecinilor noștri, întărtare și badjocorie celor ce sînt împrejurul nostru.
- Pînă cînd, Doamne, te vei mîniia pînă în sfișit, să se așțe ca focul rîvna ta?
- Varsă mîniia ta pre limbile cèlea¹ ce nu te știu, și pre împărățiile cèle ce n-au chiebat numele tău.
- Că au mîncat pre Iacov și au pustiit locul lui.
- Nu-ți aduce aminte de fărădelegile noastre cele dentii; curînd să treacă înaintea noastră îndurările tale, Doamne, că foarte am săracit.
- Ajută-ne, Dumnezeule, mîntuitorul nostru; izbăvește-ne, Doamne, pentru slava numelui tău și curățeste păcatele noastre pentru numele tău.
- Ca să nu zică cîndva limbile: «Unde iaste Dumnezeul lor?». Și să se cunoască în limbi, înaintea ochilor noștri,

Versiunea modernă

60. Multe neamuri au fost izgonite dinaintea lor; pămîntul de moștenire a fost dat prin sorți.
61. Iar seminițiile lui Israel și-au așezat corturile.
62. Dar ei au ispitit și au amărît pe Dumnezeul cel preainalt și nici poruncile lui nu le-au păzit.
63. Au călcat legămîntul ca și părinții lor, cînd s-au întors ca un arc strîmb.
64. Cu idoliilor lor l-au întăritat și l-au mîniat.
65. Domnul a auzit toate acestea, s-a mîniat și a urgisit tare pe Israel.
66. A părăsit cortul său din Șilo în care locuise printre oameni.
67. Tăria și frumusețea lor a dat-o în mîinile vrăjmașilor ca să-i robească.
68. A dat prin sabie poporul său și n-a ținut seamă de moștenirea lui.
69. Tinerii lor au fost mistuiți de foc și fecioarele lor nenuntite nu se jeliră.
70. Au căzut de sabie preoților, iar văduvele lor n-au plîns.
71. Și s-a deșteptat Domnul ce dormea ca un viteaz amețit de vin.
72. Și a lovit din spate pe vrăjmașii săi, ocară de pomina le-a dat.
73. A lepădat cortul lui Iosif și n-a ales seminiția lui Efraim.
74. A ales seminiția lui Iuda, muntele Sion, pe care l-a iubit.
75. A zidit locașul său sfințit, înalt pînă la cer. L-a întemeiat pe el pe pămînt în vecii vecilor.
76. Pe David l-a luat de la turmele oilor,
77. De lîngă oile fătătoare l-a luat ca să fie păstor peste Iacob, poporul său, și peste Israel, moștenirea sa.
78. Și David i-a păstorit cu bunătatea inimii lui, cu priceperea mîinilor sale.

Psalmul 78. Al lui Asaf

- Dumnezeule, au intrat păgîinii în moștenirea ta și au spurcat locașul cel sfințit al tău și au dărîmat Ierusalimul.
- Leșurile robilor tăi au fost date de mîncare pașărilor cerului, carnea fiarelor sălbatic.
- Împrejurul cetății curgea sîngele ca apa; nu era cine să-i îngroape pe morți.
- Ne-am făcut de batjocură și ocară vecinilor noștri care au rîs de noi.
- Pînă cînd, Doamne, vom aștepta mîniia ta? Cînd se va aprinde ca focul mîniia ta?
- Varsă mîniia ta peste neamurile care nu vor să te cunoască și peste împărățiile care nu cheamă numele tău.
- L-au nimicit pe Iacob și locul lui l-au pustiit.
- Nu pomeni, Doamne, fărădelegile strămoșilor noștri! Îndurările tale să ne întîmpine degrabă, că am ajuns la capătul puterilor.
- Ajută-ne, Dumnezeule, mîntuitorul nostru, întru slava numelui tău! Izbăvește-ne pe noi și curăță păcatele noastre, numele tău să fie lăudat.
- Să nu zică neamurile cumva: «Unde este Dumnezeul lor?» Vrem să-l vedem cu ochii noștri. Să se facă cunoscut neamurilor.

Ms. 45, f. 234^r-234^v

11. Izbînda singelui robilor tăi celui vărsat; în-
tre înaintea ta suspinul celora legați.

12. După mărirea brațului tău, ocrotéște pre
fiii celora omorîți.

13. Răsplătește vecinilor noștri cu șapte părți,
în sînul lor, ocara lor care au ocărît pre tine,
Doamne.

14. Și noi, nărodul tău și oile pășunii tale, iară
ne vom mărturisii ție, Dumnedzău, în vac. [15]
La rudă și la rudă vom vesti lauda ta.

La săvîrșit, pentru ceia ci vor primeni, măr-
turie lui Asaf. Psalmu pentru assiriiani¹. 79

1. Cea ce paști pre Israil, ia aminte, cea ce
povățuiești ca pre o oaie pre Iosif,

2. Cea ce șezi preste heruvimi, ivéște-te în-
aintea lui Efraim, și Veniamin, și Manassi.

3. Scoală sila ta și vino ca să ne mîntuiești pre
noi.

4. Dumnedzău, întoarnă pre noi și ivéște fața
ta, și ne vom mîntui.

5. Doamne Dumnedzăul puterilor, pînă cînd
te vei scîrbi pre ruga robilor tăi?

6. Hrăni-ne-vei pre noi pîine de lacrămi, și ne
vei adăpa pre noi cu lacrămi cu măsură.

7. Pus-ai pre noi întru price vecinilor noștri, și
vrăjmașii noștri batjocurîră pre noi.

8. Doamne Dumnedzăul puterilor, întoarcé
pre noi și ivéște fața ta, și ne vom mîntui.

9. Vie de la Eghiptu ai rădicat; scoseși limbi
și răsădiși pre ea.

10. Făcut-ai cale înaintea ei și răsădiși rădăci-
nile ei, și împlu pămîntul.

11. Acoperi munții umbra ei, și jancurile² ei
chedrii lui Dumnedzău.

12. Întinse vițele ei pînă la maare și pînă la
riuri odraslele ei.

13. Pentru ce răsipiși gardul ei, și culeg pre ea
toți ceia ce mergu pre cale.

14. Strică-o pre ea gliganul den dumbravă, și
singurul sălbatec păscu pre ea.

15. Dumnedzăul puterilor, întoarcé-te dară, și
caută den cer și vezi, și socotește viaa aceasta,

16. Și o săvîrșaste pre ea, carea au răsădit
dreapta ta, și preste fiul omului, pre carele ai
întărit ție³.

17. Arsă cu foc și săpată; de cătră certarea fêții
tale peri-vor.

18. Facă-să mîna ta preste omul a drêptii tale,
și preste fiul omului, pre carele ai întărit ție.

19. Și nu ne vom dăpărta de cătră tine; învia-
ne-vei pre noi, și numele tău il vom chema.

20. Doamne Dumnedzăul puterilor, întoar-
ce-ne pre noi și ivéște fața ta, și ne vom mîntui.

La săvîrșit, pentru teascuri.
Psalmu a cîntării lui Asaf. 80

1. Bucurați-vă lui Dumnedzău, ajutoriului
nostru; clicuiți Dumnedzăului Iacov.

2. Luați psalmu și dați timpănă, canon înfrim-
șățat cu alăută.

3. Trîmbițați în lună noao cu trîmbiță, întru
bine rînduită dzi a sărbătorii voastre.

Ms. 4389, f. 279^r-279^v

11. Izbînda singelui celui vărsat al robilor tăi.
[11] Să între înaintea ta suspinile celor den obê-
de.

12. După mărirea brațului tău, ocrotéște fecio-
rii celor omorîți.

13. [12] Plătéște vecinilor noștri de șapte ori,
în sînul lor, mustreara lor cu care au mustrat pre
tine, Doamne.

14. [13] Iară noi, nărodul tău și oile pășunii ta-
le, mărturisii-ne-vom ție, Dumnezeule, în veac;
povestii-vom lauda ta în neam și în neam.

[1] În sfîrșit, pentru ceia ce se vor schimba,
mărturia lui Asaf. Cîntecul 79

1. [2] Ia aminte, cea ce paști pre Israil, cea
ce povățuiești pre Iosif ca pre o oaie.

2. Cea ce șazi pre heruvimi, arată-te [3] În-
aintea lui Efraim, și a lui Veniamin, și a Manasiei.

3. Rădică puterea ta și vino să ne mîntuiești.

4. Întoarcé-ne, Dumnezeule, luminează fața
ta, și ne vom mîntui.

5. Doamne Dumnezeul puterilor, pînă cînd te
vei mînia pre rugăciunea robilor tăi?

6. Hrăni-ne-vei cu pîine de lacrăme, și ne vei
adăpa cu lacrăme cu măsură.

7. Pusu-ne-ai în pricea vrăjmașilor noștri, și
vrăjmașii noștri se-au întărit asupra-ne.

8. Doamne Dumnezeul puterilor, întoarcé-ne
și luminează fața ta, și ne vom mîntui.//

9. Mutat-ai via den Eghipt; limbile ai gonit
și o ai sădit.

10. Făcut-ai cale înaintea ei și ai sădit rădăci-
nile ei, și ai umplut pămîntul.

11. Umbra ei au acoperit munții, și vițele ei¹
chedrii lui Dumnezeu.

12. Întinse curpenii ei pînă la mare și odraslele
ei pînă la riure.

13. Pentru ce ai surpat gardul ei, și o culeg toți
ceia ce trec pre cale.

14. Ciupitu-o-au² gliganul den pădure, și cel
singur sălbatec o au mîncat³.

15. Dumnezeul puterilor, întoarcé-te dară, și
caută den ceriu și vezi, și cercetează această vie,

16. Și săvîrșaste pre ceea ce o au sădit dreapta
ta, și spre feciorul omului, pre care l-ai întărit
ție.

17. Carea iaste arsă cu foc și săpată; vor peri
de groaza fêței tale.

18. Să fie mîna ta pre bărbatul dirêptei tale, și
pre feciorul omului, pre care l-ai întărit ție.

19. Și nu ne vom da în laturi de la tine; învia-
ne-vei și vom chie ma numele tău.

20. Doamne Dumnezeul nostru, întoarcé-ne și
luminează fața ta, și ne vom mîntui.

[1] În sfîrșit, pentru teascuri.
Cîntecul lui Asaf. 80

1. [2] Bucurați-vă lui Dumnezeu, ajutătorul
nostru; cliuiți Dumnezeului lui Iacov.

2. [3] Luați cîntec și dați timpan, cîntare fru-
moasă cu lăută.

3. [4] Trîmbițați în luna cea noaoă cu trîmbi-
ța, în zioa cea bine semnata a sărbătorii voastre.

Versiunea modernă

11. Sîngele robilor tăi vărsat să fie răzbunat,
suspînul celor ferecați să te ajungă.

12. Păzește cu puterea ta pe fiii celor omorîți.

13. Răsplătește de șapte ori vecinilor noștri
ocara ce ți-au făcut-o, Doamne.

14. Iar noi, poporul tău – oile pășunii tale – ne
vom mărturisii ție în veac și vom vesti lauda ta
din neam în neam.

Psalmul 79. Al lui Asaf

1. Ia aminte, păstorul lui Israel, cel ce povățu-
iești pe Iosif ca pe o oaie.

2. Cel ce șezi peste heruvimi, vino și te arată
lui Efraim, lui Veniamin și lui Manase.

3. Să crească puterea ta, să vină în ajutorul
nostru!

4. Dumnezeule, întoarcé fața ta spre noi și ne
vom mîntui!

5. Doamne, Dumnezeul puterilor, pînă cînd
ruga robilor tăi te va mînia?

6. Tu ne vei hrăni pe noi cu pîinea nevoilor și
ne vei adăpa peste măsură cu lacrimi.

7. Ai pus să ne certăm cu vecinii noștri și ei,
vrăjmași, ne-au batjocorit.

8. Dumnezeule, întoarcé fața ta spre noi și ne
vom mîntui!

9. Via din Egipt ai mutat-o și ai răsădit-o aco-
lo unde ai izgonit popoare.

10. Înaintea ei ai umblat, ai răsădit rădăcinile
ei și s-a umplut pămîntul.

11. Umbra ei a acoperit munții, mlădițele ei au
crescut cît chedrii lui Dumnezeu.

12. A întins vițele ei pînă la mare, vlăstarele ei
pînă la riure.

13. Pentru ce ai dărîmat zidul de apărare, că
toți cei ce trec pe cale o culeg.

14. Scroafa din dumbravă a răvășit-o și porcul
sălbatec a păscut-o.

15. Dumnezeul puterilor, întoarcé fața ta spre
noi, caută din cer și vezi și cercetează viaa aceas-
ta!

16. Desăvîrșește-o, că a sădit-o dreapta ta, și
mugurul pe care l-ai întărit.

17. Via a fost arsă în foc și smulsă. Dar tu pri-
vește-i pe ei și vor pieri!

18. Întinde mîna ta peste împărat și peste fiul
omului pe care l-ai însemnat.

19. Nu ne vom lepăda niciodată de tine, tu ne
dai viață și noi chemăm numele tău.

20. Doamne Dumnezeul puterilor, întoarcé fa-
ța ta spre noi și ne vom mîntui!

Psalmul 80. Al lui Asaf

1. Strigați cu bucurie numele lui Dumnezeu!
Strigați Dumnezeului lui Iacob, ajutorul nostru.

2. Cîntați dulce din psaltire și din alăută, cîn-
tați psalmi și bateți din timpane!

3. Sunați din trîmbiță la lună nouă și la lună
plină.

БѹНѢ РЖИДѸИТѢ ЗИ АСТРѢПТОРІИ ВО АСТРЕ .
 КѢЧИ ПОРѸИКѢ ЛѸИ ГЕРАИЛѢ ЖЕТЕ, ШИ ЖѸДЕКАТА
 ДМНЗѢЛѸИ ГАКСѢБЪ, МѢРѢПѸРІЕ ЖЕ СЕДЕНФ ПѸСЕ
 ПРЕ ДЖИДЕЛѢ КЖИДѢ БШН ІА ДЕН ПѢМЖИТѸЛѢ ІГѸ
 ПЕПѸЛѸИ, АИМѢА КАРѢ НАХ ШІДѢП АХ АХУИТ .
 ДЕТѢРѢТО ДЕ САРТИНИ ОУМѢРѸЛѢ ЛѸИ, МЖИИЛЕ ЛѸИ
 ЖѢРѸ КОШНИЦѢ АХ АХІРАТѢ . ЖѢРѸ НЕКАЗМАН
 СЕМАПѢ, ШИ ПѢМІ ИЗѢТѢНИТѢ ПРЕ ПИИЕ, АСКѸАТѢ
 ПѸТѢМІ ЖѢРѸ АСКѸИДЕРЕ ДЕ БИФОРѢ, ИСПИТИТѸ
 ПѢМІ АА АПА ПРИЧЕН . (СПРИГАРЕ) АСКѸАТѢ
 ИТРѢДѸЛѢ МІЕЛѢ, ШИ БОУ МѢРѢПѸРІИ ЦІЕ ГЕРАИЛѢ,
 ДЕМѢБЕП АХУИ, НѸБАФН ЖѢРѸ ПИИЕ ДМНЗѢЛѢ НСО
 НИЧУ ПЕВЕН ЖКИНА АА ДМНЗѢЛѢ СПРЕНЬО . ПЕН
 ТРѸ КѢ ІЕЪ СЖИТѢ ДМНѸЛѢ ДМНЗѢЛѢ ПѢЛѢ, ЧЕЛА
 ЧЕ ПѢЛѢ СКОСѢС ДЕН ПѢМЖИТѸЛѢ ІГѸ ПЕПѸЛѸИ АПР
 УѢШЕ ГѸРА ПѢ ШИ БОУ ЖПѢЛѢ ПРЕ А . ШИ НАХ
 АСКѸАТѢ ИТРѢДѸЛѢ МІЕЛѢ ГАКСѢЛѢ МІЕЛѢ, ШИ ГЕРАИ
 НѸ АХѢД АМИИТЕ МІЕ . ШИ ПИИИ ПРЕ ДЖИШІИ
 ДѸПѢТОКѢБЛЕЛЕ ПИИИИНОР ЛОР МѢРѢУЕВОР ЖѢРѸ
 ТОКѢБЛЕЛЕ ЛОР . ДЕМАРФН АСКѸАТѢ ИТРѢДѸ
 МІЕЛѢ ГЕРАИЛѢ, ДЕ АРФИМЕРѢС ЖІСНИЛЕ МІЕЛЕ Ж
 ТРѸ НЕМИКѢ АШФН СМЕРИТѢ ПРЕ БРѢЖМАШІИ АСѢ,
 ШИ ПРЕ ЧЕН ЧЕ НЕКѢЖІА ПРЕ ДЖИШІИ АШФН ПѸСЕ
 МЖНА МІЕ . БРѢЖМАШІИ ДМНѸЛѸИ МИИЦІРѢ
 ЛѸИ ШИ КАФН БРѢЖМѢ ЛОР ЖЕВѢК . ШИ ХРѢНИ ПРЕ
 ЕИ ДЕН ГРѢСНИМѢ ГРѸЛѸИ, ШИ ДЕН ПІАТРЕ КѸ
 МІАРЕ АХ СѢТѸРАПІ ПРЕ ДЖИШІИ . ОЛА

Псалмъ лхн асаф . ПА

ДМНЗѢЛѢ СѢПѢТѢ Ж АХУМАРЕ ДЕ ДМНЗѢЛѢ,
 ШИ ЖМИИЛОСѢ ПРЕ ДМНЗѢЛѢ ВА СѢСЕН .
 ПѢНѢ КЖИДѢ ЖѸДЕКАЦІ СПРЖМѢТѢ ПѢТЕ,
 ШИ ФѢЦЕЛЕ ПѢКѢТОШИНОР ВЕГѸЦИ
 (СПРИГАРЕ) ЖѸДЕКАЦІ СѸРХМАИЛѸ ШИ
 СѢРАИЛѸ, ПРЕ ЧЕЛ СМЕРИТѢ ШИ ПРЕ ЧЕЛ МІСЕРѢ ЖІИ
 РЕПѢЛЦИ . СКОІАТЕЦѢ ПРЕ ЧЕЛ МІСЕРѢ, ШИ ПРЕ ЧЕ
 СѢРАКѢ, ДЕН МЖНА ПѢКѢТОСѸЛѸИ ИЗѢТѢНИЦІА ПРЕ
 ДЖИДЕЛѢ . НАХ КОНОСКѸТѢ НИЧУ АХ ПРИЧЕПѸТЬ,
 ЖѢРѸИТѢ ИТРѢКѢ МЕРѢГО, КАТѢПѢКѢКѢСЕ ПѢАТЕ ТЕ
 МІЕЛЕ ПѢМЖИТѸЛѸИ . ЕХ ЗИШ ДМНЗѢЛѢ СЖИ
 ПЕЦѢ, ШИ ФИИ ЧЕЛѸИ ДЕ СѸДЕ ТОЦН . ШИ БСОИ
 КАНИЩЕ СѸАМЕНН МѸРІЦН, ШИ КА ОУИЛѢ ДЕН БОЛ
 РИ КТОДЕЦН . СИКОЛАТѢ ДМНЗѢЛѢ ЖѸДЕКѢ ПѢ
 МЖИТѸЛѢ, КѢЧИ ТѢ БЕИ МОЩЕНІ ДЕ ПѢТѢ ЖѢРѸ
 ПѢАТЕ АИМѢНАС .

КЖИПѢРЕ ПСАЛМЪ ЛХН АСАФ . ПѢ
 ОАМНЕ ЧИНЕ СѢКА АСѢМЖНА ЦІЕ З СѢНѸ
 ПѢЛЦИ НИЧУ СѢПѢ ПОПОЛѸИИ ДМНЕ .
 КѢЧИ ИТѢ БРѢЖМАШІИ ПѢИ РѢСѸНАРѢ,
 ШИ ЧЕН ЧЕ ОУРѢСѢСѢ ПРЕ ПИИЕ СПДИКАРѢ
 КАПѢ . ПРЕТЕ ИТРѢДѸЛѢ ПѢЛѢ МЕЩЕР
 ШѸГѸИРѢ ГЖИДѢ, ШИ СѢПѢТѢИРѢ АСѸПРА СФІЦНАВ
 ПѢИ . ЗИСЕРѢ ВЕНИЦИ ШИ СѢПѢІА РДЕМ ДЕ ТЕСѢ
 ПРЕ ДЖИШІИ ДЕН АИМѢТѢ, ШИ СѢНѸСЕ ПОМЕНѢСѢ
 НѸМЕЛЕ ЛѸИ ГЕРАИЛѢ ЖІКѢ . КѢ СѢСѢПѢТѢИРѢ ЖѢРѸ
 ОУИИРЕ ДЕНПРЕИТѢ, АСѸПРА ПѢ ФПГѢДѸИИЦѢ ПѸСЕ
 РѢ АТѢКАШУРАЕ ИДѸМЕННОР, ШИ НЕМАИЛѢПѢИИ .
 МОАБѢ, ШИ АГАРѢНИИ, ГЕВАЛѢ, ШИ АММОНО, ШИ А
 МААИКѢ ЧЕН СПРЕНІИ ДЕ ФѢЛН, КѸ ЧЕН ЧЕ АТѢКѸЕ
 СКѸ ПІРѸЛА . ПЕНІТѢРѸ КѢШИ АСѸР ВЕНИ ЖПРЕИИ
 КѸ .

Biblia 1688, pag. 408, col. II

4. Căci poruncă lui Israel iaste, și judecata Dumnezăului Iacov. Mărturie în Iosif puse pre dînsul, cînd ieși el den pămîntul Eghiptelui; limba carea n-au știut au auzit.
5. Depărtă de sarcini umărul lui, mîinile lui întru coșniță au lucrat.
6. Întru necaz m-ai chemat, și te-am izbăvit pre tine, ascultatu-te-am întru ascundere de vifor, ispititu-te-am la apa pricei.
7. (Strigare) Ascultă, nărodul meu, și voiu mărturisii ție, Israel, de mă vei auzi.
8. Nu va fi întru tine dumnezău nou, nici te vei închina la dumnezău strein.
9. [8] Pentru că eu sînt Domnul Dumnezăul tău, cela ce te-au scos den pămîntul Eghiptelui; lărgește gura ta și voiu împlia pre ea.
10. [9] Și n-au ascultat nărodul meu glasul meu, și Israel nu luoa aminte mie.
11. [10] Și trimiș pre dînșii după tocmelele inimilor lor, mîrge-vor întru tocmelele lor.
12. [11] De m-ar fi ascultat nărodul meu, Israel de ar fi mers în căile mele.
13. [12] Întru nemică aș fi smerit pre vrăjmașii lor, și pre cei ce necăjia pre dînșii aș fi pus mina mea.
14. [13] Vrăjmașii Domnului mințiră lui, și va fi vrîmea lor în veac.
15. [14] Și hrăni pre ei den grăsimea grîului, și den piatră cu miere au săturat pre dînșii. Slava.

Psalmu lui Asaf. 81

1. Dumnezău stătu în adunare de dumnezăi, și în mijloc pre dumnezăii va osebi.
2. Pînă cînd judecați strîmbătate, și fetele păcătoșilor vegheați?
3. (Strigare) Judecați surumanul și săracul, pre cel smerit și pre cel mîser îndireptați.
4. Scoateț pre cel mîser, și pre cel sărac, den mîna păcătoșului izbăviți-l pre dînsul.
5. N-au conoscut, nici au priceput, întru-ntunêrec merg; clătească-se toate temelele pămîntului.
6. Eu zis: «Dumnezăi sînteț și fiii Celui de Sus toți».
7. Și voi ca niște oameni muriți, și ca unul den boiêri cădeți.
8. Scoală, Dumnezăule, judecă pămîntul, căci tu vei moșteni de tot întru toate limbile.

Cîntare. Psalmu lui Asaf. 82

1. Doamne, cine să va asămăna ție? Să nu taci, nici să te potolești, Doamne.
2. Căci iată vrăjmașii tăi răsunară, și cei ce urăsc pre tine rădicară cap.
3. Preste nărodul tău meștersuguiră gînd, și sfătuiră asupra sfinților tăi.
4. Ziseră: «Venii și să-i pierdem de tot pre dînșii den limbă, și să nu se pomenească numele lui Israel încă».
5. Că să sfătuiră întru unire dempreună, asupra ta făgăduință puseră,
6. Lăcașurile idumeilor, și ismailtêni, [6] Moav și agarêni,
7. Gheval, și Ammon, și Amalic, cei streini de feliu, cu cei ce lăcuiescu Tirul.
8. [7] Pentru că și Asur veni împreună/ cu dînșii, făcură-se spre sprejeneală fiilor lui Lot.

Ms. 45, f. 239^v-239^v

4. Căce porîncă lui Israil iaste, și judec Dumnezăului Iacov. Mărturie întru Iosif puse pre în-să, cînd ieși el den pămîntul Eghiptului; limba carea n-au știut au audzit.

5. Dăpărtă de la rădicări umărul lui, mîinele lui întru coșciug au lucrat.

6. Întru năcáz m-ai chemat, și te-am mîntuit pre tine, ascultatu-te-am întru ascundere de vihor, ispittu-te-am la apa pricei.

7. (Strigare) Ascultă, nărodul meu, și voi mărturisii ție, Israil, dă mă vei audzi.

8. Nu va fi întru tine dumnezău proaspăt, nice te vei închina la dumnezăii striini.

9. [8] Pentru că cu sînt Domnul Dumnezăul tău, cela ce te-au scos pre tine den pămîntul Eghiptului; lărgêște gura ta, și voi împlea pre ea.

10. [9] Și n-au ascultat nărodul meu glasului meu, și Israil nu luă aminte mie.

11. [10] Și trimiși pre înșii după tocmêtele inimilor lor, mărge-vor întru tocmêtele lor.

12. [11] Dă nărodul meu m-ar fi ascultat, Israil în căile mèle dă ar fi mers,

13. [12] Întru nimică nu aș fi smerit pre neprietenii lor, și pre ceia ce năcăjia pre înși aș fi pus mîna mea.

14. [13] Vrajmașii Domnului mințiră lui, și va fi vrêmea lor în vac.

15. [14] Și-i hrăni pre ei dentru seul grîului, și den piatră miere au săturat pre înșii. Slava! //

Psalmu lui Asaf. 81

1. Dumnezău stătu întru adunarea dumnezăilor, și întru mijloc pre dumnezăii va usăbi.

2. Până cînd judecați strîmbătate, și fêșile păcătoșilor luați?

3. (Strigare) Judecați sărăimanului și săracului, pre cel smerit și pre cel mēser îndreptați.

4. Scoateți pre cel mēser și sărac, dentru mîna păcătoșului izbăviți-l pre înș!

5. N-au cunoscut, nice au priceput, întru întunērec merg; clătească-să toate temeiurile pămîntului.

6. Eu dziș: «Dumnezăii sînteți și fiii Celui Prea Înalt toți».

7. Și voi ca niște oameni muriți, și ca unul dentru boiēri cădeți.

8. Scoală, Dumnezău, judecă pămîntul, căce tu vei moșteni de tot întru toate limbile.

Cîntare. Psalmu lui Asaf. 82

1. Dumnezău, cine să va asămăna ție? Să nu taci, nice să te potoli, Dumnezău.

2. Căce iată neprietenii tăi răsunară, și ceia ce urăsc pre tine rădicară capul.

3. Pre nărodul tău a meșterșugui gînd, și sfătuiră asupra sfinților tăi.

4. Ziseră: «Veniiți și să-i piêrdem de tot pre înși den limbi, și să nu să pomenească numele lui Israil încă».

5. Căce să sfătuiră întru împreunare depreună, asupra ta fîgăduință puseră.

6. Lăcașurile idumeilor, și ismailtēnii, [6] Moav, și agarēnii,

7. Gheval, și Ammon, și Amalic, cei striini de feli, cu ceia ce lăcuiesc Tirul.

8. [7] Pentru că și Assur veni împreună cu înșii, făcură-să spre sprîjneală fiilor Lot.

Ms. 4389, f. 284^r

4. [5] Că iaste porunca lui Israil și judecata Dumnezeului lui Iacov. [6] Pusu-o-au mărturie în Iosif cînd va ieși el den Eghipt; auzit-au limba carea nu o știia.

5. [7] Luat-au spinarea lui de la sarcină, mîinile lui lucra la coșuri.

6. [8] Chiematu-m-ai în scîrbe, și te-am izbăvit, auzitu-te-am în ascunsul vihorului, ispittu-te-am la apa pricei.

7. [9] Ascultați, nărodul meu, și vă voi mărturisi, de mă vei asculta, Israile.

8. [10] Să nu fie în tine dumnezeu nou, nici să te închini dumnezeului celui strein.

9. [11] Că cu sînt Domnul Dumnezeul tău, cela ce te-am scos den țara Eghiptului. Lărgêște gura ta, și o voi împlea.

10. [12] Și n-au ascultat nărodul meu glasul meu, și Israil nu m-au băgat în seamă.

11. [13] Și i-am slobozit după tocmêtele inimilor lor, să umble după tocmêtele lor.

12. [14] Că de m-ar fi ascultat nărodul meu, și de ar fi umblat Israil în calea mea,

13. [15] Pentru nimică aș fi smerit pre vrăjmașii lui, și mîna mea o aș fi pus pre ceia ce-i năcăjăsc.

14. [16] Vrajmașii Domnului au mințit lui, și va fi vrêmea lor în veac.

15. [17] Și i-au hrănit den grășimea grîului, și den piatră i-au săturat de miere. Slava.

Cîntecul lui Asaf. 81

1. Dumnezeu în adunarea dumnezeilor, și va sâmui pren mijlocul dumnezeilor.

2. Pînă cînd judecați nedireptate, și vă îndoiiți de fêțele celor păcătoși?

3. Judecați celui sărac (de părinți) și celui mēser, îndireptați pre cel sărac și pre cel smerit.

4. Scoateți pre cel sărac, și pre mișal îl izbăviți den mîna păcătoșului.

5. N-au cunoscut și n-au priceput că umblă în tunērec; să se clătească toate temeliile pămîntului.

6. Eu ziș: «Dumnezeii sînteți toți și fii Celui de Sus».

7. Iară voi muriți ca oamenii, și cădeți ca unul den boiēri.

8. Scoală, Dumnezeule, judecă pămîntul, că tu vei moștina întru toate limbile.

[1] Cîntarea cîntecului lui Asaf. 82

1. [2] Dumnezeule, cine se va asămăna ție? Nu tăcea, nici te potoli, Dumnezeule.

2. [3] Că vrăjmașii tăi iată că sunară, și ceia ce te urăsc rădicară capul.

3. [4] Hicleniră de voia lor asupra nărodului tău, și sfătuiră asupra sfinților tăi.

4. [5] Ziseră: «Veniiți și să-i piêrdem den limbi, și de acuma să nu se mai pomenească numele lui Israil».

5. [6] Că sfătuiră dempreună un gînd, puseră asupra ta fîgăduință.

6. [7] Sălășul Idumeiului, și ismailtēnii, Moav, și agarēnii,

7. [8] Gheval, și Ammon, și Ammalic, și cei de alt neam, cu ceia ce lăcuiesc în Tir.

8. [9] Că și Assur au venit cu dînșii, de au fost într-ajutor feciorilor lui Lot.

Versiunea modernă

4. Aceasta este o poruncă a Dumnezeului lui Iacob, cînd a ieșit din pămîntul Egiptului și a auzit o limbă pe care nu o înțelegea.

5. I-am luat sarcina de pe umeri și din mîinile lui coșul cel greu la care robea.

6. La necaz m-ai chemat și te-am scos, în mijlocul furtunii te-am auzit, te-am încercat la apele lui Meriba.

7. Ia aminte, poporul meu, la ceea ce-ți spun ție, Israele! Ascultă bine:

8. Să nu ai alt Dumnezeu, nici să nu te închini la un Dumnezeu străin,

9. Că eu sînt Domnul Dumnezeul tău, cel ce te-a scos din Egipt. Deschide gura larg și eu o voi umple.

10. Dar poporul meu n-a ascultat glasul meu și Israel nu s-a apropiat de mine.

11. I-am lăsat să umble după dorințele inimilor lor și au mers cum au vrut.

12. Dacă poporul meu m-ar fi ascultat, dacă Israel ar fi umblat în căile mele,

13. Aș fi întors mîna către vrăjmașii lor și pe asupritorii i-aș fi nimicit.

14. Dar va veni și timpul lor în veac, timp pentru vrăjmașii Domnului care l-au mințit.

15. Că Domnul i-a hrănit din grîul cel mai ales și i-a săturat cu miere din munți.

Psalmul 81. Al lui Asaf

1. A stat Dumnezeu în adunarea zeităților și a rostit:

2. «Pînă cînd veți sluji nedreptății și veți lua apărarea păcătoșilor?»

3. Judecați pe orfan și pe sărac și faceți dreptate celui obidit și celui sărman!

4. Mîntuiți-i pe ei, scoateți-i din ghiara păcătoșului!

5. Dar voi nu vedeți și nu înțelegeți nimic, neajutoraji orbecați în întuneric; și marginile lumii se cutremură».

6. Iar eu am zis: «Sînteți toți fiii Celui Prea Înalt, sînteți puternici».

7. Dar ca oamenii veți muri, și din rangul de căpetenie veți cădea.

8. Scoală-te, Dumnezeule, judecă pămîntul, că toate neamurile sînt ale tale.

Psalmul 82. Al lui Asaf

1. Dumnezeule, cine îți seamănă ție? Lasă tăcerea și odihna.

2. Căci iată, vrăjmașii tăi uneltesc și cei ce te urăsc au ridicat capul.

3. Cu viclășug au lucrat împotriva popoului tău și s-au sfătuit cum să-i piardă pe aleșii tăi.

4. Au zis: «Veniiți să-i stingem dintre neamuri, să nu se mai pomenească niciodată numele lui Israel».

5. Într-un gînd s-au sfătuit împotriva ta și le-gămînt au făcut:

6. Lăcașurile Idumeilor și Ismaelitenii, Moab și Agarenii,

7. Gheval și Amon și Amalic și cei străini de alt neam, cu cei ce locuiesc în Tir.

8. Au venit împreună cu Assur, ajutați de fiii lui Lot.

кѣ джншті фѣкѣртсе спре стрженѣль фѣнаор
н лѣн лѣст. (спригаре) Фѣ лор ка лѣн ма
дѣам, шн снгарѣн ка лѣн гавнѣм ла пжрѣл кѣ
д сѣонь. Пернрѣ дѣ топѣ фѣнѣдѣрѣ, фѣкѣртсе
ка вѣлѣга пѣмжнѣлѣн. Пѣне пре боарѣн ло
ка пре сѣрѣво, шн днѣ, шн зѣвѣе, шн салманан.
лѣ Пре топѣ боарѣн лор, карѣн лѣзѣсе, сѣмошннѣм
бѣ ноасѣ жжрѣжннѣлѣ лѣн дмнзѣлѣ. Дмнзѣлѣ
мѣлѣ пѣнѣн пре ен ка пре сѣроапѣ, ка трѣстѣл
гѣ дѣспре фѣца бжнѣлѣн. Ка фѣкѣлѣ карелѣ ба
арде дѣмѣрѣва, ка пара карѣ ба арде мѣнѣнѣн.
лѣ лѣшл бѣн гѣонн пре джншті кѣ вѣфорѣлѣ тѣлѣ, шн
бѣ кѣ оуѣрѣлѣ тѣ бѣн тѣрѣрѣлѣ пре джншті. лѣ
пѣле сѣрѣзѣле лор дѣ нечннѣстѣ, шн бѣр чѣрѣлѣ нѣ
бѣ мѣле тѣлѣ дмнѣ. Рѣшннѣзѣге шн сѣтѣрѣлѣ
ре фѣкѣлѣ вѣкѣлѣ, шн сѣ фѣрѣнѣтѣге шн пѣлѣ.
лѣ Шн кѣнолѣкѣ кѣ нѣмѣле цѣе дмнѣлѣ тѣ гжнѣлѣ
нѣлѣтѣ прѣстѣ топѣ пѣмжнѣлѣ.

Лѣ сѣбжрѣшнѣ пѣнѣрѣлѣ тѣжѣкѣрѣн, фѣнаор лѣ
корѣ, ѣлѣмѣ. ПГ

Кжпѣ дѣ фѣртѣнѣтѣ, сѣлѣшѣле тѣлѣ,
дмнѣ лѣ пѣтѣрѣнѣлѣ, потѣще шн сѣ
сѣфѣрѣшлѣ сѣфѣлѣтѣлѣ мѣлѣ, лѣ кѣрѣнѣле
дмнѣлѣн. Нннма мѣлѣ шн тѣрѣлѣ
мѣлѣ, вѣкѣрѣртѣге пре дмнзѣлѣ чѣлѣ бн.
лѣ Пѣнѣрѣлѣ кѣ шн вѣрѣлѣ шлѣ лѣфалѣтѣ ен кѣлѣ шн
тѣрѣтѣрѣсѣлѣ кѣнѣлѣ ен, оуѣнде ка пѣне пѣнѣн ен.
лѣ Жжрѣтѣвннѣлѣ тѣлѣ дмнѣ лѣ пѣтѣрѣнѣлѣ фѣпѣрѣ
тѣлѣ мѣлѣ, шн дмнзѣлѣ мѣлѣ. Фернѣнѣн
чѣлѣ чѣ лѣкѣлѣсѣкѣ фѣлѣсѣ тѣлѣ, фѣбѣчѣн вѣчнлѣорѣ
лѣ пѣлѣдѣпѣкѣорѣ пре тннѣ. (спригаре) Фернѣнѣн
чнѣтѣ омѣлѣ кѣрѣлѣ лѣстѣ жжѣтѣорѣнѣ лѣн дѣ лѣтн
нѣ, сѣнѣн фѣнннма лѣн лѣ пѣсѣ, лѣ вѣлѣтѣ пѣжн
лѣ цѣрѣн, лѣ лѣкѣлѣ карелѣ лѣ пѣсѣ. Пѣнѣрѣлѣ кѣ
вѣлѣнѣн ба дѣ чѣлѣ чѣ пѣне лѣфѣе, мѣрѣвѣарѣ дѣн
лѣ пѣтѣрѣ фѣпѣтѣрѣ, нѣкнѣсѣ дмнзѣлѣ дмнзѣн
лѣ лорѣ фѣсѣн. Дмнѣлѣ дмнзѣлѣ пѣтѣрѣнѣлѣ
лѣ кѣлѣлѣтѣ рѣглѣ мѣлѣ, вѣлѣтѣ фѣ оуѣрѣкѣ дмнзѣлѣ лѣ
лѣ гѣкѣсѣ. (спригаре) Снхѣтнѣрѣлѣ нѣстѣлѣ
лѣ бѣжн дмнзѣлѣлѣ, шн кѣлѣтѣ лѣ фѣца оуѣнѣлѣн
лѣ тѣлѣ. Кѣчн ман бѣнѣтѣ оуѣн фѣкѣрѣнѣлѣ тѣлѣ
лѣ дѣ кѣжпѣ мѣн. Длѣсѣмѣ лѣмѣ лѣпѣтѣлѣ, фѣлѣсѣ
лѣ дмнзѣлѣлѣн мѣлѣ, ман бжрѣтѣсѣ дѣкѣжпѣ лѣтѣкѣн
лѣ лѣ сѣлѣлѣшѣлѣ пѣкѣтѣошнлѣорѣ. Кѣчн мнѣлѣ шн
лѣ дѣкѣтѣрѣ оуѣтѣще дмнѣлѣ дмнзѣлѣ дѣрѣ шн мѣрнѣрѣ
лѣ лѣба дмнѣлѣ. Нѣкѣ лнѣн бѣнѣтѣпѣцнлѣ чѣлѣ
чѣ мѣрѣтѣ кѣ нѣрѣтѣлѣтѣе, дмнѣ дмнзѣлѣ пѣтѣ
рнлѣорѣ фернѣнѣ омѣлѣ чѣлѣ чѣ нѣдѣжѣлѣшлѣ пре тннѣ.
Лѣ сѣбжрѣшнѣтѣ фѣнаор лѣн
корѣ, ѣлѣмѣ. ПД

Ннѣ вѣрѣшлѣ дмнѣ пѣмжнѣлѣлѣн тѣлѣ, фѣ
пѣрѣсѣшн рѣннѣмѣ лѣн гѣкѣсѣ. Длѣсѣ
лѣ тан фѣрѣтѣ дѣ лѣцнлѣ нѣрѣдѣлѣлѣн тѣлѣ, лѣкѣ
лѣ пѣрнѣлѣн тѣоапѣ пѣкѣлѣтѣле лѣрѣ
лѣ (спригаре) Потѣлѣнѣтѣлѣ мѣ
лѣ нѣлѣ тѣлѣ, фѣтѣрѣхѣтѣнѣ дѣ кѣлѣрѣ оуѣрѣлѣ мѣнѣн
лѣ тѣлѣ. лѣтѣорѣтѣ пре нѣн дмнзѣлѣлѣ мжнѣтѣн
лѣ рнлѣорѣ нѣлѣстѣрѣ, шн фѣтѣорѣтѣ мѣнѣлѣ тѣлѣ дѣ прѣстѣ
лѣ нѣн. Дѣ фѣбѣчн кѣн оуѣрѣнѣн прѣстѣ нѣн ѣ

Biblia 1688, pag. 409, col. 1

- 9. [8] (Strigare) Fă lor ca lui Madiam și Sisarii, ca lui Iavim la pîrîul Chisson.
- 10. [9] Periră de tot în Aendor, făcură-se ca balega pămîntului.
- 11. [10] Pune pre boiêrii lor ca pre Oriv, și Ziv, și Zevee, și Salmanan. [11] Pre toți boiêrii lor, cariî au zis: «Să moștenim noao jîrtăvnicul lui Dumnezău».
- 12. Dumnezeul meu, pune-i pre ei ca pre o roată, ca trestiaa despre fața vîntului.
- 13. Ca focul carele va arde dumbrava, ca para carea va arde munții.
- 14. Așa vei goni pre dînșii cu viforul tău, și cu urgiaa ta vei turbura pre dînșii.
- 15. Împlere obrazele lor de necinste, și vor cerca numele tău, Doamne.
- 16. Rușîneze-se și să turbure în veacul veacului, și să înfruntêze și piară.
- 17. Și cunoască că numele țî-e Domnul. Tu sîngur nalt preste tot pămîntul.

La săvîrșit, pentru teascuri fiilor lui Core. Psalm 83

- 1. Cîtu-s de îndrăgite sălașele tale, Doamne al puterilor.
- 2. Pofîțește și să sfîrșaste sufletul meu la curțile Domnului. [2] Inima mea și trupul meu bucurară-se pre Dumnezăul cel viu.
- 3. Pentru că și vrabiia și-au aflat ei casă, și turtureaoa cuibul ei, unde va pune puii ei,
- 4. Jîrtăvnicile tale, Doamne al puterilor, Împăratul meu și Dumnezăul meu.
- 5. Fericiți ceia ce lăcuiesc în casa ta; în vécii vécilor lăuda-te-vor pre tine.
- 6. (Strigare) Fericit omul căruia iaste ajutoriul lui de la tine; suiri în inima lui ai pus.
- 7. La vaea plîngerii, la locul carele au pus. [7] Pentru că blagoslovenii va da cel ce pune lêge,
- 8. Mêrge-vor den putêre în putêre, ivi-se-va Dumnezăul dumnezăilor în Sion.
- 9. [8] Domnul Dumnezăul puterilor, ascultă ruga mea, bagă în urêche, Dumnezăul lui Iacov.
- 10. [9] (Strigare) Scutîtoriuul nostru, vezi, Dumnezăule, caută la fața unsului tău.
- 11. [10] Căci mai bună e o zi în curțile tale, decît mii. [11] Ales-am a mă lepăda în casa Dumnezăului meu, mai vîrtos decît a lăcui la sălașale păcătoșilor.
- 12. Căci milă și adevăr iubêște Domnul Dumnezău; dar și mărîre da-va Domnul. [13] Nu va lipsi bunătățile celor ce merg cu nêrăutate.
- 13. Doamne Dumnezăul puterilor, fericit omul cel ce nădejduiêște pre tine.

La săvîrșit, fiilor lui Core. Psalm 84

- 1. Bine vruș, Doamne, pămîntului tău, întorseși robimea lui Iacov.
- 2. Lăsat-ai fărădelegile norodului tău, acoperit-ai toate păcatele lor.
- 3. (Strigare) Potoliș toată mîniia ta, întorsu-te-ai de cătră urgiaa mîniei tale.
- 4. Întoarce pre noi, Dumnezăul mîntuirilor noastre, și întoarce mîniia ta de preste noi.
- 5. Au în vécii vei urgisi preste noi, au/ întinde-vei urgiaa ta den rudă în rudă?

Ms. 45, f. 239^v

9. [8]. (Strigare) Fă lor ca lui Madiam și Sisarei, ca lui Iavim întru pârăul Chisson.

10. [9] Periră de tot în Aendor, făcură-să ca balegă pământului.

11. [10] Pune pre boiërii lor ca pre Oriv, și Ziv, și Zevee, și Salmanan. [11] Toți boiërii lor, carii au dzis: «Să moștenim noao sfințenia lui Dumnedzău».

12. Dumnedzăul meu, pune-i pre ei ca pre o roată, ca trestia despre fața vîntului.

13. Ca focul carele va arde¹ dumbrava, ca para carea va arde munții.

14. Așa vei goni pre înșii cu vihorul tău, și cu urgiia ta vei turbura pre înșii.

15. Împle obrazele lor de necinste, și vor cerca numele tău, Doamne.

16. Rușinêdze-să și să turbure întru vacul vâdului, și să înfruntêdze și piară.

17. Și cunoască că numele ți-i Domnul, tu singur prea înalt preste tot pământul.

La săvîrșit, pentru teascuri¹,
fiilor Core. Psalmu 83

1. Cîtu-s de îndrăgite sălașele tale, Doamne a puterilor.

2. Pofțêște și să sfirșaste sufletul meu la ogrăzile Domnului. [2] Inima mea și trupul meu bucurară-să pre Dumnedzău cel viu.

3. Pentru că și vrabiia află-și șie casă, și turtreaoa cuiub² șie, unde va pune golașii săi,

4. Jirtăvnicile tale, Doamne a puterilor, Împăratul meu și Dumnedzăul meu.

5. Fericîți ceia ce lăcuiesc în casa ta; întru vécii vécilor lăuda-te-vor pre tine.

6. (Strigare) Fericit omul căruia iaste ajutoriul lui lîngă tine; suiri întru inima lui ai pus.

7. La valea plîngerii, la locul carele au pus. [7] Pentru că blagoslovenii va da cela ce pune lêgea.

8. Mêrge-vor dentru putere la³ putere, ivi-să va Dumnedzăul dumnedzăilor în Sion.

9. [8] Domnul Dumnedzăul puterilor, ascultă ruga mea, bagă în urechi, Dumnedzăul lui Iacov.

10. [9] (Strigare) Scutitorul nostru, vezi, Dumnedzău, și caută la fața unsului tău.

11. [10] Căce mai bună-i o zi întru ogrăzile tale, decît mii. [11] Aleși a mă lepăda întru casa Dumnedzăului meu, mai virtos decît a lăcui la sălașele păcătoșilor.

12. Căce milă și adevăr iubêște Domnul Dumnedzău; har și mărire da-va Domnul. [13] Nu va împușina bunătățile celora ce merg cu nerăutate.

13. Doamne Dumnedzăul puterilor, fericit omul cela ce nădăjduiêște pre tine⁴.

La săvîrșit, fiilor Core. Psalmu 84.

1. Bine vruși, Doamne, pământul tău, întorșei robimea lui Iacov.

2. Lăsat-ai fărădălegile nărodului tău, acoperit-ai toate păcatele lor.

3. (Strigare) Potoliși toată mîniia ta, întorsute-ai de cătră urgiia miniei tale.

4. Întoarnă pre noi, Dumnedzău a mîntuirilor noastre, și întoarce mîniia ta despre noi.

5. Au întru vécii vei urgisi pre noi, au întinde-vei urgiia ta den rudă în rudă?

Ms. 4389, f. 284^r-284^v

9. [10] Fă lor ca Madiamului și ca Sisarei, ca lui Iavim în pîriul Chissului.

10. [11] Periră în Aendor, fură cu scîrma pământului.

11. [12] Pune pre boiërii lor ca pre Oriv și ca pre Ziva, și ca pre Zevea, și ca pre Salmon, pre toți boiërii lor, [13] Carii au zis: «Să moștenim noaoă sfințirea lui Dumnezeu».

12. [14] Dumnezeule, pune pre dinșii ca pre o roată, și ca niște trestie înaintea vîntului.

13. [15] Ca focul cela ce va pîrjoli dumbrăvile, și ca vâpaia carea va arde munții.

14. [16] Așa vei goni pre ei cu vihorul tău, și-i vei turbura cu mîniia ta.

15. [17] Umple fața lor de ocară, și vor cerca numele tău, Doamne.

16. [18] Să se rușinêze și să se turbure în veacul veacului, și să se stîdească și să piêie.

17. [19] Și să cunoască că numele tău iaste Domn. Tu singur cel de sus preste tot pământul.

[1] În sfirșit, pentru teascurile
feciorilor lui Corei. 83

1. [2] Cîtu-s de dragi sălașele tale, Domnul puterilor.//

2. [3] Pofțêște și se va săvîrși sufletul meu în curțile Domnului; inima mea și carnea mea se vor bucura de Dumnezeul cel viu.

3. [4] Că și pasărea ș-au aflat casă, și turtreaoa cuiub unde-și va pune puși,

4. Altarele tale, Domnul puterilor, Împăratul meu și Dumnezeul meu.

5. Fericîți ceia ce lăcuiesc în casa ta; lăuda-te-vor în veacul veacului.

6. Fericit bărbatul căruia iaste sprejineala lui la tine; pus-au suiri în inima sa.

7. În valea plîngerii, în locul care au pus. [8] Că și bună cuvîntare va da cela ce pune lêgea.

8. Mêrge-vor den putere în putere, arăta-se-va Dumnezeu dumnezeilor în Sion.

9. Doamne Dumnezeul puterilor, ascultă rugăciunea mea, ia aminte, Dumnezeul lui Iacov.

10. Dumnezeule, sprejinitoriul nostru, vezi și caută în fața unsului tău.

11. Că mai bine-i o zi în curtea ta, decît o mie. Mai voiui a mă arunca în casa Dumnezeului meu, decît să lăcuiesc în sălașele celor păcătoși.

12. Că milosteniia și adevărînta iaste dragă Domnului; Dumnezeu va da milă și slavă. [13] Nu va lipsi Domnul de bunătăți pre ceia ce umbă cu nerăutate.

13. Doamne Dumnezeul puterilor, ferice omul cela ce se nădăjduiêște pre tine.

[1] În sfirșit, feciorilor lui Corei. Cîntec 84

1. [2] Bine voiși, Doamne, pământului tău, întors-ai robiiia lui Iacov.

2. [3] Lăsat-ai fărădelegile nărodului tău, acoperit-ai toate păcatele lor.

3. [4] Îmblînzit-ai¹ toată mîniia ta, întorsu-te-ai den mîniia urgiei tale.

4. [5] Întoarce pre noi, Dumnezeul mîntuirilor noastre, și întoarce urgiia ta de cătră noi.

5. [6] Au doară mîniia-te-vei pre noi în vécii, sau vei întinde urgiia ta den neam în neam?

Versiunea modernă

9. Pedepsește-i, Doamne, ca pe Madian și pe Sisara, ca pe Iavin, la rîul Chișon.

10. Ei au fost biruiți în Eendor și s-au făcut ca gunoiul pe pămînt.

11. Și mai sînt căpeteniile lor ca Oriv și Zev și Zevel și Salmana care au zis: «Să moștenim noi jertfelnicul lui Dumnezeu».

12. Pune-i pe ei, Dumnezeule, ca o roată de spini, ca trestia în fața vîntului,

13. Ca focul care arde pădurea, ca flăcările care ard munții.

14. Ca un vifor urgia ta îi va alunga.

15. Să dogorească fețele lor de ocară, cînd te vor vedea, Doamne,

16. Să se rușineze și să se turbure în veacul veacului, să fie dați pierzaniei!

17. Să cunoască ei că numele tău este Domnul. Tu singur ești preînalt și stăpînești tot pămîntul.

Psalmul 83. Al fiilor lui Core

1. Cît de iubite sînt locașurile tale, Doamne al puterilor!

2. Sufletul meu suspină și se usucă de dorul curților tale, Doamne. Trupul și inima mea laudă cu bucurie pe Dumnezeul cel viu.

3. Și-a aflat pasărea casă și turturica cuiub unde să-și pună puii:

4. Altarele tale, Doamne al puterilor, Împăratul și Dumnezeul meu.

5. Cei ce locuiesc în casa ta sînt fericiți. În vecii vecilor te vor lăuda.

6. Fericit este omul care are ajutor în tine, Doamne! Cel ce tînjește să ajungă la locul tău cel sfințit.

7. Cînd trece el prin valea plîngerii, izvoare binecuvîntate se deschid; o ploaie lină înverzește pămîntul.

8. El pășește din putere în putere ca să se arate Dumnezeului dumnezeilor din Sion.

9. Auzi rugăciunea mea, Doamne Dumnezeul puterilor, ascultă-mă, Dumnezeul lui Iacov!

10. Caută, Doamne, spre fața împăratului, apărătorul nostru.

11. O singură zi în curțile tale e mai bună decît altundeva mii. Eu zăbovesc cu mai multă plăcere la ușa ta decît în locașurile necredincioșilor.

12. Căci Domnul Dumnezeu iubeste mila și adevărul, el este vistierul bunătăților și nu-l va lipsi pe cel curat la inimă.

13. Doamne al puterilor, omul care nădăjduiește întru tine este fericit.

Psalmul 84. Al fiilor lui Core

1. Doamne, tu ne-ai arătat că iubești pămîntul tău și ai întors soarta lui Iacov.

2. Fărădelegile poporului tău le-ai iertat, ai acoperit toate păcatele lor.

3. Mînia ta s-a potolit, ai părăsit toată iușimea furiei tale.

4. Întoarce-ne pe noi și lasă mînia ta, Dumnezeul mîntuirii noastre.

5. Va ține mînia ta în veci sau vei întinde mîna ta din neam în neam?

Ms. 45, f. 239^v-240^r

6. Dumnezău, tu întorcându-te, vei învia pre noi, și nărodul tău să va veseli preste tine.

7. Arată-ne noao, Doamne, mila ta, și mîntuitorul tău da-ne-vei noao.

8. Audzi-voi ce va grăi întru mine Domnul Dumnezău, căce va grăi pace preste nărodul lui,

9. Și preste cei curați ai lui, și preste ceia ce întorc inima preste el.

10. Însă aproape de ceia ci să tem mîntuitorul lui, ca să sălășluiască mărre întru pămîntul nostru.

11. Milă și adevăr au timpinat, dreptate și pace/ au sărutat.

12. Adevărul dentru pămînt au răsărit, și dreptatea den cer să plecă.

13. Pentru că și Domnul da-va bunătate, și pămîntul nostru da-va roada lui.

14. Dreptate înaintea lui mărge-va, și va pune la cale pașii lor. Slava!

CATHISMA 11¹. Ruga lui David. 85

1. Pleacă, Doamne, urêchea ta, și ascultă-mă, căce sărac și mēser sînt eu.

2. Păzêște sufletul meu, căce curat sînt; mîntuiește pre robul tău, Dumnezăul meu, pre cela ce nădăjduiește pre tine.

3. Miluiește-mă, Doamne, căce cătră tine voi striga toată dzua. Veselêște sufletul robului tău, căce cătră tine rădicai sufletul meu.

4. Căce tu, Doamne, bun și blînd, și mult milostiv la toți ceia ci te cheamă pre tine.

5. Bagă în urechi, Doamne, rugăciunea mea și ia aminte glasului rugii mēle.

6. Întru dzua năcazului meu strigaiu cătră tine, căce ai ascultat mie.

7. Nu iaste asēmenea ție întru dumnezăi, Doamne, și nu iaste după faptele tale.

8. Toate limbile cîte ai făcut veni-vor și să vor închina înaintea ta, Doamne, și vor mări numele tău.

9. Căce mare ești tu, și făcînd minuni; tu ești Dumnezău sîngur.

10. Povățuiește-mă, Doamne, întru calea ta, și voi mărge întru adevărul tău; veselească-să inima mea, ca să să teamă de numele tău.

11. Mărturisimă-voi ție, Doamne Dumnezăul meu, cu toată inima mea, și voi mări numele tău întru vac.

12. Căce mila ta mare-i preste mine, și mîntuiești sufletul meu dentru iadu prea de gios.

13. Dumnezău, cei fără²dălêge s-au rădicat asupra mea, și adunarea tarilor au cercat sufletul meu, și n-au pus înzainte pre tine înaintea lor.

14. Și tu, Doamne Dumnezăul meu, îndurător și milostiv, și mult îngăduitor și mult milostiv, și adevărat.

15. Privêște preste mine și mă miluiește, dă tărîia ta slugei tale, și mîntuiește pre fiul slujnicii tale.

16. Fă cu mine semn spre bine, și vază ceia ci mă urăscu pre mine și să să rușinêdze, căce tu, Doamne, mi-ai ajutat mie, și m-ai mîngiat pre mine.

Fiilor Core. Psalmu a cîntării. 86

Ms. 4389, f. 284^v

6. [7] Dumnezeule, tu întorcându-te, ne vei învia, și nărodul tău se va veseli de tine.

7. [8] Arată noaoă, Doamne, mila ta și dă noaoă mîntuirea ta.

8. [9] Auzi-voiu ce va grăi pentru² mine Domnul Dumnezeu, că va zice pace în nărodul său,

9. Și pre creacuvioșii săi, și pre ceia ce-și vor întorca inima cătră dînsul.

10. Însă aproape-i mîntuirea lui de ceia ce se tem de dînsul; să sălășluiască slava în țara noastră.

11. Mila și adevărînța se-au întîlnit, dreptatea și pacea se-au sărutat.

12. Adevărînța au răsărit den pămînt, și dreptatea se plecă den ceriu.

13. Că și Domnul va da bunătate, și pămîntul nostru va da roada sa.

14. Dreptatea va mărge înaintea lui și va pune pre cale urmele sale³. Slava.

Șădêrea 12. Rugăciunea lui David. 85

1. Pleacă, Doamne, urêchiia ta și mă ascultă, că eu sînt sărac și mēser.

2. Păzêște sufletul meu, că sînt prea cuvios; mîntuiește pre robul tău cela ce se nădăjduiește pre tine, Dumnezeul meu.

3. Miluiește-mă, Doamne, că voi striga cătră tine toată zioa. [4] Veselêște sufletul robului tău, că cătră tine, Doamne, am rădicat sufletul meu.

4. [5] Că tu, Doamne, (ești) bun, și blînd, și mult milostiv tuturor celor ce te chiiamă.

5. [6] Bagă în seamă, Doamne, rugăciunea mea și ia aminte glasul rugii mēle.

6. [7] Strigaiu cătră tine în zioa scîrbei mēle, că m-ai ascultat.

7. [8] Nu iaste asēmene ție întru dumnezei, Doamne, și nu iaste după faptele tale.

8. [9] Toate limbile cîte ai făcut vor veni și se vor închina înaintea ta, Doamne, și vor proslăvi numele tău.

9. [10] Că tu ești cel mare și tu însuși ești Dumnezeu, cela ce faci minuni

10. [11] Povățuiește-mă, Doamne, pre calea ta, și voi mărge în adevărînța ta; să se veselească inima mea, să se teamă de numele tău.

11. [12] Mărturisimă-voiu ție, Doamne Dumnezeul meu, cu toată inima mea, și voi proslăvi numele tău în veac.

12. Că mila ta cea mare (iaste) pre mine, și ai izbăvit sufletul meu den iadul cel mai de desupt.

13. [14] Dumnezeule, călcătorii cei de lēge se-au sculat asupra mea, și sînsura celor puternici cercară sufletul meu, și nu puseră pre tine înaintea lor.

14. [15] Și tu, Doamne Dumnezeul meu, cel îndurător și cel milostiv, ce îndălung răbdător și mult milostiv, și adevărat.

15. [16] Caută spre mine și mă miluiește; dă tărîia ta slugii tale, și mîntuiește pre feciorul roabei tale.

16. [17] Fă cu mine semn în bine, și să vază ceia ce mă urăsc și să se rușinêze, că tu, Doamne, mi-ai ajutat și m-ai mîngiat.

Cîntecul cîntării feciorilor lui Corei. 86

Versiunea modernă

6. Nu voiești să ne dai viață ca poporul tău să se veselească?

7. Arată-ne, Doamne, mila ta, dăruiește-ne mîntuirea.

8. În mine aud graiul Domnului care va aduce pace poporului său

9. Și cuvioșilor săi și celor ce-și întorc inima spre dînsul.

10. Mîntuirea este aproape de cei ce se tem de dînsul, ca să sălășluiască slava în pămîntul nostru.

11. S-au întîmpinat mila și adevărul, dreptatea și pacea s-au sărutat.

12. Din pămînt a răsărit adevărul, din cer a privit dreptatea.

13. Domnul este vistierul bunătăților și pămîntul nostru va da roade.

14. Dreptatea va merge înaintea lui, cînd el va păși pe cale.

Psalmul 85. O rugăciune a lui David

1. Pleacă, Doamne, urechea ta și mă auzi, că sărac și amărît sînt.

2. Credincios sînt, păzește sufletul meu, al celui ce are nădejde în tine.

3. Miluiește-mă, Doamne, către tine toată ziua voi striga. Veselește sufletul robului tău, cînd se ridică spre tine!

4. Că tu, Doamne, bun și blînd și mult-milostiv ești pentru cei ce te cheamă.

5. Ascultă, Doamne, rugăciunea mea, ia aminte la glasul cererii mele.

6. Către tine am strigat în ziua necazului meu și tu m-ai auzit.

7. Între dumnezei nu este nici unul asemenea ție și nici fapte nu sînt ca faptele tale.

8. Toate neamurile pe care le-ai făcut vor veni și se vor închina înaintea ta, Doamne, și vor slăvi numele tău.

9. Că tu, cel ce faci minuni, ești mare, ești singurul Dumnezeu.

10. Poveștile tale mă vor duce pe calea ta ca să merg în adevărul tău. Singura mea grijă va fi să cinstesc numele tău.

11. Din toată inima mea te voi lăuda, Doamne Dumnezeul meu, și numele tău îl voi slăvi în veac.

12. Mare este mila ta de mine, tu ai scos sufletul meu din iadul cel mai de jos.

13. Dumnezeule, răufăcătorii s-au sculat asupra mea și cei puternici s-au adunat, dar pe tine nu te-au pus înaintea lor.

14. Numai tu, Doamne, ești Dumnezeu îndurat și milostiv, bunătatea și adevărul tău sînt fără hotar.

15. Caută spre mine și mă miluiește, dă tărîia ta robului tău și mîntuiește pe fiul slujnicii tale.

16. Fă-mi semn spre bine, ca să vadă cei ce mă urăsc și să se rușineze. Tu, Doamne, ești ajutorul și mîngîierea mea.

Psalmul 86. Al fiilor lui Core

А емеурнае ахъ жмвнцѣи ченъ сѣнци, нѣтѣ
 че дмнхл порцнае сѣсѣхлхъ, манехрѣтѣ
 дикжтѣ толате сѣлашеае ахъ глѣкѣ
 Валѣнѣте сѣгрѣнѣрѣ пѣнѣрѣ тнне чѣта
 тѣ ахъ дмнхлхъ. (стрѣгарѣ) Ахъ
 чѣмѣм аминѣте дѣ раабъ, шн дѣ баквлонъ чѣсѣрѣ
 чѣмѣтѣ кхнѣкѣхъ пре мине. Шн нѣтѣ чѣнъ стрѣн
 ни дѣ фѣланъ, шн пнѣрѣлѣ, шн нѣрѣрѣхлъ аргпнлоор
 бѣ ачѣштѣ сѣхъ нѣсѣхлѣтѣ аколѣсѣ. Манѣтѣ сѣсѣнѣ грѣн
 ва сѣмхлъ, шн сѣм сѣхъ нѣсѣхлѣтѣ стрѣхъ а, шн еж
 гѣр чѣл прѣтѣ фнлѣтѣ ахъ стрѣмѣнѣтѣ пре джнѣсѣ.
 5 Дмнхл ва покѣстнѣ стрѣхъ кѣрсѣоара нѣрѣоаделорѣ
 шн болрнлоор чѣсѣторѣ, чѣлор чѣ сѣхъ нѣсѣхлѣтѣ стрѣ
 5 хъ а. (стрѣгарѣ) Ка чѣлор чѣсѣтѣ кѣсѣлѣсѣкѣ
 тѣхъ стрѣрѣрѣ аѣкѣшлѣ стрѣхъ тнне.
 Кжнѣтѣрѣ флѣмхлхъ фнлор ахъ кѣсѣрѣ, ла сѣ
 вжршнѣтѣ пѣнѣрѣ маелѣ дѣ кѣсѣтѣ рѣсѣнѣ
 зѣ прнчѣперѣи ахъ едѣамъ сѣранѣ
 тѣнхлъ. Пѣ

А мнѣ дмнхлхъ жмвнцѣи мѣлае, зѣсѣа
 амъ стрѣганѣ шн нѣапѣтѣ фнлннѣтѣ пѣла.
 стрѣ фнлннѣтѣ пѣла рѣгѣ мѣтѣ, пѣлѣкѣ оу
 рѣкѣ пѣла ла рѣгѣчнѣтѣ мѣтѣ. Кѣчн
 сѣтѣ пѣла дѣ рѣла сѣфлѣтѣ мѣтѣ, шн бѣа
 чѣ мѣтѣ ла гѣдѣ сѣхъ апропѣтѣ. Вокопнѣмѣтѣ кѣхъ
 чѣнъ чѣсѣтѣ пѣларѣ стрѣоапѣтѣ фѣкѣхъ мѣтѣ ка оуѣнъ сѣмъ
 не ажѣторнѣтѣ, стрѣморѣнѣ сѣоѣоѣдѣ. Ка ннѣсѣ рѣннѣ
 чѣ рѣормѣ стрѣморѣжнѣтѣ, дѣ кѣрѣнѣ нѣхъчѣнѣ манѣахъ
 аминѣтѣ, шн ен дѣла мжнѣ пѣла сѣхъ фннѣсѣ.
 5 Пѣсѣлмѣхъ стрѣоапа чѣтѣ мѣлѣ дѣжѣсѣ стрѣхъ стрѣхнѣтѣ
 5 рѣтѣ шн стрѣоуѣмѣра мѣрѣнѣ. Асѣтра мѣтѣ сѣтѣ
 пѣрѣнѣ мѣнѣла пѣла, шн толатѣ баахрѣнае пѣлае ахъ
 нѣ сѣсѣнѣ прѣстѣ мине. (стрѣгарѣ) Дѣпѣрѣтѣлѣшъ
 кѣхнѣсѣхлѣчнѣ мѣтѣн дѣла мине, пѣсѣтѣрѣмѣ оуѣрѣчнѣне
 лорѣ. Дѣдѣмѣ шн нѣхъ ешѣамъ, сѣкѣнѣ мѣтѣн сѣлѣ
 нѣрѣ дѣ сѣрѣчѣе. Стрѣганѣ кѣсѣтѣрѣ тнне дѣмнѣ
 толатѣ зѣсѣа, стрѣннѣшѣ кѣсѣтѣрѣ тнне мжнннѣлае
 мѣлае. Ахъ лорѣнлорѣ бѣнѣ фѣчн мннхннѣ, ахъ нѣо
 бѣторнѣ сѣворѣ сѣхлѣ шн кѣрѣ мѣрѣтѣхннѣнѣ цѣсѣ. Ахъ
 покѣстнѣка чннека стрѣморѣжнѣтѣ мнѣла пѣла, шн аѣрѣ
 вѣрѣхлѣ тѣхъ стрѣхъ пѣтѣрѣзѣрѣе. Ахъ кѣхнѣоуѣсѣсѣсѣ
 стрѣхъ стрѣхнѣтѣрѣ мннхннѣлае пѣлае, шн днрѣпѣтѣтѣ
 пѣла стрѣмѣжнѣтѣ оуѣнѣтѣтѣ. Шн ехъ шѣтѣрѣтѣнѣ
 не дѣамнѣ стрѣганѣ, шн днмннѣтѣца рѣгѣ мѣтѣ сѣтѣ
 бѣтѣ апѣчѣ. Пѣнѣрѣ чѣ дѣмнѣ лѣпѣзнѣ сѣфлѣ
 тѣла мѣтѣхъ, стрѣорѣнѣ фѣчѣ пѣла дѣ кѣтѣрѣ мине
 5 Стѣрѣкѣ сжнѣтѣ ехъ шн стрѣхъ сѣстенѣлае дѣнѣ тнне
 рѣѣцѣлае мѣлае, шн стрѣнѣцѣжнѣдѣхъ мѣтѣсѣрѣнѣ шн
 5 мѣтѣнѣкѣлошнѣю. Прѣстѣ мине вѣннѣрѣ оуѣрѣчнѣ
 ле пѣлае, стрѣфрнѣкошѣтѣрѣнае пѣлае мѣхъ тѣрѣрѣратѣ
 нѣ стрѣхнѣнѣрѣрѣмѣтѣ ка апа, толатѣ зѣсѣа мѣтѣхъ пннѣсѣ
 рѣ дѣнрѣхнѣтѣ. Дѣпѣрѣтѣлѣшъ дѣкѣсѣтѣрѣ мине
 прѣлѣтннѣлѣ шн апроапѣлае, шн прѣ чѣнѣ кѣхнѣсѣхлѣчнѣ
 ан мѣтѣн дѣнѣ тннѣкѣлошнѣе. Сѣлѣ

А прнчѣперѣи ахъ едѣамъ сѣранѣтѣнхлъ. Пн
 нѣлае пѣлае дѣмнѣ стрѣтѣкѣ вѣнѣтѣ
 ла рѣдѣтѣ шн ла рѣдѣтѣ вѣстнѣкомъ адекѣрѣхъ
 тѣхъ стрѣстѣхлѣ мѣтѣхъ. Кѣчн ахъ знѣсѣ
 стрѣтѣкѣ мнѣлае сѣка знѣдѣ, стрѣтѣрѣнѣ рѣтѣннѣсѣ

Biblia 1688, pag. 410, col. 1

1. Temeurile lui în munții cei sfinți. Iubște Domnul porțile Sioului, mai virtos decât toate sălașele lui Iacov.
2. Slăvite să grăiră pentru tine, cetatea lui Dumnezeu.
3. (Strigare) Aduce-m-voiu aminte de Raav, și de Vavilon celor ce mă cunoșcu pre mine. [4] Și iată cei streini de feliu, și Tirul, și naodul arapilor, aceștea s-au născut acolo.
4. [5] Maică Sion grăi-va omul, și om s-au născut întru ea, și sîngur Cel Preaînalt au întemeiat pre dînsa.
5. [6] Domnul va povesti întru scrisoarea năroadelor, și boiêrilor acestora, celor ce s-au născut întru ea.
6. [7] (Strigare) Ca celor ce să veselesc tuturor lăcașul întru tine.

Cîntare psalmului fiilor lui Core, la săvîrșit, pentru Maeleth, ca să răspunză pricêperii lui Etham israilteanul. 87

1. Doamne Dumnezeul mîntuirii mèle, zioa am strigat și noaptea înaintea ta.
2. Între înaintea ta ruga mea, pleacă urêchea ta la rugăciunea mea.
3. Căci să împlî de rèle sufletul meu, și viața mea la iad s-au apropiat.
4. Socotiu-mă cu cei ce să pogoară în groapă; făciui-mă ca un om neajutorit, în morți slobod.
5. Ca niște rănîți ce dorm în mormînt, de carii nu ți-ai mai adus aminte; și ei de la mîna ta s-au împins.
6. Pusu-m-au în groapa cea mai de jos, întru întunêrece și în umbra morții.
7. Asupra mea să întări mînia ta, și toate valurile tale aduseși preste mine.
8. (Strigare) Depărtaș cunoșcuții miei de la mine, pusără-mă urciune lor.
9. Dedeiu-mă, și nu ieșiam; ochii miei slăbiră de sărăcie.
10. Strigaiu cătră tine, Doamne, toată zioa, întînș cătră tine mî-nile mèle.
11. Au morților vei faci minuni, au doftorii se vor scula și vor mărturisi ție?
12. Au povesti-va cineva în mormînt mila ta, și adevărul tău întru pierzare?
13. Au cunoaște-se-vor întru întunêrec minunile tale, și direptatea ta în pămînt uitat?
14. Și eu cătră tine, Doamne, strigaiu, și dimineața ruga mea să te apuce.
15. Pentru ce, Doamne, lêpezi sufletul meu, întorci fața ta de cătră mine?
16. Sărac sînt eu, și întru ostenêle den tinerêțele mèle; și înălțn-du-mă, mă smeriu și mă ticăloșiu.
17. Preste mine veniră urgiile tale, înfricoșările tale m-au turburat.
18. Încungiurără-mă ca apa toată zioa, mă cuprinseră dempreună.
19. Depărtași de cătră mine priêtinul și aproapele, și pre cei cunoșcuți ai miei den ticăloșie. Slava.

Pricêperii lui Etham israilteanul. 88

1. Milele tale, Doamne, în veac voui cînta.
2. La rudă și la rudă vesti-voiu adevărul tău în rostul meu.
3. Căci ai zis: «În veac milă se va zidi, în ceriuri găti-se-va adevărul tău.

Ms. 45, f. 240^r-240^v

1. Temeliile lui întru măgurile cèle sfinte. Iubeste Domnul porțile Sionului, mai virtos decât toate sălașurile lui Iacov.

2. Mărite să grăiră pentru tine, cetatea lui Dumnedzău.

3. (Strigare) Aduce-mi-voi aminte de Raav, și Vavilonul celora ci mă cunosc pre mine. [4] Și iată cei striini de feli, și Tiros, și nărodul arapilor¹, acêștea au născut acolo.

4. [5] Maică Sion grăi-va om, și om s-au născut întru ea, și sîngur au întemeiat pre însă Cel Prea Înalt.

6. Domnul va povesti întru scrisoarea năroadelor boierilor acestora, celora ce s-au născut întru ea.

7. (Strigare) Ca acelora ce să veselesc tuturor lăcașul întru tine.

Cîntare a psalmului fiilor Core, la săvîrșit, pentru Maeleth, ca să răspundă pricîperii Etham israelteanul. 87

1. Doamne Dumnedzău mîntuirii mēle, dzua am strigat și noaptea înaintea ta.

2. Între înaintea ta ruga mea, pleacă urêchea ta la rugăciunea mea.

3. Căce să împlu de rēle sufletul mieu, și viața mea la iad s-au apropiat.

4. Socotiu-mă cu ceia ce pogoară la groapă; făcuiu-mă ca un om neajutorit, întru morți volnic.

5. Ca niște răniji ce dorm în mormînt, cărora n-ai mai pomenit încă; și ei dentru mîna ta împinsu-s-au.

6. Pusu-m-au întru groapă prea de jos, întru întunerece și întru umbra morții.

7. Asupra mea să întări mîniia ta, și pre toate înălțările tale aduseși prestă mine.

8. (Strigare) Dăpărtași cunoscuții miei de la mine, puseră-mă uriciune lor.

9. Dediu-mă, și nu ieșiam; ochii miei slăbiră dă sărăcie.

10. Strigai cătră tine, Doamne, toată dzua, înținș cătră tine mîinile mēle.

11. Au morților vei face minuni, au doftorii să vor scula și vor mărturisi ție?

12. Au povesti-va cineva în gropniță mila ta, și adevărul tău întru pierzare?

13. Au cunoaște-să-vor întru întunerec minunile tale, și dreptatea ta întru pămînt uitat?

14. Și eu cătră tine, Doamne, strigai, și dimineață ruga mea să te apuce.

15. Pentru ce, Doamne, leapezi sufletul mieu, întorci fața ta de cătră mine?

16. Sărac sint eu, și întru ostenēle den tinerēțele mēle; și înălșindu-mă, mă smeriu și mă ticășii.

17. Preste mine veniră urgiile tale, înfricoșerile tale m-au turburat.

18. Încungiurără-mă ca apa toată dzua¹, mă cuprinsără depreună.

19. Dăpărtași de cătră mine priêtenul și aproapele, și pre cei cunoscuți ai miei de ticăloșie. Slava².

Pricîperii Etham israelteanului. 88

1. Milele tale, Doamne, în vac voi cînta.

2. La rudă și rudă vesti-voi adevărul tău întru rostul mieu.

3. Căce ai dzis: «Întru vac milă să va zidi, în cer găti-să-va adevărul tău.

Ms. 4389, f. 284^v-285^r

1. Temeliile lui în munții cei sfinți. [2] Mai îndrăgêște Domnul porțile Sionului, decât pre toate sălașure lui Iacov.

2. [3] Cēle prea slăvite se-au grăit de tine, cetatea lui Dumnezeu.

3. [4] Aduce-voiu aminte de Raava și de Vavilon celor ce mă știu. // Și iată cei de alt neam și Tirva, și nărodul harapilor, acēștea au fost acolo.

4. [5] Zice-va omul mumă Sionul, și omul se-au născut într-însul, și acela l-au întemeiat Cel de Sus.

5. [6] Domnul va povesti năroadelor în scripăturile, și a boierilor acestora, carii au fost într-însul.

6. [7] Cum (faste) lăcașul tuturor celor ce se veselesc în tine.

Cîntarea cîntecului feciorilor lui Corei, în sfîrșit, pentru Maeleth, ca să răspundă ale pricîperii lui Eman israelteanul. 87

1. [2] Doamne Dumnezeu mîntuirii mēle, în zi și în noapte strigaiu înaintea ta.

2. [3] Să între înaintea ta rugăciunea mea, pleacă urêchiia ta cătră ruga mea.

3. [4] Că sufletul mieu se-au umplut de răotăți, și viața mea se-au apropiat de iad.

4. [5] Fuii socotit cu ceia ce se pogoară în groapă; fuii ca omul cel fără de ajutor, [6] Întru cei morți slobod¹.

5. Ca cei răniji carii dorm în mormînt, pre carii mai mult nu i-ai pomenit; și ei au fost împinși de mîna ta.

6. [7] Pusu-m-au în groapa cea mai de dăsup, în cēle întunecate și în umbra morții.

7. [8] Întăritu-se-au asupra mea urgiia ta, și toate valorile tale le-ai adus asupra mea.

8. [9] Dăpărtași pre cunoscuții miei de la mine, pusu-m-au în uriciune lor.

9. Fuii dat², și nu ieșiiu. [10] Ochii miei slăbiră de sărăcie.

10. Strigaiu cătră tine, Doamne, toată zioa, rădicaui cătră tine mîinile mēle.

11. Au doară cu cei morți vei face minuni, sau doftorii se vor scula și se vor mărturisi ție?

12. Au doară va povesti cinevași în mormînt mila ta, și adevărîța ta în periciune?

13. Au doară fi-vor cunoscute minunile tale întru întunerec, și dreptatea ta în pămîntul cel uitat?

14. Și eu strigaiu cătră tine, Doamne; dimineața trecu cu rugăciunea mea înaintea ta.

15. Doamne, pentru ce lēpezi sufletul mieu, fața ta o întorci de cătră mine?

16. Eu sint sărac, și în ostenințe den tinerēțele mēle; și înălșindu-mă, mă smeriu și slăbiu.

17. Pre mine trecură mîniile tale, și înfricoșările tale mă turburară.

18. Ocoliră-mă ca apa toată zioa, încunjurără-mă dempreună.

19. Dăpărtat-ai de la mine pre priêten și pre vecin, și pre cunoscuții miei de patime. Slava.

[1] Înțelēgerea lui Etham israelteanul. 88

1. [2] Mila ta, Doamne, o voiu cînta în veci.

2. În neam și în neam voiu spune adevărîța ta cu gura mea.

3. Că ai zis: «Zidi-se-va mila în veci, în ceriuere găti-se-va adevărîța ta.

Versiunea modernă

1. Pe munții sfințiți este temelia Sionului. Domnul iubește porțile sale mai mult decât toate locașurile lui Iacov.

2. Cetatea lui Dumnezeu, cîte lucruri s-au grăit despre slava ta!

3. De Babilon și de Raav mi-aduc aminte, că ele mă cunosc pe mine.

4. Chiar și cei de alt neam, Tirul și poporul Etiopienilor, cei ce s-au născut acolo.

5. Omul ce s-a născut în el grăiește despre Sion ca despre o mamă. Dumnezeu cel preînalt l-a întemeiat.

6. Domnul va scrie în cartea popoarelor și a căpeteniilor numele celui ce va locui în Sion.

7. Și toți saltă și cîntă: Sionul este locașul nostru.

Psalmul 87. Al fiilor lui Core

1. Doamne, Dumnezeul mîntuirii mele! Ziua și noaptea strig către tine.

2. Să ajungă înaintea ta rugăciunea mea. Doamne, pleacă urechea ta spre ruga mea.

3. Mi s-a umplut sufletul de rele și s-a apropiat viața mea de iad.

4. Am fost socotit cu cei ce se pogoară în groapă, un om neajutorat umblînd între cei morți.

5. Ca niște oameni răniji ce dorm în mormînt; tu nu ț-ai mai adus aminte de ei și ei au fost lepădați de la mîna ta.

6. M-au pus în groapa cea mai de jos, în întunecime și în umbra morții.

7. Mînia ta s-a întărit asupra mea și toate valorile tale le-ai revărsat peste mine.

8. Cei ce mă cunosc s-au depărtat de mine și s-au scrisit.

9. Am fost închis și n-am putut ieși. Ochii mi-au slăbit de suferință.

10. Te-am strigat, Doamne, toată ziua. Am întins către tine mîinile mele.

11. Oare și pentru morți vei face minuni? Se vor scula și aceștia ca să te laude?

12. Oare va povesti cineva în mormînt despre dragostea ta, despre adevărul tău în locul pierzării?

13. Oare se vor cunoaște minunile tale doar în întuneric? Și dreptatea ta va fi uitată în pămînt?

14. Eu către tine am strigat, Doamne, de dimineață rugăciunea mea te va înfîmpina.

15. Pentru ce, Doamne, lepezi sufletul meu și întorci fața ta de la mine?

16. Din tinerețile mele mă știu toți sărac și în osteneli. Înălțat am fost, dar m-am smerit și m-am amărit.

17. Mîinile tale au trecut peste mine. Spaimele tale m-au tulburat.

18. Ziua m-au înconjurat ca apa și m-au cuprins deodată.

19. Pe vecini și pe prieteni i-ai depărtat de la mine. Singurul meu însoțitor este bezna.

Psalmul 88. O învățătură a lui Etam Ezrahitul

1. Voi cînta dragostea ta, Doamne, în veci.

2. Gura mea va povesti adevărul tău din neam în neam.

3. Tu ai spus: «În veac se va zidi dragostea ta, iar adevărul tău va fi întărit în ceruri.

ва адеветрѣхъ пѣхъ. Пѣсамъ фѣтѣхъ
 цѣ челоу алаешъ ли мѣи, жураѣтѣ маамъ лѣи аде
 роѣхъ мѣхъ пѣхъ фѣтѣ гѣтѣхъ спѣмѣнѣ
 пѣхъ. Шн боу зиди фѣтѣ шн фѣтѣ скѣхъ
 пѣхъ. (стригари) Мѣрѣтѣ рѣнѣворъ чѣрнѣ
 минѣнѣе пѣле дѣне, адеветрѣхъ пѣхъ фѣтѣ
 нарѣ фѣтѣворъ. Кѣчи чѣне фѣнорѣ сева потри
 вѣ кѣ дѣмѣхъ, аспѣмѣнѣека дѣмѣнѣхъ фѣтѣ
 фѣтѣ лѣи дѣмѣхъ? Дѣмѣхъ саѣнѣхъ фѣ
 сеѣтѣхъ сеѣнѣворъ, мѣре шн фѣтѣкошѣтѣ дѣте
 прѣсте тоѣи чѣне дѣ прѣн прѣжѣхъ лѣи
 Дѣне дѣмѣхъ пѣтѣрѣворъ, чѣне е аспѣментѣ
 цѣе? пѣре еѣи дѣне, шн адеветрѣхъ пѣхъ фѣтѣ
 жуѣхъ пѣхъ. Тѣ спѣтѣнѣци пѣрѣа мѣ
 рѣи, шн порѣнѣтѣ вѣлѣнѣворъ еи, пѣхъ потѣоѣи
 Тѣ смерѣшъ ка прѣ хъ рѣнѣтѣ, прѣ чѣлъ мѣнѣхъ
 кѣ вѣрѣцѣхъ пѣтѣрѣи тѣле рѣнѣнѣтѣи кѣрѣмѣшѣ
 тѣи. Дѣе тѣле сѣнѣтѣ чѣрнѣе, шн аѣ пѣхъ
 дѣте пѣмѣнѣтѣхъ, лѣмѣ шн фѣтѣворъ еи, пѣхъ
 шн фѣтемѣтѣтѣ, мѣлѣ нѣлѣтѣ шн мѣрѣ пѣхъ лѣи
 зидѣтѣ. Оѣворъ шн еѣмѣнѣ фѣтѣхъ нѣмѣе тѣхъ
 сеѣворъ вѣсеѣи, вѣрѣцѣхъ пѣхъ чѣлъ кѣ пѣтѣрѣ
 фѣтѣрѣе кѣе мѣна тѣ, фѣнѣлѣе дѣрѣтѣ пѣа тѣ,
 дѣрѣтѣтѣ шн жуѣкѣтѣ гѣтѣнѣтѣ скѣхъ
 пѣхъ. Мѣла шн адеветрѣхъ мѣрѣворъ фѣнѣнѣ
 тѣ фѣтѣи тѣле, фѣрнѣтѣ нѣрѣдѣлъ кѣрѣе цѣе
 канѣхъ. Дѣне фѣлѣмѣна фѣтѣи тѣле, воръ
 мѣрѣе шн фѣтѣхъ нѣмѣе пѣхъ, сеѣворъ вѣкѣхъ
 тѣтѣ зидѣа, шн фѣтѣхъ дѣрѣтѣтѣ тѣ, фѣнѣлъ
 цѣе воръ. Кѣчи лѣхъ дѣ пѣтѣрѣи воръ пѣхъ еѣи,
 шн фѣтѣхъ вѣнѣ вѣрѣтѣ тѣ, фѣнѣлѣе сеѣ кѣрнѣхъ
 нѣсѣхъ. Кѣчи дѣмѣнѣхъ спѣрѣнѣла, шн нѣ
 а сеѣнѣхъ гѣрѣнѣ фѣтѣрѣтѣхъ нѣсѣхъ
 дѣтѣнѣтѣ лѣи гѣнѣтѣ фѣрѣтѣ фѣнѣворъ тѣи, шн
 лѣи зидѣ пѣсамъ аѣжѣтѣрѣ асѣпра чѣлѣи тѣре, фѣ
 нѣлѣнѣи алае дѣн нѣрѣдѣлъ мѣхъ. Дѣфѣлѣтѣ
 прѣ аѣрѣ роѣхъ мѣхъ, кѣ оѣнѣтѣ дѣ лѣмѣнѣ сеѣнѣтѣ
 аѣ мѣхъ оѣнѣтѣ прѣ еѣлѣ. Пѣнѣтѣхъ кѣ мѣна
 мѣ спѣрѣнѣва лѣи, шн вѣрѣцѣхъ мѣхъ фѣтѣрѣлѣка
 прѣ дѣнѣхъ. Нѣва фѣлѣнѣ вѣрѣжѣмѣшѣ фѣтѣхъ
 еѣлѣ, шн фѣмѣлѣ фѣтѣ дѣ лѣрѣи нѣва аѣдѣсѣе аѣфѣ
 чѣ рѣхъ лѣи. Шн воръ зидѣи дѣ кѣрѣтѣ фѣлѣа лѣ
 прѣ вѣрѣжѣмѣшѣи лѣи, шн прѣ чѣн чѣ оѣрѣнѣ прѣ
 еѣлѣ фѣрѣнѣнѣворъ. Шн адеветрѣхъ мѣхъ шн
 мѣла мѣ кѣ дѣнѣхъ, шн фѣнѣмѣе мѣхъ нѣлѣнѣ
 сеѣа кѣрнѣхъ лѣи. Шн воръ пѣне фѣмѣре мѣна
 лѣи, шн фѣрѣнѣ дѣрѣтѣ пѣа лѣи. Еѣлѣ мѣва
 кѣе прѣ минѣ, тѣлѣтѣ еѣи пѣхъ, дѣмѣнѣхъ
 мѣхъ, шн спѣрѣнѣнѣнѣ мѣнѣхънѣнѣ мѣле
 Шн еѣ дѣнѣнѣ нѣсѣтѣ, пѣнѣлѣе прѣ дѣнѣхъ
 фѣнѣлѣтѣ, лѣнѣтѣ фѣтѣрѣнѣ пѣмѣнѣхъ
 фѣтѣкѣ пѣзидѣнѣ лѣи мѣла мѣ, шн фѣтѣхъ нѣнѣ
 мѣ кѣрѣнѣлѣе лѣи. Шн воръ пѣне фѣтѣкѣ
 вѣкѣхъ, спѣмѣнѣа лѣи, шн скѣхъ лѣи, ка
 зидѣе чѣрнѣхъ. Дѣ воръ лѣсѣ фѣнѣ лѣи лѣтѣ
 мѣ, шн лѣтѣ жуѣдѣнѣнѣ мѣле нѣворъ мѣрѣе
 Дѣ воръ спѣрѣнѣ дѣрѣтѣнѣе мѣле, шн порѣнѣн
 лѣ мѣле нѣворъ пѣзидѣ. Сокоѣнѣворъ кѣ тѣ
 нѣтѣ фѣтѣ дѣ лѣнѣе воръ, шн кѣ вѣнѣ спѣрѣнѣ
 тѣ

Biblia 1688, pag. 410, col. II

4. Pus-am făgăduință celor aleși ai miei, juratu-m-am lui David, robului meu.
5. Pînă în veac găti-voiu sămînța ta. [5] Și voiu zidi în neam și în neam scaunul tău.
6. (Strigare) Mărturisi-vor ceriurile minunile tale, Doamne, adevărul tău întru adunarea sfinților.
7. Căci cine în nori se va potrivi cu Domnul, asemăna-se-va Domnului întru fiii lui Dumnezeu?
8. Dumnezeu slăvindu-se în svatul svinților, mare și înfricoșat iaste preste toți cei de pre-mprejurul lui.
9. Doamne Dumnezeul puterilor, cine e asemenea ție? Tare ești, Doamne, și adevărul tău împrejurul tău.
10. Tu stăpînești țăria mării, și pornirea valurilor ei tu potolești.
11. Tu smeriș ca pre un rănit pre cel mîndru; cu brațul puterii tale risipit-ai vrăjmașii tăi.
12. Ale tale sînt ceriurile, și al tău iaste pămîntul; lumea și împlerea¹ ei tu ai întemeiat.
13. Miazănoaptea și marea tu ai zidit. [13] Thavor și Ermon întru numele tău să vor veseli. Brațul tău cel cu putere.
14. Întărească-se mîna ta, înalțe-se direapta ta. Direptatea și judecata, gătirea scaunului tău.
15. Mila și adevărul mîERGE-vor înaintea fêții tale. Fericit norodul carele știe clicul.
16. Doamne, în lumina fêții tale vor mîERGE, și întru numele tău să vor bucura toată zioa, și întru dreptatea ta înalța-se-vor.
17. Căci lauda puterii lor tu ești, și întru bună vrerea ta înalța-se-va cornul nostru.
18. Căci a Domnului sprejeneala, și a svîntului Israil, împăratului nostru.
19. Atuncea ai grăit în vedere fiilor tăi și ai zis: „Pus-am ajutorii asupra celui tare, înalțaiu ales den norodul meu.
20. Aflat-am pre David robul meu, cu untdelemn svînt al meu unș pre el.
21. Pentru că mîna mea sprejeni-va lui, și brațul meu întări-l-va pre dînsul.
22. Nu va folosi vrăjmaș întru el, și fiulul fărădelegii nu va adaoge a face rău lui.
23. Și voiu zdrobi de cătră fața lui pre vrăjmașii lui, și pre cei ce urăsc pre el înfrînge-i-voiu.
24. Și adevărul meu, și mila mea cu dînsul, și în numele meu nălța-se-va cornul lui.
25. Și voiu pune în mare mîna lui, și în rîuri direapta lui.
26. El mă va chema pre mine: «Tată-m ești, tu, Dumnezeul meu, și sprejenitoriul mîntuirii mîele».
27. Și eu dentfiu născut pune-l-voiu pre dînsul, înalt lîngă împărații pămîntului.
28. În veac păzi-voiu lui mila mea, și făgăduința mea credincioasă lui.
29. Și voiu pune în veacul veacului sămînța lui, și scaunul lui ca zilele cerului.
30. De vor lăsa fiii lui lîgea mea, și după judecățile mîele nu vor mîERGE.
31. De vor spurca dreptățile mîele, și poruncile mîele nu le vor păzi.
32. Socoti-voiu cu toiaș fărădelegile lor, și cu bice strîmbă/tățiile lor.

Ms. 45, f. 240 v

4. Pus-am făgăduință celor a aleși mie, juratu-mă lui David, robului meu.
5. Până în vac găti-voi sămînța ta. [5] Și voi zidi la rudă și rudă scaunul tău».
6. (Strigare) Mărturisii-voi ceriurile minunile tale, Doamne, pentru că și pre adevărul tău întru adunarea sfinților.
7. Căce cine întru nori să va asămăna cu Domnul, potrivii-să-va Domnului întru fiii lui Dumnedzău?
8. Dumnedzău¹ slăvindu-să întru sfatul sfinților, mare și înfricoșat iaste preste toți cei pre-mpregiurului.
9. Doamne Dumnedzăul puterilor, cine-i asemene ie? Tare ești, Doamne, și adevărul tău împregiurului tău.
10. Tu stăpînești tării mării, și pornirea valurilor ei tu potoli.
11. Tu smeriși ca pre un rănit pre cel mîndru; cu brațul puterii tale rășchirat-ai neprietenii tăi.
12. Ale tale sînt ceriurile, și al tău iaste pămîntul; lumea și împlerea ei tu ai întemeiat.
13. Miadzănoaptea și maarea tu ai zidit. [13] Thavor și Ermon întru numele tău să vor veseli. Al tău braț cu silă.
14. Întărească-mîna ta, înalțe-se dreapta ta. Dreptatea și județ, gătirea scaunului tău.
15. Milă și adevărul mîrge-voi înaintea fîșii tale. Fericit nărodul carele știe clicul.
16. Doamne, întru lumina fîșii tale vor mîrge, și întru numele tău să vor bucura toată dzua, și întru dreptatea ta înălța-să-vo.
17. Căce lauda a puterii tu ești, și întru bine vrerea ta înălța-să-va cornul nostru.
18. Căce a Domnului sprăjineala, și a sfîntului Israil, împăratului nostru.
19. Atunceia ai grăit întru vedările fiilor tăi și ai dzis: „Pus-am ajutor pre cel tare, înălțai ales dentru nărodul meu.
20. Afiai pre David robul meu, cu undălemnul sfînt al meu unșu pre el.
21. Pentru că mîna mea sprăjini-i-va lui, și brațul meu întări-l-va pre îns.
22. Nu va folosi vrăjmaș întru el, și fiu a fărădălêge nu va adaoge a face rău lui.
23. Și voi zdrobi de cătră fața lui pre vrăjmașii lui, și pre ceia ce urăse pre el înfrînge-i-voi.
24. Și adevărul meu, și mila mea cu însul, și întru numele meu înălța-să-va cornul lui.
25. Și voi pune întru maare mîna lui, și întru rîuri dreapta lui.
26. El mă va chema pre mine: «Tată-mi ești tu, Dumnedzăul meu, și sprăjenitor mîntuirii mele».
27. Și eu dentăi născut pune-l-voi pre el, înalt lîngă împărații pămîntului.
28. În vac păzi-voi lui mila mea, și făgăduința mea credincioasă lui.
29. Și voi pune în vacul vacului sămînța lui, și scaunul lui ca dzilele cerului.
30. Dă vor lăsa fiii lui lēgea mea, și după județele mele nu vor mîrge,
31. Dă vor spurca dreptățile mele, și porincele mele nu le vor păzi,
32. Socoti-voi cu toiag fărădălegile lor, și cu bice strîmbățiile lor.

Ms. 4389, f. 285 r-285 v

4. Pus-am făgăduință aleșilor miei, juratu-mă lui David, robului meu.
5. Găti-voi sămînța ta pînă în veac, și voi zidi scaunul tău în neam și în neam».
6. Ceriurile vor mărturisi minunile tale, Doamne, că și pre adevărul tău în bisERICA celor sfinți.
7. Că cine întru nori se va asămîna¹ Domnului, potrivii-se-va Domnului întru fiii lui Dumnezeu?
8. Dumnezeu cel proslăvit în sfaturile sfinților, mare și înfricoșat iaste preste toți cei de-mpregiurului.
9. Doamne Dumnezeul puterilor, cine iaste asemene ie? Puternic ești, Doamne, și adevărul tău împregiurului tău.
10. Tu stăpînești tării mării, și turburarea valurilor ei tu le potolești.
11. Tu ai smerit pre cel trufaș ca pre un rănit; cu brațul puterii tale ai risipit pre vrăjmașii tăi.
12. Ale tale sînt ceriurile și al tău iaste pămîntul; lumea și împlerea ei tu le-ai întemeiat.
13. Miadzănoaptea și maarea tu ai zidit; Thavorul și Ermonul se vor bucura de numele tău. [14] Brațul tău cu putere.
14. Să să se întărească mîna ta și să se înalțe dreapta ta. [15] Dreptatea și judecata, gătirea scaunului tău.
15. Mila și adevărul vor mîrge înaintea fîșii tale. [16] Fericit nărodul cela ce știe chiuire.
16. Doamne, umbra-voi în lumina fîșii tale [17] Și se vor bucura de numele tău toată zioa, și cu dreptatea ta se vor înălța.
17. [18] Că tu ești lauda puterii lor, și în voire² ta cea bună se va înălța cornul nostru.
18. [19] Că a Domnului iaste sprejineala, și a sfîntului lui Israil, împăratului nostru.
19. [20] Atunci ai grăit întru vedere feciorilor tăi și ai dzis: „Pus-am ajutor pre cel tare, (și) am înălțat pre cel ales den nărodul meu.
20. [21] Aflai pre David robul meu, unsu-l-am cu undelemnul meu cel sfînt.
21. [22] Că mîna mea l-au apărât și brațul meu l-au întărit.
22. [23] Nimică nu va folosi vrăjmașul asupra lui, și feciorul fărădelegiurii nu va adaoge să-i facă rău.
23. [24] Și voi zidi³ de la fața lui pre vrăjmașii lui, și pre ceia ce-l urăse îi voi birui.
24. [25] Și adevărul meu, și mila mea cu însul, și cornul lui se va înălța de numele meu.
25. [26] Și mîna lui o voi pune pre mare, și dreapta lui pre rîure.
26. [27] El va chema pre mine: «Tu ești tatăl meu, Dumnezeul meu, și sprejinitorul mîntuirii mele».
27. [28] Și eu îl voi pune dentăi născut, // mai nalt decît împărații pămîntești.
28. [29] Păzi-voi lui mila mea în venci, și făgăduința mea credincioasă lui.
29. [30] Și voi pune în veacul veacului sămînța lui, și scaunul lui ca zilele cerului.
30. [31] De vor lăsa feciorii lui lēgea mea, și nu vor umbra în judecățile mele,
31. [32] De vor spurca îndreptările mele, și nu vor păzi porincele mele,
32. [33] Cerceta-voi cu toiagul fărădelegile lor, și nedreptățile lor cu rane.

Versiunea modernă

4. Am făcut un legămînt cu aleșii mei. Lui David, robul meu, m-am jurat.
5. Voi întări seminția ta în veac și scaunul tău îl voi face din neam în neam».
6. Doamne, cerurile laudă minunile tale și în adunarea sfinților adevărul tău.
7. Cine va fi asemenea Domnului în nori și cine dintre fiii lui Dumnezeu se va asemăna cu Domnul?
8. Dumnezeu cel preamărit în sfatul sfinților este mare și înfricoșător pentru cei dimprejurul lui.
9. Doamne, Dumnezeu puterilor, cine și se aseamănă? Tu ești tare și adevărul te însoțește.
10. Tu stăpînești puterea mării și, dacă vrei, potolești mișcarea valurilor.
11. Pe făloși i-ai smerit precum un rănit pe cel fălos. Brațul puterii tale a risipit pe vrăjmașii tăi.
12. Ale tale sînt cerurile, al tău este pămîntul. Tu ai întemeiat lumea și plinirea ei.
13. Tu ai zidit miadzănoapte și miazăzi. Taborul și Ermonul de numele tău se vor bucura. Brațul tău e puternic.
14. Să se întărească mîna ta și dreapta ta să se înalțe. Dreptatea și judecata stau temelie scaunului tău.
15. Înaintea feței tale vor merge dragostea și adevărul. Fericit este poporul care mai cunoaște strigătele de bucurie.
16. Ei vor merge, Doamne, în lumina feței tale și în numele tău se vor bucura toată ziua și se vor înălța în dreptatea ta.
17. Întru bunăvoința ta se va înălța puterea noastră.
18. Că al Domnului și al sfîntului lui Israel este sprîjinul împăratului nostru.
19. Într-o vedenie ai grăit credincioșilor tăi și ai dzis: Am dat ajutor celui puternic, am înălțat pe cel ales din poporul meu.
20. Am aflat pre David, robul meu. L-am uns cu untdelemnul meu cel sfînt.
21. Mîna mea îl va ajuta și brațul meu îl va întări.
22. Nimeni nu-l va birui, iar fiul fărădelegii nu-i va mai face rău.
23. Voi risipi pe vrăjmașii săi, în fața lui îi voi tăia și îi voi înfrînge pe cei ce-l urăse.
24. Adevărul meu și dragostea mea vor fi cu el și în numele meu se va înălța puterea lui.
25. Voi pune peste mare mîna lui, dreapta lui va sta peste rîuri.
26. El îmi va spune: Tu ești tatăl meu, Dumnezeu meu și cheazăia mîntuirii mele.
27. Voi face pe el mai înalt decît împărații pămîntului, cel întîi-născut.
28. Lui îi voi păstra eu dragostea mea, legămîntul meu va rămîne credincios.
29. Voi pune seminția lui în veacul veacului, scaunul lui ca toate zilele cerului.
30. Dacă fiii lui vor părăsi legea mea și nu vor mai umbra după rînduiele mele,
31. De vor nesocoti dreptățile mele și nu vor păzi poruncile mele,
32. Voi cerceta cu toiagul fărădelegile lor și cu bătăi greșelile lor.

ЛГ тѣцнае лоръ . Ідѣрѣ мѣла мѣ нѣ сѣвою рѣен
 пн бела ен , ничи ком фаче ѣржмѣстмате фтрѣ
 лд дѣсѣтѣрѣхъ мѣлѣ . Ничи ком спѣрѣка фѣргѣдѣх
 инца мѣлѣ , шн чѣле те е сѣ пренѣ у хреале мѣле , нѣ
 ле левом ѣ фѣнмѣ . О дѣапѣ лѣмъ жѣрѣмѣ ф
 сѣнтѣхл мѣлѣ , дѣ вою минци лѣн дѣдѣ , сжмѣн
 лс ца лѣн фѣфѣи ка рѣмѣнѣ . Шн сѣдѣхл лѣ
 ка соареле фнаннѣтѣ мѣлѣ , шн ка лѣна фѣтрѣнѣтѣ
 фѣфѣкѣ , шн мѣрѣтѣрѣ фѣрѣю крѣдинѣтѣсѣ
 лз (Стргѣаре) Шн тѣ ин лѣпѣдѣатѣ шн ин оѣтѣ
 лн рѣтѣ , сфѣнѣш прѣ оѣнѣхл тѣлѣ . Сѣрѣпѣш фѣ
 гѣдѣхнѣца рѣвѣхлн тѣлѣ , спѣрѣкѣш лѣ пѣмѣжтѣ
 лѣ сѣнѣнѣтѣ лѣн . О вѣрѣжѣ тѣлате гѣрѣрѣнѣле
 мѣ лѣн , пѣсанѣтѣрѣнѣ ле лѣн фнѣкѣ . Жѣфѣлѣ прѣ
 елѣ тѣоцн чѣлѣ те кѣватѣпѣрѣтѣлѣ фѣкале , сѣ фѣкѣх
 мѣ сѣкѣартѣ есѣннѣлорѣ лѣн . Фнѣлѣцѣш днѣрѣпѣтѣ
 чѣлорѣ те нѣкѣжѣсѣкѣ прѣ дѣжнѣтѣн , вѣсѣлнѣш прѣ тѣоцн
 мѣ вѣрѣжмѣшн лѣн . Фѣтѣрѣсан лѣжѣтѣрѣмѣлѣ ел
 вѣн лѣн , шн нѣ спрѣженнѣш лѣн фѣрѣзѣвою
 мѣг Стргѣкѣш дѣн кѣрѣнѣтѣ лѣн , сѣкѣхлн лѣн лѣ
 мѣд пѣмѣжтѣ лѣн сѣрѣпѣтѣ . Фнѣнѣшѣрѣшн знѣле
 лѣнѣхлн лѣн кѣрѣлѣш прѣсѣтѣ елѣ рѣшнѣнѣ
 мѣе (Стргѣаре) Пѣнѣтѣ кѣнѣдѣ дѣмѣне , те фѣтѣрѣн дѣ
 сѣвѣжнѣшнѣтѣ , лѣжѣцѣсѣка ка фѣкѣлѣ оѣрѣгѣлѣ тѣлѣ
 мѣс лѣдѣхнл ѣмнѣнѣтѣ чѣе етѣлѣтѣлѣ мѣлѣ , лѣ дѣарѣтѣ ин
 знѣнѣтѣ , фѣдѣшѣрѣтѣ прѣ тѣоцн фѣн сѣмнѣнѣлорѣ
 мѣз фнѣне лѣсѣтѣ сѣмѣлѣ ка рѣале ка трѣн , шн нѣка чѣе
 фѣтѣ мѣрѣпѣтѣ , нѣжѣтѣнѣка сѣфлѣтѣлѣ лѣн , дѣн мѣж
 мѣн на лѣдѣхлн ? (Стргѣаре) Знѣде сжнѣтѣмнѣ
 лѣе тѣлѣ чѣле дѣнѣтѣшнѣтѣ дѣмѣне , кѣрѣле ин жѣрѣмѣ
 мѣд лѣн дѣвнѣдѣ , фѣтрѣ дѣсѣтѣрѣлѣ тѣлѣ ? лѣдѣхн
 ѣмнѣнѣтѣ дѣмѣне , дѣ оѣсарѣ рѣвѣлорѣ тѣн , кѣрѣтѣ
 ѣмѣ спрѣженнѣтѣ фѣжнѣлѣ мѣлѣ , ѣмѣлѣте инѣмѣн .
 нѣ Кѣрѣтѣ сѣкѣрѣжѣтѣ пнѣжѣмѣшн тѣнѣ дѣмѣне , кѣз кѣрѣтѣ
 нѣ лѣ сѣтѣрѣжнѣтѣ сѣкнѣжѣартѣ оѣрѣлѣхн тѣлѣ ? Благѣ
 лѣобнѣтѣ дѣмнѣлѣ фѣвѣкѣ , фѣлѣкѣсѣ фѣлѣкѣсѣ . Слѣ
 рѣгѣпѣнѣтѣ лѣн мѣвѣн , сѣмѣхлн лѣн дѣмѣне
 зѣлѣ . Пѣ

А
 В
 В
 Г
 Д
 Е
 Ж
 З
 И
 Й
 К
 Л
 М
 Н
 О
 П

Дѣмнѣ сѣкѣпѣрѣ тѣ фѣкѣхлѣшъ нѣкасѣ фѣрѣдѣтѣ ,
 шн рѣдѣтѣ . Мѣн нѣнѣтѣ дѣ лѣсѣ фѣ
 чѣ мѣхнѣцнѣ , шн лѣсѣ оѣрѣзн пѣмѣжнѣтѣлѣ ,
 шн лѣмѣлѣ , шн дѣн вѣкѣкѣ , шн пѣнѣтѣ ф
 сѣвѣкѣ тѣлѣ еѣн . Сѣвѣнѣ фѣтѣрѣн сѣм
 лѣ сѣмѣрѣнѣтѣ , шн знѣсѣшъ , фѣтѣо лѣрѣнѣкѣтѣ фѣнѣ сѣлѣ
 мѣннѣлорѣ ? Кѣчн сѣмѣтѣ дѣ лѣнѣ фнѣннѣтѣ сѣ
 кнѣлорѣ тѣнѣ дѣмнѣне ка зѣсѣл дѣ рѣн , кѣрѣтѣ лѣ прѣ
 кѣлѣтѣ . Шн сѣрѣжѣ фнѣолатѣ понѣсѣлѣрнѣлѣ
 лѣсѣрѣ лѣн вѣрѣ фнѣ , днѣмнѣтѣца капѣлѣжнѣшѣтѣ ва
 сѣ трѣтѣчѣ . Днѣмнѣтѣца фѣлѣорнѣка шн вѣлѣрѣтѣчѣ ,
 дѣсѣлѣсѣрѣ сѣкѣзѣтѣ , фѣвѣрѣтѣшѣлѣзѣсѣсѣ , шн сѣо оѣ
 сѣчѣ . Кѣчн нѣтѣмѣ сѣфѣрѣшнѣтѣ фѣтрѣ оѣрѣгѣлѣ
 тѣлѣ , шн фѣтрѣлѣ мѣнѣлѣ тѣлѣ нѣтѣмѣ тѣрѣрѣрѣтѣ .
 нѣ Пѣлѣнѣ фѣрѣгѣ дѣлѣпѣнѣле , нѣолатѣрѣ фнѣннѣтѣтѣ тѣлѣ ,
 вѣкѣхлѣ нѣсѣтрѣлѣ , лѣ лѣмннѣартѣ фѣвѣцнѣ тѣлѣ .
 дѣ Кѣчн тѣлатѣ знѣле лѣ нѣсѣтрѣсѣлѣ сѣфѣрѣшнѣтѣ , шн
 фѣтрѣлѣ оѣрѣгѣлѣ тѣлѣ нѣтѣмѣ сѣфѣрѣшнѣтѣ . лѣнѣн
 нѣцнѣнѣ капѣлѣжнѣшнѣлѣ , сѣсѣкѣтѣлѣмѣ знѣле лѣннѣлорѣ
 лѣ нѣцнѣнѣ , фѣтрѣлѣ дѣжнѣшнѣтѣ . О , дѣ лѣнѣ . Шн дѣ
 вѣрѣ фнѣ фѣлѣтѣрѣнѣ , пѣ , дѣ лѣнѣ , шн чѣлѣ мѣн

Biblia 1688, pag. 411, col. I

33. Iară mila mea nu o voiu rîsipi de la ei, nici voiu face strîm-bătate întru adevărul meu,
 34. Nici voiu spurca făgăduința mea, și cîle ce ies pren buzele mîne nu le voiu defăima.
 35. Odată am jurat în svîntul meu, de voiu minți lui David. Să-mința lui în veac va rămînea.
 36. Și scaunul lui ca soarele înaintea mea, și ca luna întărită în veac, și martur în ceriu credincios.”
 37. (Strigare) Și tu ai lepădat și ai ocărit, sfiș pre unsul tău.
 38. Surpaș făgăduința robului tău, spurcaș la pămînt svîntenia lui.
 39. Oborîș toate gardurile lui, pus-ai tăriile lui frică.
 40. Jefuia pre el toți ceia ce călătoria în cale, să făcu ocară vecinilor lui.
 41. Înălțaș direapta celor ce năcăjesc pre dînșii, veselîș pre toți vrăjmașii lui.
 42. Întors-ai ajutoriul sabiei lui, și nu sprejenîș lui în războiu.
 43. Stricaș den curățenia lui, scaunul lui la pămînt l-ai surpat.
 44. Înmicșuraș zilele anului lui, vărsaș preste el rușine.
 45. (Strigare) Pînă cînd, Doamne, te întorci desăvîrșit, așța-se-va ca focul urgia ta?
 46. Adu-ți aminte ce e statul meu; au doară ai zidit în deșert pre toți fiii oamenilor?
 47. Cine iaste omul carele va trăi, și nu va vedea moarte; izbăvi-va sufletul lui den mîna iadului?
 48. (Strigare) Unde sînt milele tale cîle de-nceput, Doamne, care-le ai jurat lui David, întru adevărul tău?
 49. Adu-ți aminte, Doamne, de ocara robilor tăi, carea am spreje-nit în sinul meu, a multe limbi.
 50. Carea ocărită pizmașii tăi, Doamne, cu carea au ocărit schim-barea unsului? tău.
 51. Blagoslovit Domnul în veac. Facă-se, facă-se. Slava.
- Rugăciunea lui Moisi, omului lui Dumnezeu. 89**
1. Doamne, scăpare te făcuș noao în rudă și rudă.
 2. Mai nainte de a să face munții, și a să urzi pămîntul și lumea, și den veac și pînă în veac tu ești.
 3. Să nu întorci om la smerenie; și ziseș: «Întoarce-ți-vă, fiii oamenilor».
 4. Căci o mie de ani înaintea ochilor tăi, Doamne, ca zioa de ieri, carea au trecut, [5] și straja în noapte.
 5. Ponoșlurile lor ani vor fi, dimineața ca pajștea va trêce,
 6. Dimineața înflori-va și va trêce, de cu sara să cază, învîrtoșaze-se și să usucse.
 7. Căci ne-am sfîrșit întru urgia ta, și întru mînia ta ne-am turburat.
 8. Pus-ai fărădelegile noastre înaintea ta, veacul nostru la luminarea fêșii tale.
 9. Căci toate zilele noastre s-au sfîrșit, și întru urgia ta ne-am sfîrșit.
 10. Anii noștri ca paianjinul socotiiam, zilele anilor noștri întru dînșii 70 de ani.
 11. Și de vor fi în puteri, 80 de ani, și cel mai/ mult al lor osteneală și durere.

Ms. 45, f. 240^v-241^r

33. Iară mila mea nu o voi rășchira de la ei, nice voi strîmba întru adevărul meu,
34. Nice voi spurca făgăduința mea, și cîte ce ies pînă budzele mele nu le voi dăfăima.
35. Odată am jurat întru sfîntul meu, dă voi minți lui David. Sămînța lui în vac va rămîne.

36. Și scaunul lui ca soarele înaintea mea, și ca luna întărită în vac, și mărturie în cer credincioasă.

37. (Strigare) Și tu ai lepădat și ai ocărît, sfiși pre unsul tău.

38. Surpași făgăduința robului tău, spurcași la pămînt sfințenia lui.

39. Stricași toate gardurile lui, pus-ai tăriile lui sfială.

40. Jehui-l pre el toți ceia ce călătoria cale, făc-ă oară vecinilor lui.

41. Înălțași dreapta celora ce năcăjesc pre îns², veselii pre toți neprietenii lui.

42. Înturnași ajutorul sabiei lui, și nu-i sprăjiniși lui întru război.

43. Stricași de la curățenia lui, scaunul lui la pămînt l-ai surpat.

44. Înmișorași dzilele anului lui, turnași pres-te el rușine.

45. (Strigare) Până cînd, Doamne, te întorci la săvîrșit, așța-să-va ca focul urgia ta?

46. Adu-ți aminte ce-i statul meu; au doară întru dășert ai zidit pre toți fiii oamenilor?

47. Cine iaste omul carele va trăi, și nu va vedea moarte; mîntui-va sufletul lui den mîna iadului?

48. (Strigare) Unde sînt milele tale cîte de-nceput, Doamne, carele ai jurat lui David întru adevărul tău?

49. Adu-ți aminte, Doamne, ocărîi robilor tăi, carii am sprăjinit întru sînul meu, a multe limbi.

50. Care ocărîse pizzașii tăi, Doamne, cu care au ocărît schimbarea unsului tău.

51. Blagoslovit Domnul în vac. Facă-să, facă-să. Slava³.

Ruga lui Moisi, omul lui Dumnedzău. 89//

1. Doamne, scăpare te făcuși noao întru rudă și rudă.

2. Măint de ce a să face munții, și a să urdzi pămîntul și lumea, și den vac și pînă în vac tu ești.

3. Să nu întorci om la smerenie; și dziș: «Întoarceți-vă, fiii oamenilor».

4. Căce 1000 de ani întru ochii tăi, Doamne, ca dzua de ieri, carea au trecut, [5] Și straja în noapte.

5. Pôretul¹ lor ani vor fi, dimineața ca pajiștea va trêce,

6. Dimineața înflori-va și va trêce, sara să cădă, învîrtoșe-se și să usuce.

7. Căce ne-am sfișit întru urgia ta, și întru mînia ta ne-am turburat.

8. Pus-ai fărădelegile noastre înaintea ta, vacul nostru la luminarea fêșii tale.

9. Căce toate dzilele noastre s-au sfișit, și întru urgia ta ne-am sfișit.

10. Anii noștri ca păianjinea socotea, dzilele anilor noștri întru înșii 70 de ani.

11. Și de vor fi întru putere, 80 de ani, și mai mult dentru ei osteneală și durere.

Ms. 4389, f. 285^v

33. [34] Iară mila mea nu o voiu strica de la ei; nici voiu vătămă⁴ în adevărul meu,

34. [35] Nici voiu spurca făgăduința mea, și nu mă voiu lepăda de cîte ce ies den buzele mele.

35. [36] Odată m-am jurat în sfîntul meu, de voiu minți lui David. Semînția lui să rămîie în veac.

36. [37] Și scaunul lui ca soarele înaintea mea, [38] și ca luna săvîrșită⁵ în veac; și mărturisitor în cer credincios⁶.

37. [39] Iară tu ai împins și ai urgisit, și n-ai îngăduit pre unsul tău.

38. [40] Stricat-ai făgăduința robului tău, spurcat-ai pre pămînt sfințirea lui.

39. [41] Surpat-ai toate gardurile lui, pus-ai tăriia lui⁶ frică.

40. [42] Jăfuiră-l toți ceia ce trec pre cale, fu împutăciune vecinilor săi.

41. [43] Înălțat-ai dreapta celor ce-l supăra, veselit-ai pre toți vrăjmașii lui.

42. [44] Întors-ai ajutorul sabiei lui, și nu l-ai apărât în războiu.

43. [45] Stricat-ai den curățirea lui, scaunul lui l-ai răsturnat⁷ pre pămînt.

44. [46] Împutinat-ai zilele vrēmii lui, vărsat-ai pre el rușine.

45. [47] Pînă cînd, Doamne, te vei întoarce în sfișit, așța-se-va ca focul mînia ta?

46. [48] Adu-ți aminte ce iaste statul meu; că au doară în dășert ai zidit pre toți feciorii omenesții?

47. [49] Ce om iaste care să trăiască, și să nu vază moartea; să izbăvească sufletul său den mîna iadului.

48. [50] Unde sînt milele tale cîte de demult, Doamne, cu care te-ai jurat lui David în adevărul tău.

49. [51] Adu-ți aminte, Doamne, de împutăciunea robilor tăi, carea am ținut în sînul meu, a multe limbi.

50. [52] Cu care au muștrat vrăjmașii tăi, Doamne, cu carea au ocărît schimbarea unsului tău.

51. [53] Bine-i cuvîntat Domnul în veac. Să fie, să fie⁸. Slava.

[1] Rugăciunea lui Moisi, omul lui Dumnezeu. 89

1. Doamne, fost-ai noao scăpare în neam și în neam.

2. Mai nainte de ce n-au fost munții, și de ce se-au zidit pămîntul și lumea, tu ești den veac și pînă în veac.

3. Nu întoarce pre om în smericiune; și ai zis: «Întorceți-vă, feciorii omenesții».

4. Că o mie de ani înaintea ta, Doamne, ca zioa carea au trecut ieri, și paza nopții.

5. Urgisirile lor vor fi anii. [6] Dimineața va trêce ca iarba,

6. Dimineața va înflori și va trêce, seara va cădea, învîrtoșe-se-va și se va usca.

7. Că ne-am sfișit cu mînia ta, și ne-am turburat cu urgia ta.

8. Pus-ai fărădelegile noastre înaintea ta, veacul nostru în luminarea fêșii tale.

9. Că toate zilele noastre se-au sfișit, și cu mînia ta am perit¹.

10. Anii noștri ca păianjinea se socotea. [10] Zilele anilor noștri, și într-însele, 70 de ani,

11. Iară den puteri 80 de ani; și mai mult de aceste scîrbă și durere.

Versiunea modernă

33. Dragostea mea nu o voi depărta de la ei, nici nu voi face strîmbătate în adevărul meu;

34. Nu voi rupe legămîntul meu și nu voi schimba spusele mele.

35. Eu am jurat pe sfințenia mea: Oare îl voi minți pe David? Căci semînția lui va rămîne în veac.

36. Iar scaunul lui în mintea mea va fi ca soarele și ca luna întocmită de veacuri ca martor credincios în cer.

37. Dar tu ai lepădat, ai defăimat și ai respins pre unsul tău.

38. Legămîntul robului tău l-ai stricat și ai batjocorit pe pămînt sfințenia lui.

39. Ai doborît toate zidurile lui și întăriturile lui le-ai dărîmat.

40. Toți cei ce te treceau pe cale, l-au jefuit; a ajuns de oară vecinilor săi.

41. Tu ai veselit pe toți dușmanii lui cu biruinți.

42. Puterea sabiei lui ai luat-o, dar nu l-ai ajutat în bătălie.

43. Ai stîns curățenia lui și ai doborît scaunul lui la pămînt.

44. Zilele vieții lui s-au micșorat și l-ai umplut de rușine.

45. Pînă cînd, Doamne, nu te vei întoarce spre noi? Cînd va începe să ardă focul mîniei tale?

46. Adu-ți aminte de mine, oare pe fiii oamenilor în dășert i-ai zidit?

47. Cine este omul care viețuiește și nu vede moartea ca să-și izbăvească sufletul său din ghiarele iadului?

48. Unde sînt milele tale cele de demult, Doamne, pe care le-ai jurat lui David, întru adevăr?

49. Adu-ți aminte, Doamne, de ocara robilor tăi, pe care o port în sînul meu de la multe neamuri.

50. Adu-ți aminte, Doamne, cum ne-au ocărît vrăjmașii și au umilit pașii unsului tău.

51. Binecuvîntat este Domnul, în veci, Amin, Amin!

Psalmul 89. Rugăciunea lui Moise, omul lui Dumnezeu

1. Doamne, scăpare te-ai făcut nouă în neam și în neam.

2. Înainte de a se fi făcut munții și în dureri pămîntul și lumea, din veac și pînă în veac ești tu, Dumnezeu.

3. Tu, care ai zis: Întoarce-te în țărîna!

4. Pentru tine sînt o mie de ani ca ziua de ieri; a trecut ca straja nopții.

5. Și vor fi anii lor nimicnicie, dimineața ca iarba vor trece.

6. Dimineața va înflori și va crește, seara va cădea, se va întări și se va usca.

7. Că ne-am sfișit în urgia ta și ne-am tulburat de mînia ta.

8. Tu ai pus fărădelegile noastre la vedere, greșelile noastre tănuite le aduci în lumina feței tale.

9. Că ni s-au împutinat zilele, în mînia ta ne-am risipit.

10. Ca pînza unui păianjen s-au socotit anii noștri: șaptezeci de ani.

11. Iar de vor fi în virtute, optzeci de ani; ce este mai mult decît osteneală și durere.

мѡлѣтъ ѡ лорѣ, ѡстѣнѣтъ шѣ дѡрѣре
 Кѡчи ѡхъ веннѣтъ вѡждѣце прѣсте нѡи, шѣ не
 вѡмѣ чертѣ. Шѣне шѣе тѣрѣа оуѣрѣен тѡле
 шѣ дѣ фрѣна тѡ, мѡнѣа тѡ стѣхъмерѣ
 Дирѣпта тѡ ѡша ѡ ѡрѣтѣ мѣе, шѣ прѣ чѣн ле
 глацѣ кѡ инѣма, ѡтрѣ ѡстѣцѣтѡурѣ. Шѣтѡ
 четѣ дѡмѣ, пѣнѣтѣ кѡждѣ, шѣ те мѡнѣгѣспре
 рѡвѣн тѡн. Шѣмѡлѣтѣнѣмѣ дѣмнѣца дѣ
 мѣла тѡ дѡмѣ, шѣ нѣмѣ, ѡхъкѡрѣтѣ, шѣ нѣмѣ
 вѣселѣтѣ, ѡтѡбѣе зѣлеа нѡастрѣ. Стѣне
 вѣселѣтѣ, пѣнѣтрѣ кѡрѣ зѣле нѣнѣ смерѣтѣ прѣ нѡ
 ѡнѣнѣ ѡтрѣ кѡрѣнѣ ѡмѣ ѡзѣлѣтѣ рѣле. Шѣнѣ
 спре рѡвѣн тѡн, шѣ спре фѡптѣле тѡле, шѣ пѡ
 вѣцѣще прѣ фрѣнѣ лорѣ. Шѣнѣ фѣе лѡмѣна дѡмѣ
 нѣлѣнѣ дѣмнѣтѣлѣнѣ нѡстрѣ прѣсте нѡи, шѣ фѡптѣ
 теле мѡнѣлорѣ нѡастрѣ ѡдрѣптѣзѣ прѣсте нѡи
 шѣ лѡкѣрѣлѣ мѡнѣлорѣ нѡастрѣ ѡдрѣптѣзѣтѣ.
 Лѡхърѣ кѡнѣтѣрѣнѣ лѡнѣ дѣдѣ нѣскрѣнѣ дѣ лѡхърѣ
 лѡ жѣдѡвѣн.

ѡ те лѡкѣлѣще ѡ лѡхътѡрѣнѣ чѣлѣнѣ нѡптѣ
 ѡтрѣ лѡкѣперѣмѡнѣтѣлѣ дѣмнѣтѣлѣнѣ чѣрѣнѣ
 лѡнѣ бѡ пѣтрѣтѣе. Шѣнѣбѡ дѣмнѣлѣнѣ
 спрежѣнѣтѣрѣнѣ мѣеѣ ѣшѣнѣ шѣнѣ кѡтѣлѣрѣтѣ
 лѣтѣ дѣмнѣтѣлѣ мѣеѣ, шѣнѣ вѡнѣ нѣдѣжѣлѣнѣ
 прѣ ѣл. Кѡчи ѣлѣ тѣбѡ нѣзѣтѣвѣнѣ дѣнѣ лѡцѣлѣ ѡж
 нѣтѣрѣнѣлорѣ, шѣнѣ дѣнѣ кѡлѣжѣнѣтѣлѣ гѡлѣтѣвѣнѣтѣрѣнѣ
 Кѡ спѡтѣлеа лѡнѣ бѡ оуѣмѣрѣнѣ чѣе, шѣнѣ сѣлѣтѣ ѡрѣнѣ
 лѣ лѡнѣ бѣнѣ нѣдѣжѣлѣнѣ. Кѡ ѡрѣмѣ тѣбѡ лѡкѣнѣ
 рѣрѣ, ѡдрѣтѣрѣлѣ лѡнѣ, нѣтѣвѣнѣ тѣмѣ дѣ фрѣнѣтѣ
 дѣ нѡаптѣ. Дѣ стѣцѣтѣ чѣе зѣлѣрѣтѣ зѣсѡ дѣ лѡхъ
 кѡрѣ чѣе ѡтрѣ ѡтѣнѣтѣрѣнѣ оуѣмѣлѣ дѣ ѡтѣмѣлѣрѣ,
 шѣнѣ дѣтѣвѡлѣ дѣ ѡмѣлѣзѣнѣ. Кѡтѣрѣбѡ дѣнѣ лѡптѣ
 рѣтѣ тѡ сѡмѣе, шѣнѣ зѣтѣчѣ мѣнѣ дѣнѣ дирѣпта тѡ,
 шѣнѣ кѡтѣрѣтѣ тѣнѣ нѣлѣбѡ ѡпрѡптѣлѣ. Фѣтѣрѣтѣ нѣ
 мѡнѣ кѡ сѡкѣнѣ тѣнѣ бѣнѣ сѡкѣтѣнѣ, шѣнѣ рѣспѡлѣтѣнѣрѣтѣ
 пѣкѣтѣтѣшѣнѣлорѣ бѣнѣ вѣдѣтѣ. Кѡчи тѣ дѡмѣ нѣ
 дѣтѣрѣтѣ мѣтѣ, прѣ чѣлѣ рѣнѣлѣтѣ ѡнѣ пѣсѣ сѡтѣлѣрѣчѣе.
 Нѣтѣвѣнѣ ѡпрѡптѣлѣ кѡтѣрѣтѣнѣ рѣле, шѣнѣ вѣнѣнѣ нѣлѣе
 ѡлѣ ѡпрѡптѣлѣ рѣстѣлѣшѣлѣ тѣлѣ. Кѡчи ѡчѣрѣнѣлорѣ
 лѡнѣ бѡ порѣнѣнѣ пѣнѣтрѣ тѣнѣ кѡстѣтѣ пѣзѣлѣсѣтѣ
 ѡтѣбѣе кѡнѣлѣ тѡле. Прѣ мѡнѣнѣ рѣдѣнѣкѣтѣ
 ѡрѣ кѡстѣнѣ ѡпѣлѣдѣчѣнѣ дѣ пѣлѣтѣрѣ пѣнѣтѣрѣлѣ тѣлѣ.
 Прѣсте ѡспѣнѣдѣтѣ, шѣнѣ вѡснѣнѣкѣлѣ бѣнѣ ѡкѣлѣкѣлѣ, шѣнѣ
 бѣнѣ кѣлѣкѣ прѣ лѡхъ шѣ прѣ вѣлѣлѣрѣ. Кѡчи прѣ
 мѣнѣ нѣдѣжѣлѣнѣ, шѣнѣ вѡнѣ нѣзѣтѣвѣнѣ прѣ ѣл, ѡкѡперѣнѣ
 вѡнѣ прѣ ѣлѣ кѡчи ѡхъ кѡнѣкѣлѣтѣ нѣмѣле мѣеѣ
 ѡспрѣнѣгѣлѣ кѡтѣрѣтѣнѣ, шѣнѣ вѡнѣ ѡкѣлѣлѣтѣ прѣ ѣл
 кѡ дѣжѣлѣнѣ сѡнѣтѣ рѣнѣкѣлѣ, сѡлѣтѣвѣнѣ прѣ рѣнѣлѣ
 шѣнѣ вѡнѣ мѡнѣ прѣ ѣл. Кѡ дѣлѣлѣтѣ дѣ зѣле
 ѡплѣтѣвѣнѣ прѣ ѣлѣ шѣнѣ вѡнѣ ѡрѣптѣ лѡнѣ мѡнѣтѣнѣ
 рѣтѣ мѣтѣ. Сѡлѣ

Кѡдѣ, Гѣ, ѡлѣмѣлѣ кѡнѣтѣрѣнѣ лѡ
 зѣсѡ сѡлѣтѣтѣнѣ. Шѣ
 нѣнѣ ѡстѣ мѡтѣлѣрѣнѣнѣ дѣмнѣлѣнѣ, шѣнѣ ѡкѣ
 тѣлѣ нѣмѣлѣнѣ тѣлѣ прѣтѣ ѡнѣлѣтѣ. Дѣвѣ
 стѣнѣ дѣмнѣтѣлѣ мѣла тѡ, шѣнѣ ѡдрѣтѣрѣлѣ
 тѣлѣ прѣсте нѡаптѣ. Шѣлѣлѣтѣнѣ кѡ
 зѣтѣчѣ стѣлѣнѣ кѡ кѡнѣтѣрѣнѣ ѡлѣлѣлѣтѣтѣ.
 Кѡчи мѡнѣ вѣселѣтѣ дѡмѣ кѡ фѡчѣрѣтѣ тѡ шѣнѣ ѡтрѣ
 Нѣнѣ фѣлѣ

Biblia 1688, pag. 411, col. II

- 12. Căci au venit blîndește preste noi, și ne vom certa.
- 13. Cine știe tăriia urgiei tale, și de frica ta mînia ta să numere?
- 14. Direapta ta așa o arată mie, și pre cei legați cu inima întru învătătură.
- 15. Întoarce-te, Doamne, pînă cînd? Și te mîngie spre robii tăi.
- 16. Împluți-ne-am dimineața de mila ta, Doamne, și ne-am bucurat, și ne-am veselit, în toate zilele noastre.
- 17. Să ne veselim, pentru care zile ne-ai smerit pre noi, anii întru carii am văzut rele.
- 18. Și vezi spre robii tăi și spre faptele tale, și povățește pre fiii lor.
- 19. Și fie lumina Domnului Dumnezăului nostru preste noi, și faptele mîinilor noastre îndireptează preste noi, și lucrul mîinilor noastre îndireptează.

Laudă cîntării lui David, nescrisă de asupra la jidovi. 90

- 1. Cel ce lăcuieste în ajutoriul Celui Nalt, întru acoperemîntul Dumnezăului ceriului va petrece.
- 2. Zice-va Domnului: «Sprejenitoriul meu ești, și scăparea mea, Dumnezăul meu, și voiu nădejdui pre el».
- 3. Căci el te va izbăvi den lațul vînătorilor și den cuvîntul gilcevitoriului.
- 4. Cu spatele lui va umbri ție, și supt aripile lui vei nădejdui. [5] Cu armă te va încungiura adevărul lui.
- 5. Nu te vei teme de frică de noapte, [6] De săgeată ce zboară zioa,
- 6. De lucru ce întru întunêrec umblă, de întîmplare și diavol de amiazăzi.
- 7. Cădea-va den laturea ta o mie, și zêce mii den direapta ta, și cătră tine nu se va apropiia.
- 8. Fără numai cu ochii tăi vei socoti, și răsplătirea păcătoșilor vei vedea.
- 9. «Căci tu, Doamne, nădêjdea mea», pre Cel Înalt ai pus scăpare ție.
- 10. Nu se vor apropiia cătră tine rele, și biciu nu se va apropiia în sălașul tău.
- 11. Căci îngerilor lui va porunci pentru tine, ca să te păzească în toate căile tale.
- 12. Pre mîini rădica-te-vor, ca să nu împiedeci de piatră piciorul tău.
- 13. Preste aspidă și vasiliscu vei încăleca, și vei călca pre leu și pre bălaur.
- 14. «Căci pre mine nădejdui, și voiu izbăvi pre el; acoperi-voiu pre el, căci au conoscut numele meu.
- 15. Striga-va cătră mine, și voiu asculta pre el; cu dînsul sînt în necaz, scoate-voiu pre dînsul și-l voiu mări pre el.
- 16. Cu delungare de zile împlea-voiu pre el, și voiu arăta lui mîntuirea mea». Slava.

CATHISMA 13. Psalmul cîntării la zioa simbetei. 91

- 1. Bine e a să mărturisi Domnului, și a cînta numelui tău, Prea Înalte,
- 2. A vesti demineața mila ta, și adevărul tău preste noapte.
- 3. În psaltire cu zêce strune, cu cîntare în alăută.
- 4. Căci m-ai veselit, Doamne, cu facerea ta, și întru/ faptele mîinilor tale bucura-mă-voiu.

Ms. 45, f. 241^r

12. Căce au venit liniște preste noi, și ne vom certa.
13. Cine știe tăria urgiei tale, și de frica ta mînia ta să numere?
14. Dreapta ta așa cunoaște mie², și legații cu inima întru învățătură.
15. Întoarce-te, Doamne, până cînd? Și te mîngie pre robii tăi.
16. Împlutu-ne-am dimineața de mila ta, Doamne, și ne-am bucurat, și ne-am veselit întru toate zilele noastre.
17. Să ne veselim pentru care dzile ne-ai smerit pre noi, anii carii am văzut rîle.
18. Și vezi preste robii tăi și preste faptele tale, și povăștește pre fiii lor.
19. Și fie lumina Domnului Dumnedzăului nostru preste noi, și faptele mîinilor noastre îndreptează preste noi, și faptul mîinilor noastre îndreptează.

Lauda cîntării lui David, nescrișă de asupra la jidovi. 90

1. Căce te lăcuiește întru ajutorul Celui Înalt, întru acoperemîntul Dumnedzăului ceriului va petrece.
2. Zice-va Domnului: «Sprăjenitoriul mieu ești, și scăparea mea, Dumnedzăul mieu, și voi nădăjdui pre el».
3. Căce el va izbăvi den lațul vînătorilor și de cuvîntul cel gilcevitor.
4. Întru cefele lui va umbri ție, și supt aripile vei nădăjdui. [5] Cu armă te va încungiura adevărul lui.
5. De frică de noapte nu te vei teme, [6] De săgeată ce zboară dzua,
6. De lucru ce în întunec merge, de tîmplare¹ și diavol de amiazăzi.
7. Cădea-va den laturea² ta miia, și dzêce de miia den dreapta ta, și cătră tine nu să va apropiia.
8. Fără numai cu ochii tăi vei socoti, și răsplătirea păcătoșilor vei vedea.
9. «Căce tu, Doamne, nădêjdea mea», pre Cel Prea Înalt ai pus scăpare ție.
10. Nu să vor apropia³ cătră tine rêle, și biciu nu să va apropia întru sălașul tău.
11. Căce îngerilor lui va porînci pentru tine, ca să te păzască întru toate căile tale.
12. Pre mîini rădica-te-vor pre tine, ca să nu împiedeci cătră piatră piciorul tău.
13. Preste aspidă și vasilice vei încălca, și vei călca de tot pre leu și pre bălaur.
14. «Căce pre mine nădăjdui, și voi izbăvi pre el; acoperi-voi pre el, căce au cunoscut numele mieu.
15. Striga-va cătră mine, și voi asculta pre el; cu însul sînt întru năcaz, scoate-l-voi pre îns și cinsti-l-voi⁴ pre el.
16. Delungare de dzile împlea-voi pre el, și voi arăta lui mîntuitorul mieu». Slava⁵.

CATHISMA 12¹. Psalm a cîntării, la dzua sîmbetei. 91

1. Bine-i a să mărturisi Domnului, și a cînta numelui tău, Prea Înalte.
2. A vesti dimineața mila ta, și adevărul tău preste noapte.
3. În psaltire cu 10 strune, cu cîntare în alăută.
4. Căce m-ai veselit, Doamne, cu facerea ta, și întru faptele mîinilor tale bucura-mă-voi.

Ms. 4389, f. 285^v-286^r

12. Că au venit pre noi blîndêțe, și ne vom certa.
13. [11] Cine știe tăria mîniei tale, și de frica ta să numere urgia ta?
14. [12] Fă mie dreapta ta cunoscută așa², și pre cei obădați cu inima întru înțelepciune.
15. [13] Întoarce-te, Doamne, pînă cînd? Și te mîngie³ spre robii tăi.
16. [14] Umplutu-ne-am dimineața de mila ta, Doamne, și ne-am bucurat, și ne-am veselit în toate zilele noastre.
17. [15] Veselitu-ne-am pentru zilele în care ne-ai smerit, anii în carii am văzut cêle rêle.
18. [16] Caută spre robii tăi și spre faptele tale, și povăștește pre feciorii lor.
19. [17] Și fie lumina Domnului Dumnezeul nostru pre noi, și faptele mîinilor noastre îndreptează spre noi, și îndreptează faptele mîinilor noastre.

Lauda cîntării lui David, carea n-are titlul la ovrêi. 90

1. Căce te viețuiește în ajutorul Celui de Sus, în acoperemîntul Dumnezeului celui ceresc va lăcui¹.
2. Zice-va Domnului: «Apărătorul mieu și scăparea mea, Dumnezeul mieu, și mă voi nădăjdui întru-însul».
3. Că el te va izbăvi de cursa vînătorului și de cuvîntul² gilcevitorului.
4. Te va umbri cu spatele sale și te vei nădăjdui supt aripile lui. [5] Cu armă te va încunjura adevărul lui.
5. Nu te vei teme de frica nopții, [6] De săgeata carea zboară zioa,
6. De lucru care trece în tunec, de întimpinarea și de dracul dela de amiazăzi.
7. Cădea-va de laturea ta miia, și de-a dreapta ta întunecul³, și de tine nu se va apropiia.
8. Însă căuta-vei cu ochii tăi, și vei vedea plata păcătoșilor.
9. «Că tu, Doamne, (ești) nădêjdea mea», pus-ai scăparea ta pre Cel de Sus.
10. Nu va veni pre tine râlul, și rana nu se va apropia de trupul tău.
11. Că va porînci îngerilor săi// pentru tine, să te păzească întru toate căile tale.
12. Lua-te-vor în mîini, ca să nu poticnești cîndvași⁴ de piatră piciorul tău.
13. Umbla-vei pre aspidă și pre vasilisc, și vei călca pre leu și pre bălaur.
14. «Că pre mine se-au nădăjduit, și-l voi izbăvi; și-l voi acoperi, că au chemat numele mieu.
15. Striga-va cătră mine, și-l voi auzi; cu dînsul sînt în scirbe, scoate-l-voiu⁵ și-l voi proslăvi.
16. Umplea-l-voiu de lungimea zilelor, și voi arăta lui mîntuirea mea». Slava.

[1] Șădêrea 13. Cîntecul cîntării în zioa sîmbetei. 91

1. [2] Bine iaste a se mărturisi Domnului, și a cînta numelui tău Cel de Sus,
2. [3] A spune dimineața mila ta, și adevărul tău toată noaptea,
3. [4] În canon cu zêce coarde, cu cîntare în lăute.
4. [5] Că m-ai mărit, Doamne, în facerea ta, și mă voi bucura în lucrurile mîinilor tale.

Versiunea modernă

12. Viața noastră trece și ne vom duce.
13. Cine cunoaște puterea urgiei tale și cine, temîndu-se, măsoară mînia ta?
14. Învăță-ne să socotim bine zilele noastre ca să ne îndreptăm inimile spre înțelepciune.
15. Întoarce-te, Doamne! Cît vei mai sta departe? Vino și mîngie pe robii tăi.
16. Dimineața ne-a bucurat iubirea ta;
17. În cîntece și jocuri vom sărbători și te vom lăuda.
18. Caută spre robii tăi și spre lucrurile tale, îndreaptă pe fii lui Adam.
19. Și să fie lumina Domnului Dumnezeului nostru peste noi și să ne călăuzească în dreptate!

Psalmul 90. O cîntare de laudă a lui David

1. Cel ce stă sub acoperămîntul Dumnezeului din cer
2. Va zice: Tu ești sprijinitorul meu și scăparea mea. Spre tine, Dumnezeul meu, voi nădăjdui.
3. El te va scoate din capcana vînătorilor și de cuvinte tulburătoare și de trădare te va izbăvi.
4. El te va umbri, sub aripile lui vei nădăjdui. Adevărul lui te va înconjura ca un meterez.
5. Să nu-ți mai fie frică noaptea, nu te teme de săgețile ce zboară ziua,
6. Nici de vedeniile în întuneric sau de moli-ma ce bîntuie la amiază.
7. Chiar dacă vor cădea în latura ta o mie sau zece mii de luptători, de tine nu se vor apropia.
8. Dar tu vei privi cu ochii tăi și vei vedea răsplata necredincioșilor.
9. Pentru că tu, pe Domnul nădejdiei tale, pe Cel Preaînalt l-ai pus scăpare ție.
10. Vei fi ferit de rele și de bătaii în locașul tău.

11. El va porunci îngerilor săi să aibă grijă de tine, să te păzească în toate căile tale.
12. Pășind, te vor susține ca nu cumva să te împiedici de vreo piatră.
13. Vei călca peste aspidă și vasilisc, peste balaur și peste leu.
14. Îl voi izbăvi pe el, zice Domnul, fiindcă a nădăjduit spre mine, îl voi ocroti, fiindcă a cunoscut numele meu.
15. Cînd va striga către mine, îl voi auzi; cînd va fi în necaz, îl voi scoate și îl voi pune în cinste.
16. Îl voi dărui multe zile și îl voi povăzui ca să afe mîntuirea.

Psalmul 91. Pentru ziua Sabatului

1. Bine e a lăuda pe Domnul și de a cînta numele tău în înălțimi.
2. Dimineața de a vesti dragostea ta și adevărul tău în toată noaptea
3. În psaltire cu zece strune, în harfă și alăută.
4. Că m-ai alintat, Doamne, cu făptura ta. Și lucrurile mîinilor tale m-au bucurat.

Biblia 1688, pag. 412, col. I

1 С флптеле мжнндоу тлае вхурамьбонь. Фолр
 те стмтернрть флптеле тлае дмне, фолрте сть а
 5 джнкарт гжндурнае тлае. Ом флртмнпте
 нхка кхноаце, шн чла непрнчептп нхка
 10 причпте лчбепт. Кжндь всро ртеп
 ри пткптедшн ка нрба, шн сть плекарт тсзци
 н чла че факь флрт де лфурт. Пенптрл ка сть
 птларт де потп фбкхл бакхлхн, шн тх пртб ф
 15 малтп фбтк дмне. Ктчи птпте вртжмашн
 птн дмне, ктчи птпте вртжмашн птн птэр,
 шн севоф ртепнп тпцн чла че факь флрт де лф
 20 урб. Шн сева фнтлца ка ал ннородхлхн кор
 нхл мтсх, шн сть пржнчце мтле кх оунтп де
 25 лемнх грале. Шн прнпн охнл мтсх флрт
 вртжмашн мтен, шн флрт чен че сть сколат
 прете мнне, че внаенекы, лхзнва оурткп мтб.
 30 Дирептхл ка финнхл ка флорн, ка ксдрл че
 фл деи лхклн сева фмхлца. Ртепднцн фкале
 35 дмнхлхн, фкхрцнае дмнхлхн нострл коре ф
 флорн. Флте севоф фмхлца кх сть пржнчце
 40 грале, шн вине птпнмндо вор фн ка сть вептб
 45 сика. Ктчи дирептп е дмнхл дмнхлхл но
 стрл, шн нх лсте стржмептпте флрт хлв.

Ла зсца чб манпте де сжмвептп,
 кжндь сть лткхн птмжнпхл ал
 5 дтв кжнптерн лхн дбдв. ФВ
 мнхлв ах фптерцнпте, кх вхнб кхвннцб
 сть флрткпте, флрткпте дмнхл флрткп
 10 ре, шн сть фннсе. Пенптрл ктшо
 флртпн лхмтб, карт нхсева калтнн.
 15 Гатпа е скархнхл тпхл, де лпхнчб дн
 втбк ешн тх. Ржднкарт рждрнае дмне,
 20 ржднкарт рждрнае гласдрнае лоре. Ржднк
 вор рждрнае сфлртжмептдрнае лор де гласдрн де л
 пе мхлте. Мннхлнптес ржднкдрнае мврн,
 25 мннхлнпт е флрт чтле фналте дмнхл
 30 Мврпдрнае тлае, сть флртхлр фолрте ксчн тла
 ле сть кхнне, сфнчнре дмне флрт фделхнгаре
 де знае.

1 Влмхлхн дбдв, апатра сжмвептп. ФГ
 мнхлхл нхсжнделор дмнхл, дмнхлхл
 5 зсжнделор сть артепте, фналцпте
 чла че жхдечн птмжнпхл, ртеплатпте
 10 пте ртеплатпте челор мжндри, птнпкжл
 пткптедшн дмне. Птнпкжл
 15 пткптедшн севоф флан, ртепхндекор шн
 вор гртн стржмептлате, гртнкор птцн чла че фл
 флрт де лфурт. Пре нордхлхл тпхл дмне лх
 20 смернп, шн пре мощеннрб тл лх кннхнпте
 втдхл шн сть ркхл оморжрт, шн пре немфрннс
 оунсерт. Шн зисерт нхка вездт дмнхл ннч
 25 ба причпте дмнхлхл лхн таквб. Прнчптепц
 дарт чен флрт мнпте флрт нордб, шн невхнн
 30 врсдартп гждрнцн. Чла че лх ртепднп
 оурткп нх лхде? лх чела че лх знднп охнл
 35 нх сокотпте? Чла че чартп лнмшн нхка
 мхстрл? чла че флартп пре омь мнпте
 40 дмнхл коноаце гжндурнае оаменнаорь, сть сжп

5. Foarte să măriră faptele tale, Doamne, foarte să adîncară gîndurile tale.
6. Om fără minte nu va cunoaște, și cel nepriceput nu va pricîpe acîtea.
7. Cînd vor răsări păcătoșii ca iarba, și să plecară toți ceia ce fac fărădelêgea.
8. Pentru ca să piară de tot în vacul vacului; și tu, prea înalt în veac, Doamne.
9. Căci iată vrăjmașii tăi, Doamne, căci iată-i vrăjmașii tăi pier, și se vor risipi toți ceia ce fac fărădelêgea.
10. Și se va înălța ca al inorodului cornul meu, și bătrînêtele mêle cu untdelemn gras.
11. Și privi ochiul meu întru vrăjmașii miei, și întru cei ce să scoală preste mine, ce viclenesc, auzi-va urêchea mea.
12. Direptul ca finicul va înflori, ca chedul cel den Livan se va înmulți.
13. Răsădiți în casa Domnului, în curțile Dumnezăului nostru vor înflori.
14. Încă se vor înmulți cu bătrînête grase, și bine pătimind vor fi, ca să vestească.
15. Căci dirept e Domnul Dumnezăul nostru, și nu iaste strîmbătate întru el.

La zioa cea mainte de simbătă, cînd să lăcui pămîntul.
 Laudă cîntării lui David. 92

1. Domnul au împărăiți, cu bunăcuviință să îmbracă; îmbracă-să Domnul în putere și să încinse.
2. Pentru că-ș întări lumea, carea nu se va clăti.
3. Gata e scaunul tău de atuncea, den veac ești tu.
4. Rădicară rîurile, Doamne, rădicară rîurile glasurile lor.
5. Rădica-vor rîurile sfărîmăturile lor, de glasuri de ape multe.
6. Minunate-s rădicările mării, minunatu e întru cêle înalte Domnul.
7. Mărturiile tale să încrezură foarte; casii tale să cuvine sfîntire, Doamne, întru îndelungare de zile.

Psalmu lui David, a patra simbetei. 93

1. Dumnezăul izbîndelor Domnul, Dumnezăul izbîndelor să arătă.
2. Înălță-te, cel ce judeci pămîntul, răsplătêste răsplătire celor mindri.
3. Pînă cînd, păcătoșii, Doamne, [3] Pînă cînd păcătoșii se vor fali?
4. Răspunde-vor și vor grăi strîmbătate, grăi-vor toți ceia ce fac fărădelêgea?
5. Pre norodul tău, Doamne, au smerit, și pre moștenirea ta au chinuit.
6. Vădua și săracul omorîră, și pre nemêrnîc uciseră.
7. Și ziseră: «Nu va vedea Domnul, nici va pricîpe Dumnezăul lui Iacov».
8. Pricîpeți, dară, cei fără minte întru norod și nebuni, vreodată gîndiți!
9. Cel ce au răsădit urêchea nu aude, au cela ce au zidit ochiul nu socotêste?
10. Cel ce ceartă limbi nu va mustra? Cel ce învață pre om minte.
11. Domnul conoaște gîndurile oamenilor că sînt/ în deșărt.

Ms. 45, f. 241^r-241^v

5. Foarte să măriră faptele tale, Doamne, foarte să adîncară socotețele tale.

6. Om fără minte nu va cunoaște, și cel nepri-ceput nu va pricepe acestea,

7. Cînd vor răsări păcătoșii ca iarba, și să ple-cară toți ceia ce fac fărădălêgea,

8. Pentru ca să piară de tot întru vacul vacu-lui; și tu prea înalt în vac, Doamne.

9. Căce iată vrăjmașii tăi, Doamne, căce iată vrăjmașii tăi pier, și să vor răschiira toți ceia ce fac fărădălêgea.

10. Și să va înălța ca a inorogului cornul meu, și bătrînețele mele cu untdelemn gras.

11. Și privi ochiul meu întru vrăjmașii miei, și întru ceia ci să scoală preste mine, ce viclenesc, auzdi-va urechea mea.

12. Dreptul ca finicul va înflori, ca chedul cel den Livan să va înmulți.

13. Răsădiți întru casa Domnului, întru ogrăzi-le Dumnezăului nostru vor înflori.

14. Încă să vor înmulți cu bătrînețele grase, și bine pătimind// vor fi, ca să povestească.

15. Căce drept Domnul Dumnezăul nostru, și nu iaste strîmbătate întru el.

La dzua a mai nainte de sîmbătă, cînd să lăcui pămîntul. Laudă cîntării lui David. 92

1. Domnul împărăți, bună cuviință să îmbră-că; îmbrăcă-să Domnul putere și să încinse.

2. Pentru că și întări lumea, carea nu să va clăti.

3. Gata-i scaunul tău de atunceă, den vac tu ești.

4. Rădicară riurile, Doamne, rădicară riurile glasurile lor,

5. Rădica-vor riurile sfărîmăturile lor, de gla-sul a ape multe.

6. Minunate rădicările mării, minunat întru cêle înalte Domnul.

7. Mărturiile tale să încredzură foarte; casei tale să zivine sfințenia, Doamne, la îndălunga-re de dzile.

Psalmul lui David, a patra sîmbetei. 93

1. Dumnezăul izbîndelor Domnul, Dumne-dzăul izbîndelor să arată.

2. Înălță-te, ceta ce judeci pămîntul, răsplătêș-te răsplătire celora mindri.

3. Pînă cînd păcătoșii, Doamne, pînă cînd păcătoșii să vor fâli?

4. Răspunde-vor și vor grăi strîmbătate, grăi-vor toți ceia ce fac fărădălêgea?

5. Pre nărodul tău, Doamne, ai smerit, și pre moștenirea ta au chinuit.

6. Văduă și sărăiman omorîră, și pre nemêr-nic uciseră.

7. Și dziseră: «Nu va vedea Domnul, nice va pricepe Dumnezăul lui Iacov».

8. Pricêpeți dară, cei fără minte întru nărod și nebuni, vreodată gîndiți.

9. Ceta ce au răsădit urêche nu aude? Au ceta ce au zidit ochiul nu socotêște?

10. Ceta ce ceartă limbi nu va mostra? Ceta ce învață pre om minte.

11. Domnul¹ cunoaște socotêțele oamenilor, că sînt întru dășert.

Ms. 4389, f. 286^r

5. [6] Că se-au mărit faptele tale, Doamne, foarte se-au adîncat cugetele tale!

6. [7] Bărbatul cel fără de minte nu cunoaște, și cel nepri-ceput nu va înțelêge acestea.

7. [8] Cînd răsărîră cei păcătoși ca iarba și crescură toți ceia ce fac fărădelegiure,

8. [9] Pentru să piêe în veacul veacului. Iară tu, cel de sus în veac, Doamne.

9. [10] Că iată vrăjmașii tăi, Doamne, că iată vrăjmașii tăi că vor peri, și se vor risipi toți ceia ce fac fărădelegiure.

10. [11] Și se va înălța cornul meu ca al inoro-gului, și bătrînețele mele în undelemnul unso-rii!

11. [12] Și căută ochiul meu spre vrăjmașii miei, și va auzi urêchiia mea pre ceia ce se scoală asupra mea, carii hiclesesc.

12. [13] Înflori-va cel drept ca finicul, înmul-ți-se-va ca chedul ceta den Livan.

13. [14] Sădiți în casa Domnului, în curțile Dumnezăului nostru vor înflori.

14. [15] Încă se vor înmulți în bătrînețele us-sorii² și vor fi pătimind bine.

15. [16] Ca să spuie că-i drept Domnul Dum-nezeul nostru, și nu iaste într-insul nedreptate.

În sfîrșit, înaintea sîmbetei, cînd se lăcui pămîntul. Lauda cîntării lui David. 92

1. Domnul împărăți și se îmbrăcă în ghizdă-vie; îmbrăcă-se Domnul în putere și se încinse.

2. Că și lumea o au întărit, ca să nu se clăteas-că.

3. [2] Gata scaunul tău de atunci, den veac tu ești.

4. [3] Rădicară riurile, Doamne, rădicară riu-riile glasurile lor.

5. [4] Lua-vor¹ riurile sfărîmările lor, de gla-surile apelor celor multe.

6. Minunate înălțimile² mării, și numai întru cêle înalte Domnul.

7. [5] Mărturisirile tale foarte se-au crezut. Casii tale, Doamne, se cade sfințire în lungimea zilelor.

Cîntecul lui David, în al patrunea al sîmbetei. 93

1. Dumnezeul izbîndelor Domnul, Dumne-zeul izbîndelor nu se-au îndoit!

2. Înălță-te, ceta ce judeci pămîntul, plătêște cu plată celor trufași.

3. Pînă cînd, cei păcătoși, Doamne, pînă cînd cei păcătoși se vor lăuda?

4. Răspunde-vor și vor grăi nedreptate, grăi-vor toți ceia ce fac fărădelêge?

5. Pre nărodul tău, Doamne, l-au smerit, și moșcii tale i-au făcut rău.

6. Pre văduvă și pre cel sărac (de părinți) l-au omorît, și pre vinetic l-au ucis.

7. Și au zis: «Nu va vedea Domnul, nici va pricepe Dumnezeul lui Iacov».

8. Pricêpeți dară, ceia ce sînteți fără de minte în nărod și cei nebuni, înțelpeți-vă vreedinioar-ă!

9. Dară au nu va auzi ceta ce au sădit ur ê-chiia, sau ceta ce au zidit ochiul nu va lua amin-te?

10. Ceta ce ceartă limbile au nu va mostra? Ceta ce învață pre om înțelêgere.

11. Domnul știe cugetele omenești că sînt dă-sarte.

Versiunea modernă

5. Cît de mari sînt lucrurile tale, Doamne, cît de adînci gîndurile tale!

6. Cine e nepri-ceput, nu va desluși. Cine nu ascultă, nu va înțelêge acestea.

7. Cînd se ivesc păcătoșii ca iarba și toți rău-făcătorii răsar,

8. Ca să piară pînă la sfîrșit. Iar tu, Doamne, preaînalt ești în veac.

9. Vrăjmașii tăi vor pieri, Doamne, toți cei ce fac fărădelegi se vor risipi.

10. Și se va înălța vîrteza mea ca a inorogului, ca să trăiesc în belșug în bătrînețele mele.

11. Ochiul meu a zărit pe vrăjmașii mei cei vi-cleni și urechea mea a auzit cum se ridică ei îm-potriva mea.

12. Dreptii vor înflori ca finicii și se vor în-mulți precum cedrii din Liban.

13. Răsădiți în casa Domnului, în curțile Dum-nezeului nostru, vor înflori.

14. Ei dau roade și la bătrînețe, mereu tare în vîrteza. Iar viața lor vestește.

15. Cît de drept este Domnul Dumnezeul nos-tru, pe el te bizui, în dînsul nu este nedreptate!

Psalmul 92. Al lui David

1. Domnul împărătește; s-a îmbrăcat cu po-doabe, cu putere s-a încins.

2. El a întărit lumea care nu se va clinti.

3. De atunci e scaunul tău pregătit, din veac ești tu ales.

4. Doamne, au ridicat riurile glasul lor

5. Și mărire valurile lor cu sunete multe.

6. Minunate sînt mările mișcătoare. Dar cel mai minunat ești tu, Doamne, în înălțimile tale!

7. Mărturiile tale s-au adevărit. Casei tale i s-a dat sfințenia, Doamne, întru necontenită lungi-me de zile.

Psalmul 93. Al lui David

1. Doamne Dumnezeule al răzbunărilor, către tine grăim:

2. Scoală-te tu, cel ce judeci pămîntul, răsplătêș-te pe cei faloși.

3. Pînă cînd, Doamne, se vor fâli necredin-cioșii?

4. Pînă cînd păcătoșii vor cîrți cu vorbe necu-rate? Vor rămîne slobozi toți cei care făptuiesc fărădelegea?

5. Ei au chinuit pe poporul tău, Doamne, și moștenirea ta au călcat-o.

6. Au ucis văduve și săraci, pe orfani i-au ucis.

7. Și au zis: «Domnul nu ne va vedea. Dum-nezeul lui Iacob nu ne bagă în seamă».

8. Luați aminte, năvingilor și descricierărilor, înțelpeți-vă odată!

9. El, care a tocmit urechea, oare, nu aude? El, care i-a dat omului ochiul, oare, nu privește?

10. Cel ce mustră neamurile, oare nu vă va certa? El a dăruit omului cunoștințe.

11. Domnul cunoaște gîndurile voastre cît sînt de deșarte.

Ms. 45, f. 241 v

12. Fericit omul² pre carele ori vei certa, Doamne, și den lēgea ta învăța-l-vei pre el.

13. Ca să-l îmblinzești pre el dentru dzile rēle, până unde să va săpa păcătoșului groapă.

14. Căce nu va lăpăda Domnul pre nărodul lui, și moștenirea lui nu va părăsi,

15. Până unde dreptatea să va întoarce la județ, și fiindu-să de ea toți cei drepți la inimă.

16. (Strigare) Cine să va scula mie preste ceia ce viclenesc, sau cine va sta împreună cu mine preste ceia ce fac fărădelēgea?

17. Dă nu Domnul mi-ară fi ajutat mie, cât de aproape ară fi lăcuit lîngă iad sufletul meu.

18. Dă dziceam: «Clăti-să piciorul meu», mila ta, Doamne, ajuta-mi mie.

19. După mulțimea durorilor mēle întru inima mea, mîngîierile tale au veselit sufletul meu.

20. Nu fie împreună cu tine scaun a fărădelēgii, cela ce zidēște ostenēle preste porîncă!

21. Vîna-vor preste sufletul dreptului, și sînge nevinovat vor judeca vinovat.

22. Și nu să făcu mie Domnul întru scăpare, și Dumnedzăul meu spre ajutor nădejii mēle.

23. Și va răsplăti lor Domnul fărădelēgea lor, și după răutatea lor stînge-i-va pre înși Domnul Dumnedzău. Slava³.

Laudă cîntării lui David, nescrișă de asupra la jidovi. 94

1. Veniți să ne bucurăm Domnului, să clicuim lui Dumnedzău, mîntuitorului nostru.

2. Să apucăm fața lui cu mărturisire, și cu cîntări să clicuim lui.

3. Căce Dumnedzău mare Domnul, și împărat mare preste tot pămîntul.

4. Căce întru mîna lui marginile pămîntului, și înălțimile pămîntului a lui sînt.

5. Căce a lui iaste marea, și el au făcut pre ea, și uscatul mîinile lui au zidit.

6. Veniți să ne închinăm și să cădem lui, și să plîngem înaintea Domnului, celuia ce ne-au făcut pre noi.

7. Căce acesta iaste Dumnedzăul nostru, și noi nărodul pășunei lui, și oile mîinii lui.

8. Astăzi dă veți audzi glasul lui: «Nu învățoșafi inimile voastre,

9. Ca întru amărăciune, la dzua ispitirei întru pustiu,

10. Unde m-au ispitit pre mine părinții voștri; ispitiră-mă, și văzură faptele mēle.

11. 40 de ani am surpat neamului aceluia, și dzîș: Pururea să înșală cu inima-i.

12. Și ei n-au cunoscut căile mēle; că am jurat întru urgia mea, dă vor intra la odihna mea».

Lauda cîntării lui David, cînd casa să zidise, după robime, nescrișă de asupra la jidovi. 95

1. Cîntați Domnului cîntare noao, cîntați Domnului tot pămîntul.

2. Cîntați Domnului, blagosloviți numele lui, binevestiți den dzi în dzi mîntuitorul lui.

3. Vestiți întru limbi mărirea lui, întru toate năroadele minunile lui.

Ms. 4389, f. 286 r-286 v

12. Ferice de omul cela ce-l vei certa, Doamne, și nu-l vei osebi den lēgea ta.

13. Să-l îmblinzești den zilele cēle rēle, pînă ce se va săpa groapa celui păcătoș.

14. Că nu va lepăda Domnul pre nărodul său, și moșia sa nu o va lăsa,

15. Pînă ce se va întoarce dreptatea la judecată, și toți cei direpți cu inima, carii se fin de dîn-sa.

16. Cine se va scula mie asupra celor ce hiclenesc, sau cine va sta cu mine înainte asupra celor ce fac fărădelegiure?

17. Că de nu mi-ară fi ajutat Domnul, puținel de nu se-ară fi sălășluit sufletul meu în iad.

18. De am zis: «Clăti-să piciorul meu», iară mila ta, Doamne, îmi ajuta.

19. După mulțimea durerilor mēle în inima mea, veseliră mîngîierile tale sufletul meu.

20. Să nu lăcuiască cu tine scaunul fărădelegiurii, cela ce zidești ostenēlă pre porîncă!

21. Vîna-vor spre sufletul dreptului, și vor judeca sîngele cel nevinovat.

22. Și fu mie Domnul în scăpare, și Dumnezeul meu în ajutorul nădejii mēle.

23. Și va plăti lor Domnul fărădelēgea lor, și după hiclesugul lor îi va piēde Domnul Dumnezeu. Slava.//

Lauda cîntării lui David, carea n-are titlul la ovrēi. 94

1. Veniți să ne bucurăm Domnului, să chiuim lui Dumnezeu, mîntuitorul nostru.

2. Să trecem înaintea fēței lui în mărturisire și să chiuim lui în cîntări.

3. Că mare Dumnezeu-i Domnul, și împărat mare preste tot pămîntul.

4. Că în mîinile lui (sînt) toate marginile¹ pămîntului, și înălțimile munților ale lui sînt.

5. Că a lui iaste marea, și el o au făcut, și uscatul mîinile lui l-au zidit.

6. Veniți să ne închinăm și să cădem lui, și să plîngem înaintea Domnului, celui ce ne-au făcut.

7. Că el iaste Dumnezeul nostru, și noi oame-nii pășunii lui, și oile mîinilor lui.

8. Astăzi de veți auzi glasul meu: «Nu năprăsniciți² inima voastră,

9. Ca întru mînie în vrēma ispitirii în pustie,

10. Unde m-au ispitit părinții voștri ispititu-m-au și au văzut faptele mēle.

11. [10] Patruzeci de ani m-am mînniat³ pre acel neam, și am zis: În toată vrēma rătăcesc cu inima.

12. [11] Iară ei n-au cunoscut căile mēle, că m-am jurat în mînia mea, de vor intra în răpaosul meu».

Lauda cîntării lui David, cînd se zidiia casa după robie, care n-are titlul la ovrēi. 95

1. Cîntați Domnului cîntec nou, cîntați Domnului tot pămîntul.

2. Cîntați Domnului (și) binecuvîntați numele lui, binevestiți den zi în zi mîntuirea lui.

3. Spuneți în limbi slava lui în toate năroadele minunile lui.

Versiunea modernă

12. Fericit este omul pe care, certîndu-l, Doamne, îl vei învăța legea ta.

13. Ca să-l liniștești în zile negre cînd se va săpa groapa necredincioșilor.

14. Domnul nu va lepăda pe poporul său și nu va părăși moștenirea sa.

15. Pînă ce dreptatea se va întoarce din nou la judecată și toți cei cu inima curată se vor bucura.

16. Cine se va răscula cu mine împreună, împotriva celor ce viclenesc, împotriva răufăcătorilor?

17. De nu m-ai fi ajutat tu, Doamne, puțin de nu ar fi rămas sufletul meu în iad.

18. Am spus: «Mă clatin, cad», și bunătatea ta, Doamne, m-a sprijinit.

19. De cînd s-au înmulțit în inima mea durerile, mîngîierile tale m-au răsfățat.

20. Ești tu tovarăș cu cel ce în scaunul judecării ne asuprește împotriva legii?

21. Ei încearcă să intre în cîrdășie cu dreptii și sînge nevinovat vor osîndi.

22. Dar tu, Doamne, ești scăparea mea, cetățuia în care m-am ascuns cu ajutorul lui Dumnezeu.

23. Tu le vei răsplăti, Doamne, după mulțimea fărădelegilor lor, după răutatea lor îi vei pierde, tu, Doamne, Dumnezeul nostru.

Psalmul 94. Al lui David

1. Veniți să întîmpinăm pe Domnul, mîntuitorul nostru, cu strigăte de bucurie.

2. Laude îi cîntăm și îl mărim cu cîntările noastre.

3. Că mare este Domnul, Dumnezeul nostru, împărat mare peste tot pămîntul.

4. În mîna lui stă hotarul lumilor și ale lui sînt înălțimile munților.

5. El a făcut marea și marea e a lui; mîinile lui au întocmit uscatul.

6. Veniți să ne închinăm și să cădem înaintea lui, să plîngem înaintea Domnului, celui ce ne-a făcut pe noi.

7. Că el este Dumnezeul nostru, și noi poporul pe care-l călăuzește precum păstorul turma de oi spre pășune.

8. Zice Domnul: «Să nu vă împietriți inimile,

9. Ca atunci, în vremea cercetării, în ziua ispitirii din pustie,

10. Unde au viclenit părinții voștri ca să vadă lucrarea mea.

11. Patruzeci de ani am urît neamul acesta și am zis: Uite, niște inimi rătăcitoare.

12. Ei n-au înțeles căile mele și mînios m-am jurat: Nu vor intra în tihna mea».

Psalmul 95. Al lui David

1. Cîntați Domnului cîntare nouă, cîntați Domnului tot pămîntul.

2. Cîntați Domnului, binecuvîntați numele lui, binevestiți din zi în zi mîntuirea lui.

3. Vestiți neamurilor slava lui, la toate popoarele minunile lui.

Ms. 45, f. 241 v-242 r

4. Căce mare-i Domnul și lăudat foarte, groaznic iaste mai mult decît toți dumnezăii.
5. Căce toți dumnezăii limbilor diavoli, iară Domnul ceriurile au făcut.
6. Mărturisire și frîmsêțe înaintea lui, sfințenie și mare cuviință întru sfințenia lui.
7. Aduceți Domnului, neamurile limbilor, aduceți Domnului mărire și cinste; aduceți Domnului mărire numelui lui.
8. Rădicați jirtve// și mărgeți în lontru întru ogrăzile lui; închinați-vă Domnului întru ograda cea sfințită a lui.
9. Cutremure-să de cătră fața lui tot pămîntul. Dizeceți în limbă că Domnul au împărățit,
10. Pentru că au îndreptat lumea, carea nu să va clăti; judeca-va năroadele cu dreptate.
11. Veselească-să ceriurile și să bucure pămîntul, clătească-să maarea și plinirea ei; bucură-să-vor cîmpii și toate cîte-s întru ei.

12. Atuncea să vor bucura toate lîmnele dumbrăvii de cătră fața Domnului, căce vine, căce vine a judeca pămîntul.

13. Judeca-va lumea cu dreptate, și năroadele cu adevărul lui.

Psalmul lui David, cînd pămîntu lui să așeza, nescris de asupra la jidovi. 96

1. Domnul au împărățit, bucură-să pămîntul, veselească-să ostroave multe.
2. Nor și negură împregiurul lui; dreptate și județ îndreptare scaunului lui.
3. Foc înaintea lui mărge-va și va pîrjoli împregiur pre neprîctenii lui.
4. Străluciră fulgerile lui lumei, văzu și să clăti pămîntul.
5. Și munții ca ceara să topiră de cătră fața Domnului, de cătră fața Domnului a tot pămîntul.
6. Vestiră ceriurile dreptatea lui, și văzură toate năroadele mărirea lui.
7. Rușinêde-se toți ceia ci să închină la cioplite, ceia ce se fălesc întru idolii lor¹.
8. Închinați-vă lui toți îngerii lui; audzi și să veselii Sionul.
9. Și să bucurară fetele jidovimei, pentru județele tale, Doamne.
10. Pentru căce tu, Domnul prea înalt preste tot pămîntul, foarte te prea înălțași mai mult decît toți dumnezăii.
11. Ceia ci iubiți pre Domnul, urîți rēlele; păzēște Domnul sufletele curașilor lui, den mîna păcătosului mîntui-va pre înși.
12. Lumină răsări dreptului, și la cei drepti la inimă veselie.
13. Veseliți-vă, drepti, întru Domnul, și vă mărturisiți cu pomenirea sfințeniei lui. Slava².

Psalmul lui David. 97

1. Cîntați Domnului cîntare noao, căce minunate au făcut Domnul.
2. Mîntui-l pre el dreapta lui și brațul cel sfințit a lui.
3. Cunoscū Domnul mîntuitorul lui, înaintea limbilor descoperi dreptatea lui.
4. Pomeni milei lui Iacov, și adevărului lui lui Israel;

Ms. 4389, f. 286 v

4. Că-i mare Domnul și lăudat foarte, înfricoșat iaste preste toți dumnezeii.
5. Că toți dumnezeii limbilor (sînt) draci, iară Domnul au făcut ceriurile.
6. Mărturisirea și frumusețea înaintea lui, sfințirea și mare cuviință în sfințirea lui.
7. Aduceți Domnului, moșiile¹ limbilor, aduceți Domnului slavă și cinste. [8] Aduceți Domnului slava numelui lui.
8. Luați jirtvele și intrați în curțile lui. [9] Închinați-vă Domnului în curtea lui cea sfințită.
9. Să se clătească de fața lui tot pămîntul. [10] Dizeceți în limbă că au împărățit Domnul.
10. Că și lumea o au îndreptat, lumea carea nu se va clăti; judeca-va nărodul cu dreptate.
11. Să se veselească ceriurile și să se bucure pămîntul, să se clătească marea și umplērea ei. [12] Să se bucure cîmpii și toate cîte-s pre dînșii.

12. Atunci se vor bucura toți copacii dumbrăvilor [13] De fața Domnului, căci vine să judece pămîntul.

13. Judeca-va lumea în dreptate, și nărodul cu dreptul.

Cîntecul lui David, cînd se așăza pămîntul lui, care n-are titlul la ovreî. 96

1. Domnul au împărățit, să se bucure pămîntul, să se veselească ostroavele cēle multe.
2. Nor și negură împregiurul lui; dreptatea și judecata îndreptarea scaunului lui.
3. Foc va mărge înaintea lui și va pîrjoli împregiur pre vrăjmașii lui.
4. Luminat-au fulgerile lui lumea, văzu și se clăti pămîntul.
5. Munții se topiră ca ceara de fața Domnului, de fața Domnului a tot pămîntul.
6. Spus-au ceriurile dreptatea lui, și au văzut tot nărodul slava lui.
7. Să se rușinêze ceia ce se închină celor cioplți, ceia ce se laudă de idolii lor.
8. Închinați-vă lui toți îngerii lui. [8] Auzit-au și se-au veselii Sionul.
9. Și se-au bucurat fetele Iudei pentru judecările tale, Doamne.
10. [9] Că tu, Domnul cel înalt preste tot pămîntul, foarte te-ai înălțat preste toți dumnezeii.
11. [10] Ceia ce iubiți pre Domnul, urîți rēlele; păzi-va Domnul sufletele preacuvioșilor săi, mîntui-i-va den mîinile celor păcătoși.
12. [11] Răsări lumină celui drept și veselie celor drepti cu inima.
13. [12] Veseliți-vă, dreptilor, de Domnul, și mărturisiți pomenirea sfințirii lui. Slava.

Cîntecul lui David. 97

1. Cîntați Domnului cîntec nou, că au făcut Domnul cēle minunate.
2. Mîntuit-au pre dînsul dreapta lui și brațul cel sfințit.
3. [2] Făcut-au Domnul cunoscută mîntuirea sa, dăscoperit-au dreptatea sa înaintea limbilor.
4. [3] Aduse aminte mila sa lui Iacov, și adevărul sa casei lui Israel.

Versiunea modernă

4. Că mare este Domnul și lăudat foarte, înfricoșător, mai presus decît toți dumnezeii.
5. Căci toți acești dumnezei ai neamurilor sînt demoni, iar Domnul a făcut cerurile.
6. Înaintea lui este frumusețe și laudă, în locul lui cel sfînt sfințenie și măreție.
7. Aduceți Domnului slavă și cinste, toată popoarele. Lăudați numele lui!
8. Aduceți jertfă în curțile lui; în curtea cea sfințită, închinați-vă Domnului!

9. Să tremure în fața lui. Spuneți neamurilor că Domnul împărățește.

10. El a întărit lumea care nu se va mai clinti și va judeca popoarele cu dreptate.

11. Să se veselească cerurile și pămîntul să se bucure, să se zguduie marea și toate cele ce sînt în ea; să se bucure cîmpiile și toate cele ce sînt pe ele!

12. Și toți copacii pădurii se vor bucura că vor vedea fața Domnului care vine să judece pămîntul.

13. El va judeca lumea cu dreptate și popoarele în adevărul său.

Psalmul 96. Al lui David

1. Domnul împărățește: Să se bucure pămîntul și ostroavele să se veselească!
2. Împregiurul lui stau neguri și nori. El se sprijină pe dreptate și pe adevăr.
3. Foc merge înaintea lui și mistuie pe toți vrăjmașii lui.
4. Fulgerele luminează lumea, pămîntul vede și se cutremură.
5. Munții se topesc ca ceara de fața Domnului, ca de foc.
6. Cerurile vestesc dreptatea lui, popoarele toate au văzut slava lui.
7. Să se rușineze cei ce se închină chipurilor cioplite și se laudă cu idolii lor. Că toate popoarele măresc pe Domnul.
8. Închinați-vă lui toți îngerii! Sionul a auzit și s-a veselit.
9. Fiicele Iudeii s-au bucurat de judecările tale, Doamne.
10. Că tu ești Domnul cel preînalt peste tot pămîntul, tu te-ai ridicat mai presus decît toți dumnezeii.
11. Cei ce iubiți pe Domnul, urîți răul! Domnul priveghează sufletele cuvioșilor săi. El îi va scoate din mîna răufăcătorilor.
12. Lumină a răsărit pentru cei credincioși și drepti cu inima.
13. Veseliți-vă dreptilor în Domnul și pomeniți sfințenia lui!

Psalmul 97. Al lui David

1. Cîntați Domnului cîntare nouă! Ce lucruri minunate a făcut Domnul!
2. El a biruit cu puterea sa dumnezeiască.
3. Și toată lumea a cunoscut cum Domnul a mîntuit poporul său. Dreptatea sa a descoperit-o neamurilor.
4. Lăudați pe Domnul, neamuri, pomeniți mila sa către Iacov și adevărul său în casa lui Israel.

Ms. 45, f. 242 r-242 v

5. Vădzut-au toate marginile pământului mîntuitorul Dumnezăului nostru.
6. Clicuiți Dumnezăului tot pământul; cîntați și vă bucurați, și cîntați.
7. Pevefuiți Domnului cu alăută, cu alăută și cu glas de psalmu¹;
8. Cu trîmbițe ciocănite, și cu glas de trîmbiță de corn. [8] Clicuiți înaintea Împăratului, Domnului.
9. Clătească-să marea și plinirea ei, lumea și toți ceia ce lăcuiesc întru ea.
10. [9] Rîurile bate-vor cu mîna deodată, munții să vor veseli de cătră fața Domnului, căce vine, căce apropie a judeca pământul.
11. Judeca-va lumea cu dreptate, și năroadele cu îndreptăciune.

Psalmul lui David. 98

1. Domnul împărăși, urgisască-să năroadele, cea ce șade preste heruvimi; clatine-să pământul.
2. Domnul în Sion mare, și înalt iaste preste toate năroadele.
3. Mărturisească-să numelui tău celui mare, căce groaznic și sfînt iaste. Și cinstea împăratului județ iubêște.
4. Tu ai gătit dreptăți, județ și dreptate întru Iacov tu ai făcut.
5. Înălțați pre Domnul Dumnezăul nostru și vă închinați supunerii picioarelor lui, căce sfînt iaste.
6. Moisi și Aaron întru sfinții lui, și Samuil întru ceia ce cheamă numele lui.
7. Chema pre Domnul, și el asculta pre înși, cu stîlp de nor grăia cătră înși.
8. Căce păziia mărturiile lui și porîncele lui carele au dat lor.
9. Domnul Dumnezăul nostru, tu audziiai lor, tu¹ bine iertător te făcea lor, și izbîndind preste toate tocmêtele lor.
10. Înălțați pre Domnul Dumnezăul nostru și vă închinați la măgura cea sfîntă a lui, căce sfînt Domnul Dumnezăul nostru.

Psalmul lui David spre mărturisire. 99

1. Clicuiți Dumnezăului tot pământul, sluiți Domnului cu veselie, [2] Întrați înaintea lui cu bucurie.
2. Cunoașteți că Domnul acesta iaste Dumnezăul nostru; el ne-au făcut pre noi, și nu noi.
3. Și noi nărodul lui și oile pășunii lui. Întrați la porțile lui cu ispovedanie, la curțile lui cu laude; mărturisiți-vă lui.
4. Lăudați numele lui, căce bun îi Domnul, și în vac mila lui, și până la rudă și la rudă adevărul lui.

Psalmul a lui David. 100

1. Milă și județ cînta-voi ție, Doamne.
2. Cînta-voi și voi pricepe întru cale fără prihană. Cînd vei veni cătră mine?
3. Mergeam întru nerăutatea inemei mèle în mijlocul casei mèle.
4. Nu puneam înaintea ochilor miei lucru fără dă lège, pre ceia ce făcea vinile am urît.
5. Nu să lipi de mine inimă îndărăpnică; abătîndu-să de la mine, cel rău nu cu// noșteam.

Ms. 4389, f. 286 v-287 r

5. Văzură toate marginile pământului mîntuitorul Dumnezeului nostru.
6. [4] Chiușiți lui Dumnezeu tot pământul; cîntați și vă bucurați, și să cîntați.
7. [5] Cîntați Domnului în lăute, în lăute și în glas de cîntec.
8. [6] În trîmbițe ferecate, cu glas de trîmbițe de coarne trîmbitați înaintea Împăratului, Domnului.
9. [7] Să se clătească marea și umplerea ei, lumea și toți ceia ce viețuiesc într-însa.
10. [8] Rîurile să plesnească în palme, dempreună munții să se bucure [9] De fața Domnului, căci vine, căci mîrge să judece pământul.
11. Să judece lumea în dreptate, și nărodul cu dreptul.

Cîntecul lui David. 98

1. Domnul au împărășit, să se minie năroadele, cea ce șade pre heruvimi; să se clătească pământul.//
2. Domnul în Sion mare, și iaste înalt preste tot nărodul.
3. Să se mărturisească numelui tău celui mare, că iaste înfricoșat și sfînt. [4] Și cinstea împăratului iubêște judecata.
4. Tu ai gătit dreptățile, judecata și dreptatea în Iacov tu o ai făcut.
5. Înălțați pe Domnul Dumnezeul nostru și vă închinați celui de desuptul picioarelor lui, că iaste sfînt¹.
6. Moisi și Aaron în preoții lui, și Samoil întru ceia ce chiiamă numele lui.
7. Chiema pre Domnul, și el îi asculta. [7] Grăia cătră ei în stîlp de nor,
8. Căci păziia mărturisirile lui și porîncele lui care didese lor.
9. [8] Doamne Dumnezeul nostru, tu ai fost lor milostiv, și izbîndind pre toate tocmêtele lor.
10. [9] Înălțați pre Domnul Dumnezeul nostru și vă închinați în muntele lui cel sfînt, că (iaste) sfînt Domnul Dumnezeul nostru.

Cîntecul lui David întru mărturisire. 99

1. Chiușiți lui Dumnezeu tot pământul, lucați Domnului în veselie, [2] Întrați înaintea lui în bucurie.
2. [3] Să știți că Domnul, el iaste Dumnezeul nostru; el ne-au făcut, iară nu noi.
3. Iară noi nărodul lui și oile pășunii lui. [4] Întrați în porțile lui în mărturisire, în curțile lui în cîntări; mărturisiți-vă lui.
4. [5] Lăudați numele lui, că-i bun Domnul; mila lui în veac, și adevărîța lui pînă în neam și în neam.

Cîntecul lui David. 100

1. Mila și judecata voui cînta ție, Doamne.
2. Cînta-voi și voui pricepe în cale fără prihană. Cînd vei veni la mine?
3. Trecut-am² în nerăutatea inimii mèle pren mijlocul casii mèle.
4. [3] N-am pus înaintea ochilor miei lucrul cea călcător de lège, urit-am pre ceia ce fac călcare.
5. [4] Inima cea hicleană nu se-au lipit de mine; pre hicleanul care se-au abătut de la mine nu l-am cunoscut.

Versiunea modernă

5. Toți oamenii, pînă la marginea pământului, au văzut cum ne-a mîntuit Dumnezeu pe noi.
6. Strigați cu veselie, toți pămîntenii bucurați-vă!
7. Cîntați Domnului cu alăuta și în sunet de psaltire!
8. Ieșiți înaintea Împăratului și Domnului nostru cu trîmbițe și în sunet de corn.
9. Să se zguduie marea și cele din lăuntru ei.
10. Pământul să salte, rîurile vor bate din palme, deodată, munții se vor bucura de venirea Domnului.
11. El va judeca popoarele cu dreptate și fără părtinire.

Psalmul 98. Al lui David

1. Împărățește Domnul: Să tremure popoarele; șade pe heruvimi: Să se cutremure pământul!
2. Domnul este mare în Sion și peste toate popoarele mai înalt.
3. Numele tău cel mare, înfricoșător și sfînt, să se laude. Împăratul iubește dreptatea.
4. Tu ai întemeiat dreptatea; judecată și dreptate în Iacov, tu ai făcut.
5. Măriți pe Domnul Dumnezeul nostru, închinați-vă așternutului picioarelor lui, că Domnul este sfînt!
6. Moise și Aaron erau preoții săi, și Samuel era printre cei care puteau chema numele lui.
7. El a rugat pe Domnul să-i asculte, iar el le-a vorbit în stîlp de nori,
8. Căci păzeau mărturiile lui și poruncile date lor.
9. Doamne, Dumnezeul nostru, tu i-ai auzit; milostivește-te de ei și răsplătește-le toate faptele lor.
10. Înălțați pe Domnul Dumnezeul nostru în muntele cel sfînt, că sfînt este Domnul Dumnezeul nostru.

Psalmul 99. Al lui David

1. Pămînteni, strigați Domnului și sluiți-l cu veselie, bucurați-vă înaintea lui!
2. Luați aminte că Domnul este Dumnezeul nostru; el ne-a făcut pe noi și nu noi
3. Poporul lui și oile pășunii lui. Întrați pe porțile sfînte lăudîndu-l, măriți-l pe el cu cîntări în curțile lui.
4. Cîntați numele lui! Bun este Domnul, în veac este mila lui și adevărul lui din neam în neam.

Psalmul 100. Al lui David

1. Doamne, voi cînta despre dragostea și judecata ta.
2. Cîntînd voi păși cu pricepere, în calea fără prihană. Cînd vei veni la mine?
3. În curățenia inimii mele, în casa mea am umblat.
4. Nu m-am uitat după lucruri nelegiuite; pe călcătorii de lege, i-am urît.
5. Inimile îndărăpnică nu s-au lipit de mine și pe cel rău care se depărta de mine, nu l-am cunoscut.

5 липи де мине инимте фдтерптиникте, асвотждх
 се деаа мине чед рѣх нх кхношѣмъ. Пре чед
 че каветпѣм пре аквѣнес пре апроапеа свѣх пре а
 5 чѣста фд гонѣамъ. Кх чед мжндрѣ свѣх шн
 кх нестѣсѣлет инимте, кх ачѣста нх мжнѣамъ
 и фпрехнтъ. Окѣн мѣен прѣсте кредничѣшѣн
 ппмжѣтхлхн, кастьшзѣт ен фпрехнѣ кх
 мине, мѣргжндѣ фкале фѣрт прихнтѣ ачѣла ф
 4 салѣтѣмъ. Нѣ ачѣла фминѣлохлѣ кацен мѣае
 фтѣкѣдѣ мжндрѣ гртнѣндѣ неднрѣптѣци нхѣт
 фдрѣптѣ фнантѣ свѣлаор мѣен. Фпрѣ де
 7 минѣни ам оути пре тоци пѣкѣтѣшѣн пѣмж
 тхлхн, касть пѣзѣ де тѣсѣт ден чѣтѣтѣ дѣ
 нхлхн пре тѣсѣн чѣа че фѣко фѣртѣ дѣлѣтѣтѣ. Слѣ
 10 Кѣ ѣ д і . Рѣгѣчнне ла стѣраѣ кжнѣ
 сева сѣпѣра, шн фнантѣ дмнхлхн ба рѣвѣрѣа
 рѣгѣчннѣ лхн . Р ѡ

14 Мнѣ асѣлѣтѣ рѣга мѣтѣ, шн фргѣрт мѣтѣ
 кпѣртѣ тѣне вѣе . Стѣнѣ фтѣртѣ фѣ
 17 чѣтѣ де кѣртѣтѣ мине, орн фпрѣ кѣртѣ
 18 зн мѣ некѣтѣсѣ пѣтѣкѣ кѣртѣтѣ мине
 оуѣртѣтѣ тѣа . Фкѣртѣ зн кон кеамѣ
 19 пре тѣне де гѣртѣ асѣлѣтѣмѣ . Кѣчн стѣж
 шнрѣ ка фхлхл знлеа мѣае, шн оѣсеа мѣае,
 20 ка о оуѣсѣчнне стѣ оуѣкѣртѣ . Бѣтѣтѣ фхн
 ка нѣра, шн стѣ оуѣкѣ иннма мѣтѣ, кѣчн ам оуѣ
 21 тѣпѣ амжнѣ пжннѣ мѣтѣ . Де гѣлаѣлѣ сѣлпн
 нхлхн мѣтѣ стѣ липн оѣхл мѣтѣ де кѣртѣ мѣтѣ
 22 дѣстѣмѣнѣмѣ кх пѣаеканхлѣ, пѣстѣннѣкѣ, фѣкѣ
 мѣ ка кѣртѣлѣ дѣоѣлѣтѣ, фжѣртѣнѣ . Амѣ
 23 прѣвѣртѣлѣ шн мамѣ фѣкнпѣ ка оѣвѣртѣ че ѣ снн
 24 гѣртѣ пре кѣстѣ . Тѣмѣтѣ зѣсѣ мѣ оѣвѣртѣ
 не прѣлѣтѣнѣ мѣен, шн чѣн че лѣхлѣ пре мине,
 25 асѣпѣра мѣтѣ стѣ жѣра . Кѣтѣ чѣнхшѣтѣ ка
 26 пжннѣ мжнѣамъ, шн стѣхлѣра мѣтѣ кѣ пжнѣо
 27 аѣ дѣ мѣстѣкѣамъ . Де кѣртѣтѣ фѣ
 28 оуѣртѣтѣ тѣае, шн мѣнѣнѣ тѣае, кѣтѣ рѣднжнѣлѣмѣ
 29 ман хѣртѣтѣ . Знлеа мѣае ка оуѣмѣра стѣ
 30 пѣаекартѣ шн сѣ ка нѣра мѣ оуѣсѣамъ . Шн тѣ
 31 дмнѣ дѣтѣкѣ рѣмѣн, шн поменнѣтѣ тѣа фнѣмѣ шн
 32 фнѣмѣ . Тѣх кѣлѣжнѣдѣтѣ вен мнлхн сѣсѣнѣ
 33 кѣче вѣртѣмѣ ѣ лѣтѣ млтнѣн спрѣ сѣл кѣ ахѣенпѣ
 34 вѣртѣмѣтѣ . Кѣче вѣне аѣ вѣртѣтѣ рѣвѣтн тѣнѣ, пѣ
 35 стѣ прѣла лхн, шн чѣртѣна лхн кѣртѣ кѣртѣлѣ . Шн се
 36 вѣтѣмѣ анмѣнае денхмѣае дмнхлхн, шн тоци
 37 фпрѣрацѣн пѣмжнѣтхлхн дѣ мѣртѣтѣ тѣа
 38 Кѣче влхнн дмнхлѣ сѣсѣнхлѣ, шн стѣва нѣн фпрѣ
 39 не мѣртѣтѣ лхн . Кѣхлѣтѣтѣ спрѣ рѣга тѣлѣртѣ смѣртнѣ
 40 шн нѣл дѣфѣнмапѣ рѣга лѣртѣ . Стѣсѣ сѣртѣ ачѣла
 41 ла аѣтѣтѣ рѣдѣ шн нѣрѣдѣ чѣлѣ че зндѣтѣтѣ ба лѣхлѣ
 42 кѣ пре дмнхлѣ . Кѣче стѣпаекѣтѣ денпѣртѣ нѣлѣнѣмѣ
 43 тѣ сѣртѣтѣ лѣхн дмнхлѣ ден чѣртн прѣсте пѣ
 44 ка мжнѣтѣ прѣнѣ . Ка стѣ ахѣртѣ сѣспнхлѣ чѣлѣртѣ
 45 сѣртѣнѣнѣ ка сѣдѣзѣтѣтѣ пре фнѣн чѣлѣртѣ сѣмѣртѣчѣ
 46 ка стѣкѣстѣсѣтѣ фѣсѣмѣ нхмѣае дмнхлхн, шн
 47 лѣхлѣ лхн ф прѣсѣлпѣмѣ . Кжнѣ стѣвѣртѣ ахлѣ
 48 нѣ нѣрѣдѣ ден прѣхнѣтѣ, шн фпрѣрацн дѣлѣжнѣ
 49 дмнхлхн . рѣспѣнѣе лхн фкалѣ вѣртѣтѣтѣ
 50 лхн фпрѣцннѣртѣ знлеа мѣае вѣртѣтѣтѣмѣ .

Biblia 1688, pag. 414, col. I

6. Pre cel ce clevețtia pre ascuns pre aproapele său, pre acesta îl goniiam.

7. Cu cel mîndru ochi și cu nesățioasă inimă, cu acesta nu mîncam împreună.

8. Ochii miei preste credincioșii pămîntului, ca să șază ei împreună cu mine. Mergînd în cale fără prihană, acela în slujia.

9. Nu lăcuia în mijlocul casei mele făcînd mîndrie; grăind nedireptăți nu să îndirepta înaintea ochilor miei.

10. Întru demineți am ucis pre toți păcătoșii pămîntului, ca să pierz de tot den cetatea Domnului pre toți ceia ce fac fărădelęea. Slava.

CATHISMA 14. Rugăciune la sărac, cînd se va supăra, și înaintea Domnului va răvărса rugăciunea lui. 101

1. Doamne, ascultă ruga mea, și strigarea mea cătră tine vie.

2. Să nu întorci fața ta de cătră mine; ori întru carea zi mă necăjesc, pleacă cătră mine urêchea ta.

3. În carea zi voi eu chema pre tine, degrabă ascultă-mă.

4. Căci săvîrșiră ca fumul zilele mele, și oasele mele ca o uscăciune să uscară.

5. Bătut fui eu ca iarba, și să uscă inima mea, căci am uitat a mîncea pîinea mea.

6. De glasul suspinului meu să lipi osul meu de carnea mea.

7. Asămănaiu-mă cu pelecănu pustinic, făcuia-mă ca corbul de noapte, în jăriște.

8. Am privegheat și m-am făcut¹ ca o vrăbie ce e singură pre casă.

9. Toată zioa mă ocăria neprietenii miei, și cei ce lăuda pre mine asupra mea să jura.

10. Că cenușă ca pîinea mîncăui, și băutura mea cu plînsoare amestecam.

11. De cătră fața urgiei tale și mîniei tale; căci rădicîndu-mă, m-ai surpat.

12. Zilele mele ca umbra să plecară, și eu ca iarba mă uscaui.

13. Și tu, Doamne, în veac rămîi, și pomenirea ta în neam și în neam.

14. Tu, sculîndu-te, vei milui Sionul; căce vrêmea e a te milostivi spre el, că au venit vrêmea.

15. Căce bine au vrut robii tăi pietrile lui, și țărîna lui vor cruța.

16. Și se vor tême limbile de numele Domnului, și toți împărații pămîntului de mărirea ta.

17. Căce va zidi Domnul Sionul, și să va ivi întru mărirea lui.

18. Căută spre ruga celor smeriți, și n-au defăimat ruga lor.

19. Să să scrie aceasta la altă rudă, și norodul cel ce să zidêște va lăuda pre Domnul.

20. Căce să plecă dentru nălțimea cea sfîntă a lui, Domnul den ceriu preste pămînt privi,

21. Ca să auză suspinul celor obeziți, ca să dezlęge pre fiii celor omorîți.

22. Ca să vestească în Sion numele Domnului, și lauda lui în Ierusalim,

23. Cînd să vor aduna noroade, dempreună și împărați, a sluji Domnului.

24. Răspunse² lui în calea vîrtutei lui: Împușinarea zilelor mele vestește-mi./

Ms. 45, f. 242 v

6. Pre cela ce clevetia pre ascuns pre aproapele său, pre acesta îl goniam.
7. Cu mîndrul ochiu și cu nesățioasă inimă, cu acesta nu mîncam împreună.
8. Ochii miei preste credincioșii pămîntului, ca să șază ei împreună cu mine; mergînd întru cale fără prihană, acela-mi slujia.
9. Nu lăcuia în mijlocul casei mele făcînd mîndrie; grăind strîmb nu să îndrepta înaintea ochilor miei.
10. La dimineți am ucis pre toți păcătoșii pămîntului, ca să pierdz de tot den cetatea Domnului pre toți ceia ce fac fărădelegea. Slava!

CATHISMA 13. Ruga săracului, cînd să va supăra, și înaintea Domnului va răvărșa ruga lui. 101.

1. Doamne, ascultă ruga mea, și strigarea mea cătră tine să vie.
2. Să nu întorni fața ta de cătră mine; ori întru care dzi mă năcăjesc, pleacă cătră mine urêchea ta.
3. Ori întru care dzi voi chema pre tine, degrabă ascultă-mă.
4. Căce să sfîrșiră ca fumul zilele mele, și oasele mele ca o uscăciune să uscară!
5. Bătut fui ca iarba, și să uscă inima mea, căce am uitat a mîncă pîinea mea.
6. De glasul suspinului meu lipi-să osul meu de trupul meu.
7. Asămănaiu-mă cu pelecian pustiiic, făcuiu-mă ca corbul de noapte întru loc de casă.
8. Bdenui² și mă făcuiu ca pasărea ce singurește³ pre pod.
9. Toată dzua ocăria-mă neprietenii miei, și ceia ce lăuda pre mine asupra mea jura.
10. Căce cenușe ca pîinea mîncam, și băutura mea cu plînoare amestecam,
11. De cătră fața orgiei tale și miniei tale; căce rădicînd, m-ai surpat.
12. Zilele mele ca umbra plecară, și eu ca iarba mă uscăiu.
13. Și tu, Doamne, în vac rămii, și pomenirea ta în vac și vac.
14. Și tu, sculîndu-te, vei milui Sionul; căce vrêmea-i a te îndura spre ea⁴, căce au venit vrêmea.

15. Căce au bine vrut robii tăi pietrile lui, și țărîna lui vor îndura-să.
16. Și să vor tême limbile numele Domnului, și toți împărații pămîntului mărirea ta.
17. Căce va zidi Domnul Sionul, și să va ivi întru mărirea lui.
18. Căută spre ruga celora smeriți, și n-au dăfăimat ruga lor.
19. Scrie-să aceasta la rudă alta, și nărodul cela ce să zidêște va lăuda pre Domnul.

20. Căce să plecă dentru înălțimea sfinții a lui, Domnul den cer preste pămînt privi,
21. Ca să audză suspinul celora obeduiți, ca să dăzlege fiii celora omoriți.
22. Ca să vestuiască în Sion numele Domnului, și lauda lui în Ierusalim,
23. Cînd să vor aduna năroade depreună, și împărați, a sluji Domnului.
24. Răspunse lui întru calea vîrutei lui; Pușnătatea dzilelor mele vestuiêste-mi.

Ms. 4389, f. 287 r

6. [5] Cela ce mozavirêște pre vecinul său în taină, pre acesta l-am gonit.
7. [6] Cu ochiul cel trufaș și cu inima cea nesățioasă, cu aceasta n-am mîncat.
8. [7] Ochii miei spre credincioșii pămîntului, să-i pui să șază cu mine; cela ce umblă pre calea cea nevinovată, acela au slujit mie.
9. [8] N-au lăcut pre mijlocul casii mele cela ce face trufie; cela ce au grăit cêle nedirêpte nu se-au îndireptat înaintea ochilor miei.
10. [9] Diminețile am ucis pre toți păcătoșii pămîntului, ca să pierz den cetatea Domnului pre toți ceia ce fac fărădelegiure. Slava.

[1] Șăderea 14. Rugăciunea celui sărac se va supăra și va răvărșa rugăciunea sa înaintea Domnului. 101

1. [2] Doamne, ascultă rugăciunea mea, și gîlceava¹ mea să vie la tine.
2. [3] Nu întoarce fața ta de cătră mine; ori în ce zi mă voi scribi², pleacă cătră mine urêchiia ta.
3. Ori în ce zi te voi chieama, curînd să mă ascuți.
4. Că periră ca fumul zilele mele, și oasele mele se uscară ca șșala³.
5. Fui rănit ca iarba, și se uscă inima mea; că am uitat să mănînc pîinea mea.
6. De glasul suspinării mele se lipi osul meu de carnea mea.
7. Asămănaiu-mă pelicanului pustiei, fui cu corbul cel de noapte în gropilă.
8. Priveghiiu și fui ca o pasăre carea se osibêște la zid.
9. Toată zioa mă muștra vrăjmașii miei, și ceia ce mă lăuda se jura cu mine.
10. Că am mîncat cenușă ca pîinea, și băutura mea o am amestecat cu plîngere.
11. De fața miniei tale și a orgiei tale; că rădicîndu-mă, m-au aruncat jos.
12. Zilele mele ca umbra se abătură, și eu mă uscăiu ca finul.
13. Iară tu, Doamne, lăcuiesti în vîci, și pomenirea ta în neam și în neam.
14. Tu, sculîndu-te, vei milui Sionul; căci vrêmea a-l îndura, căci veni vrêmea.

15. Că plăcură robilor tăi pietrile lui, și țărîna lui o vor milui.
16. Și se vor tême limbile de numele Domnului, și toți împărații pămîntului de slava ta.
17. Că va zidi Domnul Sionul, și se va arată în slava lui.
18. Căută spre rugăciunea celor smeriți, și rugăciunile lor nu le orgisi.
19. Să se scrie aceasta într-alt neam, și nărodul cela ce se zidêște va lăuda pre Domnul.

20. Că se plecă den nălțimea sfințirii sale, Domnul căută den cer pre pămînt,
21. Să audză suspinarea celor înobădați⁴, să dăzlege pre feciorii celor omoriți.
22. Să spuie în Sion numele Domnului, și lauda lui în Ierusalim.
23. Cînd se vor aduna năroadele, dempreună, și împărații, să lucrêze Domnului.
24. Răspunse pre calea țării lui, și-mi spuse împușnarea zilelor mele.

Versiunea modernă

6. Pe clevetitorul vecinului său în ascuns, pe acela l-am izgonit.
7. N-am mîncat cu cel mîndru cu ochiul și nesățios cu inima.
8. Privesc peste credincioșii pămîntului ca să fie și să șadă împreună cu mine. Îmi slujea cel ce umbla pe cale fără prihană.
9. În casa mea nu va locui cel fălos. Înaintea ochilor mei nu va sta cel ce grăiește nedreptatea.
10. În dimineți voi socoti și voi judeca pe toți păcătoșii din cetatea Domnului, ca să nimicesc pe toți cei ce lucrează fărădelegea.

Psalmul 101. Rugăciunea unui necăjit

1. Doamne, auzi rugăciunea mea, strigătul meu să ajungă la tine.
2. Să nu întorci fața ta de la mine. În fiecare zi mă scribesc, pleacă spre mine urechea ta!
3. În orice zi te voi chema, auzi-mă repede!
4. Zilele mele s-au stins ca fumul și oasele mele ca într-un cuptor ard.
5. Rănită este inima mea, a secat ca iarba; am uitat să mănînc pîinea mea.
6. Grăiesc numai în suspine, mi-a rămas pielea și oasele.
7. Seamăn acum cu pelicanul din pustie și cu bufnița din dărîmături.
8. În priveghiu meu am ajuns ca o pasăre singularică pe acoperiș.
9. Vrăjmașii mei m-au ocărit toată ziua. Cînd voiau să blesteme pe cineva, mă luau pe mine drept pildă de nenorocire.
10. Cenușă am mîncat în loc de pîine și băutura mea am amestecat-o cu lacrimi.
11. Urgia și mînia ta m-au ridicat și m-au surpat.
12. Zilele mele sînt ca umbra ce scade, iar eu ca iarba m-am uscat.
13. Numai tu rămii, Doamne, și pomenirea ta din neam în neam.
14. Cînd te vei scula, vei milui Sionul; că a venit vremea să te îngrijești de el.

15. Nouă, robilor tăi, ne mai sînt dragi pietrele lui și de țărîna lui ne vom îndura.
16. De numele tău se vor teme neamurile și toți împărații pămîntului te vor slăvi.
17. Că va zidi Domnul Sionul din nou ca să se arate în slava sa.
18. A ascultat rugăciunea celor umiliți, n-a defăimat cererea lor.
19. Toate acestea să se scrie pentru neamul ce va veni, pentru poporul ce va crește, lăudînd pe Dumnezeu.
20. Din înălțimea cea sfinții a lui, din cer, Domnul s-a aplecat și a privit pe pămînt,
21. Ca să asculte suspinul celor ferecați, să dezlege pe cei sortiți morții,
22. Ca să vestească numele Domnului în Sion și lauda lui în Ierusalim,
23. Cînd se vor aduna popoarele și împărățiile ca să slujească Domnului.
24. Dumnezeu mi-a curmat puterea în cale, mi-a scurtat viața.

Нѹмѣла ла ꙗ҃цѹмѣтѣцѣрѣ зѣлаевъ мѣле ꙗ҃нѣмъ кѣ
 де нѣмѣури ѿнѣи пѣнн . Деветѹтѣ пѣ дѣне кѣ
 пѣмѣжнѣла ѿнѣи пѣмѣтѣ, шн фѣптѣле мѣнн
 лоръ тѣле сѣнѣпѣ чѣрѣрнае . Дѣтѣлѣ бѣрѣ пѣрн кѣ
 ꙗ҃рѣ тѣ бѣн рѣмѣнѣ, шн пѣоци ка҃хѣнна стѣборѣ
 кеи . Шн касѣ ꙗ҃ктѣнтѣаре ꙗ҃бѣнѣнѣи прѣ кн
 ѣн, шн стѣборѣ прѣмени, ꙗ҃рѣ тѣ а҃чѣлашѣ еѣнн ,
 шн ѿнѣи пѣнн нѣборѣ анѹнн . Фнѣнн рѣбнѣасѣрѣ кѣ
 пѣнн бѣрѣ сѣлѣшѣлѣн, шн стѣмѣжнѣца лѣсѣрѣ ꙗ҃ѣтѣ
 стѣлѣ ꙗ҃дрѣптѣлѣ .

Вѣла мѣла лѣн дѣвѣдѣ, гѣв .
Вѣла мѣла лѣн дѣвѣдѣ, гѣв .
 ѿнѣнѣ кѣбннѣпѣтѣрѣ сѣфлетѣлѣ мѣлѣ прѣ дѣ
 дѣмѣлѣ, шн пѣоате чѣлае дѣнѣлѣтѣрѣлѣ
 мѣлѣ нѣмѣле чѣлѣ сѣпѣтѣ а҃лѣлѣнн .
 Блѣѣтѣ сѣфлетѣлѣ мѣлѣ прѣ дѣмѣлѣ,
 шн нѣ оѹнтѣлѣ пѣоате рѣспѣлѣтѣрнае лѣн .

Прѣ чѣла чѣ еннѣ мѣрѣтѣ пѣоате фѣтѣрѣ дѣлѣунае гѣ
 тѣлае прѣ чѣла чѣ бннѣдектѣ пѣоате вѣлае тѣлае .
 Прѣ чѣлѣ чѣ нѣсѣтѣчѣе дѣнн стѣрѣкѣчѣнѣе вѣлѣца
 тѣла, прѣ чѣла чѣстѣ кѣвѣнѣтѣ нѣ мѣлѣ, шн
 мнѣасѣжѣлѣнн . Прѣ чѣла чѣ сѣпѣтѣрѣ ꙗ҃трѣлѣ
 вѣнѣтѣжѣнн пѣо҃хта тѣла, ꙗ҃нонѣсѣборѣ ка алае вѣлѣ
 тѣлѣлѣнн тнннѣрѣчѣлае тѣлае . Фѣкѣжнѣдѣ мнѣле
 дѣмѣлѣ, шн ꙗ҃лѣсѣатѣ ла пѣоци чѣла чѣ а҃нѣтѣ
 фѣлѣ стѣрѣжнѣтѣпѣтѣе . Дѣрѣтѣ кѣбннѣе лѣн лѣ
 мѣнѣснн, фнѣлѣорѣ лѣн гѣрѣанѣлѣ вѣоанѣе лѣн .
 ꙗ҃дѣрѣтѣорѣнн шн мѣлѣтнѣе дѣмѣлѣ, мѣлѣтѣ ꙗ҃гѣтѣ
 лѣннѣорѣнн, шн мѣлѣтѣ мнѣасѣтнѣе . Нѣдѣе
 стѣжѣшнѣтѣ стѣла оѹрѣннѣнн, ннчн ꙗ҃ѣлѣнн вѣа цннѣтѣ
 мѣннѣе . Нѣдѣлѣтѣ фѣтѣрѣ дѣлѣунае нѣасѣтѣрѣ
 лѣ фѣкѣлѣтѣ нѣасѣ, ннчн лѣлѣтѣ грѣшлѣлае нѣасѣтѣрѣ
 не рѣспѣлѣтнн нѣасѣ . Вѣлѣнн дѣлѣтѣ ꙗ҃нѣлѣннѣмѣлѣ
 чѣрнѣлѣнн дѣла пѣмѣжнѣтѣ, а҃лѣ ꙗ҃пѣлѣннѣ дѣмѣлѣ
 мнѣла лѣн прѣстѣе чѣла чѣ стѣ пѣем дѣ сѣлѣ .
 Прѣ кѣжнѣ сѣнѣпѣ дѣпѣтѣрѣтѣлѣе рѣспѣрнѣтѣрнае дѣ кѣ
 лѣлѣлѣрнн, дѣ пѣлѣтѣ дѣкѣлѣсѣтѣ нѣлѣ фѣтѣрѣ дѣлѣунае
 нѣасѣтѣрѣ . ꙗ҃чѣкѣлѣ мнѣлѣлѣ пѣлѣрннѣтѣе прѣ гѣ
 фнн а҃лѣ мнѣлѣннѣ дѣмѣлѣ прѣ чѣнн чѣ стѣ пѣем дѣ
 сѣлѣ, кѣлѣнн сѣлѣ а҃лѣ кѣнѣсѣлѣтѣ знѣннѣлѣрнн нѣасѣтѣрѣлѣ .
 Дѣлѣсѣш а҃мнннѣтѣ кѣлѣчѣрѣжнѣтѣ сѣнѣпѣтѣемъ, сѣмѣлѣ
 ка ꙗ҃рѣга знѣлае лѣнн, ка фѣлѣарѣтѣ кѣжнѣлѣлѣнн, лѣша
 вѣа ꙗ҃фѣлѣорн . Вѣлѣнн дѣлѣ тѣрѣкѣ ꙗ҃тѣрѣжнѣсѣлѣ, шн
 нѣвѣка фнн, шн нѣвѣка мннн кѣнѣнѣаѣчѣе ꙗ҃кѣлѣ лѣкѣлѣ а҃лѣ .
 ꙗ҃рѣтѣ мнѣла дѣмѣлѣлѣнн дѣнѣѣтѣнн, шн пѣннѣтѣ ꙗ҃кѣлѣ
 прѣстѣе чѣла чѣ стѣпѣемъ дѣ дѣжнѣсѣлѣ . Шн дн
 рѣпѣтѣлѣтѣ лѣнн прѣстѣе фнннн фннѣлѣорѣ ла чѣнн чѣ пѣ
 зѣсѣкѣлѣ фѣтѣрѣлѣлѣннѣца лѣнн . Шн пѣменѣсѣкѣлѣ по
 рѣлѣннѣе лѣнн ка стѣлѣфѣанѣтѣ прѣ алае . Дѣмѣлѣлѣ
 ꙗ҃тѣернн гѣлѣтнн сѣлѣлѣлѣлѣ лѣнн, шн ꙗ҃пѣлѣрѣчѣлѣ
 лѣнн тѣлѣлѣлѣсѣрѣ стѣпѣжнѣтѣе . Еннѣе кѣлѣжнн
 тѣлѣнн прѣ дѣмѣлѣлѣ тѣоци ꙗ҃чѣрѣлѣнн чѣнн тѣлѣрнн ла
 вѣжнѣтѣе, фѣкѣжнѣдѣ кѣлѣжннѣлѣ лѣнн, ка стѣ а҃лѣ
 зннчн галѣлѣлѣнн кѣлѣнннѣлѣлѣорѣ лѣнн . Бннѣе нѣлѣ
 вѣжннѣлѣнн прѣ дѣмѣлѣлѣ пѣоате пѣлѣтѣрнае лѣнн, сѣлѣ
 жннѣтѣорнн лѣнн фѣкѣжнѣдѣ бѣла лѣнн . Бннѣе кѣлѣжнн
 тѣлѣнн прѣ дѣмѣлѣлѣ тѣоате фѣлѣпѣле лѣнн, ꙗ҃пѣолѣ
 лѣкѣлѣ стѣпѣжннѣрннѣнн лѣнн, еннѣе кѣлѣжннѣтѣзѣ сѣлѣ
 флетѣлѣ мѣлѣ прѣ дѣмѣлѣлѣ . Сѣлѣ .
 Вѣла мѣла лѣнн дѣлѣ пѣннѣлѣ а҃лѣтѣ

Biblia 1688, pag. 414, col. II

- 25. Nu mă lua la înjumătățarea zilelor mele, în neam de neamuri anii tăi.
- 26. De-nceput tu, Doamne, pămîntul ai întemeiat, și faptele mînilor tale sînt ceriurile.
- 27. Acēlea vor peri, iară tu vei rămînea, și toți ca haina să vor vechi. [28] Și ca o învălitoare învăli-vei pre ei, și să vor premeni.
- 28. Iară tu acelaș ești, și anii tăi nu vor lipsi.
- 29. Fiii robilor tăi voru sălășlui, și sămînța lor în veac să va îndrepta.

Psalmul lui David. 102

- 1. Binecuvintează, sufletul meu pre Domnul, și toate cēle den lăuntruл meu, numele cel sfint al lui.
- 2. Blagoslovēște, sufletul meu, pre Domnul și nu uita toate răsplătirile lui.
- 3. Pre cela ce bine iartă toate fărădelegile tale, pre cela ce vindecă toate boalele tale.
- 4. Pre cela ce izbăvēște den stricăciune viața ta, pre cela ce te cucună cu milă și milosîrdii.
- 5. Pre cela ce satură întru bunățăți pohta ta; înnoi-se-vor ca ale vulturului tinerētele tale.
- 6. Făcînd mile Domnul și judecată la toți ceia ce li să face strîmbate.
- 7. Arată căile lui lui Moisi, fiilor lui Israil voile lui.
- 8. Îndurătoriu și milostiv Domnul, mult îngăduitoriu și mult milostiv.
- 9. Nu desăvîrșit să va urgisi, nici în vac va ținea minie.
- 10. Nu după fărădelegile noastre au făcut noao, nici după greșalele noastre ne răsplăti noao.
- 11. Căci după înălțimea ceriului de la pămînt au întărit Domnul mila lui preste ceia ce să tem de el.
- 12. Pre cît sînt depărtate răsăririle de apusuri, depărtă de cătră noi fărădelegile noastre.
- 13. În ce chip miluiēște părintele pre fii, au miluit Domnul pre cei ce să tem de el.
- 14. Căci el au cunoscut ziditura noastră. [14] Aduse-ș aminte că țărînă sîntem.
- 15. Omul ca iarba, zilele lui ca floarea cîmpului, așa va înflori.
- 16. [15] Căci duh trecu într-însul, și nu va fi; și nu va mai cunoaște încă locul lui.
- 17. [16] Iară mila Domnului den veac și pînă în veac, preste ceia ce să tem de dînsul.
- 18. [17] Și dreptatea lui preste fiii fiilor, la cei ce păzescu făgăduința lui,
- 19. [18] Și pomenescu poruncile lui, ca să le facă pre êle. [19] Domnul în ceriu găti scaunul lui, și împărăția lui tuturor stăpînēște.
- 20. Binecuvîntați pre Domnul, toți îngerii lui; cei tari la vî:tute, făcînd cuvîntul lui, ca să auziți glasului cuvintelor lui.
- 21. Binecuvîntați pre Domnul, toate puterile lui, slujitorii lui, făcînd voia lui.
- 22. Binecuvîntați pre Domnul, toate faptele lui, în tot locul stăpînirii lui, binecuvîntează, sufletul meu, pre Domnul. Slava.

Psalmul lui David, pentru alcătuirea lumii. 103

Ms. 45, f. 242^v-243^r

25. Nu mă aduce întru jumătățarea dzilelor mele, întru neam de neam anii tăi.

26. De-nceput tu, Doamne, pământul ai întemeiat, și faptele mâinilor tale sînt ceriurile.

27. Êle pier, și tu rămii, și toți ca haina să vor vechi, și ca o învăitoare învăi-vei pre ei, și să vor primeni.

28. Iară tu același ești, și anii tăi nu vor lipsi.

29. Fiii robilor tăi vor sălășlui, și sămînța lor în vac să va îndrepta.

Psalmul lui David. 102

1. Binecuvîntează, sufletul meu, pre Domnul, și toate cele den lontrul meu numelui cel sfînt al lui.

2. Binecuvîntează, sufletul meu, pre Domnul și nu uita toate răsplătirile lui.

3. Pre cea ce bine iartă toate fărădelegile tale, pre cea ce vindecă toate boalele tale.

4. Pre cea ce izbăvește de stricăciune viața ta, pre cea ci te încununează cu milă și îndurări.

5. Pre cea ce saturi întru bunătați pofia ta; înnoi-să-va ca vulturului tineretele tale.

6. Făcînd milă Domnul și județ la toți ceia ce li să face strîmbătate.

7. Cunoscă căile lui Moisi, fiilor Israil² voile lui.

8. Îndurător și milostiv Domnul, mult îngăduitor și mult³ milostiv.

9. Nu la săvîrșit să va urgisi, nice în vac va ținea minie.

10. Nu după fărădelegile noastre făcu noao, nice după greșalele noastre ne răsplăti noao.

11. Căce după înmulțimea ceriului de la pămînt au întărit Domnul mila lui preste ceia ci să tem de el.

12. Pre cît sînt depărtate răsăriturile de apusuri, depărtă de cătră noi fărădelegile noastre.

13. În ce chip îndură părintele fiii, îndură-să Domnul pre ceia ci să tem de el.

14. Căce el au cunoscut ziditura noastră, [14] Aduse-și aminte că țărîna sîntem.

15. Omul ca iarba, dzilele lui ca floarea țare-nii, așa va înflori.

16. [15] Căce duh să petrecu întru el, și nu va fi; și nu va mai cunoaște locul lui.

17. [16] Iară mila Domnului den vac și până în vac, preste ceia ci să tem de dînsul,

18. [17] Și dreptatea⁴ lui preste fiii fiilor, la ceia ce păzesc făgăduința lui,

19. [18] Și pomenesc porîncele lui, ca să le facă pre êle. [19] Domnul în cer găti scaunul lui, și// împărăția lui tuturor despuieste⁵.

20. Binecuvîntați pre Domnul, toți îngerii lui: tari la virtute, făcînd cuvîntul lui, ca să audziți glasul cuvîntelor lui.

21. Binecuvîntați pre Domnul toate puterile lui, slujitorii lui, făcînd voia lui.

22. Binecuvîntați pre Domnul, toate faptele lui: întru tot locul despuirei lui, binecuvîntează, sufletul meu, pre Domnul. Slava⁶.

Psalmul lui David, pentru închegarea lumii¹. 103

Ms. 4389, f. 287^r-287^v

25. Nu mă rădica în jumătățarea zilelor mele, anii tăi în neamul neamurilor.

26. De-nceput tu, Doamne, ai întemeiat pămîntul, și ceriurile sînt faptele mâinilor tale.

27. Acêlea vor peri, iară tu vei rămînea, și toate se vor învechi ca o haină, și le vei strînge ca pre o dulamă, și se vor schimba.

28. Iară tu tot ești acela, și anii tăi nu se vor sfîrși⁵.

29. Feciorii// robilor tăi se vor sălășlui, și semînția lor se va îndrepta în veac.

Cîntecul lui David. 102

1. Binecuvîntează, suflete al meu, pre Domnul, și toate denlăuntrurile mele pre numele lui cel sfînt.

2. Binecuvîntează, suflete al meu, pre Domnul și nu uita toate platele lui.

3. Pre cea ce curățește toate fărădelegile tale, pre cea ce vindecă toate boalele tale.

4. Pre cea ce mîntuiește den putreziciune viața ta, pre cea ce te încununează cu milă și cu îndurări.

5. Pre cea ce umple întru bunătați pofia ta; înnoi-se-vor tineretele tale ca ale vulturului.

6. Domnul cea ce face milă și judecată tuturor celor năpăstuiți¹.

7. Spus-au căile sale lui Moisi, voirile sale feciorilor lui Israil.

8. Îndurător și milostiv Domnul, îndălung răbdător și mult milostiv.

9. Nu se va minia pînă în sfîrșit, nici va ținea vrajbă în veci.

10. Nici au făcut noaoă după fărădelegile noastre, nici au plătit noaoă după păcatele noastre.

11. Că după înălțimea ceriului de pămînt au întărit Domnul mila sa spre cei ce se tem de dînsul.

12. Dăpărtat-ai de noi fărădelegile noastre, cît stau dă dăparte răsăriturile de apusuri.

13. Cum miluiește tatăl pre feciori, va milui Domnul pre ceia ce se tem de dînsul.

14. Că el au cunoscut zidirea noastră, adusuș-au aminte că sîntem țărîna.

15. Omul ca iarba, zilele lui ca floarea cîmpului, așa va înflori.

16. Că duhul va trece într-însul, și nu va fi; și de-acii nu va mai cunoaște locul lui.

17. Iară mila Domnului den veac și pînă în veac, spre ceia ce se tem de dînsul.

18. Și dreptatea lui pre feciorii feciorilor. [18] Celor ce păzesc făgăduința lui,

19. Și celor ce-și aduc aminte de poruncile lui să le facă. [19] Gătit-au Domnul în ceriu scaunul său, și împărăția lui va stăpîni toate.

20. Binecuvîntați pre Domnul, toți îngerii lui; cei puternici, carii faceți cuvîntul lui, să se auză glasul cuvîntelor lui.

21. Binecuvîntați pre Domnul, toate puterile lui, slugile lui cêle ce faceți voia lui.

22. Binecuvîntați pre Domnul, toate faptele lui: în tot locul biruinței lui, binecuvîntează, al meu suflete, pre Domnul. Slava.

Cîntecul lui David, pentru facerea lumii. 103

Versiunea modernă

25. De aceea îi spun: Doamne, nu-mi lua jumătatea zilelor mele, că anii tăi sînt din neam în neam.

26. E mult de cînd tu, Doamne, ai întemeiat pămîntul și cu minile tale ai făcut cerurile.

27. Acelea vor pieri, dar tu vei rămînea, și se vor învechi toți ca o haină și ca un veșmînt îi vei schimba.

28. Dar tu ești același și anii tăi nu se vor împuțina.

29. Fiii robilor tăi se vor întinde pe tot pămîntul și semînția lor va propăși în veac.

Psalmul 102. Al lui David

1. Binecuvîntează, suflete al meu, pe Domnul și toate cele din lăuntru meu, numele cel sfînt al lui.

2. Binecuvîntează, suflete al meu, și nu uita binefacerile lui.

3. Pe cel ce curățește toate fărădelegile tale, pe cel ce vindecă toate bolile tale;

4. Pe cel ce scoate din stricăciune viața ta și te încununează cu dragoste și îndurare;

5. Pe cel ce ne hrănește cu bunătați și înnoiește tineretele mele agere ca ale vulturului.

6. Domnul ține făgăduința sa, să facă dreptate tuturor celor obidiți.

7. El a făcut cunoscute căile sale lui Moise și voile sale fiilor lui Israil.

8. Domnul este îndurător și milostiv, îndelungrăbdător și îngăduitor.

9. Pînă la urmă se va potoli, în veac minia sa se va împuțina.

10. El nu ne judecă după păcatele noastre și nu răsplătește fărădelegile noastre.

11. Ca înălțimea cerului de la pămînt e dragostea Domnului pentru cei ai lui.

12. Pe cît de departe sînt răsăriturile de la apusuri, a depărtat el fărădelegile noastre de la noi.

13. Ca un tată care își iubește copiii, așa miluiește Domnul pe credincioșii săi.

14. El a cunoscut zidirea noastră și și-a adus aminte că țărîna sîntem.

15. Omul ca iarba, zilele lui ca floarea cîmpului, așa va înflori.

16. Că vînt a trecut peste el și nu va mai fi și nu se va mai cunoaște locul său.

17. Iar mila Domnului spre cei ce se tem de dînsul mereu va dăinui;

18. Și dreptatea lui spre fiii fiilor, spre cei ce păzesc legămîntul său,

19. Și și-aduc aminte de poruncile sale ca să le îndeplinească. Pregătit este tronul lui în cer, el e împărat peste tot pămîntul.

20. Binecuvîntați pe Domnul toți îngerii lui, cei tari în virtute care îndepliniți cuvîntul lui și-i păziți înțelesul.

21. Binecuvîntați pe Domnul toate puterile lui, slugile lui, care faceți voia lui,

22. Binecuvîntați pe Domnul toate facerile lui în mijlocul stăpînirii, binecuvîntează, suflete al meu, pe Domnul!

Psalmul 103. Al lui David

тѣхъ лѣтъ, рѣ Г.
Пініе кѣвнѣтѣтъ сѣфлетѣлъ мѣѣ прѣ
 дмнѣлъ, дмне дмнѣтѣлъ мѣѣ мѣ
 зншнте фѣартѣ. Кѣ мѣртѣрнѣрѣ,
 шн мѣре кѣвнѣтѣ, фѣртѣашнте фѣ
 бѣтѣкѣнѣтѣ кѣ лѣмнѣтѣ на сѣхнѣтѣ.
 фѣтнѣжнѣдѣ тѣрнѣ ка сѣ пѣлае чѣлѣ че ако
 пернѣ кѣ аѣе чѣрдѣкѣрнѣе лѣнѣ. Чѣла че пѣне
 норнѣ фѣтѣлѣкарѣ лѣнѣ, чѣла че фѣлатѣ прѣсте лѣнѣ
 пнѣе бѣжнѣтѣрнѣлѣр. Чѣла че фѣачѣ фѣрѣтнѣ лѣнѣ
 дѣхѣрнѣ, шн прѣ сѣлѣнѣе лѣнѣ пѣрнѣ дѣфѣкѣ. Чѣла
 че фѣтемежѣтѣ пѣмѣжнѣтѣлѣ прѣ фѣтемежѣрѣ лѣнѣ,
 нѣсеѣа пѣена фѣтѣкѣлѣ кѣкѣлѣлѣнѣ. Фѣртѣфѣнѣдѣ
 ка сѣ хѣннѣтѣ фѣртѣкѣлѣмннѣтѣ лѣнѣ, прѣсте мѣннѣнѣ
 нѣ стѣлѣрѣ аѣе. Дѣ кѣтѣрѣ чѣртѣрѣтѣ тѣ фѣлѣнѣкѣ
 дѣ гѣлѣлѣ тѣннѣтѣлѣнѣ тѣлѣ сѣлѣрѣ сѣртѣлѣ
 сѣлѣтѣ мѣннѣнѣ шн сѣлѣпѣлѣрѣ кѣлѣмнѣнѣ, ла лѣкѣ
 кѣрѣе анѣ фѣтемежнѣтѣ лѣр. Хотѣрѣ анѣ пѣлѣ ка
 рѣе нѣлѣлѣрѣ трѣчѣ, ннѣнѣ сѣлѣрѣ фѣлѣрѣче аѣкопѣрнѣ
 аѣ пѣмѣжнѣтѣлѣ. Чѣла че трнннѣтѣ нѣлѣлѣрѣ фѣлѣ
 фѣртѣмнѣтѣлѣкѣлѣ мѣннѣнѣлѣрѣ трѣчѣлѣрѣ аѣе. Анѣ
 пѣлѣлѣрѣ тѣлѣе хѣлѣрѣлѣкѣлѣмнѣлѣлѣнѣ, прѣннѣнѣлѣрѣ кѣсѣ
 лѣннѣнѣ ла сѣтѣлѣ лѣр. Прѣсте лѣлѣ пѣлѣлѣрѣе чѣ
 рѣлѣнѣ бѣрѣ стѣлѣшѣлѣнѣ, дѣнѣ мнѣлѣкѣлѣ пѣлѣлѣнѣлѣрѣ
 дѣлѣлѣрѣ гѣлѣлѣ. Анѣлѣлѣнѣдѣ мѣннѣнѣ дѣнѣ чѣрдѣкѣ
 рнѣе лѣнѣ, дѣнѣ рѣдѣа фѣлѣлѣлѣрѣ тѣлѣе сѣлѣлѣрѣсѣкѣ
 сѣтѣ пѣмѣжнѣтѣлѣ. Чѣла че рѣсѣрѣе нѣрѣтѣ дѣлѣннѣлѣчѣ
 сѣ лѣрѣ, шн пѣлѣлѣче ла лѣлѣрѣлѣ сѣлѣмннѣлѣлѣрѣ. Кѣсѣ
 сѣлѣлѣчѣ пѣжнѣе дѣнѣ пѣмѣжнѣтѣ, шн бннѣлѣ кѣсѣлѣтѣ
 фѣе нннѣма сѣмѣлѣлѣнѣ. Кѣсѣтѣ нѣтѣлѣлѣсѣтѣ фѣлѣчѣ
 кѣлѣ оѣннѣтѣ дѣлѣмнѣ, шн пѣлѣннѣтѣ нннѣма сѣмѣлѣлѣнѣ
 фѣртѣлѣчѣе. Сѣлѣлѣрѣсѣлѣлѣрѣ лѣлѣмнѣе кѣлѣмнѣ
 лѣнѣ, кѣлѣлѣнѣ анѣлѣнѣлѣлѣнѣ кѣрѣе анѣ рѣсѣлѣннѣтѣ, ако
 лѣсѣ пѣлѣлѣрнѣ бѣрѣ фѣлѣнѣлѣ. Лѣкѣшѣлѣлѣ рѣдѣлѣлѣлѣ
 пѣлѣлѣлѣчѣе лѣрѣ, мѣннѣнѣнѣ чѣнѣ фѣлѣлѣчнѣ чѣрѣлѣсѣлѣрѣ
 нѣ пѣлѣлѣрѣ сѣлѣлѣрѣе нѣлѣлѣлѣрѣ. Фѣкѣлѣ прѣ лѣлѣна ла
 бѣлѣмнѣ, сѣлѣлѣрѣе лѣлѣлѣсѣкѣлѣ аѣлѣлѣлѣ лѣнѣ. Пѣлѣсѣшѣ
 фѣлѣлѣлѣрѣлѣ шн сѣлѣлѣлѣчѣ нѣлѣлѣлѣ, фѣртѣлѣлѣ бѣрѣ трѣ
 чѣе тѣлѣе хѣлѣрѣлѣ дѣлѣлѣрѣлѣнѣ. Пѣлѣнѣ дѣ лѣнѣ
 рѣлѣлѣннѣдѣ кѣсѣтѣ аѣлѣчѣе шн сѣлѣчѣрѣтѣ дѣла дѣлѣлѣтѣлѣ
 мѣжнѣлѣрѣ лѣрѣ. Прѣстѣрнѣ сѣлѣрѣе шн сѣлѣ лѣлѣлѣлѣлѣ
 нѣ шн ла стѣлѣлѣнѣе лѣрѣ бѣрѣчѣлѣ. Сѣшнѣа оѣмѣ
 ла лѣлѣрѣлѣ лѣнѣ, шн ла лѣлѣрѣлѣрѣ лѣнѣ пѣлѣннѣ фѣсѣрѣлѣ
 фѣлѣрѣтѣе сѣлѣлѣрнѣрѣ лѣлѣлѣрнѣе тѣлѣе дѣлѣнѣ, тѣлѣе
 кѣлѣ фѣлѣлѣлѣчѣнѣе лѣлѣнѣ фѣлѣлѣлѣнѣ, сѣлѣ фѣлѣлѣ пѣлѣмѣнѣ
 тѣлѣ дѣ знѣлѣрѣ тѣлѣ. Мѣлѣрѣ аѣлѣстѣа тѣлѣ мѣлѣрѣ
 шн лѣлѣгѣлѣ, аколѣсѣ жнѣгѣннѣнѣ кѣлѣрѣлѣ нѣлѣлѣстѣе нѣлѣ
 мѣлѣрѣ. Дѣлѣннѣлѣчѣе мнѣнѣ шн мѣлѣрнѣ, аколѣсѣ бѣлѣсѣ
 бнѣ мѣлѣрѣ. Бѣлѣлѣлѣлѣлѣ аѣлѣстѣа кѣрѣе анѣ знѣлѣннѣтѣ
 сѣлѣлѣлѣлѣкѣлѣлѣнѣ кѣлѣлѣ, тѣлѣе кѣлѣлѣрѣ тннѣе лѣлѣлѣлѣ
 пѣлѣ тѣлѣе лѣлѣнѣ хѣлѣннѣ лѣрѣ ла бѣлѣннѣ бѣлѣлѣе. Дѣлѣлѣ
 тѣлѣ лѣрѣ лѣлѣлѣлѣлѣрѣ дѣлѣлѣлѣлѣнѣдѣ тѣлѣ мѣлѣна тѣлѣ
 тѣе сѣлѣлѣрѣ фѣлѣлѣлѣ дѣ бѣлѣлѣлѣлѣлѣ. Шн фѣлѣлѣлѣлѣ
 тѣлѣ фѣлѣлѣлѣлѣ сѣлѣлѣлѣлѣлѣлѣ, лѣлѣлѣлѣлѣнѣ дѣлѣлѣлѣ лѣрѣ
 шн сѣлѣлѣрѣ сѣлѣлѣлѣлѣ, шн ла чѣлѣлѣлѣ лѣрѣ сѣлѣлѣлѣлѣлѣ
 ла Трнннѣлѣлѣлѣнѣ дѣлѣлѣлѣлѣ тѣлѣлѣ шн сѣлѣлѣлѣлѣлѣ, шн бѣ
 лѣлѣлѣнѣ фѣлѣчѣ пѣлѣмѣжнѣтѣлѣлѣнѣ. Фѣе мѣлѣлѣлѣлѣлѣ
 лѣлѣлѣнѣ фѣлѣлѣлѣнѣе сѣлѣлѣлѣ дѣлѣлѣлѣ прѣ фѣлѣлѣлѣе лѣлѣ
 лѣгѣ Чѣла че прнѣлѣлѣшн прѣ пѣлѣмѣжнѣтѣ шн фѣлѣчн прѣ лѣлѣ

Biblia 1688, pag. 415, col. 1

1. Binecuvintează, sufletul meu, pre Domnul. Doamne Dumnezăul meu, măriși-te foarte.
2. Cu mărturisire și mare cuviință îmbrăcași-te, îmbrăcându-te cu lumină ca o haină.
3. Întinzînd ceriul ca o piîle; cel ce acoperi cu ape cerdacurile lui.
4. Ceta ce pune nori încălecarea lui, ceta ce împlă preste arpile vinturilor.
5. Ceta ce face îngerii lui duhuri, și pre slugile lui pară de foc.
6. Ceta ce întemeiază pămîntul pre întemeierea lui, nu se va pleca în veacul veacului.
7. Fărăfundul ca o haină îmbrăcămîntea lui, preste munți sta-vor are.
8. De cătră certarea ta fugi-vor, de glasul tunetului tău se vor spă-riia.
9. Suie-să munții, și să pogoară cîmpii la locul carele ai întemeiat lor.
10. Hotar ai pus carele nu-l vor trêce, nici se vor întoarce a aco-peri pămîntul.
11. Ceta ce trimite izvoară în văi, între mijlocul munților trece-vor are.
12. Adăpa-vor toate hiarăle cîmpului, priimi-vor colonii la sêta lor.
13. Preste êle pasărilă ceriului vor sălășlui, den mijlocul pietrilor da-vor glas.
14. Adăpînd munți din cerdacurile lui, den roada faptelor tale să-tura-se-va pămîntul.
15. Cel ce răsare iarbă dobitoacelor, și pajește la lucrul oamenilor.
16. Ca să scoață piîne den pămînt, și vinul veselêște inima omului.
17. Ca să netezască fața cu untdelemn, și piînea inima omului întărește.
18. Sătura-se-vor lêmnele cîmpului, chedrii Livanului carele ai răsădit; acolo pasări vor incuiba.
19. Lăcașul erodiului povățuiește lor; munții cei înalți cerbilor, piatra scăpare iepurilor.
20. Făcu pre luna la vremi, soarele cunoscū apusul lui.
21. Puseș întunêrec, și să făcu noapte, întru ea vor trêce toate hiarăle dumbrăvii.
22. Puii de lei răcînd ca să apuce, și să ceară de la Dumnezău mîncare lor.
23. Răsări soarele și să adunară, și la staolile lor vor zăcea.
24. Ieși-va omul la lucrul lui, și la lucrarea lui pînă în sară.
25. Foarte să măriră lucrurile tale, Doamne! Toate cu înțelepciune le-ai făcut; să împlū pămîntul de zidirea ta.
26. Marea aceasta cea mare și largă, acolo jigani și cărora nu iaste număr. [27] Dobitoace mici și mari.
27. Acolo vase merg. [28] Bălaurul acesta carele ai zidit a să bat-jocuri cu el.
28. Toate cătră tine așteaptă să le dai hrană lor la bună vrême.
29. Dîndu tu lor, aduna-vor, deșchizînd tu mîna, toate se vor îm-plea de bunătate.
30. Și întorcînd tu fața ta, se vor turbura; lua-le-vei duhul lor și se vor sfîrși, și la țărina lor se vor întoarce.
31. Trimite-vei duhul tău, și se vor zidi, și vei înnoi fața pămîntu-lui.
32. Fie mărirea Domnului în vécî; veseli-se-va Domnul pre fapte-le lui.
33. Ceta ce privești pre pămînt, și faci pre el/ a tremura; cel ce să atinge de munți, și să afumă.

Ms. 45, f. 243^r

1. Binecuvintează, sufletul meu, pre Domnul. Doamne Dumnezăul meu, măriși-te foarte.
2. Mărturisință și mare cuviință îmbrăcași-te, îmbrăcându-te lumină ca o haină,
3. Întinzînd cerul ca o pielle; cea ce strășinează cu ape ceardacurile lui.
4. Cela ce pune nori încălecarea lui, cea ce îmblă preste aripile vînturilor.
5. Cea ce face îngerii lui duhuri, și pre slugile lui a focului pară.
6. Cea ce întemeiază pămîntul pre întăritura lui, nu să va clăti în vacul vacului.
7. Cea ce sta-va o haină îmbrăcămintea lui, preste munți sta-va ape.
8. De cătră certarea ta fugi-*vor*, de cătră glasul tunetului tău vor sfii-să.
9. Suie-să măgurile, și pogoară-să cîmpii la locul carele ai întemeiat pre ele.
10. Hotar ai pus lor², carele nu-l vor trece, nice să vor înturna a acoperi pămîntul.
11. Cea ce trimite izvoară în văi, între mijlocul măgurilor trece-*vor* ape.
12. Adăpa-*vor* toate hiarăle țarenii, priimi-*vor* măgarii sălbateci la sêtea lor.
13. Preste ele pasările ceriului vor sălășlui, den mijlocul pietrilor da-*vor* glas.
14. Adăpînd munți dentru ceardacurile lui, de cătră roada faptelor tale sătura-să-*va* pămîntul.
15. Cea ce răsare iarbă dobitoacelor, și pajiște la lucrul oamenilor,
16. Ca să scoată piine den pămînt, și vinul veselêste inima omului.
17. Ca să netezască fața cu untdelemn, și piinea inima omului întărește.
18. Sătura-să-*vor* lêmnele cîmpului, chedrii Livanului carele ai răsădit; acolo pasări vor în-*cuiba*.
19. A erodiului lăcașul povăluiește lor; munții înalți cerbilor, piatra scăpare iepurilor.
20. Făcu luna la vremi, soarele cunoscu apusul lui.
21. Puseși întunêrec, și să făcu noapte, întru ea vor trece toate fiarăle dumbrăvii.
22. Puii leului rănînd ca să apuce, și să ceară de la Dumnezău mîncare lor.
23. Răsări soarele și să adunară, și la birloagele lor vor zăcea.
24. Leși-*va* omul la lucrul lui, și la lucrarea lui până în sară.
25. Foarte să măriră lucrurile tale, Doamne! Toate cu înțelepciune le-ai făcut; împlu-să pămîntul de zidirea ta.
26. Aceasta maarea cea mare și largă la loc, acolo jigani cărora nu iaste număr. [27] Vite mici și mari.
27. Acolo vase merg. [28] Bălaurul acesta carele ai zidit ca să să batjocurească cu el.
28. Toate cătră tine așteaptă să le dai hrană lor la³ vrême bună.
29. Dînd tu lor, aduna-*vor*, dășchizînd tu mîna, toate să vor împlea de bunătate.
30. Și întorcînd tu fața ta, să vor turbura; lua-*vei* duhul lor, și să vor sfirși, și la țărna lor să vor întoarce.
31. Trimite-*vei* duhul tău, și să vor zidi, și vei înnoi fața pămîntului.
32. Fie mărirea Domnului în vîci; veselî-să-*va* Domnul pre fațele lui.
33. Cea ce privind pre pămînt, și făcînd pre el a tremura; cea ci să atinge de măguri, și să înfuzmază.

Ms. 4389, f. 287^v-288^r

1. Binecuvintează, al meu suflete, pre Domnul. Doamne Dumnezeul meu, măritu-te-ai foarte.
2. Îmbrăcatu-te-ai în mărturisire și în mare ghizdăvie. [2] Cea ce te îmbraci cu lumină ca cu o dulamă.
3. Cea ce întinzi cerul ca o pielle.[3] Cea ce acoperi cu ape cêle mai pre de supra¹ ale lui,
4. Cea ce nu nori spre suirea ta, cea ce umbli pre aripile vîntului.
5. [4] Cea ce faci îngerii tăi duhuri, și slugile tale foc arzător².
6. [5] Cea ce ai întemeiat pămîntul pre întăriturile lui, nu se va pleca în veacul veacului.
7. [6] Fărăfundul ca o haină îmbrăcăminte³ lui; apele vor sta pre munți.
8. [7] Fugi-*vor* de groaza ta, și de glasul tunetului tău se vor înfricoșa.
9. [8] Sui-se-*vor* munții, și se vor pogori munții în locul care ai gătit lor.
10. [9] Pus-ai hotar care nu-l vor trece, nici se vor întoarce să acopere pămîntul.
11. [10] Cea ce trimite izvoarăle în lunci⁴, pren mijlocul munților vor trece ape.
12. [11] Adăpa-*vor* toate fierile cîmpului, aștepta-*vor* măgarii sălbateci în sêtea sa.
13. [12] Pre aceia vor lăcu pasările ceriului, den mijlocul pietrilor vor da glas.
14. [13] Cea ce adapă munții den cêle de mai pre de supra⁵ ale sale, den roada faptelor tale se va sătura pămîntul.
15. [14] Cea ce răsari iarbă dobitoacelor, și pajiște spre slujba omului,
16. Să scoți piine den pămînt. [15] Și vinul, să veselească inima omului.
17. Să ungă fața⁶ cu undelemn, și piinea să întărească inima omului.
18. [16] Sătura-se-*vor* lêmnele cîmpului, și chedrii Livanului carii i-ai sădit. [17] Acolo se vor încuiba pasările,
19. Lăcașul erodiului le stăpînêste. [18] Munții cei nalți cerbilor, piatra scăpare iepurilor.
20. [19] Făcut-ai luna în vremi, soarele cunoscu apusul său.
21. [20] Pus-ai întunêrecul, și fu noapte, în care vor trece toate fierile dumbrăvilor.
22. [21] Puii leului rănînd să apuce, și să cêrce lor hrană de la Dumnezeu.
23. [22] Răsări soarele și se adunară, și vor zăcea în straturile lor.
24. [23] Leși-*va* omul la lucrul său, și la lucrarea sa pînă seara.
25. [24] Cît⁷ se-au mărit faptele tale, Doamne! Toate le-ai făcut cu înțelepciune; umplutu-se-*va* pămîntul făpturii tale.
26. [25] Această mare, mare și lată, acolo gadinii care n-au număr, dihanii mici cu mari.
27. [26] Acolo vor înota corăbii; bălaurul acesta care l-ai zidit să-și bată joc de dînsul.
28. [27] Toate cătră tine așteaptă să le dai hrană în vrême bună.//
29. [28] Dînd tu lor, vor strînge; dășchizînd-ți tu mîna, toate se vor umplea de bunătate.
30. [29] Și întorcîndu-ți tu fața, se vor turbura; lua-*vei* duhul lor, și se vor sfirși, și se vor întoarce în țărna lor.
31. [30] Trimite-*vei* duhul tău, și se vor zidi, și vei înnoi fața pămîntului.
32. [31] Fie slava Domnului în vîci; veselî-se-*va* Domnul de lucrurile sale.
33. [32] Cea ce caută pre pămînt, și-l face de se cutremură; cea ce se atinge de munți, și se înafumează.

Versiunea modernă

1. Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul! Ce mare ești tu, Doamne Dumnezeul meu!
2. Tu, cel ce te îmbraci cu lumina ca un îmbrăcat cu o haină în strălucire și podoabă scumpă.
3. Cel ce întinzi cerul ca un cort, pe ape ți-ai făcut casa;
4. Cel ce călătorești pe nori, cel ce umbli pe aripile vînturilor.
5. Cel ce prefaci pe îngerii tăi în duhuri și pe slugile tale pară de foc;
6. Cel ce ai întemeiat pămîntul și întărirea lui nu se va clătina în veacul veacului.
7. Ca un cojoc ai revărsat apele care cresc peste munți.
8. La certarea ta ele se vor retrage înfricoșate de glasul tunetului tău.
9. De pe munți ele se coboară pe vale, la locul hotărît de tine.
10. Ai pus hotar pe care nu-l vor trece, nu se vor întoarce să acopere pămîntul.
11. Tu trimiți izvoare în văi. Ele trec prin mijlocul munților.
12. Din ele se vor adăpa toate dobitoacele cîmpului, asinii sălbatici își vor potoli setea.
13. Deasupra vor zbura pasările cerului, din mijlocul stîncilor vor da glas.
14. Cel ce adăpi din înălțime munții și saturi pămîntul din roadele tale.
15. Cel ce răsari iarbă dobitoacelor și verdeață spre folosul oamenilor.
16. Vinul veselește inima omului.
17. Untdelemnul înfrumusește fața, piinea întărește virtutea.
18. Și copacii cîmpului și cedri Libanului pe care ai zidit se adăpă. În ei își fac pasările cuib.
19. Între chiparoși e locașul cocostîrcului. Munții cei înalți sînt adăpostul cerbilor, stîncile scăparea iepurilor.
20. Ai pus luna sub vremi, soarele își cunoaște apusul.
21. Ai făcut noaptea, în întuneric vor ieși toate fiarele pădurii.
22. Mugesc puii leilor și cer de la Dumnezeu mîncare.
23. Cînd răsare soarele, se adună și în culcușurile lor adorm.
24. La lucrul său și la lucrarea sa pînă seară va ieși omul.
25. Cînt de mari sînt minunile tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut! Pămîntul s-a umplut de zidirile tale.
26. Mare e largul mării; acolo se găsesc tîritoare fără număr, vietăți mici și mari;
27. Acolo umblă corăbiile și balaurul pe care l-ai făcut spre joacă.
28. Toate te așteaptă pe tine ca să le dai hrană la timp.
29. Ele iau ce le dai tu. Cînd deschizi mina ta, toate se umple de bunătăți.
30. Dacă îți întorceași fața de către ei, duhul lor se va sfirși, ei se vor pierde în țărna în care au fost.
31. Tu vei trimite duhul tău ca să se înnoiască fața pămîntului.
32. Fie slava Domnului în veac! Veseli-se-*va* Domnul de lucrurile sale.
33. El caută spre pămînt și pămîntul se cutremură, se atinge de munți și aceștia fumează.

апремѣра, чѣлъ чѣсѣ атинѣе де мѣнѣи шн съ а
 фумѣ. Кжнѣаком дмнѣахн ꙗѣаца мѣе пе
 вецнѣвом дмнѣахн мѣеу пѣнѣе комфн. ꙗꙗ
 чѣскѣе ахн сокопѣла мѣе, шн еѣ мѣеом бѣеаи
 пре дмнѣа. Офѣршлѣекѣе пѣкѣтѣошн дѣла
 пѣмжнѣи шн чѣн фѣрѣе дѣлѣеуе кжнѣе стѣнѣфѣе ен,
 бнне кѣвннѣѣзѣ сѣфлѣтѣа мѣеу пре дмнѣа.

Слаа ꙗꙗ анаѣа. Р Д
 ꙗѣрѣнѣнѣкѣе дмнѣахн, шн кемѣацн
 нѣмеае ахн, вѣстнѣнѣи ꙗѣрѣ ахн бн фѣр
 пѣле ахн. Кжнѣацн ахн шн пѣвѣцн
 ахн, покѣстнѣнѣи тѣаѣе мннѣнѣае ахн.
 Лѣѣацнѣе ꙗѣрѣ нѣмеае чѣлъ сѣнѣе ах
 ахн, вѣсѣлѣекѣе пннѣае чѣлѣе чѣ чѣрѣе пре дмнѣа.
 Чѣрѣацн пре дмнѣа шн кѣ ꙗѣрѣнѣе, чѣрѣацн фѣ
 ца ахн пѣрѣрѣ. Поменнѣи мннѣнѣае ахн, кѣ
 рѣе аѣ фѣкѣѣтѣ, чнѣрѣе ахн, шн ꙗѣрѣнѣе
 рѣстѣахн ахн. Стѣмжнѣа ахн авраамъ рѣбн
 ахн, фннѣи ахн гѣакобъ аѣлѣшн ахн. ꙗꙗ
 дмнѣа дмнѣахн нѣстрѣ ꙗѣтѣи пѣмжнѣах
 ꙗѣрѣнѣе ахн. Пѣменнѣи ꙗѣрѣ фѣрѣнѣе
 ахн, кѣвѣжнѣи кѣре аѣ поѣрѣнѣи ꙗѣрѣ сѣ мѣе
 де нѣмѣахн. Кѣрѣе аѣ пѣсе ахн авраамъ, шн
 ꙗѣрѣмжнѣахн ахн ахн гѣаае. Шн пѣсе
 пре еѣ ахн гѣаебъ спре поѣрѣнѣе, шн аѣ
 гѣрѣанѣе спре фѣрѣнѣе чѣннѣе. Знѣжнѣа
 ꙗѣрѣнѣе аѣ ханаа фѣннѣе моѣеннѣи кѣстрѣ.
 Фннѣе ен лѣ нѣмѣе пѣцннѣи, ꙗѣрѣнѣацн шн не
 мѣрнѣнѣи ꙗѣрѣнѣа. Шн прѣкѣе дѣн ахн
 ꙗнѣмѣе, шн дѣла сѣ ꙗѣрѣнѣе, лѣ аѣтѣе нѣрѣ.
 Нѣ аѣтѣе омѣ ка сѣле фѣнѣе лѣр стѣрѣмѣе
 шн мѣстрѣ пѣнѣрѣ аѣнѣшн ꙗѣрѣацн
 нѣкѣе аѣннѣецн де оушннѣи мѣен, шн ꙗѣрѣ
 рѣчннѣи мѣен, нѣ вѣнѣаеннѣи. Шн кемѣе
 фѣаѣе пре пѣмжнѣи, тѣаѣе ꙗѣрѣнѣе
 гѣннѣи оѣрѣнѣи. Трннѣе ꙗнѣннѣе лѣр омѣ ꙗѣ
 рѣрѣе стѣжнѣе сѣснѣе. Сѣгрнѣе кѣ о
 бѣзн пнѣаѣе ахн, ꙗꙗ ꙗѣрѣнѣе сѣфлѣтѣа
 ахн пѣнѣе ка бннѣи кѣвѣжнѣахн ахн. Кѣвѣжн
 тѣрѣ дмнѣахн аѣмѣахн пре еѣ, трннѣе ꙗѣр
 рѣнѣи шн дѣлѣе пре еѣ, бѣрнѣе дѣнѣрѣе шн
 аѣтѣе пре еѣ. Пѣсѣе пре еѣ дмнѣе кѣснѣахн,
 шн бѣрнѣи аѣтѣе кѣннѣе аѣрѣ ахн. Ка сѣ
 чѣрѣе пре бѣрнѣи ахн ка пре сннѣе, шн пре чѣнѣе
 трѣннѣи ахннѣи ка сѣннѣе ꙗѣрѣнѣе. Шн ꙗѣ
 рѣрѣ гѣрѣанѣе лѣ еѣрѣпѣе, шн гѣаебъ немерннѣи ꙗѣ
 пѣмжнѣахн ахн хѣм. Шн крѣснѣе пре нѣрѣ
 рѣахн фѣрѣе, шн ꙗѣрѣнѣе пре еѣ мѣнѣе
 дѣкжнѣи пре нѣрѣаѣннѣи ахн. ꙗѣрѣнѣе ннн
 ма ахн ка сѣе оуѣаѣе пре нѣрѣрѣахн ахн, ка сѣнн
 рѣсѣкѣе ꙗѣрѣ рѣбннѣи ахн. Трннѣе пре мѣн
 ен рѣрѣахн ахн, пре дѣрнѣи кѣрѣе аѣ аѣсѣе ахн.
 Пѣсѣе ꙗѣрѣ дѣннѣе кѣвннѣе сѣмнѣе ахн,
 шн мннѣахн ахн, ꙗѣрѣмжнѣахн ахн хѣм.
 Трннѣе ꙗѣрѣнѣе, шн ꙗѣрѣнѣе, кѣннѣи аѣтѣе
 рѣрѣ кѣвннѣе ахн. ꙗѣрѣнѣе аѣе лѣр спре
 сѣннѣе, шн омѣрѣ пѣцннѣи лѣрѣ. Сѣаѣе пѣе
 мжнѣахн лѣр ерѣаѣе, ꙗѣрѣнѣе ꙗѣрѣнѣе
 лѣрѣ. Знѣе, шн бннѣи мѣекѣе кѣннѣе, шн
 мѣ

Biblia 1688, pag. 415, col. II

- 34. Cînta-voiu Domnului în viața mea, pevețui-voiu Dumnezăului meu pînă voi fi.
- 35. Îndulcească-se lui socoteala mea, și eu mă voi veseli pre Domnul.
- 36. Sîrîșască-se păcătoșii de la pămînt, și cei fără de lege, cît să nu fie ei. Binecuvîntează, sufletul meu, pre Domnul. Slava.

Alliluia. 104

- 1. Mărturisîți-vă Domnului și chemați numele lui, vestiți întru limbi faptele lui.
- 2. Cîntați lui și pevețuiți lui, povestiți toate minunile lui.
- 3. Lăudați-vă întru numele cel sfînt al lui, veselească-se inima celor ce cearcă pre Domnul.
- 4. Cercați pre Domnul și vă întăriți, cercați fața lui pururea.
- 5. Pomeniți minunile lui, carele au făcut, ciudésele lui, și judecățile rostului lui.
- 6. Sămînța lui Avraam robii lui, fiii lui Iacov aleșii lui.
- 7. Acesta e Domnul Dumnezăul nostru, în tot pămîntul judecățile lui.
- 8. Pomeni în veac făgăduința lui, cuvînt care au poruncit întru o mie de neamuri.
- 9. Carele au pus lui Avraam și jurămîntul lui lui Isaac.
- 10. Și puse pre el lui Iacov spre poruncă, și lui Israil spre făgăduință vécinică,
- 11. Zicînd: «Ție voi da pămîntul lui Hanaan, funire moștenirii voastre».
- 12. Fînți ei la număr puțini, împutînați și nemernici într-însul.
- 13. Și trecu den limbă în limbă, și de la o împărăție la alt norod.
- 14. Nu lăsă om ca să le facă lor strîmbătate, și mustră pentru dinșii împărăți:
- 15. «Nu vă atingeți de unșii miei, și întru prorociei miei, nu vicleniți».
- 16. Și chemă foamete pre pămînt, toată întărirea pînii o zdrobi.
- 17. Trimise înaintea lor om; întru rob să vîndu Iosif.
- 18. Smeriră cu obezi picioarele lui, în hier petrecu sufletul lui, pînă va veni cuvîntul lui.
- 19. Cuvîntarea Domnului lămuri pre el; trimise împărat și dezlegă pre el boiêrin de norod, și-l lăsă pre el.
- 20. Puse-l pre el domn casii lui, și boiêrin a toată ciștigarea lui.
- 21. Ca să cêrte pre boiêrii lui ca pre sine, și pre cei bătrîni ai lui ca să-i înțeleptască.
- 22. Și întră Israil la Eghipt, și Iacov nemernicî în pămîntul lui Ham.
- 23. Și crescú pre norodul lui foarte, și-l întări pre el mai mult decît pre nepriêtenii lui.
- 24. Întoarse inima lui ca să urască pre norodul lui, ca să-i robească întru robii lui.
- 25. Trimise pre Moisi, robul lui, pre Aaron, carele au ales lui.
- 26. Puse întru dinșii cuvintele sêmelor lui și minunilor lui în pămîntul lui Ham.
- 27. Trimise întunêrec și întunecă, căci amărîră cuvintele lui.
- 28. Întoarse apele lor spre sînge, și omorî peștii lor.
- 29. Scoase pămîntul lor broaște, în cămările împărățiilor lor.
- 30. Zise și veni muscă cîinească, și/ muște în toate hotarăle lor.

Ms. 45, f. 243^r-243^v

34. Cînta-voi Domnului întru viața mea, peveți-voi Dumnezăului meu până voi fi.
35. Îndulcească-să lui socoteala mea, și eu mă voi veseli pre Domnul.
36. Sfirșască-să păcătoșii de la pămînt, și cei fără dă lege, cît să nu fie ei. Binecuvînteadză, sufletul meu, pre Domnul. Slava⁴.

Alilulia. 104

1. Mărturisiți Domnului și chemați numele lui, vestiți întru limbi faptele lui.
2. Cîntați lui și pevețuiți lui¹, povestiți toate minunile lui.
3. Lăudați-vă întru numele cel sfînt al lui, ve-selească-să inima celorla ce cearcă pre Domnul.
4. Cercați pre Domnul și vă întăriți, cercați fața lui pururea.
5. Pomeniți minunile lui carele au făcut, ciudeșele lui, și județele rostului lui.

6. Sămînța lui Avraam robii lui, fiii lui Iacov aleșii lui.
7. Acesta-i Domnul Dumnezăul nostru, întru tot pămîntul județele lui.
8. Pomeni în vac făgăduința lui, cuvînt care au porîncit întru o mie de neamuri.
9. Carele au pus lui Avraam, și jurămîntului lui Isaac.
10. Și puse pre el lui Iacov spre porîncă, și lui Israel spre făgăduință vécinică,
11. Zicînd: «Ție voi da pămîntul Hanaan, funiire² moștenirei voastre».
12. Fiind ei la număr puțini, împutinați și nemernici întru îns.
13. Și petrecu dentru limbă în limbă, și de la împărăție la nărod altul.
14. Nu lăsă om ca să le facă lor strîmbătate, și mustră pen// tru înșii³ împărății:
15. «Nu vă atingeți de unșii miei, și întru proccii miei nu violențiți».
16. Și chemă foamele pre pămînt, toată întări-tura pîinii o zdrobi.
17. Trimise înaintea lor om: întru rob să vîndu losif.
18. Smeriră cu obezi picioarele lui, hier petrecu sufletul lui, până a veni cuvîntul lui.
19. Cuvîntătorul Domnului lămuri pre el; trimise împăratul și-l dăzlegă pre el.

20. Puse-l pre el domn casei lui, și boiêrin a toată ciștigarea lui.
21. Ca să cêrte pre boiêrii lui ca pre sine, și pre cei bătrîni ai lui să-i înțelepțească.
22. Și întră Israel la Eghiptu, și Iacov nemernici în pămîntul Ham.
23. Și cresc pre nărodul lui foarte, și-l întări pre el mai mult decît nepriêtenii lui.
24. Întoarse inima lui ca să urască pre nărodul lui, ca să-i robască întru robii lui.
25. Trimise pre Moisi, robul lui, pre Aaron, carele au ales șie.
26. Puse întru înșii cuvintele sêmnelor lui și minunelor lui⁴ în pămîntul Ham.
27. Trimise întunêrec și întunecă⁵, căce amărîră cuvintele lui.
28. Întoarse apele lor spre sînge, și omori peștii lor.
29. Izbîcni pămîntul lor broaște, și întru cămă-rile împărățiilor lor.
30. Dzise și veni muscă ciînească, și mușiță întru toate hotarile lor.

Ms. 4389, f. 288^r

34. [33] Cînta-voi Domnului în viața mea, cînt Dumnezăului meu pînă ce sînt.
35. [34] Să se îndulcească lui vorba mea, iară eu mă voi veseli de Domnul.
36. [35] Să picie păcătoșii de pre pămînt, și cei fărădelegiutori, ca să nu mai fie. Binecuvîntea-ză, sufletul meu, pre Domnul. Slava.

Alilulia. 104

1. Mărturisiți-vă Domnului și chemați numele lui, spuneți în limbi lucrurile lui.
2. Să cîntați lui și cîntați lui, spuneți toate minunile lui.
3. Lăudați-vă de numele lui cel sfînt, să se ve-selească inima celor ce cearcă pre Domnul.
4. Cercați pre Domnul și vă întăriți, cercați fața lui în toată vrêmnea.
5. Aduceți-vă aminte de minunile lui cêle ce au făcut, de minunile lui, și de judecățile gurii lui.
6. Sămînța lui Avraam robii lui, feciorii lui Iacov aleșii lui.
7. Acesta-i Domnul Dumnezăul nostru, jude-cățile lui preste tot pămîntul.
8. Adus-au aminte în veac făgăduința sa, cuvîntul care l-au porîncit într-o mie de neamuri.
9. Care au tocmit cu Avraam, și jurămîntul său cătră Isaac.
10. Și o au pus în poruncă lui Iacov, și lui Israel în făgăduință vécinică,
11. Zicînd: «Ție voi da țara Hanaanului, funea moștenirii voastre».
12. Cînd vor fi ei puțini cu numărul, și vinetici într-însa și mai puține.
13. Și trecură den limbă în limbă, și de-mpără-ție într-alt nărod.
14. N-au lăsat pre om să-i năcăjască, și mustră pentru dînșii pre împărați:
15. «Nu vă atingeți de unșii miei, și întru proccii miei nu înșălăreți¹».
16. Și chemă foamele pre pămînt, și fărîmă toată întărirea pîinii.
17. Trimise om înaintea lor; fu Iosif vîndut rob.
18. Umiliră în obêde picioarele lui, fierul pă-trunse sufletul lui. [19] Pînă ce veni cuvîntul lui.
19. Cuvîntul Domnului îl lămuri. [20] Trimise împăratul și-l dăzlegă domnul nărodului, și-l lă-să.
20. [21] Puse-l stăpîn casii sale, și stăpîn a toa-tă agoniseala sa.
21. [22] Să cêrte boiêrii săi ca pre sine, și pre bătrîni lui să-i înțelepțească.
22. [23] Și întră Israel în Eghiptu, și Iacov fu vinetic în țara lui Ham.
23. [24] Și cresc pre nărodul său foarte, și-l întări mai vîrtos decît vrăjmașii lor.
24. [25] Întoarse inima lor să urască pre năro-dul lui, să facă înșălăciune în robii lui.
25. [26] Trimise pre Moisi, robul său, și pre Aaron, pre care și-l alêse.
26. [27] Puse într-înșii cuvintele sêmnelor sale și ale minunilor sale în țara lui Ham.
27. [28] Trimise întunêrecul și întunecă, că amărîră cuvintele lui.
28. [29] Întoarse apele lor în sînge, și omori peștii lor.
29. [30] Fierse țara lor cu broaște, pren cămă-rile împărățiilor lor.
30. [31] Zise și veni muscă ciînești, și muși-te² în toate hotarile lor.

Versiunea modernă

34. Cînta-voi Domnului toată viața mea, cînta-voi Dumnezăului meu cît voi trăi!
35. Să se alinte de vorbele mele, iar eu mă voi veseli de Domnul.
36. Piară păcătoșii de pe pămînt, să fie nimiciți cei fărădelege. Binecuvîntază, suflete al meu, pe Domnul!

Psalmul 104. Alilulia

1. Mărturisiți pre Domnul și povestiți neamurilor despre lucrurile lui.
2. Cîntați și lăudați-l pe el și spuneți toate minunile lui.
3. Bucurați-vă de numele cel sfînt al lui; iar inima celor ce caută pe Domnul să se veselească.
4. Căutați-l pe Domnul și țaria sa. Uitați-vă pururea la fața sa.
5. Aduceți-vă aminte cîte minuni a făcut, minunile și judecățile gurii lui.
6. Sămînța lui Avraam, robii lui, fiii lui Iacob, sînt aleșii lui.
7. Acesta este Domnul Dumnezăul nostru, judecățile lui în tot pămîntul.
8. El și-a adus aminte de legămîntul lui, de cuvîntul pe care l-a dat la o mie de neamuri,
9. Pe care l-a încheiat cu Avraam, cu făgă-duința făcută lui Isaac.
10. Și l-a dat lui Iacob drept poruncă și lui Israel legătură pentru totdeauna,
11. Zicînd: «Ție îți voi da o țară Canaan, par-tea moștenirii tale».
12. Acestea s-au întîmplat, cînd erau ei puțini la număr și străini pe pămînt.
13. Și a trecut de la un neam la altul, de la o împărăție la alta.
14. Domnul n-a lăsat să li se facă greutăți și a certat pentru ei pe împărați, zicîndu-le:
15. «Să nu vă atingeți de credincioșii mei și nu violențiți împotriva profeților mei».
16. Și a chemat foamele în țară și a sfărîmat grînele,
17. Le-a trimis înaintea lor un om, Iosif, care a fost vîndut ca rob.
18. L-au umilit, i-au pus picioarele în fiare, l-au chinuit pînă ce a venit cuvîntul Domnului.
19. Cuvînt care s-a adevărit și a trimis împă-ratul pe căpetenia poporului și l-a liberat pe el.
20. Și l-a pus drept îngrijitor al casei lui și paz-nic al viesteriei
21. Ca să învețe pe căpeteniile lui tot ce știe și pe bătrîni să-i înțelepțească.
22. Și a intrat Israel în Egipt și Iacob a locuit acolo ca străin în pămîntul lui Ham.
23. Și a crescut poporul său foarte tare, mai mare decît dușmanii lui.
24. Și a întors inima lor ca să urască pe popo-rul său și să violențiască împotriva robilor săi.
25. Și a alungat pe Moise, robul său, și a ales pe Aaron.
26. Și le-a descoperit lor, în pămîntul lui Ham, înțeleșul sêmnelor și minunilor lui.
27. A trimis beznă și a întunecat și i-a amărît.
28. A prefăcut apele în sînge și a omorît toți peștii din ele.
29. A răspîndit broaște pe pămînt și în cămă-rile împărățiilor.
30. A poruncit să vină din toate hotarele mulți-me de gingăni, muște și țîntari.

Biblia 1688, pag. 416, col. 1

ала мѣшине хѣтѣте хотѣте лорѣ . Пѣсе пла
 нае лорѣ гриндинѣ фѣк арзѣдѣ хѣтѣмѣнѣхл
 ае лорѣ . Шн логн кѣнае лорѣ , шн смочннѣн лорѣ
 шн здробн топѣ лѣмнѣхл хотѣрѣхл лорѣ .
 аг Знсе шн венн лѣкѣстѣ шн Омндѣтѣ кѣрѣра нѣ
 ае ерѣ нѣмѣр . Шн мѣнкѣтѣ тѣатѣтѣ кѣрѣра хѣтѣ
 мѣнѣхл лорѣ , шн мѣнкѣтѣ тѣатѣтѣ роѣда пѣмѣнѣ
 ае пѣхлѣн лорѣ . Шн лѣвен топѣ дѣнтѣн нѣкѣхл
 тѣдѣ , хѣтѣмѣнѣхл лорѣ , хѣтѣпѣтѣхл аѣтѣатѣ
 ае остѣнѣла лорѣ . Шн кѣва се прѣ ен кѣ рѣнѣтѣ
 шн кѣ лѣрѣ , шн нѣ ерѣ хѣтѣ нѣмѣрѣнае лорѣ чѣлѣ
 ае чѣ волѣше . Кѣсѣнае егѣпетѣхл хѣтѣрѣ ешн
 ан рѣ лорѣ , кѣчн кѣтѣрѣ фрнѣка лорѣ прѣстѣ ен . хѣ
 тѣнѣсе норѣ спрѣ аѣопернѣрѣ лорѣ , шн фѣк кѣ стѣ лѣ
 ае мнѣтѣзе лорѣ нѣлѣтѣтѣ . Хѣрѣшѣрѣ шн веннѣрѣ
 кѣрѣстѣн , шн кѣ пѣннѣтѣ чѣрѣнѣхл стѣтѣрѣрѣ прѣ
 мѣ ен . Рѣшѣ пѣатѣра , шн кѣрѣрѣ аѣе , мѣрѣрѣ хѣ
 ма тѣрѣ рѣхлн фѣрѣтѣ аѣе . Кѣчн хѣш аѣхѣе аѣнн
 тѣе дѣ кѣтѣжнѣхл чѣлѣ сѣнтѣ аѣ лѣн , чѣлѣ кѣтѣрѣ
 мѣ лѣрѣлѣм рѣхлѣ лѣн . Шн кѣлае норѣдѣхл лѣн
 кѣ еѣкѣрѣтѣе , шн прѣ чѣн аѣлѣш аѣнѣн кѣ вѣсѣлѣе .
 аг Шн лѣ дѣдѣ лорѣ чѣрѣжѣе аѣмѣнѣлорѣ , шн остѣнѣ
 ма лѣ норѣдѣлѣрѣ мошннѣнѣрѣтѣ . Пѣнтѣрѣ кѣ стѣпѣ
 зѣкѣкѣ дѣрѣпѣтѣчнѣе лѣн , шн лѣрѣтѣ лѣн кѣрѣ 99р
 чѣтѣлѣ . Сла

ала мѣшине хѣтѣте хотѣте лорѣ . Пѣсе пла
 нае лорѣ гриндинѣ фѣк арзѣдѣ хѣтѣмѣнѣхл
 ае лорѣ . Шн логн кѣнае лорѣ , шн смочннѣн лорѣ
 шн здробн топѣ лѣмнѣхл хотѣрѣхл лорѣ .
 аг Знсе шн венн лѣкѣстѣ шн Омндѣтѣ кѣрѣра нѣ
 ае ерѣ нѣмѣр . Шн мѣнкѣтѣ тѣатѣтѣ кѣрѣра хѣтѣ
 мѣнѣхл лорѣ , шн мѣнкѣтѣ тѣатѣтѣ роѣда пѣмѣнѣ
 ае пѣхлѣн лорѣ . Шн лѣвен топѣ дѣнтѣн нѣкѣхл
 тѣдѣ , хѣтѣмѣнѣхл лорѣ , хѣтѣпѣтѣхл аѣтѣатѣ
 ае остѣнѣла лорѣ . Шн кѣва се прѣ ен кѣ рѣнѣтѣ
 шн кѣ лѣрѣ , шн нѣ ерѣ хѣтѣ нѣмѣрѣнае лорѣ чѣлѣ
 ае чѣ волѣше . Кѣсѣнае егѣпетѣхл хѣтѣрѣ ешн
 ан рѣ лорѣ , кѣчн кѣтѣрѣ фрнѣка лорѣ прѣстѣ ен . хѣ
 тѣнѣсе норѣ спрѣ аѣопернѣрѣ лорѣ , шн фѣк кѣ стѣ лѣ
 ае мнѣтѣзе лорѣ нѣлѣтѣтѣ . Хѣрѣшѣрѣ шн веннѣрѣ
 кѣрѣстѣн , шн кѣ пѣннѣтѣ чѣрѣнѣхл стѣтѣрѣрѣ прѣ
 мѣ ен . Рѣшѣ пѣатѣра , шн кѣрѣрѣ аѣе , мѣрѣрѣ хѣ
 ма тѣрѣ рѣхлн фѣрѣтѣ аѣе . Кѣчн хѣш аѣхѣе аѣнн
 тѣе дѣ кѣтѣжнѣхл чѣлѣ сѣнтѣ аѣ лѣн , чѣлѣ кѣтѣрѣ
 мѣ лѣрѣлѣм рѣхлѣ лѣн . Шн кѣлае норѣдѣхл лѣн
 кѣ еѣкѣрѣтѣе , шн прѣ чѣн аѣлѣш аѣнѣн кѣ вѣсѣлѣе .
 аг Шн лѣ дѣдѣ лорѣ чѣрѣжѣе аѣмѣнѣлорѣ , шн остѣнѣ
 ма лѣ норѣдѣлѣрѣ мошннѣнѣрѣтѣ . Пѣнтѣрѣ кѣ стѣпѣ
 зѣкѣкѣ дѣрѣпѣтѣчнѣе лѣн , шн лѣрѣтѣ лѣн кѣрѣ 99р
 чѣтѣлѣ . Сла

ала мѣшине хѣтѣте хотѣте лорѣ . Пѣсе пла
 нае лорѣ гриндинѣ фѣк арзѣдѣ хѣтѣмѣнѣхл
 ае лорѣ . Шн логн кѣнае лорѣ , шн смочннѣн лорѣ
 шн здробн топѣ лѣмнѣхл хотѣрѣхл лорѣ .
 аг Знсе шн венн лѣкѣстѣ шн Омндѣтѣ кѣрѣра нѣ
 ае ерѣ нѣмѣр . Шн мѣнкѣтѣ тѣатѣтѣ кѣрѣра хѣтѣ
 мѣнѣхл лорѣ , шн мѣнкѣтѣ тѣатѣтѣ роѣда пѣмѣнѣ
 ае пѣхлѣн лорѣ . Шн лѣвен топѣ дѣнтѣн нѣкѣхл
 тѣдѣ , хѣтѣмѣнѣхл лорѣ , хѣтѣпѣтѣхл аѣтѣатѣ
 ае остѣнѣла лорѣ . Шн кѣва се прѣ ен кѣ рѣнѣтѣ
 шн кѣ лѣрѣ , шн нѣ ерѣ хѣтѣ нѣмѣрѣнае лорѣ чѣлѣ
 ае чѣ волѣше . Кѣсѣнае егѣпетѣхл хѣтѣрѣ ешн
 ан рѣ лорѣ , кѣчн кѣтѣрѣ фрнѣка лорѣ прѣстѣ ен . хѣ
 тѣнѣсе норѣ спрѣ аѣопернѣрѣ лорѣ , шн фѣк кѣ стѣ лѣ
 ае мнѣтѣзе лорѣ нѣлѣтѣтѣ . Хѣрѣшѣрѣ шн веннѣрѣ
 кѣрѣстѣн , шн кѣ пѣннѣтѣ чѣрѣнѣхл стѣтѣрѣрѣ прѣ
 мѣ ен . Рѣшѣ пѣатѣра , шн кѣрѣрѣ аѣе , мѣрѣрѣ хѣ
 ма тѣрѣ рѣхлн фѣрѣтѣ аѣе . Кѣчн хѣш аѣхѣе аѣнн
 тѣе дѣ кѣтѣжнѣхл чѣлѣ сѣнтѣ аѣ лѣн , чѣлѣ кѣтѣрѣ
 мѣ лѣрѣлѣм рѣхлѣ лѣн . Шн кѣлае норѣдѣхл лѣн
 кѣ еѣкѣрѣтѣе , шн прѣ чѣн аѣлѣш аѣнѣн кѣ вѣсѣлѣе .
 аг Шн лѣ дѣдѣ лорѣ чѣрѣжѣе аѣмѣнѣлорѣ , шн остѣнѣ
 ма лѣ норѣдѣлѣрѣ мошннѣнѣрѣтѣ . Пѣнтѣрѣ кѣ стѣпѣ
 зѣкѣкѣ дѣрѣпѣтѣчнѣе лѣн , шн лѣрѣтѣ лѣн кѣрѣ 99р
 чѣтѣлѣ . Сла

ала мѣшине хѣтѣте хотѣте лорѣ . Пѣсе пла
 нае лорѣ гриндинѣ фѣк арзѣдѣ хѣтѣмѣнѣхл
 ае лорѣ . Шн логн кѣнае лорѣ , шн смочннѣн лорѣ
 шн здробн топѣ лѣмнѣхл хотѣрѣхл лорѣ .
 аг Знсе шн венн лѣкѣстѣ шн Омндѣтѣ кѣрѣра нѣ
 ае ерѣ нѣмѣр . Шн мѣнкѣтѣ тѣатѣтѣ кѣрѣра хѣтѣ
 мѣнѣхл лорѣ , шн мѣнкѣтѣ тѣатѣтѣ роѣда пѣмѣнѣ
 ае пѣхлѣн лорѣ . Шн лѣвен топѣ дѣнтѣн нѣкѣхл
 тѣдѣ , хѣтѣмѣнѣхл лорѣ , хѣтѣпѣтѣхл аѣтѣатѣ
 ае остѣнѣла лорѣ . Шн кѣва се прѣ ен кѣ рѣнѣтѣ
 шн кѣ лѣрѣ , шн нѣ ерѣ хѣтѣ нѣмѣрѣнае лорѣ чѣлѣ
 ае чѣ волѣше . Кѣсѣнае егѣпетѣхл хѣтѣрѣ ешн
 ан рѣ лорѣ , кѣчн кѣтѣрѣ фрнѣка лорѣ прѣстѣ ен . хѣ
 тѣнѣсе норѣ спрѣ аѣопернѣрѣ лорѣ , шн фѣк кѣ стѣ лѣ
 ае мнѣтѣзе лорѣ нѣлѣтѣтѣ . Хѣрѣшѣрѣ шн веннѣрѣ
 кѣрѣстѣн , шн кѣ пѣннѣтѣ чѣрѣнѣхл стѣтѣрѣрѣ прѣ
 мѣ ен . Рѣшѣ пѣатѣра , шн кѣрѣрѣ аѣе , мѣрѣрѣ хѣ
 ма тѣрѣ рѣхлн фѣрѣтѣ аѣе . Кѣчн хѣш аѣхѣе аѣнн
 тѣе дѣ кѣтѣжнѣхл чѣлѣ сѣнтѣ аѣ лѣн , чѣлѣ кѣтѣрѣ
 мѣ лѣрѣлѣм рѣхлѣ лѣн . Шн кѣлае норѣдѣхл лѣн
 кѣ еѣкѣрѣтѣе , шн прѣ чѣн аѣлѣш аѣнѣн кѣ вѣсѣлѣе .
 аг Шн лѣ дѣдѣ лорѣ чѣрѣжѣе аѣмѣнѣлорѣ , шн остѣнѣ
 ма лѣ норѣдѣлѣрѣ мошннѣнѣрѣтѣ . Пѣнтѣрѣ кѣ стѣпѣ
 зѣкѣкѣ дѣрѣпѣтѣчнѣе лѣн , шн лѣрѣтѣ лѣн кѣрѣ 99р
 чѣтѣлѣ . Сла

31. Puse ploile lor grindină; foc arzînd în pămîntul lor.
32. Şi lovi vile lor, şi smochinii lor, şi zdrobi tot lemnul hotarului lor.
33. Zise, şi veni lăcustă şi omidă cărora nu era număr.
34. Şi mîncă toată iarba în pămîntul lor, şi mîncă toată roada pămîntului lor.
35. Şi lovi tot dentiiu născutul în pămîntul lor, începătura a toată osteneala lor.
36. Şi-i scoase pre ei cu argint şi cu aur, şi nu era întru neamurile lor cel ce bolêste.
37. Veseli-se Eghiptul întru ieşirea lor, căci căzu frica lor preste ei.
38. Întinse nor spre acoperirea lor, şi foc ca să lumineze lor noaptea.
39. Cersură şi venîră cîrstei; şi cu pîinea ceriului săturară pre ei.
40. Rupse piatra, şi curseră ape, merseră întru riuri fără ape.
41. Căci îşi aduse aminte de cuvîntul cel sfînt al lui, cel cătră Avraam, robul lui.
42. Şi scoase norodul lui cu bucurie, şi pre cei aleş ai lui cu veselie.
43. Şi le dède lor ţările limbilor, şi osteneala noroadelor moştne-niră.
44. Pentru ca să păzască dreptăţile lui, şi lêgea lui vor cerceta. Slava.

CATHISMA 15. Alliluia. 105

1. Mărturisîţi-vă Domnului, căci e bun, căci în veac mila lui.
2. Cine va grăi puterniciile Domnului, auzite va face toate laudele lui?
3. Fericîţi ceia ce păzesc judecata şi fac dreptate în toată vrîmea.
4. Adu-ţi aminte de noi, Doamne, întru bunăvrîrea norodului tău, socoteşte pre noi întru mîntuirea ta.
5. Ca să vedem întru bunăitatea aleşilor tăi, ca să ne veselim întru veseliiia limbii tale, ca să ne lăudăm cu moştneirea ta.
6. Greşit-am cu părinţii noştri, nelegiuit-am, făcut-am strîmbătate.
7. Părinţii noştri în Eghipt n-au priceput minunile tale, nu ş-au adus aminte de mulţimea milei tale. [8] Şi amăriră suindu-se la Marea Roşie.
8. [9] Şi mîntui pre dînşii pentru numele lui, ca să cunoască puternicia lui.
9. [10] Şi certă pre Marea Roşie, şi secă, şi povăţui pre dînşii în beznă ca în pustie.
10. [11] Şi mîntui pre dînşii den mîna celuia ce uraşte, şi mîntui pre ei den mîna vrăjmaşilor.
11. [12] Acoperi apa pre cei ce necăjiia pre ei, unul dentru dînşii n-au rămas.
12. [13] Şi crezură cuvîntul lui, şi cîntară lauda lui.
13. [14] Sîrguiră, uitară lucrurile lui, nu îngăduiră svatul lui.
14. [15] Şi poftiră poftă în pustiiu, şi ispitiră pre Dumnezeu în loc fără de apă.
15. [16] Şi dède lor cêrerea lor, trimise saţiu la sufletele lor.
16. [17] Şi scîrbiră pre Moisi în tabără, pre Aaron, pre svîntul Domnului.
17. [18] Să deschise pămîntul şi înghiţi pre Dathan, şi acoperi preste adunarea lui Aviron./

Ms. 45, f. 243 "

31. Puse ploile lor piatră; foc arzător întru pământul lor.
32. Și lovi viile lor, și smochinii lor, și zdrobi tot lemnul hotarului lor.
33. Zise, și veni lăcustă și cărbuși căruia nu era număr.
34. Și mîncă toată iarba întru pământul lor, și mîncă toată⁵ roada pământului lor.
35. Și lovi tot dentăi născutul întru pământul lor, începătura a toată osteneala lor.
36. Și-i scoase pre ei cu argint și cu aur, și nu era întru neamurile lor cea ce bolêște.
37. Veseli-să Eghiptul întru ieșirea lor, căce căzu frica lor preste ei.
38. Întinse nor spre acoperire lor, și foc ca să luminêdze lor noaptea.
39. Cerșură și veniră cîrstei, și cu pîinea ceriului sătură pre ei.
40. Rumpse piatra, și curseră ape, merseră întru fără de ape riuri.
41. Căce pomeni cuvîntul cel sfînt al lui, cel cătră Avraam, robul lui.
42. Și scoase nărodul lui cu bucurie, și pre cei aleși ai lui cu veselie.
43. Și le dède lor țări a limbilor, și osteneală a năroadelor moșteniră.
44. Pentru ca să păzască dreptățile lui, și legea lui vor cerceta. Aliluia. Slava⁶.

CATHISMA 14¹. Aliluia. 105

1. Mărturisiți-vă Domnului, căce ii bun, căce în vac mila lui.
2. Cine va grăi puterniciile Domnului, auzite va face toate laudele lui?
3. Fericii ceia ce păzesc județul și fac dreptate întru toată vrêma.
4. Pomenêște noao, Doamne, întru bună vrêrea nărodului tău, socotește pre noi întru mîntuitoriu tău.
5. Ca să vedem întru bunătaea aleșilor tăi, ca să ne veselim întru veselii limbii tale, ca să ne lăudăm cu moștenirea ta.
6. Greșit-am cu părinții noștri, fărălegiuit-am, strîmbat-am.
7. Părinții noștri în Eghipt n-au priceput minunile tale, nu ș-au adus aminte de mulțimea milei tale. [8] Și amărîră suindu-să întru Maarea Roșie.
8. [9] Și mîntui pre înși pentru numele lui, ca să cunoască puternicia lui.
9. [10] Și certă Maarea Roșie, și secă, și povățui pre înși întru fărăfund ca în pustiu.
10. [11] Și mîntui pre ei den mîna vrăjmașilor, și-i mîntui pre înșii den mîna celuiia ce urăște.
11. [12] Acoperi apă pre ceia ci năcâjii pre ei, unul dentru înșii n-au rămas.
12. [13] Și crezură cuvîntului lui, și cîntară lauda lui.
13. [14] Sirguiră, uitară lucrurile lui, nu îngăduiră sfatul lui.
14. [15] Și postiră postă în pustiu, și ispitiră pre Dumnedzau întru fără de apă.
15. [16] Și dède lor cêrerea lor, trimise sașii la sufletele lor.
16. [17] Și scîrbiră pre Moisi întru tabără, pre Aaron, sfîntul Domnului.
17. [18]. Dășchise pământul și înghiți pre Dathan, și acoperi preste adunarea Aviron.

Ms. 4389, f. 288 r-288 "

31. [32] Puse ploile lor grindină; foc pîrjolind în țara lor.
32. [33] Și bătu viile lor, și zmochinii lor, și fărimă tot copacii hotarilor lor.
33. [34] Zise, și veniră lăcuste și omide care n-avea număr.
34. [35] Și mîncară toată iarba în țara lor, și mîncară toată roada pământului lor.
35. [36] Și rani tot cel dentii născut în țara lor, pîrga³ a toată ostenița lor.
36. [37] Și-i scoase cu aur și cu argint, și nu era în seminția lor bolnav.
37. [38] Veseli-se Eghiptul în ieșirea lor, că căzu frica lor pre dișii.
38. [39] Întinse lor nor în acoperemînt, și foc ca să le lumineze noaptea.
39. [40] Cerură și veniră cîrstei, și-i sătură de pîine cerească.
40. [41] Dăsfăcu piatra, și curseră ape, curse-ră riure în cêle fără de apă.
41. [42] Că-și aduse aminte de cuvîntul său cel sfînt, care (au vrut) cătră Avraam, robul său.
42. [43] Și scoase nărodul său în bucurie, și pre cei aleși ai săi în veselie.
43. [44] Și dède lor țările limbilor, și moștină-ră ostenelele năroadelor.
44. [45] Ca să păzească dreptățile lui și să cêrce legea lui. Slava.

Sădêrea 15. Aliluia. 105

1. Mărturisiți-vă Domnului, că-i bun, că-i în vécî mila lui.
2. Cine va grăi puterile Domnului, face-va să fie auzite toate laudele lui?
3. Ferice de ceia ce păzesc judecata și fac dreptate în toată vrêma.
4. Ado-ți aminte de noi, Doamne, întru voirea cea bună a nărodului// tău, cercetează-ne cu mîntuirea ta.
5. Ca să vedem întru bunătaea pre cei aleși ai tăi, să se veselească în veselii limbii tale; să te veselești în moștenirea ta.
6. Greșit-am cu părinții noștri, făcut-am fără-delegiure, făcut-am nedreptate.
7. Părinții noștri în Eghipt n-au priceput minunile tale, nici și-au adus aminte de mulțimea milei tale; și amărîră¹ suind în Marea Roșie.
8. Și-i mîntui pentru numele său, ca să spuie² putêrea sa.
9. Și certă Marea Roșie, și secă, și-i povățui pren fărăfund ca într-o pustie.
10. Și-i mîntui den mîinile celor ce-i urîia, și-i izbăvi den mîinile vrăjmașilor.
11. Acoperi apa pre ceia ce-i supăra³, și nici-unul dentru-inșii nu rămase.
12. Și crezură cuvîntului lui, și cîntară lauda lui.
13. Grăbiră de uitară lucrurile lui, nu răbdară⁴ sfatul lui.
14. Și postiră postă în pustie, și ispitiră <pre> Dumnezeu în cea fără de apă.
15. Și dède lor cêrerea lor, trimese săturare în sufletele lor.
16. Și mîniară pre Moisi în tabără, și pre Aaron, sfîntul Domnului.
17. Dășchise-se pământul și înghiți pre Dathan, și pre Aviron il acoperi în adunare.

Versiunea modernă

31. Pe pământul lor au venit ploi cu grindină și foc arzător.
32. Și pustii viile lor și smochinii, sfărîmînd toți pomii de pe întinderea țării.
33. Și a venit lăcustă și omidă fără număr,
34. Care au ros toată iarba pământului și tot rodul.
35. Și a ucis pe toți înții născuții din floarea neamului lor.
36. Și a scos pe ei fericiți cu argint și cu aur și nimeni din semințiile lor n-a rămas.
37. Iar Egiptul s-a bucurat de ieșirea lor că-i cuprinse frica de ei.
38. Și i-a acoperit el cu nori și ziua le-a luminat cu foc.
39. Au cerut prepelițe și au venit și cu pîine cerească și i-a săturat.
40. A despiciat stîncile și au curs ape în pământul acela uscat.
41. Că și-a adus aminte de făgăduința ce a făcut-o robului său, Abraham.
42. Și a scos poporul său, pe cei aleși ai săi, care s-au bucurat.
43. Și le-a dat lor țările neamurilor, moștenirea ostenelelor popoarelor.
44. Ca să păzească dreptatea lui și legea lui să țină.

Psalmul 105. Aliluia

1. Lăudați pe Domnul că este bun și dragostea lui este veșnică.
2. Cine va povesti faptele sale mari? Cine îl va putea lăuda pe măsură?
3. Fericii cei ce păzesc judecata și fac dreptate în toată vrêma.
4. Adu-ți aminte de noi, Doamne, întru bunăvoința ta față de poporul tău. Pe calea mîntuirii noastre, cercetează-ne!
5. Ca să vedem fericirea aleșilor tăi, bucușii de bucuria poporului tău, și să ne lăudăm cu moștenirea ta.
6. A-n păcătuit cu părinții noștri, am trăit în nelegiurie și nedreptate am făcut.
7. Strămoșii noștri în Egipt n-au înțeles minunile tale, au uitat mulțimea dragostei tale și s-au supărat cînd i-ai călăuzit la Marea Roșie.
8. Dar pentru numele său i-a mîntuit ca să fie cunoscută puterea lui.
9. El a certat Marea Roșie și a secat-o cînd i-a însoțit din adîncul mării ca prin pustie.
10. Și i-a scăpat pe ei din mîna celor ce-i urau, din mîna vrăjmașului.
11. Și a acoperit apa pe asupritori, nici unul din ei n-a rămas.
12. Și au crezut în cuvintele lui și i-au cîntat laude.
13. Dar au uitat faptele lui foarte repede și poveștile lui nu le-au mai ascultat.
14. În pustie, în loc fără apă, au fost cuprinși de mare postă și au ispitit pe Dumnezeu.
15. El le-a împlinit cererea, i-a săturat pînă s-au îmbolnăvit de friguri.
16. În tabără, mîncăți de invidie, i-au mîniat pe Moise și pe Aaron, alesul Domnului.
17. Dar s-a deschis deodată pământul și a înghițit pe Datan și împreună cu el toată adunarea lui Aviron.

Ms. 45, f. 243^v-244^r

18. [19] Și să ațîț^o foc în adunarea lor, pară au mistuit pre păcătoși.
19. [20] Și au făcut vițal în Horiv, și să închinăra la cel cioplit.
20. [21] Și primeniră mărirea lui întru asămănare de vițal mîncînd iarbă.
21. [22] Și uitară pre Dumnezău, cea ce mîntuiește pre înși², pre cea ce au făcut mari în Eghipt.
22. Minunate în pămîntul Ham, strașnice la Maarea Roșie.
23. Și dzise ca să-i piardză de tot pre înși, dă nu Moisi, cel ales a! lui, stătu întru perire înaintea lui, [24] Ca să întoarcă mîniia lui, ca să nu-i piardză de tot pre ei.
24. Și dăfăimară pămînt pofuit. [25] Nu crezură cuvîntului lui.
25. Și răpștiră întru sălașile lor, nu ascultară glasul Domnului.
26. Și rădică^o mîna lui preste înșii, ca să-i oboare pre ei în pustiiu,
27. Și ca să le oboară sămînța lor în// tru limbi, și să-i rășchire pre înșii întru țări.
28. Și să lipiră de Velfegor, și mîncară jirtvele morșilor.
29. Și-l întăritară pre el întru tocmălele lor, și să înmulți întru înșii căderea.
30. Și stătu³ Finess, și izbîndi, și încetă zdrobireca.
31. Și să socoti lui întru dreptate, întru neam de neam pînă la vac.
32. Și-l mîniară pre el la apa prigoanei, și fu în rău Moisi pentru ei.
33. Căce amărîră duhul lui. [33] Și usăbi cu bu-dzele lui;
34. N-au pierdut de tot limbile carele au dzis Domnul lor.
35. [34] Și să amestecară întru limbi, și învățară faptele lor.
36. Și slujiră cioplitelor lor, și li să făcu lor întru piedică.
37. [35] Și jirtvuiră pre fiii lor și pre fetele lor dracilor.
38. [36] Și vărsară sînge nevinovat, sînge a fiilor lor și a fêtelor, căroră au jirtvuit cioplișilor lui Hanaan. [37] Și să omorîră cu ucidere pămîntul întru sînge.
39. Și să spurcă cu faptele lor, și curviră cu tocmălele lor.
40. [38] Și să urgisi cu mînie Domnul preste nărodul lui, și urî⁴ moștenirea lui.
41. [39] Și-i dède pre înși la mîinele nepriete-nilor, și dominîră lor ceia ce urîia pre înși.
42. [40] Și năcăjiră pre ei vrăjmașii lor, și să smeriră supt mîinele lor.
43. De multe ori au mîntuit pre înșii. [41] Iară ei l-au amărît pre el cu sfatul lor, și s-au smerit cu fărădelegile lor.
44. [42] Și văzu Domnul cînd să năcăjia ei, cînd el audzi rugăciunea lor.
45. [43] Și-și aduse amînte de făgăduința lui, și să căi după mulțimea milei lui.
46. [44] Și-i dède pre ei la îndurări înaintea tutu-ror căroră au robît pre înși.
47. [45] Mîntuiește-ne pre noi, Doamne Dumnezăul nostru, și ne adună pre noi dentru limbi. [46] Ca să ne mărturisim numelui tău celui sfînt, ca să ne fîlim întru lauda ta.
48. [47] Binecuvîntat Domnul Dumnezăul Israel, den vac și pînă în vac. Și va grăi tot nărodul: Facă-să, facă-să. Slava⁵.

Ms. 4389, f. 288^v

18. Și se ațîț^o foc în adunarea lor, arse vâpaia pre cei păcătoși.
19. Și făcură vițel în Horiv, și se închinară ce-lui cioplit.
20. Și schimbară slava lui în asămînarea vițelului celui ce mîncă iarbă.
21. Și uitară pre Dumnezeu, cea ce-i mîntuiește, care au făcut măriri în Eghipt.
22. Minuni în pămîntul lui Ham, cêle înfricoșate în Marea Roșie.
23. Și zise să-i piarză, de n-ară fi stătu Moisi, alesul lui, întru sfărîmare înaintea lui, [24] Să întoarcă urgia lui, ca să nu-i piarză.
24. Și urgisiră țara cea dragă⁵. Nu crezură cuvîntului lui.
25. Și răpștia în sălașile lor, nu ascultară glasul Domnului.
26. Și rădică^o mîna sa asupra lor, ca să-i prăpă-dească⁶ în pustie.
27. Și să doboară seminția lor în limbi, și să-i risipească pren țări.
28. Și se pârțășiră⁷ în Elfegor, și mîncară jirtvele celor morșii.
29. Și-l întăritară în tocmălele lor, și se înmulți întru-inșii căderea.
30. Și stătu Finess, și-l milostivi, și se opri peticuina.
31. Și se socoti lui în direptate, în neam și în neam pînă în veac.
32. Și-l mîniară la apa pricirei, și fu Moisi în răotote pentru dînșii.
33. Căci amărîră duhul lui, și usebi cu buzele sale.
34. N-au pierdut limbile care au zis lor Domnul.
35. Și se amestecară cu limbile, și se dăprinseră lucrurilor lor.
36. Și lucrară⁸ cioplișilor lor, și fu lor în zmin-teală.
37. Și junghiiară pre feciorii lor și pre fetele lor dracilor.
38. Și vărsară sînge nevinovat, sîngele feciorilor și al fêtelor lor, carii junghiiară cioplișilor Hanaanului. [39] Și fu țara lor ucisă cu sînge.
39. Și să spurcă în faptele lor, și curviră în tocmălele lor.
40. Și se mînie Domnul cu urgie pre nărodul său, și urî moștia sa.
41. Și-i dède în mîinele vrăjmașilor, și-i stăpîniră ceia ce-i urîia.
42. Și-i năcăjiră vrăjmașii lor, și se smeriră supt mîinele lor.
43. De multe ori i-au izbăvit, iară ei l-au mîniat cu sfatul lor, și se-au smerit în fărădelegile lor.
44. Și văzu Domnul cînd se năcăjia ei, cînd ascultă rugăciunea lor.
45. Și-și aduse amînte de făgăduința sa, și se căi după mulțimea milei sale.
46. Și-i dède întru îndurări⁹ înaintea tuturor celor ce-i robise.
47. Mîntuiește-ne, Doamne Dumnezeul nostru, și ne strînge de pren limbi, să ne mărturisim numelui tău celui sfînt, (și) să ne lăudăm în lauda ta.
48. Bine-i cuvîntat Domnul Dumnezeul lui Israel, den veac și pînă în veac. Și ză zică toți oamenii: Să fie, să fie. Slava.

Versiunea modernă

18. Și s-a aprins un foc în mijlocul lor și vâpaia a ars pe păcătoși.
19. În Horeb și-au făcut dintr-un vițel idol, căruia i s-au închinat.
20. Și au schimbat slava lui Dumnezeu, asemănându-l cu un vițel care paște iarbă.
21. Și au uitat pe Dumnezeu, cel ce i-a izbăvit, cel ce a făcut lucruri mari în Egipt.
22. Lucruri minunate în țara lui Ham și înfricoșătoare în Marea Roșie.
23. Și a zis că-i va pierde pe dînșii. Și i-ar fi pierdut, dacă Moise, alesul lui, n-ar fi stat înaintea feței lui, ca să-l întoarcă din hotărîrea lui luată în mînie.
24. Dar ei au defăimat pămîntul cel dorit și n-au crezut în cuvîntul lui Dumnezeu.
25. În corturile lor au cîrțit, n-au vrut să asculte glasul Domnului.
26. Și a ridicat mîna sa asupra lor ca să-i doboare pe ei, acolo, în pustie.
27. Să stingă semința lor în neamuri și să-i risipească pretutîndenea.
28. Ei au jertfit lui Baal-Peor și au mîncat jertfele morșilor.
29. Cu faptele lor l-au întăritat pe Domnul și așa au murit mulți dintre ei.
30. S-a ridicat Finess la judecată și imblinzindu-i pacostea a încetat.
31. Și Domnul i-a socotit aceasta din neam în neam pînă în veac.
32. De asemenea l-au mîniat pe el la apa Meriba, unde Moise a suferit pentru ei,
33. Că au amărît duhul lui și el a grăit nesocotit cu buzele lui.
34. N-au nimicît neamurile așa cum le spusese Domnul,
35. Ci s-au amestecat cu acestea și au deprins obiceiile lor.
36. Și au slujit idolilor lor și s-au smintit.
37. Pe fiii și pe fiicele lor le-au jertfit chipurii lor cioplite.
38. Și au vărsat sînge nevinovat, sîngele copiilor lor, pe care i-au jertfit în Canaan de s-a spurcat pămîntul de sînge.
39. Și s-au pingărit cu faptele lor și s-au desfrînat.
40. Iar Domnul s-a aprins de mînie împotriva poporului său și a urît moștenirea sa.
41. Și i-a dat în mîinile păgînilor și aceștia i-au stăpînit pe ei cu ură.
42. Și i-au asuprit vrăjmașii și i-au smerit sub mîinile lor.
43. De multe ori Domnul i-a scăpat din nevoi, dar ei, răsculindu-se, s-au afundat mai tare în fărădelegile lor.
44. Iar Domnul i-a văzut cum se chinuiau, a auzit rugăciunea lor.
45. Și iarăși și-a amintit de cele făgăduite în legămînt. Și s-a căit în mulțimea milei sale.
46. Și le-a dat să capete milă de la cei ce i-au robît.
47. Izbăvește-ne, Doamne, Dumnezeul nostru, adună-ne din risipire ca să lăudăm numele cel sfînt al tău și să ne fîlim cu lauda ta.
48. Binecuvîntat este Domnul Dumnezeul lui Israel din veac și pînă în veac; tot poporul să zică: Amin. Amin.

Alliluia. 106

ДЛАЛАУТА . P'S
Мртвѣнцыи въ дмнхлхн кбчнѣ вѣн ,
 кбчнѣ хвѣк мнла лхн . Знхъ чѣн
 мжнпхнци дѣ дмнхл , пре карѣн ах мж
 пхнп дѣн мжна вртжмашхлхн , шн
 дн цѣрь ах адхнмт прѣ джншн .
 Дѣла рбѣспрнхнрн , шн апхсхн , шн крѣвцѣ шн
 мѣре . Рѣспрнхнрѣ хпхлѣма чѣл фѣрѣ апѣ ,
 клѣб чѣспбцн лѣклшхлхн нах афалт .
 Фалѣмжнхнн дѣ шн хрѣспжндѣ , сѣфалѣтхл лорѣ
 хтрѣ джншн стѣ стѣжршл . Шн стрнгарѣ
 кѣтрѣ дмнхл , нхнпжнхлсѣ ен , шн дѣн нево
 нае лорѣ мжнпхн прѣ ен . Шн покѣцѣ прѣ ен
 ла клѣе днрѣспѣ , ка сѣмѣлрѣтѣ ла чѣспѣ дѣ
 лѣклш . Мѣртвѣнцыи сѣспѣ дмнхлхн мнлае
 лхн , шн мнхнлае лхн фѣнлорѣ сѣмннлорѣ
 Кѣчн ах сѣспрнп сѣфлѣт дѣшѣрѣ , шн сѣфлѣ
 фалѣмжнндѣ , хплав дѣ вхлспбцн . Прѣ чѣн
 чѣ шѣдѣ хтрѣ хпхнхрѣкѣ , шн хрѣмѣра
 морцнн , лѣгачн кѣ спрѣчѣ шн кѣ фѣрѣ .
 Кѣчѣ ах амѣржѣ кѣхннмѣла лхн дмнхлхл , шн
 сѣфалѣтхл чѣлхн налѣтѣ хтрѣжпартѣ . Шн сѣ
 смѣрн хтрѣ сѣспѣнѣла ннмнлае лорѣ сѣспнрѣ ,
 шн нх сѣра чнне ажѣтл . Шн стрнгарѣ кѣтрѣ
 дмнхл кжндѣ стѣнекѣжл ен , шн дѣн неволае
 лорѣ мжнпхн прѣ джншн . Шн сѣбасѣ прѣ
 ен дѣсптрѣ хтрѣхрѣкѣ , шн оумѣра морцнн , шн
 сѣ лѣгѣспрнлае лорѣ ах рѣмпѣл . Мѣртвѣнцыи
 сѣ дмнхлхн мнлае лхн , шн мнхнлае лхн фѣн
 лорѣ сѣмннлорѣ . Кѣчѣ ах сѣспрѣмѣтѣ пѣрцн
 дѣ арѣмѣтѣ , шн сѣспѣларѣ дѣфѣрѣ фржнѣе .
 Хп стрѣжнн прѣ джншн дѣн клѣб фѣрѣ дѣ лѣ
 цн лорѣ кѣ пѣсптрѣ пѣкѣлѣлае лорѣ сѣл смѣрнп .
 Тѣлѣтѣ мжнпхнрѣ оумѣ сѣфалѣтхл лорѣ , шн стѣ
 дѣ спрнпартѣ пѣнѣ ла пѣрцнлае морцнн . Шн сѣрн
 гартѣ кѣтрѣ дмнхл кжндѣ стѣнекѣжл ен , шн
 дѣн неволае лорѣ мжнпхн прѣ ен . Трнмнѣе
 кѣжнпхлхл лхн шн внндрѣкѣ прѣ ен , дѣсптрѣ сѣрн
 кѣчннлае лорѣ . Мѣртвѣнцыи сѣспѣ дмнхлхн
 мнлае лхн , шн мнхнлае лхн фѣнлорѣ сѣмннлорѣ .
 Шн жжпѣспрнпхн лхн жжпѣспѣ дѣ лѣлѣрѣтѣ , шн бѣ
 стѣбѣнѣ фалѣтѣлае лхн кѣспѣкѣрѣе . Чѣн чѣсѣ по
 гѣартѣ ла мѣре кѣ вѣлсѣе , фѣкжндѣ лхкрѣре хрѣпѣ
 мѣлѣтѣ . Ачѣцѣ ах сѣспрѣтѣ фалѣтѣлае дмнхл
 лхн , шн мнхнлае лхн хтрѣ джншнхл .
 Знѣе шн стѣспѣ дхл дѣвнфор , шн хпхнлѣларѣтѣ
 влѣхнлае ен . Сѣспѣ пѣнѣ ла чѣрнрн , шн стѣ
 погѣартѣ пѣнѣ ла чѣлѣ фѣрѣ фѣндхн сѣфалѣтхл
 лорѣ хтрѣ рѣхпѣцн стѣспѣл . Тѣрѣспрѣ
 рѣспѣ клѣспнрѣтѣ ка чѣлѣ чѣсп хрѣспѣтѣ , шн пѣла
 бн пѣтѣ хрѣспѣспѣурѣ лорѣ стѣ кѣфлхндѣтѣ . Шн сѣрн
 гартѣ кѣтрѣ дмнхл кжндѣ стѣнекѣжл ен , шн
 дѣн неволае лорѣ сѣкѣлѣн прѣ джншн .
 Шн порѣхнн кнхорѣлхн , шн стѣспѣ сѣрѣ лѣурѣ
 л шн хрѣспартѣ влѣхнлае ен . Шн стѣ есѣлнрѣтѣ
 кѣчѣ сѣл ашѣрѣлѣтѣ , шн покѣцѣ прѣ джншн
 ла ла ннмнлалѣ бѣтн лорѣ . Мѣртвѣнцыи сѣспѣ
 дмнхлхн мнлае лхн , шн мнхнлае лхн фѣнлорѣ
 сѣмннлорѣ . Ачѣлѣла прѣ джнхлхл хтрѣ

1. Mărturisiți-vă Domnului, căci e bun, căci e în veac mila lui.
2. Zică cei mîntuiți de Domnul, pre carii au mîntuit den mîna vrăjmașului,
3. Și den țări au adunat pre dînșii. [3] De la răsărituri, și apusuri, și crivăț, și mare.
4. Rătăciră în pustiul cel fără apă, calea cetății lăcașului n-au aflat.
5. Flămînzind și însetînd, sufletul lor întru dînșii să săvîrșia.
6. Și strigară cătră Domnul, năcăjindu-se ei, și den nevoile lor mîntui pre ei.
7. Și povățâ pre ei la cale directă, ca să meargă la cetate de lăcaș.
8. Mărturisască-se Domnului milele lui, și minunele lui fiilor oamenilor.
9. Căci au săturat suflet deșert, și suflet flămînd împlu de bunătați.
10. Pre cei ce ședea întru întunêrec și în umbra morții, legați cu sărăcie și cu fier.
11. Căce au amărit cuvintele lui Dumnezeu, și sfatul Celui Nalt întăritară.
12. Și să smeri întru ostenêle inimile lor; slăbiră, și nu era cine ajuta.
13. Și strigară cătră Domnul, cînd să necăjia ei, și den nevoile lor mîntui pre dînșii.
14. Și-i scoase pre ei dentru întunêrec și umbra morții, și legăturile lor au rumtu.
15. Mărturisască-se Domnului milele lui, și minunile lui fiilor oamenilor.
16. Căce au sfărîmat porți de aramă, și zăvoară de fier frînse.
17. Îi sprejini pre dînșii den calea fărădelegii lor, că pentru păcatele lor s-au smerit.
18. Toată mîncarea urî sufletul lor, și să apropiară pînă la porțile morții.
19. Și strigară cătră Domnul, cînd să necăjia ei, și den nevoile lor mîntui pre ei.
20. Trimise cuvîntul lui, și vindecă pre ei dentru stricăciunile lor.
21. Mărturisască-se Domnului milele lui, și minunile lui fiilor oamenilor.
22. Și jîrtvuiască lui jîrtvă de laudă, și vestească faptele lui cu bucurie.
23. Cei ce să pogoară la mare cu vase, făcînd lucrare în ape multe.
24. Aceștea au văzut faptele Domnului și minunile lui întru adîncu.
25. Zise, și stătu duh de vifor, și să înălțară valurile ei.
26. Suie-să pînă la ceriuri, și să pogoară pînă la cêle fără funduri, sufletul lor întru răutăți să topia.
27. Turburară-să, clătiră-să ca cel ce să îmbată, și toată învățatura lor să confundă.
28. Și strigară cătră Domnul, cînd să necăjia ei, și den nevoile lor scoase-i pre dînșii.
29. Și porunci vihorului, și stătu spre abur, și încetară valurile ei.
30. Și să veseliră căce s-au așazat, și povățui pre dînșii la limanul voii lor.
31. Mărturisască-se Domnului milele lui, și minunile lui fiilor oamenilor.
32. Înălțe-l pre dînsul întru adunarea norodului, și întru șederea bătrînilor laude-l pre el.

Ms. 45, f. 244^r

Aliluia. 106

1. Mărturisiți-vă Domnului, căce ii bun, căce în vac mila lui.
2. Zică cei mîntuiți de Domnul, pre carii au mîntuit den mîna vrăjmașului.
3. Și dentru țări ai adunat pre înși. [3] De la răsărituri, și apusuri, și crivă, și maarea.
4. Rătăciră întru pustii fără apă, calea cetății lăcașului n-au aflat.
5. Flămînzind și însătînd, sufletul lor întru înșii să sfirși.
6. Și strigară cătră Domnul, năcăjindu-să ei, și den nevoile lor mîntui pre ei.
7. Și poveți pre ei la cale dreaptă, ca să margă la cetate de lăcaș.
8. Mărturisească-să Domnului milele lui, și minunile lui fiilor oamenilor.
9. Căce au săturat suflet dășert, și suflet flămînd împlu de bunătăți.
10. Pre ceia ce ședea în întunec și umbra morții, legați cu sărăcie și cu fier.
11. Căce au amărît cuvintele lui Dumnedzău, și sfatul Celui Prea Înalt întărită.
12. Și să smeri întru ostenēle inima lor; slăbiră, și nu era cinc ajuta.
13. Și strigară cătră Domnul, cînd să năcăjiia ei, și den nevoile lor mîntui pre înșii.
14. Și-i scoase pre ei den întunec și umbra morții, și legăturile lor au rump.
15. Mărturisească-să Domnului milele lui, și minunile lui fiilor oamenilor.
16. Căce au sfărîmat porți de aramă, și zăvoară de fier frîșe.
17. Sprăjini-i pre înși dentru calea fărădelegii lor, că pentru fărădelegile lor s-au smerit.
18. Toată mîncarea urî sufletul lor, și apropiară până la porțile morții.
19. Și strigară cătră Domnul, cînd să năcăjiia ei, și den nevoile lor mîntui pre ei.
20. Trimise cuvîntul lui, și vindecă pre ei, și mîntui pre ei dentru peririle lor.
21. Mărturisească-să Domnului milele lui, și minunile lui fiilor oamenilor.
22. Și jirtvuiescă lui jirtvă de mîntuire, și vestească faptele lui cu bucurie.
23. Ceia ce pogoară la maare cu vase, făcînd lucrare întru ape multe.
24. Aceștea au văzut faptele Domnului și minunile lui întru adînc.
25. Zise, și stătu duh de vihor, și să înălțară valurile ei.
26. Suie-să până la ceruri, și să pogoară până la cēle fărădefunduri, sufletul lor întru răutăți să topiia.
27. Turburară-să, clătiră-să ca cel ci să îmbată, și toată învățatura lor să obicni!
28. Și strigară cătră Domnul, cînd să năcăjiia ei, și den nevoile lor scoase-i pre înși
29. Și porînci vivorului, și stătu spre abur, și încetară² valurile ei.
30. Și să veseliră căce s-au așezat, și povățui pre înși la locul voier lor.
31. Mărturisească-să Domnului milele lui, și minunile lui fiilor oamenilor.
32. Înălțe-l pre îns întru adunarea nărodului, și întru șederea bătrînilor laude-l pre el.

Ms. 4389, f. 288^v-289^r

Aliluia. 106

1. Mărturisiți-vă Domnului, că-i bun, că în vēcî mila lui.
2. Să zică cei mîntuiți de Domnul, carii i-au izbăvit den mîinile vrăjmașilor,
3. Și i-au strîns de pren țări. [3] De la răsărituri, și de la apusuri, de la miazănoapte, și de la mare.
4. Rătăcit-au în pustie fără de apă, calea cetății lăcașului n-au aflat.
5. Flămînzind și însetoșînd, se sfirși sufletul lor într-înșii.
6. Și strigară cătră Domnul, cînd se năcăjiia, și i-au izbăvit den nevoile lor.
7. Și-i povăți pre calea cea dreaptă, să între în cetatea lăcașului.
8. Să se mărturisească Domnului milele lui, și minunile lui fiilor omenești.
9. Că au săturat sufletul cel dășert, și sufletul cel flămînd l-au umplut de bunătăți.
10. Pre ceia ce șadea în tunec și în umbra morții, pre cei obădați cu sărăcie și cu fier.
11. Căci au amărît cuvintele lui Dumnezeu, și au risipit sfatul Celui de Sus.
12. Umilitu-se-au în ostenēle inima lor; slăbiră, și nu fu cine să le ajute.
13. Și strigară cătră [Domnul]¹, cînd pățîia năcaz, și-i mîntui den nevoile lor.
14. Și-i scoase den tunec și den umbra// morții, și rumpse legăturile lor.
15. Să se mărturisească Domnului milele lui, și minunile lui fiilor omenești.
16. Că au sfărîmat poarta cea de aramă, și au frînt verigile cēle de fier.
17. Luatu-i-au den calea fărădelegii lor, că pentru fărădelegile lor se-au smerit.
18. De toată mîncarea se-au scîrbit sufletul lor, și se-au apropiat pînă la porțile morților.
19. Și strigară cătră Domnul, cînd pățîia ei năcaz, și i-au mîntuit den nevoile lor.
20. Trimise cuvîntul său, și-i vindecă, și-i izbăvi den putreziciunile lor.
21. Să se mărturisească Domnului milele lui, și minunile lui fiilor omenești.
22. Și să junghe lui junghierea laudei, și să vestească lucrurile lui în bucurie.
23. Ceia ce se pogoară în mare în corăbii, ceia ce fac lucrure în apele cēle multe.
24. Aceia văzură lucrurile Domnului și minunile lui în adînc.
25. Zise, și stătu duhul cela cu vihor, și se înălțară valurile lui.
26. Suie-se pînă la ceriure, și se pogorîia² pînă la fărăfunduri, sufletele lor în răotăți se topiia.
27. Turburară-se și se clătiră ca cel beat, și toată înțelepciunea lor fu înghițită.
28. Și strigară cătră Domnul, cînd pățîia năcaz, și-i scoase den nevoile lor.
29. Și porînci vihorului, și stătu în liniște, și tăcură valurile lui.
30. Și se veseliră căci tăcură, și-i povăți în liniștea³ voirii sale.
31. Să se mărturisească Domnului milele lui, și minunile lui fiilor omenești.
32. Și să-l înălțe în bisērica nărodului, și să-l laude în scaunele celor bătrîni.

Versiunea modernă

Psalmul 106. Aliluia

1. Lăudați pe Domnul că este bun, că dragostea sa e veșnică!
2. Să spună cei izbăviți de Domnul și scăpați din mîna vrăjmașului.
3. Din țări multe i-a adunat pe ei, de la răsărit și de la apus, de la miazănoapte și de la miazăzi.
4. Ei rătăceau în pustie și singurătate fără să găsească cale spre o cetate.
5. Erau flămînzî și însetați. Sufletul într-înșii se sfirșea.
6. Dar au strigat către Domnul în necazurile lor și Domnul i-a izbăvit din nevoi.
7. Și le-a arătat calea dreaptă ca să ajungă la cetatea de locuit.
8. Lăudat să fie Domnul pentru minunile pe care le-a făcut fiilor lui Adam.
9. Că a săturat suflete însetate și a umplut de bunătăți suflete flămînde.
10. Că ședeau în întuneric și în umbra morții, legați cu sărăcia și puși în fiare, fără nădejde de a vedea vreodată soarele.
11. Ei s-au răscolat împotriva Domnului, disprețuind poruncile lui.
12. El i-a învins, mîndria lor a fost sfărîmată; slăbiți se lîrau pe pămînt și nu era cine să le ajute.
13. Dar în necazul lor au strigat către Domnul,
14. Și el i-a scos din întuneric și din umbra morții și legăturile lor le-a rupt.
15. Lăudat să fie Domnul pentru dragostea lui, pentru minunile lui pe care le-a făcut fiilor lui Adam!
16. Că a sfărîmat porți de aramă și a frînt zăvoare de fier.
17. I-a ajutat să iasă din calea fărădelegii lor, căci pentru fărădelegile lor au fost pedepsiți.
18. Scîrbiți de orice mîncare s-au apropiat de porțile morții.
19. Dar au strigat către Domnul care i-a izbăvit din nevoia lor.
20. Domnul a trimis cuvîntul său care i-a vindecat și i-a scos din stricăciune.
21. Lăudat să fie Domnul pentru dragostea lui, pentru minunile lui pe care le-a făcut fiilor lui Adam!
22. Jertfă de laudă să-i jertfească, cu bucurie să povestească faptele lui.
23. Unii s-au pogorit la mare în corăbii, neguțători în ape multe.
24. Ei au văzut lucrurile Domnului și minunile lui în adînc.
25. El a poruncit și s-au pornit vînturi furtunoase și valurile mării s-au înălțat.
26. Se urcau pînă la cer și coborau în adîncuri, iar sufletul lor în primejdii încremenea.
27. Se clătinau ca oamenii beți, toată pricepearea lor pierise.
28. Dar au strigat către Domnul care i-a izbăvit din nevoia lor.
29. A poruncit furtunii să se liniștească și valurile mării s-au potolit și au tăcut.
30. Și s-au veselit ei de liniște, și Domnul i-a povățuit spre limanul dorit.
31. Lăudat să fie Domnul pentru dragostea lui, pentru minunile lui pe care le-a făcut fiilor lui Adam!
32. Înălțați-l în adunarea credincioșilor, lăudați-l în sfatul bătrînilor.

дѣлаи нѣрѣ ноуоуахъ, шн ѡтѣрѣ шѣдѣрѣ вѣтрѣни
 асорѣ лѣдѣа пре ель. Пѣсе рѣдѣн ла пѣстѣн лр
 шн кѣрѣорнае апелорѣ ла сѣте. Пѣмжнѣуаь лн
 родитѣорн ла спрѣтѣрѣ, дѣрѣуаѣтѣ чѣдѣрѣ че лѣ
 кѣскѣ ѡтѣрѣнѣуаь. Пѣсѣаь пѣсѣнѣаь ла тѣзе лѣ
 ре дѣаѣтѣ, шн пѣмжнѣуаь фѣрѣ дѣаѣтѣ ла кѣрѣ
 сорн дѣаѣтѣ. Шн лѣкѣн а коло фѣмжнѣнѣаь лѣс
 шн аь ашѣзѣаѣтѣ чѣтѣцн дѣлѣкѣнѣцѣ. Шн лѣс
 стѣмѣнарѣ цѣрнне, шн рѣсѣдѣнѣрѣ вѣн, шн аь фѣ
 кѣтѣ рѣдѣтѣ дѣ наѣцѣрѣ. Шн гѣ лѣбн пре ен, лн
 шн сѣтѣ ѡмѣлѣнѣрѣ фѣаѣрѣ, шн дѣрѣтѣаѣчѣае лѣсѣ
 нѣлѣтѣ ѡтѣрѣнѣаѣтѣ. Шн сѣтѣ ѡтѣрѣнѣаѣрѣ, шн лѣ
 кѣзѣрѣ ла рѣдѣ дѣнѣкѣзѣаь рѣдѣасорѣ, шн аь рѣ
 рѣн. Рѣвѣрѣсѣаѣтѣ сѣнарѣ прѣстѣтѣ фѣаѣрѣнѣ
 асорѣ, шн рѣтѣцн пре дѣнѣшнѣнѣ ѡтѣрѣ нѣлѣмѣаь
 пѣтѣ шннѣаь кѣаь. Шн аьжѣтѣ стѣрѣкѣаь дѣнѣ
 стѣрѣчѣтѣ, шн пѣсе ка онѣаь нѣмѣаь. Рѣдѣтѣ мѣ
 борѣ днѣрѣцнѣ шн стѣборѣ кѣсѣаь, шн пѣаѣтѣ фѣ
 рѣ дѣлѣтѣтѣ ва лѣтѣуаь гѣра ен. Чнне еѣ чѣ
 лѣпѣтѣ, шн ва пѣрѣнѣ аѣтѣтѣ, шн ва прѣчѣтѣ мнѣ
 лѣаь дѣнѣаь. Сла.

Кжнѣаре аѣлааь лѣн дѣдѣ, РЗ.
 аѣта еѣ ннѣма мѣ дѣнѣ, гѣта еѣ ннѣма
 мѣ, кжнѣаь вѣн шн вѣн пѣвѣцнѣнѣ ѡтѣрѣ
 мѣрѣнѣтѣ мѣ. Сѣкѣаѣтѣ слава мѣ
 дѣ аѣтѣпѣтѣ аѣлѣнѣрѣ шн лѣтѣтѣ, дѣ
 шѣпѣтѣмѣвѣн ла мѣнѣкѣтѣ. Мѣрѣ
 тѣрѣсѣмѣвѣнѣ чѣе ѡтѣрѣ нѣрѣаѣ дѣнѣ кжнѣаь вѣн
 чѣе ѡтѣрѣ аѣмѣн. Кѣчѣ мѣрѣе дѣтѣуаь чѣрѣ
 рнѣаь мнѣаѣтѣ, шн пѣнѣ ла нѣрн аѣкѣтѣаь тѣ.
 аѣнѣлѣтѣ прѣстѣтѣ чѣрѣнѣ дѣнѣзѣаь, шн прѣстѣ
 тѣтѣ пѣмжнѣуаь мѣрѣнѣтѣ тѣ, пѣнѣрѣ ка сѣтѣ
 нѣзѣвѣсѣкѣ чѣн нѣнѣцн аѣнѣн. Мжнѣуаь аѣ
 кѣ днѣрѣпѣтѣ тѣ, шн мѣ аѣкѣлѣтѣ, дѣнѣзѣаь аь
 гѣрѣнѣтѣ ѡтѣрѣ фѣнѣаь лѣн. аѣнѣлѣаѣтѣ
 вѣн шн вѣн ѡтѣрѣнѣ стѣнѣма шн вѣлѣтѣ кѣрѣтѣрн
 асорѣ вѣн мѣуаь. аѣмѣтѣ аѣтѣ гѣлааь, шн
 шн аѣмѣтѣ аѣтѣ мѣаѣсн, шн еѣрѣаѣмѣ спрѣжѣнѣ
 рѣкѣаь лѣн мѣаь. аѣуаь аѣпѣрѣаѣтѣ мѣаь
 мѣаь кѣлѣаѣрѣ нѣдѣжѣнѣ мѣаь. Прѣстѣ нѣаь
 мѣаь вѣн пѣнѣ аѣкѣлѣтѣмнѣнѣтѣ мѣ, мѣе чѣн дѣаѣтѣ
 нѣмѣ сѣсѣпѣсѣрѣ. Чнне мѣвѣ аѣаь чѣ ла чѣтѣ
 пѣтѣ аѣгѣрѣднѣнѣ, аь чнне мѣвѣаь пѣкѣцнѣнѣ пѣнѣ ла
 гѣдѣмѣаь. аѣнѣлѣтѣ дѣнѣзѣаь чѣла чѣ нѣнѣ
 лѣпѣдѣаѣтѣ прѣ нѣсн, шн нѣвѣн еѣшн аѣаь
 нѣзѣаь аѣтѣрѣ пѣтѣрнѣаь нѣаь стѣрѣ
 дѣнѣ нѣаь аѣжѣтѣорн дѣнѣ сѣпѣрѣрѣ, шн дѣшѣаѣтѣ
 мжнѣуаьнѣрѣ сѣмѣаь. аѣтѣрѣ дѣнѣзѣаь вѣмѣ фѣ
 чѣ пѣтѣрѣ, шн аѣсѣтѣ ка дѣфѣнѣма прѣ вѣрѣжѣаь
 шнѣнѣ нѣцнѣ.

Лѣтѣ вѣрѣшнѣтѣ аѣлааь лѣн дѣдѣ, РН
 мнѣтѣ аь аѣаь мѣ стѣнѣ сѣтѣаьн, кѣчн
 гѣра пѣкѣтѣорѣаь, шн гѣра вѣкѣлѣнѣ
 лѣн аѣсѣрѣ мѣ стѣдѣшнѣсѣ. Грѣнѣтѣ
 аѣпѣтѣрѣаь мѣ кѣ дѣнѣтѣ вѣкѣлѣнѣтѣ, шн
 кѣ нѣвнѣтѣ дѣ оѣрѣчнѣнѣ маь аѣкѣнѣуаьрѣ,
 шн мѣдѣтѣ рѣзѣвѣнѣ аѣзѣаьрѣ. аѣлѣкѣ стѣмѣ
 нѣтѣсѣкѣ мѣ пѣжѣаь, шн еѣ мѣрѣгѣаь. Шн
 пѣсѣрѣ аѣсѣрѣ мѣ рѣаь аѣлѣкѣ дѣ сѣнѣ, шн оѣрѣ
 аѣлѣ

Biblia 1688, pag. 417, col. II

- 33. Puse riuri la pustiiu, și cursorile apelor la sete.
- 34. Pământul roditoriu la sărătură, de răutatea celor ce lăcuiescu într-însul.
- 35. Pus-au pustiiul la iezere de apă, și pământul fără de apă la cursori de ape.
- 36. Și lăcui acolo flămînzind, și au așezat cetăți de lăcuință.
- 37. Și sămănară țarine, și răsădiră vii, și au făcut roadă de naștere.
- 38. Și-i blagoslovi pre ei, și să înmulțiră foarte, și dobitoacele lor nu le-au împușinat.
- 39. Și să împușinară, și căzură la rău de năcazul rēlelor și durerii.
- 40. Răvârsatu-s-au ocară preste boiērii lor, și-i rătăci pre dînșii întru neumblată, și nu cale.
- 41. Și ajută săracului den sărăcie, și puse ca oile neamul lui².
- 42. Vedea-vor direpții și să vor veseli, și toată fărădēlēgea va astupa gura ei.
- 43. Cine e înțelept, și va păzi acēstea, și va pricēpe milele Domnului. Slava.

Cîntare a psalmului lui David. 107

- 1. Gata e inima mea, Doamne, gata e inima mea; cînta-voiu și voiu pevețui întru mărirea mea.
- 2. Scoală-te, slava mea, deștaptă-te, psaltire și alăută, deșteptamă-voiu la mîncate.
- 3. Mărturisi-mă-voiu ție întru noroade, Doamne, cînta-voiu ție întru limbi.
- 4. Căce mare e de asupra ceriurilor mila ta, și pînă la nori adevărul tău.
- 5. Înălță-te preste ceriuri, Dumnezău, și preste tot pământul măriirea ta, pentru ca să să izbăvească cei iubiți ai tăi.
- 6. Mîntuiește cu dreapta ta, și mă ascultă. Dumnezău au grăit întru sfîntul lui:
- 7. «Înălța-mă-voiu și voiu împărți Săchima, și Valea Corturilor voiu măsură.
- 8. Al meu iaste Galaad, și al meu iaste Manasi, și Efraim spre-jenire capului meu,
- 9. Iuda împăratul meu, Moav căldarea nădejdei mele.
- 10. Preste Idumeea voiu pune încălțăminteя mea, mie cei de alt neam să supuseră».
- 11. Cine mă va aduce la cetatea îngrădirii, au cine mă va povățui pînă la Idumeea,
- 12. Au nu tu, Dumnezău, cela ce ne-ai lepădat pre noi, și nu vei ieși, Dumnezăule, întru puterile noastre?
- 13. Dă-ne noao ajutoriu den supărare, și deșartă e mîntuireя omului.
- 14. Întru Dumnezău vom face putēre, și acesta va defăima pre vrăjmașii noștri.

La săvîrșit, psalmul lui David. 108

- 1. Dumnezău, lauda mea să nu o taci, căci gura păcătoșului și gura vicleanului asupra mea să deșchise.
- 2. Grăit-au împotriva mea cu limbă vicleană, și cu cuvinte de urîciune m-au încungiuat, și-m dēderă războiu în zadar.
- 3. În loc să mă iubească, mă pîrîia, și eu mă rugam.
- 4. Și puseră asupra mea rēle în loc de bune, și ură/ în loc de îndrăgirea mea.

Ms. 45, f. 244^r-244^v

33. Puse rîuri spre pustiiu, și cursurile apelor la sêtc.
34. Pămîntul roditor la sărătură, de răutatea celor ce lăcuiesc întru însul.
35. Puse// pustiiul la iezere de ape, și pămînt fără de apă la cursori de ape.
36. Lăcui acolo flămîndzi, și au așezat cetății a lăcuinței.
37. Și sămănară țarine, și răsădiră vii, și au făcut roadă dă naștere.
38. Și-i blagoslovi pre ei, și să înmulțiră foarte, și dobitoace lor nu le-au împuținat.
39. Și să împeunără, și căzură la rău de cătră năcazul rēlor și durerii.
40. Răvârsă-să ocară preste boiērii lor, și-i rățaci pre înși în neîmblată, și nu cale.
41. Și ajută^o mēserului den sārăcie, și puse ca oile neamul lui³.
42. Vedeă-vor dreptii și să vor veseli, și toată fărādălegea va astupa gura ei.
43. Cine-i înțelept, și va păzi acēstea, și va pri-cēpe milele Domnului. Slava⁴.

Cîntare a psalmului¹ David. 107

1. Gata-i inima mea, Dumnedzău, gata-i inima mea; cînta-voi și voi peveți întru mārירה mea.
2. Scoală-te, mārירה mea², dășteaptă-te, psaltire și alăută, dăștepta-mă-voi la mîncecat.
3. Mărturisi-mă-voi ție întru nāroade, Doamne, cînta-voi ție întru limbi.
4. Căce mare de asupra cerurilor mila ta, și până la nori adevărul tău.
5. Înălță-te preste ceriuri, Dumnedzău, și preste tot pămîntul mārירה ta, pentru ca să să mîntuiescă iubiții tăi.
6. Mîntuiește cu dreapta ta, și mă ascultă. Dumnedzău au grăit întru sfințul lui:
7. «Înălță-mă-voi și voi împărți Sichima, și Valea Corturilor voi māsura.
8. Al mieu iaste Galaad, și al mieu iaste Manasis, și Efraim sprăjînire capului mieu,
9. Iuda împăratul mieu, Moav căldarea nădej-dii mēle.
10. Preste Idumea voi pune încălțămîntea mea, mie cei striini de fēl să supuseră».
11. Cine mă va aduce la cetatea îngrădirei, au cine mă va povățui până la Idumea?
12. Au nu tu, Dumnedzău, cela ce ne-ai lepădat pre noi, și nu vei ieși, Dumnedzău, întru puterile noastre?
13. Dă-ne noao ajutor den supărare, și în dāsert mîntuirea omului.
14. Întru Dumnedzău vom face putēre, și acesta va ticăloși pre nepriētenii noștri.

La săvîrșit, psalmu lui David. 108

1. Dumnedzău, lauda mea să nu o taci, căce gura păcătosului și gură a vicleanului preste mine să dășchise.
2. Grăit-au asupra mea cu limbă vicleană, și cu cuvinte de uriciune m-au încungiuat, și-mi dēderă război în zădar.
3. Pentru a mă iubi, mă pîriia, și eu mă rugam.
4. Și puseră asupra mea rēle pentru bune, și ură pentru îndrăgirea mea.

Ms. 4389, f. 289^r

33. Pus-au rîure în pustie, și în sêtc curări de ape.
34. Pămîntul cel adunător de roadă în sārătură, pentru răutatea celor ce lăcuiesc pre dînsul.
35. Pus-au pustiiu în iezere de apă, și pămîntul cel fără de apă în ieșiri de ape.
36. Și sălășui acolo pre cei flămînzii, și așazără cetății de lăcuință.
37. Și sămănară agronile⁴, și sădiră vii, și făcură roadă de naștere.
38. Și bine-i cuvîntă, și se înmulțiră foarte, și dobitoacele lor nu le împuțină.
39. Și se împeunără, și pățiră rău de năcazurile răotăților și ale durerii.
40. Vărsă-se urgisire spre boiērii lor, și-i zminti pren fără de trecere⁵, iară nu pre cale.
41. Și ajută^o celui sārăc den sārăcie, și puse neamurile ca oile.
42. Vedeă-vor cei direpți și se vor veseli, și toată fărădelegiurea va astupa gura sa.
43. Cine-i înțelept, și va păzi acēstea, și vor înțelēge milele Domnului. Slava.

[1] Cîntarea cîntecului lui David. 107

1. [2] Gata-i inima mea, Dumnezeule, gata-i inima mea; cînt și voui cînta în slava mea.
2. [3] Scoală-te, slava mea, scoală-te, cîntare și lăută, scula-mă-voi de-a mîncecatele.
3. [4] Mărturisi-mă-voi ție, Doamne, întru nārod, cînta-voi ție în limbi.
4. [5] Căci mare iaste preste ceriure mila ta, și adeverița ta pînă la nori.
5. [6] Înălță-te preste ceriure, Dumnezeule, și slava ta preste tot pămîntul, [7] Ca să se izbăvească cei dragi ai tăi.
6. Mîntuiește cu dreapta ta, și mă ascultă. [8] Dumnezeu au grăit în sfințul său:
7. «Înălță-mă-voi și voui împărți Sichimul, și Valea Sălășurilor¹ voui māsura.
8. [9] Al mieu iaste Galaadul, și al mieu iaste Manasiia, și Efraim sprenjînire capului mieu,
9. Iuda împăratul mieu, [10] Moav căldarea nădej-dii mēle.
10. Pre Idumea voui pune încălțămîntea mea. Plecatu-se-au mie cei de alt neam».
11. Cine mă va duce în cetatea îngrădirei?² Sau cine mă va povățui pînă în Idumea?
12. Au doară nu tu, Dumnezeule, cela ce ne-ai lepădat, și (au) nu vei ieși, Dumnezeule, în puterile noastre?
13. Dă noao ajutor în supărare, și în dășert mîntuirea omenească.
14. De Dumnezeu vom face putēre, și el va ur-gisi pre vrăjmașii noștri.

[1] În sfrșit, cîntecul lui David. 108

1. [2] Dumnezeul laudei mēle, nu țacea, că se-au dășchis asupra mea gura păcătosului și gura înșălătorului.
2. [3] Grăit-au asupra mea cu limbă înșălătoare, și m-au ocolit cu cuvinte de înșălăciune, și dēderă războiu cu mine în zădar.
3. [4] În loc de-a mă îndrăgi, mă mozaviriia, iară eu mă rugam.
4. [5] Și puseră asupra mea cēle rēle pentru cēle bune, și pentru îndrăgirea mea uriciune.

Versiunea modernă

33. Domnul poate preface rîurile în pămînt pustiu și izvoarele de apă în pămînt înșet.
34. Și pămîntul cel roditor în lut sārăc, din pricina celor ce locuiesc acolo.
35. El a prefăcut pustiiul în iezere de ape și pămîntul uscat în izvoare de ape.
36. Pe cei flămînzii i-a așezat acolo, și au zidit cetate de locuit.
37. Au semănat ogoare, au sădit vii și au strîns belșug de roade.
38. Și i-a binecuvîntat pe ei și s-au înmulțit foarte și la vite au avut spor.
39. Și de cînd a fost împuținat numărul lor, apăsați de necazuri și durere,
40. A rușinat pe căpeteniile lor și i-a rătăcit în locuri neumblate și fără de cale.
41. Dar pe sārăci, i-a scos din sārăcie și a lăsat să crească numărul lor ca oile de moștenire.
42. Cei cu inimă curată se vor bucura, iar gura clevetitorilor se va astupa.
43. Cine este înțelept și va păzi acestea și va pri-cepe făgăduința Domnului și dragostea sa.

Psalmul 107. Al lui David

1. Inima mea este pregătită, Dumnezeule, vreau să cînt, vreau să te laud.
2. Scoală-te, slava mea, psaltire și alăută deșteptați-vă! Căci în dimineața asta vreau să tre-zesc soarele.
3. Te laud, Doamne, între popoare, îți cînt ție între neamuri.
4. Că dragostea ta este mai mare decît cerurile și adevărul tău pînă la nori.
5. Înălță-te peste ceruri, Dumnezeule, ca slava ta să izbăvească pe cei plăcuți ție peste tot pămîntul.
6. Dreapta ta mă va mîntui, că tu mă auzi. Dumnezeu a grăit în locul cel sfinț al lui:
7. «Mă voi înălța și voi împărți Sichemul și valea Sucot o voi māsura.
8. Al meu este Galaad ca și Spanase, Efraim coiful meu,
9. Iuda scepțrul meu, Moab scaldătoarea mea,
10. Spre Idumea voi întinde încălțămîntea mea. Filistenii mi s-au supus.
11. Cine mă va duce la cetatea întărită? Cine mă va călăuzi pînă la Idumea?
12. Oare nu tu, Dumnezeule, cel ce ne-ai lepădat pe noi? Nu vei ieși tu oare cu oștirile noastre?
13. Ajută-ne, ca să scăpăm din necaz. Deșertăciune e ajutorul de la oameni.
14. Cu Dumnezeu vom birui, el va nimici pe vrăjmașii noștri.

Psalmul 108. Al lui David

1. Dumnezeule, tu nu răspunzi laudei mele. Iată gura păcătosului și cea a vicleanului asupra mea s-au deschis.
2. Ca să grăiască împotriva mea minciuni și cuvinte de ocară. Ei mă înconjură, mă hărțuiesc. Fără temeii au început să se bată cu mine.
3. Pe cînd eu mă rugam, neibindu-mă ei mă cleveteau.
4. Eu unclit împotriva mea și au pus rele în loc de bune și ură în locul prietenii.

Biblia 1688, pag. 418, col. 1

е ꙗкоже де ꙗдрѣиѣ мѣѣ. Пѣне прѣсте джѣхъ
 грѣшитъ, шн дѣвоухъ стѣпѣ дѣн днрѣпта лѣ.
 Кжндъ сева жѣдѣка еѣ стѣпѣ ѡжѣдѣнѣ, шн
 рѣга лѣн фѣкѣсе ꙗтрѣ пѣкѣпт. Фѣе зѣнаге
 лѣн пѣцѣне, шн ѡбѣтѣ дѣнрѣ лѣн стѣ ѡ лѣптѣ.
 Фѣпѣсе фѣнѣ лѣн стѣрѣчи, шн жѣлрѣ лѣ вѣдѣжѣ.
 Легѣнѣ дѣсе стѣстѣкѣале фѣнѣ лѣн шн стѣрѣтѣ, стѣ
 цѣсе дѣн жѣрѣщѣле кѣселѣ лѣр. Зѣрѣтѣзе
 дѣпѣрѣнѣхъ тѣпѣте кжѣте тѣнѣтѣ лѣ еѣ, шн жѣ
 фѣлѣкѣе стѣрѣнѣнѣ ѡстѣнѣлѣе лѣн. Стѣнѣфѣе
 лѣн стѣрѣнѣнѣпѣрѣ, нѣнѣ стѣстѣфѣкѣе мѣнаѡстѣнѣ
 стѣрѣнѣ сѣрѣнѣмѣнѣлѣр лѣн. Фѣкѣтѣ фѣнѣ лѣн ꙗ
 трѣ пѣрѣрѣе ꙗтрѣнѣ нѣмѣ стѣнѣнѣтѣе нѣмѣе лѣ.
 Помѣнѣкѣтѣе дѣнѣнѣлѣтѣ фѣрѣрѣдѣтѣрѣ пѣрѣнѣнѣ
 лѣр лѣн ꙗнѣнѣтѣ дѣнѣлѣнѣ, шн пѣкѣптѣ лѣчѣнѣ
 лѣн стѣнѣлѣе стѣнѣнѣтѣ. Фѣкѣтѣе ꙗнѣнѣтѣе дѣ
 нѣлѣн пѣрѣрѣтѣ шн пѣрѣрѣтѣ дѣпѣтѣ дѣн пѣмѣжѣтѣ
 помѣнѣ лѣр, пѣнѣтѣрѣ пѣчѣнѣнѣшѣлѣ лѣдѣе лѣмѣнѣтѣ
 еѣ лѣфѣте мѣлѣтѣ. Шн гѣнѣ прѣ ѡмѣлѣ чѣл мѣсѣр
 шн стѣрѣкѣе, шн ѡумѣлѣптѣ лѣ нѣнѣтѣ лѣ ѡмѣрѣ.
 Шн нѣнѣ бѣлѣтѣмѣлѣ шн бѣ вѣнѣ лѣ дѣнѣлѣ, шн
 нѣрѣрѣ бѣлѣкѣнѣлѣ, шн сева дѣпѣрѣтѣ дѣлѣлѣ.
 Шн стѣ рѣрѣтѣ кѣ бѣлѣтѣмѣлѣ кѣ ѡхѣнѣтѣ,
 шн ꙗтрѣ кѣ ѡлѣптѣ ꙗмѣцѣе лѣн, шн кѣ ѡптѣ
 дѣлѣмѣнѣ ꙗ ѡлѣлѣе лѣн. Фѣкѣтѣе лѣн кѣ ѡхѣнѣ
 нѣ кѣрѣ стѣ рѣрѣкѣтѣ, шн кѣ бѣрѣлѣ кѣрѣе пѣрѣ
 рѣ стѣ ꙗнѣнѣтѣ. Дѣтѣтѣ еѣ лѣкѣрѣлѣ чѣлѣр чѣмѣ пѣ
 рѣкѣе прѣ мѣнѣ дѣлѣ дѣнѣлѣ, шн чѣлѣр чѣ гѣрѣкѣе
 рѣлѣ лѣлѣрѣ сѣфлѣтѣлѣнѣ мѣлѣ. Шн пѣ дѣмѣнѣ
 дѣмѣнѣ фѣ кѣ мѣнѣ пѣнѣтѣрѣ нѣмѣе пѣлѣ кѣчѣнѣ бѣ
 нѣ еѣ мѣлѣ тѣлѣ. Нѣрѣтѣрѣщѣмѣтѣ кѣчѣнѣ стѣрѣкѣе,
 шн мѣсѣрѣ сѣжѣтѣ еѣ, шн нѣнѣмѣ мѣ стѣпѣрѣрѣрѣ
 кѣ ꙗлѣлѣнѣтѣрѣлѣ мѣлѣ. Кѣ ѡумѣрѣ кжндъ стѣ лѣлѣ
 тѣлѣ мѣрѣнѣнѣнѣ, сѣкѣтѣрѣрѣмѣтѣ кѣ дѣкѣлѣтѣе.
 Цѣнѣлѣе мѣлѣ сѣбѣнѣрѣ дѣ пѣстѣ, шн кѣрѣнѣ мѣ
 стѣсѣнѣмѣтѣ дѣ ѡумѣтѣ дѣ лѣмѣнѣ. Шн еѣ мѣфѣтѣ
 кѣнѣ ѡкѣрѣтѣ лѣр, бѣрѣрѣрѣмѣтѣ кѣчѣнѣрѣ кѣпѣтѣе
 лѣр. Дѣжѣтѣмѣнѣ дѣмѣнѣ дѣнѣлѣнѣ мѣлѣ, шн мѣ
 мжѣлѣлѣщѣе дѣпѣтѣ мѣлѣ тѣлѣ. Шн кѣчѣнѣлѣкѣтѣ
 кѣ еѣ мѣнѣ тѣ лѣлѣстѣ, шн тѣ дѣмѣнѣ лѣн фѣкѣлѣптѣ
 прѣ дѣнѣсѣ. Бѣлѣтѣмѣлѣрѣ еѣнѣ шн тѣ бѣнѣлѣ
 гѣлѣлѣнѣ чѣнѣ тѣстѣ рѣдѣнѣтѣ лѣлѣрѣмѣнѣ рѣшѣнѣтѣсѣе
 нѣнѣрѣ рѣлѣлѣ тѣлѣ сева бѣсѣлѣнѣ. ꙗбѣрѣчѣстѣ чѣнѣ тѣ
 мѣ пѣрѣрѣкѣе прѣ мѣнѣ рѣлѣшѣнѣе, шн стѣ ꙗбѣлѣтѣ
 стѣ кѣ кѣ ѡумѣнѣлѣнѣтѣ кѣ рѣшѣнѣтѣ лѣр.
 Мѣрѣтѣрѣнѣсѣмѣтѣкѣнѣ дѣнѣлѣлѣнѣ фѣлѣрѣтѣ ꙗрѣстѣлѣ
 мѣлѣ, шн дѣмѣнѣлѣкѣлѣ мѣлѣтѣрѣ бѣнѣ лѣлѣдѣ прѣ
 лѣлѣ. Кѣчѣнѣ стѣпѣтѣ дѣнѣ днрѣптѣ стѣрѣкѣлѣлѣнѣ,
 кѣстѣ мжѣнѣлѣкѣтѣ дѣсѣпрѣ чѣнѣ тѣ гѣнѣкѣе сѣфлѣ
 тѣлѣ мѣлѣ. Сѣлѣе
 Кѣ, SI. Улѣмѣлѣ лѣн дѣдѣ. Рѣ
 нѣсѣ дѣмѣнѣлѣ дѣнѣлѣлѣнѣ мѣлѣ, шн чѣнѣ дѣнѣ
 днрѣптѣ мѣлѣ. Пѣнѣтѣ кѣнѣ пѣнѣ прѣ
 бѣрѣжѣмѣлѣшѣнѣ тѣнѣ сѣпѣнѣе пѣчѣрѣлѣрѣ
 тѣлѣ. Тѣмѣлѣлѣ пѣтѣрѣнѣ тѣнѣмѣтѣцѣ
 бѣ чѣе дѣмѣнѣлѣ дѣнѣ стѣсѣнѣ, шн чѣрѣлѣщѣе
 ꙗмѣнѣлѣкѣлѣ бѣрѣжѣмѣлѣшѣнѣрѣ тѣнѣ. Кѣчѣнѣнѣ ꙗ
 чѣпѣтѣрѣ ꙗрѣсѣлѣ пѣтѣрѣнѣ тѣлѣ ꙗтрѣлѣмѣнѣлѣнѣ
 сѣнѣцѣлѣрѣ тѣнѣ, дѣнѣ пѣжѣнѣтѣе мѣнѣнѣтѣе дѣлѣлѣфѣтѣ

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30

5. Pune preste dînsul greşit, şi diavolul să stea den dreapta lui.
6. Cînd se va judeca el, să iasă osîndit, şi ruga lui facă-se întru păcat.
7. Fie zilele lui puţine, şi oblăduirea lui să o ia altul.
8. Facă-se fiii lui săraci, şi muierea lui văduă.
9. Legîndu-se, să să scoale fiii lui şi să ceară; scoată-se den jîrăştele caselor lor.
10. Cercetêze datornicul toate cîte sînt la el, şi jăfuiască streinii ostenelele lui.
11. Să nu fie lui sprejenitoriu, nici să să facă milostivitoriu surimanilor lui.
12. Facă-să fiii lui întru pierzare, într-un neam stingă-se numele lui.
13. Pomenească-se de iznoavă fărădelêgea părinţilor lui înaintea Domnului, şi păcatul maicii lui să nu să stingă.
14. Facă-se înaintea Domnului pururea, şi piară de tot den pămînt poamea lor, pentru căci nu ş-au adus aminte a face milă.
15. Şi goni pre omul cel mēser şi sărac, şi umilit la inimă, a-l omorî.
16. Şi iubi blăstămul, şi va veni la dînsul; şi nu vru blagoslovenia, şi se va depărta de la el.
17. Şi să îmbracă cu blăstemul ca cu o haină, şi întră ca o apă în maţele lui, şi ca untul-de-lemn în oasele lui.
18. Facă-se lui ca o haină carea să îmbracă, şi ca brîul carele pururea să încinge.
19. Acesta e lucrul celor ce mă pîrăsc pre mine de la Domnul, şi celor ce grăiesc rēle asupra sufletului meu.
20. Şi tu, Doamne, Doamne, fă cu mine pentru numele tău, căci bună^e e mila ta.
21. Izbăvêşte-mă, căci sărac şi mēser sînt eu, şi inima mea să turbură^e în lăuntruл meu.
22. Ca umbra, cînd să abate ea, mă rîsipiiu, scuturaiu-mă ca lăcus-tele.
23. Genuchele mēle slăbiră de post, şi carnea mea să schimbă den untdelemn.
24. Şi eu mă făcuiu ocară lor; văzură-mă, clătiră capetele lor.
25. Ajută-mi, Doamne Dumnezăul meu, şi mă mîntuieşte după mila ta
26. Şi cunoască că e mîna ta aceasta, şi tu, Doamne, ai făcut pre dînsa.
27. Blăstăma-vor ei, şi tu vei blagoslovi. Cei ce să rădică asupră-mi ruşineze-se, iară robul tău se va veseli.
28. Îmbrace-să cei ce mă pîrăsc pre mine în ruşine, şi să învălească ca cu un veşmînt cu ruşinea lor.
29. Mărturisi-mă-voiu Domnului foarte în rostul meu, şi în mijlocul multora voiu lăuda pre el.
30. Căci stătu den dreapta săracului, ca să mîntuiască despre cei ce gonec sufletul meu. Slava.

CATHISMA 16. Psalmul lui David. 109

1. Zise Domnul Domnului meu: «Şăzi den dreapta mea, [2] Pî-nă voiu pune pre vrăjmaşii tăi supunere picioarelor tale».
2. [3] Toiagul puterii trimite-ţ-a ꙗie Domnul den Sion, şi biruieşte în mijlocul vrăjmaşilor tăi.
3. [4] Cu tine începătura în zioa puterii tale, întru minunile sfinţilor tăi, den pîntece mainte de luceafărul am născut pre tine».

Ms. 45, f. 244^v-245^r

5. Pune preste îns greșit, și diavol să stea den dreapta lui.
6. Când să va judeca el, să iasă prea vinovat, și ruga lui facă-să¹ întru păcat.
7. Facă-să dzilele lui puțin, și socoteala lui să o ia altul.
8. Facă-să fiii lui sărăimani, și muierea lui văduă.
9. Legându-să, să să scoale fiii lui și să ceară: scoață-să dentru jirăștile caselor lor.
10. Cercetădze împrumutătorii toate cite sint la el, și apuce striniii ostenețele lui.
11. Să nu fie lui sprăjenitor, nice să să facă îndurător sărăimanilor lui.
12. Facă-să fiii lui întru perire, întru un neam stingă-să numele lui.
13. Pomenească-să dă iznoavă fărădălegea părinților lui înaintea Domnului, și păcatul maicei lui să nu să stingă.
14. Facă-să înaintea Domnului pururea, și piară de tot den pământ pamintea lor, pentru căce nu ș-au adus aminte a face milă.
15. Și goni pre omul cel mēser și sărac, și umilit la inimă, a-l omori.
16. Și iubi blăstăm, și va veni la îns; și nu vru blagoslovenia, și să va dăpărta de la el.
17. Și să îmbracă cu blăstăm, ca cu o haină, și întră ca o apă la mațele lui, și ca untdelemnul întru oasele lui.
18. Facă-să lui ca haina carea să îmbracă, și ca briul carele pururea să încinge.
19. Acesta-i lucrul celor ce mă pîrăsc pre mine² de la Domnul, și celora ce grăiesc rele asupra sufletului meu.
20. Și tu, Doamne, Doamne, fă cu mine pentru numele tău, căce bună-i mila ta.
21. Mîntuiește-mă, căce sărac și mēser sint eu, și inima mea să turbură³ în intruul meu.
22. Ca umbra, cînd să abate, mă răsîpii, scuturaiu-mă ca lăcustele.
23. Genuchele mēle slăbiră de post, și trupul meu să primeni pentru untdelemn.
24. Și eu mă făcu ocară lor; văzură-mă, clătîră capetele lor.
25. Ajută-mi, Doamne Dumnedzăul meu, și mîntuiește-mă după mila ta.
26. Și cunoască că-i mîna ta aceasta, și tu, Doamne, ai făcut pre însă.
27. Blăstăma-vor ei, și tu vei blagoslovi. Ceia ci să rădică asupra-mi rușîndze-se, iară robul tău să va veseli.
28. Îmbraci-să ceia ci mă pîrăsc pre mine rușine, și să învălească ca un vășmînt rușinea lor.
29. Mărturisi-mă-voi Domnului foarte întru// rostul meu, și întru mijlocul a mulți voi lăuda pre el.
30. Căce stătu den dreapta săracului, ca să mîntuiască dentru ceia ci gonesc sufletul meu. Slava³.

CATHISMA 15^a. Psalmul lui David. 109

1. Dzise Domnul domnului meu: «Ședzi den dreapta mea, [2] până voi pune pre neprietenii tăi supt picioare picioarelor tale».
2. [3] Toiagu puterii va trimite ție Domnul den Sion: «Și¹ domnește în mijlocul vrăjmașilor tăi.
3. [4] Cu tine începătura întru dzua puterii tale, întru luminile sfinților tăi, den pîntece mai na-înte de luceafăr am născut pre tine».

Ms. 4389, f. 289^r-289^v

5. [6] Pune pre dînsul pre cel păcătos, și diavolul să stea de-a dreapta lui.
6. [7] Cînd se va judeca, să iasă osîndit, și rugăciunea lui să fie în păcat.
7. [8] Să fie zilele lui puțin, și începătura răspunsului¹ lui să o ia altul.
8. [9] Să fie feciorii lui săraci (de părinți), și muierea lui văduă.
9. [10] Clătîndu-se, să se mute feciorii lui și să cēie², să fie goniți den casele lor.
10. [11] Să cercetēze împrumutașul toate cite sint ale lui, și să jăfuiască cei streini ostenețele lui.
11. [12] Să nu fie lui apărător, nici să fie cui să fie milă de sărăcia lui.
12. [13] Să fie copiii lui în periciune și într-un neam să se sîrșască numele lui.
13. [14] Să se aducă aminte fărădelegiurea părinților lui înaintea Domnului, și păcatul mume-sei să nu se curățască.
14. [15] Să fie înaintea³ Domnului în toată vrēmea, și să piēde de pre pământ pomeniirea lor, [16] Pentru că nu ș-au adus aminte să facă milă.
15. [17] Și au gonit pre omul cel sărac și mișal, și umilit cu inima, ca să-l omoară.
16. [18] Și au îndrăgit blestemul, și-i vie; și cuvîntarea cea bună nu o au vrut, și să se dăpărteze de dînsul.
17. Și se îmbracă în blestem ca într-o haină, și întră ca apa în droburile lui, și ca undelemnul în oasele lui.
18. [19] Să fie lui ca dulama în carea se-au îmbrăcat, și ca briul cu care de pururea se încinge.
19. [20] Acest lucru al celor ce mă mozaviresc la Domnul, și al celor ce grăiesc cēle hicle ne asupra sufletului meu.
20. [21] Și tu, Doamne, Doamne, fă cu mine pentru numele tău, că-i bună mila ta.
21. [22] Izbăvește-mă, că eu sint sărac și mēser, și inima mea se-au turburat în lăuntruul meu.
22. [23] Că m-am luat ca umbra, cînd se pleacă⁴, (și) mă scuturaiu ca lăcustele.
23. [24] Genuchiele mēle slăbiră de post, și carnea mea se-au schimbat pentru undelemn.
24. [25] Și eu fui lor mustrare; văzură-mă, și clătîră cu capetele lor.
25. [26] Ajută-mi, Doamne Dumnezeul meu, și mă mîntuiește după mila ta.
26. [27] Și să înțeleagă că aceasta-i mîna ta, și tu, Doamne, o ai făcut.
27. [28] Ei vor blestema, iară tu bine vei cuvînta. Să se rușînze ceia ce se scoală asupra mea, iară robul tău se va veseli.
28. [29] Să se îmbrace în rușine ceia ce mă mozaviresc, și să se îmbrace cu rușinea lor ca cu o dulamă.
29. [30] Mărturisi-mă-voi Domnului foarte cu gura mea, și pren mijlocul a mulți il voi lăuda.
30. [31] Căci au stătut înainte de-a dreapta celui sărac, ca să mîntuiască sufletul meu de ceia ce-l gonesc. Slava.

Sădērea 16. Aliluia. Cîntecul lui David. 109

1. Zise Domnul Domnului meu: «Șazi de-a dreapta mea, pînă voi pune pre vrăjmașii tăi razim picioarelor tale».
2. Trimete-va ție Domnul den Sion toiagu puterii, și vei stăpîni¹ pren mijlocul vrăjmașilor tăi.
3. Cu tine stăpîniia² în zioa puterii tale, în luminăturile sfinților tăi, născutu-te-am den pîntece mai nainte decît pre luceafăr.

Versiunea modernă

5. Ei cer un judecător păcătos și să stea diavolul de-a dreapta lui
6. Ca să iasă osîndit. Iar rugăciunea lui să se prefacă în păcat.
7. Să fie zilele lui puțin și dregătoria lui să o ia altul.
8. Copiii lui să ajungă orfani și femeia lui văduvă!
9. Copiii să fie dați afară din casă, să ajungă cerșetori și să rătăcescă prin dărîmături.
10. Să-i ia cămătarul, străinii să jefuiască, să-i prade toată avuția.
11. Să nu găsească sprijin nicăieri, iar orfanii lui nici un miluior.
12. Într-un neam să se stingă numele lui, copiii lui să piară.
13. Fărădelegea să se pomenească înaintea Domnului, să nu se șteargă păcatul maicii lui.
14. Să nu uite Dumnezeu acestea! Să se spulbere de pe pământ pomeniirea lui de n-a avut milă.
15. Vrînd să-l omoare, a prigonit pe cel sărac, pe cel neajutorat și pe cel cu inima frîntă.
16. Ei a iubit blestemul, blestemat să fie el! Bindecuvîntarea nu i-a plăcut, s-a îndepărtat de ea.
17. A îmbrăcat blestemul ca pe o haină. El i-a intrat în oase ca apa și ca untdelemnul.
18. Să-i fie asta ca o haină care îl învește, ca un briu cu care pururea se va încinge.
19. Iată răsplata celor ce mă clevetesc înaintea Domnului și grăiesc vorbe rele despre sufletul meu.
20. Fie-ți milă de mine, Doamne, mîntuiește-mă după măsura dragostei și bunătății tale.
21. Sint sărac și neajutorat și rânit sint pînă în adîncul inimii mele.
22. M-am risipit ca umbra ce se abate, m-am scuturat ca lăcustele.
23. De atîta post mi se clatină genunchii, trupul mi-a slăbit din lipsa undelemnului.
24. Am ajuns de ocară, cei ce mă văd dau din cap și se miră.
25. Ajută-mă, Doamne, mîntuiește-mă după mila ta.
26. Să cunoască toți lucrul mîinilor tale, că tu ai făcut toate acestea.
27. Ei mă vor blestema și tu mă vei binecuvînta.
- Cei ce se scoală împotriva mea să se rușineze, iar robul tău se va bucura.
28. Cei ce mă clevetesc să fie înveliți în veșmînt de ocară și rușine.
29. Eu voi lăuda pe Domnul foarte, cu gura mea în mijlocul mulțimilor îl voi preamări,
30. Că stă de-a dreapta săracului ca să izbăvească sufletul lui de cei ce-l prigonesc.

Psalmul 109. Al lui David

1. Domnul Dumnezeu a zis: «Șezi de-a dreapta mea, pînă ce voi pune pe vrăjmașii tăi drept scăunaș picioarelor tale».
3. Sceptrul puterii tale ț-i-l va trimite Domnul din Sion și va zice: «Domnește în mijlocul păgînilor!»
4. Din pîntece mai înainte de luceafăr te-am născut. Cu tine este poporul. Tineri strălucitori și puternici te vor urma».

рѣл ѡмъ нѣбѣмъ пре тѣмъ. Жъръбѣтъ дѣмъ ѡмъ
 шн нѣбѣмъ испн, тѣ прѣсѡтѣ рѣбѣк дѣупѣ сѡржн
 дѣмъ ѡмъ лѣн мѣлхиседекъ. Домнѣ дѣн днрѣтѣ
 та тѣ сѡржмѣмъ ѡрѣсѡ оурѣгѣн лѣн рѣпѣ
 рѣн, здорѡвѣмъ капѣте пре пѣмжнѣмъ ѡмъ мѣлѣторѣ.
 Дѣн пѣржѣ пре кѣле ба вѣ, пѣнрѣл ѡтѣмъ ба рѣ
 нѣлѣца кѣлѣлѣ.

Дѣла нѣлѣлѣ. Рѣ

Мѣрѣтѣ рѣнѣмъ вѡмъ цѣ дѣмъ, кѣлѣтѣ
 нѣмѣмъ мѣтѣ, рѣсѡтѣлѣ чѣлѡрѣ днрѣпѣн
 шн рѣлѣнѣрѣ. Мѣрѣсѣ лѣкѣрѣнѣлѣ рѣ
 нѣлѣнѣ, чѣрѣмѣте лѣ тѡлѣте вѡнѣ лѣн.
 Мѣрѣтѣ рѣнѣрѣ шн мѣрѣ кѣлѣнѣцѣ лѣкѣрѣлѣ
 лѣн, шн днрѣпѣмѣтѣ лѣн рѣмжнѣ рѣбѣкѣлѣ вѣ
 кѣлѣнѣ. Помѣнѣрѣ фѣкѣ мнѣнѣлѡрѣ лѣн,
 мѣлѣнѣ шн рѣлѣрѣтѣторѣ дѣмъ ѡмъ, хрѣнѣ ѡлѣ
 чѣлѡрѣ чѣ сѡ тѣмѣ дѣ рѣнѣлѣ. Помѣнѣмъ рѣ
 вѣкѣ фѣтѣ рѣлѣнѣца лѣн, пѣтѣрѣтѣ лѣкѣрѣнѣлѣ лѣ
 вѣстѣнѣлѣ нѡрѡдѣлѣнѣ сѡлѣ. Ка сѣлѣ рѣлѣ лѣр
 мѡшѣнѣрѣтѣ лѣмѣнѣлѡрѣ, фѣлѣтѣлѣ мѣнѣлѡрѣ лѣн,
 лѣдѣкѣрѣлѣ шн жѣлѣкѣмѣ. Крѣзѣтѣсѣ тѡлѣте
 пѡрѣнѣлѣ лѣн, рѣтѣрѣтѣ рѣбѣкѣлѣ вѣкѣлѣнѣ, фѣ
 кѣлѣте кѣ лѣдѣкѣрѣ шн днрѣпѣмѣтѣ. Мѣнѣлѣ
 нѣрѣ тѣрѣнѣсѣ нѡрѡдѣлѣнѣ сѡлѣ, пѡрѣнѣнѣ рѣбѣкѣ фѣ
 тѣ рѣлѣнѣца лѣн. Сѡнѣтѣ шн рѣфрѣнѣсѡмѣтѣ лѣ
 сѣте нѣмѣлѣ лѣн, рѣчѣпѣтѣлѣ рѣчѣлѣпѣнѣнѣнѣ фрѣнѣкѣ
 дѣмъ ѡмъ лѣн. Шн пѣрѣчѣтѣ пѣрѣ вѣнѣтѣ, лѣтѡцн чѣлѣ чѣ
 фѣкѣ пре ѡлѣ лѣлѣ лѣн рѣмжнѣ рѣбѣкѣ вѣкѣлѣ.
 Дѣла нѣлѣлѣ. Рѣ

Мѣрѣнѣтѣ ѡмъ чѣлѣ чѣ сѡ тѣмѣ дѣ дѡмъ
 нѣлѣ рѣрѣлѣ пѡрѣнѣлѣ лѣн вѣрѣмъ фѣлѣте.
 Тѣрѣ рѣпѣмжнѣтѣ ба фн сѣмжнѣца лѣн,
 нѣмѣлѣ днрѣпѣнѣлѡрѣ сѣмѣ бѣлѡбѣн.
 Мѣрѣрѣнѣ шн лѣлѣцѣ, рѣкѣсѣ лѣн, шн дн
 рѣпѣмѣтѣ лѣн рѣмжнѣ, рѣбѣкѣлѣ вѣкѣлѣнѣ.
 Рѣсѡтѣрѣ рѣрѣлѣ рѣтѣнѣрѣкѣ лѣмѣнѣ днрѣпѣнѣлѡрѣ,
 мнѣлѡстѣнѣ шн рѣлѣрѣтѣторѣ шн днрѣпѣтѣ
 Бѣнѣ ѡмъ чѣлѣ чѣ сѡ рѣлѣрѣ, шн рѣрѣлѣмѣтѣ
 тѣлѣнѣца кѣлѣнѣтѣлѣ лѣн, лѣ жѣлѣкѣмѣтѣ, кѣтѣнѣ рѣ
 вѣкѣ нѣлѣтѣка кѣлѣтѣнѣ. Лѣ помѣнѣрѣ вѣчѣнѣнѣтѣ
 ба фн днрѣпѣтѣлѣ, дѣ лѣлѣ рѣлѣ, нѣлѣтѣкѣлѣтѣмѣ.
 Тѣлѣтѣ нѣмѣмъ лѣн, сѣнѣтѣ дѣжѣлѣмѣсѣтѣ пре дѣмъ ѡмъ,
 рѣтѣрѣнѣтѣсѣлѣ нѣмѣмъ лѣн, нѣлѣтѣка тѣмѣ, пѣнѣлѣ
 оурѣдѣ ба кѣлѣтѣ сѣрѣ вѣрѣжмѣлѣшн лѣн.
 Рѣсѣнѣнѣ рѣдѣ сѣрѣлѣнѡрѣ, днрѣпѣмѣтѣ лѣн рѣмжнѣ
 нѣ рѣбѣкѣлѣ вѣкѣлѣнѣ. Кѡрнѣлѣ лѣн сѣмѣ рѣ
 нѣлѣца кѣлѣ мѣрѣрѣ, пѣкѣтѣлѣ ба кѣлѣтѣ, шн сѣ
 ба оурѣнѣнѣ, дннѣцн лѣн ба сѣрѣшннѣ, шн сѣмѣ
 тѡпн, пѣхѣтѣ пѣкѣтѣсѣлѣнѣ ба пѣрнѣ. Сѣлѣ

Дѣла нѣлѣлѣ. Рѣ

Мѣлѣлѣнѣ кѡпѣнѣ пре дѣмъ ѡмъ, лѣлѣлѣ нѣмѣ
 лѣ дѣмъ ѡмъ лѣн. Фѣте нѣмѣлѣ дѣмъ ѡмъ лѣн
 бѣлѡбѣнѣтѣ дѣ ѡлѣлѣ шн пѣнѣ рѣбѣкѣ.
 Дѣлѣ рѣсѡтѣрѣнѣлѣ сѡлѣрѣлѣнѣ пѣнѣ лѣ ѡлѣ
 сѣрнѣ, лѣлѣлѣлѣ нѣмѣлѣ дѣмъ ѡмъ лѣн.
 Рѣнѣлѣтѣ прѣстѣ тѡлѣте лѣмѣнѣлѣ дѣмъ ѡмъ, пре
 сѣтѣ чѣрѣнѣ мѣрѣрѣтѣ лѣн. Чѣнѣ е кѣ дѣмъ ѡмъ лѣ
 дѣмъ ѡмъ нѣлѣлѣ нѣлѣлѣ чѣлѣ чѣ лѣкѣлѣщѣ рѣрѣлѣ чѣ
 лѣ

Biblia 1688, pag. 418, col. II

4. [5] Jură-să Domnul, și nu se va căi: «Tu preot în veac, după orînduiala lui Melchisedec».
5. [6] Domnul den direapta ta; sfârîmat-au în zioa urgiei lui împărați.
6. [7] Judeca-va întru limbi; plini-va căderi, zdrobi-va capete pre pămînt ale multora.
7. [8] Den pîriu pre cale va bea; pentru acêea va înălța capul.

Alliluia. 110

1. Mărturisi-mă-voi ție, Doamne, cu toată inema mea, în svatul celor direpți și în adunare.
2. Mare-s lucrurile Domnului, cercate la toate voile lui.
3. Mărturisire și mare cuviință lucrul lui, și dreptatea lui rămîne în veacul veacului.
4. Pomenire făcu minunelor lui; milostiv și îndurătoriu Domnul.
5. Hrană au dat celor ce să tem de dînsul, [5] Pomeni-va în veac făgăduința lui.
6. Putêrea lucrurilor lui vestit-au norodului său. [6] Ca să le dea lor moșnenirea limbilor.
7. Faptele mînelor lui, adevărul și judecata. [7] Crezute-s toate poruncile lui,
8. Întărite în veacul veacului, făcute cu adevăr și direptate.
9. [8] Mîntuire trimise norodului său, poruncî în veac făgăduința lui. [9] Svînt și înfricoșat iaste numele lui.
10. Începătura înțelegciunii frica Domnului. [10] Și pricêpere bună la toți ceia ce fac pre ea. Lauda lui rămîne în veacul veacului.

Alliluia. 111

1. Fericit omul cela ce să tême de Domnul, întru poruncile lui vrea-va foarte.
2. Tare în pămînt va fi sămînța lui, neamul direpților să va blagoslovi.
3. Mării și avuție în casa lui, și dreptatea lui rămîne, în veacul veacului.
4. Răsări întru întunêrec lumină direpților; milostiv, și îndurătoriu, și dirept.
5. Bun om cela ce să îndură și împrumutează; găti-va cuvintele lui la judecată, căci în veac nu să va clăti.
6. La pomenire vécinică va fi direptul de auz rău nu să va tême.
7. Gata e inema lui să nădejduiască pre Domnul; întăritu-s-au inema lui, nu să va tême, pînă unde va căuta spre vrăjmașii lui.
8. Rîsipi, dède săracilor; dreptatea lui rămîne în veacul veacului.
9. Cornul lui să va înălța cu mărire.
10. Păcătosul va vedea și să va urgisi, dinții lui va scrișni, și să va topi; pohta păcătosului va peri. Slava.

Alliluia. 112

1. Lăudați, copii, pre Domnul, lăudați numele Domnului.
2. Fie numele Domnului blagoslovit, de acum și pînă în veac.
3. De la răsăritul soarelui pînă la apusuri, lăudat numele Domnului.
4. Înalt preste toate limbile Domnul, preste ceriuri mărirea lui.
5. Cine e ca Domnul Dumnezeuul nostru, cel ce lăcuiește întru cêle înalte,

Ms. 45, f. 245^r

4. [5] Jură^o-să Domnul, și nu să va căi: «Tu preot în vac, după cinul lui Melhisedec».

5. [6] Domnul den dreapta ta; înfrînse în dzua urgici lui împărați.

6. [7] Judeca-va întru limbi: plini-va căderi, zdrobi-va capete pre pământ a mulți.

7. [8] Den părau pre cale va bea; pentru aceea va înălța capul.

Alliluia. 110

1. Mărturisi-mă-voi ție, Doamne, cu toată inima mea¹, întru sfatul dreptilor și adunare.

2. Mari-s lucrurile Domnului, cercate la toate voile lui.

3° Mărturisire și mare cuviiță lucrul lui, și dreptatea lui rămîne în vacul vacului.

4. Pomenire făcu minunilor lui; milostiv și îndurător Domnul.

5. Hrană au dat celora ci să tem de el, [5] Pomeni-va în vac făgăduința lui.

6. Virtutea lucrurilor lui vestit-au nărodului său. [6] Ca să le dea lor moștenirea limbilor.

7. Faptele mîinilor lui adevărul și județ, [7] Crezute toate porîncele lui,

8. Întărite în vacul vacului, făcute cu adevăr și dreptate.

9. [8] Mîntuire trimise nărodului său, porinci în vac făgăduința lui. [9] Sfînt și strașnic numele lui.

10. Începătura înțelepciunii frica Domnului. [10] Și pricepere bună la toți ceia ce fac pre ea. Lau-da lui rămîne în vacul vacului.

Alliluia. 111

1. Fericit omul cela ce să tîme de Domnul, întru porîncele lui vrea-va foarte.

2. Tare întru pămînt va fi sămînța lui; neamul dreptilor să va blagoslovi.

3. Mărire și avuție întru casa lui, și dreptatea lui rămîne întru vacul vacului.

4. Răsări în întunec lumină dreptilor; milostiv, și îndurător, și drept.

5. Bun om cela ce să îndură și împrumutează; zidi-va cuvintele lui cu județ, căce în vac nu să va clăti.

6. Întru¹ pomenire vécinică va fi dreptul; de audz rău nu să va tîme.

7. Gata-i inima lui să nădăjduiască pre Domnul; întăritu-s-au inima lui, nu să va tîme, pînă unde va căuta pre neprietenii lui.

8. Rășchiră^o, dède mēserilor; dreptatea lui rămîne în vacul vacului.

9. Cornul lui să va înălța cu mărire.

10. Păcătosul va vedea și să va urgisi, dinții lui va scîrșca, și să va topi. Pofa păcătosului va peri. Slava².

Alliluia. 112

1. Lăudați, copii, pre Domnul, lăudați numele Domnului.

2. Fie numele Domnului blagoslovit, de acum și pînă în vac.

3. De la răsăriturile soarelui pînă la apusuri, lădat numele Domnului.

4. Înalt preste toate limbile Domnul, preste ceriuri mărirea lui.

5. Cine-i ca Domnul Dumnezăul nostru, cela ce locuiește întru cēle înalte,

Ms. 4389, f. 289^v-290^r

4. Juratu-se-au Domnul, și nu se va căi: «Tu ești preot în veac, după rînduiala lui Melhisedec».

5. Domnul de-a dreapta ta; sfărîmat-au pre împărați în zioa urgici sale.

6. Judeca-va în limbi; umplea-va căderile, sfărîma-va capetele a mulți pre pămînt.

7. Bea-va pre cale den pîriu; pentr-aceea va înălța capul.

Alliluia. 110

1. Mărturisi-mă-voi ție, Doamne, cu toată inima mea, în sfatul și adunarea celor direpți.

2. Mari lucrurile Domnului, cercate în toate voile lui.

3. Mărturisire și mare cuviiță lucrul lui, și dreptatea lui trăiește în veacul veacului.

4. Făcut-au pomenire¹ minunilor sale; milostiv și îndurător Domnul.

5. Dat-au hrană celor ce se tem de dînsul; aduce-și-va aminte în veac de făgăduința sa.

6. Spus-au nărodului său tăriia lucrurilor sale. [7] Să dea lor moștia limbilor;

7. Lucrurile mîinilor lui, adeverița și judecata. [8] Toate poruncile lui credincioase;

8. Întărite în veacul veacului, făcute în adevăr și în dreptate.

9. Trimes-au izbăvire nărodului său, poruncit-au în veac făgăduința sa; sfînt și înfricoșat numele lui.

10. Începătura înțelepciunii frica Domnului, și înțelēgere bună tuturor celor ce o fac. Lauda ei trăiește în veacul veacului.

Alliluia. Întoarcerea lui Aghei și a Zahariei. Cîntecul 111

1. Fericit bărbatul cela ce se tîme de Domnul, și în poruncile lui va voi foarte.

2. Fi-va seminția lui puternică pre pămînt; neamul celor direpți bine se va cuvînta.

3. Slava și bogăția în casa lui, și dreptatea lui trăiește în veacul veacului.

4. Răsărit-au întru întunec lumina celor direpți; milostiv, și îndurător, și drept.

5. Bun omul cela ce se îndură și cela ce dă; tocmi-va cuvintele sale la judecată. [6] Căci nu se va clăti în veac.

6. [7] Fi-va cel drept în pomenirea cea vécinică; de auzul cel rău nu se va tîme.

7. Inima lui gata a se// nădăjdui pre Domnul. [8] Întăritu-se-au inima lui, nu se va tîme, pînă ce va căuta spre vrăjmașii săi.

8. [9] Rîsipi, dède celor săraci; dreptatea lui trăiește în veacul veacului.

9. Cornul lui se va înălța în slavă.

10. Vedea-va păcătosul și se va mîniia, scîrșni-va cu dinții săi, și se va topi; pofa păcătosului va peri. Slava.

Alliluia. 112

1. Lăudați, coconilor, pre Domnul, lăudați numele Domnului.

2. Fie numele Domnului binecuvîntat, de acum și pînă în veac.

3. De la răsăriturile soarelui pînă la apusuri, lădat numele Domnului.

4. Nalt Domnul preste toate limbile, slava lui pre de supra ceriurilor.

5. Cine ca Domnul Dumnezul nostru, cela ce vietuiește în ceriuri.

Versiunea modernă

4. Domnul s-a jurat ție: «Tu ești preot în veac, după rînduiala lui Melchisedec» și nu se va căi.

5. Domnul este de-a dreapta ta. În ziua lui de minie va sfărîma împărații.

6. El va judeca neamurile, peste tot vor fi împăraștiați morții; va zdrobi multe capete pe pămînt.

7. În cale împăratul va bea apă din pîriu. Va prinde puteri și va înălța capul.

Psalmul 110. Alliluia

1. Vreau să-ți mulțumesc din toată inima, Doamne, în sfatul celor direpți și în adunare.

2. Mari sînt lucrurile Domnului pentru toată voia potrivită.

3. Laudă și măreție este lucrul lui și dreptatea lui rămîne în veacul veacului.

4. Minunile sale vor fi meru pomenite. Domnul este milostiv și îndurător.

5. El a dat hrană celor ce se tem de el, de legămîntul său să vă amintiți în veci.

6. Tăriia lucrurilor sale a arătat-o poporului, dîndu-le moștenirea neamurilor.

7. Lucrurile mîinilor sale sînt adevărate și bine judecate. Adevăr sînt toate poruncile lui,

8. Întărite în veci, făcute fără înșelăciune și dreptate.

9. El a trimis mîntuire poporului său și a orînduit în veac legămîntul său; sfînt și înfiorător este numele lui.

10. Pentru cei ce pot înțelege aceasta, începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu. Lauda lui rămîne în veacul veacului!

Psalmul 111. Alliluia

1. Fericit omul care se teme de Dumnezeu, cel ce primește bucuros poruncile.

2. Seminția lui va fi puternică pe pămînt, neamul celor direpți se va binecuvînta.

3. În casa lui domni-va slavă și avuție, dreptatea lui rămîne în veci.

4. În întuneric a răsărit lumină pentru cei mi-loși, îndurători și direpți.

5. Bun este omul care se îndură și dă împrumut; care își rînduiește vorbele sale cu judecată, în veac nu se va clinti.

6. Credința lui va fi de veșnică pomenire; de clevetitori nu se va teme.

7. Inima lui pregătită și întărită a nădăjduit în Domnul. El nu se va teme, pentru că pînă la urmă va ajunge să vadă pe vrăjmașii săi biruți.

8. El face binefaceri, dă săracilor, credința lui în Domnul rămîne neclintită.

9. Și se va înălța puterea lui întru slavă.

10. Va scîrșni din dinți păcătosul; văzînd aceea se va mîniia și se va topi. Și cu el vor pieri poftele sale.

Psalmul 112. Alliluia

1. Lăudați, copii, pe Domnul, lăudați numele Domnului!

2. Fie numele Domnului binecuvîntat de acum și pînă în veac.

3. De la răsăritul soarelui pînă la apus, numele Domnului e mărit.

4. Slava lui din ceruri se înălță peste toate neamurile.

5. Cine este ca Domnul Dumnezeul nostru, cel ce locuiește în înălțime?

Ms. 45, f. 245^r-245^v

6. Și cele smerite privind, în cer și în pământ?
7. [6] Cella ce rădică de la pământ pre sărac, și de la gunoi rădicind pre mēser.
8. [7] Ca să-l zază pre el cu boiērii, cu boiērii nārodului lui.
9. [8] Cella ce lăcuiește pre stearpă în casă, maică preste ficiori veselindu-să.

Alliluia¹. 113

1. În ieșirea lui Israil de la Eghiptu, casei lui Iacov, den nārod varvar,
2. Făcu-să Iudea sfințenia lui, Israil stăpīnia lui.
3. Maarea văzu, și fugi, Iordanul să întoarse îndărāt.
4. Măgușile săltară ca berbecii, și dealurile ca miei oilor.
5. Ce-ți iaste, ție, maare, de ai fugit, și tu, Iordane, că te-ai întors îndărāt?
6. Munții, că ați săltat ca berbecii, și dealurile ca miei oilor?
7. De cătră fața Domnului să clătīnă pāmīntul, de cătră fața Dumnezăului Iacov.
8. Celuia ce au întors piatra în iezero de ape, și cea în colțuri cioplită în izvoară de ape.
9. Nu nooa, Doamne, nu nooa, ce numai numele tău dă mārīre, [10] Pre mila ta, și pre adevărul tău,
10. Ca nu cīndai să zică limbile: «Unde iaste Dumnezăul lor?».
11. Și Dumnezăul nostru întru cer, și în pāmīnt? toate cite au vrut au făcut.
12. Idolii limbilor argint și aur, sapte a mīinilor oamenilor.
13. Gură au, și nu vor grāi, ochi au, și nu vor vedea.
14. Urechi au, și nu vor audzi, nasuri au, și nu vor mirosi.
15. Mīini au, și nu vor pipāi, picioare au, și nu vor umbla; nu vor glāsui cu gīltanul lor.
16. Asēmenea lor să să facă ceia ce fac acēstea, și toți ceia ce³ nādājduiesc preste ei.
17. Casa lui Israil nādājduiră pre Domnul, ajutor și scutitor lor iaste.
18. Casa Aaron nādājdui pre Domnul, ajutor și scutitor lor iaste.
19. Ceia ci să tem de Domnul nādājduiră pre Domnul, ajutor și scutitor lor iaste.
20. Domnul pomenīnd pre noi, blagoslovi pre noi. [21] Blagoslovi casa lui Israil, blagoslovi casa lui Aaron.
21. [22] Blagoslovi pre ceia ci să tem de Domnul, pre cei mici, cu cei mari.
22. [23] Adaogă Domnul preste voi, preste voi și preste fīii voștri.
23. [24] Blagosloviți voi Domnului, celuia ce au făcut ceriul și pāmīntul.
24. [25] Ceriul ceriului Domnului, și pre pāmīnt l-au dat fiilor oamenilor.
25. [26] Nu cei morți lāuda-te-vor, Doamne, nice toți ceia ce lācuiesc în iad.
26. [27] Ce noi, cei vii, vom blagoslovi pre Domnul, de acum și pīnă în vac.

Alliluia. Alliluia. 114¹

1. İndrāgīu, căce va asculta Domnul glasul rugīi mele.
2. Căce au plecat urēchea lui mic, și întru zilele mele il voi chema.
3. Cuprīneră-mă dureri de moarte, premejdii a iadului aflatu-m-au. [4] Nācaz și durēre aflaiu.
4. Și numele Domnului am chemat: [5] «O, Doamne, mīntuiește sufletul mīeu».

Ms. 4389, f. 290^r

6. Și cella ce caută spre cei smeriți, în ceriu și pre pāmīnt?
7. Cella ce rădică pre sărac de la¹ pāmīnt, și cella ce înalță pre cel mēser den gunoiu.
8. Să-l puie cu boiērii, cu boiērii nārodului său.
9. Cella ce sălășuiește pre cea stearpă în casă, mumă veselindu-se de feciori.

Alliluia. 113

1. În ieșirea lui Israil den Eghipt, casii lui Iacov, den nārodul cella varvar¹,
2. Fu Iudea sfințirea lui, Israil tārīia lui.
3. Vāzu marea și fugi, și de tine se întoarse Iordanul îndărāt.
4. Jucară munții ca berbecii, și dealurile ca miei oilor.
5. Ce-ți iaste, mare, de ai fugit, și ție, Iordane, de te-ai întors îndărāt?
6. Jucați-vă, munților, ca berbecii, și dealurile ca miei oilor?
7. De fața Domnului se clāti pāmīntul, de fața Dumnezeului lui Iacov.
8. Carele întoarcē piatra în iezer de apă, și cea netāiată în izvoară de ape.
9. [1] Nu nooa, Doamne, nu nooa², ce numelui tău dă slava, [2] Pentru mila ta și pentru adevērīta ta,
10. Ca să nu zică limbile cīndvași: «Unde iaste Dumnezeul lor?».
11. [3] Iară Dumnezeul nostru în cer; toate cite au vrut au făcut.
12. [4] Idolii limbilor cei de argint și de aur, lucrurile mīinilor oamenilor.
13. [5] Gură au, și nu vor grāi, ochi au, și nu vor vedea.
14. [6] Urechi au, și nu vor auzi, nāri au, și nu vor mirosi.
15. [7] Mīini au, și nu vor pipāi, picioare au, și nu vor umbla; nici vor striga cu grumazul lor.
16. [8] Asēmene lor să fie ceia ce-i fac, și toți ceia ce se nādājduiesc într-īnșii.
17. [9] Casa lui Israil se-au nādājdui pre Domnul; ajutoriul și apārātoriu lui iaste.
18. [10] Casa lui Aaron se-au nādājdui pre Domnul; ajutorul și apārātoriu lor iaste.
19. [11] Ceia ce se tem de Domnul se-au nādājdui pre Domnul; ajutor și apārātor le iaste.
20. [12] Aducīndu-și amīnte de noi Domnul, bine ne-au cuvīntat; bine au cuvīntat casa lui Israil, bine au cuvīntat casa lui Aaron.
21. [13] Bine au cuvīntat pre ceia ce se tem de Domnul, pre cei mici, cu cei mari.
22. [14] Să adaogă Domnul spre voi, spre voi și spre feciorii voștri.
23. [15] Binecuvīntați voi de Domnul, cella ce au făcut ceriul și pāmīntul.
24. [16] Ceriul ceriului Domnului, iară pāmīntul l-au dat feciorilor oamenilor.
25. [17] Nu te vor lāuda, Doamne, cei morți, nici toți ceia ce se pogoară în iad.
26. [18] Ce noi, cești vii, bine vom cuvīnta pre Domnul. De acum și pīnă în veac.

Alliluia. 114

1. Dragu-mi fu, căci auzi Domnul glasul rugāciunii mele.
2. Căci plecā urēchiia sa cătră mine, și voi chīema în zilele mele.
3. Ocoliră-mă durerile morții, și nevoile iadului mă gāsiră; aflaiu mustrare și durēre.
4. Și chīemāiu numele Domnului: «O, Doamne, izbāvește sufletul mīeu».

Versiunea modernă

6. Și privește spre cele smerite din cer și pe pāmīnt?
7. Cel ce scoate din pulbere pe cel sărac și ridică din gunoi pe cel neajutorat
8. Ca să-l așeze în rīnd cu cei mari ai poporului.
9. Cel ce face că și cea lipsită de copii să locuiască în casă ca o mamă ce se bucură de fii.

Psalmul 113. Alliluia

1. La ieșirea lui Israel din Egipt cu casa lui Iacob, fugind de un popor sălbatic sub stăpīnirea lui Israel,
2. Domnul a dārūt lui Iuda sfințirea sa.
3. Vāzīnd acestea, marea a fugit și Iordanul s-a întors īnapoi la izvor.
4. Munții au săltat ca berbecii și dealurile ca miei mioarelor.
5. Ce-ți este ție, mare, că ai fugit? Și ție, Iordane, că te-ai întors īnapoi?
6. Munților, de ce ați săltat ca berbecii și dealurilor, ca miei mioarelor?
7. S-a cutremurat pāmīntul de fața omului, a Dumnezeului lui Iacob,
8. Care a prefăcut stīnca în iezer, iar piatra în izvoare de apă.
9. Nu nouă, Doamne, nu nouă, ci numelui tău dă slavă pentru mila și adevărul tău.
10. Ca nu cumva să zică neamurile: «Unde este Dumnezeul lor?».
11. Dar Dumnezeul nostru este în cer; toate cite a voit a făcut în cer și pe pāmīnt.
12. Idolii neamurilor sīnt de argint și de aur, lucruri de mīini omenești.
13. Gură au și nu vor grāi; ochi au și nu vor vedea.
14. Urechi au și nu vor auzi; nāri au și nu vor mirosi.
15. Mīini au și nu vor pipāi; picioare au și nu vor umbla, nu vor glāsui cu gītlejul lor.
16. Asemenea lor să fie ceī ce au făcut idolii și toți cei ce se īncred în ei.
17. Casa lui Israel a nādājdui în Domnul, ajutorul și apārātorul lor.
18. Casa lui Aaron a nādājdui în Domnul, ajutorul și apārātorul lor.
19. Cei ce se tem de Domnul au nādājdui în Domnul, ajutorul și apārātorul lor.
20. Domnul și-a adus amīnte de noi și a binecuvīntat casa lui Israel și casa lui Aaron.

21. A binecuvīntat pe cei ce se tem de el, mici sau mari.
22. Să aveți parte de copii mulți și copiii voștri de la copiii lor,
23. Binecuvīntați să fiți voi de Domnul, cel ce a făcut cerul și pāmīntul.
24. Cerul cerului este al Domnului, iar pāmīntul a dat fiilor lui Adam.
25. Nu morții te vor lāuda, Doamne, nici cei ce se coboară în iad.
26. Noi, cei vii, vom binecuvīnta pe Domnul, de acum și pīnă în veac.

Psalmul 114. Alliluia

1. Iubit-am pe Domnul că a auzit glasul rugāciunii mele.
2. Că a plecat urechea lui spre mine. În toate zilele îl voi chema.
3. Iată, m-au cuprīns durerile morții și primejdiile iadului m-au gāsīt. Numai durere și necaz am aflat.
4. Și am chemat numele Domnului: «Izbāvește, Doamne, Doamne, sufletul mīeu».

дмнхлхн амь кемать . О дмне нзсѣбѣще
сѣфлетъ мѣх млтнѣ дмнхлв шн днрѣпѣ
шн дмнхлв нострѣ мнхлвце . Пѣсннѣ
прѣднѣ дмнхлв смертнмѣ , шн мѣ мжнтѣхн .
Ѳтѣмрѣте сѣфлетъ мѣх лл сднхн тл
кѣче дмнхлв лѣ фѣкѣтѣ бнне цѣе . Кѣче
скѣс сѣфлетъ мѣх ден мѣртѣе , окн мѣн
ден лѣкѣмн , шн пнчѣрѣе мѣле дѣла лѣнепѣре .
Бнне коуплѣтѣ фннннѣтѣ дмнхлхн фѣчѣра
чѣлѣрѣ вѣн . Слѣ .

длнхлхн , ПСІ .
Кѣсѣтѣмѣ пѣнтрѣ лѣтѣ амь грѣпѣтѣ
шн лѣ мѣ смртнѣ фѣртѣ . Шн лѣ зн
фѣтѣрѣ бунннѣтѣ мѣтѣ тѣмѣ сѣмѣ мннн
носѣ . Чѣвом рѣсплѣтн дмнхлхн
пѣнтрѣ тѣмѣ кѣтѣ лѣ дѣтѣ мѣе
Пѣхлѣрѣ дѣ мжнтѣхнре бѣн лѣл , шн нѣмѣле дмнхл
лхн бѣн кемѣ . Рѣцнлѣ мѣлѣ дмнхлхн коудѣ
ннннѣтѣ лѣтѣмѣ норѣдѣлхн лѣн , чннѣтнѣтѣ е фнн
нннѣтѣ дмнхлхн мѣртѣе кѣбѣсшнлѣре лѣн .
О дмне лѣ рѣбѣлѣ тѣлѣ , лѣ рѣбѣлѣ тѣлѣ , шн фнн
слѣжнннѣтѣ тѣлѣ . Рѣмѣснн лѣсѣтѣрнлѣ
мѣлѣ , цѣе бѣн жѣртѣхн жѣртѣе дѣ мжнтѣхнре
шн фѣтѣрѣ нѣмѣле дмнхлхн бѣн кемѣ . Рѣцнлѣ
мѣлѣ дмнхлхн коудѣ , ннннѣтѣ лѣтѣмѣ норѣдѣлѣ
лѣн фѣлѣцнлѣ кѣснѣ дмнхлхн , фмнжлѣкѣлѣ
тѣлѣ іерѣсалѣмѣ .

длнхлхн , ПСІ .
Пѣдѣцн прѣ дмнхлв тѣмѣ лѣмѣнлѣ , фѣ
лнцн прѣ сѣл тѣмѣ норѣдѣле
Кѣче сѣ фѣтѣрѣ мнлѣ лѣн , прѣстѣ нѣн ,
шн лѣрѣбѣсѣрѣлѣ дмнхлхн рѣмжнѣ фѣбѣн .

длнхлхн , ПСІ .
Зѣртѣрнннѣтѣ дмнхлхн кѣче е сѣхн кѣ
фѣбѣкѣ мнлѣ лѣн . Знѣкѣ дѣртѣ кѣсѣ
лѣн іерѣналѣ кѣче сѣхн кѣче е фѣбѣн мн
лѣ лѣн . Сѣ знѣкѣ дѣртѣ кѣсѣ лѣн
лѣрѣонѣ кѣче сѣхн кѣче е фѣбѣкѣ мнлѣ лѣн .

Знѣкѣ дѣртѣ тѣцн чѣлѣ чѣстѣ тѣмѣ дѣ дмнхлв
кѣче сѣхн кѣче е фѣбѣкѣ мнлѣ лѣн . Дѣн сѣжѣ
сѣ кемѣн прѣ дмнхлв , шн мѣ лѣкѣлѣтѣ сѣрѣ лѣр
цнлѣ . Дмнхлв мѣе лѣжѣтѣрѣн , шн нѣмѣтѣвоу
тѣмѣ чѣмѣлѣ фѣче мѣе сѣмѣлѣ . Дмнхлв
мѣе лѣжѣтѣрѣн , шн лѣ бѣн вѣдѣтѣ прѣ пнзѣмѣшн
мѣн . Бнне е лѣнедѣжѣхн прѣ дмнхлв дѣ кѣтѣ
лѣнедѣжѣхн прѣ сѣмѣ . Бнне е лѣнедѣжѣхн прѣ
дмнхлв дѣкѣтѣ лѣнедѣжѣхн прѣ болѣн .
Тѣмѣ лѣмѣнлѣ фѣлѣнжѣрѣрѣмѣтѣ , шн кѣнѣмѣлѣ
дмнхлхн фмннѣжѣнѣн прѣ ен . Фѣлѣнжѣрѣрѣмѣтѣ
фѣлѣмѣ фѣлѣнжѣрѣрѣ , шн нѣнѣмѣлѣ дмнхлхн фмнн
нѣжѣнѣн прѣ ен . Фѣлѣнжѣрѣрѣмѣтѣ кѣ лѣбѣн
кнлѣ фѣлѣлѣ , шн лѣцѣртѣ кѣ фѣкѣлѣ фѣспннн
шн нѣнѣмѣлѣ дмнхлхн фмннѣжѣнѣн прѣ ен .
Фѣлѣнжѣрѣрѣмѣтѣ мѣ фѣтѣрѣшѣ лѣкѣдѣтѣ , шн дмнхл
мѣлѣ спрнжѣннѣтѣ . Вжѣртѣтѣ мѣтѣ , шн лѣлѣдѣ
мѣтѣ дмнхлв , шн фѣ мѣе фѣтѣрѣ мжнтѣхнре
Глѣ дѣ сѣкѣрѣе , шн дѣ мжнтѣхнре фѣкѣртѣрнлѣ дн
рѣпѣцнлѣре . Днрѣбѣтѣ дмнхлхн фѣкѣлѣ пѣ
тѣрѣе , днрѣбѣтѣ дмнхлхн мѣ фнлѣцѣтѣ , днрѣбѣтѣ
Е К К бѣм

Biblia 1688, pag. 419, col. II

- 5. Milostiv Domnul și drept, și Dumnezeu nostru miluiește.
- 6. Păzind pruncii, Domnul; smeriiu-mă, și mă mîntuie.
- 7. Întoarce-te, sufletul meu, la odihna ta, căce Domnul au făcut bine tie.
- 8. Căce au scos sufletul meu den moarte, ochii miei den lacrămi, și picioarele mēle de la lunecare.
- 9. Bine voiu plăcea înaintea Domnului în țara celor vii. Slava.

Alliluia. 115

- 1. Crezut-am, pentru acēea am grăit, și eu m-am smerit foarte.
- 2. Și eu ziș întru uimirea mea: «Tot omul mincinos».
- 3. Ce voiu răsplăti Domnului pentru toate cîte au dat mie?
- 4. Păhar de mîntuire voiu lua, și numele Domnului voiu chema.
- 5. Rugile mēle Domnului voiu da naintea a tot norodului lui.
- 6. Cinstită e înaintea Domnului moartea cuvioșilor lui.
- 7. [6] O, Doamne, eu robul tău, eu robul tău și fiul slujnicii tale.
- [7] Rumpseși legăturile mēle.
- 8. Ție voiu jîrtvui jîrtve de mîntuire, și întru numele Domnului voiu chema.
- 9. [8] Rugile mēle Domnului voiu da naintea a tot norodul lui.
- 10. În curțile casii Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime.

Alliluia. 116

- 1. Lăudați pre Domnul, toate limbile, fâliți pre el, toate noroadele.
- 2. Căce să întări mila lui preste noi, și adevărul! Domnului rămî-ne în veac.

Alliluia. 117

- 1. Mărturisiiți-vă Domnului, căce e bun, căce în veac mila lui.
- 2. Zică dară casa lui Israil, căce e bun, căce e în veac mila lui.
- 3. Să zică dară casa lui Aaron, că e bun, că e în veac mila lui.
- 4. Zică dară toți ceia ce să tem de Domnul, că e bun, că e în veac mila lui.
- 5. Den scîrbă chemaiu pre Domnul, și mă ascultă spre lărgime.
- 6. Domnul mie ajutoriu și nu mă voiu tēme ce-m va face mie omul.
- 7. Domnul mie ajutoriu, și eu voiu vedea pre pizmașii miei.
- 8. Bine e a nedejdii pre Domnul, decit a nedejdii pre om.
- 9. Bine e a nedejdii pre Domnul, decit a nedejdii pre boiēri.
- 10. Toate limbile încunjurără-mă, și cu numele Domnului îm bîndiiu pre ei.
- 11. Încungiurîndu-mă încunjurare, și cu numele Domnului îm bîndiiu pre ei.
- 12. Încunjurără-mă ca albinile fagurul, și să așîțară ca focul în spini, și cu numele Domnului îm izbîndiiu pre ei.
- 13. Împinsu fiind, mă întorșu a cădea, și Domnul m-au sprijenit.
- 14. Virtutea mea și lauda mea Domnul, și fu mie întru mîntuire.
- 15. Glas de bucurie, și de mîntuire în corturile direpților: [16] «Direapta Domnului făcu putēre,
- 16. Direapta Domnului mă înălță^{al}, direapta/ Domnului făcu

Ms. 45, f. 245^v

5. Milostiv Domnul și drept, și Dumnezăul nostru miluiește.
6. Păzind pruncii, Domnul; smeriiu-mă, și mă mîntui.
7. Întoarce-te, sufletul meu, la odihna ta, căce Domnul au făcut bine ție.
8. Căce au scos sufletul meu den moarte, ochii miei den lacrimi, și picioarele mele de la lunecare.
9. Bine voi plăcea înaintea Domnului întru țara viilor. Slava².

Alliluia. 115¹

1. Crezut-am, pentru acăea am grăit, și eu mă smeriiu foarte.
2. Și eu dзіș întru năucirea mea: «Tot omul minciunos».
3. Că voi răsplăti Domnului pentru toate cîte au dat mie?
4. Păhar a mîntuirii voi lua, și numele Domnului voi chema.
5. Rugile mele Domnului voi da înaintea a tot nărodul lui.
6. Cinstiță înaintea Domnului moartea curaților lui.
7. [6] O, Doamne, eu robul tău, eu robul tău și fiu a roabei tale. [7] Rumpseși legăturile mele.
8. Ție voi jirtvui jirtvă de mîntuire, și întru numele Domnului voi chema.

9. [8] Rugele mele Domnului le voi da înaintea a tot nărodul lui.
10. Întru ogrăzile casei Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime.

Alliluia. Alliluia¹. 116

1. Lăudați pre Domnul, toate limbile, făliți pre el, toate nărodurile,
2. Căce să întări mila lui preste noi, și adevărul Domnului rămîne în vac.

Alliluia. Alliluia¹. 117

1. Mărturisiți-vă Domnului, căce ii bun, căce întru vac mila lui.
2. Dzacă dară casa lui Israil, căce ii bun, căce în vac mila lui.
3. Dzacă dară casa lui Aaron, căce ii bun, căce în vac mila lui.
4. Zică dară toți ceia ci să tem de Domnul, căce ii bun, căce în vac mila lui.
5. Den năcaz chemai pre Domnul, și ascultă mie spre lărgime.
6. Domnul mie ajutor, și nu mă voi tēme ce-mi va face mie omul.
7. Domnul mie ajutor, și eu voi vedea pre vrăjmașii miei.
8. Bine-i a nădăjdii pre Domnul, decit a nădăjdii pre om.
9. Bine-i a nădăjdii pre Domnul, decit a nădăjdii pre boiēri.
10. Toate limbile încungiurără-mă, și <cu> numele Domnului izbîndii pre ei.
11. Încungiurînd mă încungiurără, și cu numele Domnului izbîndiiu pre ei.
12. Încungiurără-mă ca albinele fagurul, și să așîțară ca focul întru spini, și cu numele Domnului izbîndiiu pre ei.
13. Împins fiind, mă înturnai a cădea, și Domnul mi-au sprăjinit mie.
14. Virtutea mea și lauda mea Domnul, și fu mie întru mîntuire.
15. Glas de bucurie și de mîntuire întru corturile dreptilor: «Dreapta Domnului făcu putere,
16. Dreapta Domnului mă înălță, dreapta Domnului făcu putere».

Ms. 4389, f. 290 r-290^v

5. Milostiv Domnul și dirept, și miluiește Dumnezeul nostru.
6. Domnul, cēla ce păzēște pre cei tinerei¹; smeritu-m-am, și m-au mîntuit.
7. Întoarce-te, sufletul meu, în răpaosul tău, că ți-au făcut Domnul bine.
8. Căci au izbăvit sufletul meu den moarte, ochii miei den lacrimi și picioarele mele den alunecare.
9. Bine voui plăcea înaintea Domnului în ținutul² celor vii. Slava.

Alliluia. 115

1. [10] Crezut-am, pentru acăea am și grăit, iară eu foarte m-am smerit.
2. [11] Eu zis în cebăluirea mea: «Tot omul minciunos».
3. [12] Ce voui da¹ Domnului pentru toate cîte mi-au dat?
4. [13] Lua-vou pāharul mîntuirii, și voui chie ma numele Domnului.
5. [14] Da-vou rugăciunile mele Domnului înaintea a tot nărodul lui.
6. [15] Cinstiță-i înaintea Domnului moartea preocupășilor lui.
7. [16] O, Doamne, eu robul tău și feciorul roabei tale; rupt-ai legăturile mele.
8. [17] Ție voui junghia junghiērea laudei, și voui chie ma în numele Domnului.

9. [18] Rugăciunile mele le voui da Domnului înaintea tot nărodul lui.
10. [19] În curțile casei Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime.

Alliluia. 116

1. Lăudați pre Domnul, toate limbile, să-l lăudați, tot nărodul.
2. Că se-au întărit mila lui asupra noastră, și adevărta Domnului trăiește în vēcii.

Alliluia. 117

1. Mărturisiți-vă Domnului, că-i bun, că în veac mila lui.
2. Să zică dară casa lui Israil, că-i bun, că în veac mila lui.
3. Să zică dară casa lui Aaron, că-i bun, că în veac mila lui.
4. Să zică dară toți ceia ce se tem de Domnul, că-i bun, că în veac mila lui.
5. Den scribe chemaiu pre Domnul, și mă ascultă în lărgime.
6. Domnul mie ajutor, și nu mă voui tēme ce-mi va face omul.
7. Domnul mie ajutor, și eu voui căta spre vrăjmașii miei.
8. Bine iaste a se nădăjdii pre Domnul, decit a se nădăjdii pre om.
9. Bine iaste a se nădăjdii pre Domnul, decit a se nădăjdii pre boiēri.
10. Ocoliră-mă toate limbile, și stătuiu împotriva lor cu numele Domnului.
11. Ocolind mă încunjurără, și stătuiu împotriva lor cu numele Domnului.
12. Ocoliră-mă ca albinele fagurii, și mă așîțaiu ca focul în mărăcini, și stătuiu împotriva lor cu numele Domnului.
13. Împins fiind, mă înturnai¹ să caz.

14. Tăria mea și cîntarea mea Domnul, și-mi fu întru mîntuire.

15. Glasul bucuriei și al mîntuirii în sălaşurile celor drepti:

16. «Dreapta Domnului au făcut puterea, dreapta Domnului m-au înălțat».

Versiunea modernă

5. Domnul este milostiv și drept. El ne miluiește.
6. El păzește pe prunci. El m-a scos din umilință.
7. Odihnește-te, suflet al meu, că Domnul ți-a făcut mult bine.
8. A scăpat sufletul meu de la moarte, mi-a scos lacrimile din ochi și picioarele mele de la cădere le-a ferit.
9. Mă voi bucura înaintea Domnului în țarina celor vii.

Psalmul 115. Alliluia

1. Chiar dacă am suspinat, am avut încredere în Domnul și m-am smerit.
2. Și am zis în uimirea mea: «Tot omul e înșelător».
3. Cum voi răsplăti pe Domnul pentru toate cîte mi le-a dat?
4. Paharul mîntuirii voi lua și voi chema numele Domnului.
5. Toți vor vedea că împlinesc făgăduințele mele date Domnului.
6. Dumnezeu nu lasă pe credincioșii lui să moară, viața lor îi este scumpă.
7. O, Doamne, eu sînt robul tău, fiul roabei tale. Tu ai desfăcut legăturile mele.
8. Ție îți voi aduce jertfă de laudă și numele Domnului voi chema.

9. În văzul tuturor voi împlini făgăduințele mele.
10. În curțile casei Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime!

Psalmul 116. Alliluia

1. Lăudați pe Domnul, toate neamurile, lăudați-l pe el, toate popoarele,
2. Pentru că tare este dragostea lui pentru noi și adevărul lui în veci!

Psalmul 117. Alliluia

1. Mulțumiți Domnului, bunătatea și mila lui sînt în veac!
2. Să zică și casa lui Israel că el este pururea bun și milos.
3. Să zică, deci, casa lui Aaron că el este pururea bun și milos.
4. Să zică, deci, toți cei ce se tem de Domnul că el este pururea bun și milos.
5. Am chemat pe Domnul, cînd, din toate părțile, am fost hărțuit; el m-a auzit și m-a liberat.
6. Domnul este ajutorul meu, nu-mi va fi frică de ceea ce îmi vor face oamenii.
7. Domnul este ajutorul meu și eu voi privi cum vor fi învinși dușmanii mei.
8. E mai bine să te încrezi în Domnul decit în om.
9. E mai bine să te încrezi în Domnul decit să sperii în căpetenii.
10. Toate neamurile m-au înconjurat, dar eu în numele Domnului i-am biruit.
11. M-au înconjurat, dar eu în numele Domnului i-am biruit.
12. M-au înconjurat ca albinele fagurele, dar s-au stins ca focul de spini, iar eu în numele Domnului i-am biruit.
13. M-au înghesuit și m-au împins să cad, iar Domnul m-a sprijinit.
14. Cîntarea mea și toată puterea mea de la Domnul mi-a fost date spre mîntuire.
15. Glas de bucurie se va ridica din corturile dreptilor: «Putere din putere, dreapta Domnului,
16. Mina lui dreaptă m-a înălțat și m-a făcut puternic».

31 дмнхлхн фткх пхтѣре. Нѣвом мхрн че вом
 трѣн, шн вом повестн лхкрхрнл дмнхлхн
 нѣ чертѣмъ мѣ чертѣ дмнхлхн, шн морцѣн нхмѣ
 дѣ дѣзе. Дешнндцн мѣ порцнал днрептѣцѣн
 фтѣрѣндѣ фтѣрѣ лл мѣртѣрннмѣтвом дмнхлхн
 ачлста е поартл дмнхлхн днрептѣн вѣрѣ ф
 н прѣ фтѣрѣл. Мѣртѣрннмѣтвом цѣе
 кѣче лн лѣкхлѣтѣ мѣе, шн тефѣкѣвшн
 бѣ мѣ фтѣрѣ мжнпѣхѣре. Пѣатра карл нхсѣлх
 сокотнпѣ знднпѣрѣн, ачлста фх фкпѣлх оуѣгю
 кѣ лхн. Делл дмнхлхн сѣл фтѣкхлп ачлста, шн
 нѣ лѣте мнхлхнмѣ фтѣрѣ охнн ношрн. Ачл
 ста е зѣсѣ карѣ олх фтѣкхлп дмнхлхн, сѣне ех
 нѣ кхрѣтѣм шн сѣне беселнм фтѣрѣ джнса. О
 дмне мжнпѣлѣщемѣ дарѣ, сѣ дмне спорѣще да
 рѣ, блвнпѣ тѣл че внне фтѣрѣ нхмел дмнхлхн.
 бѣ блвнпѣм прѣ вон ден кѣсѣ дмнхлхн, дмнхлхн
 нѣс дмнхлхн шн сѣ пѣн нѣсѣ. Дѣлхнлхн стѣрѣ
 пѣдѣре фтѣрѣ оуѣмѣрѣре, пѣнѣ лл корнхлрнл жѣр
 кѣз пѣвннхлхн. Дмнхлхн мѣлх ещн пѣх, шн
 мѣвом нспѣведн цѣе, дмнхлхн мѣлх ещн пѣх
 н шн мѣвом фтѣрѣлѣ. Мѣртѣрннмѣтвом цѣе
 кѣчн лн лѣкхлѣтѣ прѣ мнне, шн те фтѣкхлп мѣ
 нѣ фтѣрѣ мжнпѣхѣре. Мѣртѣрнннцѣтѣ дмнхлхн
 кѣчн е бѣн, кѣчн фтѣкѣ мнлх лхн. Ол

Кѣ, 31. Дѣлхнлхн РНІ
 Фертнцн чѣн не вннѣлхн фкѣлѣ, чѣн чѣ ф
 блѣ флѣцѣ дмнхлхн. Фернцнцн
 чѣл чѣ чѣрѣтѣ мѣртѣрннл лхн, кѣ тоа
 пѣ нннмѣ вѣр чѣрѣтѣ прѣ елѣ. Пѣ
 прѣл кѣ нх чѣн чѣ флѣ фѣрѣ дѣлѣцѣ ф
 кѣнлѣ лхн лх мѣрѣсѣ. Тѣ лн порѣчнцнпѣ порѣхн
 чнлѣ тѣлѣ, кѣ сѣлѣ пѣрѣнѣ фѣрѣтѣ. Мѣкѣ
 рѣ дѣсар фднрептѣ кѣнлѣ мѣлѣ, кѣ сѣ пѣрѣсѣ
 днрептѣцнлѣ тѣлѣ. Фтѣрѣчѣ нхмѣтвом рѣ
 шннѣ ех кѣндѣ вон вѣдѣ, прѣстѣ пѣлѣтѣ порѣхн
 чнлѣ тѣлѣ. Мѣртѣрннмѣтвом цѣе кѣ днрептѣ
 пѣлѣтѣ нннмѣн, фѣтѣчѣндѣ ех жѣдѣкѣцнлѣ днре
 пѣцѣн тѣлѣ. Фднрептѣрнлѣ тѣлѣ пѣрѣнлѣкѣ,
 нх мѣ пѣрѣсѣн пѣнѣ рѣсѣрѣшнпѣ. Фтѣрѣ чѣ
 бл нспѣвѣн пѣнѣрѣл кѣлѣ лхн фтѣрѣ крѣцѣрѣтѣ
 кѣвннпѣлѣрѣ тѣлѣ. Кѣ пѣлѣтѣ нннмѣ лн чѣрѣ
 кѣпѣ прѣ тннѣ, сѣнхлѣтѣ лѣпѣзн дѣкѣтѣрѣ порѣхн
 чнлѣ тѣлѣ. Ф нннмѣ мѣ лн лѣкхлѣсѣ кѣвнн
 пѣлѣ тѣлѣ, пѣнѣрѣл кѣ сѣнхлѣ грѣшѣскѣ цѣе
 бѣ блвнпѣ ещн дмне фѣлѣцѣмѣ днрептѣцнлѣ тѣлѣ.
 кѣ ехлѣлѣ мѣлѣ вѣстнн пѣлѣтѣ жѣдѣкѣцнлѣ рѣ
 стѣлхн пѣлѣ. Фкѣлѣ мѣртѣрѣлѣрѣ тѣлѣ,
 мѣ дѣсѣрѣтѣлѣ кѣ спѣрѣ пѣлѣтѣ лѣлѣцѣлѣ. Ф
 прѣл порѣчнлѣ тѣлѣ, вон зѣвѣкѣ шн вон сокотн
 кѣнлѣ тѣлѣ. Фтѣрѣ днрептѣцнлѣ тѣлѣ вѣн
 кѣцѣтѣлѣ, нх вон оуѣнтѣ кѣвннпѣлѣ тѣлѣ. Рѣ
 пѣлѣтѣще рѣлѣлхн пѣлѣ, пѣрѣлѣщемѣ шн вон пѣ
 зн кѣвннпѣлѣ тѣлѣ. Дѣсѣкѣпѣрн охнн мѣен,
 шн вон сокотн мнхлхнлѣ ден лѣцѣтѣ тѣлѣ. Не
 мѣрнннѣ сѣлѣтѣ ех фтѣмжнпѣ, сѣнхлѣ лѣкхлѣзн
 дѣлл мнне порѣчнлѣ тѣлѣ. Пѣтн ехлѣлѣ
 пѣлѣ мѣлѣ, кѣ сѣ пѣрѣтѣскѣ жѣдѣкѣцнлѣ тѣлѣ,

Biblia 1688, pag. 420, col. 1

- putere».
- 17. Nu voiu muri, ce voiu trăi și voiu povesti lucrurile Domnului.
- 18. Certînd mă certă Domnul, și morții nu mă dăde.
- 19. Deșchideți mie porțile dreptății, întrînd întru ăle mărturisimă-voiu Domnului.
- 20. Aceasta e poarta Domnului, dreptții vor întra întru ea.
- 21. [20] Mărturisimă-voi ție, căce ai ascultat mie și te făcuși mie întru mîntuire.
- 22. [21] Piatra carea nu o au socotit ziditorii, aceasta fu în capul unghiului.
- 23. [22] De la Domnul s-au făcut aceasta, și iaste minunată întru ochii noștri.
- 24. [23] Aceasta e zioa carea o au făcut Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru dinsa.
- 25. [24] O, Doamne, mîntuiește-mă dară! O, Doamne, sporêște dară!
- 26. Blagoslovit cel ce vine întru numele Domnului. [25] Blagoslovit-am pre voi den casa Domnului.
- 27. Dumnezău Domnul și să ivi noao. [26] Adunați sărbătoare întru umbrare, pînă la cornurile jîrtăvnicului.
- 28. [27] Dumnezăul meu ești tu, și mă voiu ispovedi ție; Dumnezăul meu ești tu, și te voiu înălța. [28] Mărturisimă-voiu ție, căci ai ascultat pre mine și te făcuș mie întru mîntuire.
- 29. Mărturisiți-vă Domnului, căci e bun, căci în veac mila lui. Slava.

CATHISMA 17. Alliluia. 118

- 1. Fericiți cei nevinovați în cale, cei ce împlă în lăgea Domnului.
- 2. Fericiți ceia ce cearcă mărturiile lui, cu toată inima vor cerceta pre el.
- 3. Pentru că nu cei ce fac fărădelăgea în căile lui au mers.
- 4. Tu ai poruncit poruncile tale ca să le păzim foarte.
- 5. Măcară de s-ar îndrepta căile mele, ca să păzesc dreptățile tale.
- 6. Atuncea nu mă voiu rușina eu, cînd voiu vedea preste toate poruncile tale.
- 7. Mărturisimă-voiu ție cu dreptatea inimii, învățînd eu judecățile dreptății tale.
- 8. Îndreptările tale păzi-le-voiu, nu mă părăsi pînă în sfîrșit.
- 9. Întru ce va isprăvi tînărul calea lui? Întru crucearea cuvintelor tale.
- 10. Cu toată inima am cercat pre tine, să nu mă lăpezi de cătră poruncile tale.
- 11. În inima mea am ascuns cuvintele tale, pentru ca să nu greșesc ție.
- 12. Blagoslovit ești, Doamne, învățămă dreptățile tale.
- 13. Cu buzele mele vestiiu toate judecățile rostului tău.
- 14. În calea mărturiilor tale mă desfățaiu, ca spre toată avuția.
- 15. Întru poruncile tale voiu zăbovi, și voiu socoti căile tale.
- 16. Întru dreptățile tale voiu cugeta, nu voiu uita cuvintele tale.
- 17. Răsplătește robului tău, trăiește-mă, și voiu păzi cuvintele tale.
- 18. Descoperi ochii miei, și voiu socoti minunile den lăgea ta.
- 19. Nemernic sînt eu în pămînt, să nu ascunzi de la mine poruncile tale.

Ms. 45, f. 245 v-246 r

17. Nu voi muri, ce voi trăi și voi povesti lucrurile Domnului.
 18. Certînd mă certă Domnul, și morții nu mă dăde.
 19. Dășchideți mie porțile dreptății, întrînd întru ele mărturisi-mă-voi Domnului.
 20. Aceasta-i poarta Domnului, drepti vor intra întru ea.
 21. [20] Mărturisi-mă-voi² ție, căce ai ascultat mie și te făcuși mie³ întru mîntuire.
 22. [21] Piatra carea nu dăpărtatu-o ziditorii, aceasta⁴ să făcu la cap de unghiu.
 23. [22] De la Domnul s-au făcut aceasta, și iaste minunată întru ochii noștri.
 24. [23] Aceasta-i dzua carea au făcut Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru însă.
 25. [24] O, Doamne, mîntuiește dară! O, Doamne, bine călătorēste dară!
 26. Blagoslovit cela ce vine întru numele Domnului. [25] Blagoslovit-am pre voi dentru casa Domnului.
 27. Dumnezău Domnul, și să ivi noao. [26] Adunați sărbătoare întru ceia ce înfloresc, până la cornurile jirtăvnicului.
 28 [27] Dumnezăul mieu ești tu, și mă voi ispovedi ție; Dumnezăul// mieu ești tu, și te voi înălța. [28] Mărturisi-mă-voi ție, căce ai ascultat pre mine și te făcuși mie întru mîntuire.⁵
 29. Mărturisiți Domnului, căce ii bun, căce întru vac mila lui. Slava.

CATHISMA 16. Alliluia¹. 118

1. Fericiți cei fără prihană² în cale, ceia ce merg în legea Domnului.
 2. Fericiți ceia ce cearcă mărturiile lui, cu toată inima vor cerceta pre el.
 3. Pentru că nu ceia ce fac fărădălegea întru căile lui au mers.
 4. Tu ai porîncit porîncele tale ca să le păzim foarte.
 5. Măcară de s-ar îndrepta căile mēle, ca să păzesc dreptățile tale.
 6. Atunca nu mă voi rușina, cînd voi vedea eu preste toate porîncele tale.
 7. Mărturisi-mă-voi ție cu dreptatea inemii, învîfînd eu judecările dreptății tale.
 8. Îndreptările tale păzi-le-voi, nu mă părăsi până foarte.
 9. Întru ce va îndrepta tinerelul calea lui? Întru cruțarea cuvintelor tale.
 10. Cu toată inima am cercat pre tine, să nu mă lapezi de cătră porîncele tale.
 11. Întru inima mea am ascuns cuvintele tale, pentru ca să nu greșesc ție.
 12. Blagoslovit ești, Doamne, învață-mă dreptățile tale.
 13. Cu buzzele mēle vestuii toate județele rostului tău.
 14. Întru calea mărturiilor tale mă sāmărtisii³, ca spre toată avuția.
 15. Întru porîncele tale voi zăbovi, și voi socoti căile tale.
 16. Întru dreptățile tale voi cugeta, nu voi uita cuvintele tale.

17. Răsplătește robului tău, trăiește-mă, și voi păzi căile tale.
 18. Dăscopere ochii miei, și voi socoti minunile dentru legea ta.
 19. Nemēmnic sînt eu în pămînt, să nu ascunzi de la mine porîncele tale.
 20. Pofți sufletul meu ca să poftească județele tale întru toată vrēmea.

Ms. 4389, f. 290 v

17. Nu voui muri, ce voui fi viu și voui povesti lucrurile Domnului.
 18. Certînd m-au certat Domnul, iară nu m-au dat morții.
 19. Dășchideți-mi porțile dreptății, întrînd întru in-sele mă voui mărturisi Domnului.
 20. Aceasta-i poarta Domnului, cei drepti vor intra întru-înșea.
 21. Mărturisi-mă-voi ție, că m-ai ascultat și mi-ai fost întru mîntuire.
 22. Piatra carea nu o băgară zidarii în seamă, aceasta au fost în căpătiiul colțului.
 23. De la Domnul au fost aceasta, și iaste minunată întru ochii noștri.
 24. Aceasta (iaste) zioa carea o au făcut Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru-înșea.
 25. O, Doamne, mîntuiește dară! O, Doamne, ajută² dară!
 26. Bine-i cuvîntat cela ce vine în numele Domnului; bine v-am cuvîntat den casa Domnului.
 27. Dumnezeu Domnul se și arată noaoă. Tocmiți praznicē întru frumuseți, pînă la cornurile altarelor.
 28. Tu ești Dumnezeul meu, și mă voui mărturisi ție; tu ești Dumnezeul meu, și te voui înălța. Mărturisi-mă-voi ție, că m-ai ascultat și mi-ai fost în mîntuire.
 29. Mărturisiți-vă Domnului, că-i bun, că în veac mila lui. Slava.

Sădērea 17. Alliluia. 118

Alef

1. Ferice de cei nevinovați, ceia ce umblă în cale în legea Domnului.
 2. Ferice de ceia ce ispitesc mărturisirile lui, cu toată inima îl vor cerca.
 3. Că n-au umblat în căile lui ceia ce fac fărădelegiure.
 4. Tu ai porîncit să păzească poruncile tale foarte.
 5. De se-ară fi îndireptat căile mēle să păzească îndireptările tale.
 6. Atunci nu mă voui rușina, cînd voui căuta spre toate poruncile tale.
 7. Mărturisi-mă-voi ție în dreptatea inimii, cînd mă voui învăța¹ judecăților dreptății tale.
 8. Păzi-voi îndireptările tale, nu mă lăsa foarte de tot.

Bet

9. În ce va îndirepta cel tînăr calea sa? Cînd va păzi cuvintele tale.
 10. Cercăiu-te cu toată inima; nu mă lepăda den porîncile tale.
 11. În inima mea am ascuns cuvintele tale, ca să nu greșesc ție.
 12. Bine ești cuvîntat, Doamne, învață-mă îndireptărilor tale.
 13. Mărturisiu cu buzzele mēle toate judecățile gurii tale.
 14. Îndulciiu-mă pre calea mărturisirilor tale, ca de toată bogăția.
 15. În porîncile tale, și voui socoti căile tale.

16. Întru îndireptările tale mă voui învăța, și cuvintele tale nu le voui uita.

Ghimel

17. Plătēste robului tău, trăiește-mă, și voui păzi cuvintele tale.
 18. Dăscopere ochii miei, și voui înțelēge minuni den legea ta.
 19. Vinetic sînt eu pre pămînt, nu ascunde de mine porîncile tale.
 20. Pofți sufletul meu să îndrăgească judecățile tale în toată vrēmea.

Versiunea modernă

17. Nu voi muri, ci voi fi viu ca să mărturisesc lucrurile Domnului.
 18. El m-a certat, dar nu m-a dat morții.
 19. Deschideți-mi porțile dreptății, intrînd în ele, voi cînta laude Domnului.
 20. Căci aceasta este poarta Domnului, prin care vor intra dreptii.
 21. Îți mulțumesc, Doamne, că m-ai auzit și m-ai izbăvit.
 22. Piatra pe care n-au văzut-o ziditorii s-a făcut în capul unghiului.
 23. Domnul a făcut această minune ca să o privim.
 24. Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm, să ne veselim întru ea.
 25. O, Doamne, mîntuiește-ne, ajută-ne să sporim și să învingem pe dușmani.
 26. Binecuvîntat este cel ce vine în numele Domnului! Din casa Domnului v-am binecuvîntat.
 27. Dumnezeu este Domnul și s-a arătat nouă. Aduceți ramuri pînă la coamele altarului și sărbătoriți.
 28. Ție îți aduc mulțumire, Doamne, că tu ești Dumnezeu meu.
 29. Mulțumiți Domnului, bunătatea și mila lui sînt în veac!

Psalmul 118. Alliluia

1. Fericiți cei nevinovați, cei ce în cale umblă în legea Domnului.
 2. Fericiți cei ce păzesc poruncile lui, cei ce-l caută cu toată inima.
 3. Cei ce fac fărădelegi n-au mers pe căile lui.
 4. Tu ai zis ca poruncile tale să fie păzite cu strășnicie.
 5. O, de-aș putea să-mi îndrept pașii pe căile tale ca să păzesc poruncile tale.
 6. Atunci nu mă voi rușina, ci voi căuta să îndeplinesc poruncile tale.
 7. Pe tine te voi lăuda din îndreptarea inimii, judecățile tale cele drepte le voi învăța.
 8. Voi păzi îndreptările tale, dar să nu mă părăsești pînă la urmă.
 9. Cum poate un copil andru să (înă) calea dreaptă? Să asculte învățăturile tale!
 10. Cu toată inima te-am căutat; să nu mă lăpezi!
 11. Am ascuns cuvintele tale în inimă ca să nu mai greșesc.
 12. Binecuvîntat ești, Doamne, învață-mă îndreptările tale!
 13. Buzzele mele au rostit toate judecățile tale.
 14. Pe drum m-am desfătat de bogăția mărturiilor tale.
 15. De acum voi cugeta la poruncile tale ca să cunosc căile Domnului.
 16. Voi cugeta la îndreptările tale, cuvintele tale nu le voi uita.
 17. Fii bun cu robul tău, ca să trăiesc păzind poruncile tale.
 18. Deschide-mi ochii și voi cunoaște minunile din legea ta.
 19. Străin sînt eu pe pămînt, să nu ascunzi poruncile tale.
 20. Totdeauna sufletul meu arde de dorirea judecăților tale.

справы вѣдѣмъ . Чертасы прѣ чѣнъ мѣрѣнъ , ка
 блжсптъмѣнъ чѣлъ чѣсто авѣтѣ дѣ кѣтѣрѣ порѣ
 чнае тѣле . Дѣ прѣнъ прѣжѣхъ мѣхъ окѣра кѣ
 шн дѣфѣнмѣрѣ кѣчн мѣрѣхъ рѣнае тѣле амъ чѣрте
 тѣпѣ . Пенѣтрѣ кѣ шѣхъ шѣтѣ бѣмѣрѣ , шн ѣ кѣ
 сѣпра мѣтѣ гѣрѣтѣ , шѣрѣ рѣсѣлѣ тѣхъ зѣбѣстѣмъ , дѣ
 прѣ днрѣпѣтѣчнае тѣле . Пейтрѣ кѣ мѣрѣ кѣ
 тѣрѣнае тѣле , кѣчѣтѣлѣ мѣхъ жѣстѣ , шн сѣлѣтѣ
 рнае мѣтѣ , днрѣпѣтѣчнае тѣле . Аннѣтѣсѣмъ кѣ
 дѣ пѣмѣжнѣтѣ сѣфлѣтѣлѣ мѣхъ , тѣрѣшѣмѣтѣ дѣ
 пѣ кѣжнѣхъ мѣхъ . Кѣнае мѣтѣе бѣстѣнъ , кѣ
 шн маѣ лѣкѣлѣтѣмъ , дѣсѣцѣмѣтѣ днрѣпѣтѣчнае тѣ
 ле . Дѣлѣтѣ дѣднрѣпѣтѣчнае тѣле , дѣцѣлѣтѣчѣ
 шѣмѣтѣ , шн бѣнъ зѣбѣнѣ дѣтѣрѣ мннѣхънае тѣле .
 Дѣрѣмѣнѣтѣ сѣфлѣтѣлѣ мѣхъ , дѣ тѣрѣнѣтѣе , дѣ кѣ
 вѣрѣзѣмѣтѣ дѣтѣрѣ кѣжнѣтѣе тѣле . Кѣлѣтѣ кѣ
 сѣтѣрѣжѣмѣтѣчн дѣпѣтѣчѣзѣтѣ дѣлѣ мннѣ , шн кѣ
 лѣтѣтѣтѣлѣ тѣ мнѣлѣшѣмѣтѣ . Кѣлѣтѣ дѣзѣвѣрѣлѣнѣ
 амъ лѣсѣтѣ , шн пѣлѣкѣчнае тѣле намъ оунѣтѣтѣ .
 Лѣпнѣмѣтѣ дѣ мѣрѣтѣрѣнае тѣле дѣмнѣ , нѣмѣтѣ рѣ
 шнѣ . Кѣлѣтѣ порѣчнѣнае тѣле амъ лѣсѣгѣтѣтѣ ,
 кѣндѣ ан лѣтѣчнѣтѣ нннѣма мѣтѣ . Лѣтѣе пѣне лѣ
 мѣе дѣмнѣ , кѣлѣтѣ днрѣпѣтѣчнае тѣле , шн бѣнъ чѣ
 чѣпѣтѣ прѣ ѣ пѣлѣрѣтѣ . Дѣцѣлѣтѣчѣшѣмѣтѣ шн дѣ
 бѣнъ чѣрѣпѣтѣ лѣтѣтѣ тѣ , шн бѣнъ пѣзѣ прѣ ѣ , кѣ
 зѣмѣтѣ нннѣма мѣтѣ . Пѣкѣчѣшѣмѣтѣ дѣлѣтѣтѣ
 порѣчнѣнае тѣле , кѣчн прѣ дѣжнѣа бѣхъ .
 Пѣлѣкѣтѣ нннѣма мѣтѣ лѣ мѣрѣтѣрѣнае тѣле шн нѣ лѣ
 лѣкомѣтѣ . Дѣпѣрѣчѣ окѣтѣ мѣтѣнъ ка сѣмѣхъ вѣзѣ
 дѣшѣрѣтѣчнѣне , дѣкѣлѣтѣ тѣлѣ тѣрѣшѣмѣтѣ . Пѣ
 лѣ рѣсѣлѣнѣтѣхъ , кѣжнѣхъ тѣхъ , лѣ фнрѣкѣтѣ ,
 дѣ днрѣ прѣжѣхъ мѣхъ окѣра мѣтѣ кѣрѣтѣ амъ прѣ
 лѣ пѣхъ кѣчн пѣлѣкѣчнае тѣле сѣхъне . Дѣтѣ мѣ
 пѣстѣнъ порѣчнѣнае тѣле , дѣтѣрѣ днрѣпѣтѣчнѣ тѣ
 тѣрѣшѣмѣтѣ . Шн сѣтѣ вѣтѣ прѣстѣе мннѣ мѣ
 мнѣа тѣ , дѣмнѣ мѣжнѣтѣнѣтѣ тѣ дѣхъ кѣжнѣ
 тѣхъ тѣхъ . Шн бѣнъ рѣсѣлѣнѣтѣ , мѣ
 чѣлѣоѣтѣмнѣ дѣхътѣ кѣжнѣтѣ , кѣчн амъ недѣжѣ
 дѣхътѣ прѣ кѣжнѣтѣе тѣле . Шн сѣнѣхъ ан дѣ мѣ
 рѣстѣлѣ мѣхъ кѣжнѣхъ лѣ дѣзѣвѣрѣлѣнѣ пѣчнѣ лѣ
 фѣартѣ , кѣчн прѣ пѣлѣкѣчнае тѣле недѣжѣдѣхънѣ .
 Шн бѣнъ кѣрѣцѣ лѣтѣтѣ тѣ пѣлѣрѣтѣ дѣзѣвѣтѣ , шн дѣ
 кѣтѣлѣ кѣтѣлѣхънѣ . Шн мѣрѣчѣмъ дѣтѣрѣ лѣрѣчнѣ
 мѣе , кѣчн порѣчнѣнае тѣле амъ чѣрѣкѣтѣ . Шн мѣс
 гѣтѣлѣмъ дѣтѣрѣ мѣрѣтѣрѣнае тѣле дѣнѣнѣтѣ дѣпѣ
 рѣчнѣоѣтѣ шн нѣмѣтѣ рѣшнѣлѣмъ . Шн кѣчѣтѣлѣмъ
 дѣтѣрѣ порѣчнѣнае тѣле , кѣрѣе амъ нѣчнѣтѣ фѣартѣ .
 Шн амъ рѣднѣкѣтѣ мѣжннѣнае мѣтѣе кѣчнѣтѣ порѣчнѣ
 ле тѣле кѣрѣе амъ нѣчнѣтѣ , шн зѣбѣстѣмъ дѣтѣрѣ
 днрѣпѣтѣчнае тѣле . Пѣменѣшѣе кѣжнѣтѣе тѣ мѣ
 лѣ рѣсѣлѣнѣтѣхъ кѣрѣра маѣ недѣжѣдѣхънѣтѣ
 дѣчѣстѣа маѣ мѣнѣжнѣтѣ дѣтѣрѣ смѣрѣнѣтѣ мѣтѣ , кѣ
 нѣ кѣжнѣтѣартѣ тѣ маѣ тѣрѣнѣтѣ . Чѣнъ мѣжнѣрнѣ
 нѣ лѣчнѣтѣ фѣартѣ , шѣрѣ дѣлѣ лѣтѣтѣ тѣ нѣмамъ лѣ
 сѣтѣшѣтѣ . Пѣменнѣтѣамъ жѣлѣкѣчнѣнае тѣле дѣнъ
 вѣтѣ дѣмнѣ шн мѣ мѣжнѣжѣнѣ . Мѣлѣхънѣрѣ мѣ
 кѣлѣрнѣе дѣлѣ чѣнъ пѣкѣтѣшѣнъ кѣрѣнѣ чѣ пѣрѣстѣ
 кѣхъ лѣтѣтѣ тѣ . Кѣжнѣтѣе ерѣ мѣе днрѣпѣтѣчнѣ
 чнае тѣле лѣлѣкѣлѣ нѣмѣрѣннѣчѣнѣ мѣтѣе . Дѣлѣ
 рѣ

- Biblia 1688, pag. 420, col. II*
20. Pofti sufletul meu ca să poftască judecățile tale/ în toată vrê-mea.
 21. Certaş pre cei mindri; blăstămați ceia ce să abat de cătră poruncile tale.
 22. Ia de pre-mprejurul meu ocara și defăimarea, căci mărturiile tale am cercetat.
 23. Pentru că au șezut boiieri și asupra mea grăiia, iară robul tău zăbovia întru dreptățile tale.
 24. Pentru că mărturiile tale cugetul meu iaste, și sfaturile mêle dreptățile tale.
 25. Lipitu-s-au de pămînt sufletul meu, trăiește-mă după cuvîntul tău².
 26. Căile mêle vestiiu, și m-ai ascultat, învață-mă dreptățile tale.
 27. În calea îndireptărilor tale înțelepțește-mă, și voiu zăbovi întru minunile tale.
 28. Adormită^α sufletul meu de trîndăvie, adeverează-mă întru cuvintele tale.
 29. Calea strîmbătății depărtează de la mine, și cu lęgea ta miluiește-mă.
 30. Calea adevărului am ales, și judecățile tale n-am uitat.
 31. Lipiiu-mă de mărturiile tale, Doamne, nu mă rușina.
 32. Calea poruncilor tale am alergat, cînd ai lărgit inima mea.
 33. Lęge pune mie, Doamne, calea dreptăților tale, și voiu cerceta-o pre ea pururea.
 34. Înțelepțește-mă, și voiu cerceta lęgea ta, și voiu păzi pre ea cu toată inima mea.
 35. Povățuiește-mă în calea poruncilor tale, căci pre dînsa vruiu.
 36. Pleacă inima mea la mărturiile tale, și nu la lăcomie.
 37. Întoarce ochii miei, ca să nu văz deșertăciune; în calea ta trăiește-mă.
 38. Pune robului tău cuvîntul tău, la frica ta.
 39. Ia de-mprejurul meu ocara mea carea am prepus, căci judecățile tale-s bune.
 40. Iată poftiui poruncile tale; întru dreptatea ta trăiește-mă.
 41. Și să vie preste mine mila ta, Doamne, mîntuirea ta după cuvîntul tău.
 42. Și voiu răspunde celor ce-mi împuță cuvînt, căci am nedejuit pre cuvintele tale.
 43. Și să nu îei den rostul meu cuvîntul adevărului pînă la foarte, căci pre judecățile tale nedejduiu.
 44. Și voiu cruța lęgea ta pururea, în veac și în veacul veacului.
 45. Și mergeam întru lărgime, căci poruncile tale am cercat.
 46. Și grăiiam întru mărturiile tale înaintea împărăților, și nu mă rușinam.
 47. Și cugetam întru poruncile tale, carele am iubit foarte.
 48. Și am rădicat mîinile mêle cătră poruncile tale, carele am iubit, și zăboviam întru dreptățile tale.
 49. Pomenêște cuvintele tale robului tău, cărora m-ai nedejduit.
 50. Aceasta m-au mîngiât întru smereniia mea, căci cuvîntarea ta m-au trăit.
 51. Cei mindri neleguiri foarte, iară de la lęgea ta nu m-am abătut.
 52. Pomenit-am judecățile tale den veac, Doamne, și mă mîngiia.
 53. Mîhnire mă cuprinse de la cei păcătoși, cării ce părăsăcu lęgea ta.
 54. Cîntate era mie dreptățile tale în locul nemerniciei mêle.

Ms. 45, f. 246^r

21. Certăși pre cei mindri; blăstâmați ceia ci să abat de cătră porîncele tale.

22. Ia de pre-mpregiurul meu ocară și dăfăimarea, căce mărturiile tale am cercetat.

23. Pentru că au șezut boiēri și asupra mea grăia, iară robul tău zăbovește-să întru dreptățile tale.

24. Pentru că mărturiile tale cugetul meu sînt, și sfaturile mēle dreptățile tale.

25. Lipi-să de pulbere sufletul meu, trăiește-mă după cuvîntul tău.

26. Căile mēle vestii, și m-ai ascultat, învațamă dreptățile tale.

27. Calea îndreptărilor tale înțelepțește-mă, și voi zăbăvi întru minunile tale.

28. Sōmnoșă⁴ sufletul meu de trîndăvie, a-deverfește-mă întru cuvintele tale.

29. Calea strîmbătății dăpărtează de la mine, și cu legea ta miluiește-mă.

30. Calea adevărului am ales, și⁵ județele tale nu am uitat.

31. Lipiiu-mă de mărturiile tale, Doamne, nu mă rușina.

32. Calea porîncilor tale am alergat, cînd ai lărgit inima mea.

33. Lēge pune mie, Doamne, în calea dreptăților tale, și voi cerceta-o pre ca puruca.

34. Înțelepțește-mă, și voi cerceta⁶ legea ta, și voi păzi pre ca cu toată inima mea.

35. Povăluiește-mă întru calea porîncilor tale, căce pre însă vruiu.

36. Pleacă inima mea la mărturiile tale, și nu la lăcomie.

37. Întoarnă ochii miei, ca să nu văz dășertăciune: întru calea ta trăiește-mă.

38. Pune robului tău cuvîntul tău, la frica ta.

39. Ia de pregiur mine ocară mea carea am prepus, căce județele tale bune.

40. Iată poftiiu porîncele tale; întru dreptatea ta trăiește-mă.

41. Și să vie preste mine mila ta, Doamne, mîntuitorul tău după cuvîntul tău.

42. Și voi răspunde celor ce ocărăsc pre mine cuvînt, căce am nădăjduit pre cuvintele tale.

43. Și să nu iei dentru rostul meu cuvîntul adevărului până foarte, căce pre judecățile tale nădăjduii.

44. Și voi cruța legea ta pururea, în vac și în vacul vacului.

45. Și mergeam întru lărgimea, căce porîncele tale cercetai.

46. Și grăiam întru mărturiile tale înaintea împărați, și nu mă rușinam.

47. Și cugetam întru porîncele tale, carele am iubit foarte.

48. Și am rădicat mîinele mēle cătră porîncele tale, carele am iubit, și zăbăviam întru porîncele tale.

49. Pomeniște cuvintelor tale robului tău, căroră m-ai nădăjduit.

50. Aceasta m-au rugat întru smereniia mea, căce cuvîntătorul tău m-au trăit.

51. Mindrii fărălegiură până foarte, iară de la legea ta nu m-am abătut.

52. Pomenit-am județele tale den vac, Doamne, și mă mîngîiu.

53. Mîhnire mă cuprinse de la cei păcătoși, ceia ce părăsăsc legea ta.

54. Cîntate era mie dreptățile tale întru locul nemerniciei mēle.

55. Pomeniui noaptea numele tău, Doamne, și păziiu legea ta.

Ms. 4389, f. 290^v-291^r

21. Certat-ai pre cei trufași; blestemați ceia ce se abat den porîncele tale.

22. Ia² de la mine mustrarea și ocară, că am cercat mărturisirile tale.

23. Pentru că zăsură boiērii și mozaviriră asupra mea, iară robul tău se îndeletnicia întru îndreptările tale.

24. Că mărturisirile tale iaste învățatura mea, și sfaturile mēle îndreptările tale.

Dalet

25. Lipi-se de pămînt sufletul meu, trăiește-mă după cuvîntul tău.

26. Spus-am căile mēle, și m-ai ascultat, învațamă îndreptărilor tale.

27. Calea îndreptărilor tale fă-mă să o înțeleg, și mă voi îndeletnici în minunile tale.

28. Adormiia sufletul meu de trîndă// vie, întărește-mă în cuvintele tale.

29. Calea nedreptății dăpărtează-o de la mine, și mă miluiește cu legea ta.

30. Calea adevărului am voit, judecățile tale nu le-am uitat.

31. Lipitu-m-am mărturisirilor tale, Doamne, nu mă rușina.

32. Calea îndreptărilor tale o am alergat, cînd ai lărgit inima mea.

Ghe

33. Pune mie, Doamne, lēge calea îndreptărilor tale, și o voi cerca pururea.

34. Dă-mi înțelēgere, și voi u întreba legea ta, și o voi păzi cu toată inima mea.

35. Povăștește-mă pre cărarea porîncilor tale, că aceea o am voit.

36. Pleacă inima mea în mărturisirile tale, iară nu în camătă.

37. Întoarce ochii miei, ca să nu văz dășertăciune; trăiește-mă în calea ta.

38. Pune robului tău cuvîntul tău în frica ta.

39. Ia mustrarea mea carea am socotit, că bun-s judecățile tale.

40. Iată am poftit porîncele tale; trăiește-mă în dreptatea ta.

Vaf

41. Să vie mila ta pre mine, Doamne, mîntuirea ta după cuvîntul tău.

42. Și voi răspunde cuvînt celor ce mă mustrează, căci m-am nădăjduit pre cuvintele tale.

43. Și nu lua den gura mea cuvîntul adevărului de totul tot, că m-am nădăjduit pre judecățile tale.

44. Și voi păzi legea ta în toată vrēmea, în veac și în veacul veacului.

45. Și am umblat în lărgime, căci am cercat porîncele tale.

46. Și am grăit pentru mărturisirile tale înaintea împăraților, și nu mi-au fost rușine.

47. Și m-am învățat în porîncele tale, care foarte le-am îndrăgit.

48. Și am rădicat mîinele mēle cătră porîncele tale, care le-am îndrăgit, și m-am învățat întru îndreptările tale.

Zain

49. Adu-ți aminte, Doamne, cuvintele tale robului tău, a căroră nădejde mi-ai dat.

50. Aceasta m-au mîngîiat în smereniia mea, că cuvîntul tău m-au trăit.

51. Cei trufași au călcat legea foarte, iară den legea ta nu m-am abătut.

52. Adușu-mi aminte, Doamne, de judecățile tale cēle den veac, și m-am mîngîiat.

53. Luatu-m-au grijă³ pentru cei păcătoși, carii lasă legea ta.

54. Cîntate era mie îndreptările tale în locul pribegiei mēle.

55. Pomeniui noaptea numele tău, Doamne, și păziiu legea ta.

Versiunea modernă

21. Tu ai certat pe cei făloși; blestemați să fie cei ce se abat de la poruncile tale.

22. Scapă-mă de ocară și de defăimare, fiindcă mărturiile tale le-am păzit.

23. Au șezut căpeteniile la sfat și au clevetit împotriva mea. Dar cugetul robului tău cerceta mărturiile tale.

24. Ele sînt sîmburele cugetării mele, de îndreptarea lor mă țin.

25. Sufletul meu s-a lipit de praf, sînt slab; dă-mi viață așa cum ai făgăduit.

26. Am numărat căile mele și tu m-ai auzit; învațamă îndreptările tale.

27. Pe acestea vreau să le înțeleg, cînd voi cugeta la minunile tale.

28. Sufletul meu s-a amărît, cuvintele tale m-ar putea întări.

29. Depărtează de la mine drumul minciunii și miluiește-mă cu legea ta.

30. Iată, am ales calea adevărului și n-am uitat judecățile tale.

31. Mă razem de mărturiile tale, Doamne, să nu mă rușinezi.

32. Am alergat numai pe calea poruncilor tale atunci cînd mi s-a lărgit inima.

33. Învațamă legea ta, Doamne, și voi păzi pururea îndreptările tale.

34. Înțelepțește-mă cînd caut legea ta pe care o voi păzi în veci.

35. Călăuzește-mă pe cărarea poruncilor tale, că aceasta am voit.

36. Întoarce-mi simțurile spre mărturiile tale să nu mă lăcomesc.

37. Întoarce ochii mei, ca să vadă deșertăciunea, dă-mi viață în calea ta.

38. Împlinește robului tău ca și celor ce se tem de tine cuvîntul tău.

39. Șterge ocară care mă apasă, căci judecățile tale sînt bune.

40. Dă-mi viață întru dreptatea ta; așa mi-am dorit eu poruncile.

41. Să vină peste mine mila ta, Doamne, mîntuirea ta după cele ce ai cuvîntat.

42. Voi răspunde celor ce mă ocărăsc că ascult de cuvîntul tău.

43. Să nu îndepărtezi din gura mea cuvîntul adevărului, că întru judecățile tale am nădăjduit.

44. Legea ta o voi păzi pururea, în veac și în veacul veacului.

45. Și am pornit în larg că am ascultat de poruncile tale.

46. Fără să mă rușinez am vorbit cu împărați despre mărturia ta.

47. Și am cugetat la poruncile tale pe care cu plăcere le-am urmat.

48. La poruncile tale care mi-au plăcut așa de mult, ridicînd mîinile, am cugetat la îndreptările tale.

49. Adu-ți aminte, Doamne, de cuvîntul tău către robul tău, tu care mi-ai dat nădejde.

50. Cuvîntul tău m-a ținut viu și m-a mîngîiat întru smereniia mea.

51. Cei mindri m-au batjocorit peste măsură, dar eu nu m-am abătut de la legea ta.

52. M-a mîngîiat amintirea judecăților tale delădată.

53. M-am mîhnit din pricina păcătoșilor care se leapădă de legea ta.

54. Pribeg fiind, am cîntat toate îndreptările tale.

55. Mi-am adus aminte de numele tău, Doamne, și legea ta am păzit-o.

ДУШЪ ЛМННПТЕ НОВАПТЕ ДЕ НУМЕЛЕ ТВОУ ДМНЕ ШН
 ПЪЗЕН АФУФ ПА. ДУАСТА МНЕСТЕФЕКЪ МІЕ,
 КЪЧН ДИРЕПТЪЦНАЕ ПЛАЕ АМ ТЕРЧЕПАТ. ПАРТЪ
 МЪ ЕЩН ДМНЕ, ЗНШ АПЪЗН АФУФ ПА. РЪГІ
 НАМЪ ФЪЦІН ПЛАЕ КЪ ТОВАПЪ ННМА МЪ, МНАУА
 НА ШЕМАЪ ДУПЪ КЪВЖНПАРТ ПА. ОКОТИМ КЪНАЕ
 ПЛАЕ, ШН АМЪ ПЪРЪСЪ ПИТОАРЕАЕ МЪАЕ АА МЪРЪУ
 РІНАЕ ПЛАЕ. ГЪПІОМЪ ШН НУМЪ ПЪРЪУРІА
 АПЪЗН ПОРЪЧНАЕ ПЛАЕ. ФУННАЕ ПЪКЪТЪШН
 АРЪ СЪ ПЪКЪЛІНЪ АА МННЕ, ШН АФУФ ПА НАМЪ ОУН
 ПАТ. АА МІАЪЗЪ НОВАПТЕ МАМЪ КЪЛАПЪ КАСТЪМЪ
 МЪРЪУРІНАЕ КЪЦЕ СПРЕ ПЪДЕКЪЦНАЕ ДИРЕПТЪЦІН
 ПААЕ. ПІВРПАШЪ ЕЪ СЖНТЬ ПЪХЪРЪСЪ ТЕАСЪ
 ЧЕСЪТЕМЪ ДЕ ПІННЕ, ШН ЧЕАЪ ТЕ ПЪСЪСЪ ПЪРЪЧНАЕ
 ПААЕ. ДЕ МНАА ПА ДМНЕ ПАННЪ Е ПЪМЪКЪЦЪ
 ДИРЕПТЪЦНАЕ ПЛАЕ ПЪАЦЪМЪ. БУНЪПАТЕ АН
 ФЪКЪЦЪ КЪ РОУАЪ ТЪУ, ДМНЕ ДУПЪ КЪВЖНПЪ
 ТЪУ. БУНЪПАТЕ, ШН ПЪКЪЦЪТЪУРЪ, ШН КЪНО
 ШІНЦЪ ПЪАЦЪМЪ, КЪЧН ПОРЪЧНАЕ ПЛАЕ АМЪ КРЕ
 ЗЪТЪ. МАННТЕ ДЕ АМЪ СМЕРНЪ ЕЪ АМЪ ПЪКЪ
 ПЪНПЪ ПЕНПЪ АУЧЪА КЪВЖНПАРТ ПА АМЪ ПЪЗН
 БУНЪ ЕЩН ПЪ ДМНЕ, ШН КЪ ВЪНЪПАТЕ ПА ПЪА
 ЦЪМЪ ДИРЕПТЪЦНАЕ ПЛАЕ. ПЪМЪЦНЕСЕ ПРЕСТЕ
 МІНЕ СПЪЖМЪПЪТЪ МЪНЪАРАОРЪ, ШН ЕЪ КЪ ПЪА
 ПЪ ННМА БОМЪ ТЕРЧЕПА ПОРЪЧНАЕ ПЛАЕ
 О ПЪКЪАТЪСАЪ КА АПЪТЕАЕ ННМА АОРЪ, ПАРТЪ АФУФ
 ОА ПА АМЪ ТЕРЧЕПАТ. БІНЕ Е МІЕ КЪЧН МАНЕМЕРНЪ,
 ОБ ПЕНПЪ КЪАЕ ПЪКЪЦЪ ДИРЕПТЪЦНАЕ ПЛАЕ. БУНЪ
 МІЕ АФУФ ГЪРІН ПЛАЕ ДЕКЪТЪ МІНЪ ДЕ АЪРЪ
 ШН ДЕ АЪННПЪ. ОА
 СТАРЕ. А
 ОГ ЖННАЕ ПЛАЕ ПЪКЪЦЪМЪ ШН МЪЗНДІРЪ,
 ОН ПЪЦЕЛЪЦЪШЕМАЪ ШН БОМЪ ПЪКЪЦЪА ПОРЪЧН
 ОЕ АЕ ПЛАЕ. ЧЕА ЧЕСЪТЕМЪ ДЕ ПІННЕ ВЪ
 АФЪМЪБОРЪ ШН СЕБОРЪ БЕААНЪ, КЪЧН ААКЪВН
 ПЛАЕ ПЛАЕ АМЪ НЕДЕЖЪ ДУНПЪ. КЪНОСКЪ
 ПАМЪ ДМНЕ КЪ ДИРЕПТАТЕ Е ПЪДЕКЪЦНАЕ ПЛАЕ,
 ОБ ШН КЪ АРЕКЪТЪ МАМЪ СМЕРНПЪ ПРЕ МІНЕ. ФАКЪ
 СЪ ДАРЪ МНАА ПА КАСТЪМЪ МЪНЪЖЕ ПРЕ МІНЕ, ДЪ
 ОЪ ПЪ КЪВЖНПАРТ ПА РОУАУН ПЪУ. ВІЕ МІЕ
 ПЪРЪРІНАЕ ПЛАЕ, ШН БОМЪ ПЪРЪНЪ, КЪЧН АФУФ ПА
 ОН КЪПЪХЪА МЪЕЪ АСТЕА. РЪШННЪЗЕЕ МЪНЪДІН
 КЪЧН ФЪРЪ ДИРЕПТАТЕ АЪ НЕАУМНПЪ МІЕ, ШН ЕЪ
 ОА БОУЪ ЗЪСЪВН ПЪРЪ ПОРЪЧНАЕ ПЛАЕ. ПЪАРЪКЪ
 МЪ ПРЕ МІНЕ ЧЕА ЧЕСЪТЕМЪ ДЕ ПІННЕ, ШН ЧЕА ТЕ
 ПЪ КЪНОСКЪ МЪРЪУРІНАЕ ПЛАЕ. ФАКЪСЪ ННМА МЪ
 НЕВННОВАПТЕ ПЪРЪ ДИРЕПТЪЦНАЕ ПЛАЕ, ПЕНПЪ
 ПА КАСТЪМЪ РЪШННЪЗЪ. ОФЪРЪШАЦЪСЪ АА МЪН
 ПЪНЪРЪ ПА ЕЪФЛЕПЪА МІЕЪ, АА КЪВННПЕАЕ ПЛАЕ
 ПЪ НЕДЕЖЪ ДУНПЪ. ОФЪРЪШНЪСЪ СЪКІН МІЕН АА КЪВЖ
 ПЪПЪРІА ТВОУ ЗНІЖНЪ КЪНЪ МЪВЕН МЪНЪЖА.
 ПГ КЪЧН МАМЪ ФЪКЪЦЪ КА ОУНЪ ФААЕ АА ВЪУМЪ, ДИРЕ
 ПЪЦНАЕ ПЛАЕ НАМЪ ОУНПАТ. КЪАТЕ СЖНТЬ ЗН
 ПН АЕАЕ РОУАУН ПЪУ, КЪНЪ ПЪМЪВЕН ФАТЕ МІЕ ПЪ
 ПЕ ДЕКЪТЪ ДЕКЪТЪ ЧЕН ЧЕМАЪ ГОНЕСЪ ? ПОКЕ
 СПЪРЪ МІЕ ЧЕН ФЪРЪДЕАЦЪ, АНМЪЦІН ТЕ МЪ Е КА
 ПЪ АФУФ ПА ДМНЕ. ТОВАТЕ ПОРЪЧНАЕ ПЛАЕ АРЕ
 БЪРЪ ПРЕ СПЪЖМЪПАТЕ МАЪ ГОНІПЪ ПРЕ МІНЕ, А
 ПЪ ПЪТЪ МІЕ. КЪАТЕ ДЕКЪЦНЕСЪ МЪКОМЪЧЕНІРЪ

Biblia 1688, pag. 421, col. 1

- 55. În a/duş aminte noaptea de numele tău, Doamne, și păzii lē-gea ta.
- 56. Aceasta mi să făcu mie, căci dreptățile tale am cercetat.
- 57. Partea mea ești, Doamne, ziş a păzi lēgea ta.
- 58. Rugaiu-mă fēții tale cu toată inima mea, miluiēște-mă după cuvintarea ta.
- 59. Socotiiu căile tale, și am întors picioarele mēle la mărturiile tale.
- 60. Gătiiu-mă și nu mă turburaiu a păzi poruncile tale.
- 61. Funile păcătoșilor să încilcīră la mine, și lēgea ta n-am uitat.
- 62. La miazănoapte m-am sculat ca să mă mărturisescu ție, spre judecățile dreptății tale.
- 63. Părtaş eu sînt tuturor celor ce să tem de tine, și celor ce păzesc poruncile tale.
- 64. De mila ta, Doamne, plinu e pămîntul; dreptățile tale învață-mă.
- 65. Bunătate ai făcut cu robul tău, Doamne, după cuvîntul tău.
- 66. Bunătate, și învățătură, și cunoștință învață-mă, căci poruncile tale am crezut.
- 67. Mainte de a mă smeri, eu am păcătuit; pentru acēea cuvîntarea ta am păzit.
- 68. Bun ești tu, Doamne, și cu bunătatea ta învață-mă dreptățile tale.
- 69. Înmulți-se preste mine strîmbătatea mîndrilor, și eu cu toată inima voiu cerceta poruncile tale.
- 70. Închegatu-s-au ca laptele inima lor, iară eu lēgea ta am cerce-tat.
- 71. Bine e mie căci m-ai smerit, pentru ca să învăț dreptățile tale.
- 72. Bună mie lēgea gurii tale decît mii de aur și de argint. Slava.

Stare 1

- 73. Mîinile tale făcură-mă și mă zidiră, înțelepțește-mă, și voiu în-vața poruncile tale.
- 74. Ceia ce să tem de tine vedea-mă-vor, și se vor veseli, căci la cuvintele tale am nedejduit.
- 75. Cunosc-ut-am, Doamne, că dreptate e judecățile tale, și cu adevăr m-ai smerit pre mine.
- 76. Facă-să dară mila ta, ca să mă mîngîie pre mine, după cuvînta-rea ta robului tău.
- 77. Vie mie îndurările tale, și voiu trăi, căci lēgea ta cugetul meu iaste.
- 78. Rușineze-se mîndrii, căci fără dreptate au nelegiuit mie; și eu voiu zăbovi întru poruncile tale.
- 79. Întorcă-se³ pre mine ceia ce să tem de tine, și ccia ce cunosc mărturiile tale.
- 80. Facă-se inima mea nevinovată întru dreptățile tale, pentru ca să nu mă rușinez.
- 81. Sfirșaste-să la mîntuirea ta sufletul meu; la cuvintele tale ne-dejduiu.
- 82. Sfirșiră-se ochii miei la cuvîntătorul tău, zicînd: «Cînd mă vei mîngîia?»
- 83. Căci m-am făcut ca un foale la brumă, dreptățile tale n-am ui-tat.
- 84. Cîte sînt zilele robului tău, cînd îm vei face mie judecată de cătră cei ce mă gonesc?
- 85. Povestiră mie cei fără de lēge limbuții, ce nu e ca lēgea ta, Doamne.
- 86. Toate poruncile tale adevăr; pre strîmbătate m-au gonit pre

Ms. 45, f. 246^r-246^v

56. Aceasta mi să făcu mie, căce dreptățile tale am cercetat.

57. Partea mea ești, Doamne, dziș a păzi lęgea ta.

58. Rugaiu-mă fęții tale cu toată inima, miluięște-mă după// cuvintătoriu tău.

59. Socotii căile tale, și am întors picioarele męle la mărturiile tale.

60. Gătiiu-mă și nu mă turburau a păzi porincele tale.

61. Funi a păcătoșilor să încilciră la mine, și lęgii tale nu am uitat.

62. La miazănoapte m-am sculat ca să mă mărturisesc ție, preste judecățile dreptății tale.

63. Părtaș eu sint a tuturor celorla ci să tem de tine, și celorla ce păzesc porincele⁷ tale.

64. De mila ta, Doamne, plinu-i pământul; dreptățile tale învață-mă.

65. Bunătate ai făcut cu robul tău, Doamne, după cuvintul tău.

66. Bunătate, și învățatură, și cunoștință învață-mă, căce porincele tale am crezut.

67. Mai nainte de ce a mă smeri, eu am păcătuit; pentru acęea cuvintătoriu tău am păzit.

68. Bun ești, Doamne, și cu bunătatea ta învață-mă dreptățile tale.

69. Înmulți-să preste mine strimbătatea mindrilor, și eu cu toată inima mea voi cerceta porincele tale.

70. Imbrindzi-să ca laptele inima lor, și eu lęgea ta am cercetat.

71. Bine-i mie căce m-ai smerit, pentru ca să învaș dreptățile tale.

72. Bună mie lęgea gurii tale decit mii de aur și argint. Slava⁸.

Stare 1⁹

73. Măinile tale făcură-mă și mă zidiră, înțelepțește-mă, și voi învaș porincele tale.

74. Ceia ci să tem de tine vedea-mă-vor, și să vor veseli, căce la cuvintele tale am nădăjduit.

75. Cunoscute-am, Doamne, căce dreptate județele tale, și cu adevăr m-ai smerit pre mine.

76. Facă-să dară mila ta, ca să mă mîngie, după cuvintătoriu tău.

77. Vie mie îndurările tale, și voi trăi, căce lęgea ta cugetul meu iaste.

78. Rușinędze-se mindrii, căce cu strimbul au fărălegiuit la mine; și eu voi zăbăvi întru porincele tale.

79. Întoarcă-să pre mine ceia ci să tem de tine, și ceia ce cunosc mărturiile tale.

80. Facă-să inima mea nevinovată întru dreptățile tale, pentru ca să nu mă rușinez.

81. Sfirșaste-să la mîntuitoriu tău sufletul meu; la cuvintele tale nădăjdui.

82. Sfirșiră-să ochii miei la cuvintătoriu tău, dzicînd: «Cînd mă vei mîngia?».

83. Căce m-am făcut ca un foale la brumă, dreptățile tale n-am uitat.

84. Cîte sint dzilele robului tău, cînd îmi vei face mie dentru ceia ci mă gonesc judecată?

85. Povestiră miecei fără dă lęge zăbave, ce nu-i ca lęgea ta, Doamne.

86. Toate porincele tale adevăr. Pre strimbul au gonit pre mine. Ajută mie!

87. Cît de pușin mă conceniră la pământ, și eu n-am părăsit porincele tale.

Ms. 4389, f. 291^r-291^v

56. Aceasta au fost mie, căci am cercat îndireptările tale.

57. Partea mea ești, Doamne, ziș să păzesc lęgea ta.

58. Rugatu-m-am fęții tale cu toată inima mea, miluięște-mă după cuvintul tău.

59. Cugetaiu căile tale, și întors picioarele męle în mărturisirile tale.

60. Gătiiu-mă și nu mă turburau să păzesc poruncile tale.

61. Funile celor păcătoși se înfășurară împrejurul meu, și nu uitaiu lęgea ta.

62. Sculaiu-mă în miezul nopții să mă mărturisesc ție, pentru judecățile dreptății tale.

63. Părtaș sint eu tuturor celor ce se tem de tine și celor ce păzesc poruncile tale.

64. De mila ta, Doamne, iaste plin pământul; învață-mă⁴ îndireptărilor tale.

Tet

65. Făcut-ai bunătate, Doamne, cu robul tău, după cuvintul tău.

66. Învață-mă bunătății, și certării, și înțelegerii, căci că am crezut porincilor tale.

67. Mai nainte pînă nu m-am umilit, eram greșit; pentr-acęea am păzit cuvintul tău.

68. Bun ești tu, Doamne, și cu bunătatea ta mă învaș îndireptărilor tale.

69. Înmulțitu-se-au asupra mea nedireptatea celor trufași, iară eu cu toată inima mea voi întreba poruncile tale.

70. Închiegă-se ca laptele inima lor, iară eu mă învăș legii tale.

71. Bine mie căci m-ai smerit, ca să mă învăș îndireptărilor tale.

72. Mai bună iaste mie lęgea gurii tale decit mii de galbeni și de talere. Slava.

Starea 1

Iod

73. Măinile tale m-au făcut și m-au zidit, înțelepțește-mă, și mă voi învaș porincilor tale.

74. Vedea-mă-vor ceia ce se tem de tine, și se vor veseli, că m-am nădăjduit pre tine.

75. Pricpeuiu, Doamne, că judecățile tale-s dreptate, și pre adeveriță m-ai smerit.

76. Ce să fie mila ta, să mă mîngie, după cuvintul tău robului tău.

77. Să vie mie îndurările tale, Doamne, și voi fi viu, că lęgea ta iaste învăștura mea.

78. Să se rușineze cei trufași, că fără de dreptate au fărădelegiuit asupra mea; iară eu mă voi învaș în porincile tale.

79. Să se⁵ întoarcă ceia ce se tem de tine, și ceia ce știu mărturisirile tale.

80. Să fie inima mea nevinovată întru îndireptările tale, ca să nu mă rușinez.

Caf

81. Sfirșaste-se sufletul meu în mîntuirea ta; nădăj// duitu-m-am pre cuvintele tale.

82. Sfirșiră-se ochii miei în cuvintul tău, dzicînd: «Cînd mă vei mîngia?».

83. Că am fost ca un foale la brumă, ale îndireptărilor tale nu le-am uitat.

84. Cîte sint zilele robului tău, cîndu-mi vei face judecată de cătră cei ce mă gonesc?

85. Spusu-mi-au călcătorii de lęge povești⁶, iară nu ca lęgea ta, Doamne.

86. Toate porincele tale adeveriță; gonitu-m-au fără de dreptate, ajută-mi!

87. Pușin de nu m-au sfirșit pre pământ, iară eu n-am lăsat porincele tale.

Versiunea modernă

56. Iată ce mi-a rămas: Ascultarea îndreptărilor tale.

57. Tu ești parte cu mine, Doamne, că păzesc legea ta.

58. Feței tale m-am rugat din toată inima să mă miluięști după cum ai spus.

59. La căile tale am cugetat și m-am întors înapoi la mărturiile tale.

60. Gata fiind oricînd m-am grăbit să păzesc poruncile tale.

61. Au pus capcane împrejurul meu, dar eu n-am uitat legea ta.

62. Ca să te laud pe tine, pentru judecățile tale drepte, m-am sculat la miezul nopții.

63. Sint părtaș cu toți cei ce se tem de tine și păzesc poruncile tale.

64. Pământul este plin de îndurarea ta, Doamne, îndreptările tale îmi sint de învățatură.

65. Tu ai fost bun cu robul tău, Doamne, după cuvintul tău.

66. Învașă-mă buna conștiință, să înțeleg poruncile tale în care am crezut.

67. Mai înainte de a fi umilit, am greșit; acum însă ascult de cuvintul tău.

68. Bun ești, Doamne, și întru bunătatea ta, învașă-mă îndreptările tale.

69. S-au înmulțit cei fuduli care mă prigonesc pe mine, cel care din inimă ascultă de poruncile tale.

70. Inima lor s-a închegat ca grășimea, pe cînd eu mă desfăt cu legea ta.

71. Ce bine e că m-ai smerit ca să învăș îndreptările tale.

72. Bună îmi este legea gurii tale; ea prețuiește mai mult decit sute de comori de aur și argint.

73. Măinile tale m-au făcut și m-au zidit, înțelepțește-mă ca să învăș poruncile tale.

74. Mă vor vedea credincioșii tăi și se vor veseli că am nădăjduit în cuvintele tale.

75. Doamne, cît de drepte sint judecățile tale! Tu ai avut dreptate cînd m-ai lăsat să sufăr.

76. Să mă mîngie, după cuvintul tău, mila ta.

77. Îndurările tale să vină peste mine; voi viețui că legea ta să revarsă în cugetarea mea.

78. Să se rușineze cei făloși, că pe nedrept m-au judecat; eu voi cugeta însă la poruncile tale.

79. Cei ce se tem de tine și cei ce cunosc mărturiile tale, să se întoarcă spre mine.

80. Să fie inima mea nevinovată, păzind îndreptările tale nu mă voi rușina.

81. După mîntuirea ta arde sufletul meu, că în cuvintul tău nădăjduiesc.

82. S-au sfirșit ochii mei după cuvintul tău și te întreb: «Cînd mă vei mîngia?»

83. Că m-am împușinat ca un burduf atîrnat la fum, totuși îndreptările tale nu le-am uitat.

84. Cîte zile trebuie să mai aștept, Doamne? Cînd vei judeca pe cei ce mă prigonesc?

85. Necredincioșii mi-au făcut gropi ca să mă prindă. Deșertăciunile lor nu sint ca legea ta, Doamne.

86. Că toate poruncile tale sint adevăr. Pe nedrept m-au prigunit. Ajută-mă!

87. Pușin a lipsit să nu mă omoare în țărînă, dar eu n-am părăsit poruncile tale.

ла пѣмѣнѣю, шн ѣх намъ прѣрѣшнѣ порѣчнѣ тѣле.
 Дѣлѣ мѣла тѣ прѣрѣшнѣ, шн бою пѣзѣ мѣрѣ пн
 пѣрѣнае гѣрѣн тѣле. Дѣлѣ дѣмнѣ кѣвѣжнѣ пѣ
 пѣлѣ рѣмѣжнѣ фѣрѣю. Дѣлѣ шн рѣрѣлѣ
 дѣрѣрѣлѣ пѣлѣ, фѣмѣмѣтѣн пѣмѣжнѣлѣ
 шн рѣмѣжнѣ. Кѣ рѣжнѣдѣла тѣ рѣмѣжнѣ зѣсѣ тѣ
 кѣчн пѣлѣсѣ рѣлѣе цѣе. Дѣ нѣ кѣчн лѣрѣлѣ
 тѣ кѣчѣтѣлѣ мѣлѣ дѣлѣ, дѣлѣнѣчѣ аш пѣрн фѣрѣлѣ
 смѣрѣнѣа мѣлѣ. Дѣлѣ нѣкѣю оушнѣа фѣн фѣ
 рѣпѣрѣнае тѣле, кѣчн фѣрѣлѣ ман прѣрѣшнѣ.

Сѣлѣтѣ Дѣсѣа,
 лѣрѣлѣ сѣжнѣ ѣх мѣжнѣлѣшнѣ, кѣчн
 чн дѣрѣпѣшнѣа тѣле аш чѣрѣлѣтѣ.
 Пре мнѣ фѣрѣлѣнѣ пѣкѣтѣшнѣ кѣлѣе
 лѣ пѣрѣрѣлѣ, мѣрѣрѣнае тѣле прнчѣпѣнѣ.
 Дѣоатѣ сѣлѣрѣшнѣе вѣрѣлѣ мѣрѣннѣе,
 лѣрѣлѣе порѣчнѣа тѣ фѣлѣрѣтѣ. Кѣжѣ нѣсѣю лѣ
 цѣе тѣ дѣмнѣ, пѣлѣтѣ зѣсѣа кѣчѣтѣлѣ мѣлѣ дѣ
 стѣе. Ман мѣлѣтѣ дѣ кѣжѣтѣ пре не прѣлѣтннѣ
 мѣнѣ ман фѣлѣцѣлѣ, порѣчнѣа тѣ кѣчн фѣлѣкѣ лѣнѣ
 дѣстѣе. Ман мѣлѣтѣ дѣ кѣжѣтѣоушнѣ чѣа чѣмѣтѣ
 фѣлѣцѣ пре мнѣ прнчѣпѣнѣ, кѣчн мѣрѣрѣнае тѣ
 ле кѣчѣтѣлѣ мѣлѣ дѣстѣе. Ман мѣлѣтѣ дѣ кѣжѣ
 чѣн сѣрѣжнѣ прнчѣпѣнѣ, кѣчн прѣрѣчнѣа тѣле чѣрѣ
 чѣтѣаю. Дѣн пѣлѣтѣ кѣлѣтѣ рѣ аш сѣрѣпнѣ пн
 чѣорѣае мѣлѣе, пѣнѣрѣлѣ ка сѣпѣзѣсѣкѣ кѣвннѣтѣле
 тѣле. Дѣла жѣрѣкѣчнѣае тѣле нѣмѣмѣ лѣрѣ
 пѣлѣтѣ, кѣчн пѣ аш пѣлѣе лѣрѣе мѣе, кѣжѣтѣсѣ дѣ
 дѣлѣчн гѣпѣлѣжѣлѣнѣ мѣлѣ кѣвннѣтѣле тѣле, мѣ
 мѣлѣтѣ дѣ кѣжѣтѣ мѣлѣрѣ рѣсѣтѣлѣнѣ мѣлѣ.
 Дѣла порѣчнѣае тѣле прнчѣпѣнѣ, пѣнѣрѣлѣ ашѣа ашѣ
 оушнѣа пѣоатѣ кѣлѣтѣ сѣрѣжнѣтѣчнѣ. Дѣмнѣ
 нѣтѣорѣнѣ пнчѣорѣарѣе мѣлѣе лѣрѣлѣ тѣ, шн лѣмнѣ
 нѣ кѣрѣрѣнае мѣлѣе. Жѣрѣаю шн пѣлѣ ка сѣ
 пѣзѣсѣкѣ жѣрѣкѣчнѣае дѣрѣпѣшнѣа тѣле.
 Смѣрѣюмѣ пѣнѣ фѣсѣжѣрѣшнѣа дѣмнѣ, тѣрѣлѣце мѣ
 дѣлѣ кѣвѣжнѣлѣ тѣлѣ. Чѣлѣе дѣсѣлѣнѣе вѣе,
 аш гѣрѣн мѣлѣе внѣе вошѣе дѣрѣ дѣмнѣ, шн жѣ
 рѣкѣчнѣае тѣле фѣлѣцѣмѣтѣ. Сѣфѣлѣтѣлѣ мѣлѣ
 фѣмѣжнѣае тѣле пѣрѣрѣлѣ, шн лѣрѣлѣ тѣ намъ оушнѣа.
 Пѣсѣрѣе пѣкѣтѣшнѣа лѣцѣ мѣе, шн дѣн порѣчнѣае
 тѣле нѣмѣ рѣпѣшнѣа. Мошѣнѣю мѣрѣрѣнѣа
 ле тѣле фѣлѣкѣ, кѣчн вѣкѣрѣе нннѣмѣнѣ мѣлѣ
 сѣжнѣтѣ. Пѣлѣкѣм ѣнѣма мѣлѣ, ка сѣфѣлѣ дѣрѣ
 тѣчнѣае тѣле фѣлѣкѣ, пѣнѣрѣлѣ рѣспѣлѣпѣрѣе.
 Пре чѣн фѣрѣтѣ дѣ лѣрѣе оушнѣа, шн лѣрѣлѣ тѣ фѣрѣ
 дѣрѣлѣю. Дѣжѣтѣорѣна мѣлѣ шн сѣрѣжнѣтѣо
 рѣна мѣлѣе ешнѣ пѣлѣ, аш кѣвннѣтѣле тѣле нѣ дѣжѣ
 дѣлѣю. Дѣлѣтѣцѣнѣе дѣла мнѣ чѣн чѣе внѣкѣеннѣ рѣ
 шн бою чѣрѣтѣлѣ порѣчнѣае дѣмнѣзѣлѣнѣ мѣлѣ.
 Сѣрѣжнѣтѣе мѣлѣ дѣлѣ кѣвѣжнѣлѣ тѣлѣ, шн мѣлѣ
 тѣрѣлѣце, шн нѣмѣ рѣшннѣа дѣла ашѣпѣлѣрѣтѣ мѣлѣ.
 Дѣжѣтѣлѣ шн мѣвою мѣжнѣлѣнѣ, шн бою кѣчѣтѣ
 фѣрѣлѣ дѣрѣпѣшнѣае тѣле пѣрѣрѣлѣ. Дѣ фѣлѣнѣ
 маш пре пѣчнѣ чѣа чѣе внѣкѣеннѣе дѣла дѣрѣпѣшнѣ
 чнѣае тѣле, кѣчн сѣрѣжнѣтѣе сѣжнѣнѣрѣе лѣрѣ.
 Смнѣпѣшнѣа ашѣ сокопнѣтѣ пре пѣчнѣ пѣкѣтѣшнѣа рнѣ
 пѣмѣжнѣлѣнѣ, пѣнѣрѣлѣ ашѣа ашѣ нѣсѣтѣ мѣрѣ
 тѣрѣнае тѣле. Чннѣтѣлѣце дѣ фѣрѣка тѣлѣ, рѣ
 кѣрѣ

Biblia 1688, pag. 421, col. II

- mine, ajută mie!
- 87. Cît de puţin mă conceniră/ la pămînt, şi eu n-am părăsit poruncile tale.
- 88. După mila ta trăieşte-mă, şi voiu păzi mărturiile gurii tale.
- 89. În veac, Doamne, cuvîntul⁴ tău rămîne în ceriu.
- 90. În rudă şi în rudă adevărul tău; întemeiat-ai pămîntul, şi rămîne.
- 91. Cu rînduiala ta rămîne zioa, căci toate-s roabe ţie.
- 92. De nu căci lîgea ta cugetul meu iaste, atuncea aş peri întru smereniia mea.
- 93. În veac nu voi uita îndreptările tale, căci întru êle m-ai trăit.

Starea a doa

- 94. Al tău sînt eu, mîntuieşte-mă, căci dreptăţile tale am cercetat.
- 95. Pre mine îngăduiră păcătoşii ca să mă piarză; mărturiile tale pricepui.
- 96. A toată săvîrşirea văzuii marginea, largă e porunca ta foarte.
- 97. Cît iubiiu lîgea ta, Doamne, toată zioa cugetul meu iaste.
- 98. Mai mult decît pre nepriêtinii miei m-ai învăţat porunca ta, căci în veac a mea iaste.
- 99. Mai mult decît toţi ceia ce mă învaţă pre mine pricepui, căci mărturiile tale cugetul meu iaste.
- 100. Mai mult decît cei bătrîni pricep, căci poruncile tale cercetaiu.
- 101. Den toată calea rea am oprit picioarele mèle, pentru ca să păzesc cuvintele tale.
- 102. De la judecăţile tale nu m-am abătut, căci tu ai pus lîge mie.
- 103. Cîtu-s de dulci gîtlejului meu cuvintele tale, mai mult decît miêrea rostului meu.
- 104. [103] De la poruncile tale pricep; pentru acêea am urît toată calea strîmbătăţii.
- 105. [104] Luminătoriu picioarelor mèle e lîgea ta, şi lumineă cărărilor mèle.
- 106. [105] Juraiu, şi puş ca să păzesc judecăţile dreptăţii tale.
- 107. [106] Smeriiu-mă pînă în săvîrşit; Doamne, trăieşte-mă după cuvîntul tău.
- 108. [107] Cêle de bunăvoie ale gurii mèle binevoieşte dară, Doamne, şi judecăţile tale învaţă-mă.
- 109. [108] Sufletul meu în mînil tale pururea, şi lîgea ta n-am uitat.
- 110. [109] Puseră păcătoşii laţ mie, şi den poruncile tale nu mă ră-tăciiu.
- 111. [110] Moşteniiu mărturiile tale în veac, căci bucurie inimii mèle sînt.
- 112. [111] Plecaiu inema mea ca să fac dreptăţile tale în veac, pentru răsplătire.
- 113. [112] Pre cei fără de lîgee urîiu, şi lîgea ta îndrăgiu.
- 114. [113] Ajutoriu meu şi sprejeneratoriu meu eşti tu, la cuvintele tale nădejuiu.
- 115. [114] Abateţi-vă de la mine cei ce vicleniţi, şi voiu cerceta poruncile Dumnezului meu.
- 116. [115] Sprejenêşte-mă după cuvîntarea ta, şi mă trăieşte, şi nu mă ruşina de la aşteptarea mea.
- 117. [116] Ajută-mi, şi mă voi mîntui, şi voi cugeta întru dreptăţile tale pururea.
- 118. [117] Defăimaş pre toţi ceia ce viclenesc de la dreptăţile tale, căci strîmbă e gîndirea lor.
- 119. [118] Smintii⁵ am socotit pre toţi păcătoşii pămîntului; pen-

Ms. 45, f. 246^v-247^r

88. După mila ta trăiește-mă, și voi păzi mărturiile gurei tale.

89. În vac, Doamne, cuvîntul tău rămîne în cer.

90. În rudă și rudă adevărul tău. Întemeiază pămîntul, și rămîne.

91. Cu rînduiala ta rămîne dzua, căce toate roabe ție.

92. Căce dă nu iaste lēgea ta cugetul meu, atunceă aș peri întru smereniia mea.

93. În vac nu voi uita îndreptărilor tale, căce întru ele m-ai trăit.

Starea a doao¹⁰

94. Al tău sînt eu, mîntuiește-mă, căce dreptățile tale am cercetat.

95. Pre mine îngăduiră păcătoșii ca să mă piardză. Mărturiile tale pricepui.

96. A toată concenirea văzuiu săvîrșit, largă porînca ta foarte.

97. Cît iubii lēgea ta, Doamne, toată dzua cu-getul meu iaste.

98. Mai mult decît pre neprietenii miei m-ai învățat porînca ta, căce întru vac a mea iaste.

99. Mai mult decît toți ceia ci mă învăț pre mine pricep, căce mărturiile tale cugetare mie iaste.

100. Mai mult decît cei bătrîni pricep, căce porîncele tale cercetai.

101. Dentru toată calea rea am oprit picioarele mele, pentru ca să păzesc cuvintele tale.

102. De la județele tale nu m-am abătut, căce tu ai pus lēge mie.

103. Cîtu-s de dulci gîltanului meu cuvintele tale, mai mult decît mierea rostului meu.

104. [103] De la porîncele tale pricep; pentru acēea am urît toată calea strîmbătății.

105. [104] Luminător picioarelor mele lēgea ta, și lumină cărărilor mele.

106. [105] Jurai, și puș ca să păzesc județele dreptății tale.

107. [106] Smeriiu-mă până foarte; Doamne, trăiește-mă după cuvîntul tău.

108. [107] Cēle de bună voie a gurii mele bine-voiește dară, Doamne, și judecățile tale învăț-mă.

109. [108] Sufletul meu întru mîinele tale pururea, și lēgea ta n-am uitat.

110. [109] Puseră păcătoșii laț mie, și dentru porîncele tale nu mă rătăcîiu.

111. [110] Moștneniiu mărturiile tale în vac, căce bucuriia inemei mele sînt.

112. [111] Plecaiu inima mea ca să fac dreptățile tale în vac, pentru răsplătire.

113. [112] Pre cei fără de lēge urii, și pre lēgea ta îndrăgiu.

114. [113] Ajutor mie și sprăjenitor mie ești tu, la cuvintele tale// nădăjduiu.

115. [114] Abateți-vă de la mine ceia ce vicleniți, și voi cerceta porîncele Dumnezăului meu.

116. [115] Sprăjinēște-mă după cuvîntătorul tău, și mă trăiește, și nu mă rușina¹¹ de la așteptarea mea.

117. [116] Ajută-mi, și mă voi mîntui, și voi cugeta întru dreptățile tale pururea.

118. [117] Dăfăimași pre toți ceia ce viclesesc de la dreptățile tale, căce strîmbă-i gîndirea lor.

119. [118] Smintiți am socotit pre toți păcătoșii pămîntului; pentru acēea am iubit mărturiile tale.

120. [119] Găvozdește¹² dentru frica ta pelițele mele, pentru că de județele tale mă spămîntai.

Ms. 4389, f. 291^v

88. Trăiește-mă după mila ta, și voi păzi mărturiile gurei tale.

Lamed

89. Doamne, cuvîntul tău în veac trăiește în ceriu.

90. Adeverița ta, în neam și în neam; întemeiat-ai pămîntul, și trăiește.

91. Cu rînduiala ta trăiește zioa, că toate slujesc ție.

92. Că de n-ară fi fost lēgea ta învățătura mea, atunci încă aș fi perit întru umilița mea.

93. Nu voi uita îndreptările tale în veci, că într-insele m-ai trăit.

Starea 2

94. Al tău sînt eu, mîntuiește-mă, că am cercat ale îndreptărilor tale.

95. Pre mine au așteptat cei păcătoși să mă piarză; mărturisirile tale le-am priceput.

96. Văzut-am sfișitul a toată sfișirea, porunca ta lată foarte.

Mem

97. Cît îndrăgiu lēgea ta, Doamne, toată zioa iaste învățătura mea.

98. Mai înțeleptu-m-ai decît pre vrăjmașii miei cu porunca ta, că a mea iaste în veac.

99. Înțeleguiu mai bine decît toți ceia ce m-au învățat, că mărturisirea ta iaste învățătura ta.

100. Mai bine decît cei bătrîni am priceput, că am cercat porîncele tale.

101. De toată calea cea hicleană am ferit? picioarele mele, ca să păzesc cuvintele tale.

102. De judecățile tale nu m-am dat în laturi, că tu ai pus mie lēge.

103. Cîtu-s de dulci cuvintele tale grumazului meu, (și) gurii mele mai virtos decît mierea.

104. Den porîncele tale am înțeleș; pentr-acēea am urît toată calea nedreptății.

Nun

105. Lēgea ta (iaste) sfēstnic picioarelor mele, și lumină cărărilor mele.

106. Jurat-am, și am pus că voi păzi judecățile dreptății tale.

107. Smeritu-m-am de totul tot; Doamne, trăiește-mă după cuvîntul tău.

108. Cēle de bună voie ale gurii mele placă-ți, Doamne, și mă învăț judecăților tale.

109. Sufletul meu în toată vrēmea în mîinile tale, și lēgea ta n-am uitat.

110. Puseră-mi păcătoșii laț, și n-am rătăcit den porîncele tale.

111. Moștinat-am mărturisirile tale în veac, că sînt bucuriia inimii mele.

112. Plecaiu inima mea să fac îndreptările tale în veac, pentru plată.

Sameh

113. Urîiu pre călcătorii de lēge, și îndrăgiu lēgea ta.

114. Tu ești ajutătorul meu și apărătorul meu, pre cuvintele tale m-am nădăjduit.

115. Dați-vă în laturi de la mine ceia ce faceți hicleșug, și voi întreba legile Dumnezeului meu.

116. Apără-mă după cuvîntul tău, și voi fi viu, și nu mă rușina de așteptarea mea.

117. Ajută-mi, și mă voi mîntui, și mă voi învăța întru îndreptările tale în toată vrēmea.

118. Urgisit-ai pre toți ceia ce se dau în laturi de îndreptările tale, că-i nedrept cugetul lor.

119. Călcători socotiiu pre toți păcătoșii pămîntului; pentr-acēea îndrăgiu mărturisirile tale.

120. Împironează carnea mea fricii tale, că de judecățile tale m-am temut.

Versiunea modernă

88. Din dragoste de noi ține-mă viu și voi păzi mărturiile gurei mele.

89. Cuvîntul tău, Doamne, rămîne pururea în cer,

90. Adevărul tău în neam și în neam. Tu ai făcut pămîntul, să rămînă în veci!

91. Toate măsurile timpului au rămas după rînduiala ta și ție îți slujesc.

92. Dacă nu m-aș fi gîndit la legea ta, demult aș fi pierit în necazuri.

93. În veac nu voi uita îndreptările tale, care m-au păstrat viu, Doamne.

94. Al tău sînt eu, mîntuiește-mă, că am căutat îndreptările tale.

95. Necredincioșii mă așteptau ca să mă răpună, dar am priceput mărturiile tale.

96. Toate lucrurile sînt trecătoare, numai porunca ta este fără de sfișit.

97. Că am iubit legea ta, Doamne, care a fost zilnic cugetarea mea.

98. Prin porunca ta, care mi-am însușit-o, m-ai înțeleptit mai mult decît pe vrăjmașii mei.

99. Am înțeleș mai mult decît învățătorii mei, că gîndul meu mereu la mărturiile tale este.

100. Poruncile tale căutîndu-le, mai mult decît bătrîni le-am înțeleș.

101. Ca să păzesc cuvintele tale, mi-am oprit picioarele de la calea cea rea.

102. Nu m-am abătut de la judecățile tale, tu mi-ai pus mie lege.

103. Cît de dulci sînt cuvintele tale, mai mult decît mierea în gura mea.

104. Poruncile tale m-au făcut priceput. De aceea am urît toate căile nedreptății.

105. Legea ta a fost făclie picioarelor mele și cărărilor mele lumină.

106. Cu jurămînt m-am legat să păzesc judecățile dreptății tale.

107. Pînă la urmă a fost umilit; după cuvîntul tău, Doamne, ține-mă viu!

108. Binevoiește să primești mulțumirile gurii mele, judecățile tale mă învăț, Doamne.

109. N-am uitat legea ta că sufletul meu în mîinile tale pururea este.

110. Păcătoșii mi-au întins capcane, dar de la poruncile tale n-am rătăcit.

111. Am moștenit mărturiile tale cu bucuria inimii.

112. Către tine s-a plecat inima mea, ca să împlinesc spre răsplată, îndreptările tale în veac.

113. Am urît pe cei ce calcă legea; legea ta am iubit-o.

114. Tu ești ajutorul și sprijinitorul meu, în cuvîntul tău nădăjduiesc.

115. Depărtați-vă de la mine, cei cu viclesug. Eu voi cerceta poruncile Domnului meu.

116. Ține-mă viu și apără-mă după cuvîntul tău. Nu rușina așteptarea mea!

117. La îndreptările tale pururea voi cugeta. Ajută-mă și mă voi mîntui.

118. Pe toți cei ce se depărtează de la îndreptările tale, i-ai defăimat. Pentru că gîndul lor este nedrept.

119. Cine se depărtează de tine, îl lepezi ca pe un gunoi. Pentru aceasta am iubit mărturiile tale pururea.

120. Frica de tine îmi străpunge tot trupul, că de judecățile tale mă tem.

кѣрнѣхъ на мѣле, пѣнтрѣхъ не де жѣ дѣкѣцнае тѣле
 ꙗко мѣ спѣмжнѣтѣн . Фѣкѣтѣмъ жѣ дѣкѣтѣ шн
 днрѣптѣте , съ нѣмѣ дѣн пре мнѣ , аа чѣн че
 ꙗка мѣ нѣпѣтѣлѣе . Прѣмѣще пре рѣхѣлѣ тѣхъ
 спре вѣне , съ нѣмѣ нѣпѣтѣтѣекѣ мжндрѣн .
 ꙗко Оутѣн мѣн съ сѣрѣшнрѣ ла мжнѣхнрѣтѣа , шн
 ла кѣвжнѣтѣпѣорнѣ днрѣптѣцн тѣле .
 ꙗко Фѣкѣ рѣхѣлѣ тѣхъ дѣхпѣ мнѣла тѣ , шн днрѣп
 ꙗко тѣцнѣ тѣле жѣкѣцѣтѣ . Рѣхѣлѣ тѣхъ сѣтѣ
 ѣхъ жѣцелѣцѣщѣемѣ . шн кон кѣнѣаще мѣртѣрѣн
 ꙗко ле тѣле . Врѣмѣе афѣте дмнѣхѣн , рѣспн
 ꙗко рѣ лѣцѣ тѣ . Пѣнтрѣхъ аѣтѣа нѣснѣ похн
 чнѣе тѣле , маѣ мѣлѣтѣе де кѣтѣ аѣрѣлѣ шн топѣ
 рѣзѣ зѣсѣнѣ . Пѣнтрѣхъ аѣтѣа кѣтѣрѣ тѣлатѣ по
 рѣхнѣнѣ тѣле мѣ днрѣптѣтѣмъ тѣлатѣ кѣлѣтѣ прѣ
 рнн съ аѣмѣ оѣрѣтѣ . Мннѣхнѣтѣе мѣртѣрѣнѣ
 тѣле , пѣнтрѣхъ аѣтѣа лѣхъ чѣрѣтѣтѣ пре аѣле сѣ
 ꙗко флѣстѣлѣ мѣхѣ . Дрѣтѣлѣтѣ кѣвннѣтелѣорѣ тѣ
 ле , аѣмнѣаѣа шн ка жѣцелѣцн прѣхнѣн
 ꙗко Гѣра мѣ аѣмѣ дѣшнѣе шн аѣмѣ тѣрѣе дѣхѣо , кѣтѣ
 порѣхнѣнѣ тѣле пофѣтѣмѣ . Слава .

Стѣрѣтѣ днрѣлѣ ,
Трѣбѣще спре мнѣ шн мѣ мнѣлѣцѣе , дѣ
 ꙗко не жѣ дѣкѣтѣа чѣлѣорѣ че нѣсѣе нѣмѣле
 тѣхѣ . Пѣшн мѣн днрѣптѣтѣзѣ дѣ
 ꙗко кѣвжнѣтѣпѣорнѣ тѣхѣ , шн съ нѣмѣ
 спѣтѣпѣнѣсѣе , тѣлатѣ фѣтѣрѣ де лѣцѣтѣ .
 ꙗко Мжнѣтѣлѣщѣемѣ де нѣпѣтѣтѣ Оаменнѣорѣ , шн
 ꙗко вѣн похн порѣхнѣнѣ тѣле . Фѣцѣ тѣ нѣсѣ
 ще спре рѣхѣлѣ тѣхѣ , шн мѣ жѣкѣцѣ днрѣптѣцн
 ꙗко ле тѣле . Жѣкѣрѣорн де аѣтѣ съ аѣфндрѣ Оутѣн
 мѣн , де ерѣтѣе че намѣ пѣхнѣтѣ лѣцѣтѣ тѣ .
 ꙗко Днрѣптѣе еѣн дмнѣ , шн днрѣптѣе жѣ дѣкѣцнѣ
 рѣзѣ тѣле . Порѣхнѣнѣ днрѣптѣтѣ , мѣртѣрѣнѣ
 ꙗко тѣле шн дѣкѣтѣрѣ фѣлѣтѣ . Топнѣтѣмѣа рѣ
 вннрѣтѣ тѣ , кѣче оѣнтѣрѣ кѣвннѣтѣе тѣле кѣтѣ
 ꙗко маѣшн мѣнѣ . Аѣмѣрнѣтѣ кѣкѣтѣтѣорнѣ тѣ
 фѣлѣтѣе , шн рѣхѣлѣ тѣхѣ нѣн пре сѣлѣ .
 ꙗко Тжнѣрѣ ѣхнѣтѣ шн сѣкѣрѣтѣ , днрѣптѣцнѣ
 ꙗко тѣле нѣлѣтѣ оѣнтѣтѣ . Днрѣптѣтѣ тѣ дн
 рѣптѣтѣе жѣкѣе , шн лѣцѣтѣ тѣ дѣкѣтѣрѣ .
 ꙗко Нѣкѣзѣхн шн нѣбѣн афлѣрѣтѣе , порѣхнѣнѣ тѣле
 ꙗко кѣцелѣцѣ мѣхѣ . Днрѣптѣтѣе мѣртѣрѣнѣ
 тѣле жѣкѣе , жѣцелѣцѣщѣемѣ шн вѣн трѣн .
 ꙗко Стрнганѣ кѣтѣлатѣ нннѣа мѣтѣ , аѣкѣлѣтѣмѣ
 дмнѣ днрѣптѣцнѣ тѣле вѣн чѣрѣтѣ .
 ꙗко Стрнганѣ цѣе мжнѣтѣлѣщѣемѣ , шн вѣн пѣхн
 ꙗко мѣртѣрѣнѣ тѣле . Днрѣкѣн фѣтѣе врѣмѣ ,
 шн стрнганѣ ла кѣвннѣтѣе тѣле нѣдежѣхн .
 ꙗко Днрѣкѣрѣтѣ Оутѣн мѣн спре мжнѣкѣтѣе , ка съ
 ꙗко дѣпрннѣзѣ кѣвннѣтѣе тѣле . Гѣлѣхѣн мѣхѣ
 аѣкѣлѣтѣ дмнѣ дѣхпѣмнѣа тѣ дѣхпѣ жѣ дѣкѣтѣа
 ꙗко тѣ тѣрѣлѣщѣемѣ . Днрѣптѣтѣе чѣн чѣмѣ го
 нѣа кѣ нѣлѣцнрѣе , шн дѣла лѣцѣтѣ тѣ сѣлѣ дѣпѣрѣ
 рн тѣлѣтѣ . Днрѣлатѣ еѣн дмнѣ шн тѣлатѣ кѣнѣе
 ꙗко тѣле дѣкѣтѣрѣ . Дѣнчѣлѣтѣ кѣнѣкѣхн дѣн
 трѣх мѣртѣрѣнѣ тѣле , кѣче жѣкѣе жѣтѣмѣжѣшн
 ꙗко пре аѣле . Рѣзн сѣмернѣтѣ мѣтѣ шн мѣ кѣлатѣе ,
 ꙗко кѣче лѣцѣтѣ тѣ нѣаѣ оѣнтѣтѣ . Жѣ дѣкѣе жѣ

Biblia 1688, pag. 422, col. 1

tru acēea am iubit mărturiile tale.

- 120. [119] Țintuiește de frica ta/ cărnurile mele, pentru că de judecățile tale mă spămintăiu.
 - 121. [120] Făcut-am judecată și dreptate; să nu mă dai pre mine la cei ce mă năpăstuiesc.
 - 122. [121] Priimește pre robul tău spre bine, să nu mă năpăstuiască mindrii.
 - 123. [122] Ochii miei să sfișiră la mîntuirea ta, și la cuvîntătorii dreptății tale.
 - 124. [123] Fă cu robul tău după mila ta, și dreptățile tale învață-mă.
 - 125. [124] Robul tău sînt eu; înțelepțește-mă, și voi cunoaște mărturiile tale.
 - 126. [125] Vrîmea e a face Domnului; risipiră legea ta.
 - 127. [126] Pentru acēea iubiiu poruncile tale. Mai mult decît aurul și topaziôn.
 - 128. [127] Pentru acēea cătră toate poruncile tale mă îndreptam, toată calea strîmbă am urît.
 - 129. [128] Minunate-s mărturiile tale, pentru acēea le-au cercetat pre ēle sufletul meu.
 - 130. [129] Arătarea cuvintelor tale lumina-va și va înțelepți prunicii.
 - 131. [130] Gura mea am deschis și am tras duh, căci poruncile tale poftiiam. Slava.
- Starea a treia**
- 132. [131] Privește spre mine și mă miluiește, după judecata celor ce iubesc numele tău.
 - 133. [132] Pașii miei îndreptează după cuvîntătorii tău, și să nu mă stăpînescă toată fărădelegea.
 - 134. [133] Mîntuiește-mă de năpasta oamenilor, și voi păzi poruncile tale.
 - 135. [134] Fața ta ivēște spre robul tău, și mă învață dreptățile tale.
 - 136. [135] În cursori de apă să afundară ochii miei, de vrîme ce n-am păzit legea ta.
 - 137. [136] Drept ești, Doamne, și dirîpțe-s judecățile tale.
 - 138. [137] Porunciși dreptate mărturiile tale, și adevăr foarte.
 - 139. [138] Topitu-m-au rîvnirea ta, căce uitară cuvintele tale vrăjmașii miei.
 - 140. [139] Lămurit cuvîntătorii tău foarte, și robul tău iubi pre el.
 - 141. [140] Tînăr eu sînt și ocărît, dreptățile tale nu le-am uitat.
 - 142. [141] Dreptatea ta dreptate e în veac, și legea ta adevăr.
 - 143. [142] Năcazuri și nevoi aflară-mă, poruncile tale cugetul meu.
 - 144. [143] Dreptate-s mărturiile tale în veac; înțelepțește-mă, și voiu trăi.
 - 145. [144] Strigai cu toată inima mea: ascultă-mă, Doamne; dreptățile tale voi cerceta.
 - 146. [145] Strigai ție: mîntuiește-mă, și voiu păzi mărturiile tale.
 - 147. [146] Apucaiu fără vrîme, și strigai; la cuvintele tale nedejduiiu.
 - 148. [147] Apucară-mă ochii miei spre mîncate, ca să deprinzu cuvintele tale.
 - 149. [148] Glasului meu ascultă, Doamne, după mila ta; după judecata ta trăiește-mă.
 - 150. [149] Apropiară-se cei ce mă gonii cu nelegiure, și de la legea ta s-au depărtat.
 - 151. [150] Aproape ești, Doamne, și toate căile tale adevăr.
 - 152. [151] De-nceput cunoscuu dentru mărturiile tale, căce în veac întemeiăș pre ēle.

Ms. 45, f. 247 r

121. [120] Făcut-am județ și dreptate; să nu mă dai pre mine la cea ci mă năpăstuiesc.

122. [121] Priimește pre robul tău spre bine, să nu mă năpăstuiască mindrii.

123. [122] Ochii mici să sfișiră la mîntuirea ta, și la cuvîntătorul dreptății tale.

124. [123] Fă cu robul tău după mila ta, și dreptățile tale învață-mă.

125. [124] Robul tău sînt eu; înțelepțește-mă, și voi cunoaște mărturiile tale.

126. [125] Vrîmea-i a face Domnului; răsipiră lîgea ta.

127. [126] Pentru acăea ani iubit porincele tale, mai mult decît aurul și topazion.

128. [127] Pentru acăea cătră toate porincele tale mă îndreptam, toată calea strîmbă am urit.

129. [128] Minunate-s mărturiile tale, pentru acăea le-au cercetat pre ție sufletul meu.

130. [129] Arătarea cuvintelor tale lumina-va, și va înțelepți pruncii.

131. [130] Gura mea am dăschis și am tras duh, căce porincele tale poftiam. Slava¹³.

Starea 3¹⁴

132. [131] Privêște preste mine și mă miluiește, după județul celor ce iubesc numele tău.

133. [132] Pașii mici îndreptează după cuvîntătorul tău, și să nu mă stăpînească toată fărădelegea.

134. [133] Mintuiește-mă de năpasta oamenilor, și voi păzi porincele tale.

135. [134] Fața ta învește cătră robul tău, și mă învață dreptățile tale.

136. [135] Cursori de apă afundară ochii mici, în vrîme ce n-am păzit lîgea ta.

137. [136] Drept ești, Doamne, și drêpte-s județele tale.

138. [137] Porînciși dreptate mărturiile tale, și adevăr foarte.

139. [138] Topi-mă rîvniere ta, căce uitară cuvintelor tale vrăjmașii mici.

140. [139] Lămurit cuvîntătorul tău foarte, și robul tău iubi pre ție.

141. [140] Tînăr sînt eu și ocărit, dreptățile tale nu le-am uitat.

142. [141] Dreptatea ta dreptate în vac, și lîgea ta adevăr.

143. [142] Năcazuri și nevoi afllară-mă, porincele tale cugetul meu.

144. [143] Dreptate mărturiile tale în vac; înțelepțește-mă, și voi trăi.

145. [144] Strigaiu cu toată inima mea: ascultă-mă, Doamne; dreptățile tale voi cerceta.

146. [145] Strigaiu ție: mintuiește-mă, și voi păzi mărturiile tale.

147. [146] Apucați într-un ceas, și strigaiu; la cuvintele tale nădăjduii.

148. [147] Apucară ochii miei cătră mîncate, ca să dăprînză cuvintele tale.

149. [148] Glasului meu ascultă, Doamne, după mila ta; după județul tău trăiește-mă.

150. [149] Apropiară-să cea ce gonia pre mine cu fărădelege, și de la lîgea ta s-au depărtat.

151. [150] Aproape ești, Doamne, și toate căile tale adevăr.

152. [151] De-nceput cunoscuu dentru mărturiile tale, căce în vac întemeiași pre ție.

153. [152] Vezi smereniia mea, și mă scoate, căce lîgea ta n-am uitat.

154. [153] Judecă județul meu, și mă mintuiește; pentru cuvîntul tău trăiește-mă.

Ms. 4389, f. 291 v-292 r

121. Făcut-am judecată și dreptate; să nu mă dai celor ce mă năcăjăsc.

Ain

122. Ia pre robul tău în bine, ca să nu mă mozavirească cei trufași.

123. Ochii mici se sfișiră întru mîntuirea ta, și în cuvîntul dreptății tale.

124. Fă cu robul tău, după mila ta, și mă învață îndireptărilor tale.

125. Eu sînt robul tău; înțelepțește-mă, și voi ști mărturisirile tale.

126. Vrîmea-i a face Domnului.

127. Pentr-acăea am îndrăgit poruncile tale. [127] Mai virtos decît aurul și topazion.

128. Pentr-acăea m-am îndreptat cătră toate porîncile tale, urit-am toată calea nedireptății.

Fe

129. Minunate-s mărturisirile tale, pentr-acăea le-au întreat sufletul meu.

130. Arătarea cuvintelor tale va lumina și va înțelepți coconii.

131. Dăschis-am gura mea și traș duh, că am poftit porîncile tale. Slava.

Starea 3

132. Caută spre mine și mă miluiește, după judecata celor ce iubesc numele tău.

133. Îndreptează urmele mîle după cuvîntul tău, și să nu mă stăpînească toată fărădelegiurea.

134. Izbă// vête-mă de mozaviriia⁸ omenească, și voi păzi poruncile tale.

135. Luminează fața ta spre robul tău, și mă învață îndireptărilor tale.

136. Ieșire⁹ de apă au scos ochii miei, pentru căci n-am păzit lîgea ta.

Țadi

137. Drept ești, Doamne, și dirêpte-s judecățile tale.

138. Porîncit-ai dreptate mărturisirile tale, și adevărîță foarte.

139. Topitu-m-au rîvna ta, că vrăjmașii miei au uitat cuvintele tale.

140. Cuvîntul tău ars foarte, și robul tău l-au îndrăgit.

141. Eu sînt tînăr și urgisit, dreptățile tale nu le-am uitat.

142. Dreptatea ta dreptate în veac, și lîgea ta adevărîță.

143. Afllară-mă scîrbe și nevoi, porîncile tale învățatura mea.

144. Mărturisirile tale dreptate în veac; înțelepțește-mă, și voi fi viu.

Cof

145. Strigaiu cu toată inima mea: ascultă-mă, Doamne; cerca-voiu îndireptările tale.

146. Strigaiu cătră tine: mintuiește-mă, și voi păzi mărturisirile mîle.

147. Treceui înainte fără de vrîme, și strigaiu; nădăjduii-mă pre cuvintele tale.

148. Trecură înainte ochii miei spre mîncate, să se învêțe cuvintelor tale.

149. Ascultă, Doamne, glasul meu după mila ta; trăiește-mă după judecata ta.

150. Apropiară-se cea ce mă gonesc cu fărădelegiure, și se-au dăpărtat de lîgea ta.

151. Aproape ești tu, Doamne, și toate căile tale adevărîță.

152. Cunoscut-am de-nceput de mărturisirile tale, că le-ai întemeiat în veac.

Reș

153. Vezi smereniia mea, și mă ia, că n-am uitat lîgea ta.

154. Judecă judecata mea, și mă mintuiește; pentru cuvîntul tău, trăiește-mă.

Versiunea modernă

121. Eu am judecat pe dreptate; nu mă da pe mina celor ce umblă în strîmbătate.

122. Primește pe robul tău în bunătațe, ca cei făloși să nu mă clevețească.

123. După mîntuirea ta și după cuvîntul dreptății tale s-au stins ochii miei.

124. Fie-ți milă de robul tău, învață-mă îndireptările tale.

125. Robul tău sînt eu; înțelepțește-mă ca să cunosc mărturiile tale.

126. Acum e vremea judecăților, Doamne, prea mulți au stricat legea ta.

127. Pentru aceasta am iubit poruncile tale mai mult decît aurul și topazul.

128. Pentru aceasta am ascultat toate poruncile tale și am urit calea strîmbă.

129. Pentru aceasta a cercetat sufletul meu mărturiile tale cele minunate.

130. Lămurirea cuvintelor tale luminează și înțelepțește pe prunci.

131. Am deschis gura și am aflat că mi-e dor de poruncile tale.

132. Caută spre mine și mă miluiește după judecata ta, față de cei ce iubesc numele tău.

133. Îndreaptă pașii mei, după cuvîntul tău, să nu mă cuprîndă nici o fărădelege.

134. Scapă-mă de clevețirea oamenilor, pe mine, cei ce păzește poruncile tale.

135. Învață-mă poruncile tale și arată-mi fața ta.

136. Pentru că n-am păzit legea ta, izvoare de apă s-au pogorit din ochii miei.

137. Drept ești, Doamne, și drepte sînt judecățile tale.

138. Tu ai dovedit dreptatea mărturiilor tale ca și adevărul lor.

139. După rîvna casei tale tînjesc, că vrăjmașii miei au uitat cuvintele tale.

140. Cuvîntul tău a trecut prin foc, și robul tău care îl iubește, l-a lămurit.

141. Tînăr sînt eu și defăimat, dar îndireptările tale nu le pot uita.

142. Dreptatea ta este dreptate în veac și legea ta adevărul.

143. Multe necazuri și nevoi au dat peste mine, dar eu m-am gîndit numai la poruncile tale.

144. Mărturiile tale sînt drepte în veac. Înțelepțește-mă ca să pot fi viu.

145. Doamne, strigat-am cu toată inima mea, auzi-mă, Doamne. Îndireptările tale mă vor călăuzi.

146. Către tine am strigat: Mintuiește-mă, că mărturiile tale le voi păzi.

147. În zori m-am sculat și am strigat: În cuvintele tale am nădejde.

148. M-am deșteptat dis-de-dimineață și am deschis ochii să cuget la cuvintele tale.

149. Doamne, auzi glasul meu, ca să trăiesc după mila și dreptatea ta.

150. S-au apropiat cei fărădelege care mă prigonesc și care s-au depărtat de la legea ta.

151. Tu ești lîngă noi, Doamne, poruncile tale sînt toate adevăr.

152. De la început am cunoscut că ai întemeiat mărturiile tale în veac.

153. Socotește smereniia mea și mă scoate, că n-am uitat legea ta.

154. Judecă pricina mea și mă izbăvește; fă-mă viu, după cuvîntul tău.

декама мѣ, шн мѣ мжнѣхъ, пѣнтрѣ кѣхъ
 тѣхъ тѣхъ трѣхъ. Декарте е дела пѣ рнѣ
 кѣтѣшн мжнѣхъ кѣче днѣптѣцнае тѣле
 нѣхъ крѣцѣтѣ. Мнѣхъ рѣнае тѣле мѣхъ рнѣ
 днѣ, шн рѣхъ жѣдѣкѣтѣ тѣ трѣхъ. Мѣхъ
 рнѣ чѣ чѣмѣгонѣкѣхъ шн мѣ некѣжѣкѣхъ рнѣ
 дела мѣртѣрѣнае тѣле нѣмаѣ дѣтѣхъ
 вѣхънѣ непрѣхънѣ шн мѣ тѣпѣамѣ, кѣче кѣ рнѣ
 рнѣтѣле тѣле нѣхъ пѣхънѣ. Кѣхътѣ кѣ по рнѣ
 рѣхънѣ тѣле амѣ нѣнѣ, днѣне рѣнае тѣ трѣ
 хъ. Мѣхътѣ рѣнае кѣхънѣтѣлѣ тѣле е рнѣ
 дѣкѣрѣхъ, шн рѣхъ тѣратѣ жѣдѣкѣцнае днѣ
 пѣцнѣ тѣле. Кѣхънѣ гонѣрѣмѣ рѣхъ рѣнае
 шн дѣ кѣхънѣтѣле тѣле е рѣхънѣшн ннѣма мѣ.
 Кѣхъ рѣмѣтѣкѣнѣ рѣ прѣ кѣхънѣтѣле тѣле кѣ чѣла чѣ
 рѣхъ жѣфѣхъ мѣхътѣ. Стѣрѣмѣтѣамѣ амѣ
 оуѣжѣтѣ шн мѣмѣ кѣрѣнѣтѣ, шн лѣхъ тѣ рѣхъ
 рѣнае. Дѣхънѣтѣ сѣн рѣхъ лѣхъ рѣнае прѣ жѣ
 дѣкѣцнае днѣптѣцнѣ тѣле. Пѣче мѣхътѣ
 лѣ чѣн чѣ нѣкѣхъ лѣхъ тѣ, шн нѣ хѣте лѣ рѣ
 хъ. Дѣхънѣтѣамѣ мжнѣхъ тѣ днѣ, шн
 порѣхънѣ тѣле рѣхънѣ. Пѣхънѣ сѣфѣтѣхъ
 мѣхъ мѣхъ рѣнае тѣле шн лѣ нѣнѣ фѣхътѣ
 Пѣхънѣтѣамѣ порѣхънѣ тѣле шн мѣртѣрѣнае тѣ
 кѣче тѣратѣ нѣнае мѣхъ рѣнае тѣ сѣхънѣ
 днѣ. Дѣхънѣтѣ рѣхънѣ мѣ рѣнае тѣ рѣнае тѣ
 днѣ рѣхънѣ кѣхънѣтѣрѣ тѣ рѣхънѣтѣмѣ
 рѣхъ рѣхънѣ мѣ рѣнае тѣ днѣ рѣхънѣ кѣ
 вѣхънѣтѣрѣнае тѣхъ мжнѣхъ. Нѣхънѣтѣ
 кѣчѣ рѣхънѣ мѣхъ лѣхъ, кѣхънѣ мѣхънѣ рѣхънѣ
 днѣптѣцнае тѣле. Рѣхънѣтѣамѣ ннѣма мѣ
 кѣхънѣтѣле тѣле, кѣче тѣратѣ порѣхънѣ тѣле
 днѣптѣамѣ сѣхънѣ. Фѣхънѣ мѣхъна тѣ амѣ
 мжнѣхъ, кѣче порѣхънѣ тѣле амѣ лѣхъ
 Пѣхънѣтѣамѣ мжнѣхъ тѣ днѣ, шн лѣхъ тѣ дѣ
 рнѣндѣре мѣ хѣте. Тѣхънѣ сѣфѣтѣхъ мѣ шн
 тѣхъ лѣхъ, шн жѣдѣкѣцнае тѣле жѣхътѣамѣ
 вѣрѣ мѣ. Рѣхънѣтѣамѣ оѣ пѣрѣхънѣтѣ, рѣхъ
 чѣрѣкѣ прѣ рѣхънѣ тѣхъ кѣче порѣхънѣ тѣле
 нѣма оуѣнѣтѣ. Оѣ.

Кѣ, НІ. Кѣхънѣтѣамѣ стѣпѣ
 ннѣсѣрѣ, рѣ.

пѣтрѣ днѣхъ кѣхънѣ мѣхънѣкѣхънѣ стѣпѣ
 гѣнѣ, шн мѣ лѣхънѣтѣ. Днѣне нѣхътѣ
 кѣхънѣ сѣфѣтѣхъ мѣхъ дѣ рѣхънѣ нѣднѣрѣп
 тѣ, шн дѣ ннѣма мѣхънѣтѣ. Чѣ е стѣ
 бада чѣе, шн чѣ е стѣ бада чѣе чѣе кѣхънѣ
 ннѣма мѣхънѣтѣ. Стѣхънѣтѣамѣ чѣхънѣ тѣрѣ лѣ
 кѣхънѣтѣ, кѣхънѣ рѣхънѣ чѣнѣ пѣхънѣннѣ. Вѣн
 ннѣмѣрнѣннѣ мѣ сѣхъ дѣхънѣ гѣтѣ, сѣхънѣ хѣнѣ
 мѣ кѣхънѣ рѣнае лѣхъ ннѣма мѣхънѣтѣ нѣмѣрнѣннѣ
 сѣфѣтѣхъ мѣхъ. Кѣхънѣ чѣ оуѣрѣжѣ пѣхънѣ е рѣмѣ
 кѣхънѣ кѣхънѣ гѣхънѣ лѣхъ рѣхънѣ рѣхънѣ
 кѣхънѣтѣамѣ стѣпѣннѣсѣрѣ, Р К.

рѣхънѣнѣ оѣхънѣ мѣхънѣ лѣ мѣхънѣ дѣ оуѣнѣ
 вѣхънѣнѣ жѣхънѣ рѣнае мѣхъ. Дѣхънѣ рѣнае
 мѣхъ рѣнае днѣхънѣ чѣла чѣ лѣхъ фѣхънѣтѣ чѣ
 рнѣ шн пѣхънѣтѣхъ. Стѣхънѣ дѣнѣ лѣ
 кѣхънѣтѣ рѣнае пѣхънѣтѣхъ, ннѣнѣ е стѣ рѣхънѣтѣ

Biblia 1688, pag. 422, col. II

- 153. [152] Vezi smereniia mea, și mă scoate, căce lêgea ta n-am uitat.
- 154. [153] Judecă ju/decata mea și mă mîntuiește; pentru cuvîntul tău, trăiește-mă.
- 155. [154] Departe e de la păcătoși mîntuirea, căce dreptățile tale n-au cruțat.
- 156. [155] Milosîrdiile tale multe-s, Doamne; și după judecata ta trăiește-mă.
- 157. [156] Mulți-s ceia ce mă gonescu și mă necăjescu, de la mărturiile tale nu m-am abătut.
- 158. [157] Văzuiu nepricepuți și mă topiiam, căce cuvintele tale n-au păzit.
- 159. [158] Caută că poruncile tale am iubit, Doamne; în mila ta trăiește-mă.
- 160. [159] Începătura cuvintelor tale e adevărul, și în veac toate judecățile dreptății tale.
- 161. [160] Boiării goniră-mă în zadar, și de cuvintele tale să înfricoșă inima mea.
- 162. [161] Bucura-mă-voiu eu pre cuvintele tale, ca cela ce află jafuri multe.
- 163. [162] Strîmbătatea am urît și m-am scîrbit, și lêgea ta îndrăgiu.
- 164. [163] De șapte ori zioa lăudaiu-te, pre judecățile dreptății tale.
- 165. [164] Pace multă la cei ce iubescu lêgea ta, și nu iaste lor pi-decă.
- 166. [165] Așteptam mîntuirea ta, Doamne, și poruncile tale îndrăgiu.
- 167. [166] Păzi sufletul meu mărturiile tale, și le iubi foarte.
- 168. [167] Păzit-am poruncile tale și mărturiile tale, căce toate căile mele înaintea ta sînt, Doamne.
- 169. [168] Aprôpie-se rugăciunea mea înaintea ta, Doamne; după cuvîntarea ta înțelepțește-mă.
- 170. [169] Între rugăciunea mea înaintea ta, Doamne, după cuvîntătorul tău mîntuiește-mă.
- 171. [170] Izbucească buzele mele laudă, cînd mă vei învăța dreptățile tale.
- 172. [171] Răspunză limba mea cuvintele tale, căce toate porunci-le tale dreptate sînt.
- 173. [172] Facă-se mîna ta a mă mîntui, căce poruncile tale am ales.
- 174. [173] Poftiui mîntuirea ta, Doamne, și lêgea ta deprindere mie iaste.
- 175. [174] Trăi-va sufletul meu și te va lăuda, și judecățile tale ajuta-m-vor mie.
- 176. [175] Rătăciiu ca o oaie pierdută; cearcă pre robul tău, căce poruncile tale n-am uitat. Slava.

CATHISMA 18. Cîntarea stepenilor. 119

1. Cătră Domnul, cînd mă necăjiu, strigaiu, și mă ascultă.
2. Doamne, izbăvește sufletul meu de buze nedirępte, și de limbă vicleană.
3. Ce să va da ție, și ce să va adaoge ție cătră limba vicleană?
4. Săgețile celui tare ascuțite, cu cărbunii cei pustiniici.
5. Vai, că nemernicia mea s-au delungat; sălășluiu-mă cu sălășurile lui Chidar.
6. Multe nemernici sufletul meu.
7. [6] Cu ceї ce uria pacea, eram cu pace; cînd grăiiam lor, în da război în zadar.

Cîntarea stepenilor. 120

1. Rădicaui ochii miei la munți, de unde va veni ajutoriul meu.

Ms. 45, f. 247^r-247^v

155. [154] Dăparte-dă la cei păcătoși mintuirea, căce dreptățile tale n-au cercetat.

156. [155] Îndurările tale multe, Doamne: după județul tău trăiește-mă.

157. [156] Mulți ceia ci mă gonesc și mă năcăjesc, dentru mărturiile tale nu m-am abătut.

158. [157] Văzuiu nepricepuți și mă topiiam, căce cuvintele tale n-au păzit.

159. [158] Caută că porincele tale am iubit, Doamne: întru mila ta trăiește-mă.

160. [159] Începătura cuvintelor tale adevărul, și în vac toate județele dreptății tale.

161. [160] Boiéri goniră-mă în zadar, și de cuvintele tale să sfii inima mea.

162. [161] Bucura-mă-voi eu pe cuvintele tale, ca cela ce află jafuri multe.

163. [162] Strimbătatea am urit și am oțărît¹⁵, și legea ta îndrăgiiu.

164. [163] De șapte ori dzua lăudaiu-te, pe județele dreptății tale.

165. [164] Pace multă la ceia ce vor iubi legea ta, și nu iaste lor piédacă.

166. [165] Aștepta mintuitorul tău, Doamne, și porincele tale îndrăgiiu.

167. [166] Păzi sufletul meu mărturiile tale, și le iubi foarte.

168. [167] Păziiu porincele tale și mărturiile tale, căce toate căile mele înaintea ta, Doamne.

169. [168] Apropia-să ruga mea înaintea ta, Doamne: după cuvintătorul tău înțelepțește-mă.

170. [169] Între rugăciunea mea înaintea ta, Doamne, după cuvintătorul tău mintuiește-mă.

171. [170] Izbucnească budzele mele laudă, când mă vei învăța dreptățile tale.

172. [171] Răspundă limba mea cuvintele tale, // căce toate porincele tale dreptate.

173. [172] Facă-să mina ta a mă mintui, căce porincele tale am ales.

174. [173] Poștii mintuitorul tău, Doamne, și legea ta deprindere mie iaste.

175. [174] Trăi-va sufletul mie și te va lăuda, și județele tale ajută-vor mie.

176. [175] Rătăciiu ca o oaie pierdută; cearcă pre robul tău, căce porincele tale n-am uitat. Slava¹⁶.

CATHISMA 17. Cîntarea stîpencilor. 119

1. Cătră Domnul, când mă năcăjiiu, strigaiu, și mă ascultă.

2. Doamne, mintuiește sufletul meu de budze strîmbe, și de limbă vicleană.

3. Ce să va da ție, și ce să va adaoge ție cătră limba vicleană?

4. Săgețile celui tare ascuțite, cu cărbunii cei pustiei.

5. Vai, că nemernicia mea s-au îndelungat; sălășliu-mă ca sălășle¹ Chidar.

6. Mult nemernici sufletul meu.

7. [6] Cu ceia ce uriiu pacea, eram împăcat; când grăiam lor, îmi da război în zădar.

Cîntarea stepencilor. 120

1. Rădicaiu ochii miei la măguri, de unde va veni ajutorul meu.

2. Ajutorul meu de la Domnul, cela ce au făcut ceriul și pămîntul.

3. Să nu dai la clătire piciorul tău, nice să adoarmă cela ce te păzeste pre tine.

Ms. 4389, f. 292^r

155. Dăparte-i mintuirea de cei păcătoși, că n-au cercat îndreptările tale.

156. Îndurările tale multe, Doamne; trăiește-mă după judecata ta.

157. Mulți ceia ce mă gonesc și mă supără, (iară) den mărturisirile tale nu m-am dat în latură.

158. Văzuiu pre ceia ce nu înțeleg și mă topiiu, căci n-au păzit cuvintele tale.

159. Zezi, Doamne, că am îndrăgit porincele tale; trăiește-mă după mila ta.

160. Începătura cuvintelor tale adevărînța, și toate judecățile dreptății tale în veac.

Șin

161. Gonitu-m-au boiării în zadar, și de cuvintele tale se-au temut inima mea.

162. Eu mă voi bucura de cuvintele tale, ca cela ce află jacman mult.

163. Uriu nedreptatea și mă scirbiiu de dînsa, iară legea ta îndrăgiiu.

164. De șapte ori în zi te-am lăudat, pentru judecățile dreptății tale.

165. Pace multă celor ce iubesc legea ta, și nu iaste lor zmintcală.

166. Așteptaiu mintuirea ta, Doamne, și îndrăgiiu porincele tale.

167. Păzit-am sufletul meu mărturisirile tale, și le-au îndrăgit foarte.

168. Păzit-am porincele tale și mărturisirile tale, că toate căile mele înaintea ta, Doamne.

Taf

169. Să se apropie rugăciunea mea înaintea ta, Doamne; înțelepțește-mă după cuvintul tău.

170. Să între cêrerea mea înaintea ta, Doamne, izbăvește-mă după cuvintul tău.

171. Rîgii-vor buzele mele cîntare, când mă vei învăța îndreptărilor tale.

172. Răspunde-va limba mea cuvintele tale, că toate porincele tale dreptate.

173. Să fie mina ta a mă mintui, că am voit porincele tale.

174. Poștit-am mintuirea ta, Doamne, și legea ta iaste învățătura mea.

175. Trăi-va sufletul meu și te va lăuda, și judecățile tale-mi vor ajuta.

176. Rătăciiu ca o oaie pierdută; cearcă pre robul tău, că n-am uitat porincele tale. Slava.

Săderea 18. Cîntarea spițelor. 119

1. Când m-am năcăjit, am strigat cătră Domnul, și m-au auzit.

2. Izbăvește, Doamne, sufletul meu den gurile celor nedrepti, și de limba înșălătoare.

3. Ce ție se va da, sau ce ție se va adaoge cătră limba cea înșălătoare?

4. Săgețile celui puternic ascuțite, cu cărbunii pustiei.

5. Vai de mine, că pribegia mea se-au dăpărat; sălășluitu-m-am cu sălășurile Chidarului.

6. Mult au fost pribeg sufletul meu.

7. Cu ceia ce au urit lumea, am fost împăcat; când le-am grăit, mă oștia în zadar.

Cîntecul spițelor. 120

1. Rădicaiu ochii miei în munți, de unde va veni ajutorul meu.

2. Ajutorul meu de la Domnul, cela ce au făcut ceriul și pămîntul.

3. Nu da în clătire piciorul tău, nici să adoarmă cela ce te păzeste.

Versiunea modernă

155. Păcătoșii care n-au păzit îndreptările tale sînt departe de mintuire.

156. Îndurările tale sînt multe, Doamne, după judecata ta, fă-mă viu.

157. Mulți sînt cei ce mă prigonesc și mă chinuic, dar de la mărturiile tale nu m-am abătut.

158. Văzînd pe cei nepricepuți m-am amărît că n-au păzit cuvintele tale.

159. Poruncile tale am iubit, Doamne, fă-mă viu prin mila ta.

160. Începutul cuvintelor tale este adevărul și toate judecățile dreptății tale sînt veșnice.

161. În zadar m-au prigonit căpeteniile. Inima mea s-a înfricoșat numai de cuvintele tale.

162. Mă bucur de cuvintele tale ca cel ce a găsit o comoară mare.

163. Am urit nedreptatea ta și am disprețuit-o, pe cînd legea ta o am iubit.

164. Pentru judecățile tale drepte, te laud de șapte ori pe zi.

165. Peste cei ce iubesc legea ta și nu se smintesc se revarsă pacea Domnului.

166. Aștept mintuirea ta, Doamne, că iubesc poruncile tale.

167. Sufletul meu stă de pază să ferească de pagubă mărturiile tale care îi sînt dragi.

168. Poruncile și mărturiile tale le-am păzit, Doamne, că toate căile sînt înaintea ta.

169. Rugăciunea mea să se apropie de tine, Doamne, înțelepțește-mă pe cuvintul tău.

170. Să ajungă la tine rugăciunea mea după cuvintul tău, Doamne, izbăvește-mă!

171. Să cînte buzele mele lauda ta, că tu m-ai învățat îndreptările tale.

172. Limba mea va sorbi cuvintele tale cu toate poruncile drepte și le va rosti.

173. Întinde mîna, Doamne, și mă scapă! Că poruncile tale am ales.

174. Mintuirea ta am dorit-o și legea ta este în cugetul meu.

175. Viu va fi sufletul meu ca să te laude; judecățile tale vor fi ajutorul meu.

176. Rătăcit-am ca o oaie pierdută; caută pe robul tău, că poruncile tale nu le-am uitat.

Psalmul 119. O cîntare a treptelor

1. Către Domnul am strigat și el m-a auzit, cînd eram scîrbit.

2. Scapă-mă, Doamne, de buzele nedrepte și de limba vicleană.

3. Ce ție se dă, ce cîștigi de la o limbă vicleană?

4. Săgeți ascuțite cu cărbuni aprinși, trase de războinici.

5. Vai mie, că pribegia mea s-a prelungit. Am găsit un loc în cortul lui Chedar.

6. Mult a pribegit sufletul meu.

7. Eram făcător de pace cu cei ce urau pacea; cînd le vorbeam, în zadar se luptau cu mine.

Psalmul 120. O cîntare a treptelor

1. Ridicat-am ochii mei la munți, de unde îmi va veni ajutorul.

2. Ajutorul meu de la Dumnezeu, cel ce a făcut cerul și pămîntul.

3. Cel ce te păzește nu va dormita și nu va lăsa să pățești ceva.

зе чела че тѣпѣще пре тине . **Д**ать нѣла
 форма нѣла адромн чела че пѣзѣще пре іеранл,
 дмнхл пѣзѣще . Дмнхл ебѣ пѣзѣскѣ пре
 тине, пре мѣна днрѣптага . **З**ѣса соареле
 нѣтѣка арде нѣчи аѣна нѣаитѣ . Дмнхл
 тѣка пѣзи пре тине, де кѣтѣрѣ тѣтѣ рѣла, пѣ
 зѣка сѣфлетѣла тѣла дмнхл . Дмнхл ба
 пѣзи іпрарѣтѣла шн ішнрѣтѣла де акѣм шн пѣ
 нѣ фѣтѣкѣ .

Кжнтарѣ степеннаорѣ .

РКД

Бесеаимѣ ебѣ чѣла че мнсаѣ зѣне мѣе,
 ла кѣса дмнхл мѣрѣсомѣ . **С**тѣрѣ
 ера пнчѣареле нѣаитѣ, ікѣрѣчнае тѣла
 іерѣсаанѣ, іерѣсаанѣ каре те зѣнешн
 на оѣтаѣте, кѣрѣла парѣтѣ еи дмнрѣ
 нѣ . **П**енѣтрѣ кѣ акѣсаѣ саѣ сѣнѣтѣ нѣмѣрѣнае
 фѣларнае дмнхл мѣрѣрѣла аѣн іеранл .
 Ка ебѣ мѣрѣрѣнае нѣмѣлѣн дмнхл
 кѣчн акѣсаѣ аѣ шѣзѣтѣ акѣне ла жѣнеаѣтѣ сѣ
 не ла кѣса аѣн рѣрѣ . **І**прѣрѣаѣн дѣрѣ чѣла
 де пѣче іерѣсаанѣлаѣн, шн іфѣтнѣтѣла тѣла
 че те кѣсѣкѣ, пре тине . **Ф**анѣтѣе дѣрѣ пѣче
 іпрѣрѣ пѣтѣрѣ тѣла шн іфѣтнѣтѣла іпрѣрѣ вѣ
 шнае тѣрѣлаѣн тѣла . **П**енѣтрѣ фѣрѣчн мѣе,
 шн пенѣтрѣ вѣчннѣ мѣен, грѣла дѣрѣ пѣче пен
 трѣ тине . **П**енѣтрѣ кѣса дмнхл дмнрѣ
 аѣн нѣстрѣ, аѣ тѣрѣтѣтѣ чѣла
 вѣне чѣе .

Кжнтарѣ степеннаорѣ .

РКЕ

Бѣтѣрѣ тине рѣднѣаѣ оѣкн мѣен, чела
 че аѣкѣшн іѣерѣ . **Д**ать ка оѣкн
 рѣвнѣаѣ імѣнае етѣпѣннаорѣ лорѣ .
 Ка оѣкн саѣжннѣн ла мѣннае етѣпѣ
 нѣн еи, аѣаѣе оѣкн нѣшн кѣтѣрѣ дѣм
 нѣла дмнрѣла нѣстрѣ, пѣнѣ дѣнде сева мѣтн
 еи ебѣ нѣн . **М**наѣаѣене пре нѣн дмне, мн
 аѣаѣене, кѣчн іпрѣрѣ мѣлаѣе нѣм іпѣлаѣе де
 хѣлаѣ . **І**прѣрѣ мѣлаѣе ебѣ іпѣаѣ сѣфлетѣла
 нѣстрѣ оѣкара тѣлаѣ че сѣнѣтѣ іфѣгѣтѣе шн хѣла
 тѣлаѣ мѣнѣрѣн .

Кжнтарѣ степеннаорѣ .

РКГ

Бенѣ арѣфн кѣ дмнѣ ера іпрѣрѣ нѣн, зѣнѣ
 дѣрѣ іеранл . **Д**енѣ арѣфн кѣ дмнѣ
 ера іпрѣрѣ нѣн, кѣнѣ сѣрѣднѣка оѣме
 нн прѣсте нѣн, оѣре вѣн нѣрѣфн ігнѣнѣ
 пре нѣн, кѣнѣ саѣ оѣрѣнѣнѣтѣ мѣнѣла
 аѣн прѣсте нѣн . **О**ѣре аѣпа нѣрѣфн нѣфѣнѣла
 пре нѣн . **П**ѣрѣрѣ аѣ тѣрѣкѣтѣ сѣфлетѣла нѣ
 стрѣ, оѣре тѣрѣкѣтѣ сѣфлетѣла нѣстрѣ, аѣпа
 чѣ не аѣшѣзѣтѣ . **К**лѣнѣтѣ дмнхл карѣла наѣ
 дѣтѣ пре нѣн ебѣ бжнѣтѣ дннѣнаѣ лорѣ
 сѣфлетѣла нѣстрѣ ка оѣпаѣтѣре ебѣ нѣзѣтѣн дѣнѣла
 чѣла бжнѣтѣрѣлаѣн . **Л**ѣцѣла ебѣ зѣрѣвѣн, шн
 нѣн нѣмѣ мѣнѣлѣнѣтѣ . **А**жѣтѣрѣла нѣстрѣ і
 прѣрѣ нѣмѣлае дмнхл тѣлаѣ че аѣ фѣкѣтѣ тѣрѣла
 шн пѣмѣнѣтѣла . **О**ла

Biblia 1688, pag. 423, col. I

2. Ajutoriuл meu de la Domnul, cela ce au făcut ceriuл și pămîntul.
 3. Să nu dai la clătire piciorul tău, nici să dormiтe/ze cela ce te păzѣște pre tine.

4. Iată nu va dormita, nici va adormi cela ce păzѣște pre Israil.

5. Domnul păzi-te-va. [5] Domnul să te păzасcă pre tine, pre mîna direapta ta.

6. Ziѣа soarele nu te va arde, nici luna noaptea.

7. Domnul te va păzi pre tine, de cătră tot răul; păzi-va sufletul tău Domnul.

8. Domnul va păzi întrarea ta și ieșirea ta, de acum și pînă în veac.

Cîntarea stepenilor. 121

1. Veseliu-mă spre cѣlea ce mi s-au zis mie: «La casa Domnului mѣrge-vom ».

2. Stînd era picioarele noastre în curțile tale, Ierusalim.

3. Ierusalime, care te zidești ca o cetate, căriia partea ei dempreună.

4. [3] Pentru că acolo s-au suit neamurile; fѣliurile Domnului, mărturiia lui Israil. [4] Ca să să mărturisасă numelui Domnului.

5. Căci acolo au șezut scaune la judecată, scaune la casa lui David.

6. Întrebați dară cѣle de pace Ierusalimului, și iefтinătate celor ce te iubesc pre tine.

7. Facă-se dară pace întru putѣrea ta, și iefтinătate întru băștile turnului tău.

8. Pentru frații miei și pentru vecinii miei, grăiam dară pace pentru tine.

9. Pentru casa Domnului Dumnezăului nostru, am cercetat cѣle bune ție.

Cîntarea stepenilor. 122

1. Cătră tine rădicaiu ochii miei, cela ce lăcuiești în ceriuл.

2. Iată ca ochii robilor în mînile stăpînilor lor, [3] Ca ochii slujnicii la mînile stăpînei ei, аșа-s ochii noștri cătră Domnul Dumnezăul nostru, pînă unde se va milostivi spre noi.

3. [4] Miluiѣște-ne pre noi, Doamne, miluiѣște-ne, căci întru mult ne-am împlut de hulă.

4. [5] Întru mult să împlu sufletul nostru оcара celor ce sînt în bogăție și hula celor mîndri.

Cîntarea stepenilor. 123

1. De nu ar fi că Domnul era întru noi, zică dară Israil,

2. De nu ar fi că Domnul era întru noi, cîнд s-ar rădica оamenii preste noi?

3. Oare vii ne-ar fi înghițit pre noi, cîнд s-au urgisit mîniia lui preste noi.

4. [3] Oare apa ne-ar fi confundat pre noi. [4] Pîriu au trecut sufletul nostru.

5. Oare trecut-au sufletul nostru аpa cea neașăzată.

6. [5] Blagoslovit Domnul, carele n-au dat pre noi spre vînat dinților lor.

Ms. 45, f. 247^v

4. Iată nu va somnoroși¹, nice va adormi cela ce păzește pre Israil.
5. Domnul păzi-te-va; Domnul să te păzască² pre tine, pre mina dreapta ta.
6. Zua soarele nu te va dogori, nice luna noaptea.
7. Domnul te va păzi pre tine de cătră tot răul; păzi-va sufletul tău Domnul.
8. Domnul va păzi întrarea ta și ieșirea ta, de acum și până în vac.

Cântarea stepenilor. 121

1. Veseliu-mă spre cêlea ce mi s-au dzis mie: «La casa Domnului mîrge-vom».
2. Sînd era picioarele noastre întru curțile tale, Ierusalim.
3. Ierusalim, zidindu-să ca o cetate, cariia partea ei depreună.
4. [3] Pentru că acolo s-au suit neamurile, feliurile Domnului, mărturiia lui Israil. [4] Ca să mărturisască numelui Domnului.
5. Căce acolo au șezut scaune la județ, scaune la casa lui David.
6. Întrebați dară cêlea pentru pace Ierusalimul, și bivșugul¹ celora ci te iubăsc pre tine.
7. Facă-să dară pace întru putêrea ta, și bivșug întru băștile turnului tău.
8. Pentru frații miei și pentru vecinii miei, grăiam dară pace pentru tine.
9. Pentru casa Domnului Dumnedzăului nostru, am cercetat bunătățile ție.

Cântarea stepenilor. 122

1. Cătră tine rădicaiu ochii miei, cela ce lăcuiești în cer.
2. Iată ca ochii robilor la mîinile stăpînilor lor, [3] ca ochii slujnicii la mîinile stăpînii ei, așa ochii noștri cătră Domnul Dumnedzăul nostru, până unde¹ ne va îndura pre noi.
3. [4] Miluiește-ne pre noi, Doamne, miluiește-ne pre noi, căce întru mult ne-am împlut de hula.
4. [5] Întru mult să împlu sufletul nostru oca celora ce-s în bivșug și hula celora mîndri.

Cântarea stepenilor. 123

1. Căce de nu are fi Domnul întru noi, dzică dară Israil,
2. Căce de nu ar fi Domnul întru noi, [2] Cînd s-ar rădica oameni preste noi?
3. Oare vii ne-ară fi înghițit pre noi. [3] Cînd s-au urgisit mîniia lui preste noi.
4. Oare apa ne-ară fi prăpădit pre noi. [4] Părâu au trecut sufletul nostru.
5. Oare trecut-au sufletul nostru apa cea ne-așezată.
6. [5] Blagoslovit Domnul, carele n-au dat pre noi la vinarea dișților lor.
7. [6] Sufletul nostru ca o pasăre hălădui den lațul vinătorilor. [7] Lațul să sfărîmă⁶, și noi ne-am nîntuit.
8. Ajutorul nostru întru numele Domnului, celuia ce au făcut ceriul și pămîntul. Slava¹.

Ms. 4389, f. 292^r-292^v

4. Iată că nu va ațipi, nici va adormi cela ce păzește pre Israil.
5. Domnul te va păzi; Domnul acoperemîntul tău, pre mina ta cea// dreaptă.
6. Zioa nu te va arde soarele, nici noaptea luna.
7. Domnul te va păzi de toată răotătea; Domnul va păzi sufletul tău.
8. Domnul va păzi întrarea ta și ieșirea ta, de acuma și pînă în veac.

Cântarea spițelor. 121

1. Veseliu-mă de cêlea ce se-au zis mie: «Mîrge-vom în casa Domnului».
2. Era picioarele noastre sînd în curțile tale, Ierusalime.
3. Ierusalimul cel zidit ca o cetate, căruia păr-tășiia lui dempreună.
4. Că acolo se-au suit semînții; semînțiile Domnului, mărturisirea lui Israil, să se mărturisească numelui Domnului.
5. Că acolo au șazut scaunele la judecată, scaunele la casa lui David.
6. Cêreți cêlea de pacea Ierusalimului, și spor celor ce te iubesc.
7. Să fie pace în putêrea ta, și spor în culele zidurilor tale.
8. Pentru frații miei și vecinii miei, că am grăit pace de tine.
9. Pentru casa Domnului Dumnezeului nostru, am cercat ție cêlea bune.

Cîntecul spițelor. 122

1. Cătră tine am rădicat ochii miei, cela ce viețuiești în cer.
2. Iată ca ochii robilor în mîinile stăpînilor lui, ca ochii roabei în mîinile stăpînă-sa, așa ochii noștri cătră Domnul Dumnezeul nostru, pînă ne va îndura¹.
3. Miluiește-ne, Doamne, miluiește-ne, că mult ne-am umplut de ocară.
4. Mai mult se-au umplut sufletul nostru de oca celor ce se crăvesc și de musturarea celor trufași.

Cântarea spițelor. 123

1. Că de n-ară fi fost Domnul întru noi, să zică acuma Israil,
2. Că de n-ară fi fost Domnul întru noi, cînd se scula oamenii asupra noastră?
3. De vii ne-ară fi înghițit, cînd se mîniia urgiia lor pre noi.
4. Că ne-ară fi înecat¹ apa. [5] Trecut-au sufletul nostru pîrîul.
5. Apa cea neașezată².
6. Bine-i cuvîntat Domnul, cela ce nu ne-au dat în vinătoarea dișților lor.
7. Mîntuitu-se-au sufletul nostru ca o pasăre den lațul vinătorilor; lațul se-au fărîmat³, și noi fum izbăviți.
8. Ajutorul nostru în numele Domnului, cela ce au făcut ceriul și pămîntul. Slava.

Versiunea modernă

4. Iată, nu va dormita, nici nu va adormi cel ce priveghează pe Israel.
5. Pe tine, Domnul, te va păzi. El este acoperămîntul tău, de-a dreapta ta.
6. Nu te va arde soarele ziua și nici luna noaptea.
7. Domnul te va păzi de tot răul, sufletul tău îl va păzi.
8. Domnul va priveghea întrarea și ieșirea ta de acum și pînă în veac.

Psalmul 121. O cîntare a treptelor

1. M-am bucurat cu cei ce mi-au zis: «Vino cu noi la Ierusalim. Noi mergem în casa Domnului».
2. Ne-am oprit la poartă, ajunsesem cu picioarele în curțile tale, Ierusalime.
3. Tu ești cetatea cu ziduri și cu porți bine legate.
4. Că acolo urcă semînțiile Domnului, după legea lui Israel, ca să laude numele Domnului.
5. Că pentru casa lui David s-au așezat acolo scaunele de judecată.
6. Urați Ierusalimului pace: Belșug celor ce te iubesc!
7. Să fie pace în întăriturile tale și îndestulare în turnuri!
8. Am spus fraților și vecinilor mei, ca și ție: Pace vouă!
9. Ne-am rugat pentru casa Domnului Dumnezeului nostru dorindu-i cele bune.

Psalmul 122. O cîntare a treptelor

1. Am ridicat ochii mei spre tine, cel ce locuiești în ceruri.
2. Privește ca ochii robilor la mîinile stăpînilor lor, ca ochii slujnicii la mîinile stăpînii sale. Ochii noștri sînt îndreptați către Domnul Dumnezeul nostru, pînă ce se va milostivi spre noi.
3. Miluiește-ne pe noi, Doamne, că ne-am săturat de scîrbă.
4. Sufletul nostru s-a săturat de oca celor avuți și de umilințele celor făloși.

Psalmul 123. O cîntare a treptelor

1. Să spună Israil: Ce s-ar fi petrecut,
2. De n-ar fi fost Domnul cu noi, cînd răii s-au ridicat împotriva noastră?
3. Ne-ar fi înghițit de vii, cînd i-a cuprins mîniia împotriva noastră.
4. Apele ne-ar fi înecat și un șuvoi ar fi trecut peste sufletul nostru.
5. Atunci valuri înspăimîntătoare ne-ar fi copleșit.
6. Binecuvîntat este Domnul! Nu ne-a dat pe noi dușmanilor drept pradă dișților lor.
7. Ca o pasăre ce a scăpat din capcana vinătorilor ne-a scăpat: capcana s-a sfărîmat și noi ne-am liberat.
8. Ajutorul nostru este la Dumnezeu, cel ce a făcut cerul și pămîntul.

Biblia 1688, pag. 423, col. II

Кънѣтарѣ степеннаорѣ . Р КД

Ѳа чѣ нрѣдѣдхѣско пре дмнхл ка мхн тале сѣснхлхн нхсева кахтн фвѣк чѣ ла чѣ лтвхлхше ф герусалм . Мхнц фпрежхрхл лхн, шн дмнхл фпрежхрхл нрордхлхн лхн, де акхлм шн пхвнт фвѣк . Кхтн нхба лхса дмнхл шомгхл пхкхтпшнлор, прѣле сорцхл днрѣпцнлор, пхнтрх ка сѣнх фтн зѣ днрѣпцн фтрх фѣрѣ де лѣцн мжннле лор . Фѣ снне дмне челоф сѣхн шн челоф днрѣпцн лл ннмл . Дѣрѣ пре чѣн чѣ паѣкѣ лл фдѣрѣтп ннчнн рхчннба дмнхл кх чѣл чѣ флѣ фѣрѣ де лѣцѣ, паче прѣсте геранл .

Кънѣтарѣ степеннаорѣ . Р КЕ

Кхнѣ фтпбарѣ дмнхл рехнрѣ сѣснхлхл, фтхлхтхнѣл каннше мжнхжхцн дтхлхчѣ ст фплх де вхлхрѣ гѣра нѣа стрѣ, шн лнмѣ нѣастрѣ де веселѣ . Дтхлхчѣ бор грѣн фтрх лнмѣн Мхрн дмнхл лфаче кх джншнн, мхрн дмнхл лфаче кх нѣн, фтхлхтхнѣм веселнндхне фтпбарѣ дмне ровнѣм нѣастрѣ, ка прѣаеле ф лхстрѣ . Чѣн чѣ самѣнт кх лнкрѣмн, кх вх кхрѣе бор сецерл . Мѣргжнѣ мѣрѣѣ, шн паж ѣѣ пхннѣ семеннчале лор . Шн венннѣ кор венн кх вхлхрѣе рхднхнѣо знопн лор .

Кънѣтарѣ степеннаорѣ . Р КЗ

Кхнѣ дмнхл зннн кхса, фдешѣрѣтѣ лх сѣстеннп чѣн чѣ зндѣскѣ . Денхба дмнхл пхзн чѣтатѣ фдешѣрѣтѣ лх прн бернп чѣл чѣ пѣзѣше, фдешѣрѣтѣ бѣо лѣте амжннѣ . Снхлхцнѣѣ дхпѣ чѣ лх шѣзѣт чѣл чѣ мжннлцн пжннѣ дхрѣрѣн . Кхнѣ бадл нѣнчнлор лхн сѣмнхл, кхтѣ мохенн рѣ дмнхлхн фннн палата рордхлхн пжннчѣлхн . Каннше стѣрѣцн фмжнл чѣлхн тѣре, лшл фннн чѣлоф сѣхлхрхцн . Фернчнп чнне ва паннн по та лхн днмтрх джншнн, нхсеков рхшннл кхдѣ грѣскѣ вѣрѣмашнлор лорѣ фпѣрчн .

Кънѣтарѣ степеннаорѣ . Р КЗ

Фернчнп тоцн чѣл чѣстѣм де дмнхл, чѣл чѣ мѣрѣ фкѣнле лхн . Остенѣ леле рорделор тале вен мжнл, фернчнп лхн шн бннцѣафн . Мхлорѣ тл ка сѣбѣ рѣднпѣ флатхрхле лхсн тале . Фннн тѣнн каннше тннере сѣдрасле де масанн фпрежхрхл мѣсѣн тале . Дѣтѣ лшл сека баа гѣслскн сѣмхл, чѣла чѣстѣме де дмнхл . Багѣѣскѣтѣ дмнхл днн сѣснѣ, шн стѣбѣзн вх нѣтѣчнле герусалмхлхн тѣапе знале еѣцнн тале . Шн стѣ бѣзн фннн фнн лор тѣнн паче пре сте геранл .

Кънѣтарѣ степеннаорѣ . Р КН

Ѳамхлпте сорн фмдѣдѣрѣ рѣзѣом ден пн нѣрѣѣеле мѣла, зннѣ дѣрѣ геранл . Дѣмхлпте сорн фмдѣдѣрѣ рѣзѣом дѣтн нѣрѣѣеле мѣла, шн фнкт кх нхпхрѣ стѣ мнне . Пре оумѣрхл мѣх чѣ палл пѣкхтпшнн, фдѣлхнгарѣ фѣрѣдѣлѣцѣ лѣ .

- 7. [6] Sufletul nostru ca o pasăre să izbăvi den lațul vînătorului. [7] Lațul să zdrobi, și noi ne-am mîntuit. 8. Ajutorul nostru întru numele Domnului, celui ce au făcut ceriul și pămîntul. Slava./

Цнтарея степенilor. 124

- 1. Ceia ce nedejduiesc pre Domnul, ca muntele Sionului; nu se va clăti în veac cela ce lăcuiește în Ierusalim. 2. Munți împrejurul lui, și Domnul împrejurul norodului lui, de acum și pînă în veac. 3. Căci nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor preste sorțul direpților, pentru ca să nu întinză direpții întru fărădelegi minile lor. 4. Fă bine, Doamne, celor buni și celor direpți la inimă. 5. Iară pre cei ce pleacă la îndărătnicii, duce-i-va Domnul cu ceia ce fac fărădelegea. Pace preste Israil!

Цнтарея степенilor. 125

- 1. Cînd întoarse Domnul robirea Sionului, făcutu-ne-am ca niște mîngiați. 2. Atuncea să împlu de bucurie gura noastră, și limba noastră de veselie. [3] Atuncea vor grăi întru limbi: [4] «Mări Domnul a face cu dînșii». 3. Mări Domnul a face cu noi; făcutu-ne-am veselindu-ne. 4. [5] Întoarce, Doamne, robimea noastră, ca pîraiele în austru. 5. [6] Cei ce samănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera. 6. [7] Mergînd mergea și plîngea puind semențile lor. [8] Și venind vor veni cu bucurie, rădicînd znopii lor.

Цнтарея степенilor. 126

- 1. De nu va Domnul zidi casa, în deșărt au ostenit cei ce zidesc. [2] De nu va Domnul păzi cetatea, în deșărt au privegheat cel ce păzeste. 2. În deșărt voao iaste a mîneca. [3] Sculați-vă, după ce а șăzut, ceia ce мннцаți pîinea durerii. [4] Cînd va da iubiților lui somnu. 3. Іатă моštenirea Domnului, fiii, plata rodului pîntecelui. 4. [5] Ca niște săgeți în мина celui tare, аша fiii celor scuturați. 5. [6] Fericit cine va plini pofta lui dentru dînșii; nu se vor rușina, cînd grăiesc vrăjmașilor lor în porți.

Цнтарея степенilor. 127

- 1. Fericitiți тоți ceia ce să tem de Domnul, ceia ce merg în căile lui. 2. Oстенѣлеle roadelor tale vei мннца, fericit еști, și bine-ѣ va fi. 3. Muierea ta ca o vie rodită în laturile casei tale. [4] Fiii tăi ca niște tinere odrasle de maslin împrejurul мѣсеi tale. 4. [5] Іатă аша се va blagoslovi omul cela ce să тѣме de Domnul. 5. [6] Blagoslovească-te Domnul den Sion, și să vezi bunătățile Ierusalimului toate zilele vieții tale. 6. [7] Și să vezi fiii fiilor tăi. Pace preste Israil!

Ms. 45, f. 247 v.-248 r

Cântarea stepenilor. 124

1. Ceia ci nădăjduiesc pre Domnul, ca măgura Sionului; nu să va clăti în vac cela ce lăcuiește Ierusalimul.
2. Măguri împregiurul lui, și Domnul împregiurul nărodului lui, de acum și până în vac.
3. Căce nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor preste sorțul dreptilor, pentru ca să nu întinză dreptii întru fărădalegi mîinile lor.
4. Fă bine, Doamne, bunilor și celora drepti la inimă;
5. Iară pre ceia ce pleacă la îndrăpnicii, duce-i-va Domnul cu ceia ce fac fărădalegea. Pace preste Israil!

Cântarea stêpenilor. 125

1. Cînd întoarse Domnul robirea Sionului, făcutu-ne-am ca niște mîngîiați.
2. Atunceă să împlu de bucurie gura noastră, și limba noastră de bucurie. [3] Atunceă vor grăi întru limbi: «Mări Domnul a face cu înșii».
3. [4] Mări Domnul a face cu noi; făcutu-ne-am veselindu-ne.
4. [5] Întoarce, Doamne, robimea noastră, ca pîraiele în austru.//
5. [6] Ceia ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera.
6. [7] Mergînd mergea și plîngea puind semînteile lor. [8] Și venînd vor veni cu bucurie, rădicînd mănunchii lor.

Cântarea stêpenilor. 126

1. Dă nu va Domnul zidi casa, întru dășert osteniră ceia ce zidesc. [2] De nu va Domnul păzi cetatea, întru dășert priveghé cela ce zidêște.
2. Întru dășert voao iaste a mîneca. [3] Sculați-vă, după ce ați șezut, ceia ce mînceați pîinea durerii. [4] Cînd va da iubiților lui somnu.
3. Iată moștenirea Domnului, fiii, plata rodului pîntecelui.
4. [5] Ca niște săgeți în mîna tarelui, așa-s fiii scuturaților.
5. [6] Fericit cine va plini pofta lui dentru înșii; nu să vor rușina, cînd grăiesc vrăjmașilor lui în porți.

Cântarea stepenilor. 127

1. Fericiti toți ceia ci să tem de Domnul, ceia ce mergu întru căile lui.
2. Ostenêtele roadelor tale vei mînca, fericit ești, și bine-ți va fi.
3. Muiêrea ta ca o vie rodită întru laturile casei tale. [4] Fiii tăi ca răsădituri tinere de maslin pregiur masa ta.
4. [5] Iată așa să va blagoslovi omul cela ci să teme de Domnul.
5. [6] Blagoslovască-te Domnul den Sion, și să vezi bunătățile Ierusalimului toate dzilele vieții tale.
6. [7] Și să vezi fiii fiilor tăi. Pace preste Israil!

Cântarea stepenilor. 128

1. De multe ori, dederă mie război den tinerêtele mêle, dzică dară Israil.
2. De multe ori dederă mie război den tinerêtele mêle, și încă nu putură spre mine.
3. Pre umărul meu teslării păcătoșii, îndălungară fărădalegea lor.

Ms. 4389, f. 292 v

Cîntare spițelor. 124

1. Ceia ce se nădăjduiesc pre Domnul, ca muntele Sionului; nu se va clăti în veac cela ce vicuiește în Ierusalim.
2. Munții împrejurul lui, și Domnul împrejurul nărodului său, de acuma și pînă în veac.
3. Că nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor pre sorțul celor direpți, ca să nu întinză direpții în fărădeleguire mîinile lor.
4. Fă, Doamne, bine celor buni și direpți cu inima;
5. Iară pre ceia ce se abat întru întortare, îi va duce Domnul cu ceia ce fac fărădeleguire. Pace pre Israil!

Cîntarea spițelor. 125

1. Cînd întoarse Domnul robia Sionului, fost-am ca niște mîngîiați.
2. Atunci se-au umplut gura noastră de bucurie, și limba noastră de veselie; atunci vor zice întru limbi: «Mărit-au Domnul să facă cu dînșii».
3. Mărit-au Domnul să facă cu noi; fost-am veselindu-ne.
4. Întoarce, Doamne, robia noastră, ca pîraele în austru.
5. Ceia ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera.
6. Umblind mergea și arunca semînteile lor plîngînd, iară viînd vor veni cu bucurie, rădicînd mînuchii săi.

Cîntarea spițelor. 126

1. Că de nu va zidi Domnul casa, în zadar se-au ostenit ceia ce o zidesc; de nu va păzi Domnul cetatea, în dășert au priveghiat cela ce păzêște.
2. În dășert iaste voaoa a mîneca; sculați-vă, după ce ați șazut, ceia ce mînceați pîinea durerii, cînd va da celor dragi ai săi somnu.
3. Iată moșia Domnului, feciorii, plata roadei pîntecelui.
4. Cumu-s săgețile în mîna celui tare, așa feciorii celor scuturați.
5. Fericit cela ce va umplea pofta sa dentru înșii; nu se vor rușina, cînd grăiesc vrăjmașilor lor în porți.

Cîntecul spițelor. 127

1. Fericiti toți ceia ce se tem de Domnul, carii umblă în căile lui.
2. Mînca-vei ostenêtele roadelor tale, fericit ești, și-ți va fi bine.
3. Muiêrea ta ca vița cea rodită în laturile casei tale; feciorii tăi ca odraslele cêle de măslin împrejurul mesei tale.
4. Iată așa se va cuvînta de bine omul cela ce se teme de Domnul.
5. Bine te va cuvînta Domnul den Sion, și vei vedea bunătățile Ierusalimului toate zilele vieții tale.
6. Și vei vedea pre feciorii feciorilor tăi. Pace pre Israil!

Cîntecul spițelor. 128

1. De multe ori au dat războiu cu mine den tinerêtele mêle, să zică acuma Israil.
2. De multe ori au dat războiu cu mine den tinerêtele mêle, și încă nu m-au biruit.
3. Pre spinarea mea au lucrat cei păcătoși, lungit-au fărădeleguirea sa.

Versiunea modernă

Psalmul 124. O cîntare a treptelor

1. Cei ce se încred în Domnul sînt ca muntele Sionului; nu se vor clătina în veac cei ce locuiesc în Ierusalim.
2. Împrejurul cetății sînt munți, drept pază, și Domnul împrejurul poporului său.
3. Că nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor să cadă peste soarta dreptilor, ca aceștia să nu întindă mîinile în fărădelege.
4. Celor buni și celor drepti cu inima, fă-le bine, Doamne!
5. Iar cei ce se abat pe căile nedrepte, Domnul îi va duce împreună cu lucrătorii fărădelegii. Pace peste Israil!

Psalmul 125. O cîntare a treptelor

1. Cînd Domnul a scăpat Sionul din robie, ne-am umplut sufletele de mîngiere.
2. S-a bucurat și gura și limba noastră, iar neamurile ziceau: «Mari lucruri a făcut Domnul cu ei».
3. Mari lucruri a făcut Domnul cu noi, ne-am umplut de bucurie.
4. Întoarce, Doamne, robia noastră, cum întorci pîraiele spre miazăzi.
5. Cei ce seamănă cu lacrimi, bucușii vor secera.
6. Ei seamănă plîngînd semînteile lor, dar vor veni iarășii să ridice snopii, bucurîndu-se.

Psalmul 126. O cîntare a treptelor

1. De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni zidarii; de n-ar păzi Domnul casa, în zadar ar sta de veghe cel ce o păzește.
2. Voi care mînceați pîinea durerii, în zadar vă sculați dis-de-dimineață, în zadar vă culcați tîrziu; Domnul dă iubiților săi totul în somnu.
3. Copiii sînt daruri Domnului, răsplata pentru rodul pîntecelui.
4. Precum sînt săgețile în mîna unui viteaz, așa sînt copiii vioi pentru părinții lor.
5. Fericit este omul care-și va umple casa de copii, de nu se va rușina cînd va grăi cu vrăjmașii săi la poartă.

Psalmul 127. O cîntare a treptelor

1. Fericiti toți cei ce se tem de Domnul, cei care umblă în căile lui!
2. Tu vei trăi din rodul muncii mîinilor tale. Fericit ești! Bine să-ți fie!
3. În casa ta, femeia este ca o vie ce poartă rod; împrejurul mesei tale sînt copiii tăi ca niște vlăstare fragede de măslin.
4. Iată așa va binecuvînta Domnul pe cel ce se teme de el.
5. Domnul din Sion te va binecuvînta ca să ai parte în toate zilele vieții tale de bunătățile Ierusalimului.
6. Și vei vedea crescînd pe fiii fiilor tăi. Pace peste Israil!

Psalmul 128. O cîntare a treptelor

1. Din tinerêtele mele, multe patimi s-au luptat cu mine, să spună Israil,
2. Din tinerêtele mele, de multe ori s-au luptat cu mine și nu m-au biruit.
3. Păcătoșii mi-au rănît spatetele și umerii în neleguirea lor; sînt ca un ogor după arat.

Biblia 1688, pag. 424, col. 1

Cîntarea stepenilor. 128

- 1. De multe ori în dăderă războiu den tineretele mēle, zică dară Israil.
- 2. De multe ori în dăderă războiu den tineretele mēle, și încă nu putură spre mine.
- 3. Pre umărul meu ciopliia păcătoșii, îndelungară fărădelēgea lor.
- 4. Domnul cel drept tăia grumazii păcătoșilor.
- 5. Rușinēze-se și să întoarcă îndărăt toți ceia ce urăsc Sionul.

- 6. [5] Facă-se ca iarba podurilor, carea, mai nainte de a să zmulge să usucă.
- 7. [6] De carele n-au împlut mîna lui săcerătorul, și sînul lui cel ce adună znopii.
- 8. [7] Și nu ziseră cei ce trec pre aproape: «Blagosloveniia Domnului preste voi, [8] blagoslovit-am pre voi întru numele Domnului». Slava.

Cîntarea stepenilor. 129

- 1. Den adîncuri strigaiu ție, Doamne; Doamne, ascultă glasul meu.
- 2. Facă-se urechile tale păzind la glasul rugii mēle.
- 3. De vei lua aminte fărădelegile, Doamne, Doamne, cine va suferi?
- 4. Căci lîngă tine iertarea iaste.
- 5. Pentru numele tău îngăduiui-te, Doamne. [5] Îngădui sufletul meu la cuvîntul tău,
- 6. Nedejdui sufletul meu pre Domnul. [6] De la straja de dimineață pînă în noapte, de la straja de dimineață nedejduiască Israil pre Domnul.
- 7. Căci lîngă Domnul e mila, și multă mîntuire lîngă el.
- 8. Și el va mîntui pre Israil den toate fărădelegile lui.

Cîntarea stepenilor. 130

- 1. Doamne, nu să înălță inima mea, nici să înălțară ochii miei. [2] Nici merș întru măgiri, nici întru minunate mai mult decît mine.
- 2. [3] De nu mă smeriia, ce înălțaiu sufletul meu. [4] Ca înțarcatul spre maica lui, așa să răsplătești sufletului meu.
- 3. [5] Nedejduiască Israil pre Domnul, de acum și pînă în veac.

Cîntarea stepenilor. 131

- 1. Adu-ți aminte, Doamne, de David și de toate blîndețele lui.
- 2. Cum s-au jurat Domnului, făgăduitu-s-au Dumnezăului lui Iacov:
- 3. De voi intra în sălașul casei mēle, de mă voiui sui pre patul așternutului meu,
- 4. De voiui da somnu ochilor miei, și genelor mēle adormitare, [5] și odihnă tîmplelor mēle,
- 5. Pînă unde voiui afla loc Domnului, sălaș Dumnezăului lui Iacov.
- 6. Iată am auzit pre ea în Efratha, aflăm pre ea în cîmpii dumbrăvii.
- 7. Intra-vom la lăcașurile lui, închina-ne-vom la locul unde au stătut picioarele lui.
- 8. Scoală-te, Doamne, la odihna ta, tu și chivotul sfințirii tale.
- 9. Preoții tăi îmbrăca-se-vor cu dreptatea, și curajii tăi se vor bucura.
- 10. Pentru David robul tău, să nu întorci fața unsului tău.
- 11. Jură Domnul lui David adevăr, și nu va lepăda pre el: «Den roada pîntecelui tău pune-voiui preste scaunul tău,
- 12. De vor păzi fiii tăi făgăduința mea și mărturiile mēle acēstea

Дѣиѣла чѣла днрѣпѣтѣ тѣла грѣмѣзѣнѣ пѣкѣтѣшн
 лѣрѣ рѣшнѣтѣ зѣсе шн стѣ фѣтѣорѣскѣ фѣтѣрѣтѣ, тѣчн
 ѣ тѣла чѣ оуѣрѣкѣ сѣсѣлѣлѣ. Фѣкѣтѣсе ка кѣрѣа по
 ѣзрѣнѣорѣ кѣрѣ мѣннѣнѣтѣ де асѣ зѣмѣлѣ се оуѣкѣ.
 Де кѣрѣле нѣлѣ фѣпѣлѣтѣ мѣна лѣнѣ стѣзѣрѣтѣорѣнѣлѣ,
 шн сѣжнѣлѣ лѣнѣ чѣла чѣ дѣлѣнѣ зѣнѣпѣнѣ. Шн нѣ
 зѣсѣрѣтѣ чѣнѣ чѣ тѣрѣкѣ пре аѣрѣоѣпѣ бѣгѣвѣнѣтѣ дѣмнѣ
 лѣнѣ прѣсѣтѣ вѣнѣ. Бѣгѣнѣтѣмѣ пре вѣнѣ фѣтѣрѣ нѣ
 мѣле дѣмнѣлѣнѣ. Сла

Кѣнѣтѣрѣ стѣпѣннѣлѣорѣ. Р КѠ
 ѣ лѣ дѣжнѣкѣрѣ стѣрѣгѣнѣ чѣе дѣмнѣ, дѣмнѣ ѣ
 сѣлѣлѣтѣ гѣлѣлѣ мѣлѣ. Фѣкѣтѣсе оуѣрѣ
 кѣнае тѣле пѣзѣнѣдѣ лѣ гѣлѣсѣлѣ рѣлѣтѣнѣ
 мѣлѣ. Дѣкѣнѣ лѣлѣ дѣмнѣтѣ фѣтѣрѣ дѣлѣ
 чѣнае дѣмнѣ дѣмнѣ чѣне ка сѣфѣрѣнѣ Кѣ
 лѣнѣгѣ тѣнѣ стѣрѣрѣтѣ мѣтѣ, пѣнѣтѣрѣ нѣмѣле тѣлѣ
 фѣтѣрѣлѣтѣ дѣмнѣ. Фѣтѣрѣлѣнѣ сѣфѣлѣтѣлѣ мѣлѣ
 лѣ кѣлѣжнѣтѣлѣ тѣлѣ, нѣдѣжѣлѣнѣ сѣфѣлѣтѣлѣ мѣлѣ
 пре дѣмнѣлѣ. Дѣла стѣрѣжѣ дѣ дѣмнѣнѣтѣцѣ пѣ
 нѣ фѣнѣлѣпѣтѣ дѣла стѣрѣжѣ дѣ дѣмнѣнѣтѣцѣ нѣдѣжѣ
 рѣлѣнѣкѣтѣ гѣрѣнѣлѣ пре дѣмнѣлѣ. Кѣчѣнѣ лѣнѣгѣтѣ рѣ
 нѣлѣ ѣ мѣла шн мѣлѣтѣ мѣжнѣтѣнѣрѣ лѣгѣтѣлѣ.
 Шн ѣлѣ ка мѣжнѣтѣнѣ пре гѣрѣнѣлѣ дѣ тѣтѣ фѣтѣрѣ
 дѣлѣчѣнае лѣнѣ.

Кѣнѣтѣрѣ стѣпѣннѣлѣорѣ. Р Л
 ѣне нѣлѣтѣ фѣнѣлѣцѣ нѣннѣма мѣтѣ, нѣчн стѣ фѣ
 нѣлѣцѣрѣтѣ сѣкѣнѣ мѣтѣнѣ. Нѣчн мѣрѣшѣ фѣ
 тѣрѣ мѣрѣрѣнѣ, нѣчн фѣтѣрѣ мнѣнѣнѣтѣ мѣн
 мѣлѣтѣ дѣкѣтѣ мѣнѣ. Дѣ нѣлѣтѣ сѣмѣ
 рѣлѣмѣ, чѣ фѣнѣлѣцѣнѣ сѣфѣлѣтѣлѣ мѣлѣ.
 Ка фѣтѣрѣкѣтѣлѣ стѣрѣ мѣнѣка лѣнѣ, ѣшѣ стѣ рѣлѣпѣлѣ
 тѣшн сѣфѣлѣтѣлѣнѣ мѣлѣ. Нѣдѣжѣлѣтѣсѣтѣ гѣрѣнѣ
 пре дѣмнѣлѣ дѣлѣкѣмѣ шн пѣнѣтѣ фѣтѣрѣ.

Кѣнѣтѣрѣ стѣпѣннѣлѣорѣ. Р ЛА
 лѣчнѣ дѣмнѣтѣ дѣмнѣ дѣ дѣлѣ шн дѣтѣоѣ
 тѣ бѣжнѣтѣчѣлѣ лѣнѣ. Кѣлѣ сѣлѣ жѣзѣрѣ
 дѣмнѣлѣнѣ, фѣтѣгѣрѣлѣнѣтѣсѣлѣ дѣмнѣзѣлѣнѣ
 ѣнѣ гѣлѣсѣбѣ. Дѣвѣоѣ фѣтѣрѣ фѣтѣлѣлѣшѣлѣ
 кѣсѣнѣ мѣлѣ, дѣмѣтѣвоѣ сѣнѣ пре пѣтѣлѣ
 ѣщѣрѣнѣлѣтѣлѣнѣ мѣлѣ. Дѣвѣнѣдѣлѣ сѣмнѣлѣ сѣкѣнѣлѣ
 мѣтѣнѣ, шн фѣнѣлѣорѣ мѣлѣ аѣдѣрѣмѣтѣрѣтѣ. Шн
 сѣрѣнѣчнѣ тѣжнѣпѣлѣлѣорѣ мѣлѣ, пѣнѣтѣ оуѣдѣ кѣнѣ ѣ
 фѣлѣ лѣкѣ дѣмнѣлѣнѣ, стѣлѣшѣ дѣмнѣзѣлѣнѣ лѣнѣ гѣлѣсѣбѣ.
 Дѣтѣтѣ ѣмѣ лѣзѣнѣтѣ пре ѣ фѣфѣрѣдѣлѣ, ѣфѣлѣмѣ пре ѣ
 фѣкѣмѣпѣтѣнѣ дѣлѣмѣрѣтѣвѣтѣнѣ. Фѣтѣрѣлѣсѣоѣмѣ лѣ лѣкѣлѣшѣ
 рѣнае лѣнѣ, фѣкѣннѣнѣвѣоѣмѣ лѣ лѣкѣлѣ оуѣнѣдѣ ѣлѣ стѣтѣ
 тѣтѣ пѣчѣоѣрѣле лѣнѣ. Сѣкѣлѣлѣтѣ дѣмнѣ лѣ оѣдѣнѣ
 нѣ тѣлѣ, тѣ шн кѣвѣоѣтѣлѣ сѣфѣнѣрѣнѣ тѣлѣ.
 Прѣсѣчѣнѣ тѣнѣ фѣтѣрѣкѣсѣвѣорѣ кѣ днѣрѣпѣлѣтѣтѣ, шн
 кѣрѣлѣчѣнѣ тѣнѣ сѣкѣсѣрѣ сѣлѣлѣрѣ. Пѣнѣтѣрѣ дѣлѣ
 рѣлѣлѣ тѣлѣ стѣнѣ фѣтѣрѣнѣ фѣлѣцѣ оуѣсѣлѣлѣ тѣлѣ.
 Фѣлѣрѣ дѣмнѣлѣ лѣнѣ дѣлѣлѣ дѣвѣтѣрѣ, шн нѣлѣлѣпѣтѣ
 ѣлѣ пре ѣлѣ дѣнѣ рѣоѣдѣлѣ пѣнѣтѣчѣлѣнѣ тѣлѣ пѣнѣвѣоѣмѣ
 прѣсѣтѣ сѣлѣлѣнѣлѣ тѣлѣ. Дѣ вѣоѣрѣ пѣзѣнѣ фѣнѣтѣ
 тѣнѣ фѣтѣгѣрѣлѣнѣцѣ лѣтѣ, шн мѣрѣтѣлѣрѣнѣлѣ мѣлѣ
 ѣтѣсѣтѣ, кѣрѣле вѣнѣ фѣлѣцѣ пре ѣнѣ. Шн фѣнѣтѣ
 лѣсѣрѣ пѣнѣтѣ фѣтѣсѣкѣ вѣоѣрѣ шѣлѣтѣ пре сѣлѣлѣнѣлѣ тѣлѣ.
 Кѣчѣтѣ ѣлѣ лѣсѣвѣ дѣмнѣлѣ сѣсѣнѣлѣ сѣсѣнѣ пре дѣлѣнѣ
 сѣлѣ сѣрѣлѣтѣкѣшѣ лѣнѣ. Дѣлѣсѣтѣ ѣ сѣдѣнѣнѣ мѣтѣ

Ms. 45, f. 248^r

4. Domnul drept tăia grumazii¹ păcătoșilor.
5. Rușinêdze-se² și întoarce-să îndărăt toți ceia ce urâsc Sionul.
6. [5] Facă-să ca iarba podurilor, carea, mainde a să zmulge să usucă.
7. [6] De carele n-au împlut mîna lui secerătorul, și sîmul lui cela ce adună mînunchile.
8. [7] Și n-dziseră ceia ce trec pre aproape: «Blagoslovenia Domnului preste voi, [8] Blagoslovim pre voi întru numele Domnului». Slava³.

Cîntarea stepenilor. 129

1. Den adîncuri strigaiu ție, Doamne; Doamne, ascultă glasului meu.
2. Facă-să urechile tale păzind la glasul rugii mele.
3. Dă vei lua aminte fărădelegile, Doamne, Doamne, cine va suferi?
4. Căce lîngă tine uitare iaste.
5. Pentru numele tău îngăduiui-te, Doamne. [5] Îngădui sufletul meu la cuvîntul tău.
6. Nădăjdui sufletul meu pre Domnul. [6] De la straja de dimineață până în noapte, de la straja de dimineață nădăjduiască Israil pre Domnul.
7. Căce lîngă Domnul mila, și multă lîngă el mîntuire.
8. Și el va mîntui pre Israil dentru toate fărădelegile lui.

Cîntarea stepenilor. 130

1. Doamne, nu să înălță inima mea, nice să simețiră ochii miei. [2] Nice merș întru mari, nice întru minunate mai multe preste mine.
2. [3] Dă nu mă smeriim, ce înălțaiu sufletul meu, [4] Ca înțărcat spre maica lui, așa să răsplătești sufletului meu.
3. [5] Nădăjduiască Israil pre Domnul, den vac și până în vac.

Cîntarea stepenilor. 131

1. Pomenêște, Doamne, pre David și toate blîndețele lui.
2. Cum s-au jurat Domnului, rugatu-s-au Dumnezăului lui Iacob:
3. Dă voi întra în sălașul casei mele, dă mă voi sui preste patul așternutului meu,
4. Dă voi da somn ochilor miei, și gênelor mele adormitare, [5] Și odihnă tîmplelor mele.
5. Până unde voi afla loc Domnului, sălaș Dumnezăului Iacob.
6. Iată am audzit pre ea în Efratha, aflăm pre ea întru cîmpii dumbrăvii.
7. Întra-vom la lăcașurile lui, închina-ne-vom la locul unde au stătut picioarele lui.
8. Scoală-te, Doamne, la odihna ta, tu și chivotul¹ sfințeniei tale.
9. Preoții tăi îmbrăca-să-vor dreptate, și curajii tăi bucura-să-vor.
10. Pentru David robul tău, să nu întorni fața unsului tău.
11. Jură² Domnul lui David adevăr, și nu va dă-fățima pre el: «Den roada pîntecelui² tău pune-voi preste scaunul tău.
12. Dă vor păzi fiii tăi făgăduința mea și mărturiile mele acêstea carele îi învăța pre ei. [13] Și fiii lor până în vac vor șede pre scaunul tău».

13. [14] Căce au ales Domnul Sionul, usăbi pre însă spre lăcaș șie.

14. [15] «Aceasta-i odihna mea în vacul vacului. Aicea voi lăcuî. căce am ales pre el.

Ms. 4389, f. 292^v-293^r

4. Domnul// cel drept va tăia grumazii¹ celor păcătoși.
5. Să se rușinêze și să se întoarce înapoi toți ceia ce urâsc Sionul.
6. Să fie ca iarba de pre acoperemînturi, carea se-au uscat mai nainte de zmulgere.
7. De carea nu ș-au umplut secerătorul mîna, și cela ce adună mînuchie sîmul² său.
8. Și ceia ce trec n-au zis: «Blagoslovenia Domnului pre voi, bine v-am cuvîntat în numele Domnului». Slava.

Cîntarea spițelor. 129

1. Dentr-adînc strigaiu cătră tine, Doamne; Doamne, ascultă glasul meu.
2. Să fie urechile tale luînd aminte glasului rugăciunii mele.
3. De vei căuta fărădelegile, Doamne, Doamne, cine va sta?
4. Că de la tine iaste curăția.
5. Pentru numele tău te-am răbdât, Doamne; răbdat-au sufletul meu în cuvîntul tău.
6. [5] Nădăjdui-tea sufletul meu pre Domnul. [6] De la paza dimineții pînă la a nopții, de la paza dimineții să se nădăjduiască Israil pre Domnul.
7. Că de la Domnul mila, și mîntuirea cea multă de la dînsul.
8. Și el va mîntui pre Israil de toate fărădelegile lui.

Cîntecul spițelor. 130

1. Doamne, nu se-au înălțat inima mea, nici se-au rădicat¹ ochii miei, nici am umblat întru cêle mari, nici întru cêle mai minunate decît mine.
2. De nu m-am smerit în socoteală, ce am înălțat sufletul meu, ca cel înțărcat spre mumăsa, așa să plătești asupra sufletului meu.
3. Să se nădăjduiască Israil pre Domnul, de acuma și pînă în veac.

Cîntecul spițelor. 131

1. Ado-ți aminte, Doamne, de David și de toată blîndețea lui.
2. Cum se-au jurat Domnului, făgădui-te-au Dumnezăului lui Iacob:
3. De voi întra în sălașul casii mele, sau de mă voi sui în patul așternutului meu,
4. De voi da somn ochilor miei, și gênelor mele ațipire, [5] Și răpaos tîmplelor mele,
5. Pînă ce voi afla loc Domnului, sălaș Dumnezăului lui Iacob.
6. Iată l-am audzit în Efratha, aflatu-l-am în cîmpii dumbrăvii.
7. Întra-vom în sălașele lui, închina-ne-vom în locul pre care au stătut picioarele lui.
8. Scoală-te, Doamne, în odihna ta, tu și sicriul sfințirii tale.
9. Preoții tăi se vor îmbrăca în dreptate, și sfinții tăi se vor bucura.
10. Pentru David robul tău, nu întoarce fața unsului tău.
11. Juratu-se-au Domnul lui David cu adevăr, și nu se-au lepădat de dînsul: «Den roada pîntecelui tău voi pune pre scaunul tău,
12. Deaca vor păzi feciorii tăi făgăduința mea și mărturisirile mele acêstea care îi voi învăța, și feciorii lor vor șede pînă în veac pre scaunul tău».

13. Că au ales Domnul Sionul, și l-au voit în lăcaș șie.

14. «Acesta răpaosul meu în veacul veacului. Aici voi sălășlui, că l-am voit.

Versiunea modernă

4. Iar Domnul cel drept a tăiat grumajii păcătoșilor.
5. Să se rușineze și să se întoarce înapoi toți cei ce urâsc Sionul.
6. Să se facă ei ca iarba de pe acoperișuri, care, mai înainte de a fi smulsa, s-a uscat.
7. Secerătorul n-o ține în mînă și n-o leagă cel ce adună snopii;
8. Nimeni n-a trecut pe lîngă voi să spună binecuvîntarea Domnului peste voi.

Psalmul 129. O cîntare a treptelor

1. Din adîncuri am strigat către tine, Doamne! Auzi-mi glasul meu!
2. Să fie urechile tale treze la glasul rugăciunii mele.
3. De te vei uita la fărădelegi, Doamne, cine le va număra?
4. Dar a ta este milostivirea.
5. Pentru numele tău te-am așteptat, Doamne, sufletul meu ținjea după cuvîntul tău.
6. Sufletul meu a nădăjduit spre Domnul, din straja dimineții pînă în noapte. Din straja dimineții, nădăjduiască Israel spre Domnul!
7. Că la Domnul este mila și toată mîntuirea.
8. Iar el va scoate pe Israel din toate fărădelegile.

Psalmul 130. O cîntare a treptelor

1. Doamne, nu m-am fîlîit și nu mi-am înălțat ochii, umblînd după lucruri mari, după lucruri mai presus de mine.
2. Dimpotrivă, mi-am domolit sufletul meu cu smerenie, am fost ca un prunc înțărcat de mama lui, răsplată sufletului meu.
3. Nădăjduiește Israel în Domnul, de acum și pînă în veac!

Psalmul 131. O cîntare a treptelor

1. Adu-ți aminte, Doamne, de David și de toate ale lui;
2. Cum a făcut el legămînt cu Domnul și s-a jurat Dumnezăului lui Iacob:
3. N-am să mai întru în casă la mine și în patul meu odihnitor nu mă voi sui,
4. Ochilor mei nu le voi da somn, nici genelor mele adormitare și nici tîmplelor mele odihnă,
5. Pînă ce nu voi afla unde stă Domnul, unde e locașul Dumnezăului lui Iacob.
6. Iată am audzit de chivotul legii, l-am căutat și l-am găsit în Efrata, în țarina lui Iaar.
7. Vom intra în casa lui și ne vom închina la locul unde a stătut el.
8. Scoală-te, Doamne, din odihna ta și însoțește chivotul sfințirii tale!
9. Preoții tăi vor îmbrăca dreptatea ca să se bucure credincioșii tăi!
10. Din pricina lui David să nu te întorci de la fața împăratului nostru pe care tu l-ai uns.
11. Domnul s-a jurat și a spus lui David adevărul, că nu-l vă lepăda: «Din rodul pîntecelui tău voi pune pe scaunul tău împărat.
12. De vor păzi fiii tăi legămîntul meu și mărturiile mele, voi alege pe unul dintre ei, îl voi învăța, și fiii lui vor șede pînă în veac pe scaunul împărătesc».

13. Domnul a ales Sionul ca locuință a sa:

14. «Aici va fi în veci locul meu de odihnă, aici voi locui, că l-am ales după voința mea!

Ms. 45, f. 248 r-248 v

15. [16] Vinatul lui blagoslovind voi blagoslovi, pre săracii lui sătura-i-voi de piini.

16. [17] Pre preuții lui îmbrăca-i-voi cu mîntuire, și curații lui cu bucurie să vor bucura.

17. [18] Acolo voi răsări cornul lui David, gătit-am luminător unsului meu.

18. [19] Pre vrăjmașii lui îmbrăca-i-voi rușine, și preste însul va înflori sfințenia mea».

Cîntarea stepenilor. 132//

1. Iată dară cîtu-i bun sau cîtu-i înfrîmsătat, fără numai a lăcuî frații depreună.

2. Ca mirul preste cap, cea ce pogoară preste barba, barba lui Aaron, [3] Ce pogoară pre prohrabul îmbrăcămîntei lui.

3. Ca roao Aermon, cêea ci să pogoară pre munții Sionului. [4] Căce acolo au porîncit Domnul blagoslovenia, viață pînă în vac.

Cîntare stepenilor. 133

1. Iată dară binecuvîntați pre Domnul toți robii Domnului, [2] Ceia ce stați în casa Domnului, întru ogrăzile casei Dumnezăului nostru¹.

2. [3] Întru nopți rădicați mîinile voastre la sfînte, blagosloviți pre Domnul.

3. [4] Blagoslovască-te Domnul den Sion, cea ce au făcut cerul și pămîntul. Slava².

CATHISMA 18¹. Aliluia. 134

1. Lăudați numele Domnului, lăudați, robi, pre Domnul,

2. Ceia ce stați în casa Domnului, întru ogrăzile casei Dumnezăului nostru.

3. Lăudați pre Domnul, căce ii² bun Domnul, cîntați numelui lui, căce ii bun.

4. Căce pre Iacov au ales șie Domnul, Israil spre avere șieș.

5. Căce eu am cunoscut că-i mare Domnul, și Domnul nostru mai mare decît toți dumnezăii.

6. Toate cite au vrut Domnul au făcut, întru cer și întru pămînt, întru mări și întru toate bezenele.

7. Suind nori de la sfîrșitul pămîntului, fulgere la ploaie au făcut. [8] Cea ce scoate vînturi dentru vistișerele lui.

8. Carele au lovit cei dentăi născuți a Eghiptului, den om pînă la dobitoc.

9. Trimise sêrne și minuni în mijlocul tău, Eghipte, întru faraon și întru toți robii lui.

10. Carele au lovit limbi multe, și au ucis împărații tari.

11. Pre Sion, împăratul amoreilor, și pre Og, împăratul pămîntului ii³ Vasan, și toate împărățiile Hanaan.

12. Și dede pămîntul lor moștenire lui Israil, nărodul lui.

13. Doamne, numele tău în vac, și pamîntea ta în rudă și rudă.

14. Căce va judeca Domnul pre nărodul lui, și preste robii lui să va mîngîia.

15. Chipurile limbilor argint și aur, fapte a mîinilor oamenilor.

16. Gură au, și nu vor grăi, ochi au, și nu vor vedea,

17. Urechi au, și nu vor audzi, pentru că nu iaste duh întru gura lor.

18. Asêmene cu înșii facă-să cea ce fac acêstea, și toți cea ce nădăjduiesc preste ei.

Ms. 4389, f. 293 r-293 v

15. Vinatul lui binecuvîntîndu-l bine-l voi cuvînta, pre săracii lui îi voi sătura de piine.

16. Preoții lui îi voi îmbrăca în mîntuire, și cei sfînți ai lui se vor bucura cu bucurie.

17. Acolo voi crêște cornul lui David, gătit-am sfêștnic unsului meu.

18. Pre vrăjmașii lui îi voi îmbrăca cu rușine, și pre dînsul va înflori sfințirea mea».

Cîntarea spițelor. 132

1. Iată acuma cît de bine și cît de frumos¹ a viețui frații depreună.

2. Cum iaste unsoarea pre cap, carea se pogoară pre barbă, pre barba lui Aaron, carea se pogoară pre titivurile îmbrăcămîntei lui.

3. Ca roao Aermonului, carea se pogoară pre munții Sionului. Că acolo au porîncit Domnul buna cuvîntare, și viața pînă în veac.

Cîntecul spițelor. 133

1. Iată acuma binecuvîntați pre Domnul toți robii Domnului, cea ce stați în casa Domnului, în curțile casei Dumnezeului nostru.

2. Întru nopți rădicați mîinile voastre întru cêle sfînte și binecuvîntați pre Domnul.

3. Bine te va cuvînta Domnul den Sion, cea ce au făcut cerul și pămîntul. Slava.

Șăderea 19. Aliluia. 134

1. Lăudați numele Domnului, lăudați, robilor, pre Domnul.

2. Ceia ce stați în casa Domnului, în curțile casei Dumnezeului nostru.

3. Lăudați pre Domnul, că-i bun Domnul; cîntați numelui lui, că-i bun.

4. Că pre Iacov au ales șie Domnul, pre Israil întru moștinare¹ șie.

5. Că eu am cunoscut că-i mare Domnul, și Domnul nostru preste toți dumnezeii.

6. Toate cite au vrut au făcut Domnul, în ceru și pre pămînt, în mări, și în toate fărăfundurile.

7. Suind nori de la sfîrșiturile pămîntului, fulgerile// le-au făcut în ploaie; cea ce scoate vînturile den cămările sale.

8. Cea ce au ucis² pre cei dentii născuți ai Eghiptului, de la om pînă la dobitoc.

9. Trimes-au sêrne și minuni pren mijlocul tău, Eghiptule, pre faraon și pre toți robii lui³.

10. Cea ce au lovit⁴ limbi multe, și au ucis pre împărații cei tari.

11. Pre Sion, împăratul amoreilor, și pre Og, împăratul Vasanului, și pre toate împărățiile Hanaanilor.

12. Și au dat pămîntul lor moștinare, moștinare lui Israil, nărodul său.

13. Doamne, numele tău în vêci, și pomenirea ta în neam și neam.

14. Că va judeca Domnul pre nărodul său, și de robii săi va fi rugat⁵.

15. Idolii limbilor argint și aur, lucrurile mîinilor omenești.

16. Gură au, și nu grăiesc, ochi au, și nu văd.

17. Urechi au, și n-aud, pentru că nu iaste duh în gurile lor.

18. Asêmene lor să fie cea ce fac pre ei, și toți cea ce se nădăjduiesc pre dînșii.

Versiunea modernă

15. Totdeauna voi binecuvînta roadele lui, pre săracii lui îi voi sătura cu piine,

16. Preoților lui le voi da împuternicire ca o haină și credincioșii se vor bucura ca de un veșmînt nou.

17. Și voi face să răsară acolo puterea lui David. Am pregătit candelă unsului meu.

19. Pe vrăjmașii lui cu rușine îi voi îmbrăca, iar pe dînsul va înflori sfințenia mea».

Psalmul 132. Un psalm al lui David.
O cîntare a treptelor

1. Nu este nimic mai bun și mai frumos decît a locui frații împreună!

2. Ca mirul pe cap ce picură pe barba lui Aaron și se prelinge pe marginea veșmintelor lui.

3. Ca roua Ermonului ce se pogoară pe munții Sionului, acolo unde Domnul a așezat viața binecuvîntată în veci.

Psalmul 133. O cîntare a treptelor

1. Binecuvîntați pe Domnul, toate slugile lui, care stați în casa Domnului, în curțile Dumnezeului nostru!

2. Rîdicați mîinile voastre și vă rugați celor sfînte. Binecuvîntați pe Domnul!

3. Și din Sion te va binecuvînta Domnul, cel ce a făcut cerul și pămîntul.

Psalmul 134. Aliluia

1. Lăudați numele Domnului și mulțumiți-i, că stați lîngă el, că sînteți slugile sale,

2. Cei ce sînteți în casa Domnului, în curțile Dumnezeului nostru,

3. Lăudați pe Domnul, că el este bun! Cîntați și strigați numele lui, că este blînd!

4. Că pe neamul lui Iacob l-a ales Domnul, iar pe Israil ca moștenire l-a pus.

5. Eu am cunoscut că Domnul nostru este mai mare ca toți dumnezeii,

6. Toate cite a vrut Domnul a făcut în cer și în pămînt, în mări și toate adîncurile.

7. El ridică norii de la marginea pămîntului și fulgerile cu ploaia, el scoate vînturile din vistișerele sale.

8. Pe cei întii născuți din Egipt, om sau dobitoc, i-a pedepsit.

9. A trimis sêrne și minuni lui Faraon și tuturor robilor săi din Egipt.

10. El a învins neamuri multe și a ucis împărați puternici,

11. Pe Sihon, împăratul Amoreilor, pe Og, împăratul Vasanului, și toate țările Canaanului.

12. Pămîntul lor i-a dat moștenire lui Israil, poporului său.

13. Doamne, numele tău va rămîne în veac și pomenirea ta în neam și în neam!

14. Cînd Domnul va judeca pe poporul său, se va milostivi de slugile sale.

15. Idolii celorlalte neamuri sînt argint și aur, lucruri făcute de mîini omenești.

16. Gură au și nu vor grăi, ochi au și nu vor vedea,

17. Urechi au și nu vor auzi, că nu este duh în gura lor.

18. Asemenea lor să fie cei ce au făcut idolii și toți cei ce se încred în ei.

Ms. 45, f. 248^v

19. Casa lui Israil, binecuvîntați pre Domnul; casa lui Aaron, binecuvîntați pre Domnul;
20. Casa lui Levi, binecuvîntați pre Domnul; ceia ci vă temeți de Domnul, binecuvîntați pre Domnul.
21. Bine-i cuvîntat Domnul den Sion, cela ce lăcuiește Ierusalimul.

Aliluia. Aliluia. 135

1. Binecuvîntați Domnul, căce iaste bun, căce intru vac mila lui.
2. Mărturisiți-vă Dumnezăului dumnezăilor, căce în vac mila lui.
3. Mărturisiți-vă Domnului domnilor, căce în vac mila lui.
4.¹ Cela ce au făcut minunate mari sîngur, căce în vac mila lui.
5.² Cela ce au făcut ceriurile cu precêpere, căce iaste în vac mila lui.
6. Celuia ce au întărit pămîntul preste ape, căce în vac mila lui.
7. Celuia ce au făcut luminători mari sîngur, căce în vac mila lui.
8. Soarele spre stăpînirea dzilei, căce în vac mila lui.
9. Luna și stelele spre stăpînirea³ nopții, căce în vac mila lui.
10. Cela ce au lovit Eghiptul cu cei dentăiu născuți ai lor, căce în vac mila lui.
11. Și au scos pre Israil den mijlocul lor, căce în vac mila lui.
12. Cu mînă tare și cu braț înalt, căce în vac mila lui.
13. Cela ce au împărțit Maarea Roșie spre împărțele, căce în vac mila lui.
14. Și au petrecut pre Israil pren mijlocul ei, căce în vac mila lui.
15. Și au scuturat pre faraon și puterea lui în Maarea Roșie, căce în vac mila lui.
16. Celuia ce au petrecut nărodul lui întru pustii, căce în vac mila lui.
17. Celuia ce au lovit împărați mari, căce în vac mila lui.
18. Și au omorît împărați tari, căce în vac mila lui.
19. Pre Sion, împăratul amorreilor, căce în vac mila lui.
20. Pre Og, împăratul Vasanului, căce în vac mila lui.
21. Și au dat pămîntul lor moștenire, căce în vac mila lui.
22. Moștenire lui Israil, robului lui, căce în vac mila lui.
23. Căce întru smereniia noastră pomeni spre noi Domnul, căce în vac mila lui.
24. Și ne mîntui pre noi dentru neprietenii noștri, căce în vac mila lui.
25. Cela ce dă hrană la tot trupul, căce în vac mila lui.
26. Mărturisiți-vă Dumnezăului ceriului, căce în vac mila lui.

Lui David, pren Ieremia. 136

1. La rîurile Vavilonului, acolo am șazut și am plîns, pomenind noi Sionul.
2. La sălci, în mijlocul ei, am spînzurat ciniile¹ noastre.
3. Căce acolo ne-au întrebat pre noi, ceia ce ne-au robit pre noi, cuvinte de cîntare, [4] Și ceia ce ne-au adus pre noi, laudă: «Cîntați noao den cîntările Sion».
4. [5] Cum vom cînta cîntarea Domnului pre pămînt strîin?

Ms. 4389, f. 293^v

19. Casa lui Israil, binecuvîntați pre Domnul; casa lui Aaron, binecuvîntați pre Domnul.
20. Casa lui Levi, binecuvîntați pre Domnul; ceia ce vă temeți de Domnul, binecuvîntați pre Domnul.
21. Bine-i cuvîntat Domnul den Sion, cela ce viețuiește în Ierusalim.

Aliluia. 135

1. Mărturisiți-vă Domnului, că-i bun, că-i în veac mila lui.
2. Mărturisiți-vă Dumnezeului dumnezeilor, că-i în veac mila lui.
3. Mărturisiți-vă Domnului domnilor, că-i în veac mila lui.
4. Celui ce au făcut minunile cele mari însuși, căci în veac mila lui!
5. Celui ce au făcut ceriurile cu înțelegerea, căci în veac mila lui.
6. Celui ce au întărit pămîntul pre ape, căci în veac mila lui.
7. Celuia ce au făcut luminăturile cele mari însuși, căci în veac mila lui.
8. Soarele în biruința zilei, căci în veac mila lui.
9. Luna și stelele în biruința nopții, căci în veac mila lui.
10. Celui ce au lovit pre Eghipt cu cei dentii născuți ai lui, căci în veac mila lui.
11. Și celui ce au scos pre Israil den mijlocul lor, căci în veac mila lui.
12. Cu mînă tare și cu braț nalt, căci în veac mila lui.
13. Celui ce au dăspărțit Marea Roșie în dăspărțire, căci în veac mila lui.
14. Și celui ce au trecut pre Israil pren mijlocul ei, căci în veac mila lui.
15. Și celui ce au scuturat pre faraon și pre puterea lui în Marea Roșie, căci în veac mila lui.
16. Celui ce au petrecut pre nărodul său în pustie, căci în veac mila lui.
17. Celui ce au lovit pre împărații cei mari, căci în veac mila lui.
18. Și celui ce au ucis pre împărații cei tari, căci în veac mila lui.
19. Pre Sion, împăratul amoreilor, căci în veac mila lui.
20. Și pre Og, împăratul Vasanului, căci în veac mila lui.
21. Și au dat pămîntul lor moștinare, căci în veac mila lui.
22. Moștinare lui Israil, robului său, căci în veac mila lui.
23. Că <in> smericiunea noastră ș-au adus aminte de noi Domnul, căci în veac mila lui.
24. Și ne-a izbăvit de vrăjmași noștri, căci în veac mila lui.
25. Cela ce dă hrană a toată carnea², căci în veac mila lui.
26. Mărturisiți-vă Dumnezeului ceriului, căci în veac mila lui.

Cîntecul lui David prespre Ieremia. 136

1. Pre rîurile¹ Vavilonului, acolo am șazut și am plîns, cînd ne-am adus aminte de Sion.
2. Dichisele noastre le-am spînzurat de sălci, pren mijlocul lui.
3. Căci acolo ne-au întrebat ceia ce ne-au robit de cuvintele cele de cîntări, și ceia ce ne-au dus de cîntec: «Cîntați noao den cîntările Sionului».
4. Cum vom cînta cîntarea Domnului în țară streină?

Versiunea modernă

19. Casa lui Israel și casa lui Aaron, binecuvîntați pe Domnul!
20. Casa lui Levi și cei ce vă temeți de Dumnezeu, binecuvîntați pe Domnul!
21. Binecuvîntați pe Domnul din Sion, pe cel ce locuiește în Ierusalim!

Psalmul 135. Aliluia

1. Lăudați pe Domnul, că este bun, că în veac este dragostea lui!
2. Lăudați pe Dumnezeu dumnezeilor, că în veac este dragostea lui!
3. Lăudați pe Domnul domnilor, că în veac este dragostea lui!
4. Cel care singur face minuni mari, că în veac este dragostea lui!
5. Cel ce a făcut cerul cu pricepere, că în veac este dragostea lui!
6. Cel ce a întărit pămîntul pe ape, că în veac este dragostea lui!
7. Cel ce a făcut luminătorii cei mari, că în veac este dragostea lui!
8. Soarele, spre stăpînirea zile, că în veac este dragostea lui!
9. Luna și stelele spre stăpînirea nopții, că în veac este dragostea lui!
10. Cel ce a pierdut pe cei întîi-născuți în Egipt, că în veac este dragostea lui!
11. Și a scos pe Israil din robie, că în veac este dragostea lui!
12. Cu mînă tare și cu brațul întins, că în veac este dragostea lui!
13. Cel ce a despărțit Marea Roșie în două, că în veac este dragostea lui!
14. Și a trecut pe Israil prin mijlocul ei, că în veac este dragostea lui!
15. Și a răsturnat pe Faraon cu oștirea lui în Marea Roșie, că în veac este dragostea lui!
16. Și a trecut prin pustie pe Israil, că în veac este dragostea lui!
17. Cel ce a învins împărați mari, că în veac este dragostea lui!
18. Cel ce a ucis împărați puternici, că în veac este dragostea lui!
19. Pe Sion, împăratul Amoreilor, că în veac este dragostea lui!
20. Și pe Og, împăratul Vasanului, că în veac este dragostea lui!
21. Și le-a dat pămîntul lor în moștenire, că în veac este dragostea lui!
22. Moștenire lui Israil, robul său, că în veac este dragostea lui!
23. Că în smereniia noastră și-a adus aminte de noi Domnul, că în veac este dragostea lui!
24. Și ne-a izbăvit pe noi de vrăjmașii noștri, că în veac este dragostea lui!
25. Cel ce dă hrană tuturor viețuitoarelor, că în veac este dragostea lui!
26. Mulțumiți Dumnezeului din cer, că în veac este dragostea lui!

Psalmul 136. Aliluia

1. La rîul Babilonului, acolo am șezut și am plîns, cînd ne-am adus aminte de Sion.
2. În mijlocul sălciilor, am atîrnat harfele noastre.
3. Că acolo, cei ce ne-au robit pe noi ne-au poruncit să cîntăm, zicînd: «Cîntați-ne nouă cîntări din Sion».
4. Cum să cîntăm cîntarea Domnului în pămînt străin?

Ms. 45, f. 248^v-248^r

5. [6] Dă te voi uita, Ierusalime, să să uite dreapta mea!

6. [7] Să să lipască limba mea gîltanului meu, de nu-mi voi aduce aminte de tine, [8] Dă nu voi rîndui întâi Ierusalimul ca la începătura veseliei// mîle.

7. [9] Adu-ți aminte, Doamne, de fiii lui Edom, dzua Ierusalimului, [10] Ceia ce dzicea: «Dășertați, dășertați, până la temeliiile lui».

8. [11] Fata Vavilonului cea ticăloasă, fericit carele va răsplăti ție răsplătirea ta, carea ai răsplătit noao.

9. [12] Fericit carele² va prinde și va trînti pruncii tăi cătră piatră. Slava³.

Cîntarea lui David, a lui Agheu și a Zahariei. 137

1. Mărturisi-mă-voi ție, Doamne, cu toată inima mea, și înaintea îngerilor cînta-voi ție, căce ai audzit toate graiurile rostului meu!

2. Închina-mă-voi cătră bisărica cea sfîntă a ta, și mă voi mărturisi numelui tău, [3] Pre mila ta și adevărul tău, căce ai mărit preste tot numele cel sfînt al tău.

3. [4] Ori² întru care dzi te voi chema, de sîrg ascultă-mă; înmulți-vei pre mine întru sufletul meu cu putărea ta.

4. [5] Mărturisească-să ție, Doamne, toți împărații pămîntului, căce au audzit toate graiurile gurei tale.

5. [6] Și cînte întru cîntările Domnului, căce mare-i mărirea Domnului.

6. [7] Căce înaltu-i Domnul, și cèle smerite privește, și cèle înalte de departe cunoaște.

7. [8] Dă voi mîrge întru mijlocul năcazului, trăi-mă-vei; preste urgiia vrăjmașilor miei întinseși mina ta, și mă mîntui dreapta ta.

8. [9] Domnul va răsplăti pentru mine. Doamne, mila ta în vac; faptele mîinilor tale să nu le treci cu vedărea.

La săvîrșit, lui David, psalmu Zahariei întru rășchirare¹. 138

1. Doamne, ispițiși-mă, și mă cunoscuși.

2. Tu cunoscuși ședărea mea, și sculară mea. [2] Tu pricepi gîndurile mîle de departe.

3. Cărarea mea și funia mea tu ai iscoditu-o. [3] Și toate căile mîle le-ai văzut înainte.

4. Căce nu iaste vicleșug întru limba mea.

5. [4] Iată, Doamne, tu cunoscuși toate cèle de apoi, și cèle dentăi: tu m-ai zidit, și ai pus preste mine mîna ta.

6. [5] Mînună²-să știința ta de cătră mine; să întări, nu voi putea cătră ea.

7. [6] Unde voi mîrge de cătră duhul tău, și de cătră fața ta unde voi fugi?

8. [7] De mă voi sui în cer, tu acolo ești; dă mă voi pogori la iad, ești de față.

9. [8] Dă-mi voi lua aripile mîle la mînecate, și voi lăcui la marginile mării.

10. [9] Pentru că și acolo mîna ta mă va povățui, și mă va ținea dreapta ta.

11. [10] Și dziși: Oare întunerec călca-mă-va, și noapte luminătură întru dăsfătăciunea mea.

12. [11] Căce întunerec nu să va întuneca de la tine, și noaptea ca dzua să va lumina. Cum iaste întunerecul ei, așa și lumina ei.

Ms. 4389, f. 293^v-293^r

5. De voi uita pre tine, Ierusalime, uitată să fie dreapta mea!

6. Să se lipască limba mea de grumazul meu, de nu-mi voi aduce aminte de tine, de nu voi uita Ierusalimul întru începutul veseliei mîle.

7. Adu-ți aminte, Doamne, de feciorii lui Edom în zioa Ierusalimului, cea ce zic: «Dășertați, dășertați pînă la temeliia lui».

8. Fata Vavilonului cea becesnică², fericit ce-la ce va plăti ție plata ta, carea ai plătit tu noao.

9. Fericit de cela ce va apuca și va trînti pruncii tăi de piatră. Slava.

Cîntecul lui David, al lui Aghei și al Zahariei. 137

1. Mărturisi-mă-voi ție, Doamne, cu toată inima mea, și înaintea îngerilor voi cînta ție, că ai ascultat toate graiurile gurii mîle.

2. Închina-mă-voi cătră bisărica ta cea sfîntă, și mă voi mărturisi numelui tău, pre¹ mila ta și adevărul tău, că ai mărit preste tot numele tău cel sfînt.

3. Ori în ce zi de te voi chieama, de pripă mă ascultă; înmulți-mă-vei întru sufletul meu cu putărea ta.

4. Să se mărturisească ție, Doamne, toți împărații pămînteiști, că au audzit toate graiurile gurii tale.

5. Și să cînte în căile Domnului, că-i mare slava Domnului.

6. Căci nalt Domnul, și spre cei smeriți caută, și pre cei nalți îi știe² de dăparte.

7. De voi umbra pre mijlocul primejdiilor³ mă vei trăi; întins-ai mîna ta preste mîniia vrăjmașilor miei, și mă mîntui// dreapta ta.

8. Domnul va plăti pentru mine. Doamne, în veac mila ta; faptele mîinilor tale nu nu le băga în seamă.

În săvîrșit, lui David, cîntecul Zahariei în rîsipire. 138

1. Doamne, ispițu-m-ai, și m-ai cunoscut.

2. Tu ai cunoscut șadărea mea, și sculară mea. [3] Tu ai înțeles cugetele mîle de dăparte.

3. Cărarea mea și funea mea tu o ai iscodit. [4] Și toate căile mîle mai de nainte le-ai văzut.

4. Căci nu iaste înșălăciune în limba mea.

5. Iată, Doamne, tu ai cunoscut toate cèle mai de apoi, și cèle de demult; tu m-ai zidit, și ai pus pre mine mîna ta.

6. Mînună²-se înțelégerea ta de cătră mine; în-tări-se, și nu voi putea cătră dînsul.

7. Încătrooă mă voi duce de la duhul tău, și de la fața ta încătrooă voi fugi?

8. De mă voi sui în ceriu, tu ești acolo; de mă voi pogori în iad, acolo ești.

9. De voi lua aripile mîle de dimineață, și mă voi sălășlui în marginile mării.

10. Că și acolo mîna ta mă va povățui, și mă va ținea dreapta ta.

11. Și ziși: Oare călca-mă-va întunerecul, și noaptea luminătură întru dulceța mea.

12. Că întunerecul nu se va negura de la tine, și noaptea se va lumina ca zioa; cum iaste întunerecul ei, așa și lumina ei.

Versiunea modernă

5. De te voi uita, Ierusalime, să-mi putrezească dreapta mea!

6. Să se lipască limba mea de grumazul meu, de nu-mi voi aduce aminte de tine, de nu voi pune Ierusalimul ca început al bucuriei mele.

7. Adu-ți aminte, Doamne, de fiii lui Edom, în ziua dărîmării Ierusalimului, cînd ziceau: «Stricați-l, stricați-l, pînă în temelii!».

8. Babilon, cetate ticăloasă, fericit este cel ce-ți va răsplăti fapta pe care ne-ai făcut-o nouă!

9. Fericit este cel ce va apuca și va lovi pruncii tăi de piatră!

Psalmul 137. Al lui David

1. Mulțumescu-ți, Doamne, din toată inima mea, că ai audzit cuvintele gurii mele, cum am cîntat înaintea îngerilor tăi!

2. În locașul tău cel sfînt mă voi închina și voi lăuda numele tău pentru dragostea și adevărul tău, că s-a mărit peste tot numele cel sfînt al tău.

3. În orice zi te voi chema, auzi-mă degrabă! Lasă să crească puterea mea!

4. Să te laude, Doamne, toți împărații pămîntului, cînd vor auzi gura ta toate graiurile.

5. Să cînte în căile tale, că mare este slava Domnului.

6. Domnul este înalt și pe cele smerite privește, iar pe cele înalte de departe le cunoaște.

7. De ajuns la necaz, ține-mă viu! Tu ai întins mîna ta împotriva vrăjmașilor și dreapta ta m-a izbăvit.

8. Domnul le va plăti lor pentru mine. Doamne, dragostea ta este în veac! Nu trece cu vederea lucrurile mîinilor tale!

Psalmul 138. Al lui David

1. M-ai cercetat, Doamne, și m-ai cunoscut.

2. Cum stau și cum mă scol; de departe ai priceput gîndurile mele.

3. Cărarea mea și firul vieții mele ai cercetat. Și ai găsit căile mele dinainte.

4. Că încă n-a fost cuvînt pe limba mea,

5. Tu, Doamne, l-ai cunoscut ca și pe cele din urmă și pe cele de demult. Tu m-ai zidit și mîna ta mă acoperă.

6. Știința ta e mai presus de mine. Ea e prea înaltă ca s-o pot ajunge.

7. Unde mă voi duce? De la duhul tău și din fața ta, unde voi fugi?

8. Eu mă voi sui în cer, tu acolo ești. De voi cobori în iad, tu ești de față.

9. De voi lua aripile mele dis-de-dimineață și de mă voi așeza pe țarm,

10. Și acolo, tu mă vei povățui și mă va susține dreapta ta.

11. Și am spus: «Poate mă va acoperi întunericul și lumina dimprejurul meu se va prefăce în noapte».

12. Dar întunericul la tine nu este întuneric și noaptea ca zioa se luminează. Cum este întunericul ei, așa este și lumina.

Ms. 45, f. 249^r-249^v

13. [12] Căce tu ai cîștigat rărunchii miei, sprăjinitu-m-ai den pîntecile maicii mēle.
14. [13] Mărturisi-mă-voi ție, căce groaznic te-ai minunat; minunate-s lucrurile tale, și sufletul meu cunoaște foarte.
15. [14] Nu s-au ascuns osul² meu de la tine carele ai făcut întru ascuns, și statul meu întru cēle prea de jos a pămîntului.
16. [15] Cel nefăcut al meu au cunoscut ochii tăi, și pre cartea ta toți să vor scrie; dzua să vor zidi, și nime întru înși.
17. [16] Și mie foarte să cinstiră prietenii tăi, Dumnedzău, foarte să întăriră începăturile lor.
18. [17] Număra-i-voi pre înșii, și mai mult decît nășipul să vor înmulți. Sculaiu-mă, și încă sînt cu tine.
19. [18] Dă vei omori pre păcătoși, Dumnedzău; oamenii singelor, abateteți-vă de la mine.
20. [19] Căce priceăvi³ sînteți la socotele. Lua-vor dășertăciune cetățile tale.
21. [20] Au nu pre ceia ce te-au urît, Doamne, am urît, și pre neprietenii tăi mă topiam?
22. [21] Deplină ură urîiam pre ei; în loc de neprietini mi să făcură.
23. [22] Ispitește-mă, Dumnedzău, și cunoaște inima mea: cearcă-mă, și cunoaște cărările mēle.
24. [23] Și vezi dă iaste cale a fărălēgii întru mine, și mă poveștește întru cale vécinică.

La săvîrșit, psalmu lui David. 139

1. Scoate-mă, Doamne, dentru omul viclean, den om nedrept izbăvește-mă,
2. Carii au socotit strîmbătate întru inimă, toată dzua rînduia războaie.
3. Ascutiră limbile¹ lor ca a șarpelui; otrava aspidelor supt buzele lor.
4. (Strigare) Păzeste-mă, Doamne, den mîna păcătoșului; de oameni strîmbi scoate-mă, [5] Carii au socotit ca să împiedice pașii miei.
5. Ascuseră mîndrii laț mie, [6] Și cu funii au întins laț picioarelor mēle; țindu-să de cărare, piēdeci² puseră mic.
6. [7] (Strigare) Ziș Domnului: «Dumnedzăul meu ești tu, bagă în urechi, Doamne, glasul rugii mēle».
7. [8] Doamne, Doamne, putērea mîntuirii mēle, umbrîș preste capul meu întru dzua războiului.
8. [9] Să nu mă dai, Doamne, de la pofta mea păcătoșului; socotiră asupra mea; să nu mă părăsești, pentru ca să nu să înalță.
9. [10] (Strigare) Capul încungiurării lor, truda// budzelor lor va acoperi pre înși.
10. [11] Cădea-vor preste înși cărbuni, cu foc vei oboři pre înși cu ticăloșie, și³ nu vor suferi.
11. [12] Om limbut nu să va îndrepta pre pămînt; bărbatul strîmb rélele-l vor vîna spre stricare.
12. [13] Cunoscuiu că va face Domnul județul săracilor, și dreptatea mēserilor.
13. [14] Însă dreptii vor mărturisi numelui tău, și³ vor lăcui drepti împreună cu fața ta. Slava⁴.

Ms. 4389, f. 294^r

13. Căci tu ai zidit droburile mēle, apucatu-m-ai den pîntecile mîine-mea.
14. Mărturisi-mă-voi ție, că te-ai minunat groaznic; minunate faptele tale, și sufletul meu le știe foarte.
15. Nu se-au ascuns osul meu de la tine care l-ai făcut în taină, și statul meu în cēle de dăsuptul pămîntului.
16. Cela nefăcut al meu au văzut ochii tăi, și se vor scrie toți în cartea ta; zidi-se-vor zioa, și nimini într-înșii.
17. Iară mie foarte mi-au fost cinstiți prietenii tăi, Dumnezeule, foarte se-au întărit stăpîniile lor.
18. Număra-i-voi, și se vor înmulți mai virtos decît nășipul; sculaiu-mă, și încă mai sînt cu tine.
19. Dumnezeule, de vei ucide pre cei păcătoși; bărbații singilor, da-ți-vă în laturi de la mine.
20. Că sînteți rîmnitori întru cugete; lua-vor întru dășertăciune cetățile tale.
21. Au doară n-am urît pre ceia ce te-au urît, Doamne, și de¹ vrăjmașii tăi m-am topit?

22. Uritu-i-am cu uriciunea cea desăvîrșit; fostu-mi-au² vrăjmași.
23. Ispitește-mă, Dumnezeule, și să știi inima mea; întreabă-mă, și înțelēg³ cărările mēle.
24. Și vezi de (iaste) cale a fărădelegiurii în mine, și mă povățeste pre calea cea vécinică.

[1] În sfîrșit, cîntecul lui David. 139

1. [2] Apucă-mă¹, Doamne, de la omul cel hiclean, și mă izbăvește de bărbatul cel nedrept.
2. [3] Ceia ce au cugetat nedireptate² în inimă, în toate zilele³ rînduia războaie.
3. [4] Ascutiră limba lor ca a șarpelui; veninul aspidelor supt buzele lor.
4. [5] Păzeste-mă, Doamne, den mîna păcătoșului, și mă scoate den oamenii cei nedirepți, carii au cugetat să împiedice pașirile mēle⁴.
5. [6] Cei trufași ascuseră mie cursă, și au întins funea laț picioarelor mēle; pusu-mi-au pre cărări zmintēle.
6. [7] Ziș Domnului: «Dumnezeul meu tu ești, ia aminte, Doamne, glasul rugăciunii mēle».
7. [8] Doamne, Doamne, putērea mîntuirii mēle, umbrat-ai de supra capului meu în zioa războiului.
8. [9] Nu mă dai, Doamne, den pofta mea celui păcătoș; cugetară asupra mea; nu mă lăsa⁵, ca să nu se cîndva înalțe.
9. [10] Capul încunjurării lor, ostenița buzelor lor îi va acoperi.
10. [11] Cădea-vor pre dinșii cărbuni de foc; doborî-i-vei în patimă, și nu vor sta.
11. [12] Bărbatul cel limbut nu se va îndrepta pre pămînt; pre bărbatul cel nedrept îl vor vîna cēle réle întru stricare.
12. [13] Cunoscuiu că va face Domnul judecată celor săraci, și izbîndă celor mēseri.
13. [14] Însă cei direpți se vor mărturisi numelui tău, și vor lăcui direpți cu fața ta. Slava.

Versiunea modernă

13. Că tu ai zidit rărunchii mei, Doamne, tu m-ai alcătuit în pîntecul maicii mele.
14. Îți voi mulțumi că sînt o făptură minunată. Minunate sînt lucrurile tale, sufletul meu le cunoaște pe toate.
15. Oasele mele, pe care tu le-ai făcut, nu sînt ascunse de tine, ca și toată ființa mea pe care ai urzit-o în cele mai de jos ale pămîntului.
16. Ochii tăi m-au văzut întreg, cînd eram încă nelucrat. Tu ai scris totul mai înainte; fiecare zi era însemnată cu ce se va săvîrși, nimic nu a rămas nescris.
17. Doamne, ce grele sînt gîndurile tale pentru mine, numărul lor este fără margini.
18. Eu le număr, sînt mai multe decît nisipul mării. Dacă am sfîrșit, sînt încă lîngă tine.
19. O, de ai ucide pe păcătoși, Dumnezeule! Pe vărsătorii de sînge, depărtați-i de la mine.
20. Aceștia sînt, Doamne, cei ce te grăiesc de rău. Ei sînt vrăjmașii tăi și numele tău îl hullesc.
21. Cît îi urăsc pe cei ce te urăsc pe tine! Cît mă scîrbesc cei ce se ridică împotriva ta, Doamne!
22. Dușmanii tăi s-au făcut și dușmanii mei. Îi urăsc cu ură desăvîrșită.
23. Cercetează-mi, Doamne, inima mea, încearcă să cunoști cărările mele.
24. Și dacă vezi că mă pierd în calea fărădelegiurii, îndreptează-mă pe calea ta cea veșnică!

Psalmul 139. Al lui David

1. Doamne, scapă-mă de omul viclean și izbăvește-mă de omul nedrept.
2. Cei ce gîndeau nedreptate în inimă, toată ziua se războiau cu mine.
3. Și-au ascuțit limba ca a șarpelui. De pe buzele lor curge venin de aspidă.
4. Apără-mă, Doamne, de mîna păcătoșului. Scoate-mă de la necredincioșii care vor să împiedice pașii mei.
5. Cei mîndri mi-au pus capcană și funii. Pe cărare mi-au pus pietre de poticneală.
6. Zis-am: «Dumnezeule, Dumnezeul meu, ascultă, Doamne, glasul rugăciunii mele».
7. Doamne, Doamne, cu puterea mîntuirii ai ferit capul meu în zid de război.
8. Să nu mă dai, Doamne, din pricina patimei mele pe mîna păcătoșilor. Ei viclenesc împotriva mea. Să nu mă părăsești ca să nu se fîlească!
9. Virful lațului lor să-i prindă pe ei! Minciunile să-i acopere.
10. Să cadă peste ei cărbuni aprinși; aruncă-i în foc, dă-le necazuri pe care nu le pot răbda!
11. Vorbărețul nu se va îndrepta pe pămînt; răutatea va duce la pieire pe omul nedrept.
12. Știu că Domnul va face judecată dreaptă și celor săraci și celor sărmani.
13. Iar dreptii te vor lăuda și vor locui în fața ta.

Уа́лмъ а́хн дѣды . Р М
 мнѣ спрнганъ кѣтрѣ тнне, аскѣлѣмъ
 а́ а́мннѣ гласѣл рѣцѣн мѣле, кжндѣ
 стрнгрѣ кѣтрѣ тнне . А́дрепѣтѣзе
 се рѣга мѣ, ка тѣмж.а́ а́нннѣтѣ тл,
 рждрнкарѣ мжннлор мѣле жнрѣтѣ дѣс
 рѣ . Пѣне дмне стрже гѣрн мѣле, шн оу
 шѣ де а́грѣдрѣ а́прѣжѣрѣ еѣзлорѣ мѣле
 стнхъ а́бачн нннма мѣ аа кѣвннѣ де вккаешѣ,
 ка стѣвннѣскѣ вннн а́пѣкѣаѣте . Кѣ о́амени
 те а́вкрѣзѣтѣ фѣрѣ де а́ѣцѣ шн нѣмѣвою рѣоцѣ
 кѣ а́аѣшн лорѣ . А́рѣтамѣла дрѣпѣтѣл кѣ мн
 аѣ, шн мѣла мѣстрѣ, шн оуѣтѣ де а́емѣхъ
 пѣтѣтѣпѣсѣлѣн стнхъ оуѣтѣ кѣпѣл мѣхъ Кѣ
 а́ннѣтѣ шн рѣга мѣ а́трѣ еѣне крѣнае лорѣ, стѣ а́
 гнцнрѣ а́жнѣтѣ пѣа́прѣтѣ жѣдѣкѣтѣорѣн лѣсрѣ .
 А́зѣвоѣ грѣнрае мѣле кѣчн стѣ а́дѣлѣнрѣ ка
 грѣснмѣ пѣмжнѣлѣхн стѣрѣмѣ прѣ пѣмжнѣтѣ .
 Рѣсндрѣсе о́асеелор а́жнѣтѣ мѣ, кѣчн кѣтрѣ
 тнне дмне дмне о́кнн мѣн прѣ тнне недѣж
 а́хн стнхъ а́н еѣфлѣтѣл мѣхъ . Пѣзѣщѣмѣ
 де а́лѣлѣ кѣреле мѣлѣ а́тннѣс мѣ, шн де пѣл
 дѣннае чѣлѣтѣ чѣ фѣл мѣе фѣрѣ де а́ѣцѣ . Кѣ
 а́ѣвоѣ а́мрѣжа лорѣ пѣкѣтѣошнн а́жнѣгѣрѣтѣ
 те а́жнѣтѣ еѣ пѣнѣ кою трѣче .

Прнчѣперн а́хн дѣды фѣннѣ е́л а́пѣшерѣ
 рѣгжнрѣле . РМ

Кѣ гласѣл мѣхъ кѣтрѣ дмнѣл спрнганъ,
 кѣ гласѣл мѣхъ кѣтрѣ дмнѣл мѣрѣлѣ .
 вѣрѣсѣво а́нннѣтѣ а́хн рѣга мѣ, нека
 рѣл мѣхъ а́нннѣтѣ а́хн вою вестнн .
 Кжндѣ а́мѣл дѣнтрѣл мнне а́хѣл мѣ,
 шн тѣ конскѣшн кѣтрѣнае мѣле . А́калѣ а́
 чѣста кѣрѣ мѣрѣтѣм а́скѣнѣрѣ а́лѣ мѣ . Со
 котѣам а́ндрѣпѣтѣ шн прѣвѣлѣм, шн нѣ е́рѣ
 чѣла чѣмѣ кѣноаѣсе . Перн фѣга дѣла мнне,
 шн нѣ а́сте чѣла чѣ чѣрѣтѣ еѣфлѣтѣл мѣхъ .
 Спрнганъ кѣтрѣ тнне дмне жнш тѣ еѣшн недѣж
 а́ѣ мѣ, а́лѣтѣ мѣ еѣшн а́пѣмжнѣтѣл чѣлорѣвнн .
 А́ а́мннѣтѣ кѣтрѣ рѣга мѣ кѣчн мѣемерѣн
 фѣартѣ . Мжнѣлѣщѣмѣ де чѣн чѣмѣ гонѣ
 еѣл прѣ мнне, кѣчн стѣ а́спѣрѣрѣ прѣсте мнне .
 Скоате ден тѣмннѣтѣ еѣфлѣтѣл мѣхъ кѣстѣтѣ
 мѣрѣтѣрѣсѣскѣ нѣмѣлѣн тѣлѣ . Прѣ мнне мѣ
 воѣ а́грѣдѣн дрѣпѣцнн пѣнѣтѣ оуѣнде а́мѣвн рѣ
 спѣтѣтнн .

Уа́лмѣл а́хн дѣды кжндѣ гонѣл прѣ а́жѣлѣ
 а́весаалѣм фѣннѣ а́хн . РМ

А́мнѣ а́скѣлѣтѣ рѣга мѣ, е́а́гоѣ а́оуѣрѣкн
 рѣгѣчннѣтѣ мѣ, а́трѣл а́дѣвѣрѣл тѣлѣ а́
 еѣлѣтѣмѣ а́трѣл дрѣпѣтѣтѣ тл
 Шн стѣн а́трн лѣ жѣдѣкѣтѣ кѣ рѣлѣ
 тѣлѣ, кѣчн нѣсеа а́дрѣпѣтѣ а́нннѣтѣ
 тл тѣтѣ вѣлѣ . Кѣчн а́х гоннѣтѣ вѣрѣжмѣшлѣ
 еѣфлѣтѣл мѣ, емерн лѣ пѣмжнѣтѣ вѣлѣ мѣ .
 Шѣзѣтѣмѣлѣ а́трѣл а́тѣнѣкѣтѣн ка мѣрѣцнн вѣкѣ
 а́хн, шн стѣ еѣвннн а́трѣл мнне а́хѣл мѣхъ
 а́трѣл мнне стѣлѣрѣвѣрѣнннма мѣ, а́м а́дѣшн
 а́мннѣтѣ де знѣлае чѣла дѣнчѣпѣтѣ, а́ѣпѣчннѣтѣ
 а́трѣл

Biblia 1688, pag. 426, col. II

- 10. [11] Cădea-vor preste dinșii cărbuni cu foc; vei oborî pre ei cu ticăloșii, și nu vor suferi.
- 11. [12] Om limbut nu se va îndrepta pre pămînt; pre bărbatul strîmb rēlele-l vor vîna spre stricăciuni.
- 12. [13] Conosciuî că va face Domnul judecata sārăcilor, și direptatea mēserilor.
- 13. [14] Însă direpții vor mărturisi numele tău, și vor lăcui direpții împreună cu fața ta. Slava./

Psalm lui David. 140

- 1. Doamne, strigaiu cătră tine, ascultă-mă; ia aminte glasul rugii mēle, cînd strig cătră tine.
- 2. Îndirepțeze-se ruga mea ca tāmîia înaintea ta; rădicarea mînilor mēle jirtvă de sāră.
- 3. Pune, Doamne, straje gurii mēle, și usă de îngrădire împrejur buzelor mēle.
- 4. Să nu abați inima mea la cuvinte de viclesug, ca să vinuiesc vini în păcate. [5] Cu oameni ce lucrează fărădelēga, și nu mă voiu însoți cu aleșii lor.
- 5. [6] Certa-mă-va direptul cu milă, și mă va mustra, și untdelemnul păcătoșului să nu ungă capul meu. [7] Căci încă și ruga mea întru bunevrerile lor.
- 6. Să înghițiră lîngă piatră judecătoria lor. [8] Auzi-vor graiurile mēle, căci să indulcîră.
- 7. Ca grāsimea pămîntului să rumpse pre pămînt, [9] Rīsipiră-se oasele lor lîngă iad.
- 8. Căci cătră tine, Doamne, Doamne, ochii miei; pre tine nedejduiu să nu iai sufletul meu.
- 9. [10] Păzēște-mă de lațul carele mi-au întins mie, și de piēdecile cēlea ce fac mie fărădelēga.
- 10. [11] Cădea-vor în mreaja lor păcătoșii; în singurătate sint eu pînă voiu trēce.

Pricēperii lui David, fiind el în peșteră rugîndu-se. 141

- 1. Cu glasul meu cătră Domnul strigaiu, cu glasul meu cătră Domnul mă rugaiu.
- 2. Vārșă-voiu înaintea lui ruga mea, necazul meu înaintea lui voiu vesti.
- 3. Cînd lipsiia dentru mine duhul meu, și tu conosciuș cărările mēle. [4] În calea aceasta carea mergeam ascunseră laț mie.
- 4. [5] Socotiiam în na direapta și priviiam, și nu era cela ce mă cunoaște. [6] Peri fuga de la mine, și nu iaste cela ce cearcă sufletul meu.
- 5. [7] Strigaiu cătră tine, Doamne, ziș: «Tu ești nedējdea mea, partea mea ești în pămîntul celor vii».
- 6. [8] Ia aminte cătră ruga mea, căci mă smeriîu foarte. [9] Mîntuiește-mă de cei ce mă gonescu pre mine, căci să întăriră preste mine.
- 7. [10] Scoate den temniță sufletul meu, ca să să mărturisască numelui tău. [11] Pre mine mă vor îngădui direpții pînă unde îm vei răsplăti.

Psalmul lui David, cînd gonia prѣ dînsul Avesalom, fiul lui. 142

- 1. Doamne, ascultă ruga mea, bagă în urechi rugăciunea mea întru adevărul tău, ascultă-mă întru direptatea ta.
- 2. Și să nu întrî la judecată cu robul tău, căci nu se va îndrepta

Ms. 45, f. 249^v

Psalmul lui David. 140

1. Doamne, strigaiu către tine, ascultă-mă; ia aminte la glasul rugii mele, când strig către tine.
2. Îndreptăde-se ruga mea ca tămîia înaintea ta; rădicarea mîinilor mele jirtvă de sară.
3. Pune, Doamne, straje gurii mele, și ușa de îngrădirei pregiur budzele mele.
4. Să nu abați inima mea la cuvinte de vicleșug, ca să vinuiesc vini întru păcate. [5] Cu oamenii ce lucrează fărădălegea, și nu mă voi însoți cu aleșii lor.
5. [6] Certă-mă-va dreptul cu milă, și mă va muștra, și untdelemnul păcătoșului să nu ungă capul meu. [7] Căce încă și ruga mea întru bune vrerile lor.
6. Să înghițiră lingă piatră judecătorii lor. [8] Audzi-vor graiurile gurii mele, căce să îndulciră.
7. Ca grăsimea pămîntului să rumpse preste pămînt, [9] Răsipiră-să oasele lor lingă iad.
8. Căce către tine, Doamne, Doamne, ochii miei; pre tine nădăjduiră să nu îei sufletul meu.
9. [10] Păzește-mă de la lațul carele mi-au întins mie, și dentru pièdecele cèle ce fac mie fărădelégea.
10. [11] Cădea-vor întru mreaja lor păcătoșii; în singurăte sînt eu până voi trece.

Pricêperii lui David, fiind el în peșteră rugîndu-să. 141

1. Cu glasul meu către Domnul strigaiu, cu glasul meu către Domnul mă rugaiu.
2. Vârșă-voi înaintea lui ruga mea, năcazul meu înaintea lui voi vesti.
3. Cînd lipsiia dentru mine duhul meu, și tu cunoscuși cărările mele. [4] Întru calea aceasta carea mergeam ascuseră laț mie.
4. [5] Socotiiam în na dreapta, și priviiam, și nu era cela ce mă cunoaște pre mine. [6] Peri fuga de la mine, și nu iaste cela ce cearcă sufletul meu.
5. [7] Strigaiu către tine, Doamne; zîși: «Tu ești nădêjdea mea, partea mea ești întru pămîntul viilor».
6. [8] Ia aminte către ruga mea, căce mă smeriui foarte. [9] Izbăvește-mă dentru ceia ce mă gonescu pre mine, căce să întăriră preste mine.
7. [10] Scoate den temniță sufletul meu, ca să mărturisască numelui tău. [11] Pre mine mă vor îngădui dreptii până unde îmi vei răsplăti.

Psalmul lui David, cînd goniia pre îns Avesalom, fiul lui¹. 142

1. Doamne, ascultă ruga mea, bagă în urechi rugăciunea mea întru adevărul tău, ascultă-mă întru dreptatea ta.
2. Și să nu întri la județ cu robul tău, căce nu să va îndrepta înaintea ta tot viul.
3. Căce au gonit vrăjmașul sufletul meu, smeriui la pămînt viața mea. [4] Ședzú-mă întru întunecări, ca morții vacului.
4. Și să obidi întru mine duhul meu, întru mine să turbură² inima mea.
5. Pomeniui dzilelor de-nceput; învățaiu-mă întru toate lucrurile tale, întru faptele mîinilor tale mă învățam.

Ms. 4389, f. 294^r-294^v

Cîntecul lui David. 140

1. Doamne, strigaiu către tine, ascultă-mă; ia aminte glasului rugăciunii mele, cînd voui striga către tine.
2. Să se îndrepteze rugăciunea mea ca cădirea¹ înaintea ta; rădicarea mîinilor mele jirtvă de seara.
3. Pune, Doamne, pază gurii mele, și ușa îngrădirei împrejurul buzelor mele.
4. Nu abate inima mea în cuvintele hicleșugului, ca să socoteșc vinile² de păcate; cu oamenii carii fac fărădelegiure, și nu mă voui însoți cu cei aleși ai lor.
5. Certă-mă-va dreptul cu milă, și mă va muștra, iară undelemnul celui păcătoș să nu îngrășă³ capul meu. [6] Că încă și rugăciunea mea întru plăcerile⁴ lor.
6. Înghițiți fură lingă piatră judecătorii lor.// [7] Auzi-se-vor graiurile mele, căci au putut.
7. Ca grăsimea pămîntului se-au rumpit pre pămînt, risipitu-se-au oasele lor în⁵ iad.
8. Căci către tine, Doamne, Doamne, ochii miei; pre tine m-am nădăjduit să nu îei sufletul meu.
9. Păzește-mă de cursa (aceasta) carea o au întins mie, și de zmintêtele care fac fără de lege.
10. Cădea-vor cei păcătoși în mreaja sa; eu sînt singur pînă ce voui trece.

[1] A înțelgerii lui David, cînd era el de se ruga în peșteră. 141

1. [2] Cu glasul meu strigaiu către Domnul, cu glasul meu mă rugaiu Domnului.
2. [3] Turna-voiu¹ înaintea lui rugăciunea mea, și grija mea voui spune înaintea lui.
3. [4] Cînd se sfîrșii den mine duhul meu, și tu ai cunoscut cărările mele. Pre calea aceasta pre carea umblam au ascuns mie cursă.
4. [5] Luaiu aminte de-a dreapta și căutaiu, și nu era cine să mă știe. Peri fuga de la mine, și nu iaste cine să cerce sufletul meu.
5. [6] Strigaiu către tine, Doamne, zîși: «Tu ești nădêjdea mea, partea mea ești pre pămîntul celor vii».
6. [7] Ia aminte spre rugăciunea mea, că m-am smerit foarte. Mîntuiește-mă de ceia ce mă gonescu, că au întărit mai virtos decît mine.
7. [8] Scoate den pușcărie sufletul meu, să se mărturisască numelui tău. Pre mine vor aștepta cei drepti pînă ce-mi vei plăti.

Cîntecul lui David, cîndu-l goniia fiu-său Avesalum. 142

1. Doamne, ascultă rugăciunea mea, ia aminte ruga mea întru adevărta ta, ascultă-mă întru dreptatea ta.
2. Și să nu întri la judecată cu robul tău, căci nici unul den cești ce trăiescu nu se va îndrepta înaintea ta.
3. Că au gonit vrăjmașul sufletul meu, smeriui în pămînt viața mea; așzatu-m-au întru¹ întunecături, ca pre cei morți ai veacului.
4. Și se mîhni întru mine duhul meu, întru mine se turbură² inima mea.
5. Adușu-mi aminte de zilele cèle de demult; învățaiu-mă întru toate lucrurile tale, și în faptele mîinilor tale m-am învățat.

Versiunea modernă

Psalmul 140. Al lui David

1. Doamne, strigat-am către tine, auzi-mă; ia aminte la glasul rugăciunii mele, cînd strig către tine.
2. Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămîia înaintea ta, ridicarea mîinilor mele, jertfă de seară.
3. Pune, Doamne, strajă gurii mele, și ușa de îngrădire împrejurul buzelor mele.
4. Să nu abați inima mea spre cuvinte de vicleșug, ca să-mi dezvinovățesc păcatele mele; iar cu oamenii cei ce fac fărădelege, cu aleșii lor, nu mă voi însoți.
5. Milostiv, dreptul mă va certa și mă va muștra. Untdelemnul păcătoșilor să nu ungă capul meu; rugăciunea este împotriva dorințelor lor.
6. Graiurile mele s-au îndulcit și se vor auzi. Prăbușescă-se de pe sîncă judecătorii lor.
7. Ca o brazdă de pămînt s-au rupt, și oasele lor s-au risipit lingă iad.
8. Către tine, Doamne, privesc ochii mei, spre tine am nădăjduit, nu-mi cere sufletul meu.
9. Ferește-mă de capcana care mi-au întins-o și de smintelile celor fărădelege.
10. Să cadă păcătoșii în mreaja întinsă de ei, iar eu voi trece privegheat de tine.

Psalmul 141. Al lui David

1. Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către el m-am rugat.
2. Înaintea lui voi vărșă rugăciunea mea și necazul meu îl voi spune.
3. Tu ai cunoscut cărările mele, cînd duhul mă părăsise. Pe calea pe care am umblat, au ascuns capcane.
4. Am privit la dreapta și nu era nimeni să mă cunoască. Nu mai am adăpost, nu e nimeni să poarte grija mea.
5. Am strigat către tine, Doamne, și am zis: «Tu ești nădêjdea mea, partea cea ieșită în pămîntul celor vii».
6. Ia aminte la rugăciunea mea, că foarte m-am smerit. Izbăvește-mă de prigonitorii mei care s-au înmulțit.
7. Scoate din temniță sufletul meu, ca să laud numele tău, Doamne! Mă așteaptă dreptii, din pricina bunătății tale arătată mie.

Psalmul 142. Al lui David

1. Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, întru credințioșia ta, auzi-mă întru dreptatea ta.
2. Să nu întri la judecată cu robul tău, că nimeni din cei vii nu-i drept înaintea ta.
3. Vrăjmașul îmi prigonește sufletul și îmi calcă viața în picioare. M-au silit să locuiescu în întuneric ca morții cei din veacuri.
4. Duhul în mine e mîhnit și inima mea a încremenit înăuntrul meu.
5. Adușu-mi-am aminte de zilele cele de demult; am cugetat la toate lucrurile tale, la faptele mîinilor tale m-am gîndit.

51 **Ж**спрѣ поапе лѣхрѣрне тѣле, жѣапте ле мжн
 ннаор тѣле мѣжѣцѣамъ жѣпшѣ кѣтрѣ пѣ
 не мжнне мѣле сѣфлетѣ мѣлѣ ка пѣмжнѣ
 52 **Ф**терѣ де апѣ ѣ цѣе. (спргаре) Десжрѣ а
 екѣапѣмѣ дѣне, съсѣрѣши дѣлѣ мѣлѣ
 53 **С**внѣ жѣпѣрѣнѣ фѣца тѣ дѣла мѣне, шѣ мѣвѣо
 лѣстѣмжнѣ телѣрѣ зѣстѣ погварѣ ла гроапѣ. **Д**ѣлѣ
 54 **тѣ** фѣ мѣ дѣминѣца мѣла тѣ кѣчѣн пре пѣне
 недеждѣтѣ. **Д**рѣапѣмѣ дѣне кѣлѣ жѣспрѣ кѣрѣ
 вѣо мѣрѣе, кѣчѣн кѣтрѣ пѣне рѣднѣкѣо сѣфлѣ
 55 **тѣ** лѣ мѣлѣ. **С**кобѣмѣ денѣтрѣ вѣрѣжѣмѣшѣн
 мѣнѣ дѣне, кѣтрѣ пѣне фѣцѣю жѣбѣцѣмѣ кѣтѣ
 фѣкѣ вѣо тѣ кѣчѣн пѣ ешѣ дѣмжнѣлѣ мѣлѣ
 56 **Д**ѣлѣ тѣлѣ ешѣ повѣчѣнѣмѣвѣ жѣпѣмжнѣ
 дѣрѣпѣтѣ пѣнѣтрѣ нѣмѣле тѣлѣ дѣне мѣвѣнѣ
 57 **ж** дѣрѣпѣтѣ тѣлѣ. **С**кобѣвѣн дѣнѣ некарѣ сѣ
 флѣтѣлѣ мѣлѣ, шѣ жѣспрѣ мѣла тѣ вѣнѣ пѣрѣде дѣ
 58 **тѣ** топѣ пре пѣжѣмѣшѣн мѣнѣ. **Ш**нѣ вѣнѣ пѣрѣде пре
 тѣчѣ тѣлѣ те нѣкѣжѣкѣ сѣфлѣтѣлѣ мѣлѣ, кѣчѣн
 ешѣ рѣвѣлѣ тѣлѣ сѣжѣтѣ. **С**лава
Кѣ **К** **У**лѣмѣлѣ лѣнѣ дѣдѣ кѣтрѣ
 голѣдѣ. **Р**МГ

Гнне ѣ кѣжѣнѣтѣ дѣнѣлѣ дѣмжнѣлѣ мѣ
 59 **тѣ** лѣ те жѣбѣцѣ мжннне мѣле ла рѣдѣлѣ
 60 **лѣ**, дѣцѣтеле мѣле ла рѣзѣо. **М**ѣла
 мѣлѣ шѣ сѣпѣрѣтѣ мѣлѣ, спрѣжѣнѣнѣорѣлѣ мѣ
 61 **ш**нѣ мжнѣтѣнѣорѣлѣ мѣлѣ. **С**кѣпѣнѣо
 62 **рѣ**лѣ мѣлѣ шѣ прѣсте елѣ амѣ недеждѣнѣтѣ тѣла те
 63 **сѣ**лѣне нѣрѣдѣлѣ мѣлѣ сѣлѣтѣ мѣне. **Д**ѣне
 те лѣсте сѣмѣлѣ кѣчѣн тѣнѣ кѣлѣсѣкѣтѣ лѣнѣ, сѣлѣ
 64 **ф**нѣлѣ сѣмѣлѣнѣ кѣчѣн жѣ сѣкѣтѣшѣн пре елѣ
 65 **с**омѣлѣ жѣспрѣ дѣшѣрѣтѣчѣне сѣлѣстѣмжнѣ, жѣнѣ
 ле лѣнѣ ка оумѣра трѣкѣ. **Д**ѣне пѣлѣкѣтѣ чѣрѣ
 66 **р**наѣ шѣ те погварѣ, лѣнѣцѣте дѣ мѣнѣнѣ шѣ се
 67 **в**орѣ лѣлѣмѣ. **Ф**лѣцѣрѣтѣ флѣцѣрѣшѣ вѣнѣ рѣсѣнѣпѣ
 пре дѣнѣшѣнѣ, трѣмѣнѣте сѣлѣцѣнаѣ тѣле шѣ вѣнѣ
 68 **п**лѣрѣвѣра пре енѣ. **Т**рѣмѣнѣте мжнѣ тѣ денѣтрѣ
 жѣнѣлѣцѣнѣе, сѣкобѣмѣтѣ шѣ мѣ мжнѣлѣшѣе денѣ
 69 **а**пе мѣлѣтѣ, денѣ мжнѣ фѣнаорѣ телѣорѣ стрѣннѣ
 70 **К**ѣрѣора гѣлѣрѣ гѣрѣнѣ жѣдѣшѣтѣ, шѣ дѣрѣпѣтѣ лѣсѣрѣ
 дѣрѣпѣтѣ дѣ елѣрѣсѣлѣе. **Д**ѣмжнѣле кѣжѣтѣрѣ нѣлѣсѣ
 71 **к**жнѣлѣвѣ цѣе кѣлѣ шѣлѣнѣрѣ кѣлѣжѣчѣе елѣлѣне кѣжнѣлѣкѣ цѣе.
 72 **Т**ѣлѣлѣнѣ те дѣ мжнѣлѣнѣрѣтѣ жѣпѣрѣлѣцѣнаорѣ, тѣлѣлѣнѣ те
 73 **м**жнѣлѣшѣе пре дѣдѣ рѣвѣлѣ сѣлѣ, денѣ сѣлѣте рѣтѣ.
 74 **М**жнѣлѣшѣемѣтѣ шѣ мѣ сѣкобѣте денѣ мжнѣ фѣнѣлѣ
 телѣорѣ елѣрѣннѣ, кѣрѣора гѣлѣрѣ лѣ гѣрѣнѣтѣ дѣшѣрѣтѣ
 75 **ч**ѣне, шѣ дѣрѣпѣтѣ лѣрѣ дѣрѣпѣтѣ стрѣжѣсѣлѣтѣ
 76 **ц**ѣнѣ. **К**ѣрѣора фѣнѣнѣ лѣрѣ ка нѣнѣце тѣнѣрѣе рѣсѣлѣ
 дѣнѣлѣнѣ жѣпѣрѣтѣ, жѣспрѣлѣтѣнѣнѣрѣцѣле лѣрѣ
 77 **Ф**ѣлѣтеле лѣрѣ жѣфѣрѣмѣсѣцѣапѣте жѣпѣдѣошѣте ка лѣсѣ
 78 **м**ѣнѣлѣрѣтѣ сѣсѣрѣчѣнѣ. **К**ѣмѣлѣрѣнаѣ лѣрѣ пѣнѣнѣ, сѣ
 79 **в**ѣрѣжѣнѣдѣсѣе денѣчѣлѣ жѣчѣлѣ. **О**наѣ лѣсѣрѣ
 мѣлѣтѣ фѣлѣтѣпѣорѣе жѣмѣлѣцѣнѣдѣ жѣешѣнѣнаѣ лѣсѣ
 80 **с**ѣлѣнѣ лѣрѣ гѣрѣшѣ. **Н**ѣ лѣсте кѣлѣжѣтѣрѣ дѣ
 81 **г**ѣрѣдѣ, нѣчѣнѣ трѣкѣтѣорѣе нѣчѣнѣ стрѣгѣрѣе жѣоуѣлѣнѣ
 82 **ц**еле лѣрѣ. **Д**ѣлѣ фѣрѣнѣтѣнѣнѣнѣ нѣрѣдѣлѣ лѣ кѣрѣле лѣ
 83 **ч**ѣсѣтѣ сѣжѣтѣ, фѣрѣнѣтѣнѣнѣнѣнѣ нѣрѣдѣлѣ кѣрѣлѣ дѣмжнѣ
 дѣмжнѣлѣлѣ лѣнѣ.

Biblia 1688, pag. 427, col. 1

inaintea ta tot vuol.

3. Căci au gonit vrăjmașul sufletul meu, smeri la pămînt viața mea. [4] Șazutu-m-au întru întunecări, ca morții vacului.

4. Și să obidi întru mine duhul meu, [5] Întru mine să turbură inima mea.

5. În aduș aminte de zilele cèle de-nceput; învățaiu-mă/ întru toate lucrurile tale, în faptele mîinilor tale mă învățam.

6. Întînz cătră tine mîinile mêle, sufletul meu ca pămîntul fără de apă e ție.

7. (Strigare) De sirg ascultă-mă, Doamne, să sfîrși duhul meu. [8] Să nu întorci fața ta de la mine, și mă voiu asămăna celor ce să pogoară la groapă.

8. [9] Auzită fă mie demineța mila ta, căci pre tine nedejduii. [10] Arată-mi, Doamne, calea întru carea voiu mîrge, căci cătră tine rădicaiu sufletul meu.

9. [11] Scoate-mă dentru vrăjmașii miei, Doamne, cătră tine fugiu.

10. Învăță-mă ca să fac voia ta, căci tu ești Dumnezăul meu. [12] Duhul tău cel bun povățui-mă-va în pămînt drept.

11. Pentru numele tău, Doamne, mă vei trăi în dreptatea ta. [13] Scoate-vei den necaz sufletul meu.

12. Și întru mila ta vei piêrde de tot pre pizmașii miei. [14] Și vei pierde pre toți ceia ce necăjăsc sufletul meu, căci eu robul tău sint. Slava.

CATHISMA 20. Psalmul lui David cătră Goliath. 143

1. Bine e cuvîntat Domnul Dumnezăul meu, cel ce învață mîini-le mêle rînduială, dēgetele mêle la războiu.

2. Mila mea și scăparea mea, sprejenitoriul meu și mîntuitoriul meu. [3] Scutitoriul meu, și preste el am nedejduit, cela ce supune nărodul meu supt mine.

3. [4] Doamne, ce iaste omul, căci te-ai cunoscut lui, sau fiul omului, căci îl socotești pre el?

4. [5] Omul întru deșărtăciune să asămăna; zilele lui ca umbra trec.

5. [6] Doamne, pleacă ceriurile și te pogoară, atinge-te de munți, și se vor afuma.

6. [7] Fulgeră fulger, și vei rîsipi pre dînșii, trimite săgețile tale, și vei turbura pre ei.

7. [8] Trimite mîna ta dentru înălțime, scoate-mă și mă mîntuiește den ape multe, den mîna fiilor celor streini.

8. [9] Căroră gura au grăit în deșărt, și direapta lor direaptă de strîmbătate.

9. [10] Dumnezeule, cîntare noao cînta-voiu ție; cu psaltire cu zêce strune cînta-voiu ție.

10. [11] Celui ce dă mîntuirea împăraților, celui ce mîntuiește pre David, robul său, den sabie rea.

11. [12] Mîntuiește-mă și mă scoate den mîna fiilor celor striini, căroră gura au grăit deșărtăciune, și direapta lor direapta strîmbătății.

12. [13] Căroră fiii lor, ca niște tinere răsădituri întărite întru tine-rețele lor. [14] Fetele lor înfrîmsățate, împodobite, ca asămănarea

Ms. 45, f. 249 v-250 r

6. Întinșu cătră tine mîinele mele, sufletul meu ca pămîntul fără de apă ție.

7. (Strigare) De sîrg ascultă-mă, Doamne, sfîrși-să duhul meu. [8] Să nu întorci fața ta de la mine, și mă voi asemăna celor ce pogoară la groapă.

8. [9] Audzit fă mic dimineața mila ta, căce pre tine nădăduii. [10] Arată-mi, Doamne, calea întru carea voi mîrge, căce cătră tine rădicaiu sufletul meu.

9. [11] Scoate-mă dentru vrăjmașii miei, Doamne, cătră tine fugii.

10. Învață-mă ca să fac voia ta, căce tu ești Dumnedzăl meu. [12] Duhul tău cel bun povăți-ți-mă-va întru pămînt drept.

11. Pentru numele tău, Doamne, trăi-mă-vei întru dreptatea ta. [13] Scoate-vei den năcaz sufletul meu.

12. Și întru mila ta vei piêrde de tot pre pizmașii miei. [14] Și vei piêrde pre toți ceia ce năcăjesc sufletul meu, căce eu robul tău sînt. Slava?

CATHISMA 19¹. Psalmul lui David cătră Goliath. 143

1. Bine cuvîntat Domnul Dumnedzăl meu, cela ce învață mîinele mele șirag², dîgîtile mele la războiu.

2. Mila mea și scăparea mea, sprăjenitoriul meu și izbăvitoriul meu. [3] Scutitoriul meu, și preste el am nădădui, cela ce supune nărodul meu supt mine.

3. [4] Doamne, ce iaste omul, că te-ai cunoscut lui, sau fiul omului, căce socotești lui?

4. [5] Omul întru dășertăciune să asemănă: dzilele lui ca umbra trec.

5. [6] Doamne, pleacă ceriurile și te pogoară, atinge munții, și să vor afuma.

6. [7] Fulgeră fugler, și vei rășchira pre înși, trimite săgețile tale, și-i vei turbura pre ei.

7. [8] Trimite// mîna ta dentru înălțime, scoate-mă și mă mîntuiește dentru ape multe, dentru mîna fiilor striini.

8. [9] Căroră gura au grăit întru dășert, și dreapta lor dreaptă de strîmbătate.

9. [10] Dumnedzău, cîntare noao cînta-voi ție; cu psaltire cu 10 strune cînta-voi ție.

10. [11] Celuia ce dă mîntuirea împăraților, celuia ce mîntuiește pre David, robul său, dentru sabie rea.

11. [12] Izbăvește-mă și mă scoate den mîna fiilor striini, căroră gura au grăit dășertăciune, și dreapta lor dreapta strîmbătății.

12. [13] Căroră fiii lor, ca niște tinere răsădituri întărite întru tinerețele lor. [14] Fetele lor înfrîmsățate, împodobite, ca asemănarea bisêrecii.

13. [15] Cămărilor lor pline, vârsîndu-să den ceasta în cêea. [16] Oile lor multe fătătoare, înmulțînd întru ieșirile lor;

14. Boii lor grași. [17] Nu iaste căzătură de gard, nice trecătoare, nice strigare întru ulițele lor.

15. [18] Am fericit nărodul la carele acêstea sînt. Fericit nărodul căruia Domnul Dumnedzăl lui.

Ms. 4389, f. 294 v-295 r

6. Rădicaiu cătră tine mîinile mele, sufletul meu (iaste) ție ca un pămînt fără de apă.

7. Degrabă mă ascultă, Doamne, se sfîrși duhul meu. Nu întorțe fața ta de cătră mine, și să mă asemăn celor ce se pogoară în groapă.

8. Dimineața fă să fie mic auzită mila ta, căci m-am nădădui pre tine. Arată-mi, Doamne, calea în carea voi mîrge, că cătră tine rădicaiu sufletul meu.

9. Scoate-mă dentru vrăjmașii miei, Doamne, cătră tine am scăpat².

10. Învață-mă să fac voia ta, că tu ești Dumnezeul meu. Duhul tău cel bun mă va povăți în pămîntul cel drept.

11. Pentru numele tău, Doamne, mă vei trăi cu dreptatea ta. Scoate-vei den grijă³ sufletul meu.

12. Și cu mila ta vei piêrde pre vrăjmașii miei. Și vei piêrde pre toți carii năcăjesc sufletul meu, că eu al tău rob sînt. Slava.

Șădêrea 20. Cîntecul lui David cătră Goliath. 143

1. Bine-i cuvîntat Domnul Dumnezeul meu, cela ce învață mîinile mele spre rînduirea¹ oștilor, degetele mele spre războiu.

2. Mila mea și scăparea mea, sprenjinatoriul meu și mîntuitoriul meu, apărătoriul meu, și pre dînsul m-am nădădui, cela ce supune nărodul meu supt mine.

3. Doamne, ce iaste omul, de te-ai făcut lui cunoscut, sau feciorul omului, de-l bagi în seamă?

4. Omul se-au asemănat dășertăciunii; zilele lui trec ca umbra.

5. Doamne, pleacă ceriurile și te pogoară, atinge-te de munți, și se vor afuma.

6. Fulgeră fulgerului, și-i vei rîsipi, trimete săgețile tale, și-i vei turbura!

7. Trimete mîna ta dentru înălțime, scoate-mă² și mă mîntuiește den apele cêle multe, den mîna feciorilor celor streini.

8. A căroră gură au grăit dășertăciune, și dreapta lor dreapta nedireptății.

9. Cînta-voi ție, Dumnezeule, cîntec nou; în psaltire cu zece coarde voi cînta ție.

10. Celuia ce dă mîntuire împăraților, celuia ce mîntuiești pre David, robul tău, de sabiia cea cumplită.

11. Mîntuiește-mă și mă scoate den mîinile feciorilor celor streini, a căroră gură au grăit dășertăciune, și dreapta lor, dreapta nedireptății.//

12. Ai a căroră feciori, ca niște răsădituri³ noao înfipte⁴ în tinerêța sa; fetele lor împodobite, foarte înfrumusețate, ca asemănarea bisêrecii.

13. Cămărilor pline, rîgîind⁵ den ceasta în cêea. Oile lor mult prăsoare, înmulțîndu-se întru ieșirile lor.

14. Boii lor grași. Nu iaste cădêre de gard, nici trecătoare, nici clicot în ulițele lor.

15. Fericit-au nărodul pre ceia ale cui sînt acêstea. Fericit de nărodul cela al căruia iaste Domnul Dumnezeu al lui.

Versiunea modernă

6. Am întins către tine mîinile mele și sufletul meu a fost ca un pămînt însetoșat.

7. Degrabă auzi-mă, Doamne, că a slăbit duhul meu. Nu-ți întorțe fața de la mine ca să nu mă asemeni celor ce se pogoară în groapă.

8. Fă să se audă dimineața dragostea ta, la tine îmi este nădejdea. Arată-mi calea pe care voi merge, că spre tine ridic sufletul meu.

9. La tine alerg, Doamne, scapă-mă de vrăjmașii mei.

10. Învață-mă să fac voia ta, că tu ești Dumnezeul meu. Duhul tău cel bun mă va călăuzi la pămîntul dreptății.

11. Dăruiește-mi viață pentru numele tău! Întru dreptatea ta scoate din necaz sufletul meu.

12. În dragostea ta stîrpește pre vrăjmașii mei și nimiceste pe toți cei ce necăjesc sufletul meu, că eu sînt robul tău.

Psalmul 143. Al lui David

1. Binecuvîntat este Domnul Dumnezeul meu, cel ce-mi învață mîinile la luptă și degetele mele la bătălii.

2. Iubirea mea și scăparea mea, sprijinitoriul meu, în el am nădădui, cel ce supune pe poporul meu sub stăpînirea mea.

3. Ce este omul, Doamne, te-ai făcut cunoscut lui? Ce înseamnă pentru tine omul trecător, că-l socotești?

4. Omul cu deșertăciune se asemănă, zilele lui ca umbra trec.

5. Doamne, apleacă cerurile și te pogoară, atinge-te de munți și fă-i să fumege!

6. Cu fulgerul tău risipește-i pe dușmani, trimite săgețile tale ca să-i spăimîntezi!

7. Întinde mîna ta din înălțime și scoate-mă din apele ucigătoare! Scapă-mă din silnicia străinilor,

8. A căroră gură grăiește deșertăciune, și dreapta lor la jurămînt mințe.

9. Cîntare nouă îți voi cînta ție, Dumnezeule, în harfa cu zece strune cînta-voi.

10. Că tu ești mîntuirea împăraților, cel ce ai mîntuit pe David, robul tău, din sabie grea.

11. Scapă-mă din silnicia străinilor, a căroră gură grăiește deșertăciune și dreapta lor la jurămînt mințe.

12. Iată, fiii noștri sînt ca niște pomi tineri ce vor crește nestingheriți; ficele noastre, sprintene și frumoase, sînt împodobite ca niște chipuri dintr-un palat.

13. Hambarele noastre vor plesni de belșug. Oile noastre, mii și mii, au mulți miei, umplînd pășunile.

14. Boii noștri sînt grași. Nu este gard căzut nici spărtură, dușmanul nu ne va prinde ca să ne ducă în robie.

15. Fericit este poporul care are aceste bunătați, fericit este poporul care are pe Domnul ca Dumnezeul al său!

Ms. 45, f. 250^r

Laudei lui David. 144

1. Înălța-te-voi, Dumnezăul meu, Împăratul meu, și voi binecuvînta numele tău în vac și în vacul vacului.

2. Preste toată dzua blagoslovi-te-voi, și voi lăuda numele tău întru vac, și întru vacul vacului.

3. Mare-i Domnul și lăudat foarte, și mărimii lui nu iaste margine.

4. Rudă și rudă va lăuda lucrurile tale, și puterea ta vor vesti.

5. Măge cuviința măririi sfințeniei tale vor grăi, și minunile tale vor povesti.

6. Și puterea celora groaznice ale tale vor grăi, și mărimia ta vor povesti.

7. Pomenire a mulțimei bunătății tale vor izbucni, și cu dreptatea ta să vor bucura.

8. Îndurător și milostiv Domnul, mult îngăduitor și mult milostiv.

9. Bun Domnul Ia toți odată, și îndurările lui preste toate lucrurile lui.

10. Mărturisască-să ție, Doamne, toate faptele tale, și curății tăi blagoslovască-te pre tine.

11. Mărirea împărăției tale vor grăi¹, și puternicia ta vor grăi,

12. Ca să cunoască fiilor oamenilor puternicia ta, și mărirea a mării cuviinței a împărăției tale.

13. Împărăția ta împărăție a tuturor vacurilor, și despuirea ta întru toată ruda și ruda. [14] Credinciosu-i Domnul întru toate cuvintele lui, și curat întru toate lucrurile lui².

14. [15] Întărește Domnul pre toți ceia ce cad, și îndreptează pre toți ceia ce-s dărîmați.

15. [16] Ochii tuturor la tine nădăjduiesc, și tu dai hrana lor întru vreme bună.

16. [17] Dășchizi tu mîna ta, și împli³ tot viul de bună voie.

17. [18] Drept Domnul întru toate căile lui, și curat întru toate lucrurile lui.

18. [19] Aproape-i Domnul la toți ceia ce cheamă pre el, la toți ceia ce cheamă pre el cu adevăr.

19. [20] Voia acelor ci să tem de el va face, și rugii lor va asculta, și va mîntui pre înși.

20. [21] Păzește Domnul pre toți ceia ce iubesc pre el, și pre toți păcătoșii va pierde de tot.

21. [22] Lauda Domnului va grăi gura mea, și blagoslovască tot trupul numele cel sfînt al lui, în vac și întru vacul vacului. Slava⁴.

Alliluia, a lui Agheu și Zaharia¹. 145

1. Laudă, sufletul meu, pre Domnul.

2. Lăuda-voi pre Domnul întru viața mea, cînta-voi Dumnezăului meu pînă voi fi.

3. [2] Nu nădăjduiți pre boiéri, pre fiii oamenilor, la carii nu iaste mîntuire.

4. [3] Ieși-va duhul lui, și să va întoarce la pămîntul lui; întru acêea dzi vor peri toate gîndurile lui.

5. [4] Fericit căruia Dumnezăul Iacov ajutor lui, nădējdea lui pre Domnul² Dumnezăul lui.

6. Pre cela ce au făcut ceriul și pămîntul, maarea și toate ce-s întru însă. [5] Pre cela ce cruță adevărul în vac,

7. Făcînd județ celora ce au strîmbătate, dînd hrană celora ce-s flămînzi. [6] Domnul dăzleagă ceia obeziți³,

Ms. 4389, f. 295^r

Lauda lui David. 144

1. Înălța-te-voi Dumnezeul meu, Împăratul meu, și bine voi cuvînta numele tău în veac și în veacul veacului.

2. Preste toată zioa bine te voi cuvînta, și voi lăuda numele tău în veac și în veacul veacului.

3. Mare-i Domnul și foarte lăudat, și măririi lui nu iaste sfințit.

4. Neamul și neamul vor lăuda faptele tale, și puterile tale le vor vesti.

5. Grăi-vor marea ghizdăvie a slavei sfințirii tale, și vor povesti minunile tale.

6. Și vor zice puterea celor înfricoșate ale tale, și vor povesti mărirea ta.

7. Pomenirea mulțimei bunătății tale vor rîgi, și cu direptatea ta se vor bucura.

8. Îndurător și milostiv Domnul, îndălung răbdătoriu și mult milostiv.

9. Bun Domnul tuturor, și îndurările lui spre toate faptele lui.

10. Să se mărturisească ție, Doamne, toate faptele tale, și cei cuvioși ai tăi bine să te cuvînteze.

11. Zice-vor slava măricii tale, și vor grăi puterea ta.

12. Ca să facă pre fiii omenești să cunoască puterea ta, și slava mării cuviințe a împărăției tale.

13. Împărăția ta împărăție a tuturor vécilor, și stăpîniia ta întru tot neamul și neamul. Credinciosu-i Domnul întru toate cuvintele sale, și preacuvios întru toate faptele sale.

14. Întărește¹ Domnul pre toți ceia ce cad, și îndreptează pre toți cei lepădați jos.

15. Ochii tuturor pre tine se nădăjduiesc, și tu dai lor hrană în vrêmea cea bună.

16. Dășchizi tu mîna ta, și saturi tot ce iaste viu de voie bună.

17. Direptu-i Domnul întru toate căile sale, și cuvios întru toate faptele sale.

18. Aproape (iaste) Domnul tuturor celor ce-l chiiamă, tuturor celor ce-l chiiamă cu adevărînță.

19. Face-va voia celor ce se tem de dînsul, și va asculta rugăciunea lor, și-i va mîntui.

20. Păzește Domnul pre toți ceia ce-l iubesc, și pre toți păcătoșii va pierde.

21. Gura mea va grăi lauda Domnului, și toată carnea bine să cuvînteze numele lui cel sfînt, în veac și în veacul veacului. Slava.

[1] Alliluia, a lui Agheci și a Zahariei. 145

1. [2] Laudă, al meu suflet, pre Domnul.

2. Lăuda-voi pre Domnul în viața mea, cînta-voi Dumnezeului meu pînă voi fi.

3. Nu vă nădăjduiți pre domni¹, pre feciorii omenești, în carii nu iaste mîntuire.

4. Ieși-va duhul lui, și se va întoarce în pămîntul său. Într-acea zi vor peri toate cugetele lui.

5. Ferice de cela ce-i iaste Dumnezeul lui Iacov ajutoriului lui, nădējdea lui pre Domnul Dumnezeul lui.

6. Pre cela ce au făcut ceriul și pămîntul, maarea, și tot ce iaste într-insele. [7] Cela ce păzește adevărînța în veac,

7. Cela ce face judecată celor năcăjiți, cela ce dă hrană celor flămînzi. Domnul dăzleagă pre cei înobădați.

Versiunea modernă

Psalmul 144. Al lui David

1. Înălța-te-voi, Dumnezeul meu, Împăratul meu, numele tău il voi binecuvînta în veac și în veacul veacului.

2. Te voi binecuvînta în toate zilele și voi lăuda numele tău în veac și în veacul veacului.

3. Mare este Domnul și lăudat foarte; măreția lui nu are sfințit.

4. Neamurile vor lăuda lucrurile tale și vor povesti despre puterea ta.

5. Vor istorisi despre minunile tale și vor dovedi sfințenia și măreția slavei tale.

6. Vor povesti despre înfricoșătoarea putere a lucrurilor tale și vor mări slava ta.

7. Vor vesti mulțimea bunătăților tale și vor pomeni dreptatea ta să se bucare.

8. Îndurător și milos este Domnul, îndelung-răbdător și mult milostiv.

9. Cu toți este bun, în toate lucrurile aflăm îndurările lui.

10. Toate lucrurile tale și credincioșii tăi să te laude pe tine și să te binecuvînteze.

11. Vor spune de slava împărăției tale și vor grăi despre puterea ta.

12. Ca să se facă fiilor lui Adam împărăția ta cunoscută, puterea și slava măreției tale!

13. Împărăția ta este împărăția tuturor veacurilor, iar stăpînirea ta din neam în neam. Domnul ține cuvîntul său și e milostiv în toate lucrurile sale.

14. Domnul sprijină pe toți cei ce cad și îndreaptă pe toți cei girboviți.

15. Plini de nădejde te privesc toți, tu le dai lor hrană la bună vreme.

16. Tu deschizi mîna ta și saturi pe toți cei vii.

17. Domnul este drept în toate căile lui și milos în toate lucrurile.

18. Tutoilor celor ce-l cheamă, Domnul este aproape, cei ce-l cheamă întru adevăr.

19. Rugămîntea celor ce se tem de el o va împlini, că a auzit suspinele lor și-i va mîntui.

20. Domnul veghează pe toți cei ce-l iubesc; pe păcătoși însă îi va pierde.

21. Gura mea va grăi lauda Domnului, ca să binecuvînteze tot trupul numele cel sfînt al lui, în veac și în veacul veacului!

Psalmul 145. Aliluia

1. Laudă, sufletul meu, pe Domnul!

2. Lăuda-voi pe Domnul toată viața mea și voi cînta cît voi trăi!

3. Nu vă încredeți în cei puternici, în fiii oamenilor nu este izbăvire.

4. Își vor da duhul și se vor întoarce în pămînt; atunci vor pieri toate nelirile lor.

5. Fericit este cel ce are pe Dumnezeul lui Iacov ca ajutor, cel ce nădăjduiește în Domnul Dumnezeu.

6. Cel ce a făcut cerul și pămîntul, marea și toate din ele, cel ce păzește adevărul în veac.

7. Cel ce face judecată dreaptă celor năpăstuiți, cel ce dă hrană celor flămînzi. Domnul dezleagă pe cei ferecați în temnițe.

Б джндъ хранивъ челоу фавмжнзи . Амнхъ
 де глаголю пре чен че хсѡсѣде , амнхъ аще
 5 чѣще сирѣи . Амнхъ адрептѣхъ пре чен
 апермацъ , амнхъ иѡсѣще пре чен адрепцъ .
 и Амнхъ пѡсѣще пре чен пршалецъ , пре стѡрако
 шн пре вѡдѡсѡ ба ажхторн , шн калѣ пѡсѣтѡ
 10 шноору ба стннѡе . Апѡсѡцнѡа амнхъ а
 вѣкѣ , амнезеахъ тѡх сѡснѡ хнѣм шн хнѣм .

Амнхъ . РМЗ
 пѡдаци пре амнхъ кѡчн е вѡнѡ , пѡд
 амнхъ амнезеахъ нѡсѡрѡ , ахъ ахъ ахъ
 5 амнхъ . Звандъ герсаанмѡ амнхъ рѡ
 кнржрае лѡн геранъ ба амнхъ . Уѣла чѡ
 вндѡвѡ пре чѣ здрѡвн ла ннѡмѡ ш лѡжѡ
 10 стрѡчннѡпѡрѡе лѡрѡ . Уѣла чѣ нѡмѡрѡ мѡ
 цнмѡтѣ елѡелѡрѡ , шн лѡлѡте ла лѡе нѡме кемѡрѡ
 Маре е амнхъ нѡсѡрѡ , шн марѣ е вѡрѡтѡтѣ лѡ
 15 шн прнѡтѣперн лѡн нѡ лѡте нѡмѡрѡ . Амнхъ
 ла снне пре чѣн бажнзи амнхъ , шн смѡрнѡвѡ пре
 чѣн пѡсѣтѡш пѡнѡ ла пѡмжнѡ . Апѡсѡ
 20 цн амнхъ лѡн нѡ мѡрѡтѡрнѡрѡе , кжнѡпѡцн амнхъ
 лѡн нѡсѡрѡ нѡ лѡтѡтѡтѡ . Уѣла чѣ хсѡсѣ
 ще чѣрнѡ нѡ нѡрн , чѣлѡн чѣ гѡтѡтѡще пѡмжнѡтѡ
 25 лѡн пѡлѡе . Уѣла чѣ рѡсѡре амнхъ нѡрѡтѡ
 шн пѡжнѡше лѡ лѡрѡлѡлѡ оамнѡнѡрѡ . Амнхъ
 адрептѡчѡелѡрѡ хрѡна лѡрѡ , шн пѡнѡрѡ кѡрѡнѡрѡ чѣ
 30 лѡрѡ чѣ кѡлѡмѡ пре чѡ . Нѡ хсѡсѣ пѡстѡрнѡчѡлѡ
 кѡлѡлѡнѡ ба вѡрѡтѡ , ннѡн хсѡсѣлѡе оамнхъ нѡ
 бѡлѡше . Бнне бѡлѡше амнхъ хсѡсѣ чѣн чѣ сѡ
 тѡм де джнѡхъ , шн хсѡсѣ чѣн чѣ нѡдеждѡуѣсѡ
 пре мнѡа лѡн . Амнхъ лѡ
 35 амнхъ агѡгѡсѡ , шн захарѣн . РМЗ
 амнхъ герсаанме пре амнхъ , фѡлѡтѡше
 пре амнхъ пѡсѡ сѡснѡ . Кѡчн лѡ хсѡ
 40 пѡрнѡтѡ зѡбѡрѡе пѡрѡцн тѡлѡ елѡн
 пѡх пре фнѡн тѡн хсѡсѣ тнне . Уѣ
 е лѡ хсѡ хѡтѡрѡе тѡле пѡче , шн де
 45 грѡснѡме де грѡжъ сѡтѡрѡжнѡуѣте . Кѡчн тѡрн
 мнѡцнѡдѡ нѡвѡжнѡтѡтѡрнѡ лѡн пѡмжнѡтѡлѡн
 кжт де сѡрѡтѡ ба лѡрѡга нѡвѡжнѡтѡлѡн лѡн
 50 Амнхъ оамѡтѡлѡ лѡн кѡлѡна нѡрѡра кѡ чѡнѡшѡ
 чѣлѡн чѣ прѡсѡрѡтѡ . Пѡнѡнѡвѡ гѡаца лѡн кѡ пѡ
 ннѡтѡфѡацѡ чѡрѡлѡн лѡн , чнне ба сѡфѡрн
 55 Трнмнѡтѡека нѡвѡжнѡтѡлѡ лѡн шн лѡва тѡпн пре
 лѡе сѡфѡлава вѡжнѡтѡлѡ лѡн шн вѡрѡ кѡрѡтѡ лѡе
 60 Уѣла чѣ вѡсѡтѡтѡше нѡвѡжнѡтѡлѡ лѡн лѡн гѡковѡ , дн
 рѡпѡтѡцн шн пѡдѡкѡтѡцнѡе лѡн лѡн геранѡлѡ
 65 Нѡлѡ фѡкѡтѡпѡ лѡш ла тѡлѡтѡтѡ лѡмѡва , шн пѡдѡ
 кѡтѡнѡе лѡн , нѡлѡтѡлѡ лѡрѡтѡтѡтѡ

Амнхъ лѡн агѡгѡсѡ , шн лѡрѡ .
 захарѣн . РМН
 пѡдаци пре амнхъ дѡн чѣрнѡрн , лѡвѡлѡц
 пре елѡ хсѡсѣ чѣлѡе хнѡлѡте . Амнхъ
 5 лѡцн пре елѡ тѡчн хсѡсѣрн лѡн , лѡвѡлѡц
 пре елѡ тѡлѡтѡпѡтѡрнѡе лѡн . Амнхъ
 10 лѡцн пре елѡ сѡарѡе шн лѡна , лѡвѡлѡц
 пре елѡ тѡлѡтѡе стѡлѡе лѡн лѡн лѡн . Амнхъ
 15 лѡцн пре елѡ чѣрнѡрнѡе чѣрнѡрнѡрѡ шн лѡпѡ чѡ пре

Амнхъ лѡн агѡгѡсѡ , шн лѡрѡ .
 захарѣн . РМН
 пѡдаци пре амнхъ дѡн чѣрнѡрн , лѡвѡлѡц
 пре елѡ хсѡсѣ чѣлѡе хнѡлѡте . Амнхъ
 5 лѡцн пре елѡ тѡчн хсѡсѣрн лѡн , лѡвѡлѡц
 пре елѡ тѡлѡтѡпѡтѡрнѡе лѡн . Амнхъ
 10 лѡцн пре елѡ сѡарѡе шн лѡна , лѡвѡлѡц
 пре елѡ тѡлѡтѡе стѡлѡе лѡн лѡн лѡн . Амнхъ
 15 лѡцн пре елѡ чѣрнѡрнѡе чѣрнѡрнѡрѡ шн лѡпѡ чѡ пре

Biblia 1688, pag. 428, col. 1

4. [3] Ieși-va duhul lui, și să va întoarce la pământul lui; în zioa aceea vor peri toate gindurile lui.
 5. [4] Fericit căruia Dumnezeu lui Iacov e ajutoriu lui, nădejdea lui pre Domnul Dumnezeu lui.
 6. Pre cela ce au făcut ceriul și pământul, marea și toate ce-s întru dînsăle. [5] Pre cela ce păzêște adevărul în veac,
 7. Făcînd judecată celor ce să năpăstuiesc, / dînd hrană celor flămînzî. [6] Domnul dezleagă pre cei ce-s în obede,
 8. Domnul înțelepțește orbii. [7] Domnul îndirepțează pre cei dărîmaț, Domnul iubêște pre cei direpți.
 9. [8] Domnul păzêște pre cei prișleți. Pre sârac și pre văduo va ajutori, și calea păcătoșilor va stinge.
 10. [9] Împărăți-va Domnul în veac, Dumnezeul tău, Sion, în neam și în neam.
- Alliluia. 146**
1. Lăudați pre Domnul, căci e bun psalmul; Dumnezeului nostru îndulcească-să lauda.
 2. Zidind Ierusalimul, Domnul rășchirările lui Israil va aduna.
 3. Cela ce vindecă pre cei zdrobiț la inemă, și legînd struncinăturile lor,
 4. Cel ce numără mulțimea stêlelor, și la toate la êle nume chemînd.
 5. Mare e Domnul nostru, și mare e virtutea lui, și pricêperii lui nu iaste număr.
 6. Luînd la sine pre cei blînzi Domnul, și smerind pre cei păcătoș pînă la pămînt.
 7. Începeți Domnului cu mărturisire, cîntați Dumnezeului nostru cu alăută.
 8. Celuia ce învălêște ceriul cu nori, celui ce gătește pămîntului ploaie, [9] Celui ce răsare în munți iarbă, și pajîște la lucrul oamenilor.
 9. [10] Dînd dobitoacelor hrana lor, și puilor corbilor, celor ce cheamă pre el.
 10. [11] Nu întru puternicia calului va vrea, nici în pulpele omului binevoîește.
 11. [12] Binevoîește Domnul întru cei ce să tem de dînsul, și întru cei ce nedejduiesc pre mila lui.

Alliluia. A lui Aggeu și Zahariei. 147

1. Laudă, Ierusalime, pre Domnul, fălêște pre Domnul tău, Sion.
2. Căci au întărit zăvoarăle porții tale, blagoslovit-au pre fiii tăi întru tine.
3. Cel ce au pus hotarăle tale pace, și de grăsimе de grîu săturîndu-te.
4. Căci trimițînd cuvîntătoriu lui pămîntului, cît de sîrg va alerga cuvîntul lui.
5. Dînd omătul lui ca lîna, negura ca cenușa celui ce presară.
6. Puind gheața lui ca pîinile, în fața gerului lui cine va suferi?
7. Trimite-va cuvîntul lui, și le va topi pre êle; sufla-va vîntul lui, și vor cură apele.
8. Cel ce vestêște cuvîntul lui lui Iacov, direpțăți și judecățile lui lui Israil.
9. N-au făcut așa la toată limba, și judecățile lui nu le-au arătat. Slava.

Ms. 45, f. 250 r-250 v

8. Domnul înțelepțește orbii. [7] Domnul îndreptădă pre cei dărîmați, Domnul iubeste pre drepti.

9. [8] Domnul cruță pre cei nemernici; pre sărăman și văduva va ajutori, și calca păcătoșilor va stinge.

10. [9] Împărăți-va Domnul în vac, Dumnezăul tău, Sion, în neam și neam.

Alliluia. 146

1. Lăudați pre Domnul, căce îi bine psalmu; Dumnezăului nostru îndulcească-să lauda.

2. Zidind Ierusalimul, Domnul rășchirările lui Israil va aduna.

3. Cea ce vindecă pre ceia ce-s surpați la inimă, și legînd strînciunăturile lor,

4. Cea ce numără mulțimea stélelor, și la toate éle nume chemînd.

5. Mare-i Domnul nostru, și mare-i virtutea lui, și pricéperei lui nu iaste număr.

6. Luînd la sine pre cei blînzi Domnul, și smerînd pre cei păcătoși până la pămînt.

7. Încépeți Domnului cu mărturisire, cîntați Dumnezăului nostru cu alăută.

8. Celuia ce învălește ceriul cu nori, celuia ce gătădză pămîntului ploaie, [9] Celuia ce răsare întru munți iarbă, și pajiște la lucrul oamenilor¹.

9. [10] Dînd dobitoacelor hrana lor, și puilor corbilor, celora ce cheamă pre el.

10. [11] Nu întru puternicia² calului va vrea, nice întru pulpele omului binevoiește.

11. [12] Binevoiește Domnul întru ceia ci să tem de el, și întru ceia ci nădăjduiesc spre mila lui.

Alliluia. A lui Agheu și Zahariei. 147

1. Laude Ierusalimul pre Domnul, fălêste pre Dumnezăul tău, Sion.

2. Căce au întărit zăvoarele porților tale, blagoslovit-au fii tăi întru tine.

3. Cea ce au pus hotarale tale pace, și său de grîu săturîndu-te.

4. Căce trimișînd cuvîntătorul lui pămîntului, cît de sîrg va alerga cuvîntul lui.

5. Dînd zăpada lui ca părul, negura ca cenușa celuia ce presară.

6. Puind gheața lui ca pîinile, în fața gerului lui cine va suferi?

7. Trimite-va cuvîntul lui, și le va topi pre éle; sufla-va vîntul lui, și vor cură apele.

8. Cea ce vestuiește cuvîntul lui lui Iacov, dreptăți și județele lui lui Israil.

9. N-au făcut așa la toată limba, și județele lui nu le-au arătat lor. Slava¹.

Alliluia. A lui Agheu și Zahariei. 148

1. Lăudați pre Domnul den ceruri, lăudați pre îns întru cèle înalte.

2. Lăudați pre îns, toți îngerii lui, lăudați pre el, toate puterile lui².

3. Lăudați pre el, soarele și luna, lăudați pre el, toate stélele și lumina.

4. Lăudați pre el, ceriurile ceriurilor, și apa cea pre de asupra ceriurilor.

Ms. 4389, f. 295 r-295 v

8. Domnul înțelepțește pre cei orbi, Domnul îndreptează² pre cei surpați, Domnul iubeste pre cei direpți.

9. Domnul păzeste pre vinetici. Pre cel sărac (de părinți) și pre văduva priimeste, și calea celor păcătoși va pierde.

10. Împărăți-va Domnul în veac, Dumnezeul tău, Sioane, în neam și în neam.

Alliluia. 146

1. Lăudați pre Domnul că (iaste) bun cîntecul; să se îndulcească lauda Dumnezeului nostru.

2. Domnul, cea ce zideste Ierusalimul, va strînge risipirea lui Israil.

3. Cea ce vindecă pre cei sfărîmați cu inima, și cea ce leagă sfărîmarea lor¹.

4. Cea ce numără mulțimea stélelor, și le zice numele lor tuturor.

5. Mar-ii² Domnul nostru, și mare-i tăria lui, și pricéperea lui n-are număr.

6. Domnul cea ce priimeste pre cei blînzi, și cea ce smereste pre cei păcătoși pînă la pămînt.

7. Încépeți Domnului întru mărturisire, cîntați Dumnezeului nostru în lăute.

8. Celui ce au îmbrăcat³ ceriul cu nori, celui ce gătêste pămîntului ploaie, celui ce răsare iarbă⁴ pre munți, și pajiște⁵ spre lucrul oamenilor.

9. Celui ce dă dobitoacelor hrana lor, și puilor corbilor, celor ce-l chiiamă.

10. Nu va vrea întru puterea calului, nici va voi bine⁶ în pulpile bărbătești.

11. Binevoiește Domnul întru ceia// ce se tem de dînsul, și întru ceia ce se nădăjduiesc pre mila lui.

Alliluia. A lui Aghei și a Zahariei. 147

1. [2] Laudă¹, Ierusalime, pre Domnul, laudă pre Dumnezeul tău, Sioane.

2. [3] Căci au întărit încuieturile porților tale, bine au cuvîntat pre feciorii tăi întru tine.

3. [4] Cea ce pune hotarale tale pacea, și cea ce te satură de grăsimia grîului.

4. [5] Cea ce va trimete cuvîntul său pămîntului, foarte degradă va alerga cuvîntul lui.

5. [6] Cea ce dă zăpada sa ca lîna, pre cea ce presară ceața ca niște cenușă.

6. [7] Pre cea ce aruncă polegnița² sa ca pîinile; cine va răbda împotriva fetei gerului său?

7. [8] Trimete-va cuvîntul său, și le va topi; sufla-va duhul său, și vor cură apele.

8. [9] Cea ce vestește cuvîntul său lui Iacov, îndreptările și judecățile sale lui Israil.

9. [10] Nici unii limbi n-au făcut așa, și judecățile sale nu le-au arătat lor. Slava.

Alliluia. A lui Aghei și a Zahariei. 148

1. Lăudați pre Domnul den ceriure, lăudați-l întru cèle înalte.

2. Lăudați-l toți îngerii lui, lăudați-l toate puterile lui.

3. Lăudați-l, soarele și luna, lăudați-l, toate stélele și lumina.

4. Lăudați-l ceriurile ceriurilor, și apa carea iaste mai pre dă supra ceriurilor.

Versiunea modernă

8. Domnul îndreaptă pe cei girboviți, dă orbilor vedere, Domnul iubeste pe cei drepti.

9. Domnul păzeste pe cei străini, sprijină pe văduve și pe orfani, dar calca păcătoșilor o va nimici.

10. Împărăți-va Domnul în veac, Dumnezeul tău, Sioane, în neam și în neam!

Psalmul 146. Alliluia

1. Lăudați pe Domnul, că e frumos a cînta; Dumnezeului nostru plăcută îi este cîntarea!

2. Cînd va zidi Ierusalimul, Domnul va aduna pe toți cei risipiți ai lui Israil.

3. El vindecă pe cei cu inima frîntă și leagă rănile lor.

4. El numără mulțimea stelelor și le cunoaște numele lor.

5. Mare este Domnul nostru și mare este tăria lui și iscusința lui n-are hotar.

6. Domnul înalță pe cei umiliți, dar pe păcătoși îi aruncă la pămînt.

7. Cîntați Domnului cîntarea de laudă, cîntați Domnului din alăută!

8. Celui ce îmbracă cerul cu nori, celui ce aduce pămîntului ploaie, celui ce face să răsară în munți iarbă și verdeată spre folosul oamenilor,

9. Celui ce dă dobitoacelor hrană și se îngrijește de puii corbului, cînd îl cheamă pe el.

10. Bunăvoința Domnului nu este în cei ce cred în puterea calului sau în iuțimea picioarelor de oștean,

11. Ci în cei ce se tem de el și nădăjduiesc în mila lui.

Psalmul 147. Al lui Agheu și al Zahariei

1. Laudă, Ierusalime, pe Domnul, laudă pe Dumnezeul tău, Sioane;

2. Că a întărit stîlpii porților tale și a binecuvîntat prin tine pe fiii tăi.

3. Cel ce pune pace la hotarele sale și te satură cu fruntea grîului.

4. Cel ce trimite poruncile sale pe pămînt; cuvîntul lui ajunge repede.

5. Cel ce dă zăpada ca lîna, cel ce presară negura ca cenușă;

6. Cel ce aruncă gheața ca frînturi de pîine, gerul cine-l va suferi?

7. Cînd trimite cuvîntul lui, apele se dezgheață, suflă duhul lui, curg iarăși.

8. Cuvîntul lui vestește poruncile și povețile lui pentru Iacov, judecățile lui pentru Isarel.

9. Nu oricărui neam se împlinește aceasta, judecățile lui nu le-a arătat altora.

Psalmul 148. Alliluia

1. Lăudați pe Domnul din ceruri! Lăudați-l pe el între cele înalte.

2. Lăudați-l pe el, toți îngerii lui, lăudați-l pe el, toate puterile lui!

3. Soare și lună, lăudați-l pe el, toți aștri purtători de lumină!

4. Lăudați-l pe el, dricul cerurilor, ca și apele de deasupra!

де аѣ прѣ терриаоръ аѣ де нѣ меле дмнхлхн . 1
 Кѣчи еѣ аѣ зисѣ шнсаѣ фѣкѣтѣ , еѣ аѣ порѣхн
 чнпѣ шн саѣ знднпѣ . Пѣсаѣ прѣ аѣле фѣбѣкѣ ,
 шн дѣбѣкѣлѣ еѣбѣкѣлѣхн , порѣхнѣ аѣ пѣсѣ шн нѣ
 ва трѣче . Аѣхлѣци прѣ дмнхлѣ ден пѣмжѣтѣ
 еѣлаѣхн , шн пѣлате вѣзене . Фѣкѣ грннѣдн
 нѣ зѣпѣдѣ гѣлѣцѣ , вжнѣ дѣ кнфѣрѣ , чѣлѣ чѣ
 фѣлѣ кѣвжнѣлѣ аѣн . Мѣхнѣтѣ шн пѣлате
 фѣлаѣхн , аѣмѣне рѣднѣтѣоре шн пѣци кѣррѣн .
 Кѣрѣле шн пѣлате рѣднѣтѣоре пѣржнѣтѣоре ,
 шн пѣлѣрн зѣрѣтѣоре . Пѣрѣрѣцѣн пѣмжѣн
 тѣлѣхн , шн пѣлате нѣрѣдѣле , еѣлѣрн шн пѣци пѣ
 дѣкѣпѣрѣн пѣмжѣнѣлѣхн . Тннѣрѣн шн фѣ
 чѣоре , еѣпѣржнѣ кѣ чѣн мѣн тннѣрнѣ , аѣлѣ нѣ
 меле дмнхлхн , аѣчн еѣ фѣнѣлѣцѣ нѣ меле аѣн сѣ
 гѣрѣ . Мѣрѣтѣрнѣрѣ аѣн прѣ пѣмжѣнѣ шн фѣ
 чѣрѣ , шн бѣ фѣлѣлѣ кѣрнѣлѣ нѣрѣдѣлѣхн аѣн
 аѣлѣлѣ ла пѣци чѣн кѣрѣцн аѣнѣлѣ , ла фѣчн аѣн
 тѣрѣнѣлѣ , нѣрѣдѣлѣхн чѣстѣ аѣрѣпѣе дѣ еѣлѣ .

АНАХѢА . РМѢ
Кжнѣлѣци дмнхлхн кжнѣтѣре нѣлѣсѣ , аѣлѣ
 дѣ аѣн фѣсѣсѣрѣкѣ кѣвѣсѣшнѣлѣоре
 вѣсѣлѣсѣкѣе тѣрѣнѣлѣ дѣчѣлѣ чѣ лѣлѣ фѣлѣкѣ ,
 шн фѣчн еѣсѣнѣлѣхн еѣсѣтѣ вѣлѣхнѣ дѣ фѣпѣ
 рѣлѣлѣ лѣрѣ . Сѣ аѣлѣ дѣ нѣ меле аѣнѣ ,
 кѣ дѣнѣцѣ кѣ пѣлѣпѣнѣтѣ , шн кѣ фѣлѣлѣрѣ кжнѣ
 тѣ аѣн . Кѣчн бнне ва дмнхлѣ , фѣтрѣ нѣрѣ
 фѣлѣ аѣнѣ , шн ва фѣнѣлѣцѣ прѣ чѣн еѣлѣнѣнѣ кѣ мж
 пѣхнѣ . Фѣлѣнѣсѣорѣ чѣн кѣрѣцн кѣ мѣрнѣрѣ ,
 шн сѣсѣрѣ вѣлѣхнѣ прѣ аѣчѣрнѣлѣхнѣ лѣрѣ . Пѣ
 нѣлѣлѣрнѣ дмнхлхнѣ фѣгѣпѣлѣжѣлѣ лѣрѣ , шн сѣ
 еѣн дѣ аѣмжнѣрѣсѣ пѣрѣчнѣлѣ еѣкѣхнѣтѣ фѣмжннѣлѣ
 лѣрѣ . Ка сѣфѣлѣкѣ нѣзѣжнѣлѣ фѣтрѣ аѣмѣнѣ ,
 мѣсѣрѣрнѣ фѣтрѣ нѣрѣдѣ . Ка сѣлѣлѣчѣ прѣ фѣ
 пѣрѣрѣцѣн лѣрѣ кѣ вѣзѣнѣ , шн прѣ сѣлѣлѣнѣцѣн лѣрѣ кѣ
 кѣпѣлѣшн дѣ фѣтѣрѣ . Ка сѣфѣлѣкѣ фѣтрѣ еѣн пѣ
 вѣкѣлѣпѣ , сѣрнѣсѣтѣ , мѣрнѣрѣ аѣчѣсѣтѣ фѣлѣ ла пѣци
 чѣн кѣрѣцн аѣнѣлѣ .

АНАХѢА . РН
Аѣлѣлѣци прѣ дмнхлхнѣ фѣтрѣ еѣнѣцѣн аѣнѣ
 аѣлѣлѣци прѣ дѣнѣлѣ фѣтрѣ фѣтѣрнѣрѣ пѣ
 пѣрѣн аѣнѣ . Аѣлѣлѣци пѣнѣтрѣ пѣлѣтѣ
 ннѣчнѣлѣ аѣнѣ , аѣлѣлѣци прѣ еѣлѣ фѣлѣпѣ мѣ
 цнѣмѣ мѣрнѣмѣн аѣнѣ . Аѣлѣлѣци прѣ
 дѣнѣлѣ кѣ гѣлѣ дѣ пѣржнѣнѣтѣ , аѣлѣлѣци прѣ еѣлѣ
 кѣ фѣлѣлѣрѣ шн аѣлѣлѣпѣтѣ . Аѣлѣлѣци прѣ еѣлѣ
 кѣ пѣлѣпѣнѣтѣ , шн дѣнѣцѣ , аѣлѣлѣци прѣ еѣлѣ кѣ
 сѣрѣлѣнѣ шн сѣрѣлѣнѣ , аѣлѣлѣци прѣ еѣлѣ кѣ
 кѣ цнѣлѣлѣ бнне рѣлѣлѣнѣтѣоре , аѣлѣлѣ
 прѣ еѣлѣ кѣ цнѣлѣлѣ дѣ кѣнѣкѣ , пѣлѣ
 пѣ сѣфѣлѣрѣ сѣ аѣлѣ дѣ прѣ
 дмнхлѣ . Сѣлѣ

Biblia 1688, pag. 428, col. II

Aliluia. A lui Agghieu și lor, Zahariei. 148

1. Lăudați pre Domnul den ceriuri, lăudați pre el întru cèle înalte.
2. Lăudați pre el, toți îngerii lui, lăudați pre el, toate puterile lui.
3. Lăudați pre el, soarele și luna, lăudați pre el, toate stèlele și lumina.
4. Lăudați pre el, ceriurile ceriurilor, și apa cea pre/ de asupra ceriurilor.
5. Laude numele Domnului, [5] Căci el au zis, și s-au făcut, el au poruncit, și s-au zidit.
6. Pus-au pre êle în veac și în veacul veacului; poruncă au pus, și nu va trêce.
7. Lăudați pre Domnul, den pămînt bălauri și toate beznele,
8. Foc, grindină, zăpadă, gheață, vînt de vifor, cêlea ce fac cuvîntul lui,
9. Munții și toate dealurile, lêmne roditoare și toți chedrii,
10. Hiarăle și toate dobitoacele tîrîtoare, și pasări zburătoare,
11. Împărații pămîntului și toate noroadele, boiêri și toți judecătōrii pămîntului,
12. Tinerii și fecioare, bătrîni cu cei mai tineri,
13. Laude numele Domnului. Căci să înălța numele lui sîngur. [13] Mărturisirea lui pre pămînt și în ceriu.
14. Și va înălța cornul norodului lui. [14] Laudă la toți cei curați ai lui, la fiii lui Israil, norodului ce să apropie de el.

Aliluia. 149

1. Cîntați Domnului cîntare noao, lauda lui în besêreca cuviosilor.
2. Veselească-se Israil de cel ce l-au făcut, și fiii Sionului să să bucure de împăratul lor.
3. Să laude numele lui cu danț, cu timpănă și cu psaltire cînte lui.
4. Căci bine va Domnul întru norodul lui, și va înălța pre cei blînzi cu mîntuire.
5. Făli-se-vor cei curați cu mărire, și se vor bucura pre așternuturile lor.
6. Înălțările Dumnezăului în gîtlejul lor, și sabii de amîndoao părțile ascuțite în mîinile lor.
7. Ca să facă izbîndă întru limbi, muștrări întru noroade.
8. Ca să lêge pre împărații lor cu obezi, și pre slăviții lor cu cătuși de fier.
9. Ca să facă întru ei judecată scrisă. Mărirea aceasta fi-va la toți cei curați ai lui.

Aliluia. 150

1. Lăudați pre Dumnezău întru sfinții lui, lăudați pre dînsul întru întărirea puterii lui.
2. Lăudați-pentru puterniciile lui, lăudați pre el după mulțimea mării lui.

Ms. 45, f. 250^v

5. Laude numele Domnului, [5] Căce el au dzis, și s-au făcut, el au porîncit, și s-au zidit.

6. Pus-au pre êle în vac și în vacul vacului; porîncă au pus, și nu va trêce.

7. Lăudați pre Domnul, den pămînt bălauri și toate beznele,

8. Foc, și smidă¹, zăpadă, gheață, vînt de volbură², cêlea ce fac cuvîntul lui,

9. Măgurile și toate dealurile, lêmne roditoare, și toți chedrii,

10. Jîganiile și toate dobitoacele tîrîtoare, și pasări zburătoare,

11. Împărați a pămîntului și toate năroadele, boiêrii și fiii Iudecătorii pămîntului,

12. Tinerei și fîcioare, bătrîni cu cei mai tineri,

13. Laude numele Domnului, căce să înălța numele lui singur. [13] Mărturisirea lui pre pămînt și-n cer.

14. Și va înălța cornul nărodului lui. [14] Laudă la toți curații lui, la fiii lui Israil, nărod ce să apropie de el. Alliluia.

Alliluia. Alliluia. 149

1. Cîntați Domnului cîntare noao, lauda lui întru bisêrica curaților.

2. Veselească-să Israil pre cela ce l-au făcut pre îns, și fiii Sion bucure-să pre împăratul lor.

3. Laude numele lui cu danț, cu tîmpănă și cu psaltire cînte lui.

4. Căce bine va Domnul întru nărodul lui, și va înălța pre blîndzi cu mîntuire.

5. Făli-să-vor curații cu mărîre, și să vor bucura pre așternuturile lor.

6. Înălțirile Dumnedzăului întru gușterul lor, și sabii cu doao guri întru mîinele lor,

7. Ca să facă izbîndă întru limbi, muștrări întru năroade.

8. Ca să lêge pre împărații lor cu obezi, și pre slăviții lor cu cătuși de fier,

9. Ca să facă întru ei județ scris. Mărîrea aceasta va fi la toți curații lui.

Alliluia. 150

1. Lăudați pre Dumnedzău întru sfinții lui, lăudați pre îns întru întăritura puterii lui.

2. Lăudați pre el preputerniciile lui, lăudați pre el după mulțimea mărîmei lui.

3. Lăudați pre îns cu glas de trîmbiță, lăudați pre el cu psaltire și alăută.

4. Lăudați pre el cu tîmpănă și danț, lăudați pre el cu strune și organe.

5. Lăudați pre el cu țîmbale bine răsunătoare, lăudați pre el cu țîmbale de clic.

6. Toată suflarea laude pre Domnul! Slava¹.

Ms. 4389, f. 295^v

5. Să laude numele Domnului, că acela au zis, și au fost, acela au porîncit, și se-au zidit.

6. Pus-au pre dinsele în veac și în veacul veacului; pus-au porîncă, și nu va trêce.

7. Lăudați pre Domnul, de pre pămînt bălaurilor și toate fărăfundurile,

8. Focul, grindina, zăpada, mazăricea, duhul¹ cela cu vihor, care fac cuvîntul lui,

9. Munții și toate dealurile, lêmnele cêlea aducătoare de roadă și toți chedrii,

10. Fierile și toate dobitoacele, gadinile și pasările cêlea cu pêne,

11. Împărații pămîntești și toate năroadele, boiêrii și toți judecătorii pămîntești,

12. Voinicii și fetele, bătrîni cu cei tineri,

13. Să laude numele Domnului. [13] Căci numele acelui însuși se-au înălțat. [14] Mărturisirea lui pre pămînt și în ceriu.

14. Și va înălța cornul nărodului său. Cîntare tuturor preacuvioșilor lui, feciorilor lui Israil, nărodului celui ce se va apropia de dînsul.

Alliluia. 149

1. Cîntați¹ Domnului cîntec nou, lauda lui în bisêrica celor prea cuvioși.

2. Să se veselească Israil de cela ce l-au făcut, și fiii Sionului să se bucure de împăratul lor.

3. Să laude numele lui în danț, să cînte lui în def² și în psaltire.

4. Că binevoiește Domnul întru nărodul său, și va înălța pre cei blînzi întru mîntuire.

5. Lăuda-se-vor cei preacuvioși în slavă, și se vor bucura pre așternuturile lor.

6. Înălțirile lui Dumnezeu în grumazul³ lor, și paloș ascuțit de amîndoaă părțile în mîinile lor.

7. Să facă izbîndă în limbi, muștrări în năroade.

8. Să lêge pre împărații lor cu pièdeci, și pre cei slăviți ai lor cu cătuși, cu obêde de fier.

9. Să facă într-înșii judecata cea scrisă. Aceasta iaste slava tuturor preacuvioșilor lui.

Alliluia. 150

1. Lăudați pre Dumnezeu întru sfinții săi, lăudați-l întru întăritura puterii lui.

2. Lăudați-l în puterile lui, lăudați-l după mulțimea mărîrei lui.

3. Lăudați-l în glas de trîmbiță, lăudați-l în psaltire și în lăută.

4. Lăudați-l în timpan¹ și în danț, lăudați-l în coarde și în organ.

5. Lăudați-l în țîmbale² cêlea cu glasuri bune, lăudați-l în chiuirea țîmbalelor.

6. Toată suflarea să laude pre Domnul! Slava.¹

Versiunea modernă

5. Numele Domnului să fie lădat, că el a zis și s-au făcut, el a poruncit și s-au zidit.

6. În veac le-ai pus pe ele și în veacul veacului. Lege le-a pus și nu o vor călca.

7. Lăudați pe Domnul, toate vietățile de pe pămînt, balaurii din toate adîncurile!

8. Voi, foc, grindină, zăpadă, gheață și vifor, îndepliniți cuvîntul lui!

9. Munții și toate dealurile, pomii cei roditori și toți cedrii,

10. Fiarele și toate dobitoacele, tîrtoare și zburătoare,

11. Împărații pămîntului, căpeteniile și toți judecătorii lumii,

12. Tineri și fecioare, copiii și bătrîni,

13. Să laude numele Domnului care singur s-a înălțat! Lăudăm mărturia lui pe pămînt și în cer!

14. Puterea poporului lui va crește. Cîntare aduceți tuturor celor curați ai lui, fiilor lui Israel și poporului apropiat de el!

Psalmul 149. Alliluia

1. Cîntați Domnului cîntarea cea nouă, lăudați-l pe el, în adunarea cuvioșilor.

2. Veselește-te, Israel, că el te-a făcut, iar fiii Sionului să se bucure de împărat!

3. Să laude numele lui în dansuri, în timpane și în psaltire să-i cînte lui.

4. Că Domnul iubește poporul său și va înălța pe cei blînzi și-i va mîntui.

5. Să se bucure credincioșii lui întru slava care li s-a dat, să laude pe Domnul, noaptea ca ziua!

6. În gura lor: laudele Domnului; în mîinile lor: sabii cu două tășuri.

7. Ca să îplinească judecata lui Dumnezeu să răzbune și să pedepsească pe cei fărădelege între neamuri și popoare.

8. Să lege pe împărații lor în obezi și pe puternicii lor în cătușe de fier.

9. Și să facă între ei judecată scrisă. Slavă tuturor credincioșilor!

Psalmul 150. Alliluia

1. Lăudați pe Domnul la locul sfințit! Lăudați-l pe el întru întăritura puterii lui!

2. Lăudați-l pe el pentru faptele și minunile lui, după mulțimea slavei lui!

3. Lăudați-l pe el cu glas de trîmbiță, lăudați-l în psaltire și în alăută.

4. Lăudați-l pe el în timpane și în dansuri, lăudați-l în strune și fluier!

5. Lăudați-l pe el în chimbale răsunătoare, lăudați-l pe el în strigarea tobelor!

6. Toată suflarea să laude pe Domnul!

NOTE *

EDIȚIA 1688 PSALTIREA

Psalmul 2

¹ În text, greșit: „batjori“.

Psalmul 7

¹ În text, greșit: „ccui“.

Psalmul 9

¹ În text, probabil greșit: „cercetază“.

Psalmul 17

¹ În text, greșit: „înciseși“.

Psalmul 21

¹ În text, greșit: „prejeneala“.

Psalmul 23

¹ În text, greșit: „Domnăului“.

Psalmul 24

¹ În text, greșit: „năcatele“.
² Idem: „minte“.

Psalmul 26

¹ În text, greșit: „încugiurat-am“.

Psalmul 43

¹ În text, greșit: „împîns“.

Psalmul 44

¹ În text, greșit: „împăpăției“.

Psalmul 47

¹ În text, greșit: „fêle“.

Psalmul 53

¹ În text, greșit: „mintêște-mă“.

Psalmul 55

¹ În text, greșit: „nedjduiu“.

Psalmul 57

¹ În text, greșit: „împltesc“.

Psalmul 59

¹ În text, greșit: „întinte“.

Psalmul 61

¹ În text, greșit: „ca“.

Psalmul 64

¹ În text, greșit: „minată“.

Psalmul 66

¹ În text, greșit: „toete“.

Psalmul 67

¹ În text, greșit: „binecuvîntaiu“.

Psalmul 72

¹ În text, greșit: „întîrire“.

Psalmul 76

¹ În text, greșit: „n-au“.

Psalmul 77

¹ În text, greșit: „voiu“.
² Idem: „dobitoace“.

Psalmul 88

¹ În text, greșit: „împerea“.
² Idem: „usului“.

Psalmul 93

¹ În text, greșit: „Dumneazul“.

Psalmul 94

¹ În text, greșit: „ca“.

Psalmul 101

¹ În text, greșit: „făchiut“.
² Idem: „răspunse“.

Psalmul 116

¹ În text, greșit: „adevărul“.

Psalmul 117

¹ În text, greșit: „înalță“.

Psalmul 118

¹ În text, greșit: „mărturilor“.
² Idem: „mieu“.
³ Idem: „întoarcă-mă“.
⁴ Idem: „cāvintul“.
⁵ În text, prin greșeală de tipar, în cuvîntul „smintiți“, în locul literei „n“ apare un semicerc.

Psalmul 132

¹ În text, greșit: „a Ermonului“ (cf. URSU, NOI INFORM., IV, 469).

Psalmul 134

¹ În text, greșit: „Eghipepetului“.
² Idem: „norodului“.
³ Idem: „limbplor“.

Psalmul 135

¹ În text, greșit: „singuri“.

Psalmul 138

¹ În text, greșit: „deplin“.

MANUSCRISUL 45 PSALTIREA A LUI DAVID PROROCUL ȘI ÎMPĂRATUL CÎNTARE

Psalmul 1

¹ Pe margine, de aceeași mînă: „a păgîni-
lor“.
² Idem: „scaun“.
³ Idem: „ciumașilor“.

Psalmul 2

¹ Pe margine, de aceeași mînă: „au cugetat“.

Psalmul 3

¹ În text: „fa“ pentru *face*, cuvînt neterminat la copiere, fiind la sfîrșit de rînd.

Psalmul 5

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „toji“.

Psalmul 6

¹ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mînă: „Doamne“.
² Între croșete, cu cerneală neagră: „și“.

* A fost utilizată sigla URSU, CONCORDANȚE pentru studiul: N.A. Ursu. *Concordanțe lingvistice între Psaltirea în versuri a lui Dosoftei și unele psaltiri românești din secolele al XI'-lea și al XII'-lea*. aflat în prezentul volum, pp. 145-156.

Psalmul 7

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „izbăvește”.
² Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „dară”.

Psalmul 9

¹ Pe margine, de altă mână: „și întru vacul vacului”; completarea apare în BB.

² *Alej* s.n. „pîndă, cursă” variantă a lui *aleș* (vezi DA și DLRV, care indică drept etimon prep. *a „la” și leș „pîndă”, de origine maghiară), cu atestări în PRAV, și la Dosoftei; SCRIBAN, DICȚ. înregistrează forma aleș ca variantă a cuvîntului leș. Aleș a fost semnalat și într-o altă traducere a lui Nicolae Spătarul (Milescu) (vezi URUSU, MÎNTUIREA PĂCĂTOȘILOR, I, 423).*

³ *Aleșui* vb. IV „a pîndi” (vezi și ST. L. DT., 39).

⁴ Între croșete, cu cerneală neagră: „mieu”.

⁵ Idem: „ai tăi desăvîrșiți”.

Psalmul 10

¹ Pe margine, de aceeași mână: „vînt cu volbură”.

Psalmul 12

¹ Topica recomandată de revizor, prin literele *a, v, g* suprascrise cu cerneală roșie, (re)stabilită după originalul grecesc din ediția de la Frankfurt, 1597, este: „Până cînd întorci fața ta de către mine? Până cînd voi pune sfaturi între sufletul meu? Durori în inima mea, dzua și noaptea?”.

Psalmul 15

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „Domnul”.

² Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „pururea”.

Psalmul 16

¹ La sfîrșit de rînd, neterminat: „jude”; completat pe margine, de aceeași mână: „-ful”.

² Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 17

¹ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „și mîntuitorul meu”.

² Pe margine, de aceeași mână: „chemat”.

³ Idem: „cutremurat”.

⁴ Idem: „clătit”.

⁵ Idem: „negură”.

⁶ *Smeren* adj. „umil, smerit” (vezi DLR); cf. și Ps. 33, 17. În BB a fost înlocuit prin *smerit*.

⁷ Între croșete, cu cerneală neagră: „și învățătura ta aceasta mă va învăța”.

⁸ Idem: „pre toți”.

⁹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 18

¹ Pe margine, de aceeași mână: „povestește”.

² Idem: „adevărata”.

³ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „cuvintele”.

Psalmul 19

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „Domnul”.

² Idem: „Domnului”.

³ Pe margine, de aceeași mână: „vom chema”.

Psalmul 20

¹ Pe margine, de aceeași mână: „clăti”.

² Între croșete, cu cerneală neagră: „căce”.

³ În ms., greșit: „vei”.

⁴ Idem: „mîncat”.

⁵ Între croșete, cu cerneală neagră: „Slava”.

Psalmul 21

¹ În ms., greșit, se repetă: „și să mîntuiră”.

² În ms., greșit: „apa”.

³ *Gușter* s.m. „gîtlej, grumaz” (vezi DA); apare și în Ps. 148, 6.

⁴ Folosirea pronumelui *șie* cu sensul „loruși”, reprezintă, după N.A. Ursu, o particularitate lingvistică a revizorului moldovean (vezi URUSU, NOI INFORM., II, 525).

⁵ Între croșete, cu cerneală neagră: „mărturisim-mă-voi ție”.

⁶ În ms., greșit, se repetă: „neamurile”.

Psalmul 22

¹ În text: „îndălunga”, completat pe margine, de aceeași mână: „-re”.

Psalmul 23

¹ *Virtucios* adj. „puternic, tare” este semnalat și într-o altă traducere a lui Nicolae Spătarul (Milescu) (vezi URUSU, NOI INFORM., IV, 113 și URUSU, MÎNTUIREA PĂCĂTOȘILOR, I, 431).

Psalmul 24

¹ Pe margine, de aceeași mână: „pomenește-mă”.

Psalmul 25

¹ Pe margine, de aceeași mână: „adunarea”.

² Între croșete, cu cerneală neagră: „tale”.

³ Idem: „Doamnă”.

Psalmul 26

¹ Slova *i*, în loc de *î*, în cuvîntul *măince*, este, probabil, grafie, nu reprezintă sunetul *i* (vezi URUSU, NOI INFORM., II, 525); cf. și Ps. 77, 30.

² *Peliță* s.f. „trup, carne” (vezi DLR); cf. și Ps. 78, 2, 118, 119; (vezi ST. L. FAC., 100, ST. L. DT. 65). Acest cuvînt apare și în alte traduceri ale lui Nicolae Spătarul (Milescu) (vezi URUSU, NOI INFORM., IV, 111 și URUSU, MÎNTUIREA PĂCĂTOȘILOR, I, 428).

³ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „eu”.

⁴ Între croșete, cu cerneală neagră: „mele”.

⁵ Idem: „de mîntuire”.

⁶ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „pre mine”.

Psalmul 27

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „Doamnă”.

² Idem.

Psalmul 28

¹ Omis în text, introdus pe margine de aceeași mână: „va”.

Psalmul 29

¹ Pe margine, de aceeași mână: „ruga”.

² Idem: „putrejune”.

Psalmul 30

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „Doamnă”.

² Pe margine, de aceeași mână: „ivește”.

Psalmul 31

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 32

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „Domnul”.

² Pe margine, de aceeași mână: „de limba”.

³ Idem: „privi”.

Psalmul 33

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „mă”.

² Pe margine, de aceeași mână: „rele”.

³ *Pamintea* s.f. „pomenire; amintire” (vezi DLR); cf. și Ps. 33, 15, 108, 14, 134, 13. Apare și în alte cărți ale Bibliiei (vezi ST. L. LV., 19, ST. L. NM., 23, ST. L. DT., 36).

⁴ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 34

¹ *Stîdi* vb. IV refl. „a se rușina, a se sfîi” (vezi DLR și ST. L. FAC., 87); cf. și Ps. 34, 4, 43, 17, 70, 14. A fost semnalat și în alte traduceri ale lui Nicolae Spătarul (Milescu) (vezi URUSU, MÎNTUIREA PĂCĂTOȘILOR, I, 429).

² Pe margine, de aceeași mână: „rele”.

³ Între croșete, cu cerneală neagră: „Doamnă”.

⁴ Scris inițial „a mea”, corectat în text, greu lizibil, transcris pe margine, de aceeași mână: „mie”.

⁵ În ms., greșit: „inile”.

Psalmul 35

¹ Pe margine, de aceeași mână: „acoperemîntul”.

² În text urmează: „foarte” tăiat cu o linie neagră.

Psalmul 36

¹ Pe margine, de aceeași mână: „lui”.

² *Șcirșca* vb. I este o variantă a verbului *șcirșca* (< *crișca*) „a scrișni”. Abstractul verbal *șcirșcare* s.f. este semnalat într-o altă traducere a lui Nicolae Spătarul (Milescu) (vezi URUSU, MÎNTUIREA PĂCĂTOȘILOR, I, 429).

³ *Cerca* vb. I are aici sensul „a cere; a căuta să obțină (ceva)”.

⁴ Între croșete, cu cerneală neagră: „drep-tul”.

⁵ Idem: „Și cei fără de lege să vor goni”.

⁶ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „de tot”.

⁷ Pe margine, de aceeași mână: „vedea-vei”.

Psalmul 37

- ¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 5“.
² Între croșete, cu cerneală neagră: „și stătura“.
³ Pe margine, de aceeași mină: „nu au dzind“.
⁴ Între croșete, cu cerneală neagră: „mie“.

Psalmul 38

- ¹ Repetat pe margine, de aceeași mină, mai lizibil: „asurdziiu“.
² Pe margine, de altă mină: „mea“.
³ Între croșete, cu cerneală neagră: „pentru“.
⁴ Pe margine, de aceeași mină: „lingă“.

Psalmul 39

- ¹ Scris inițial: „adevărul tău“, corectat apoi parțial: *adu/vărul tău* și completat pe margine, de aceeași mină: „nare multă“, fără a se anula în text partea greșită: „vărul tău“.

Psalmul 40

- ¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „și meser“.
² Urmează: „mea“, tăiat cu o linie.
³ Pe margine, de aceeași mină: „binecuvîntat“.

Psalmul 41

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „sufletul“.
² Între croșete, cu cerneală neagră: „și“.
³ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mină: „lui“.

Psalmul 43

- ¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Dumnedzau“.
² Pe margine, de altă mină: „nărodul tău“.
³ Pe margine, de aceeași mină: „lor“.
⁴ Topica recomandată de revizor pentru o parte a versetului, prin literele *a, v, g* suprascrise cu cerneală roșie, este: „Căce să smeri la fărna sufletul nostru, lipi-să la pământ“.

Psalmul 44

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „coapsa“.
² În text: „virtuoase“; pe margine, de altă mină: „-sule“, care reprezintă o corectare a ultimei părți a cuvîntului din text, pentru obținerea formei: „virtuosule“.
³ Pe margine, de aceeași mină: „mai virtos“.
⁴ *Stacti* subst. „esență de mirt“. V. Arvinte îl consideră de proveniență greacă și îi semnalează prezența și în ms. 4389, Fac. 43, 11 (vezi ST. L. FAC., 89).
⁵ Între croșete, cu cerneală neagră: „împodobită“.

Psalmul 45

- ¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „Cel înalt“.
² Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 46

- ¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma“.

Psalmul 47

- ¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „pămîntului“.
² Idem: „și“.

Psalmul 48

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „pămînteni“.
² În ms., greșit: „câlchiului“.
³ Idem: „incugiura“.
⁴ Pe margine, de aceeași mină: „chemară“.
⁵ În text, greșit: „numelor“; pe margine, de aceeași mină, este corectată partea finală a cuvîntului (desinența): „-le“.
⁶ Topica recomandată de revizor pentru partea a doua a versetului, prin literele *a, v, g* suprascrise cu cerneală roșie, este: „aproape împreună puse cu dobitoacele cele fără minte și să asămănă lor“.
⁷ Pe margine, de aceeași mină: „și să alătură lor“ pentru fragmentul: „aproape împreună puse“ din text.
⁸ Pe margine, de aceeași mină: „mărirea“.
⁹ Între croșete, cu cerneală neagră: „și“.
¹⁰ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 49

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „făgădele“.
² Idem: „te voi izbăvi“.
³ Între croșete, cu cerneală neagră: „fărădelege“.

Psalmul 50

- ¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „măieria lui Urie“.
² Idem: „Slava“.

Psalmul 52

- ¹ În text urmează: „mîntuitorul lui Israil“, repetat din greșeală de copist și tăiat cu o linie roșie.

Psalmul 53

- ¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „și“.

Psalmul 54

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „dăzmeteci-rea“. *Rulare* s. f. este abstract verbal al lui *ru-la* vb. IV „a glumi, a flecări“. Vezi și nota 4 la Ps. 68.
² Pe margine, de aceeași mină: „rugam“.
³ Între croșete, cu cerneală neagră: „pre Dumnedzau“.
⁴ Idem: „dară“.
⁵ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 55

- ¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma a 7“.
² Transcris pe margine, de aceeași mină, cuvîntul puțin lizibil în text: „călcără-mă“.
³ Între croșete, cu cerneală neagră: „ochii miei de la lacrimi“.

Psalmul 56

- ¹ În text: „gubăviră“. Pe margine, de aceeași mină: „gîrbo“, prin care se propune modificarea primelor două silabe ale cuvîntului din text.

- ² Între croșete, cu cerneală neagră: „întu mărirea mea“.
³ În ms., greșit: „pres“.

Psalmul 57

- ¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 58

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „leșina“.

Psalmul 59

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „fel“.
² Omis în text: „cela“, introdus pe margine, de aceeași mină.

Psalmul 60

- ¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 62

- ¹ Omis în text: „de tine“, introdus pe margine, de aceeași mină.
² Între croșete, cu cerneală neagră: „și“.

Psalmul 63

- ¹ Omis în text: „de tot“, introdus pe margine, de aceeași mină.
² Pe margine, de aceeași mină: „teme“.
³ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 64

- ¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 8“.
² Idem: „cîntare a Ieremie și a lui Iezechiil, a nărodului nemernicirei, cînd vrea să iasă“.
³ Între croșete, cu cerneală neagră: „în Ierusalim“.
⁴ Pe margine, de aceeași mină: „să întăriră“.
⁵ *Chitos* s.n. „balenă, chit“, provine din greacă (vezi ST. L. FAC., 88) și se întîlnește și într-o altă traducere a lui Nicolae Spătarul (Milescu) (vezi URSU, MÎNTUIREA PĂCĂTOȘILOR, III, 174).
⁶ Între croșete, cu cerneală neagră: „Cine le va suferi“.
⁷ Urmează: „pămîntului“, tăiat cu o linie neagră.

Psalmul 65

- ¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „dară“.
² Idem: „citu-i“.
³ *Maarea* s.f., cu un număr mare de ocurențe în text, prezintă lungirea vocalei *a*, marcată grafic prin dublarea literei; constituie una dintre particularitățile fonetice ale scrierilor lui Nicolae Spătarul (Milescu) (vezi URSU, NOI INFORM., III, 34).
⁴ În ms., greșit: „picioarul“.
⁵ Prezența adj. *înmăduhate* „grase“ în ms. 45 constituie unul dintre argumentele care au fost folosite de N.A. Ursu pentru demonstrarea legăturilor dintre versiunea revizuită a Psaltirii aflată în ms. 45 și *Psaltirea de-nșales* a lui Dosoftei (vezi URSU, CONCORDANȚE, 146).
⁶ Între croșete, cu cerneală neagră: „voao“.
⁷ Idem: „mie“.

Psalmul 66

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Lui David“.

² Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „mărturisască-să fie năroadele, Dumnedzău“.

³ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 67

¹ *Sārāiman* s.m. „orfan“ este o variantă a cuvîntului sārman (vezi DLR și ST. L. DT., 37); cf. și Ps. 108, 8, 145, 8. În DLR și în DLRV, pentru secolul al XVII-lea, forma *sārāiman* este citată numai din scrieri ale lui Dosoftei. În DLRV, și la URSU, NOI INFORM., IV, 112, acest sens al cuvîntului *sārman* este considerat a fi specific graiurilor nordice.

² Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „pre“.

³ Pe margine, de aceeași mână: „ceafa“.

⁴ Idem: „adîncurile“.

⁵ Idem: „tînerêlor“.

Psalmul 68

¹ Pe margine, de aceeași mână: „Dumnedzău“.

² Idem: „noroiul“.

³ *Giltan* s.n. „gîtlej“ este variantă a lui *giltan* (vezi TIKTIN) sau a lui *girtan* (vezi DLRV); cf. și Ps. 68, 4, 113, 15, 118, 102, 136, 7. Forma este specifică graiurilor nordice (vezi URSU, NOI INFORM., III, 39).

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „să glumiă“. *Rula*, vb. I „a vorbi fără rost, a flecări“ (vezi DLR și DLRV); cf. și Ps. 68, 14, 76, 3, 76, 6.

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „Domnul“.

Psalmul 69

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 70

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 19“.

² Între croșete, cu cerneală neagră: „îns“.

³ Idem: „mieu“.

⁴ Idem: „pre tine“.

⁵ Idem: „ție“.

⁶ Pe margine, de aceeași mână: „părăsești“.

⁷ Între croșete, cu cerneală neagră: „asupra mea“.

⁸ Idem: „întru năroade, Doamne“.

Psalmul 71

¹ Urmează: „rîuri“, tăiat cu o linie neagră, fiind repetat din greșeală la copiere.

² Pe margine, de aceeași mână: „ethiopes“.

³ Idem: „ai aravilor“.

⁴ Între croșete, cu cerneală neagră: „pămîntului“.

⁵ Idem: „binecuvîntat“.

⁶ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 72

¹ Pe margine, de aceeași mână: „clătiră“.

² *Pesteală* s.f. „zăbavă, întîrziere“ (vezi DLR și ST. L. DT., 65, unde este înregistrat și verbul *pesti*). Este considerat un termen specific graiurilor nordice (vezi URSU, NOI INFORM., IV, 111).

³ Între croșete, cu cerneală neagră: „și“.

⁴ Idem: „lor“.

⁵ Idem: „rêle“.

⁶ Idem: „și“.

⁷ Idem: „mieu“.

⁸ Pe margine, de aceeași mână: „ci“.

Psalmul 73

¹ Pe margine, de aceeași mână: „ethiopilor“.

² Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 74

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „ție“.

² Idem: „și“.

³ Pe margine, de aceeași mână: „înfrînge“.

Psalmul 75

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „cătră asiiriiani“.

² Topica recomandată de revizor, în continuarea versetului, prin literele *a, v, g* suprascrise cu cerneală roșie, este: „la județ, Dumnezeu, ca să mîntuiască“.

Psalmul 76

¹ *Tîntăvi* vb. IV „a sta la îndoială, e refuza, a nu vrea“ (vezi DLR unde este considerat derivat de la *tîntav*, provenit la rîndul lui din *tint*, variantă a lui *tonit*).

² În rînd este scris: „sufletul“, tăiat cu o linie, iar deasupra lui, este scris de aceeași mână: „duhul“.

³ Pe margine, de aceeași mână: „duhul meu“.

⁴ *Conceni* vb. IV „a nimici, a stîrpi“ (vezi DLR).

⁵ Între croșete, cu cerneală neagră: „să“.

⁶ Urmează: „voi glumi“, tăiat cu o linie neagră deoarece, prin greșeala copistului, a fost anticipat finalul versetului.

⁷ Pe margine, de aceeași mână: „cutremurat fu“.

⁸ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“, omis la copiere și introdus în subsolul paginii.

⁹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 10“, omis la copiere și introdus în subsolul paginii.

¹⁰ Pe margine, de aceeași mână: „putînd“.

¹¹ Idem: „zidirea“.

Psalmul 77

¹ Topica recomandată de revizor în continuarea versetului, prin literele *a, v, g* suprascrise cu cerneală roșie, este: „și minunile lui carele au făcut“.

² Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „Dumnedzău“.

³ Pe margine, de aceeași mână, este repetat: „lor“.

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „însătare“.

⁵ Pentru grafia *măninice*, vezi nota 1 la Ps. 26.

⁶ *Smidă* s.f. „grîndină“. SCRIBAN, DICT. trimite, pentru etimologie, la un cuvînt polonez cu sensul „furtună, viscol“. DLR consemnează primele atestări ale cuvîntului în PS. SCH., la Dosoftei și Cantemir, dar apreciază că etimologia lui este necunoscută. URSU, NOI INFORM., IV, 112, îl consideră un termen specific graiurilor nordice. Cf. și Ps. 148, 8.

⁷ *Dudă* s.f. este un termen specific graiurilor sudice, introdus, probabil, de copist (vezi URSU, NOI INFORM., IV, 117).

⁸ Pe margine, de aceeași mână: „cărarea“.

⁹ Între croșete, cu cerneală neagră: „și“.

¹⁰ Pe margine, de aceeași mână: „mîncă-i focul“.

¹¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „și“.

¹² Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „careă“.

¹³ Pe margine, de aceeași mână: „nerăutateă“.

¹⁴ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 78

¹ *Cramă* s.f. se întîlnește și în scrierile lui Dosoftei: *Dumnedzâiasca liturghie și Parimile preste an* (vezi URSU, CONCORDANȚE, 146).

² Pe margine, de aceeași mână: „mortăciunile“.

Psalmul 79

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „pentru assiriiani“.

² *Janc* s.f. „butaș, coardă de viță de vie“. V. Arvinte (în ST. L. FAC., 90, 91) i-a stabilit originea săsească (< sās. *zanker). Termenul se întîlnește numai la Dosoftei (cf. DA. URSU, CONCORDANȚE, 147, 148 și URSU, NOI INFORM., III, 41).

³ În ms., greșit: „șie“.

Psalmul 80

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 81

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „pre îns“.

Psalmul 82

¹ Pe margine, de aceeași mână: „pîrjoli“

Psalmul 83

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „pentru teascuri“.

² *Cuiub* s.n., variantă a lui *cuib*, are aici sensul „culcuș făcut de păsări“. Semnalăm și în BB varianta *cuiub*, în Naum, cap. 2, cu sensul „sălaș, culcuș“: *Leul... implu de vînat cuiubul lui*. V. Arvinte menționează în BB forma de pl. nom./ac. *cuiuburi* în Fac. cap. 6, 1, cu sensul „cameră, despărțitură“, pe care îl consideră calc după limba greacă (vezi ST. L. FAC., 94).

³ Pe margine, de aceeași mână: „în“.

⁴ În ms., greșit, se repetă: „fericit“.

Psalmul 84

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 85

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 11“.

² Pe margine, de aceeași mână: „călcătorii“.

Psalmul 86

¹ Pe margine, de aceeași mână: „ethiopilor“.

Psalmul 87

¹ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „toată dzua”.

² Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 88

¹ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „Dumnedzău”.

² Pe margine, de aceeași mână: „lor”.

³ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 89

¹ Pe margine, de aceeași mână: „batjocurile”. Substantivul *póret* din text, glosat astfel, nu este înregistrat în DLR.

² Între croșete, cu cerneală neagră: „mie”.

Psalmul 90

¹ În text urmează: „de noapte”, tăiat cu o linie neagră.

² În ms., greșit: „turea”.

³ Pe margine, de aceeași mână: „va întra”.

⁴ Idem: „mări-l”.

⁵ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 91

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 12”.

Psalmul 93

¹ Urmează: „socotește”, tăiat cu o linie neagră.

² Topica recomandată în continuare de revizor pentru o parte a versetului, prin literele *a*, *v*, *g* suprascrise cu cerneală roșie, este: „ori pre carele vei certa”.

³ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 95

¹ În ms., greșit: „clăteas să”.

Psalmul 96

¹ În ms. se repetă, din greșeală: „întru idolii lor”.

² Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 97

¹ Pe margine, de aceeași mână: „de cîntare”.

Psalmul 98

¹ Pe margine, de altă mână: „Dumnedzău”.

Psalmul 100

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 101

¹ Pe margine, de aceeași mână: „un oioc se ojejiră”, echivalentul lui o *uscăciune să uscară* din text. DLR înregistrează pe *ojoc* s.n. „cociorvă”, variantă a lui *ojog*, cu etimologie maghiară, avînd circulație mai ales prin Transilvania, și verbul *ojiji* „a usca, a zvînta”, cu etimologie bulgară. În TIKTIN, pentru subst. *ojog* se propune și un etimon polonez.

² Pe margine, de aceeași mână: „priveghiaiu”. Verbul *bdeni* este înregistrat de DA pe baza cite unei atestări din BB și din Mineiul

de la 1776; provine din *bdenie*, variantă a lui *denie*.

³ *Singuri* vb. IV „a se însingura”. DLR consemnează, s.v. *singura*, varianta *singura* la Dosoftei.

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „el”.

Psalmul 102

¹ *Vultur*, cu accent oxiton, reprezintă un element „al stratului lingvistic introdus în text de copist”, care era muntean (vezi URSU, NOI INFORM. IV, 115).

² Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „Israil”.

³ Idem: „mult”.

⁴ În ms., greșit: „dreptata”.

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „stăpînește”.

⁶ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 103

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Psalmul lui David, pentru închegarea lumii”.

² Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „lor”.

³ Topica recomandată de revizor pentru ultimele cuvinte ale versetului, prin literele *a*, *v*, *g* suprascrise cu cerneală roșie, este: „bună vreme”.

⁴ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 104

¹ Omis în text, introdus pe margine, de altă mână: „și pevetuiți lui”.

² *Funiire* s.f. „proprietate; parte” (< *funie*) prezintă o particularitate fonetică specifică lui Nicolae Spătarul (Milescu): lungimea vocalei este marcată grafic prin dublarea literei (vezi URSU, NOI INFORM., III, 34).

³ Omis în text, introdus pe margine, de altă mână: „înși”.

⁴ Între croșete, cu cerneală neagră: „lui”.

⁵ În text urmează: „iarba”, tăiat cu o linie neagră.

⁶ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 105

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 14”.

² Omis în text, introdus pe margine de altă mână: „pre înși”.

³ Urmează în text: „întru înșii căderea”, tăiat cu o linie neagră, deoarece se repetă din greșeală sfîrșitul versetului 29.

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „pîngări”.

⁵ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 106

¹ *Obicni* vb. IV „a se pierde, a dispărea”. DLR înregistrează acest cuvînt numai cu sensurile „a deprinde, a obișnui ceva”, și „a suferi, a tolera, a accepta”. În BB este folosit verbul *cufunda*.

² Pe margine, de aceeași mână: „tăcură”.

³ În ms., greșit: „neamului”.

⁴ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 107

¹ În ms., greșit: „malmului”.

² Între croșete, cu cerneală neagră: „Scoală-te, mărirea mea”.

Psalmul 108

¹ În ms., greșit: „fa să”.

² Idem: „me”.

³ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

Psalmul 109

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 15”.

² Între croșete, cu cerneală neagră: „și”.

Psalmul 110

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „mea”.

Psalmul 111

¹ Pe margine, de aceeași mână: „la”.

² Între croșete, cu cerneală neagră: „Slava”.

Psalmul 113

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Allilulia”.

² Între croșete, cu cerneală neagră: „și în pămînt”.

³ În text urmează: „fac”, tăiat cu o linie neagră.

Psalmul 114

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Allilulia 114”.

² Idem: „Slava”.

Psalmul 115

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Allilulia 115”.

Psalmul 116

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Allilulia”.

Psalmul 117

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Allilulia”.

² În text urmează: „Domnului”, tăiat cu o linie neagră.

³ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „mie”.

⁴ În ms., greșit: „aceas”.

⁵ Între croșete, cu cerneală neagră: „[28] Mărturisimă-voi ție, căce ai ascultat pre mine, și te făcuși mie întru mîntuire”.

Psalmul 118

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Allilulia”.

² Pentru ultima parte a cuvîntului *prihană* pe margine, de altă mână: „-hăni”, prin care se propune trecerea acestui cuvînt la plural.

³ *Sămări* vb. IV „a încărca, a împovăra”. DLR înregistrează numai forma *sămăra* vb. I „a pune samarul pe spinare”, atestată la Ion Budai-Deleanu și în unele dicționare din secolul al XIX-lea.

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „adurmita”.

⁵ Între croșete, cu cerneală neagră: „și”.

⁶ Urmează în text: „pre ea pururea”, tăiat cu o linie neagră, fiind o repetare, din greșeală, a sfîrșitului versetului anterior.

⁷ În text scris: „porîn”, cuvînt neterminat, la sfîrșit de rînd, reluat apoi la începutul rîndului următor: „porîncele”.

⁸ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava”.

⁹ Idem: „Stare I”.

¹⁰ Idem: „Starea a doao”.

¹¹ Se repetă, din greșeală, în text: „rușina“, primul cuvânt fiind tăiat cu o linie neagră.

¹² *Găvozdi* vb. IV „a bate în cuie (pe cruce)“. DA ilustrează acest sens făcând trimitere la Varlaam și Dosoftei, iar DLRV îl atestă într-un mare număr de texte religioase aparținând graiurilor nordice.

¹³ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

¹⁴ Idem: „Starea 3“.

¹⁵ Pe margine, de aceeași mână: „supărat“.

¹⁶ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 119

¹ Pe margine, de aceeași mână: „șurile“, prin care se propune trecerea la altă formă de plural a cuvântului *sălașile* din text.

Psalmul 120

¹ Pe margine, de aceeași mână: „adormita“.

² Idem: „acoperere“.

Psalmul 121

¹ *Bivșug* s.n., cu v etimologic, reprezintă o variantă a lui *belșug*, atestată și în alte traduceri ale lui Nicolae Spătarul (Milescu) (vezi URSU, CONCORDANȚE, 147 și URSU, MÎNTUIREA PĂCĂTOȘILOR, I, 431).

Psalmul 122

¹ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „unde“.

Psalmul 123

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 128

¹ Pe margine, de aceeași mână: „cerbicea“.

² În ms., greșit: „rușișinêdze-se“.

³ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 131

¹ Pe margine, de aceeași mână: „săcriiul“.

² În ms., greșit: „pîncelui“.

Psalmul 133

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „întru ogrăzile casei Dumnedzăului nostru“.

² Idem: „Slava“.

Psalmul 134

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 18“.

² Articolul hotărît proclitic de gen.-dat. al unor nume proprii are în ms. 45 forma *ii* (vezi URSU, NOI INFORM., II, 523).

Psalmul 135

¹ În ms. ordinea versetelor 4 și 5 este greșită, ele fiind inversate la copiere, astfel că după versetul 3 urmează versetul 5 și apoi versetul 4. Corectarea s-a făcut prin indicarea pe margine, cu cerneală roșie, a numărului corect, precum și prin literele *a* și *v* suprascrise, cu cerneală roșie, la începutul fiecăruia dintre cele două versete.

² În ms., greșit, este plasat după versetul 5.

³ Urmează în text: „dzilei“, copiat din greșeală și tăiat cu o linie neagră.

Psalmul 136

¹ Pe margine, de aceeași mână: „organele“.

² Idem: „cine“.

³ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 137

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „căce ai audzit toate graiurile rostului meu“.

² Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „ori“.

Psalmul 138

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „psalmu Zahariei întru rășchirare“.

² În ms., greșit: „ochiul“.

³ *Priceav* adj. „cel care caută ceartă“ (< *price*) este înregistrat în DLR. URSU, NOI INFORM., IV, 111 îl consideră un cuvânt specific graiurilor nordice.

Psalmul 139

¹ Pe margine, de aceeași mână: „limba“.

² Idem: „pêdică“.

³ Între croșete, cu cerneală neagră: „și“.

⁴ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 140

¹ În ms., greșit: „ungii“.

Psalmul 142

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „cînd goînia pre îns Avesalom, fiul lui“.

² Idem: „Slava“.

Psalmul 143

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Cathisma 19“.

² *Șirag* s. n. „luptă“ este semnalat și într-o altă traducere a lui Nicolae Spătarul (Milescu) (vezi URSU, NOI INFORM., IV, 113 și URSU, MÎNTUIREA PĂCĂTOȘILOR, I, 430).

Psalmul 144

¹ Pe margine, de aceeași mână: „dzice“.

² Între croșete, cu cerneală neagră: „Credincios Domnul întru toate cuvintele lui, și curat întru toate lucrurile lui“.

³ Pe margine, de aceeași mână: „saturi“.

⁴ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 145

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „a lui Agheu și Zaharia“.

² Omis în text, introdus pe margine, de altă mână: „Domnul“.

³ *Obezit* adj. „legat, pus în obezi“ (vezi DLR și URSU, CONCORDANȚE, 147).

Psalmul 146

¹ Între croșete, cu cerneală neagră: „și pajiște la lucrul oamenilor“.

² În ms., greșit: „puterciia“.

Psalmul 147

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

Psalmul 148

¹ *Smidă* s.f. „grindină“; cf. și nota 6 la Ps. 77.

² Pe margine, de aceeași mână: „duh de vihor“.

Psalmul 150

¹ Între croșete, cu cerneală roșie: „Slava“.

— MANUSCRISUL 4389 — [CARTEA CÎNTECELOR]

Psalmul 1

¹ Pe margine, de aceeași mână: „necurațiilor“.

² Idem: „cunoaște“, ca în locul corespunzător din ms. 45. Căci Daniil Panoneanul, traducătorul textului din ms. 4389, a folosit și manuscrisul autograf al traducerii lui Nicolae Spătarul (Milescu), cum relatează el în prefață (vezi f. 1r).

Psalmul 2

¹ Pe margine, de aceeași mână: „se-au infierbîntat“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 3

¹ Pe margine, de aceeași mână: „întunerece“.

² Idem: „scoală“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 4

¹ Pe margine, de aceeași mână: „Miluieștemă“.

² Idem: „așternuturile“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

³ Pe margine, de aceeași mână: „voiu ațipi“.

Psalmul 5

¹ Pe margine, de aceeași mână: „va veni“.

² Idem: „fi“.

³ Idem: „sfaturile“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „amărit“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „cu“.

Psalmul 6

¹ Pe margine, de aceeași mână: „mustrezi“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 7

¹ În text, scris: „nefiind ci“, tăiat cu o linie, urmat de „nefiind“ rămas netăiat.

² Pe margine, de aceeași mână: „făcut rău pentru rău“.

³ Idem: „flutura“.

⁴ Idem: „de sus“.

Psalmul 8

¹ Pe margine, de aceeași mână: „plecat“.

Psalmul 9

¹ Pe margine, de aceeași mână: „rămîne“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „cînd au fost treabă“.

³ Idem: „prins“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „Învii“.

⁵ Idem: „semetește“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁶ Pe margine, de aceeași mână: „Învii“.

⁷ Idem: „socotești“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁸ Pe margine, de aceeași mână: „țara“.

Psalmul 10

¹ Pe margine, de aceeași mână: „pasărea“.

² Idem: „întrebă“.

Psalmul 11

¹ Pe margine, de aceeași mână: „vineticilor“.

Psalmul 14

¹ Omis în text, introdus pe margine, de aceeași mână: „și cel ce face dreptate“.

² Pe margine, de aceeași mână: „mită“.

Psalmul 16

¹ În ms., greșit: „hinêne“.

² În ms. urmează, repetat din greșeală: „mii“.

³ Pe margine, de aceeași mână: „tăi“.

⁴ Idem: „lămurit“.

⁵ Idem: „năcăjît“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁶ Pe margine, de aceeași mână: „Învii“.

⁷ Idem: „droburile“.

⁸ În ms., greșit: „coconasilor“.

Psalmul 17

¹ Pe margine, de aceeași mână: „-sele“, prin care se propune trecerea la feminin plural a pronumelui personal *dînsul*, din text.

² Pe margine, de aceeași mână: „fulgere“.

³ Idem: „nu m-am“.

⁴ *Întorta* vb. I „a se încăpățîna; a fi îndărătnic, rău“; cf. și *întortare* s.f., în Ps. 124, 5. DLR nu a dispus de atestări pentru *întorta*, ci numai pentru derivatele *întortare* și *întortăciune*.

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „lămurite“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁶ Pe margine, de aceeași mână: „întărînd“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁷ Pe margine, de aceeași mână: „certarea“.

⁸ Idem: „gleznele“.

⁹ Idem: „cértele“.

Psalmul 18

¹ *Rîgii* vb. IV, variantă a lui *rîgăi*, „a da la iveală; a zbugni“. Vezi DLR care trimite la PS. SCH. și la Coresi.

² Pe margine, de aceeași mână: „vorbi“.

³ Idem: „marginile“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „istovul“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „cinstită“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁶ *Oi* prep. „de la“ apare și în *Îndereptarea legii*, p. 1, traducerea lui Daniil Panoneanu. Era des folosită în epocă.

Psalmul 19

¹ Pe margine, de aceeași mână: „apăra-te-va“.

² Idem: „pomeni-va“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

³ Pe margine, de aceeași mână: „să fie“.

⁴ Idem: „unsul“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „chiema“, cf. nota marginală aflată în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁶ Pe margine, de aceeași mână: „să ne ascultî“.

Psalmul 20

¹ Pe margine, de aceeași mână: „cinstită“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „mare cuvință“.

³ Idem: „Înalt“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „abătut“.

⁵ Idem: „stea“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 21

¹ Pe margine, de aceeași mână: „casa în care zace copilul în pîntecele mume-sei“.

² În ms., greșit: „pîncecele“.

³ Pe margine, de aceeași mână: „pogorît“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁴ În ms., greșit: „glota“.

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „bisericii“.

Psalmul 22

¹ Pe margine, de aceeași mână: „păjiștos“.

Psalmul 24

¹ *Încurta* vb. I „a se așeza, a se stabili“ apare în DLR numai în forma *încurții*. Este derivat de la *curte*, fiind un calc după slavonul *vod-voriti se*. Cf. și Ps. 29, 5.

² Pe margine, de aceeași mână: „tăria“.

³ Idem: „iartă“.

⁴ Idem: „lipiia“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 25

¹ *Denlăuntruri* s.n.pl. „măruntaie“ este considerat de către V. Arvinte un calc după greacă și slavonă (vezi ST. L. LV., 37).

² Pe margine, de aceeași mână: „am îngăduit“.

³ Idem: „mită“.

Psalmul 26

¹ Cuvîntul se repetă, din greșeală, iar al doilea „va“ este tăiat cu două linii negre.

² Pe margine, de aceeași mână: „în țara celor ce trăiesc“.

Psalmul 27

¹ Pe margine, de aceeași mână: „mă rog“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „înalță“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 29

¹ Pe margine, de aceeași mână: „pentru“,

² În ms., greșit: „poară“.

³ Pe margine, de aceeași mână: „sălășlui“.

Psalmul 30

¹ În ms., greșit: „fost-au“.

Psalmul 31

¹ Pe margine, de aceeași mână: „de-a striga“.

² Idem: „ghimpele“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

³ Cuvîntul se repetă, din greșeală, iar primul „da“ este tăiat cu mai multe linii negre.

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „cărora nu iaste“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 33

¹ Pe margine, de aceeași mână: „feții miei“.

Psalmul 34

¹ Pe margine, de aceeași mână: „toamnă, apără“.

² Idem: „în nărod mult“.

Psalmul 35

¹ Pe margine, de aceeași mână: „grăsimea“.

² Idem: „aruncați“.

Psalmul 36

¹ Pe margine, de aceeași mână: „Îndulcește-te Domnului“.

² Idem: „îndulci“.

³ Idem: „osîndi“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „de la“.

Psalmul 37

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „mustrezi“.
² În ms., greșit: „foiu“.
³ Pe margine, de aceeași mîna: „voiu avea grijă“.

Psalmul 38

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „pribeag“.

Psalmul 40

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „să-l păzească“.
² Idem: „și să-l trăiască“.

Psalmul 41

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „pofteste“.
² Idem: „jghiaburilor“; ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1). *Vloguri* s.f.pl. apare și în Fac., în sintagma *vlogurile ceriului*, fiind comentat de către V. Arvinte, care constată utilizarea acestui cuvînt, care în limba română înseamnă „ploaie neîntreruptă“, cu sensul „jghiaburi“ (vezi ST. L. FAC., 102, 103). Aici, deși pe margine apare glosarea „jghiaburile“, cuvîntul are sensul „torent, cădere de apă“.

Psalmul 42

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „legiuiește“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 44

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „lăzi“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
² Pe margine, de aceeași mîna: „lucii“.
³ Idem: „lucruri frumoase și scumpe“.

Psalmul 45

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „dat în laturi“.

Psalmul 46

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „cu mîinile“.
² În ms., greșit: „tare“.

Psalmul 48

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „aruncați“.

Psalmul 49

- ¹ În ms., greșit: „miei“ repetat.
² Pe margine, de aceeași mîna: „junghilor“.
³ Idem: „mîntui“.
⁴ Idem: „vădi-te-voiu“.
⁵ Adăugat ulterior, interliniar, de aceeași mîna: „fîșii“.

Psalmul 50

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „știu“.
² Idem: „rîdicarea“.

Psalmul 52

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „nebulun“.
² Idem: „în loc de“.

Psalmul 54

- ¹ Semnalăm aici substantivul *porumb* cu sensul de „*porumbel*“.
² Pe margine, de aceeași mîna: „slăbiciune“.

Psalmul 55

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „plăti“.

Psalmul 56

- ¹ În ms.: „înalță-tă“.

Psalmul 57

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „rinza în care zace copilul în pîntecele mine-sa“. DLR nu înregistrează sensul „uter“ al acestui cuvînt.
² Pe margine, de aceeași mîna, însemnarea: „ramna aceasta iaste un copaci foarte ghimpos, și face roadă ca prunele, și sînt roșii și rătunde, iar frunza lui iaste mai mare decît de prun. Zic unii să fie păducelul, ce nu va fi, că și cununa carea o au pus ovreii în capul lui Hristos, în vrîmea muncii, zic să fie fost de ramnă“. DLR înregistrează cuvîntul *ramn* s.m. „păducel (*Crataegus monogyna*)“, cu o singură atestare, în PS. SCH.

Psalmul 58

- ¹ *Fărădeneleguire* s.f. „lege“ este probabil o creație a traducătorului român.
² Pe margine, de aceeași mîna: „miluiești“.
³ Idem: „gîlcevi“. *Răpști* vb. IV „a murmura, a cîrți, a protesta“ (vezi DLR).

Psalmul 59

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „miluit“.
² Idem: „cea îngrădită cu zid“.

Psalmul 60

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „ascultat“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 61

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „veți zăcea“.
² Idem: „împingă“.
³ Idem: „îndeșăriți“.

Psalmul 62

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „părțile“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 63

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „scoate“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
² Pe margine, de aceeași mîna: „îndată“.

Psalmul 64

- ¹ În ms., greșit: „minutată“.
² Pe margine, de aceeași mîna: „nașterile, ce iaste sămănat“.
³ Idem: „luncile“.

Psalmul 65

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „circa“.

² Idem: „grase“.

³ Idem: „tămîie“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 67

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „să învieze“.
² În ms., greșit: „săbit“.
³ Pe margine, de aceeași mîna: „întărit“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁴ Pe margine, de aceeași mîna: „dobîndele“.
⁵ Idem: „sorților“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁶ Pe margine, de aceeași mîna: „îmbrînzit“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁷ Pe margine, de aceeași mîna: „10 000 de părți“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁸ Pe margine, de aceeași mîna: „adaug“.
⁹ Pe margine, de aceeași mîna: „adunări“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
¹⁰ Pe margine, de aceeași mîna: „daruri“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
¹¹ Pe margine, de aceeași mîna: „rugători“.

Psalmul 68

- ¹ *Răguli* vb. IV „a se usca; a amorți“ nu este înregistrat în DLR; este posibil să aibă legătură cu s.f. *răgălie* „grămadă de crengi, de rădăcini; vreascuri“.
² Pe margine, de aceeași mîna: „să stînseră“.
³ În ms., greșit: „împotăciune“.
⁴ *Zăblău* s. n. „sac“. SCRIBAN, DICT., s.v. *zăblău*, trimite, pentru etimon, la magh. *zabló* și consemnează varianta *zăblău* „pînză de sac“ la Dosoftei.
⁵ Pe margine, de aceeași mîna: „adîncul“.

Psalmul 69

- ¹ În ms., greșit: „toarcă“.

Psalmul 70

¹ *Mătorie* s.f. este un derivat de la *mator* „înaintat în vîrstă; copt la minte“ (vezi DLR).

Psalmul 71

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „Va fi, va fi“.

Psalmul 72

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „alunecară“.
² Idem: „șii“, prin care se propune trecerea la plural a pronumelui *dînsul din text*.
³ Idem: „adaog“.
⁴ Idem: „vătămă“.
⁵ Idem: „nașterea“.
⁶ Idem: „sfîrșiră“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 73

- ¹ Pe margine, de aceeași mîna: „potolim“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „vara“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

³ Pe margine, de aceeași mână: „sărăcilor“.

Psalmul 74

¹ Pe margine, de aceeași mână: „dășărta“.

Psalmul 76

¹ Pe margine, de aceeași mână: „lepăda“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² În ms., greșit: „furgerile“.

³ Lipsesc versurile intitulate *Stihuri la dumnezeiescul David*, existente în ms. 45 și în BB.

Psalmul 77

¹ În ms., greșit: „c-un“.

² Pe margine, de aceeași mână: „înapat“.

³ Idem: „nu-i băgă în seamă“.

⁴ Idem: „grase“.

⁵ Idem: „piërde“.

⁶ *Răgină* s.f. este o variantă a lui *rugină* „boală infecțioasă a plantelor; mană; insectă mică roșie care trăiește pe spicele grâului“. N.A. Ursu observă că în alte versiuni ale Psaltilirii (sec. XVI-XVII) apar termenii corespunzătorii: *gindaci*, *păliciu*, *seară* și că în ms. 4389 „cuvîntul [răgină] este scris cu roșu, în mod neobișnuit, probabil la o revenire, pe locul lăsat inițial gol“ (URSU, CONCORDANȚE, 153).

⁷ Pe margine, de aceeași mână: „nu o băgă în seamă“.

⁸ Idem: „plînge“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁹ Pe margine, de aceeași mână: „mahamur“.

¹⁰ Idem: „mînzări“.

Psalmul 78

¹ Cuvîntul se repetă, din greșeală, iar al doilea „cêlea“ este tăiat cu o linie neagră.

Psalmul 79

¹ În ms., greșit: „lei“.

² Pe margine, de aceeași mână: „stricatu-o-au“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

³ Pe margine, de aceeași mână: „păscut“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 80

¹ Pe margine, de aceeași mână: „Dumnezeu“.

Psalmul 81

¹ Pe margine, de aceeași mână: „luați“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 82

¹ Pe margine, de aceeași mână: „îmblînzi“.

Psalmul 84

¹ Pe margine, de aceeași mână: „Potolit-ai“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „în“.

³ Idem: „pașii tăi“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 87

¹ Pe margine, de aceeași mână: „volnic“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „vîndut“.

Psalmul 88

¹ Pe margine, de aceeași mână: „întocmi“.

² Idem: „plăcerea ta“.

³ Idem: „fărîma“.

⁴ Idem: „strîmba“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „plină“.

⁶ Idem: „cea tare a lui“.

⁷ Idem: „surpat“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁸ Pe margine, de aceeași mână: „va fi“.

Psalmul 89

¹ Pe margine, de aceeași mână: „ne-am sfîrșit“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „Arată-mi direcția ta așa“.

³ Idem: „și fii rugat“.

Psalmul 90

¹ Pe margine, de aceeași mână: „se va încurta“.

² Urmează, în rînd: „cel“ tăiat cu mai multe linii.

³ Pe margine, de aceeași mână: „zece mii“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁴ În ms.: „cînvaș“.

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „lua-l“.

Psalmul 91

¹ Pe margine, de aceeași mână: „grăsimiei“.

² Idem: „cêle grase“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 92

¹ Pe margine, de aceeași mână: „Rădica-vor“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „rădicările“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 93

¹ Pe margine, de aceeași mână: „tăgăduit“.

Psalmul 94

¹ În ms., greșit: „margile“.

² Pe margine, de aceeași mână: „întăriți“.

³ Idem: „n-am suferit“.

Psalmul 95

¹ Pe margine, de aceeași mână: „neamurile“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 98

¹ În ms., greșit: „sfîntă“.

Psalmul 100

¹ Pe margine, de aceeași mână: „vină“.

² Idem: „Umblat-am“.

Psalmul 101

¹ Pe margine, de aceeași mână: „strigarea“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „voiu fi năcăjit“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

³ Pe margine, de aceeași mână: „uscăciunea“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1). *Șusală* s.f. este considerat în DLR cuvînt regional, cu etimologie necunoscută, înregistrat pe baza unor glosare și monografiile dialectale; nu este citată nici o atestare din limba veche; sensul de „carne macră de oaie, afumată“, atestat în zona Rășinari-Cisnădie, este mai apropiat de cel aflat în ms. 4389.

⁴ *Înobădați* adj. „legați în obezi“ apare și în Ps. 145, 7; alternativ, este utilizată și forma *obădați*, cu același sens, în Ps. 89, 14, 106, 10 (vezi URSU, CONCORDANȚE, 147).

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „lipsi, împuțina“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 102

¹ Pe margine, de aceeași mână: „năcăjiți“.

Psalmul 103

¹ Pe margine, de aceeași mână: „ceardacurile“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „văpaie de foc“.

³ În ms., greșit: „îmcăminte“.

⁴ Pe margine, de aceeași mână: „văi“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁵ Pe margine, de aceeași mână: „ceardacurile“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁶ Se repetă în ms., greșit: „față“; al doilea cuvînt a fost tăiat cu mai multe linii.

⁷ Pe margine, de aceeași mână: „căci“.

Psalmul 104

¹ Pe margine, de aceeași mână: „hicleniți“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mână: „păduchi de lemn“. Pentru *mușită* s.f., vezi DLR.

³ Pe margine, de aceeași mână: „începătura“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 105

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „mîniară“.
² Idem: „facă cunoscută“.
³ Idem: „năcăjii“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁴ Pe margine, de aceeași mână: „îngăduiră“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁵ Pe margine, de aceeași mână: „pofțită“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁶ Pe margine, de aceeași mână: „doboară“.
⁷ Pe margine, de aceeași mână: „lipiră“ ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁸ Pe margine, de aceeași mână: „slujiră“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁹ Pe margine, de aceeași mână: „mile“.

Psalmul 106

- ¹ Omis în ms.
² Inițial a fost scris: „pogoară“; partea finală a cuvîntului a fost modificată cu desinența de imperfect, fără a se corecta și prima parte a cuvîntului, rezultînd forma coruptă: „pogoariă“.
³ Pe margine, de aceeași mână: „pristaniștea“.
⁴ Idem: „cîmpurile“.
⁵ Idem: „fără de cale“.

Psalmul 107

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „corturilor“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
² Pe margine, de aceeași mână: „întăririi“.

Psalmul 108

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „boierii, so-coteala“.
² În ms. se repetă, din greșeală: „și să cîie“.
³ Pe margine, de aceeași mână: „în potrivă“.
⁴ Idem: „trece“.

Psalmul 109

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „birui“.
² Idem: „începătura“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 110

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „aducere a-minte“.

Psalmul 112

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „den“.

Psalmul 113

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „grumb“.
² Textul: „Nu noaă, Doamne, nu noaă“ este scris cu majuscule.

Psalmul 114

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „copiii cei mici“.
² Idem: „țara sau laturea“.

Psalmul 115

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „Nice mă voi plăti“.

Psalmul 117

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „plecaiu“.
² Idem: „sporêște“.

Psalmul 118

- ¹ În ms., greșit: „învța“.
² Pe margine, de aceeași mână: „Dăpărtea-ză“.
³ Idem: „Cuprinsu-m-au“.
⁴ Urmează: „cu“ tăiat în ms.
⁵ În ms., greșit: „mă“.
⁶ Pe margine, de aceeași mână: „basne, glume“.
⁷ Idem: „apărat“.
⁸ Idem: „năpatea“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1). *Mozavirie* s.f. „defăimare, calomnie; ură“ este înregistrat în TIKTIN, care trimite la *Istoria* lui Ienăchiță Văcărescu și indică etimologia turcă. În SCRIBAN, DICT. și în DLR este considerat derivat de la *mozavir*, de origine turcă. În ms. 4389 apare și în alte locuri (vezi ST. L. FAC., 92, ST. L. LV., 24).
⁹ Pe margine, de aceeași mână: „Curăre“.

Psalmul 122

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „milui“.

Psalmul 123

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „prăpădit“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
² Pe margine, de aceeași mână: „nestătătoare“.
³ Idem: „rupt“.

Psalmul 128

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „cerbicea“, cf. nota marginală aflată în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
² Pe margine, de aceeași mână: „poala“.

Psalmul 130

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „trufit, semețit“.

Psalmul 132

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „ce iaste mai bine sau ce iaste mai frumos decît“.

Psalmul 134

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „avuție“.
² Idem: „lovit“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
³ Pe margine, de aceeași mână: „toate slugile“.
⁴ Idem: „ucis“.
⁵ Idem: „se va mîngîia“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 135

- ¹ Versetul 4 omis în ms., adăugat apoi pe margine, vertical, de aceeași mână. Trimiterea la versetul omis este marcată în text cu o cruce roșie.
² Pe margine, de aceeași mână: „trupul“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 136

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „La riul“.
² Idem: „ticăloasă“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 137

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „de“.
² Idem: „cunoaște“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
³ Pe margine, de aceeași mână: „scîrbelor“.

Psalmul 138

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „pentru“.
² În ms.: „fostu-mi-eu“.
³ Pe margine, de aceeași mână: „cunoaște“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 139

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „la-mă“.
² În ms.: „nidireptate“.
³ Pe margine, de aceeași mână: „toată zioa“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁴ Pe margine, de aceeași mână: „pașii miei“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
⁵ Pe margine, de aceeași mână: „părăsi“.

Psalmul 140

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „tămîia“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1). *Cădi-re* s.f. este un abstract verbal al lui *cădi* „a tămîia“. Aici, de la „tămîiere“ s-a ajuns, prin concretizare, la sensul „tămîie“.
² Pe margine, de aceeași mână: „vinuiesc“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).
³ Pe margine, de aceeași mână: „ungă“.
⁴ Idem: „vrerile cîle bune ale lor“.
⁵ Idem: „lîngă“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 141

- ¹ Pe margine, de aceeași mână: „Vârșă-voiu“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 142

- ¹ În ms., greșit: „întu“.
² Pe margine, de aceeași mână: „fugit“.
³ Idem: „năcaz“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 143

¹ Pe margine, de aceeași mină: „șireag“, cf. locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mină: „ia-mă“.

³ În ms., greșit: „rădituri“.

⁴ Pe margine, de aceeași mină: „întărite“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

⁵ Pe margine, de aceeași mină: „vârsându-se“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

Psalmul 144

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Ridica-va“.

Psalmul 145

¹ Pe margine, de aceeași mină: „boieri“, ca în locul corespunzător din ms. 45 (vezi precizarea făcută mai sus, în nota 2 la Ps. 1).

² Pe margine, de aceeași mină: „va ridica“.

Psalmul 146

¹ Pe margine, de aceeași mină: „struncinarea“.

² În ms.: „mari-i“.

³ Pe margine, de aceeași mină: „îmbracă“.

⁴ Idem: „finu“.

⁵ Idem: „iarbă“.

⁶ Idem: „nice-i va plăcea“.

Psalmul 147

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Să lauzi“.

² Idem: „măzăricea“. *Polegniță* s.f. este înregistrat, în această formă, în TIKTIN, cu

sensul „polei“. În DLR este considerat variantă a cuvântului *poledîță*.

Psalmul 148

¹ Pe margine, de aceeași mină: „vîntul“.

Psalmul 149

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Să cîntați“.

² Idem: „timpan“.

³ Idem: „gîrtejul“.

Psalmul 150

¹ Pe margine, de aceeași mină: „def“.

² Idem: „virghine“.

³ Urmează Psalmul 151 [Psalmul necanonic], care va fi reprodus în volumul al XV-lea al prezentei ediții, deoarece în Biblia de la 1688 acest psalm este introdus între cărțile profetilor Maleahi și Tobit.

COMENTARII

Cuvîntul grecesc *psalmos* înseamnă 'cîntec acompaniat de un instrument de coarde', în ebr. *tehillim* 'laude', din radicalul *hll* 'a lăuda'. Și în serviciile divine creștine apar asemenea *cantica* sau *ode*, ca și în VT sau NT.

Psaltirea conține texte religioase din diferite epoci, care, inițial, erau independente și, cu timpul, au fost adunate într-o singură carte. Urmele diferitelor surse pot fi împărțite astfel: Psalmii lui *David* (3-40; 50-71), Psalmii fiilor lui *Core* (41-48; 83, 84, 87), Psalmii lui *Asaf* (49; 72-82), Psalmii *Alliluia* (110-118; 136). Mai târziu s-a întărit părerea că *David* ar fi singurul autor al *Psaltirii*, desigur sub influența diferitelor situații din viața lui. El e considerat fie prototipul cîntărețului, fie al poetului, fie al bravului oștean, sau rege și profet.

În general, se folosește următoarea împărțire, după teme și circumstanțe:

Imnuri, care cîntă măreția lui Dumnezeu creator (Ps. 8, 32, 103) sau faptele sale în favoarea poporului ales (Ps. 99, 104, 113); cîteva imnuri folosesc lauda *Domnului* sau *împărățit* (BB, Ps. 92), *Domnul împărățește* (BIBLIA 1975, Ps. 96, 98).

Rugăciuni și cereri, în care poporul ales se adresează lui Dumnezeu cerîndu-i ajutorul la nevoi și suferințe; în general se descrie situația în care se află acesta, subliniindu-se credința lui față de Dumnezeu. Foarte multe din acestea sînt rugăciuni spuse de oameni persecutați, calomniați, bolnavi sau oprimați (Ps 5-7, 12-16, 22, 25, 26, 28, 31, 35, 38, 39, 40, 42, 50, 53, 56, 58, 60, 62, 63, 68-71, 85, 87, 101, 108, 119, 139-142).

Psalmi împărățești, care se referă la monarh: rugăciunea lui sau rugăciunea pentru el (Ps. 2, 17, 19, 20, 43, 71, 88, 100, 109, 143). Unele din acestea, folosite și în NT, îl evocă pe Iisus Hristos, Mesia.

Psalmi de recunoștință, în care se mulțumește lui Dumnezeu pentru ajutorul dat la nevoie (Ps. 9-10, 29, 31, 33, 91, 106, 115, 117).

Psalmi de fidelitate, în care se arată meritul comunității și tăria credinței acesteia (Ps. 3, 4, 10, 15, 22, 61, 138).

Psalmi cu mesaje din partea lui Dumnezeu, transmise printr-un preot sau printr-un profet (Ps. 13, 49, 52, 74, 80, 94).

Psalmi didactici, care cuprind învățăminte pentru

viață, asemănătoare cu acelea pe care le găsim în operele înțelepților (Ps. 1, 36, 48, 72, 77, 111, 118).

Psalmii treptelor, sînt cîntări ale pelerinilor care participau la sărbători mari, cum ar fi Pasha (Ps. 119-133); în aceeași categorie pot fi incluse și cîntările Sionului, care exprimă bucuria că Ierusalimul este cetatea pe care Dumnezeu a ales-o ca loc sfînt (Ps. 45, 47, 75, 86, 131).

O altă împărțire a *Psaltirii*, în 5 cărți, s-a făcut prin analogie cu structura *Pentateuhului*. I: Ps. 1-40, II: Ps. 41-71, III: Ps. 72-88, IV: Ps. 89-105, V: Ps. 106-159.

Pentru *Dumnezeu* se întrebuițează termenul *Iahve*, care, în perioada următoare exilului, a fost înlocuit prin *Elohim* (Ps. 42-81), denumiri redată în psaltirile românești prin *Domnul/Dumnezeu*.

Mulți psalmi au titluri care nu aparțin textului cîntării. Unele dintre acestea provin din epoca VT și sînt greu de deslușit, ca și referințele la practicile muzicale, al căror sens s-a pierdut cu timpul.

Cînd s-a tradus *Psaltirea* în limba greacă, cea mai mare parte din numerotarea ei a fost schimbată, astfel bisericile apusene păstrează numerotarea ebraică, diferită cu una sau două cifre între Ps. 11-147; numerotare comună: Ps. 1-10, 148-150.

Cum se menționează mai jos pentru Biserica Ortodoxă (BO), psalmii, întregi sau în parte, se cîntă și se citesc în serviciile divine, în diferite ocazii.

Ps. 1

Psalmul face parte din categoria didactică și conține: 1. formula tipică de introducere, printr-un text de felicitare, 2. termeni și concepții din literatura sapiențială, 3. o terminologie tipică și pentru mentalitatea psalmilor din *Tora*¹.

A servit ca introducere în vechile colecții ale *Psaltirii*.

[5] BB: „nu vor învia necredincioșii la judecată” – e vorba de Judecata de Apoi. Pentru LXX însă: o judecată obișnuită în viața de toate zilele.

¹ *Tora*: Numele dat de evrei primelor cinci cărți ale Bibliei și care constituie baza scripturală a iudaismului. Creștinii numesc cele cinci cărți *Pentateuh*.

Traduceri și comentarii de Ștefan Aug. Doinaș²

Psalm 1 (versiunea I)

Psalm al lui David, care nu figurează ca titlu la Evrei.
Al lui David, prorocul și regele.

1. Fericit e omul care n-a mers în sfatul celor necurați, în drumul celor păcătoși nu s-a oprit, și nici în jilțul celor hulitori nu a șezut;
2. Ci-n legea Domnului e voia lui, și cugetă la legea sa și zi și noapte.
3. Care va fi ca pomul răsădit la trecătoarea apelor, ce rodu-și dă mereu la vremea lui, și frunza nu și-o scutură, și tot ce face cu dreptate săvârșește.
4. Dar cei necredincioși nu sunt așa, nu sunt așa, ci, precum pulberea ce-o suflă vântul pre pământ.
5. De-aceea vinovații nu vor învia la judecată, nici păcătoșii în sfatul celor drepti.
6. Căci Domnul calea celor drepti o știe, dar calea celor răi e spre pieire.

Psalm 1 (versiunea II)

1. Ce fericit e omul, care n-a mers în sfatul celor vinovați, cu păcătoșii-n drum nu s-a oprit, și-n jilț cu îngîmfații n-a șezut;
2. Ci-n voia Domnului își află bucuria sa, și-asupra vocii Domnului murmură zi și noapte.
3. Care va fi precum un pom la vaduri noi de ape răsădit, care-și dă fructul la sorocul său, iar frunza lui nu vestejește; în tot ce-ncearcă izbutește.
4. Dar nu la fel sunt păcătoșii, ci ca o pleavă pe care-un vînt o-mprăștie.
5. De-aceea păcătoșii nu vor sta la judecată, nici cei fără-de-lege-n ceata dreptilor.
6. Căci Domnul calea celor drepti cunoaște, iar calea păcătoșilor se pierde.

Acest psalm – adăugat ulterior *Psaltirii* – este, în general, considerat ca un fel de introducere a întregii cărți. Un timp nu a fost numărat aparte, fiind redat împreună cu *Psalmul 2*. Caracterul său didactic, nu psalmodic, îl deosebește de toți ceilalți.

Verset 1. Deoarece în versiunea latină apare cuvîntul *vir* (cu sensul, în primul rînd, de *bărbat*), Sf. Vasile cel Mare, în comentariul său celebru, se simte dator să explice că psalmistul nu vrea să spună că femeile și copiii ar fi excluși de la această fericire. Anderson precizează: „Această formulă nu se adresează omului în general, ci acelui tip de om descris în versetele 1-3. Femeile și copiii

sunt cuprinse în acest termen, deoarece, în viața izraeliților, fericirea bărbatului o constituia familia sa – o femeie bună și mulți copii –, și astfel binecuvîntarea *lui* (ca și răspunderile *lui*) sunt extinse asupra întregii familii”. – Deși, în ebraică, perfectul compus exprimă, de fapt, orice timp, Sf. Vasile insistă asupra acestei forme de trecut, considerînd că un om poate fi socotit cu adevărat fericit numai după ce întreaie viața a sa s-a săvîrșit întru credință și dreptate. – *Jilțul celor hulitori* (în latină: *cathedra pestilentiae*) reprezintă locul de propagare a doctrinei rele, corupte, de către cei *îngîmfați* sau *batjocoritori* (Sf. Atanasie, Sf. Vasile cel Mare). – Termenul *necurați* (*vinovați*) designează, în originalul ebraic, pe cei dovediți în culpă: ca iudei necredincioși, ca cei de altă credință, ca dușmani ai poporului „ales”³. Există o gradație, indicată de Sf. Augustin și Sf. Ambrozie: de la *necurați* la *păcătoși*, apoi la *hulitori*, ca și de la *a mers*, la *s-a oprit*, și apoi *a șezut*. – Am preferat, față de *ucigași*, termenul mai blind, dar și mai exact, de *hulitori*: e vorba de cei ce iau în deridere dreapta credință, suferind de păcatul trufiei.

Verset 2. *Voia Domnului* e același lucru cu *legea* („*Torah*”) din versul următor: o dată, ca precept de urmat, care asigură bucuria de a face numai fapte bune; a doua oară, ca text de studiat, cu aplicație și perseverență.

Verset 3. Pomul *răsădit* presupune intervenția voinței divine. – *Vaduri noi* e o imagine sugerată, după unii comentatori, de irigațiile din Egipt și Mesopotamia. – Partea ultimă a versetului e o adăugire ulterioară (din *Iosua Navi* 1, 8); subiectul acestei propoziții nu mai este „pomul”, ci „omul drept”.

Verset 4. Repetiția (*nu așa*) a fost dictată, în originalul ebraic, de necesitatea de a completa, cantitativ, metrica versului (Anderson). – Același text, ebraic, conține *pleavă*, nu *pulbere*, și trimite la imaginea judecării, unde se va alege grîul de neghină, bobul de pleavă.

Verset 5. *A sta la judecată*, cum se află în unele traduceri (în *Biblia* lui Șerban: *a învia*), are sensul de „a izbuti să fie prezent”, „a fi admis” (întrucît unii comentatori susțin că cei păcătoși vor fi judecați *in absentia* – Dahood).

Verset 6. Cunoașterea *în* Dumnezeu, adică *de către* Dumnezeu, înseamnă „recunoaștere” și „recompensare” (Abatele Gimarey).

Ps. 2

În colecțiile vechi de psalmi, acest psalm era considerat ca fiind primul.

Psalmul are consecințe politice și teologice importante, căci în el se stabilește caracterul sacru al regalității. Regele Sionului, înscăunat de către Dumnezeu, este numit „fiul lui” și, nu numai evreii, ci toate neamurile sînt îndemnate să-i „sărute mîna” în semn de supunere. În vechiul Israel exista o intensă luptă politico-teologică în jurul acestei probleme. Saducheii sprijineau supremația religioasă a regelui, în timp ce fariseii o respingeau. Mai tîrziu, acest psalm a fost interpretat de creștini ca o prorocie a regatului mesianic al lui Iisus Hristos.

² Ștefan Aug. Doinaș a colaborat la proiectul nostru încă din 1988, fără să-și ducă pînă la capăt munca. Publicăm aici rezultatele ei parțiale, atît de promițător afirmate în traducerea, în două versiuni, a psalmilor 1, 2, 3, 21 și 50, cît și a comentariilor poetului pe marginea lor. Ne îndeplinim astfel o dublă datorie: față de colaboratorul nostru, cît și față de istoria literară, punînd în evidență strădania remarcabilă atît a traducătorului, cît și a comentatorului de poezie care a fost Ștefan Aug. Doinaș. Textele respective sînt reproduse din Ștefan Aug. Doinaș, *Psalmii lui David. Însemnări din atelierul unui traducător*, din „Dacoromania. Jahrbuch für Östliche Latinität”, 7, 1988, pp. 341-361, Verlag Karl Alber, Freiburg, München, sub îngrijirea lui Paul Miron (Al. A.).

³ Am reprodus textul așa cum a apărut editat în revista citată.

[1] În ebr. „לָמַח רַגְשׁוֹ גְּוִיִּם” /lamah ragšu goim/⁴ (pentru ce au conspirat popoarele?). Versiunile românești traduc după LXX „Ἰνα τί ἐφρούραξαν ἔθνη;” (pentru ce s-au înfierbîntat popoarele).

[6] Versiunile românești traduc după LXX: „Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεύς ὑπ’ αὐτοῦ ἐπὶ Σιων...” (Eu am fost pus rege de către el [Dumnezeu] peste Sion⁵). Lecțiunea textului ebraic este ușor diferită: „וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל צִיּוֹן” /va ani nasachti malki 'al tsion/ (și eu l-am pus pe regele meu peste Sion⁶). *Pshitta* coincide cu textul ebraic: „וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל צִיּוֹן” /eno aqimet malki 'al tsehiun/ (și eu l-am pus pe regele meu peste Sion).

Muntele lui Dumnezeu a fost mai întâi Sinai (*Ieș.* 3, 1; 18, 5); aici, *Sion*, muntele pe care Solomon a construit templul.

[12] Versiunile românești traduc după LXX: „δραξασθε παιδεία”, μήποτε ὀργισθῆ ἰ κύριος,, (luați învățătură să nu se mînie Domnul). Textul ebraic este diferit: „נִשְׁקֹר בְּרַגְלֵי בְּנֵי נַאֲשֻׁ” /našku var pen ieenaf/ (sărutați fiul ca să nu se mînie). Acest îndemn adresat regilor și judecătorilor pămîntului este formularea explicită a supremației regale. Poate de aceea, traducătorii *Septuagintei*, probabil sub influența gândirii fariseice, au hotărît s-o înlocuiască. *Pshitta* „נִשְׁקֹר בְּרַגְלֵי בְּנֵי נַאֲשֻׁ” /nešqu bro dalo nergaz/ (Sărutați fiul ca să nu se mînie) coincide cu textul ebraic. Tot în acest verset, cuvintele „Cînd se va așîța degrabă mînia lui” sînt o interpolare din LXX: „ὄταν ἔκκαυθῆ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ”.

Traduceri și comentarii de Ștefan Aug. Doinaș

Psalm 2 (versiunea I)

Al lui David

1. De ce se-agită semințiile și neamurile uneltesc lucruri deșarte?
2. S-au adunat toți împărații lumii, cu prinții laolaltă, potrivit Domnului și unsului său.
3. „Să rupem legătura lor, iar jugul lor de preste noi să-l aruncăm!”
4. Cel care locuiește-n ceruri rîde, își bate Domnul joc de ei.
5. Cîndva le va grăi el mînios, iar supărarea lui îi va-ngrozi.
6. Iar eu sunt pus de el ca rege în Sion, pe muntele cel sfînt al lui, și iată hotărîrea Domnului.

⁴ În transcrierea fonetică a fragmentelor ebraice și siriace s-a folosit un sistem simplificat, în care atît litera X cît și Y sînt transcrise prin apostrof (G.A.L.R.).

⁵ Traducerile dintre paranteze ale textelor ebraice, grecești și siriace sînt traduceri literale, făcute de unul dintre autorii comentariilor, Gustavo Adolfo Loria Rivet.

⁶ În privința diverselor manuscrise ebraice, vezi ediția critică a bibliei iudaice *Esrin ve'arba sifrei-ha-qodesh*, The Society for distributing the Hebrew Scriptures, *sine loco, sine anno*.

7. Grăit-a Domnul către mine: „Fiul meu ești tu, eu astăzi te-am născut.

8. Cere-mi, și moștenire semințiile-ți voi da, și să domnești pînă la marginea pămîntului.

9. Și le vei paște cu toiag de fier, și ca pe vasele olarului le vei zdrobi.”

10. Și acuma, împăraților, gîndiți-vă; luați aminte voi, judecători ai lumii!

11. Cu teamă să-l slujiți pe Dumnezeu, și tremurînd vă bucurați în fața lui.

12. Luați învățătură, ca nu cumva să-l mîniați pre Domnul, căci rătăci-veți de la calea dreaptă.

13. Grabnic se-nversună mînia lui; ferice toți, cei ce nădăjduiesc într-însul!

Psalm 2 (versiunea II)

1. De ce vulesc popoarele, murmură națiunile – degeaba?
2. Se pun în față împărații lumii, și prinții laolaltă uneltesc, în contra LUI și-a celui uns al său.
3. „Să rupem legăturile cu ei, iar jugul lor să-l smulgem de pe noi!”
4. Cel ce tronează-n ceruri rîde, își bate Domnul joc de ei.
5. Și-odată le va zice cu mînie, și-nflăcărarea lui îi va-ngrozi:
6. „Eu însumi regele mi l-am ales în Sion, pe muntele cel sfînt al meu!”
7. Vreau să vestesc aceasta ca o lege: El mi-a grăit: „Da, fiu al meu ești tu, eu însumi astăzi te-am născut!”
8. Cere-mi, și am să-ți dau ca bun al tău popoarele pămîntului, ca lot al tău marginile lumii.
9. Le poți zdrobi cu buzdugan de fier, și sparge ca pe un lucru de olar.”
10. Și-acum voi, regi, luați aminte, căci preveniți ați fost, judecători ai lumii!
11. Slujiți-i Domnului cu teamă, cutremurîndu-vă să jubilați!
12. În curățenie să vă-narmați, căci altfel El se mînie, și rătăciți veți fi din drum, cînd dintr-un fleac se va stîrni mînia lui.
13. O, fericire tuturor, celor ce-n El se-adăpostesc!

Uneori, nedespărțit de *Psalmul 1*, deși avînd un conținut diferit, acest psalm poate fi totuși comparat cu primul: în *Psalmul 1* se arată cele două căi de urmat pentru omul individual, ca persoană; în *Psalmul 2* sunt indicate cele două căi de urmat pentru neamuri, pentru popoarele lumii. Psalm de tip regal (persoana regelui aflîndu-se tot timpul în planul de adîncime), el ar constitui un fel de „primă proclamare a regelui către supușii săi” (Mowinckel).

După unii comentatori, care-l consideră anterior perioadei exilului iudeilor, *Psalmul 2* ar anunța „întronarea” regelui David; după alții, care-i atribuie o origine postexiliană, ar vesti venirea Mîntuitorului.

Verset 2. *S-au adunat*. În originalul ebraic, verbul are sens de „a ieși înainte”, „a se pregăti de război” (H.-J. Kraus).

Verset 3. *Legătura lor* trebuie înțeleasă ca legătură de supunere față de Domnul și de unsul său.

Verset 6. În original, acest verset se află între ghilimele, ca o vorbire directă – citată – a Domnului: „Eu însumi regele mi l-am ales în Sion”.

Verset 10. *Luați aminte* = „Ați fost preveniți”.

Ps. 3

Cu acest psalm începe grupul psalmilor lui David. Anumiți specialiști îl socotesc ca aparținând temei „Un cântec al dimineții”, alții consideră că se referă la situația slujitorilor templului după o noapte de veghe.

Cuvintele introductive. „Psalm al lui David”. Acesta este primul psalm cu această indicație din *Psaltire*. În cartea sa *Vechiul Testament*, Edmond Jacob afirmă: „Foarte mulți psalmi sînt înfățișați ca aparținînd regelui David; știm că acest rege era dotat cu calități poetice și muzicale deosebite [...], că a compus poeme [...] și că a rînduit el însuși liturghia cultului [...]; aceste indicii nu sînt însă de ajuns pentru a-i atribui toți psalmii în fruntea cărora e pomenit; unii dintre aceștia se referă la existența Templului din Ierusalim, iar alții menționează împrejurări istorice și psihologice care cu greu pot fi asimilate cu cele în care trăia regele Iudei” (vezi Jacob, E., *Vechiul Testament*, tradus de Cristian Preda, Editura Humanitas, București, 1993). De fapt psalmii atribuiți lui David au fost compuși, după toate probabilitățile, între secolele XI a. Chr. și II a. Chr., ceea ce exclude posibilitatea apartenenței lor unui singur autor.

[3], [5], [8] La sfîrșitul acestor versete găsim (în varianta lor ebraică) termenul obscur „סֶלַח” /selah/ tradus în LXX „διὰ ψάλμα”, iar în BB „strigare”. Este vorba probabil de indicații pentru cel care cînta psalmul.

BO: se citește la slujbele de noapte, iarna.

Traduceri și comentarii de Ștefan Aug. Doinaș

Psalm 3 (versiunea I)

Psalm al lui David, cînd fugea din fața lui Abesalom, fiul său.

1. Doamne, de ce s-au înmulțit atît de mult prigonitorii mei? Multîme de dușmani mi se ridică împotriva.
2. Și mulți zic sufletului meu: „Degeaba așteaptă mîntuire de la Dumnezeuul lui!”
(Strigînd)
3. Dar tu ești, Doamne, protegitorul meu, și gloria mea; și fruntea mi-o înalți.
4. Cu vocea mea strigat-am spre Stăpînul meu, ce m-asculta din muntele său sfînt.
(Strigînd)
5. Eu m-am culcat și-am adormit; și m-am sculat, căci Domnul meu mi-a fost într-ajutor.
6. Nu mă voi teme de miile de seminții ce mă-mpresoară.
7. Scoală-te, Doamne, Dumnezeuul meu, și mîntuiește-mă! Căci i-ai lovit pe toți cei ce se-nverșună-mpotriva mea fără temei, zdrobit-ai dinții celor păcătoși.
8. A Domnului e mîntuirea; și binecuvîntarea lui peste poporul său.
(Strigînd)

Psalm 3 (versiunea II)

Un cântec de harfă al lui David, cînd a fugit din fața fiului său Abesalom.

1. Tu, Doamne, ce numeroși au devenit dușmanii mei!
2. Mulți se ridică împotriva-mi, mulți strigă sufletului meu: „Nu-i nici o izbăvire de la Domnul!”
(Strigînd)
3. Tu însă pavăză îmi ești, ești slava mea, și ceea ce-mi înalță capul!
(Strigînd)
4. Eu, eu m-am culcat și-am adormit, – și m-am trezit, căci El m-a susținut.
5. Nu mă mai tem de sumedenia de neamuri ce mă-mpresoară-n dușmănie.
6. Ridică-te tu, Doamne, și izbăvește-mă, Stăpîne!
7. Pe toți dușmanii mei i-ai doborît, zdrobit-ai dinții păcătoșilor.
8. A ta e izbăvirea și binecuvîntarea ta peste poporul tău!
(Strigînd)

Verset 3. Textul ebraic e mai concret: Tu însă pavăză îmi ești.

Verset 4. „Muntele sfînt” este Sionul, unde Domnul se făcea prezent înconjurat de heruvimi (Abatele Gimarey).

Verset 5. Sf. Justin, Sf. Augustin și alții consideră că David a pronunțat aceste cuvinte „ca tip de Isus Hristos, care trebuia într-o zi să iasă din mormînt; Biserica de asemenea a inserat acest verset în liturghia de Paști” (Abatele Gimarey).

Verset 7. „A zdrobi dinții” fiarelor înseamnă a le face nevătămătoare.

La finele psalmului se află cuvîntul *sela*, ce revine adesea în textul ebraic al *Psalmilor*. Unii îl socotesc nume de instrument muzical, alții că ar fi un îndemn de a medita asupra celor precedente. În acest psalm, *sela* apare după versetele 3, 5 și 8. Cei mai mulți cred că e vorba de „o poză sau o modificare de ton a cîntării. El apare în *Psaltire* de 71 de ori” (Gimarey).

Ps. 4

Cuvintele introductive. „לַמְנַחֵם” /lamənat-seakh/ (către dirijorul [muzicanților]). Cu această formulă se introduc indicațiile adresate muzicanților de dirijor, cu privire la executarea psalmilor. LXX traduce această formulă ebraică astfel: „εἰς τὸ τέλος” (spre sfîrșit); după LXX, BB traduce: „la săvîrșit”. În cazul de față se arată că psalmul trebuie interpretat cu sensul de „נְגִינֹת” /nəginot/. Termenul *nəginot* (plural al cuvîntului *nəghina*) se referă, probabil, la un instrument cu corzi. Această formulare a fost tradusă în LXX: „ἐν ὕμνοις” (în imne, în cîntări de laudă), iar în BB: „întru laudele”.

[2] Versiunile românești traduc după LXX: „ὁὶ ἀνθρώπων, ἕως πότε βαρυκάρδιοι; ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα...” (Fii ai oamenilor, pînă cînd grei la inimă? Pentru ce iubiți deșertăciunea...). În ebraică începutul acestui verset este complet diferit:

עד -מה כבודי לכלמה תאבהבון ריק...
 עֵד -מֶה כְּבוֹדִי לְכָל־מֶה תִּאְבָּה־בֹּן רִיק...
 /bānei ish 'ad-meh chəvodi lichlimmah
 tehavun riq.../ (fii ai omului, pînă cînd cinstea mea
 în rușine [veți preface], veți iubi deșertăciunea?).
 Trebuie să avem în vedere că atunci cînd LXX a fost
 tradusă (sec. III-I a. Chr.), masoreții încă nu prelu-
 craseră textul normativ ebraic (sec. I p. Chr.) și, prin
 urmare, cuvintele nu fuseseră despărțite și vocalele
 scurte (în formă de puncte și bare sub și deasupra li-
 terelor ebraice) nu fuseseră încă introduse. Diver-
 gența de mai sus a apărut datorită faptului că tradu-
 cătorul acestui fragment a despărțit și a vocalizat cu-
 vintele altfel decît au făcut mai tîrziu învățații evrei
 (masoreții). Traducătorul a omis litera „ר” /o/ din
 cuvîntul „כְּבוֹדִי” /chəvodi/ și a confundat literele
 „כ” /ch/ și „ב” /v/ în „לְכָל־מֶה” /lichlimmah/.
 Așadar, textul ebraic a fost citit de traducător în felul
 următor: מֶה כְּבוֹדִי לְב לְמָה תִּאְבָּה־בֹּן רִיק...
 עֵד -מֶה כְּבוֹדִי לְב לְמָה תִּאְבָּה־בֹּן רִיק...
 /b ənei iš 'ad-meh kavdei leiv
 lammah tehavun riq.../ (fii ai omului, pînă cînd grei
 la inimă? Pentru ce ați iubit deșertăciunea...?). *Pshit-
 ta* se apropie de textul ebraic: مَسَّعَ اَبْنَاءُ مِثْمَعَةَ اَلْاِثْمِ
 بَنِي اَنُوشَ /bnai anošo 'admo lemati mefakhen entun wərokhmin entun sə-
 riquto/ (fii ai omului, pînă cînd veți acoperi cinstea
 mea, veți iubi deșertăciunea?).

BO: se citește la vecernie, luna.

[4] Au *minuat* Domnul pre cel curat al lui – textul ebr. *alege*, TOB: *Le SEIGNEUR a mis à part*, BIBBIA 1985: *Il Signore difende*.

[7] „și untelemnului” este o interpolare din LXX: „καὶ ἑλαίου”. În același verset se traduce „vin”, așa cum apare și în textul grecesc, în loc de „must”, cum este în textul ebraic „תִּירֹשׁ” /tiroš/).

Ps. 5

Cuvintele introductive. Dirijorului i se dă indicația că psalmul trebuie interpretat cu „נְחִילֹת” /nəkhilot/, care erau probabil niște instrumente de suflat. Numele acestui instrument este redat în LXX prin cuvîntul „κληρονομούση” (moștenitoare). Aceasta nefericită traducere se datorează faptului că traducătorii *Septuagintei*, neștiind despre ce instrument era vorba, au tradus orientîndu-se după rădăcina cuvîntului: „נחל” /n-kh-l/, cu sensul de „a moșteni”.

[4] Cf. BJ: *je fais pour toi les apprêts*.

[5] text obscur.

Ps. 6

Cuvintele introductive. La începutul acestui verset i se indică dirijorului că psalmul trebuie cîntat

după șminit („על -שְׁמִינִית” /'al šminit/). Acest termen obscur, de natură muzicală sau literară, a fost tradus textual în LXX „ὄπερ τῆς ὀγδόης” (pe a opta) și în BB „pentru a opta”.

[7] BB: „întru toți vrăjmașii miei” – BJ: *insolence chez tous mes oppresseurs*.

Ps. 7

Cuvintele introductive. În mod curios, acest psalm nu este definit prin cuvîntul „מִזְמוֹר” /mizmor/ „psalm”, ci printr-un termen obscur, de natură muzicală sau literară, „שִׁיגְיֹן” /shiggaion/, derivat, se pare, din rădăcina triconsonantică „שגה” /š-g-h/ cu sensul de ‘a greși’. Așadar, în loc de „לְדָוִד מִזְמוֹר” /mizmor lədavid/ (psalm al lui David), găsim expresia „שִׁיגְיֹן לְדָוִד” /šiggaion lədavid/ (*shiggaion* al lui David). Această inconsecvență este ignorată de LXX, care traduce „ψαλμός” (psalm). În ebraică „כּוּשׁ בֵּנְיָמִין - יְמִינִי” /chuš ben-yəmini/ poate fi tradus în două feluri: „Cuș, fiul lui Iemini” și, mai probabil, „Cuș Beniaminitul”, adică „Cuș din tribul lui Benjamin”. Acest personaj enigmatic a fost identificat de unii cu Saul, iar de alții cu Șimei, cel care l-a blestemat pe David.

[5] Este vorba de principiul talionului: *bine pentru bine și rău pentru rău*.

[6] Despre „strigare” (< LXX διαψάλμα, ebr. סֶלַח /selah/), vezi nota la *Psalmul 3*, vs. 3, 5, 8.

[10] BB: „Drept este ajutorul meu de la Dumnezeu” este tradus după LXX „δικαία ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ” (drept este ajutorul meu [îngă] la Dumnezeu). Textul ebraic diferă de cel grecesc: „מַגִּינִי אֱלֹהִים - עַל -מַגִּינִי” /maginni 'al-elohim/ (scutul meu este la Dumnezeu). *Pshitta* se apropie de LXX: „אֱלֹהֵי זָדִיקִים” /aloho zadiqo məsai'on/ (Dumnezeu, cel drept, [este] ajutorul meu).

Ps. 8

Cuvintele introductive. La începutul textului i se indică dirijorului că psalmul trebuie cîntat *după git-tith* („עַל -הַגִּתִּית” /'al-hágittit/). Acest termen obscur, de natură muzicală sau literară, pare să provină din aceeași rădăcină triconsonantică („גתת” /g-t-t/), ca și cuvîntul „גַּת” /gat/ „teasc”. De aceea, expresia mai sus amintită a fost tradusă în LXX ca „ὄπερ τῶν λεησῶν” (pe teascuri), iar în BB „pentru teascuri”.

[2] BB: „din gura pruncilor și celor ce sug” – probabil figurativ, cf. GN: *aus dem Lob deines geschlagenen Volkes*.

[3] În ebraică „שְׁמֵכָח” /šamekha/ (cerurile tale).

Ps. 9

Psalmii 9 și 10 din textul masoretic ebraic sînt considerați ca un singur psalm în LXX. De aceea, între numerotarea psalmilor din *Biblia ebraică* și cea din LXX apare un decalaj de o unitate începînd cu *Psalmul 10* (11 după numerotarea ebraică) și pînă la *Psalmul 148*. Numerotarea psalmilor folosită în toate bibliile ortodoxe și în VULGATA este aceea din LXX. În Vest, sub influența versiunilor protestante, s-a generalizat numerotarea stabilită de masoreți pentru textul ebraic. Un argument al tezei potrivit căreia cele două fragmente ar alcătui un singur psalm este faptul că acestea, puse la un loc, ar constitui un psalm acrostih (cu unele lacune). Un *psalm acrostih* sau *alfabetic* este acela în care fiecare verset începe cu o literă consecutivă a alfabetului ebraic. Versiunile românești, ca și toate celelalte versiuni ortodoxe, înfățișează cei doi psalmi ai textului ebraic ca unul singur. În manuscrisul 4389, însă, între versetele 20 și 21 din *Psalmul 9* se face mențiunea „cîntecul 10, ca la ovrei”, indicînd, așadar, că următoarele versete ar aparține unui alt psalm, după canonul masoretic.

Cuvintele introductive. „לַבֵּן לְמוֹת לְבָן” /’al mut laben/ (la moartea unui fiu) ar putea fi o indicație despre prilejul cu care acest psalm trebuia cîntat. Este totuși posibil ca, și în acest caz, să avem de a face cu o recomandare adresată dirijorului muzicanților: „după [melodia folosită la] moartea unui fiu”, referindu-se la o melodie cunoscută de toți și întrebuințată în cîntarea acestui psalm.

[17], [22] Despre „strigare” (< LXX διαψάλλμα, ebr. הַלְלָה /selah/), vezi nota la *Psalmul 3*, v. 3, 5, 8.

Ps. 10

[3] În ebraică „כִּי הַשְׁתִּיתָ יְחַרְסוּן” /ki ha-šatot iəkhareisun/ (căci temeliile le vor distruge). Divergența față de textul grecesc, „ὅτι ἂ κατηρτίσω καθεῖλον” (căci cele ce ai întemeia/ordona, [ei] vor distruge), se datorează faptului ca traducătorii *Septuagintei* au vocalizat altfel decît masoreții, precum urmează: „כִּי הַשְׁתִּיתָ יְחַרְסוּן” /ki ha-šatota iəkhareisun/ (căci cele ce ai întemeiat, [ei] vor distruge).

Ps. 11

Despre cuvintele introductive „pentru a opta” (< ὑπὲρ τῆς ὀγδόης” (pe a opta) < „לְשֵׁם יְיָ יִתְּנֵנוּ” /’al šminit/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 6*.

[4] „Buzele noastre lîngă noi sînt” (BB) este un calc sintactic după LXX „τὰ χεῖλη ἡμῶν παρ ἡμῶν ἔστιν” (idem).

[8] În ebraică „כָּרַם לִבִּי לְרֵגֵל אָדָם” /kərum zullut livnei adam/ (sporind viclenia fiilor omului). Versiunile românești traduc după LXX: „κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων” (după înălțimea ta ai înmulțit pe fiii oamenilor).

Ps. 12

[2] *noaptea*, în LXX; cuvîntul lipsește în ms. ebr.

Ps. 13

În BIBLIA 1975, *Psalmul 13* este împărțit în 7 versete, față de 8 versete cîte sînt în BB.

[1] „nu iaste făcînd bunătate” este un calc sintactic după LXX „οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα” (idem).

[5] „unde nu era frică” este o interpolare din LXX: „οὐ οὐκ ἦν φόβος”.

Ps. 14

[1] În BB „sălaş”, în timp ce, afiț în textul masoretic „אֶהֱלֵךְ” /ohel/, cît și în *Pshitta* „מִשְׁכָּן” /maškan/ găsim sensul mai concret de „cort”. BB corespunde cu LXX, unde cuvîntul „σκηνώμα” are sensul mai general de „locuință”.

[4] În ebraică: „נִשְׁבַּע לְהַרְעוֹת לֵאלֹהֵי מִצְרָיִם” /nišba’ lehara’ vəlo yamir/ (jură spre a face rău [sieiși] și nu schimbă), adică „cel care jură și, chiar dacă îl doare, nu-și schimbă cuvîntul”. BB traduce după textul din LXX: „ὁ ὀφνύων τῷ πλεσίον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν” (cel care jură aproapelui său și nu nesocotește). Deosebirea între cele două versiuni se datorează probabil vocalizărilor diferite ale textului. Traducătorii *Septuagintei* se pare că au vocalizat în felul următor: „נִשְׁבַּע לְהַרְעוֹת לֵאלֹהֵי מִצְרָיִם” /nišba’ leharei’ a vəlo yemer/ (jură aproapelui și nu respinge [cuvîntul dat]). Trebuie precizat că vocalizarea întrebuințată în LXX produce un text mult mai clar decît cea folosită de masoreți în textul ebraic. *Pshitta* coincide cu LXX: „לֵבָבִי לַיהוָה וְלֹא לְבָרִים” /iome ləkhavreh vəlo madgel/ (cel care jură aproapelui/prietenului său și nu nesocotește). Forma corectă se află, după toate probabilitățile, în LXX.

Ps. 15

Cuvintele introductive. Acest „psalm” nu este denumit prin cuvîntul „מִזְמוֹר” /mizmor/ (psalm), ci

printr-un termen obscur de natură muzicală sau literară, cum am mai menționat: „מִכְתָּם” /michtam/. Acesta este un derivat al radicalului triconsonantic „כתם” /k-t-m/ cu două sensuri: 1) a păta; 2) a înscrie, a face o inscripție. Gîndindu-se probabil la cel de al doilea sens, traducătorii *Septuagintei* au tradus „στυλογραφία” (scris pe coloană). În BB termenul grecesc este tradus „scrisoare pe stîlpu”.

[3] În ebraică: „הָמָה וְאֲדִירֵי כָל חֶפְצֵי בָם, לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַיַּרְדֵּן” /liqdošim ašer baarets heimah veadirei kol kheftsi bam/ (pentru sfinții de pe pămînt și [pentru] cei integri [este] toată bucuria mea în ei).

[4] În ebraică „אֲשָׂא אֶת-שְׁמוֹתֵם עַל שְׂפָתַי, אַחֵר מִהָרֹו בַל אֲסִיךְ נִסְפִּיהֶם מִדָּם וּבַל יִרְבוּ עֲצֻבוֹתֵם” /yirbu ‘atsvotam akher maharu val assich niskeihem midam uval essa et-šmotam ‘al sfatai/ (se vor înmulți suferințele lor, [iar] apoi se vor grăbi la alt [zeu], și nu voi jertfi jertfele lor de sînge și nu voi ridica numele lor pe buzele mele). BB este tradusă după textul *Septuagintei*. Divergențele între acesta din urmă și textul ebraic se datorează vocalizării diferite a unui cuvînt („אַחֵר” /akher/ (altul) în *Biblia ebraică* și „אַחַר” /akhar/ (apoi) în LXX), precum și confuziei grafice între literele ך/ף (k final / f final). Această confuzie grafică a făcut ca traducătorii *Septuagintei* să confunde radicalele triconsonantice „נסך” /n-s-k/, cu sensul de „a face li-bații”, „a jertfi”, și „אסף”, /a-s-f/, cu sensul de „a aduna”.

BO: se citește la slujbele de noapte.

Ps. 16

Cuvintele introductive. Acest „psalm” nu este denumit prin cuvîntul „מִזְמוֹר” /mizmor/ (psalm), ci prin „תְּפִילָה” /təfilah/ „rugăciune, rugă”.

[15] Cel mai potrivit moment pentru a dobîndi mila lui Dumnezeu este în zori (cf. BJ).

Ps. 17

[14] În ebraică: „בְּשָׁמַיִם” /bašamaim/ (în ceruri). Versiunile românești traduc după LXX, unde apare „ἐξ οὐρανοῦ” (din cer). Tot așa se traduce și în VULGATA (atît în *Psaltirium Gallicanum* cît și în *Psaltirium Romanum*): „de caelo” (din cer). Există un manuscris ebraic care coincide cu textul din LXX: „מִשָּׁמַיִם” /mišamaim/ „din ceruri”. *Pshitta*, totuși, coincide cu textul masoretic ebraic: „בְּשָׁמַיִם” /bəšamaio/ (în cer).

[46] În ebraică: „כְּטִיט חוּצוֹת אֶרֶץ יִקָּם” /kətit khutsot ariqem/ (ca noroiul din afară îi voi vărsa

[sau îndepărta]). Versiunile românești traduc după LXX: „ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐτοῦς” (ca noroiul străzilor îi voi fărîmița/zdrobi/frămînta). Divergențele se datorează: a) polisemantismului cuvîntului „חוּצוֹת” /khutsot/ (textual: părțile exterioare) care, după caz, poate însemna ‘stradă’, ‘cîmp’, ‘piață’ sau oricare alt spațiu din afara casei sau a cetății; și b) asemănării grafice a două litere ale alfabetului ebraic: ד/ר (d/r). Aceasta a dus la confuzia verbelor „הִדִּיק” /hadeiq/ (a fărîmița/zdrobi/frămînta) și „הִרִיק” /hareiq/ (a vărsa, a goli, a îndepărta). *Pshitta* se apropie de LXX: „וַיִּבֶן מִסְּלָל מִלְּבַיְתִי” /wa aich siono šuqo aduq enun/ (ca noroiul pieții îi voi fărîmița/zdrobi/frămînta).

Ps. 18

[2], [3] BO: se citesc dimineța.

[4] În ebraică: „בְּכֹל הַיָּמִים אֶחָד” /bəchol haarets iatsa qavam/ (în tot pămîntul a ieșit linia lor”. Lecțiunea din BB: „La tot pămîntul ieși răspunsul lor” este o traducere după LXX: „ἐἰς πᾶσαν τῆν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν” (în tot pămîntul au ieșit faptele lor). Diferența între textul masoretic ebraic și cel al *Septuagintei* se datorează, cel mai probabil, lipsei unei litere, „lamed” („ל” /l/), în cuvîntul „קָוָם” /qavam/ care, de fapt, trebuia citit „קוֹלָם” /qolam/ (vocile lor). *Pshitta* se apropie de LXX: „סֵבֶרֶת לְלַיְלָה” /səvarthun/ (veștile lor).

[5] BO: se citește miercuria, la vecernie.

[6] Soarele, creația lui Dumnezeu, împrumut din mitologia babiloneană (BJ).

Ps. 19

[1] Rugăciune la plecarea regelui în război.

[5] În ebraică „וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹל” /ubəšem eloheinu nidgol/ (și în numele Dumnezeului nostru vom ridica steagul). Versiunile românești traduc după LXX „καὶ ἐν ὀνόματι θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνοθησόμεθα” (și în numele Dumnezeului nostru ne vom mări). Diferența între textul ebraic și cel al *Septuagintei* rezidă în ordinea consoanelor care alcătuiesc radicalul din care derivă verbul. În ebraică avem radicalul „דגל” /d-g-l/, iar în LXX „גדל” /g-d-l/. Din primul derivă verbul „דָּגַל” /dagol/ (a ridica steag), iar din al doilea „גָּדַל” /gadol/ (a se mări). *Pshitta*, „בְּשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹל” /bašmeh elohan nettərim/ (în numele Dumnezeului nostru ne vom mări).

[10] În ebraică: „יְעַנְנֵנוּ בְּיוֹם-קָרְאֵנוּ, יְהוָה הוֹשִׁיעַ הַמֶּלֶךְ” /YHWH hoši‘a hammelech ya‘aneinu viom qareinu/ (Domnul va mîntui. Regele ne va răspunde în ziua chemării noastre [în

ziua în care îl vom chema]). Versiunile românești traduc după LXX: „κύριε, σώσον τὸν βασιλέα σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν ἐν ἡ ἡμέρα ἐπικαλεσῶμεθα σε” (Doamne, mîntuiește-l pe regele tău și ascultă-ne în ziua în care te vom chema). Diferențele între cele două texte se datorează confuziei grafice a literelor „ו/י” (v/y). Așadar, cel care a tradus acest fragment în LXX a citit „וַיַּעַן” /va’aneinu/ (și răspunde-ne), în timp ce masoreții au citit „וַיַּעַן” /ya’aneinu/ (ne va răspunde). Aceste diferențe s-au agravat datorită sărăciei de semne de punctuație în ebraica biblică. *Pshitta* se apropie de *Biblia ebraică*: „וַיַּעַן מַלְכָּא בְּיַד מַלְכָּא” /mario nefraqan wa malkan ne’nen ba’iawmo dāneqrewhi/ (Domnul ne va mîntui și regele nostru ne va răspunde în ziua în care îl vom chema). BB: „Doamne, mîntuiește pre împăratul și ascultă pre noi” – BIBBIA 1985: *Signore, da’ vittoria al re! Rispondi, quando ti invociamo!* TOB: *SEIGNEUR, donne la victoire! Le roi nous répondra.*

Ps. 20

[9] BB: „la vrîmea fîții Tale” – adică la Judecata de Apoi. BJ: *au jour de ta face*, GN: *am Tag, an dem du dich ihnen zeigst*, BIBBIA 1985: *quando apparirai*, TOB: *quand ta face paraîtra*.

Ps. 21

Cuvintele introductive. „עַל אֵי לַת הַשָּׁחַר” /’al aielet hašakhar/ (după cerboanca zorilor). Se pare că, prin această indicație, i se arată dirijorului muzicanților numele melodiei după care trebuie cîntat acest psalm. Aceasta a fost tradusă în LXX „ὄπερ τῆς ἄντιλήψεως τῆς ἑωθινης” (la ajutorul zorilor), iar în BB: „sprejeneala cea de la zori”. Termenul grecesc se referă, probabil, la asistența acordată săracilor și bolnavilor de către preoți și dascăli (vezi Thayer, J.H., *The New Thayer’s Greek – English Lexicon of the New Testament*, Apra Publishers, Lafayette, 1979, p. 490).

[19] În ebraică: „אֶסְפֹּר כָּל - עֲצָמוֹתַי” /asa-peir kol ’atsmotai/ (voi declara oasele mele). Datorită unei diferențe de vocalizare, „אֶסְפֹּר” /esfor/ (voi număra), în loc de „אֶסְפֵּר” /asapeir/ (voi povesti, voi declara), în LXX s-a tradus: „ἐξήριθμησα πάντα τὰ ὀστέα μου” (voi număra toate oasele mele). În unele manuscrise ale *Septuagintei* apare însă: „ἐξήριθμησαν πάντα τὰ ὀστέα μου” ([ei] vor număra toate oasele mele), cum s-a tradus și în BB.

Traduceri și comentarii de Ștefan Aug. Doinaș

Psalm 21 (versiunea I)

La sfîrșit, pentru îmbărbătarea din zori,
psalm al lui David.

1. Doamne, Dumnezeule, privește-mă! De ce m-ai părăsit? Departe sunt de mîntuirea mea cuvintele greșelilor mele!
2. Doamne al meu, striga-voi toată ziua, dar tu nu-mi vei răspunde, și-ntreaga noapte voi striga, și nu va fi din nebulie.
3. Căci tu în cele sfînte locuiești, tu – lauda lui Israel!
4. În tine au sperat părinții noștri; ei au sperat, și tu i-ai izbăvit.
5. Strigat-au, și s-au mîntuit, ei au sperat, și nu le-a fost rușine.
6. Eu însă vierme sunt, nu om, ocara oamenilor și disprețul lumii.
7. Cei ce mă văd, toți mă batjocoresc, vorbesc din buze, clatină din cap:
8. „Speră în Domnul, izbăvească-l deci; să-l mîntuie, dacă-l iubește!”
9. Căci tu m-ai smuls din pîntece, tu care ești speranța mea încă din sînul mamei mele.
10. Spre tine de la pieptul ei am fost zvîrlit, din pîntecele mamei mele Domn îmi ești.
11. Să nu te-ndepărtezi de mine, căci necazul e aproape, căci nimeni nu e-n stare să m-ajute.
12. Mulțime de viței mă-mpresurată, mă-nconjură tauri grași.
13. Botul și l-au deschis să mă sfișie, ca leul care spintecă și rage.
14. Ca apa m-am împrăștiat pe jos, și risipitu-mi-s-au oasele.
15. Inima mea ca ceara mi s-a topit în măruntaie.
16. Uscatu-s-a vigoarea mea ca lutu-n foc, limba de cerul gurii s-a lipit, și-n pulberea pămîntului m-ai coborît.
17. Căci cîinii-n haită m-au împresurat, și gloata celor preavicieni m-a-nconjurat!
18. M-au pironit de mîni și de picioare.
19. Și oasele au început să-mi numere; s-au socotit și s-au uitat la mine.
20. Hainele mele lor și-au împărțit, pentru cămașa mea au tras la sorți.
21. Tu, Doamne, ajutorul nu-ți îndepărta de la mine, ci spre-a mă întări să iei aminte!
22. Scapă de sabie sufletul meu, de laba cîinelui singurul bun ce-mi aparține.
23. De gura leului mă mîntuie, smerirea mea de cornul inorogului o apără.
24. Vestii-voi numele tău fraților, în mijlocul întregii adunări am să te laud!
25. Cei ce de Domnul Dumnezeu vă temeți, lăudați-l; mărească-l seminția-ntreagă a lui Iacob!
26. Iar seminția lui Israel să se teamă!
27. Căci el nu a disprețuit, nici n-a batjocorit ruga săracului;
28. Nici fața lui de către el nu și-a-ntors, cînd a strigat spre el l-a auzit.
29. Spre tine lauda mea în adunare-am să mărturisesc, Domnului între cei care se tem îi voi jertfi.
30. Mîncă-vor cei săraci și se vor sătura, cei care-l caută pe Domnul îl vor lăuda, vii vor fi inimile lor în veci de veci!

31. Și vor întoarce înspre Domnul pomenindu-l toate hotarele pământului.

32. Și toate neamurile-n limba lor i se vor închina.

33. Căci Domnului îi aparține-mpărăția, el stăpânește preste toate limbile.

34. Mîncat-au și s-au săturat toți îmbuibății lumii, căzînd în fața lui or să pogoare în țărînă.

35. Dar sufletul meu va trăi doar pentru el, și seminția mea îi va sluji.

36. Ai Domnului se vor numai cei care vin, și vor vesti dreptatea lui poporului ce se va naște, pe care Domnul însuși l-a făcut.

Psalm 21 (versiunea II)

Conducătorului de cor, după „ciuta zorilor”,
un cîntec de harfă al lui David.

1. Doamne, Dumnezeu meu, de ce m-ai părăsit? De parte sunt de mîntuirea mea cuvintele greșelilor mele!
2. „Doamne al meu”, strig toată ziua, dar tu nu-mi răspunzi, și noaptea-ntreagă, dar nu aflu liniște.
3. O, tu cel sfînt ce-n lauda lui Israel tronezi!
4. De tine tații noștri au fost siguri, siguri, și tu i-ai izbăvit.
5. Strigau spre tine și-au putut să scape, în tine-asigurați nu le era rușine.
6. Eu însă vierme sunt, nu om, ocară oamenilor și disprețul gloatei.
7. Cei ce mă văd, toți mă batjocoresc, strîmbă din buze, clatină din cap:
8. „Spera în El, acela izbăvească-!” – „Să-l scape deci, să-l mîntuie, căci era bucuria lui!”
9. Da, tu ești cel ce m-ai răpit din pîntece, m-ai întărit încă din sînul mamei.
10. Spre tine de la piept am fost zvîrlit, ești Domnul meu încă din sînul mamei.
11. Niciînd să nu te-ndepărtezi de mine, necazul este, da, aproape, dar să m-ajute nu, nu-i nimeni.
12. Mulțime de viței mă-mpresurată, mă-nconjurată tauri din Bașan.
13. Botul și l-au deschis să mă sfîșie, ca leul care spin-tecă și rage.
14. Ca apa revărsatu-m-am pe jos, și parcă desfăcutu-mi-s-au oasele.
15. Inima mea ca ceara mi s-a topit în măruntaie.
16. Vigoarea mea-i uscată ca un hîrb, limba mi s-a lipit de cerul gurii, tu mă arunci în pulberea mormîntului!
17. Cîinii în haită m-au împresurat, o gloată de vicleni m-a-nconjurat!
18. De mîni și de picioare m-au legat,
19. Că pot să-mi număr oasele; și fiecare își îndreaptă ochii, se uită lung la mine.
20. Hainele mele și le-mpart, pentru cămașa mea aruncă zaruri.
21. Dar tu să nu te-ndepărtezi! Tu, pavăză-a ființei, spre-a mă-ntări grăbește-te!
22. Scapă de sabie sufletul meu, de laba cîinelui singurul bun ce-mi aparține!
23. De gura leului mă mîntuie, de coarnele bizonului mă apără!
24. Fraților mei vreau să le spun numele tău, te voi lauda în mijlocul întregii adunări!
25. „Cei ce de Domnul vă temeți, lăudați-! Cinstească-! seminția-ntreagă a lui Iacob!
26. Și să se teamă seminția toată-a lui Israel!

27. El n-a disprețuit, nici n-a batjocorit închinăciunea celui ce se-nchină;

28. Obrazul de la el nu și l-a-ntors, cînd a strigat l-a auzit”.

29. Spre tine lauda mea în adunare se ridică, jertfele vreau să mi le socotesc, pe care cei care se tem ți le oferă.

30. Mîncă-vor cei săraci și se vor sătura, cei care-l caută pe Dumnezeu îl laudă, vii vor fi inimile lor în veci de veci.

31. Se vor întoarce către Domnul pomenindu-l toate marginile lumii,

32. Și toate neamurile-n limba lor i se vor închina.

33. Fiindcă a Lui este împărăția, el stăpînește preste neamurile lumii.

34. Ei au mîncat acum, s-au îngrășat, în fața lui îngenunchează cei ce-n țărînă vor fi supti, cel ce nu-și poate păstra-n viață sufletul.

35. Lui se cuvine să-i slujim;

36. De Domnul povesti-va seminția mea celor ce vin, și va vesti dreptatea lui poporului ce se va naște; ceea ce Domnul a făcut.

Maxim din Torino crede că titlul acestui psalm anunță „răsăritul soarelui dreptății”, adică venirea lui Isus, dovădind cunoașterea originalului ebraic, unde e scris: „după ciută, în zori”. Martin Buber traduce: „Nach «Hindin Morgenröte»”. Și Eusebiu din Cezareea interpretează cuvintele „pentru îmbărbătarea de dimineață” ca o vestire a patimilor și învierii lui Isus; el declară că va utiliza *Septuaginta*, adică traducerea elină a *Bibliei*. În același timp, consideră toate lamentațiile și laudele acestui psalm ca fiind rostite de Mîntuitorul. Comentatorii moderni identifică în textul comentariului său fragmente interpolate, aparținînd altor comentatori.

Verset 1. *Cuvintele greșalelor mele*: Isus, care n-a săvîrșit nici o greșală, ia asupra sa păcatele omenirii, cf. Ioan 1, 29 (Eusebiu din Cezareea). – *Privește-mă* sau *ia aminte la mine* e o adăugire ulterioară în *Septuaginta* (Eusebiu).

Verset 2, și nu va fi din nebulie: unii traduc „Și nu ca o sminteală a mea”. În latină: *Et non ad insipientiam mihi*. În ebraică: *Și liniștea nu voi afla*.

Verset 3. „Dar tu tronezi ca un sfînt” (Kraus). – *Tu în cele sfînte locuiești* = tu ești locul sfînt al oricărui ajutor al meu. – *Tu, lauda lui Israel e*, în ebraică: *Tu care tronezi în lauda lui Israel*. Buber: *Auf Jifraels Preisungen thronend*.

Verset 6. Comparația cu viermele nu vrea să sugereze doar umilința, ci și faptul că viermele se naște „pur și simplu din pămînt”, ceea ce permite asemuirea cu Domnul cel născut fără prihană: „Un viermuleț e zămislit de mană, iar Domnul Isus de Fecioara!” (Maxim din Torino). – *Disprețul lumii*: în latină *abjectio plebis*, adică „gunoiul mulțimii”.

Verset 12. Cîinii mulți și taurii grași sunt dușmanii lui Isus, adică marii preoți iudei, scribii, bătrînii poporului (Eusebiu). În ebraică: *tauri aprigi din Bașan*. Bașan e o regiune la est de Iordan, unde erau crescuți tauri puternici și cruzi.

Verset 14. Oasele risipite trimit la imaginea unui om răstignit.

Verset 17. Cîinii mulți reprezintă soldații romani (Eusebiu).

Verset 18. Gimarey notează și comentează astfel: „În legătură cu acest text faimos, există acord nu numai între vechii traducători, care ne transmit în versiunile lor

aceiași sens, sau sens analog, ci chiar între cei mai celebri exegeți și interpreți din timpurile moderne, care convin că termenii ebraici, orice interpretare le-am da, pot să aibă, în sensul lor literal, aceeași semnificație. Profetul descrie una câte una împrejurările răstignirii Mântuitorului. – Autorii *Septuagintei*, anteriori lui Isus, au tradus: „Ei au găurit (străpuns) picioarele și mâinile mele”; Aquila, care s-a lepădat de credința creștină pentru a trece la iudaism, și care trăia în secolul al doilea, traduce: „ei m-au acoperit de mîrșăvie”; Symmacus, contemporan cu Aquila, și din samaritean devenit creștin și, apoi, ebionit, traduce: „ei au legat”, sens ce se află și în textul siriac. De unde urmează că, dacă cei vechi au derivat cuvîntul ebraic din diverse rădăcini, ei toți au citit totuși în manuscrisele ce le aveau în mînă un verb, și nu un substantiv, și un verb la persoana a treia plural.

Verset 19. Pentru împărțirea hainelor lui Isus, cf. Ioan 19, 23 și urm. Vestmintele Domnului ar fi, după interpretarea lui Maxim din Torino, profețiile și textele Scripturii, iar soldații care și le-au împărțit sunt ereticii; cămașa (sau tunica) fără cusătură ar fi înțelepciunea cerească.

Verset 23. *Singurul bun ce-mi aparține* = sufletul. – În ebraică, în loc de *inorog* figurează „rinocer” (Gimarey). M. Buber traduce: *cornul bizonului*.

Verset 29. Fragmentul de psalm devenit, între timp, o rugăciune înainte de masă (*Minca-vor săracii, și se vor sătura ...*) își află locul firesc aici, dacă înțelegem ultimele cuvinte ale versetului anterior drept promisiunea unui sacrificiu; căci, cu prilejul unei asemenea jertfe, „părțile grase ale victimelor erau mistuite de foc pe altar; restul, după ce s-a reținut porția cuvenită preotului, era servit la această «masă sacră», la care participau săracii și cerșetorii, oricare ar fi fost ei” (Gimarey). De altfel, se presupune că acest psalm ar fi fost cîntat „bei einer Opfermahlzeit, zu der die «Armen» eingeladen und versammelt wurden” (Kraus).

Ps. 22

[1], [6] BO: se citesc marțea, la vecernie:
[6] După obiceiul ospitalității orientale (cf. BJ).

Ps. 23

[2] În concepția antică, *pămîntul* era așezat pe „apele oceanului de jos”.

[6] BB: „fața Dumnezăului lui Iacov” – BJ: *ta face, Dieu de Jacob*.

[7] În ebraică: „מִבְּקֶשֶׁי פִּנְיָן יַעֲקֹב סֵלַח” /zeh dor doršav mavaqšei fanei-kha ya’aqov selah/ (aceasta este generația care îl solicită, care cere fața ta, Iacov, *selah*). Versiunile românești traduc după LXX: „αὐτὴ ἢ γενεὰ ζητούντων αὐτόν, ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ Ἰακωβ” (aceasta este generația care îl cere, care cere fața Dumnezeului lui Iacov). *Pshitta* prezintă o parafrază care se apropie de LXX: „וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְחֶהָ; וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְחֶהָ; וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְחֶהָ” /honau doro dabo’e wa mesabar lafartsufo dafaik aloheh dəya’aqub/

(aceasta este generația care cere și nădăjduiește la fața chipului tău, Dumnezeu al lui Iacov). Despre „strigare” (< LXX διαψάλλμα, ebr. לָהַל /selah/), vezi nota la *Psalmul 3*, vs. 3, 5, 8.

Ps. 24

Acest psalm constituie un *acrostih* sau *psalm alfabetic*. Fiecare verset începe cu o literă consecutivă a alfabetului ebraic.

[18] BB: „den nevoile mele scoate-mă” – BJ: *deserre l’angoisse de mon coeur*.

Ps. 25

[8] În ebraică: „וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ יְיָ אֱהָבְתִי מְעוֹן בְּיַתְךָ וּמִשְׁכַּן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ” /ahavti mə’on beitecha uməqom mishkan kəvodecha” (am iubit refugiul [sau locuirea] casei tale și locul lăcașului onoarei tale). Versiunile românești traduc după LXX: „κύριε, ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου” (Doamne, am iubit cinstea casei tale și locul lăcașului gloriei tale). *Pshitta* prezintă o a treia variantă: „וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְחֶהָ; וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְחֶהָ; וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁמְחֶהָ” /mario rekhmet teš-mešteh dəbaitoch wa atro dəmašrieh dəšubkhoch/ (Doamne, iubesc slujirea [sau oficierea ritualurilor] casei tale și locul șederii gloriei tale). BB: „Iubit-am bunăcuviința casii tale” – BJ: *j’aime la beauté de ta maison*, GN: *Ich liebe das Haus, in dem du wohnst*, BIBBIA 1985: *Amo il tempio in cui abiti, Signore*, TOB: *SEIGNEUR, j’aime la maison où tu résides*. BK: *ich liebe deines Hauses Stätte*.

Ps. 26

[9] BB: „Cortul lui” – templul din Ierusalim.

Ps. 27

[10] Versiunea din BB: „Și odrăsli trupul meu și den voia mea mă voiu mărturisi lui” se înscrie în tradiția textuală a *Septuagintei*: „καὶ ἀνέθαλεν ἢ σάρξ μου καὶ ἐκ θελήματος ἐξομολογήσομαι αὐτῷ” (și a înflorit carnea mea și din voința mea mă voi mărturisi lui). Textul românesc pare mai apropiat de cel slavon. În textul masoretic ebraic găsim: „וַיִּשְׂמַח לִבִּי וַיִּשְׂמַח לִבִּי וַיִּשְׂמַח לִבִּי” /va-ya’aloz libi u-məshiri ahodeinu/ (și s-a înveselit inima mea și din cîntecul meu îi voi mulțumi), cf. BJ: *que se rejouï par mon cantique...* Această divergență atît de mare este greu de explicat. Putem semnala, însă,

următoarele posibilități: 1) verbul „וַיִּשְׂמְחוּ” /va-ya’aloz/ (și s-a înveselit) a fost confundat cu „וַיִּשְׂאוּ” /va-ya’alo/ (și a urcat); 2) cuvîntul „שִׂיר” /šir/ (cîntec) a fost interpretat, din cauza confuziei rădăcinilor aramaice cu cele ebraice, prin rădăcina aramaică „šr” /šr’/ (a fi liber), înțelegîndu-se, prin urmare, „din libertatea mea” și 3) verbul „אָדְנָה” /aodenu/ a fost interpretat nu în sensul său de „îi mulțumesc”, ci în sensul celălalt al cuvîntului și anume „îi voi mărturisi”. Lectiunea *Pshittei* „וְאֵלֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ” /de’alauhi ettachal lebi wa šewakh besri ode leh/ (i s-a încredințat lui inima mea și a odrăslit carnea mea și într-un imn îi voi mulțumi) arată următoarele: 1) Mai întii, traducătorii acestei versiuni, datorită unei confuzii grafice ר/ו, au citit fragmentul ebraic în felul următor: „וְעָלוּ לְבִי וְשִׂירֵי אֹדְנִי” /və’alav libi umišširi aodenu/ (și inima mea [s-a încredințat] lui și din cîntecul meu îi voi mulțumi), 2) Datorită unei revizuirii după LXX s-a adăugat lectiunea acesteia „καὶ ἀνέθραξεν ἡ σάρξ μου” (și a odrăslit carnea mea).

[11] În ebraică: „יְהוָה עֲזָרָה לְמוֹ” /YHWH ‘oz lamo/ (Domnul [este] puterea lui). Versiunile românești traduc după LXX: „κύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ” (Domnul [este] puterea poporului său). Diferența se datorează, probabil, omiterii unei litere „ע” / / în cuvîntul ebraic „לְמוֹ” /lamo/ (către el, al lui), care ar fi trebuit să fie „לְמוֹ” /lamo/ (către poporul lui, al poporului lui). *Pshitta* coincide cu LXX: „מָהֵלֵךְ מֵאֵלֵינוּ” /morio khailo hu də’ameh/ (Domnul este puterea poporului său).

Ps. 28

[1] „aduceți Domnului fii de berbeci (sic!)” este o interpolare din LXX: „ἐνεγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν” (idem). „Fiii lui Dumnezeu” este traducerea expresiei grecești „υἱοὶ θεοῦ”. Aceasta, la rîndul ei, este traducerea expresiei ebraice „בְּנֵי אֱלֹהִים” /bnei eilim/, care are trei sensuri: a) fiii celor puternici, b) fiii zeilor (păgîni) și c) fiii Elim-ului (*Elim*: toponim, cel de al doilea popas al evreilor după ce au trecut Marea Roșie. Vezi *Ieș.* 15, 27). Primul sens, ‘fiii celor puternici’, pare a fi cel mai probabil. „Mieii oilor” apare numai în LXX și VULGATA. Fiii lui Dumnezeu – BJ: *filii de Dieu*, GN: *Ihr Mächtigen im Himmel*, îngerii care constituie curtea divină.

[6] În ebraică: „וְיָשְׂרוּ בְּנֵי כְּמֹר בְּנֵי אֶזְלֵי לְבָנוֹן” /kmo ‘azel ləvanon vəsirion kmo ven-reimim/ (ca vițelul Libanului și al Sirionului, ca fiul rinocerului). Versiunile românești traduc după LXX: „ὡς τὸν μόσχον τὸν λιβάνων καὶ ὁ ἡγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων” (ca vițelul Libanului și cel iubit ca fiul rinocerului). *Sirion* este

denumirea sidonită a muntelui Hermon, localizat în masivul muntos al Antilibanului, actualmente la granița între Liban și Siria.

[8] „Pustiul Cadis” (< ἔρημος Καδης < מִדְבָּר קַדֵּשׁ /midbar kadeš/). Deșert unde israeliții s-au oprit în drum spre Canaan (vezi *Num.* 20,13; 27,14).

Ps. 29

[2] Rugăciune inspirată de „Plîngerile lui Ieremia” (cap. 2).

[11] *Sîngele* înseamnă ‘viață’.

[12] În ebraică: „לְמַעַן יִזְמְרוּךָ כְּבוֹד” /ləma’an yezammercha chavod/ (ca să-ți cînt slavă). Versiunile românești traduc după LXX: „ὄρος ἔν ψαλλῆ σοι ἡ δόξα μου” (ca să-ți cînt slava mea).

Ps. 30

[6] În ebraică: „הַשְׁמֵרִים הַבְּלִי-שֵׁנִי” /šaneiti hašomrim havlei-šav/ (am urît [eu] pe cei care păzesc deșertăciunea în zadar). Versiunile românești traduc după LXX: „ἐρημίσησας τοὺς διαψάλασσοντας ματαιότητος διὰ κενῆς” (ai urît [tu] pe cei care păzesc deșertăciunea în zadar). În ceea ce privește subiectul propoziției principale, *Pshitta* se apropie de *Biblia* ebraică: „אֲמַרְתִּי” (am urît [eu] pe cei care au căzut în idolatria deșertă).

[10] În ebraică: „כָּשַׁל בְּעֵינַי כֹּחִי” /kašal ba’avoni kokhi/ (a slăbit cu nedreptatea mea forța mea). Versiunile românești traduc după LXX: „ἠσθέλωσεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχὺς μου” (a slăbit cu sărăcia forța mea). Diferențele se datorează unor vocalizări diferite: În ebraică avem „וְאֹנִי” /’avoni/ (nedreptatea mea), iar în LXX s-a pornit de la lectiunea „וְאֹנִי” /’oni/ (sărăcie). *Pshitta* coincide cu LXX: „אֶתְקַרַּח כַּחַיִּל בְּמַעַסְכֵּינוּ” /etkrah khaili bəmeskinuto/ (și a slăbit forța mea cu sărăcia).

[19] În versiunile românești, „Doamne” este o interpolare din LXX (< κύριε).

Ps. 31

Cuvintele introductive. Acest „psalm” nu este denumit prin cuvîntul „מִזְמוֹר” /mizmor/ (psalm), ci printr-un termen obscur, de natură muzicală sau literară: „מַשְׁכִּיל” /maskil/, care este un derivat al radicalului triconsonantic „שכל” /s-k-l/, cu sensul de „a înțelege”, „a acționa în mod chibzuit”. De aceea, în LXX s-a tradus „συνέσεως” (al înțelegerii) și, după LXX, în BB: „al priceperii”.

[2] BB: „Fericit bărbatul căruia nu va socoti Domnul păcatul” – BJ: *heureux l'homme à qui Yahvé ne compte pas son tort*, GN: *Freuen darf sich jeder, dem die Schuld vom Herrn nicht angerechnet wird*, BIBBIA 1985: *Felice l'uomo che ha il cuore libero da menzogna e che il Signore non accusa di peccato*.

Ps. 32

[3] BB: „bine cîntați lui cu clic!”, unde „clic” ‘strigăt de bucurie, aclamație’ – BJ: *accompagnez l'acclamation!*, GN: *singt und spielt, gebt euer Bestes!*, BIBBIA 1985: *acclamatelo con la musica più bella!*

[7] În ebraică: „כִּנְיֹוֹתַי הַיָּם” /koneis kaneid mei hayam/ (adunînd ca o grămadă apele mării). Versiunile românești traduc după LXX: „συνάγων ὡς ἄσκον ὕδατα θαλάσσης” (adunînd ca într-un burduf apele mării). Divergențele între cele două texte se explică prin diferența de o literă într-unul dintre cuvinte. În ebraică avem „כִּנְיֹוֹתַי” /kaneid/ (ca o gramadă), iar traducătorul acestui fragment din LXX se pare că a citit: „כִּנְיֹוֹתַי” /kanəod/ (ca un burduf). *Pshitta* coincide cu LXX: „כִּנְיֹוֹתַי הַיָּם” /kənaš aik dəbezqei mayo dəyamo/ (a adunat ca într-un burduf apele mării).

Ps. 33

Acest psalm constituie un *acrostih* sau *psalm alfabetic*.

[5] În ebraică: „הִבִּיטוּ אֶל יְהוָה וְנִלְוֶה” /hibiti eilav vənaharu/ (s-au uitat la el și s-au luminat). Versiunile românești traduc după LXX: „προσέλθατε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε” (apropiați-vă de el și luminați-vă). Diferențele se datorează vocalizării diferite folosite de traducătorii *Septuagintei* și de redactorii textului masoretic ebraic, precum și traducerii libere a verbului „הִבִּיטוּ” /habeit/ (a se uita). În ceea ce privește formele verbale, *Pshitta* se apropie de LXX: „חֲרֹוּ לִי אֵימָה” /khuru loteh wə:baru beh/ (uitați-vă la el și încredințați-vă lui).

Ps. 34

[1] Plîngere apropiată de cea din psalmii 22, 55, 59, 69, 70, 109.

[19] În ebraică: „מְעֹגְגֵי חַרְקֵי עֲלֵי שֵׁנִים” /bəkhanfei la'agei ma'og kharoq 'alay sinneim/ (cu lingușitorii și batjocoritorii batjocurii și-au scrișnit la mine dinții), adică „cu batjocura lingușitorilor și a batjocoritorilor și-au scrișnit

dinții la mine”. Dificultatea de traducere a acestui pasaj este mult sporită de faptul că elementele grupului nominal, nucleu și atribut nominal, sînt inversate. În loc de „cu batjocura lingușitorilor și batjocoritorilor”, cum ne-am fi așteptat, avem „cu lingușitorii și batjocoritorii batjocurii”. Acest element stilistic – inversarea raportului de posesie – a pus în încurcătură pe traducătorii biblici, antici sau contemporani. Versiunile românești traduc după LXX: „ἐπειρασάμεν, ἐξεμυκτήρισάμεν με μυκτηρισμόν, ἔβριξάμεν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν” (m-au ispitit, m-au batjocorit [cu] batjocură, au scrișnit dinții asupra mea). Deși complexe, unele diferențe sînt totuși explicabile. Se pare că traducătorii *Septuagintei* au despărțit și vocalizat unele cuvinte altfel decît masoreții. De pildă, în loc de „בְּחַנְפֵי” /bəkhanfei/ (lingușitori), traducătorii *Septuagintei* au înțeles „בְּחַנְפֵי” /bəkhan pi/ (a ispitit gura mea), adică „m-a ispitit”. *Pshitta* prezintă o parafrază mai apropiată, totuși, de textul ebraic: „חֲרֹוּ לִי אֵימָה” /kənaš aik dəbezqei mayo dəyamo/ (cu îngîmfarea lor și cu batjocura lor și-au scrișnit spre mine dinții). În BB: „Desfăcură-să și nu să umilîră, ispitîră-mă, batjocorîră-mă cu batjocură, scrișnîră dinții lor asupra mea”.

Ps. 35

Cuvintele introductive. „la copilul Domnului” (< „τῷ δούλῳ κυρίου” [robului Domnului] < „יְהוָה יִלְוֶה” /lə'eved YHWH/ [cătore robul Domnului]). În greaca koiné cuvîntul „παῖς” (copil) a căpătat sensul de „rob”. Acest calc semantic a devenit parte a registrului lingvistic bisericesc în limba română.

[1] În ebraică: „פָּשַׁע לְרַשָּׁע בְּקֶרֶב לִבִּי” /nəum peša' laraša' bəqerev libi/ (a vorbit fărădelegea celui rău înlăuntrul inimii mele). Versiunile românești traduc după LXX: „φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἀμαρτάνειν ἐν εἰσῳῳ” (vorbește nelegiuitul să facă rău în sine). Diferențele între cele două versiuni se explică în felul următor: 1) S-a produs o confuzie grafică a literelor „ו, ל” (w/y) în textul ebraic. În loc de „לִבִּי” /libi/ (inima lui), masoreții au fixat forma „לִבִּי” /libi/ (inima mea). Se mai păstrează un manuscris ebraic unde apare forma „לִבִּי” /libi/ (inima lui), care, de fapt, se potrivește cel mai bine în context. 2) Vocalizarea folosită de traducătorii *Septuagintei* diferă de aceea folosită de masoreți. Primii au vocalizat în felul următor: „פָּשַׁע לְרַשָּׁע בְּקֶרֶב לִבִּי” /nəum poše'a liršo'a bəqerev libi/ (a vorbit nelegiuitul să facă rău înlăuntrul inimii lui). În *Pshitta* avem: „פָּשַׁע לְרַשָּׁע בְּקֶרֶב לִבִּי” (și a plănuit nelegiuitul o fărădelege în inima lui). *Pshitta* ne propune un al treilea mod de vocalizare a textului ebraic „פָּשַׁע לְרַשָּׁע בְּקֶרֶב לִבִּי” /nəum poše'a ləreša' bəqerev libi/ (a vorbit nele-

giuitul o fărâdelege în inima lui). Altă cauză pentru toate aceste divergențe este polisemantismul prepoziției „ל” /l-/ care, în cazul de față, îndeplinește funcțiile de genitiv în lecțiunea ebraică masoretică, introduce infinitivul în aceea a *Septuagintei*, și arată obiectul direct (acuzativ) în sursa folosită de traducătorii *Bibliei*, *Pshitta*. BB: „întru sine”, față de BJ: *au fond de son coeur*, GN (glosat): cu câteva mss. *seines Herzens*, textul ebr. *meines Herzens*.

[6] BB: „Direptatea Ta, ca munții lui Dumnezeu”; pentru *munții cei înalți*, cf. *Psalmul 71, 16*.

Ps. 36

Acest psalm constituie un *acrostih* sau *psalm alfabetice*.

[20] În ebraică: „בֶּלְכָל יוֹם לְכָל יוֹם” /be’ ašan kalu/ (în fum au dispărut). Versiunile românești traduc după LXX: „ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον” (ca fum au dispărut). Diferența se datorează asemănării grafice a literelor „כ/ב” (b/k) care a dus la confuzia prepozițiilor „ב” /b-/ (în) și „כ” /k-/ (ca). *Pshitta* coincide cu LXX: „אֵיךְ תִּנְנוֹן סִיפִין” /aik tenono sifin/ (ca fum sfârșesc).

[35] În ebraică: „רַעֲזַרְךָ רַעֲזָה” /kæzrakh ra’anan/ (ca locuitorul verde sau ca locuitorul [tinutului] verde). Versiunile românești traduc după LXX: „ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου” (ca pe cedrii Libanului). *Pshitta* prezintă o lecțiune diferită atât de cea din textul ebraic, cât și de cea din LXX: „אֵיךְ תִּנְנוֹן סִיפִין” /aik ilonei dæ’obo/ (precum copacii pădurii).

[37] În ebraică: „וַיָּבֹרֶךְ וַיְהַיֶּה אֶיְיָ וַיִּבְרַח” /va-ya’avor vəhinneih einenu/ (și a trecut și iată că nu era). Versiunile românești traduc după LXX: „καὶ παρέλαθον καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν” (și am trecut și nu era/eram). *Pshitta* se apropie de LXX: „וַיִּבְרַח וַיִּהְיֶה אֶיְיָ וַיִּבְרַח” /kad ‘ebret laitawhi wabə’iteh wəlo eshkəkhteh/ (și am trecut la el și l-am căutat și nu l-am găsit).

Ps. 37

BO: se citește zilnic, la slujbele de noapte.

Cuvintele introductive. În ebraică: „לְהַזְכִּיר” /ləhazkir/ (spre amintire), iar în LXX: „εἰς ἀνάμνησιν περὶ σαββάτου” (spre amintire despre Sabbat). „...despre Sabbat” este o interpolare în LXX, preluată de BB.

[11] BB: „Prietenii miei [...] să apropiară” – GN: *Die Freunde [...] meiden mich*; BJ: *amis et compagnons s’écartert*. În traducerea românești din ebraică: „Amicii mei și cunoscuții mei stau departe”. Onciul, *Carta psalmilor*, 1889, Ps. 38, 12, p. 148. Vasile Radu și Gala Galaction: „Prietenii mei și cei mai de aproape ai mei stau departe”, Ps. 38, 12, p. 571.

Ps. 38

Cuvintele introductive. „לִידִיתוֹן” /liditun/ (pentru Iditun). În LXX: „Ἰδίθουον” (pentru Idi-thun). Iditun, fiul levitului Berechia, a fost dirijor al muzicanților în vremea lui David.

[2] În ebraică: „אַשְׁמְרָה לְפִי מִחֶסֶם” /əšmərah ləfi makhsom/ (voi păzi [cu] botnița gura mea). Versiunile românești traduc după LXX: „ἔθέμεν τῷ στόματι μου φυλακῆν” (am pus pază gurii mele). *Pshitta*: „אֲשִׁירָה לְפִי מִחֶסֶם” /etar pumi men ‘awlo/ (voi păzi gura mea de nelegiuire).

[18] În ebraică: „הֲשִׁיבָה לִּי מִמֶּנִּי” /haša’ mimmennu vəavligah/ (uită-te la mine și voi odihni). Versiunile românești traduc după LXX: „ἄνεσ μοι, ἵνα ἀναψύξω” (slobozește-mă ca să mă răcoresc/ca să răsufli). Cauzele acestor diferențe sînt complexe. Putem semnala o diferență de vocalizare în cazul cuvîntului „הֲשִׁיבָה” (hasha’) (uită-te), după textul masoretic ebraic, și „הֲשִׁיבָה” /hašei’a/ (mîntuiește, slobozește), după cel al *Septuagintei*. În *Pshitta* se adoptă o poziție intermediară între textul masoretic și LXX: „פְּרוּקָנִי וְאֶתְנִיחַ” /pruqani wæettanikh/ (slobozește-mă și mă voi odihni). BB: „ca să răsufli mai înainte de a mă duce”, cf. BJ: *que je respire*, GN: *damit ich aufatmen kann*, spre deosebire de TOB: *je pourrai enfin sourire*, BIBLIA 1985: *perché io ritrovo il sorriso*, BK: *daß ich froh werde*.

Ps. 39

[9] În ebraică: „אֶזְנַיִם כָּרִיתָ לִּי” /oznaim karita li/ (urechile mi le-ai găurit). Textul din BB: „și trupul mi-ai închegat” este tradus după LXX: „ὡμακατηρητίσω μοι” (trup mi-ai vindecate). *Pshitta* coincide cu textul masoretic ebraic: „אֶזְנַיִם כָּרִיתָ לִּי” /edne den naqebt li/ (urechile mi le-ai găurit).

Ps. 40

[2], [3] BO: se citesc dimineța.

[10] BB: „omul păcii [...] mări preste mine înșelăciune” – BIBLIA 1975: *omul cu care eram în pace [...] a ridicat împotriva mea călcîiul*, Biblia de la Geneva, 1975: *Lève le talon contre moi*, GN: *hat sich gegen mich gewandt*, BJ: *se hausse à mes depens*. În acest caz, lecțiunea BB „mări peste mine înșelăciune” diferă și de tradiția ebraică, și de cea elină: text masoretic „הִגְדִּיל אֶלַי אֶעֱיִב” /higdil ‘alai ‘aqeiv/ (a ridicat călcîiul pe mine [împotriva mea]), LXX „ἐμεγάλυνεν ἐπ’ ἐμέ πτερνισμόν” (a mărit pe mine călcîiul), VULGATA „magnificavit super me subplantationem” (*Psaltire* după LXX), „levavit contra me

plantam” (*Psaltire* după text masoretic). Această lecțiune nu se găsește nici în textul slavon: „**КОЗЕ-ЛИ ЧИ НА МА ЗАПННАНІЕ**” (a ridicat la mine călcâiul). Unicul text asemănător este cel din *Pshitta*: „**לְבַלְבָלִי**” /sagi entachel ’alai/ (mult m-a înșelat). Confuzia provine din faptul că substantivul „**לְבַלְבָלִי**” /aqeiv/ (călcâi) și verbul „**לְבַלְבָלִי**” /aqov/ (a înșela) au același radical. Se impune întrebarea cum a ajuns această lecțiune în BB. Este posibil ca BB să fi fost influențată de un text tradus direct din ebraică.

Ps. 41

Cuvintele introductive. Despre „al priceperii”, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 31*. Apare și indicația „fiilor lui Core” (< „**τοῖς υἱοῖς Κορε**” [idem] < „**לְבָנֵי קֹרַח**” /livnei qorakh/ [idem]). Acest psalm nu i se atribuie lui David, ci fiilor lui Core. Core, fiul lui Izhar, împreună cu Datan și Abiram, s-au răzvrătit împotriva lui Moise. Dumnezeu i-a pedesit pe răsculați făcînd ca pămîntul să-i înghită. Core și familia lui au fost cruțați, iar fiilor lui li s-a încredințat oficierea cîntărilor religioase (între care se numărau și psalmii) și paza porților Templului.

[7] În ebraică: „**אֲנִי דָבַר וְשִׁוְעוֹת פָּנָיו**” /hokhili leilohim ki-’od odennu iəšu’ot panav/ (nădăjduiește în Dumnezeu, căci eu încă îi mulțumesc pentru mîntuirea feței lui, adică să ai speranță în Dumnezeu căci încă îi mulțumesc pentru mîntuirea mea de către El). Versiunile românești traduc după LXX alexandrină: „**ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ· σωτήριον τοῦ προσώπου καὶ μου ὁ θεὸς μου**” (nădăjduiește în Dumnezeu, căci îl voi lauda, mîntuitorul feței mele și Dumnezeul meu). Cele mai multe manuscrise ale *Septuagintei* exclud conjuncția „**καὶ**” (și). Diferențele între textul masoretic ebraic și LXX sînt complexe. Avem un caz de confuzie grafică a literelor „**ו/י**” (w/y). În *Biblia* ebraică este scris „**פָּנָיו**” /panav/ „fața lui”, iar după textul *Septuagintei* rezultă clar că traducătorul acesteia a citit: „**פָּנָי**” /panay/ „fața mea”. Alte deosebiri ar putea fi explicate prin diferențele de vocalizare; în sfîrșit, ultimele cuvinte ale acestui verset din LXX: „**ὁ θεὸς μου**” (Dumnezeul meu) sînt, în textul masoretic ebraic, primele cuvinte ale versetului următor: „**יְהוָה**” /elohai/ (Dumnezeul meu). *Pshitta* se apropie mult de lecțiunea din LXX: „**אֲנִי דָבַר וְשִׁוְעוֹת פָּנָי**” /sakoy laloho metul aude leh ləporuqo dəapi walohi/ (așteaptă-l pe Dumnezeu pentru că îl laud pe mîntuitorul feței mele și Dumnezeu meu). BB: „Nedăjduiaște pre Dumnezău”, cf. GN: *Auf Gott will ich hoffen*, BJ: *Espère en Dieu*.

Ps. 42

În textul ebraic masoretic nu există cuvinte introductive. Într-un alt text ebraic apare indicația „**דָּוִד**” /lədavid/ (al lui David), iar în LXX „**ψαλμὸς τῷ Δαυιδ**” (psalm al lui David).

[1], [2], [5] BO: se citește simbăta, la vecernie.

Ps. 43

Cuvintele introductive. Despre indicația „al priceperii”, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 31*. Despre indicația „fiilor lui Core”, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 41*.

[2], [3] Victoriile trecutului sînt puse în antiteză cu umilințele din prezent.

Ps. 44

BO: se citește la slujbele de noapte închinare Sfinței Maria.

Cuvintele introductive. Despre indicația „al priceperii”, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 31*. Despre indicația „fiilor lui Core”, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 41*. O altă indicație este formulată în felul următor: „pentru cei ce se vor schimba”. De fapt, în textul ebraic apare: „**לְעַלְשָׁנִים**” /’al šošanim/ („după [melodia] liliacului” sau „la [înflorirea] liliacilor”). Traducătorii *Septuagintei* au considerat, în mod eronat, că radicalul cuvîntului „**לְעַלְשָׁנִים**” /šošan/ ar fi „**שָׁנָה**” /š-n-h/ (în realitate acesta este „**שָׁרָה**” /š-w-š/), și, de aceea, au tradus „**ὑπὲρ τῶν ἀλλοιοθησομένων**” (asupra acelor ce vor fi transformați). BB a tradus aproximativ după LXX: „pentru cei care se vor schimba”.

[10-11] În ebraică: „**בְּנוֹת מַלְכִים בִּיקְרוּתֵיךְ נִצְרָה שְׁגָל**” /bənot malchim biqrotecha nitsvah šeigal limincha bəchetem ofir/ „fiice de regi [sînt] între respectatele [doamne] ale tale, soția din dreapta ta [este îmbrăcată] în aur din Ofir”. Versiunile românești traduc după LXX: „**θυγατέρες βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου· παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱμαστισμῷ διαχύρωσῃ περιβεβλημένη πεποικιλμένη**” (fiice de regi în cinstea ta. Înainte a stat regina la dreapta ta, înfășurată în îmbrăcaminte aurită, strălucită). BB: „Împărăteasa”, mama sau soția împăratului. *Pshitta* prezintă o lecțiune diferită de cele de mai sus. Aceasta, totuși, se apropie mai mult de LXX: „**בָּרוֹת מַלְכוֹת בְּשִׁבְחֵךְ לְעֵלְשָׁנִים**” /barot malko bəšuvkho qoymat wamal-kəto men yaminoch bəlabuš dədahbo dafir/ (fiica regelui în cinste a stat și regina [a fost] la dreapta ta în [îmbrăcată cu] îmbrăcaminte de aur din Ofir).

Ps. 45

Cuvintele introductive „עַל-עַלְמֹת” /'al 'alamot/. Traducătorii *Septuagintei* au extras radicalul din care este alcătuit cuvîntul „עַלְמֹת” /'alamot/: „עלם” ('-l-m), care formează și verbul „עלם” /'alom/ „a oculta”. De aceea au tradus „ὐπὲρ τῶν κρυφίων” (asupra acelor oculate). BB traduce după LXX: „pentru cèle ascunse”.

Ps. 46

[7] În ebraică: „זָמְרוּ מַסְכִּיל” /zamru maskil/ (cîntați *maskil*-ul). Despre cuvîntul „maskil”, vezi cuvintele introductive ale *Psalmului 31*. Versiunile românești traduc după LXX: „ψάλατε συνετῶς” (cîntați înțelepțește). Traducătorii *Septuagintei* au tradus termenul obscur „maskil” orientîndu-se după radicalul acestuia „שכל” /s-k-l/, cu sensul de ‘a fi chibzuit’, ‘a fi înțelept’, ‘a înțelege’.

[8] BB: „Boiarii noroadelor s-au adunat cu Dumnezeu al lui Avraam”. Alianța cu Avraam cuprinde toată umanitatea.

Ps. 47

[2] BB: „Coastele crivățului” însemnînd ‘pantele dinspre nord’, cf. DA: *crivăț* „miazănoapte”; BJ: numele vîntului de nord-est.

[6] Tharsis (< „Θαρσις” < „תַּרְשִׁישׁ” /taršiš/). Capitala Ciliciei în Asia Mică, mare centru cultural în antichitate, cotate de Strabo ca fiind superior Ateinei și Alexandriei; loc de naștere a Sfîntului Pavel. Actualmente orașul Tarsus în Turcia.

Ps. 48

[4] BO: se citește dimineața.

[14] BB: „iad”, GN: *Totenwelt*, BJ: *shéol*.

Ps. 49

Cuvintele introductive. „Psalmul lui Asaf” (< „Ψαλμὸς τῷ Ασάφ” [idem] < „מִזְמוֹר לְאַסָּף” /mizmor læsaf/ [idem]). Urmas al lui Gershom levitul, dirijor al corului în epoca lui David.

[12] În ebraică: „הָרִים יִזְיָו עֲתִי כֹל עֲרֵי הָרִים” /yada'ti chol 'of harim vëziv sadai 'imadi/ (am cunoscut toată pasărea munților, și rodnicia cîmpului [meu] cu mine [este]). Versiunile

românești traduc după LXX: „ἔγνωκα πάντα πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὄραιοίτης τοῦ ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἐστιν” (am cunoscut toate păsările cerului, și frumusețea cîmpului cu mine este). Diferențele se datorează, probabil, unei duble confuzii grafice: a) Confuzia „ו/י” (w/y). În ebraică avem „הַרִים” /harim/ (munți), iar după textul din LXX se pare că traducătorii acesteia au citit „הַרִים” /harum/ (înălțimi, cer); b) Confuzia „ו/ז” (v/z). În ebraică apare: „זִיז” /ziz/ (vitalitate), cuvînt înrudit cu verbul „זָז” /zuz/ (a se mișca), iar traducătorul *Septuagintei* a citit, probabil, „זִיז” /ziv/ (splendoare, strălucire). Așadar, se pare că traducătorul acestui verset din LXX a citit în felul următor: „יִזְיָו עֲתִי כֹל עֲרֵי הָרִים יִזְיָו” /yada'ti chol 'of harum vëziv sadai 'imadi/ (am cunoscut toată pasărea înălțimilor, și splendoarea cîmpului [meu] cu mine [este]). *Pshitta* adoptă o poziție intermediară între textul masoretic ebraic și LXX: „וְיָדָא עֲתִי כֹל עֲרֵי הָרִים יִזְיָו” /yoda' eno kuleh porakhto dëšamayo wakhayuto dili hi/ (cunosc toată pasărea cerului, iar rodnicia cîmpului a mea este). BB: „Cunoscut-am toate păsările cerului, și frumusețea țarenii cu mine iaste” – „frumusețea” nu apare în ediții ca BJ, GN.

Ps. 50

BO: se citește la slujbele de noapte.

Cuvintele introductive: „cînd [profetul] Nathan s-a dus la David, după ce acesta comisese adulterul cu Batșeba”. Formularea din BB, „cînd au intrat cătră Virsavie”, este un calc semantic preluat din LXX: „ἦνίκα εἰσῆλθεν πρὸς Βηρσαβεε” (idem). Acesta, la rîndul său, este un calc semantic din ebraică: „כַּאֲשֶׁר - בַּת - שֶׁבַע - אֶל - בַּת - שֶׁבַע” /kaașer ba el-bat-ševa'/ (cînd a intrat la Bat-Șeva). Această expresie ebraică are sensul de „a avea raporturi sexuale”. Este foarte interesant faptul că, în LXX, s-a înlocuit numele propriu feminin „Bat-Șeva” cu toponimul „Beer-Șeva”, lăsînd impresia că David s-a deplasat doar, în mod nevinovat, la așezarea Beer-Șeva. Este greu de precizat dacă această deviere se datorează unei simple greșeli făcute din neatenție sau dacă ea reprezintă o încercare vădită de modificare a textului biblic, menită să evite, în timpul slujbei, referințe la adulterul comis de David.

[1] BJ: *psalm al misericordiei*; arată o legătură profundă cu literatura profetică, mai ales cu *Isaia* și *Iezechiel*.

[8] Isop – plantă cu funcții purificatoare.

[15] Profetii numesc Ierusalimul „cetatea sîngelui”.

Traduceri și comentarii de Ștefan Aug. Doinaș

Psalm 50 (versiunea I)

La sfârșit, psalm al lui David, când a venit la el profetul Nathan, pentru că păcătuiase cu Batșeba, soția lui Urie

1. Miluiește-mă, Doamne, după mare mila ta.
2. Și după mulțimea îndurărilor tale stinge nelegiuirea mea!
3. Spală-mă mai mult de neleguirile mele, și curăță-mă de păcatul meu!
4. Căci nelegiuirea mea eu o cunosc, și păcatul meu nencetat îmi stă-naintea ochilor.
5. Doar ție unuia ți-am greșit, și rău înaintea ta am făcut, ca-ndreptățite să fie cuvintele tale și-nvingător să fii la judecată.
6. Fiindcă în neleguiri m-am zămislit, și în păcat am fost născut de maica mea.
7. Fiindcă adevărul l-ai iubit, și mi-ai vădit cele-ntru-nțelepciunea ta neîmplinite și ascunse.
8. Stropi-mă-vei cu isop, și am să fiu curat; spăla-mă-vei, și mult mai alb voi fi decât zăpada.
9. Mulțumire și veselie vei vărsa-n auzul meu, bucură-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce fața ta de la păcatul meu, și stinge toate neleguirile mele!
11. Zidește inimă curată-n mine, Doamne, și duh cinstit în cele dinlăuntru-mi înnoiește!
12. Să nu m-alungi din fața ta, și duhul tău cel sfânt să nu mi-l iei!
13. Dă-mi iarăși bucuria mîntuirii tale, și-n duh puternic întărește-mă!
14. Am să-i învăț pe cei nelegiuți cărarea ta, și cei necredincioși se vor întoarce iar la tine.
15. Tu, Doamne, Dumnezeule al mîntuirii mele, izbăvește-mă de sînge, și bucură-se-va de-a ta dreptate limba mea.
16. Doamne, buzele mele vei deschide, și gura mea vesti-va lauda ta.
17. Căci jertfă de-ai fi vrut, ți-aș fi adus; dar sacrificiile tu nu le iubești.
18. Jertfa ta, Doamne, este duhul cel zdrobit și inima înfrîntă și umilă; pe-acestea tu nu le respingi.
19. Fii, Doamne, binevoitor Sionului, ca să se-nalțe zidurile Ierusalimului!
20. Atunci jertfa dreptății o vei primi, ofrandele și sacrificiile; atunci vor pune pe altarul tău viței. Mărire.

Psalm 50 (versiunea II)

Pentru conducătorul corului, un cîntec de harfă al lui David, când a venit la el profetul Nathan, pentru că intrase la Batșeba

1. Îndură-te de mine, Doamne, după mila ta cea mare,
2. și cu preaplinul bunătății tale stinge nelegiuirea mea!
3. Spală-mă mult mai mult de rățacirea mea, și de păcatul meu mă curăță!
4. Căci îmi cunosc nelegiuirea, și-ntruna-mi stă naintea ochilor păcatul.
5. Doar ție ți-am păcătuit, și răul meu stă-n fața ta; de-aceea îndreptățite-ți sunt cuvintele, și limpede ți-e judecata.
6. Căci în greșală fost-am zămislit, și mama mea-n păcate m-a născut.
7. Căci ție adevăru-ți este scump, și cele-ascunse și ne-sigure-n înțelepciunea ta mi-ai arătat.

8. Strobește-mă cu isop, să fiu curat; spală-mă, să fiu mai alb ca neaua!

9. Varsă auzului meu mîngiere și voioșie, și se vor bucura oasele pe care le-ai umilit!

10. Întoarce fața ta de la păcatele mele, și șterge-mi toate nedreptățile!

11. Zidește, Doamne, inimă curată-n mine, și duh puternic înnoiește înlăuntru-meu!

12. Nu mă goni din fața ta, duhul cel sfânt nu mi-l lua nici-cînd!

13. Dă-mi iarăși bucuria izbăvirii tale, și cu duhul supunerii sprijinește-mă!

14. Celor nelegiuți le voi arăta drumul tău, ca păcătoșii să se-ntoarcă iar la tine.

15. Răscumpără-mi vărsările de sînge, Doamne, Dumnezeule al izbăvirii mele, ca limba mea să se bucure laudîndu-ți dreptatea!

16. Doamne, deschide buzele mele, și gura mea va vesti lauda ta!

17. Căci de-ai fi dorit jertfă de sînge, ți-aș fi dat; dar tu nu vrei arderi de tot.

18. Jertfa Domnului e duhul înfrînt; inima strivită și umilită n-o vei respinge.

19. Revarsă, Doamne, harul tău Sionului, ca să se-nalțe zidurile Ierusalimului!

20. Atunci vei accepta jertfa dreptății, ofrandele și arderile; atunci vor pune tauri tineri pe altarul tău.

Episodul vizitei profetului Nathan la regele David se află în 2 Regi 12,13.

Comentînd pe larg acest psalm, Sf. Grigore cel Mare repetă versetul 1; ceea ce îl face pe un exeget modern să remarce că acest procedeu amintește de imnurile lui Roman Melodul, pe care Grigore – care a fost apocrisiar la Constantinopol – le cunoștea.

Verset 3. *Spală-mă mai mult de neleguirile...* trebuie, după unii, înțeles: *spală-mă mai mult decît de...*; căci „este «spălat mai mult» cel căruia i se iartă nu numai păcatul pentru care el însuși se pedepsește, ci și celelalte pe care le-a uitat” (Sf. Grigore cel Mare).

Verset 4. „A-ți recunoaște păcatul tău e semn bun, pentru că acolo unde e sentimentul durerii există și sentimentul vieții” (Sf. Ambrozie). „Mila vrea ca păcătosul să fie iertat, dreptatea vrea ca păcatul să nu scape de pedeapsă. Dar eu, pentru că mă tem de păcatul meu, te implor nu mă pedepsi prea asupru”: e interpretarea Sf. Grigore. În general, comentarii subliniază că, departe de a-și nega păcatul, psalmistul și-l asumă pe deplin, cerînd doar îndurarea Domnului.

Verset 5. David nu pretinde că n-a greșit și față de oameni; el spune doar că greșelile sale față de semenii nu se pot compara cu păcatele sale față de Domnul, și că orice rău făcut aproapelui său îi apare clar ca un rău comis în fața lui Dumnezeu. Conștiința păcatului implică recunoașterea, ca fiind adevărate și juste a cuvintelor și a judecății divine (Sf. Toma din Aquino). „Păcatul meu face să strălucească dreptatea ta” zice Sf. Ioan Gură-de-Aur. Sau: „De alți oameni, păcatul meu a putut să fie ignorat, dar ție nu ți-a putut fi ascuns”, remarcă Sf. Grigore cel Mare. Cît despre expresia *ca-nvingător să fii la judecată* (în originalul ebraic nu se spune „cînd vei judeca”, ci „cînd vei fi judecat”), Sf. Grigorie dă trei interpretări posibile: 1 – „Toți cei ce au fost judecați, chiar fiind foarte virtuoși, au primit, judecata aceasta fără sentimentul vreunei nedreptăți, căci ei cu toții au păcătuit mai înainte mai mult sau mai puțin; dar Tu, cînd ai primit sentința unei

morți nedrepte, pentru că – dintre toți oamenii – erai singurul fără de păcat, tu ai ieșit «biruitor» asupra tuturor celor ce au îndurat judecata «cînd vei fi judecat», tu Dumnezeu Tatăl în Fiul tău, sau tu, Verbul Încarnat”; 2 – „Tu ai promis celor drepti o împărăție veșnică și ai pregătit sufletelor ce iubesc virtutea răsplata vieții eterne. Dar dacă tu nu ne justifici nici pe mine, nici pe alții, n-ai să găsești pe nimeni pe care să nu-l condamni. Justifică-mă deci «pentru ca să fii recunoscut ca drept în cuvintele tale, și biruitor cînd te judecă». Ei te judecă, cei ce neagă răscurpărarea după păcat și pretind că iertarea păcatelor nu e acordată nimănui. Tu vei ieși biruitor asupra lor, dacă-mi ierți păcatul”. 3 – „Sau încă, dacă vrei: Justifică-mă pentru ca tu să fii «recunoscut ca drept în cuvintele tale». Tu mi-ai promis că te vei întrupa în urmașii mei; dacă nu mă purifici de o atît de cumplită crimă, nu sunt eu nedemn de a-ți da carne în posteritatea mea?” Și, ceva mai jos: „Judecat, el a învins pentru că cei a căror sentință a îndurat-o în timp, fiind condamnat de ei la moarte, el printr-o dreaptă judecată i-a pedepsit și condamnat la o moarte eternă”.

Verset 6. Psalmistul nu condamnă procrearea în cadrul legitim al căsătoriei. El arată doar că mama, vinovată prin natură, naște fiu în păcat, adică purtînd păcatul strămoșesc. Martin Buber traduce: *Empfang brünstig mich meine Mutter in Sunde...* Versiunea latină: *concupivit me (in conceptione)*.

Verset 7. A se înțelege: Tu, Doamne, iubești adevărul în inimi; de aceea, învață-mă înțelepciunea ascunsă (adică modul în care pot să devin un om mai bun).

Verset 8. „Isopul e o plantă de rînd, agățată de stînci și puțin folositoare în ea însăși. Ea diminuează totuși umflarea plămînilui și își manifestă calitățile ei după ce a fost pisată. Ce semnifică așadar isopul, dacă nu umilitatea lui Hristos? Această umilitate reprimă în noi orice orgoliu...” (Sf. Grigore cel Mare). Stropirea cu isop era utilizată în purificarea leproșilor; ea este de asemenea o figură a purificării prin sîngele lui Isus.

Verset 9. Iertarea de păcate e prezentată nu numai ca o mare fericire, ci ca o adevărată înviere. „Oasele sufletelor noastre sunt virtuțile lor; ele sunt sigur zdrobite în această viață, căci virtuțile noastre sunt aici pe pămînt tot timpul alarmate de lupta cu ispitele” (Sf. Grigore cel Mare).

Verset 11. „Iată în ce constă înnoirea în duh cinstit: să disprețuiești în inima ta toată gloria lumii, să stîrnești în ea pînă-n adîncuri iubirea față de Făcătorul tău, să-ți păstrezi răbdarea cînd ești înjurat...” (Sf. Grigore cel Mare).

Verset 13. Sf. Augustin și Ieronim traduc: „Dă-mi iarăși bucuria fiului tău Isus”. În ebraică: „bucuria mîntuirii tale”. Cuvîntul „Isus” derivă din aceeași rădăcină ca și cuvîntul „mîntuire” (Gimarey).

Verset 15. După unii, „sîngele” se referă la uciderea lui Urie, soțul Batșebeei, de către regele David. După Sf. Grigore cel Mare e vorba despre „izbăvirea de dorințele cărnii”.

Verset 16. Sf. Grigore comentează astfel: „Pînă în prezent, eu însumi mi-am deschis gura și, din cauza cuvintelor mele deșarte, am căzut în păcat. Acum doresc ca tu să mi-o deschizi, căci doresc din suflet ca să nu grăiesc decît ceea ce-mi vei pune tu pe buze”.

Verset 17. Refuzul sacrificiilor de către Domnul înseamnă, de fapt, respingerea lor atunci cînd nu sunt însoțite și de o inimă umilită, plină de căință (Gimarey).

Verset 19. Sionul e simbolul poporului ales, după unii interpreți (cf. 4 Regi 19, 21; Psalmi 47, 68, 86; Isaia 52, 8).

După Sf. Grigore, Sionul „se interpretează ca loc de respectare a regulelor; el designează sînta Biserică”. După alții, Biserica, adică adunarea celor aleși, care trebuia edificată din nou, ar fi indicată aici prin Ierusalim (Gimarey), și sprijinită prin Isaia 60,1. Sf. Grigore cel Mare apreciază, față în față, Ierusalimul și Babilonul: „Orice om este cetățean al Ierusalimului sau cetățean al Babilonului. Iubirea de Dumnezeu face din sfînt un cetățean al Ierusalimului. Iubirea de cele pămîntești face din păcătos un constructor al Babilonului”. Tot el precizează că „vor fi zidite zidurile acestui Ierusalim atunci cînd credincioșii predestinați Vieții vor fi conduși pînă la perfecțiunea dreptății. Templul lui Solomon (1 Regi 6, 7) purta figura acestei cetăți: în timp ce-l construiau (din pietre cioplite), nu s-a auzit nici un zgomot de ciocan”.

Verset 20. „Jertfa dreptății” e, după unii comentatori, sacrificiul lui Isus. După Sf. Grigore cel Mare „Profetul știa prin Duhul Sfînt că această instituție a sacrificiilor conform Vechii Legi trebuia transpusă, pentru a oferi înțelegerea a ceea ce este o ofrandă invizibilă. Căci sacrificiul adevărat și iubit de Dumnezeu este lauda care ținește dintr-o inimă curată”.

Ultimele două versete sunt socotite de unii comentatori ca fiind o adăugire ulterioară, făcută de un izraelit aflat în robia Babilonului: el ar fi adăugat rugăciunii de iertare a regelui David o rugă personală, pentru a obține iertarea de păcate, vizînd reedificarea templului și a orașului Ierusalim, complet transformate în ruine.

Ps. 51

Cuvintele introductive: „al pricîperii” (în ebraică: *maskil*). Despre cuvîntul „maskil”, vezi nota la cuvintele introductive ale Psalmului 31.

[4] BB: „limbă vicleană”, cf. BJ: *ta langue est un rasoir effilé, artisan d'imposture!*, GN: *messerschaf ist deine Zunge, du Betrüger*, BIBLIA 1985: *La tua lingua [...] è tagliente come un rasoio, è una fabbrica de falsità*, TOB: *elle est perfide comme un rasoir aiguisé; elle est habile à tromper*.

Ps. 52

Cuvintele introductive. În ebraică: „מַחְלַל - ל” /’al-makhalat/ (la/cu/după makhalat). *Makhalat* este un termen muzical obscur. Este posibil să fie vorba despre un instrument muzical. În BB: „pentru Maelleth” se traduce după LXX: „ὄπερ μαελεθ”. Și în acest psalm apare indicația: „al pricîperii” (în ebraică: *maskil*). Despre aceasta vezi nota la cuvintele introductive ale Psalmului 31.

Text analog Psalmului 13.

[5] În ebraică: „יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ” /halo-yad’u po’alei aven/ (oare nu cunosc pe cei ce fac răul). Versiunile românești traduc după LXX: „οὐχὶ γινώσκοντες πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἄνομίαν” (oare nu cunosc pe toți cei ce fac nelegiuirea). *Pshitta* coincide cu LXX „كُلُّ قَدِّسٍ جَاهِلٌ بِرَبِّهِ”.

ו" /walo id'u kul 'ovdai 'awlo/ (și nu cunoașteți pe toți cei ce fac răul). Unele texte ebraice includ cuvântul „ל” /kol/ (toți). Așadar, nu avem de a face cu o interpolare în LXX, ci cu o lipsă în textul ebraic.

Ps. 53

Cuvintele introductive. Despre indicația „întru laudele” (în ebraică „בִּנְיָיִן לְיְהוָה” /binəginot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 4*. Apare și mențiunea: „al pricâperii” (în ebraică: *maskil*). Despre aceasta vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 31*.

[3] BB: „streini s-au ridicat” – BJ: *des orgueilleux*, GN: *Menschen, die ich gar nicht kenne*.

[3], [4] BO: se citesc miercuria, la vecernie.

Ps. 54

Cuvintele introductive. Textul masoretic ebraic și *Pshitta* atribuie acest psalm lui David, în timp ce LXX îl atribuie lui Asaf. Despre Asaf, vezi cuvintele introductive ale *Psalmului 49*. Despre formularea „întru laudele” (< „ἐν ὕμνοις” < „בִּנְיָיִן לְיְהוָה” /binəginot/), vezi cuvintele introductive ale *Psalmului 4*. Despre mențiunea: „al pricâperii” (în ebraică: *maskil*), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 31*.

Psalmul 54 este o plîngere individuală inspirată de *Jeremia* (4, 19).

Ps. 55

Cuvintele introductive. În ebraică: „הִרְחִיב לִי יְהוָה אָזְנוֹ - יְהוָה יִשְׁמָע אֶת הַשִּׁבְחָה” /’al ionat eilem rəkhoqim/ (după [melodia] porumbelul tăcut al îndepărtării). Această indicație pentru dirijorul muzicanților a fost tradusă în mod surprinzător în LXX: „ὕπερ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρομένου” (asupra poporului îndepărtat de cele sfinte). BB a tradus după LXX: „pentru norodul celor de la sfinte depărtat”.

[8] BB: „Lacrămile”, interpretate în BJ ca o aluzie la lacrimile lui Iezechieel (4 Reg. 20, 5).

[11], [12] Corespund cu vs. 4.

Ps. 56

Cuvintele introductive. Indicație pentru dirijor: „לִשְׁשָׁן - לְאֵל” /al taškheit/ ([după melodia] nu distruge). Această precizare apare în LXX ca: „μη διαφείρης” (nu distruge, nu devasta). În BB, după

LXX, „nu strica”. O altă indicație ne spune că acest psalm este o „scrisoare pe stîlpu” (< „σθηλογραφία” (scris pe coloană) < „מִחְתָּם” /michtam/). Despre această indicație, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 15*.

[6] Exprimă dorința împărăției Domnului, care va elibera pe credincioși și-i va nimici pe vrăjmași.

[14] Corespunde cu vs. 7.

Ps. 57

Cuvintele introductive. Indicația „să nu strici” este egală cu cea din *Psalmul 56*, „nu strica”. Despre acesta vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 56*. Despre indicația „scrisoarea stîlpului” (< „σθηλογραφία” (scris pe coloană) < „מִחְתָּם” /michtam/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 15*.

[1] BB: „oare dreptate grăiți” – psalmistul ceartă pe judecătorii răi în maniera vechilor profeți.

[9] Sensul acestui verset este obscur. BB: „Mai înainte de ce ar pricâpe spinii voștri păducelul” – „spinii voștri” apare în textul ebraic și în SYM.

Ps. 58

Cuvintele introductive. Indicația „să nu strici” este similară cu aceea din *Psalmul 56*, „nu strica”. Despre aceasta, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 56*. Despre indicația „scrisoarea stîlpului” (< „σθηλογραφία” (scris pe coloană) < „מִחְתָּם” /michtam/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 15*.

[10] În ebraică: „וְזֹרְעַי” /’uzo/ (puterea sa, tăria sa). Versiunile românești BB „tăria mea”, BIBLIA 1975 „puterea mea în tine” sînt după LXX: „τὸ κράτος μου” (puterea mea, tăria mea). Această diferență se datorează confuziei grafice a literelor „ו/י” (w/y). La fel în BJ: *ma force*. În *Biblia ebraică* este scris „וְזֹרְעַי” /’uzo/ (puterea sa), iar după textul din LXX reiese că traducătorul acesteia a citit: „וְזֹרְעַי” /’uzi/ (puterea mea).

[10], [11] BO: se citesc vinerea, la vecernie.

[18] BB: „vor răpști” ‘vor cîrți’, ‘vor mîrîi’. GN: *sie knurren*, BJ: *ils grondent*.

Ps. 59

Cuvintele introductive. Indicație pentru dirijorul muzicanților: „לְשִׁשָּׁן עֵדוּת” /’al šušān ‘eidut/ (după [melodia] liliacului legii). Traducătorii *Septuagintei* au considerat, în mod eronat, că radicalul cuvîntului „שִׁשָּׁן” /šušān/ ar fi „שְׁנָה” /š-n-h/ (în

realitate acesta este „שׂוֹשׁוּ” /š-w-š/) și, de aceea, au tradus „τοις ἀλλοιωθησομένοις” (celor ce vor fi transformați). În BB se traduce aproximativ după LXX: „celor ce se vor schimba”. Vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 44*.

[6] *Sichem*: primul oraș canaanean vizitat de Avraam (*Fac.* 12, 6). Orașul a fost distrus de Simeon și Levi, fiii lui Iacov, din cauza necinstirii surorii lor, Dina (*Fac.* 34). Orașul a devenit cetate a leviților și apoi, la împărțirea regatului, a devenit capitala lui Ieroboam. Sichem a fost numit Neapolis de către romani, iar din această denumire provine numele actual al orașului aflat în teritoriile palestiniene: Nablus.

Valea Sucot (Valea Corturilor): vale unde era localizată cetatea Sucot, care aparținea tribului Gad.

[7] *Galaad*: fiul lui Machir, nepotul lui Manase. Ca toponim, Galaad este o regiune la estul râului Iordan.

Manase și Efraim: fiii lui Iacov și Asenath. Atunci când Iacov i-a binecuvîntat, acesta și-a încrucișat brațele în așa fel încît binecuvîntarea nu a căzut asupra lui Manase, întîiul născut, ci asupra lui Efraim. Aceste nume proprii denumesc și triburile întemeiate de cei doi frați, precum și teritoriile în care aceste triburi locuiau.

[8] *Moav*: fiul lui Lot și al fiicei mai mari a acestuia. Țara unde locuiau moabiții, popor din antichitate al cărui strămoș biblic este Moav.

[9] *Idumea*: țara unde locuiau edomiții, popor din antichitate al cărui strămoș biblic este Esau, numit și Edom, fratele lui Iacov.

BB: „încălțămîntea mea” – semn de luare în posesie.

[11] BB: „întru puterile noastre” – psalmistul vrea să evoce epoca de aur a războaielor sfinte și cuceririle regatului lui David.

Ps. 60

Cuvintele introductive. Despre indicația „întru laude” (< „ἐν ὕμνοις” < „תְּהַלֵּל” /binəginot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 4*.

[2] BJ: *stîncă templului*, obiectul nostalgiei psalmistului.

Ps. 61

Cuvintele introductive. „עַל - יְדִיתָ” /al yedutun/ (despre/după/asupra lui Idithum). Această indicație a fost tradusă în LXX în felul următor „ὕπερ Ἰδιθου” (asupra Idithun), iar din LXX, în BB: „pentru Idithum”. Idutun, fiul levitului Berechia, a fost dirijor al muzican-

ților pe vremea lui David. Vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 38*.

Ps. 62

BO: se citește la slujbele de noapte.

[1] BJ: *je suis matinal auprès de toi*.

[3] Într-un manuscris al *Bibliei ebraice* apare „אֵיךְ אֶרְצֶה” /kærets/ (ca pămînt). Aceași lecțiune apare în *Pshitta*, unde avem „אֵיךְ אֶרְצֶה” /aik ar’o/ (ca pămînt). Atît în textul masoretic ebraic cît și în cel al *Septuagintei* putem citi: „אֵיךְ אֶרְצֶה” /bærets/ (în pămînt), „ἐν γῆ” (idem). Diferențele se datorează grafiei literelor „כ/כ” (b/k), care a dus la confuzia pozițiilor „-צ” /bæ-/ (în) și „-צ” /kæ-/ (ca).

[6] BB: „Ca den seu și grăsimă” – ca la un ospăț. GN: *wie bei einem Festmahl*, BJ: *comme de graisse et de moelle*.

Ps. 63

[6] În ebraică: „אֶרְצֶה” /yakhpəsu/ (vor căuta). Versiunile românești, după LXX: „ἐξηρεύνησαν” (au cercetat). Așadar, în ebraică avem un viitor, iar în LXX un aorist. Există și un manuscris al *Bibliei ebraice* unde apare forma de trecut „אֶרְצֶה” /khapsu/ (au căutat), care, de fapt, pare a se potrivi mai bine cu restul frazei.

Ps. 64

Cuvintele introductive. O indicație pentru dirijorul muzicanților spune că acest psalm constituie o „cîntare” (< „ὠδή” < „שִׁיר” /šir/). Sensul exact al acestei precizări este neclar. Cuvintele din BB „a Ieremie și a Iezechiil, a nemerniciei nărodului cînd vrea să iasă” sînt o interpolare din LXX: „Ἱερεμοῦ καὶ Ἰεζεκιηλ ἐκ τοῦ λόγου τῆς παροικίας, ὅτε ἐμελλον ἐκπορεύεσθαι” (idem).

Ps. 65

Cuvintele introductive. Indicațiile către dirijor califică acest psalm drept „שִׁיר” /šir/ (cînt). Despre acest termen muzical sau literar vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 64*. Versiunile românești traduc după LXX „ὠδή ψαλμοῦ ἀναστάσεως” (cîntare a psalmului reînvierii), unde cuvîntul „ἀναστάσεως” (al reînvierii) este o interpolare creștină tîrzie.

[11] În ebraică: „וַתֹּשֶׁבֶת יְהוָה בְּבֵיתוֹ” /vatot-sieinu larəvayah/ (și ne-ai scos spre belșug). Versiu-

nile românești traduc după LXX: „καὶ ἐξήγαγες ἥμῶς εἰς ἀναψυχήν” (și ne-ai scos spre ușurare). În BB: „la răpaos”, dar în BJ: *saturation*. Această diferență se datorează unei confuzii grafice mai puțin obișnuite „y/kh”. De aceea, în lectura masoretică a textului ebraic avem „לָרַבִּי־יָהוּ” /larəvayah/ (spre belșug), iar după textul din LXX reiese că traducătorul acestui psalm a citit „לָרַבִּי־יָהוּ” /larəvak-hah/ (spre ușurare). *Pshitta* coincide cu LXX: „לְרַבִּי־יָהוּ” /wafeqton larukhato/ (și ne-a scos spre ușurare).

Ps. 66

Cuvintele introductive. În majoritatea manuscriselor ebraice nu se specifică cine a compus psalmul. Într-un manuscris, însă, apare, ca și în LXX, precizarea „דָּוִד” /lədavid/ (al lui David). Despre indicația „psalmul cîntării” (în ebraică „שִׁיר” /šir/ [cînt]), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 64*.

[5] BB: „Pămîntul au dat roada lui” – se recita la sfîrșitul sărbătorii recoltei. BJ: *la terre a donné son produit*, GN: *Die Erde hat gute Ernte gebracht*.

Ps. 67

Acest psalm este, probabil, unul dintre cei mai vechi; evocînd etapele principale din istoria poporului ales: ieșirea din Egipt, rătăcirea prin deșert, victoriile din epoca judecătorilor, David și Solomon în Sion, moartea tragică a familiei lui Ahab.

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntare” (în ebraică „שִׁיר” /šir/ [cînt]), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 64*.

[15] *Muntele Selmon*: loc în apropierea orașului Sichem (despre Sichem, vezi nota la versetul 6 al *Psalmului 59*), de unde Abimelech a adus crengi cu care a dat foc orașului Sichem.

[16] *Muntele gras*: în ebraică „הַר בָּשָׁן” /har bašan/ (muntele Bașan). Traducătorii *Septuagintei* au tradus „ὄρος πῖον” (munte gras). Aceștia nu au citit „בָּשָׁן” /bašan/, ci „בָּטָן” /batan/ (borțos), care era, probabil, numele aramaic al acestui loc. Presupunerile noastre sînt confirmate de denumirea grecească a regiunii: „Βασιανία”.

Başan este o regiune la estul rîului Iordan, între rîul Ieboc și muntele Hermon.

Muntele închegat: în ebraică „הַר גִּבְעֵי־חֶמֶד” /har gavnunnim/ (muntele cocoșelor). Traducătorii *Septuagintei* au tradus „ὄρος τετυρωμένον” (munte închegat), orientîndu-se după sensul verbului „גָּבַע” /gavan/ (a fi închegat), cu același radical tri-consonantic: „גָּבַע” /g-b-n/.

[29] În ebraică: „צַדִּיקֵי־אֱלֹהִים” /tsivalh elohim/ (a poruncit Dumnezeu). Versiunile românești au tradus după LXX: „ἐντειλαί, ὁ θεός” (poruncește, Dumnezeule!). Deosebirea dintre cele două lecțiuni se datorează faptului că traducătorul *Septuagintei* a vocalizat altfel: „צַדִּיקֵי־אֱלֹהִים” /tsaveh elohim/ (poruncește, Dumnezeule!). *Pshitta* coincide cu LXX: „צַדִּיקֵי־אֱלֹהִים” /fəqud aloho/ (poruncește, Dumnezeule!).

[36] În ebraică: „מִי־מִי־דָשְׁכָה” /mimiqdašekha/ (din locurile tale sfinte). Versiunile românești traduc după LXX: „ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ” (în sfinții tăi). *Pshitta* „מִי־מִי־דָשְׁכָה” /me maqdešoch/ (din locurile tale sfinte).

Ps. 68

Cuvintele introductive. Despre indicația „pentru cei ce se vor schimba”, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 44*.

[24] În ebraică „לְנֹדֵדִים” /vaaqaveh lanud/ (și am așteptat [pe cineva să mă] compătimizească / și am așteptat compătimirea). Versiunile românești traduc după LXX: „καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον” (și am așteptat/răbdat compătimirea). Verbul grecesc „ὑπομένω” are mai multe sensuri, între care „a rămîne în urmă”, „a aștepta”, „a răbda”. Traducătorii *Septuagintei* s-au gîndit probabil la sensul de „a aștepta”, iar traducătorii *Bibliei de la 1688* au ales pe cel de „a răbda”, „a îngădui”. Deosebirea între textul masoretic ebraic și cel al *Septuagintei* se datorează unei diferențe de vocalizare. Se pare că traducătorii *Septuagintei* au citit „לְנֹדֵדִים” /vaaqaveh lanad/ (am așteptat pe cel ce [mă] compătimizește). *Pshitta* se apropie de LXX „לְנֹדֵדִים” /sakit ləman teqre leh/ (și am așteptat pe cel întristat).

[30] În ebraică „מַכּוֹבֵי־רָנִיחַ” /machov khalalekha yəsapeiru/ (durerea celor răniți de tine va povesti). Versiunile românești pornesc de la manuscrise sau ediții ale *Septuagintei* care traduc astfel: „ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυματίων μου προσέθηκον” (asupra durerii rănilor mele voi adăuga). Alte manuscrise ale *Septuagintei* prezintă o lecțiune diferită: „ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυματίων σου προσέθηκον” (asupra durerii rănilor tale voi adăuga).

[36] BO: se citește dimineața.

Ps. 69

Compară cu vs. 14-18 din *Psalmul 39*.

Cuvintele introductive. Despre indicația „spre poimenire” (în ebraică „לְהַזְכִּיר” /ləhazkir/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 37*.

Ps. 70

Cuvintele introductive. Acestea lipsesc în textul masoretic ebraic. Versiunile românești traduc după LXX: „Τῷ Δαυιδ· ὑἱῶν Ιωναδαβ καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων” (al lui David, al fiilor lui Ionadab și al primilor care au fost capturați [în război]). Ionadab este în acest caz, probabil, fiul lui Recab pe care regele Iehu l-a luat cu sine ca să-i vadă zelul în împlinirea voinței lui Dumnezeu (vezi 4 Reg. 10, 15-23).

[3] BB: „în loc tare ca să mă mîntuiești” – BJ: *un roc hospitalier*, GN: *du bist mein Fels und meine Burg*.

Ps. 71

Cuvintele introductive. Psalm atribuit regelui Solomon.

[5] În LXX și, prin urmare, în BB, lipsesc cuvintele „יִירָאֲחָ” /yiraucha/ (te vor teme). Acestea apar în *Pshitta*: „תִּירְאֲחָ לִי” /nedkhlun loch/ (te vor teme). Dar, în BIBLIA 1975: *Se vor teme de tine*, spre deosebire de GN: *Der König soll leben*.

[7] În ebraică „יִפְרַח בְּיָמָיו צְדִיק” /yifrahk bəyamav tsadik/ (și va înflori în zilele celui drept). Versiunile românești traduc după LXX: „ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη” (și va înflori în zilele lui dreptatea). După textul din LXX este limpede că traducătorii acesteia au citit: „בְּיָמָיו צְדִיק יִפְרַח” /yifrahk bəyamav tsedeq/ (și va înflori în zilele lui dreptatea). *Pshitta* coincide cu LXX: „בְּיָמָיו צְדִיק יִפְרַח” /nešwakh bəyamoteh zedqo/ (și va înflori în zilele lui dreptatea).

[8] În ebraică „מִנְהַר” /minnahar/ (de la rîu). BB „de la rîuri” (plural) coincide mai degrabă cu textul slavon „в рѣкѣ” (de la rîuri) decît cu cel al *Septuagintei*: „ἀπὸ ποταμοῦ” (de la rîu). Rîul în cauză este probabil Eufratul.

[17] În ebraică „לִפְנֵי שָׁמַיִם וּבְיַם יְהוָה” /vayehi šmo la’olam lifnei šemeš yinen šmo/ (și să fie numele lui în vecii vecilor, în fața soarelui să odrăslească numele lui). Versiunile românești traduc după LXX: „ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας, πρὸ τοῦ ἡλίου διαμνεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ” (fie numele lui în veci, înaintea soarelui să rămîna [să dureze] numele lui). Una din diferențe se datorează unor aspecte grafice asemănătoare: „כ/נ” (k/n) și „י/ו” (w/y), care a dus la confuzia verbelor „יָיִן” /yinen/ (va odrăsli) și „יָיִן” /yikon/ (va rămîne pe picioare). Forma „יָיִן” /yikon/ (va rămîne pe picioare) apare, însă, într-un manuscris ebraic. În ceea ce privește verbul mai sus amintit, *Pshitta* coincide cu LXX: „שָׁמַיִם וּבְיַם יְהוָה” /šir/ (și va fi

numele lui în veci și în fața soarelui va fi numele lui). Cuvîntul „εὐλογημένον” (binecuvîntat) este, probabil, o interpolare din LXX.

[18] În ebraică „כָּל גּוֹיִם יִשְׂרְרוּ” /kol goim yašruhu/ (toate neamurile îl vor numi fericit). Versiunile românești traduc după LXX: „πάντα τὰ ἔθνη” (toate popoarele). *Pshitta* coincide cu LXX: „כָּל גּוֹיִם יִשְׂרְרוּ” /kulhum ‘amamei/ (toate popoarele).

[19] În ebraică: „יְהוָה יְהוָה יְהוָה יִשְׂרָאֵל” /YHWH elohim elohei Israel/ (Doamne, Dumnezeule, Dumnezeul lui Israel). Versiunile românești traduc după LXX, în variantele sinaitică și vaticană: „κύριος ὁ θεὸς Ισραηλ” (Doamne, Dumnezeul lui Israel). *Pshitta* coincide cu aceste variante ale *Septuagintei*: „יְהוָה יְהוָה יְהוָה יִשְׂרָאֵל” /moryo aloho disroel/ (Doamne, Dumnezeul lui Israel).

Ps. 72

Cuvintele introductive. Indicația „Sfîrșiră-să laudele lui David, fiul lui Iessei” nu apare nici în textul ebraic, nici în cel din LXX. Psalm atribuit lui Asaf. Despre Asaf vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 49*.

[4] În ebraică: „וַיַּבְרִיחַ אֱלֹהִים” /uvari ulam/ (sănătoasă [este] puterea lor). Versiunile românești traduc după LXX: „καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν” (și putere în bătaia lor). Diferența se datorează, poate, unei confuzii grafice „א/ב” (’/b), care l-a determinat pe traducătorul acestui psalm din LXX să citească: „וַיַּבְרִיחַ אֱלֹהִים” /uvariv ulam/ (și în ceartă [este] puterea lor). *Pshitta* prezintă o lecțiune total diferită: „וַיַּבְרִיחַ אֱלֹהִים” /wasagio hi štiuthun/ (mare este prostia lor). Se pare că traducătorul acestei versiuni a despărțit și vocalizat textul ebraic cu totul altfel, adăugînd o literă și suprimînd alta: „וַיַּבְרִיחַ אֱלֹהִים” /vərav ivaltam/ (și mare este prostia lor).

[26] BB: „Cel ce se leapădă de tine” – BJ: *ceux qui te sont adultères*.

Ps. 73

Cuvintele introductive. Despre indicația „înțelegerii” (în ebraică: „מַשְׁכִּיל” /maskil/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 31*.

Ps. 74

Cuvintele introductive. Despre indicația „să nu strici” (în ebraică „אַל - תִּשְׁחָת” /al taškeit/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 56*. Despre indicația „cîntare” („שִׁיר” /šir/), vezi nota la cu-

vintele introductive ale *Psalmului* 64. Psalm atribuit lui Asaf. Despre Asaf vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 49.

[6] BB: „Pustii munți” – BIBLIA 1968, 1975: *munții pustiei*.

Ps. 75

Cuvintele introductive. Despre indicația „întru laude” (în ebraică „בִּנְיָנוֹת” /binəginot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 4. Despre indicația „cîntare” („שִׁיר” /šir/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 64. Psalm atribuit lui Asaf. Despre Asaf, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 49. Cuvintele „cătră asiriiani” sînt o intepolare din LXX: „πρὸς τὸν Ἀσσύριον”.

[6] În ebraică: „נִרְדָּמִי וְשִׁירֵי נִרְדָּמִי” /nirdam vārechev vasus/ (a ațipit [sic!] și caii și iapă). Versiunile românești traduc după LXX: „ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκότες τοὺς ἵππους” (au ațipit cei ce călăreau cai). Divergențele între cele două texte se datorează despărțirii și vocalizării cuvintelor, precum și unei confuzii grafice „ו/י” (w/y). Așadar, după lecțiunea din LXX rezultă că traducătorii acesteia au citit textul ebraic în felul următor: „נִרְדָּמִי וְשִׁירֵי נִרְדָּמִי” /nirdəmu rochvei sus/ (au ațipit cei ce călăreau cai). *Pshitta* coincide cu LXX: „نوم روكبي راکشو” /nomu rokbei rakšo/ (au ațipit cei ce călăreau cai).

Ps. 76

Cuvintele introductive. Despre *Iedithun*, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 38. Despre Asaf, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 49.

[18] BB: „fulgerile tale”, după LXX „αἱ ἀστραπαὶ σου”. Pronumele posesiv „tale” lipsește din textul masoretic ebraic.

Ps. 77

Cuvintele introductive. Fragmentul „A armoniei sfinte, ca mierea dulce, cîntările lui David” este o interpolare de origine incertă în BB. Aceasta lipsește din Ms. 45 și din Ms. 4389. Despre indicația „înțelegerii” (în ebraică „מַסְכִּיל” /maskil/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 31. Despre Asaf, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 49.

[24] BB: „Piinea ceriului” cf. BJ: *le pain des Forts – des Anges*.

[56] Lecțiunea BB „începătura de toată trudă lor” coincide mai degrabă cu textul slavon „начитокъ есакого труда ихъ” (începutul toatei/întregii lor tru-

de) decît cu cel al *Septuagintei* „ἀπαρχὴν τῶν πόνων αὐτῶν” (începutul trudelor lor). În textul masoretic ebraic lipsește pronumele posesiv „נִרְדָּמִי וְשִׁירֵי נִרְדָּמִי” /reišit onim/ (începutul trudelor). Într-un alt text ebraic apare, însă, forma cu pronume (sufix) posesiv: „נִרְדָּמִי” /onam/ (truda lor). Divergența se datorează diferenței de o literă *yod* (י) și vocalizării diferite. *Pshitta* parafrazează: „رئس كوله يالدhun/ (capul progeniturii lor). Așadar, parafraza folosită în *Pshitta* face ca fragmentul în cauză să aibă același sens ca și cel dinaintea lui: „cel dentii născut în pămîntul Eghiptului”, BB.

[75] BB, după LXX: „ἐν τῇ γῆ” (la pămînt). În textul masoretic ebraic apare „קֶרֶטֶת” „kærets” (ca pămînt). Diferența se datorează confuziei grafice a literelor „כ/ב” (k/b). Un alt text ebraic coincide cu LXX: „קֶרֶטֶת” /bærets/. Tot așa și *Pshitta*: „בָּרָא” /bar’o/ (la pămînt).

[77] Există un text ebraic diferit de cel masoretic, în care, în loc de „עַמּוֹ” /’amo/ (poporul lui), apare „אָבְדוֹ” /’avdo/ (robul lui).

Ps. 78

Cuvintele introductive. Despre Asaf, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 49.

[11] BB: „Izbînda singelui robilor tăi celui vărsat” – BJ: *la vengeance du sang de tes serviteurs, qui fut versé*. Dumnezeu este ‘răzbunătorul singelui’. Cf. *Num.* 35, 19.

Ps. 79

Cuvintele introductive. Despre indicația „pentru ceia ce se vor schimba” (în ebraică: „שִׁנּוּ” /’al šošanim/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 44. Despre Asaf, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului* 49.

[7] BB, după LXX „ἡμῶς” (pe noi). În textul masoretic ebraic apare „לָנוּ” /lamo/ (lor, pe ei). Un alt text ebraic coincide cu LXX: „לָנוּ” /lanu/. Tot așa și *Pshitta*: „בָּנוּ” /ban/ (pe noi). Divergența s-ar putea datora unei confuzii grafice „נ/מ” (n/m) și vocalizării diferite.

[15] BB: „Dumnezeul...” acest verset și următoarele compun binecuvîntarea arhierescă la finele liturghiei.

[16] BB, după LXX „ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου” (peste fiul omului). În textul masoretic ebraic atributul substantival genitival *al omului* lipsește. Într-un alt text ebraic, însă, apare „בֶּן-אָדָם” /ben-adam/ (fiul omului). Tot așa și în *Pshitta*: „בְּרִישׁוֹ” /barnošo/ (fiul omului). Trebuie subliniat că în ebraică „בֶּן-אָדָם” /ben-adam/ (fiul omului) este sinonim cu „אָדָם” /adam/ și înseamnă pur și simplu ‘om’.

[18] BB: „Preste fiul omului pre carele ai întărit ție” – BJ: *le fils d'Adam que tu as confirmé.*

Ps. 80

BO: se citește la slujbele de noapte, la sfârșit.

Cuvintele introductive. Despre indicația „pentru teascuri” (în ebraică: „תַּגְּתִּית - לַעֲלֹ” /’al ha-gittit/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 8*.

[3] BB: „În lună noao” – se sărbătorește prima zi a lunii, după calendarul lunar; luna plină era Sărbătoarea corturilor, cf. Lv. 23, 24.

[14] BB, după LXX „ἐχόρτασεν αὐτούς” (i-a săturat pe ei). În textul masoretic ebraic apare „אַשְׁבִּי עֲקָבָה” /asbi’ekha/ (te voi sătura pe tine). Într-un text ebraic putem citi „אַשְׁבִּי עֵיְהוּ” /asbi’eihu/ (îl voi sătura pe el), iar în *Pshitta* „שַׁבְּעֵה” /sab’eh/ (l-a săturat pe el).

Ps. 81

Cuvintele introductive. Despre Asaf, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 49*.

[1] BB: „Dumnezeu stătu în adunare de dumnezei” – în ms. vechi gr. și sir.: *în mijlocul îngerilor.*

Ps. 82

Cuvintele introductive. Despre indicația *cîntare* (în ebraică „יִשְׁרָאֵל”), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 64*. Despre Asaf, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 49*.

[5] *Idumei* (< „Ἰδουμαῖοι” < „דְּמוּ” /edom/): locuitori ai ținutului *Idumea*. Despre acesta, vezi nota la versetul 9 al *Psalmului 59*.

Ismailtēni (< „Ἰσμαηλίται” < „יִשְׂמָאֵל” /išmā’eilim/): urmașii lui Ismael, fiul lui Avraam și al sclavei Agar.

Moav (< „Μωαβ” < „מֹאָב” /moav/): vezi nota la versetul 8 al *Psalmului 59*.

Agarēni (< „Ἀγαρηνοί” < „אֲגָרִים” /hagrim/): popor din Peninsula Arabică.

[6] *Gheval* (< „Γεβαλ” < „גְּבַל” /gəval/): cetate maritimă a Feniciei, identificată cu vechiul Byblos și actualul Jebeil în Liban.

Ammon (< „Ἀμμων” < „עַמּוֹן” /’ammon/): denumire colectivă a urmașilor lui Ben-Ammi, fiul lui Lot și al fiicei mai tinere a acestuia.

Amalic (< „Ἀμαλῆκ” < „עַמְלֵק” /’amaleik/): denumire colectivă a *amalechiților*, primul popor care i-a atacat pe evrei după traversarea Mării Roșii și care s-a războit împotriva evreilor pînă în vremurile regelui David, cînd au fost înfrînti. BB: „Cei streini

de feliu” (< „ἄλλόφυλοι” [cei de altă seminție, cei din alt trib]). În ebraică apare „פְּלִשְׁתִּים” /plešet/, denumire colectivă a filistenilor, urmași ai lui Ham, deținători a cinci orașe pe drumul de coastă din Egipt pînă în Siria.

Tirul (< „Τύρος” < „צֹר” /tsor/): port între Sidon și Aacho, actualmente *Es Sour* în Liban. Hiram, rege al acestei cetăți, i-a trimis lui Solomon cedru și tîmplari pentru construirea Templului de la Ierusalim.

[7] *Asur* (< „Ἀσσοῦρ” < „אַשּׁוּר” /aşur/): fiul lui Ham, strămoșul asirienilor.

Lot (< „Λωτ” < „לוֹט” /lot/): fiul lui Haran, care era fratele lui Avraam.

[8] *Madian* (< „Μαδιαιμ” < „מִדְיָן” /midian/): fiul lui Avraam și al lui Keturah. Ca toponim Madian este teritoriul ocupat de *madianiți*, urmașii lui Madian. Acesta se afla la vestul golfului Akaba.

Sisara (< „Σισαρα” < „סִיסַרָה” /sisrah/): căpitan de armată al regelui *Jabin* (vezi mai jos).

Iavim (< „Ἰαβὶν” < „יָבִין” /yavin/): rege al Canaanului de Nord. Armatele lui au fost învinse de evrei sub conducerea lui Deborah și Barak.

Chisson (< „Κισσων” < „קִישׁוֹן” /qišon/): rîu care izvorește din munții Esdraelon (numiți și *Iezreel*, localizați în sudul Galileei); se varsă nu departe de muntele Carmel.

[9] *Aendor* (< „Ἀενδωρ” < „אֵינְדוֹר” /’einddor/): cetate a tribului lui Manase, în teritoriul tribului lui Issacar.

[10] *Oriv* (< „Ὀριβ” < „עֹרֵב” /’orev/) și *Ziv* (< „Ζηβ” < „זֵבִי” /zæiv: prinți ai Madianului care au invadat Israelul și au fost învinși de Ghideon.

Zeeve (< „Ζεβεε” < „זֵבַע” /zevakh/) și *Sulmanan* (< „Σαλμανα” < „שַׁלְמוֹנָה” /’tsalmuna’/): regi ai Madianului, care au invadat Israelul și au fost învinși de Ghideon.

Ps. 83

[8] BB: „bagă în urêche” – BJ: *écoute ma prière, prête l'oreille*, GN: *Höre mein Gebet*, BIBLIA 1985: *accogli la mia preghiera, ascolta*, BIBLIA 1975: *auzi-voi.*

Ps. 84

Cuvintele introductive. Despre indicația „pentru teascuri” (în ebraică „תַּגְּתִּית - לַעֲלֹ” /’al-hagittit/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 8*. Despre „fiii lui Core”, vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 41*.

[5] BB: „Au în vîci vei urgisi preste noi?” – BJ: *Garderas-tu ta colère d'âge en âge?*, GN: *Oder*

willst du für immer zornig auf uns sein?, BIBBIA 1985: *Resterai per sempre irritato con noi?*

[9] BB, după LXX: „καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέψον-
τας πρὸς αὐτὸν καρδίαν” (pentru aceia care întorc
către el inima). În textul masoretic ebraic găsim:
„וַיָּשׁוּבוּ לְכִסְלָה” /və al yašuvu læchislah”
(și să nu se întoarcă la prostie). Divergențele se dato-
rează confuziilor grafice „כ/ב” (k/b), „ס/ם” (s/m) și
„ו/י” (y/v), precum și despărțirii cuvintelor și voca-
lizării diferite. Așadar, traducătorii *Septuagintei* au
citit probabil în felul următor „וַיָּשׁוּבוּ לְבָבָם לָהּ”
/vəel yošvey liban loh/ (către cei ce întorc
inima lor către el). *Pshitta*: „לְחַמְסֵי לְחַמְסֵי”
/lo nehfačhun læbestarhun/ (nu se vor întoarce în
spatele lor).

Ps. 85

Cuvintele introductive. Despre indicația „rugă”
(în ebraică „תְּפִלָּה” /təfillah/), vezi nota la cuvintele
introductive ale *Psalmlui 16*.

[1] Compunere elenistică; reflectă starea sufle-
tească a evreilor credincioși.

[10] BB, după LXX: „εὐφρανθήτω ἡ καρδιά
μου” (să se bucure inima mea). În textul masoretic
ebraic găsim: „וַיִּחַד לְבָבִי” /yakheid lævavi/ (uneș-
te inima mea). Divergența se datorează vocalizării
diferite. Traducătorii *Septuagintei* au citit probabil în
felul următor: „וַיִּכְחַד לְבָבִי” /yikhad lævavi/ (se va
bucura inima mea). *Pshitta* coincide cu LXX: „לְחַמְסֵי
לְחַמְסֵי” /nekhde levi/ (se va bucura inima mea).

Ps. 86

Cuvintele introductive. Despre „fiii lui Core”,
vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmlui 41*.
Despre indicația „cîntare” (în ebraică „פְּסֵיִם”), vezi
nota la cuvintele introductive ale *Psalmlui 64*.

[3] *Rahav* (< „Ρααβ” < „רַהַב” /rahav/): cuvînt
poetic ebraic cu sensul de „nonșalanță”, folosit
deseori pentru a se referi la Egipt.

Cei streini de fêliu: vezi nota la versetul 7 al
Psalmlui 82.

Tir: vezi nota la versetul 7 al *Psalmlui 82*.

Nărodul arapilor (< „λαὸς Αἰθιοπίων” (poporul
etiopianilor) < „כּוּשׁ” /kuš/). Ținutul Cuș este ac-
tuală Etiopie. Acest toponim pare să fi fost folosit,
într-un sens mai amplu, pentru a desemna cursul su-
perior al Nilului și chiar unele părți ale Asiei.

Ps. 87

BO: se citește la slujbele de noapte.

Cuvintele introductive. Despre indicația *cîntare*
(în ebraică „פְּסֵיִם”), vezi nota la cuvintele introducti-
ve ale *Psalmlui 64*. Cuvintele ebraice „לְעַנּוֹת לְמַחְלַת
מַחְלַת לְעַנּוֹת” /’al makhalat læ’anut/ ([după melodia]
mahalat leanot) numesc probabil melodii cunoscute
în epocă, după care acest psalm trebuia cîntat. *Ma-
halat leanot* pare să însemne, aproximativ, „rugă de
boală pentru a răspunde”, dar sensul acestei expresii
rămîne totuși obscur. LXX analizează cuvîntul *Maha-
lal* ca nume propriu, traducînd „ὕπερ μαελεθ τοῦ
ἀποκριθῆναι” (asupra lui Maeleth pentru a răspun-
de). Din LXX s-a tradus în BB: „pentru maeleth ca să
răspundă”. Despre indicația *pricêperii* (în ebraică
„מַשְׁכִּיל” /maskil/), vezi nota la cuvintele introduc-
tive ale *Psalmlui 32*. Textul ebraic atribuie acest
psalm lui *Heiman Ezrahitul* („הֵימָן הַזְּרַחֲחִי”
/heiman ha-ezrahki/), adică Heiman din tribul lui
Ezrah. Acesta pare a fi unul dintre două posibile per-
sonaje: 1) Heiman, fiul lui Zerah sau al lui Mahol,
renumit pentru înțepciunea sa (vezi 3 *Reg.* 4, 31/, 1;
Cr. 2, 6.), sau 2) Heiman, fiul lui Ioel Cahatitul, su-
praveghetor și dirigor al muzicienilor în sanctuarul
lui David (vezi 1 *Cr.* 6, 33, 1 *Cr.* 15, 17-19 etc.).
LXX traduce numele lui în felul următor: „αἱμὼν
Ἰσραηλῆται” (Heiman Israelitul), greșind așadar de-
numirea tribului. Versiunea alexandrină a *Septuagin-
tei* atribuie acest psalm lui Eitan Ezrahitul, autorul
psalmului următor (vezi mai jos). După această ver-
siune s-a transcris în BB: „Ethem Israilteanul”. În
Ms. 45 este folosită *Septuaginta alexandrină* (ed.
Frankfurt, 1597): „Ethem Israilteanul”, iar în Ms.
4389, ediția slavonă de la Ostrog, Sinaiticus, Vatica-
nus și altele: „Eman israiltineanul”.

[3] BB, după LXX: „εἰσπος” (ai spus). În textul
masoretic ebraic apare „אֲמַרְתִּי” /amarti/ (am spus).
Un alt text ebraic și *Pshitta*, însă, coincid cu LXX, res-
pectiv: „אֲמַרְתִּי” /amarta/, „אֲמַרְתִּי” /emrat/ (ai spus).

Ps. 88

Cuvintele introductive. Despre indicația *pricêpe-
rii* (în ebraică „מַשְׁכִּיל” /maskil/), vezi nota la cu-
vintele introductive ale *Psalmlui 32*. Psalm atribuit
lui Eitan Ezrahitul („הֵימָן הַזְּרַחֲחִי” /eitan ha-
ezrahki/), înțelept menționat în 3 *Reg.* 4, 31.

[11] BB: „Tu smeriș ca pre un rănit pre cel mîn-
dru”, „mîndru” după LXX: „ὕπερήφανος” (cel mîn-
dru, cel orgolios). În ebraică „רַהַבִּי” /rahavi/. Despre
rahav vezi nota la versetul 3 al *Psalmlui 86*. BJ:
c’est toi qui fendis Rahab comme un cadaver,
BIBBIA 1985: *Hai trafitto e calpestato l’orribile
mostro*, GN: *Du hast den Meeresdrachen getötet*.

Rahab: numele unui monstru mitic, personificînd
haosul marin. În ediția lui Onciul, 1899; *Cartea
Psalmlor. Traducere și explicare*, se dă următoarea

glosă la Ps. 86/87 și 88/89: Rahab „bălaur de mare sau și crocodil este de înțeles Egiptul” (p. 325 și 331).

Ps. 89

Cuvintele introductive. Psalm atribuit lui Moise. Despre indicația „rugă” (în ebraică „רַגְוֹת” /təfillah/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 16*.

Ps. 90

Cuvintele introductive. Cuvintele „Αἶνος ᾠδῆς” (lauda cîntării) lipsesc în textul ebraic.

[3] BB: „cuvîntul gîlcevitoriu” – ebr. *ciumă*.

[6] În unele versiuni ‘demonul amiezii’.

Ps. 91

Cuvintele introductive. Despre indicația *cîntare* (în ebraică „רִשׁוֹן”), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 64*. Acest psalm era considerat potrivit pentru ziua de sîmbătă.

[12] BO: se citește în Postul mare.

[13], [14] BO: se citesc dimineața.

Ps. 92

BO: se citește în Postul mare.

Cuvintele introductive. Cuvintele „Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου, ὅτε κατῴκισται ἡ γῆ αἶνος τῷ Δαυιδ” (către ziua înaintea sîmbetei, cînd lumea a fost populată. Laudă a lui David) lipsesc din textul masoretic ebraic.

Ps. 93

Cuvintele introductive. Cuvintele „Ψαλμὸς τῷ Δαυιδ, τετράδι σαββάτων” (Psalm al lui David, a patra sîmbată) lipsesc din textul masoretic ebraic.

[6] BB: „Văduia și săracul omorîră și pre nemêrnîc uciseră”, cf. BJ: *la veuve et l'étranger, ils les égorgeant et l'orphelin, ils l'assassinent*, GN: *Bedenkenlos morden sie die Witwen und Waisen und die Fremden, die Gäste sind in deinem Land*.

Ps. 94

Cuvintele introductive. Cuvintele „Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυιδ” (Lauda cîntării lui David) lipsesc din textul masoretic ebraic.

[8] BB, după LXX: „ὡς ἐν τῷ παρακικρασμῷ” (ca în amărăciune). În ebraică: „כִּמְרִיבָה” /kimri-vah/ (ca *Merivah*).

Toponimul *Meriba* (din radicalul „רִיב” /riv/, cu sensul de „a se certa”) se referă la o localitate din deșertul Sinai, unde poporul evreu s-a certat cu Moise din cauza lipsei de apă. Acesta l-a rugat pe Dumnezeu să-l ajute să găsească apă. La porunca lui, Moise a lovit cu toiagul o piatră din care a țîșnit apă.

Tot după LXX s-a tradus „ca zioa ispitirii” (< „κατὰ τὴν ἡμέραν πειρασμοῦ”). În ebraică găsim: „כְּיוֹמֵי מַסָּה” /kəyom massah/ (ca în ziua lui *Massa*).

Toponimul *Masa*, care se referă la aceeași localitate ca și *Meriba*, ce derivă din radicalul „סָה”, cu sensul de „a încerca”, „a ispiti” și face aluzie la faptul că Moise l-ar fi „ispitit” (sau l-ar fi încercat) pe Dumnezeu atunci cînd i-a cerut să-și arate puterile scoțînd apă în mod miraculos.

Ps. 95

Cuvintele introductive. Cuvintele „Ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδομεῖτο μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν· ᾠδὴ τῷ Δαυιδ” (Cînd casa s-a zidit, după robie. Cîntare a lui David) lipsesc din textul masoretic ebraic. În BB apare „Lauda cîntării lui David”, apropiindu-se mai mult de textul slavon „ХВАЛА ПѢСНИ ДАВИАД” (lauda cîntării lui David) decît de LXX, unde apare doar „ᾠδὴ τῷ Δαυιδ” (cîntare lui David). Această precizare apare la începutul indicațiilor, ca în *Biblia slavonă*, și nu la sfîrșit, ca în LXX.

Ps. 96

Cuvintele introductive. Cuvintele „Τῷ Δαυιδ, ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται” (Lui David, cînd pămîntul lui a fost populat) lipsesc din textul masoretic ebraic.

[12] BB: „Lumina răsări dreptului”, după LXX: „φῶς ἀνέτειλεν τῷ δίκαιῳ” (lumină răsări celui drept). În textul masoretic ebraic găsim: „לְצַדִּיק לְרִצְיָה” /or zarua’ lətsadiq/ (lumină răsărită celui drept). Divergența de lecțiune se datorează diferenței de vocalizare. În *Pshitta* se alege aceeași variantă ca în LXX, respectiv: „לְרָצָה” /zara’/ și „לְרִצְיָה” /dənakh/ (răsări).

[9] BB: „fetele jidovimei” – BJ: *les filles de Juda* (glosat: c’est à dire les villes du pays), GN: *in allen Städten von Juda*, TOB: *les villes de Juda*, BIBLIA 1985: *le città di Giuda*.

Ps. 97

Cuvintele introductive. BB, după LXX: „Ψαλμὸς τῷ Δαυιδ” (Psalm al lui David). În textul masoretic ebraic apare numai „מִזְמוֹר” /mizmor/ (psalm).

[10] Acest imn doxologic încheie seria psalmilor despre împărăția Domnului.

Ps. 98

Cuvintele introductive. Cuvintele „Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ” (Psalm al lui David) lipsesc din textul masoretic ebraic.

[5] BO: se citește marșea, la vecernie.

Ps. 99

Cuvintele introductive. BB „Psalm lui David spre mărturisire” se apropie mai mult de textul slavon: „ΨΑΛΜΟΣ ΔΑΒΙΔ, ΒΟ ΗΣΠΟΕΞΕΔΑΝΙΕ” (Psalm al lui David, la mărturisire) decât de LXX, unde apare numai „Ψαλμὸς εἰς ἐξομολόγησιν” (psalm spre mărturisire).

[2] O tradiție rabinică spune că în loc de „El ne-a făcut pre noi, și nu noi” (pe noi înșine sau pe el), ar trebui să citim „El ne-a făcut pe noi și noi sîntem ai lui”. Acest lucru se poate face dacă înlocuim adverbul negativ „ל” /lo/ (nu) cu prepoziția sufixată „לו” /lo/ (lui). Masoreții au adoptat această interpretare printr-o notiță de subsol la textul acestui psalm. Există un manuscris unde, în loc de „ל” /lo/ (nu), putem citi „לו” /lo/ (lui). Totuși, LXX, *Pshitta* și cele mai multe manuscrise ebraice pledează împotriva acestei lecțiuni. Compară cu BJ: *Il nous a fait, nous sommes à lui*, GN: *Er hat uns geschaffen, und ihm gehören wir*, BIBBIA 1985: *Egli ci ha fatti, a lui apparteniamo*.

Ps. 100

[4] BB: „Pre cei ce făcea călcări de lîge am urî” – aluzie la practicile idolatre.

[10] BB: „Întru demineți” – ‘în fiecare dimineată’.

Ps. 101

[4] BB: „ca fumul”, după LXX: „ὡσεὶ καπνός” (ca fum). În textul masoretic ebraic apare însă: „וַשָּׁן” /vəšaṅ/ (în fum). Un manuscris ebraic coincide cu LXX: „וַשָּׁן” /chəšaṅ/ (ca fum). *Pshitta* coincide cu textul masoretic: „בֵּתְנוֹן” /betnono/ (în fum).

[24] BB, după LXX: „ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὀδῷ ἰσχύος αὐτοῦ” (i-a răspuns în calea puterii lui). În textul masoretic ebraic apare: „וַעֲנֶה בְּדֶרֶךְ כְּחוֹ” /’innah bəderech chokho/ (a chinuit pe drum puterea lui). O indicație de subsol scrisă de masoreți (îndrep-

tare) ne spune că acest pasaj trebuie citit „וַעֲנֶה בְּדֶרֶךְ כְּחוֹ” /’innah bəderech chokhi/ (a chinuit pe drum puterea mea). *Pshitta* se apropie de textul masoretic ebraic, inclusiv în ceea ce privește îndreptarea mai sus amintită: „וַעֲנֶה בְּדֶרֶךְ כְּחוֹ” /makeku khaili bar’o/ (au chinuit puterea mea pe pămînt). Divergențele se datorează vocalizării („וַעֲנֶה” /’innah/ [a chinuit], în textul masoretic, și „וַעֲנֶה” /’annah/, în LXX) și confuziei grafice „ו/י” (w/y).

Ps. 102

BO: se citește la slujbele de noapte.

[21] Cuvîntul „toate” lipsește din textul masoretic ebraic. El apare însă într-un manuscris ebraic și în *Pshitta*.

Ps. 103

BO: se citește la vecernie.

Cuvintele introductive. BB: „Psalmul lui David, pentru alcătuirea lumii” se apropie mai mult de textul slavon „ΨΑΛΜΟΣ ΔΑΒΙΔ, ΩΜΙΡΣΤΕΜΕ ΒΥΓΙΝ” (idem) decât de LXX, unde apare doar „Τῷ Δαυὶδ” (lui David). Textul masoretic nu prezintă cuvintele introductive.

[1] Aici psalmistul observă aceeași ordine ca în cosmologia din *Fac.* 1.

Ps. 104

Cuvintele introductive. În textul masoretic ebraic nu există cuvintele introductive.

[12] Într-un manuscris ebraic apare „בְּהֵי וְיִתְכַחֵם” /bihyotchem/ (fiind voi), în loc de „בְּהֵי וְיִתְכַחֵם” /bihyotam/ (fiind ei), așa cum este în textul masoretic ebraic. În LXX avem „fiind ei”, iar în *Pshitta* „fiind voi”. Neconcordanța se datorează diferenței de o literă „כ” (ch).

[26] *Pămîntul lui Ham* (< „גֵּרָא חָאָם” [idem] < „חֶרֶץ חָאָם” /erets kham/ [idem]): Egipt.

[35] Într-un manuscris ebraic apare „בְּמִצְרַיִם” /bəmitsraim/ (în Egipt), în loc de „בְּאֶרֶץ לֹר” /bəartsam/ (în țara lor), așa cum este în textul masoretic ebraic. În LXX avem „în țara lor”, iar în *Pshitta* „în Egipt”.

Ps. 105

Cuvintele introductive. În textul masoretic ebraic nu există cuvinte introductive.

[19] *Horiv* (< „Χωρηβ” < „חֹרֵב” /khoreiv/): munte la extremitatea sudică al peninsulei Sinai, numit și „Muntele Domnului”.

[22] *Pământul lui Ham*: vezi nota la versetul 26 al *Psalmului 104*.

[28] *Veelfegor* (< „Βεελεφεγορ” < „בַּעַל־פֶּגַע” /ba'al-fə'or/): idol moabit la sacrificiile căruia evreii au participat pentru a se împreuna cu femeile păgîne. Dumnezeu a condamnat la moarte pe idolatri, iar preotul Pinhas (numit *Finees* în LXX) a executat porunca divină, omorîndu-i pe Zimri și Cozbi, respectiv, un bărbat evreu și o femeie madianită.

[29] În textul masoretic ebraic prepoziția cu sufix personal „pe el” lipsește. Există, totuși, un manuscris ebraic în care aceasta apare în forma unui sufix personal la verb: „יָחַד יְסוּחֵי” /yach'isuhu/ (1-au supărat pe el).

[30] *Fiines* (< „Φινεες” < „פִּינְחָס” /pinkhas/): vezi nota la versetul 28.

[32] *Apa pricei* (< „ὕδωρ ἀντιλογίας” [apa disputei] < „מֵי־מֵרִיבָה” /mey-merivah/ [apele din *Merivah*]): Apă care a țîșnit dintr-o piatră cînd Moise a lovit-o cu toiagul. Despre *Merivah*, vezi nota la versetul 8 al *Psalmului 94*.

[47] BB: „Și va grăi tot norodul: «Facă-se. Facă-se!»” – BJ: *Amen*. Doxologie ce indică finele cântecii a patra. Ebr. adaugă: *Alleluia*.

Ps. 106

Cuvintele introductive. În textul masoretic ebraic nu sînt cuvintele introductive. Termenul „Allilua”, care apare în LXX drept cuvînt introductiv, este, în textul masoretic ebraic, ultimul cuvînt al psalmului anterior.

[7] BB: „Cetate de lăcaș” – Sionul simbolizează tot pămîntul sfînt.

Ps. 107

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntare” (în ebraică „רִיבֵּי”), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 64*.

[7] BB: *Sîchima* (< „Σικίμα” < „שִׁכֶּמֶת” /šəchem/): primul oraș canaanean vizitat de Avram (vezi Fac. 12, 6). Acesta a fost jefuit de Simeon și Levi, iar apoi, după împărțirea țării, a fost dat în stăpînire tribului lui Efraim, devenind oraș levitic de refugiu.

Valea Corturilor (< „Κοιλας τῶν σκηνῶν” < „עֵמֶק סֻכּוֹת” /'eimeq sukot/): vezi nota la versetul 9 al *Psalmului 59*.

[8] *Galaad* (< „Γαλααδ” < „גִּלְעָד” /gil'ad/): vezi nota la versetul 7 al *Psalmului 59*.

Manase și Efraim (< „Μανασση” < „מְנַשֶּׁה” /mənāseh/ „Εφραϊμ” < „עֲפְרַיִם”): vezi nota la versetul 7 al *Psalmului 59*.

[9] *Moav* (< „Μωαβ” < „מֹאָב” /moav/): vezi nota la versetul 8 al *Psalmului 59*.

[10] *Idumea* (< „Ιδουμαία” < „יְדוּמָא” /edom/): despre acesta, vezi nota la versetul 9 al *Psalmului 59*.

Cei de alt neam: același lucru ca *cei streini de feliu* (< „ἄλλόφυλοι” [cei de altă seminție, cei din alt trib]). Despre acesta, vezi nota la versetul 7 al *Psalmului 82*.

[12] BB, după LXX: „οὐχὶ σὺ, ὁ θεός,....;” ([oare] nu tu, Dumnezeu,...?). În textul masoretic ebraic apare însă: „הָלוֹ אֱלֹהִים” /halo elohim/ (oare nu Dumnezeu...?). Un manuscris ebraic și *Pshitta* coincid cu LXX, respectiv: „הָלוֹ אֱתָהּ אֱלֹהִים” /halo atah elohim/, „דְּהוֹ אֱנֹתִי” /dəho ant eloho/ (oare nu tu, Dumnezeu...?).

Ps. 108

[1] BB, după LXX: „Ὁ θεός, τὴν ἀνῆσίν μου...” (Oh Dumnezeu!, lauda mea...). În textul masoretic ebraic găsim: „...יְהִי לְתִילָתִי” /elohei təhilati.../ (Dumnezeul laudei mele...). Există un manuscris ebraic ce coincide cu LXX: „...יְהִי לְתִילָתִי אֱלֹהִים” /elohim təhilati.../ (Dumnezeu!, lauda mea...). *Pshitta* coincide cu textul masoretic: „...דָּתַשְׁכּוּחְתִּי” /əloho dəteschukhti/ (Dumnezeul laudei mele).

[5] BB: „Diavolul să stea” – BJ: *l'accusateur* – ‘satan’, nume dat mai tîrziu diavolului.

[8], [11] Cuvîntul ebraic „יְתוֹמִים” /yetomim/ (orfani), tradus în greacă „ὀρφανοί” (orfani), este tradus în BB prin: „săraci” (versetul 8), „surimani” (versetul 11).

[12] BB, după LXX: „τὸ ὄνομα αὐτοῦ” (numele lui). În textul masoretic ebraic apare: „שְׁמִי” /šmami/ (numele lor). Există un manuscris ebraic care coincide cu LXX: „שְׁמוֹ” /šmo/ (numele lui). *Pshitta* coincide cu textul masoretic: „שְׁמֵנוּ” /šemenu/ (numele lor).

Ps. 109

[1] BB: „Șăzi den dreapta mea” – interpretat ca referință la Iisus Hristos, cel care șade de-a dreapta tatălui, cf. *Mt. 22, 41-45*.

[3] BB: „Întru minunile sfinților tăi” – BJ: *Les honneurs sacrés*, ebr. și SYM: *pe munții cei sfinți*.

Ps. 110

Acest psalm este un *acrostih* sau *psalm alfabetic*.

[15] BO: se citește dimineața.

Ps. 111

Acest psalm este un *acrostih* sau *psalm alfabetic*.

[9] BB: „Cornul lui să va înălța cu mărire” – BJ: *Sa rigueur rehausse son prestige*, GN: *Darum wird er mit Macht und Ehre beschenkt*, BIBBIA 1985: *sarà potente e rispettato*.

Ps. 112

[1] BO: Se citește dimineața.

Ps. 113

Psalmul 113, după numerotarea din LXX, este tratat în textul masoretic ebraic ca alcătuind doi psalm diferiți: 114 (până în versetul 8) și 115 (începând cu versetul 9). Versiunile românești adoptă numerotarea din LXX.

Cuvintele introductive. În textul masoretic ebraic nu există. Vezi explicația de la *Psalmul 106*.

[3-5] Versetele povestesc trecerea evreilor prin Marea Roșie.

[17] BB, după LXX: „οἶκος Ἰσραηλ” (casa lui Israel). În textul masoretic ebraic cuvântul „casa” lipsește. Un manuscris ebraic și *Pshitta*, însă, coincide cu LXX, respectiv „בֵּית יִשְׂרָאֵל” /beit israel/, „בֵּית יִשְׂרָאֵל” /beit israel/ (casa lui Israel).

Ps. 114

Vezi explicația numerotării la *Psalmul 113*.

Cuvintele introductive. Vezi explicația de la *Psalmul 106*.

[3] BB: „Primejdiile iadului” – BJ: *les filets du shéol*, ebr. *goază*.

Ps. 115

Vezi explicația numerotării la *Psalmul 113*.

Cuvintele introductive. Vezi explicația de la *Psalmul 106*.

[4] BB: „Păhar de mîntuire voi u lua” – BJ: *J'éleverai la coupe du salut*, GN: *ich will... den Becher erheben*, TOB: *Je leverai la coupe de victoire*.

Rit păstrat în liturghia evreiască, precum și în aceea creștină.

Ps. 116

BO: se citește vinerea, la vecernie.

Ps. 117

[12] În BB: „și să ațitară”, formulare ce se apropie de LXX „ἐξεκαθύθησαν” (au fost mistuite). În textul masoretic „דָּוָד” /do'achu/ și în *Pshitta* „דָּוָד” /dā'echu/ (s-au stîns).

[19] BB: „Deșchideți mie porțile dreptății” – GN: „aici (și vs. 26, 27) vorbește probabil un preot”.

[24] BB: „Aceasta e ziua care o au făcut Domnul” – în tradiția creștină, rostită în liturghia pascală.

Ps. 118

Acest psalm este un *acrostih* sau *psalm alfabetic*.

[5] BB: „Înțelepțește-mă”; BJ propune două versiuni: *fais-moi comprendre* și *donne-moi intelligence*.

[37] BB, după LXX „ζῆσον με” (trăiește-mă). În ebraică „יָיִן” /khayyeini/ „fă-mă să trăiesc” este un cauzativ.

În cele mai multe manuscrise de la Marea Moartă, precum și în două manuscrise mai recente apare formularea „בִּדְרָכֶיךָ” /bidvarecha/ (în/după cuvîntul tău), în loc de „בִּדְרָכֶיךָ” /bidrachecha/ (în/după calea ta).

[119] BB, după LXX: „ἐλογίσασμην” (am socotit). În textul masoretic ebraic apare „הִשְׁאַוְתִּי” /hišavta/ (ai întors, ai gonit). Divergențele se datorează vocalizării diferite, precum și confuziei grafice „ה/ח” (h/kh), care i-a determinat pe traducătorii *Septuagintei* să citească „הִשְׁאַוְתִּי” /khišavti/ (am socotit).

[128] BB, după LXX: „πρὸς πάσας τὰς ἐντολὰς σου κατωρθόμην” (cătore toate poruncile tale m-am îndreptat). Textul masoretic ebraic prezintă o lecțiune obscură din punct de vedere gramatical și, așadar, îndoielnică: „כֹּל פִּקְדוֹתַי לֹא יָשָׁרְתִּי” /kol piquedei chol iššarti/ (toate poruncile toate am îndreptat). Traducătorii *Septuagintei* au citit probabil „כֹּל פִּקְדוֹתַי לִי יָשָׁרְתִּי” /kol piquedeha iššarti/ (am îndreptat toate poruncile tale). Totuși, este mai probabil ca, la origine, acest text să fi arătat în felul următor: „כֹּל פִּקְדוֹתַי לִי יָשָׁרְתִּי” /kol piquedei li šamarti/ (toate poruncile tale mi le-am păzit). Divergențele se datorează diferitelor vocalizări și despărțiri de cuvinte, precum și pierderii/adăugirii unor litere. În *Pshitta* găsim: „הִשְׁאַוְתִּי”

/kulhun fuqđonaich rekhmet/ (toate poruncile tale [le-]am iubit).

[133] BB, după LXX „κατὰ τὸ λόγιόν σου”. În textul masoretic ebraic apare: „בְּאִמְרַתְךָ” /bəimratecha/ (în cuvîntul tău). Traducătorii *Septuagintei* au citit probabil: „כְּאִמְרַתְךָ” /kəimratecha/ (după cuvîntul tău). Diferența se datorează cofuziei grafice „ב/כ” (b/k). *Pshitta*: „חַמְצִילֵי” /bašvilaych/ (după drumul tău).

[150] BB, după LXX „προσῆγγισαν οἱ καταδιώκοντές με ἀνομίᾳ” (s-au apropiat cei care mă urmăreau cu nelegiuire). În textul masoretic ebraic găsim: „קָרְבֵי רֹדְפֵי זְמַה” /qarvu rodfei zimah/ (s-au apropiat cei ce urmăreau nelegiurea). Diferența se datorează vocalizării diferite a unui cuvînt: „רֹדְפֵי” /rodfei/ (cei ce urmăresc), după textul masoretic ebraic, și „רֹדְפֵי” /rod fai/ (cei ce mă urmăresc), după LXX. *Pshitta* coincide cu LXX: „قَرَبُ رُودَفَائِ دَاوُدَ” /qrevu rodufai da’aulo/ (s-au apropiat următorii mei [cei] ai nelegiurii).

Ps. 119

Cuvintele introductive. Indicație către dirijorul muzicanților: „שִׁיר הַמַּעֲלֹת” /šir ha-mma’alot/ ([după melodia] cîntarea treptelor sau cîntarea înălțimilor). Această indicație a fost tradusă în LXX: „ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν” (cîntarea treptelor), iar după LXX, în BB: „cîntarea stepenilor”. Indicația este reluată în următorii 15 psalmi.

[5] BB: „Sălaşurile lui Chidar” – prototip al locurilor nefaste.

Ps. 120

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעֲלֹת” /šir ha-mma’alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmlui 119*.

[1-2] BO: se citesc joia, la vecernie.

Ps. 121

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעֲלֹת” /šir ha-mma’alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmlui 119*. În textul masoretic ebraic mai apare și indicația „לְדָוִד” /lədavid/ (al lui David). Aceasta lipsește atît din LXX, cît și dintr-unul din manuscrisele ebraice.

[3] BB: „Ierusalime [...] partea ei dempreună” – simbolizează unitatea bisericii, înțelesă ca o comunitate.

Ps. 122

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעֲלֹת” /šir ha-mma’alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmlui 119*.

[5] BB: „hula celor mîndri” – GN: vom Hohn vermessenener Unterdrückter, BJ: le mépris est pour les orgueilleux, TOB: aux arrogants le mépris!, BIB-BIA 1985: il disprezzo degli arroganti.

Ps. 123

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעֲלֹת” /šir ha-mma’alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmlui 119*. În textul masoretic ebraic mai apare și indicația „לְדָוִד” /lədavid/ (al lui David). Aceasta lipsește atît din LXX, cît și dintr-unul din manuscrisele ebraice.

[1] Mulțimea era invitată să repete prima frază ca pe o litanie.

Ps. 124

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעֲלֹת” /šir ha-mma’alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmlui 119*.

[1] Există un manuscris ebraic în care apare „בְּהַר - צִיּוֹן” /bəhar-tzion/ (în muntele Sion), în loc de varianta acceptată de textul masoretic ebraic și de LXX: „בְּהַר - צִיּוֹן” /kəhar-tzion/ (ca muntele Sion), „ὄρος Σιών” (idem). Diferența se datorează cofuziei grafice a literelor „ב/כ” (k/b). *Pshitta* coincide cu un manuscris ebraic deviat de la textul masoretic: „בְּהַר - צִיּוֹן” /bəturo dətsehion/ (în Muntele Sion).

[3] BB, după LXX: „ῥάβδος τῶν ἀμαρτωλῶν” (toiagul păcătoșilor). În textul masoretic ebraic apare însă: „שֵׁבֶט - הַרְשָׁע” /šeivet ha-reša’/ (toiagul nedreptății). Traducătorii *Septuagintei* au citit probabil „שֵׁבֶט - הַרְשָׁע” /šeivet ha-raša’/ (toiagul nelegiuitului). Divergența s-ar datora, așadar, vocalizării diferite a celui de-al doilea cuvînt. *Pshitta* se apropie de LXX: „שֵׁבֶט - הַרְשָׁע” /šavto də’awlei/ (toiagul nelegiuiților).

Psalmul prefigurează venirea erei mesianice.

Ps. 125

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעֲלֹת” /šir ha-

mma'alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 119*.

[1] BB: „Ca niște mîngîiați” – BJ: *comme en rêve*, GN: *das war wie Genesung nach langer Krankheit* (sau glosat: *ca niște visători*).

Ps. 126

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעַל לַרֶגֶל” /šir hamma'alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 119*. În textul masoretic ebraic mai apare și indicația „לְשִׁלֹמֹה” /lišlomo/ (al lui Solomon). Aceasta lipsește din LXX.

Ps. 127

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעַל לַרֶגֶל” /šir hamma'alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 119*.

[6] BB: „să vezi bunătățile Ierusalimului” – BJ: *puisses-tu voir Jérusalem dans le bonheur*, GN: *sollst du sehen, daß es Jerusalem gutgeht*.

Psalmul are și înțelesul simbolic al căminului ca receptacol al credinței care aduce binecuvîntarea lui Dumnezeu.

Ps. 128

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעַל לַרֶגֶל” /šir hamma'alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 119*.

Psalm pentru cei care se căiesc și poartă în sine nădejdea.

Ps. 129

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעַל לַרֶגֶל” /šir hamma'alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 119*.

[1] BB: „Den adîncuri strigau ție” – BJ: *Des profondeurs je crie vers toi*, GN: *Aus tiefer Verzweiflung schreie ich zu dir*, BIBBIA 1985: *Dal profondo dell'angoscia crido a te*.

Ps. 130

Des întrebuițat în biserica creștină în rugăciunile pentru morți, care nu sînt o lamentare, ci o rugă.

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעַל לַרֶגֶל” /šir hamma'alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 119*. În textul masoretic ebraic mai apare și indicația „לְדָוִד” /lədavid/ (al lui David). Aceasta lipsește din LXX.

[2] Sensul acestui verset este obscur în LXX. Pentru a-i desluși sensul trebuie să consultăm originalul ebraic: „כִּגְמַל עָלַי אֲמֹ כִּגְמַל עָלַי נִפְשִׁי אִם - לֹא שָׁוִי יְתִי רֵד וּמִמְתִּי נִפְשִׁי” /im lo šiviti vedomamtti nafši kəgamul 'alei imo kagamul 'alai nafši/ (Oare nu am așezat și nu am făcut să tacă sufletul meu? Ca înțărcat de mama lui, ca înțărcat de mine este sufletul meu. Cu sensul: Oare nu mi-am liniștit sufletul? Oare nu l-am redus la tăcere? Ca înțărcat de mama lui, ca înțărcat de mine este sufletul meu.) Divergențele au cauze complexe: a) Confuzia grafică „ד/ר” (d/r), care a provocat, la rîndul ei, confuzia verbelor „ד וּמִמְתִּי” /domeim/ (a face să tacă) și „ר וּמִמְתִּי” /romeim/ (a ridica). Așadar, în textul masoretic avem „רֵד וּמִמְתִּי נִפְשִׁי” /vedomamtti nafši/ (și am făcut să tacă sufletul meu), iar în LXX „ἀλλὰ ὕψωσα τῆν ψυχῆν μου” (dar [cel puțin] am înălțat sufletul meu); b) Vocalizarea diferită: în ebraică apare „גָּמַל” /gamul/ (înțărcat), iar în LXX „ἀνταπόδοσις” (vei răsplăti). Probabil, traducătorii *Septuagintei* au citit „גָּמַל” /gəmul/ (răsplată) și au tradus „ἀνταπόδοσις” (răsplată), așa cum apare în textul copt sahidic. Mai tîrziu, „ἀνταπόδοσις” (răsplată) va fi fost înlocuit cu omofonul „ἀνταπόδοσις” (vei răsplăti); c) Expresia „לֹא - אִם” /im lo/ a fost tradusă *ad litteram* în LXX: „εἰ μή” (dacă nu). Aceasta înseamnă de fapt ‘oare nu?’, ‘într-adevăr?’.

Ps. 131

Cuvintele introductive. Despre indicația „cîntarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעַל לַרֶגֶל” /šir hamma'alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 119*.

[6] BO: versetul se citește dimineța.

Efratha (< „Εφραθά” < „הַר הָעִרְבָּתָה” /efrathah/): numele vechi al Betleemului.

Cîmpii dumbrăvii (< „πεδία τοῦ δρυμοῦ” [cîmpii pădurii] < „יַעַר - יְשֵׁי” /sdei-ya'ar/ [idem]): în acest caz este foarte posibil ca denumirea de „יַעַר” /ya'ar/ (pădure) să fie, de fapt, prescurtarea toponimului „יַעַר יְתִי - יְקִרְיָת” /qiriat-yəarim/ (Cetatea pădurilor). Această cetate canaanită, denumită mai înainte „יְקִרְיָת - בַּעַל” /qiriat-ba'al/ „Cetatea lui Baal”, este menționată în *Ios.* 9, 17; 15, 9,60; 18,14-15. Expresia de mai sus „יַעַר - יְשֵׁי” /sdei-ya'ar/ ar putea însemna, așadar, „cîmpiile care aparțineau cetății *Kiriat Iearim*”.

[19] BB: „Sfințenia mea” – BJ: *diadème*, GN: *Krone*, însemne regale, dar și sacerdotale. Mesia, care va fi *lumina neamurilor*, este, pentru David, preot și împărat în același timp.

Ps. 132

Cuvintele introductive. Despre indicația „cântarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעֲלֹת” /šir hamma’alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 119*.

[1] BB: „ce e bun sau ce e înfrumusețat, fără numai a lăcui frații dempreună” – BJ: *qu’il est bon, qu’il est doux*, GN: *wie wohltuend, wie schön*, BIBLIA 1985: *come è bello e piacevole*.

Ps. 133

Cuvintele introductive. Despre indicația „cântarea stepenilor” (în ebraică „שִׁיר הַמַּעֲלֹת” /šir hamma’alot/), vezi nota la cuvintele introductive ale *Psalmului 119*.

[1-4] BO: se citesc duminica, la vecernie.

[3-4] BB: „Blagoslovească-te Domnul den Sion [...]” – aceste cuvinte erau rostite, probabil, de un sacerdot.

Ps. 134

Text alcătuit din preluări de la alți psalmi.

[11] *Sion* (< „Σηων” < „ שִׁיחֹן” /sikhon/): aici nu este vorba despre muntele Sion, ci despre regele Sihon al amoreilor.

Amorei (< „αμορραίοι” < „אֱמֹרִי” /emorim/): popor care locuia în munți, atît la est cît și la vest de râul Iordan. Descrîși în *Biblie* ca fiind deosebit de corupți, oamenii acestui popor îl aveau drept strămoș mitic pe Canaan, fiul lui Ham.

Og (< „Ωγ” < „אֹג” /’og/): împărat al Vasanelui, vestit pentru talia lui uriașă.

Vasan (< „Βασαν” < „בַּשָּׁן” /bašan/): regiune la estul râului Iordan, între râul Ieboc și muntele Hermon (vezi nota la versetul 16 al *Psalmului 67*).

Ps. 135

BO: se citește la slujbele de noapte.

Cuvintele introductive. Vezi explicația de la *Psalmul 106*.

[19] Despre *Sion* și *amorreii*, vezi nota la versetul 11 al *Psalmului 134*.

[20] Despre *Og* și *Vasan*, vezi nota la versetul 11 al *Psalmului 134*.

Ps. 136

BO: se citește la slujbele de noapte, trei duminici înainte de Postul mare. Psalmul evocă momente grele din istoria lui Israel, căderea Ierusalimului și exilul în Babilon

Cuvintele introductive. Indicația „pren Ieremia” lipsește atît din textul masoretic, cît și din LXX. Aceasta pare a fi preluată din textul slavon: „ІЕРЕМІЯ” (prin Ieremia).

[5] BB, după LXX: „ἐπιλησθείη ἡ δεξιό μου” (să fie uitată dreapta mea). În textul masoretic citim: „יְמִינִי תִשְׁכַּח” /tiškakh yəmini/ (va uita dreapta mea). Un manuscris ebraic și *Pshitta*, însă, coincid cu LXX, respectiv: „יְמִינִי תִשְׁכַּח” /tišakakh yəmini/, „תִּשְׁכַּח יְמִינִי” /tet’eni yamini/ (să fie uitată dreapta mea).

[7] Despre „fiii Edomului”, adică locuitorii ținutului *Edom* sau *Idumea*, vezi nota la versetul 9 al *Psalmului 59*.

Ps. 137

Cuvintele introductive. Indicația „a lui Agheu și a Zahariei” pare a fi preluată din textul slavon: „АГХЕУ И ЗАХАРІИ” (lui Agheu și Zaharia). Această precizare lipsește atît din textul masoretic, cît și din LXX. În varianta alexandrină a *Septuagintei* apare mențiunea: „Ζαχαρίου” (lui Zaharia).

[1] Cuvîntul „Doamne” lipsește din textul masoretic ebraic. Acesta apare în LXX, *Pshitta* și, foarte important, într-un manuscris ebraic.

BB: „înaintea îngerilor cînta-voiu” – alte versiuni din antichitate au tradus *idoli* prin *dumnezei*, sir. prin *împărați* și iarăși altele prin *judecători*. Text nesigur. În ultima vreme se propun următoarele variante: BJ: *Je te chante en présence des anges*, TOB: *Je te célèbre [...] face aux dieux*, GN: *ich will dich preisen, dich – und nicht die anderen Götter*, BIBLIA 1985: *a te voglio cantare davanti ai potenti*.

Ps. 138

Cuvintele introductive. Indicația „psalmul Zaharie întru răsipire” lipsește atît din textul masoretic, cît și din LXX. BB traduce după varianta alexandrină a *Septuagintei* sau după *Biblia slavonă*, respectiv: „Ζαχαρίου ἐν τῇ διασπόρῃ”, „ЗАХАРІИНА, ВЪ РА-СЪБАНІИ” (al lui Zaharia în diasporă).

[14] BB, după LXX (în variantele alexandrină și vaticană): „ἐθαυμαστώσης” (te-ai minunat). În textul masoretic ebraic și alte versiuni ale *Septuagintei* găsim, respectiv: „יִתְיַצְּרֵנִי” /nifleiti/, „ἐθαυμαστώσῃν” (m-am minunat).

Ps. 140

BO: se citește la vecernie.

[7] BB: „Piatră” – stînca lui Israel. Cf. GN: *Felsen*.

Ps. 141

Cuvintele introductive. Despre indicația „pricêpe-rii” (în ebraică לִמְסַכִּיל /maskil/), vezi nota la cuvintele introductive ale psalmului 31. Indicația „fiind el în peșteră rugîndu-se” este probabil o interpolare din LXX: „ἐν τῷ εἶναι ἐν τῷ σπηλαίῳ προσευχῆ” (cînd a fost în peșteră, rugă). BB pare a se apropia mai mult de varianta slavonă: „ВНЕГДА БЫТИ ЕМУЪ ВЪ ПЕШТЕРѢ МОЛАЩЕМОУСА” (cînd a fost el în peșteră rugîndu-se).

[5] BB: „Socotiam în a dreapta” – locul apărătorilor este în dreapta.

Ps. 142

BO: se citește la slujbele de noapte.

Cuvintele introductive. Indicația „cînd goniia pre dînsul Avesalom, fiul lui” lipsește din textul masoretic ebraic, BB se apropie mai mult de textul slavon: „ВГДА ГОШАЕ ЕГО ДЕССЛАУМЪ СЪНЪ ЕГУ” (cînd îl gonia Avesalom, fiul său) decît de LXX: „ὅτε αὐτὸν οὐιδὸς καταδιώκει” (cînd îl urmărea fiul).

Ps. 143

Cuvintele introductive. Indicația „cătră Goliath” este probabil o interpolare din LXX: „πρὸς τὸν Γολιάδ” (idem). În BB, este un psalm care apare înainte de Tovit, dat de unii exegeți și traducători ca *Psalmul 151*, care are legături, prin acest „cătră Goliath”, dar și prin conținut, cu *Psalmul lui David cătră Goliath, 143*.

[3] BB: „Cela ce supune nărodul meu” – mss. și traduceri vechi: *popoare (străine)*, ebr.: *poporul meu*. GN: *fremde Völke*.

Ps. 144

Acest psalm este un *acrostih* sau *psalm alfabet*.

Cuvintele introductive. Psalmul nu este denumit prin cuvîntul „מִזְמוֹר” /mizmor/ (psalm), ci prin „תְּהִלָּה” /təhillah/ „laudă”.

[5] BB: „Mare-cuviința mărireii svințirii tale vor grăi și minunile tale vor povesti”, după LXX: „τῆν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἀγιοσύνης σου λαλήσουσιν καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγῆσονται.” (Grandoarea gloriei sfințeniei tale vor spune și minunile tale vor povesti). În textul ebraic apare: „כְּבוֹד הַדָּן וְדַבְרֵי נִפְלְאוֹתַי אֲשִׁיחָה” /hadar kəvod hodecha vədivrei niflotecha asikha/ (...grandoarea gloriei splendorii tale și cuvintele minunilor tale voi povesti/medita). Textul din LXX arată că traducătorul acestui fragment a citit precum urmează „הַדָּן וְדַבְרֵי נִפְלְאוֹתַי אֲשִׁיחָה” /hadar kəvod hodcha yedabru və niflotecha asikha/ (Grandoare gloriei splendoarei tale vor spune și minunile tale vor povesti/medita). Diferențele se datorează în parte confuziei grafice „w/y” (ו/י) și vocalizării diferite. Cf. și BJ: *Splendeur de gloire, ton renom! Je me répète le récit de tes merveilles*, TOB: *Je répéterai le récit de tes miracles, la gloire éclatante de ta splendeur*, GN: *deine Pracht und Hoheit sollen alle rühmen*.

[13] Rîndurile „Credincios Domnul întru toate cuvintele lui, și curat întru toate lucrurile lui” lipsesc din textul masoretic ebraic. Aici, în textul ebraic masoretic, s-a produs în mod cert o omisiune. Lipsa acestor două rînduri, care încep cu litera „nun” („נ” /n/), creează o lacună în acrostih. Acestea apar în manuscrisele de la Marea Moartă și în unele manuscrise ebraice mai tîrzii: „וְנִמְאֵן יְהוָה בְּכֹל-דְּבָרָיו וְנִמְאֵן יְהוָה בְּכֹל-מַעֲשָׂיו” /neeman YHWH bəchol dəvarav vəkhasid bəchol-ma’asaiv/ (credincios este Domnul în toate cuvintele sale și binevoitor în toate faptele sale). Ele apar și în *Pshitta*: „وَجَدَّوْهُ مَوْرِيَّوْهُ بَمَلَاوْهِي وَزَادِيَّوْهُ بَاكُلْهُونْ ‘وَدَاوْهِي” /məhayman hu moryo bəmelawhi vəzadiq bəkulhun ‘ovdawhi/ (credincios este Domnul în cuvintele sale și în toate faptele sale).

Ps. 145

Acest psalm cuprinde un al treilea *hallel*.

Cuvintele introductive. Indicația „a lui Aggheu și Zahariia” este, probabil, o interpolare din LXX: „Αγγαίου καὶ Ζαχαρίου” (idem).

Ps. 146

Psalmii 146 și 147, după numerotarea folosită în LXX, alcătuiesc un singur psalm în textul masoretic ebraic.

Ps. 147

Vezi nota la psalmul precedent.

Cuvintele introductive. Acestea lipsesc din textul masoretic ebraic și sînt, probabil, o interpolare din LXX.

[7] BB: „cît de sîrg va alerga cuvîntul lui” – GN (Ps. 147, 15): *schnell erreicht sein Wort das Ziel*, BJ: *rapide court sa parole*.

Ps. 148

BO: se citește dimineața.

Acest psalm, care invită cerul, pămîntul și toată creatura să laude pe Domnul, este recitat de evrei în fiecare dimineață.

Cuvintele introductive. Indicația „a lui Aggheu și Zahariia” este probabil o interpolare din LXX:

„Αγγαίου καὶ Ζαχαρίου” (idem).

Ps 149

BO: se citește dimineața.

[6] BB: „sabii de amîndoao părțile ascuțite în mî-nile lor” – BJ: *les éloges de Dieu à pleine gorge, à pleines mains l'épée à deux tranchants*, GN: *mit scharfen Schwertern in ihren Händen*, BIBLIA 1985: *nelle mani la spada a due tagli*.

Ps. 150

BO: se citește dimineața. Această doxologie finală adresează invitația tuturor oamenilor și muzicanților să se alătore la preamărirea Domnului Dumnezeu.

INDICE

A

- a/1:** (1551/3 ES): prep.: „zu, nach”: „ă” (66×)
- abate:** (1564 CORESI CAZ.): v. III: „1. ablenken, 2. hingehen, 3. abweichen, 4. einkehren”: „1. dévier, 2. aller faire qch, 3. dériver, 4. s'arrêter qqe part en passant”
- să abate ind. pr. 3. sg. refl. 108,22;
să abat ind. pr. 3. pl. refl. 118,21;
să abată subj. pr. 3. pl. 16,12;
m-am abătut ind. pf. c. 1. sg. refl. 118,51; 118,156;
s-au abătut ind. pf. c. 3. pl. refl. 13,4; 52,4;
să (nu) te abați subj. pr. 2. sg. refl. 26,14;
să (nu) abați subj. pr. 2. sg. 140,4;
abătuși ind. pf. s. 2. sg. 43,20;
abătură ind. pf. s. 3. pl. 54,3;
abătându-se ger. refl. 100,5;
abateți-vă imperat. 118,114; 138,18;
- abur:** (XVI sec. CV): s. m.: „Dampf, Dunst”: „vapeur”
abur sg. nom./ac. 96,30; 106,29;
- acel:** (1521 NEACȘU): adj./pron. dem.: „jener”: „ce, celui-lă”
acela pron. m. sg. nom./ac. 43,6; 100,8;
acêea pron. f. sg. nom./ac. 1,5; 30,30; 41,8; 44,3; 44,9; 45,2; 51,5; 65,18; 72,6; 72,10; 77,25; 118,68; 118,118; 118,128;
cêea pron. f. sg. nom./ac. 143,15;
cea adj. f. sg. nom./ac. (3×)
acêea (3×)
cêea (1×); pron. f. sg. nom./ac. (3×);
celei adj. f. gen./dat.: pron. f. gen./dat.;
acêlea pron. f. pl. nom./ac. 101,27;
acelaș adj. m. sg. nom./ac. 101,28;
cel adj. m. sg. nom./ac. (6×)
cela (1×);
cel pron. m. sg. nom./ac. (57×);
cela pron. (53×);
celui adj. m. gen./dat.; pron. m. gen./dat. (23×);
celuia (7×);
cei adj. m. pl. nom./ac. (2×), pron. m. pl. nom./ac. (133×);
ceia (72×);
celor adj. pl. gen./dat. (3×), pron. (48×);
celora (5×);
cêle adj. f. pl. nom./ac. (1×): 142,5;
cêlea (2×): 140,11, pron. f. pl. nom./ac. (5×);
cêlea (6×);
- acest:** (1521 NEACȘU): adj./pron. dem.: „dieser”: „ce...-ci, celui-ci”
acesta pron. m. sg. nom./ac. 23,2; 23,5; 23,8; 23,10; 44,13; 94,7; 100,7; 104,7; 107,14; 108,19;
- acesta adj. m. sg. nom./ac. 9,16; 11,8; 30,5; 33,6; 99,2; 103,28;
această adj. f. sg. nom./ac. 48,13; 103,26; 108,26; 117,19; 117,23; 141,4;
aceasta pron. f. sg. nom./ac. 72,16; 101,19; 117,22; 117,22; 118,50; 118,56; 131,15;
aceștea pron. m. pl. nom./ac. 19,7; 47,5; 86,5; 106,24;
acêștea adj. m. pl. nom./ac. 72,12; 131,13; 134,18;
aceasta pron. f. sg. nom./ac. 7,3; 7,8; 17,39; 22,5; 23,6; 26,6; 31,7; 40,12; 48,13; 76,10;
acêștea pron. f. pl. nom./ac. 14,7; 15,3; 18,12; 18,12; 41,4; 42,3; 43,19; 43,23; 48,1; 49,22; 49,23; 77,36; 91,7; 106,43; 113,16; 143,18;
aceasta adj. f. sg. nom./ac. 31,10; 67,32; 79,16;
acestora adj. m. pl. gen./dat. 86,6;
- acolo:** (1551/3 ES): adv.: „dort(hin)”: „lă-bas”
acolo 13,6; 22,1; 35,13; 47,6; 52,6; 65,5; 67,29; 68,41; 75,3; 86,4; 103,18; 103,27; 106,36; 121,3; 121,5; 131,18; 133,4; 136,1; 136,3; 138,7; 138,9;
acolea 49,24;
- acoperămînt:** (1551/3 ES): s. n.: „1. Dach, 2. Decke, 3. Zelt, 4. Schutz”: „1. toit, 2. couverture, 3. tente, 4. abri”
acoperemîntul sg. nom./ac. 60,4; 62,8; 90,1;
- acoperi:** (1551/3 ES): v. IV: „1. (be)decken, 2. verbergen”: „1. couvrir, 2. cacher”
mă acoperi ind. pr. 3. sg. 43,17;
acoperi-mă-voiu ind. viit. I. 1. sg. refl. 60,4;
acoperi-voiu ind. viit. I. 1. sg. 90,14;
acoperi-vei ind. viit. I. 2. sg. 30,27;
vei acoperi ind. viit. I. 2. sg. 16,9;
va acoperi ind. viit. I. 3. sg. 139,10;
acoperi ind. pf. s. 3. sg. 54,5; 79,11; 103,3; 105,12; 105,18;
acoperiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 31,1;
acoperiui ind. imperf. 1. sg. 68,13;
am acoperit ind. pf. c. 1. sg. 31,5;
acoperit-ai ind. pf. c. 2. sg. 84,2;
acoperit-au ind. pf. c. 3. sg. 68,10;
acoperitu-i-au ind. pf. c. 3. sg. 77,58;
acoperitu-m-au ind. pf. c. 3. pl. 26,9;
au acoperit ind. pf. c. 3. pl. 43,21;
acoperi-mă imperat. 63,2;
a acoperi inf. 103,10;
- acoperire:** (1678 CHEIA ÎNȚ): s. f.: „1. Bedeckung, Hülle, 2. Schild”: „1. couverture, 2. bouclier”
acoperirea sg. nom./ac. 16,9; 104,38;
- acoperitor:** (XVI sec. PS. H.): adj./s.: „schützend, Beschützer”: „protecteur”
acoperitoriu sg. nom./ac. 70,7;
- acum:** (XVI sec. CV): adv.: „1. jetzt, 2. bald... bald, 3. vor, 4. nun also”: „1. maintenant, 2. tantôt... tantôt, 3. il y a, 4. donc, alors” 2,10; 11,5; 16,12; 19,6; 26,10; 38,11; 43,11; 70,19; 76,10; 112,2; 113,27; 120,8; 124,2; 130,5;
- adăpa:** (1551/3 ES): v. I: „1. trinken, 2. trinken”: „1. abreuver, 2. boire”
vei adăpa ind. viit. I. 2. sg. 35,9; 79,6;
adăpa-vor ind. viit. I. 3. pl. 103,12;
ne adăpaș ind. pf. s. 2. sg. 59,3;
îi adăpă ind. pf. s. 3. sg. 77,18;
adăpară-mă ind. pf. s. 3. pl. 68,26;
adăpînd ger. 103,14;
- adăuga:** (1544 BGL): v. I: „1. hinzufügen, 2. vergrößern, vermehren, 3. fortfahren”: „1. ajouter, 2. agrandir, augmenter, 3. continuer à”
adaogă ind. pr. 3. sg. 113,23;
adaoge subj. pr. 3. sg. 68,32;
să adaogă subj. pr. 3. sg. 9,42;
voiu adaoge ind. viit. I. 1. sg. 70,15;
vei adaoge ind. viit. I. 2. sg. 60,6;
(nu) va adaoge ind. viit. I. 3. sg. 40,9; 76,7; 88,22; 119,3;
adaoseră ind. pf. s. 3. pl. 77,20;
- adevăr:** (1551/3 ES): s. n./adj./adv.: „1. Wahrheit, 2. wahr, 3. wahrlich”: „1. vérité, 2. vrai, 3. vraiment”
adevăr sg. nom./ac. 5,10; 14,3; 24,11; 44,5; 83,12; 110,7; 118,75; 118,86; 118,137; 118,141; 118,150; 131,11; 144,19;
adevărul sg. nom./ac. 24,5; 25,3; 29,12; 25,5; 39,13; 39,14; 42,3; 50,7; 53,5; 56,5; 56,13; 60,7; 68,17; 70,25; 84,11; 84,12; 85,10; 87,12; 88,2; 88,3; 88,6; 88,9; 88,15; 88,24; 88,33; 88,48; 90,5; 91,2; 95,13; 97,4; 99,4; 107,4; 110,6; 113,10; 116,2; 118,90; 118,159; 137,3; 145,5;
adevărului sg. gen./dat. 30,6; 118,30; 118,43;
adevăruri pl. nom./ac. 30,31;
adevărurile pl. nom./ac. 11,1;
- adevărat:** (1561 CORESI): adj./adv.: „wahr, wirklich, echt”: „vrai, vraiment, en vérité”
adevărat adv. 57,1;
adevărat adj. m. sg. nom./ac. 85,14;
adevărate adj. f. pl. nom./ac. 18,10;
- adeveri:** (1559 CORESI): v. IV: „bestätigen”: „confirmer”
adeveriș ind. pf. s. 2. sg. 40,13;

- adeverea-ză-mă imperat. 118,28;
- adine:** (1551 ES): adj./adv.: „tief”: „pro-fond”
- adincu sg. nom./ac. 106,24;
adincul sg. nom./ac. 68,19;
adincului sg. gen./dat. 68,2;
adincuri pl. nom./ac. 129,1;
adincurile pl. nom./ac. 68,3; 68,18;
adincă adj. f. sf. nom./ac. 63,6;
- adinci:** v. IV: „vertiefen”: „approfondir”
adincă ind. pf. s. 3. sg. 7,16;
să adincă ind. pf. s. 3. pl. refl. 91,5;
- adormi:** (1551/3 ES): v. IV: „einschla-fen”: „s'endormir”
adormiră ind. pf. s. 3. pl. 75,5;
adormi ind. pf. s. 1. sg. 3,5
voiu adormi ind. viit. I. 1. sg. 4,10;
va adormi ind. viit. I. 3. sg. 120,4;
adormit-au ind. pf. c. 3. pl. 75,6;
adormită ind. pf. s. 3. sg. 118,28;
- adormire:** (1620 MOXA): s. f.: „1. Ein-schlafen, 2. Entschlafung”: „assouppisse-ment”, 2. dormition”
adormitare sg. nom./ac. 131,4;
- adormit:** (XVI sec. PS. SCH.): „1. schla-fend, 2. tot”: „1. dormant, 2. mort”
adormit adj. m. sg. nom./ac. 77,71;
- aduce:** (XVI sec. CV): v. III: „bringen, holen, herbeiführen”: „(r)apporter”
aduce ind. pr. 3. sg. 76, cat;
să nu-ți aduci (aminte) subj. pr. 2. sg. 24,7; 78,8;
aduceam (aminte) ind. imperf. I. sg. 62,7;
mi-am adus (aminte) ind. pf. c. 1. sg. 41,4;
ți-ai adus (aminte) ind. pf. c. 2. sg. 87,5;
ș(i)-au adus (aminte) ind. pf. c. 3. sg. refl. 9,12; 105,7; 108,14;
au adus ind. pf. c. 3. pl. 42,3; 136,4;
adușu-mi (aminte) ind. pf. s. 2. sg. 76,2;
aduș (aminte) ind. pf. s. 2. sg. 76,5; 118,55;
aduseși ind. pf. s. 2. sg. 87,7;
aduse (aminte) ind. pf. s. 3. sg. 77,30; 77,33; 77,44; 104,41; 105,43;
aduse-ș (aminte) ind. pf. s. 3. sg. 102,14;
aduseră (aminte) ind. pf. s. 3. pl. 77,39; 77,47;
voiu aduce (aminte) ind. viit. I. 1. sg. 76,10; 136,7;
aduce-m-voiu (aminte) ind. viit. I. 1. sg. 70,17; 86,3;
aduce-T-voiu ind. viit. I. sg. 65,14; 65,14;
va aduce ind. viit. I. 3. sg. 59,10;
aduce-să-vor ind. viit. I. 3. pl. 44,16; 44,17;
aduce-vor ind. viit. I. 3. pl. 75,11;
vor aduce ind. viit. I. 3. pl. 50,20; 67,32; 71,10; 71,10;
adu-Ți (aminte) imperat. 24,6; 24,8; 73,2; 73,19; 73,23; 88,46; 88,49; 105,4; 131,1; 136,9;
aduceți imperat. 28,1; 28,2; 95,7;
aduceț imperat. 95,7;
neducind ger. neg. 7,12;
- aducere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Darbringung”: „offrande”
aducere sg. nom./ac. 50,20;
- aduna:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I:
„(ver)sammeln”: „rassembler”
au adunat ind. pf. c. 3. pl. 2,2; 34,18; 46,8; 106,2;
adunatu-s-au ind. pf. c. 3. pl. 34,18;
adună ind. pf. s. 3. sg. 40,6; 105,45; 128,6;
să adunară ind. pf. s. 3. pl. 30,17; 47,4; 103,23;
va aduna ind. viit. I. 3. sg. 146,2;
aduna-vor ind. viit. I. 3. pl. 103,29;
să vor aduna ind. viit. I. 3. pl. 101,23;
adunați imperat. 49,6; 117,26;
adunind ger. 32,7;
- adunare:** (1581/2 PO): s. f.: „Sammlung, Ansammlung”: „rassemblement”
adunare sg. nom./ac. 21,27; 34,21; 39,12; 39,14; 81,1; 110,1;
adunarea sg. nom./ac. 7,7; 21,17; 25,4; 25,5; 61,8; 67,33; 73,2; 85,13; 88,6; 105,18; 105,19; 106,32;
adunării sg. gen./dat. 21,23;
adunări pl. nom./ac. 25,12; 67,28;
adunările pl. nom./ac. 15,4;
- afară:** (XVI sec. CV): adv./conj./prep./s.: „draussen, ausser, Äusseres”: „dehors, sauf, extérieur” 17,34; 17,34; 30,15; 35,13; 40,7;
- afla:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. (auf-, vor-)finden, 2. widerfahren, 3. entdec-ken, 4. erfahren, 5. vorhandensein”: „1. trouver, 2. arriver à qn., 3. découvrir, 4. apprendre, 5. se trouver”
afli ind. pr. 3. sg. 118,161;
afliam ind. pr. 1. pl. 131,6;
afle-se subj. pr. 3. sg. 20,8;
să afle subj. pr. 3. sg. 20,8; 35,2;
afliam ind. pf. s. 1. sg. 114,4;
(nu) să afli ind. pf. s. 3. sg. refl. 36,38;
afliară ind. pf. s. 3. pl. 75,5;
afliară-mă ind. pf. s. 3. pl. 118,142;
(n)-am afliat ind. pf. c. 1. sg. 68,25;
afliat-am ind. pf. c. 1. sg. 88,20;
afliatu-m-au ind. pf. c. 3. sg. 114,3;
-au afliat ind. pf. c. 3. sg. 16,4; 83,3;
-au afliat ind. pf. c. 3. pl. 45,1; 106,4;
voiu afla ind. viit. I. 1. sg. 131,5;
(nu) vei afla ind. viit. I. 2. sg. 36,10;
se va afla ind. viit. I. 3. sg. refl. 9,39;
se vor afla ind. viit. I. 3. pl. refl. 72,10;
- afuma:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. räu-chern, 2. rauchen”: „fumer”
să afumă subj. pr. 3. sg. refl. 103,33;
se vor afuma ind. viit. I. 3. pl. refl. 143,6;
- afunda:** (1551/3 ES): v. I: „tauchen, ver-senken”: „noyer”
se afundară ind. pf. s. 3. pl. 118,135;
- aici:** (XVI sec. CV): adv.: „hier”: „ici”
aicea 72,10; 131,15;
- ajuta:** (XVI sec. CV): v. I: „helfen”: „aider”
ajută ind. pr. 3. sg. 53,4;
să-mi ajute subj. pr. 3. sg. 21,11;
- să-mi ajutorești subj. pr. 2. sg. 69,1;
ajuta-i-va ind. viit. I. 3. sg. 40,3; 45,5;
va ajuta ind. viit. I. 3. sg. 3,5; 36,42;
va ajutori ind. viit. I. 3. sg. 145,8;
ajuta-m-vor ind. viit. I. 3. pl. 118,174;
ajuta ind. imperf. 3. sg. 106,13;
mă ajutorai ind. pf. s. 1. sg. refl. 27,9;
ajută ind. pf. s. 3. sg. 106,41;
ai ajutorit ind. pf. c. 2. sg. 40,13;
mi-ai ajutat ind. pf. c. 2. sg. 85,16;
ajută imperat. 43,28; 78,9; 118,86;
ajuta-m imperat. 2. sg. 93,18;
ajută-mi imperat. 69,6; 108,25; 118,115;
ar fi ajutat cond. pf. 3. sg. 93,17;
a ajuta inf. 39,18;
- ajutor:** (1521 NEACȘU): s. n.: „Hilfe, Beistand”: „aide, assistance”
ajutor sg. nom./ac. 93,22;
ajutorul sg. nom./ac. 69,1;
ajutoriu sg. nom./ac. 9,9; 9,38; 26,15; 29,13; 32,20; 45,1; 45,11; 51,7; 59,12; 71,13; 77,39; 88,19; 107,13; 113,17; 113,18; 113,19; 117,6; 117,7; 145,4;
ajutoriuul sg. nom./ac. 3,2; 7,11; 17,2; 18,15; 19,2; 21,20; 27,9; 34,2; 37,23; 39,24; 48,15; 58,20; 61,8; 62,7; 69,7; 70,8; 70,13; 83,6; 88,42; 90,1; 118,112; 120,2; 120,2; 123,8;
ajutoriuului sg. gen./dat. 61,7; 80,1;
- al:** (1425 DERS): art. gen.: „des”: „de”
al m. sg. (51×)
a m. sg. 1,1; 2,9;
a f. sg. (55×)
a m. sg. (11×)
ai m. pl. (24×)
ale f. pl. (27×)
- alătura:** (1650 BRV): v. I: „1. neben, nahe an etw. stellen, 2. beifügen, 3. vergleichen, 4. sich nähern, beige-sellen”: „1. mettre à côté de, 2. joindre, 3. comparer, 4. s'attacher”
să alătură ind. pf. s. 3. sg. refl. 48,12; 48,21;
- albi:** (1577 CORESI): v. IV: „weiß ma-chen, werden”: „blanchir”
mă voiu albi ind. viit. I. 1. sg. refl. 50,8;
- albină:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Bie-ne”: „abeille”
albinile pl. nom./ac. 117,12;
- alcătuire:** (1652 BRV): s. f.: „Zusam-menstellung”: „composition”
alcătuirea sg. nom./ac. 103,1;
- alege:** (XVI sec. CV): v. III: „1. ausson-dern, wählen, 2. unterscheiden, 3. ent-scheiden, 4. enden als. . .”: „1. choisir, séparer, trier, 2. distinguer, 3. décider, 4. finir comme. . .”
am ales ind. pf. c. 1. sg. 118,30; 118,172; 131,15;
ales-am ind. pf. c. 1. sg. 83,11;
ai ales ind. pf. c. 2. sg. 64,4;
(n)-au ales ind. pf. c. 3. sg. 24,14; 32,12; 77,73; 104,25; 131,14; 134,4;
ales-au ind. pf. c. 3. pl. 46,4;
alése ind. pf. s. 3. sg. 77,74; 77,76;

- alerga:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „laufen, eilen“: „courir”
alergai ind. pf. s. 1. sg. 49.19;
alergară ind. pf. s. 3. pl. 61.4;
am alergat ind. pf. c. 1. sg. 58.5; 118.32;
va alerga ind. viit. I. 3. sg. 147.4;
să alerge subj. pr. 3. sg. 18.6;
- ales:** (1437 BGL): adj./adv./s.: „1. ausgesucht, erlesen, 2. bestimmt, vornehmlich, besonders, 3. Auserwählter, 4. Auswahl“: „1. élu, 2. certainement, évidemment, surtout, 3. élu, 4. triage”
ales (cel) m. sg. nom./ac. 17.29; 105.23;
ales (cei) m. pl. nom./ac. 77.35; 104.42;
aleși (celor) m. pl. gen./dat. 88.4;
ales s. sg. nom./ac. 88.19;
aleșii s. m. pl. nom./ac. 104.6; 140.5;
aleșilor s. pl. gen./dat. 105.5;
- alt:** (XVI sec. CV): adj./pron.: „(ein) anderer“: „autre” a/altul adj.
alt m. sg. 104.13; 107.10;
altul m. sg. nom./ac. 108.7;
altă f. sg. nom./ac. 47.12; 77.4; 77.7; 101.19;
alte f. pl. 77.9;
- aluneca:** (1581 CORESI): v. I: „gleiten“: „glisser”
să lunecară ind. pf. s. 3. pl. refl. 72.2;
- alunecare:** (XVI sec. PS. SCH.): „Abgleiten“: „glissement”
lunecare sg. nom./ac. 34.7; 55.13; 114.8;
- amar:** (1430 DERS): adj./adv./s.: „1. bitter, 2. Bittermis“: „1. amer, 2. amertume”
amar adj. m. sg. nom./ac. 63.3;
- amăgi:** (1581/2 PO): v. IV: „1. täuschen, verleiten, 2. verführen“: „1. tromper, 2. séduire”
(nu) mă amăgiu ind. pf. s. 1. sg. refl. 76.2;
- amărăciune:** (1563 CORESI): s. f.: „Bitterkeit“: „amertume”
amărăciune sg. nom./ac. 9.29; 94.8;
- amări:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „bitter machen, werden“: „rendre amer”
amărăscu ind. pr. 3. pl. 65.6; 67.7;
amăriră ind. pf. s. 3. pl. 77.20; 77.45; 77.62; 104.27; 105.8; 105.32;
au amărit ind. pf. c. 3. pl. 5.12; 105.41; 106.11;
- amăritor:** (1680 DOS.): adj.: „ver-bitternd“: „amer”
amăritoare sg. f. nom./ac. 77.10;
- amestec:** (1607 DIRA): s. n.: „Mischung“: „mélange”
amestecătură sg. nom./ac. 74.7;
- amesteca:** (1560 BRATU): v. I: „1. mischen, 2. intrigieren“: „1. mélanger, 2. intriguer”
amestecam ind. imperf. I. sg. 101.10;
să amestecară ind. pf. s. 3. pl. refl. 105.34;
- amețit:** (ca. 1670 ANON. CAR.): adj.: „berauscht, verwirrt“: „embrouillé”
amețit adj. m. sg. nom./ac. 77.71;
- amiază:** (XVI sec. CV): s. f./adv.: „Mittag, mittags“: „midi, à midi”
amiazăzi 36.6; 54.19; 90.6;
- aminte:** (1551/3 ES): adv.: a aduce, a fi, a lua, a pica, a veni —, „sich erinnern, achtgeben, merken, sich in acht nehmen“: „se souvenir, faire attention à, apercevoir, prendre garde”
aminte 5.2; 9.41; 16.1;
- amîndoi:** (1551/3 ES): num.: „beide“: „les deux”
amîndoa num. f. pl. nom./ac. 149.6;
- amorți:** (1581/2 PO): v. IV: „erstarren“: „(s')engourdir”
amorțit-au ind. pf. c. 3. sg. 68.4;
- an:** (XVI sec. CV): s. m.: „Jahr“: „an”
anului sg. gen./dat. 64.12; 88.44;
ani pl. nom./ac. 89.4; 89.5; 89.10; 89.11; 94.11;
anii pl. nom./ac. 30.12; 60.6; 76.5; 77.37; 89.10; 89.17; 101.25; 101.28;
anilor pl. gen./dat. 89.10;
- apă:** (1213 SUCIU): s. f.: „Wasser“: „eau”
apă sg. nom./ac. 17.13; 21.14; 22.2; 62.3; 65.11; 73.14; 77.19; 77.20; 77.45; 105.15; 106.4; 106.35; 106.35; 108.17; 118.135; 142.6;
apa sg. nom./ac. 57.7; 78.3; 87.18; 105.12; 123.3; 123.4; 148.2;
ape pl. nom./ac. 17.19; 28.3; 28.3; 31.8; 64.10; 77.23; 92.5; 103.3; 103.7; 103.11; 104.40; 106.23; 106.35; 113.8; 143.8;
apele pl. nom./ac. 32.7; 68.1; 76.15; 76.15; 77.16; 77.19; 104.28;
apelor pl. gen./dat. 1.3; 17.17; 41.1; 68.19; 76.16; 106.33;
- apesteală:** (XVI sec. CV): „Schwierigkeit“: „Verspätung: „difficulté, retard”
sg. nom./ac. 72.4;
- apleca:** (1561 CORESI): v. I: „1. beugen, biegen, 2. säugen, stillen“: „1. pencher, plier, 2. nourrir, allaiter”
plecaiu ind. pf. s. 1. sg. 118.111;
să/se plecă ind. pf. s. 3. sg. refl. 13.3; 84.13; 101.20;
plecă ind. pf. s. 3. sg. 17.11
pleca-voiu ind. viit. I. 1. sg. 48.4;
pleca-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 9.33
se va pleca ind. viit. I. 3. sg. refl. 103.6;
au plecat ind. pf. c. 3. sg. 114.2;
plecă imperat. sg. 16.7; 30.2; 44.12; 70.2; 85.1; 87.2; 101.2; 143.6;
plecați imperat. 77.1;
- apoi:** (XVI sec. CV): adv.: „dann, danach“: „alors, puis, ensuite”
-apoi 72.17;
- aprinde:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „anzünden“: „allumer”
să va aprinde ind. viit. I. 3. sg. refl. 17.10;
- aproape:** (XVI sec. PS. SCH.): adv./s. m.: „nahe, Mitmensch“: „près de, proche, le prochain” adv. 2.2; 14.4; 21.11; 27.5; 33.18; 34.17; 35.4; 37.11; 37.12; 61.10; 84.10; 118.150; 128.7; 144.19;
aproapele sg. nom./ac. 11.2; 44.16; 87.19; 100.6;
aproapelui 14.6; 23.4;
- aproapia:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „nähern, nähern“: „approcher”
apropie ind. pr. 3. sg. 97.9;
să apropie ind. pr. 3. pl. refl. 31.12; 54.20;
s-ar apropia cond. pr. 3. pl. 26.3;
aproapia-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 63.6;
(nu) se va apropia ind. viit. I. 3. sg. refl. 90.10;
să/se vor apropia ind. viit. I. 3. pl. refl. 31.9; 90.8; 90.10;
s-au apropiat ind. pf. c. 3. sg. refl. 87.3;
să apropie ind. pf. s. 3. sg. 148.14;
să apropiară ind. pf. s. 3. pl. refl. 37.12; 54.23; 106.18;
apropiără-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 118.149;
apropiați-vă imperat. refl. 33.5;
(nu) te apropia imperat. 36.1; 36.7; 36.8;
te apropie imperat. refl. 39.18;
apropie-se subj. pr. 3. sg. refl. 118.168;
- apuca:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. (an)fassen, ergreifen, 2. erreichen, 3. gelingen, dazu kommen. . .”
1. prendre, saisir, 2. obtenir, attraper, 3. réussir à faire qch.”
apucă ind. pr. 3. sg. 16.14; 17.19;
apuce subj. pr. 3. sg. 7.5; 9.32; 9.32; 78.8; 87.14; 103.22;
să apucăm subj. pr. 1. pl. 94.2;
apucat-am ind. pf. c. 1. sg. 47.8;
ai apucat ind. pf. c. 2. sg. 20.3;
apucatu-m-au ind. pf. c. 3. pl. 17.6; 17.21;
apucă-te imperat. refl. 2. sg. 34.2;
apucați imperat. pl. 2.12;
apucaiu ind. pf. s. 1. sg. 118.146;
apucă ind. pf. s. 3. pl. 47.5;
apucară-mă ind. pf. s. 3. pl. 39.16; 118.147;
apucară ind. pf. s. 3. pl. 67.27; 76.4;
va apuca ind. viit. I. 3. sg. 58.10; 67.34;
- apune:** (1561 CORESI): v. III: „untergehen, erlöschen“: „se coucher, s'éteindre”
apune-te imperat. 76. cat;
- apus:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s. n.: „1. untergegangen, (Sonnen)Untergang, 2. Abendland“: „1. couché, coucher (des astres), 2. occident, ouest”
apusul sg. nom./ac. 103.20;
apusuri pl. nom./ac. 49.2; 67.4; 74.6; 102.12; 106.3; 112.3;
- aramă:** (1440 DIR): s. f.: „Kupfer“: „cuivre”
aramă sg. nom./ac. 17.37; 106.16;

- arap:** (1587 DERS): s. m.: „Mohr”:
„maure”
arapii pl. nom./ac. 71,9;
arapilor pl. gen./dat. 71.10; 73.15; 86.4;
- arăta:** (XVI sec. CV): v. I: „I. zeigen, weisen, 2. anzeigen, 3. berichten”, 4. erfinden: „I. montrer 2. déclarer, dénoncer, 3. rapporter, 4. inventer”
să arate subj. pr. 3. sg. 77.7; 144.12;
arătaiu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 62.3;
să arătă ind. pf. s. 3. sg. refl. 93.1;
arătă ind. pf. s. 3. sg. 97.3; 102.7;
arătat-ai ind. pf. c. 2. sg. 15.11; 59.3;
ai arătat ind. pf. c. 2. sg. 50.7; 70.23; 76.14;
au arătat ind. pf. c. 3. sg. 77.14; 147.9;
voiu arăta ind. viit. I. 1. sg. 49.24; 90.16;
va arăta ind. viit. I. 3. sg. 4.6; 24.15;
arăta-m-va ind. viit. I. 3. sg. 58.11;
arătind ger. 77.9;
arătindu-mi-se ger. refl. 16.17;
arătă imperat. 30.20; 79.4; 89.14;
arătă-mi imperat. 24.4; 142.10;
arătă-m imperat. 38.5;
arătă-ne imperat. 84.7;
- arătare:** (1581 CORESI): s. f.: „I. Angabe, Anzeige, 2. Erscheinung, 3. Gespenst”: „I. annonce, donnée, 2. apparition, 3. fantôme”
arătare sg. nom./ac. 49.3;
arătarea sg. nom./ac. 118.129;
- arc:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Bogen”:
„arc”
arc sg. nom./ac. 17.37; 45.9;
arcu sg. nom./ac. 77.63;
arcul sg. nom./ac. 7.13; 10.2; 36.14; 43.8; 57.7; 63.3;
arcului sg. gen./dat. 59.4;
arcele pl. nom./ac. 36.16; 77.12;
arcelor pl. gen./dat. 75.3;
- arde:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „(ver-, ab-, nieder-)brennen”: „brûler”
ard ind. pr. 3. pl. 7.14;
va arde ind. viit. I. 3. sg. 45.9; 49.4; 82.13; 82.14; 120.6;
au ars ind. pf. c. 3. pl. 59.1;
arseră ind. pf. s. 3. pl. 73.8;
arzind ger. 104.32;
- ardere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „I. Brennen, Verbrennen, 2. Opfergabe”:
„I. action de brûler, 2. sacrifice”
arderea sg. nom./ac. 19.3;
arderii pl. nom./ac. 39.10; 50.17; 50.20; 65.12; 65.14;
arderile pl. nom./ac. 49.9;
- argint:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Silber”:
„argent”
argint sg. nom./ac. 11.7; 67.14; 104.36; 113.12; 118.72; 134.15;
argintul sg. nom./ac. 14.6; 65.9; 67.33;
- aripă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „I. Flügel, 2. Flosse”:
„I. aile, 2. nageoire”
aripi pl. nom./ac. 54.6; 67.14;
aripile pl. nom./ac. 17.12; 90.4; 103.4;
arepile pl. nom./ac. 138.8;
arepilor pl. gen./dat. 16.9;
- aripilor pl. gen./dat. 35.8; 56.2; 60.4; 62.8;**
- armă:** (XVI sec. PS. SCH.): „Waffe”:
„arme” sg. nom./ac. 5.15; 34.2; 56.6; 90.5;
arma sg. nom./ac. 45.9; 75.3;
arme pl. nom./ac. 7.14
- armonie:** (1683 DOS.): „Harmonie”:
„harmonie”
armoniei sg. gen./dat. 76. cat;
- ars:** (1514 DERS): adj./s. n.: „I. verbrannt, 2. geopfert, 3. Brandopfer”:
„I. brûlé, 2. sacrifice, 3. sacrifice”
arsă adj. f. sg. nom./ac. 79.17;
- arunca:** (XVI sec. CV): v. I: „werfen”:
„jeter”
mă aruncaiu ind. pf. s. 1. sg. refl. 21.9;
aruncă ind. pr. 3. sg. 1.4;
aruncară ind. pf. s. 3. pl. 21.19;
aruncă imperat. 54.25;
- asculta:** (XVI sec. CV): v. I: „I. (an)hören, 2. lauschen, 3. gehorchen”:
„I. 2. écouter, 3. obéir”
mă ascultă ind. pr. 3. sg. 26.12;
voiu asculta ind. viit. I. 1. sg. 90.15;
vei asculta ind. viit. 2. sg. 21.2; 37.16;
asculta-vei ind. viit. I. 2. sg. 5.3;
va asculta ind. viit. I. 3. sg. 54.19; 114.1; 144.20;
asculta-va ind. viit. I. 3. sg. 19.7;
ascultă ind. imperf. 3. sg. 98.7;
ascultat-ve-am ind. pf. c. 1. sg. 80.6
ai ascultat ind. pf. c. 2. sg. 16.7; 30.30; 85.6; 117.20; 117.28; 118.25;
ascultat-ai ind. pf. c. 2. sg. 9.41; 60.5;
ascultat-ve-am ind. pf. c. 2. sg. 4.1;
(n)-au ascultat ind. pf. c. 3. sg. 6.8; 27.8; 33.6; 80.9;
ascultat-ve-am ind. pf. c. 3. pl. 21.26;
au ascultat ind. pf. c. 3. pl. 17.45; 17.49; 68.38;
ascultă ind. pf. s. 3. sg. 3.4; 33.4; 39.2; 54.18; 117.5; 119.2;
ascultară ind. pf. s. 3. pl. 105.25;
ascultă imperat. sg. 4.2; 16.1; 16.7; 19.10; 26.12; 27.2; 38.16; 44.12; 49.8; 53.2; 60.1; 63.1; 64.2; 64.6; 80.7; 83.8; 85.1; 101.1; 107.6; 118.148; 129.2;
ascultă-mă imperat. 54.1; 59.5; 65.18; 68.17; 68.20; 68.21; 101.3; 118.144; 137.4; 140.1; 142.7;
ascultați imperat. 65.7; 65.15;
ascultați-mă imperat. 33.11;
asculte-te subj. pr. 3. sg. 19.1;
ar fi ascultat cond. pf. 3. sg. 80.11;
- ascunde:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „I. verbergen, verstecken, 2. verheimlichen”:
„I. cacher, 2. dissimuler”
(n)-am ascuns ind. pf. c. 1. sg. 39.13; 118.11;
ai ascunsu ind. pf. c. 2. sg. 30.24;
s-au ascunsu ind. pf. c. 3. sg. refl. 37.9;
s-au ascuns ind. pf. c. 3. sg. refl. 53.1; 68.7; 138.14;
s-au ascuns ind. pf. c. 3. pl. refl. 77.4;
au ascuns ind. pr. 3. pl. 9.16; 26.9; 30.5; 34.8; 34.9;
- ascunseră ind. pf. s. 3. pl. 139.5; 141.4;**
ascunde-vei ind. viit. I. 2. sg. 30.26;
se va ascunde ind. viit. I. 3. sg. 18.7;
vor ascunde ind. viit. I. 3. pl. 55.6;
fi-m-aș ascunsu cond. pf. I. sg. refl. 54.13;
să (nu) ascunzi subj. pr. 2. sg. 118.19;
a ascunde inf. 63.5;
- ascundere**
ascundere sg. nom./ac. 80.6;
ascunderea sg. nom./ac. 17.13; 30.26;
- ascuns:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./adv./s. n.: „I. verborgen, heimlich, insgeheim, Geheimnis, 2. versteckt, heimlich, Versteckt”:
„I. occulte, secrètement, énigme, 2. caché, en cachette, cachette”
ascuns adv. sg. nom./ac. 9.32; 100.6; 138.14;
ascunse adj. f. pl. 16.15; 18.13; 45.1; 50.7; 63.3;
ascunsul sg. nom./ac. 26.9;
ascunsuri pl. nom./ac. 9.30; 16.13;
ascunsele s. pl. nom./ac. 43.23; 76. cat;
- ascuți:** (XVI sec. PS. SCH.): v. tr.: „I. schärfen, 2. schleifen, 3. wetzen”:
„pointer”
ascuțiră ind. pf. s. 3. pl. 139.3;
au ascuțit ind. pf. c. 3. pl. 63.3;
- ascuțit** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „I. scharf, 2. spitz”:
„pointu”
ascuțit sg. nom./ac. 51.2;
ascuțită sg. nom./ac. 56.6;
ascuțite adj. f. pl. nom./ac. 44.7; 119.4; 149.6;
- asămăna:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „I. vergleichen, 2. gleichen, ähneln, 3. deuten”:
„I. comparer, 2. ressembler, 3. interpréter”
voiu asămăna ind. viit. I. 1. sg. 27.1;
să asămănă ind. pf. s. 3. sg. refl. 143.5;
să asămănă ind. pr. 3. sg. refl. 48.12; 48.21;
să se asēmene subj. pr. 3. sg. refl. 39.7;
mă voiu asămăna ind. viit. I. 1. sg. refl. 142.8;
să va asămăna ind. viit. I. 3. sg. refl. 82.1;
asămăna-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 88.7;
asămănaiu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 101.7;
- asămănare sg. nom./ac. 105.21;**
asămănarea sg. nom./ac. 57.4; 143.15;
- asemenea:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./adv.: „gleich, gleichfalls”:
„pareil, de la même façon” 34.11; 49.22; 70.22; 85.7; 88.9; 113.16; 134.18;
- aspidă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Otter, Natter”:
„serpent venineux” sg. nom./ac. 90.13;
aspide sg. gen. 57.4;
aspidelor pl. gen./dat. 139.3;
- astăzi:** (XVI sec. PS. SCH.): adv.: „heute”:
„aujourd’hui” 2.7; 94.8;

- astupa:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „ver-,
zustopfen, zuschütten”: „boucher, fer-
mer, couvrir”
astupă ind. pr. 3. sg. 57,4;
să astupă ind. pr. 3. sg. refl. 62,10;
va astupa ind. viit. I. 3. sg. 106,42;
- asupra:** (XVI sec. PS. SCH.): prep./adv.:
„I. gegen, 2. über, 3. oberhalb”: „I.
vers, 2. sur, 3. au dessus”
asupra (50×)
asupra- (2×)
deasupra (10×)
- asurzi:** (1632 EUSTR.): v. IV: „taub ma-
chen, werden”: „assourdir”
asurziiu-mă ind. pf. s. I. sg. refl. 38,3;
asurziiu ind. pf. s. I. sg. 38,13;
- aşa:** (XVI sec. CV): adv.: „so”: „ainsi, de
la sorte” 1,4; 1,4; 34,17; 34,17; 41,1;
47,5; 47,7; 47,9; 60,8; 62,3; 62,5;
64,10; 67,2; 72,15; 82,14; 89,14; 102,
14; 122,3; 126,5; 127,5; 130,4; 138,11;
- aşeza:** (XVI sec. CV): v. I: „I. setzen,
stellen, 2. einsetzen, 3. einrichten, stif-
ten”: „I. mettre, poser, 2. investir de, 3.
établir, instituer”
aşezi ind. pr. 2. sg. 15,5;
să aşeza ind. imperf. 3. sg. refl. 96,1;
s-au aşezat ind. pf. c. 3. pl. refl. 106,30;
au aşezat ind. pf. c. 3. pl. 106,36;
să aşeză ind. pf. s. 3. sg. refl. 38,2;
- aşjidirea:** (XVI sec. CV): adv.: „ebenso”:
„de la sorte”
aşjidirea 67,7;
- aştepta:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I:
„(er)warten, harren”: „attendre”
aşteptă ind. pr. 3. pl. 103,28;
aşteptam ind. imperf. I. sg. 118,165;
aşteptă ind. pf. s. 3. sg. 68,24;
- aşteptare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
„Warten”: „attente”
aşteptarea sg. nom./ac. 118,115;
- aşternut:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s. n.:
„I. ausgebreitet, 2. zugedeckt, bedeckt,
3. (Schlaf)Lager”: „I. étendu, 2. cou-
vert, 3. couche, base”
aşternut sg. nom./ac. 6,6;
aşternutul sg. nom./ac. 35,4; 40,3; 62,7;
aşternutului sg. gen./dat. 131,3;
aşternuturile pl. nom./ac. 4,5; 149,5;
- atinge:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „I.
berühren, 2. treffen”: „toucher”
să atinge subj. pr. 3. sg. refl. 103,33;
atinge-Te imperat. 143,6;
(nu) vă atingeți imperat. 104,15;
- atunci:** (XVI sec. CV): adv.: „dann,
damals”: „alors, lors”
atuncea 2,5; 18,14; 39,10; 50,20; 68,6;
77,38; 88,19; 92,3; 95,12; 118,6; 125,2;
125,3;
- aţita:** (1581/2 PO): v. I: „I. Feuer an-
fachen, 2. erregen”: „enflammer”
aţită-se ind. pr. 3. sg. refl. 9,23
să aţită ind. pr. 3. sg. refl. 72,21; 77,25;
105,19;
- (nu) va aţita ind. viit. I. 3. sg. 77,43;
să va aţita ind. viit. I. 3. sg. refl. 2,13
aţita-să-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 38,4;
78,5; 88,45;
s-au aţitat ind. pf. c. 3. pl. 17,10;
se aţitară ind. pf. s. 3. pl. refl. 117,12;
- au:** (XVI sec. CV): adv./conj.: „I. oder, 2.
denn”: „I. ou, 2. est-ce que” 23,3; 29,
12; 40,9; 43,23; 49,14; 52,5; 59,11; 61,
1; 76,7; 76,8; 76,9; 76,9; 77,22; 77,24;
84,5; 84,5; 87,11; 87,12; 87,13; 88,46;
93,9; 107,11; 107,12; 138,20; 143,18;
- aur:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Gold”:
„or”
aur sg. nom./ac. 44,11; 44,15; 67,14;
104,36; 113,12; 118,72; 134,15;
aurul sg. nom./ac. 18,11; 71,15; 118,126;
- austru:** (XVI sec. CV): s. m.: „Wind-
richtung”: „nom de vent” sg. nom./ac.
125,5;
austrul sg. nom./ac. 77,30;
- auz:** (XVI sec. CV): s. n.: „Gehör”:
„ouïe” sg. nom./ac. 111,6;
auzului sg. gen./dat. 50,9;
- auzi:** (1521 NEACŞU): v. IV: „hören”:
„ouïr, entendre”
(nu) aude ind. pr. 3. sg. 37,15; 93,9;
să aud ind. pr. 3. pl. refl. 18,3;
auzi-voiu ind. viit. I. 1. sg. 84,8;
vei auzi ind. viit. I. 2. sg. 80,7;
auzi-va ind. viit. I. 3. sg. 54,21; 91,11;
(nu) va auzi ind. viit. I. 3. sg. 57,5;
veţi auzi ind. viit. I. 2. pl. 94,8;
(nu) vor auzi ind. viit. I. 3. pl. 113,14;
134,17;
auzi-vor ind. viit. I. 3. pl. 140,8;
să auz subj. I. sg. 25,7;
să auză subj. pr. 3. sg. 101,21;
(nu) auziim ind. imperf. I. sg. 37,14;
auziiai ind. imperf. 98,9;
auzi ind. pf. s. 3. sg. 29,13; 33,17; 77,25;
77,65; 96,8; 105,42;
am auzit ind. pf. c. I. sg. 30,16; 43,1;
47,7; 61,11; 77,3; 131,6;
ai auzit ind. pf. c. 2. sg. 137,1;
au auzit ind. pf. c. 3. sg. 58,8;
auzit-au ind. pf. c. 3. sg. 6,9; 17,8;
au auzit ind. pf. c. 3. pl. 80,3; 137,5;
auză imperat. 33,2;
auziți imperat. 48,1;
- auzire:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Ge-
hör”: „ouïe”
auzirea sg. nom./ac. 17,48
- auzit:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s.: „er-
fahren, gehört”: „ouï”
auzită f. sg. 142,9;
auzite f. pl. 105,2;
- avea:** (1521 NEACŞU): v. II (şi aux.):
„haben”: „avoir”
(n)-are ind. pr. 3. sg. 37,15;
au ind. pr. 3. pl. 113,13; 113,14; 113,15;
134,16; 134,17;
- avere:** (1581 CORESI): s. f.: „Vermö-
gen”: „fortune”
avere sg. nom./ac. 134,4;
- avêrea sg. nom./ac. 77,53;
- avut:** (XVI sec. CV): adj./s.: „begütert,
vermögend, Vermögen, Reichtum”:
„fortuné, riche, richesse”
avut m. pl. 9,30;
- avuţie:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Ver-
mögen, Reichtum”: „fortune, richesse”
sg. nom./ac. 72,12; 111,3;
avuţia sg. nom./ac. 36,3; 36,17; 48,10;
61,10; 118,14;
avuţiei sg. gen./dat. 48,6; 51,7; 75,5;

B

- balaur:** (1480 DRHA): s. m.: „Drache”:
„dragon”
bălaur sg. nom./ac. 90,13;
bălaurul sg. nom./ac. 103,28;
bălauri pl. nom./ac. 148,7;
bălaurilor pl. gen./dat. 73,14;
- baligă:** (1649 MARD.): s. f.: „Mist”:
„crotte”
balega sg. nom./ac. 82,9;
- barbar:** (XVI sec. CV): s. m.: „fremd”:
„étranger”
varvar adj. sg. nom./ac. 113,2;
- barbă:** (1436 DLRV): s. f.: „I. Bart, 2.
Kinn”: „I. barbe, 2. menton” sg. nom./
ac. 132,2;
barba sg. nom./ac. 132,2;
- bardă:** (ca. 1600 TAMAS): s. f.:
„Schlichtbeil”: „hachette”
bardă sg. nom./ac. 73,7;
- başcă:** (1600 DIR): s. f.: „Zinne”:
„rempart”
băştile pl. nom./ac. 121,7;
- bate:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „I.
schlagen, 2. kämpfen, 3. abschweifen”:
„I. battre, 2. combattre, 3. divaguer,
s'écarter”
bateți imperat. 46,1;
ai bătut ind. pf. c. 2. sg. 68,31;
bate-vor ind. viit. I. 3. pl. 97,9;
- batjocori:** (1560 BRATU): v. IV: „I.
verspotten, verhöhnen, 2. beschimp-
fen”: „I. se moquer de, tourner en déri-
sion, 2. insulter”
să mă batjocorească subj. pr. 3. pl. 24,2;
batjocuri-vei ind. viit. I. 2. sg. 58,9;
va batjoc(ori) ind. viit. I. 3. sg. 2,4
va batjocuri ind. viit. I. 3. sg. 36,13;
batjocuritu-m-au ind. pf. c. 3. pl. 21,7
batjocoriră-mă ind. pf. s. 3. pl. 34,19;
batjocuriră ind. pf. s. 3. pl. 79,7;
a batjocuri inf. 103,28;
- batjocură:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
„Schmach”: „offense”
batjocură sg. nom./ac. 34,19; 43,15;
78,4;
- băga:** (1521 NEACŞU): v. I: „hineintun,
-stecken, -schieben”: „mettre dans, in-
troduire”
băgaşi-ne ind. pf. s. 2. sg. 65,10;

- bagă imperat. 38.16; 53.2; 54.1; 83.8; 85.5; 139.7;
 bagă- imperat. sg. 5.1; 6.1;
 băgați imperat. 48.1;
- bărbat:** (1262 DRĂGANU): s. m.: „Mann”; „homme”
 bărbatul sg. nom./ac. 5.7; 31.2; 33.9; 39.6; 139.12;
 bărbații pl. nom./ac. 54.27;
- bătaie:** (1563 CORESI): s. f.: „Schläge, Prügel”; „volée, raclée”
 bătaia sg. nom./ac. 72.4;
 bățiile f. pl. nom./ac. 31.13;
- bătrîn:** (1399 DOR): adj./s.: „1. alt, 2. Erb-, Stammgut”; „1. vieux, 2. patri-moine”
 bătrînii pl. gen./dat. 106.32;
 bătrîni adj. pl. nom./ac. 104.21; 118.100; 148.12;
- bătrînete:** (XVI sec. PS. SCH): s. f.: „Alter”; „vicillesse”
 bătrînete sg. nom./ac. 70.19; 91.14;
 bătrînete pl. nom./ac. 91.10;
- bătut:** (1587 DIR): adj.: „1. geschlagen, 2. gehämmert, geprägt”; „1. battu, 2. martelé”
 bătut adj. m. sg. nom./ac. 72.14; 101.5;
 bătute adj. f. pl. nom./ac. 97.7;
- băutură:** (XVI sec. CV): s. f.: „Getränk”; „liquide”
 băutura sg. nom./ac. 101.10;
- bea:** (1418 DLRV): v. II: „trinken”; „boire”
 voui bea ind. viit. I. 1. sg. 49.14;
 va bea ind. viit. I. 3. sg. 109.8;
 bea-vor ind. viit. I. 3. pl. 74.8;
 bea ind. imperf. 3. pl. 68.15;
 să (nu) bea subj. pr. 3. pl. 77.49;
- berbec:** (1443 DLRV): s. m.: „Widder”; „bélîer”
 berbeci pl. nom./ac. 28.1; 65.14;
 berbecii pl. nom./ac. 64.14; 113.5; 113.6;
- beznă:** (1561 CORESI): s. f.: „1. Tiefe, 2. tiefe Finsternis”; „1. abîme, 2. ténèbres”
 beznă sg. nom./ac. 35.6; 77.18; 105.10;
 beznele pl. nom./ac. 32.8; 76.15; 134.6; 148.7;
 beznile pl. nom./ac. 70.23;
- bici:** (1563 CORESI): s. n.: „Peitschen(hieb)”; „fouet”
 biciu sg. nom./ac. 90.10;
 bice pl. nom./ac. 88.32;
 bicele pl. nom./ac. 38.13;
- bine:** (1458 DRĂGANU): adv./s.: „1. gut, Gutes, 2. Wohl, Heil”; „bien” 25.3; 31.7; 32.3; 33.1; 33.14; 34.24; 34.28; 36.28; 39.21; 43.5; 44.5; 48.19; 55.13; 56.3; 69.4; 69.4; 71.15; 72.27; 84.1; 85.16; 91.14; 101.15; 102.3; 114.7; 114.9; 118.71; 118.121; 124.4; 134.21;
 bine- 34.17; 127.2;
 (mai) bine comp. 36.17;
- bine 77.14; 91.1; 117.8; 117.9; 150.5;
 binele 33.10; 52.2; 52.4;
- binecălători → călători**
- binecuvînta:** (XVI sec. CV): v. I: „se-gnen”; „bénir”
 să binecuvîntează ind. pr. 3. sg. refl. 9.24;
 binecuvînta-voiu ind. viit. I. 1. sg. 15.7;
 voiu binecuvînta ind. viit. I. 1. sg. 62.5; 144.1;
 binecuvînta-te-voiu ind. viit. I. 1. sg. 25.12;
 binecuvîntai ind. imperf. 1. sg. 67.28;
 binecuvînta ind. imperf. 3. pl. 61.4;
 binecuvîntează imperat. 102.1; 102.22; 103.1; 103.36;
 binecuvîntați imperat. 65.7; 102.20; 102.21; 102.22; 133.1; 134.19; 134.19; 134.20;
- binecuvîntat:** (1688 BIBLIA): adj.: „ge-segnet”; „bénit” adj. sg. nom./ac. 40.14; 71.17; 105.47;
 bine(e)cuvîntat adj. sg. nom./ac. 134.21; 143.1;
- binevesti:** (XVI sec. CV): v. IV: „predi-gen”; „prêcher”
 binevestesc ind. pr. 3. pl. 67.11;
 binevestiți ind. pf. s. 1. sg. 39.12;
 binevestiți imperat. 95.2;
- binevoi:** (1551/3 ES): v. IV: „belieben, geruhen, wollen”; „plaire, daigner, vou-loir”
 bineva ind. pr. 3. sg. 149.4;
 binevoiaște ind. pr. 3. sg. 146.11; 146.12;
 binevoiaște imperat. 39.18; 118.107;
 vei binevoi ind. viit. I. 2. sg. 50.17; 50.20;
 vor binevoi ind. viit. I. 3. pl. 48.13;
 au binevoit ind. pf. c. 3. sg. 67.17;
 a binevoi inf. 76.7;
- birui:** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „(be)sie-gen”; „vaincre”
 biruiaște ind. pr. 3. sg. 65.6;
 să biruiești subj. pr. 2. sg. 50.5;
 biruiaște imperat. 109.3;
- biserică:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Kirche”; „église”
 bisereca sg. nom./ac. 5.8; 10.4; 17.8; 26.8; 27.2; 28.8; 64.5; 149.1;
 bisêrica sg. nom./ac. 44.18; 67.32;
 bisêreca sg. nom./ac. 78.1; 137.2;
 biserecii sg. gen./dat. 143.14;
- bîntui:** (1564 CORESI): v. IV: „1. pla-gen, heimsuchen, 2. in Versuchung füh-ren”; „1. affliger, 2. tenter”
 bîntuia ind. imperf. 3. pl. 34.16;
- bîntuială:** (1600 DIR): „Anfechtung, Heimsuchung”; „contestation, tenta-tion”
 bîntuială sg. nom./ac. 17.32;
- blagoslovenie:** (XVI sec. PS. SCH): s. f.: „Segen”; „bénédiction”
 blagoslovenie sg. nom./ac. 20.6; 23.5; 36.28; 7
- blagoslovenia sg. nom./ac. 3.8; 108.16; 128.7; 132.4;
 blagoslovenii pl. nom./ac. 83.7;
 blagosloveniile pl. nom./ac. 20.3;
- blagoslovi:** (XVI sec. PS. SCH): v. IV: „segnen”; „bénir”
 blagoslovesc ind. pr. 3. pl. 36.23;
 blagoslovi ind. pf. s. 3. sg. 106.38; 113.20; 113.21; 113.21; 113.22;
 blagoslovit-am ind. pf. c. 1. sg. 117.25; 128.8;
 blagoslovit-au ind. pf. c. 3. sg. 147.2;
 au blagoslovit ind. pf. c. 3. sg. 44.3;
 blagoslovi-Te-voiu ind. viit. I. 1. sg. 144.2;
 voiu blagoslovi ind. viit. I. 1. sg. 131.16;
 vei blagoslovi ind. viit. I. 2. sg. 5.14; 108.27;
 blagoslovi-vei ind. viit. I. 2. sg. 64.12;
 se va blagoslovi ind. viit. 3. sg. refl. 127.5;
 va blagoslovi ind. viit. I. 3. sg. 28.10; 111.2;
 blagoslovi-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 48.19;
 vom blagoslovi ind. viit. I. 1. pl. 113.27;
 să vor blagoslovi ind. viit. I. 3. pl. refl. 71.18;
 blagoslovêște imperat. 27.12; 102.2;
 blagoslovească-te imperat. 127.6; 133.4; 144.10;
 blagosloviți imperat. 95.2; 133.3;
 blagoslovească subj. pr. 3. sg. 66.1; 66.5; 66.6; 144.22;
 blagoslovind ger. 131.16;
- blagoslovit:** (1551/3 ES): adj.: „geseg-net”; „bénit”
 blagoslovit m. sg. nom./ac. 17.50; 27.8; 30.28; 65.19; 67.20; 67.21; 67.38; 71.19; 71.20; 88.51; 112.2; 117.24; 118.12; 123.5;
 blagosloviti m. pl. nom./ac.
- blestem:** (XVI sec. CV): s. n.: „Fluch, Verwünschung”; „malédiction”
 blestem sg. nom./ac. 9.29;
 blăstămul sg. nom./ac. 108.16; 108.17;
- blestema:** (XVI sec. CV): v. I: „verfluchen, verwünschen”; „maudire”
 blastemă ind. pr. 3. pl. 36.23;
 blestema ind. imperf. 3. pl. 61.4;
- blestemat:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „verflucht”; „maudit”
 blestemați pl. nom./ac. 118.21;
- blînd:** (1519 BGL): adj./adv.: „sanft, mild”; „doux, tendre, tendrement” sg. nom./ac. 85.4;
 (< cei) blînzii m. pl. nom./ac. 24.10; 33.2; 36.11; 146.6; 149.4;
 blînzii pl. nom./ac. 75.9;
- blîndețe:** (XVI sec. CV): s. f.: „Milde”; „clémence”
 blîndețe sg. nom./ac. 44.6; 89.12;
 blîndețele pl. nom./ac. 131.1;
- boală:** (1551/3 ES): s. f.: „Krankheit”; „maladie”
 boala sg. nom./ac. 40.3;

- boalele** pl. nom./ac. 102,3;
- bogat**: (1459 DRHA): adj.: „1. reich, 2. zahlreich, viel”: „1. riche, 2. nombreux”
bogat adj. m. sg. nom./ac. 48,2;
bogații s. pl. nom./ac. 33,10; 44,14;
- bogăție**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Reichtum”: „richesse” sg. nom./ac. 122,5;
- boier**: (1432 DOR): s. m.: „Bojar, Adliger”: „boiard, noble”
boiari pl. nom./ac. 23,9; 44,18; 81,7; 117,9; 118,23; 145,2; 148,11;
boieri pl. nom./ac. 23,7;
boiarii pl. nom./ac. 2,2; 46,8; 67,27; 67,30; 67,30; 82,10; 82,11; 104,21; 106,40; 112,7; 112,7; 118,160;
boiarilor pl. gen./dat. 32,10; 75,12; 86,6;
boiarin sg. nom./ac. 104,19; 104,20;
- boli**: (1561 CORESI): v. IV: „kränkeln”: „être atteint d'une maladie”
bolêște ind. pr. 3. sg. 104,36;
- bou**: (1235 DRĂGANU): s. m.: „Ochse”: „boeuf”
boi pl. nom./ac. 49,11; 65,14;
boii pl. nom./ac. 143,16;
- braț**: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Arm”: „bras”
brațul sg. nom./ac. 9,39; 43,4; 43,5; 70,21; 76,14; 88,11; 88,13; 88,21; 97,2;
brațului sg. gen./dat. 78,12;
brațele pl. nom./ac. 17,37; 36,18;
- brazdă**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Furche”: „sillon”
brazdele pl. nom./ac. 64,11;
- brici**: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Rasier-, Schermesser”: „rasoir”
briciu sg. nom./ac. 51,2;
- brîu**: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Gürtel”: „ceinture”
brîul sg. nom./ac. 108,18;
- broască**: (1528 DOR): s. f.: „Frosch”: „grenouille”
broască sg. nom./ac. 77,50;
- brumă**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Reif”: „givre” sg. nom./ac. 118,83;
bruma sg. nom./ac. 77,52;
- bucura**: (XVI sec. CV): v. I: „(er)freuen”: „réjouir”
să bucură ind. pr. 3. sg. refl. 15,9; 34,29;
vă bucurați ind. pr. 2. pl. refl. 67,5;
mă voui bucura ind. viit. I 1. sg. refl. 9,2; 58,18; 74,8;
bucura-mă-voui ind. viit. I 1. sg. 30,8; 59,6; 62,8; 91,4; 118,161;
(nu) se va bucura ind. viit. I 3. sg. 20,1; 34,10; 40,12;
bucura-se-va ind. viit. I 3. sg. refl. 13,8; 18,6; 50,15; 52,8;
bucura-nie-vom ind. viit. I 1. pl. 19,5;
se vor bucura ind. viit. I 3. pl. refl. 5,13; 131,9;
să vor bucura ind. viit. I 3. pl. refl. 37,17; 88,16; 95,12; 131,17; 144,7; 149,5;
- bucura-se-vor** ind. viit. I 3. pl. refl. 50,9; 70,26; 95,11;
- ne-am bucurat** ind. pf. c. 1. pl. refl. 89,16;
- au bucurat** ind. pf. c. 3. pl. 44,10;
bucurară-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 83,2;
să bucurară ind. pf. s. 3. pl. refl. 96,9;
vă bucurați imperat. pl. 2.11; 97,6;
bucurați-vă imperat. refl. 31,14; 32,1; 80,1;
bucure-se subj. pr. 3. pl. refl. 34,31; 39,22; 67,3; 69,5; 96,1;
să ne bucurăm subj. pr. 1. pl. refl. 94,1; 117,23;
să (nu) se bucare subj. pr. 3. pl. refl. 34,22; 34,27;
să bucare subj. pr. 3. pl. refl. 47,10; 66,4; 95,11; 149,2;
- bucurie**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Freude”: „joie”
bucurie sg. nom./ac. 20,6; 29,6; 29,14; 41,5; 44,16; 46,1; 47,2; 50,9; 62,6; 64,13; 99,2; 104,42; 106,22; 117,15; 118,110; 125,2; 125,6; 125,8; 131,17;
bucuria sg. nom./ac. 31,9; 50,13;
bucuriei sg. gen./dat. 44,9;
- bun**: (1211 DRĂGANU): adj.: „gut”: „bon”
bun m. sg. nom./ac. 5,15; 24,9; 33,8; 44,1; 51,9; 53,6; 72,1; 85,4; 98,9; 99,4; 105,1; 106,1; 111,5; 117,1; 117,2; 117,3; 117,4; 117,29; 118,68; 132,1; 134,3; 134,4; 135,1; 142,12; 144,9; 146,1;
bună f. sg. nom./ac. 35,4; 47,2; 62,4; 68,20; 80,3; 103,28; 108,20; 110,10; 118,72; 144,16;
mai bună comp. 83,10;
bune f. pl. nom./ac. 9,9; 9,22; 33,12; 34,14; 37,21; 108,4; 118,39; 121,9;
buni (celor) pl. gen./dat. 124,4;
- bunăcuviință** → **cuviință**
- bunătate**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Güte”: „bonté”
bunătate sg. nom./ac. 13,2; 13,4; 36,3; 84,13; 103,29; 106,10; 118,65; 118,66;
bunătatea sg. nom./ac. 24,9; 37,21; 51,3; 67,11; 105,5; 118,68;
bunătății sg. gen./dat. 20,3; 64,12; 144,7;
bunătăți pl. nom./ac. 24,14; 38,3; 102,5;
bunătățile pl. nom./ac. 4,6; 15,1; 26,19; 64,5; 83,13; 127,6;
- bunăvoie**: (1688 BIBLIA): s. f. „Freiwilligkeit”: „manière bénévole”
bunăvoie sg. nom./ac. 29,7; 53,6; 67,10; 118,107; 144,17;
bunăvoirea sg. nom./ac. 50,19;
bunăvointă sg. nom./ac. 68,17;
bunăvrere sg. nom./ac. 18,15;
bunăvrerea sg. nom./ac. 88,17; 105,4;
bune-vrerile pl. nom./ac. 140,7;
- buză**: (1475 DOR): s. f.: 1. Lippe, 2. Rand”: „1. lèvres, 2. bord”
buze pl. nom./ac. 11,2; 16,12; 21,7; 62,6; 119,2;
buzele pl. nom./ac. 11,3; 11,4; 15,4; 30,2; 33,13; 39,12; 44,3; 50,16; 58,8; 62,4; 65,12; 70,26; 88,34; 105,33; 118,13; 118,170; 139,3;
- buzelor** pl. gen./dat. 16,5; 20,1; 58,13; 139,10; 140,3;

C

- ca**: (1521 NEACȘU): adv./conj.: „1. wie, 2. damit, 3. ungefähr”: „1. comme, 2. afin que, 3. à-peu-près”
adv. (176×)
conj. (147×)
- cal**: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Pferd”: „cheval”
calul sg. nom./ac. 31,1; 32,17;
calului sg. gen./dat. 146,11;
cai pl. nom./ac. 19,8; 75,6;
- cale**: (1528 DERS): s. f.: „1. Weg, 2. Mittel, Weise”: „1. chemin, 2. moyen”
cale sg. nom./ac. 18,6; 24,10; 24,14; 48,13; 67,4; 77,55; 79,10; 79,13; 84,14; 88,40; 100,8; 106,7; 106,40; 109,8; 138,23; 138,23;
calea sg. nom./ac. 1,1; 1,6; 2,12; 5,9; 17,35; 26,17; 31,10; 34,7; 35,4; 36,5; 36,7; 36,24; 36,36; 43,20; 49,24; 66,2; 76,13; 85,10; 101,23; 106,4; 106,17; 118,9; 118,14; 118,27; 118,29; 118,30; 118,32; 118,33; 118,35; 118,37; 118,101; 118,127; 141,4; 142,10; 145,8;
căile pl. nom./ac. 9,26; 15,11; 17,24; 17,49; 24,4; 24,10; 36,19; 38,1; 50,14; 80,12; 90,11; 94,12; 102,7; 118,3; 118,5; 118,15; 118,26; 118,59; 118,104; 118,167; 127,2; 138,3; 144,18;
mare-căile pl. nom./ac. 76,19;
- camătă**: (1561 CORESI): s. f.: „Pl. Zinsen”: „usure”
camătă sg. nom./ac. 14,6; 54,11; 71,14;
- canon**: (1581 PRL): s. n.: „1. Kanon, Regel, 2. Busse, 3. Zither”: „1. canon, règle, 2. pénitence, 3. cithare”
canon sg. nom./ac. 32,2; 80,2;
canonul sg. nom./ac. 56,11;
- cap**: (1512 DOR): s. n. m.: „1. Kopf, Haupt, 2. Anfang, 3. Kapitel, 4. Oberhaupt”: „1. tête, 2. commencement, 3. chapitre, 4. chef”
cap sg. nom./ac. 17,47; 43,16; 82,2; 132,2;
capul sg. nom./ac. 3,3; 7,17; 20,3; 21,7; 22,7; 26,10; 37,4; 73,15; 109,8; 117,22; 139,8; 139,10; 140,6;
capului sg. gen./dat. 39,17; 59,7; 68,5; 107,8;
capete pl. nom./ac. 109,7;
capetele pl. nom./ac. 65,10; 67,23; 73,14; 108,24;
- capăt**: (1561 CORESI): s. n.: „Ende”: „bout”
căpețele pl. nom./ac. 39,11;
- car**: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Karren, Wagen”: „charrette”
carul sg. nom./ac. 67,18;
cară sg. nom./ac. 19,8;
- care**: (XVI sec. CV): pron. rel./inter.: „wer, welcher”: „qui, lequel”
care (15×)

- carele (66×)
 carea (33×)
 carii (12×)
 careș 55.10
 căruia (7×)
 căroră (13×)
- carne:** (XVI sec. PS. SCH): s. f.: „Fleisch”: „viande”
 carne sg. nom./ac. 49.14;
 carnea sg. nom./ac. 55.4; 101.6; 108.23;
 cărnurile pl. nom./ac. 26.3; 77.31; 78.2; 118.119;
- carte:** (XVI sec. PS. SCH): s. f.: „l. Buch, 2. Schriftstück”: „l. livre, 2. document, lettre”
 carte sg. nom./ac. 39.11;
 cartea sg. nom./ac. 68.33; 138.15;
- casă:** (1469 BGL): s. f.: „Haus”: „maison”
 casă sg. nom./ac. 67.6; 83.3; 101.8; 112.8;
 casa sg. nom./ac. 5.8; 22.8; 26.7; 30.3; 41.3; 44.12; 49.10; 51.1; 51.8; 54.15; 58.1; 65.12; 83.5; 91.13; 95.1; 111.3; 113.17; 113.18; 113.21; 113.22; 117.2; 117.3; 117.25; 121.1; 121.5; 121.9; 126.1; 133.2; 134.2; 134.19; 134.19; 134.20;
 casii sg. gen./dat. 25.8; 48.17; 64.5; 67.13; 68.12; 92.7; 100.3; 104.20; 115.8; 133.2; 134.2;
 casei sg. gen./dat. 29.1; 35.9; 100.9; 113.1; 127.3; 131.3;
 casele pl. nom./ac. 48.10; 73.21;
 caselor pl. gen./dat. 108.9;
- casie:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Kassia”: „casse”
 casie sg. nom./ac. 44.10;
- că:** (1521 NEACȘU): conj.: „dass”: „que” (103×)
- căci:** (1551/3 ES): conj.: „denn”: „car”
 căci (323×)
 căce (81×)
- cădea:** (XVI sec. PS. SCH): v. II: „l. fallen, stürzen, 2. münden”: „l. tomber, 2. se jeter dans”
 cad ind. pr. 3. pl. 144.15;
 cădeți ind. pr. 2. pl. 81.7;
 caz subj. pr. 1. sg. 7.4;
 cază subj. pr. 3. sg. 5.12;
 să cădem subj. pr. 1. pl. 94.6
 va cădea ind. viit. I. 3. sg. 1.3; 7.16; 9.33; 34.9; 36.25;
 cădea-va ind. viit. I. 3. sg. 90.7;
 vor cădea ind. viit. I. 3. pl. 36.2; 44.7; 71.9;
 cădea-vor ind. viit. I. 3. pl. 17.42; 139.11; 140.11;
 au căzut ind. pf. c. 3. pl. 15.6; 19.9; 26.4;
 căzu ind. pf. s. 3. sg. 54.4; 57.8; 104.37;
 căzură ind. pf. s. 3. pl. 35.13; 56.9; 68.12; 77.32; 77.70; 106.39;
 a cădea inf. 117.13;
- cădere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Fallen, Fall, Sturz”: „chute, effondrement”
 căderea sg. nom./ac. 105.29;
- căderi pl. nom./ac. 109.7;
- căi:** (XVI sec. PS. SCH): v. IV: „l. bedauern, beklagen, 2. bereuen”: „l. regretter, plaindre, 2. se repentir”
 să căi ind. pf. s. 3. sg. refl. 105.43;
 (nu) se va căi ind. viit. I. 3. sg. refl. 109.5;
- călare:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./adv.: „reitend, zu Pferd”: „à cheval”
 călări adj. m. pl. nom./ac. 75.6;
- călători:** (1639 AIN): v. IV: „wandern, reisen”: „voyager”
 călătoriia ind. imperf. 3. pl. 88.40;
 călătorêste imperat. 44.5;
 să binecălătorêste ind. pr. 3. sg. refl. 36.7;
- călca:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „l. treten, 2. zertreten”: „l. marcher, 2. piétiner”
 mă calcă ind. pr. 3. pl. 56.4;
 calce subj. pr. 3. sg. 7.5
 călcară-mă ind. pf. s. 3. pl. 55.2;
 au călcat ind. pf. c. 3. sg. 55.1;
 vei călca ind. viit. I. 2. sg. 90.13;
 călca-mă-va ind. viit. I. 3. sg. 138.10;
- călcare:** (XVI sec. PS. PSCH.): s. f.: „Übertretung, Abweichung”: „contravention, écart”
 călcări pl. nom./ac. 100.4;
- călcii:** (XVI sec. PS. SCH): s. n.: „Ferse”: „talon”
 călciiul sg. nom./ac. 55.6;
 călciiului sg. gen./dat. 48.5;
- căldare:** (1492 BGL): s. f.: „Kessel, Topf”: „chaudron, marmite”
 căldarea sg. nom./ac. 59.8; 107.10;
- căldură:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Wärme, Hitze”: „chaleur”
 căldura sg. nom./ac. 18.7;
- cămară:** (1431 LDSR): s. f.: „l. Kammer, 2. Schatzkammer”: l. chambre, 2. trésorerie”
 cămara sg. nom./ac. 18.5
 cămarile pl. nom./ac. 104.29; 143.15;
- cărare:** (1392 BGL): s. f.: „Pfad”: „sentier”
 cărare sg. nom./ac. 26.17; 139.6;
 cărarea sg. nom./ac. 138.2;
 cărării sg. gen./dat. 77.55;
 cărări pl. nom./ac. 22.3;
 cărările pl. nom./ac. 8.8; 16.8; 24.4; 43.20; 76.19; 138.22; 141.3;
 cărărilor pl. gen./dat. 118.104;
- cărbune:** (1491 G. LEX.): s. m.: „Kohle”: „charbon”
 cărbuni pl. nom./ac. 17.10; 17.14; 139.11;
 cărbunii pl. nom./ac. 119.4;
- căruntețe:** (1649 MARD.): s. f.: „Alter”: „âge”
 căruntețe sg. nom./ac. 70.19;
- către:** (XVI sec. CV): prep.: „gegen”: „vers”
 cătră (167×)
- cătușă:** (XVI sec. CV): s. f.: „Handfesseln”: „menottes”
 cătuși pl. nom./ac. 149.8;
- căuta:** (XVI sec. PS. SCH): v. I: „l. suchen, 2. blicken, sehen, 3. trachten, streben”: „l. chercher, 2. regarder, 3. tâcher”
 caută ind. pr. 3. pl. 69.5;
 ai căutat ind. pf. c. 2. sg. 30.9;
 căută ind. pf. s. 3. sg. 101.18;
 va căuta ind. viit. I. 3. sg. 111.7;
 caută imperat. 73.21; 79.15; 83.9; 118.158;
- căzătură:** (1561 CORESI): s. f.: „Fall, Sturz”: „chute”
 căzătură sg. nom./ac. 143.17;
- ce:** (1521 NEACȘU): pron. rel./interog.: „was, welches”: „que, quoi, qui” (506×)
- ceară:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Wachs”: „cire”
 ceară sg. nom./ac. 21.15; 57.8; 67.2; 96.5;
- ceață:** (1640 CEASLOV): s. f. „Nebel”: „brouillard, brume”
 ceață sg. nom./ac. 10.2;
- cedru:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Zeder”: „cèdre”
 cedrul sg. nom./ac. 91.12;
 cedrii pl. nom./ac. 28.5; 36.36; 79.11; 103.18; 148.9;
- cel:** (1521 NEACȘU): art. dem./adj.: „der”: „ce”
 cel m. sg. nom./ac. (96×)
 cela (1×)
 celui m. sg. gen./dat. (18×)
 cei m. pl. nom./ac. (101×)
 cea f. sg. nom./ac. (14×)
 cèle (40×)
 cel adj. (95×)
 cèle adj. f. pl. nom./ac. (16×)
 cèlea adj. f. pl. nom./ac. (2×)
 cela adj. m. sg. nom./ac. (1×)
 celui adj. m. sg. gen./dat. (18×)
 celor adj. pl. gen./dat. (29×)
- cenușă:** (XVI sec. PS. SCH): s. f.: „Asche”: „cendre(s)”
 cenușa sg. nom./ac. 101.10; 147.5;
- cer:** (XVI sec. PS. SCH): s. n.: „Himmel”: „ciel”
 ceriu sg. nom./ac. 10.4; 13.3; 17.15; 32.13; 35.5; 52.3; 56.4; 72.9; 72.24; 74.8; 77.30; 79.15; 84.13; 88.36; 101.20; 102.19; 112.5; 113.11; 118.89; 122.1; 134.6; 138.7; 148.13;
 ceriul sg. nom./ac. 19.7; 49.5; 67.36; 103.3; 113.25; 120.2; 123.8; 133.4; 145.4; 146.8;
 ceriului sg. gen./adt. 8.8; 18.7; 18.7; 49.12; 67.36; 77.28; 77.27; 78.2; 88.29; 90.1; 102.11; 103.13; 104.39; 113.25; 135.26;
 ceriuri pl. nom./ac. 2.4; 8.2; 56.7; 56.13; 56.14; 88.3; 106.26; 107.5; 112.4; 148.1;
 ceriurile pl. nom./ac. 8.4; 17.11; 18.1; 32.6; 49.7; 67.9; 68.39; 88.6; 88.12;

- 95.5: 95.11: 96.6: 101.26: 135.5: 143.6: 148.4;
ceriurilor pl. nom./ac. 107.4: 148.4: 148.4;
- cerb**: (1506 G. LEX): s. m.: „Hirsch”:
 „cerf”
cerb sg. nom./ac. 17.36;
cerbul sg. nom./ac. 40.1;
cerbii pl. nom./ac. 28.8;
cerbilor pl. gen./dat. 103.19;
- cerca**: (1581 PRL): v. I: „1. suchen, 2. untersuchen, 3. versuchen”: „1. chercher, 2. examiner, 3. essayer”
cearcă ind. pr. 3. sg. 23.6: 25.2: 30.31: 36.34: 141.6;
cercați ind. pr. 2. pl. 4.3;
cearcă ind. pr. 3. pl. 23.6: 24.11: 33.10: 34.4: 39.19: 39.22: 69.2: 70.14: 70.27: 104.3: 118.2;
voiu cerca ind. viit. I. 1. sg. 26.13;
vei cerca ind. viit. I. 2. sg. 36.10;
va cerca ind. viit. I. 3. sg. 43.23;
cerca-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 9.39;
vor cerca ind. viit. I. 3. pl. 82.15;
cerca ind. imperf. 3. pl. 37.12: 37.13;
cerca ind. imperf. 3. sg. 76.6: 77.38;
cercaiu ind. pf. s. 1. sg. 36.38;
cercă-te ind. pf. s. 3. sg. 26.13;
am cercat ind. pf. c. 1. sg. 118.10: 118.45;
cercat-am ind. pf. c. 1. sg. 33.4;
au cercat ind. pf. c. 3. pl. 85.13;
cercă-mă imperat. 138.22;
cearcă imperat. 33.14: 118.175;
cercați imperat. 104.4;
- cercat**: (1688 BIBLIA): adj.: „versucht”:
 „examiné”
încercate adj. pl. nom./ac. 110.2;
- cerceta**: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „prüfen”:
 „examiner”
cercetează ind. pr. 3. sg. 9.12: 10.6;
cercetază ind. pr. 3. pl. 9.10;
cercetează ind. pr. 3. pl. 10.5: 21.28: 68.9;
cerceteze subj. pr. 3. sg. 108.10;
voiu cerceta ind. viit. I. 1. sg. 77.9: 118.33: 118.34: 118.69: 118.144;
va cerceta ind. viit. I. 3. sg. 9.25: 9.36: 34.31: 60.6;
vor cerceta ind. viit. I. 3. pl. 104.44: 118.2;
cercetaiu ind. pf. s. 1. sg. 118.100;
cercetară ind. pf. s. 3. pl. 62.9: 63.5;
am cercetat ind. pf. c. 1. sg. 76.2: 118.22: 118.56: 118.70: 118.95: 121.9;
au cercetat ind. pf. c. 3. pl. 118.128;
cercetind ger. 7.10: 13.3: 52.3: 63.5;
- cercetare**: (XVI sec. CV): s. f.: „Untersuchung”:
 „recherche”
cercetări pl. nom./ac. 63.5;
- cerdac**: (1645 HERODOT): s. n.: „Altan”:
 „balcon”
cerdacurile pl. nom./ac. 103.3: 103.14;
- cere**: (1577 CORESI): v. III: „bitten, verlangen”:
 „demander”
să ceară subj. pr. 3. pl. 103.22: 108.9;
am cerșut ind. pf. c. 1. sg. 26.7;
- (n)-**ai cerșut** ind. pf. c. 2. sg. 39.10;
au cerșut ind. pf. c. 3. sg. 20.4: 53.3;
cerșură ind. pf. s. 3. pl. 104.39;
voiu cêre ind. viit. I. 1. sg. 26.7;
cêre imperat. sg. 2.8;
cerînd ger. 36.26;
a cêre inf. 77.21;
- cerere**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Verlangen, Bitte”:
 „solicitation, demande”
cêrerea sg. nom./ac. 105.16;
cêrerile pl. nom./ac. 19.6: 36.3;
- ceresc**: (XVI sec. CV): adj.: „himm-lisch”:
 „céleste”
cerese adj. m. sg. nom./ac. 67.15;
- cerșut** → **cerce**
- certa**: (XVI sec. CV): v. I: „1. schelten, 2. strafen”:
 „1. gronder, 2. punir”
ceartă ind. pr. 3. sg. 93.10;
să mă certî subj. pr. 2. sg. 37.1;
să cêrte subj. pr. 3. sg. 104.21;
ai certat ind. pf. c. 2. sg. 38.14;
au certat ind. pf. c. 3. sg. 15.7;
certaș ind. pf. s. 2. sg. 9.5: 118.21;
mă certă ind. pf. s. 3. sg. 117.18;
vei certa ind. viit. I. 2. sg. 93.12;
certa-mă-va ind. viit. I. 3. sg. 140.6;
ne vom certa ind. viit. I. 1. pl. refl. 89.12;
ceartă imperat. 67.33;
certați-vă imperat. pl. refl. 2.10;
certînd ger. 117.18;
- certare**: (1581 PRL): s. f.: „1. Schelte, 2. Bestrafung”:
 „1. admonestation, 2. punition”
certarea sg. nom./ac. 17.18: 17.39: 18.15: 75.6: 79.17: 103.8;
- cetate**: (1391 DRHB): s. f.: „Stadt”:
 „cité”
cetate sg. nom./ac. 54.9: 71.16: 106.7: 121.2;
cetatea sg. nom./ac. 30.28: 45.4: 47.1: 47.2: 47.7: 58.7: 58.16: 59.10: 72.20: 86.3: 100.10: 107.11: 126.2;
cețății sg. gen./dat. 106.4;
cețăț pl. nom./ac. 9.6;
cețățile pl. nom./ac. 68.40: 138.19;
- chema**: (XVI sec. PS. SCH): v. I: „rufen”:
 „appeler”
cheamă ind. pr. 3. sg. 41.9: 85.4;
cheamă ind. pr. 3. pl. 98.6: 144.19: 146.10;
chema ind. imperf. 3. sg. 98.7;
chemaui ind. pf. s. 1. sg. 117.5;
chemă ind. pf. s. 3. sg. 104.16;
am chemat ind. pf. c. 1. sg. 17.7: 30.21: 114.4;
au chemat ind. pf. c. 3. sg. 49.1: 78.7;
au chemat ind. pr. 3. pl. 13.5: 52.6;
voiu chema ind. viit. I. 1. sg. 17.4: 55.10: 101.4: 114.2: 115.4: 115.7: 137.4;
va chema ind. viit. I. 3. sg. 88.26;
chema-va ind. viit. I. 3. sg. 49.5;
vom chema ind. viit. I. 1. pl. 19.10: 74.1: 79.19;
ne vom chema ind. viit. I. 1. pl. refl. 19.8;
mă cheamă imperat. 49.16;
chemați imperat. 104.1;
chemînd ger. 146.4;
- chin**: (XVI sec. PS. SCH): s. n.: „1. Qual, Pein, Plage, 2. Folter”:
 „1. torture, misère, 2. supplice, tourment”
chinuri pl. nom./ac. 43.21: 47.6;
chinurile pl. nom./ac. 17.6;
- chinui**: (XVI sec. PS. SCH): v. IV: „1. quâlen, peinigen, plagen, 2. leiden”:
 „1. tourmenter, torturer, 2. souffrir”
chinuiese ind. pr. 3. pl. 36.3;
chinuiiu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 37.8;
chinui ind. pf. s. 3. sg. 7.15;
chinuit-ai ind. pf. c. 2. sg. 43.3;
au chinuit ind. pf. c. 3. pl. 93.5;
- chinuire**: (1570 CORESI): s. f.: „Peinigung”:
 „supplice” sg. nom./ac. 31.4;
- chip**: (1480 BGL): s. n.: „1. Bild(nis), 2. Gestalt, Aussehen, 3. Person, 4. Art, Weise, 5. Mittel, Weg”:
 „1. image, 2. figure, 3. personne, 4. manière, 5. moyen”
chip sg. nom./ac. 32.22: 38.9: 41.1: 47.7: 55.7: 67.6: 102.13;
chipul sg. nom./ac. 72.20;
- chit**: (XVI sec. PS. SCH): s. m.: „Wal”:
 „baleine”
chitul sg. nom./ac. 64.7;
- chiti**: (1632 EUSTR.): v. IV: „denken”:
 „penser”
chitiiam ind. imperf. 1. sg. 76.6;
- chivot**: (1476 DRHA): s. n.: „1. Schrein, 2. Arche Noahs”:
 „1. coffre, tabernacle, 2. arche de Noé”
chivotul sg. nom./ac. 131.8;
- ci**: (XVI sec. CV): conj.: „sondern”:
 „mais, cependant”
ce 1.1: 1.4;
- cine**: (XVI sec. CV): pron. rel./interog.: „der, wer”:
 „qui”
cine (49x)
cui dat. 38.10;
- cineva**: (XVI sec. PS. SCH): pron. nehot.: „jemand, einer”:
 „quelqu'un”
cineva 87.12;
- cinste**: (1474 DERS): s. f.: „1. Ehre, 2. Ehrlichkeit”:
 „1. honneur, 2. honnêteté”
cinste sg. nom./ac. 8.6: 28.2: 48.12: 48.21: 95.7;
cinstea sg. nom./ac. 44.10: 61.4: 98.3;
- cinsti**: (XVI sec. CV): v. IV: „ehren”:
 „honorer”
să cinstiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 138.16;
- cinstit**: (XVI sec. CV): adj.: „1. geehrt, verehrt, 2. rechtschaffen, ehrlich”:
 „1. honorable, estimé, 2. honnête”
cinstit m. sg. nom./ac. 20.3: 71.14;
cinstită f. sg. nom./ac. 18.11: 115.5;
- ciopli**: (1581/2 PO): v. IV: „behauen”:
 „tailler, façonner”
cioplia ind. imperf. 3. pl. 128.3;
- cioplit**: (1581/2 PO): adj.: „behauen”:
 „sculpté” m. sg. nom./ac. 105.20;
cioplită f. sg. nom./ac. 113.8;

- clioplite pl. nom./ac. 77.64; 96.7; 105.34;
 clioplitelor s. pl. gen./dat. 105.36;
- ciudă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Wunder, 2. Ärger, Verdruss”: „1. miracle, 2. ennui, chagrin, colère”
 ciudeasele pl. nom./ac. 104.5;
- ciudeasă** → **ciudă**
- cîine:** (1535 DRHB): s. m.: „Hund”:
 „chien”
 cîine sg. nom./ac. 58.7;
 cîinele sg. nom./ac. 58.16;
 cîinelui sg. gen./dat. 21.21;
 cîini pl. nom./ac. 21.17;
 cîinelor pl. gen./dat. 67.25;
- cîinesc:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „hündisch”:
 „canin”
 cîinească adj. sg. f. nom./ac. 77.50;
 104.30;
- cîmp:** (ca. 1300 MDGR): s. m.: „1. Feld, Flur, 2. Ebene”:
 „1. champs, 2. plaine”
 cîmpul sg. nom./ac. 77.15; 77.48;
 cîmpului sg. gen./dat. 8.7; 102.14; 103.12; 103.18;
 cîmpii pl. nom./ac. 64.12; 95.11; 103.9;
 131.6;
- cînd:** (1551/3 ES): adv./conj.: „wann, als”:
 „quand, lorsque” (100×)
- cîndai:** (1581 CORESI): adv./conj.:
 „vielleicht, etwa”:
 „peut-être” (9×)
- cînta:** (XVI sec. CV): v. I: „singen”:
 „chanter”
 cînt ind. pr. 1. sg. 70.26;
 cîntă ind. pr. 3. sg. 149.3;
 cîntă ind. pr. 3. pl. 57.5;
 să-Ț cînte subj. pr. 3. sg. 29.15;
 cînte subj. pr. 3. sg. 137.6;
 cînta ind. imperf. 3. pl. 68.15;
 cîntară ind. pf. s. 3. pl. 105.13;
 cînta-Ț-voiu ind. viit. I. 1. sg. 70.25;
 100.1;
 voiu cînta ind. viit. I. 1. sg. 7.18; 58.18;
 58.20; 60.8; 88.1;
 cînta-voiu ind. viit. I. 1. sg. 9.2; 17.53;
 26.11; 56.10; 56.12; 74.8; 100.2;
 103.34; 107.1; 107.3; 137.1; 143.10;
 143.10; 145.1;
 cînta-vom ind. viit. I. 1. pl. 20.14;
 vom cînta ind. viit. I. 1. pl. 136.5;
 cînte imperat. 65.3. 65.3;
 cîntaȚ imperat. pl. 9.11;
 cîntaȚi imperat. 29.4; 32.3; 46.6; 46.7;
 67.4; 95.2; 97.1; 97.6; 97.7; 104.2;
 134.3; 136.4; 146.7; 149.1;
 a cînta inf. 91.1;
- cîntare:** (XVI sec. PS. SCH.) s. f.: „Gesang”:
 „chant” sg. nom./ac. 39.4; 44.1;
 64.1; 68.35; 70.25; 75.1; 82.1; 87.1;
 91.3; 97.1; 97.7; 107.1; 137.1; 143.10;
 149.1;
 cîntarea sg. nom./ac. 38.1; 41.10; 65.1;
 119.1; 120.1; 122.1; 123.1; 124.1;
 125.1; 126.1; 127.1; 128.1; 130.1;
 131.1; 132.1; 133.1; 136.5;
 cîntării sg. gen./dat. 29.1; 47.1; 64.1;
 66.1; 67.1; 74.1; 80.1; 86.1; 90.1; 91.1;
 92.1; 94.1; 95.1;
- cîntări pl. nom./ac. 94.2; 136.3;
 cîntările pl. nom./ac. 76. cat. 136.4;
 137.6;
- cîrstei:** (1577 CORESI): s. m.: „Wachtelkönig”:
 „roi des caillies”
 cîrstei pl. nom./ac. 104.39;
- cîștiga:** (1561 CORESI): v. I: „erwerben”:
 „acquérir”
 ai cîștigat ind. pf. c. 2. sg. 73.2; 138.12;
 au cîștigat ind. pf. c. 3. pl. 77.59;
- cîștigare:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Erwerb”:
 „acquisition”
 cîștigarea sg. nom./ac. 104.20;
- cît:** (XVI sec. CV): adj./adv./conj./pron.:
 „1. wieviel, 2. kaum, 3. insofern, 4. das... was”:
 „1. combien, 2. à peine, 3. tant que, 4. ce que”
 cît (8×)
 cîtu- 83.01; 117.102;
 cîte (15×)
- clăti:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „rühren, rücken”:
 „mouvoir”
 să (nu) mă clătească subj. pr. 3. sg. refl. 35.12;
 clătească-se subj. pr. 3. pl. refl. 81.5;
 95.11; 97.8;
 s-au clătît ind. pf. c. 3. pl. refl. 17.9; 59.2;
 clătîș ind. pf. s. 2. sg. 59.2;
 să clăti ind. pf. s. 3. sg. 96.4;
 clătî-să ind. pf. s. 3. sg. 93.18;
 clătîră ind. pf. s. 3. pl. 21.7; 108.24;
 să clătîră ind. pf. s. 3. pl. refl. 47.5;
 clătîră-să ind. pf. s. 3. pl. refl. 106.27;
 (nu) mă voiu clăti ind. viit. I. 1. sg. refl. 9.28; 29.7; 61.2;
 va clăti ind. viit. I. 3. sg. 28.7;
 (nu) să/se va clăti ind. viit. I. 3. sg. refl. 14.7; 20.7; 45.2; 45.5; 92.2; 95.10;
 111.5; 124.1;
 clătînd ger. 28.7;
 clătîndu-se ger. refl. 37.17;
- clătina:** (1581 CORESI): V. I: „schwanken”:
 „chanceler”
 se/să clătîna ind. pf. s. 3. sg. 17.9; 113.7;
 clătîne-se subj. pr. 3. sg. refl. 45.6; 76.18;
 98.1;
- clătire:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Schwanken”:
 „balancement”
 clătire sg. nom./ac. 43.16; 54.25; 65.7;
 120.3;
- cleveti:** (XVI sec. CV): v. IV: „verleumden”:
 „médire de qqn.”
 clevetêște ind. pr. 3. sg. 43.18;
 clevetîtai ind. imperf. 2. sg. 49.21;
 clevetîia ind. imperf. 3. sg. 100.6;
 clevetîră ind. pf. s. 3. pl. 77.22;
- clic:** (1688 BIBLIA): s. n.: „Geschrei”:
 „cris”
 clic sg. nom./ac. 26.11; 32.3; 46.5; 150.5;
 clicul sg. nom./ac. 88.15;
 clicurile pl. nom./ac. 43.14;
- clicui: (1688 BIBLIA): v. IV: „schreien”:
 „crier”
 clicuiȚ imperat. 46.1; 97.6;
 clicuiȚi imperat. 65.1; 80.1; 97.8; 99.1;
 să clicuim subj. pr. 1. pl. 94.1; 94.2;
- clinti:** (1688 BIBLIA): V. IV: „bewegen, rühren”:
 „mouvoir”
 mă clintesc ind. pr. 1. sg. refl. 15.8;
 să se clintească subj. pr. 3. pl. refl. 16.6;
- clipi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „blinzeln”:
 „cligner des yeux”
 clipind ger. 34.22;
- coapsă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Schenkel, Hüfte”:
 „cuisse, hanche”
 coapsa f. sg. nom./ac. 44.4;
- coastă:** (1463 DERS): s. f.: „Rippe”:
 „côte”
 coastele pl. nom./ac. 47.2;
- coborî:** (1551/3 ES): v. IV: „herab-, hinabsteigen”:
 „descendre”
 mă pogor ind. pr. 1. sg. 29.11;
 să pogoră ind. pr. 3. pl. 21.33; 27.1;
 87.4; 103.9; 106.23; 106.26; 132.3;
 142.8;
 pogoră ind. pr. 3. pl. 29.3; 132.2; 132.3;
 să pogoră ind. pr. 3. pl. refl. 21.32;
 mă voiu pogorî ind. viit. I. 1. sg. refl. 138.7;
 să va pogorî ind. viit. I. 3. sg. refl. 48.18;
 se va pogorî ind. viit. I. 3. sg. refl. 7.17;
 pogorî-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 71.6;
 pogorî-i-vei ind. viit. I. 2. sg. 54.26;
 vei pogorî ind. viit. I. 2. sg. 55.7;
 să pogorî ind. pf. s. 3. sg. 17.11;
 m-ai pogorît ind. pf. c. 2. sg. 21.16;
 să să pogoare subj. pr. 3. pl. refl. 30.22;
 54.16;
 te pogoră imperat. 143.6;
 pogoră-i imperat. 58.12;
- cobuz:** (1632 EUSTR. PRAV.): s. n.: „Musikinstrument”:
 „instrument de musique”
 copuze pl. nom./ac. 32.2;
- colȚ:** (1493 SUCIU): s. m.: „Zacke, Felsenspitze”:
 „dent, aiguille, crête d'un rocher”
 colȚuri pl. nom./ac. 113.8;
- colun:** (ca. 1482 DERS): s. m.: „Waldesel”:
 „ânon”
 colunii pl. nom./ac. 103.12;
- comoară:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Schatz, 2. Vorratskammer”:
 „1. trésor, 2. grenier”
 comori pl. nom./ac. 38.10;
- concen:** (1688 BIBLIA): v. IV: „vernichten”:
 „néantir”
 conceni ind. pf. s. 3. sg. 76.8;
 concenîră ind. pf. s. 3. pl. 118.87;
- concenire:** „Vernichtung”:
 „néantissement”
 concenire sg. nom./ac. 58.14;

- copil:** (1318 DLRV): s. m.: „1. Kind, 2. Diener”: „1. enfant, 2. serviteur”
copil sg. nom./ac. 35.1;
copii pl. nom./ac. 112.1:
- copuz → cobuz**
- corb:** (1444 SUCIU): s. m.: „Rabe”:
„corbeau”
corbul sg. nom./ac. 101.7;
corbilor pl. gen./dat. 146.10:
- corn:** (1436 LDSR): s. n.: „1. Horn, 2. Ecke”: „1. come, 2. coin”
corn sg. nom./ac. 74.4: 97.7;
cornul sg. nom./ac. 17.3; 74.5: 74.9:
88.17: 88.24; 91.10: 111.9: 131.18:
148.13;
coarne pl. nom./ac. 68.36;
coarnele pl. nom./ac. 21.22: 74.9;
cornurile pl. nom./ac. 117.26:
- cort:** (1563 CORESI): s. n.: „Zelt”:
„tente”
cort sg. nom./ac. 30.28: 41.4;
cortul sg. nom./ac. 17.13: 26.9: 26.11:
77.66;
cortului sg. gen./dat. 26.9: 28.1;
corturile pl. nom./ac. 117.15:
- covârși:** (1620 MOXA): v. IV: „1. überragen, 2. überwältigen”: „1. surmonter, 2. dominer”
covârșiră ind. pf. s. 3. pl. 37.4:
- cramă:** (1541 BGL): s. f.: „Kelterhaus”:
„pressoir”
cramă sg. nom./ac. 78.2:
- crede:** (XVI sec. CV): v. III: „glauben”:
„croire”
crez ind. pr. 1. sg. 26.19;
am crezut ind. pf. c. 1. sg. 118.66;
crezut-am ind. pf. c. 1. sg. 115.1;
(n)-au crezut 77.26: 77.36;
crezură ind. pf. s. 3. pl. 105.13: 105.25;
- credincios:** (XVI sec. CV): adj.: „1. treu, 2. gläubig”: „1. fidèle, dévoué, 2. pieux”
credincios sg. nom./ac. 88.36: 144.14;
credincioasă f. sg. nom./ac. 18.8: 88.28;
credincioșii s. pl. nom./ac. 100.8:
- credință:** (XVI sec. CV): s. f.: „Treue, Glauben”: „fidélité, foi”
credință sg. nom./ac. 32.4:
- crește:** (XVI sec. CV): v. III: „wachsen”:
„croître”
crescu ind. pf. s. 3. sg. 104.23:
- creștet:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Scheitel”: „sommét”
creștetul sg. nom./ac. 7.17: 67.23:
- crezut:** (XVI sec. PS. H.): adj. „vertrauenswürdig”: „digne de confiance”
crezute adj. f. pl. nom./ac. 110.7;
- crivăț:** (1522 DERS): s. n.: „Nordwind”:
„vent du nord”
crivăț sg. nom./ac. 106.3;
crivățului sg. gen./dat. 47.2:
- cruța:** (XVI sec. CV): v. I: „(ver)schoenen”: „ménager”
cruți ind. pr. 2. sg. 11.8;
să ne cruțe subj. pr. 3. sg. 66.1;
(nu) cruță ind. pf. s. 3. sg. 77.55;
(n)-au cruțat ind. pf. c. 3. pl. 118.154;
voiu cruța ind. viit. I. 1. sg. 118.44;
vor cruța ind. viit. I. 3. pl. 101.15:
- cruțare:** (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Schonung”: „pitié”
cruțarea sg. nom./ac. 118.9:
- cu:** (1521 NEACȘU): prep.: „mit”:
„avec” (400×)
- cuget:** (XVI sec. CV): s. n.: „1. Gedanke. Sinn, 2. Gewissen”: „1. pensée, 2. raison, esprit”
cugetul sg. nom./ac. 38.4: 48.3: 118.24:
118.77: 118.92: 118.97: 118.99: 118.142:
- cugeta:** (XVI sec. CV): v. I: „denken”:
„penser”
cugetam ind. imperf. I. sg. 62.7;
au cugetat ind. pf. c. 3. pl. 2.1;
cugetaiu ind. pf. s. 1. sg. 76.6;
cugetară ind. pf. s. 3. pl. 20.12: 37.13;
voiu cugeta ind. viit. I. 1. sg. 76.12:
118.16: 118.116;
va cugeta ind. viit. I. 3. sg. 1.2: 70.27:
- cuib:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „1. Nest, 2. Säulenfuß”: „1. nid, 2. mortaise”
cuiubu sg. nom./ac. 83.3:
- culca:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „(sich) niederlegen”: „(se) coucher”
culcaiu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 56.5;
mă culcaiu ind. pf. s. 1. sg. 3.5;
mă voiu culca ind. viit. I. 1. sg. refl. 4.10:
- culege:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „(auf-)lesen”: „cueillir”
culeg ind. pr. 3. pl. 79.13:
- cum:** (1521 NEACȘU): adv./conj.: „wie”: „comme(nt)” (10×)
- cumpănă:** (1509 DERS): s. f.: „Waage”:
„balance”
cumpene pl. nom./ac. 61.9;
- cunoaște:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „(er)kennen”: „(re)connaître”
conosc ind. pr. 1. sg. 50.4;
cunoști ind. pr. 2. sg. 68.23;
să cunoaște ind. pr. 3. sg. 47.3;
cunoaște ind. pr. 3. sg. 1.6: 36.19: 137.7:
141.5;
cunoaște ind. pr. 3. sg. 93.11: 138.13;
cunoaște-se ind. pr. 3. sg. refl. 9.17
cunosc ind. pr. 3. pl. 9.10: 35.11: 118.79;
să cunosc subj. pr. 1. sg. 38.6;
cunoască subj. pr. 3. pl. 9.21: 82.17:
108.26;
să să cunoască subj. pr. 3. sg. refl. 78.10:
să cunoaștem subj. pr. 1. pl. 66.2;
voiu cunoaște ind. viit. I. 1. sg. 118.124;
(nu) va cunoaște ind. viit. I. 3. sg. 73.10:
91.6: 102.15;
cunoaște-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl.
- vor cunoaște ind. viit. I. 3. pl. 13.5: 52.5:
58.15: 76.19;
(nu) cunoașteam ind. imperf. I. sg. 100.5;
(n)-am cunoscut ind. pf. c. 1. sg. 17.48:
31.5: 70.17: 134.5;
cunoscut-am ind. pf. c. 1. sg. 49.12:
118.75;
am cunoscut ind. pf. c. 1. sg. 77.3;
ai cunoscut ind. pf. c. 2. sg. 68.7;
Te-ai cunoscut ind. pf. c. 2. sg. refl.
143.4;
(n)-au cunoscut ind. pf. c. 3. sg. 72.11:
90.14: 102.13: 138.15;
(n)-au cunoscut ind. pf. c. 3. pl. 81.5:
94.12;
cunoscuu ind. pf. s. 1. sg. 19.6: 55.10:
118.151;
conoscuu ind. pf. s. 1. sg. 40.12: 139.13;
mă cunosc ind. pf. s. 3. sg. 86.4;
conoscuși ind. pf. s. 2. sg. 141.3;
cunoscuș ind. pf. s. 2. sg. 39.12: 138.1:
138.4;
cunoscuși ind. pf. s. 2. sg. 138.1;
cunoscu ind. pf. s. 3. sg. 103.20;
cunoaște imperat. 138.22: 138.22;
cunoașteți imperat. 45.10: 99.2:
- cunoscut:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „bekannt”: „connu”
cunoscut sg. nom./ac. 75.1;
cunoscuți pl. nom./ac. 87.19;
cunoscutul sg. nom./ac. 54.14;
cunoscuții pl. nom./ac. 87.8;
cunoscuților pl. gen./dat. 30.15:
- cunoștință:** (1581/2 PO): s. f.: „Erkenntnis, Einsicht”: „savoir, connaissance”
cunoștință sg. nom./ac. 72.11: 118.66:
- cununa:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „bekränzen”: „couronner”
cunună ind. pr. 3. sg. 102.4;
ai cununat ind. pf. c. 2. sg. 5.15: 8.6:
- cunună:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Kranz”: „couronne”
cunună sg. nom./ac. 20.3;
cununa f. sg. nom./ac. 64.12;
- cuprinde:** (XVI sec. CV): v. III: „1. (um)fassen, 2. enthalten”: „1. entourer, enlacer, 2. contenir, comprendre”
mă cuprinde ind. pr. 3. sg. 31.9;
să cuprinză subj. pr. 3. sg. 68.19: 68.29;
au cuprins ind. pf. c. 3. pl. 16.11;
cuprinsu-m-au ind. pf. c. 3. pl. 17.5;
mă cuprinse ind. pf. s. 3. sg. 118.53;
mă cuprinsără ind. pf. s. 3. pl. 21.17:
39.16: 87.18;
cuprinsără-mă ind. pf. s. 3. pl. 114.3;
cuprinsără ind. pf. s. 3. pl. 72.12: 87.19;
cuprindeți imperat. 47.11:
- cuptor:** (1501 SUCIU): s. n.: „Ofen”:
„four”
cuptoriu sg. nom./ac. 20.9;
- curat:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „1. gereinigt, 2. rein”: „1. nettoyé, 2. pur”
curat (cel>) m. sg. nom./ac. 4.4: 11.1:
15.10: 23.4: 63.3: 74.7: 85.2: 144.14:
144.18;
(tot) curatul sg. nom./ac. 31.7:

- curată f. sg. nom./ac. 18.10; 50.11;
curate f. pl. 11.7;
curați m. pl. nom./ac. 36.29; 51.9; 78.2;
84.9; 148.14; 149.5; 149.9;
curați m. pl. nom./ac. 29.4;
curații m. pl. nom./ac. 30.31; 49.6; 131.9;
131.17; 144.10;
- curățenie: (1581/2 PO): s. f.: „Reinheit”;
„pureté”
curățenia sg. nom./ac. 17.23; 17.27;
88.43;
- curăți: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „rei-
nigen”: „nettoyer, purifier”
mă voi curăți ind. viit. I 1. sg. 18.14;
50.8;
curățește-imperat. sg. 18.13; 50.3;
a curăți inf. 76. cat;
- curățit: (XVI sec. CV): adj./s.: „gerei-
nigt”: „purifié”
curățit m. sg. 11.7;
- curînd: (XVI sec. CV): adv.: „eben,
bald”: „depuis peu, bientôt” adv. 36.2;
36.2; 44.2;
- curgător: (1688 BIBLIA): adj.: „flie-
ßend”: „courant”
curătoare adj. pl. nom./ac. 57.7;
- curge: (XVI sec. CV): v. III: „fließen”:
„couler”
va cura ind. viit. I 3. sg. 61.10;
vor cură ind. viit. I 3. pl. 147.7;
curseră ind. pf. s. 3. pl. 77.23; 104.40;
- curs: (1561 CORESI): s. n.: „Erguß, Aus-
fluß”: „flux”
cursori pl. nom./ac. 106.35; 118.135;
cursurile pl. nom./ac. 106.33;
- cursă: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Falle”:
„piège”
cursă sg. nom./ac. 56.8;
- curte: (1485 DERS): s. f.: „Hof”: „cour”
curtea sg. nom./ac. 28.2; 68.30; 95.8;
curțile pl. nom./ac. 47.3; 47.12; 64.4;
83.1; 83.10; 91.13; 95.8; 115.8; 121.2;
132.2; 134.2;
- curvar: (1559 CORESI): adj./s.: „aus-
schweifend”: „licencieux”
preacurvariu adj. m. sg. nom./ac. 49.19;
- curvi: (1563 CORESI): v. IV: „huren”:
„forniquer”
curvêște ind. pr. 3. sg. 72.26;
curviră ind. pf. s. 2. pl. 105.37;
- cutremur: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.:
„Beben”: „tremblement”
cutremur sg. nom./ac. 2.11; 17.9; 47.5;
54.5;
- cutremura: (XVI sec. PS. SCH.): v. I:
„erzittern”: „trembler”
să să cutremure subj. pr. 3. sg. refl. 32.8;
cutremure-se subj. pr. 3. sg. refl. 95.9;
să cutremură ind. pf. s. 3. sg. refl. 67.9;
- cuviița: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „An-
stand”: „bienséance”
cuviița sg. nom./ac. 20.5; 28.5; 95.6;
103.2; 110.3;
- cuviința sg. nom./ac. 8.2;
mare-cuviința sg. nom./ac. 67.37; 70.9;
144.5;
marii-cuviinței sg. gen./dat. 144.12;
bunăcuviița sg. nom./ac. 25.8; 49.2;
92.1;
- cuvieni: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „sich
ziemen”: „seoir”
să cuvine ind. pr. 3. sg. 64.1; 92.7;
cuvine-se ind. pr. 3. pl. refl. 32.2;
- cuvios: (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „1.
schicklich, passend, 2. anmutig, 3.
fromm”: „1. juste, 2. gracieux, 3.
pieux”
cuviosilor s. pl. gen./dat. 115.5; 149.1;
- cuvînt: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.:
„Wort”: „mot, parole”
cuvînt sg. nom./ac. 18.2; 40.9; 44.1;
55.11; 63.4; 67.12; 76.8; 104.8; 118.42;
cuvîntul sg. nom./ac. 32.4; 32.6; 55.11;
58.13; 90.3; 102.20; 104.18; 104.41;
105.13; 105.25; 106.20; 118.25; 118.38;
118.41; 118.43; 118.65; 118.89;
118.106; 118.153; 129.5; 147.4; 147.7;
147.8;
- cuvinte pl. nom./ac. 11.7; 18.3; 108.2;
136.3; 140.4;
- cuvintele pl. nom./ac. 11.7; 16.5; 16.7;
18.4; 18.15; 21.2; 49.18; 50.5; 51.4;
54.24; 55.4; 55.5; 64.3; 104.26; 104.27;
118.28; 106.11; 111.5; 118.11; 118.16;
118.17; 118.42; 118.74; 118.81; 118.
101; 118.102; 118.113; 118.138; 118.
146; 118.147; 118.157; 118.160; 118.
161; 118.171; 144.14;
- cuvintelor pl. gen./dat. 102.20; 118.10;
118.129; 118.159;
- cuvînta: (XVI sec. PS. SCH.): v. I:
„reden”: „parler”
voiu cuvînta ind. viit. I 1. sg. 33.1;
vor cuvînta ind. viit. I 3. pl. 71.15;
- cuvîntare: (1648 NT): s. f.: „Rede”:
„propos”
cuvîntarea sg. nom./ac. 104.19; 118.50;
118.58; 118.67; 118.76; 118.115; 118.
168;
- cuvîntător: (1581 CORESI): adj./s.: „re-
dend, Verkünder”: „oratoire, prédica-
teur”
cuvîntătorul sg. nom./ac. 118.82; 118.
122; 118.132; 118.139; 118.169; 147.4;

D

- da: (1521 NEACȘU): v. I: „geben”:
„donner”
dai ind. pr. 2. sg. 17.51; 103.28; 144.16;
dă ind. pr. 3. sg. 135.25; 143.11;
dau ind. pr. 3. pl. 7.4; 34.1; 55.2;
să dau subj. pr. 1. sg. 60.8;
să (nu) dai subj. pr. 2. sg. 9.37; 26.18;
73.29; 118.119; 120.3; 139.9;
să (nu) dea subj. pr. 3. sg. 19.4; 40.2;
110.6;
dat-ai ind. pf. c. 2. sg. 4.7; 43.13; 59.4;
60.5;

- ai dat ind. pf. c. 2. sg. 17.38; 20.1; 20.4;
136.11;
datu-mi-ai ind. pf. c. 2. sg. 17.44;
datu-l-ai ind. pf. c. 2. sg. 73.15;
au dat ind. pf. c. 3. sg. 66.5; 110.4;
113.25; 115.3; 135.21;
au dat ind. pf. c. 3. pl. 98.8;
dat-au ind. pf. c. 3. pl. 45.6;
(n)-au dat ind. pf. c. 3. sg. 14.6; 65.7;
123.5;
da-T-voiu ind. viit. I 1. sg. 65.12;
voi da ind. viit. I 1. sg. 2.8; 21.27;
voiu da ind. viit. I 1. sg. 115.5; 115.8;
131.4;
vei da ind. viit. I 2. sg. 15.10; 50.9;
da-ne-vei ind. viit. I 2. sg. 84.7;
da-vei ind. viit. I 2. sg. 20.6;
da-va ind. viit. I 3. sg. 83.12; 84.13;
84.13;
va da ind. viit. I 3. sg. 1.3; 13.8; 17.23;
17.23; 17.27; 28.10; 48.7; 52.8; 54.6;
54.25; 67.12; 67.37; 67.38; 71.15; 83.7;
119.3; 126.4; 136.11;
daț-va ind. viit. I 3. sg. 36.4;
da-se-vor ind. viit. I 3. pl. refl. 62.9;
da-vor ind. viit. I 3. pl. 103.13;
dă-imperat. 27.5; 25.6; 50.13; 59.12;
107.13;
dă-imperat. 29.8; 34.1; 36.22; 49.15; 71.1;
85.15; 113.9;
dați imperat. 65.1; 67.37; 80.2;
da ind. imperf. 3. pl. 119.6;
dedeiu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 87.9;
dedeș ind. pf. s. 2. sg. 38.12;
deade ind. pf. s. 3. sg. 56.4; 77.28; 77.51;
77.53; 77.60; 77.67; 104.42; 105.16;
105.39; 105.44; 111.8; 117.18; 134.12;
deaderă ind. pf. s. 3. pl. 68.26; 76.15;
108.2; 128.1; 128.2;
aș fi dat cond. pf. 1. sg. 50.17;
dînd ger. 55.1; 145.5; 146.10; 147.5;
dîndu ger. 103.29;
(poate) da 77.24;

- dacă: (XVI sec. PS. SCH.): conj.:
„wenn”: „si”
deaca-(1×)
deaca(1×)

- dans: (1632 DRHA): s. n.: „Tanz”:
„danse”
danț sg. nom./ac. 149.3; 150.4;

- dar/1: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Ge-
schenk, Gabe”: „cadeau, don”
daruri pl. nom./ac. 14.6; 25.10; 44.14;
67.32; 71.10; 75.11;

- dar/2: (1551/3 ES): conj.: „aber”: „mais”
dar(1×)
dară(21×)

- dare: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Gabe”:
„don”
dare sg. nom./ac. 77.60;
dări pl. nom./ac. 67.19;

- datornic: (1551/3 ES): s. m.: „Gläubig-
er”: „créancier”
datornicul sg. nom./ac. 108.10;

- dărîmat: (1688 BIBLIA): adj.: „zer-
stört”: „détruit”
dărîmați adj. m. pl. nom./ac. 144.15;
dărîmaț adj. m. pl. nom./ac. 145.7;

- de/1:** (1521 NEACȘU): prep.: „von, seit”:
„de. depuis”
de (577×)
de- (2×)
- de/2:** (1521 NEACȘU): conj.: „1. um, zu, 2. wenn”:
„1. que, 2. si”
de (66×)
de- (2×)
- deal:** (1392 DERS): s. n.: „Hügel”:
„col-line”
dealurile pl. nom./ac. 64.13; 71.3; 77.64; 113.4; 113.6; 148.8;
- deasupra** → **asupra**
- decît:** (XVI sec. PS. SCH.): adv./conj.: „als”:
„que” 8,6; 17,20; 18,11; 39,17; 43,12; 44,3; 50,9; 51,3; 54,24; 62,4; 65,4; 68,5; 68,36; 71,16; 83,11; 83,11; 86,1; 96,11; 104,24; 117,8; 117,10; 118,72; 118,98; 118,99; 118, 100; 118, 102; 118,126; 130,3; 134,5; 138,17;
- dedesubt:** (XVI sec. PS. SCH.): adv.: „unten, darunter”:
„au dessous de, en dessous”
dedesuptul sg. nom./ac. 17.40; 17.43;
- defăima:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. schmähen, 2. verschmähen, verachten”:
„diffamer, médire de qqn.”
defăimă ind. pr. 3. sg. 14,6; 32,10; 32,10;
defăimaș ind. pf. s. 2. sg. 118,117;
defăimă ind. pf. s. 3. sg. 52,7; 73,19; 77,65;
defăimă-se ind. pf. s. 3. sg. refl. 14,5;
defăimară ind. pf. s. 3. pl. 105,25;
(n)-au defăimat ind. pf. c. 3. pl. 21,25; 68,38; 101,18;
voiu defăima ind. viit. I. 1. sg. 88,34;
vei defăima ind. viit. I. 2. sg. 72,20;
defăima-vei ind. viit. I. 2. sg. 58,9;
va defăima ind. viit. I. 3. sg. 2,4; 50,18; 107,14;
defăima-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl. 57,7;
- defăimare:** (1551/3 ES): s. f.: „Verleumdung”:
„médisance”
defăimare sg. nom./ac. 30,23;
defăimarea sg. nom./ac. 21,7; 118,22;
- deget:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Finger, Zehe”:
„doigt”
degetele pl. nom./ac. 143,1;
degetelor pl. gen./dat. 8,4
- degrabă** → **grabă**
- delunga:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. (sich) entfernen, 2. in die Länge ziehen”:
„1. (s’)éloigner, 2. prolonger”
m-aș îndelungaiu cond. pr. 1. sg. 54,8;
îndelungară ind. pf. s. 3. pl. 128,3;
s-au delungat ind. pf. c. 3. sg. 118,5;
- delungare:** (1581 PRL): s. f.: 1. Entfernung, 2. Verlängerung”:
„1. éloignement, 2. prolongation”
îndelungare sg. nom./ac. 20,4; 22,8; 92,7;
delungare sg. nom./ac. 90,16;
- dentre** → **între**
- dentru** → **în**
- demon:** (1624 CAZ. GOV.): s. m.: „Dämon”:
„démon”
dimoni pl. nom./ac. 95,5;
- deodată:** (1688 BIBLIA): adv.: „plötzlich, gleichzeitig”:
„tout à coup” 4,9; 18,10; 34,29; 36,40; 39,19; 48,9; 73,7; 97,9;
- deosebi:** (XVI sec. CV): adv.: „1. besonders, einzeln, 2. für sich”:
„en particulier”
deusebi 4,10;
deosăbi 32,15;
- deosebi:** (1561 CORESI): v. IV: „unterscheiden”:
„discerner”
osebête ind. pr. 3. sg. 67,15;
să osăbească subj. pr. 3. sg. 49,5;
usebi ind. pf. s. 3. sg. 105,33;
osebi ind. pf. s. 3. sg. 131,14;
au osebit ind. pf. c. 3. pl. 65,13;
vei osebi ind. viit. I. 2. sg. 67,10;
va osebi ind. viit. I. 3. sg. 81,1;
- departe:** (XVI sec. PS. SCH.): adv.: „fern, weit”:
„loin” 9,22; 21,2; 37,12; 64,6; 118,154; 137,7; 138,2;
- depărta:** (1581 PRL): v. I: „(sich) entfernen”:
„chasser, s’eloigner”
te depărtezi ind. pr. 2. sg. refl. 21,10;
să depărtează ind. pr. 3. pl. refl. 72,26;
se va depărta ind. viit. I. 3. sg. refl. 108,16;
(nu) ne vom depărta ind. viit. I. 1. pl. refl. 79,19;
depărtaș(i) ind. pf. s. 2. sg. 87,8; 87,19;
depărta ind. pf. s. 3. sg. 43,20; 102,12;
s-au depărtat ind. pf. c. 3. pl. refl. 17,25; 118,149;
m-ai depărtat ind. pf. c. 2. sg. 42,2;
(n)-au depărtat ind. pf. c. 3. sg. 35,4; 65,19;
să nu depărtezi subj. pr. 2. sg. 21,20; 26,15; 39,15;
să (nu) Te depărtezi subj. pr. 2. sg. refl. 34,25; 37,22; 70,13;
depărtați-vă imperat. pl. refl. 6,8
depărtează imperat. 34,20; 38,13; 118, 29;
- depărtat:** (1581 PO): adj.: „entfernt”:
„éloigné”
depărtate adj. pl. nom./ac. 102,12;
depărtat sg. nom./ac. 55,1;
- deplin:** (1581/2 PO): adj.: „völlig, vollkommen”:
„entier, accompli”
deplin 138,21;
- deprinde:** (1581 PRL): v. III: „gewöhnen”:
„habituier”
va deprinde ind. viit. I. 3. sg. 36,32;
să deprinzu subj. pr. 1. sg. 118,147;
- deprindere:** (1649 MARD.): s. f.: „Gewohnheit”:
„habitude”
deprindere sg. nom./ac. 118,173;
- desăvîrșit:** (XVI sec. PS. H.): adj./adv.: „vollkommen, vollständig”:
„parfait(e-ment), entier(ement)” adv. 9,6; 9,19; 9,34; 9,35; 15,11; 17,39; 43,25; 48,7; 51,5; 67,16; 72,6; 73,1; 76,8; 88,45; 102,9;
- deschide:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „öffnen”:
„ouvrir”
deșchizi ind. pr. 2. sg. 144,17;
deșchide ind. pr. 3. sg. 37,15;
deșchise ind. pf. s. 3. sg. 77,27;
să deșchise ind. pf. s. 3. sg. refl. 108,1;
deșchiseră ind. pf. s. 3. pl. 21,13;
(n)-am deșchis ind. pf. c. 1. sg. 38,13; 118,130;
deșchide-voiu ind. viit. I. 1. sg. 48,4; 77,2;
deșchide-vei ind. viit. I. 2. sg. 50,16;
deșchideți imperat. 117,19;
deșchizînd ger. 103,29;
- deschis:** (1577 CORESI): adj./adv. „offen”:
„ouvert(ement)”
deschisă adj. f. sg. nom./ac. 5,11;
- descoperi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „enthüllen, aufdecken”:
„dévoiler, découvrir”
descoperi ind. pr. 3. sg. 97,3; 118,18;
să descoperiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 17,17;
va descoperi ind. viit. I. 3. sg. 28,8;
descopere imperat. 36,5;
- desfăta:** (1646 PRAV. MOLD.): v. I: „laben”:
„délecter”
desfătează-te imperat. refl. 36,4;
mă desfătaiu ind. pf. s. 1. sg. refl. 118,14;
se vor desfăta ind. viit. I. 3. pl. refl. 36,11;
- desfătăciune:** (1645 HERODOT): s. f.: „Labe”:
„délectation”
desfătăciunea sg. nom./ac. 138,10;
desfătăciunii sg. gen./dat. 35,9;
- despărțitură:** s. f. (XVI sec. CORESI): „Abteilung”:
„1. compartiment, 2. division”
despărțituri pl. nom./ac. 135,13;
- desîrg:** (XVI sec. PS. H.): adv.: „eilig, schnell”:
„en hâte” 137,4; 147,4;
- despre:** (XVI sec. CV): prep.: „nach, vor, bezüglich”:
„vers, au sujet de” (2×)
- deșert:** (XVI sec. CV): adj./s. n.: „1. leer, Wüste, 2. vergeblich”:
„1. vide, désert, 2. (en) vain”
deșert sg. nom./ac. 23,4; 88,46; 106,9;
deșertu sg. nom./ac. 38,15;
deșart sg. nom./ac. 11,2; 34,8; 40,6; 62,9; 72,13; 93,11; 126,1; 126,2; 143,9;
deșarte s. pl. nom./ac. 2,1; 3,7;
deșarte adj. pl. nom./ac. 38,8;
deșartă adj. f. sg. nom./ac. 5,10; 59,12; 107,13;
deșart adj. sg. nom./ac. 7,4
deșerti adj. pl. nom./ac. 61,9;
- deșerta:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „aus-, entleeren, ausräumen”:
„vider”
s-au deșertat ind. pf. c. 3. pl. 74,8;

- deșertați imperat. 136.10; 136.10;
- deșertare: (1644 CAZ. DEALU): s. f.: „Eitelkeit”: „vanité”
- deșertare/deșertarea sg. nom./ac. 4.3;
- deșertării sg. gen./dat. 25.4;
- deșertăciune: (ca. 1633 MOLIT.): s. f.: „Eitelkeit”: „vanité”
- deșertăciune sg. nom./ac. 30.7; 37.13; 61.9; 77.37; 118.37; 138.19; 143.12;
- deșertăciune sg. nom./ac. 143.5;
- deșertăciunea sg. nom./ac. 51.7;
- deșertăciuni pl. nom./ac. 39.6;
- deștepta
- deșteaptă-te imperat. 56.11;
- deșaptă-te imperat. 107.2;
- deștepta-mă-voiu ind. viit. I. 1. sg. refl. 56.11; 107.2;
- dezlega: (XVI sec. CV): v. I: „auf-, losbinden, lösen”: „déliier”
- dezleagă ind. pr. 3. sg. 145.6;
- să dezlege subj. pr. 3. sg. 101.21;
- dezlegă ind. pf. s. 3. sg. 104.19;
- dezmeticire: (1688 BIBLIA): s. f.: „Aufwachen”: „réveil”
- dezmeticirea sg. nom./ac. 30.29;
- diavol: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Teufel”: „diable”
- diavol sg. nom./ac. 90.6;
- diavolul sg. nom./ac. 108.5;
- dimineață: (XVI sec. CV): s. f./adv.: „Morgen, morgens”: „matin, le matin”
- dimineață sg. nom./ac. 45.6; 45.6; 64.8; 87.14; 129.6; 129.6;
- dimeneța adv. 5.3; 5.4; 29.6; 48.15; 54.19; 56.11; 58.18; 89.5; 89.6; 89.16;
- demineța sg. nom./ac. 91.2; 142.9;
- demineți pl. nom./ac. 100.10;
- deminețile pl. nom./ac. 62.7;
- diminețile pl. nom./ac. 72.14;
- din: (1521 NEACȘU): prep.: „aus, von”: „de” (203×)
- dinapoi → înapoi
- dinte: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Zahn”: „dent”
- dinții pl. nom./ac. 3.7; 34.19; 36.12; 56.6; 57.6; 111.9;
- dintii → întii
- dîns: (XVI sec. CV): pron. pers./dem.: „I. er, 2. selbst”: „I. il, 2. -même”
- dînsul (62×)
- dînșii (99×)
- dînsa (7×)
- dînsela (1×)
- însul (1×)
- însul (4×)
- însa (3×)
- doar: (XVI sec. CV): adv.: „I. etwa, wohl, vielleicht, 2. ob (etwa)”: „I. peut-être, 2. si”
- doară 76.7;
- dobitoc: (1561 CORESI): s. n.: „I. Tier, 2. Herde”: „I. animal, 2. troupeau”
- dobitoc sg. nom./ac. 72.22; 134.8;
- dobitoace pl. nom./ac. 35.7; 49.11; 103.27;
- dobitoacele pl. nom./ac. 8.7; 48.12; 67.11; 77.53; 77.55; 106.38; 148.10;
- dobitoacelor pl. gen./dat. 48.21; 103.15; 146.10;
- dobori: (XVI sec. PS. H.): v. IV: „niederstrecken”: „descendre”
- să oboară subj. pr. 3. sg. 36.15; 105.27;
- oboriși ind. pf. s. 2. sg. 72.18;
- oboriș ind. pf. s. 2. sg. 88.39;
- vei obori ind. viit. I. 2. sg. 139.11;
- doctor: (ca. 1535 DERS): s. m.: „Arzt”: „médecin”
- doftorii pl. nom./ac. 87.11;
- doi: (XVI sec. CV): num.: „zwei”: „deux”
- doao nr. card. f. pl. gen./dat. 47.1; 61.11;
- a doua 118.94;
- domn: (XVI sec. CV): s. m.: „Herr, Gott”: „Seigneur, Dieu”
- domn sg. nom./ac. (1×)
- Domn (2×)
- Doamne sg. voc. (192×)
- Domne (1×)
- Domnul sg. nom./ac. (72×)
- domnul (44, 13)
- Domnului sg. gen./dat. (79×)
- domni: (1551/3 ES): v. IV: „(be)herrschen”: „dominer, régner”
- va domni ind. viit. I. 3. sg. 71.8;
- dormi: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „schlafen”: „dormir”
- dormi ind.-pr. 2. sg. 43.25;
- doarme ind. pr. 3. sg. 40.9;
- dorm ind. pr. 3. pl. 87.5;
- veți dormi ind. viit. I. 2. pl. 67.14;
- dormita: (XVI sec. CV): v. I: „schlummern”: „sommeiller”
- să dormițe subj. pr. 3. sg. 120.3;
- (nu) va dormita ind. viit. I. 3. sg. 120.4;
- dos: (1519 DERS): s. n.: „Rücken”: „dos”
- dos sg. nom./ac. 17.44
- dosădi: (XVI sec. CV): v. IV: „quälen”: „tourmenter”
- să dosădi ind. pf. s. 3. sg. refl. 105.32;
- drac: (1440 DRHD): s. m.: „Teufel”: „diable”
- dracilor pl. gen./dat. 105.35;
- drept: (1437 DERS): adj./adv./s.: „I. gerade, 2. recht, richtig, 3. rechts, 4. Recht, 5. Gerechter”: „I. droit, 2. juste(-ment), 3. à droite, 4. droit, 5. juste”
- dreptul s. sg. nom./ac. 10.3; 36.22; 36.26; 36.27; 57.10; 91.12; 111.6; 140.6;
- dreapta s. sg. f. nom./ac. 15.8; 15.11; 17.38; 20.8; 25.10; 43.5; 59.5; 62.8; 73.12; 77.59; 79.16; 88.14; 88.25; 88.41; 90.7; 97.2; 107.6; 108.5; 108.30; 109.2; 109.6; 117.16; 136.6; 137.8; 138.9; 141.5; 143.9; 143.12; 143.12;
- dreaptă sg. nom./ac. 143.9;
- dirîpței s. sg. f. gen./dat. 16.8; 19.7; 72.23; 76.10; 79.18;
- direptului sg. gen./dat. 30.23; 36.32; 54.25; 57.11; 74.9; 93.21;
- direpți s. pl. nom./ac. 10.2; 24.22; 139.14;
- direpții s. m. pl. nom./ac. 32.1; 33.17; 36.31; 51.6; 67.3; 96.13; 117.19; 124.3; 139.14; 141.11;
- direpților s. m. pl. gen./dat. 1.5; 1.6; 22.3; 31.14; 33.19; 36.41; 111.2; 111.4; 117.15; 124.3;
- direaptă adj. f. sg. nom./ac. 2.12; 13.7; 26.17; 44.11; 77.41; 106.7; 120.5;
- dirîpțe adj. f. pl. nom./ac. 18.9; 57.1; 118.136;
- (cel) drept m. sg. nom./ac. 5.14; 7.10; 7.11; 7.12; 10.6; 10.8; 17.28; 17.28; 24.9; 32.4; 33.21; 36.12; 36.17; 36.34; 50.11; 63.10; 73.1; 91.15; 111.4; 114.5; 118.136; 128.4; 142.12; 144.18;
- (cei) direpți m. pl. nom./ac. 31.14; 32.2; 33.15; 35.11; 36.15; 36.18; 48.15; 63.10; 68.33; 93.16; 96.12; 145.7;
- (celor) direpți pl. gen./dat. 72.1; 110.1; 124.4;
- dreptate: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „I. Gerechtigkeit, 2. Recht”: „I. justice, 2. droit”
- dreptate sg. nom./ac. 9.8; 9.8; 14.2; 16.17; 18.10; 25.12; 39.12; 44.6; 51.3; 57.1; 64.5; 66.4; 71.2; 71.3; 71.7; 84.14; 95.10; 95.13; 96.2; 97.10; 98.4; 105.3; 105.31; 110.7; 111.3; 118.75; 118.77; 118.120; 118.137; 118.141; 118.143; 118.171;
- dreptatea sg. nom./ac. 5.9; 7.9; 7.18; 9.4; 17.23; 17.27; 21.34; 30.1; 34.27; 34.31; 34.31; 35.6; 35.11; 36.6; 36.39; 39.13; 44.6; 44.9; 49.7; 50.15; 68.32; 70.1; 70.16; 70.17; 70.22; 70.27; 71.1; 74.2; 84.11; 84.13; 87.13; 88.14; 88.16; 93.15; 96.6; 97.3; 102.17; 110.3; 111.8; 118.7; 118.40; 118.141; 131.9; 139.13; 142.1; 142.12; 144.7;
- dreptății sg. gen./dat. 4.1; 5.6; 44.8; 117.19; 118.7; 118.62; 118.104; 118.122; 118.159; 118.163;
- dreptăți pl. nom./ac. 10.8; 16.3; 147.8;
- dreptățile pl. nom./ac. 16.1; 17.25; 18.9; 49.17; 88.31; 104.44; 118.5; 118.12; 118.16; 118.23; 118.24; 118.26; 118.48; 118.54; 118.57; 118.64; 118.68; 118.71; 118.80; 118.83; 118.95; 118.111; 118.116; 118.117; 118.123; 118.134; 118.140; 118.154; 118.170;
- dreptăților pl. gen./dat. 118.33;
- drojdie: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Ablagerung, Satz”: „sédiment”
- drojdiele pl. nom./ac. 74.8;
- duce: (1521 NEACȘU): v. III: „I. tragen, 2. (fort-, davon)gehen”: „I. emmener, 2. (s'en) aller”
- să duse ind. pf. s. 3. sg. 33.1;
- duce-i-va ind. viit. I. 3. sg. 124.5;
- a mă duce inf. refl. 38.18;
- dudă: (1688 BIBLIA): s. f.: „Maulbeere”: „mûre”
- dudele pl. nom./ac. 77.51;

duh: (XVI sec. CV): s. n.: „1. Atem, Hauch, 2. Geist“: „1. souffle, 2. esprit“
 duh sg. nom./ac. 10.7; 47.6; 50.11; 50.13; 50.18; 77.44; 102.15; 106.25; 118.130; 134.17;
 Duhul/duhul sg. nom./ac. 30.6; 32.6; 33.18; 50.12; 76.3; 77.11; 103.30; 103.31; 105.32; 138.6; 141.3; 142.4; 142.7; 142.12; 145.3;
 duhului sg. gen./dat. 17.18; 76. cat;
 duhuri pl. nom./ac. 103.5;
 duhurilor pl. gen./dat. 75.12;

duios: (1683 DOS.): adj.: „schmerzerfüllt“: „accablé“
 duios adj. m. sg. nom./ac. 68.34;

dulce: (1433 DERS): adj.: „süß“: „doux“
 mai dulce comp. f. sg. nom./ac. 18.11;
 dulce adj. sg. nom./ac. 76. cat;
 dulci adj. pl. nom./ac. 118.102;

dumbravă: (1413 DRHA): s. f.: „Aue“: „pré“
 dumbravă sg. nom./ac. 73.7;
 dumbrava sg. nom./ac. 82.13;
 dumbrăvii sg. gen./dat. 49.11; 95.12; 103.21; 131.6;
 dumbrăvile pl. nom./ac. 28.8;

dumnezeiesc: (XVI sec. CV): adj.: „göttlich“: „divin“
 dumnezeiescul sg. nom./ac. 76. cat; 77.1;

Dumnezeu: (XVI sec. CV): s. m.: „Gott“: „Dieu“
 Dumnezeul (43×)
 Dumnezeului (10×)
 Dumnezeule (1×)
 dumnezeii (95,5)
 dumnezeilor (96,11)
 Dumnezău (183×)
 Dumnezăule (37×)
 Dumnezăului (28×)
 Dumnezăi (1×)
 dumnezăii (1×)
 dumnezăilor (49,1; 83,7)
 Dumnezăul (4×)
 Dumnezău (2×)
 Dumnezăul (3×)

după: (XVI sec. CV): prep.: „nach“: „après, selon“ (55×)
 dupe (1×)

durere: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Schmerz“: „douleur, peine“
 durere sg. nom./ac. 9.29; 30.12; 89.11;
 durerea sg. nom./ac. 7.17; 9.37; 37.18; 38.3; 68.31;
 durerii sg. gen./dat. 40.3; 106.39; 126.3;
 dureri pl. nom./ac. 7.15
 durori pl. nom./ac. 17.5; 114.3; 114.4;
 durorilor pl. gen./dat. 93.19;

dvori: (1640 URECHE): v. IV: „aufwarten“: „se présenter“
 dvori-voiu ind. viit. I. 1. sg. 5.4;

E

el: (1480 LDSR): pron. pers.: „er“: „il, lui“
 li pl. dat. (2×)

le f. pl. ac. (23×)
 le- (9×)
 êle f. pl. nom./ac. (17×)
 -i f. sg. dat. (4×)
 ei (94×)
 eiș (26,19)
 ea f. sg. nom./ac. (27×)
 îi m. pl. ac. (2×)
 -i (39×)
 -i- (10×)
 le m. f. pl. dat. (223×)
 le- (9×)
 -le- (6×)
 lor m. pl. (100×)
 lor f. pl. (159×)
 ei m. pl. nom./ac. (39×)
 îl m. sg. ac. (7×)
 l- (22×)
 -l- (9×)
 -l (44×)
 i m. sg. dat. (1×)
 i- (7×)
 îi (2×)
 -i (39×)
 loruș m. pl. dat. (1×)
 el m. sg. nom./ac. (154×)
 o f. sg. ac. (22×)
 -o (2×)
 lui m. sg. dat. (703×)

erodiu: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Reiher“: „héron“
 erodiului sg. gen./dat. 103.19;

eu: (1521 NEACȘU): pron. pers.: „ich“: „je, moi“
 eu sg. nom./ac. (82×)
 mie sg. dat. (102×)
 în (18×)
 mi (7×)
 mi- (9×)
 -mi (16×)
 ne pl. dat. (2×)
 -ne (4×)
 ne- (28×)
 -ne- (21×)
 mine sg. ac. (140)
 mă (250×)
 -mă (157×)
 -m- (29×)
 m- (63×)
 -m (27×)
 noi pl. nom./ac. (101×)
 ne pl. ac. (31×)
 noao (21×)

F

face: (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „1. machen, fertigen, 2. werden, 3. gründen“: „1. faire, 2. devenir, 3. fonder“
 faci ind. pr. 2. sg. 76.13; 103.33;
 face ind. pr. 3. sg. 9.24; 14.7; 36.7; 70.5; 70.5; 71.19; 102.6; 103.5;
 faceți ind. pr. 2. pl. 6.8
 fac ind. pr. 3. pl. 5.6; 13.5; 27.3; 33.16; 34.1; 35.13; 36.1; 52.5; 58.2; 58.6; 74.4; 91.7; 91.9; 93.4; 93.16; 100.10; 105.3; 110.10; 113.16; 118.3; 124.5; 134.18; 140.10; 148.8;
 te făceai ind. imperf. 2. sg. 98.9;
 făcea ind. imperf. 3. pl. 100.4;

am făcut ind. pf. c. 1. sg. 7.3; 50.5;
 m-am făcut ind. pf. c. 1. sg. refl. 101.8; 118.83;
 făcut-am ind. pf. c. 1. sg. 105.6; 118.120;
 făcut-ai ind. pf. c. 2. sg. 79.10;
 ai făcut ind. pf. c. 2. sg. 9.4; 30.25; 38.13; 39.7; 43.2; 49.21; 51.2; 51.9; 60.3; 67.31; 70.22; 73.18; 85.8; 98.4; 103.25; 108.26; 118.65; 138.14;
 Te-ai făcut ind. pf. c. 2. sg. refl. 58.19;
 (n)-am făcut ind. pf. c. 1. pl. 43.19;
 făcutu-ne-am ind. pf. c. 1. pl. refl. 78.4; 125.1; 125.4;
 au făcut ind. pf. c. 3. sg. 7.14; 7.16; 10.3; 14.4; 29.13; 56.3; 77.15; 95.5; 97.1; 99.2; 102.10; 104.5; 106.37; 113.11; 114.7; 113.24; 117.22; 117.23; 120.2; 123.8; 133.4; 134.6; 134.7; 135.4; 135.5; 145.4; 147.9; 149.2;
 au făcut ind. pf. c. 3. pl. 9.15; 21.34; 65.15; 77.5; 94.5; 105.20; 105.22;
 s-au făcut ind. pf. c. 3. pl. refl. 32.9; 148.5;
 mă făcui ind. pf. s. 1. sg. 29.9; 30.14; 37.15; 72.22; 108.24;
 făcui-mă ind. pf. s. 1. sg. 30.16; 87.4; 101.7;
 te făcuși ind. pf. s. 2. sg. refl. 62.7; 117.20;
 te făcuși ind. pf. s. 2. sg. refl. 89.1; 117.28;
 se făcu ind. pf. s. 3. sg. refl. 9.9; 17.21; 105.34;
 să făcu ind. pf. s. 3. sg. refl. 21.15; 75.2; 88.40; 93.22; 103.21; 113.2; 118.56;
 făcu ind. pf. s. 3. sg. 30.31; 73.13; 77.55; 103.20; 110.4; 117.16; 117.16;
 să făcură ind. pf. s. 3. pl. 63.7; 72.19; 138.21;
 făcură-mă ind. pf. s. 3. pl. 118.73;
 făcură-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 41.3; 82.7; 82.9;
 să să facă subj. pr. 3. pl. refl. 30.22; 108.11; 113.16;
 să (nu) se facă subj. pr. 3. pl. refl. 77.10;
 să facă subj. pr. 3. sg. 102.18; 104.14; 149.7; 149.9;
 să fac subj. pr. 1. sg. 39.11; 142.11;
 facă-se subj. pr. 3. sg. pas. 32.22; 34.6; 34.7; 40.14; 68.27; 68.30; 71.21; 71.21; 88.51; 105.47; 105.47; 108.7; 108.8; 108.14; 108.18; 118.80; 118.172; 121.7; 128.5; 129.2;
 facă-se subj. pr. 3. pl. pas. 108.6; 134.18;
 facă-să subj. pr. 3. sg. pas. 79.18; 108.12; 118.76;
 voiu face ind. viit. I. 1. sg. 88.33;
 vei face ind. viit. I. 2. sg. 48.19; 118.83;
 vei faci ind. viit. I. 2. sg. 87.11;
 va face ind. viit. I. 3. sg. 1.3; 36.5; 55.4; 55.11; 117.6; 139.13; 144.20;
 vom face ind. viit. I. 1. pl. 107.14;
 face-vom ind. viit. I. 1. pl. 59.13;
 fă imperat. 33.14; 36.3; 36.28; 82.8; 85.16; 108.20; 118.123; 124.4; 142.9;
 (nu) faceți imperat. 67.4; 74.4;
 (nu) vă faceți imperat. 31.11;
 făcînd ger. 9.17; 13.2; 13.4; 14.2; 52.2; 52.4; 85.9; 100.8; 102.6; 102.20; 102.22; 145.5;
 a face inf. 61.9; 88.22; 108.14; 118.125; 125.4;
 a să face inf. refl. 89.2;

- facere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Entstehung, Genesis, 2. Herstellung“: „1. origine, naissance, genèse, 2. élaboration“
 facerea sg. nom./ac. 18.1; 91.4;
 facerile pl. nom./ac. 77.14;
- figure:** (XVI sec. PS. H.): s. m. „Wabe“: „rayon de miel“
 figurul sg. nom./ac. 18.11; 117.12;
- falcă:** (XVI sec. PS. SCH.): „Kinn(lade)“: „menton“
 fălcile pl. nom./ac. 31.12;
- faptă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Tat, 2. Werk, Geschöpf“: „1. action, 2. oeuvre“
 fapțul sg. nom./ac. 34.28;
 fapte pl. nom./ac. 113.12; 134.15;
 faptele pl. nom./ac. 8.6; 9.17; 27.5; 27.6; 27.7; 32.4; 44.1; 45.8; 61.11; 63.9; 85.7; 89.18; 89.19; 91.4; 91.5; 94.10; 101.26; 102.22; 103.32; 104.1; 105.34; 105.37; 110.6; 137.9; 142.5; 144.10;
 faptelor pl. gen./dat. 103.14;
- fată:** (1219 DRĂGANU): s. f.: „Tochter, Mädchen“: „fille“
 fata sg. nom./ac. 44.14; 79.4; 136.11;
 fetei sg. gen./dat. 9.14; 44.15; 72.27;
 fetele pl. nom./ac. 44.10; 47.10; 105.35; 143.14;
 fetelor pl. gen./dat. 105.36;
- față:** (1519 DERS): s. f.: „Gesicht, Angesicht, Antlitz“: „face, visage“
 față sg. nom./ac. 138.8;
 fața sg. nom./ac. 1.4; 3.1; 9.3; 9.27; 9.34; 10.8; 15.11; 16.3; 16.10; 17.10; 17.46; 20.6; 20.13; 21.26; 23.6; 26.13; 29.9; 30.20; 30.29; 33.1; 33.16; 34.6; 37.2; 37.3; 37.5; 43.18; 43.26; 44.14; 50.10; 50.12; 56.1; 59.4; 66.1; 67.1; 67.2; 67.5; 67.9; 68.21; 77.60; 79.5; 82.12; 83.9; 87.15; 88.23; 94.2; 95.9; 95.12; 96.5; 96.5; 101.2; 101.11; 103.17; 103, 30; 103.31; 113.7; 118.134; 131. 10; 138.6; 139.14; 142.8; 147.6;
 feței sg. gen./dat. 4.7; 41.2; 41.7; 41.16;
 feții sg. gen./dat. 16.17; 20.9; 42.6; 43.5; 49.22; 54.23; 56.9; 79.17; 88.15; 88.16; 89.8; 118.58;
 fețele pl. nom./ac. 33.5; 81.2; 96.9;
 fețișoarelor pl. gen./ac. 67.27;
- făcut:** (1581 CORESI): adj.: „gestaltet, errichtet“: „effectué, exécuté“
 făcute adj. f. pl. nom./ac. 110.7;
 nefăcut adj. sg. nom./ac. 138.15;
- făgădui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „versprechen“: „promettre“
 făgăduiu ind. pf. s. 1. sg. 72.15;
 făgăduitu-s-au ind. pf. c. 3. pl. refl. 131.2;
- făgăduială:** (1600 DIR): s. f.: „Versprechen“: „promesse“
 făgăduialele pl. nom./ac. 55.12;
- făgăduință:** (1640 URECHE): s. f.: „Versprechen“: „promesse“
 făgăduință sg. nom./ac. 82.5; 88.4; 104. 10;
- făgăduința** sg. nom./ac. 24.11; 24.15; 43.19; 49.6; 49.17; 54.23; 55.9; 73.21; 77.13; 77.41; 88.28; 88.34; 88.38; 102. 17; 104.8; 105.43; 110.5; 110.8; 131.12;
- făli:** (1561 CORESI): v. IV: „prahlen“: „se vanter“
 făluiești ind. pr. 2. sg. 51.1;
 să fălesc ind. pr. 3. pl. refl. 96.7;
 să fălesc ind. pr. 3. pl. refl. 48.6;
 făli-se-vor ind. viit. 1. 3. pl. refl. 149.5;
 se vor făli ind. viit. 1. 3. pl. refl. 5.14; 93.3;
 să ne fălim subj. pr. 1. pl. refl. 105.46;
 s-au făluit ind. pf. c. 3. pl. refl. 73.5;
 fălește imperat. 147.1;
 făliți imperat. 116.1;
- fără:** (XVI sec. PS. SCH.): prep./conj.: „ohne“: „sans“ (56×)
 fărădelege: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Frevel“: „infamie“
 fărădelege sg. nom./ac. 6.8; 7.15; 30.23; 35.3; 35.4; 35.13; 40.6; 49.22; 51.1; 54.9; 54.10; 57.2; 68.32; 70.5; 74.4; 74.4;
 fărădelegea sg. nom./ac. 5.4; 5.6; 13.5; 17.26; 31.5; 31.6; 35.2; 36.1; 36.7; 37.19; 44.9; 48.5; 50.2; 50.4; 52.5; 54.3; 56.2; 58.2; 58.4; 58.6; 63.5; 68.32; 72.19; 91.7; 91.9; 93.4; 93.16; 93.23; 106.42; 108.13; 118.3; 118.132; 124.5; 128.3; 140.5; 140.10;
 fărădelegii sg. gen./dat. 17.5; 88.22; 93.20; 106.17;
 fărădelegi pl. nom./ac. 50.6; 52.2; 78.8; 124.4;
 fărădelegile pl. nom./ac. 25.10; 37.4; 38.12; 39.16; 50.3; 50.10; 88.32; 89.8; 102.3; 102.12; 102.12; 105.41; 129.3; 129.8;
 fărădelegile pl. nom./ac. 31.1; 84.2;
 fărădelegilor pl. gen./dat. 73.21;
- fărîma:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „zerbrechen, zerschlagen“: „casser, briser, abatre“
 fărîma-vei ind. viit. 1. 2. sg. 47.6;
 sfărîmă ind. pr. 3. sg. 57.6;
 va sfărîma ind. viit. 1. 3. sg. 45.9; 67.23;
 au sfărîmat ind. pf. c. 3. sg. 106.16;
 sfărîmat-au ind. pf. c. 3. sg. 109.6;
- fărîmare:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Zerbrechen“: „action de briser“
 sfărîmarile pl. nom./ac. 59.2;
- fărîmătură:** (1640 PRAV. GOV.): „s. f.: „Bruchstück, Brosame“: „morceau“
 sfărîmăturile pl. nom./ac. 92.5;
- fătătoare:** (1673 DOS.): adj.: „fruchtbar“: „fertile“
 fătătoare adj. f. pl. nom./ac. 77.76; 143.16;
- fecioară:** (1551/3 ES): s. f.: „Jungfrau“: „vierge, jeune fille“
 fecioare pl. nom./ac. 44.16; 148.12;
 fecioarele pl. nom./ac. 77.69;
- fecior:** (1348 DLRV): s. m.: „1. Kind, 2. Sohn, 3. Jüngling“: „1. enfant, 2. fils, 3. jeune homme“
 feciori pl. nom./ac. 112.8;
- fel:** (1581/2 PO): s. n.: „Art“: „genre, sorte“
 făliu sg. nom./ac. 55.1; 59.9; 82.6; 86.4;
 făliul sg. nom./ac. 77.73; 77.74;
 făliurile pl. nom./ac. 121.3;
- ferecat:** (XVI sec. CV): adj.: „eingefaßt, beschlagen“: „enchâssé“
 ferecate adj. f. pl. nom./ac. 67.14;
- feri:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „(be)hüten, (be)schützen“: „prendre garde, protéger“
 ferêste-te imperat. refl. 33.14; 36.28;
- ferici:** (1563 CORESI): v. IV: „1. glücklich machen, beglücken, 2. preisen“: „1. rendre heureux, 2. louer“
 să fericensă subj. pr. 3. sg. 40.2;
 vor ferici ind. viit. 1. 3. pl. 71.18;
- fericit:** (1581 CORESI): adj.: „1. glücklich, 2. selig“: „1. heureux, 2. béat, bienheureux“
 fericit m. sg. nom./ac. 1.1; 31.2; 33.9; 39.6; 40.1; 64.4; 83.6; 83.13; 88.15; 93.12; 136.11; 136.12; 143.18; 143.18;
 fericiți pl. m. nom./ac. 2.13; 111.1; 127.2; 145.4;
 fericiți pl. nom./ac. 31.1; 83.5; 105.3; 118.1; 118.2; 127.1;
- fi:** (1521 NEACȘU): v. IV: „sein“: „être“
 sint ind. pr. 1. sg. 6.2; 21.6; 24.17; 34.3; 37.18; 38.17; 39.23; 45.10; 48.6; 68.34; 69.6; 77.44; 80.8; 85.1; 85.2; 87.16; 90.15; 108.21; 118.63; 118.94; 118.124; 118.139; 138.17; 140.11; 142.14;
 ești ind. pr. 2. sg. 2.7; 3.3; 5.4; 15.5; 21.9; 21.10; 22.4; 24.5; 30.4; 30.5; 30.18; 31.9; 39.24; 41.5; 41.12; 42.2; 42.5; 43.6; 55.10; 58.10; 58.20; 69.7; 70.4; 70.6; 70.7; 75.7; 76.13; 85.9; 85.9; 88.9; 88.17; 88.26; 89.2; 90.2; 92.4; 96.10; 101.28; 117.27; 118.12; 118.57; 118.68; 118.113; 118.136; 118.150; 127.2; 138. 7; 139.7; 141.7; 142.11;
 iaste ind. pr. 3. sg. 3.2; 6.5; 7.3; 8.5; 8.9; 9.26; 9.29; 11.4; 13.1; 13.2; 13.2; 13.3; 13.4; 13.7; 15.6; 15.8; 18.7; 18.9; 21.11; 23.1; 23.10; 24.9; 24.13; 25.3; 27.11; 31.2; 31.11; 32.12; 32.20; 33.9; 35.1; 36.40; 36.41; 37.2; 37.3; 37.7; 37.10; 37.18; 38.6; 38.11; 39.16; 41.4; 41.15; 43.17; 44.13; 49.7; 49.12; 49.13; 50.4; 51.9; 52.1; 52.2; 52.3; 52.4; 52.4; 54.21; 54.22; 57.11; 59.7; 68.2; 70.12; 70.21; 72.4; 72.11; 72.16; 72.24; 72.27; 73.10; 73.17; 77.39; 77.42; 78.10; 80.4; 83.6; 85.7; 85.7; 88.8; 88.12; 88.47; 91.15; 94.5; 94.7; 95.4; 98.2; 98.3; 98.5; 99.2; 99.4; 103.26; 107.8; 107.8; 110.9; 113.5; 113, 10; 113.17; 113.18; 113.19; 117.22; 118.24; 118.77; 118.92; 118.97; 118.99; 118.99; 118.164; 118.173; 126.2; 129.4; 134.17; 135.1; 138.3; 138. 11; 138.23; 141.6; 143.4; 143.17; 144.3; 145.2; 146.5;
 e ind. pr. 3. sg. 3.8; 7.9; 8.1; 9.40; 15.1; 18.8; 18.10; 20.4; 21.11; 21.31; 23.6; 23.8; 23.9.10; 26.1; 27.11; 30.24; 32.4; 32.5; 32.17; 33.8; 33.12; 33.18; 33.21;

- 34.11; 34.24; 34.28; 35.5; 35.10; 38.11; 38.15; 45.5; 46.2; 47.1; 47.13; 48.13; 49.2; 49.24; 53.6; 54.17; 56.10; 56.10; 57.4; 61.1; 61.2; 61.5; 61.6; 61.11; 62.4; 64.5; 64.10; 65.4; 67.4; 67.21; 67.38; 68.17; 68.20; 69.4; 70.8; 70.22; 72.1; 75.1; 75.2; 75.7; 76.10; 76.13; 83.10; 84.10; 88.9; 91.1; 91.15; 92.3; 92.7; 94.3; 95.6; 101.8; 101.14; 104.7; 105.1; 106.1; 106.2; 106.43; 107.1; 107.1; 107.4; 107.13; 108.20; 111.7; 112.5; 115.5; 117.1; 117.2; 117.2; 117.3; 117.4; 117.8; 117.9; 117.19; 117.23; 117.29; 118.64; 118.71; 118.72; 118.75; 118.85; 118.96; 118.104; 118.117; 118.125; 118.141; 118.154; 118.159; 129.7; 131.15; 132.1; 132.1; 134.3; 134.5; 134.21; 135.1; 135.2; 135.3; 135.4; 135.5; 135.6; 135.7; 135.8; 135.9; 135.10; 135.11; 135.12; 135.13; 135.14; 135.15; 135.16; 135.17; 135.18; 135.19; 135.20; 135.21; 135.22; 135.23; 135.24; 135.25; 135.26; 137.6; 137.7; 138.11; 142.6; 144.3; 144.9; 144.18; 144.19; 145.4; 146.1; 146.5; 146.5;
- sint** ind. pr. 3. pl. 9.21; 11.4; 24.6; 25.10; 49.9; 49.11; 54.24; 55.12; 61.9; 67.6; 88.12; 88.48; 93.11; 94.4; 95.5; 101.26; 102.12; 108.10; 118.83; 118.110; 118.167; 118.171; 122.5; 143.18;
- sintu** ind. pr. 1. sg. 72.5;
- sintem** ind. pr. 1. pl. 102.14;
- sinteți** ind. pr. 2. pl. 81.6; 113.24; 138.19;
- s** ind. pr. 3. pl. 18.9; 18.10; 18.11; 31.13; 33.19; 38.8; 44.7; 55.2; 65.2; 95.11; 110.2; 110.7; 118.91; 118.102; 118.128; 118.136; 118.143; 118.155; 122.3; 138.13; 144.16; 145.4; 145.6;
- voiu fi** ind. viit. I. 1 sg. 17.26; 18.14; 38.18; 49.22; 103.34; 145.1;
- vei fi** ind. viit. I. 2. sg. 17.28; 17.29;
- va fi** ind. viit. I. 3. sg. 1.3; 36.10; 36.19; 36.27; 49.23; 80.7; 80.13; 102.15; 111.2; 127.2;
- vor fi** ind. viit. I. 3. pl. 18.15; 58.14; 62.9; 89.5; 89.11; 91.14;
- fi-va** ind. viit. I. 3. sg. 71.16; 71.17; 149.9;
- ai fost** ind. pf. c. 2. sg. 9.38;
- (n)-au fost** ind. pf. c. 3. pl. 71.12;
- eram** ind. imperf. I. sg. 119.5;
- era** ind. imperf. 3. sg. 13.6; 17.45; 43.14; 52.6; 54.20; 62.1; 77.41; 78.3; 104.33; 104.36; 106.12; 118.54; 123.1; 123.2; 141.5;
- era** ind. imperf. 3. pl. 121.2;
- fui** ind. pf. s. 1. sg. 36.26; 68.11; 68.14; 70.8; 72.14; 101.5;
- (nu) fu** ind. pf. s. 3. sg. 36.38; 68.13; 68.25; 117.14; 117.21;
- (să) (nu) fie** subj. pr. 3. sg. 68.30; 89.19; 103.32; 103.36; 108.7; 108.11; 112.2;
- (nu) ar fi** cond. pr. 3. sg. 123.1; 123.2;
- fiind** ger. 48.12; 48.21; 77.34; 104.12; 117.13; 141.1;
- nefiind** ger. 7.2;
- fii** imperat. 26.16; 30.3; 70.3;
- fiară**: (XVI sec. CV): s. f.: „wildes Tier, Bestie”: „animal sauvage, bête”
hiarăle pl. nom./ac. 49.11; 67.33; 103.21; 148.10;
- fiarălor** pl. gen./ac. 73.20; 78.2;
- fiecare**: (1570 CORESI): pron./adj.: „jeder”: „chaque, chacun”
fiestecarele 11.2;
fiestecăruia 61,11;
- fier**: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Eisen”: „fer”
fier sg. nom./ac. 2.9; 106.11; 106.15; 149.8;
hier sg. nom./ac. 104,18;
- fiere**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Galle”: „fiel, bile”
fiare sg. nom./ac. 68.26;
- fiică**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Tochter”: „fille”
fiică sg. nom./ac. 44,12;
- finic**: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „(Dattel-)Palme”: „palmier, curmal”
finicul sg. nom./ac. 91.12;
- fire**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Sein, Natur”: „être, naturel”
fire sg. nom./ac. 30.1;
- fiu**: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Sohn”: „fils”
fiul sg. nom./ac. 2.7;
fiul 3.1; 8.5; 28.6; 79.16; 79.18; 85.15; 88.22; 115.6; 142.1; 143.4;
fiului sg. gen./dat. 49.21; 71.1;
fii pl. nom./ac. 16.6; 17.49; 17.49; 28.1; 57.1; 102.13; 143.13;
fiii pl. nom./ac. 4.3; 11.1; 11.9; 13.3; 20.11; 28.1; 32.13; 35.8; 44.3; 44.18; 45.1; 48.1; 52.3; 56.6; 61.9; 61.9; 65.4; 71.4; 76.14; 77.4; 77.8; 77.12; 78.13; 80.6; 88.7; 88.30; 88.46; 89.4; 89.18; 101.21; 101.29; 102.17; 104.6; 105.35; 108.8; 108.12; 113.23; 126.5; 126.5; 127.4; 127.7; 131.12; 131.13; 136.9; 145.2; 147.2; 148.14;
fiilor pl. gen./dat. 30.26; 33.11; 41.1; 43.1; 44.1; 47.1; 48.1; 68.11; 70.1; 72.15; 77.7; 77.8; 82.7; 83.1; 84.1; 86.1; 88.19; 102.7; 102.17; 105.36; 106.8; 106.15; 106.21; 106.31; 113.25; 127.7; 143.8; 143.12; 144.12;
- fîntînă**: (1426 DERS): s. f.: „Quelle, Brunnen”: „source, puits”
fîntîna sg. nom./ac. 68.19;
- flămînd**: (1448 DERS): adj.: „hungrig”: „affamé”
flămînd adj. sg. nom./ac. 106.9;
flămînzi adj. pl. gen./dat. 145.5;
- flămînzi**: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „Hunger leiden, hungern”: „avoir faim, être affamé”
au flămîzit ind. pf. c. 3. pl. 33.10;
voiu flămînzi ind. viit. I. 1. sg. 49.13;
flămînzind ger. 106.5; 106.36;
- floare**: (1441 DERS): s. f.: „1. Blume, Blüte, 2. Farbe”: „1. fleur, 2. couleur”
floarea sg. nom./ac. 102.14;
- foale**: (1507 DERS): s. n.: „1. Schlauch, 2. Blasebalg, 3. Bauch”: „1. outre, boyan, 2. soufflet, 3. ventre”
foale 32.7; 77.16; 118.83;
- foame**: (1519 DRHB): s. f.: „Hunger”: „faim”
foame sg. nom./ac. 58.7; 58.16;
- foamete**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Hungersnot”: „famine”
foamete sg. nom./ac. 32.19; 104.16;
foameții sg. gen./dat. 36.20;
- foarte**: (XVI sec. PS. SCH.): adv.: „sehr”: „très” (46x)
- foc**: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Feuer”: „feu”
foc sg. nom./ac. 10.7; 11.7; 17.10; 17.14; 20.9; 38.4; 45.9; 49.4; 57.8; 65.11; 73.8; 77.17; 77.25; 96.3; 103.5; 104.32; 104.38; 105.19; 139.11; 148.8;
focul sg. nom./ac. 20.10; 77.69; 78.5; 82.13; 88.45; 117.12;
focului sg. gen./dat. 28.7; 67.2; 77.53;
- folos**: (1480 DERS): s. n.: „Nutzen, Sinn”: „avantage, utilité” sg. nom./ac. 29,11;
- folosi**: (ca. 1482 DERS): v. IV: „nutzen”: „utiliser”
(nu) va folosi ind. viit. I. 3. sg. 88.22;
- frate**: (1355 DRHC): s. m.: „Bruder”: „frère”
frate sg. nom./ac. 34,17;
fratele sg. nom./ac. 48.7;
fratelui sg. gen./dat. 49.21;
frații pl. nom./ac. 121.8; 132.1;
fraților pl. gen./dat. 21,23; 68.11;
- frică**: (XVI sec. CV): s. f.: „Angst, Furcht”: „peur, crainte”
frică sg. nom./ac. 2.11; 13.6; 13.6; 30.14; 54.5; 88.39; 90.5;
frica 5.8; 18.10; 33.12; 35.1; 63.1; 89.13; 104.37; 110.9; 118.38; 118.119;
- frînge**: (XVI sec. CV): v. III: „(entzwei-, zer-)brechen”: „casser, briser, rompre”
să frîngea ind. imperf. 3. pl. refl. 41.14;
frîns ind. pf. s. 3. sg. 106.16;
va frînge ind. viit. I. 3. sg. 45.9;
- frîu**: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Zaum”: „bride” sg. nom./ac. 31,12;
- frumos**: (1411 DERS): adj.: „schön”: „beau”
frumos m. sg. nom./ac. 44.3;
frumoase f. pl. nom./ac. 64,13;
- frumusețe**: (XVI sec. CV): s. f.: „Schönheit”: „beauté”
frumusețe sg. nom./ac. 95.6;
frumusețea sg. nom./ac. 44.3; 44.5; 44.13; 46.4; 49.12; 77.67;
frumuseței sg. gen./dat. 29.8;
frumuseții sg. gen./dat. 49.2;
- frunză**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Blatt”: „feuille”
frunza sg. nom./ac. 1.3;
- fugă**: (1538 DERS): s. f.: „Lauf, Flucht”: „course, fuite”
fuga sg. nom./ac. 141.6;

- fugi:** (XVI sec. CV): v. IV: „flüchten, fliehen”: „fuir, prendre la fuite”
 fugiia ind. impf. 3. sg. 56,1;
 fugiui ind. pf. s. 1. sg. 142,11;
 fugi ind. pf. s. 3. sg. 113,3;
 fugiră ind. pf. s. 3. pl. 30,15;
 ai fugit ind. pf. c. 2. sg. 113,5;
 să fugă subj. pr. 3. pl. 59,4; 67,1;
 voiu fugi ind. viit. I. 1. sg. 138,7;
 fugi-vor ind. viit. I. 3. pl. 103,8;
- fulger:** (1489 DOR): s. n.: „Blitz”: „éclair”
 fulger sg. nom./ac. 143,7;
 fulgere pl. nom./ac. 17,16; 134,7;
 fulgerele pl. nom./ac. 76,18;
 fulgerile pl. nom./ac. 96,4;
- fulgera:** (1640 URECHE): v. I: „blitzen”: „faire des éclairs”
 fulgeră imperat. 143,7;
- fum:** (1459 DOR): s. n.: „Rauch”: „fumée”
 fum sg. nom./ac. 17,10;
 fumul sg. nom./ac. 36,21; 101,4;
- fund:** (1428 DERS): s. n.: „Grund, Boden”: „fond, professeur”
 fund sg. nom./ac. 41,9; 41,9;
 fără-fundul sg. nom./ac. 103,7;
 funduri pl. nom./ac. 106,26;
 fundurile pl. nom./ac. 67,24;
 fără-fundurile pl. nom./ac. 70,24;
- funie:** (XVI sec. CV): s. f.: „Strick, Seil”: „corde”
 funea sg. nom./ac. 138,2;
 funi-pl. nom./ac. 15,6; 139,6;
 fune pl. nom./ac. 77,60;
 funile pl. nom./ac. 118,61;
- funire:** (1688 BIBLIA): s. f.: „(Bodenstück)”: „mesurage”
 funire sg. nom./ac. 104,11;
- fur:** (1448 DERS): s. m.: „Dieb”: „voleur”
 fur sg. nom./ac. 49,19;
- G**
- gard:** (1488 DERS): s. n.: „I. Zaun”: „I. palissade”
 gard sg. nom./ac. 61,3; 143,17;
 gardul sg. nom./ac. 79,13;
 gardurile pl. nom./ac. 88,39;
- gata:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./adv.: „bereit, fertig”: „prêt, fini” 16,13; 32,14; 37,18; 56,10; 92,3; 107,1; 111,7;
- găti:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „I. bereiten, 2. zu Ende bringen”: „I. préparer, 2. achever”
 găti ind. pr. 3. sg. 146,8;
 să gătească subj. pr. 3. sg. 77,22; 77,24;
 gătiui-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 118,60;
 gătiş ind. pf. s. 2. sg. 64,10; 67,11;
 găti ind. pf. s. 3. sg. 102,19;
 gătiră ind. pf. s. 3. pl. 10,2; 56,8;
 gătit-am ind. pf. c. 1. sg. 131,18;
- gătit-ai ind. pf. c. 2. sg. 9,8; 22,6;
 ai gătit ind. pf. c. 2. sg. 98,4;
 au gătit ind. pf. c. 3. pl. 7,13; 7,14; 23,2;
 găti-voiu ind. viit. I. 1. sg. 88,4;
 găti-vei ind. viit. I. 2. sg. 20,14;
 găti-se-va ind. pf. s. 3. sg. refl. 88,3;
 găti-va ind. viit. I. 3. sg. 111,5;
 gătind ger. 64,7;
- gătire:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Rüsten, Vorbereiten”: „préparation”
 gătirea sg. nom./ac. 9,41; 64,10; 88,14;
- geană:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „(Augen)lid”: „paupière”
 gênele pl. nom./ac. 10,5;
 gênelor pl. gen./dat. 131,4;
- genunchi:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Knie”: „genou”
 genuchele pl. nom./ac. 108,23;
- ger:** (1448 BGL): s. n.: „Frost”: „gel”
 gerului sg. dat./gen. 147,6;
- gheață:** (1512 BGL): s. f.: „Eis”: „glace”
 gheață sg. nom./ac. 148,8;
 gheața sg. nom./ac. 147,6;
- ghicitor:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s.: „weissagend”: „prophétique”
 ghicitoarea sg. nom./ac. 48,4;
- ghimpe:** (1620 MOXA): s. m.: „Stachel”: „épine”
 ghimpu m. sg. nom./ac. 31,4;
- ghizdăvie:** (1683 DOS.): s. f.: „Pracht”: „richesse”
 ghizdăvia sg. nom./ac. 44,5;
- ginere:** (1561 CORESI): s. m.: „Schwiegersohn”: „gendre”
 ginere sg. nom./ac. 18,5;
- gîlcevit:** (1654 NEAGOE): adj.: „streitsüchtig”: „querelleur”
 gîlcevitoriu adj. sg. nom./ac. 90,3;
- gînd:** (XVI sec. CV): s. n.: „Sinn, Gedanke”: „pensée”
 gînd sg. nom./ac. 54,15; 82,3;
 gînduri pl. nom./ac. 138,19;
 gîndurile pl. nom./ac. 32,11; 55,5; 91,5; 93,11; 138,2; 145,3;
 gîndurilor pl. gen./dat. 39,7;
- gîndi:** (1530 DERS): v. IV: „denken”: „penser”
 gîndi ind. pr. 2. pl. 93,8;
 gîndese ind. pr. 3. pl. 34,5;
 gîndiia ind. imperf. 3. pl. 34,23; 40,8;
 au gîndit ind. pf. c. 3. sg. 51,2;
 gîndiş ind. pf. s. 2. sg. 49,22;
 gîndi ind. pf. s. 3. sg. 35,4;
 gîndiră-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 72,8;
 gîndiră ind. pf. s. 3. pl. 139,9;
- gîndire:** (ca. 1550 HC): s. f.: „Denken”: „pensée”
 gîndirea sg. nom./ac. 75,10; 118,117;
 gîndirei sg. gen./dat. 75,10;
- gîrbovi:** (1648 NT): v. IV: „krümmen”: „(re)courber”
 m-am gîrbovit ind. pf. c. 1. sg. refl. 37,6;
- gîrboveşte imperat. 68,28;
- gîtlej:** (1673 DOS.): „Kehle”: „gosier”
 gîtlej sg. nom./ac. 21,16;
 gîtlejul sg. nom./ac. 68,4; 113,15; 118,102; 136,7; 149,6;
- glas:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Stimme”: „voix”
 glas sg. nom./ac. 41,5; 46,1; 46,5; 67,37; 76,16; 97,7; 97,7; 103,13; 117,15; 150,3;
 glasul sg. nom./ac. 3,4; 5,3; 6,8; 17,8; 17,15; 25,7; 26,12; 27,2; 27,8; 28,4; 28,5; 28,7; 28,8; 30,30; 41,9; 43,18; 45,6; 54,2; 54,19; 57,5; 63,1; 65,6; 67,37; 73,24; 76,1; 76,18; 80,9; 85,5; 94,8; 101,6; 103,8; 105,25; 114,1; 129, 2; 129,2; 139,7; 140,1; 141,1;
 glasului sg. nom./ac. 5,2; 41,5; 65,18; 102,20; 118,148;
 glasuri pl. nom./ac. 92,5;
 glasurile pl. nom./ac. 18,3; 92,5;
- glăsui:** (ca. 1679 ANON. CAR.): v. IV: „sprechen”: „parler”
 (nu) vor glăsui ind. viit. I. 3. pl. 113,15;
- glumi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „scherzen”: „plaisanter”
 voiu glumi ind. viit. I. 1. sg. 76,12;
- goni:** (XVI sec. CV): v. IV: „jagen”: „chasser”
 goneste ind. pr. 3. sg. 33,14; 43,18;
 gonit ind. pr. 2. pl. 70,12;
 gonesc ind. pr. 3. pl. 7,1; 30,19; 34,3; 108,30; 118,84;
 gonescu ind. pr. 3. pl. 118,156; 141,9;
 gonească subj. pr. 3. pl. 7,5;
 goni-voiu ind. viit. I. 1. sg. 17,41;
 mă va goni ind. viit. I. 3. sg. 22,8;
 vei goni ind. viit. I. 2. sg. 82,14;
 se vor goni ind. viit. I. 3. pl. refl. 36,30;
 goniim ind. imperf. 1. sg. 37,21; 100,6;
 goniia ind. imperf. 3. pl. 68,6; 118,149; 142,1;
 goni ind. pf. s. 3. sg. 108,15;
 goniră-mă ind. pf. s. 3. pl. 118,160;
 au gonit ind. pf. c. 3. pl. 68,31; 118,86; 142,3;
 goneste imperat. 33,15;
 gonind ger. 34,7;
- grabă:** (1563 CORESI): s. f.: „Eile”: „hâte”
 degrabă 2,13; 68,21; 101,3;
- grai:** (XVI sec. CV): s. n.: „Rede, Sprache”: „parole, langue, langage”
 graiu sg. nom./ac. 37,15;
 graiuri pl. nom./ac. 18,3;
 graiurile pl. nom./ac. 5,1; 35,3; 53,2; 77,1; 137,1; 137,5; 140,8;
- gras:** (1455 DLRV): adj.: „I. fett, 2. fruchtbar”: „I. gras, 2. fertile”
 gras adj. m. pl. nom./ac. 21,12; 67,15; 67,16; 91,10; 143,16;
 grase adj. pl. nom./ac. 91,14;
- grăbi:** (1550 BGL): v. IV: „eilen, sich beeilen”: „(se) hâter, (se) dépêcher”
 grăbeşte imperat. 2. sg. 30,2;

- grăi:** (XVI sec. CV): v. IV: „sagen, sprechen, reden”: „dire, parler”
grăiesc ind. pr. 3. pl. 5.6: 27.4: 30.23: 34.30: 62.10: 108.19: 126.6;
grăiți ind. pr. 2. pl. 57.1;
să (nu) grăiască subj. pr. 3. sg. 16.5: 33.13;
grăiam ind. imperf. 1. sg. 118.46: 119.6;
grăiam ind. imperf. 1. sg. 121.8;
grăia ind. imperf. 3. sg. 40.6: 98.7;
grăia ind. imperf. 3. pl. 34.23: 40.7: 118.23;
grăiiu ind. pf. s. 1. sg. 39.8;
grăiră ind. pf. s. 3. pl. 21.7: 37.13: 37.17: 72.8: 72.8: 86.2;
am grăit ind. pf. c. 1. sg. 115.1;
ai grăit ind. pf. c. 2. sg. 88.19;
(n)-au grăit ind. pf. c. 3. sg. 11.2: 16.11: 49.1: 54.13: 59.6: 61.11: 65.13: 76.4: 107.6: 143.9: 143.12;
grăit-au ind. pf. c. 3. pl. 57.3: 108.2;
grăi-voiu ind. viit. I. 1. sg. 38.5;
voiu grăi ind. viit. I. 1. sg. 49.8;
va grăi ind. viit. I. 3. sg. 2.5: 10.1: 36.33: 84.8: 84.8: 105.2: 105.47: 144.22;
grăi-va ind. viit. I. 3. sg. 48.3;
grăi-va ind. viit. I. 3. sg. 86.5;
grăi-vor ind. viit. I. 3. pl. 93.4;
(nu) vor grăi ind. viit. I. 3. pl. 93.4: 113.13: 125.3: 134.16: 144.5: 144.6;
(nu) grăiț imperat. 74.6;
grăind ger. 14.3: 100.9;
a grăi inf. 51.3;
- grăitor:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s.: „sprechend”: „parlant”
grăitoare f. sg. 11.4;
- grăsime:** (1581/2 PO): s. f.: „1. Fett, 2. Fruchtbarkeit”: „1. graisse, 2. fertilité”
grăsime sg. nom./ac. 62.6: 64.12: 147.4;
grăsimea sg. nom./ac. 80.14: 140.8;
- greșeală:** (XVI sec. CV): s. f.: „Fehler, Irrtum, Schuld”: „faute, tort”
greșale pl. nom./ac. 76. cat;
greșalele pl. nom./ac. 18.13: 67.23: 68.7: 102.10;
greșalelor pl. gen./dat. 21.2;
- greși:** (XVI sec. CV): v. IV: „(ver)fehlen, sich irren, sich versündigen”: „(se) tromper, manquer, pécher”
greșesc ind. pr. 3. pl. 74.4: 76. cat;
să (nu) greșesc subj. pr. 1. sg. 118.11;
să greșască subj. pr. 3. sg. 35.1;
să (nu) greșescu subj. pr. 1. sg. 38.1;
greșit-am ind. pf. c. 1. pl. 105.6;
greșit-au ind. pf. c. 3. pl. 77.36;
au greșit ind. pf. c. 3. sg. 40.4;
greșiiu ind. pf. s. 1. sg. 50.5;
vor greși ind. viit. I. 3. pl. 33.21: 33.22;
greșiți imperat. pl. 4.5;
a greși inf. 77.20;
- greșit:** (1559 CORESI): adj./adv.: „falsch”: „faux”
greșit adv. 108.5;
<celor> greșiți m. pl. nom./ac. 24.10;
- greu:** (1448 DLRV): adj./adv.: „1. schwer, 2. f. schwanger”: „1. lourd, 2. f. enceinte”
greu adj. sg. nom./ac. 34.21;
- grea** adj. f. sg. nom./ac. 37.4;
grei adj. pl. nom./ac. 4.3;
- grija:** (XVI sec. CV): s. f.: „Sorge”: „peine”
grija sg. nom./ac. 39.23: 53.7: 54.25;
- grindină:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Hagel”: „grêle”
grindină sg. nom./ac. 77.52: 77.53: 104.32: 148.8;
- grîu:** (XVI sec. CV): s. n.: „Weizen, Getreide”: „blé, céréales”
grîu sg. nom./ac. 147.4;
grîul sg. nom./ac. 64.14;
grîului sg. gen./dat. 4.8: 80.14;
- groapă:** (1520 DERS): s. f.: „Grube”: „fosse”
groapă sg. nom./ac. 7.16: 39.2: 56.9: 87.4: 93.13: 142.8;
groapa sg. nom./ac. 5.11: 7.16: 27.1: 29.3: 87.6;
- groază:** (1491 DOR): s. f.: „Grauen”: „horreur”
groază sg. nom./ac. 138.13;
- groaznic:** (1563 CORESI): adj.: „entsetzlich”: „horrible”
groaznic adj. sg. nom./ac. 75.12;
groznic adj. sg. nom./ac. 95.4: 98.3;
groaznice adj. gen./dat. 144.6;
- grumaz:** (1499 DERS): s. m.: „Nacken, Hals”: „nuque, cou”
grumazul sg. nom./ac. 5.11: 128.4;
- gunoi:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Unrat”: „déchets”
gunoiu sg. nom./ac. 112.6;
- gura:** (1306 DRĂGANU): s. f.: „1. Mund, 2. Öffnung”: „1. bouche, 2. ouverture”
gură sg. nom./ac. 113.13: 134.16;
gura sg. nom./ac. 16.11: 21.13: 21.22: 33.1: 34.24: 36.32: 37.15: 37.15: 38.13: 39.4: 48.3: 48.13: 49.18: 49.20: 50.16: 57.6: 58.8: 61.4: 62.9: 65.13: 65.16: 68.19: 70.9: 70.16: 72.9: 77.34: 77.40: 80.8: 108.1: 118.130: 125.2: 134. 17: 143.9: 143.12: 144.22;
gurii sg. gen./dat. 35.3: 53.2: 58.13: 77.1: 118.72: 118.88: 118.107: 137.5: 140.3;
gurei sg. gen./dat. 38.2;
- gusta:** (XVI sec. CV): v. I: „kosten, versuchen”: „goûter, essayer”
gustați imperat. 33.8;
- H**
- haină:** (1581/2 PO): s. f.: „Kleid, Gewand”: „vêtement”
haină sg. nom./ac. 103.2: 103.7;
haina sg. nom./ac. 101.27;
hainele pl. nom./ac. 21.19: 44.10;
- hălădui:** (ca. 1640 URECHE): v. IV: „entkommen”: „s'évader”
hălăduiaște ind. pr. 3. sg. 7.2;
- heruvim:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Cherub”: „chérubin”
heruvim sg. nom./ac. 17.12;
heruvimi pl. nom./ac. 79.2: 98.1;
- hîrb:** (ca. 1580 GLOS. BOGB.): s. n.: „Scherben”: „vaisselle de terre”
hîrb sg. nom./ac. 21.16;
- hotar:** (1392 DERS): s. n.: „Grenze, Grenzgebiet”: „frontière, confins”
hotar sg. nom./ac. 103.10;
hotarului sg. gen./dat. 104.32;
hotarăle pl. nom./ac. 73.18: 104.31: 147.3;
- hrană:** (1478 DRHA): s. f.: „Nahrung, Speise”: „nourriture”
hrană sg. nom./ac. 77.29: 103.28: 110.4: 135.25: 144.16: 145.5;
hrana sg. nom./ac. 64.10: 146.10;
- hrăni:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „ernähren”: „nourrir”
hrăni ind. pf. s. 3. sg. 80.14;
mă hrăni ind. pf. s. 3. sg. 22.2;
mă vei hrăni ind. viit. I. 2. sg. 30.4;
hrăni-ne-vei ind. viit. I. 2. sg. 79.6;
va hrăni ind. viit. I. 3. sg. 54.25;
să-(i) hrănească subj. pr. 3. sg. 32.19;
- hulă:** (1561 CORESI): s. f.: „Schmähung, Lästerung”: „calomnie, blasphème”
hulă sg. nom./ac. 122.4: 122.5;
- I**
- iad:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Hölle”: „enfer”
iad sg. nom./ac. 6.5: 9.18: 15.10: 29.3: 30.22: 48.14: 48.15: 54.16: 87.3: 93.17: 113.26: 138.7: 140.9;
iadul sg. nom./ac. 85.12;
iadului sg. gen./dat. 17.6: 48.16: 88.47: 114.3;
- iar:** (XVI sec. CV): conj./adv.: „aber, und”: „mais, cependant, et”
iară (34×)
- iarbă:** (XVI sec. CV): s. f.: „Gras, Kraut”: „herbe”
iarbă sg. nom./ac. 10.7: 36.2: 103.15: 105.21: 146.9;
iarba sg. nom./ac. 71.16: 91.7: 101.5: 101.12: 102.14: 104.34: 128.5;
- iată:** (1561 CORESI): interj.: „siehe da”: „voici, voilà” (35×)
- iezer:** (1458 DERS): s. n.: „See”: „lac”
iazere pl. nom./ac. 106.35: 113.8;
- iarăși:** (XVI sec. CV): adv.: „wiederum, abermals”: „de nouveau, encore”
iarăș adv. 70.24;
- idol:** (XVI sec. CV): s. m.: „Götze”: „idole”
idolii pl. nom./ac. 96.7: 113.12: 134.15;
- ieftinătate:** (1642 NV): s. f.: „1. Überfluss, 2. Barmherzigkeit”: „1. surabondance, 2. miséricorde”
ieftinătate sg. nom./ac. 121.6: 121.7;

- iepure:** (1502 DERS): s. m.: „Hase“;
„lièvre“
iepurilor pl. gen./dat. 103.19;
- ieri:** (XVI sec. PS. SCH.): adv.: „gestern“: „hier“
ieri adv. 89.4;
- iertă:** (XVI sec. PS. V.): v. I: „verzeihen“: „pardonner“
iertă ind. pr. 3. sg. 77.42; 102.3;
vei iertă ind. viit. I. 2. sg. 64.3;
să iertară ind. pf. s. 3. pl. refl. 31.1;
iertă imperat. 24.12; 78.9;
- iertare:** (1560 BRATU): s. f.: „Vergebung“: „pardon“
iertare sg. nom./ac. 129.4;
- iertător:** (1581 CORESI): adj.: „verzeihend“: „conciliable“
iertătoriu adv. 98.9;
- ieși:** (1521 NEACȘU): v. IV: „heraus-, hinausgehen“: „sortir“
să iasă subj. pr. 3. sg. 16.3; 64.1; 108.6;
ieșiim ind. imperf. I. sg. 87.9;
ieșiți ind. imperf. 2. sg. 67.8;
ieșiia ind. imperf. 3. sg. 40.7;
ieși ind. pf. s. 3. sg. 18.4; 80.4;
ies ind. pr. 3. pl. 88.34;
vei ieși ind. viit. I. 2. sg. 43.11; 59.11;
107.12;
ieși-va ind. viit. I. 3. sg. 72.7; 103.24;
145.3;
ieșind ger. 18.5;
- ieșire:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Ausgang, Exodus“: „sortie“
ieșire sg. nom./ac. 18.7; 104.37; 113.1;
120.8;
ieșirei sg. gen./dat. 30.1;
ieșiri pl. nom./ac. 73.6;
ieșirile pl. nom./ac. 64.8; 67.22; 143.16;
ieșituri pl. nom./ac. 74.6;
- inimă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Herz, Seele“: „coeur, âme“
inimă sg. nom./ac. 4.3; 7.11; 10.2; 11.2;
25.2; 30.15; 31.14; 35.11; 36.15; 50.11;
50.18; 60.2; 61.4; 61.10; 63.10; 72.1;
75.4; 89.14; 93.19; 100.5; 100.7; 108.15;
124.5; 139.2;
inema sg. nom./ac. 9.1; 9.28; 9.34; 9.36;
18.9; 21.15; 44.1; 44.7; 57.2; 96.13;
110.1; 146.3;
inima sg. nom./ac. 4.7; 5.10; 13.1; 14.3;
15.9; 16.3; 19.4; 26.6; 26.13; 26.20;
30.32; 36.33; 37.10; 40.6; 43.20; 52.1;
54.4; 63.6; 65.17; 72.13; 72.21; 76.6;
77.11; 77.41; 84.9; 85.11; 93.16; 101.5;
103.16; 103.17; 104.3; 104.24; 107.1;
107.1; 108.21; 118.3; 118.10; 118.11;
118.58; 118.69; 118.70; 118.80; 118.144;
118.160; 130.1; 138.22; 140.4; 142.5;
inemă sg. nom./ac. 23.4; 32.21; 33.18;
38.4; 39.13; 39.17; 56.10; 56.10; 72.25;
83.2; 83.6; 96.13; 111.7; 137.1;
inemiilor sg. gen./dat. 72.25;
inemiilor sg. gen./dat. 77.78;
inimii sg. gen./dat. 18.15; 20.2; 24.18;
31.6; 36.4; 37.8; 43.23; 48.3; 72.7; 100.3;
118.7; 118.110;
- inimile pl. nom./ac.** 4.5; 7.10; 27.5; 34.28;
36.16; 47.12; 54.23; 61.8; 77.21;
106.12;
- inemiile pl. nom./ac.** 21.28; 32.15; 45.2;
73.9; 94.8; 94.11;
- inimilor pl. gen./dat.** 9.41; 80.10;
- inorog:** (XVI sec. PS. H.): s. m.: „Einhorn“: „licorne“
inorodului sg. gen./dat. 77.75; 91.10;
inorogilor pl. gen./dat. 21.22; 28.6;
- întra:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „hinein-, hereintreten“: „entrer“
întra-voiu ind. viit. I. 1. sg. 5.8; 65.12;
70.17;
(nu) voi întra ind. viit. I. 1. sg. 25.4;
voiu întra ind. viit. I. 1. sg. 42.4; 72.17;
131.3;
întra-va ind. viit. I. 3. sg. 48.20;
va întra ind. viit. I. 3. sg. 17.8; 23.8; 23.9;
întra-vom ind. viit. I. 1. pl. 131.7;
întra-vor ind. viit. I. 3. pl. 62.9;
vor întra ind. viit. I. 3. pl. 94.12; 117.19;
au întrat ind. pf. c. 3. sg. 50.1;
întră ind. pf. s. 3. sg. 50.1; 104.22;
108.17;
întrară ind. pf. s. 3. pl. 68.1;
să (nu) întri subj. pr. 2. sg. 142.2;
să (nu) între subj. pr. 3. sg. 68.32;
întrați imperat. 99.2; 99.3;
întrînd ger. 117.19;
- intrare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Eingang, Eintritt“: „entrée“
intrare sg. nom./ac. 120.8;
- iscodi:** (1603 HC): v. IV: „ausspähen“: „explorer, espionner“
ai iscoditu-o ind. pf. c. 2. sg. 138.2;
- isop:** (1564 CORESI): s. m.: „Ysop“: „hysope“
isop sg. nom./ac. 50.8;
- ispiti:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. in Versuchung führen, 2. prüfen“: „1. tenter, séduire, 2. mettre à l'épreuve“
ispititu-te-am ind. pf. c. 1. sg. 80.6;
ispitit-ai ind. pf. c. 2. sg. 16.4
ispititu-m-ai ind. pf. c. 2. sg. 16.4
ai ispitit ind. pf. c. 2. sg. 65.9;
ispitiși-mă ind. pf. s. 2. sg. 138.1;
ispitiră-mă ind. pf. s. 3. pl. 34.19; 94.10;
ispitiră ind. pf. s. 3. pl. 77.21; 77.46;
77.62; 105.15;
au ispitit ind. pf. c. 3. pl. 94.10;
ispitite-mă imperat. 25.2; 138.22;
- ispitiție:** (XVI sec. CV): s. f.: „1. Prüfung, 2. Versuchung“: „épreuve, 2. tentation“
ispitiții sg. gen./dat. 94.9;
- ispitit:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „1. erprobt, 2. verleitet, verführt“: „1. prouvé, 2. tenté, séduit“
ispitit m. sg. nom./ac. 11.7
ispitiți m. pl. nom./ac. 67.33;
- isprăvi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „vollenden“: „achever, accomplir“
au isprăvit ind. pf. c. 3. sg. 95.10;
va isprăvi ind. viit. I. 3. sg. 118.9;
- istorisi:** (1683 DOS.): „erzählen“: „raconter“
istorêște ind. pr. 3. sg. 76. cat;
- istov:** (XVI sec. CV): s. n.: „Schluß“: „fin“
istovul sg. nom./ac. 18.7;
- iubi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „lieben“: „aimer“
iubêște ind. pr. 3. sg. 10.6; 32.5; 36.29;
83.12; 86.1; 98.3; 145.7;
iubiți ind. pr. 2. pl. 4.3; 96.10;
iubesc ind. pr. 3. pl. 5.14; 39.22; 68.42;
69.5; 118.131; 121.6; 144.21;
să mă iubească subj. pr. 3. pl. 108.3;
iubiu ind. pf. s. 1. sg. 118.97; 118.126;
iubiș ind. pf. s. 2. sg. 50.7;
iubi ind. pf. s. 3. sg. 108.16; 118.166;
iubiră ind. pf. s. 3. pl. 77.40;
am iubit ind. pf. c. 1. sg. 118.47; 118.48;
118.118; 118.158;
iubit-am ind. pf. c. 1. sg. 25.8;
ai iubit ind. pf. c. 2. sg. 44.9;
iubit-ai ind. pf. c. 2. sg. 51.3; 51.4;
au iubit ind. pf. c. 3. sg. 10.8; 46.5;
77.74;
iubiți imperat. 30.31;
iubind ger. 33.12;
- iubit:** (1418 DRHB): adj.: „geliebt, beliebt“: „aimé“
iubit adj. m. sg. nom./ac. 28.6; 44.1;
67.13;
iubiți adj. m. pl. nom./ac. 59.5; 107.5;
iubiților s. pl. gen./dat. 126.4;
- ivi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „erscheinen“: „paraître“
să ivi ind. pf. s. 3. sg. refl. 117.25;
să iviră ind. pf. s. 3. pl. 17.17
mă voiu ivi ind. viit. I. 1. sg. refl. 41.2;
ivi-mă-voiu ind. viit. I. 1. sg. refl. 16,17
ivi-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 83.7;
să va ivi ind. viit. I. 3. sg. refl. 101.17;
ivêște imperat. 76. cat; 79.8; 79.20;
118.134;
ivêște-te imperat. refl. 79.2;
- izbăvi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „erretten“: „sauver“
izbăvêște ind. pr. 3. sg. 49.23; 70.12;
102.4;
să mă izbăvești subj. pr. 2. sg. 39.18;
să izbăvească subj. pr. 3. sg. 21.8; 32.19;
107.5;
voiu izbăvi ind. viit. I. 1. sg. 90.14;
mă voiu izbăvi ind. viit. I. 1. sg. refl. 17.32
izbăvi-mă-vei ind. viit. I. 2. sg. 17.47;
17.52;
izbăvi-mă-va ind. viit. I. 3. sg. 17.22;
va izbăvi ind. viit. I. 3. sg. 33.7; 33.19;
36.42; 90.3;
izbăvi-va ind. viit. I. 3. sg. 40.1; 88.47;
am izbăvit ind. pf. c. 1. sg. 80.6;
ai izbăvit ind. pf. c. 2. sg. 21.4; 55.13;
85.12;
au izbăvit ind. pf. c. 3. pl. 71.12;
izbăvi ind. pf. s. 3. sg. 33.17;
să izbăvi ind. pf. s. 3. sg. refl. 123.6;
izbăvêște imperat. sg. 6.3; 16.14; 21.21;
78.9; 114.5; 119.2;

- izbăviți-l imperat. 81.4;
 mă izbăvește imperat. 2. sg. 24.21;
 izbăvește-mă imperat. 30.1; 30.19; 38.12;
 50.15; 58.2; 70.1; 70.5; 108.21;
 izbăvește imperat. sg. 6.3; 16.14; 21.21;
 78.9; 114.5; 119.2;
 izbăviți-l imperat. 81.4;
 s-ar izbăvi cond. pr. 3. pl. refl. 59.5;
 izbăvind ger. 34.12;
- izbăvițor:** (XVI sec. PS. V.): s. m.: „Er-
 löser”: „Sauveur”
 Izbăvițorul sg. nom./av. 17.1; 17.51;
 69.7;
- izbîndă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
 „Rache”: „vengeance”
 izbîndă sg. nom./ac. 57.10; 149.7;
 izbînda sg. nom./ac. 78.11;
 izbîndelor pl. nom./gen. 93.1;
- izbîndi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1.
 besiegen, 2. sich rächen”: „1. vaincre,
 2. se venger”
 izbîndiu ind. pf. s. 1. sg. 117.10; 117.11;
 117.12;
 izbîndi ind. pf. s. 3. sg. 105.30;
 izbîndind ger. 98.9;
- izbîndire:** (1560 BRATU): s. f.: „1. Sieg,
 2. Rache, 3. Erfolg”: „1. victoire, 2.
 vengeance, 3. succès”
 izbîndirii sg. gen./dat. 17.51;
- izbînditor:** (1563 CORESI): adj.: „sieg-
 reich”: „victorieux”
 izbînditori s. pl. nom./ac. 8.3;
- izbucni:** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „her-
 vorbrechen”: „éclater”
 va izbucni ind. viit. I. 3. sg. 18.2;
 vor izbucni ind. viit. I. 3. pl. 144.7;
 izbucni ind. pf. s. 3. sg. 44.1;
 izbucnească subj. pr. 3. pl. 118.170;
- izgoni:** (1581 CORESI): v. IV: „vertrei-
 ben”: „chasser”
 să izgonească subj. pr. 3. sg. 60.4;
 izgoni ind. pf. s. 3. sg. 77.60;
- iznoavă:** (1551/3 ES): s. f.: „Neuerung”:
 „nouveau”
 iznoavă sg. nom./ac. 108.13;
- izvor:** (1486 DERS): s. n.: „Quelle, Brun-
 nen”: „source, fontaine”
 izvor sg. nom./ac. 35.10;
 izvoară pl. nom./ac. 73.16; 103.11; 113.8;
 izvoarele pl. nom./ac. 17.17; 41.1; 67.28;
- Î**
- îmbărbăta:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I:
 „ermutigend”: „encourager”
 îmbărbătează-te imperat. 26.20;
 îmbărbătați-vă imperat. 30.32;
- îmbăta:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I:
 „(sich) berauschen, betrinken”: „(s’)e-
 nivrer”
 să îmbată ind. pr. 3. sg. refl. 106.27;
 îmbăta-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl. 35.9;
 îmbătaș ind. pf. s. 2. sg. 64.9;
- îmbătă-le imperat. 64.11;
 îmbătînd ger. 22.7;
- îmbătrîni:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
 „alt werden”: „vieillir”
 îmbătrîniu ind. pf. s. 1. sg. 36.26;
- îmbîlnzi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1.
 besänftigen, 2. zähmen”: „1. adoucir,
 calmer, 2. apprivoiser”
 să-l îmbîlnzești subj. pr. 2. sg. 93.13;
- îmbogăți:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
 „reich werden”: „(s’)enrichir”
 se va îmbogăți ind. viit. I. 3. sg. refl.
 48.17;
 a-l îmbogăți inf. 64.9;
- îmbrăca:** (1551/3 ES): v. I: „anziehen,
 bekleiden”: „(se) vêtir”
 să îmbracă ind. pr. 3. sg. refl. 108.18;
 îmbrăca-ivoiu ind. viit. I. 1. sg. 131.17;
 131.19;
 îmbrăca-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl.
 131.9;
 îmbrăcam ind. imperf. I. sg. refl. 34.16;
 îmbrace-se/să subj. pr. 3. sg. pas. 34.30;
 70.14; 108.28;
 îmbrăcași-Te ind. pf. s. 2. sg. refl. 103.2;
 îmbrăcă-să ind. pf. s. 3. sg. refl. 92.1;
 să îmbrăcă ind. pf. s. 3. sg. refl. 92.2;
 108.17;
 îmbrăcară-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 64.14;
 72.6;
 îmbrăcîndu-Te ger. 103.3;
- îmbrăcăminte:** (1551/3 ES): s. f.:
 „Kleidung”: „vêtements”
 îmbrăcămintे sg. nom./ac. 44.11;
 îmbrăcămintea sg. nom./ac. 21.19;
 68.14; 103.7;
 îmbrăcămintei sg. gen./dat. 132.3;
- îmbrăcat:** (1561 CORESI): adj.: „geklei-
 det”: „vêtu”
 îmbrăcată adj. f. sg. nom./ac. 44.11;
- îmbuna:** (XVI sec. PS. H.): v. I: „begüti-
 gen”: „adoucir”
 să îmbunêze subj. pr. 3. sg. refl. 35.3;
 îmbunează imperat. 50.19;
- împărat:** (1521 NEACȘU): s. m.: „Kai-
 ser”: „empereur”
 împărat sg. nom./ac. 2.6; 9.40; 28.9;
 32.16; 46.2; 46.7; 94.4; 104.19;
 împăratul sg. nom./ac. 5.2; 19.10; 20.1;
 20.7; 23.7; 23.9; 43.6; 59.8; 62.10; 67;
 13; 73.13; 83.4; 107.9; 134.11; 135.19;
 135.20; 144.1; 149.2;
 împăratului sg. gen./dat. I.1; 17.54; 44.1;
 44.7; 44.13; 44.15; 44.16; 44.18; 46.6;
 47.2; 60.6; 67.26; 71.1; 88.18; 97.8;
 98.3;
 împărateasa sg. nom./ac. 44.11;
 împărați pl. nom./ac. 67.15; 101.23;
 104.14; 134.10; 135.17; 135.18;
 împărații pl. nom./ac. 2.2; 67.32; 71.10;
 71.10; 75.12; 88.27; 101.16; 137.5;
 148.11; 149.8;
 împăraților pl. gen./dat. 2.10; 44.10;
 104.29; 118.46; 143.11;
- împărăți:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
 „herrschen”: „régner”
 împărățește imperat. 44.5;
 împărățit-au ind. pf. c. 3. sg. 46.7;
 au împărățit ind. pf. c. 3. sg. 92.1; 95.9;
 96.1; 98.1;
 împărăți-vă ind. viit. I. 3. sg. 145.9;
- împărăție:** (XVI sec. CV): s. f.: „Reich”:
 „royaume”
 împărăție sg. nom./ac. 104.13;
 împărăția sg. nom./ac. 21.31; 102.19;
 144.13;
 împărăției sg. nom./ac. 44.8; 144.11;
 144.12;
 împărății pl. nom./ac. 45.6;
 împărățiile pl. nom./ac. 67.35; 71.11;
 78.6; 134.11;
- împărți:** (XVI sec. CV): v. IV: „auftei-
 len, zerteilen, verteilen”: „partager”
 împarti ind. pr. 2. sg. 16.15; 54.9;
 împărțiră ind. pf. s. 3. pl. 21.19;
 împărțiră-să ind. pf. s. 3. pl. refl. 54.23;
 au împărțit ind. pf. c. 3. sg. 135.13;
 voi împărți ind. viit. I. 1. sg. 59.6;
 107.7;
 să împărță subj. pr. 3. sg. 67.13;
 împărțiti imperat. 47.12;
- împiedeca:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1.
 (be)hindern, 2. fesseln”: „1. empêcher,
 2. ligoter”
 să împiedece subj. pr. 3. pl. 139.5;
 împiedecăș ind. pf. s. 2. sg. 17.43;
 împiedecă ind. pf. s. 3. sg. 77.35;
 s-au împiedecat ind. pf. c. 3. pl. 19.9;
 să (nu) împiedeci subj. pr. 2. sg. 90.12;
 împiedecă imperat. sg. 16.14;
- împila:** (1688 BIBLIA): v. I: „nieder-
 drücken”: „affliger”
 au împilat ind. pf. c. 3. pl. 56.8;
- împinge:** (XVI sec. CV): v. III: „stoßen”:
 „pousser”
 împinseră-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 35.13;
 ai împins ind. pf. c. 2. sg. 43.11; 59.11;
 împinsu-ne-ai ind. pf. c. 2. sg. 59.1;
 s-au împins ind. pf. c. 3. pl. refl. 87.5;
 vei împinge ind. viit. I. 2. sg. 55.7;
- împins:** (XVI sec. PS. H.): adj.: „gesto-
 ßen”: „poussé”
 împins adj. sg. nom./ac. 61.3;
 împinsu adj. sg. nom./ac. 117.13;
- împistrit:** (1561 CORESI): adj.: „scheck-
 ig, bunt”: „bariolé”
 împistrită adj. f. sg. nom./ac. 44.11;
- împleți:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
 „flechten”: „tresser”
 împleția ind. imperf. 3. sg. 49.20;
 împletesc ind. pr. 3. pl. 57.2;
- împlini:** (1678 CHEIA ÎNȚ.): v. IV: „1.
 erfüllen, 2. vervollständigen”: „1. rem-
 plir, 2. compléter”
 să plinească subj. pr. 3. sg. 19.4;
 plinească subj. pr. 3. sg. 19.6;
 s-au plinit ind. pf. c. 3. pl. refl. 73.21;
 plini-vă ind. viit. I. 3. sg. 109.7;
 va plini ind. viit. I. 3. sg. 126.6;

- împlinire:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Erfüllung”: „achèvement”
plinirea sg. nom./ac. 95.11; 97.8;
- împodobit:** (1563 CORESI): adj.: „geschmückt”: „orné”
împodobită adj. f. sg. nom./ac. 44.16;
împodobite adj. f. pl. nom./ac. 143.14;
- împotriva:** (XVI sec. CV): adv./prep.: „gegen(über), entgegen”: „au contraire, contre”
împotriva 16.9; 75.7; 108.2;
- împrejur:** (XVI sec. PS. SCH.): prep./adv.: „um . . . herum, in der Gegend”: „autour de, aux alentours de”
împrejur 3.6; 11.9; 17.13; 30.16; 96.3; 140.3;
împrejurul 33.7; 43.15; 49.4; 77.32; 78.3; 88.9; 96.2; 124.2; 124.2; 127.4;
premprejurul 75.11; 88.8; 118.22; 118.39;
demprejurul 78.4;
- împresura:** (1561 CORESI): v. I: „erdrücken”: „accabler”
împresoară ind. pr. 3. pl. 3.6;
împrejurară-mă ind. pf. s. 3. pl. 21.12;
- împreună:** (XVI sec. PS. SCH.): adv.: „zusammen, gemeinsam”: „ensemble”
împreună 27.3; 33.3; 40.7; 47.5; 49.19; 52.4; 54.15; 61.9; 68.25; 70.11; 71.5; 82.7; 93.16; 93.20; 100.8; 100.7; 139.14;
dempreună 33.3; 48.2; 73.9; 82.5; 87.18; 101.23; 121.2; 132.1;
- împroșcătură:** (1683 DOS.): s. f.: „Beschießen, Bespritzen”: „éclaboussement”
împroșcăături pl. nom./ac. 54.23;
- împrumuta:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I.: „leihen, borgen”: „prêter, emprunter”
împrumutează ind. pr. 3. sg. 36.27; 111.5;
împrumutează-se subj. pr. 3. sg. pas. 36.22;
- împunge:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „stoßen, stechen”: „pousser, piquer”
vom împunge ind. viit. I. 1. pl. 43.7;
- împuta:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „tadeln”: „réprimander”
împută ind. pr. 3. pl. 118.42;
- împuți:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „verpesten”: „empester”
împuțiră-să ind. pf. s. 3. pl. refl. 37.5;
- împuțina:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „vermindern, verringern”: „diminuer”
s-au împuținat ind. pf. c. 3. pl. refl. 11.1;
au împuținat ind. pf. s. 3. pl. 106.38;
să împuținară ind. pf. s. 3. pl. 106.39;
să vor împuțina ind. viit. I. 3. pl. refl. 33.10;
- împuținare:** (1648 NT): s. f.: „Verringerung”: „diminution”
împuținarea sg. nom./ac. 54.8; 101.24;
- împuținat:** (1643 VARL.): adj.: „Verringert”: „diminué”
împuținați adj. pl. nom./ac. 104.12;
- în:** (1499 DERS): prep.: „1. in, an, um, 2. bei, 3. zwischen”: „1. en, dans, à, 2. par, 3. parmi”
în (679×)
în- (1×)
într- (15×)
întru (468)
întru- (1×)
dentru (28×)
- înainte:** (XVI sec. CV): adv./prep.: „1. früher, zuerst, 2. von, (be)vor”: „1. auparavant, 2. avant”
înainte (7×)
înaintea (82×)
naintea (2×)
nainte (8×)
mainte (3×)
- înalt:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s.: „hoch, Höhe”: „haut, hauteur” adv. 88.28; s./adj.
înlatu sg. nom./ac. 137.7;
Nalt (cel) sg. nom./ac. 77.21; 77.39; 82.17; 96.9; 106.12;
înalt sg. nom./ac. (<cel) 17.15; 45.4; 45.6; 72.12; 90.9; 98.2; 112.4; 135.12;
înalt sg. gen./dat. (<celui) 7.18; 20.7;
înalte (cele) f. pl. nom./ac. 17.36; 70.22; 92.6; 112.5; 137.7; 148.1;
înălți (cei) m. pl. nom./ac. 103.19;
înalte s. sg. voc. 9.2;
Preaînalte s. sg. voc. 65.3; 91.1;
- înapoi:** (XVI sec. CV): adv.: „hinten, rück-”: „arrière, en arrière”
înapoi 9.3; 43.20;
prep. denapoi 44.16;
- înălța:** (XVI sec. CV): v. I: „erhöhen, erheben”: „lever, (s')élever”
înălți ind. pr. 2. sg. 9.14;
înălță ind. pr. 3. sg. 74.7;
se înalțe ind. pr. 3. pl. refl. 65.6;
înalțe-se subj. pr. 3. sg. 9.35; 88.14;
să înalțe subj. pr. 3. sg. 17.50;
înalțe-I subj. pr. 3. sg. 106.32;
să înălțăm subj. pr. I. pl. 33.3;
voiu înălța ind. viit. I. 1. sg. 117.27;
înălța-Mă-voiu ind. viit. I. 1. sg. refl. 45.10; 45.10; 107.7;
înălța-Te-voiu ind. viit. I. 1. sg. 29.1; 144.1;
înălța-mă-vei ind. viit. I. 2. sg. 17.52;
(î)nalța-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 88.17; 88.24;
să va înălța ind. viit. I. 3. sg. refl. 111.9;
va înălța ind. viit. I. 3. sg. 36.36; 109.8; 148.13; 149.4;
se va înălța ind. viit. I. 3. sg. refl. 63.6; 74.9; 91.10;
înălța-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl. 88.16;
înălțaiu ind. pf. s. I. sg. 88.19; 130.3;
înălțaș ind. pf. s. 2. sg. 88.41;
înălțași-mă ind. pf. s. 2. sg. 60.2
înălță ind. pf. s. 3. sg. 117.16;
să înălță ind. pf. s. 3. sg. refl. 129.1; 148.12;
- să înălțară ind. pf. s. 3. pl. refl. 36.21; 106.25; 130.1;
am înălțat ind. pf. c. 1. sg. 65.16;
Te-ai preainălțat ind. pf. c. 2. sg. refl. 96.10;
au înălțat ind. pf. c. 3. pl. 26.10;
nalță imperat. 27.12;
înălță-te imperat. sg. refl. 7.6, 56.7, 56.14; 107.5;
(nu) înălțat imperat. 74.4;
înălțați imperat. 98.5; 98.10;
înălțind ger. 3.3;
înălțindu-mă ger. refl. 87.16;
preainălțindu-se ger. refl. 36.37;
- înălțare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Erhebung”: „insurrection”
înălțările pl. nom./ac. 149.6;
- înălțime:** (XVI sec. CV): s. f.: „1. Höhe, Anhöhe, 2. Hoheit”: „1. colline, 2. altitude”
înălțime sg. nom./ac. 7.8; 17.19; 55.2; 72.8; 74.5; 143.8;
nălțime sg. nom./ac. 67.19;
nălțimea sg. nom./ac. 101.20;
înălțimea sg. nom./ac. 11.9; 102.11;
înălțimile pl. nom./ac. 94.4;
- înăuntru:** (XVI sec. PS. SCH.): adv.: „innen, drinnen, hinein”: „à l'intérieur, en”
înăuntru adv. 25.4;
înăuntru 38.4; 108.21;
denăuntru 44.15; 50.11;
denăuntru 102.1;
- încă:** (XVI sec. CV): adv.: „1. noch, 2. auch, ebenfalls”: „1. encore, 2. aussi, de même” (18×)
- încăleca:** (XVI sec. CV): v. I.: „1. (ein Pferd etc.) besteigen, 2. geschlechtlich verkehren”: „1. monter (à cheval), 2. s'accoupler”
încălecat-ai ind. pf. c. 2. sg. 65.10;
vei încăleca ind. viit. I. 2. sg. 90.13;
- încălecare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Reiten”: „monter à cheval”
încălecare sg. nom./ac. 103.4;
- încălecat:** (1688 BIBLIA): adj.: „reitend”: „à cheval”
adj. m. sg. nom./ac. 67.4;
- încălțăminte:** (1581/2 PO): s. f.: „Schuhwerk”: „chaussure(s)”
încălțăminte sg. nom./ac. 59.9; 107.10;
- încălzi:** (1561 CORESI): v. IV: „1. erwärmen, erhitzen”: „échauffer”
să încălzi ind. pf. s. 3. sg. refl. 38.4;
- începe:** (XVI sec. CV): v. III: „beginnen”: „commencer”
începuiu ind. pf. s. I. sg. 76.10;
începeți imperat. 146.7;
- început:** (XVI sec. CV): s. n.: „Beginn, Anfang”: „début, commencement”
-nceput adv. sg. nom./ac. 43.2; 73.2; 73.16; 77.2; 88.48; 101.26; 118.151; 138.4; 142.5;

- începătură:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Anfang, Ursprung, 2. Herrschaft, 3. Flußarm”: „1. commencement, début, 2. pouvoir, 3. bras (d'un fleuve)“
-ncepătura sg. nom./ac. 76.11:
începătura sg. nom./ac. 77.56; 104.35; 109.4; 110.9; 118.159; 136.8;
începăturile pl. nom./ac. 138.16;
- încerca** → **cerca**
- înceta:** (1551/3 ES): v. I: „aufhören, einstellen, beruhigen”: „arrêter, (se) calmer“
înceată imperat. 33.13;
încetă ind. pf. s. 3. sg. 105.30;
încetară ind. pf. s. 3. pl. 106.29;
- încega:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „crstarren”: „figer“
-ai încegat ind. pf. c. 2. sg. 39.9;
încegatu-s-au ind. pf. c. 3. sg. 118.70;
- încegat:** (1577 CORESI): adj.: „erstart”: „figé“
încegat adj. n. sg. nom./ac. 67.16;
încegaţi adj. m. pl. nom./ac. 67.16;
- încehide:** (XVI sec. CV): v. III: „schliessen”: „fermer“
-ai încehis ind. pf. c. 2. sg. 30.10;
au încehis ind. pf. c. 3. sg. 16.11;
încehise ind. pf. s. 3. sg. 77.55; 77.68;
încehide imperat. 34.3;
să se încehiză subj. pr. 3. sg. refl. 67.33;
- încehina:** (XVI sec. CV): v. I: „neigen, sich verneigen”: „s'incliner, faire sa prière“
să încehină ind. pr. 3. pl. refl. 96.7;
încehina-mă-voiu ind. viit. I. 1. sg. refl. 5.8; 137.2;
te vei încehina ind. viit. I. 2. sg. refl. 44.13;
încehina-ne-vom ind. viit. I. 1. pl. refl. 131.7;
se/să vor încehina ind. viit. I. 3. pl. refl. 21.30; 71.11; 85.8;
să încehinară ind. pf. s. 3. pl. refl. 21.32; 105.20;
să ne încehinăm subj. pr. 1. pl. refl. 94.6;
încehine-se subj. pr. 3. sg. refl. 65.3;
încehinaţi-vă imperat. 28.2; 95.8; 96.8;
vă încehinaţi imperat. 98.5; 98.10;
- înceinge:** (XVI sec. CV): v. III: „gürten”: „ceinturer“
înceinge ind. pr. 3. sg. 17.35; 108.18;
înceinseş ind. pf. s. 2. sg. 17.43;
înceinseşi ind. pf. s. 2. sg. 29.14;
să înceinse ind. pf. s. 3. sg. refl. 92.1;
se vor înceinge ind. viit. I. 3. pl. refl. 64.13;
înceinge imperat. 44.4;
- încins:** (1643 VARL.): adj.: „umgürtet”: „ceinturé“
încins adj. m. sg. nom./ac. 64.7;
- încilei:** (1645 HERODOT): v. IV: „verwiren”: „embrouiller“
să încileiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 118.61;
- încunjura:** (XVI sec. CV): v. I: „umkreisen”: „encercler“
voiu încungiura ind. viit. I. 1. sg. 25.7;
- încungiura-va** ind. viit. I. 3. sg. 54.10;
va încungiura ind. viit. I. 3. sg. 7.7; 31.14; 48.5; 90.5;
vor încungiura ind. viit. I. 3. pl. 58.7; 58.16;
încungiurat-am ind. pf. c. 1. sg. 26.11;
m-au încungiurat ind. pf. c. 3. pl. 21.17; 31.10; 108.2;
au încunjurat ind. pf. c. 3. pl. 16.12; 17.6;
încunjurară-mă ind. pf. s. 3. pl. 117.10; 117.12;
încungiurără-mă ind. pf. s. 3. pl. 87.18;
mă încungiurări ind. pf. s. 3. pl. 21.13;
încungiuraţi imperat. 47.11;
încungiurându-mă ger. 117.11;
- încunjurare:** (1640 URECHE): s. f.: „Umkreisen”: „entour“
încunjurare sg. nom./ac. 117.11;
încungiurării sg. gen./dat. 139.10;
- încorda:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „strecken, spannen”: „étirer“
au încordat ind. pf. c. 3. sg. 7.13
încordind ger. 77.12;
- încrede:** (XVI sec. DENS. IST.): v. III: „auf jdn. vertrauen, jdm. vertrauen”: „se fier, avoir confiance“
s-au încrezut ind. pf. c. 3. pl. refl. 77.41;
să încrezură ind. pf. s. 3. pl. refl. 92.7;
- încredinţa:** (XVI sec. CV): v. I: „anvertrauen”: „confier“
(nu) se încredinţă ind. pf. s. 3. sg. refl. 77.11;
- încuibă:** (1577 CORESI): v. I: „nisten”: „nicher“
vor încuibă ind. viit. I. 3. pl. 103.18;
- îndată:** (1640 URECHE): adv.: „gleich, sogleich”: „tout de suite” 36,21; 39,20; 69,4; 72,19;
- îndărăt:** (1551/3 ES): adv.: „zurück, rück-”: „arrière, re-“
îndărăt adv. 13.4; 34.5; 39.20; 43.12; 49.18; 69.3; 113.5; 128.4;
îndărātu adv. 55.9;
- îndărătnic:** (XVI sec. PS. H.): adj.: „eigensinnig”: „obstiné“
îndărătnic sg. nom./ac. 17.29;
îndărătnică sg. nom./ac. 100.5;
- îndărătnici:** (1620 MOXA): v. IV: „widerspenstig machen, werden”: „(s')obstiner“
vei îndărătnici ind. viit. I. 2. sg. 17.29
- îndărătnicie:** (1648 NT): s. f.: „Eigensinn”: „obstination“
îndărătniciei pl. nom./ac. 124.5;
- îndelunga** → **delunga**
- îndelungare** → **delungare**
- îndeosebi** → **deosebi**
- îndepărtat** → **depărtat**
- îndrăgi:** (1561 CORESI): v. IV: „jdn. lieb gewinnen”: „prendre qn. en affection“
îndrăgi-te-voiu ind. viit. I. 1. sg. 17.1;
- îndrăgiu** ind. pf. s. 1. sg. 114.1; 118.113; 118.62; 118.165;
- îndrăgire:** (1581 CORESI): s. f.: „Zuneigung”: „affection“
îndrăgirea sg. nom./ac. 108.4;
- îndrăgit:** (1563 CORESI): adj.: „geliebt”: „aimé“
îndrăgite adj. f. pl. nom./ac. 83.1;
- îndrăzni:** (XVI sec. CV): v. IV: „wagen”: „oser“
mă voiu îndrăzni ind. viit. I. 1. sg. 11.6;
- îndrepta:** (XVI sec. CV): v. I: „gerade richten”: „redresser“
îndreptează ind. pr. 3. sg. 144.15; 145.7;
îndreptează ind. pr. 3. pl. 67.18; 72.11; 89.19; 89.19;
să îndreptează ind. pr. 3. pl. refl. 36.24;
să Te îndreptezi subj. pr. 2. sg. refl. 50.5;
îndreptează-se subj. pr. 3. sg. refl. 140.2;
s-ar îndrepta cond. pr. 3. pl. 118.5;
vei îndrepta ind. viit. I. 2. sg. 7.10;
să/se va îndrepta ind. viit. I. 3. sg. refl. 101.29; 139.12; 142.2;
se vor îndrepta ind. viit. I. 3. pl. refl. 1.3;
mă îndreptam ind. imperf. I. sg. refl. 118.127;
(nu) să îndrepta ind. imperf. 3. sg. refl. 100.9;
am îndreptat ind. pf. c. 1. sg. 58.4; 72.13;
ne-am îndreptat ind. pf. c. 1. pl. refl. 19.9;
(n)-au îndreptat ind. pf. c. 3. sg. 17.39; 77.11;
îndreptă ind. pf. s. 3. sg. 39.3;
îndreptează imperat. sg. 5.9; 118.132;
îndreptează-mă imperat. 26.17;
îndreptaţi imperat. 81.2;
- îndreptare:** (XVI sec. PS. H.): s. f.: „1. Gerechtigkeit, 2. Leitfaden”: „1. justice, 2. guide“
dreptarea sg. nom./ac. 96.2;
îndreptare sg. nom./ac. 97.10;
îndreptări pl. nom./ac. 10.8; 98.4;
îndreptările pl. nom./ac. 118.8;
îndreptărilor pl. gen./dat. 118.27; 118.93;
- îndulci:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. versüßen, 2. genießen”: „1. adoucir, 2. savourer“
îndulcişi-mi ind. pf. s. 2. sg. 54.15;
să îndulciră ind. pf. s. 3. pl. refl. 140.8;
îndulcească-se/să subj. pr. 3. sg. refl. 103.35; 146.1;
- îndura:** (1564 CORESI): v. I: „1. ertragen, 2. sich erbarmen”: „1. endurer, 2. avoir pitié de“
îndură-se subj. pr. 3. sg. pas. 36.22;
să îndură ind. pr. 3. sg. refl. 111.5;
(nu) se va îndura ind. viit. I. 3. sg. refl. 71.13;
- îndurare:** (1564 CORESI): s. f.: „Erbarmen”: „pitié“
îndurările pl. nom./ac. 24.6; 39.15; 76.9; 118.77; 144.9;

- îndurărilor** pl. gen./dat. 50.2;
- îndurător:** (1563 CORESI): adj.: „barmherzig”: „miséricordieux”
îndurătoriu adj. m. sg. nom./ac. 102.8; 110.4; 111.4; 144.8;
- îneca:** (XVI sec. PS. SCH.): 1. jdn. zum Ersticken bringen, erwürgen, 2. ertränken”: „1. étouffer, 2. noyer”
 să **îneacă** ind. pf. s. 3. pl. refl. 77.23;
- înfășurat:** (1683 DOS.): adj.: „umwickelt”: „emballer”
înfășurată adj. f. sg. nom./ac. 44.16;
- înfierbînta:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „erhitzen”: „échauffer”
s-au înfierbîntat ind. pf. c. 3. pl. 2.1;
- înfige:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „(ein)stechen”: „enfoncer”
să (nu) mă înfig subj. pr. 1. sg. refl. 68.18;
înfipșu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 68.2;
înfipșe-ă-se ind. pf. c. 3. pl. refl. 9.15
s-au înfipșit ind. pf. c. 3. pl. refl. 37.2;
înfigindu-se ger. refl. 31.4;
- înflori:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: 1. blühen, 2. färben”: „1. fleurir, 2. colorer, teindre”
înflori-va ind. viit. I. 3. sg. 89.6;
va înflori ind. viit. I. 3. sg. 91.12; 102.14; 131.19;
vor înflori ind. viit. I. 3. pl. 71.16; 91.13;
- înfricoșă:** (1561 CORESI): v. I: „Furcht, Angst einjagen”: „effrayer”
va înfricoșă ind. viit. I. 3. sg. 26.6;
să înfricoșă ind. pf. s. 3. sg. refl. 118.160;
s-au înfricoșat ind. pf. c. 3. pl. refl. 13.6; 77.58;
- înfricoșare:** (1642 ÎNV.): s. f.: „Schrecken”: „crainte”
înfricoșare sg. nom./ac. 54.4;
înfricoșările pl. nom./ac. 87.17;
- înfricoșat:** (1561 CORESI): adj.: „furchterregend, furchtbar”: „effroyable”
înfricoșat adj. sg. nom./ac. 46.2; 65.4; 75.7; 75.12; 88.8; 110.9;
înfricoșate adj. pl. nom./ac. 65.2;
înfricoșate adv. 105.22;
- înfrînge:** (1577 CORESI): v. III: „1. brechen, knicken, schlagen, 2. abbrechen, beenden”: „1. vaincre, 2. venir à bout”
înfrînge-i-voiu ind. viit. I. 1. sg. 88.23;
- înfrînt:** (1581 CORESI): adj.: „besiegt”: „vaincu, défait”
înfrîntă adj. f. sg. no./ac. 50.18;
- înfrumusețat:** (1561 CORESI): v. I: „schmücken, verschönern”: „ormer, embellir”
înfrumusețează-se subj. pr. 3. sg. refl. 67.3;
vei înfrumuseța ind. viit. I. 2. sg. 64.8;
înfrumuseța-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 34.10;
- înfrumusețare:** (1642 ÎNV.): s. f.: „Verzierung”: „ornement”
înfrumusețarea sg. nom./ac. 26.8;
înfrumusețarea sg. nom./ac. 67.13;
înfrumusețări pl. nom./ac. 15.11;
- înfrumusețat:** (1561 CORESI): adj.: „verschönert”: „orné”
înfrumusețat adj. sg. nom./ac. 80.2; 132.1;
înfrumusețate adj. pl. nom./ac. 143.14;
- înfrunta:** (1620 MOXA): v. I: „trotzen”: „affronter”
să înfrunțeze subj. pr. 3. sg. refl. 39.19; 69.2; 82.16;
se vor înfrunta ind. viit. I. 3. pl. refl. 70.27;
- înfruntare:** (1646 NT): s. f.: „Trotzen”: „affrontement”
înfruntare sg. nom./ac. 34.30; 70.14;
înfruntarea sg. nom./ac. 68.23;
- înfundat:** (1688 BIBLIA): adj.: „geschmählt”: „dénigré”
înfundat 73.22;
- îngădui:** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „1. gestatten, 2. sich gedulden, warten”: „1. consentir, concéder, 2. attendre, patienter”
îngăduiesc ind. pr. 3. pl. 24.2; 36.9; 68.8;
voiu îngădui ind. viit. I. 1. sg. 51.9;
va îngădui ind. viit. I. 3. sg. 32.20;
vor îngădui ind. viit. I. 3. pl. 141.11;
îngăduiaște imperat. 26.20; 36.36;
îngăduind ger. 39.1;
am îngăduit ind. pf. c. 1. sg. 24.5; 24.22;
îngăduiui ind. pf. s. 1. sg. 39.1; 68.25;
îngăduiui-Te ind. pf. s. 1. sg. 129.4;
îngădui ind. pf. s. 3. sg. 129.5;
îngăduiră ind. pf. s. 3. pl. 105.14; 118.95;
- îngăduință:** (1640 ȚEACHE): s. f.: „Nachsicht”: „indulgence”
îngăduința sg. nom./ac. 38.11; 61.5; 70.6;
- îngăduitor:** (1581 CORESI): adj.: „duldsam”: „indulgent”
îngăduitoriu sg. nom./ac. 7.12;
(mult) îngăduitoriu sg. nom./ac. 85.14; 102.8; 144.8;
- înger:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Engel”: „ange”
îngerul sg. nom./ac. 33.7; 34.6; 34.7;
îngeri pl. nom./ac. 77.54;
îngerii pl. nom./ac. 8.6; 96.8; 102.20; 103.5; 148.2;
îngerilor pl. gen./dat. 77.29; 90.11; 137.1;
- înghiți:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „verschlingen”: „avalor, engloutir”
înghițiu-l-am ind. pf. c. 1. sg. 34.28;
să mă înghiț subj. pr. 3. sg. 68.19;
înghiți ind. pf. s. 3. sg. 105.18;
să înghițiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 140.7;
va înghiți ind. viit. I. 3. sg. 57.9;
ar fi înghițit cond. pf. 3. sg. 123.2;
- îngrădire:** (XVO sec. PS. SCH.): s. f.: „Umfriedung”: „clôture”
îngrădire sg. nom./ac. 140.3;
- îngrădirii** sg. gen./dat. 30.28; 107.11;
îngrădirei sg. gen./dat. 59.10;
- îngrășa:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. mästen, 2. fett werden”: „(s')engraisser”
să îngrăș subj. pr. 2. sg. 19.3;
îngrășa-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl. 64.13;
- îngrășare:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Mast”: „engraissement”
-grășarea sg. nom./ac. 35.9;
- îngreua:** (1581 PRL): v. I: „be-, erschweren”: „alourdir”
să îngreoi ind. pf. s. 3. pl. refl. 31.4;
să îngreoiară ind. pf. s. 3. pl. 37.4;
- îngrijii:** (ca. 1600 DIR): v. IV: „pflegen”: „soigner”
voiu îngriji ind. viit. I. 1. sg. 37.19;
- îngropa:** (XVI sec. PS. H.): v. I: „ein-, be-, vergraben”: „enterrer, enfouir, ensevelir”
să îngroape subj. pr. 3. sg. 78.3;
- îngrozi:** (XVI sec. CV): v. IV: „grauen, grausen”: „faire horreur”
să îngrozi ind. pf. s. 3. sg. refl. 76.18;
- înjumătăți:** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „halbieren”: „partager en deux”
vor înjumătăți ind. viit. I. 3. pl. 54.27;
- înjumătățire:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Halbierung, Verminderung”: „réduction (de moitié)”
înjumătățirea sg. nom./ac. 101.25;
- înjunghia** → **junghia**
- înmicșora** → **micșora**
- înmulți:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „vermehrten”: „accroître, multiplier”
înmulțit-ai ind. pf. c. 2. sg. 70.24;
ai înmulțit ind. pf. c. 2. sg. 11.9;
au înmulțit ind. pf. c. 3. pl. 17.16;
s-au înmulțit ind. pf. c. 3. sg. refl. 4.8; 24.18.20;
înmulțitu-s-au ind. pf. c. 3. pl. 15.3;
înmulți-mă-vei ind. viit. I. 2. sg. 137.4;
va înmulți ind. viit. I. 3. sg. 48.17; 77.43;
se va înmulți ind. viit. I. 3. sg. refl. 91.12;
vor înmulți ind. viit. I. 3. pl. 64.14;
se vor înmulți ind. viit. I. 3. pl. refl. 91.14; 138.17;
înmulțiși ind. pf. s. 2. sg. 35.7;
înmulțiș ind. pf. s. 2. sg. 64.9;
înmulți ind. pf. s. 3. sg. 49.20; 105.29;
înmulți-se ind. pf. s. 3. sg. 118.69;
înmulțiră ind. pf. s. 3. pl. 3.1; 37.20; 106.38;
înmulțiră-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 39.7; 39.17; 68.5;
înmulțește imperat. 64.11;
înmulțind ger. 143.16;
- înnoi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „erneuern”: „renouveler”
să înnoi ind. pf. s. 3. sg. refl. 38.3;
înnoiaste imperat. 50.11;

- vei înnoi ind. viit. I. 2. sg. 103,31;
înnoi-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl. 102,5;
- înnoire**: (1563 CORESI): s. f.: „1. (Tempel-)Weihe, 2. Erneuerung”: „consécration, 2. renouvellement”
înnoirei sg. gen./dat. 29,1;
- înrdăcinare**: (1688 BIBLIA): s. f.: „Einwurzeln”: „radication”
înrdăcinarea sg. nom./ac. 51,5;
- înrobire**: (1688 BIBLIA): s. f.: „Versklavung”: „asservissement”
robirea sg. nom./ac. 125,1;
- însă**: (XVI sec. PS. SCH.): „indessen”: „pourtant”
însă 38,8; 38,9; 38,15; 48,16; 61,9; 67,23; 72,18; 74,8; 84,10;
- însemna**: (XVI sec. CV): v. I: „bezeichnen”: „désigner”
însămnă-să subj. pr. 3. sg. refl. 4,7;
- înseta**: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „dürsten”: „avoir soif”
însetă-Te ind. pf. s. 3. sg. 62,2;
însetînd ger. 106,5;
- înseșoșa**: (1561 CORESI): v. I: „dürsten”: „être assoiffé”
înseșoșă ind. pf. s. 3. sg. 41,2;
- însoși**: (1581 PRL): v. IV: „teilnehmen lassen”: „faire participer”
(nu) mă voui însoși ind. viit. I. 1. sg. refl. 140,5;
- însăimînta** → **spăimînta**
- înstrăina**: (1577 CORESI): v. I: „entfremden”: „aliéner”
înstrăinără-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 57,3;
- înstrăinat**: (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „entfremdet”: „aliéné”
înstrăinat adj. m. sg. nom./ac. 68,11;
- înșela**: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „betrügen, hintergehen, täuschen”: „tromper, duper, tricher”
să înșală subj. pr. 3. pl. refl. 94,11;
- înșelăciune**: (XVI sec. PS. V.): „Täuschung”: „tromperie”
înșelăciune sg. nom./ac. 40,10;
- întări**: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „(ver)stärken, kräftigen, befestigen”: „fortifier, renforcer”
întărește ind. pr. 3. sg. 36,18; 103,17;
întărească subj. pr. 3. sg. 9,20; 26,20;
întărească-se subj. pr. 3. sg. pas. 30,32; 88,14;
întări ind. pf. s. 3. sg. 92,2; 104,23;
să întări ind. pf. s. 3. sg. refl. 51,7; 87,7; 116,2; 138,5;
să întăriră ind. pf. s. 3. pl. refl. 17,20; 37,20; 138,16; 141,9;
întăriră ind. pf. s. 3. pl. 64,3;
întăriră-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 68,6;
întăriră-ș ind. pf. s. 3. pl. 63,4;
am întărit ind. pf. c. 1. sg. 74,4;
- ai întărit ind. pf. c. 2. sg. 8,3; 10,3; 37,2; 79,16; 79,18;
au întărit ind. pf. c. 3. sg. 102,11; 135,6; 147,2;
au întărit ind. pf. c. 3. pl. refl. 32,6;
întăritu-s-au ind. pf. c. 3. sg. refl. 111,7;
întări-voiu ind. viit. I. 1. sg. 31,10;
vei întări ind. viit. I. 2. sg. 67,10;
întări-l-va ind. viit. I. 3. sg. 88,21;
întărește imperat. sg. 16,6; 67,31;
întărește-mă imperat. 50,13;
vă întăriți imperat. 104,4;
întărînd ger. 17,36;
întărînd ger. 28,8;
- întărire**: (1642 ÎNV): s. f.: „Verstärkung”: „fortification”
întărire sg. nom./ac. 67,38; 72,4;
întărirea sg. nom./ac. 17,1; 18,1; 24,15; 27,11; 30,4; 42,2; 59,7; 70,4; 104,16; 150,1;
- întărit**: (1563 CORESI): adj.: „bekräftigt, bestärkt”: „affirmé, fortifié, renforcé”
întărită adj. f. sg. nom./ac. 88,36;
întărite adj. f. pl. nom./ac. 110,7; 143,13;
- întărita**: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „reizen”: „exciter”
am întărit ind. pf. c. 1. sg. 74,3;
ai întărit ind. pf. c. 2. sg. 73,14;
au întăritat ind. pf. c. 3. pl. 9,36;
întărită ind. pr. 3. sg. 9,25;
întăritară ind. pf. s. 3. pl. 77,46; 105,29; 106,11;
întărita-va ind. viit. I. 3. sg. 73,11;
- întăritură**: (1610 DIRA): s. f.: „1. Befestigung, 2. Gewölbe, 3. Festes”: „1. fortification, 2. vouite, 3. solidité”
întăritura sg. nom./ac. 17,21;
- întemeia**: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „gründen”: „fonder”
întemeiază ind. pr. 3. sg. 103,6;
întemeia ind. imperf. 3. sg. 77,75;
întemeiat-ai ind. pf. c. 2. sg. 118,90;
ai întemeiat ind. pf. c. 2. sg. 8,4; 88,12; 101,26; 103,9;
au întemeiat ind. pf. c. 3. pl. 23,2;
au întemeiat ind. pf. c. 3. sg. 47,8; 86,5;
întemeiaș ind. pf. s. 2. sg. 118,151;
- întemeiere**: (1688 BIBLIA): s. f.: „Gründung, Begründung”: „fondation, motivation”
întemeierea sg. nom./ac. 103,6;
- întinde**: (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „ausstrecken, sich erstrecken”: „(s’)étendre, tendre”
să (nu) întinză subj. pr. 3. pl. 124,3;
întinș ind. pf. s. 2. sg. 87,10; 142,6;
întinșej ind. pf. s. 2. sg. 137,8;
întinse ind. pf. s. 3. pl. 54,22; 79,12; 104,38;
întinseră ind. pf. s. 3. pl. 36,14; 63,3;
am întins ind. pf. c. 1. pl. 43,22;
au întins ind. pf. c. 3. pl. 10,2; 139,6; 140,10;
voiu întinde ind. viit. I. 1. sg. 59,9;
întinde-vei ind. viit. I. 2. sg. 84,5;
întinde-va ind. viit. I. 3. sg. 57,7;
- întinde imperat. 35,11; 44,5;
întinzînd ger. 103,3;
- întii**: (XVI sec. PS. SCH.): adv./adj./num.: „zuerst, erste(r)”: „premièrement, premier”
întiiu 136,8;
dentii 134,8;
dentiiu 70,1; 88,27; 104,35; 135,11;
- întimpina**: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „entgegengehen, -kommen, -treten”: „aller à la rencontre de”
s-au întimpinat ind. pf. c. 3. pl. 84,11;
- întimpinare**: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Empfang, Entgegenkommen”: „réception, bienveillance”
timpinarea sg. nom./ac. 58,5;
- întoarce**: (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „kehren, wenden, drehen”: „tourner, retourner, ramener”
întorci ind. pr. 2. sg. 43,25; 73,12; 87,15;
Te întorci ind. pr. 2. sg. refl. 88,45;
întoarce ind. pr. 3. sg. 65,5;
întore ind. pr. 3. pl. 84,9;
să întorcea ind. imperf. 3. sg. refl. 77,38;
să (nu) întorci subj. pr. 2. sg. 26,14; 68,21; 89,3; 101,2; 131,10; 142,8;
să (nu) să întoarcă subj. pr. 3. sg. refl. 73,22;
să întoarcă subj. pr. 3. sg. 105,24; 128,4;
întoarnă-se subj. pr. 3. sg. refl. 69,4;
întoarcă-mă subj. pr. 3. pl. 118,79;
întoarcă-se subj. pr. 3. pl. refl. 6,10; 9,18; 34,5; 39,20; 69,3;
întoarce-Mă-voiu ind. viit. I. 1. sg. refl. 67,24; 67,24;
mă voui întoarce ind. viit. I. 1. sg. refl. 17,41;
va întoarce ind. viit. I. 3. sg. 13,8; 52,8;
să/se va întoarce ind. viit. I. 3. sg. refl. 9,3; 34,16; 93,15; 145,3;
întoarce-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 7,17; 72,10;
întoarce-va ind. viit. I. 3. sg. 53,5;
vă veți întoarce ind. viit. I. 2. pl. refl. 7,13
se/să vor întoarce ind. viit. I. 3. pl. refl. 21,29; 50,14; 103,10; 103,30;
întoarce-să/se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl. 55,9; 58,7; 58,16;
am întors ind. pf. c. 1. sg. 118,59;
ai întors ind. pf. c. 2. sg. 40,3; 113,5;
întors-ai ind. pf. c. 2. sg. 29,14; 43,12; 88,42;
întorsu-Te-ai ind. pf. c. 2. sg. refl. 84,3;
au întors ind. pf. c. 3. sg. 113,8;
întors-au ind. pf. c. 3. sg. 9,34;
au întors ind. pf. c. 3. pl. 21,26;
mă întorșu ind. pf. s. 1 sg. refl. 117,13;
întorșej ind. pf. s. 2. sg. 29,9; 83,1;
întorșu-mă ind. pf. s. 2. sg. 31,4;
întoarse ind. pf. s. 3. sg. 22,2; 77,49; 104,24; 104,28; 125,1;
să întoarse ind. pf. s. 3. sg. refl. 59,1;
să întoarsă ind. pf. s. 3. sg. refl. 113,3;
să întoarșeră ind. pf. s. 3. pl. refl. 77,46; 77,63;
întoarșeră-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 77,12; 77,63;

întoarce imperat. 50.10; 79.4; 79.8; 84.4; 84.4; 118.37; 125.5;
întoarce-Te imperat. sg. refl. 6.3; 7.8; 79.15; 89.15; 114.7;
întoarce-ne imperat. 79.20;
întoarceți-vă imperat. 89.3;
întorcînd ger. 18.8; 103.30;
întorcîndu-Te ger. refl. 70.23; 70.24; 84.6;
întorcîndu-se ger. refl. 77.44;
a întoarce inf. 77.43;

întoarçere: (XVI sec. CV): s. f.: „Rück-, Wieder-, Heimkehr”: „action de tourner, retourner, renverser”
 -ntoarçere sg. nom./ac. 76. cat;

întort (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „verdreht, verkehrt”: „confus, à l'envers”
 întortă sg. f. nom./ac. 77.10;

întocmai → tocmăi

întreba: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „fragen”: „demander”
 au întrebat ind. pf. c. 3. pl. 136.3;
 întreba ind. imperf. 3. sg. 34.13;
 întrebați imperat. 121.6;

întrebare: (XVI sec. CV): s. f.: „Frage”: „demande, question”
 întrebări pl. nom./ac. 77.2;

întuneca: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „verfinstern”: „obscurcir”
 întuneca-se subj. pr. 3. sg. refl. 68.28;
 întunecă ind. pf. s. 3. sg. 104.27;

întunecare: (1581 CORESI): s. f.: „Verfinsterung”: „obscurissement”
 întunecări adv. pl. nom./ac. 142.4;

întunerice: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Finsternis, Dunkel”: „ténèbres, obscurité”
 întunêrec sg. nom./ac. 17.13; 34.7; 54.5; 87.13; 90.6; 103.21; 104.27; 106.10; 106.14; 111.4; 138.10; 138.11;
 întunêrece sg. nom./ac. 87.6;
 -ntunêrec sg. nom./ac. 81.5;
 întunêrecul sg. nom./ac. 17.31; 138.11;

întunecat: (XVI sec. PS. SCH.): „finster”: „obscur”
 întunecați adj. m. pl. nom./ac. 73.21;

întunecos: (1635 EFTIMIE): adj.: „finster”: „obscur”
 întunecoasă f. sg. nom./ac. 17.13;

înțelege: (1521 NEACȘU): v. III: „verstehen”: „comprendre”
 înțeleg ind. pr. 3. sg. 40.1;
 înțeleg imperat. sg. 5.1;
 voi înțeleg ind. viit. I. 1. sg. 72.16;

înțelegere: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Verständnis”: „compréhension”
 înțelgerii sg. gen./dat. 73.1; 77.1;

înțelepciune: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Weisheit”: „sagesse”
 înțelepciune sg. nom./ac. 48.3; 103.25;
 înțelepciunii sg. gen./dat. 50.7; 110.9;

înțelept: (1521 NEACȘU): adj./s.: „Weise, Weiser”: „sage”
 înțelept s. sg. nom./ac. 57.5;
 înțelepți adj. m. pl. nom./ac. 48.9;

înțelepțește: (1644 MELETTI): adv.: „weise”: „sagement” 46.7;

înțelepți: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „weise machen”: „rendre sage”
 înțelepțește ind. pr. 3. sg. 145.6;
 să înțeleptească subj. pr. 3. sg. 104.21;
 au înțeleptit ind. pf. c. 3. sg. 15.7
 înțelepțind ger. 18.8;
 înțelepțește-mă imperat. 118.27; 118.34; 118.73; 118.124; 118.143; 118.168;
 va înțelepți ind. viit. I. 3. sg. 118.129;

învăluire: (1649 MARD.): s. f.: „Zusammenkunft”: „assemblé”
 învăluirea sg. nom./ac. 63.2;

învăța: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. lehren, 2. lernen”: „apprendre”
 învăță ind. pr. 3. sg. 92.10; 143.1;
 învăță ind. pr. 3. pl. 118.99;
 să învăț subj. pr. 1. sg. 118.71;
 învăța-voiu ind. viit. I. 1. sg. 50.14;
 voiu învăța ind. viit. I. 1. sg. 33.12; 118.73; 131.12;
 învăța-te-voiu ind. viit. I. 1. sg. 31.10;
 vei învăța ind. viit. I. 2. sg. 118.170;
 învăța-l-vei ind. viit. I. 2. sg. 93.12;
 va învăța ind. viit. I. 3. sg. 17.39;
 învăța-va ind. viit. I. 3. sg. 24.10;
 învăță imperat. 76. cat;
 învăță-mă imperat. 24.4; 118.12; 118.26; 118.65; 118.66; 118.68; 118.123; 142.11;
 mă învăț imperat. 24.5; 118.134;
 mă învățam ind. imperf. I. sg. refl. 142.5;
 ai învățat ind. pf. c. 2. sg. 70.18; 118.98;
 învățaiu-mă ind. pf. s. I. sg. refl. 142.5;
 învățară ind. pf. s. 3. pl. 105.34;
 învățînd ger. 17.36; 118.7;

învățătura: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Lehre, 2. Auftrag”: „1. enseignement, 2. ordre”
 învățătura sg. nom./ac. 36.32; 89.14;
 învățătura sg. nom./ac. 2.12; 17.39; 49.18; 59.1; 106.27;

învechi: (XVI sec. PS. SCH.): „alt werden, veralten”: „viellir”
 vechii-mă ind. pr. 1. sg. refl. 6.7;
 s-au vechit ind. pf. s. 3. pl. refl. 31.3;
 să va vechi ind. viit. I. 3. sg. refl. 48.15;
 să vor vechi ind. viit. I. 3. pl. refl. 101.28;

înveli: (1561 CORESI): v. IV: „um-, einhüllen”: „envelopper”
 învălește ind. pr. 3. sg. 146.8;
 înveli-vei ind. viit. I. 2. sg. 101.28;
 să învălească subj. pr. 3. pl. 108.28;

învelitoare: (1648 NT): s. f.: „Hülle”: „couverture”
 învălitoare sg. nom./ac. 101.28;

învia: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „beleben”: „éveiller”
 învia-ne-vei ind. viit. I. 2. sg. 79.19;

vei învia ind. viit. I. 2. sg. 84.6;
 vor învia ind. viit. I. 3. pl. 1.5
 învie imperat. 43.28.
 m-ai înviat ind. pf. c. 2. sg. 70.23;

înviere: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Auferstehung”: „résurrection”
 învierilor pl. gen./dat. 65.1;

înviniu: (1640 URECHE): v. IV: „beschuldigen”: „inculper”
 să vinuiesc subj. pr. 1. sg. 140.4;

învirtoșa: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „härten”: „durcir”
 învirtoșaze-se subj. pr. 3. sg. refl. 89.6;
 (nu) învirtoșat imperat. 94.8;

învrăjbi: (XVI sec. CV): v. IV: „anfeinden”: „devenir ennemi”
 învrăjbesc ind. pr. 3. pl. 34.22;

J

jaf: (1587 DERS): s. n.: „Plünderung”: „pillage”

jah sg. nom./ac. 61.10;
 jafuri pl. nom./ac. 118.161;

jariste: (1526 DERS): s. f.: „Brand”: „terre calcinée par l'incendie d'une forêt”
 jăriște sg. nom./ac. 101.7;
 jirăștele pl. nom./ac. 108.9;

jefui: (1600 DA): v. IV: „plündern, rauben”: „ravir, piller”

jehuiesc ind. pr. 3. pl. 34.12; 43.13;
 jăfuam ind. imperf. I. sg. 68.6;
 jefuia ind. imperf. 3. pl. 43.12; 88.40;
 jăfuiască subj. pr. 3. pl. 108.10;

jeli: (1553 CORESI): „v. IV: „beklagen”: „déplorer”
 aș jeli cond. I. sg. 34.17;
 (nu) să jeliră ind. pf. s. 3. pl. refl. 77.69;

jertfă: (1561 CORESI): s. f.: „Opfer”: „offrande”
 jirtvă sg. nom./ac. 50.17; 50.18; 106.22; 140.2;
 jirtva sg. nom./ac. 4.6; 19.3; 26.11; 39.9; 49.15; 49.24;
 jirtve pl. nom./ac. 49.6; 95.8; 115.7;
 jirtvele pl. nom./ac. 49.9;
 jirtvele pl. nom./ac. 105.28;

jertfelnic: (1570 CORESI): s. n.: „Altar”: „autel”
 jirtăvnicul sg. nom./ac. 25.7; 42.4; 50.20; 82.11;
 jirtăvnicului sg. gen./dat. 117.26;
 jirtăvnicile pl. nom./ac. 83.4;

jertfi: (1581 PO): v. IV: „opfern”: „sacrifier”

jirtvuiască subj. pr. 3. pl. 106.22;
 am jirtvuit ind. pf. c. I. sg. 26.11;
 au jirtvuit ind. pf. c. 3. pl. 105.36;
 jirtvuiră ind. pf. s. 3. pl. 105.35;
 jirtvuiaste imperat. 49.15;
 jirtvuiți imperat. pl. 4.6
 jirtvui-voiu ind. viit. I. 1. sg. 53.6;
 voi jirtvui ind. viit. I. 1. sg. 115.7;

- igheab:** (1645 HERODOT): s. n.: „1. Rinne, 2. Schleuse”: „1. gouitière, 2. vanne”
igheaburilor pl. gen./dat. 41.9;
- jidov:** (XVI sec. CV): adj./s.: „jüdisch, Jude”: „juif”
jidovi s. m. pl. nom./ac. 1.1: 32.1: 42.1: 70.1: 90.1: 94.1: 95.1: 96.1;
- jidovimê:** (1673 DOS.): s. f.: „Volk der Juden”: „les juifs”
jidovimei sg. gen./dat. 96.9;
- jiganie:** (1570 CORESI): s. f.: „Tier”: „animal”
jiganii pl. nom./ac. 103.26;
- jirăște:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Umgebung, Verfall”: „ruine, décombres (après un incendie)”
jirăștele pl. nom./ac. 108.10;
- jirtâvnic → jertfelnic**
- jos:** (XVI sec. CV): adv.: „unten, hinunter”: „en bas, bas” adv. 62,9; 85,12; 138,14;
- judeca:** (XVI sec. CV): v. I: „richten, urteilen”: „jüger”
judeci ind. pr. 2. sg. 9,4: 93,2;
judecați ind. pr. 2. pl. 81,2;
judecă ind. pr. 3. pl. 2,10;
judece-se subj. pr. 3. sg. refl. 9,20;
să judece subj. pr. 3. sg. 70,2;
voiu judeca ind. pr. 1. sg. 74,2;
vei judeca ind. viit. I. 2. sg. 50,5: 66,4;
judeca-va ind. viit. I. 3. sg. 9,8; 71,4: 95,10; 95,13; 97,10; 109,7;
va judeca ind. viit. I. 3. sg. 7,8; 9,8; 134,14;
să va judeca ind. viit. I. 3. sg. refl. 36,35; 108,6;
judecă-imperat. sg. 5,11: 34,27; 53,1;
judecă imperat. 7,9: 9,42; 25,1; 34,1: 42,1; 73,23; 81,8; 118,153;
judecați imperat. 81,3;
judecînd ger. 57,11;
a judeca inf. 95,12; 97,9;
- judecată:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Gericht, 2. Urteil”: „1. jugement, 2. réflexion”
judecată sg. nom./ac. 1,5: 9,8; 24,10; 32,5: 36,29; 36,33; 71,2; 75,8; 93,15; 96,2; 98,3; 100,1: 102,6; 111,5; 118,84; 118,120; 121,5: 142,2; 145,5; 149,9;
judecata sg. nom./ac. 9,4; 16,3; 34,26; 36,6; 42,1; 71,1; 73,23; 75,8; 80,4; 88,14; 105,3; 110,6; 118,131; 118,148; 118,153; 118,155; 139,13;
judicată sg. nom./ac. 98,4;
judecați pl. nom./ac. 9,17; 57,1;
judecățile pl. nom./ac. 9,27; 17,25; 18,10; 35,6; 47,10; 88,30; 96,9; 104,5; 104,7; 118,7; 118,13; 118,20; 118,30; 118,39; 118,43; 118,52; 118,62; 118,75; 118,101; 118,105; 118,118; 118,136; 118,159; 118,63; 118,174; 147,8; 147,9;
- judecător:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Richter”: „juge”
judecătoriu sg. nom./ac. 7,12; 49,6;
- Judecătoriau** sg. nom./ac. 74,6;
Judecătoriaul sg. nom./ac. 67,5;
judecătoriaului sg. gen./dat. 76. cat;
judecătorii pl. nom./ac. 140,7; 148,11;
- jug:** (XVI sec. PS. H.): s. n.: „Joch”: „joug”
jugul sg. nom./ac. 2,3;
- june:** (1510 DERS): s. m.: „Jüngling”: „jeune homme”
junii pl. nom./ac. 77,69;
- juncă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Kälbin”: „génisse”
junccele pl. nom./ac. 67,33;
- junghia:** (XVI sec. PS. H.): v. I: „abstechen, schlachten”: „juguler, abattre”
să junghie subj. pr. 3. sg. 36,15;
- junghiere:** (XVI sec. CV): s. f.: „1. Schlachten, Opfern, 2. Opfertier”: „1. action de juguler, 2. sacrifice”
junghiare 43,24;
- jura:** (XVI sec. CV): v. I: „schwören”: „jurer”
jură ind. pr. 3. sg. 14,6;
să jură ind. pr. 3. sg. refl. 62,10; 101,9;
juratu-m-am ind. pf. c. 1. sg. refl. 88,4;
am jurat ind. pf. c. 1. sg. 88,35; 94,12;
ai jurat ind. pf. c. 2. sg. 88,48;
au jurat ind. pf. c. 3. pl. 23,4;
s-au jurat ind. pf. c. 3. pl. refl. 131,2;
juraiu ind. pf. s. 1. sg. 118,105;
jură-Să ind. pf. s. 3. sg. refl. 109,5;
jură ind. pf. s. 3. sg. 131,11;
- jurămînt:** (XVI sec. CV): s. n.: „Schwur, Eid”: „serment”
jurămîntul sg. nom./ac. 104,9;

L

- la:** (1471 DERS): prep.: „an, zu, bei, in, nach”: „à, en, près de, vers” (553×)
- lacrămă:** (XVI sec. PS. SCH.): „Träne”: „larme”
lacrămi pl. nom./ac. 55,13; 79,6; 79,6; 114,8; 125,6;
lacrămile pl. nom./ac. 6,6; 38,16; 41,3; 55,8;
- lanț:** (XVI sec. CV): s. n.: „Kette”: „chaîne”
lanțuri pl. nom./ac. 44,15;
- lapte:** (1517 DERS): s. n.: „Milch”: „lait”
laptele sg. nom./ac. 118,70;
- larg:** (1428 DERS): adj./s.: „weit, breit, Weite, Breite”: „large, largeur”
larg adj. m. sg. nom./ac. 30,10;
largă adj. f. sg. nom./ac. 103,26; 118,96;
- latură:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Seite”: „côté”
laturea sg. nom./ac. 90,7;
laturile pl. nom./ac. 127,3;
- laț:** (1563 CORESI): s. n.: „Schlinge”: „piège”
laț sg. nom./ac. 24,16; 34,9; 34,9; 68,27; 118,109; 139,6; 139,6; 141,4;

- lațu** sg. nom./ac. 63,5; 65,10;
lațul sg. nom./ac. 9,16; 9,33; 30,5; 90,3; 123,6; 123,7; 140,10;
lațului sg. gen./dat. 34,8;
lațuri pl. nom./ac. 10,7;
lațurile pl. nom./ac. 17,6;
- laudă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Lob(preisung)”: „louange”
laudă sg. nom./ac. 8,3; 21,3; 21,27; 32,2; 33,1; 39,4; 49,15; 50,16; 64,1; 68,35; 70,9; 76. cat: 90,1; 92,1; 94,1; 106,22; 118,170; 136,4; 145,1; 147,1; 148,14;
lauda sg. nom./ac. 34,31; 47,9; 70,8; 70,15; 78,15; 88,17; 95,1; 101,22; 105,46; 108,1; 110,10; 117,14; 144,22; 146,2; 149,1;
laudei sg. gen./dat. 25,7; 49,24; 55,12; 65,1; 65,6; 144,1;
laude pl. nom./ac. 4,1; 54,1; 60,1; 66,1; 75,1; 99,4;
laudele pl. nom./ac. 9,14; 53,1; 72,1; 72,27; 105,2;
- lăcaș → locaș**
- lăcui → locui**
- lăcomie:** (1563 CORESI): s. f.: „Gier”: „avidité”
lăcomie sg. nom./ac. 118,36;
- lăcustă:** (XVI sec. PS. SCH.): „s. f.: „Heuschrecke”: „sauterelle”
lăcustă sg. nom./ac. 104,33;
lăcustei sg. gen./dat. 77,51;
lăcustele pl. nom./ac. 108,22;
- lămuri:** (1645 HERODOT): v. IV: „läutern, klären”: „dépurer, clarifier”
să lămurêste ind. pr. 3. sg. refl. 65,9;
lămuritu-ne-ai ind. pf. c. 2. sg. 65,9;
lămurêste imperat. 2. sg. 25,2;
- lămurit:** (1564 CORESI): adj.: „geläutert”: „dépuré”
lămurit m. sg. nom./ac. 11,7; 118,139;
- lărgi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „erweitern, ausdehnen, ausbreiten”: „élargir, étendre”
ai lărgit ind. pf. c. 2. sg. 118,32;
lărgit-ai ind. pf. c. 2. sg. 4,1; 17,40;
lărgiră ind. pf. s. 3. pl. 34,24;
lărgêste imperat. 80,8;
- lărgime:** (1581/2 PO): s. f.: „Weite”: „largeur”
lărgime sg. nom./ac. 17,22; 117,5; 118,45;
- lăsa:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „lassen, verlassen”: „laisser, quitter, abandonner”
să (nu) mă lăși subj. pr. 2. sg. 26,15;
(nu) lăasă ind. pf. s. 3. sg. 104,14; 104,19;
ai lăsat ind. pf. c. 2. sg. 31,6;
lăsat-ai ind. pf. c. 2. sg. 84,2;
au lăsat ind. pf. c. 3. sg. pl. 16,16;
s-au lăsat ind. pf. c. 3. sg. 9,38;
(nu) va lăsa ind. viit. I. 3. sg. 124,3;
vor lăsa ind. viit. I. 3. pl. 88,30;
lasă imperat. 24,20;
lăsaț imperat. 54,10;

- lăuda:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „loben, rühmen, lobpreisen“: „louer, célébrer, glorifier”
 să laudă ind. pr. 3. sg. refl. 9.24;
 vă lăudați ind. pr. 2. pl. refl. 31.14;
 să laud subj. pr. 1. sg. 70.9;
 să laude subj. pr. 3. sg. 148.4; 148.12; 150.5;
 să ne lăudăm subj. pr. 1. pl. 105.5;
 să laude subj. pr. 3. pl. 149.3;
 laude-L subj. pr. 3. pl. 68.39; 106.32;
 voui lăuda ind. viit. I. 1. sg. 108.29; 144.2;
 lăuda-vou ind. viit. I. 1. sg. 55.4; 55.11; 55.11; 68.35; 145.1;
 lăuda-Te-vou ind. viit. I. 1. sg. 21.23; 34.21;
 lăuda-va ind. viit. I. 3. sg. 62.6;
 lăuda-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 62.10;
 va lăuda ind. viit. I. 3. sg. refl. 33.2; 101.19; 118.174; 144.3;
 vom lăuda ind. viit. I. 1. pl. 43.10;
 vor lăuda ind. viit. I. 3. pl. 21.28; 73.22; 113.26;
 se vor lăuda ind. viit. I. 3. pl. refl. 63.10;
 lăuda-Te-vor ind. viit. I. 3. pl. 62.4; 83.5;
 lăuda ind. imperf. 3. pl. 101.9;
 lăudaiu-Te ind. pf. s. 1. sg. 118.163;
 lăudați imperat. 2. pl. 21.24; 99.4; 112.1; 112.1; 116.1; 134.1; 134.3; 146.1; 148.1; 148.1; 148.2; 148.2; 148.3; 148.3; 148.4; 148.7; 150.1; 150.1; 150.2; 150.3; 150.3; 150.4; 150.4; 150.5;
 lăudaț imperat. 150.5;
 lăudați-vă imperat. refl. 104.3;
 lăudînd ger. 17.4;
- lăudat:** (1492 DERS): adj.: „I. gepriesen, 2. gewidmet“: „I. loué, 2. consacré”
 lăudat adj. m. sg. nom./ac. 47.1; 95.4; 112.3; 144.3;
- lăută:** (ca. 1550 HC): s. f.: „Saiteninstrument“: „instrument à cordes”
 lăută sg. nom./ac. 76. cat;
 alăută sg. nom./ac. 42.5; 70.25; 80.2; 91.3; 97.7; 107.2; 146.7; 150.3;
 lăuta sg. nom./ac. 56.11; 76. cat;
- leac:** (1581 PRL): s. n.: „Heilmittel“: „remède”
 leac sg. nom./ac. 37.7;
- lega:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „I. zusammen-, an-, festbinden, -knüpfen, 2. fesseln“: „I. lier, faire nouer, 2. ligoter”
 să lege subj. pr. 3. sg. 149.8;
 legînd ger. 146.3;
- legat:** (XVI sec. CV): adj./s.: „I. gebunden, 2. gefesselt, 3. Gefangener“: „I. lié, 2. ligoté, 3. prisonnier”
 legat adj. m. sg. nom./ac. 68.38;
 legați adj. pl. m. nom./ac. 89.14; 106.10;
 legați adj. m. pl. gen./dat. 78.11;
- legăna:** (XVI sec. PS. SCH.): „schaukeln, schwanken“: „balancer”
 legîndu-se ger. refl. 108.9;
- legătură:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „I. Bindung, Verbindung, 2. Bündel“: „I. lien, 2. liasse”
 legăturile pl. nom./ac. 2.3; 106.14; 115.7;
- lege:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „I. Gesetz, Gebot, 2. Glaube“: „I. loi, commandement, 2. religion”
 lege sg. nom./ac. 9.21; 24.9; 24.13; 35.1; 36.30; 36.40; 40.9; 50.14; 64.3; 72.3; 76. cat; 77.6; 83.7; 85.13; 100.4; 100.4; 103.36; 118.85; 118.102; 118.111; 138.23;
 legea sg. nom./ac. 1.1; 1.2; 18.8; 36.33; 39.11; 58.11; 77.1; 77.14; 88.30; 93.12; 104.44; 118.1; 118.18; 118.30; 118.34; 118.44; 118.51; 118.53; 118.55; 118.57; 118.61; 118.70; 118.72; 118.77; 118.85; 118.92; 118.97; 118.103; 118.107; 118.112; 118.125; 118.135; 118.141; 118.149; 118.152; 118.162; 118.164; 118.173;
- legiui:** (1632 EUSTR.): v. IV: „Gesetze geben, bestimmen“: „légiférer, destiner”
 legiuiăște imperat. 42.1;
 nelegiuescu ind. pr. 3. pl. 24.3; 25.4;
 nelegiuit-am ind. pf. c. I. pl. 105.6;
 au nelegiuit ind. pf. c. 3. pl. 118.78;
 nelegiuiă ind. pf. s. 3. pl. 118.51;
- legiuire:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Verfügung“: „ordre”
 legiuirea sg. nom./ac. 9.4; 34.26;
 nelegiuire sg. nom./ac. 58.4; 118.149;
 nelegiui ri pl. nom./ac. 38.14;
- legumā:** (1588 DERS): s. f.: „Gemüse“: „légume”
 legumile pl. nom./ac. 36.2;
- lemn:** (XVI sec. CV): s. n.: „I. Baum, 2. Holz“: „I. arbre, 2. bois”
 lemnul sg. nom./ac. 1.3; 104.32;
 lēmne pl. nom./ac. 73.7; 148.9;
 lēmnele pl. nom./ac. 95.12; 103.18;
- lepăda:** (XVI sec. CV): v. I: „I. (von sich) abweisen, verwerfen, 2. sich lossagen“: „I. repousser, refuser, rejeter, 2. rénier”
 lêpezi ind. pr. 2. sg. 87.15;
 să (nu) lêpezi subj. pr. 2. sg. 43.25; 70.10; 118.10;
 să lepădăm subj. pr. 1. pl. 2.3;
 lepădatu-m-am ind. pf. c. I. sg. 30.29;
 ai lepădat ind. pf. c. 2. sg. 88.37; 107.12;
 ne lepădaș ind. pf. s. 2. sg. 73.1;
 lepădă ind. pf. s. 3. sg. 77.66; 77.73;
 (nu) va lepăda ind. viit. I. 3. sg. 76.7; 93.14; 131.11;
 leapădă imperat. 76. cat;
 nu mă lepăda imperat. 50.12;
 a mă lepăda inf. refl. 83.11;
- leu:** (1519 DERS): s. m.: „Löwe“: „lion”
 leu sg. nom./ac. 7.2; 16.13; 16.13; 21.13; 90.13;
 leul sg. nom./ac. 9.32;
 leului sg. gen./dat. 21.22;
 lei pl. nom./ac. 34.20; 56.5;
 leilor pl. gen./dat. 57.6;
- leșina:** (1683 DOS.): v. I: „ohnmächtig werden“: „s'évanouir”
 leșină ind. pf. s. 3. sg. 76.3;
- liman:** (1645 HERODOT): s. n.: „Hafen“: „port”
 limanul sg. nom./ac. 106.30;
- limbă:** (1433 DERS): s. f.: „Zunge, Sprache, Volk“: „langue, peuple”
 limbă sg. nom./ac. 11.3; 36.33; 42.1; 44.2; 50.15; 51.2; 51.4; 82.4; 104.13; 104.13; 106.31; 119.3;
 limba sg. nom./ac. 9.29; 11.4; 14.3; 15.9; 21.16; 33.13; 34.31; 38.1; 38.5; 49.20; 56.6; 65.16; 67.25; 70.27; 72.10; 77.40; 80.4; 118.171; 119.4; 125.2; 136.7; 138.3; 146.9;
 limbi pl. nom./ac. 2.8; 9.11; 9.40; 17.47; 17.53; 43.3; 43.14; 43.16; 45.10; 46.3; 46.7; 56.12; 65.6; 66.4; 77.60; 78.1; 78.10; 79.9; 88.49; 93.10; 95.3; 95.9; 104.1; 105.27; 105.34; 105.45; 107.3; 109.7; 125.4; 134.10; 149.7;
 limbile pl. nom./ac. 2.1; 5.11; 9.5; 9.15; 9.18; 9.20; 9.21; 21.31; 45.6; 46.1; 48.1; 54.9; 58.6; 58.9; 63.3; 63.7; 64.8; 66.2; 66.4; 67.34; 71.11; 71.18; 78.6; 78.10; 81.8; 85.8; 101.16; 105.33; 112.4; 113.10; 116.1; 117.10; 139.3;
 limbilor pl. gen./dat. 21.30; 30.28; 32.10; 65.7; 95.5; 95.7; 97.3; 104.43; 110.6; 113.12; 134.15;
- limbut:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „beredt“: „éloquent”
 limbut adj. m. sg. nom./ac. 139.12;
- limbuți:** (ca. 1670 ANON. CAR.): v. IV: „schwätzen“: bavarder”
 limbuția ind. imperf. 3. pl. 68.15;
- linge:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „leckken“: „lécher”
 vor linge ind. viit. I. 3. pl. 71.9;
- lipi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „I. kleben, heften, 2. sich anschliessen“: „I. coller, 2. (s')attacher”
 să să lipască subj. pr. 3. sg. refl. 136.7;
 să lipii ind. imperf. 3. pl. refl. 24.22;
 lipitu-s-au ind. pf. c. 3. pl. refl. 118.25;
 s-au lipit ind. pf. c. 3. sg. 21.16;
 lipiiu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 118.31;
 lipi-se ind. pf. s. 3. sg. refl. 43.27;
 (nu) să lipi ind. pf. s. 3. sg. refl. 62.8; 100.5; 101.6;
 să lipiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 105.28;
 (nu) voui lipi ind. viit. I. 1. sg. 39.12;
 a mă lipi inf. refl. 72.27;
- lipsa:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Man- gel”
 lipsă sg. nom./ac. 33.9;
- lipsi:** (1481 LDSR): v. IV: „fehlen, man- geln“: „manquer, faire défaut”
 lipsesc ind. pr. 1. sg. 38.6;
 lipsște ind. pr. 3. sg. 67.2;
 să lipsască subj. pr. 3. sg. 67.2; 70.14;
 lipsi ta ind. imperf. 3. sg. 141.3;
 m-am lipsit ind. pf. c. I. sg. refl. 38.14;
 ai lipsit ind. pf. c. 2. sg. 20.1;

- au lipsit** ind. pf. c. 3. sg. 11.1; 30,12;
(**nu**) **lipsi** ind. pf. s. 3. sg. 54,11;
lipsiră ind. pf. s. 3. pl. 9,6; 36,21;
să lipsiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 77,33;
nu-m va lipsi ind. viit. I. 3. sg. 22,1;
va lipsi ind. viit. I. 3. sg. 70,10; 83,13;
(**nu**) **vor lipsi** ind. viit. I. 3. pl. 17,41;
101,28;
lipsind ger. 36,21;
- liva:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Westwind“: „vent d'ouest“
livei sg. gen./dat. 77,30;
- lînă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Wolle“:
„laine“
lînă sg. nom./ac. 71,6; 147,5;
- lîngă:** (XVI sec. PS. SCH.): prep.:
„neben, bei“: „près de, à côté de“ (16×)
- loc:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Ort, Stelle, Platz, Stätte“: „lieu, endroit, place“
loc sg. nom./ac. 2,2; 30,10; 30,17; 41,4;
43,21; 70,3; 77,20; 105,15; 108,3; 108,
4; 131,5; 138,21;
locul sg. nom./ac. 21,23; 22,1; 23,3; 25,8;
36,10; 36,38; 67,6; 75,2; 78,7; 83,6;
102,15; 102,22; 103,8; 118,54; 131,7;
- locaș:** (1509 DERS): s. n.: „Wohnung, Wohnsitz“: „demeure, domicile“ **lăcaș** sg. nom./ac. 106,7; 131,14;
lăcașul sg. nom./ac. 18,5; 32,14; 45,4;
51,5; 60,4; 73,8; 75,2; 77,66; 77,73;
86,7; 103,19;
lăcașului sg. gen./dat. 25,8; 106,4;
lăcașurile pl. nom./ac. 42,3; 48,11; 68,30;
77,56; 82,5;
lăcașilor pl. gen./dat. 77,32;
- locui:** (XVI sec. CV): v. IV: „1. (be)wohnen, 2. ansiedeln“: „1. habiter, 2. établir“
lăcuięști ind. pr. 2. sg. 21,3; 122,1;
lăcuięște ind. pr. 3. sg. 2,4; 9,11; 67,6;
68,30; 90,1; 112,5; 112,8; 124,1; 134,
21;
lăcuięse ind. pr. 3. pl. 23,1; 32,8; 32,14;
64,8; 67,7; 74,3; 83,5; 97,8; 106,34;
lăcuięscu ind. pr. 3. pl. 48,1; 67,11; 82,6;
113,26;
să lăcuięști subj. pr. 2. sg. 67,20;
lăcuię ind. imperf. 3. sg. 100,9;
ai lăcuię ind. pf. c. 2. sg. 4,10; 73,3;
au lăcuię ind. pf. c. 3. sg. 77,66;
să lăcuię ind. pf. s. 3. sg. 92,1;
lăcuię ind. pf. s. 3. pl. 106,36;
are fi lăcuię cond. pf. 3. sg. 93,17;
voiu lăcuię ind. viit. I. 1. sg. 131,15; 138,8;
va lăcuię ind. viit. I. 3. sg. 28,9; 67,17;
vor lăcuię ind. viit. I. 3. pl. 68,42; 139,14;
lăcuię-va ind. viit. I. 3. sg. 64,4;
lăcuię ind. ger. 16,13;
a lăcuię inf. 22,8; 26,7; 83,11; 132,1;
lăcuięște imperat. 36,3; 36,28;
- locuință:** (1673 DOS.): s. f.: „Wohnstätte, Wohnung“: „domicile, demeure“
lăcuię sg. nom./ac. 106,36;
- lovi:** (1551/3 ES): v. IV: „1. angreifen, überfallen, 2. schlagen“: „1. attaquer, essaillir, envahir, 2. battre, frapper“
ai lovit ind. pf. c. 2. sg. 3,7
au lovit ind. pf. c. 3. sg. 77,23; 134,8;
134,10; 135,10; 135,17;
lovi ind. pf. s. 3. sg. 59,1; 77,56; 77,72;
104,32; 104,35;
lovind ger. 76. cat: 77,12;
- lua:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „nehmen“:
„prendre“
iai ind. pr. 2. sg. 49,17;
să (nu) iai subj. pr. 2. sg. 50,13; 118,43;
140,9;
să ia subj. pr. 3. pl. 30,17; 71,3; 108,7;
luaș ind. pf. s. 2. sg. 67,19;
luo ind. pf. s. 3. sg. 17,19;
luo + (aminte) ind. pf. s. 3. sg. 9,41; 39,1;
65,18; 76,2; 80,9;
luară ind. pf. s. 3. pl. 16,13;
m-ai luat ind. pf. c. 2. sg. 29,1; 72,23;
ai luat ind. pf. c. 2. sg. 64,4;
au luat ind. pf. c. 3. sg. 14,4; 14,6; 23,4;
26,17; 77,76;
voiu lua ind. viit. I. 1. sg. 74,2; 115,4;
138,8;
lua-le-vei ind. pf. s. 2. sg. 103,30;
vei lua aminte ind. viit. I. 2. sg. 129,3;
va lua ind. viit. I. 3. sg. 23,5; 48,18;
lua-vor ind. viit. I. 3. s. pl. 138,19;
ia (+aminte) imperat. sg. 5,2; 16,1; 21,1;
21,20; 34,26; 37,23; 54,1; 58,6; 60,1;
68,22; 69,1; 70,13; 79,1; 85,5; 118,22;
118,39; 140,1; 141,8;
luați (aminte) imperat. 77,1; 80,2;
nu mă lua imperat. 101,25;
- luător:** (1581 PO): adj./s.: „Nehmer“:
„preneur“
luătorului sg. gen./dat. 75,12;
- lucefăr:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.:
„Morgenstern“: „étoile du matin, Lucifer“
lucefărul sg. nom./ac. 109,4;
- luci:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „leuchten, strahlen“: „luire, briller“
o va luci ind. viit. I. 3. sg. 7,13;
- lucire:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Glänzen“: „lueur“
lucire sg. nom./ac. 17,14;
- luciu:** (1409 DERS): „glänzend“: „brillant“
lucie f. sg. nom./ac. 18,9;
- lui:** (1502 DERS): art. hot. m. gen./dat.:
„des, dem“: „de, à“ (262×)
- lucra:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „arbeiten, bebauen“: „travailler“
lucrați ind. pr. 2. pl. 57,2;
lucrează ind. pr. 3. pl. 140,6;
au lucrat ind. pf. c. 3. pl. 80,5;
- lucrare:** (XVI sec. CV): s. f.: „Arbeit“:
„œuvre“
lucrare sg. nom./ac. 106,24;
lucrarea sg. nom./ac. 103,24;
- lucru:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „1. Arbeit, 2. Tat, Werk, 3. Ding“: „1. travail, 2. œuvre, acte, 3. chose“
lucru sg. nom./ac. 9,36; 63,3; 90,6; 100,4;
lucrul sg. nom./ac. 43,2; 45,10; 89,19;
103,15; 108,19; 110,3; 146,9;
lucrurile pl. nom./ac. 8,4; 16,5; 32,15;
63,9; 65,2; 65,4; 76,11; 76,12; 77,9;
103,25; 105,14; 110,2; 117,17; 142,5;
144,4; 144,9; 144,14; 144,18;
lucrurilor pl. gen./dat. 110,5;
- lume:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Licht, 2. Welt“: „1. lumière, 2. monde“
lume sg. nom./ac. 32,8;
lumea sg. nom./ac. 9,8; 23,1; 48,1; 49,13;
76. cat: 88,12; 89,2; 95,10; 95,13; 97,8;
97,10;
lumii sg. gen./dat. 17,17; 18,4; 71,8;
76,18; 103,1;
lumiei sg. gen./dat. 96,4;
- lumina:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „beleuchten“: „illuminer“
luminezi ind. pr. 2. sg. 75,4;
să lumineze subj. pr. 3. sg. 66,1; 104,38;
lumina-vei ind. viit. I. 2. sg. 17,31;
vei lumina ind. viit. I. 2. sg. 17,31;
lumina-va ind. viit. I. 3. sg. 118,129;
se va lumina ind. viit. I. 3. sg. refl. 138,11;
vă luminați ind. pr. 2. pl. refl. 33,5;
luminind ger. 18,9;
- luminare:** (1581 PO): s. f.: „Beleuchtung, Aufklärung“: „illumination, éclaircissement“
luminarea sg. nom./ac. 89,8;
- lumină:** (XVI sec. CV): s. f.: „Licht“:
„lumière“
lumină sg. nom./ac. 48,20; 77,17; 96,12;
103,2; 111,4; 138,10;
lumina sg. nom./ac. 4,7; 16,9; 26,1;
35,10; 36,6; 37,10; 42,3; 43,5; 55,13;
73,16; 88,16; 89,19; 138,11; 148,3;
luminătoriu sg. nom./ac. 118,104;
131,18;
luminătoriu sg. nom./ac. 17,31;
luminători pl. nom./ac. 135,7;
- lună:** (1467 DERS): s. f.: „1. Mond, 2. Monat“: „1. lune, 2. mois“
lună sg. nom./ac. 71,5; 80,3;
luna sg. nom./ac. 8,4; 71,7; 88,36;
103,20; 120,6; 135,9; 148,3;

M

mai: (1400 BGL): adv: „noch, schon, mehr“: „plus, encore, déjà“ 8,2; 9,42; 37,12; 37,20; 38,18; 39,17; 43,12; 44,10; 50,3; 50,9; 51,3; 54,21; 54,24; 57,9; 61,2; 61,7; 62,4; 62,9; 65,5; 67,29; 68,5; 68,36; 71,5; 71,16; 71,17; 73,7; 73,13; 77,35; 77,36; 85,13; 87,6; 89,2; 102,16; 128,5; 134,5;

maică: (XVI sec. PS. V.): s. f.: „Mutter“:
„mère“
maică sg. nom./ac. 86,5; 112,8;
maică-mea f. sg. gen./dat. 21,9;

- maica sg. nom./ac. 26.16; 50.6; 108.13; 130.4;
maicei f. sg. gen./dat. 21.10; 138.12;
maicii sg. gen./dat. 49.21; 68.11; 70.7;
mană: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Man-
na”: „manne”
mana sg. nom./ac. 77.28;
mare/1: (XVI sec. CV): s. f.: „1. Meer, 2.
Westen”: „1. mer, 2. ouest”
mare sg. voc. 113.5;
mare sg. nom./ac. 8.2; 64.6; 71.8; 71.8;
75.2; 79.12; 88.25; 106.3; 106.23;
marea sg. nom./ac. 65.5; 68.39; 73.14;
77.16; 77.58; 88.12; 94.5; 103.26;
113.3; 145.4;
mării sg. gen./dat. 8.8; 32.7; 64.7; 67.24;
68.3; 77.31; 88.10; 92.6; 138.8;
mări pl. nom./ac. 23.2; 134.6;
mărilor pl. gen./dat. 8.8; 45.2;
mare/2: (1442 DOR): adj.: „gross”:
„grand”
mare f. sg. nom./ac. 11.3; 20.5; 20.5;
21.27; 28.5; 39.12; 50.1; 85.12; 94.3;
94.4; 95.4; 103.2; 103.26; 107.4; 110.2;
110.3; 137.6;
mare m. sg. nom./ac. 18.14; 46.2; 47.2;
76.13; 88.8; 95.6; 98.2; 98.3; 134.5;
144.3; 146.5; 146.5;
mari pl. nom./ac. 34.30; 37.17; 103.27;
105.22; 113.22; 135.4; 135.7; 135.17;
mai mare comp. 134.5;
margin: (1365 SUCIU): s. f.: „1. Rand,
2. Grenze”: „1. bord, marge, 2. limite”
marginē sg. nom./ac. 144.3;
marginea sg. nom./ac. 18.7; 18.7; 118.96;
132.3; 134.7;
marginile pl. nom./ac. 2.8; 18.4; 21.29;
45.8; 47.9; 64.8; 66.6; 71.8; 94.4; 97.5;
marginile pl. nom./ac. 60.2; 138.8;
marginilor pl. gen./dat. 58.15; 64.6;
martor: (1418 DERS): s. m.: „1. Verkün-
der, 2. Zeuge”: „1. témoin”
martur sg. nom./ac. 88.36;
masă: (1520 DERS): s. f.: „Tisch”: „ta-
ble”
masă sg. nom./ac. 22.6; 77.22; 77.24;
masa sg. nom./ac. 68.27;
mesei sg. gen./dat. 127.4;
maț: (1495 BGL): s. n.: „Darm”: „intes-
tin”
mațele pl. nom./ac. 108.17;
măcar: (1400 LDSR): adv.: „wenigstens,
immerhin”: „au moins”
măcară 118.5;
măduvă: (1563 CORESI): s. f.: „Mark”:
„moelle”
măduhă sg. nom./ac. 65.14;
măgură: (1395 DRĂGANU): s. f.: „Hü-
gel”: „colline”
măgura sg. nom./ac. 98.10;
magurile pl. nom./ac. 47.2; 97.9;
mări: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1.
vergrößern, 2. rühmen”: „1. agrandir,
2. louer, glorifier”
mărească-Se subj. pr. 3. sg. pas. 34.31;
39.22; 69.5;
voiu mări ind. viit. I. 1. sg. 85.11; 90.15;
mări-L-voiu ind. viit. I. 1. sg. 68.35;
va mări ind. viit. I. 3. sg. 49.24;
vom mări ind. viit. I. 1. pl. 11.4;
ne vom mări ind. viit. I. 1. pl. refl. 19.5;
vor mări ind. viit. I. 3. pl. 85.8;
măriși-Te ind. pf. s. 2. sg. refl. 103.1;
mări ind. pf. s. 3. sg. 40.10; 125.4; 125.4;
se mări ind. pf. s. 3. sg. refl. 56.13;
să măriră ind. pf. s. 3. pl. refl. 36.21;
91.5; 103.25;
ai mărit ind. pf. c. 2. sg. 137.3;
mărind ger. 17.54;
măriți imperat. 2. pl. 21.24;
măriț imperat. 33.3;
a să mări inf. refl. 9.42;
mărime: (1639 PARACLIS): s. f.: „Grö-
ße”: „grandeur”
mărimea sg. nom./ac. 78.12; 144.3;
144.6;
mărimii sg. gen./dat. 150.2;
mărire: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
„Grösse, Ruhm”: „grandeur, gloire”
mărire sg. nom./ac. 8.6; 20.5; 28.2; 65.1;
67.37; 72.23; 83.12; 84.10; 111.9;
113.9; 149.5;
mărire sg. voc. 28.8; 95.7;
mărireia sg. nom./ac. 7.5; 16.17; 18.1;
29.15; 44.15; 48.17; 48.18; 56.7; 56.10;
56.11; 56.14; 61.7; 62.3; 70.9; 70.24;
71.21; 78.9; 95.3; 96.6; 101.16; 101.17;
103.32; 105.21; 107.1; 107.5; 112.4;
137.6; 144.11; 144.12; 149.9;
mărireii sg. gen./dat. 23.7; 23.9; 25.8;
28.3; 71.20; 144.5;
mariri pl. nom./ac. 70.22; 111.3; 130.2;
mărturie: (1418 BGL): s. f.: „1. Be-
zeugung, 2. Zeuge”: „1. témoignage, 2.
témoin”
mărturie sg. nom./ac. 77.6; 79.1; 80.4;
mărturia sg. nom./ac. 18.8; 121.3;
mărturii pl. nom./ac. 26.18; 34.13; 94.2;
mărturiile pl. nom./ac. 24.11; 77.62;
92.7; 98.8; 118.2; 118.22; 118.24;
118.31; 118.36; 118.46; 118.59; 118.79;
118.87; 118.95; 118.110; 118.118;
118.124; 118.128; 118.137; 118.145;
118.151; 118.156; 118.166; 118.167;
131.12;
mărturiilor pl. gen./dat. 118.14;
mărturis: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
„1. bezeugen, 2. verkünden, 3. beich-
ten”: „1. témoigner, 2. prêcher, 3. con-
fesser”
să mărturiseste ind. pr. 3. sg. refl. 73.20;
ne mărturisim ind. pr. 1. pl. 105.46;
vă mărturisiti ind. pr. 2. pl. 29.4; 96.13;
să mă mărturisescu subj. pr. 1. sg. refl.
118.62;
să să mărturisască subj. pr. 3. pl. refl.
121.4; 141.10;
mărturisască-se subj. pr. 3. pl. refl. 66.3;
66.3; 66.5; 66.5; 98.3; 106.8; 106.15;
106.21; 106.31; 137.5; 144.10;
mărturisi-mă-voiu ind. viit. I. 1. sg. refl.
7.18; 9.1; 17.53; 21.27; 29.15; 34.21;
42.5; 51.9; 53.6; 56.12; 85.11; 108.29;
110.1; 117.19; 117.20; 117.28; 118.7;
137.1; 138.13;
mărturisi-voiu ind. viit. I. 1. sg. 31.6;
voiu mărturisi ind. viit. I. 1. sg. 80.7;
mă voiu mărturisi ind. viit. I. 1. sg. refl.
27.10; 41.7; 41.16; 42.6; 49.8; 70.25;
137.2;
va mărturisi ind. viit. I. 3. sg. 75.10;
se va mărturisi viit. I. 3. sg. refl. 6.5;
mărturisi-va ind. viit. I. 3. sg. 29.12;
48.19;
vom mărturisi ind. viit. I. 1. pl. 43.11;
ne vom mărturisi ind. viit. I. 1. pl. refl.
78.14;
mărturisi-ne-vom ind. viit. I. 1. pl. refl.
74.1; 74.1; 107.3;
să vor mărturisi ind. viit. I. 3. pl. refl.
44.20;
mărturisi-vor ind. viit. I. 3. pl. 88.6;
vor mărturisi ind. viit. I. 3. pl. 87.11;
139.14;
mărturisiți-vă imperat. refl. 32.2; 99.4;
104.1; 105.1; 106.1; 117.1; 117.29;
135.1; 135.2; 135.3; 135.26;
a să mărturisi inf. refl. 91.1;
mărturisire: (1678 CHEIA ÎNȚ.): s. f.
„eugnis”: „témoignage”
mărturisire sg. nom./ac. 41.5; 95.6; 99.1;
103.2; 110.3; 146.7;
mărturisirea sg. nom./ac. 148.13;
mărunți: (ca. 1679 ANON. CAR.): v.
IV: „zerkleinern”: „amoinrir”
voiu mărunți ind. viit. I. 1. sg. 17.46;
17.46;
va mărunți ind. viit. I. 3. sg. 28.6;
măsea: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Bac-
kenzahn”: „molaire”
măsălele pl. nom./ac. 57.6;
mășlin: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Öl-
baum”: „olivier”
maslin sg. nom./ac. 51.8; 127.4;
măsura: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „ab-
vermessen”: „mesurer”
voiu măsura ind. viit. I. 1. sg. 59.6;
107.7;
măsură: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
„Mass”: „mesure”
măsură sg. nom./ac. 79.6;
merge: (XVI sec. PS. SCH.): v. III:
„gehen, (los)ziehen”: „aller, marcher”
merge ind. pr. 1. sg. 41.13;
mêrge ind. pr. 3. sg. 38.9;
merge ind. pr. 3. pl. 8.8; 79.13; 81.5;
83.13; 103.27; 127.1;
să meargă subj. pr. 3. pl. 77.13; 106.7;
mergeam ind. imperf. I. sg. 37.6; 100.3;
118.45; 141.4;
mergea ind. imperf. 3. sg. 125.7;
am mers ind. pf. c. 1. sg. 25.1; 25.11;
au mersu ind. pf. c. 3. sg. I.1;
au mers ind. pf. c. 3. pl. 118.3;
merș ind. pf. s. 1. sg. 130.1;
mêrsem ind. pf. s. 1. pl. 54.15;
mêrsără ind. pf. s. 3. pl. 104.40;
voiu mêrge ind. viit. I. 1. sg. 22.4; 85.10;
137.8; 138.6; 142.10;
vei mêrge ind. viit. I. 2. sg. 31.10;
mêrge-va ind. viit. I. 3. sg. 84.14; 96.3;

- mêrge-vom** ind. viit. I. 1. pl. 121,1;
mêrge-vor ind. viit. I. 3. pl. 80,10; 88,15;
 (nu) vor **mêrge** ind. viit. I. 3. pl. 88,16;
 88,30;
ar fi mers cond. pf. 3. sg. 80,11;
mergînd ger. 14,2; 100,8; 125,7
mêrgeți imperat. 95,8;
- meser:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s.:
 „arm”: „pauvre”
mêser s. sg. nom./ac. 112,6;
mêserul s. sg. nom./ac. 73,22;
mêserilor s. pl. gen./dat. 11,5; 71,13;
 73,20; 139,13;
mêser adj. sg. nom./ac. 34,12; 36,15;
 39,23; 40,1; 69,6; 71,12; 71,13; 81,3;
 81,4; 85,1; 108,15; 108,21;
- meșteșug:** (1563 CORESI): s. n.: „Kunst,
 Gewerbe”: „art, artisanat”
meșteșuguri pl. nom./ac. 70,25;
- meșteșugii:** (1581 CORESI): v. IV:
 „kunstvoll herstellen”: „travailler artis-
 tement”
meșteșugirii ind. pf. s. 3. pl. 82,3;
- meșteșugire:** (1688 BIBLIA): s. f.:
 „Kunst, Kunstgriff”: „art”
meșteșugiri pl. nom./ac. 13,2;
- meu:** (1521 NEACȘU): adj./pron. pos.:
 „mein etc. ”: „mon etc. ”
mîeu (176×)
mea (308×)
miei (88×)
mêle (195×)
tău (189×)
tău- (1×)
ta (357×)
său (189×)
sa (1×)
sale (1×)
nostru (63×)
noastră (10×)
noastre (29×)
vostru (2×)
voastră (2×)
voștri (3×)
voastre (13×)
- miazănoapte:** (XVI sec. CV): s. f.: „1.
 Mitternacht, 2. Norden”: „1. minuit, 2.
 nord”
miazănoapte adv. 118,62;
miazănoaptea sg. nom./ac. 88,12;
- mic:** (1222 DLRV): adj.: „klein”: „petit”
mic adj. m. sg. nom./ac. 41,8;
mici adj. pl. nom./ac. 103,27; 113,22;
- micșora:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I:
 „verkleinern”: „diminuer”
îmicșur ind. pf. s. 2. sg. 88,44;
îmicșoratu-l-ai ind. pf. c. 2. sg.
- mie/1:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f./num.:
 „Tausend, tausend”: „mille”
mie sg. nom./ac. 89,4; 90,7; 104,8;
mii pl. sg. nom./ac. 3,6; 67,18; 67,18;
 83,10; 90,7; 118,72;
- miel:** (1532 DERS): s. m.: „Lamm”:
 „agneau”
micii pl. nom./ac. 113,4; 113,6;
- miere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Ho-
 nig”: „miel”
miare sg. nom./ac. 80,14;
mierea sg. nom./ac. 18,11;
miarea sg. nom./ac. 76. cat; 118,102;
- mijloc:** (1504 DERS): s. n.: „Mitte”: „mi-
 lieu”
mijloc 81,1;
mijlocul 21,15; 21,24; 22,4; 39,11; 45,5;
 47,8; 54,10; 54,17; 56,5; 67,14; 67,27;
 73,5; 73,12; 73,13; 77,32; 100,3; 100,9;
 103,11; 103,13; 108,29; 109,3; 113,8;
 134,9; 135,11; 135,14; 136,2; 137,8;
- milă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Gnade,
 Mitleid”: „grâce, pitié”
milă sg. nom./ac. 17,54; 22,8; 24,11;
 31,13; 83,12; 88,3; 100,1; 102,4; 108,
 14; 140,6;
mila sg. nom./ac. 6,4; 20,7; 25,3; 30,8;
 30,20; 30,28; 32,5; 32,18; 32,22; 35,5;
 35,7; 35,11; 39,14; 39,15; 41,11; 47,8;
 50,1; 60,7; 51,8; 56,5; 56,13; 58,10;
 58,18; 58,20; 61,11; 62,4; 65,19; 68,20;
 76,8; 84,7; 84,11; 85,12; 87,12; 88,15;
 88, 24; 88,28; 88,33; 89,16; 91,2; 93,18;
 97,4; 99,4; 102,11; 102,16; 105,7;
 105,44; 106,1; 107,4; 108,20; 108,25;
 113,10; 116,2; 117,2; 117,2; 117,4;
 117,29; 118,41; 118,64; 118,76; 118,88;
 118,123; 118,148; 118,159; 129,7;
 135,1; 135,2; 135,3; 135,4; 135,5;
 135,6; 135,7; 135,8; 135,9; 135,10;
 135,11; 135,12; 135,13; 135,14; 135,15;
 135,16; 135,17; 135,19; 135,19; 135,20;
 135,21; 135,22; 135,23; 135,24; 135,25;
 135,26; 137,3; 137,9; 142,9; 142,13;
 143,2; 146,12;
milei sg. gen./dat. 5,8;
miliu sg. gen./dat. 68,17;
mile pl. nom./ac. 102,6; 105,44;
milele pl. nom./ac. 16,8; 24,6; 88,1;
 88,48; 106,8; 106,15; 106,21; 106,31;
 106,43;
- milostenie:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
 „Almosen”: „aumône” sg. nom./ac.
 23,5; 32,5;
- milosîrd:** (1561 CORESI): adj.: „barm-
 herzig”: „charitable” m. sg. nom./ac.
 85,14;
- milosîrdie:** (1577 CORESI): s. f.: „Barm-
 herzigkeit”: „charité”
milosîrdii pl. nom./ac. 102,4;
milosîrdiile pl. nom./ac. 78,8; 118,155;
milosîrdiilor pl. gen./dat. 68,20;
- milostiv:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.:
 „barmherzig”: „miséricordieux”
milostiv adj. m. sg. nom./ac. 77,42; 85,14;
 102,8; 110,4; 111,4; 114,5; 144,8;
mult-milostiv adj. m. sg. nom./ac. 85,4;
 85,15; 144,9;
mult milostiv adj. m. sg. nom./ac. 102,8;
 144,8;
- milostivi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
 „sich jds. erbarmen”: „avoir pitié de”
să (nu) Te milostivești subj. pr. 2. sg.
 refl. 58,6;
- te milostiviș ind.** pf. s. 2. sg. refl. 59,1;
se va milostivi ind. viit. I. 3. sg. refl.
 122,3;
milostovêște-Te imperat. sg. refl. 4,2;
a să milostivi inf. refl. 76,9;
a Te milostivi inf. refl. 101,14;
- milui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „sich
 erbarmen”: „avoir pitié”
miluiăște ind. pr. 3. sg. 36,27; 102,13;
 114,5;
să ne miluiască subj. pr. 3. sg. 66,1;
miluiăște-mă imperat. sg. 6,2; 9,13;
 26,12; 30,11; 40,4; 40,11; 50,1; 56,1;
 56,1; 85,3; 118,29; 118,58;
mă miluiăște imperat. 24,17; 25,11;
 85,15; 118,131;
miluiăște-ne imperat. 122,4; 122,4;
miluiăște imperat. 55,1;
mă milui ind. pf. s. 3. sg. 29,13;
au miluit ind. pf. c. 3. sg. 102,13;
vei milui ind. viit. I. 2. sg. 101,14;
- mincinos:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.:
 „lügenrisch”: „trompeur”
mincinos adv. m. sg. nom./ac. 32,17;
mincinoase adj. pl. nom./ac. 39,6;
mincinoș adj. pl. nom./ac. 61,9; 115,2;
- minciună:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
 „Lüge”: „mensonge”
minciună sg. nom./ac. 58,14;
minciuna sg. nom./ac. 4,3; 5,6;
minciuni pl. nom./ac. 57,3;
- minuna:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. in
 Erstaunen versetzen, 2. staunen”: „1.
 étonner, 2. s'étonner”
te-ai minunat ind. pf. c. 2. sg. refl.
 138,13;
au minunat ind. pf. c. 3. sg. 30,28;
minună-se ind. pf. s. 3. sg. refl. 138,5;
minunează imperat. sg. 16,8
- minune:** (1526 DERS): s. f.: „Wunder”:
 „merveille”
minune sg. nom./ac. 70,8;
minuni pl. nom./ac. 71,19; 76,13; 76. cat;
 77,15; 85,9; 87,11; 134,9; 135,4;
minunele pl. nom./ac. 9,1; 70,19; 77,5;
 77,48; 106,8; 144,5;
minunile pl. nom./ac. 25,7; 39,7; 74,2;
 77,14; 77,36; 87,13; 88,6; 95,3; 104,2;
 104,5; 105,7; 106,15; 106,21; 106,24;
 106,31; 109,4; 118,18; 118,27;
minunilor pl. gen./dat. 76,11; 104,26;
minunelor pl. gen./dat. 110,4;
- minte:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Ver-
 stand, Geist”: „esprit, raison”
minte sg. nom./ac. 13,1; 18,2; 38,12;
 48,9; 48,12; 48,21; 52,1; 73,19; 73,23;
 91,6; 93,8; 93,10;
- minți:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „lü-
 gen”: „mentir”
au mințit ind. pf. c. 3. pl. 17,49; 77,40;
minți ind. pf. s. 3. sg. 26,18;
mințiră ind. pf. s. 3. pl. 80,13;
voiu minți ind. viit. I. 1. sg. 88,35;
minți-Te-vor ind. viit. I. 3. pl. 65,2;

- minuna:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „I. in .Erstaunen versetzen, 2. staunen”: „1. étonner, 2. s'étonner”
 au minunat ind. pf. c. 3. sg. 4,4;
 s-au minunat ind. pf. c. 3. sg. refl. 15,2;
- minunat:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „wunderbar”: „merveilleux”
 minunat adj. nom./ac. 8.1: 8,9; 41,4; 67,38;
 minunatu sg. nom./ac. 92,6;
 minunată sg. nom./ac. 44,6; 64,5; 117,22;
 minunate pl. nom./ac. 92,6; 97,1; 105,22; 118,128; 130,2; 138,13;
 minunat adv. 75,4;
- mir:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Salböl”: „saintes huiles”
 mirul sg. nom./ac. 132,2;
- mira:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „sich wundern, staunen”: „(s')étonner”
 să mirară ind. pf. s. 3. pl. refl. 47,5;
- mirosi:** (1581/2 PO): v. IV: „riechen”: „sentir”
 (nu) vor mirosi ind. viit. I. 3. pl. 113,14;
- mistui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „verzehren”: „dévorer”
 au mistuit ind. pf. c. 3. sg. 105,19;
- mîhni:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „bekümmern”: „affliger, chagriner”
 aş mîhni cond. I. sg. 34,17;
 să mîhnia ind. imperf. 3. sg. refl. 68,25;
 mîhniiu-mă ind. pf. s. I. sg. refl. 54,2;
 să mîhni ind. pf. s. 3. sg. refl. 60,2;
 mîhniind ger. 41,13; 42,2;
- mîhnire:** (1581 CORESI): s. f.: „Kummer”: „tristesse” sg. nom./ac. 118,53;
- mîhnit:** (XVI sec. PS. H.): adj.: „be-trübt”: „attristé”
 adj. m. sg. nom./ac. 41,6; 41,15; 42,5;
 adv. 37,6;
- mînă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Hand”: „main”
 mînă sg. nom./ac. 135,12;
 mîna sg. nom./ac. 9,35; 20,8; 21,21; 30,19; 31,4; 34,12; 35,12; 36,25; 37,2; 43,3; 48,16; 54,22; 67,34; 70,5; 70,5; 72,23; 73,12; 74,7; 76,20; 77,47; 77,47; 79,18; 80,12; 81,4; 87,5; 88,20; 88,25; 88,47; 94,4; 96,11; 97,9; 103,29; 105,11; 105,11; 105,26; 106,2; 108,26; 118,172; 120,5; 126,5; 128,6; 137,8; 138,4; 138,9; 139,4; 143,8; 143,12; 144,17;
 mîni sg. gen./dat. 16,14; 38,14; 39,6; 94,7;
 mîni pl. nom./ac. 25,10; 90,12; 134,15;
 mîni pl. nom./ac. 23,4; 113,12; 113,15;
 mînile pl. nom./ac. 7,3; 30,6; 30,10; 30,18; 43,22; 62,5; 62,9; 75,5; 76,2; 77,68; 80,5; 87,10; 118,48; 118,73; 142,6; 143,1;
 mînile pl. nom./ac. 9,37; 21,18; 25,6; 27,2; 36,35; 40,2; 46,1; 57,2; 57,10; 72,12; 73,4; 94,5; 105,39; 105,40; 118,108; 122,2; 122,3; 124,3; 133,3; 149,6;
- mînilor pl. gen./dat. 8,6; 9,17; 89,19; 89,19; 91,4; 142,5;
 mînilor pl. gen./dat. 17,23; 17,27; 18,1; 27,6; 27,7; 77,78; 101,26; 137,9;
 mînelor pl. gen./dat. 110,6;
- mînce:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „essen, fressen”: „manger, dévorer”
 mîncăți ind. pr. 2. pl. 126,3;
 mîncea ind. pr. 3. pl. 13,5; 40,10; 52,5; 105,21;
 să mînce subj. pr. 3. pl. 26,3; 77,28;
 mînce-voiu ind. viit. I. 1. sg. 49,14;
 vei mînce ind. viit. I. 2. sg. 127,2;
 va mînce ind. viit. I. 3. sg. 20,10;
 mînce-vor ind. viit. I. 3. pl. 21,28;
 (nu) mîncam ind. imperf. I. sg. 100,7;
 mîncăiu ind. pf. s. I. sg. 101,10;
 mîncă ind. pf. s. 3. sg. 77,29; 77,50; 104,34; 104,34;
 mîncară ind. pf. s. 3. pl. 21,32; 77,33;
 au mîncat ind. pf. c. 3. sg. 68,12; 77,69; 78,6;
 a mînce inf. 58,17; 101,5;
- mîncare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Essen, Speise”: „mets, nourriture”
 mîncare sg. nom./ac. 13,5; 52,5; 73,15; 103,22;
 mîncarea sg. nom./ac. 68,26; 77,34; 106,18;
 mîncării sg. gen./dat. 43,13;
 mîncări pl. nom./ac. 54,15; 77,21; 78,2;
- mîncea:** (1581/2 PO): v. I: „übernehmen”: „passer la nuit”
 va mîncea ind. viit. I. 3. sg. 24,14; 29,6;
- mîncea:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „früh aufstehen”: „se lever tôt”
 mîncec ind. pr. I. sg. 62,1;
 mîncea ind. imperf. 3. sg. 77,38;
 a mîncea inf. 126,2;
- mînceat:** (1688 BIBLIA): adj.: s. n.: „Frühe”: „grand matin”
 mînceate pl. nom./ac. 107,2; 118,147; 138,8;
- mîndru:** (1389 DIR): adj./s.: „1. weise, 2. stolz”: „1. sage, 2. fier”
 mîndrii s. pl. nom./ac. 118,78; 118,121; 139,5;
 mîndrilor s. pl. gen./dat. 17,30; 118,69;
 mîndru adj. m. sg. nom./ac. 88,11; 100,7;
 mîndri adj. pl. gen./dat. 93,2; 118,21; 118,51; 122,5;
- mîndrie:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Weisheit, 2. Stolz”: „1. sagesse, 2. fierté”
 mîndrie sg. nom./ac. 16,11; 30,23; 30,31; 100,9;
 mîndria sg. nom./ac. 58,13; 72,6; 73,24;
 mîndriei sg. gen./dat. 35,11;
 mîndriile pl. nom./ac. 73,4;
- mîngîia:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. trösten, 2. schmeicheln, 3. bezaubern”: „1. consoler, 2. flatter, 3. charmer, enchanter”
 să mîngîie subj. pr. 3. sg. 118,76;
 mă mîngîiai ind. imperf. 2. sg. 118,52;
 mîngîia ind. imperf. 3. pl. 68,25;
- m-ai mîngîiat ind. pf. c. 2. sg. 70,24; 85,16;
 m-au mîngîiat ind. pf. c. 3. sg. 22,5; 118,50;
 vei mîngîia ind. viit. I. 2. sg. 118,82;
 Să va mîngîia ind. viit. I. 3. sg. refl. 134,14;
 Te mîngîie imperat. 89,15;
 a să mîngîia inf. refl. 76,3;
- mîngîiat:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „ge-tröstet, geschmeichelt”: „consolé, flat-té”
 mîngîiați adj. pl. nom./ac. 125,1;
- mîngîiere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Trost”: „consolation”
 mîngîierile pl. nom./ac. 93,19;
- mînia:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „in Zorn geraten”: „(s')enrager”
 se va mînia ind. viit. I. 3. sg. 2,12;
 se mînie ind. pf. s. 3. sg. 77,25;
 mîniară ind. pf. s. 3. pl. 77,45; 77,64; 105,32;
 mîniată-vă imperat. pl. refl. 4,5;
- mînie:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Zorn”: „colère”
 mînie sg. nom./ac. 6,7; 7,6; 30,11; 102,9; 105,38;
 mînia sg. nom./ac. 2,13; 6,1; 29,5; 36,8; 37,1; 57,4; 68,29; 73,1; 77,43; 77,43; 84,3; 84,4; 87,7; 89,7; 89,14; 105,24; 123,2;
 mîniei sg. gen./dat. 77,54; 84,3; 101,11;
- mîntui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „erlösen, erretten, befreien”: „délivrer, sauver”
 mîntuiești ind. pr. 2. sg. 16,8;
 mîntui ind. pr. 2. sg. 56,5;
 mîntuiaște ind. pr. 3. sg. 7,11; 17,45; 48,7; 54,8; 85,2; 85,15; 105,22; 143,11;
 (nu) să mîntuiaște ind. pr. 3. sg. refl. 32,16;
 să mă mîntuiești subj. pr. 2. sg. 70,3;
 să mîntuiască subj. pr. 3. sg. 69,1; 75,9; 108,30;
 să ne mîntuiești subj. pr. 2. sg. 79,3;
 mîntui-m-aș cond. pr. I. sg. refl. 68,18;
 mîntuiș ind. pf. s. 2. sg. 76,14;
 mîntui ind. pf. s. 3. sg. 33,4; 33,6; 105,9; 105,11; 106,6; 114,6; 135,24; 137,8;
 să mîntuiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 21,5;
 ai mîntuit ind. pf. c. 2. sg. 43,9; 70,26;
 mîntuitu-(m)-ai ind. pf. c. 2. sg. 29,3; 30,6; 30,9; 53,7; 73,3;
 ne-am mîntuit ind. pf. c. I. pl. refl. 123,7;
 (n)-au mîntuit ind. pf. c. 3. sg. 19,6; 43,4; 77,47; 105,40; 106,2;
 mă voiu mîntui ind. viit. I. 1. sg. refl. 17,4; 118,116;
 vei mîntui ind. viit. I. 2. sg. 17,30;
 mîntui-vei ind. viit. I. 2. sg. 35,7;
 mîntui-mă-va ind. viit. I. 3. sg. 17,20;
 va mîntui ind. viit. I. 3. sg. 32,16; 32,17; 33,18; 36,42; 43,8; 48,16; 68,40; 71,4; 71,13; 129,8; 144,20;
 mîntui-va ind. viit. I. 3. sg. 33,22; 48,7; 54,20; 71,14;
 ne vom mîntui ind. viit. I. 1. pl. refl. 79,5; 79,8; 79,20;

- mîntuiaște imperat. 24,23; 27,12; 43,28; 59,5; 70,2; 107,6;
 mîntuiaște-imperat. sg. 3,6; 6,4; 7,1; 7,1; 7,2; 11,1; 19,10; 21,22; 25,11; 30,20; 31,9; 42,1; 53,1; 58,1; 58,2; 68,1; 68,18; 68,22; 105,45; 117,24; 118,94; 118,133; 118,145; 118,169; 139,1; 141,9; 143,12;
 mă mîntuiaște imperat. 108,25; 118,153; 143,8;
 mîntuind ger. 76. cat;
 a mă mîntui inf. refl. 30,3; 118,172;
 a mîntui inf. 67,22;
- mîntuire:** (XVI sec. CV): s. f.: „Erlösung, Errettung, Heil”: „délivrance, salut”
 mîntuire sg. nom./ac. 3,2; 11,6; 17,38; 26,11; 32,17; 73,13; 110,8; 115,4; 115,7; 117,14; 117,15; 117,28; 129,7; 149,4;
 mîntuirea 3,8; 9,15; 13,8; 19,5; 19,7; 20,1; 20,5; 21,1; 34,3; 34,10; 36,41; 39,13; 39,22; 49,24; 52,8; 59,12; 61,1; 66,2; 68,34; 69,6; 70,17; 84,7; 84,10; 90,16; 95,2; 97,5; 97,3; 107,13; 118,41; 118,81; 118,122; 118,154; 118,165; 118,173; 143,11; 145,2;
 mîntuirii sg. gen./dat. 17,50; 50,13; 139,8;
 mîntuirii sg. gen./dat. 37,23; 48,7; 68,17; 87,1; 88,26;
 mîntuirile pl. nom./ac. 17,54; 43,6;
 mîntuirilor pl. gen./dat. 27,11; 67,21; 84,4;
- mîntuit:** (1688 BIBLIA): adj.: „erlöst”: „sauvé”
 mîntuiți (cei) pl. nom./ac. 106,2;
- mîntuitor:** (1559 CORESI): adj./s.: „Erlöser”: „sauveur”
 Mîntuitoriu sg. nom./ac. 77,39;
 Mîntuitoriul sg. nom./ac. 18,15; 23,5; 24,5; 26,1; 21,15; 41,7; 41,16; 42,6; 61,2; 61,6; 61,7; 64,6; 77,26; 78,9; 143,3;
 Mîntuitoriului sg. gen./dat. 94,1;
- mîșcoi:** (XVI sec. PS. H.): s. m.: „Maulesel”: „mule, mulet”
 mușcoiul sg. nom./ac. 31,11;
- mîlădiță:** (1563 CORESI): s. f.: „Trieb, Schößling”: „pousse”
 mîlădițele pl. nom./ac. 79,11;
- moarte:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Tod”: „mort”
 moarte sg. nom./ac. 6,4; 7,14; 17,5; 32,19; 43,21; 54,4; 54,16; 55,13; 77,55; 77,55; 88,47; 114,3; 114,8;
 moartea sg. nom./ac. 33,21; 48,14; 72,4; 115,5;
 mortii sg. gen./dat. 9,14; 17,6; 21,16; 22,4; 67,21; 87,6; 106,10; 106,14; 117,18; 142,4;
- mormînt:** (1512 DRHB): s. n.: „Grab, Gruft”: „tombeau, tombe”
 mormînt sg. nom./ac. 87,5; 87,12;
 mormînturi pl. nom./ac. 67,7;
 mormînturile pl. nom./ac. 48,10;
- mort:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s.: „tot, Toter”: „mort”
 mort m. sg. nom./ac. 30,15;
- morți** pl. nom./ac. 87,4;
 morților pl. gen./dat. 87,11; 105,28;
 morți adj. pl. nom./ac. 113,26;
- mortăciune:** (1551/3 ES): s. f.: „Aas”: „charogne”
 mortăciunile pl. nom./ac. 78,2;
- moșteni:** (1561 CORESI): v. IV: „(be)erben”: „hériter”
 moștenești ind. pr. 2. sg. 36,36;
 să moștenim subj. pe. 1. pl. 82,11;
 vei moșteni ind. viit. 1. 2. sg. 81,8;
 va moșteni ind. viit. 1. 3. sg. 24,14;
 vor moșteni ind. viit. 1. 3. pl. 36,9; 36,11; 36,23; 36,31; 68,41;
 au moștenit ind. pf. c. 3. pl. 43,4;
 moșteniiu ind. pf. s. 1. sg. 118,110;
 moșteniră ind. pf. s. 3. pl. 104,43;
- moștenire:** (1652 ÎNDR.): s. f.: „Erb-schaft, Erbe”: „héritage”
 moștenire sg. nom./ac. 46,4; 60,5; 134,12; 135,21; 135,22;
 moștenirea sg. nom./ac. 2,8; 15,5; 15,6; 27,12; 32,12; 36,19; 77,68; 77,77; 78,1; 93,4; 105,5; 110,6; 126,4;
 moștenirii sg. gen./dat. 15,5; 67,10; 73,3; 104,11;
- moștenitor:** (1581 CORESI): s. m.: „Erbe”: „héritier”
 moștenitoare sg. f. nom./ac. 5,1;
- mreață:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Treibnetz”: „rets”
 mreaja sg. nom./ac. 140,11;
- muia:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „tauchen”: „tremper, mouiller”
 muiași ind. pf. s. 2. sg. 22,7;
 muiașă-să ind. pf. s. 3. pl. refl. 54,24;
- muie:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Frau”: „femme”
 muiea sg. nom./ac. 50,1; 108,8; 127,3;
- mult:** (1521 NEACȘU): adj./adv.: „viel”: „maint, nombreux, beaucoup”
 mult 7,12; 50,3; 51,3; 51,3; 54,24; 61,3; 65,4; 68,5; 68,36; 122,4; 122,5; 143,16;
 multu adj. 24,13;
 mai mult comp. 89,12; 95,4; 96,10; 104,23; 118,98; 118,99; 118,100; 118,102; 118,126; 130,2; 138,17;
 multă adj. f. sg. nom./ac. 18,2; 30,24; 32,16; 34,21; 35,6; 36,17; 39,14; 67,12; 77,18; 118,164; 129,7;
 mulți pron. m. pl. nom./ac. 3,1; 3,1; 4,6; 39,5; 54,20; 55,2; 77,35; 118,156;
 mulți adj. m. pl. nom./ac. 21,12; 21,17; 70,8;
 multe adj. f. pl. nom./ac. 17,19; 28,3; 31,9; 33,19; 70,23; 76,19; 88,49; 92,5; 96,1; 105,40; 106,23; 118,155; 118,162; 128,1; 128,2; 134,10;
 multe pron. f. pl. nom./ac. 31,13; 39,7; 76. cat; 119,5; 134,11; 143,8;
 multora pron. pl. gen./dat. 30,16; 108,29; 109,7;
- mulțime:** (XVI sec. CV): s. f.: „Menge”: „foule, multitude”
 mulțime sg. nom./ac. 43,14; 71,7; 76. cat;
- mulțimea** sg. nom./ac. 5,8; 5,12; 9,25; 30,24; 32,16; 32,16; 36,11; 48,6; 50,2; 51,7; 63,2; 65,2; 68,17; 68,20; 76,16; 93,19; 105,7; 105,43; 146,4; 150,2;
 mulțimei sg. gen./dat. 144,7;
- munte:** (1443 DERS): s. m.: „Berg”: „mont(agne)”
 munte sg. nom./ac. 41,8; 67,15; 67,16; 67,16;
 muntele sg. nom./ac. 2,6; 3,4; 14,1; 23,3; 42,3; 47,1; 47,10; 67,15; 67,17; 73,3; 77,59; 77,59; 77,74; 124,1;
 munți pl. nom./ac. 10,1; 49,11; 67,16; 74,6; 75,4; 103,7; 103,33; 120,1; 146,9;
 munții pl. nom./ac. 35,6; 45,2; 45,3; 64,7; 71,3; 79,11; 82,13; 86,1; 89,2; 96,5; 103,9; 103,19; 113,4; 113,6; 124,2; 132,3; 148,9;
 munților pl. gen./dat. 17,9; 71,16; 94,4; 103,11;
- muri:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „sterben”: „mourir”
 muriți ind. pr. 2. pl. 81,7;
 voiu muri ind. viit. 1. 1. sg. 117,17;
 va muri ind. viit. 1. 3. sg. 40,5; 48,18;
 vor muri ind. viit. 1. 3. pl. 58,7; 58,16;
 murind ger. 48,9;
- muscă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Fliege”: „mouche” sg. nom./ac. 77,50; 104,30;
- muștra:** (1581/2 PRL): v. I: „tadeln, schelten”: „blâmer, gronder, réprimander”
 muștri subj. pr. 2. sg. 37,1;
 muștra-te-voiu ind. viit. 1. 1. sg. 49,9; 49,22;
 (nu) va muștra ind. viit. 1. 3. sg. 93,10; 140,6;
 muștră ind. pf. s. 3. sg. 104,14;
- muștrare:** (1618 GCR): s. f.: „Tadel”: „réprimande”
 muștrarea sg. nom./ac. 72,14;
 muștrări pl. nom./ac. 37,15; 38,14; 149,7;
- mușchi:** (1670 ANON. CAR.): s. m.: „Muskel”: „muscle”
 mușchii pl. nom./ac. 7,10; 15,7;
- mușțiță:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Stechfliege”: „mouche bleue”
 mușțițe pl. nom./ac. 104,31;
- mut:** (1206 DRĂGANU): „adj./s.: „stumm”: „muet”
 mute f. pl. nom./ac. 30,22;
- muta:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „umziehen, umsideln, versetzen, verrücken”: „déménager, émigrer, transférer, changer de lieu”
 mută-te imperat. sg. refl. 10,1;
 (nu) mă voiu muta ind. viit.-1. 1. sg. refl. 61,7;

N

nas: (XVI sec. CV): „Nase”: „nez”
 nasuri pl. nom./ac. 113,15;

- naște:** (XVI sec. CV): v. III: „1. zeugen, gebären, 2. geboren, erzeugt werden”:
„1. enfanter, procréer, engendrer, 2. naître, être procréé”
naște ind. pr. 3. pl. 47,6;
am născut ind. pf. c. 1. sg. 2,7; 109,4;
s-au născut ind. pf. c. 3. pl. refl. 44,18;
86,4; 86,5; 86,6;
născu ind. pf. s. 3. sg. 7,15; 50,6;
să va naște ind. viit. I. 3. sg. refl. 21,34
se vor naște ind. viit. I. 3. pl. refl. 77,8;
- naștere:** (1551/3 ES): s. f.: „Geburt”:
„naissance”
naștere sg. nom./ac. 106,37;
nașterile pl. nom./ac. 64,11;
- nădăjdui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
„hoffen, vertrauen”: „espérer, avoir confiance”
nedejduiese ind. pr. 1. sg. 26,6;
nedejduiaște ind. pr. 3. sg. 31,13; 33,9;
56,1;
nădejduiese ind. pr. 3. pl. 32,18; 144,16;
146,12;
nedejduiescu ind. pr. 3. pl. 48,6;
nedejduiască subj. pr. 3. sg. 129,6; 130,5;
nădejduiui ind. imperf. I. 3. sg. 51,8; 55,4;
55,11; 70,1; 140,9;
am nedejduit ind. pf. c. 1. sg. 24,22;
32,21; 32,22;
au nedejduit ind. pf. c. 3. pl. 21,4; 27,9;
36,42; 77,26;
nedejduiui ind. pf. s. 1. sg. 118,43;
118,81; 118,146;
nedejdui ind. pf. s. 3. sg. 51,7; 90,14;
129,5;
nedejdură ind. pf. s. 3. pl. 21,4; 21,5;
nedejduit-au ind. pf. c. 3. pl. 21,8;
voiu nedejdui ind. viit. I. 1. sg. 43,8;
55,3; 56,2; 70,15;
voiu nădejdui ind. viit. I. 1. sg. 90,2;
vei nădejdui ind. viit. I. 2. sg. 90,4;
va nădejdui ind. viit. I. 3. sg. 63,10;
vor nedejdui ind. viit. I. 3. pl. 35,8;
nedejduiaște imperat. 36,3; 36,5;
(nu) nădăjduiți imperat. 145,2;
nădejduiaște imperat. 42,6;
nedejduind ger. 25,1;
a nedejdui inf. 68,4; 117,8; 117,8; 117,9;
- nădejde:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
„Hoffnung”: „espérance, espoir”
nedėje sg. nom./ac. 4,10; 15,9; 77,58;
nedėjea sg. nom./ac. 13,6; 21,9; 39,6;
60,3; 61,7; 77,9; 141,7;
nădejdei sg. gen./ac. 107,10;
nădejdea sg. nom./ac. 64,6; 72,27; 90,9;
145,4;
nedejdii sg. gen./dat. 59,8;
nădejdiu sg. gen./dat. 93,22;
- născut:** (XVI sec. CV): adj.: „geboren”:
„né”
născut adj. m. sg. nom./ac. 21,21; 24,18;
34,20; 77,56; 88,27;
născute adj. pl. nom./ac. 134,8;
născuți adj. pl. nom./ac. 135,10;
născutul s. sg. nom./ac. 104,35;
născuți s. pl. nom./ac. 48,2;
- năsilnic:** (1620 MOXA): adj.: „gewalttätig”:
„violent”
năsilnice pl. nom./ac. 59,3;
- năpastă:** (XVI sec. CV): s. f.: „Unrecht”:
„injustice”
năpasta sg. nom./ac. 118,133;
- năpăstui:** (XVI sec. CV): v. IV: „fälschlich beschuldigen, Unbill antun”:
„faire tort”
mă năpăstuiesc ind. pr. 3. pl. 118,120;
să năpăstuiesc ind. pr. 3. pl. refl. 145,5;
să (nu) mă năpăstuiască subj. pr. 3. pl. 118,121;
- neajutorit:** (1640 URECHE): adj.: „unbeholfen”:
„lourd”
neajutorit adj. m. sg. nom./ac. 87,4;
- neam:** (XVI sec. CV): s. n.: „Geschlecht, Volk”:
„famille, descendance, peuple”
neam sg. nom./ac. 32,11; 78,15; 78,15;
88,5; 88,5; 99,4; 99,4; 101,13; 101,25;
105,31; 105,31; 107,10; 108,11; 145,9;
145,9;
neamul sg. nom./ac. 11,8; 70,21; 111,2;
neamului sg. nom./ac. 94,11; 106,41;
neamuri pl. nom./ac. 32,11; 71,5; 71,5;
101,25; 104,8;
neamurile pl. nom./ac. 21,30; 71,18;
77,62; 95,7; 104,36; 121,3;
- neascultător:** (1654 NEAGOE): adj.:
„ungehorsam, unfolgsam”: „désobéissant, insoumis”
neascultători adj. m. pl. nom./ac. 67,20;
- neășezat:** (ca. 1649 URECHE): adj.: „unruhig”:
„mouvementé”
neășezată adj. f. sg. nom./ac. 123,4;
- nebun:** (XVI sec. CV): adj.: „verrückt, törricht”:
„fou”
nebun m. sg. nom./ac. 48,9;
nebuni pl. nom./ac. 93,8;
- nebulnic:** (1561 CORESI): s. f.: „Verrücktheit”:
„folie”
nebulnicii sg. gen./dat. 37,5;
- necaz:** (Ms. 1654): s. n.: „Ärger”:
„ennui”
necaz sg. nom./ac. 77,55; 90,15; 114,4;
142,13;
năcaz sg. nom./ac. 59,12;
năcazul sg. nom./ac. 106,39;
necazul sg. nom./ac. 11,5; 19,1; 21,11;
31,9; 43,26; 54,2; 65,13; 141,2;
necazului sg. nom./ac. 36,41; 49,16;
58,19; 76,2; 85,6;
năcazului sg. gen./dat. 137,8;
năcazuri pl. nom./ac. 9,9; 9,22; 70,23;
118,142;
necazuri pl. nom./ac. 65,10;
necazurile pl. nom./ac. 24,18; 24,23;
33,4;
- necălcăt:** (XVI sec. PS. SCH.)adj.: „unberührt, unbetreten”:
„intact”
necălcăt adj. sg. nom./ac. 62,3;
- necăji:** (1688 BIBLIA): v. IV: „plagen, ärgern”:
„peiner, agacer”
mă necăjesc ind. pr. 1. sg. refl. 68,21;
mă necăjesc ind. pr. 1. sg. refl. 101,2;
necăjăște ind. pr. 3. sg. 41,13; 42,2;
necăjeseu ind. pr. 3. pl. 118,156;
- necăjăsc ind. pr. 3. pl. 68,24; 142,14;
necăjesc ind. pr. 3. pl. 43,9; 59,13;
năcăjesc ind. pr. 3. pl. 3,1; 22,6; 26,4;
26,18; 30,11; 88,41;
necăjiia ind. imperf. 3. pl. 80,12; 105,12;
să năcăjiia ind. imperf. 3. pl. refl. 105,42;
106,13; 106,19; 106,28;
mă necăjiu ind. pf. s. 1. sg. refl. 119,1;
mă necăji ind. pf. s. 3. sg. 55,1;
necăjiră ind. pf. s. 3. pl. 105,40;
au necăjit ind. pf. c. 3. pl. 16,10;
necăji-voiu ind. viit. I. 1. sg. 17,42;
necăjind ger. 34,6;
necăjindu-mă ger. refl. 17,7;
năcăjindu-se ger. refl. 106,6;
- necinste:** (1563 CORES): s. f.: „Unglimpf, Schimpf”:
„injure” sg. nom./ac. 82,15;
- necredincios:** (XVI sec. CV): adj./s.: „1. ungläublich, 2. ungläubig”:
„incroyable, 2. incrédule”
necredincios sg. nom./ac. 10,6;
necredinciosul sg. nom./ac. 9,5; 9,23;
9,36;
necredincioși pl. nom./ac. 25,5; 25,9;
necredincioșii s. m. pl. nom./ac. 1,4; 1,5;
11,9;
necredincioșilor s. m. pl. gen./dat. 1,6;
16,10;
necredincioși m. pl. nom./ac. 36,30;
50,14;
- necredință:** (1551/3 ES): s. f.: „Untreue, Unglauben”:
„infidélité, incroyance”
necredințelor pl. gen./dat. 5,12;
- necunoștință:** (1581/2PO): s. f.: „Unkenntnis”:
„ignorance”
necunoștința sg. nom./ac. 21,2; 68,7;
necunoștinții sg. gen./dat. 24,7;
- necurat:** (XVI sec. CV): adj./s.: „unrein, Teufel”:
„impur, diable”
necurații s. pl. nom./ac. 30,22;
necuraților s. m. pl. gen./dat. 1,1
necurat adj. m. sg. nom./ac. 36,27;
necurați adj. pl. nom./ac. 36,40;
necurată adj. f. sg. nom./ac. 42,1;
- necurăție:** (XVI sec. CV): s. f.: „Unreinheit”:
„impureté”
necurăția sg. nom./ac. 72,6;
necurățiile pl. nom./ac. 64,3;
- nedreptate:** (XVI sec. CV): s. f.: „Unrecht,
nedireptăți pl. nom./ac. 100,9;
- nedrept:** (XVI sec. CV): adj.: „ungerecht”:
„injuste”
nedirept adj. sg. nom./ac. 17,52; 139,1;
nedirepte adj. f. pl. nom./ac. 119,2;
nedirepți adj. pl. nom./ac. 139,4;
- negură:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Nebel”:
„brume, brouillard”
negură sg. nom./ac. 17,11; 96,2; 147,5;
- neivit:** (ca. 1560 BRATU): adj.: „nicht offenbart”:
„invisible”
neivite adj. pl. nom./ac. 50,7;
- nelegiui** → legiui

nelegiuire → legiuire

nemernic: (1551/3 ES): adj.: „fremd”:
„étranger”

nemernic adj. sg. nom./ac. 118,19;
nemêrníc adv. m. sg. nom./ac. 38,17;
93,6;
nemêrnici s. pl. nom./ac. 104,12;

nemernici: (1688 BIBLIA): v. IV: „einwandern, unset umherwandern”: „immigrer, errer”

nemernicesc ind. pr. 3. pl. 30,16;
nemernici-voiu ind. viit. I. 1. sg. 60,4;
va nemernici ind. viit. I. 3. sg. 5,5; 14,1;
nemernici-vor ind. viit. I. 3. pl. 55,6;
nemernici ind. pf. s. 3. sg. 104,22; 119,5;

nemernicie: (1688 BIBLIA): s. f.: „Fremdsein”: „condition d'étranger”

nemernicia sg. nom./ac. 119,5;
nemerniciei sg. gen./dat. 64,1; 118,54;
nemerniciile pl. nom./ac. 54,17;

năpăstuiitor: (XVI sec. CV): s.: „Verfolger”: „persécuteur”

năpăstuiitoriu adj. sg. m. nom./ac. 71,4;

nepriceput: (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „l. unverstanden, 2. unverständlich”: „l. incompris, 2. peu raisonnable”

nepriceput adj. sg. m. nom./ac. 91,6;
nepricepuți adj. m. pl. nom./ac. 75,4;
118,157;

nesățios: (1551/3 ES): adj.: „unersättlich”: „insatiable”

nesățioasă adj. f. sg. nom./ac. 100,7;

nescris: (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „un-geschrieben”: „non écrit”

nescris adj. m. sg. nom./ac. 1,1; 42,1;
96,1;
nescrisă adj. f. sg. nom./ac. 90,1; 94,1;
95,1;

netrebnici: (1683 DOS.): v. IV: „entarten”: „dépraver”

să netrebniciră ind. pf. s. 3. pl. refl. 52,4;

netezi: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „ebnen”: „aplanir”

să netezască subj. pr. 3. sg. 103,17;

neumblat: (XVI sec. PS. H.): adj.: „unbetreten”: „non fréquenté”

neumblată 106,40;

nevinovat: (XVI sec. CV): adj.: „unschuldig”: „innocent”

nevinovat m. sg. 9,30; 17,28; 17,28; 23,4;
nevinovați m. pl. 14,6; 25,6; 72,13;
nevinovat adj. sg. nom./ac. 93,21;
105,36;
nevinovați adj. pl. nom./ac. 118,1;
nevinovată adj. f. sg. nom./ac. 118,80;

nevoie: (1499 DERS): s. f.: „Not”: „nécessité”

nevoile pl. nom./ac. 24,18; 33,17; 106,6;
106,13; 106,19; 106,28;
nevoi pl. nom./ac. 30,9; 118,142;

nici: (. . . nici): (XVI sec. CV): adv./conj.:

„kein, auch nicht, nicht einmal, weder...
noch”: „aucun, même pas, ni... ni”
nici (38×)
nice (10×)

nimeni: (XVI sec. CV): pron. nehot.:

„niemand”: „personne”
nimea 138,15;

nimic: (XVI sec. CV): pron. nehot.:

„nichts”: „rien”
nemica 22,1; 38,7; 55,7; 75,5;
nemică 80,12;

nisip: (1534 DERS): s. n.: „Sand”: „sa-

ble”
năsipul sg. nom./ac. 77,31; 138,17;

niște: (1521 NEACȘU): art. nehot.: „ei-

nige”: „quelques”
niște art. nehot. 43,24; 48,14; 57,7; 57,9;
76,20; 81,7; 87,5; 126,5; 127,4; 143,13;

noapte: (XVI sec. CV): s. f./adv.: „Nacht,
nachts”: „nuit, la nuit”

noapte sg. nom./ac. 15,7; 89,5; 90,5;
91,2; 101,7; 103,21; 129,6;
noaptea sg. nom./ac. 18,2; 31,4; 41,3;
73,17; 76,2;
nopții sg. gen./dat. 18,2; 135,9;
nopți pl. nom./ac. 133,3;
nopțile sg. nom./ac. 6,6;
noaptea adv. 1,2; 16,4; 21,2; 41,11;
54,10; 77,17; 87,1; 104,38; 118,55;
120,6;

nor: (1454 DERS): s. m.: „Wolke”: „nua-
ge”

nor sg. nom./ac. 77,17; 96,2; 98,7;
104,38;
nori pl. nom./ac. 35,5; 56,13; 67,37; 88,7;
103,4; 107,4; 134,7; 146,8;
norii pl. nom./ac. 17,13; 17,14; 76,16;
norilor pl. gen./dat. 77,26;

norod: (1551/3 ES): s. n.: „Volk”: „
peuple”

norod sg. nom./ac. 32,12; 34,21; 93,8;
104,13; 104,19; 113,2;
nărod sg. nom./ac. 73,19;
norodul sg. nom./ac. 3,8; 9,8; 21,34;
27,12; 32,12; 49,5; 49,8; 55,1; 71,2;
72,10; 77,1; 77,57; 77,68; 78,14; 84,6;
84,8; 88,15; 88,19; 93,5; 93,14; 94,7;
99,3; 101,19; 104,23; 104,24; 104,42;
105,38; 105,47; 115,8; 134,14; 143,18;
143,18; 149,4;
nărodul sg. nom./ac. 17,30; 28,10; 43,14;
52,5; 76,14; 80,9; 80,10; 82,3; 86,4;
135,16; 143,3;
norodului sg. gen./dat. 13,8; 17,47; 27,11;
28,10; 47,7; 59,3; 67,8; 71,3; 71,4;
77,24; 83,2; 105,4; 106,32; 110,5; 110,
8; 112,7; 115,5; 124,2; 134,12; 148,13;
148,14;
nărodului sg. gen./dat. 21,6; 52,8; 64,1;
noroad 3,6; 17,51; 43,3; 46,3; 55,7;
56,12; 70,25; 101,23; 107,3; 149,7;
năroade pl. nom./ac. 43,16; 76,14;
noroadele pl. nom./ac. 2,1; 44,7; 44,20;
66,3; 66,3; 66,4; 66,5; 66,5; 95,3; 95,10;
96,6; 97,10; 98,1; 98,2; 116,1;

năroadelor pl. gen./dat. 7,7; 7,8; 46,8;
67,33; 86,6;

noroadelor pl. gen./dat. 61,8; 73,15;
104,43; 148,11;

norodurilor pl. gen./dat. 32,10;

noroi: (ca. 1670 ANON. CAR.): s. n.:

„Kot”: „boue”
noroiului sg. gen./dat. 39,2; 68,2;

nou: (XVI sec. CV): adj.: „neu”: „neuf”

noao adj. f. sg. nom./ac. 32,3; 39,4;
143,10; 149,1;

nu: (1521 NEACȘU): adv.: „nein, nicht”:

„non, ne. . . pas”
nu (544×)
nu- (13×)
n- (72×)

numai: (XVI sec. CV): adv.: „nür”:

„seulement”
numai adv. 61,5; 70,18; 90,8; 113,9;
132,1;

număr: (XVI sec. PS. H.): s. n.: „Zahl,
Anzahl”: „nombre”

număr sg. nom./ac. 39,8; 39,16; 103,26;
104,12; 104,33; 146,5;
numărul sg. nom./ac. 38,6;

număra: (XVI sec. CV): v. I: „zählen”:
„compter”

numără ind. pr. 3. sg. 146,4;
număra-i-voiu ind. viit. I. 1. sg. 138,17;
numărară ind. pf. s. 3. pl. 21,17;
să numere subj. pr. 3. sg. 89,13;

nume: (XVI sec. CV): s. n.: „Name”:
„nom”

nume sg. nom./ac. 146,4;
numele sg. nom./ac. 5,14; 8,1; 8,9; 9,5;
9,10; 15,4; 19,1; 19,5; 19,8; 21,23; 22,3;
24,12; 30,4; 32,21; 33,3; 39,6; 48,11;
40,5; 43,7; 43,10; 43,22; 43,28; 44,19;
47,9; 51,9; 53,1; 60,4; 62,5; 67,4; 68,35;
68,42; 71,14; 71,17; 71,20; 73,11; 73,
19; 73,22; 74,1; 75,2; 78,6; 78,9; 79,19;
82,4; 82,15; 82,17; 85,8; 85,10; 85,11;
88,13; 88,16; 88,24; 88,15; 95,2; 98,3;
98,6; 99,3; 101,16; 101,22; 102,1; 104,
1; 104,3; 105,9; 108,12; 108,20; 110,9;
112,1; 112,2; 112,3; 114,4; 115,4; 115,
7; 117,11; 117,12; 117,24; 118,55; 123,
8; 128,8; 129,4; 134,1; 137,3; 139,14;
142,12; 144,1; 144,2; 144,22; 148,4;
148,12; 148,12; 149,3;
numelui sg. gen./dat. 7,18; 9,2; 17,53;
28,2; 53,6; 60,8; 65,1; 65,3; 67,4; 78,9;
91,1; 95,7; 105,46; 113,9; 121,4; 134,4;
137,2; 141,10;

numi: (XVI sec. CV): v. IV: „(be)nen-
nen”: „nommer”

numiră ind. pf. s. 3. pl. 48,11;

O

o: (XVI sec. CV): interj. 115,6; 117,24;
117,24; 138,16;

oai: (1341 SUCIU): s. f.: „Schaf”:
„mouton”

oai sg. nom./ac. 79,1; 118,175;

- oi pl. nom./ac. 43.24; 48.14; 76.20;
oile pl. nom./ac. 8.7; 43.13; 73.1; 77.57;
78.14; 94.7; 106.41; 143.16;
oilor pl. gen./dat. 64.14; 77.76; 113.5;
113.6;
- oare:** (1404 DERS): adv.: „wohl”:
„peut-être”
oare 57.1; 57.11; 57.11; 72.13; 123.2;
123.3; 123.4; 138.10;
oarece 8.6;
- obadă:** (ca. 1496 DERS): s. f.: „1. Radfelge, 2. Handfessel”: „1. jante, 2. lien”
obeade pl. nom./ac. 145.6; 149.8;
obezi pl. nom./ac. 67.7; 104.18; 149.8;
- obezit:** (1688 BIBLIA): adj.: „gefesselt”:
„lié”
obeziti adj. pl. nom./ac. 101.21;
- obidi:** (XVI sec. CV): v. IV: „Unbilltun”:
„faire tort”
să obidi ind. pf. s. 3. sg. 142.4;
- oblădui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
„beherrschen”: „dominer”
oblăduiaște ind. pr. 3. sg. 21.31;
- oblăduire:** (1654 NEAGOE): s. f.: „Herrschaft”:
„domination”
oblăduirea sg. nom./ac. 108.7;
- obraz:** (1424 DRHB): s. m./n.: „1. Wange, Gesicht, 2. Bild, 3. Person”: „1. joue, face, 2. image, 3. personne”
obrazul sg. nom./ac. 68.10;
obrazului sg. gen./dat. 30.26; 43.17;
obrazele pl. nom./ac. 82.15;
- ocară:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Schimpf, Schmach”: „réprimande, blâme”
ocară sg. nom./ac. 14.4; 21.6; 30.14;
38.12; 43.15; 43.15; 56.4; 68.10; 73.23;
78.3; 78.13; 88.40; 106.40; 108.24;
ocara sg. nom./ac. 88.49; 118.22; 118.39;
122.5;
ocări pl. nom./ac. 37.7; 68.13;
ocările pl. nom./ac. 68.12;
- ocărit:** (XVI sec. CV): v. IV: „beschimpfen, verunglimpfen”: „gronder, injurier”
ocăraște ind. pr. 3. sg. 43.18;
ocărașc ind. pr. 3. pl. 68.12;
m-ar fi ocărit cond. pf. 3. pl. 54.12;
(mă) ocăritia ind. imperf. 3. pl. 41.14;
73.19; 101.9;
ni ocărit ind. pf. c. 2. sg. 88.37;
(n)-au ocărit ind. pf. c. 3. pl. 21.25;
78.13; 88.50;
ocărită ind. pf. s. 3. pl. 88.50;
va ocări ind. viit. l. 3. sg.
- ocărit:** (1563 CORESI): adj.: „gescholten”:
„grondé”
ocărit adj. m. sg. nom./ac. 72.21;
118.140;
- ochi:** (XVI sec. CV): s. m.: „Auge”:
„oeil”
ochi pl. nom./ac. 113.13; 134.16;
ochiul sg. nom./ac. 6.7; 30.11; 53.7;
91.11; 93.9;
- ochiului** sg. gen./dat. 16.9
ochii pl. nom./ac. 9.31; 10.5; 16.3; 16.12;
17.30; 18.9; 24.16; 31.10; 32.18; 33.15;
34.22; 34.24; 55.13; 65.6; 68.4; 68.28;
76.4; 87.9; 90.8; 100.8; 114.8; 117.22;
118.18; 118.37; 118.82; 118.122; 118.
135; 120.1; 122.1; 122.2; 122.3; 122.3;
130.1; 138.15; 144.16;
ochilor pl. gen./dat. 5.5; 17.27; 25.3;
30.29; 35.1; 37.10; 78.11; 89.4; 100.4;
100.9; 131.4;
- ocîrmi:** (1632 EUSTR.): v. IV: „führen”:
„conduire, mener”
ocîrmi-te-voi ind. viit. l. 1. sg. 31.10;
- ocroti:** (1632 EUSTR.): v. IV: „unterstützen”:
„soutenir”
ocrotêște imperat. 78.13;
- odată:** (1640 URECHE): adv.: „einmal,
einst”:
„jadis, une fois” 13.4; 88.35;
- odihnă:** (1564 CORESI): s. f.: „Ruhe,
Rast”:
„repos”
odihnă sg. nom./ac. 131.5;
odihna sg. nom./ac. 94.12; 114.7; 131.8;
131.15;
- odihni:** (1561 CORESI): v. IV: „(sich)
ausruhen”:
„(se) reposer”
voiu odihni ind. viit. l. 1. sg. 54.6;
au odihnit ind. pf. c. 3. sg. 75.8;
- odraslă:** (1594 DERS): s. f.: „Sproß,
Sprößling”:
„rejeton, enfant”
odrasle pl. nom./ac. 127.4;
odraslele pl. nom./ac. 79.12;
- odrasli:** (1620 MOXA): v. IV: „aufblühen,
ausschlagen”:
„bourgeonner”
odrasli ind. pf. s. 3. sg. 27.10;
- olar:** (1551/3 ES): s. m.: „Töpfer”:
„potier”
olariului sg. gen./dat. 2.9
- om:** (1521 NEACȘU): s. m.: „Mensch,
Mann”:
„homme”
om sg. nom./ac. 21.6; 37.15; 38.14; 42.1;
51.6; 61.3; 86.5; 87.4; 89.3; 91.6; 93.11;
104.17; 111.5; 117.8; 134.8; 139.1;
139.12;
omul sg. nom./ac. 1.1; 8.5; 9.20; 9.42;
17.28; 17.52; 24.13; 33.12; 36.8; 36.40;
38.8; 38.9; 38.15; 40.10; 48.7; 48.12;
48.21; 55.1; 55.11; 63.6; 63.8; 77.29;
79.18; 83.13; 86.5; 88.47; 93.12;
102.14; 103.24; 111.1; 115.2; 117.6;
127.5; 139.1; 143.4; 143.5;
omului sg. gen./dat. 8.5; 36.24; 75.10;
79.16; 79.18; 89.1; 103.16; 103.17;
143.4; 146.11;
- oameni** pl. nom./ac. 9.21; 35.7; 52.7;
65.10; 67.19; 77.66; 81.7; 113.12;
139.4; 140.5;
oamenii pl. nom./ac. 25.9; 58.2; 72.5;
75.5; 123.2; 138.18;
oamenilor pl. gen./dat. 4.3; 11.1; 11.9;
13.3; 16.5; 20.11; 21.6; 30.26; 32.13;
35.8; 44.3; 48.2; 52.3; 56.6; 57.1; 65.4;
72.5; 89.3; 88.46; 93.11; 103.15; 106.8;
106.15; 106.21; 106.31; 113.25; 118.
133; 144.12; 145.2; 146.9;
- omăt:** (XVI sec. PS. SCH.): „Schnee”:
„neige”
omătul sg. nom./ac. 147.5;
- omăta:** (1680 DOS.): v. I: „mit Schnee
bedecken”:
„neiger”
omeți-se-vor v. IV ind. viit. l. 3. pl. refl.
pas. 67.15;
- omenesc:** (XVI sec. CV): adj.: „men-
schlich”:
„humain”
omenesci adj. pl. nom./ac. 134.15;
- omidă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Raupe”:
„chenille”
omidă sg. nom./ac. 104.33;
- omorî:** (XVI sec. CV): v. IV: „töten”:
„tuer”
ne omorîm ind. pr. l. pl. refl. 43.24;
să-l omoară subj. pr. 3. sg. 58.1;
să (nu)-i omori subj. pr. 2. sg. 58.11;
omorîia ind. imperf. 3. sg. 77.38;
să omori ind. pf. s. 3. sg. refl. 105.37;
omorîră ind. pf. s. 3. pl. 93.6;
au omorît ind. pf. c. 3. sg. 135.18;
vei omori ind. viit. l. 2. sg. 138.18;
a-l omori inf. 36.34; 108.15;
- omorît:** (XVI sec. PS. H.): adj.: „getötet”:
„tué”
omorît adj. pl. nom./ac. 101.21;
omorîți adj. pl. m. nom./ac. 78.13;
- opri:** (XVI sec. CV): v. IV: „1. (auf-, an-)
halten, 2. verbieten”:
„1. arrêter, retarder,
entraver, 2. interdire”
opri ind. pf. s. 3. sg. 77.16;
opriă ind. pf. s. 3. pl. 55.1;
am oprit ind. pf. c. 1. sg. 118.101;
opri-va ind. viit. l. 3. sg. 76.9;
- orb:** (1491 DERS): adj.: „blind”:
„aveugle”
orbii pl. nom./ac. 145.6;
- organ:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.:
„Musikinstrument”:
„instrument de musique”
organe pl. nom./ac. 150.4;
- ori:** (1559 CORESI): conj./pron. nehot.:
„1. oder, entweder... oder, 2. was (wer,
wo, wann etc.) auch immer”:
„1. ou, ou... ou, 2. n'importe quoi (qui, ou,
quand etc.)”
ori pl. 11.7; 62.2; 77.45; 101.2; 105.40;
118.163; 128.1; 128.2;
oricîte pron. f. pl. 1.3;
- orînduială:** (1645 HERODOT): s. f.:
„Ordnung”:
„ordre”
orînduiala sg. nom./ac. 109.4;
- os:** (1473 DRHD): s. n.: „Knochen”:
„os”
osul sg. nom./ac. 101.6; 138.14;
oase pl. nom./ac. 6.2; 50.9;
oasele pl. nom./ac. 21.14; 21.18; 30.13;
31.4; 33.20; 34.11; 37.3; 41.14; 52.7;
101.4; 108.17; 140.9;
- osîndă:** (XVI sec. CV): s. f.: „Strafe”:
„punition”
osîndă sg. nom./ac. 58.14;

- osîndi:** (XVI sec. CV): v. IV: „verurteilen, -dammen”: „condamner”
va osîndi ind. viit. I. 3. sg. 36,35;
vor osîndi ind. viit. I. 3. pl. 93,21;
- osîndit:** (1564 CORESI): adj.: „verurteilt”: „condamné” 108,6;
- osteneală:** (1561 CORESI): s. f.: „Mühe”: „peine”
osteneală sg. nom./ac. 9,29; 54,10; 89,11; 93,20;
osteneala sg. nom./ac. 9,37; 104,35; 104,43;
ostineala sg. nom./ac. 24,19;
osteneale pl. nom./ac. 87,16; 106,12;
ostenealele pl. nom./ac. 72,5; 77,51; 108,10; 127,2;
- osteni:** (XVI sec. CV): v. IV: „1. bemühen, 2. ermüden”: „1. (s')efforcer, 2. fatiguer”
ostenit-am ind. pf. c. 1. sg. 6,6
au ostenit ind. pf. c. 3. pl. 126,2;
osteniui ind. pf. s. 1. sg. 68,4;
osteni ind. pf. s. 3. sg. 48,8;
- ostrov:** (1521 DRHB): s. n.: „Insel”: „île”
ostroave pl. nom./ac. 96,1;
ostroavelor pl. gen./dat. 71,10;
- otavă:** (1654 NEAGOE): s. f.: „Grummetwiese”: „regain”
otăvii sg. gen./dat. 22,1;
- otrăvi:** (1646 PRAV. MOLD.): v. IV: „vergiften”: „empoisonner”
otrăvêste-se ind. pr. 3. sg. refl. 57,5;
otrăvindu-se ger. refl. 57,5;
- oțet:** (XVI sec. PS. H.): s. n.: „Essig”: „vinaigre”
oțet sg. nom./ac. 68,26;
- P**
- pace:** (XVI sec. CV): s. f.: „Frieden”: „paix”
pace sg. nom./ac. 4,9; 27,4; 28,10; 34,23; 36,40; 37,3; 54,20; 71,3; 71,7; 75,2; 84,8; 118,164; 119,6; 121,6; 121,7; 121,8; 124,5; 127,7; 147,4;
pacea sg. nom./ac. 33,14; 34,31; 72,3; 84,11; 119,5;
păcii sg. gen./dat. 36,11; 40,10;
- pahar:** (XVI sec. PS. H.): s. n.: „Becher, Kelch”: „gobelet, coupe”
pahar sg. nom./ac. 74,7;
păhar sg. nom./ac. 115,4;
păharul sg. nom./ac. 22,7;
păharului sg. gen./dat. 10,7; 15,5;
- pajiște:** (1513 DRHB): s. f.: „Wiese”: „prés”
pajiște sg. nom./ac. 103,15; 146,9;
pajiștea sg. nom./ac. 89,5;
pajiștei sg. nom./ac. 36,2;
- palmă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Hand(fläche)”: „paume”
palma sg. nom./ac. 38,7;
- pară:** (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Flamme”: „flamme”
pară sg. nom./ac. 103,5; 105,19;
para sg. nom./ac. 28,7; 82,13;
- parte:** (XVI sec. CV): s. f.: „Teil, Anteil”: „part, partie”
partea sg. nom./ac. 10,7; 15,5; 49,19; 72,25; 118,57; 121,2; 141,7;
părți pl. nom./ac. 62,9; 67,18;
- pas:** (1521 DERS): s. m. „Schritt”: „pas”
pașii pl. nom./ac. 16,6; 17,40; 36,24; 36,33; 39,4; 72,2; 84,14; 118,132; 139,5;
- pasăre:** (XVI sec. CV): s. f.: „Vogel”: „oiseau”
pasăre sg. nom./ac. 123,6;
pasări pl. nom./ac. 77,31; 103,18; 148,10;
păsările pl. nom./ac. 8,8; 49,12; 103,13;
pasărilor pl. gen./dat. 78,2;
- paște:** (XVI sec. CV): v. III: „weiden, grasen”: „paître, pâturer”
paști ind. pr. 2. sg. 79,1;
să pască subj. pr. 3. sg. 77,77;
păscu ind. pf. s. 3. sg. 77,78; 79,14;
paște-mă imperat. 22,1;
paște imperat. 27,12;
vei paște ind. viit. I. 2. sg. refl. 36,3;
paște-vei ind. viit. I. 2. sg. 2,9;
va paște ind. viit. I. 3. sg. 47,13; 48,14;
- pat:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „1. Bett, 2. Tragsessel”: „1. lit, 2. palanquin”
patul sg. nom./ac. 6,6; 40,3; 131,3;
- patru:** (XVI sec. CV): num.: „vier”: „quatre”
a patra num. card. 93,1;
patruzeci 94,11;
- pavăză:** (1578 DERS): s. f.: „Schild”: „bouclier”
pavăză f. sg. nom./ac. 34,2;
- pază:** (1561 CORESI): s. f.: „Aufsicht, Wache”: „surveillance, garde”
pază sg. nom./ac. 38,2;
- păcat:** (XVI sec. CV): s. n.: „Sünde”: „péché”
păcat sg. nom./ac. 18,14; 39,10; 108,6;
păcatul sg. nom./ac. 9,39; 24,13; 31,2; 31,5; 37,19; 50,3; 50,4; 58,4; 58,13; 108,13;
păcate pl. nom./ac. 50,6; 140,4;
păcatele pl. nom./ac. 24,7; 24,20; 31,1; 49,22; 50,10; 77,42; 78,9; 83,2; 106,17;
pacatelor pl. gen./dat. 37,3;
- păcătos:** (XVI sec. CV): adj.: „sündig, sündhaft”: „pécheur”
păcătos (celui>) sg. gen./dat. 9,39; 139,9;
păcătos/i (cei) pl. nom./ac. 118,53; 146,6;
păcătoși (celor) pl. gen./dat. 7,10;
păcătosul sg. nom./ac. 9,17; 9,24; 9,25; 36,10; 36,12; 36,22; 36,34; 38,2; 111,9;
păcătosului sg. gen./dat. 31,13; 35,12; 49,17; 54,2; 70,5; 81,4; 93,13; 96,11; 108,1; 111,9; 139,4; 140,6;
păcătoși pl. nom./ac. 10,7; 27,3; 36,42; 105,19; 118,154; 138,18;
- păcătoși pl. nom./ac.** 9,18; 10,2; 36,14; 36,36; 67,2; 72,12; 74,8; 91,7; 93,3; 93,3; 100,10; 103,36; 118,95; 118,109; 118,117; 128,3; 140,11; 144,21;
- păcătoșilor s. m. pl. gen./dat.** 1,1; 3,7; 33,21; 36,17; 36,18; 72,3; 74,9; 81,2; 83,11; 90,8; 118,61; 124,3; 128,4; 145,8;
- păcătui:** (1688 BIBLIA): v. IV: „sündigen”: „pécher”
am păcătuit ind. pf. c. 1. sg. 118,67;
- păducel:** (1436 DERS): s. m: „Hagedorn”: „aubépine”
paducelul sg. nom./ac. 57,9;
- păgînată:** (1625 SLLF): s. f.: „Gottlosigkeit”: „pratique immorale”
păgînată sg. nom./ac. 31,6;
- păgîni:** (ca. 1670 ANON. CAR.): v. IV: „abtrünnig werden”: „renier”
am păgînit ind. pf. c. 1. sg. 17,24
- păianjen:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Spinne”: „araignée”
păianjin sg. nom./ac. 38,15;
păianjinul sg. nom./ac. 89,10;
- păliciu:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Mehltau”: „mildiou”
păliciuul sg. gen./dat. 77,51;
- pămînt:** (1517 DERS): s. n.: „Erde, Land”: „terre, pays”
pămînt sg. nom./ac. 7,5; 9,42; 16,12; 16,15; 20,11; 21,32; 33,16; 40,2; 43,4; 43,27; 45,8; 45,10; 48,2; 57,2; 57,11; 62,3; 66,4; 71,6; 71,16; 72,9; 72,24; 73,8; 73,9; 77,45; 77,75; 84,12; 87,13; 88,38; 88,44; 101,20; 102,11; 103,16; 103,33; 103,36; 104,16; 105,25; 108,14; 109,7; 111,2; 112,5; 112,6; 113,11; 118,87; 134,6; 136,5; 139,12; 140,8; 142,3; 142,12; 146,6; 148,7; 148,13;
- pămîntul sg. nom./ac.** 2,10; 8,1; 8,9; 9,40; 15,2; 17,9; 23,1; 24,14; 26,19; 32,5; 32,8; 36,3; 36,9; 36,11; 36,23; 36,31; 36,36; 41,8; 44,18; 45,2; 45,6; 46,2; 46,7; 47,2; 49,1; 49,5; 51,5; 56,7; 56,14; 59,2; 64,9; 65,1; 65,3; 66,5; 67,9; 68,39; 74,3; 75,8; 76,18; 77,15; 77,56; 79,10; 80,4; 80,8; 81,8; 82,17; 84,10; 84,13; 88,12; 89,2; 92,1; 93,2; 94,4; 95,2; 95,9; 95,11; 95,12; 96,1; 96,1; 96,4; 96,5; 96,10; 97,6; 97,9; 98,1; 99,1; 101,26; 103,6; 103,10; 103,14; 103,25; 104,7; 104,11; 104,22; 104,26; 104,29; 104,32; 104,34; 104,35; 105,18; 105,22; 106,34; 106,35; 107,5; 113,7; 113,24; 113,25; 118,64; 118,90; 120,2; 123,8; 133,4; 134,12; 135,6; 135,21; 141,7; 142,6; 145,3; 145,4;
- pămîntului sg. gen./dat.** 1,4; 2,2; 2,8; 11,7; 21,29; 45,8; 46,8; 47,4; 47,9; 58,15; 60,2; 62,9; 64,6; 66,6; 67,35; 70,23; 70,24; 71,11; 71,16; 71,18; 73,13; 73,18; 73,21; 74,8; 75,9; 75,12; 78,2; 81,5; 82,9; 84,1; 94,4; 97,5; 100,8; 100,10; 101,16; 103,31; 104,34; 118,118; 134,7; 137,5; 138,14; 140,8; 146,8; 147,4; 148,11;
- pămînturile pl. nom./ac.** 48,11;

- păr:** (XVI sec. CV): s. m.: „Haar”: „cheveu(x)”
perii pl. nom./ac. 39,17; 68,5;
părului sg. gen./dat. 67,23;
- părăsi:** (XVI sec. CV): v. IV: „1. ver-lassen, 2. von etw. ablassen, absehen”:
„1. quitter, 2. renoncer”
părăsesc ind. pr. 3. pl. 70,14;
părăsescu ind. pr. 3. pl. 118,53;
să (nu) mă părăsești subj. pr. 2. sg. 37,22; 70,10; 70,20; 139,9;
(n)-am părăsit ind. pf. c. 1. sg. 118,87;
ai părăsit ind. pf. c. 2. sg. 9,10;
părăsitu-m-au ind. pf. c. 3. sg. 37,10;
-au părăsit ind. pf. c. 3. pl. 26,16; 70,12;
mă părăși ind. pf. c. 2. sg. 21,1;
părăsi ind. pf. s. 3. sg. 39,17; 76,3;
părăsiră ind. pf. s. 3. pl. 63,5;
vei părăsi ind. viit. I. 2. sg. 15,10;
(nu) va părăsi ind. viit. I. 3. sg. 36,29; 36,35; 93,14;
vor părăsi ind. viit. I. 3. pl. 48,10;
părăsește imperat. 36,8;
nu mă părăsi imperat. 118,8;
- părinte:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „1. Vater, 2. pl. Eltern”: „1. père, 2. pl. parents, Seigneur”
părintele sg. nom./ac. 102,13;
Părintelui sg. gen./dat. 67,5;
părinții pl. nom./ac. 21,4; 38,17; 43,1; 44,18; 77,3; 77,10; 77,63; 94,10; 105,6; 105,7;
părinților pl. gen./dat. 48,20; 77,7; 77,15; 108,13;
- părtaș:** (1564 CORESI): s. m.: „Komplize”: „complice”
părtaș sg. nom./ac. 118,63;
părtașii pl. nom./ac. 44,9;
- pășune:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Weide”: „pâturage”
pășunei sg. gen./dat. 73,1; 94,7; 99,3;
pășunii sg. gen./dat. 78,14;
- pătimi:** (1581 CORESI): v. IV: „(er)leiden: „souffrir”
pătind ger. 91,14;
- păzi:** (1551/3 ES): v. IV: „1. bewahren, 2. achtgeben”: „1. garder, protéger, 2. veiller”
păzeste ind. pr. 3. sg. 18,12; 33,20; 96,11; 120,3; 120,4; 126,2; 144,21; 145,8;
păzesc ind. pr. 3. pl. 30,7; 70,11; 105,3; 118,63;
păzescu ind. pr. 3. pl. 102,17;
să păzesc subj. pr. 1. sg. 118,5; 118,101; 118,105;
să păzești subj. pr. 2. sg. 11,8;
să pazim subj. pr. 1. pl. 118,4;
păzască subj. pr. 3. sg. 40,2; 104,44; 120,5;
păzească subj. pr. 3. pl. 90,11;
păziia ind. imperf. 3. sg. 98,8;
păzită-am ind. pf. c. 1. sg. 118,167;
(n)-am păzit ind. pf. c. 1. sg. 16,5; 17,24; 118,67; 118,135;
(n)-au păzit ind. pf. c. 3. pl. 77,13; 77,62; 118,157;
păziu ind. pf. s. 1. sg. 118,55;
- păzi ind. pf. s. 3. sg. 58,1; 118,166;
voiu păzi ind. viit. I. 1. sg. 17,26; 58,10; 118,17; 118,35; 118,88; 118,133; 118,145;
păzi-voiu ind. viit. I. 1. sg. 38,1; 88,28;
păzi-le-voiu ind. viit. I. 1. sg. 118,8;
va păzi ind. viit. I. 3. sg. 106,43; 120,7; 120,8; 126,2;
păzi-te-va ind. viit. I. 3. sg. 120,4;
păzi-va ind. viit. I. 3. sg. 36,12; 120,7;
se vor păzi ind. viit. I. 3. pl. refl. 36,29;
vor păzi ind. viit. I. 3. pl. 55,6; 88,31; 131,12;
păzeste imperat. 2. sg. 24,21; 36,36; 36,39; 85,2;
păzeste- imperat. sg. 15,1; 16,9; 139,4; 140,10;
păzind ger. 18,12;
păzind ger. 114,6; 129,2;
a păzi inf. 118,57; 118,60;
- pe:** (1514 DERS): prep.: „1. auf, 2. über, 3. durch, 4. um, gegen, für”: „1./2. sur, 3. par, 4. pour, contre”
pe (5×)
pre (920×)
- pelican:** (1642 CAZ. GOV.): s. m.: „Pelikan”: „pélican”
pelecanul sg. nom./ac. 101,7;
- pentru:** (XVI sec. CV): prep.: „1. für, 2. wegen, . . . halber”: „1. pour, 2. à cause de” (192×)
- perete:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Wand”: „mur”
părête sg. nom./ac. 61,3;
- peste:** (XVI sec. PS. SCH.): prep.: „1. über, 2. während”: „1. sur, au dessus de, 2. durant, pendant”
preste (150×)
- pește:** (XVI sec. CV): s. m.: „Fisch”: „poisson”
peștii pl. nom./ac. 8,8; 104,28;
- peșteră:** (1532 DERS): s. f.: „Höhle”: „grotte”
peșteră sg. nom./ac. 56,1; 141,1;
- petrece:** (XVI sec. CV): v. III: „1. durchführen, durchziehen, 2. begleiten, 3. sich belustigen”: „1. traverser, 2. accompagner, 3. se divertir”
va petrece ind. viit. I. 3. sg. 90,1;
petrecu ind. pf. s. 3. sg. 104,18;
- peveți:** (1688 BIBLIA): v. IV: „(be)singen”: „glorifier”
pevețui-voiu ind. viit. I. 1. sg. 103,34;
voiu peveți ind. viit. I. 1. sg. 26,11; 56,10; 107,1;
vom peveți ind. viit. I. 1. pl. 20,14
pevețui imperat. 104,2;
pevețuiți imperat. 67,4; 67,36; 97,7;
- piatră:** (1408 BGL): s. f.: „Stein”: „pierre”
piatră sg. nom./ac. 20,3; 26,10; 39,3; 60,2; 77,19; 80,14; 90,12; 136,12; 140,7;
- piatra sg. nom./ac. 18,12; 77,18; 77,23; 103,19; 104,40; 117,21;
pietrele pl. nom./ac. 101,15;
pietrelor pl. gen./dat. 103,13;
- pica:** ((XVI sec. PS. SCH.): v. I: „trophée”: „goutter”
pică ind. pr. 3. sg. 71,6;
picară ind. pf. s. 3. pl. 67,9;
- picătură:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Tropfen”: „goutte”
picătură sg. nom./ac. 71,6;
picăturile pl. nom./ac. 64,11;
- picior:** (1410 DLRV): s. n.: „Fuss”: „pied”
piciorul sg. nom./ac. 9,16; 25,12; 35,11; 65,4; 67,25; 90,12; 93,18; 120,3;
picioare pl. nom./ac. 76. cat. 113,15;
picioarele pl. nom./ac. 8,7; 17,11; 17,36; 21,17; 24,17; 30,10; 37,17; 39,3; 46,3; 55,13; 65,7; 72,2; 104,18; 114,8; 118,59; 118,101; 121,2; 131,7;
picioarelor pl. gen./dat. 56,8; 98,5; 109,2; 118,104; 139,6;
- picică:** (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Hindernis”: „obstacle”
piadecă sg. nom./ac. 48,13; 105,34; 118,164;
piadeci pl. nom./ac. 139,6;
piadecile pl. nom./ac. 140,10;
- piele:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Haut, Fell”: „peau”
piale sg. nom./ac. 103,3;
- pierde:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „verlieren”: „perdre”
să pierz subj. pr. 1. sg. 100,10;
să (nu) pierzi subj. pr. 2. sg. 25,9; 27,3;
să piarză subj. pr. 3. sg. 11,3; 33,16; 105,23; 105,24;
să mă piarză subj. pr. 3. pl. 118,95;
ai pierdut ind. pf. c. 2. sg. 17,44;
(n)-au pierdut ind. pf. c. 3. sg. 43,3; 105,33;
pierduș ind. pf. s. 2. sg. 72,26;
piarde-vei ind. viit. I. 2. sg. 5,6; 20,11;
vei piarde ind. viit. I. 2. sg. 142,13; 142,14;
va piarde ind. viit. I. 3. sg. 144,21;
se va piarde ind. viit. I. 3. sg. refl. 36,30;
piarde-i imperat. 53,5;
- pierdut:** (XVI sec. PS. SCH.): adj. „verloren”: „perdu”
pierdut adj. sg. nom./ac. 30,16;
pierdută adj. f. sg. nom./ac. 118,175;
- pieri:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „zugrunde gehen, umkommen”: „périr”
pier ind. pr. 3. pl. 72,26; 91,9;
să mă piarză subj. pr. 3. pl. 118,95;
să piară subj. pr. 3. sg. 82,16; 91,8; 108,14;
aș peri cond. pr. 1. sg. 118,92;
peri ind. pf. s. 3. sg. 9,5; 9,7; 141,6;
periră ind. pf. s. 3. pl. 72,19; 82,9;
pieru ind. pf. s. 3. pl. 36,36;
va peri ind. viit. I. 3. sg. 1,6; 9,19; 40,5;

- veți peri ind. viit. I. 2. pl. 2.12;
vor peri ind. viit. I. 3. pl. 9.3; 36.9; 36.21;
36.24; 36.40; 36.40; 67.2; 101.27;
145.3;
pieri-vor ind. viit. I. 3. pl. 48.9; 79.17;
perifi imperat. pl. 9.40;
- piezare:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Verlust“; „perte”
piezare sg. nom./ac. 108.12;
- pil:** (1649 MARD.): s. m.: „Elefant”;
„éléphant”
pil sg. nom./ac. 44.10;
- pildă:** (XVI sec. PS. H.): „s. f.: „Gleichnis, Beispiel“; „sentence, modèle”
pildă sg. nom./ac. 43.16; 48.4; 68.14;
77.2;
- pipăi:** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „betasten, befühlen, berühren“; „palper, tâtonner, toucher”
(nu) vor pipăi ind. viit. 3. pl. 113.15;
- pizmaș:** (1581 CORESI): adj./s.: „neidisch“; „envieux”
pizmașul sg. nom./ac. 73.11;
pizmașii pl. nom./ac. 88.50; 117.7;
142.13;
- pizmui:** (1577 CORESI): v. IV: „mißgönnen“; „envier”
pizmuia ind. imperf. 3. pl. 54.3;
- pîine:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Brot, 2. Feldfrucht“; „1. pain, 2. céréales”
pîine sg. nom./ac. 13.5; 36.26; 41.3; 52.5;
77.24; 79.6; 103.15; 131.16;
pîinea sg. nom./ac. 77.28; 77.29; 101.6;
101.9; 103.18; 104.39; 126.3;
pîinii sg. gen./dat. 104.17;
pîinile pl. nom./ac. 40.10; 147.6;
- pîină:** (XVI sec. PS. SCH.): conj./prep./adv.: „bis, auch, noch“; „jusque, encore” (157×)
- pîindi:** (1651 PSALT.): v. IV: „(auf)la-uern“; „guetter”
pîindeste ind. pr. 3. sg. 9.32; 9.32;
- pîntece:** (1448 DERS): s. n.: „Bauch, Leib“; „ventre”
pîntece sg. nom./ac. 21.9; 57.3; 109.4;
pîntecele sg. nom./ac. 16.15; 21.10;
30.11; 43.26; 70.7; 138.12;
pîntecelui sg. gen./dat. 21.15; 39.11;
126.4; 131.11;
- pîri:** (XVI sec. CV): v. IV: „verklagen“;
„dénoncer”
pîrișc ind. pr. 3. pl. 108.19; 108.28;
pîriia ind. imperf. 3. pl. 108.3;
- pîriu:** (1337 DRĂGANU): s. n.: „Bach“;
„ruisseau”
pîriu sg. nom./ac. 123.4;
pîriul sg. nom./ac. 35.9; 82.8;
pîraie pl. nom./ac. 73.16;
pîraile pl. nom./ac. 17.5;
pîraiele pl. nom./ac. 77.23; 125.5;
- pîrjoli:** (1640 URECHE): v. IV: „abbrennen“; „incendier”
va pîrjoli ind. viit. I. 3. sg. 96.3;
- plată:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Zahlung, Bezahlung, Lohn, Belohnung“;
„paiement, salaire, récompense”
plata sg. nom./ac. 126.4;
- plăcea:** (1551/3 ES): v. II: „gefallen“;
„plaire”
plăceam ind. imperf. I. sg. 34.17;
am plăcut ind. pf. c. I. sg. 25.3;
voiu plăcea ind. viit. I. I. sg. 55.13;
114.9;
va plăcea ind. viit. I. 3. sg. 68.36;
- plăcere:** (1563 CORESI): s. f.: „Gefallen, Vergnügen“; „plaisir”
plăcerea sg. nom./ac. 72.7;
- plăcut:** (1654 NEAGOE): adj.: „gefällig, angenehm“; „complaisant, agréable”
plăcuți adj. pl. nom./ac. 52.7;
- plăti:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „bezahlen, vergelten“; „payer, récompenser”
va plăti ind. viit. I. 3. sg. 36.22;
platiam ind. imperf. I. sg. 68.6;
- pleca:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. neigen, beugen, weggehen“; „1. pencher, incliner, 2. partir”
pleacă ind. pr. 3. sg. 118.36;
plecă ind. pf. s. 3. sg. 52.3; 74.8;
plecară ind. pf. s. 3. pl. 20.12; 45.6; 91.7;
să plecară subj. pr. 3. pl. 101.12;
- plin:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „1. voll, gefüllt, 2. reich an“; „1. plein, rempli, 2. riche en”
plin adj. m. sg. 17.9; 32.5; 74.7;
plinu adj. sg. nom./ac. 118.64;
plină adj. f. sg. nom./ac. 47.9;
pline adj. pl. nom./ac. 72.10; 143.15;
- plînge:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „(be-)weinen, klagen“; „déploer, plaindre, regretter”
să plîngem subj. pr. I. pl. 94.6;
plîngea ind. imperf. 3. sg. 125.7;
am plîns ind. pf. c. I. pl. 136.1;
să vor plînge ind. viit. I. 3. pl. refl. 77.70;
- plîngere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Be-weinen, Klage“; „action de pleurer, de déploer, plainte”
plîngerea sg. nom./ac. 29.6; 29.14;
- plînsoare:** (1613 IORGA): s. f.: „Wei-nen“; „pleur”
plînsoare sg. nom./ac. 101.10;
plînsorii sg. gen./dat. 6.8;
- ploaie:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Re-gen“; „pluie”
ploaie sg. nom./ac. 67.10; 134.7; 146.8;
ploaia sg. nom./ac. 71.6;
ploile pl. nom./ac. 104.31;
- ploua:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „bereg-nen, regnen“; „pleuvoir”
ploua-va ind. viit. I. 3. sg. 10.7;
- ploo ind. pf. s. 3. sg. 77.28; 77.31;**
- poartă:** (1470 DERS): s. f.: „Tor, Pforte“; „porte”
poarta sg. nom./ac. 117.19;
porții sg. gen./dat. 147.2;
porți pl. nom./ac. 23.7; 23.9; 68.15;
106.16; 106.19; 126.6;
porțile pl. nom./ac. 9.14; 9.14; 23.7; 23.9;
72.27; 86.1; 99.3; 117.19;
- pod:** (1352 DRHC): s. n.: „1. Brücke, 2. Dachboden“; „1. pont, 2. comble, grenier”
podurilor pl. gen./dat. 128.5;
- poftă:** (XVI sec. CV): s. f.: „Begierde, Lust, Verlangen, Wunsch“; „envie, désir”
poftă sg. nom./ac. 105.15;
pofta sg. nom./ac. 126.6;
pofta sg. nom./ac. 9.41; 20.2; 37.9;
77.33; 102.5; 111.9; 139.9;
pohtele pl. nom./ac. 9.24;
- pofti:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. be-gehren, verlangen, wünschen, 2. (er)bit-ten, 3. auffordern“; „1. demander, dési-erer, 2. solliciter, prier, 3. inviter”
pohtêste ind. pr. 3. sg. 41.1;
poftêste ind. pr. 3. sg. 83.1;
să poftescă subj. pr. 3. sg. 118.20;
va pofti ind. viit. I. 3. sg. 44.13;
poftiam ind. imperf. I. sg. 118.130;
poftiiu ind. pf. s. I. sg. 118.40; 118.173;
pofti ind. pf. s. 3. sg. 118.20;
poftiră ind. pf. s. 3. pl. 105.15;
(nu) pohtîți imperat. 61.10;
- poftit:** (1577 CORESI): adj./s.: „aufgefor-dert“; „invité”
pohtite f. pl. nom./ac. 18.11;
- pomană:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Al-mosen“; „aumône”
pomeana sg. nom./ac. 108.14;
- pomeni:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „ge-denken, erinnern“; „commémorer, rappeler”
pomeneshi ind. pr. 2. sg. 8.5;
pomenescu ind. pr. 3. pl. 102.18;
pomenescă subj. pr. 3. sg. 19.3;
pomenescă-se subj. pr. 3. sg. 108.13;
voi pomeni ind. viit. I. I. sg. 15.4;
pomeni-te-voiu ind. viit. I. I. sg. 41.8;
pomeni-vor ind. viit. I. 3. pl. 21.29; 44.19;
pomeni-va ind. viit. I. 3. sg. 110.5;
pomeniiu ind. pf. s. I. sg. 76.11;
pomeni ind. pf. s. 3. sg. 97.4; 104.8;
135.23;
pomenit-am ind. pf. c. I. sg. 118.52;
pomeneshi imperat. 118.49;
pomeniți imperat. 104.5;
pomenind ger. 113.20; 136.1;
- pomenire:** (XVI sec. CV): s. f.: „An-, Gedenken“; „commémoration”
pomenire sg. nom./ac. 37.1; 69.1; 110.4;
111.5;
pomenirea sg. nom./ac. 6.5; 9.7; 29.4;
33.16; 96.13; 134.13; 144.7;

- ponos:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Schande, Verruf”: „honte, mauvais renom”
ponosul sg. nom./ac. 68,23;
ponosurile pl. nom./ac. 89,5;
- ponoslui:** (XVI sec. CV): v. IV: „schmähen”: „outrager”
au ponosluit ind. pf. c. 3. pl. 34,8;
- porni:** (XVI sec. CV): v. IV: „aufbrechen”: „(se) mettre en route”
porniște imperat. 76. cat;
- pornire:** (1563 CORESI): s. f.: „Impuls, Drang, Ausbruch”: „impulsion, désir, éruption”
pornirea sg. nom./ac. 88,10;
pornirile pl. nom./ac. 45,4;
- porumbel:** (1657 CAT. CALV.): s. m.: „1. Taube, 2. Mais”: „1. colombe, 2. maïs”
porumb sg. nom./ac. 67,14;
porumbului sg. gen./dat. 54,6;
- poruncă:** (1564 CORESI): s. f.: „Befehl, Gebot”: „ordre, commandement”
poruncă sg. nom./ac. 80,4; 93,20; 104,10; 148,6;
porunca sg. nom./ac. 2,6; 7,7; 18,9; 118,96; 118,98;
poruncile pl. nom./ac. 77,9; 88,31; 98,8; 102,18; 110,7; 111,1; 118,4; 118,6; 118,10; 118,15; 118,20; 118,21; 118,40; 118,45; 118,47; 118,48; 118,60; 118,63; 118,66; 118,69; 118,73; 118,78; 118,86; 118,100; 118,103; 118,109; 118,114; 118,126; 118,127; 118,130; 118,133; 118,142; 118,158; 118,165; 118,167; 118,171; 118,172; 118,175;
poruncilor pl. gen./dat. 118,32; 118,35;
- porunci:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „befehlen, gebieten”: „ordonner, commander”
poruncște ind. pr. 3. sg. 43,6;
ai poruncit ind. pf. c. 2. sg. 7,7; 118,4;
au poruncit ind. pf. c. 3. sg. 32,9; 77,7; 104,8; 132,4; 148,5;
porunciși ind. pf. s. 2. sg. 118,137;
porunci ind. pf. s. 3. sg. 77,27; 106,29; 110,8;
porunci-va ind. viit. I. 3. sg. 41,11;
va porunci ind. viit. I. 3. sg. 90,11;
poruncște imperat. 67,31;
- poslušnic:** (1581 CORESI): s. m.: „Diener”: „serviteur”
poslušnicilor pl. gen./dat. 73,24;
- post:** (XVI sec. CV): s. n.: „Fasten”: „jeûne”
post sg. nom./ac. 34,16; 68,13; 108,23;
- poticneală:** (1563 CORESI): s. f.: „Straucheln”: „faux pas”
poticneale pl. nom./ac. 49,21;
- poticni:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „straucheln”: „faire un faux pas”
se vor poticni ind. viit. I. 3. pl. refl. 36,33;
- poticnire:** (XVI sec. CV): s. f.: „Straucheln”: „faux pas”
poticnire sg. nom./ac. 68,27;
- potoli:** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „1. beschwichtigen, 2. nachlassen”: „1. calmer, 2. relâcher”
potolești ind. pr. 2. sg. 88,10;
să te potolești subj. pr. 2. sg. 82,1;
să potolim subj. pr. 1. pl. 73,9;
potoliș ind. pf. s. 2. sg. 83,3;
potolște-te imperat. refl. 36,8;
- potop:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Sintflut”: „déluge”
potop sg. nom./ac. 31,8;
potopul sg. nom./ac. 28,9;
- potopi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. überschwemmen, 2. verheeren, 3. untergehen”: „1. inonder, 2. anéantir, 3. périr”
potopiș ind. pf. s. 2. sg. 38,15;
- potrivi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „übereinstimmen”: „s'accorder”
se va potrivi ind. viit. I. 3. sg. refl. 88,7;
- povață:** (1551/3 ES): s. f.: „Anleitung, Anweisung”: „conseil”
povața sg. nom./ac. 54,14;
- povățui:** (1644 CAZ.): v. IV: „anleiten, unterweisen”: „conseiller, conduire”
povățuiești ind. pr. 2. sg. 79,1;
povățuiaște ind. pr. 3. sg. 103,19;
povățuiu-m-ai ind. pf. c. 2. sg. 60,3;
m-ai povățuit ind. pf. c. 2. sg. 72,23;
povețuiu-m-au ind. pf. c. 3. pl. 22,3;
au povățit ind. pf. c. 3. pl. 42,3;
povățuiși ind. pf. s. 2. sg. 76,20;
povăță ind. pf. s. 3. sg. 106,7;
povățui ind. pf. s. 3. sg. 77,17; 77,58; 77,78; 105,10; 106,30;
vei povățui ind. viit. I. 2. sg. 30,4; 66,4;
povățui-va ind. viit. I. 3. sg. 24,10;
povățui-mă-va ind. viit. I. 3. sg. 142,12;
va povățui ind. viit. I. 3. sg. 44,6; 107,11; 138,9;
va povății ind. viit. I. 3. sg. 59,10;
povățeste imperat. 89,18;
povățeste- imperat. sg. 5,9; 24,5;
povățuiaște-mă imperat. 85,10; 118,35;
mă povățuiaște imperat. 26,17;
mă povățeste imperat. 138,23;
- povățuitor:** (1642 ÎNV.): s. m.: „(An)-Leiter, Unterweiser, Ratgeber”: „guide, chef, conseiller”
povățuitoriu adj. sg. nom./ac. 50,13;
povățuitorii s. pl. nom./ac. 67,30;
- povesti:** (1563 CORESI): v. IV: „erzählen”: „raconter”
povestești ind. pr. 2. sg. 49,17;
povesteste ind. pr. 3. sg. 18,1; 18,2;
povestesc ind. pr. 3. pl. 18,1;
povestesc subj. pr. 1. sg. 9,14; 72,27;
voiu povesti ind. viit. I. 1. sg. 9,1; 21,23; 37,19; 65,15; 72,15; 117,17;
povesti-voiu ind. viit. I. 1. sg. 54,19; 74,2;
povesti-va ind. viit. I. 3. sg. 87,12;
va povesti ind. viit. I. 3. sg. 86,6;
- vor povesti ind. viit. I. 3. pl. 144,5; 144,5;
povestiră ind. pf. s. 3. pl. 63,5; 63,9; 118,85;
povestit-am ind. pf. c. 1. sg. 55,8;
au povestit ind. pf. c. 3. pl. 77,3;
povestiți imperat. pl. 9,11
povestiți imperat. 47,11; 47,13; 104,2;
povestind ger. 2,6;
a povesti inf. 25,7;
- povîrnit:** (1660 STAIU): adj.: „ab-schüssig”: „en pente”
povîrnit adj. sg. m. nom./ac. 61,3;
- pradă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Beute, Raub”: „pillage”
prăzi pl. nom./ac. 67,13;
- praf:** (XVI sec. PS. H.): s. n.: „Staub”: „poussière”
praful sg. nom./ac. 1,4;
prahul sg. nom./ac. 34,6;
- praznic:** (XVI sec. CV): s. n.: „1. Fest, 2. Mahl”: „1. festin, 2. repas”
praznecului sg. gen./dat. 73,5;
praznicile pl. nom./ac. 73,9;
- prăpădi:** (XVI sec. PS. SCH.): „verschwendend”: „dissiper”
prăpădește imperat. 54,9;
mă prăpădi ind. pf. s. 3. sg. 68,3;
să (nu) mă prăpădească subj. pr. 3. sg. 68,19;
- prăpădire:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Ver-nichtung, Verderben”: „écrasement”
prăpădirii sg. gen./dat. 51,4;
- prăznui:** (1560 BRATU): v. IV: „feiern”: „fêter”
prăznuiaște ind. pr. 3. sg. 41,5;
va prăznui ind. viit. I. 3. sg. 75,10;
- prea:** (XVI sec. PS. SCH.): adv.: „zu, sehr, überaus”: „très, beaucoup, extrême-ment”
prea superl. 22,7; 51,8; 138,14;
- preînalt:** (1688 BIBLIA): s. m.: „Aller-höchster”: „le plus haut de tous”
Preînalt adj. sg. nom./ac. 46,2; 49,15; 56,3; 77,62; 86,5; 91,9;
Preînalte s. sg. voc. 65,3; 91,2;
- preajmă:** (1645 HERODOT): s. f.: „Nä-he”: „entourage”
preajma sg. nom./ac. 5,5; 22,6; 34,3; 35,1;
prejma sg. nom./ac. 37,12;
- pregăti → găti**
- pregătire → gătire**
- preot:** (XVI sec. CV): s. m.: „Priester”: „prêtre”
preot sg. nom./ac. 109,5;
preoții pl. nom./ac. 77,70; 98,6; 131,9; 131,16;
- prepune:** v. III: „verdächtigen, vermu-ten”: „soupçonner, présumer”
am prepus ind. pf. c. 1. sg. 118,39;

- presăra:** (1581/2 PO): v. I: „(be-)streuen”: „saupoudrer”
presară ind. pr. 3. sg. 147,5;
- preț:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Preis”:
„prix”
preț sg. nom./ac. 43,14;
prețul sg. nom./ac. 48,8;
- pribegi:** (1581 BGL): v. IV: „auswandern”: „émigrer”
pribegind ger. 54,7;
- price:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Streit”:
„querelle”
price sg. nom./ac. 54,9;
pricea sg. nom./ac. 17,47; 30,28;
- pricepe:** (XVI sec. CV): v. III: „wahrnehmen, erkennen”: „percevoir, connaître”
pricep ind. pr. 1. sg. 118,100; 118,103;
pricepi ind. pr. 2. sg. 138,2;
pricepe ind. pr. 3. sg. 32,15;
să priceapă subj. pr. 3. sg. 35,3;
ar pricepe cond. pr. 3. pl. 57,9;
voiu pricepe ind. viit. I. 1. sg. 100,2;
(nu) va pricepe ind. viit. I. 3. sg. 18,13;
91,5; 93,7;
(n)-au priceput ind. pf. c. 3. pl. 27,7;
63,9; 81,5; 105,7;
pricepui ind. pf. s. 1. sg. 118,95;
118,99;
pricepu ind. pf. s. 3. sg. 48,12; 48,21;
pricepeți imperat. pl. 2,10; 49,23; 93,8;
pricepind ger. 13,3;
- pricepător:** (1581 CORESI): adj.: „sachkundig”: „compétent”
pricepătoriu sg. nom./ac. 52,3;
- pricepere:** (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Verständnis, Sachkunde”: „compréhension, connaissance des choses”
pricepere sg. nom./ac. 31,11; 41,1; 43,1;
44,1; 48,3; 110,10; 135,5;
priceperii sg. gen./dat. 31,1; 51,1; 52,1;
53,1; 54,1; 87,1; 88,1; 141,1; 146,5;
priceperile pl. nom./ac. 77,78;
- pricitor:** (1642 CAZ. GOV.): adj.: „zänkisch”: „querelleur”
pricitorii pl. nom./ac. 138,19;
- prieten:** (1551/2 ES): s. m.: „Freund”:
„ami”
priatinul sg. nom./ac. 87,19;
prietenii pl. nom./ac. 37,11; 138,16;
nepriatinul sg. nom./ac. 41,13; 42,2;
nepriatenul sg. nom./ac. 40,12;
nepriatini pl. nom./ac. 138,21;
neprietenii pl. nom./ac. 41,14; 55,2;
58,11; 101,9; 104,23; 118,98;
- prigonire:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Verfolgung”: „persécution”
prigonire sg. nom./ac. 79,7;
- prihană:** (1645 HERODOT): s. f.: „Tadel, Verbrechen”: „souillure”
prihană sg. nom./ac. 14,2; 17,26; 17,35;
18,8; 18,14; 36,19; 100,2; 100,8;
- primăvară:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Frühling”: „printemps”
primăvară sg. nom./ac. 73,18;
- primejdie:** (1640 URECHE): s. f.: „Gefahr”: „danger, péril”
primejdie sg. nom./ac. 4,1
primejdiile pl. nom./ac. 45,1; 114,3;
- primeni:** (1563 CORESI): v. IV: „wecheln, verändern”: „changer”
premeni ind. pf. s. 3. sg. 33,1; 45,2;
premeniră ind. pf. s. 3. pl. 72,21;
să vor premeni ind. viit. I. 3. pl. refl. 101,28;
- primenire:** (1581 CORESI): s. f.: „Verklärung”: „transfiguration”
premenirea sg. nom./ac. 76,10;
- primi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „bekommen, empfangen”: „recevoir”
au priimit ind. pf. c. 3. sg. 6,9
voiu priimi ind. viit. I. 1. sg. 49,10;
priimi-vor ind. viit. I. 3. pl. 103,12;
priimeste imperat. 118,121;
- prinde:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „ergreifen, erfassen”: „prendre, saisir, attraper”
mă prinde ind. pr. 3. sg. 48,16;
prindeți ind. pr. 2. pl. 70,12;
prindu-se ind. pr. 3. sg. refl. 9,23;
prinse-se ind. pf. s. 3. sg. refl. 9,16;
să prinse ind. pf. s. 3. sg. refl. 9,17;
au prinsu ind. pf. c. 3. pl. 72,6;
să-l prinză subj. pr. 3. sg. 34,9;
să să prinză subj. pr. 3. sg. refl. 58,14;
voiu prinde ind. viit. I. 1. sg. 17,41;
va prinde ind. viit. I. 3. sg. 136,12;
- prin:** (XVI sec. PS. SCH.): prep.: „1. in, 2. durch”: „1. en, 2. à travers”
pren (10^x)
- prinos:** (XVI sec. CV): s. n.: „Spende”:
„dōn”
prinos sg. nom./ac. 39,9;
- prisosit:** (1642 CAZ. GOV.): adj.: „überschüssig”: „surabondant”
prisosit 30,31;
- prisleț:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s.: „fremd”: „étranger”
prisleț m. sg. nom./ac. 38,17;
prisleți m. pl. nom./ac. 145,8;
- priveghea:** (XVI sec. PS. SCH.): v. II: „wachen”: „veiller”
am privegheat ind. pf. c. 1. sg. 101,8;
au privegheat ind. pf. c. 3. pl. 126,2;
- privi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „ansetzen, betrachten”: „regarder, contempler”
priveste ind. pr. 3. sg. 137,7;
privesc(u) ind. pr. 3. pl. 10,5; 65,6;
priviiam ind. imperf. 1. sg. 141,5;
privi ind. pf. s. 3. sg. 32,13; 32,14; 53,7;
91,11; 101,20;
(n)-au privit ind. pf. c. 3. sg. 39,6;
priveste imperat. 24,17; 68,20; 85,15;
118,131;
privind ger. 112,5;
- proroc:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Prophet”: „prophète”
proroc sg. nom./ac. 73,10;
- prorocul** sg. nom./ac. 50,1;
prorocului sg. gen./dat. 1,1;
prorocii pl. nom./ac. 104,15;
- proslăvi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „preisen”: „glorifier”
vei proslăvi ind. viit. I. 2. sg. 49,16;
- prunc:** (1523 DERS): s. m.: „(kleines) Kind, Säugling”: „enfant, nourrisson”
pruncii pl. nom./ac. 18,8; 114,6; 118,129;
136,12;
pruncilor pl. gen./dat. 8,3; 63,7;
- psalm:** (1560 CORESI): s. m.: „Psalm”:
„psaume”
psalm 7,1; 8,1; 18,1; 20,21; 22,1; 33,1;
34,1; 36,1; 45,1; 46,1; 60,1; 64,1; 68,1;
70,1; 80,1; 80,2; 83,1; 84,1; 99,1; 100,1;
140,1;
psalmul s. m. sg. nom./ac. 1,1; 2,1; 4,1;
5,1; 21,1; 23,1; 25,1; 27,1; 28,1; 29,1;
30,1; 31,1; 37,1; 39,1; 40,1; 42,1; 45,1;
48,1; 49,1; 50,1; 61,1; 62,1; 63,1; 66,1;
67,1; 71,1; 72,1; 74,1; 76,1; 86,1; 91,2;
96,1; 97,1; 98,1; 101,1; 103,1; 108,1;
109,1; 138,1; 139,1; 142,1; 143,1;
146,1;
psalmu 3,1; 24,1; 26,1; 32,1; 47,1; 75,1;
79,1; 81,1; 82,1; 93,1;
psalmului sg. gen./dat. 65,1; 87,1; 107,1;
- psaltire:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „psalter”: „psautier”
psaltire sg. nom./ac. 48,4; 91,3; 107,2;
143,10; 150,3;
psaltirea s. f. sg. nom./ac. 1,1;
- pucios:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „1. stinkend, 2. Schwefel-”: „1. puant, 2. de soufre”
pucioasă f. sg. (1^x)
- pui:** (1453 DERS): s. m.: „Junges”: „petit (d'un animal)”
puii pl. nom./ac. 83,3; 103,22;
puilor pl. gen./dat. 56,5; 146,9;
- pulbere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Staub”: „poussière”
pulberea sg. nom./ac. 77,31;
- pulpă:** (1495 BGL): s. f.: „Wade”: „mollet”
pulpele pl. nom./ac. 146,11;
- pune:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „(sich) setzen, stellen, legen”: „(se) mettre”
pune ind. pr. 3. sg. 83,7; 103,4;
vă puneți ind. pr. 2. pl. refl. 61,2;
pun ind. pr. 3. pl. 49,6;
să puie subj. pr. 3. sg. 77,9;
aș fi pus cond. pf. 1 sg. 80,12;
pune-voiu ind. viit. I. 1. sg. 11,6; 30,6;
131,11;
pune-l-voiu ind. viit. I. 1. sg. 88,27;
voiu pune ind. viit. I. 1. sg. 49,22; 88,25;
88,29; 107,10; 109,2; vei pune ind. viit. 12. sg. 20,5; 20,13;
pune-vei ind. viit. I. 2. sg. 20,9; 44,18;
pune-mă-vei ind. viit. I. 2. sg. 17,47;
pune-va ind. viit. I. 3. sg. 24,13;
va pune ind. viit. I. 3. sg. 24,9; 83,3;
84,14;

- puneam ind. imperf. 1. sg. 100,4;
 puneai ind. imperf. 2. sg. 49,19; 49,21;
 ai pus ind. pf. c. 2. sg. 8,6; 17,36; 38,7;
 90,9; 103,10; 118,101; 138,4;
 pus-am ind. pf. c. 1. sg. 88,4; 88,19;
 pus-ai ind. pf. c. 2. sg. 20,3; 30,10; 43,16;
 55,8; 65,10; 79,7; 88,39; 90,8;
 pusu-ne-ai ind. pf. c. 2. sg. 43,15;
 pus-au ind. pf. c. 3. sg. 148,6;
 (n)-au pus ind. pf. s. 3. sg. 17,53; 18,5;
 45,8; 51,6; 104,9; 147,3;
 pus-au ind. pf. c. 3. pl. 106,35;
 pusu-m-au ind. pf. c. 3. pl. 87,6;
 (n)-au pus ind. pf. c. 3. pl. 48,14; 65,7;
 67,31; 77,48; 83,6; 83,6; 85,13;
 puş ind. pf. s. 2. sg. 2,6; 38,2; 68,14;
 118,104;
 puseş ind. pf. s. 2. sg. 72,18; 103,21;
 puse ind. pf. s. 3. sg. 17,13; 39,3; 39,4;
 77,6; 80,4; 104,10; 104,20; 104,26;
 104,31; 106,33; 106,41;
 puseră ind. pf. s. 3. pl. 16,12; 40,9; 53,4;
 73,6; 78,2; 78,2; 82,5; 108,4; 118,109;
 139,6;
 pusără ind. pf. s. 3. pl. 72,9;
 pusără-mă ind. pf. s. 3. pl. 87,8;
 puseră-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 58,4;
 pune imperat. sg. 9,21; 82,10; 82,12;
 108,5; 118,33; 118,38; 140,3;
 puneţi imperat. 47,12;
 (nu) vă puneţi imperat. refl. 61,11;
 puind ger. 32,8; 125,7; 147,6;
 puindu-mă ger. 17,36;
 a pune inf. 72,27;
- purta (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „tra-
 gen”: „porter”
 poarte-ş imperat. refl. 39,20;
 purta-m-va ind. viit. I. 3. sg. 39,23;
- pururea (XVI sec. PS. SCH.): adv.:
 „immer, stets”: „toujours, éternelle-
 ment” 15,8; 18,15; 24,16; 33,1; 34,31;
 37,18; 39,15; 39,22; 49,9; 50,4; 68,28;
 69,5; 70,8; 70,15; 71,15; 72,22; 73,24;
 94,11; 104,4; 108,14; 108,18; 118,33;
 118,45; 118,108; 118,116;
- pustii (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „verö-
 den”: „rendre désert”
 au pustii ind. pf. c. 3. pl. 78,7;
- pustiire (1561 CORESI): s. f.: „Verhee-
 rung”: „ravage”
 pustiire sg. nom./ac. 72,19;
- pustiu (XVI sec. PS. SCH.): adj./s.:
 „öde, verlassen, Wüste”: „désert”
 pustiu sg. nom./ac. 67,8; 77,18; 105,15;
 105,26; 106,33; 135,16;
 pustiuul sg. nom./ac. 28,7; 28,7; 62,1;
 106,35;
 pustiuului sg. gen./dat. 64,13;
 pustie sg. nom./ac. 54,8; 68,30; 77,22;
 77,45; 77,57; 94,9; 105,10;
 pustii adj. sg. nom./ac. 62,3;
 pustii adj. pl. nom./ac. 74,6;
- pustnic (XVI sec. COD. TOD.): s. m.:
 „Einsiedler”: „ermite”
 pustnic adj. m. sg. nom./ac. 101,7;
 pustinici adj. pl. nom./ac. 119,4;
- putea (XVI sec. PS. SCH.): v. II: „kön-
 nen, dürfen, vermögen”: „pouvoir”
 poate ind. pr. 3. sg. 77,24;
 (nu) voiu putea ind. viit. I. 1. sg. 138,5;
 putea-va ind. viit. I. 3. sg. 77,22;
 (nu) vor putea ind. viit. I. 3. pl. 17,42;
 20,12; 35,13;
 (nu) putuiu ind. pf. s. 1. sg. 39,16;
 (nu) putură ind. pf. s. 3. pl. 128,2;
- putere (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
 „Macht, Gewalt, Stärke, Kraft”: „pou-
 voir, puissance”
 putere sg. nom./ac. 17,35; 17,43; 28,4;
 29,8; 32,16; 45,1; 64,7; 67,13; 57,37;
 67,38; 83,7; 83,7; 88,13; 92,1; 107,14;
 117,16; 117,16;
 puterea sg. nom./ac. 20,1; 20,14; 32,6;
 47,12; 48,6; 53,1; 58,12; 62,3; 65,6;
 67,37; 73,14; 76,14; 77,30; 79,3; 110,5;
 121,7; 135,15; 137,4; 139,8; 144,4;
 144,6;
 puterii sg. gen./dat. 23,10; 58,18; 67,31;
 88,11; 88,17; 109,2; 109,4; 150,1;
 puteri pl. nom./ac. 89,11;
 puterile pl. nom./ac. 43,11; 59,11;
 102,21; 107,12; 148,2;
 puterilor pl. gen./dat. 45,7; 45,11; 47,7;
 58,5; 67,12; 68,8; 79,5; 79,8; 79,15;
 79,20; 83,1; 83,4; 83,8; 83,13;
- puternic (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „ge-
 waltig, mächtig”: „puissant”
 puternic adj. m. sg. 23,8;
 puternice pl. nom./ac. 44,4; 44,7;
 puternicie
 puternicia sg. nom./ac. 70,17; 105,9;
 144,11; 144,11; 146,11;
 puterniciile pl. nom./ac. 20,14; 105,2;
 150,2;
- puţ (1497 DERS): s. n.: „Brunnen”:
 „puits”
 puţul sg. nom./ac. 54,26;
- puţin (XVI sec. CV): adj./adv.: „wenig”:
 „peu”
 puţin 8,6; 36,10; 72,2; 72,2; 118,87;
 puţini m. pl. 16,15; 104,12;
 puţine f. pl. 108,7;
 puţinel 36,17;
- putrezi (XVI sec. CV): v. IV: „verfaul-
 len”: „pourrir”
 putreziră ind. pf. s. 3. pl. 37,5;

R

- rană (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Wun-
 de”: „plaie”
 rana sg. nom./ac. 105,31;
 ranele pl. nom./ac. 37,5; 63,7;
 ranelor pl. gen./dat. 68,31;
- răbda (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „dul-
 den”: „tolérer”
 aş hi răbdat cond. pf. 1. sg. 54,12;
 au răbdat ind. pf. c. 3. sg. 55,7;
- răbdare (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Ge-
 duld”: „patience”
 răbdarea sg. nom./ac. 9,19
- răcni: (1640 CEASLOV): v. IV: „schre-
 ien”: „crier”
 răcniam ind. imperf. 1. sg. 37,8;
 răcnind ger. 21,13;
- rădăcină: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
 „Wurzel”: „racine”
 rădăcină sg. nom./ac. 47,2;
 rădăcinile pl. nom./ac. 79,10;
- rămas: (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „ver-
 lassen, zurückgeblieben”: „resté, de-
 meuré”
 (cei) rămaşi pl. nom./ac. 20,13;
- rămăşiţă: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
 „Rückstand, Nachlass”: „reste, héri-
 tage”
 rămăşiţă sg. nom./ac. 36,40; 75,10;
 rămăşiţele pl. nom./ac. 16,16;
 rămăşiţile pl. nom./ac. 36,40;
- rămîne: (1551/3 ES): v. III: „bleiben”:
 „rester”
 rămîi ind. pr. 2. sg. 101,13;
 rămîne ind. pr. 3. sg. 9,7; 32,11; 71,17;
 110,3; 110,10; 111,3; 111,8; 116,2; 118,
 89; 118,90; 118,91;
 voiu rămînea ind. viit. I. 3. pl. 5,5
 vei rămînea ind. viit. I. 2. sg. 101,27;
 rămînea-va ind. viit. I. 3. sg. 60,7;
 va rămînea ind. viit. I. 3. sg. 71,5; 88,35;
 n-au rămas ind. pf. c. 3. pl. 105,12;
 rămîind ger. 18,10;
- răni: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „ver-
 wunden”: „blesser”
 (nu) se vor răni ind. viit. I. 3. pl. refl.
 72,5;
- rănit: (XVI sec. PS. SCH.): adj./s.: „ver-
 wundet”: „blessé”
 rănit s. m. sg. nom./ac. 88,11;
 răniţ s. pl. nom./ac. 87,5;
- răpi: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „rau-
 ben, entreissen, entführen”: „ravir, arra-
 cher”
 va hrăpi ind. viit. I. 3. sg. 7,2;
 va răpi ind. viit. I. 3. sg. 49,23;
 hrăpind ger. 21,13;
- răpşti: (1581 CORESI): v. IV: „aufbe-
 gehren”: „se rebeller”
 vor răpşti ind. viit. I. 3. pl. 58,17;
 răpştiră ind. pf. s. 3. pl. 105,25;
- răsădi: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
 „pflanzen”: „planter”
 răsădiş ind. pf. s. 2. sg. 79,9; 79,10;
 răsădiră ind. pf. s. 3. pl. 106,37;
 ai răsădit ind. pf. c. 2. sg. 103,18;
 au răsădit ind. pf. c. 3. sg. 79,16; 93,9;
 răsădiţi imperat. 91,13;
- răsădit: (XVI sec. PS. SCH.): adj. „ver-
 pflanzt”: „transplanté”
 răsădit adj. m. sg. nom./ac. 1,3;
- răsăditură: (1688 BIBLIA): s. f.: „Ver-
 pflanzung”: „plantation”
 răsădituri pl. nom./ac. 143,13;

- răsări:** (XVI sec. CV): v. IV: „aufgehen (lassen)”: „jaillir, pousser”
răsare ind. pr. 3. sg. 68.36; 103.15; 146.9;
au răsărit ind. pf. c. 3. sg. 84.12;
voiu răsări ind. viit. I. 1. sg. 131.18;
vor răsări ind. viit. I. 3. pl. 91.7;
răsări-va ind. viit. I. 3. sg. 71.7;
răsări ind. pf. s. 3. sg. 103.23; 111.3;
răsărind ger. 64.11;
- răsărit:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „1. Sonnenaufgang, 2. Osten”: „1. lever, 2. est, levant”
răsăritul sg. nom./ac. 112.3;
răsărituri pl. nom./ac. 67.36; 106.3;
răsăriturile pl. nom./ac. 49.2; 102.12;
- răscumpăra:** (1564 CORESI): v. I: „1. loskaufen, 2. rächen”: „1. racheter, 2. venger”
răscumpărarea sg. nom./ac. 48.7;
- răsplăti:** (1640 URECHE): v. IV: „1. belohnen, 2. vergelten”: „1. récompenser, 2. rémunérer”
răsplătește ind. pr. 3. sg. 30.31;
răsplătescu ind. pr. 3. pl. 37.21;
să răsplătești subj. pr. 2. sg. 130.4;
răsplătiia ind. imperf. 3. sg. 34.14; 54.23;
răsplătīt ind. pf. c. 1. sg. 7.4;
răsplăti ind. pf. s. 3. sg. 102.10;
voiu răsplăti ind. viit. I. 1. sg. 40.11; 115.3;
vei răsplăti ind. viit. I. 2. sg. 61.11; 141.11;
va răsplăti ind. viit. I. 3. sg. 64.1; 93.23; 137.9;
răsplătiți imperat. 75.11;
răsplătește imperat. 78.13; 93.2; 118.17;
- răsplătire** sg. nom./ac. 68.27; 93.2; 118, 111;
răsplătirea sg. nom./ac. 27.6; 90.8; 136, 11;
răsplătirile pl. nom./ac. 18.12; 102.2;
- răspunde:** (XVI sec. CV): v. III: „antworten, erwidern”: „répondre”
voiu răspunde ind. viit. I. 1. sg. 118.42;
răspunde-voiu ind. viit. I. 1. sg. 77.2;
răspunde-vor ind. viit. I. 3. pl. 93.4;
să răspundă subj. pr. 3. sg. 87.1; 118, 171;
răspunse ind. pf. s. 3. sg. 101.24;
- răspuns:** (XVI sec. CV): s. n.: „1. Antwort, Erwidern, 2. Mitteilung”: „1. réponse, 2. communication”
răspunsul sg. nom./ac. 18.4;
- răsufila:** (1640 URECHE): v. I: „atmen”: „respirer”
să răsufli subj. pr. 1. sg. 38.18;
- răsuna:** (1581 CORESI): v. I: „widerhallen”: „retentir, résonner”
răsunară ind. pf. s. 3. pl. 82.2;
- răsunător:** (1651 PSALT.): „widerhallend”: „résonnant”
răsunătoare adj. pl. nom./ac. 150.5;
- răsfirare:** (1651 PSALT.): s. f.: „Zerstreuung”: „éparpillement”
răsfirările pl. nom./ac. 146.2;
- rătăci:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. irreführen, 2. irgehenen”: „1. égarer, 2. errer”
rătăcitu-s-au ind. pf. c. 3. pl. refl. 57.3;
(nu) mă rătăci ind. pf. s. 1. sg. refl. 118.109;
rătăci ind. pf. s. 3. sg. 106.40;
rătăciră ind. pf. s. 3. pl. 106.4;
- rău:** (1490 DRHA): adj./adv./s.: „schlecht, böse, schlimm, Böses, Übles”: „mauvais, mal”
rău 9.39; 33.13; 33.14; 33.16; 34.5; 34.20; 36.28; 49.1; 48.5; 55.5; 88.23; 106.39; 118.101; 143.12;
(fără de) rău 9.28; 14.4
răi 77.54;
rea f. sg. nom./ac. 33.21; 36.20; 40.1; 48.5; 143.11;
rêle s. pl. nom./ac. 7.4; 11.3; 20.12; 22.4; 27.5; 34.14; 37.21; 39.16; 39.20; 40.9; 69.3; 72.18; 87.3; 89.17; 90.10; 93.19; 108.4; 108.19;
rêlele f. pl. nom./ac. 34.29, 70.14; 70.23; 70.27; 96.11; 139.12; rêlelor f. pl. gen./dat. 106.39;
răul s. sg. nom./ac. 50.5; 120.7;
răului s. sg. gen./dat. 45.4;
- răutate:** (XVI sec. PS. H.): s. f.: „1. Schlechtigkeit, 2. Bosheit, 3. Übel”: „méchanceté”
răutate sg. nom./ac. 24.22; 49.20; 51.1; 106.34;
răutatea sg. nom./ac. 35.4; 51.3; 93.23; 106.34;
nerăutate sg. nom./ac. 83.13;
nerăutatea sg. nom./ac. 7.9; 25.1; 25.11; 36.39; 77.78; 100.3;
nerăutatea-sg. nom./ac. 40.13;
răutății sg. gen./dat. 17.21;
răutăți pl. nom./ac. 106.26;
răutăților pl. gen./dat. 26.9;
răutățile pl. nom./ac. 37.13; 53.5.
- război:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Krieg, Schlacht”: „guerre”
război sg. nom./ac. 119.6;
războiu sg. nom./ac. 17.36; 17.43; 23.8; 26.6; 34.1; 34.2; 55.1; 55.2; 88.42; 108.2; 128.1; 128.2; 143.1;
războiul sg. nom./ac. 75.3;
războiului sg. gen./dat. 77.12; 139.8;
războaie pl. nom./ac. 45.8; 139.2;
războaiele pl. nom./ac. 67.34;
- reazăm:** (1652 DRHB): s. n. Stütze, Lehne”: „support”
razim sg. nom./ac. 71.16;
- repaus:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Ruhe, Erholung”: „repos”
răpaos sg. nom./ac. 22.2; 65.11;
- revărsa:** (1581/2 PO): v. I: „1. ergießen, 2. sich ausbreiten”: „1. déborder, 2. répandre”
revărsă-se subj. pr. 3. sg. refl. 44.3;
am revărsat ind. pf. c. 1. sg. 41.4;
revărsatu-s-au ind. pf. c. 3. sg. refl. 106.40;
- să revărsară ind. pf. s. 3. pl. refl. 72.2;
va revărsa ind. viit. I. 3. sg. 101.1;
- rezema:** (XVI sec. PS. H.): v. I: „(sich) stützen, sich berufen auf”: „(s')appuyer, se baser”
m-am răzimat ind. pf. c. 1. sg. refl. 70.7;
- ridica:** (XVI sec. CV): v. I: „1. heben, 2. tragen”: „1. lever, soulever, 2. porter”
rădic ind. pr. 1. sg. 27.2;
rădică ind. pr. 3. sg. 77.6; 77.30; 77.57; 112.6;
rădicați ind. pr. 2. pl. 133.3;
să rădică ind. pr. 3. pl. refl. 108.27;
să-l rădice subj. pr. 3. sg. refl. 39.19;
să te rădice subj. pr. 3. sg. 51.5;
s-ar rădica cond. pr. 3. pl. refl. 123.2;
am rădicat ind. pf. c. 1. sg. 118.48;
ai rădicat ind. pf. c. 2. sg. 79.9;
s-au rădicat ind. pf. c. 3. sg. refl. 8.2; 85.13;
s-au rădicat ind. pf. c. 3. pl. refl. 53.3;
rădicaiu ind. pf. s. 1. sg. 24.1; 120.1;
rădicaiu ind. pf. s. 1. sg. 85.3; 122.1; 142.10;
rădică ind. pf. s. 3. sg. 105.26;
rădicară ind. pf. s. 3. pl. 46.8; 82.2;
rădicară ind. pf. s. 3. pl. 92.4; 92.4;
rădica-voiu ind. viit. I. 1. sg. 62.5;
va rădica ind. viit. I. 3. sg. 26.6; 71.7; 71.16;
rădica-vor ind. viit. I. 3. pl. 92.5;
să vor rădica ind. viit. I. 3. pl. refl. 57.8;
rădica-te-vor ind. viit. I. 3. pl. 90.12;
rădică imperat. 73.4; 79.3;
rădică-Te imperat. refl. 43.25;
(nu) rădicați imperat. 23.7; 23.9; 74.5; 95.8;
vă rădicați imperat. 2. pl. 23.7; 23.9;
rădicînd ger. 45.8; 112.6;
rădicînd ger. 125.8;
rădicîndu-mă ger. refl. 101.11;
rădicîndu-se ger. refl. 36.37;
- ridicare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Heben, Erheben, 2. Leben”: „1. action de lever, soulever, 2. vie”
rădicarea sg. nom./ac. 140.2;
rădicările pl. nom./ac. 41.10;
- rinichi:** (1660 STAIU): s. m.: „Niere”: „rein, rognon”
rănichii pl. nom./ac. 25.2; 72.21; 138.12;
- risipi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „zerstreuen, verstreuen”: „disperser”
răsipești ind. pr. 2. sg. 79.13;
răsipește ind. pr. 3. sg. 32.10;
răsipească-se subj. pr. 3. sg. refl. 67.1;
mă răsipii ind. pf. s. 1. sg. refl. 108.22;
răsiipi ind. pf. s. 3. sg. 17.16; 111.8;
răsipiră ind. pf. s. 3. pl. 118.125;
să răsipiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 21.14
răsipiră-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 140.9;
ai răsipit ind. pf. c. 2. sg. 43.14;
răsipit-ai ind. pf. c. 2. sg. 88.11;
au răsipit ind. pf. c. 3. sg. 52.7;
voiu răsiipi ind. viit. I. 1. sg. 88.33;
vei răsiipi ind. viit. I. 2. sg. 143.7;
să/se vor răsiipi ind. viit. I. 3. pl. refl. 58.17; 91.9;
răsipește imperat. 58.12; 67.34;

- risipire:** (XVI sec. CV): s. f.: „Diaspora: „diaspora”
răsipire sg. nom./ac. 138,1;
- rîde:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „lachen”: „rire”
vor rîde ind. viit. I. 3. pl. 51,6;
- rîndui:** (1564 CORESI): v. IV: „1. einsetzen, 2. (an-)ordnen”: „ordonner”
voiu rîndui ind. viit. I. 1. sg. 134,8;
va rîndui ind. viit. I. 3. sg. 26,5;
rînduia ind. imperf. I. 3. pl. 139,2;
- rînduială:** (1645 HERODOT): s. f.: „1. Ordnung, 2. Sitte, Brauch, 3. Anordnung”: „1. ordre, 2. coutume, 3. directive”
rînduială sg. nom./ac. 143,1;
rînduiala sg. nom./ac. 118,91;
- rînduit:** (1581/2 PO): adj.: „1. geordnet, 2. bestimmt”: „1. ordonné, 2. chargé”
rînduită adj. f. sg. nom./ac. 80,3;
- rîs:** (XVI sec. CV): s. n.: „Lachen, Spott”: „rire, moquerie”
rîs sg. nom./ac. 78,4;
- rîu:** (1516 DLRV): s. n.: „Fluss, Strom”: „fleuve, torrent”
rîu sg. nom./ac. 65,5;
rîul sg. nom./ac. 64,10;
rîuri pl. nom./ac. 23,2; 71,8; 79,12; 88,25; 104,40; 106,32;
rîurile pl. nom./ac. 73,16; 77,19; 77,49; 92,4; 92,4; 92,5; 97,9; 136,1;
- rîvni:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. verlangen, begehren, 2. beneiden”: „1. désirer, aspirer à, 2. être jaloux”
(nu) rîvni imperat. 36,1;
am rîvni ind. pf. c. 1. sg. 72,3;
- rîvnire:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Zorn, 2. Neid, 3. Eifersucht, 4. Streben”: „1. colère, 2. envie, 3. jalousie, 4. aspiration”
rîvnire sg. nom./ac. 36,1;
rîvnirea sg. nom./ac. 36,7; 36,8; 68,12; 78,5; 118,138;
- roată:** (1451 DERS): s. f.: „Rad”: „roue”
roată sg. nom./ac. 76,18; 82,12;
- rob:** (1560 HC): s. m.: „Sklave”: „esclave”
rob sg. nom./ac. 104,17;
robul sg. nom./ac. 18,12; 18,13; 26,14; 30,20; 77,76; 77,77; 85,2; 88,20; 104,25; 104,41; 108,27; 115,6; 118,23; 118,65; 118,121; 118,123; 118,124; 118,134; 118,139; 118,175; 131,10; 142,2; 142,14;
robului sg. gen./dat. 34,31; 85,3; 88,4; 88,38; 118,17; 118,38; 118,49; 118,76; 118,84; 135,22;
robii pl. nom./ac. 89,15; 89,18; 101,15; 104,5; 104,25; 133,1; 134,1; 134,9; 134,14;
robilor pl. nom./ac. 33,22; 68,42; 78,2; 78,11; 79,5; 88,49; 122,2;
roabe adj. f. pl. nom./ac. 118,91;
- robi:** (1563 CORESI): v. IV: „zum Sklaven werden”: „s'asservir”
robiş ind. pf. s. 2. sg. 67,19;
s-au robii ind. pf. c. 3. pl. refl. 70,1;
au robii ind. pf. c. 3. pl. 105,44; 136,3;
să robească subj. pr. 3. sg. 104,24;
- robie:** (1564 CORESI): s. f.: „1. Sklaverei, 2. Gefangenschaft”: „1. esclavage, 2. captivité”
robie sg. nom./ac. 95,1;
robime sg. nom./ac. 67,19; 77,67;
robimea sg. nom./ac. 13,8; 52,8; 84,1; 125,5;
- rodit:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „reif”: „mûr”
rodit adj. m. sg. nom./ac. 51,8;
rodită adj. f. sg. nom./ac. 127,3;
- rod:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „1. Frucht, 2. Geschlecht”: „1. fruit, 2. genre, gent”
rodul sg. nom./ac. 20,11; 126,5;
rodului sg. gen./dat. 121,4;
roadă sg. nom./ac. 57,11; 66,5; 71,16; 106,37;
roada sg. nom./ac. 1,3; 4,8; 84,13; 103,14; 104,34; 131,11;
roadele pl. nom./ac. 77,51;
roadelor pl. gen./dat. 127,2;
- roditor:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „früchttragend”: „fertile, fructifère”
roditoriu adj. sg. nom./ac. 106,34;
roditoare adj. pl. nom./ac. 148,9;
- rost:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Mund, Sprachorgan, Sprache”: „bouche, langue”
rostu sg. nom./ac. 72,7;
rostul sg. nom./ac. 5,10; 8,3; 9,29; 16,5; 31,2; 76, cat; 88,2; 108,29; 118,43;
rostului sg. gen./dat. 18,15; 32,6; 104,5; 118,13; 118,102; 137,1;
- rouă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Tau”: „rosée”
roao sg. nom./ac. 132,3;
- rudă:** (1551/3 ES): s. f.: „Geschlecht, Familie”: „race, famille”
rudă sg. nom./ac. 9,28; 13,7; 21,34; 23,6; 47,12; 48,11; 48,11; 60,6; 76,8; 76,9; 77,4; 77,7; 77,10; 77,11; 84,5; 84,5; 88,2; 88,1; 88,2; 101,19; 118,90; 134,13; 144,4;
ruda sg. nom./ac. 44,19; 44,19; 48,20; 144,13; 144,13;
rudei sg. gen./dat. 72,15;
rudeniile pl. nom./ac. 73,9;
- ruga:** (XVI sec. CV): v. I: „bitten, beten”: „supplier, prier”
mă rogu ind. pr. 1. sg. 27,2;
mă voiu ruga ind. viit. I. 1. sg. refl. 5,3; 29,10; 63,1;
voiu ruga ind. viit. I. 1. sg. 29,10;
ruga-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 31,7;
vor ruga ind. viit. I. 3. pl. 44,14;
să vor ruga ind. viit. I. 3. pl. refl. 71,15;
mă rugam ind. imperf. I. sg. refl. 108,3;
rugaiu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 118,58;
mă rugaiu ind. pf. s. 1. sg. 141,1;
roagă imperat. 36,7;
rugăţi-vă imperat. 75,11;
rugîndu-se ger. 141,1;
- rugă:** (XVI sec. CV): s. f.: „Gebet”: „prière”
rugă sg. nom./ac. 41,12;
ruga sg. nom./ac. 4,2; 6,9; 16,2; 21,25; 33,15; 34,16; 38,16; 54,1; 60,1; 64,2; 68,16; 79,5; 85,1; 83,8; 87,2; 87,14; 101,1; 101,18; 101,18; 108,6; 140,2; 140,7; 141,2; 141,8; 142,1;
rugii sg. gen./dat. 5,2; 27,8; 30,30; 85,5; 114,1; 129,2; 139,7; 144,20;
rugării sg. gen./dat. 27,2;
rugile pl. nom./ac. 21,27; 49,15; 60,5; 60,8; 65,12; 115,5; 115,8;
- rugăciune:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Gebet”: „prière”
rugăciune sg. nom./ac. 64,1; 101,1;
rugăciunea sg. nom./ac. 6,9; 16,1; 39,2; 53,2; 54,1; 60,1; 65,19; 85,5; 87,2; 89,1; 101,1; 105,42; 118,168; 118,169; 142,1;
rugăciunii sg. gen./dat. 64,18;
- rupe:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „reißen”: „arracher”
să rumpem subj. pr. 1. pl. 2,3
să rumpse subj. pr. 3. pl. 140,8;
rupseşi ind. pf. s. 2. sg. 29,14;
rumpseşi ind. pf. s. 2. sg. 115,7;
rupse ind. pf. s. 3. sg. 77,16; 77,18; 104,40;
ai rupt ind. pf. c. 2. sg. 73,16;
au rumpu ind. pf. c. 3. sg. 106,14;
- ruşina:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „beschämen”: „faire honte”
ruşineaze-se ind. pr. 3. sg. refl. 6,10; 24,3; 30,22; 34,4; 34,29; 39,19; 69,2; 70,14; 82,16; 96,7; 108,27; 118,78; 128,4;
să nu mă ruşinezu/ruşinez subj. pr. 1. sg. 24,1; 24,21; 30,1; 30,21; 70,1; 118,80;
să ruşineze subj. pr. 3. pl. 6,10; 34,5; 39,20; 68,8; 68,9; 69,3;
să să ruşineze subj. pr. 3. pl. refl. 85,16;
nu mă ruşinam ind. imperf. I. sg. refl. 118,46;
ai ruşinat ind. pf. c. 2. sg. 43,9; 43,11;
au ruşinat ind. pf. c. 3. pl. 13,6;
ruşinară-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 52,7;
se ruşinară ind. pf. s. 3. pl. refl. 21,5;
(nu) mă voiu ruşina ind. viit. I. 1. sg. refl. 118,6;
(nu) se/să vor ruşina ind. viit. I. 3. pl. refl. 24,2; 33,5; 36,20; 70,27; 126,6;
nu mă ruşina imperat. 118,31; 118,115;
ruşinîndu-se ger. refl. 69,4;
- ruşine:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Scham, Schande”: „pudeur, honte”
ruşine f. sg. nom./ac. 34,30; 70,14; 88,44; 108,28; 131,19;
ruşinea sg. nom./ac. 39,20; 43,17; 68,10; 68,23; 108,28;

sabie: (1463 DERS): s. f.: „Schwert”: „épée”
sabie sg. nom./ac. 56,6; 58,8; 77,68; 77,70; 143,11;

- sabia sg. nom./ac. 7,13; 16,14; 21,21; 34, 3; 36,14; 36,16; 43,4; 43,8; 44,4; 63,3; 75,3;
 sabiei sg. gen./dat. 62,9; 88,42;
 săbii pl. nom./ac. 149,6;
 sabiile pl. nom./ac. 9,6
- sac: (1492 DERS): s. m.: „Sack”: „sac”
 sac sg. nom./ac. 68,13;
 sacul sg. nom./ac. 29,14; 34,16;
- salcie: (1495 DERS): s. f.: „Weide”: „saule”
 sălcii pl. nom./ac. 136,2;
- sarcină: (XVI sec. CV): s. f.: „Last, Bürde”: „charge, fardeau”
 sarcină sg. nom./ac. 37,4;
 sarcini pl. nom./ac. 80,5;
- saț: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Sättigung, Satttheit”: „rassasiement, satiété”
 sațiu 77,29; 105,16;
- sau: (XVI sec. PS. SCH.): conj.: „oder”: „ou” (12×)
- să: (1521 NEACȘU): semn subj.: „1. dass, 2. wenn, ob”: „1. que, 2. si”
 se (95×)
 -se (144×)
 -s- (8×)
 -se- (33×)
 să (305×)
 s- (50×)
- sădi: (1551/3 ES): v. IV: „pflanzen”: „planter”
 ai sădit ind. pf. c. 2. sg. 43,3,
- săgeată: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Pfeil”: „flèche”
 săgeată sg. nom./ac. 90,6;
 săgeata sg. nom./ac. 63,7;
 săgeți pl. nom./ac. 10,2; 17,16; 56,6; 126,5;
 săgețile pl. nom./ac. 7,14; 37,2; 44,7; 76,17; 119,4; 143,7;
- săgeta: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „mit dem Pfeil schießen”: „darder”
 să săgète subj. pr. 3. pl. 10,2; 63,3;
 vor săgeta ind. viit. I. 3. pl. 63,4;
- sălaş: (1480 LDSR): s. n.: „Quartier”: „demeure”
 sălaş sg. nom./ac. 131,5;
 sălaşul sg. nom./ac. 14,1; 90,10; 131,3;
 sălaşele pl. nom./ac. 83,1; 105,25;
 sălaşile pl. nom./ac. 83,11; 86,1;
 sălaşurile pl. nom./ac. 77,61; 119,5;
- sălășlui: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „(be)herbergen, hausen”: „demeurer, habiter, gîter”
 sălășluiașc subj. pr. 3. sg. 7,5; 84,10;
 vei sălășlui ind. viit. I. 2. sg. 5,13;
 va sălășlui ind. viit. I. 3. sg. 14,1; 15,9;
 vor sălășlui ind. viit. I. 3. pl. 36,31; 103,12;
 voru sălășlui ind. viit. 3. pl. 101,29;
 sălășliu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 119,5;
 sălășlui ind. pf. s. 3. sg. 77,61;
 m-au sălășluit ind. pf. c. 3. pl. 22,1;
- sălbatic: (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „wild, roh”: „sauvage”
 sălbatec adj. m. sg. nom./ac. 79,14;
- sălta: (XVI sec. PS. V.): v. I.: „springen”: „sauter”
 săltară ind. pf. s. 3. pl. 113,4;
 ați săltat ind. pf. c. 2. pl. 113,6;
- sămînță: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Samen, Saat, 2. Geschlecht, Stamm”: „1. semence, graine, 2. souche, descendance”
 sămînță sg. nom./ac. 88,5;
 sămînța sg. nom./ac. 20,11; 21,24; 24,14; 36,26; 36,27; 36,30; 88,29; 88, 35; 101,29; 104,6; 105,27; 111,2;
 sămînțele pl. nom./ac. 125,6;
- săpa: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „graben”: „1. creuser, bêcher”
 săpă ind. pf. s. 3. sg. 7,16;
 săpară ind. pf. s. 3. pl. 21,18; 56,9;
 va săpa ind. viit. I. 3. sg. 93,13;
- săpat: (1392 DRHB): adj.: „1. gegraben, 2. graviert”: „1. bêché, 2. gravé”
 săpată adj. f. sg. nom./ac. 79,17;
- sărac: (1525 DERS): adj./s.: „arm”: „pauvre”
 sărac sg. nom./ac. 9,31; 9,32; 9,43; 10,5; 24,17; 34,12; 36,15; 39,23; 40,1; 48,2; 68,34; 69,6; 71,12; 81,4; 85,1; 87,16; 101,1; 108,15; 108,21; 112,6; 145,8;
 săracul sg. nom./ac. 9,19; 9,23; 9,38; 9,42; 33,6; 73,22; 81,3; 93,6;
 săracului sg. gen./dat. 9,9; 13,7; 21,25; 67,11; 106,41; 108,30;
 săraci pl. nom./ac. 9,33; 67,5; 68,38; 108,8;
 săracii pl. nom./ac. 9,35; 21,28; 68,37; 71,2; 131,16;
 săracilor pl. gen./dat. 9,12; 9,19; 9,41; 11,5; 71,4; 111,8; 139,13;
- sărăci: (1581 CORESI): v. IV: „verarmen”: „appauvrir”
 am sărăcit ind. pf. c. 1. pl. 78,8;
 au sărăcit ind. pf. c. 3. pl. 33,10;
- sărăcie: (1561 CORESI): s. f.: „Armut”: „pauvreté”
 sărăcie sg. nom./ac. 30,13; 87,9; 106,10; 106,41;
 sărăcia sg. nom./ac. 43,26;
- sărătură: (1651 PSALT.): s. f.: „Gesalzenes”: „salaisons”
 sărătură sg. nom./ac. 106,34;
- sărbătoare: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Feiertag”: „fête”
 sărbătoare sg. nom./ac. 117,26;
 sărbătorii sg. gen./dat. 80,3;
- sărman: (1581/2 PO): adj.: „arm”: „pauvre”
 surumanului sg. gen./dat. 9,38;
 surumanul sg. nom./ac. 81,3;
 surimanilor pl. gen./dat. 108,11;
- săruta: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „küssen”: „embrasser”
 s-au sărutat ind. pf. c. 3. pl. 84,11;
- sătura: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „satt werden”: „être rassasié”
 saturi ind. pr. 2. sg. 144,17;
 satură ind. pr. 3. sg. 102,5;
 să să sature subj. pr. 3. sg. refl. 62,6;
 sătura-mă-voiu ind. viit. I. 1. sg. 16,1;
 sătura-i-voiu ind. viit. I. 1. sg. 131,16;
 sătura-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 103, 14;
 sătura-ne-vom ind. viit. I. 1. pl. refl. 64, 5;
 să vor sătura ind. viit. I. 3. pl. refl. 21,28;
 (nu) se vor sătura ind. viit. I. 3. pl. refl. 36,20; 58,17;
 sătura-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl. 103, 18;
 au săturat ind. pf. c. 3. sg. 106,9;
 săturatu-s-au ind. pf. c. 3. pl. 16,16;
 au săturat ind. pf. c. 3. pl. 80,14;
 să săturară ind. pf. s. 3. pl. refl. 77,33;
 săturară ind. pf. s. 3. pl. 104,39;
 săturându-te ger. 147,4;
- săvîrși: (1551/3 ES): v. IV: „1. vollenden, 2. verbrauchen, 3. verscheiden”: „1. accomplir, 2. consommer, 3. mourir”
 săvîrșescă-se subj. (imperat.) pr. 3. sg. 7,10;
 să săvîrșia ind. imperf. 3. sg. refl. 106,5;
 săvîrșis ind. pf. s. 2. sg. 73,18;
 săvîrșiră ind. pf. s. 3. pl. 101,4;
 săvîrșeste imperat. 79,16;
- săvîrșire: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Ende”: „accomplissement”
 săvîrșire sg. nom./ac. 58,14;
 săvîrșirea sg. nom./ac. 118,96;
- scălda: (1563 CORESI): v. I: „baden”: „se baigner”
 scălda-voiu ind. viit. I. 1. sg. 6,6;
- scaun: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „1. Stuhl, Sitz, 2. Thron, 3. Gericht”: „1. chaise, siège, 2. trône, 3. tribunal”
 scaun sg. nom./ac. 9,4
 scaunul sg. nom./ac. 1,1; 9,8; 10,4; 44,8; 46,7; 88,5; 88,29; 88,26; 88,44; 92,3; 93,20; 102,19; 131,11; 131,13;
 scaunului sg. gen./dat. 88,14; 96,2;
 scaune pl. nom./ac. 121,5; 121,5;
- scăpare: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Rettung”: „salut, délivrance”
 scăpare sg. nom./ac. 9,9; 45,1; 58,19; 89,1; 90,9; 93,22; 103,19;
 scăparea sg. nom./ac. 17,1; 30,5; 31,9; 70,4; 90,2; 143,2;
 scăpării sg. gen./dat. 30,3;
- schimba: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „(ver)ändern, (ver)wechseln”: „changer”
 să/se vor schimba ind. viit. I. 3. pl. refl. 44,1; 59,1; 68,1; 79,1;
 să schimbă ind. pf. s. 3. sg. refl. 108,23;
 schimbară ind. pf. s. 3. pl. 105,21;
- schimbare: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Wechsel, Wandel”: „changement, transformation”
 schimbare sg. nom./ac. 54,22;
 schimbarea sg. nom./ac. 88,50;

- scîrbă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Abscheu, 2. Trauer, 3. Ärger”: „1. répugnance, 2. affliction, 3. colère”
scîrbă sg. nom./ac. 117,5;
scîrbele pl. nom./ac. 33,6; 33,19;
- scîrbi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. verabscheuen, 2. kränken”: „1. répugner, 2. offenser, nuire”
Te vei scîrbi ind. viit. I. 2. sg. refl. 79,5;
scîrbiră ind. pf. s. 3. pl. 105,17;
m-am scîrbît ind. pf. c. 1. sg. refl. 118,162;
- scoate:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „1. herausnehmen, -ziehen, 2. hervorbringen”: „1. sortir, tirer, 2. faire sortir”
scoate ind. pr. 3. sg. 134,8;
să scoată subj. pr. 3. sg. 103,16;
scoată-se subj. pr. 3. pl. refl. 108,9;
scoaseși-mă ind. pf. s. 2. sg. 70,23;
scoaseș ind. pf. s. 2. sg. 49,18;
ai scos ind. pf. c. 2. sg. 43,3; 65,11;
au scos ind. pf. c. 3. sg. 80,8; 135,11;
s-au scos ind. pf. c. 3. pl. refl. 48,15;
scoate-voiu ind. viit. I. 1. sg. 90,15;
voiu scoate ind. viit. I. 1. sg. 49,16;
scoate-mă-vei ind. viit. I. 2. sg. 30,5;
scoate-vei ind. viit. I. 2. sg. 142,13;
va scoate ind. viit. I. 3. sg. 24,16; 36,6; 36,42;
scoate-imperat. 3.12; 24,18; 58,1; 139,1; 139,4; 142,11; 143,8;
scoate imperat. 63,1; 141,10;
scoateș imperat. 81,4;
mă scoate imperat. 2. sg. 30,1; 70,1; 118,152; 143,12;
scotînd ger. 67,7;
scotîndu-ger. 16,12;
a mă scoate inf. 30,2;
- scos:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s./s. n.: „1. (heraus-)genommen, 2. verstoßen, 3. Herausnahme”: „1. ôté, 2. exclus, 3. action d'ôter”
scosul 28,1;
- serie:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „schreiben”: „écriture”
să (nu) să serie subj. pr. 3. sg. refl. 68,33; 101,19;
serie imperat. 76. cat.;
se vor serie ind. viit. I. 3. pl. refl. 138,15;
- scriitor:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m./s.: „schreibend, Schreiber”: „scribe”
scriitoriului sg. gen./dat. 44,2;
scriitoare f. sg. nom./ac. 44,2; adj.: „tres-titia... scriitoare”
- scrisoare:** (1576 DIR): s. f.: „Brief, Schrift”: „lettre, écriture”
scrisoare sg. nom./ac. 55,1; 56,1; 70,1;
scrisoarea sg. nom./ac. 57,1; 58,1; 59,1; 86,6;
- scris:** (XVI sec. PS. SCH.): adj./s. n.: „(ein-)geschrieben, Schrift”: „écrit, inscrit, écriture”
nescris adj. m. sg. nom./ac. 32,1;
scrisă adj. f. sg. nom./ac. 149,9;
- scrișni:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „knirschen”: „grincer, crisser”
scrișniră ind. pf. s. 3. pl. 34,19;
va scrișni ind. viit. I. 3. sg. 36,12; 111,9;
- scroafă:** (1439 DRĂGANU): s. f.: „Sau”: „truie”
scroafă sg. nom./ac. 79,14;
- scufunda:** (1577 CORESI): v. I: „versenken”: „immerger”
să scufundă ind. pf. s. 3. sg. refl. 106,28;
ar fi scufundat cond. pf. 3. sg. 123,3;
- scula:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „aufstehen, sich erheben”: „(se) lever”
să scoală ind. pr. 3. sg. 17,52; 43,7; 72,20;
se scoală ind. pr. 3. pl. 3.1; 58,1; 91,11;
scoală-Se subj. pr. 3. sg. refl. 67,1;
să să scoale subj. pr. 3. pl. refl. 108,9;
să scula ind. impf. 3. pl. 17,43; 77,71;
sculaiu-mă ind. pf. s. 1. sg. 3,5;
m-am sculat ind. pf. c. 1. sg. refl. 118,62;
ne-am sculat ind. pf. c. 1. pl. 19,9;
s-au sculat ind. pf. c. 3. pl. 26,18;
mă voiu scula ind. viit. I. 1. sg. refl. 11,5;
se/să va scula ind. viit. I. 3. sg. refl. 75,9; 93,16;
se vor scula ind. viit. I. 3. pl. refl. 77,8; 87,11;
scoală imperat. sg. 3,6; 7,7; 34,2; 40,11; 81,8;
scoală-Te imperat. sg. refl. 7,6; 9,20; 9,35; 16,14; 34,26; 43,25; 58,5; 73,23; 107,2; 131,8;
sculați-vă imperat. 126,3;
sculîndu-se ger. refl. 34,13;
sculîndu-Te ger. refl. 101,14;
a să scula inf. refl. 40,9;
- sculare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Aufstehen, 2. Erhebung, Aufstand”: „1. lever, 2. révolte, 3. résurrection”
scularea sg. nom./ac. 61,7; 138,1;
- scuteală:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Schutz”: „protection”
scuteală sg. nom./ac. 17,38;
- scut:** (1512 DERS): s. n.: „Schild”: „bouclier”
scuturile pl. nom./ac. 45,8;
- scuti:** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „(be)schützen”: „protéger”
scutească subj. pr. 3. sg. 19,1;
- scutitor:** (XVI sec. PS. H.): s. m.: „Beschützer”: „protecteur”
scutitoriu sg. nom./ac. 70,3; 113,17; 113,18; 113,19;
Scutitoriu/scutitoriu sg. nom./ac. 17,3; 26,2; 27,9; 27,11; 30,3; 30,5; 32,20; 36,41; 39,24; 58,12; 83,9; 143,3;
- scutura:** (XVI sec. PS. H.): v. I: „schütteln”: „secouer”
scuturaiu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 108,22;
scuturaș ind. pf. s. 2. sg. 59,2;
au scuturat ind. pf. c. 3. sg. 135,15;
- scuturat:** (1683 SICR. DE AUR): adj.: „(aus)geschüttelt”: „secoué”
scuturați adj. pl. gen./dat. 126,5;
- se/1:** pron. refl.: (vezi și verbe refl.) „sich”: „se”
se (95×)
îș (1×)
își (1×)
- se/2** → să
- seară:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f./adv.: „Abend, abends”: „soir, le soir”
sara sg. nom./ac. 29,6; 54,19; 58,7; 58,16; 64,8; 89,6; 103,24; 140,2;
- seca:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „austroc-knen”: „sécher”
secă ind. pf. s. 3. sg. 105,10;
- secera:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „mähen”: „moissonner”
vor secera ind. viit. I. 3. pl. 125,6;
- secerător:** (1551/3 ES): s. m.: „Schnitter”: „faucheur”
săcerătoriu sg. nom./ac. 128,6;
- secure:** (1509 DERS): s. f.: „Beil”: „hache, hachette”
săcuri pl. nom./ac. 73,7;
- semăna:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. aussäen, 2. verstreuen”: „1. semer, 2. disperser”
samănă ind. pr. 3. pl. 125,6;
sămănară ind. pf. s. 3. pl. 106,37;
- semeți:** (1633 DRHB): v. IV: „kühn, ver-wegen werden”: „s'enhardir”
semețește subj. pr. 3. sg. 9,23;
să semețiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 72,18;
- seminție:** (1563 CORESI): s. f.: „Geschlecht, Stamm”: „souche, descendance”
semenția sg. nom./ac. 21,33; 68,42;
semenției sg. gen./dat. 17,54
- semn:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Zeichen”: „signe”
semn sg. nom./ac. 59,4; 85,16;
sêmene pl. nom./ac. 45,8; 73,6; 134,9;
sêmețele pl. nom./ac. 64,8; 73,6; 73,10; 77,48;
sêmenelor pl. gen./dat. 104,26;
- sete:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Durst”: „soif”
sete sg. nom./ac. 61,4; 106,34;
setea sg. nom./ac. 68,26; 103,12;
- seu:** (1581/2 PO): s. n.: „Talg”: „suif”
seu sg. nom./ac. 62,6;
seul sg. nom./ac. 16,11;
- sfat:** (1492 DERS): s. n.: „Rat(schlag)”: „conseil”
svatul sg. nom./ac. 105,14; 110,1;
sfatul sg. nom./ac. 1,1; 1,5; 13,7; 19,4; 32,11; 72,23; 106,11;
sfaturi pl. nom./ac. 20,12; 65,4;
sfaturile pl. nom./ac. 5,12; 32,10; 32,11; 118,24;
svaturile pl. nom./ac. 9,23; 32,10;

- sfârîma** → **fârîma**
- sfătui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „(be)-raten”: „conseiller”
 au sfătuit ind. pf. c. 3. pl. 30.17; 61.4;
 sfătuiră ind. pf. s. 3. pl. 70.11; 82.3; 82.5;
- sfii:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: sich scheuen”: „être timide, hésiter”
 să sfiască subj. pr. 3. pl. refl. 34.4; 34.29;
 sfiiş ind. pf. s. 2. sg. 88.37;
- sfîntenie:** (1660 STAIÇU): s. f.: „1. Heiligkeit, 2. Heiligtum”: „1. sainteté, 2. temple”
 svinţenia sg. nom./ac. 73.8; 77.75; 88.38;
 sfîntenia sg. nom./ac. 131.19;
 sfînteniei sg. gen./dat. 77.59;
- sfîntîre:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Weihe”: „consécration”
 sfîntîre sg. nom./ac. 91.7;
 svinţire sg. nom./ac. 95.6;
 sfîntirea sg. nom./ac. 72.17;
 svinţirea sg. nom./ac. 95.6; 113.2;
 svinţirii sg. gen./dat. 96.13; 144.5;
 sfîntirii sg. gen./dat. 131.8;
 sfîntirei sg. gen./dat. 29.4;
- sfînt:** (1512 DERS): adj. „heilig”: „saint”
 sfînt adj. m. sg. nom./ac. 2.6; 3.4; 14.1;
 17.8; 19.2; 19.7; 42.3; 46.7; 47.1; 50.12;
 62.3; 67.6; 70.26; 77.46; 98.3; 98.5;
 98.10; 102.1; 104.3; 104.41;
 sfîntă adj. f. sg. nom./ac. 5.8; 10.4; 26.8;
 27.2; 28.2; 64.5; 101.20;
 sfînte adj. pl. nom./ac. 21.3; 55.1; 76. cat;
 133.3;
 sfîntul m. sg. nom./ac. 59.6; 88.35; 107.6;
 sfîntului sg. gen./dat. 88.18;
 sfînţi adj. m. pl. nom./ac. 86.1;
 sfînţii pl. nom./ac. 150.1;
 sfînţilor m. pl. gen./dat. 15.2; 82.3; 88.6;
 109.4;
 svinţi pl. nom./ac. 45.4;
 svinţii pl. nom./ac. 33.9; 67.38;
 svînt adj. m. sg. 23.3; 32.21; 67.18;
 67.26; 73.4; 76.13; 97.3; 105.46; 110.9;
 137.3; 144.22;
 svîntă adj. sg. f. nom./ac. 78.1; 95.8;
 137.2;
 svîntul sg. nom./ac. 105.17;
- sfîrşi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „enden, vollenden, beendigen”: „terminer, achever, finir”
 să sfîrşaste ind. pr. 3. sg. refl. 83.1;
 sfîrşaste-să ind. pr. 3. sg. refl. 118.81;
 sfîrşască-se subj. pr. 3. sg. refl. 103.36;
 să sfîrşia ind. imperf. 3. sg. refl. 106.6;
 sfîrşiş ind. pf. s. 2. sg. 73.17;
 să sfîrşi ind. pf. s. 3. sg. refl. 142.7;
 sfîrşi-se ind. pf. s. 3. sg. refl. 72.25;
 sfîrşiră-să ind. pf. s. 3. pl. refl. 72.1;
 sfîrşiră-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 118.82;
 să sfîrşiră ind. pf. s. 3. pl. refl. 72.19; 77.37; 118.122;
 ne-am sfîrşit ind. pf. c. 1. pl. refl. 89.7;
 89.9;
 s-au sfîrşit ind. pf. c. 3. pl. refl. 89.9;
 se vor sfîrşi ind. viit. 1. 3. pl. 103.30;
- sfîrşit:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Ende, Schluß”: „fin”
 sfîrşit sg. nom./ac. 4.1; 5.1; 9.19; 21.1;
 30.1; 35.1; 37.6; 38.1; 39.1; 40.1; 41.1;
 43.1; 44.1; 45.1; 46.1; 48.1; 50.1; 54.1;
 51.1; 52.1; 53.1; 55.1; 56.1; 57.1; 58.1;
 59.1; 60.1; 61.1; 63.1; 64.1; 65.1; 66.1;
 68.1; 69.1; 73.4; 73.11; 73.20; 74.1;
 75.1; 76.1; 79.1; 80.1; 83.1; 84.1; 87.1;
 108.1; 118.8; 118.105; 138.1; 139.1;
 sfîrşitul sg. nom./ac. 38.5; 67.1;
- silă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Gewalt, Zwang”: „force, violence”
 sila sg. nom./ac. 70.22;
 sile pl. nom./ac. 19.7;
 silele pl. nom./ac. 77.5;
- sili:** (1581/2 PO): v. IV: „1. zwingen, 2. drängen”: „1. forcer, 2. pousser, stimuler”
 siliia ind. imperf. 1. sg. 37.12;
- silnic:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „1. gewaltig, mächtig, 2. gewaltsam”: „1. fort, imposant, 2. forcé”
 silnic adj. sg. nom./ac. 47.6; 71.12;
 năsilnice f. pl. nom./ac. 16.5
- sîngur:** (1228 DLRV): adj./adv.: „allein, einzig, nur”: „seul(ement)”
 sîngur adv. sg. nom./ac. 148.12;
 sîngur adj. m. sg. nom./ac. 21.21; 24.17;
 34.20; 71.19; 82.17; 85.9; 86.5; 135.7;
 sîngură adj. f. sg. nom./ac. 101.8;
 sînguri adj. m. sg. nom./ac. 135.4;
- sîngurătate:** (1581 CORESI): s. f.: „Einsamkeit”: „solitude”
 sîngurătate sg. nom./ac. 140.11;
- sîrian:** (1561 CORESI): adj./s.: „syrisch”: „syrien”
 asiriani pl. nom./ac. 75.1;
 assiriani pl. nom./ac. 79.1;
- sîmbătă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Sabbat, Samstag”: „sabbat, samedi”
 sîmbătă sg. nom./ac. 92.1;
 sîmbăta sg. nom./ac. 37.1;
 sîmbetei gen./dat. 47.1; 91.1; 93.1;
- sîn:** (XVI sec. CV): s. n.: „Busen, Brust, Schoss”: „sein, poitrine”
 sînul sg. nom./ac. 34.16; 78.13; 88.49;
 128.6;
 sînului sg. gen./dat. 73.12;
- sînge:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Blut”: „sang”
 sînge sg. nom./ac. 49.14; 67.25; 77.49;
 93.21; 104.28; 105.36; 105.37;
 sîngele sg. nom./ac. 29.11; 57.10; 78.3;
 105.36;
 sîngelui sg. gen./dat. 78.11;
 sîngiuri pl. nom./ac. 15.4; 50.15;
 sîngiurile pl. nom./ac. 9.12
 sîngiurilor pl. gen./dat. 5.7; 25.9; 54.27;
 58.2;
 sîngerilor pl. gen./dat. 138.18;
- sîrg** → **desîrg**
- sîrgui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. eilen, sich beeilen, 2. streben”: „1. (se) dépêcher, (se) hâter, 2. se donner de la peine”
 au sîrguit ind. pf. c. 3. pl. 15.3;
 sîrguiră ind. pf. s. 3. pl. 105.14;
 sîrguiaşte imperat. 69.1;
- sîrguală:** (1660 STAIÇU): s. f.: „Eile”: „hâte”
 sîrguală sg. nom./ac. 6.10; 77.37;
- slab:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „1. schwach, 2. mager”: „1. faible, 2. maigre”
 slab sg. m. nom./ac. 6.2;
- slavă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Ruhm, 2. Pracht, 3. Höhe”: „1. gloire, 2. magnificence, 3. grandeur”
 slavă sg. voc. 76. cat;
 slavei sg. gen./dat. 23.10;
- slăbi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. schwächen, 2. schwach werden”: „1. affaiblir, 2. s'affaiblir”
 (nu) voiu slăbi ind. viit. 1. sg. 25.1;
 slăbi-vor ind. viit. 1. 3. pl. 9.3;
 vor slăbi ind. viit. 1. 3. pl. 57.7;
 slăbi ind. pf. s. 3. sg. 30.13;
 slăbiră ind. pf. s. 3. pl. 63.7; 68.4; 87.9;
 106.12; 108.23;
 au slăbit ind. pf. c. 3. pl. 17.40; 26.4;
 67.10;
- slăbiciune:** (XVI sec. CV): s. f.: „Schwäche”: „faiblesse”
 slăbiciunile pl. nom./ac. 15.3;
- slăvi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „lobpreisen”: „louer, glorifier”
 va slăvi ind. viit. 1. 3. sg. 14.5;
- slăvit:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „gepriesen, gerühmt”: „loué, glorifié”
 slăvite adj. pl. nom./ac. 86.2;
 slăviţii adj. pl. nom./ac. 149.8;
- slobod:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „frei”: „libre”
 slobod adj. sg. nom./ac. 87.4;
- slobozi:** (1561 CORESI): v. IV: „freigeben, entlassen, loslassen”: „mettre en liberté, (re)lâcher”
 slobozi ind. pf. s. 3. sg. 33.1;
 slobozi-mi imperat. 38.18;
- slugă:** (1476 LDSR): s. f.: „Knecht, Magd”: „serviteur, servante”
 sluga sg. nom./ac. 68.21;
 slugii sg. gen./dat. 85.15;
 slugile pl. nom./ac. 103.5;
- sluji:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „(be)-dienen”: „servir”
 slujita ind. imperf. 3. sg. 100.7;
 au slujit ind. pf. c. 3. pl. 17.48;
 slujiră ind. pf. s. 3. pl. 105.34;
 va sluji ind. viit. 1. 3. sg. 21.33;
 sluji-vor ind. viit. 1. 3. pl. 71.1;
 slujiti imperat. pl. 2.11; 99.1;

- slujitor:** (1561 CORESI): adj./s.: „dienend, Diener”: „serviteur”
slujitorii pl. nom./ac. 102,21;
- slujnic:** (1482 DERS): s. m.: „Knecht”: „serviteur”
slujnicii sg. gen./dat. 85,15; 115,6; 122,3;
- smerenie:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Niedrigkeit, 2. Demut, 3. Ergebenheit”: „1. humilité, 2. dévotion”
smerenie sg. nom./ac. 89,3;
smerenia sg. nom./ac. 9,13; 24,19; 30,9; 118,50; 118,92; 118,152;
smèrenia sg. nom./ac. 135,23;
smerirea sg. nom./ac. 21,22;
- smeri:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. erniedrigen, 2. demütig werden”: „1. (s')abaïsser, 2. (s')humilier”
smerêște ind. pr. 3. sg. 74,7;
vei smeri ind. viit. I. 2. sg. 17,30
va smeri ind. viit. I. 3. sg. 9,33; 54,21; 71,4;
aș fi smerit cond. pf. I. sg. 80,12;
smeriam ind. imperf. I. sg. 34,16;
mă smeriam ind. imperf. I. sg. refl. 130,3;
mă smeriam ind. imperf. I. sg. refl. 34,17;
mă smeriiu ind. pf. s. I. sg. refl. 37,8; 38,3; 87,16; 141,8;
smeriiu-mă ind. pf. s. I. sg. refl. 114,6; 118,106;
smeriș ind. pf. s. 2. sg. 88,11;
smeri ind. pf. s. 3. sg. 142,3;
să smeri ind. pf. s. 3. sg. refl. 43,27;
să smeri ind. pf. s. 3. pl. refl. 106,12;
smeriră ind. pf. s. 3. pl. 104,18;
să smeriră ind. pf. s. 3. pl. refl. 105,40;
m-am smerit ind. pf. c. I. sg. refl. 115,1;
ai smerit ind. pf. c. 2. sg. 43,21; 89,17; 118,71; 118,75;
au smerit ind. pf. c. 3. pl. 93,5;
s-au smerit ind. pf. c. 3. pl. refl. 105,41; 106,17;
smerind ger. 146,6;
a mă smeri inf. refl. 118,67;
- smerit:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „demütig”: „umile”
smerit m. sg. nom./ac. 17,30; 81,3;
smeritului m. sg. gen./dat. 9,42;
smeriți m. pl. nom./ac. 33,18; 101,18;
smerită f. sg. nom./ac. 50,18;
smerite f. pl. nom./ac. 50,9; 112,5; 137,7;
smerit adv. 73,22;
- smidă:** (ca. 1640 URECHE): s. f.: „Hagel”: „grêle”
smidă sg. nom./ac. 17,14;
- smintit:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „verrückt”: „détraqué”
smintiți adv. pl. nom./ac. 118,118;
- smirnă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Myrrhe”: „thyrrhe”
zmirnă sg. nom./ac. 44,10;
- smochin:** (1551/3 ES): s. m.: „Feigenbaum”: „figuier”
smochinii pl. nom./ac. 104,32;
- smulge:** (v. III: „ausreißen”: „arracher”
m-ai zmult ind. pf. c. 2. sg. 21,9;
au zmult ind. pf. c. 3. pl. 36,14;
să te smulgă subj. pr. 3. sg. 51,5;
a să zmulge inf. refl. 128,5;
- snop:** (1551/3 ES): s. m.: „Garbe”: „gerbe”
znopii pl. nom./ac. 125,8; 128,6;
- soare:** (1535 DRHB): s. m.: „Sonne”: „soleil”
soare sg. nom./ac. 18,5; 71,17;
soarele sg. nom./ac. 71,5; 73,16; 88,36; 103,20; 103,23; 120,6; 135,8; 148,3;
soarelui sg. gen./dat. 49,2; 112,3;
- soartă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Los, Teil, Schicksal”: „sort, part, destin”
sort 21,19;
sorti pl. nom./ac. 77,60; 77,60;
sortii pl. nom./ac. 30,18;
sortilor pl. gen./dat. 67,14;
- socoteală:** (1642 ÎNV.): s. f.: „Rechnung, Berechnung”: „compte, calcul”
socoteala sg. nom./ac. 103,35;
socotealele pl. nom./ac. 32,10;
- socoti:** (1481 DERS): v. IV: „1. (be-)achten, 2. betreuen, 3. veranschlagen, (be)rechnen, 4. bedenken, erwägen, 5. meinen”: „1. observer, 2. soigner, 3. calculer, compter, 4. juger, réfléchir, 5. estimer, opiner”
socotești ind. pr. 2. sg. 8,6; 9,37; 143,4;
(nu) socotește ind. pr. 3. sg. 36,34; 93,9;
socotiți ind. pr. 2. pl. 67,16;
socotesc ind. pr. 3. pl. 9,23;
socotiam ind. imperf. I. sg. 89,10; 141,5;
socotit-ai ind. pf. c. 2. sg. 16,4
socotiiu ind. pf. s. I. sg. 76,5; 118,59;
socotiiu-mă ind. pf. s. I. sg. refl. 87,4;
socotiș ind. pf. s. 2. sg. 64,9;
socoti ind. pf. s. 3. sg. 105,31;
socotiră ind. pf. s. 3. pl. 21,19;
am socotit ind. pf. c. I. sg. 118,118;
socotitu-ne-am ind. pf. c. I. pl. refl. 43,24;
au socotit ind. pf. c. 3. pl. 117,21; 139,2; 139,5;
socoti-voiu ind. viit. I. I. sg. 88,32;
voiu socoti ind. viit. I. I. sg. 118,15; 118,18;
vei socoti ind. viit. I. 2. sg. 90,8;
va socoti ind. viit. I. 3. sg. 31,2;
socotește imperat. 79,15; 105,4;
(a) socoti inf. 26,8; 58,6;
- sol:** (1581/2 PO): s. m.: „Herold”: „héraut”
soli pl. nom./ac. 67,34;
- somn:** (XVI sec. CV): s. n.: „Schlaf”: „sommeil”
somnu sg. nom./ac. 131,4;
somnia sg. nom./ac. 75,5; 126,4
- spate:** (XVI sec. PS. V.): s. n.: „Rücken”: „dos”
spatele sg. nom./ac. 67,14; 90,4;
- spăimînta:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „erschrecken”: „effrayer, épouvanter”
mă voiu spăimînta ind. viit. I. I. sg. refl. 26,2;
să vor spăimînta ind. viit. I. 3. pl. refl. 51,6;
se vor spăimînta ind. viit. I. 3. pl. refl. 63,4; 64,8;
să să spăimînteze subj. pr. 3. pl. refl. 66,6;
mă spăimîntaiu ind. pf. s. I. sg. refl. 118,119;
să spăimîntară ind. pf. s. 3. pl. refl. 76,15;
- spăimîntare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Abschrecken”: „intimidation”
spăimîntare sg. nom./ac. 67,29;
- spăla:** (XVI sec. CV): v. I: „waschen”: „laver”
spăla-voiu ind. viit. I. I. sg. 25,6;
spăla-mă-vei ind. viit. I. 2. sg. 50,8;
va apăla ind. viit. I. 3. sg. 57,10;
am apălat ind. pf. c. I. sg. 72,13;
- spăși:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „sühnen”: „expier”
spășească subj. pr. 3. sg. 21,8;
- speria:** (1551/3 ES): v. I: „erschrecken”: „s'effrayer”
să vor spărea ind. viit. I. 3. pl. refl. 39,5;
se vor spăria ind. viit. I. 3. pl. refl. 103,8;
- spin:** (1352 DRHC): s. m.: „Stacheldistel”: „chardon”
spini pl. nom./ac. 117,12;
spirii pl. nom./ac. 57,9;
- spînzura:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „(auf-, herab-, ab)hängen”: „(sus-, dé-)pendre”
am spînzurat ind. pf. c. I. pl. 136,2;
- spori:** (1564 CORESI): v. IV: „zunehmen, Vermehren”: „augmenter”
să sporească subj. pr. 3. sg. 67,21;
sporește imperat. 117,24;
- spovedanie:** (1581 CORESI): s. f.: „Beichte”: „confession”
ispovedanie sg. nom./ac. 99,3;
- spovedi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „beichten”: „(se) confesser”
mă voiu ispovedi ind. viit. I. I. sg. refl. 117,27;
- spre:** (1519 DERS): prep.: „für, zu, nach, auf”: „pour, vers, sur” (93x)
- sprijineală:** (1651 PSALT.): s. f.: „Hilfe”: „aide”
prejeneața sg. nom./ac. 21,20;
- sprijini:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „stützen, halten”: „soutenir”
sprijește ind. pr. 3. sg. 36,25; 47,3; 144,15;
să sprijească subj. pr. 3. sg. 19,2; 39,15; 68,34;
am sprijenit ind. pf. c. I. sg. 88,49;
sprijenitu-m-ai ind. pf. c. 2. sg. 138,12;
au sprijenit ind. pf. c. 3. sg. 17,38; 62,8; 117,13;
(nu) sprijeși ind. pf. s. 2. sg. 88,42;
sprijeși ind. pf. s. 3. sg. 106,17;
sprijeși-va ind. viit. I. I. 3. sg. 88,21;
sprijește-mă imperat. 118,115;

- sprijinire:** (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Stütze”: „soutien”
sprijinire sg. nom./ac. 107.8;
sprijeneala sg. nom./ac. 21.1: 82.7: 88.18;
- sprijinitor:** (XVI sec. PS. H.): s. m.: „Stützer”: „aide”
Sprijinitoriu/sprijinitoriu sg. nom./ac. 53.4: 58.19: 108.11;
Sprejenitoriu/sprejenetoriul sg. nom./ac. 118.113: 143.2;
Sprijenitoriu/sprijenitoriu sg. nom./ac. 17.3: 41.12: 45.7: 58.10: 58.20: 61.2: 61.6: 88.26: 90.2;
- spune:** (1521 NEACȘU): v. III: „sagen”: „dire”
spune-se-va ind. viit. I. 3. sg. 21.34;
au spus ind. pf. c. 3. pl. 43.1;
- spurca:** (XVI sec. CV): v. I: „verunreinigen”: „souiller”
spurcaș ind. pf. s. 2. sg. 88.38;
spurcă-se ind. pr. 3. pl. refl. 9.26;
să spurcă ind. pf. s. 3. pl. refl. 105.37;
spurcară ind. pf. s. 3. pl. 54.23: 73.8: 78.1;
voiu spurca ind. viit. I. 1. sg. 88.34;
vor spurca ind. viit. I. 3. pl. 88.31;
- sta:** (XVI sec. CV): v. I: „sich befinden, sitzen, stehen”: „se trouver, rester, demeurer”
stai ind. pr. 2. sg. 9.22;
stați ind. pr. 2. pl. 133.2: 134.2;
stau ind. pr. 3. pl. 16.8;
să stea subj. pr. 3. pl. 17.42: 20.12: 35.13: 108.5;
(nu) ar fi stătut cond. pf. 3. sg. 105.23;
au stătut ind. pf. c. 3. sg. 1.1: 25.12: 131.7;
stătut-au ind. pf. c. 3. pl. 2.2;
stātu ind. pf. s. 3. sg. 35.4: 44.11: 81.1: 105.30: 106.25: 106.29: 108.30;
stătură ind. pf. c. 3. pl. 37.12: 37.12;
va sta ind. viit. I. 3. sg. 23.3: 75.7: 93.16;
sta-vor ind. viit. I. 3. pl. 103.7;
stind ger. 121.2;
- stacti:** (XVI sec. PS. SCH.): s.: „Myrrhe”: „myrrhe”
stacti pl. nom./ac. 44.10;
- stare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Stellung, Lage”: „état”
stare sg. nom./ac. 68.3: 118.73;
starea sg. nom./ac. 118.94;
- stat:** (1581 PO): s. n.: „Gestalt”: „figure”
statul sg. nom./ac. 38.7: 38.11: 88.46: 138.14;
- staul:** (1113 DRĂGANU): s. m.: „Pferch”: „enclos”
staolile pl. nom./ac. 103.23;
- stăpîn:** (1551/3 ES): s. m.: „Herr, Gebieter”: „seigneur”
stăpînei sg. f. gen./dat. 122.3;
stăpînilor m. pl. gen./dat. 122.2;
- stăpîni:** (1582 DIR): v. IV: „(be)herrschen”: „dominer, maîtriser”
stăpînești ind. pr. 2. sg. 88.10;
- stăpînește ind. pr. 3. sg. 58.15: 102.19;
să (nu) mă stăpînească subj. pr. 3. sg. 118.132;
va stăpîni ind. viit. I. 3. sg. 9.27: 9.33;
vor stăpîni ind. viit. I. 3. pl. 18.14: 48.15;
stăpîniră ind. pf. s. 3. pl. 105.39;
- stăpînire:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Beherrschung, Herrschaft”: „domination, gouvernement”
stăpînirea sg. nom./ac. 113.2: 135.8: 135.9: 144.13;
stăpînirii sg. gen./dat. 102.22;
- stea:** (XVI sec. CV): s. f.: „Stern”: „étoile”
stălele pl. nom./ac. 8.4: 135.9: 148.3;
stălelor pl. gen./dat. 146.4;
- stepenă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Rang”: „rang”
stepenilor pl. m. gen./dat. 119.1: 121.1: 122.1: 123.1: 124.1: 125.1: 126.1: 127.1: 128.1: 130.1: 131.1: 132.1: 133.1;
stepenelor pl. f. gen./dat. 120.1;
- sterp:** (1548 DERS): adj.: „unfruchtbar”: „stérile, infécond”
stearpă s. sg. nom./ac. 112.8;
- stih:** (1563 CORESI): s. n.: „Vers”: „vers”
stihuri pl. nom./ac. 76. cat;
- stinge:** (1551/3 ES): v. III: „auslöschen, vernichten”: „éteindre, anéantir”
ai stîns ind. pf. c. 2. sg. 9.5;
stinge-i-va ind. viit. I. 3. sg. 93.23;
va stinge ind. viit. I. 3. sg. 145.8;
stîngă-se subj. pr. 3. sg. refl. 108.12;
să (nu) să stîngă subj. pr. 3. sg. refl. 108.13;
stinge imperat. 50.2: 50.11;
- stîlp:** (1480 DERS): s. m.: „Säule, Pfeiler, Pfosten”: „pilier”
stîlp sg. nom./ac. 7;
stîlpu sg. nom./ac. 55.1: 56.1 (în titlu);
stîlpului sg. gen./dat. 57.1: 58.1: 59.1;
stîlpii pl. nom./ac. 74.3;
- stîină:** (1451 DERS): s. f.: „Schäferei”: „bergerie”
stîina sg. nom./ac. 9.32
- stîrpicuine:** (1688): s. f.: „Mißgeburt”: „monstre”
stîrpicuine sg. nom./ac. 34.154
- strajă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Wache”: „garde”
straja sg. nom./ac. 89.5: 129.6: 129.6;
straje sg. nom./ac. 140.3;
străji pl. nom./ac. 76.4;
- străin:** (XVI sec. CV): adj./s.: „fremd, Fremder”: „étranger”
striin sg. nom./ac. 136.5;
strein m. sg. nom./ac. 43.22: 68.11: 80.7;
streini m. pl. nom./ac. 18.13: 59.9: 82.6: 86.4;
streini m. pl. gen./dat. 143.9;
striini m. pl. nom./ac. 17.49: 17.49: 55.1:
striini m. pl. gen./dat. 143.12;
- străini s. pl. nom./ac. 53.3;
streinii s. pl. nom./ac. 108.10;
streinilor s. pl. gen./dat. 48.10;
- străluci:** (XVI sec. CV): v. IV: „erstrahlen”: „rayonner”
străluciră ind. pf. s. 3. pl. 76.18: 96.4;
- strica:** (1551/3 ES): v. I: „zerschlagen, zerbrechen”: „briser, casser”
strică ind. pr. 3. sg. 77.50: 79.14;
strică-se ind. pr. 3. pl. refl. 9.27;
să (nu) strici subj. pr. 2. sg. 57.1: 58.1: 74.1;
stricaș ind. pf. s. 2. sg. 88.43;
stricară-se ind. pf. s. 3. pl. refl. 13.2: 52.2;
(nu) va strica ind. viit. I. 3. sg. 77.42;
(nu) strica imperat. 56.1;
- stricăciune:** (1551/3 ES): s. f.: „Beschädigung”: „dégradation”
stricăciune sg. nom./ac. 15.10: 29.11: 48.9: 102.4;
stricăciunea sg. nom./ac. 9.15: 34.8;
stricăciunii sg. gen./dat. 54.26;
stricăciuni pl. nom./ac. 139.12;
stricăciunile pl. nom./ac. 106.20;
- striga:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „rufen, schreien”: „crier, appeler”
strigu ind. pr. 1. sg. 30.30;
strig ind. pr. 1. sg. 140.1;
voiu striga ind. viit. I. 1. s. g. 4.4: 21.2: 27.1: 85.3;
striga-voiu ind. viit. I. 1. sg. 56.3;
striga-va ind. viit. I. 3. sg. 90.15;
striga-vor ind. viit. I. 3. pl. 64.14;
strigau ind. pf. s. 1. sg. 54.18: 85.6: 87.10: 87.14: 118.144: 118.145: 118.146: 119.1: 129.1: 140.1: 141.1: 141.7;
strigară ind. pf. s. 3. pl. 17.45: 21.5: 29.10: 33.17: 106.6: 106.13: 106.19: 106.28;
am strigat ind. pf. c. 1. sg. 3.5: 4.1: 16.7: 17.7: 21.26: 26.12: 60.2: 65.16: 76.1: 87.1;
strigat-am ind. pf. c. 1. sg. 29.2;
au strigat ind. pf. c. 3. sg. 33.6;
strigînd ger. 31.3: 68.4;
- strigare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Geschrei, Ruf”: „cri, clameur, appel”
strigare sg. nom./ac. 3.2: 3.4: 4.3: 4.6: 143.17;
strigarea sg. nom./ac. 5.1: 9.12: 17.8: 101.1;
- strîmb:** (1428 BGL): adj.: „krumm”: „déformé”
strîmb adj. m. nom./ac. 42.1;
strîmbu sg. nom./ac. 77.63;
strîmbă sg. nom./ac. 24.20: 118.117: 118.127;
strîmbe pl. nom./ac. 26.18: 34.13;
- strîmbătate:** (1480 BGL): s. f.: „Unrecht, Unbill”: „tort, injustice”
strîmbătate sg. nom./ac. 7.3: 9.24: 16.4: 27.3: 34.1: 34.22: 37.20: 43.19: 51.2: 51.3: 54.10: 57.2: 61.9: 61.10: 65.17: 68.6: 70.5: 71.14: 72.8: 74.5: 81.2: 88.33: 91.15: 93.4: 102.6: 104.14: 105.7: 118.86: 139.2: 143.9;

- strîmbătatea** sg. nom./ac. 7.15; 7.17; 10.6; 26.18; 63.2; 72.6; 72.7; 118.69; 118.162;
- strîmbătății** sg. gen./dat. 118.29; 118.103; 143.12;
- strîmbătăț** pl. nom./ac. 62.10;
- strîmbătățile** pl. nom./ac. 88.32;
- strînge:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „1. zusammenführen, sammeln, 2. zusammenziehen, drücken”: „1. réunir, 2. presser”
- strînge** ind. pr. 3. sg. 38.10;
- va strînge** ind. viit. I. 3. sg. 38.10;
- stropi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „sprengen, spritzen”: „asperger, arroser”
- stropi-mă-vei** ind. viit. I. 2. sg. 50.8;
- strună:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Saiten”: „corde”
- strune** pl. nom./ac. 32.2; 91.3; 143.10; 150.4;
- sub:** (1436 DERS): prep.: „unter”: „sous, au-dessous de”
- supt** (12×)
- suferi:** (1581/2 PO): v. IV: „leiden”: „souffrir”
- va suferi** ind. viit. I. 3. sg. 64.7; 129.3; 147.6;
- (nu) vor suferi** ind. viit. I. 3. pl. 139.11;
- am suferit** ind. pf. c. 1. sg. 68.10;
- sufila:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „blasen, wehen”: „souffler”
- sufila-va** ind. viit. I. 3. sg. 147.7;
- sufilare:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Hauch, Odem, 2. Lebewesen”: „1. souffle, haleine, 2. âme, habitant”
- sufilarea** sg. nom./ac. 17.18; 150.5;
- suflet:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „1. Seele, Wesen, 2. Atem”: „1. âme, être, 2. souffle”
- suflet** sg. nom./ac. 54.14; 106.9;
- sufletul** sg. nom./ac. 6.3; 7.2; 7.5; 10.6; 15.10; 16.11; 16.14; 21.21; 21.33; 22.2; 23.4; 24.1; 24.14.21; 25.9; 29.3; 30.10; 30.11; 32.20; 33.2; 34.4; 34.9; 34.10; 34.16; 34.20; 37.12; 38.15; 39.19; 40.4; 41.1; 41.2; 41.6; 41.8; 41.15; 42.5; 43.27; 48.16; 48.19; 53.3; 54.20; 55.7; 55.13; 56.1; 56.8; 58.3; 61.1; 61.5; 62.2; 62.6; 62.8; 62.9; 63.1; 65.7; 68.1; 68.13; 68.24; 68.37; 69.2; 70.11; 70.14; 70.26; 73.20; 76.3; 83.1; 85.2; 85.3; 85.4; 85.12; 85.13; 87.3; 87.15; 88.47; 93.17; 93.19; 93.21; 96.11; 102.1; 102.2; 102.22; 103.1; 103.36; 104.18; 106.5; 106.18; 106.26; 108.29; 114.5; 114.7; 114.8; 118.20; 118.25; 118.28; 118.81; 118.108; 118.128; 118.166; 118.174; 119.2; 119.5; 120.7; 122.5; 123.4; 123.6; 129.5; 129.5; 130.3; 137.4; 138.13; 140.9; 141.6; 141.10; 142.3; 142.6; 142.10; 142.13; 142.14; 145.1;
- sufletului** sg. gen./dat. 3.1; 9.24; 10.1; 34.3; 34.14; 34.28; 48.8; 53.4; 54.8; 65.15; 68.22; 108.20; 130.4;
- suflete/sufletele** pl. nom./ac. 18.8; 26.18; 32.19; 33.22; 71.13; 71.14; 73.21; 77.55; 105.16;
- sufletelor** pl. gen./dat. 77.21;
- sufletesc:** (1563 CORESI): adj.: „see-lisch: „moral”
- sufleteștile** pl. nom./ac. 76. cat;
- sugător:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Säugling”: „nourrisson”
- sugătorilor** pl. gen./dat. 8.3
- sugruma:** (1551/3 ES): v. I: „erdrosseln”: „étrangler”
- sugrumi** ind. pr. 2. sg. 31.12;
- sui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „hinaufgehen, hinaufsteigen”: „monter”
- suie-să** subj. pr. 3. pl. refl. 103.9; 106.26;
- suiși-Te** ind. pf. s. 2. sg. refl. 67.19;
- sui-se** ind. pf. s. 3. sg. refl. 17.10
- sui** ind. pf. s. 3. sg. 77.57;
- să sui** ind. pf. s. 3. sg. refl. 17.12; 46.5; 73.24; 77.25; 77.34;
- mă voiui sui** ind. viit. I. 1. sg. refl. 131.3; 138.7;
- să va sui** ind. viit. I. 3. sg. refl. 23.3;
- S-au suit** ind. pf. c. 3. sg. refl. 67.36;
- s-au suit** ind. pf. c. 3. pl. refl. 121.3;
- suind** ger. 134.7;
- suindu-se** ger. refl. 105.8;
- suire:** (XVI sec. PS. SCH.): „1. Steigen, Aufstieg, 2. Erhöhung”: „ascension, montée”
- suiri** pl. nom./ac. 83.6;
- suna:** (XVI sec. PS. V.): v. I: „erklängen”: „résonner”
- sunară** ind. pf. s. 3. pl. 45.3;
- sunet:** (1561 CORESI): s. n.: „Ton”: „son”
- sunet** sg. nom./ac. 9.7
- sunetului** sg. gen./dat. 76.16;
- sunetele** pl. nom./ac. 64.7;
- supăra:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „plagen, ärgern”: „fâcher, tourmenter”
- supăra** ind. imperf. 3. sg. 77.47;
- am supărat** ind. pf. c. 1. sg. 94.11;
- se va supăra** ind. viit. I. 3. sg. refl. 101.1;
- supărare:** (1642 Ms. DRHA): s. f.: „Ärger”: „dépit”
- supărare** sg. nom./ac. 107.13;
- supune:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „(sich) unterwerfen”: „(se) soumettre”
- supune** ind. pr. 3. sg. 143.3;
- ai supus** ind. pf. c. 2. sg. 8.7
- supuse** ind. pf. s. 3. sg. 46.3,
- să supuseră** ind. pf. s. 3. pl. refl. 59.9; 107.10;
- vom supune** ind. viit. I. 1. pl. 43.7;
- se va supune** ind. viit. I. 3. sg. refl. 61.1;
- supune-te** imperat. refl. 36.7; 61.5;
- supunere:** (1649 MARD.): s. f.: „Unterwerfung”: „soumission”
- supunere** sg. nom./ac. 109.2;
- supunerii** sg. nom./ac. 98.5;
- surd:** (1348 DLRV): adj.: „taub”: „sourde”
- surd** sg. nom./ac. 37.14;
- surde** f. sg. gen. 57.4;
- surpa:** (1561 CORESI): v. I: „verderben, zugrunde richten”: „écrouler”
- să surpe** subj. pr. 3. sg. 8.3; 105.26;
- surpaș** ind. pf. s. 2. sg. 9.6; 59.1; 88.38;
- surpară** ind. pf. s. 3. pl. 73.7;
- ai surpat** ind. pf. c. 2. sg. 88.44; 101.11;
- au surpat** ind. pf. c. 3. pl. 10.3
- surpa-vei** ind. viit. I. 2. sg. 27.7;
- va surpa** ind. viit. I. 3. sg. 51.5;
- suruman** → **sărman**
- sus:** (XVI sec. PS. SCH.): s./adv.: „das Obere, Höchste, oben, oberhalb, hinauf, herauf”: „haut, sur, au-dessus de, en haut” (5×)
- mai sus** comp. 8.2; 71.16;
- suspin:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Seufzer”: „souponir”
- suspînarea** sg. nom./ac. 37.8;
- suspînul** sg. nom./ac. 6.6; 11.5; 37.9; 78.11; 101.21;
- suspînului** sg. gen./dat. 101.6;
- suspînări** pl. nom./ac. 30.12;
- Ș**
- șapte** num. card. 118,163;
- șarpe:** (1501 DERS): s. m.: „Schlange”: „serpent”
- șarpelui** sg. gen./dat. 57.4; 139.3;
- șchiopăta:** (1581/2 PO): v. I: „hinken, lahmen”: „boiter”
- au șchiopat** ind. pf. c. 3. pl. 17.49;
- ședea:** (XVI sec. PS. SCH.): v. II: „1. sitzen, sich setzen, 2. bleiben, wohnen”: „1. être assis, s'asseoir, 2. rester, vivre”
- șezi** ind. pr. 2. sg. 79.2;
- șade** ind. pr. 3. sg. 9.30; 46.7; 98.1;
- să șază** subj. pr. 3. pl. 100.8; 112.7;
- șădea** ind. imperf. 3. pl. 68.15; 106.10;
- am șăzut** ind. pf. c. 1. sg. 25.4; 136.1;
- șăzut-ai** ind. pf. c. 2. sg. 9.4
- au șezut** ind. pf. c. 3. sg. 1.1; 118.23;
- aș șăzut** ind. pf. c. 2. pl. 126.3;
- au șezut** ind. pf. c. 3. pl. 121.5;
- șăzutu-m-au** ind. pf. c. 3. pl. 142.4;
- voiu ședea** ind. viit. I. 1. sg. 25.6;
- va șădea** ind. viit. I. 3. sg. 28.9;
- vor ședea** ind. viit. I. 3. pl. 131.13;
- șezînd** ger. 49.21;
- șăzi** imperat. 109.1;
- ședere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Sitz”: „siège”
- șederea** sg. nom./ac. 106.32; 138.1;
- și:** (1521 NEACȘU): conj./adv.: „1. und, 2. sowohl. . . als auch, 3. auch”: „1. et, 2. et. . . et, 3. aussi”
- și** (2138×)
- și-** (29×)
- și** adv. (16×)

șipot: (1441 DERS): s. n.: „Ausflußröhre”: „goulette”
șipotele pl. nom./ac. 77.49;

șopti: (XVI sec. PS. H.): v. IV: „flüstern”: „chouchoter”
șoptiia ind. imperf. 3. pl. 40.8;

șterge: (1551/3 ES): v. III: „abwischen”: „essuyer”
șteargă-să subj. pr. 3. sg. refl. 68.33;

ști: (1521 NEACȘU): v. IV: „wissen”: „savoir, connaître”
(nu) știe ind. pr. 3. sg. 34.9; 38.10; 43.23; 88.15; 89.13;
(nu) știu ind. pr. 3. pl. 78.6;
știia ind. imperf. 3. sg. 34.13;
(n)-am știut ind. imperf. 1. sg. 34.19; 72.21;
(n)-au știut ind. pf. c. 3. pl. 73.6; 80.4;
a ști inf. 72.16;

știință: (1581 CORESI): s. f.: „Wissen, Kenntnis”: „savoir, connaissance”
știința sg. nom./ac. 137.5;

T

tabără: (1581/2 PO): s. f.: „(Feld)Lager”: „camp”
tabără sg. nom./ac. 26.6; 105.17;
taberii sg. gen./dat. 77.32;

taină: (1551/3 ES): s. f.: „1. Geheimnis, 2. Mysterium”: „1. secret, 2. mystère”
tainilor pl. gen./dat. 76. cat;

talpă: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Sohle”: „semelle”
talpele pl. nom./ac. 17.42;

tare: (XVI sec. CV): adj./adv.: „stark, gross, sehr”: „fort, grand, très”
tare sg. nom./ac. 7.12; 22.7; 23.8; 23.8;
mai tare comp. sg. 15.6;
mai tari comp. pl. 15.6; 34.12;
tare adj. sg. nom./ac. 51.1; 70.3; 70.8; 77.71; 88.9; 88.19; 111.2; 135.12;
tare (celui) sg. gen./dat. 119.4; 126.5;
tari adj. pl. nom./ac. 17.20; 46.8; 53.3; 58.4; 85.13; 102.20; 134.10; 135.18;

tată: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Vater”: „père”
tată sg. nom./ac. 26.16; 88.26;
tătine-tău sg. gen. 44.13;

taur: (1475 DERS): s. m.: „Stier”: „taureau”
taur sg. nom./ac. 49.14;
tauri pl. nom./ac. 21.12
taurilor pl. nom./ac. 67.33;

tăbări: (1630 DRHB): v. IV: „lagern”: „camper”
tăbări-va ind. viit. I. 3. sg. 33.7;

tăcea: (XVI sec. CV): v. II: „schweigen”: „(se) taire”
să (nu) taci subj. pr. 2. sg. 27.1; 34.25; 38.17; 81.1; 108.1;
am tăcut ind. pf. c. 1. sg. 31.3; 49.21;
tăcuiu ind. pf. s. 1. sg. 38.3;

(nu) va tăcea ind. viit. I. 3. sg. 49.3;
taci imperat. 76. cat;

tăia: (XVI sec. CV): v. I: „1. (ab)schneiden, (ab)hauen, 2. niedermetzeln”: „1. couper, 2. massacrer”
au tăiat ind. pf. c. 3. pl. 73.7;
va tăia ind. viit. I. 3. sg. 76.8;
tăia ind. imperf. 3. sg. 128.4;
tăind ger. 28.7;

tăinu: (1683 DOS.): v. IV: „verheimlichen”: „tenir secret”
tăinuiaste imperat. 76. cat;

tămîia: (1643 VARL.): v. I: „räuchern”: „encenser”
tămîie sg. nom./ac. 65.14;
tămîia sg. nom./ac. 140.2;

tărie: (XVI sec. CV): s. f.: „1. Feste, 2. Gefängnis, 3. Stärke, 4. Firmament”: „1. forteresse, 2. prison, 3. force, 4. firmament”
tăria sg. nom./ac. 45.3; 58.10; 85.15; 88.10; 89.13;
tăriei sg. gen./ac. 32.17; 65.2;
tăriile pl. nom./ac. 75.3; 88.39;

teasc: (1551/3 ES): s. n.: „Kelter”: „pressoir”
teascuri pl. nom./ac. 80.1; 83.1;

teme: (XVI sec. CV): v. III: „Angst haben, sich fürchten”: „craindre”
mă tem ind. pr. 1. sg. refl. 48.5;
să teme ind. pr. 3. sg. 24.13; 111.1; 127.5;
vă temeți ind. pr. 2. pl. refl. 21.24; 134.20;
să tem ind. pr. 3. pl. 14.5; 21.27; 24.15; 30.24; 32.18; 33.7; 33.9; 59.4; 60.5; 65.15; 84.10; 102.11; 102.13; 102.17; 110.4; 113.19; 113.22; 117.4; 118.63; 118.74; 118.79; 127.1; 144.20; 146.12;
teamă-se subj. pr. 3. sg. refl. 21.25;
să să teamă subj. pr. 3. sg. refl. 32.8; 85.10;
(nu) mă voiu teme ind. viit. I. 1. sg. refl. 3.6; 22.4; 26.1; 55.3; 55.4; 55.11; 117.6;
(nu) te vei teme ind. viit. I. 2. sg. refl. 90.5;

(nu) să va teme ind. viit. I. 3. sg. refl. 111.6; 111.7;
(nu) ne vom teme ind. viit. I. refl. 45.2;
se vor teme ind. viit. I. 3. pl. refl. 101.16;
(nu) s-au temut ind. pf. c. 3. pl. refl. 52.6; 54.22; 75.8;
să temu ind. pf. s. 3. sg. refl. 63.8;
(nu) te teme imperat. 48.17;
têmeți-vă imperat. refl. 33.9;

temere: (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Furcht”: „crainte”
temere sg. nom./ac. 52.6; 52.6;

temei: (1551/3 ES): s. n.: „1. Grundlage, 2. Grund, 3. Hauptmacht”: „1. base, 2. raison, 3. gros de l'armée”
temeiele pl. nom./ac. 17.9; 17.17; 81.5;
temeiriile pl. nom./ac. 86.1;

temelie: (1520 DERS): s. f.: „Fundament”: „fondement”
temeliile pl. nom./ac. 136.10;

temniță: (XVI sec. CV): s. f.: „Gefängnis”: „prison” sg. nom./ac. 141.10;

ticălos: (1581 CORESI): adj.: „erbärmlich”: „minable”
ticăloasă adj. f. sg. nom./ac. 136.11;

ticăloși: (1688 BIBLIA): v. IV: „elend werden”: „devenir minable”
mă ticăloșii ind. pf. s. 1. sg. refl. 87.16;

ticăloșie: (1654 NEAGOE): s. f.: „Niedertracht”: „abjection”
ticăloșie sg. nom./ac. 87.19;
ticăloșire sg. nom./ac. 68.24;
ticăloșiei sg. gen./dat. 39.2;
ticăloșii pl. nom./ac. 139.11;

tină: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Dreck”: „boue”
tină sg. nom./ac. 68.18;
tina sg. nom./ac. 17.46; 39.2;

tinerete: (XVI sec. CV): s. f.: „Jugend”: „jeunesse”
tineretele pl. nom./ac. 42.4; 70.5; 70.18; 87.16; 102.5; 128.1; 128.2; 143.13;
tineretelor pl. gen./dat. 24.7;

tîmpănăreț: (1680 DOS.): adj.: „paukenspielend”: „battant le tambour”
tîmpănărețe f. pl. nom./ac. 67.27;

tîmpină: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Pauke”: „tîmbale”
tîmpină s. sg. nom./ac. 80.2; 149.3; 150.4;

tîmplă: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Schläfe”: „tempe”
tîmplelor pl. gen./dat. 131.5;

tînăr: (XVI sec. CV): adj./s.: „jung”: „jeune”
tînăr adj. m. sg. nom./ac. 36.26; 67.30; 68.36; 118.140;
tinere adj. pl. nom./ac. 127.4; 143.13;
mai tineri comp. pl. nom./ac. 148.12;
tînărul s. sg. nom./ac. 118.9;
tinerii s. pl. nom./ac. 148.12;

tîngui: (ca, 1550 Ms.): v. IV: „wehklagen”: „lamenten”
tînguitu-m-am ind. pf. c. 1. sg. refl. 37.6;

tîrî: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „kriechen”: „ramper, se glisser”
să tîrăsc ind. pr. 3. pl. 68.39;

tîrîtor: (1688 BIBLIA): adj./s.: „kriechend, Kriechtier”: „rampant, reptile”
tîrîtoare adj. pl. nom./ac. 148.10;

tocmai: (1551/3 ES): adv.: „gleich, eben, gerade”: „justement”
intocma 54.14;

tocmeală: (1453 DERS): s. f.: „1. Ordnung, 2. Herstellung, 3. Vereinbarung”: „1. ordre, 2. action d'effectuer, 3. arrangement”
tocmële pl. nom./ac. 70.17;
tocmëlele pl. nom./ac. 9.11; 76.12; 80.10; 80.10; 98.8; 105.29; 105.37;
tocmêleur pl. gen./dat. 27.5;

- tocmit:** (XVI sec. PS. H.): adj.: „erschaffen, geschaffen, geordnet”: „créé, en ordre”
tocmită adj. f. sg. nom./ac. 31,7;
- tocmitor:** (XVI sec. CV): s. m.: „Hersteller”: „producteur”
tocmitoriu sg. nom./ac. 9,21
- toiag:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Stab”: „bâton”
toiag sg. nom./ac. 2,9; 88,32;
toiagul sg. nom./ac. 22,5; 44,8; 44,8; 73,3; 109,3; 124,3;
- tolbă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Köcher”: „carquois”
tulbă sg. nom./ac. 10,2;
- topaz:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Topas”: „topas”
topazion sg. nom./ac. 118,126;
- topi:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „verzehren, schmelzen”: „dissoudre, fondre”
să topêste ind. pr. 3. sg. refl. 67,2;
mă topiiam ind. imperf. I. sg. refl. 118,157; 138,20;
să topia ind. imperf. 3. sg. refl. 106,26;
să topi ind. pf. s. 3. sg. refl. 74,3;
topitu-m-au ind. pf. c. 3. sg. 118,138;
să va topi ind. viit. I. 3. sg. refl. 111,9;
va topi ind. viit. I. 3. sg. 147,7;
topindu-se ger. refl. 21,15; 57,8;
- topor:** (1493 DERS): s. n.: „Axt, Beil”: „hache”
topoară pl. nom./ac. 73,7;
- tot:** (1521 NEACȘU): adj./pron./adv.: „ganz, alles”: „tout, entier”
tot pron. m. sg. nom./ac. (7×)
toți pl. nom./ac. (65×)
toț (2×)
toate f. pl. nom./ac. (17×)
toate- (10×)
tot adj. m. sg. nom./ac. (43×)
toată f. sg. nom./ac. (83×)
toți m. pl. nom./ac. (34×)
toate f. pl. nom./ac. (103×)
tuturor pl. gen./dat. (4×)
tot adv. (27×)
- trage:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „1. ziehen, wegnehmen, 2. gelten”: „1. tirer, enlever, 2. valoir”
va trage ind. viit. I. 3. sg. 9,32;
să (nu) mă tragi subj. pr. 2. sg. 27,3;
am tras ind. pf. c. 1. sg. 118,130;
- trăi:** (1581/2 PO): v. IV: „leben”: „vivre”
trăiaște ind. pr. 3. sg. 21,33;
trăiescu ind. pr. 3. pl. 37,20;
trăiescă subj. pr. 3. sg. 40,2;
voiu trăi ind. viit. I. 1. sg. 117,17; 118,77; 118,143;
trăi-mă-vei ind. viit. I. 2. sg. 137,8;
vei trăi ind. viit. I. 2. sg. 142,12;
va trăi ind. viit. I. 3. sg. 48,8; 68,37; 71,15; 88,47;
trăi-va ind. viit. I. 3. sg. 118,174;
m-ai trăit ind. pf. c. 2. sg. 118,93;
m-au trăit ind. pf. c. 3. sg. 118,50;
- trăiaște-mă imperat. 118,17; 118,25; 118,37; 118,40; 118,88; 118,106; 118,148; 118,153; 118,155; 118,158;
mă trăiaște imperat. 118,115;
trăind ger. 38,9;
trăi-vor ind. viit. I. 3. pl. 21,28;
- trebui:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „1. nötig sein, haben, 2. behandeln”: „1. avoir besoin, falloir, 2. utiliser, se servir de”
trebuie ind. pr. 3. pl. 15,1;
s-au netrebuit ind. pf. c. 3. pl. 13,4;
- trecătoare:** (1573 DIR): s. f.: „1. Über-, Durchgang, 2. Gebirgspass”: „1. passage, 2. défilé”
trecătoare sg. nom./ac. 143,17;
trecătorile pl. nom./ac. 1,3;
- trece:** (1521 NEACȘU): v. III: „durchgehen”: „passer”
trecum ind. pf. s. 1. pl. 65,11;
(nu) treci ind. pr. 2. sg. 9,22; 137,9;
trec ind. pr. 3. pl. 76,17; 128,7; 143,5;
treceai ind. imperf. 2. sg. 67,8;
trecut-au ind. pf. c. 3. sg. 123,4;
au trecut ind. pf. c. 3. sg. 89,4; 123,4; 135,14; 135,16;
au trecut ind. pf. c. 3. pl. 17,14;
trecui ind. pf. s. 1. sg. 36,38;
trecu ind. pf. s. 3. sg. 72,9; 77,16; 77,65; 77,68; 104,13;
trecură ind. pf. s. 3. pl. 47,5; 72,7;
voiu trece ind. viit. I. 1. sg. 41,4; 140,11;
(nu) va trece ind. viit. I. 3. sg. 56,2; 89,6; 89,6; 148,6;
vor trece ind. viit. I. 3. pl. 65,5; 103,10; 103,21;
trece-vor ind. viit. I. 3. pl. 103,11;
(nu) trece imperat. 54,1;
- trei:** (XVI sec. CV): num.: „drei”: „trois”
trei num. card. 76. cat;
- tremura:** (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „erbeben, zittern”: „trembler”
a tremura inf. 103,33;
- trestie:** (1439 SUCIU): s. f.: „Schilf”: „roseau”
trestia sg. nom./ac. 44,2; 82,12;
trestiei sg. gen./dat. 67,33;
- trîmite:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „schicken”: „envoyer”
trîmite ind. pr. 3. sg. 103,11;
trîmiță subj. pr. 3. sg. 19,2;
trîmiș ind. pf. s. 2. sg. 80,10;
trîmise ind. pf. s. 3. sg. 17,16; 17,19; 56,4; 56,5; 58,1; 77,29; 77,50; 77,54; 104,17; 104,19; 104,25; 104,27; 105,16; 106,20; 110,8;
trîmis-au ind. pf. c. 3. sg. 134,9;
trîmite-vei ind. viit. I. 2. sg. 103,31;
trîmite-va ind. viit. I. 3. sg. 147,7;
trîmite-T-va ind. viit. I. 3. sg. 109,3;
trîmite imperat. 42,3; 143,7; 143,8;
trîmițind ger. 147,4;
- trîmitere:** (XVI sec. CV): s. f.: „Botschaft”: „message”
trîmitere sg. nom./ac. 77,54;
- trîmbița:** (1551/3 ES): v. I: „(aus-)posauern”: „trompeter”
trîmbițați imperat. 80,3;
- trîmbiță:** (1551/3 ES): s. f.: „Trompete”: „trompette”
trîmbiță sg. nom./ac. 46,5; 97,7; 150,3;
trîmbițe pl. nom./ac. 80,3; 97,7;
- trîndăvie:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Trägheit”: „paresse”
trîndăvie sg. nom./ac. 118,29;
- trînti:** (1581 CORESI): v. IV: „schleudern”: „jeter”
va trînti ind. viit. I. 3. sg. 136,12;
- trudă:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Mühe, Anstrengung”: „effort, peine”
trudă sg. nom./ac. 72,16; 77,56; 139,9;
- trup:** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Körper”: „corps”
trupul sg. nom./ac. 15,9; 27,10; 37,2; 37,7; 39,9; 62,2; 64,2; 72,25; 83,2; 135,25; 144,22;
- tu:** (1521 NEACȘU): pron. pers.: „du”: „tu, toi”
tu (127×)
tu- (1×)
ție (92×)
-ț- (8×)
ți- (1×)
-ț (5×)
-ți (14×)
ți (2×)
-t- (20×)
te (79×)
te- (9×)
tine (138×)
tene (1×)
voi (9×)
vă (10×)
-vă (18×)
voao (2×)
- tulbura:** (XVI sec. CV): v. I.: „aufwühlen”: „troubler”
mă turburi ind. pr. 2. sg. 41,6; 41,15; 42,5;
să turbură ind. pr. 3. sg. refl. 38,9; 41,8; 54,4; 108,21; 142,5;
să/se turbure subj. pr. 3. pl. refl. 6,10; 82,16;
vei turbura ind. viit. I. 2. sg. 82,14; 143,7;
va turbura ind. viit. I. 3. sg. 2,5; 20,10;
turbura-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl. 64,8;
se vor turbura ind. viit. I. 3. pl. refl. 103,30;
mă turburau ind. pf. s. 1. sg. refl. 54,2; 118,60;
turburau-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 76,4;
turbură ind. pf. s. 3. sg. 6,3; 17,16; 64,7;
turbură-se ind. pr. 3. sg. refl. 6,7; 30,11; 67,5;
turburără ind. pf. s. 3. pl. 6,2; 45,3; 47,5;
turburără-se/să ind. pf. s. 3. pl. refl. 45,3; 45,6; 63,8; 75,4; 76,15; 106,27;
m-au turburat ind. pf. c. 3. pl. 17,6; 87,17;

- ne-am turburat ind. pf. c. 1. pl. refl. 89, 7;
s-au turburat ind. pf. c. 3. sg. refl. 37,10;
s-au turburat ind. pf. c. 3. pl. 17,9; 30, 13;
- tulburare: (1581 CORESI): s. f.: „Verwirrung, Unordnung”: „trouble, désordre”
tulburarea sg. nom./ac. 30,25;
- tulburat: (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „aufgeregt, verstört, besorgt”: „troublé, effaré, agité” m. sg. nom./ac. 29,9; 56,5;
- tuna: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „donner”: „tonner”
tună ind. pf. s. 3. sg. 17,15;
au tunat ind. pf. c. 3. sg. 28,3;
- tunet: (1561 CORESI): s. n.: „Donner”: „tonnerre”
tunetului sg. gen./dat. 76,18; 103,8;
- turmă: (XVI sec. CV)s. f.: „Herde”: „troupeau” sg. nom./ac. 77,57;
turmele pl. nom./ac. 49,10; 77,76;
- turn: (1469 DERS): s. n.: „Turm”: „tour”
turn sg. nom./ac. 60,3;
turnului sg. gen./dat. 121,7;
turnuri pl. nom./ac. 44,10;
turnurile pl. nom./ac. 47,11;
- turturea: (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Turteltaube”: „tourterelle”
turtureaua sg. nom./ac. 83,3;
- T**
- țap: (1499 DERS): s. m.: „Bock”: „bouc”
țapi pl. nom./ac. 49,10; 49,14; 65,14;
- țară: (1515 DLRV): s. f.: „Land”: „pays”
țara sg. nom./ac. 114,9;
țări pl. nom./ac. 105,27; 106,2;
țările pl. nom./ac. 104,43;
- țărână: (1550 HC): s. f.: „Erde, Staub”: „terre, poussière”
țărână sg. nom./ac. 7,5; 43,27; 71,9; 102,14;
țărâna sg. nom./ac. 17,26; 21,16; 29,12; 101,15;
țarenii sg. gen./dat. 49,12;
- țimbal: (1673 DOS.): s. n.: „Zimbel”: „cymbale”
țimbale pl. nom./ac. 150,5; 150,5;
- ține: (XVI sec. PS. SCH.): v. III/II: „halten”: „tenir”
țineș ind. pf. s. 2. sg. 72,23;
va ține ind. viit. I. 3. sg. 102,9; 138,10;
țiindu-se ger. refl. 67,27; 93,16; 139,6;
țineș ind. pf. s. 2. sg. 72,23;
va ține ind. viit. I. 3. sg. 102,9; 138,9;
țiindu-se ger. refl. 67,27; 93,16; 139,6;
- ținere: (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Besitz”: „possession”
ținerea sg. nom./ac. 2,8;
- țintui: (1654 NEAGOE): v. IV: „nageln”: „clouer”
țintuiaște imperat. 118,118;
- țîță: (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Brust, Zitze”: „sein, tétine, tette”
țîțele pl. nom./ac. 21,9;
- U**
- ucide: (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „töten, umbringen”: „tuer”
ucideți ind. pr. 2. pl. 61,3;
ucigă subj. pr. 3. pl. 9,30;
ucise ind. pf. s. 3. sg. 77,35; 77,52;
uciseră ind. pf. s. 3. pl. 93,6;
am ucis ind. pf. c. 1. sg. 100,10;
au ucis ind. pf. c. 3. sg. 134,10;
- ucidere: (XVI sec. CV): s. f.: „Mord”: „meurtre” sg. nom./ac. 105,37;
- ucigaș: (1620 MOXA): s. m.: „Mörder”: „assassin”
ucigașilor s. pl. gen./dat. 1,1
- uda: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „naß machen”: „mouiller”
voiu uda ind. viit. I. 1. sg. 6,6
- uimi: (1688 DOS.): v. IV.: „erstaunen”: „étonner”
mă uimii ind. pf. s. 1. sg. refl. 76,3;
- uimire: (1688 BIBLIA): s. f.: „Erstaunen”: „étonnement”
uimirea sg. nom./ac. 115,2;
- uita: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „1. vergessen, 2. betrachten”: „1. oublier, 2. regarder”
uifi ind. pr. 2. sg. 43,26;
uitați ind. pr. 2. pl. 49,23;
să (nu) uite subj. pr. 3. pl. 58,11; 77,9;
să să uite subj. pr. 3. sg. refl. 136,6;
să (nu) uifi subj. pr. 2. sg. 73,20;
uită ind. pr. 3. pl. 9,18;
(n)-am uitat ind. pf. c. 1. sg. 101,5; 118, 30; 118,61; 118,83; 118,108; 118,140; 118,152; 118,175;
ai uitat ind. pf. c. 2. sg. 41,13;
uitat-au ind. pf. c. 3. sg. 9,34;
(n)-am uitat ind. pf. c. 1. pl. 43,19; 43,22;
au uitat ind. pf. c. 3. pl. 9,12; 77,14;
uitară ind. pf. s. 3. pl. 105,14; 105,22; 118,138;
(nu) voiu uita ind. viit. I. 1. sg. 118,16; 118,93; 136,6;
uita-va ind. viit. I. 3. sg. 76,9;
uită imperat. 44,12;
nu uita imperat. sg. neg. 9,35; 73,24; 102,2;
să uită ind. pr. 3. pl. 9,31;
să va uita ind. viit. I. 3. sg. 9,19
mă uitai ind. pf. s. 1. sg. 30,15;
- uitare: (1639 AIIN): s. f.: „Vergessen”: „oubli”
uitare sg. nom./ac. 76, cat;
- uitat: (1577 CORESI): adj. „vergessen”: „oubli” m. adj. sg. nom./ac. 87,13;
- uliță: (1475 DERS): s. f.: „Gasse”: „rue(lle)”
ulițile pl. nom./ac. 54,10;
ulițelor pl. gen./dat. 17,46;
- umăr: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Schulter, Achsel”: „épaule”
umăr sg. nom./ac. 20,13
umărul sg. nom./ac. 65,10; 68,28; 128,3;
- umbla: (XVI sec. CV): v. I: „(umher)gehen, laufen, wandern”: „aller, marcher, parcourir”
îmbă ind. pr. 3. sg. 103,4;
umblă ind. pr. 3. sg. 90,6;
îmbă ind. pr. 3. pl. 11,9; 118,1;
umblă ind. pr. 3. pl. 67,23;
(nu) vor îmbă ind. viit. I. 3. pl. 113,15;
- umblet: (XVI sec. CV): s. n.: „Gang”: „marche”
umpletele pl. nom./ac. 16,6;
împletele pl. nom./ac. 67,26; 67,26;
- umbrar: (1688 BIBLIA). s. n.: „Zelt”: „tente, abri”
umbrare pl. nom./ac. 117,26;
- umbră: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Schatten”: „ombre”
umbra sg. nom./ac. 35,8; 56,2; 79,11; 87,6; 101,12; 106,10; 106,14; 108,22; 143,5;
umbră sg. nom./ac. 43,21;
umbreii sg. gen./dat. 22,4;
- umbri: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „beschatten”: „ombrager”
va umbri ind. viit. I. 3. sg. 90,4;
umbriș ind. pf. s. 2. sg. 139,8;
- umili: (1563 CORESI): v. IV: „1. demütigen, 2. zerknirscht werden”: „(s’)humilier”
voiu umili ind. viit. I. 1. sg. 29,15;
să umiliră ind. pf. s. 3. pl. refl. 34,19;
vă umiliți ind. pr. 2. pl. refl. 4,5
- umilintă: (1649 MARD.): s. f.: „Demut”: „humilité”
umilintii sg. gen./dat. 59,3;
umilinta sg. nom./ac. 38,16;
- umple: (XVI sec. CV): v. III/II: „füllen, erfüllen”: „remplir”
împle-să subj. pr. 3. sg. refl. 70,9;
se/să împlu ind. pf. s. 3. sg. refl. 16,15; 64,10; 87,3; 103,25; 122,5;
împlu ind. pf. s. 3. sg. 79,10; 106,9;
s-au umplut ind. pf. c. 3. sg. refl. 25,10;
au împlut ind. pf. c. 3. sg. 128,6;
ne-am împlut ind. pf. c. 1. pl. refl. 122,4;
împlutu-ne-am ind. pf. c. 1. pl. refl. 89,16;
s-au împlut ind. pf. c. 3. pl. refl. 37,7;
voiu împlea ind. viit. I. 1. sg. 80,8;
împlea-mă-vei ind. viit. I. 2. sg. 15,11;
să va împlea ind. viit. I. 3. sg. refl. 71,21;
se vor împlea ind. viit. I. 3. pl. refl. 103,29;
împlē-se-vor ind. viit. I. 3. pl. refl. 64,12;
împle imperat. 82,15;

- umplere:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Anfüllen”: „remplissage”
împlerea sg. nom./ac. 23,1; 49,13; 88,12;
- un:** (1521 NEACȘU): num./art./pron.: „ein”: „un”
un (18×)
-un (2×)
unul (3×)
-unul (1×)
unuia (1×)
unii (unei) (1×)
o (29×)
-o (2×)
- unde:** (XVI sec. CV): adv.: „wo, wohin”: „où” 13,6; 17,41; 41,3; 41,15; 52,7; 56,2; 57,8; 71,7; 72,17; 78,10; 83,3; 88,48; 93,13; 93,15; 94,10; 111,7; 113,10; 120,1; 122,3; 131,5; 131,7; 138,6; 138,6; 141,11;
- unealtă:** (1581/2 PO): s. f.: „Gerät, Gerätschaften, Habe”: „outil, outillage, avoir”
uneltele pl. nom./ac. 136,2;
- unge:** (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „(be-)ein)schmieren, einreiben”: „enduire de, huiler, oindre”
să (nu) ungă subj. pr. 3. sg. 140,6;
unș ind. pf. s. 2. sg. 88,20;
unse-te ind. pf. s. 3. sg. 44,9;
a să unge inf. 26,1;
- unghi:** (1462 DERS): s. n.: „Ecke, Winkel”: „coin”
unghiului sg. gen./dat. 117,21;
- unghie:** (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Klaue, Nagel”: „sabot, ongle”
unghi pl. nom./ac. 68,36;
- unire:** (1688 BIBLIA): s. f.: „Vereinigung”: „union”
unire sg. nom./ac. 82,5;
- uns:** (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „gesalbt”: „oint”
unsul sg. nom./ac. 19,6; 88,37;
unsului sg. gen./dat. 2,2; 17,54; 27,11; 83,9; 88,50; 131,10; 131,18;
unșii pl. nom./ac. 104,15;
- untdelemn:** (1645 HERODOT): s. n.: „(Speise)Öl”: „huile”
untdelemn sg. nom./ac. 22,7; 88,20; 91,9; 103,17; 108,23;
untdelemnul sg. nom./ac. 44,9; 140,6;
untul-de-lemnul sg. nom./ac. 54,24;
untdelemnului sg. gen./dat. 4,8;
- ură:** (1639 AIIN): s. f.: „Hass”: „haine”
ură sg. nom./ac. 108,4; 138,21;
- ureche:** (1407 DERS): s. f.: „Ohr”: „oreille”
urêche sg. nom./ac. 83,8;
urêchea sg. nom./ac. 9,41; 16,7; 30,2; 44,12; 48,4; 70,2; 77,1; 85,1; 87,2; 91,11; 93,9; 101,2; 114,2;
urechii sg. gen./dat. 17,49;
- urechi** pl. nom./ac. 5,1; 16,2; 38,16; 48,1; 53,2; 54,1; 85,5; 113,14; 134,17; 139,7; 142,1;
- urechile** pl. nom./ac. 17,8; 33,15; 43,1; 57,4; 129,2;
- urgie:** (1543 DERS): s. f.: „1. Grimm, Zorn, 2. Heimsuchung”: „1. fureur, rage, courroux, 2. peine”
urgie sg. nom./ac. 7,12; 17,51; 26,14; 34,23; 36,8; 54,3; 55,7; 57,9; 58,14; 77,25; 77,54;
- urgia** sg. nom./ac. 2,5; 6,1; 7,6; 17,10; 20,10; 29,5; 37,1; 54,23; 68,29; 75,7; 76,9; 77,34; 77,54; 78,6; 82,14; 84,3; 84,5; 88,45; 89,7; 89,9; 94,12; 137,8;
- urgiei** sg. gen./dat. 9,25; 17,18; 37,2; 68,29; 77,55; 89,13; 101,11; 109,6;
- urgile** pl. nom./ac. 87,17;
- urgisi:** (1581/2 PO): v. IV: „1. ergrimmen, 2. jdm. das Wohlwollen entziehen”: „1. se mettre en colère, 2. délaisser, abandonner”
urgisască-se subj. pr. 3. pl. refl. 98,1;
s-au urgisit ind. pf. c. 3. sg. refl. 17,9; 123,2;
urgisiși-Te ind. pf. s. 2. sg. refl. 59,1;
urgisi-se ind. pf. s. 3. sg. refl. 73,1;
să urgisi ind. pf. s. 3. sg. 105,38;
urgisiră ind. pf. s. 3. pl. 77,64;
vei urgisi ind. viit. I. 2. sg. 84,5;
va urgisi ind. viit. I. 3. sg. 102,9; 111,9;
- urias:** (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Riese”: „géant”
urias sg. nom./ac. 18,6; 32,32,16;
- urî:** (XVI sec. PS. SCH.): v. IV: „hasen”: „hair”
urâste ind. pr. 3. sg. 5,7; 10,6; 54,13; 105,11;
urâsc ind. pr. 3. pl. 17,20; 17,44; 20,8; 33,21; 34,22; 43,9; 67,2; 68,5; 68,18; 73,5; 73,24; 82,2; 85,16; 88,23;
urâscu ind. pr. 3. pl. 37,20; 67,1;
să urască subj. pr. 3. sg. 35,2;
urîtam ind. imperf. I. sg. 138,21;
urîia ind. imperf. 3. pl. 43,12; 55,5; 105,39;
urîiu ind. pf. s. 1. sg. 118,112;
urîș ind. pf. s. 2. sg. 5,6; 49,18;
urî ind. pf. s. 3. sg. 105,38; 106,18;
să urîră ind. pf. s. 3. pl. refl. 13,2; 52,2;
am urît ind. pf. c. 1. sg. 100,4; 118,103; 118,127; 118,162; 138,20;
urît-am ind. pf. c. 1. sg. 25,5;
urît-ai ind. pf. c. 2. sg. 30,7;
ai urît ind. pf. c. 2. sg. 44,9;
-au urît ind. pf. c. 3. pl. 24,20; 138,20;
urîți imperat. 96,11;
- urîciune:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „1. Hass, Gehässigkeit, 2. Abscheu, 3. Scheusal”: „1. haine, 2. dégoût, 3. monstre”
urîciune f. sg. nom./ac. 24,20; 87,8; 108,2;
- urmă:** (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Spur”: „trace”
urmele pl. nom./ac. 17,40; 76,19;
- urzi:** (XVI sec. PS. V.): v. IV: „1. anzetteln, anschirren, 2. stiften”: „1. ourdir, 2. fonder”
a să urzi inf. refl. 89,2;
- usca:** (XVI sec. PS. H.): v. I: „(aus-)ver)trocknen”: „(se) sécher”
să usuce subj. pr. 3. sg. 89,6;
uscă-se subj. pr. 3. sg. 21,16;
se vor usca ind. viit. I. 3. pl. refl. 36,2;
mă uscaiu ind. pf. s. 1. sg. refl. 101,12;
uscaș ind. pf. s. 2. sg. 73,16;
să uscă ind. pf. s. 3. sg. refl. 101,5; 128,5;
să uscară ind. pf. s. 3. pl. refl. 101,4;
- uscat:** (1439 BGL): adj./s.: ge-, vertrocknet, Festland”: „séché, terre ferme”
uscat sg. nom./ac. 65,5;
uscatul sg. nom./ac. 94,5;
- uscăciune:** (1589 CORESI): s. f.: „Trockenheit”: „sécheresse”
uscăciune sg. nom./ac. 101,4;
- ușă:** (1472 BGL): s. f.: „Tür”: „porte”
ușă sg. nom./ac. 140,3;
ușile pl. nom./ac. 73,7;
ușăle pl. nom./ac. 77,27;

V

vacă: (1532 BGL): s. f.: „Kuh”: „vache”
vacile pl. nom./ac. 8,7

vai: (1504 DERS): interj.: „wehe!”: „malheur!”
vai 119,5;

val: (1551/3 ES): s. n.: „Welle, Woge”: „vague, onde”
valurile pl. nom./ac. 41,10; 87,7; 106,25; 106,29;
valurilor pl. gen./dat. 64,7; 88,10;

vale: (1428 DERS): s. f.: „Tal”: „val(lée)”
vâi pl. nom./ac. 103,10;
vâile pl. nom./ac. 64,14;

vară: (1551/3 ES): s. f.: „Sommer”: „été”
vară sg. nom./ac. 73,18;

vargă: (1654 CORESI): s. f.: „Rute”: „verge”
varga sg. nom./ac. 22,5;

vas: (XVI sec. CV): s. n.: „Gefäß, Geschirr”: „récipient, vaisseau”
vas sg. nom./ac. 30,16;
vase pl. nom./ac. 103,27; 106,23;
vasele pl. nom./ac. 2,9; 47,6;

vasilisc: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Basilisk”: „basilic”
vasiliscu sg. nom./ac. 90,13;

văduvă: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Witwe”: „veuve”
văduvă sg. nom./ac. 93,6; 108,9;
văduă sg. nom./ac. 108,8;
văduo sg. nom./ac. 145,8;
văduvele pl. nom./ac. 77,70;
văduvelor pl. gen./dat. 67,5;

- vârșă**: (XVI sec. CV): v. I: „aus-, ver-
giessen, -schütten”: „verser”
mă vârșăiu ind. pr. 1. sg. refl. 21,14;
vârșăș ind. pf. s. 2. sg. 88,44;
vârșară ind. pf. s. 3. pl. 78,3; 105,36;
vârșă-voiu ind. viit. I. 1. sg. 141,2;
vârșă imperat. 34,3; 68,29; 78,6;
vârșăși imperat. 61,8;
vârșăindu-se ger. 143,15;
- văzduh**: (XVI sec. CV): s. n.: „Luft-
raum”: „air, atmosphère”
văzduhurile pl. nom./ac. 17,13;
- veac**: (XVI sec. CV): s. n./m.: „1. Zeit, 2.
Ewigkeit, 3. Jahrhundert”: „1. temps, 2.
éternité, 3. siècle”
vac sg. nom./ac. 102,9;
veac sg. nom./ac. 5,13; 9,5; 9,7; 9,40;
11,8; 14,7; 17,54; 20,4; 20,6; 24,1; 24,6;
27,12; 28,9; 29,7,15; 30,1; 32,11; 36,19;
36,29; 40,13; 40,14; 43,11; 44,3; 44,20;
47,8; 47,13; 48,8; 48,10; 48,20; 51,8;
51,9; 54,25; 70,1; 71,21; 72,25; 73,13;
74,9; 77,75; 78,14; 80,13; 85,12; 88,1;
88,3; 88,4; 88,28; 88,35; 88,36; 88,51;
89,2; 89,2; 91,8; 92,4; 99,4; 101, 13;
101,29; 102,16; 102,16; 104,8; 105,1;
105,32; 105,47; 106,1; 109,5; 110,5;
110,8; 111,5; 112,2; 113,27; 116,2; 117,
1; 117,2; 117,3; 117,29; 118,45; 118,52;
118,88; 118,93; 118,98; 118,110; 118,
111; 118,142; 118,143; 118, 151; 118,
159; 120,8; 124,1; 124,2; 130,5; 131,13;
132,4; 134,13; 135,1; 135,2; 135,3; 135,
4; 135,5; 135,6; 135,7; 135,8; 135,9;
135,10; 135,11; 135,12; 135,12; 135,14;
135,15; 135,16; 135,17; 135,18; 135,19;
135,20; 135,21; 135,22; 135,23; 135,24;
135,25; 135,26; 144,1; 144,2; 144,22;
145,5; 145,9; 148,6;
veacul sg. nom./ac. 9,5; 9,7; 9,40; 18,10;
21,28; 36,28; 36,31; 44,20; 44,8; 47,13;
51,8; 65,6; 71,20; 82,16; 88,29; 89,8;
103,6; 110,3; 110,7; 110,10; 111,3; 111,
8; 118,45; 131,15; 144,1; 144,2; 144,22;
148,6;
vacul sg. nom./ac. 91,8;
veacului sg. gen./dat. 9,5; 9,7; 9,40;
18,10; 20,4; 20,6; 21,28; 36,28; 36,31;
44,20; 44,8; 47,13; 51,8; 71,20; 82,16;
88,29; 103,6; 110,3; 110,7; 110,10; 111,
3; 111,8; 118,45; 131,15; 144,1; 144,2;
144,22; 148,6;
vacului sg. gen./dat. 91,8; 142,4;
vacurilor pl. gen./dat. 144,13;
văci pl. nom./ac. 47,13; 54,21; 60,4; 60,8;
71,17; 72,12; 84,5; 103,32;
văcii pl. nom./ac. 83,5;
văciilor pl. gen./dat. 83,5;
- vechi** → învechi
- veche**: (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „alt”:
„vieux, ancien”
vechi pl. nom./ac. 76,5; 76. cat; 78,8;
- vecin**: (1482 DERS): s. m.: „Nachbar”:
„voisin”
vecinului sg. gen./dat. 14,4;
vecinii pl. nom./ac. 121,8;
vecinilor pl. gen./dat. 30,14; 43,15; 78,4;
78,13; 79,7; 88,40;
- vedea**: (1521 NEACȘU): v. II: „sehen,
wahrnehmen”: „voir, apercevoir”
vede ind. pr. 3. sg. 36,13;
văd ind. pr. 3. pl. 21,7; 63,8;
să (nu) văz subj. pr. 1. sg. 26,19; 62,3;
118,37;
să vezi subj. pr. 2. sg. 127,6; 127,7;
să văză subj. pr. 3. sg. 9,34; 13,3 15,10;
52,3;
să (nu) văză subj. pr. 3. pl. 16,3; 68,28;
85,16;
să vedem subj. pr. 1. pl. 105,5;
vedeam ind. impf. 1. sg. 15,8; 65,17;
vedeai ind. impf. 2. sg. 49,19;
mă vedea ind. impf. 3. pl. 30,15;
(n)-am văzut ind. pf. c. 1. sg. 47,7; 73,10;
89,17;
ai văzut ind. pf. c. 2. sg. 10,8; 138,3;
au văzut ind. pf. c. 3. pl. 106,24;
văzuiu ind. pf. s. 1. sg. 36,7; 36,26; 54,9;
118,96; 118,157;
văzuș ind. pf. s. 2. sg. 34,25;
văzu ind. pf. s. 3. sg. 32,13; 96,4; 105,42;
113,3;
(nu) văzură ind. pf. s. 3. pl. 21,19; 34,24;
57,9; 94,10; 96,6;
văzură-mă ind. pf. s. 3. pl. 108,24;
văzură-Te ind. pf. s. 3. pl. 76,15; 76,15;
văzură-se ind. pf. s. 3. pl. 67,26;
voiu vedea ind. viit. I. 1. sg. 8,4; 117,7;
118,6;
vedea-vei ind. viit. I. 2. sg. 36,36;
vei vedea ind. viit. I. 2. sg. 5,4; 34,20;
90,8;
vom vedea ind. viit. I. 1. pl. 35,10;
(nu) va vedea ind. viit. I. 3. sg. 48,9; 48,
9; 48,20; 57,10; 63,5; 88,47; 93,7; 111
,9;
(nu) vor vedea ind. viit. I. 3. pl. 113,13;
134,16;
vedea-mă-vor ind. viit. I. 3. pl. 118,74;
vedea-vor ind. viit. I. 3. pl. 39,5; 51,6;
106,42;
vedeți imperat. 33,8; 45,8; 65,4;
vez imperat. 89,18;
vezi imperat. sg. 9,13; 9,37; 24,19; 24,20;
36,39; 44,12; 58,5; 79,15; 83,9;
118,152; 138,23;
văză imperat. 68,37;
văzînd ger. 47,5; 72,4;
a vedea inf. 26,8; 33,12; 39,16; 40,6;
- vedere**: (XVI sec. CV): s. f.: „Sehen, Ge-
sicht”: „vue, face”
vedere sg. nom./ac. 88,19;
vederea sg. nom./ac. 9,22; 54,1; 77,65;
77,68;
- veghea**: (XVI sec. CV): v. II: „1. (be)-
wahren, (be)hüten, 2. schonen, 3. wa-
chen”: „1. garder, 2. épargner, 3.
veiller”
vegheați ind. pr. 2. pl. 81,2;
- veni**: (1521 NEACȘU): v. IV: „kom-
men”: „venir”
vine ind. pr. 3. sg. 21,34; 95,12; 95,12;
97,9; 117,24;
să (nu)-m vie subj. pr. 3. sg. 35,11;
voiu veni ind. viit. I. 1. sg. 41,2;
vei veni ind. viit. I. 2. sg. 100,2;
va veni ind. viit. I. 3. sg. 36,14; 49,3;
64,2; 104,18; 108,16; 120,2;
- veni-vor ind. viit. I. 3. pl. 67,34;
vor veni ind. viit. I. 3. pl. 125,8;
veniuiu ind. pf. s. 1. sg. 68,3;
veni ind. pf. s. 3. sg. 51,1; 54,5; 82,7;
104,30; 104,33;
venise ind. pf. s. 3. sg. 51,1;
veniră ind. pf. s. 3. pl. 41,10; 53,1; 78,1;
87,17; 104,39;
venit-au ind. pf. c. 3. pl. 43,19;
au venit ind. pf. c. 3. sg. 89,12; 101,14;
viu imperat. 39,10;
(să) vie imperat. 54,16; 118,41; 118,77;
veniți imperat. 33. 11; 45,8; 65,4; 65,15;
73,9; 82,4; 94,1; 94,6;
venind ger. 125,8;
- verdeată**: (1637 PUMN.): s. f.: „Grün”:
„verdure”
verdeată sg. nom./ac. 67,14;
- vers**: (1646 PRAV. MOLD): s. n.:
„Vers”: „vers”
viersu s. m. sg. nom./ac. 1,1
- veseli**: (XVI sec. CV): v. IV: „erfreuen”:
„réjouir”
vesește ind. pr. 3. sg. 42,4; 103,16;
ne veselim ind. pr. 1. pl. refl. 89,17; 105,
5;
vă veseliți ind. pr. 2. pl. refl. 31,14;
veselesc ind. pr. 3. pl. 45,4;
să veselesc ind. pr. 3. pl. refl. 86,7;
să ne veselim subj. pr. 1. pl. refl. 117,23;
veselescă-se subj. pr. 3. sg. refl. 47,10;
66,4; 67,3; 85,10; 95,11; 96,1; 104,3;
149,2;
să veselescă subj. pr. 3. pl. 5,13; 39,22;
69,5;
să să veselescă subj. pr. 3. pl. refl. 33,2;
34,31; 68,37;
mă voiu veseli ind. viit. I. 1. sg. refl. 30,8;
103,35;
veseli-vei ind. viit. I. 2. sg. 20,6;
se/să va veseli ind. viit. I. 3. sg. refl. 13,8;
32,21; 52,8; 62,10; 84,6; 108,27;
veseli-se-va ind. viit. I. 3. sg. refl. 20,1;
57,10; 63,10; 64,11; 103,32;
veseli-mă-voiu ind. viit. I. 1. sg. refl. 9,2
veseli-ne-vom ind. viit. I. 1. pl. refl. 9,15
ne vom veseli ind. viit. I. 1. pl. refl. 65,5;
să/se vor veseli ind. viit. I. 3. pl. refl. 88,
13; 97,9; 106,42; 118,74;
(n)-ai veselit ind. pf. c. 2. sg. 29,1; 91,4;
ne-am veselit ind. pf. c. 1. pl. refl. 89,16;
au veselit ind. pf. c. 3. pl. 34,18; 93,19;
mă veseliu ind. pf. s. 1. sg. refl. 76,3;
veseliu-mă ind. pf. s. 1. sg. refl. 121,1;
veseliș ind. pf. s. 2. sg. 88,41;
veseli-se ind. pf. s. 3. sg. refl. 104,37;
să veseli ind. pf. s. 3. sg. refl. 96,8;
să veseliră ind. pf. s. 3. pl. refl. 106,30;
vesește imperat. 85,3;
veseliți-vă imperat. refl. 96,13;
veselind ger. 18,9;
veselindu-ne ger. 125,4;
veselindu-se ger. refl. 112,8;
- veselie**: (XVI sec. PS. V.): s. f.: „Fröh-
lichkeit”: „joie”
veselie sg. nom./ac. 4,7; 15,11; 44,16;
50,9; 67,3; 96,12; 99,1; 104,42; 125,2;
veselia sg. nom./ac. 105,5;

- veseliei sg. gen./dat. 136,8;
- veste: (1508 DERS): s. f.: „Nachricht”:
„nouvelle”
vêste sg. nom./ac. 63,4;
- vesti: (XVI sec. CV): v. IV: „verkünden”:
„annoncer”
vestește ind. pr. 3. sg. 147,8;
să vestească subj. pr. 3. pl. 91,14; 101,22;
106,22;
voiu vesti ind. viit. I. 1. sg. 54,19; 70,19;
70,21; 141,2;
vesti-voiu ind. viit. I. 1. sg. 88,2;
va vesti ind. viit. 3. sg. 70,16;
vesti-va ind. viit. I. 3. sg. 29,12; 50,16;
vom vesti ind. viit. I. 1. pl. 78,15;
vor vestui ind. viit. I. 3. pl. 21,34;
vor vesti ind. viit. I. 3. pl. 49,7; 77,8;
144,4;
să vor vesti ind. viit. I. 3. pl. refl. 58,14;
vestiui ind. pf. s. 1. sg. 39,8; 118,14;
118,25;
vestise ind. pf. s. 3. sg. 51,1;
vestiră ind. pf. s. 3. pl. 96,6;
vestit-au ind. pf. c. 3. sg. 110,5;
vestește-mi imperat. 101,24;
vestiți imperat. 95,3; 104,1;
vestind ger. 77,5;
a vesti inf. 91,2;
- veșmînt: (XVI sec. CV): s. n.: „Gewand”:
„vêtement”
veșmînt sg. nom./ac. 108,28;
- veșnic: (XVI sec. PS. SCH.): adj.: „e-wig”:
„éternel”
vécinică sg. nom./ac. 77,72; 104,10;
111,6;
vécinice pl. nom./ac. 23,7; 23,9;
vécinici pl. nom./ac. 75,4; 76,5;
- viață: (XVI sec. CV): s. f.: „Leben”:
„vie”
viață sg. nom./ac. 20,4; 25,9; 29,5; 33,12;
35,10; 65,7; 132,4;
viața sg. nom./ac. 7,5; 16,15; 30,12;
48,19; 55,8; 62,5; 87,3; 102,4; 103,34;
142,3; 145,1;
vieții sg. gen./dat. 15,11; 22,8; 26,2; 26,7;
41,12; 127,6;
viețile pl. nom./ac. 62,4;
- viclean: (1462 DERS): adj.: „1. treulos,
2. (arg)listig”:
„1. infidèle, 2. perfide,
rusé”
vicleanului s. sg. gen./dat. 108,1;
viclean adj. sg. nom./ac. 5,7; 42,1; 63,5;
139,1;
hiclean adj. sg. nom./ac. 63,5;
vicleană adj. sg. nom./ac. 51,5; 108,2;
119,3; 119,3;
vicleâne adj. pl. nom./ac. 11,2; 11,3; 16,2;
30,22;
- vicleeni: (XVI sec. PS. SCH.): v. IV:
„verraten, hintergehen, überlisten”:
„trahir, tromper”
mă viclenesc ind. pr. 3. pl. 21,17;
viclenește ind. pr. 3. sg. 5,5; 14,4;
vicleniț ind. pr. 2. pl. 118,114;
să viclenescu ind. pr. 3. pl. 25,5;
viclenesc ind. pr. 3. pl. 36,1; 36,9; 63,2;
91,11; 93,16; 118,117;
- să viclenești subj. pr. 2. sg. 36,8;
viclenit ind. pf. c. 3. sg. 14,3; 35,2;
73,4;
vicleniră ind. pf. s. 3. pl. 77,63;
(nu) vicleniți imperat. 104,15;
- viclenie: (XVI sec. PS. V.): s. f.: „Hin-
terlist”:
„ruse”
viclenia sg. nom./ac. 5,11;
- vicleșug: (XVI sec. CV): s. n.: „1. Treu-
losigkeit, Verrat, 2. List, Heimtücke”:
„1. infidélité, 2. perfidie, ruse”
vicleșug sg. nom./ac. 9,29; 9,30; 23,4;
31,2; 33,13; 35,3; 51,2; 54,11; 54,17;
72,8; 138,3; 140,4;
vicleșugul sg. nom./ac. 7,10; 27,5;
vicleșugului sg. gen./dat. 54,27;
vicleșuguri pl. nom./ac. 34,24; 37,13;
49,19;
vicleșugurile pl. nom./ac. 72,18;
- vie: (XVI sec. CV): s. f.: „Weinberg”:
„vigne”
vie sg. nom./ac. 79,9; 127,3;
via sg. nom./ac. 79,16;
viile pl. nom./ac. 104,32;
- vier: (1673 DOS.): s. m.: „Eber”:
„verrat”
vier sg. nom./ac. 79,14;
- vierme: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
„Wurm, Made, Engerling”:
„ver, as-
ticot”
viarme sg. nom./ac. 21,6;
- vifor: (XVI sec. PS. H.): s. n.: „Sturm”:
„ouragan”
vivor sg. nom./ac. 10,7;
vihor sg. nom./ac. 68,3;
vifor sg. nom./ac. 49,4; 54,8; 106,25;
148,8;
viforul sg. nom./ac. 68,19; 82,14;
vihorului sg. gen./dat. 106,29;
- viitor: (1551/3 ES): adj./s. n.: „kommend,
zukünftig, Zukunft”:
„futur, avenir”
viitoriu adj. sg. nom./ac. 70,21;
- vin: (XVI sec. PS. V.): s. n.: „Wein”:
„vin”
vin sg. nom./ac. 68,16; 74,7; 77,71;
vinul sg. nom./ac. 59,3; 103,16;
vinului sg. nom./ac. 4,8
- vină: (XVI sec. CV): s. f.: „Schuld, Sün-
de”:
„faute, tort, péché”
vini pl. nom./ac. 140,4;
- vindeca: (XVI sec. CV): v. I: „heilen”:
„guérir”
vindecă ind. pr. 3. sg. 102,3;
m-ai vindecat ind. pf. c. 2. sg. 29,2;
vindecă ind. pf. s. 3. sg. 106,20; 146,3;
vindecă imperat. sg. 6,2; 40,4; 59,2;
- vinde: (XVI sec. PS. SCH.): v. III: „ver-
kaufen”:
„vendre”
vindut-ai ind. pf. c. 2. sg. 43,14;
să vindu ind. pf. s. 3. sg. refl. 104,17;
- vindecare: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.:
„Heilung”:
„guérison”
vindecare sg. nom./ac. 37,2;
- vintre: (1581/2 PO): s. f.: „Unterleib”:
„bas-ventre”
vintrele pl. nom./ac. 37,7;
- virtute: (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Stär-
ke, Kraft, Festigkeit”:
„force, vigueur”
virtute f. sg. nom./ac. 28,10; 60,2;
virtutea sg. nom./ac. 17,1; 21,16; 30,13;
37,10; 38,14; 64,7; 70,10; 77,67;
117,14; 146,5;
virtutei sg. gen./dat. 32,16; 101,24;
- vis: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Traum”:
„rêve”
vis sg. nom./ac. 72,20;
- visterie: (1588 BGL): s. f.: „Schatzkam-
mer”:
„trésor”
visterii pl. nom./ac. 32,8;
visteriile pl. nom./ac. 134,8;
- vitejie: (1645 HERODOT): s. f.: „Tapfer-
keit”:
„éroïsm”
vitejie sg. nom./ac. 67,7;
- viță: (XVI sec. CV): s. f.: „Reben, Wein-
stock”:
„cep de vigne”
vițele pl. nom./ac. 79,12;
- vițel: (1499 DERS): s. m.: „Kalb”:
„veau”
vițel sg. nom./ac. 68,36; 105,20; 105,21;
vițelul sg. nom./ac. 28,6;
viței pl. nom./ac. 21,12; 49,10; 50,20;
- viu: (XVI sec. CV): adj.: „lebendig”:
„vivant”
viu adj. m. sg. nom./ac. 17,50; 41,2; 83,2;
viul adj. sg. nom./ac. 142,2; 144,17;
vii adj. pl. nom./ac. 26,19; 54,16; 55,13;
57,9; 113,27; 114,9; 123,2;
vii adj. pl. gen./dat. 51,5; 141,7;
- vîna: (XVI sec. CV): v. I: „jagen”:
„chasser”
au vînat ind. pf. c. 3. pl. 58,3;
vîna-vor ind. viit. I. 3. pl. 93,21;
vor vîna ind. viit. I. 3. pl. 139,12;
- vînat: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „1. Ja-
gen, 2. Wild”:
„1. chasse, 2. gibier, ve-
naison”
vînat sg. nom./ac. 123,5;
vînatul sg. nom./ac. 34,9; 131,16;
- vînătaie: (1581 PO): s. f.: Strieme”:
„ver-
getures”
vînătăi pl. nom./ac. 34,18; 37,18;
- vînător: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Jä-
ger”:
„chasseur”
vînătorului sg. gen./dat. 123,6;
vînătorilor pl. gen./dat. 90,3;
- vînt: (1527 DERS): s. n.: „Wind”:
„vent”
vînt sg. nom./ac. 148,8;
vîntul sg. nom./ac. 1,4; 77,30; 147,7;
vîntului sg. gen./dat. 17,46; 34,6; 82,12;
vînturi pl. nom./ac. 134,8;
vînturile pl. nom./ac. 17,12;
vînturilor pl. gen./dat. 103,4;
- vîrîf: (1517 DERS): s. n.: „Spitze, Gip-
fel”:
„somet, cime”
vîrîfurile pl. nom./ac. 71,16;

- virtos:** (1521 NEACȘU): adj.: „fest, stark, kräftig”: „solide, fort, vigoureux”
virtos adj. m. sg. nom./ac. 41,2;
mai virtos comp. 44,9; 50,8; 83,11; 85,1;
- voie:** (XVI sec. CV): s. f.: „Wille”: „volonté”
voia sg. nom./ac. 1,2; 20,2; 27,10; 29,5; 29,8; 39,11; 102,21; 142,11; 144,20;
voii sg. gen./dat. 106,31;
voile pl. nom./ac. 15,2; 102,7; 110,2;
- voire:** (1654 NEAGOE): s. f.: „Wille”: „volonté”
voire sg. nom./ac. 5,15;
- vopsi:** (1646 PRAV. MOLD.): v. IV: „färben”: „colorer”
s-ară vopsi cond. pr. 3. sg. refl. 67,25;
- vorbă:** (XVI sec. CV): s. f.: „Wort, Rede”: „mot, parole”
voroava sg. nom./ac. 54,2;
- vrabie:** (1463 DERHB): s. f.: „Spatz”: „moineau”
vrabie sg. no./ac. 10,1; 101,8;
vrabia sg. nom./ac. 83,3;
- vrăjmaș:** (1421 DERS): s. m.: „Feind”: „ennemi”
vrăjmaș sg. nom./ac. 67,25; 88,22;
vrăjmașul sg. nom./ac. 7,5; 9,3; 54,11; 73,4; 73,11; 73,19; 142,3;
vrăjmașului sg. gen./dat. 9,6; 43,18; 54,2; 60,3; 63,1;
vrăjmași pl. nom./ac. 8,3
vrăjmașii pl. nom./ac. 5,9; 6,7; 6,10; 7,4; 8,3; 9,13; 16,11; 16,14; 17,4; 17,20; 17,41; 17,44; 17,51; 20,8; 24,2,20; 26,4; 26,10; 26,17; 29,1; 30,14; 36,21; 37,17; 37,20; 40,5; 40,8; 43,7; 43,12; 53,7; 55,9; 58,1; 65,2; 67,1; 68,6; 68,22; 70,11; 71,9; 77,58; 77,72; 79,7; 80,12; 80,13; 82,2; 88,11; 88,23; 88,41; 91,9; 91,9; 91,11; 96,3; 105,40; 107,14; 109,2; 111,7; 118,138; 131,19; 135,24; 138,20; 142,11;
vrăjmașilor pl. gen./dat. 7,6; 9,27; 30,10; 30,19; 40,2; 44,7; 53,5; 77,67; 105,11; 105,39; 109,3; 126,6; 137,8;
- vrăjmășui:** (1688 BIBLIA): v. IV: „anfeinden”: „être hostile”
vrăjmășuiesc ind. pr. 3. pl. 3,7;
- vrea:** (1521 NEACȘU): v. II: „wollen”: „vouloir”
voiu ind. pr. 1. sg. 22,4;
va ind. pr. 3. sg. 21,9;
vor ind. pr. 3. pl. 34,30; 34,31; 39,20; 67,34; 69,3;
vruiu ind. pf. s. 1. sg. 118,35;
vrush ind. pf. s. 2. sg. 84,1;
vruseh ind. pf. s. 2. sg. 39,9;
(nu) vrui ind. pf. s. 3. sg. 35,3; 108,16;
vrea ind. pr. 3. sg. 40,6; 64,1;
am vrut ind. pf. c. 1. sg. 72,24;
vrut-am ind. pf. c. 1. sg. 39,11;
ai vrut ind. pf. c. 2. sg. 40,12; 43,5;
au vrut ind. pf. c. 3. sg. 113,11; 134,6;
-au vrut ind. pf. c. 3. pl. 17,22; 77,13; 101,15;
ai fi vrut cond. pf. 2. sg. 50,17;
- va vrea** ind. viit. I. 3. sg. 36,24; 146,11;
vrea-va ind. viit. I. 3. sg. 111,1;
vrind ger. 5,4;
- vreme:** (XVI sec. PS. SCH.): s. f.: „Zeit”: „temps”
vrême sg. nom./ac. 36,20; 37,21; 74,2; 77,23; 103,28; 118,135; 118,146; 144,16;
vrêma sg. nom./ac. 1,3; 9,26; 20,9; 31,7; 33,1; 36,41; 68,16; 80,13; 101,14; 101,14; 105,3; 118,20; 118,125;
vremi pl. nom./ac. 9,9; 9,22; 70,10; 103,20;
- vreodată:** (1688 BIBLIA): adv.: „irgendwann”: „quelquefois” 93,9;
- vulpe:** (1449 DERS): s. f.: „Fuchs”: „renoir”
vulpilor pl. gen./dat. 62,9;
- vultur:** (1545 DERS): s. m.: „Adler”: „aigle”
vulturului sg. gen./dat. 102,5;

Z

zadar (<în): (1551/3 ES): adv.: „umsonst”: „en vain”
zadar 24,3; 30,7; 108,2; 118,160; 119,6;
zădar 38,9;
dar 68,6;

zăbală: (XVI sec. CV): s. f.: „Gebiß des Zaums”: „partie de bride”
zăbală f. sg. nom./ac. 31,12;

zăbovi: (1560 BRATU): v. IV: „sich aufhalten, verweilen, verzögern”: „demeurer, tarder”
să (nu) Te zăbovești subj. pr. 2. sg. refl. 39,24;
voiu zăbovi ind. viit. I. 1. sg. 118,15; 118,27; 118,78;
zăboviiam ind. imperf. I. sg. 118,48;
zăbovia ind. imperf. 3. sg. 118,23;
nu zăbovi imperat. 69,7;

zăcea: (1551/3 ES): v. II/III: „liegen”: „gésir”
vor zăcea ind. viit. I. 3. pl. 103,23;

zămisli: (1570 CORESI): v. IV: „empfangen, schwanger werden”: „concevoir, devenir enceinte”
zemisli ind. pf. s. 3. sg. 7,15
zămisliu ind. pf. s. 3. sg. 50,6;

zăpadă: (1561 CORESI): s. f.: „Schnee”: „neige”
zăpadă sg. nom./ac. 148,8;
zăpada sg. nom./ac. 50,8;

zăvor: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Riegel”: „verrou”
zăvoară sg. nom./ac. 106,16;
zăvoarele pl. nom./ac. 147,2;

zbură: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „fliegen”: „voler”
zboară ind. pr. 3. sg. 90,6;
zbură ind. pf. s. 3. sg. 17,12; 17,12;
voiu zbură ind. viit. I. 1. sg. 54,6;

zburător: (1581/2 PO): adj./s.: „fliegend, Vogel”: „qui vole, oiseau”
zburătoare pl. nom./ac. 77,31; 148,10;

zdrobi: (XVI sec. PS. H.): v. IV: „zerbrechen”: „briser”

să să zdrobească subj. pr. 3. sg. refl. 36,16;
voiu zdrobi ind. viit. I. 1. sg. 74,9; 88,23;
zdrobi-vei ind. viit. I. 2. sg. 2,9;
va zdrobi ind. viit. I. 3. sg. 28,5;
zdrobi-va ind. viit. I. 3. sg. 57,6; 109,7;
să va zdrobi ind. viit. I. 3. sg. refl. 33,20;
se vor zdrobi ind. viit. I. 3. pl. refl. 36,18;
zdrobiș ind. pf. s. 2. sg. 73,14; 73,15;
zrobi ind. pf. s. 3. sg. 75,3;
zdrobi ind. pf. s. 3. sg. 104,16; 104,32; 123,7;
ai zdrobit ind. pf. c. 2. sg. 3,7;
zdrobește imperat. sg. 9,39;
zdrobind ger. 28,5;

zdrobire: (1563 CORESI): s. f.: „Ver-nichtung”: „anéantissement”
zdrobire sg. nom./ac. 105,23;

zdrobit: (1564 CORESI): adj.: „zerbrochen, zerstückelt”: „brisé”
zdrobit adj. sg. nom./ac. 50,18; 146,3;
zdrobiți adj. pl. nom./ac. 33,18;

zdruncina: (XVI sec. PS. SCH.): v. I: „erschüttern, zerrütten”: „secouer”
(nu) se va zdruncina ind. viit. I. 3. sg. 36,25;

ztruncinătură: (1688 BIBLIA): s. f.: „Ausschlag”: „blessure”
ztruncinăturile pl. nom./ac. 146,3;

zece: (XVI sec. CV): num.: „zehn”: „dix”
zeci pl. nom./ac. 3,6;
zece num. card. sg. nom./ac. 32,2; 67,18; 90,7; 91,3; 143,10;

zgău: (XVI sec. PS. SCH.): s. m.: „Gebärmutter, Mutterleib, Schoss”: „matrice, sein”
zgău sg. nom./ac. 21,9; 57,3; 70,7;

zi: (XVI sec. CV): s. f.: „Tag”: „jour”
zi sg. nom./ac. 19,10; 55,10; 60,6; 60,8; 60,8; 67,21; 80,3; 83,10; 95,2; 95,2; 101,2; 101,3; 137,4;

ziua adv. 1,2; 21,2; 24,5; 26,9; 31,3; 31,4; 36,13; 36,27; 37,6; 37,13; 40,1; 41,3; 41,11; 43,10; 43,17; 43,24; 48,5; 49,16; 51,1; 54,10; 55,1; 55,2; 55,5; 58,19; 70,9; 70,17; 70,27; 71,15; 72,14; 73,17; 73,23; 76,2; 77,12; 77,17; 94,9; 77,47; 85,3; 85,6; 87,1; 87,10; 87,18; 88,16; 89,4; 90,6; 91,1; 92,1; 101,9; 109,4; 109,6; 117,23; 118,90; 118,97; 120,6; 136,9; 138,11; 138,15; 139,2; 139,8; 144,2; 145,3;

ziua sg. nom./ac. 17,21; 18,2; 19,1;
zilei sg. gen./dat. 18,2; 135,8;
zile pl. nom./ac. 20,4; 22,8; 33,12; 60,6; 60,6; 72,10; 77,37; 89,17; 89,16; 90,16; 92,7; 93,13;

zilele pl. nom./ac. 7,12; 22,8; 26,7; 36,20; 38,7; 41,3; 41,15; 43,2; 43,2; 54,27; 71,7; 76,5; 88,29; 88,44; 89,9; 89,10; 101,4; 101,12; 102,14; 114,2; 118,84; 127,6; 142,5; 143,5;

- zilelor pl. gen./dat. 38,6; 101,24; 101,25; ~
- zice:** (XVI sec. CV): v. III: „sagen”:
„dire”
- zic ind. pr. 1. sg. 44,1;
zice ind. pr. 3. sg. 28,8; 35,1; 72,15;
ziceți ind. pr. 2. pl. 4,5;
zic ind. pr. 3. pl. 3,1; 4,6; 39,21; 39,22;
să (nu) zică subj. pr. 3. pl. 34,28; 34,29;
34,31; 69,5; 106,2; 113,10; 117,2; 117,
3; 117,4; 123,1; 128,1;
ziceam ind. imperf. 1. sg. 93,18;
să zicea ind. imperf. 3. sg. 41,3;
zicea ind. imperf. 3. pl. 41,15; 69,4; 136,
10;
am zis ind. pf. c. 1. sg. 29,7; 37,17; 39,9;
39,14;
zis-am ind. pf. c. 1. sg. 15,1; 31,6;
ai zis ind. pf. c. 2. sg. 88,3; 88,19;
au zis ind. pf. c. 3. sg. 9,34; 9,36; 11,4;
26,13; 32,9; 82,11; 121,1; 148,5;
ziș ind. pf. s. 1. sg. 30,18; 40,4; 81,6; 115,
2;
zișu ind. pf. s. 1. sg. 30,29;
ziș ind. pf. s. 2. sg. 34,3; 38,1; 54,6; 72,
13; 74,4; 76,10; 94,11; 118,57; 138,10;
139,7; 141,7;
ziseș ind. pf. s. 2. sg. 89,3;
zise ind. pf. s. 3. sg. 2,7; 9,28; 13,1; 49,17;
51,1; 52,1; 67,24; 104,30; 104,33; 105,
23; 106,25; 109,1;
- ziseră ind. pf. s. 3. pl. 34,24; 40,5; 53,1;
63,5; 70,11; 72,11; 73,9; 77,22; 82,4;
93,7; 128,7;
zice-voiu ind. viit. I. 1. sg. 41,12;
voiu zice ind. viit. I. 1. sg. 49,13;
vor zice ind. viit. I. 3. pl. 34,11; 51,6;
78,10;
va zice ind. viit. I. 3. sg. 57,11;
zice-va ind. viit. I. 3. sg. 90,2;
ziceți imperat. 65,2; 95,9;
zicînd ger. 70,12; 104,11; 118,82;
- zid:** (XVI sec. PS. V.): s. n.: „Mauer”:
„mur”
zidurile pl. nom./ac. 50,19; 54,10;
- zidi:** (XVI sec. CV): v. IV: „1. bauen, er-
bauen, 2. schaffen”: „1. construire, bâ-
tir, 2. créer”
- te zidești ind. pr. 2. sg. refl. 121,2;
zidêște ind. pr. 3. sg. 93,20;
să zidêște ind. pr. 3. sg. refl. 101,20;
zidesc ind. pr. 3. pl. 126,2;
zidească-se subj. pr. 3. pl. pas. 50,19;
zidiia ind. imperf. 3. sg. 95,1;
ai zidit ind. pf. c. 2. sg. 73,18; 88,12;
88,46; 103,28; 138,4;
au zidit ind. pf. c. 3. sg. 32,15; 93,9; 94,5;
au zidit ind. pf. c. 3. pl. 32,10; 76. cat;
s-au zidit ind. pf. c. 3. pl. refl. 32,9;
148,5;
- zidi ind. pf. s. 3. sg. 77,75;
zidiră ind. pf. s. 3. pl. 118,73;
voiu zidi ind. viit. I. 1. sg. 88,5;
vei zidi ind. viit. I. 2. sg. 27,7;
va zidi ind. viit. I. 3. sg. 88,3; 101,17;
126,1;
se vor zidi ind. viit. I. 3. pl. refl. 68,40;
103,31; 138,15;
zidêște imperat. 50,11;
zidind ger. 146,2;
- zidire:** (XVI sec. CV): s. f.: „Bau”: „con-
struction”
zidirea sg. nom./ac. 103,25;
- ziditor:** (XVI sec. CV): s. m.: „Erbauer”:
„constructeur”
ziditorii pl. nom./ac. 117,21;
- ziditură:** (1648 Ms.): s. f.: „Gebäude”:
„bâtiment”
ziditura sg. nom./ac. 102,13;
- zmeu:** (1510 DRHB): s. m.: „Drache”:
„dragon”
zmeului sg. nom./ac. 73,15;
- zori:** (XVI sec. CV): s. f. pl.: „Tagesan-
bruch”: „lever du jour, aube”
zori pl. nom./ac. 21,1;

FOTOCOPII

Ms. 45

f. 225 r

1. **M** ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

225

225

225

225

Handwritten text in a medieval script, likely Latin, starting with 'Ritua...'

Handwritten text in a medieval script, likely Latin, starting with 'M...

Handwritten text in a medieval script, likely Latin, starting with 'R...

Handwritten text in a medieval script, likely Latin, starting with 'Ritua...'

Handwritten text in a medieval script, likely Latin, starting with 'M...

Handwritten text in a medieval script, likely Latin, starting with 'R...

1. *...*
 2. *...*
 3. *...*
 4. *...*
 5. *...*
 6. *...*
 7. *...*
 8. *...*
 9. *...*
 10. *...*
 11. *...*
 12. *...*
 13. *...*
 14. *...*
 15. *...*
 16. *...*
 17. *...*
 18. *...*
 19. *...*
 20. *...*
 21. *...*
 22. *...*
 23. *...*
 24. *...*
 25. *...*
 26. *...*
 27. *...*
 28. *...*
 29. *...*
 30. *...*
 31. *...*
 32. *...*
 33. *...*
 34. *...*
 35. *...*
 36. *...*
 37. *...*
 38. *...*
 39. *...*
 40. *...*
 41. *...*
 42. *...*
 43. *...*
 44. *...*
 45. *...*
 46. *...*
 47. *...*
 48. *...*
 49. *...*
 50. *...*
 51. *...*
 52. *...*
 53. *...*
 54. *...*
 55. *...*
 56. *...*
 57. *...*
 58. *...*
 59. *...*
 60. *...*
 61. *...*
 62. *...*
 63. *...*
 64. *...*
 65. *...*
 66. *...*
 67. *...*
 68. *...*
 69. *...*
 70. *...*
 71. *...*
 72. *...*
 73. *...*
 74. *...*
 75. *...*
 76. *...*
 77. *...*
 78. *...*
 79. *...*
 80. *...*
 81. *...*
 82. *...*
 83. *...*
 84. *...*
 85. *...*
 86. *...*
 87. *...*
 88. *...*
 89. *...*
 90. *...*
 91. *...*
 92. *...*
 93. *...*
 94. *...*
 95. *...*
 96. *...*
 97. *...*
 98. *...*
 99. *...*
 100. *...*

1. *...*
 2. *...*
 3. *...*
 4. *...*
 5. *...*
 6. *...*
 7. *...*
 8. *...*
 9. *...*
 10. *...*
 11. *...*
 12. *...*
 13. *...*
 14. *...*
 15. *...*
 16. *...*
 17. *...*
 18. *...*
 19. *...*
 20. *...*
 21. *...*
 22. *...*
 23. *...*
 24. *...*
 25. *...*
 26. *...*
 27. *...*
 28. *...*
 29. *...*
 30. *...*
 31. *...*
 32. *...*
 33. *...*
 34. *...*
 35. *...*
 36. *...*
 37. *...*
 38. *...*
 39. *...*
 40. *...*
 41. *...*
 42. *...*
 43. *...*
 44. *...*
 45. *...*
 46. *...*
 47. *...*
 48. *...*
 49. *...*
 50. *...*
 51. *...*
 52. *...*
 53. *...*
 54. *...*
 55. *...*
 56. *...*
 57. *...*
 58. *...*
 59. *...*
 60. *...*
 61. *...*
 62. *...*
 63. *...*
 64. *...*
 65. *...*
 66. *...*
 67. *...*
 68. *...*
 69. *...*
 70. *...*
 71. *...*
 72. *...*
 73. *...*
 74. *...*
 75. *...*
 76. *...*
 77. *...*
 78. *...*
 79. *...*
 80. *...*
 81. *...*
 82. *...*
 83. *...*
 84. *...*
 85. *...*
 86. *...*
 87. *...*
 88. *...*
 89. *...*
 90. *...*
 91. *...*
 92. *...*
 93. *...*
 94. *...*
 95. *...*
 96. *...*
 97. *...*
 98. *...*
 99. *...*
 100. *...*

RB

Ston

Vimmi

1. *Ston* *Vimmi*
 2. *Ston* *Vimmi*
 3. *Ston* *Vimmi*
 4. *Ston* *Vimmi*
 5. *Ston* *Vimmi*
 6. *Ston* *Vimmi*
 7. *Ston* *Vimmi*
 8. *Ston* *Vimmi*
 9. *Ston* *Vimmi*
 10. *Ston* *Vimmi*
 11. *Ston* *Vimmi*
 12. *Ston* *Vimmi*
 13. *Ston* *Vimmi*
 14. *Ston* *Vimmi*
 15. *Ston* *Vimmi*

1. *Ston* *Vimmi*
 2. *Ston* *Vimmi*
 3. *Ston* *Vimmi*
 4. *Ston* *Vimmi*
 5. *Ston* *Vimmi*
 6. *Ston* *Vimmi*
 7. *Ston* *Vimmi*
 8. *Ston* *Vimmi*
 9. *Ston* *Vimmi*
 10. *Ston* *Vimmi*
 11. *Ston* *Vimmi*
 12. *Ston* *Vimmi*
 13. *Ston* *Vimmi*
 14. *Ston* *Vimmi*
 15. *Ston* *Vimmi*

Ston

Vimmi

... ..
... ..
... ..

H
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

P
... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

C
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

P
... ..
... ..

M
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

f. 235 r

... *Handwritten text in a medieval Gothic script, likely a Latin manuscript. The text is dense and fills the left column of the page.*

Handwritten text in a medieval Gothic script, likely a Latin manuscript. The text is dense and fills the right column of the page.

f. 236r

...

Handwritten marginal note on the left side of the page.

M...

...

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

f. 237 r

Handwritten text in a Gothic script, likely Latin. The text is organized into several columns with numerous initials in red ink. Some lines are marked with the number '11' in the left margin, and other lines are marked with '111' and '1111'. The text is dense and fills most of the page area.

Handwritten text in a Gothic script, likely Latin. This column contains dense text with several prominent red initials. The text is written in a consistent hand across the entire page.

A small handwritten mark or signature at the bottom right of the page.

20 ff
 21 ff
 22 ff
 23 ff
 24 ff
 25 ff
 26 ff
 27 ff
 28 ff
 29 ff
 30 ff
 31 ff
 32 ff
 33 ff
 34 ff
 35 ff
 36 ff
 37 ff
 38 ff
 39 ff
 40 ff
 41 ff
 42 ff
 43 ff
 44 ff
 45 ff
 46 ff
 47 ff
 48 ff
 49 ff
 50 ff
 51 ff
 52 ff
 53 ff
 54 ff
 55 ff
 56 ff
 57 ff
 58 ff
 59 ff
 60 ff
 61 ff
 62 ff
 63 ff
 64 ff
 65 ff
 66 ff
 67 ff
 68 ff
 69 ff
 70 ff
 71 ff
 72 ff
 73 ff
 74 ff
 75 ff
 76 ff
 77 ff
 78 ff
 79 ff
 80 ff
 81 ff
 82 ff
 83 ff
 84 ff
 85 ff
 86 ff
 87 ff
 88 ff
 89 ff
 90 ff
 91 ff
 92 ff
 93 ff
 94 ff
 95 ff
 96 ff
 97 ff
 98 ff
 99 ff
 100 ff

101 ff
 102 ff
 103 ff
 104 ff
 105 ff
 106 ff
 107 ff
 108 ff
 109 ff
 110 ff
 111 ff
 112 ff
 113 ff
 114 ff
 115 ff
 116 ff
 117 ff
 118 ff
 119 ff
 120 ff
 121 ff
 122 ff
 123 ff
 124 ff
 125 ff
 126 ff
 127 ff
 128 ff
 129 ff
 130 ff
 131 ff
 132 ff
 133 ff
 134 ff
 135 ff
 136 ff
 137 ff
 138 ff
 139 ff
 140 ff
 141 ff
 142 ff
 143 ff
 144 ff
 145 ff
 146 ff
 147 ff
 148 ff
 149 ff
 150 ff
 151 ff
 152 ff
 153 ff
 154 ff
 155 ff
 156 ff
 157 ff
 158 ff
 159 ff
 160 ff
 161 ff
 162 ff
 163 ff
 164 ff
 165 ff
 166 ff
 167 ff
 168 ff
 169 ff
 170 ff
 171 ff
 172 ff
 173 ff
 174 ff
 175 ff
 176 ff
 177 ff
 178 ff
 179 ff
 180 ff
 181 ff
 182 ff
 183 ff
 184 ff
 185 ff
 186 ff
 187 ff
 188 ff
 189 ff
 190 ff
 191 ff
 192 ff
 193 ff
 194 ff
 195 ff
 196 ff
 197 ff
 198 ff
 199 ff
 200 ff

f. 241 r

[Faint, mostly illegible handwritten text in a Gothic script, likely a list or index of names and titles.]

[Faint, mostly illegible handwritten text in a Gothic script, continuing the list or index.]

Handwritten marginal notes on the left side of the page.

Handwritten marginal notes on the left side of the page.

Handwritten marginal notes on the left side of the page.

Main body of handwritten text in a medieval script, likely Latin, occupying the left half of the page.

Handwritten mark or symbol at the top of the right column.

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

Handwritten marginal notes on the right side of the page.

Main body of handwritten text in a medieval script, likely Latin, occupying the right half of the page.

Handwritten text at the bottom of the right column.

771

772

121

122

123

Handwritten text in a medieval script, likely Latin or Germanic. The text is densely packed and appears to be a continuous passage, possibly a letter or a record. It begins with a large initial letter 'S' and continues with several lines of text. The handwriting is somewhat cursive and characteristic of the late medieval period.

Handwritten text in a medieval script, continuing from the previous page or as a separate entry. It starts with a large initial 'S' and contains several lines of text. The script is consistent with the left page.

Handwritten text in a medieval script, continuing from the previous page or as a separate entry. It starts with a large initial 'S' and contains several lines of text. The script is consistent with the left page.

Handwritten text, possibly a signature or a specific heading, located at the end of the text block on the right page.

FOTOCOPII

Ms. 4389

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...

7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...

16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...

16
 17
 18

19
 20
 21

22
 23
 24

25
 26
 27

28
 29
 30

31
 32
 33

34
 35
 36

37
 38
 39

40
 41
 42

ραι ποιοσιν. ημεσιν ομοιοι. ποιοι δ' εστιν
 αναλυσιν. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 πολυ ημεσιν ημεσιν. Ημεσιν δευ. Αποστολ. 22
 πολυ ημεσιν ημεσιν. Ημεσιν δευ. Αποστολ. 22

42

1. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 2. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 3. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 4. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 5. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 6. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 7. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 8. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 9. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 10. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 11. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 12. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 13. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 14. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22

ημεσιν

Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 2. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 3. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 4. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 5. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 6. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.

7. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 8. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 9. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 10. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 11. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 12. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 13. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22
 14. Ημεσιν δευ. Αποστολ. Αποστολ. 22

62

Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 2. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 3. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 4. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 5. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.
 6. Ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ. ροδωδ.

αν ημεσιν

18. April

18. April

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...

18. April

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...

6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...

φίλι-
γίου

παλαια γινωσκω... 2
 α... 3
 ... 4
 ... 5
 ... 6
 ... 7
 ... 8
 ... 9
 ... 10
 ... 11
 ... 12
 ... 13
 ... 14
 ... 15
 ... 16
 ... 17
 ... 18
 ... 19
 ... 20
 ... 21
 ... 22
 ... 23

... 2
 ... 3
 ... 4
 ... 5
 ... 6
 ... 7
 ... 8
 ... 9
 ... 10
 ... 11
 ... 12
 ... 13
 ... 14
 ... 15
 ... 16
 ... 17
 ... 18
 ... 19
 ... 20
 ... 21
 ... 22
 ... 23

8
9
10

11
12

13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150

151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

22 καὶ εὐαγγελιστῶν ἀποστολῶν τῶν ἁγίων
 62 ἵνα ἀποστολῆται εἰς τὰς πόλεις καὶ κήρυξεν
 ἡ εὐαγγελία ἐν ἅσιν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

Αὐτὰρ
 1 ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

Καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

2 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

3 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

4 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

5 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

6 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

7 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

8 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

9 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

10 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

11 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

12 καὶ ἄρτι ὡς ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἐκκλησία ἔχει τὴν ἰσχύον
 τὴν ἐκκλησίαν ἕως τῆς ἐσχάτης γενεῆς.

ἡ ἐκκλησία

ἡ ἐκκλησία

ἡ ἐκκλησία

ἡ ἐκκλησία

ἡ ἐκκλησία

Καὶ

18
18

18. A T 6.

8 πολυμαθ, αμαρην αυτων, ταυτην εναντιον 8
 9 λογισματα: εν αυτην εναντιον αυτων 9
 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40
 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50
 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60
 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70
 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80
 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90
 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

18

18

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40
 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50
 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60
 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70
 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80
 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90
 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

18

18

18

18

18

18

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

...
 ...

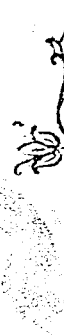
...
 ...

εργασίαν ἑαυτῶν ἐκείνην ἡμετέραν ἐργασίαν
 ἡμετέραν ἐργασίαν ἡμετέραν ἐργασίαν
 ἡμετέραν ἐργασίαν ἡμετέραν ἐργασίαν
 ἡμετέραν ἐργασίαν ἡμετέραν ἐργασίαν

1
 2
 3
 4
 5
 6

ΜΕΤΕΡΤΕ. Ι. ΚΑΤΕΚΑΛ

1
 2
 3
 4

5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12

13
 14
 15
 16

17
 18
 19
 20

21
 22
 23
 24

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8

13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8

φ 25

ποιον ανθρωπον ανημι + ηραληταν 9
 εδωκεν χαριστι. + εδωκεν ανθρωπον
 υφρανα + η περιγη + η φουκαυ, ων εφ- 10
 ρει + εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν
 ηραληταν. ων εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν
 ων εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 11
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 12
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 13
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 14
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 15
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 16
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 17
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 18
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 19
 εδωκεν ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν 20

10 ποιος + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 11 τι + ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 12 τι + ανθρωπον + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 13 ποιος + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 14 ποιος + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 15 ποιος + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 16 ποιος + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 17 ποιος + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 18 ποιος + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 19 ποιος + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 20 ποιος + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν

ων

ηρα

εδωκεν

ανθρωπον

εδωκεν

ανθρωπον

εφ 25
εφ 25

1 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 2 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 3 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 4 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 5 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 6 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 7 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 8 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 9 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν

1 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 2 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 3 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 4 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 5 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 6 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν
 7 ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν + ηραληταν

εφ 25

1 Πάυλος καὶ Σίμων καὶ Πέτρος καὶ Ἰάκωβος
 2 καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος
 3 καὶ Θωμάς καὶ Ματθαῖος καὶ Ἰσίδωρος
 4 καὶ Ζακχαῖος καὶ Ἰουδᾶς υἱὸς Ἰακώβου
 5 καὶ Σίμων ὁ Κανανεὺς καὶ Ἰουδας ὁ ἀδελφὸς
 6 τοῦ Ἰσκαριώτη καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ἰακώβου
 7 καὶ Ἰωάννης υἱὸς Ζαββαίου οἱ ὄνομαστοι

8 οὗτοι ἦσαν οἱ ὀνόματα τῶν ἀποστόλων
 9 οἵς ἐπέστειλεν ὁ Κύριος ἵνα ἐξέλθοιεν
 10 ἵνα κηρύξωσιν τὸ εὐαγγέλιον ἐν παντί
 11 καὶ ἵνα κτίθωσιν ἐκκλησίας ἐν παντί
 12 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 13 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 14 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 15 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 16 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 17 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 18 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 19 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 20 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ

21 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 22 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 23 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 24 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 25 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 26 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 27 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 28 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ

1 Ζηροῦ καὶ Ἰουδᾶ καὶ Ἰωάννου καὶ
 2 Πέτρου καὶ Παύλου καὶ Ἰακώβου καὶ
 3 Ἰωάννου καὶ Ἀνδρέου καὶ Φίλιππου
 4 καὶ Θωμάς καὶ Ματθαῖος καὶ Ἰσίδωρος
 5 καὶ Ζακχαῖος καὶ Ἰουδᾶς υἱὸς Ἰακώβου
 6 καὶ Σίμων ὁ Κανανεὺς καὶ Ἰουδας ὁ ἀδελφὸς
 7 τοῦ Ἰσκαριώτη καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ἰακώβου
 8 καὶ Ἰωάννης υἱὸς Ζαββαίου οἱ ὄνομαστοι
 9 οὗτοι ἦσαν οἱ ὀνόματα τῶν ἀποστόλων
 10 οἵς ἐπέστειλεν ὁ Κύριος ἵνα ἐξέλθοιεν
 11 ἵνα κηρύξωσιν τὸ εὐαγγέλιον ἐν παντί
 12 καὶ ἵνα κτίθωσιν ἐκκλησίας ἐν παντί
 13 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 14 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 15 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 16 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 17 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 18 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 19 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 20 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 21 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 22 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 23 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 24 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 25 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 26 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 27 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ
 28 ἡμεῖς οὖν ἐπιμενησόμεθα τῇ ἐκκλησίᾳ

2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28

5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28

29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40

Κληρο

307

Κληρονομία... (faint header text)

Βραχύνει... (main text block 1)

6:2
3:1
3:3
4:3

Κληρονομία... (main text block 2)

3:1
3:3
4:3

Κληρονομία... (faint header text)

Κληρονομία... (main text block 3)

308

Κληρονομία... (faint footer text)

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...

М...
 1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...

ШЕЛЕРЪ АИ РЪТЪ

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

лава

Κατα

14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35

36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55

14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35

14

15

16

17

18

19

20

φίλοι

Καρί

ἡμετέρας ἀπορίας

Παύλ. ο. 11. Ἰνδὸν ἄπο ἀπορίας...
Παύλ. ο. 12. Ἰνδὸν ἄπο ἀπορίας...

Νεβερνοῦ γὰρ ἀπορίας...
1 ἀπορίας...
2 ἀπορίας...
3 ἀπορίας...
4 ἀπορίας...
5 ἀπορίας...
6 ἀπορίας...
7 ἀπορίας...
8 ἀπορίας...
9 ἀπορίας...
10 ἀπορίας...
11 ἀπορίας...
12 ἀπορίας...
13 ἀπορίας...
14 ἀπορίας...
15 ἀπορίας...
16 ἀπορίας...
17 ἀπορίας...
18 ἀπορίας...
19 ἀπορίας...
20 ἀπορίας...
21 ἀπορίας...
22 ἀπορίας...
23 ἀπορίας...
24 ἀπορίας...
25 ἀπορίας...
26 ἀπορίας...
27 ἀπορίας...
28 ἀπορίας...

Παύλ. ο. 11
Παύλ. ο. 12
Παύλ. ο. 13
Παύλ. ο. 14
Παύλ. ο. 15
Παύλ. ο. 16
Παύλ. ο. 17
Παύλ. ο. 18
Παύλ. ο. 19
Παύλ. ο. 20
Παύλ. ο. 21
Παύλ. ο. 22
Παύλ. ο. 23
Παύλ. ο. 24
Παύλ. ο. 25
Παύλ. ο. 26
Παύλ. ο. 27
Παύλ. ο. 28

ἀπορίας...
ἀπορίας...
ἀπορίας...

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΑΥΛΟΝ

Ἐπειδὴ ἡμετέρας ἀπορίας...
1 ἀπορίας...
2 ἀπορίας...
3 ἀπορίας...
4 ἀπορίας...
5 ἀπορίας...
6 ἀπορίας...
7 ἀπορίας...
8 ἀπορίας...
9 ἀπορίας...
10 ἀπορίας...
11 ἀπορίας...
12 ἀπορίας...
13 ἀπορίας...
14 ἀπορίας...
15 ἀπορίας...
16 ἀπορίας...
17 ἀπορίας...
18 ἀπορίας...
19 ἀπορίας...
20 ἀπορίας...
21 ἀπορίας...
22 ἀπορίας...
23 ἀπορίας...
24 ἀπορίας...
25 ἀπορίας...
26 ἀπορίας...
27 ἀπορίας...
28 ἀπορίας...

ἀπορίας

ἀπορίας

πρωτογεννητος... περιουσια αυ.

Αυτη η βασιλευς... 12... 13... 14... 15... 16... 17... 18

Αυτη η βασιλευς... 1... 2... 3... 4... 5... 6... 7... 8... 9... 10... 11... 12... 13... 14... 15... 16... 17... 18

Αυτη η βασιλευς... 1... 2

πρωτογεννητος... 3... 4... 5... 6... 7... 8... 9

Αυτη η βασιλευς... 1... 2... 3... 4... 5... 6

Αυτη η βασιλευς... 1... 2... 3... 4... 5... 6... 7... 8... 9... 10... 11... 12... 13... 14... 15... 16... 17... 18

Αυτη η βασιλευς... 1... 2

ΚΑΤΗ

Cuprins

AL. ANDRIESCU: Psalmii în literatura română	5
N.A. URSU: Concordanțe lingvistice între Psaltirea în versuri a lui Dosoftei și unele psaltiri românești din secolele al XVI-lea și al XVII-lea	145
Ordinea cărților biblice	157
Bibliografie	159
Abrevieri	167
Notă asupra ediției	168
Texte	171
Coloana I: Facsimile după textul de la 1688	
Coloana II: Text transcris de MIHAI-ALIN GHERMAN și STELA TOMA	
Coloana III: Text transcris de MIHAI-ALIN GHERMAN	
Coloana IV: Text transcris de EUGENIA DIMA	
Coloanele II-IV: Text stabilit de EUGENIA DIMA	
Coloana V: Versiune modernă de PAUL MIRON	
Note (EUGENIA DIMA și MIHAI-ALIN GHERMAN)	358
Comentarii (ELSA LÜDER, PAUL MIRON și GUSTAVO-ADOLFO LORIA-RIVEL)	369
Indice (ELSA LÜDER și PAUL MIRON)	402
Fotocopii:	
Ms. 45	461
Ms. 4389	517

Colaboratorii colecției:

Alexandru ANDRIESCU

Ioana ANGHEL

Elena ARDELEANU

Vasile ARVINTE

Eugen BELTECHI

Eta BOERIU

Ioan CAPROȘU

Ileana CÎMPEANU

Elena COMȘULEA

Dan CONSTANTINESCU

Eugenia DIMA

Corneliu DIMITRIU

Ștefan Aug. DOINAS

Vasile DRĂGUȚ

Ion A. FLOREA

Constantin FRÂNCU

Anca GHERMAN

Mihai-Alin GHERMAN

Anton GOȚIA

Doina GRECU

Gabriela HAJA

Ecaterina IONAȘCU

Dumitru IRIMIA

Thomas LATZEL

Alfred LOHR

Elsa LÜDER

Coman LUPU

Aurelia MIHAILOVICI

Paul MIRON

Nicolae MOCANU

Dragoș MOLDOVANU

Mihai MORARU

Eugen MUNTEANU

Dumitru NICA

Marie-Anne NICKAU

Ion NUȚĂ

Traian OCNEANU

Andrei PLEȘU

Elena POPESCU

Viorica PAMFIL

Alexandra ROMAN-MORARU

Mircea ROȘIAN

Mioara SĂCRIERU

Hans-Jürgen SPECK

Felicia ȘERBAN

Ecaterina TEODORESCU

Stela TOMA

Marietta UJICĂ

Sabin VLAD

Andreea VLĂDESCU-LUPU

Jan DE WAARD

Petru ZUGUN

Din partea redacției:

Dintr-o regretabilă eroare, a fost omis numele
domnului MIRCEA ROȘIAN din lista autorilor volumului
Monumenta Linguae Dacoromanorum, Biblia 1688, Pars V, Deuteronomium, Iași, 1997.